СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVIII ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ — 1965 — JULY-AUGUST Ч. 7-8 (511-512)

ONTARIO DEPARTMENT OF EDUCATION

Committee on Aims and Objectives of Education in the Schools of Ontario

The Minister of Education has appointed a Committee to set forth the aims and objectives of education in the schools of Ontario. The Committee is desirous of having the views of all parties interested in education in Ontario

Briefs with regard to the aims and objectives of education in Ontario are invited from interested organizations, associations and individuals.

Submissions (25 copies) should be in writing and should reach the Secretary on or before October 31, 1965. Participants are urged to submit briefs within the time indicated so that full account can be taken of the views expressed.

Copies of the terms of reference of the Committee and further details relative to the work of the Committee may be obtained by writing to the undersigned.

SECRETARY,
COMMITTEE ON AIMS AND OBJECTIVES,
CURRICULUM DIVISION,
DEPARTMENT OF EDUCATION,
SUITE 600, 344 BLOOR ST. W.,
TORONTO 4, ONTARIO

ЧИТАЙТЕ
СВІТЛО
і
ПОШИРЮЙТЕ
ЙОГО
МІЖ
СВОЇМИ
РІДНИМИ
і
ЗНАЙОМИМИ

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНҐЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРҐЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:

L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ

Ставаймо всі в організовані лави оборони й зберігання нашиx традицій — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 290
Роздума про Боже й вічне — *Р. Г., ЧСВВ* 292
Трохи філософії
Пресвята Богородиця в українському народі — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 293
Із уст дітей — *о. С. Якимишин, ЧСВВ* 296
Потрібні нам інженери душ для нашого народу!
На розпуттях велелюдних... — *М. Б.* 296
Є, а так наче б і не було — *В. Буженко* 297
Ревіндикація покликань
Липень — місяць українських святих — *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 299
За християнське вживання засобів лучби 301
Намірення на липень 1965
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 302
Багато людей запитує... — *о. С. Сабол, ЧСВВ* 303
Свобідна воля — Звіряча душа — Часте Св. Причастя
Апостольський Престіл відзначає Митрополита Амвросія Сенишина, ЧСВВ — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 306
Його ж пам'ять із роду в рід — *о. А. Пекар, ЧСВВ* 308
Із нагоди п'ятиріччя мученицької смерти Єп-па Павла Гойдича, ЧСВВ
У 80-річчя о. д-ра Йосафата Жана, ЧСВВ — *Б. Казимира* 311
VII-ий Світовий Конґрес Католицької Преси — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 313
Отець Ігумен Климентій Шептицький при Богослуженню — *К. Грицина* 314
Листи Никодима повість — *І. Добрачинський* 316
Неофітка — оповідання — *А. Потопник* 320
НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ 322
ПРЕСОВИЙ ФОНД "СВІТЛА" 322
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 323
Дописи

ENGLISH SUPPLEMENT:

A New Stage in the Catholic-Orthodox Dialogue 329
The Divine Liturgy: The Proskomedia — *by I. Holowaychuk, OSBM* 331
Pope Paul VI Appeals for Understanding and Unity with The East — *by Rev. M. Bosey* 333
To Our Teenagers — *by Bro. Methodius, F.S.C.* 334
My Memoirs — *by Michael Luchkovich* 335

ОБГОРТКА: Пам'ятник св. Володимира Великого над Дніпром у Києві.

СВІТЛО — католицький журнал для українського народу. Виходить раз у місяць. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колеґія: о. Василь Ваврик, ЧСВВ, о. Бернард Дрібненький, ЧСВВ, о. Лев Садовський, ЧСВВ і ред. Олександер Мох. Адреса редакції (у справах статтей, змісту, тощо): 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації (у справах передплат, прес-фонду, висилки й т. п.): 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон: 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Basil Wawryk, OSBM; Bernard Dribnenky, OSBM; Leo Sadowsky, OSBM; Alexander Moch. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Business Office: The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

СТАВАЙМО ВСІ В ОРГАНІЗОВАНІ ЛАВИ ОБОРОНИ Й ЗБЕРІГАННЯ НАШИХ ТРАДИЦІЙ

Сила кожної одиниці, якою є теж народ, залежить у великій мірі від матеріяльних засобів, які створюють відповідну базу для її розвою, економічного чи наукового поступу якогось народу. Не без значення є теж мілітарні сили, які служать забезпеченню громадян даної держави перед ворогом, а також і для знищення других народів, згл. їх державного життя. Однак це не вирішальні чинники, бо куди важливіше й більше значення, що бачимо на досвіді різних народів чи держав у [illegible], мають духові вартості й культурні надбання даного народу, які держать даний народ чи державу на поверхні життя, а не спихають їх із поверхні. Маючи відповідну духову височінь і потрібний культурний рівень, кожна одиниця, свідома свого завдання й бажання самозбереження, так само плекає й передає різні традиційні елементи, що належать до народньої притаманности, своїм прийдешнім поколінням як священний заповіт батьків.

Коли мова про традиції (церковні, народні, громадянські, родинні чи ще якісь інші), то, дефініюючи їх властиво й правильно, вони не є нічим іншим, але усним або звичаєвим переданням різних звичаїв, які однак не є якимсь законом чи стислим приписом, що мав би чи міг би когось зобов'язувати, хіба що компетентна влада зробила його законом або приписом. Та є однак багато таких традиційних звичаїв із яких ми, часто несвідомо й хибно, робимо закон, який хочемо накинути другим як щось священне й непорушне, а при тому залишаємо зовсім на боці правдивий закон чи раціональність реальности життя. Кожний звичай чи навіть закон доти є в ужитті, як довго він має свою доцільність і життєздатність, тобто пристосування до обставин і вимог життя. І так донедавна стислим законом був евхаристійний піст від півночі, а тепер маємо його всього одну годину перед Св. Причастям. Якийсь закон, припис чи звичай залежить теж багато від місцевих обставин, нпр. щоденне ношення священичої ряси зобов'язує всіх священиків і клириків ув Італії, де не вільно появлятися без ряси на вулиці; але в Америці чи Канаді воно якраз противно, а нпр. у Німеччині залишається священикам свободу в цьому. Кожний закон, припис і звичай, коли вийшов із життя, стає мертвим і переходить наче музейна пам'ятка в архіви, які опісля досліджують науковці.

З усієї нашої української, церковної чи народньої історії знаємо, що наш народ у багатьох речах справді аж надто консервативний, зокрема ж у зберіганні народніх традицій, що є направду хвалигідним, бо тим наче продовжує життя своїх батьків і предків. Традиційність нашого народу подекуди така сильна, що нераз годі розрізнити в народі звичайну звичаєву традицію від властивого й стислого закону. Деякі елементи народньої традиції знову ж так сильно й навіть суттєво ввійшли в наше церковне життя, що деколи (в народньому розумінні й підході) важко покласти границі, де починається традиційний звичай, а де кінчається церковний закон чи припис, як теж навпаки. Це оті невіддільні чи неподільні первні, що часто бувають основою народньої ментальности та мають великий вплив на цілість нашого життя.

Не входитимемо тут у якусь аналізу раціональности чи нераціональности народніх традицій, у їх доцільність чи недоцільність, як теж у потрібність їх зберігати чи зайво їх занехувати. Це вже за нас — само зі себе — виконує життя. Зовсім певно відомо нам, бо про це говорять наукові досліди, що в хаосі нашого народнього буття, відповідно до місця, обставин чи способу життя, освітнього чи культурного рівня, можливостей і духа часу, різні традиційні первні й звичаї були різні, як теж мінялись у своїх формах. Одні з них відроджувалися чи перероджувалися до нових вимог, а інші знову зчасом завмирали, щоб опісля стати просто незнаними. Розгорнім хоч би сторінки "Антропологічних і етнографічних студій українського народу" Ф. Вовка, а побачимо, що звичаї народу з княжих чи козацьких часів, а принаймні багато з них, зовсім завмерли в народній пам'яті або прийняли нові форми відповідно до доби й її духа. Порівняймо їх із сьогоднішніми звичаями й матимемо ясний образ. Чи ж звичаї наших Лемків такі самі як Кубанців? Традиції й звичаї українського міста й села були такі самі? Ні!

У загальному кажучи, ми могли би поділяти елементи народньої традиції на три групи, а саме: матеріяльну, побутову й духову. Кожний із нас бажає зі щирого серця, а принаймні багато говорить чи пише про те, що необхідною життєвою конечністю є зберігати народні традиції, боронити та передавати їх наступним поколінням.

СВІТЛО
Український Християнський
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ, 1965
РІК XXVIII, Ч. 7-8 (511-512)

І зовсім правильно! Однак і тут мусимо зробити деякі розрізнення. Аналізуймо вище названі групи народньої традиції та зберігання їх у нашому щоденному житті. Котре ми зберігаємо на практиці, котре відкидаємо як неіснуюче для нас, бо нас висміяли б, якщо б ми схотіли їх пристосовувати у щоденному житті, не згадуючи вже про їх оборону. Однак у всьому треба бути консеквентним.

У сьогоднішніх рядках не входитимемо в ділянку матеріяльної народньої традиції, бо тут [illegible] місце на це.

Із побутової традиції згадаймо тільки саме весілля й підготування до нього, яке в нас таке багате було на різні традиційні народні обряди, строї й співи. Воно зникло безслідно, включно до "ритуалів" т. зв. "комори" чи "ламання калини". Якщо б хтось хотів їх сьогодні відновити, то напевно вважали б його за божевільного й покликали психіятра. Хто з наших людей знав раніше про якийсь "цивільний" шлюб чи тільки "домовлений" або "на слово"? Хто з наших батьків "брав диворс"? Наша прастара традиція цих речей не знала. Значить: утворюється нова традиція, яка нищить дотеперішню, але ми наче б не запримічували цього, не то що, щоб боронили, а варт було б це зробити, бо стара й здорова традиція доволі сильно захиталась у своїх основах!

Із давен-давна був майже в усій Україні звичай, що в Страсний Четвер по Страстях люди поверталися до дому з запаленими свічками, випалювали ними хрест на сволоці а опісля ставили свічки перед ікони чи давали вмираючому в руки. Сьогодні це було б неймовірне явище, якщо комусь сказав би випалювати хрест у стелі, бо в скільки хатах, і то навіть у "релігійних", на стіні не видно жадного хреста чи ікони, а якщо нераз є, то так у куточку, що годі навіть добачити, бо це, мовляв, "не модерно" завішувати стіну Святими.

У багатьох наших громадах витворився гарний і згідний з церковним законом і духом звичай, частіше приступати до Св. Тайн, тобто до Св. Сповіді й Св. Причастя, а не тільки раз у рік, якщо не раз на пару років. Хоч немало таких по наших громадах, які мають за собою десятки років "традиції" не приступати до Св. Тайн, а деколи ще й других від цього гарного й здорового звичаю відтягають, мовляв, це "девотство" або "не згідно з нашим обрядом і традицією", щоб "Богові наприкрюватися". Такий звичай частого принимання Св. Тайн варт не тільки зберігати й підтримувати, але розвивати й боронити від усяких недовірків, щоб не ранили справжніх релігійних почувань і не безчестили святих речей.

Майже вся наша церковно-народня історія доказує, що серед нашого віруючого народу існувала й існує здорова традиція пошани церковно[illegible]оритету, зокрема ж Єпископів, як пастирів Христової Церкви. Але з цієї ж самої нашої історії знаємо теж, що завжди існували деякі групи людей, яким церковний авторитет із різних причин був "незручний", і тому вони часто старалися підривати в народі довір'я й пошану до цього ж церковного авторитету, який хотіли заступити своїми особами, кличами й інтересами. Звичайно вислід їхньої дії кінчився неуспіхом, що теж буде в сьогоднішніх і майбутніх часах, бо віра й здоровий глузд віруючого народу розрізнить своїх правдивих пастирів від вовків ув овечій шкурі. Ми свято віримо, що наша гарна традиція довір'я й пошани церковного авторитету і надалі процвітатиме серед наших віруючих і добрих мирян.

Бачимо, що є різні роди нашої традиції. Одні з них живуть і розвиваються, інші нидіють і завмирають, бо природний закон життя чи беззаконня їх усуває. Зревідуймо наші погляди на наші традиції й зробімо деякі необхідні заключення з цього: слушний наш погляд чи ні, правильно розрізнюємо між законом і традицією-звичаєм, свідомі ми цього чи ні, що звичаї й закони є для людей, а не люди для законів і звичаїв, хоч би найкращих самих у собі.

Чомусь пригадується мимоволі рід славних наших князів Острозьких, який може послужити як клясичний приклад у цьому. Коли наші Владики рішилися на Берестейську Унію, яку заключено в 1595 році, князь Острозький і з ним деякі інші, у тому теж два Владики, виступили проти Унії, мовляв, будуть боронити традиції Української Церкви, бо це все зрада, а Вишенський додавав своїми писаннями заохоти до "оборони". Князь Острозький минувся, а його діти ще таки за його життя вже були латинниками й Поляками, зате ця частина Української Церкви, що прийняла Унію зберегла себе церковно й національно

нально українською по сьогоднішній день, хоч сьогодні деякі доконче вишукують усе можливе, щоб тільки її "публічити". Але це переходове, бо — як князь Острозький — минуться вони, а Українська Католицька Церква останеться надалі і буде рідною Церквою українського народу.

Від відомих початків нашого народу існує в нас теж одна традиція, яка чомусь, починаючи від княжих часів почерез козацькі, дійшла навіть удосконаленою до сьогодні — це отой нещасний брак узаємної любови в народі. Вічні "крамоли"-міжусобиці, незгода й ненависть, підкопування й руйнування всякого авторітету — це ота наша традиція, яка завела нас до цього, що ми є сьогодні невольницьким народом, який стогне під чужим ярмом. Це перша справа, якою треба зайнятись у нас і її викоріпити, а не плекати як традицію з роду в рід. Тоді напевно прийде теж і краща доля-воля для народу, якої ми [illegible] так прагнемо, бо, поборовши [illegible]ога нашого народнього розчленування, зможемо перемогти зовнішніх ворогів, які не такі страшні як унутрішні.

Зревідувавши наші погляди на традицію, зберігаймо й боронім усе те, що гідне зберігання, а при тому пристосовуймо його до нових обставин нашого життя, щоб не були вони мертвородженим дитям. Те, що не причиняється до нашого збереження, а є тільки перешкодою, залишаймо як неіснуюче, бо це напевно є деякою познакою, що це вже напевно пережиток, яким не оживимо нашої спільноти, бо вона його не прийме. І так замість втрачати сили на зайву боротьбу в своїй спільноті, гартуймо наші сили й ставаймо в організовані лави до боротьби з ворогами, які нас окружають і чигають тільки на те, щоб нас — уже знеможених — розторощити й обернути в ніщо, а воно напевно не лежить у нашому українському, церковному чи національному інтересі.

о. О. Купранець ЧСВВ

Р. Г., ЧСВВ

РОЗДУМА ПРО БОЖЕ І ВІЧНЕ

2. ЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ПРИЧИНОВОСТИ

(Продовження)

Принцип причиновости, як ми вже виклали в попередній нашій гутірці, є ясний, наглядний і незаперечний. Тим то й комуністи не можуть його відкинути, дарма, що послідовно заперечують і оспорюють те все, що приймає релігія. При тому застосовують вони іншу тактику, а саме: приписують християнській вірі якраз те, що вона осудила й відкинула. Маємо тут на думці всі оті "фідеїзми" й "ідеалізми", що ними так люблять жонглювати теоретики марксизму. А втім, послухаймо Танчерового викладу. "Фідеїсти — з'ясовує він — завжди виступали проти детермінізму... Фідеїстичне заперечення причинности знайшло собі підтримку в ідеалістичних інтерпретаціях деяких явищ у мікропроцесах... Це було підхвачено церковниками, які заявили, що сучасна фізика підтверджує боже буття, бо вона доводить існування надприродного... Ідеалісти змішують два принципово різних питання: чи існує об'єктивна причинність і які форми має ця причинність" (Основи атеїзму, ст. 254-255).

Всіх отих "фідеїстів - ідеалістів" намагаються речники марксизму зібрати під спільний знаменник "церковників", щоб у висліді всякі недоречності й помилки різних філософів скинути на християнську віру. Розраховують вони, розуміється, на своїх совєтських читачів, неспроможних перевірити об'єктивну дійсність.

Тим то ми, перш усього, з'ясуємо вислови й поняття, щоб можна було розібратися в гущавнику плутанини марксистських ідеологів, які сліпо повторюють те, що їм втовкмачила "партія і правительство", не маючи змоги дослідити, що властиво означають всі оті атеїстичні "табу".

Насамперед уточнимо нашу термінологію: вживаємо вислову "причиновість, причиновий", а не "причинність - причинний", зваживши, що слово "причинний" в українській мові має також значення "божевільний"; совєтській термінології воно повнотою відповідає, а в нас воно вносило б непотрібну плутанину понять. Далі: *Фідеїзм* — це філософське вчення, що вважає начебто лише за допомогою віри можна було набувати властиве знання. Розумом — кажуть фідеїсти — ми не спроможні пізнати якслід навіть звичайних природних правд. Згідно з цією концепцією людський розум не спроможний добачити причини в її наслідку, схопити природний зв'язок між причиною і явищем без допомоги віри. Захисниками таких поглядів були в давнину грецькі софісти. У минулому сторіччі фідеїзм появляється як реакція проти перебільшеного

раціоналізму, який тільки розум уважав за єдиний критерій людського пізнання. Представниками цього філософського напрямку є: Бональд († 1840), Де Лямене († 1854), Брунет'єр († 1906). Заложення фідеїзму не в усьому відповідають християнській вірі, тож Церква їх при різних нагодах осудила, головно на вселенських соборах: Лятеранському V (1513) і Ватиканському I (1870), де з'ясовано, що є два принципи людського пізнання: розум і віра; природне світло розуму допомагає вірі пізнавати природний зв'язок і аналогії у природному порядку речей; обидва принципи пізнання — розум і віра, походять від Бога, тим то вони себе взаємно доповнюють, а не виключають. З огляду на це і принцип причиновости, спертий на природне пізнання, допомагає вірі краще пізнавати Творця.

Ідеалізм — це також філософське вчення. Воно дає першість людській думці перед об'єктивною дійсністю; розум є творцем законів, від яких залежить [illegible] цієї концепції є грецький філософ *Платон*. У новітній добі нашої історії ідеалізм відроджує *Декарт*. Відомим є його вислів: "Когіто, ерго сум" — "Думаю, отже існую". Творцем модерного ідеалізму являється кенігсберґський *філософ Кант*. Згідно з його вченням усі загальні й абсолютні принципи є вроджені людині; ми маємо їх уже перед досвідом, перед стиком із зовнішнім світом. Звідси вони називаються "апріорними". До категорії таких вроджених, апріорних ідей належить також принцип причиновости. Без труду спостерігаємо, що Кант відвертає тут дійсний порядок речей. Найперше мусимо пізнати декілька дійсно існуючих речей, щоб потім утворити з них загальне поняття. Так само воно з принципом причиновости: найперше мусить існувати причиновий зв'язок між дійсно існуючими явищами, і щойно тоді ми пізнаємо той зв'язок нашим розумом. Своїми філософськими концепціями звів Кант причиновість до чисто суб'єктивного принципу, якого мірою є людська думка, а не дійсно існуючі речі. Та одночасно, до речі несвідомо, зачинив він розумові шлях до пізнавання Бога Творця із сотворених речей. Не дивно, що Церква відразу рішуче відкинула Кантові концепції, як незгідні з наукою віри, яку так докладно з'ясував I Ватиканський Собор, що "за допомогою природного світла людського розуму" із сотворених речей ми з певністю можемо пізнати Бога. Деякі богослови висловилися, що Кант своїми філософськими міркуваннями допустився "вбивства Бога". Це між іншими спостеріг також Кантів учень *Гайне*, що записав ось які знаменні слова: "Яка глибока ріжниця між зовнішніми чеснотами цієї людини і його руїнницькими ідеями, спроможними перевернути світ! Коли б громадяни Кеніксбергу були здогадувалися щодо ваги тих його думок, були б відчули більший жах від появности тієї людини, ніж від убивника, який мордує лише людські істоти. Але ті добрі люди бачили в ньому тільки професора філософії, то в означеній годині, коли він переходив, вони сердечно його вітали кивком голови, реґулюючи свої годинники" (in W. DURANT, Gli eroi del pensiero, Milano 1944, p. 248).

Так ото Кант своїм ідеалізмом несвідомо дійшов аж до заперечення Бога. Зваживши це, комуністи повинні би поставити його побіч своїх ідеологів і теж йому поставити пам'ятник у мавзолею марксистських божків; та, з доручення Іллічева, відправити над тлінними останками їхньої "безсмертної матерії" — "совєтську панахиду", співаючи грімке "Вічная пам'ять" також і за "науковий атеїзм", який щораз то більше відбігає від дійсности та наближається до буржуазного ідеалізму.

о. О. Купранець, ЧСВВ

ПРЕСВЯТА БОГОРОДИЦЯ В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДІ

Серед безчисленних речей, що вийшли з-під Божих рук, одною з найкращих є музика. Музика має дуже великий вплив на душу людини. Вже старі Гіндуси зрозуміли велике значення музики і вміли викликувати музикою в людей такі почування, які самі хотіли. Вони вміли музикою ввести людину в гнів, загнівану людину заспокоїти, засумовану потішити і т. п. Вони вміли навіть вужів зачарувати якимись спеціяльними звуками, так що їдовиті гадюки ставали зовсім нешкідливі, і давали зі собою робити те, що хто захотів.

Ми християни, особливо католики, маємо куди кращий твір від музики Гіндусів, що так само вийшов із Божих рук. Це без порівняння величніший інструмент, якого музика не може і рівнятися з усіма інструментами, разом узятими, що їх люди звичайно вживають при різних нагодах. Цим прекрасним інструментом небесної музики, небесного композитора, — Господа Бога — є Пречиста Діва Марія. Чи справді так? Так, бо коли вглянемо в історію людства, переконаємося, що всі ті, які з належним чуттям ударяли своїми просьбами в струни Небесної Гарфи, ні-

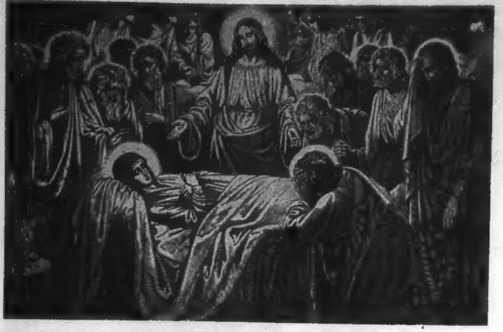

В різдві Ти зберегла дівицтво, в успінні світу не покинула, Ти, Богородице. Перейшла Ти до життя, як Мати Життя, і молитвами Твоїми вибавляєш наші душі.

(Тропар Успіння)

коли не дістали фальшивого звуку, а завжди діставали той звук, ту ласку, якої бажали. Ніколи не було [illegible] щоб [illegible] щирим серцем [illegible] до Небесної Матері, не був вислуханий. Знаємо з досвіду, що нераз люди, яких серця були наповнені журбою й клопотами, після щирої молитви до Божої Матері ставали спокійні, а тягар, що давив їх душу, безслідно зникав. Читали ми нераз про те, що ласка Пречистої Діви діяла на деяких закаменілих грішників чи безбожників так сильно, що вони навертались і ставали в своїй доброті й праведності подібні до дітей, та тим так навертали ще опісля й інших. Хто ж може встоятися, коли діє Божа сила?

Тому теж Господь Бог у своїй доброті, і вибрав із людей отакий інструмент, у який би ми вдаряючи, не боялися, що зле зможемо вдарити в невідповідну струну і що через це наша просьба не буде вислухана. Ні, не біймося нічого! Нам треба мати тільки довір'я до Божої Матері, а Вона в безконечній доброті й чутливості доповнить усі наші недостачі, якщо в нас буде чисте й щире серце, бо ж Вона взята з людей і для людей.

Наш український народ не почав сьогодні почитати Божу Матір, а почитання Її сягає своїми початками тієї хвилини, коли наш великий князь св. Володимир Великий у 988 р. прийняв християнство, а враз із ним наш український народ. Що почитання Пречистої Діви Марії в нашому народі в короткому часі дуже сильно зросло, про те свідчить один історичний факт, а саме, що вже Володимирів син, Великий Князь Ярослав Мудрий, один із наймогутніших тодішніх монархів, віддав цілий український народ "на віки вічні" під опіку Пречистої Діви, проголошуючи Її 1037 р. Царицею Українського Народу. Тим актом він випередив інші народи на сотні літ. Не тільки ці два наші наймогутніші князі мали набожність до Пречистої Діви Марії, але теж і інші, про що можемо вичитати в наших старих літописах. Коли наші князі вибиралися на війну з ворогом чи поверталися з неї, то завжди просили Божу Матір про поміч або дякували за неї. Багато князів уживало на своїх печатках образу Пречистої Діви. Однак це не були одинокі способи вияву набожности до Пречистої Діви наших князів, бо їх було багато більше. Та чи не найкращим виявом набожности до Пречистої Діви в старій нашій княжій державі є оці численні церкви й манастирі, що збереглися до наших днів або довідуємося про них з літописів, що такі існували. Згадаймо тільки деякі. От уже Володимир Великий збудував у честь Божої Матері т. зв. Десятинну церкву в Києві, у якій теж і похоронено його разом із його дружиною Анною. Згадаймо теж і найбільший і найславніший манастир в Україні — Києво-Печерську Лавру, з якого поширилося по всій Україні чернече життя. Головна церква цього манастиря, якої будову розпочав іще св. Теодосій Печерський, була присвячена Успінню Пресвятої Богородиці. Ця церква, простоявши близько 900 років, пишалася серед інших церков на київському узгір'ї Печерського манастиря до 1941 р., в якому то злочинна рука большевиків її зруйнувала, щоб знищити одну з українських найбільших і найдорожчих святощів.

КУЛЬТ БОЖОЇ МАТЕРІ ЗА КОЗАЦЬКИХ І НОВІТНІХ ЧАСІВ

Почитання Пречистої Діви Марії в українському народі не закінчилося в часах, у яких наші князі будували за свої гроші прекрасні церкви чи манастирі та ними опікувалися. Ні, воно перейшло в дальші покоління. Коли не стало князів і великих наших панів, їх місце зайняли козаки, міщани й селяни. І вони вважали за свою найкращу опікунку й добродійку Пречисту Діву. Ми бачимо, що в козацьких часах збудовано дуже багато прекрасних церков у честь Пречистої Діви. Козаки в своєму головному осідку, в Запорізькій Січі, мали церкву під іменем Покрову Божої Матері. Козаки почитали й любили Пречисту Діву. Їм було тяжко з Нею розставатися, особливо ж у гірких хвилинах, як про те прекрасно говорить наш великий поет Тарас Шевченко в своїй чудовій поезії "Іржавець". Він каже, що козаки, покидаючи Запорозьку Січ, нічого зі собою не взяли, крім образу Божої Матері, перед яким вони в чужій татарській землі могли б виливати свої сльози і просити помочі, а при цьому мати одиноку потіху і розраду в гірких терпіннях щоденного життя. Хоч татарський хан дозволив козакам жити в татарській землі, однак не позволив їм збудувати Божого храму, в якім вони могли би примістити з належною пошаною образ Пресвятої Матері. І вони над тим боліли, що їхня святість, образ Божої Матері, мусів бути в бідному шатрі. І вони плакали. І Божа Мати плакала разом із ними, своїми вірними синами, бо Їй було жаль, що ті, які Її почитають, мучаться в чужині [illegible]

Почитання Пречистої Діви в українському народі з кожним часом усе більше зростало, бо наш народ усе краще доходив до зрозуміння й пізнання Пречистої Діви Марії, як теж бачив великі користі, що випливали з цього почитання, особливо ж у тих часах, коли наш народ знайшовся в повній залежності від своїх ворогів. І саме в тому часі почитання Богоматері було може найсильніше та найщиріше, бо Божа Мати була одинокою ясною зорею на темному небі життя нашого народу. І Вона зі свого боку допомагала нашому народові, зокрема ж усім тим вірним своїм дітям, які щиро молилися перед Її Чудотворними Іконами, що були в різних місцевостях України.

Численні місця в Україні, у яких були Чудотворні Ікони Божої Матері, це один із найкращих доказів опіки й любови Божої Матері до нашого народу. Правда, наші Чудотворні Ікони не були так широко відомі в світі, як нпр. Люрд чи Фатіма, про які знає кожна маленька католицька дитина; однак і в наших чудотворних місцях діялися не менші чуда надзвичайних навернень, уздоровлень чи інших добродійств, що їх Пречиста Діва робила для душі чи тіла поодиноких осіб. Були теж випадки, що Пречиста Діва Марія робила чуда для цілої громади людей, от нпр. у 1675 році, коли Турки напали на манастир у Почаєві, в якому була чудотворна Ікона Божої Матері. Вони були б вирізали всіх монахів і людей, що сховалися перед ними за манастирськими мурами. Манастир боронився, при цьому цілий час монахи взивали помочі в Небесної Цариці. І дійсно, Мати Божа вислухала їх просьби, бо коли почали співати пісню "Возбранній воєводі...", небо розкрилося й Мати Божа явилася, розтягаючи над манастирем білий омофор. І так захоронила Вона манастир перед

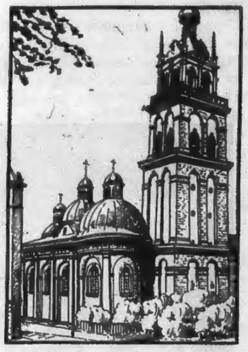

Св.-Успенська церква т. зв. "Волоська" у Львові

Турки [illegible] після цього відступили й уже більше не нападали на манастир.

Між місцевостями з Чудотворними Іконами в Західній Україні, тобто на терені, де жили Українці-каталики, найбільш відомі були: Гошів, Зарваниця, Кальварія, Крехів, Самбір і Марія Повч.

ЧИ БУДЕ ЕКСКОМУНІКА ДЛЯ АВТОРІВ НЕМОРАЛЬНИХ ФІЛЬМІВ?

Над цим питанням в останньому часі дискутувала частіше італійська католицька преса. До цієї справи займає тепер становище монс. Ф. Лямбрускіні, професор морального богословія Лятеранського університету, в своїй статті в "Ль'Оссерваторе делля Доменіка". Проф. Лямбрескіні, який відповідає одному читачеві на листа з Ґенуї, каже, що він є принципіяльно за екскомунікою, але при цьому робить деякі застереження. Він бачить деякі великі трудноші щодо встановлення норм для такого роду екскомунік, бо оцінка злочину фільмових продуцентів мусить бути основана на далеких, твердих і ясних критеріях.

МІЖПРАВОСЛАВНА ДУХОВНА СЕМІНАРІЯ В АМЕРИЦІ

Недавно посвячено в Креcтвуд, стейту Нью-Йарк, православну духовну семінарію, яка мала б виховувати майбутніх православних священиків. Актуально має вона 50 студентів. За національним складом семінарія має: 26 Москалів, 6 Ґреків, 5 Сирійців, 4 Сербів, 2 Абесинців і по одному Альбанцеві, Японцеві, Румунові, Українцеві й епіскопальному англіканцеві.

М. Б.

НА РОЗПУТТЯХ ВЕЛЕЛЮДНИХ...

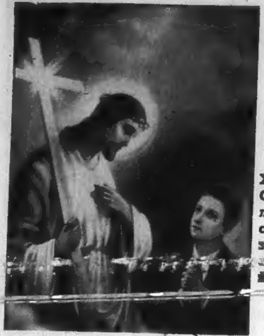

Христос каже: Сину, якщо любиш Мене й свій народ, ходи за Мною, бо Я є правда, дорога й життя!

Вкорінилося між людьми таке поняття, що загально добре те, що робить більшість загалу, що такий політичний напрям спасенний для народу, що його одобрила вся спільнота, що така дорога в житті найпевніша, на яку вступають без винятку всі, без огляду на це, чи треба, чи конечно, чи муситься.

Коли дане поняття здорове і чесне у своїй основі, і пожиточне в наслідках, безперечно заслуговує воно на допомогу й поручення. Одначе буває, що за часто помиляються люди у виборі занять, і не всім судилося бути тими, чим вони собі з душі бажали.

Грецький переказ про Геракля має в цьому впадку своє виїмкове значення, коли йдеться про молоду людину та про вибір звання для неї. Цей юнак, коли дійшов до своїх літ, щоб рішати про свою долю, сидів наче на розпутті і призадумувався глибоко над тим, яку саме дорогу в житті треба собі вибрати: вигідну, повну розкошів та хвилевого щастя і слави, чи трудну, повну небезпек, змагань із приманами світу, зате у висліді певну перемоги і слави. Геракль, як відомо, пішов трудною дорогою життя, бо так диктував йому розум і серце та любов і посвята до важких діл, що кличуть людину на бій із змінчивими матеріяльними приманами цього життя. Модерна людина, вихована у вигодах, розпещена в добробуті, залюблена сама в собі, без надуми гонить на цю дорогу життя, що її відкинув мітичний Геракль.

Для справедливого оправдання кожний скаже: "Та ж усі за цим ідуть, більшість так робить, для нас немає іншого вибору, коли хочеш жити, як живуть модерні люди!" Нехай і буде це правда, що добре те, що робить загал, але чи не є воно сліпим опортунізмом, браком вияву власної індивідуальности, точніше вибором звання без усякої застанови щодо прикмет духових і умових, не згадуючи вже про фізичні? Тут же саме і для багатьох початок трагедії в життю!

Досвід життя вчить, що не кожний у висліді своїх стремлінь чи студій став тим, чим хотів бути, і як правило розчарувавшись у своєму стремлінні, хапався багатьох інших професій, і якщо не розгубився, то пропав у житті. Щасливий той, хто завчасу зорієнтувався в невластивому виборі та зумів без [illegible] [illegible] собі відповідну професію!

Серед нашого загалу втерлося таке поняття, що нашій молоді треба поступати так, як поступає молодь даної країни, де живе якась частина нашої спільноти. Не диво, що тут кожний наш юнак, а навіть ще хлопчина мріє бути інженером, деколи лікарем. Але інженер — це таке магічне слово, що коли один із наших Владик спитав хлопців, чим вони мріють бути, то почув від усіх одну й ту саму відповідь. Це вповні зрозуміле для дитини, бо вона для забави дістає наймодерніші іграшки, всякі образки, книжечки, чує про це, як говорять родичі й старші, бачить це на всіх екранах і демонстраціях технічного поступу.

Зовсім справедливо, що вона ніколи не почує в цій державі заохоти чи спонуки до вибору такої професії як священство чи монашество. І тут на сьогодні ціла трагедія модерної людини: піднеслася вона в безмежні простори всесвіту, але тільки фізично, а впала в темряву незнання ТОГО, ЯКИЙ цей усесвіт створив. Стала невільником і поклонником матеріяльних здобутків, а занапастила душу.

Світ гордиться сьогодні інженерами матеріяльних здобутків, а зі зневагою говорить про інженерів людських душ!

Не можна сказати, що серед загалу немає духового підйому; бо власний духовий підйом сприяє матеріяльному поступові; але де є вічні й незнищимі духові цінності людських надбань, що мають лягти в основу життя майбутніх поколінь? Факт, що все в науці й техніці звернене сьогодні на наше тоталітарне знищення, що наш мозок випрацьовує нам загладу, тоді коли вічний елемент життя — наша душа в забутті.

Наш Митрополит-ісповідник кардинал И. Сліпий на першому своєму публичному виступі у грецькій семінарії говорив про священичі покликання, про велику потребу священиків "із неустрашимою вірою й посвятою"! Чи вважаєте, що прибувши тут до нас, говорив би Він про щось інше? Чи радів би Він більше, почувши, що вся наша молодь студіює по світських вищих школах, а наші семінарії й академії для священиків світять пусткою? Напевно знає Він, яка мала жмінка студентів посвятилася священичому покликанню, для якого ВІН БУВ УСЕ ГОТОВИЙ ВІДДАТИ ВЛАСНЕ ЖИТТЯ! Можуть паленіти наші обличчя від сорому, що ми велика, і ніде правди діти, глибоко релігійна спільнота, а не в силі ми спромогтися на вирощення покликань, яких наш нарід найбільше потребує.

"Схід сьогодні — це євангельський глухонімий, і жде на уха Ваші, щоб відчинилися, і на язик ваш, щоби промовив!" Чи ці знаменні слова [illegible] що занедбали виповнити наш найсвятіший на тепер національний обов'язок? Кардинал Йосиф Сліпий не наказує робити збірок, проводити національних пропагандивних демонстрацій у зв'язку із своєю особою, не робить із себе героя, як ми хотіли б його бачити, ВІН ПРОСИТЬ НАС, нас по крові Його братів-УКРАЇНЦІВ, дати йому якнайбільше священиків, тих, "що будуть гнані, биті, мучені, що будуть у лахмітті, будуть терпіти голод, але неустрашимі в вірі, невгнуті у святості свого апостоляту!" А де ці наші місіонарі, які підуть на великі простори України проповідувати Боже Слово? Чужі підуть, бо своїх не буде!

Так говорить до нас, матері і батьки, наш найвищий ступенем Єрарх і шанований Святішим Отцем, Митрополит-Кардинал! Чи не час Вам тепер застановитися, подумати, рішити, що понад усіх інженерів у світі, потрібні нам ІНЖЕНЕРИ ДУШ ДЛЯ НАШОГО НАРОДУ — як [illegible] просвічення [illegible] кого глухонімого Сходу, нашого НАРОДУ!

◆

Володар Буженко

Є, А ТАК НАЧЕ Б І НЕ БУЛО

На одній міжнародній асамблеї питає українського католицького священика один західняк, що цікавиться і досить розуміє східній обряд: "Ви перейшли на східній обряд?" А священик відповідає: "Ні, я народився у східньому обряді". Те питання, видно, зраджує своєрідну ментальність західняків, які гадають часто, наче б то не було родовитих східнього обряду служителів, головно на західній півкулі, точніше в Америці. Це теж виказує низьке поняття про наш обряд, наче б він сам собою не міг устоятися, та його мусять спомагати всякі перехідники з іншого обряду; питання це врешті виявляє теж думку про брак покликань. Тому спинимося трохи ближче над останнім.

Ми самі часто робимо закиди, що, мовляв, у нас нема покликань. Та коли глибше вдумаємося, то скажемо, що це помилка і то навіть поважна. Ось чому: знаючи ближче наших українських поселенців у Бразилії (Паранщина) й Аргентині (Місіонщина), буду брати звідси мої докази на твердження, що *в нас покликань не бракує*. Щодо Паранщини, то взагалі сьогодні було б гріхом казати, що там покликань нема. Новіціят оо. Василіян повний, СС. Служебниць теж. Це найбільш чисельна область взагалі українських Сестер монахинь у вільному світі. Не можуть нарікати на брак покликань і світські священики, ані теж Катехитки чи Св. Анни з Вера Гварані, чи пруденттопільські Пресв. Серця Ісусового (одинокий світський інститут у нашій Церкві.).

Та все таки мусимо сказати, що є *надвишка*

Хто відчинить наші іконостаси у церквах України, якщо не дамо наших синів на службу Господеві й народові?

покликань і вони відходять від нас до іншого обряду. Про це пишуть самі СС. Служебниці: "До Згромадження Сестер св. Йосифа в Кажуру й до Сестер Божого Провидіння вступило багато наших учениць" (правда, між ними були і дівчата латинського обряду, пор. Календар Праці 1949 р., ст. 106). Там же при вичислюванні священиків, що їх виховали СС. Служебниці теж маємо одного, що хоч нашого обряду, але працює в латинському... Знову ж о. Йосафат Ананевич ЧБМ, довголітній місіонар в Аргентині та Бразилії, подає, що у Брр. Маристів та латинських Сестер є сотки нашої молоді. Свого часу один бр. Марист сказав нам, що в їх області є до 50% Українців. В Аргентині начисляють до сорок самих священиків, які є по іншеобрядових Згромадженнях, а наших дівчат по таких конвентах можна числити сотками. Зрештою в такій католицькій Бельгії по латинських манастирях Сестер є до 300 наших Українок, які свого часу навіть з'їзд робили під проводом Впреосв. Архиєп. Кир І. Бучка. А коли Українки опустили б ці бельгійські манастирі, то декотрі з них треба було би просто скасувати...

А піти по семінаріях і новіціятах інших обрядів, то тепер теж стрінемо там часто наших дітей, які там починають своє черлече життя, щоб опісля, як їх перевиховають, чи вони самі забудуть про себе: чиїх вони батьків сини і якого вони обряду вірні, стати на працю поза нашими дітьми.

Отже яка є розв'язка, щоб той великий відсоток наших покликань не втікав від нас і не робив нас анемічними в церковнім *тілі*?

Перше треба старатися, щоб наші діти діставали основи християнського життя в нашім обряді. Бо коли дитину посилається до церкви іншого обряду, чи не вчиться її в хаті свого "Отченашу", то вона піде куди її очі понесуть, а до нас не знайде дороги. Далі нам конечно мати *своє повне шкільництво:* від дитячого садка почавши, а на високих школах скінчивши. Інакше ми не тільки своїх покликань не стримаємо для нас, але й навіть світських професіоналів, які підуть на працю чужим, подружаться з не-нашими дівчатами і так пропадуть, як Сірко на ярмарку.

Щодо самих покликань, то теж мусимо мати *різнородність* наших монаших Чинів та Згромаджень, як це мають інші обряди. Скільки б то покликань затрималося при наших манастирях і парохіях, як би ми мали не тільки оо. Василіян, оо. Студитів, ну ще й оо. Редемптористів, але й оо. Венедиктинів, оо. Салезіян (не тільки в одній школі, але по всіх єпархіях!), оо. Вербістів, Трапістів, тощо. А теж Сестер більше родів бодай по 5-6 різних Згромаджень у єпархіях. А при тім конечно треба мати ще й *місійний інститут,* щоб висилати наших східніх місіонарів, які працювали б на східніх місійних теренах і то для хлопців та дівчат. Індія, Етіопія, Мала Азія це країни, де наші можуть іти й місіонарювати в східнім обряді, хоч трохи відміннім!

При тім усім побажаною річчю було б, щоб західні Чини та Згромадження не лакомилися на дурницю і відразу без скрупулів, не просили в Римі зміни обряду для своїх східніх кандидатів чи кандидаток, але постаралися про окремі свої східні галузі, де б не тільки тих східніх членів не розобрядовували, але навпаки, подали їм відповідні літургійні, соціологічні та культурні вартощі Сходу.

А врешті варт би побачити збентеження на обличчі західняків, коли вони нам співчуваючи, кажуть, що в нас бракує священиків, які б могли східню унійну працю розгорнути. А ви їм скажете, що це тільки сповидно такий брак виказується, але при добрій волі вашій, коли б ви зробили *реституцію тих наших східніх,* що тепер працюють у вас, то ми б тої квестії: браку духовної обслуги цілком не відчували... Противно, ми б тоді були *найкраще заосмотрені* з усіх східніх обрядів на духовну обслугу і то не тільки душпастирську, але й монашу обидвох статей!

І це б була найбільше справедлива і в щирій любові ревіндикація та найкраща розв'язка справи покликань у нас. А так, як є тепер, то мусимо сказати: покликання в нас є, але їх наче б в нас не було, бо втікають (при "братній" помочі) від нас!

* * *

ВИСОКЕ ВІДЗНАЧЕННЯ о. К. ЖАРСЬКОГО

На знимці бачимо Всесв. о. Костянтина Жарського, пароха українсько-католицької парохії Св. Духа в Сидней, Нова Шкотия, Канада, підчас церемонії найменування його **Почесним Доктором Права** від Університету св. Франциска Ксаверія в Антагоніш. О. К. Жарський, уродженець і вихованець Галичини, був відзначений цією великою честю не тільки за повну посвяту й любов свого рідного обряду, але за одуховлений довголітній провід над українською спільнотою в приморській частині Канади.

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ЛИПЕНЬ – МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКИХ СВЯТИХ

Маємо право так сказати! Бо хоч інші місяці теж багаті в імена українських Святих, то в липні стрічаємо їх найбільше і то найбільш знаменних. Пригляньмося отій дивній серії св. імен: Ольга, Володимир, Борис і Гліб. Бабка, внук і два правнуки з київського княжого роду.

1. У церковному календарі під днем 11-го липня читаємо: "ПРЕСТАВЛЕНІЄ-СМЕРТЬ БЛАЖЕННОЇ ОЛЬГИ, КНЯГИНІ КИЇВСЬКОЇ, у святому хрещенні названої Оленою". — Ольга (жіноче ім'я від Олег) була дружиною князя Ігоря. Після його трагічної смерти в 945 р. вона править державою до 960 р. Коли і як вона приймила Христову віру, певно не знаємо. Певне, що в час відвідин Царгороду в 957 р. Ольга вже була християнкою. Ще за життя Ігоря в Києві була церква св. прор. Іллі. Люто мстилася Ольга на Деревлянах за смерть свого мужа; але, каже літопис, що пізніше: "зрозумівши правдивого Бога і прийнявши християнство, почала жити за Христом; просвітилась усякими добрими ділами, бо одягала нагих, годувала голодних, милувала вдів і сиріт з тихістю й любов'ю серця." Також прославляється її премудрість і вміле володіння неспокійною державою. Померла вона 969 р. Її тіло переніс унук Володимир до Десятинної церкви, як лише її збудував 996 р. Канонізована вона в 13-ому віці. Богослужба величає її "присноспавною" і "Богомудрою".

2. На день 15-го липня церковний календар кладе пам'ять "Св. РІВНОАПОСТОЛА, ВЕЛИКОГО КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА, названого в св. хрещенні Василієм". Унук славної Ольги, син Святослава Хороброго, став князем Києва 980 р. Не бувши християнином, він при помочі тоді ще сильної поганської партії в Києві здобуває престіл від свого брата Ярополка, християнина, вихованого бабкою Ольгою. В оживленій поганській течії 983 р. гинуть два перші мученики української землі (з роду Варяги), Федір (Теодор) і його син Іван. Їх пам'ять святкує українська Церква 12-го липня.

Одначе приязнь із християнином Оляфом Тригвесоном, зустрічі з чужоземними послами й купцями та політичні рації вплинули на переміну переконань Володимира. Що більш, митроп. Іларіон у своєму "Слові" на його честь каже, що Володимир рішився приймити Христову віру "зо свого доброго глузду й бистроумности, бо зрозумів, що лише християнський Бог є Бог правдивий." Володимир вирішив охрестити також своїх підданих. Іларіон каже: "Ти з бабунею твоєю Ольгою приніс хрест із нового Єрусалиму, з Царгороду, і поставивши його на своїй землі, утвердив віру". 1-го серпня 988 р. (або рік, два пізніше) відбулося хрещення Руси. (Шкода, що ми так мало пам'ятаємо про цю найславнішу подію нашої старинної історії! А варт би, бо може більше пригадували б собі про зобов'язання нашого охрещення *як нарід!)* Велика переміна в характері охрещеного Володимира прославлена в наших літописах. Він став: "одягом для нагих, поживою для голодних, прохолодою для спрагнених, помічником для вдів, притулком для мандрівників, покровом для тих, що не мали даху над головою, заступником скривджених, збагачувачем убогих". Помер він несподівано 15-го липня 1015 р. Поховано його в Успенській-Десятинній церкві, що її він сам збудував. Уже від кінця 12-го віку літописи почи-

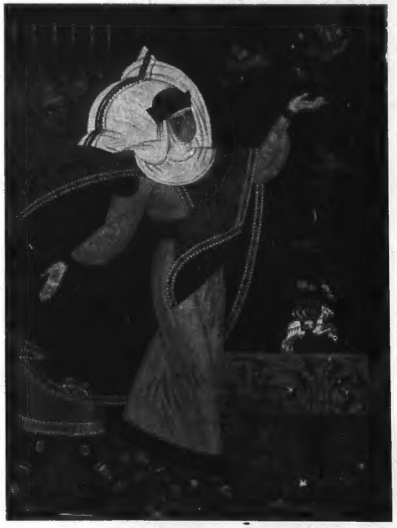

Свята Ольго, глянь із небесних висот на наш народ!

нають називати його святим. Тоді й зложено богослужбу в його честь, у якій між іншим кажеться: "Ми празнуємо день твоєї смерти, бо ми нарід твій. Молися, щоб спаслися начальники твоєї Руської Держави і множество підданих!".

3. Дальше в церковному календарі, під числом 24-го липня, читаємо: "СВЯТИХ МУЧЕНИКІВ БОРИСА І ГЛІБА, в св. хрещенні названих Романом і Давидом." Це два сини Володимира, правнуки великої Ольги. Борис і Гліб були для Володимира найлюбіші з синів; оба вони були від одної мами й тому дуже любилися. (Перед охрещенням Володимир мав більше жінок). Борисові дав батько князівський стіл у північному Ростові (коло Волги), але пізніше тримав його біля себе в Києві й наглядно приготовляв на свого наступника. Глібові дісталося князівство в Муромі (над Окою).

З "Оповідання про страждання свв. Бориса і Гліба", якогось Якова монаха і з "Читання про життя й убивство блаженних страстотерпців Бориса й Гліба", пера Нестора Літописця, довідуємося таке:

При смерти Володимира Бориса не було в Києві, бо батько післав його відбити наскок Половців. А був тоді у Києві під надзором найстарший син Володимира, Святополк, що бунтувався проти батька в своєму Турові. От і тепер рішається Святополк захопити владу в свої руки. Дорогу до того вибрав окаянного Каїна: дорогу братовбивства. Висилає отже насамперед убивців проти найнебезпечнішого собі Бориса, бо той мав із собою військо й прихильність Київлян. Військо, довідавшись про смерть кн. Володимира, говорило Борисові: "Ми всі під твоєю рукою; йди, бери владу." Але він відповів: "Не підійму я руки на старшого брата. Він заступає мені батька". Тоді військо полишило його; він остався лише з прислугою і священиком своїм. Було це в суботу ввечорі. Після вечірні князь пішов неспокійний спати. Не спав. Раненько встає, будить священика, сам убрався, вмився й вони почали утреню. А заговірники вже ходять довкола шатра. Йому кажуть про заговірників, а він співає утренній псалом: "Господи, чтося умножиша стужающії ми — О Господи, як багато ворогів моїх, багато їх повстали проти мене" (Пс. 3, 1). Скінчилась утреня; князь іще молиться перед іконою Спаса, просить собі сили. Вбігають вороги з мечами й списами. Борис задрижав. Священик кріпить його: "Ти ж сам не хотів противитися братові задля Христової любови". Заговірники накидаються на молодого князя. Його захоронює своїм тілом слуга Юрій Угрин і гине. (Він теж є у списку українських святих під днем 2-го травня, коли то й празнували пам'ять перенесення мощів свв. князів-мучеників). Борис заявив убивцям, що в нічому не винен перед братом і опісля додав: "Кінчайте вашу службу, — і хай мир буде моєму братові та й вам, браття." Його вбито в неділю ранком, 24-го липня 1015 р.

Ще більш зворушливий опис смерти кн. Гліба. Його викликано з Мурому начебто до недужого батька. У дорозі його стрічають післанці брата Ярослава з вісткою: "Не йди до Києва! Батько помер, Борис уже вбитий." Заплакав Гліб за батьком і найдорожчим братом, але дальше їде. Напроти нього виїзджають якісь човни. Думаючи, що це може приятелі, Гліб сам казав звернути човен до них. Убивці вскочили до човна з оголеними мечами. Перестрашеним веслярам випали весла з рук. Як побачив Гліб свою неминучу смерть, залився сльозами й просився: "Не губіть мене, милі й дорогі браття, не губіть! Чим я обидив мого брата або вас... Помилуйте мою молодість... не зжинайте незрілого колосу, не зрізуйте лози, що ще не виросла". Його схопили: він кличе на поміч батька, братів, вкінці почав молитися. На приказ боярина зарізав молоденького князя його ж кухар. "І принеслася Господеві жертва чиста, — докінчує монах Яків, — свята, пахуча, і пішла вона до небесного Божого житла". Це сталося шість тижнів після вбивства Бориса, 5-го вересня 1015 р.

Тіло кн. Бориса потайки поховали його приятелі в церкві св. Василія у Вишгороді. Гліба похоронено над берегом Дніпра, на місці злочину. Віднайдено тіло його 1019 р., як уже Ярослав переміг Святополка, та привезено до Києва. Поховали його при братові одної матері й одної долі. Над їх гробом почали діятися чуда. І вже до кількох років (напевне ще перед 1026-им р.) канонізував їх митрополит Іван, Болгарин, що й сам зложив на їх день дуже гарну богослужбу.

Вкінці одна заввага: проф. Грушевський у другому томі своєї "Історії України-Руси" (Львів, 1905, ст. 4) каже, що і монах Яків і Нестор Літописець передали кольорів описам мучеництва молодих братів, щоб князям свого часу виказати ганьбу й шкідливість їх міжусобиць. Навіть не хоче вірити, щоб вони так спокійно вижидали смерти. А тимчасом уже в самій богослужбі святим митрополит Іван, безпосередній свідок того злочину, написав тропар: "Ви правдиві страстотерпці й правдиві послушники євангелія Христового, бо не встали проти ворога, що був братом, що вбивав тіла ваші, але душі діткнутись не міг. Нехай же плаче злий владолюбець; а ви, радіючи з ангельськими хорами і стоячи перед Св. Трійцею, моліться, щоб держава ваших рідних була Богу вгодна і щоб сини руські спаслися!"

І ми просім їх, нехай дуже-дуже моляться вони ще й нині, щоб ніколи серед їх рідних не було міжусобиць, роздорів, ненависти брата на брата, щоб не було безумного поборювання один одного... аж до Каїнової ганьби страшного братовбивства...

ЗА ХРИСТИЯНСЬКЕ ВЖИВАННЯ ЗАСОБІВ ЛУЧБИ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛИПЕНЬ 1965

Яке велике значення для вживання модерних засобів лучби (преса, радіо, телевізія тощо), а зокрема католицької преси і для праці католицьких журналістів прив'язує Святіший Отець Папа Павло VI і Апостольсько Столиця, видно найкраще з листа, що його власноручно підписав Папа, і якого, заадресованого до президента Міжнароднього Союзу Католицької Преси, Раймунда Манціні, гол. редактора ватиканського півофіціозу "Ль'Оссерваторе Романо", — привіз до Нью-Йорку, на 7-ий Конгрес Католицької Преси (18-22 травня ц. р.) офіційний обсерватор Апостольської Столиці й Святішого Отця, монс. Андрій М. Дескур, підсекретар Понтифікальної Комісії Соціяльної Лучби. З огляду на вагу цього послання Святішого Отця, текст цього послання, що було відчитане на Конгресі, передаємо як намірення в українському перекладі — в цілості:

До нашого улюбленого Сина,
Раймондо Манціні
Президента Міжнароднього Союзу Католицької
Преси:

Нашим щирим бажанням є висловити Вам велике значення, що його Ми приписуємо Міжнародньому Конґресові Католицької Преси, який має відбутися вперше в Америці, та який організований заходами Асоціяції Католицької Преси Америки й Канади. Знаменний патронат Наших Преподобних Братів, кардиналів Френсиса Спелмана і Лоренса Шігена, та приявність Обсерватора Апостольської Столиці на цих зборах, що ними Ви так уміло проводите, самі по собі вказують, яку вагу прив'язує Церква до Вашої праці, і на живе зацікавлення, з яким Церква слідкує за її поступом.

Щобільше, — католицькі журналісти знають добре, що Вселенські Архиєреї і Вселенський Собор сильно підкреслили вартість їхнього покликання: вони всеціло заохочували їх здійснювати їхні зусилля, часто дуже незвичайні, бути вірними для цього ідеалу, який насправді, є темою ваших дискусій: "Правда в шуканні свободи".

Нема ніякого сумніву, що ці збори численних американських журналістів з їхніми европейськими колеґами сприятимуть повноті й плодовитості Вашого наміреного діялогу щодо шляхів: як бути ще більш вірними для вашого покликання, як журналістів і синів Церкви. Об'єднані поняття правди й свободи, основані на словах Христа: "Правда зробить вас вільними" (Йоан, 8, 32), є дорогою серцям усіх християн. Церква, служителька правди, є також служителькою свободи. І тому можете бути певні зрозуміння й підтримки збоку відповідальних архипастирів у вашому шуканні за справжніми правами правди в свободі. (гл. Вселенський Декрет про Лучбові Середники, арт. 5, А.А.С. 56, 1964, стор. 147). І далі, те, що виглядає, як християнське і основа його віри — і хто з цього не радів би — вартість, яку щораз більше й більше підтверджують в модерному світі люди, повні запалу працювати для спільного добра громади.

Затруднена на службі правди, вільна преса помагає своїм читачам бути краще поінформованими з наміром краще розуміти і тим самим краще діяти. Вона помагає просвіщати і навчати людей у підсонні милосердя і вмістити їх у правильному місці в спільноті людей, яких природні зв'язки солідарности є наслідком того, що вони є частиною дітей великої Господньої Родини. Це вказує на вагу об'єктивности, з якою католицькі журналісти інформують своїх читачів про події у світі, бо часописи, без огляду на те, чи їх купують з потреби, зацікавлення, чи бажання, розсівають, як середник інформації день за днем, концепцію життя, правопорядку вартостей, гієрархічність цілей, візію світу. Тому то, якщо Ви бажаєте, щоб Ваші статті були поширені та мали вплив, чим Ви здійсните своє покликання свідків Св. Євангелії, якими Ви хочете бути, конечним є, щоб Ви давали своїм читачам *атракційну* пресу найвищої якости, до чого Ви змагаєте. Респектуючи закони й закінченість середника, що його Ви вживаєте, Ви надаєте їм людських вартостей і так цим дозволяєте передавати у власний спосіб послання спасіння, що його кожний християнин, сьогодні більш ніж будь-коли досі, повинен відчувати й бажати, щоб це було відоме довкруги нього.

Ми не є несвідомі труднощів, що з ними зустрічаються католицькі журналісти в їхніх намаганнях здійснити їхню місію в світі та в Церкві. Все ж таки, Ми бажаємо запевнити Вас, що Апостольська Столиця зі Свого боку, і зокрема Понтифікальна Комісія Комунікаційних Середників, що її Ми встановили для цієї мети (гл. "Ін фруктібус Моту Пропріо", А.А.С., 15, 1964, стор. 291) і дали під опіку Нашого Преподобного Брата Архиєпископа Мартина О'Коннора, — робитиме все можливе, щоб помагати Вам у здійсненні Вашого завдання.

Джерелом Нашої спеціяльної радости є свідомість, що Міжнародній Союз Католицької Пре-

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Складаємо щиру подяку Господеві Богові в Тройці Святій Єдиному, Пречистій Діві Марії й усім нашим Святим Заступникам за одержані ласки й вислухані молитви та просимо про дальшу поміч і охорону. Залучуємо $5.00.

о. Петро і Євгенія Барановські, Нью-Йорк

Прошу відправити Службу Божу за мого померлого батька Теодора, що помер на засланні в Сибірі. Залучую $5.00.

Іван Стерпак, Патакет, Р. І., ЗДА.

Із нагоди 15-річчя нашого подружжя складаємо щиру подяку Ісусові Христові й Пречистій Діві Марії за ласки й опіку над нами й нашою родиною. Просимо відправити Службу Божу на подяку й на дальше благословення для нас. Пересилаємо $10.00.

Софія, Стефан, Володимир і Юрчик Хомин, Вестон, Онт.

Прошу відправити Службу Божу до Матері Божої Неустаючої Помочі за посередництвом Слуги Божого Митрополита Андрея за добрий вислід іспитів мого сина. Залучую $5.00.

С. С., Едмонтон

Прошу відправити дві Служби Божі: одну за померлу рідню, другу за здоров'я родини. Посилаю $6.00.

Казимира Спісак, Філядельфія

У вісімнадцяті роковини смерти нашої найдорожчої **Мами Стефанії Гаврилюк** і на свіжу могилу нашого найдорожчого **Батька о. Семена Гаврилюка** складають жертву в сумі $180 00 на відправлення двох григоріянок, за упокій душі Стефанії і священоєрея Семена

сини і дочки.

Нехай Всевишній прийме нашу молитву і винагородить їм за всі терпіння і труди, яких вони зазнали на протязі свого многотрудящого життя. Вічна їм пам'ять.

В залученні пересилаю чек на суму $90.00 на григоріянку за бл. п. Богдана Білашевського, на яку склалися приятелі покійника.

Роман Брикович, Монтреаль

Щиро дякуємо за прислані Служби Божі:

ОО. Василіяни

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

ся, завдяки цим зборам у Нью-Йорку, буде свідком відкритих нових перспектив для поширення своєї активности й удосконалення своєї організації згідно з рекомендаціями Ватиканського Собору (А.А.С., 56, 1964, стор. 152). Ми певні, що Ми можемо рахувати на щедру та синівську співпрацю всіх католицьких журналістів, і їм — із щирости Нашого серця, Ми передаємо Наше батьківське Апостольське Благословення, запевнюючи про надмірність Божих ласк для Вашої тяжкої, але шляхетної праці.

ПАПА ПАВЛО VI

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ..

Мої товариші в школі підпали під якісь дивні впливи і від якогось часу сталою темою розмов є твердження, що людина не має свобідної волі і все, що вона робить, робить із конечности, то й не може вона бути відповідальною за свої вчинки. Як відповісти на це?

Твердження, що людина не має свобідної волі — дуже вигідне й прийнятне для тих, які вже глибоко погрузли в гріхах і шукають оправдання перед людьми та пробують зацитькувати свою совість. Бо ж справді, коли ми не є свобідні, тоді ми не можемо бути зобов'язані до нічого і тоді нема гріха, отже нема ні суду Божого, ні Божої кари за гріх. Коли ми не маємо свобідної волі, тоді Бог не міг би нас карати ані винагороджувати за наші добрі чи злі вчинки, бо ми нічого не робили самі й добровільно, а навпаки, ми були змушені Богом робити добро, чи зло. Філософи фаталізму й детермінізму навчають, що ми не знаємо тайних законів природи, які змушують нас поступати так, а не інакше, полишаючи нам "солодку ілюзію", що ми це зробили свобідно й добровільно. Але дійсність заперечує такі твердження.

Найбільш переконливим доказом того, що ми свобідні, є те, що ми почуваємо себе свобідними й можемо свобідно діяти. Ми можемо робити добро або зло, любити або ненавидіти, можемо жити чесно або неморально, можемо йти до пекла або до неба — що собі виберемо. Відчуваємо нахил до зла, але той нахил ніколи не є аж такий сильний, щоб ми не могли йому опертися.

Відчуваємо, що маємо свобідну волю, отже ми свобідні, подібно, як ми є веселі, коли почуваємо себе веселими, або ми терпимо, коли відчуваємо біль. Хтось може по дурному вважати себе дуже розумним, а ним не бути, але ми розумно й із власного досвіду знаємо, що ми є свобідні. Ось факти: Коли маємо щось робити, тоді ми перше думаємо, розважуємо, що і як маємо робити, щоб воно добре вийшло. Коли б ми не мали свобідної волі, тоді наймудрішим був би той, хто нічого не думає. Бо нащо ж думати й ломити собі голову, коли ми й так нічого не можемо зробити самі від себе, бо все діється силою якихось невідомих законів, яким ми не маємо сили опертися? Або ось: двоє людей, чи дві громади роблять [illegible] одні [illegible]реконують, намовляють, грозять. Усе це супонує, що ми віримо, що друга сторона має свобідну волю й може зробити те, чого просимо в неї, може свобідно зробити, або не зробити. Не просимо ріки, щоб не спричинювала повені, а ставимо заборола, муруємо греблі. Не приказуємо вогневі, щоб не горів; а заливаємо його водою. Не намовляємо дерева, щоб квітло й родило овочі, а обкопуємо його і гноїмо. Мертві речі не мають свобідної волі і їх ми не можемо ублагати. Людей благаємо, переконуємо, отже тим самим визнаємо, що вони мають свобідну волю.

Коли б не було свобідної волі, тоді не було б і докорів совісти. А вони є, совість гризе, коли ми допустилися якогось злочину. Чому совість гризе? Оце тому, що ми зробили щось такого, що не мусіли зробити, що могли б не зробити, отже своєю власною свобідною волею переступили Божий закон.

Остаточною ціллю тих, хто проповідує, що людина не має свобідної волі, є заключення: якщо нема свобідної волі, тоді нема ні Бога, ні неба, ні пекла. Але св. віра та здорова людська філософія має аж надто переконливі докази на те, що Бог є, а якщо є Бог, тоді мусить бути також і позагробне життя, а в ньому Божа справедливість, яка винагороджує за добро, а карає за зло.

Чому Папу носять на лектиці підчас процесії? Перший Папа, св. Петро, певно ходив пішки й не давав себе носити.

Папа певно не з гордости дає себе носити на лектиці, а тільки внаслідок традиції, а це буває підчас всенародніх авдієнцій у соборі св. Петра або коли ввесь папський двір підчас якогось великого торжества виступає з усією середньовічною церемоніяльною помпою. Тоді Папа сідає на окремий фотель із широким підніжжям, його підносять угору і так несуть у процесії до базиліки св. Петра. На площі тієї базиліки зміститься до кілька сот тисяч народу. До самої базиліки впускають найбільше 40.000 людей. Всі вони цікаві побачити Папу. На це вони приїхали з усіх кінців світу. Коли би Папа йшов пішки, могло б його бачити всього кілька тисяч людей, тобто ті, що стоять близько. Коли ж Папу несуть на лектиці, чи радше на високо піднесеному фотелі понад морем голов, тоді кожний може бачити його й кожний вернеться до дому вдоволений із того, що раз у житті бачив Папу, невмирущого Петра, Христового Намісника на землі. Св. Петро певно ходив пішки, бо християнство тоді було урядово недозволеним.

У давній римській імперії це був загально прийнятий звичай, що високопоставлені особи ношено на лектиках. Та й не тільки високопоставлені особи.. Хто був заможніший і мав невільників, купував собі лектику й замість іти пішки, дав себе понести туди, куди йому треба було, так, як сьогодні наймаємо "тексі", або купуємо авто і їдемо, куди хочемо. У Китаї, Японії та інших далекосхідніх країнах посьогодні навіть найзвичайніші люди наймають собі лектику, як ми таксівку.

Чи звірята мають душу?

Звірята мають душу, але не таку, як люди. Люди мають духову душу, яка є безсмертна і вона живе навіть після смерти тіла. Душа ж звірят — це матеріяльна душа й вона гине разом із тілом звіряти. Поведінка та здібності деяких домашніх звірят нераз викликують подив і ми схильні припускати, що вони малощо нижчі від людей, а деякі навіть видаються здібнішими й розумнішими, ніж деякі люди. В чому річ? Річ у тому, що природа звірят дуже подібна до людської природи. Вони бачать, чують, смакують, нюхають як люди, навіть і нервова система звірят дуже подібна до людської. Отже звірята пізнають і відчувають, радіють і сумують подібно як люди. До того звірята мають пам'ять, отже здібність пригадувати собі минуле. Мають також і здібність спостерігати, можуть навіть навчитися чогось, але вчаться вони не через розумування, а при помочі тресури. Всі ті здібності звірят доказують, що вони є безперечно вищі від рослин та що мають якусь силу в собі, яку називаємо звірячою душею, але її ніяк не можна порівнювати з духовою людською душею.

Людина має духову душу і тому вона потрапить витворювати собі ідеї-поняття про щось нематеріяльне, як нпр. добро, краса, чеснота ітп. та доходить аж до ідеї надприродного, аж до пізнання Бога. Звірята не мають таких ідей і не проявляють жадного розуміння чи замилування до чогось нематеріяльного, не проявляють жадного естетичного чи релігійного поняття чи почуття. Коли б вони мали духові поняття, тоді вони потрапили б і висловити їх. На це людина має дар мови. Звірята не мають мови. Вони можуть виявити свої почуття різними рухами, скавулінням, риком, стогоном, ітп. але не виявляють ніяких понять надзмислових, духових. Слово, мова — це виключний дар людини. У минулому були погляди, що звірята мають вищі поняття, тільки ж не можуть висловити їх мовою, бо не мають мовного органу. Але в новіших часах визначні анатомісти, як Рабо, Ботан і інші, ствердили, що голосові органи декотрих звірят, особливо чоловікоподібних малп, зовсім такі, як у людини. А однак вони не говорять. Бог не дав їм духової душі, вони не мають духових понадзмислових понять, [illegible] потребують мови, бо свої змислові почуття вони потраплять виявити іншим сособом і це їм вистачає.

Людина має духову душу і тому вона потрапить розумно думати, розумувати, аналізувати, бачити зв'язок між причиною й наслідком, ужити засобів відповідних до цілі. Звірята, навіть так звані найбільш "інтелігентні", як собака, кінь чи малпа, не потраплять нічого подібного. Нпр. др. Кеглер робив досліди з малпами. На стелі кімнати повісив кілька бананів, а в кутку поклав кілька довгих палиць і крісло. Він був цікавий, чи малпа потрапить додуматись до того, що ті банани можна дістати зі стелі при помочі крісла та палиці. Малпа гляділа на банани, облизувалася, підскакувала, потім бавилася з палицями в кутку кімнати, але не додумалася до того, щоби при помочі крісла й палиці дістатися до бажаних бананів.

Людина має духову душу, вона потрапить думати, тому вона потрапить також удосконалювати й улегшувати собі життя. Навіть найбільш примітивну людину можна навчити якогось ремесла, будувати кращу хату, краще обробляти землю, можна навчити її читати, писати, рахувати, малювати ітп. Дитину найтемніших батьків добрий учитель може довести на висот культури й освіти. Звірята, хоча б і "найінтелігентніші" не потраплять того. Нпр. малп'ячий рід, як стверджують науковці Буль та Півето, за 10 мільйонів літ свого існування на землі не виявив жадного поступу, не дійшов навіть до найнижчого ступеня культури. Як мільйони років тому, так і сьогодні малпи на волі укладають собі просте леговище-гніздо на землі чи на дереві, щоб могли поспати, але не придумали жадної охорони перед дощем чи холодом. Малпа посьогодні не навчилася вживати вогню, чи вжити каменя чи патика на свою оборону. Отже навіть "найінтелігентніша" звірина, як малпа, не думає, не потрапить розумувати й винаходити, отже не має розуму, не має духової душі.

Людина має духову душу, тому вона має також і свобідну волю. Бачивши смачну страву, ми хочемо її, але для вищої цілі ми потрапимо й відмовити собі її, нпр. для рятування здоров'я, чи щоби постом покутувати за наші гріхи. Так ми потрапимо опанувати різні тілесні пожади, бо керуємося розумом, уміємо вжити засобів відповідних до цілі та маємо вищі поняття чи наміри. Звірина того не потрапить. Вона живе інстинктом і гонами. Правда, деяких звірят можна навчити не їсти м'яса в деяких випадках, як це буває нпр. із добре тренованими поліційними собаками. Але ж це коштувало багато часу, тресури й побоїв, заки собака навчилася під натиском відмовити собі м'яса даваного їй людьми, яких вона не знає. Навчилася вона того не розумом, а побоями та довготривалою вправою. Декотрі звірята, як ми вже згадували вище, мають добру пам'ять зв'язану з матеріяльними речами і змисловими переживаннями. Пам'ять на побої чи на невдачі робить їх обережними. Тоді вони потраплять не торкнутися бажаної страви, чи не іти туди, куди їх тягнуть змисли; але в цьому вони керуються не розумом, а пам'яттю про минуле й інстинктом самозбереження.

Люди, що люблять звірят, дуже схильні бачити в своїх котиках, песиках, папугах ітп. щось вищого, мудрого, інтелігентного. Діти навіть моляться за своїх здохлих котиків чи песят так, мов би вони мали душу. Але досліди різних науковців у модерних часах безсумнівно доказали, що звірята не мають духової, розумної душі, а мають тільки звіринну, матеріяльну душу, що дає їм тілесне життя і вдержує його.

Я маю добрих знайомих, які вже довгі роки майже щоденно приступають до Св. Причастя, але не бачу, щоб вони поправлялись із своїх блудів. Чи вони негідно причащаються?

Людина, яка часто буває на Службі Божій і часто причащається, повинна поступати в чесноті й поправлятись із своїх блудів, особливо ж із головного блуду, блуду характеру, що буває причиною інших провин. Св. Причастя — це Тайна злуки з Богом. Чим частіше хто лучиться з Богом святости, тим швидше повинен очищуватись із своїх прогріхів і рости в чесноті й святості. Адже ж І. Христос виразно сказав: "Хто споживає тіло моє і кров мою п'є, той у мені перебуває, а я — в ньому... Хто споживає мене житиме мною" (Ів. 6, 56-57). Як у тілесному житті коли хтось має добрий, здоровий і поживний харч, той буває сильний, здоровий і відпорний на занедужання, так і в духовному житті хто часто приймає Божу поживу, Тіло і Кров Христові, той повинен бути все більш і більш далеким від душевних занедужань, від усяких гріхів, той повинен жити Христом, Його життям. Св. Церква навчає, що Св. Причастя є охороною проти тяжких гріхів і великою поміччю в поборюванні повседневних блудів. Хто не поправляється із своїх щоденних провин, особливо ж із головного блуду, як нпр. гордість, гнівливість, неповздержність, змисловість, лінивство, ітп. той доказує, що в нього нема належного розположення до Св. Причастя. Причащається може більше зі звички чи з людського огляду, як із бажання освячувати себе. Правда, як не можна вимагати від хворого, що б він зразу видужав, коли тільки почав уживати відповідних ліків, так не можна в нашому випадку вимагати, щоб зразу поправився з усіх своїх блудів той, хто часто причащається. Поправа й поступ у великій мірі залежить не від людини, а від ласки, яку Бог їй дає. Все ж таки хто вже довший час часто приступає до Св. Причастя, від того і Бог і люди очікують якоїсь очевидної поправи. Такий повинен докласти всіх зусиль, щоб принайменше зменшувати число своїх щоденних провин. Це вже буде поступ і Св. Причастя буде справді гідним. Але підкреслюю ще раз: поступ у духовному житті залежить не тільки від нас, від наших старань, але також, і то ще в більшій мірі, від Божої ласки. Тому, крім щирої і ревної праці над нашою поправою, ми повинні ще щиріше та ще ревніше молитися за те, щоб Бог дав нам більше ласки й сили до поправи.

"Найбільшим гріхом є вірити у гріх" — сказав гітлерівський провідник Борман. І такого самого вчать сьогодні в "Таймі" "сайколоджисти"-жиди. А з того знову виросте новий гітлеризм.

Єдину правильну відповідь на всі проблеми людства дає одиноке католицьке християнство. Воно єдине дає тотальну відповідь, під час коли марксизм і всякі інші "ізми" можуть давати тільки частинні відповіді.

Там Кіп (Кеер), колишній президент комуністичної юнії робітничих спілок Англії. Кіп перейшов у 1955 р. на католицьку віру.

о. Орест Купранець, ЧСВВ

АПОСТОЛЬСЬКИЙ ПРЕСТІЛ ВІДЗНАЧАЄ МИТРОПОЛИТА АМВРОСІЯ СЕНИШИНА ЧСВВ

Митрополит Амвросій

Святіший Отець Павло VI-й іменував ВПреосвященніщого *Митрополита Амвросія Сенишина ЧСВВ*, філядельфійського архиєпископа й митрополита Української Католицької Церкви в Америці, *Асистентом Папського Трону*. Це високе відзначення є великим і публичним признанням збоку Апостольського Престолу для особи Митрополита Амвросія за всю його довголітню успішну діяльність для добра нашої Церкви й повіреного йому стада вірних. *Папа*, іменуючи Владику Амвросія Асистентом Папського Трону, *виявив* у цей спосіб повне *своє довір'я й пошану* до його особи, чим теж *оцінив великі заслуги Митрополита Амвросія*. Відзначення Митрополита Амвросія є водночас теж відзначенням цілої нашої Церкви, а зокрема нашої Української Церкви у З'єдинених Державах.

З цієї нагоди хочемо в короткому начерку познайомити наших читачів із життям і діяльністю відзначеного Митрополита Амвросія.

ВПреосвященніший Владика Амвросій народився 23. II. 1903 р. в Старому Самборі, Галичина, де провів свої дитячі роки й закінчив народню школу. По гімназійних студіях у Львові вступає 1923 р. до ОО. Василіян. Закінчивши монаший новіціят у манастирі в Крехові, відбуває філософійні й богословські студії в Галицькій Провінції ОО. Василіян, щоб 1931 р. одержати священичі свячення з рук св. п. Владики Йосафата Коциловського, ЧСВВ, перемиського єпископа. У 1932-33 рр. продовжує свої студії у Варшаві, а по їх закінченні в 1933 р. виїзджає на нелегку місійну працю посеред українського народу в ЗДА.

Від першої хвилини свого побуту в Америці молодий і повний енергії о. Амвросій виявив живу й усебічну діяльність у різних ділянках церковного й народнього українського життя, яка довела його до митрополичого престолу. Спершу був сотрудником парохії св. Миколая в Чікаґу (1933-37), а опісля парохом тієї ж церкви й ігуменом манастиря ОО. Василіян (1937-42). Тут він не жалів часу ні сил, але невтомно й послідовно працював, виявляючи завжди й у кожному ділі свій блискучий організаційний хист і жертвенність-посвяту для Церкви.

Підчас свого парохування й ігуменства в Чікаґу о. Амвросій улаштовує в 1941 р., мабуть перший раз у нашій церковній історії, Національний Євхаристійний Конґрес Східніх Обрядів. Завдяки його заходам, трудові й умілому проводові Конґрес був зразково проведений, на що з подивом гляділи високі церковні достойники обох обрядів Католицької Церкви в Америці. Це небуденне торжество збудило теж подив і до особи молодого, але вже виробленого й відомого організатора — о. ігумена Амвросія Сенишина ЧСВВ.

Діяльність о. Амвросія не пройшла без уваги Апостольського Престолу. Папа Пій XII-ий іменував о. Амвросія 1942 р. Єпископом-Помічником філядельфійському Апостольському Екзархові — Преосв. Костянтинові Богачевському. Архиєрейська хіротонія відбулася 22-ґо жовтня 1942 в церкві св. Миколая в Чікаґу.

Як єпископ, Владика Амвросій з іще більшим запалом і успіхом розґортає свою діяльність у різних ділянках: релігійно-церковній, шкільній і виховній, публіцистично-видавничій, суспільно-харитативній і громадсько-народній. Особливу увагу звертає він на найбільш важливу справу життя-буття Церкви — на збільшення покликань до духовного стану, розуміючи добре, що всякі зусилля зайві, якщо не матимемо духовних покликань, без яких Церква засуджена на самоліквідацію. Духовні покликання — це найкращий показник духовно-релігійного життя Епархії, як теж свідчать фактом, а не словами про працю і вплив Єпископа на своїх вірних.

Митрополит Амвросій, будучи великим любителем нашого східнього обряду, багато попрацював у цій ділянці, щоб його популяризувати посеред своїх і чужих священиків і вірних. Із тією метою редаґує й видає в українській і англійській мовах місячник "Ковчег", літургікон "Христос між нами", зразковий молитовник "Величаєм Тя", Архиєрейську Божественну Літургію, підручник для Вівтарних Дружин, книжку про Євхаристійно-Марійський Конгрес Східніх Обрядів у Філядельфії 1954 р. і под. З інших речей варт би згадати його у справді мистецькому вигляді видання візантійсько-українських ікон, які здобули собі широку популярність і признання серед нашого й чужого громадянства. Не без значення теж і його видання 10 пластинок української літургійної музики.

Доцінюючи важливість виховання молоді й дітвори засновує нові хлоп'ячі й дівочі школи; середні й народні колеґії, щоб наше молоде покоління не пропадало серед чужого моря. Засновує нове черненче Згромадження Сестер Покрову Божої Матері. Знаючи потреби вірних, засновує нові парохії, будує нові церкви й священичі резиденції. Це робить Владика Амвросій як Екзарх (1956) чи Єпископ (1958) Стемфорду і як Митрополит Філядельфії (1961), не спочиваючи в своїй систематично послідовній праці.

На особливу увагу заслуговує Євхаристійно-Марійський Конгрес Східніх Обрядів у Філядельфії 1954 р., що є мабуть найвеличнішою релігійною маніфестацією, яку будьколи влаштували Українці поза межами України. Цей Конґрес сильно зміцнив духа віри й одности вірних, як теж гідно зарепрезентував Українців в очах Апостольського Престолу й чужинців. Великий успіх і імпозантність Конґресу треба завдячувати Владиці Амвросієві, його плянам, зусиллям, великій підготовній праці та його великому організаційному досвідові.

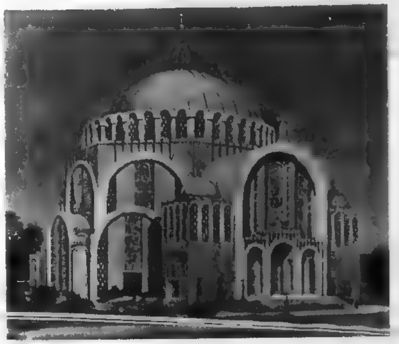

Нова українсько-католицька катедра в Філадельфії, що її будує Митрополит Сенишин коштом 3 мільйонів долярів

Наш короткий огляд був би неповний, якщо б ми не відмітили такої важливої ділянки праці Митрополита Амвросія, якою є зорганізування Українського Католицького Допомогового Комітету, що під його проводом вів серед скитальців і далі веде серед залишенців ув Европі добродійну й харитативну акцію, розділюючи допомоги й опікуючися хворими, сиротами й старшими особами. *Комітет під проводом Владики Амвросія спровадив до Америки поверх 40.000 скитальців, даючи їм змогу влаштувати й будувати своє життя у сприятливих умовинах Америки.*

Невтомна й совісна праця та великі надбання Митрополита Амвросія у висліді сильно зміцнили основи нашої Церкви в Америці й піднесли її духовий розвій, не зважаючи на деякі дії деструктивних елементів, які хотіли би внести в церковне життя хаос і злучену з цим руїну, що є бажанням наших ворогів.

Про велику популярність Митрополита Амвросія посеред всесвітнього католицького Єпископату найкраще свідчить факт, що його поставлено як першого кандидата до Соборової Комісії для Східніх Церков. Отці Собору дали йому поверх 1400 голосів. Митрополит Амвросій є консультором Священної Конґреґації для Східніх Церков у Римі, як теж тішиться великим довір'ям і пошаною в Апостольського Престолу, який зі свого боку дає йому признання за досі пророблену працю та моральну заохоту й підтримку до дальших успіхів для добра Христової Церкви й Українського Народу.

НА МНОГАЯ ЛІТА, ВЛАДИКО!

А. Пекар, ЧСВВ

ПАМ'ЯТЬ ЙОГО Ж ІЗ РОДУ В РІД

(Із нагоди п'ятиріччя мученицької смерти Єп. Павла Гойдича, ЧСВВ)

Чехословацька комуністична влада початком липня 1960 р. проголосила амнестію для всіх т. зв. "політичних в'язнів". Між наведеними іменами 29,000 в'язнів була згадка теж і про Пряшівського Владику, Преосв. Павла П. Гойдича, ЧСВВ, що його комуністи засудили 1951 р. на досмертну тюрму. Рідня й вірні з великою нетерпеливістю очікували повороту єпископа-ісповідника. Але він не приходив.

Два місяці пізніше, 17 вересня 1960 р. Ватиканський офіціоз *"Оссерваторе Романо"* подав таку вістку:

"Преосв. Петро Павло Гойдич, ЧСВВ, 72-літній український католицький Єпископ-Ординарій Пряшева в Чехословаччині, помер у комуністичній тюрмі тому два місяці назад. Про його смерть ми довідалися щойно тепер. Він помер у липні, але не знати точно, котрого дня."

Рідня Владики довідалася відтак, що Єпископ-Ісповідник помер 19 липня 1960 р., але тюремні власті відмовилися видати його тіло для християнського похорону. Вони боялися заворушення народу. Тому його похоронили тайно на тюремному кладовищі в Леопольдові, Словаччина, а гріб його зазначили тільки числом.

НЕПОБОРНИЙ ДУХ ВЛАДИКИ

Преосв. Павло Ґойдич, ЧСВВ був чоловіком надзвичайно лагідної вдачі. Однак коли йшлося про справи св. віри й Церкви, він набирав тоді геройської відваги й надлюдської сили. Цю свою неустрашимість показав він 28 квітня 1950 р., коли делеґати т. зв. *"Мирового Конґресу"* в Пряшеві "в імені народу" домагалися передачі єпископської резиденції й катедри православним. Коли Владика відмовився, його арештували й проголосили скасування св. Унії на Пряшівщині. У січні 1951 р. відбувся над Владикою *"народній суд"*, що до нього приготовляли його побоями, нічними вислухами, полосканням мозку й іншими муками. Нарешті, коли слідчі сподівалися, що їм удалося зломити волю слабуватого тілом Владики, поставили його в Братиславі перед суд, як "ворога народу" та судили його "за державну зраду" і "шпіонаж" у користь Ватикану. Вже тоді газети у вільному світі писали:

"Преосв. Гойдича ув'язнили тому, бо не хотів передати православним ключів від катедри у Пряшеві та перейти зі своїми вірними на схизму. Так звані злочини шпигунства й державної зради зродилися щойно після ув'язнення єпископа."

11-го січня 1951 р. Преосв. П. Гойдич, ЧСВВ став на суд. Переслухання Владики зачалося прилюдно, передавали його через радіо. Від самого початку прокуратор старався збентежити й замішати єпископа. Але він не піддався. Владика так ясно й відважно давав свідоцтво правді, що комуністи були змушені перервати радіо-передачу, а в судовій залі вилучили голосники. Цю вістку подала німецька католицька преса:

"Незламна постава єп. П. Ґойдича, ЧСВВ, який помимо всіх диявольських практик, що їх большевики примінюють до підсудних, не заломився на Братиславському процесі, дає нам повне право поставити його у ряди правдивих героїв-мучеників."

Пародія справедливости, що її доказав народній суд у Братиславі, осягнула, здавалося, перемогу над правдою. 15 січня 1951 р. Преосв. П. Ґойдича, ЧСВВ засудили *на досмертну тюрму*, сконфіскували все його (розумій *"церковне"*) майно й позбавили його всіх громадянських прав. Цю *"облудну комедію"*, як Ватиканський офіціоз назвав "народній" суд у Братиславі, нап'ятнував Апостольський Престіл як *"ганебне беззаконня"*, а особу Владики видвигнув, бо він дав "непохитне свідоцтво правді".

Боячись народу, Владику переносили з одної тюрми до другої. З ним поводилися грубо, часто над ним і знущалися. Не дивно, що він зачав занепадати на здоров'ї й дістав сухоти. Та він усе зносив спокійно, здавався на Божу волю й завжди, як тільки міг, спомагав своїх співв'язнів. Так напр. один співв'язень з 1957 р. оповідає, що коли від лихої поведінки начальника тюрми Сікори з в'язнями вибухла в Ілавській тюрмі дезинтерія і понад 1,200 в'язнів тяжко захворувало, Владика "всі прикрощі й тисячі невигод, що їх тяжко й описати, зносив мужньо. Він був завжди милий і приємний та своїм лагідним виступом кожного стримував від грубої поведінки. Було це щось дитинне, простеньке, що не вмію до чого це порівняти — до цвітів? — до музики?... Порозмовляти із Владикою для нас була розкіш. Із приємністю згадую його тихий, добрячий голос, його аскетичне обличчя, спокій душі, що променював із його очей. У тому спокійному погляді потопало все, що нагадувало в'язницю — і комунізм — і тверду дійсність."

Єпископ Павло Ґойдич, ЧСВВ

ПРАВЕДНИК-СВЯТЕЦЬ

Владика вже змалку визначався праведністю й побожністю життя. Всі, що мали щастя його пізнати в дитинстві, чи пізніше, як священика, монаха, а відтак і єпископа, не можуть забути тієї доброти й святости, що променювали з його лагідного обличчя.

Присвоївши небуденну побожність своєї матері, він уже на богослов'ї пробував жити строгим аскетичним життям і набув великого духа молитви. Тоді він вибрав програмою свого життя Спасителеві слова: "Навчіться від мене, бо я лагідний і покірний серцем" (Мт. 11:28). *Лагідність* і *покора* — це ті дві чесноти, які так дуже характеризували цілу його поставу. Ці дві чесноти творили зміст його життя.

Хоч по першій світовій війні, коли 1918 р. він став директором єпископської канцелярії у Пряшеві й усміхалася йому духовна кар'єра, однак його дух рвався до вищого, досконалішого життя. Його душа бажала Бога, живого Бога. Тому 1922 р. він вступив до манастиря ОО. Василіян у Мукачеві. До своїх батьків він тоді написав:

"Я рішився покинути світ і вступити до манастиря, бо тільки тут знайду вдоволення мого серця і почуватимусь справді щасливим. Я ясно відчуваю, що коли б я остався на світі, то став би подібним до неплідного дерева, яке на ніщо не придається!"

У манастирі він скоро став прикладом до наслідування не тільки для молодших, але й старших монахів. По складенні обітів 1924 р. він розвинув таку широку діяльність, що всі дивувалися, звідки в такому кволому тілі береться стільки енерґії. Його, як колись і апостола Павла, любов Христа підганяла до праці, до жертви, до молитви. У його серці жевріла іскорка Божої любови, що все більше розпалювалася на молитві, довгих розважуваннях та нічних відвідинах Пресв. Євхаристії. Вже як єпископа його пізно в ніч можна було знайти в каплиці, де лежачи хрестом на землі, він покірно благав Божого світла й помочі.

Молитва була для нього тим, що для нашого тіла віддих. Він стався монахом, бо хотів стати мужем молитви. І як єпископ він не переставав бути монахом, він був мужем молитви, що буквально придержувався Христових слів: "Треба завжди молитись і не падати духом" (Лк. 18:1). Молитва була тайною сили його духа, його ревности й витривалости.

Із споминів співв'язнів знаємо, що Владика й підчас тюремного життя дуже багато молився. Один хворий, що його єпископ доглядав, каже: "Преосвященний доглядав мене з такою любов'ю, що того ніколи не забуду. Він сам був хворий, але так мене доглядав, як рідна мати. Звичайно сідав на краю мого ліжка й казав: — Помолімся на вервиці! — Вже й не пам'ятаю, скільки тих вервиць ми разом відмовили." Інший згадує, як сама приявність Владики успокоювала в'язнів. Усмішка ніколи не сходила з його обличчя. Жив у безперервній злуці з Богом і *ввесь час молився*. А ще інший в'язень згадує:

"Майже цілий день молився, або роздумував. При різних нагодах, коли інші в'язні просили, він сповідав, хоч це було дуже рисковне. Найбільше боліло його переслідування священиків і вірних. Ця ґрізна дійсність, правдоподібно, підламувала його й так слабке здоров'я і причинилася до передчасної його смерти."

ХРИСТОВИЙ ІСПОВІДНИК

Терпіння, хвороба легенів і виснажуючі праці чимраз більше підкошували фізичні сили кволого тілом Владики. Любов ближнього змушувала його відступати більшість своїх харчів хворим, хоч і сам не мав достатньо поживи. Він мав направду *"золоте серце"*.

Ще від шкільної лавки він був усе готов помогти своїм товаришам. Як священик, а відтак як єпископ багато добра зробив він для людей, навіть іншого віроісповідання. А наші скитальці, що переходили через Словаччину в 1944 р., всі вони зазнали батьківської опіки Владики. Один зі священиків-скитальців писав до мене: "Отче, поминаючи ту велику матеріяльну поміч, що ми її діставали з рук Преосвященного, мені годі описати те шляхетне відношення Владики до втікачів, ту його повну любов до ближнього. Словом — це був *святець*. А його обличчя, воно так і сяло святістю, що ніколи нам його не забути!"

Один із наших Отців, що на якийсь час замешкав у палаті Преосвященного, згадує: "Не раз уночі Преосвященний будив мене зі сну та просив товаришити йому на залізничу станцію, бо прийшов новий транспорт наших скитальців і священиків. Владика потішав усіх та обдаровував чим міг. Однієї ночі привітав транспорт православних Єпископів і роздав їм усі гроші, які мав при собі."

Добродійна чинність Преосвященного продовжалася й після війни. Він не поминув ані одного табору скитальців на Словаччині. Так лишився спомин із табору в Страскім біля Гуменного: "Якось так сталося, що Владиці позволили зайти до середини.

"Маленького росту, дрібної будови, з невинним лицем, він потягав до себе кожного своїми простенькими, зате повними любови словами. В короткому часі свого побуту між нами він полонив серця всіх мешканців табору. Діточки збіглися до Владики, а він обдаровував їх чим тільки міг. Для кожного з нас мав слово потіхи й запевнення, що нам усім перед урядом поможе.

"У моєму серці залишилося одне поняття про Преосв. П. Гойдича — це людина *золотого серця* і найкращий Пастир вірних!"

Таке саме *"золоте серце"* Владика заховав теж і у в'язниці. Тому що він нездужав, діставав додаткові харчі. Та він із них не користав, бо роздавав свої харчі співв'язням.

Хоч сам не курив, зате розумів бідних в'язнів, що за одну цигарку були готові віддати свій обід. Тому використовував усяку нагоду, щоб збирати для них недокурки. З них відтак сам робив цигарки й роздавав їх співв'язням. Сторожі знали про це і тому самі викидали якнайбільші недокурки.

Один із хворих згадує:

"Коли Владика був пацієнтом у тюремній лікарні, тоді з найвищою самопосвятою помагав тяжко хворим співв'язням. Він виконував для них і найбруднішу послугу, від якої втікали навіть ті, що мали піклуватися недужими."

Всі ті, що разом із ним переживали свою Голготу в тюрмі, одноголосно свідчать про Владику, що він був праведником-святцем, повним доброти й посвяти для інших, мужем молитви і надземського спокою. Таке саме поняття мали про свого Єпископа вірні ще на волі.

Коли ж Владика опинився в тюрмі, вірні приходили до нього, як на прощу. Коли ж їх не впускали досередини побачити свого Архиєрея, вони ставали під вікном його келії і довгими годинами молилися й співали побожні пісні, наче б він уже був святим. Між вірними вскорі зачали ширитися поголоски про чуда. Та годі це все тепер перевірити й виказати, скільки було в тім правди. Однак досить достовірною виглядає вістка про те, що Владика дістав у тюрмі на руках і ногах Христові рани, тобто став стигматиком. Ця вістка рознеслася по цілій Чехословаччині й поза кордон. Однак церковні круги прийняли вістку, як у таких випадках буває, мовчанкою. Апостольський Престіл лишає на Боже Провидіння прославу цього великого святця й ісповідника.

19 липня ц. р. минає п'ять літ від святої смерти Владики-Ісповідника. Крім своєї небуденної мужности й вірности Христовій Церкві, він заблисгів святістю свого життя й геройських чеснот. Тож молімся за прославу нашого великого Ісповідника, щоби пам'ять про нього тривала з роду в рід!

МОЛИТВА КАЦЕТНИКА

...Май терпеливість, моя душе, завтра буде так, як того Бог схоче! А до того часу будемо сповняти Його святу волю... Вчорашній день проминув, і з того, що я вчора витерпів, не залишилось у мене більш болю... Залишилася мені заслуга, якщо я витерпів це, щоб сповнилася св. Божа воля... Сьогодні хочу страждати для заслуги... Сьогодні є тільки один день... один короткий час! Мій Боже, що ж можу меншого зробити, як жертвувати Тобі клопоти, болі, страждання й муки одного єдиного дня? Всі ті нинішні терпіння, мій Боже, розп'ятий з любови до мене Боже, нехай будуть з любови для Тебе і для сповнення Твоєї святої волі

Сьогодні на хресті, завтра ж у небі!

Із книжки "Христос у Дахав", Відень, 1957
о. Івана Марії Ленц

У 80-РІЧЧЯ о. д-ра ЙОСАФАТА ЖАНА, ЧСВВ

Мій Дорогий і Високопреподобний Пан-Отче!

У березні місяці ц. р. минуло 80 років із дня Вашого народження. Як довідуюся ці роковини Ви провели в крузі своїх найближчих співбратів у чернечій обителі Гримсбі. На жаль, я не мав змоги привітати Вас особисто, а тільки листовно. У відповіді Ви згадали, що я був єдиним із світських, який пам'ятав про Вас

Колись наше листування було часте, інколи отримував я від Вас навіть двічі в місяць кілька чи кільканадцять сторінок машинопису. Здається, це було учора, а воно діялося вже яких 10 до 12 років тому. Це були часи, коли ми спільно пильно визбирували по архівах матеріяли, що відносяться до історії Української Католицької Церкви в Канаді та до українського поселення. Вони зберігаються в архівах архиєпископств, єпископств, чернених обителів, приватних осіб чи установ, що мали відношення до закріплювання релігійної ідентичности канадського Українця. Ми ділилися нашими знахідками з архівів у Сент Алберт, Едмонтон, Принс Алберт, Вінніпеґ, Сент П'єр Жолі, Сент Боніфас, Торонто, Оттава чи Квебек-міста. Ви були щедріші за мене, посилки були багатіші, бо Ви мали змогу присвячувати більше часу на такі розшуки. Я, звичайно, використовував тільки своє дозвілля або вільні хвилини підчас службових поїздок, конвенцій тощо

Свій привіт із нагоди 80-річчя я склав уже листовно. Одначе хотів би щераз висказати свою радість і радість своїх найближчих із того приводу, що Господь наділяє Вас своїми ласками та подякувати Йому, що у своїх плянах рішив дати канадським Українцям особу, яка служачи Богові й Україні впродовж свого трудолюбивого життя гармонійно лучила шляхетність лілеї Квебеку з ідеалізмом золотом сяючого тризуба св. Володимира. При нагоді цього листа хотів би я ще подякувати за все добре, що Ви зробили для нашого народу в ці роки зривів, підйому, змагань, ударів, знесилля, які потім наново збагачувалися наснагою до творчих злетів і витривалих змагань за релігійні й національні ідеали.

Ваше ім'я і праця, Дорогий мій Отче - Ювіляте, глибоко записалися в українських серцях. Будучи юнаком, я нераз чув, як мій бл. п. Батько з великою увагою говорив про Ваше служіння.

Вперше зустрівся я з Вами, і то листовно, коли Вас назначили деканом українського католицького духовенства на Велику Британію. Здається, чи не в 1948 р. я отримав від Вас листа у Відні, в якому Ви прохали розшукати за книжками, що їх у той час ще можна було у Відні з трудом набути. Ваше бажання виповнив я з приємністю. Потім був іще один лист чи два і наше коротке листовне знайомство перервалося. Пізніше, доля кидала мене по різних країнах Европи. Вкінці опинивсь я в Канаді. Нитки нашого знайомства почали сходитися. Мов сьогодні пригадую собі нашу першу зустріч. Це було в Едмонтоні, літом 1950 року. Я сидів у редакції "Українських Вістей" і приготовляв матеріял до бюлетеню Українського Пресового Бюра та переводив коректу чергового числа "Католицької Акції". Хтось застукав до дверей і на моє запрошення ввійшли Ви, Дорогий Пан-Отче, разом з о. ред. Дамаскином Поповичем і о. Порфірієм Боднаром, моїм земляком зі Золочівщини. Це була наша перша особиста зустріч, яка опісля перейшла в обопільну приязнь, а в мене зокрема у подив і пошану до Вашої Достойної Особи.

Незабаром надійшов ювілей 50-річчя прибуття членів Василіян до Канади. Сл. п. о. протоігумен Т. Добко прохав мене помогти переводити ювілейне торжество, призбирувати матеріяли тощо. Наша співпраця-дружба, Дорогий Отче Ювіляте, затіснювалася. Ви служили мені деякими своїми матеріялами, що їх я став використовувати. Інколи, коли я відвідував Вас у чернечій обителі в Едмонтоні, Ви у розмові докидували слово-два про те, як воно склалося, що Ви почали служити Україні. Ви згадували імена шляхетних Канадців як Бле, Лянжевен, Леґаль та інші, як теж визначних Українців, із якими Ви співпрацювали. Ви згадували часто Слугу Божого Митрополита Андрея, Никиту Будку першого єпископа канадських Українців, отамана Симона Петлюру, президента д-ра Євгена Петрушевича та інших.

Я незвичайно будувався Вашою скромністю та подивляв педантичність і точність Ваших інформацій. Уже від довгих років Ви збирали матеріяли, що відносяться до історії України, Української Католицької Церкви, української літератури тощо. Ви все якнайдокладніше записували, не забуваючи при тому на основне, подати докладний бібліогра-

Зліва: Д-р Степан Витвицький — міністер заграничних справ З.У.Н.Р. і о. Йосафат Жан ЧСВВ — делегат З.У.Н.Р. до Ліги Націй у Женеві

фічний опис звідки отримали інформацію. Ви збирали теж предмети архівно-музейної вартости. Так дали Ви основи під музей-архів, який зберігається в Мондері. Там опинилися перлини українського рукопису та друку, як теж цінні старовинні ікони й інші речі. Якщо були б гроші, то ті експонати, що розміщені в кількох кімнатах, далеко від дослідних осередків, повинні бути виставлені у просторих залях, із яких користав би український чи не-український дослідник. Едмонтон, Вінніпеґ чи Торонто — це міста, де такий музей-архів слід було б здвигнути!

10 років тому український Едмонтон незвичайно врочисто відзначував Ваше 70-річчя у неділю 20 березня 1955 р. Простора заля Українського Народнього Дому переповнена публикою. На залі спархіяльне й чернече духовенство зі своїм Владикою Кир Нілем на чолі, далі українські професіоналісти й бизнесмени Едмонтону та вірні численних парафій, яких душі були повірені Вашому старанню підчас душпастирської праці. Ювілейний комітет відзначував продуманою програмою Ваш трудолюбивий шлях. Мов на мережаній канві переходили різні події Вашого життя: єрейські свячення в [illegible] обряді — 1911 р., вступлення до новіціяту ченців Василіян у 1913 р., активна служба в Уряді ЗУНР, дипломатична активність у 1920-23 рр., виїзд до Босні, опісля старання здійснити пляни Великого Митрополита, щоб поселити мільйон Українців у Канаді та перещепити сюди Братів Студитів. По закінченні другої світової війни Ви наново в Европі, рятуючи українських скитальців перед насильним депортуванням до СССР. По чотирирічній праці в Европі, бачимо Вас знов у Канаді на різних душпастирських осередках, як Монтреаль, Едмонтон, Вінніпеґ, Ванкувер і т. д.

Ваша праця різнограння, висліди плідні. Про те говорить пророчисто Ваша біографія та осяги з різних доручень. Українці не могли краще подякувати за Ваше служіння, Дорогий Пан-Отче Приятелю, як тим, що Український Вільний Університет наділив Вас у 1958 р. дипломом "гоноріс кавза" доктора філософії. У ньому підкреслюється Ваші вийняткові заслуги і кажеться, що о. Жан "хоч родом канадський Француз, усе своє життя і всі свої сили віддав на службу Української Католицької Церкви й українського народу".

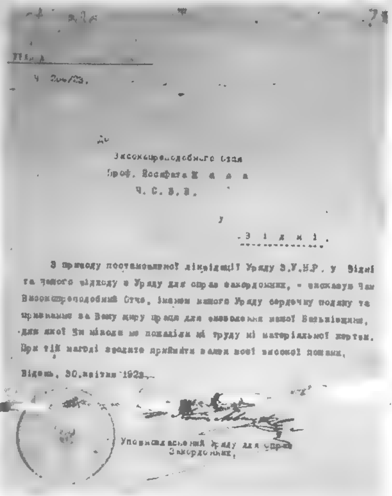

Ч. 204/23.

До

Високопреподобного Отця
Проф. Йосафата Ж а н а
Ч. С. В. В.

у

В і д н і.

З приводу постановленої ліквідації Уряду З.У.Н.Р. у Відні та Вашого відходу з Уряду для справ закордонних, – висказую Вам Високопреподобний Отче, іменем нашого Уряду сердечну подяку та признаннє за Вашу щиру працю для визволення нашої Батьківщини, для якої Ви ніколи не жаліли ні труду ні матеріальної жертви. При тій нагоді зволите прийняти вираз моєї високої пошани.

Відень, 30.квітня 1923.

Уповновласнений Уряду для справ Закордонних.

Подяка уряду З.У.Н.Р. о. Жанові за віддану працю для визволення України

Хай ці рядки будуть даниною подяки за Вашу натуру, заохоту і глибоке переконання про справжню вартість служіння ближньому та витривалість, запопадливість і духа досліджування історичних основ "чому" і "як".

Ваш відданий у Христі

Богдан Казимира

"Я переконаний, що душпастирювання є найбільш захоплюючим, є найкращою чинністю, яку може людина мати в житті".

Папа Іван XXIII

Джерелом і коренем усього зла одиниць, народів та держав, що затроює й бентежить уми багатьох, є незнання правди.

Папа Іван XXIII

Нашим першим обов'язком є святість — навернення світу повинно початися нашим власним наверненням.

Кардинал Сюар

о. О. Купранець, ЧСВВ

VII-ий СВІТОВИЙ КОНҐРЕС КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ

У днях 18-22 травня ц. р. відбувся в Нью-Йорку *7-мий Світовий Конґрес Католицької Преси* одночасно з 55-им річним Конґресом Асоціяції Католицької Преси Америки й Канади. У Конґресі, який уперше відбувся на американському континенті, взяв участь *офіційний обсерватор Апостольського Престолу й Святішого Отця, о. монс. Андрій М. Дескур*, підсекретар Понтифікальної Комісії для Масової Лучби (преса, радіо й телевізія), який привіз відручне послання Папи Павла VI-го до Конґресу. У Конґресі взяла участь низка Архиєпископів і Єпископів різних країн під проводом Кардиналів Спелмана й Шіґена, журналісти з 28 держав числом понад 800, а між ними *українська делегація* в складі: Владика Ярослав Ґабро, як духовний опікун АУКП, д-р Лев Мидловський — президент АУКП й редактор "Шляху" (Філядельфія), ред. Мстислав Дольницький ("Америка", Філядельфія), о. ред. Ярослав Свищук ("Нова Зоря", Чікаго), о. ред. Михайло Щудло ЧНІ ("Голос Спасителя", Йорктон) і о. ред. Орест Купранець ЧСВВ ("Світло", Торонто).

Конґрес був дуже добре підготовлений і зразково проведений. Кожного дня ранком правилися Св. Літургії, після чого починалися ділові наради. Спеціяльні теми обмірковувано на семінарах і панелях, а основні теми обговорювано на пленарних засіданнях, під час яких усі промови й дискусію за допомогою спеціяльних апаратів одночасно перекладали на мови: англійську, французьку, еспанську й німецьку. Святочні точки програми проведено підчас полудневих і вечірніх бенкетів, підчас яких виголошено низку важливих доповідей.

Прозідним кличем Конґресу й доповідей було: *"Правда в шуканні свободи"*. Головнішими промовцями були: о. монс. Р. Пітерс — президент Асоціяції Католицької Преси Америки й Канади, Раймондо Манціні — президент Міжнароднього Союзу Католицької Преси й редактор ватиканського півофіціозу "Ль'Оссерваторе Романо", Преосв. Е. Й. Прімо — єпископ Менчестеру, о. Р. Й. Туччі — редактор "Чівільта Католіка" в Римі, о. Дж. Куртні й рабін Ґілберт (ЗДА), В. Л. М. ван дер Каллен — редактор "Де Тейд" з Амстердаму, Сімон Кіба — редактор "Афрік Нувель" Дакар, Африка і багато інших, що виголосили свої доповіді на пленарних засіданнях, семінарах і панелях.

З важливіших привітів треба відмітити привіт *Л. Б. Джансона — президента ЗДА*. Він підкреслив вагу католицької преси й великі завдання, що їх сповняють католицькі журналісти. *Посадник міста Нью-Йорку — Роберт Ваґнер* виголосив привіт підчас одного з бенкетів. Третього дня нарад учасники Конґресу відвідали *Головну Квартиру ОН*, де їх привітав ген. секретар ОН — *У Тант*, який між іншим сказав, що "католицька преса викликає найбільше довір'я в читачів". Від Конґресу відповів йому д-р А. Мартін-Артахо і Альварез — кол. міністр заграничних справ Еспанії і редактор відомого журналу "Я". Після того учасники Конґресу оглянули будинок Об'єднаних Націй.

На закінчення Конґресу відслужено у Вати-

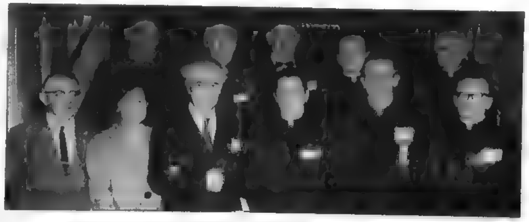

Зустріч української делеґації з чоловними керівниками 7-го Світового Конгресу Катол. Преси.

І-ий ряд зліва: Д-р Л. Мидловський — президент УАКП, п-і Манціні, Раймондо Манціні — президент Міжнароднього Союзу Кат. Преси, Владика Ярослав Ґабро, о. монс. Р. Пітерс — президент Асоціяції Кат. Преси Америки й Канади, о. монс. А. М. Дескур — офіційний обсерватор Апост. Престолу й Свт. Отця.

ІІ-ий ряд зліва: о. М. Щудло ЧНІ, о. Е. Ґабель — ген. секретар Міжнароднього Союзу Кат. Преси, ред. М. Дольницький, о. ред. Я. Свищук і о. ред. О. Купранець, ЧСВВ.

канському Павільйоні на Світовій Виставі *Св. Літургію в нашому українському обряді.* Її відслужив Преосв. *Владика Ярослав Габро* в сослуженні о. Ореста Засійбіди ЧСВВ, — пароха Нью-Йорку й о. Ореста Купранця ЧСВВ — редактора "Світла". Співав хор церкви св. Юрія з Нью-Йорку під управою п. Івана Хомина. Службу Божу пояснював англійською мовою ВПреп. о. протоігумен Микола Когут ЧСВВ, який теж виготовив для учасників Служби Божої інформативні листки.

Конгрес своєю тематикою вніс дуже багато нового в напрямні католицької преси й виявив її велику життєвість у різних країнах світу.

Казимир Грицина

ОТЕЦЬ ІГУМЕН КЛИМЕНТІЙ ШЕПТИЦЬКИЙ ПРИ БОГОСЛУЖЕННЮ

Отже тепер ми при Божественній Літургії. Хоч отець ігумен відправляли її в асисті численних еромонахів (навіть на будні бували соборні співані чи читані Служби Божі), то Проскомидію любили правити самі. Частиці брали готові (не свіжо викраювані копієм) бо любили, щоби були різні, та особливо вимагали трикутної частиці т. зв. Богородичної, до слів: "Предста Царица одесную Теб[illegible] позлащенни одієнна і преукрашенна". Опісля клали частицю "в честь святого Богоотця Йосифа Непорочного Обручника Єя", і дальше як слідує Проскомидія. Кадило з лодки самі всипали з молитвою: "Кадило Тебі приносим..." і при кожному кадженні цей обряд сповняли. Коли вже починалася Божественна Літургія завжди відступалися назад від престолу, щоб дияконн могли олтар обкадити і так при кожному кадженні. Отпуст співали, поминаючи знову св. Йосифа. Нпр. у неділю "Воскресий із мертвих Христос істинний Бог наш молитвами Пречистия Владичици нашея Богородици і Присно Діви Марії і святаго Богоотца Йосифа Непорочного Обручника Єя..." і т. д. Другого дня Різдвяних Свят був Собор Пресвятої Богородиці і святого Йосифа. То в ОО. Студитів в Уневі перед цим святом все була Литія, а кожного дня, по обідному посіщенні, починали до святого Йосифа молитву укладу Слуги Божого Митрополита Андрія "Святий Обручнице Йосифе, у якого люди випрошують собі так багато ласк" і т. д. (гл. Молитовник Христ. Родини ст. 67). Це дуже гарна молитва, повна довір'я й ніжної любови до святого Йосифа, по Пресвятій Богородиці найбільшого Святого, бо сам Син Божий кликав Його Отцем! По Службі Божій слідувало благодарення, яке тривало 10-15 мінут. По благодаренню йшли ми на снідання. Снідання не належало до спільноти, можна було їсти групами чи поодиноко, тому по благодаренню отець ігумен давали знак на кінець, але самі довго ще оставали на молитві. По Повечерію все витягали ще вервицю і відмовляли її. Взагалі коли по якійсь части Правила не слідувало безпосередньо нічого спільного, тоді отець ігумен все довго ще молилися. Святі жили з молитви. Не дивниця, що коли на Західні Землі України прийшли 1939 р. у вересні большевики і на родину Шептицьких додатково впало друге лихо: большевики постріляли графа Лева, графиню і їх капеляна, — то отець ігумен, черпаючи силу в молитві, достойно величною і спокійно перенесли ці два страшні хрести, народній і родинний. І коли в перших тижнях приходу большевиків нічию з Прилбич до Львова добилася одна сестра та донесла цю сумну йовину вістку, отець ігумен сіли на віз і поїхали до родинного села похоронити тіла рідних. По похороні приїхали до Львова. Там пересідають на другу фіру і їдуть до Унева 48 кілометрів (а вже тоді мали понад 72 роки), бо унівський манастир українська чернь розграблює. А в той час в унівськім манастирі чути стукіт сокир, це лупають дошки шпихлірів, іржання коней, рев коров, писк свиней. Кури кудкудакають, індики кльокають — одним словом страшний вереск, який вас ріже по душі. Так уже від тижня на зарядження большевиків розбирає українська чернь манастирське добро. А було тоді в Уневі 12 коней, 26 дійних коров, молодник рогатої худоби, понад 120 свиней і досить дробу. Було понад 100 пнів пасіки. Як жалісно та бідна худоба ржала чи ревіла! Згадую це як страшний сон!.. А це не був сон, це була дійсність. Ох! як важко тоді було на душі, що думалось: чому при вході большевиків у манастир 21 вересня 1939 р. большевики нас не постріляли. Легше тоді було б. А були вони тоді поставили отця настоятеля "під стєнку". Лиш селяни довідавшись цілою масою рушили і большевики уступили. І якогось дня десь біля третьої години пополудні на цей рев і крик та стукіт на подвір'ї раптом в одну хвилю стало тихо, якби нічого не було. Це в'їхали на манастирське подвір'я отець ігумен. Монахи очуняли з того страшного отупіння та повиходили вітати. Монахи сумні, пригноблені, дехто сльози має в очах. А отець ігумен спокійні, величні, маєстатичні, якби й нічого не сталося. І цей спокій перейшов на всіх. Усі втішилися, нове сонце зійшло. Другого дня скликали конференцію. Підчас конференції сказали: "Нехай не тривожиться серце наше, що большевики позбавляють нас земських дібр. Ми повинні бути їм вдячні, бо вони позбавляють нас прив'язання до матеріяльних речей. Тепер ми вільні від цього всього, то цілковито кинемося в обійми вбогого Спасителя, Який сотворив світ, а в світі не мав де голови приклонити, не мав нічого. Але не тривожмося, бо Бог над кожним із нас чуває." Говорили так лагідно і спокійно, що серце ваше чуло: до вас говорить святий. Це було велике горе, але сила молитви давала їм той спокій, того духа мужности.

Отець ігумен були тоді цілий тиждень в Уневі, а ніхто не приходив до манастиря і було тихо. 14 жовтня на св. Покрови отець ігумен їхали до Львова і я поїхав з ними. Тоді дальше селяни на домагання большевицької влади розбирали манастир. Оставили дві корови і тричверті морга поля під весну 1940 року. Тоді ще було около 30 монахів. Большевики домагалися цілковитої ліквідації манастиря і думали, що голод приневолить монахів розійтися. Монахи посадили бульбу на тих 3/4 морга поля. Коли в червні 1940 р. я був в Уневі переїздом, то таке там сталося. Прийшов із села Унева старий Жид. Мав бороду поза пояс білу, як молоко. Приніс баньку 10-12 літрів молока і так зо 2 кг. (4 фунти) масла і каже до брата на фірті: "Що чувати і як ви жиєте?" Монахи вже мали лиш одну корову. Брат каже: Самі можете знати, як жити може тридцять мужчин на 3/4 морга поля і одна корова. Понурився Жид тай пішов у село. Коли входив у село, люди обступили його і питають, як там, що там, як жиють ті монахи? А він підніс руку вгору і каже: "Люди, ті монахи через вас голодують, бо вам не треба було розбирати манастирського добра". А большевики наказували. "Могли наказувати. Вам не треба було рухати, бо то не було ваше." І держачи руку до гори вказуючим пальцем, каже: "Вас Господь Бог спитає про тих монахів, вони ж через вас голодують! А вони нікому не чинили зла, тільки робили всім добре. Вони славили Бога!" І пішов. А люди постояли, постояли і похилили голови та розійшлися.

Вже за приходу Німців оповідав мені отець настоятель, що про той випадок із тим Жидом довідалися довколишні села і люди почали йти до манастиря і собі довідатися, як ті монахи там жиють, та кождий щось приніс. Тоді большевики обставили міліцію довкола, але то лісиста околиця і люди краще знали стежки і стежечки та так ішли до манастиря "довідуватися", що казав отець настоятель. І так монахам нічого не бракувало і вони славили Бога. На Великдень чи Різдво зачинали Літургію благословеням Найсв. Тайнами в монстранції. По благословеню Агнця ховали і по Службі Божій знов було благословення "Спаси люди твоя, Господи". Так само було і на Празник Пресвятої Євхаристії. Обхід до чотирьох вівтарів це була глибока адорація, а в ній глибока ніжність до Христа у Пресвятій Тайні.

"Теплоти" ніколи не вживалося. На Сл. Божій парохіяльній уживалося дзвінків. До парохіян відносилися отець ігумен дуже люб'язно і парохіяни їх любили. Дуже величаво святкувалося храмове свято Успіння Божої Матері. Вже на Спаса вечером зачиналася дев'ятниця до Успіння. Правився параклис. Як я приїхав до Унева, то Ікону Божої Матері чудотворну застав завішену на іконостасі. На празник у навечір'я спускали її на шнурах і брали до обходу над джерело. З того приводу у прочан було негодування. Колись Ікона була у Святая Святих і люди йшли на колінах довкола Вівтаря та вимолювали собі ласк.

Уже до Унева писав мені колишній польський парох Тернополя о. др. Р. Ратушний, що він помер, будучи чотирирічним хлопцем. Мати взяли аа фіру вмерлого і зі Золочева повезла до Унева, а там священик відправив Службу Божу. Тоді Іконою Божої Матері його діткнули і він ожив. Із тої причини він ніжно почитав Унівську Божу Матір. На зарядження отця ігумена післали йому копію Ікони мальовану на дереві.

(Далі буде)

Хочете пізнати добре, що таке св. Служба Божа — найважніша жертва, яку приносимо Господеві — то прочитайте нову книжку, яка це пояснює

о. МЕЛЕТІЯ СОЛОВІЯ, ЧСВВ

п. н.

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ

ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК, ПОЯСНЕННЯ

Книга вийшла в Римі 1964 р., має 422 сторінки великого формату й коштує $7.00.

Книга ділиться на: 1) Історичне введення до Служби Божої (стор. 3-150) та 2) Пояснення молитов та обрядів Служби Божої (ст. 150-318)

Такої книги, важної для зрозуміння Служби Божої, ми ще досі не мали. Тому кожний християнин повинен собі цю книгу замовити та уважно її прочитати.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

ЛИСТ ДВАДЦЯТЬ ДРУГИЙ

Дорогий Юсте:

"Віддай мені все, що тебе в'яже..." Так сказав тоді на двогорбнім узгір'ї. Потім, коли Рута вмерла, мені здавалося, що я зрозумів: Він не хотів її уздоровити... Але чому тепер знову повторив: "Віддай мені свої турботи?" Що воно значить? Що це значить, Юсте? Чому Він хоче взяти їх на свої плечі? Як Він хотів це зробити? Нажаль — ніхто вже тепер на це не дасть відповіді.

На все вже запізно. Тепер Він в'язень, якому загрожує смерть. Як може допомогти в'язень вільній людині?

У товаристві двох прислуг, що несли смолоскипи (ночі тепер ясні від місячної повні і світла не треба, але я не хотів виходити на вулицю одинцем), я пішов до дому архисвященика. Там було повно світла й гамору. Навіть іззовні пильнувала дому сторожа: грубі, животасті стражники стояли на широко розставлених ногах біля муру, кожний спертий на галабарду. На подвір'ю ґоріли вогні, а при них видно було інших стражників, службу святині, левітів, асхаріїв та якихсь незнаних людей з обличчями опришків. Під муром добувався з сумерку цілий ряд ослячих задів. Жовтий блиск вогнищ і смолоскипів був причиною, що на мурі виводили танок тіні й півтіні людей, що неспокійно крутилися. Місячне сяйво залишилося поза муром, мов дощ на вулиці.

Коли я ввійшов на подвір'я, приступив до мене один із левітів:

— Вітай, равві, — поздоровив мене чемно. — Синедріон щойно сходиться... Тимчасом запровадили в'язня до достойного Ананії. Хочеш послухати, що Він буде говорити?

Я відповів, що хочу, та й пішов у глибину подвір'я. Дім архисвященика був недалеко палати його тестя, треба було тільки пройти два подвір'я. Скрізь по дорозі бачив я горіючі вогнища, а при них людську юрбу. Садукеї зворохобили ввесь Єрусалим. Над людьми при вогнищах гомоніли голосні розмови, що ставалися іноді вереском. Якісь крики долітали також із колюмнади сіней Ананієвого дому. Левіт увів мене бічним входом до великої залі — збудованої на зразок атрія в римських домах — де на середині під отвертим дахом був збірник води. На низькому троні, під колюмнадою, плечима до мене, сидів Ананія. Оточувало його декілька священиків і садукеїв, а також декілька фарисеїв і вчених. Можна подивляти, як швидко їх довголітня ненависть переродилася у приязнь. Майже рівночасно з моїм приходом, другими дверима, що находились проти трону Ананії, ввели Учителя. Я спинився на місці, мов вріс у землю. Вид був болючий... Ісус мав зв'язані ззаду руки, був оперезаний грубим кованим ременем, до якого прикріплено мотузки. Ними можна було тягнути чоловіка, не торкаючи його... Таким чином мабуть провадили Його з Оливного Саду. Немає сумніву, що наганячі поводилися брутально. Учитель мусів нераз падати на землю: Його плащ і кутона були брудні, мокрі, покриті болотом. Мусіли Його також шарпати, бо одежу мав зім'яту, місцями подерту, волосся пірване. Та не зважаючи на ті сліди той Чоловік ростом і повагою перевищав значно людей, що Його оточували. Обличчя Його висловлювало смуток, але і владу над собою. Не розглядався набоки — дивився просто і спокійно в обличчя Ананії. Острах, якщо його відчував, таївся в глибині Його істоти немов камінь на дні озера. Коли так стояв мовчазний і випростуваний, я уявляв собі Його там, під темними деревами, як говорив до людей, що прийшли до Нього: — Це я. Якщо мене шукаєте, дозвольте тим відійти... — Своєю поставою мусів збити з пантелику зібрану старшину, бо в залі панувала мовчанка, переривана тільки тріскотінням смолоскипів.

Раптом почув я щось немов крекіт — це реготався Ананія. Цей старий, худий садукей завжди готовий до злоби й насміху. Оточуючі його садукеї й фарисеї повторили його голос жаб'ячим хором. Цей вибух був їм мабуть потрібний, щоб уперше злобно виступити проти В'язня. Бо по хвилині я почув, як первосвященик говорив:

— Отже це Ти Ісусе з Назарету? Яка честь бачити Тебе... Гм... Гм... Гм... Але як то? Ти сам прийшов? — Стоючи дещо на боці, я бачив крутий профіль Ананії. Довгий ніс кивався мов дзюб над рідкою безбарвною бородою, довгі губи висувалися вперед наче до поцілунку.

— А куди ж поділися Твої учні? Твої слуги? Де Твоє царство?

Раптом змінив тон. Широкою долонею вдарив по поруччі трону.

— Скінчилося все! Ти вже доволі нагрішив! Досить хули! Ох, Ти... — викривив беззубі уста. — Ти збезчестив храм Божий. І мабуть думав, що завжди ходитимеш сухим поміж дощ?!

Замовк і розсівся на своєму кріслі. Але замість нього кричали тепер інші, прискакували до В'язня, вимахували кулаками перед Його обличчям. Видирки сипалися безконечною чергою. Величня краса першого враження розвіювалася. Коли від удару одного зі стражників Учитель упав на кам'яну долівку, всі кинулися на Нього бити Його й катувати.

Я дивився на це онімілий із жаху. Мені здавалося, що в тих людях ожила якась незнана, досі приховувана злоба. Годилося виступити проти такої поведінки супроти Чоловіка — але голос застряг мені в горлі. Проте мабуть вкінці я був би щось сказав, коли б Ананія не спинив охоти напасників. Учитель піднісся зі землі, люди подалися дещо назад.

— Скінчилося... — повторив давній первосвященик. — Кажи тепер: чого Ти навчав людей? Нехай і ми послухаємо Твоїх байок — знов сміявся безсердечно, а разом із ним оточуючі його люди. — Говори ж — кричав і погрожував. — Що ж Ти занімів? — Мабуть цей зір, завжди спокійно вп'ялений у нього, дразнив Ананію.

Голос Учителя пролунав такий як завжди — рівний, спокійний і дуже сумний:

— Я вістив моя науку явно. Проповідав на подвір'ю святині і в синагогах. Кожний мав нагоду слухати того, що я говорив. Коли хочеш знати, спитай тих, що мене слухали...

Не докінчив, бо хтось підбіг і сильно вдарив Його кулаком у лице. Чоловік був малий, але удар мусів бути сильний, бо Ісус знов упав, напасник скористав із цього і став Його копати. Верещав:

— Ти лиходію, маєш відвагу відповідати так найдостойнішому?

Юрба знову малощо не кинулася на розпростертого на долівці. Але Він піднісся, зразу на коліна а потім встав зовсім. Із розбитих уст і носа спливав струм темної крови. Лице на якому виднів слід руки наганяча, на очах напухало. Сказав важко, зміненим голосом:

— Якщо я сказав недоречі — докажи це мені. Але коли доречі, завіщо мене б'єш?

Замість відповіді невеличкий ростом наймит плюнув щосили просто в лице Вчителя, після чого голосно розреготався. Споглядаючи скоса на Ананію заревів:

— Щоб удруге не смів Ти так говорити!

Пам'ятаю звідкілясь це обличчя: низьке чоло, лисячі, сповнені хитрістю очі, грубі й товсті губи. Ох, уже знаю! Це був Ґаді, той самий, якого тоді в часі свят Кучок післав Йонатан зі стражниками зловити Ісуса, і якого пізніше вилаяв, коли той повернувся з нічим. Викинений зі сторожі Великої Ради він мабуть пристав на службу Ананії. А тепер мститься за тамте...

Садукеї, фарисеї, стражники, прислуга щераз хотіли кинутися на Вчителя. Але якраз тоді з'явився Хай і, поклонившися перед Ананією, повідомив його, що Синедріон уже зібрався і чекає на В'язня.

— — — — — — — — —

Наради Синедріону відбуваються в домі Каяфи. Заля нарад, із лавками зіставленими в півколо, завжди напоготові. Не зважаючи на незвичайну пору, незгідну з усіма приписами, прийшли не тільки необхідні двадцять чотири члени, але малощо не всі радні Синедріону. Лавки були повні. Посередині, поруч Каяфи, що підскакував із нетерплячки, сидів Йонатас як насі*) зборів і його заступник — саган — Ізмаїл, син Фабія, чоловік жінки давнього архипастиря. Родина Ананії обсіла всі уряди, мов мухи падло дохлого віслюка. На садукейській лавці сиділи інші сини Ананії: Елеазар, Ананія, Єгуда і вся священича старшина зі Симеоном Кайпітою, Ісусом, сином Дамая і Савлом у проводі. Щоб сісти на своєму звичайному місці, я мусів пройти поміж нашими хаберім: Симоном, сином Гамаїла, Йонатаном бар Азія, Елеазаром бар Хетай, Елією бар Авраам, сином бар Пойри, Йоїлем бар Ґеріон... Я привітався з ними кивком голови, а вони, я помітив це, побачивши мене почали щось шептати між собою. Йосиф з Ариматеї був також. Я присівся до нього. Насі покликав обидвох писарів: оборони й обвинувачення, зайняти місця на кінці півкола лавок. Тоді підвівся:

— Найдоростойніші отці й учителі — почав. — Ми зібралися тут, щоб видати присуд на Чоловіка, якого поведінка й наука стали небезпекою для віри, моралі а навіть для самого існування ізраїльського народу. Знаєте про кого кажу: про цього наґґара з Галилеї...

— Проте чому — Йосиф підвівся з місця — покликали нас серед ночі? Невже замало дня на відбуття суду?

Йосиф говорить грубим голосом, що нагадує звук рогу. Він, мушу признатися, сміливіший від мене... Це його неймовірне багатство і водночас контакти з Римлянами зробили його таким. Правду кажучи, я також не повинен нікого боятися. Хто ж може мені щонебудь вдіяти? Але я маю таку вдачу.., Не легко людині з такою натурою... Але годі її змінити. Це ж я повинен був забрати голос — не Йосиф. Він не знає багато про Вчителя. Хіба стільки, скільки я йому про нього розказував. Він сам ніколи не говорив з Учителем. Виступив мабуть із приязні до мене? Але швидше з бажання протиставитися Йонаті. Їх непорозуміння постійно збільшуються відколи по осінній авантурі поміж садукеями й Пилатом гроші за інтереси з Римлянами пливуть у руки Йосифа.

---

*) Провідник.

— Достойний... — Йоната похилив голову жестом нерадої пошани. — Справа дуже пильна...

— Навіть у найпильнішій справі годі нам рішати ніччю.

— Навпаки! — сказав равві Йоанаан, На цій залі це справжня несподіванка, коли фарисей спішиться допомагати садукеєві.

— Годі — наполягав Йосиф.

— Справді, не годиться, коли йдеться про людське життя... — пронеслося декілька непевних голосів із різних сторін залі.

— Але існує галакка, що каже... — продовжував Йоанаан.

— Але цього нема в Письмі! — гостро відбив Йосиф.

— Проте коли соферім сказав... — впало з фарисейських лавок.

— Думка вченого має значення, коли прийме її за свою Синедріон!

— Ні — сказав інший із наших хаберім. — Слова вчителя є однаково святі, як колись були слова пророків...

Це спричинило заколот на садукейських лавках. Пролунали голоси:

— Неправда! Це фарисейські вигадки!

— Тихо! Тихо! — Йоната почав почав швидко успокоювати приявних. — Тихо, найдостойніші. Тепер не будемо цього рішати. Маємо пильну справу, а спір про науку Закону триває віддавна... Тимчасом погодімся. Якщо ми всі згідні, що думка вченого вчителя може статися законом — неправда ж — що ж тоді легшого, як стати ним на гадку, що її перед хвилиною висказав достойний равві Йоанаан бар Закхей.

— Але йдеться про засаду... — продовжував один із молодих фарисеїв на кінці лавки.

— Сьогодні ми не розводимося над засадами — підсував насі.

— Не розводимося над засадами — погодився равві Йоната. — Я побачив, що обидві сторони хочуть за всяку ціну недопустити до суперечки. Наша старшина кивала головами. Залишений своїми молодий фарисей замовк і сів. Але Йосиф не хотів уступитись.

— Не погоджуюся — почав знову. — Нікого не можна судити ніччю...

— Але коли вчені погодилися зі священиками... — продовжував Йоната.

— Все таки — я не погоджуюся! — гукнув Йосиф ударяючи своєю великою долонею в лавку:

Настала хвилина клопітливої мовчанки. Радні на фарисейських і садукейських лавах хилили голови до себе і шепотом порозумівалися. Йоната повторив безрадно:

— Якщо вчені і священики...

Каяфа, що від самого початку сидів немов на шпильках, вибух раптом:

— Що нас обходить думка однієї людини! Тільки тратимо час. Чим швидше видаймо присуд на цього ,обманця!

— А я пропоную поступитись ученому Йосифові — сказав несподівано равві Онкелос. Цей Грек завжди находить вихід із найважчих обставин. — Справа мабуть протягнеться — продовжував свою думку. — Будемо її розглядати — це нам дозволяється. А присуд видамо, коли вже настане день... Тоді будемо в згоді з законом.

— Слушно! Правда! Правда! Слушно! — казали нараз усі. Йоната всміхнувся з полегшею і сказав щось до Каяфи. Я помітив, як первосвященик кивнув головою і ненависно глянув у бік Йосифа.

— Отже зачнімо допит — сказав насі. — Приведіть обвинуваченого і свідків. — Заплескав у долоні.

Слуги зразу привели Вчителя. Тепер не був уже зв'язаний і не мав крови на устах. Але його губи, ніс і вилиці були напухлі й посиніли. Волосся мав далі розкуйовджене. Мусів бути вже дуже втомлений, бо раз-у-раз важко переступав з ноги на ногу. Стояв рівно. Але не дивився на зібраних. Похилив голову й наче б то числив барвисті плитки долівки. Волосся Йому зісунулося і заслонило обличчя.

За Ним уведено великий гурт свідків. Була це найгірша, відразлива галайстра. Воняла часником і зіпсутою оливою. Поміж тією бандою успадкованих злодіїв видно було іноді якесь більш людяне обличчя, але жахливо залякане. Зразу можна було пізнати, що тих людей привели сюди під тиском погроз або грошей. Йоната виголосив до них приписану формулу: — Пам'ятайте, що маєте говорити правду. Інакше кров невинного впаде на вас... — Писар, що стояв посередині півкола лавок, ухопив одного зі свідків за рам'я і привів його перед насі/

— Як називаєшся? — спитав Йоната.

— Хуз... син... син... — загикувався той — син... Си... Симона.

— Що знаєш про проступки цього Чоловіка?

— Я... Я... ви... видів... — стогнав той, — що Він... Він... їв разом із... із... грішниками... із поганами.

— Це садукеї часто роблять — сказав молодий фарисей до сусіда, але так голосно, що його слова почули всі приявні.

— Що крім цього? — Йоната питав швидко свідка.

— Він... Він... ска... ска... сказав, що... не можна давати... дозволу на... розвід.

— Ти чув це також? — Йоната питав наступного свідка.

— Так, найдостойніший. Він сказав, що раніше не було дозволів на розвід.

— І що не можна дозволу давати?

— Ні, найдостойніший, що раніше таких дозволів не було...

— І тому не можна їх давати?

— Ні, найдостойніший. Він каже тільки, що раніше дозволів не було.

— Викиньте цього дурня! — вигукнув знетерпеливлений Каяфа. — Нехай наступний говорить.

— Що знаєш про провину цього Галилейця? — спитав Йоната малого, придушеного чоловіка, що скидався на жебрака.

— О, знаю багато, достойний — каліцун тріпав швидко й захлинався словами. — Дуже багато... Він уздоровлював. Тобто всі думали, що Він уздоровлює. Але так не було. Чимало недуг знову повернулися до людей...

— Це значить, що творив чари? — підшіптував свідкові равві Йоіль.

— Напевно творив чари! О, я знаю... Завжди, коли уздоровлював, кликав диявола...

— Не говори цього голосно, дурню! — суворо крикнув первосвященик.

— А ти — Йоната звернувся до наступного — бачив також, як уздоровлені ним знову ставалися хворими?

— Ні... — чоловік заперечив, дивлючись перестрашеними очима на постійно мовчазного Вчителя, що стояв поруч і слова не промовив.

— Навіщо ви привели сюди цього дурня? — хвилювався Каяфа. — Геть із ним.

— Він сказав одному — вирвався хтось із юрби свідків — що коли знову почне грішити, ще гірша недуга прийде на нього.

— Стули писок! — первосвященик ударив п'ястуком у стіл. — Ніхто тебе не питає!

— Хто чував, що недуги поверталися? — питав Йоната.

На це не було іншого свідка.

— Далі! Що ще знаєш? — насі питав балакуна-жебрака.

— О, я знаю, знаю багато, достойний. Він не складав жертв на святиню...

— Не брешеш?

— Най упаду трупом на місці, якщо кажу неправду! Коли збірщик прийшов до Його учнів, то вони сказали, що їх Учитель заборонив їм платити...

— Покличте сюди цього збірщика!

Нужденна, перелякана, сірого обличчя людська постать силою пропхалася крізь юрбу.

— Ближче! — скомандував Йоната. — Ну, ще ближче! — Той наближувався залякано й помалу. — Слухай же добре, що тобі скажу. Чи учні Того — рукою вказав на Вчителя — не хотіли платити тобі податку на святиню?

— Найдостойніший, найдостойніший... — чоловік по кожному слові ковтав слину аж йому гортань літала вгору і вдолину. — Якраз кажу. Коли я прийшов і сказав, щоб заплатили... А це був найкращий місяць Тішрі, бо в місяці Адар Він не був у нашій країні...

— Це нас не обходить! Відповідай: заплатив, чи не заплатив? — питав викрикуючи Каяфа.

— Це, це, це... — гортань скакала немов була живим сотворінням, що вовтузилось під шкірою. — Якраз кажу. Його учні пішли до Нього.... щоб спитати Його, найдостойніший...

— І не заплатили тобі?

— Це є, найдостойніший... Якраз кажу... Пішли поспитати. І Він сказав...

— Щоб не платили, так?

— Якраз кажу... Щоби платили... Бо Він сказав...

— Але вони не заплатили?

— Якраз кажу, найдостойніший... заплатили...

— Геть! Геть! Що ж це за шотег!*) Наступний! Говори!

(Далі буде)

---

*) Дурень.

Найцікавіша на подарунки книжка це
В. Лозинський і М. Ценевич
ПРОКЛЯТИЙ КАМІНЬ
історична повість із козацьких часів для старших і молоді. 4-те видання — 184 сторінки друку — на доброму папері — у гарній обкладинці.
Ціна $1.50.
Замовляти на адресу:
Basilian Fathers — 286 Lisgar St.
Toronto, Ont. — Canada

Анна Потопник

НЕОФІТКА

По розвалі Третього Райху, розсіяний по цілій Німеччині народ різних національностей, знайшов укінці своє пристановище — у т. зв. "таборах Ді-Пі".

Там, де ми пробували, було таких таборів аж п'ять: три для Українців, один для народів балтійських країн, а один для Поляків.

Виходячи з дитиною на дозвілля до поблизького лісу, стрічала я там майже все старенькy жінку з польського табору, яка також утікала від таборового гамору, шукаючи самоти. Заприязнились ми!

Багато цікавого розказувала мені вона зі свого життя, але одна подія глибоко закарбувалась у моїй пам'яті.

Були вони обоє, вона Олена і її муж Андрій, дітьми нашого галицького села. Батьки їх середньо-заможні селяни, з останнього тягнулися, щоб вивести дітей у люди.

Дружили обоє зі собою в дитинстві — друзями були в школах у місті. Разом училися, разом поверталися на відпустки домів — разом переводили літні вакації. — Ділили між собою свою радість і журбу.

Коротко перед вибухом першої світової війни склали іспит зрілости.

— Подружилися! —

В очікуванні поклику на вчительську працю — минали дні.

Заздалегідь мріяли про щасливе гніздечко десь на селі — серед свого народу та серед їх дітей.

Вибух світової війни розвіяв надії — стати плугаторами на рідній ниві.

Розлучилися обоє: Андрія покликали до військової служби.

Олена залишилася сама.

По розвалі австрійської держави Андрій вернувся щасливо до хати, та не на довго. Створення Галицької Армії — покликало його знов у свої ряди.

Перебув щасливо і ці страждання-пекло, але вернувся домів.

Однострій Галицької Армії залишив на ньому темну пляму та став перешкодою в одержанні праці. По довгих стараннях від'їзджають на працю до корінної Польщі, як учителі-заточенці.

Проводять свій молодий вік на чужині — серед моря чужого населення, що неприхильно ставилося до Українців.

Лише літні вакації проводили весело, коли повертали удвоє на рідні землі, до своєї рідні.

Їздили в рідні Карпати — купалися в Дністрі — любувалися красою запашних піль.

Та два місяці — минають скоро! З болем серця покидають рідні сторони і вертаються на чужину.

Хіба листи від рідних, чи часопис розвіває безмежну тугу — за рідним!

Праця абсорбує і примушує забувати про все. Але біль не вгаває.

Літа минають — час робить своє. Знищені війнами нерви, туга за Батьківщиною, товаришами зі шкільної лавки, товаришами зброї — викликує ностальгію, яка перетворилася в Андрія у психічну недугу.

Звільняють його передчасно з праці — дають на емеритуру.

Грізна буря другої світової війни скорою ходою котилася через західню Польщу.

Безоглядна гітлерівська рука обертала все в руїну, залишаючи гори трупів безборонних жінок і дітей. Безпощадно нищила кількасотлітні здобутки культури, не щадячи навіть шпиталів та Божих храмів. Усю інтелігенцію зі священиками, монахами й монахинями включно, запроторюють у концентраційні табори, щоб там найшли скоропостижну смерть.

Покотилась ця стихія і на наші рідні землі. Скосила багато молодого цвіту — погнала невільниками у свою воєнну індустрію.

Ненажера-ворог наситився вже кров'ю невинних — вивіз усе людське добро у свій голодний Третій Райх. Життя стало нормуватися. Люди почали оглядатися за працею, бо нужда стала заглядати до хати.

Олена влаштувалася на працю. Хворого Андрія прийшлося залишати без догляду. Знайомі з "Уряду праці" пішли їй на руку — обіцяли помічницю до хатньої роботи, до догляду за хворим.

Одного вечора, вернувшися з праці, піклувалася Олена коло хворого.

Хтось застукав у двері.

Відчинила. Побачила перед собою гарну чорняву молоду дівчину, яка вручила їй папері з уряду праці.

Попросила в хату. Прийняла до них на працю. Жили в дружбі, як рідні, довгі місяці.

Але лихо не спало! Одного вечора тяжкі кроки задзвеніли за дверима й гострий стук у двері поставило їх на ноги.

Олена глянула на дівчину, яка поблідла — видно прочувала нещастя.

Два ґестапівці увійшли в хату, переглянули папери дівчини й арештували її, як дівчину жидівського походження.

Олену забрали також. Залишили лише нещасного хворого.

За переховування Жидів у той час грозила кара смерти.

Обі жінки попали в тюрму, де стрінули інших жінок призначених чи на примусові роботи, чи до концентраків. — Усі вони нумеровані, готові до транспортів.

Щовечора з-поміж усіх — вибирали молодих дівчат на гуляння до військового касина. Ранком привозили їх п'яних і напів-живих від нічних оргій.

Ці ж напів іще діти, у розпуці рвали на собі одяг, виривали волосся з голови.

— Краще вмерти! — ридала Жидівочка й тулилася до Олени, як до рідної мами.

А Олена цілими днями й ночами сиділа на долівці, затоплена в гарячій молитві.

Молилася за полишеного без опіки чоловіка, за невинно страдаючий нарід, молилася й за тих дітей, які невинно ґублять свої чисті душі.

Дні минали — ніхто їх не вивозив, ніхто не судив!

Одної днини жидівочка прокинулася у високій гарячці — вже її не забирали туди.

Олена підклувалася нею — довгі дні й ночі.

Коли приходила до притомности, питала: — Пані! які ж ви спокійні! — неначе вас ніхто не кривдить! О пані! дайте мені хоч крихітку вашого спокою! — просила.

Олена піклувалася нею — довгі дні й ночі. зала: — Бачиш, дитино, я християнка! Дивись! — тут зняла хрестик із своєї шиї — це Христос! Він — Бог, а терпів із любови до нас і вмер за нас! Я не смію відмовлятися від терпінь, які зсилає мені Господь!

Дві великі сльози скотилися по блідому обличчі ослабленої докраю дівчини, — а уста сказали: — О! щасливі ті, які вміють терпіти для ідеї Христа!

Притиснула руку Олени до своїх спалених, гарячкою уст і прошепотіла: — Пані! Я хочу вмерти як християнка! Я хочу своє життя віддати за любов ближнього, якої нині немає вже в світі! —

Олена вхопила мисочку з водою, з якої через довгі ночі робила гарячкуючій оклади. Полила голову хворої, вимовляючи слова Святої Тайни: "Хрещаєтся раба Божія Марія во ім'я Отца і Сина і Святаго Духа. Амінь!"

Дівчина підняла ослаблену руку і зробила на собі знак св. хреста. Усміх заяснів на її блідому обличчі.

У наступну ніч жидівочка-вихрестка пращала цей світ. Уже не терпіння — вже не жах перед надходячою смертю проймав її, а якась надземна радість малювалася на її обличчі!

Гасла.

Олена сиділа біля вмираючої — вдивлялась у її схороване, а проте радісне обличчя. Коли згасли її очі, Олена з риданням припала до грудей дівчини, що вмерла християнкою!

П'яні дівчата, яких привезли над досвітком, уже не застали подруги своєї недолі між живими! Лежала із щасливим усміхом на устах.

Другої днини вивезли Олену з іншими в'язнями до Німеччини на примусові роботи.

Американська армія звільнила багатьох чужинців та примістила по таборах.

— Підчас репатріяції не хотіла я зголоситися на поворот — кінчила своє оповідання Олена, — бо не знала куди повезуть. Нині маю вже готові папери і вкоротці буду вертатися до Польщі — продовжувала. — Хочу спочити там, де залишила свого чоловіка і де спочиває та, якій я уділила Св. Тайну Хрещення — бо це вона була мені за рідну дитину. —

Довго ще виходила я у ліс, сідала на цьому самому місці, де проводила час на балачках з Оленою.

Її не було, від'їхала. —

Лише мої думки летіли їй навздогін.

Прізвища свого мені не виявила й не залишила адреси. — Залишила лише спомин по собі, гарно разом проведених днів і багато християнських прикладів із її життя, які глибоко запали мені в душу.

НАШ ЧОЛОВІК В УБЕЗПЕЧЕННІ!

Серед наших людей, що здобувають для нас місце в Канаді, маємо ще одного. Є ним п. Омелян Кунанець, представник обезпеченевої фірми "Акадія". Він приймає убезпечення на життя, від вогню, на авта, від нещасливих випадків, злодіїв і влому та под. Тішимося, що знов один із Українців узяв на себе такий обов'язок, що послужить нашій українській громаді. Адреса:

Emil Kunanec — Rexdale Plaza
1125 Islington Ave. N., Rexdale, Ont.

Тел. бюра: 241-4653, — домашній: 783-3518.

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

ВЕСЕЛКА СТРАЖДАНЬ, Єпп. Фултон Дж. Шін, на українську мову переклав о. Володимир-Фірман, Видавництво ОО. Василіян, Торонто, Р. Б. 1965, стор. 56. Ціна 50 ц.

ВОЛОДАРКА ПІРЕНЕЇВ, о. Николай Василь Прийма. Обкладинка Марії Гарасовської-Дачишин. Тулюза-Париж, 1964. Видруковано 3.000 примірників. Накладом автора, ст. 78.

МАТИ БОЖА В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ, о. Андрій Мельник, нарис, Видавництво ОО. Василіян, Торонто, Р. Б. 1965, ст. 64.

ІСТОРІЯ РИМСЬКИХ ВСЕЛЕНСЬКИХ АРХИЄРЕЇВ, о. д-р Ісидор Нагаєвський, перша частина, Видання Українського Католицького Університету, Праці Греко-Католицької Академії, Том XXII-XXIII, Мюнхен, 1964, ст. 365.

ТОРЖЕСТВЕННЕ ПРИЙНЯТТЯ ЧЛЕНІВ І РЕВНИТЕЛІВ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ В ЗЛУЦІ З ПРЕСВЯТИМ СЕРЦЕМ ХРИСТОВИМ, уложив о. Атанасій Тимків, Єпархіяльний Провідник Апостольства Молитви, Накладом Апостольства Молитви Української Католицької Екзархії в ЗДА, Філядельфія, 1965, ст. 24, Друкарня ОО. Василіян, Торонто.

ПАНПРАВОСЛАВНІ КОНФЕРЕНЦІЇ НА РОДОСІ, прот. М. Коржан. Відбитка з журналу "Український Самостійник", Мюнхен 1965, ст. 22.

ВИХОВНИЦЯ ПОКОЛІНЬ КОНСТАНТИНА МАЛИЦЬКА, громадська діячка, педагог і письменниця, Накладом СФУЖО, Торонто, 1965, ст. 124.

МІЖ ДВОМА ВІЙНАМИ (1939-191941), о. І. Нагаєвський, Спогади, друга частина. Філядельфія 1960.

РОДИНА ҐОЛЬДІВ, Ярослава Острук, повість, мовний редактор — Анатоль Юриняк, обкладинка роботи Бориса Крюкова, накладом автора, Буенос-Айрес, 1964, 113.

ОЛЯ, Ярослава Сосенко-Острук, повість, Мюнхен, 1963, ст. 150.

ВІНЕЦЬ ЛІТА 1965, Малий Календар з уставом на 1965 рік, Видання Бачванського Вікаріяту Крижевецького Владицтва, Руський Керестур-Ліповляни-Загреб, 1964, ст. 81.

СВІТОВИЙ КОНҐРЕС ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ, Атанас Фіґоль, Відбитка із Збірника: Матеріяли Студійних Днів Українського Християнського Руху (Рокка ді Папа б. Риму, 13-16 жовтня 1963 р.), Париж-Рим-Мюнхен, 1965, ст. 29.

ЛОГОС, Богословський Квартальник, видають ОО. Редемптористи східнього обряду, Йорктон, Саск., 1965, Т. XVI, Кн. 1, ст. 80.

ORIENTE EUROPEO, Revista Trimestral del Centro de Estudios Orientales, Madrid, Ano XIV, Nr. 4.

PROBLEMS OF THE PEOPLES OF THE USSR, Munich, Winter 1964, No. 24.

THE UKRAINIAN QUARTERLY, Published by the Ukrainian Congress Committee of America, Vol. XXI, No. 1, 1965.

PROBLEMS OF COMMUNISM, Special Issue, March-April 1965, Washington, pag. 144.

ПРЕСОВИЙ ФОНД "СВІТЛА"

ЧИ ВИ ВЖЕ ПІСЛАЛИ СВОЮ ПОЖЕРТВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД?

По $1.00:

Т. Мизак, Мейвуд; Роман Мизюр, Мидел Вилледж; М. Чолій, Нюарк; Ник. Петрик, Едмонтон; А. Томаєр, Єва Мацур — Філяд.; Юстина Чуб, Нокс; Марія Маковська, Гартфорд; Степан Гридовий, Паплерфилд; Павло Слобода, Вайкінг; Й. Іваницька, Калмар; Єва Бедзик, Клівленд; Гнат Юзда, Ту Гилс; М. Вербицька, Венкувер; Богдан Кондра, Філяд.; Марія Козицька, Брентфорд; Вм. Станчук, Анґусвил; Микола Бойко, Ірвінґтон; Марія Вський, Гастінґс; П. Дідич, Ситі оф ла Сал; Гнат Коник, Ню Бритейн; Т. Марущак, Понтіяк; Іванна Антонич, Філяд.; Валтер Лукей, Норквей; М. Дорош, Торонто; К. Лонкевич, Рочестер; В. Семенюк, Ту Гилс; Катря Іванців, Равнд Гил; Юрій Міський, Мондер; В. Олійник, Н. Йорк; Аліція Климчак, Мериден; В. Стецишин, Анна Михайлович, Анна Яцура — Чікаґо; Стефан Зварич, Гекітстави; А. Кузик, Венкувер; Петро Малий, Виндзор; В. Запісоцький, Ґримсбі; К. Сенько, Донора; М. Рачук, Едмонтон; Олекс. Малко, Киченер; Ярослав Чайківський, Рослиндейл; М. Барановський, Дітройт; Л. Мосевич, Говбокен; Марія Ільницька, Марія Бойкович, А. Олексій, В. Кмицикевич — Чікаґо; Олекс. Филипс, Твин Ракс; Адам Музика, Петро Жеґестовський — Філяд.; Д. Юськевич, Вінніпеґ; Е. Костів, Рачестер; Антін Рудник, М. Войнар, С. Голод, М. Попик — Торонто; Юліян Лозинський, Вокінґ; Дмитро Грабець, Голден; М. Мультан, Велланд; Сидір Івасиків, Джемейка; М. Ласовська, Філяд.; Г. Турула, Чікаґо; Н. Камінський, Клавстон; Й. Ґузар, Ввестфил; Іван Пекар, Дерзи Ситі; К. Вінюк, Форт Вілліям; Іван Ґутняк, Едмонтон; Е. Зварич, Пітсбурґ; Л. Будик, Йонкерс; М. Хаблюк, Дуґалд; Бзовий, Райкрафт; Теодор Луців, Вабассо; О. Гаврилюк, Форт Вілліям; Т. Іванчина, Монтреаль; В. Бурко Едмонтон; В. Н. Войтови, Бателфорд; Тео. Козакевич, Паркервю; Л. Рудницький, Вінніпеґ; Марія Кальба, Монтреаль; Павло Тимчишин, Ню Бритейн; В. Бойко, Вудгейвен; Е. Ройовська, Бруклин; Сильвестер Стебан, Джілмен; П. Оліярник, Вінніпеґ; Сем Поточняк, Бінґгемптон; Пилип Сидір, Вінніпеґозіс;

Продовження списку жертводавців буде в наступному числі "Світла".

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

НОВИЙ СВЯЩЕНИК НА СЛУЖБІ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ Й НАРОДУ

День Зіслання Св. Духа, 6. VI. ц. р., був великим днем у житті молодого **Христового ідеаліста — о. Данила Гумніцького, ЧСВВ,** бо того дня **через руки Преосв. Владики Ісидора** зійшла на нього "Божественна благодать". **Він став священиком Христової Церкви, щоб служити Українському Народові, будучи ченцем Василіянського Чину.**

Свячення о. Данила відбулись у великій каплиці Колеґії св. Василія в Торонті на Вестоні, де Преосв. Владика Ісидор відслужив Архиєрейську Св. Літургію. Сослужили Отці-Василіяни: протоігумен Мирон Дацюк, який був архидияконом підчас свячень, ігумен Віктор Сорока і Василь Ваврик. Дияконував о. Євген Ричларк. Капеляном Владики був о. Григорій Сірмачевський. Підчас Св. Літургії співав хор церкви св. Василія під управою п. Гарасовського. Глибоку змістом проповідь мав **Владика Ісидор, який звернув особливу увагу на ідеалізм, посвяту й відречення молодого ідеаліста,** що всеціло посвятився на службу Христові, Його Церкві й своєму рідному Українському Народові.. Закінченням літургійного торжества було **перше священиче благословення, якого він уділив своїм батькам,** родині й приявним на Богослуженні.

В урочистому обіді, що його влаштував із нагоди свячень о. Данила ВПреп. о. Мартин Прийма, ЧСВВ, ігумен манастиря на Вестоні, взяло участь около 150 осіб. Підчас обіду виголосили промови: ВПреп. о. протоігумен Мирон Дацюк, батько о. Данила — п. Василь Гумніцький і сам нововисвячений о. Данило, який висловив свою вдячність Господеві, своїм батькам і Василіянському Чинові за всі благодаті, які він досі одержав і які дозволили йому стати священиком.

о. Данило Гумніцький, ЧСВВ

Диякон Данило Богдан Гумніцький, ЧСВВ, син Василя Гумніцького і Теклі, з роду Василишин, народжений 23 жовтня 1938 р. у Вініпеґу, Манітоба. Був висвячений на диякона 28 серпня 1964 р., а на священика у неділю Зіслання Св. Духа, 6 червня 1965 р. в каплиці Колеґії св. Василія Великого у Вестоні (Торонто), Онт. з рук Преосвященного Ісидора Борецького, Торонтонського Єпарха. Першу Службу Божу відправив у неділю 13 червня 1965, в год. 10-ій ранку у церкві св. Миколи у Вінніпеґу, Ман., де парохом є Впр. о. Володимир Шевчук, ЧСВВ.

Диякон Данило належить до парохії св. Миколи в Вінніпеґу, Ман. де й закінчив народню школу. Вступив до Чину св. Василія Великого 18 вересня 1953 р. в Мондері, Альберта та зложив перші обіти 29 травня 1955 року. 1959 року закінчив гуманістичні студії в Мондері й виїхав до Оттави на філософійні й богословські студії в Оттавському Університеті, де цього року закінчив свої священичі студії.

На Многая Літа, Дорогий Отче Даниле.

О. К.

ЗОЛОТИЙ ПОДРУЖНІЙ ЮВІЛЕЙ

Торонто, Онт.

В суботу, 8 травня 1965 р. члени торонтонської української громади, **п-во Михайло й Марія Прихідки** обходили в крузі своїх дітей, унуків і родини й численних приятелів і знайомих **50-ліття подружнього життя.**

Ювілейне торжество розпочалося в церкві св. о. Миколи в Торонті, де оо. душпастирі відправили в наміренні Ювілятів благодарний молебень. По молебні гості перейшли до церковної залі та, коли в ній з'явилися Ювілятів, привітали їх сердечними оплесками.

Сват Ювілятів і колишній голова Церковного Комітету парохії св. о. Миколая — п. Андрій Бак, що був господарем ювілейного бенкету, привітав Ювілятів і всіх приявних.

Між гістьми був і Провінційний Секретар, Міністр Громадянства, Дост. І. Яремко з Дружиною.

У часі врочистої вечері почалось складання привітань для Ювілятів. Першим зложив сердечний привіт о. кан. П. Хомин, промовляючи від парохії св. о. Миколая, від парохіяльного духовенства й вірних. Ювілят п. Михайло Прихідко був якийсь час секретарем Церковного Комітету та через 12 літ господарем церковної залі й усіх парохіяльних забудувань. Промовець подав перебіг життя Ювілятів, починаючи з їх вінчання 12 травня 1915 р. в парохіяльній церкві в Холоєві, в часі першої світової війни. Панство Прихідки приїхали в 1926 і 1929 році з Рідного Краю до Канади та попри свою працю на "хліб насущний", включилися дуже активно в церковне й національне життя української громади в Торонті. Своїх п'ятеро дітей виховали в релігійному й національному дусі. Найстарша їх доня Стефанія померла ще молодою дівчиною, а в Торонті прийшла на світ наймолодша Неля, яка вийшла заміж за колишнього провідника Українського Католицького Юнацтва Торонта, нині вже відомого лікаря, д-ра Зенона Бака, і вони обоє виховують уже своїх діточок у тому самому релігійному й національному дусі, серед яко-

Панство Михайло й Марія Прихідки

го в своїх батьківських домах і самі виростали.

Після промови о. Хомина зложив свої ґратуляції Ювілятам Провінційний Секретар і Міністр Горожанства, Дост. Іван Яремко, та передав їм від прем'єра Дж. Робартса грамоту признання за їх працю для добра Канади, що приявні прийняли гучними оплесками.

Впр. о. ігумен В. Сорока ЧСВВ вітав Ювілятів від Отців Василіян, до Чину яких вступив і син Ювілятів, бр. Вінкентій, що під цю пору перебуває в одному з манастирів у Бразилії. По його промові голова ЛУКЖ при церкві ОО. Василіян у Північному Торонті зложила свої побажання і подарунок Ювілятам.

Від ближчої родини вітали Ювілятів: тіточний брат п. Прихідка п. Ол. Лящук з Торонта і дружка п. Євчук із Чікаґа, їх старша дочка Анна Аракчеїв і молодша Неля Бак та внук Винстон Аракчеїв від усіх унуків.

Після того промовляв ініціятор і організатор ювілейного торжества, зять Ювілятів, д-р Зенон Бак, після чого відчитав він і вручив ювілейне Благословення від Святішого Отця Папи Павла VI. з Риму та привіти від Владики Кир Ісидора, о. прел. П. Каменецького, контрольора Деннисона, а далі з Едмонтону, Дітройту й Вінніпеґу.

При кінці промовив дуже гарною українською мовою молодий син Володимир, складаючи ще раз побажання і подяку Батькам-Ювілятам від себе і всієї родини. Після нього промовила пані Ювілятка і п. Ювілят, які дякували сердечно всім Гостям, що прибули на їх Золотий Ювілей, а особливо добрим дітям, Отцям духовним і Дост. Міністрові Яремкові і його Дружині.

Ювілейну трапезу закінчив староста Андрій Бак подякою всім, що прибули, побажанням для Ювілятів та закликом до гостей скласти пожертви для церкви і преси, після чого о. ігумен Сорока провів молитву. Зібрано на пресу $45.00, з чого на СВІТЛО $15.00.

Бажаємо Панству Ювілятам багато Божих ласк на многі, многі літа!

НАДЗВИЧАЙНЕ СПІЛЬНЕ СВЯЧЕНЕ

Кемптвил, Онтаріо

У Кемптвил є дуже мала горстка Українців. Навіть не мають своєї церкви, бо є їх ледве десять родин. Звичайно вчащають до латинської церкви, де можуть вислухати недільну Службу Божу. Але раз у місяць доїзджають Отці Василіяни з Оттави та відправляють наші богослуження.

Цьогорічний Великдень глибоко запишеться в серцях наших людей у Кемптвил. У полудне на сам празник Воскресіння Христового Впр. о. Віктор Сорока ЧСВВ відправив Службу Божу, підчас якої всі приступили до Св. Причастя, відбувши великодню Сповідь. Замість посвячення пасок у церкві пан Михайло Куриляк запросив усіх людей до свого дому. Тут усі столи були багато прикрашені святочними стравами. Приявні відспівали чин посвячення і отець Віктор посвятив усі страви разом із пасками й писанками. Опісля засіли до спільного стола. Були гості з Кемптвил, із Смитс Фалс та з Оксфорд Милс. Служив гостям сам пан Куриляк і панство Анна й Володимир Калічак. Серед веселих великодних пісень скоро пройшов час. Люди забавлялися, згадали рідні землі та, на бажання пана Куриляка, перевели збірку на українську пресу.

Зложили на пресу: Михайло Куриляк, Володимир і Анна Калічак, Степан і Марія Котлярчук, Адам Татарчук, Михайло Строкан, Антін і Анна Дмитришин, Роленд і Єлисавета Траверс, Росс і Една Барбер та Степан Даймонд. Збірка принесла $10.00, з чого призначено $5.00 на СВІТЛО.

Громада у Кемптвил дуже вдячна панові Куриликові за його велику гостинність і щире серце, що виявив у день світлого празника Христового Воскресіння. Це перша того роду гостина і перше спільне свячене відколи ми прибули з рідних земель. Усім жертводавцям подяка за лепти на пресу. Дай, Боже, ще нераз так весело святкувати Великдень — як одна родина.

Приявний

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Форт Вилліям, Онт.

Родина Василя Гаврилюка ділиться сумною вісткою зі своїми приятелями і знакомими, що в четвер 4-го березня ц. р. впокоївся в Бозі наш Тато Василь Гаврилюк.

Похорон відправив у церкві Прэображення о. В. Шумей, 6-го березня, якраз у день 78 уродин покійного. Тіло поховали на цвинтарі св. Патрикія в Форт Вілліям. Панахиду відправив о. Шевчук у Світлий Вівторок у церкві св. Миколи у Вінніпеґу, якої покійний був вірним і щирим парафіянином через сорок літ.

У 1916 р. о. Филипів звінчав Василя й Ольгу Цвях у церкві св. Миколи і там вони і їх дочка ревно працювали через сорок літ. Знане було також його ім'я та услуга різним товариствам, у школі св. о. Миколи, Товаристві св. о. Миколая, св Петра, Читальні Просвіти і в Запомоговім Виділі.

Бл. п. В. Гаврилюк

Закінчуючи працю в Вінніпеґу 1954 р. перенісся покійний до Форт Вілліям, де проживали спільно з зятем Мирославом і дочкою Марією Зароськими. Тут знов належали до церкви Преображення, і з неї о. Шумей відпровадив його в Божій ласці до вічности.

Нехай милосердний Бог прийме його душу, згадайте його щиро в своїх молитвах. Залишив у глибокому жалю жінку Ольгу, дочку Марію, зятя Мирослава й унучку Маріянну, швагрів Василя й Михайла Цвях у Вінніпеґу, — братів: Стефана у Норт Бетелфорд і Йосифа у Вейнрайт, Алта. Сестри остали на українських землях.

Сердечно всім дякуємо за співчуття й услугу. Нехай Бог вам усім щиро надгородить.

Жінка Ольга, дочка Марія

СВІЖА МОГИЛА

Веґревил, Алберта

8-го травня 1965 р. упокоїлася в Бозі Анна Хлібецька в лікарні Св. Йосифа у Веґревил, на 70-ім році життя. Походила покійна з роду Орищук. До Канади приїхала дівчиною 1921 р., з Орелець Снятинського повіту, Галичина. У тім році вийшла заміж на Веґревил за Петра Хлібецького. Замешкали від перших літ свого подружнього життя на фармі в околиці Мондеру, а належали до парохії Св. Спаса.

Виховала вона 12 дітей: 4 сини і 8 доньок. Усі діти подружені: Григорій живе в Норт Бетелфорд, в Едмонтоні живуть: Теодор, Єлена Тансічук, Катерина Рудик, Софія Таболт, Рузя Фразен і Наталка Лавенюк, Антін живе в Силван Лейк, Йосиф в околиці Норма, Олена Борек у Маєо Юкон, Марія Калин у Гафорд, а Лілея Ляфарс у Франції.

У 1954 році родина Петра й Анни Хлібецьких перенеслася з причини слабого здоров'я до містечка Веґревил на сталий побут. У 1959 р. муж Петро помер, похований на цвинтарі біля церкви Св. Спаса. Лишилась Анна сама, як діти розійшлися й чоловік помер.

Бл. п. Анна Хлібецька

Родина Хлібецьких була одна з тих примірних добрих християнських родин у парохії Св. Спаса як також у парохії Пресв. Тройці у Веґревил. Жертвували на добрі цілі, свою першу парохію Св. Спаса на Мондері високо цінили, і там помагали. Але і до парохії Пресв. Тройці у Веґревил від перших літ належали й оплачували всі свої позинності.

Крім дітей пок. Анну Хлібецьку оплакує ще одна сестра Марія Ромик на Мирнам, і 36 унуків та 17 правнуків.

Похоронні богослуження відправив на Веґревил у церкві Пресв. Тройці о. парох А. Винник. По останньому цілуванні родина запросила всіх учасників похорону до парохіяльної залі на перекуску. Відтак відпровадили тіло до парохії Св. Спаса та похоронили тут покійну побіч могили її мужа Петра.

Спи, дорога Мамо і Бабуню, відпочивай по тяжких працях і трудах у вихованні родини. Нехай Господь надгородить Тебе у Своїй небесній вітчині за твою вірність Господеві Богу та за твою любов до родини!

ПОДЯКА

Ми, діти, хочемо подякувати всім тим, що помагали нам у нашому родинному смутку. Найперше дякуємо Отцеві Пароховi, що часто уділяв Св. Тайн Мамі, коли занедужала, дома і в шпиталі, далі Сестрам і Норсам за старанний догляд у шпиталі, Парк Меморіял і п. О. Соколюкові за похоронну обслугу, та всім тим, що брали участь у похороні, зложили на Служби Божі і на українську католицьку пресу з нагоди похорону, а далі всім, що нам помогли, щоби похорон відбувся в якнайкращім порядку.

Діти: Григорій, Федь, Антін, Йосиф, Єлена, Олена, Марія, Катерина, Софія, Розалія, Наталія, Лілея.

СВІЖА МОГИЛА

Мондер, Алта.

27-го березня ц. р. в лікарні Роял Александра в Едмонтоні попращала цей світ, заосмотрена

Бл. п. Марія Савіцька

Св. Тайнами на дорогу до вічности, бл. п. Марія Савицька на 50 році життя. Її смерть попередила коротка, важка недуга.

Бл. п. Марія народилася в Мондері 1906 року в родині Юхимів. Тут вона виростала, тут до школи ходила, тут і під вінець стала з Костянтином Савицьким, і тут свій вік прожила.

Покійна лишила дві доньки: Анну Безуб'як у Чипмені та Йосифу Балсіґар у Форт Саскачевані, та дві внуки. Попращала свого мужа Костянтина і чотирьох. братів, Івана Юхима, що проживає у Венкувер Б. К., Андрія Юхима, довголітнього вчителя, Петра в Едмонтоні й Стефана в Келґарі та одну сестру Магдалину Корпан у Веґревил.

Парастас і Сл. Божу співав мішаний хор із Чипмен, що в ньому співає бл. п. Марії донька Анна Безуб'як. Похорон і пращальне слово мав о. В. Каменецький ЧСВВ, на цвинтар відпровадив о. Сильвестер Кужель ЧСВВ.

Перекуска для учасників похорону була в Нар. Домі. Щоби подати до відома тим, що знали покійну, про її смерть, учасники похорону зложили на "Світло" в Торонті $8.05.

Нехай Милосердний Господь прийме душу покійної Марії до Царства Небесного. Вічна їй пам'ять.

Рідня Покійної щиро дякує всім учасникам похорону за віддання останньої прислуги покійній Марії. Всім щире спасибіг!

ПОХОРОННІ ДЗВОНИ

Новий Київ, Алберта

Звичайно чесною працею, добрим характером та богоподібним життям людина здобуває собі в родині, громаді та спільноті пошану, добре ім'я й симпатії. З такою людиною приємно працювати і стрічатися а прощання з нею є сумним і тривожним, ще більш тоді, коли така людина відходить від нас до вічности. Такими шляхотними прикметами втішалася бл. п. Христина Гриців, яка, проживши на тій землі у вірності Богові й Церкві, вісімдесят п'ять років, 15 березня ц. р. увійшла до вічности.

Покійна приїхала до Канади 1900 р. з села Біляці, Брідського повіту, Галичина, та належала до піонерів Нового Києва. Тут же заложила родинне життя й похристиянському виховала трьох синів і дві дочки. Покійний чоловік Іван належав до передових громадян і парафіян Нового Києва, та як довголітній голова місцевого комітету залишив по собі великий вклад праці в парафіяльне й діецезальне життя. У то-

Бл. п. Христина Гриців

му дусі прожила покійна ще одинадцять років вдовичого життя.

Похоронні Богослуження відправлено в днях 17-18 березня в похоронному заведенні "Парк Меморіял" у Веґревил і в церкві Вознесіння ГНІХ у Новому Києві при великій участі родини, парафіян та знайомих. Проповіді виголосили: о. А. Винник — по-англійському і о. парох — по-українськи. Під час Служби Божої священослужителі згадали шляхетні риси покійної: скромна, спокійна, жертвенна, гостинна, побожна, примірна жінка-мати, бабуся, з цеї першої християнської школи вийшли всі діти: Петро — багато прислужився в зорганізованості парафії Ту Гилс, Василь — успадкував у громаді місце по батькові — церковний голова комітету, Микола — місцевий дяк, також дві доньки ведуть примірне християнське життя. Покійниця залишила 20 унуків, 8 правнуків та дві сестри: П. Маціборську — Веґревил та А. Якобс — Едмонтон.

Під час поминального обіду приявні зложили 16.85 дол. на "Світло". Збірку провели В. Савчук та М. Самоїл. Хай Господь прийме душу покійної там де нема ні болів ані горя ні зітхань, а життя вічне!

ПОДЯКА

Боже Провидіння покликало до вічности нашу найдорожчу маму, сестру, бабцю та прабабцю бл. п. Христину Гриців. На цьому місці складаємо найщирішу подяку всім тим, що під час короткої недуги відвідували нашу хвору маму, а відтак у похоронних відправах узяли участь та склали жертви на Служби Божі. Сердечно дякуємо душпастирям: оо. А. Винникові і П. Литвинові за відправи, виголошені слова та відпровадження домовини покійної на місце вічного спочинку. Також дякуємо дякам: пп. М. Самоїлові, П. Козіцькому, Е. Матієву та всім співакам за співання похоронних богослужень. Нашу глибоку вдяку висловлюємо ЛУКЖ — Новий Київ за влаштування тризни та всім приятелям і знайомим за вислови співчуття й допомогу в переведенні похорону. Хай милостивий Господь вам всім за це винагородить щедро своїми ласками.

Петро, Василь, Никола Гриців та їх родини; Софія й Дмитро Цимбалюк із родиною, Параньна й Петро Миськів із родиною.

НА СПОМИН НАШИХ СИНІВ ВАСИЛЯ Й СТЕФАНА

Найстарший наш син Василь Панчишин помер минулого року проживши 54 роки і лишив жінку Марію й одну донечку Марусю, що має 10 років. Покійний Василь був дуже працьовитий, жив за містом, де занимався огородництвом. Покійний любив свою церкву, щиро жертвував на церкву щороку і давав на всі потреби. Ми мали ще одного сина в Каліфорнії, де він одружився та проживав там поверх 20 років. Як наш син Василь помер, то я зателефонував до нашого сина в Каліфорнії і він приїхав на похорон свого брата та сказав на цвинтарі: До побачення, брате, незадовго я тебе побачу! І справді, до року він покинув цей світ. Це був дуже тяжкий удар для нас, коли ми отримали телефон перед Воскресінням Христовим, що наш син Стефан, молодший від покійного Василя, згинув трагічною смертю: скорий потяг на перехрестю вдарив авто, котрим покійний їхав. Прожив несповна 49 років. Покійний Стефан був побожний і на все був щирий, любив свою церкву та щиро жертвував на церкву. Завжди помагав бідним. Перед смертю в неділю ввечір говорив до нас телефоном. Сказав нам, що продав свій бизнес і приїде до нас у червні, як скінчиться наука в школі, та буде жити тут у Міннесоті коло родини, а в вівторок отримали телефон, що наш син забитий. Спровадили тіло сюди і тут поховали коло брата Василя. Приїхав до нас не жити, але на вічний спочинок. Залишив жінку Марусю й сина Стефана 12 річного та старенькх родичів, три сестри і трьох братів молодших від нього. 19 квітня у Великодний Понеділок відбувся величавий похорон із католицької церкви св. Констянтина в Мінеаполіс, Міннесота. Похорон відслужили оо. Кнап і Дорош. Тіло небіжчика відпровадили на цвинтар в Оссіо Мінесота. Ще нема року, як поховали його брата Василя на тім цвинтарі. Вони оба любилися щиро

Бл. п. Степан Панчишин

Бл. п. Василь Панчишин

в своїм життю, і так спочивають тепер один коло одного! Вічная пам'ять вам, дорогі діти, спіть тихим сном сини любі. Ми вас не забудемо до смерти і за вас молимося що дня. Нехай американська земля буде вам легкою, вічна Вам Пам'ять!

По тризні склалися на "Світло" такі пані й панове: По $2.00: Ришард Прокні і Боб Панчишин, по $1.00: Мих. Ковалів, Варвара Кучиська, Марія Клим, Анна Кіт, Тома Кантор, Микола Касянчук, пані Едв. Блейк, п-і Вм. Г. Палмер, Іван Панчишин, 50 ц. Йосиф Ґреськів.

УПОКОЇВСЯ В БОЗІ ОЛЕКСАНДЕР ДЖЕКСОН

У неділю 24 січня упокоївся у шпиталі Гавторн, Каліфорнія, ЗДА Олександер Джексон. У середу 27 січня о. М. Колтуський відправив панахиду й відмовив вервицю за покійного. Наступного дня в четвер відправили Службу Божу оо. Колтуцький і Є. Хронога. Проповідь мав о. Колтуцький, попращав пок. Олександра від родини. По Службі Божій відвезено тіло на цвинтар Св. Хреста, де оба священики запечатали гріб. Церкву заповнили приятелі і знакомі, хоч був робучий день. Було повних 40 авт і дуже багато живих цвітів також на престолі. Жертвовано 70 Сл. Божих за покійного душу, дуже гарний спосіб допомогти Покійному.

Покійний був дуже веселої й жартівливої вдачі, то й любили його всі, хто б його не стрінув. Так набув собі дуже багато приятелів. А на праці всі його шанували й любили. Був через 3 роки президентом шкільного товариства і за його урядування створено 4 стипендії для школярів вищої школи, де він любив працювати для молоді. Залишив жінку Анастасію, сестру п-і А. Саган у Вінніпеґу і братанків та сестрінки, як також братові і сестрінки у Ванкувер, Б. К. Сестри й сестрінки і братанич приїхали на похорон із Вінніпеґу та братова з Ванкувер.

По похороні відбувся обід у парохіяльній залі під церквою Непорочного Зачаття Матері Божої. Обідом займилася п-і Реб, кума небіжчика.

Покійний Олександер нехай із Богом спочиває під Божою опікою.

ПОДЯКА

Всевишній покликав до себе мого чоловіка, що лишив мене у смутку й болю. Потіхою було мені велике співчуття від наших приятелів, за що я їм усім дуже вдячна.

Дякую всім тим, що відвідували мого мужа в шпиталі, особливо ж панству Реб, які перебували цілі дні зі мною у шпиталі підчас його слабости та помагали мені своїм автом.

Дякую всім тим, що офірували Служби Божі, яких було понад сімдесят за душу покійного. Також дякую всім, що прислали цвіти на похорон і до хати. За всі листи зі співчуттям із Канади й дальших околиць Америки. Дякую кумі пані Реб, що займилася обідом і п-і С. Костів, що їй помагала, та всім тим, що долучилися до обіду, щоб якнайкраще приймити прибулих. Дякую всім, що не жалували облишитися від праці та приїхали віддати пок. Олександрові послідну честь, бо було поверх сорок авт на похороні. Дякую всім тим, що в якийнебудь спосіб причинилися до похорону, Дякую Отцям М. Колтуцькому й Є. Хромомі й Інглиш за їх обслугу в щпиталі. Най Господь Бог нагородить усіх за їх прислуги, а покійному Олександрові дасть Царство Небесне.

Жена Анастасія

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
430 Bathurst St. — WA 2-6115-6

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки ПОШТОВИХ МАРОК. Подайте, що маєте й за скільки на адресу:
A. MOCH
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

Off.: 241-4653 Res.: 783-3518
REXDALE PLAZA
1125 Islington Ave. N.
Rexdale, Ontario
Омелян
КУНАНЕЦЬ
Acadia
INSURANCE
SINCE 1862

Всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.

Передплачуйте! Читайте! Поширюйте!
Найкращий католицький журнал "Світло"
Передплата тільки $3.00 річно.

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0962
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
10[illegible] Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

АСЕКУРАЦІЯ
всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно-продаж нерухомостей,
Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

УВАГА! Торонто та околиці! УВАГА!
Ще один осяг української спільноти в Торонті
Це ПЕРШЕ
УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОДОРОЖІ
Bloor Travel Agency
1190 Bloor St. West — Toronto, Ontario
Tel.: 535-2135 і 535-2136
У цьому бюрі будуть в якнайкращий спосіб полагоджені всі Ваші проблеми, пов'язані з індивідуальними, груповими, відпочинковими та іншими подорожами.
ВСЕ ЦЕ НА РІДНІЙ МОВІ.
Чи ідете Ви літаком, пароплавом, поїздом чи автобусом — як в Канаді так і в кожну іншу країну світу — все це полагодять на місці досвідчені власники Першого Українського Бюра Подорожі в Торонті:
Маркіян Когут і Дарія Залозецька
Замовлення готелів, спроваджування свояків, вироблення віз і пашпортів, безкоштовні інформації та поради у справі іміграції та багато інших справ — все це легко полагодите в нашому бюрі.
● ВІДВІДАЙТЕ НАШЕ БЮРО! ●
Власники.

СВІТЛО
THE LIGHT
Ukrainian Catholic
MAGAZINE

A New Stage in the Catholic-Orthodox Dialogue

Cardinal Lercaro Comments on the Council's Decree on Ecumenism

In an address to Eastern and Western Council Fathers and Orthodox observer-delegates at the Greek College in Rome, 11 November 1964, Cardinal Lercaro explained the importance of the Decree on Ecumenism for future discussions between Catholic and Orthodox. The main points of the Cardinal's discourse are printed below.

The basic theology of the Decree insists that the primary element of Church unity is the Holy Spirit, who unites man through Christ with the Father. This is not to neglect the institutional structure of the Church, but to place it once more in its proper functions, as a loving service of teaching, governing, and sanctifying the people of God. Unity therefore revolves about the concept of "communion", as was also affirmed by the Council's Constitutions on the Church and on the Sacred Liturgy. Applying this to the non-Catholic Eastern Churches, the Decree on Ecumenism called attention to three main points: 1. In spite of their separation, the Orthodox communities have remained Churches. 2. They have a patrimony of their own which justifies their particularism in liturgy, spirituality, and even theology. 3. Catholics must learn to respect the patrimony of these Churches, so that they can find their true place within the unity of the Church.

The Orthodox Churches are still Churches

It has been the practice of pontifical documents to give the title of Church to the separated Oriental communities. To do justice to history, the Decree had to avoid onesided views of the mystery of the Church. It therefore took into account the fact that while the Western Church had only one indisputably apostolic Church, the See of Rome, the East contained many Churches which could make such a claim. While the Western world quickly recognized the unique primacy of Rome, the East on the contrary was primarily concerned with the fraternal relationship among apostolic Churches. Communion in faith and charity make the Orthodox Churches "sister Churches", each with its characteristic theology, liturgy, and discipline. This was acknowledged by the Constitution on the Church when treating of the bishops; it was emphasized by the Decree on Ecumenism as the basis of the Orthodox view of the Church.

The notes of the true Church are sufficiently present in our brothers of the Orthodox East, even though still incompletely in our eyes. They have preserved intact the apostolic faith and succession and the reality of the sacraments. All that constitutes the Orthodox Churches has remained substantially intact. The resulting communion cannot but be an authentic participation in the communion of the true Church of Christ. This, according to Cardinal Lercaro, is the meaning of the Decree De Ecumenismo, and it demands a reappraisal of Catholic attitude and approaches towards union with our Orthodox brothers.

The Essentials of Faith and Structure

The fact that these Churches have maintained intact the essentials of the apostolic faith and Church structure makes us realize that this is not just a mysterious disposition of providence in favour of the individual faithful of these Churches. Providence was concerned with more than the good faith of the individual and his salutary reception of the sacraments, since, apart from some points of doctrine, defined by the Catholic Church after the separation, all that constitutes the Orthodox Churches has remained substantially intact.

To explain this fact, it is not enough to invoke the conservatism of the East: The problem must be envisaged on the plane of ecclesiology. Now, as the Constitutions on the Church and the Sacred Liturgy have affirmed, the celebration of the Eucharist by the Church community around the bishop is the basis of all sound ecclesiology. This must make us call in question the outlook of many theologians since the Counter-Reformation. We must go beyond purely juridical considerations. In spite of the absence of full communion, the Orthodox Churches remain Churches in the common bond of the apostolic faith and sacramental communion. We are faced with Churches which have preserved thet essential note of Church reality. The Decree is bold and clear on this point (paragraph 15). By reason of the celebration of the Eucharist, the one, unique, and holy Church is being built up in each of these Churches, and their communion is actually manifest. And this communion, by reason of the sacramental reality and the unbroken succession of faith since the Apostles, cannot be an authentic participation in the communion of the true Church of Christ.

The Roman Primacy as Viewed by the Orthodox

But what of the rejection of the primacy and infallibility of the successor of St. Peter? We are dealing with more than a mere historical misunderstanding here, and we must recall Orthodox ecclesiology. Basing their communion on their apostolic origins and their fraternal unity, the Orthodox Churches have never explicitly known the need of the Roman primacy on the same terms as their sister Churches of the West. However, communion with the bishop of Rome was the criterion of their orthodoxy and of unity in the one Church of Christ.

This view of Rome was absorbed into a larger ecclesiology, that of communion between the sister Churches. The whole life of the Church was and still is felt and lived within the notion of the local Church, and is supremely manifested by the celebration of the Eucharist around the bishop. On a wider scale, communion is manifested in the patriarchal synods which group the daughter Churches of the partriarchal sees. The patriarchates are again united in reciprocal communion, chiefly by synodal letters. However, the life of each Church is essentially autonomous.

It is not surprising that such a concept did little to promote a doctrinal evolution like that of the West. Thus the East gradually lost the sense of the necessity of communion with the Roman See. Two ecclesiologies which should have been complementary hardened on either side and were felt as mutually incompatible. Still, the East preserved its ecclesial substance.

The Patrimony of the Orthodox Churches

The concessions hitherto offered in liturgy and discipline were seen as "privileged exceptions" to a unity conceived of as monolithic. But this could not satisfy the East. Hence the Decree on Ecumenism recognized the patrimony of the East as something deriving authentically from its apostolic origins. A condition of the recomposition of unity will be that Catholics learn to esteem the rich and varied heritage of Eastern theology and spirituality, on which the Latin world has constantly drawn, and some of which it is only now rediscovering. So far from considering the Christian East as a sort of appendage to the West, we must learn to be at least as open to the Eastern traditions as we are to modern culture. The true catholicity of the Church is at stake.

The nature of the Bonds between the East and Rome

The Council several times reaffirmed the right of the East to live its own traditions, and made the recognition of that right a condition for all ecumenical dialogue. It therefore gives notice that to work for union we must consider very especially the nature of the bonds which united the Churches of the East with the See of Rome since the first centuries. By reason of its ecclesiology of communion, which was strongly developed, and by reason of the apostolic origin of its most ancient Churches, the East had bonds of a special nature with Rome, which the Churches of the West have never known on

the same terms, since they all more or less owe their foundation to the Church of Rome.

The most solemn affirmation of the Decree (paragraph 16) was that, above all in matters of discipline, the Eastern Churches had not to be afraid of being absorbed into the wider and more highly organized system of the Western Church. The rights of the patriarchs were not explicitly mentioned, which some will find regretable. But these rights really form part of the doctrine of the collegiality of the bishops, a doctrine of which we have just barely rediscovered the authentic significance. It would be an error of perspective to undertake explicit engagements in the matter of the patriarchates before the decrees on the Liturgy, the Church, and the Bishops have matured in practice and borne fruit.

Communicatio in Sacris

On the other hand, the Council advanced boldly in the domain of "inter-communion". Pope Paul himself had broken with a too juridical notion, when he gave a chalice to each of the patriarchs whom he met in Jerusalem, and when in his message to the Rhodes Conference he prayed that "the charity nourished at the table of the Lord might restore to us the bond of peace". This confirms the assertion of the Decree that the Eucharist makes the Orthodox Churches grow in the one Church of God.

The Decree not only permits but recommends *communication in sacris* in certain cases, first because it is a sign of unity, but also because abstention might be a scandal for the faithful and deepen divisions which are only superficial. But since inter-communion involves the mystery of unity at its deepest, it is not to be taken lightly, or used for proselytism, or left to the choice of the individual. The responsible heads of the Churches are to decide, and since the Orthodox bishops are over real Churches, we are permitted to propose inter-communion to them, but not to practice it without their consent. Any other approach would be to by-pass the ecclesial quality of these Churches.

Now that we have clearly seen that the notes of the true Church are sufficiently present in our Eastern brothers, even though incompletely from our point of view, we have the right to work towards union from *communication in sacris,* hoping in the end to find the formulas which will allow of full communion. In the past the process was the inverse, first looking for a diplomatic basis, and then striving for *communicatio in sacris.*

Nothing in our doctrine has been changed, but we have changed our view of the Eastern Churches, and this fuller consciousness of the rich and complex patrimony of the Church will lead us to the one true Catholicism which accepts the fullness of Christian traditions for the glory of God in the Church.

The Divine Liturgy: The Proskomedia

by Ignatius Holowaychuk, OSBM

The Divine Liturgy of the Ukrainian Rite is composed of three parts: the Proskomedia (The Offertory), the Mass of the Catechumens and the Liturgy of the Faithful. The Proskomedia is the first of the three principle parts of the Divine Liturgy; its purpose is to prepare for the Mass. It takes place before the Mass of the Catechumens and is celebrated on a table at the side of the altar.

In its origin, the Proskomedia dates back to Apostolic times, when the faithful brought their gifts, bread and wine (also oil, honey, fruit etc.) and offered them to God. These gifts were given to the deacon. A certain amount of bread and wine was chosen for Eucharistic use, the rest was set aside for the sustenance of the clergy. The gifts were placed on a separate table, and here they were blessed by the celebrant of the Liturgy (bishop, priest). During this time, the names of the donors were read. As time went on, the appearance and the character of this public gift-giving underwent a change. In 313 with the Edict of Milan, freedom of religion was proclaimed and consequently, the clergy was not so dependant economically on this public offering. Consequently, this custom slowly became extinct (probably the 5-6 centuries). The Proskomedia became exclusively an act of the priest and the deacon. It was moved from its original place, the beginning of the Liturgy of the Faithful to its present place before the Mass of the Catechumens. The Proskomedia became a liturgical rite in which the faithful do not take an active part. In the 819th centuries, the Proskomedia consisted of a simple prayer. Only in the 9-10th centuries, new and diverse forms and texts began to appear. One also meets different short prayers taken from the Psalms with a distinct symbolic tendency. In the 11-12th centuries, the star was introduced as a protection for the sacrificial bread on the paten. In the 12th century, the number of pieces placed on the paten was increased to commemorate the Blessed Virgin Mary, the Saints, the living, the dead. In the 14th century, the Byzantine Patriarch Philotheos (1354-1376) introduced a 'Statute' so that the rite of the Proskomedia would be the same everywhere. This 'Statute' was brought to Ukraine by Metropolitan Cyprian († 1406).

The Proskomedia is divided into two parts: the preparation of the priest and the preparation of the Eucharistical Gifts. The remote preparation of the priest consists in being in the state of grace, in being free of anger and hate, and in keeping the Eucharistic fast. The proximate preparation of the priest begins when he stands before the iconostas and silently recites the prescribed prayers, in which he expresses before God contrition for his sins, hope in God's mercy and asks for God's blessing. Then he proceeds to the altar and kisses the Gospel, the altar and the altar cross. This threefold kiss represents a threefold kiss of Christ Himself for the Gospel, the altar and the cross symbolize Jesus Christ. The Gospel symbolizes Christ as the Divine Teacher; the altar as the Victim and the High Priest; the cross is the symbol of the redemption and victory of Christ over sin and death. After the threefold kiss, the priest proceeds to the sacristy to put on his vestments. The last act in the priest's preparation is the washing of the hands. It has not only a practical purpose but a deep symbolism. It is motivated by the desire of approaching God with a pure soul.

The second part of the Proskomedia is the preparation of the gifts. This is the main purpose of the Proskomedia. The priest proceeds to the Proskomedia where he makes three bows reciting the prayer of the Publican "O, God be merciful to me a sinner...". The triple bow is an expression of contrition and a humble presentation before God. Next the priest takes the Prosphora (offering the bread) in one hand and the spear in the other. He thrusts the spear into the right side of the bread, saying; "He was led as a sheep to the slaughter." Into the four corners of the Prosphora, the priest cuts the insignia: IC XC HI KA — these Greek words mean Jesus Christ conquers. He then takes the Ahnets (the host) out of the Prosphora and places it on the paten. With the spear, he describes a cross on the Ahnets thereafter, he turns the Ahnets over and pierces it on the right side saying: "One of the soldiers did pierce His side with a lance..." Then continuing the prayer, he pours wine and water into the chalice: "...and at once there came forth blood and water." The Ahnets symbolizes Jesus Christ, the Lamb of God, who offered his life for sinful humanity. The cutting of the Ahnets out of the Prosphora symbolizes the coming of Christ as a man from the masses of the human race. The pouring of the wine and the water symbolizes either the blood and water which flowed from the side of Christ pierced by a lance, or the two natures of Christ — wine symbolizing the divine nature, water the human nature. Water and wine along with the bread can symbolize human life. When bread, water and wine from their nature symbolize human life with all its work, its good and its happiness, then the sacrifice of bread, wine and water during Mass is a wonderful symbol of sacrifice of the whole of human life to God. Thereafter the priest adds a particle of bread commemorating the Blessed Virgin Mary, another commemorating the Saints, another the living, another the dead and finally one commemorating himself. The whole Church is represented on the paten: Jesus Christ, the Ahnets; the Blessed Virgin on his right, the Saints in heaven on his left; and the living and the dead below the Ahnets. The community of saints is represented on the paten. All members of the Mystical Body of Christ, including the Blessed Virgin Mary, owe their salvation and sanctity to the Divine Lamb, Christ. The piece of bread in honor of the saints represents the Church Triumphant; the piece of bread in honor of the dead represents the Church Suffering; the piece of bread in honor of the living represents the Church Militant. All the pieces of bread are placed around the Ahnets, Christ, who is the head and the life giving source of the Mystical Body, of the whole community of saints. After all the pieces of bread are placed on the paten, the priest covers the holy gifts. The star is placed on the paten so that the veil would not touch immediately the gifts. With the advance of time, the star came to represent the star of Bethlehem, the veil came to symbolize the swathing clothes with which the Infant Jesus was clothed. The holy gifts are then incensed. From ancient times, incensing was thought to symbolize worship and honor given divinity by man. It represented subjection of man's will to God's, preparedness for all sacrifice and a desire to be as pleasing to the divinity as the smoke of the incense. It has the same signification in the Proskomedia. Then the gifts are covered with the vozdukh, the priest refers the holy gifts to God and asks that they be accepted. The dismissal being pronounced, the priest proceeds to the altar. The faithful stand and the Mass of the Cathechumens commences.

(Information taken from "The Divine Liturgy" by Fr. M. Solowij.)

An oldtimer is a fellow who has just made the last payment on his home.

Pope Paul VI Appeals for Understanding and Unity with the East

by Rev. M. Bosey

Last year during a Mass which he offered in an Eastern Rite monastery in a suburb of Rome, Pope Paul said that the 960 year old monastery was a symbol and sign of the future. his ancient monastery of Grottoferrata established by Basilian monks of the Eastern Church before the schism has always been protected and nurtured by the Popes. Pope Paul mentioned the task of reunion that his predecessor had begun but was unable to see fulfilled in his lifetime. "I desire to make mine," he said, "the wish which, with sudden and spontaneous generosity welled up in the heart of my predecessors, especially John XXIII. Let fall the barriers that separate us! Let us explain the points of doctrine which we do not hold in common and which are still objects of controversy. Let us seek to make our creed common and firm. Let us seek to articulate and compose our hierarchical union."

'We do not want to absorb or kill this great flourishing of the Eastern Church," he continued, "but we wish to regraft it to the single tree of the unity of Christ. Let us pray that, if not in our age at least in succeeding ages, the unity may be accomplished of all who are still authentically Christian, and let us pray especially for unity with the most venerable and holy Eastern Churches."

The Pope noted that the Churches of the East have the same baptism as Catholics, the same basic faith, a valid hierarchy and sacraments. They are separated, he said, for historical reasons, but they are fundamentally and substantially united with us.

He asked if the delay toward reunion could not be due to the lack of understanding on the part of Catholics themselves, and because of the ignorance of our mutual problems.

The Holy Father continued his sermon with a reference to the Gospel of the Day and said, "We are all a bit deaf and dumb. May the Lord open our senses to understand the voice of history, to understand His voice echoing in the Gospel . . . . the word of God, which must remain our law and our strength.

HE PRAISED EASTERN RITES

Pope Paul continued: "Recent Popes have always sought to honour and protect the Eastern Rites and to show how much they esteem their presence in the Church along with the Latin Rite, not considering it a voice of a stranger. Here at Grottaferrata we are witnesses of a great marvel in this respect: an Eastern Rite monastery which has for centuries stood at the very gates of Rome. It is a symbol of the present and a presage of the future. This is precisely why we are here, to bear witness to the spiritual communion of Rome with the whole Eastern Church."

ALL RITES GIVE GLORY TO GOD

"The peculiarities of rite, language and manner of worshipping God, which appear to give a different and strange quality to the spiritual atmosphere which We are visiting and honouring today, is nothing other than the addition of a not to the great chorus of Catholic unity. This chorus calls for not one voice but many, voices which can freely express themselves in giving glory to God, confessing Christ and receiving the breath of the Holy Spirit in the Holy Church which Christ founded as ONE but CATHOLIC; i. e. open to all universal and possible expres-sions, as long as they are good and legitimate.'

The Pope emphasized that its a cause fo great joy to him to witness prayer in differen rites and languages and know that it is all don in unity. Then he added: "How beautiful i would be if we might sense a great deal mor than we do, the spiritual union which unite us to the Eastern Churches. I think especiall of the Catholic churches of the East . . . . th beautiful crown of Eastern Churches which ar already in perfect communion with Rome..."

The easiest way to clean out the refrigerator is to leave several growing boys alone in the kitchen.

To Our Teenagers

"Learn to Love the NOBLE, the TRUE, and the BEAUTIFUL"

by Brother Methodius, F.S.C.

GOD'S METHOD OF CHOOSING PRIESTS

God has His own standards of selecting those who will make the kind of priests He wishes. He revealed His technique at the start of His public life, when, as His Apostles, He chose the twelve from the ordinary men standing around. He ignored the wealthy, the scholars, the famous of that era.

God operates in the same way today. The material He chooses does not seem to be the best available. There are boys who have more dignity, brains, social background, respectability, and financial standing. Why does God not select these boys? Why does He let His choice fall upon a boy in a large family, who has little pampering from his parents — or on one, who comes from a family which has to really scrimp in order to eat — or on a third, who seems to have no other interest in life beyond hockey, football, and eating? From a natural point of view, one imagines that a well-born, brilliant, serious-minded, and pious boy from a wealthy family would be given priority for such an important task as representing Him here on earth.

God's ways, however, are not the ways of men. God does not pick His priests the way that the Bank of Montreal selects its young executives, or the way that General Motors spots promissing young engineers for research.

If one can deduce God's general policy, it would seem that the invitation to become an 'Alter Christus' is usually addressed to the BOYS OF ORDINARY TALENT, FROM AN AVERAGE FAMILY. The one, who likes to laugh and be merry; plays just as hard as he prays; enjoys watching a good movie as much as he enjoys serving in the sanctuary at Mass.

"There's probably nothing wrong with the Teenage generation that the older generation didn't outgrow."

RECIPE FOR A PRIEST

Making up your mind about your vocation is somewhat like mixing the INGREDIENTS for a cake. The first item in the mixing bowl is a large scoop of *humble prayer*, preferably from the kneeling position with little stirring. There exists no ready-packed or frozen brand of this item. It is only available through your personal agency; if it grows lukewarm, it could spoil the whole project.

Add frequent receptions of the *Sacraments of Penance and Holy Eucharist* to the mixing bowl and stir well. When these are thoroughly blended, add several measures of *good works, both spiritual and corporal*, to give the mixture strength and consistency.

To ensure that you are blending correctly, it is well to consult the master chef, otherwise known as your *spiritual director*, regularly. He is an authority in the business, and a few directions from him can frequently forestall the possibility of a disappointing failure, due to your inexperience.

You are now ready to place the mixture in the oven. First of all, you must select the container best suited to your very personal mix. There are several types available in today's market. There is the 'diocesan', the 'missionary', the 'teacher', the 'preacher', the 'monk', to name a few. Each type calls for certain specifications which you would do well to study in advance of selection.

The oven has a special name also — *the Seminary*. Once deposited therein, your project will be in expert hands. However, it is essential for you to remember that no guarantee is possible. The success or failure, will depend, ultimately, on the quality and the skilful mixing of the INGREDIENTS.

"Take time to think, it is the source of power;
Take time to play, it is the secret of perpetual youth;
Take time to read, it is the fountain of wisdom;
Take time to be friendly, it is the road to happiness;
Take time to laugh, it is music of the soul;
Take time to give, it is too short a day to be selfish;
Take time to work, it is the price of success."

Cosmetics are a woman's way of keeping a man from reading between the lines.

My Memoirs

1892 — 1962

By Michael Luchkovich

37th INSTALLMENT

One often hears the hackneyed remark: "Nothing succeeds like success", with its intoxicating effect upon the mind of the winner as it carries him from victory to victory; but it hardly prepares him for the misfortune that usually follows in the wake of defeat. It is easy to take success, but it requires a brave soul to stand up under the shock of failure. Indeed it took me more than a quarter century to realize that there was more to be learned from defeat than from success. Thomas Edison is on record having said that his thousands failures were not in vain, since they proved that certain experiments would not work; and Father Keller complemented this remark when he said: "Easy success is more likely to harness gradual development; and often an action that seems in vain can have a delayed, important effect, like seed ripening into grain."

Thus it was that I found myself gradually gravitating away from the political arena and being forced to seek status in another field where I would not be hemmed in by political expediency nor circumscribed by narrow political doctrine. In literature I could be "monarch of all I survey with none my right to dispute", while in politics I would ever be at the mercy of the party caucus and strict party discipline. It was a field where the mind could be given full play, with the sky the limit, unrestricted by the ISMS that harass and becloud this mundane world.

It took a long time for this idea to percolate thoroughly. I had to grope my way at first; my goal was obstructed by misty, hazy horizons; but when the situation finally clarified itself I knew that my new career had just begun. I chose it originally as a curative antidote to my many moods of depression, but it ultimately widened out into a sort of way of life nurtured in obsession.

It might perhaps interest my readers how it all started. One day early in 1952, a tall man, accompanied by my friend Wolodymyr Kupchenko called at my store in Edmonton. He was introduced as Mr. Nicholas Prychodko, former professor of Engineering, Kiev, Ukraine. Mr. Prychodko came straight to the point, asking me whether I'd be willing to translate a book he wrote about his experiences as an inmate of a Soviet Slave Camp, entitled "Na Rozdorizach Smerty" ("On the Cross-roads of Death"). My answer was as straightforward as his question. I immediately undertook the assignment, not, of course, without the usual misgivings. I have never done anything like this before, and so how was I to know what the success of such an undertaking would be? I fell back on one of the sayings I had learned as a young lad, "Ne swiati horszky lipiat!" which meant literally that it is not the saints who mold pottery but ordinary people, applying it to my own case to bolster up my self-assurance. This was in line with the idea of "Right Thinking", which I applied to myself with such dedication that I was surprised at the results.

When the assignment of translation had finally been completed I handed the manuscript to Mr. Prychodko, asking him where he intended to have it published. All the publishing Companies were centralized in Toronto, and that is where we decided to send it. Mr. Prychodko made the trip to that city, and while he was there he found employment with the Massey-Harris Company of which Mr. Duncan was president. Mr. Prychodko somehow or other got him interested in reading the manuscript which he found so engrossing that he decided to help Mr. Prychodko find a publisher; not only that, but he promissed to buy 3,000 copies of the published book on his own account for distrib tion to all the editorial offices on this contine Well, the book was finally published by DEN COMPANY in Canada, and LITTLE BROW COMPANY, Boston, Mass.

I remember receiving a package one day late in 1952 which I had forgotten to unpack. Just before bedtime I reminded myself of this parcel. What was my surprise when I opened it and found two copies of a book renamed, "ONE OF THE FIFTEEN MILLION" to equate it with the fact that Mr. Prychodko was actually one of the fifteen million slaves imprisoned in the various concentration camps of the Soviet Union. Inside, too, was a copy of a letter from Mr. Cyril Clemens, son of Mark Twain, and secretary of the INTERNATIONAL MARK TWAIN LITERARY SOCIETY, offering Mr. Prychodko an honorary membership in said society. And this was not all. General Bedell-Smith, a former under secretary of state in the Eisenhower government, wrote a fine preface to the book. A Staff writer of the Toronto Weekly Star, out of 25,000 books published during 1952, picked "ONE OF THE FIFTEEN MILLION" as one of the best books of 1952. And the Alberta Department of Education chose the book as one of the 10 productions designated for supplementary reading for Grade 1 in 1953.

And now one decade after its first appearance I've been trying to analyze the book's success. Most of the numerous reviews that appeared in our daily and weekly newspapers and periodicals, have stressed the literary quality of the work, but it takes more than just good writing to produce a good book. What else did it have to evoke such praise? Was it some innate quality other than the inevitable word? Something in the realm of the spirit that transcended tyranny, that unbared the futility of material success, that uncovered the ephemeral nature of temporal power and wordly domain, that disclosed the spiritual struggle within the soul of man in battle against oppression? I had hoped that all this might have shone between the lines of the story as it progressed from charatcer to character, from episode to episode. Of course this might have been merely wishful thinking, but if such had been the book's main message, then it could not have come at a better and more opportune time. For now as never before our Western World needs a MISSION, a new dedication to democracy, a rebirth of freedom, so that indeed right might become might, and "government of the people, by the people and for the people, shall not perish from the earth."

* * *

ІНТЕҐРОВАНІ

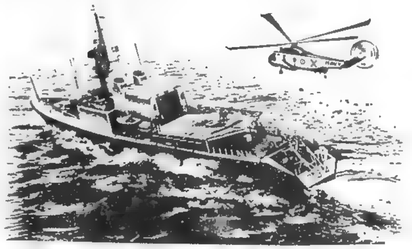

ДЛЯ МОГУТНОСТИ

Ніколи досі ще не було кращих можливостей для служби... навчання... і подорожування в Канадських Збройних Силах. Тепер при інтеграції варт поважно застановитися про цю кар'єру. Якщо ти відповідатимеш високому стандартові вимог Канадських Збройних Сил, тебе чекає на ціле життя кар'єра, яка є цікава, добре платна і повна задоволення.

Щоб більше довідатися про наймодерніші на світі збройні сили, зголосися до місцевого порадника про кар'єру Канадських Збройних Сил.

Тепер маєш багато
кращі можливості для
служби... навчання...
і подорожування
у Канадських
Збройних Силах

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо **Старого і Нового Заповіту** в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО

THE LIGHT

РІК XXVIII ВЕРЕСЕНЬ — 1965 — SEPTEMBER Ч. 9 (513)

[illegible]

МОЛОДІ
ЮНАКИ
СТАВАЙТЕ
У
РЯДИ

Українські юнаки жертвують своє молоде життя Богові, Церкві й Народові.

YOUNG
MEN
JOIN
THE
RANKS
OF

МОНАХІВ ВАСИЛІЯН

щоб іти слідами св. Василія і св. Йосафата

у службі Христа

як СВЯЩЕНИКИ чи БРАТИ

Вимоги:

1. Бажання посвятитися Богові та спасінню душ.
2. Здоров'я й умові та природні здібності.
3. Добрий характер і духа жертвенности та любови.

Зголошуйтеся за ближчими інформаціями на нижче подану адресу.

BASILIAN MISSIONARIES

and follow in the footsteps of St. Basil and St. Josaphat

in the service of Christ

as PRIESTS or BROTHERS

Requirements:

1. A desire to dedicate your life to a noble purpose—love of God and salvation of souls.
2. Sufficient health, and intellectual and physical abilities.
3. Good character and morals, and a spirit of generosity and charity.

For more information write to:

у Канаді — in Canada
REV. MASTER OF NOVICES
Basilian Fathers
Mundare, Alberta
Canada.

у З.Д.А. — in U.S.A.
ST. JOSAPHAT'S NOVICIATE
Box 231
Glen Cove, L. I., N. Y.
U.S.A.

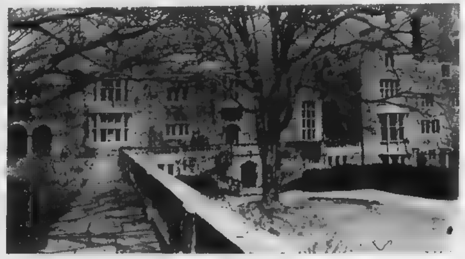

Манастир і Новіціят оо. Василіян у Ґлен Ков, Н. Й.

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРГЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:

L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

І знову почався шкільний рік *о. О. Купранець, ЧСВВ* 338
Відгомін Собору на полі взаємного зближення Церков *о. О. Купранець, ЧСВВ* 339
"Що Єсть Істина?" *Василь Барка* 341
Вбогість багатої Церкви *о. Т. Олійник, ЧСВВ* 342
Роздума про Боже і вічне *о. Р. Г., ЧСВВ* 343
Авторитет у християн *В. Бyженко* 345
Виховна проблема *проф. М. Борисюк* 347
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 350
За звичай читати й розважати Святе Письмо *о. Л. Садовський, ЧСВВ* 351
Місячне намірення на вересень
Багато людей запитує... *о. С. Сабол, ЧСВВ* 352
Чоловік Провидіння *А. Пекар, ЧСВВ* 354
Золотий Ювілей Югославської Віце-Провінції СС. ПНДП 358
Білорусь *о. Д. Попович, ЧСВВ* 359
Спостереження з поїздки до Південної Америки *о. канонік А. Луговий* 361
Отець Ігумен Климентій Шептицький при Богослуженню *К. Грицина* 363
Листи Никодима повість *Іван Добрачинський* 365
Надіслані Видання 369
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 370
Дописи

ENGLISH SUPPLEMENT:

The New Formulation of the Council Text on the Declaration on Religious Freedom 377
Holy Communion from the Chalice *by Rev. M. Bosey* 379
Grace versus Libido *by A. Pekar, OSBM* 380
To Our Teenagers *by Bro. Methodius, F.S.C.* 382
My Memoirs *by Michael Luchkovich* 383
My Part in the Liturgical Renewal 384

СВІТЛО — католицький журнал для українського народу. Виходить раз у місяць. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Василь Ваврик, ЧСВВ, о. Бернард Дрібненький, ЧСВВ, о. Лев Садовський, ЧСВВ і ред. Олександер Мох. Адреса редакції (у справах статтей, змісту, тощо): 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації (у справах передплат, прес-фонду, висилки й т. п.): 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон: 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Basil Wawryk, OSBM; Bernard Dribnenky, OSBM; Leo Sadowsky, OSBM; Alexander Moch. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Business Office: The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

І ЗНОВУ ПОЧАВСЯ ШКІЛЬНИЙ РІК

Проминув для нашого молодого покоління гарний час вакацій, осель, таборувань і відпочинку, а для декого з юнацтва може й час праці, щоб заробленим грошем допомогти своїм батькам себе дальше школити. Наші діти, байдуже на їх вік і заавансованість у науці, повертаються знову до своїх щоденних і властивих собі зайнять — до шкільного навчання. Починається знову новий шкільний рік, який знову буде наочним часом духового, інтелектуального й фізичного росту нашого молодого покоління. Новий шкільний рік буде теж черговим ступенем, почерез який наш доріст ступить ближче до свого власного самостійного життя. Батьки знову, як і дотепер, слідкуватимуть за своїми дітьми, бо *новий шкільний рік принесе зі собою нові радості й нові журби батькам.* Вони радітимуть успіхами й сумуватимуть невдачами своїх дітей, бо батьківське серце не може інакше відчувати. Однак новий шкільний рік не буде чимось новим, із чим би ми не зустрічались, бо він буде повторенням минулих років, хоч може дещо чи на багато відмінний, бо ж наш доріст уже на один рік життя старший. Із цим прийдуть нові проблеми, що треба мати на увазі.

Батьки, які щиро люблять своїх дітей, однак уповні свідомі того, що *діти не є їх приватною чи виключною власністю.* Наші діти є передовсім власністю Бога, за Якого волею вони прийшли на світ і на ньому живуть. Другим із черги власником нашого доросту є Церква, яка вже через Св. Хрещення дала нашому доростові незатерту печать приналежности і власности Христової Церкви. Третім власником є народ, якого кров пливе в жилах нашого молодого покоління. І врешті є вони теж власністю держави, на території якої вони живуть і мають її громадянство. В цих ступенях власности існують певні права й закони, яких ми не маємо права міняти чи обезцінювати, зокрема ж тих, що випливають із Божого права. Про це мусять пам'ятати батьки й виховники, які відповідають за виховання дітвори чи молоді!

Господь Бог, творячи людину, хоч і дав їй свобідну волю, дав їй теж і деякі закони й обов'язки, які правильно нормували б цю волю й оформлювали би правильне відношення супроти Бога й супроти оточення. Ці *закони й обов'язки ми знаємо з навчання Христової Церкви,* як теж із практики власної й других. Очевидне теж і те, що багатьох, хоч і дуже докладно знають про це, однак не зберігають цього, що звичайно відємно відбивається на нашому молодому поколінню, на нас самих і цілій нашій спільноті.

Виходячи з повищого мусимо при вихованні нашого молодого покоління звернути особливу увагу на те, що приносить йому духову користь та буде дороговказом на ціле життя.

Усі методи виховання є добрі, якщо вони побудовані чи основані *на Божому законі* та на пошані й любові до Церкви. Якщо батьки чи виховники не беруть цього до уваги при вихованні молодого покоління, то не тільки Церква, але і народ і самі батьки не матимуть із такого покоління великої користи й потіхи. Виховуючи наш доріст, не вистачить тільки відсувати з-перед його очей усе, що від'ємно може впливати на духовість і скривлювати характер молоді. *До повного й властивого виховання* молодого покоління треба ставити йому перед очі *позитивні засади й позитивні зразки,* які воно наслідувало б і йшло б за ними в майбутність. Найкращим таким для нашої молоді й дітвори зразком, який ніким і нічим не дасться заступити в своїй величі й шляхетності, є сам Божественний Учитель — *Ісус Христос. Він каже: "Я — дорога, правда і життя"* (Ів. 14, 6). Коли поведемо наш доріст дорогою, якою є Христос, то він пізнає вже від найранішої юности правду, що не заведе його на манівці життя, а поведе почерез чесне життя на землі до щасливого вічного життя.

Сама наука чи знання, які часто приносять добрий заробіток і вигідне життя, ще не дають повноти щастя, а вже ніяк якоїсь запоруки, що наші діти будуть чесними й корисними членами Христової Церкви, нашого українського народу й держави, якої вони громадянами. А вже найменше маємо запевнення, що вони будуть бодай добрими дітьми супроти своїх батьків. Бачимо з досвіду, що між людьми з високою наукою й великим знанням, як теж посеред багачів є аж надто багато людей нечесних і безхарактерних, хоч їх не бракує й посеред малоосвічених і бідних. Чесність і характерність людини не випливає ні зі знання, ні з науки, ні з багатства, ні з бідноти. *Чесність і характерність людини, не рахуючи виродків, випливає з виховання,* починаючи, можна б сказати, *від немовляти.* Тому дуже добре можна б тут примінити слова Св. Письма: "Хто чинить гріх, той від диявола, бо диявол грішить від початку... Кожен, хто народився від Бога, гріха не чинить... і він не може грішити, бо він від Бога народився. З того виявляються діти Божі й діти диявола" (І Ів. 3, 8-10).

Будуть наші діти — наша майбутність — дітьми Бога чи диявола, те залежить в основному від батьків і виховників. Чим перейняті їхні серця й уми, те, вони і зможуть передати молодому поколінню, бо не даром наша стара пословиця каже: "Яке дерево, такий і клин; який батько, такий і син; яка мама, така й ляля". Хоч це не є правилом.

Тому вступаючи в цей новий шкільний рік, звернім нашу увагу й усі наші зусилля, скріплюючи їх молитвою, в належному напрямі виховання нашого молодого покоління, щоб воно було корисним Церкві й Народові, а нам самим потіхою й Божим благословенням!

о. О. Купранець, ЧСВВ

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Християнський
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ВЕРЕСЕНЬ, 1965
РІК XXVIII, Ч. 9 (513)

о. О. Купранець, ЧСВВ

ВІДГОМІН СОБОРУ НА ПОЛІ ВЗАЄМНОГО ЗБЛИЖЕННЯ ЦЕРКОВ

Теперішній Собор понад усякі сподівання знайшов сильніший і ширший відгомін, аніж можна було думати й передбачати спочатку, і то в усіх ділянках церковного життя, внутрішнього й зовнішнього. Одним із таких відгомонів, і то важливих, є не тільки спроби нав'язати безпосередні зв'язки з некатолицькими спільнотами, але теж і могутній вплив на ці ж некатолицькі спільноти, серед яких починають народжуватися нові думки щодо власного внутрішнього життя та нове наставлення до Католицької Церкви. Збоку Католицької Церкви, яка не боїться стати віч-на-віч із правдою, бачимо деякі просто революційні потягнення, що нераз викликають зовсім інші напрямки й дії Церкви, ніж вони були досі. Одним із таких потягнень є подія, яка з ініціятиви Кардинала Кеніґа збулась у Відні. Ця подія є великим вкладом у загальну скарбницю взаємного міжхристиянського наближення. Відбулася вона згідно з намірами Папи Павла й Патріярха Атенаґора.

КАРДИНАЛ КЕНІҐ — ПОСЕРЕДНИК МІЖ СХОДОМ І ЗАХОДОМ

Кардинал Кеніґ, віденський архиєпископ і ординарій східнього обряду в Австрії, який належить до найвизначніших і найбільш профільованих постатей Католицької Церкви, оснував минулої осени у Відні інститут "Про Орієнте". Завданням цього інституту є не тільки студіювати й обзнакомлюватися з проблемами церковного Сходу, але теж створювати відповідну атмосферу між Сходом і Заходом. Одним із перших великих плодів праці цього інституту є "симпозіон" (виміна думок) на тему наближення Католицької й Православної Церков. Симпозіон проходив під загальним кличем: "Зближення Східньої й Західньої Церков".

У своєму вступному слові Кард. Ф. Кеніґ вказав на велике значення Відня як місця контактів Католицької Церкви з Церквами Сходу, які є під комуністичними режімами чи у вільному світі. Відень в однозгідності з намірами Апостольського Престолу пропонує свої послуги, щоб цим причинитися до успішнішого зближення роз'єднаного християнства. "Східня Церква — говорив Кардинал — на основі деяких неприємних досвідів — за такими розмовами може добачати експансійні намагання", але на ділі воно так не є. Кардинал цього погляду, що Православ'я є тільки одне в Константинополі, Антіохії, Москві, Бельгії чи Єрусалимі. Відень пропонується не як "мостовий причілок" (Брюкенкопф), але як "справжній міст" між Сходом і Заходом.

ПРЕДСТАВНИК ПАТРІЯРХА АТЕНАҐОРА ГОВОРИТЬ

Від Православної Церкви з головною доповіддю виступив як представник Патріярха Атенаґора, від якого теж передав привіт, Митрополит Мелітон — предсідник Всеправославної Конференції на Родосі. У своїй доповіді "Сподівання й очікування Православ'я від Риму", Митр. Мелітон висловив радість, що цей екуменічний симпозіон є першою більшою подією в сестриних відносинах між Східньою й Західньою Церквами. По сторіччях відчуження наступає тепер подивугідна братність. Пізнання, що між Сходом і Заходом існує багато спільного, дістає щораз більше місця й зрозуміння. Митр. Мелітон зробив теж деякі висновки щодо взаємного змагання до одности:

Ці стремління є однакові з обох сторін і постали вони не під зовнішнім натиском. Обидві Церкви є свідомі свого власного післанництва, однак на майбутнє довірять себе Містерії Христа. Змагання до одности є злучені з внутрішньою відновою обох Церков. Тепер постає також нова мова для теології. Одність є справою всього церковного народу. Чим вірніші будуть християни своїм власним Церквам, тим краще для одности. Було б фальшиво — заявив Митр. Мелітон — вже тепер представляти одність за здійснену. Ріжниці віри і психологічні перешкоди ще взаємно відділяють Церкви від себе. У майбутньому було б завданням обох Церков поширювати в усіх напрямах дотеперішні досягнення. Майбутнє навчання не повинно б сприяти постанню нових перешкод.

ДУМКИ АРХИЄПИСКОПА ВІЛЛІБРАНДСА

Архиєпископ Віллібрандс, секретар Соборового Секретаріяту З'єдинення, виголосив доповідь "Сподівання й очікування Риму від Православ'я". Він сказав, що сьогоднішній рух у напрямі зближення Католицтва й Православ'я (по 900 роках відчуження, недовір'я й зростаючого незнання історії й богослов'я християнських братів Сходу) має свою основу в безперервній вірі й основних таїнствах християнства. Ця спільність віри не виявляється щоправда збереженою в повноті, але в суттєвих елементах. Свідомість християнської братньости, яка основується на спільному хрещенні, довела до вповні нового клімату довір'я, який через постійні відвідини й участь у конференціях обох сторін, а зокрема через активну участь православних обсерваторів на Соборі постійно кращає.

НАПЕРЕД ФУНДАМЕНТ, А ПОТІМ ДАХ

Декілька днів по симпозіоні Митр. Мелітон в інтерв'ю для віденської "Прессе" запевнив, що обидві Церкви, тобто Католицька й Православна, рішені непохитно крокувати до християнської одности. Можна навіть сказати, — говорив — що ні Папа, ні Патріярх не завагаються зробити "сензаційні для світу кроки", якщо цим можна буде внести вклад до того основного, чим є одність Церков. Очевидно, що такі кроки не наступлять, якщо вони мають мати тільки "спектакулярний ефект". У сповненні програми взаємовідносин, які є "діялогом любови", треба найперш збудувати фундамент, хоч сьогоднішній світ уже хоче бачити дах.

Така й подібна виміна думок, офіційна чи приватна, відбувається, можна сказати, на цілій земній кулі, бо все ж таки здоровий християнський елемент і глузд перемагає звичайні людські міркування, в яких нераз відчувається брак усякого християнства. Христос найкраще знає дороги, якими Йому добитися до людських сердець, як теж піднайти до цього потрібні особи чи відповідні обставини. Справи Божі сильніші за людські і тому вони мусять перемогти людські недомагання, що часто зроджуються й закріплюються сторіччями, хоч би й у Христовій Церкві.

Так виглядає на всехристиянському полі. Кажемо на всехристиянському, бо подібні спроби взаємного зближення між католиками й православними ведуться, також між католиками й протестантами.

Архиєпископ Мелітон передає Кард. Ф. Кенігові ікону Христа, Який єднає всіх християн

А ЩО ДІЄТЬСЯ НА НАШОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ПОЛІ?

Чи наша Церква скористає дещо з благодатного клімату взаємного зближення й братньости, що їх створює своєю атмосферою Ватиканський Собор?

Як бачимо, то різновірні, різнообрядові, різнонаціональні чи різномовні спільноти знаходять уже деяку спільність мови в розв'язці суперечних проблем та стараються спільно шукати розв'язки чи ліку для наболілих ран, що їх зродив людський елемент на Христовому Тілі-Церкві. Було б несправедливо сказати, що посеред наших церковних кол, католицьких і православних, Собор не знайшов ніякого відгомону. Однак коли порівняти його з тим, який ми бачимо серед інших, то він надто марний і блідий. Хто винен цьому? "Воріженьки", правдиві й уроєні, зовнішні тільки обставини, чи таки ми самі й наша ще не вповні зріла екуменічна духовість і розуміння? Мабуть усього потрохи!

Завважуємо, що в останніх часах посеред наших церковних спільнот зроджуються деякі нові думки й реальні кроки до спільної мови і взаємного наближення. Тому, що нема причини закривати правди, бо це речі публічного характеру, треба сказати відкрито: дехто з православних українських кол старається відсепаруватися від усесвітньо-церковного руху. Вони стоять осторонь від католицького, православного й протестантського світів узагалі, а від українсько-католицького зокрема. Посеред них виразно помічується стремління відокремитися від загального руху взаємного зближення в дусі Христової любови й одности. Тут знову виринає питання: хто винен цьому? Винен Божий чи людський елемент? Любов і братолюбність чи противне? Чи може винна неохота пізнати правду та бажання простягнути братні руки до щирого християнського всепрощення?

Не зважаючи на (може) хвилеві наставлення, віримо, що дія Святого Духа, любов Христової Церкви, всецерковна атмосфера й бажання українського церковного й національного добра зродить у цілій українській спільноті бажання знайти спільну мову, за якою прийде теж і одність у Христовій любові, яка об'єднає нас усіх!

◆

Василь Барка

“ЩО ЄСТЬ ІСТИНА?”

Від істини приходить світло для серця, щоб жити у вірній надії й чистоті; без нього серце калічиться і падає в безчестя.

Світочем істини, від Христа поставлена Церква. Одночасно дано допоміжну силу в шуканні правди — творчим генієм. Недавно відзначалося двохсотліття з дня народження Фрідріха Шіллера (1759-1805), німецького поета, в одній із п'єс якого нещасна, але чиста душа, гинучи, мріє про кращі часи... коли золоті корони в ціні впадуть, а піднімуться в ціні серця — з правдою.

На сьогодні, як відзначив американський філософ Томас Мертон у книзі "Мовчазне Життя", слово "правда" втратило глибокий вплив на свідомість. Сам Томас Мертон, чесний шукач правди, пройшов шлях від комуністичного аґітатора в Гарлемі, муринській дільниці Нью-Йорку, і аж до постриження в ченці — вічні мовчальники, що вбого одягаються і тяжко працюють.

Сучасність формально схвалює істину, але в житті відвертається від неї, як колись Пилат, друг Цезаря і прокуратор Юдеї. Він, судячи Христа, питає, піднявши руку в скептичному жесті: "Що єсть істина?" — так його зображують на своїх картинах знані майстри. Пилат не бачив, що перед ним — Творець усякої істини. Творець, про якого потім найглибший правдошукач світового письменства, Ф. Достоєвський, сказав: "Немає гарнішого, змістовнішого, милішого і досконалішого, ніж Ісус... якщо хтось міг би доказати мені, що Христос поза правдою, — я волію бути з Христом".

Відкинувши істину, Юдея перестала існувати і Рим цезарів упав назавжди. На його руїнах народи, що прийняли Христа, збудували могутні держави і поставили Европу на чолі світового розвитку.

Англійський історик Арнольд Тойнбі довів, що новочасна наука на Заході родилася з послідовного християнського шукання й досліджування правди, в духовному перевороті XVI століття. Звідси — ввесь сучасний проґрес. І от, стоячи перед істиною і бачучи її дивні плоди, сучасність здебільшого питає зневіреного: "Що єсть істина?"

Забуто висновки життя найбільших геніїв духової творчости, наприклад, поета Ґете, який писав: "Я дивлюся на всі чотири Євангелії, як на цілком правдиві, бо в них є відсвіт величі, випромінюваної від особи Христа, що була така божественна, як завжди бачено її на землі." Гете поставив цю правду над своїм "клясицизмом" духу.

Немає вищої правди, як у словах Христа: "Я єсть дорога і істина і життя" (Йоан XIV, 6).

Чому ж сучасність відвертається від Христа, чий погляд, за висловом праведника Йоана Кронштадського, "безліччю безлічів разів ясніший від проміння соняшнього". Причина відвороту — наша гордість. Ми згодні на істину, над якою уявляємося, як вищі і судді.

Однак, істина Христова у її високості безмежно переважає людську спроможність. Як означив поет-містик Іван від Хреста (де ля Крус, XVI вік) — "ні уява не здібна уявити і ні розум збагнути навіть наближеного значення єдности з Богом".

Усе ж народня мудрість вірно твердить: Від серця до Бога навпростець дорога. Незбагненна істина відкрита простій вірі, як у дітей. Про це містичне зверхпізнання Христової істини через віру вчили найвидатніші богослови: Августин Блаженний, Майстер Екгарт, Тома Аквінат, святий Бернард та інші. Пізніше, у XVIII віці, німецький філософ Кант уґрунтував учення про інтуїтивне пізнання істини, відразу, без попередньої логічної аналізи. Отже, дано істину безконечної святости і можливість пізнати її. Однак, часто сучасність відвертається в омани: марксизм, повоєнний екзистенціялізм, нео-ніцшеанство, зен-ізм тощо.

А в щоденному житті — зневага до правдомовности; бо вже серця без світла і скаламучені. Прислів'я вірно змальовують становище: "Правда ясніша від сонця, та її зо свічкою шукають"; "Топчи правду в калюжі, а вона все чиста буде"; "Ні копійки в кишені, зате душа — як дзеркало"; Хто з правдою зрідниться, той грому не боїться".

Відвернувшися від істини, сучасність утрачає подвійний скарб: світло для серця і силу найбільшого визволення. Ще грецький філософ Платон (V-IV в. до Хр.) радив кожному: Хай прагне пізнати істину і він звільниться від усяких смутків. Слова Платона — це передвістя, мов перша видноота перед сходом сонця-Христа, який учить: "Пізнайте правду і вона визволить вас" (Йоан VIII, гл. 32). І далі: "Кожен, хто чинить гріх, той невільник гріха". І ще далі пояснено, що істина визволяє від влади диявола у в'язницях гріха і смерти.

Тому св. Павло мав апостольство до народів: "Відкрити їм очі, щоб вони навернулися від сатанинської влади до Бога" (Діяння 26, 18). Це звільнення від гріха здійснюється "для насліддя з освяченими" і життя безконечного. Римський раб-християнин був безмірно вільніший, ніж його власник; погрузлий у нечестях. Також — віруючі колгоспники на Україні духовно перемагають кріпацьку совєтчину, бо вони, у праведності, незрівняно вільніші душами, ніж раби гріха, різні начальники, що хапають на мордування.

Хто з вірою в істину Христа, той — людина "святої правди", як любив казати Шевченко, беручи слова з Євангелії, а ця правда перемагає смерть, гріх, і всяке рабство — навіки.

о. Т. Олійник, ЧСВВ

ВБОГІСТЬ БАГАТОЇ ЦЕРКВИ

Євангелист Йоан, на схилі свого життя, написав книгу, яку сам назвав "Одкровення", тобто Об'явлення — про все, що має статися.

Головна тема цеї книги — "останні часи", або есхатологія, яка, почавши від Христа, триватиме аж до воскресіння мертвих.

Напочатку Євангелист напоумлює єпископів — ангелів сімох Церков. У тому останнє послання звернено для Церкви в Лаодікеї. Про єпископа тієї Церкви пише дослівно таке:

"Знаю твої діла, що ні зимний ти, ні гарячий! Тому, що літеплий ти, ні гарячий, ні зимний, то виверну тебе з моїх уст. Бо ти кажеш: "Багатий я і розбагатів, і ні в чому потреби не маю", а не знаєш, що ти — злощасний і мізерний, і бідний, і сліпий, і голий. Раджу тобі купити від мене золото прочищене вогнем, щоб ти збагатів, і одежу білу, щоб зодягнувся... і мастю очною помаж свої очі, щоб бачити міг... Тож будь ревний і покайся. Ось стою при дверях і стукаю, хто відчинить мені двері, увійду до нього і вечерятиму з ним і він зі мною." (Од. 3, 14-22).

Історичне обрямування. — Лаодікея промислове й багате місто. Збудував його Антіох II, 250 р. до Христа. Розташована Лаодікея на березі річки Лукус, саме там, де схрещувалися три важливі шляхи. І жило тут чимало Жидів, які ставили чималу перепону для поширення християнської ідеї. Місто на такому щасливому положенню розбагатіло до тієї міри, що коли землетрус зруйнував Лаодікею, а цісар Тиверій офірував золото на відбудову міста, то вони не схотіли приняти, мовляв, ми самі відбудуємо. Саме на цей історичний факт поликується в книзі Одкровення св. Іван, коли каже: "Багатий я, і розбагатів, і ні в чому потреби не маю". Вони думали своїм багатством доконати всього, ба, навіть склонити Бога в свою сторону; тож воскреслий Христос усвідомлює їх: "Ти злощасний, і мізерний, і бідний, і голий, і сліпий — та не відаєш цього."

Це зразок усіх сучасних матеріялістів. Вони загрузли в заробітках, духово мізерні, голі й сліпі і не знають, що вони такі.

Найбільше Лаодікея збагачувалась, як і Брадфорд в Англії, вовною й текстильною продукцією. Вівці достачали славно-вісну чорну вовну. Тканини з неї звалися *триміта* та були такі розповсюджені, що згодом і Лаодікею називали Триміґарія. Лаодікея, що вбирала світ, проте сама вона була гола. Тож радить їй — купити собі в Христа *одежу білу*, щоб не було видно її наготи.

Крім цього в Лаодікеї виробляли очну мазь, лік на захворіння очей. Називалася та мазь "тефра фріджія". Тим то радить їй: "Мастю очною помаж свої очі, щоб бачити."

У сторонах Лаодікеї багато лікувальних, теплих джерел. Мінеральні води звичайно неприємно пахнуть, а коли вони ще й з природи теплі, то це вже спричиняє рвоти. Воду п'ється зимну або кип'ячу, літепла без смаку, неприємна. Можливо тому ангела тої Церкви названо літеплим, ані зимним ані гарячим. На те, щоб змалювати тих осоружних християн, яких нині скрізь повно, які думають бути "невтральні", або служити Богові й мамоні. Такі то мов літепла вода осоружні й незносні, це та сіль звітріла, непридатна ні до чого.

Висновки. — Лаодікея, вірний образ сучасного світу — чваниться багатством, а не знає, що він морально й духово бідний, злощасний і голий. Чваниться освітою й технічними здобутками, а сліпий, — і хоч очі має, а не бачить. Люди бо більше злюбили темряву ніж світло, — лихі бо їхні діла. Таким то радить Христос, Амінь, свідок вічний і вірний: "Купити собі золота в нього прочищеного, і одежу білу, і масть очну, щоб забагатів, прибрався і прозрів." Тому то й закликає кожного: "Будь ревний і покайся", точніше — покайся і будь ревний.

— Покайся метаноесан — тобто, рішуче, раз на завжди поправ, зміни своє оспале життя. І будь ревний постійний і витривалий.

Наприкінці цього послання, священний автор змальовує Христа, що мов подорожній гість упрошується: "Ось стою при дверях і стукаю". Вічність стукає у двері часу! Ісус стукає до дверей сердець. Він бо такий гість, що не накидається, але стукає, бо Він бажає, щоб його попросити. Хто почує його голос і скаже: "Стукає мій любий", і відчинить двері... і попросить: "Прийди і вселися в ни", тоді каже Христос: "Увійду до нього і оселюсь у нього, і вечерятиму з ним і він зо мною". Вечеря у Римлян і Греків була головна гостинна їда. Коли трудодень закінчувався, тоді засідали до стола, дружньо їли і розмовляли собі довго, довго.

Це щось прекрасне і правдиве — Христос не приходить з візитою, а щоб оселитися, сісти, вечеряти і дружньо розмовляти. Він бажає ввійти у серце людини, і оселитися в ньому, як власник у своєму домі. Жити зовсім так, як жив Він у Назареті і, з учнями своїми: родинно, поблажливо, тихо, свобідно. І то не на тимчасове перебування, але жити, постійно мешкати.

Так то Христос — світло, правда, дорога і життя — стукає до твоїх дверей. Він чекає коли людина почує і попросить: Прийди, любий, і вселися в ни. Хто має вуха нехай слухає. (Од. 3, 22).

о. Р. Г., ЧСВВ

РОЗДУМА ПРО БОЖЕ І ВІЧНЕ

3. Становище позитивістів

Клясичний позитивізм народився в минулому сторіччі у Франції. Творцем його є *Авґуст Комт*. Перший його прилюдний виступ датується 1832-им роком. Комт з'ясовує, що завданням позитивізму є стверджувати факти-явища, чи то фізичного чи то психічного порядку, як предмети наукового досліду, за допомогою обсервації й експерименту. Фундаментом такого дослідження є "принцип ідентифікації факту" (А = А), що дає змогу докладно визначити дане явище й відрізнити його від багатьох інших йому подібних. Явища є різні; вони міняються і дають у висліді нові явища. Завданням позитивної науки є проаналізувати такі зміни й устійнити дійсність тотожних із собою фактів. Позитивізм відкидає все те, що не належить до змислової дійсности, чого не можна перевірити змислами. Тим то й принцип причиновости для цієї філософської системи має лише зглядну вартість: не є він пов'язаністю наслідку з причиною, але звичайним наступством явищ. *Неопозитивісти*, зокрема Ганс Райхенбах і Рудольф Карнап, іще стисліше застосовують ці засади в практиці, приймаючи, що все те, чого не можна перевірити досвідом — не існує і не має ніякого значення для науки. *Совєтські матеріялісти*, прибравши неопозитивізм у шати "марксистського діялектизму", створили теорію т. зв. "одної істини", мовляв, існує лише матеріяльний світ явищ — єдина і справжня істина, яка цілковито заперечує світ духа, що існує побіч матерії — "подвійну істину". "Матеріялістична філософія, а не релігія — кажуть вони — як свідчить нам про це історія розвитку людського мислення, лиш одна може бути методом досягнення істинних знань про світ в цілому. Істина про навколишній світ може бути лиш одна. Наука викриває реакційну мету воскресіння теорії подвійної істини, як соломину, за яку хапається перед своїм кінцем релігія" (Танчер, Основи атеїзму, ст. 249).

А все ж таки ота "подвійна істина" є дійсністю, хоч і дуже вона матеріялістам нелюба. Є тіло і є дух, який тілу дає життя і свідомість. Є матерія і є дух. Є матеріяльне буття — космос, яке ступенується від атомів аж до безмежних планетарних систем, і є нематеріяльне Буття: всемогутній і вічний Дух — Бог, який усе створив, упорядкував і всім управляє.

Дух є нематеріяльний, тож недоступний для змислів, або докладніше, для інструментів. Духа ми можемо пізнати з наслідків його діяння у матеріяльному світі. Здійснюється це за аналогією з тими матеріяльними явищами, які ми неспроможні безпосередньо схопити нашими змислами чи приладдям наукового досліду. Змислами схоплюємо лише наслідок, а розумом здогадуємося про існування причини. На це ми маємо чимало доказів. Ось один з них — теоретичні міркування й обліки французького астронома *Ляверрієра*. Уже від якогось часу дослідники небесних просторів завважили були неправильність на шляху кружляння Урану, тієї планети, що її відкрив Вільгельм Ґершель (13. 3. 1781) за допомогою телескопу власної конструкції. Час обігу Урану не відповідав астрономічним облікам, — він "спізнявся". Ляверрієр намагається знайти причину того "спізнення". Здоровий розсудок каже йому зробити висновок, що Уран в обігу припинює якась інша планета своїм притяганням. Математичними обліками визначає він на астрономічній карті місце наявности невидимої планети. Дня 23. 9. 1848 року Ляверрієр проголошує вислід своїх студій — відкриття Нептуна. На основі цих даних берлінський астроном *Ґалле*, тієї ж таки ночі, спрямовує свій телескоп в означене місце безмірного небосхилу і спостерігає промінний півмісяць. оту сковану відвічними льодами планету, яка потребує 165 років часу, щоб облетіти довкола сонця. (Г. П. Вілкінс, Ун віаджіо неі піанеті, п. 115). Щось подібне трапилося теж на початку нашого сторіччя. Відхилення на зоряних шляхах казали астрономові *Лавелові* здогадуватися, що існує планета Плутон, дарма, що телескопом годі було викрити місце її наявности. Ще цілих 15 років довелося астрономам чекати, поки врешті (1930 р.) *Клайд Тамбенґ* удосконаленим оптичним приладдям підтвердив та устійнив місце існування Плутона.

Тож невірним є заложення тих, які приймають за дійсність лише світ, що його змислами можемо схопити і ствердити. Є чимало таких речей, про яких існування ми тільки розумом здогадуємося, як наприклад, різні види енергії: електрика, магнетизм, ґравітація, тепло, тощо. Всі ці, об'єктивно існуючі речі, ми пізнаємо тільки з їхніх наслідків. Досі ще ні одному експериментаторові не вдалось увійти в безпосередній стик із ними, не зважаючи на те, що, наприклад, ґравітація супроводить нас невідступно немов тінь, а електрикою й теплом користуємося щодня безліч разів. "Хто ж бо коли міг бачити, доторкати, чути — питається В. Маркоцці — навіть за допомогою наймогутніших засобів досліду, бодай один із видів тієї енергії? Ніхто. Також не можна сказати, що енергія підпадає під наші змисли тим самим, що її ми міряємо, бо не міряємо енергію безпосередньо, значить, саму в собі, а тільки і завжди деякі її змислові наслідки, як рух, працю, поширювання і т. д. — Коли, наприклад, хочемо міряти температуру, беремо термометер. Та він не міряє безпосередньо якости теплової енергії тіла, лише показує нам поширювання живого срібла, пропорційно до причини, яка його зумовила: до тепла." (Іль проблема ді Діо..., п. 47).

Бог є дух — нематеріяльне буття, незмислова істотність, тож змислами Його безпосередньо схопити не можна. Тим то, як повчає св. Іван, "ніхто й ніколи Бога не бачив" (1 ,18). Але можемо пізнати Бога, як Творця, із сотворених речей. Ще в сумерках давньої історії пророк Давид казав: "Небеса оповідають славу Божу, і діло рук Його проголошує твердь небесна... по всій землі залунав їх звук, на край світу — їхні слова". (Пс. 18; 2, 5). Після відкриття Нептуна Ляверрієрові робили овації, захоплено його вітали. Між іншими також єпископ Парижу ґратулював великому астрономові, кажучи: — Ось так ви піднесли своє ім'я аж до зір.

— Сподіюся, владико, піднести його ще вище — відповів Ляверрієр, натякаючи на вічне життя в Божому царстві, щоб осягнути те, що око неспроможне бачити, ані вухо — чути, ані людська думка збагнути, словом: осягнути незмисловий світ духа, що його лише дух є здібний сприйняти. Природним розумом, ідучи за ниткою пов'язання причин і наслідків, ми здогадуємося про існування цих речей. А коли віра роз'яснює природні пізнавальні снаги людини, тоді вона спроможна проникнути навіть ті таємниці й недоступні, звичайним порядком речей, істотності, як про це пише ап. Павло: "Нам же Бог об'явив Духом, бо Дух досліджує все, навіть глибини Божі. Хто бо з людей знає, що в людині, як не дух людський, що у ній? Так само й того, що в Бозі, ніхто не знає, крім Духа Божого. Ми ж прийняли не духа світу, а Духа, що від Бога; про це ми й говоримо не мовою, якої нас навчила людська мудрість, а якої навчив Дух, — духовні речі духовними словами подаючи. Тілесна людина не приймає того, що від Духа Божого приходить — це глупота для неї, і не може вона його зрозуміти, воно бо Духом оцінюється. Духовна ж — судить усе, а її ніхто не судить. "Хто бо пізнав задум Господній, щоб він його навчив? Ми ж маємо задум Христовий". (I Кор. 2, 1016).

СВЯЩЕНИЧА СПІВПРАЦЯ МІЖ ЕСПАНІЄЮ И ЛАТИНСЬКОЮ АМЕРИКОЮ

Із нагоди 15-річчя існування "Інституту еспансько-американської співпраці в Латинській Америці" Папа Павло VI-ий високо оцінив заслуги еспанських вірних для Церкви в Південній Америці. Діло еспансько-американської співпраці охоплює, поруч вишколювання священиків і мирян на службу в Півд. Америці, теж і піддержку південно-американських студентів в Европі. Сюди належить теж і співпраця на полі світського апостоляту. Папа підкреслив у своєму посланні обов'язок усіх священиків і вірних допомагати загроженим церковним областям, які боряться з великими труднощами.

В. Буженко

АВТОРИТЕТ У ХРИСТИЯН

Єпископа пісідійської Антіохії, Акакія, приведено перед римський трибунал, щоб судити його за визнавання й ширення християнської віри. Голова суду консул Маркіян сказав до підсудного:

— Ти, що живеш під опікою римських законів, повинен любити нашу владу!

Тоді єпископ без надуми відповідає Маркіянові: — А що ж більше лежить християнам на серці, як не це? І хто краще любить цісаря? Ми молимося за нього, просимо в Бога, щоби подав йому довге життя, справедливе правління, мирне царствування; крім того ще й молимося за здоров'я вояків, за збереження царства та світу.

Єпископ зумів так влучно оборонити свою поведінку, боронивши одночасно своє християнське віровизнання, що сам імператор Декій, прочитавши акти суду, наказав увільнити Акакія!

Це, що сказав Акакій-владика, те саме може сьогодні сказати кожний добрий християнський пастир чи вірний. Бо хто тепер найбільше стоїть за повагою влади духовної і світської? — Християни-католики.

Найвищим доказом цього може послужити енцикліка Пія XI-го з II-го грудня 1925 року.

Цей вселенський Архиєрей боронить місце належне для духовного і світського авторитету в нашій добі. Доказуючи, що Христос є правдивим царем людства, бо не тільки правом самої природи, як правдивий Син Божий, Якому все, як творцеві, має підлягати, але і правом набутим ради того, що купив нас своєю кров'ю (I Петра 1, 18-19).

Зрештою, продовжає цей папа, Христос у своєму житті на землі виконував потрійну владу, яка належиться цареві чи найвищому володареві, а це: а) давав закони, б) судив (Іван 5, 22) і в) мав виконну владу, бо загрозив дочасними й вічними карами тим, які б хотіли Йому не покоритися, чи легковажити собі Його святі закони.

Одначе Його царювання відноситься у першій мірі до справ душевних, бо Його царство не є з цього світу (Ів. 18, 36), а ціль його царства не земна, але небесна, вічна!

Що ж до цивільної влади, то тут Христос відступив дочасну владу людям, щоб вони самі дбали про дочасний добробут за нормою Його вічних законів, одначе Христос є Царем не тільки християн, але всіх людей і нехрещених і грішних, і навіть тих, які не бажають собі мати Його царем, бо Йому дана всяка влада на небі і на землі (Матей 28, 18). І тому кінчить Папа: "Отже провідники народів мають самі і через нарід віддавати царствуванню Христа публичну пошану й послух та цього нехай не відмовляють, коли хочуть, щоб їхня влада не потерпіла, а хочуть причинитися до сили батьківщини і до побільшення добробуту". Це ясно, бо Христос як Бог — є всіх творцем, а як Спас, — за всіх помер!

Не може бути колізії між владою духовною,

Вони посвятили своє життя на службу Богові, Церкві й Народові!

Вони найкращі й реальні зберігачі нашого обряду й традиції на нових місцях нашого поселення! Вони теж і понесуть світло Христової науки й наш обряд на Землю Батьків!

Вони правдиві оборонці церковного авторитету проти тих, які хочуть захитати чи знищити авторитет нашої Церкви і її Владики!

Батько й мати з гордістю глядять на своїх синів, яких вони виховали й віддали на службу Христові й народові!

Найкращим комітетом оборони обряду й традиції — це християнська родина, що в своїй християнській любові до Христа дає Його Церкві найсильнішу зброю — своїх дітей приготовляє до духовного стану!

Маємо ми тепер такі родини?

яка є вища, і владою світською, бо сам Христос це окреслив такою формулою: "Віддайте Богові, що Боже, а цісареві, що цісареве!" (Матей 22, 15-21). І хоч Христа засуджено, як зрадника держави, бо ніби хотів бути жидівським царем, то однак на протязі всієї історії християнської ери, не можна знайти одного правдивого доказу на те, щоб Церква колинебудь підривала повагу світської влади!

Доказом на це ми маємо нашу власну історію: Ось що пише один із наших найкращих істориків др. Степан Томашівський: "Володимир як талановитий володар, дуже швидко мусів відчути, що примітивне й бездушне поганство не всилі дати необхідні моральні й культурні сили, для збереження й розвитку його величезної країни. З усіх поважніших держав між Слов'янами, одна ще тільки Русь оставала в поганстві. Навіть в Угорщину проникало вже християнство з двох боків — з Німеччини й Болгарії. Небезпека, що Русь останеться позаду і внизу, ставала щораз ясніша. Отже, давши поганському націоналізмові вишумітися і показати всю творчу нездібність, він повернув до закиненої думки своїх попередників про християнство — як державну рацію. Особистих імпульсів і впливів також очевидно не бракувало: пам'ять бабки Ольги, християни на княжім дворі (між численними жінками і рабинями князя неодна була хрещена), далі контакт із чужинцями" (див. Історія Церкви на Україні — Філядельфія, ЗДА, стор. 77).

Ще краще до тої справи підходить наш найбільший соціолог, Вячеслав Липинський. Він поділяє подвійне поганство: одне з релігійним містицизмом, яке вимагало послуху, завзяття, любови, посвяти, дисципліни, та друге, магії з водяниками, лісовиками, упирями, вовкулаками, яке мало на першім пляні індивідуальні інтереси, а не громадські, як перше. Одначе нашим пануючим тоді не вдалося перемогти релігію магії з своєю індивідуалістичною системою, тому й посьогодні осталися в нашій духовості анархія й безлад.

Але ж великий князь Володимир не зміг закріпити глибоко в масах двоєвірців християнського світогляду, то й тільки тому впала Київська княжа Держава, бо не маючи сильного церковного організаційного звена, зараз таки піднесли голову старі руїнники, а це татарські люди!

Теж упадок Галицько-Волинської Держави дає докази, що причина його походить з упадку релігійного проводу, бо по упадку цієї державности галицько-волинська аристократія звернулася до царгородського патріярха (1370-го року), щоб настановив Русі давно вже невиданого митрополита, "бо земля не може бути без закону".

І коли найвище стояла православна Церква, як не в XVII віці, коли то реформатори її, Плетенецький і Могила, виховані на Заході, придбали для неї те, чого досі православній Церкві бракувало і було головною причиною її упадку:

1) релігійне виховання, 2) освіту, 3) дисципліновану організацію і 4) вміння обходитися без залежности від світської й політичної піддержки цієї влади. Найкращим доказом, що тодішня православна єрархія старалася унезалежнити себе від ревнивих "оборонців православ'я" є вислів чигиринського полковника Вишняка в час косарських переговорів 1649 р., що й "наші ксьондзи і наші попи однакі" (порівняй М. Грушевський, т. VIII, частина II, стор. 116). Тому то Москва, поневолюючи Україну, починала і тепер починає від Церкви.

З другого боку найбільше державно-творчого елементу показала Українська Католицька Церква, так звана Унія, яка за головний принцип уважає авторитет понад усе, як це бачимо з Галичиною, яка потрапила поставити найбільшу Армію і за одну ніч перехопити владу в свої руки, яка і Велику Україну тримала в *окупації українській*, як про це висловився один член Центральної Ради — Жид, що київські Січові Стрільці (Галичани) тримають під поліційним караулом столицю України! (Пор. Релігія і Церква в Історії України, Філядельфія, 1925 р.). Це вартує і для нашого розсипання: тільки сильно зорганізована Українська Католицька Церква збереже нас та розвине, і вона не потребує ніяких патронатів, але навпаки в неї повинні просити опіки і їй коритися ті, що стараються про дочасне добро народу!

Проф. М. Борисюк

ВИХОВНА ПРОБЛЕМА

Виховання молоді — це загально-людська проблема. Немає культурного народу на протязі всієї історії людства, щоб ця ділянка життя не була предметом поважних дослідів і дискусій. Про цю проблему забирають голос не тільки письменники, філософи, лікарі й інтелектуали всяких ідеологій, але й головно самі батьки, батьківські організації, виховники, виховні установи, духовенство всіх віроісповідань, ціла Церква, а також сама молодь, яка виявляє немало заінтересувань цією саме проблемою: як найкраще себе виховати.

У висліді всіх дискусій, зібравши всі навчання паралельно разом, ми готові зробити один правдивий підсумок: родина і школа, поєднані з Церквою, дають без сумніву повноцінне виховання, тому що ці три чинники у з'єднаному змаганні беруть за предмет не молодь, як відірваний об'єкт, але як синтезу трьох елементів: тіла, розуму, душі. Ці повноцінні елементи творять людину, тому вони мусять бути взяті до уваги при здійснюванні правильного виховання молоді.

Плян чи програма такого виховання не нові, міняються тільки обставини і люди. Тисяча чи сто літ тому назад, коли життя не мало такого темпа, як сьогодні, виховання молоді плило нормальним руслом. Хіба це правда? — скаже хтось. Очевидно не зовсім, бо в той час теж неспокійна людська вдача шукала кращої розв'язки у вихованні, яку мала, і безсильно змагалася направити її, або поправити. Грецькі філософи, як Платон і Аристотель, писали великі твори про це, письменники як Плутарх, Ціцеро, Квінтиліян посвятили майже всю свою творчість цій проблемі. У висліді виховання йшло своїм руслом, як диктувало життя, але не без впливу цих указівок, що їх подали тогочасні виховники. З усіх цих настановлень оставали перед суспільством, як основні, ті доктрини, що наказували шанувати батька й матір, любити свого ближнього та почитати свого Бога. Прихід Христової науки вповні задоволив наші стремління у вихованні молоді, і ми стверджуємо перед світом, що тільки кожна християнська нація має найкращі методи виховання і найуспішніше вив'язується у вихованні молоді.

Українці — це наскрізь християнська нація і, славити Бога, має свою рідну систему виховання своєї молоді. От взяти б хоч декілька народніх приповідок: "Без Бога ні до порога!", або "Молися і працюй!", або "Бога взивай, а рук не покладай!" У нашому письменстві є такі твори, як князя Володимира Мономаха "Поучення дітям", твори наших митрополитів, учених та письменників. Найбільше вказівок дав нам наш великий поет Т. Шевченко, якого правдива девіза виховання замкнулась у таких його рядках: "І чужому научайтесь, свого не цурайтесь!". У поемі "Розрита могила" поет питається України: "Чи Ти рано, до схід сонця Богу не молилась, чи Ти діток своїх малих звичаю не вчила?"

Чи Ви вже вписали своїх дітей до парохіяльної рідної школи?

Перед нашою спільнотою, що є частиною американської збірноти, постала одна важна проблема: як виховувати тут нашу молодь, щоб вона була українською й американською рівночасно. Песимісти плачуть, що ми тратимо національний ґрунт і потопаємо в американському морі, оптимісти дають поради в напрямі збереження національного ґетта чи загумінку. Для цих, що оцінюють реально ці явища, ця проблема не є несподіванкою і не виглядає зовсім безнадійно. У природі існує невблаганий закон: слабше і менш-вартісне мусить пропасти, здорове і кріпке бере право на життя. Отже немає потреби бідкатися над тими, що пропадають, а дати поміч тим, що змагаються за свій власний розвиток і самостійне існування. Тут годі апелювати до "мертвих душ", для яких вигоди тіла становлять бажану ціль життя, для яких "там батьківщина, де їм добре". Наша увага і старання мають бути присвячені тим батькам і їх дітям, що стараються зберегти себе і своїх дітей для нашої рідної діяспори. Досвід інших народів учить, що вони заховують усі свої національні традиції, релігію, мову культуру, фолкльор, а рівночасно також беруть активну участь у розвитку національного і культурного американського життя.

Що отже треба нам робити і як поступати?

Усякі розпучливі розважання над заниканням нашої окремішности не повинні мати місця в нашому житті. На перше місце мають бути видвигнені всі наші позитивні досяги, здорові прояви нашого суспільного життя. Наша історія має бути насвітлена як документ геройського народу, без вічних позіхань над крамолами, незгодами, ворожнечами, але і без телячого захоплення дешевою романтикою та квилінням над тим, що ми втратили. Знання про Україну і про своє походження у правдивім насвітленню створить гордість і любов до свого та, без огляду на те, в якій би мові ця наука не подавалася, наша молодь усе з запалом буде її вчитись і ніколи свого не постидається. У вивченні рідної мови й літератури треба звертати увагу молоді на будуючі моменти, без хворобливого сентименту й бездушної сіроманщини. Скільки то гарних книжок, журналів, музичних пластинок випущено на сьогодні! І вони мусять знайти місце в кожній нашій хаті! Як приємно нам і навіть чужинцям зайти в нашу хату, коли побачиш там чудові вишивки, різьби, картини, послухаєш наших пісень. Ніхто не заперечить, що наш танок і спів не очаровують кожну культурну людину, — розуміється наш оригінальний танок і наша оригінальна пісня. Діти в таких домах живуть в атмосфері свого оточення, говорять, співають у рідній мові, самі вишивають, різьблять, малюють рідні взори й моделі, а коли батьки зрозумілою до них мовою відносяться, тоді й кажемо, що це *правдива* українська родина. Така родина — це перша твердиня національної свідомости. Навіть серед чужого оточення, вона заслуговує на великий подив і пошану, ще більші, ніж могла б знайти їх серед свого патріотичного гурту.

Тут же перед нашими батьками почесне завдання: плекати любов у дітей до своєї рідної мови й культури. Всі знаємо, як це тяжко зберегти дитину від чужих впливів, коли вона піде на вулицю, або до школи. Та це не справа впливу. Коли дитині забракло того, що мав їй дати дім, вона старається знайти те там, де має доступ. Коли вона свідома своєї окремішности і правдиво любить своє рідне, вона зразу оцінить чуже та порівнює зі своїм. Напевно добре й пожиточне треба буде їй приняти, лихе і нездале відкинути. Тут знову родичам треба пояснювати щиро й певно, як це розрізнити. У дальшому розвитку дитини, знаємо, велику ролю відіграє школа й Церква. У добрій школі легко приходиться дитині пізнавати життєві правди, у лихій тяжко є знайти їх. Тому всі батьки мають чуйно глядіти з яким балястом приходить дитина зі школи, і змісця виправляти всі недорозуміння та спростовувати хибні поняття. Для цього ми вдержуємо наші "Рідні Школи" з нашими педагогами, щоб вони стояли на сторожі прищіплення правдивого світогляду на тутешнє життя. В участі з рідними виховниками, дитина набере повноти правдивих знань, а в своїй школі навчиться шанувати своє рідне.

Наші юнаки — цвіт нашого народу!

Народ кличе їх юнацькі серця посвятіть своє життя на служб Христові, щоб стати духовним провідниками свого народу!

Під проводом наших Сестер вони одержали добре виховання й потрібне до дальших студій знання. Котра з них стане сестрою-монахинею, щоби працювати з любови до Церкви й Народу над вихованням наших українських дітей?

Завершенням має стати у вихованні релігія, наша віра й обряд. Тут може найкраще вив'язуються наші духовники, даючи нашій молоді правдивий український корм душі. Тому ніколи не вільно нам відсепаровувати наших дітей від навчання в Церкві, коли вони мають стати майбутніми основниками християнської України.

ПРОТОІГУМЕНАТ ОО. ВАСИЛІЯН У ЗДА

Слава Ісусу Христу!

ВИСОКОПРЕПОДОБНІ ТА ВСЕЧЕСНІ ОТЦІ!

Подаємо Вам радісну вістку: в Латинґтавні (Ґлен Ков), Лонґ Айленд, Нью-Йорк, пощастило нам построїти РЕКОЛЕКЦІЙНИЙ ДІМ для вірних Української Католицької Церкви.

Це перший дім для духовної обнови української спільноти поза межами Української Землі.

Врочисте благословення цього дому й отворення його відбудеться в неділю 29-го серпня, ц. р., в Латинґтавні (Ґлен Ков) о годині 4:00 пополудні. Його поблагословить Преосвященний Владика Йосиф Шмондюк, Єпископ стемфордської єпархії, при співучасті єпархіяльного й чернечого духовенства.

РЕКОЛЕКЦІЙНИЙ ДІМ св. Йосафата — збудований поблизу василіянського новіціяту, в якому Богом вибрані юнаки навчаються чернечого життя. Довкола цього дому — чудова околиця: засаджена добірними деревами, затишна, пригожа до роздуми й молитви.

Сам дім — мурований. У ньому тридцять дві кімнати, догідна каплиця, реколекційна заля, вигідна їдальня, тощо.

Будь ласка проголосіть цю радісну вістку Вашим парохіянам, церковним товариствам і знайомим. Стислі реколекції щорічні в цьому домі оживлять релігійного духа в кожного учасника і вкажуть правильну дорогу християнського життя. Цей дім для наших людей!

Хто бажає докладніших звідомлень, нехай звернеться на вище подану адресу.

Сподіваюся, що Ви, Високопреподобні та Всечесні Отці, завітаєте на врочисте благословення нашого РЕКОЛЕКЦІЙНОГО ДОМУ. За Вашу участь у ньому прийміть мою щиру подяку.

Прошу згадати у святих молитвах духовних провідників і майбутніх учасників у євангельських обновах.

Вам щиро відданий у Христі

о. МИКОЛА КОГУТ, ЧСВВ
Протоігумен

(Обширний допис про повище згаданий реколекційний дім подаємо в числі за жовтень.
— Редакція)

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

ПОДЯКИ

Складаю прилюдно щиру подяку Непорочнозачатій Матінці Божій Люрдській за вилікування ока й за багато інших ласк.

о. Василь Каменецький, ЧСВВ, Мондер

На славу Всемогучого Бога і честь Пречистої Діви Марії Божої Матері за вислухання молитов через заступництво Отця нашого Андрія Шептицького Великого Слуги Божого і за охорону мене від дуже великого нещастя в подяку складаю на три Служби Божі. Залучую $20.00.

Казимир Грицина, Торонто

Залучую чек на суму $100.00 на 30 Служб Божих — на т. зв. григоріянку за мого покійного мужа Олександра, бо приходять роковини його смерти.

Макрина Мазяр, Вейн, Па., ЗДА.

Складаю найсердечнішу подяку Пресвятій Родині, Святим Ангелам Хоронителям св. Антонієві з Падови, св. Францискові з Ассізі, св. Терені від Дитятки Ісуса і св. Миколаєві Чудотворцеві за поміч і опіку. **Н. Н.**

Дякую Найсолодшому Ісусові, Пречистій Діві Марії і св. Терезі за вислухані молитви.

Н. Н.

У сотні роковини народження Митрополита Андрія Шептицького прошу відправити дев'ятницю Служб Божих. Хай це буде подякою Всевишньому Господеві за всі ласки одержані в минулому та проханням про нові в майбутньому. Залучую $25.00.

Іванна Антоник, Філядельфія

Посилаю $3.00, щоб відправити Службу Божу за моє здоров'я, бо хворію на серце.

Марія Барабаш, Геннон, Онт.

Прошу відправити за залучені $6.00 дві Служби Божі: одну за здоров'я моєї жінки, а другу за моє здоров'я.

Василь і Марія Михайлюк, Н. Мексіко

За залучених $10.00 прошу відправити три Служби Божі за спокій душі моєї сестри Євгенії, що недавно померла в Рідному Краю.

Євфросина Гайда, Джемейка Плейн, Масс.

Щиро дякуємо за прислані Служби Божі:

ОО. Василіяни

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. Лев Садовський, ЧСВВ

ЗА ЗВИЧАЙ ЧИТАТИ Й РОЗВАЖАТИ СВЯТЕ ПИСЬМО

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ВЕРЕСЕНЬ

Живемо в часі, в якому друковане слово грає преважливу ролю. Доказом цього хоч би ті тисячі щоденників, які появляються чи не в усіх країнах світу. Доказом цього превелике число книжок, брошур, тижневиків чи місячників, якими переповнені сучасні книгарні і приватні домашні бібліотеки. Та, що більш важливе, це факт, що друковане слово — поминувши інші важливі його функції — це незрівняний засіб до витворення правильного або неправильного світогляду. Звідси бачимо яке важливе воно дбати про відповідний добір читального матеріялу. Але для нас християн-католиків, які повинні мати правдивий християнсько-католицький світогляд, цей добір мусить бути ще більш окреслений. І тут нам приходить до помочі св. Церква: вона хоче, вона заохочує нас, щоб ми читали та щоб ми розважали над Св. Письмом. Вона хоче, щоб наш світогляд це був світогляд Св. Письма. І в цьому наміренні ми повинні в цьому місяці вересні молитися.

Отже ми вказали тут щире бажання св. Церкви. Та знаходимо багато таких людей, які кажуть, що Католицька Церква не тільки не дозволяє, але ще й забороняє читати Св. Письмо. Звідки зродилось у них таке фальшиве поняття? Зродилось воно з простого незрозуміння або навіть із перекручення слів чи законів Католицької Церкви. Св. Церква, перш за все, забороняє, щоб хтось власновільно брався друкувати Св. Письмо. Далі, св. Церква не хоче, щоб ми читали абияке видання Св. Письма, бо не всяке видання є достовірне. Знаємо ж, що нпр. протестанти не визнають за канонічні деякі книги Св. Письма, тоді коли Католицька Церква вважає ті книги за святі й об'явлені Господом Богом. Та не тільки протестантських перекладів і видань ми не читаємо, але й інших не повинні ми брати в руки, якщо там нема підпису єпископа про вірність того перекладу. Це все св. Церква робить з глибокої пошани до Божого слова як також тому, що тільки вона одна має право вказати нам який переклад достовірний, а який ні: їй бо одній поручив Господь наш Ісус Христос дбати за цілість і чистоту св. Об'явлення.

Отже св. Церква не тільки не забороняє нам читати Св. Письмо, але ще й заохочує нас до читання. І не диво, бо що ж це Св. Письмо як не слово Боже, як не об'явлення Божої волі? А хто б відважився заборонити людині ввійти у контакт з тим словом, пройнятись ним та впровадити в своє життя те, чого Св. Письмо від людини вимагає? Ось, що каже св. апостол Павло в 1-ому листі до Тимотея: "Пильно читай Св. Книги" (4, 13); а св. Єронім пише у своєму 52 листі таке: "Частіше читай божественне Письмо, що більше, нехай воно ніколи не виходить із твоїх рук." "Ніколи", каже св. Єронім. Коли б людство, коли б ми частіше собі пригадували на цей його заклик, яке ж гарніше, яке ж чистіше, яке величніше було б наше щоденне життя! Бо ж саме до такого життя закликає нас Св. Письмо.

Читаймо, отже, Св. Письмо. Читаймо його особливо тоді, коли нам треба потіхи, треба сили в боротьбі життя, у змаганні з терпінням. Читаймо його і тоді, коли нам добре ведеться, бо кращих слів прослави ніде інше не знайдемо: "Благослови, душе моя, Господа". Читаймо його, "бо все, що написане, нам для науки написане, щоб ми через терпеливість і потіху Письма мали надію" (Рим. 15, 4). Читаймо Св. Письмо, щоб із нього зачерпнути душевної сили до боротьби зі злом, а поборовши зло, що ж нам залишається як не запорука вічного життя?

ВДЯЧНІСТЬ ЗА ВЧИНЕНЕ ДОБРО

(Понижчого листа одержали оо. Василіяни в Торонто-Вестоні. Друкуємо його з уваги на те, щоб дати іншим гідний до наслідування зразок вдячности своєму добродієві. Скільки людей зазнало добра від Владики Павла, та скільки з них пам'ятає про нього, як про свого добродія? — Редакція)

ВПреподобні ОО. Василіяни у Вестоні.

В залученні посилаю $5.00 на Службу Божу за померлого ВПреосвященного Павла Ґойдича в п'яті роковини його святої смерти. Цьому Святцеві-Праведникові завдячуємо, що сьогодні ми живі, бо, буквально кажучи, в останній годині нашого перебування в ославленому таборі "Аремов-лаз" на Словаччині від цієї Людини з золотим серцем, хоч незнайомої нам, одержали ми — очевидно — фіктивну депешу, що бере нас на своє удержання. Завдяки цій депеші ми негайно опинилися поза дротами табору, а за дві-три години пізніше цього ж дня большевицькі партизани вже там урядували та розстріляли багато невинних наших людей.

Із Христовим привітом

Іванна й Богдан Вілинські
Ірвінгтон, Н. Дж.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Кілька років тому я одержала одного листа з гарною молитвою й поученням, на кінці була пригадка, що я маю переписати ту молитву щось 12 разів і до 48 годин вислати її на адреси моїх знайомих, а коли б я того не зробила, то впадуть на мене різні нещастя. Того листа я не переписала й нікому не розіслала, а тепер від початку цього року падуть на мене й на мою родину всякі нещастя й недуги. Чи не є воно за те, що я не переписала того листа з молитвою?

Нещастя падуть на Вас певно не за те, що Ви не переписали тої молитви. Адже ж того листа з молитвою Ви мали переписати кілька років тому, а нещастя, як самі пишете, почали падати на Вас доперва цього року. Якщо б ті нещастя мали бути Божою карою для Вас за недбайливість у переписанні того листа, то чому Бог мав чекати з тією карою аж кілька років? Недуги й різні нещастя не завжди є карою від Бога. Вони приходять з часом на кожного, особливо в старшому віці. Навіть великі Божі угодники не були вільні від таких нещасть, а Божий Син витерпів їх найбільше. А чейже ні Христос ані Божі угодники не переписували таких глупих листів. Мода на такі листи наступила всього кількадесят років тому і зродилася вона в головах людей, яких віра сталася забобоном, а не правдивою живою вірою, що основується на Божій правді. Це навіть хворобливість душі — погрожувати комусь Божими карами за непереписання якоїсь молитви. Бог того не робить, ані Церква не відважилася б на щось таке. Такі листи походять тільки від хворобливих умів і тому єдиним і найкращим є — палити їх і нічого собі не робити з отих людських погроз. Вірити в такі листи, переписувати їх, чи боятися Божих кар за непереписання — це забобон, що понижує кожного, хто має віру в Бога.

Одна урядничка, яка називає себе "Свідком Єгови", переконувала нас усіх у праці, що Ісус Христос не був Богом. Із Біблії вона доказувала, що І. Христос сам заявив, що Він не є Богом, бо ж сам сказав, що "Отець більший, ніж Я" (Ів. 14, 28). Як це погодити з навчанням Католицької Церкви?

Така цитата вирвана із Св. Письма не повинна турбувати віруючих людей. Саме тому, що вона справді є в Св. Письмі, вона була знана, студіована й пояснювана майже повних 2,000 років, отже Ваша "Свідок Єгови" нічого мудрого чи нового не видумала. Відповідь на це питання дуже проста.

І. Христос мав дві природі — Божу й людську. Людська Його природа була безперечно нижча, бо була матеріяльною, підлягала терпінням і смерті, але в тій людській природі І. Христос також міг бути покірним і послушним Отцеві. Під тим оглядом, як людина, І. Христос був менший, ніж Отець. Але Він мав також і Божу природу, а по Божій природі Він був рівний Отцеві, отже був Богом.

Свідки Єгови саме тим і відзначаються, що вміють вирвати один текст із Св. Письма і крутити та воювати ним на всі боки, а закривають очі на всі інші місця Св. Письма, які свідчать проти них і збивають їх із пантелику.

Ось, при Благовіщенні Архангел Гавриїл звіщає Марії, що Ісус, який народиться з Неї, "буде великий і Сином Всевишнього назветься... назветься Син Божий" (Лук. 1, 32-35).

При Ісусовім Хрещенні у Йордані "залунав із неба голос: Ти — мій Син любий, тебе я вподобав" (Лук. 3, 22).

"Духи нечисті, як тільки побачили його, падали ницьма перед ним і кричали та казали: 'Ти Син Божий' " (Марко 3, 11).

Коли Апостол Филип просив Ісуса: "Господи, покажи нам Отця", Ісус сказав: "Стільки часу я з вами, і ти ще не знаєш мене, Филипе? Хто бачив мене, той бачив Отця і ти ще кажеш: покажи нам Отця?... Я в Отці, а Отець у мені" (Ів. 14, 8-10).

У дебаті з Жидами в Єрусалимській святині Ісус сказав: "Я і Отець, ми одно... Отець у мені, а я в Отці." Коли ж Жиди хотіли каменувати Його, Ісус сказав до них: "Багато добрих діл появив я вам від Отця мого. За котре з тих діл каменуєте ви мене? А Юдеї відповіли йому: за добре діло ми не каменуємо тебе, але за богохульство! За те, що, людиною бувши, Бога з себе робиш" (Ів. 10, 30-38). Отже Христос ясно говорив про те, що Він є Божим Сином, Богом, рівним Отцеві, і Жиди так його розуміли.

Можна б навести ще багато цитат із Св. Письма на доказ того, що І. Христос був і є Божим Сином, отже Богом, і на вірі у правдивість слів Св. Письма основується все християнство; але коли хтось засліплений і не хоче бачити тих чи інших цитат, а вириває лиш одну, яка йому подобається і підходить до його міркувань, то на це нема ради. Віра — це великий і особливий Божий дар. Її не можна набути читанням чи наукою, а тільки вимолити покірною молитвою. Можна знати ціле Св. Письмо з пам'яті, а не вірити ні в одне його слово.

Чи це правда, що Тайну Маслосвяття священик може уділити навіть 3 години після того, як хтось умер? А також, чи правда воно, що коли хтось одержав Тайну Маслосвяття, то він певно зразу піде до неба, хоч би яке грішне було його життя?

Св. Тайну Маслосвяття (Єлеопомазання) священик уділяє поважно хворому, або людині, яка щойно вмерла.

Хтось може вмерти після довготривалої недуги і тоді, за свідоцтвом лікарів, життя скоріше щезає з вичерпаного й умираючого тіла. Отже, хоч людина виглядає вже мертва, в дійсності життя ще може бути в ній яких 30-40 хвилин. Тому то священик може й повинен такому свіжому мерцеві услівно уділити Св. Тайну Маслосвяття.

Якщо ж хтось нагло вмер у наслідок якоїсь трагічної негоди, нпр. в автомобілевому випадку, тоді, на гадку лікарів, життя може довше затриматись у тілі і тоді священик, як кажуть учені моралісти, може уділити Св. Маслосвяття такому мерцеві навіть і по 2-3-ох годинах після споводної смерти, бо він ще не зовсім певно мертвий. Є немало випадків, що хтось виглядає мертвий, а він живе ще годинами, знає, що з ним діється, тільки не має сили дати знак, що він живе; такий нераз під опікою доброго лікаря притомніє і вертається до життя. Тому то священик, уділяючи Св. Маслосвяття людині, яка, здається, вмерла, додає в молитвах слова: якщо ти ще живеш.

Але Св. Тайна Маслосвяття є не для мертвих, а для живих, для тих, що поважно нездужають. Тому, коли хтось має хвору людину дома або в лікарні, той у совісті обов'язаний покликати священика до хворого. Більшість хворих, звичайно видужує після одержання Св. Тайни Маслосвяття. Я знаю з мого власного досвіду при відвідуванні хворих, що 90% тих, які в недузі гарно висповідалися й прийняли Св. Причастя та Тайну Маслосвяття, в скорому часі вповні видужували. Також знаю кількох добрих католицьких лікарів, які закликані до важко хворих пацієнтів, казали перше закликати священика, бо, як потім вони пояснювали, пацієнт, у якого спокійна й чиста совість, багато легше й швидше виліковується. Дехто боїться кликати священика, щоб не налякати хворого. Але тим медвежу прислугу роблять хворому, а це з двох причин: 1. Маслосвяття саме може врятувати його від передчасної смерти, бо ж у всіх молитвах при уділюванні цієї Св. Тайни священик молиться за відпущення гріхів та за здоров'я душі й тіла для хворого, зате ні найменшої згадки немає там про вмирання чи смерть; 2. Якщо хворий справді має вмерти, бо так Бог порішив, а родина не кличе священика, бо боїться, що хворий налякається, тоді родина позбавляє свого хворого може останньої нагоди помиритися з Богом і вмерти в Божій благодаті, якщо вже мусить умерти. Тому то родина велику кривду робить хворому, коли кличе священика доперва тоді, коли хворий уже втратив свідомість. Чим більше він занепадає на силах і на свідомості, тим менше здібний він збуджувати жаль за свої гріхи, а через це тим менше він користає із Св. Тайни Маслосвяття. Через страх родини, щоб не налякати хворого, їхній хворий може назавжди занапастити свою душу.

Хто одержав Св. Тайну Маслосвяття і перед тим щиро висповідався та пожалував за свої гріхи, або, в наглому випадку, навіть і без нагоди до Сповіді щиро жалував за свої гріхи, той певно буде спасений. Але чи піде він просто до неба, того ніхто не знає. Учені богослови є того погляду, що чим більше сокрушений жаль має людина в годині смерти, тим більше гріхів прощається їй, а коли жаль справді аж дуже великий, тоді Бог у Своєму милосерді може також і всю кару простити такій людині. А коли Бог прощає всі гріхи і всі кари, тоді душа такої людини, після смерти тіла, піде просто до неба, хоч би яке грішне було давніше її життя. Саме тому родина, повторюємо ще раз, повинна завчасу кликати священика до хворого, щоб дати йому нагоду добре покаятись і помиритися з Богом якнайдосконаліше. У Св. Тайні Маслосвяття гріхи прощаються (а з ними також і кари) — вміру жалю. Чим більша втрата свідомости, тим слабший, а може й ніякий жаль. Із того є небезпека, що людина, до якої закликали священика доперва тоді, коли вона вже втратила свідомість, може пропасти на віки. Родина ж, яка не закликала священика раніше, хоч могла це зробити, тяжкий рахунок здаватиме перед Божим судом.

Мої внуки, виховані в католицькій школі, подібно як і інші діти, прийшовши до церкви на Службу Божу, не моляться так як треба, а клякнуть на кілька хвилин, зложать руки, розглядаються, а потім сідають і пальці рахують. Коли звернути їм на це увагу, то вони відповідають, що то стара мода молитись устами, мовляв, вони духом моляться. Чи воно так має бути?

Не можна похвалити дітей, які так моляться в Божому храмі, як Ви пишете, і певно не так учать їх у католицькій школі. Вони може щось чули про умову молитву, про молитву духом, думками й чуттям, але в католицькій школі певно не вчили їх того, що молитись устами — це старомодне. Адже ж уся богослужбова молитва

Церкви — це усна молитва на Службі Божій, на Утрені, Часах, Вечірні, Повечер'ї та Полунощниці і ті молитви муситься мовити устами, а не тільки думкою.

З другого ж боку, св. Церква дуже високо ставить умову молитву, як розважання-роздумування над таїнствами св. віри, над подіями з життя І. Христа, над Його страстями, ітп., бо в такій молитві духом чоловік не тільки молиться, але й заглиблюється, переймається, багато вчиться і зміцнює себе в духовному житті. На такій молитві душа молиться чуттями, чи своїми власними словами, яких не висловлює устами. Така молитва завжди нова, залежно від предмету, над яким хтось роздумує, і тому вона не знудиться так скоро й чоловік менше розсівається, ніж на усній молитві, коли відмовляє Отче наш, Богородице Діво чи інші, напам'ять вивчені молитви.

Ваші внуки може й моляться духом кілька хвилин, коли прийшли до церкви, бо ж не муситься мовити завжди тільки Отче наш і Богородице Діво. Може вони навчені в католицькій школі думкою віддати честь Євхаристійному Спасителеві, перед Яким клякають, і тоді вони добре моляться. Але потім розглядатись і пальц рахувати — це вже справді не належить ані д Божого храму, ані до молитви і того вони ніяк не повинні робити.

* * *

А. Пекар, ЧСВВ

ЧОЛОВІК ПРОВИДІННЯ

(З нагоди 25-ліття смерти Владики Дионисія Нярадія)

14 квітня ц. р. минуло 25 літ від дня несподіваної смерти одного з видніших українських владик на еміграції, бл. п. Владики Дионисія Нярадія, єпископа Крижівського (1915 - 1940), у Югославії. Він увійде в історію нашої Церкви, як *"Чоловік Божого Провидіння"*. Був це архиєрей повний посвяти Богові й своєму народові, що його Боже Провидіння покликало до праці аж у трьох наших єпархіях і то саме в критичний для них час.

У КРИЖЕВЦЯХ — БУДИТЕЛЬ НАРОДУ

Від 1777 р., на території нинішньої Югославії, для католиків східнього обряду існує т. зв. *Крижівська єпархія,* до якої включені: 1) до 11,000 т. зв. Жумберчан (залишки з'єдинених у XVII ст. "Ускоків"); 2)- до 28,000 Закарп. Українців (нащадки колоністів із Земплина та Боршодя у XVIII ст.); 3) до 12,000 українськии еміґрантів із Галичини (1900 рр. переселилися з Поділля та Лемківщини); 4) до 4,000 Македонців (залишки унійної праці ОО. Лазаристів у 1860-70 рр.) та 5) до 2,000 Румунів у Банаті. За статистикою з 1960 р. в Крижівській єпархії було 56,350 вірних та 61 священиків, що обслуговують 50 парохій.

Аж до 1889 р. Крижівськими єпископами були виключно Хорвати - Жумберчани. Та мадярська влада 1891 р. вислала туди єпископа-мадярона, Ю. Дрогобецького з Закарпаття, щоб він старався змадяризувати головно ж закарпатську еміґрацію.

Єп. Ю. Дрогобецький однак показався чоловіком вигідного життя. Він не дуже займався культурно-релігійним життям своїх вірних. Живучи великопанським життям, він узявся до розбудови церков у Крижівцях та на єпископських посілостях у Прибічі, чим задовжив єпархію до такої міри, що Апостольський Престіл відібрав від нього адміністрацію та передав її тодішньому ректорові Греко-катол. Семінарії в Загребі, о д-рові Дионисієві Нярадієві, якого вже дня 9 січня 1915 р. болгарський єп. Л. Младенов висвятив у Римі на єпископа.

Як Апостольський Адміністратор розлогої й різноманітної Крижівської єпархії, молодий Владика взявся з великою ревністю до праці. Привівши сяк-так адміністрацію до порядку, Владика Дионисій зачав відвідувати свої парохії, організувати нові церковні громади, будувати нові церкви, організувати церковні товариства, наглядати над навчанням катехизму та проповіддю Божого слова і т. п. Для опіки над сиротами й шкільною молоддю спровадив СС. Василіянок. Опіку над хворими й бідними віддав СС. Служебницям. Малу й велику Семінарію в Загребі дав під опіку ОО. Василіянам.

Сам Владика жив строгим, монашим житт м. Він був людиною молитви й строгих постів (р. у вел. пості не їв цілком м'яса). До церкви о-див на всі Богослуження, а вбожество практи у-вав до крайности (часом роздав бідним усі о-ші і сам не мав що їсти). Він старався вирос ти собі нові кадри відданого духовенства, що і го

Владика Дионисій Нярaдi

одушевляв своїм високим приміром. Для свого клиру зорганізував *"Т-во св. Йосафата"*, яке займалося народніми місіями, проповіддю Божого слова та допомагало матеріяльно й морально потребуючим священикам. Для священиків держав у єпископській палаті щорічні реколекції, для вірних єв. місії. У короткім часі Владика Дионисій духово відродив цілу Крижівську єпархію.

Та любов до свого народу казала йому братися теж і за освітню працю. Тому що знайшовся він без інтелігентів, перш за все постарався виховати собі кадри щирої інтелігенції. Свідоміших і здібніших священиків теж запрягав до культурно - освітньої праці, основуючи *"Просвитне Друштво"*. Для згаданого товариства постарався за друкарню, з якої виходили головно для закарпатської еміґрації *"Руски Новини"*, календарі та різні молитовники й книги. Сам Владика теж брався за перо, писав статті, видавав книжечки (про св. Йосафата, Митроп. Шептицького, Св. Кирила й Методія і т. п.), молитовники, катехизми й біблії. Видав теж і широке пояснення Св. Літургії.

У короткому часі Крижівська єпархія стала розцвітати й піднеслася на високий рівень духовного й культурного життя. А це все завдяки тому "великому Божому чоловікові", про якого пише о. М. Фірак, що він "забував на себе, а думав тільки про свій нарід, що страчений на чужині потребував постійної помочі" *(Руски Календар,* 1940).

ОБОРОНЕЦЬ ОДНОСТИ — НА ПРЯШІВЩИНІ

Мадяризація церкви й духовенства на Закарпатті на переломі нашого сторіччя витворила пригоже поле до релігійної боротьби, що її започаткувала нова чеська влада по першій світовій війні, кинувши між народом клич: *"Геть від Риму!"* Для нових аґітаторів Унія стала "мадярською вірою", а священство "мадярськими запроданцями."

На Мукачівському владичому престолі був ревний єпископ А. Папп (1912-1924), але родом Мадяр, який ніколи не зумів позискати собі прихильности своїх вірних. У 20-тих роках спалахнув тут сильний православний рух. У єпархії, де перед війною було ледве кількасот православних, за статистикою 1921 р. вже 60,986 вірних записалося православними. Православні насиллям зачали відбирати від греко-католиків церкви та викидати їх священиків. Релігійна боротьба розгорілася. Рим дальше не міг чекати. Тоді 1924 р. Рим відкликав єп. А. Паппа до Мадярщини, а Мукачівським владикою займенував ревного й поважаного людьми кан. П. Гебея, якому нарешті вдалося припинити релігійну боротьбу на Закарпатті, але втрати були великі.

Не йнакша доля чекала і Пряшівську єпархію, звідкіля єп. С. Новак утік ще 1918 р. до Мадярщини, а управу єпархії лишив на Ген. Вікарія, д-ра М. Руснака. Православний рух на Пряшівщині започаткував священик Григір Вархол, що 1920 р. повернувся з Америки до свого рідного села Бехерова та перетягнув на православ'я 84 родини (село мало 120 родин). Його акцію підпер Чехами наставлений сенатор Юрій Лажо, який дав спровадити до свого села, Вишний Свідник із скитальщини архимандрита Віталія Максименка, що осівся в поблизькому селі Ладомирові та звідтіля повів свою *"місійну працю"* при помочі московських священиків-скитальців ("білогвардійців"). У короткому часі вони здобули собі до 2,000 вірних.

Апостольський Престіл довго не чекав. Коли єп. С. Новак відмовився Пряшівського престола, Рим назначив у жовтні 1922 р. єп. Дионисія Нярадія Апостольським Адміністратором. Владика відразу забрався до праці. У своєму першому Пастирському Листі заявив, що він є їхнім братом не тільки *"по вірі"*, але й *"по крові"*, бо предки Преосвященного походили із Земплинщини. Далі писав, що від хвилі свого назначення на Адміністратора Пряшівської єпархії, він має лише для них жити, для них працювати, а як би була потреба, то за них має й життя віддати. Тому закликає духовенство й вірних: *"Я хочу бути Вашим добрим пастирем, будьте для мене добрим стадом. Будьте людьми молитви, праці й жертви. Моліться за мене, щоб я став єпископом молитви, терпіння й жертви для Вас!"* (Нива 1923).

Свою віддану працю Владика Дионисій повів у двох напрямах: 1) він змагався закріпити основи Унії в дусі св. Кирила й Методія, щоб так раз на все відкинути закиди агітаторів, що *Унія — це мадярська видумка;* 2) усіма силами намагався усвідомити священство й вірних, що вони повинні збудитися з народнього сну, як це їм заповідав їхній будитель, о. кан. Олександер Духнович: *"Підкарпатські Русини, оставте глибокий сон!"* Тим хотів доказати, що українське духовенство свідоме й працює теж і на культурній ниві для добра свого народу. У передмові до книжки *"Житье св. Кирилла и Методія"*, що нею хотів відновити унійні традиції на Закарпатті, Владика писав: "Коли мене Господь Бог післав у ці сторони, щоб я як архиєрей провадив свій милий руський нарід по дорозі Божої правди, то я з Псальмоспівцем сказав: *"Аще забуду тебе, народе мій, забвенна буди десница моя!"* Я люблю тебе, народе мій! І та любов гонить мене, щоб у цій першій моїй книжечці описати життя наших слов'янських Апостолів. Якщо її будеш перечитувати, то з неї навчишся як треба цінити ту віру, котрої нас навчали святі Кирило й Методій, за котру вони так багато терпіли й трудилися. Якщо прочитаєш цю книжечку, навчишся, як треба боронити св. віру, бо знайдуться вже й такі люди, що помітують своєю вірою, готові її продати за гроші та виректися її!"

Щоб започаткувати усвідомлення вірних і духовенства, Владика вижив нагоду 120-ліття від уродження закарпатського будителя о. О. Духновича і день 24. IV. 1923 р. проголосив *"національно-релігійним святом"*, що його мали обходити як поодинокі парохії так і єпархіяльні школи. При допомозі Владики для священиків обидвох єпархій Закарпаття зачав виходити журнал *"Душпастир"*, а для вірних *"Благовістник"*. Він постарався оснувати по селах читальні, організації молоді, для інтелігенції заснував тижневу газету *"Руськоє Слово"* (воно по його відході з Пряшева набрало москвофільської орієнтації, але Владику все обороняло).

Спочатку духовенство ставилоси до нього холодно й непривітно, як *"до чужого"*. Та Владика не знеохочувався. Він їздив, навчав, потішав, заохочував і проповідував. Своїм приміром потягав він священство, показуючи їм як треба любити свій нарід і з якою ревністю треба для того народу працювати. *"Для мене,* — писав він своїм священикам, — ***найбільшою потіхою є, коли бачу, що священик віддано й з любов'ю працює між своїми вірними"*** (див. Душпастир 1925 р., стор. 238).

Нарешті апостольський дух "Божого Чоловіка" переміг. Вже кілька літ пізніше *"Русское Слово"* (тоді вже москвофільської орієнтації) писало про нього: "Їх Преосвященство, еп. др. Д. Нярадій чужим був, а все ж таки стався нашим. Нашим зробила його велика любов до вірних і нашої єпархії. Не без малих трудів відвідав він цілу єпархію, всюди навчав, всюди послужив вірним, всюди переконався про місцеві потреби. Це відчув і нарід. Задля такої любови нарід держався своєї віри, а іновірці, навіть самі православні, шанували його!"

Коли вже православна агітація була вповні зізольована, адміністрація єпархії впорядкована, духовенство освідомлене, вірні утверджені у св. Унії, Владика Дионисій звернувся до Апостольського Престолу з проханням назначити нового Апостольського Адміністратора до Пряшева, в особі популярного вже єромонаха Павла Гойдича, ЧСВВ, який і перебрав управу єпархії 19 лютня 1927 р. Так нарешті, по п'ятьох роках тяжкої праці, Преосв. Д. Нярадій міг був вернутися до своєї Крижівської єпархії, щоб там далі продовжати свою віддану апостольську працю.

Катедра і єпископська палата в Крижівцях

ДОБРИЙ ПАСТИР — У КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

В осени 1938 р., вже в неспокійних, передвоєнних часах Закарпаття нарешті дочекалося територіяльної автономії. На чолі уряду станув улюблений о. монс. Августин Волошин, що його нарід називав "Батьком". Та вже 2 листопада 1938 р. прийшло проголошення Віденського арбітражу, що віддав долішню частину Карпатської України Мадярам, разом із головними містами Ужгородом, Мукачевом і Береговом. Осідок карпато-української влади був перенесений до Хусту.

Владика Мукачівської єпархії, Преосв. Олександер Стойка (1932-1943) тоді ще орієнтувався на Мадярщину, тому остався зі своєю капітулою в Ужгороді, а до Хусту вислав тільки свого Ген. Вікарія в особі Монс. Людвика Міні. Так 280 українських парохій Карпатської України осталося без єпископа. У тому часі Преосв. Д. Нярадій відбував свої відвідини в Римі (т. зв. *"ад ліміна"*). Коли він дня 13 листопада 1938 р. прийшов на авдієнцію до Святішого Вітця зложити звіт своєї єпархії, Папа Пій XI відповів: *"Я про щось іншого хочу з тобою поговорити. Мусимо чим скоріше подбати про бідний нарід під Карпатами. То ж ти підеш на Підкарпаття!"*

Владика не встиг іще був вернутися до Крижевців, а вже з Нунціятури в Београді прийшла телеграма — негайно вдатися до Хусту, бо грамотою з дня 15 листопада 1938 р. він був займенований Апостольським Візитатором Мукачівської єпархії, що осталася в рямках Чехословаччини. Дня 29-го т. м. Владика приїхав до Хусту, де дня 4-го грудня 1938 р. відбулася його святочна інсталяція.

На новому місці Владика Дионисій взявся ревно до праці від першого дня свого приїзду. Його секретарем став єромонах С. Решетило, ЧСВВ, знаний оборонець віри підчас православного руху на Закарпатті. Своїх питомців Владика стягнув з Ужгороду та примістив їх в Оломовці, назначуючи ректором іншого ревного Василіянина, о. Мирона Калинця. Василіяни в Хусті зайнялися й духовною пресою, продовжуючи публікацію *"Благовісника"*.

Владика за всяку ціну хотів збудити духовенство Карпатської України й запрягти його до культурно-освітньої праці та до ревної праці в дусі Католицької Акції. Тому скликав конференцію всіх прото-пресвитерів, на якій намітив для священиків плян праці, щоб *"кожен священик був духовним батьком своєї парохії."* Не дивлячись на зимову пору, він зачав інтензивну поїздку по своїй єпархії, щоби піднести в народі духа та заохотити клир до відданої праці для добра народу, від якого многі були відчужені. Владика зорганізував і т. зв. *"Т-во Греко-католицьких Священиків"*. Прямий контакт із духовенством удержував через свій єпархіяльний *"Вісник"*, що його перше число появилося 1. І. 1939 р. До помочі Владиці стали теж і ОО. та СС. Чину св. Василія Великого, які повели релігійно-виховну працю в цілій Карпатській Україні, основуючи свої центри в Хусті, Бичкові й Рахові. У короткому часі церковно-релігійне життя на Карпатській Україні унормувалося і зачало наново розцвітати.

Однак Преосв. Д. Нярадієві не судилося розвинути свою широкозакроєну апостольську працю на Карпатській Україні. Дня 16 березня 1939 р. мадярські війська зайняли Хуст. Владику ув'язнили і під військовою ескортою вивезли його до Будапешту, де Апостольський Нунцій порадив йому виїхати до Югославії. Так дня 29-го березня 1939 р. Кир Дионисій прибув до Загребу, звідкіля відразу удався до Риму, щоб особисто здати звіт Святішому Отцеві з останніх подій у Карпатській Україні.

Праця була життям для Владики. Тому, повернувшися до своєї Крижівської єпархії, він дальше продовжав своє апостольське діло, до якого заправлявся молитвою, постом і вмертвінням. Підчас своєї апостольської подорожі, відвідуючи парохію у Мрзло Поле, дня 14. IV. 1940 р. нагло помер серед загадочних обставин. Може колись дізнаємося про правдиву причину й спосіб його геройської смерти.

В особі бл. п. Владики Дионисія Нярадія наша Церква втратила *"великого Божого чоловіка"*, *"чоловіка Божого Провидіння"*, що вповні заслужив собі на йменя *"Доброго Пастиря"*, бо він *"своє життя віддав за свої вівці!"*

Хай же ж пам'ять про нього живе з роду в рід!

СЛОВО РІДНЕ!

О, слово рідне! орле скутий!
Чужинцям кинуте на сміх!
Співочий грім батьків моїх,
Дітьми безпам'ятно забутий!

О, слово рідне! Шум дерев!
Музика зір блакитнооких,
Шовковий спів степів широких,
Дніпра між ними левій рев!

О, слово! будь мечем моїм!
Ні, сонцем стань! вгорі спинися,
Осяй мій край і розлетися
Дощами судними над ним!

О. Олесь

ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ

ЮГОСЛАВСЬКОЇ ВІЦЕ ПРОВІНЦІЇ СЕСТЕР СЛУЖЕБНИЦЬ ПРЕСВ. НЕПОРОЧ. ДІВИ МАРІЇ

Наприкінці минулого сторіччя, в 1892 році, у празник Успіння Божої Матері, започатковано активне Згромадження Сестер Служебниць Пресвятої Непорочної Діви Марії на західніх землях України. З огляду на великі місійні запотребування нашого народу, в якому болюче відчувалося брак жіночого чернецтва, наступив буйний і скорий розквіт нової законної спільноти, якої ряди зростали скорим темпом, бо наша жіноча молодь, спрагнена життя євангельської досконалости, вступала численно під стяг апостолок євангельської благовісти. З цілим жаром молодечої ревности, здібної до геройської посвяти, віддались вони апостольській праці, а доми Сестер Служебниць щораз густішою сіткою зачали вкривати Галицькі землі.

Наш нарід потребував їхньої місійної, виховної й харитативної праці і вони обняли виховання молодого покоління, догляд хворих, старання за Божі храми й престоли.

Десять років після заснування Згромадження гурток Сестер місіонерок подавсь у Канаду, а в 1911 році до Бразилії, де створили осібні, тепер квітучі провінції.

У 1906 році Преосвященний Кир Юліян Дрогобецький, Єпископ Крижевацький, запросив Сестер Служебниць обняти заряд кухні в його палаті і в конвікті хлопців. Вони прийняли запрошення, але як започаткування діяльности Сестер у Югославії усталено дату пізнішу, 1-го жовтня 1915 року, коли Преосвященний Кир Дионисій Няраді відкликав Сестер із палати й конвікту та вислав до Куцури на місійну працю, що її Сестри з питомою собі ревністю зорганізували та здобули симпатію й допомогу місцевого населення.

У 1919 році передано Сестрам державну захоронку з мешкальним будинком. Тут вони виховали й навчили любити Бога велике число дітей, з яких опісля вийшло десять священиків, один Єпископ та десять Сестер.

У 1927 році створили Сестри дім у Руському Керестурі з великою каплицею, де посьогодні люди сходяться на молитви, Хресну Дорогу, вервицю, духовне читання.

У 1937 році зроблено Сестрам фундацію. Добродій, Дионисій Диоказий, подарував Сестрам свій гарний дім з огородом коло церкви в Куцурі. Построєно там каплицю в честь св. священомученика Йосафата, що її поблагословив Преосвященний Кир Дионисій Няраді, який великим власним грошевим вкладом відновив дім Сестер.

У 1940 році, коли через воєнні дії зв'язок з Галичиною був перерваний, відкрили Сестри власний новіціят у Югославії, якого духовний провід обняли Отці Василіяни.

Зі зростом числа членів слідувало відкриття нових домів. У 1940 році обіймають Сестри економію в Єпископській палаті у Крижевцях, у 1941 відчиняють свій власний дім у Дюрдеві. В 1955 році посвячено у Вербасі дім, що його Сестри збудували. Тому що дім виявився за малий, у 1964 році, за старанням Головного Заряду в Римі, закуплено інший, гарний, просторий дім.

Важливою подією для югославських Сестер була Генеральна Капітула, яка відбулася в Римі 1956 року. Взяли в ній участь також Сестри з Югославії і тоді, за ініціятивою ново-вибраного Головного Заряду, вирішено дати Сестрам медичний вишкіл, щоб могли обняти працю по лікарнях як мед-сестри. За грошевою допомогою Матері Генеральної Єроніми Химій збудовано дім у Новім Саді, де замешкали Сестри, які працюють у шпиталі. Тепер розбудовують Сестри новіціят у Руськім Керестурі, бо не мають приміщення для новичок, та мають надію, що св. Йосиф, Покровитель їхньої Віце-Провінції, знайде благородних добродіїв, які їм матеріяльно допоможуть.

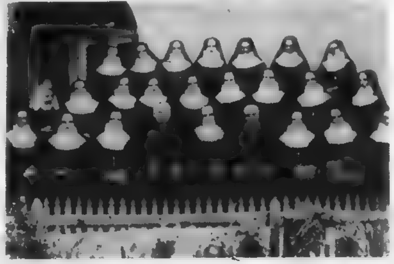

Посередині І-го ряду здолу ВПреп. Мати Єроніма Химій — Генеральна Настоятелька Сестер Служебниць під час канонічної візитації Сестер у Югославії

Відданого Добродія й Протектора мають Сестри в Особі Високопреосвященного Архиєпископа Кир Гавриїла Букатка, якому в великій мірі завдячують свій розвій. З неменшою прихильністю відносяться до Сестер Всч. Отці Душпастирі та Впр. Отці Василіяни, які з посвятою трудяться над духовним проводом новіціяту.

Югославська Віце-Провінція це одна з клітин розгалуженого вже широко в світі Згромадження, в Европі, в обидвох Америках, Північній і Полудневій. Сестри ширять Божу славу в Канаді, в Сполучених Державах Америки, у Бразилії й Аргентині, де трудяться успішно на полі шкільництва всіх ступенів і родів, зачинаючи від елементарного навчання та кінчаючи на університетських викладах, які цього року обіймають, на полі шкільництва, ведучи власні лікарні й доми для старших віком і знемощілих; трудяться над релігійним і національним вихованням нашої молоді, даючи курси релігії й українознавства під час року та в часі літніх вакацій на теренах чужих українській культурі.

Сестри з Югославії працюють не тільки у власних домах, але виїздять теж на апостольські праці до інших провінцій і під цю пору трудяться для услуг нашої Церкви в Римі, в Англії, Франції й Канаді.

Редакція "Світла" бажає Преп. Сестрам Служебницям у Югославії, щоб Милостивий Господь і Пречиста Діва Марія благословили їх працю великими успіхами для Церкви, Народу та їхнього чернечого Згромадження!

о. Дамаскин Попович, ЧСВВ

БІЛОРУСЬ

Історія Білоруси. — Ми маємо сусіда, якого історія сягає початків історії України, якого доля подібна до нашої долі, з яким в'язала нас — одиноким із сусідніх народів — симпатія. Цей нарід — це Білорусини, що мешкають на північ від України.

Географічне положення, біднота й недорозвиток не дозволяють Білорусі утворити вповні самостійну державу. Колись у давнину — за княжих та литовських часів — Україна й Білорусь творили дійсно чесну й щиру федерацію. Це може укритись у майбутності, але заважить у тому, де Білорусь буде шукати опори. Для безпеченства України перед Москвою буде це річчю величезного значення мати Білорусь у союзі зі собою.

Білорусини — це нащадки східньо-слов'янських племен Кривичів, Радимичів і Дреговичів. У X віці постали тут окремі волості б. Смоленська й Полоцька, що завдячували свій зріст річним торговим шляхам. Смоленський край скоро дістався під владу Києва; полоцьке князівство було зразу незалежне під владою Рогволода, але 980 р. у війні з Володимиром В. Рогволод погиб, його донька Рогніда стала жінкою Володимира і Половчани піддалися Києву. Пізніше Володимир лишив там князем сина Рогніди Із'яслава. Його нащадки, зокрема Всеслав (1044-1101), вели політику відокремлення. Білорусини приняли з Києва християнську віру. Білоруські землі жваво торгували з Україною й західніми країнами. Дальше роздріблення білоруських князівств при економічному й політичному ослабленні Київської Держави спричинило те, що полоцька земля опинилась у складі литовської держави Гедиміна (1316-1341). Його наслідник Ольгерд об'єднав (1471) білоруські землі й частину українських. Об'єднання білоруських і українських земель у литовсько-руському князівстві відбувалось при збереженні їх самоуправління. "Руська" мова (з'українщена старослов'янська з великою домішкою білоруської) стала до половини 16 віку урядовою мовою держави, актів, дипломатичного листування, судів і культурного життя (Судебник 1468). Білоруські (литовські) літописи 1516 р. зв'язані з писанням княжої Руси.

Після Люблинської унії (1569 р.) в Литві стали переважати польські впливи. Білоруське панство польщилося, велася боротьба між прихильниками православ'я і католицтва. Хоч українські землі перейшли до Польщі, а білоруські до Литви, однак українсько-білоруські зв'язки в 16-17 вв. лишились і далі міцними. Білоруські братства (в Могилеві, Орші, Вітебську, Несвіжі) виступали з Українцями проти польських і католицьких впливів. Книги з книгарень Заблудова, Вільни, Єв'я, Могилева були відомі в усій Україні. Спільною була й релігійно-полемічна література, як збоку православних і протестантських, так збоку католицьких авторів. Козацькі виступи й народні повстання в Україні знаходили відгомін у Білорусинів. 1596 року їх повстанці співділяли з С. Наливайком. 1648 р. коли за Хмельницького повстання проти Поляків охопило майже цілу Білорусь, численні загони були під командою Білорусинів і козаків-запорожців, доки не скінчилася війна з Поляками 1654 р. Після розбору Польщі 1772-1795 р. Білорусь увійшла була до складу російської імперії. Але за Катерини II посилюється полонізація, а від 1831 р. переводиться знову насильне московщення. Білорусь занепадає культурно. 1840 р. цар Миколай заборонив саму назву Білорусь. У 1839 р. зліквідовано там Уніятську Церкву. Політичний рух розпочався підчас 1905 р.; тоді після проголошення т. зв. релігійної терпимости частина Білоруси, що була уніятською до 1839 р., повернула масово з православ'я на католицтво, змінивши обряд на латинський, бо російська влада не зачіпала латинників. Ось так виробився поділ Білорусинів на православних і католиків.

Тепер Білорусинів католиків є 2 мільйони і вони вживають у письмі латинки. Але в тих латинників жила пам'ять Унії, а разом із тим деяке поняття білоруської народности.

Одначе аж 1 світова війна, а саме невдачі й розвал царату, дали змогу відродитися Білорусі політично. 1919 р. постав БРСР, а Ризький договір віддав Польщі північно-західню Білорусь, доки 1939 р. большевики не окупували її в БРСР.

Усіх Білорусинів є понад 10 мільйонів. Білорусини в Україні розсіяні в невеликому числі. За переписом із 1926 р., є їх там 76 тисячів (із них половина в містах, робітники; в півн. Кавказі 50 тисяч, де скоро винародовилися).

Митрополит А. Шептицький і Білорусь. — У 16 віці православна Церква в Україні й Білорусі дуже занепала, тому свідоміші єпископи заключили Унію з Римом у Берестю. Бог післав ревних провідників, що, як Митрополит В. Рутський і св. Йосафат, оживили Василіянський Чин, збільшили число священиків, закладали школи, давали місії, закладали відпустові місця нпр. Жировиці, так, що число греко-католиків (уніятів) доходило тоді до 9 мільйонів. Та з півночі надходила буря. Цариця Катерина II стала насилу переводити Білорусинів на православ'я. І так російський режим зв'ялив св. Унію. 1905 р. після проголошення релігійної толеранції частина Білорусинів, що була до 1834 р. уніятами, повернулася масово (до 250 тисяч) на латинство.

Митрополит Шептицький, коли став Митрополитом у Львові, зачав свої заходи, щоби привернути Унію в Білорусі й Україні. Нав'язав зв'язки з тими Білорусинами-латинниками, що бажали назад вернутися до грецького обряду. Разом із тим були вони білоруські народовці-патріоти. Митрополит помагав їм до студій в українській колегії в Римі, в Інсбруці та у Львові, заохочував їх переходити назад на східній обряд, проповідувати по білоруському та працювати для рідного народу.

1902 р. Митрополит зважився на небезпечне діло. Потайки, на пашпорт світського чоловіка, поїхав у Білорусь, відвідав Вильну, Слуцьк і Мінськ та познакомився там з провідними Білорусинами. Відтоді ще тепліше заопікувався не тільки уніятським рухом у Білорусі, але і їх національним відродженням, помагаючи білоруським виданням та політичним еміґрантам — як треба — і фінансово.

А. Луцкевіч пише в своїй статті "Митрополит Шептицькій і Беларускі рух", що його батько Янко Луцкевіч, провідник Білорусинів, дуже часто заїздив до Львова на нараду з Митрополитом. Він вірив, що тільки через унію відродиться Білорусь національно. Разом із Митрополитом уложено тоді плян великого земельного банку, що парцелював би панські маєтки в Білорусі між білоруських селян. Між тих селян поселено б дещо свідомих та до унії прив'язаних Галичан, щоб ширили ідею унії в Білорусі. Фінансів на той банк мав достачити потайно Митрополит. Та польські дідичі в Білорусі донесли про цей плян Столипінові, тодішньому російському прем'єрові, і він відмовив дозволу на цей банк. Луцкевіч закінчує статтю, що вдячна пам'ять про Митрополита по нинішній день живе глибоко в серцях білоруського громадянства.

Другий білоруський патріот о. Адам Солодух розказує, як Митрополит підпомагав перші білоруські часописи, як переконував високі кола в Римі, що спольщені латинські єпископи і ксьондзи перепинюють справу унії в Білорусі, як Митрополит прислав у Білорусь (1917) бл. п. Владику Йосифа Боцяна, що своїми відправами у східньому обряді та проповідями в білоруській мові розбудив Білорусинів, і як щедро Митрополит підпомагав білоруський рух.

СЕРЕД КНИЖОК

ПОВІНЬ. Дарія Ярославська. Роман у трьох частинах. Торонто. "Добра Книжка", 1964, стор. 266. Ціна: 3.50 дол.

"Постаті й події в романі є моєю видумкою і не мають ніякого відношення до людей, що жили й діяли в таборову добу" — застерігає авторка. Однак читачеві добре відомі всі постаті й події. Подій власне, нема, є безліч епізодів таборової метушні. Довга заздрість Ілька кінчається бійкою, а таборяни, після довгих приготувань, вітають єпископа.

Героїня Ірина Наверська трохи ґумсунівська, а отець Ґавота дуже побожний і милосердний. Всі інші — доктори, маґістри, директори, паскарі і поліцаї — поводяться, як таборові люди.

Розповідь Д. Ярославської безпретенсійна, але цікава.

ПОПУДНИК. Марія Кузьмович-Головінська. Сценічна картина в 5 відслонах. Торонто, "Добра книжка", 1965, стор. 44. Ціна: 1 дол.

Попудник — це лісовий дух, за бойківським повір'ям. Крім попудника, є ще вітреники, вітрениці, які беруть участь у людській боротьбі між злом і добром.

Драма — більш схематична, ніж символічна — відбувається на Бойківщині у воєнні роки.

ВЕСЕЛКА СТРАЖДАНЬ. Єп. Ф. Шін. Переклад о. В. Фірмана. Торонто, в-во оо. Василіян, 1965, стр. 56. Ціна: 50 центів.

Книжечка дає духовні роздуми на підставі семи слів Христа, розп'ятого на хресті.

("Українські Вісті" — Едмонтон)

о. канонік Антін Луговий

СПОСТЕРЕЖЕННЯ З МОЄЇ НЕДАВНОЇ ПОЇЗДКИ ДО ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

З початком цього року я відвідав Південну Америку. Звидів деякі міста й місцевості в Бразилії й Арґентині, країнах, що становлять дві треті цілої Південної Америки.

Цю мою поїздку описав я недавно у Вінніпеґськім тижневику "Поступ". Але тому, що в моїй подорожі я найбільше стрічався з оо. Василіянами, вважаю за відповідне написати дещо до "Світла", яке є релігійним місячником цього заслуженого Чину в Канаді.

ЧОМУ Я ЇЗДИВ ДО ПІВД. АМЕРИКИ?

Ми тут у Канаді вже від початків нашої першої іміґрації чули багато гарного про Бразилію і також про Арґентину. На жаль дуже рідко стрічалися з людьми з тих країн, а то через далеку віддаль, підсоння і можливо мовні труднощі.

БРАЗИЛІЯ Й АРҐЕНТИНА

Бразилія така простора, як Канада або Европа. Населення її сягає 75 мільйонів душ. Урядова мова Бразилії портуґальська. За американського доляра там платять 1825 крузерів. За доляра можна там купити чи оплатити те, що тут коштувало б два або три доляри.

Арґентина значно менша від Бразилії. Її населення числить 22 мільйони душ. Тут урядова мова є еспанська. За доляра платять 151 пезів.

І в Бразилії і в Арґентині є поважна домішка інших народностей: Італійців, Німців, Слов'ян, Японців і інших. Також є мала домішка чорних неґрів і Індіян.

РЕЛІГІЯ — ЦЕРКВА

Поминувши провінцію Квебек, наша Канада є у великій більшості протестантською країною. Так само і Злучені Держави. І навпаки, Бразилія й Арґентина є на 97% католицькими країнами. Однак є тут одне важне застереження. Наш католицизм у Канаді і Злучених Державах є, на загал, живим і діяльним. У південній Америці справа мається дещо інакше. Там є багато католиків "із метрики", що знають церкву в часі хрещення, вінчання й похорону. Покликання до духовного стану там дуже слабі, в кожному разі слабші від наших. У цілій Південній Америці знаходимо не лише численних европейських місіонарів, але також тисячі місіонарів та місіонарок із Канади і Злучених Держав. Протестантські секти мають у Південній Америці около 10,000,000 душ.

УКРАЇНЦІ В БРАЗИЛІЇ Й АРҐЕНТИНІ

Бразилійці українського походження дають число около 120,000 душ, у тому 90 тисяч католиків, переважно замешкалих у провінції Парана. Щодо новоприбулих Українців, то списки з 1951 р. подали їх на 7,000. Решта це давні іміґранти, або їх діти-внуки, — народженці Бразилії.

Арґентинці українського походження, — не такі давні як Бразилійці, — числять яких 120-150 тисяч, у тім около 75,000 католиків. Точної статистики нема, бо при теперішнім переписі населення не питають людей якого вони походження, лише питають про місце народження. Отже наші Бразилійці й Арґентинці, так як наші давні іміґранти в Канаді, записалися під різними іменами: як Австріяки, Росіяни, Поляки, ітд. Теперішню статистику Бразилії й Арґентини спирають на неточному природному прирості.

Василіянин-душпастир вирушає в дорогу, щоб обслужити наших вірних у віддалених місцях! Коло нього стоїть автор статті — о. канонік А. Луговий.

МІЙ ВСТУП ДО БРАЗИЛІЇ

Перший раз вступив я на бразилійську землю в четвер 28 січня в місті Ріо-де Жанейро, що начисляє 3,500,000 населення. Є це дуже гарне, багате портове місто. Тут мене привітав і заопікувався мною Впр. о. Ір. Маланяк, ЧСВВ, що прибув туди 250 миль із Сан Павльо. Наступного дня ми опинилися в нашім "Сан Павльо". Кажу "нашім", бо тут є наша українська католицька парохія, якої парохом є сердечний, гостинний та дуже діяльний Бразилієць, о. Іринарх Маланяк, ЧСВВ.

У неділю 31-го січня я мав привілей співати в нашій церкві Службу Божу. Хор співав мелодійно і жваво, аж душа радувалася. Добрі Сестри Служебниці, що ведуть тут школу, приготовили концерт, на якім одна з парохіянок, пані Іванчук, вручила мені гарну пам'ятку від парохії. Із ласки о. Маланяка, я перебув у Сан Павльо 4 "заняті" дні, а потім вибрався до Куритиби, столиці провінції Парана.

КУРИТИБА

Куритиба це місто, що має 600,000 населення. Воно нам мало знане, але тим для нас важне, що тут є резиденція Українського католицького Єпископа на Бразилію, дві парохії під проводом оо. Василіян, манастир оо. Василіян, школа-інтернат Сестер Служебниць, конвент Катехиток і інститут студентів ЧСВВ, що вчащають до місцевої Великої Семінарії на філософію й теологію. Цього року є їх 11. Тиждень перед моїм приїздом, Преосвященний Йосиф Мартинець висвятив трьох богословів на священиків.

У неділю 7-го лютня дали мені привілей служити Службу Божу з двома оо. Василіянами, а Преосвященний Кир Йосиф Мартинець виголосив проповідь та посвятив фундамент під нову церкву. — Оголошуючи це торжество, о. парох згадав, що "в церемонії бере участь о. Луговий із Канади, що понесе вісті про Куритибу до Арґентини і до далекої Канади."

У понеділок після торжества на подвір'ю старої малої церкви замітний був більший рух. Робітники зачали виливати цементовий фундамент під нову церкву. Робили вони це не машинами, але ношами. Поштовх до будови дала "феста" (пікнік), що принесла в неділю пополудні деякий матеріяльний зиск.

У Куритибі перебув я більше як тиждень, із малими перервами. Був це милий тиждень, у котрім я натішився гостинністю Преосвященного Кир Йосафата, оо. Йосифа Прийми — протоігумена, Маркіяна Пенсака, Миколи Іванова, Петра Белара й Інокентія Барана, — всіх членів ЧСВВ. — За всі прислуги і за їх щирість, сердечна їм подяка!

Зліва Всч. о. А. Луговий і брат Василь Цимбалістий ЧСВВ, студент богослов'я

ПОНТА ГРОССА — ІВАЇ — ПРУДЕНТОПОЛІС

Ще перед торжеством у Куритибі, о. Маркіян зробив пропозицію відвідати Понта Гросса й Іваї. Понта Гросса, це 80 тисячне місто, що лежить яких 40 миль на захід від Куритиби. Там є наша церква, в якій душпастирює о. Рафаїл Лотоцький, ЧСВВ (любитель українського мистецтва), і шпиталь під проводом Сестер Служебниць.

Багато дальше на північний захід від Понта Гросса, далеко від залізниці, в горах-лісах, при червоно-болотнистій дорозі є інше важне для нас місто: Іваї. Це осередок місійної округи оо. Василіян. Є там велика церква, манастир, новіціят і схолястикат оо. Василіян, як також школа та шпиталик Сестер Служебниць. Мило було мені тут стрінутися з Преп. Братом Вінкентієм, якого родичі, п-во Прихідки мешкають у Торонті. Брат учить там схолястиків англійської мови, а в серпні має їхати до Риму на студії на священика-місіонаря. У цій місцевості я бачив на власні очі, як оо. місіонарі вибираються на місії на конях, верхом.

ПРУДЕНТОПІЛЬ

Прудентопіль у Парані, це сказати б "столиця" української Бразилії. Кілька днів після торжества в Куритибі, оо. Василіяни вибралися з Преосвященним Кир Й. Мартинцем до Прудентополя на соборчик священиків. Із тієї нагоди запрошено туди і мене, на що я радо згодився і з чого багато скористав, бо там побачив майже всіх наших священиків Бразилії і українську "столицю". У Бразилії працює около 35 отців Василіян і 6 світських священиків. На соборчику було всіх 33. Перша половина дороги була легка, але не друга половина, бо шутрована й каменияста. На щастя наші ґуми під каміоном-веном не тріскали. Можливо тому, що наші отці — було нас дев'ять із Преосвященним — були в доброму гуморі.

Прудентопіль це невелике місто. Може яких 15,000 душ. Перша річ, що впадає в очі туриста, це семінарія св. Йосифа. Вона має п'ять поверхів, а кожний поверх може мати около п'ять метрів (ярдів) височини. Коло семінарії велика церква; зараз через дорогу друкарня під проводом о. В. Зінька, ЧСВВ; відтак школа Сестер Служебниць, новіціят і школа Катехиток Христового Серця. Я відвідав всі ці установи, розмовляв з Отцями на соборчику, з Сестрою Вартоломеєю, провінціяльною, із новичками (котрим я заспівав канадійський гимн, а вони мені бразилійський); із панною Шульган, директоркою школи Катехиток і з її вчительками та студентками. О, які милі ті мої спомини з Прудентополя!

Прудентопіль! Кажуть, що звідси ще донедавна наші василіянські місіонарі обслугували на конях, возами, рідко-коли автобусами й автами, місійний дистрикт великий як ціла наша Галичина.

ПОРТО АЛЕҐРЕ

У Порто Алеґре, де є летовище, перебув я одну добу. Там є наша церква, що її обслуговують оо. Василіяни з Куритиби, але нерегулярно, через брак священиків. Я переночував у школі Сестер Служебниць і мав для них Службу Божу. Сестер є 16. Вони дуже гарно й виразно відповідають на Св. Літургії. У школі мають около 1,000 студентів, від початкової кляси аж до матури. Удержання і школу оплачують самі студенти приватно. Богатіші платять більше, бідні менше.

При цій нагоді я довідався, що в тій частині світу, багаті родичі вважають собі за честь і привілей посилати своїх дітей до школи Сестер, бо в таких католицьких школах діти дістають краще виховання.

На поручення Сестер, панове Ференц і Г. Томашевський, діяльні члени громади, взяли мене на оглядини свого великого і прегарного міста. Обставини зложилися так, що я мусів відлетіти зараз пополудні, і тим самим попрощатися з Бразилією та вступити на арґентинську землю.

Казимир Грицина

ОТЕЦЬ ІГУМЕН КЛИМЕНТІЙ ШЕПТИЦЬКИЙ ПРИ БОГОСЛУЖЕННЮ

1939 року на Спаса отець ігумен молилися, а клякнули собі у дверях захристії. (Підчас відправ у Святая Святих крім тих, що стояли при престолі, був лише захристіян і ніхто більше). Коли стали від молитви і побачили мене, кажуть: "О добре, що ви є. Я хочу, щоб Ікону Божої Матері дати назад на Її місце за престіл. До вашого розпорядження всі столярі-браття". І дали відповідні вказівки. Я сказав, що прочани це з радістю приймуть, бо дуже боліли, що Вона висить на іконостасі. Тоді і вони зробили мені докір, чому я їм цього скоріше не сказав. А що я мав уже плян у голові, як прибрати Ікону, то сказав, що мені треба буде коней поїхати до Глинян позичити дещо, порт'єри, рушники, тощо. "Тоді, коли вам треба буде, скажете отцеві настоятелеві і він дасть вам фіру". Браття столярі тішилися і мені дуже помагали. Я позичив вишивані речі у Глинянах і провізорично прибрав Ікону. Закликав отця ігумена. Вони оглянули і їм подобалося. Тоді я вбрав Ікону уже на стало, але закрив усе і аж на Литію відслонив. Ще дали мені вказівку, що перед Іконою можу поставити багато цвітів і свічок. Вони знали, що люблю квіття, хоч не люблю паперових чи штучних і не люблю забагато. Коли прийшли на Литію в 10-ій год. вечором перед Успінням і я відслонив Ікону, прибрану вишивками, квітками й освітлену силою свічок, то вони довго стояли і дивилися на добру нашу Матір. А всі стояли з запертим віддихом, бо відчували їх ніжну любов і розмову з найліпшою нашою Мамою. Коли по торжественній Службі Божій у день празника, по обході довкола церкви з Найсвятішими Тайнами в монстранції, більше як сорок священиків увійшли в Святая Святих і по благословенню Найсвятішими Тайнами співали "І іспрaви я", я підійшов до сл. п. отця Гуглевича батька, бо він мав чудовий голос (о. Гуглевич син, катехит гімназії, мав теж чудовий голос, але не такий гарний) і попросив: "Отче совітнику, прошу "Под Твою милость". Він легко усміхнувся, потакнув головою і, коли скінчили "І іспрaви я", а о. Гуглевич почав "Под Твою милость", то отець ігумен очі піднесли на Ікону а лице їх сяяло, як Мойсея чи Іллі на Таворі, коли гляділи на Божественного Спасителя. Так отець ігумен гляділи на Неї, що Її любили і гаряче почитали. На більші празники, коли було багато людей на вечірні, то по вечірні правилася Умилительна (суплікація). Ще як я ходив до школи та й опісля чув, що суплікація де латинське Богослуження. А коли ми опинилися на вигнанню в Австрії, то одного разу наші отці по молебні зачали правити Суплікацію. Це було в манастирській церковці Місіонарів Пресв. Серця Ісусового у Зальцбургу-Ліферінг. Один священик монах Чех встав і вийшов. Я собі подумав: певно ми не так то відправляємо і йому не подобалося, то він вийшов. Але двері до Святилища лишив отворені, а ними видно коритар манастиря. По хвилині дивлюся: всі єромонахи зі своїм протоігуменом на чолі (а було їх дванадцять) входять до Святая Святих. По відправі отець протоігумен і кілька отців приходять до захристії та кажуть до наших отців: "Де ви взяли таке гарне Богослуження?" Наші отці зробили великі очі. Отець декан каже: "Таж то ваше, нам казали". Вони здивовані. Отець протоігумен відповідає: "Ви вже з нами два роки, чи ви бачили щоб ми щось такого мали? Це чудове! Це прекрасне!" Тоді я зрозумів вислів о. Схрейверса на реколекціях до священиків у Рогатині перед 1933 р.: "Ви самі не знаєте, що за красу ви посідаєте". А згаданий уже сл. п. о. Ратушний, розмовляючи раз зі мною в Тернополі, каже: "Мій дорогий, ходи до нас, а я тобі ручу, що станеш у нас священиком, бо у вас чогось ти не можеш діпняти цеї цілі". Я подумав і кажу йому: "Все було б у порядку, коли б не обряд". А він на це: "Так, ти сказав правду. Ваш обряд то перла Святої Церкви, то її окраса!" І зі сумом додав: "Тільки, щоб ваші отці відправляли після припису".

Вкінці доходимо до Пасії, про яку я згадав на початку. Пасію правили з требника укладу Петра Могили. Я ще в Студіоні оглядав три примірники Служебника Петра Могили, величини нашого Галицького Служебника. Той требник був на одну третю менший від Ірмологіона, але трохи грубший. Отже Пасію правили вечором замість Повечір'я в чотири перші п'ятниці Великого Посту. Зачиналася як Повечір'я Мале. По 50 псальмі співалося Стихиру, в якій приходило три рази "Покляняємся страстям Твоїм, Христе!" Єромонахи і єродиякони робили глибокі метанії, а нарід бив поклони. Правили всі єромонахи і бодай двох дияконів, усі в червоних ризах. По згаданій стихирі приходило "Вонмім, мир всім" і т. д., прокімен, кадження і страсне євангеліє Матея, другої п'ятниці Марка, і т. д. по черзі, але ціле про страсті Господа нашого Ісуса Христа. Євангеліє читали отець ігумен, а всі інші, отці й диякони, тримали свічки. Євангеліє читали з амвону на солеї. Церква слабо освічена. Лише престіл і коло євангелія ясно. Це Богослуження робило потрясаюче враження на вас. По скінченні Пасії, по Отпусті "Претерпівий", А читали отець ігумен св. евангеліє з великим чуттям. Останній раз чув я їх читання страсного євангелія 1940 року в св. Юрі, мабуть шесте евангеліє страсне, як вони закінчили "Петр шед вон і плакася горко", але з таким чуттям, що по мені мурашки пішли. О. ігумен любили, цінили, розуміли й шанували обряд і тому так достойно й велично відправляли.

Пригадую собі, як наші добрі і побожні селяни чи міщани, йдучи на прощу, йшли в пості і навіть води не пили. А в нас сонце пекло, а відпусти бували, коли почалося тепло. 1931-го року йшла процесія на відпуст із Тернополя до Зарваниці і тоді йшла моя тета 65 річна людина. До Зарваниці було 9 миль краєвих (краєва миля це 5 американських). Ми йшли півтора дня, а тета всю дорогу навіть води не брала до уст. Це була жертва! І коли я був в Уневі, там теж були такі прочани, що прийшовши до Унева около 7 год. вечора, ще були натще, т. зн. навіть не мали води в устах. І такі побожні наші бабусі чи мами хотіли ще прийняти Хліб Небесний для душі, щоб опісля покріпити тіло. І вони просили: "Ми хочемо до Св. Причастя". І я пригадавши собі свою тету, як півтори доби йшла до Зарваниці, не маючи краплі води в устах, дуже зворушився і швидко пошукав єромонаха та кажу йому, щоб він дав Св. Причастя людям, бо вони ще натще. А він каже мені, що Св. Причастя вільно дати тоді, коли правиться Літургія, а що тепер нема Літургії, то й Св. Причастя не вільно дати, хіба, що хтось хворий. Тоді ще не вільно було відправляти вечором Службу Божу. Те, що ті побожні люди натще, не переконувало його. Тоді я удався до отця ігумена. Коли вони почули, що люди ще натще, а то вже вечір, сильно зворушилися і кажуть: Я вже йду і дам їм Св. Причастя. Я спішно пішов і освітив престіл. А отець ігумен запричащали всіх, що ще були натще. На обличчі в них було велике приємне зворушення, повне ніжної пошани до тих людей, які таку велику жертву робили в честь Божественного Спасителя і Його Пренепорочної Матері Неустанної Помочі во Успенії нас не оставляючої. Це взагалі питома риса аристократів духа Святих: мати пошану до людей, навіть дуже низько поставлених. Із якою увагою вони відносилися до старших людей у парохії! Коли малювали церкву в Уневі, винесено всю утвар із церкви, а крилоси-лавки поломано, бо, мовляв, у нашому обряді не вільно в церкві сидіти. Це робили монахи малярі в порозумінню з о. настоятелем. Мене це дивувало, але я нічого не говорив, бо й так було б нічого не вийшло тому, що о. настоятель мене не долюблював. Отця ігумена тоді не було в краю. Коли вони повернули, покликали мене і давали різні зарядження відносно церкви і празника Успіння, бо це вже було недалеко до торжеств. І тоді якраз сказали, що церква вже скінчена і треба лавки-крилоси внести, бо старші люди не мають де сидіти, а вони змучені своїми трудами. Коли я сказав, що крилоси поломані, Господи, що то було клопоту! Я покликався, що то о. настоятель з о. малярем робили, то я не міг у це встрявати. О. ігумен заявили мені, що вони знають у церкві мене і більш нікого і тому за неприпильновання свого діла я маю покуту таку то: піст строгий, тільки вода цілий день. Тоді прийшла мені думка: "Коваль завинив а шевця повісили". Але в манастирі треба мовчати, хоч часом і неслушно настоятелі карають. Потім коли я скаржився о. прокураторові, то о. прокуратор сказав: "Отець ігумен вас люблять, я про це знаю, і вони часом мусять вас неслушно покарати, щоб упокорити вас, бо бояться, щоб ви не згорділи". При відправах через кілька днів о. ігумен мене спостерігали, але я поводився так, як би нічого не сталося. Я любив нашого верховного настоятеля, як добра дитина любить родичів. А о. ігумен виявляли велике заклопотання, де будуть сидіти старші парохіяни. Тому дали зарядження: Всі браття столярі й теслі до мого розпорядження і ці крилоси-лавки мають бути так направлені, як були перед знищенням. І браття столярі й теслі зробили все якнайкраще. Людям було приємно, що про них хтось пам'ятає, вони тішилися, коли побачили крилоси на своєму місці.

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

Понурий, зісохлий, бородатий, старий чоловік із філяктеріями на чолі, виглядав на незнаного мені фарисея. Говорив помалу, свобідно, далеко кращою мовою від усіх тих амгаарезів, що складали раніше зізнання.

— Цей Чоловік велів своїм учням збирати великі гроші. Говорилося, що це на милостиню для вбогих удів і сиріт. Але гроші йшли для Нього. Це розпусник... Розказував про покуту, проте сам приставав із повіями. Ціла банда жінок ходила за Ним. Улаштовував для них коштовні бенкети...

— Звідкіля про це знаєш?

Усі бачили, що ходив із жінками...

— І ти також бачив? — Йоната звернувся до чоловіка, що стояв недалечко.

— О, так, — потакнув той Галилеєць — говорив ледве зрозумілою говіркою околиць Тиверіяди. — Я сам бачив, як равві Наум із Наїму запросив Його на вечерю, тоді прийшла повія і вимила Йому ноги...

— Що цей амгаарез розказує про якогось чоловіка з Наїм — нервувався равві Симон. — Нехай розказує, чи Він приставав із вуличницями, чи ні!

— Ми самі це знаємо — просичав равві Йоїл. — Тямите, як підчас останніх свят не дозволив укаменувати жінку, яку зловлено на грісі?

— Так — підтвердило декілька нерадих голосів. — Пам'ятаємо...

— Годі до цього повертати... — промимрив равві Йоната.

— Справді...

— Хто посвідчить те, що зізнав цей чоловік? — Йоната скерував питання до інших свідків — що Галилеєць приставав із вуличницями? Ну, що ж, ніхто з вас цього не бачив?

— На те ви влаштували цей суд ніччю — пролунав товстий голос Йосифа — щоб судити когось, що приставав із вуличницями?

— Будь терпеливий, Йосифе, маємо серйозніші закиди.

— Досі я їх не чув. І взагалі досі я не чув закидів. Один свідок перечить другому...

— Геть із ним — крикнув Каяфа і дав знак службі, щоб вивела свідка з довгою бородою.

— Зараз, Йосифе, почуєш цікавіші речі — сказав Йоната. — Ходи но сюди — кивком пальця викликав якогось левіта з-поміж свідків. — Що скажеш?

— Цей Чоловік — посвідчив левіт — їв сьогодні Пасху...

— Хула! — верещало декілька голосів. — Зломив Закон!

— Зовсім ні! — приглушив усіх Йосиф.

— Зачекайте, Йосиф нам розкаже — кепкуючи додав Йоната. — Це ж мабуть у домі його приятеля, достойного равві Никодима, члена Великої Ради фарисеїв відбулася ця вечеря...

— Так, справді! — змісця відповів Йосиф.

— Розкажу вам... Це Галилеєць — правда? Що кажуть приписи про закон Галилейців щодо споживання пасхи у вечір пасхального шабасу?

— Сам собі петлю плетеш! Шабас починається вечером.

— Але пасхальний вечір уже почався. Ви мабуть забуваєте, що получено два шабаси в один. Знаємо також чому: щоб мати менше клопоту...

Настала тишина. Хтось пробурмотів:

— Він має правду. Галилейці можуть користати з цього...

— Але не знаємо, чи пасхальна вечеря відбулася згідно з приписами...

— Від коли ж це "не знаємо" рівнозначне з виною чоловіка? — крикнув Йосиф.

Знов настала тишина. Я чув оскаженілі віддихи Каяфи. Подібний був до бика, що рветься до червоної плахти.

— Його власний учень — процідив Йоната — запевнив нас, що по вечері Він іще розливав вино і ломив хліб...

— Де ж цей учень? Нехай сам розкаже...

Проте, не зважаючи на поклик, ніхто не з'явився.

— Якось нема його — кепкував Йосиф. — Але обійдеться без нього. Я вам скажу: давні приписи кажуть, що на знак приязні і братерства можна ділитися у вечір пасхи вином і хлібом, але тільки по вечері.

— Це забутий звичай — вмішався Каяфа. Зір його був подібний до ножа, що пробивав груди мого приятеля.

— Але існує... — замітив Йосиф.

— Наступний свідок! — перетяв спір Йоната. Я почув, як сказав він тихцем до Каяфи: — Маємо їх досить...

— Цей чоловік — говорив знову якийсь Галилеєць — не зберігав постів.

— Чи казав, чому так робить?

— Казав, що пізніше треба буде постити...

— Коли "пізніше"?

— Не знаю, найдостойніший. Сказав, що прийде час на це...

— І ти чув це? — насі питав наступного.

— Він казав інакше, достойний: що важніше від посту є милосердя...

— А так, як цей сказав, ти не чув? Може ти не зрозумів, що Він говорив? Може не знаєш галилейської мови?

— Знаю, найдостойніший... Але я не чув, щоб таке говорив...

— Проте ви обидва виділи, що Він не постив?

Свідки глянули на себе допитливо.

— Я того не бачив... — промимрив Юдеєць, — Але люди казали, що не постить — швидко додав перший.

— Хто ще — питав Йоната — бачив, як цей Чоловік не зберігав посту?

Знов настала тишина. Перервав її якийсь амгаарез із поораним морщинами обличчям, великими, твердими і недомкненими долонями робітника, що важко працює при мулярці.

— А я чув, як говорив, що обмивання є зайві. Казав: фарисеї миються ззовні, але вам вистане, коли будете чисті зсередини...

— Ох, який грішник — застогнав Йоїль і згорбився ще гірше, як звичайно.

— Це поважний закид! — сказав равві Йоанан. Дозволь, достойний, — звернувся до насі — що завдамо свідкові декілька питань. — Коли Йоната кивнув притакуючи головою, Йонатан спитав: — Слухай, чоловіче, ти бачив, щоб цей Чоловік колинебудь перед їжею занурював у воді замкнені долоні?

— Ні, я ніколи не бачив — запевнив свідок.

— А видів ти колинебудь — питав тепер равві Елеазар — щоб Він, повернувшися з міста, де чистий чоловік завжди може зустрітися з першим-ліпшим грішником, обмивав усе своє тіло?

— Ні.

— А бачив ти коли, бідний і повний гріхів чоловіче — питав равві Йоїль — щоб Він або Його учні обмивали мідяний посуд, у якому вариться їжа?

— Ні.

— Або кам'яний посуд, якого могла б діткнутися нечиста жінка?

— Ні.

— Або глиняне горня, з якого міг би пити якийнебудь чужинець?

— Ні.

— Або ложе, на якому чужий кладеться до бенкету?

— Якщо, равві Йоїлю, питатимеш цього чоловіка про все, що велите змивати, тоді й ночі не вистане на допити — перебив Ананія син Ананії.

— Як можеш таке говорити? — обурився равві Йоната. — Це важні справи!

— Але тривають задовго!

— І коли це мають бути провини цього Чоловіка, — відозвався Йосиф — то краще ходім до дому спати... Фарисеї незабаром схочуть обмивати зорі й місяць...

— Йосифе, ти не є чистий. Зачасто відвідуєш доми ґоїв — докинув Йоїль.

— Равві Никодиме — Йоанан говорив тепер до мене — твій приятель і спільник насміхається з обряду обмивання, якого ти сам мабуть не занедбуєш...

— Ні... доглядаю чистоти, — боронився я — але не хочу перебільшення...

— Що називаєш перебільшенням, Никодиме? — атакував мене Йоїль.

— Перебільшенням є, як учив великий Гіллель, домагатися обмити цілий горщик, вухо якого могла діткнутися нечиста рука — продовжував я ніколи не скінчений спір.

— Неправда! Неправда! — накинувся равві Елеазар. — Вухо є цілістю з горщиком. Якщо вухо...

— Але чи ми осуджуємо хулу, чи сваримося про дурний горщик!? — зверещав Каяфа.

— Уточнім: — завважив із фальшивою солодкістю в голосі равві Онкелос — як великою є нечистість цього Галилейця.

— Але ж ви казали, що ніхто не є чистий, крім вас! — зареготався Йосиф син Дамая.

— Йосиф правду каже. Незабаром і сонце не буде для вас досить чисте — почав сміятися Симон Кайніт.

— Хто не дбає про чистоту тіла, цей не дбає також про чистоту серця! — відповів равві Йоанан.

— Коли гідна людина не змиває всього, амгаарез не змиватиме нічого — запалився равві Елеазар.

— Великі, великі є гріхи Ізраїля — бідькався Йоїль, підносячи понад голову руки з розчепіреними пальцями — великі є гріхи, коли найбільші люди таке говорять...

— Заспокійтеся! — крикнув Йоната. — Успокійтеся! — повторив, аж укінці справді втихомирилося по обидвох сторонах лавок, що стояли проти себе. — Досить, найдостойніші. Не будемо осуджувати цього Чоловіка за його нечистоту. Він же звичайний амгаарез... Вони ж усі грішні, не так?

— Елеазар добре каже — виступив равві Йоната в імені всієї фарисейської лави.

— Наступний свідок! — насі призвав чоловіка з витертим обличчям міського злодія. — Що знаєш про Нього? — спитав.

— Він сказав, що Його тіло є хлібом і кожний повинен Його їсти, а Його кров є вином...

— Обридливе! — скривився з несмаком Єгуда бар Ананія.

— Тільки шотеґ може таке говорити — відозвався інший садукей.

— Або мишуґґе...

— Базар ведам — тіло і кров — оце все, що займає амгаарезів! А де ж турбота про духа? — закликав жалібно Йоїль.

— Це не гріх, це божевілля! — замітив молодий фарисей із кінця лави.

— Що більше можеш про Нього сказати? — питав Йонатан.

— Він... — чоловік зупинився, підніс руки немов рухом обудення. — Він сказав, що святиня буде розвалена! — закликав.

— Ох, ох, ох... — пробігло по лавках.

— Хто кого розвалить? — спитав свідка насі.

Чоловік надумувався хвилину. — Римляни! — сказав укінці.

— Ніколи рука Едому не знищить святині! — сказав суворо Ананія син Ананії. — Святиня є вічна.

— Так, так — потакували.

— А не пам'ятаєте, що Господь сказав набі Єремії, що зі святинею станеться те саме, що з домом у Сільо? — відозвався Йосиф.

Сповнені гніву погляди знову звернулися на мого приятеля.

— Ти, Йосифе, мудрий і знаєш Письмо — гадючим голосом сказав Ананія син Ананії. — Отже ти повинен тямити, що Єремія говорив про наїзд Навуходонозора (нехай шеол*) не має над ним милосердя), але потім обіцяв поворот і відбудову святині.

— Знаю про це, не мусиш мене вчити про пророцтва — Йосиф стояв перед своїм столом звернений обличчям до лави садукеїв, але глядів понад них десь у простір. — Багато дечого, що казав Єремія сповнилося... Але не все! Чимало з того, що сповнилося, може сповнитися вдруге, втретє, вдесяте... Хто з нас знає, про який то новий заповіт говорить пророк? Що це значить, що кожна птиця знає свій час, але ізраїльський нарід не помітив свого часу? Слухайте... Чи не думаєте, що в повітрю є щось, наче б велика справа, яку можна виграти або програти?

— Дивіться, Йосиф починає бавитися в ролю пророка! — заскреготів Каяфа. — Чому ні, в іншому часі ми готові послухати його пророцтв... Але сьогодні маємо іншу роботу!

— Правильно, правильно — сказав Йоанан — про пророків радо почуємо в синагогах. Але покищо скінчімо зі справою цього Чоловіка.

Йоната звернувся до свідка:

— Отже Він сказав, що святиня буде розвалена?

— Так, найдостойніший.

— Римлянами?

— Ні — викрикав якийсь інший пройдисвіт із долішнього міста. — Я чув: Він сказав, що сам розвалить святиню, а потім її відбудує!

— Що? Він сам? — первосвященик зірвався з лавки.

Допит, що продовжувався від кількох годин, вичерпав усю його терпеливість. Нервово почав ставити питання:

---

*) Пекло.

— Він сам хотів знищити святиню?

— Так, тепер пригадую собі, Він так сказав — сказав перший зі свідків. — Казав навіть, що відбудує її продовж трьох днів...

— Упродовж трьох днів! — зареготався молодий Ананія. — Упродовж трьох днів? Це хіба чудом?

— Він навіть розказував, — тепер тарабанив другий свідок — що не руками її збудує....

— Ні — поправив перший — так не казав.

— Але ж казав, Семее...

— Свідки не годяться зі собою — замітив Йосиф.

— Отже як остаточно? — поганим, причаєним голосом спитав Каяфа. — Гляділь же. Згорніть в одно вашу дурну пам'ять і кажіть: сказав, чи не сказав?

— Ні, найдостойніший... — крикнув перший.

— Сказав! — вигукнув водночас другий. — Казав, що Син Ягве відбудує святиню!

Настала смертельна тишина. Цей амгаарез дозволив собі вимовити ім'я Всевишнього. Треба було б його негайно викинути, оголосити нечистим, не дозволити на вступ на подвір'я вірних і до синагоги. Я бачив, як Йоїль, що сидів недалечко від мене затулив вуха і постогнуючи вдаряв чолом об стіл. Я підніс зір на Каяфу і здивовано помітив, як його обличчя, на якому раніше видніла тільки скажена нетерплячка, прояснілo, мов підо впливом несподіваного відкриття. Рвучким рухом схопився з місця, обидві руки підніс угору. Ми зрозуміли, що хоче промовити з висоти свого уряду. Не було щоправда потреби, щоб сам первосвященик проголошував анатему на першого-ліпшого дурня. Заля принишкла чекаючи. Але Каяфа не дивився на переляканого своїми словами свідка. Спрямував свій зір на Вчителя, що далі стояв похиливши голову поміж двома стражниками: оголене з листя дерево, але завжди самопевне і невгнуте.

— Слухай, Ти! — крикнув. Продовжував урочистим тоном: — В ім'я Всевишнього велю Тобі відповісти: Ти є Месією і сином Ягве?

Мимоволі ми похилили голови і примкнули очі. Тільки в такому визові і тільки первосвященикові можна висказувати ім'я Того, Що Є. Серце моє застукало щосили. Я звернув очі на Вчителя. Хто б Каяфа не був, коли промовляє таким робом, перестає бути звичайною людиною. Я зрозумів, що Вчитель мусітиме дати відповідь. Але що скаже? Будуть це знову слова, за якими стоїть отвором пропасть? Помалу підніс я голову. Покрите темними синяками й запухле обличчя Вчителя мало в цій хвилині вираз такої самої сили, як тоді, коли одним коротким словом проганяв дияволів або коли кликав у темний отвір Лазаревого гробу... Якщо вигодований син Ветія виріс своїм покликом до вимірів надлюдини — то ця переміна сталася в іще більшій мірі в побитому, споневіряному В'язневі. Може Він справді чекав на цю хвилину, щоб урешті знівечити все, що прийшов знівечити? Я віддихав швидко... Моє життя було на Його губах. Повинен був упасти грім і потрясти домом Каяфи. Може відросло волосся — думав я швидко — цьому Самсонові... Я відчував неспокій мов подув вітру, що пролітав над головами. Всі: люди Синедріону, служба, сторожа, свідки, увесь Єрусалим гляділи тепер в обличчя Вчителя. Тоді це я визвав долю. Але сьогодні зробив це Каяфа своїм викликом... Коли впаде відповідь, думав я, залишиться вже тільки одна жива людина... Він, або первосвященик...

— Аталі камарта — почув я. Але голос цей не був громом. Неймовірні слова прийшли висказані не перуном, але зболілими, напухлими губами. — Ти сам це сказав... І тому побачите Сина Чоловічого тільки тоді, як прийде в силі Господа...

Піднесені врочистим рухом долоні Каяфи зісунулись на шию. Втиснув грубі пальці в горло, наче б йому не стало віддиху. Я почув тріскіт роздираного матеріялу. Рвучким рухом людини, якій ритуал не вистачає, первосвященик розірвав кутону аж до краю.

НОВІ КНИЖКИ!

о. др. І. Нагаєвський: ОБ'ЄДНАННЯ ЦЕРКОВ Й ІДЕЯ ПАТРІЯРХАТУ — $1.00. Дуже на часі!

о. М. Соловій: БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ (пояснення) — $7.00.

Єпп. Ф. Шін: ВЕСЕЛКА СТРАЖДАНЬ — $0.50. Для тих, що терплять!

Вогірський: ЦАР ДАВИД, оповідання — $0.50.

В. Полянич: ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ, сенсац. повість — $2.00.

Д. Ярославська: ПОВІНЬ, повість з життя в таборах — $3.50.

II НЬЮ-ЙОРК. Повість. — $2.00.

о. А. Мельник: МАТИ БОЖА В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ. — 64 стор. — 50 ц.

С. Парфанович: У ЛІСНИЧІВЦІ. — Оповідання про звірят. Стор. 184. Ціна $2.00.

Р. Панлен: ЗАГАДКА СФІНКСА. Пекучі проблеми світової політики в нарисах. Стор. 180. Ціна $1.50.

М. Головінська: ПОПУДНИК — сц. про злого лісового духа. Ціна $1.00.

Замовляти на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ, Б. Полянич. В-во "Добра Книжка", 178 Випуск, Торонто, Р. Б. 1963 (1964), стор. 200, форм. 125x186 мм. — Ціна $2.00.

Сенсаційна повість "Замок Янгола Смерти", відомого ще в Старому Краю автора низки книжок з підпільного життя (що не подобалися були польській владі, яка шукала за автором, не знаючи, що він пише під псевдонімом) — друкувалася частинами в торонтонському католицькому журналі "Світло". У "Світлі" не легко було виловити сюжет і насолоджуватися знаменито накресленими ситуаціями, бо кожну сенсаційну повість читається "одним душком".

Часи гетьмана Кирила Розумовського мало відомі загалові. Українська читацька публика мало знає й про діяльність Григора графа Орлика закордоном. Саме ці персонажі і доба, в якій вони жили й на яку вони намагалися мати вплив, є й темою нової повісти Б. Полянича, майстра інтриги й опису поодиноких сцен, які в майже кожному розділі кінчаються напружено.

Автор використав історичні документи й у кількох місцях цитує оригінальні листи головних персонажів повісті. Це надає особливої вартости новому творові Полянича, який цим разом пробував (і з успіхом) розікрити деякі історичні явища з історії України, про які сказано — загал знає мало.

"Замок Янгола Смерти" описує діяльність розвідки різних держав, у тому й України, та кидає світло на дипломатичні зв'язки Гетьмана з володарями Зах. Европи. Характеристика Українців та їхніх змагань до незалежности від Москви нагадує сучасність, а деякі вказівки заключені в повісті щодо боротьби поневоленого народу дуже актуальні.

Повість Полянича читається легко, з цікавістю й тяжко від неї відірватися, коли не прочитається останньої сторінки. Вона є знаменитою лектурою не тільки для старших, але й для молоді і в цьому її вартість. **(с. т.)**

("Америка" ч. 138)

ЗОРЯНИЙ ХЛОПЧИНА — ОТЕЦЬ ВАСИЛЬКО (о. Василь Володимир Скублений, ЧСВВ), о. Василь Борис Ваврик, ЧСВВ. Віночок споминів у 25-річчя його смерти, Видавництво ОО. Василіян, Торонто-Мондер Р Б. 1965, ст. 64. Ціна 50 ц.

ОТЕЦЬ ВАСИЛЬКО, о. В. Ваврик ЧСВВ. Торонто, видавництво оо. Василіян, 1965, стор. 64. Ціна 50 ц.

Отець Василько — то о. Василь Скублений ЧСВВ, уроженець Алберти, який помер у Римі 1940 року на 26 році життя. Відзначався надзвичайною побожністю і помер смертю праведника.

Автор біографічного нарису дуже добре знав покійного о. Скубленого. Він жив із ним в одному манастирі і був свідком його смерти. Він надіється, що його незабутній друг буде колись оголошений святим. ("Укр. Вісті" — Едмонтон)

ШЛЯХАМИ НАШИХ ПРОЧАН, о. Николай Вояковський. Проповіді про Чудотворні Ікони Божої Матері, Філядельфія, 1965, ст. 189.

АКАФИСТ ПОКРОВІ ПРЕЧИСТОЇ БОГОРОДИЦІ "НЕПОРУШНА СТІНА", Катедри Св. Софії, Премудрости Божої, в Києві, друге видання перекладу Превсечеснішого отця Нестора Шараївського, Архиепископа УАПЦ, Р. Б. 1927, Бюль (Швайцарія), Р. Б. 1965, ст. 20.

МІЖ ДВОМА СВІТАМИ, Григор Голіян, новелі, нариси, діялоги оповідання. Накладом Спілки Українських Науковців, Літераторів і Мистців в Аргентині, 1965, ст. 159.

НАРОДНЄ СЛОВО, Збірник сучасного українського фолкльору. Упорядкування, передмова, вступи і примітки Юр. Семенка, видання Союзу Земель Соборної України Селянської Партії, Н. Йорк - Мюнхен, 1964, ст. 128.

ЛОГОС, Богословський Квартальник, видають оо. Редемптористи Східнього Обряду, Йорктон, Саск., Канада. Т. XVI, кн. 2, 1965.

НОВИЙ ЛІТОПИС, Квартальник суспільного життя, науки й мистецтва. Рік V, ч. 15, ст. 80.

КОРИСНА ПРАЦЯ Д-ра А. ЖУКОВСЬКОГО ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ, на правах рукопису, уложив Л. Бачинський, Клівленд, Огайо, 1965, ст. 24, Український Музей-Архів, ч. 9.

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-політичний і науково - літературний місячник, видає "Українська Видавнича Спілка", Лондон, 1965, кн. 6, 7-8.

УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК, Місячник політики, культури і суспільного життя, Мюнхен, 1965, ч. 6.

ВІЛЬНА УКРАЇНА, Журнал української визвольної думки, видає Українська Вільна Громада в Америці, Н. Йорк, 1965, рік XII, ч. 46.

ІНФОРМАТИВНИЙ ЛИСТОК ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРИНАРНИХ ЛІКАРІВ, Чікаго-Саскатун, 1965, рік XVI, ч. 61.

ЛИСТИ ДО ПРИЯТЕЛІВ, Нюварк, Н. Дж., 1965, книжка 3-4.

THE UKRAINIAN QUARTERLY, A journal of east-european and asian affairs, Published by the UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA, Inc., Vol. XXI, No. 2.

THE UKRAINIAN REVIEW, A Quarterly Magazine, Published by the Association of Ukrainians in Great Britain, Ltd., London, 1965.

НАЙНОВІША КНИЖКА ВІДОМОГО АВТОРА
Б. ПОЛЯНИЧА
п. н.

ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ

сенсаційна повість із часів Гетьмана Розумовського вже вийшла з нашої друкарні.
Має 200 сторін друку на гарному папері
Ціна — $2.00

Замовляти через:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ВСЕКАНАДСЬКА НАРАДА БУК В ЕДМОНТОНІ

У днях 22 і 23 травня ц. р. відбулася в Едмонтоні всеканадська нарада Братства Українців Католиків. Метою з'їзду було передискутувати й узгіднити важливіші питання організації для цілої Канади, намітити в основному шляхи на майбутнє та поставу організації на найближчому Конгресі Українців Канади в Вінніпеґу. Наради з'їзду відбувалися в суботу й неділю до обіду в готелі Мекдоналда, а в неділю пополудні на єпархіяльній оселі у Вобман.

Із Вінніпеґської архиєпархії на нараду прибули: президент Комітету Українців Канади, о. д-р прелат В. Кушнір, д-р М. Марунчак та інж. Романів, із Торонтонської єпархії були — голова єпархіяльної управи Кость Мигаль і секретар — Василь Дідюк, із Саскатуну прибули на нараду В. Баран, секретар — Микола Зварич і Петро Кулишір. Найчисленніше, розуміється, була заступлена Едмонтонська єпархія, де тепер приміщується головна управа БУК. Голова всеканадської Централі Українців Католиків д-р І. Смульський, делеґація ЛУКЖ на чолі з головою крайової управи п-ею І. Павликовською і делеґація УКЮ на чолі з головою крайової управи інж. Хр. Дмитруком. Зареєстрованих учасників нарад було понад 120.

Ділову сесію відкрив у суботу в першій год. попол. д-р М. Снігурович, голова всеканадської управи БУК. Привіти з'їздові зложили едмонтонський Владика Преосв. Ніл і о. д-р В. Кушнір від імені митр. Преосв. Кир Максима.

Три доповіді

Суботню сесію виповнили три доповіді й дискусії. О. д-р М. Сопуляк говорив про "Завдання й цілі БУК", вказуючи на основні завдання організації у зв'язку з постановами Вселенського Собору та даючи практичні поради праці відділам на місцях. Доповідач підкреслив також національну працю БУК, передусім у ділянці шкільництва й виховання молоді.

Звітуючи про свою 25-річну діяльність на пості президента Комітету Українців Канади, о. д-р В. Кушнір з'ясував також основні сучасні проблеми нашої централі, а також порушив справи, які тривожать голову найвищої української громадянської установи в Канаді. В дальшому говорив він про завдання і ролю КУК.

Доповідь "Теперішнє становище справи української патріярхії" виголосив о. д-р П. Качур. Патріярхія нам конечно потрібна для завершення структури й упорядкування відносин в Українській Католицькій Церкві. У структурі Церкви є три влади: верховна, центральна і місцева. Для римокатолицької Церкви верховну і центральну владу виконує Апостольська Столиця, місцеву — єпископи. Для східніх Церков Апостольська Столиця виконує лише верховну владу, центральну владу виконують патріярхи, а місцеву — єпископи.

Увечорі був бенкет у Мекдоналд готелі. Із коротким привітальним словом виступали Владика Кир Ніл, провінційний секретар А. Головач, о. прелат В. Кушнір, голова ЛУКЖ п-і І. Павликовська, голова УКЮ Хр. Дмитрук та деякі інші. Головним промовцем вечора був о. прелат Е. Донагу, генеральний вікарій римокатолицької Едмонтонської архиєпархії. Була й мистецька частина бенкету. Відомий чоловічий хор УНДому співав декілька пісень, а малі танцюристи зі школи УНДому під керівництвом М. Куця виконали серію народніх танків. Господарем бенкету був посол В. Томин.

Ділові наради

Другого дня вранці, у неділю, 23 травня, делеґати були в соборі св. Йосафата, де Владика Ніл відправив Св. Літурґію. Потім почалися ділові наради. Представники єпархіяльних управ склали звіти, вирішено теж головні організаційні потреби. Пополудні наради закінчилися на єпархіяльній оселі, де теж була доповідь о. протопресв. Я. Федуника "Братства в церковній історії України" та панелева дискусія на тему: "Співпраця трьох поколінь українського населення в Канаді". У дискусії брали участь: Хр. Дмитрук, В. Дячук, д-р М. Марунчак, О. Прийма і мґр. Ю. Стефаник.

Головні рішення наради подано в формі резолюцій, які випрацювала комісія в складі: інж. М. Бойко, д-р М. Гладишевський, В. Дідюк, д-р М. Марунчак і Гр. Порохівник. Резолюції з'їзду подаємо окремо. З важливіших рішень нарад треба згадати:

— свято св. Володимира Великого треба святкувати по всій Канаді як свято покровителя Братства Українців Католиків;

— вибрано комісію, яка випрацює зміни в статуті БУК (пп. Т. Баран — Саскатун, В. Дідюк — Торонто, М. Марунчак — Вінніпеґ і три члени з Едмонтону;

— вирішено справу видавання квартально "Бюлетеню БУК" для інформації членів;

— вибрано двох делеґатів БУК до президії КУК: о. прелата В. Кушніра і інж. С. Романова;

— ухвалено дати почесні грамоти заслуженим діячам БУК, між ними — п. Я. Старійчукові в Саскатуні і п. О. Приймі в Едмонтоні;

— ухвалено плян поїздок голови крайової управи до єпархіяльних управ.

Наради виказали пожвавлення діяльности Братства Українців Католиків в останніх роках.

Турботою учасників було, як збільшити кількість відділів, посилити активність організації та на що звернути в першу чергу увагу, щоб організація могла якслід виконати своє завдання. Треба ствердити, що учасники залишали нараду з багато більшим оптимізмом, як на неї прибули.

Е. Штендера
культ.-освітний реф.

КУПЛЮ КНИЖКИ
давнішого видання, календарі,
збірки поштових марок.
Подайте, що маєте й за скільки на адресу:
А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont.
Canada

НОВИЙ ПРОФЕСІОНАЛІСТ

Вайкінґ, Алта

На Ґонзаґа університеті, Спокен, Вашінтонґ на прикінці шкільного року 1965, закінчив 4-літній студійний курс "Бизнес оф едміністрейшен" з бакалавреатом і найкращими успіхами Євген Слобода.

Євген Давид Слобода

Молодий Євген народився у Вайкінґ, Алта з загально відомих громадян Павла Слободи й Анни Фарини. До школи ходив до Вайкінґ, де й закінчив 4 роки гайскулу. Відтак записався на курс бизнес оф едміністрейшен у Теннікул скул у Калґарі, Алта, які з прекрасним успіхом скінчив за два роки. За благословенням своїх дбайливих і трудящих батьків висилають його на 4 роки до Ґонзаґа університету, де також цього року в травні місяці отримав бакалавреат.

Євген має двох братів Росела й Ерні; дві сестри Ольгу й Джойс. Родина Слободи видала вже з-поміж себе багато відомих членів для українського народу, а ними є Впр. о. Б. Слобода, ЧСВВ, стрий Євгена, тета Сестра Боніфатія, кузенів, що під цю пору є лікарями, нпр. Дженет Байдужий, Елен Мальований, чи інженерами: Євген Байдужий і Елфред Мальований у Монтреалі. Добачуючи гарні таланти в цій родині, батьки допомагають усіми засобами, щоб спровадити своїх дітей на добру дорогу, бо є вірними членами своєї Церкви і добрими громадянами.

Молодому Євгенові бажаємо багато успіхів та Божого благословення в його професії.

Родина

БЛАГОДАРСТВЕННА СЛУЖБА [illegible]

Лаймстон Лейк, Алта.

Довгий вік, хоч він і переповнений трудноща́ми та терпінням, це безперечно благословення Господнє. Благословення — так, але заразом це і обов'язок, обов'язок вдячности за всі одержані ласки та благодаті. І саме, у сімдесятліття свого життя, пані Анна Зазуля цей свій обов'язок якнайкраще виповнила.

Чотирнадцятого червня, 1965-го р., у празник Пресв. Тройці, в церкві св. Михаїла на Лаймстовн Лейк, Алберта, відправив торжественну Службу Божу подяки о. Марко Зазуля ЧСВВ, син Анни, в сослуженні оо. І. Дзядика, ЧСВВ та Л. Садовського, ЧСВВ. Маленьку церковцю вщерть заповнили як численна родина Ювілятки і близькі знакомі так і парохіяни. По Службі Божій відправилася панахида за душу померщого Івана Зазулю.

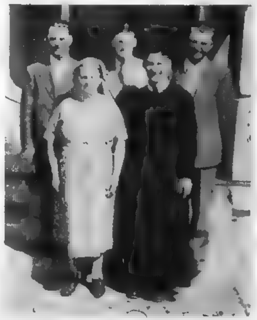

Пані Анна Зазуля зі своїми [illegible]

Бенкет, який відбувся після Служби Божої, справді гарно засвідчив про любов і пошану якими втішається пані Анна. Промовляли підчас Бенкету оо. Є. Дмитрук, парох церкви св. Михаїла, та І. Дзядик, ЧСВВ, який розповів присутнім про життя і благодаті які одержала пані Анна за час свого довгого життя. Пан Д. Гуцуя зложив побажання в імени парохії. Вкінці о. М. Зазуля, ЧСВВ, подякував усім гостям за їх так гарну та численну участь.

ОДИН З ТИХ, ЩО ЇХ ТАК МАЛО

(Присвята бл. п. Богданові Білошевському)

Пляжа на озері літньої оселі "Україна", парохії св. Михаїла в Монтреалі. На озері купається дітвора — пластові юнаки, а за ними глядить пильне око улюбленого ними команданта табору пл. сеньйора Богдана Білошевського.

Сам командант табору мужчина кріпкої будови, обсмалений сонцем і вітром до темнобрунатної краски тіла, з усміхненим життєрадісним лицем, виходить на скічню і, відбившись, скаче та поринає в глибині озера. — За хвилину він уже виганяє сміливіших своїх вихованців з глибших місць озера на призначені для них плиткіші місця, а дальше свисток і купіль скінчена.

Юнаки сідають кругом, а їх командант, якого ціхує буйна уява та вміння запланувати все щось нового й цікавого для молоді, захоплює їх новим пляном перевести на озері інсценізацію Хрещення України. На підготовку призначений один тиждень. Треба ж приготовити строї св. Володимира, княгині Ольги, митрополита, священиків і мирян-Киян. Молодь має миле заняття а з нею у праці її командант.

Так то сеньйор Богдан, усією пластовою молоддю званий просто "Братчиком", улаштовував на озері одного року Хрещення України, другого битву на Чорнім морі, а на черговий рік він знов придумував щось цікавого.

Це вліті на таборі. А зимою? Зимою виховна праця у пластовій домівці, або проби в дитячому театрі, який проіснував так довго, як довго працював у ньому Б. Білошевський.

Не можна зчислити того часу, який він присвячував дітворі й молоді, щоб її розвеселити та заняти чимось гарним, корисним і виховним.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ПОХОРОННІ ДЗВОНИ

Ст. Кетеринс, Онт.

[illegible]

го, в ліжку говорив: що Бог дає, треба приймати, прошу мною не журитися, бо то нічого не поможе. Сам попросив за останні Св. Тайни, яких уділив йому о. Парох д-р М. Комар.

У п'ятницю; 30 липня відбувся похорон, Отця Пароха в тім часі не було дома, а заступав його Впр. о. Я. Мілянич, Студит. Разом із цим отцем взяли участь у похороні і від ЧСВВ оо. Іриней Процентій, Никон Свірський і Мирон Химій, а з Мондеру прибув син покійного Бр. Мелетій, що також належить до ЧСВВ. По похороні о. Никон Свірський в імені Родини запросив усіх на обід, там о. Никон щиро всім учасникам похорону подякував за участь і молитви за покійного. Від Родини подякував Бр. Мелетій, особливо всім тим, що відвідували так часто в лікарні дорогого батька. Накінець і жінка від себе зложила свою подяку.

Бл. пам. Іван Остап

Покійний лишив у смутку жінку Анастасію, 3 синів: Петра, Василя і Брата Мелетія ЧСВВ та 4 унуків. На пресовий фонд "Світла" родина склала $20.00.

Вічна йому пам'ять!

ПЕРЕДЧАСНА МОГИЛА

Гілярд-Сенюки

8 липня ц. р. відійшов несподівано до вічности бл. п. Йосиф Майко в 27 році життя. Покійний лишив дружину Софію з р. Дашкевич, із якою прожив 8 літ, синів: 7-літнього Івася, 3 л. Лезлій-Йосифа, 2 л. Вейн-Аллена, батька Луку, 4 сестри: Марію Хома, Настю Дорош, Анну Лисак і Ксеню Гавінчук.

Похоронні богослуження 11 і 12 липня відправив при великій участі родини, парохіян та знайомих о. С. Шевчук ЧСВВ в церкві св. Івана Хрестителя. Тіло поховано на місцевому цвинтарі.

З цвинтаря учасники похорону перейшли до місцевої парохіяльної залі на перекуску. Приявний о. С. Шевчук зложив співчуття дружині й родині покійного та подякував усім за їх участь у заупокійних молінних. На заклик п. Ореста Дашкевича приявні зложили $11.85 на пресфонд "Світла".

Дружина покійного та його родина щиро дякують усім за Служби Божі, співчуття й услуги.

Учасник похорону

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Південний Едмонтон, Алта

У середу 7-го квітня ц. р. по довгій недузі, принявши Св. Тайни померла в загальній лікарні в Едмонтоні Марія Байдужа, з роду Янка і Дарії Зелених, проживши 79 років.

Її два брати, Михайло й Микола та сестра Анна померли ще в дитячому віці так, що Марія оставала круглою сиротою від четвертого року життя та виросла під опікою своєї бабуні Маври Криса з роду Кульба.

В 1903 році вийшла заміж за Кирила Байдужого. Її чоловік виїхав до Канади 1913-го року, а вона з дітьми приїхала до нього в Канаду аж 1921 року. У Канаді спочатку мешкала в містечку Мондер, пізніше на фармі коло Біверлейку, а ще пізніше замешкала в Едмонтоні, в парохії св. Василія Великого.

Покійна оставила в глибокому смутку мужа Кирила двох синів, Романа й Володимира та одну доньку Дарію також 12 унуків і 2 правнуків.

Крім численної родини в Україні, покійна оставила в Канаді стриєчну сестру Варвару Кулій із роду Зелених, чотирьох стриєчних братів: Михайла Зеленого, Павла Крису, братів Мальованих Миколу й Онуфрія та їх сестру Катерину.

Похоронні обряди відправив парох церкви св. Василія о. Ханас при співучасті оо. Слоти і Мельника всіх ЧСВВ. На поминальному обіді після похорону, зібрано на пресу $31.00, які пересилаємо на "Світло", як собі покійна бажала. Всім жертводавцям щира подяка, а бл. п. Марії вічная пам'ять і хай ця канадська земля буде легка для неї.

Бл. п. Марія Байдужа

ПОДЯКА

Родина бл. п. Марії Байдужої складає сердечну подяку о. І. Дзядикові ЧСВВ за приношення Св. Тайн до хати, Всечесним Отцям Василіянам: Ханасові, Слоті й Мельникові ЧСВВ за похоронні відправи, Методієві Смолинкові, управителеві похоронного заведення Парк Меморіял за похоронну обслугу, диригентові Василеві Куриловi й усім співакам за відспівання Служби Божої, членкам ЛУКЖ за обслугу на поминальному обіді; всім, що зложили на Служби Божі за душу покійної та всім, що взяли участь у похороні.

Кирило Байдужа
і діти.

ПОХОРОНИ БЛ. П. АГАФІЇ НИКИФОРУК

Едмонтон, Алберта

У середу 5 травня 1965 р. в Едмонтоні, Алберта несподівано померла бл. п. Агафія Никифорук, одна із старших українських піонерок.

Бл. п. Агафія народилася 15-го травня, 1888 р. в селі Русів, по-

Бл. п. Агафія Никифорук

віту Снятин, у родині Миколи й Олени Кобилянських. До Канади приїхала 1900 р. 12-літньою дівчиною. Пішла зараз до роботи, щоб помогти своїм родичам, які осіли на фармі в околиці Гіллярд. У 15-ому році життя вийшла заміж за Іллю Никифорука, з яким прожила 35 років. Вони мали четверо дітей: Іван, учитель, Марія, замужня за Адамом Баб'юком, також учителька, Володимир дома та лікар д-р Микола, що був забитий в Англії в останній війні.

Покійна залишила по собі 11 унуків і 6 правнуків, три сестри: Катерину Смолик з Едмонтону, Параску Мур із Портленд, Орегон, ЗДА, Ольгу Бабій із Ґолден, Алберта і одного брата — Олександра Кобилянського з Ванкувер, Бр. Кол.

Похорон відбувся в суботу 8 травня 1965 р. в катедральній церкві св. Йосафата. Похорони й заупокійну Св. Літургію відслужили оо. Ю. Ковальський та Д. Ґрещук.

Після похорону родина покійної запросила учасників похорону на поминальний обід до катедральної авдиторії. Під час обіду промовляв катедральний парох о. Ю. Ковальський, а приявні склали свої жертви на католицьку пресу, з чого призначено $16.00 на "Світло". Дочка і зять покійної п-во Баб'юки жертвували 5.00 дол. окремо на покриття коштів виготовлення кліші покійної.

За жертву щиро дякуємо, а покійній вічна пам'ять.

ПОДЯКА

Засмучена родина складає щиру подяку всім учасникам похорону, а зокрема Всч. Отцям за відслуження похоронних обрядів та слова прощання. Дякуємо також усім жінкам з п. Катериною Смолик за ласкаву поміч у приготуванні поминального обіду. Дякуємо теж за молитви, жертви на Служби Божі та цвіти.

Родина

БОЛЮЧА ВТРАТА

Пок. Анеля з дому Йост Мараз похоронена 26 травня 1965 р., на "Мавнт Говп" кладовищі в Торонті.

Бл. п. Анеля Мараз нар. 28-го травня, 1892 р. в Скоморохах, Бучацького повіту та була охрещена в Золотому Потоці в римо-католицькій церкві.

Молодою дівчиною виїхала 1907 р. до Канади, де в Вінніпезі звінчалася 29 травня 1917 р. з Іваном Маразом. Тайну Подружжя отримали з рук о. Михайла Оленьчука. Не були рожами встелені початки їх спільного життя. Іван, по професії столяр, став хворіти, а молода подруга мусіла нести тягар родинної відповідальности на своїх плечах. Не маючи змоги ні сил працювати у своєму ремеслі, Іван Мараз із дружиною започаткували в 1921 р. свою власну крамницю м'ясних виробів та споживних товарів. Їх чесність, привітливість та готовість послужити всім не тільки розумною порадою, але в потребі й поміччю, з'єднали їм велику клієнтелю покупців та особистих приятелів. Їх жертвенність на церковні й громадянські потреби була всім відома в Вінніпеґу як і є тепер у Торонті. П-ство Марази як ініціятори й уділовці, дали почин багатьом нашим економічно-кооперативним установам Вінніпеґу.

Їхні діти, йдучи за шляхотним прикладом родичів, брали активну участь в громадянсько-культурній праці наших інституцій. Найстарша їх доня Іванна, талановита піяністка, виступала часто на сцені Інституту "Просвіти" та інших концертових імпрезах українського Вінніпеґу.

В 1946 році п-ство Марази переїхали з дітьми на сталий побут до Торонта і від тоді по нині є примірними парохіянами катедри св. Йосафата. Обоє п-во Марази ніколи не опустили Сл Божої. Та прийшла невмолима смерть і розлучила їх після 48 років спільного погідного життя.

Серце бл. п. Анелі з Йостів Мараз завмерло ненадійно в понеділок 24 травня ц. р., о год 12.30 по полудні після кількаденної недуги у шпиталі. Сумний обряд похоронів, заупокійну Сл

Бл. п. Анеля Мараз

Божу і пращальне слово мав о парох канцлер В. Філевич, що високо цінив побожність і скромність та християнську покору пок. Анелі. Хоч це був робочий день, церкву виповнили родина, приятелі й парохіяни. З позамісцевих учасників були найстарший брат Покійної — Станислав із дружиною з Дітройту, молодший брат Йосиф із Калґар, Алта і сестрінниця Розалія Фотинюк із Дітройту. Родина з Нью-Йорку вислала співчуття і Служби Божі. Також наспіло багато кондоленційних телеграм, листів і заупокійних Служб Божих із Вінніпеґу й інших місцевостей Канади і ЗДА.

Бл. п. Анеля Мараз залишила по собі нестерту пам'ять і болючий жаль у серцях мужа Івана, дочки Іванни й зятя Миколи лізків, синів Володимира й Ол си з подругами та внуків — хайла, Івана, Якима, Петра, Константина й Діяни, тих її ш стеро улюблених унучків. Її н надійна смерть викликала почуття великої, діймавої втрати, болю та сердечного співчуття для опечаленої родини від усіх, що Покійну знали, любили і шанували.

Вічна Їй Пам'ять!

В. К. Чиж

ПОДЯКА

У важкій жалобі по втраті невіджалуваної пам'яти Жени, Матері й Бабусі бл. п. Анелі з Йостів Мараз щиросердечно дякуємо:

Всв. о. Прел. Вол. Філевичеві за похоронні відправи, слова потіхи й співчуття. Всеч. о. В. Лавришинові за відвідини Покійної у шпиталі. Братам Покійної і Родині за прибуття на похорон. Усій ближчій і дальшій Родині, Приятелям, Знайомим і добрим Парохіянам Катедри св. Йосафата за ласкаву участь у похороні та віддання останньої прислуги Покійній, за пожертви заупокійних Служб Божих, за телеграми, листи й особисті вислови співчуття та за цвіти.

Щире Спасибі Вам усім, що облегшили нам нашу жалобу і підтримали нас на дусі перенести цю болючо-сумну втрату в нашому житті.

Покриті жалобою

муж Іван Мараз,
діти й унуки.

ПРЕСОВИЙ ФОНД "СВІТЛА"

ЧИ ВИ ВЖЕ ПІСЛАЛИ СВОЮ ПОЖЕРТВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД?

По $1.00:

К. Коверко, І. Федорівський, К. Воробець — Торонто, Анна Зварич, Су Сен Мері, А. Пахновська, Вайта, Стефа Ляхович, Чікаґо, Г. Деркач, Стейтен Айленд, Кость Пасічник, Лімінґтон, А. Павловський, Марія Мізюр, Кость Мигаль — Торонто, Валтер Мельник, Честер, Вм. Гайдук, Калмар, Мих. Строїч, Вінніпеґ, С. Хомин, Вестон, Антін Локоть, Гартфорд, Н. Д. Дуженко, Велланд, Т. Д. Фецич, П. Мельник — Торонто, Ф. Дем'ян, Дітройт, А. Заболотний, Форт Вілліям, Й. М. Кухаришин, Монтреаль, Іван Білан, Меланія Байлова, Петро Дідух — Н. Йорк, А. Кущак, Катря Пирчак, С. Барановська — Чікаґо, Стеф. Дацюк, Едмонтон, Магдалина Козіцька, Елк Пойнт, Йосиф Криса, Джерзи Сиֲті, М. Копер, Вернон, Юлія Полянська, Елизабет, Анна Понич, Веґревил, Павло Марцінюк, Крайдор, О. Маланчук, Черри Гил, Іван Лакоцький, Бронкс, Іван Мельник, Гемтремк, Юрій Муж, Давфин, Степан Шинклявий, Бафело, М. Подоляк, Чікаґо, Др. М. Білик, Іванна Бовцайло — Філяд., Ол. Креніцький, Омелян Тарнавський — Торонто, В. Лятишевський, І. Луцька, М. Перекліта — Торонто, Богдан Козак, Гартфорд, Маріян Борачок, Бафело, Ірина Нестюк, Л. Вавришин — Чікаґо, Анна Дайрок, Олекс. Барський — Едмонтон, М. Дем'янчук, Ц. Ганкевич, Катря Ґенди — Філяд., Андрей Конюх, Н. Йорк, Павлина Тріска, Катря Шимко, Антін Соколюк, Карло Баран — Веґревил, Гарі Білик, Ґолден, А. Стефура, Судбури, Анна Никифорук, Н. Йорк, Стефанія Фур, Клівленд, Михайло Курлак, Бафело, П. Карал, Едмонтон, А. Кулак, Левой, Марія Кульчицька, Чікаґо, Ярослав Шуть, Рочестер, Каролина Шебуньчак, Ґай, Богдан Шебуньчак, Блумфилд, Іродіон Шебуньчак, Калямбус, М. Бартків, Філяд., А. Ганчарик, Гартфорд, Василь Воробець, Ірвінґтон, Ольга Ліщинська, Геркімер, Михайло Пенцак, Філяд., М. Кузьо, Кенора, Йосиф Ловидух, Монтреаль, П. Оскрес, Гай Прері, М. Ґеммерлінґ, Вінніпеґ, Н. Ґнатчук, Еспаньоля, Й. Телепко, Монтреаль, Іван Німчук, Лемонт, Іван Здирко, Вилимантик, М. Граб, Севен Ґилс, Михайло Пултеригора, Елфрос, Н. Черемшинський, Вінніпеґ, У. Склярук, Оттава, М. Мищатин, Парма, І. Винник, Н. Йорк, М. Коваль, Вінніпеґ, Іван Хоминець, Меккіспорт, М. Левицький, Вінніпеґ, Юлія Шевчук, Н. Йорк, Іван Тереля, У. Феданків — Бінґгемптон, Анна Борецька, Виндзор, Др. С. Ґамула, Сарнія, Іван Поцалуйко, Гаффорд, Петро Міколіо, Вайда, Юрій Борута, Маратон, Тетяна Возьна, Н. Йорк.

По 50 ц.:

Іван Опришка, Просперитi, Н. Лиюк, Ввайт Біч, Филимон Гнатюк, Редвей.

Продовження списку жертводавців буде в наступному числі "Світла".

]

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.

Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982

The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.

1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.

Андрій Наконечний

Хочете пізнати добре, що таке св. Служба Божа — найважніша жертва, яку приносимо Господеві — то прочитайте нову книжку, яка це пояснює

о. МЕЛЕТІЯ СОЛОВІЯ, ЧСВВ

п. н.

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ
ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК, ПОЯСНЕННЯ

Книга вийшла в Римі 1964 р., має 422 сторінки великого формату й коштує $7.00.

Книга ділиться на: 1) Історичне введення до Служби Божої (стор. 3-150) та 2) Пояснення молитов та обрядів Служби Божої (ст. 150-318)

Такої книги, важної для зрозуміння Служби Божої, ми ще досі не мали. Тому кожний християнин повинен собі цю книгу замовити та уважно її прочитати.

Замовляти через:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАІ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

АСЕКУРАЦІЯ
всіх родів: життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно-продаж нерухомостей,

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

УВАГА! Торонто та околиці! УВАГА!

Ще один осяг української спільноти в Торонті

Це ПЕРШЕ
УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОДОРОЖІ

Bloor Travel Agency
1190 Bloor St. West — Toronto, Ontario
Tel.: 535-2135 і 535-2136

У цьому бюрі будуть в якнайкращий спосіб полагоджені всі Ваші проблеми, пов'язані з індивідуальними, груповими, відпочинковими та іншими подорожами.

ВСЕ ЦЕ НА РІДНІЙ МОВІ.

Чи їдете Ви літаком, пароплавом, поїздом чи автобусом — як в Канаді так і в кожну іншу країну світу — все це полагодять на місці досвідчені власники Першого Українського Бюра Подорожі в Торонті:

Маркіян Когут і Дарія Залозецька

Замовлення готелів, спроваджування свояків, вироблення віз і пашпортів, безкоштовні інформації та поради у справі іміграції та багато інших справ — все це легко полагодите в нашому бюрі.

● ВІДВІДАЙТЕ НАШЕ БЮРО! ●

Власники.

СВІТЛО
THE LIGHT
Ukrainian Catholic
MAGAZINE

The New Formulation of the Council Text on the Declaration on Religious Freedom

A documentation related to the "declaration on religious freedom" is divided into four parts: a general consideration on religious freedom; the doctrine of religious freedom according to reason; the practical consequences; and the doctrine of religious freedom in the light of revelation.

Always more conscious of the dignity of the human person, men — affirms the document — wish that their personal liberty would be juridically guaranteed in society. In regard to religion, they understand religion as the absence of constriction in the formation of their conscience and in the exercise of their faith. This announcement of liberty does not signify in fact that man is independent in his confrontation with God.

A historical study — continues the document — shows in addition that the problem of religious liberty in the nineteenth century did not come placed in these terms. Rationalistic laicism had affirmed at that time that human reason is autonomous and that man is not to consider himself submissive to God; at the same time it even thought that the Church should be submissive to the State. As is known, the Church has condemned this form, be it philosophy or politics, of laicism, and this condemnation is always valid. The times and the ideology vary and in the interval, totalitarianism has even developed. In respect to this evolution and keeping present the irremissable principle, the Church has developed a social doctrine, in which the human person always appears more as the foundation, the end and the subject of all of life in society; at the same time it is even always more evident that the foundation of public authority has to insure the rights of the person. In this way, the problem of religious liberty is placed in a new perspective.

The schema exposes the following foundations of religious liberty: the integrity of the person, who, by his nature, is social; the demand of liberty, which, according to the social nature of man comes communicated either through teaching or dialogue; the nature of religon, the personal and interior relation between man and God; the human conscience, through which man grasps the commandments of God; man has the duty of forming his conscience and of following it in as far as it orders him; the limits of competent civil authority, restricted to the terrestrial and temporal order; religion transcends this order, and civil authority cannot judge religious interior acts, and cannot even impede the public exercise of religion, naturally according to the measure of the exigencies of public order.

In addition, the schema exposes the limits of religious liberty: every social activity has its limits. In the exercise of his rights, each ought to respect the rights of other. The civil authority has the right of protecting itself from abuses which could be committed by religious activity; this protection, however, ought to be assured by precise laws, and not by an arbitrary measure; such laws ought to foresee a limitation of the exercise of religion, otherwise this limitation springs from being necessary for the guarantee of public order.

It is the duty of public authority — continues the documentation to assure the guarantee of religious liberty. Towards this end, the public authority cannot impose a religion, nor impede another, nor even destroy religion. The schema even forsees that every man's right to religious liberty should be recognized and guaranteed everywhere.

Liberty ought to be recognized by the religious community in virtue of the social nature of man and of religion. They ought to be able to govern without external interference, and they ought to have the right to choose freely their ministers, to communicate freely to any frontier with religious authority, to possess some wealth, to spread the doctrine concerning the person, to show the value of their doctrine in the confrontation with the organization of society and to inspire all of human activity. Each person ought to be able to adhere to a religion, or eventually to leave it, without being impeded by civil authority.

The Church — again affirms the document — has the right to liberty without which it cannot work for the salvation of man. This right which is the Church's duty — the spiritual authority to which Christ has entrusted the message of salvation to all men — she claims before any authority. The liberty which the Church claims for herself, in virtue of the mandate entrusted by Christ, the same Church demands for all men and for the whole community in harmony with religious liberty.

The Catholic doctrine teaches that the act of faith ought to be free in virtue of his nature. Faith is more authentic the more it is free and personal.

The concept of religious liberty is incorporated in the words of God. The schema collects this information from numerous passages in the New Testament, and shows how Christ and the Apostles after him have accomplished their ministry.

The schema — concludes the document — confirms that the desire of religious liberty grows everywhere, and that this liberty is sometimes recognized and sometimes combatted. In the pages of the text, this is an invitation for Christians and for all men to become conscious of its need, especially in the actual conditions of the world, which though unified, is a multiplicity of relations. To affirm the harmony of the human race, it is necessary that religious liberty be respected and juridically guaranteed everywhere.

Translated from *Il Quotidiano* by
Ignatius Holowaychuk, OSBM.

ORDER OF ST. BASIL THE GREAT
Provincial Office
22 East 7th Street — New York 3, N. Y.

Slava Isusu Christu!

Very Reverend and Reverend Fathers!

We are happy to announce that we have already completed our long planned Retreat House of St. Josaphat for our faithful at Lattingtown (Glen Cove), L. I., New York.

This Retreat House is the first of its kind for Catholics of the Ukrainian (Byzantine) Rite in America.

The Solemn Dedication will take place on August 29 at Lattingtown at 4.00 p.m. (DST). It will be blessed by His Excellency, Most Reverend Joseph M. Schmondiuk, D.D., Bishop of the Stamford Eparchy, together with the clergy of both rites.

This Retreat House is located near our Novitiate in Glen Cove amidst beautiful trees. All who have seen it agree that it is an ideal place to make a retreat. The whole surroundings incline one to pray, meditate and remain with God for a while.

The building is made of stone according to the English Tudor style. It has 32 private rooms, a spacious chapel, a large community room, a comfortable dinning room and a modern, up-to-date kitchen. Around the building there are walks, alleys where the retreatants can walk and recite the Rosary after the Divine Services and conferences.

This Retreat House will give those making retreats a spiritual uplift, because it is a place where they will learn more about God. It will make them better and more practical Catholics. It will renew their energy. In a word it will encourage them to fulfill all their duties in their state of life.

For more information please write to the above address or to St. Josaphat's Retreat House, Box 231, Glen Cove, L. I., New York.

Hoping, that you, Very Reverend and Reverend Fathers will attend this Blessing and honor us with your presence and asking your prayers for our Spiritual Directors and all future retreatants, We are

Yours in Christ Jesus,

The Basilian Fathers
Fr. Nicholas M. Kohut, OSBM
Provincial

Holy Communion from the Chalice

by Rev. M. Bosey

The present Liturgical revival in the Latin Rite, aims at having it recognized that Communion from the Chalice is possible and the gradual restoration of the practice beneficial to the faithful. This, to say the least, is quite a revolutionary idea to most Roman Rite Catholics. Less than ten years ago I can still remember a Seminary professor in St. Augustines Seminary spending a whole class to explain why Communion under BOTH forms was impossible, impractical, improper and unsanitary.

Communion from the Chalice was the universal practice throughout the entire ancient Church. It disappeared, in the West, only during the twelfth and thirteenth centuries, at a time when hardly anyone received Communion. So much so that the Fourth-Lateran Council (1215) had to command its annual reception. This means that during Easter there would be droves of communicants, and the rest of the year practically none. At these congested periods pastors were only too glad to have their work simplified by giving Communion under one form only. The Church at this time made it clear that Communion under both forms as instituted by Christ is ever and always the ideal. At the same time the new practice of Communion under one form was fully justified because of excusing causes. Communion under one form became more and more widespread, and no one seemed to be very disturbed about it.

But there are over 1,000,000 Catholics in North America who receive Holy Communion under both forms. As a matter of fact, every Catholic in North America can receive Holy Communion under both forms as often as he chooses to attend Holy Mass in any of the Eastern Rite Catholic churches throughout Canada and the United States.

It is true that "Communion under one kind is sufficient for salvation", Eastern Rite Catholics have always had reservation of the Sacrament and Holy Viaticum under the one form only; but surely they go too far and are terribly confused who present Communion under BOTH forms as "something impossible, impracticle, improper and unsanitary."

Eastern Rite Catholics in all the larger cities of North America also have large parishes of many thousand souls who receive Communion every week under both forms during Masses offered from dawn to midday. They do not have gallon-size cruets for wine and water, but the same size as their Latin brethren. Each person communicating receives a host steeped in the Precious Blood by means of a golden spoon which need not touch the mouth of the person receiving.

Isn't it about time we threw away our instruction books filled with antiquated and false, Protestant-jabbing arguments in defense of the Church? For what we are defending is not the true position of the Universal Church. Many of these arguments in these antiquated books (such as those against Communion under both forms) insult the millions of Catholics of the Eastern Rite, and certainly will do nothing to help bring about reunion of Christian Churches.

The Church has always recognized that Communion under one form was legitimate, but she has never claimed it to be the ideal. She has always justified the removal of the chalice from the faithful because of excusing causes.

In our own day the situation has changed to some degree. An ecumenical spirit encouraged by John XXIII has cleared the air, injected new life and sincerety into our understanding and use of the Sacred Signs instituted by Our Lord. Surely it would be a good thing for the whole Church if the Latin Rite restored Communion under both forms at least during the most solemn moments of a Christian's life-adult baptism, confirmation, marriage, religious profession, ordination — and in this way proclaim openly that when it comes time to celebrate the Sacred Mysteries in completeness, in their ideal form, then Communion under both forms as instituted by Christ is the form celebrated by the Church. In this way, what catholic theology has always taught i. e. that Communion under both forms is the ideal, would have a living witness in the Liturgy.

Grace versus Libido

by A. Pekar, OSBM

The danger of the Freudian theory of psychoanalysis: It rejects the free will and the existence of God; it advocates a completely amoral life.

Passions are great vital forces of man. Simply, they are natural tendencies given to us by God as the instruments of self-preservation; and they run through the whole complex of the sensitive life of man. Under the impact of original sin, man's passions became the vehicles of his wretchedness, trying to push reason and will toward error and evil. These deprived passions, by sin, generally, are called concupiscense or, to use 'modern term' of psycho-analysis, the "libido" (used by St. Augustine in his Confessions, VIII, 5).

Man as a rational being should not be guided by his sensitive forces, the "libido" (as recommended by Luther and Freud) but by his spiritual faculties, his reason and his will strengthened by the grace of God (Catholic Teaching). When the "libido" tries to control the spirit, man experiences an inner struggle, a temptation. Psychoanalysts call it "a conflict of the Super-Ego, the Ego, and the Id."

This inner combat between man's flesh and spirit is dramatically described by St. Paul: "I see another law in my members (in my body), fighting against the law of my mind (the spirit), and captivating me in the law of sin (concupiscence) that is in my members. Unhappy man that I am, who shall deliver me from the body of this death? The Grace of God, by Jesus Christ our Lord" (Rom. 7:23-25).

In the history of the Church there were two men who experienced this interior conflict most intensely. Both were possessed by strong and unquenchable passions; both tried arduously to subjugate them to their spirit. One gave up the struggle and preached the "religion of man's spiritual satisfaction"; he was the Augustinian monk, Martin Luther. The other broke the fetters of his concupiscence by humble submission to the grace of God; he was "the Doctor of Grace", St. Augustine of Hippo.

Martin Luther

Martin Luther was a professor at the University of Wittenberg, Germany. From his youth, he lived in continuous dread of dying and eternal condemnation. Subjected to this fear and the incessant assaults of his concupiscence, he could not find inner peace. Often he "would lock himself in his cell . . . he would abstain from food and drink, torture himself by harrowing mortifications to the extent that he became a victim of insomnia for five weeks at one time and was threatened by insanity" (Seckendorft). In these moments of discouragement, Luther "actually hated God, and was angry with Him: he blasphemed and deplored that he had ever been born" (Jurgens).

Thus, the idea of "corrupted human nature", "invincibility of concupiscence", and "justification of faith alone without good works" matured within his mind. Convinced that these doctrines were to be found in the Epistles of St. Paul, he expounded them at the University in 1516-17.

It seemed to justify his action. He jubilantly wrote: "Be a sinner and sin bravely but have a stronger faith and rejoice in Christ Who is the Victor of sin, of death, and of the world. A sin must be committed. To you, it should suffice that you acknowledge the Lamb Who takes away the sins of the world; the sin cannot tear you away from Him."

In 1517, he boldly posted his ninety-five theses on the chapel door in Wittenberg and instituted a "new religion" which guaranteed heaven. "Justification by faith only."

According to Luther, all actions are essentially vicious, "the just man sins in every good work". For him, distinction between good and evil has no meaning because man can "desire and do only evil" for "his will is not free". He attacks human reason, calling it "the devil's greatest whore".

Luther was proud of his doctrine and of himself; but he deluded himself bitterly. He admitted indisputably that without this doctrine his "conscience would never enjoy certain ease"; and he never did enjoy it. Before his death, he was still not certain of his teachings and painfully complained: "Of all the assaults on my conscience none has been more severe than the same thought coming to me again and again, 'All this confusion was caused by you'."

St. Augustine

Aurelius Augustinus was a professor of Rhetoric and Philosophy in Milan, Italy. His biographer, Papini describes him saying, "He was comprised of sex and brain, both at white heat, and each at war with the other. He never could be saved until sex was vanquished by the power of the soul."

Sometime in 386, Augustine was seriously plagued with his way of life. He was horrified by the relentless malady of his spirit which was claimed by his "Libido". The evil visions and memories of his lustful life persecuted him relentlessly. Nevertheless, he feared to reform lest he find "the life of chastity impossible". One sultry summer day as he was prostrated under a fig-tree he wept bitterly and cried out: "How long, O Lord, how long shall Thy wrath endure against me?"

The sin of earthly passions which he cherished too fondly held him back. In his distress, he lamented: "When shall I achieve my salvation, O Lord? When shall I cast off my fetters? Tomorrow, perhaps? Or the day after? Shall I always say tomorrow and will today never dawn for me? Why not this very hour? Why not end it at once, now and forever?"

Papini states: "That moment marked the annihilation of the carnal passions which for sixteen years possessed Augustine, and which had appeared invincible to him. He was released, he could breathe freely . . . flesh was conquered, and his spirit was made free to become the willing slave of Christ."

In the garden in Milan, Augustine reasoned that "it is a perversion of the will which creates libido, submission to the libido creates a habit; non-resistance to the habit creates necessity."

Augustine retired to the solitude of his country home in Cassiacum for several months to meditate — there he arrived at the conclusion that: "Sin was something outside of my own will, something that was with me, but was not me." He humbly confided to his friend, Trigetius: "My own wounds are sufficient for me and with tears I pray daily to God to heal them, but again and again it has been manifested to me that I am as yet unworthy to be made whole quickly according to my desire."

By the Grace of God Augustine was reborn, but the old man in him was still alive; and at times the old Adam in him rebelled. After years of good works and prayers, of purification and ecstasies, he knew that he was as yet imperfect and wretched, but he did not despair. He humbly confessed: "We manifest to Thee, O Lord, our love by confessing our wretchedness and by praising Thy mercies that having begun our liberation, Thou mayest free us entirely: that we may cease to be wretched and know bliss in Thee."

St. Augustine's conversion "heartens us by showing us that conversion is not a deprivation, but a sublimation . . . His sensuality was sublimated into a yearning for spiritual bliss; his desire for happiness into a quiet repose in the Divine Wisdom; his passionate attachment to individuals into a loving charity for all; his pride into an ambition to recreate within himself the lost image of God and to be united to Him that he might become an atom of His glory. By distilling from the poison of evil the healing draught of goodness, we too can attain the greatness of St. Augustine (Papini). But the only way is to follow St. Augustine's example; it is the way of "the grace of God, by Jesus Christ" (Rom. 7:25), and not the "free gratification of the libido", as the modern Freudians assert.

In the words of Thomas P. Neill, Ph. D., a professor of History at St. Louis University: "Except for terminology and for a dangerous poetizing of the drama, is this business of conflict within man as new as Freud thought it was? Plato saw it as did the authors of the Old Testament. St. Paul repeatedly speaks of the ways of the flesh and the ways of the spirit. The Christian idea of original sin and of a weakened human nature with its inclinations to evil accounts more rationally than the Freudian theory for those impulses that we all feel within us as vicious desires to be suppressed.

It is true that Freud makes this conflict essentially nonintellectual. However, has he progressed past Luther? The first maker of the modern mind, Luther was one of reason's greatest enemies; Freud was the other" (cf. the Makers of the Modern Mind, Milwaukee Bruce Co., 1949, p. 356).

To Our Teenagers

“Learn to Love the NOBLE, the TRUE, and the BEAUTIFUL”

by Brother Methodius, F.S.C.

THE LAYMAN

Ten years from now, 1975, if you progress in wisdom, age, and grace, as your parents and teachers pray that you shall, you should be well embarked on your life work. Furthermore, you will be an established member of one of the three categories that make up the Mystical Body of Christ:

(a) a small minority will be Priests,
(b) a small minority will be Religious,
(c) most of you will be members of the Laity!

In Ancient Greece, Homer sang of the ‘Laos’ of Agamemnon. They were the ‘chosen’ followers of the King. Hence, the ‘Laity’, means ‘a specially chosen people!

That is the basic meaning of the term even today, as used by the Church. Christ is the Commander-in-Chief; you are His ‘chosen followers’, selected by Him to assist Him in His Campaign for souls. It is for you that Christ was praying at the Last Supper, when He said: “I ask not that Thou shouldst take them out of the world, but that Thou shouldst keep them clean of what is evil. I have sent them into the world on my errand.“

It is quite evident, therefore, that Christ has a Mission in mind for every soul on whom has been lavished the graces of Baptism and Confirmation. In war stories, the term ‘Mission’ is used when the Commander entrusts an individual or a group with a special assignment which will benefit the entire campaign. It may seem trivial; again, it may involve the sacrifice of personal safety and comfort; but, in his judgment, it is strategically essential to his blueprint for victory.

Therefore, each emmber of the Laity is an Apostle (that word is merely the Greek for Missionary), designated by Christ for a special work in conformity with his or her health, talents, -personality, and environment.

Your essential, irreplaceable contacts with your fellow humans is the battleground on which you are expected to fulfill your Mission!

“If you cannot do much good, maybe you can make bad a little less bad.” — St. Thomas More.

THE ESSENCE OF YOUR MISSION

Some people get nervous when they feel they have a responsibility yet cannot pinpoint it. Here is your Mission (or Apostolate), in four words: SHARE YOUR CHRISTIAN PRINCIPLES!

An agnostic has summed it up for us neatly: “All this talk about ‘The Brotherhood of Man’ means nothing unless there is ‘A Fatherhood of God’. A thousand like me couldn't begin to do what you Catholics could, if you'd ever wake up and take an earnest interest in spreading Christian principles into every phase of Canadian life, and not merely act as if they were your private possession.”

Christ spent His Public Life selling His followers the NEW LIFE to be found in Him. In our time, Catholics have allowed themselves to be duped into letting ‘Commies’ swipe His slogan for their own hardsell to the ‘have not’ people of the world. Isn't it time we snapped out of our lethargy and demonstrated by our lives that we are the authentic owners of the only NEW LIFE possible in this world?

The procedure is simple; even a child can understand it. Further, it contains a built-in measurement: “LOVE THY NEIGHBOR AS THYSELF”!

Think of the implications: “Thou shalt sanctify other as thou dost sanctify thyself”! “Thy neighbor's welfare here on earth is thy welfare. Thou shalt be as zealous that he gets the necessary food, shelter, clothes, education, and enjoyment of God-given rights, as thou art in securing same for thyself!”

Christ used transportation, the model T of animals at that time, only once at the end of His life. Other times, He legged it over the dusty trails and cobblestones. Are you, His follower, scared of discomfort and fatigue in your efforts? His words were: “COME, FOLLOW ME!”

“What good is muscle, if you lack will?
If you lack hustle, what good is skill?”

My Memoirs

1892 — 1962

By Michael Luchkovich

38-th INSTALLMENT

Ever since I was a High School student I have been profoundly interested in finding out whether Canada had a distinctive culture, and thus a distinctive Canadian literature. I was particularly anxious to learn what contribution were being made to our Canadian Mosaic by the various ethnic groups in this country, and in particular the Ukrainian group.

I was especially interested in the opinion voiced by a Canadian critic and writer, Lionel Shapiro, in an article published in the McLean's Magazine on what he called “The Myth That's Muffling Canada's Voice”, openly boasting that he became a best-selling author by refusing to accept “the smouldering legend that Canadian writers must potter in the grass roots and leave success and the world to others”. But just what was success appeared to me to be a debatable question. Some measure it by monetary return; for me it was to have your book live on, not for an ephemeral period, but indefinitely, because it has that deep-rooted sentiment and nostalgic memory that makes us all kin no matter what our origin may be, or how widely apart we may live. I agree with Professor Salter when he said that Canadian Literature is “academic and rootless”; that “we should dig out traditions of folklore and poetry on which any healthy literature must depend;” that the “best in the arts springs directly from the people; and that if we are ever to create a distinctive Canadian Literature we must anchor ourselves to the Canadian way of life.”

Thus when I read Kiriak's “SONS OF THE SOIL” in the Ukrainian original I felt that here was a novel that conformed to Professor Salter's thesis, notwithstanding the fact that it restricted itself to “Canadian characters, locales, situations and problems”. It fitted in with my idea of a Canadian Mosaic that I have been advocating all my life. Here, I thought, was a worthy contribution to the Canadian way of life and to Canadian culture by a minority national group that was long over-due.

Mr. Kiriak does everything that Mr. Shapiro is opposed to. He potters in the grass roots; he digs out the tradition of folk-lore; and he restricts himself to Canadian characters, locales, situations and problems, thus indicating the distinctive character of his story, by reason of his adherence to the ideal of a Canadian Mosaic, which in essence will one day turn out to be one of the most vital sources of inspiration for our poets and novelties. For national culture must express something of the essential nature of the society in which it is produced; to be significant, it must derive its inspiration from the experiences, the hopes and aspirations and achievements of members of that society.

It is too early to estimate the ultimate niche that SONS OF THE SOIL will fill in Canadian Literary History; for in these matters time will become the final arbiter. Meanwhile I shall submit current comments that may or may not withstand the ravages of time.

Reviewing SONS OF THE SOIL in the Edmonton Journal, Miss J. E. Hunt said: “The translation seems to this reader to be very good indeed . . . The story is fascinating . . . the fine characterization makes it possible to remember easily the families and their many members . . . It is a wonderful source of information about a way of life that already has passed into the realm of folk-lore and folk song . . . there is with . . . sharp, mordant description . . . keeps one enthralled.”

Prof. Wilfrid Eggleston of Charleton University, Ottawa, author of “FRONTIERS OF LITERATURE”, writing in Queen's University Quarterly, 1959, spoke of SONS OF THE SOIL as a kind of literary parallel to the “GRANDMA MOSES” genre in painting. “I read this book”, he said, “with continuous quiet pleasure, grateful for the addition to my knowledge of pioneering in Alberta. Michael Luchkovich has made a smooth translation which never obtrudes, and deserves warm thanks for making this work generally known and available.”

In his review of SONS OF THE SOIL in Slavica Canadian, 1960, Professor M. H. Scargill, Professor of English Literature, University of Alberta wrote:

"Mr. Luchkovich is an admirable translator, and he has obviously adhered closely to the spirit of Kiriak's original. I feel that in these days of ephemeral 'best sellers', such and excellent translation of an epic work like this might give depth to Canadian literature."

SONS OF THE SOIL is a fine example of the efficacy of genuine integration, proving by its intrinsic value to be a great contribution to the Canadian storehouse of culture, thus enriching our MOSAIC. I agree with former MLA, Mr. C. L. GIBBS, when he said that no single national group is wide enough, or eclectic enough, to absorb all the other nations.

"I have no desire," he said, "to see a flattening out of national personality or a dead uniformity of culture and behaviour — nor a fusion of souls in a dead jelly of uniformity as dreary as the caked mud of a dried-up slough. Have you ever listened to the Ukrainians to whom words come singing as sweet and free as the air they breathe? If you have you will understand the spiritual essence of all simple art and sorrow, in pride and memory that we all share together; you, too, will understand why I dislike the melting pot and its stifling fumes."

It is with a view to propagating an integration policy of this nature that I undertook the translation of SONS OF THE SOIL; and that is why I feel we should accept integration as our cultural and political orientation in Canada.

◆

MY PART IN THE LITURGICAL RENEWAL

This brief description of the type of active, intelligent and meaningful participation in Sunday Mass that is the goal of each parish family, will perhaps give some idea of the effect present efforts toward liturgical renewal will have in the life of the Catholic. Obviously, this renewal will not stop at Sunday Mass. It will spill over into the realization that each of the sacraments is also a celebration of the entire parish family.

Baptism is the birth in Christ of new brothers and sisters; Confirmation, the anointing of the Holy Spirit which marks these new Christians as mature and responsible members of the family; Penance is the power of Christ which strengthens the family bonds weakened by sin; Matrimony and Holy Orders, sacraments which elevate members to new responsibilities within the family and provide for its continuance and leadership; and the Anointing of the Sick is the solemn prayer of the whole parish for the health of one of its members. Each of these sacraments concerns every member of the parish because they concern his parish family. Every parishioner takes part in the celebration of these sacraments to the full extent that the particular rite will allow.

What is my part in the liturgical renewal? To be a Christian is to be a member of the people of God, and the first duty, the highest privilege — the entire meaning of God's people — is that they are united in Christ to praise God with all their abilities and energies, with their whole lives. As a Christian, I can never think of participation as a distraction; public worship is the source and most important part of my life as a member of God's people. I can never decline my part in the worship of my parish on the grounds that I am not good at it, that I can't sing or that I can't seem to pray aloud with others; for it is the liturgy itself which will perfect me in these things, and God has decreed that I should learn to worship him in the Church by actually doing so, week after week.

Genuine liturgical renewal begins with me, and it requires first of all that I renew myself, my own basic attitudes toward God and my fellow man. I must get rid of the idea that I am a Christian because I attend Mass each Sunday, and realize that my life as a Christian depends upon the way I do — or do not — accept Christ's invitation to worship the Father with him and all of his people. I must realize that the offering I make at Mass involves my whole life, as a father, a worker, a citizen, a neighbor; and that I cannot pretend to worship the God whom I do not see so long as I fail to respect and love the neighbors who are all around me.

From my own personal renewal will come the general renewal, the *aggiornamento*, for which Pope John offered his life and for which the Fathers of Vatican II have laid the groundwork by calling for a renewal in worship. And then Sunday Mass will become in fact what it has always been in theory: the center of Christian life, the living and joyous assembly in which God's people praise him, giving back to him everything they have and everything they are. From this weekly sacrament of unity they go back into the world to live full lives as Christians, as Christ's chosen ones, as God's own people.

CANADA

Новий Канадський Робітничий Кодекс [Стандартів]

Важний від 1 липня 1965 р.

**ЦЕЙ КОДЕКС ОХОПЛЮЄ РОБІТНИЦТВО
В НАСТУПНИХ ГАЛУЗЯХ ІНДУСТРІЇ:**

- ЗАЛІЗНИЦІ, яких операції охоплюють більш ніж одну провінцію
- ТРАНСПОРТ ПО БИТИХ ШЛЯХАХ— інтерпровінціяльних або інтернаціональних
- ТРУБОВОДИ, які сягають поза якубудь провінцію
- ТЕЛЕГРАФИ і ТЕЛЕФОНИ за вийнятком тих, які діють виключно в одній провінції
- все РАДІО і ТЕЛЕБАЧЕННЯ
- все СУДНОПЛАВСТВО і зв'язане з ним обслуговування
- ПОРОМИ — інтерпровінціяльні і інтернаціональні
- ввесь ПОВІТРЯНИЙ ТРАНСПОРТ
- вся ГІРНИЧА УРАНОВА ПРОМИСЛОВІСТЬ і ЙОГО ПЕРЕРОБКА
- всі ЕЛЕВАТОРИ НА ЗБІЖЖЯ
- всі МЛИНИ МУКИ, СПОЖИВЧІ МЛИНИ, СПОЖИВЧІ СКЛАДИ І МЛИНИ ЗЕРНОЧИЩЕННЯ
- ОСНОВНЕ РИБОЛОВСТВО, де рибалки працюють за платню
- більшість ФЕДЕРАЛЬНИХ КОРОННИХ КОРПОРАЦІЙ

КОДЕКС ВСТАНОВЛЯЄ НАСТУПНІ СТАНДАРТИ:

1. Стандартний 8-годинний день і 40-ґодинний тиждень, з обмеженням понадгодинової праці до 8 годин тижнево і платної по один і пів раза реґулярної ставки.
2. Мінімальна ставка $1.25 на ґодину.
3. Два тижні платної річної відпустки.
4. Вісім загальних платних свят на рік.

Де можна буде доказати, що негайне застосування нових годин праці буде діяти проти інтересу робітників або буде неґативно впливати на операції індустрії, Міністер Праці може відсунути впровадження нового стандарту годин праці, щоб в цей спосіб дати час на пристосування.

У індустріях, які провадять свої операції у льокальному засягу, впровадження нової заробітної платні також може бути відложене.

По повні інформації про новий Кодекс пишіть до

**Labour Standards Branch,
Department of Labour,
Ottawa.**

DEPARTMENT OF LABOUR

Hon. Allan J. MacEachen, Minister of Labour / George V. Haythorne, Deputy Minister

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців католиків Святе Письмо **Старого і Нового Заповіту** в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

Замовлення слати на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVIII ЖОВТЕНЬ — 1965 — OCTOBER Ч. 10 (514)

The Canada Pension Plan

Плян дає наступні користі:

Пенсію при відході на емеритуру

Допомоги для вас і ваших дітей при вашій непрацездатності

Допомоги для вдів, непрацездатних вдівців і залишених дітей

Одноразову виплату готівкою до вашого спадку в разі вашої смерти

Повні пенсії для емеритів будуть виплачуватися в 1976 р. До того часу будуть виплачуватися пропорційні пенсії, починаючи від 1967 р. Допомоги для залишенців будуть виплачуватися від 1968 р., а допомоги для непрацездатних від 1970 р.

Тут подаємо скільки ви маєте платити

Якщо ви є працівник у віці від 18 до 70 року життя, ви будете вплачувати 1.8% від вашої річної заробітної платні між $600 і $5000. Це буде стягати працедавець з вашої платні при виплаті. Ваш працедавець буде за вас також платити до Пляну таку саму суму, як ви платите.

Якщо ви працюєте для себе і є у віці від 18 до 70 року життя та заробляєте принаймні $800 річно, ви будете вплачувати 3.6% від вашого заробітку між $600 і $5,000.

Для працівників вплати починаються від січня 1966 р. Якщо працюєте для себе, а ваша вкладка у 1966 р. буде виносити $40 або менше, ви мусите заплатити свою повну вкладку до 30 квітня 1967 р. Якщо ваша вкладка перевищуватиме $40 у 1966 р., тоді ви мусите платити ратами в такий самий спосіб і в тому самому часі, як ви платите свій податок.

Зміни в старечих пенсіях

Старечі пенсії будуть виплачуватися в додатку до якої-будь допомоги управненої в рамках Канадського пенсійного пляну. У найближчих роках стареча пенсія в сумі $75 місячно буде виплачуватися не від 70-го року життя, а від 65-го року життя. У січні 1966 р. стареча пенсія буде виплачуватися для 69-літніх осіб; у 1967 р. для 68-літніх осіб; у 1968 р. для 67-літніх; у 1969 р. для 66-літніх, а у 1970 р. і опісля для всіх тих, які осягнуть 65 рік життя.

Випущено
на доручення Міністра Народного Здоров'я
і Суспільної Служби, Канада,
Достойна Джуді ЛяМарш.

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРҐЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:

L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Нехай один хор молитви і покути лине до Бога *Папа Павло VI* 386
Апостольський заклик
Дещо з недавно висловлених думок Папи *о. О. Купранець, ЧСВВ* 388
Духовний послух *В. Барка* 390
Роздума про Боже і вічне *о. Р. Г., ЧСВВ* 391
Думки Кардиналів про Собор і діялог *о. О. Купранець, ЧСВВ* 392
Радість Бога ради *о. Т. Олійник, ЧСВВ* 394
Оаза для втомленого серця *о. В. Ковалик* 395
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 398
За успіх Католицької Акції *о. Л. Садовський, ЧСВВ* 399
Намірення Апостольства Молитви на жовтень
Багато людей запитує.... *о. С. Сабол, ЧСВВ* 400
Цікаві проблеми нашого часу
Відповідь "Свідкові Єгови" *о. С. Юник, ЧСВВ* 402
Я бачив Преосв. Григорія Хомишина *Ол. Роїк* 403
Спогад
Як умирав Владика-мученик *(Кир Григорій Хомишин)* 403
"Пам'ятайте про брата Духновича" *о. А. Пекар, ЧСВВ* 405
З нагоди 100-річчя смерти о. Ал. Духновича
Я повернувся з Арґентини до Канади *о. А. Луговий* 407
Отець Ігумен Климентій Шептицький при Богослуженню *К. Грицина* 410
Спомини бр. захристияна
Листи Никодима — повість *І. Добрачинський* 412
Синій хрест — оповідання *Г. К. Честертон* 416
Надіслані видання 417
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 418
Пресовий фонд "Світла" 423

ENGLISH SUPPLEMENT:

The Liturgy and Modern Man *by Rev. Romano Guardini* [illegible]
To Our Teenagers *by Bro. Methodius, F.S.C.* 427
Beautiful Lessons About Incarnation Given By Augustine, Thomas Aquinas *Theology for the Laity* [illegible]
The Character of Baptism 430
Madonna of Unity 431
Why No Censures, Anathemas? 432

На обкладинці: Соборові наради в базиліці св. Петра в Римі.

СВІТЛО — католицький журнал для українського народу. Виходить раз у місяць. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Василь Ваврик, ЧСВВ, о. Бернард Дрібнецький, ЧСВВ, о. Лев Садовський, ЧСВВ і ред. Олександер Мох. Адреса редакції (у справах статтей, змісту, тощо): 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації (у справах передплат, прес-фонду, висилки й т. п.): 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон: 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Basil Wawryk, OSBM; Bernard Dribnenky, OSBM; Leo Sadowsky, OSBM; Alexander Moch. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Business Office: The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

НЕХАЙ ОДИН ХОР МОЛИТВИ І ПОКУТИ ЛИНЕ ДО БОГА

ТЕКСТ АПОСТОЛЬСЬКОГО ЗАКЛИКУ В НАМІРЕННІ ВСЕЛЕНСЬКОГО СОБОРУ

Празник Воздвиження Чесного Хреста замаркує початок четвертої сесії Другого Ватиканського Вселенського Собору. Отці Собору повернуться до Риму, до могили св. Петра Апостола і принесуть з собою, так би мовити, до цього центру католицької єдности — сподіванки, бажання, тривоги їхніх людей, а всі вони глядітимуть з надією на ці великі, вселенські збори. Їхня праця закінчить наради великого Собору, який, зійшовшись із печаттю Святого Духа, в останніх чотирьох роках присвячував свою увагу розглядові та розв'язці найбільш пильних і найважніших проблем у житті Церкви сьогодні, щоб Її обличчя могло засіяти перед людьми у відновленій величі, щоб Вона могла єднати їх усіх із Її духовим запрошенням вірити в Христа, нашого Спасителя і так здійснювати успішно все те, що випливає з віри.

Це була причина, чому Ми бажали, щоб четверта сесія почалася на празник, який згадує містерію Хреста і яка згадує сили відкуплення жертви, що відбулася на ньому; щоб з очима зверненими на Розп'ятого Христа, усі могли зрозуміти, що Він, який "підняв нас із землі" на цьому дереві є єдиним, який притягає всі речі до Себе і що "нема під небесами іншого імени, що дане людям і з допомогою якого ми можемо бути спасенні."

Направду, священний Собор, як свідок перед світом великих цінностей Хреста, бажає свідчити про ці права для кожного людського серця, що його наш Спаситель здобув на Хресті.

Цей Собор бажає голосніше ширити послання надії, любови й миру, і з ними Він звертається з Божеським авторитетом до модерної людини, яка не без причини така горда на свої здобутки у ділянках знання і поступу, за свої винаходи і наукові експерименти, за свої успіхи у соціяльній і політичній ділянках. Та все ж, без Христа, без шанування Його навчань, без вірного й послушного виконування Його наказу любити, все це є здане на турбуючу непевність питань, на які вони не мають відповіді; здані на послаблення, що їх створює недовір'я до цілей і до сумної дійсности терплячих, недужих голодних та війни, якої не можна опанувати.

Ми мусимо, очевидно, бути реалістами й не твердити, що ми єдині, що мають негайну розв'язку цих важних проблем. Не помилимося, коли скажемо, що цілий світ живо цікавиться рішеннями Вселенского Собору і що ці рішення будуть здійснювані після його закінчення, і правдою є, що ці рішення зрозуміють правильно ті, які візьмуть до уваги скільки праці вклали Отці Собору. Собор матиме більший вплив ніж ми це предвиджуємо, зокрема якщо йдеться про життя Церкви, буде заохотою, що її дістануть парохи, духовенство й вірні здійснювати їхнє покликання більш серіозно... щоб зміцнити і поширити послання миру й свободи по цілому світі, послання духового царства правди, справедливости й любови Христа.

Цих кілька думок повинно вистачити, щоб указати на конечність, щоб усе на цій майбутній сесії проходило впорядку, гладко і з успіхом, та щоб натякнути Отцям Собору, які завдання їх очікують. Це є величезна праця, яка вимагає ясного думання і тісної співпраці, щоб не прогавити цю Богом дану нагоду, що її Церква й світ дають у намірені спасіння людства. Ця праця заторкує велику відповідальність, що може бути здійснена тільки при всесильній помочі нашого Господа, Який сказав: "Без Мене ви не вдієте нічого". І якщо Собор далі одержуватиме світло ласки Його Духа правди, і якщо серця Отців Собору далі будуть відкриті, тільки тоді сесія, яка незабаром почнеться, зможе закінчитися успішно та принести овочі, що їх Ми бажаємо.

Молитва є конечною для забезпечення успіху, є засобом, що про нього ласкаво вчить нас Господь, якщо ми хочемо одержати Його ласки: "І все, що ви просите молитвою у вірі, буде вам дано". Тому, Ми бажаємо звернутися до всіх Вас, преподобні браття і дорогі сини, з закликом: поновними молитвами підтримати праці Собору. Нехай ці змагання цілої Церкви полинуть до Бога і принесуть Соборові надмірність Божеських ласк, щоб випросити для Отців Собору потрібної енергії і второпности для їхньої праці та забезпечити майбутню співпрацю всіх у практичному застосуванні висновків та декретів Вселенського Собору. І тому, що Собор має бути новим зісланням Духа, нехай ціла Церква, об'єднана однією думкою, об'єднана в молитвах з Наслідником св. Петра та Наслідниками Апостолів, так, як учні гуртка, що зібрався був біля Марії, Матері Христа й нашої Матері, в очікуванні Святого Духа", змагає до одного.

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ЖОВТЕНЬ, 1965
РІК XXVIII, Ч. 10 (514)

З цієї причини, після полудня, на празник Здвигнення Чесного Хреста, в день початку цієї сесії, Отці Собору мандруватимуть з Нами у процесії покути, співаючи пісні слави для нашого Господа і будуть нести дорогоцінні мощі Хреста, з римської базиліки, яка носить ім'я Св. Хреста в Єрусалимі, базиліки, де ці славні мощі переховуються, до базиліки св. Івана Лятеранського, катедри єпископа Риму. З цієї причини також Найсвятіші Тайни будуть виставлені на час тривання четвертої сесії у Павлінській каплиці Апостольської Палати у Ватикані. Таким способом всі Отці Собору, всі, які працюють для Собору, всі священики, висвячені люди і вірні світські, які працюють в нашому домі, зможуть безперервно скеровувати свої серця і свої молитви до Ісуса Христа присутного у Св. Євхаристії, центрі милостині і кільця єдности в Церкві.

І так, немов один хор молитви й покути, який лине з п'ятьох континентів, де існує Церква, у великих метрополітальних околицях, у промислових центрах, по селах і в гірських місцевостях, навіть у найдалі висунених місійних станицях — ми бажаємо, щоб у кожній парохії, в кожній церкві католицького світу, відбулися церемонії покути. На ці церемонії слід запросити невинних дітей, щедро-наставлених молодих мужчин і жінок, батьків і матерей родин. І нехай наші найдорожчі діти, які є недужі і яких сила прохань має найбільший відгомін у серці Бога, об'єднаються у духовому болю та фізичних стражданнях з цими церемоніями.

Ми також глядимо з щиросердечним довір'ям на релігійні згромадження мужчин і жінок, яких безчисленні душі, посвячені Богові в житті неустаючої молитви і повному самозреченні, в радісній службі для Бога і їхніх братів, відгукнуться на наші слова негайно з любов'ю і поспішать пожертвувати до Неба свої найкращі молитви, що є навіть більш корисними через закриті саможертви.

Нехай ця хвиля молитов лине безперервно до Господа Бога, щоб Церква, об'єднана без виїмку довкруги Вселенського Архиєрея, могла завжди давати Божеську допомогу та приготовила Себе до шляхетної відповідальности, що очікує Її після закінчення Вселенського Собору.

Як обіцянку Нашої вдячности за відгук, що його цей заклик викличе у ваших серцях, дорогі браття, священики й улюблені католицькі вірні — запрошення, яке, ми сподіємося, знайде прихильний відгук також серед наших братів інших християнських спільнот — із глибини серця, сповненого батьківським прив'язанням, Ми радісно уділяємо вам наше Апостольське благословення, щоб ви могли користати з небесних ласк.

Дано у Св. Петрі, в Римі, 28 серпня 1965, у третьому році Нашого володіння.

ПАВЛО VI, ПАПА

о. О. Купранець, ЧСВВ

ДЕЩО З НЕДАВНО ВИСЛОВЛЕНИХ ДУМОК ПАПИ

Папа Павло VI-ий, як і кожний інший дотеперішній Папа, часто висловлює, офіційно чи неофіційно, різні думки, поучення чи напімнення. Це стається звичайно підчас збірних авдієнцій у базиліці св. Петра для загалу вірних, які численно прибувають з усього світу побачити власними очима Христового Намісника й Наслідника св. Петра. Вірні з усього світу приходять не тільки тому, щоби побачити Папу, але теж і тому, щоби почути його слова, які вони збережуть у своєму серці на все життя.

Дуже часто Папа промовляє теж, що так скажемо, приватно, тобто до різних малих груп людей, зокрема ж до різних організацій чи їх представників, що відбувають у Римі свої конґреси, з'їзди чи ділові наради.

Одні й другі уважно прислухуються до слів Папи як Христового Намісника й Наслідника св. Петра, бо слова Папи не є якимсь принагідним привітом чи похвальним словом даній організації, але в них містяться деякі директиви-напрямні, що мають загальний характер і звичайно стосуються водночас до всього людства, хоч і були сказані до малої групи людей. До слів Папи прислухуються не тільки самі католики, але ввесь світ, хоч може і не йде за його словами чи напрямними.

Понижче подаємо декілька думок Папи Павла VI-го з його промов, які він висловив у цьогорічних літніх місяцях.

ЗАНЕДБАННЯ У ЗБЕРІГАННІ ЗАПОВІДЕЙ І ПРИПИСІВ ЦЕРКВИ

У нашій добі завважується сильне занедбання у зберіганні й виконуванні заповідей і церковних приписів, що їх досі видала Церква для освячення й моральної гідности своїх дітей — вірних Христової Церкви. Папа, як усехристиянський батько, бачить це і боліє над цим своїм батьківським серцем. Тому він, напоминаючи християн, робить їм докір такими словами:

"*Дух критики, а навіть необізнання та ребелії поставив під знак запиту святі норми християнського життя, церковної поведінки й релігійної досконалости.* Говориться про 'освободження'. Робиться людину осередньою точкою кожного культу. Погружується в натуралістичних критеріях. *Сумлінню забирається світло моральних приписів. Змінюється поняття гріха. Поборюється послух.* Прибирається форми й спосіб у думанні, в дії й у приємності, які з християнина вже більше не роблять сильного й строгого учня Ісуса Христа, але звірину зі стада пануючої ментальности й моди."

За словами Папи т. зв. "аджорнаменто", тобто пристосування до дня, треба розуміти правильно, до чого закликає й Собор, а не можна це "аджорнаменто" дегенерувати чи викривлювати його правильне розуміння, що на практиці нищить здорове християнське життя. І тому саме Папа в такій доволі гострій формі напоминає християнсько-католицький світ промовою, з якої ми навели уривок. На думку Папи "аджорнаменто" не повинно б вести до послаблення моральних основ модерного католика, а навпаки до скріплення його енергії, щоб він міг ще більш свідомо й успішно сповняти свої обов'язки, які на нього накладає християнське розуміння життя.

"*Будьте святі!*" — закликає Папа. — "Святість не є справою нечисленних упривілеєних, ані теж справою християн старинних часів. *Святість є завжди модерна.* Ми хочемо сказати: святість є завжди актуальною й зобов'язуючою програмою кожного, хто себе хоче означити послідовником Христа."

СКРАЙНІ НАСТАВЛЕННЯ ШКОДЯТЬ ЦЕРКВІ

Під час однієї з останніх загальних авдієнцій Папа Павло в своїй промові, яку він особливо присвятив теперішній Сесії Собору, підкреслив значення Собору як "вирішного моменту віднови" Церкви й християнського життя. При тому Папа закликав усіх католиків до становища щирости й вичікування супроти вислідів Собору, а не щоб робити передчасно фальшиві потягнення. Водночас остерігав Папа перед екстремними наставленнями, які можуть тільки принести великі шкоди овочам Собору.

Одну з таких небезпек і шкід Папа бачить у наставленні тих, — як він каже — "*які, нагоду новоповстаючих проблем і Собором витворену дискусію використовують для того, щоб у самому собі й у другому викликати духа неспокою*". У зв'язку з цим Папа висловився проти "*радикального реформаторства чи на полі церковного навчання, чи на полі дисципліни.*"

З окремим наголосом Папа підкреслив, що теж і ті не є ніякими "інтерпретаторами правовірности", які не довіряють рішенням Собору й застерігають собі право прийняти тільки постанови, які вони вважають важними чи їх зобов'язуючими. Папа Павло говорив: "*Наче б було дозволеним у їх* (тобто соборових рішень) *авторитет сумніватися, і наче б то послух словам Собору міг уставати там, де вимагається зміни наставлення духа,* і сягати тільки так далеко і на цьому обмежуватися, щоб, залежно від обставин, потвердити власну настанову духа", а не рішень і духа Собору.

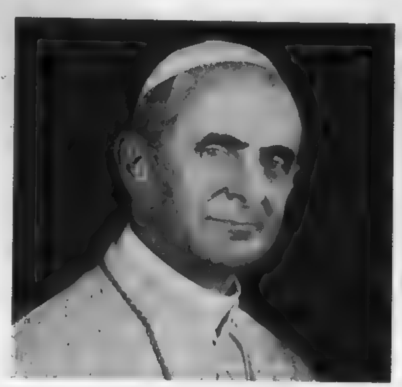

НАСТАВЛЕННЯ ДО АВТОРИТЕТУ В ЦЕРКВІ

В іншій своїй промові Папа звернув увагу на те, що останніми часами сильно поширюється вороже наставлення супроти авторитету. Це явище запримічується не тільки в сучасному суспільному житті, але теж і в різних ділянках католицького життя.

Папа сказав, що *послух це щире і практичне визнання авторитету, який тепер постійно ставлять під сумнів як щось, що ніби противиться розвоєві людської особи, що ніби є негідним вільної, зрілої й дорослої людини,* що ніби є методично фальшивим, що ніби пособляє і творить духа пасивности. Дальше Папа каже, що є люди, які фальшиво вважають, що це є навіть заслугою, якщо вони вступають у ризико "визволяючого непослуху", як теж уважають за похвальну гру ставити авторитет перед доконаними фактами. Не бракує теж і таких, які навіть уважають себе при тому "чудовими" чи правими католиками. Очевидно, що пошана авторитету тісно в'яжеться з послухом, який має бути — як каже Папа — щирим і практичним ділом; а не якимсь фальшивим і абстрактним поняттям.

Може в ніяких інших часах людству, а зокрема нам Українцям, такий потрібний був сильний авторитет, на який ми орієнтувалися б у наших ділах, як саме сьогодні. Як показує життя, під цю пору найсильнішим авторитетом у нас є таки, хоч дехто може з цим не погоджуватися, церковний авторитет, бо за ним стоїть крім людського, Божий авторитет. Тому не підриваймо церковного авторитету невторопними словами, діями чи виступами, які шкодять не тільки нашій Церкві, але всьому нашому Народові. Коли повалимо наш церковний авторитет, тобто авторитет наших Преосвященних Владик, то ми доконали найчорнішу роботу, чим радітимуть наші вороги, що ми їм допомогли нас самих зруйнувати. Тому розважнивши це, стосуймо в нашому відношенні до церковного авторитету й послуху йому слова Папи Павла, які він сказав у своїй промові, в якій перестерігав перед сумнівними й жалюгідними напрямками посеред "Божого народу":

"Моїм бажанням є, щоб ви, які прийшли до нас, щоб свою віру визнати й скріпити: нехай певність, якої фундаментом є оця римська скеля, не буде дальше й ніколи більше для вас причиною якогось недовір'я, страху чи пригноблення, але джерелом радости, духовної повноти, потіхи й заслуги."

КАРДИНАЛ ПРОПОВІДУЄ В СИНАГОЗІ

Кардинал Рауль Сільва Генріквез, архиепископ Сантіяґо в Чіле, є першим високим католицьким достойником, що промовляв у божниці. Його проповідь численно зібрані Жиди прийняли довготриваючими оплесками.

МОНАХИНІ УДІЛЯЮТЬ СВ. ПРИЧАСТЯ

Єпископ колюмбійської епархії Хірардот — Владика Сіро Ґомез Серрано дав дозвіл Сестрам зі Згромадження "Мадре Лявра", які ведуть місійну працю в віддалених частинах його епархії, нести Св. Причастя до їх місійних станиць та там уділювати вірним. Це вже другий випадок, що заіснував у Полудневій Америці. Подібне вже зроблено теж у північній Бразилії.

МИРЯНИ ПРОПОВІДУЮТЬ У ЦЕРКВІ

Вперше в дієцезії Пуно, Перу, єпископ Юлій Ґонзалез Руіз, дозволив у місті Гуанкайо проповідувати мирянинові замість священика. Єпископ сказав: ясне виведення думки, близькість до навчання віри й виведені цитати зі Св. Письма, доказують духову зрілість місцевих католицьких мирян.

Василь Барка

ДУХОВНИЙ ПОСЛУХ

Віддавна подвижники на Сході прагнули наслідувати безмежний ангельський послух Богові. Удосконалюючись, вибирали праведника-старчика, якому складали обітницю послуху, і вважали, що порушення її, це — страшний гріх.

Дивну леґенду, зв'язану з послушництвом при старчикові, наводить Достоєвський. Одного разу в Сирії послушник не виконав веління старчика і відійшов до Єгипту. Там, за довгі роки, звершив великі подвиги і після тортур прийняв мученицьку смерть за віру. Його ховали як святого. Коли ж диякон проголосив: "Оглашенні, вийдіть!" — гроб із тілом мученика зірвався з місця і вилетів за двері церкви. Це повторилося тричі. Тільки після того, як старчик звільнив покійного від обітниці, змогли відбутись похорони. Леґенда відзначає нерушиму силу апостольського заповіту для Церкви: "Слухайтесь наставників ваших і підкоряйтесь! Це начальство настільки переважає начальство громадянське, наскільки небо вище від землі, і навіть значно більше" (Павло, II лист до Коринтян).

Ніякі подвиги не рятують, якщо не виконані з любовною смиренністю в імені Христа.

То через гордий непослух звергнуто з неба — найкращого і найвищого ангела, Денницю, який обернувся у Вельзевула.

Перші люди відпали від Бога теж через непослух, підбурені змієм, "начальником гріха". Наслідок — найнещасливіший! Спотворився в людях образ Божий і зруйнувався рай їхнього світу й душі. Змарновано безліч скарбів, передусім — праведність і чистоту сумління, святість любови до Бога і блаженну злагоду всіх душевних сил, повноту радости і духовну красу. Також — безсмертність у щасливому Едемі. Звідти переступників викинуто, як труну непослушника з храму.

Утративши близькість до Бога, померкли душі в зморі і страхах, неправді й розладі поривів, хворобах і гризоті, розтлінні, злиднях, скорбі.

І навкруг — усі стихії, тварини, земля, що були благословенними для праведних, яким служили, як царям, — тепер занечистилися від зарази гріха і зійшли в прокляття. Стали люті й небезпечні. Земля, переставши безтрудно давати прожиток, спрагнула поту від праці аж до змучення. Люди на ній підпали під владу диявола, з якої самі звільнитись не спроможні.

Почасти їх провина зменшується, бо вчинена під спокусою. Дещо з прикмет первотворного скарбу збереглося в них: сліди образу Божого, здібність каятися з молитвою, жертвами і спокутою, в добрій покорі.

Зрештою настав час Божого змилування; час приходу Спасителя — Ісуса Христа, який заповів: "Учіться від Мене, бо Я смиренний і кроткий серцем, і знайдете спокій душам вашим". По слову Єфрема Сирина, — "Він (Христос) показав послух ділом і словом, бувши слухняним Отцеві навіть до смерти". Апостоли Петро, Іван, Яків, Павло вчили бути перед Христом, як "слухняні діти".

Лише Юда, через непокору, в наріканнях і тайних переступах, скінчив зрадою, — з сатаною в собі, — і самогубством у вічну погибіль.

Будівничі Церкви ствердили, що послух Богові, з любови до Нього, це — перша чеснота. Іван Ліствичник пригадує: Отці "назвали блаженний послух — ісповідництвом, без якого ніхто... не побачить Господа". Лікувати від непослуху слід, на пораду Василя Великого, боротьбою проти зарозумілости й думки, нібито "людина сама від себе може вкритися якоюсь славою". Теодор Студит повчав: такий, "мов залізо — ковачеві", послух ради Христа, передусім священикові, не є "людський, а божественний", є подвиг, рівний "мученицькому вінцеві".

Послух священикові цінив заслугою також Іван Золотоустий, пояснюючи: "Хто благоговіє перед священиком, той тим більше буде благоговіти перед Богом, хоч би священик був недостойний, але Бог, бачачи, що ти з благоговіння до Нього шануєш навіть недостойного чести, Сам подасть тобі нагороду."

Праведниця з нащадків Мономаха, Євфросинія, казала: "Ізмеліться на жорнах смиренности, нехай будете вгодні Богові, як хліб солодкий!"

Перед Богом усяке самозвеличення зруйнується. Петро хвалився над іншими апостолами, казавши, що як би і всі спокусились, — він устоїть. Тоді підпав під іспит страху і ще до криків півня відрікся тричі від Христа. Гірко заплакав, каючись, і був прощений.

Святість, сила, мудрість Бога — безконечні, а тому всяке протиставлення їм є страшною неправдою.

У наші часи зросла гординя з культом матеріяльних успіхів, на взірець металічних "спутників", що згоріли. Зросла сваволя з запереченням духовного світу і привела, шляхом червоних фата-морґан, у порожнечу і розпач. Бо все людське, позбавлене любови й віри, минає й розвіюється, як дим: нічого нема для хвали і величання:

Але є одне, чим можна і треба хвалитися — божественність Христа, від Якого янголи і світ мають "хліб життя" навіки.

Р. Г.. ЧСВВ

РОЗДУМА ПРО БОЖЕ І ВІЧНЕ

4. Становище модерної фізики

Досі *клясична фізика* спирала всі свої досліди на засаді, що кожне явище, зумовлене якоюсь означеною причиною, можна кожночасно висловити математичною формулкою, яка докладно відповідатиме часові й просторові. Так, наприклад, за допомогою законів Нютона можемо точно обчислити затьміння сонця чи появу якоїсь комети. Але *модерна фізика* звернула своє зацікавлення у протилежний бік: від макрокосмосу, від світу планет і зір, до мікроскосмосу в найстислішому значенні того слова, тобто до інфратомного світу, у склад якого входять неспостережні для людського ока електрони. Двері до цієї галузі модерної фізики відчинив німецький дослідник МАКС ПЛЯНК (1858-1947) своїм законом *випромінювання* матерії. Закон цей став вихідним пунктом *теорії квантів*, згідно з якою тіло випромінььовує питому собі кількість енерґії у вигляді електромагнетних хвиль. Ідеться тут про незліченне число електронів або, як називають, корпускул. Місце їх наявности, рух заряджених частинок та причини, що їх обумовлюють, можна визначати лиш у суцільному за статистичними методами обліків. Не вдалося одначе досі дослідити тих причин, які керують рухами окремих електронів.

На цьому тлі виникли розбіжності думок дослідників. Нова дійсність приневолила їх критично поставитися до принципу причиновости, на який спиралася клясична фізика. У дискусіях бере участь також Макс Плянк, той учений, про якого марксисти, аби лише не вимовити слова "віруюча людина" — кажуть, що "іноді робив уступки фідеїзмові". Він заявляє: "Досі заложення кожного наукового досліду полягало в тому, щоби прийняти конечну вимогу тісного взаємопов'язання всіх явищ природи і виявів духа. І це називалося законом причиновости." — "Сьогодні таке заложення стало приводом поважних атак ізбоку докладнішої науки: фізики. Деякі фізики проголошують, що вона не є докладна, інші вважають, що вона нічого не говорить... На їхню гадку в природі нема ні справжньої причиновости, ні стислих законів. Існують лише деякі приблизні обліки, інколи дуже широкі, які, щоправда, можуть дати сповидність наявности якоїсь причиновости й законів, проте вони далекі від того, щоб творили стислі правила і то універсального значення". (Ді Кавзалітет ін Натургешеген).

Думки ці зразу так і підхопили атеїсти, щоб лиш оспорювати існування Бога. Між ними *Орестано* почав доводити, мовляв, сьогодні не треба робити собі ілюзій, начебто принципом причиновости можна було доказати існування Бога, бо цей принцип сьогодні находиться у стані критичної фази. Принцип причиновости провалився у фізиці атомової побудови світу. "Хто може почувати себе спокійним, — кидає питання Орестано — покладаючись у своїх доводах існування Бога на докази, сперті на такі непевні онтологічні заложення?" (р. 1934).

Питання це онтологічного порядку, що заторкнуло істотність буття, пожвавило дискусії. Між ученими постають два табори: детерміністів й індетерміністів. *Індетерміністи*, між іншими Вернер Гайзенберґ і Барбулєску, обстоюють гадку, що в виду відкриття нових фізичних явищ корпускулярного світу неможливим стає визначення руху заряджених частинок і ще менше — устійнити ту універсальну причину, яка його зумовляє. *Детерміністи* ж роблять розрізнення: практично, щоправда, сучасна наука неспроможна визначити місце, рух і причину всіх атомів у всесвіті, одначе теоретично воно не є неможливе. Нині, покищо, дослідники інфратомних явищ не мають відповідних інструментів, які вможливили б докладність обліків, але в прийдешньому, мірою вдосконалювання дослідів, можна буде таякі явища точніше схопити, ба навіть висловити математичною формулкою. Речниками таких поглядів є Дірак, Бролі, де Врі та інші.

Хоч такі дискусії розгорталися здебільша довкола теоретичних квестій, то все ж таки у вислідї дали вони основніше і глибше з'ясування самих понять. Індетермінізм, — обстоюючи неможливість, щоб нові фізичні явища виразити математичними формулками клясичної фізики, яка свої досліди спирає на принцип причиновости, — насправді ж у практиці той принцип признає. Признає перш усього тим, що відкидає твердження деяких науковців, мовляв, корпускулярні явища мають самі в собі вільну причину — самі детермінують свої рухи. Недоречність такого твердження зразу впадає в очі, бо тоді електрони, подібно як люди, мусіли б мати свідомість і відчуття моральности. Далі, неможливі були б досліди над електронами за допомогою тепер уживаних методів. Наявність електронів відкривається т. зв. насвітлюванням, тобто проєкцією фотонів, які спричиняють заколот у звичайних рухах електронів і таким чином дають змогу стежити за ними.

Досліди такі підтверджують, крім того, факт, що інфратомні явища, не зважаючи на неспроможність докладного їх визначення, мають задовільну собі причину та що причиновість не є те саме, що детермінізм. "Бо детермінізм — з'ясовує проф. В. Маркоцці — є лиш окремим випадком причиновости, як і він є окремим випадком ще загальнішого принципу задовільної причини. Причиновість розтягається не тільки на істоти, що діють детермінативно, а й на ті, що діють свобідно, бо принцип причиновости є принципом універсальним і конечним. Він відноситься до всіх істот неконечних, без жадного вийнятку, отже, до всіх явищ природи, бо ніяке природне явище не має в собі причини свого існування. Вони ж бо починаються і заникають, міняються і переходять в інші види. А все те, що підпадає змінам та що може бути або не бути, згідно з дефініцією, є *неконечне* і не має в собі причини власного існування; бо коли б воно мало в собі причину свого існування, не могло б ані зачинатися, ані кінчитися, — воно було б завжди. Та явища руху, як і всяке інше природне явище, є власне тієї природи, тож годі було б їх зрозуміти без існування якоїсь рації або причини, відокремленої від неї". (Іль проблема ді Дійо, ст. 61).

Зваживши це, можемо закінчити цю частину про принцип задовільної причини словами одного з представників модерної фізики, проф. Странео, автора статті "Матерія, випромінювання і фізика квантів", де він звертає увагу на те, що власне зусилля тих, які намагаються остаточно опрокинути й заперечити своїми арґументами принцип причиновости, "є завжди й необхідно так проникнуті незліченними й тихими уступками якраз отому принципові, що так глибоко загніздився в нашій ментальності та всьому способі нашого розумування і вислову, що вони не мають ніякої доказової вартости" (Енчіклопедія делле Математіке Елементарі е Комплементарі, т. III, ч. I, ст. 949-950).

Тим то заперечувати принцип причиновости не означає тільки заперечувати існування Бога, але — а це важне навіть для атеїстів — відмовляти людському розумові здібність пізнавати будь-яку правду, послідовно: нищити людську природу і руйнувати отой прегарний здобуток людського генія, що ним є наука.

о. О. Купранець, ЧСВВ

ДУМКИ КАРДИНАЛІВ ПРО СОБОР І ДІЯЛОГ

Тепер саме відбувається мабуть уже остання Сесія Собору. На поодиноких нарадах і дискусіях розв'язуються й вирішуються важливі питання. Поодинокі розв'язки й рішення стануть натхненням і дороговказом може для багатьох сторіч майбутнього християнського світу, як теж може й для всього світу. В загальному беручи, всі ті розв'язки й рішення Собору, коли вже устануть дискусії, стануть обов'язуючою нормою для єрархії, духовенства й вірних Христової Церкви. На них буде базуватися й будуватися церковне життя й буття.

Сьогодні не тільки самі офіційні декрети чи соборові рішення, але теж неофіційно висловлені гадки Папи чи визначних церковних постатей і знатоків, є відблиском сьогоднішнього церковного духа і його відношення до різних, нераз дуже складних, питань церковного чи загально людського життя. Висловлені гадки чи пропоновані розв'язки, хоч і не ввійшли чи не ввійдуть у декрети й рішення теперішнього Собору, стали наче теж новою базою до дальшого діяння Церкви чи може матеріялом до декретів наступного Собору.

Понижче подаємо декілька гадок декого з видатніших Кардиналів.

Наші Владики входять до базиліки св. Петра з нагоди відкриття Собору.

"НАСТУПАЮЧІ" Й "СТРИМУЮЧІ"

Кардинал Кеніґ, архиєпископ Відня, в одній із своїх промов говорить про те, що в сьогоднішній добі Собору створилися два табори: 1. "наступаючих" і 2. "стримуючих". Він каже, що через Собор зайшли великі зміни, які, чого зрештою треба було сподіватися, внесли в наші церковні ряди теж і деяке замішання.

У цій повені гадок, пропозицій і міркувань, які пропонуються сьогодні для внутрішньої реформи Церкви — каже Кардинал Кеніґ — треба зберегти "ясну голову". Маємо, так би мовити, "наступаючих", які під приводом відновлення Церкви, хочуть зміняти не тільки устави Церкви, які можуть змінятися, що теж Собор і робить, чого теж домагаються змінені обставини часу й сама місія Церкви, — але хочуть теж подекуди зачіпати чи атакують саму незмінну субстанцію скарбу віри. Коли таке вже приходить, то воно вже не реформація Церкви, але її деформація. Хто так думає й діє, ставить сам себе поза межі Церкви.

Бажане Ватиканським Собором відновлення Церкви може бути загрожене не тільки скрайніми "наступаючими", але теж і "стримуючими". "Стримуючі" — це ті, що не хочуть чи не можуть погодитися з фактом, що Церква є живим організмом, а не якимсь музейним об'єктом. Церква обов'язана дати те, що вічне й незмінне, у новому, кращому й відповідному до часу оформленню людям кожного часу, щоб вони могли це належно сприйняти й зрозуміти. В іншому випадку світ проходить поруч Церкви, не зрозумівши її та не скориставши з неї. Отже хто думає, що Церква через ці конечні пристосування змінилася в своїй науці й суті, цей справді ще дуже мало пізнав і зрозумів Церкву, а це знову зраджує людей малого духа.

Гадки Кардинала Кеніґа наче доповняє Кардинал Суненс, архиєпископ Мехельн - Брукселі, коли каже, що Церква ніяк не стоїть у якійсь розбіжності до традиції й поступу. Він каже, що неправдою воно, буцімто на Ватиканському Соборі прийшло до конфлікту поколінь. Кард. Суненс звернувся проти поділу Отців Собору на "проґресистів" і "традиціоналістів", бо за його словами всі єпископи покликані до того, щоб чувати над правдою. І тому він каже, що до цього великого завдання так же само поважно підходять т. зв. "проґресисти" як і т. зв. "традиціоналісти", бо і одним, і другим лежить на серці добро Церкви.

СТАНОВИЩЕ СУПРОТИ ТИХ, ЩО ІНАКШЕ ДУМАЮТЬ

Знову повертаємось до думок Кардинала Кеніґа, який каже, що сьогодні живемо в плюралістичному суспільстві, яке повне протилежно інших світоглядів. Із людьми тих різних напрямків ми, католики, мусимо знову станути до розмови-діялогу. Ми не сміємо далі жити поруч себе в ізоляції. Однак до цього конечне, щоб наперед ми самі мали сильне католицьке становище, а не тільки "католицьке наставлення" чи ревність. Кардинал каже, що ми простягаємо відкриті руки назустріч нашим інакше думаючим братам і сестрам. Ми хочемо їх розуміння, думання й мову зрозуміти. Ми не повинні бачити в них уже від самого початку противників і тому віримо в їх чесні наміри.

Діялог із інакше думаючими розуміли б ми фальшиво, якщо б ми, католики, ціною приховування католицької правди чи промовчування того, що нас ділить, пробували дійти до поєднання. Однісь любови мусить бути завжди побудована на правді. Ми не можемо в об'явленій правді нічого викреслювати чи зміняти, щоб самому не прогрішитися проти правди, якою є Христос Бог.

Щоб могти вести справжній екуменічний діялог, мусимо ми самі мати основне знання віри, як теж і таке ж саме знання часу і його напрямків. У нашому часі, щоб сповнити свій обов'язок,

Єпископи на площі перед базилікою св. Петра в Римі.

Кардинал Йосиф Сліпий на Соборі

не вистарчають уже тільки жалюгідні недобитки нашого знання релігії з дитячих років чи навіть зі середньої школи. І тому сьогодні остаточно в суспільному житті чи іншому не осягають свого ні крикуни, ні базікуни, бо з їх словами ніхто не рахується, але з людьми фаховими та знавцями справи.

Кардинал Оттавіяні, Секретар Святого Уряду Церкви, в добі сьогоднішніх діялогів пригадує, що декрети, якими Святий Уряд забороняє приналежність до партій, що визначаються атеїстичним матеріялізмом, усе ще в дальшому триває в своїй силі. Католики мають обов'язок після тих заборон поступати й орієнтуватися — заявив Кардинал у своєму інтерв'ю для півмісячника "Студі Сочіялі". Він теж перестерігає, що не можна ніколи забувати про те, що комуністи виходять із принципів, які діяметрально протилежні навчанню Церкви. Кожний раз, коли тільки прийшло з комуністами до якогось діялогу, завжди кінчалося на сильній критиці комуністами розмов свого партнера.

Реасумуючи повижчі думки визначних постатей Церкви, пам'ятаймо теж і ми, що при наших діялогах, які ми ведемо, мусимо завжди мати перед очима: 1) Божу правду, якої нам не вільно в будьякий спосіб викривлювати; 2) любов, яка супроводила б наші дії; 3) твердість у своєму католицькому переконанні, як теж і 4) основне знання свого противника, з яким стаємо до розмови-діялогу!

о. Т. Олійник, ЧСВВ

РАДІСТЬ БОГА РАДИ

"...Живи собі весело, — це твоя частка на землі" (Проп. 9, 9).

У всіх народів є чимало письменників обдарованих даром розвеселювати, які пишуть книги на те, щоб розвеселювати людей. Такі письменники це велика благодать і таких усі люблять.

Проте, немає книги, яка б так часто заохочувала людей до радости як Біблія. Радість і щастя — це віковічне призначення всіх розумних істот. Тому Св. Письмо часто заохочує людей радіти й веселитися вже тут на землі та велить нам заживати всякого добра й радуватися Бога ради, як це було чинив пророк, коли мовив:

"Веселиш мене, Господи, вчинками твоїми
і ділами рук твоїх я радію" (Пс. 92, 25).

Як і небо радіє так і земля хай веселиться, бо сам Бог нас супроводжає. Він творець і вседержитель не покине людини, яка на Нього вповає.

Біблійні люди розумівши, що Бог велить усім веселитися, справляли окремі свята на те, щоб спільно порадуватися Бога ради. Коли людині добре ведеться, вона повинна виявляти свою радість і вдоволення. Зосібна, у святочну днину, не можна сумувати, бо кожне свято має бути передсмаком того щастя, яке нас чекає в небі, головно, треба бути веселим і розпроміненим тоді, коли людина стоїть перед Богом, на молитві, у храмі. Так то Мойсей велів: "Ви будете веселитися перед Господом, Богом вашим" (Втор. 12, 12).

Бог наш — Бог радости, Він сам радіє творами своїми, а щоб люди також раділи, створив їм вино, що звеселяє серце.

Старозавітній культ, у противенстві до інших культів стародавнього Сходу, це один радісний вияв людського щастя і вдячности для Бога. Саме щоби богослужба настроювала вірних радіти перед Богом, цар Давид настановив співаків і музиків велегласно грати і співати перед кивотом, який об'являв Божу приявність між народом.

У псальмах дуже часто закликається вірних до радости:

"Радуйтеся, праведні у Господі,
бо над праведними сходить світло,
над щирим серцем радість" (Пс. 97, 11).

Духовну радість повинні виявляти люди різними засобами і ликуючи, прославляти Бога гуслами, співати пісні й грати на струнах добре й гучно. Ця радість перед Богом являється обов'язком, тож священний поет наказує:

"Ликуйте перед Господом, уся земле!
Служіть Господеві з радістю
увійдіть перед Його обличчя веселі!" (Пс. 10).

Святочна радість це припис закону, як сказано:

"Ликуйте Богові, нашій силі!
Здійміть йому веселі оклики!
Затягніть пісню, вдарте в бубон,
у ґусла милозвучні й гарфу.
засурміть у ріг — у день нашого свята!
Такий бо для Ізраїля закон,
така то установа Бога Якова." (Пс. 81, 1-5).

Великий підйом і радість у вибраного народу, спричиняла єрусалимська святиня, в якій побожний богомолець відчував себе немов у домі рідного батька. — Тим то Корах визнає:

"Зрадів я, коли згадав, — підемо до дому Божого! Які ж то вони любі, твої шатра, Господи сил! Знемагає моя душа і прагне до дворів Господніх! Серце моє й душа моя радіють живим Богом. Як та пташина радіє гніздечком своїм, так і я, коли бачу жертовники твої, Господи сил, Царю мій і мій Боже!" (Пс. 84, 2-4).

Коли ж Новоходоносор, вавилонський цар, зруйнував був цей храм, тоді й замовкли співи і радість устала на довгі роки. Аж коли було дозволено виселенцям знов повернутися до рідного Єрусалиму і відбудувати святиню, то знову великий підйом і довготривала радість була в народі, бо "Звеселив їх Бог, щоб укріпити їхні руки для відбудови Божої святині." Цю подію Ісая наперед предсказував: "Повернуться — виселенці з неволі Вавилонян — на Сіон із веселим кличем і довготривала радість в них буде" (51,11).

Увесь Новий Зазіт це блага звістка, добра новина, щоб радощів люди мали вщерть. (Йо. 15, 11). Ангел повітав Марію словами: "Радуйся, Благодатна"!... А до заляканих пастушків мовив: "Не бійтеся, бо я звіщаю вам велику радість, що буде радістю всього народу!"

А Христос проповідувавши, вливав радість у смутні серця і то радість свою, Божу, якої світ не може дати. Так само й апостоли — самі серед труднощів сповнювалися радощами, і всім братам чинили велику радість, а Павло закликав: "Радійте і ще раз кажу радійте!"

Тим то Біблія найбільш радісна книга, а християнство це релігія радости! Хочете радости, якої світ не може дати, — читайте Біблію!

о. В. Ковалик, ЧСВВ

ОАЗА ДЛЯ ВТОМЛЕНОГО СЕРЦЯ

Може неодин із Вас, Дорогі Читачі, перечитував різні описи, спомини, рефлексії про пустині. Ті описи, хоч нераз дуже фантастичні, однак висказують одну правду, а саме, що в давнину переправа через якунебудь пустиню була дуже утяжлива, томлива, виснажлива. Багато з тих, що розпочали свою переправу через пустиню, не докінчили її, бо, або завернули назад з дороги, або подорозі загинули. Ті ж, що силою своєї волі таки пустилися в переправу, мали перед очима передусім дві речі: остаточну мету цієї переправи та оазу, що на неї сподівалися натрапити.

Оаза — кусок землі покритої зеленою травою, більше чи менше число тінистих дерев та кристальне джерело свіжої води. Ось тут задержувалася каравана відважних подорожніх, тут відпочивали, відсвіжували свої сили, тут покріпляли свою надію добитися до остаточної мети своєї томливої подорожі.

Ми живемо в модерних часах, в одній із найбагатших країн світу; ми щоднини тішимося здобутками найновішої науки й техніки. Наше щоденне життя має вигоди, яких ми не знали в "Старому краю", чи яких не мали і тут люди тому 50 років. А проте, чи посеред усього того, ми не почуємося часто як на пустині? Здається, що так. Доказом на це хоч би час вакацій. Коли вони прийдуть, то ми свідомо чи несвідомо, хотіли б вирватись із цих мурів, фабрик, робітень, хотіли би поїхати, полетіти кудись, часто самі не знаємо де, щоби хоч на короткий час покинути цей великоміський рух, гамір і його вигоди, щоб відсвіжити свої фізичні сили, відпочати в лісі, над озером, річкою, посеред чистої природи. В Америці, не в Азії чи Африці, в Нью-Йорку чи іншому великому модерному місті, продовж року ми почуємося мов на пустині. На вакаціях ми шукаємо ОАЗИ! І зовсім оправдано! Шукаймо її, користаймо з неї для відсвіження своїх фізичних сил.

Але: чи в нас є лише фізичні сили? Чи немає в нас духових? Чи тільки тіло потребує відпочинку й відсвіження, а дух ні? Справді, дух як дух, сам у собі не втомлюється, ні не вичерпується. Але наш дух, наша душа є злучена з тілом. Вона в своєму існуванні, діянні й удосконалюванні залежна від тіла. Тому то й кажемо, що душа потребує відпочинку, покріплення.

Людина — це найкраще на землі діло Божої сили, мудрости й любови. До неї то, і ні до кого іншого, сказав Господь: "І сотворив Господь людину на свій образ; на Божий образ сотворив їх; чоловіком і жінкою сотворив їх" (Буття, I, 27). Тому то не дивно, що Христос сказав: "Іду приготовити вам місце, щоб де я є і ви були". "Де Христос Цар? У небі. Туди і ти, воїне Христа, повинен прямувати", каже св. Василій В. "Знаємо, що поки в тілі живемо, то подорожуємо до Господа", каже св. ап. Павло (II Кор. 5, 6).

Відпочинком, радістю і щастям кожного сотворіння є знайти те, до чого воно призначене, злучитися й перебувати з цим предметом. Людина з Божої волі сотворена Богом і Бог має бути її повним і вічним щастям. Тому то належне пізнання Бога, уподібнення до Нього, безперервне стремління до Нього й осягнення Його, — це найважливіша праця людини на землі, це те "єдино конечне", що про нього говорить Христос до Марти, сестри Лазаря.

На жаль, ми є люди, сотворіння обмежені часом і нашими силами тілесними й духовими. Віддаючись одній справі зі запалом, завзяттям, не можемо в такій самій мірі віддатися другій. Дбаючи щоденно про справи матеріяльні, дочасні, нам конечні до життя на землі, не маємо коли подумати і належно подбати про справи душі, про наше вічне і повне щастя, мимо того, що Христос усіх перестерігає кажучи: "Що поможе людині, коли б вона цілий світ позискала, а душу свою затратила?"

Реколекційний дім ОО. Василіян у Ґлен Ков. У цьому домі віднови духа скріплюватимуть наші вірні свою віру й знайдуть спокій серця!

ОО. Василіяни, продовж своєї історії ревно спомагали наших вірних у пізнанні й набуванні непереминаючих дібр, вічного щастя та християнських чеснот, що ведуть до того щастя. У тому святому ділі вони допомагали нам то відправами Богослужб, то вділюванням Св. Тайн, то св. місіями чи доброю пресою. Під сучасну пору, йдучи за волею і вказівками Собору та Свт. Отця Папи Павла VI, щоб розбудити ревніше християнське життя у вірних, оо. Василіяни збудували дім, так зв. "РЕКОЛЕКЦІЙНИЙ ДІМ". Він находиться в **Латинґтавн** (коло Ґлен Ков).

Яке призначення цього дому? Загально можна сказати: допомогти людям доброї волі віднайти себе і своє повне щастя, Бога; пізнати краще свій стан, покликання, його труднощі, клопоти, добрі й злі сторони; пізнати краще Бога й засоби, що ведуть успішніше до Нього; набрати більше сил, охоти, ревности, оптимізму до щоденного життя та до осягнення вічного щастя. У такому домі, можна сказати, формується релігійна еліта Христової Церкви.

До осягнення цієї святої мети причиняється: найперше САМОТА. Самота, відокремлення, пустиня від найдавніших часів була обставиною, чи місцем де родилися найшляхотніші ідеї, пляни, діла. Це бачимо на старозавітніх пророках, на грецьких філософах. Цього самого вчить нас Христос, Який по цілоденній праці йшов на відокремлене, самітнє місце на роздуму й молитву. Це потверджують і наймодерніші осяги в науці й техніці, які не зродилися на вулиці, посеред гамору, крику, розсіяння духа, але в найбільшому й інтенсивному думанні, на самоті, в уединенні.

"Реколекційний дім" дає нам самоту, відокремлення, бо ми покидаємо на два, три, п'ять, вісім днів наші щоденні справи й особи, щоб краще призадуматися над нашим життям, його потребами, його ціллю й засобами до неї. На самоті і Господь дає більше своїх ласк, сили і світла. Перебуваючи в такому домі, кожний може сказати з патріярхом Яковом: "Направду, Господь є на цьому місці, а я не знав... Це ніщо інше, як дім Божий, і це ворота небесні" (Буття, 28, 16-17). "Поведу її на пустиню і буду промовляти до неї", каже Св. Дух (Осія, 2, 14).

Друге, що дає нам "Реколекційний дім", то відповідне місце й нагоду до кращої молитви. Св. Дух каже: "Коли Господь не збудує дому, дарма працюють його будівничі" (Пс. 127, 1). Ми маємо будувати наше життя на землі й у небі. Ні першого, ні другого не збудуємо без Бога: "Без мене не можете нічого", сказав Христос. Божа поміч, Божа ласка, Божа сила і Боже світло дістаємо від Бога ревною молитвою, з якою долучена наша жертва, покута. У часі перебування в "Реколекційному домі" ми краще молимось і виказуємо більше відречення, жертви, покути, за що можемо сподіватися від Бога більших ласк.

Накінець, ми маємо там кращу нагоду поговорити особисто з о. Провідником. У таких реколекціях, які звемо замкненими, бере участь невелике число осіб. Крім того це звичайно особи якогось одного стану, як священики, ченці, інтеліґенти, робітники, студенти, мужчини, жінки, менш-більш того самого віку. Сам Провідник може краще обговорити з ними справи, що відносяться до їхнього стану чи віку та й учасники мають нагоду особисто поговорити з Провідником про свої справи, терпіння, клопоти, потреби, сумніви ітд. Все те причиняється до кращого й більшого овочу такої св. місії, чи як кажуть: реколекцій.

Хто зі св. наміром і щирою волею йде на таку "духовну оазу", цей не тільки відсвіжить свої духовні і моральні сили, не тільки скріпить їх до дальшої життєвої боротьби, але також причиниться до кращого й більшого добра своєї родини, Церкви й Народу.

Основники всіх чернечих Чинів і Згромаджень розуміли велике значення реколекцій для духовного життя й осягнення вічного щастя і тому поручали і приписували своїм підданим робити такі духовні вправи бодай раз у рік. Христова Церква, через своїх Провідників поручає те саме своїм священикам, побожним душам та вірним. Папа Пій XI каже: "Якщо був колись час, у якому відчувалося потребу анахоретів (пустинників), що молитвою й покутою на самоті служили Богові, то те саме відчувається і в сучасних часах. Сьогодні ми бачимо багато християн, які цілком забувають про небесні речі, не мають жодної думки про вічне спасіння, а тільки гонять за земними добрами, за тілесними розкошами, приватно і публично живуть, як погани" (Конст. Апост. 8. 7. 1924). Папа Іван XXIII знову говорить у своїй енцикліці "Мир на землі" таке: "Те, що багато християн часто живе незгідно зі своєю вірою, гадаємо, походить із того, що ті християни не заправлялися достатньо у християнських обичаях та в набуванні християнської освіти. Часто трапляється, що християни не дбають про пізнання релігії так ревно, як про світське й дочасне знання. У них наукове пізнання дочасних справ сягає самих вершин, а релігійна формація не переступає найнижчої міри. Тому то сьогодні дуже велика потреба повного вироблення, повної і безперервної формації, яка релігійною культурою і духовним виробленням ішла б упарі з науковим пізнанням та сталим поступом техніки." — Брак такої формації, Папа вважає за джерело різних нещасть у родинах і народах.

Таке релігійне вироблення й духовну культуру мають на меті оо. Василіяни, даючи нашій українській спільноті згаданий "Реколекційний дім". Це преважлива справа в сьогоднішніх часах, часах упадку віри, моралі, християнського життя, зросту неморальности та з нею злочинности.

Заінтересуймося цим домом і реколекціями ми самі, заохотімо других скористати з цієї "духовної оази" для відсвіження й покріплення своїх духових сил, а переконаємося, що з патріярхом Яковом будемо могти сказати: "Направду, Господь є на цьому місці, а я не знав".

Владика Ісидор уділяє нижчі свячення двом василіянським богословам: Венедиктові [illegible] і Теодосієві Сенишинові.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміренння Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Посилаю поштовий переказ на $100.00 на григоріянські Служби Божі, які відслужаться по моїй смерті. Вашого листа, який Ви прислали як посвідчення, пішлють Вам мої діти, яким я передаю цього листа. Хай Господь прийме цю жертву на щасливу вічність. Тепер поручаюся в опіку Ісуса й Пречистої Діви Марії.

Катерина Гуж, Синклер Миллс, В. С.

Посилаю на Службу Божу й складаю сердечну подяку Ісусовому Серцю й Божій Матінці за всі ласки, які я одержала в моєму житті. **Марія Герега**, Кенора, Онт.

У залученні пересилаю $5.00 на відслуження Служби Божої за мою покійну дружину Ірину.

о. Ярослав Пасічниський, Філядельфія

У подяку за одержані ласки складаю на пресовий фонд "Світла" мою жертву в сумі $10.00. **Софія Гаврилюк**, Монтреаль

Висилаю $4.00 на Службу Божу за одержані ласки й прошу дальшої опіки й помочі Найсв. Серця Христового й Пречистої Діви Марії.

К. Швець, Торонто

Складаю щиру подяку св. Йосифові за численні ласки й за охорону нашої родини.

Ольга Гаврилюк, Форт Вілліям, Онт.

Складаю прилюдну подяку Дитятку Ісуса з Праги, Божій Матері й св. Терезі від Дитятка Ісуса за поміч, опіку й силу в дуже тяжкому році мого життя. Дякую за всі вислухані молитви й прошу дальшої опіки над моєю родиною. **Мирослава Шевчик**, Чікаго

Складаю прилюдну подяку Найсолодшому Серцю Божественного Спасителя й Непорочному Серцю Пречистої Діви Марії за вислухання молитов — через заступництво Слуги Божого Митрополита Андрія й Отця Климентія Шептицьких — за видужання з довгої й важкої недуги. В подяку складаю жертву $10.00 на три Служби Божі.

Казимир Грицина, Торонто

Складаю щиру подяку Господеві нашому Ісусові Христові та Пречистій Діві Марії за одержану ласку.

Д. Фермеляк, Едмонтон

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. Лев Садовський, ЧСВВ

ЗА УСПІХ КАТОЛИЦЬКОЇ АКЦІЇ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЖОВТЕНЬ

Про Католицьку Акцію вже нераз писалося. Але порушувати частіше таку преважну справу не буде ніколи забагато. Тому то й Свт. Отець Павло, знаючи добре вартість цієї Акції, бажає, щоб цього місяця ввесь католицький світ в особливіший спосіб молився в тому намірені, щоб Католицька Акція могла успішно поширити працю апостоляту посеред модерної ґенерації.

Та хоч, як уже було вище згадано, про Католицьку Акцію вже нераз писалося, все таки знаходиться чимало католиків, які не мають правильного розуміння цілі існування цієї всесвітньої організації, чи навіть її самої суті. Іншими словами, багато не знають, що це є Католицька Акція. Отже слід нам тут собі на це питання відповісти.

Блаженної пам'яті Папа Пій XI так означив Католицьку Акцію: Католицька Акція це "участь світських людей (мирян) в апостоляті церковної єрархії." А в листі до кардинала Бертрама Свт. Отець Пій XI пише таке: "Мусимо, особливо в наших часах, коли чистота віри й обичаїв увіходить у щоденно небезпечніший, рішальний бій, і коли задля недостачі духовних клир не має змоги зарадити душпастирській потребі, покласти тим більше довір'я на Католицьку Акцію, яка притягненням численних співпрацівників із шарів мирян має станути на боці малої громади клиру для помочі й доповнення." — Отже з вище наведених слів можемо зробити такі заключення: *Католицька Акція це,*

1) *Апостолят* — тому, що вона участвує в єрархічному апостоляті, вона сама є апостолятом; частина ж бо виводить свою природу з цілості. Апостолят: це значить місія на славу Божу і спасіння душ.

2) *Світські люди* — цей спеціяльний матеріял із якого складається Католицька Акція, це миряни. Всі інші, як духовенство чи монашество, виконують свій апостолят унутрі Церкви, але в інший спосіб. І хоч вони відіграють конечну ролю в Католицькій Акції, то все таки вони не є її специфічним матеріялом.

3) *Помічна Єрархії* — Католицька Акція це участь (коляборація) в апостолятом церковної єрархії. Отже у Христовій Церкві є два відмінні апостоляти: апостолят Єрархії, який є головний і в стислому значенні слова апостолят; і апостолят мирян, який є другорядний і помічний попередньому. Світські люди в рамцях Католицької Акції не покликані на те, щоб діяти з власної ініціятиви, але на те, щоб у кожному ділі бути помічними Церковній Єрархії.

4) *Підчинена Єрархії* — цей елемент є конечним і логічним наслідком попереднього: бо ж помічний апостолят мусить конечно бути підчиненим головному. Є також і цей позитивний факт, що Господь наш Ісус Христос доручив тільки Апостолам і їхнім наслідникам виповнення чи здійснення апостоляту; отже всі інші члени Христової Церкви мусять сповняти свій апостолят у залежності від них.

5) *Організація* — всім ясно, що Католицька Акція має прикметний собі організаційний устрій. Отже на те не треба нам давати доказів.

6) *Посвячена тріюмфові Царства Христового* — ось тут і найвища ціль Католицької Акції. Бо ж дійсно, якщо Католицька Акція бере участь в апостоляті єрархії, тоді вона мусить поділяти і її бажання й цілі. Іншими словами, Католицька Акція мусить поділяти бажання й цілі Христової Церкви. А чого ж іншого ця Церква коли бажала, як не того, щоб Христос запанував у кожній душі, у кожній родині та в кожній суспільності?

Дотепер ми застановлялися над тим чим саме є Католицька Акція. Ми вказали також і на найвищу й найголовнішу її ціль. Тепер, застановімся коротенько над деякими партикулярними її цілями, які, все таки, є тільки засобами до здійснення головного завдання Католицької Акції.

Католицька Акція, згідно з прерізними папськими листами, має такі завдання:

1) Помагати в різних релігійних функціях парохіяльного життя;

2) Поширяти християнську культуру та старатися про християнщення родини;

3) Обороняти права і свободи Христової Церкви як також співпрацювати на науковому полі;

4) Старатися про християнську розв'язку суспільних питань як також і про поліпшення життєвих умовин;

5) Формувати у християнському дусі все сучасне цивільне життя.

Отже бачимо які великі цілі Католицької Акції. Знаючи знов, як морально низько стоїть сьогоднішній модерний світ, чи не візьмемо собі до серця доручення Свт. Отця: молитися за успіх у праці Католицької Акції?

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ..

Мій єдиний син несподівано заявив, що він хоче бути священиком і восени вже хоче їхати до Семінарії. Це єдина наша дитина і саме, коли ми з чоловіком старіємось і може потребуватимемо його помочі, він хоче відійти від нас. Каже, що Бог його кличе. Чи Бог не має огляду на нас? Це придавлює мене й ломить.

Я зовсім добре розумію Ваш жаль. Кожна мама плаче й тяжко переживає відхід свого сина, ще й до того сина-одинака. Але я ще краще розумів би Ваш жаль і заломання, коли б Ваш син відходив на війну, де може загинути, або хоч би в далекі країни на місійну працю, звідки може не вернеться до Вас ніколи. У випадку Вашого сина, який відчуває в душі поклик до служби Господеві, Ви повинні вчитися піднестись понад звичайні материнські сентименти і повинні бути вдячні Г. Богові за те, що Він вибрав Вашого сина на Свого апостола й помічника у рятуванні безсмертних душ. Ваш син не вмер, ані не йде на фронт, чи кудись на кінець світу. Подумайте на те, скільки українських матерів потратило синів підчас війни, або в різних тюрмах і концтаборах. Ті певно не поможуть своїм постарілим батькам. Подумайте також і на те, скільки батьків, хоч мають синів дома, але ті сини каліки з війни, чи з причини якоїсь недуги, або мають синів, що зледащіли, може саме сини - одинаки. Яку потіху мають із них їхні батьки? Ваш син, славити Бога, живий, здоровий, охочий студіювати й працювати для Божої слави та для добра людських душ. Чи не повинні Ви бути вдячні Богові за все це? Може Ви і вдячні. Але ж чи не Бог дав, що Ваш син живий і здоровий і охочий до чогось вищого, аніж інші подібні сини? Бог дав йому це все, Бог дав Вам його взагалі і хіба ж Бог робить Вам кривду, коли кличе його до апостольської праці в Божій винниці? Він міг забрати Вам Вашого сина, як забрав багатьом іншим батькам і їхні очі по-сьогодні не висихають. Адже ж Бог є Творцем і власником Вашої дитини і в першій мірі Він має право до Вашого сина. Коли Бог його кличе до Своєї служби, то Він не забирає його від Вас аж зовсім. Ваш син, якщо буде священиком, може щиріше буде могти спомагати Вас на Ваші старші літа, ніж як би оженився й жив світовим життям.

Кожна мати плаче й журиться, коли її син відходить до Семінарії, чи манастиря. Вона не була б матір'ю, коли б тим не хвилювалася. Але коли син уже станеться священиком, тоді кожна така мати почуває себе найщасливішою матір'ю на світі. Певно так буде і з Вами, якщо Ваш син витриває в Семінарії та дійде до священства. Тому здайтеся по-християнськи на Божу волю й моліться, щоб Ваш син був добрим священиком. Як він буде добрим священиком, тоді це буде Вашою великою радістю і щастям. Що ж до матеріяльної помочі, — то будьте певні, що він, як добрий священик, поділиться й останнім шматком хліба з Вами.

Що маємо робити ми, молоді дівчата, коли наша мама стосує до нас старомодні методи виховання? Коли довше забавимося вечером із хлопцями, вона карає нас. Каже, що вона має право на це. Чому мама не розуміє нас? Чому хоче, щоб ми були такі старосвітські як вона?

Ваша мама певно розуміє Вас дуже добре й саме тому стосує до Вас методи, які називаєте старомодними. Але ж чи вони справді старомодні? На подібну скаргу молодої дівчини славна американська католицька фільмова зірка, Лорета Янґ, ось як відповідає: "Так, карати дітей — це старомодне. Але ж старомодні є і любов, стать (секс), одіж, їжа, музика, танці, напиток, гроші, жінки й чоловіки. Чи ми маємо закинути все те тільки тому, що вже довший час було в ужитку, бо воно старосвітське?" Кара — це певно неприємна річ, але кожний мусить признати, що вона й дуже корисна, бо стримує від зла.

Кожна мама, що правдиво любить свою дитину, також дбає і про її добро, і дочасне, і вічне. Ваша мама також була колись у Вашому віці й за час свого життя багато бачила, багато чула, багато й сама пережила. Вона певно має більший життєвий досвід, ніж Ви. Вона певно краще знає також і небезпеки, в яких Ви находитеся, коли вечорами пізно вертаєтеся з поїздки з хлопцями. Ви ще не маєте належного досвіду і тому тих небезпек не знаєте. Коли ж Ваша мама карає Вас, то тільки для того, щоб захоронити Вас від тих небезпек. Я наслухався вже багато скарг доростаючих дітей на своїх "старомодних" матерів, але я бачив також і багато сліз і сорому й жалю на обличчях тих, що не послухали мами в таких речах. Зате я не чув ніяких жалів і ніколи не бачив сліз на обличчях тих, що покірно послухали мами й не волочилися з хлопцями до пізньої ночі. Навпаки, вони були горді на своїх мамів і були вдячні їм за їхні "старомодні" строгі методи виховання, якими матері зберегли їх від сорому й пониження.

Кожна мати має обов'язки супроти своїх дітей, а як має обов'язки, тоді має також і права. Якщо Ви хочете, щоб Ваша мама совісно виконувала свої обов'язки супроти Вас, щоб Вас удержувала, одягала, школувала ітп. (на що вона мусить може й дуже тяжко працювати, щоб мати гроші на те все), тоді мусите погодитись на те, ба навіть повинні щиро хотіти того, щоб Ваша мама покористовувалась також і правами матері. А мати має право покарати, коли того треба. Не вважайте її в домі безправною невільницею, яка мусить трудитись і працювати на Вас, та ще й мусить покірно й мовчки зносити Ваші не завжди мудрі, а часто й небезпечні потягнення. Це було б великим пониженням для Вашої матері. Чейже ж Ви любите свою маму? Кого ж любимо, тому й довіряємо, що хоче нашого добра навіть і тоді, коли ми того не розуміємо, коли це моментально й неприємне для нас. Майте довір'я до Вашої матері. Вона напевно більше любить Вас, ніж Ви її, і вона напевно більше бажає Вам добра, ніж Ви самі собі.

Ми обоє вже старі й часто позлостимось одне на одного, часом навіть і заклену в злості. Чи вільно мені після таких домашніх "пригод" іти до Св. Причастя без нової Св. Сповіді?

Позлоститись — це дуже природна річ. Ми маємо почуття, які легко спалахують, маємо нерви, які швидко напружуються й виводять нас із рівноваги. Тому то позлоститись — це ще не гріх. Навіть і Христос позлостився, коли бачив, як Жиди з Божого храму зробили собі торговицю. Ми не винуваті в тому, що позлостились, чи щось нас позлостило. Але часто ми винуваті в тому що зробили, або що сказали в злості. Якщо ми не стараємось опанувати нашого подразнення і скажемо якесь образливе слово, чи кривду зробимо в гніві, тоді ми певно провинились. Провинились тому, бо поступили не так, як каже віра й здоровий людський розум, а дали пірвати себе сліпою пристрастю.

Все ж таки гріхи, які часом поповнимо підо впливом розхитаних нервів, звичайно, не є аж тяжкими гріхами. Дехто в злості скаже образливе слово, або навіть і заклене, але все це скаже не від серця й не від душі, а тільки підо впливом нервів. Як би не подразнені нерви, то він не сказав би того, а зла таки зовсім не бажає нікому, хоч і бажав зла в словах проклону, але все це сталося несподівано, без розмислу, без злої волі, не думаючи й не хотячи. Що ж станеться без розмислу, без злої волі, що лиш отак "вихопилось" — це не може бути поважнішим гріхом. Тому то хто лише отак позлостився, той, збудивши жаль за свою необережність і непогамованість, може спокійно приступити до Св. Причастя без нової Св. Сповіді.

Хто, однак, підо впливом нервів пішов задалеко, хто свідомо не старався опанувати свого подразнення, а далі, з розмислом та злою волею ображав другого і кляв та справді бажав йому чогось злого, той поповнив уже поважніший гріх і такий не повинен приймати Св. Причастя без нової Св. Сповіді. Причина тут у тому, що це вже не було тільки несподіване подразнення нервів і прикре слово, чи проклін, що "вихопився", а свідоме, довше тривале і злою волею поповнене зло, гнів, який триває в серці довше та й кривда, яку друга сторона болючіше й довше відчуває. Чим більша була свідомість зла, якого допускаємося, чим більше є те зло, якого ми бажали з розмислом, хоч могли опанувати себе, тим більша й вина, отже тим тяжчий гріх.

Найкращим охоронним засобом проти таких гріхів є — навчитися змовчати, коли щось нас позлостить. Коли опануємо наше подразнення і мовчимо, тоді не скажемо, ані не зробимо нічого такого, чого мусіли б опісля соромитись. Досвід показує, що скільки разів ми не опанували себе й дали волю язикові, — ми завжди мусіли соромитись, а часто навіть у Св. Сповіді оплакувати наш нерозум.

У дванадцятій обітниці Христового Серця говориться, що ті, які приступатимуть до Св. Причастя через дев'ять перших п'ятниць, не вмруть у Божому гніві та без Св. Тайн. Моя сестра ціле своє життя приступала до Св. Причастя кожної першої п'ятниці, а, однак, у годині смерти не могла на час дістати священика. Як міг Ісус давати таку обітницю й не виконати її?

Друга частина дванадцятої обітниці "Вони не вмруть у Моєму гніві та без Св. Тайн" — є тільки поясненням першої частини тієї обітниці, в якій І. Христос обіцює остаточну витривалість у Божій благодаті для тих, "хто прийматиме Св. Причастя через дев'ять послідовних перших п'ятниць". Це не означає, що вони конечно матимуть священика в годині смерти та що тоді будуть могти висповідатись, приймити Св. Причастя та Св. Тайну Маслосвяття. Воно радше означає, що такі вірні не вмруть без Св. Тайн, а ті Тайни, головно Сповідь та Причастя, вони могли одержати багато раніше так, що вмираючи вони справді вмирають у Божій благодаті, отже будуть спасені, а це є найважніше й це є істотою обітниці Христового Серця.

Ця обітниця є умовна, себто, Ісус Христос подбає про те, щоб такі почитателі Його Серця мали можливість приймити Св. Тайни вмираючих, якщо вони конечно потребують їх, щоб відзискати втрачену Божу благодать. Якщо хтось у годині смерти і так находиться в Божій ласці, тоді він не потребує тих Св. Тайн, щоб спасти свою душу. Він може бажати їх, може тужити за ними, але в дійсності вони не є конечні для нього, бо він і без тих Св. Тайн має вже запевнене спасіння.

Видно, що Ваша сестра гідно висповідалась і причащалась давніше перед смертю, може тоді, коли ще була здорова й від того часу не поповнила жадного тяжкого гріха, отже в дійсності вона не потребувала священика із Св. Тайнами, щоб спасти свою душу. Якщо б вона була потребувала його, то Божий Син певно був би подбав про це, як подбав просто чудесним способом у багатьох інших випадках, про які пише католицька література.

Запити слати на адресу:

Rev. S. Sabol, OSBM
St. John the Baptist Church
185 East Main St., Uniontown, Pa., U.S.A.

о. Юник Ст., ЧСВВ
Мелфорт, Саск.

ВІДПОВІДЬ "СВІДКОВІ ЄГОВИ"

Коли дістану до рук "Світло" то перше отвираю сторінку "Багато людей запитує". Люблю читати влучні відповіді о. Саболя. Вони знаменито опрацьовані:

Нехай шановний автор не візьме мені за зле, що додам дещо до його відповіді Свідкові Єгови з вересня б. р.

Свідки Єгови зовсім не перечать, що Христос є Сином Божим, але перечать, що Христос є Богом.

Послухайте яку я мав пригоду з місіонарями Свідків Єгови тому два роки в Свіфт Каррент.

Доносять мені парохіяни, що один відступник від католицької Церкви "обрався місіонарем" Свідків Єгови й ходить по наших людях навертати їх на свою віру. Знаходжу його телефон і чемно прошу, щоб замість до моїх парохіян, хай до мене загостить на дружню розмову. Від того часу наш місіонар залишив ходити до наших людей, натомість ми взаємно зачали себе відвідувати. Для мене була це безплатна лекція англійської мови. Ми розмовляли тільки по англійському.

В часі нашої розмови мій опонент не вмів мені відповісти на багато питань. Тоді попросив мене загостити до нього в означений день. Буде напевно якийсь підступ — думаю. Заходжу й завважую в його домі якогось старшого чоловіка, що мав перед собою купу книжок. То був їх старший місіонар, немов "епископ" у нашому розумінні.

По чемному запізнанні зачалась розмова. Ми якраз взяли тему — чи Христос є правдивим Богом.

"Христос є тільки Сином Божим, а не Богом", твердить із притиском старший місіонар. "Зрештою докажіть мені це виразно зі Св. Письма, що Христос є Богом."

Всі учасники звернули на мене визиваючі очі.

"Кого називає св. евангелист Іван "СЛОВОМ"? — питаю.

Старший Свідок Єгови зараз відповідає: "Слово то є Христос".

"Очевидно добра відповідь, бо Слово тілом сталося, а це про Христа" потверджую. "Отже моя відповідь є — читайте початок Євангелії св. Івана" — додаю.

Старший Свідок Єгови читає й нічого не завважує. Повторяю, щоб другий раз перечитав, але ще уважніше. Повторяє щераз помалу читання і знову нічого не розуміє.

Повторяю втрете, щоби помалу прочитав самі слова: "І БОГОМ БУЛО СЛОВО"".

Читає й отвирає широко очі. Дійсно написано, що Слово було Богом, а що Слово то Христос, отже ясно, що Христа названо зовсім виразно БОГОМ.

Розмова кінчиться повною компромітацією Свідків Єгови. Чемно прощаюся і відходжу.

ВЛІМ ДО РОДИННОГО ДОМУ ПАПИ ПІЯ X-ГО

У Ріезе, провінція Тревізо, Італія, до дому, в якому народився Папа св. Пій X-ий, вломилися грабіжники та закрали різні предмети вартости кругло одного мільйона італ. лірів. Родинний дім Папи Пія X-го — це одноповерховий будинок у сільському стилі. Перед кількома роками перетворено цей дім у музей на честь святого Папи. Музеєм управляють члени родини Папи Пія X-го.

Ол. Роїк

Я БАЧИВ ПРЕОСВЯЩЕННОГО ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА

(У 20-річчя ув'язнення наших Владик)

Єпископ Григорій Хомишин

Епілог до статті о. Євгена Білика, ЧСВВ: "Наша мовчазна Церква", "Світло", квітень, 1965, Стор. 158-160.

* * *

"Лучу свої молитви з молитвами Божого Серця, утаєного у Пресвятій Тайні Євхаристії через руки Пречистої Діви Марії. Амінь!" Єпископ Хомишин, 1935-6 рік, Копичинці.

Цю молитву проказав Єпископ Григорій Хомишин у селі Копичинцях, тодішнього Городенського повіту, Станиславівського воєвідства (тепер Городенківського району, Івано-Франківської області) в останній день своєї місійної праці в 1935-36 роках, куди він був приїхав на двотижневий побут для місійної проповіді на запрошення тодішнього пароха отця Івана Костюка, що обслуговував села Копичинці й Кунисівці. Владика просив вірних відмовляти цю молитву щодня перед звичайними молитвами. Хоч я тоді не був на закінченні Святої Місії, але люди переписали цю молитву й передавали її з рук до рук і всі її відмовляли від того часу. Чи точно я її тепер передаю, не знаю, але як собі пригадую, так і передаю. Якщо хтось знає точніший зразок, будь ласка доповніть її і тим згадайте Владику Хомишина, що вже відійшов від нас разназавжди, як мученик за Христову Українську Церкву.

Як собі пригадую, Преосвященний був не досить високого росту, із сильними зморщками на обличчі, без усмішки. Його проповіді були сильні, пориваючі, і тоді він, здається, віддав парохію Копичинці-Кунисівці під опіку Божого Серця та навчив вірних цієї молитви.

Крім майже двотижневого перебування в селі Копичинцях на щоденних місійних відправах і проповідях, він загостив і на один день до села Кунисовець (2 кілометри на південь), де відправив богослуження в каплиці під голим небом для тих, що не могли ходити щодня на його Місійні Богослуження й проповіді в селі Копичинцях. Церква називалася Воздвиження Чесного Хреста. Нехай цих кілька слів і ця молитва пригадають нам, колишнім парохіянам о. Івана Костюка, Святу Місію в тих роках і Владику-Мученика за Христову й Українську Поневолену, але не скорену Греко-Католицьку Церкву.

ЯК УМИРАВ ВЛАДИКА-МУЧЕНИК

Завдяки Апостольській Столиці маємо точні дати арештів, заслань та смерти Єрархів Української Католицької Церкви, коли Кремль ліквідував у Зах. Україні нашу Церкву, окупувавши вдруге нашу Батьківщину наприкінці II світової війни. У ватиканських архівах є багато матеріялів про долю наших Владик, священиків, монахинь і монахів, які впали жертвою комуно-московського терору, а немало матеріялу привіз із собою наслідник Слуги Божого Митрополита Кир Андрея, довголітній в'язень совєтських тюрем, Галицький Митрополит і теперішній Кардинал, Його Еміненція Кир Йосиф. На цьому місці друкуємо дані про останні хвилини життя й обставин смерти Станиславівського Єпископа, Владики Кир Григорія Хомишина. Кир Григорій народився 25 березня 1868 року, був рукоположений на священика 18 листопада 1893 року і поставлений у Єпископи 6 травня 1904 року. Разом з іншими Владиками нашої Церкви в Зах.

Україні, був арештований у 1946 році та помер смертю мученика 17 січня 1948 р.

*

Редакція одного торонтонського тижневика помістила допис В. Іваниса "З листів інж. Василя Хомича Проходи — в'язня СССР і табору Воркути". У цьому дописі інж. В. Прохода описує свої жахливі переживання в большевицькій тюрмі та звітує про останні хвилини життя й смерти бл. п. Кир Григорія Хомишина, Станиславівського Єпископа.

Через розстроєння шлунка інж. Проходу забрали до в'язничної лікарні. Там він був свідком-очевидцем смерти бл. п. Кир Григорія. Він пише:

"У час перебування в лікарні до палати принесли цілком хворого греко-католицького єпископа Хомишина. Його привезли із львівської до київської в'язниці цілком хворим. Допитувати слідчим еп. Хомишина не довелося, бо він уже не вставав з ліжка і його смерть була прискорена... Коли принесли єпископа, а разом з ним куфрик із речами, за пару годин санітар, що, очевидно, належав до блатної компанії",[1]) вивів з палати двох селян, а на місце їх привів двох урків.[2]) Один із них через деякий час підійшов до ліжка єпископа, який тихенько молився. Урка нахабно оглянув його, а потім заговорив своїм жарґоном: "Так що, батя, попався! Не поможе тобі Богородиця. Даремно ти тут Їй молишся. Все рівно подохнеш. Що там у куфрику? Дай то сюди."

"Що вони говорять?" — запитав єпископ підійшовшого Проходу, не розуміючи мови розбишаки. Прохода переказав недужому, що "вони хочуть забрати, що в куфрику й найогиднішими словами лають Бога, для них нема нічого святого."

Єпископ дозволив усе взяти й сказав: "Боже, прости їм, бо вони не знають, що творять." У куфрику блатні знайшли якісь продукти й жадно все зжерли. Далі почали радитися, що можна б іще взяти. Ряси вони не потребували, а з підрясника також великого вжитку не могло бути. Тоді почали допитувати про золото, зокрема про хрест, але Владика сказав, що хрести давніше в нього забрали. Тоді урки загрозили, що це перевірять.

На другий день, користаючи з гарного осіннього дня, всі інтеліґенти вийшли на подвір'я лікарні на свіже повітря. А коли повернулися до палати, єпископ був без свідомости. На запит Проходи, що тут було, селяни сказали, що блатні зробили шпон (обшук його), але здається нічого не знайшли, а щоб не протестував, Єпископа придушили, забрали рясу з куфриком і щезли. Вечором, не приходячи до свідомости, Владика Хомишин помер."

Ось ще один приклад із мільйонів жорстокої поведінки комуністів із невинними й безборонними в'язнями в комуністичних в'язницях.

Молімо Всевишнього, щоб кров, терпіння, муки й смерть наших Ісповідників: єпископів, священиків та вірних синів і дочок Христової Церкви скріпили духа віри в Бога, надії на Бога й любови до Бога в нашому українському народі поза залізною заслоною і у вільному світі.

("Шлях" ч. 31)

---

[1]) "блатна компанія" — злодійська компанія.
[2]) урка — кримінальний злочинець.

"ІНДІЙСЬКИЙ ОБРЯД" У БОГОСЛУЖЕННІ

Недавно в Калькуті, Індії, о. Р. Антуан, езуїт, запропонував уведення "індійського обряду" до Св. Літургії, через який повинно би прийти відновлення самої Літургії, при чому треба би узглянити гіндуську мову й гіндуські народні традиції. При такому "індійському обряді" — сказав о. Антуан — священослужитель повинен сидіти за низьким престолом, босий із схрещеними ногами та зодягнений у шафраново-жовті ризи, що їх носять буддистські монахи. Так само й вірні повинні б сидіти по другім боці престолу й відповідати священикові, при чому їхні руки були б у типічно індійському жесті "намасте" складені. Сам храм повинен бути згори частинно відкритий, а церковні лавки треба заступити "матами". Ці далекойдучі нововведення мусіли би бути — на гадку о. Антуана — наперед основно передискутовані священиками й мирянами. Вони теж не повинні би бути введені відразу, але помалу й систематично.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

о. А. Пекар, ЧСВВ

"ПАМ'ЯТАЙТЕ НА БРАТА ДУХНОВИЧА"

(З нагоди 100-річчя смерти о. Александра Духновича)

Будитель і батько національного відродження на Закарпатті, о. Александер Духнович (1803-1865), недовго до своєї скоропостижної смерти писав до протоігумена оо. Василіян у Мукачеві: "Вже чотири місяці не сходжу зі своєї постелі. Бідний я і страдальний чоловік. Помоліться за мене, щоб Господь Бог змилувався надімною." Свого ж листа Духнович закінчив: "Пам'ятайте на брата Духновича!"

ОО. Василіяни пам'ятають на Духновича, вони й дотепер не можуть забути на свого "брата", який вложив так багато праці й зусиль для відродження їхнього Чину в 60-тих рр. минулого сторіччя.

ВАСИЛІЯНИ В ЧАСАХ ДУХНОВИЧА

У релігійно-культурному житті Закарпаття Василіянський Чин відіграв дуже велику ролю. На жаль з початком XIX ст., під впливом йосифінізму й доби "просвітництва", Чин на Закарпатті зачав чим раз більше занепадати. Владики перенесли свій осідок до Ужгороду та перестали турбуватися монахами. Між світським і монашим клиром прийшло до деякого відчуження.

Із тим прийшов брак покликань так, що треба було замкнути новіціят. По манастирях підупала карність і ревність духовного життя. Монахи більше дбали про себе, ніж про духове життя народу. Тим то й народ зачав відчужуватися від синів св. Василія.

"Весна народів" принесла відродження теж і Закарпаттю. На чолі його станув тодішній канонік Пряшівської капітули, о. А. Духнович, що підніс свій сильний голос: **"Підкарпатські Русини, оставте глибокий сон!"** Духнович попробував двигнути культурне життя народу, однак йому це не вдалося. Він пробував свого щастя теж і на політично-національній арені, але й тут не ліпше походив. Опозиція була велика, а співпрацівників замало. Мадярський чобіт був для нього затяжкий. Не дивно, що Духнович по якімсь часі духово заломився.

У своєму духовому заломанні знайшов він рівновагу духа між Василіянами, на Чернечій Горі біля Мукачева. Тимто між Духновичем і Василіянами зав'язалися тісні зв'язки приятельства, які вже більше ніколи не розірвалися, як це доказує **"Переписка А. Духновича з Василіянами"** (опубл. у **Записках ЧСВВ,** Львів 1937 р., IV, 643-668 — всього 38 листів).

Учитуючись в Історію Базиловича, в якій автор звеличав свій Чин, у Духновича збудилося сильне бажання відродити давній Василіянський Чин, із його школами, бібліотеками, архівами, друкарнями й видавництвами. Від відновленого Чину Духнович сподівався відродження культурно-релігійного життя на Закарпатті. Відтоді Духнович зачав підпомагати Василіян як і де тільки міг.

За його прихильність і велику поміч, управа Чину 1856 р. прийняла о. А. Духновича до заслуг провінції й надала йому почесний титул **"спів-брата"**. Духнович цим титулом дуже пишався і підписувався ним на своїх листах аж до самої смерти.

Тим то відносини між Духновичем і Василіянами набрали характеру сердечности, а в житті самого будителя-поета, вживаючи слів о. Г. Кінаха, вони "відіграли ролю сонячних променів і вітряного леготу в душі людини, що нераз страждала, часто хвилювалася і завжди великого бажала" (див. Передмову в Переп.).

КАНОНІЧНА ВІЗИТАЦІЯ ЧИНУ

В половині XIX ст. настав занепад монашого життя в цілій Австро-Угорщині. Апостольська Столиця зарядила загальну візитацію поодиноких манастирів у цілій імперії. На поручення Риму, Кардинал-Примас Іван Сцитовський дня 4 березня 1854 р. повірив Пряшівського єпископа Йосафата Гаганця (1842-1875), щоб звізитував оо. Василіян на Закарпатті. Єпископові теж залежало на відродженні оо. Василіян і тому, під впливом свого каноніка о. А. Духновича, він задумав поставити монаше життя на Закарпатті на висоті свого звання. Він повірив о. Духновичеві, щоб зложив для оо. Василіян на Закарпатті основні й точні Устави. Так Духнович став правою рукою єпископа у відновленні Василіян.

Канонічна візитація мала відбутися в днях 4-14 вересня 1856 р. (див. Переп., л. 4), однак із невідомих нам причин вона відбулася щойно 18-го до 27-го вересня (див. **Правила Чина**

Св. Василія Великого во Угорщині, Львов 1858, стор. 5). Підчас візитації мала відбутися теж і Провінційна Капітула, на яку були скликані відпоручники всіх манастирів. Для переведення візитації й капітули, еп. Й. Гаганець узяв зі собою о. А. Духновича, який листом із 1 липня 1856 р. подав точний їхній порядок.

Дня 18 вересня 1856 р. Братія святочно привітала Владику при брамі манастиря на Чернечій Горі, біля Мукачева. Коли архиерей засів на троні в манастирській церкві, прочитано грамоти "посіщення". Відтак усі монахи приступили до цілування "св. Десниці", на знак підчинення Апостольському Престолові, в імені якого відбувалася візитація.

На другий день, по Св. Літургії "за призвання Св. Духа", зачалися для всіх приявних духовні вправи, т. зв. реколекції. Реколекції закінчилися третього дня сповіддю й архиєрейською Св. Літургією. По реколекціях зачалася дебата над Правилами та пекучими справами Чину. Владика вислухував монахів на загальних засіданнях, як теж і одинцем, щоб кожний міг висказати свої жалі й труднощі.

Після прийняття Правил, наступив вибір Протоігумена, провінційних урядовців та настоятелів поодиноких манастирів. По закінченні капітули Владика дав один день для **"утішенія братії"**, коли відтак монахи розійшлися по своїх манастирях.

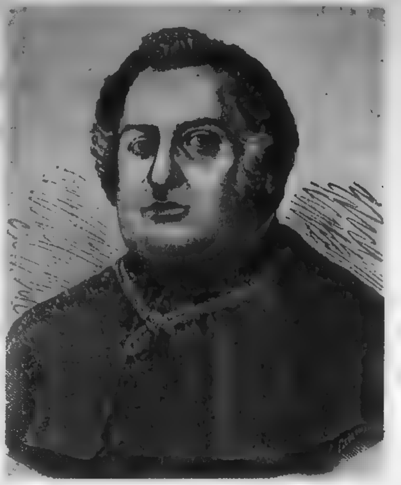

о. Александер Духнович

Успіх канонічної візитації був дуже великий. Від часів еп. М. Ольшавського († 1767 р.) Чин не зазнав був такого підйому. Від заведення монашої карности і правил можна було сподіватися відродження монашого життя. У **"Правилах"**, що їх зготовив о. А. Духнович, можна було відчути порив автора до небесних висот, його щире бажання піднести Василіянський Чин до висот його звання. Через відродження Василіян Духнович сподівався піднести теж і свій нарід культурно й релігійно.

Основою відродження якогось Згромадження буває звичайно новіціят, що його в ту пору не було на Закарпатті. Не диво, що Духнович звернув свою увагу в першій мірі на побудування новіціяту при манастирі у Краснім Броді, як про це свідчить його переписка. Він заходився теж і коло того, щоб виповнити стіни новіціяту добрими кандидатами. Під впливом Духновича назначено і маґістра новіціяту, вченого і ревного о. Володимира Терлецького, що вступив до манастиря на поручення Духновича вже як старший священик. На жаль Духнович дуже в ньому розчарувався, бо о. Терлецький не потрапив передати свого знання молоді ані виховати новий доріст монахів. Із сімох кандидатів остався в манастирі тільки один, про що жалівся Духнович Протоігуменові: "Мені лежить на серці добро Чину і я хочу старатися про його розвиток. Тому, прошу Вас, зберігайте молодь... бо нещасні ігумени відстрашують молодців — а в манастирських будинках незадовго будуть тільки сови гучати!" (Див. Переп., л. 32).

Єп. Й. Гаганець початком червня 1858 р. знову перевів візитацію Чину. Він хотів переконатися, чи постанови капітули з 1856 р. були переведені в життя. Рівночасно Владика хотів оголосити обов'язок нових Правил-уставів, що якраз тоді були вже викінчені й надруковані у Львові. Правила зачали обов'язувати з днем 2-го червня 1858 р. Єпископові і тоді товаришив о. А. Духнович.

Єп. Й. Гаганець перевів візитацію Василіянського Чину на Закарпатті з таким великим успіхом, що Кардинал Фридрих Шварценберґ повірив йому звізитувати оо. Василіян і в Галичині. Владика відбув свою візитацію в Галичині літом 1858 р. в товаристві о. А. Духновича, який мав так добру нагоду нав'язати особисті зв'язки з галицькими діячами. Так, завдяки оо. Василіянам, зачалися тісніші зв'язки між Українцями обабіч Карпат, чого найбільше Мадяри й боялися.

ДУХНОВИЧ — ФУНДАТОР ВАСИЛІЯНСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ

Із переписки Духновича довідуємося не лише про його велике прив'язання до Чину, але теж і про його щире бажання допомогти монахам піднестися до висот їхнього звання. Для того він не жалував ані своїх трудів, а навіть і свого гроша, як сам признається в однім із своїх листів: "Я, як тільки можу помогти братії, не занедбую" (див. Переп., л. 12).

Щоб допомогти монахам піднестися культурно, 1859 р. о. А. Духнович заснував при манастирі у Красному Броді Василіянську бібліотеку, для якої подарував більшість своїх книг (**Фундаційний Акт,** див. Переп., л. 19). Щоби пізнати наміреня фундатора, досить нам прочитати кінцеві слова цього фундаційного акту: "Дорогі Браття! — охоче віддаю Вам на духовну користь усе мое майно, все мое дочасне сокровище, бажаючи Вам великого успіху. Просвічуйте самі себе, щоб могли і інших просвічувати. Тоді я буду тішитися Вашими великими успіхами і це буде для мене нагородою з лихвою!"

Духнович заснував Василіянську Бібліотеку під тією умовиною, що з неї зможуть скористати теж і сторонні. Він постарався, щоб назначено окремого бібліотекаря, який мав скаталогувати всі книги й упорядкувати їх за змістом. Він домагався, щоб Чин і Настоятелі старалися збільшити бібліотеку новими книгами. "Книга, — писав Духнович, — головно ж для монаха, це великий скарб і потіха!" (див. Переп., л. 19).

Щоби піднести престіж Чину, Духнович клопотався й коло поширення місійної праці. Він був захопився ідеєю вислати Василіян на місії до Болгарії, однак, на жаль, із того проекту нічого не вийшло (див. Переп., л. 27). Апостольська Столиця вислала туди інших місіонерів, бо Василіяни не могли вислати туди достатнього числа своїх монахів.

Духнович заходився теж і коло розбудови й відновлення поодиноких манастирів. Він впливав на епископа, щоб через нього виклопотати державну поміч для Чину. Завдяки стараниям Духновича в тім часі були обновлені церква й манастир у Малім Березнім (див. Переп., л. 6), побудований новіціят у Краснім Броді (див. Переп., л. 9) та почалися розбудування на Чернечій Горі біля Мукачева (див. Переп., л. 32, 34 і т. п.).

Прочитавши переписку Духновича з Василіянами, перед нашими очима так і підноситься шляхетна риса геніяльного духа Будителя Закарпаття, що про неї малощо написано, а ще менш відоме. А. Духнович уважав себе **"членом св. Чину"** (див. Переп., л. 13); він, як тільки міг, усе старався допомогти Василіянам (див. Переп., л. 21); між Василіянами знаходив він відпруження духа й душевний відпочинок (див. Переп., л. 20). То й не диво, що й перед своєю смертю шукав він духової потіхи у Василіян, поручався їхнім молитвам та просив не забувати на себе (див. Переп., л. 38).

Хай же ж тих кілька рядків буде явним доказом, що оо. Василіяни 100 років по його смерти, ще все не забули на свого "брата" Духновича!

о. А. Луговий

Я ПОВЕРНУВСЯ З АРҐЕНТИНИ ДО КАНАДИ

БУЕНОС АЙРЕС

Саме місто Буенос Айрес, столиця Арґентини, має 4 мільйони населення, а з передмістями, около 7,000,000. У самому Буенос Айрес є яка тисячка Українців, а разом із передмістями є нас від 15,000 до 20,000. Я замешкав в оо. Василіян при вулиці Куропалігве, де мешкає ВПр. о. Йосиф Галабарда, протоігумен ЧСВВ на Арґентину. Тут була перед тим тимчасова церква для української католицької громади міста. За старанням о. Й. Галабарди зачали будову окремого Божого Дому, що є тепер катедрою. Дальшу будову перебрав на себе Преосвященний Кир Андрій Сапеляк. На передмістях є ще дві інші наші церкви, де душпастирюють світські священики.

На 75,000 Українців католиків Арґентини, Преосвященний Кир Андрій Сапеляк має лиш 11 Отців Василіян, 5 світських священиків, одного Салезіянця й одного Оріоніста. Одна околиця, де живе приблизно 10,000 наших вірних, не має ні одного свого душпастиря.

В неділю 14 лютня Преосвященний запросив мене до своєї катедри на відправу. Мене привели до катедри Брат Василь Сокіл, Салезіянець, і Впр. о. В. Ковалик, ЧСВВ. Зараз на подвір'ю катедри я замітив веселий рух між людьми. Багато людей приступило до о. Ковалика,

Ще невикінчена Українська Католицька Катедра в Буенос Айрес

щоб із ним звітатися по довгій розлуці. Він давніше обслуговував цю громаду, а відтак перебрався далеко на північ, до Місіонес, в арґентинську місійну округу, подібну до прудентопільської округи в Бразилії.

Парохом-помічником катедри є о. Педро, Еспанець, що прекрасно володіє українською мовою і дуже любить наш обряд.

По богослуженні Преосвященний запросив нас до себе на обід, що його приготовили дві Сестри Василіянки, і з тієї нагоди ми могли ширше обговорити стан нашої Церкви як у Південній Америці так і Канаді. На обіді з нами був о. Дмитро Мартинюк, що належить до Чину оо. Вербістів і обслугує Арґентинців. Є можливість, що він сам разом із якимсь числом інших отців Вербістів підчиняться під юрисдикцію Преосвященнішого Сапеляка. Це була б велика поміч для нашої Церкви в Арґентині. Пізніше, пополудні тої неділі, мій добрий провідник, о. Ковалик взяв мене до Беріссо на відвідини тамошнього пароха, о. Мельничина, ЧСВВ і Сестер Василіянок, що мають там свій новіціят. Беріссо є передмістям Ляпляти, яких 40 миль від Буенос Айрес. Кажуть, що там є щось подібне до "Об'єднаних Народів": мешканці Берісса говорять 52 різними мовами. Усіх Сестер Василіянок, включаючи 7 новичок, є около 60. Сестер Служебниць до того часу не було ні одної, але довідуємося, що в останніх часах до Арґентини прибуде кілька членок цього Згромадження на постійну місійну працю. Щасти їм, Боже!

В Буенос Айрес перебув я около 10 днів. Тяжко мені забути щирість і гостинність, яку виявив мені Преосвященний і оо. Галабарда, Ковалик та Брат Сокіл. "Наша" Арґентина, як і Бразилія, знають досить добре, які є наші обставини в Канаді, і сподіються, хоч не вспоминаються, нашої помочі. Канадійські та американські (ЗДА) римо-католики помагають своїм далеким місіям. Вони роблять це на велику скалю. Деякі римо-католицькі дієцезії Канади і ЗДА беруть на себе вдержання й підтримку цілих місійних дистриктів у Полудневій Америці. Вони помагають їм морально й матеріяльно; місіонарями, вчителями і грішми. Часом помагають вони і нашим Українцям-католикам. А це все тому, що в них місійний дух сильно розвинений. Протестанти також помагають своїм.

НАШЕ ТОРОНТО

Виїжджаючи і вертаючись до Канади, я спинився в наших оо. Василіян у Торонті, властиво в Колеґії св. Василія, де цього року студіює около 125 студентів. На будуче буде їх більше. Перед моїм від'їздом я мав спромогу промовляти до всіх студентів зібраних разом. Після мого повороту, я промовляв до кожної кляси зокрема. Також мав я нагоду бачитися зі студентами й отцями-вчителями зокрема та бачити їх на рекреації, не раз, але через кілька днів.

Як приятель студентів і їхнього життя, і такий, що мав із ними в Канаді до діла ще від часів з-перед першої світової війни, дозволю собі зробити тут декілька обсервацій.

1) Ми в Канаді і Злучених Державах дуже підчеркуємо слово "едюкейшен-освіту-виховання-знання", але без належного пояснення, без належної застанови. Не згадуємо тут Европи, бо там інші обставини. На той "едюкейшен" ми видаємо річно не мільйони, але більйони долярів.

2) Під словом "едюкейшен", наша спільнота розуміє знання: читання, писання, граматику, літературу, знання мов, математику, фізику, хемію, ґеографію, астрономію, історію ітд. Рідко хто сподіється від "едюкейшен" християнського життя, чесного поведення в щоденному житті. Багато з нас каже, що християнське виховання належить до родичів і до Церкви, а не до школи. Іншими словами, школа не повинна мати нічого спільного з християнським вихованням, а з другого боку, Церква не повинна братися до науки, до навчання, бо це до неї не належить. Отже наші публичні школи — з малими виятками — не допускають у своїй програмі навчання релігії, не дають християнського виховання.

Як вислід такої "філософії", дуже багато з нас кажуть, що хто має освіту, знання, "едюкейшен", той є чесний, добрий громадянин, патріот. Воно повинно б так бути. Наука, правдива наука, повинна вести нас до чесного життя. Але воно не завжди так буває. Тут не вистачить просвічувати розум, але треба ще скріпляти волю людини. А це не легка річ, мимо найкращих зусиль.

Що наука як така, не робить людини доброю, чесною, маємо приклад із книжників і фарисеїв. Вони були вченими, вони вважали себе за патріотів, але їхня поведінка не була чеснотливою. Вони переслідували Христа й перекручували Його слова тоді, коли прості люди вважали Його за свого найбільшого приятеля, за правдивого Бога. То й сказав св. Павло, що людська мудрість може бути глупотою перед Богом.

3) У Канаді (поминаючи Квебек) і в Злучених Державах католики вдержують свої парохіяльні або приватні, хоч урядом признані, школи. На ті школи вони видають річно великі мільйони. Вони платять додаткові податки, щоб їх сини й доньки одержали не лиш "едюкейшен", але правдиве, сказати б повне християнське виховання, наскільки це в людських силах.

Римо-католики вже від початків свого побуту тут на американськім континенті, старалися про такі школи. Ми Українці-католики пішли вслід за ними та почали творити свої парохіяльні чи приватні; державою признані школи, щоб дати нашим синам і донькам те, що в наших силах. Такими школами в Канаді є: Колеґія св. Василія і школа св. Йосафата в Торонті, Академія Сестер Служебниць в Анкестер, школа Непорочного Серця у Вінніпеґу, колеґія св. Йосифа, Академія Сестер і школа в Йорктоні та ще декілька інших. Ці виховні установи коштують нас багато гроша і труду, але і жертв збоку вчителів і вчительок. Можна сказати сміло, що це діло Боже.

НАПАСТІ. ЯКА ЇХ ЦІЛЬ?

Від якогось часу ми були свідками несовісних критик та напастей на вище згадані і подібні установи й тих, що їх ведуть і спомагають. Ті критики виступають часом під гучними титулами "батьків народу" або чогось подібного. Під "гарними" гаслами оборонців церковних прав і звичаїв, вони стараються заступити Божі діла, Божу релігію якимись світськими звичаями чи теоріями. Божі справи вони відсувають набік, бо це їм на перешкоді. Замість чіпатися злодійні, п'янства, за чим гонить поліція, вони нарушують добрих ревних людей: учителів, учительок, священиків, родичів і їх помічників, які працюють із посвятою для правдивого добра спільноти.

Що я завважив у Колеґії св. Василія, під проводом молодих учителів Отців Василіян? Я завважив, що Отці професори повні посвяти й віддання своїй професії: християнського виховання молоді. Вони виховують своїх студентів на Божих дітей, на добрих членів свого українського народу і громадян країни, де вони живуть і думають жити. Вони не впоюють у своїх студентів

Преосв. Владика Ісидор Борецький перед своїм від'їздом на Собор відвідав Колеґію св. Василія в Торонто-Вестоні з нагоди початку шкільного року. Напереді сидять оо. настоятелі й оо. професори, всі ЧСВВ. Посередині Владика Ісидор.

якогось шкідливого, песимістичного духа, духа нарікання на всіх і на вся. Це дійсно правдиві педагоги, що розуміють душу, мову, склонності молоді їм порученої та стараються їй помагати по змозі сил. Із другого боку, студенти бачать неразгеройську посвяту своїх учителів і вихованків та стараються її оцінити і з неї скористати. Щаслива Церква, щасливі й ті родичі і студенти, що мають такі установи.

Я особисто був у клясах Колегії і розмовляв із студентами. Рідко коли бачив я таке щире відношення одних до одних. Я був також із хлопцями і професорами на рекреаціях. І тут відношення бездоганне. Студенти і професори, це неначе одна ідеальна християнська родина. Любо знайтися серед такої атмосфери.

Ми чули подібні напасливі критики вбік також і інших наших вищезгаданих установ чи то на Сході чи на Заході. Ми чули про напасті на наших молодих, ревних священиків і тих, що їм помагають. Але такі критики мають стільки вартости, що буйний оркан. Він робить шкоду, багато шуму, але на тім кінчиться. Добрі люди направлять шкоду, а по орканові останеться тільки лихий спомин.

Гамалиїл, професор Савла, пізнішого св. Павла, так промовив до ворогів християнства: "Відпустіть тих тих людей (апостолів), і оставте їх, бо коли від людей ця рада і діло, воно розсиплеться, а коли від Бога, то не зможете ви їх знівечити, щоб не зробилися противниками Бога."

Я описав тут коротко мою поїздку до Південної Америки. Декотрі, що читали мій опис у "Поступі", написали мені листи, декотрі переказали мені своє признання. Кілька наших священиків зі Сходу і з Манітоби вислали від себе деякі жертви для Південної Америки на місійні цілі. Нехай це буде для нас заохотою помагати тим, котрим поміч належиться. А це все нехай буде на славу Божу.

◆

Казимир Грицина

ОТЕЦЬ ІГУМЕН КЛИМЕНТІЙ ШЕПТИЦЬКИЙ ПРИ БОГОСЛУЖЕННЮ

Чин ОО. Студитів це було нове згромадження, яке заложив великий митрополит Слуга Божий Андрій. Бо до ОО. Василіян чи ОО. Редемптористів принимали молодців, які або мали студії й опісля ставали місіонарями, або знали ремесло і працювали в манастирях, як ремісники. А коли хтось не мав фаху, не міг бути принятий до Чину. А було багато молодців, які хотіли служити Богові. І от великий Митрополит оснував Згромадження ОО. Студитів. Укладом Типікону-правил Чину зайнявся брат Митрополита о. ігумен Климентій. Отець ігумен писали правила і звичаї, взоруючися найбільше на Венедиктинцях. То все були початки і тому Студити були мало знані. І коли хтось сказав: це Василіянин чи Редемпторист, то всі з пошаною ставилися, а на Студита ніхто не дуже звертав увагу. І з тої то причини один священик легковажно і зі зневагою віднісся до отця ігумена на подвір'ю св. Юра. Він особисто не знав отця ігумена і думав, що то брат. А вони, вислухавши на свою адресу прикрі слова, кажуть: "То я ігумен, що отець собі бажають?" Уявім собі, що ділося тоді тому священикові! А коли сказав, чого собі бажає, вони задоволили його просьбу. Ішлося про прийняття сироти до захисту в Уневі чи Львові. Про це оповідали брати монахи. Але і через Студитів дехто був злегковажений. Одного пополудня в травні 1939 року чогось я прийшов до Богословської Академії. Коли підходжу до дверника, — який знав мене, що студентські богослови ходили на виклади з манастиря при вул. Петра Скарги і ми щодня стрічалися з дверником Академії, — він відповів мені на поздоровлення й каже: "Я нині прокляв усіх Студитів". Чому? — питаю неприємно здивований. А він оповідає: "В саме полудне прийшов один монах із вигляду Студит. З бородою, скромно вбраний, поздоровив мене і просить зголосити його до отця ректора. Я йому кажу: — Отець ректор у тій порі нікого не приймають. Він стоїть і чекає. По хвилині знову просить: — Прошу ласкаво таки зголосити мене до отця ректора. — А я тоді почав сварити думаючи, який то впертий той Студит. А коли я скінчив, він каже до мене лагідно: "То нічого, що то обідня пора, прошу сказати отцеві ректорові, що Єпископ Чарнецький хоче бачитися з отцем ректором, а я не маю багато часу." Коли я це почув, уявіть собі, що мені ділося! Я вискочив з фірти, припав до ніг Єпископа і почав перепрошувати. А Преосвященний лагідно до мене кажуть: "Прошу не перейматися тим. Сповняйте свої обов'язки совісно; прошу спішно зголосіть мене до отця ректора." Це було пополудне, а тепер уже перед п'ятою годиною і я ще горю зі сорому." Він іще справді був червоний, мов грань. "Бачите, я через Студитів наївся такого стиду!" Подібне мав св. Альфонс із дверником одного Єпископа. Але святі радіють, як їх упокоряють, а сумують, коли їх хвалять. Я пригадую собі, як отець ігумен мали зломану руку, як вони раділи. На їх лиці було вдоволення.

Дуже любили достойність при Богослуженнях. У церкві правилося Правило і що дня співана Служба Божа, а в домашній каплиці правилася читана, але браття всі разом відповідали, головніші частини співали, а єрей ждав, не читав дальше. То можна би було назвати "читано-співана Служба Божа". А були і чисто читані Літургії в каплицях біля церкви, чи в церкві у каплиці св. Йосафата. Особливому старанню поручали мені цінні старинні євангелія. Одне, з часів о. архимандрита унівського Варлаама Шептицького, уживали у домашній каплиці. Воно було оправлене в золото. Татари його забрали. А на марґінесі євангелія була клятва Святих Отців Першого Вселенського Собору на того, хто це Євангеліє забере з Унева. Обдерли Татари його зі золота та повернули з дороги. Це теж було зазначене на марґінесі євангелія. Потім було оправлене в срібло. Було ще заховане у престолі домашної каплиці велике євангеліє, дар Гетьмана Івана Мазепи. Таке велике, що треба було нести двом дияконам. Його не вживали. Там теж на першій сторінці була історія цього євангелія, де було друковане. Золочене було у Ґданську. До нього теж була прив'язана клятва Святих Отців перших Вселенських Соборів. Його забрали Турки. По дорозі, дочитавшися клятви, обдерли золото і з Бережан повернули. Потім оправлено його в срібло. Хто оправляв у срібло і кілько коштувало не пам'ятаю, але це все було записане на долішнім марґінесі книги.

Пречудова була Ікона Божої Матері в домашній каплиці, писана давно а відмальована за отця ігумена Климентія. Малярі монахи на задній стороні Ікони помістили напис, що вона мальована за ігуменату отця ігумена Климентія графа на Шептицях Шептицького. Коли отець ігумен молилися і це доглянули, а це не скоро сталося, бо зблизька вони не бачили, ножиком вишкробали слова "графа на Шептицях". Дуже дорожили церковними ризами. Любили особливо вишивані фелони. Казали, що вишивані ризи дорожчі за золоті, бо дорогими їх робить мозільна праця і труд, а в них вложена краса українського мистецтва. І коли я призбирав фонди на зелені фелони для відправ у Зелені Свята, отець ігумен закликали мене і сказали: "Дорогий брате, я змінив ваше рішення щодо зелених фелонів. Це будуть вишивані зелені фелони; ті, що будуть вишивати, нехай підберуть взірець у якім буде переважати зелена барва." Я сказав це одному братові, який підшукав дівчат у селі і вони підібрали такий взірець. Мало бути три фелони, дві дальматики для дияконів, а дві для аколітів. Перед самою війною був готовий середній фелон — головний, великого розміру, і половина бічного. Це виглядало чудово. Коли би було скінчене, було б щось чудового разом із вишиваними стихарями. Я тішився, що отець ігумен змінили моє рішення.

Кінчу ці мої спомини, бо ж кожному зрозуміло, що в статті не можна всього описати. Хтось, кому Бог дав дар писати книжки, повинен написати книжку про життя цього великого Божого угодника і святця отця ігумена Климентія Шептицького, верховного настоятеля і отця типікону Чину ОО. Студитів.

Владика Ісидор Борецький за заслуги для Василіянського Чину був прийнятий до повної участи в усіх заслугах ЧСВВ. На знимці бачимо момент прийняття Преосв. Ісидора до заслуг ЧСВВ і наділення його грамотою.

Зліва стоять: о. М. Дацюк — протоігумен ЧСВВ на Канаду, о. Н. Прийма — ігумен Торонта-Вестону, п. Г. Винтон — добродій Колегії св. Василія (дар — $2.000), Владика Ісидор, п. І. Костик — добродій Колегії (дар — $2.000) і о. С. Курило — економ ЧСВВ у Канаді.

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

— Богохульник — голос у своїй істеричній напрузі перейшов від крику в дзявкіт, потім у шепіт. — Богохульник! — Каяфа звернув до лавок своє почервоніле обличчя — Чули ви? Чули ви? Треба ще свідків? Хіба ви всі не є свідками?

Члени найвищої Ради посхоплювалися на ноги. Серед окликів: "Богохульник! Хула!" чути було тріскітню роздираних кутон. "Пам’ятайте: дерти від споду!" — закликав Йоната. У загальному замішанні один насі зберіг рівновагу і тепер пригадував, що ритуал дозволяє тільки первосвященикові дерти одяг згори вдолину; кожний інший чоловік повинен його роздирати здолу догори...

— — — — — — — — —

Я розмовляв із Йосифом, а потім сам один почав мандрувати по подвір’ї. Я думав — думки майже розпирали мій череп, немов важкі кавуни дрантивий кіш. Я думав: що це значить? Він відповів на врочистий виклик первосвященика, що є Месією і Сином Усевишнього. Але водночас не збив Він цими словами своїх ворогів. Деякі заяви повинні нагадувати лявіну, що котиться в гірське провалля... Чому в нього найбільш надлюдські речі приходять так звичайно по-людському? Хто Він такий? Невже ми чекали сторіччями на Месію, щоб Він першою своєю заявою придбав собі смерть? Я не мав найменшого сумніву, ще поки зачався над Ним суд, від часу перших цьогорічних зборів Синедріону, що Його засудять. Перерва, яку насі проголосив, була потрібна тільки на те, щоб видати присуд за-дня. Правда, тому що йдеться про смерть, присуд мусить бути одобрений Пилатом, але я переконаний, що цей нелюд не буде вагатися ні хвилини потвердити присуд. Коли б мова була про ласку для когось — тоді можна б очікувати від нього несподіванки. Але не при засуді на смерть! Отже чекає Його смерть... Хто голосуватиме проти? Я, Йосиф, може ще декілька... Не буде навіть шости голосів. Отже що робити? Йосиф каже: перечити присуд, кричати, що нічна розправа не важна, що Вчитель не мав оборонця, що вкінці ім’я Син Божий згадується у Письмі... Але тут уже не йдеться про ім’я. Я ж знаю більше... ще перед кількома годинами Яків повторяв мені Його слова, якими Він запевнював учнів, що Він і Отець — це одно... Він справді вважає себе Сином Божим! Уважає... але хто Він на ділі? Три роки глядів я на Нього зблизька і здалека. Творив і говорив зворушливі речі. Ще ніколи досі не було такого Чоловіка... Не було ніколи чоловіка... Бо творив речі подивугідні і завжди залишався чоловіком. Воскрешував мертвих, але сам дрижав зі зимна в холодний ранок... Я бачив, бачив, сто разів, тисячу разів ці суперечності. Отже може Юда мав правду? Може Він злякався? Може міг статися Сином Божим, але не посягнув по це достоїнство? Може мусів перестати бути чоловіком, але не хотів цього вчинити?..

Голова тріскала мені від цих думок. Немов сновида волочився я поміж вогнищами. Люди при вогні принишкли; дрімали. Тільки з другого боку палати долітав гамір... Я минав і не наближувався до неї. Коли Йоната велів випровадити Його зі залі, здавалося, що розірвуть Його на шматки. Сторожа, служба, навіть самі радні Синедріону кинулися на Нього з кулаками. Били Його, копали, і тільки коли Йоната почав кричати: "Не забийте Його! Пам’ятайте, що Він ще не засуджений!" — спинили дещо свій запал. Замість бити, кожний раз-у-раз плював йому в лице. Йосиф хотів Його оборонити, але обступили Його й поволікли до залі нарад. Я вихопився на подвір’я. Ні, ні, нічого не зможу вчинити для Нього... Чому я такий боягуз? Яків розпачав, що учні розбіглися і повтікали. Але що ж ці малі амгаарези могли Йому допомогти? Я... я також — що можу? Як би пощастило підкупити когось? Я не пожалував би гроша. Віддав би майно... Я готовий виконати нашу умову... Казав: "Дай мені свої турботи і візьми мій хрест..." Хрест? Зимні дрижаки пройшли моє тіло. Хрест... Він так часто говорив про нього. Немов би знав, що якраз так доведеться йому згинути. Бо коли згине, то на хресті! На те благали ми Пилата, щоб уже більше не карав смертю на хресті! Тепер скаже: самі хочете... Як же маю взяти цей Його хрест? Нехай мене разом із Ним розіпнуть? Але ж це було б самогубством! Ніхто не хоче моєї смерти. Чому я, ніжна, розсудлива, мудра, шанована людина, мав би йти і домагатися найганебнішої смерти? Зрештою хрест... Нема жахливішої смерти, як це конання людини роздертої, розіп’ятої на очах усіх, що чекає довго, аж корчі здавлять рух серця. Не смерть страшна, а конання, хрест же — конання без кінця. Якщо думаю про свою смерть, завжди хотів би видіти її як швидкий перехід у царство сну. Тільки, що смерть... Чи знаю, коли Рута почала вмирати? Коли почався її хрест..? Кажуть: умер легко... Хто вмирає легко? Ні, ні, нема сили, яка приневолила б мене взяти Його хрест у цю ніч, сповнену страхом. Чому вони — Його учні — не роблять цього? Втікли, а я маю вмирати? Ні! Ні! Ліпше замкнути очі на все, що було і що буде... Чейже кожний спомин можна якось викинути з пам’яті. Наш договір... це дрібне! Яка ж мені з цього користь? Рута вмерла, а тепер я сам умираю зі страху. Він у найгіршому випадку згине за свою науку, за оповідання про своє Царство, якого мабуть узагалі нема... Якщо Всевишній справді такий милосердний, як це Він розказував стільки разів, тоді повинен знати, що кожний із нас людей є нужденним сотворінням, нездібним двигати вантаж страху. А може є й такі, які вміють не думати про те, що буде? Я завжди думаю. Оволодів мене всеціло жах передбачування. Такий я є. Не вмію бути іншим. У чому ж лагідніша Його наука від давнішої, яка навчала, що кожного — доброго чи грішника — чекає зимний, темний, сумний шеол*)? Як можна поставити життя на те, що може і є чудом щастя, але що навіть годі собі зобразити? Царство... Пощо Він прийшов розказувати про якийсь другий світ, якого не можуть побачити очі живої людини? Пощо Він прийшов? Приніс свої шалені мрії у світ, де ми з бідою давали вже собі раду. Коли Рута вмерла я думав: "Ніщо мені не залишилося". А проте життя сильніше. Знов почав я їсти, спати, думати про майбутнє... Виходить, можна пережити смерть найдорожчої людини. Все можна... Навіщо ж пам’ятати про те... царство?

Я проходжувався і дрижав зі зимна. Спинявся при вогнищах, але встояти на місці не міг, отже знов ішов далі. Моя тінь або плуталася переді мною, або біля мене, або знов утікала дозаду, немов кінець плаща. Голодні мули ревіли. Десь далеко поза міськими мурами чути було, як піяв когут. Людські верески там, за палатою, подібні були до звуків, яких нічим не зуміємо приглушити: звуки недалекої бурі... Час тягнувся без кінця немов завжди та сама до подробиць знана дорога.

Раптом крики, що доходили здалека, почали наближатися до мене. Треба було втікати. Але ноги мої вросли в землю. Я спинився скорчений, прижмуривши очі, немов хтось, що чекає на удар по голові. Ватага крикливих людей ішла в мій бік. Інші, що досі не брали участи в знущанні над Учителем, піднеслися від огнищ і йшли швидко тим назустріч. Хтось біля мене крикнув: нагло пхнув мене якийсь великий чоловік, що затуливши обличчя, біг у сторону брами. Мені видалося, що пізнаю щось знайоме по обрисі його голови. Але не було часу за ним оглядатися. Якраз біля мене проходила походом громада служби, стражників, молодих левітів і фарисеїв. Серед криків і свистів вели між собою Учителя. Хвилину я бачив Його лице опльоване, на голові блазенська корона зі соломи, руки зв’язані зі заду, сповнений болем зір, що проходив по людях і віддалювався від них мов проміння місячного світла від листя дерев... На хвилину спочив цей погляд на мені... не було в ньому вже ні сліду сили чудотворця! Ще перед годиною, коли Його визвав Каяфа, це був Хтось, що мав на устах слово, яким міг кинути інших на коліна. Тепер це був уже тільки чоловік, зіпхнутий на саме дно людської нужди: жебрак, прокажений, хворий, в’язень — усе в одній особі... Минув мене мов привид, але Його образ залишився під моїми повіками. Вони пішли далі, попихаючи Його, обпльовуючи Його, віддаючи Йому насмішливі поклони. Це добило мене. Коли б у Ньому залишилось хоч трохи з давнього Вчителя, якого його власна слабість зробила чимсь — хіба знаю, як це сказати? — малощо не відразливим...

— — — — — — — — —

Світанок сплинув раптом передранковою сірістю. Служба почала скликати нас на залю нарад. За хвилину всі вже сиділи на лавках. Немов намагалися приспішити прихід дня — погашено лямпи і в залі неподатливо сходилися тіні й білі плями світла. Каяфа піднявся сповнений нетерпеливістю. Не допустив Йонату до голосу. Сам видав наказ:

— Привести В’язня.

Мусіли Йому покищо зняти пута, бо я помітив, як у зсинілі, напухлі і спущені вдолину долоні поверталося життя. Стояв непорушно, з головою втисненою в рамена якимсь підсвідомо оборонним рухом. На волоссі мав солом’яні стебла, на лиці білі сліди незасохлої слини.

Спираючись на одно бедро Каяфа спитав:

— Скажи нам щераз, що Ти посмів сказати. Отже Ти є Месією?

Сказав не підносячи голови — голосом, у котрому дрижала втома:

— Що ж, коли повторю... Не повірите мені, ані не випустите... Але це ваша година...

Каяфа почав сміятися зимно й безсердечно, а з ним, мов заохочені його сміхом, піднеслися інші голоси.

---

*) Ад.

— І Ти Сином Усевишнього, що?

Я відніс враження, що великим зусиллям переміг огортаючу його неміч. Випрямився, підніс голову, промовив.

— Ти сам це сказав: Я є ним...

По цім голова Йому похилилась і тіло подалося. Він мабуть не чув криків, що зірвалися над Його головою. Стався непричасним до всього, що діялося довкруги. Навіть не задрижав, коли Каяфа спитав радних:

— Який же присуд даєте?

— Смерть! — впало зразу з губ Йонати, а потім пробігло колом по лавках: — Смерть! Смерть! Смерть!

— Ні — сказав Йосиф. — Не погоджуюся. Цей судовий провід був неважний. Присуд є неважний. Цей Чоловік є невинний...

— Невинний? — Каяфа задрижав увесь. — Невинний? Відколи це, Йосифе, можна казати грішникові, що він є Месією і Сином Усевишнього?

— А якщо Він ним справді є? — поспитав мій приятель. — А якщо...

— Він? — перервав обурено первосвященик. — Він? Приглянься Йому уважно, Йосифе! Виглядає Він на когось іншого, аніж Він справді є? Цей брудний амгаарез мав би бути Месією?

— Творив чуда... — обстоював Йосиф.

— При допомозі диявола! — сказав бар Заккай. — І єгипетські віщуни творили чуда перед фараоном, але діла нашого батька Мойсея були більші...

— А коли всетаки? — Слухайте — Йосиф звернувся тепер до всіх приявних. — Я не знаю... Я є тільки купцем. Ніколи досі я з Ним не говорив... Ніколи не думав про ці справи. Але відколи дивлюся на Нього, відколи Його слухаю, родиться в мені неспокій... Що буде, якщо Він справді виявиться Месією?

Відповів йому півголосний шепіт, що зараз розбився на крики з різних сторін:

— Не говори дурниць, Йосифе! Це не Месія, а брехун! Даєш зводити себе! Може Він кинув на тебе вроки? Месія не прийде з Галилеї..!

Йосиф додав мені відваги. Я зірвався з лавки і крикнув:

— Він не походить з Галилеї! Народився у Вифлеємі! Якраз у місті...

Але мій слабкий і незугарний виступ приглушила буря спротиву.

— Кожний може розказувати як хоче, коли знищено книги родів. Досить дурного базікання! Ти, Никодиме, зробив для Нього дуже багато. Ти ходив із Ним, гостив Його в своїй хаті! Вітав Його, коли на ослі в'їздив у місто! Може повелиш нам усім поклонятися першому-ліпшому амгаарезові? Ми знаємо, які будуть знаки, що віщуватимуть прихід Месії!

— Не тратьмо часу! — закликав Каяфа. — Винесімо присуд!

— Зачекайте ще! Цей Чоловік... — не пам'ятаю, щоб Йосиф промовляв колинебудь таким способом. У його тверезій і холодній голові мусіла статися якась переміна. — Слухайте — кричав, — ніщо вас не хвилює? Ви не бачили, як усі ваші обвинувачення відпадають від Нього, немов суха глина від скіри? Правду кажучи, Він мене зовсім не обходить. Я боронив Його тільки тому, бо ви нечесно Його судили... Але тепер не знаю...

— Коли не знаєш, то йди спати! — сказав Ананія син Ананії. — Тут досить людей, щоб видати присуд!

— Можете йти обидва, ти і твій приятель. Краще буде, як підете і виспитеся!

— Видаваймо присуд, видаваймо присуд — поганяв Каяфа.

— Видаваймо присуд — повторив Йоната. — Який ваш присуд?

— Смерть! Смерть! Смерть! — падали окрики немов удари молота в півколесі лавок.

— Усі голосували за смертю для богохульника? — поспитав нас.

— Я ні! — твердо сказав Йосиф. — Цей присуд по моєму неправильний...

— Я також... — сказав я намагаючись опанувати дрижання голосу.

— І я — третій неочікуваний голос належав до молодого фарисея з кінця лавки. — Цей Чоловік не може мати провини... — Молодий фарисей дивився сміливо на первосвященика. — Я також не знаю, хто Він такий — признався. — Тільки один раз відозвався до мене — прижмурив очі, наче б у півсутінку примкнених повік хотів побачити пережиту подію. Але опанувався і повернув до суворого, річевого тону. — Але Він невинний!

Каяфа вибух товстим, переможним сміхом:

— Невинний! Невинне дитя! Ох, ви... — затиснув зуби. — Але даремний ваш опір! — Мірив нас трьох ненависним поглядом. — Це ти, Йосифе, зворохобив їх. Тобі здається, що будучи найбагатішою людиною в країні, ти можеш усе робити. Ще пожалуєш, що ти так милосердився! Ми почислимося з тобою. І з тобою, Никодиме... Ви зрадники... побачите... — гаркав.

Я відчув легкий заворот голови, неначе б стояв над пропастю. Збоку дійшов до мене шепіт Йонатана:

— Никодиме, ти зрадив, не слухав хаберім. Бороииш Чоловіка, який хотів нас зогидити в людських очах. І ми ще з тобою не вирівняли порахунків...

У глухій мовчанці, один за одним, ми покинули залю нарад. Із порога поглянув я на Вчителя. Востаннє відізвалася в мені дрібка надії, що всетаки Він зробить щось, що все перемінить... Може всетаки покаже свою силу. Але Він стояв з опущеною головою, похилений вперед, наче б за хвилину мав упасти.

Ми вийшли. Від святині надпливали звуки срібних труб, вершки веж палати Асмодеїв загорілися рожевим світлом. Було холодно і свіжо. Виступи трави склилися росяним намистом. Ми йшли помалу — і не говорили до себе ні слова. Вкінці Йосиф закляв:

— На бороду Мойсея! Які ж це нелюди... Ще й погрожують. Але я їм також покажу...

— Куди йдеш? — поспитав я.

— Додому, спати — бовкнув. — Уже нічого більш не зможу зробити для Нього.

— Я не міг би спати... Піду до святині і там зачекаю на рішення Пилата...

Ми зупинилися. Йосиф хотів ще щось сказати, але махнув тільки гнівно рукою і відійшов мовчки. Молодий фарисей стояв нерішений.

— Равві — спитав мене раптом. — Ти знав Його близько?

— Так... Ні... Я намагався Його пізнати. Але...

— Він тільки один раз відізвався до мене... — сказав молодий учений. — Це було так, мов би вложив долоню в моє нутро і розвинув мене цілого назовні... Равві Никодиме, хто Він такий?

Помалу я підніс рамена догори.

— Хто його знає...

— Але ти казав, що Він народивсь у Вифлеємі?

— Так мені казали.

— Чому не знаємо про Нього нічого певного! — вибухнув. — Це чоловік за мрякою... Як можна боронити когось, кого не знаєш?

Я залишив його з цим питанням на устах. І відійшов помалу. Сонце горіло щораз міцніше на золотих дахах святині. Перші прочани йшли дорогою вгору. Раптом у заломі муру побачив я чоловіка, що лежав з головою втисненою поміж каміння. У першій хвилині я думав, що це п'яниця спить по нічній гулянці. Але по спазматичних рухах рамен я зрозумів, що він плаче. По плащі я його також пізнав. Стільки нас ділить, амгаарези завжди були мені чужими... Але тепер я відчув співчуття для цього великого, дурнуватого рибалки (може це зрештою було тільки співчуття для себе самого?). Я похилився, поклав руку на його рам'я.

— Петре — сказав я. Не знаю, звідкіля прийшла мені думка назвати його тим іменням, яке йому надав Учитель. Повернувся раптом.

— Ох, це ти, равві... — Заридав. Мав лице замазане болотом і сльозами. — Не називай мене так! — сказав жалібно. — Я не є скала. Я є земля, попіл, придорожній порох... Знаєш, що я зробив — ухопив мене за край сімляги мов побоювався, що відійду і не вислухаю його. Із його широко розставлених очей били справжні водограї сліз. Грубі губи кривилися серед ридання. — Я... Я... відрікся Його! Сказав, що Його не знаю... що не знаю, хто Він такий... що я Його ніколи не бачив...

— Де це було? — поспитав я.

— На подвір'ю в первосвященика — застогнав. Зразу ж я пригадав собі: це він пхнув мене тоді в темноті. А проте я дивувався, що він насмілився увійти туди...

— Не плач... — міцніше притиснув я його рам'я. Я ж хотів його потішити. — Так буває... — сказав я. — Чоловік...

Проте ніщо не було всилі його потішити. Вибух іще більшим плачем.

— Я зрадив Його... Відрікся Його... — промимрив. — Його, Який так любив...

— Так буває... — повторив я. — Страх буває сильнішим від любови... А Він може — відповідав я сам собі — може Він не є тим, ким представлявся...

— Я надто дурний... — знов заридав гірко — щоб знати, хто Він є. Але Він так любив. І я Його... — поправився заливаючись сльозами: — Я думав, що Його так люблю... Ніколи вже не скажу... Ніколи! Ніколи! — великим п'ястуком бився по тілі і в груди. — Ніколи! Я був такий самовпевнений... обурювався на Юду..., що зрадив... А потім... так само... ще гірше, ще гірше... — З розпукою втискав в уста свої великі долоні.

Але ж це правда, думав я, Він так любив... Кожний завжди відчував, що коли б для когонебудь із нас, а навіть коли б тільки для мене треба було перетерпіти те все, що Він у цій хвилині терпів, Він зробив би це навіть без надуми... Симон відчуває це, хоч не вміє думати. А я? Я Його не відрікся. Але може тому, що мене ніхто не питав про Нього, як питали Симона. Доля чи припадок зробили, що я обійшовся без нелюдяних погроз. Може викинуть мене з Синедріону, з Великої Ради. Це можуть мені зробити. Могли Його спрятати, навіть не питаючись Пилата. Може тільки тому я не відрікся. Але я зневірився в Нього. Симон відрікся — але не зневірився... Для мене це завжди справа віри... Для нього любови...

Може і я повинен би плакати, як він? Але не маю сліз... Останні виплакав над Рутою, навіть не тоді, коли вмерла, а цього дня, коли я зрозумів, що мусить умерти... Не маю вже сліз, не маю довір'я... Симон плаче, але мабуть знає, що не зважаючи на зраду, Вчитель його завжди любить... Я ж перестав вірити, що Він на ~~мене~~ чекає. І тому не можу плакати...

Гілберт Кійт Честертон

СИНІЙ ХРЕСТ

Подаємо тут нашим читачам перше оповідання з циклу "Пригод о. Бравна", про які ми писали в п'ятому числі "Світла" 1962 на 204 стор. "Синій хрест" винятий із збірки п. н. "Невинність о. Бравна". Хто не прочитав нашої статті про пригоди о. Бравна, нехай прочитає тепер, щоб краще зрозуміти ідейну вартість тих оповідань, а при цьому і не "згіршитися". — Ред.

Поміж срібною стрічкою ранку й зелено мерехтливою стрічкою моря, до порту в Гаріч причалило судно та випустило на берег рій людей наче мух. Був поміж ними й чоловік, що за ним повинні ми слідкувати, нічим не підозрілий та й не хотів бути таким. Не було на ньому нічого, що звертало б увагу, хіба крихкий контраст між святковою пістрявістю його одіння та урядовою повагою його обличчя. Його одіння становили блідо-сивий жакет, білий порохівник та сріблисто-солом'яний капелюх із сиво-синьою стяжкою. Його тягле обличчя було, мов для контрасту, смагле, закінчене гострою чорною борідкою, що подобала на еспанську й нагадувала єлисаветянський дах. Курив він цигаретку з повагою ледаря. Не було в ньому нічого такого, що вказувало б на те, що в його сивому жакеті схований набитий револьвер, що в його білій камізельці схована поліційна виказка, або що під його солом'яним капелюхом ховається один із найбільш сильних умів Европи. Бо це ж був у власній особі Валентен, начальник паризької поліції та найславніший детектив світу; а прибув він із Брюсселі до Лондону вчинити найславніше арештування цього сторіччя.

Флямбо був ув Англії. Поліція трьох країн полювала за великим злочинцем останньо бодай від Ґенту до Брюсселі, від Брюсселі до Гук аф Голленд. Припускали, що він покористується нагодою багатолюдного й нецеремонного Євхаристійного Конґресу, що саме тоді мав місце в Лондоні. Правдоподібно повинен би він мандрувати туди як дрібніший службовик або якийсь секретарчик конґресу; та, очевидно, не міг Валентен бути певним цього; ніхто не міг бути певен Флямбо.

Проминуло вже багато років від часу, відколи той велетень злочину перестав держати світ у гарячці неспокою; і відколи, як воно казалось про смерть Ролянда, на землю впав великий спокій. Але в своїх найкращих днях (себто, маю на думці: найгірших) Флямбо був такою знаною й інтернаціональною фіґурою, як непричком німецький кайзер. Майже кожного дня вранішні часописи подавали, як то він утік перед наслідками одного надзвичайного злочину, допустившись іншого. Був це ґасконець велетенської постави й тілесної справности; і найбільш неймовірні речі розказували про витівки його силацького гумору; як то він слідчого суддю поставив коміть головою на те, щоб "роз'яснився йому розум"; як то він гнався долів вулицею Тіволі з двома полісменами під пахами. Приписували йому, що свою нечувану силу виявляв він саме в таких безкровних, хоч і негідницьких сценах; його справжні злочини полягали саме на грабежах великого формату. Але кожне з тих злодійств було помислово новим гріхом і правило сторію само про себе. Це ж Флямбо був тим, що пустив у рух велику Тирольську Молочарську Спілку в Лондоні, яка не мала ні молочарень, ні корів, ані розвізних візків, ані й молока, зате мала тисячі відбирачів. Обслуговував він їх простим способом — переставлюванням баньок із молоком із-під дверей одних домів під двері власних відборців. Це Флямбо був той, що перехопив непочитальну та інтимну переписку з одною молодою панею, якої кореспонденційну скриньку перетримував та в надзвичайний спосіб перефотографовував її незвичайно дрібні повідомлення при допомозі мікроскопу. Багато його походеньок виказували розмах і простоту. Оповідають, що раз під ховом ночі він перемалював усі вуличні числа кам'яниць на те, щоб так звабити в пастку якогось новоприбулого. Майже певне те, що Флямбо був саме тим, що винайшов переносну поштову скриньку та приміщав її на вуглах тихих підміських вуличок, розраховуючи, що чужинці вкидатимуть туди листи з грішми. Врешті відомий він і як справний акробат; усупереч своїй дебелій фіґурі, він міг скакати мов стрибунець і вдряпуватися на вершки дерев наче малпа. То й славний Валентен, коли заповзявся віднайти Флямбо, усвідомляв собі добре, що його пригоди аж ніяк не закінчаться самим тільки віднайденням злочинця.

Ба, але як його знайти? Щодо того ідеї Валентена були ще й досі в процесі формування.

Тільки одна була річ, якої Флямбо, при всій своїй спритності маскуватися, не міг приховати, це був його замітний ріст. Як би Валентен своїм бистрим зором відкрив високу яблучницю, високого ґренадира, а навіть приблизно високу княжну, він не завагався б ані хвилини, щоб їх зараз же не арештувати. Але в цілому поїзді не було нікого, хто міг би бути замаскованим Флямбо, подібно як кіт не може бути замаскованою жирафою. Що ж до людей, які були з ним на судні, то їх він був переконано певен; а й люди, що присілися в Гаріч чи подорозі, то їх число було не більше шости осіб. Був там низький залізничник, що їхав до головного двірця, трьох досить низьких торгівців городини, що всіли дві станції пізніше, одна дуже низька вдовиця, що виїхала з маленького містечка в Ессекс, і врешті куций католицький священик, що присівся в одному малому сільці в Ессекс. Коли цей прийшов на чергу останній, Валентен дав спокій розглядам і малощо не засміявся. Куций священик на вигляд був згустком усіх тих неотесаних східняків: мав обличчя кругле й нудне мов пляцок із Норфолку; пусті мов Північне море очі; в нього було кілька клунків у брунатному папері, яких він ніяк не міг зібрати докупи. Євхаристійний Конґрес, без сумніву, зрушив із льокального закостеніння багато таких сотворінь, сліпих і безпомічних мов вигребані кроти. Валентен був безвірком суворого французького стилю, то й недолюблював священиків. Але міг милосердитися над ними, а той один просто накликав у кожного милосердя. Мав довгу, обідрану парасолю, що постійно падала йому на долівку. Здається, не знав навіть, котрий бік квитка мав послужити йому на поворотну дорогу. З якоюсь телячою наївністю пояснював кожному в вагоні, що він мусить бути дуже обережним, бо має щось із щирого срібла, "з синіми самоцвітами", в одному зі своїх брунатних клунків. Чудернацька суміш його ессекської неотесаности зі святою простотою ввесь час бавила Француза, доки священик не заїхав якось нарешті до Стратфорду з усіми своїми клунками, вертаючись іщераз по свою парасолю. Коли забирав парасолю, Валентен навіть виявив йому свою добру вдачу, перестерігаючи, щоб своїх турбот про срібло не виявляв комунебудь у пустих балачках про те. Та з ким би він не говорив, Валентен увесь час тримав на поготівлі свої очі на що б то не було; завзято шукав когось такого, бідного чи багатого, жінку чи чоловіка, хто мав би понад шість стіп росту; бо Флямбо мав чотири цалі вище того. (Далі буде)

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

ХРОНІКА НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА ЗА РІК 1963, ч. 79, НТШ, Торонто — Нью-Йорк, — Сідней, — Париж, ст. 68.

ШКІЛЬНІ ПРОГРАМИ УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ ТА КУРСІВ УКРАЇНОЗНАВСТВА, Українська Православна Церква в Канаді, Рада Української Школи Східньої Канади, Торонто — Канада, 1965, ст. 46.

ДВЕ ДЕЦЕНИЄ ПОД КОМУНИЗМОМ, Др. Тихомир Пантич, протоєрей, Пишчево Издане, Чикаґо, 1965, ст. 123 (сербське).

JOSEPH CARDINAL SLIPYJ, SAINTLY FREEDOM FIGHTER OF UKRAINE, MARTYR OF THE UNIVERSAL CHURCH, Published by The Ukrainian Cleveland News Co., Cleveland, Ohio, 1965.

THE HOLY NAME SOCIETY, The friend of all Christians, Especially those of Eastern Rites and other religious topics, by James F. Coughlin, Q.C., Toronto, Canada, 1965, p. 88.

A UKRAINIAN CANADIAN IN PARLIAMENT, Memoirs of Michael Luchkovich, Foreword by Alexander Gregorovich, Ukrainian Canadian Research Foundation, Toronto — Canada, 1965, p. 128.

ORIENTE EUROPEO, Revista trimestral del Centro de Estudios Orientales, Madrid, 1965, Nr. 2.

PROBLEMS OF COMMUNISM, Washington, 1965, Vol. XIV, 4.

THE UKRAINIAN REVIEW, A Quarterly Magazine, London, 1965, II.

UKRAINE IN VERGANGENHEIT UND GEGENWART, 12 Jahrgang, 32/1965.

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-політичний і науково-літературний Місячник, кн. 5, 1965, Лондон.

УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК, Місячник політики, культури і суспільного життя, ч. 4, 1965, Мюнхен.

НОВИЙ ЛІТОПИС, Вінніпеґ, 1965, Рік V, ч. 14, ст. 80.

ПОСИЛЕННЯ СВЯЩЕНИЧИХ ПОКЛИКАНЬ В ЕСПАНІЇ

Від декількох років на терені Еспанії запримічується значний приріст священичих покликань. Під цю пору нараховують приблизно 40.000 студентів і учнів, що бажають посвятитися духовному станові. Це число є вище на 60% як перед 10-ма роками. Дуже замітним є те, що теж число т. зв. "пізнопокликаних", тобто старших віком, значно зростає. У часі громадянської війни Церква в Еспанії втратила около 6.000 священиків, але вже в 1950 році це втрачене число "надроблено". А в нас як воно виглядає? Не тільки, що майже не доповняємо числа існуючого нашого духовенства, але спокійно глядимо на сумний факт, що число нашого духовенства постійно зменшується!

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ПОСВЯЧЕННЯ УГОЛЬНОГО [illegible]

під будову нової церкви св. Николая у Вінніпегу

У неділю 15 серпня 1965 ВПреосвященний Митрополит Максим Германюк при співучасті 24-ох священиків, — василіян, редемптористів і світських, — та в приявності соток парафіян і гостей доконав Чину Посвячення угольного каменя під нову церкву св. Николая у Вінніпеґу, що знаходиться на розі вулиць Арлінґтон і Атлантик.

У 3-ій годині пополудні, серед ясного сонця, при вступній брамі привітали ВПреосвященного мундировані Лицарі Колюмба 4-го ступня, Відділу св. Йосафата. Ці Лицарі тримали почесну сторожу коло ВПреосвященного під час Чину Посвячення. На плятформі поза священиками стояли коло 20 хлопців вівтарних дружинників під проводом свого провідника о. Флявіяна Кальби, ЧСВВ.

Привіт, Грамота Заложення [illegible]

В часі посвячення, о. В. Шевчук, ЧСВВ, парох, виголосив коротку, відповідну до хвилини промову, а о. С. Курило, ЧСВВ, прочитав пропам'ятну грамоту, починаючи її словами: "Року Божого 1965, за Понтифікату Його Святости Папи Павла 6-го, за володіння Її Величества Королеви Єлисавети Другої, королевої Британської Імперії і Канади", і т. д.

Після посвячення каменя, п. Іван Музичка, містоголова Парафіяльного Комітету, та алдерман Слав Ребчук, голова Будівельного Комітету, поклали камінь на призначене місце. Напис на камені короткий: "Церква св. Николая, 1965", — по-українськи й по-англійськи.

Побіч імпозантного мурованого манастиря, що збудований на площі, самий храм Божий, який уже напів скінчений, представляється величаво. Він стоїть над найвищими домами тієї частини міста, а для туриста, що був коли в Туреччині, він подібний до собору в Константинополі.

Будівля має форму хреста. Мурована велика копула надає церкві маєстат і повагу, задержуючи заразом повну пропорцію. Від землі до верха копули 60 стіп. Церква буде мати 750 місць у лавках. Кошт її, як і кошт манастиря, що будується при ній, дійде до яких 700,000 долярів. Крім місця для пароха й сотрудників, буде в манастирі приміщення для членів уряду Отця Протоігумена Чину Василіян на Канаду. Офіційне отворення нової церкви відбудеться з початком наступного року.

Спільна вечеря

З нагоди торжества посвячення угольного каменя, парафія влаштувала спільну вечерю для парафіян і гостей в авдиторії при старій церкві. Страви приготовила парафіяльна Ліґа (ЛУКЖ). Господарем вечері був інж. Семен Романів і він прекрасно виконав свою ролю. Крім ВПреосвященного, при головному столі засіли Впр. о. М. Дацюк, Протоігумен ЧСВВ, Впр. о. Павло Малюга, Протоігумен ОО. Редемптористів, Всесв. о. д-р В. Кушнір, Генеральний Вікарій, о. Шамб. Й. Пуляк, п. В. Пащак, голова Шкільної Ради Вініпеґу, алдерман Слав Ребчук, п. Іван Музичка, п. І. Майхрук та інші.

Митрополит Максим благословить наріжний камінь нової церкви св. Миколая у Вінніпегу.

Ця святочна вечеря відзначалася тим, що не протягалася аж до втоми, як у нас часто буває.

Промови

Перш за все господар вечері подав свої завваги, згадуючи, що стара церква св. Николая була святинею і твердинею нашого духа, а нова церква має продовжувати духовне життя наших піонерів. Далі п. Іван Музика, місто-голова Парафіяльного Комітету, промовляючи від парафіян, виголосив подяку Господеві Богові за ласки, які Він зсилав на парафію і поодиноких парафіян, а парафіянам подякував за їх живу участь у парафіяльному житті. Другим промовцем був Впр. Протоігумен о. М. Дацюк, ЧСВВ. Він висловив свою радість із приводу цього торжества та своє бажання відкрити нову церкву під патронатом св. Николая на славу Божу.

Черговим промовцем був п. Іван Майхрук, піонер старої церкви, підкреслюючи, що нова церква св. Николая буде вже їх третьою парафіяльною церквою. Першою була та, що її збудовано при кінці минулого сторіччя там, де тепер стоїть катедра св. Володимира й Ольги. Другою є та, що її тепер парафія вживає, через вулицю від катедри, а третьою буде ця найновіша величава будівля. Звертаючись до піонерів, п. Майхрук, між іншим, сказав: "Буде нам жаль прощатися зі старою церквою, але ми за все дякуємо Богові й тішимося, що з того буде користати наше молоде покоління."

Промова Митрополита

Після цих промовців, кожний із яких говорив коротко, запрошено до слова ВПреосвященного Митрополита Максима, як головного бесідника. "Ви щасливі, — заключуючи, сказав Митрополит, — що маєте над собою отців-монахів", подякував Отцям Василіянам і парафіянам за їх жертвенність та висловив бажання, щоб оо. Василіяни мали у Вінніпеґу, крім членів протоігуменату, не двох, але десятьох священиків, бо їх наша Манітоба потребує.

Кінцеве слово пароха

Кінцеве слово виголосив о. В. Шевчук, ЧСВВ, теперішній парох церкви. Дякуючи всім парафіянам за співпрацю та паням з місцевого відділу ЛУКЖ за труд у приготуванні вечері, він між іншим, підкреслив слова ВПреосвященного Митрополита, називаючи їх своєрідною троновою промовою, яка вказує нам, що робити. В імені парафії зробив приречення словами: "Ми, що є першою, матірною церквою у Вінніпеґу, будемо старатися виконати наші завдання."

Замітка автора допису

Торжество посвячення угольного каменя, про яке згадуємо, це велика історична подія. Нова церква, що матиме духовний провід отців-монахів і при якій буде манастир та протоігуменат Чину св. Василія Великого на Канаду, напевно має перед собою світле майбутнє. З цього приводу радіють її старі й молоді, а теж колишні парафіяни, що перебувають в інших частинах Канади чи в ЗДА, де вони є ревними членами місцевих парафій. Напевно радіють Отці й Брати Василіяни, де вони не були б. Із ними радіє наш Митрополит Кир Максим та вся наша Церква.

Спільна вечеря, яку справила парафія, не була якимось гучним, довгим, утомливим бенкетом, але простою вечерою, що разом з усіми промовами тривала всього годину і 40 хвилин. Все переведено "коротко і солодко". Чи не є це гарний приклад до наслідування? Звичайно, великі діла, а особливо Божі діла, мають скромні початки.

о. Антін Луговий

НЕ ДОПУСТІМ ДО ЗАОРАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЦВИНТАРЯ

У німецькому концентраційному таборі з часу 2-ої світової війни в селі Зебах у Каринтії згинуло з голоду 300 українських робітників. Старий, провізоричний пам'ятник на цвинтарі завалився, а нового нема защо побудувати, так що пам'ять про тих страдальних синів Украніської Землі пропаде.

Численні туристи, які рік-річно оглядають це місце мук нещасних людей, гіршаться, що Українці не дбають про закріплення пам'яти своїх воєнних жертв, а властитель ґрунту, на якім знаходяться їх могили, грозить, що якщо вони не будуть упорядковані та завершені пам'ятником, ґрунт відбере і цвинтар заоре, якщо до зими не поставлять пам'ятника.

До такого заорання і знищення самої згадки про неповинну смерть соток українських робітників у гітлерівському концентраційному таборі українська громада в вільному світі не сміє допустити. Тому що маленька горстка українських залишенців-робітників Австрії не в силі побудувати на гробі своїх товаришів гідний пам'ятник, український душпастир Стирії й Каринтії, Впр. о. кап. Д. Козалюк просить усіх Українців зложити бодай скромну жертву на побудову згаданого пам'ятника.

Український нарід не сміє забувати на жертви своїх синів у часах нечуваного лихоліття.

Жертви проситься складати на адресу:

Rev. D. Kowaluk
Graz, Sporgasse 26, Austria

ЮВІЛЕЙ 20-РІЧЧЯ ЛУКЖ при парохії Св. о. Миколая у Вінніпегу

25 травня ц. р. перший відділ ЛУКЖ при парафії Св. о. Миколая у Вінніпеґу відсвяткував 20-ий рік свого існування. Свято почалося панахидою за померлих членок, яку відслужив о. Ігумен В. Шевчук. По панахиді зійшлися до спеціяльно прибраної залі. За головним столом засіли представниці жіночих католицьких організацій пані: М. Дима перша доміняльна а тепер почесна голова ЛУКЖ, В. Бучинська дієцезальна голова ЛУКЖ, П. Ворен окружна голова ЛУКЖ, адвокат М. Ваврикова, як також представниці Апостольства Молитви при парафії св. о. Миколая, а саме пані: Ребчук, Вербіцька, Маринюк і Пасічна як також наші Отці: В. Шевчук і Ф. Кальба. Предсідницею ювілейного вечера була панна Е. Канчір, теперішня голова ЛУКЖ при парафії Св. о. Миколая. Святкування почалися молитвою "Достойно єсть". Великою атракцією було декорування колишніх голов і заслуженої членки п-і Беднарської. Також милою несподіванкою було засвічування свічок на ювілейному торті. Кожна ко-

Зліва: Ф. Становська, М. Беднарська (заслужена членка, яка не була головою), О. Музичка, Е. Канчір, Ю. Лесвик, Е. Нічук, О. Ребчук, і Т. Квасна. На знимці бракує пань: М. Вавриков, Джексон і Арииник.

лишня голова ЛУКЖ засвітила стільки свічок, скільки літ була головою. Першою головою ЛУКЖ при нашій парафії була п-і О. Музичка, що її вибрали 25 травня 1945 р., працювала один рік. Друга голова була п-і Джексон через один рік. Пані Становська працювала 3 роки, п-і Е. Нічук працювала 2 роки, п-і О. Ребчук працювала 3 роки, пані Т. Квасний працювала 1 рік, п-і Ю. Левсик працювала 3 роки, п-і А. Вавриков працювала 2 роки і теперішня голова панна Е. Канчір працює вже четвертий рік.

У ЛУКЖ від основин по сьогоднішній день працює активно чотири членки, а саме: пі Ю. Левсик, п-і О. Ребчук, п-і Е. Нічук і п-і М. Беднарська. Після вечері предсідниця п-на Е. Канчір привітала достойних гостей і делегаток та відчитала привітальну телеграму від неприявної голови п-і Джексон. Предсідниця покликала до слова окружну голову ЛУКЖ П. Ворен. Пані П. Ворен у своєму короткому але змістовному слові дала признання нашому Відділові за великий вклад праці для церкви й народу та склала подяку оо. Василіянам, що помогли їй пізнати свій обряд і працювати для свого народу. Другою з черги промовляла бувша домініяльна а тепер почесна голова пі М. Дима. Дякувала Відділові за співпрацю в часі її головування в домініяльному заряді. Предсідниця покликала нашу одиноку жінку-адвоката п-ю М. Вавриков, яка зложила привіт. Далі говорила п-і В. Бучинська дієцезальна голова: вона також дала признання першому Відділові, котрий за 20 літ зробив велику роботу для своєї парафії і для цілоденної школи під проводом Сестер Служебниць. Пані В. Бучинська попросила алдермана С. Ребчука вручити грамоту п-і М. Димі від посадника міста С. Дзюби за її великий вклад праці в суспільно-харитативній ділянці. Також засхочувала до згоди й кооперації в праці, бо теперішній час вимагає сильно зорганізованого католицького жіноцтва. Привіт від усіх кружків Апостольства Молитви зложила п-і Ребчук. Накінець о. Ігумен В. Шевчук у своєму довшому слові подав перебіг праці ЛУКЖ від 1945 до 1965. Також підкреслив конечність зорганізованого жіноцтва при парафії та сказав, що ЛУКЖ це послідовниці євангельських мироносиць, котрі останні відійшли з-під хреста, а в нагороду за те були першими при воскресінню. На кінець свого слова о. Ігумен побажав ЛУКЖ успіхів на дальші роки праці й висловив надію, що наша праця в недалекому часі увінчається світлим і славним тріюмфом нашої церкви й народу. Треба також згадати, що так якось склалося, що в тому році, а навіть у той самий день чотири наших пань мали свій срібний ювілей подружнього життя. Отже заряд рішив зробити їм приємність відспіванням "Многоліття" та вручити маленьку пам'ятку. Тими щасливими панями були: О. Музичка, М. Майхрук, Л. Антоні і К. Остафій.

На закінчення виступив дует, пані Е. Кіссик і М. Прокопчук відспівали дві пісні "Зозуленько" і "Село". Хоч обі пані не бачили українського села ні не чуяли кукання зозулі, але їх українське серце відчуло красу пісні і своєм виконанням вони викликали сльози радости у приявних. Далі малий гурток членок ЛУКЖ власнимй силами при фортепіяні пані М. Ост виконав знаменито 3 пісні, а саме: Рідна пісне, Била жінка чоловіка і Там у гаю зелененькім. Внесли подув весни й пісні з рідного краю та за це зібрали оплески. Концертову частину зорганізувала культ. освітня реф. пані О. Романів.

Свято закінчилося молитвою "Богородице Діво".

Прес. реф. С. Петелицька

НА ПРАЗНИКУ У СЛОВАКІВ

парохії Св. Вознесіння

Немало води протекло в Тисі, заки Словаки дочекалися своєї церковці і — чого не сподівалися: свого єпископа — повітати у ній. Покищо, наразі священик у них позичений о. радн. Іван Гаврилюк, котрий, як може, старається їх мовою до них говорити. Свого Єпископа Кир Михайла Руснака вони дуже люблять. Президент Тома Масарик твердив, що: "ті Словаки, що мають гр.-кат. релігію, то бувші Русини пословачені..." але вони самі кажуть: "ми Словаци".

Один їх промовець дякував дуже Преосв. Кир Ісидорові Борецькому, що лише завдяки йому вони мають свого Кир Михайла. Згадував і б. міністра М. Стара (мовляв): "У Канаді то ми вдома" каже М. Стар, а було б нам іще краще, якби браття з-над Дніпра, Дністра й Тиси подали собі руки — у такій сім'ї великій було дуже мило.

Наша найбільша парохія Успіння Божої Матері вислала своїх двох делегатів з вітальним листом до Кир Михаїла. В листі писали: "Ваше Екцеленція нам Українцям дуже приємно, що Ваше прізвище — наше і покладаємо надії, що за Вашим дозволом-старанням наблизить розлучених кордонами братів з-над Тиси". Коли автор цих рядків читав той лист, Преосвященний усміхався та подякував. Зараз у понеділок Єпископ і двох священиків прийшли подивитися на нашу церкву в котрій зір Преосвященного довго затримався на образі "Хрещення Руси-України".

Словацька греко-кат. церква в Монтреалі

При Божій помочі і згоді, Бог поверне славу й волю.

М. Заяць

25-ЛІТТЯ ПОДРУЖЖЯ

Панства Дмитра й Марії Захарко Енфілд, Півд. Австралія

15 травня 1965 р. в год. 7-ій ранку, о. Лацек ЧСВВ відправив Службу Божу для панства Дмитра й Марії Захарко, приявні були Ювіляти та їх діти: Іван, Місько, Стефан і Наталка. Ювіляти разом із діточками приступили до Св. Причастя, дякуючи Всевишньому Богові за одержані ласки й опіку продовж 25 літ подружжя та заразом благали Божого благословення й надалі.

Того вечора на запрошення родини велике число гостей, знаних ще з еміграційного життя в Німеччині (у Бравншвайґу), заповнили дім Ювілятів повеселитися з ними, пригадати добробут та злидні минулих літ та зложити щирі побажання.

Господарем вечора був п. Петро Двулят, голова БКЦ на Вейвілю, що в імені Ювілятів привітав усіх та піддав голос на велике грімке Многая Літа Ювілятам. Відтак мав слово п. Григор Королишин, їх знакомий іще з 1942 р., щирими й теплими словами привітав Ювілятів та побажав найкращих успіхів та щасливо дожити до золотого ювілею. Приявні гості весело забавлялися, бажаючи Ювілятам усього найкращого та складаючи їм цінні даруннки. Далі говорив найстарший син Ювілятів Іван. Ювіляти дозволили п. Королишинові перевести збірку, яку віддадуть на будову церкви на Вейвілю. Збірка принесла 23 ф. 15 шил. і 3 ф. на журнал Світло.

Відтак п. Королишин дуже приємно подякував усім приявним за їх жертвенність та спитав гостей, хто з них буде на Енфілді наступним до такого торжества.

Обидвоє Ювіляти це Українці-католики. Пан Дмитро народжений 1919 р. в с. Болестрашині пов. Перемишль, пані Марія народжена 1924 р. в с. Вірочко пов. Перемишль. Там вони запізналися та в 1940-му р. звінчалися в Перемиській катедрі у місяці травні. П. Дмитро з молодих літ занимався шевством аж до 1942 року, коли через не дуже то добрі обставини й нужденні заробітки мусів виїхати до Німеччини до праці на залізниці. По році повернув з Німеччини в Україну та по короткому побуті забрав жінку та повернув назад до Німеччини, до Браунштайґу, де постійно перебували то по таборах то по розбомбардованих кутах, чи на приватних мешканнях. Там 1944 р. народився їм перший син Іван, 1946 р. Стефан, 1947 р. Місько. Пані Марія та п. Дмитро, як добра мати та добрий тато, все зуміли знайти приміщення та виховати й вигодувати трьох синів на добрих та чемних дітей.

У 1949 р. п. Дмитро вдруге лишає жінку з трьома синами в Німеччині, а сам виїжджає до Австралії, бо тоді ще разом із родиною туди не брали. По 6 місяцях приїхала до нього п. Марія з дітьми. По кількох місяцях мали вже кілька фунтів готівки, пішли до аґента купувати площу на Енфілді, себто на сталий побут. Тоді площа під будову дому коштувала 50 ф. Площа велика, але як зачинати будувати, коли тих фунтів мало. Дмитро каже: Хлопці, робім темпрі барачки, які ще тоді було через консуля дозволено будувати лише тільки на 2 роки. Добрі товариші допомогли поставити маленький барачок, один приніс якусь пилку не дуже гостру, другий щербате долото, третій витяг заржавлені цвяхи зі скриньок що п. Дмитро їх накупив за 10 шилінґів, і за одну суботу вже був барак поставлений та був уже свій притулок та своя власність. Тиждень пізніше Дмитро поїхав до табору Паркет, біля Сиднею, по свою родину забрати їх до власної "хати". Нарешті приїхала родина до власної хати, але ще не було світла ані печі до варення. П. Дмитро купив десь каганець, потім нафтову лямпу і вже було світло. Відтак купив прімус: вже є на чім дещо зварити. Діти на площі вже весело бавляться а п. Марія як добра мама прикрасила барак, привела до порядку, покупила за нужденні гроші дещо з меблів у сторі і вже господарка почала розвиватися на австралійській землі.

Такі початки тут в Австралії стрінули не тільки панство Захарків, але мало не кожного еміґранта, хто сюди приїхав. Тих барачків, палаток та кораван, то дійсно в історію можна записати, щоб молодь, яка вже тут виросла, колись прочитали, звідкіля походять їх родичі та як вони починали тут жити й господарити.

1952 р. Господь обдарував п-ва Захарко ще одною доночкою Наталею. Назагал всі їх діти говорять добре по-українськи та всі, як одне, ходили до української

Панство В. і Н. Захарко

суботньої школи. Добрі родичі дбають виховати дітей на добрих християн. Самі панство Захарки доброво характеру та є постійно щирими жертводавцями для наших священиків, на церкву, і на національні цілі. Вони вже добре загосподаровані, вже мають дуже гарний дім та автомашину, все без довгу.

При кінці 1964 р. п. Дмитро знову тяжко захворів та вдвічі перейшов поважну операцію. Богу дякувати вже прийшов до здоров'я назад та став до праці на головнім двірці залізниці в Аделайді. **Подав Гість**

ХРОНІКА МОНТРЕАЛЮ

Прогулька з Оттави

Не про форму, а таки направду, щиро привітала наша молодь (парохії Успіння Божої Матері) о. проф. Василя Ваврика із групою студентів-схолястиків, що приїхали до Монтреалю на прощу. Ранком був молебень в ораторії св. Йосифа, далі оглянули цікаві місця, відтак розділені на дві половині були гістьми в родичів брр. Висаріона Кравця і Христофора Заяця.

Прочани рефлектували на відпочинок, а тут запрошено їх відправити ще співану Сл. Божу 8. VII. вечером заупокійну з Панахидою за щойно покійного о. проф. М. Залеського, нашого пароха, який іще так недавно, підчас реколекцій о. проф. Ваврика, сідав зі своїми парохіянами в лавці та прислухувався. Отець місіонар, як очевидець попалених в Україні церков та ікон, так пластично проповідував, що нарід плакав уголос і обидва Отці професори разом із нами. Тоді о. Даниїл сказав до молоді слово: загрівав до посвяти боротися до загину, по християнськи, аж до Волі Святої, для нашого поневоленого народу. **М. Заяць**

ПЕРШІ РОКОВИНИ СМЕРТИ
Вл. п. ЕМІЛЯ М. ГУТНЯНА
(† 6 серпня 1964)

В болючі роковини Тебе, наш милий сину, споминаємо молитвами, сльозами, Господа Бога благаємо, щоб не був тобі суддею, але Спасителем та приняв тебе до свого небесного цартва. У перші роковини відправлено 6 серпня три Служби Божі, а 7 серпня Сл. Божу співану. Панахиду відправив о. М. Грещук, а після Сл. Божої отець запросили всіх приявних на каву до залі під церкву. По принятті отець зложили щире співчуття родині та подякували гостям за участь у Службі Божій та за Святі Причастя за впокій душі Еміліяна. Відтак старший син Михаїл подякував отцеві за гарні слова. Відтак п. Іван Надворний зложив щире співчуття для родини та попросив приявних скинутися на пресу. Збірку в сумі $8.00 пересилаю на "Світло".

Вл. п. Еміла Гутняна

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Мондер, Алта.

Коли піонери відходять від нас до вічности, то ніхто цьому не дивується, бо ж вони прожили більше літ життя, на цій землі напрацювалися й набідувалися в початках свого піонерського життя, то вже раді б спочити по своїх трудах. Вони вже мов зріла пшениця чекають, щоб Господь забрав їх до себе. Однак дивно вражає нас смерть іще молодої особи, що ще не нажилася на світі. Щойно почала жити, оснувала собі родинне гніздечко, щойно недавно подружилася а вже смерть забрала її від мужа й від родини. Однак відвічна Божа постанова збувається, не дивлячись на наші людські міркування. Бо каже нам Св. Письмо: "Постановлено чоловікові раз умерти".

Такою досить іще в молодому віці померла бл. п. Ольга Марія Бойчишин, бо на 31 році життя. Покійна Ольга Марія народилася 5 березня 1934 р. в Мондері, в родині Петра Польного. Одинока доня у своїх родичів, тут виростала тут і до школи ходила й належала до Українського Католицького Юнацтва як добра примірна членка. Коли дійшла зрілого віку, вийшла заміж за Володимира Войчишина й замешкала в. Едмонтоні. Та недовго прожила зі своїм мужем, бо тільки неповних 5 років, коли важка недуга перервала нитку її життя. 19 квітня ц. р. заосмотрена Н. Н. Тайнами відійшла до вічности в лікарні Мізерікордія в Едмонтоні.

Похоронні богослужби почалися в Едмонтоні в каплиці заведення Парк Меморіял панахидою 23 квітня. Дня 24 квітня спроваджено тіло покійної до церкви св. Апостолів Петра й Павла до Мондеру і тут була співана Служба Божа, докінчення похорону й пращальне слово. Те все відслужив Впр. о. парох В. Підскальний ЧСВВ. По богослуженнях у церкві відпроваджено тіло покійної на цвинтар св. Апостолів Петра й Павла.

По похороні відбувся поминальний обід у залі Народного Дому в Мондері. Щоби подати вістку про смерть покійної ширшому загалові її приятелів та знайомих, приявні в часі обіду зложили жертву на пресу в сумі $30.00, на "Українські Вісті" і "Світло".

Покійна Ольга Марія полишила в смутку свого дорогого мужа Володимира, своїх любих родичів та трьох братів Володимира, Лаврентія й Василя.

Нехай ласкавий Господь прийме її душу там, де вже немає болю ні печалі, а вічне життя

ПОДЯКА

Муж покійної Володимир, родичі і брати оцим щиро дякують усім, що в часі недуги відвідували покійну в лікарні та ласкаво взяли участь у похоронах, головно ж за молитовні пожертви на Служби Божі за впокій душі бл. п. Ольги Марії

ПРЕСОВИЙ ФОНД "СВІТЛА"

ЧИ ВИ ВЖЕ ПІСЛАЛИ СВОЮ ПОЖЕРТВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД?

Із похоронів:

бл. п. Григор Стоць, Ройс	$8.00
бл. п. Матвій Максимець,	$14.00
бл. п. Анна Бурдейна, Венк.	$5.00

З нагод:

50-ліття подружжя Василя й Анни Лаба	$15.00
Річних зборів ЛУКЖ, Мондер	$5.00
15-ліття подружжя дітей М. Габовська, Кінґстон	$5.00
Відділ ЛУКЖ — Роземонт, Монтреаль	$10.00
Братство св. о. Николая, Вінніпеґ	$7.33
ЛУКЖ — Монтреаль	$10.00

$6.00:

Наталія Базарко, Бронкс

$8.00:

о. Н. Левицький, Філядельфія

$10.00:

М. Босий, Торонто

$20.00:

С. Теслюк, Тимминс

$9.00:

Б. Горбай, Флашінґ

25 ц.:

Василь Манько, Нюарк

50 ц.:

Данило Данилович, Бруклин

По $1.00:

А. Помірко, Чікаґо, Марія Свистун, Торонто, І. Чучман, Дірборн, М. Кравчук, Філяд., Йосиф Величковський, Н. Йорк, Володимира Русинко, Бафело, О. Атановський, Чікаґо, Іван Михальчук, Вайнона, Текля Кендро, Едмонтон, Стеф. Дорош, Торонто, Анд. Тарапацький, Інісфрі, Вм. Озубко, Едмонтон, Пелагія Войтина, Гемилтон, Анастасія Мельничук, Монтреаль, З. М. Ґловик, Н Йорк, Анна Вербицька, Вінніпеґ, Р. Косіковський, Виндзор, К. Апонюк, Едмонтон, Анна Ґриґус, Н. Йорк, М. Н. Корчинський, Айтуна, Іван Мартинюк, Кардейл, К. Ясінський, Ґочкіс, Анна Матвіїв, Й. Осмак — Едмонтон, Катря Голуб, Торонто, Марія Шкамбора, Л. Щур, А. Антоняк — Н. Йорк, О. Цяпало, др. Б. Тарнавський — Чікаґо, В. Ґраб, Капнер, Ярема Тала, Лайма, Марія Кохановська, Іст Медов, Дрейн Святик, Вестон, о. М. Притуляк, Пасайк, Анна Маґіс, Етельберт, А. Крушельницька, Віль ля Саль, Е. Пироганич, Торонто, Г. Ворущак, Едмонтон, Степан Лозинський, Виндзор, М. Саварин, Мастет, Анна Кузьма, Гартфорд, Катря Козопас, Н. Йорк, Осип Циба, Кридор, Ник. Олійник, Едмонтон, Ґ. Михальчишин, Портедж Ле Прері, П. Ґурба, Голов Лейк, У. Ґреб, Клаймер, Й. Дмитрів, Венкувер, К. И. Бродвей, Бонанца, П. Стшалковський, Овквил, Г. Троян, Чікаґо, Е. Сивенький, Ґартфорд, М. Винниченко, Олена Загородна — Чікаґо, Петро Такой, Джерзи С., Е. Чорнобрива, Філяд., Домка Ґерманюк, Едмонтон, М. Ґаповський, Ґримсбі, Й. Святик, Вестон, Ю. Селин, Торонто, М. Дем'янів, Вінніпеґ, Ю. Карий, Джерзи С., Ю. Кавець, Н. Йорк, Ф. Т. Порада, Є. Гукало — Едмонтон, Іванна Шпуталь, Чікаґо, О. Герман, Торонто, Й. Андрусишин, Овквил, М. Пасічний, Вінніпеґ, Л. Семенович, Торонто, Йосиф Костюк, Вінніпеґ, Й. Коренда, Едмонтон, Анна Керницька, Венкувер, Павля Жуковська, Фар Гилс, Мих. Клечор, Бронкс, Марія Береза, Чікаґо, Марія Кордупель, Кенора, Мих. Прощанський, Роземонт Монтреаль, П. Д. Ахтемійчук, Чипмен, А. Булавка, Вінніпеґ, Н. Федак, Торонто, С. Кушнір, Вінґгенптон, Мих. Дробич, Бронкс, Й. Яцишин, Клівленд, Надя Микицей, Торонто, Л. Тимчук, Бафело, А. Майка, Чікаґо, Михайлина Куць, Філяд., Г. Хамула, П. Мичка, С. М. Коченаш — Торонто, Н. Жарачевська, Йонкерс, Е. Дідич, Н. Йорк, І. Олесницька, Мейпелвуд, М. Харабарук, Монтреаль, Й. Ковальський, Монтреаль, Іван Беднарський, Вінніпеґ.

По $2.00:

Є. Гвоздецька, Е. Дідулка — Торонто, Стефанія Каратницька, Ольга Киф'як Н. Йорк, Теодор Кошкевич, Чікаґо, Марія Хміляр, Мондер, о. Ю. Ковальський, Едмонтон, о. С. Городецький, Рочестер, А. Світенко, Берлин, К. Бігус, Торонто, Софія Мандзій, Брадфорд, М. Крупа, Блекбирн, С. Оренчук, Сасекс, В. Заверуха, Ланк. Англія, С. Хомин, Вестон, Т. Зарицька, Торонто, Д. Осадчук, Бриджпорт, Іван Озар, Овнін, О. Вунчук, Н. Йорк, А. Сушко, Едмонтон, Марія Рудницька, Ню Гейвен, Іванна Витвицька, Нюрнберґ, Нім., Олена Маруненко, Бетлегем, Єва Ведзик, Клівленд, Марія Хижа, Торонто, Анна Кухарська, Ледук, Проць Ясницук, Данвил, Анна Курдила, Монтреаль, А. К., Дітройт, Анна Кухарська, Ледук, Марія Возняк, Елмвуд Парк, Ярослав Паладій, Н. Йорк, А. Малофій, Вінніпеґ, Ярослав Срібняк, Торонто.

По $3.00:

Іван Крупка, Марія Головата — Торонто, К. Волошанський, Кеґли, Йосиф Дяншин, Ляшін, Ольга Чапельська, Бреквіл, Алекс. Климко, Форт Френсиз, М. Медвідь, Джерзи С., о. Н. Сірий, Су-Сен-Мері, С. Крук, Вінніпеґ.

По $4.00:

М. Тиравська, Чікаґо, Ірина Когут, Балтимор, П. Рипан, Вестон.

По $5.00:

Петро Лапчак, Монтреаль, п. Тарнович, Торонто, Павло Стефанюк, Вестон, Мик. Кметик, Принц Алберт, Віра й Кирило Топольницькі, Торонто.

(Продовження цього списку в наступних числах).

[illegible]

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

10? Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ANDREW TAILORS

Phone: LE 6-0982

The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.

1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.

Андрій Наконечний

У М. ЖОВТНІ ПОЯВИТЬСЯ В ПРОДАЖУ

КАЛЕНДАР

СВІТЛА

на 1966 рік

Друкований на гарному книжковому папері, має 208 сторінок друку та багато ілюстрацій-образків.

ЗМІСТ КАЛЕНДАРЯ

складається з цікавих статтей — оповідань — віршів і анекдот.

Обкладинка мистця Миколи Бідняка.

Ціна одного примірника $1.00.

Хто замовляє 10 до 19 примірників, платить по 70 центів за примірник. Хто замовляє 20 або більше примірників, платить по 65 центів за примірник.

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

- Надайте святам Різдва Христового релігійного настрою.
- Посилайте до рідних і приятелів релігійні святочні побажання.

12 НОВИХ ВЗОРІВ КАРТОК —	$1.00
УКРАЇНСЬКІ ВЗОРИ 12 к. —	$1.00
СПЕЦІЯЛЬНІ ЗОЛОТІ (15 у пачці)	$ .50
З АНГЛІЙСЬКИМ текстом — 21 к.	$1.00
10 ПАЧОК І БІЛЬШЕ —	по 70 центів
20 ПАЧОК І БІЛЬШЕ —	по 60 центів

Можете заробити!

Замовлення УЖЕ шліть на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

УВАГА! Торонто та околиці! УВАГА!

Ще один осяг української спільноти в Торонті

Це ПЕРШЕ УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОДОРОЖІ

Bloor Travel Agency

1190 Bloor St. West — Toronto, Ontario
Tel.: 535-2135 і 535-2136

У цьому бюрі будуть в якнайкращий спосіб полагоджені всі Ваші проблеми, пов'язані з індивідуальними, груповими, відпочинковими та іншими подорожами.

ВСЕ ЦЕ НА РІДНІЙ МОВІ.

Чи ідете Ви літаком, пароплавом, поїздом чи автобусом — як в Канаді так і в кожну іншу країну світу — все це полагодять на місці досвідчені власники Першого Українського Бюра Подорожі в Торонті:

Маркіян Когут і Дарія Залозецька

Замовлення готелів, спроваджування свояків, вироблення віз і пашпортів, безкоштовні інформації та поради у справі іміграції та багато інших справ — все це легко полагодите в нашому бюрі.

● **ВІДВІДАЙТЕ НАШЕ БЮРО!** ●

Власники.

ЧИ ВИ ВЖЕ ПОДЯКУВАЛИ ГОСПОДЕВІ ЗА ВСІ ОДЕРЖАНІ ЛАСКИ?

СВІТЛО
THE LIGHT
Ukrainian Catholic
MAGAZINE

The Liturgy And Modern Men

By Rev. Romano Guardini

The "Father" of the Liturgical movement in Germany, the Rev. Romano Guardini, wrote an open letter to the Mainz Liturgical Congress. He touched on a central problem of liturgical renewal: How modern man can be brought to participate in the act of worship without turning this act into a theatrical performance and empty gesture.

I had very much wanted to take part in the Liturgical Congress at Mainz; I should have been glad of the opportunity to raise a point that seems important to me.

This is, unfortunately, impossible; I must be content to tell you my thoughts in a letter and hope that you will find a way to pass them on.

LITURGICAL WORK, as we all know, has reached an important juncture. The Council has laid the foundations for the future — and the way this came to pass and truth became manifest will remain a classical example of the way the Holy Spirit guides the Church. But now the question arises how we are to set about our task, so that truth may become reality.

A mass of ritual and textual problems will, of course, present themselves — and long experience has shown how much scope there is for a right and a wrong approach. But the central problem seems to me to be something else: The problem of the cult act or, to be more precise, the liturgical act.

As I see it, typical 19th century man was no longer able to perform this act; in fact he was unaware of its existence. Religious conduct was to him an individual inward matter which in the "liturgy" took on the character of an official, public ceremonial. But the sense of the liturgical action was thereby lost.

The faithful did not perform a proper liturgical act at all, it was simply a private and inward act, surrounded by ceremonial and not infrequently accompanied by a feeling that the ceremonial was really a disturbing factor. From that point of view the efforts of those who concerned themselves with the liturgy must have appeared as peculiarities of aesthetes who lacked Christian sincerity.

THE INTENSITY of the Council discussions could not fail to bring home to anyone actively interested in the Church that here was a matter of fundamental importance. Anyone who did not become too engrossed in secondary problems — such as the advisability of using the mother tongue — must have found himself wondering what it was about the liturgy that caused such fierce arguments. The conclusion was inescapable that the religious act underlying the liturgy was something singular and important.

Further consideration of the nature of this singularity would lead to the conclusion that the liturgical act was performed by individuals who did, however, insofar as they were a sociological entity, form a corpus: The congregation or rather the Church present therein.

The act embraced not only a spiritual inwardness, but the whole man, body as well as spirit. Therefore the external action was in itself a "prayer", a religious act; the times, places, and things included in the action were not merely external decorations, but elements of the whole act and would have to be practised as such, and so forth.

The usual discussion generally brings out only the sociological, ethnological aspect: Participation by the congregation and use of the vernacular. There is, of course, far more to it than that: The act as a whole needs to be considered, in fact a whole world of acts which have become atrophied and are now to take on new life. But they must first be noticed and recognized as essential — and the danger is great that everything that is said will be dismissed as artificial and officious, especially by those whose inclinations are individualistic, rationalistic, and above all, attached to traditions.

The question is whether the wonderful opportunities now open to the liturgy will achieve their full realization; whether we shall be satisfied with just removing anomalies, taking new situations into account, giving better instruction on the meaning of ceremonies and liturgical vessels or whether we shall relearn a forgotten way of doing things and recapture lost attitudes.

The question will, of course, arise whether our present liturgy contains parts which cannot mean much to modern man.

I remember a conversation with the late Abbot Ildefons Herwegen of Maria Laach, the great champion of liturgical renewal. We had been considering various aspects and I said a sign that the work for the liturgy was really coming to life would be a liturgical crisis, and Abbot Herwegen thoughtfully agreed. As long as liturgical actions are merely "celebrated" objectively and texts are merely "got through," everything will go smoothly because there is no question of an integrated religious act. But once serious prayer is joined to the action, the parts that have no living appeal become apparent.

But those whose task it is to teach and educate will have to ask themselves — and this is all-decisive — whether they themselves desire the liturgical act or, to put it plainly, whether they know of its existence and what exactly it consists of and that it is neither a luxury nor an oddity, but a matter of fundamental importance.

Or does it, basically, mean the same to them as to the parish priest of the late 19th century who said: "We must organize the procession better; we must see to it that the praying and singing is done better." He did not realize that he should have asked himself quite a different question: How can the act of walking become a religious act, a retinue for the Lord progressing through his land, so that an "epiphany" may take place.

THE BASIC QUESTION then is this: Of what does the integrated liturgical act consist?

This becomes clearest when it is a matter of "doing," for instance, the Offertory procession, where this is customary. It makes all the difference whether the faithful look on this procession as a mere means to an end which could have been achieved equally well by someone coming round with the collection-plate, or whether they know that the act of bringing their gifts is a "prayer" in itself, a readiness towards God.

The act of "doing" can also incorporate a thing, in this case a coin; or holy water for the sign of the cross; and the celebrant has the bread and the chalice with the wine. There is no need for words to give the "meaning," for it is realized in the act itself. The same is true of localities and special places, times, days, and hours.

THE LITURGICAL act can be realized by looking. This does not merely mean that the sense of vision takes note of what is going on in front, but it is in itself a living participation in the act.

I once experienced this in Palermo Cathedral when I could sense the attention with which the people were following the blessings on Holy Saturday for hours on end without books or any words of "explanation." Much of this was, of course, an external "gazing," but basically it was far more. The looking by the people was an act in itself; by looking they participated in the various actions. However, cinema, radio, and television — not to forget the flood of tourists — will have destroyed this remainder of old contemplative forces.

Only if regarded in this way can the liturgical-symbolical action be properly understood: For instance the washing of hands by the celebrant, but also liturgical gestures like the stretching out of hands over the chalice. It should not be necessary to have to add in words of thought, "this means such and such," but the symbol should be "done" by the celebrant as a religious act and the faithful should "read" it by an analagous act; they should see the inner sense in the outward sign.

Without this everything would be a waste of time and energy and it would be better simply to "say" what was meant. But the "symbol" is in itself something corporal-spiritual, an expression of the inward through the outward, and must as such be co-performed through the act of looking.

To Our Teenagers

"Learn to Love the NOBLE, the TRUE, and the BEAUTIFUL"

by Brother Methodius, F.S.C.

THE LAY APOSTLE

Today's world is 16% Catholic. In 30 years, by the time you are in your forties, it will be 14% Catholic, and after that, the situation will worsen as the world population multiplies, especially in Africa and Asia, where Catholics are still only a small minority.

Lay apostles will be needed desperately to help priests and religious spread the "good news." Baptism and Confirmation have already given them the status of co-workers. More and more the Church will require their services as lay apostles — single and married — for recruiting and instructing converts, operating schools, hospitals, all types of social welfare agencies in the parish, in the diocese, in the home and foreign missions.

If you are convinced that God does not call you to the priesthood or religious life, give some thought to the possibility of working as a lay apostle until you are married and, maybe, after.

Your parish could use a dozen apostles right now to conduct a program for non-Catholics, lapsed Catholics, liturgy, music, athletics, education, care of the sick and the poor, various age groups, various spheres of Catholic Action.

You don't have to be a "saint," — just a generous soul who wants to do something to help people solve their problems and teach them the "good tidings of great joy." Education, government, law, movies, radio and television, labor unions — these are the fields that control men's minds, and Catholic lay apostles should be there with the truth of Christ, the love of Christ, the zeal of Christ, the joy of Christ, the promises of Christ to teach the "orphans" of the world that their Heavenly Father wants them to return to Him now and for eternity.

> "Take time to think, it is the source of power;
> Take time to play, it is the secret of perpetual youth;
> Take time to read, it is the fountain of wisdom;
> Take time to be friendly, it is the road to happiness;
> Take time to laugh, it is music of the soul;
> Take time to give, it is too short a day to be selfish;
> Take time to work, it is the price of success."

THE IDEAL CATHOLIC

CHRIST-LIKE — one who lives in union with God through sanctifying grace, and strengthens that bond frequently in Holy Communion.

CONTEMPLATIVE — one who tries each day, each hour, to become more aware of the Divine Presence in the soul, and to greet Him with love.

CHARITABLE — one who can see Christ in all others, sees his daily work as the corporal works of mercy, and feeds the souls of others with the kindness of love.

CHEERFUL — one who lives the Gospel of Christ as "the good news," and shows in daily life the joy and confidence of those who believe we have been redeemed unto an eternal resurrection.

CATHOLIC IN ACTION — one who sees himself, since Baptism and Confirmation, as an instrument of the Holy Spirit, and strives to make that instrument always more useful in a changing world.

CRHIST LIVES IN HIM — in the church, in the home, in the bus, in the movies, in the street, in the office, in the school, in the party, in the store, in the district.

CHRIST USES HIM TO BRING PEOPLE — to His truth, to His love, to His Mystical Body, to His Heavenly Father!

> "You are only young once,
> but you can stay immature indefinitely."
>
> "It is better to light one candle,
> than to stay in darkness."

This ends my series of articles "To Our Teenagers". I want to thank the Reverend Editors of "The Light" for publishing them, and to you, "Our Teenagers," for reading them.

God bless you all!

— *Brother Methodius, F.S.C.*

Beautiful Lessons About Incarnation Given by Augustine, Thomas Aquinas

Theology for the Laity

The sanctification of the Blessed Virgin occured from her very beginning, for her soul at the first moment of its creation and infusion into her body was clothed in sanctifying grace. The stain of original sin was not removed from her soul, but is was altogether excluded. According to the definition of the Immaculate Conception in 1854, Pius IX taught that "in the first instant of her conception" she "was, by a singular grace and privilege of Almighty God, in view of the merits of Jesus Christ, the Savior of the human race preserved exempt from all stain of original sin."

As Pius IX showed, this "is a dotcrine revealed by God and therefore must be believed firmly and constantly by all the faithful." It was always part of the Apostolic Faith, even though it was believed by many only implicitly before its formal definition. It was taught explicitly by some schismatic theologians after the separation of the Eastern Church, and it seems probable that the majority of Eastern dissidents today implicitly believe it, despite some efforts to deny it.

St. Thomas Aquinas held that the Blessed Virgin did contract original sin but was cleansed from it before her birth from the womb. There is no doubt that he erred as to the doctrine of the Immaculate Conception, which was not defined, however, until 580 years after his death. Hence he was not a heretic and not guilty of sin, but in this case he did err. He admitted that Mary committed no actual sin.

Excludes Absolutely All Sin in Mary

He quoted Augustine: "In the matter of sin, it is my wish to exclude absolutely all questions concerning the holy Virgin Mary, on account of the honor due to Christ. For since she conceived and brought forth Him who most certainly was guilty of no sin, we know that an abundance of grace was given to her that she might be in every way the conqueror of sin." This can be interpreted, of course, as applicable to original sin as well as to actual sin.

Thomas himself writes: "God so prepares and endows those whom He choses for some particular office, that they are rendered capable of fulfilling it, according to II Cor. III, 6: Who has made us fit ministers of the New Testament.' Now the Blessed Mother was chosen by God to be His Mother. Therefore there can be no doubt that God, by His grace, made her worthy of that office, according to the words spoken to her by the angel (Luke I, 30-31); 'Thou hast found grace with God: Behold thou shalt conceive', etc. But she would have been unworthy to be the Mother of God if she had ever sinned. First, because the honor of the parents reflects on the child, according to Prov. XVII, 6: 'Their fathers are the glory of the children'; and consequently the Mother's shame would have reflected on her Son. Secondly, because of the singular affinity between her and Christ, who took His flesh from her: And it is written (II Cor. VI, 15): 'What concord hath Christ with Belial?' Thirdly because of the singular manner in which the Son of God, who is the Divine Wisdom (I Cor. I, 24), dwelt in her, not only in her soul but in her womb. And it is written (Wisd. I, 4): 'Wisdom will not enter into a malicious soul nor dwell in a body subject to sins'."

Thomas finds here the proof that Mary committed no actual sins, mortal or venial, so that what is written in Canticles IV, 7, is fulfilled: "Thou art all fair, O my love, and there is not a spot in thee." (Of course the same line of reasoning applies to original sin.)

Bold Mary Took Vow of Virginity

As to whether Mary was vowed to virginity, St. Thomas says that "works of perfection are more praiseworthy when performed in fulfillment of a vow.' It is clear . . . that virginity had a special place in the Mother of God. It was therefore fitting that her virginity should be consecrated to God by vow. Nevertheless, because, while the Law was in force, both men and women were bound to attend to the duty of begetting, since the worship of God was spread according to carnal origin, until Christ was born of that people, the Mother of God is not believed to have taken an absoltue vow of virginity because, being espoused to Joseph, though she desired to do so, yet she yielded her own will (as to the vow) to God's judgement. Afterwards, however, having taken a husband according as the custom of the time required, together with him she took a vow of virginity."

Thomas holds that "the marriage of the Virgin Mother of God and Joseph was absolutely true; because both consented to the nuptial bond; but not expressly to the bond of the flesh, save on the condition that it was pleasing to God." Hence the angel call Mary the wife of Joseph and says to him: "Fear not to take unto thee Mary thy wife" (Matt. I, 20). On this Augustine comments: "She is called his wife from the first promise of her espousals, whom he had not known or ever was to know by carnal intercourse."

Why Christ Took Flesh From Woman

Aquinas holds that the Son of God could have taken flesh from whatever matter He willed, but it was most becoming that He should take flesh from a woman. Gal. IV, 4, says: "God sent His Son, made of a woman." In this way the entire human nature was ennobled. Augustine wrote: "It was suitable that man's liberation should be made manifest in both sexes. Consequently, since it behooved a man, being of the nobler sex, to assume, it was becoming that the liberation of the female sex should be manifested in man's being born of a woman." Further, His being born of a woman makes evident the truth of the Incarnation.

It is written as told to Mary in Luke I, 35: "The Holy Spirit shall come upon thee." Aquinas shows that the entire Trinity effected the conception of Christ's Body, but nevertheless it is attributed to the Holy Spirit. First because this is befitting to the cause of the Incarnation as considered on the part of God, for the Holy Spirit is the love of Father and Son. That the Son of God took flesh from the Virgin's womb was due to the exceeding love of God; John III, 16, says: "God so loved the world as to give His only begotten Son."

Secondly, it is fitting that the conception of Christ's Body be attributed to the Holy Spirit because human nature was assumed by the Son of God into the unity of His Person not by reason of its merits, but through grace alone, which is attributed to the Holy Spirit, according to I Cor. XII, 4: "There are diversities of graces, but the same Spirit." Hence Augustine wrote: "The manner in which Christ was born of the Holy Spirit . . . suggests to us the grace of God, whereby man, without any merits going before, in the very beginning of His nature when He began to exist was joined to God the Word, into so great a unity of Person that He Himself should be the Son of God."

Thomas also holds that the role of the Holy Spirit in the Incarnation was fitting because the man who was being conceived was the Holy One and the Son of God. By the Holy Spirit men are made to be the sons of God, according to Galatians IV, 6 — "because you are sons, God has sent the Spirit of His Son into our hearts, crying, Abba, Father." Further, the Holy Spirit is the Spirit of Sanctification (Romans I, 4). Just as other men are sanctified spiritually by the Holy Spirit, so as to be adopted sons of God, Christ was conceived in sanctity by the Holy Spirit, so as to be the natural Son of God.

Holy Spirit Not Father of Christ

The Holy Spirit, however, is not the Father of Christ. As Thomas writes: "Christ was conceived of the Virgin Mary, who supplied the matter of His conception unto likeness of species. For this reason He is called her Son. But as man He was conceived of the Holy Spirit as the active principle of His conception, but not unto likeness of species, as a man is born of his father. Therefore Christ is not called the Son of the Holy Spirit."

As for the Virgin Mary, Augustine says that Christ's body was taken from the Virgin only as to corporeal matter, by the Divine power of conception and formation, but not by any human seminal virtue.

Aquinas writes: "This conception had three privileges — namely, that it was without original sin; that it was not that of a man only, but of God and man; and that it was a virginal conception. And all three were effected by the Holy Spirit." The conception is attributed to the Blessed Virgin not as to the active principle, but because she supplied the matter, and because the conception took place in her womb.

As soon as the Word entered the womb of Mary, though He retained the reality of His Divine Nature, He was made flesh and perfect man. A perfect man has the use of free will; therefore, Christ had the use of free will (and intellect) in the first instant of His conception. He was able to merit in the first moment of His human existence.

Christ was born without suffering on the part of His Mother. "No midwife was there, no officious women interfered," as St. Jerome wrote.

God Gives Grace To the Humble

Aquinas discusses whether the purification of Mary in the Temple was fitting. He says that, as the fullness of grace flowed from Christ on to His Mother, it was becoming that the Mother should be like her Son in humility. James IV, 6, writes: "God gives grace to the humble." Just as Christ, though not subject to the Jewish Law, wished nevertheless to submit to circumcision and the other burdens of the Law — in order to give an example of humility and obedience, and in order to show His approval of the Law, and to take away from the Jews an excuse for caluminating Him — He wished for the same reasons, that His Mother should fulfill the prescription of the Law, to which nevertheless she was to subject.

Thomas held that the Magi were the first fruits of the Gentiles who believed in Christ, and their faith was a presage of the faith and devotion of the nations that were to come to Him from afar. As the devotion and faith of the nations (in the Catholic Church) is without error through the inspiration of the Holy Spirit, so we also must believe that the Magi, inspired by the Holy Spirit, did wisely in paying homage to Christ.

Aquinas revealed lessons in everything. Writing about the two turtle doves or two young pigeons that were ordered to be offered for a baby in the Temple, he quoted: "The turtle dove, being a loquacious bird, represents the preaching and confession of faith; and, because it is a chaste animal, it signifies chastity; and being a solitary animal, it signfies contemplation. The pigeon is a gentle and simple animal, and therefore signifies gentleness and simplicity; wherefore it signifies the active life. Consequently, this sacrifice signified the perfection of Christ and His members. Again, both these animals, by the plaintiveness of their song, represented the mourning of the saints in this life; but the turtle dove, being solitary, signifies the tears of prayer; whereas the pigeon, being gregarious, signifies the public prayers of the Church." (This charming quotation is from St. Bede.)

Two of each of these animals were offered, to show that holiness should be not only in the soul but also in the body, declared Thomas.

The Character of Baptism

It is of faith, defined by the Council of Trent, that the Sacrament of Baptism imprints a character on the soul.

By the word "character," the Council meant a spiritual and indelible sign, that sets off for eternity those who receive Baptism from those who do not.

Back in the fourth century St. Ephrem, writing of this special character of Baptism, said: "As an owner brands his sheep with a special sign by which he recognizes them and shows that they are his, so the Holy Spirit marks His own at Baptism by the unction of holy oil which they receive at Baptism."

This character implanted by Baptism is spiritual. It is equal and uniform in all. Because it is spiritual, it is incorruptible. It cannot be washed away and it does not wear out with time. Moreover, sin cannot destroy it. Once it is implanted in the soul it remains there forever.

IN HEAVEN the blessed, in happiness, will wear this sign for the honor and glory of God. In hell the damned will be marked with a sign that glows on their soul with monstrous ugliness in keeping with the horror that surrounds the wicked.

This spiritual character also makes it impossible to repeat the Sacrament of Baptism. "Once only we go into the baptismal water; once only are sins removed," declared Tertullian, writing in the third century. "The sacrament cannot be repeated."

Because Baptism is mystically a burial to the death of sin with Christ as He was buried in the sepulchre and a resurrection with Christ to a new life of sanctifying grace, there is perfected in the baptized person a likeness of Christ.

THE LIKENESS is a likeness to Christ the Son of God and to Christ the Priest.

Francois Cuttaz in his book, Baptism: Divine Birth, describes this likeness:

"This likeness, however, is to Christ the Son of God, to Christ in His act of supreme love and of supreme filial devotedness to His Father.

"We are assimilated with Christ in His death and His resurrection; we bear the likeness of Christ submitting to death and afterwards victorious over death, giving His life, then taking it up again forever. The sacrament singles us out so that, like Christ, we may carry the love of the Father to the point of sacrifice, which is the principle of a glorious resurrection.

"It marks us for a death and a life in imitation of Christ. It marks us in order that we may receive sanctifying grace, the principle of our divine affiliation, and in order that we may lead a filial life, in conformity with that life of the Son which culminated in His immolation; it seals us with the seal of devoted sons of their Father, just as Christ has been a devoted son in His sacrifice."

Christ chiefly exercised his priestly office in His Passion, death, and Resurrection, and Cuttaz points out:

"It is with this Christ of the Passion and death, with this Christ in the exercise of His priestly functions, that Baptism incorporates us. It is with Him we are united, since 'we have been baptized in the death of Christ.' It is in His priesthood that he makes us participate, therefore, by giving us a share of his sacrifice. It is in His ministry of adoration, of reparation, of zeal for the glory of His Father and for the welfare of His brethren, that He makes us communicate, by including us in His immolation, by associating us with His holocaust, by marking us with the sign of His own High-priesthood, by tracing within our soul His sacerdotal qualities, by choosing us to be lifted up with Him upon the Cross."

Being baptized "in the figure" of Christ crucified has the same significance as being baptized in the likeness of the Christ-Priest; to be appointed to worship and sacerdotal functions, it is the same as being chosen for Sacrifice with Christ.

"THUS BAPTISM assimilates us with, and makes us like unto, the Eternal Priest. Incorporation implies union, adoptation, and conformation — union most intimate; conformation deep, not superficial; complete, not just partial adaptation. For it is not a part of our soul, but our whole soul to the deepest recesses of its being that is marked with the stigmata of the Christ-Priest."

The sacramental character of Baptism might be compared to the mustard seed that Our Lord used in one of His Parables. That mustard seed grew into a large sheltering tree. The person who receives this baptismal character in his soul and waters it with the powerful graces of God will grow into a true Christian and after death glorify God forever in heaven.

Madonna of Unity

Unity is in the air — everywhere. It is the avowed intention of Pope Paul VI. It is the consuming interest of various groups outside the Church. It is the objective of meetings, forums and conferences, in every part of the world.

This desire for religious unity is the work of the Holy Spirit motivating the souls of men. Such a longing is not emphemeral or passing; it will not disappear as a fad; it must achieve much good. This yearning is due to the grace of God and the sincere searching of men. It will not be thwarted or dismissed. It arises from man's longing for God, begun in this life and perfected in heaven.

The great heavenly ally of such religious unity is the Blessed Virgin Mary. She is God's Mother; she is the Mother of all the faithful. She is Mother too of all the baptized, who bear the sign of Christ upon their souls. She is, also, the Mother of all men in this world, even of those who do not know or believe in her Son.

The Apostolic Constitution on the liturgy of last December gave special mention to Our Lady and to Christian Unity. "In celebrating this annual cycle of Christ's mysteries," it stated, holy Church honors with especial love the Blessed Mary, Mother of God who is joined by an inseparable bond to the saving work of her Son. In her the Church holds up and admires the most excellent fruits of the Redemption and joyfully contemplates, as in a faultless image, that which she herself desires and hopes wholly to be." Such is the unbreakable relationship of Mary to Jesus; she has a unique, formal, inseparable role in the mystery of salvation. She shared with Jesus in His sufferings and sorrow so that as St. Alphonsus says: "Two persons were nailed to one cross."

But salvation is not limited to the past. It is a matter of the present, of souls living in the modern world. Grace and salvation are made available to man through the Church for which Jesus gave His life. Mary intercedes for all men so as to be united to God in this life and forever in heaven. She is Our Lady of Unity in a most eminent way.

We may refer to the Apostolic Constitution again in regard to Unity. One aim of the Vatican Council is to *"foster whatever can help to call the household of the Church"* and to show forth "the Church to those who are outside as a sign lifted up among nations under which the *scattered children of God may be gathered together until there is one sheepfold and one shepherd."*

The feast of Our Lady of the Atonement which emphasizes role of Mary in the apostolate of reunion began many years ago when its originators were still Anglicans. Father Paul, S.A., and Mother Lurana Mary Francis, S.A., the founders of Graymoor, were deeply devoted to the Mother of God and began their special veneration in 1901. They prayed to her for Unity, especially for the Anglicans. She heard their prayer — for themselves. On October 30, 1909, they entered the Church as a small group with the permission of St. Pius X. They continued to honor Mary under the title of the Atonement and saw it flourish with the growth of their communities.

Their example and their emphasis is fitting at the present time. These sincere souls invoked Mary as the principal help in the attainment of Unity. They did not fear that Our Lady could possibly be any kind of obstacle to the gaining of this goal. They regarded her as the patroness for all the world and especially for the faithful. By her intercession, prayer, influence and love, she promotes Christian Unity more than many angel or saint in heaven. Mary does not compete with Our Lord; she brings men to Him. As Cardinal Meyer of Chicago has written: "The Catholic doctrine of Mary does not place her in any competition with Christ. Rather, it sees Mary, and the Church of which she is, as it were, the summary — as the masterpiece of God's grace."

WHY NO CENSURES, ANATHEMAS?

In his opening address to the Second Vatican Council, Pope John XXIII noted that the Church today prefers to use the milder methods of persuasion rather than open condemnation in confronting errors. This spirit explains the fact that the present Council has issued no canons declaring anathema those who do not hold a particular point of faith, and probably will not issue any.

Regarding the unwonted freedom allowed today in the utterance of opinions, Archbishop Heenan of Westminster has profferred the opinion that this is because the Church wants the outmost freedom of discussion so as to bring out what is good and show that the rejection of the bad was not made without a hearing,

The Church reacts to error differently in different times. The fact that anathemas and excommunications are not so freely employed today does not mean that they are rejected. They were used by St. Paul and the Apostles, and by Christ Himself.

DISTRIBUTOR WANTED

No Competition. To service and set up new accounts in exclusive territory. Investment secured by fast moving inventory of amazing plastic coating used on all types of surfaces interior or exterior. Eliminates waxing when applied to any type of floor. Eliminates all painting when applied to wood, metal or concrete surfaces.

Minimum Investment — $500

Maximum Investment — $12,000

For details write or call:

Phone: 314 AX-1-1500
MERCHANDISING DIVISION
P. O. Box 66
St. Ann, Missouri 63074

* * *

A hospital room is a place where friends of the patient go to talk to other friends of the patient.

One of the most difficult mountains for people to climb is the one they make out of a mole hill.

ІНТЕҐРОВАНІ

ДЛЯ МОГУТНОСТИ

Ніколи досі ще не було кращих можливостей для служби... навчання... і подорожування в Канадських Збройних Силах. Тепер при Інтеґрації варт поважно застановитися про цю кар'єру. Якщо ти відповідатимеш високому стандартові вимог Канадських Збройних Сил, тебе чекає на ціле життя кар'єра, яка є цікава, добре платна і повна задоволення.

Щоб більше довідатися про наймодерніші на світі збройні сили, зголосися до місцевого порадника про кар'єру Канадських Збройних Сил.

Тепер маєш багато краші можливості для служби... навчання... і подорожування у Канадських Збройних Силах

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо Старого і Нового Заповіту в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного повного перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

Замовлення слати на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVIII ЛИСТОПАД — 1965 — NOVEMBER Ч. 11 (515)

Купуйте

Canada Savings Bonds

Канадські Щадничі Бонди — це знаменитий спосіб щадження. Нові бонди платять 4½% за кожних перших два роки, 5% за кожні наступні шість років і 5½% за останні чотири роки. Це дає пересічний річний зиск 5.03%, якщо ви задержите бонди 12 років до їхнього остаточного реченця.

Ви можете їх купувати в вартостях від $50 аж до максимальної дозволеної висоти $10,000 на особу, в номінаціях по $50, $100, $500, $1,000 і $5,000.

Бонди можна купувати за готівку або на сплати в банках, в інвестиційних торгівців, акційних посередників, у повірчих і позикових компаніях або за Пляном відтягування з вашої заробітної платні на вашому місці праці.

І ви їх можете інкасувати у вашому банку колинебудь по їхній номінальній вартості з добавкою нарослих відсотків.

ЦЕ Є ЗНАМЕНИТИЙ СПОСІБ ЩАДЖЕННЯ.

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРГЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:

L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Світський Апостолят однією зі Соборових справ — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 434
З останніх писань Митроп. А. Шептицького 436
Пам'яті о. Д. Д. Ткачука, Протоархимандрита оо. Василіян
Через правду і любов—до об'єднання — *о. Є. Білик, ЧСВВ* 439
Любов свободи мусить бути сильніша від страху за її зловживання — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 440
За послух правній владі — *о. Л. Садовський, ЧСВВ* 443
Наміреня Апостольства Молитви на листопад
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 444
Новітній Апостол Павло — *овк* 445
Свт. Отець Павло VI в Америці
Митрополит Андрій — благовісник З'єдинення — *о. А. Пекар, ЧСВВ* 447
У 100-річчя народин
Багато людей запитує... — *о. С. Сабол, ЧСВВ* 449
Папський декрет про Синод Єпископів — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 451
Каригідна мовчанка — *о. Ір. Назарко, ЧСВВ* 452
Діялог Слуги Божого Митроп. Андрія Шептицького з Жидами й не-християнами — *о. Р. Головацький, ЧВСВ* 454
Проникання правди — *Д-р М. Кушнір* 455
Новий життєпис Митрополита Андрія — *Д-р М. С.* 456
Пам'яті Президента ЗОУНР д-ра Є. Петрушевича — *Ю. О.* 458
† о. Митрат Яків Перрідон 459
Біля палати Митроп. А. Шептицького в 1940 р. — *К. Грицина* 460
Синій хрест — оповідання — *Г. К. Честертон* 461
Листи Никодима — повість — *І. Добрачинський* 462
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 466

ENGLISH SUPPLEMENT:

The Holy Father's Speech To The United Nations Assembly 473
Captive Nations Week — *Hon. F. J. Lausche* 477
My Memoirs — *by M. Luchkovich* 478

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Євген Білик, ЧСВВ; о. Василь Ваврик, ЧСВВ; о. Бернард Дрібнецький, ЧСВВ; о. Лев Садовський, ЧСВВ і ред. Олександер Мох. Адреса редакції: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон 241-9203. Адреса адміністрації: Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон: 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00 — Поодинокe число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM; Basil Wawryk, OSBM; Bernard Dribnenky, OSBM; Leo Sadowsky, OSBM; Alexander Moch. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Business Office: The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

СВІТСЬКИЙ АПОСТОЛЯТ ОДНІЄЮ ЗІ СОБОРОВИХ СПРАВ

В останніх десятиріччях у Католицькій Церкві справа *Світського Апостоляту* була завжди однією з важливих ділянок, якій присвячувано доволі багато уваги. Однак у час соборових днів над цією справою не тільки розгорнулася широка дискусія, але, так би мовити, виросла в повній своїй ширині, як *одна з дуже важливих проблем у житті й дії Церкви*, справа Світського Апостоляту.

Чим є Світський Апостолят?

Світський Апостолят — це загальне божественне післанництво теж і мирян, тобто вірних, які на основі Свв. Тайн Хрещення й Миропомазання приймають участь у переданні всім людям спасенних ласк, що їх вони одержали через ці Св. Тайни. Світський Апостолят полягає головно на прикладі переконаного й практикованого християнства, на молитві й жертві, що є великою й спасенною ласкою для одиниць і оточення. Це, можна б сказати, внутрішня сторінка. Зовнішня сторінка Світського Апостоляту полягає головно в тісній співпраці з церковною владою, якій Світський Апостолят допомагає в душпастирській праці. У своїй зовнішній діяльності Світський Апостолят повинен чи міг би перебрати від священиків усі ті завдання й обов'язки, в яких приявність чи конечність священика неконечно потрібна а нераз і не можлива.

Участь Світського Апостоляту в освяченні світу

Основним завданням Христової Церкви є вести людей до освячення й спасіння, бо так навчає нас Христос, Який на різних місцях св. Євангелія подає правильне розуміння й підхід до цього. Не мало навчають нас теж і свв. Апостоли, а зокрема св. Павло своїми писаннями й практичним прикладом. Це продовжує тепер Христова Церква.

Християни, чи духовний стан чи миряни, є членами "Божого народу" чи "Божої держави", з чого — відповідно до уряду чи єрархічного ступеня в "Божій державі" — випливають теж і відповідні обов'язки й повинності, хоч одне є спільне всім: спасти й освятити себе й других! На цій основі — як сказав Папа Пій XII-ий — і миряни повинні би працювати в Христовому ділі спасіння й освячення (консекраціо мунді). З цього теж наче випливає співвідповідальність мирян за долю, працю й успіхи або неуспіхи Божого Царства-Держави на землі. Миряни, які своєю подавляючою більшістю творять кількісну основу Церкви, не можуть стояти осторонь, бо їхня праця є доконче потрібним вкладом у цілість життя Церкви. Це гарно доповняють слова Папи Пія XI-го, який каже, що нема ріжниці між одиницею, родиною й цілою суспільністю тому, що люди, з'єднані у спільноту, є не менше під владою Христа як одиниці. Він (Христос) — одиноке джерело спасіння, як індивідуального, так і суспільного.

Кожна ділянка людського й церковного життя може бути ділянкою праці Світського Апостоляту, крім тих ділянок, у яких виразно вимагається від виконавця Св. Тайни Священства, як нпр. виконування Св. Тайн і священних дій.

Хто може бути членом Світського Апостоляту?

Членом чи діючою одиницею в Світському Апостоляті може бути кожний християнин, що відповідає вимогам св. Євангелія й навчання Христової Церкви та живе життям Церкви, а не тільки охрещений або з назви християнин, бо ці останні наносять більше шкоди, ніж користи Христовій Церкві.

Щоб могти успішно працювати в Світському Апостоляті Церкви, треба мати до цього відповідні кваліфікації-прикмети. Деякі з них назвемо понижче.

1) *Внутрішня релігійно-церковна звершеність даної одиниці*, що проявляється: у знанні навчання Церкви, у внутрішньому християнському переконанні, з якого випливає практикування внутрішніх і зовнішніх релігійних актів. Життя релігією має бути постійним рушієм, що побуджує всі дії, приватні й публичні, в напрямі найвищої надприродної мети, якою є спасіння й освячення себе і ближніх.

2) *Зовнішня моральна прикладність*, тобто практичне приміненння внутрішньої релігійно-церковної звершености в щоденному житті. Нпр. не вистачить мати тільки церковний шлюб, який давав би зовнішнє "криття", але треба теж вести подружнє життя згідно зі засадами Христового навчання.

3) *Соціяльна вмілість пристосувати себе* до зовнішніх обставин життя й дії, а при тому не порушити чи знехтувати засад віри й моралі, які є основою нашої дії, бо інакше ми перестаємо бути виконавцями Світського Апостоляту. Ця соціяльна вмілість — це усвідомлення й розуміння своїх обов'язків супроти своїх ближніх — співгромадян, а при тому совісне виконання своїх власних обов'язків.

СВІТЛО THE LIGHT
Український Католицький
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ЛИСТОПАД, 1965
РІК XXVIII, Ч. 11 (515)

4) *Льояльна підпорядкованість церковній владі й дисципліні* — це чесне й щире зберігання всіх принципів і приписів Церкви щодо організованого церковного суспільства. *Коли хтось робить щонебудь без відома, благословення, згоди й волі церковної Єрархії, то це ніякий Світський Апостолят, але виразний бунт і вводження анархії, хоч би й які шумні назви чи "святі" кличі прибирав.* Дехто каже, що хоче помогти Церкві й Єпископові, але Єпископ нічого не знає про їх дію, як теж не тільки не бажає собі її, але ще й осуджує її. Та не зважаючи на це, деякі далі ведуть свої "акції", очевидно, зо шкодою для Церкви й суспільности, бо де нема церковного благословення, там нема й церковної акції. Такі "акції" — це наочний факт безсовісности, незнання чи фальшивого розуміння Світського Апостоляту.

Любов — це основа Світського Апостоляту

У Світському Апостоляті, як зрештою в кожній нашій дії, до особливого вислову має прийти любов як основа нашої дії, бо каже св. Іван: "Коли ми любимо один одного, то Бог перебуває в нас, і Його любов у нас досконала. Бог є любов, і хто перебуває в любові, той перебуває в Бозі, і Бог перебуває в ньому" (I. Ів. 4, 12-16). Любов це невідклична умовина праці Світського Апостоляту! Любов — це основна кваліфікація працівника в Світському Апостоляті!

Якщо якась одиниця матиме любов Бога, то вона матиме й любов до інших одиниць, якими є наші ближні. Церква саме складається з одиниць, які є нашими ближніми. Хто матиме любов у серці, цей збереже Христове навчання й закони Церкви, бо вони служать, крім цього, щоб осягнути вічну мету, ще щоби правильно нормувати наше життя, дію й відношення до других, посеред яких маємо бути модерними апостолами Божого Слова в службі Божої Держави, як члени Божого Народу!

"У такий спосіб підготовані... і з'єднані — каже Папа Пій XII-й у промові до провідників Католицької Акції Італії в 1940 р. — члени Католицької Акції розійдуться як Апостоли на різні ділянки суспільної праці, у різні напрями, де тільки можна здобути душі для Христа."

о. О. Купранець, ЧСВВ

Час, який ми пережили в большевицькій неволі міг виробити в багатьох якогось революційного духа, зрозумілого під нелегальною владою, а шкідливого тоді, коли вже не треба революції, а тільки впорядкування й устійнення того, що від нас залежить і що потрібне й добре для нашого народу і для нашого майбутнього. Під цим оглядом найбільша небезпека — це внутрішні роздори, поборювання себе взаємно та випливаюча з роздору отаманщина, яка вже так дуже багато причинилася до руїни й упадку всіх наших надій при першій нашій спробі будівництва під час наших визвольних змагань 1917-20 років.

Вітаючи цілим серцем ту нашу молодь, яка була примушена покинути продовж двох останніх літ рідний край і удатися на еміграцію, а тепер вертається до нас працювати для добра нашого народу і для здійснення наших національних ідей, признаючи її щирі зусилля в тім напрямі й понесені жертви, мусимо одначе від усіх домагатися залишення раз на все всяких партійних роздорів, внутрішньої партійної боротьби. Хто приносить нам домашню війну — той шкодить народній справі навіть тоді, якщо б для неї мав великі заслуги. Всі, що пережили большевицьку навалу, свідомі того, що партійні роздори є національним злочином, якого не можемо терпіти.

Слуга Божий — Митрополит Андрій
Послання з 10 липня 1941 р.

З ОСТАННІХ ПИСАНЬ МИТРОПОЛИТА А. ШЕПТИЦЬКОГО

ПАМ'ЯТІ о. ДИМИТРІЯ ДИОНИСІЯ ТКАЧУКА, ПРОТОАРХИМАНДРИТА ОО. ВАСИЛІЯН*)

Дня 24. I. (1944 р.) помер у Римі перший архимандрит відновлених Василіян о. Димитрій Дионисій Ткачук.

Покійний був зразковим монахом, строгим для себе, трохи строгим і для підчинених. Ця строгість проявлялася передусім у тому, що дуже дбайливо стеріг монашої дисципліни. "Так приписано", "Цього вимагають правила" — то був для Покійного найважніший арґумент при зарядженнях або ділах. Очевидно, не могло обійтися без випадків, у яких треба було конечно увільнити когось від обов'язку правила, але й тоді кожний із підвладних розумів, що тільки неначе з конечности отримав дозвіл, — що архимандрит нерадо когонебудь звільняє від обов'язків правила. Ця прикмета архимандрита була, може, найважнішою його прикметою для цілої конґреґації. Може бути, що з приводу цієї прикмети та з приводу особистої побожности небіжчика Бог благословив Чинові в літах його архимандритування. Бо безперечна річ, що Бог Чинові благословив, коли дав конґреґації так розростися. Вправді вже перед обняттям заряду Чину і довго перед тим, мали Василіяни цвітучі місії в Канаді і Бразилії, але за нього вже постали дві, чи навіть три, хоч іще неповні, однак вже розпочаті провінції — юґослов'янська, мадярська і найстарша з тих нових: карпато-українська. Його також заслугою було те, що Василіяни вернулися в посідання давної своєї римської церкви св. Сергія й Вакха та великої колеґії, що була побудована біля цієї резиденції коштом папи Лева XIII і цісаря Франца Йосифа. Лише ті, що були під ним на новіціяті, або в якомусь манастирі, де він був ігуменом, ті лише, що могли зблизька придивлятися його способові виховування новиків, або веденню манастиря, могли б дати нам портрет покійного архимандрита, як учителя новиків, або як настоятеля в Чині.

Мусів він бути добрим маґістром новіціяту, коли йому настоятелі кількома наворотами поручали перше виховання монахів. Уряд маґістра (новиків) — це сказати б найважніший уряд у монашому чині. Бо від нього в найбільшій мірі зависить аскетичний дух тієї молоді, яка — після новіціяту — зачинає студії у філософійній і богословській школі Чину.

Вл. п. о. Д. Д. Ткачук, ЧСВВ

Завданням маґістра передусім розвивати і скріпляти монаші покликання. Молодь, що зголошується до новіціяту, часто не здає собі справи з того, чим є монаше покликання і як з ним обходитися, щоб довести його до повного розцвіту. До цього служать і конференції, які маґістер має три рази в тиждень, і наука катехизму, так само три рази в тиждень, і розмови з кожним із новиків зокрема. Я сам мав честь бути таким маґістром ще в тих часах, коли василіянський новіціят знаходився в Добромильському манастирі, в рр. 1892, чи 1893 до 1896. І признаюся, той час був для мене повним такого ідеального щастя й супокою, що поза цими літами я подібного щастя ніде і ніколи не зазнав.

Маґістер новіціяту бере участь у якійсь місії чи реколекціях хіба в виняткових випадках. Рідко коли проповідає навіть у манастирській церкві, бо цілий зайнятий працею над новіціятом, а очевидно, що працю мусить зачинати від себе самого. У василіянському Чині, природно, мусів маґістер, — так завжди називали вчителя новіціяту, — пізнавати Правила Чину, у нас обширніші, і коротші Правила св. Василія.

Приступаючи до них із модерними розуміннями Правила, як закону, ум молодого маґістра мусить піддаватися усильній умовій руханці, щоб зрозуміти, яким чином Правила св. Василія є "законами монашого життя."

Трилітня тодішня праця над св. Василієм сталась у моєму житті підставою довголітньої боротьби перекладача з грецьким текстом Св. Отця. Над Правилами св. Василія я не переставав працювати аж до хвилі, коли вдалося мені видати переклад "Аскетичних творів св. Василія" у 1929 р.

Чи о. Ткачук як маґістер новиків переходив, так як я, довгу боротьбу з самим собою, метою якої було знайти у св. Василію провідника й учителя монашого життя і для нашої молоді, — не знаю. Думаю, що, може, о. Ткачук практичним змислом, яким відзначався, лекше давав собі раду з тими труднощами, аніж я. Йому певно і на думку не приходило шукати св. Василія в грубих томах острозького видання "Постничеських правил", ані в одинокому польському перекладі, якого текст ми мали в новіціятській бібліотеці, наскільки пам'ятаю єзуїта о. Рудка. Острозьке видання було рідкістю і не знаходилося в бібліотеці Василіян. Дотого воно було майже дослівним перекладом грецького тексту, так, що треба було заглядати до ориґіналу, щоб зрозуміти переклад. Не дуже яснішим був і польський переклад. Оба ці твори не до вжитку для потреб маґістра, що хоче давати монашій молоді правила монашого законодавства.

О. Ткачук брав цю справу простіше. Він задоволявся короткими текстами-винятками із Правил св. Василія, які менш-більш знаходяться в усіх підручниках аскези, а вже про слов'янські переклади і острозькі видання не дуже журився. Тому був він певно значно ліпшим маґістром аніж я, що через три роки, здається, досить марно мусів сповняти обов'язки маґістра, коли після трьох літ праці перенесли мене 1896 р. на ігумена до Львова. Над передаванням новикам правил св. Василія не треба було, може, стільки журитися. Во вистачало їм пояснювати Конституції, себто текст новоапробованого в Римі витягу з Правил і звичаїв василіянського Чину, уложеного о. Щепковським на підставі давних конституцій василіянських, виданих у Почаєві під конець XVIII стол.

Другою працею маґістра новиків було давати новикам реколекції. Конституції вимагали, щоб кожний новик бодай раз на новіціяті зробив те, що ми називали місячними реколекціями. Винятками чи взагалі скороченням цих місячних були 8-дневні реколекції, які мали всі монахи відправляти раз на рік. Реколекції давав новикам звичайно маґістер. При реколекціях мав провідник, себто маґістер (у нашому випадку) 5 разів денно промовляти до реколектантів; мав давати їм конференцію в 9 чи 10 год. "точки" до розважань 1/2 11, в 3/4 6 і 1/2 9 увечір. Коли реколекції тривали тільки 8 днів, то вже чималою було це працею тих 40 промов добре підготовити й виголосити. А коли мали тривати місяць, то праця видавалася дійсно тяжкою. Одначе в дійсності була вона і нетяжка, і незвичайно мила, — передусім із приводу глибокого мовчання, яке заховував цілий новіціят у тому св. часі духовних вправ. Щоб не замучувати молодих новиків при місячних реколекціях, які я давав, — а давав я їх три рази, — всі ми виходили після обіду на щоденний, майже одногодинний прохід. Новики, а перед ними "кандидати" (так називалися необлечені ще в монашу рясу) виходили з манастиря в мовчанці та йшли тією стежкою, що від криниці, за церквою, ішла вділ лісом майже до села чи міста Добромиля. Громадка цих тридцяти кількох молодих людей, що в мовчанні і глибокому скупленні переходила через ліс, була б робила немале враження на людей, якщо були б її стрічали. Але добромильський манастир побудований на такому безлюдному місці, що, переходячи з новіціятом у всіх напрямах окружаючі ліси, я не пам'ятаю, щоб ми колинебудь зустрінули кого з людей.

Місячні реколекції не мусіли тривати конечно цілий місяць: звичайно кінчилися двадцять котримсь днем. Обнимали вони чотири тижні, але також не конечно семидневні. Перший тиждень тривав часто 8 або 9 днів і був присвячений ділу покаяння. Після короткої однодневної перерви зачинався другий тиждень, присвячений ділу просвічення розуму наукою І. Христа. Тривав 5-6 днів. У цьому тижні дуже широко переходили ми справу монашого покликання. Відтак наступали ще два "тижні", по 4 або 5 днів, у яких розважували в першому Христові страсті, в другому Воскресіння Спасителя. Я досі зберіг схему трьох місячних реколекцій, які я давав. До неї й заглядаю часом, коли прийдеться мені вибрати предмет якої реколекційної конференції.

Зі сказаного кожний пізнає, що в практиці реколекції опиралися завжди на книжці св. Ігнатія: "Exercitia spiritualia" — "Духовні вправи".

Даючи часто духовні вправи, провідник поглиблював собі предмет конференції чи точок і збирав багатий матеріял текстів св. Євангелія, чи взагалі, взятих із Св. Письма. Так роблені чи так давані духовні вправи, приносили реколектантам великий пожиток. Вони давали їм не тільки рямці власного духовного життя, але і набуднє рямці душпастирської чи проповідничої праці.

О. Ткачук мусів бути і дуже добрим ігуменом манастиря. Припадково так склалося, що поза богословськими студіями ніколи не були ми оба в одному манастирі. Також о. Ткачук ніколи не був ані ігуменов ані єромонахом у котромусь із

---

*) Передруковане із Львівських Архиєпархіяльних Відомостей, Львів, січень - лютень - березень 1944, ч. 1-3. — Редакція.

Колишня церква й будинки Верховної Управи ОО. Василіян у Римі, де урядував як архимандрит і помер о. Ткачук.

манастирів львівської АЄпархії. Але хоч я й не мав нагоди приглядатися йому як ігуменові, то напевно можу сказати, що мусів він бути добрим ігуменом. Мав усі прикмети доброго настоятеля: любив порядок і точність, був трохи вимагаючим, трохи риґористом, у примінюванні правил, трохи, може, навіть приклонником параграфу. Це все — великі прикмети ігумена. Одного може бракувало йому: був зимний і не легко було йому показати людям своє люб'яче серце. Така вже була його вдача. Зате мав іще одну, дуже велику прикмету ігумена: був добрим моралістом. Не знаю, чи коли був професором моральної. Бував ігуменом у тих манастирях, у яких були богословські студії, тому правдоподібно мусів бути колись професором моральної. Не знаю також, чи в манастирях, у яких був ігуменом, провадив т. зв. "казуси", себто, чи скликував священиків манастиря, бодай раз у місяць, або й раз у тиждень, для розв'язування випадків із моральної. Але бачу його, як нпр. у моральній диспуті відкликується на сентенцію нпр. Лемкуля і шукає її у двох грубих томах моральної.

Наше покоління вчилося моральної богословії ще зі старого Гурі (Gury), доповняючи його Лемкулем. Щойно перші покоління "інсбруківців" зачали впроваджувати богословію Нольдіна, значно яснішого і коротшого від Лемкуля, може й трохи менш риґористичного, щоб не сказати ліберальнішого.

Чейже розв'язування випадків моральної, — це одна з тих установ, які найбільше виробляють добрих моралістів і добрих сповідників. Треба цей звичай дуже захвалювати і поручати священикам, особливо, коли їх більше живе в одному місті. Є це саме один із моїх ідеалів, ніколи досі несповнених, посилати випадки до розв'язування на деканальних соборчиках.

О. Ткачук був накінець і добрим товаришем для своїх у Чині братів. Ніколи не був пересадно веселий, завжди повздержливий у сміху й розмові, але завжди для братів чемний та зичливий, а передусім вірний усім традиціям, за якими щось належалося гостям чи братам у манастирі.

Приходиться нам прощатись із о. Архимандритом у хвилі, коли не могли ми мати досі ніяких відомостей про подробиці недуги і смерти. Це обставина, яка робить це прощання з дорогим братом і товаришем тим прикрішим. Але прикрощі прощання для нас, монахів, злагіднені загальним звичаєм поступати так, як Ап. Павло каже: "Ніколи не смутитися, як ті, що не мають надії". Ми такі певні, що побачимося в іншому житті, що про наших померших навіть не можемо зі смутком говорити. Боліємо над стратою доброго робітника, провідника та проповідника, але наш жаль і смуток завжди подиктований тією чеснотою чеснот, якою є повздержність.

Василіянський Чин має спиводу смерти о. Ткачука велику страту. Тому й бажаємо цьому Чинові святих великих покликань, яких тепер так дуже буде треба, після цих сумних літ війни.

О. Ткачук не працював ніколи у Львівській АЄпархії, але працював для неї і як маґістер новіціяту, і як заступник протоігумена, і як архимандрит. Тому і Львівська АЄпархія зобов'язана супроти нього до справжньої вдячности. Цей довг вдячности сплатимо, вписуючи ім'я Покійного в АЄпархіяльний Пом'яник.

Писано у Львові, в місяці лютні 1944 р.

† АНДРЕЙ, Митрополит

Усі добрі засади вже проголошено, треба лише здійснювати їх Основною частиною християнської віри є любов.

Слуга Божий — Митрополит Андрій

о. Є. Білик, ЧСВВ

ЧЕРЕЗ ПРАВДУ І ЛЮБОВ – ДО ОБ'ЄДНАННЯ

Церква, яку оснував Богочоловік — Ісус Христос, перетривала вже майже повних двадцять бурхливих століть. Свою тривкість вона завдячує твердій і непохитній основі — Христовій науці, що зібрана і списана в св. Євангелії — на яку Церква ввесь час спирається. Церква тішиться також непомильним проводом Св. Духа, якого обіцяв і післав їй її Божественний Основник, і який буде з нею до кінця віків. Тому ця Божа Церква провадить незчислені повірені собі людські душі певним шляхом до пізнання Бога і до остаточного посідання Його у щасливій вічності.

ЦЕРКВА ВКАЗУЄ ДОРОГУ

Завданням Церкви є зберігати та передавати давню Христову науку всьому людству. Це вона робила і робить. Всім людям, що жили, живуть та ще будуть жити в різних часах, у відмінних середовищах та у прерізних, зі щораз новішими вимогами обставинах, Церква невпинно пригадує Христову науку та дає вказівки, як їм за нею поступати. Цю свою, а зглядно, Христову науку Церква подає в різний спосіб, із потрібним поясненням, толкуванням та наосвітленням. У справах, що відносяться до загалу людей, Церква робить це часто т. зв. енциkліками, папськими пастирськими листами, які звернені до цілого світу. У менших справах, або таких, що відносяться до малої частини вірних, Церква послуговується своїми місцевими епископами. У дуже важливих речах Церква полагоджує такі справи своїми Соборами, у яких беруть активну й живу участь усі епископи під проводом Свт. Вітця.

ОДИН З ОВОЧІВ СОБОРУ — ДУХ ЕКУМЕНІЗМУ

Собор, що саме тепер відбувається в Римі, видав недавно дуже важливий документ-заяву Католицької Церкви, що живо обходить не тільки її саму, але і всіх християн цілого світу, приналежних до різних Церков чи церковних спільнот. Це декрет про екуменізм, або інакше про змагання Церкви об'єднати всіх християн світу в одне стадо, очолюване одним Пастирем усіх — Христом. У цьому декреті Церква — устами свого видимого голови Свт. Вітця і всіх своїх епископів, дає дотеперішній своїй науці і практиці нове насвітлення щодо свого становища відносно християн не-католиків та об'єднання з ними. Собор у цьому декреті вчить, що Ісус Христос, через Св. Духа, діє не тільки в установленій Ним Католицькій Церкві, але що Він діє теж в інших Церквах та церковних спільнотах, які не є в злуці з нею. Хоч ті Церкви переважно не мають повної Христової науки, бо мало котра з них має неперервний зв'язок із первісною церковною наукою та її давньою традицією; хоч не всі вони можуть давати своїм вірним повноту Божих ласк, бо не мають усіх або тільки деякі з сімох Св. Тайн, які то є джерелом більшости Божих ласк; проте вірні тих Церков не є вповні позбавлені ні Христової науки, ні Божих ласк, ні вічного свого спасіння.

ХРИСТИЯНСЬКИЙ СВІТ БАЖАЄ ПОЄДНАННЯ

Поділ християн на порізнені між собою Церкви і громади, каже цей декрет, не постав із Божої волі, ані не викликала його Христова наука. Він є наслідком тільки й одиноко людської немочі й людських провин та нерідко був спричинений помилками і провинами по

Папа Павло VI проповідує на "Єнкі Стадіоні" в Нью Йорку.

обох сторонах даного непорозуміння. Христос нічого так дуже не бажав, як одности між своїми визнавцями, будучими християнами. Це і є природним бажанням кожного щирого, дійсного християнина, щоб усі християни були одне. А де є щире бажання, там буде і змагання те бажання здійснити його.

Загал християн у світі прийняв появу згаданого декрету Церкви з великим вдоволенням та признає й годиться з тим, що вже пора перейти від бажань і слів до діл та конкретних кроків у напрямі щораз то більшого зближення до себе всіх порізнених груп християн. Дуже потішаюче те, що вже тепер багато з тих груп, що ще не так давно між собою не говорили, сьогодні сходяться, звуть себе братами та бачать у собі взаємно багато більше доброго ніж колись. Це вже справді великі кроки вперед, але є ще багато більші ріжниці й прірви між думками і практикою одних і других. І тому всім їм саме тепер треба якнайбільшого взаємного розуміння, терпеливости, пошани, а перш за все любови, яка, як каже св. Павло, радіє правдою, в усе вірить, усього надіється та все перетерпить.

ЛЮБОВ ПЕРЕМОЖЕ ВСІ ТРУДНОЩІ

Головну ролю у всіх змаганнях до остаточного об’єднання всіх повинна відогравати перша й головна прикмета правдивого християнина — любов ближнього. Як колись у початках християнства погани подивляли і нерідко наверталися, коли бачили між християнами велику взаємну любов, так і тепер та сама любов отворить дорогу і допровадить нею до об’єднання всіх. Лише поворот усіх теперішніх християн до первісної щирої християнської любови доведе їх усіх у свій час до одности серця, думки й віри. Св. Павло так високо ставив цю любов, що каже, що навіть дари від Бога говорити різними мовами, чи пророкувати, чи сильною вірою гори переносити — нічого не вартують, коли не товарищить їм щира любов ближнього. Об’єднання всіх християн, це таке велике діло, що його може доконати тільки Божа ласка. Але й вона цього без взаємної любови між християнами не зробить.

Загальні вказівки і норми відносно напрямків праці над об’єднанням усіх християн подає вірним Церква. На місцях цим рухом проводять єпископи. Обов’язком вірних є слідити за вказівками, даними їм їхнім церковним проводом, студіювати їх та по можності переводити в діло. Щоб це важливе завдання добре й гідно виповнити, вірні мусять перш усього самі жити повним життям своєї Церкви, знати й добре розуміти її науку та вміти в потребі пояснити становище Церкви щодо даної релігійної науки, засади, переконання чи практики. Щойно тоді можна сподіватися, що їхні старання на цьому полі будуть мати вигляди на успіх.

"Пізнайте правду, а правда освободить вас", сказав наш Спаситель. Тому з правдою, як нормою нашого думання, і з любов’ю в серці, як нормою нашого поступування, ідімо всі назустріч найбільшій потребі сучасного християнства — об’єднатися в одне Боже стадо вірних, в одну Божу родину свобідних Божих дітей.

* * *

о. О. Купранець, ЧСВВ

ЛЮБОВ СВОБОДИ МУСИТЬ БУТИ СИЛЬНІША ВІД СТРАХУ ЗА ЇЇ ЗЛОВЖИВАННЯ

У ніякій добі, ані теж на ніякому досі відбутому Соборі не заторкнено й не розв'язано стільки важливих проблем особистого, всецерковного та загальнолюдського характеру, як на цьому. Теперішній Собор наочно виявляє й доказує своїми діями й постановами, що Христова Церква не є якоюсь кволою чи незначною організацією, але таки справжньою й найбільшою всесвітньою твердинею духа, яка знає чого хоче і до чого змагає. Її видимий голова — Папа — це найсильніший і найвидатніший духовий провідник світу, на якого оглядаються навіть наймогутніші цього міру.

Собор у всьому виявив змагання до розв'язки справ, що служать загальному добру всього людства та прямують до: людяности, любови, духа одности й миру. Це основні елементи людського буття і його розвою, як теж пряма дорога до життя в Бозі й у Його законах. Папа Павло каже, що "в неспокої сьогоднішніх подій, у передбачуванні інших майбутніх перемін, у розчаровуючих досвідах наново спалахуючого людського непорозуміння, у нестримному змаганні всіх народів до об'єднання, ми мусимо здійснювати практичну одність, яка робить нас одніею родиною, святинею Бога й Містичним Тілом Христовим". А на іншому місці Папа каже: "Любов, яка одушевляє нашу спільноту, не замикається супроти людей. Вона не робить нас ексклюзивними, еґоїстичними, бо ця любов походить від Бога. Вона скоріше відкриває нам зрозуміння для універсальности. Наша правда поштовхує нас до чинної любови". Саме оце бажання реалізації любови й одности посеред людства зродило на Соборі такі дії й постанови, як от хоч би про "свободу релігії", "синод єпископів" чи інше, хоч багатьом видається це революційним і неймовірним кроком у поступуванні Церкви.

ПОСТАНОВА ПРО СВОБОДУ РЕЛІГІЇ

Однією з найбільш "революційних" і "сенсаційних" постанов Собору — є постанова про свободу релігії, якої проголошення домагалася частина єпископів уже минулої Сесії, але Папа відклав його на цю Сесію. Це мало теж і свої позитивні наслідки, бо Отці Собору дістали змогу краще цю постанову продумати й оформити. До цієї складної проблеми багато Отців Собору висловлювало свої гадки, із яких деякі, щоб мати деякий образ, наведемо.

Бельгійський єпископ Де Смедт при реферуванні справи сказав, що постанова обговорює "зміст і основу людського й громадянського права на свободу в релігійних справах, чого домагається сьогоднішнє суспільство". Зміст цього права основується на праві людини на вільність від примусу в релігійних справах. Знову ж основа цього права лежить у правді про гідність людини, на чому теж і основується цілий суспільний лад.

Тому, що постанова (декрет) про свободу релігії стосується не тільки до християн, але теж і до інших, вона мусіла мати таку арґументацію, щоб її зрозуміли також і нехристияни. Деякі Отці Собору були незгідні з тим, щоб ця постанова стосувалася до всіх, деякі ж домагалися тільки більших чи менших поправок у тексті, що теж і узгляднено. Новий текст постанови, — як сказав Кард. Спелман, — відповідає сьогоднішнім вимогам і може бути прийнятий однаково добре католиками, як і некатоликами.

ПРОТИЛЕЖНІСТЬ ПІДХОДІВ ДО СПРАВИ

На гадку Кард. Кушінґа з Бостону, проголошення цієї постанови було пасторальною конечністю першої ранґи, бо Собор мусить проповідувати евангеліє правди, і то тимбільше тоді, коли політичні державні влади в багатьох країнах цю свободу, зокрема ж релігійну, ще більше звужують.

Протилежні погляди виявили еспанський архиєпископ із Тарраґони, який бачить у цій постанові руїну католицтва в чисто католицьких країнах. Він сказав, що тільки Католицька Церква має право й обов'язок проповідувати євангеліє. Вслід за тим мусів би бути всякий прозелітизм некатоликів поміж католиками недозволений і задля загального добра треба, щоб йому перешкодила державна влада. Кард. Сірі з Генуї, висловився за толеранцією, а не свободою релігії, бо, мовляв, Собор не може боронити чогось, чого сам Бог не одобрює, але тільки терпить. Подібне становище зайняв Кард. Руффіні з Палерма.

Кардинали Фрінґс і Альфрінґ уповні погоджувалися з постановою про свободу релігії, хоч бажали, щоби поробити деякі поправки в тексті.

Вселенський Архиерей під час Богослуження в базиліці св. Петра перед соборовим засіданням.

ПРОБОЄВИКИ ПОСТАНОВИ ПРО СВОБОДУ РЕЛІГІЇ

До найбільш рішучих захисників тексту постанови про свободу релігії належить американський Кард. Риттер. Він сказав, що постанова повинна би бути прийнята і то чимскоріш, бо це випливає:

з любови, бо тільки цією постановою можна принести полегшу тим, які задля своєї віри терплять переслідування;

зо справедливости, бо поведінка державної влади в деяких католицьких країнах накладає на некатоликів іноколи впокорюючі обмеження;

з вірности до власного розуміння Церкви, як про це вже говорилось у соборових постановах про Церкву й екуменізм.

Кард. Риттер закінчив свої думки висновком: якщо не прийметься цієї постанови, то можна Отців Собору обвинувачувати в тому, що вони стояли в противенстві до Євангелія.

Чілійський Кард. Р. С. Генріквез наче доповняє гадки Кард. Риттера, бо між іншим думає, що вже Апостоли проповідували Євангеліє як послання-благовістя правди й свободи. Соборова постанова вказує на свободу Євангелія та цим виказує досконалу однозгідність християнської віри з вимогами гідности людини. При проповідуванні Євангелія треба вповні відмежуватися від усякої форми насилля й матеріяльного чи політичного натиску. Кардинал наголосив, що любов свободи мусить бути сильніша від страху за її зловживання.

Інший великий пробоєвик за постанову про свободу релігії — англійський Кард. Гінен сказав, що некатолики часто підносять закид, що католики мають дві міри щодо свободи релігії, себто в залежності від того, чи католики в якомусь краю становлять більшість чи меншість.

Німецький Кард. Єгер заявив, що постанова ніяк не сприяє індиферентизмові, бо в її тексті виразно наголошено, що існує тільки одна правдива релігія й одна правдива Христова Церква. На пресовій конференції назвав він постанову про свободу релігії "айне коперніканіше тат" — "коперниківський чин".

СВАВОЛЯ ДЕРЖАВИ И НАРУШЕННЯ СВОБОДИ РЕЛІГІЇ

Наш Кардинал Й. Сліпий сказав, що майбутні покоління подивлятимуть спосіб, яким Собор підходив до питання свободи релігії, як теж, що на початку постанови мусить прийти ще сильніше до вислову підкреслення, що питання про свободу релігії в сьогоднішніх часах має особливе значення, бо саме сьогодні свобода релігії багато більше нарушується, ніж будьколи досі. Він звернув увагу на те, що треба докладніше означити межі релігійної свободи, щоб обминути зловживання збоку держави. Відносно свободи виховання дітей пропонував зазначити, що держава нарушує права батьків не тільки тоді, коли виключає навчання релігії, але коли всіми способами накидає дітям атеїстичне виховання.

Великою овацією був прийнятий виступ чеського Кардинала Берана, який заявився за постановою про свободу релігії, висказуючи свої спостереження на основі власного досвіду, пережитого в своїй батьківщині. Даючи наочні приклади до чого може довести брак свободи сумління, звернувся до Собору, щоб у ніякий спосіб не послаблювати постанови про свободу релігії. Запропонував, щоб у постанові поставити домагання до урядів:

залишити всяке переслідування свободи релігії, випустити з в'язниць священиків і вірних, уможливити єпископам і священикам виконувати душпастирство, не перешкаджати у сповнюванні церковних урядів, дозволити чернечим згромадженням відновити їх діяльність та дати справжню свободу християнським родинам.

У ЧОМУ Ж ЛЕЖИТЬ СУТЬ СВОБОДИ РЕЛІГІЇ?

Постанова про свободу релігії основується на пошануванні гідности людини та основаного на ній права свободи релігії, — що — очевидно — має свою основу в Божому Об'явленні, навчанні Церкви й у розумових заложеннях. Ніхто не зобов'язаний діяти проти свого сумління, як теж ніхто не може зобов'язувати людину до такого діяння. Людина однак зобов'язана супроти Бога щиро шукати правди та згідно з тією правдою оформлювати своє сумління.

Світська влада не має права перешкоджувати чи вмішуватися в справу, яка переходить її компетенції, бо круг її діяння обмежується до земних справ. Релігійна свобода одиниці не може однак нарушувати права інших одиниць, як теж нарушувати цим суспільний правопорядок, а вже ніяк не може бути якась релігійна дискримінація. Релігійна свобода має бути забезпечена не тільки одиницям, але цілим спільнотам, які повинні б мати повне право на свобідну діяльність і свій розвій, організаційний і навчальний. Християни мають обов'язок правильно оформлювати своє сумління, а Церква зобов'язана вістити правду Христової науки.

У постанові говориться теж і про те, що це повинно бути забезпечене в державних конституціях і реально в житті, а не теоретично, як це є в деяких державах, які на ділі нищать релігійні спільноти.

Віримо, що Соборова постанова про свободу релігії матиме теж позитивний вплив і на наше українське громадянство, зокрема ж у церковній ділянці, що теж і тут прийде деяка взаємна толеранція релігійних почувань і пошана церковних осіб.

о. Лев Садовський, ЧСВВ

ЗА ПОСЛУХ ПРАВНІЙ ВЛАДІ

(НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛИСТОПАД)

Цьогорічне намірення закликае нас до молитви в тому наміренні, **щоб усі люди признали вимоги правно установленої влади та були їй послушні в згоді зі своїм сумлінням.** Отже, застановімся над цими вимогами та над нашим відношенням до них.

Коли св. Яків каже, що е "Один лише законодавець" (Яків 4, 12), то тим самим він не відкидае людського закону як щось злишне. Навпаки, цим висказом Апостол указує на найвище джерело людського закону, на джерело всього права і закону: на Господа Бога. Подібно і наше моральне життя, у сфері права, не сміе бути зредукованим, зниженим до звичайного людського закону, але мусить завжди бути зосередженим у наслідуванні Христа. Але якщо сам Христос спрямовуе нас до своеї Церкви і її законів, та, в світській сфері, до цивільних законів, то виходить, що послух тим законам буде і послухом самому Христові. Однак наслідування Христа мусить указати нам як міру, так і обмеження цього нашого послуху людським законам.

Христос Господь своїм власним життям дае нам прегарний приклад як послуху нормам жидівського закону, так також і досконалого виконання морального закону. Христос платить податок за себе і за Петра; Він відбувае прощу до святині у приписаних літургійних часах; Він святкуе суботу (хоч, очевидно, не за нормами пустого фарисейського тлумамачення); Він член родини, — послушний у всім своїм Родичам. Він послушний цивільній владі навіть тоді, коли ця засуджуе Його на найбільш несправедливу смерть. Правда, що Христос строго осудив цю несправедливість. Правда, що Він нераз картав фарисеїв за їх вузькоглядне та нераз грішне пояснювання закону. Та всетаки Він не відхилявся від послуху людській владі, коли тільки цей послух не противився волі Небесного Вітця.

Отже Христос був послушний як цивільній, так і духовній владі свого народу, помимо того, що Він знав усі браки й недостачі цієї ж влади. Він знав і малодушну слабість своїх апостолів. Та всетаки Він настановив їх і їхніх наслідників на провідників Своеї церкви, даючи їм законодавчу власть: "Хто слухае вас, мене слухае" (Лука 10,16); "Як мене післав Отець, так я посилаю вас" (Іван 20, 21). Отже яке заключення можемо зробити з вище сказаного? Виходить ясно, що обов'язок послуху владі не випливае з моральної порядности — прямоти законодавця чи настоятеля, але з законного авторитету особи, яка дае якийсь наказ, і зі справедливости того, що ця особа наказуе. Свята Церква осудила твердження Викліфа і Гуса, які вчили, що той, хто знаходиться у стані тяжкого гріха, не мае ані цивільної, ані духовної власти. — Отже послух належиться законній владі навіть тоді, коли вона морально зіпсута.

Правно установлена влада чи то церковна чи цивільна, не може діяти без законів: тут принимаемо, що ті закони справедливі. Тепер пригляньмося, до якої міри ті закони нас зобов'язують.

Що людина мае обов'язок у сумлінні заховувати закони Церкви, це випливае з факту, що сам Христос Господь установив церковний авторитет. Що людина мае такий же обов'язок щодо цивільних законів, можна логічно доказати, беручи до уваги суспільну природу людини. Святе Письмо ясно вчить, що людський авторитет випливае з Божого: "Кожна людина нехай кориться вищій владі: нема бо влади, що не була б від Бога; і ті, існуючі влади, установлені Богом. Тим то, хто противиться владі, противиться Божому велінню, а ті, що противляться, самі на себе суд стягають" (Рим. 13, 1-2). Отже людина мае обов'язок у сумлінні повинуватися людським законам. Тепер: що стається у випадку, коли закони цивільної влади е несправедливі?

Несправедливі закони самі в собі не обов'язують у сумлінні, бо вони не е поправді законами. Законам чи наказам, які приписують щось внутрішньо неморального, не можна ніколи повинуватися. Щобільше, у такому випадку людина мае обов'язок пасивно чинити опір і відмовитися від виконання такого діла. Але активний опір чи повстання або революція не е дозволені. З цього слідуе, що не кожний закон, який противиться моральному законові оправдуе активний опір законодавцеві. Тільки тоді, коли сам авторитет е незаконний або коли він через свою діяльність стараеться в деякій мірі підкопати моральний закон, моральний порядок суспільности, е дозволений активний спротив, і то тільки під

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

ПОДЯКИ

Дякую прилюдно Пресв. Христовому Серцю, Преч. Діві Марії, св. Терені і св. Юді-Тадеєві за вислухані молитви за здоров'я дорогих мені осіб. Жертвую $5.00 на Службу Божу.

Ярослава Цегельська, Клівленд

Висилаю $3.00 на Службу Божу, щоб мій син залишив гріх і повернувся на добру дорогу.

Мама — М. Г., ЗДА

Прошу відправити співану Службу Божу з панахидою в сороковий день смерти мого мужа Володимира. Залучую $5.00.

Марта Горна, Маратон, Онт.

Прошу про св. молитви та ласку виздоровіння з тяжкої недуги. Залучую $5.00 як жертву.

Вм. Николаїв, Віда, Монтена

Складаємо якнайщирішу подяку Господеві й Пречистій Діві Марії та всім Святим за добрі висліди іспитів нашого сина і поміч йому. Залучуємо $1.00.

Васильковичі, Гермині, Па.

Складаю подяку Матері Божій за дотеперішню поміч і прошу про дальшу опіку над цілою родиною. Пересилаю 1 австрал. фунт.

Любов Микитюк, Австралія

Складаю прилюдну подяку Найсолодшому Серцю Ісуса й Матінці Божій Неустаючої Помочі, св. Антонієві й св. Альфонсові Лігурієві та Митрополитові Андрієві за заступництво та уздоровлення дружини й за інші ласки.

Осип Кейса, Джерзи-Ситі

Залучую $10.00 - чек на дві Служби Божі. Помоліться за моїх родичів, сестер, брата й усіх, яких подаю імена.

Степан Ґельнер, Дітройт

Посилаю $3.00 на Службу Божу за спокій душі мого мужа Матвія, який упокоївся в Бозі 31 серпня 1965 р.

Марія Чолій, Ньюарк, Н. Дж.

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміренння Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

умовою, що ця резистенція не погіршить уже існуючих поганих умовин та є добрі рації надіятися на поправу надужиття і на привернення правильного ладу.

Ось декілька думок, над якими ми повинні цього місяця застановитися. Правда, на тему послуху можна б іще багато говорити, але не на те тут місце. Отже, нехай цих декілька думок будуть для нас дороговказом і заразом заохотою молитись у тому наміренні, щоб усі люди зрозуміли та пішли за своїм обов'язком повинуватися правній владі.

овк

НОВІТНІЙ АПОСТОЛ ПАВЛО

Наставлення багатьох новочасних віроісповідних груп дуже пригадує наставлення фарисеїв у часах Христа, чи навіть сучасних правовірних жидів: вони гадають, що Спаситель світу має прийти лише до них, як до вибраного народу, а поминути всіх інших. Таке наставлення не було теж чуже і латинникам, що однак починає поволі проминати. Новочасна Церква, а зокрема від Пія XI-ґо стала вже на широкому аспекті: вселенськости, а не якогось своєрідного ґетта.

Особливо бачимо той широкий вселенський (по-грецьки буде: "католицький") підхід до справи спасіння людства від часу св. пам. папи Івана XXIII, який його особливо започаткував, а теж і за нашого Папи, Павла VI, який його світло продовжує. Новітній апостол Павло VI уcтановив у Римі три секретаріяти (міністерства наче) для *не-католиків*, для *не-християн* і для *не-віруючих*. Коли перша поїздка Папи Павла VI була до Св. Землі, де найбільше некатоликів, то друга поїздка була до Бомбею, до нехристиян, а третя до Об'єднаних Націй — наче до невіруючих. Так пояснює справу Кард. Відня Кеніґ, саме як голова секретаріяту для невіруючих. Про Об'єднані Нації, як зібрання теоретично дуже потрібне, але в практиці зведене на манівці невіри, ми вже нераз писали в "Світлі" та в календарях "Світла".

Але як Христос, так і Його Намісник проголошує Божі слова не тільки вибраним віруючим, але і невіруючим, як це й робив колись великий "Апостол Народів" св. Павло. Вийшовши з замкненого параграфами ґетта, сучасна Церква не може замикати своєї дії виключно тільки до віруючих і християн. Вона не може залишити осталого світу, себто більшу його частину на поталу, а мусить піти і до нього з Божою Христовою євангелією. Навіть у світських справах— каже Кард. Кеніґ — ми привикли нпр. справи миру й війни віддавати виключно в руки політиків чи провідників урядів. А воно зовсім неправильно, бо нпр. для справи збереження світу перед загином від атомової бомби важні й конечні не тільки самі світські заходи, але й треба вжити також, і то в першу чергу, сили моральних і релігійних факторів, без яких справа миру не рушить уперед.

Так треба розуміти і з такої точки зору треба глядіти на поїздку Папи до такої, опанованої безвірниками організації, як є нею Об'єднані Нації. Сама в собі ідея О.Н. не є зла, тільки люди, що в ній проводять, зробили з неї осідок політичного і морального зла. Але всяка людська лиха організація може змінитися й поправитися. О. Н. стоять близько свого упадку — заявив недавно їх ген. секретар У-Тант. Усетаки в нашу пору О.Н. мають у собі представників 117 держав з усіх 5 частин світу. З другого боку Ватикан має прекрасну інформацію, що і де в світі під цю пору діється. Видно, що світ стоїть дуже близько страшної атомової війни, коли Свт. Отець Павло VI рішився перед форум О.Н. виголосити свій заклик до миру. Почот Папи, який летів з ним на літаку, складалася з Кардиналів, що були представниками всіх 5 частин світу, далі представника Східньої Церкви (Кард. Аґаджаніян) та Кард. представників Папського Уряду. Перед своїм відлітом із Риму Папа підкреслив, що ви-

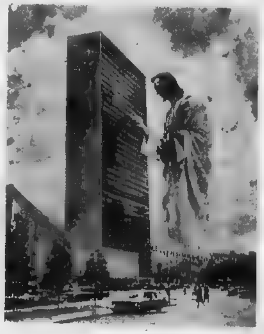

Ісус Христос через свого Намісника стукає до сумління народів усього світу!

їздить до О.Н. на їхнє нагле запрошення та запевнив світ, що кожне його підприйняття, навіть кожне слово, яке Він там виголосить, матиме одну ціль: трапити до сердець народів і їх провідників для конструктивного діялогу в справі миру.

Свт. Отець прибув перед годиною 3.30 по полудні до будинку ОН, де численно зібрані приявні привітали його щирими й оваційними окликами: "Хай живе Папа!", а всі приявні на зібранні встали з своїх місць. Лише представник Альбанії вийшов зі залі, солідаризуючись із комуністичним Китаєм, не прийнятим досі в члени ОН. Усі інші делегати, в числі 116 осіб, залишилися на залі та щиро вітали Христового Намісника.

Свт. Отця Павла VI привітав в імені Генеральної Асамблеї ОН її предсідник Амінторе Фанфані з Італії та Генеральний Секретар ОН У-Тант. Папа вислухав привітів обидвох промовців, а опісля бодьоро вийшов на трибуну, щоб виголосити свою промову.

"Звичайна це хвилина", сказав Папа Павло VI, "бо ви маєте перед собою людину, таку як ви, вашого брата принаймні". Свт. Отець підкреслив, що теперішня хвилина і його промова є нав'язанням діялогу з цілим світом, а його голос, є голосом усіх, також і тих, які згинули в жахливих війнах минулих часів, мріючи про мир і мирне життя, як теж і тих, які збереглися при житті й осуджують усіх, що хотіли б нанова починати війну.

Цей голос, сказав Папа, є теж виявом теперішніх молодих поколінь, які оправдано надіються на ліпше життя. Такі слова, заявив Свт. Отець, не мають у собі якоїсь магічної сили, ані не є суворим наказом згори, а повинні бути вириті на камені перед входом до будинку ОН, щоб їх читали всі народи, що туди входять. Ось ті слова: "Пам'ятай, що кров мільйонів людей, безчисленні й нечувані страждання, страшна руїна є санкцією, яка змушує тебе скласти присягу: причинитися до зміни майбутньої історії світу". Якщо ви всі бажаєте бути братами, ствердив Папа, киньте зброю з ваших рук!" Свою знаменну промову Свт. Отець закінчив твердженням: "Людство мусить покласти кінець війні, або війна принесе кінець людству".

Дальшою та ще більш суттєвою частиною програми короткого побуту Свт. Отця Павла VI в Нью Йорку була Св. Літургія, що її Папа відправив того самого дня, 4 жовтня, пополудні на великім "Єнкі Стадіоні" в наміренні: *збереження миру в світі*.

Після прибуття на стадіон, Свт. Отець об'їхав у відкритому авті стадіон, вітаючи і благословлячи маси зібраних вірних. Відтак удався до престолу.

У Св. Літургії взяло участь 93.000 людей. Дванадцять дітей із шістьох континентів прийняло Св. Причастя з рук Свт. Отця. У своїй науці під час Св. Літургії Папа Павло VI сказав, що це день, на який ми чекали довгі віки. Це велика, історична хвилина, заявив Свт. Отець, бо це перший раз Вселенський Архиєрей ступає своїми ногами по ось тім молодім і славнім континенті. Папа закликав американський нарід прислужитися справі миру. Мир, сказав Свт. Отець, це не якийсь стан; але раз здобутий, триватиме постійно. Мир треба будувати, треба його творити і треба його зберігати кожноденною й витривалою працею творців миру.

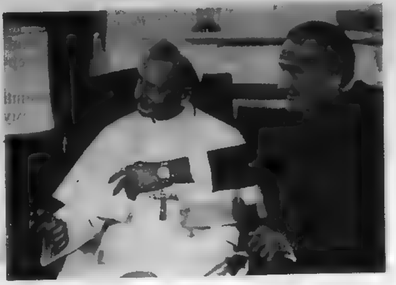
Папа Павло VI-ий і президент Джансон

Після відправи Св. Літургії, Свт. Отець оглянув ще ватиканський павільйон на Світовій Виставі в Нью-Йорку, а звідси удався на аеродром Кеннеді, щоб відлетіти в 11.20 год. до Риму.

Святіший Отець Павло VI прибув до Нью-Йорку як прочанин миру та перший Папа, що станув своєю ногою на землі Нового Світу.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

- Надайте святам Різдва Христового релігійного настрою.
- Посилайте до рідних і приятелів релігійні святочні побажання.

12 НОВИХ УЗОРІВ КАРТОК — $1.00
УКРАЇНСЬКІ ВЗОРИ 12 к. — $1.00
СПЕЦІЯЛЬНІ ЗОЛОТІ (15 у пачці) $ .50
З АНГЛІЙСЬКИМ текстом — 21 к. $1.00
10 ПАЧОК І БІЛЬШЕ — по 70 центів
20 ПАЧОК І БІЛЬШЕ — по 60 центів

Можете заробити!

Замовлення УЖЕ шліть на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

о. А. Пекар, ЧСВВ

МИТРОПОЛИТ АНДРІЙ — БЛАГОВІСНИК З'ЄДИНЕННЯ

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН

> *"Щоб усі були одно, як Ти, Отче, в Мені, а Я в Тобі, щоб усі були в нас об'єднані: щоб світ увірував, що Ти мене послав".*
>
> (Ів. 17:21).

Листопадові дні приносять нам на думку наших славних мужів, що з любови до своєї Церкви й народу принесли зі себе самих найвищу й найкращу жертву: своє життя. Вони є нашими героями: вони теж будуть і гордощами грядучих наших поколінь. Одним із незабутніх наших велетнів, що ним завжди буде гордитись український народ, це геройська постать бл. п. митрополита Андрія Шептицького, що його 100-ліття уродин обходимо саме в цьому році.

Божий Слуга Андрій був тим велетнем духа, на якого в нашій історії може знову треба буде чекати цілі століття. Від часів св. Йосафата (†1623) та В. Рутського (†1637) ледве чи хтось може дорівняти його велетенській поставі. Не дивно, що вже сучасні історики й публіцисти називають митр. Андрія *"Великий Митрополит"*.

Велич духа Митр. Андрія проявлялася в цілому його житті, в кожнім його діянні, виразно показуючи небувалі дарування його ума й серця. Коли вжити слів о. д-ра І. Гриньоха, можна сміливо сказати, що "це духове його багатство спричинило, що Митрополит був рівночасно справжнім Князем Церкви та смиренним пастирем свого стада; тихим монахом у містичній контемпляції та палким реформатором; надхненим дослідником із пророчим видінням майбутнього та терпеливим учителем-виховником; щедрим меценатом культури та дбайливим опікуном немічних; провідником та аскетом" (*Слуга Божий Андрій — Благовісник Єдности,* стор. 7).

Слуга Божий Андрій мусів побороти немалі труднощі, заки міг був посвятитися на службу Богові й українському народові. Він чейже ж був сином шляхетського роду, вихований у польському дусі й латинському обряді. Почувши голос Божого покликання, забажав вернутися до обряду й народу своїх предків, тому говорив: "Якщо стану священиком, то лише з'єдиненим, греко-слов'янським". По якімсь часі він виразно заявив: "Відчуваю, що кінець-кінців стану монахом Василіянином" (*Артикули*, стор. 7).

Поборовши всі труднощі, 23-літній Роман у 1888 р. нарешті вступив до манастиря оо. Василіян, де прибрав собі ім'я первозванного апостола — Андрія, щоб із геройською посвятою віддати своє життя *"справі святого З'єдинення"*. Зриваючи "з минулим", він наразив себе на великі неприємності збоку польського суспільства, що вважало його "зрадником", чи "перекинчиком". Але й українські кола прийняли його "з резервою", підсуваючи йому низькі мотиви вступлення до оо. Василіян та прийняття українського обряду.

Та одиноким ідеалом, одиноким мотивом його повороту до "віри й народу своїх предків" було діло *Святого З'єдинення*, для якого наш Великий Митрополит посвятив усі свої дарування, свої молитви й усі свої змагання. "Широка діяльність Митрополита, — пише проф. М. Чубатий, — мала тільки одну провідну ідею, відродити в цілій Україні духово здорову Українську Церкву, сперту на східні традиції християнства, зокрема на традиції християнського Києва з часів св. Володимира та Ярослава Мудрого, себто створити

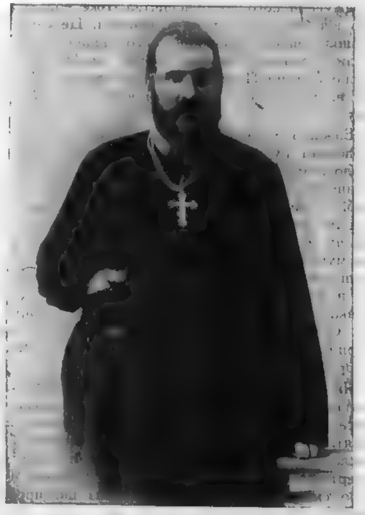
Митрополит Андрій Шептицький, ЧСВВ

Українську Церкву під Христовим Намісником" *(Митр. Андрій та Його Ідея Катол. України,* стор. 9).

Першим кроком Великого Митрополита на владичому престолі було направити хибне поняття про св. З'єдинення, що його й до сьогодні ще затримали наші нез'єдинені брати. Ось що писав у цій справі сам митр. Андрій: "Бачучи, що в цілій історії нашої церковної Унії політика Поляків завжди була шкідливою для Українців, отже політична закраска об'єднання була майже зненавиджена цілою нацією, а ця ненависть відбивалася відтак на самій ідеї релігійного з'єднинення, я вважав отже за мій головний обов'язок, щоб саме поняття Унії очистити від усякої політичної закраски і зробити його милим і приємним для народу" *(Артик.,* стор. 31).

Як добрий пастир, наш Митрополит став БАТЬКОМ українського народу в повнім значенні цього слова. "Для моїх вірних, — писав митр. Андрій, — я намагався зменшити ворожнечу між політичними партіями та заохотити моїх вірних до ідеалів культури, знання і святости. Маючи перед очима загальне добро моєї єпархії й народу, вірю, що своєю діяльністю я зробив дещо доброго для католицької справи, якої, як єпископ, являюся представником" *(Там же,* стор. 32).

Велика віра й любов до Церкви й народу побуджувала його до мучеництва. Вже змалку горів він бажанням стати мучеником. Це своє бажання виявив наприкінці свого відданого життя в листі з дня 10 жовтня 1939 р. до Папи: "Покірно благаю Його Святість поблагословити мене на мученицьку смерть за віру і за св. Церкву".

Бажання мучеництва було для Великого Митрополита рушійною силою його святого життя. Головним його набоженством було ніжне почитання св. Хреста. З любови до хреста вибрав він собі й монаше ім'я — Андрій. На малюнках, що він їх принагідно малював, любив малювати себе, як він несе свій хрест за Христом. Сила духа до мучеництва проявилася в нього під час довгорічної його хвороби, яка спаралізувала його тіло й прикувала його за останніх 11 років до візочка, так що він уже не міг був сам і вбиратися. Слуга Божий однак зносив ці свої фізичні терпіння не менш відважно, як і свої моральні удари.

Як жив, так і помер мужньо, віддаючи своє життя за св. Єдність. Ось його останні слова, написані до Риму: "Щераз прошу і благаю, щоб Святіший Отець зволив своїм батьківським благословенням призначити й упозновaжити мене на смерть за св. віру й за єдність св. Церкви. Я не маю смілости предложити щераз цю просьбу просто Святішому Отцеві. Нехай Його Святість розважить те, що Церква через мою смерть нічого не втратить, а може мати тільки зиск" *(Артик.,* стор. 62-63).

Митрополит Андрій у тому часі, коли вже затрачував спроможність ходити.

Унійні ідеї нашого Великого Митрополита прийнялися вже тепер у Вселенській Церкві. Щоб збагнути це, досить нам прочитати конституцію на Східні Церкви, що її прийняв Ватиканський II Вселенський Собор та проголосив її Папа Павло VI 21 листопада 1964 р. Нам мимоволі насувається паралеля між св. Василієм Великим і Слугою Божим Андрієм. Св. Василій запопадливо трудився над замиренням і поєднанням Церков, його ідеї однак сприйнялися щойно по його смерти, на другому Вселенському Соборі в Царгороді (381 р.). Подібно й ідеї нашого Великого Митрополита щодо з'єдинення сприйняла Вселенська Церква щойно по його святій смерті, на Ватиканському II Соборі (1964 р.). Тому то, як висказався про нього бл. п. Папа Пій XII: "Його ім'я останеться назавжди благословенне в Христовій Церкві, яка збереже згадку про його гарячу ревність за спасіння душ та про його непохитну відвагу в обороні свого народу!"

Хай же ж згадка про нашого Великого Митрополита останеться благословенною між нами з роду в рід!

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Чи це справедливе, коли держава карає когось карою смерти? Чи злочин убивства можна направити новим убивством?

Кара смерти — дуже прикра і страшна річ, але часто також і конечна, якщо інші засоби не всилі стримати людей від поповнювання злочинів. Уже сама природа каже, що треба відтяти затроєну руку, вибрати око чи нирку, що гниє, чи відрізати інший зіпсутий орган нашого тіла, якщо він стається небезпечним для здоров'я, чи навіть і життя цілого організму. Так каже наш розум, так каже природний закон самозбереження, — і ми так робимо. Хоч як нам жаль тієї частини тіла, якої мусимо позбутись, усе ж таки позбуваємось її, щоб тільки рятувати решту тіла і рятувати своє життя. Деколи ми навіть у сумлінні обов'язані дати себе оперувати й позбутися того чи іншого органу нашого тіла, щоб рятувати цілість. Людська суспільність — це великий людський організм. Якщо в ньому витворилися хворі органи, які загрожують здоров'ю цілости, і вже не можна їх лікувати, а тільки виоперувати, вирізати, відтяти, тоді той самий закон природи, закон самозбереження каже нам, що треба позбутися таких згубних і небезпечних одиниць. І суспільність позбувається їх, щоб вони не затроювали цілости. Позбувається їх при помочі кари смерти.

Святе Письмо на багатьох місцях підкреслює законність і потребу кари смерти за більші злочини, особливо за навмисне вбивство. Закон Старого Заповіту приказував кару смерти через стинання або заколення (Второзаконня 13, 16), через спалення (Левіт 20, 14), через повішення (Второзак. 21, 22), або каменування (Левіт 21, 21; Второзак. 22, 22-24). Отже право карати карою смерти людська суспільність має від самого Бога. Коли Пилат подразнений тим, що І. Христос не оправдував себе й не відповідав на ставлені Йому питання, накінець сердито спитав: "Чи не знаєш, що в мене влада відпустити тебе і влада розіп'ясти тебе?" (Ів. 19, 10), тоді Ісус висловив оці знаменні слова: "Не мав би ти надо мною ніякої влади, як би тобі не було дано згори" (Ів. 19, 11). Себто, не мав би ти влади карати мене карою смерти на хресті, коли б Бог не дав тобі тієї влади. І св. Павло в своєму Посланні до Римлян ось як пише: "Хочеш не боятися влади? Чини добро... А як ти чиниш зло, то бійся, бо недарма меч носить; вона — Божий слуга, що відомщає і карає того, хто чинить зло". (Рим. 13, 4). Святе Письмо, як бачимо, ясно говорить про те, що законна влада має право карати навіть смертю тих, що допускаються більших і тяжчих злочинів. А Церковне Передання продовж цілої історії християнства підтверджує засаду, що це розумне й потрібне — смертю карати непоправних злочинців, особливо коли вони велику шкоду роблять громадянству. І ми знаємо й самі, як дуже потрібна ця кара, ба, неодин із нас скаже, що навіть і кара смерти це замала кара для декотрих злочинців. Бо хто може одною смертю спокутувати злочини вбивства десятків і соток-тисячів людей?

Хоч Церква навчає, що держава має право карати смертю таких злочинців, які є небезпечні для держави чи для громадянства, все ж таки вона каже, що держава не завжди мусить цим правом покористовуватись. Як одиниця в обороні свого життя має право навіть і вбити того, хто її напав, або може тільки зранити його, щоб зробити його нешкідливим, так само й держава не мусить карати смертю, якщо вважає, що даного злочинця можна зробити нешкідливим, засуджуючи його нпр. на довголітню тюрму. Між правниками ведеться суперечка про те, чи не ліпша кара досмертної тюрми для злочинців, щоб відстрашити й інших від злочинів. Про це можна сперечатися до безконечности і в деяких випадках може статися, що довголітня тюрма може змінити й поправити злочинця. Такі випадки були б можливі, якщо б ішлося про нормальних і морально вихованих людей, які все ж таки ще мають сумління й віру в Бога та в позагробове життя, а їх злочин був тільки випадковим. Але є злочини і є багато таких злочинців, яких не стримає від зла ніяка тюремна кара і для таких певно лишається тільки кара смерти, яка з певністю усуне хоч одного спричинника багатьох трагедій і також буде грізною пересторогою для інших.

Не знаю, з якої причини, але часто мучать мене сумніви у вірі й боюся, що тяжко ображаю Бога. Мій сповідник каже мені, що гріха в тім не маю, а все ж таки я боюся приступати до Св. Причастя й через це дуже терплю. Що мені робити?

Ваш сповідник добре Вам сказав, Ви не маєте гріха за те, що всякі сумніви і спокуси проти віри мучать Вашу душу. Ви мали б гріх тільки тоді, коли б піддалися тим спокусам і вірили не в те, що св. віра каже, а в те, що підсуває Вам спокуса проти віри.

Багато людей має спокуси проти віри і то з різних причин. Дехто начитається псевдонаукової літератури перемішаної з антирелігійними виступами й уже захитується у вірі. Дехто віддався змисловості, неморальності, яка затемнює розум і ослаблює волю і також захитується у вірі, або й зовсім покидає віру. Багато людей погрузло в матеріялізмі, в дочасних благах і їм легше не вірити, ніж вірити. Але дуже частою причиною сумнівів у вірі є те, що хтось у дитинстві не дістав належного релігійного виховання й освіти, не доповнював її пізніше читанням відповідних релігійних книжок,, а потім розум, який усе хоче знати й усе зглибити, не знаходить відповіді на свої питання. Крім того спокуси проти віри можуть походити просто від злого духа, який, із Божого допусту, випробовує й напастує душу.

Спокуса проти віри, це, звичайно, спокуса до гордости. Не можемо чогось зрозуміти і тому наш розум починає бунтуватися проти Божої Істини і себе хоче ставити за авторитет. Тому то в випадку частих спокус проти віри треба розумно сказати собі й часто усвідомлювати собі наступне:

1. Наш розум дуже малий і обмежений, він багато дечого не знає й не може всього знати. Хто може знати всю фізику, хемію, біологію, палеонтологію, антропологію, медицину й інші подібні предмети науки? А де філософія, де богослов'я?

2. Наш розум дуже мало, або й нічого не знає про багато речей, яких уживаємо, яких доторкаємось і якими насолоджуємося. Нпр. напевно абсолютна більшість людей на світі не розуміють і не вміють сказати, що це електрика, магнетизм, або хоча б і життя. Електрику вживаємо в щоденному житті, варимо нею, гріємо, машини поганяємо, а, однак, багато на світі не знає, що це електрика. Життям живемо, радіємо, знаємо з чого і як починається, чому і як кінчається, а, однак, і т. зв. знавці біології (науки про життя) властиво не знають, що це життя, а багато з них дає фальшиву основу й розв'язку. Магнетизмом уся вселенна втримується в рівновазі, діти бавляться намагнетизованою підковою й визбирують цвяшки з долівки, а однак, що це магнетизм, цього багатьох не знає. Коли ми не знаємо багато дечого, що бачимо й чого доторкаємося, то як можемо настирливо хотіти знати, зрозуміти і зглибити незглибимі, надприродні Божі таїнства?

3. Багато Божих таїнств навіть Божі Херувими не розуміють, хоч вони оглядають Бога лицем у лице. Наш розум далеко слабший, аніж розум Херувимів, отже він дуже мало може зрозуміти.

4. Бог — це безконечна, найдосконаліша істота. Коли б наш розум міг зглибити Його, зрозуміти Його та розумом вичерпати з Нього все, що ми хотіли б вичерпати, тоді Бог уже не був би безконечним, Він перестав би бути Богом.

5. Найбільші науковці світу схиляють голови перед Божими таїнствами і тільки дуже малий відсоток правдиво вчених людей ставиться до віри вороже, чи радше байдуже. Модерна історія нараховує десятки найвизначніших науковців-винахідників, які щоденно приступали до Св. Причастя, щоденно відмовляли вервицю й не соромилися прилюдно визнавати свою віру. Мільйони католиків і православних та протестантів вірують у Божі таїнства та приймають їх покірним розумом. Хіба ми мудріші за всіх інших?

Отакими думками треба нам займатися, коли приходять спокуси чи сумніви проти віри. Треба також читати релігійні книжки, саме такі, які подають пояснення правд св. віри. У більш настирливих випадках добре є звернутися до свого священика і він певно поможе нам у таких труднощах. А коли ніякі думки й переконування себе не помагають, коли не помагають ані пояснення та поради священика, ані релігійні книжки, тоді треба заспокоїти себе тим, що це особливий допуст Божий, дуже прикрий досвід, хрест, якого ми самі не можемо скинути з себе, та тільки молитися до Бога, щоб Він змилувався над нами й відняв його від нас. Але гріха в таких спокусах і сумнівах ми певно не маємо, якщо не піддаємося їм, і тому зовсім спокійно можемо приступити до Св. Причастя навіть у хвилині, коли маємо найтяжчі спокуси.

Мій священик радив мені частіше приступати до Св. Причастя й жертвувати його за навернення моєї блудної доні, яка вийшла замуж за протестанта й зовсім відпала від віри. Як можна жертвувати Св. Причастя за когось іншого, коли це я причащаюсь, а не він чи вона?

Вислів "жертвувати Св. Причастя" за когось другого не зовсім точний і його можна зле зрозуміти. Навіть із богословського боку не легко пояснити його, хоч це загально прийнятий звичай жертвувати Св. Причастя за чиєсь навернення, за хворих, умираючих чи за душі в чистилищі. Але було б це помилково думати, що той, за кого жертвуємо Св. Причастя, має всі ті користі, що їх маємо ми, які дійсно причащаємося.

Св. Причастя, як Тайна, як засіб Божої сили і благодаті, безпосередньо освячує тільки того та головні користі уділяє тільки тому, хто актуально, в дійсності причащається. Св. Причастя це духовна пожива й вона кормить тільки того, хто в дійсності споживає її. В тому значенні, як ми не можемо за когось другого наїстися (він не буде ситий від того!), так не можемо ні Св. Причастя приймати за когось другого.

А все ж таки, ми можемо дещо із нашого Св. Причастя жертвувати за когось другого. А саме, ми можемо жертвувати за живих чи за вмерлих побічні й другорядні овочі та користі Св. Причастя. Адже ж приступити до Св. Причастя — це надприродний добрий учинок, найкращий акт богопочитання. Кожне добре діло виконане з надприродних спонук і в стані Божої благодаті має велику винагородну силу перед Богом, а також заслуговує на окремі ласки від Бога. Оці окремі й додаткові ласки, які можемо одержати у Св. Причасті, ми можемо жертвувати за тих, чи в користь тих, за кого жертвуємо Св. Причастя. Крім того, при Св. Причасті зроджуються в нашому серці щирі почуття, акти різних високих чеснот, як акти віри, надії, любови, жалю, покори, і т. п. Такі акти саме тому, що їх звертаємо безпосередньо до Євхаристійного Спасителя в нашому серці, безперечно мають більшу силу й більшу заслужність перед Богом, ніж такі самі акти збуджувані поза Св. Причастям. Користі й заслуги за ті акти чеснот, окремі ласки, які Господь готов нам дати за ті акти чеснот, ми відступаємо тим, за кого жертвуємо Св. Причастя.

Отже коли говоримо про те, щоб жертвувати Св. Причастя за чиєсь навернення, видужання, іт.п. то це треба розуміти так, що ми жертвуємо за інших не сам акт Св. Причастя так, якби ми за когось другого приймали Св. Причастя, а жертвуємо за них; чи відступаємо в користь інших тільки ті окремі ласки, на які ми заслуговуємо, коли щиро й побожно приступаємо до Св. Причастя. А ті користі й ласки можуть бути нераз дуже великі й тому св. Церква заохочує своїх вірних, щоб вони часто жертвували Св. Причастя за своїх ближніх.

Запити слати на адресу:

Rev. S. SABOL, OSBM
St. John the Baptist Church
185 East Main St.
Uniontown, Pa., USA.

о. О. Купранець, ЧСВВ

ПАПСЬКИЙ ДЕКРЕТ ПРО СИНОД ЄПИСКОПІВ

Під час цієї сесії Собору Папа Павло VI-ий проголосив нове рішення, яке хоч не було безпосередньою темою соборових дебат, однак воно є рішенням, що базується на соборових побажаннях і рішеннях. Бо папський декрет про створення Єпископського Синоду при Римському Архиєреєві має свій початок, а навіть і основу, в раніше пропонованій колеґіяльності єпископів і т. зв. Апостольській Раді. В цьому ділі має велику заслугу наш Митрополит Максим, який на Соборі свого часу запроєктував цю справу.

Згідно з цим папським декретом "Апостольська дбайливість" Синод Єпископів є центральною церковною інституцією, яка репрезентує ввесь католицький Єпископат і чернецтво світу. Цей Синод є постійною інституцією, хоч вона не діятиме безперервно, але відповідно до потреби будуть скликатися синодальні зібрання. Про час зібрання і про предмет нарад Синоду рішатиме сам Папа. Так само й потвердження членів Синоду залежатиме від Папи. Засіданнями Синоду проводитиме Папа сам особисто або через свого відпоручника. Папа йменує теж постійного секретаря Синоду як інституції, як теж і часового, тобто на кожну сесію Синоду.

Синод Єпископів, як уже сказано, — це представництво всього католицького єпископату. В Синоді засідатимуть: патріярхи, верховні архиєпископи, східні митрополити поза патріярхатом, представники поодиноких національних єпископських конференцій і чернецтва. Сюди належатимуть теж і кардинали, які стоять у проводі різних відділів Римської Курії. Як бачимо, то до Синоду Єпископів входитимуть: одні вже зі самого свого уряду, а інші з вибору, як теж 15 відсотків із папської номінації. Число виборних представників залежатиме від чисельности поодиноких національних єпископських конференцій. Число представників до Синоду залежатиме теж від роду засідання Синоду, тобто чи це буде загальне, надзвичайне чи якесь спеціяльне засідання. Важність і час тривання виборного представництва в Синоді автоматично кінчиться з хвилиною, коли закінчилося засідання даного зібрання Синоду.

На питання про відношення Синоду Єпископів до Римської Курії Кард. Марелля, президент Соборової Комісії для Єпископів і ведення єпархій, відповів, що Синод "не є ані під, ані над Курією", бо Курія це своєрідний секретаріят Папи, під час коли єпископів не можна назвати секретарями чи якимсь іншим виконним органом Папи. Єпископи є наслідниками Апостолів силою своїх свячень, а Синод Єпископів є дорадним або, якщо це Папа рішить, навіть вирішальним органом при Папі. Римська Курія як виконний орган, запевнив Кард. Марелля, радітиме існуванням і працею Синоду Єпископів.

Встановлення Синоду Єпископів викликало дуже гарний відгомін передовсім посеред православних, про що висловився представник Патріярха Атенаґора — Митрополит Еміліян. Він сказав, що як православний він радіє тим, що Католицька Церква розпочала тепер децентралізацію свого правління. Своєрідна синодальна система правління Церквою існувала вже в апостольських часах, що теж і задержалося по сьогоднішній день у Православній Церкві.

Швайцарська пресова аґентура КІПА помістила коментар, у якому говориться, що створення Синоду Єпископів — це тільки скріплення авторитету Папи, який через створення Синоду нічого не стратив із своїх прероґатив. Коментар стверджує, що Синод на основі декрету підлягає "прямому й безпосередньому авторитетові" Папи, а далі "якщо навіть єпископські конференції іменують своїх представників на Синод, то їх вибір мусить бути одобрений Папою. Папа одинокий вирішує про скликання Синоду й іменує секретаря".

Синод Єпископів при Папі напевно відігравати́ме велику ролю, бо це буде безпосередній відгомін цілої Церкви.

о. Ір. Назарко, ЧСВВ

КАРИГІДНА МОВЧАНКА

Святе Письмо Старого Завіту каже, що є час говорити і час мовчати (Проп. 3, 7). Услід за тим каригідне може бути говорення не у властивий час, але й каригідна може бути мовчанка не в пору. І саме про таку каригідну мовчанку оповідає нам св. евангелист Марко. Він каже: "І ввійшов (Ісус) знов у синагогу, а був там чоловік, який мав суху руку. Отож стежили за ним, чи він оздоровить його в суботу, щоб його обвинуватити. І каже Ісус до чоловіка, який мав суху руку: "Стань посередині". А потім до них каже: "Годиться в суботу чинити добро чи зло, спасти життя чи погубити?" Вони ж мовчали. Тоді, поглянув на них гнівно зажурений, що їх серця закаменіли (Мар. 3, 1-6).

I.

Таким чином Ісус хотів втягнути книжників у творчу дискусію на тему зобов'язань, які випливали зі святкування суботи. Ісус своїм питанням заохочував "учених у Письмі" до глибокого передумання цього питання аж до його основ, аж до останніх логічних висновків, які могли б статися нормою на майбутнє у практичному житті. Отже книжників стрінула велика честь і шана: вони могли разом із Воплоченим Словом визначувати напрямні людським думкам, засадам і вчинкам, могли укладати програми миру і щастя для цілого людства. Тут не йшлося вже про самий закон суботи, але про чинну й сталу співпрацю з Божою Мудрістю.

А одначе... гляньмо, як на це зареагувала ця еліта жидівського народу, ця найвища ізраїльська інтелігенція. Всю грізну драму тієї інтелігенції, евангелист замкнув у цьому короткому реченні: "Вони ж мовчали". Мовчали, бо боялися "вийти зі своєї захристії", зі свого усталеного світика приписів і правил; були консерватистами й лякалися всяких змін. А ті зміни таки прийшли понад їхні голови, проти їхніх зусиль і наперекір їхній утечі перед ними. Оповідає дальше св. Марко, що "фарисеї вийшовши з синагоги нараджувалися разом з іродіянами проти Ісуса, як Його згладити" (3, 6). Але навіть убивство Христа не зберегло фарисеїв перед розпадом перестарілих і закостенілих життєвих форм. Що більше, незабаром ця жидівська інтелігенція мусіла трагічно пережити розідрання завіси в святині під час Христової смерти на хресті, пізніше руїну Єрусалиму й святині, а врешті остаточне відкинення Христового запрошення до діялогу про майбутність народу й усього світу.

Цю справжню та історичну драму інтеліґенції ізраїльського народу ми повинні мати завжди на увазі, коли приходиться нам говорити про долю й завдання еліти іншого народу, чи іншої епохи. Причини різних катастроф, нещасть, хаосу та загального неспокою треба найчастіше шукати в тому, що ті, які самі себе вважають "сіллю землі" й провідниками народу, ухилялися від діялогу з Христом на тему життєвих завдань або від передумання найважніших проблем аж до їхніх основ. Драма інтеліґентних одиниць, а вслід за тим теж історія їх відповідальности зачинається тоді, коли ті інтеліґенти мовчать і не дають простолюддю відповіді на важні питання про вартощі, що мають керувати долею світу. "Вони ж мовчали"... В історії людства були та й тепер бувають трагічні моменти каригідної мовчанки, коли ті, які могли народові дати добру відповідь, мовчали мов закляті. Нераз причиною тієї мовчанки був жах перед особистими терпіннями, деколи відсутність якоїсь візії кращої майбутности або недостача заінтересування добром загалу. Але найчастіше причиною тієї каригідної мовчанки є т. зв. умовий (інтелектуальний) консерватизм, якого притаманною питоменністю є відірвання від реальної дійсности, що безустанно розвивається, поступає і збагачується. Таким умовим консерватизмом може бути заражена всяка інтеліґенція: віруюча і невіруюча, католицька, ліберальна й комуністична. Всім найпекучішим питанням сучасности вона буде протиставити мовчанку, але мовчанку каригідну. "Вони ж мовчали". А одначе швайцарський філософ і поет І. Ляватер сказав: "Тільки того можна назвати мудрим, чиї вчинки, слова і цілий стиль життя є завжди ясною відповіддю на ясні питання: чому?" Отже не той мудрий, що мовчить, коли повинен говорити й відповідати.

А питання множаться. Русло людського життя несе на своїх хвилях безліч питань шумливих, рвучких та грізних... Мимохіть пригадуються нам слова героїні одної Шекспірової комедії: "Якщо ти мені не відповіш і то зараз, то я втоплю тебе в безмежному океані питань, грізніших за всі південні океани". Множаться до кінця непередумані проблеми, питання й загадки, а їхню розв'язку заступається тимчасовими компромісами, гіпотезами, мітами, а то й легендами. А з недостачі ясної відповіді родиться неспокій, непевність, понурий сумнів і то в найважнішій ділянці життя, бо в ділянці засад та етичної дії.

II.

Дивне воно, що це діється саме в наш час, у час загально прославленого "поступу, проґресу, розвитку й розцвіту"... Але що ж? Коли навіть саме слово "поступ, чи проґрес" сталося одним із найболючіших питань. Що більше, воно повисло над людством, як меч Дамокля, бо сталося синонімом руїнницької сили. Це ніяка несподіванка для тих, які стежили історію поняття "проґресу" в нашій культурі. Вони вже від давна бачили, що від цього поняття і слова відпадає зміст гуманістичний, духовий, а залишається тільки зміст технічний. Сьогодні дійшло вже до того, що поступ є однозначний із найновішими осягами техніки, бо ті осяги так заімпонували сьогоднішній інтеліґенції, що слово "поступ" вона віддала їм на повну й цілковиту власність.

У чому ж можна обвинувачувати сьогоднішню інтеліґенцію? Нам здається, що в каригідній мовчанці тоді, коли до формулювання етичних засад сьогоднішнього людства, запозичується поняття наскрізь технічні. Для вияснення візьмім один дуже актуальний приклад: дискусію про обмеження народин. Ми певно спостерегли, що ввесь тягар тієї проблеми пересунено на ділянки економічну, соціяльну й евгенічну так, наче б ця проблема з етикою вона не мала нічого спільного. При цьому розуміється менш-більш так: Тому, що сьогодні технічно не можливо запевнити всім мінімум мешканевого метражу, треба всіми технічними способами здержати природний приріст. Або тому, що може заіснувати загроза неможливости виживити всіх людей, деяким людям треба відібрати життя при помочі найновіших технічних винаходів. А число тих людей вираховують спеціялісти від статистики, демоґрафи чи інженери, що досліджують суспільні переміни чи технічне випосаження. Отже інженери, статистики, демографи, спеціялісти від урбаністики, чи економи проголошують нам, що для людини немає на землі місця ні хліба. Та ще й один із сучасних публіцистів назвав це великим поступом і науковим відкриттям.

Тільки одне коротке і ясне питання обведено заклятою мовчанкою. А це питання звучить: "Чи можна вбивати невинну людину? Можна, чи не можна?" Це різке питання відсуває набік усі проблеми мешкання чи поживи! Бо людське життя важніше й цінніше від усіх життєвих обставин. Що є справжнім поступом: убивство невинної людини, хоч би ще й ненародженої, чи прийняття її як вичікуваного гостя? Пригадуємо, що вбивство людей у концентраційних таборах відбувалося теж за засадами найновішої техніки..

Ось на тому полягає вся драма каригідної мовчанки сьогоднішньої інтеліґенції, як суспільної групи: покривання мовчанкою засадничих питань. Ці питання стосуються війни й миру, суспільної справедливости й несправедливости, свободи й гніту, любови ближнього, чи його ненависти.

Українська інтеліґенція покриває мовчанкою, бо не передумала до основ таких важніших проблем як: надприродне життя ласки в душі, дію Св. Тайн, істоту св. Церкви в її новому охопленні, проблему екуменізму в стосунку до православних братів, а навіть таке наскрізь наше питання як: старий чи новий календар? А вже не драмою, але справжньою трагедією є каригідна мовчанка нашої інтеліґенції щодо II. Ватиканського Вселенського Собору. Коли західні часописи переповнені відомостями й реляціями про Собор, у нас — крім католицьких часописів, поза двома-трьома короткими згадками у пресі... стисла мовчанка. Так, наче б ми жили десь на периферіях цього вселенського руху. А сказав св. Августин: "Горе тим, що мовчать про Тебе, Боже, бо при всій своїй говірливості вони є тільки немови".

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАІ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ANDREW TAILORS

Phone: LE 6-0982

The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations,
Repairs, Etc.

1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.

Андрій Наконечний

о. Р. Головацький, ЧСВВ

ДІЯЛОГ СЛУГИ БОЖОГО МИТР. АНДРІЯ З ЖИДАМИ Й НЕ-ХРИСТИЯНАМИ

Після того, як між св. п. Папою Іваном XXIII і Хрущовом наступила виміна привітальних телеграм, серед християнської суспільности зродилося було велике здивування, а то й піднялися голоси критики, мовляв, це "пряма співпраця з ворогами Божими", незгідна з засадами віри. Голоси оті ще й скріпилися, коли Аджубей, зять Хрущова, разом із своєю дружиною відвідав у Ватикані Вселенського Архиерея.

Шістдесят два роки тому посипались були на Митрополита Кир Андрія подібні критики з приводу канонічних візитацій, на яких наш Владика звертався зі словами привітання до Жидів еврейською мовою, або коли нав'язував контакти з громадою Караїмів у Галичині.

Становище своє з'ясував Митрополит у пастирському листі "Про канонічну візитацію" 27 липня 1902 року. Лист цей сьогодні особливо актуальний, бо думки його сходяться з думками Отців II Ватиканського Собору, які власне обміркували і схвалили відповідну конституцію. Митрополит Андрій робить, перш усього, докладне розрізненяння між віруючими не-християнами і невіруючими. До перших належать усі ті Жиди, які визнають і шукають правдивого Бога. Супроти них застосовує Слуга Божий методу т. зв. "привітання з тойрою". При нагоді канонічних відвідин окремих парохій місцева громада наших вірних організувала врочисте привітання нашого Владики. Виступали тоді представники не тільки української, але й польської та жидівської громад, виголошуючи відповідне слово. Жиди ж виходили назустріч Митр. Андрієві зі своєю священною книгою "Тора" (у вимові їдіш "тойра"). На їхне привітання Митрополит відповідав їм еврейською мовою. Згадує про це Митрополит у наведеному вже листі ось якими словами: "При канонічній візитації так буває, що Жиди виходять з тойрою, щоб Архиерея привітати. При цій нагоді звичайно відповідаю на їх привітання короткою еврейською бесідою. — Я міг би мати причину боятися, щоб таке моє поступування не стало згіршенням. Трапилося навіть, що віденські антисемітські часописи піднесли проти мене гострий закид юдаїзування". (ст. 16).

Методу Сл. Божого Андрія, яку ми його словами назвали "привітанням із тойрою", можемо звести до таких точок:

1. При зустрічі з Жидами проповідник мусить використати таку нагоду та звернутися до них із Божим словом, бо тоді має він перед собою "**ближніх** (наші підкреслення), наражених на вічну загибіль" (ст. 17).

2. Проповідь таку треба виголошувати "їх бесідою і їх мовою", бо українська чи німецька — це для Жидів "мова грошевих інтересів", тож і викликає "враження світської промови" (там же).

3. Еврейська мова у проповіді до Жидів — "це єдиний спосіб, щоби представлену правду **наблизити** до душ слухачів". Отже, треба "вдарити в ту **струну** їх душ, у якій (вона) знайде **відгомін релігійного почування**". Саме тому "еврейська мова відповідає тій потребі. Хоч не всі ту мову добре розуміють, то однак усі більш або менш знають декотрі тексти месіянські Старого Заповіту. І якщо в душі когось із них є іскорка релігійного почуття, то вона може розгорітися хіба тільки підо впливом об'явлених слів Святого Письма. Тому — пояснює Владика — я зачинаю від якогось месіянського тексту. — Часто мені траплялося, що той текст був слухачам відомий, одним словом попереджаючи, повторяли його. До тих текстів додаю якісь пояснення в християнському дусі, або й інший текст, який наводить на християнське тлумачення першого тексту. Таким чином я піддаю їм, по змозі, думку вичікування, любови, шукання Месії. Великих овочів не надіюся, досить із мене, якщо якась душа так опущена знайде в моїй бесіді хоч далекий відблиск якоїсь Божої правди та хоч на хвилину застановиться над тими молитвами, що з дня на день повторяє, може, без жадної застанови, в усякому ж разі без тієї застанови" (ст. 18).

Щождо **невіруючих,** то Митрополит Андрій насамперед виходить з тієї загальної засади, "що кожна нитка **християнської любови ближнього,** нав'язана поміж вірним і невірним, може стати, за ласкою Всевишнього, нагодою для їхнього **зближення** до Христової науки" (ст. 18-19).

При тому одначе Митрополит не є "за загальне зближення цілої християнської суспільности до невірних", бо таке зближення вважає він шкідливим "передовсім задля етичних оглядів". Тим то "християни обов'язані **триматися здалека** не лише від усіх людей, що мають **етику противну етиці Ісуса Христа,** але й від усіх, яких товариство могло б **зле впливати** на **їхню віру,** на їх релігійність" (ст. 19).

Все ж таки і до **невіруючих і до великих грішників** "наближаємося тоді і постільки, коли з того зближення не можемо нічого втратити, а вони можуть бути напроваджені **на добру дорогу.** Так як основною чеснотою християнської віри є **любов,** так і любов є **мірою всяких зносин із невірними.** З любови для своїх власних душ уникаємо їх, коли їхнє товариство може нам пошкодити; з любови до нас і до них, уникаючи їх, бережемося ненависти, яка і нам і їм може пошкодити. З любови, врешті, до них **зближаємося,** коли наші душі шкоди не поносять, а їхні душі можуть мати користь навернення або принаймні наближення до навернення" (ст. 19-20).

Слуга Божий Митрополит Андрій, не зважаючи на голоси завзятої критики, послідовно і при кожній нагоді здійснював свою ідею діялогу з не-християнами, знав бо що "такою є практика Церкви Христової від двадцяти віків: проповідники Євангелія застосовуються до людей, що їм проповідують. Це єдиний спосіб — підкреслює він — щоби представлену правду наблизити до душ слухачів" (ст. 17).

У наші ж дні становище сучасної Церкви щодо тих самих справ з'ясував нещодавно Папа Павло VI у своїй першій енцикліці "Еклезіям суам". У ній Вселенський Архиерей викладає істоту "апостоляту діялогу" — розмови з нехристиянським світом. Думки Його Святости в загальному сходяться з думками нашого Митрополита: рушійною силою такого діялогу є **любов;** пізнану правду вона не заховує для себе, але намагається її ширити між інших, поміж людей доброї волі. Любов — це та незвичайна сила, яка вміє перш усього добачати правдиво людське, щоб "людську і земну вартість піднести до надприродного і християнського рівня".

Д-р Михайло Кушнір

ПРОНИКАННЯ ПРАВДИ

Одним із головних, а також одним із найважчих завдань сучасного католицтва — є проблема конечности інтелектуального поглиблення нашого католицтва, порядкування понять довкола одноцілої думкової системи, що випливає з його теологійної й філософійної доктрини.

Кожна доба має свої особливі проблеми, труднощі й небезпеки, тому кожна доба мусить віднайти свою зброю, мусить достосувати свій стиль і методу видобування наверх, маніфестування і здійснювання християнської правди. У добі розходження життєвої практики з голошеними Церквою моральними засадами — приклад Франца з Ассізі та братів його Чину унагляднював інтегральність і чистоту християнських ідеалів. Францисканська реалізація евангельської святости життя була відповіддю на поворотну хвилю морального примітиву раннього середньовіччя, була ствердженням, що можна втілювати в життя те, чого вчить наука евангелія, що постулят наслідування життя Христа є реальний, слушний і формуючий, що він не є відірваний від земської дійсности, але саме для неї й призначений.

На гріхи інтелекту треба було іншої реакції. Гріх ума вимагав інтелектуальної відповіді збоку Церкви. Виникла потреба інтелектуальної розбудови католицької правди, коли філософійні спекуляції заатакували розум для відтягнення його від церковних догм. Щоб оборонити позиції віри, треба було здобути сферу людського розуму для християнських правд, треба було просто схристиянщити ділянку інтелектуального життя. І саме така роля, на тлі потреб і небезпек різних епох, припала св. Августинові чи св. Томі з Аквіну, яких велика любов знання виникала із прагнення щораз досконалішої пенетрації в глибину правди. З інтелектуальних потреб християнства виросло теж монаше діло св. Домініка, щоб уми заражені єрессю Альбігензів пов'язати назад з теологією Церкви. До заблуканого інтелекту треба було трапити інтелектуальним сформулюванням і узасадненням католицької науки. На бунт розуму треба було відповісти погодженням розуму і догми, так досконало усимволізованих в особі Томи з Аквіну, "янгольського доктора". Християнство середньовіччя поглинуло старинну філософію, сучасну арабську й жидівську філософію, створило власну умову культуру та цим твором гігантної синтези запевнило існування християнської цивілізації.

Заблукання нашої доби мають знову головне джерело в інтелектуальних фальшах і тому в ділянці терапії ума лежить велика місія Церкви. Раціоналізм, лібералізм і їх дитя матеріялізм XX-го сторіччя — це селища філософійного блуду, що кидає тінь на цілість життя. Це інтелектуальне зло усунуло теологію, заволоділо умами, стало щоправда моторичною силою великого наукового і технічного поступу, але теж і динамітом, що висаджує з основ устійнену єрархію вартостей християнського світу з його моральною стабілізацією, з його наставленням у всьому на остаточну ціль людини, бо глузд життя не обмежується до тільки земської дійсности, контрольованої людським розумом, Цей глузд сягає дальше і те, що є дальше, вияснює релігія. Без теології не можна уладжувати світу, бо не знається цілі, до якої мають бути достосовані уладження. Духова людська природа має примат над матеріяльною природою людини. Дух хоче жити і мусить жити і від 2000 літ католицькі правди були підставою аспірації до повного життя. Автім матерія і духовість — це щойно частина релігійної дійсности, неначе підложжя виміру надприродности, відкриття людських речей до Божих, нахилення Божества над людськими справами. Людина середньовіччя блудила, грішила, робила злочини, але перевищала нас повною свідомістю, що кожний чин і кожна людська думка або веде її до Бога, або її від Нього відвертає. Ця людина мала "змисл надприродности", мала упрощене, але істотне знання, що над природою є Ласка, яка все, що людське, робить Божим, а відкинена — сатанічним. Те, що було еволюцією по лінії власне цих католицьких правд про ціль життя, про людську природу — було поступом; що зроблено з їх поминенням є процесом творення наосліп, у якому вихопився з руки людини реґулятор, загубилася міра добра і зла. Де ж у такій ситуації шукати критерія для устійнення правного порядку, окреслення доцільности господарського розвитку, чи устійнення єрархії культурних вартощів?

Пізнання небезпеки інтелектуальних фальшів, що керують сучасним життям, було головною турботою папів упродовж останніх 100 літ. Звідси та ціла "біблія"" папської науки про раціоналізм, лібералізм, соціялістичний чи комуністичний матеріялізм, про гітлеризм, фашизм, про доктрину виховання, про християнську державу, про демократію і міжнародне співжиття.

Лев XIII, від якого починається нова ера історії Церкви, це не тільки ініціятор суспільних реформ, оборонець робітничих мас перед наслідками ліберальної капіталістичної економії, але це передусім папа, який зрозумів філософійне джерело зла і тому реституював вартість католицької філософії. Є це доконання революційного значення, бо воно зміняє обличчя католицизму, окреслює нове велике його завдання в майбутності, підготовляє католицизм до ставлення опору інтелектуальному ворогові, до відповіді потребам нової епохи з переходовими ціхами, епохи, яка все ще триває, в якій ми живемо, в якій вирішується хто перебере інтелектуальну керму світом.

Лев XIII, привертаючи значення ролі Томи з Аквіну, його синтези розуму і віри, філософії і теології, при одночасному ясному окресленні меж, устійнив для католицького життя неначе нову гармонію постуляту побожности і постуляту доктрини, постуляту девоції і знання. В цьому є схоплення типу сучасного католицтва і його програми виховання людини, що має побіч чеснот християнського життя також інтеґральний католицький світогляд. Такій цілі служить, між іншими, велика папська ідея католицьких університетів. Є це мобілізація інтелектуальної енергії католиків до боротьби з антихристиянським знанням і наукою, до створення — подібно як це зробило християнство середньовіччя — власної католицької духової культури.

Д-р М. С.

НОВИЙ ЖИТТЄПИС МИТРОПОЛИТА АНДРІЯ

На марґінесі книжки о. Королевського про Митрополита Андрея Шептицького "Metropolite Andre Szeptyckyj", 1965-1944. *Рим 1964. Праці Українського Богословського Наукового Товариства, том XVI-XVII (401 стор. тексту).*

З великою цікавістю беремо до рук працю о. К. Королевського, бо автор — це ж приятель Митрополита, що знав його родину і середовище та мав доступ до безлічі документів. Родом Француз (дійсне прізвище Іван Франсуа Жозеф Шарон), син ветеринаря, дуже здібний, ще як студент захопився грецьким обрядом, а згодом також російською версією візантійського обряду та рішився пожертвувати своє життя ідеї з'єдинення Сходу з Римом, висвятився на священика східнього обряду, зміняючи своє ім'я на Кирила та приймаючи прізвище Королевський. Спершу працював під юрисдикцією мелхітського патріярха, як науковець. Із думкою посвятитись апостолятові в Росії, пробив заходи дістатися під юрисдикцію Митрополита Андрія Шептицького, що леліяв великі пляни апостольські на Сході. Митрополит, не маючи змоги вислати його до Росії, доручив о. Королевському наукову працю в Римі: зібрати матеріяли про Йосифа Велямина Рутського (1614-1637) із метою розпочати беатифікаційний процес Рутського.

Отець Королевський перш за все науковець, що глибоко зацікавлений у тонкощах обрядових, з уваги на потенціяльне навернення Росії,—де було упередження до "уніятської" форми обряду в Галичині — виступав сам гостро проти неї так, аж це викликало критичні уваги Митрополита Андрія Шептицького, як сам о. Королевський до того признається. З увагою, зосередженою на чистоту обряду, він критикує обрядові форми "уніятів" у творі "Уніятизм" (ст. 328) та їхні релігійні практики, прийняті на синоді 1720 р. в Замості, забуваючи про те, що католик-християнин практично мусить жити надбанням цілої Церкви. Застій у ній це смерть. Думаю тут про почитання Серця Христового, що є насправді в нас формою старинного почитання рани Боку Христового в нашому обряді.

Це правда, що на Сході (і в нас) загал прив'язує вагу перш за все до форми, а не до змісту, але це й корінь зла. Абсолютно замало було в минулому праці над поглибленням релігійного розуміння і це треба справляти. Обрядові звичаї ж еволюціонують згідно з духом часу. Ми це бачимо тепер у добі Другого Вселенського Ватиканського Собору. Не має рації о. Королевський, коли бажає заводити в нас старі у Московській Церкві і на Закарпатті задержані форми. Це є речі, які напевно не притягнуть до нас нікого ззовні, а практикуючим справляють чимало клопоту.*)

Психіка модерного католика, щоправда, не так звертає увагу на форму як на зміст та боляче переживає всяку заскорузлість, хоч би вона як естетично виглядала. Це нонсенс виступати проти культу Христового Серця і не треба забувати того, що скрізь в епархії Митрополита Андрія Шептицького і в самій же катедрі св. Юра відбувалися в червні богослуження до Христового Серця ранком і ввечір, отже не тільки в оо. Василіян, бо ж Митрополит Андрій мав глибоке розуміння потреб вірних і ніяк не був формалістом, хоч і як дбав про красу обряду.

Я не підозріваю автора про злу волю; о. Королевський безумовно був дуже тонкої культури і прив'язаний до Риму, але як чужинець не відчув того, що, нпр., люди переживали на Холмщині підчас московських переслідувань за "уніятську" форму, яку він теж засудив.

Русофіл, як переважно всі Французи, яких потягає екзотика Москви, хоч намагається о. Королевський об'єктивно характеризувати Українців, представляючи діяльність Митрополита Андрія Шептицького, деколи насвітлює й суб'єктивно. Родинне середовище, молодість та історію покликання, а відтак піднесення до епископської гідности в 1900 р., подорож до Св. Землі та покликання на митрополичий престіл у Львові Андрія гр. Шептицького — автор обговорює у трьох перших розділах.

Дальше говорить про душпастирську, виховну й культурну працю Владики та його заходи в Римі, про допомогу еміґрації в діяспорі, про першу світову війну та про його місійну дію в Росії. Багато уваги автор присвячує організації монашого життя Студитів та розгляданню формацій східніх віток монаших чинів у латинників. Тоді переходить до справи літургійної реформи у нас.

Відтак переповідає автор діяльність Митрополита в останніх роках його життя, зокрема в часі другої світової війни. Дванадцятий і останнаій розділи присвячує ліквідції Української Церкви в Галичині.

Отець Королевський, сповняючи ролю кореспондента, а часом і секретаря нашого Митрополита, зібрав майже все його листування та мав у своєму посіданні чи не одинокий примірник щоденника гр. Софії, матері Митрополита, твір, що є дуже поважним документом до історії покликання у Романа Шептицького.

Монографія видана Богословським Товариством, не є першою працею автора про Митрополита, бо вже 1920 р. о. Королевський надрукував у Василіян у Ґротта-Феррета життєпис Митрополита. Сорок літ знайомства і приязні з Митрополитом сповняють о. Королевського великою пошаною для особи Митрополита Андрія. Праця вченого Француза вартісна тим, що дає багатий матеріял до історії нашої Церкви та до унійних змагань Митрополита. Однак у французькім друкованім тексті є дуже багато граматичних чи пак ортографічних похибок, які необхідно справити та долучити коректу разом із 62 нотатками, що їх пропущено та документами ч. VIII і ч. IX. У списку розділів недостає також V, VI, VII і VIII.

ЧИ ВИ ВЖЕ НАДІСЛАЛИ НАМ СВОЮ ПОЖЕРТВУ?

---

*)О. Королевський, закидаючи нашим обрядовим формам гибридизм (мішання різних видів чи рас), сам каже щодо наших літургічних видань, які видано в 1940-их роках у Римі, таке: "У цих різних виданнях рішилося порівняти поміж ними версії текстів і вживати (поважати) читання (лекцію) Русинів кожний раз, коли їх передання було однозгідне й постійне: в іншому випадку це московський текст який переважив" (ст. 34). — Ред.

Ю. О.

ПАМ'ЯТІ ПРЕЗИДЕНТА ЗОУНР Д-РА ЄВГЕНА ПЕТРУШЕВИЧА

4 вересня 1940 р. українська громада в далекому від батьківщини Берліні, відпровадила з великим сумом свого провідника президента Західньої України, на вічний спочинок.

Доживав він свої послідні хвилини життя серед крайне невідрадних обставин, бо, посвячуючись всеціло справам свого народу, не дбав про матеріяльне забезпечення, до того ж його одинокого сина зліквідувала гітлерівська машина. Наприкінці життя одиноким опікуном та приятелем Президента був о. прелат д-р Петро Вергун, Апостольський Візитатор Українців-Католиків Німеччини.

Похорон відбувся в Берліні — не гули барабани, не віддавала почести геройська Армія своему Вождеві, спочив самітний і опущений на чужині. Відвідуючи Його гріб перед закінченням другої війни, я бачив: на гробі був поміщений тимчасовий дерев'яний обеліск із написом: "Тут спочиває Д-р Євген Петрушевич Президент Західньої Української Народньої Республіки". Та з бігом часу цей пам'ятник зник і невідомим стало місце могили. Доперва Товариство Українських Правників у Торонті відшукало могилу, впорядкувало й поставило новий пам'ятник. Кожного року від цього ж товариства в роковини смерти, появлявся вінок цвітів, а в день 100-річчя від дня народин Президента, покладено вінок із написом на ленті: "Поклін Тобі від Галицької Землі".

Відбуваємо Листопадові свята, але все якось забуваємо пом'янути Президента.

Його життєвий шлях це боротьба, це посвята себе всеціло народові, це національно політична боротьба безкомпромісовим оборонцем долі й недолі свого народу.

Та ось кілька слів про його діяльність:

Народився в Бужську 3-го червня 1863 року в священичій родині, нащадок боярського роду. По укінченні правничих наук, отвирає адвокатську канцелярію в Сокалі. Згодом переноситься до Сколього, своєю обороною населення та організаційним хистом здобуває всенародню пошану та стає вкоротці послом до парляменту, а згодом послом до галицького сойму.

В соймі зі своїми співтоваришами послами провадить неперебірчиву боротьбу, застосовуючи обструкцію, яка довела до перемоги. Та вибухає війна, безправства воєнного часу, евакуація населення.

Президент д-р Євген Петрушевич

Невдача центральних держав доводить до творення нових національних держав на руїнах австрійської монархії. Проект створення федерації держав не вдався. Д-р Петрушевич, як голова Української Парляментарної Репрезентації, отже провідник української політики, щоб не допустити до реалізації цісарського маніфесту, складає в парляменті державноправну декларацію, вимагаючи відновлення Галицько-Волинської Держави та протестуючи проти злуки українських земель із Польщею. 16 жовтня 1918 р. появився цісарський маніфест про створення федеративної австрійської держави. 18 жовтня 1918 р. зібралася у Львові наперед підготована українська Конституанта, зложена з послів до парляменту та сойму галицького й буковинського, церковної Єрархії та делеґатів політичних партій. Українська Національна Рада проголосила створення Української Держави з усіх українських земель Австро-Угорщини та вибрала своїм президентом д-ра Євгена Петрушевича. 1-го листопада перебрано владу, чим закріплено українську державність. Та вибухає польсько-українська війна.

Молода держава, не маючи признання, ані допомоги сильних цього світу, та маючи проти себе кількох противників, упала. Болюча втрата Львова, наслідком опанування ворогом головного вузла транспорту, була одною з причин невдачі. Боротьба переноситься за Збруч. Геройська Армія жене большевиків та добуває Київ, але не закріпила своєї добичі, бо різні обставини на це не дозволили... Армія знеможена походами, боями, без заосмотрення, попадає в найгіршу небезпеку, лягає хвора на тиф. Епідемія тифу робить армію небоєздатною.

Д-р Петрушевич по умові, заключеній із Гол. Отаманом Петлюрою, дав наказ армії перейти Збруч та включитися до Армії УНР, щоб рятувати соборність України, яка вже була тільки на вузькому відтинку над Збручем. Однак знову обставини склалися не так, як наміряв д-р Петрушевич.

Наступає повний провал. Те все примусило президента виїхати за кордон. Тут у Відні за посередництвом Митрополита Андрія уряд складає на руки Свт. Отця Венедикта XV присвяту долі своєї поневоленої Батьківщини Христовому Серцю. Тут у Відні творить новий уряд, що веде дипломатичну боротьбу за самовизначення Батьківщини. Коли ж Антанта станула по стороні ворогів, Президент розв'язує уряд, примушений перенестися до Берліна. Звідси то висилає звернення до урядів у справі батьківщини, але відчужений складними політичними подіями, позабутий своїм народом, умирає 29 серпня 1940 р. як політичний еміґрант, на чужій землі.

Відзначаючи Листопадові Дні, пом'янімо Його, бо він своє ціле життя боровся за кращу долю Батьківщини.

ДЖЕРЕЛА:

Сидір Ярославин: Визвольна боротьба на Західньо-Українських Землях.

о. І. Сохоцький: Будівничі новітньої української державности в Галичині.

ІСТОРІЯ УГА. Отаман Льобковіц: Похід на Київ.

Євген Яворський: Вожд 100.000 Армії.

Ген. Удовиченко: Україна в війні за державність.

Д-р Л. Цегельський: Від леґенд до правди.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.

Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

19-го жовтня 1965 року на 82 році життя
відійшов у вічність

Д-р СТЕПАН ВИТВИЦЬКИЙ

президент
Української Народньої Республіки.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

†

о. Митрат Яків Перрідон

Дня 2-го вересня ц. р. згинув в автомобільному випадку, проживши 65 років, бл. п. о. митрат Яків Перрідон, генеральний вікарій Апост. Візитатора Українців у країнах Бенелюксу та Скандинавії.

О. Перрідон, Голяндець по національності, після стрічі з Митрополитом Андрієм Шептицьким, відчув не тільки бажання стати священиком, але посвятитися унійній праці. Тому іде в Україну, щоб відбути там богословські студії та стати в 1928 р. священиком. Від хвилини свого висвячення працює він у Львові як префект і ректор Малої Духовної Семінарії до 1937 р., доки польський уряд не змусив його покинути Львів.

У західній Европі, оставшись надалі нашим священиком, він віддав усі свої сили душпастирському служінню українській еміґрації, як теж збагатив нашу Церкву поважним майном. Займався він теж науковою та письменницькою працею.

Похоронні Богослуження відбулися в Роттердамі, де похоронено о. Перрідона на вічний спочинок у його рідній землі.

В особі пок. о. Перрідона українська спільнота втратила великого й заслуженого працівника.

Вічна Йому Пам'ять!

МОЛІМСЯ ЗА ЖИВИХ І ПОМЕРЛИХ!
НАЙКРАЩА МОЛИТВА —
ЦЕ СЛУЖБА БОЖА!

Казимир Грицина

БІЛЯ ПАЛАТИ МИТРОПОЛИТА А. ШЕПТИЦЬКОГО В 1940 РОЦІ

Із приходом большевиків у 1939 р. Отець Ігумен Климентій Шептицький зарядив, що я маю провадити лікарський консум при Народній Лікарні у Львові. Я обняв місце по Покрові. Кінець 1939 і початок 1940 р. був тяжкий щодо харчів. Ревізійна Комісія Консуму сказала мені, що вони не хочуть знати, як я це буду робити, але щоб я це робив, а саме, щоб я з тих приділів, які сл. п. дир. О. для консуму закуповував, приділював для Митрополичої Палати та декого з духовних у св. Юрі чи у Львові. Мені два рази не треба було цього говорити. І от з цеї причини я часто бував у Святоюрських будинках, особливо ж у Митрополичій Палаті.

Звичайно йшов я просто до кухні, щоб не тратити часу на вичікування при брамі, бо служба в палаті і так досить мала праці, хоч вони дуже радо мене бачили. Одного разу були б мене пси роздерли. При Палаті були великі пси. Вони як звірята "не знали" моеї місії, то й уїдали злюще на мене. І раз скочили на фіртку й відімкнули, але щастя, що сестра (кухню провадили СС Василіянки) вибігла в час. Мав я доброго страху. Добрі часи: бійся міліції, бійся НКВД і бійся псів! Сестри мені говорили, що в пості, коли вільно їсти набіл, Митрополит відмовляється від масла, а через те і ціла Палата не їла його, а заощаджене масло посилали для дітей судових радників чи адвокатів, які за большевиків були вйняті з-під права.

Чому судді й адвокати були позбавлені прав, не знаю. За Польщі, коли була судова розправа питав суддя обвинуваченого, чого собі бажає, а він каже: справедливости. Суддя каже: у нас нема справедливости, тільки параграфи. А за большевиків мій начальник суддя хотів поставити мене на своє місце, через що я не спав кілька тижнів, бо він віднісся до Нар. Ком. Юстиції в цій справі, але заки рішення прийшло, на щастя мене звільнили з праці. Перед тим я кажу йому: як я буду судити, коли я на судействі не розуміюся? А він мені каже: "Нащо вам розумітися, подивитеся до кодексу і вимірите кару за тією статтею, за якою стоїть обвинувачення!" Ну, а як він невинний? "Ми не маємо уневиннювати, ми маємо судити". Чи не подібне воно до першого і яка ріжниця, а чому судді й адвокати були позбавлені прав, не знаю. Добре говорили: коби підсудний, а стаття знайдеться.

Але й наші добрі селяни спішили з харчами до Палати. Перед Різдвяними Святами 1940 р. якась наша селянка, аж із Рогатинщини принесла всякої всячини. Яка вона була рада, що по дорозі її ніде ніхто не перечіпив і не відібрав. Варт було бути в її серці. Аж сяяла. Це дуже приємно робити другим добре. І тут у Канаді роблять люди багато доброго і багато пакунків посилають собі "взаємно" перед святами. Чому я взяв у знаки наведення слово "взаємно?". Бо коли ви одержите дарунок, а самі не пішлете тим, що вам прислали, то більше не дістанете. Будьте певні. Отже, що то за жертвенність?

Христос казав, давайте тим, від яких не сподієтеся дістати. А цим якраз визначалися наші добрі селяни чи міщани.

Раз іду до Палати, але таки до брами, бо мав якесь діло до Отця Ігумена. Якраз вийшов із Палати ґазда, так може яких 60 років. По полагодженні моеї орудки виходжу і ще його застаю, як ходить попід Палату з плетяком (рід батога) та журиться. Поздоровляю його і заходжу в бесіду. Він із Рогатинщини. Приїхав з жінкою, яка ще є в Митрополита. Він теж був. Дуже зворушений. Журиться "із чого Вони, себто Митрополит і всі, що в палаті, тепер будуть жити, коли ці нехристи все сконфіскували".

Поляки перед війною наложили великі податки на митрополичі добра. А большевики як прийшли, то сконфіскували всі митрополичі добра, церковні і парохіяльні. Але помимо цього жадали від Митрополита заплати податків. Митрополит зібрав усе, що було дорогоцінного і відіслав до Податкового Уряду. Цього нарахували на 20 тисяч. А що податок був далеко більший, то приходили і шниряли по палаті, чи нема ще чого, щоб забрати. Таких драконських законів, то хіба і за фараонів не було.

На весні 1940 р. Слуга Божий Митрополит Андрій і Ісповідник Віри Владика Никита Будка давали богословські виклади у палаті для кількох питомців. Від оо. Студитів було трьох чи чотирьох. Між ними і я. І от під час викладів Великий Митрополит говорив нам багато цікавих речей. Оповідав, що багато людей зі сходу відвідує палату. Ну і розуміється, що заходять на бесіду довшу чи коротшу до Митрополита.

Раз бачив я, чекаючи на Отця Ігумена у вестибюлю, як від Митрополита йшов якийсь червоноармієць, але такий був зворушений, що не бачив сходів і був би впав. А хто ставав перед Митрополитом, то мусів бути зворушений. Це була неземська постать. Добрі очі, з яких била благородність, проникали вас наскрізь. І все таке миле обличчя!

(Далі буде)

Г. Кійт Честертон

СИНІЙ ХРЕСТ

(Продовження)

Він висів на станції Ліверпул-стріт, усетаки свідомий певности, що досі злочинця не проґавив. Тоді пішов до Скотленд Ярд опреділити свое прибуття та запевнити собі підмогу на випадок потреби; далі закурив свіжу цигарку та вийшов на довший прохід вулицями Лондону. Коли так проходив вулицями й майданами в околиці Вікторія, нагло звільнив ходу й зупинився. Це був чудовий тихий сквер, типовий для Лондону, повний несподіваного спокою. Високі поверхові будинки навколо, виглядало: колись багаті, тепер вилюдніли; сквер поріс у центрі чагарником та скидався на якийсь зелений острів на Спокійному океані. Один із його чотирьох боків був набагато вищий від трьох інших, мов якийсь подій; а лінія цього боку була зломана одніею з тих подивугідних несподіванок Лондону — ресторaном, що мов приблукався туди з Сого. Це був незмірно атрактивний об'єкт, із карлуватими рослинами в діничках та подовгуватими віконцями в цитриново-жовті й білі смужки. Височів особливо над вулицею, на лондонський спосіб чогось скомбінованого з різних клаптиків; прогін сходів простягався з вулиці назустріч фронтовим дверям, сливе в такий спосіб, як вогнева драбина простягається до вікна на першому поверсі. Валентин пристанув, курячи цигарку, напроти фронтово-білих смужок та довго їм приглядався.

Найбільш неймовірна річ у чудах та, що вони таки діються. Декілька хмарин на небі сходяться яскравим образом в людському оці. Якесь дерево серед непевної мандрівки виростае з-посеред краевиду докладним і виробленим у формі знаком запиту. Власними очима бачив я сам такі речі протягом останніх двох років. Нелсон умирае в момент перемоги; а якийсь Ввіліямс зовсім випадково вбивае другого на прізвище Ввілімсон; воно звучить наче якесь синовбивство. Коротко: в житті існуе чинник зачарованого збігу обставин, що його люди прозаїчні можуть постійно недобачувати. Як це добре висловлене в парадоксі По, мудрість повинна завжди розраховувати на непередбачене.

Аристид Валентен був непроникненним Французом; а французька інтеліґентність особлива й виключна. Він не був "думаючою машиною"; це ж бо безглузда фраза модерного фаталізму й матеріялізму. Машина ж е машиною саме тому, що не може думати. А він був людина думаюча та рівночасно звичайна людина. Всі його чудові успіхи, що скидалися на якісь чари, здобував він тяжкою логікою, при яснім хлопськім розумі Француза. Французи електризують світ не тим, що починають якийсь там парадокс, а тим, що здійснюють звичайні правди. Як ось, нпр., здійснюють французьку революцію. Але саме тому, що Валентен розумів значення розуму, знав він теж і межі розуму. Тільки людина, що не знае нічого про двигуни, говорить про моторизм, поминаючи бензину; тільки людина, що не знае про розум, говорить про розумування без сильних, безсумнівних первозасад. Тут Валентен не мав сильних первозасад. Флямбо заподівся десь у Гаріч і, якщо він був узагалі в Лондоні, то міг там же бути кимнебудь, від волоцюги трампа десь там на Вімбледон Коммон, кінчаючи ж церемоніером готелю Метрополь. Беручи до уваги цю голу правду: повного незнання, Валентен мусів мати свій власний погляд та методи.

У таких випадках він ураховував непередбачене. У таких випадках, коли він не міг іти вслід за розумово певним, він ішов холоднодбайливо за нерозсудливим. Замість іти на властиві місця — банки, поліційні станиці, місця зустрічей — він ішов систематично в невластиві місця; стукав до кожного порожнього дому, розглядав кожний закапелок, заходив у кожну вуличку, завалену сміттям, завертав у кожний провулок, що тільки відводив його безпотрібно від шляху. Свій божевільний курс обороняв він зовсім логічно. Казав, що коли хтось мае напрямний ключ, то це найгірша дорога; та коли взагалі хтось не мае провідної нитки, то це найліпший спосіб, бо саме так мае можливість, що яканебудь чудернацька річ, яка зверне на себе увагу переслідувача, може бути тією ж, що вже звернула була увагу переслідуваного. Людина мусить звідкись починати, то найліпше вже починати там, де інший міг закінчити. Щось було в цьому прогоні сходів до склепу, щось було такого в мирі й витонченості ресторану, що розбудило дивно-романтичну зацікавленість детектива та казало йому рішитись на удар навмання. Пішов сходами угору, сів при вікні й казав дати собі чашку чорної кави.

Перейшла була вже добра половина ранку, а він іще не снідав; залишки снідань інших валялися на столі мов пригадка на його власний голод; то й, добавивши ще до свого замовлення варене яйце, він узявся півсвідомо солодити свою каву, думаючи ввесь час про Флямбо. Нагадував, як то Флямбо висмикнувся погоні раз через пару ножичок до нігтів, а раз через вогонь у хаті; раз через те, що прийшлося йому доплатити за листа, а раз як підманув людей поглянути через далевид на комету, що мала б знищити світ. Мав свій здоровий розум детектива нічим за гірший від розуму злочинця, що й було правдиве. Але й уповні здавав собі справу зі свого некорисного пункту виходу. "Злочинець це творчий мистець; детектив же тільки критик", сказав собі з квасною усмішкою, підніс помалу чашку до уст, та зараз же її поставив: він її посолив.

Глянув на посудинку, з якої насипав був сріблистого порошку: це була напевно цукорниця; призначена на цукор так, як пляшка шампанського на шампанське. Здивувався, чому в ресторані мали б тримати сіль у цукорничці? Розглянувся, чи немає там якихось більше правовірних посудин. Так, були дві сільнички, зовсім повні. Можливо, що й сільнички мають якусь спеціяльність? Скоштував: у них був цукор. Тоді кинув оком по ресторані з оновленим інтересом, щоби переконатися, чи немає там більше слідів отого особливого артистичного смаку, що насипає цукор до сільничок і сіль до цукорничок. За виїмком дивної плями від якоїсь темної течі на білій тапеті одної стіни — цілий закуток виглядав чисто, весело й пристойно. Подзвонив на кельнера.

Коли той послугач прибіг, розкуйовджений і з трохи ще каламутним зором у таку вчасну пору, детектив (якому не бракувало розуміння до простіших форм гумору) попросив його скоштувати цукру та переконатися, чи відповідає він високій репутації готелю. Вислід був такий, що кельнер нагло зідхнув і зовсім пробудився.

(Продовження буде)

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

Із тераси над портиком я бачив, як долиною барвистий людский вуж, то пучнявіючи то знов худіючи, протискався вузькими й крутими вуличками. Понад ним ішли крики і свисти, що ставалися голоснішими вміру того, як похід наближався. Не був він надто великий: напереді йшли стражники, що криком прочищували дорогу, а коли це не помагало, били киями. За ними поважно, в достойності своїх рогатих завоїв, пурпурових плащів, ефодів, золотих ланцюгів, ішли священики, рам'я в рам'я зі старшиною Великої Ради. Зараз потім вели Його. Був оточений воїнами, які водночас подвійним кордоном спиняли верескливу й неспокійну галайстру.

Була це міська голота, привикла збирати окрушини з багатого, священичого стола. Ці люди зроблять за гроші все, що схочете. Тепер ішли й вигукували проти Вчителя. До них приеднувались різні пройдисвіти, яких знайдете навіть у такій ранній годині.

Але коли похід минув міст і ввійшов на подвір'я святині, галайстра що становила його, просто розчинилася серед густого моря прочан, що зійшлися тут купувати жертовні звірята й міняти гроші. Гидка торговиця, яку Він порозганяв, відросла, як відростає кропива або будяк. Похід, що пробивався силою, звернув на себе загальну увагу. Тисячі людей почали протискатися до нього. І зараз ворожі вереск і свисти конвоїрів Учителя приглушили повні подиву голоси тих, що раптом спостерегли Пророка з Галилеї, зв'язаного й оточеного воїнами. Мені здавалося, що в цій суматосі чую крайне обурені голоси галилейських хлопів. Це отверезило мене. Перед годиною, покидаючи дім Каяфи, я був переконаний, що доля Вчителя вже припечатана. Але тепер віджила в мені нова надія. Йосиф не мав правди — думав я. Що з того, що Синедріон видав присуд, а навіть і Пилат — це ще не все! Існують також люди, які кілька днів тому називали Вчителя Сином Давида. Галилейці не дадуть свого пророка! Швидко зійшов я наділ. Моя слабість зникла: я був готов до нової дії, до нової боротьби за життя Вчителя. Такі самі хвилини віднови енерґії приходили до мене в часі недуґи Рути. Я пропихався силою до походу, який потягнувши зі собою велику юрбу, помалу обходив святиню. Я розпихав людей. В одній хвилині зачепив я полою плаща стільчик якогось міняйла і гроші з брязкотом посипалися на кам'яні плитки. Крик гніву й обурення прогомонів у

мій бік — хтось гнівливо викрикував моє ім'я. Але я не відвертався. Все таки ніколи я не дігнав би чола походу, коли б не прийшла мені думка скоротити собі дорогу й перейти крізь подвір'я вірних. Тут було пусто: І прочани і жертводавці тиснулися до воріт, щоби продістатись назовні. Людська хвиля винесла мене на другий бік святині, якраз під мури грізної піраміди Антонії. Тут я мав змогу приєднатися до походу. Ідучи разом з іншими, я ловив нашвидкоруч уривані шматки речень:

— Галилейця зловили... В ночі... Не дасться їм! Цілий Синедріон... Прокляті сини Вета! Куди вони Його ведуть? Робив чуда, уздоровлював... Причарував воду в Овечій саджавці! Пусте! Це Месія! Хулиш, коли таке говориш... Це великий, добрий Учитель... Ні, це грішник! Але якщо це Месія? Побачите — Він не дасться їм! Ходім подивитися... А що на це Римляни? Коби знов не схотіли громити киями!

Римляни мабуть занепокоїлися походом і його гамором, бо коли ми наближились до Антонії, я почув гострі звуки рогів і бубнів, що розлягалися внутрі кріпости. Перед воротами зустрів нас потрійний ряд леґіонерів у шоломах натягнених на очі та прихованих за заслоною щитів, що стикалися зі собою. Вихилившися з вікна над воротами старшина залоги, геґемон Сарк, приклав руки до губи і крикнув:

— Станьте! Коли ви не бунтівники, спиніться. З чим приходите?

Похід разом із юрбою, що приєдналася до нього, влився в тісну вуличку, що вела до кріпости. Провід походу, зложений із членів Синедріону, спинився на поклик геґемона у віддалі кількох кроків перед рядами війська. Але ніхто не міг відповісти Саркові на його питання, бо крики й суматоха не дозволяли на це: завжди нові громади приєднувалися до задніх рядів, питаючи про причину збіговища, висловлюючи верескливо свої думки, викрикаючи одні проти Вчителя, другі — проти священиків, врешті інші — а цих було найбільше — проти Римлян. Пам'ять про римські побої постійно жива в місті, а ненависть до Пилата спалахує при першій-ліпшій нагоді. В юрбі, як я помітив, крутилося чимало фарисеїв, вони в першу чергу втискалися поміж Галилейців і щось швидко говорили: я присягнув би, що переконували їх про провину Вчителя. Забита людьми вулиця гуділа, немов би її нищила пожежа. Коли це тривало довший час, я помітив, що равві Йонатан сказав щось до одного з молодших хаберім, а цей виліз на рамена інших та вигукнув у глибину вулиці:

— Цитьте! Цитьте! Первосвященик хоче говорити!

До чого дійшло: втихомирюємо нарід, щоб садукеї могли промовляти! Гамір ущух. Я почув храпливий, переходом у задишку, голос Каяфи:

— Ми прийшли до достойного прокурора з важною справою. Ми привели йому Бунтівника, який приготовляв заговір. Іди, геґемоне, і попроси прокурора, щоб став на твоєму місці і зволив нас вислухати. До замку ми ввійти не маємо змоги, бо, як знаєш, маємо завтра наше велике свято і годі нам у тому часі входити до дому чоловіка іншої ніж наша віра...

Сарк не мав часу відповісти, коли в недалекому вікні несподівано появився Пилат. Стояв на широко розставлених ногах із схрещеними на грудях руками. Мабуть п'яничав уночі, бо під очима мав важкі мішки, а обвислі губи надавали устам вираз несмаку. Зрештою в цілій його постаті було видно злість, як у того, хто встав лівою ногою і тільки шукає нагоди показати свій гнів. Зразу прийшла мені думка, що Пилат не забув також минулорічної історії і своєї перемоги, як мабуть не забув давніших невдач. Для тієї людини, затроєної безнадійністю, пімста мабуть була свого роду розвагою — може навіть узагалі надавала змісту життю. Мовчав і мабуть прижмуреними очима оцінював кількість приявної юрби. Каяфа кивнув, а тимчасом воїни брутально тягнучи ланцюг і мотуззя, привели В'язня перед фронт юрби. Пилат переніс зір з людей на прибраних членів Синедріону, потім на постать Учителя. Відізвався злобно:

— Ви привели Його на мій суд? Бачу, ви не чекали на моє слово. Цей Чоловік ледве живий...

Казав правду. Продовж тієї останньої ночі Вчитель стався тінню самого себе. Обличчя було покрите червоними плямами від ударів і брудними слідами куряви, що змішалася з потом. Праві вилиці набрякли і здеформували лінію носа. Розкуйовджене, обсипане порохом волосся, лежало безладними жмутами. Жалюгідно виглядала борода, яку прибічники первосвященика мусіли шарпати й виривати повними пригорщами: була подібна до одної бурої мішанини тіла, крови й волосся. Губи мав розхилені, чорні й сухі; засохла кров у кутках уст надавала їм виразу страждання. З-під покритого болотом чола визирали з трудом очі, вже не бурі, але чорні мов два малі віконця, отворені на беззоряну ніч...

— Це великий злочинець — відізвався Йоната. — Коли б не був ним, ми б не привели Його до тебе.

— Якщо стільки зла накоїв, ви повинні були б самі його осудити — чути було насміх у голосі згори.

— І ми осудили його — сказав старий Аманія. — Згідно з нашим присудом він заслужив на смерть. Але нам, достойний прокуроре, годі виконати такий присуд...

— Розуміється, що годі — докинув. — У цілій Юдеї тільки я рішаю про людське життя. — Ваш присуд зовсім мене не обходить — продовжував з'їдливо. — Я сам вирішу, що з Ним зробити. Покличте Його! Цей Чоловік ледве дихає! — сказав гнівно, дивлючись як Учитель, штовхнений воїнами, впав на землю. — Хочете, щоб я судив того, кого ви раніш замучили? Що Йому закидаєте?

— Читай — сказав Каяфа до одного з левітів. Я відчував, що первосвященик кипить усередині, боляче вражений образливими словами Пилата. Справа водопроводів розділила раз на завжди цих двоє людей, що довгий час жили в приязні.

Левіт підніс угору папір. Почав читати, наче співав псальми:

"Первосвященик Пресвятого, Якого ім'я не годиться людині вимовляти, Йосиф Каяфа, син Вета, по нараді з найдостойнішими і наймудрішими священиками, вчителями, знавцями права й Закону в Ізраїлі, вирішує, що Ісус син Йосифа, наґара з Назарету, провинився проступком, накликуючи людей не платити цезарові належних податків..."

— Це брехня! — перервав читання Пилат. — Я знаю сам, хто платить податки, а хто їх не хоче платити!

— Читай далі — сказав Каяфа голосом, крізь який пробивалася придушена фурія.

— А далі — продовжував левіт — Він провинився підбурюванням народу і проголошенням себе королем Ізраїля...

— Королем? — гнівна нестерпність перемінилася в палке кепкування: — Ох, це ж свого короля ви привели сюди до мене. Коли це так... Осудім Його! — сказав до стоячого поруч сотника: — Приведи но сюди цього короля...

Римські жовніри взяли мотуззя з рук стражників і потягнули Вчителя на велике, вилужене барвистими плитами подвір'я. Тим часом служба винесла Пилатові престольне крісло і розіп'яла над ним заслону з багряного полотна. Я бачив здалека, як Пилат засів на своєму троні, якого високе оперття проходило в плюгаву форму римського орла. Поруч стояв ліктор, а біля ліктора скриба, що записував зізнання. Я не чув слів, але з рухів Пилата можна було догадатися про зміст розмови, що йшла поміж ним і Вчителем. Пилат зразу щось розпитував, але Ісус наче не чув його слів, бо Римлянин повторив кілька разів свої питання. Потім прокурор повелів скрибі щераз відчитати присуд Синедріону. Знову спитав, показуючи на папір і цим разом Учитель сказав щось, але таким способом, що Пилат тільки погірдливо підніс рамена, наче б його, питали про якусь недоречність. Знову кинув якесь слово, похилившись у сторону В'язня, який цим разом відповів йому кількома реченнями. Почувши їх Пилат подався дещо назад і розвалившись на своєму кріслі бистро приглядався деякий час Учителеві, наче б Його тільки тепер побачив. Із легкого руху голови я помітив, що погляд проводить від стіп до порваного волосся, і знову від волосся до нагих, скривавлених стіп Чоловіка, що стояв перед ним. Коли відізвався знову, це вже не було пусте питання заляканого судді, але повна сумнівів справа. Вчитель відповідав доволі довго. В одній хвилині Пилат підкинув нетерпляче раменами і не звертаючи уваги на те, що В'язень ще не скінчив говорити, встав із крісла і пішов на сходи. За хвилину ми побачили його знов у вікні. Підніс руку, щоб люди втихомирились, бо в часі допитів юрба почала розмовляти і вулиця знову була повна суперечок і шуму.

— Я — сказав коротко — не бачу проступків, у яких Його обвинувачуєте...

Настала хвилина тишини. Перервав її високий, аж пискливий голос Каяфи:

— Це злочинець! Це змовник! Це бунтівник!

Пролунали також голоси інших членів Синедріону:

— Неймовірне, достойний прокуроре... Це небезпечний чоловік! Ми його засудили... Вчинив чимало проступків...

— Не бачу їх — відрізав коротко. Я зрозумів, що Пилат відчув, як сильно хочуть, уперше об'єднані, садукеї й фарисеї засудити Вчителя і саме тому противиться їм. Щораз потужніші вигуки членів Синедріону йшли врозріз із приглушеною тишиною юрби, яка не знала, що має думати про обвинувачення внесене проти Вчителя. А Пилат дуже добре знав Юдею і був свідомий, що думки священиків і вчителів не мають жадного значення, доки за ними не стане нарід. Байдуже тріснув пальцями.

— Не верещіть так! — сказав наче б хотів їх іще більш подразнити.

— Остаточно... — заколисався на ногах і облизав губи — якщо так сильно хочете дістати присуд на цього Чоловіка, — я прочував, що те, що скаже, буде новим ударом для первосвященика і його оточення — можете завести Його до тетрарха. Якщо цей є Галилейцем, передаю його йому... — Відвернувся і зійшов із підвищення. Воїни випхнули Вчителя поза ворота; віддали Його знов у руки стражників, які злобно шарпали мотуззям.

Юрба почала помалу залишати вуличку. Над нею шумів безупинний гомін завзятих розмов. Священики й учителі йшли під охороною служби. Я бачив, коли минали мене, як розмовляли швидко і пристрасно. Без сумніву, ніхто з них не мав охоти йти до Антипа. Я добре розумів, чому Пилат післав їх до нього. Він знав, що цей трус не посміє вдруге піднести руку на Чоловіка, якого всі високо цінили. Напевно пам'ятав оту подію в Махеронті. А я набирав переконання, що коли навіть цей недолюдок став по Його боці, то Вчителеві нічого не станеться. Щоправда казав, попереджував... Але це могла бути тільки проба. Десь дуже глибоко в серці, наче дотик тоненької голки, появилася думка: "Він зуміє себе врятувати..." Я стиснув міцно пальці. В кожному з нас живе двоє людей, один сповнений шляхетними бажаннями, великими поривами, — другий ладен навіть у турботі про других приховувати свою малу завнсть... Коби ж існувала якась сила, що прочищує людські серця!..

Я побачив також, як Йоїль і Йонатан бар Азія висунувшися з гурту сторожів, замість іти до Антипи, викликали фарисеїв, що крутилися в юрбі. Щось до них говорили. Видно йшли нові накази. Але коли я наблизився до розмовників, вказали на мене остережливим зором.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ УРЯД БАЖАЄ ВАМ ДАТИ

$500.00 CASH

лише за купівлю ЗИМОЮ ЗБУДОВАНОГО ДОМУ

Знову уряд Канади дає цю спеціяльну заохоту до збільшення будови домів зимою, щоб в той спосіб піднести затруднення зимою. Кожний дім, який після інспекції Федеральним урядом буде затверджений, як "збудований зимою", матиме право на $500.00 рабату.

ПОТРІБНІ КВАЛІФІКАЦІЇ

- Ви самі можете збудувати свій дім
- Для вас може збудувати його хтось другий
- Ви можете купити готовий дім
- Це може бути одне житлове приміщення або більше-квартирна будівля, яка не може мати більше, ніж чотири житлові одиниці (кожна одиниця має право на $500 премії)
- Роботи не можна починати вище балок першої підлоги перед 15 листопада, а дім мусить бути закінчений перед 15 квітня 1966 р., за вийнятком малювання знадвору та упорядкування парцелі.

ЩО ТРЕБА РОБИТИ

Ви можете отримати книжечку з усіми інформаціями та реєстраційні бланки у канцелярії Національного Затруднення, у якійбудь канцелярії Центральної Корпорації Моркеджів і Житлобудівництва, або на поштових урядах, які приміщують канцелярії NES чи CMHC.

Переберіться на весну до свого власного дому... заощадіть на чиншові... заробіть для себе $500.

WINTER BUILT

ЗРОБІТЬ ЦЕ ТЕПЕР! Збудуйте свій дім зимою!

Випущено на доручення Аллана Й. Мекічена, Міністра Праці, Канада

ВЖЕ Є У ПРОДАЖУ
КАЛЕНДАР
СВІТЛА
на 1966 рік

Друкований на гарному книжковому папері, має 208 сторінок друку та багато ілюстрацій-образків.

ЗМІСТ КАЛЕНДАРЯ
складається з цікавих статтей — оповідань — віршів і анекдот:

Обкладинка мистця Миколи Бідняка.

Ціна одного примірника $1.00.

Хто замовляє 10 до 19 примірників, платить по 70 центів за примірник. Хто замовляє 20 або більше примірників, платить по 65 центів за примірник.

Замовлення слати на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

РОЗСИПАНІ ПЕРЛИ Михайло Шарик, (Відгомін визвольної сурми), власним накладом автора, Торонто, 1965, ст. 68.

СПІВУЧЕ СВІТЛО, Ірина Шуварська-Шумилович, Поезії, Нью Йорк, 1959, ст. 62.

НЕДІЛЬНИЙ РАНОК, Ірина Шуварська-Шумилович, оповідання, Нью Йорк, 1962, ст. 64.

ЛОГОС, Богословський квартальник, Йорктон, 1965, т. XVI, Кн. 3.

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-політичний і науково-літературний місячник, 1965, Річник XVIII, кн. 9.

УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК, Місячник політики культури і суспільного життя, 1965, вересень.

DECREE ON THE ORIENTAL CATHOLIC CHURCHES, by Meletius Wojnar, OSBM, Published by the School of Canon Law, The Catholic University of America, Washington, D.C., 1965. (Reprinted from The Jurist, Vol. XXV, No. 2, April 1965).

ORIENTALIUM ECCLESIARUM, The Decree on the Eastern Catholic Churches of The II Council of Vatican, Canonical — Pastoral Commentary, by Victor J. Pospishil, J.C.D., Sc. Eccl. Orient. L., John XXIII Center for Eastern Christian Studies, Fordham University, Bronx, New York, 1965.

PROBLEMS OF COMMUNISM, Washington, 1965, Sept.-Oct.

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ДЕНЬ ПЕРЕЛОМОВОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЧОТИРЬОХ МОНАХІВ

[redacted]

У неділю, 5-го вересня ц. р. около сто осіб були свідками драматичного моменту: торжественної професії чотирьох монахів. Брати Гавриїл Стус, Антоній Головайчук, Юстин Іващишин і Вінкентій Мальований пожертвували своє життя на Службу Богові — прирікаючи послух, чистоту і вбогість, вірність Апостольському Престолові та що не будуть ніяким способом старатися про будь-яке достоїнство чи вивищення. Зворушлива церемонія відбулася під час Служби Божої, що її відправляли оо. Мирон Дацюк ЧСВВ, Протоігумен, Севастіян Курило ЧСВВ, провінційний економ, і Віктор Сорока, ігумен оттавського манастиря, де новопрофеси приготовляються до священства. Співали отці, брати і студенти ЧСВВ під дириґентурою о. Боніфатія Мальованого ЧСВВ.

Після Служби Божої, запрошено родичів новопрофесів і гостей на обід. О. Віктор Сорока, як настоятель новопрофесів, був господарем. Промовляли: о. М. Дацюк, який представив новопрофесів і їх родину, новопрофеси дякували всім, що мали на них добрий вплив, далі говорила пані К. Гарапнюк, в імені ЛУКЖ парохії св. Василія в Едмонтоні, що взяла на себе фінансовий тягар вишколу одного студента на священика.

Зліва: бр. Юстин Іващишин, бр. Антоній Головайчук, бр. Гавриїл Стус і бр. Вінкентій Мальований

Всесв. о. ген. вікарій Василь Лаба і Впреп. о. протоігумен М. Дацюк, ЧСВВ, посвячують площу під будову церкви, манастиря й українського культурного осередку ОО. Василіян у південному Едмонтоні, Алберта.

Коротка історія чотирьох новопрофесів для "Світла".

Брат Вінкентій Мальований, син Михайла (помер 1953 р.) і Євдокії Мальованих, народився 27-го травня 1941 р. у Стар, Алберта. Вступив до Чину в Мондері 8-го листопада 1960 р., перші обіти склав 29-го червня 1962 р. По закінченні двох років філософії в Оттаві, почав тепер перший рік богословії.

Брат Гавриїл Даниїл Стус, син Миколи (†1961 р.) й Анни Стус, народився 26 вересня 1941 р. в Судбурі, але більшість життя мешкав у Кичинер. Вступив до Чину в Мондері 28-го серпня 1960 р., склав перші обіти 16 червня 1962 р. Тепер він в Оттаві, де почав перший рік богословії.

Брат Юстин Алфред Іващишин, син Івана й Михайлини Іващишин, народився 1-го серпня 1929 р. в Давфин, Манітоба. Перші обіти склав 16-го червня 1962 р. Тепер продовжує студії на першому році богословії в Оттаві.

Брат Антоній Лаврентій Головайчук, син Григорія (†1964) й Марії Головайчук, народився 9 червня 1932 р., в Мондер, Алберта. Вступив до Чину 29-го серпня 1960 р., склав перші обіти 16 червня 1962 р. Тепер продовжує студії на першому році богословії в Оттаві.

ВШАНУВАННЯ ГРОМАДЯНИНА Й МИСТЦЯ ПРОФ. Ю. БУЦМАНЮКА

Вартість праці й ціну нашого відомого мистця, визначного педагога, культурно-громадського діяча й учасника визвольних змагань — проф. Юліяна Буцманюка розуміє добре українська організована спільнота. Це розуміння й любов вона виявила зокрема при двох ювілеях проф. Ю. Буцманюка, в році 1960 — з нагоди 75-ліття та в цьому році з нагоди 80-ліття з дня народження ювілята. Цей останній ювілей, що відбувся 5 вересня ц. р. в Українському Народному Домі в Едмонтоні, відзначено особливо святочно. Організацією торжества на пошану Ювілята займався окремий комітет, зложений із представників поодиноких українських організацій і установ Едмонтону, а очолений президією в складі пп.: інж. Ю. Чорнодоля — голова, мгр. Ю. Стефаник — заступник голови та Остап Татчин — секретар. У залі зібралися духовні отці, ветерани українських визвольних змагань, діячі науки й культури, представники організацій і установ, приятелі та знайомі ювілята. Особистою приявністю звеличав це торжество Преосвященний Кир Ніл.

Бенкет відкрив голова комітету інж. Ю. Чорнодоля, привітавши тепло Ювілята і його дружину пані Ірину, а на господаря бенкету попросив інж. В. Мацькова, голову Осередку НТШ на Зах. Канаду. У своєму вступному слові інж. В. Мацьків прирівняв Ювілята — проф. Ю. Буцманюка — за французьким філософом Тейлар де Шарден — до феномену людини, яка у творчій праці на своїй дорозі життя завжди прямувала до завершення — до вдосконалення та яка збагатила не лиш українську культуру, але й культуру людства. На кінець свого слова інж. В. Мацьків подав до відома, що Управа Осередку НТШ обрала Ювілята одноголосно почесним членом Осередку НТШ на Зах. Канаду, щоб так виявити йому признання.

Наймолодша учениця проф. Ю. Буцманюка Ліда Корж піднесла Ювілятові гарну китицю цвітів та привітала його від усіх учнів Мистецької Школи. Головну доповідь про Ювілята виголосив проф. Іван Кейван, який ствердив, що Ювілят як ветеран українських визвольних змагань, як щирий патріот, педагог і мистець є широко-відомою та визначною постаттю. Ю. Буцманюк, сказав проф. І. Кейван, створив свій власний мистецький стиль та знайшов свій власний декоративний підхід у церковному монументальному малярстві. Дуже щиро привітав Ювілята і його дружину Преосвященний Владика Ніл. О. мітрат В. Лаба, будучи уповноваженим подав про номінацію на майора до відома Ювілята. Майор інж. Михайло Ковальський із Калґарі, уповноважений військового ресорту ВО УНРади при асисті панни Христини Якимечко вручив кол. сотникові УСС і УГА — а тепер майорові (отаманові) Ю. Буцманюкові воєнний хрест заслуги. Федеральний посол В.

Вакаційна катехизація і 1-ше Св. Причастя дітей у Краковї, Алберта. Зліва: С. Давида, о. парох Сильвестер Кужель, ЧСВВ, с. Юрія та діти, які навчалися.

Скорейко вітав Ювілята в імені своїм та в імені консервативної партії й її керівника дост. Діфенбейкера. Адв. П. Саварин сердечно привітав Ювілята від Відділу КУК в Едмонтоні, а в імені родини щирий привіт зложив д-р М. Гладишевський із Калґарі. П. Василь Лащук із Веґревил вручив Ювілятові видання "Червоної Калини" — календар і оправлену в рямці листівку-картину "Бій під Маківкою", яку намалював Ювілят 1915 р. Едмонтонський поет Д. Муринка продеклямував вірш, який він написав на пошану Ювілята, а панна Туся Йопик проспівала дві пісні при акомпаньяменті пані В. Доброліж.

Голова комітету інж. Ю. Чорнодоля вручив Ювілятові гарно різьблений альбом із підписами всіх приявних та окремий дарунок від усіх на залі, а секретар п. О. Татчин привітав Ювілята окремо та передав дарунок від численних едмонтонських організацій і установ.

Під час бенкету секретар п. О. Татчин зачитував численні телеграми та вітальні письма, з яких відмітимо: Благословення від Папи Павла VI, Кардинал Йосиф Сліпий благословення та привіт, Митрополит Максим Германюк прислав Ювілятові почесну грамоту за заслуги для Церкви й народу, Архиєпископ Іван Бучко гарний привіт. О. д-р Атанасій Великий Протоархимандрит ЧСВВ, Едмонтонський Архиєпископ Андрей від Українсько-Греко-Православної Церкви, і багато священиків. Прийшли привіти від: Ярослава Стецька, кол. Голови Українського Державного Правління, проф. С. Ленкавського, що очолює Провід ЗЧ ОУН.

Далі вітали: А. Вовк — керівник ресорту Військових Справ УНРади та уповажнений цього ресорту на Канаду майор П. Федоренко, ген. П. Шандрук, Роман Купчинський, д-р М. Гуцуляк, Д. Микитюк — кол. хор. УСС, Іван Тиктор — четар УСС, Степан Ріпецький, проф. д-р В. Ю. Кисілевський, д-р Б. Казимира, д-р М. Вараниця, д-р В. Байрак, д-р Л. Макарушка, інж. Євген Чайковський — кол. управитель Природознавчого Музею НТШ, проф. д-р Є. Вертипорох — ген. секретар Г. Р. НТШ та голова КНТШ, проф. д-р Роман Смаль-Стоцький — президент Г. Р. НТШ та голова АНТШ, міністер — провінційний секретар Албертського уряду А. Головач, Лідія С. Лугова, інж. М. Фляк, посол В. Томин і багато інших визначних осіб.

Проф. Ю. Буцманюка щиро привітали крім усіх Едмонтонських організацій різні організації й установи з Канади й Америки. Ювілята привітали також сердечно приятелі й рідні, що живуть на нашому континенті й за океаном, особливо зворушливий був лист-привіт із Краю.

Вакаційна катехизація і 1-ше Св. Причастя дітей у парохії Мондер-Москалики, Алберта. Зліва: с. Давида, с. Юрія, о. парох Сильвестер Кужель, ЧСВВ, діти та батьки.

Зі словом-відповіддю виступив накінець і мистець Ю. Буцманюк, подякувавши за вислови прихильности й побажання. "Я зробив лише малу частину з того, що хотів зробити, а в першу чергу я хотів сповнити мій обов'язок, як український громадянин і мистець", сказав Ювілят.

До цього огляду торжества в честь українського мистця слід би додати, що перед бенкетом о. Ю. Ковальський відправив у катедральній церкві св. Йосафата Службу Божу в намiренні Ювілята.

Олександер Масляник

НА ПОРОЗІ 80 РОКУ ЖИТТЯ

Емілія Білик

У неділю 26-го вересня 1965 р. діти привітали свою маму, Емілію Білик, із приводу дня її народження, на 80-ому році життя. Того дня ранком відправлено в намiренні Мами Службу Божу в церкві св. Василія в Едмонтоні, на якій була приявна ціла родина. По благодарній молитві всі зібралися в домі п-ва Дмитра й Анни Дацюк на прийом у честь Мами. Із зібраною родиною були оо. парох М. Ханас і В. Бараник, ЧСВВ. Отець парох в імені всіх зложив п-і Білик гратуляційні побажання, а опісля діти складали їй свої дарунки.

П-і Білик, із дому Лисняк, прибула до Канади ще молодою дівчиною зі своєю родиною з Підгаєць, та поселилася біля Бівер Лейку, недалеко Мондеру в 1900-ому році. Тут вона вийшла заміж за Йосифа Білика 1903 року. Бог поблагословив це подружжя одинадцятьма ще живучими дітьми: Іван і Петро у Ванкувер, Марія (Гейґен) у Вайкінґ, Ґеня (Ґайчук), Анна (Дацюк) і Орест в Едмонтоні, Аделя (Елвин) у Трошю, Павло у Веґревил, Сестра Єфрема в Принс Алберт, о. Євген у Вінніпеґу, і Йосифа (Паламар) у Кемровз. Крім трьох братів і двох сестер, п-і Білик тішиться ще 27 внуками і 12 правнуками. Більшу частину свого життя, бо поверх 50 років, прожила ця Мама на фармі біля Мондеру в тяжких, піонерських умовинах. Опісля перенеслася до Мондеру, де й помер її муж у 1958 р.

Життя мами Білик відзначилося її глибокою побожністю, великою терпеливістю, прив'язанням до Церкви й віри, жертвенністю на церковні і добродійні цілі, повною посвятою для мужа й родини в дома та щирою працею в парохіяльних організаціях, головно ЛУКЖ та Апостольства Молитви, в яких і далі бере активну участь. За те все тішиться вона великою пошаною у людей та любов'ю і вдячністю дітей.

Хай ласкавий Господь і на дальше держить її у Своїй святій опіці і дарить здоров'ям і всякими ласками на многі і благі літа.

При нагоді цього торжества передано $10.00 на прес-фонд "Світла", яке вона читає від самих його початків.

ПОХОРОН БЛ. П. ГЕЛЕНИ ЙОСИФІНИ МЕЛЕШКО

Едмонтон, Алберта

Наслідком нещасливого самоходового випадку в Ґіббонс, 23 милі на північний схід від Едмонтону, згинула в суботу, 26-го червня ц. р. бл. п. Гелена Йосифіна Мелешко, проживши всього 28 років.

Покійна була дочкою Івана й Марії Мелешків із Редвей, де прийшла на світ 25 жовтня 1936 року. Свої дитячі й молоді літа провела вона в Редвей, де теж ходила до школи. Перед десяти роками перейшла жити до Едмонтону, бо дістала тут працю. Останньо працювала секретаркою в Албертській кооперативі для збуту дробу. Передчасна її смерть була прикрим ударом для її близької родини: батьків Івана та Марії, братів Василя з Редвей, Івана з Едмонтону, Ореста з Келґари та сестри Розалії Боднар з Едмонтону, а дальше для всіх її приятелів та знайомих.

Похорон покійної розпочався панахидою, що її в каплиці похоронного заведення Парк Меморіял відправив 1 липня о. Д. Ґрещук. Заупокійну Св. Літургію та похорон відправив о. В. Волошин в п'ятницю, 2 липня в катедральній церкві св. Йосафата при участі родини покійної та поважного числа її приятелів і знайомих. Він теж попрощав покійну в останню дорогу. Тлінні останки покійної зложено на українському цвинтарі св. Михайла.

Після похорону відбувся в катедральній залі поминальний обід, під час якого на заклик о. В. Волошина переведено збірку на "Світло", з якої прийшло 15 дол. За жертву щиро дякуємо, а покійній Гелені вічна пам'ять.

Бл. п. Гелена Й. Мелешко

ПОДЯКА

Горем прибиті, по втраті нашої дорогої дочки Гелени, дякуємо всім учасникам похорону, отцям за відправу похорону і жінкам, які трудилися при обіді.

Родина

ПОХОРОН МАРІЇ ОСЬМАК

Марія Осьмак приїхала до Канади з родичами молодою дівчиною ще 1901 року зі с. Ветлин повіту Ярослав. Служила в Едмонтоні, а родичі мешкали на фармі на Калмар. Марія заробляла $8.00 на місяць, пізніше $10,

Бл. п. Марія Осьмак

а відтак, як навчилася мови, брала $15.00 місячно. Із того ще мусіла родичам помагати, бо були бідні на початках. Нашої церкви не було, ходила до костела св. Якима. Ходила до французьких Сестер на вечірну школу, вчилася англійського письма й мови. А як уже побудували нашу церкву, то бігала до своєї церкви і до наших Сестер, які вчили дівчат співати Службу Божу. Ще за отця Дидика, 1906 року віддалася за Івана Осьмака. Отець Дидик давали шлюб у нашій церкві на Пісках, яку тепер мають православні. 1910 р. поїхали ми до Британської Колюмбії, а за 10 років вернулись назад до Алберти, бо колюмбійський клімат не годився для нас: Марія слабувала, перейшла дві операції. Марія була лагідної вдачі й любила свою церкву. Ще як мешкали в Ледук, то щонеділі приїздили до церкви до Едмонтону. Отці перебували в нас і Служби Божі правили через довший час. Як наші Сестри їздили по фармах за допомогою, то перебували в нашій хаті. Свого сина навчила рідного письма, бо української школи не було в Ледук. 1951 р. ми перенеслися до Едмонтону, ближче своєї церкви і тоді щодня ходили обоє на Службу Божу та приймали Св. Причастя. Бл. п. Марія належала до Апостольства Молитви і до Літургійного Союзу. Свого сина гарно виховала при своїй церкві; він тепер фінансовим менеджером. Марія за життя дала собі на Григоріянську Службу Божу, яка мається правити 30 днів за її душу.

Найдорожча моя мамо, як спати лягаю,
З болем серця із сльозами тебе споминаю.
Щоб щаслива душа була в тій небесній путі,
Бо зійшла ти з цього світу в болях і в покуті.
Недоля тяжкая Твоє тіло вбила,
А смерть жорстока до гробу зложила.
А земля святая так, як наша мати,
Оповила твої кості, щоб їх не видати.
І ти пішла до Господа вічно спочивати.
Більш нічого, люба Мамо, тобі не поможу,
Лише жертву й славу Богу на вівтарі зложу.

Твій муж Іван

НА ВІЧНИЙ СПОЧИНОК

Спедден, Алберта

По довшій недузі Теодор Іванишин, родом зі села Пилатківці, повіту Борщів, Галичина, упокоївся 17 липня ц. р. проживши 80 літ. До Канади прибув іще 1909 р. Одружився з Петрунею, з дому Рачинських, із сусіднього села Жилинці. Петруня попередила його смерть на несповна три роки.

Покійний провадив побожне життя, був доброї вдачі та інтересувався найбільше релігійними справами. Безнастанно заводив мову про будову церкви, бо діти росли й потребували релігійного виховання. Колонія, яку він із своїми родичами заснував, скоро заповнилася новими поселенцями-Українцями та здавалося: справа скоро дасться наладнати. Але перша війна цьому перешкодила і треба було ще чекати довший час. Також дуже відчувалося брак священиків.

Не даючи справи на програне, по упливі довшого часу, він скомунікувався з отцями Василіянами з Мондеру і вони зачали відвідувати нову колонію. При їх пораді - підтримці і грошевій жертві — спедденці побудували собі церкву на славу Богу. Із цього приводу спедденці дуже вдячні отцям Василіянам за їх труд і жертву, за довголітнє обслугування колонії і молять Бога, щоб Чин іще довго й довго остазав при службі Богові.

Панахиду по покійнім відправив о. К. Стангрет 20-го липня, а похорон відбувся по Службі Божій наступного дня при великій участі парохіян і посторонніх.

По похороні був обід, перед обідом о. К. Стангрет провів молитву і покликав брата Покійного сказати пару слів. Промова більше відносилася до піонірських переживань у часі першої війни.

Покійника оплакують три сини, дочка, 18 унуків і 8 правнуків, дві сестрі і брат. Родина щиро дякує за вінки, цвіти й допомогу в часі похорону та велике співчуття по втраті нашого дорогого члена родини.. Особлива подяка о. парохові К. Стангретові за щирі молитви і науку.

Бл. п. Теодор Іванишин

Вічна Йому Пам'ять!

КУПЛЮ КНИЖКИ
давнішого видання, календарі,
збірки поштових марок.
Подайте, що маєте й засхільки на адресу:
А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont.
Canada

ПОХОРОН ПІОНЕРКИ

Борщів, Алберта

24-го травня 1965 р. розійшлася сумна вістка по околиці Борщева, що відійшла до блаженної вічности всім знана, заслужена, працьовита й жертвенна бл. п. Магдалина Білик (з дому Цебрик). Народжена в Гадинківцях, пов. Гусятин у 1883 р., прожила 82 роки. В лютому 1902 р. вийшла замуж за Григорія Білика і зараз на весну, в травні 1902 р., обоє приїхали до Канади й поселилися в околиці Борщева. Тут переживала з мужем на фармі до 1952 р., коли то вони обоє купили хату в містечку Голден, куди й перенеслися доживати віку. 1964 року, тому що знемагала на здоров'ю, син Іван узяв маму до себе і в нього вона проживала останніх днів.

Бл. п. Магдалина Білик

Бл. п. Магдалина зо своїм мужем виховала шість синів: Петра, Михайла, Миколу, Стефана, Івана й Володимира, та чотири доньки: Анну (Іван Поронюк), Настю (П. Д. Фарина), Марію (Йосиф Гоменюк) і Дору (Никола Гавриш). У старості літ, тішачись своїми дітьми в Богом благословенному подружжі, дожила бачити "дітей дітей своїх" — 25 внуків і 27 правнуків. Унука, Сестра Дам'яна, ССПДМ (Гуменюк) із Торонта, не могла бути на похороні Бабуні.

Парохія св. Івана Хрестителя вшанувала заслужену піонерку чисельною участю в похороні й жертвами на Служби Божі за впокій душі бл. п. Магдалини. Вона працювала при Сестрицтві св. Варвари через 23 роки — довгі роки була головою й господинею, дбала дуже про чистоту церковці: пранням, миттям, порядкуванням.

Тому, що покійна бажала, щоби по її смерти замість "Вічная пам'ять" відспівано "Христос Воскрес", то відправлено панахиду 25-го травня вечором на віддання воскресних служб. 26-го травня о. Северіян Якимишин ЧСВВ парох Борщева і о. Богдан Лозинський парох Голден відправили парастас. Отець Лозинський сказав також похоронну науку. 27-го травня о. С. Якимишин ЧСВВ відправив Службу Божу і в сослуженню о. Сильвестра Кужіля ЧСВВ, при участі Сестер Служебниць, чисельної рідні, сусідів і знайомих, при співі Прп. Бр. Николая, ЧСВВ, і п. Івана Грабця, дяка, похоронено бл. п. Магдалину Білик на цвинтарі парохії св. Івана Хрестителя в Борщеві, Алберта.

По похороні родина гостила всіх поминальним обідом, під час котрого, на заклик о. С. Якимишина, п. Михайло Климочко і п. Іван Новак перепровадили збірку на пресу, з якої на Світло призначено $11.00.

ПОДЯКА

Дякуємо Впр. о. Амбросієві Винникові, ЧСВВ за духовні послуги, відвідини й уділювання Св. Тайн нашій мамі, бабуні й сестрі, Впр. о. С. Якимишинові, ЧСВВ, Всеч. о. Б. Лозинському і Впр. о. С. Кужілеві, ЧСВВ за похоронні служби, Прп. Вр. Николаєві ЧСВВ і п. Іванові Грабцеві за співи, Сестрам Служебницям і всім іншим за слова співчуття, за молитви, за Служби Божі, за участь у похороні, Парк Меморіялові за услуги.

Муж, діти, внуки, правнуки і сестра.

* * *

ЧИ ВИ ВЖЕ [illegible]
СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ
"СВІТЛА"?

Якщо Ви маєте
РЕВМАТИЧНІ
БОЛІ

Виріжте оце:
Одна 90-центова скринька для кожного терплячого!

У Сиракюзах, Нью Йорк, винайдено препарат для домашнього вжитку, який, — як каже багато терплячих людей в Канаді, Сполучених Штатах Америки і других країнах, — виявився дуже успішний. Багато повідомило про велику полегшу вже після кількох днів його заживання.

Пан Делано пише: "Щоб допомогти терплячим людям, я дуже радо, якщо ви ще не пробували моєї методи, вишлю вам повного розміру 90-центову пачечку по низькій ціні. Без жадних інших зобов'язань. Ця проба повинна вам допомогти".

Якщо це вам поможе, так само як багато каже, що їм помогло, ви напевно будете задоволені. Прямо виріжте це повідомлення і разом зі своїм прізвищем та адресою вишліть нам, додаючи тільки 25¢ за цю зразкову пачечку.

Адреса:
THE DELANO CO. LTD.
417 St. Peter St., Room 28
Montreal, Que.

ДЕЛЯНО Є УСПІШНИЙ ОСОБЛИВО ДЛЯ РЕВМАТИЧНИХ БОЛІВ!

УВАГА: Це є чесна, отверта й понад всякий сумнів оферта, яка повинна заапелювати всім тим, які мають такі болі.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

Чин ОО. Василіян усе дбав про церковну музику. Ось і тепер видав книжку, потрібну для всякого прихильника церковного співу. Ця книжка називається

ВАСИЛІЯНСЬКІ ЦЕРКОВНІ НАПІВИ

Книжка має 383 сторінки нотного друку, формату 7x10 цалів, оправлена в полотно з золотими витисками. Коштує $8.00 із пересилкою.

Замовляти на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

Хочете пізнати добре, що таке св. Служба Божа — найважніша жертва, яку приносимо Господеві — то прочитайте нову книжку, яка це пояснює

о. МЕЛЕТІЯ СОЛОВІЯ, ЧСВВ

п. н.

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ

ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК, ПОЯСНЕННЯ

Книга вийшла в Римі 1964 р., має 422 сторінки великого формату й коштує $7.00.

Книга ділиться на: 1) Історичне введення до Служби Божої (стор. 3-150) та 2) Пояснення молитов та обрядів Служби Божої (ст. 150-318)

Такої книги, важної для зрозуміння Служби Божої, ми ще досі не мали. Тому кожний християнин повинен собі цю книгу замовити та уважно її прочитати.

Замовляти через:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Передплачуйте! Читайте! Поширюйте!
Найкращий католицький журнал "Світло"
Передплата тільки $3.00 річно.

УВАГА! Торонто та околиці! УВАГА!

Ще один осяг української спільноти в Торонті!

Це ПЕРШЕ
УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОДОРОЖІ

Bloor Travel Agency

1190 Bloor St. West — Toronto, Ontario
Tel.: 535-2135 і 535-2136

У цьому бюрі будуть в якнайкращий спосіб полагоджені всі Ваші проблеми, пов'язані з індивідуальними, груповими, відпочинковими та іншими подорожами.

ВСЕ ЦЕ НА РІДНІЙ МОВІ.

Чи ідете Ви літаком, пароплавом, поїздом чи автобусом — як в Канаді так і в кожну іншу країну світу — все це полагодять на місці досвідчені власники Першого Українського Бюра Подорожі в Торонті:

Маркіян Когут і Дарія Залозецька

Замовлення готелів, спроваджування свояків, вироблення віз і пашпортів, безкоштовні інформації та поради у справі іміграції та багато інших справ — все це легко полагодите в нашому бюрі.

● ВІДВІДАЙТЕ НАШЕ БЮРО! ●

Власники.

Tuxedo Junction
formal Rentals

New Location: 526 Yonge st.

- Morning Cutaways
- Directors' Suits
- Full Dress Tails
- Tuxedos
- White Jackets
- Business Suits
- Blazers & Flannels
- Children's Outfits
- Playboy Tuxedos

Special
- BLUE SERGE SCHOOL BLAZERS
- CLERICAL SUITS AND TOP COATS

All Brand New Lightweight Garment!

ЧИ ВИ ВЖЕ ПОДЯКУВАЛИ ГОСПОДЕВІ ЗА ВСІ ОДЕРЖАНІ ЛАСКИ?

СВІТЛО
THE LIGHT
Ukrainian Catholic
MAGAZINE

The Holy Father's Speech To The United Nations Assembly

Pope's Speech to UN General ASSEMBLY

The following is an English translation of major portions of Pope Paul's address delivered in French to the United Nations General Assembly.

After thanking UN Secretary General U Thant for the invitation to visit the UN, and General Assembly President Amintore Fanfani for his introduction, Pope Paul continued:

SIMPLE, GREAT,

This encounter, as you all understand, marks a simple and at the same time a great moment.

It is simple, because you have before you a humble man; your brother: and among you all, representatives of sovereign states, the least invested, if you wish to think of him thus, with a minuscule, as it were symbolic, temporal sovereignty, only as much as is necessary to be free to exercise his spiritual mission, and to assure all those who deal with him that he is independent of every other sovereignty of this world.

But he, who now addresses you, has no temporal power, nor any ambition to compete with you. In fact, we have nothing to ask for, no question to raise; we have only a desire to express and a permission to request: Namely, that of serving you in so far as we can, with disinterest, with humility and love.

FIRST DECLARATION

This is our first declaration. As you can see, it is so simple as to seem insignificant to this assembly, which always treats of most important and most difficult matters.

We said also, however, and all here today feel it, that this moment is also a great one, great for us, great for you.

We are the bearer of a message for all mankind. And this we are, not only in our own personal name and in the name of the great Catholic family; but also in that of those Christian brethren who share the same sentiments which we express here.

Like a messenger who, after a long journey, finally succeeds in delivering the letter which has been entrusted to him, so we appreciate the good fortune of this moment, however brief, which fulfils a desire nourished in the heart for nearly twenty centuries.

VERY ANCIENT

For, as you will remember, we are very ancient; we here represent a long history; we here celebrate the epilogue of a wearying pilgrimage in search of a conversation with the entire world, ever since the command was given to us: Go and bring the good news to all peoples.

1. We might call our message a ratification, a solemn moral ratification of this lofty institution. This message comes from our historical experience.

As "an expert in humanity," we bring to this organization the suffrage of our recent predecessors, that of the entire catholic episcopate and our own, convinced as we are that this organization represents the obligatory path of modern civilization and of world peace.

VOICE OF DEAD

In saying this, we feel we are making our own the voice of the dead and of the living; of the dead who feel in the terrible wars of the past; of the living who survived those wars, bearing in their hearts a condemnation of those who would try to renew wars...

And we also make our own the voice of the poor the disinherited, the suffering, of those who hunger and thirst for justice, for the dignity of life, for freedom, for well being and progress. The peoples of the earth turn to the United Nations as the last hope of concord and peace...

That is why this moment is great for you, also.

2. We feel that you are already aware of this. Hearken now to the continuation of our message. It becomes a message of good wishes for the future. The edifice which you have constructed must never fall; it must be perfected...

FRUITFUL FORMULA

To the pluralism of states, which can no longer ignore one another, you offer an extremely simple and fruitful formula of coexistence.

First of all, you recognize and distinguish the ones and the others. You do not confer existance upon states; but you qualify each single nation as fit to sit in the orderly congress of peoples.

That is, you grant recognition of the highest ethical and juridical value, to each single sovereign national community guaranteeing it an honored international citizenship.

This in itself is a great service to the cause of humanity, namely to define clearly and to honor the national subjects of the world community, and to classify them in a juridical condition...

You give sanction to the great principle that the relations between people should be regulated by reason, by justice, by law, by negotiation; not by force, nor by violence, not by war not by fear or by deceit.

IT MUST BE

Thus it must be. Allow us to congratulate you for having had the wisdom to open this hall to the younger peoples to those states which have recently attained independence and national freedom. Their presence is the proof of the universality and magnanimity which inspire the principles of this institution.

Thus it must be. This is our praise and our good wish...

3. Your charter goes further than this, and our message advances with it. You exist and operate to unite the nations, to bind states together.

Let us use this second formula; to bring the ones together with the others.

YOU ARE BRIDGE

You are an association. You are a bridge between peoples...

We would almost say that your chief characteristic is a reflection, as it were, in the temporal field, of what our Catholic Church aspires to be in the spiritual field: Unique and universal.

In the ideological construction of mankind, there is on the natural level nothing superior to this. Your vocation is to make brothers not only of some but of all peoples, a difficult undertaking, indeed; but this it is, your most noble undertaking.

WORLD AUTHORITY

Is there anyone who does not see the necessity of coming thus progressively to the establishment of a world authority, able to act efficaciously on the juridical and political levels?

Once more we reiterate our good wish: Advance always! We will go further, and say: Strive to bring back among you any who have separated themselves, and study the right method of uniting to your pact of brotherhood, in honor and loyalty, those who do not yet share in it.

BE GENEROUS

Act so that those still outside will desire and merit the confidence of all; and then be generous in granting such confidence.

You have the good fortune and the honor of sitting in this assembly of peaceful community; hear us as we say: Ensure that the reciprocal trust which here unites you, and enables you to do good and great things, may never be undermined or betrayed.

4. The inherent logic of this wish, which might be considered to pertain to the very structure of your organization, leads us to complete it with other formulas.

NONE SUPERIOR

Thus, let no one, inasmuch as he is a member of your union, be superior to the others; never one above the other.

This is the formula of equality. We are well aware that it must be completed by the evaluation of other factors besides simple membership in this institution; but equality, too, belongs to its constitution.

You are not equal, but here you make yourselves equal.

It is pride, no matter now legitimate it may seem to be, which provokes tension and struggles for prestige, for predominance, colonialism, egoism; that is, pride disrupts brotherhood.

HIGHEST POINT

5. And now our message reaches its highest point, which is, at first, a negative point...

Not the ones against the others, never again, never more!

It was principally for this purpose that the organization of the United Nations arose: Against war, in favor of peace!

Listen to the lucid words of the great departed John Kennedy, who proclaimed, four years ago: "Mankind must put end to war, or war will put an end to mankind."

LOFTIEST AIM

Many words are not needed to proclaim this loftiest aim of your institution. It suffices to remember that the blood of millions of men, that numberless and unheard of sufferings, useless slaughter and frightful ruin, are the sanction of the pact which unites you, with an oath which must change the future history of the world:

No more war, war never again! Peace, it is peace which must guide the destinies of peoples and of all mankind.

Gratitude to you, glory to you, who for 20 years have labored for peace. Gratitude and glory to you for the conflicts which you have prevented or have brought to an end.

GREAT WORK

Gentlemen, you have performed and you continue to perform a great work: The education of mankind in the ways of peace. The UN is the great school where that education is imparted, and we are today in the assembly hall of that school.

Peace, as you know, is not built up only by means of politics, by the balance of forces and of interests. It is constructed with the mind, with ideas, with works of peace.

You labor in this great construction. But you are still at the beginnings.

WILL IT SUCCEED

Will the world ever succeed in changing that selfish and bellicose mentality which, up to now, has been interwoven into so much of its history?

It is hard to foresee, but it is easy to affirm that it is towards that new history, a peaceful, truly human history as promised by God to men of good will, that we must resolutely march. The roads thereto are already well marked out for you; and the first is that of disarmament.

If you wish to be brothers, let the arms fall from your hands. One cannot love while holding offensive arms.

Those armaments, especially those terrible arms, which modern science has given you, long before they produce victims and ruins, nourish bad feelings, create nigthmares, distrust and sombre resolutions; they demand enormous expenditures; they obstruct projects of union and useful collaboration; they falsify the psychological principles.

As long as man remains that weak, changeable and even wicked being that he often shows himself to be, defensive arms will, unfortunately, be necessary.

NOBLE AIM

You, however, in your courage and valiance, are studying the ways of guaranteeing the security of international life without having recourse to arms.

This is a most noble aim, this the peoples expect of you, this must be obtained!

Let unanimous trust in this institution grow, let its authority increase; and this aim, we believe, will be secured...

We rejoice in the knowledge that many of you have considered favorably our invitation, addressed to all states in the cause of peace from Bombay, last December, to divert to the benefit of the developing countries at least a part of the savings which could be realized by reducing armaments.

We here renew that invitation...

ANOTHER PRINCIPLE

6. In so doing, we become aware that we are echoing another principle which is structural to the United Nations, which is its positive and affirmative high point; namely, that you work here not only to avert conflicts between states, but also to make them capable of working the ones for the others.

You are not satisfied with facilitating mere coexistence between nations; you take a much greater step forward...

This aspect of the organization of the United Nations is the most beautiful; it is its most truly human visage; it is the ideal of which mankind dreams on its pilgrimage through time; it is the world's greatest hope; it is, we presume to say, the reflection of the loving and transcendent design of God for the progress of the human family on earth...

HIGHEST SPHERE

We feel that you thus interpret the highest sphere of human wisdom and, we might add, its sacred character.

For you deal here above all with human life; and the life of man is sacred; no one may dare offend it.

Respect for life, even with regard to the great problem of birth, must find here in your assembly its highest affirmation and its most reasoned defence.

You must strive to multiply bread so that it suffices for the tables, of mankind, and not rather favor an artificial control of birth, which would be irrational, in order to diminish the number of guests at the banquet of life.

NOT ENOUGH

It does not suffice, however, to feed the hungry; it is necessary also to assure to each man a life conformed to his dignity.

This, too, you strive to perform. We may consider this the fulfilment before our very eyes, and by your efforts, of that prophetical announcement so applicable to your institution: "They will melt down their swords into plowshares, their spears into pruning forks...

We know how intense and ever-more efficacious are the efforts of the United Nations and its dependent world agencies to assist those governments who need help to hasten their economic and social progress.

We know how ardently you labor to overcome illiteracy and to spread good culture throughout the world; to give men adequate modern medical assistance; to employ in man's service the marvellous resouces of science, of technique and of organization — all of this is magnificent and merits the praise and support of all, including our own.

GOOD EXAMPLE

We ourselves wish to give the good example, even though the smallness of our means is inadequate to the practical and quantative needs. We intend to intensify the development of our charitable institutions to combat world hunger and fulfill world needs...

7. One more word, gentlemen, our final word: This edifice which you are constructing does not rest upon merely material and earthly foundations, for thus it would be a house built upon sand; above all, it is based on our own consciences.

The hour has struck for our "conversion," for personal transformation, for interior renewal.

IN NEW WAY

We must get used to thinking of man in a new way; and in a new way also of men's life in common; with a new manner, too, of conceiving the paths of history and the destiny of the world, according to the words of St. Paul: "You must be clothed in the new self, which is created in God's image, justified and sanctified through the truth" (Ephesians IV, 23).

The hour has struck for a halt, a moment of recollection, of reflection, almost of prayer; a moment to think anew of our common destiny...

MAN HIMSELF

For the danger comes not from progress nor from science; indeed, if properly utilized, these could rather resolve many of the grave problems which assail mankind.

No, the real danger comes from man himself, wielding ever-more powerful arms, which can be employed equally well for destruction or for the loftiest conquests.

In a word, then, the edifice of modern civilization must be built upon spiritual principles which alone can not only support it but even illuminate and animate it.

We believe, as you know, that these indispensable principles of superior wisdom must be founded upon faith in God, that unknown God of whom St. Paul spoke to the Athenians in the Areopagus; unknown to them, although without realizing it they sought Him and He was close to them, as happens also to many men of our times.

Modern man is one who drives a mortgaged car over a bond-financed highway on credit card gas.

A school-bus driver is a man who thought he liked children.

Gossip: A person whose hobby is raising eyebrows.

One quick way of making ends meet is by driving too close to the car ahead.

Captive Nations Week

IN THE SENATE OF THE UNITED STATES

Speech of *Hon. Frank J. Lausche* of Ohio

Friday, August 6, 1965

Mr. President, the Congress of the United States on July 17, 1959, authorized and requested the President of the United States of America to issue a proclamation each year designated the third week in July as Captive Nations Week until such time as freedom and independence shall have been achieved for all the captive nations of the world.

President Lyndon B. Johnson in pursuance to that authorization on the 2nd day of July of this year issued a proclamation inviting the people of the United States of America to observe this week with appropriate ceremonies and activities giving renewed devotion to the just aspirations of all people for national independence and human liberty.

In advance of the third week of July, however, the Joseph Cardinal Slipyj committee, with headquarters in Cleveland, in a solemn assembly attended by Ukrainian Americans paid tribute to the heroes of the Ukrainian people who have given of their lives in the effort to again establish an independent Ukrainia. Special tribute was paid to Joseph Cardinal Slipyj for the martyrdom that he has suffered during his life for the cause of Ukrainian and religious freedom.

At this program the Honorable Mary V. Beck, first councilwoman of the city of Detroit, Mich., delivered a message depicting the aspirations of the Ukrainian people for freedom; and the life, sacrifices, and martyrdom of His Eminence Cardinal Slipyj of Ukrainia.

Her message clearly depicts the spirit that resides with Ukrainians everywhere hoping and praying for emancipation from the tyranny of the Communists of Russia, the devotion of Cardinal Slipyj, who suffered 18 years of imprisonment in the cause of Ukrainia and his religion, is eloquently set forth.

I ask unanimous consent that there may be printed in the Record this address of the Honorable Mary V. Beck.

There being no objection, the address was ordered to be printed in the Record, as follows:

JOSEPH CARDINAL SLIPYJ: SAINTLY FREEDOM FIGHTER OF UKRAINE

(Remarks of the Honorable Mary V. Beck, first councilwoman of the city of Detroit, Mich., at the solemn program honoring His Eminence Cardinal Slipyj of Ukraine, on May 30, 1965, in Cleveland, Ohio)

Very reverend fathers and sisters, distinguished guests, my fellow-Ukrainians, ladies and gentlemen, It is an undeniable pleasure for me to have been afforded the opportunity, at the invitation of your program chairman, to meet you, the Ukrainian-American community of Metropolitan Cleveland and it is a special privilege to be able to join with you in paying my honor and tribute to His Eminence, our beloved and esteemed Cardinal Slipyj whom I have very reverently labeled as the saintly freedom fighter of Ukraine.

To every Ukrainian by birth, the mere mention of the Ukraine conjures up a beautiful vision, a vision comprised of many dear and familiar scenes, dimmed perhaps by the separation of long years from the native land but never completely erased and on occasions like this emerging very vivid and almost real. A village nestling in the valley beneath the hills. Cherry blossoms flooding the orchard with a riot of color and scenting the air with the aroma of sweet perfume. Meadows, wide and expansive. Gurgling brooks sparkling clear. Fields heavy and burdened in the summer and changing into an ocean of golden wheat in the fall, a fitting reward for peasant toil. And in the blue and heavenly skies, the golden sun sending its rays to warm not only the hearts, but the bones of both beast and man. And at night the radiant moon shining down from its lofty throne of velvety clouds on the sweethearts in the fields. But above all, the lilting song of the nightingale awakening in maiden hearts fond dreams of hopes. All about — serenity, peace and repose. It is in the midst of this kind of natural beauty, that His Eminence was born, in a peasant hut in the village of Zazdrist, in the country of Terebowla, in the western Ukraine.

His insatiable curiosity and capability for learning sped him through the early years of school and the equivalent of what we know as high school and college, he completed with very high honors. Then he went on to the University of Lvov where theology claimed almost all of his attention. While there his diligence, his academic bent and his academic achievement attracted the attention of another famous Ukrainian metropolitan, Andrew Count Sheptytsky. It was under his sponsorship, that Joseph Slipyj was sent to the University of Insbruck in Austria where he completed his studies, was ordained a priest and attained a degree of doctorate in theology. Further studies in Rome where his research and writing attained additional academic degrees and a proficient knowledge of at least four foreign languages. In 1921 he returned to Lvov at the behest of Metropolitan Sheptytsky to teach and later to assume duties as a rector of the Ukrainian Theological Seminary. For 20 long years he taught and lectured and wrote, reorganized the seminary into a college and because of his intense activity earned for himself a great respect and renown as a serious scholar, as a devout churchman, as a prolific author, and a noble human being.

Despite the vicissitudes of the Second World War which then enveloped the continent of Europe, he pursued his duties and under the further encouraging guidance of Metropolitan Sheptytsky, he achieved ever higher rank in the Catholic Church. In 1939 he became an archbishop of Lvov and was designated as the successor to Metropolitan Sheptytsky. Those were precarious years because the country was occupied first by the Bolsheviks, later by the Hitlerites, and then again by the Bolsheviks. Persecutions, oppressions, and danger every moment of the day. In 1941, Metropolitan Sheptytsky was failing fast in his health. It was during that time that His Eminence was almost executed by the Bolsheviks but the good Lord saved him. For the failing health of Metropolitan Sheptytsky brought on his death in November of 1944. Since the Metropolitan Andrew Count Sheptytsky, the highest hierarch of the Ukrainian Catholic Church was very beloved and respected among all the Ukrainians, his funeral was attended even by an official delegation of the Government of USSR, headed by Nikita Khrushchev. The leadership of the Ukrainian Catholic Church was then transferred into the hands of His Eminence. It was only for 6 short months that he held the reigns of the leadership because the persecution of the Ukrainian Catholic Church by the Bolsheviks was started in earnest and they would not settle for anything less but the total capitulation of the church and degradation of it into the subservient role of a tool for communism.

But His Eminence, the unbending ruler of the church, would not yield and therefore on April 11, 1945, he was arrested with other Ukrainian Catholic bishops. For almost a whole year neither their whereabouts nor their fate was known to anyone. It was only in March of the following year that a Communist paper reported that His Eminence and the bishops had all been tried and convicted for anti-Soviet activity and alleged collaboration with the Germans while they had occupied the western Ukraine. Of course there had been no public trial, there had been no opportunity to offer a defense for these unfounded charges. The Metropolitan Slipyj was sentenced to 8 years of hard labor and transferred from prison to prison, from Ukraine to Russia and the out into Siberia. Even though there was a slight thaw after the death of Stalin and His Eminence was completing his sentence, he did not find release. Apparently the demands made upon him and the conditions placed upon his release were the sort that he would not accept. He was tried for the second time and sentenced for another 5-year term at hard labor. After the end of that sentence he was again tried and sentenced for an additional 7-year term. And it was not until February 9, 1963, when he was released and permitted to go to Rome. Eighteen years of his life in prisons and concentration camps. A life of untold suffering, indignities, inhumanities, physical torment and yet miraculously by the will of God he survived and emerged a 71-year-old patrician, a patrician in mind, in body and in spirit.

When his crown of thorns was replaced by the crown placed on his head by His Holiness the Pope when he was made cardinal, it was an event on February 22, 1965, an event that was hailed by the Ukrainians all over the free world and we suspect even by many of those who have not forgotten God behind the Iron Curtain and to whom this news must also have infiltrated. This event was hailed not only as a deserving tribute and glory to His Eminence himself, but a deserving recognition to the Ukrainian Catholic Church and the entire Ukrainian nation which could not celebrate this event in its homeland, But what is even more important, a very wonderful and real symbol of hope, that just as His Eminence emerged after so many years of exile into freeodm, the real hope that the Ukrainian people will likewise emerge from their bondage into freedom hopefully in the not too distant future.

Today, as we honor His Eminence, our hearts are filled with joy and gladness because he was spared and permitted to return to do his noble work among the free. But simultaneously, our lips are offering a silent prayer of thanksgiving because the Almighty had endowed us with such a rare, benevolent, and undaunted spiritual leader. When we speak of his martyrdom, it is not uncommon of us to realize that his suffering had a goal and when he fought against the Communist regime, it was the finest example he could set for us. We, Ukrainians, know that freedom will not come of itself. We know that we must dedicate ourselves to a persistent effort to fight that communism. To those of you, Ukrainians, who have experienced yourselves the unspeakable horror of the Communist regime or those of you who still have loved ones living in that human hell, it is not necessary for you to be enlightened. But alas, so many of our fellow Americans are still not so enlightened, are so ignorant and naive and indifferent to the nature and threat of communism. For communism, be it Russian or Chinese, has only one goal and that is world domination. And though in modern days their methods might have become a little more sophisticated and subtle, nevertheless they will still work and fight and lie and cheat and exploit and yes even murder. They will do anything and sacrifice anyone, not only millions of innocent victims, but even their own dedicated disciples and former leaders for whom they have no further use.

They will invite you to a feast while they are preparing you a bloody bath. They will offer you the dove of peace only to convert it into a preying vulture. They will assume the halo of an angel while they do a devil's work. Since the end of that godless ideology is not yet in sight, it is necessary for those who do not know what danger threatens us, and even if they are not interester in freeing the many captive nations that are behind the Iron Curtain today, to learn that our own security as Americans, our own way of life here is also threatened by that same danger.

So, my friends, as today we pay tribute to His Eminence, let this tribute be not just a token expression of our love and admiration and esteem and reverence, but let it convert itself into a resolution of determination, the kind of determination that will match his and countless others avowed and relentless foes of communism. For it is only the hope, that hope that will eventually bring the dawn of a new day not only for the Ukrainians but all other captive nations, the day of freedom. Perhaps then the noble and pure goodness which he so well symbolizes may thrive on this earth.

Because as one wise man once said, where there is goodness in the heart, there is beauty in the character and when there is beauty in the character there is harmony in the home and where is harmony in the home, there is order in the nation and when there is order in the nation, there is peace in the world. Under his guidance may we hopefully expect that he will forge us and unite us into the same kind of unbreakable strength that he possessed and weld us into the same kind of an impregnable fortress that he has proven to be.

◆

My Memoirs

1892 — 1962

By Michael Luchkovich

39th INSTALLMENT

The remaining 10 installments of my memoirs will be devoted to a general discussion of my philosophy of life rather than any particular incidents. If I have been speaking from the vantage point of the experience of old age, I take it, too, that there will be readers with ability and freedom of mind who also will rise to a vantage point from which they, to borrow the words of Nikolai Tohol in his "DEAD SOULS", far above the melee can also see what's going on. "What tortuous, blind, impassable, devious paths has mankind trodden in its search for eternal truth, while all the time before it, lay the straight road leading to the glittering edifice destined to be the palace of the ruler. The road is the clearest and the most beautiful of all, flooded by sunlight during the day and brightly illumined by night, but the human throng flows past it in darkness. And how many times, even when inspired by God-given good sense, have men still managed to step back and turn away from it; succeeded again and again in losing themselves in back alleys in broad daylight; succeeded again in filling each other's eyes with blinding smoke and trudging wearily after a mirage; again and again succeeded in coming to the very brink of the precipice, then asking each other horrified, in which direction the road can be found."

Who, then, is the real arbiter of truth, and what, in the final analysis, is the truth? Philosophers have been floundering in a mass of argument over this subject down through the ages, and I do not presume to hold the right answer. I have, however, given the readers my modest view-point, which they can accept or reject at their will.

From my experience with people, I do feel, however, that the man working under free conditions, is more that a match for the enslaved laborer. I believe, too, that man was created in the image of God and is not a mere cog in the wheel or a creature of the state; and that if there is anything wrong with democracy it is not with the principle but with the professed practitioners of the system. We lack, in a word, dedication.

We have become so used to democracy that we take it too much for granted. We have been so accustomed to freedom that we have relaxed our vigilance; and our capacity for righteous indignation has become so blunted that the genocide of millions of innocent victims no longer stirs our pity and compassion.

In our zeal, however, for achieving spiritual resurrection, we must avoid at all costs the "holier than thou" attitude. Charity begins at home, and it ill behooves a country like Canada or the United States, or indeed the whole world (Western), to assume a superior and condenscending attitude in our dealings with other countries.

I received a letter from Mr. John Dewey when he was Governor of New York State in which he wrote about an American ambassador who tried to get a trade contract with a South Asian country. In his dealings with the head of this country he had taken a high and mighty attitude with result that he got no contract. The next ambassador who was sent there was of a different character. He was an engineer who shared his knowledge quite freely with the natives. Result; a large contract.

Recently I read a book entitled: "THE UGLY AMERICAN", reviewed by the New York Times as "The best-selling novel that has become an Affair of State . . . a frightening novel of what really goes on behind the secret, red-tape curtain of American diplomacy . . . authentic, infuriating and explosively candid, this daring best-seller unmasks the blundering hypocrisy of some of our top-level diplomats. It exposes the opportunism, incompetence and cynical deceit that have become imbeded in the fabric of our public relations, not only in Asia but all over the world.

It would thus pay the Western Nations to check up on their present status. Thus the writer Novus Clark in "America", analyzing the position of the West in this new chapter of history said it should be to advise, help and, above all, give example to other newly rising nations of Africa and the Orient, but no longer to assume the role of authoritative teacher, judge or master-even a benevolent one.

An even more deadly and long-range peril to the survival of the West is our own deep inner spiritual crisis. We are in danger of allowing to dry up beyond recovery the once vital well springs of our culture.

If while meeting the challenge of Communism on the level of material force we neglect the deep urgent challenge to spiritual examination and reform, allowing our civilization to bowl merrily along in our exclusive absorption with the technological mastery and enjoyment of the material universe, sinking even deeper into spiritual apathy and agnostic confusion, it is not clear what compelling reasons God would have for not allowing us to be swept in our turn into the crowded dustbin of the civilizations of the past."

DISTRIBUTOR
WANTED

No Competition. To service and set up new accounts in exclusive territory. Investment secured by fast moving inventory of amazing plastic coating used on all types of surfaces interior or exterior. Eliminates waxing when applied to any type of floor. Eliminates all painting when applied to wood, metal or concrete surfaces.

Minimum Investment — $500
Maximum Investment — $12,000

For details write or call:

Phone: 314 AX - 1 - 1500
MERCHANDISING DIVISION
P. O. Box 66
St. Ann, Missouri 63074

The Canada Pension Plan

Плян дає наступні користі:

Пенсію при відході на емеритуру

Допомоги для вас і ваших дітей при вашій непрацездатності

Допомоги для вдів, непрацездатних вдівців і залишених дітей

Одноразову виплату готівкою до вашого спадку в разі вашої смерти

Повні пенсії для емеритів будуть виплачуватися в 1976 р. До того часу будуть виплачуватися пропорційні пенсії, починаючи від 1967 р. Допомоги для залишенців будуть виплачуватися від 1968 р., а допомоги для непрацездатних від 1970 р.

Тут подаємо скільки ви маєте платити

Якщо ви є працівник у віці від 18 до 70 року життя, ви будете вплачувати 1.8% від вашої річної заробітної платні між $600 і $5000. Це буде стягати працедавець з вашої платні при виплаті. Ваш працедавець буде за вас також платити до Пляну таку саму суму, як ви платите.

Якщо ви працюєте для себе і є у віці від 18 до 70 року життя та заробляете принаймні $800 річно, ви будете вплачувати 3.6% від вашого заробітку між $600 і $5,000.

Для працівників вплати починаються від січня 1966 р. Якщо працюєте для себе, а ваша вкладка у 1966 р. буде виносити $40 або менше, ви мусите заплатити свою повну вкладку до 30 квітня 1967 р. Якщо ваша вкладка перевищуватиме $40 у 1966 р., тоді ви мусите платити ратами в такий самий спосіб і в тому самому часі, як ви платите свій податок.

Зміни в старечих пенсіях

Старечі пенсії будуть виплачуватися в додатку до якої-будь допомоги управненої в рамках Канадського пенсійного пляну. У найближчих роках стареча пенсія в сумі $75 місячно буде виплачуватися не від 70-го року життя, а від 65-го року життя. У січні 1966 р. стареча пенсія буде виплачуватися для 69-літніх осіб; у 1967 р. для 68-літніх осіб; у 1968 р. для 67-літніх; у 1969 р. для 66-літніх, а у 1970 р. і опісля для всіх тих, які осягнуть 65 рік життя.

Випущено
на доручення Міністра Народного Здоров'я
і Суспільної Служби, Канада,
Достойна Джуді ЛяМарш.

CANADA

Впевніться чи Ваше Громадянство є правильно зареєстроване

В багатьох випадках [illegible]
надто важлива справа [illegible]

Наприклад, [illegible]

Можете [illegible] Суду Канадського Громадянства (Court of Canadian Citizenship) [illegible] ніше, можете писати до:

The Registrar of Canadian Citizenship,
Department of Citizenship and Immigration,
Ottawa, Ontario.

Суди Канадського Громадянства [illegible]
Moncton, N.B., Montreal [illegible] London and Windsor, Ont., Winnipeg [illegible] Edmonton [illegible] Vancouver, B.C.

Дж. Р. Ніколсон
міністер громадянства та імміграції

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXVIII ГРУДЕНЬ — 1965 — DECEMBER Ч. 12 (516)

ДО УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІОТИЧНОГО ВІРУЮЧОГО Й КУЛЬТУРНОГО ГРОМАДЯНСТВА

Від самого початку свого існування наша Колегія, як одинока хлоп'яча українська середня школа на Сході Канади, бажає сповнити свої широкі **задуми щодо мистецького оформлення Колегії в українському, церковному й народньому, дусі.** Однак досі цього ніяк не можна було здійснити, бо на це не дозволяли й далі не дозволяють великі довги за закуп площі й за будову шкільних будинків.

Добре розуміючи й належно оцінюючи важливість свого рідного й його впливу на загальне виховання нашої української молоді, яка в Колегії навчається, **Колегія бажає дати своїм студентам змогу пізнати й полюбити українське мистецтво.** Звідки нпр. може молодь любити іконостас, коли вона його не бачить?

Ось-що бажає зробити Колегія:

розмалювати в нашому українському стилі колеґіяльну каплицю,
збудувати гідний іконостас,
дати намалювати серію образів із українською історичною, краєвидною та побутовою тематикою,
дати намалювати серію портретів визначних українських постатей,
влаштувати шафи-виставки зо зразками українського народнього мистецтва.

За приблизними обрахунками **це коштуватиме — $75.000.00.** Покищо з цієї конечної суми не маємо ні одного доляра!

Ми переконані в тому, **що кожний патріотичний, віруючий і культурний Українець** добре розуміє важливість цієї справи й **складе свою щиру й щедру пожертву на цю шляхетну ціль.**

З християнським привітом

о. О. Купранець, ЧСВВ

Директор Українського Мистецького
Відділу Колегії св. Василія

Пожертви слати на адресу:

Rev. O. Kupranec, OSBM
St. Basil's College / Ukrainian Art
3100 Weston Rd., Weston, Ontario, Canada

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Very Rev. D. Kachmar
38 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРҐЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brasil

ФРАНЦІЯ:

L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Кінчаємо рік у песимізмі чи оптимізмі? *о. О. Купранець, ЧСВВ* 482
На теми дня
На Різдво Ісуса Христа *о. І. Назарко, ЧСВВ* 483
"Не було їм місця" *о. Є. Білик, ЧСВВ* 485
Соборова схема про священиків *о. О. Купранець, ЧСВВ* 486
Роздума про Боже і вічне: "Саморозвиток" *о. Р. Г., ЧСВВ* 489
Будинок на піску, і — на камені *В. Барка* 490
За краще признання християнського розуміння гідности праці *о. Л. Садовський, ЧСВВ* 491
Намірення Апостольства Молитви на грудень
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 492
За єдність християн *о. І. Л-кий* 494
Колядує земля — вірш *Г. Подолянка* 496
Багато людей запитує... *о. С. Сабол, ЧСВВ* 497
Свячення жінок? Вервиця на гойдалці...
Проникання правди *Д-р Михайло Кушнір* 499
Чого бракує українському католицтву?
Владика Михаїл — Архиєпископ Торонта і Східньої Канади Української Православної Церкви *о. О. Купранець, ЧСВВ* 500
Ювілей 80-річчя й 45-річчя священства
Дорогий Гість в Ашафенбурзі *Ол. Роїк* 502
Спогад із 1948 року
Наш визначний мистець стінопису *о. О. Купранець, ЧСВВ* 503
У 80-річчя проф. Ю. Буцманюка
Біля палати Митрополита Шептицького в 1940 році *К. Грицина* 506
Закінчення споминів
Дім тихих молитов і душевних розважань *К. О.* 508
Листи Никодима — повість — *І. Добрачинський* 510
Синій хрест — оповідання *Г. К. Честертон* 513
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 515
Дописи

ENGLISH SUPPLEMENT:

Strange Adorers of the Child *by V. A. Yzermans* 521
Unity Begins at Home *by M. Bosey* 523
An Unforgettable Journey *by I. Holowaychuk, OSBM* 524
My Memoirs *by M. Luchkovich* 525

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колеґія: о. Євген Білик, ЧСВВ; **о. Василь Ваврик, ЧСВВ; о. Бернард Дрібненький, ЧСВВ; о. Лев Садовський, ЧСВВ і ред.** Олександер Мох. **Адреса редакції: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон 241-9203. Адреса адміністрації: Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон: 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00 — Поодинокe число: 30 центів.**

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM; Basil Wawryk, OSBM; Bernard Dribnenky, OSBM; Leo Sadowsky, OSBM; Alexander Moch. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Business Office: The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

КІНЧАЄМО РІК У ПЕСИМІЗМІ ЧИ ОПТИМІЗМІ?

При закінченні кожного "старого року" зроджуються в людині деякі почування, які відмінні від інших, щоденних і звичайних, як теж їх вплив на дальший хід життя доволі сильний. Свідомість того, що у проминаючому році зайшли різні події й зміни в усіх ділянках нашого особистого й загальнонароднього життя, приводить нас до глибшої призадуми над тим, що заіснувало. При нашій об'єктивній аналізі запримічуємо, що одне було нашим осягом і успіхом, друге ж поразкою чи неуспіхом.

Приглядаючися проминаючому рокові, бачимо, що багато дечого з наших плянів і мрій не сповнилося, бо заіснували такі обставини, що перекреслили наші найкращі сподівання і, так би мовити, "всі дані" на великий успіх. Інше не сповнилося тому, що ми не вклали належної праці або зробили деякі помилки, які вже від самого початку засудили справу на неуспіх. Свідомість того і бажання вминути в наступному році дотеперішні помилки, особисті й загальні, приводить нас до поважної застанови і правильних висновків.

Не будемо тут розглядати всі або різні ділянки нашого особистого чи загального життя. Зупинимося тільки на дечому.

Розглядаючи в найзагальнішому наше національно-політичне життя, можемо без кривди собі чи "на злість" комусь сказати, що ми нічого конкретного не осягнули, якщо не втратили. Положення в Українських Землях не змінилося на краще, а навіть подекуди пішло на гірше, бо посилився, хоч не голосний, але систематичний наступ московства й большевизму на духове й національне знищення українського народу.

На нових теренах нашого поселення теж не можемо похвалитися, поза одним-другим моментом місцевого значення, якимись великими успіхами, що мали б далекосягле чи всенароднє значення. У нашому житті виринули, поруч позитивних явищ, теж і деякі моменти, що причинилися тільки до нового замішання й розбиття, замість того, щоб скріпити наші сили. Непотрібно викликані ззовні й знутра конфлікти та антагонізми замість того, щоб їх зліквідувати в зародку, деякі чинники посилювали їх на загальну нашу некористь і шкоду.

Коли мова про наше церковне питання, то воно теж переходило різні "свої фази": великого підйому й радости, бурхливости й тривоги, а навіть і деякого трагізму. Хоч ми й поступили в дечому вперед, то однак багато проблем стоїть перед нами як відкрите питання, не зважаючи на те, що вони є основою нашого дальшого тривкого існування й щоденного життя. Згадаймо дещо з цього.

Спроба відповідного і приязного наладнання обопільного порозуміння й співжиття наших Церков, Католицької й Православної, застигла на мертвій точці;

справа нашого літургійного питання досі незадовільно розв'язана, що є причиною частих непорозумінь у громадах, не згадуючи про те, що дотепер на жаль не маємо навіть офіційного "Отченашу" в рідній мові;

проблема нашого власного шкільництва ще не знайшла відповідного розуміння, як теж воно саме залишає багато місця до побажань;

без перебільшення можна сказати, що не маємо ніякої устійненої власної програми навчання релігії, нашого обряду чи історії нашої Церкви, бо на жаль не існує ні один "людський" підручник із цієї ділянки ні для одної хочби кляси, хоч від років маємо свої народні й середні школи;

пекуча проблема священичого й чернечого доросту остається гейби поза межами нашого заціклення й журби, хоч це основа нашого церковного існування;

наше старання про поширення й удосконалення системи хлоп'ячих вівтарних дружин у кожній парохії далеке від усякої досконалости, хоч — як показує досвід — то переважна кількість нашого молодого духовенства вийшла саме з рядів-членів хлоп'ячих вівтарних дружин. Якщо не будемо плекати й належно опікуватися хлоп'ячими вівтарними дружинами, то не будемо мати й цього мінімум священичих покликань!

Закінчуючи проминаючий рік, зробімо підсумки в нашому особистому й загальному, церковному й національному житті та старáймося бути об'єктивними в розцінці поодиноких питань. Те, що було корисне і хвалигідне плекаймо далі, а те, що було для нас невідповідно поставлене і шкідливе, відкидаймо як неіснуюче, щоб не продовжувати далі наших помилок. Піднесімо наші очі й серця до Божественного Вифлеємського Дитяти Ісуса, щоб Воно благословило нас в особистому й загальному народньому житті згідливістю, любов'ю й успіхами, щоб ми могли, не песимістично, але оптимістично дивитись у нашу майбутність!

о. О. Купранець, ЧСВВ

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ГРУДЕНЬ, 1965
РІК XXVIII, Ч. 12 (316)

ХРИСТОС НАРОДИВСЯ! -- СЛАВТЕ ЙОГО!

УСІМ НАШИМ ШАНОВНИМ І ДОРОГИМ ЧИТАЧАМ І СПІВРОБІТНИКАМ ШЛЕМО НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ БЛАГОСЛОВЕННИХ І ВЕСЕЛИХ СВЯТ ХРИСТОВОГО РІЗДВА!

Редакція й Адміністрація "Світла"

о. І. Назарко, ЧСВВ

НА РІЗДВО ІСУСА ХРИСТА

Дитя Ісус і наша родина

Головною особою всіх різдвяних торжеств є Дитя Ісус. Майже безустанно Воно стоїть перед нашою уявою підчас різдвяних свят, Його оспівують наші чарівні коляди, до Нього линуть наші молитви.

Безконечний Бог стався маленькою, слабенькою дитиною — оце та правда св. віри, що її не тільки з подивом, але і з якимсь острахом оспівують наші церковні пісні в празник Христового Різдва. І дійсно, коли заглибимося в це таїнство нашої св. віри — то побачимо, що наш розум ніяк не може його зрозуміти. Тим більше, коли пригадаємо собі те, яка жахлива була доля дитини перед приходом Христа.

Доля дитини у поган уповні залежала від волі батька. У Греції батьки викидали хворих дітей у гірські яруги. В римському праві читаємо такі слова: "Дитину хвору або слабкосилу треба задушити". А на іншому місці цього ж закону читаємо навіть таке: "Дитина — це не людина".

Ісус — Божий Син узяв на Себе вид тієї погордженої людської дитини і тим самим двигнув дитину до незрівняної гідности. Пізніше цей Ісус проголосив перші закони в обороні дитини. Він сказав: "Хто згіршить одне з цих малих, ліпше було б йому, як завісили б на його шию млинський камінь та й утопили б його в морській глибині". Увечорі Ісус, перетомлений цілоденною працею, дозволяв іще дітям приходити до себе, голубив їх і благословив на дорогу життя. Від апостолів Ісус просто домагався, щоб вони були, як діти. Щобільше, Ісус навіть утотожнював Себе з дитиною. Він виразно казав: "Хто прийме одне з цих малих, Мене прийме". (Мат. 18, 5). Хі-

Над нашими дітьми чуває Ангел-хоронитель!

ба ж можна було двигнути дитину ще вище? Ніякий виховник, навіть батько не цінив дитини так високо, як Ісус.

⁂

Із цього для родичів дуже важні висновки: Найперше родичі повинні дитини бажати, її високо цінити й нею тішитися. Всемогутній Бог поділився з родичами своєю творчою силою на те, щоб родичі покористувалися нею до Богом наміченої цілі. Історія виказує, що коли люди були чесні, тоді завжди діти були гордістю родичів. Римська історія оповідає таку подію: Римлянку Корнелію відвідала її багата приятелька та хвалилася перед нею своїми дорогоцінносщами. Показавши їй усі свої скарби, сказала до Корнелії: "А тепер ти покажи мені свої скарби". Тоді Корнелія привела свої діти і сказала: "Оце мої найцінніші скарби". Так високо цінила ця поганка свої діти.

Дитина завжди була необхідним членом родини і без дитини родини не вважали повною. Зовсім справедливо, бо родина без дітей — це квітуче дерево без овочів. Родинний дім без дітей, хоч би й найкращий та найбагатіший — це холодний мармуровий гробовець.

На жаль, сьогоднішній світ немов утомлений дітьми. Він хоче їх позбутися. Він докладає всіх зусиль, щоб їх число зменшити. Люди обчисляють кошт удержання дитини так, як нераз фармер обчисляє поплатність удержання корови. При цій нагоді фармер розважає так: "Маю пів фарми. Отже можу тримати дві корови".

З дітьми справа представляється куди гірше. Трапляється часто, що дітей не хочуть саме багаті родичі. Гляньте на родини, а переконаєтеся, що найчастіше багато дітей мають бідні родичі. Серед багатирів і розкішників лунає клич: "Не бажаємо собі дітей!" У висліді цього, як колись на родину складався: батько, мати й діти, так тепер часто на родину складається: він, вона й... песик або котик. І пусткою світить родинний дім, а цвинтар зачинається вже в хаті...

Це тяжкий гріх супроти Бога, бо це спротив найсвятішій Божій волі. Але це теж гріх супроти народу. Бо що станеться з таким народом, у якого більше домовин, ніж колисок? Такий нарід мусить загинути! Отже батьки, що не хочуть дітей — це руїнники свого власного народу!

Тому цей жахливий злочин народнього самовбивства не сміє мати місця в католицьких родинах! В католицькому розумінні діти — це Божа благодать. Одна з найбільших Божих благодатей на землі це: мати діти й вихованню дітей присвятити своє життя.

Коли надійде остання година Вашого життя і Ви, старенькі родичі, в судорогах робитимете рахунок з усього Вашого життя, тоді сердечною потіхою для Вас будуть Ваші діти, що їх Ви викохали, виховали й у Ваших молитвах часто поручали Христові. Щоденні жертви й труди сповнювані для добра дітей перемінятьсяу щирі жемчуги на те, щоб тяжко заважити на вазі вічної Правди.

Дорогі Родичі! Нехай Дитя Ісус навчить Вас своїх дітей високо цінити, ними гордитися та їх виховувати на славу Бога й на добро українського народу. Дякуйте Ісусові Дитині, якщо маєте діти й живете для дітей!

о. Євген Білик, ЧСВВ

"НЕ БУЛО ЇМ МІСЦЯ"

Євангелист Йоан описує нам дуже простенькими, але й дуже зворушливими словами прихід на світ Божого Сина, Ісуса Христа та як прийняли Його ті, до котрих Він прийшов. "Споконвіку було Слово, і з Богом було Слово, і Слово було — Бог" (Ів. 1, 1). Дитя Ісус, що нам народилося, було і є вічно з Вітцем і є рівне Йому в усім. Це Дитя було і є Творцем усесвіту і Паном-володарем над людським родом. "З Богом було Воно споконвіку. Ним постало все, і ніщо, що постало, не постало без Нього" (Ів. 1, 2-3). Внаслідок спроневірення Богові прародича Адама людство втратило право до неба. Через щораз більш зростаючу в ньому темряву незнання, лукавства й злоби бідне людство швидко віддалювалося від свого Творця-батька, і котилося чимраз нижче в багно невіри і гріха, а остаточно у вічне прокляття й відкинення від Бога. Душа людства була вже мертва. Ісус Христос прийшов на цей світ, щоб цьому мертвому людству принести нове життя та світлом Своєї правди розвіяти темряву гріха і смерти. "У Ньому було життя, і життя було — світло людей. І світло світить у темряві, і не пойняла його темрява" (Ів. 1, 4-5). Як дуже правдиві ці останні слова — "і не пойняла його темрява"!

З далекого галилейського Назарету приходять до Вифлеєму в Юдеї Пречиста Діва Марія та Її святий обручник Йосиф, щоб записатися тут, як наказав був римський цісар Август. "І от коли вони були там, настав Їй час родити, і вона породила свого сина первородного, сповила його та поклала в ясла, бо не було їм місця в заїзді" (Лука 2, 6-7). Не було місця для Творця в Його світі, у Його людей, яких Він прийшов рятувати своїми муками і смертю від вічного прокляття!

"Він був у світі, і світ Ним постав, і світ Його не пізнав" (Ів. 1, 10). Не можемо ми не обурюватися коли бачимо невдячність і холод тих людей, які в ту першу різдвяну ніч не прийняли Того, який прийшов обсипати їх досі нечуваними ласками й дарами. Ми уявляємо собі, як щиро й великодушно ми на їх місці були б відчинили наші двері для цього небесного Гостя, як віддали б ми все що маємо, для послуг Йому.

В нашій вірі є таїнственні дії, які відбуваються не хвилево, одноразово, але тривають довго, цілими століттями. Такою саме є при-

Чи ми так стараємося зберегти нашу душу від гріха, як Марія і Йосиф Дитя Ісуса перед Іродом?

нимання або відкидання від себе Бога кожною людською душею. Ця дія триває і буде тривати доки будуть родитися люди. Спаситель світу, Який у видимий спосіб прийшов у цей світ майже дві тисячі років тому, приходить і сьогодні та стукає до дверей людських сердець. Він приходить із тим самим наміром і з тими самими ласками, що їх Він мав тієї пропам'ятної ночі. Він шукає вступу до душ, щоб оживити їх та прогнати з них темряву невіри і гріха. І як приймають Його теперішні люди, а з ними і ми? Загал наш занурений у гарячкових приготуваннях і голосних святкуваннях цієї пам'ятки народження нашого Господа і Спасителя!

Але скільки наших старань у цьому є поправді для самого Христа? Чи мають вони щось спільного з нашою вірою в Його божество? Ми видаємо багато часу і гроша, щоби прикрасити наш дім ялинкою та всякими святочними приборами й дарунками, якими обмінюємося. В гаморі й поспіху того всього ми може і не подумаємо про Того, Котрого свято святкуємо, — не чуємо на дверях наших душ стукоту маленької Божої Дитинки, яка хоче туди ввійти та збагатити нас Своїми небесними, вічними скарбами! Як мало з нас чує цей Божий стукіт! А як багато тих, що і сьогодні, хоч може й отворять свої двері на стукіт Христа, у своїй непривітності не приймають Його, залишають Його в холодній і неприязній зимовій нічній темряві, бо нема в їхніх домах і серцях місця для Того, Котрого ім'я вони носять, як християни.

"Прийшов до своїх, — а свої Його не прийняли" (Ів. 1, 11). Було ледве кілька, кілька вибраних душ тієї першої таїнственної різдвяної ночі які, хоч бідні на добра світу, були перші, щоби привітати новонародженого Спасителя на цій землі. "Були ж у тій стороні пастушки, що перебували в чистім полі та вночі стояли на сторожі коло своїх отар. Аж ось ангел Господній їм з'явився... і сказав їм: "Не бійтеся, бо я звіщаю вам велику радість... сьогодні народився вам Спаситель... І ось вам знак: ви знайдете Дитя сповите, що лежатиме в яслах"... І коли ангели знялися від них на небо... пастирі пішли притьмом і знайшли Марію, Йосифа й Дитятко, що лежало в яслах. Побачивши Його, вони розповіли, що їм було сказано про це Хлоп'ятко; і всі, хто чув їх, дивувалися... А пастирі повернулися, прославляючи і хвалячи Бога за те, що чули й бачили..."

Між тими, що привітали Божу Дитинку, було й кілька багатих та могутніх цього світу, які однак були покірні й вільні від прив'язань до світу. Бо "коли Ісус народився у Вифлеємі Юдейськім, за днів Ірода царя, мудреці прийшли в Єрусалим зо Сходу і спитали: "Де цар юдейський, що оце народився? Бо ми бачили його зорю на сході і прийшли йому поклонитись..." (Нат. 2, 1-2). І увійшли до хати і побачили Дитятко з Марією, матір'ю Його, і, впавши ниць, поклонились Йому; потім відкрили свої скарби і піднесли Йому дари: золото, ладан і миро" (Мат. 2, 11).

Кілька бідненьких пастухів і три чужинці-мудреці — це перші з-поміж людей, що раділи, народженням Божого Сина, отворили і віддали Йому свої серця і все, що мали найдорожчого. А яка їхня нагорода? Їх нагородою те саме, чим нагороджує Христос людей і сьогодні — нагорода, що безмірно перевищає все, що світ може дати. "Котрі ж прийняли Його, — тим дав право дітьми Божими стати, які в ім'я Його вірують" (Ів. 1, 12).

Сьогодні людство знову погружене так у дочасних справах і так зайняте життєвими вигодами, що затрачує або принайменше нехтує дійсним значенням Христового народження. Тому воно в цю святочну пам'ятку Христового приходу взагалі не думає про Нього, ані не старається відчути тієї вищої, християнської радости в душі, яку Він приносить. Зате ми, що повинні Його краще знати, мусимо прилучитися до тих щасливих пастухів і мудреців, які отворили свої серця для Божої Дитини — Спасителя. Пожертвуймо Йому наше серце і нашу душу, за яких очищення й освячення Він пролляв свою Найсвятішу Кров; пожертвуймо Йому серце вільне від грішних прив'язань до світу, серце сповнене покорою й любов'ю Бога і ближнього. Привітаймо в них цього маленького Гостя з небес, Царя над царями, щоб Він міг у нашому домі й у нашому серці замешкати та оснувати в них своє царство, щоб ми, що віримо в Його ім'я, одержали від Нього превеликий дар — право статися Божими дітьми.

* * *

о. О. Купранець, ЧСВВ

СОБОРОВА СХЕМА ПРО СВЯЩЕНИКІВ

Однією з важливих для внутрішнього й зовнішнього життя Церкви проблем — це справа священичого стану. Вона теж охоплена окремою Соборовою схемою.

Перший проєкт схеми про священиків, який предложила відповідна комісія до розгляду Соборові в жовтні 1964 р., був відкинений як недостатньо опрацьований. Проти тодішнього опрацювання голосувало 1199 Отців Собору, тобто більшість. Отже Комісія мусіла схему переробити і в новому оформленні предложити Соборові під розгляд і голосування.

Теперішнє оформлення схеми обхоплює: вступ, І-у і ІІ-у частини властивої схеми. У першій частині у точках від 1-10, говориться про священичий уряд, а в другій, від 1-19 точки, про священиче життя. Не будемо на цьому місці розглядати самої схеми, доки вона не появиться в формі Соборового Декрету, бо там будуть ще узгляднені різні поправки, що їх внесли Отці Собору. Загально можна сказати, що схема кладе особливий наголос на пастирське й духовне значення священства, як теж на його велику гідність. При тому треба теж згадати, що Комісія при опрацюванні схеми старалася покласти тільки загальні норми з огляду на те, щоби поодинокі Єпископські Конференції різних країн мали змогу опісля достосувати їх до особливих обставин поодиноких країн чи народів. Це дуже слушне, бо обставини життя й праці священика не зовсім однакові

Папа проголошує соборові декрети

в поодиноких країнах чи навіть у різних парохіях, нпр. душпастирювання в індустріяльному центрі посеред робітництва зовсім відмінне своїм способом від душпастирювання серед селянського елементу.

ЛИСТ ПАПИ У СПРАВІ ЦЕЛІБАТУ

Однією з точок, яку обговорює схема, є теж і справа целібату священиків. У цій справі зайняв особисте становище сам Папа, який повідомив Соборове засідання листом, якого він написав до Кардинала Тіссерана, декана Кардинальської Колегії.

У своєму листі Папа пише, що він чув про те, що деякі Отці Собору мали намір справу целібату поставити на денний порядок нарад у соборовій авлі. Папа каже, що зовсім не наміряє обмежувати свободи вислову думок Отців, але цим листом бажає висловити Соборові свій погляд на справу целібату. На гадку Папи не є вказаним цю проблему виводити на соборову дискусію. Лист закінчує проханням, щоб ті Отці Собору, які бажають висловити свої погляди в цій справі, передали їх на письмі до Президії Собору, яка передасть їх Папі до розгляду.

Гадку Папи про целібат і про те, щоб ця справа не була темою Соборових дискусій, привітала Єпископська Конференція Латинської Америки окремою телеграмою, кажучи, що "сердечно дякує (Папі) за скріплення традиційного навчання Церкви, джерело священичої святости й плідности апостольської служби".

КОМЕНТАРІ ДО ПАПСЬКОГО ЛИСТА

Де поділися практичні консеквенції "оцінки вартости єпископів" через ІІ-ий Ватиканський Собор? — Таке питання ставить д-р Фрідріх К. Шіллінг, гість Соборового Секретаріяту З'єднення від евангелицької пресової служби.

Д-р Шіллінг, як соборовий обсерватор, пише, що католики з одного боку наголошують, що Соборові не накидається папської волі, однак з другого боку відчувається, "що Павло VI-ий випереджує рішення єпископського зібрання або їх опісля змінює".

У евангелицьких очах, говориться далі, що це не була ніяка "Штерн-штунде" (рокова година), "коли Папа начебто без обмеження свободи Собору, перешкодив дискусії про целібат, а опісля ще післано йому покірне подячне письмо".

Невідоме досі вияснення бажання Папи, щоби при обговорюванні схеми про священиків не порушувати в дискусіях справи целібату, дає соборовий коментатор — о. Людвик Кавфман, єзуїт, ув інсбруцькому тижневику "Дер Фолькcботе". Він каже, що лист Папи був правдоподібно спричинений якоюсь акцією, яка вийшла збоку одної групи мирян з-поза Собору. Ця група хотіла поставити целібат у самій основі під сумнів. О. Кавфман каже: "Такої дискусії Папа не бажав, але він засадничо такої дискусії не відкинув в інших рямцях. Він (Папа) заявив навіть готовість у цій справі особисто провірити внесені заяви."

ВСЕ Ж ТАКИ БУЛИ ГОЛОСИ В ЦІЙ СПРАВІ НА СОБОРІ

У самій схемі про священиків (14-та точка) говориться про целібат і обґрунтовується його цитатами зі Св. Письма та традицією й практикою Латинської Церкви.

Кардинал Беа у своєму слові в справі целібату висловився, що, хоч з одного боку в схемі говориться, що целібат із самої істоти священства не випливає, але з другого боку формулювання тексту є таке, що наче б то чи все ж таки целібат виходив би з істоти священства. Він питає: "Що ж тоді говорити про жонатих східніх священиків? Хіба не є вони в повному значенні священиками?" Схема признає, що у Східніх Церквах є дуже заслужені жонаті священики, але це звучить так, як би йшлося тільки про виїмки.

Собор, який хоче бути екуменічним, мусить —

заявив, Кард. Веа — про обі форми священичого стану говорити: про стан досконалої повздержности в целібаті і про досконале ("майже хочу сказати: ідеальне") подружжя жонатого священика. Схема повинна вказати як священики найкраще мали би бути виховані й приготовлені до сповнення своїх власних станів, як теж і подати спосіб, яким можна б успішно захоронити обидві форми священичого стану перед їх власними небезпеками. Собор повинен практику Сходу, яка досі в своїй важності залишилась у Східніх Католицьких Церквах, визнати так само леґітимною, як і практику Заходу. Якщо Собор так поступить, то це буде теж корисне й для східніх братів."

У цій справі зайняв теж слово Кардинал Депфнер, критикуючи схему. Він звернув увагу на те, що в схемі хоч аж 14 разів говориться про залежність священика від єпископа, то однак промовчується про особисту ситуацію священиків і про їх відношення до світу. При тому мусить бути сказане — заявив Кард. Депфнер — "відкрите слово" про целібат. Висловлюючи й інші гадки, Кард. Депфнер сказав, що схема повинна теж згадати і про душпастирство над самими священиками.

Мелхітський архиєпископ Едельбі, один із найближчих співробітників Патріярха Максима IV, сказав у своїй доповіді, яку він виголосив у "Домус Маріє", що Мелхітська Церква має досі найкращий досвід із пізнепокликаними й жонатими священиками, які вповні доросли до свого завдання.

ЩЕ ДЕЩО З ДИСКУСІЇ НАД СХЕМОЮ ПРО СВЯЩЕНИКІВ

У дискусії над священичою схемою заявив Кард. Єґер, що схема "виводиться забагато з чисто західньої ментальности" і тому вона недостатньо відповідає вимогам Східніх Церков і місійних країн.

Кард. Руффіні хвалив глибоку церковну духовість, яка оживляє схему, особливо ж целібат. Священичі Ради, які — відповідно до вимог схеми — єпископи мали би покликати до співпраці, повинні бути тільки дорадним органом, а при тому мусіли би бути виключені всі небезпеки колеґіяльности в управі єпархією.

Кард. Альфрінк, подібно як Кард. Депфнер, вказував на різні дефекти схеми, якої стиль надто побожний, методика залишає багато до побажання, як теж промовчує деякі життєві проблеми священика. На його гадку схема забагато бачить священика у границях захристії й церкви, а замало в діялогу зі слабими католиками, некатолицькими християнами чи атеїстами, що є майже щоденним завданням священика.

Бр. Андрій Д. Вобит, ЧСВВ — всеціло посвячується служінню Богові й Церкві, складаючи вічні монаші обіти, які приймає Впреп. о. Микола Когут, протоігумен ЧСВВ у ЗДА.

Кард. Суненс сказав, що священик буде чужий у сьогоднішньому світі, який завжди більш відхристиянізовується. Схема обхоплює багато елементів для розв'язки цієї проблематики, однак мусить багато енерґічніще й сильніше про це говорити.

Кард. Гінен стоїть на становищі, що до душпастирської праці треба би втягнути всіх чернечих священиків, крім тих, що живуть за контемплятивними правилами.

Кард. Руґамбва бажав би бачити краще достосування душпастирських метод до сьогоднішнього часу, бо каже, що Церква не є ні музеєм, ні архівом, але матір'ю життя, а священики не можуть бути "від учора".

Американський єпископ С. Левен заторкнув справу священиків - сотрудників, на яких Собор "досі ні одного слова не витратив", хоч вони в багатьох єпархіях творять половину духовенства. З того виходить, що сотрудники ще мають право на християнський похорон. Дуже часто їх трактується як "недорослих", хоч вони повинні мати право співрадити й співоцінювати справи в парохії, незалежно від того, що остаточне рішення прислуговує парохові. Те саме співвідношення, яке мало би бути між парохом і сотрудником повинно бути теж між єпископом і священиком.

Як бачимо на основі повищого, то схема про уряд і життя священика викликала живу дискусію, з чого напевно буде не одне узгляднене перед офіційним проголошенням декрету.

Р. Г., ЧСВВ

РОЗДУМА ПРО БОЖЕ І ВІЧНЕ: "САМОРОЗВИТОК"

1. Шлях випадковости

Саморозвитком називають ту теорію, згідно з якою життя на світі виникло самочинно, спонтанно, без будь-якого втручання "посторонніх сил", тобто Бога. Теорію цю обстоюють матеріялісти-атеїсти.

З нагоди 140-их роковин смерти і 75-их народження Карла Маркса, Академія Наук СССР присвятила своєму ідеологові чимало праць, розвідок і статтей. З-під пера Ю. Я. Когана вийшли "МЫСЛИ МАРКСА И ЭНГЕЛЬСА О РЕЛИГИИ" (Вопр. истории, религии и атеизма, Сборник статей VI, Москва 1958), де читаємо таке: "Ми приневолені або звернутися до творця, або зробити той висновок, що розжарена сировина для сонячної системи острову нашого світу виникла природним шляхом, шляхом перетворювань руху, які з природи є притаманні рухомій матерії, яких умови, послідовно, матерія знову повинна відтворити, хоча б і проминуло мільйони мільйонів літ, більше чи менше припадково, але з необхідністю, що теж є властива припадкові" (ст. 7). Сучасні совєтські вчені, справляючи Марксові думки щодо виникнення й означення життя, кажуть, що воно є "одною із форм руху матерії, що характеризується процесом самооновлення її хемічних елементів. У земних умовах життя виникло на певному етапі саморозвитку природи, що тривав мільярди років; жива матерія виникла з неживої" (Укр. Рад. Енциклопедія, Т. 5, ст. 80).

Підставою теорії саморозвитку є припадок, Ахілевою ж п'ятою — ота Марксова "необхідність", яка противорічить "припадкові". Це й казало ученим перевірити дійсність цієї теорії поскільки вона йде шляхом припадковости: Чи можливим є припадковий перехід від неживої матерії до живої?

У склад живої речовини входять 39 сталих атомів, із яких 18 є змінні, а 21 — незмінні. Найпростіша протеїнова молекула (овальбульміна) має 4.448 атомів, що їх молекулярна вага досягає 35.500 одиниць. Цифри ці вже на початку вказуватимуть на дуже просторе поле можливостей припадку. Математичні обліки припадкового саморозвитку поробив французький вчений *Ш. Е. Ґі.* У своїх обліках застосував він т. зв. "закони припадковости", які спираються на статистичні рахунки. Вони мають щироке застосування в різних асекураційних товариствах при обліках можливих нещасливих випадків, пожеж, крадежів тощо. За підставу своїх математичних комбінацій узяв проф. Ґі 10 кульок білих і 10 чорних; він поукладав їх у скляній посудині: окремо білі й окремо чорні; потім їх перемішував. Завданням було вирахувати, скільки при такому числі кульок є можливих комбінацій супроти одної, в якій кульки після повторного перемішування були б знову докладно відмежовані — білі від чорних. Обліки виявили, що існує 1 можливість на 2 мільярди мільярдів комбінацій, або докладно: 243.290×10^{13}. Якщо число кульок побільшити до 1000, тоді така можливість буде ще менша: 1 на 489, що його попереджає 600 зер. Як бачимо, можливість припадкового повного відмежування кульок білих від чорних існує, але вона є страшенно мало правдоподібна.

Що ж до живої речовини, то треба пригадати, що навіть найпростіша її молекула є незвичайно скомплікована. Лекомт дю Нуї застосував методу цих обліків до молекули протеїни, ідеальної будови, у склад якої входили б: 2.000 атомів, тільки двох родів, ваги — атомової 10, — молекулярної — 20.000, приймаючи за середню асиметричність (між 1 і 0.5) — 0,9. (Молекула живих організмів є асиметрична з огляду на те, що в одній її частині скупчується більше атомів, як у другій). При такому укладі елементів є *одна* можливість припадкового виникнення живої молекули проти $2{,}02 \times 10^{321}$ неживих. А практично воно виглядало б ось так: щоб мати певність щодо постання шляхом припадкових перемін-комбінацій одної живої молекули протеїни, треба було б мати колосальну масу протеїнових молекул незліченних укладів, якої промір дорівнював би довжині 10^{83} років світла. А така маса займала би простір більший за той "всесвіт", що його сучасні астрономи схоплюють наймодернішими телескопами. Отже, практично можливість припадкового виникнення одної молекули живої протеїни дорівнює *зеру*. Коли взяти до уваги відносну обмеженість матерії нашого земного ґльобу, тоді доведеться помітно піднести частотність повторювання спроб: при виконуванні 500 трільйонів спроб на секунду, треба було б яких 10^{243} мільярдів літ. А наша земля, за обліками Буля і Півето, своїм віком не переходить меж 3 мільярдів літ. Ця обставина робить припадкове зародження життя ще менш правдоподібним.

Жива речовина не тільки об'єднує в собі різнородні елементи, але й упорядковує їх та спрямовує до своїх життєвих потреб. Коли уважно цим процесам придивитися, тоді вони приневолюють нас здогадуватись, що в живій речовині є якийсь упорядковуючий принцип. Він керує і здійснює розвиток живої речовини навіть у несприятливих умовах, посеред впливів різних причин, які силкуються внести розлад. Це не можливо задовільно пояснити, не прийнявши того Творчого Ума, що співдіє з життєвими процесами живих істот.

Нещодавно появилася в німецькій газеті "Ехо дер Цайт" — "Відгомін часу" — цікава стаття на заторкнуту нами тему. В ній читаємо наступне: "Вирішним є те, що "припадок" ніколи не може позитивно з'ясувати порядку. Кожна розсудлива людина взяла б за нерозум таку роботу, коли б хтось поскидав до коробки всіх 250 складових частин модерного фотоапарату, потряс її та вижидав, щоб частини самі так докупи поскладалися, щоб із цього постала справжня фотокамера. Хоч *теоретично* не є виключеним, щоб таким чином добути фотоапарат, однак це є *практично неможливе*. "Припадок", як висловився Фридрих Великий, "є богом дурнів". Уже багато разів біологи обраховували ту неправдоподібність, що високоскомпліковані життєві структури могли б самі припадково постати. Так ото відомий біолог Лекомт дю Нуї подав облік неправдоподібности припадкового виникнення органічної молекули. Для цього потрібно безліч елементів, які наповнили би більше як Айнштайнів світо-простір, чи й часо-простір, що є більший як світо-час, який вдійсності перeминає. Таким чином правдоподібність виникнення одної незвичайно скомплікованої живої молекули можемо позначити *зером*. — Захисники гіпотези саморозвитку радо посилаються на те, що між неорганічною й органічною речовинами нема істотної ріжниці, бо вже відомому хемікові, Фридрихові Велерові († 1882) в 1828 році вперше вдалося добути синтетично органічну речовину (сеч) з амоноціянату. Крім того хемічна індустрія зготовляє тисячі, і то тисячі, органічних сполук з неорганічної матерії. Це, однак, не дає доказу, що такі сполуки постали *припадково*. Слушно питається австрійський біолог Райнер Шуберт Зольднер: "Якщо Велерові, а з ним й індустріяльним хемікам, по довгій, утомливій та цілеспрямованій праці вдалося сфабрикувати з неорганічної молекули органічну, — а це власне в природі не трапляється, — так тоді я питаюся: Де в ті прадавні часи була ляборaторія землі? Якщо тільки через цілеспрямовані діяння з неорганічного можна зробити органічне, то хіба можливо той розвоєвий чи зароджувальний процес уявити без цілеспрямованости?' — При згаданих уже зусиллях ледве воно можливе втяти таку штуку, щоб із ляборaторії пощезали цілеспрямовані робітники-хеміки, немов кролики з циліндра штукаря".

(26. 1. 1964, ч. 4, с. 11).

✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦

Василь Барка

БУДИНОК НА ПІСКУ, І – НА КАМЕНІ

Одно зі святих чудес Европи, це — собор у Кельні. Його ґрандіозність і красу середньовічні люди пояснили допомогою демона при складанні проєкту. І ніби то, згідно з умовою, перший хто ввійде у собор, умре і демон забере його душу. Коли пригнічений архітектор покаявся перед єпископом, той заспокоїв його і обіцяв зарадити.

У день відкриття собору слуги єпископа загнали з лісу вовка в двері; звір упав неживий: нікчемна здобич для злого духа. Звичайно, творення прекрасного собору відбулося без підсвітньої допомоги, яку примарила уява людей, незнайомих із таємницями мистецтва. Але тепер з'являються споруди, можливі тільки при сатанинській омані, про що свідчить їх нелюдськість і моторошна безглуздість.

Наведемо приклади: перший — величезний мешканевий будинок, у який не можна ввійти, бо не має дверей, як також "ані одного віконця" (у Москві, на Кутузовському проспекті ч. 47, так виглядав кілька років). Другий приклад — будівництво "безклясового суспільства", з якого не можна вийти. Дві будівлі відповідають одна одній.

"Ізвестія" повідомили, що проєкт диявольського будинку, на Кутузовському проспекті, схвалив академік архітектури, затвердила плянувальна управа виконкому, будувала 41 будівнича управа 9-го району, оглянула і приняла комісія державного архітектурного контролю — з лікарем, пожежником, районним архітектором, представником РЖУ, адміністративної інспекції, проєктної організації, тощо. Всі схвалили і підписалися, хоч бачили, що це — безглуздя. Якесь чорне наведення віє над ним. Як сказано в Пушкіна: "б'єс нас водіт". Будинок, який "Ізвестія" називають "восьмим чудом" світу, виник тому, що десятиліттями люди звикли до безглуздя в "будівництві соціялізму".

Наприклад, колгоспна кріпаччина розорила село і замучила селянство, з мільйонними жертвами. Але мов із несвітським гіпнозом, "будується" воно далі.

Герцен передбачав це, пишучи: "соціялізм розів'ється в усіх фазах своїх до крайнього безглуздя".

Бо архітектори і виконавці соціялізму, відкинувши слово Христа, взяли в основу сліпе матеріялістичне безвірництво. Їх справа підходить під означення з Євангелії Матея: про необачного чоловіка, що, супроти слова Божого, "...побудував дім свій на піску. І пішов дощ, і розлились ріки, і повіяли вітри і налягли на дім той, і він упав, і було падіння його велике".

Ми бачили, як під двома ударами: в 1941 році — у війні, і в 1953 році — після смерти старого диктатора, катастрофійно хиталася будівля на піску, в передзнаках великого падіння!

Перший архітект комунізму, Маркс, належав, як і Давид Штравс та інші тодішні безвірники, до "проґресивних" мислителів. Про них письменник-провидець Ф. Достоєвський склав разючу статтю, в якій спершу застерігся: "Мені скажуть, можливо, що ці пани зовсім не вчать злодійства; що коли, наприклад, Штравс і ненавидить Христа... то все таки він залюблений у людство в його цілому, і його вчення є піднесене і шляхетне, як не можна більше". А далі Достоєвський попереджує, що "дай тільки їм можливість" будувати, то "вийде такий морок, такий хаос, щось до того грубе, сліпе і нелюдське, що вся будівля завалиться під прокляттями людства раніше, ніж буде завершена. Раз відкинувши Христа, розум людський може дійти до дивовижних наслідків."

Достоєвський розгадав *основну оману комунізму — в ріжниці між двома виглядами: на папері "проґресивність", а в здійсненні звіряча грубість і морок.*

Якраз той диявольський "дух" соціялістичного будівництва доглибно відбився в 10-тій, світоглядовій, симфонії Шостаковича. Ось як характеризовано його в журналі "Совєтская музика", за червень 1954 року (стаття Ванслова): "дикі сили, що леденять душу", "в злобному натиску"; "мордуючий душевний біль, виплакати який не має сліз"; "розгул зла", "скреґіт і знущання".

Це — той "дух", що з ним, як заявляють "Ізвестія", "ми ж перебудовуємо світ". Безвірні "будівничі" калічать людську душу.

Американський проповідник сказав: "при втечі від Бога будують місто для сатани". Це точний вислів! За проєктом "клясиків марксизму", революційно змінюють зовнішні відносини в суспільстві. Але, хоч розпишуть їх досконало, ніби в музиці чисел Пітаґора, у системі небесних світил Кеплера, і в золотій гармонії Моцарта, а коли люди брутальні, — не буде щастя!

І навпаки, люди, виховані чесними і добрими, з Божим законом у серці, — при недосконалому устрої житимуть добре і поліпшать його. Наприклад, в Ісляндії, країні бідній, жодного злодія немає; і немає злиднів. Ключ до суспільного життя — у вихованні. Тому Кант твердив: "виховання є найбільша і найтяжча проблема, яка може бути поставлена людині". Але виховати душу в найвищому моральному світлі можна тільки за вченням Христа. Воно становить камінь, на якому будують благорозумні свій дім із назвою: Церква, будівля духовна і вічна. В ній, — у такому блаженному світлі, як сповістила серед народу "Голубина книга", — вічно перебуває Христос: Сонце олтаря.

✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦

о. Лев Садовський, ЧСВВ

ЗА КРАЩЕ ПРИЗНАННЯ ХРИСТИЯНСЬКОГО РОЗУМІННЯ ГІДНОСТИ ПРАЦІ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ГРУДЕНЬ

Свт. Отець бажає, щоб ми цього місяця, з одного боку застановилися над гідністю праці, з другої ж молилися в тому намірені, щоб усі правдиво признали християнське розуміння гідности праці. Отже нехай цих кілька думок допоможуть нам якнайкраще цей наш обов'язок сповнити.

Нема сумніву, що кожний чоловік обов'язаний працювати. Про це свідчить якнайкраще Св. Письмо: "...Як хтось не хоче працювати, хай і не їсть. Та протѐ чуємо, що деякі у вас живуть у ледарстві й не роблять нічого, тільки байдикують. Таким то наказуємо і велимо Господом нашим Ісусом Христом спокійно працювати і споживати хліб, що *самі заробили*" (II до Солунян 3, 10-12). А на іншому місці читаємо таке: "Шість днів працюватимеш і робитимеш усяке діло твоє" (Вихід 20, 9). Отже чоловік обов'язаний працювати.

Якщо це так є, пригляньмося тепер природі

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

ПОДЯКИ

Дякую Пресвятому Христовому Серцю й Божій Матері Неустаючої Помочі за вислухані молитви й виздоровлення нашого священика — о.. Методія Ничкн, ЧСВВ.

Магдалина Дерках, Англія

Складаю подяку Ісусові Христові, Пречистій Діві Марії, св. Йосифові, св. Терені, Слузі Божому Митрополитові Андрієві й о. Андрієві, ЧСВВ, та прошу про дальшу опіку. Залучую $6.00 на дві Служби Божі за спокій душі Володимира.

Лідія Л.

Складаю щиру подяку Найсолодшому Серцю Ісуса, Божій Матері й св. Антонієві з Падови за поміч і опіку над нами.

Марія Чолій, Ньюарк, Н. Дж.

Прошу відправити за нашу померлу Маму — Євдохію Козакевич — 30 григоріянських Служб Божих. Залучуємо $90.00.

Родина Слота, Торонто

Складаю прилюдну подяку Слузі Божому Митрополитові Андреєві Шептицькому за вислухання молитов і заступництво перед Покровом Пречистої, що прийшли мені з поміччю в важких життєвих обставинах та за вислухання молитов. — Пересилаю $10 на Сл. Божі й глибоко вірю, що Їхніми молитвами, я вирину з усіх житейських турбот.

Н. Н. Православний, ЗДА.

Залучую $6.00 на дві Служби Божі за мого покійного мужа Матвія.

М. Чолій, Ньюарк, Н. Дж.

Дякую Господу Богу, Христовому Серцю, Серцю Пречистої Діви Марії, св. Йосифові і всім Святим за моє здоров'я. Залучую $5.00 на Службу Божу за моїх померлих родичів і жінку Марію.

Василь Войтович, Н. Бетлфорд, Саск.

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміренняя Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В ВАЖНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

ції його праці. Застановімся над тим, що саме дає цій його праці той специфічно людський характер.

Чоловік працює, працює і звірина. Праця як одного так і другої, має отже щось спільного, а саме: вислід. Бджола, нпр. виробляє мід; чоловік творить твір мистецтва чи може щось менше величнього. Та поміж працею людини і працею звірини є величезна ріжниця. У чоловіка є намір, інтенція. Чоловік утішається розумом і волею. Будучи сотвореним на Божий образ і подобу, чоловік залишає відбитку свого розуму, свого розуміння на всьому, що він робить. Звірина ж керується тільки інстинктом, а не волею чи думкою, як це робить чоловік. У всій людській праці, отже, є два елементи: вислід і намір чи ціль, яка включає в собі самовдосконалення чи поступ. І саме цей намір є тим чинником, який надає гідність людській праці. При будові катедри, наприклад, будівничі кладуть цеглу на цеглу і з того постає прегарна будова-святиня: це є вислід праці. Але всю цю працю супроводить також і намір-інтенція: прославити Господа Бога. І саме ця інтенція надає людській праці незрівняну гідність.

Але людська праця може стратити свою гідність. Це особливо правдиве в сьогоднішньому змеханізованому світі. Бо ж коли чоловік із року в рік працює в фабриці, виконуючи тусаму працю, то та праця йому буденніє; монотонність обтяжує його душу. Правда, що він бачить вислід своєї праці, але намір — розвій особистости чи суспільне добро — є майже неіснуючий. У таких обставинах людині здається, що вона працює на те, щоб жити, а не на те, щоб себе вдосконалити чи висловити свою творчість або індивідуальність.

Рутинна праця має два від'ємні наслідки. Поперше, вона навкучується. Кожний чоловік любить виявити свою особистість з тієї простої причини, що кожна людина відрізняється від другої. Що чоловік не робив би, він хоче бачити на тій праці відбитку свого характеру. Коли ж чоловік із дня на день повторяє ту саму працю, його особистість не має змоги виявитися. З того постає внутрішнє напруження й незадоволення. Не диво, що люди так на працю нарікають.

Другим від'ємним наслідком рутинної праці те, що вона підчиняє дух тому всьому, що економічне й механічне. Чоловік бачить себе слугою виробництва, замість того, щоб виробництво йому служило. Він, що повинен бути паном, стається слугою. Та поправді кажучи, чоловік ніяк не існує задля продукції, тільки продукція задля чоловіка. — Ось деякі чинники, задля яких людська праця тратить свою гідність. Отже питання: як можна відновити гідність цієї людської праці?

Ми бачили, що наша змеханізована цивілізація причиняється у великій мірі до зменшення гідности праці. Та віднова цієї ж гідности не полягатиме на відкиненні нашої цивілізації, тільки у відкиненні її недостач через економічні й духовні засоби. Економічний засіб полягатиме в тому, щоб ушанувати робітника, віддаючи йому певну міру відповідальности щодо праці, яку він виконує. Це станеться тоді, коли капітал дасть робітникам якусь пайку чи то в заробітку, чи то у веденні або навіть у власності індустрії. Слід згадати, що до цього засобу спрямовані чи не всі послідні суспільні папські енцикліки.

Другий засіб, духовний. Кожну працю, яка б нудна вона і не була, можна оживити, можна зробити вповні людською через божественний намір-інтенцію. Робім усе на славу Божу. Нема жадної праці в цьому світі, якої не можна б таким способом освятити. Всі ми мусимо час до часу виконувати якусь неприємну працю. Та коли ми її виконуємо з любови до когось, то і вона стається приємною. Праця виконувана з любови до Господа Бога, знову, робить чоловіка щасливішим і дає йому той внутрішній спокій, якого світ не може відібрати.

Ось декілька думок, над якими варт застановитися, а застановившися помолитись, щоб увесь світ зрозумів: у чому саме полягає гідність людської праці.

МОЛІМСЯ ЗА ЖИВИХ І ПОМЕРЛИХ!
НАЙКРАЩА МОЛИТВА —
ЦЕ СЛУЖБА БОЖА!

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

о. І. Л-кий

ЗА ЄДНІСТЬ ХРИСТИЯН

Частина сослужачих у Папській Службі Божій. Перший зліва польський Кард. Вишинський, а другий наш Блаженніший Кардинал Й. Сліпий.

Об'єднання всіх християнських віровизнань є життєвою конечністю і, то не тільки з практичних мотивів в обличчі завдань та вимог нашого непевного часу, але передовсім тому, що це є воля і бажання самого Христа. Христос оснував лиш одну церкву і вона повинна залишитися **одною** (такою, яку хотів мати Христос), для всіх просторів, усіх народів і для всіх часів. Свідомість цього обов'язку — бути вірним заповітові Христа — працювати та шукати доріг для об'єднання всіх християн, охоплює чимраз ширші кола Його визнавців.

Ще ніколи туга та бажання єдности в усіх християнських віровизнаннях не були такі живі, як у наші дні. Доказом цього можуть бути чисельні публікації всіх заінтересованих сторін на унійні теми, екуменічні з'їзди, тижні молитов за єдність, зустрічі церковних достойників різних конфесій.

Сам факт цеї туги за єдністю, цього бажання і стремління до взаємного зближення й порозуміння можна би пояснювати в різний спосіб. Для невіруючої людини — це може бути небезпека воюючого атеїстичного матеріялізму, який іде на знищення всякої релігії, а внаслідок чого, бажання єдности християн — це нічого іншого, як інстинкт самозахорони в обличчі спільної загрози.

Для віруючого християнина оце бажання — це ніщо інше, як дія Святого Духа, а вище названа небезпека, це допуст Божого Провидіння, щоб збудити нас з отупіння і вказати нам яке страшне згіршення і шкоду наносимо ми собі і всьому людству нашою незгодою, взаємним поборюванням і ненавистю тих, що носять почесне ім'я християн та претендують бути учнями того самого Вчителя, а для яких взаємна любов мала б бути основною ціхою.

Це болюче відкриття, це прозріння й освідомлення в дусі скрухи й покори нашої спільної вини та випливаюче з нього бажання єдности охоплює чимраз більше людей доброї волі. Чимраз більше великих і святих душ жертвуються в молитві і в приносі самих себе, щоб Господь зволив у своєму безконечному милосерді зібрати в єдності віри і любови всіх християн, уже так давно і так болюче роз'єднаних. Оце роз'єднання повинно наповняти незносимим болем і жалем кожне віруюче серце. Для кожного свідомого християнина, який дійсно любить Христа, здійснення християнської єдности повинно стати основним і одиноким бажанням його життя.

Як дійти, як осягнути цю єдність бажану Христом?

Уже століттями великі уми й учені богослови шукали розв'язки і способу, як дійти до неї. Розважували всі за і проти, шукали, що нам усім спільне і що нас ділить, і хоч було більше того, що є нам спільне, ніж того, що нас ділить, то їх заключення було все те саме одне: по-людському кажучи — не можливе, помимо того, що мури які нас розділяють не сягають аж до неба. І сьогодні можна б таке саме сказати. Помимо всього нам спільного, об'єднання, по-людському кажучи, не можливе.

Поміж поодинокими віровизнаннями з протягом часу постали бар'єри, які нас віддаляють і відчужують. Бар'єри, створені нашими взаємними гріхами: гордістю, злопам'яттю, жаждою пімсти. До того всього долучилися перепони, які мають джерело у вірності своїй традиції, в любові до "віри батьків", до свого віровизнання, хоч і недосконалого, та все ж таки рідного. І в цьому трагедія сьогоднішнього християнства.

Одинока розв'язка — це Господь, який є паном і володарем наших душ, який і з людського "безвиглядного" і "неможливого" може знайти розв'язку й вихід.

Та здати все на Господа Бога, було б не виявом нашої віри, але лінюсти, було б утечею перед відповідальністю.

"Господь сотворив нас без нас, та не спасе нас без нас" — казав св. Августин. Отак і тут. Люди своїми помилками і своїми гріхами спричинили розділ Церков, розбрат християн, і на нас лежить сьогодні завдання: в покорі, святості й самовідреченні направити те все. У нашому благородному труді Господь нам допоможе, і оте болюче пробудження й отверезіння є вже завдатком Божого благословення. Оце бажання єдности, оця туга це вже знак Божої дії.

З яким наставленням починати унійну роботу?

Починаймо від нас католиків. Ідеться про те, щоби поворот наших братів не був у наших очах поворотом "блудного сина" після того, як він усе розтратив. Ідеться про те, щоби поворот інших віровизнань до єдиної Христової Церкви не був у наших очах уроєним "тріюмфом" над руїною наших колишніх противників, а був зустріччю й поєднанням двох братів.

Тому треба позбутися переконання, що маючи повноту віри в нашій Церкві, ми не маємо нічого до направи, нічого до опрокинення, що ми не можемо нічого придбати, нічого навчитися та збагатитися від надбань їхнього духа. Щоб до цього дійти, треба вийти з замкнености свого кола, треба старатися пізнати і проникнути в духовий світ другого.

Католики: повинні старатися, щоб інші їх любили, хоч антипатія до них дуже часто зроджується безпідставно з заздрости перед силою та імпонуючою зовнішною організацією Церкви.

Некатолики: їм також треба змінитися, треба їм зревідувати свої погляди, позбутися давніх упереджень, самозакохання, претенсій і тп.

Унійні розмови, очевидно, повинні почати і вести люди до цього компетентні, т. з. богослови та церковна Єрархія, люди віруючі, яким Церкви і відповідальність за поручене стадо лежить на серці.

Від них треба здержувати всіх непокликаних загорільців, себто людей без відповідної богословської освіти, та всіх "християн" тільки з метрик, які у практичному житті дуже часто бувають атеїстами останнього сорту, але з незрозумілих сантиментів, чи "патріотизму" свою конфесію та "віру батьків" ставлять понад усе. До цеї категорії належать літеплі християни, атеїсти у практиці та безвірки всіх віровизнань. На жаль не бракує їх ані в нас ані в інших. Оце вони є найбільші вороги своєї Церкви, вони найбільша перешкода на шляху об'єднання християн.

Накінець, коли дійде до цього всехристиянського об'єднання на верхах, тоді вірні повинні піти з довір'ям за рішеннями свого проводу, своєї церковної Єрархії. Та до тієї хвилини треба їх уже задалегідь приготовляти.

Для осягнення єдности всі християнські віровизнання мусіли б здати частину своїх дотеперішніх позицій, отрястися з усього "людського" що з часом у них накопичилось та їх роз'єднує, щоб лишилося лише правдиве зерно Божої правди, спільне добро всіх.

До сьогодні, на жаль, такої абсолютної готовости в нікого немає, і як довго її не буде, конкретне порозуміння чи об'єднання годі подумати.

Який же з цього вихід? Через молитву!

Молитву, яка б нікому не видавалася запереченням його віри, своїх переконань, своїх традицій, молитву безкорисну, за якою не крився б жодний намір "опанувати" інших. Через молитву безінтересовну, повну покори, віри й надії, у злуці з Тим, що сам молився, ідучи на смерть за нас, щоб ми були єдино, молитву абсолютно щиру, без жодних задніх думок, **щоб Господь змилосердився над нами і дав нам цю єдність, коли сам захоче, і в формі, в якій захоче.** Через молитву, яка б нікого не змушувала заперечувати щось "тимчасово" з своїх позицій, тільки створювала в нашому серці диспозицію бачити в нашім конфесійним

Деякі з некатолицьких соборових обсерваторів на площі св. Петра в Римі. А де наші українські?

противнику свого брата, відкупленого кров'ю Г.Н.І.Христа.

Ідеться про те, щоб усі разом і кожний зокрема в повній незалежності своїх вірувань, обрядів, духовости, всі між собою розділені християни вознесли з свого наболілого серця, повного жалю за попередні взаємні прогріхи, повного покори й надії, вознесли одну, таку ж саму просьбу, яку Христос возносив до свого Небесного Вітця, ідучи за нас усіх на мученичу смерть: "Отче, да вси будуть едино".

Зроджена з глибини правдивої віри, у свій кінцевий успіх, очищена визнанням взаємних прогріхів усіх віровизнань, злучена в одне з молитвою нашого Спасителя, ця молитва, хоч ще "розділених" братів, стане вже спільним проханням усіх християн і має вже запевнене вислухання. "Направду, направду кажу вам, чого б ви не просили Отця в ім'я моє, одержите" (Іван 16, 23). Ця молитва всіх християн не буде пасивною резиґнацією перед доконаним фактом розбрату, а навпаки, стане безперервним благанням до Господа, щоб змилосердився і зняв із нашого сумління той важкий тягар терпінь, які спали з вини нашого роз'єднання на людство.

Абстрагуючи від її надприродних наслідків, ця молитва вже психологічно підготує прихожий ґрунт до взаємного пізнання, а через пізнання до зближення і співпраці та об'єднання. Вона спричинить у кожному з нас ріст правдивої віри, правдивої покори й любови, вона наблизить нас до святости, **бо проблема об'єднання християн у своїй суті — це нічого іншого, як проблема їхньої святости і християнської досконалости.** Стремління до єдности Церков можна би порівняти з намаганням вийти на вершок високої гори. Тепер ми, роз'єднані християнські віровизнання, ще у її підніжжя, але вже в русі вгору до вершин. Кожне віровизнання рушає окремо з іншої сторони і між нами ще ціла гора, що нас відділяє. Та коли вийдемо на гору, коли осягнемо цей вершок християнської святости й досконалости, тоді відпаде все, що затемнювало й обмежувало наш зір, все людське й земське, що нас відділяло, і ми побачимо все в Божому світлі та, стрінувши там інших, упадемо собі в обійми, як діти одної Матері Церкви, як діти одного Небесного Вітця, позначені знам'ям Святого Хрещення.

Молитися, працювати, страждати й жертвуватися за здійснення і приспішення цеї великої хвилини, нехай буде одиноким і найсвятішим ідеалом нашого життя.

Г. Подолянка

КОЛЯДУЄ ЗЕМЛЯ

Відкрилися невидні небес огорожі
І сумерк — здається світанком.
Горять самоцвіти в морозяних рожах,
Танцюють сніжинки над ґанком,

Дерева хвилюють пшеничні колоссям,
А зорі — спадають, мов листя.
Серпанком сплітає іскристе волосся
На стріхах колядка імлиста.

В загату вкладає мороз самоцвіти,
Щоб стали хатини ясними.
Так пахнуть смереки Свят-Вечора світлом!
Просферою — Господь над ними.

Закутана ніч у збірках оксамиту
Зболілим несе заперуку,
На землю кладе у схвильовану мить ту
Матусиним дотиком руку.

І тулить дитятко посиніле тіло
До мами, — що все на сторожі...
З пелюстками янголи з неба злетіли
Христові зірвать сніжні рожі...

Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ..

У зв'язку з теперішнім Ватиканським Собором які часописи писали про можливість свячення інок на священиків. Колись були свячені дияоніси. Тепер їх нема. Але брак священиків у деотрих краях такий великий, що мабуть потреби еркви майже вимагають, щоб вибрані жінки огли бути свячені на священиків. Чи це не можливе?

Є це засадою Церкви від її початків, що жінка не може бути священиком. Не є це догмою, а тільки справою правопорядку, яку завжди підтримували вчені богослови й каноністи.

Правда, були колись дияконіси в початковій Церкві, жінки, які мали відповідні свячення, але це не були властиві диконські свячення, а радше благословення. Дії дияконіс були дуже обмежені. Нема ніяких доказів на те, що дияконіси услугували при Св. Літургії (як це завжди робили диякони-мужчини), не проповідували, не хрестили, ані не роздавали Св. Причастя. Дияконіси виконували радше побічну службу в церкві, нпр. помагали священикові при хрещенні жінок через занурення, провадили церковні кухні для бідних, займались катехизацією дітей, дівчат і жінок. Але від 8-9-го віків затрачуються всякі сліди по дияконісах.

Урядово Церква ніколи не навчала, що силою Божого закону жінки є виключені від священства. Коли б священство було тільки службою любови й милосердя, тоді жінки, в дійсності, навіть більше надавалися б до священства, ніж мужчини. Але коли взяти до уваги те, що священик має бути в першій мірі пастирем і провідником душ, учителем і лікарем, тоді нема сумніву, що до такого уряду найбільше надається таки мужчина. У Ст. Завіті Бог установив священство, до якого покликав родину Аарона з покоління Леві й тільки мужеські нащадки Аарона були священиками, а про свячених жінок нема найменшої згадки в усьому Св. Письмі. Жінки могли брати участь у різних храмових обрядах, навіть при вступі до Божого престолу, могли складати обіти, приносити жертви за своє очищення після породу, але не могли виконувати ніякої істотно священичої функції. Подібна могла бути роля дияконіс, але вони могли бути тільки другорядними помічницями при церкві.

Чи можливе, щоб Церква колись, у майбутньому, погодилася на свячення жінок? Неможливе воно не є, б нема прямої заборони в Божому Об'явленні, що жінки не можуть бути священиками. Колись, у майбутньому, Церква могла б змінити своє становище в цьому питанні, якщо потреби були б аж надто пекучі. Але не виглядає, що до того дійде, бо Бог може знайти тисячі способів на те, щоб заповнити брак священиків. Коли б, однак, мало дійти до того, що жінки могли би бути свячені на священиків, то й тоді може було б їм дозволено служити Службу Божу й виконувати деякі Св. Тайни, може навіть і проповідувати, але правдоподібно не було б їм дозволено сповідати. Це з огляду на те, що жінкам з природи тяжко зберігати тайну, а також, що вони часто більше руководяться чуттям, ніж холодним і здоровим розумом. Це могло б бути великою загрозою для самої Тайни Сповіді, а також і небезпекою для душ, які потребують розумного, а нераз і твердого проводу, щоб не зблудити на манівці в духовному житті.

Якщо людина згрішила тяжким гріхом, то чи вона назавжди втратила всі заслуги й нагороду в небі? Чи після Сповіді, або збудження досконалого жалю відзискує заслуги й нагороду?

Так, поповнюючи тяжкий гріх з розмислом і повною згодою своєї волі, людина тратить усі заслуги за свої добрі вчинки виконані в стані Божої ласки, а також і вічну нагороду за них. Коли б така людина вмерла в стані тяжкого гріха, тоді втратила б ті заслуги, а також і Божу нагороду за них раз назавжди. Людина в стані тяжкого гріха — це мов деревце, що його буря з корінням вирвала з ґрунту. Вирване дерево вже не може цвисти, ані родити овочів. Людина віддаючи себе гріхові сама вириває себе з Божого ґрунту, тому її вчинки, хоча б і добрі самі в собі, в дійсності стаються безвартісними в Божих очах, вони не є заслужні перед Богом і не призбирують людині нагороди в небі, ба навіть не дають жадного права до неба. Єдине, що можуть людині помогти добрі вчинки виконувані в стані гріха, це те, що вони можуть спонукати Г. Бога, щоб Він змилувався над такою душею і дав їй ласку навернення, якщо вважає її гідною такої ласки. Тому то людям, які через нещасливий припадок мусять якийсь час жити в стані гріхів (нпр. молода пара вінчана цивільно, а є маленькі діти й через те тій парі не можливо зразу з деяких причин заключити церковне вінчання) радиться, щоб вони ходили до церкви, щоб молились і вірно зберігали Божі Заповіді та тим висднали собі Боже змилування.

Чи людина попавши в гріх раз назавжди втратила всі заслуги й нагороду в небі за всі попередні свої добрі вчинки? Якщо Бог дає їй ще час і нагоду до покаяння, тоді вона може знову відзискати всі заслуги й усю нагороду в небі. Добра Тайна Св. Сповіді з правдивим жалем і щирою постановою поправи — привертає душі все, що вона втратила через гріх: і Боже синівство і красу душі і всі попередні заслуги і всі права на нагороду й на щастя в небі. Людина, що вмирає в катастрофі й не має можливости сповідатися, але щиро кається своїх гріхів і благає Божого милосердя — також відзискує Божу благодать, як у Св. Сповіді, отже вона також відзискує всі втрачені заслуги та право до Божої нагороди за всі свої давніші добрі вчинки виконані в стані ласки. Тут знову можна вжити порівняння про молоде деревце, що його буря з корінням вирвала з ґрунту. Якщо господар знову засадить його в належний час, добре закріпить, погноїть і поливає, тоді воно знову оживе й буде цвисти та родити овочі.

Декотрі пацієнти в лікарні, гойдаючись на гойдалці, відмовляють вервицю, приготовляються до Сповіді ітп. Чи це вільно?

Уложення тіла підчас молитви — це дуже зглядна річ. Можна молитись клячучи, стоячи, ходячи, навіть лежачи на ліжку, чи на софі, як хтось хворий, чи втомлений. Кожний повинен вибирати таке уложення тіла, яке найліпше помагає йому до зібрання духа. Однак, гойдатися на гойдалці підчас молитви — виглядає якось неповажно і прозраджує брак належної пошани Г. Бога та супроти такої святої речі, як розмова з Богом. Гойдання — це розривка, це забава малих дітей і деяких старших людей. Але якщо таке гойдання радить лікар для руху, для циркуляції крови, чи для якоїсь іншої лікувальної цілі, тоді це не буде непошаною для Бога, коли хтось відмовляє свої молитви, чи приготовляється до Св. Сповіді гойдаючись.

У Св. Письмі Старого Заповіту описано багато неморальних сцен, які викликують здивування, як можна такі події зачисляти до Св. Письма. Я таке не читаю, щоб не згрішити.

Добре робите, коли не читаєте речі, які доводять Вас до спокуси. У Св. Письмі, особливо в Старому Заповіті справді наводиться немало гріхів неморальности, що можуть пошкодити слабшим душам, які з природи вразливі під тим оглядом, а читають тільки з цікавости, або не знають, як задивлятися на такі історичні події. Одна ревна душа навіть написала, що таке Св. Письмо треба би спалити, як усяку неморальну літературу. Це вже трохи забагато, бо ж Св. Письмо — це Боже слово й воно не може вчити неморальности чи похваляти грішні вчинки. В дійсності, у порівнянні з Божою наукою та з історією ізраїльського народу, згадки, чи описи гріхів займають там аж дуже мало місця. Коли б Св. Письмо Старого Заповіту треба би спалити, або не давати читати людям тому, що є в ньому і такі речі, що можуть пошкодити комусь на душі, тоді треба б усунути також і всі розп'яття з хрестів, бо є люди, яким погляд на обнаженого Ісуса Христа шкодить на душі, викликує в них нескромні думки; треба би спалити чи інакше знищити всі ікони чи статуї Божої Матері, бо погляд на жінку в декого викликує грішні уявлення.

Книги Св. Письма, які подають історію вибраного народу, змальовують той нарід таким, яким він був. Були в ньому великі праведники, але були також і великі грішники. Бог надхнув священописателів, щоб вони вірно описали минуле, не закриваючи і того, що знеславлювало вибраний нарід. Це не значить, що Бог похваляє грішні вчинки. Це значить тільки те, що кожному, від початків створіння, Бог дав свобідну волю вибирати добро, або зло та що Бог нікого, навіть Своїх вибранців, не тягне за вуха до неба. Св. Письмо показує, як низько можуть упасти навіть Божі вибранці та як навіть вони потребують спасіння "від їхніх гріхів". Адже ж Св. Письмо наводить не тільки упадки одиниць, громад чи всього народу, але вказує також і на те, як Бог карав за такі гріхи, як грішники покутували й навертались назад до Бога та як усе людство, від початків своїх, із своїми гріхами й чеснотами простувало до спасіння, що його воно остаточно осягнуло в Ісусі Христі, у Його Св. Тайнах та Євангелії.

Св. Письмо треба читати з вірою в Боже слово, з бажанням навчитися чогось доброго й корисного для душі, з бажанням освятити себе. А читання Св. Письма справді освячує. Воно навернуло вже тисячі й тисячі грішників. Згадки про гріхи, які б вони не були, повинні викликувати в нас подив для Божого милосердя й відразу до гріха, а це також освячує. Але коли хтось аж занадто вразливий (є такі душі і вони в тому не винуваті!) і не потрапить без гріха читати про гріхи, той найкраще зробить, коли не читатиме тих уступів у Св. Письмі, в яких згадується про якінебудь неморальні вчинки.

Запити прошу слати на адресу:

Rev. S. SABOL, OSBM
St. John the Baptist Church
185 East Main St., Uniontown, Pa., USA.

++

УКРАЇНСЬКА РОДИНО, ЧИ ТИ ГОТОВА ЗРОБИТИ ЖЕРТВУ ДЛЯ БОГА І УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ДАТИ СВОГО СИНА НА СВЯЩЕНИКА?

Д-р Михайло Кушнір

ПРОНИКАННЯ ПРАВДИ

2.

Значення інтелектуального католицизму часто незрозуміле для Українців, його потреба недоцінена. Це діється з великою шкодою для українського католицизму, бо послаблює засяг його впливів, його стратегічну позицію в світовій боротьбі за володіння душами. Українці мають взагалі нахил не доцінювати умову ділянку. Постійність думки, і що вслід за тим іде — постійність характеру, не є частими прикметами Українців. Інтелектуальний бік українського католицизму не був достатньо розвинений. Ми говорили, що український католицизм "спирається" на "почуваннях", бо природа Українця є емоційна, що інтелектуалізація вбиває живу віру, або що викликає небезпечне враження, що віру можна заступити знанням. Ми висували закид, що інтелектуальний католицизм творить замкнені еліти, тоді коли наука євангелії є для всіх, була голошена простолюдцям, а не академікам — апостолами, що були теж простолюдцями, а не професорами, і що саме простота віри вирішила перемогу християнства. Ми говорили про силу українського католицизму, бо він — у протиставленні до Франції — існує в масах, у народі. Ми були переконані, що вистачить турбуватися передусім про втримання цього типу живої патріярхальної релігійности.

У цих арґументах є чимало речей зле поставлених, і багато речей не передуманих до кінця. Не почування, але передусім розум і воля освічена розумом становлять істотне природне підґрунтя віри. На тій то інтелектуально-волюнтарній підставі прищеплюється чеснота і ласка віри в усіх — освічених і неосвічених, — охоплююча цілу природу людини: з її матерією — почуваннями, і духовістю — розумом і волею. Розум є найціннішим інструментом віри. Св. Павло, по наверненню, кілька літ студіював, заки виступив у ролі апостола народів і творця теологічної доктрини. Вміру того як християнство розгорталося й охоплювало щораз більше ділянок, стало конечністю зробити інтелект методичним інструментом віри. Сьогодні, в добі пробудженого інтелектуального життя, — ця проблема вже вповні очевидна. Знання ніколи не може заступити віри, але віра може і в певних ситуаціях мусить — як це сказав кардинал Нюмен — зробити знання й науку своїми міністрами. Слабістю українського католицизму було те, що він був динамічно живий тільки в масах, а статично слабий серед інтеліґенції. Внаслідок цього український католицизм не осягав своєї повної вартости, особливо ж у ділянці широкого міжнародного діяння і впливу. Велетенські можливості українського католицизму марнувалися, бо професор, літерат, адвокат, лікар, інженер, що переходили до інтелігенції, — затрачували релігійну динаміку і не переносили з собою в площину інтелектуального життя живих, творчих вартостей католицтва простолюддя. Знання і наука не стали в нас міністрами віри.

Війна дещо змінила погляди людей. Вона поставила їх віч-на-віч із проблемами. Стало очевидним, що марксизм підбиває людей і народи, які прагнуть могутніх гасел суспільної справедливости і "ясної" доктрини-знаряддя. І саме це дає успіх марксизмові, не зважаючи на його потворні помилки. Стало очевидним, що крім уведення в життя засад Євангелії, — потрібна ще зброя інтелектуального католицизму. Це щолиш дозріла оцінка ситуації, в якій живе людина XX сторіччя.

У добі, в якій програмою є рехристиянізація цілої цивілізації і наука Церкви має бути знов інспіратором цілости людського життя — особливої ваги набирає пізнання істоти Церкви. І в цій підставовій справі прийшов із допомогою Пій XII, оголошуючи енцикліку "Про Церкву, містичне Тіло Христа".

Те, що релігійне життя належить до орбіти Церкви — цілком природна річ. Але що має спільного з католицизмом економія, право чи проблеми світської культури? Цим усім проблемам саме католицизм окреслює властиве місце в обслузі людини для осягнення її остаточної цілі. Тільки матеріялістична концепція людини може прийняти як філософічну витичну економії засаду скрайньої ужиточности. У католицькій концепції людини це не вміщається, таксамо, як і не вміщається ані поняття з XIX століття — гомо економікус, ані гедоністичний стосунок до господарських проблемів. Світ господарських явищ без християнських правд не до прийняття. Економія має також свої філософійні підстави, які залежать від того, яку маємо концепцію людини і якого почитаємо Бога.

А право, правний порядок, чи не є він рефлексом порядку понять про життя католицької доктрини? Чим стає право, коли відібрано йому його фундамент устабілізованого морального порядку християнства? Відомий англійський правник доказував недавно, що парлямент не є нічим зв'язаний, що може установити кожний закон, що міг би навіть наказати вбивати діти з синіми очима, але вважає слушним не встановлювати такі закони, щодо яких не має певности, що були би прийняті суспільством, або що можна перевести їх силою. Очевидно, що при таких поняттях право перестає бути справою моральности і сходить до ряду калькуляції сил, — але тоді це не є вже християнська цивілізація. Коли парляменти можуть установлювати закони тільки на основі їх свобідного визнання, то чи не є очевидним, що міжнароднє співжиття стає виключно викладником сили?

Насувається заввага. Сьогодні часто говориться про відроджування впливів і значення католицизму. І дійсно, в деяких країнах це явище має місце. Але чи не впадає в очі, що політики, економісти, католицькі діячі, чи навіть цілі політичні напрямки, що покликуються на католицизм, не всилі, помимо захоплення влади, перевести істотні зміни. Чому? Бо наша цивілізація діє як механізм автомату, вирегульованого віддавна фальшивими концепціями життя і доки не переведеться ревізії інтелектуальних підстав механіки сучасного життя, доки не постане мислення категоріями інтеґрального християнського світогляду — світ буде хворий, а багато католиків доброї волі залишиться безсильними супроти хвороби. Таке явище тільки скріплює конечність пенетрації правди в керуючі осередки людської думки.

А коли гасла блудних думкових напрямів могли видобути стільки людської енергії, то які ж велетенські перспективи рисуються перед цивілізацією, керованою інтелектом, що є виразом християнської правди життя!

о. О. Купранець, ЧСВВ

ВЛАДИКА МИХАЇЛ – АРХИЄПИСКОП ТОРОНТА І СХІДНЬОЇ КАНАДИ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

Ювілей 80-річчя життя й 45-річчя священства

У листопаді українська православна громада в Торонті відзначала подвійний ювілей свого Архипастиря — ВПреосвященнішого Владики Михаїла, а саме: 80-річчя життя й 45-річчя священства.

Архиєпископ Михаїл, хресне ймення Федот, народився 10-го липня 1885 р. в селі Федорівці, Чигиринщина. В домі своїх батьків, Никифора й Анастасії Хороших, одержав основи своєї побожности та духовного покликання. Свою освіту Владика Михаїл розпочав у своєму рідному селі, звідки переходить до вчительської семінарії в місті Шамівка на Херсонщині, за чим приходять роки дальших студій у духовній семінарії та на історично-філологічному факультеті університету св. Володимира в Києві. 16-го грудня 1912 р. єпископ Никодим висвячує його на диякона, а 24-го квітня 1920 р. єпископ Димитрій Вербицький уділяє йому Св. Тайну Священства.

Того ж таки 1920 р. церковна влада призначає його на становище настоятеля церкви в селі Тернівка, Черкащина. Однак праця молодого священика не була легка, бо це вже був час большевицької окупації, яка принесла зі собою жорстоке нищення церковного життя. Тут, як і в дальшому, доводиться о. Федотові боротися й відстоювати релігійні й церковні справи в нерівній боротьбі з атеїстичною владою та пропаґандою. В березні 1923 р. о. Хороший стає настоятелем катедральної церкви в Черкасах. За віддану й успішну працю для УАП Церкви було його нагороджено митрою. Зближаються 1930 роки, в яких большевицька влада починає остаточно ліквідувати церковне життя в Україні. І так уже в вересні 1929 р. у зв'язку з підготовлюваним процесом проти Спілки Визволення України большевики арештують о. Хорошого, якому доводиться на нелюдських допитах ГПУ перебути до 30-го квітня 1930 р., щоб укінці одержати засуд на 8 років у далеких таборах. Його вивозять на далеку північ — на Кольський півострів Білого моря. Виснажений непосильною працею був перевезений на острів смерти — Конд, а по році на Соловки. Осінню 1932 р. його перевозять до Ухта-Печорських таборів на дальшу кару. В 1937 р. звільнений із заслання, поневіряється в Донбасі, а відтак оселюється в Кіровограді.

З 1941 роком наступають в Україні великі зміни. Приходять Німці. Наступає деяка свобода для церковного життя, яке починає відроджуватися й оформлюватися. В Кіровограді о. Хороший організує з іншими священиками Вище Церковне Управління й очолює його. У березні 1942 р. в Кіровограді на з'їзді духовенства й представників парохій обирають о. Федота Хорошого кандидатом на єпископа. Його висвячено на єпископа 12-го травня 1942 р. в Свято-Андріївському соборі у Києві. Не довго був він Кіровоградським єпископом, бо вже в листопаді того ж самого року його йменують архиєпископом і призначають у Миколаїв. Його архипастирська праця не була легка, бо воєнна хуртовина й окупаційна влада дуже утруднювали її. В листопаді 1944 р. починається скитальчий шлях Владики Михаїла, який довів його до Мюнхену в Німеччині.

У Німеччині Архиєпископ Михаїл стає членом Священного Синоду УАПЦ, який доручує йому архипастирську опіку над православними Українцями в Баварії з осідком у Мюнхені. Тут він організує душпастирські станиці, відвідує вірних у таборах, дбає про навчання релігії дітей, як теж за його участю організується в Мюнхені Православна Богословська Академія, якої він стає першим урядуючим куратором. За рішенням Собору Єпископів у 1948 р. Владика Михаїл переходить до Бельгії, щоб тут очолити й організувати церковно-релігійне життя православних Українців.

У 1950 р. Владика Михаїл на запрошення Констисторії УГПЦеркви приїжджає на правлячого єпископа до Канади, щоб від 1961 р. стати архиєпископом Торонта й Східньої Канади, де вислiди його архипастирської праці видні й слідні.

Владика Михаїл не тільки архипастир-єпископ, але теж письменник, науковець і композитор. Із його письменницької праці згадаємо хоч би: "Катехизис Православної Церкви", "Пояснення трудних місць з Євангелії св. Івана", "Часослов" разом із "Псалтирем", "Світова Епопея" та інше. Так само деякими його композиціями користуються церковні хори.

ВПреосв. Архиєпископ Михаїл

Закінчуючи оцих пару скромних рядків, автор висловлює побажання, щоб Владика Михаїл написав свої спогади зі заслання, бо вони направду, не тільки зворушливі, але вносять багато матеріялу до історії УАПЦ на той час большевицького переслідування Церкви, про що автор мав змогу переконатися, слухаючи особисту розповідь підчас відвідин Владики Михаїла.

Хай Господь благословить Вас, Владико-Ювіляте, Многими й Благими Роками!

(На основі спогадів Владики Михаїла, поданих о. Мінeнком)

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаґовані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

Олександер Роїк, Едмонтон

ДОРОГИЙ ГІСТЬ В АШАФЕНБУРЗІ

Високопреосв. Архиєпископ Іван Бучко — Архипастир і Мойсей української скитальщини

Стаття о. ред. О. Купранця у травневому числі "Світла" (ч. 5 (509), 1965) п. н. "Архиепископ Іван Бучко — Народолюбець і Мойсей Скитальщини" (на стор. 207-208) пригадала мені той спомин, який я записав ув Ашафенбурзі підчас візити цього Владики там у дні 21-го квітня 1948 р., сам бравши участь у цій церемонії. У спомині говориться про настрої тодішніх українських таборян, перечислюеться всі організації й установи, які вітали Преосв. Бучка, що перетворило було той день у найбільше свято для семитисячного українського Ашафенбурґу в ті жахливі й непевні часи. Щоби передати атмосферу тих днів і настроїв, передаю майже без змін цей спомин, слово в слово написаний під враженням відвідин на протязі 40 хвилин.

"Дня 21 квітня 1948 року о годині 8:30 вранці загостив до Ашафенбурґу на цілоденний побут Преосвященний Владика Іван Бучко з Ватикану. В заздалегідь приготованому таборі "Ляґарде" зустріли Його маси народу з Ашафенбурґу, а саме: представники ІРО (Міжнародна Орґанізація для Втікачів), наших усіх орґанізацій та установ, як Пласт, СУМ (Спілка Української Молоді), Поліція, Гімназія, Фахові Школи, Студенти й багато інших. Точно в заповіджений час о год. 8:30 вранці над'їхало авто з Преосв. Іваном Бучком і коло тріюмфальної брами з написом "Вітай, Владико!" по-перше привітали всі тричі окликом "Слава!", а потім слідували привіти від ОПУЕ (Обласне Представництво Української Еміґрації), ІРО, організацій, установ, представники яких виступили в народніх строях, а діти з дитячого садку, йдучи перед Владикою, сипали цвіти на дорогу, по котрій проходив Преосвященний Бучко. Похід складався з кількох тисяч народу, які чекали на Владику віддавна. В супроводі греко-католицького духовенства, таборової оркестри, хору й організацій молоді, похід пройшов аж до третього бльоку, де знову виголошено привітальні привіти та вивішено прапори, що отвирали вхід до церкви на піддаші третього бльоку. Дорога була "висаджена" молоденькими соснами й смереками, що нагадували нам міську алею в Парижі, Лондоні чи Києві.

Просвященний, із веселим усміхом на обличчі, помалу йшов та благословив своїх вірних тут на чужині, доки ще не вернулися вони на рідну землю. Це, здається, був найкращий день для таборян через три роки перебування в таборах, бо такого Дорогого Гостя ми ще не вітали. Також було багато наших братів — православних, які прийшли з цікавости поглянути на нашого Єпископа, який приїхав із Вічного Міста і всі вони теж щиро Його вітали, бо Він старається не лише про одних греко-католиків, — про православних так же. Перед входом до церкви парох табору "Ляґарде" о. Весоловський представив Гостеві духовенство Ашафенбурґу, привітав Його щиро й віддав ключі від таборової церкви.

Після короткого оглядання та благословення церкви, Владика поїхав до міської німецької римо-католицької церкви "Санокірхе", де чекали вже маси народу на Його приїзд. Між чекаючими теж багато було чужинців: Німців, Естонців, Американців. При вході до церкви привітав тепло Владику і латинський духовник Ашафенбурґу, дякуючи, що Преосв. Іван Бучко загостив і до Ашафенбурґу, щоб і його вірним уділити благословення від Святішого Отця.

Церква "тріщала", не було де навіть "іглі впласти", як говорить українська приповідка, а народ три години уважно прослухав Богослуження та цікавої, повчаючої проповіді Преосвященного Бучка. При кінці проповіді Владика уділив Апостольського Благословення для всього народу та побажав скоро повернутися на рідні землі, щоб там зажити кращим життям. Богослуження тривало від 10-ої години перед полуднем до 1-ої по полудні. Після Богослуження Преосвященний поїхав до табору "Ляґарде" на обід і на коротку конференцію з місцевим духовенством.

Не довго втішалися таборяни Ашафенбурґу Дорогим Гостем, бо вже був приказ на шосту одину по полудні зібратися знову в "Ляґарде", попрощати Владику, бо Їх чекала вже дальша дорога до Франкфурту. І знову юнацькі лиця прилинули до табору та довго чекали з захопленням, щоб хоч іще раз побачити та попрощати Владику. Серед ряду пластунів, сумівців, шкіл і маленьких дітей, Преосвященний проїхав востаннє. Як тільки авто рушило, із сотень молодецьких грудей пронеслося тричі грімке "Слава!", а похід аж до брами підійшов і, хоч авто вже давно зникало в далині, вірні все ще стояли та пильно дивилися вслід за Тим, який нас рятує і помагає в найтяжчих хвилинах нашого скитальчого життя на чужині.

Записано в Ашафенбурзі в таборі "Піонір", Бльок 1-ий, кімната 3096, Хлоп'яча Бурса для Українських Гімназійних Студентів. Записав Олександер Роїк, тодішній "бурсак" о годині 6—6:40 по полудні, дня 22 квітня 1948 року".

По цій візиті в Ашафенбурзі Преосвященний Бучко вистарався за дві стипендії для українських студентів на Католицькому Університеті в Лювені, Бельгія, куди саме виїхали на студії два здібні студенти православного віровизнання: **Дмитро Дубина** з Харківщини та **Іскрижицький** (забув ім'я!) з Житомирщини що вказує щераз на те, що Владика Бучко старався про всіх, без ріжниці віроісповідання чи партійних переконань, як каже Святе Письмо за Христом "Прийдіть до мене всі втомлені й обтяжені, і я облегшу вас" (Мат., 11, 28), і тому всі горнулися до Нього.

Коли Владика не міг загостити до віддаленого табору далеко на американській зоні Німеччини/ в Корнберзі, то православні Українці найбільше цим переживали, бо готували для Преосвященного прекрасний вишиваний руками образ Пречистої Діви Марії (Інтерв'ю з панею Неонілою Ґавою в таборі Корнберґ незадовго по моїй там приватній візиті, О. Р.), як подяку православних Українців за опіку над ними в страшних хвилинах їх таборового життя.

Минулого червня (8), 1964 року я зустрів на Редвею в Алберті пана Івана Ґарду, уродженця села, з якого походить Преосвященний Бучко, який ще пам'ятає 1929-ий рік і візиту Владики там, коли "...то Він маєстатично йшов у рідному селі і благословив вірних, а при обіді в Його честь посадив побіч себе свою стареньку селянську матір, яка майже досягала землі своїм згробленням, але гордо гляділа на свого доброго й щирого сина, що не погорджував нею ніде й ніколи. Ось ще одна прикмета характеру Преосвященного Івана Бучка в Його цьогорічнім Ювілею.

о. О. Купранець, ЧСВВ

НАШ ВИЗНАЧНИЙ МИСТЕЦЬ СТІНОПИСУ

У 80-РІЧЧЯ ПРОФ. ЮЛІЯНА БУЦМАНЮКА

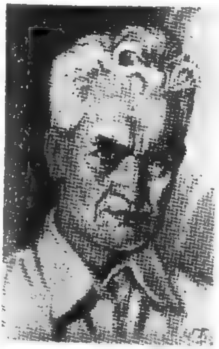

Проф. Юліян Буцманюк — автопортрет мистця

Великого мистецького діла — розмалювання катедральної церкви св. свщм. Йосафата в Едмонтоні піднявся один із найвидатніших наших мистців церковного стінопису — **проф. Юліян Буцманюк.**

Своєю творчістю записався він в історії українського малярства, зокрема ж церковного стінопису, як безсумнівно велика постать, що дала українському мистецтву небуденні монументальні твори, на які вже в сьогоднішній нашій добі дивляться з подивом і захопленням, і то не тільки наше громадянство, але теж і чужинецький мистецький світ, зокрема тут у Канаді.

Вислови різних чужинецьких мистців і громадян можна чи не найкраще передати словами спікерки едмонтонського радіо п-і Бетті Томлинсон, яка висловила загальну думку:

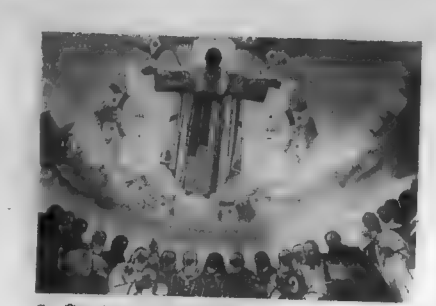

Св. Йосафат — Апостол церковної одности та небесний Покровитель Української Католицької Церкви. Малюнок проф. Буцманюка в церкві оо. Василіян у Жовкві.

"Українсько-католицька катедра св. Йосафата в Едмонтоні має найкращий інтеріер з усіх католицьких церков у Канаді".

ЮНІСТЬ І МИСТЕЦЬКЕ ПІДГОТУВАННЯ

Щоби принаймні в короткому нарисі познайомити наших читачів з особою нашого заслуженого й видатного мистця-маляря, подаємо деякі інформації про його життя й мистецьку творчість.

Проф. Юліян Буцманюк народився 3 липня 1885 року в Сморжеві, повіту Броди, Галичина, у родині вчителя Луки й Вільгельміни Буцманюків. Народню освіту одержав таки в рідній Брідщині, а середню покінчив у Львові. Вже від юнацьких років проф. Буцманюк виявляє велике зацікавлення мистецтвом і його безупинно плекає. Його мистецьку душу полонить малярство, що й спонукало його всеціло віддатися студіям мистецтва. І так уписується він до Академії Мистецтва в Кракові 1908 р., яку з успіхом закінчує в 1914 році.

У 1912 р. молодий адепт мистецтва, щоб зазнайомитися з усесвітнім мистецтвом, вибирається до Франції. Однак його мрії не сповняються і він з різних причин залишається в Мюнхені, де знайомиться з різними малярськими школами, зокрема з німецькими. Зате щастить йому поїхати до Італії, до головних її мистецьких осередків, зокрема до Риму, Фльоренції й Міляно, де надихується духом монументалізму італійських мистців.

Ще в 1912 р. розмальовує манастирську каплицю оо. Василіян у Жовкві, де виявився його талант до монументального церковного стінопису.

Знову ж у 1914 р., по закінченні студій у Краківської Академії мистецтва, як відзначаючий студент, одержав австрійську державну стипендію виїхати на заграничні студії. Молодий мистець мріяв знову виїхати до Італії. Але його замір не сповнився, бо вибухла перша світова війна, через яку не міг скористати з одержаної стипендії.

БУРЕВІЙ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Із вибухом війни в 1914 р. молодий мистець — проф. Буцманюк, як щирий український патріот, відразу вступає в ряди організованих українських бойовиків за долю свого народу — Українських Січових Стрільців. Згодом переходить до Української Галицької Армії, маючи ступінь сотника. Під час цієї служби сповняє функції, чи то бойового, чи то штабового старшини. У 1916-17 рр. перебуває в Мармарош-Сиготі, де займає становище команданта збірної станиці українських вільних формацій. У тому теж часі займається українізацією Мармарош-Сиготу. Опісля займає пост команданта "гаймкерерів"-поворотців, тобто тих, які поверталися з військової служби додому. В 1918 р. переходить із своїм куренем на широкі простори України. З уваги на те, що Дмитро Вітовський зайняв інший пост, назначено проф. Буцманюка обняти його становище політичного референта для українських справ при XXV-му Корпусі австрійської армії.

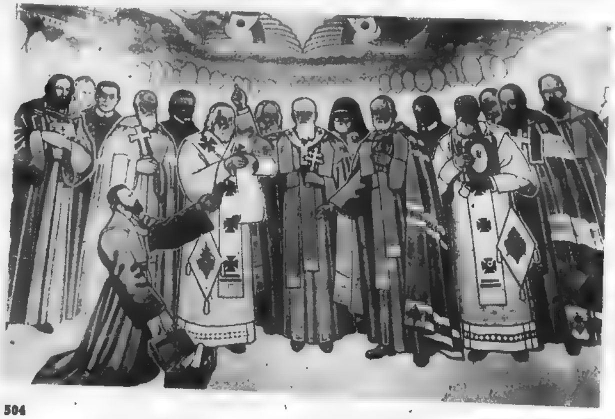

Берестейська Церковна Унія в 1595 році та її чільні діячі зображені в постатях визнаних Василіян. Верхня частина малюнку — св. Йосафат — повище.

Наступає розвал Австрії. Проф. Буцманюк, будучи, як тоді говорили "на Великій Україні", переймає транспортовий ресорт.

У 1919 р. український мистець - військовик одружується з Іриною Чайковською, яка під час свого побуту в Празі покінчила студії філософії.

У 1920 р. подибуємо сотника Буцманюка в повстанській армії генерала Павленка. Тут працює він у картографічному відділі штабу. Того ж таки 1920 р. переходить до Чехословаччини, де за якийсь час стає "цивілем" і в дальшому посвячується студіям мистецтва.

МИСТЕЦЬ МІЖ ДВОМА ВІЙНАМИ

Покінчивши з військовою службою, проф. Буцманюк подається до столичної Праги, де відбуває чотирирічний курс "Майстершуле" в чеській Академії Мистецтва в Празі, який закінчує як відзначаючий студент, одержавши нагороду. Тут він був під значним впливом відомого імпресіоніста — проф. Швабінського.

У ранній своїй творчості проф. Буцманюк стояв під значним впливом мистецтва безсмертного Михайла Ангела. Це саме дає основу проф. Буцманюкові дійти до справжнього розуміння всесвітнього мистецтва. 1927-ий рік — це формальний фінал-завершення його мистецьких студій.

Чехи бажали залишити в себе й для себе проф. Буцманюка, щоб він віддав свої мистецькі таланти й знання творенню чеського мистецтва, як теж і чеській армії. Однак він таку пропозицію відкинув, бо бажав повернутися на свої рідні українські землі, щоб власним талантом і здобутим знанням служити своїй Батьківщині. І справді мав із чим повертатися! Під час своїх студій познайомився він зі студіями фахового шкільництва та мистецьким ремеслом, яке так дуже було занедбане на наших галицьких землях, коли в тому самому часі Чехи мали цю ділянку високо розвинену й добре зорганізовану. Крім цього віз він із собою широке знання декоративного й ужиткового мистецтва.

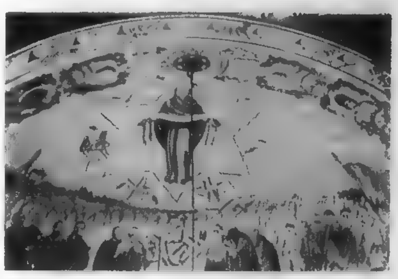

Покров Пресвятої Богородиці — Цариці Українського Народу. Внизу видно визначні постаті українського сучасного церковного й національного життя. Цей малюнок проф. Буцманюка знищили большевики, як теж правдоподібно й оба, що на сусідній сторінці.

Після повороту на Рідні Землі мистець живе головно у Львові, де працює викладачем мистецького виховання у різних львівських середніх школах, зокрема в учительській семінарії й гімназії Рідної Школи та Фаховій Школі. У Львові проф. Буцманюк заохочує українське громадянство до фахового шкільництва в ділянці народнього мистецтва, особливо дерев'яного й керамічного. Для цих своїх поглядів знайшов проф. Буцманюк велике зрозуміння в нашого видатного любителя й знавця мистецтва — митрополита Андрія Шептицького; до гадки проф. Буцманюка склонювалося теж Товариство Рідної Школи, яке плянувало перевести його ідеї в реальне життя.

Починаючи з 1931 року, на основі умови з оо. Василіянами Галицької Провінції, проф. Буцманюк береться розмальовувати величаву святиню оо. Василіян у Жовкві. Цю мистецьку працю вів він аж до другої світової війни, тобто до 1939 р. Працюючи в Жовкві над розмалюванням церкви, доїздив до Львова, щоб там виконувати свою педагогічну працю.

За відомостями, які маємо з Рідних Земель, большевицька влада зберегла розмалювання Василіянської церкви в Жовкві як мистецький заповідник. Замалювали тільки образ, що на ньому зображений Покров Пресвятої Богородиці враз із визначними діячами українського церковного й національного життя.

ЙОГО МИСТЕЦТВО ДАЛІ ПРОЦВІТАЄ НА ЧУЖІЙ ЗЕМЛІ

Друга світова війна примушує проф. Буцма-

А що воно там робить? — Стоїть. — Якто стоїть? — Ну прямо стоїть та й годі. — А я не можу в це повірити. Як то? Перше вас везло, а тепер стоїть. Ходіть і покажіть його.

Всі вийшли та стали довкола авта. А хлопець питає: — А що треба робити, щоб воно їхало? Чому взагалі воно само не їде? — Без людини воно не може їхати. Я маю ключ і мушу отворити його і мотор пустити в рух, тоді воно поїде. — А ви нам казали, що Бога нема і що світ, така велика машина, сама від себе існує і порушується. Бо то все так із природи. Коли така мала машина, як авто, мусить правитися через людину, то всесвіт мусить теж мати когось, хто б ним управляв і пускав його в рух, а Тим, що світом управляє є Бог. — Політрук не знав, що на це відповісти і так збори розбилися і всі пішли домів.

При іншій нагоді знов оповідав нам Митрополит, як старенька бабуся 50 верств з-поза Харкова приїхала сповідатися, бо чула, що тут ще є правдиві священики. По сповіді взяла багато образків, хрестиків, медаликів і вервиць та щаслива поїхала.

1943 рік. Запросили мене мої знайомі на хрестини двох хлопців із східніх частей України. Один мав 16 років, другий сім. Під час хрещення священик сказав, щоб куми не мовили "Вірую", а ті хлопці самі скажуть "Вірую". І вони без блуду сказали точно так, як має бути. Ці діти зростали в большевицькім режимі, бо то вже було 27 років їхнього володіння. Бачите, яка їх мати була відважна: хоч сама вчителька, вона відважилася: навчила їх молитви. В тих часах, коли за таке строго карали.

Українська мати не боїться большевиків. Вона Творця боїться. Вона героїня. І завдяки таким українським матерям Україна перетриває все лихо й відродиться. Встане Україна! І помоляться на волі невольничі діти! Завдяки героїням українським матерям.

Але ця подія, яку так глибоко підчеркнув під час гостини по охрещенню тих хлопців сл. п. Отець Сембай, гімназійний катехит, нагадала мені, як одного разу я служив до хрещення. За кумів були дуже "великі" наші інтеліґенти з дуже "великої" родини. То вони "Вірую" при хрещенні читали з молитовника. Чи не глум?

А нас ніхто не переслідував за релігію. Ми навіть співаємо, що "навіть молитись ворог не дасть". Кому — їм чи нам? Там вони напевно краще моляться, як ми тут. Ми маємо свободу, а чи йдемо ми до церкви в неділю чи свято? Шукаємо собі вимівок, що ми хворі. Але якраз на неділю. А в понеділок ми вже здорові і йдемо до праці. І співаємо, що ворог молитись не дає. Дон Кіхотство. Нам привиджується ворог, який нам молитись не дає. Ні! Ми ліниві. Наші серця обтовстіли. В церкві треба жертву дати. А ми думаємо катеґоріями Батьківщини, де церква мала церковний ґрунт, а священик ерекціональний і не були залежні так стисло від нашої кишені.

Коли я збирав на будову церкви, то в одній хаті, досить заможній, дали два доляри, чуєте на будову церкви два доляри! А у моєму місті, коли дівчата колядували на церкву, то НКВД дав триццять карбованців і ще й сказав: "очень благодарю", себто дуже дякую.

А ті наші люди християни ще й католики, ще й мене поучували, що ми вже маємо досить церков і нам не треба більше церков, а треба нам домів на забаву, щоб молодь мала де гуляти-бавитися. В дома будуть годинами цілими глядіти на телевізію, а поза домом будуть бавитися і чого від такої молоді можна очікувати?

Це модерна людина! Їй не задовго сидіти на телевізії, ані не мучить її довга забава, але в церкві, то вже й читана Служба Божа раз у неділю та й ще деколи в свято їй уже задовго. Але то не вина молоді, то вина родичів і духовенства, яке теж переймається світовим духом і йому теж уже задовго бути в церкві, бо наші богослуження задовгі.

Не шукаємо вини в себе. Не стараємося бути точними. Бо коли має зачатися Богослуження в 9-ій год., то воно повинно так зачатися, не пізніше. Коли Митрополит Слуга Божий Андрій заповів 1937 р., що приїде до Унева в год. 12-ій вполудне, то так і приїхав, хоч наші дороги були дуже лихі. Вину спихаємо на довготу богослуження.

Іще казав нам Митрополит, як наша старенька бабуся прийшла раз до нього сповідатися. "І подумайте, каже, коли вона висповідалася, та праведна душа і я мав сказати їй: Бийся в груди, то я не знав — чи я маю битися в груди, чи вона. "Коли то хтось казав, що він без гріха, то він дурень". Подумайте, це говорить Святець, на якого ми гляділи, як на Святого на Праведника і Він таким був, а чуєте: за кого він себе мав?

А на аскетиці, перед війною, Митрополит так нам говорив: "Ви хочете бути священиками. Певно, що так, бо ж ходите на виклади. А знаєте ви, що то таке — священик? Чи ви бачили, як при порозі лежить якийсь старий мішок чи якась шмата і люди, як входять до хати, витирають собі ноги в цю шмату. А пес приходить, понюхає і вхопить у зуби ту стирку та тріпає на всі боки, притопче ногами і дере зубами. Як ви готові, щоб вашу честь так доптали, як ту стирку і шарпали, як пес її шарпає, то можете ставати до свячень. Священик має наслідувати Христа. А не можна уявити собі Христа без хреста". А ми так хотіли би йти за Христом, але без хреста. І коли ми будемо йти з хрестом то ми все знайдемо Христа. Не існує Христос без хреста.

От такі спомини про Палату, в якій жив Слуга Божий Митрополит Андрій, наш Мойсей. Кожний Українець, коли думає про св. Юр, не може не думати про Митрополичу палату. Там жив Володар душ Українського народу.

І коли український нарід переживав важкі часи, то зі Святоюрської гори на його охорону все ставав Князь Української Католицької Церкви і підносив свій голос в його обороні, чи то було ще за Австрії, чи за Польщі, особливо в часі пацифікації 1930 р., чи за большевиків, як і за Німців. Митрополит не лякався нічого і нікого, то за те всі мусіли Його шанувати, за Його рішучість і відвагу святої людини.

Нехай та пам'ять про Палату біля Собору св. Юра буде все в наших серцях, бо в ній жив, терпів і молився Великий Син Українського Народу, Мойсей у його важких хвилях, сл. п. Слуга Божий Митрополит Андрій граф Шептицький.

К. О.

ДІМ ТИХИХ МОЛИТОВ І ДУШЕВНИХ РОЗВАЖАНЬ

Може хтось, прочитавши наголовок, призадумається, та може з деяким здивуванням спитає: що це за дім? Чейже кожна церква, чи й капличка, це дім молитви. У засаді так, погоджуюсь на це. Однак є доми, головно в сьогоднішніх часах, які побудовані спеціяльно на молитву і душевні роздумування, яких спеціяльна ціль, — це духовні вправи, чи як звикли говорити — реколекції. Це т. зв. "Реколекційні доми".

Напевно неодин знову скаже: та ж у церкві рік-річно відбуваються реколекції, місії, — чому ж потрібно аж "Реколекційного дому"? Треба сказати, що є ріжниця, і то велика, у відбуванні духовних вправ у церкві і в "Реколекційному домі". Відбуваючи реколекції в церкві, ми після кожної науки повертаємося до наших звичайних щоденних зайнять, праць. Ідучи до дому різними вулицями автобусами чи підземками, посеред великого гамору, крику, ми не можемо бути нечулими на те все: нам приходять різні думки, почування, розсіяння і тому ми не спроможні належно призадуматися над подаваними нам у церкві вічними правдами; не можемо належно збагнути потреб нашої вічної душі, яка в нас тільки одна.

"Реколекційний дім" дає нам відокремлення, спокій, тишину, а самота сама собою має якесь чародійне діяння на людську душу, головно ж на ту, що силою обставин змушена безперервно жити посеред гамору й різних життєвих турбот. У такому домі ми чуємося ближче Бога, дальше від життєвих справ, краще можемо все розсудити, роздумати.

ОО. Василіяни добре знають народ, його потреби, небезпеки, бо ж вони завжди були з народом, а тепер може ще більш є з ним, як коли інде. Вони бачуть, як людство щораз більше віддалюється від Христа, як матеріялізм щораз більш охоплює людські спільноти й одиниці, як послабає у хрещених християнська ревність. Тому вони збудували "Реколекційний дім" в Латинґтавн (Глен Ков). У цьому домі, в цьому самотньому відокремленні, неодна душа з захмареним горизонтом, прибита горем, кидана долею й недолею, знайде ясний промінь вічної правди, відчує пільгу в своєму горі та вийде більш загартована на всякі долі й недолі. У тому домі, на покірній молитві неодин віднайде себе самого, своє людське походження й Боже дитинство. Там людина знайде спокій, силу та бальзам на рани свого зболілого серця, та, скріплена Божим світлом і ласкою, вийде з новими силами до дальшої мандрівки по долині сліз.

Їдальня в реколекційному домі

Так виглядає кожна спальня в реколекційному домі

Каплиця в реколекційному домі, де перед Євхаристійним Христом кожний найкраще себе пізнає і знайде лік для своєї душі

О. протоігумен М. Когут (зліва) і о. Бернард Панчук (зправа) — директор реколекційного дому з групою ентузіястів реколекцій

Те, що пишу, пишу не з теорії, ні не вичитала я з книжки, але пишу з власного досвіду, із власних переживань. Перед кількома тижнями (8-10. X. 65), у "Реколекційному домі" оо. Василіян в Латинґтавн, наша Марійська Дружина відбула свої духовні вправи під проводом о. В. Ковалика, ЧСВВ. Ці реколекції це був справді духовий пир. Авторкою цих скромних рядків є саме учасниця згаданих реколекцій, яка пише щиро і з переконання та досвіду. Якщо можу комусь поручити щось доброго та дуже корисного, то в першу чергу відбути подібні духовні вправи. Тому й закликаю, прошу та поручаю всім релігійним Товариствам та особам різних станів, професій і віку творити групи й відбувати отакі духовні вправи в цьому домі. Духовні вправи кріплять наше українське серце Божою правдою, відновляють наше життя під умілим проводом отців-проповідників. Я певна: хто раз відбуде такі реколекції, той зрозуміє й належно оцінить працю і жертву оо. Василіян, що її вони вложили в побудову цього дому, його обстановку й удержання. Це дім для добра нашої спільноти, для її надприродного обновлення та освячення. *Пишіть на адресу:*

Rev. B. PANCHUK, OSBM
St. Josaphat's Retreat House
Box 231, Glen Cove, L. I., N. N., U.S.A.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАІ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ **УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ** ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки ПОШТОВИХ МАРОК. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

- Надайте святам Різдва Христового релігійного настрою.
- Посилайте до рідних і приятелів релігійні святочні побажання.

12 НОВИХ УЗОРІВ КАРТОК — $1.00
УКРАЇНСЬКІ ВЗОРИ 12 к. — $1.00
СПЕЦІЯЛЬНІ ЗОЛОТІ (15 у пачці) $ .50
З АНГЛІЙСЬКИМ текстом — 21 к. $1.00
10 ПАЧОК І БІЛЬШЕ — по 70 центів
20 ПАЧОК І БІЛЬШЕ — по 60 центів

Можете заробити!

Замовлення УЖЕ шліть на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

Я йшов у деякій віддалі за Синедріоном. Похід тягнувся попри портик, проминув міст, увійшов на Ксист. Тут була палата, побудована Антипою на місці давнього палацу Ірода, який забрали собі Римляни. Віру того, як пливли години дня, збігалося звідусіль щораз більше людей, довідавшись про ув'язнення Вчителя. У переповненому прочанами місті вістка бігла мов вогонь у стіжку соломи. Навіть приготування до Пасхи не спиняли нікого. Юрба, що поводилась досить тихо перед Антонією, коли стала мандрувати походом з одного кінця міста на другий, піддалася дитячій охоті кричати, вити, свистати. Справа помалу почала втягати і хвилювати людей — наче перегони на гіподромі, яким Ірод споганив Сіонське узбіччя. Люди дискутували щораз завзятіше: "Це Месія... Що ти говориш? Це звичайний Галилеець! Месія не дав би себе бити... Вилікував мою жінку... Месія переміг Едом... Пам'ятаєте, як дав зір Матеєві, синові Хузи? Але казав, що святиня буде знищена... Це проклятий..." Раптом почув я біля себе, як один із фарисеїв сказав до людей, що стояли поруч нього: "Не забувайте, що Римляни завжди звільняли перед Пасхою одного в'язня. Треба цього домагатись..." "Добре кажеш, добре кажеш — відповідали. — Мусять звільнити прокляті. Ми вже їм покричимо..." "Домагайтеся Варави. Він боровся з ними..." — підсував фарисей. Вараву? Зі здивування я аж отворив губу. Що ж це за вигад? Цей кривавий бандит ніколи не нападав на Римлян. Його жертвою було тільки безборонне населення. Колись самі садукеї просили Пилата, щоб звільнив місто від цього нелюда. Але тепер намовляють людей, щоб станули в його обороні.

Тим часом чоло походу спинилося перед палатою. Почалися переговори з філіярхом Антипи, бо ніхто з членів Синедріону не хотів увійти досередини, не маючи довір'я в чистоту дому тетрарха, а він також не хотів вийти перед палату (знаємо чому — боїться людей!). Нарешті віддали В'язня чотирьом тракійським воїнам із ґвардії тетрарха і ті повели Його досередини. Священики, вчені і вся голота залишились на вулиці.

Ми не чекали довго. Заметушилося під колюмнами і сторожа знову вивела Вчителя. Як і раніш, мав зв'язані руки, а на пошарпаний і брудний одяг накинено Йому біле простирало. Філіярх, не сходячи з високих сходів, що вели до палати, сповістив:

— Найдостойніший король Галилеї і Переї — Ірод, син Ірода, доручає вам, достойні, сказати пошани гідному прокуророві, що дякує йому за прислання В'язня...

— Ми не є післанцями короля Антипи — обурено крикнув Йоната.

— Так сказав король. — Грек зробив рух, яким намагався показати себе невинним. — Але В'язня вам віддає. Судити Його не буде. Це несповна розуму Чоловік...

Тракійські воїни зіпхнули Вчителя з мармурових сходів. Знову кінці мотуза опинилися в руках сторожі святині. Каяфа сказав щось до неї придушеним з оскаженілости голосом. Тоді почали В'язня щосили бити і рвати. Похід повернувся до святині, а сторожа не переставала катувати свого В'язня. Штовхали Його, тягнули ланцюгом, копали, коли впав. Я подумав з острахом, що, не діставши присуду на Нього, вони просто хочуть Його вбити.

Ми знову спинилися перед воротами Антонії. На підвищенні появився глумливо усміхнений Пилат.

— І що ж? Тетрарх також не знайшов у ньому злочинів, які ви вигадали?

Радники Синедріону не відповіли, хоч видно було, що затискають зуби і п'ястуки з гніву. Каяфа повернув своє червоне обличчя до равві Йонати, а цей у відповіді легко кивнув головою. Шпигуючі серед юрби фарисеї почали шептати: "Тепер кричіть! Тепер!" Десь в останніх рядах зірвалося декілька голосів:

— В'язня! Випусти нам в'язня.

Голоси почали рости в силу, єдналися.

— В'язня! Хочемо в'язня!

По хвилині кричала вже вся вулиця:

— Випусти нам в'язня!

— Чому ж вони деруться? — спитав Пилат Йонату.

— Звичайно, достойний прокуроре, ти випускав на волю одного з в'язнів у день Пасхи... — відповів, силуючися на чемність син Ананії. — Якраз про таке і просять вони...

Юрба, підбадьорена своєю кількістю і силою, верещала аж дзвонило в ушах:

— В'язня! Випусти в'язня! Випусти в'язня!

Пилат усміхнувся в'їдливо. Безупинна гра проти давніх приятелів мусіла його добре настроювати. Дав знак, що хоче говорити, терпеливо чекав аж утихомириться останнє спізнене слово, наче останній камінь грізної лявіни.

— Хочете, щоб я звільнив вам в'язня? Не перечу... — Підніс голос і зір понад голови членів Синедріону. Глядів на вулицю обліплену людьми мов галузка, яку обсів рій бджіл. — Маю їх двох: Ісуса, Якого називаєте Месією і якого якраз ваша старшина привела до мене — і Вараву... Котрого з них хочете, щоб я вам випустив?

Настала тишина, немов маком засіяв. По виголених щоках Пилата промайнула тріюмфальна усмішка. Ця штучка йому повністю вдалася! Юрба, що досі була тільки глядачем усієї справи, повинна б розумно відповісти. Варава продовж двох років був пострахом купців і прочан. Проте, чекаючи нетерпляче на голос юрби, я не мав сумніву про поставу Пилата. Йому взагалі не залежало на житті Вчителя: він тільки хотів протиставитися волі Синедріону. Він боровся б так само, коли б ішлося про всяку іншу людину. За ті дві невдачі, на його гадку, належиться йому більше як одна перемога.

Раптом із юрби почувся окремий голос (мабуть одного з хаберім — знаю чейже яким наріччям говорять амгаарези):

— Випусти Вараву!

— Випусти Вараву! — повторило декілька інших.

Як би Пилат був сказав спокійно: "Гляньте на тих, що стають за Варавою: це не ваші люди..." — я переконаний, що ніхто не поставив би вдруге цього домагання. Учитель учинив не тільки чимало діл милосердя: Він також осмішував фарисеїв і розігнав садукейську торговицю, на якій ошукували нарід. Гра його обвинувачів була в найвищому ступні риском. Але я не припускав, що наша старшина так добре знає прокурора. Пилат зловився в сільце: не міг краще відізватись, аніж коли нетерпеливо, насмішливо а водночас наказливо, мов не чуючи голосів, сказав:

— Ну, швидко! Ви вибрали вже? Отже хочете Ісуса? А може дехто з вас воліє бандита замість Теслі з Назарету? Ні? Отже випущу Ісуса...

— Ні! — розгляглося. — Ні! Ні! Хочемо Вараву! — Цим разом було більше голосів. Юрба подібна до дитини, яка керувати собою дозволяє то тієї пори, доки не усвідомить собі, що підлягає чужій волі. — Випусти Вараву! Хочемо Вараву!

— Вараву? — повторив здивованим, повним злости голосом.

Тепер я вже знав, що станеться. Люди на вулиці зрозуміли, що Пилат стає в обороні Вчителя. А їм також не йшлося про його життя, а про перемогу. Боротьбя проти садукеїв і фарисеїв перемінилася в боротьбу з Римлянами. Над ними хотіли віднести перемогу. Хто раз переміг — хоче перемагати вдруге. А його хиткі слова мов самі говорили про його слабість. Юрба відчуває інстинктом непевність противника. Тисячі голосів зразу ж заверещали:

— Випусти Вараву! Вараву!

— Вараву! — загуло довкруги — Вараву! — Тепер кричали всі, щосили в горлі. Варава вже не був ім'ям людини, але кличем. — Вараву! Випусти Вараву!

На обличчі Пилата появився гнів. Мусів скаженіти, що віддав свою зброю в руки юрби, а вона обернула її проти нього. Малий грецький ефеб, яких було чимало по палатах, підійшов до нього ззаду і щось йому швидко сказав. Я помітив, як по обличчі Пилата пройшов наглий скорч. Очі блиснули йому неспокійно. Кинув хлопцеві коротке слово. Спер долоні на виступі вікна, вихилився. Говорив далі понад голови людей святині, наче б вірив, що зможе їх перекричати:

— Отже хочете Вараву а не Ісуса?

— Вараву! — ревіла вулиця одним голосом.

— А що мені робити з Ісусом?

На хвилину знов утихло. Серце моє било наче молотом. Коли б я був крикнув: "Звільни Його також!" юрба може й пішла б за мною! Пішла б!.. Але я не вмію керувати людською масою... Не люблю її... Боюся її... Огорнули мене переляк і несміливість. Голос загруз мені в горлі. Я почув як знову кричать порозкидані в юрбі фарисеї: — Розпни Його! — Піт виступив на моє чоло, не стало повітря в легенях. — Розпни Його! — повторили ті самі, що кинули клич. Здавалося неможливістю, щоби багатотисячна юрба пішла за ними. Але й тепер Пилат допоміг нашим. Усі бачили, як кривився, скрегітнув зубами, як ударив злісно п'ястуком об мур. На цей вид усі переможно заревіли:

— Розпни Його!

Тепер звернувся до людей святині й синагоги:

— Отже хочете, щоб я знову розпинав — спитав іронічно. — Самі тепер про це просите?

— Нарід хоче... — відповів Йоната, розкладаючи руки.

Голоси розлягалися, ні на хвилину не вмовкаючи.

— Розпни Його! Розпни Його!

Переможений прокурор прикусив губи. Два рази відкликався до юрби і два рази безуспішно. Але в цьому варварові, якому колись мабуть снилися лаврові вінки вождя, жеврів дикий опір і бажання за всяку ціну наштовхнути юрбу проти священиків. Правду кажучи, розумію його: одна така перемога вчинила б із нього когось, хто б утішався незнаною досі славою людини, що вміє правити Юдеєю. Досі ніхто не вмів зробити цього. Цезар зумів би таке оцінити. І хто зна’, які були б наслідки такого успіху. Це була далі гра справ, що проходили понад головою Вчителя. Його життя у цій розгрі творило тільки одну ставку...

Обличчя Пилата подібне було тепер до обличчя вождя, який одобрив один маневр і для виконання його готов посвятити всіх своїх людей. Прикликав сотника. За хвилину декілька воїнів вийшло перед ворота і перебрало Вчителя з рук сторожі. Пилат зійшов із підвищення. Я бачив як знов розсівся у своєму кріслі. В’язня відведено кудись дальше, у глибину літострату. Годі було бачити: куди і пощо. Але були такі, що бачили. По хвилині крізь юрбу, наче вітер по гиллях пальми пройшов шепіт: — Бичують Його!

Тривало це доволі довго. Люди стояли тихо, або крайнє схвильовані, або жадні крови прокурора, яку за нього повинен був пролити Вчитель. Із глибини подвір’я доходили вигуки вояків і їхній сміх, а здалеку святині бек жертовних баранів. Здавалося також, що чую тріскіт жахливих римських батогів. Біля мене люди дихали швидко, голосно. Прийшло мені до голови: Якщо це довше потриває, — благатимуть милосердя — а не смерти Вчителя. Але я помилився: бичування розпалило їх змисли, вчинило їх ще більш нетерпеливими на останній акт мучеництва.

Потім побачив я, як громада воїнів наблизилася до прокурора. Він устав і дивився на них деякий час. Не на них — поміж ними був хтось, я зразу догадався хто. Вкінці прокурор повернувся до сходів. За ним ішли воїни. Без слова спинився при вікні. У другому поруч появився Вчитель.

— Це ж Чоловік... — почув я голос Пилата.

Я мав замкнені, затиснені очі, горло придушене, в легенях не було повітря, шлунок вертався до пролику, ясні плями пролітали під занавісою повік, серце гойдалося мов дзвінок на шиї вівці, що біжить... Це вже не був Учитель... Це вже був ніхто... Рута, Рута, подумав я, Рута також в одному часі перестала бути собою... У прямокутнику вікна я побачив відкриту від голови до колін криваву, жалюгідну машкару... Чоловіка мов обдертого зі шкіри... Нерухома голова на стверділій шиї двигала, немов смішний безлистий вінець, тернову ленту. Під нею були очі, а радше темні видоли, в яких ледве чи тліло ще життя. Зрошене кров’ю обличчя, помазана кров’ю борода. Решта тіла була також суцільною раною. Кармазинова плахта, яку воїни накинули на подерті рамена, приліплена до ран тисяччю приссавців, уподібнювала Чоловіка до толочника вина, що якраз відійшов від праси. По грудях, руках і стегнах плила струмками кров та скапувала на землю. Уста Того, що був Учителем, мертво зісунулись. У зв’язаних долонях стреміла запхана очеретина.

Із перших рядів почув я вигук:

— Розпни Його!

Малощо не вирвалось мені, щоб і я закричав: Розпни Його! Нехай це скінчиться! Годі дивитися на таке!

— Розпни Його! — кричали переді мною і поза мною.

— Ви самі розіпніть Його! — злісно вигукнув Пилат.

Равві Йонатан відізвався:

— Чи це значить, достойний прокуроре, що хочеш Його випустити? Ми ж не можемо розпинати. А Він мусить згинути, бо розказував, що є сином Усевишнього...

На гладкому обличчі Пилата я доглянув знову той самий скорч, що й раніше, коли малий ефеб приніс йому якусь вістку. Глянув на своїх, мов хотів упевнитися, що вони біля нього. Навіть я відчитував острах у його очах. Без слова подався на подвір’я. Я бачив його, як упав на своє крісло в обійми крил золотого орла. Воїни привели В’язня перед нього. Тоді піднісся. Біла сильвета стояла поруч з червоною. Вели розмову. Пилат заложив руки поза себе. Важко пройшовся кілька разів сюди-туди. Помалу повернувся на підвищення.

Я не дивився на нього — сповнений розпукою я дивився на червону Постать там, на подвір’ю. Видалося мені, що переживаю вдруге... Це було те саме, що тоді: та сама чутка свідомість, що це не я страждаю, хоч волів би страждати, бо мабуть тоді я міг би зайнятися своїм болем... Але водночас із дна серця підносився приголомшливий випар полегші, що це всетаки не я.

— Останній раз кажу вам, — почув я голос Пилата, але у визвуці його голосу не було переконання — що не бачу злочинів цього Чоловіка. Я Його покарав і тепер випущу...

— Розпни Його! — ревіла юрба.

— Розпни Його! — кричали священики, левіти й садукеї.

— Розпни Його! — гуділо серед фарисеїв і вчених.

— Але ж це ваш король... — Пилат поводився немов прив’язаний пес, що в нападі безсилого гніву рве свою підстілку. — Хочете, щоб розп’яти вашого короля?

(Далі буде)

Гілберт Кійт Честертон

СИНІЙ ХРЕСТ

(Продовження)

— Чи ви дозволяєте собі на такі делікатні жарти зі своїх гостей кожного поранку? — спитав Валентен. — Чи замінювання соли цукром це жарт, що вам не спикриться?

Кельнер, бачивши посилення іронії, затинаючись запевняв його, що керівництво ресторану аж ніяк не має такого наміру; це мусить бути якась куріозна помилка. Він підніс цукорничку й приглядався їй: підніс сільничку та приглядався їй, а його обличчя ставало все більш і більш збентежене. Врешті він нагло попросив вибачення та вибіг, вертаючись по кількох хвилинах із власником ресторану. Цей так же оглянув цукорничку, а далі й сільничку; і теж дуже збентежився.

Нагло кельнера наче сперло від надміру неартикулованих слів.

— Я думаю, — загикався він запально, — я думаю, що це ті два священики.

— Які два священки?

— Ті два священики, що кинули зупою на стіну — відповів кельнер.

— Кинули зупою на стіну? — повторив Валентен, відчуваючи, що цей вислів то мабуть якась метафора кельнера-Італійця.

— Таки так — повторив запально кельнер та вказав на пляму на білій тапеті — онтам вилили на стіну.

Валентен глянув допитливо на ресторатора, а той поспішився з повнішим звідомленням.

— Так, добродію, це істинна правда, — сказав. — Хоч і не гадаю, щоб воно стояло в якомусь тіснішому зв’язку з цукром і сіллю. Два священики зайшли сюди дуже вранці та їли зупу, як ще були не відкриті віконниці. Обидва були мирні й поважні; один із них заплатив рахунок та вийшов, а другий, що виглядав на повільнішого в тій парі, залишився ще декілька хвилин, збираючи свої манатки. Але врешті й він вийшов. Але ж ще передтим, заки вийти йому, він нарочно підняв свою чашку, яка була щотільки надпита, та заляпав он-там зупою стіну. Я був тоді в задній кімнаті, і кельнер теж; тож ми могли надійти тільки тоді, як стіна була злита й ресторан пустий. Не скажу, щоб шкода була велика, але це ж була нестерпна зухвалість; то я й старався ще наздігнати обидвох на вулиці. Та вже вони були надто далеко, і тільки завважив я, що вони вже за вуглом вулиці Карстейрс.

Детектив звівся на рівні ноги, капелюх на голову, палиця в руку. Вирішив уже, що в генеральнім замішанні думок він міг хіба тільки піти за першою дивною вказівкою, що мов пальцем показувала дивний напрям. Заплатив рахунок, зачинив скляні двері та за хвилину вже завертав на оту вулицю.

На щастя, його око, навіть у таких гарячкових моментах, було холодне й бистре. Щось спереду одної крамниці звернуло моментально його увагу та казало йому повернутись, поглянути. Була це добре обвідувана крамниця з городовиною й овочами; товар був виложений, надворі, позначений назвами й цінами. На найбільш видному прилавку були дві більші купи, одна помаранч, друга горіхів. На купці горіхів лежав кусок картону, а на ньому чітко написано синьою крейдою: "Найкращі танжерські помаранчі, два за пенса!" Знов же на помаранчах був подібний ясний і прецизний напис: "Найкращі бразилійські горіхи, 4 пенси за фунт!" Мес’є Валентен глянув на оба ті написи та помислив, що вже стрічався з подібним висловом гумору і то нещодавно. То звернув увагу червонолицого овочаря, що глядів кудись похмуро вбік вулиці, на оту недокладність його написів. Овочар не відповів нічого, тільки різко поклав карти на властиві місця. Детектив сперся елегантно на свою паличку та став оглядати склеп. Нарешті сказав: — Вибачте, добродію, мою недоречність, але я хотів би поставити вам одне питання з ділянки досвідної психології й асоціяції ідей.

Червонощокий крамар глянув на нього кривим оком, але детектив продовжував безтурботно, млинкуючи своєю паличкою. — Чому — продовжував він — два невластиво покладені написи в овочевій крамниці нагадують мені широкрисий духовний капелюх, що прибув сьогодні на святкування до Лондону? Або, на випадок, якщо я ясно не висловився, яка таємна асоціяція в’яже ідею горіхів, позначених як помаранчі, з ідеєю двох духовників, одного високого, другого куцого?

Очі у крамаря викотилися на лоб, мов у слимака; мить, здавалося, і він кинеться на чужинця. Та вкінці він лише злосливо зашемтів: — Не знаю, що вам до того, але якщо ви є їх приятелем, перекажіть їм, що я потовчу їх дурні голови, без огляду на духовну особу, якщо вони щераз порозкидають мої яблука.

— Справді? — спитав детектив з міною великого спочування. — То вони порозкидали вам яблука?

— Один із них порозкидав — сказав розгніваний крамар; — розсипав по цілій вулиці. Та я вже був би впіймав того дурня, якщо б не те, що треба було позбирати яблука.

— І кудою ж пішли ті духовні особи? — питав Валентен.

— Повернули в другу вулицю з лівого боку, а тоді пересікли сквер — відповів той жваво.

— Дякую, — сказав Валентен та зник мов русалка. По другому боці скверу він побачив поліциста і сказав йому: — Пильна справа, констабле: не бачили ви двох духовних у ширококрисих брилях?

Полісмен широко всміхнувся. — Бачив, пане, і як спитаєте мене, то скажу, що один із них був п'яний. Станув посередині дороги такий замотеличений, що...

— Кудою ж вони пішли? — перебив Валентен.

— Сіли там на один із жовтих автобусів — відповів констебл; — один із тих, що йдуть на Гемпстед.

Валентен показав свою урядову викавку і наказав дуже швидко: — Заклич двох своїх товаришів, щоб допомогли мені в погоні, — та перейшов на другий бік дороги так енергійно, що вайлуватий полісмен жваво йому повинувався. За якої півтора хвилини біля французького детектива виросли на протилежному боці вулиці поліційний інспектор і агент у цивільному.

— Отже, пане, чим можемо... — почав перший з поважною ухмилкою.

Валентен різко вказав напрям тростинкою: — Скажу вам про те наверху цього автобуса — сказав і швидко продирався крізь глоту вулиці. Коли всі три, задихані, сіли на версі жовтого автобуса, інспектор відізвався:

— Ми могли би бути туди чотири рази швидше таксівкою.

— Правда, — відповів провідник згідливо — якщо б ми бодай трохи знали, куди їдемо.

— Ну, то куди ж ви їдете? — спитав інспектор здивовано.

(Далі буде)

НАЙКРАЩИМ ДАРУНКОМ НА РІЗДВО є книжки:

С. Лягерлеф: РІЗДВЯНА НІЧ — леґенди про Христа — стор. 148. — Ціна $1.00.

КОЛЯДИ з нотами — передрук жовківського видання — 80 коляд — стор. 144. — Ціна $1.50.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЧИ ВИ ВЖЕ ПОДЯКУВАЛИ ГОСПОДЕВІ ЗА ВСІ ОДЕРЖАНІ ЛАСКИ?

НАЙНОВІША КНИЖКА ВІДОМОГО АВТОРА
[redacted]
п. н.
ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ
сенсаційна повість із часів Гетьмана Розумовського вже вийшла з нашої друкарні.
Має 200 сторін друку на гарному папері
Ціна — $2.00
Замовляти через:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ВЖЕ Є У ПРОДАЖУ
КАЛЕНДАР
СВІТЛА
на 1966 рік

Друкований на гарному книжковому папері, має 208 сторінок друку та багато ілюстрацій-образків.

ЗМІСТ КАЛЕНДАРЯ
складається з цікавих статтей — оповідань — віршів і анекдот.

Обкладинка мистця Миколи Бідняка.

Ціна одного примірника $1.00.

Хто замовляє 10 до 19 примірників, платить по 70 центів за примірник. Хто замовляє 20 або більше примірників, платить по 65 центів за примірник.

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

СТВОРЕННЯ СТИПЕНДІЙНОГО ФОНДУ НА ВИХОВАННЯ СВЯЩЕНИКІВ ПРИ ВІДДІЛІ Л.У.К.Ж. ПАРОХІЇ СВ. ВАСИЛІЯ

Наші численні відділи ЛУКЖ при різних парафіях, а між ними і при парохії св. Василія Великого в південнім Едмонтоні, розвинули свою діяльність дуже широко на полі суспільнім, виховнім та релігійнім. Своєю пожвавленою працею приносять чисельні успіхи для нашої Церкви і для нашого народу. Однак, здається, дотепер одна дуже важна ділянка праці була цілком незаторкнена жадним відділом ЛУКЖ, а саме: фінансове, а тим більш моральне, старання про духовні покликання серед нашої молоді, яких особливо в сьогоднішних часах наша Церква відчуває велику недостачу. А на цьому полі кожний відділ може зробити таки дуже багато.

Звідси велике признання Відділові ЛУКЖ при парохії св. Василія в Едмонтоні, що за вказівками Впр. о. Протоігумена М. Дацюка, ЧСВВ, та за ініціятивою пані Наталії Крупи, взяв на себе завдання оплатити студії одного василіянського студента-богослова в його дорозі до священства. Для кращого виконання цього завдання створився при відділі окремий комітет т. зв. "Стипендійного Фонду", якого завданням стало збирати фонди на ту ціль, не торкаючи головної каси їхнього відділу. На голову цього комітету вибрано пані Наталію Крупа.

У неділю 27-го червня відбулося чайне прийняття при парохії св. Василія на цю ціль, підчас якого виступили студенти-василіяни з мондерського манастиря з кількома хоровими піснями, що були нагороджені гучними оплесками приявних. А Впр. о. Протоігумен М. Дацюк, ЧСВВ пояснив людям значення й користі такого стипендійного фонду, яким не тільки допомагають Василіянському Чинові матеріяльно виховувати нашому народові численних і добре обучених священиків, даючи їм нагоду побирати богословські науки при найкращих університетах Оттави та Риму, але заразом цей стипендійний рух дасть можність ширшому загалові більш зацікавитися та навіть плекати священичі й духовні покликання серед наших дітей.

Рівночасно треба пам'ятати, що коли якась родина чи організація, як у цьому випадку, зобов'язується оплачувати студії даного питомця аж до його свячень, то вже тим самим прибирає його за свого, остає в контакті з ним та спомагає його заразом своїми молитвами і заохотами, а відтак стає учасницею його священичого життя. Такий новосвячений священик править для них окрему свою приміційну Службу Божу, уділяє їм своє новосвящениче благословення та через ціле своє священиче життя в своїх щоденних Службах Божих жертвує свої особливіші молитви за своїх добродіїв. А вони мають повне право вважати його за свого священика.

При цім Впр. о. Протоігумен приділив під особлившу моральну й фінансову опіку цього Відділу ЛУКЖ одного з братів-василіян, що тепер на студіях богословії при університеті в Оттаві.

Комітет Стипендійного Фонду

Комітет Стипендійного Фонду ЛУКЖ парохії св. Василія в Едмонтоні. Зліва стоять: п-і Смульська, п-і Салевич, о. парох Ханас, о. протоігумен Дацюк, п-і Крупа, п-і Сосник і п-і Гарапнюк.

забрали [illegible] до праці в цьому напрямі, а люди дуже щедро прийняли такий відважний почин. І так, за малим тільки трудом [illegible] вже не почато [illegible] року вручити в руки Всеч. о. Протоігумена перший чек на $1,000.00 для оплати студій [illegible] брата Богослова. Хочемо вірити, що й на дальші роки відділ вміє повно [illegible] та щиру [illegible] в своїй благородній праці.

Щасти Боже, що по цьому першому [illegible] було також одне чимало відділу ВУКЖ при парохії Покрови Божої Матері в Ванкувері, в [illegible]. Жертва Боже перенесла нас цілю до свого відділу, який прийняв її з повним [illegible], на своїх чергових зборах у місяці одноголосно рішив створити подібний стипендійний фонд при своєму відділі. Дай Боже, щоби багато інших відділів, а то й поодинокі родини в цілій Канаді зрозуміли велику вагу й потребу духовних покликань серед нашої молоді та спрямували свої молитви і працю в цю ділянку, а напевно, що прийдуть бажані висліди.

МОНТРЕАЛЬСЬКА ХРОНІКА

Дир. Євген Крук — президент ОКУММ (і директор англійської католицької школи) попросив, щоб замість цвітів на домовину бл. п. його Батька, складали жертви на стипендійний фонд ім. о. Й. Жана ЧСВВ, що принесло $500.00. Але це була 1/5, а решта таки [illegible]. Притім мило мені зазначити, що директор Євген Крук, як його ціла організація, котра рекрутується з усіх монтреальських парохій, дуже ввічливо відноситься до Всеч. Отців Василіян.

Організація планує вибудувати (крім дуже потрібних будинків для найбільшої парохії Успіння Божої Матері на Розмонті) найперше Культурно-Спортовий Осередок, у котрому молодь із цілого Монтреалю [illegible] з Українцями православної релігії, будуть мило бавитися. Це — [illegible] крок! Наша молодь [illegible] по-культурному, на превелику радість нас старших, тимбільше що маємо менше пере-[illegible] "[illegible]" і [illegible] [illegible] [illegible] гри на [illegible] "головим", "[illegible]", "[illegible]" і т. д., а мало-[illegible] [illegible], як церква і школа. Саме повертаю, раз на місяць: "На будову — при церкві" повинно містити [illegible] жертву, бо це будучність нашої молоді, щоб не винародовилася, просимо, ратуйте їх! — Патріоти, патріоти, закликаю до вас усіх — замість [illegible] $10.00, вишліть $5.00 у коверту — а ми збудуємо вам "Малу Україну" при нашій найбільшій церкві в Ім'я Боже!

М. [illegible]

ВАСИЛЬ І ТЕКЛЯ ГУМНІЦЬКІ ВІДЗНАЧИЛИ ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ ПОДРУЖЖЯ

Вінніпег, Ман.

Василь і Текля Гумніцькі

Зворушливу хвилину пережили Василь і Текля Гумніцькі, коли ювілейну Службу Божу враз із благословенням у їхньому намірі відправив їх рідний, найменший [illegible] син, о. Богдан Даниїл Гумніцький ЧСВВ й обслуговували їх двоє внуків. Сталося це в суботу 18 вересня 1965 р. в церкві св. о. Николая в Вінніпегу. Підчас Служби Божої Ювіляти приступили до Св. Тайн, а по Літургії клякнули, щоб із рук сина-священика прийняти благословення в урочистій церемонії. Многоліття їм пропунало в церкві, як колись 50 років тому назад, коли ставали під вінець.

По відправі в церкві в парохіальній авдиторії відбулося у прикрашеній залі гарне прийняття. До столів засіло поверх 300 осіб із родиною. Господарем бенкету був п. М. Гумніцький, братанок Ювілятів. При головному столі засіли 8-ро Ювілятів, їх діти: Марина, Володимир, Йосиф із дружиною, Віктор із дружиною і о. Даниїл Богдан, Всеч. о. Протоігумен М. Дацко ЧСВВ, о. парох В. Шевчук, ЧСВВ, о. Мирон Химій ЧСВВ, дружба п. В. Борецький і дружка п-і А. Грушка. Всеч. о. Протоігумен Дацко провів молитву, а господар прийняття привітав усіх та відчитав кілька з численних привітів і побажань, а саме, від Пресв. Кир Ісидора Борецького, від прем'єра Канади дост. Л. Б. Пірсона та від манітобського прем'єра дост. Дафе Роблина. В імені дітей Ювілятів склав сердечні побажання о. Даниїл. Альдерман Славко Ребчук вручив ювілятам письмове відзначення з того приводу та склав побажання від мейора міста Вінніпегу, п. Стефана Джюби. Заслуги в парохії та прикладне виховання своїх дітей підчеркнув у своєму привіті о. парох Володимир Шевчук. Він зачислив їх до щирих працівників та відданих парохії членів. Відтак пригадала ще дружка молодої про з п'ятдесятих літ, а [illegible] [illegible] дружба, п. Василь Борецький, нав'язуючи мило споминами з давніх літ та складаючи побажання від усіх присутніх гостей. Від Апостольства Молитви, якого пані Гумніцька є членкою, промовила пані Ребчук і вручила дарунок.

У відповідь на такі гарні [illegible] почитання, любови та щирих побажань з приводу золотого ювілею подружжя та за подарунки, ювілят п. Гумніцький подякував усім в імені своєї жінки та своїм. Із промови було видно, що справді ювілейне свято глибоко зворушило Ювілятів і справило їм велику приємність. По бенкеті молитву провів Всеч. о. М. Дацко. Довго ще опісля підходили гості, приятелі, знайомі, діти враз із побажаннями та подарунками.

Панство Ювіляти походять обоє з того самого села, Островець, повіту Теребовельського в Галичині. Василь Гумніцький є наймолодший із своїх шістьох братів та приїхав до Канади 1907 року, а його дружина Текля, з роду Василишин, приїхала 1914 року. Вони подружилися в Вінніпегу 1915 р. Увесь час мешкали в Вінніпегу. Ювілят був довгі роки членом церковного комітету св. о. Николая, а пані Гумніцька була активна в жіночій організації.

Із приводу 50-річчя подружжя нехай ласкавий Господь благословить їх так щедро, як благословив у минулому житті. Многая Літа!

ВЛ. П. ЄВДОКІЯ КОЗАКЕВИЧ

25-го липня 1965 р. в неділю раненько в лікарні у Форм Лейк, Саск., упокоїлася в Бозі на 73 році життя моя дорогенька бабуня бл. п. Євдокія Козакевич.

Від дитинства, де я нераз провела свої вакації в околиці Шіго, Саск., на фармах біля Йорктону, я почувалася дуже щасливою в домі свого діда й бабуні. На покійну бабуню я дивилася як на постать виїмкової Божої угодниці, яка через 30 літ хворіла на ноги і з тяжким трудом переходила через хату, тримаючися стін, однак на її обличчі все був усміх, а з її уст все можна було почути покірні слова надії: "Нехай діється Божа воля".

Моя бабуня мала дар до поезій і з нагоди уродин своїх унуків вона виготовляла віршики, в яких благословила нас, напоминала любити свою св. Церкву та дорожити своєю мовою. В своїх вільних хвилинах вона багато читала і дитинала важніші події з історії нашої Церкви і Канади, затримувала те все і нам передавала, коли ми приїхали на вакації.

Вл. п. Євдокія Козакевич

Дім покійної бабуні був усе чистенький та гостинний, стіни прикрашені великими образами, перед якими любо було молитися і де вечорами ми спільно відмовляли вервицю, а в день, коли падав дощ, то покійна бабуня пригортала нас біля себе і ми співали церковні пісні. Я ніколи не забуду одинокої св. різдвяної вечері у своєї бабуні, де всі страви були такі смачні, рум'яні колачі та булочки з медом, під столом сіно, а після св. вечері довго всі колядували в асисті отця Редемпториста, що перебував у домі діда і бабуні.

Покійна бабуня приїхала до Канади ще молодою дівчиною 1913 р. зі села Ямниця, Станиславівського повіту, Західня Україна. У 1914 вийшла заміж за Теодора Козакевича і в тій самій околиці прожила все своє трудолюбиве життя та зазнала всіх піонерських "благ", що підірвали її здоров'я. Господь Бог поблагословив те подружжя 2-ма синами та 5-ма доньми, з яких одна С. Євфимія є у Згромадженні ССПДМ. В 1964 р. моя бабуня діждалася була обходити Золотий Ювілей свого щасливого подружнього життя.

Як одна з перших основательок Сестриць при парохії Різдва Преч. Діви Марії, вона дбала за прикрасу тієї церкви, жертвувала до неї багато речей і дуже тішилася, що мала щастя перетримувати та гостити священиків у своєму домі. Разом із дідом покійна належала до Літургійного Союзу св. Василія Великого і Господь Бог подбав, щоб вона не відійшла до вічности без останніх Св. Тайн.

У середу 28-го липня відбувся величаво її похорон. Похоронили її оо. Ігумен Л. Міня та Ф. Боський, оба ЧНІ, при участі всіх дітей, родини та знайомих на цвинтарі біля церкви, до якої належала через 51 літ.

Я мала сильне бажання: відвідати Тебе, Дорогенька Бабуню, в серпні цього року, щоб ти мене ще раз поблагословила своїми спрацьованими руками, та не діждалася. Однак, коли мені буде тяжко в моїх студіях, то буду пам'ятати на твої слова засохоти і дивитися вгору до тебе, незабутня моя Бабуню, буду старатись простувати до твоїх чеснот.

Спи, дорогенька Бабуню, спокійним сном. Як одна із твоїх одинадцятьох унук я дякую Всевишньому, що зволив мені тебе пізнати і так щиро полюбити. Вічна Тобі Пам'ять!

Любляча внука,

Тереза Слота
(студентка Дівочої Академії в Анкастер, Онт.)

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Віндзор, Онтаріо

Ділимося сумною вісткою, що 1 жовтня 1965 р., по короткій недузі, принявши Св. Тайни, померла в головнім шпиталі у Віндзорі бл. п. Катерина Довгань. Похорон відбувся 4 жовтня з церкви св. Володимира й Ольги у Віндзорі на католицьке кладбище.

Вл. п. Катерина Довгань

Покійна походила з села Грабківці, пов. Зборів, Галичина. Залишила в глибокому смутку мужа, двох синів — Ярослава й Зиновія, невістку Олю, двох унуків, сестру в Детройті і брата в Торонті, а також дві сестрі в Галичині й одну сестру в Аргентині.

Покійна прожила 69 років.

Хай ця канадська земля буде легка для неї. В. І. П.

БЛ. П. КАТЕРИНА ДЗУБАТІЙ

Едмонтон, Алберта

2-го жовтня 1965 року померла в шпиталі Юниверситі в Едмонтоні, бл. п. Катерина Дзубатій на сімдесятому році життя.

Покійна народилася 14-го листопада 1895 р. в с. Довженка, повіту Тернопіль. Муж покійної Катерини, Каспер Дзубатій приїхав до Канади 1925 р. і замешкав у Мондері, щоби приготовити місце для жінки й доньки Анастасії. 1926 р. Катерина зі своєю трирічною донькою Анастасією прибули до Канади. Перебули в Мондері лиш один рік, а там перебралися в околицю Менвіл, Алберта, де занималися фармеркою аж до 1944 р. В Менвілі, Господь поблагословив Каспера й Катерину ще двома доньками, Оленою і Анною. В 1944 р. муж покійної Катерини, Каспер залишив фармерку і набув кузню та був ковалем на околицю Менвіл аж до 1-го грудня 1962 р., коли Господь покликав його до вічности. По смерти мужа, Катерина перебралася до Едмонтону і замешкала у своєї доньки п-ні Анастасії Мельник.

Треба запримітити, що члени родини Дзубатій були активними в церкві і громаді. Особливо в Менвілі дім п-ва Дзубатій був домом, де часто оо. Василіяни перебували, коли давали духовну услугу вірним. Коли ж іще не було церкви у Менвілі, то Служби Божі правилися у домі п-ва Дзубатіїв. Також треба запримітити, що п-во Дзубатій мають свої заслуги як основоположники української католицької церкви у Файделиті, Алберта. Покійна Катерина була вірною членкою парохії св. о. Василія Великого, також належала до ЛУКЖ.

Вечером 5-го жовтня 1965 р., тіло покійної Катерини привезли до церкви св. Василія в Едмонтоні і при великій співучасті парохіян і знакомих із Менвіл відправлено парастас. На другий день ранком о. Рафаїл Мельник ЧСВВ мав співану Службу Божу, похорон і послідне цілування та з о. парохом Методієм Ханасом ЧСВВ відпровадили тіло на цвинтар св. Михаїла в Едмонтоні.

Бл. п. Катерина Дзубатій

Покійна Катерина лишила в смутку три доньки: Анастасію Мельник, Олену Вакарук і Анну Гартман, як також вісьмох унуків і рідну сестру Марію Біловус у Тернополі. Нехай її пам'ять буде в наших молитвах, щоб вона втішалася вічним життям.

ПОДЯКА

Ми, доньки Анастасія, Олена й Анна дякуємо Впр. о. Парохові Методієві Ханасові, ЧСВВ за те, що уділив нашій Мамі останні Св. Тайни. Дякуємо також Впр. оо. Василіянам і всім тим, що відвідували нашу маму в шпиталі. Сердечно дякуємо ближчій і дальшій родині, знакомим і парохіянам церкви св. Василія, що так численно взяли участь у похороні та жертвували на Служби Божі і цвіти. Особливо дякуємо Впр. о. Рафаїлові Мельникові, ЧСВВ за похоронні богослуження. Наша щира подяка для Андрія Федечка, Ілії Гунка, Ореста Мельника, Франка Шалагана, Мартина Ґібес і Николая Стороженка, що несли домовину. Дякуємо п. Василеві Курилові за дяківство підчас похоронних богослужень, вівтарному дружинникові Рафаїлові Мельникові, як також "Парк Меморіялові" за услугу і "Алберта Кейтерирс" за похоронний обід для учасників. Нехай Господь благословить усіх, що прислужилися нашій Мамі в часі її недуги, підчас похорону і просимо пам'ятати нашу Маму в Ваших молитвах.

ПОХОРОН ПАРАСКЕВІЇ МАЦІБОРСЬКОЇ

Веґревил, Алберта

У неділю 3 жовтня 1965 розійшлася вістка поміж родину Маціборських, що їх мама вже не живе.

Покійна Параскевія народилася в селі Білівці, повіту Броди, Галичина, в 1889 році. До Канади приїхала разом із своїми родичами, Іваном і Антоніною Палцат 1900 року, та замешкали в околиці Пено, Алберта. У родині було восьмеро дітей. Параскевія й Анна були наймолодші і були близнючки. З цеї родини осталася при життю тільки Анна, жінка Франка Якубова, що живуть в Едмонтоні.

У 1907 році Параскевія вийшла замуж за Івана Маціборського та замешкали на фармі в околиці Пено. Виховали вони четверо дітей, Василя, Івана, Марію й Софію. У 1923 р. перенеслися з родиною в околицю Мондер, Алберта, і тут фармували до 1927 року, а потім перейшли аж в околицю Тофілд, Алберта. Тут почали фармувати на ширшу скалю. Закупили добрі фарми з поважними будинками та модерною тоді машинерією. Хоч оба сини вже були жонаті, однак жили разом із родичами і спільно працювали. Доньки повіддавались і пішли на своє.

Бл. п. Параскевія Маціборська

Іван і Параскевія Маціборські були не тільки самі релігійні, але також старалися, щоб у цій новій околиці віра Христова також поширювалася. Тут в околиці Товфілд отворилися нові копальні вугля. Отже поселилося тут багато українських родин. Було тут і більше число українських фармарів. Отже панство Маціборські постарались, щоб священик мав тут богослуження. Удалися вони з тим до оо. Василіян у Мондері, щоби хтось із священиків їх обслугував. Спочатку в 1934-35 році о. А. Винник мав деколи богослуження в домі Івана Маціборського. Відтак перебрав їх о. Ніл Саварин, теперішній Едмонтонський Єпископ. Пізніше й інші священики заїздили туди, аж укінці побудували церкву в місті Товфілд.

1953 року помер Іван Маціборський, діти розійшлися на своє, а вдова Параскевія видалася за чоловікового брата Михаїла Маціборського і перейшла до міста Ветескован, Алберта. По сімох літах подружнього життя в 1961 році помер і Михаїл. Отже вкінці вдова П. Маціборська вертається назад до своїх дітей. Якийсь час перебувала в доньки Софії Чернецької на Ламонт, то в Марії Марцішин на Дуверній, Алберта, то в сина Василя в Едмонтоні, а найдовше перебувала в Івана у Веґревил.

Покійна мала гарну вдачу, любила мир і спокій у родині. Тому кожна дитина хотіла мати маму при собі. Та з роками її сили почали підупадати, особливо серцева недуга нераз заганяла її до лікарні в Ламонт чи у Веґревил. Одного разу, як недуга почала більшати, Параскевія одержала Св. Тайну Єлеопомазання з рук свого пароха о. А. Винника, ЧСВВ, однак смерть тоді не прийшла; а прийшла тоді, коли її найменше сподівалася.

Похоронні богослуження відправив місцевий парох о. А. Винник у Веґревил у церкві Пресв. Трійці. 6-го жовтня вечором відслужено першу частину похорону, а в четвер ранком похоронну Службу Божу й закінчення похорону.

По богослуженні учасники похорону вдалися до залі, де ЛУКЖ приготовила обід усім учасникам. Підчас обіду приявні зложили маленький дарунок у формі збірки на пресу в сумі $39.75, який передано на Українські Вісті й на Світло. По обіді тіло відпроваджено до Товфілд на міський цвинтар. Ця місцевість лежить яких сорок миль на полудневий-захід від Веґревил. Тіло спочило в гробі коло першого мужа Івана.

Спи, Мамо, в Господі і відпочивай коло Тата, нехай Господь Вас обох надгородить у Своїй небесній вітчині.

ПОДЯКА

Ми, діти, хочемо подякувати всім, що нам помагали в цім нашім родиннім смутку. Найперше хочемо подякувати о. Парохові, що часто уділяв Св. Тайни нашій Мамі, як вони були в шпиталі у Веґревил чи в Ламонті, Сестрам і норсам за старанний догляд у шпиталі, Парк Меморіял і п. О. Соколюкаві за старанну похоронну обслугу, та всім тим, що брали участь у похороні, що зложили жертви на Служби Божі й на Українську Католицьку Пресу з нагоди цього похорону, і всім тим, що нам помагали, щоб цей похорон відбувся в якнайкращому порядку.

Діти: Василь, Марія, Софія, Іван.

ЧИ ВИ ВЖЕ НАДІСЛАЛИ НАМ СВОЮ ПОЖЕРТВУ?

Читали Ви певно книжки "Появи Пречистої Діви", "Люрд", "Було троє малих дітей", то ще схочете довідатися більше про справу чудес у Люрді. Поїхала туди одна протестантка, щоби переконатися, чи можливі ще сьогодні в 20-му сторіччі, чуда? І ось вона [illegible]

Я БУЛА СВІДКОМ ЧУДА!

І ми видали під таким наголовком книжечку про чуда в Люрді, як їх оповіла ця некатоличка. Ціна книжечки **50 центів**, а замовляти її у

Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

Найкраще замовити відразу 2 книжечки, для себе і для когось, хто балакає, що "тепер нема чудес!"

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

СЛУЖБА БОЖА

ЗА ПОМЕРЛИХ

на чоловічий хор з Панахидою й похоронними піснями (Св. Боже, Со Святими, Вічная Пам'ять, Тихий Вітер — Нижанківський, Роздольський, Купчинський, Воробкевич). Величина 7x10; сторін 32.

Ціна $2.50.

СЛУЖБА БОЖА

на мішаний хор, вибраних композиторів, видання о. Сапруна; 38 кусників; 17 зошитів.

Ціна $5.50.

Замовляти на адресу:

BASILIAN FATHERS
Mundare, Alberta, Canada

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

Чин ОО. Василіян усе дбав про церковну музику. Ось і тепер видав книжку, потрібну для всякого прихильника церковного співу. Ця книжка називається

ВАСИЛІЯНСЬКІ
ЦЕРКОВНІ НАПІВИ

Книжка має 383 сторінки нотного друку, формату 7x10 цалів, оправлена в полотно з золотими витисками. Коштує $8.00 із пере- [redacted]

Замовляти на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

Хочете пізнати добре, що таке св. Служба Божа — найважніша жертва, яку приносимо Господеві — то прочитайте нову книжку, яка [redacted]

о. МЕЛЕТІЯ СОЛОВІЯ, ЧСВВ

п. н.

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ
ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК, ПОЯСНЕННЯ

Книга вийшла в Римі 1964 р., має 422 сторінки великого формату й коштує $7.00.

Книга ділиться на: 1) Історичне введення до Служби Божої (стор. 3-150) та 2) Пояснення молитов та обрядів Служби Божої (ст. 150-318)

Такої книги, важної для зрозуміння Служби Божої, ми ще досі не мали. Тому кожний християнин повинен собі цю книгу замовити та уважно її прочитати.

Замовляти через:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Передплачуйте! Читайте! Поширюйте!
Найкращий католицький журнал "Світло"
Передплата тільки $3.00 річно.

НОВІ КНИЖКИ

МИ — БОЖІ ДІТИ
З німецького переробив о. Ір. Назарко ЧСВВ.
Книга про великі в нашій душі Божі діла.
196 стор. велик. формату, на гарному папері.
Ціна — $2.00

ТУДИ ЛИНУТЬ НАШІ СЕРЦЯ
Написав о. Н. Свірський ЧСВВ.
Історія мондерського манастиря від піонерських часів по наші дні. — 43 ілюстрації.
Ціна — $1.00

Обі книжки щойно вийшли з нашої друкарні 1964 р. — Замовляти на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

УВАГА! Торонто та околиці! УВАГА!
Ще один осяг української спільноти
в Торонті
Це ПЕРШЕ
УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОДОРОЖІ

Bloor Travel Agency
1190 Bloor St. West — Toronto, Ontario
Tel.: 535-2135 і 535-2136

У цьому бюрі будуть в якнайкращий спосіб полагоджені всі Ваші проблеми, пов'язані з індивідуальними, груповими, відпочинковими та іншими подорожами.

ВСЕ ЦЕ НА РІДНІЙ МОВІ.

Чи ідете Ви літаком, пароплавом, поїздом чи автобусом — як в Канаді так і в кожну іншу країну світу — все це полагодять на місці досвідчені власники Першого Українського Бюра Подорожі в Торонті:

Маркіян Когут і Дарія Залозецька

Замовлення готелів, спроваджування свояків, вироблення віз і пашпортів, безкоштовні інформації та поради у справі імміграції та багато інших справ — все це легко полагодите в нашому бюрі.

● ВІДВІДАЙТЕ НАШЕ БЮРО! ●

Власники.

СВІТЛО
THE LIGHT
Ukrainian Catholic
MAGAZINE

Strange Adorers of the Child

By Rev. Vincent A. Yzermans

The Magi were our representatives. They give us cause to rejoice, for in them each of us finds his place around the Crib of the Christ Child. From them we should learn great lessons.

All Bethlehem was a-stir. The Magi had entered the village gates. Who were these men? Where did they come from? What did they want?

Mysterious visitors they were at that time of their coming to Bethlehem, and so they have remained throughout history. The strangest fact about the Magi is that they were not kings at all and yet, Christian tradition delights in making them kings. At the most they were learned men, scholars from those strange lands of the East.

Some writers have called them astronomers, but no greater insult could be offered them than to call them astrologers. We do not know their names. The Roman Church calls them in her liturgy Gasper, Melchior and Balthazar. But this is only a seventh century tradition. Before then, they had almost as many names as nations. The Syrians, for example, called them Larvandad, Hormisdas and Gushnasaph. The Armenians knew them by such names as Kagba and Badadilma.

Nor do we know how many Magi suddenly appeared in Bethlehem and just as suddenly disappeared. Many of the eastern churches commemorate twelve wise men. The Latin church numbers three. A painting in the cemetery of Saint Peter and Saint Marcellinus shows two and another painting in the cemetery of Domitilla shows four. You can almost choose your number and still be on the safe side.

This confusion about the Magi, however, is no modern problem. It was prevalent even in the fifth century on the rim of the Empire. Summarizing current opinion then, Saint Remigius, the apostle of the Franks, wrote: "We must keep in mind that there is a variety of opinions regarding the Magi. Some say they were Chaldeans. The Chaldeans worshipped a star for God, and accordingly they said that their so-called god had declared that the true God was born. Others say they were Persians. Some say that they came from the farthest parts of the earth. Others say they were descendants of Balaam, which is more credible. For, among the things which he prophesied, Balaam said: 'A star shall rise out of Jacob.' They knew this prophecy and as soon as they had seen the star they understood that the king was born and set out on the journey."

Regardless of who they were or where they

THE LIGHT WISHES ITS MANY READERS AND FRIENDS THE BLESSINGS OF CHRISTMAS AS WELL AS HAPPINESS AND PEACE FOR THE NEW YEAR.

BASILIAN FATHERS

came from, these strange adorers of the newborn Child were sent as our representatives at the Birth of the Savior. "These wise men," asks Saint Augustine, "what were they but the first fruits of the Gentiles? The shepherds were Israelites, the Magi Gentiles. The former from close by, the latter from far away; both hastened to the Cornerstone. Jesus revealed Himself neither to the learned nor selfrighteous. Ignorance dominated the rusticity of the shepherds and impiety the practices of the Magi, but that Cornerstone joined both to Himself."

To be sure, the Magi had a star to lead them. But well might that Christmas star, like so many material things, been hung in the heavens more to glorify God than to be of service to men. Saint Augustine long ago made the point: "The angels show Christ to the shepherds; the star reveals Him to the Magi. To both the voice of heaven speaks, since now the prophet's voice is silenced. The angels dwell in the heavens; the star adorns them. Through both, the heavens 'proclaim the glory of God'."

The star, above all else, shone forth the glory of God. In fact, it was God's own special creation, His ornament in the heavens, joyfully announcing the birth of His Divine Son.

More than the star, then, guided the Magi. They were coming to the Christ Child Who, by His birth, opened wide for all men the doors of faith. From the shadows of paganism they were entering into the brilliance of faith. This was the Magi's constant companion; this same faith is the lesson they teach us. Saint Leo the Great delighted in telling his people about it: "Besides the image of the star, which strikes upon the bodily eye, more brilliantly had the light of truth illuminated their hearts, leading them, even before they had set out, to prepare gifts that were worthy of His dignity .... They needed not, with the eyes of the body, to look upon that which they already beheld with the fullest vision of the mind. But, persevering in the ardor of their discerning allegiance until they beheld the Child, they did a service to the peoples of future times, to the men of our own day."

The same faith that set them on their journey in search of the Divine Child also prompted the nature of the gifts they would present him. "Gold," said Saint Augustine, "is offered to a great King; incense is immolated before God; myrrh is given to Him Who is to die for all men." The choice was not mere chance. The same Providence Who directs all men of faith, now directed the selection of these gifts. In explanation, Chrysostom offers: "Although the Magi, at the time understood neither the meaning when they offered the gifts nor what each single gift might signify, there is nothing out of place in their offerings. The grace that had stirred them to do all these things is the same which orders the universe."

No sooner had the Magi presented human gifts than the Christ Child bestowed on them the divine gift of faith. Saint John Chrysostom tells us the ancient tradition of the Magi's future. "Had the Magi been seeking Christ as an earthly king, having found Him they would have remained with Him. Instead, they adored Him and then returned to their own home. When they had returned, they continued to worship Him, more than before, and they preached Him and instructed many. Finally, when Saint Thomas came to that region, they joined him and were baptised, and they become his helpers in the work of preaching the Gospel."

In a most special way, we are endebted to the Magi. They were our representatives. They give us cause to rejoice, for in them each of us finds his place around the Crib of the Christ Child. From then we should learn great lessons.

That moral was drawn long ago by Saint Gregory the Great when he said: "In returning to their own land by another way, the Magi suggest something of great significance for us. Our true county is Paradise. Having now come to the knowledge of Jesus, we are forbidden to return to it on the path we left it. For we left our land by the path of pride, of disobedience, by following after wealth, by eating forbidden food. So, we must now return another way: by the road of tears and obedience, by contempt of the world, by restraining the desires of the flesh."

When we turn from the world and look up to heavens, then a renewed faith will let us see up there, shining pure and bright, the Star of the Magi.

The greatest gift from God that can be bestowed on a child, in the natural order, is the gift of a truly Christian mother. Even if born to rags with a Christian mother, the child is rich.

—Selected.

Hope springs eternal in the human breast, but only in the faithful Christian has it perfect blossoming.

—Selected.

We have to be inflamed with love for Our Lord and throw off our apathy. The love which animates Our Lord's heart must come into ours.

If we truly love God, the Supreme God, must we not be intent upon procuring for Him all the honor and glory that is His due?

Unity Begins at Home

by Rev. M. Bosey

Christendom has been divided for so long a time that we have become accustomed to disunity and schism. There was a time when Catholics, Protestants, Orthodox fought wars against each other — for the sake of religion. When they tired of fighting, their hot wars became "cold wars", they fought with books and pamphlets accusing each other of being immoral and godless. Mutual prejudice, ignorance, misunderstanding and even hatred was the poisoned atmosphere in which the various Christian denominations lived.

Much has changed in the past few years, we are becoming more and more aware of those things that we have in common — the same God and Savior, the same baptism, the same Gospel etc. But reunion of Christians is still a long way off. Can we even dream of living to see it in our day? And yet it is now, in our day that it is essential for us to become One — if we expect Christianity to survive, to grow strong, if we expect the world to believe.

Can we expect the world to believe, to accept Christ if His followers argue and contradict each other. Do we realize that while the world has undergone a population explosion, the proportionate increase of catholics has only been 15%. If we are not One the world cannot believe. Is this not the reason why Christ prayed for union in the hour of His passion, "...that all may be one, as Thou Father in me, and I in Thee; that they also may be one in Us, that THE WORLD MAY BELIEVE THAT THOU HAST SENT ME."

This is why we work and long for reunion; not out of fear of communism or materialism or any other reason, but because Christ Himself wanted it and prayed for it "that the world may believe."

Think of it, only 30% of the human race are Christians, and only half of these Catholic. Can we then sit smuggly and complacently back and pretend that all is well, that things will work out somehow? Can we say that anyone who could be satisfied or at ease in spite of the disunity or schism could perhaps, in one sense be a loyal Catholic, Orthodox or Protestant — but he certainly could NOT be a good Christian.

But how could we even think of reunion of Christian Churches when this unity hardly exists in the Catholic Church itself. We all know of certain prejudices, distinction of colour, race and rite, that is taken for granted in the church. It is evident that there are many Catholics, laymen and priests, who think that Eastern-Rite Catholics are only tolerated exceptions in the Church — allowed at most to exist but in no way to grow or expand. Even hostility is encountered in this ecumenical age.

When the Ukrainian bishops at the last session of the Council approached the Polish Hierarchy to discuss the possibility of setting up an Eastern Rite diocese in Poland to look after the thousands of Ukrainians there — they would not even consider talking about it.

Here in Canada the presence of Eastern-Rite parishes is, to say the least, uncomfortable to those Latin-Rite priests and bishops who think that Catholic means Roman. There are dioceses in Canada and the U.S.A. where the desires of the Holy See and the Laws of the Church (laws that were enacted to preserve the various Rites of the Church) are completely ignored, people are baptised, married and buried in Latin-Rite churches and no one bothers to notice that they are of a different Rite.

Fortunately conditions and attitudes are beginning to change. In recent years ignorance and hostility toward the Eastern Church is being replaced with a genuine desire for more knowledge of other Rites, there is a better attempt at understanding each other and cooperating.

Where do we begin this essential work of UNITY, how do we repair and renew the Church so that "the world may believe"? We must begin with ourselves, we must see to it that we are not separated from our fellow Catholics because they are of a different rite or colour or race. We must get to know each other better so that love can follow understanding. Greater knowledge of each other will no doubt result in mutual respect and love for each other. This above all else is the foundation for any true UNITY in the Church.

An Unforgettable Journey

By Ignatius Holowaychuk, OSBM

There was one trip which we just had to make while we were in Tirol, Austria and that was to the little town of Oberammergau, Germany, where the world famous Passion Play is performed every ten years. Unfortunately the weather man did not cooperate with us and the day we chose to make this trip was cloudy and rather chilly, but this did not dampen our spirits any. Leaving Innsbruck that morning, our train swung northwest towards the mountains. As our train slowly wound its way up the mountain, we began to appreciate the beauty of the valley below which appeared to be diminishing in size the higher we climbed. Soon we were able to catch glimpses of nearly the whole valley. Before our eyes lay a most breathtaking scenery — sprinkled here and there were towns, far below us flowed the river Inn following its circuitous course, there lay the small patches of fertile land in a well ordered pattern, bearing their fruits and crisscrossed with highways and roads.

All too soon the valley was no longer visible and we had to be content with enjoying a peaceful ride. We reached Garmish-Partenkirchen in two hours. From there we took a bus to Oberammergau, which was a short twenty kilometers away. Having arrived at Oberammergau, naturally we headed straight for the Passion Play theater. From the outside, the theater is not a very impressive sight. We had arrived just in time to catch the next tour of the theater.

Our guide gave us a short historical sketch of the origin of this most unique play. In 1633, the village of Oberammergau was afflicted with a severe outbreak of the plague. The council fathers made a solemn vow to perform the play of the Passion and Death of Christ every ten years if the village was saved from the plague. Legend has it that thereafter no lives were lost to the plague, although previously, the plague had claimed several lives. In 1634, the first passion play was performed in the parish church. Since it was difficult setting up the stage in church, the play was thereafter performed on the church grounds until finally a theater was built. After 1674, the play was advanced to 1680, and has been performed faithfully ever since in spite of various difficulties. The "Enlightment" of 1770 almost spelled the end of the play, for in accordance with the "Enlightment" all religious plays were forbidden. But as a result of a strong petition to the Provincial Government, the Oberammergau play was exempted. In 1891, the exemption was suspended. The village Council again petitioned the Government in Munich, but to no avail. A delegation was sent to Munich, but it was rebuffed. But fortunately, Councillor Sambuga was sympathetic to the cause. He arranged an audience with King Maximillian 1. Consequently, the play was again saved as the King gave the delegation a verbal permission, which was later confirmed in writing. Thus the play weathered the storm which grew around it, and has grown in esteem and popularity ever since.

The present theater was built in 1900. By this time, the number of performances was increased to forty-six. In 1930, the theater was improved and enlarged. The theater is rather deceiving as to size. The guide asked us what we thought was the seating capacity of the theater. Someone ventured a guess of one thousand, another two thousand. Then we were informed that the seating capacity was five thousand two hundred, and that the accoustics were perfect, so that all could hear clearly and distinctly the natural voices of the actors. The play has grown tremendously in popularity in the last few decades. In 1934, at the three hundredth centenary of the play, 450,000 visitors came to see the play. In 1960, one and a half million people applied for tickets, but only 520,000 could be accommodated. So as we were leaving, our guide informed us that we should apply for tickets six months in advance if we wanted to attend the 1970 play. It is interesting to note that all the actors must be natives of Oberammergau or at least residents of twenty years. Over one thousand people cooperate in the production of the play. Of these, six hundred are actors, one and twenty-five having speaking parts. The play itself lasts seven hours, and narrates the last week of Christ's life on earth. It is composed of sixteen acts, and the stage is changed forty times during one performance. Except for the stage, the theater is covered with a roof. Thus when it rains, the actors must continue to perform in the rain. The people of Oberammergau have attempted to make the play as natural and genuine as possible. Thus all costumes are designed in accordance with the style of Christ's time. No microphones are used. All beards are naturally grown — no wigs are allowed. Consequently, it is not an uncommon sight to see men wearing beards in Oberammergau.

Our tour of the theater being completed, we took the first bus heading back for our vacation residence in Stams.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

My Memoirs

1892 — 1962

By Michael Luchkovich

42nd INSTALLMENT

For many years I was greatly intrigued with the literary aspect of the ethnic question. I have always been keenly anxious to find out what contributions our various national groups were making along cultural-literary lines to our Canadian Mosaic. What steps were being taken toward the development of a distinct Canadian Literature, and what part were the ethnic groups playing in that development? Having proven their worth in the economic structure of our country, it was now our turn to enquire about their contributions in the field of literature.

Browsing among the book-shelves of the Edmonton Public Library some time ago I ran across a book by Ralph Gabriel under the title: "COURSE OF AMERICAN DEMOCRATIC THOUGHT", in which there is a quotation credited to Ralph Waldo Emerson:

"The energy of Irish, Germans, Swedes, Poles, and Cossacks, and the European tribes . . . will construct a new race, a new religion, a new state, a new literature which will be as vigorous as the New Europe which came out of the smelting pot of the dark ages."

I presume that my readers have often read the charge that Canada has no typical culture of her own, and therefore no such thing as a distinctive Canadian Literature. Indeed the Royal Commission of 1949-51, had definitely corroborated this allegation; and so long as I remember prominent cultural leaders throughout the Dominion have been lamenting the fact of its non-existence, shifting the blame alternately onto various factors such as: 1. Intrusion of foreign matter; 2. Close proximity to a powerful neighbour; 3. Lack of the fusing flame of an imaginative, an imperative ideal, of an integrating core; 4. No joint devotion and dedication, no national sense of direction, of avocation or destiny; 5. No adequate medium for interpreting the qualities of our land; 6. 'Adventitious' elements in Canada, standing in the way of a more homogeneous, vital and positive quality in our literature. We have, however, other critics who contend that "boundary lines have no existence for things of the mind and imagination, language being but the variation of the medium rather than the primary factor; with the foreign writer being capable of interjecting a Canadian flavor into our literature.

In answer to this criticism I would like to ask who, then, was it that gave Canada her finest masterpieces of literature if it was not the alien and "adventitious" LOUIS HENON with his "MARIE CHAPDELAINE?" And who was it that wrote the prize-winning classic, "THE VIKING HEART" if not the Icelandic Mrs. Laura Goodman Salverson? Or that most recent book of merit, SONS OF THE SOIL, if not the Ukrainian Illia Kiriak, another one of those "adventitious" novelists interjecting a Canadian flavor into our literature, notwithstanding that it was imparted by way of English translation?

Hitherto when Canadianism was being discussed by our leaders, the emphasis was placed almost solely upon the dominant ethnic groups: The English, Irish, Scotch, Welsh and French;

but the various other groups either were relegated almost to oblivion, or else were rated as being too far down the scale to be considered seriously. But our ethnic population is far too numerous and important to be sloughed off so casually.

I discussed this matter several years ago in an article which was published in "THE CANADIAN AUTHOR AND BOOKMAN" and I am now pleased to note that the ethnic groups have been widely discussed even on the floor of the House of Commons. Indeed the ethnic question has become a part of the political platform of the political parties, the Right Hon. J. Diefenbaker, and the Hon. Paul Martin, giving the subject wide publicity in their speeches. The unveiling of the Shevchenko Monument in Winnipeg during the Summer of 1961 was the occasion of several highly competent speeches by our political leaders. These addresses were the harbingers of better relations among the ethnic groups and their integration in the CANADIAN MOSAIC.

Author Kiriak hints at the inevitability of this contingency when on page 94 of the "SONS OF THE SOIL" Hrehory Workun, the paterfamilias of the immigrant group recalls on his death bed all the bad times that he and the other settlers lived through during the first year of their lives in the new land, and how like a dense fog they had hung heavily over their daily lives, shutting out any sign of hope, which had shone, flickered and disappeared in the illusory heaven of their dreams. But he never could forget the moment when, returning home from work in the town, he had noticed by the roadside a large poplar cross and the newly dug grave of Semen Wakar, and he had halted, doffed his cap, crossed himself and addressed Solowy and Wakar thus: "Well, friends, Canada now for a certainty is becoming our new motherland."

If, as has been concluded, there is no such thing as Canadian culture; and if this culture must be a reflection of the society that we live in, which is a conglomeration of many nationalities, then it is high time that we start mobilizing all of our ethnic groups into this so-called MOSAIC. This is our problem as I see it, and I have herewith submitted a few thoughts toward the realization of this ideal of a CANADIAN MOSAIC.

For ever since I was a young man playing baseball on tht sand-lots of my coal-mining birthplace with contemporaries of a multitude of racial origins,—my mind has always been greatly intrigued by the great common heritage given to us by a Supreme Being to perpetuate the old and yet new doctrine of peace, goodwill and the brotherhood of man; and notwithstanding the vicissitudes and tribulations of life engendered by a peculiar psychology of racial conflict, I nevertheless still retain the hope and the optimism, born of the democracy of youthful experiences, that Canada, with a wise integration of her ethnic groups, will become an objection and a beacon light to the rest of the world, torn by bitter strife and dissension, of what it means to treat her various peoples on the basis of meeting them half-way, extending a helping hand, and giving them a square deal.

THE LIGHT

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. Canada

ПОСИЛАЮ (ENCLOSING):

- ☐ Віднова передплати .... $3.00 (Renewed Subscription)
- ☐ Нова передплата .... $3.00 (New Subscription)
- ☐ На пресовий фонд .... $ ...... (For the Press Fund)

Ім'я .... (Name)

Адреса .... (Address)

....

DISTRIBUTOR WANTED

No Competition. To service and set up new accounts in exclusive territory. Investment secured by fast moving inventory of amazing plastic coating used on all types of surfaces interior or exterior. Eliminates waxing when applied to any type of floor. Eliminates all painting when applied to wood, metal or concrete surfaces.

Minimum Investment — $500

Maximum Investment — $12,000

For details write or call:

Phone: 314 AX - 1 - 1500
MERCHANDISING DIVISION
P. O. Box 66
St. Ann, Missouri 63074

1. *Are you interested in the cultural and religious heritage of your Ukrainian descent?*

2. *Do you find it too difficult to read the available Ukrainian Publications?*

If your answer is "YES" to these questions
why not subscribe to:

LIFE -- BEACON

$2.00 per year

(First issue to appear March 15, 1966)

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

Невідрадним явищем — але поденуди й незаперечним фактом наших часів є те, що тисячі Українців, народжених у ЗДА й Канаді, чомусь не читають і мабуть буде їм важко читати наші видання в українській мові.

Між ними може знаходяться Ваші дорослі вже діти, чи навіть унуки. Замовте для них журнал в англійській мові:

LIFE -- BEACON

місячник за редакцією о. В. Дрібнењкого, ЧСВВ, якого перше число появиться з датою 15-го березня, 1966.

Річна передплата — $2.00.

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

CANADA

МОЖЕТЕ ОТРИМАТИ СВІДОЦТВО КАНАДСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В МІНІЯТЮРНІЙ ФОРМІ

Мініятюрне свідоцтво канадського громадянства може отримати кожний канадський громадянин. Це маленьке свідоцтво, на якому є фотографія і підпис власника, є загально прийнятим доказом ідентифікації. Його можна легко носити в кишені, або в гаманці. Це зручне свідоцтво коштує два доляри.

Якщо б Ви хотіли дізнатись більше про ці свідоцтва канадського громадянства, і як їх замовляти, зверніться до найближчого Суду Канадського Громадянства (Court of Canadian Citizenship). Урядники Суду радо Вам допоможуть. Якщо Вам зручніше, пишіть до:

The Registrar of Canadian Citizenship,
Department of Citizenship and Immigration,
Ottawa, Ontario.

Суди Канадського Громадянства знаходяться в таких місцевостях:
Moncton, N.B., Montreal, P.Q., Ottawa, Toronto, Hamilton, St. Catharines, Kitchener, London and Windsor, Ont., Winnipeg, Manitoba, Edmonton and Calgary, Alta., and Vancouver, B.C.

Дж. Р. Нікольсон
міністер громадянства та імміграції

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видруковано для українців-католиків Святе Письмо **Старого** і **Нового Заповіту** в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи

Ціна цього нового і єдиного повного перекладу

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

Замовлення слати на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIX СІЧЕНЬ — 1966 — JANUARY Ч. 1 (517)

ВО
ВИФЛЕЄМІ
НИНІ
НОВИНА,
ПРЕЧИСТА
ДІВА
ЗРОДИЛА
СИНА

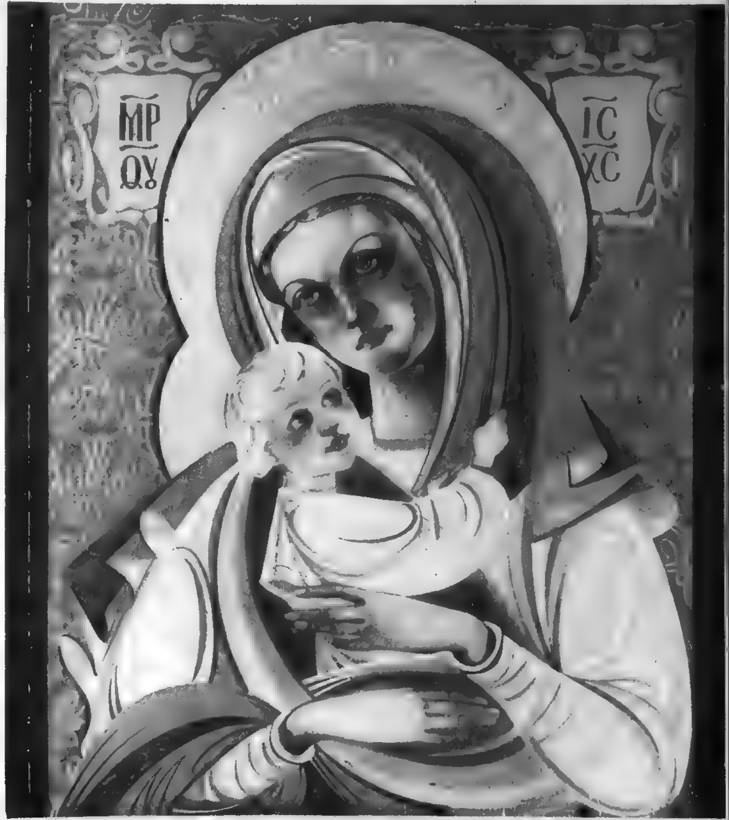

ДО УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІОТИЧНОГО ВІРУЮЧОГО Й КУЛЬТУРНОГО ГРОМАДЯНСТВА

Від самого початку свого існування наша Колеґія, як одинока хлоп'яча українська середня школа на Сході Канади, бажає сповнити свої широкі **задуми щодо мистецького оформлення Колеґії в українському, церковному й народньому, дусі.** Однак досі цього ніяк не можна було здійснити, бо на це не дозволяли й далі не дозволяють великі довги за закуп площі й за будову шкільних будинків.

Добре розуміючи й належно оцінюючи важливість свого рідного й його впливу на загальне виховання нашої української молоді, яка в Колеґії навчається, **Колеґія бажає дати своїм студентам змогу пізнати й полюбити українське мистецтво.** Звідки нпр. може молодь любити іконостас; коли вона його не бачить?

Ось-що бажає зробити Колеґія:

розмалювати в нашому українському стилі колеґіяльну каплицю,
збудувати гідний іконостас,
дати намалювати серію образів із українською історичною, краєвидною та побутовою тематикою,
дати намалювати серію портретів визначних українських постатей,
влаштувати шафи-виставки зо зразками українського народнього мистецтва.

За приблизними обрахунками **це коштуватиме — $75.000.00.** Покищо з цієї конечної суми не маємо ні одного доляра!

Ми переконані в тому, **що кожний патріотичний, віруючий і культурний Українець** добре розуміє важливість цієї справи й **складе свою щиру й щедру пожертву на цю шляхетну ціль.**

З християнським привітом

о. О. Купранець, ЧСВВ

Директор Українського Мистецького
Відділу Колеґії св. Василія

Пожертви слати на адресу:

Rev. O. Kupranec, OSBM
St. Basil's College / Ukrainian Art
3100 Weston Rd., Weston, Ontario, Canada

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРҐЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brasil

ФРАНЦІЯ:

L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Може вже в цьому році зрозуміємо? *о. О. Купранець, ЧСВВ* 1
Гідність людини... при яслах *о. Ір. Назарко, ЧСВВ* 3
"І поведе їх Мале Дитя..." *о. Євген Білик, ЧСВВ* 5
Роздума про Боже й вічне — Саморозвиток *о. Р. Г. ЧСВВ* 7
Вияснення (декларація) Собору про відношення Церкви до нехристиянських релігій 9
Сокровенний образ *Василь Барка* 10
Єдність християн *о. Л. Садовський, ЧСВВ* 11

Намірення на січень

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 12
"Підім отже до Вифлеєму й побачимо..." *о. Василь Ваврик, ЧСВВ* 14
Багато людей запитує... *о. С. Сабол, ЧСВВ* 17
Постійний сповідник — Появи духів — Імперативні вимоги християнської єдности *о. І. Л-ий* 19
Навчання української мови в степових провінціях Канади *Д-р Б. Казимира* 21

ЗМІСТ РІЧНИКІВ "СВІТЛА" ЗА 1964 і 1965 РОКИ

На згадку Золотого Ювілею Священства Впр. о. Гліба Кинаха, ЧСВВ *М. В.* 23
Хай пахнуть медом свічі — вірш *Г. Подолянка* 26
Святий Богоотець Йосиф, непорочний Обручник Преч. Діви Марії *Казимир Грицина* 26
У тиху різдвяну ніч — леґенда *Олена Цегельська* 28
Руки Митрополита на моїй голові *Михайло Босий* 29
Синій хрест *Г. К. Честертон* 30
Листи Никодима — повість *І. Добрачинський* 32
Надіслані видання й рецензії 35
Ті, що нам помагають (пресфонд) 37
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА (Дописи) 39

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колеґія: о. Євген Білик, ЧСВВ; о. Василь Ваврик, ЧСВВ; о. Бернард Дрібненький, ЧСВВ; о. Лев Садовський, ЧСВВ і ред. Олександер Мох. Адреса редакції: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон 241 - 9203. Адреса адміністрації: Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон: 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00 — Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM; Basil Wawryk, OSBM; Bernard Dribnenky, OSBM; Leo Sadowsky, OSBM; Alexander Moch. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Business Office: The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

МОЖЕ ВЖЕ В ЦЬОМУ РОЦІ ЗРОЗУМІЄМО?

[illegible]

[illegible]

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, СІЧЕНЬ, 1966
РІК XXIX, Ч. 1 (317)

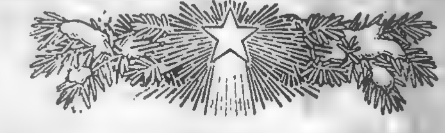

ХРИСТОС НАРОДИВСЯ! -- СЛАВТЕ ЙОГО!

УСІМ НАШИМ ШАНОВНИМ І ДОРОГИМ ЧИТАЧАМ І СПІВРОБІТНИКАМ ШЛЕМО НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ БЛАГОСЛОВЕННИХ І ВЕСЕЛИХ СВЯТ ХРИСТОВОГО РІЗДВА!

Редакція й Адміністрація "Світла"

о. І. Назарко, ЧСВВ

ГІДНІСТЬ ЛЮДИНИ... ПРИ ЯСЛАХ

У час Христового Різдва, при яслах новонародженого Ісуса станули дві кляси людей, як репрезентанти всього людства: мудрці зо Сходу й убогі пастирі. Про тих людей так каже Св. Письмо: "Коли Ісус народився у Вифлеємі Юдейськім за днів Ірода царя, мудреці прийшли в Єрусалим зо Сходу... Увійшли до хати й побачили дитятко з Марією, матір'ю його і, впавши ниць, поклонились йому; потім відкрили свої скарби й піднесли йому дари: золото, ладан і миро... Побачивши зорю, зраділи радістю вельми великою" (Мат. 2, 1-12). А інший євангелист каже про пастирів: "І пішли пастирі притьмом і знайшли Марію, Йосифа й дитятко, що лежало в яслах. Побачивши його, вони розповіли, що їм було сказано про це хлоп'ятко... І повернулися з радістю пастирі, прославляючи й хвалячи Бога за все, що чули й бачили" (Лук. 2, 16-20). Св. Письмо в окремий спосіб підкреслює радість як мудреців, так і пастирів.

I.

Ми всі є спадкоємці мудреців і пастирів, які новонародженому Спасителеві зложили поклін і дари, а нам оставили тайну своєї радости, ясної як вифлеємська зірка й простої, як вифлеємський вертеп. Сьогодні ми добре розуміємо радість тих людей, яким було дано пізнати правду про Воплочене Слово не тільки вірою, але й змисловими враженнями. Вони переживали справжню і повну приявність Богочоловіка, а певно переживали її зворушливо, до глибин душі. Вони могли сказати, попередивши Апостолів: "Ми знайшли Того, про кого Мойсей у законі писав і пророки — Ісуса Йосифового сина з Назарету" (Ів. 1, 45). Чи мудреці й пастирі знайшли при яслах тільки Ісуса? Ні. При яслах Ісусових вони віднайшли *себе самих*. Вони верталися до своїх отар і до своїх східніх країн докорінно змінені, бо освідомлювали собі, що в їх дотеперішнє життя ввійшов якийсь новий чинник, завдяки якому їх

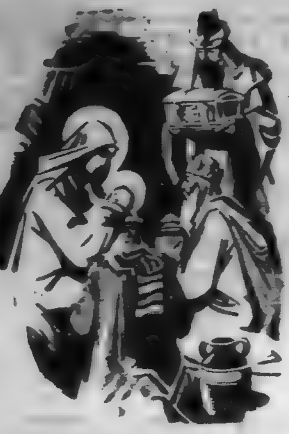

власні обличчя стали більш виразисті, ясні, а навіть промінні. У промінних Ісусового чоловіцтва вони побачили нагло свою власну гідність; вони достерегли велич і достоїнство кожної людини. Якщо Ісус стався їм близький через своє чоловіцтво, бо для них стався чоловіком, то й вони через своє чоловіцтво ставали близькі Ісусові — Богочоловікові. Ось так при яслах і при Дитятку Ісусові ці люди знайшли себе в правді й славі. І це було для них головною причиною їхньої радости.

Про відкриття джерела такої радости від давен-давна мріяли поети, над цим ламали собі голову мудреці й філософи. Сучасник тих мудреців, що зо Сходу прийшли до Вифлеєму — письменник Марко Манілій у своїй поемі "Астрономіка" так пояснює причину, чому люди повинні бути горді зі свого положення в космосі: "Чи ж це не гідне подиву, що тільки люди мають силу пізнати всесвіт? Адже ж кожний із нас носить цей всесвіт у собі самім, бо кожний із нас є неначе малий бог. Всі інші творіння прилягли до землі, занурилися в морі, або уносяться в вищих сферах повітря. Тільки людина володіє світом і від первопочинів свого існування вдумується в те, що бачить, логічно розуміє, культивує всякі мистецтва і здобувається на щораз кращі винаходи. Люди побудували великі міста та замешкують їх, люди примусили землю до видавання щедріших плодів, люди освоїли звірят і визначили шляхи рікам. Тільки людина ходить просто з головою піднесеною в небо, а свій зір промінний, як зорі, звертає до зір та, не вдоволяючись тільки відблиском божества, шукає самого Бога. Досліджуючи безмежні простори, шукає там Бога, а досліджуючи землю шукає подібних собі, шукає себе самої. А себе знайти це дуже тяжко." Коли ці слова укладалися авторові в ритмічні вірші, тоді вже були розрадувані люди, що віднайшли себе і стрінулися з Богом... у вифлеємських яслах. Сказав один мислитель, що в Жидів Старого Завіту й у людей вихованих на греко-римській культурі історія уявляла собою щось неповне й незакінчене, а самі люди були завжди неспокійні. Але у християн перших століть історія вже закінчена й виповнена цілково економією спасіння людського роду, а люди спокійні, бо пізнали свою гідність, як "Божих дітей".

II.

Уся гідність, достоїнство й багатство християн узмістовлюється в тій правді, що християни є *Божі діти*. Про це запевняє нас Св. Письмо кажучи: "Ми називаємося Божими дітьми і ними ми дійсно є" (I Ів. 1, 3). Із Божого прибрання ми є тим, чим Син Божий є з природи. Бог має тільки одного Сина, з яким лучить Його тасама неподільна Божа природа. Одначе любов спонукала Бога, щоб Він поширив щастя Божого синівства на всіх людей та прибрав їх також за своїх дітей. Таким чином здійснилося бажання Ісуса висказане на останній вечері: "Отче, як Ти в мені, а я в Тобі, так нехай вони будуть одне в нас" (Ів. 17, 21). І св. Апостол Павло перейняв ці думки з повним запалом та найвищим полетом палкої душі вславляв духовне відродження людей і їх Боже синівство: "Так ви вже не є чужі й захожі, але співгромадяни святих і домівники Божі" (Єф. 2, 19). Ось так на землю знову вернулися давні відносини між Богом і людьми. Земля сталася знов раєм, бо Бог і люди знов пристають із собою, як батько й діти. Це підкреслював часто св. Павло та так кріпив на дусі переслідуваних християн.

І ще один привілей дістали ми через новонародженого Ісуса: ми сталися *Його братами*. Ісус зробив нас своїми братами тоді, коли взяв на себе нашу людську природу, а відкупленням Він підняв нас до свого Божества, дозволив нам через ласку мати участь у Його Божій природі, вчинив нас подібними до Бога. Відтоді Ісус і ми маємо одного спільного Отця. Ісус часто називав нас своїми братами, напр. після свого воскресіння сказав до Марії Магдалини: "Іди до моїх *братів* і скажи їм: Іду до Отця мого й Отця вашого, Бога мого й Бога вашого" (Ів. 20, 17). Зачалася нова ера для світу. Ісус відкупив усіх, щоб усі сталися Божими дітьми. Він сам забажав бути "первородним між багатьома братами" (Рим. 8, 29). Станув у довгій черзі людських синів, як вождь і голова їх, як первородний брат їх, щоб довести їх до Отця. Прийняв їх природу, щоб статися їх братом, щоб у їх імені вдоволити загніваному Богові за їх гріхи, чого вони самі не могли вчинити.

Ця правда така велика й незглибима, що навіть такий "володар слова", як св. Павло, не міг цього ясно виразити. Він написав до Галатів: "А доказ цього, що ви є сини, є те, що Бог післав Духа Сина свого до сердець наших, який кличе: Авва-Отче" (Гал. 4, 6). У цих словах св. Павло немов ударив найвищим акордом скалі духовної радости. Він ужив арамейського слова "авва", наче б лякався, щоб це слово в перекладі не стратило нічого зі своєї ніжности. Тож не дивно, що коли Апостоли просили Ісуса, щоб їх навчив молитися, то Ісус сказав їм молитися тими сердечними словами: "Отче наш". Це було для Апостолів щось нечуване й велике, що відтепер вони можуть кликати до Бога: "Отче наш". Напевно відразу вони цього не зрозуміли, аж прийшов Святий Дух і просвітив їх уми. Згодом молода християнська громада прийняла цю радісну правду зо святим захопленням. Відтоді слова: "Отче наш" підносяться до неба, як радісний оклик мільйонів вдячних сердець, як вираз їх гарячої любови до Бога, як бойовий клич і життєва програма.

Отже ми — діти Божі й брати Христові. Яка велика, яка незрівняна наша гідність! Вона пригадує нам наше високе походження, наш славний родовід, вона наказує нам шанувати наше достоїнство, вона заохочує нас до чинної любови нашого Батька-Бога. Одночасно ця солодка правда криє в собі джерело потіхи й сили в життєвих трудноощах і терпіннях, бо в терпіннях ми не самітні, але з нами наш Батько-Бог і наш Брат-Христос! А вони нас люблять.

Тому мусимо усвідомити собі цю правду поодиноко, але ще більше вся наша українська спільнота, увесь наш страждучий нарід повинен у собі оживити цю правду. В ній криється надзвичайна снага перемоги. Бог сильніший за всіх наших ворогів. Він може їх засоромити та перекреслити їх пляни. У світлі тієї правди ввесь наш нарід зрозуміє пісню пророка: "З нами Бог! Розумійте народи й покоряйтеся, бо з нами Бог! Могутні покоряйтеся, бо з нами Бог".

о. Євген Білик, ЧСВВ

"І ПОВЕДЕ ЇХ МАЛЕ ДИТЯ..."

Пророк Ісая бачить свій народ...

Пророк Ісая, котрого в Св. Письмі Старого Завіту названо "святим, великим і вірним перед Богом пророком", жив около 750 років перед народженням Христа. Він походив із побожної, шляхотної, ерусалимської родини. Його надзвичайно журило те, що його власний нарід переживав саме в тих часах тяжку матеріяльну й духовну кризу. Ізраїльтяни ж були вибраним Божим народом і були призначені, в Бога відвічних плянах, відограти велику ролю в історії людства. Однак вони в тому часі забували свого Бога, нехтували Його законом та ставали чимраз більше подібні до поган. Під впливом сусідніх поганських народів Ізраїльтяни переставали почитати свого Бога, а присвоювали собі і навіть публично почитали поганських божків-ідолів. Упарі з цим ішов зворот до поганського способу життя і його засад. Погоня за багатствами, використовування бідніших, самолюбство й неморальність зростали з кожним днем. Ягве глядів на свій нарід із великим обридженням, але і з милосердям.

Молодий і побожний Ісая бачив недолю свого народу. Він бачив усюди познаки зростаючого зіпсуття і боявся неминучого упадку й руїни своїх людей. Він невпинно молився і просив Бога, щоб цей післав Своєму народові добрих провідників, які виявили б його блудні дороги та привернули б його до давнього способу життя — вірности Божому законові. І якраз у часі такої молитви Бог дав Ісаї відчути, що саме він має стати отим провідником.

Видіння пророка

Ісая мав видіння і бачив у ньому два образи. Перший, це образ дотеперішнього морального стану людства. Неймовірна гидота морального упадку народів, між ними і вибраного Ізраїля, здригнула та перелякала Ісаю. Та на тлі цього першого пригноблюючого образу почав виринати другий, зовсім відмінний. Трагічний стан людства почав набирати нового, потішаючого виду. Неморальність уступила святості, ворожнечу й замішання усунули мир і спокій, любов ближніх перемогла самолюбство, лагідність запанувала над ненавистю й брутальністю, щи-

Дівиця пічне й народить сина... Його царство буде зростати, а мирові його не буде кінця...

ріст і доброта над дволичністю й насиллям. У цьому потішаючому образі Ісая бачив Чудесну Особу, навколо котрої постав цей новий лад. Це Особа повна сили й маєстату. Не маєстату, що наповняє страхом як маєстат Ягве, але такого, що притягає до себе всіх та захоплює своєю любов'ю, солодкістю, лагідністю і співчуттям. Цей образ ставав перед Ісаєю чимраз виразніше. Ісая пізнав у тій Особі Месію, якого вичікували всі народи землі. У тому видінні Ісая також виразно відчув, що Бог хоче, щоб саме він сам проголосив своєму народові майбутній прихід цієї Великої Особи і тим привернув його назад до свого Бога.

І так, порушений Божим Духом, Ісая почав своє велике завдання. Він знав добре, що заки Ізраїль зацікавився своїм будучим Месією, його треба привернути назад до почитання Бога, до вірности Його законові і захоронити його від погубного впливу сусідніх поган. Ісая виявляє Ізраїлеві його жалюгідний стан і для заохоти представляє йому добра-дива майбутніх часів. Пригадує своєму народові, що він зійшов із правих Божих доріг, картає Ізраїля та грозить жахливою Божою карою, якщо він не покається і не навернеться. Він перестерігає своїх людей, що Бог може їх, за їх невірство, відкинути від себе, а на їх місце прийняти поган, якими вони так погорджували.

Відтак Ісая описує своєму народові велич майбутнього Месії. Починає від Його народження, коли то "дівиця пічне і народить сина і дасть йому ім'я Еммануїл" (Іс. 7, 14). Цьому Дитяті "дадуть ім'я: чудесний Порадник, сильний Бог, Отець майбутнього віку, Князь миру" (Іс. 9, 5). Його царство буде зростати, а мирові його не буде кінця. В тому часі, коли він надійде, не буде ніде воєн. Усюди пануватиме спокій. Люди побачать надзвичайні події. Лукаві ставатимуть добрими, сили зла переміняться в сили добра. Дикі звірі стануть освоєні і всюди настане такий спокій, що вовк буде жити вкупі з ягнятком, леопард лежатиме біля козеняти, телятко й левеня будуть разом бавитися і поведе їх мале дитя...

Ці і подібні їм описи будучого миру Пророка дуже подобалися Жидам, що здебільша були пастухами та мешкали на широких полях. Вони бачили у тих пророцтвах сповнення своїх давніх мрій. Вони ж віддавна тужили за життям свобідним від усякої дочасної нужди. Тому то почали вони тужити і за цим Князем миру, що мав зі собою принести на світ таке блаженне життя. То й постановили поправити своє життя, постали зі своїх беззаконій і щиро наверталися до Бога.

Так було в Римській Імперії

Влада Римської імперії простягалася над усіми народами, що замешкували краї навколо Середземного Моря. Навіть Ізраїль їй підкорився. Завдяки римським легіонам по тих усіх країнах народи не могли ні воювати між собою, ні повстати проти свого окупанта. Тому ніде не було війни. Довгі мирні часи причинилися до розвитку торговлі. Торговельні шляхи лучили ці всі країни наче в одну державу і добробут зростав. Народи багатіли, а найбільше багатів Рим, що, як опікун їх усіх, стягав із них не тільки найцінніші скарби, але й податки з поодиноких громадян кожної підбитої країни. Задля цих податків цезар Август зарядив був перепис всієї людности в цілій Імперії.

Хоч під охороною цієї Імперії ті народи мали золоту нагоду розвинути своє соціяльне й культурне життя до небувалих висот та осягнути нечуваний добробут, то таке на жаль не сталося. Під сповидним зверхнім плащиком спокою й культури серед народів ширилася така духовна нужда, що її годі описати. Давне, ідейніше почитання поганських божків загально зникало; але не тому, що люди переставали вірити в них, а тому, що люди все вишукували й видумували нових божків, які більше сприяли б їх викривленим засадам та життєвим забаганкам. Братерство заникло не тільки між народами, але і в поодиноких народів. Упоєні добром мирних часів, одні люди потопали в життєвих розкошах, другі в злочинах, треті ж знаходилися в безнадійній і безвихідній нужді невільництва, вбогости й крайнього пониження. Несправедливість, використовування других, брак співчуття й розуміння других були нормою життя всіх. Погорда, нужда й розпука були невідлучними товаришами бідніших, а пересит і розчарування товаришами заможніших. Людство чимраз дальше віддалювалося від свого Бога-Творця і все глибше застрягало в неморальності; але в своєму серці відчувало воно, що воно самовільно втікає від того всього, що могло б дати надію на рятунок. Була вже тільки жмінка таких, що ще мали надію на рятунок, а цей рятунок вони бачили тільки в Бозі. Це були ті, що з Пророком Ісаєю кликали: "Спустіть, небеса, згори росу правди; відчинися, земле, і видай спасіння."

Такий сумний був стан світу коли прийшло Дитя, щоб вивести його з неволі темряви й зіпсуття та повести до пізнання правди й добра. Хоч Його приходу вижидали всі народи і хоч Божі Пророки так виразно Його предсказали, мало хто вже надіявся побачити цього Отця майбутнього віку. Тому коли прийшов Спаситель, прийшов Він у світ, що Його не знав, за Ним не тужив та про Нього не дбав.

(Далі буде)

о. Р. Г., ЧСВВ

РОЗДУМА ПРО БОЖЕ І ВІЧНЕ "САМОРОЗВИТОК"

2. *Шлях закономірности*

Теорію припадкового виникнення життя наука відкинула, як незгідну з дійсністю. Бо навіть і найменша жива істота така складна й доцільна своєю будовою, що припадок, навіть на протязі мільярдів літ, є виключений. Тим то вчені почали досліджувати закони, згідно з якими жива матерія могла б виникнути з неживої.

Щодо цього Довійє створює теорію "теплової енергії". Він виходить з заложення, що для виникнення органічних речовин треба великої кількости енергії. Під кінець азойської доби температура земної кори була куди вища як тепер, і атмосфера перепускала більше ультрафіолетних променів. В умовах такої щедрости енергії зродилося перше життя. Теорію цю перевірили дослідники. Перш усього вони відкинули можливість співучасти в цьому процесі теплової енергії земної кори, бо в ті далекі часи вона була ще така розпечена, що навіть коли б у якомусь моменті й виникла органічна речовина, то зараз у наступному та сама горяч її б спалила. — Що ж до теплової енергії сонця, то тут виринули не менші труднощі. Воно правда, що найактивніші промені сонячного світла є ультрафіолетні, проте вони доходять до землі вже так перефільтровані нашою атмосферою, що така кількість енергії не вистачала б для складного процесу переходу від стану неорганічности до органічности. Ба навіть, коли б під їхнім діянням і виникла якась органічна речовина, то вона, виставлена на діяння ультрафіолетних променів, підпала би повному знищенню. На цю трудність захисники теорії "теплової енергії" дали ось яке вияснення: перша синтеза органічної речовини збулася на поверхні плитких вод; тільки-що створені живі речовини, силою безвладности, спадали на дно моря; у прикритті невеликої верстви води вони знаходили, з одного боку, охорону перед нищівним впливом ультрафіолетних променів, і з другого — сталий доплив світляної енергії сонця.

Але тут виринає ще інша трудність. Характеристичною рисою живих речовин, як це ствердив уже Пастер, є *асиметричність* їхньої молекулярної будови, що, й собі, залежить від нерівномірного розподілу електронів чотировалентного вуглеця, що насичується різними елементами. Така асиметричність має вплив на обертання площини поляризації світла. Ця обставина має теж немале значення в синтетичній продукції *глюкози*. З огляду на те, що атоми її молекули можуть скупчуватися з правого і з лівого боку, то й поляризація світла глюкози може бути і право- і лівобічна. Тим то синтетично можна випродуковувати глюкозу і "правобічну" і "лівобічну". Проте в природі існує лише глюкоза правобічна. Це підтверджено досвідом. Коли, нпр., *плісень* годувати мішаною глюкозою, тоді вона приймає тільки правобічну, залишаючи неторкнутою лівобічну. Це підказує, що теж і в природі для виникнення органічних речовин є необхідне поляризоване світло, тобто таке, що переходить крізь сочку. Як це могло здійснитися в перший момент зародження живої матерії? — Імовірно так, що при неглибокій воді знайшовся якийсь сочковидний кристал, спроможний зосереджувати світло, а за ним уже находилася органічна речовина, готова до синтетичного процесу, внаслідок якого появилася перша жива матерія. Прегарна можливість, але в практиці — це ланцюг сліпих припадків, неймовірно важких до здійснення.

Ба на тому не кінець! Науково доведено, що вільний кисень, як тепер він находиться в нашій атмосфері, завдячуємо рослинам. Вони за допомогою світляної енергії сонця сполучують вуглець із воднем, звільняючи при тому кисень, що відходить в атмосферу. Новопосталі живі організми могли бути або тваринні, або ж рослинні. "Тож — робить висновок В. Маркоцці — якщо прийняти, що вони були тваринні, тоді вони зразу так і задусилися б, бо атмосфера, як ми сказали, не мала ще того, необхідного для життя, елементу. Як же прийняти, що вони були рослинні та що фотосинтетично випродуковували потрібний кисень, то мусимо прийняти, що від початку вони поставали у кількості чотири рази більшій, як усі сьогодні існуючі рослини. А це явно неможливе".

Таємницею виникнення першої живої речовини намагається розв'язати *П. Вінасса де Ренy* за допомогою "теорії ольоплязми". За його думкою *ольоплязма* — це первісна жива речовина — органічна матерія в колоїдальному стані, обдарована метаболізмом й авторегуляцією. "Перед тим, поки ще оформилися організми навіть одноклітинні — пояснює Вінасса — мусів бути довгий період, в якому існувало життя, не як індивідуальний організм, але як живуча матерія, значить, здібна впорядковувати неорганічну матерію — ольоплязма. Та ольоплязма поступово зрізничковувалася і, може, той необхідний період який проминув від ольоплязми до першого клітинкового організму, був так само довгий, як і той, що його треба було для переходу від клітини до сучасних, більше розвинутих організмів."

Теорія, як бачимо, гарна, та дійсною стає вона лише тоді, коли підтвердити її експериментом. Так ото розпочато експерименти в тому напрямі. Між сучасними дослідниками появляються такі імена, як Раблей Ввиллємс, зокрема советський учений *Опарін*, про якого ми вже при іншій нагоді згадували. Він лябораторійно добув т. зв. "коацервати" за допомогою збезводнення колоїдних частинок при зміні їхніх електричних зарядів. Спираючись на ці досліди, він накреслив свою теорію виникнення першої живої матерії. "На початку — викладає Опарін — були прості розчини органічних речовин, стан яких зумовлювали властивості атомів, що входили у їхній склад, і положення цих останніх у молекулах. Зі зростом отих молекул в одну сукупність зродилися помалу нові властивості й хемічно-колоїдні відношення. А для них вирішне значення мало взаємоположення молекул у просторі. Однак ці закони ще не вистачали, щоби появилися живі істоти. Треба було, щоб колоїдні формації у своєму розвоєвому процесі набули властивостей вищого порядку, який дозволяв би їм перейти до дальшого ступня організації. В тому випадку мусіли інтервеніювати закони біологічного порядку. "Змагання" за швидкість росту та "природний добір" створили такий вид матерії, що є притаманний сучасним живучим істотам". — Советський науковий світ назвав це "найбільш обґрунтованою теорією виникнення перших живих тіл на землі" (Укр. Рад. Енц., Т. 5, ст. 80). Також інші вчені з цим погоджуються, зваживши, що протоплязма і тваринних і рослинних клітин побудована на зразок коацерватів, що їх лябораторійно добув Опарін.

Але при цій нагоді Опарін та й інші дослідники дали ще один доказ, що "добувати речовину синтетично" не означає "*творити*" ані її, ані ті закони, згідно з якими це здійснюється. Ба навіть тоді, коли б "у далекій, дуже далекій гіпотезі (так далекій, що Лекомт дю Нуї визначив її, як той найдальший ступень неправдоподібности), що якийсь геніяльний і щасливий дослідник зумів синтетично добути нуклеопротеїну, здібну до самореґулювання і самоподілу в супроводі ензимів та з осідком метаболізму, — то хіба ж він експериментально не здійснив би тих умов, за яких спроможні вийти на яв ті сили метаболізму, самореґулювання і самоподілу, що досі були скриті, проте находилися у створеній матерії, як і вони самі? — В такім випадку, надзвичайно неймовірному, що його однак не відкидається "а пріорі", було б здобуто дуже важливі експериментальні дані на підтвердження гіпотези абіогенетики, що сама собою не є запереченням творення." (Г. Пасторі, Лє оріджіні делля віта, ст. 206).

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

Митрополит Андрій Шептицький — Апостол християнської єдности й діялогу з нехристиянами.

ВИЯСНЕННЯ (ДЕКЛЯРАЦІЯ) СОБОРУ ПРО ВІДНОШЕННЯ ЦЕРКВИ ДО НЕХРИСТИЯНСЬКИХ РЕЛІГІЙ

За тією схемою голосувало 2221 Отців Собору, проти було 88 голосів, двох було за змінами, 1 голос був неважний. Отже при Сл. Божій, яку мав Свт. Отець із 24 Отцями Собору — серед них були всі з-поза "залізної занавіси" та інших країн, де Церкву переслідують — Папа Павло VI мав по євангелію коротку промову про те, що нові декрети й вияснення це знак того, що Церква, залишаючись усе такою ж самою незмінною, проте вміє виповняти свою спасенну місію також серед нових життєвих умовин. А в усім ідеться їй головно про любов до Христа, що ставить їй домагання бути вірною, бути автентичною й без заломання в своїй плідній життєвій силі. Також єрархія Церкви бере свою силу від Христа.

Особливо теплу згадку присвятив Папа переслідуваній Церкві. "Тішить нас", сказав Папа дослівно, "що з нами при цьому апостольському вівтарі співслужили деякі єпископи й любі брати, як представники тих країн, у яких свобода, на яку євангелія має суверенне право, ця свобода обмежена, а то й заперечена; деякі з них є навіть свідками (ісповідниками) страждань, яких досвідчає на собі апостол Христа. Тим братам, яких великодушні страждання нагадують нам ті Церкви, та країнам, до яких приналежність їх ще скріпляє нашу любов, нехай будуть придані, разом із нашою молитовною Жертвою, також вияви нашої солідарности й любови для них."

На публичному засіданні Собору 29 жовтня Свт. Отець проголосив як важні ("промульґував") 5 документів Собору: декрети про пастирський уряд єпископів, про відповідну для нашого часу обнову монашого життя і про виховання священиків та два вияснення: про християнське виховання і про відношення Церкви до нехристиянських релігій.

Це останнє вияснення викликало й викликає велетенський відгомін у світі задля свого, сказати б, "політичного" аспекту. Тимчасом пояснювати його "політикою Ватикану" — неправдива й нерозумна річ. Ліпше брати це вияснення таким, як його подав Собор, та виснювати його в світлі віри, а не політики. Для того подаємо тут це "Вияснення про відношення Церкви до нехристиянських релігій". Відмічуємо щераз, що вияснення говорить про *релігії*, а не про народи.

Редакція

1. (Вступ). У наших часах, коли людський рід із дня на день тісніше пов'язується в одну єдність, а зв'язки між різними народами щодень помножуються, з тим більшою увагою застановляється Церква над тим, у якому відношенні стоїть вона відносно нехристиняських релігій. Відповідно до свого завдання: ширити любов між людьми і тимсамим між народами, бере вона тут особливо до уваги те, що всім людям спільне і веде кожного до спільноти між собою.

Бо всі народи це одна спільнота, вони мають один початок, бо Бог доручив усьому людському родові жити на тому ж самому колі землі[1]), вони ж мають і ту саму остаточну ціль: Бога. Його Провидіння, вияви Його доброти і плянів спасіння простягаються на всіх людей[2]), і аж до того часу, коли вибрані з'єднаються в Святому Місті, що буде освічене Божою Славою та де всі народи ходитимуть у світлі Його[3]).

Люди очікують від різних релігій відповіді на нерозв'язані загадки людського положення (ситуації), які сьогодні, так як і в давніх часах, ворушать до глибини людські серця: Що таке людина? Який глузд і ціль нашого життя? Що є добре, а що гріх? Звідки походить страждання та який воно має глузд? Яка дорога до правдивого щастя? Що є смерть, суд та заплата по смерти? І врешті: Що є та остання й невисловна тайна нашого існування, звідки ми походимо й куди йдемо?

2. (Різні нехристиянські релігії). Від найдавніших часів знаходяться серед різних народів деякі достереження тієї закритої Сили, ба, нерідко навіть пізнання найвищого Божества, а навіть Отця. Оті достереження й пізнання проникають їх життя глибоким релігійним глуздом. У зв'язку з поступом культури релігії шукають при допомозі точніших понять і щораз то більш розвиненою мовою дістати відповідь на подібні питання. Так у гіндуїзмі люди прослідкують божеську тайну в її глибинах та дають їй вислів у невичерпному багатстві мітів і глибоких філософій; вони шукають засобами аскетичного життя, чи глибокими роздумуваннями, чи теж беручи через любов і довір'я захист у Бога досягти звільнення від вузькости й обмежень нашого положення. Буддизм у своїх різнородних формах пізнає радикальні недостачі цього мінливого світу та вчить одної дороги, якою побожні й довірливі люди могли б осягнути або стан повного визволення, або, через їх власну дію, чи через поміч згори, дійти до вершин просвічення. Також і інші поширені в світі релігії стараються піти назустріч неспокоєві людського серця, показуючи засоби для цього: навчання й життєві правила як теж священні обряди.

Нічого з того, що в тих релігіях є правдиве і святе, не відкидає Католицька Церква. Скрізь приймає вона поважно ті способи дії й життя, ті приписи й навчання, які, хоч і в багатьому відбігають від того, чого вона сама навчає, проте нерідко віддзеркалюють той промінь правди, яка просвічує всіх людей. Проте неперестанно проповідує вона (Католицька Церква) і невпинно мусить проповідувати-вістити Христа, що є "Дорога й Життя" (Ів. 14, 6), у Котрому люди знаходять повноту релігійного життя, у Котрому Бог примирив усіх із Собою[4]).

Так отже напоминає вона (Католицька Церква) своїх синів, щоб вони розумно і з любов'ю через розмови ("діялог") і співпрацю з членами інших релігій, як теж (наше) свідоцтво віри і християнського життя, признали, вшанували й підпомогли ті духовні й моральні добра та соціяльно-культурні вартощі, які (ми — католики) у них (інакше віруючих, нехристиян) знайдемо.

(Далі буде)

◆

Впреп. Мати Єроніма Химій, Головна Настоятелька Сестер Служебниць Пр. Неп. Діви Марії, Авдиторка Вселенського Собору, з Соборовим Отцем, Преосв. Ісидором Борецьким, Єпископом Торонтонським, коло авдиторської льожі в соборовій авлі в базиліці св. Петра перед розпочаттям соборових нарад.

Василь Барка

СОКРОВЕННИЙ ОБРАЗ

У сьогоднішніх подіях помножуються терзання з пророчого твору Достоєвського — "Біси". Молодик Шатов, змовник із розпачем зневіреного, кричить при свічному вогні до Ставрогіна, "ідеолога" сатанічної конспірації:

"— Ви атеїст... тому, що перестали свій народ узнавати. Іде нове покоління, прямо з серця народного... здобудьте Бога трудом; або зникнете, як підла плісінь".

Ставрогін спитав: "— Бога трудом? Яким трудом?"

— "Мужицьким!" — закричав Шатов, і його душевна агонія потім обірвалася смертю: від рук змовників.

Тут відзначена глибока правда: про народнє серце, що в труді живе з образом Христа-Бога.

Зруйнування цього образу становить мету змови, яка обплутала місто, спричинивши нещастя, кров, хаос. Те місто робиться символом імперії і навіть людства. Змова, розгалужена за кордоном і вкорінена у Росії, передвістила сучасний "комінформ". Ставрогін відзначає "зв'язки з Інтернаціоналом", організацією Маркса.

Намагання знищити Божественний образ і натомість поставити трон гордости антихриста продовжується дев'ятнадцять віків. Але нерушимо той образ відтворився в глибині народнього серця, при джерелах моральної сили і зосередженні життя. Там — чисте світло, яким є віра з милосердям і правдою. Ніби чудесний світильник легенди про перший нерукотворний портрет-образ Ісуса, в місті Едессі, у Месопотамії.

Тамошній цар Абгар мучився проказою і, почувши про чуда Христа, послав до нього листа, прохаючи прийти і вилікувати. І одержав відповідь — буде посланий один із учнів, який уздоровить. Існує переказ, що пішов Таддей.

Маляр хотів створити портрет Ісуса, для царя, але не міг передати небесного сяйва на обличчі і в голубих очах. Тоді Ісус притулив рушник до обличчя і враз на тканині відтворився святий образ. Його зберігали в Едессі над брамою, в тайнику, разом із "вічним світильником", у якому, як переказують, горіло безперервно протягом п'яти віків "олійне золото". В VI столітті вояки перського царя Козроеса сплюндрували святиню. Вилили олію на ватру, — і тоді вибухнув великий сполох, від якого декотрі святокради згинули.

Матеріяльну святиню вони могли зруйнувати, як теперішні "ставрогінці", що розбивають церкви в Україні. Але не спроможні знищити образ Ісуса в глибинах народнього серця, звідки, справді приходить тепер "нове покоління". Супроти ставрогінців, складає свою віру: в труді, і звертається до Церкви. Один юнак проводить крізь цензурні рогачки — вірш із такими висловами про церкву Покрови: "Чим твій вигляд манить віддаля?" — "Чим ти світиш вічно?" — "Зронюєш ти навіки відчуття височини".

Критика напала на М. Руденка, який у повісті "Остання шабля" розповів про людину, що все частіше зустрічається. Ось — рядки з журналу "Радянське літературознавство: "Колишній бойовий комсомолець вернувся з заслання з якимсь зовсім незрозумілим, прямо таки ангельським всепрощаючим серцем... Це — щось більше схоже на євангельську проповідь, а не на справжній соціялістичний гуманізм."

Так, це — образ Христа, виявлений на людині, супроти "влади звіря".

Зброя Христа всепереможна. Перед нею відступив "залізний Рим", завойовник світу. Її назва: любов. Наука Христа — любити, жаліти, рятувати всіх заблуканих грішників. Усіх прихиляти до Євангелії. Забути кривди: враз і назавжди. Знати, що над усіми — кров Розп'яття: вона всіх викупила зі смерти і прокляття гріха. Царство дається даром кожному — в істині Христа, і вона є хліб ангелів і вірних на землі. Тільки одного треба: прийняти божественний образ Христа, з повнотою сяйва небесного, у світ свого серця, як святиню. Тоді — врятовані навіки. Образ так близько, з видимістю для зору духовного: в Церкві. Без страху перед "ставрогінцями", заходьмо в храм. І там незримо у "збірному" серці вірних — трон Христа і Його царство.

Храм розкриває таємницю трьох значень, за вченням Максима Ісповідника. Має образ Церкви, як Царства: це висловлено в тропарі: "Стоючи в храмі слави Твоєї, на небесах стояти уявляєм". І так само — образ всесвіту в законі Христовому, де небо є олтар, а земля собор, без ненависти війн і заколотів, із людьми, що очищені і приклонені до Бога. Також за словом апостола: "Храм Божий свят, а цей храм — ви". І людина є храм, де перебуває Дух Божий. Єднаються три значення, якими Церква Покрови "манить"; ними "світиться вічно".

Храм завінчується банею в формі, що зображує вогонь світильника і становить символ для горіння віри. Воно, палаючи, підноситься до слави хреста Господнього — в завінчанні храму.

На згадку про вогні Святого Духа, що війшли на апостолів, будують багато куполів, як вінок їх, обсипаних золотими зорями. І завжди в храмі перебуває образ Христа: незримий, знаний духовним очам, і відсвіт його у зримості на іконах. Справді: "Блаженні очі, які бачать те, що ви бачите". Для нас трудився апостол, доки "зобразиться в нас Христос". Ті, що слухають слово Євангелії і виконують, і достойно несуть у собі хресним шляхом сокровенний образ, проходять над безоднею смерти, проходять "безбідно", "рівні ангелам", "сини Божі", "сини Воскресіння". Їх душі одягнуться в любов Христа, як богосвітлі зорі духовного неба.

о. Лев Садовський, ЧСВВ

ЄДНІСТЬ ХРИСТИЯН

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА СІЧЕНЬ

У цьогомісячному наміренні Свт. Отець закликає всіх католиків до молитви й застанови над однією преважливою справою, а саме: Він бажає, щоб ми молилися в тому наміренні, щоб усі християни, все більше близькі до Божої волі, могли цілим серцем працювати для здійснення єдности християн.

Основуючись на Св. Письмі Нового Заповіту та на Апостольському Переданні, немає сумніву, що Христос установив тільки одну Церкву та тільки тій одній Церкві вручив Він ключі небесного царства. Ось як навчає апостол Павло: "Одне тіло, один дух, а й в одній надії нашого покликання, яким ви були візвані. Один Господь, одна віра, одне хрещення" (Єф. 4, 4-5). А в символі віри визнаємо, що Церква Христова одна, свята, католицька й апостольська. Отже однiсть Христової Церкви це не щось випадкове, принагідне. Навпаки, однiсть це одна з суттєвих прикмет, якими правдива Церква Христова відрізняється від тих церков, які постали не з Господнього веління.

Якщо Христова Церква одна, виходить, що всі, які називають себе християнами, повинні до неї належати. Якщо є одне Христове стадо, то всі вівці повинні до нього належати: "Як Отець мій

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

ПОДЯКИ

Складаю прилюдну подяку Найсолодшому Серцю Ісуса й Матері Божій у Люрді за вислухані молитви, а на подяку прошу відправити Службу Божу, а другу Службу Божу за здоров'я о. Михайла. Залучую $5.00.

М. Бринович, Монтреал

Прошу відправити дві Служби Божі за душі в чистилищі. Залучую $6.00.

К. Співак, Філядельфія

Посилаю $10.00 на дві співані Служби Божі за всіх померлих з моєї родини. Може ще хто з них знаходиться в чистилищі. Хай Господь, Божа Мати й усі Святі мають їх у Своїй опіці. Жертвую $1.00 на лямпаду перед Найсвятішими Тайнами.

Розалія Вавренчук, Алтікейн, Саск.

Сповняючи мою обітницю, висловлюю оцим прилюдну подяку Пресв. Христовому Серцю, Преч. Діві Марії й св. Терені за вислухані молитви в намірені виздоровлення мого мужа по тяжкій операції й атакові серця. Залучую $5.00 на дві Служби Божі на подяку за виздоровлення мужа — о. Василя й за його здоров'я на майбутність.

Олена Чопей, Едмонтон

Посилаю $3.00 на Службу Божу в подяку Господу Богу й Пречистій Діві Марії за виздоровлення моєї Матері, що була на смертному ложі в безнадійному стані.

Син Стефан

Прошу відправити григоріянські Служби Божі за спокій душі мого найдорожчого мужа бл. п. Володимира Горного. Залучую 100 долярів.

Марта Горна, Маратон, Онт.

Складаю прилюдну подяку Всевишньому, Матінці Божій Неустаючої Помочі і св. Ґерардові Маєллі за виздоровлення з тяжкої хвороби й операції. На цьому місці дякую п. д-р Дачишинові, що опікувався мною в часі недуги, як теж усім, що мене відвідували.

С. Барановська, Чікаґо

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміренния Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

мене знає, і я знаю Отця, і життя своє кладу я за моїх овець. Ще й інші вівці я маю, що не з цієї кошари. Я і їх мушу привести, і вчують вони мій голос, — *і буде одне стадо й один пастир*" (Ів. 10, 15-16). Отже Христос бажає, щоб усі християни з'єдналися, щоб усі стали членами Його одної правдивої Церкви, тієї Церкви, яку Він сам установив, яку Він освятив своєю кров'ю, щоб стали членами Католицької Церкви. Отже єдність християн, це Божа воля. Ось як сердечно сам Христос молився за цю єдність: "Та не лише за цих (тобто: апостолів) молю, але і за тих, які завдяки їхньому слову ввірують у мене, *щоб усі були одно*, як ти, Отче, в мені, а я в тобі, щоб і вони були в нас об'єднані..." (Ів. 17, 20-21). — Це заповіт Христа, висказаний у найсвятіший для людей спосіб: молитвою... Отже ж хто молиться, хто працює для єдности християн, сповняє заповіт Христа. Хто ж знов цю єдність нищить, розбиває або кладе перешкоди до неї, той топче й волю-заповіт і молитву Христа Спаса.

На жаль та на превелике згіршення нехристиянським народам, з'єднення християн завжди мало і досі має багато явних і скритих ворогів, які через єресі та роздори нищать одність Христового Тіла. Але найтяжчою і найбільшою перепоною церковного зближення і злуки є таки людська злоба та людські, нераз дуже нерозумні й безпідставні упередження. Ті упередження накипали нераз цілими століттями — історичні й політичні зудари, національні кривди — з одної чи другої, а то й з усіх сторін — релігійні розходження, особисті амбіції створили оті невідрадні обставини сьогоднішнього поділу одної Христової Церкви на багато частин, на багато більших чи менших груп. — Отже, стоїмо перед доконаним фактом роз'єднання християн. Треба отже запитати себе в який спосіб християнство може повернути до первісної його єдности? На це питання найкраще відповість нам "Декрет про Екуменізм", Другого Ватиканського Собору, з якого наводимо дещо.

Найперше, змагання до єдности вимагає зробити всякі зусилля, "щоб вилучити з ужитку всі слова, погляди й учинки, що не відповідають по-правді й слушності обставинам нез'єдинених братів, і тому утруднюють взаємні відносини з ними; далі, діялог між добре вишколеними знатоками на спільних конференціях, зорґанізованих між різними Церквами і громадами в релігійному дусі, у якому кожний виклав би глибше науку власної спільноти та ясно з'ясував би її характер". Дальшим засобом здійснення єдности християн є "навернення сердець": "Нехай пам'ятають усі християни, що тим краще допомагатимуть об'єднанню всіх християн, ба навіть виконуватимуть його, чим чистіше старатимуться вести життя, відповідне до Євангелії." А таке життя, це життя щирого самовідречення, смирення й лагідности у служінню та духа братньої великодушности до інших. Ще іншим засобом є молитва: "Цю скруху серця та святість життя, разом із приватними й публичними моліннями за єдність християн, треба вважати немов душею цілого екуменічного руху..." Дальше, Декрет закликає всіх до братнього взаємопізнання, яке можна осягнути через глибші студії та спільні конференції. Вкінці, Священний Собор заохочує всіх католиків до співпраці з нез'єдиненими братами: "Такою співпрацею всі ті, що вірують у Христа, можуть легше навчитися, як повинні вони одні одних краще знати, більше цінити, а так і простелиться шлях до єдности християн."

— Ось ті засоби завдяки яким може здійснитися праздива християнська єдність. Отже молімо Всевишнього, щоб сучасне християнство собі їх засвоїло, а тим способом скоріше здійсниться гаряче бажання Христа Господа: "Щоб усі були одно".

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАІ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

о. Василь Ваврик, ЧСВВ

"ПІДІМ ОТЖЕ ДО ВИФЛЕЄМУ Й ПОБАЧИМО..."

(Лк. 2, 15)

У місяці вересні 1965 р. виїхав я з Торонта через Нью-Йорк із василіянськими студентами богослов'я до Риму, а при кінці жовтня вже опинився в Св. Землі. Тут я буду аж до літа наступного року в Біблійному Інституті оо. Домініканів:

(Ecole Biblique,
P. O. Box 58, — Jerusalem, Jordan)

Неділями, як нема школи, можу виїздити поза Єрусалим і відвідувати дальші околиці. Для читачів СВІТЛА буду старатись описувати мої враження з таких відвідин. Зачну отже від св. міста Вифлеєму.

В дорозі

У неділю, 31-жовтня 1965 р., взяв я знайомого мені Вірменина-католика за провідника (він родом із Вифлеєму), та пішли ми до станції автобусів. Вона недалеко брами Дамаску, при самих мурах старинного Єрусалиму. Число нашого автобуса: 22. Квиток дуже таний, лише 30 тутешніх центів. Це тому, що автобусами тут їздить місцеве, бідне населення. Туристи звичайно беруть собі авто-таксівку, що й вигідніша і скоріша. Автобуси тут старі й досить брудні. Ми прийшли завчасу, автобус ще майже порожний. Взяли добре місце: я сів при вікні, щоб добре бачити все в дорозі. Помалу автобус наповняється. Люди бідні, тихі, задумані. Від хлопців, що приходять до автобусу з кошиками всякого добра, найбільше купують хліб - паляниці великі й зараз їдять. Для дітей купують цукорки. Араби люблять дітей. Вони ж бо дуже гарні й мило заховуються.

Як автобус наповнився, рушаємо в дорогу. З'їздимо з горба, на якім стоїть Єрусалим; перетинаємо потік Кедрон, тепер зовсім сухий, бо нема дощів. Автобус помалу спинається на другий беріг потоку. Направо бачу долину Йосафата, до якої від 4-го віку традиція прив'язала місце Страшного Суду (під впливом пророцтва Йоіла, 4, 2). Вся долина заповнена гробами: Жидів, музульман і християн, що хотіли бути поховані близько місця Суду. По лівій руці милуюся чудовим видом Оливної Гори, освіченої пополудневим сонцем. Помалу зза Гори виринає й містечко Витанія, де був дім Лазаря, Марти й Марії, приятелів нашого Спаса-Христа. Воно ще багате в дерева й зелень. А вже за ним простягаються голі, сіряві горби. Це горби юдейської пустині, що тягнеться аж до Мертвого Моря, яке тут і там виринає з-поза горбів своїм синявим плесом.

Давніше дорога до Вифлеєму йшла від брами "Яффа" в Єрусалимі й була лише 8 кілометрів довга. Після 1948 року, як поділено Палестину між Ізраїль і Йорданію, ця дорога замкнена. Йорданський уряд збудував 1952 р. нову дорогу, що робить багато викрутів, тому й довга вона 17 кілометрів. Але, — кажуть, — вона цікавіша від давньої.

Наш старий автобус із трудом пнеться серпентинами вгору, трясеться, гуде, але якось іде. Нас минають поспішні таксівки й інші переповнені автобуси. По дорозі наш автобус справно вимиває стада кіз і овець та людей, що йдуть пішки, бо забідні заплатити навіть 30 центів. Найбільше ж мені жаль сірих, малих осликів. На них нав'ючено більше тягару, як вони самі. Але ніодин із них не бунтується, а йде спокійно перед своїм погоничем. Думаю, що приповідка: "впертий, як осел", ображає цього послушного помічника бідних Арабів.

Дев'ять кілометрів від Єрусалиму ми проїхали село Сур-Багір і нараз перед нашими очима розкрився чудовий вид: панорама вифлеємських піль і долин, а нагорі саме місто, з вежами й мінаретами. Минули ми старинний манастир св. пророка Іллі, що тут відпочивав у своїй утечі перед безбожною Єзавелею. По правому боці дороги показує мені мій провідник цікаве поле. Ціле воно засіяне дрібнесенькими камінчиками, а називається: "поле сочевиці". Стара леґенда мусіла якось те все пояснити й каже отаке:

Ішла тудою раз Божа Мати й побачила чоловіка, що сіяв сочевицю. Привіталась і спитала його, що він сіє. А він злобно відповів: "Камінці!" — "От ти їх і збереш", сказала Марія. І справді, як прийшов той чоловік на свою ниву в час жнив, то побачив її засіяну самим дрібненьким камінням, розміру сочевиці. — Які подібні леґенди тутешні й наші! В нас же також є колядка про втечу Марії з Дитятком і про сівача.

Вифлеєм. Базиліка Христового Різдва. В глибині бачимо грецький іконостас.

Дзвін Різдвяної ночі у Вифлеємі

Як ми доїхали до 14-го кілометра від Єрусалиму, виринула з правого боку між пальмами й оливками мала будівля, з заокругленим дахом, неначе банею. То гріб Рахилі, любої подруги патріярха Якова. Вона вмерла йому в дорозі до Вифлеєму й тут він її поховав і поставив пам'ятник-стовп на її гробі. (Бт. 35, 16-20). Він буде пам'ятати її ціле своє довге життя й перед смертю ще скаже своєму синові Йосифові: "Як я вертався з Паддану, твоя мама, Рахиля, вмерла, на моє горе, в дорозі, ще кавалок дороги до Вифлеєму, і я її там поховав" (Бт. 48, 7). Яка вірна, довготривала любов... Тому, що так близько Вифлеєму був гріб Рахилі, праматері вибраного народу, євангелист Матей згадує про її плач за невинно повбиваними немовлятами Вифлеєму лютим Іродом (Мт. 2, 18), уживаючи тут слів пророка Єремії (31, 15). Це місце нині навіть музульмани шанують; тут вони мають своє місце молитви й довкола каплички свій цвинтар... Оглядаюсь ще за тим містечком, наповненим сумними споминами, бо в умі виринає наша колядка: така люба, така гарна! "Не плач Рахиле..." і долучується думка: кілько ж то матерів, Рахель наших, плаче тепер за своїми дітьми!

Від гробу Рахилі до міста Вифлеєму всього два кілометри. Місто лежить на високім горбі (777 метрів); живуть у нім майже самі християни; мешканців коло 20 тисяч. Славне воно в біблійній історії не лише смертю Рахилі, але й долею Рути-Вооза, що стала прабабкою Давида царя. Тут жили прабатьки Давида, тут він народився, тут пас він вівці, тут був помазаний на царя пророком Самуїлом (1. Ц. 16, 4-13). Але ще славніше стало воно в Новому Заповіті, бо тут народився найславніший нащадок роду Давида: обіцяний Месія-Христос! Сюди прийшли Йосиф і Марія вписатись у цісарський перепис людности імперії. І тоді тут сповнилося сімсот літ старе пророцтво Міхея (5, 1), що назвав Вифлеєм "маленьким у племені Юди". Який же він тепер став славний і великий! Єрусалим — повний різних святих місць і ними притягає він паломників. А тут є одне-одніське! Та яке ж воно могуче! Неначе всесильний маґнет притягає до себе всіх паломників! Щобільш, — щороку, під-час Різдвяних Свят, з усього світу кожна християнська душа немов робить духовне паломництво сюди. Несуть нас сюди слова євангелії, несуть і співи колядок! Неначе хтось і нам тихо каже: "Ходімо в Вифлеєм, зобачмо, що там сталось."

У Вифлеємі місті

Наш автобус не виїхав на саму середину міста, а пристанув під горою. Ми вийшли на площу; вона розділена надвоє: зправа повно авт, автобусів, людей, — а зліва велика, простірна, вільна й чиста площа. Поліцист пускає сюди лише самих відвідувачів базиліки, бо це місце святе, тут стояло колись подвір'я базиліки Констянтина. Це подвір'я тепер огорнене з трьох боків манастирськими високими мурами, які й саму базиліку закрили. У східній стіні мурів бачу маленький отвір. "Це, — каже мій провідник, — вхід до базиліки". Дивно мені! Бачу в стіні давну браму, тепер замуровану; а полишено маленький вхід: 120 центиметрів на 80. Треба добре схилитись, входячи до базиліки Рождества. Казав один славний проповідник: "Не можеш вступити до цього святого місця, як не схилиш голови, як не сповниться твоє серце покорою..." Це правда: але

Каплиця Пастирів: "Слава во вишніх Богу". Збудована 1953 р. з датків католиків Канади.

причина такого малого отвору для входу була та, що колись тут заходили грабіжники: Вони здирали з мурів базиліки дорогоцінні мармори та вводили з собою ослів і волів, щоб ними вивозити здерті скарби. Тому й замуровано вхід аж до такого малого розміру.

Старе християнське передання постійно говорить про печеру при кінці міста Вифлеєму, як про місце народження Христа. Це й засвідчено письмом із середини другого віку по Христі (Св. Юстин). Від перших початків християни приходили тут на молитву. Римський цісар Адріян постановив був собі знищити нову, християнську релігію. Тому на місці християнських пам'яток ставив він поганські святині, щоб християни туди не заходили і щоб так затратилася пам'ять славних подій. Він і тут, 135 року, печеру Різдва Христового зробив печерою Адоніса, полюбовника Венери, а на верху печери насадив гай. Щось як тепер у деяких церквах нашого золотоверхого Києва старанно виготовлено безбожні музеї атеїзму. Як мало світ змінється! Але і як мало вчиться! Бо прийшов час і Констянтин вирубав той "священий гай" і відкрив печеру Різдва, а над нею здвигнув величаву святиню. При її будові його мама, св. Олена, сама наглядала роботи 326 року. Так само прийде час і повимітає колись побожна рука українського віруючого народу все сміття атеїзму із святинь нашої Батьківщини.

(Далі буде)

ПРИЧИНИ УПАДКУ МОРАЛІ

Кардинал Ричард Кушінг натаврував загальний упадок моралі у З'єдинених Державах Америки, де в минулому році занотовано 2,500,000 злочинів.

У своїй промові до 3,500 поліцистів кардинал, м. н., сказав:

"У цій добі розкошів для деяких і вбожества для інших, знехтовано закони Божі й державні. А свободу, якою ми пишаємося, розуміють, як вільність, розбещеність, робити те, що бажаєш собі.

"Доки ми відвертаємося від Бога, що на Нього вповає наша націх від часу її народження, злочинність буде зростати й збільшуватися.

"Десять Божих Заповідей уважають за перестарілі й уже більш не зобов'язуючі. Якщо молодь і старші люди нехтують законами, що їх дав Бог, то як можемо очікувати пошани до законів, що їх видає людина?"

ЦЕРКОВНА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ЧЛЕНІВ КОНҐРЕСУ ЗДА

89-ий Конґрес ЗДА дещо перемінив свій характер під оглядом церковної приналежности його членів. У попередньому Конґресі найбільше було методистів (88), а на другім місці були католики (82). Тепер збільшили свій стан обидві Церкви, але католики зайняли перше місце (107), а методисти зійшли на друге місце (101 .

При тому цікаво зазначити, що велика більшість членів Конґресу — це є професійні політики, або різні публичні урядовці (465). З інших професій є 4 лікарі і 2 духовники, обидва протестанти.

СПОНЗОРИ 1,000 КАТЕХУМЕНІВ

Німецьке Т-во для поширення св. віри з Ахену помогло 1,000 молоді з місійних округ Азії, Африки і Півд. Америки відбути дворічні катехитичні курси. Т-во відкликалося до більш мільйона своїх членів у справі таких курсів два роки тому й дістало від них 500,000 дол. на згадану ціль.

ВИСТАВКА РІДКІСНИХ ДОКУМЕНТІВ ВАТИКАНУ

У Ватикані відкрито виставу рідкісних величезної історичної ваги документів, що тільки свідчать, які історичні скарби криються в тайному Ватиканському архіві.

Між експонатами є нпр. лист братанича Джінґіс Хана, по-мистецьки прикрашені та писані золотом пергамени східніх імператорів, як теж петиція палати лордів Англії до папи Климентія VII з проханням уневажнити шлюб короля Генриха VIII з Катериною Араґонською, бо в противному випадку не можна буде запобігти прикрим і небажаним наслідкам.

На виставі є протокол переслухання Ґалілея, який він власноручно підписав, лист англійської королеви Вікторії, як теж лист на шовку з 17 стор. цісаревої Китаю, яка навернулася на католицизм, прибравши ім'я Олени і назвавши свого сина Константин, із проханням вислати до Китаю більше єзуїтів.

Самі собори зілюстровані, зачинаючи від Четвертого Лятеранського Собору з 1215 р. за папи Інокентія III. Вистава про собори зачинається тому від четвертого собору, що в архівах нема багато інших документів з-перед тієї дати.

1.000 ЛЕКЦІЙ НІЗАЩО

Артур Райс у Лондоні (Англія) взяв більше як одну тисячу лекцій їзди автом у минулих 17 роках і тепер знову перепав при іспиті, цього разу — в своєму 11-ому тесті. Райс, якому 63 роки, почав учитися їзди автом у 1947 році і з того часу витратив 3,000 фунтів стерлінгів ($8.000) на лекції і практичні вправи.

— Я огірчений, що перепав також цього разу. Вони завжди дають мені якусь іншу вимівку — сказав Райс. Коли ж його запитали, чи буде далі брати лекції, Райс відповів: — А вже ж, що так."

ЖІНКА БРЕЖНЄВА — ЖИДІВКА

Згідно з повідомленням американського журналу "Ньюзвік", жінка теперішнього "вождя" Совєтів, Леоніда Брежнєва, є Жидівкою. Чого ж називають Росію антисемітською?

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Я сповідалась у провідника реколекцій, мала більше проблем і запитів, на які о. провідник дав мені вичерпні відповіді й пояснення, але й радив мені, щоб я постаралася мати сталого сповідника. Як це розуміти й для чого це потрібне?

Для душі, яка хоче жити правдивим духовним життям, дуже важливим є триматись одного сповідника і в нього завжди, або майже завжди сповідатися. Це дуже потрібне для правдивого поступу в духовному житті. Хто хоче побожно жити й зростати в чесноті перед Богом, того скоро й легко опановує свого роду самопевність, а потім і засліпленість, які родяться з хвилевого чуттєвого задоволення та з того, що бачиться значнішу поправу з якогось блуду чи легкість у набуванні якоїсь чесноти. Немає нічого більш небезпечного в духовному житті, як прив'язувати велику вагу до такого піднесення душі й такого позірного поступу та думати, що ми самі потрапимо вміло вести себе на дорозі духовного життя. Може прийти душевна сухість, якийсь упадок, після того знеохота — і ось, скінчилося духовне життя. Сталий сповідник стає рівночасно й духовним провідником, опікуном, лікарем, дорадником і охороною. Його вище знання духовного життя і досвід, його власний або набутий із довголітнього ведення душ, триматиме нас на золотій середині, щоб не захоплюватися привидами, які здаються нам бути дійсністю, ні не знеохочуватися невдачами, які легко ведуть до заломання. — Це перша й найважніша спонука до того, щоб душі, які щиро бажають вести духовне життя, тримались одного сповідника, як свого духовного провідника.

Крім того є ще й інші спонуки, нераз не менш важні в духовному житті, а саме:

1. Сталий сповідник, знаючи нашу душу і її потреби, даватиме нам завжди однозгідні й доцільні вказівки та поради. Хто сповідається в різних священиків, той нераз одержить відмінні вказівки, бо новий сповідник не може набрати належного знання стану душі в одній-другій сповіді.

2. Сталий сповідник скоріше поможе перемогти набуті злі звички, поправитися з блудів, зростати в чесноті.

3. Свідомість того, що хтось близький до Бога помагає душі в її змаганні за своє освячення, — дуже підбадьорююче впливає на пенітента.

4. На дорозі чесноти тримає нас також і те, що не хочемо засмучувати і знеохочувати нашого сповідника нашим браком поступу.

5. Під добрим веденням сталого сповідника виробляється правильне й чуйне сумління.

6. Знаючи свого сповідника та будучи свідомим того, що він добре орієнтується в потребах душі, — набуваємо моральну певність, що ми на добрій дорозі, коли вірно придержуємося його вказівок.

У часописі "Діло" ще в 1920 році я читав, що в хаті одного священика явився дух його сина, який при помочі писання порозумівався з батьками та іншими людьми, що ствердив о. д-р Костельник. Прошу ласкаво вияснити в "Світлі", чи вільно про таке читати й у таке вірити.

Читати про таке не є позитивно заборонене, але воно може бути причиною гріха, бо в декого, як побачимо нижче, це може ослабити віру. А вірити в такі появи духів — це велика наївність і забобон.

Викликування духів має свої початки в дуже давній старині. Воно виникло серед поганських народів Персії, Халдеї й Вавилону, звідки помалу передіставалося також і до Жидів. Мойсей і Пророки сильно перестерігали перед таким гидким звичаєм. Св. Письмо на багатьох місцях каже, що шукати правди в мерців — це "гидке перед Господом" (Втрозак. 18, 12), а тих що таке роблять, каже карати смертю (Левіт 20, 27). Отже саме викликування духів є вже гріхом.

Викликування духів у сьогоднішній формі називається спіритизмом і воно датується від р. 1848. Дві сестрі, Марґарета й Марія Факс, 12 і 15 річні, живучи в Гайдсвил, Н. Й., почули якийсь стукіт у домі, в якому мешкали. Припускали, що він походить від людини, яку давніше замордовано в тому домі. Щось стукало, а дівчата доперва пізніше догадалися, що варт би відстукувати, то може хтось обізветься. Той "хтось" справді обізвався, але хто він такий, того вони ніколи не довідалися. Дівчата почали ставити питання. У відповідь "так" — дух мав стукнути один раз, на "ні" мав стукнути три рази, а на "зачекай" два рази. Пізніше родина Факсів перенеслася до Рачестер, Н. Й. і там вони виробили цілу систему спіритизму, що стався великою сензацією століття та швидко поширився по всій Америці й по всіх країнах Европи, а то й Азії.

Церква не заперечує, що за особливим Божим дозволом душі покійників можуть явитися та виявляти їм деякі незнані речі, але такі появи чи говорення душ завжди мають якусь вищу ціль, яка є гідна Божої святости, а не діються вони на замовлення, на показ, перед цікавими глядачами. Вчені богослови є загально того переконання, що викликування духів при помочі різних штук, сеансів, медіїв, притемнених кімнат, прозорих заслон, вистукування столових ніг ітп. це дія злих духів, бо ж усі ці засоби є занадто матеріяльні, людські, низькі й негідні того, щоб справді викликати душу, яка є безмірно вища того всього матеріяльного. У всяких викликуваннях духів є багато ошуканства, як це ствердило вже багато лікарів, психіятрів, біохеміків, та й багато там уяви й автосугестії, хоч усі признають, що є в тім також і багато ще не вияснено. В кожному випадку дотепер стверджено ось такі речі:

1. У багатьох випадках комісії вчених дослідників спіритизму ствердили, що напр. "духи", які видавали себе за духів таких і таких визначних, мудрих і вчених людей, у своїх відповідях на питання членів дослідників виявили себе ігнорантами, що нічого спільного не мають з тими світилами, за яких себе видавали.

2. Відповіді деяких "духів" були такі тривіяльні, грубі й цинічні, що того ніхто не міг би сподіватися від тих, що відійшли у кращий і вищий світ та повинні б давати мудріші й більш задовільні відповіді на запити про те, як їм справді поводиться на тому світі, чи є Бог, чи є небо й пекло, яка є вічність ітп.

3. Підчас довшого слідства й ставлення добре уложених питань відповіді деяких "духів" виявилися зовсім противорічні, напр. у справах, як їм поводиться на тому світі, яке є відношення між Богом і людиною, як задивлятися на такі чи інші засади моралі.

4. Відповіді деяких "духів" прозраджували низьку моральність, низьку навіть у природно людському, не аж християнському значенні. А від "духів", що відійшли в кращий світ, навіть різновірні, а то й зовсім безвірні члени комісій — лікарі й науковці — сподівалися чогось багато кращого, вищого й цікавішого.

Сам факт появ, чи говорення, або стукання "духів" різні слідчі комісії різно пояснюють, але головні їх заключення такі:

1. Такі появи "духів" це дуже часто звичайнісіньке обманство, до чого й признавалися неодні "медії", то є ті, що викликують духів, що є ніби посередниками між живими й умерлими. Вище згадуваних дівчат Факсів два рази зловлено на шахрайстві, а одна їх кревнячка подала подрібне звідомлення місцевому маґістратові про різні способи обману, що їх вона сама вивчила від дівчат. Нпр. на свої запити, ніби ставлені духові, вони самі давали відповіді стукненням добре вправленими пальцями ніг.

2. Не є це дійсні появи духів з тамтого світу, а тільки стан телепатії, підчас якого медіюм дістає свої інформації від думок і почуттів тих, що є приявні на сеансі, або від думок когось іншого, про кого приявні зовсім нічого не знають. На гадку одних це може статись у наслідок фізичної радіяції (випромінювання) відчуттів, що виявляють якусь думку чи бажання, або, на гадку інших, унаслідок того, що деякі людські організми здібні витворювати так зване "астральне тіло" (чого досі не доказано!) себто позір тіла, щось плавкого і прозорого, а до того, мовляв, дуже схильними виявилися самі медії, коли попадуть у "транс" (стан підсвідомости), мов би оп'яніння. У такому випадку являється, або говорить не "дух", якого викликують, а це астральне тіло самого медія.

Приклонники спіритизму є того переконання, що на спіритистичних засіданнях являються, говорять і на питання відповідають правдиві духи з тамтого світу. Але згадані ошуканства, тривіяльності і противорічності в говоренні "духів" — розчаровують навіть найвірніших оборонців спіритизму. Якщо справді діло мається з духами, тоді виринає питання: які це духи, добрі чи злі? Довголітні дослідники тих духів, як напр. учені Равперт, Грасет, Трубюф, Віолет і інші — наводять масу відповідей "духів", які заперечують божество Ісуса Христа, заперечують потребу надолуження за людські гріхи, заперечують потребу спасіння душі, кару й нагороду в позагробовому житті, ітп. Тому то погляд модерних богословів зовсім покривається з поглядом найстарших християнських письменників і богословів, а саме, що так звані "появи духів" це часто діло злого духа, а поза тим, у тих появах є багато такого, що дасться пояснити зовсім природними способами, як наслідок уяви, телепатії, фізичної радіяції, а також і багато ошуканства.

Правда, викликування духів привело багатьох до віри в існування душі й позагробового життя, але через це вони не сталися ні побожнішими, ні чеснішими, ні більше віруючими в Бога.

Досвід показує, що медії по якомусь часі дістають розстрій нервів, попадають у мелянхолію, депресію й часто кінчать життя самогубством. Учасники спіритистичних сеансів-засідань попадають у галюцинації, мають привиди, чують голоси, деколи дістають поміщання розуму й стаються невилічимими. Вже в 1877 р. д-р Форбес Винслов писав, що в самій тільки Америці "десятки тисяч людей находяться в заведеннях для нервово хворих наслідком намагання сконтактуватися з позаприродним світом."

Церква осуджує й забороняє всяку форму спіритизму хоч би йшлося в ньому про нав'язання контакту з духами, які певно добрі. Церква забороняє спіритизм тому, що це забобон, отже морально щось грішне, а також і тому, що спіритизм ослаблює віру, яку маємо від Бога, та є загрозою для людського здоров'я як умового, так і тілесного.

За наукою св. Церкви єдиним способом гідного контакту з душами померлих є за них молитися. Якщо вони спасені (вже в небі, або в чистилищі), тоді вони близько до Бога, вони милі Богові і тоді вони можуть виєднати нам багато ласк від Бога. Багато живих завдячує особливіші ласки одержані від Бога саме душам у чистилищі, за яких вони молилися. Кликати їх до себе при помочі медіїв, столиків, пригашених світел, прозорих заслон, перед цікавою публикою, для сензації — це було би понижаюче для добрих духів і вони певно не явилися б. Коли ж ті духи не є спасені, тоді вони в пеклі, під владою сатани. Вони то мабуть і являються, чи дають про себе знати на спіритистичних засіданнях. Але хто схоче мати до діла з пекельниками?

Запити прошу слати:

Rev. S. SABOL, OSBM
St. John the Baptist Church
185 East Main St., Uniontown, Pa., USA.

о. І. Л-кий

ІМПЕРАТИВНІ ВИМОГИ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ЄДНОСТИ

Із непослабленою увагою слідкував увесь християнський світ за працями Вселенського Собору. Багато побажань і надій зроджувалося в християнських серцях на його згадку. Бо хоч цей Собор у першу чергу розглядав і занимався внутрішніми справами Катол. Церкви — офіційно його безпосередньою ціллю було: "Внутрішня обнова й реформа різних ділянок церковного життя та практичне пристосіблення їх до вимог модерного часу" — то посередньою і дальшою його ціллю: стремління до єдности християн і об'єднання всіх християнських Церков.

Заповідаючи 25. 1. 1959 р. скликання Вселенського Собору. *Святіший Отець Папа Іван XXIII сказав тоді такі слова: "З Божою поміччю відбудемо ми Вселенський Собор. Підготовляючи* його, ми звернемо особливу увагу на те, що видається нам найважнішим для обнови і скріплення спільноти Католицької Церкви, згідно з наукою Христа. Коли це трудне завдання осягнемо, коли відпаде все, що її розвій із людських причин утруднювало, тоді постане Церква "Чиста і без пороку" і ми скажемо всім, що від нас відділені: православним, протестантам та іншим: *"Глядіть брати, ось Церква Христа! Ми старалися бути їй вірні. Ми молили Господа, щоб вона лишилася во віки такою, якою Він хотів її бачити. Приходіть, дорога відкрита, для зустрічі й повороту.* Прийміть і займіть назад своє місце, яке для багатьох із вас було місцем ваших батьків." — (Оссерваторе Романо 10. 11. 1959).

Проблему об'єднання християн можна бачити і розглядати з різних сторін. Для одних вона може бути лише потребою-імперативом нашого часу в обличчі страшної *небезпеки матеріялістично-атеїстичного комунізму, який загрожує всім релігіям, і перш за все хоче знищити християнство.*

Кожному ясно, що для оборони перед спільним ворогом усі християни повинні об'єднатися, створити єдиний спільний фронт. Та це була б лише одна з зовнішніх вимог, сказати б тимчасового і перехідного характеру, хоч тепер дуже конечна й необхідна вимога нашого часу, знехтування якої матиме страшні й катастрофальні наслідки. Така "єдність" на взір політичних партій, була б лише єдністю тимчасовою, єдністю дії й координації всіх даних сил для осягнення певної цілі. Очевидна річ, коли б уже сьогодні вдалося її осягнути, то це був би значний крок уперед до правдивої, сталої, органічної єдности, це був би вже неабиякий здобуток. Та не про це ми маємо намір сьогодні говорити. Нам хочеться вказати на вимоги внутрішні єдности, які випливають із суті християнства, з його єства, у світлі яких сьогоднішне роз'єднання й розбиття християн є найбільш болючою проблемою нашого часу, що повинно наповняти жалем серце і палити соромом лице кожного правдиво свідомого християнина.

ВНУТРІШНІ ПОСТУЛЯТИ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ЄДНОСТИ

Коли б у науці Апостолів ми дошукувалися якоїсь основної ідеї, до якої вони все вертаються, яку часто й безперервно повтаряють, то нею напевно буде ідея і вимога ЄДНОСТИ християн.

Читаючи св. Івана Євангелиста та св. Апостола Павла, бачимо, як ця ІДЕЯ ЄДНОСТИ золотою ниткою тягнеться через усі писання Апостолів. Для них вона самозрозуміла. Вони не перестають її повтаряти й наголошувати, та не з практичних оглядів, як засіб для поширення й удержання християнства, але як основну вимогу християнської доктрини, як правду без якої християнства не можна собі ні уявити, ні зрозуміти.

Бувши членом жидівського народу, вихований в юдаїзмі, релігії строгого монотеїзму, у св. Павла відчуття ЄДНОСТИ БОГА було дуже загострене і всеприсутне. Ідея єдности всесвіту для нього зрозуміла й жива. Йому ясно, що все сотворене вийшло з одного-єдиного джерела і має одну-єдину ціль. У своїх розважаннях він намагається все зрозуміти, все охопити і все бачити в однім єдинім центрі — у Бозі: "Один є Господь і для юдеїв і для поган". (Римл. 3, 29-30, Гал. 3, 20). Коли ж Господь-Сотворитель один, тоді абсолютна єдність людського роду ясна: "З одної крови (людини) сотворив він увесь людський рід, щоб жили по всій землі, призначуючи і час і границі для їхнього поселення". (Проповідь перед Ареопагом в Атенах, Діян. 17, 26).

Ця єдність походження і крови, творить єдність раси і долі. Перший чоловік — Адам — згрішив, переступивши заповідь Господню, і цим навів на всіх дітей Адама смерть: "Як через одного чоловіка гріх у світ увійшов, а через гріх смерть (як кара за гріх), так і смерть на всіх людей перейшла через Адама, в якому всі згрішили" (Римл. 5, 12). Через цю універсальну грішність людей усі без виїмку одиниці й народи потребують спасіння. Навіть Ізраїль, народ-вибранець, підлягає цьому законові, помимо всіх його привілеїв і обітниць Господніх. Він також народ грішників, як і всі інші народи.

По своїм наверненні, признавши Христа за Месію Спасителя, ця ІДЕЯ ЄДНОСТИ БОГА І ЛЮДСЬКОГО РОДУ залишається в св. Павла домінуючою і надалі, лише збогачується в нові елементи, новими правдами.

З єдиности Бога і єдиности, потребуючого спасіння людського роду, випливає конечно ЄДИНІСТЬ ПОСЕРЕДНИКА, як це св. Павло підкреслює в листі до Тимотея (1 Тим. 2, 5-6): "Один бо є Бог і один Посередник між Богом і людьми — людина Ісус Христос, що дав самого себе на викуп за всіх."

Скористати з Його діла відкуплення, взяти участь і включитися в цей одинокий плян Божого спасіння, можна тільки в один спосіб, а саме: через Церкву — вірою у Христа та охрещення. Іншої дороги, іншої можливости спасіння, крім цієї одної, з волі Божої немає. Хрещення затирає все, що нас розділяє, все що нас розрізняє. У Хрещенні народжуємося ми з Духа Святого, стаємо новими людьми, членами одної Церкви, яка не є нічим іншим, як родиною Божих дітей, стаємо з дітей Адама дітьми Божими. "Ви всі сини Божі через віру в Христа. Бо всі ви, що в Христа охрестились, у Христа зодягнулись. І через те немає вже між Вами ні Юдея і Грека, немає ні невільника, ні вільного, ні мужчин ні жінок — бо всі ви ОДНО В ХРИСТІ ІСУСІ" (Гал. 3, 26-29).

У листі до Єфесян і Коринтян він знову наголошує цю ІДЕЮ ЄДНОСТИ та ЄДНОСТИ ХРИСТОВОЇ ЦЕРКВИ: "Ви одно тіло, один дух, як і були покликані в одній надії вашого покликання. Один Господь, одна віра, одно хрещення. Один Бог і Отець усіх, що над усіми, все проникає і є в усіх". (Єфес. 4, 1-6). "Бо хоч і ріжниця між служінням, то Господь же той самий. Хоч і є ріжниця між діями ласки, то дух же той самий, Бог же той сам, що в усіх робить усе" (1 Коринт. 8, 4-6).

Для св. Павла ясно, що коли є тільки Один Бог і тільки один людський рід на цій землі та один-єдиний посередник між Богом і людьми, Спаситель Ісус Христос, так може бути лиш ОДНА ЄДИНА ХРИСТОВА ЦЕРКВА, громада Божих дітей, відкуплених кров'ю Божого Сина. Щоб було оправдано більше "Христових Церков", які б різнилися між собою і були одночасно Христові та Богові милі, це для св. Павла не до подумання, цього він не міг собі уявити і для цього бракує всяких логічних основ.

Мелхітський Патріарх Максим
і
Верховний Архиєпископ Йосиф.

У цей спосіб будувалася в перших віках і в цей спосіб постала єдина Церква Христа. Вона ж нічого іншого, як Новий Ізраїль, не по крові, але духу. Це вона невіста Христа, більше: містичне тіло Христове, сам Христос: "Бо всі ми одним Духом охрещені, щоб створити тіло одне, чи то Юдеї, чи Елліни, чи невільники, чи вільні" (I Коринт. 12, 13). Бо хоч і в тілі є багато членів, та всі вони разом творять тіло одно — Церкву Христа.

Правдива Церква в розумінні св. Павла може бути тільки одна, так як є тільки один Бог, джерело всього, так як є один Господь Ісус Христос Спаситель, посередник між Богом і людьми, як є один Дух, одна віра, одно Хрещення. Церква для Павла, це нічого іншого, як сам Христос, що продовжує діло відкуплення в часі і просторі. ("Савле, Савле, — чому переслідуєш мене? А він — Павло — запитав, хто єси Господи? Я Ісус, що Його переслідуєш ти". Діян. Апост. 9, 4-5).

У св. Івана Євангелиста та сама ідея єдности. Він знає лиш "Одно стадо й Одного Пастиря" (Ів. 10, 16) та одиноку журбу заповіту Христа: "Щоб були Єдино, як ти Отче в мені а я в Тобі, щоб і вони в нас одно були" (Ів. 17, 21).

Чи ж треба ще яснішої мови, як ці слова останньої священичої молитви Г.Н.І.Х. перед своїми муками? Постулят єдности всіх християн, це не вимога непевного часу, це не страх перед спільною загрозою для всіх, це не вимога людського розуму й розсудку, але це воля Самого Христа, щось органічне, що випливає з самої суті і єства християнства. Він основував одну Церкву і хоче, щоб вона була одна, як і Він є лиш один, для всіх людей усіх часів і всіх просторів.

Праця над об'єднанням усіх християн в одній Церкві, це не труд над розв'язкою найбільш пекучої і болючої проблеми нашого часу, це це праця над здійсненням людських бажань і амбіцій, але це праця і труд за здійснення заповіту і волі Христа — "Щоб усі були єдино".

Д-р Богдан Казимира

НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В СТЕПОВИХ ПРОВІНЦІЯХ КАНАДИ

Продовж часу, в якім у "Світлі" друкувалася окремими розділами моя соціо-історична розвідка про релігійно-громадське життя в Українській Католицькій Митрополії в Канаді, я отримав декілька листів від читачів. У них автори дораджували доповнити образ громадянсько-релігійної праці у трьох степових єпархіях даними про навчання української мови в середніх (гай-скул) і високих (університет) школах тих провінцій в акад. 1964-65 році.

У висліді такої заохоти я почав збирати потрібні матеріяли, розіслав відповідні листи-опитники до людей доброї волі, прохаючи додаткових інформацій, яких мені бракувало. Незабаром отримав необхідні дані і тепер на цьому місці щиро дякую всім, які потрудилися послужити доброму ділу.

Ось так народилася ця стаття, що є наче кінцевим розділом-додатком до вищезгаданої розвідки.

— — — — —

Старання запровадити навчання української мови в середніх школах у степових провінціях, тобто в Манітобі, Саскачевані й Алберті, проходило різними шляхами. Подекуди треба було великих і довгих зусиль на те, щоб українську мову визнано кредитованим предметом. У тих зусиллях відограли важливу ролю одиниці, Українці і не-Українці, релігійно-громадянські установи канадських Українців, церковна Єрархія і Відділи Комітету Українців Канади зі своєю централею в Вінніпегу.

Одначе при тому, не можна забувати про подібні старання, що проходили збоку проводу канадських Українців до першої чи по першій світовій війні. Але ці старання, на жаль, не дали тоді належних вислідів, бо компетентні кола не доцінювали вартости і не розуміли потреби слов'янознавства, вивчування ж української мови зокрема. Щойно по закінченні другої світової війни стан трохи змінився. Українську мову помалу почали визнавати кредитованим предметом.

Коротко зупинюся на цих заходах у такому порядку, як вони хронологічно проходили в трьох Степових провінціях. Найперше задержуся на цих стараннях і досягненнях у Саскачевані, далі перейду до Алберти і вкінці зупинюся на Манітобі.

1. Навчання украніської мови в Саскачевані

У розділі про релігійно-громадянське життя в Саскатунській єпархії я відвів трохи місця шкільній справі, чи радше навчанню української мови в середніх школах Саскачеванської провінції. Стверджено, що ця ланка представляється тут найкраще з усіх провінцій Канади.

Інсп. Петро Воробець, підчас Першої Крайової Конференції Канадських Слов'ян у Бенфі, ствердив,[32] що визнання української мови як кредитованого предмету на Саскачеванському університеті в Саскатуні причинилося багато до того, що пізніше цю мову почали викладати в середніх школах Саскачевану. Саме тепер, тобто в акад. році 1964-65, минає 20 років від заіснування україністики на Саскачеванському університеті.[33]

До успішного здійснення такого стану причинилися, як твердить інсп. Воробець, наполеглива праця вчителів, школи, студентів і родичів. Сюди слід теж зачислити зусилля таких передових одиниць як нпр. проф. Дж. Сімпсона, д-ра Т. Павличенка, проф. К. Андрусишина, інсп. Воробця, брата Методія ЧБХШ й інших. 4 вересня 1952 р. міністерство освіти в Саскачевані визнало українську мову як кредитований предмет. Дві середні школи в Йорктоні, Академія Пресв. Серця і Колеґія св. Йосифа, завели в шк. році 1952-53 курс української мови як надобов'язкового, але кредитованого предмету. Першого року на цей курс у двох цих середніх школах було вписалося 116 учнів і учениць.[34]

У шк. році 1964-65 у вісімнадцяти середніх школах (кляси 9 до 12) навчали української мови. З цього користало 1,171 учнів.[35] Українську мову вивчали Канадці українського роду, як теж не-Українці. Найбільше число студентів було в середніх школах тих округ, де Українці становлять відсотково більшість населення. Це бачимо в таких осередках як нпр. Кенора чи Айтуна. Зате міські осередки, як нпр. Ріджайна чи Саскатун, мають труднощі зібрати належне число учнів на лекції української мови. Це пояснюють розтяглістю міста, яка не дає змоги зосередити молодь в одній школі.

Крім цього, в Саскачеванському університеті в Саскатуні в акад. році 1964-65 було на українських курсах 159 студентів і 49 студентів у Колеґії св. Йосифа в Йорктоні, разом 208 студентів.[36] На Слов'янському відділі Саскачеванського університету навчають 5 професорів, а в Колеґії св. Йосифа в Йорктоні 2 професорів.

2. Навчання української мови в Альберті

Як у Саскачевані, так і в Алберті чолові одиниці та громадські організації старалися здобувати право на навчання української мови в середніх школах. На цю тему появилися були статті в тижневику "Українські Вісті"; зокрема ж стаття Івана Ісаєва не тратить на своїй вартості.

В Едмонтоні, подібно як і в Саскатуні почалося від університету. Перші курси української мови в Албертському університеті заведено в акад. році 1950-51.[37] Це були вечірні некредитовані курси. Їх провадив проф. О. Старчук і з них користало яких 30 слухачів. У 1954-55 акад. році на таких курсах уже було коло 130 слухачів і українську мову поруч проф. Старчука викладали ще адв. Петро Лазарович і м-р Юрій Стефаник.

У 1958 р. різні українські установи Едмонтону подали до Королівської Комісії для Освіти в Алберті прохання про введення української мови в середніх школах Алберти в такому часовому порядку: 1) Комітет Українців Канади, Відділ в Едмонтоні; 2) Інститут св. Івана; 3) Українська Православна Церква св. Івана; 4) Українсько-Канадський Леґіон, Відділ Норвуд в Алберті ч. 178; 5) Єпархіяльна Управа Братства Українців Католиків та 6) українські католицькі батьки, яких прохання підписав єпископ Ніл (Саварин) в імені 40,000 Українців католиків Алберти.

У відповідь на це прохання Королівська Комісія для Освіти в Алберті у своєму звіті за 1959 рік відповіла (сторінка 169), що "українське 20 і 30 дозволяється впровадити до програми навчання у середніх школах.. Одначе ще не вирішено чи визнається їх у матрикуляційних цілях."

Офіційно навчання української мови в Албертському університеті і в середніх школах (II кляса) запроваджено восени 1959 р. Українська мо-

---

[32] Peter J. Worobetz: Canadian Schools and the Slavic Linguistic and Cultural Heritage. Banff, Alta, June 11, 1965.

[33] Першого року, т. зн. в акад. році 1944-45, із викладів української мови в університеті користало 76 студентів. (Дивись: О. Вуйняк: Українська мова в Саскачеванському університеті, машинопис, Саскатун, 1965. У цій статті автор подає коротко історію старань про запровадження навчання української мови в Саскачеванському університеті).

[34] Брат Методій ЧБХШ у листі до мене, Йорктон, 2 липня 1965 р.

[35] П. Воробець у доповіді підчас Першої Конференції Канадських Слов'ян у Бенфі.

[36] О. Вуйняк: 208 студентів на університеті, в "Українських Вістях", ч. 14, Едмонтон, 8 квітня 1965.

[37] О. Роїк у листах до мене, Едмонтон, 4 травня і 3 липня 1965 р.

ЗМІСТ "СВІТЛА" ЗА 1964 РІК

ЕНЦИКЛІКИ — КОНСТИТУЦІЇ — ПОСЛАННЯ

- Іван XXIII, Папа
  - **"Мир на землі" енцикліка** 27/113, 135
  - **Конституція про Св. Літургію** 436, 487
- Павло VI, Папа
  - **Слово до католицьких журналістів** 61
  - **Плач любови в Гетсиманії і на Голгофті** 107
- **Спільне пастирське послання українських католицьких Владик, приявних на 2-ій сесії II Ватиканського Собору** 51

СТАТТІ — СПОМИНИ — НОВИНКИ

- Баґрій, Петро
  - **Нарис життя і творчости проф. Ст. Томашівського** 78
- Бараболяк, др Микола
  - **За одні "наші" свята** 167
  - **Клеветникам Митрополита Сліпого** 349
- Барка, Василь
  - **Господь віків і сердець** 165
  - **Уділ Закхея** 213
  - **Ключ життя: тимчасового й вічного** 248
  - **Будівничі науки й релігія** 348
- Бучинський, др Дмитро
  - **Шевченко — християнин** 302, 369, 401
- Ґуженко, Володар
  - **"Гра осіб"** 304
  - **А тепер у нас інакше (шкільництво)** 350
- Ваврик, о. Василь ЧСВВ
  - **Ватиканський Собор про Св. Літургію** 3
  - **Молитва і праця всіх хрещених для з'єднання християн** 5
  - **"Ми шукали один одного, а разом знайшли Господа"** 55
  - **"І заспівавши, вийшли на гору Оливну"** 102
  - **По всій землі рознісся голос їхній, слова ж їх до кінців світу!** 147
  - **Ватиканський Собор II про Жидів** 154
  - **Марія — Мати св. Церкви** 195
  - **Свято Божої Любови** 243
  - **Папа Павло VI про своє паломництво** 252
  - **Патріярх Атенаґор I — чемпіон св. З'єднання** 291
  - **У 50-ліття УСС-ів** 145
  - **Чи кінець Церкві в Україні** 340
  - **Енцикліка Папи Павла VI "Свою Церкву"** 492
- Гевак, Степан
  - **Різдво між Кірґізами** 72
  - **Із спогадів полоненого** 449
- Готра, о. Іриней ЧСВВ
  - **Поворот Митроп. Андрія Шептицького з заслання —** спомин 116
- Грицина, Казимир
  - **Отець ігумен Климентій Шептицький** 175
  - **Сл. Божий Андрій і покривджені** 347
- Данилевич, Роман
  - **Здобудьмо для України гору Синай!** 390
- Дрібненький, о. Вернард ЧСВВ
  - **Миряни чи християни?** 2
  - **Завдання нашої преси** 50
  - **На маргінесі** 97, 145, 193, 241, 289, 385
  - **Апостолят вірних починається й основується на участі вірних у літургійному житті Церкви** 98
  - **Двотисячна історія вчить: християнства побороти насиллям не можна** 146
  - **Духовні покликання це справа нас усіх** 184
  - **Наш патріотизм потребує багато обачности** 242
  - **Напередодні VIII Конгресу Українців Католиків Канади** 290
  - **Із поконгресової застанови** 338
  - **Соборовий декрет про засоби суспільної пучби** 128
- Жила, Володимир
  - **"Наші завдання" митроп. Максима Германюка** 367
- Казимира, др Богдан
  - **Релігійно-громадське життя в Українській Католицькій Митрополії в Канаді** 506
- Кузич-Березовський, Іван
  - **Відповідь на критику книжки "Березівське боярство на тлі історії України"** 272
- Купранець, о. Орест ЧСВВ
  - **Листопадові дні і наша Церква** 434
  - **Українська мова літургійною** 438
- **Митрополит Андрій — предтеча Соборового екуменізму** 443
  - **Стара легенда, нова реальність і майбутня можливість** 482
  - **Справді, дні спасіння вже близько** 484
- Куновський, Адам
  - **"Плюю на папу!"** 315
- Кушнір, др Михайло
  - **У справі християнської єдности** 9
  - **Грішний і святий** 126
  - **Відповідальність світських католиків** 160
  - **Воскресення і життя** 199
  - **Думки про Церкву** 504
- Лемид
  - **Це діялось учора** 460
- Мох, Олександер
  - **Учімось... читати** 17
  - **Пригодницька повість мейд ін Ю-еС-еС-аР** 80
  - **"Березівське боярство на тлі історії України"** 173
  - **Про кота, що спав на газеті** 223
  - **Нащо писати книжку?** 318
  - **Із споминів українського видавця** 355
  - **Три повісті на історичні теми** 415
  - **Пес і кіт на схрещених дорогах** 458
  - **Серед книжок** 270
- М. С.
  - **Апостольської праці ради** 212
- Назарко, о. Іриней ЧСВВ
  - **Внук безбожника** 28
  - **Апостол прокажених** 121
  - **Борець за правду** 163
  - **Далекий шлях поета-ченця** 259
  - **"Містик страждання"** 393
- Островерха, Михайло
  - **"Какуре Кірітішан"** 461
- Повзанюк, Ірина
  - **Завдання українського зорганізованого жіноцтва** 63
- Потопник, Анна
  - **Гошівська Божа Мати** спомин 344
- Радієвич, Іван
  - **Виховний вплив католицького шкільництва** 246
- Сабол, о. Севастіян ЧСВВ
  - **Багато людей запитує** 108, 157, 256, 299, 352, 398, 446, 495
- Садовський, о. Лев ЧСВВ
  - **Християнська допомога недорозвиненим країнам** 58
  - **Великопісне покаяння в злуці з Літургією** 99
  - **Щоб усі високо цінили та користали з частої Св. Сповіді** 151
  - **Всесвітній мир оснований на довір'ю й любові** 201

ЗМІСТ "СВІТЛА" ЗА 1965 РІК

ЕНУНЦІЯЦІЇ ЦЕРКОВНОГО ПРОВОДУ

- Декрет про Східні Церкви 51
- Конституція про Св. Літургію 100, 150
- Діяльність і досягнення Соборової Комісії для Східніх Церков на Ватиканському Соборі 5
- Папа Павло VI:
  - Нехай один хор молитви й покути лине до Бога 386
  - За християнське вживання засобів лучби 301

МАТЕРІЯЛИ, СПОМИНИ, СТАТТІ, [illegible]

- Барка, Василь:
  - Самопожертва Агнця 196
  - Радість Пасхи 154
  - Жона одягнута в сонце 198
  - Причастя 254
  - "Що есть Істина?" 341
  - Духовний послух 390
  - Будинок на піску, і — на камені 490
- Б. М.:
  - На розпуттях велелюдних 296
- Борисюк, Проф. М.:
  - Виховна проблема 347
- Білик, о. Євген ЧСВВ:
  - Всеправославна конференція на Родосі 18
  - Верховний Архиєпископ і Митрополит Йосиф 65
  - Наша мовчазна Церква 158
  - Через правду й любов до об'єднання 439
  - "Не було Їм місця" 482
- Буженко, Володар:
  - Є, а так наче б і не було 297
  - Авторитет у християн 345
- Ваврик, о. Василь ЧСВВ:
  - Закінчення третьої сесії Ватиканського II Собору 8
  - Стрітення Г. Бога і Спаса нашого Ісуса Христа 63
  - "І роздерлася занавіса храму надвоє" 110
  - Молебні в каторгах Сибіру 212
  - Липень — місяць українських святих 299
- Головацький, о. Родіон ЧСВВ:
  - Вийнятковий день в історії Української Церкви 162
- Р. Г., о. ЧСВВ:
  - Чи можливо пізнати існування Бога 14
  - — Бог-Творець 61
  - — Роздума про Боже й вічне 199, 252, 343, 391, 489
  - Діялог Слуги Божого митроп. Андрія Шептицького з Жидами й не-християнами 454
- Грицина, Казимир:
  - О. Ігумен Климентій Шептицький при Богослуженню 221, 269, 314, 363, 410
  - Віля палати митроп. Андрія Шептицького 460, 506
- Дацюк, о. Мирон ЧСВВ:
  - Христове воскресіння основою нашої віри 151
- Казимира, др Богдан:
  - Релігійно-громадське життя в Українській Католицькій Митрополії в Канаді 21, 71, 123, 173, 216, 267,
  - — У 80-річчя о. д-ра Йосафата Жана ЧСВВ 311
  - Рецензія на книжку: V. J. Kaye, Early Ukrainian Settlements in Canada 311
- Ковалик, о. Володимир ЧСВВ:
  - Оаза для втомленого серця 395
- К. О.:
  - Дім тихих молитов і душевних розважань 508
- Ковалюк, о. Данило:
  - "Возвеселімся всі разом нині..." 4
  - Христос на хресті 148
- Купранець, о. Орест ЧСВВ:
  - Не китайський Пекінг, але св. Павло почав 50
  - Єпископські свячення Владики Михайла Руснака 64
  - Чи не нова ознака слабости й нежиттєвости комуністичної партії й системи в СССР? 69
  - Від тернового до лаврового вінка 98
  - Христове бажання — одність Церкви 102
  - Ваші сини — надія й сила цілого нашого народу 116
  - Розбудова Колегії св. Василія Вел. на Вестоні 214
  - Чи справді чужинці перейmуть духовний провід над Українцями? 242
  - Український Патріярхат і Василіяни в світлі фактів 255
  - Визначний український католицький діяч і громадянин (др М. Дзерович) 265
  - Ставаймо всі в організовані лави оборони й зберігання наших традицій 290
  - — Собор, соборність і одність 2
  - — Свято Господнього Богоявлення 11
  - — Од нині наша Україна вільною 25
  - Ваші сини — надія й сила цілого нашого народу 116
  - Через смерть до життя 146
  - Завтрішнє будуймо вже сьогодні 194
  - Архиєпископ Іван Бучко — народолюбець і Мойсей скитальщини 207
  - Пресвята Богородиця в українському народі 293
  - Апостольський Престіл відзначає митроп. Амвросія Сенишина ЧСВВ 306
  - VII-ий Світовий Конгрес Католицької Преси 313
  - І знову почався шкільний рік 338
  - Відгомін Собору на полі взаємного зближення Церков 339
  - Дещо з недавно висловлених думок Папи 388
  - Думки Кардиналів про Собор і діялог 392
  - Світський апостолят однією зі Соборових справ 434
  - Любов свободи мусить бути сильніша від страху за її зловживання 440
  - Папський декрет про Синод Єпископів 451
  - Кінчаємо рік у песимізмі чи оптимізмі? 482
  - Соборова схема про священиків 486
  - Владика Михаїл, Архиеп. Торонта і Сх. Канади 500
  - Наш визначний мистець стінопису Ю. Буцманюк 503
- Кушнір, др Михайло:
  - Проникання правди 455, 499
- Луговий, о. кан. Антін:
  - Спостереження з поїздки до Південної Америки 361
  - Я повернувся з Аргентини до Канади 407
- Л-ий, о. І.:
  - За єдність християн 494
- Мох, Олександер:
  - Повісті Федора Одрача 79
  - "Береться два фунти чистої поезії" 125
  - Чортівські нашепти 219
  - "З ранніх весен" (Зореслва) 263
- Назарко, о. Іриней ЧСВВ:
  - Мужчина в Церкві 166
  - Каригідна мовчанка 452
  - На Різдво Ісуса Христа 483
- ОВК:
  - Новітній Апостол Павло VI 445
  - Християнська роз'язка проблем дотичних рільництва 250
  - Добробут оснований на християнській науці 295
  - Спротив надмірним баганням матеріяльно вигідного життя 343
  - Християнська роз'язка питання про перенаселення 389
  - Дай, Боже, щоб усі жили для вічного життя 440
  - Більша пошана гідности людської особи 295
  - Духовий ріст через літургійну обнову в дусі Ватиканського Собору II 491
- Соловій, о. Мелетій ЧСВВ
  - Володимир Соловйов та Митроп. Андрій Шептицький 498
- Читаємо, чи ні? 125
- Чумак, Ярослав
  - Ісповідник Митрополит Йосиф [illegible]
- Шевчук, о. Севастіян ЧСВВ
  - "...У Вифлеємській яскині..." 19
- Я. В.
  - Студійні дні католицької преси 64, 82

* * *

- ЗБЛИЗЬКА і ЗДАЛЕКА 31, 83, 130, 177, 226, 273, 319, 370, 417, 463, 515
- МІСЯЧНІ НАМІРЕННЯ 5, 58, 99, 151, 201, 250, 295, 343, 389, 440
- СЕРЕД КНИЖОК 270, 367
- СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 6, 60, 100, 152, 202, 251, 296, 392, 441, 490
- Ті, що нам помагають (Пресфонд) 86, 134, 182, 229

* * *

- Відзначення Митрополита Кир Йосифа Сліпого 112
- Голос Свт. Вітця в обороні страдальної Церкви 203
- Етнічний склад населення Канади 461
- З українського Риму 256
- Колегія св. Василія Великого на Вестоні в Торонто 502
- Новий Протоігумен оо. Василіян на Канаду 342
- Полк. Андрій Мельник не живе 508
- Впр. о. Протоархимандрит ЧСВВ в Колегії св. Василія Вел. 205
- Редактори "Світла" відвідують православного Архиєпископа 501
- Рідна мова 339
- Словаки мають свого Єпископа 489
- Цифри обвинувачують нас 387
- У катедральному соборі Кард. Ісидора 207

ВІРШІ — ОПОВІДАННЯ — ПОВІСТІ

- Войтович, Євген
  - Ось знов Різдво — вірш 22
  - Йордан у Перемишлі, вірш 77
  - Ранок — вірш 153
- Курилас, о. Богдан ЧНІ
  - Дозвілля в Єгипті — вірш [illegible]
  - Любов — вірш 115
  - Предки — вірш 115
  - Притча про сівача — вірш 437
- Молитва — псалом 113 8
- Семчук, о. Степан
  - Ода до св. Йосафата 435
  - В дорогу — вірш [illegible]

* * *

- Добрачинський, Іван
  - Листи Никодима — повість 12, 65, 214, 263, 306, 406, 451, 509
- Душенко, Лідія Анна
  - Час також належить Богові 25
- Лягерлеф, Сельма
  - Вільшанка-червоношийка 312
- Полянич, Богуслав
  - Замок Янгола Смерти — повість 23, 169, 265, 360
- Понеділок, Микола
  - Це трапилося в парку 396
- Ростворовський, о. Іван ТІ.
  - В Оливному Саді 74
  - Страдальна Мати 111, 129

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаговані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

омм:
Папа Павло VI у Бомбею 19
О. П.:
Пам'яті Президента ЗОУНР д-ра Євгена Петрушевича 458
Олійник, о. Тарас ЧСВВ:
Вбогість багатої Церкви 342
Радість Бога ради 394
Островерха, Михайло:
Так було в давнину 24
Пекар, о. Атанасій ЧСВВ:
Кілька думок із моєї подорожі до Індії 57
Церковна політика Мадярів на Закарпаттю 170
Його ж пам'ять із роду в рід 308
(Єп. П. Гойдич, ЧСВВ)
Чоловік Провидіння
(Єп. Д. Нярадi) 354
"Пам'ятайте про брата Духновича" 405
Митрополит Андрій — благовісник З'єднання 447
Попович, о. Дамаскин ЧСВВ:
Білорусь 359
Роїк, Ол.:
Я бачив Преосв. Григорія Хомишина 403
Дорогий гість в Ашафенбурзі 502
Сабол, о. Севастіян ЧСВВ:
Багато людей запитує... 16, 67, 111, 164, 209, 257, 303, 352, 400, 449, 497
Садовський, о. Лев ЧСВВ:
За поліпшення християн через Собор 59
За апостольсько-місійного духа в кожній парохії 109
За більший вплив Св. Літургії на наше щоденне життя 205
За звичай читати й розважати Св. Письмо 351
За успіх Католицької Акції 399
За послух правній владі 443
За краще признання християнського розуміння гідности праці 491
Свірський, о. Никон ЧСВВ:
За перемогу над перешкодами християнського з'єднення 13
Не одним тільки хлібом... 118
За віpну оцінку праці духовних установ 155
Соловій, о. Мелетій ЧСВВ:
Волод. Соловйов та митроп. Андрій Шептицький 120
С., др М.:
Новий життепис митропол. Андрія 456
Шевчук, о. Севастіян ЧСВВ:
Христос і діти 168
Шептицький, митроп. Андрій:
З останніх писань
(про о. Д. Ткачука ЧСВВ) 436
Юник, о. Ст. ЧСВВ:
Відповідь "Свідкові Єгови" 402
Яьмишин, о. Северіян ЧСВВ:
Із уст дітей 296
Як умирав Владика-мученик (Григорій Хомишин) 403
о. Митрат Яків Перрідон 459
Найпотрібніша книга. Новий наклад Св. Письма 114
Золотий Ювілей Югославської Віце-Провінції СС. ПНДП 358
Ті, що нам помагають (Пресфонд): 183, 231, 279, 322, 375, 423
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА (Дописи): 32, 82, 133, 179, 227, 276, 322, 370, 418, 466, 515.
НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ Й РЕЦЕНЗІЇ: 31, 78, 178, 261, 322, 369, 417, 456, 466.
НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ: 13, 59, 109, 155, 205, 253, 301, 351, 399, 443, 491.
НА ТЕМИ ДНЯ: 2, 50, 98, 146, 198, 242, 290, 338, 386, 434, 482.
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ: 12, 60, 108, 156, 204, 252, 302, 350, 398, 444, 492.

КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

Вірші:

Борисюк, Мирослав:
Привітання Кардиналові Йосифові 161
Зореслав:
Вибір із поезій 263
Кравченко, Уляна:
Вірш до св. Йосифа 77
Купчинський, Роман:
На Різдво 3
Подолянка, Г.:
Колядує земля 496
Франко, Іван:
З Новим Роком 3

Оповідання — повісті — нариси

Баран, Карло:
Прощай, старенька церкво! 226
Добрачинський, Іван:
Листи Никодима (повість) 26, 73, 127, 175, 222, 271, 316, 365, 412, 462, 510
Королева, Наталена:
Маврські струни 27
Потопник, Анна:
Неофітка 320
Честертон, Ґілберт Кійт:
Синій хрест 416, 461, 513

Переклади з мов:

Польської:
Ярослав Чумак
Англійської:
Олександер Мох
Ярослав Чумак

НАЙНОВІША КНИЖКА ВІДОМОГО АВТОРА
В. ПОЛЯНИЧА
п. н.
ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ
сенсаційна повість із часів Гетьмана Розумовського вже вийшла з нашої друкарні.
Має 200 сторін друку на гарному папері
Ціна — $2.00
Замовляти через:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ВЖЕ ВИЙШЛА давно очікувана книжка
славної католицької письменниці
НАТАЛЕНИ КОРОЛЕВОЇ
п. н.
"ПРЕДОК"
Це історична повість, якої дія йде в Еспанії, св. Землі й Україні-Волині.
Ця книжка це перший том заповідженого нами давніше видання **творів** цеї відомої письменниці, яких вийде 10-12 томів.
Книжка має 300 стор. друку й коштує $3.00, а в переплеті $5.00.
Замовляти :
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ва є тепер кредитованим предметом в університеті і в середніх школах.

Першого року на українському курсі в університеті було лише 7 студентів. Зате в середніх школах українську мову вивчало 420 учнів.[38]) У 1960 р. до Албертського університету в Едмонтоні прибув проф. Яр Славутич, який почав розбудовувати катедру української мови. Вона становить частину Відділу Слов'янських Мов і Літератури цього ж університету. В акад. році 1964-65 курс української мови в університеті покінчило 76 студентів. На Відділі Слов'янських Мов і Літератур в акад. році 1964-65 викладало 9 викладачів, із того 2 українську мову. В тому самому часі в 20 середніх школах брало українську мову 554 учнів. Їх учило 20 учителів.

(Далі буде)

---

[38]) Проф. Яр Славутич у листі до мене, Едмонтон, 1 травня 1965 р.

* * *

М. В.

НА ЗГАДКУ ЗОЛОТОГО ЮВІЛЕЮ СВЯЩЕНСТВА ВПР. О. ГЛІБА КИНАХА, ЧСВВ

Впреп. о. Гліб Кинах, ЧСВВ

З історичними діями Вселенського Собору сплівся минулого року в Римі ряд великоважних позасоборових переживань, що в рівній мірі притягнули загальну увагу української спільноти як у Вічному Місті, так і в широкому світі. Найважніше між ними місце займає безперечно відзначення кардинальською гідністю Верховного Архиєпископа-Митрополита Йосифа, що вже одно — вписало минулий рік між найсвітліші дати українського історичного літопису. Широким відгомоном відбилося теж в українських серцях 50-річчя священства ВПреосв. Архиєпископа Івана Бучка, великозаслуженого Архипастиря українських скитальців повоєнної доби. І коли наше "Світло" присвятило цим першорядним подіям свої передові сторінки, то ось тепер бажає довести ще до відома наших Шановних Читачів одну подібну дату, цим разом із василіянського минулорічного календаря в Римі: Золотий Ювілей священства Впр. о. Гліба Кинаха, ЧСВВ, що припав наприкінці цих історичних українських переживань у Вічному Місті. Бо, як при погідному сході сонця сріблятьcя росистими краплинами не лише розкішні корони великих цвітів, але й блистить ними найскромніша билинка, так можна сказати, що святі проміння Христового Священства відбиваються не лише на золотистих мітрах наших Найдостойніших Архипастирів, але і на найскромнішій особі нашого сідоглавого о. Ювілята.

І справді — щоб окреслити одним реченням його достойну особу, можна без найменшого застереження сказати, що в житті о. Кинаха духовий зріст і вивищення у василіянському Чині йде постійно впарі з тим більшою особистою скромністю і черечою покорою. Народився о. Гліб Григорій 5. X. 1888 р. в Збаражі у статочній родині Івана й Анни Кирик і вже малим школярем приляг душею до василіянських місіонарів, коли вони під проводом майбутнього великого Митр. Андрія Шептицького мали в місцевій церкві велику народну місію. Оцей духовий його зв'язок із василіянським Чином підтримував славнозвісний жовківський "Місіонар", який побожні Кинахи передплачували від першої його появи в 1897 р., навіть після того, дя перепровадилися на велику новонабуту господарку в Золотниках над Стрипою. І тому не диво, що після покінченої тернопільської гімназії (1900-8) наш о. Ювілят вступив до крехівського манастиря 31. X. 1908 р. та перебув першу духовну школу (новіціят) під проводом світлого вчителя чернечого життя о. Миколая Лиска, що також минулого року обходив 60-ті роковини свого священства у василіянському новіціятському домі в Іваях у Бразилії.

Після перших чернечих обітів 30. VI. 1910 р. молодий монах відбув дворічний курс філософії в лаврівському манастирі та восени 1912 року виїхав на богословські студії в Григоріянському університеті у Римі. У Вічному Місті зложив він свої врочисті чернечі обіти 26. IV. 1914 р. та дістав дияконські свячення з рук болгарського греко-катол. еп. Л. Младенова, але не міг докінчити там своїх студій, бо через вибух італійсько-австрійської війни незабаром разом із усією Українською Папською Семінарією мусів виїхати з Риму. Тодішній василіянський протоігумен і апостольський адміністратор Українців-католиків Австрії о. Платонід Філяс примістив його разом із іншими василіянськими богословами з Риму в гостинному манастирі ОО. Вербістів у Медлінгу коло Відня, де вони могли продовжувати перервані студії аж до повороту до своїх манастирів у Галичину, увільненій по Стрипу від московської навали. Приїхав сюди о. Кинах уже священиком, рукоположений у Відні 3. IX. 1915 р. св. п. еп. Дионисієм Нарядієм, великим добродієм Василіянського Чину. Після кінцевих богословських іспитів у лаврівському манастирі о. Кинах був призначений до львівської свято-онуфріївської обителі, спеціялізуватися на львівському університеті в українській історії й літературі під проводом професорів С. Томашівського і К. Студинського та занятися цінними рукописними і книжковими скарбами манастирської бібліотеки. Серед тяжких воєнних відносин ослаблене здоров'я працьовитого о. Ювілята було виставлене на смертельну небезпеку в часі страшної "еспанки", так що просто чудом він вийшов із важкого запалення легенів. Тому для порятунку здоров'я перенесено його до золочівського і згодом кристинопільського манастиря, де пережив неменш важкі часи українсько-польської війни і польської окупації.

Завдяки наполегливій допомозі Апостольської Столиці, що старалася по змозі допомогти задуманій уже перед війною реформі закарпатських манастирів, о. Кинах виїхав 2. XI. 1920 р. на Карпатську Україну враз із новопризначеним ігуменом мукачівської обителі о. Єронімом Малицьким та його заступником о. Полікарпом Буликом. У тамошньому славному манастирі на Чернечій Горі він започаткував серед різних шикан збоку противників згаданої реформи (і загалом українства) велике своє життєве діло чернечої обнови по той бік Карпат, як учитель духовного життя другого з ряду василіянського новіціяту (після Крехова) аж до трагічної мадярської окупації на весну 1939 року. В цьому малощо не 20-літньому укритті був він відданий всеціло своїм новикам, між якими вистачить згадати великого боговгодника й ісповідника св. віри Преосв. Павла Ґойдича, пряшівського епископа, гайдудорозького Владику Миколу Дудаша, першого епископа Української Католицької Церкви в Бразилії Йосифа Мартинця, бувшого протоархимандрита о. Павла Миськова, ген. консультора о. Йосафата Роґу, знаного письменника о. С. Сабола (Зореслава), о. Христофора Миськова (в Бразилії) попри багатьох стійких свідків Христа і Його Євангелія за залізною куртиною. При тому о. Кинах був у 1931 р. призначений спеціяльним делеґатом першого Архимандрита нашого Чину після його обнови, о. Д. Ткачука, для всіх василіянських осідків у Чехословаччині, Угорщині, Румунії і Югославії, коли назріла пора створити з них окрему чернечу область, та став від 1932 року протоконсультором у протоігуменському заряді новоствореної провінції св. Миколая у згаданих державах. Що більше, перебувши кошмарні роки після упадку української державности за Карпатами й упродовж світової війни на уряді вчителя духовного життя в новіціяті СС. Служебниць у Пряшеві, був він у 1946 р. Апостольською Столицею покликаний до Риму на правлячого заступника головного настоятеля Чину, осиротілого після смерти згаданого о. Ткачука.

Перевівши канонічну візитацію заокеанських василіянських станиць Південної й Північної Америки, о. Кинах перевів розмежування новостворених провінцій у Канаді, Америці, Бразилії й Арґентині та, наскільки дозволяли обставини, у повоєнних країнах середньої Европи, передав 1949 р. Чин новообраному Архимандритові о. Теодосієві Титові Галущинському, а сам залишився при ньому головним дорадником - протоконзультором. Коли ж назріла пекуча потреба отворити новіціятський дім для виховання молодого василіянського покоління в Арґентині, виїхав він за дозволом Апост. Столиці до Апостолес і там серед численних початкових невигод щойно отвореного манастиря повні три роки продовжав свою посвяти повну працю вчителя духовного життя з-перед воєнних часів. Із поворотом до Риму був о. Кинах призначений духовником в Українській Папській Семінарії св. Йосафата та сповняв цей великоважний для св. Церкви й народу уряд духовної формації молодих священиків навіть після свого вибору на протоконсультора нового Протоархимандрита о. Павла Миськова (1953) до повного вичерпання своїх слабких сил у 1958 р. Не перестає однак і надалі сповняти цей св. уряд улюбленого сповідника не лише василіянських богословів у головному римському манастирі та питомців Української Папської Семінарії на Джанікольо, але ще й у римських домах СС. Василіянок і Служебниць...

Попри оці свої духовні заняття о. Ювілят провадив постійно визначну, хоч як невидну письменницьку працю, зокрема тепер у науковому видавництві "Записок Чину св. Василія Великого" та інших публікаціях Верховної Управи ЧСВВ в Римі. Вже від першої появи Записок ЧСВВ у 1923 р. постійно кідкривав він на їх сторінках науковому світові щораз то нові цінні документи з минулого нашої Церкви й Чину за Карпатами, які з найбільшою пильністю, немов трудолюбна пчілка, вишукував і впорядковував у багатому книгозборі старовинної Чернечої Гори в Мукачеві. І після на-льної ліквідації цього заслуженого видавництва совєтською навалою 1939 р. та довгої воєнної перерви о. Кинах уважав за одно з найперших завдань свого найвищого урядування в Чині не лиш обновити, але й розбудувати "Записки ЧСВВ" в самому центрі християнства — в Римі. Ось так виникли три секції повоєнних ЗЧСВВ — історично-церковних монографій, документів та збірників, що досі вже нараховують понад 70 томів. Підібравши для них редактора непересічної міри й виімкової працьовитости в особі о. Атанасія Великого, теперішнього Протоархимандрита Василіянського Чину, о. Кинах не перестає сповняти важливу ролю, зокрема в публікації документів до історії нашої Церкви й народу з пребагатих римських архівів, приготовляючи для кожного їхнього випуску (досі 40 об'ємистих томів!) подрібний покажчик імен та речей.

То й зрозуміло, що золоті роковини його священичого рукоположення були світлим переживанням не лише для всього василіянського чернецтва і в першій мірі для головного манастиря в Римі, але й для ширшого нашого духовного й наукового загалу. Намічена для тієї цілі неділя 31 жовтня стягнула на ювілейну Службу Божу дорогого Співбрата по Чину й священстві всю василіянську братію Вічного Міста під проводом Всесвітл. о. Протоархимандрита та з достойною участю Преосв. Єрархів-Василіян, приявних на Вселенському Соборі і представників українських церковних та чернечих установ. Після врочистої Св. Літургії у співслуженні Впр. о. Протоконсультора П. Миськова і консультора М. Ваврика в заступстві другого співновика, о. консультора Йосафата Роґи (тепер у Бразилії), Достойний о. Ювілят уділив зібраним апостольське благословення та в заміну отримав із рук о. Протоархимандрита окремий святочний привіт від Конґреґації Східних Церков за підписом секретаря - кардин. Тести. У своїй змістовній промові о. А. Великий підкреслив світлі чернечі й священичі чесноти і надівсе глибоку покору о. Гліба та від редакції його улюблених Записок ЧСВВ вручив йому присвячений том на вічну пам'ятку належної вдячности за непроминальні заслуги для цього наукового видавництва. Вслід за тим Преосвящ. Микола Дудаш із Гайдудорогу, перший новик о. Кинаха в мукачівському новіціяті, зложив від усіх його вихованців у Чині глибокий поклін дитинної пошани для так любого духовного Батька в чернечому стані та побажав йому, щоб іще довго-довго присвічував своїм законним співбратам прикладним життям постійної молитви і праці на славу улюбленого від ранньої молодости Василіянського Чину.

Редакція "Світла" шле Достойному Ювілятові найщиріші побажання всього найкращого, а зокрема щедрого Божого благословення та кріпкого здоров'я на Многі і Благі Літа!

Справді аж мило поглянути на цю залю! Це конференційно-рекреаційна заля в реколекційному домі оо. Василіян у Ґлен Кові біля Нью-Йорку. На знимці група оо. Василіян. Третій зліва о. Протоігумен М. Когут — основник і організатор цього реколекційного дому.

Г. Подолянка

ХАЙ ПАХНУТЬ МЕДОМ СВІЧІ

Померкнуть вулиці й гучні бульвари,
Засмічені і призабуті сквери.
Засядемо, як це щорік бувало
За прадідів, гуртом до Свят Вечері.

Хай пахнуть медом свічі геть за море!
В задумі місяць у снігу потонув...
А на ялиці зірка сріблом зорить,
Скотившись із небесного хитону.

І пахощі євшану в жмені сіна
Проникнуться у ніч снігом пухнату,
Щоб з колядою принести усім нам
З дитинства спогади про рідну хату.

З ікони усміхається Пречиста,
Димиться сумерк ладаном в їдальні...
Так хочеться назавжди, урочисто
Задержати момент святковий, дальній...

Казимир Грицина

СВЯТИЙ БОГООТЕЦЬ ЙОСИФ НЕПОРОЧНИЙ ОБРУЧНИК ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІЇ

Наша Східня Церква осьтак величає святого Йосифа: "Голоси, Йосифе, Давидові праотцеві чуда: ти бачив Діву, що родила: з пастирями славословив ти, з волхвами поклонився, від ангела одержав вістку; моли Христа Бога, щоб спас наші душі" (Тропар неділі по Христовому Різдві).

Ім'я Йосиф Божим Провидінням вибране для величніх подій. І так патріярх Йосиф зберіг Єгипет і сусідні країни від голодової смерти. Боже Провидіння поставило його на чоло Єгипту і, коли нарід під час голоду звернувся до фараона за хлібом, то той сказав їм: "Ідіть до Йосифа"

Коли прийшов час, щоби Бог воплотився, Боже Провидіння знову ставить на голову Родини — Родини Божої Пресвятої — святого Йосифа.

Ісая кликав: "Оце Діва зачне і народить Сина". Але тодішні Жиди, хоч і вибраний нарід Божий, читаючи Ісаю, не розуміли його і тому Пресвята Трійця у Своїй Премудрості ставить на голову Пресвятої Родини святого й непорочного Обручника для Непорочної Діви Марії святого Йосифа. Що за величнє доручення!

Святий євангелист Матей каже: "Йосиф, бувши праведний". Кого другого називає євангелист праведним? На самім початку Нового Заповіту першого члена того Нового Заповіту Св. Письмо, перший євангелист, називає святого Йосифа праведним. Не бажавши ославити Пречисту Діву, коли виявилося, що Вона вагітна, св. Йосиф хотів тайкома Її відпустити. І от, коли він це задумав, Бог післав до нього ангела у сні, який ніжно і з великою пошаною, яка належиться св. Йосифові, як майбутньому голові Пресвятої Родини, звертається до нього: "Йосифе, Сину Давида, не бійся взяти Марію твою жінку, бо те, що в Ній зачалося, походить від Святого Духа. Вона народить Сина, і ти даси йому ім'я Ісус, бо він спасе народ свій від їхніх гріхів". (Мат. 1, 20-21). Отже бачимо як ангел виясню́є св. Йосифові цілу подію. Каже: "і даси Йому ім'я Ісус". Тим указує йому його становище — становище голови родини і привілей голови надавати ім'я. Бо ж люди не розуміли Ісаю, що "Діва матиме в утробі і народить сина". Тому треба було Непорочного Обручника для Непорочної Діви й Опікуна для Дитятка, треба було Богоотця. І Бог вибрав праведного Йосифа.

Дивімося, як чудово св. Матей подає родовід Ісуса Христа. Авраам був батьком Ісаака, Ісаак Якова і т. д. У Маттана (народився) Яків, у Якова Йосиф, чоловік Марії, з якої народився Ісус, що зветься Христос. Отже Матей узглядню́є походження Ісуса від Марії, а не від Йосифа. Таїнства воплочення Сина Божого тодішні люди не розуміли. Ісуса вважали за сина св. Йосифа і св. Йосиф виступав, як батько Ісуса перед людьми. Багато говорили: "Ми знаємо Його, та ж то син Йосифа теслі".

Прокинувшися від сну, Йосиф зробив, як звелів йому ангел Господній: прийняв свою жінку. (Мат. 1, 24). І коли по римській імперії оголосили, що відбудеться спис населення після родоводу, постали страшні нарікання особливо серед Жидів. Святий Йосиф зрозумів це оповіщення і спокійно почав приготовлятися до далекої дороги. Як праведник він розумів зарядження цісаря, бо знав, що Месія народиться у Вифлеємі землі Юдовій, бо так було заповіджено через пророків. А цісар, хоч робив за своєю цілком свобідною волею, бо, як поганин, не знав Св. Письма, якраз цим актом сповнив Божу волю, виповнив волю Божого Провидіння. Як велично Бог усе веде і всім кермує! Які дивні Божі дороги!

Через воплочення Божого Сина небо було на землі. Там у тій убогій хатині Бог і Його Пресвята Мати мешкали, а на сторожа найбільшої Святости Бог вибрав св. Йосифа. Ісус совершенний Бог. Тому і св. Йосиф був у кожній чесноті совершенний, — каже св. Єронім. А св. Тома з Аквіну каже: (Св. Йосиф) був святий, бо був при джерелі святости. Тому й не диво, що ввесь збір ангелів і святих із подивом хвалить на небесах велич св. Йосифа. Він мав ту найбільшу честь по Пречистій Діві Марії, що він на своїх руках носив Того, Який сотворив світ і ним управляє. Він Його кормив, цілував, пригортав ніжно до грудей. Яка ж велич, яка честь! Чи ми можемо це вповні зрозуміти?

Святий Йосиф був теслею і поучував Того, Який усе знав у найвищому степені, бо Ісус ріс і розвивався на погляд людей, як кожна дитина, поучував ремесла і Ісус приймав завваження святого Йосифа. Тоді і нині в небесній славі ангели а з ними й усі святі дійсно з подивом глядять на святого Йосифа, бо по Пречистій Діві, Божій Матері, ніхто не мав такої чести, такого доручення, такого завдання як святий і непорочний Обручник Йосиф. Він Божі пляни виконав достойно і так, як патріярх Йосиф захоронив людство від голодової смерти, так святий Йосиф опікою над Божим Сином причинився до захорони людства від смерти гріха. Він був учасником у виконанні Божих плянів спасіння людського роду. І тому ми повинні з ніжною любов'ю й дитинною відданістю прибігати до святого Йосифа так, як маленький, а опісля більший Ісус прибігав до святого Йосифа і кликав: Отче. Як дуже були ангели здивовані, коли Сотворитель звертається до сотворіння ніжним словом: Отче!

І так, як фараон скеровував усіх до Йосифа і через це Йосиф став славний в очах тодішніх людей, так у часах Богоотця Йосифа не люди а небо, мешканці небесних дворів спішили до Назарету і невидимо величали новозавітнього Йосифа, який тішився славою перед Божим престолом.

Церква справедливо почитає святого Йосифа по Пречистій Діві Марії більше, як інших святих, бо він мав найважніше і найвеличніше завдання: виховувати Божого Сина. Знаємо якою честю тішилися і тішаться виховники дітей царів і інших знатних людей. Вони дізнають чести від батьків дітей, яких виховують, і від людей, які знають, що хтось має честь бути виховником дитини славного роду. А що в Бога все дане з найбільшою справедливістю, то й наш улюблений святий Йосиф дізнає чести і слави від Бога і мешканців неба: Ангелів і Святих. І тому ми, маючи такого Заступника, прибігаймо до Нього в усіх хвилях нашого життя а він нам завжди скоро поможе. І певно поможе!

Небесний Отець віддав Свого Сина, другу Божу Особу Христа Спасителя в опіку св. Йосифа. Тому й ми віддаваймо себе самих, наших дітей, наші доми, наш нарід і Україну під опіку св. Йосифа. Це найпевніша опіка. Бо коли йому Бог довірив, то у нас не сміє бути хитань чи непевности. Приходімо до нього з такою ніжністю, з якою приходив Ісус, зложімо нашу голову на ті груди, на яких спочивала голова Ісуса а напевно знайдемо там спокій, бо добра дитина все знайде розраду у вітця, а й злої він не відкине. Завжди в нашому житті йдім до святого Йосифа.

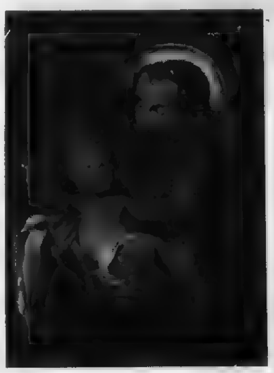

Святий Обручник Йосиф

Олена Цегельська

У ТИХУ РІЗДВЯНУ НІЧ

легенда

"Коли народився Ісус у Вифлеємі за днів царя Ірода, то мудреці прибули до Єрусалиму зі Сходу. Бо на Сході вони бачили зорю і прибули поклонитися Йому."

Довго йшли вони за світлом цієї зорі то гористим, то пустельним краєм. Затяжний та томливий був це шлях, трудноців та невигод повний. Не зважали на це мудреці, бо їм присвічувала зоря, бо їх вела надія побачити віддавна сподіване Дитятко. Радісно перемагали всі труднощі й раділи серцем, що зможуть ще в цю ніч привітати та дорогоцінними дарами обдарувати новонародженого Месію.

Поспішали якмога скоріше. Ніч була ясна і можна було докладно бачити зорю. Та хвилинами стискала їх серця тривога, що зоря може збліднути, бо вже була пізня ніч. Ідучи бездоріжжями навпростець за світлом зорі, обминали людські оселі. Так увійшли в країну пустинну, повну яруг і високих річищ. Їхні верблюди й погоничі втомилися далекою дорогою.

Враз мудреці втратили з очей зорю — закрив її горбок чи, може, нічний туман? Усе померкло, і вони почали блукати поночі, щораз змінюючи напрям дороги. Огорнули їх сум і непевність.

І тоді сталося щось незвичайне, дивне. Наче на даний знак, погоничі та верблюди спинилися серед пустелі й темряви. Затривожилися мудреці думкою, що, може, ось тут чатують хижі звірі. А може розбійники, дізнавшися про скарби-дари, зробили засідку.

Але довкруги панувала нічим не скаламучена тишина. І тоді верблюди, зітхнувши глибоко, всі, як один, поставали навколішки, потім витягнули шиї і поклали голови на землю, неначе б віддаючи комусь поклін, мов прислухаючись до чогось незвичайного, що сталося.

Погоничі, збентежені незвичайною поведінкою тварин, стояли безрадні. Вони старалися то лагідними словами, то поштовхами спонукати тварини до дальшого походу, але даремне. Тоді старший погонич підійшов до верблюда-провідника каравани, став його гладити і стиха намовляти до послуху. Раптом затремтів, зблід і, задихаючись від несподіванки, звернувся до мудреців:

— Царі землі, володарі, вбийте мене, якщо я кажу неправду! Сталося щось велике, неймовірне: коли я схилився над верблюдом, він, німа тварина, промовив до мене людською мовою: "Люди пустіть наші поводи з рук, а в'ючним звільніть попруги! І в цю хвилину не наказуйте нам і не поганяйте нас, бо це хвилина Божа, хвилина миру. Ми, тварини, і без того виведемо вас на правдивих шлях." Сказав це й замовк. Володарі, що діяти?

Мудреці задумалися глибоко і, вбачаючи в цій події Божу волю, повірили. Славлячи чудо, закликали:

— Амінь, хай буде так! Попустіть верховим поводи, а в'ючним звільніть попруги, не поганяйте їх і не робіть над ними ніякого насилля — бо оце Дух Божий дав знак, що народився Спаситель, і тварини перші віддали Йому поклін. Нехай же їх веде янгол Господній!

Тоді слуги випустили з рук поводи, відступили від верблюдів і пустили їх вільно без усякої принуки. В цю мить поважні "кораблі пустелі" піднялися з колін і пішли величчо, наче попливли пісками за своїм провідником. З цікавістю стежили мудреці та прислуга за поведінкою тварин, які йшли так певно, наче б споконвіку ходили цими крутими яругами.

І ось вийшла каравана на вільний простір, і мудреці нараз знов побачили зорю, що світила ясно на небі, показуючи їм шлях.

"Побачивши зорю, вони незвичайно зраділи. І ось зоря, що на Сході вони її бачили, ішла перед ними, аж прийшла і стала зверху, де була Дитина. І, ввійшовши до стаєнки, знайшли Дитятко з Марією, Його Матір'ю. Вони впали ниць і вклонилися Йому. Відчинили скарбниці свої й піднесли Йому дари: золото, ладан та смирну."

* * *

Тиха ніч. Різдвяна ніч.

Коли в Україні ще не панував червоний Ірод, прадідівським звичаєм десь коло півночі, по святій вечері, господар хати і пан домовитий набирав у посудину свят-вечірньої їжі: куті, узвару, колача та овочів. І йшов він до стайні поздоровити свою худібку з Різдвом Христовим. Ішов поділитися з нею плодами благословенної землі, що їх вони спільно в поті чола виростили. І, як каже старе народне повір'я, в цей час опівночі у стайні діялося щось неймовірне: німа тварина промовляла до свого господаря й пана людською мовою.

А могла цю мову почути й розуміти лише та людина, той господар, який протягом року не чинив кривди тварині, який її любив, доглядав і охороняв від лиха. У цей святковий час людина ставала такою близькою тварині, як ніколи перед тим. Зростала любов і вірність тварин до свого пана й господаря.

Тиха ніч, свята ніч.

І з чужини несеться бажання багатьох тисяч українських сердець туди, додому, в Україну, щоб "усе, що живе могло в мирі хвалити Господа"...

Як колись, давно...

Михайло Босий

РУКА МИТРОПОЛИТА НА МОЇЙ ГОЛОВІ

Я народився 18 листопада 1892 року, в селі Перегноїв, повіту Перемишляни, в Галичині. Тоді ця частина нашої України була під пануванням Австрійської Монархії. Коли мені було шість років, записали мене до школи. Я любив ходити до школи, і вже в третій клясі був першим учнем у клясі. Тому коли вчитель виходив із кляси, то завжди казав мені вважати, щоб там далі був спокій і порядок.

Пригадую собі з мого тоді коротенького життя одну велику подію, а то величаве посвячення нової церкви Преосвященним Митрополитом Андрієм графом Шептицьким. Велику церкву збудувала з каменя й цегли громада великого села Балучин, Золочівського повіту. Тому, що то було для нас сусіднє село, ми мали взяти участь у тім посвяченні. В нашім селі був тоді парохом о. Стефан Височанський, а вчителем школи був великий український патріот Ілько Дячок; він радий був віддати все своє знання своїм учням, грав добре на скрипці й учив нас різних гарних пісень.

Тому, що ми мали взяти участь у тому посвяченні, то підготовка до нього йшла майже два місяці. Пригадую собі, як нам учитель казав: Коли б до котрогось із вас Преосвященний підійшли і запитали: "Чи ти знаєш, як я називаюся?", то ми маємо відповісти "Ваше Високопреосвященство Андрій граф Шептицький".

Ми діти слухали нашого о. пароха, що оповідав нам про особу нашого Митрополита, який він добрий, милосердний для бідних дітей, у Львові будує школи, шпиталі і таке друге. Ми діти думали, що ми зобачимо щось начебто самого Бога, тому нам було дуже тяжко і довго дочекатися врешті того дня, коли то ми поїдемо на те велике свято.

І ось прийшла неділя того великого торжества. Я збудився около п'ятої години ранку, буджу тата й маму, боюся, щоб ми не були пізно. Збираємося, вся наша родина, тато, мама, — дідо, баба — то родичі моєї мами, старший брат і я. Всі веселі, погода гарна 19 червня. Мене мама вбрали в білі штани, білу блюзку домашнього виробу. Я так усіх підганяю, скоро збиратися, щоб ми не приїхали запізно. З мене сміються, а я тому сердитий.

Нарешті ми приїхали. Я зобачив, молоді хлопці — гарно повбирані, у вишивані сорочки, сиві високі козацькі шапки, широкі синьо-жовті ленти — їх було 12 — на гарних високих конях. Преосвященний у повозці, а "козаки" по боках. Коли я зобачив таку велику параду, перший раз у моєму житті, то моїй радості не було кінця. І так сердечно вітали свого дорогого Владику около 8-10 тисяч народу.

Відтак відбулося посвячення церкви, а опісля Архиєрейська Служба Божа, на котрій співав великий хор із міста Глиняни. А в третій год. пополудні прийшов Владика між нас школярів. Нас було багато з 10-ти сіл і міста Глинян. Преосвященний переходили попри нас і коротенько декого питали.

І ось Преосвященний прийшли до мене, поклали ліву руку на мою голову і питають: "Як ся називаєш, синку?" Я називаюся Михайло Босий. "А чи ти знаєш, як я називаюся?". Ваше Високопреосвященство Андрій граф Шептицький. "Гарно, сину, гарно!"

І довгі мої дитячі літа я неначе б чув цю благодатню руку на моїй голові.

Гілберт Кійт Честертон

СИНІЙ ХРЕСТ

(Продовження)

Валентен покурював, насуплений, декілька хвилин; а тоді, відкидаючи цигарку, сказав:

— Якщо ви *знаєте*, що робить чоловік, то станьте попереду нього; та коли хочете відгадати, що він зробить, то тримайтеся позад нього. Блукай, коли він блукає; пристань, коли він пристає; просувайся помалу так, як він просувається. Тоді зможете побачити те, що він бачить, і діяти так, як він діяв: Усе, що ми можемо зробити, це нагострити наш зір на дивні речі.

— Які саме дивні речі маєте на увазі? — спитав інспектор.

— Усякий рід дивного — відповів Валентен та знову відгородився впертою мовчанкою.

Жовтий автобус волікся вверх північними шляхами мов до кончини; великий детектив не вияснював більше нічого, а його два помічники мовчазно й усе більше сумнівалися в його дорученні. Може також зростало в них мовчазне прагнення піти пообідати, бо вже було далеко поза звичайну обідню пору, а довгі дороги північно-лондонських підмість, здавалося, вистрілювали відстань по відстані, мов у пекельному далевиді. Це була одна з отих мандрівок, під час яких відчуваєш, що ось врешті мусиш прибути до кінця всесвіту, та тільки на те, щоб невдовзі відкрити, що ти приїхав ледве до перших дерев Тафнел Парку. Лондон завмирав подорозі в заялозених шинках і понурих завулках, а там знову несподівано народжувався в ясних проспектах і крикливих готелях. Це була наче мандрівка через тринадцять зовсім окремих вульґарних міст, які ледве торкалися одне одного. Але хоч уже присмерк загрожував закрити шлях перед ними, паризький детектив усе ще сидів спокійно й чуйний, спостерігаючи причілки вулиць, що просувалися обабіч них. Від часу, коли вони проминули Кемден Тавн, поліцисти вже малощо не поснули; принаймні вони підскочили мов опарені, коли Валентен нагло випрямився, вдарив руками по плечі обидвох чоловіків та крикнув шоферові зупинитись.

Вони подалися сходами вниз на вулицю, не здаючи собі справи, пощо й чому їх зрушили з місця; коли оглянулись навколо, шукаючи чогось цікавого, побачили, як Валентен тріюмфально вказував пальцем убік одної вітрини при лівому боці шляху. Було це велике вікно, що становило частину довгої фасади блискучого мов палац заїзного дому; це була саме частина, призначена для респектабельних обідів та позначена вивіскою "Ресторан". Це вікно, як і всі вікна на переді готелю, було з матового скла, мальованого в визерунки, та посередині його видніла велика чорна діра, наче зірка на леді.

— Нарешті наша провідна нитка, — вигукнув Валентен, вимахуючи паличкою; — дім із розбитим вікном.

— Яке вікно? Яка провідна нитка? — поцікавився його головний заступник. — Чому, де доказ, що може доказувати, що воно стоїть у якомусь зв'язку з нами?

Валентин малощо не зломив із пересердя свою паличку.

— Доказ? — крикнув. — Господи, цей чолов'яга шукає доказу? Певно, дані складаються так, що двадцять проти одного стоїть, що це не має *нічого* спільного зі справою. Але за що ж інше можемо взятися? Хіба ж не бачите, що ми мусимо або вчепитися тут тієї можливости, або йти спати до ліжка? — Він махнув до ресторану, а за ним обидва супутники, і ось вони вже при невеличкому столику до пізнього обіду, заєдно споглядаючи вбік зірки, вибитої зсередини в склі. Але і тепер воно якось їх небагацько інформувало.

— Як бачу, то в вас вибите вікно, — сказав Валентен до кельнера, вирівнюючи рахунок.

— О, так, пане, — відповів прислуга, нагнувшись ділово над здачею, до якої Валентен мовчки доклав більший напивок. Кельнер випростався зараз, легко та видимо заохочений.

— О так, пане — сказав. — Це дуже дивна справа, пане.

— Справді? То розкажіть нам про неї, — мовив детектив з ніби недбалою цікавістю.

— Ну, от два пани в чорному зайшли сюди, — говорив кельнер; — два з тих чужесторонніх духовників, що отут саме тепер крутяться. Вони дешево й спокійно пообідали, а тоді один із них заплатив і вийшов. Той другий виходив саме, щоби поспіти за першим, коли я глянув на заплачені гроші і побачив, що він заплатив мені тричі стільки, що мені належалося. Ей, кажу я йому, що був уже близько дверей, ви заплатили мені забагато. "Ов", каже він, "та невже ж?" Так, кажу я і показую йому рахунок. Ну, та тепер мене приголомшило.

— Що саме маєте на думці? — спитав співрозмовник.

— Отже я присягнув би на сім Біблій, що я написав у тім рахунку 7 шілінґів. Але тепер побачив, ніби я написав 14 шіл., чорне на білім.

— Добре, — аж крикнув Валентен, просуваючись помалу вперед, але з блиском в зіницях, — і що далі?

— Духовник, що був при дверях, зовсім спокійно каже: "Прикро мені, що я вам поплутав рахунки, але ця решта піде за вікно." За яке вікно?, кажу я, "А ось за те, що я його зараз розіб'ю" каже він і в цей же момент розбив своєю парасолею оту прекрасну шибу.

Всі слухачі зашемрали, а інспектор сказав задихуючись: — Що ж то ми, гонимо за божевільними? — А кельнер, задоволений, продовжував свою нісенітну сторію:

— Я був так тупо поражений продовж однієї секунди, що не міг видобути з себе ні слова. Той же чолов'яга вийшов зараз і наздігнав свого приятеля тут же за вуглом вулиці. Вони пішли вулицею вгору Баллок Стріт і то так швидко, що я вже не міг їх догонити, хоч і зірвався з прилавка за ними.

— Баллок Стріт, — сказав собі детектив та помчав на ту вулицю так же швидко, як ті, що він їх переслідував.

Мандрівка вела їх тепер цеглястими вуличками, що нагадували якісь тунелі; вуличками, в яких було не тільки мало світла, а навіть і небагацько вікон; вуличками, що, здавалося, мали самі пусті мури з кожного боку. Присмерк густішав і воно навіть для англійського поліциста не легко було б угадати, куди вони правцюють. Інспектор таки був переконаний, що вони вкінці вийдуть у якусь то частину Гемпстед Гіт. Нагло якийсь будинок і газом освітлене вікно прошили мов прожектором синяві присмерки; і Валентен за хвилинку зупинився перед малою крамничкою з солодощами. По хвилині вагання, зайшов до середини; стояв діловито серед без смаку в барвах уладженої цукорні та купив, не без деякої уваги, тринадцять цигарів із шоколяди. Навіть старався один розпакувати, хоч властиво його не потребував.

Не надто молода, кістлява жінка з крамниці обдала його елегантну появу з цікавістю автомата; та коли побачила, що двері за ним бльокує ґранатовий однострій інспектора, її очі зразу ж прокинулися.

— О, сказала вона, — якщо ви прийшли в справі того пакету, то я вже вислала його.

— Пакету! — повторив Валентен, похиляючися вперед і тепер йому прийшла черга глянути допитливо.

— Маю на думці той пакет, що його залишив той пан, той духовник.

— Змилуйтеся — сказав Валентен, нахиляючися вперед і вперше прозраджуючи нетерплячку, — змилуйтеся ж та розкажіть нам, що саме сталося.

— Отже — сказала жінка, трохи отягаючись, — духовники прийшли сюди якої пів години тому, купити трохи м'ятових цукорків, поговорили трохи та пішли вбік оболонь Гіт. Та яку секунду пізніше один із них убіг назад до крамниці та каже: "Чи не залишив я тут пакунка?" Я поглянула круґом, та не доглянула такого; тоді він каже: "Нічого, але якщо б він навинувся вам на руку, то, будь ласка, вишліть його ось на ту адресу", і він дав мені адресу та шилінґа за прислугу. І справді, хоч я спершу була певна, що перешукала скрізь усе, то таки переконалася, що він забув пакет у брунатному папері, то я й вислала його на подану адресу. Та не можу собі тепер якслід тієї адреси пригадати, але знаю, що це десь у Ввестмінстер. А що справа виглядає мені на поважну, то я подумала, що може ось і поліція прийшла її перевірити.

— Так воно і є, — признав коротко Валентен. — Чи оболоння Гемпстед Гіт далеко звідси?

— Так навпростець буде п'ятнадцять хвилин ходу, — мовила жінка, — і ви вийдете на відкрите місце.

Валентен вискочив із крамниці та пустився бігом. Інші детективи пустилися за ним риссю.

(Далі буде)

УВАГА! Торонто та околиці! УВАГА!

Ще один осяг української спільноти в Торонті

Це ПЕРШЕ
УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОДОРОЖІ

Bloor Travel Agency

1190 Bloor St. West — Toronto, Ontario
Tel.: 535-2135 і 535-2136

У цьому бюрі будуть в якнайкращий спосіб полагоджені всі Ваші проблеми, пов'язані з індивідуальними, груповими, відпочинковими та іншими подорожами.

ВСЕ ЦЕ НА РІДНІЙ МОВІ.

Чи їдете Ви літаком, пароплавом, поїздом чи автобусом — як в Канаді так і в кожну іншу країну світу — все це полагодять на місці досвідчені власники Першого Українського Бюра Подорожі в Торонті:

Маркіян Когут і Дарія Залозецька

Замовлення готелів, спроваджування свояків, вироблення віз і пашпортів, безкоштовні інформації та поради у справі іміграції та багато інших справ — **все це легко полагодите в нашому бюрі.**

● ВІДВІДАЙТЕ НАШЕ БЮРО! ●

Власники.

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

— Не маемо короля, — дійшло до мене серед гамору, — це говорив Йоната — але кесаря.

— Хочеш, щоб ми знову поїхали на Капрі зі скаргою на тебе? — сказав хтось інший, мабуть сам Ананія.

— Розпни Його! Розпни Його! — гуло звідусіль.

— Юрба не поступиться — сказав хтось із садукеїв.

— Дійде до проливу крови! — зверещав равві Онкелос.

— Знаеш, як цього не люблять у Римі...

— Розпни Його! Чуеш?! — гудів хрипливо Каяфа. — Ти забрав золото... Тепер розпни...

— Розпни! — розглягалося щораз більш настирливо.

— Хочеш знову того, що було в Кесарії? — питав далі Ананія.

— Цей Чоловік мусить згинути! — пінився равві Йонатан.

— Смерть богохульникові!

— Розпни Його!

— Добре — сказав вкінці крізь затиснені зуби. Тепер це був вождь, що програв і якого боева наснага міняеться на зимну погорду для всього світу. Зійшов зі сходів, сів на своему кріслі. У мене зажевріла дробинка неоправданої надії... Випростуваний, з долонями спертими на коліна, сказав кілька слів. Це могла бути жахлива римська формула: "Ібіс ад круцем!"*) Коли з черги повернувся до ліктора, я знав, що якраз це і сталося. На подвір'ю вчинився рух: воїни виходили, ставали у ряди. Виведено коня. Скриба покинув свої таблички, і виписував щось на великій дошці...

Прокурор ще раз появився у вікні. Поруч нього стояв ефеб зі збанком і мискою. Рухом служителя, що сповняе релігійний обряд, Пилат повелів виляти воду на свої руки. Стрясаючи їх, сказав:

— Не беру відповідальности за цю кров...

— Ми її беремо! — крикнув Каяфа.

— Ми! — гукав Йонатан бар Азія, а за ним розставлені в юрбі фарисеї.

— Ми! — повторяла — несвідома, що кричить, і п'яна перемогою юрба. — Кров Його на нас і на наших дітях!

— — — — — — — — —

Вкінці у воротах появився похід. На переді їхав на коні сотник і може зо двадцять вояків. За ними я побачив Учителя. Вже мав свій одяг, але такий брудний і скривавлений, що подібний був до жебрацького лахміття. Поперечка хреста придавлювала Йому рамена; з-під неї неподатливо підносилася зболіла голова в терневому обручі. Його хід був хиткий, малощо не блудний; коли б слуги не тримали Його мотузками, прикріпленими до ременя, можна би подумати, що зійде з дороги й необачно опиниться серед юрби. Зараз за Ним, також згорблені під хрестами, йшло двох людей із ватаги Варави; чекала їх смерть, що оминула їх провідника. Решта сотні замикала похід. Юрба розступилася, але на вид кривавої й немічної Постаті, вибухнула ревом. Для голоти в цій хвилині це був тільки хтось, кого Римлянин хотів урятувати, але кого вдалося вирвати з його рук. П'ястуки підносилися вгору. Вбік Учителя посипалося каміння й відпадки. Воїни мусіли зробити кордон також по боках, щоб захоронити В'язня перед ударами. Пилат не сходив із підвищення та погірдливо дивився на похід, що віддалювався. Раптом під самі ворота, малощо не на поріг твердині, пригнався Каяфа. Кидався мов оскаженілий: борода, ланцюг, плащ, широкі рукави — все літало довкола нього мов хмара птахів. Запінившись, вимахував руками і верещав:

— Що ти вчинив? Чому ти так написав? Що? Що? Так не може бути!

Я зрозумів: один із прислуги, йдучи біля Вчителя, ніс під пахвою таблицю, на якій Пилат велів написати у трьох мовах провину засудженого: "Ісус із Назарету, король юдейський".

— Що ти велів написати? Взяв золото... — казився Каяфа. Інші садукеї й фарисеї, сповнені ґнівом, також підбігли під підвищення.

— Повели це змінити! Напиши брехун, ошуканець, джиґун, що велів називати себе королем...

Але Пилат зрушив раменами. Був подібний до чоловіка, що із дна своеї невдачі перестав уже числитися зі своїми суперниками. Повертаючись до них, він кинув понад рам'я:

— Написав — і не зміню.

— — — — — — — — —

Я не бачив, як Його провадили. Похід сходив удолину, потім із дна Тирепеону помандрував угору до міських воріт. Вереск людей, що йшли разом зі засудженими, не спинявся ні на хвилину. Але і в поведінці тих, які як я йшли позаду, видно було піднесене схвилювання. Що хвилини кидалися вперед, засапані, силою пропихалися, підносились на пальцях, намагаючися побачити щось понад головами попередників. Розмови втихли: люди обмінювалися тільки короткими й схвильованими заввагами. Коли похід спинявся, всі водночас починали тиснутися вперед. Очі учасників були блудні, їхні руки дрижали.

Пригноблений докраю, я волікся далеко на кінці походу. Я не мав відваги йти побіч Учителя. Я залишив Його самого... Але я жахався, я жахався виду Його обличчя, що змаліло під вантажем тернового вінця, Його очей, наче втолочених у глибину черепа... Коли спинялися голосні вигуки, я чув слова, що висловлювали дику радість: "Упав! Лежить! Упав! Уставай! Уставай! Швидше! Мерщій!" Побачити це, я теж не мав відваги. Скільки разів у життю я не встоявся на вид болю... Йти було щораз трудніше, я спотикався... В одній хвилині споглядаючи на землю я помітив на кам'яних плитках червоний слід стопи. Я був упевнений, що це Його нога залишила цю відбитку. Він був одною суцільною раною, від голови пробитої терням до стіп, роздертих гострим камінням... Не було на Ньому ні одного здорового місця... Я дрижав на думку, що знов Його побачу... Чому людське тіло, що має стільки принад, буває також спотворенням найжахливішим, яке тільки можна собі уявити?

Я йшов далі. Ми минули ворота. Похід скрутив на мале узгір'я поміж дорогою й мурами та спинився. На вершку узгір'я замість дерев видніло декілька нагих стовпів. Кам'янисте узбіччя, тут і там лисе, як шкіра паршивого віслюка, поросле сірим зіллям, було також цвинтарем засуджених злочинців. Намальовані на скалі білі знаки були перестророгою для тих, що боялися занечищення. Дбайливі про свою віру йшли стежкою, на якій могло водночас мандрувати тільки двоє або троє людей. Якраз це спричинило, що похід сповільнився. Але нетерплива й недбайлива про чистоту голота погналася навпростець крізь гроби і каміння.

Коли я встиг дійти наверх узгір'я, розп'яття вже кінчилося. Двох розбійників втягнено на стовпи по краях. Для Вчителя кати призначили середній, вищий від інших стовп. По його гладкій поверхні плила кров багатьох проступників і всмоктувалася в дерево мов живиця, що поверталася в пень. Таблиця з образливим написом була вже прибита і багато людей показували її собі пальцями, проклинаючи при цьому Пилата. На хвилину над головами юрби побачив я голову Вчителя. Але зараз зникла; нелюди веліли Йому покластися. Не зважаючи на гамір, я почув важкий стукіт молота. Потім хтось видав наказ, і прислуга, що стояла за стовпом, почала тягнути мотузи. Поперечка піднеслася помалу вгору, а разом із нею розп'ятий на ній Учитель. Мав отверті уста, неподатно відхилену голову, всі м'язи натягнені... Поява розп'ятого тіла стала притокою до вереску. Люди не знали, що кричати, отже кричали дивовижні, довгі вигуки, подібні до накликів тих, що загубились у горах. Поперечка посуваючись по стовпі попала вкінці на заруб. По натягненій, пошарпаній шкірі пробігли дрижаки болю. Знов залунав тупий стукіт молота. Хтось унизу прибивав стопи.

Учитель висів поміж сіроблакитним небом і верхом узгір'я, що було покрите неспокійним, чорним збіговищем людей. Його тіло пружилося, мов хотіло відірватися від хреста. Кати, прибиваючи Його, натягнули Йому руки з усіх сил, а це стало причиною, що видуті над міру груди не могли впасти. Дусився. Обличчя Йому посиніло, жили на шиї набрякли до краю, а з отвертих уст добувався подібний до свисту віддих. Крім вузької плахти був зовсім нагий і Його відкрите тіло аж тепер показувало всі сліди дізнаних мук. Це справді була одна рана, отвертий і ятріючий веред... Я не міг на нього не дивитися, і не мав сили знести цей вид... У Його муці було щось більше, ніж сам біль: щось мов жалібна, безрадна соромливість, яку знасилувано... Знову пригадав я собі Руту: її очі, коли лікарі здіймали накриття з її здеформованого тіла... Думка про неї ніколи не покидае мене. Коли б то вона висіла поруч Нього... Мені причулося, немов серед задиханих віддихів розп'ятих — чую також її віддих...

Юрба втихомирилася. Тут і там люди щось говорили зі собою, якась жінка нагло заридала. Але, неначе б ще замало було тих знущань, хтось вигукнув:

— Гей, Ти! А може зійдеш із хреста?

У цьому голосі був насміх, але мабуть був це також розпучливий виклик. Кілька інших голосів із різних сторін повторило:

— Зійди з хреста! Ну? Чому не сходиш? Умів Ти балакати й робити чуда... Чому тепер не говориш? Зійди з хреста!

Вереск зростав. Що більше було таких закликів, то більше голосів звучали непоступливо і схвильовано.

— Зійди з хреста! Зійди з хреста! Ти, що хотів знищити святиню! Ти обманче! Ти джиґуне! Зійди з хреста! Ти балакуне! Месіе! Зійди з хреста! Ти королю! Ти Сину Всевишнього! Зійди з хреста! Зійди! Зійди!

Мені видалося, що один із голосів доходив також згори. Я підніс голову. Так — це кликав розп'ятий розбійник.

---

*) "Підеш на хрест".

— Зійди! Зійди! Чуєш?

Я побачив, як Учитель поруШив свою замучену голову і повернув очі до нього. У цьому погляді не було ні гніву, ні жалю. Але розбійник, наче тим подразнений, випняв груди і зібравши останки слини плюнув убік Учителя. Захаркотів:

— Ти... брехуне...

Тоді відізвався другий, що висів праворуч Учителя:

— Дурний ти і хулиш... Знаєш, за що вмираємо... Але Він... Він... — голос йому рвався. Він також не мав віддиху. — Равві,... — звернувся він до Вчителя — якщо... йдеш... до твого царства... може... будеш... пам'ятати... про мене...

Знов побачив я Голову, як повернулася помалу на здерев'ілому карку. Годі було просто повірити, але на Його обличчі, напухлому і скривавленому, промайнула немов тінь тіні усмішки.

— Сьогодні... будемо... там... разом... — сказав.

І знову важко дихав, ловлючи повітря широко отвореними устами.

— — — — — — — — —

Раптом я усвідомив собі, що верески довкруги хрестів притихли. Стоячи з очима вп'яленими у Вчителя я не помітив явища, що викликало загальне схвилювання. Замість займатися засудженими люди стали роаглядатися на всі боки. Блиск сонця втратив свою яскравість, потім же зовсім пригас. Не знать коли з сусідніх пагорбів виповзли сірі тумани, мов мряка або дим, розколочений у мокрому, дощевому повітрі. Хоч була це середня година дня, ставало щораз темніше. Зірвався вітер і перевалювався то в один, то в другий бік, піднімаючи невеличкі стовпи пилюги. На небі, що барвою нагадувало щораз більше спалену жаром юдейську пустиню, загублене десь за мряками сонце залишало по собі крушини блиску, мов рідкі зорі. Хтось крикнув: "Земля трясеться!" і хоч я цього не відчув, огорнув мене сліпий, звірячий страх. Не тільки мене. Столочена голота зразу ж розсипалася мов стадо горобців, між яких кинути камінець. Усі бігли вдолину, негодуючи переляканo.

На узгір'ї залишилися тільки представники Синедріону, воїни і декілька відважних. Вітер крутив, віяв, свистів, у його подувах чуть було немов людські, повні жаху, благання. Темінь безупину густішала, мов із неба падав на землю дощ попелу. В рожевобурому блиску, який тлів іще й освічував оточуючий нас присмерк, видно було тільки найближчі предмети. Міський мур і дорога до Йони загубилися. Я наблизився до хреста. Тепер не було тут майже нікого. Декілька воїнів вертілися неспокійно, декілька постатей, загорнувши голови в плащі, притулилися до хреста, на якому висів Учитель, декілька інших стояли недалечко тісним гуртком, немов стадо сполошених овець.

— Ти чув? — спитав хтось біля мене. — Кликав Ілію...

— Піду, дам Йому напитися — відказав другий голос — просив води...

— Нехай Ілія прийде і нехай подасть йому її — напів жартома, напів перелякано докинув третій.

Я оглянувся: людей Синедріону вже не було. Відійшли, залишивши на сторожі одного фарисея.

Я наблизився до хреста. Вітер бив гострими зернятами ріні. Важкий стовп коливався і легко скрипів. Поміж тими, що стояли під ним, було декілька жінок і один мужчина. Я пізнав: це був Йоан син Заведея. Поруч нього я побачив Матір Учителя. Мала звернене вгору і застигле болем обличчя, мов витесане з каміння. Її долоня спиралася на скрипуче дерево. Згори помалу спливали на її пальці струмки крови. Його кров, подумав я, лучиться на цьому дереві з кров'ю найбільших грішників... Із сумерку доходив голос Його судорожнього дихання. Було воно мабуть іще голосніше, ще швидкіше і більше вриване. На висоті очей я мав Його стопи, закладені одна на одну і прибиті довгим цвяхом. Напругу м'язів видно було навіть у розставлених і випрямлених пальцях...

Глядіти на Нього в сонці, я не мав відваги. Але в цьому присмерку я почувався спокійнішим, стоячи під хрестом, на якому Він висів. Тепер мабуть щось станеться, перебігало мені в голові. Цей сумерк, ця ніч посеред дня, ця жахлива напруга мусять нарешті скінчитися. Мусять... Або Він є справді Кимсь, або...

Неочікувано долетів до мене голос, роздертий на окремі слова. Почався тихо, потім перелився в довгий крик, подібний до квиління нічної птахи. Здавалося мені, що чую:

— Авва... в руки... Твої...

Я підніс голову. Надслухував. Тепер не було вже нічого чути, тільки стовп скрипів і шелестів, і посвистував вітер. Я бачив, як інші теж прислухувалися. Нічого більше не діялось. Сумерк прикрив Постать над нами і тільки мені видалося, що коліна Розп'ятого зігнулися більше, і так уже залишилися.

Йоан сказав: — Помер — і закрив лице долонями. Жінки стали голосніше плакати. Били головами в землю. Тільки Мати залишилася як раніше — з обличчям сухим, піднесеним угору, непорушним і сірим. Я стояв далі здерев'ілий, з очима вп'яленими у прибиті стопи. Долетіли до мене ззаду слова, сказані по-грецьки, мабуть одним із вояків:

— Це не міг бути звичайний Чоловік...

Я стирчав безрадно, немов ще один стовп забитий у білу скалу. Отже помер... — думав я. Для тих людей, які бачили в Ньому Сина Всевишнього, це мусить бути поразка над поразкою... Але і для мене... Признаюся... Я очікував, що все таки, щось станеться... Але щоб так звичайно... Він, який зробив стільки чудес... Немов згадка про удар у лице дошкулювала мені пам'ять тої думки, що Він зуміє себе врятувати... Не зумів! Але і ми Його... Я сам... Я ж Його боронив, наразився на непорозуміння з усім Синедріоном і з Великою Радою. Проте не маю почуття, що я зробив усе. Те саме було тоді, коли вмерла Рута. Що ж я ще міг зробити?

Я не помітив, як почало темніти, та й тепер не завважив, коли понурі випари почали розвіюватися. Повертався день... З рудої мряки добувалися скелі, горбки, зубчастий мур міста, пуста в цій хвилині дорога... Я підніс голову. Він звисав важко, непіднесений напругою м'язів. Голова упала йому на груди, руки простягнулися мов намочені мотузки. Блакитно-фіолетне обличчя поблідло. Я мав над собою не зовсім замкнені очі і напів отворені уста, в яких видніли зуби... Тіло в останніх судорогах скрутилося дивоглядно. В порівнянні до цих корчів ті два інші тіла видавалися грецькими різьбами: зберегли людські пропорції. Тут же не було жодного ладу, жодної гармонії. Немов би перед смертю на хресті поразила Його проказа і параліч. Немов би всі недуги світу виступили на цьому тілі...

(Далі буде)

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ Й РЕЦЕНЗІЇ

о. Іриней Назарко, ЧСВВ. ВЕЛИКІ ЛЮДИ. Біографічні сильветки історії й сучасности. — Українська духовна бібліотека. — Видавництво ОО. Василіян, Рим 1964. — Стор. 156, форм. 140x210. (20 ілюстрацій).

Римське Видавництво Василіянського Чину розпочинає цією книжкою нову серію книг під наголовком "Українська Духовна Бібліотека". Другою книжкою з цього циклу є праця цього ж автора п. н. "Ми Божі Діти", яка проте вийшла близько на рік скоріше. В порівнянні з нею "Великі люди" мають великий плюс для світського (а не сумніваюся, що й духовного читача): це вповні цікава духовна книжка. Духовники постійно думають чогось то, що духовна книжка має бути патетична, але надута, а при цьому сухо нудна. Така в нас дотеперішня майже вся духовна лектура і не диво, що мало хто її читає. Вилім у тій нудоті зробила була біографія пок. о. Й. Схрейверса ЧНІ п. н. "Чудесне життя Сестри Варвари". Дуже вміло написані книжки обох оо. Михайла й Василя Вавриків, о. С. Сабола й о. Р. Головацького, всіх ЧСВВ. Незвичайно потрібні, хоч надто дидактичні "Життя Святих" св. п. о. А. Труха ЧСВВ. А тепер оце прилучилася до цього ряду цікавих духовних книжок прекрасна книжка о. ректора Назарка.

Підтитул їй треба було б радше дати: Життя великих людей історичного минулого й сучасности. Це ж бо книжка цікавих і живо написаних 20 життєписів великих із християнського погляду людей, двох із давньої, 18 з нової історії. Це: Шарль де Фуко. Едіт Штайн. П'єр Ґруе. Джордожо Фрассаті. Еме Дюваль. Михайло Про. Климент фон Ґален. Ігнатій Зайпель. Франциск де Саль. Тома Мор. Дам'ян Фистер. Руперт Маєр. Ернест Псікарі. Яків Марітен. Леон Блюа. Гільдеґард Буріян. Петро ван дер Мер. Франц Верфель. Іван Шпроль. Павло Ґойдич.

Можна мати сумнів, чи гідний між тими великими людьми стояти Франц Верфель, ну, але такий погляд автора... Зрештою, автор не пише "святі", тільки "великі" люди, отже...

Мені здається, що це найкраща і найкорисніша книжка для духовного життя, яку автор досі видав. Бо апостольство не тільки мусить бути інтензивне, але й простягатися на можливо цілий світ: "Ідіть і навчайте всі народи". А нудною для читача книжкою цього ніяк не зробити, бо книжка не проповідь, яку мусимо в церкві бувши вислухати, тільки наш добровільний вибір "втай!" Я певний, що життєписи це майже єдина духовна книжка, яку світський читач бере сьогодні до рук. Тимто великого духовного добра сподіватися від тієї книжки о. Ректора. Багато придасть ваги книжці й те, що кожний життєпис має портрет описуваного персонажу.

Трохи шкодить книжці "суха" й сіра обкладинка: так не роблять католицькі видавці Заходу, образкова обкладинка це конечний дезидерат поширення сучасної книжки. Також неконсеквентний правопис автора, а коректа, то вже таки прикра. (Італійська друкарня!).

Побажання до автора: написати більше таких добрих і цікавих книжок та взяти при цьому до уваги більше українських великих людей. От для прикладу: о. Теофіла Кострубу ЧСВВ, який був у манастирі Василіян саме за ігуменату о. Назарка. А далі нпр. св. пам. оо. Павла Демчука, Василя Скубленого і б. інших.

Щиро дякуємо авторові за його знамениту книжку та поручаємо її всім людям, які цікавляться християнським духовним життям та хотіли б духовно рости.

Ол. Мох

Б. Полянич. ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ. Сензаційна повість. Українське Видавництво "Добра Книжка", 178 випуск. Торонто. Стор. 200. Обкладинка Бориса Крюкова. — Ціна $2.00.

Мало появляється на книгарських полицях сенсаційних повістей українських авторів. — А коли й появиться яка, то не хочеться вірити, що автор мав відвагу пустити свій "геніяльний" твір між людей: деякі з тих повістей або перевантажені неймовірно - фантастичними сценами, або так званими порожніми місцями, що дуже важко читачеві зібрати докупи поодинокі сцени.

Сенсаційно - історична повість "Замок Янгола Смерти" це безумовно одна з найкращих сенсаційних повістей, які довелося мені читати.

Немає в ній неймовірних фантазій, ані не має порожнечі. Сама фабула хоч і сенсаційна, та проведена з великим досвідом і знанням і оперта на історичних фактах. Кожний розділ, кожна сценка та кожна фраза творять одну культурно-письменницьку цінність.

Завдяки великій майстерности й культурі автора, повість "Замок Янгола Смерти" читається з великим зацікавленням і приємністю. Це безумовно історично оформлений документ із давнього минулого української еміграції.

Ця повість повинна найти читача не тільки серед старших, але тимбільше повинна зайняти місце в лектурі нашої молоді, що не дуже то прикладається до вивчення історії України, напевно мало їй відомої.

Ділюся моїми враженнями, не як літературний критик, а як читач, що любить добру книжку.

Богдан Паздрій

о. Петро Хомин. ВІЧНЕ-МІСТО РИМ. Враження з відвідин. (67 ілюстрацій). — Українське Видавництво "Добра Книжка", 182 випуск. Торонто р. Б. 1964. Стор. 192, форм. 140x210 мм. — Обкладинка Мирона Левицького. — Ціна $2.00

"Рим — це одиноке й неповторне місто в цілій світовій історії. Він становить окремий світ для себе і нема на цілій кулі земній другого такого міста, що в ньому сконцентрувалось би стільки історії — так світової, як і церковної та духово-культурної... (5). Під духово-культурним оглядом ми належимо до того християнського, духово-культурного світу, серцем якого є від віків Рим... Під цим аспектом і появляється друком наша книжечка (?) про Вічне Місто — Рим. Це перша (?) спроба — дати українському читачеві короткий погляд на Рим, на його минуле й теперішнє та його велике й центральне місце в історії европейської культури, а водночас це маленький провідник-інформатор для тих, хто вибирається чи вибиратись буде у відвідини до цього Вічного Міста. Книжечка зродилась із на власні очі баченого й пережитого автором в часі його короткого побуту в Римі, тому вона не має претенсій на якусь науковість чи глибший історичний дослід. Її поява спричинена звільненням з довголітнього ув'язнення Київсько-Галицького Митрополита-Ісповідника Йосифа Сліпого і приїзду його до Риму, на побачення з яким поїхав туди автор". (6). Таке в передмові автора.

Далі йде зміст: Ідемо до Риму. Летимо до Парижу. Париж — Рим. Вічне місто — Рим. Українська духовна Семінарія. Місце замешкання на час побуту в Римі. Перші оглядини — Площа св. Петра. Радісна зустріч з Митрополитом - Ісповідником. Дальші оглядини — Ватикан: Базиліка св. Петра. Відвідуємо дальші українські осередки в Римі. Благословення Свт. Отця. Дальші оглядини Вічного Міста. Трохи історії. Серед руїн давньої величі. Староримські Фора. Руїни цісарського Риму і величаві християнські базиліки. Найбільший цирк Риму. Віа деі Форі Імперіялі. До патріярших базилік. Базиліка св. Павла. Литеранська базиліка. Базиліка Санта Марія Маджоре. Форум Романум і Палятин. Ще одне побачення з Митрополитом-Ісповідником. До старохристиянських катакомб. В Альбанських горах. В манастирі Ґроттаферрата. У Ватиканських музеях. Музей античної старовини. Пінакотека — ґалерія образів. Станци і льоджії Рафаеля. Сикстинська каплиця. Архів Апостольського Візитатора. Джаніколо. Величава авдієнція в церкві св. Петра. Приготування до від'їзду. Останній день у Римі. Виїзд із Вічного Міста. Відень. Мінхен. Париж. Оглядаємо столицю Франції. Понад океан до Нью Йорку.

Книжку (а не "книжечку", як постійно пише автор) треба уважно прочитати, щоб побачити, яке велике багатство матеріялу й спостережень вона криє в собі. Дуже оживлюють книжку ілюстрації, деякі справді мистецькі. Коректа дуже докладна, обкладинка справді вдала. Неправдива дата виходу книжки: насправді це не "1964", а грудень 1965.

Не можна погодитися з автором, що його книжка — перша про Рим у нас; ні, перша була о. Степана Ковалева, вид. оо. Василіян у Жовкві. Також годі приняти писання "Св. Отець", зам. "Святіший", бо воно полонізм. Але це дрібниці в порівнянні з іншими вартощами книжки о. ред. П. Хомина. Щиро можна поручити цю вдалу книжку нашим читачам.

овм

У СТІП КАРДИНАЛА-ІСПОВІДНИКА, о. Семен Іжик. Враження з прощі до Риму, Видавництво "Поступу", Вінніпеґ, 1965, стор. 88.

АНТИПКОВІ ПРИГОДИ або у день св. Миколая. Леся Храплива, Сценічна картина, Об'єднання Працівників Дитячої Літератури Торонто-Нью Йорк, 1965, стор. 16.

НАРЕЧЕНИЙ, Оксана Керч, повість, Накладом Видавництва "Гомін України", Торонто, 1965, ст. 279.

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-Політичний і науково-літературний місячник, Кн. 10, 1965, Лондон.

ЛИСТИ ДО ПРИЯТЕЛІВ, Ньюарк, кн. 5-6-7, 1965.

НОВИЙ ЛІТОПИС, Вінніпеґ, ч. 16, 1965.

ВІЛЬНА УКРАЇНА, Н. Йорк, ч. 47, 1965.

PASTORAL LETTER OF THE CATHOLIC CONFERENCE OF ONTARIO BISHOPS ON THE SUBJECT OF ECUMENISM AND CATHOLIC TRUTH, Toronto, September, 1965, pag. 8.

UNITED STATES CENSUS OF POPULATION 1960. Nativity and Parentage, U. S. Department of Commerce, Bureau of the Census, U. S. Government Printing Office. Washington, D.C., 1965. pag. XIV - 153.

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

По $16.00: Дудаш Іван, Торонто. **По $14.00:** Слобода П., Вайкінг. **По $10.00:** о. Кушко, Е., Бредфорд, Англія, Джексон Анна, Гавторн, Балабан Михайло, Трансксона, Гаврилюк С., Монтреал, Слота Тереса, Торонто. **По $7.00:** Ключник Василь, Чікаго. **По $6.00:** Чолкан Роман, Торонто, Фіско Михайло, Бінггептон. **По $5.00:** Загорбинський С., Бредфорд, Академія св. Василія Філядельфія (Сестра Дарія), Мґр. Ганас С. І., Віллет, Мічеп., Брикович Роман, Монтреал, Гаврилюк Софія, Монтреал, Заяць Никола, Монтреал, Готра Ольга, Голлівуд, Отці Василіяни, Юніонтовн, Шевчук Мирослава, Чікаго, Квасниця Г., Вінніпеґ, Н. Н., Торонто, Іванишин М., Едмонтон. **По $4.00:** Креніцкі Алекс, Терревіл, Медвідь М., Дж. Ситі, д-р Таращук Павло, Монтреал. **По $3.00:** Братків Г., Едмонтон, о. Городецький С., Рочестер, Ферміняк Д., Едмонтон. **По $2.50:** Лотоцький Вол., Ердмор, Терлецький Я., Філядельфія. **По $2.40:** Микитюк Любов, Нортгем, Австралія, Кулик Л., Бероля, Австралія. **По $2.00:** Хомен, Д., Вінніпеґ, Герматій Никола, Лонг Айленд, Борисюк М., Стемфорд, Дзедзик Ірена, Меплевуд, Демків Анна, Бофало, Заверуха М., Неварк, Кучарська Анна, Ледук, Лозинський М., Ельмгурст, Феціх Ілля, Нью-Йорк, о. Волянський, Кальчестер, Ґлушек І., Торонто, Коваль Калина, Блекбурн, Білик І., Нью-Йорк, о. Крохмальний, А., Ембрідж, Дідик Никола, Торонто, Боєчко Ольга, Торонто, Сивенький, Євгенія, Гартфорд, Галина С., Торонто, Курилишин Василь, Монтреал, Стефанюк П., Вестон, Чемний Михайло, Дітройт, о. Клепарчук С., Пассайк, Строїч М., Вінніпеґ, Бемко Іванна, Кравфорд, пп. Криско Л., Гамільтон, Фалінські Ольга, Торонто, Кущір Павло, Портедж ля Прері, д-р Барановський Юрій, Іва Біч, Ґремчишин Наталія, Ліма, Огайо, Лещишин П., Рочестер, Мілян В., Равдон, Кейса Осип, Дж. Ситі. **По $1.75:** о. Колодій М., Ріджайна, Оревчик Ц., Сасекс, Англія. **По $1.50:** Крупа М., Лянкас, Англія, Карась Михайло, Ошава, Корчинський Карло, Ошава. **По $1.25:** Грабар О., Едмонтон. **По $1.00:** пп. Василькевич Д., Ґермініє, Мартинович Петро, Ґрімсбі, Козак Марія, Дітройт, Гнатюк В., Елізабет, Ґанушевський Степан, Рочестер, о. Лучків В., Роркетон, Чолій Марія, Неварк, о. Брездень, Орлеанс, Юськевич Д., Вінніпеґ, Лонкевич Олена, Рочестер, Пігура Іван, Кіченер, Сеньків Анна, Сібольд, Бучко Анна, Вінніпеґ, Олеськів Мері, Вернон, Петерсон І., Кіченер, Мигаль К., Торонто, Маслюкевич М., Монтреал, Завальницька М., Монтреал, Сеник В., Іслінгтон, Хлібович П., Нью Брітайн, Барановська Софія, Чікаго, Желез Марія, Селькірк, Костишин Г., Вінніпеґ, Дмитрів І., Ванкувер, Чорній Т. і А., Балтімор, д-р Кривяк І., Клівленд, Ярко Т., Вінніпеґ, Коцинда І., Ютіка, Ґлют Антонія, Нью-Йорк, Форостина Євгенія, Йонкерс, Фалюсевич А., Рочестер, Шпак Йосиф, Філядельфія, Ощуст Петер, Стар, Козубаль Юрій, Ільфрос, Шелемій С., Гамільтон, Кліма Н., Монтреал, Сабадаш Катерина, Монтреал, Шевчук В., Кенора, Луцик В., Торонто, Семанишин Антін, Торонто, Трешневська Софія, Дітройт, Маланюк Мирон, Чікаго, Фікташ Михайло, Торонто, Наорлевич Марія, Ірвінґтон, Черевик С., Норґей, Гаврелюк О., Форт Вілієм, Марків Іван, Філядельфія, Годяк І., Центер Лайн, Миско Татіянна, Ленінґтон, Яворський І., Філядельфія, Кравець Текля, Ром, Н. Й., Гриценко Іван, Амстердам, Чучман Л., Бронкс, Колтуняк Марія, Філядельфія, Івахів Петро, Торонто, Мозевський С., Ошава, Барановський М., Дітройт, Габа Майк, Торонто, Завадович Л., Філядельфія, Данилович Данило, Маямі, Лазарук Стефан, Овкбурн, Робер Анастазія, Ґронлід, Серковманко Никола, Торонто, Несемський Іван, Форт Вілліям, Петик Іван, Гемтремк, Дітройт, Демчишин Анастазія, Гамільтон, Соханівський А., Торонто, о. Флак В., Вадена, Сиротюк Олекса, Торонто, Лисівська Люба, Кірпенд Лейк, Пернаровський Василь, Торонто, Тихоліз Василь, Торонто, Балик С., Сенді Лейк, Пастернак Т., Торонто, Загарчак Анна, Вінніпеґ, Дзидзора Мері, Джерсі Ситі, Ходновський Стефан, Метючек, Н. Й., Свистун О., Бетлефорд, Саск., о. Семчук С., Вінніпеґ, Шубин Петро, Парма, Пастушок Е., Філядельфія, Бойчук Мирослава, Філядельфія, Стасюк Михайло, Нью Брітайн, Чинич Петро, Дітройт, Вітів А., Форт Вілієм, Свердан Стелля, Габерґ, Осадчук Михайло, Бофало, Юсипчук Іван, Ляшін, Галько П., Ванкувер, Кубрак Іван, Вегревіл, Леськів Михайло, Торонто, Слота В., Торонто, Андрушко Надія, Бредфорд, Спісак Н., Філядельфія, Зазуля А., Торонто, Техловець Мирон, Норвіч, Горницький А., Філядельфія, Готра Онуфрій, Едмонтон, Піндус Н. Л., Шиго. **По $0.70:** Брездень Василь, Роял Парк, Австралія. **По $0.50:** Кіт Петро, Менвіл, Драбінастий Нік, Мійчем., Коваль Г., Лянкас, Англія.

З ПОХОРОНУ:

Бл. п. Стефана Дерко, Едмонтон, Алта	$16.00
Бл. п. Савчук Марії, Мондер, Алта	$10.00
Бл. п. Савіцької Марії, Мондер, Алта	$8.05
Бл. п. Кубрака Івана, Вегревіл, Алта	$13.00
Бл. п. Гаврилюка, Ф. Вілл.	$10.00
Бл. п. Гриців Христини, Вегревіл	$16.85
Бл. п. Хлібецької Анни, Вегревіл	$14.00
Бл. п. Ранчишина Стефана, Мінеаполіс	$10.00
Бл. п. Мороз Анелі, Торонто Онт.	$20.00
Бл. п. Никифорук Агафії, Едмонтон	$15.00
Бл. п. Майко Йосифа, Гіліярд	$11.85
Бл. п. Байдужої Марії, Едмонтон, Алта	$31.00
Бл. п. Остапа Івана, Ст. Кетеринс	$20.00
Бл. п. Войчишин Ольги, Мондер, Алта	$15.00
Бл. п. Танчук Олени, Судбури Онт.	$10.00
Бл. п. Білик Магдалини, Борщів,	$11.00
Бл. п. Довгань К., Віндзор	$10.00
Бл. п. Маціборської Параскевії, Вегревіл	$16.50
Бл. п. Дзюбатий Катерини, Вегревіл	$15.00
Бл. п. Гутняна Еміліяна	$8.00.

НА З'ЇЗДІ ВІВТАРНИХ ДРУЖИННИКІВ У МОНДЕРІ біля Едмонтону, крім хлопців з Мондеру, були теж з Едмонтону (катедральна парохія св. Йосафата і парохія св. Василія), Веґревілу, Борщева, Чипмену, Кракова, Москалків, Ту Гипс, Плейн Лейку, Стар-Пено, Скаро і Гилярду. З дружинниками — два священики: зліва — о. Дмитро Ґрещук, сотрудник едмонтонської катедральної церкви, і о. Северіян Якимишин ЧСВВ, маґістер новіціяту і організатор в'їзду.

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

НА СЛУЖБІ РІДНОЇ ЦЕРКВИ Й НАРОДУ

(У 25-ліття Священства о. д-ра Юліяна Катрія, ЧСВВ)

Наш широковідомий і вельми заслужений монаший Чин св. Василія Великого може похвалитися тим, що на протязі його довголітньої діяльности серед українського народу, чи це було на рідних землях, чи в країнах нового поселення нашого народу, в його рядах завжди знаходилися і тепер знаходяться ревні монахи-священики, щирі українські патріоти, які своє життя, ввесь свій труд, силу й знання віддали на службу Богові в рідній Церкві для добра рідного народу.

Одним із цих Василіянських носіїв Божої правди й народних трудівників, які причинилися у великій мірі до віднови парохії св. Юра в Нью-Йорку, належить о. д-р Юліян Катрій, ЧСВВ ігумен манастиря оо. Василіян у Нью-Йорку. В листопаді м. р. сповнилося 25 років від того радісного і щасливого дня, коли Ю. Катрій удостоївся Божої ласки прийняти Святу Тайну Священства.

О. ігумен д-р Юліян Катрій прийшов на світ 22-го березня 1912 року в Переволоці, повіту Бучач, Галичина. Тут закінчив народню школу, а 5 кляс гімназії в Інституті оо. Василіян у Бучачі під проводом префекта о. Ір. Готри, ЧСВВ. Вихований побожними батьками в релігійному дусі малий Юлько почув у собі покликання на монаха та в серпні 1931-го року вступив до новіціяту Василіянського Чину. Після двох років перебування в манастирі, продовжуючи свої гімназійні студії, Юліян зложив свої перші чернечі обіти 12-го квітня 1933-го року, а професію (торжественні обіти) 13-го вересня 1936 року. Після закінчення філософійних студій, почав студіювати богословію, спершу в Галичині, опісля продовжував у Чехо-Словачині, де й закінчив у 1940 році. В цьому ж році сповнилися його задушевні мрії він став священиком. Сталося це торжество в місті Оломунці в Чехо-Словаччині 21-го листопада 1940 року в день празника св. Архистратига Михаїла. Висвятив його на священика Преосв. Владика Кир Павло Гойдич, ЧСВВ, пряшівський єпископ.

Вищу освіту здобув о. Катрій на університеті у Відні, де студіював улюблені предмети: філософію та клясичну філологію. Закінчив університетські студії докторатом із філософії 21-го липня 1943 року.

Осінню ж того року о. д-р Катрій переїхав до Реґенсбурґу в Баварії. Тут застало його закінчення другої світової війни і прихід Американців. У новоствореній у таборі українських біженців гімназії о. Катрій став учителем, на пості якого перебував до березня 1946 року. В цьому місяці виїхав до Риму та вже в липні цього ж року покинув вічне місто, щоби перенестись на постійний побут у ЗДА. По році побуту в Америці переїхав до Канади й у Ґримзбі, Онтаріо, став професором василіянських схолястиків-гімназистів. Відтак був маґістром новиків у Мондері, Алберта, Канада. При кінці 1950 року молодий і талановитий монах-священик і професор вернувся назад до ЗДА та став настоятелем манастиря в Ґлен Кові, Лонґ Айленд, а згодом парохом церкви св. Володимира в Гемстеді. Після шости років перебування в Гемстеді, церковна влада переносить його до одної з найбільших парохій на терені Нью-Йорку, а саме до парохії св. Юра, де він спершу працює як сотрудник, а відтак стає парохом. Від жовтня 1961-го р. о. д-р Катрій за свої заслуги, для церкви й парохії, був піднесений властями Василіянського Чину до гідности ігумена, на пості якого працює до сьогодні.

У своїй довголітній діяльності в Христовому винограднику наш дорогий ювілят виявив себе не тільки пастирем, який по батьківськи опікується своєю паствою, дбає про її духове виховання, звертає спеціяльну увагу на молоде покоління, але теж цікавиться громадськими справами української спільноти. О. д-р Катрій — це глибокоумний провідник - місіонер, педагог і талановитий організатор. Кожний його почин обдуманий наперед і опрацьований до деталів, а діло носить печать його солідности й педантичности.

О. д-р Катрій, ставши парохом у Гемстеді, Л. Айленд, показав на практиці свою ініціятиву й організаційний хист. При матеріяльній помочі парохіян він у скорому часі побудував тут прегарну церкву, яка стала окрасою парохії, а також осередком, коло якого скупчились церковні і громадянські організації. Перебуваючи в Нью-Йорку о. д-р Катрій також багато часу і труду вложив у розбудову парохії, а спеціяльно в її цілоденну школу. Відчуваючи брак української середньої школи (гай-скулу), о. Катрій усю свою увагу звернув останніми часами на викінчення будинку школи, в якому має власне приміститися гай-скул. Ці його старання увінчалися повним успіхом, бо наше громадянство міста Нью-Йорку й околиці зрозуміло інтенцію о. ігумена: мати свою середню школу, радо відгукнулося на його зазив та зложило досі готівкою, або деклараціями поважну суму. Побіч своєї душпастирської праці, о. д-р Катрій є опікуном церковних організацій при церкві св. Юра, а також УКАО "Обнова".

Із нагоди Срібного Ювілею Впр. о. д-ра ігумена Юліяна Катрія, ЧСВВ, українське громадянство великого Нью-Йорку й парохіяни церкви св. Юра щиро вітають Його з ювілеєм і при тому складають йому найсердечніші побажання кріпкого здоров'я, ще більших успіхів у душпастирській і громадянській праці та Божого благословення в усіх його задумах і починах.

На Многі і Благі Літа, Отче Ігумене!

Михайло Клецор

—o—

КУПЛЮ КНИЖКИ
давнішого видання, календарі, збірки поштових марок.
Подайте, що маєте й за скільки на адресу:
А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont.
Canada

ВЕЛИКИЙ ДУХОМ І СМИРЕННИЙ СЕРЦЕМ

25 років невсипущої праці — це великий шмат часу. Це подвійно довга дорога, коли треба було її перейти в нервозній і бурхливій половині XX століття і на чужій землі. Це непомірно важкий тягар на раменах, особливо, коли ці рамена мусіли двигати не тільки чернечу рясу, але й працю в церкві й школі, і організацію релігійних товариств, і всі інші тягарі, зв'язані з духовним обслуговуванням наших скитальців і поселенців на чужині.

25 років життя ченця-місіонаря — це для кожної окремої людини великий шмат часу, це здоровий кусень дороги. Але подвійно й потрійно треба брати час і дорогу рахувати, коли доводиться щойно пробивати стежки і йдучи невтомно вперед, раз-у-раз зустрічати перешкоди. 25 років життя священика, проповідника й катехита — це скрізь у світі велика книга трудів і досвідів. А наскільки ж вона більша, коли доводиться працювати на чужині, куди доля закинула частину нашого народу. І тому нерідко буває, що слабші характери під тим тягаром заломлюються, а неодне серце наливається отрутою і зневірою.

Але є серця, що неначе та смерека — вічно замаєні та свіжі. Хай падають довкола них листки, хай гуде довкруги них негода, хай вітри збігаються до них — вони не пожовкнуть від зневіри, не обсипаються від безнадійности. Задивлені в далекі обрії, хоч на їх шляху не світять ясні зорі, вони працюють, ждуть і вірять...

Дві ідеї, праця для Бога і праця для рідного народу, ідеї, що мали одне спільне джерело, стали дороговказом для о. д-ра Інокентія Іларія Лотоцького ЧСВВ, нашого нині Ювілята в чернечій рясі. Один тільки Бог знає, скільки жертв, праці й посвяти зложив цей скромний чернець Василіянського Чину на жертовнику своєї Церкви й рідного народу! Пішов на чужу землю, щоб з любов'ю й покорою служити своєму народові, який або шукав за Океаном кращої долі, або на чужій землі ратунку перед чужою навалою. І тому то 25-літній ювілей праці цього священика й ченця викликає в душі силу рефлексій, а всі вони обертаються довкола основних проблем української скитальщини.

О. Інокентій Іларій Лотоцький, ЧСВВ народився в Галичині, у селі Петликівцях Старих, Бучацького повіту. Вже в народній школі рідного села розбудилося в душі дитини гаряче бажання стати священиком і служити Богові. Воно й завело сільського хлопчину після закінчення сільської народньої школи до Місійного Інституту оо. Василіян у Бучачі. Перебування в гімназії оо. Василіян скріпило те бажання та мало рішальний вплив на ціле життя хлопця. Щоб жертва була цілопальна, він рішився стати монахом і місіонарем. Великі здібності допомогли йому закінчити 1932 року гімназію та піти того ж року на новіціят ЧСВВ у Крехові. В 1934 р. склав перші обіти й виїхав на гуманістичні студії до Лаврова біля Самбора. В 1936-1937 рр. студіював у Добромилі реторику, а в 1937-1939 рр. у Кристинополі філософію. Свої студії на Рідних Землях завершив 8 серпня 1937 р. врочистою професією в манастирі у Добромилі.

о. Ігумен Інокентій Лотоцький ЧСВВ

Вибухла 2-га світова хуртовина, а з нею прийшла окупація західньо-українських земель большевиками. Богослови із своїми професорами мусіли покинути батьківщину і в Оломунці на Чехословаччині шукати азилю. Тут для о. Лотоцького прийшла довговичікувана хвилина і здійснилася мрія хлоп'ячих літ: 1940 року з рук Преосв. Кир Павла Ґойдича ЧСВВ він дістав свячення. Хоч уже священик, продовжує в Оломунці свої студії до січня 1941 року. А далі прийшли студії в університеті у Відні, де о. Лотоцький зробив докторат, написавши догматично-літургійку працю "Про Святого Духа в нашій Літургії".

У задушливій атмосфері безбожницького гітлерівського режиму важко було працювати католицькому священикові, а ще до того й Українцеві. Тому задумував о. Лотоцький разом із о. Соловієм ЧСВВ виїхати на доповнення студій до Швайцарії. Але з уваги на воєнні дії швайцарська влада відмовила візи. Треба було залишитися в Німеччині.

Прийшов третій етап у житті й діяльності монаха-місіонаря. Скінчилася друга світова війна й розсіяла наших людей по всіх усюдах земної кулі. Бажаючи служити бідним скитальцям, о. Лотоцький до листопада 1946 року душпастирює серед українців у Бельгії, а потім виїжджає за океан до ЗДА. Спершу працює як маґістер новіціяту та ігумен манастиря в Давсон, Па., де перебуває до 1951 року. В наступних двох роках (1951-1953) займає пост протоігумена Американської Провінції ЧСВВ в Нью-Йорку. Потім, до 1958 року, виконує з великою посвятою обов'язки пароха церкви св. Юра в Нью-Йорку. Коли ж 1958 року оо. Василіяни відкрили новіціят у Ґленкові, покликано його туди на маґістра. В січні 1960 року назначено його ігуменом манастиря в Чікаґо, а від листопада 1961 року також парохом церкви св. Миколая там же. Від 1 серпня 1962, коли оо. Василіяни перебрали Гемтремк у східній частині Дітройту, служить о. д-р Лотоцький нашій громаді, як ігумен і парох церкви Непорочного Зачаття Преч. Діви Марії в Гемтремку.

На всіх постах, які йому доручувала влада, зумів Ювілят здобути собі велику пошану й любов загалу. Обдарований небуденним ораторським хистом, він зразу дав себе пізнати як бликучий проповідник і незрівняний місіонар. Великими успіхами тішилися його численні місії, які давав по більших містах ЗДА й Канади, як Рочестер, Нью-Йорк, Бофало, Дітройт тощо. Давав чудові реколекції для новиків і священиків, СС. Василіянок і СС. Служебниць у різних місцевостях ЗДА й Канади. Був сповідником Сестер Василіянок і улаштовував для них конференції в Юніонтавн, Па. Окремою ділянкою його діяльности є організування церковно-релігійних товариств, особливо Марійських Дружин. Його духовні науки є справжнім духовим пиром для членок Марійської Дружини.

Є ще й третя ділянка праці, якій Ювілят віддається з великою посвятою: це школа. Він, як учитель і катехит парохіяльних шкіл у Нью-Йорку, Чікаґу і Гемтремку, вмів з'єднати собі серця молоді й батьків. Крім того, дав себе пізнати як знаменитий керівник українських парохіяльних радіогодин, які вів із великим признанням упродовж трьох з половиною років у Нью-Йорку й Чікаґу. Українська громада Дітройту має щастя ще й тепер уряди-годи чути його промови на хвилях етеру.

Ювілят відзначається небуденним тактом і рідким даром утихомирювати розбурхані людські пристрасті та притягати навіть ворогуючі табори до співпраці.

Треба додати, що Ювілятові притаманна велика скромність, якою також уміє він брати людські душі в полон, а далі незвичайна працьовитість. Ювілят ніколи не щадить свого слабкого здоров'я, з великою любов'ю ставиться до всіх і хоче бачити в кожній людині тільки добро. Вся його праця — це неначе ясне, тихе, добре світло свічки, яка, може, не освітлює великого простору й не дає сліпучого сяйва, але тим, кому вона світить, стає на душі ясно й тепло. Інколи здається, що теперішнє життя, повне гамору й руху, закриває його силюетку, заглушує звук його імени. Але його жертвенна праця стає сьогодні перед нами в усій своїй величі й на весь ріст. Кожна днина його життя означується новою цеголкою, виробленою важким трудом, серед несприятливих часто обставин. А з тих цеголок росте могутня будівля нашого релігійного й національного життя.

Чомусь завжди, скільки разів приглядаюся до невтомної праці того скромного монаха, нагадуються мені слова Великого Митрополита, що їх сказав він колись, до української молоді: "Служба любови, мої дорогі, не знає лаврів, як довго жертва ще не повна, а жертва одної хвилини не заступить довголітньої муравлиної праці. Не зривами одної хвилини, лише безупинним напруженням і безупинними жертвами аж до крови і смерти многих поколінь двигається нарід. І легше часом кров пролляти в одній хвилині ентузіязму, як довгі літа з трудом сповнювати обов'язки і серед такої праці аж до кінця виконувати своє завдання, не чекаючи лаврів перед побідою, ані винагороди перед заслугою". Мені здається, що Ювілят у чернечій рясі взяв собі оті слова Великого Митрополита за девізу свого життя і працею 25 років свого життя реалізував постуляти Князя Української Католицької Церкви. Адже поїхав він, немічний тілом, у чужу землю і взяв на себе важкий, інколи аж непосильний, хрест трудів для ближніх і рідних братів. Двигав довгих 25 років на своїх слабих плечах труди скитальського життя, і злобу невирозумілих людей, і брак помочі від найближчих. Чи ж не є це та цілопальна жертва, якої домагався апостол єдности й любови, митр. А Шептицький, від нашої молоді у своєму посланні з 1932 року?

Тому українська громада Дітройту, оцінюючи 25-літню працю великого духом і смиренного серцем Ювілята в чернечій рясі, клонить перед ним голову в день його ювілею і висловлює йому свою найглибшу пошану, любов і признання. Чужі були йому завжди фрази, ранґи й похвали. Він знав тільки самопожертву, самозаперечення і кинув усе в жертву тому, що прийде: Великому, Ясному й Безсмертному. Гемтремкська громада бажає своєму дорогому Парохові в день його Ювілею ще більших успіхів у праці і сильної віри в наші кращі дні. Хай Боже Провидіння дозволить Достойному Ювілятові в майбутньому причинитися до розбудження релігійного життя на Рідних Землях, зрошених кров'ю мучеників, закатованих воюючим московським комунізмом! А ця скромна стаття хай буде поклоном і признанням для Ювілята за його жертвенну працю для нашої Церкви і українського народу на чужині!

Іван Боднарук

25-ЛІТТЯ СВЯЩЕНСТВА

Найкращі ювілеї, що їх відзначає людина особисто, як одиниця, ті, що пов'язані зі Святими Тайнами — ювілей подружжя і ювілей священства. Перший зв'язаний з основною одиницею людської спільноти — родиною, на якій ця спільнота спирається, з якої черпає свою силу, і з якої складаються її члени. Другий має до діла з остаточною ціллю людини, як одиниці та з вихованням цілої спільноти на здорових християнських основах. Оба ці роди ювілеїв вміщають у собі обов'язок змагання до святости, бо це ж остаточна ціль нашого життя як одиниць.

У листопаді ц. р. парохія Непорочного Зачаття П.Д.М. в Дітройті (Гемтремк) відзначила 25-літній ювілей священства ченця-Василіянина, о. д-ра Володимира Ґавліча. Його життя це, в загальному, віддзеркалення життєвого шляху соток тисяч Українців, що народжені в Україні, перейшли крізь різні перипетії воєнних подій, і сьогодні живуть на чужині. Народився о. Володимир у Смиківцях б. Тернополя 29 жовтня 1913 р., виховався в Вірках Великих, до гімназії ходив у Тернополі, а матуру здавав як екстерніст у Львові, бо вже в 6-тій гімназійній вступив до манастиря оо. Василіян. Продовжував науку філософії й богословії у василіянських домах студій (Добромиль, Кристинопіль, Лаврів), а закінчив їх в Оломовці на Моравії, куди, через воєнні події, настоятелі Чину перенесли своїх студентів і професорів. В Оломовці, 21 листопада 1940 року, епископ Павло Ґойдич висвятив його на священика. Після того о. Володимир виїхав на даль-

о. В. Ґавліч, ЧСВВ

ші студії до Відня і закінчив їх у 1944 р. докторатом філософії в ділянці історії та ґерманістики. Сповнював він там теж функцію сотрудника при парохії св. Варвари. На університеті слухав теж і педагогічних предметів, і це тепер пригодилось, коли стейт Мишиґен дав йому право вчити в американських школах. У серпні 1946 р. висилають о. Володимира до Америки та призначують на різні пости. Він стає професором філософії й історії Церкви у Ґленкові, парохом у Гемстеді (1947-50), ігуменом і парохом церкви св. Миколая в Чікаґу (1950-57). Коли оо. Василіянам передали парохію св. Варвари у Відні, її парохом стає якраз о. Володимир (1957-60). Опісля він знову вертається до Америки. Спершу працює в Ґленкові (настоятель місій, новіціят), а від 1962 р., в Дітройті. Коротко: його життя нагадує отой вічний рух неодного з нас, що був примушений обставинами покинути рідну землю.

Життєвий шлях о. Володимира, представлений повище, це тільки зовнішні рямці. В них уміщений певний ідейний зміст, певні вартості, і про це хочу бодай коротко згадати. Особу Ювілята можна б схарактеризувати ось так: здисциплінований чернець і відданий душпастир, активіст і знаменитий організатор, щирий український патріот, людина великої культури. Цих ділянок не можна відлучити одної від одної, вони творять щось одне, органічно пов'язане, і характеризують те, що називаємо звичайно словом особовість даної людини. Як душпастир, о. Володимир здобув собі загальну пошану й признання в таких важних осередках українського поселення як Чікаґо, Відень, Дітройт. Ті, що мали народу слухати його місій — а їх він давав багато в різних частинах Америки — були зворушені глибиною думки його науки та красноріччивістю й запалом, з якими вони були виголошені. Іншим його проповідям нема числа. Його радіогодини — 6 років у Чікаґо й 4-тий уже рік у Дітройті — здобули собі величезне число справжніх приятелів та загальне признання громади, бо вони різноманітні, цікаві, живі й виховні. Побудова нової школи в Чікаґу, ініціятива до видання "Слова Доброго Пастиря" — це його заслуги. Вчить о. Володимир щоднини і в Українській Вищій Школі (гайскулі) в Дітройті та виховує там наших дітей у дисципліні й пошані до свого рідного. Його патріотизм видний усюди, куди він не прикладе свою руку, і цим він продовжує славну традицію українських священиків, що стільки добра зробили для свого народу. Попри те все, це людина великої особистої культури, товариська й увічлива.

Направду треба дивуватися, звідкіля в о. Володимира стільки сили й енерґії подолати всім своїм обов'язкам. Кожний його день починається в год. 5-тій ранку, а кінчається пізно вночі. Це ознака величезної працьовитости. А її джерело — не особиста амбіція, бо він чернець від ранньої молодости і жадної кар'єри не шукає — її джерело це ідеалізм і повна та щира відданість справам Бога, Української Церкви та рідного народу.

У радісний ювілейний день 25-ліття священства о. д-ра Володимира Ґавліча, всі, що його знають чи працювали або співпрацюють з ним, напевно привітають його з цим торжеством щирими побажаннями, а вперше чергу сердечною молитвою, щоб Господь зберігав нам на довгі літа й благословив усі почини взірцевого єромонаха й громадянина.

Богдан І. Лончина

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ ЄВИ ХОМИН

В першу річницю смерти нашої дорогої Мами й Бабуні, яка померла в Володимирі Волинському в Україні, проживши 72 роки, бажаємо про неї згадати нашими щирими молитвами. Добра наша Мама й Бабуня мала нелегке життя, бо доводилося їй багато терпіти, а зокрема в останніх роках її життя було доволі тяжке. Ми старалися їй допомогти нашими посилками пакетів, але тепер, коли вже не можемо їй у цей спосіб допомогти, вважаємо, що найкращою нашою поміччю та нашим виявом вдячности для неї, як дорогої нам особи, є пожертвування 100

Вл. п. Єва Хомин

долярів на 30 григоріянських Служб Божих за спокій її душі. Хай Милостивий Господь прийме цю нашу жертву, бо інакше ми вже не можемо їй допомогти. Покійна залишила в смутку дві дочки з родинами в Україні і двох синів, Стефана й Дмитра, що проживають у Канаді зі своїми родинами.

Стефан і Дмитро — сини,
Софія й Марія — невістки,
Володимир, Юрчик, Андрій,
Данило і Ліза Хомин.
Вестон, Онт.

ПОХОРОН ВЛ. П. МИХАЙЛА ДЕРКА

Бойл, Алберта

У п'ятницю, 17 вересня 1965 р. впокоївся в Бозі бл. п. Михайло Дерко, проживши 71 років. Покійний помер у шпиталі в Едмонтоні, прийнявши перед смертю Найсв. Тайни з рук о. Р. Ганкевича.

Покійний Михайло був родом із містечка Дзвиняч, Галичина. До Канади приїхав у 1914 році й осів на гомстеді в околиці Вох, Алберта. У 1917 р. одружився з Марією Семенчук, що приїхала була до Канади з Коломиї. Молоде подружжя господарило серед дуже тяжких обставин на гомстеді до 1928 р., коли то вони перебралися жити до Вімі, Алберта. Після 32-річного фармування п-во Дерко перейшли в 1960 р. до містечка Бойл, щоб урешті спочити по життєвих трудах. Тут у Бойл покійний Михайло захворів, а відтак і розпрощався з цим світом.

Похорон розпочався панахидою, що її в каплиці похоронного заведення Парк Меморіял у неділю, 19 вересня відслужив катедральний парох о. Ю. Ковальський. У понеділок, 20 вересня о. Ю. Ковальський відслужив у катедральній церкві св. Йосафата завпокійну Св. Літургію і похорон, після чого численно зібрані в церкві родина, приятелі, знайомі й сусіди покійного відпровадили його тлінні останки на вічний спочинок на цвинтарі "Еверґрін" в Едмонтоні.

Вл. п. Михайло Дерко

Покійний осиротив дружину Марію, трьох синів: Миколу в Ґресленд, Алберта, Джов і Рей в Едмонтоні, дочку Анну, зам. Ґарднер і Софію, зам. Риц і Едмонтоні та Джовн, зам. МекНамара в Бойл, окрім цього 18 унуків, 3 правнуків та брата Миколу в Бирнабі, Бр. К.

Після похорону відбувся в катедральній залі поминальний обід, під час якого на заклик п. І. Гутняна переведено збірку на українську пресу, з чого передано $10.00 на "Світло". За жертву щиро дякуємо, а покійному Михайлові вічна пам'ять.

Нехай Всевишній Господь, який "так полюбив світ, що свого єдинородного Сина дав, щоб усі, які вірять у Нього, мали вічне життя", нагородить покійного вічною нагородою.

ПОДЯКА

Глибоко опечалена родина покійного Михайла Дерка складає щиру подяку всій родині, приятелям та сусідам покійного за жертви на Служби Божі, за цвіти й вислови співчуття. Зокрема дякуємо Всч. о. Р. Ганкевичеві за уділення Найсв. Тайн, а Всч. о. Ю. Ковальському за відслуження завпокійної Св. Літургії. Дякуємо парохіянкам катедральної парохії за приготування поминального обіду, а приятелям покійного за несення домовини з тлінними останками. Вкінці дякуємо похоронному заведенню Парк Меморіял за совісну услугу та гідне переведення похоронів. Нехай Милостивий Господь нагородить вам усім сторицею, а нашого незабутнього покійника прийме до Свого царства.

Дружина, діти та внуки

Хочете пізнати добре, що таке св. Служба Божа — найважніша жертва, яку приносимо Господеві — то прочитайте нову книжку, яка це пояснює

о. МЕЛЕТІЯ СОЛОВІЯ, ЧСВВ

п. н.

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ

ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК, ПОЯСНЕННЯ

Книга вийшла в Римі 1964 р., має 422 сторінки великого формату й коштує $7.00.

Книга ділиться на: 1) Історичне введення до Служби Божої (стор. 3-150) та 2) Пояснення молитов та обрядів Служби Божої (ст. 150-318)

Такої книги, важної для зрозуміння Служби Божої, ми ще досі не мали. Тому кожний християнин повинен собі цю книгу замовити та уважно її прочитати.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

DISTRIBUTOR WANTED

No Competition. To service and set up new accounts in exclusive territory. Investment secured by fast moving inventory of amazing plastic coating used on all types of surfaces interior or exterior. Eliminates waxing when applied to any type of floor. Eliminates all painting when applied to wood, metal or concrete surfaces.

Minimum Investment — $500

Maximum Investment — $12,000

For details write or call:

Phone: 314 AX-1-1500
MERCHANDISING DIVISION
P. O. Box 66
St. Ann, Missouri 63074

ЧИ ВИ ВЖЕ НАДІСЛАЛИ НАМ СВОЮ ПОЖЕРТВУ?

Чому чекати до весни?

ЗРОБІТЬ ЦЕ ТЕПЕР!

Мудрі люди використовують зиму. Зимовою порою ремісники мають більше часу й можуть вам виконати направи чи віднови, коли цього вам потрібно. Матеріялів теж можна легше отримати, і що більше, кошти ваших направ часто будуть виносити менше завдяки позасезоновими опустами та легшими умовина[illegible]

Ви можете позичити до $4.000 на сплати аж до 10 років, на низькі відсотки у вашому банку з урядом спонзорованих NHA Позик для покращання домів.

Якщо ви є власником малого бизнесу, ви можете скористати із спеціяльних Позик для малих бизнесів у вашому банку. А фармери мають право на Позики для покращання фарм до висоти $15.000 на сплати до десять років.

Тож тепер вам ясно, що існує багато добрих причин на те, щоб ви виконали багато робіт біля свого дому чи бизнесового приміщення під час зими.

Зробіть це тепер!

Кожний скористає коли роботи зимою будуть збільшені

Випущено на доручення Hon. Allan J. MacEachen, Міністра Праці

СЛУЖБА БОЖА

ЗА ПОМЕРЛИХ

на чоловічий хор з Панахидою й похоронними піснями (Св. Боже, Со Святими, Вічная Пам'ять, Тихий Вітер — Нижанківський, Роздольський, Купчинський, Воробкевич). Величина 7x10; сторін 32.

Ціна $2.50.

СЛУЖБА БОЖА

на мішаний хор, вибраних композиторів, видання о. Сапруна; 38 кусників; 17 зошитів.

Ціна $5.50.

Замовляти на адресу:

BASILIAN FATHERS
Mundare, Alberta, Canada

Невідрадним явищем — але подекуди й незаперечним фактом наших часів є те, що тисячі Українців, народжених у ЗДА й Канаді, чомусь не читають і мабуть буде їм важко читати наші видання в українській мові.

Між ними може знаходяться Ваші дорослі вже діти, чи навіть унуки. Замовте для них журнал в англійській мові:

LIFE -- BEACON

місячник за редакцією о. В. Дрібненького, ЧСВВ, якого перше число появиться з датою 15-го березня, 1966.

Річна передплата — $2.00.

1. *Are you interested in the cultural and religious heritage of your Ukrainian descent?*
2. *Do you find it too difficult to read the available Ukrainian Publications?*

If your answer is "YES" to these questions
why not subscribe to:

LIFE -- BEACON

$2.00 per year
(First issue to appear March 15, 1966)

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо Старого і Нового Заповіту в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

Замовлення слати на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIX ЛЮТЕНЬ — 1966 — FEBRUARY Ч. 2 (518)

ДО УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІОТИЧНОГО ВІРУЮЧОГО Й КУЛЬТУРНОГО ГРОМАДЯНСТВА

Від самого початку свого існування наша Колеґія, як одинока хлоп'яча українська середня школа на Сході Канади, бажає сповнити свої широкі **задуми щодо мистецького оформлення Колеґії в українському, церковному й народньому, дусі.** Однак досі цього ніяк не можна було здійснити, бо на це не дозволяли й далі не дозволяють великі довги за закуп площі й за будову шкільних будинків.

Добре розуміючи й належно оцінюючи важливість свого рідного й його впливу на загальне виховання нашої української молоді, яка в Колеґії навчається, **Колеґія бажає дати своїм студентам змогу пізнати й полюбити українське мистецтво.** Звідки нпр. може молодь любити іконостас, коли вона його не бачить?

Ось-що бажає зробити. Колеґія:

розмалювати в нашому українському стилі колеґіяльну каплицю,
збудувати гідний іконостас,

дати намалювати серію образів із українською історичною, краєвидною та побутовою тематикою,

дати намалювати серію портретів визначних українських постатей,
влаштувати шафи-виставки зо зразками українського народнього мистецтва.

За приблизними обрахунками **це коштуватиме — $75.000.00.** Покищо з цієї конечної суми не маємо ні одного доляра!

Ми переконані в тому, що **кожний патріотичний, віруючий і культурний Українець** добре розуміє важливість цієї справи й **складе свою щиру й щедру пожертву на цю шляхетну ціль.**

З християнським привітом

о. О. Купранець, ЧСВВ

Директор Українського Мистецького
Відділу Колеґії св. Василія

Пожертви слати на адресу:

Rev. O. Kupranec, OSBM
St. Basil's College / Ukrainian Art
3100 Weston Rd., Weston, Ontario, Canada

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНҐЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, - 8, Yorks,
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРҐЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:

L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Слово Папи Павла VI 46
Звернім наші серця до Марії *о. О. Купранець, ЧСВВ* 50
І поведе їх мале Дитя... *о. Є. Білик, ЧСВВ* 52
Роздума про Боже й вічне — Саморозвиток *о. Р. Г. ЧСВВ* 54
Вірус — перехід до живої матерії?
Свідоцтво Христовому Євангелію *о. Л. Садовський, ЧСВВ* 55
Намірення Апостольства Молитви
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 56
Зобов'язуючі літургійні приписи в нашій Церкві 58
Жива українська мова. — Скорочення Св. Літурґії. — Поминання.
Багато людей запитує... *о. С. Сабол, ЧСВВ* 61
Боротьба проти нечистих думок. — Гріхи в нашій Церкві?
Вияснення (декларація) Собору про відношення Церкви до нехристиянських релігій 63
Навчання української мови в степових провінціях Канади *Д-р Б. Казимира* 65
Проблема нашого духовного майбутнього *М. Бозьо* 66
"Підім, отже до Вифлеєму й побачимо..." *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 68
Синій хрест — оповідання *Г. К. Честертон* 70
Листи Никодима — повість *О. Добрачинський* 72
Розсіває самоцвіти лютень
Розгублене намисто — вірші *Г. Подолянка* 75
Надіслані видання 75
Плавба по безкраїх хвилях *О. Купранець* 76
За англійську газету 77
Нові книжки 77
Вісті Осередку Українських Студій 78
Новинки 79
Випродажа книжок 80
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 81
Ті, що нам помагають 83

Обкладинка: Святилище і іконостас української католицької церкви у Вотервліт, Н. Й., де є парохом о. д-р Богдан Волошин.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колеґія: о. Євген Білик, ЧСВВ; о. Василь Ваврик, ЧСВВ; о. Лев Садовський, ЧСВВ і ред. Олександер Мох. Адреса редакції: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації: Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон: 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. — Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM; Basil Wawryk, OSBM; Leo Sadowsky, OSBM; Alexander Moch. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Business Office: The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

СЛОВО ПАПИ ПАВЛА VI-го

(Понижче поміщуємо Різдвяне Слово Папи Павла, яке своїм змістом і актуальністю заторкнених проблем завжди актуальне. Висловлені думки — це наче пособорова програма для всіх людей доброї волі, що бажають добра Христовій Церкві й усьому людству. Будучи віруючими християнами, приймім оце Папське Слово за нашу власну програму життя й дії для нашого власного добра, церковного й народнього. — РЕДАКЦІЯ.

До всіх наших дітей! До всієї нашої святої й католицької Церкви, розсіяної по всьому світі та з'єднаної в тій самій спільноті віри й любови!

До всіх братів християн, яких ми ввесь час дожидаємо і сподіємося їх привітати, як учасників тієї самої чудової спільноти!

До всіх людей цієї землі!

До вас ми звертаємо оце наше різдвяне привітання.

Для вас є все те найщиріше, найсердечніше, найщасливіше, що лише може вийти з нашої душі! Чим міцніше гомонить наше привітання, щоб усі ви могли його почути, тим більшої набирається воно снаги і значення, щоб стало вам милим і благодійним. Різдво не допускає слабкости почувань, тож ми дозволяємо, щоб Різдво охопило наше серце своїм духом, щоб його вилити на вас: не лише його непомітний дар почування, але й те щось неосяжне і невисловне з таємниці світла й благодаті самого ж таки Різдва.

Щоб відразу ми порозумілись, скажемо вам, що вважаємо Різдво за стрічу, велику стрічу, історичну стрічу, вирішальну стрічу Бога з людством. Хто має віру, знає це, і нехай радується. Всі інші нехай слухають та призадумуються.

У нас все ще гомонять зворушливі голоси святої Літургії Передсвяття, які, власне, появляють нам Різдво як пункт, у якому сходяться два довгі й цілком різні шляхи, що з собою поєднуються: таємнича мандрівка Бога, який, піднімаючись по бездонних ступенях своєї трасцедентальности, під кінець виходить із щораз то промінішої хмари пророцтва і на новий, надприродний лад наближається до нашої землі, до нашої історії; і врешті, в несподіваній смиренності Вифлеєму й у сніжнобілій чистоті Марії, причалює до нашого земного берега: стає людиною; оце Христос. А ось інша, наша, крута і втомлива мандрівка, сама собі, без докладно визначеної мети; проте згодом спрямовує її якась неокреслена й тужлива надія, вища над наші природні сили надія, надія дійти до Бога, надія відкрити Його в людині, надія зустрічі з Ним, як зустрічається на стежці прочанина-мандрівника, приятеля, з яким познайомлюється, брата за власною кров'ю, вчителя рідної мови, визволителя, що все спроможен учинити, — Спасителя. Послухайте голосу Літургії: "Споглядаючи в даль, бачу ось прихід Божої всемогутности, — це хмара, що всю землю вкриває. Вийдіть їй назустріч та скажіть їй: Сповісти нам, чи власне Ти є той, що маєш панувати..." (Прок. 1-го чит. 1-ої неділі Адвенту). Скільки ж то можемо сказати про ті історичні й духовні мандрівки, які Старий Завіт накреслив нам у зарисах; скільки й про ті способи, за якими ця чудова духовна стріча й тепер уже здійснюється; найперше треба нам буде описати євангельські сцени й у безконечність вияснювати їхнє значення, їх простоту, їх остаточний вислів, їх повсякчасне й універсальне значення.

Усі ми знаємо, що ця зустріч Бога з людством не була звичайним собі стиком, зовнішнім і проминаючим; вона була — ніщо інше як злука, життєва злука, стала злука, злука Божої природи з людською природою, істотна злука, іпостатична, як висловилися Отці нашої віри, злука з-за якої Слово Боже, у своїй безконечній і вічній Особі, привласнило окрему людську природу, що зачалася в непорочному лоні Діви Марії, і так стався Христос — справжній Бог і справжня людина, що, як людина народився, жив, учив, страждав, помер і воскрес, не переставши бути Богом, яким Він був, але став людиною, яку ми знаємо і то такою, як ми є.

Отже: пригадкою тієї зустрічі є Різдво. Більше того: треба, щоб і далі була ота зустріч.

А цю нашу думку підтверджує спостереження: здається нам, що з тієї зустрічі в Христі між Богом і людством беремо подію, яку ми святкували в ці останні роки, та й тільки-но закінчили, тобто — Вселенський Собор Ватиканський Другий. Бо й Собор був — зустріччю. Подвійна зустріч: Церкви з собою таки; Церкви зі світом.

Насправді ж бо на Соборі Церква зустрінулася сама з собою. Дійсно велика і благодійна це зустріч. Ми могли б зупинити нашу увагу на зовнішньому образі тієї події: немалого значення був той факт, що всі Отці великої католицької родини стрінулися, себе пізнали, себе полюбили, врешті ж не тільки в духовній і теоретичній дійсності, але й у тій досвідній і людській: бачення, привітання, розмови, спільної молитви, виразнішої любови. Чи є щось більше християнське за оту зустріч?

А тепер наша думка йде ще далі вглиб значення й успішности Собору: Церква, як ми казали, знайшла в ньому саму себе — свою власну віру, своє вчення, свою спаяність, своє посланництво, свою апостольську й місіонарську наснаженість, своє багатство мудрости й ласки, свою здібність добувати із своїх невичерпних запасів нові внутрішні скарби, своє прагнення розуміти, служити і спасати світ. Тоді Церква в тому свідомому акті зустрінула вже не тільки саму себе, але й Христа; Христа, Якого вона з собою носить: вона відчула обов'язок вірности Слову та Його волі, щоб усього Його проникнути і немов ним оп'яніти та Його звеличити; вона відчула в собі приплив Духа Христового, а й те, що на уста їй насувається євангельська благовість, потреба віднови сповіщання: собі, усім людям. Церква знову стала молодою. Вона відчула, що відроджується. Тож спогадуємо, Брати, оту чудову й нову зустріч, яку Собор уладив із Христом. Пригадуємо: не потураючи "зле зрозумілому усучасненню", на яке жалівся вже наш достойний попередник Іван XXIII (Акти Ап. Стол., 1962, стор. 675), не намагаючися вбирати в себе "духа часу", чи покладаючи своє довір'я на хворі ідеології поганського світу, а чи сприймаючи якусь помилкову ментальність заради споводного історичного фаталізму, та й не задовольняючись абияким практичним виправленням деяких своїх другорядних канонічних норм, але намагаючись у собі самій віднайти Христа, щоб із більшою свідомістю з Ним зустрінутися, — Церква може сьогодні святкувати своє чергове Різдво.

А згодом зустріч Церкви зі світом.

Всі звернули увагу на цей аспект Вселенського Собору. Церква, деякою мірою, вийшла з себе, щоб зустрінутися з людьми цього віку, з велетенськими й осліплюючими новостями модерного світу. Вона зодягнулась у щонайширшу любов; та й інакше вона не могла вчинити.

Євангельська постать пастиря, що шукає, що біжить, що трудиться коби лише віднайти вівцю-

З нагоди більших урочистостей чи свят Святіший Отець благословить з бальконy базиліки св. Петра. Це благословення називається "Місту й Світові".

втікачку, домінувала над Собором. Свідомість людства, всього людства, — з аркадійською простотою зображена в заблуканій овечці, — є її, є Церкви, вона сповнила духа Собору: авже ж, її, себто Церкви, людства, з універсального Божого доручення; Церква, ще зайвий раз, зрозуміла, який то повен остраху закон несе з собою те ім'я, що її автентично відрізняє: католицька — значить, що її посланництво, її відповідальність, її серце не мають меж. Тим то Церква повинна назвати людство своїм; з обов'язку, що не знає втоми та по-геройському дає, цілком просто, виклик усяким труднощам: своїм — правом любови, бо Церква не може звільнити себе (— хоча б і як людство було чуже, противне чи вороже —) від любови того людства, за яке Христос дав Свою кров; своїм — навіть задля деякого історичного споріднення: хіба Церква не зродила більшої частини культури, яку тепер світ схвалює і собі привласнює? Крім цього (повинна назвати) своєю, через ту таємничу надію, за яку, здається, заявляються деякі помітніші історичні події; як ось шукання свободи і правди, як обов'язковий шлях до єдности, як потреба братерства й миру; ось блага, що лише в світлі Євангелії набувають повноту життя.

Так ото соборна Церква шукає за стрічами. У своїй ревності за вчення таємних речей вона почала запрошувати свідків і розповсюднювачів суспільних інформацій, дозволяючи їм дивитися і говорити; щоб постачати їм вістки. Більше того: соборна Церква предсказала таку зустріч, яка від віків не траплялася і виглядала неймовірною для здійснення; вона до себе близько, покірно, сердечно прикликала Братів-християн, що з давен-давна далекі були від її спільности; щоб знову, бодай за своїм людським і елементарним змістом, виснувати подерту тканину оту — взаємного знайомства, пошани, довір'я, оту — початкової розмови. А тоді й народи, світ. Церква прагне зустрінутися зі світом. Ми не можемо, щодо цього, забути нашої подорожі до Нью-Йорку, куди нас запрошено промовити до збору Об'єднаних Націй; та й не можемо знову не думати про надзвичайну зустріч нашої непомітної особи з представниками тих народів, що там зібралися. Це зустріч, що виглядає нам історичною й символічною та що напевно виражала ось який найголовніший намір Собору: промовляти до Народів сповіщенням приязні й миру. Ту хвилину ми спогадуємо задля предивної її повноти. Тож бажаємо використати цю святкову нагоду, щоб знову повторити тому, хто нас туди запросив і так чемно нас прийняв, наше віддане признання; щоб тому зборові й окремим його членам поновно скласти наші побажання миру; та щоб знову привітати Нарід Сполучених Держав, який тоді мали ми шану й приємність зустрінути.

Ось перший аспект, який приймає приявність Церкви, яка виходить назустріч людям, — вістуник миру. Навіть і цей факт є вислідною природи самої речі. Хіба мир не є першим привітанням, яке той, хто діє в ім'я Христа, як це Він вчинив по воскресінні, може сказати: "Мир вам!"; хіба ж не першим є втручання Церкви, яка, бувши посеред світу, може з'ясувати: оте, щоб дати мир, щоб накликати до миру, щоб виховувати для миру? Бо дійсно мир є першим і найбільшим благом суспільности; він має на увазі справедливість, свободу, лад; і вможливлює всяке інше благо людського життя. А тоді зразу, в тій же таки хвилині, ми знову захищатимемо мир. Зробимо це, бо мир є не тільки найзнаменнішим добром, але й тому, що сьогодні добро є в небезпеці. До тих постанов, які підказав трагічний досвід останньої війни, роблять підлазку давні й закорінені нацистичні намагання або нові ідеології підриву й верховодства; щораз то могутніша й жахливіша зброя стає, можна сказати, єдиною запорукою віроломного й непевного миру, який поменшує відчуття людського братерства і справедливости між народами. Люди браття! Слухайте яслід послання миру, що його Різдво знову приносить людям, які завжди є предметом Божої ласкавости! Перевірте напрям ваших кроків! Ви знову, може бути, йдете помилковою дорогою! Зупиніться і призадумайтеся! Справжня мудрість є в мирі; а справжній мир є в союзі любови. Ніхто не сміє обмежувати любов миру границями власного інтересу і власної амбіції. Ніхто не сміє починати порушувати спокою інших підступними засідками та штучними неполадками. Ніхто не повинен приневолювати сусіда (сьогодні всі ми сусіди!), щоб він хапався за збройне захищання, та ніхто хай не уникає рівних і щирих переговорів, щоб знову привернути лад і приязнь. Мир треба будувати на відважному перевірянні хибної ідеології егоїзму, боротьби, гегемонії; треба вміти прощати й наново розпочинати історію, де взаємини між людьми управильнювали б не могутність і сила, ані сама лише економічна користь чи ступень розвитку цивілізації, але вище поняття рівности й солідарности, які, на кінець, тільки Боже батьківство, об'явлене Христом, виявляє логічними, легкими і щасливими.

НОВА КНИЖКА

ЦЕРКВА, СХІДНІ ЦЕРКВИ,
ЕКУМЕНІЗМ

Діяння і постанови Вселенського
Ватиканського II Собору.

Видавництво оо. Василіян — Рим — 1965
Стор. 214.

о. А. Великий ЧСВВ
Ціна $2.50

Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

Висловлюємо ці великі речі, даючи їм простий і смиренний наголос. Це ж бо, Брати, другий аспект тієї зустрічі, який соборна Церква подає світові. Вона знає, що приносить безмежної вартости скарб правди й спасіння, що побуджує її виходити назустріч; але зважте: вона йде до вас без будь-якої гордости, без претенсій до якогось привілею. Вона йде на стрічу, але підбадьорена радо признає, благословить великі цінності вашої культури і вашого поступу; в неї нема ніякої амбіції ні щодо панування, ні щодо багатств; якщо чогось бажає, то свободи для своєї внутрішньої віри, щоб назовні її сповіщати; але вона нікому не накидається, більше того, вона бажає шанувати й обезпечувати найвищу відповідальність і вирішальний вибір сумління, теж супроти релігійних істин.

Зустріч Церкви з сьогоднішнім світом описано на подивугідних сторінках останньої конституції Собору: кожна розумна особа, кожна чесна душа повинна знати ті сторінки; вони ж бо подають Церкву в осередку сучасного життя, та не на те, щоб їй суспільність послугувала, ані щоб заколочувати розвиток її самобутньої й чесної діяльности, але щоб її просвітити, підтримати й потішити. Ті сторінки, вважаємо, позначають пункт зустрічі між Христом і модерною людиною та являють собою Різдвяне послання на цей рік благодаті для сучасного світу: тут ми їх згадуємо, щоб задокументувати зміст наших побажань, які мають бути не тільки словесними й почуттєвими, але й християнським пред'явленням позитивного й безкорисного служіння мирові й благобутові людства, і для його надії на щонайвище призначення спасіння та щастя, які відкрив людям Христос, Якого смиренне і славне Різдво ми відсвятковуємо.

Брати, діти та всі люди доброї волі! В ім'я Його, Христа, нашого Господа хай це буде нашим побажанням Веселих Свят, а з цим і наше апостольське благословення.

Папа Павло служить Св. Літургію під час Собору (18. XI. 1965) в базиліці св. Петра. Перший зліва Всесв. о. д-р Атанасій Великий — Протоархимандрит ОО. Василіян, Отець Собору і Секретар Передсоборової і Соборової Комісій для справ Східних Церков.

о. О. Купранець, ЧСВВ

ЗВЕРНІМ НАШІ СЕРЦЯ ДО МАРІЇ!

ЧИ БОГОРОДИЦЯ ПЕРЕВИЩАЄ ХРИСТА?

Сьогодні чуємо скрізь, що тут або там є чудотворна ікона Божої Матері, а зовсім не чуємо, щоб десь були, а принаймні в такій кількості, місцевості, що мали б чудотворні ікони Ісуса Христа, Нашого Божественного Спасителя. Чи Мати Божа може перевищає Христа або Католицька Церква хоче висунути на перший плян почитання Пречистої Діви Марії, а почитання Ісуса Христа поставити на другому пляні? Ні, це зовсім не лежить у намірах Католицької Церкви, навпаки, Католицька Церква бажає, щоб через зріст почитання Пречистої Діви Марії зросло почитання Ісуса Христа, особливо ж Євхаристійного, бо, як це дуже гарно висловив на Євхаристійно-Марійському Конґресі у Філядельфії Кардинал Аґаджаніян: "Ісус і Марія, Син і Мати, нероздільно злучені вічним призначенням Господа, є вони з'єднані і в Святій Євхаристії — тому, що Євхаристійний Син Божий є одночасно сином Діви Марії". А далі ще й таке сказав: "Ніщо не може більше врадувати Непорочного Серця Марії, як віддання, віра і любов до Святої Євхаристії", та що треба влучним уважати слова "Книги Притч" в устах Пресвятої Діви: "При ходьте — каже Вона до своїх дітей — їджте мій хліб і пийте моє вино, яке я приготовила для вас".

Пречиста Діва Марія була і є не тільки предметом окремого вияву побожности вірних у Церкві через спеціяльні церковні Богослуження, пісні чи проповіді, але стала Вона теж натхненням багатьох великих світових мистців: письменників, поетів, композиторів, малярів чи скульпторів, які присвятли Їй свої твори і цим віддали Їй честь. І в наших мистців не бракує прекрасних творів, присвячених Божій Матері. Та не тільки великі таланти, здібні люди, величали своїми творами Пречисту Діву, але і сам народ, нераз може прості й неосвічені люди, які не вміли може читати й писати, складали в честь Пречистої Діви Марії різні пісні чи побожні оповідання, які переходили з покоління в покоління, даючи нам сьогодні багату скарбницю доказів побожности й любови нашого люду до Небесної Цариці. І справді немає кращої побожности, як побожність звичайних людей, які хоч не мають високих наук, однак мають серце, яке добре вміє оцінити правдиву вартість почитання Пречистої Діви.

Почаївська Лавра — це один із найбільших наших осередків почитання Пречистої Діви.

УКРАЇНСЬКА НАБОЖНІСТЬ ДО МАТЕРІ БОЖОЇ ЙДЕ РАЗОМ ІЗ НИМИ

І саме оцю побожність простого нашого українського люду до Богоматері принесли в своїх серцях наші перші поселенці на нові місця свого поселення. У перших роках їх поселення в Канаді, Америці, Бразилії чи Арґентині не було своїх священиків, які пригадували б нашим людям, що треба почитати і любити Божу Матір, проте наші піонери самі добре це розуміли. Кажуть, що дуже часто бувало, що наші піонери нічого в хаті не мали, але мали на стіні образ Божої Матері, перед яким вони молилися й просили кращого завтра. І дійсно їх набожність до Пречистої Діви була щира, така, що плила з душі, не вимушена чи зв'язана якоюсь зовнішньою формою. Перед десятьма роками, коли я відвідував нашого старого піонера в Чипмені, пок. Михайла Романюка, який мав тоді 95 років життя і вже добре не чув, міг я добре переконатися, як виглядала набожність наших піонерів до Пречистої Діви. Входжу до його кімнати, а старенький клячить на землі, спершись ліктями на стіл, молиться на вервиці до Божої Матері...

Так, як колись наш великий князь Ярослав Мудрий віддав під покров Божої Матері цілий наш український народ, так нпр. у Канаді перший наш єпископ, Преосв. Никита Будка, віддав під опіку Пречистої Діви всіх Українців-католиків.

У 1954 році наш великий Євхаристійно-Марійський Конґрес, що відбувся в Філядельфії, був наче офіційною маніфестацією перед цілим світом, що український народ щиро любить Пречисту Діву і не хоче залишатися в почитанні Пречистої Діви позаду інших народів. На цьому Конґресі були і наші Високопреосвященні Владики, які кладучи свій єпископський жезл перед іконою Пречистої Діви на знак віддання себе і всіх йому підчинених вірних під покров небесного жезла Богоматері, посвятили нас в особливіший спосіб Пречистій Діві. Ми навіть не свідомі того, що може в цій хвилині, коли наші Владики посвячували нас опіці Пречистої Діви, споглядала на нас своїми ласкавими очима Небесна Мати, благословляючи нас небесними ласками та вливаючи в наші серця проміння небесного щастя.

Пресвята Богородице [illegible] і наш нарід і Своєю любов'ю зроди любов у серцях наших людей щоб і вони любилися!

ДІВА МАРІЯ — НАША НАДІЯ

Ми не були б добрими дітьми Божої Матері, якщо не згадали б нашої страждаючої Цекрви й Народу, що тепер тяжко мучаться під найстрашнішим ворогом християнства й людства взагалі. Пречиста Діва Марія напевно більше від нас відчуває і співстраждає з нашим народом під большевиками, як ми, бо Вона сама відбула найкращу школу терпіння й болю на Голготі, співстраждаючи зі своїм Божественним Сином. І нам би треба в Неї навчитися співтерпіти або принаймні співвідчувати недолю наших рідних братів. Напевно не поможуть стільки нашому народові визначні політики чи дипломати, скільки поможе Небесна Дипломатка — Божа Мати, що має завжди вільний вступ до найвищого Політика й Керівника народів — Господа Бога, у Якого руках лежить доля всіх народів.

Як довідуємося з різних вісток, що приходять до нас з-поза залізної заслони, наші браття не можуть там тепер так як ми свобідно величати Пречисту Діву Марію, бо там заборонено прилюдно віддавати честь Пречистій Діві. Большевики стараються насильно видерти образ Пречистої Діви Марії з душі нашого народу, а особливо з душі української молоді, а на Її місце всунути своєю безбожницькою пропаґандою образ своїх ідолів.

Було це в 1709 р., під час війни, яку вів наш Гетьман Іван Мазепа спільно зі Шведами проти Росії. Цар Петро І-ий вивіз чудотворну ікону Божої Матері зі села Каплунівки, а шведське військо запалило церкву. Однак церква не горіла. Тоді, бачучи це, Гетьман Мазепа висказав пропам'ятні слова: "І нема Її тут, а церкві не дає згоріти! Що ж буде тоді, коли з Нею стрінуться?"...

І ми сьогодні питаємося, "що ж буде тоді, коли з Нею, Пречистою Дівою, стрінуться" вороги нашої Церкви й Народу? Ми віримо, що тоді Пречиста Діва Марія своєю всесильною п'ятою роздавить їм голову, як змієві, і ми тоді спільно з нашим народом у вільній Україні заспіваємо могутню пісню подяки: "Кто Тебе не ублажить, Пресвятая Діво..."

УВАГА! ТОРОНТО Й ОКОЛИЦІ! УВАГА!

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 27-го ЛЮТОГО, 1966 РОКУ

в годинах 2 — 5.30 пополудні

відбудеться

ЧАЙНЕ ПРИЙНЯТТЯ

В КОЛЕҐІЇ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

3100 Weston Rd. — Weston (Toronto), Ontario

КОЖНИЙ ЩИРО ЗАПРОШЕНИЙ І МИЛО ВАЧЕНИЙ!

о. Євген Вілик, ЧСВВ

"І ПОВЕДЕ ЇХ МАЛЕ ДИТЯ..."

(Закінчення)

Вифлеємське Дитя перемогло Імперію

Одної холодної, темної ночі молода Мати-Діва народила своє Дитя та поклала Його на сіно в яслах. Те Дитя, це Той, Якого предсказували Божі Пророки. Він вибрав Собі за палату на цьому світі — стаєнку-ясла. Тут почав Він своє земське життя — життя праці, труду й терпіння. Незнаний нікому поза містечком Назаретом, Він виріс на мужчину й почав Свою месіянську діяльність. Покликав собі кількох невчених рибаків за товаришів та приставав найрадше (задля їх спасіння) із грішниками та погордженими цього світу. Він навчав якоїсь дивної науки — блаженности вбогих, терплячих, невинних та переслідуваних. Він говорив, що хто не буде як дитина, той не ввійде до Божого царства. Він навчав, що найкращі прикмети людини — це любов ближнього, лагідність і покора. До щастя, говорив Він, є тільки одна дорога — дорога самовідречення й терпіння. Діл таких, які Він робив, ніхто ще досі не робив. Його наука і приклад зрушили віддавна усталені форми життя й засади; нарід горнувся до Нього та хотів обрати Його своїм царем; тому ненавиділи Його провідні верстви народу. Зі зависти видали вони Його римському намісникові, а цей, проголосивши Його невинним, розп'яв Його на ганебній шибениці хреста. Противники раділи, що збулися Його.

Але сталося щось чудне: Він повернув до життя. Його науку голосили неграмотні рибалки різними мовами. Люди цілими громадами визнавали Його науку та називали Його Спасителем. Римська влада побачила, що під нею постала і діє тиха, досі нечувана сила. "Учитель з Галилеї" став чинником, якого боялася могутня Імперія. Його дивні науки: дитинної простоти, любови ближніх, милосердя, лагідности, терпеливости і прощення — протягом кількох років викликали в народі такі наслідки, яких не могли викликати століттями виклади мудрих грецьких філософів ані славні римські бесідники. Ще заки Римляни усвідомили собі, що діється, наука і послідувачі Розп'ятого поширилися по різних країнах. Згодом цілу Імперію завоював без одного вистрілу, без одного вояка, невидимий цар світу, якого Ісая назвав Отцем майбутнього віку. Некультурні й варварські народи, захоплені взаємною любов'ю цієї нової породи людей: християн, забували та затрачували свою войовничість і з часом самі відчули на собі легкість тягару Христового ярма. Поганство завмирало, а на його гробі розцвітали прекрасні цвіти чеснот Того, що почав своє життя в яслах, а скінчив на хресті. У людей не було вже вищих ані нижчих — всі стали братами в Христі, дітьми одного Бога, до Котрого всі разом одним серцем і одними устами кликали — Отче наш, що на небі.

Roma Colosseo

З великої й могутньої Римської Імперії залишилися тільки історичні спомини й руїни.

Не так сильні армії й вороги розбили цю всесвітню імперію, як це зробило Мале Дитя — Ісус Своїм Євангелієм!

На знимці: руїни Колізею.

Євангелія — це жива книга, скарбниця думок і заохот, основа і дороговказ релігійного життя.

Базиліка св. Петра в Римі — символ єдности Христової Церкви. В цьому величавому храмі відбувся Вселенський Собор.

Чи повторюються тепер часи Римської Імперії?

Часи миру і спокою в світі минулися. Рани двох світових воєн ще не погоєні. Нові ворожнечі вибухають то тут, то там і є доказом дальшого недовір'я між народами. Майже всі держави, не виключаючи менших, обертають велику частину своїх бюджетів на воєнні приготування. Притокою до війни не мусить бути бажання завоювати чужі землі; у недавних часах наглядне, що причиною непорозумінь і навіть війни, може бути інакша релігія чи навіть інша барва обличчя.

Сьогодні кожна держава має свої внутрішні клопоти. Хоч як свобідні нині люди, все можна знайти негодування. А невдоволені люди — це дуже сприятливий ґрунт для фальшивих кличів підривників. До теперішнього грізного стану людства довело те, що модерна цивілізація відкинула те, що в давніших часах було одинокою охороною й запорукою миру в світі. В ім'я звихненої науки і фальшивої свободи люди знищили й затратили давне розуміння релігійности й обов'язковости, бо вважали їх за перешкоду до правдивого поступу. Люди вмовили у себе, що в них нема безсмертної душі; що вони є властиво істоти на один щабель вище розвинені як лісові звірята; що міра щастя людини на світі залежить від міри зажування життєвих вигід; що вони одинокі правлять долею світу. А якщо нема в світі жадної вищої сили, якщо нема позагробового життя, то пощо людині в'язатися якимись законами, якоюсь мораллю?

Сівачі цієї новітньої філософії посіяли вітер, а людство тепер мусить збирати бурю. Пошана авторитету, послух законам, моральність та панування людини над собою значно затратилися. Люди відвернули свій зір від усього що високе, Боже, а звернули його до переминаючого земного. Вони повірили фальшивим кличам у надії осягнути повне щастя, але не осягнули його, бо його в цьому житті нема. Тому люди, у своєму розчаруванні й огірченні, не перебирають у засобах, щоб добути хоч якенебудь сповидне щастя. Хоч стан теперішнього світу незавидний, але не гірший від того з-перед дві тисячі років тому. Мимо того, що людство нині стає дуже подібне до давних поган, бо обожає багатства, догоджує земським забаганкам, хвалить беззаконня, стан його ще не безнадійний.

Одиноким рятунком для теперішнього світу — це "маленьке Дитя, що поведе його" до кращої долі — Божий Син у вифлеємських яслах. Доки в нарадах світових сил над уліпшенням долі світу не признають. І не послухають цього "чудесного Порадника", доти доля світу не поліпшиться; доки в укладанні мирових угод народи не будуть числитися зі засадами цього "Князя миру", доти не буде надії на тривалий мир; доки народи не признають над собою цього "Батька віку", що колись мав прийти і вже прийшов, доти не буде між ними взаємної пошани й довір'я. Доки все людство не припаде на коліна перед Божим Сином і не прийме Його як свого Спасителя, доти буде воно блукати. Без Спасителя людство може тільки дальше котитися до остаточної руїни; тільки Спаситель, що є світлом для світу, поведе його правою дорогою до життя.

Чи мале Вифлеємське Дитя поведе тепер світ — це залежить від людей, від нас.

Р. Г., ЧСВВ

РОЗДУМА ПРО БОЖЕ І ВІЧНЕ – "САМОРОЗВИТОК"

3. Вірус — перехід до живої матерії?

Відкриття вірусів донедавна ще багатьом ученим, зосібна матеріялістам, давало надії на знайдення остаточного й вирішного арґументу на саморозвиток, значить, на спонтанний перехід від неживої матерії до живої. Вірус, найменший із усіх живих істот — ніби кристал і ніби клітинка — найкраще відповідав би отій перехідній фазі від неживого до живого.

Історія вірусу почалася в половині минулого сторіччя. Сто років тому (1861) *Людвик Пастер* розпочав був свою непримирену боротьбу зі скаженими собаками. Вмілі його заходи охоронили безліч дітей перед жахливою смертю від гідрофобії-сказу. Але той новий "ворог", що його записано в реєстри патології, відкрив французькому вченому рівночасно й "новий світ", світ збудників таких інфекційних хворіб, як пропасниця, віспа, кір, червона висипка і т. д. Носіями їх є не загально відомі бактерії, що їх відокремлюється "порцеляновим фільтром", але ще менші, невидимі під звичайним мікроскопом істотки, що проникають бактеріяльні фільтри і спокійно продовжують свою загрозливу для життя акцію. На окреслення того невидного ворога вжили вчені слова "вірус", тобто "збудник хвороби"; називають його також "вірус фільтрабіліс", бо він переходить крізь звичайний бактеріяльний фільтр; виступає він також під назвою "ультравірус", зваживши, що можна його доглянути лише за допомогою ультрамікроскопу.

Наявність вірусу поміж збудниками хворіб приневолила дослідників галузі інфекцій шукати відповіді на питання: що являє собою вірус? Чи це жива істота, чи радше звичайна отрута? Якщо вірус жива речовина, то який є спосіб його життя? В шуканні за розв'язкою на ці питання допомогли дослідникам чимало дві обставини, а саме: боротьба з пропасницею ("жовтою гарячкою") та електронний мікроскоп, який дав змогу людському оку заглянути в досі невидимий світ тих дрібнесеньких істот, що діють стільки пакостей усьому людству.

Під загрозою *пропасниці* (жовтої гарячки, малярії) живе третина всього людства, з огляду на високий відсоток увесь час ще існуючих малярійних околиць. Протягом року на земному ґльобі ця хвороба навіщає коло 200 мільйонів осіб, із яких 2 мільйони — це смертні випадки. Крім того пропасниця наносить дошкульні матеріяльні шкоди. Ось для прикладу статистичні дані про Мехіко, де пересічний вік людини досягає 45 років; із них 15 років є продуктивним часом із пересічним заробітком 6.500 долярів; коли взяти до уваги, що в Мехіко за рік умирає на жовту пропасницю 24.000 душ, тоді ця хвороба наносить суспільності шкоду в висоті 156 мільйонів долярів, не враховуючи ще й того, що реконвалесценти на все життя втрачають 25 відсотків працездатности (стат. дані Міжнар. Орган. Здоров'я). Ось невеликий відтинок того фронту, на якому розгортається затяжна боротьба людини з вірусом пропасниці.

Тоді й не диво, що вчені з такою наполегливістю взялися досліджувати отого "невидимого ворога". Дбайливі студії та довголітні експерименти дали змогу ствердити, що вірус жовтої гарячки має *подвійну фазу* розвитку: в організмі комаря та в організмі людини. Через укус комаря *плязмоди* пропасниці вникають у людське тіло, а замандрувавши до печінки, починають там відживлятися і рости (трофодзої). Згодом їхнє ядро ділиться на безліч частинок (схізоонти), що, в останній фазі свого розвитку, починають вести самостійне життя (меродзої). Осягнувши таку форму свого розвитку, частина плязмод залишається на давному місці, інші ж (досі ще не вдалося розслідити причин такого явища) — продістаються до кровоносних судин, атакують червоні тільця, проникають до їхнього нутра і там намножуються, розуміється, за рахунок свого господаря. Але внаслідок розросту плязмодів щораз то більше надувається червоне тільце, доки врешті не розірветься його болонка. Тоді непрошені гості виходять на волю, у струм крови, щоби поширювати свою нищівну акцію на все нові й нові жертви. У висліді знищенню підпадає приблизно 200.000 червоних тілець на 1 кубо-міліметер. Наступає ураження кровоносних судин і, головно, печінки: у хворого з'являється притаманна пропасниці жовтяниця (Бозіо Дж., Містері е фашіно дель мондо вівенте, II вид., ст. 125-132). В усякому разі боротьба з вірусом навчила дослідників, що збудники згаданих інфекційних хворіб є живими істотами, бо віджúвляються і множаться, подібно як бактерії.

Але неоцінену прислугу вірусології зробив нещодавно сконструйований *електронний супермікроскоп*. Він функціонує не, як досі, при наявності звичайних променів світла, але — користуючись "в'язками електронів". Під таким мікроскопом можна побачити образи в побільшенні до 40.000 разів; а при застосуванні відповідної техніки можна з них поробити фото-світлини в побільшенні до 100 тисяч разів. Ясно, що на такому образі вправне око дослідника догляне всі оті подробиці, що стосуються життя вірусів, їхньої поведінки. Форми вірусу є різні: прямокутні, округлі, овальні, пуголовко- і паличко-видні. У склад вірусового мікроскопійного, сказати б, організму входить білок, нуклеїнові кислоти, у складніших — ліпоїди (товщеві речовини). Деякі роди вірусу схожі на паракристали, деякі мають вигляд справжнього кристалу. Розміри їх справді мінімальні, бо досягають величини від 40 до 300 мілімікронів. Коли прирівняти їх до бактерій, то заходить така пропорція як між кріликом і коровою.

Всі досліди зводилися до того, що вірус — це зразок переходу від неживої речовини до живої, який повнотою спроможний підтвердити теорію саморозвитку. Та дійсність заперечила і перекреслила такі міркування. Наука довела, що вірус є *облігаторним паразитом*, себто такою живою істотою, що живе і розвивається за рахунок іншої живої істоти. Вірус не може жити самостійним життям, як нпр. бактерія. Спроби розмножувати вірусів на звичайних бактеріологічних культурах ("у склі") не дали ніяких вислідів. Віруси потребують окремих культур, споготовлених із тканин або курячого ембріону. Деякі дослідники силкувалися "перевиховати" вірусів, щоб навчити їх "сапрофітного способу життя", але воно також не дало бажаних вислідів. Досі, як стверджує проф. Дж. Пасторі, ще "не вдалося знайти ні одної відміни вірусу, яка була б здібна жити вільним життям; всі відомі віруси є облігаторними паразитами; наша ж бактеріологійна техніка, що вже так дуже поступила, не змогла досягнути того, щоб бодай одну відміну вірусу достосувати в культурах до сапрофітного життя (Ле оріджіні делля віта, ст. 49).

А з цього ось який висновок: якщо вірус є обліґаторним паразитом, який живе за рахунок іншої живої істоти, *то він не може бути першою живою істотою*, не зважаючи на те, що своїми розмірами, виглядом та способом життя находиться якраз на грані двох світів — неживої й живої речовини. Паразитний спосіб життя зводить вірусів радше до *здеґрадованово способу життя*. Тим то вірус, як дехто намагався твердити, не є доказом на підтвердження тез саморозвитку. Треба його шукати деінді: у докладному вивченні законів імовірного переходу від неживої до живої речовини. При тому вчені повинні пам'ятати, що, відкриваючи закон, вони ані не створюють нового закону, ані не вкладають його в матерію. Якщо такий закон і справді є, то вклав його в матерію Творець, отже відкриття його стане відкриттям ще одного творчого акту Бога.

о. Лев Садовський, ЧСВВ

СВІДОЦТВО ХРИСТОВОМУ ЄВАНГЕЛІЮ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛЮТЕНЬ

Зовсім слушно каже старинна пословиця, що слова повчають а приклад притягає. Бо ж не штука багато говорити, повчати других, диспутувати; знову ж превелика штука жити по Божому, творити добро, самому практикувати ті засади, які другим підносимо до уваги. Багато більше промовить дитині до серця й розуму приклад матері, яка клякнувши перед іконою Пречистої, в покорі серця відмовить щиру молитву, ніж усякі поучення про потребу чи користь молитви. Багато правдоподібнішим видаватиметься нехристиянинові Христове Євангеліє, коли він побачить наявний приклад бездоганного християнського життя. І саме про тих, які дали і дальше дають цей найкращий приклад, які свідоцтво правдивости Христового Євангелія підписали своєю власною кров'ю, хочемо дещо цього місяця сказати. Хочемо закликати всіх вірних до молитви в тому намірені, щоб свідоцтво християн, переслідуваних за віру, приготовило шлях Христовому Євангелію.

Сьогоднішній світ можна суттєво поділити на

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."
(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Посилаємо $100,000 на **Григоріянські Служби Божі** за спокій душі нашої Мами й Бабуні — пок. Єви Хомин, що померла в Україні.

Родина Хомин, Вестон, Онт.

Прошу відслужити 6 співаних Служб Божих у намірені нашої родини. Залучую $30.00. **Марія Н-цька,** Торонто

Складаю прилюдну подяку Найсолодшому Серцю Христовому й Матері Божій Неустанної Помочі за вислухані молитви та прошу дальшої опіки над моєю родиною. Пересилаю $10.00 на Служби Божі.

Неоніля Кузич, Чікаго

Складаю найщирішу подяку Найсвятішому Серцю Ісуса, Матері Божій Неустанньої Помочі, св. о. Миколаєві та Слузі Божому Андрієві Шептицькому за вислухання молитов і одержані ласки. Залучую $5.00.

Н. Р., Едмонтон

За спокій душі моєї пок. Дружини Ірини прошу відслужити Службу Божу й панахиду. Залучую $10.00.

о. Ярослав Пасічинський, Філядельфія

Складаємо щиру подяку Господеві Богові у Святій Тройці Єдиному, Пресвятій Діві Марії й усім нашим Святим Заступникам за одержані ласки й вислухані молитви та просимо про дальшу поміч і охорону. Залучуємо $5.00.

Михайло, Анна й Орест Кузьма,
Ведерсфілд, Конн.

Залучую чек на $10.00 і прошу відправити три Служби Божі в подяку за отримані ласки, в намірені здоров'я й інших ласк та на спеціяльну ласку.

Є. Г., Джемейка Плейн, Масс.

Складаю щиру подяку Христовому Серцю, Непорочній Божій Матінці Люрдській і Слузі Божому Митр. Андрієві Шептицькому за вислухані молитви й отримані ласки. Залучую $5.00. **Анна Дячук,** Бинґемптон, Н. Й.

Складаю найсердечнішу подяку Пресвятій Діві Марії за вислухані молитви й за виздоровіння. Відправити Службу Божу за померлих Родичів. Все інше в листі. Залучую $13.00.

В. М., Честер, Па.

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

два табори: християнський і нехристиянський. У першому знаходяться всі ті, які за надхненням Святого Духа повірили в усе те, що Христос об'явив за час свого короткого туземного життя; знаходяться всі ті, що хрестились "одним хрещенням", хрещенням, яке збувається "в ім'я Отця і Сина і Святого Духа". Отже тут знаходяться всі ті для яких Христове Євангеліє це об'явлене слово Боже. Отже християни це всі ті, що прийняли, що увірували в "Слово", яке споконвіку було; а прийнявши Його дістали право "дітьми Божими стати" (Ів. 1, 12). У другому таборі, знову, в таборі нехристиянському, знаходяться ті, "що серед своїх радощів і частих смутків, у щоденній боротьбі за життя й у своїх мріях про нескінчене щастя, ще не пізнали Христа, не прийняли Його Божественної істини й не піддалися Його законові любови" (Третє Спільне Пастирське Послання). Отже знаходяться тут ті, яким чуже Христове Євангеліє, а послідовно і Христова наука. Згадати б тут тільки жидівський нарід або мільйони Магомедан, що визнають одного Бога; вкінці, "величезні маси визнавців Гіндуїзму, Буддизму та інших поганських релігій, у яких людина шукає божества при помочі різних мітів, філософійних розумувань і аскетичних практик" (III Сп. П. П.). — Одним словом, нехристиянський світ, це світ, що не пізнав Христа.

Хоч нехристиянський світ Христа не пізнав, це однак не значить, що ми, християни, тим самим звільнені з усякого супроти нього обов'язку. Ні. Навпаки. Христос *усіх* людей відкупив Своєю святою кров'ю. Отже й усіх тих, що ще Його не пізнали. З тієї причини св. Церква також і до них "хоче промовити в такий зрозумілий для їхньої спрагненої Бога душі спосіб, яким вони могли б легше пізнати благовість Христа й науку його Церкви" (III Сп. П. П.), а пізнавши Христа і Його Церкву, стали спадкоємцями небесного царства. Іншими словами св. Церква запопадливо старається сповнити своє Боже посланництво, яке вона одержала від Христа: "Ідіть, отже, і зробіть учнями всі народи" (Мат. 28, 19). — На Христовій Церкві, отже, тяжить обов'язок голосити Христове Євангеліє всім народам.

Коли ми кажемо, що цей обов'язок тяжить на "Христовій Церкві", то тим ми не хочемо його звузити до самої церковної єрархії чи духовного стану, наче б то цей обов'язок поширювати Христове Євангеліє спочивав тільки на єпископах, священиках, монахах і монахинях. Ні. Навпаки. Другий Ватиканський Собор виразно вчить, що всі члени всієї Церкви: "мужчини, жіноцтво, старші й молодь, мають за святе завдання поширювати Христове Євангеліє, будь-то безпосередньо, голошенням Божого слова... будь-то посередньо, моральною і матеріяльною поміччю для геройських місіонарів..." (III Сп. П. П.). — Отже ввесь Божий нарід має проповідувати Христове Євангеліє.

Однак довголітня місіонарська практика серед нехристиянських народів указує нам на факт, що ті народи не скоро й не з великою охотою приймають до серця Христове Євангеліє. Звідси сьогодні так мало навернень. З другого боку трудно вказати на суттєві рації-причини цієї їхньої нехоті. Очевидно, що такою причиною ніяк не може бути саме Христове Євангеліє ні подиву гідне життя місіонарів. Можливо, що завинив у цій справі цілий християнський світ, який сливе чи не зовсім забув на Христову науку про Боже синівство, а послідовно про братерство всіх людей; світ, який потоптавши духовні вартощі людини, своїми ділами заперечує те, в що устами вірить і проповідує. А ми знаємо, що нехристиянам діла багато більше промовляють ніж слова, хоч і ці потрібні.

Отже на цьому місці хочемо вказати на тих, яких життя ніяк не було запереченням їхньої віри. Навпаки! Їх життя було найкращим доказом величности, чистоти, живучости, динамічної сили Христової науки. Їхнє життя це живе завершення живої й діяльної віри; це доказ геройської любови, яка кладе своє життя за те, в що вірить. — Говоримо тут про всіх тих християн, які засвідчили Христові своєю власною кров'ю. І хочемо сказати, що хто-як-хто, але вони то напевно приготовляють шлях Христовому Євангелію, бо не можливо, щоб стільки страждань перенесених ради Христа, ради віри християнської, не зворушило сердець наших невіруючих братів. А це вже буде початком, — Божа ласка довершить це розпочате діло.

Отже молімо Всевишнього, щоб свідоцтво цих справжніх християн, свідоцтво крови, приготовило шлях і склонило невіруючі серця до Христового Євангелія.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

ЗОБОВ'ЯЗУЮЧІ ЛІТУРГІЙНІ ПРИПИСИ В НАШІЙ ЦЕРКВІ

(Передрук з "Благовісника" Верховного Архиєпископа)

ЖИВА УКРАЇНСЬКА МОВА В ЛІТУРГІЙНИХ БОГОСЛУЖБАХ

Літургія як осередок освячення душ своєю мовою, укладом і формою служіння повинна відповідати і нині, як це було завжди, потребам вірних. Тому, коли йдеться про мову, вона повинна бути для них доступна й зрозуміла, щоб вони могли безпосередньо брати участь із усебільшою духовною користю.

Для того, за дозволом правної церковної влади Собор дозволив уживати в богослуженнях живої, рідної мови (Про Св. Літург., 36, 63; Про Схід. Катол. Церкви, 23). Згідно з тією постановою Собору, валишаючи і на далі в засаді церковно-слов'янську мову, ми порішили ввести з часом і в міру потреби живу українську мову в Літургії і священодіяннях нашого обряду. Також дозволяємо в разі конечности вживати, за виразним благословенням місцевого єрарха візантійсько-українського обряду, теж інших мов: у читанні Апостола й Євангелія, після їхнього прочитання в українській мові, та в проказуванні вірними: "Вірую", "Отче наш", "Вірую, Господи, і визнаю"... (пор. Декрет про Східні Катол. Церкви, 23).

Таке рішення нашого Єпископського Синоду має засадничо на меті дві важливі й життєві справи нашої Української Католицької Церкви, а саме: 1) зберегти органічну одність нашого візантійсько-українського обряду на землях України і в зарубежжю, а тим також зберегти і цілість усієї Української Католицької Церкви в Україні й по всіх Країнах нашого поселення та в такий спосіб виконати високе завдання вложене на нас Богом і народом; 2) при такому збереженні одности нашого обряду й нашої Церкви, дати можливість і тим нашим вірним, що задля різних причин не розуміють достаточно живої української мови, духово користати з наших літургійних богослужб і не почувати себе неприналежними до нашої Церкви.

Певно, це наше рішення має і свої деякі труднощі, як недостаточне знання української мови передусім серед молодших поколінь наших вірних на зарубежжю і відчуження від своєї Церкви й народу. Одначе ці й інші труднощі ми зможемо, при Божій помочі, успішно побороти, якщо хочемо не тільки зберегти себе, але і стати поміччю для нашої Церкви й народу в Україні згідно зі словами признання й заохоти папи Павла VI з нагоди недавного надання кардинальської гідности: "До вас усіх, дорогі сини, розсіяні по світі, одне батьківське слово. Знаємо наскільки ви є стійкі берегти ваші традиції, ваш обряд, вашу мову, вашу культуру. Це заслуговує на особливе признання перед Церквою і світом". (Благовісник, кн. 2-3, стор. 60). Наша Церква може вповні числити на щиру піддержку всієї української спільноти, всіх наших наукових, культурних, громадських і виховних установ, без огляду на їхнє релігійно-церковне переконання. Бо кожний свідомий Українець знає, що якщо не збережемо української мови в нашій Церкві, то її зовсім не стане серед нашого народу на зарубежжю. Тому ми певні, що це наше рішення знайде повне зрозуміння серед усіх шарів нашої еміграції в усіх країнах нашого поселення та що всі наші вірні: батьки, матері, отці духовні, всі наші чернечі, мужеські й жіночі Згромадження, Чини, всі українські установи приймуть це наше рішення за нову нагоду й новий провидінний зазив взятися до наполегливої праці, щоб дати кожній українській дитині на зарубежжю відповідне знання нашої рідної української мови, літератури, історії, культури й помогти їй таким чином бути живим членом нашого обряду і своєї рідної Церкви.

Всесв. о. Д-р Атанасій Великий — Протоархимандрит ЧСВВ (перший зліва) сослужить св. Літургію з Папою.

Впровадження живої мови до нашої Літургії, вимагає викінчення добрих перекладів наших літургійних книг на літературну українську мову. Під цю пору вже працює над такими перекладами окрема комісія, зложена зі знавців української мови, богословії та зокрема Літургії. Вона працює під проводом нашої Міжепархіяльної Літургійної Комісії, з осідком у Римі. Одобрені українські переклади й час їхнього впровадження в поодинокі наші літургійні богослужби будуть у своєму часі подані до загального відома в урядовому журналі нашого Верховного Архиєпископа — "Благовіснику".

Кардинал Йосиф — Верховний Архиєпископ

ЛІТУРГІЙНІ ПОСТАНОВИ

Згідно з декретом про Східні Католицькі Церкви Верховний Архиєпископ і всі Українські Католицькі Єпископи рішили:

а) що можна вчити дітей щоденних молитов на українській мові,

б) що *можна* вживати української мови у Священних Літургіях і скорочувати їх у таких частинах.

I. ВЖИВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ:

Від "Благословен Бог наш..." (на 162-ій стороні).* почерез цілу Проскомидію, ген аж до "Апостола" (на 211-ій стороні) є все у церковній, слов'янській мові.

1. "АПОСТОЛ" (сторона 211) є на українській мові.

Від "Мир ти", "Премудрость, воньмім" (сторона 211), аж до "Премудрость, прости, услишим святаго Євангелія. Мир всім. І Духови твоєму. От (Луки) святаго Євангелія чтеніє" (стор. 214) усе є на церковно-слов'янській мові.

2. "ЄВАНГЕЛІЄ" (стор. 214) є на українській мові.

Від "Рцім всі..." (стор. 215) аж до "Двері, двері, премудростію воньмім" (стор. 241) все у церковно-слов'янській мові.

3. "Вірую во єдинаго Бога Отца..." (стор. 241-243) по українськи.

Від "Станім добрі..." (стор. 243) до "Отче Наш..." усе по церковно-слов'янськи.

4. "Отче Наш..." (стор. 261) по українськи.

Від "Яко твоє єсть царство..." (стор. 262) до "Вірую Господи..." усе по церковно-слов'янськи.

5. "Вірую Господи і ісповідую..." (стор. 269-271) на українській мові.

По "Вірую Господи..." (стор. 271) аж до закінчення "Отпусту" все на церковно-слов'янській мові.

ЗАВВАГА: Ті самі рішення важні також у відправі Божественної Літургії св. Василія Великого і Преждеосвящених Дарів.

II, СКОРОЧЕННЯ СВЯЩЕННОЇ ЛІТУРГІЇ:

1. Від "Благословен Бог наш..." (стор. 162) ген аж до закінчення возгласу "Яко подобаєт Тебі всякая слава..." (стор. 200) береться все у цілості, як є в тексті.

2. Вірні після "Яко подобаєт Тебі..." (стор. 200) співають перший антифон (або Ізобразительні) і закінчують "Слава Отцу й Сину..." та "Єдинородний Сине..." В часі співу антифону священик читає антифонну молитву.

Від "Паки й паки, миром Господу помолімся..." (друга мала ектенія, стор. 202) до закінчення возгласу "Яко свят єси..." (стор. 209) береться текст у цілості.

---

* Текст Священної Літургії береться із: "Літургікон сієсть Служебник, Рим 1942."

3. Вірні співають "Святий Боже..."

Від "Вонъмім, мир всім, премудрость, вонъмім" (стор. 210) до закінчення возгласу "Яко милостив і человіколюбец Бог еси..." (стор. 218) береться усе, як надруковане в тексті.

4. Після возгласу сугубої ектенії: "Яко милостив..." (стор. 218) священик (диякон) співає "Єлици вірнії, паки і паки миром Господу помолімся" і читає обидві молитви вірних, та возглас "Яко да под державою Твоєю всегда хранимии". Після "Іже херувими" і Входу, слідує ектенія "Ісполним молитви наша Господеві", молитва "Господи Боже вседержителю" і, опустивши просительну ектенію, возглас "Щедротами единородного Сина Твоего..." і т. д. аж до отпусту, як надруковано в тексті.

ЗАВВАГА: Апостол, Євангеліє і Причастен — можна брати на Св. Літургії лиш один, хоч би припадали на даний день два.

III. ПОМИНАННЯ.

У Св. Літургіях і на всіх Богослуженнях мається поминати після Римського Архиерея "Блаженнішого Архиепископа Кир Йосифа". Потім у кожній митрополії поминається свого "Преосвященнішого Митрополита", поза митрополичою епархією ще відносного "Боголюбивого Епископа", а черноче духовенство додає ще своїх "Всечесніших Отців" настоятелів по чину.

Кард. Йосиф
Верх. Архиеп.

ДОТЕПЕРІШНІ ОБ'ЄДНЮЮЧІ НАШУ ЦЕРКВУ ПОСТАНОВИ

На основі ухвал Верховного Архиепископа з Синодом усіх Українських Католицьких Епископів, усе українське католицьке духовенство й усі українські католицькі церкви, для збереження обрядової однообразности, обов'язані придержуватися:

1. Римського Служебника з Уставом Богослужень виданих Апостольським Престолом.
2. Типікону о. Ісидора Дольницького з узглядненням Соборових постанов.
3. Ухваленого тексту без жодних своєвільних змін, крім дозволених скорочень у Св. Літургіях і частинного вживання української мови.
4. Рішення щодо співучасти з відділеними братами у священнодіяннях і в речах.
5. Поминання під час літургійних відправ Верховного Архиепископа й інших.

Кард. Йосиф
Верх. Архиеп.

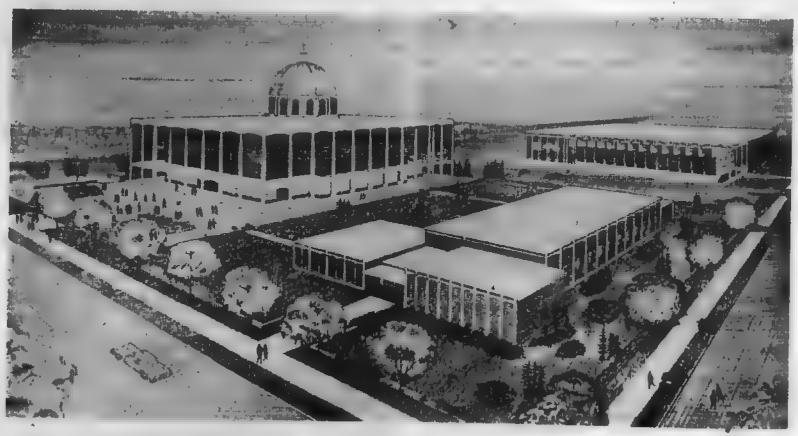

Один із найбільших і найкращих українсько-католицьких осередків на північно-американському континенті — це парохія св. Василія в Едмонтоні, яку заснували й обслуговують ОО. Василіяни. На знимці: церква св. Василія, манастир ОО. Василіян і (позаду) парохіяльний культурний осередок. Кошти всього проєкту виносять майже $2,000.000. Будова вже почалася.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Прошу порадити мені й іншим таким нещасним як я, який є найліпший спосіб боротьби проти нечистих думок?

Мати нечисті думки, це ще не нещастя. Такі думки не є аж такі небезпечні, щоб треба їх боятися, бо саме страх перед ними розбуджує їх мов оси в дуплі і тоді вони цілими хмарами налітають на голову. Ані соромитися не треба того, що маємо нескромні, або нечисті думки, бо нема живої людини на землі, яка не мала б, час до часу, таких думок. Навіть найбільші святі не були вільні від тих "метеликів диявола". Як один старий місіонар сказав "ми будемо вільні від таких думок доперва пів години після смерти". Хто хотів би бути зовсім вільним від таких спокус, той хоче чуда. А такого чуда Бог не зробив навіть для найбільших Своїх вибранців.

Який є найліпший спосіб боротьби проти нечистих думок?

Духовні провідники й сповідники, яким досвід із душами піддав багато цікавих ідей, дають різні ради у цій справі.

I. Одні поради є превентивні, себто запобіжні: що робити, щоб нечисті думки, по можливості, взагалі не напаствували нас. До таких порад належать:

1. Часто пригадувати собі Божу всюдиприявність і старатися жити пам'яттю на Бога, по можності ввесь час, навіть працюючи, розмовляючи, відпочиваючи.
2. Часто приступати до Св. Сповіді і Св. Причастя.
3. Не думати на те, що можуть прийти нечисті думки.
4. Не дармувати, не вилежуватися, не сидіти вигідно й нескромно.
5. Бути обережним у читанні та в поглядах очей.
6. Зберігати здоров'я тіла фізичними вправами, спортом, ітп. Досвід показує, що нпр. забурення шлунка й інші фізичні недомагання від'ємно впливають на умові чинності й часто приводять до нечистих спокус.

II. Другий рід порад відноситься до тих, що часто мають нечисті думки. Таким треба:

1. Сповідатися з повною щирістю й часто приступати до Св. Причастя з ревною побожністю та бажанням зачерпнути Божої сили.
2. В часі спокус молитися короткими молитвами, т. зв. стрілистими актами, як нпр. "Ісусе, рятуй, бо погибаю", "Пречиста Діво, не дай мені впасти!"
3. Живо пригадувати собі Божу приявність і кріпити себе думкою, що Бог із нами, Він бачить нашу боротьбу, радіє нашою вірністю, знає, що ми не хочемо образити Його, а коли Бог із нами, тоді ми сильніші за злого духа, який підсуває нам погані думки.
4. Зберігати спокій підчас таких спокус, не лякатися їх, бо ж вони не можуть пошкодити нам, коли ми їх не хочемо; не трясти головою, не тріпати руками, а продовжувати своє заняття так, якби ніщо особливого не сталось, або спокійно змінити своє заняття на інше, яке краще помагає нам до спокою в часі такої хуртовини, або скоріше відводить нашу увагу від поганих думок, нпр. піти рубати дрова, замітати, виконувати якусь тяжчу фізичну працю, яка вимагає приложення й уваги.
5. Не бути самим, а шукати товариства, щоб заговорити, чи забавитися, щоб тільки щасливо перебути небезпечний час спокуси.
6. Мати ясне розуміння того, коли погані думки є гріхом, а коли ні. Вони є гріхом тільки тоді, коли ми їх приймаємо зовсім свідомо й добровільно, себто, знаючи, що прийнявши таку думку ми допускаємося тяжкого гріха, але нічого собі з того не робимо, навіть хочемо таких думок і свідомо насолоджуємося ними. Але не є вони гріхом, коли ми їх не приймаємо, не хочемо їх, відвертаємося від них, не насолоджуємося ними добровільно, хоч може й відчуваємо якусь приємність у них, але відвертаємо нашу увагу від того почуття приємности.

Дуже важливим є в часі таких думок не противитися їм позитивно, атакуючи їх, чи нервово намагатись позбутися їх. Така боротьба проти нечистих спокус тільки мов би провокує їх, викликує їх і тоді вони напаствують нас іще з більшою силою. Найкращим способом у такому положенні є знехтувати їх, погордити ними, не звертати уваги на них. Французька пословиця каже: "Ми не можемо забороняти птахам літати над нашою головою, але можемо не допустити до того, щоб вони клали собі гнізда в нашому волоссі". І найгидкіші думки не зроблять нам ніякої шкоди, коли ми не будемо звертати на них увагу.

Але що робити, коли довго не можемо заснути, а оце ціла зграя найгірших думок і уяв налітає на нашу голову? Тоді не можемо йти дрова рубати, чи чимось іншим фізично займитися, бо це розбудило б інших у домі. Що робити тоді?

У такому випадку о. К. Мартиндейл, Т. І., радить поступати ось як: щоб відвернути свою увагу від таких настирливих думок, добре пригадувати собі якусь цікаву пригоду з нашого життя, щось такого, чим ми сильно колись переймалися. Нпр. виграні спортові змагання, в яких ми брали участь, або програні змагання, та аналізувати й питати себе, чому ми програли, що треба було зробити, щоб виграти; пригадати собі переживання якоїсь грізної небезпеки підчас війни, чиюсь смерть, яка глибоко нас діткнула; якусь негоду підчас їзди автом, чому вона сталася, як можна було оминути її; уявляти собі, що ми б зробили, коли б виграли більшу суму грошей, або одержали більший маєток у спадщині, який дім купили б собі, як зарядили б його, ітд. Такі думки підчас безсонної ночі будуть цікавим заняттям для нашого ума й уяви та стануть доброю обороною проти грішних думок.

У більшому товаристві й довшій розмові, під кінець, майже завжди виринає питання Церкви й релігії, особливо критикування церковних достойників, навіть Святішого Отця. Я не дивуюся тому, бо нашому сватові з титулами навіть сам Бог не догодить. Але здивувало мене, коли я почула, що колись давніше було багато негідних папів, що дуже грішно жили. Чи це правда? А якщо так, то як могло щось подібного статись у Христовій Церкві?

Христова Церква свята, бо святий її основник, Ісус Христос, свята її наука —, Христова Євангелія, святі її Тайни, дані їй самим Богом на освячування душ, навіть і члени Церкви святі, оскільки вони живуть у Божій благодаті. Якщо в малій горстці 12-ох Апостолів знайшовся один, що з переляку вирікся свого Вчителя, а другий із грошелюбства навіть продав Його за 30 срібняків і ми сьогодні не гіршимося тим, то чи ж можемо дивуватися, коли між сотками-тисячами священиків і єпископів знайдуться також нераз негідні одиниці, коли між 262 наслідниками св. Петра, за час двох тисячів років знайшлося кількох папів, які не були на духовних вершинах? Ні, це зовсім не повинно дивувати нас і не буде дивувати, коли зрозуміємо обставини, в яких була Христова Церква на початку середньовіччя.

Десятий вік — це час занепаду Церкви, а також і освіти та взагалі культурного розвитку. Під ударами дуже частих наїздів Сараценів і Норманів західня імперія Карла Великого розпалася. Війна за війною всюди лишали велике спустошення. Імператор, Француз, чи Німець, у першу чергу обороняв свою вужчу батьківщину, а занедбував Італію, яка належала до імперії, силою важких умовин. Італією правили князі і шляхта. Шукаючи оборони перед грабежами наїзників єпископи й папи зверталися за допомогою до князів і баронів, які мали зброю і військо. Вони давали поміч і охорону, але помалу також дали відчути, що папа та єпископи, їхні церкви, манастирі, школи й маєтки залежні від княжої-панської ласки. Щоб віддячитися за поміч і охорону та щоб запевнити собі її також і на дальші роки, висока церковна єрархія приймала у свої ряди синів і свояків своїх охоронців — князів та маґнатів. Отак, світові люди, лицарі й завойовники, не завжди гідні високого духовного уряду, ставали єпископами великих і багатих дієцезій. Бувало й таке, що князь загарбував маєтки сусіднього князя та, прогнавши місцевого єпископа, насаджував там свого, із своєї родини. Бувало й таке, що одна-друга багата родина на кілька десятиліть присвоювала собі монополь на папів і крім членів їхніх родин ніхто інший не міг стати папою. Правда, папу вибирали кардинали і єпископи, але в тих часах і римська шляхта рішала про вибір того чи іншого кандидата на папу. Внаслідок такого вмішування маґнатів у церковні справи не тільки багато єпископів, але також і немало кардиналів у тих часах це були світові люди, яким Церква не була цікава, а цікаві були церковні маєтки й доходи. Багатим родинам не тяжко було підкупити таких церковних достойників та лакому на гроші римську шляхту. Таким способом до папського трону діставалися деколи люди світові, які не мали ні глибшої побожности, ні вищої церковно-богословської освіти, ні духа Церкви. Чи ж дивно, що такі світові люди оставали світовими навіть і тоді, коли засіли на папському троні?

Історія катол. Церкви знає такі сумні випадки. Таке ділося 600-800 років тому в католицькій Церкві, в часі зовнішніх небезпек, у яких вона находилася, та, славити Бога, ті часи вже давно минули і католицька Церква відродилася, зміцніла й засяяла праведністю і святістю багатьох пізніших папів. Але те сумне минуле католицької Церкви повинно стати пересторогою для всіх інших Церков, у яких миряни посьогодні мають великий і майже вирішний голос у виборі церковних єрархів.

Католицька Церква не закриває свого минулого. Вона відкрила свої архіви для кожного кваліфікованого дослідника. Католик і некатолик має право піти до Ватикану й простудіювати найдавніші документи, що відносяться до церковного минулого. І саме, нпр. протестантські історики, між іншим, самі відкрили, що неодні давні документи, в яких описується грішне життя деяких папів, походять із-під пера особистих ворогів тих папів, із-під пера суперників, які не мали щастя в змаганні за папський трон і тому писали з огірчення і заздрости, писали не завжди те, що в дійсності сталось, а те, що "люди повідали". Нпр. одним із найгірших папів історія вважає Олександра VI-го. А ось, український православний історик Ілля Борщак, як писала вся українська преса 15-16 років тому, відкрив у Парижі невідомий досі документ, у якому пишеться про папу Олександра VI-го як про дуже праведну і взірцеву людину.

Учений історик Пастор, вихований у протестантському дусі, саме пишучи свою джерельну 22 томову "Історію Папів" стався переконаним католиком. На запити своїх приятелів-протестантів і на їхні дорікання за перехід до католицької Церкви, він відповідав: "Якщо лише так мало людської слабости виявилося в усій майже 2,000 літній історії католицької Церкви, і якщо вона з незчисленних зовнішних небезпек та внутрішніх хуртовин завжди виходила неподолана, тоді ця Церква мусить бути Божою Церквою, і не люди, а Бог править нею." А для тих, які занадто гіршаться людськими слабостями деяких церковних достойників, той самий учений професор університету Пастор, у III-ому томі своєї "Історії Папів", пише ось як: "Дешевеньке обрамування не зменшує вартости диямanту, як і золота монета не тратить своєї ціни через те, що вона переходить через брудні руки... Від священнослужителя кожний сподівається непорочности... Але Божий характер Церкви, її святість, Боже Об'явлення, Божа благодать, духовний авторитет — незалежні від морального характеру слуг Церкви і її урядників-єрархів."

Запити прошу адресувати:

Rev. S. SABOL, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401. U.S.A.

ВИЯСНЕННЯ (ДЕКЛЯРАЦІЯ) СОБОРУ ПРО ВІДНОШЕННЯ ЦЕРКВИ ДО НЕХРИСТИЯНСЬКИХ РЕЛІГІЙ

(Продовження)

3) (Релігії Ісляму). З пошаною глядить Церква на мусульман, які почитають єдиного Бога, живого, самого в Собі, милосердного й усемогутнього, Творця неба й землі.5) Котрий говорив до людей. Вони стараються всією душею піддатися Його незбагнутим постановам, так як піддався був Богові Авраам, на якого ісламська віра радо покликується. Ісуса, Якого вони щоправда не вважають за Бога, почитають вони все таки як пророка, теж поважають Його Діву-Матір Марію, Яку вони інколи побожно закликають. Далі очікують вони Судного Дня, в якому Бог пробудить усіх людей та стане їх нагородою. Тому вони високо поважають моральне життя та почитають Бога особливо молитвою, милостинею й постом.

А що протягом століть постало між християнами й мослемами чимало суперечок і ворожнечі, то Священний Синод напоминає всіх: залишити минуле на боці, а щиро старатися за обосторонне зрозуміння та спільними силами поважати й боронити суспільну справедливість, моральні вартощі та мир і свободу для всіх людей.

4) (Жидівська релігія). При роздумі над тайною Церкви Священний Синод споминає зв'язки яким Нарід Нового Заповіту духово зв'язаний із поколінням Авраама.

Отже Христова Церква признає, що за тайною Божого Спасіння початки її (Церкви) віри та її вибрання находяться вже у Патріярхів, у Мойсея й Пророків, (Церква) визнає, що всі християнами є по вірі синами Авраама,6) включені до покликання цього Патріярха, та що вихід вибраного народу з країни неволі символізує таємними знаками спасіння Церкви. То й не може Церква ніяк забути, що вона через цей нарід (жидівський) заключила з Богом у невимовному милосерді Старий Заповіт, приняла Об'явлення Старого Заповіту та бере поживу з кореня доброї оливки, в якого защеплено й поган як дички.7) Бо Церква вірить, що Христос, наш Мир, Своїм хрестом замирив жидів і поган і в ньому вони з'єднані.8)

Має теж Церква постійно перед очима слова св. Апостола Павла, котрий говорить про свояків свого роду, що "їм належить усиновлення і слава, і завіти, і законодавство, і богослужба й обітниці; їхні отці, з них і Христос тілом" (Рим. 9, 4-5), Син Пречистої Діви Марії. Також бере вона на увагу, що з жидівського народу вийшли й Апостоли, основа і стовп Церкви, як теж і більшість тих (перших) учнів, які сповістили світові євангелію Христа.

Як вістить Св. Письмо, Єрусалим не пізнав був часу свого навіщення9) і велика частина Жидів не приняла євангелія, та й неменше їх протиставилося його поширенню.10) А проте жиди за свідченням Апостола є Божими улюбленцями

Отця ради;[11]) бо вияви Його ласки і Його покликання є невідкличні. Із Пророками і цим же Апостолом вичікує Церква дня, який тільки єдиному Богові відомий, у якому всі народи одноголосно призовуть Бога і "щоб служили Йому однодушно" (Соф. 3, 9).[12])

Отже коли спільне духовне насліддя християн і жидів таке багате, то Священний Синод хоче сприяти взаємному пізнанню й пошані, які перш за все є плодом біблійних і богословських студій як теж і братніх розмов.

Хоч жидівське начальство і його прихильники наставали на Христову смерть,[13]) то проте подій Його страстей не можна класти у провину без ріжниці всім тоді живучим чи сучасним Жидам. Напевно, що Церква є новим Божим Народом, проте не можна представляти Жидів як відкинений чи навіть проклятий нарід, що воно ніби виходить таке зі Св. Письма. Тому всі повинні старатися, щоб ніхто в катехизмі чи проповіді Божого слова не вчив чогось такого, що не стояло б у згоді з євангельською правдою й Христовим духом.

У свідомості насліддя, яке вона (Церква) має спільне з жидами, жалує Церква, — яка відкидає всі переслідування яких би то не було людей, не з політичних оглядів, але з рацій релігійної любови євангелія, — рішуче всіх виявів ненависти й переслідувань, усіх виявів антисемітизму, хто і коли б їх проти жидів не звертав.

А далі, Христос, як цього Церква завжди навчала й тепер навчає, добровільно, за гріхи всіх людей приняв Свої страсті й смерть із безконечної любови, щоб усі доступили спасіння. Так отже є воно завданням проповіді Церкви, проповідувати Христовий хрест як знак Божої любови і джерело всіх благодатей.

5) (Універсальне братерство, яке виключає всяку дискримінацію). Та не можемо ми Бога, кликати Отцем усіх, якщо ми якійнебудь людині, яка ж сотворена на образ Божий, відмовляємо братньої доброзичливости й добрих учинків. Відношення людей до Бога-Отця і їхнє відношення до людей-братів стоять у такому тісному зв'язку, що Св. Письмо каже: "хто не любить, той не спізнав Бога" (I Ів. 4, 8).

Отже Церква відкидує всяку дискримінацію людини, всяке насилля на ній задля її раси чи барви скіри, задля її стану чи задля її релігії, бо це противне духові Христа. То й відповідно до цього Священний Синод, ступаючи слідами св. Апостолів Петра й Павла, у ревній повазі закликає вірних до того, щоб вони "трималися між народами доброї поведінки" (I Петра 2, 12) та, поскільки можуть, з усіми людьми трималися миру,[14]) щоб так поправді сталися синами Отця, що на небі.[15])

—

---

[1] Діян. 17, 26.

[2] Мудр. 8, 1; Діян. 14, 17; Рим. 2, 6-7; I Тим. 2, 4.

[3] Апок. 21, 23 і дд.

[4] 2 Коринт. 5, 18-19.

[5] Пор. Григор VII Еп. XXI до Назіра, короля Мавританії, пл. 148, кол. 450 і дд.

[6] Гал. 3, 7.

[7] Римл. 11, 17-24.

[8] Єфес. 2, 14-16.

[9] Лк. 19, 44.

[10] Римл. 11, 28.

[11] Римл. 11, 28-29; пор. Догматичні Конституції Люмен Ґенціюм: ААС 57 (1965), стор. 20.

[12] Іс. 66, 23; Пс. 65, 4; Римл. 11, 32.

[13] Ів. 19, 6.

[14] Римл. 12, 18.

[15] Мт. 5, 45.

ПОСАДИЛИ В ЗЕМЛЮ 10 МІЛЬЙОНІВ ДЕРЕВЕЦЬ

У травні 1965 р. 1,000 саскачеванських фармерів засадили 1,000 миль захисних лісосмуг на полях і вздовж доріг, щоб зменшити небезпеку звіювань землі. Усього посаджено понад 10 мільйонів деревець. Деревця походять із трьох федеральних шкілок з Індіян Гед і Сотерленд. Саскачеванський департамент хліборобства платить $16 кошту від кожної милі і половину кошту машин, які купили сільські муніципали і товариства для засаджування деревець. Таких машин у провінції є 108, кожна коштує $750.

Від 1957 р. засаджено 5,000 миль деревець, пересічно 1,000 миль річно. Обчислили, що вже половина всієї фармерської землі в Саскачевані може користати з посаджених захисних смуг — коло 300,000 миль.

НЕ ПІДБИРАЙТЕ НІКОГО ЛЕГКОДУШНО ДО АВТА!

Як ви рискуєте, коли відкриваєте на дорозі комусь двері авта, про це каже поліція з Ню Джерзі: За 11 місяців 1964 р. ця поліція на основі своїх картотек устійнила, що зі 122 таких підібраних — 72 це були малолітні, які втекли з дому, 19 були вояки, що здезертирували зі служби, 6 були молодечими злочинцями, які втекли з заведень для цих злочинців і 4 втекли з заведень для умово-хворих. Решта були пачкарі наркотиків або втікачі перед арештуванням.

ЗБІЛЬШИВ ОБОРОНУ

Парлямент малого князівства Ліхтенштайн згодився підвищити кошти оборони краю на 22.2%. Князівство має 18 вояків і дістане ще 4, так що вся збройна сила буде мати 22 вояків, радше поліцаїв, та дві поліційні собаки. Ліхтенштайн, положений в Альпах між Австрією і Швайцарією, має 62 кв. милі простору. Знаний із дуже гарних поштових марок, на які великий попит між філателістами.

Д-р Богдан Казимира

НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В СТЕПОВИХ ПРОВІНЦІЯХ КАНАДИ

(Закінчення)

3. Старання про українську мову в Манітобі

Провінція Манітоба — ця "брама на Захід" — найпізніше з усіх Степових провінцій запровадила в себе навчання української мови в середніх школах. Це сталося щойно в шк. році 1962-63. Українські родичі в Манітобі змагалися від довгих років за те, щоб запроваджено українську мову в середніх школах і в університеті.[39]) Одначе бажаних вислідів не було. Щойно одиниці з університетських кругів зрозуміли вагу і потребу Слов'янознавства. На старання Комітету Українців Канади та зусилля президента Манітобського університету д-ра А. Г. С. Джілсона засновано 8 липня 1949 р. Департмент Славістики, який очолив д-р Яр. Рудницький.[40])

Навчання української мови запроваджено в університеті в характері початкового курсу з хвилиною створення в акад. році 1949-50 Славістичного Департаменту. На цей курс записалося 22 слухачів. В акад. році 1964-65 в Манітобському університеті користало з курсів української мови 56 студентів.[41]) У Славістичному Департаменті навчає під сучасну пору 6 осіб, із того 3 професорів і 3 викладачів. Українська мова в Манітобському університеті є тепер кредитованим предметом.

Старання впровадити навчання української мови в середніх школах Манітоби почалися з ініціятиви Комітету Українців Канади вперше восени 1950 р. після III. Конґресу Українців Канади.[42]) Управа КУК вела в тій справі переговори з Провінційним Департаментом Освіти. Але ці розмови завжди закінчувалися на обіцянках. Щойно Даф Роблин, прем'єр Манітоби, проголосив публично 9 липня 1961 р. рішення уряду впровадити, починаючи з 9 кляси, навчання української мови. Це сталося з нагоди відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вінніпеґу. В наступному шк. році, то є в 1962-63 р. 300 учнів середніх шкіл Манітоби брали українську мову. Українська мова є на правах вибраного предмету і має відповідні до того кредити. У шк. році 1964-65 науку української мови побирало 402 середньошкільників, яку викладано в 22 школах. Її вчили 23 учителів.

Одначе українська мова в середніх школах Манітоби не має матрикуляційних управнень при переході учнів до університету. Управа КУК веде розмови з університетом, щоб добитися від сенату тих самих матрикуляційних управнень, т. зн. тих самих прав для української мови в університеті, як їх мають мови французька, німецька і московська. Який буде вислід — ще не відомо.

Із повищого зіставлення бачимо, що з навчання української мови в середніх і високих школах у Степових провінціях користає найбільше молоді в Саскачевані, менше в Алберті, і вкінці найменше в Манітобі. В акад. році 1964-65 курси української мови брали 2,127 середньошкільників і 340 високошкільників.

Нещодавно президія КУК у своєму найновішому зверненні, яке передрукувала українська преса в Канаді,[43]) стверджує, що замало українських учнів у школах Манітоби, Алберти й Саскачевану вивчають українську мову, "хоч становище української мови в університетах і публичних школах поправилося."

Дальше в тому зверненні читаємо таке: "Найкращі успіхи мають школи в Саскачевані. Департамент освіти в тій провінції допомагає розвиткові навчання української мови і, зокрема, старається приготовляти кваліфікованих учителів, зорганізував кореспонденційний курс української мови, пильно підбирає підручники і близько співпрацює з українським шкільним комітетом, до якого входять українські громадяни — фахівці у шкільній справі. Надзвичайно конструктивним елементом у розвитку навчання української мови в публичних школах Саскачевану є той факт, що в тамошньому університеті українська мова має повні матрикуляційні управнення. У провінції Алберти в останньому шкільному році зайшли в справі управнень української мови в публичних школах і університеті досить великі зміни на краще. Також участь учнів у вивчанні української мови в цьому році дещо поправилося. Українські громадянські чинники роблять у тій справі заходи, щоб цю справу ще краще поставити."

"Найбільші труднощі існують у провінції Манітоби через брак матрикуляційних управнень для української мови в Манітобському університеті. Все таки ця справа дозріває до позитивного вирішення, і це повинно бути заохотою для учнів усіх кляс, щоб вони в новому шкільному році зголосилися до масової участи у вивчанні української мови."

— — — — —

Ми свідками зростаючої інтеграції й асиміляції різних етнічних груп у Канаді. Цей природний процес проходить своємірно, і він помітні[illegible] та у прискореному темпі у ЗДА ніж у нашій країні. Різні й численні причини, зовнішні і внутрішні, допомагають посиленому асиміляційному процесові й затраті індентичности тих груп.

Принято, що знання материньої мови серед різних етнічних груп багато причинюється до культурного збагачення канадської мозаїки. У нашому випадку, воно є ключевим засобом у пізнанні й вивченні інших слов'янських мов. Далі, як підтверджують фахівці, знання української мови дає змогу молоді усвідомити собі і належно сприймати минуле своїх батьків, а студентам сприємливіше і легше вивчати українську літературу як предмет, навіть тоді, коли її викладатимуть по англійськи. Словом, знання материньої мови скріплює почуття самопошани серед юнацтва і допомагає зберегти національну ідентичність канадського Українця.

---

[39] Порівняй: Володимир Жила: З історії українознавства й славістики в Канаді, Департамент Слов'янознавства Манітобського унівесктрту, 1949-1959. Вінніпег, УВАН, 1961.

[40] Там же, стор. 19 і наступні.

[41] Проф. Яр. Рудницький у нотатці до мене, Вінніпег, 25 травня 1965 р.

[42] В. Кохан, Екзекутивний директор КУК, у листах до мене, Вінніпег, 25 травня і 28 червня 1965.

[43] Порівняй: "Українські Вісті", ч. 13, Едмонтон, 1 квітня 1965 р.

Михайло Бозьо

ПРОБЛЕМА НАШОГО ДУХОВНОГО МАЙБУТНЬОГО

Живемо в добі великих досягів техніки й нечуваного добробуту, який сягає свого вершка завдяки шаленому поступові техніки.

Усі лихоліття, що потрясли до основ життям земної кулі, яких ми у великій мірі були свідками, пройшли попри нас, а Боже Провидіння охоронило нас при життю для Своїх певних цілей.

Коли ж Господь зберіг нас для себе, немовби вибрав собі з-поміж мільйонів інших, що передчасно відійшли у вічність, то як дуже обережними мусимо бути, щоб наше життя, котре ми завдячуємо своєму Творцеві, було життям згідним із Його св. волею.

Завдяки техніці ми поінформовані про події на кожному клаптику земної кулі, то й бачимо, що разом із ростом технічних досягнень, зростає моральний занепад людства.

Ми свідками воюючого атеїзму, який змагає опанувати світ з одного боку, як також пасивного зматеріялізованого західнього світу, який сприяє явно чи приховано силам Антихриста та усуває Бога зі шкіл і установ.

І серед цієї шаленої бурі, що вдаряє в корабель Божої установи: Христової Церкви, Господь дає нам можливість побачити те запевнення, яке сказав Христос до Апостолів: "І я буду з вами до кінця віків".

До проводу Його св. Церкви приходить Великий Папа Йоан XXIII, який скликає II Ватиканський Вселенський Собор а разом із тим приходить до епохальних змін у діянні й думанні всього християнського світу, і то в обличчі загрози явного ворога всього християнства.

І ось у тій новій епосі, яка має впустити свіже повітря до Христової Церкви — за словами і бажанням покійного Папи Івана XXIII — роля мирян так дуже і так різко підчеркнута Отцями Собору.

Ця необхідність співдії Єрархії, духовенства і вірних у великому ділі поширення Христового Царства на землі дуже яскраво й недвозначно дискутована на Вселенському Соборі.

Католицька преса переповнена різними звідомленнями про гостру критику нехтування мирян у Христовій Церкві.

На окрему увагу заслуговує виступ Кардинала Гінена з Вестминстер, Англія, котрий перестеріг Отців Собору, що пропозиція секретаріяту про світське апостольство завалиться, якщо миряни не будуть цілковито консультовані.

Кард. Гінен пропонував, щоби більшість членів Секретаріяту Світського Апостольства вибрати з-поміж мирян. Дальше цитую його слова: "Багато наших католиків-мирян знають більше ніж ми про різні ділянки і буде правильне для нас від них учитися." Дальше цитую: "В англійській чи французькій мові слова "клерк" або "клерік" уживали для окреслення священика, як ученого чоловіка, тоді коли в італійській мові слово "ідіота" вживалося для окреслення дурного чи мирянина..."

Кард. Гінен каже, "це може і є історичною причиною такого трактування мирян у церковній побудові, де вони майже цілком ігноровані, хоч віруючий сьогодні є подекуди більше вчений як священик, особливо парохіяльний священик, який уже більше не читає і не пише листа для своїх вірних".

На іншому місці читаємо статтю "Роля мирян у Церкві", де кажеться, що кожна хрещена людина має здійснити окрему спеціяльну місію, чи відіграти ролю в Церкві власним особистим способом, має завдання, якого ніхто інший не може зробити, а людина получена з Містичних Тілом Христа, себто кожний християнин посідає священство в Христі.

Ось такі і подібні гадки висловлюють Отці Собору про недоцінювання й ігнорування мирян у Христовій Церкві. Ця рішуча постава Отців Собору в справі активної ролі мирян у Христовій Церкві була причиною, що плян виготовлений у цій справі соборовою комісією був завершений до цілковитої зміни його змісту. Ще на іншому місці читаємо, що є потрібна сильна преса. Кажеться: "Католицька преса, котра приносить опінію духових властей до уваги мирян, без принесення опінії мирян до уваги церковного проводу, це скорше каліцтво ніж поміч для церковного росту і самозбереження."

Наводжу ці факти доцільно тому, що для нас мирян такі заяви це бальсам і невимовна радість та піднесення на дусі в нашій праці для поширення Христового Царства на землі.

Мимо цього, роблю це і тому щоб, коли в дальшому розділі заторкну болючу справу нехтування мирян, мої слова мали підтвердження не світських людей, а таки самих Отців Собору, які відважно стали в обороні ролі мирян у Христовій Церкві.

Скликання II Ватиканського Всел. Собору і події, які заіснували у зв'язку із Вселенським Собором, дехто називає весною в Христовій Церкві. А тому, що весна у природі це пора, яка попереджує сонячне і плодовите літо. тому ми Українці-католики не сміємо прогайнувати цього великого моменту, який проходить перед нашими очима, а мусимо докласти всіх зусиль, щоб направити минуле та будувати теперішнє й майбутнє в дусі діялогу духовних властей із мирянами для слави Бога і Його св. Церкви.

Перше і найважніше завдання, яке стоїть перед нами до зреалізування, це духовні покликання в нашому народі. Родина, що є Божою установою, є рівночасно тим джерелом, із котрого виходять кандидати до духового стану.

Справа духовних покликань для мене дуже дорога і я молю Господа Бога, щоби покликав Собі на службу котресь із моїх дітей. Але рівночасно бачу перешкоди, які спричинюють брак духовних покликань, і про це тут хочу говорити.

Мої думки зібрав я в чотирьох розділах, а саме: 1) Мої спостереження; 2) Найбільш занедбана справа; 3) Духовні особи в очах віруючих мирян; 4) Співпраця родичів у ділі духовних покликань.

Мої спостереження

Як батькові шостеро дітей, мені доводиться спостерігати їх розвиток, їх зацікавлення речами, котрі їх окружають. І дивно стає, як тут нераз кожне сказане слово і кожне зроблене діло впливає на розвиток дитини.

Правдиве отже твердження, що дитина як той віск, із котрого можна зробити і янгола і чорта.

Коли дитина виростає в родинній атмосфері, яка сперта на християнських засадах, що перші речі мають перше місце, що треба віддати Богові те, що Боже, а цісареві те, що цісареве, коли дитина дістає правильне відрізнення добра від зла, тоді така дитина дістає ті перші й найважніші вказівки, що мають вказати їй той правильний шлях, яким вона в розцвіті свого життя аж до остаточної мети повинна прямувати.

Обов'язки родичів у вихованні дітей є нічим необмежені тай також вони ніколи не кінчаються, бо й сивоволосий старенький батько може вказати злу дорогу своєму синові також уже в поважному віці.

Але воно відноситься тільки до родинного життя, що має сприяти розвиткові християнського світогляду і християнських засад у житті молодої людини.

Другим чинником у кристалізуванні християнського світогляду дитини є школа. Школа має окреме завдання, бо своїм авторитетом і своїм педагогічним хистом вона продовжує й оформлює винесене вже з дому переконання дитини про її Боже походження та обов'язки супроти свого Творця. Якщо дитина пішла до такої школи, яка у своїй виховній системі ставить ці перші речі на перше місце та всеціло вказує дитині ріжницю між добром і злом, тоді така дитина має

DISTRIBUTOR
WANTED

No Competition. To service and set up new accounts in exclusive territory. Investment secured by fast moving inventory of amazing plastic coating used on all types of surfaces interior or exterior. Eliminates waxing when applied to any type of floor. Eliminates all painting when applied to wood, metal or concrete surfaces.

Minimum Investment — $500
Maximum Investment — $12,000

For details write or call:

Phone: 314 AX - 1 - 1500
MERCHANDISING DIVISION
P.- O. Box 66
St. Ann, Missouri 63074

підставу сприймати вказівки своїх батьків, бо вона знаходить на них підтвердження у школі.

Тоді така дитина без окремих труднощів виробляє собі властиве розуміння Божого походження людини та її остаточну ціль:-Бога.

Якщо йдеться про українську молодь, то таке завдання найкраще може сповнити українська цілоденна школа, а там колеґії чи академії.

Коли вже маємо таку дітвору, яка стає на правильний шлях життя, то конечне, щоб духовні отці своїм зацікавленням та духовним авторитетом мали вплив на формування характерів тих дітей.

Цей могутній чинник, яким духовні отці розпоряджають має рішальне значення для молодого хлопця.

Якщо такий хлопець не відчує любови свого духовного отця, якщо він не побачить, що отець змагає до того, щоби втягнути його до праці в Христовому винограднику, тоді хіба чекаймо на Боже чудо.

Мої спостереження відносяться до тих трьох виховних чинників, які одиноко можуть вплинути на зміну дотеперішнього стану справи духовних покликань.

Тому що теперішній стан цих справ усім нам відомий, не буду розводитися про нього в деталях, та мушу ствердити, що у всіх трьох вище наведених ділянках у нас є дуже багато до побажання.

(Далі буде)

о. Василь Ваврик, ЧСВВ

"ПІДІМ ОТЖЕ ДО ВИФЛЕЄМУ Й ПОБАЧИМО..."

(Закінчення)

У базиліці Христового Різдва

Входжу з площі крізь ті маленькі дверцята і стаю нараз у темнім передсінку базиліки. І тут було колись троє дверей, та двоє замуровані; а треті, отворені, пишаються чудово різьбленими в кедрині, великими брамами, даром вірменського короля Гайтуна. Вступаю в базиліку. Вона освічена від полудня вікнами. Деnеде на стінах осталися ще старі мозаїки, що змальовували родовід Христа, сім перших Вселенських Соборів, (ув апсидах) життя Христа. Базиліка поділена на 5 нав чотирьома рядами (по одинадцять) колюмн, монолітів із червоного (неначе нашого теребовельського) каменя. Нинішня базиліка це діло цісаря Юстиніяна, що відбудував Констянтинову базиліку знищену Самарянами в 521 році. На колюмнах є фрески святців Східньої й Західньої Церкви і написи коло них у мовах латинській і грецькій. Пам'ятка одности Сходу й Заходу!

Помалу йду серединою базиліки до святилища. Воно високо піднесене; прямо над самою печерою Різдва стоїть головний грецький престіл, закритий іконостасом, різьбленим дрібненькими, наче нашими гуцульськими взорами. Намісні образи вбрані сріблом-злотом. Із боків святилища (від півночі й полудня) ведуть сходи до печери Різдва.

З висоти святилища щераз обертаюсь і гляджу в далину базиліки. Вона заповнена рядами лямпад, а під лямпадами різнобарвні баньки. Багато тут і електричних різнобарвних лямпочок світиться. Щось як під "сезон" Різдва в Америці й Канаді. Так; тут вічне, постійне Різдво! Тут щодня пам'ять народження Божого Сина!

У печері Різдва

Входжу до неї північними сходами. Входжу з тремтінням серця-душі! Стаю при вході; розглядаюся: печера довга яких 12 метрів, широка й висока три метри. Під одною стіною, в світлі оливних лямпад, бачу групку дівчат; вони співають (по латинськи) пісню Богоматері: "Величить душа моя Господа..." Сам приступаю до першого заглиблення в стіні, покритого мармуровими плитами. Тут горить стало 16 срібних лямпад. Сторожа цього святого місця, грецького монаха, прошу поставити дві лямпадки на мармуровій спідній плиті. Він це зробив; одну засвічую за Маму, рідних, приятелів і читачів СВІТЛА, а другу за наш Нарід (у Батьківщині і в "діяспорі"), за нашу Церкву і Її Владик. На землі срібна звізда каже: "Тут із Марії Діви народився Ісус Христос". Цілую ту звізду й плиту. Потім переходжу до другого заглиблення у скалі, до місця, де стояли ясла, — де Марія зложила свого Сина, оповитого в бідні пелени...

І тут скала покрита мармуровими плитами. А все таки — яке ж те все бідне... Тут лежало Боже Дитя! Немає латинського сторожа (бо це місце в заряді латинників), немає кого попросити поставити світло... Тут почуваюся ще більше зворушений! Припадаю — на довгі хвилі — чолом до зимної плити. Скільки разів у житті уявою сюди нісся я, а ніколи не міг уявити собі цього місця таким, як вono є! Відчитую тропар і кондак Христового Різдва; цілую підлогу й стіни святі. Нараз, неначе на просьбу, ті самі дівчата починають колядувати: наперед латинську колядку: "Адесте фіделес", — потім (по еспанськи) всьому світові знану колядку: "Тиха ніч, свята ніч..." Спів цих колядок поніс мої спомини в далекі діточі роки, коли так любо святкувалося Різдво при боці Тата-Мами. Щастя далеких, неповторних Свят-Вечорів... і сльози самі ринули течійками з очей. Теплі сльози на зимну плиту печері ясел... Скінчився спів, бо дівчата приклякнули при першій заглибині Різдва, в тихій молитві. А мої уста самі проказують слова нашої віковічної колядки: "Бог предвічний народився... в Вифлеємі народився..." Все що було колись уявою, тепер тут стає дійсністю! І від тієї дійсности так тяжко відірватися, так тяжко покинути це святе місце...

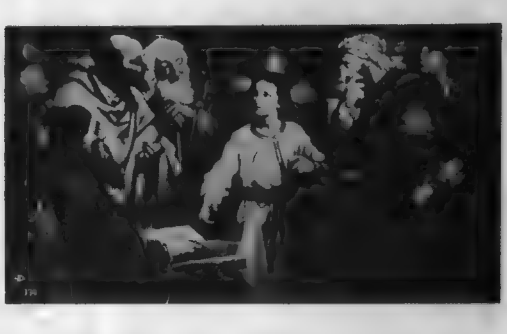

...віднукали його в храмі, як він сидів посеред учителів, слухаючи та запитуючи їх.

Усі ж, хто слухав його, чудувалися розумові і відповідям його...

(Лк., II, 46-47)

Слухаємо ми Христових слів?

У церковці Пастушків

Неможливе воно: бути в Вифлеємі й не відвідати місця, де, як стара традиція каже, пастирі чували різдвяної, благословенної ночі та почули ангельський зов: "Звіщаю вам велику радість, що буде для всіх людей: нині, в місті Давида, народився вам Спаситель!" А опісля могутній хор многих ангельських сил: "Слава во вишних Богу..." (Лк. 2, 11, 14).

Пішов я туди. З горба міста Вифлеєму зійшов на долини, такі врожайні, що всю околицю Вифлеєму Біблія назвала: Єфрата-урожайна. Тут городи, сади, винниці. Але виноград лежить на землі, неначе ніхто про нього не дбає. Питаю мого товариша, чому воно так, чому нема підпор для винограду? Відповідає: "В нас дерев майже нема, лише овочеві, які шкода тяти. А крім того: виноград такий таний, що не виплачується про нього дбати."

На полі Пастирів є дві святині: грецька, знищена, ще з часів св. Олени; друга латинська, зараз при грецькій (трошки на північ). Туди пішов я. Братчик-францішканець отворив мені печеру. В ній три престолики. Але печера сира, — нічим не закрита скала. Велика вона! Напевне тут добре вмістилась би ціла череда овець. Під стінами, видно, лежали вівці, а при вході до печері пастирі ставили ватру й грілися. Стеля печері ціла сильно покрита саджею. Може звідсіль вийшли пастирі до Вифлеєму поклонитися Божому Дитятку, заохочуючи себе: "Підемо до Вифлеєму й побачимо, що сталось і що Господь нам об'явив".

Братчик той родом із Клівленду. Як я йому сказав, що знаю його рідне місто, він розговорився, як урадувана дитина. Він уже довго тут сторожем. Удень сидить при печері й церковці, а на ніч іде до манастиря в Вифлеємі. Взяв він мене і до нової церковці, поставленої 1953 року з дарів вірних Канади. Тому й казав мені вписатися в книгу "канадських прочан". Церковця дуже вдатно наслідує вигляд намету-шатра. Баня її заповнена маленькими шклами й тому в ночі світить вона, неначе зірками, на всю околицю. Є тут три престоли, а над ними малюнки; перший: поява ангела, — другий: поклін пастирів у вифлеємській печері, — третій: поворот, повний радощів... На кожнім образі три пастирі: поважний старець, і середнього віку мужчина (що грає на сопілці) та малий хлопчина. Усі покоління народу нехай хвалять Господа... Яке воно повне змісту! Коби і в нас: старі, люди середнього віку та молодь хвалили Господа!

Відходжу повний вражень. Пережив так багато в так мало годинах! Іду й опісля їду автобусом до Єрусалиму; а в умі стало нуртує ангельський привіт пастирям: "Слава во вишних Богу, і на землі мир, у человіціх благоволеніє".

Мир Божий і Вам, любі читачі СВІТЛА, Вам, — люди доброї волі!

А Богові та новонародженому Спасові, Божому Дитятку: "Слава во вишних"!!!

Єрусалим, 14-го листопада 1965 р.

Гілберт Кійт Честертон

СИНІЙ ХРЕСТ

(Продовження)

Вуличка, якою вони пробиралися, була така вузька й у тіні, що коли вони несподівано опинилися на порожньому вигоні під відкритим небом, то аж здивувалися, що вечір був іще такий ясний і чистий. Величня баня павиної зелені в позолоті потопала між темніючими обрисами дерев та темно фіолетною далиною. Тон зелені був настільки глибокий, що міг іще у кришталевих пунктах спалахнути одніею чи двома зірками. Усе ж те, що ще залишилося з денного світла, лежало в золотих відблисках поміж краєм Гемпстеду і тим популярним вигоном, що його звуть Долиною Здоров'я. Літувальники, що тиняються тими околицями, ще були не зовсім розбрились: на лавках сиділо декілька безформених пар; тут і там десь далеко на гойдалці скрикували дівчата. Велич небес глибшала і згущувалася кругом пишного простацтва людей; і стоячи на схилі, Валентен глядів удолину, шукаючи потрібної йому речі.

Серед темних і мінливих груп удалені була одна особливо темна, яка не рвалася — група двох постатей одягнутих по-священичому. Хоч здалека здавалися вони по-комашому дрібними, проте Валентен міг достерегти, що одна постать була набагато менша від другої. Хоч той другий був пригорблений, мов учений, та виглядав на людину добрих манер, можна було спостерегти, що чоловік той був добре за шість стіп високий. Валентен зціпив уста та посунув уперед, махаючи нетерпеливо тростинкою. Тепер, коли значно скоротив відстань та побільшив дві чорні постаті, мов у якомусь велетенському мікроскопі, завважив іще щось інше; щось, що сильно здивувало його, та разом із тим щось, чого він уже й сподівався. Хто б там не був той високий священик, проте не могло бути сумніву щодо особи того низького. Це був його приятель із Гарічського поїзду, відземкуватий мали кюре з Ессексу, якого він був перестеріг у справі його в брунатне опакованих пакетів.

Ну, як далеко б не пішли події, тепер усе вкладалося оконечно й розумно. У своїх розслідах цього ранку Валентен довідався був, що отець Бравн із Ессексу віз собі срібного хреста, викладаного сафірами, реліквію значної вартости, щоби показати її деяким закордонним священикам на конґресі. Поза всяким сумнівом це й було оте "срібло з синіми камінцями"; і отець Бравн, безсумніву, виявив себе нерозважним новаком у поїзді. І не було в тім нічого дивного, до чого додумався Валентин, що до того ж дійшов і Флямбо: і Флямбо вивідав геть чисто все. Та й не було в тім нічого дивного, коли Флямбо довідався про хрест викладений сафірами, щоб він не попробував його вкрасти; це була найбільш природна річ у всій природній історії. І зовсім певно не було нічого дивного в тому, що на свій спосіб Флямбо повинен був мати свій власний спосіб на такого дурного барана, як отой чоловік із парасолею й пакетами. Бо це ж був чоловік, якого хтонебудь міг повести на шнурочку просто на Північний бігун; то що ж було дивного в тому, що такий добрий актор, як Флямбо, переодягнений на священика, зумів завести його на Оболоння Гемпстеду? До цього пункту злочин був досить ясний; і хоч Флямбо жалів духовника за його безпорадність, то з другого боку відчував погорду до Флямбо, що той зійшов аж так низько, щоб вибрати собі таку легковірну жертву. Але знов, коли Валентен роздумував про те, що в міжчасі діялося, про все, що привело до його тріюмфу, то напинав свою думку, щоб знайти в тому всьому якийсь рим і глузд. Що могло мати зі собою спільного вкрадення синьо-срібного хреста з юшкою, вилитою на тапету стіни? Що спільного мало воно з перезванням горіхів на помаранчі, чи з попереднім вирівнюванням рахунку за пізніше розбивану шибу? Він близький був уже кінця своїх ловів: а всетаки прогавив був їх середину. Коли часом зазнавав невдачі (а воно траплялося рідко), то бувало, потрапляв на слід, хоч нераз утрачав злочинця. Тут же він досягнув уже злочинця, та ще не досягнув був цілого сліду.

Дві постаті, за якими вони йшли вслід, мов дві чорні мухи плелися на великому зеленому контурі горба. Видимо затоплені в розмові, можливо й не здавали собі справи, куди саме йдуть; але вони зовсім певно скеровувалися в напрямі більше дикої й більш мовчазної частини Оболоння. Вміру того, як наближалися переслідувані, переслідувачі повинні були вдатися до неприятливих особистій гідності засобів оленячого підкрадання, приховуватися за купинами дерев, а навіть повзти у високій траві. За допомогою таких нескладних способів мисливці підійшли до своєї жертви так близько, що могли почути голос дискусії, та не можна було розібратися в жадному слові, за вийнятком слова "розум", що було часто повторюване високим, майже дитячим голосом. Один раз, за прикриттям стрімкої заглибні й плутаниною гущавини чагарника, вони стратили зовсім з очей дві постаті, за якими йшли. Потім добрих десять хвилин не могли попасти на їх слід, то знов слід повів їх навколо виступу великого кругластого горба, що своїм фронтом виходив на амфітеатр чудового пустинного заходу сонця. Під деревом у цьому запущеному виступі була напів розвалена лавка. На ній сиділи два духовники, все ще затоплені в поважній розмові. Розкішна зелень і золото все ще чіпалися темніючого обрію; але баня над ними мінялася з павиної зелені на давину синяву, і все більш виходили зорі, як щирі великі самоцвіти. Беззвучно давши знак своїм товаришам, Валентен спромігся заповзти вверх за велике розросле дерево та, станувши там у завороженій тиші, вперше почув виразно слова дивних панотців.

Прослухав їх отак якої півтора хвилини та й огорнув його пекельний сумнів. Можливе ж, що він затягнув отих двох англійських поліцистів у нічні присмерки того відлюддя, щоб виконати завдання, нічим не розумніше від наприклад шукання фіґ на будяках. Бо ж оті два духовники гуторили так же, як звичайно гуторять духовники, набожно, вчено й свобідно, говорили про найбільш етерійні загадки богослов'я. Малий ессекський священик говорив більше просто, звернувши своє кругле обличчя до яскравіючих зір; той другий говорив, схиливши голову, наче б не був гідний споглянути вгору. Більш невинної розмови не зачуєш ані в білому італійському манастирі, ані в темній еспанській катедрі.

Перше, що він був зачув, це було закінчення міркувань отця Бравна, що кінчалися так:

— ...те, що вони насправді розуміли в Середньовіччі під назвою пречистих небес.

Вищий священик кивнув своєю похиленою головою і сказав:

— О, так, ті новочасні недовірки відкликаються до свого розуму; але хто ж може споглядати на ті мільйони світів, не відчувши, що понад нами можуть існувати прекрасні всесвіти, де розум абсолютно позбавлений глузду?

— Ні, — сказав перший священик; — розум завжди розумний, навіть в останньому лімбо, на самому краєчку всіх речей. Знаю, що люди звинувачують Церкву в тому, що вона буцімто обнижує значення розуму, та насправді воно навпаки. Тільки Церква на землі робить розум справді чимось найвищим. На землі одинока Церква твердить, що навіть сам Бог зв'язаний розумом.

Другий священик підніс суворе лице до зоряного неба і сказав:

— А все таки, хто знає в цьому безконечному всесвіті...?

— Тільки фізично безконечному, — мовив малий священик, порушившись різко на своїм сидженні, — але не безконечному в розумінні обминення законів правди.

За деревом Валентен гриз нігті в безсилій люті. Вже вчувалось йому хихикання англійських детективів, яких він привів сюди так далеко на основі фантастичних здогадів, привів, щоб слухати метафізичних здогадів двох невідомих старих духовників. У своїй нетерплячці недочув він так же вченої відповіді високого клирика, а коли став знову надслухувати, знов говорив отець Бравн:

— Розум і справедливість охоплюють навіть найбільш далекі зорі. Гляньте на ті зірки. Чи не виглядають вони так, наче були б окремими діямантами й сафірами? Прошу, чи можете собі подумати щось більш нісенітне в ботаніці чи геології? Загадайте собі алмазні ліси з листям із брилянтів. Уявіть собі місяць, мов слоноподібний сафір. Але не уявляйте собі, що ця несамовита астрономія становила б хоч як дрібну ріжницю для розуму й моральної поведінки. На полях цілих, із опалю, під скелями цілими з висипаних перел, ви все і завжди знаходили б вивіску: "Не кради!"

(Далі буде)

УВАГА! Торонто та околиці! УВАГА!
Ще один осяг української спільноти
в Торонті
Це ПЕРШЕ
УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОДОРОЖІ
Bloor Travel Agency
1190 Bloor St. West — Toronto, Ontario
Tel.: 535-2135 і 535-2136

У цьому бюрі будуть в якнайкращий спосіб полагоджені всі Ваші проблеми, пов'язані з індивідуальними, груповими, відпочинковими та іншими подорожами.

ВСЕ ЦЕ НА РІДНІЙ МОВІ.

Чи їдете Ви літаком, пароплавом, поїздом чи автобусом — як в Канаді так і в кожну іншу країну світу — все це полагодять на місці досвідчені власники Першого Українського Бюра Подорожі в Торонті:

Маріян Когут і Дарія Залозецька

Замовлення готелів, спроваджування свояків, вироблення віз і пашпортів, безкоштовні інформації та поради у справі іміґрації та багато інших справ — все це легко полагодите в нашому бюрі.

● ВІДВІДАЙТЕ НАШЕ БЮРО! ●

Власники.

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

У цій смерті не було ні сліду достойности. Тільки голосна гроза, на яку хотілося б накинути якнайшвидше якусь плахту... Ті два ще жили: я бачив, як душилися останками повітря... За кілька годин помруть і будуть як Він... Однією з наших потіх в обличчі смерти є віра в її маестат... Але правду кажучи, вона не має жодного маєстату! Люди вмирають сповнені бунту. Вся розпука насилля була виписана на обличчі, що висіло наді мною. Годі було відірвати від неї мої очі. Знаєш притягальну силу дзеркала і незрозумілу потребу робити перед ним міни? Це тіло нагадувало дзеркало. Видно було в ньому ваше обличчя... Я не міг приневолити себе відійти. Здавалося, що стоятиму так без кінця. Те, що в живучому було жахом, в умерлому набрало прикмет огиди... Не маю вже до Нього жалю, що вмер! Але не можу вирвати зі серця докору, що міг умерти таким способом!

На цьому стовпі вмирали десятки людей. Хропли, судомили, заходились гикавкою і скреготали зубами... А потім повисли... Нічого не помогла йому моя близота. Кожний умирає сам... Я не чув останнього зітхання Рути, але почув Його крик... А проте вмирали подібно, мов побіч себе... Здалеку від мене — і дуже близько... Наче б їх смерть...

Я звернув голову на людину на хресті з правого боку. Конав і дихав. Пам'ятаю, що Він Йому сказав... Тільки такі слова говорив: Його смерть і Його життя завжди були одним благословінням... Але все таки — вмер. Правда — нерозумний був бунт Йова. Для тих, що не погоджуються — нема відповіді. Але якщо Він хотів узяти на себе всю цю погань?.. Стільки разів я питав: Чому це мене зустрічає? Якраз мене? А може є інакше: може це стрічає не того, хто завинив, але того, хто любить?.. Але я так мало люблю... Так погано люблю...

Не живе... День вертається до своїх щоденних турбот і острахів. Тепер знаю... пічну думати, які будуть наслідки моїх слів на засіданні Синедріону... Цей, хто вмирає, йде принаймні в царство тишини. Може до Його царства... Коби ж воно могло існувати— не зважаючи на цю смерть! Що б я дав, коли б Він сказав Руті те, що цьому розбійникові — і коби я мав змогу це почути!

— — — — — — — — —

Врешті рудий сумерк розвіявся і юне сонце, сповнене багром, немов лихе чи застиджене, вимоталося з хмар. Засіваючи сумерк, хмара подалася за Оливну Гору і залишила по собі в повітрі запах, що буває по бурі, розриваній громами. Знаєш це почування: Маємо враження, що біля нас щось скоїлося, але не завжди знаємо, що саме? Бушував у мені неспокій, годі було чимсь зайнятися, я швидко повернувся домів. І пішов до горішньої кімнати. Тут усе неторкнуте, як залишилось по їх виході вночі. Слуги ще нічого не припрятали. На столі лежала льняна скатерть, тут і там складкована, на ній збанки, чаші й миски, валялися куски хліба і костей. Блиск сонця спочивав на столі важко, мов утомлена долоня. Ритуальні плащі й подорожні палиці лежали закинуті в куті біля великої миски до змивання ніг та збана з водою. Задумавшись я сів на лавці. І дивився на велику чашу, з якої Вчитель пив і з якої давав пити іншим. Блистіла в сонці, мов спливав із неї мід. Я мусів устати, похилитися над нею, щоби переконатися, що в ній нема нічого, так дуже мені здавалося, що в ній щось булькоче, і вариться, і кипить. Насправді ж не було в ній нічого: стояла пуста, мов вигорілий каганець.

Я був такий заглиблений у думках, що й не помітив кроків на сходах, і тільки почувши дотик на раменах, я підніс голову. Це був Йосиф. Поруч нього я побачив Йоана, сина Заведея. Мав лиця бліді, набряклі, скривлені плачем. Пірване волосся спливало йому на чоло, довгі ряси лопотіли швидко, мов крила втікаючої птахи.

Я відчув, що прийшли, покликати мене до якоїсь справи, до якогось діла. А я хотів тільки тишини й забуття. Тож спитав я нерадо:

— Чого хочете?

Йосиф сів біля мене на лавці, долоні поклав на розставлених колінах.

— Не знаю, чи вже дійшла до тебе вістка, що Він не живе... — сказав. — Умер швидко. Цей хлопчина правду каже, що, довідавшись про це, Каяфа мабуть пригадє Пилатові приписи Закону, згідно з якими тіло засудженого має бути поховане перед сумерком. Тоді кинуть Його до спільного гробу. Я так думаю, що цьому Чоловікові належиться гідний похорон, правда? Але, якщо погодишся, ходімо негайно до прокурора, щоб видав нам тіло. Нема багато часу. За годину зачнеться шабас.

Я підніс на Йосифа втомлений зір.

— Хочеш просити про Його тіло? Пилат на це не погодиться... — настоював я, намагаючись відрухово звільнитися від цього наміру.

— А може погодиться... — сказав. — Мабуть зажадає грошей, але повинен погодитись. У кожному випадку треба спробувати. Мені здається, що ти відчував пошану до цього Чоловіка...

— Так, розуміється, що так... — бовкав я. А потім шукав я якогось викруту. Лякала мене можливість іти зараз до прокурора, торгуватися з ним про тіло, брати на себе турботи зв'язані з похоронами, щераз наражуватися садукеям і хаберім. Це було зусилля понад мої сили! — Пилат не схоче сьогодні з нами говорити — сказав я. — Він сказився. Це нелюд, п'янюга, поводиться немов простак. Готовий вилляти на нас свій гнів...

Йосиф глядів на мене пильно.

— Це не виключене — погодився. — Знаю його добре... Але цей юнак так благає. Там під хрестом є також Мати цього Ісуса і якісь жінки... Ми погодилися з тим, що Його засудили несправедливо. Треба поступати згідно зі своїми поглядами... Але справді — може буде краще, коли піду до Пилата сам. Нераз доводилося мені вести з ним розмови. Ніколи я його не просив про щонебудь...

Я зірвався з лавки.

— Не можеш іти сам! — крикнув я. — Якщо настоюєш... Його смерть зробила мене людиною, що дрижить перед кожним новим зусиллям. — Якщо настоюєш... — повторяв я лихий, забуваючи про те, що коли Йосиф хоче викупити тіло Вчителя, то робить це безсумніву в першу чергу для мене. — Це скінчиться погано, побачиш... — диркотів я. — Що з того, що Його похоронимо, коли ми не зуміли Його оборонити! Але ти завжди, коли впрешся... — Я ходив по кімнаті кроками повними злости. Спинився на хвилину, бо мені знову видалося, що позолочувана чаша, з якої пив Учитель, повна кипучої рідини. Це була, розуміється, ілюзія. Але вона звернула знову мої думки до Померлого. Моє подразнення видалося мені нагло чимсь гидким: немов би я торгувався зі жебраком про аса... Він помер, я усвідомив собі, бо не хотів поступитись. Може не був тим, за кого Його люди мали і за кого Він себе мав. Проте Він згинув як герой... Йосиф має правду. Треба це геройство пошанувати...

— Знаєш, піду сам... — спокійно переконував мене Йосиф. — Ти втомлений...

— Ні! Ні! — приглушував я в собі переляк. — Іду з тобою. Ходімо.

Вулиці були такі переповнені, що годі було ними пройти. Люди, що, замість ранком приготовуватись до Пасхи, слідкували за ходом суду й екзекуції, спішилися тепер, щоб скористати з останніх хвилин дня. Не зважаючи на це, ми йшли швидко, як мабуть ніколи. Не пам'ятаю, щоб колинебудь я опинився так нагло перед воротами Антонії. Хмара зовсім сховалася поза портик Соломона. Небо було погідне, сонце било по вежі, а вона горіла від цього блиску, немов піднесений над містом смолоскип.

При воротах ми сказали наші імена а сирійський хлопчина пішов у глибину твердині, повідомити прокурора про наше прибуття. Торкнувши Йосифа в лікоть я пригадав йому, що занечистимо себе, входячи до поганського дому. Відповів мені:

— Твій Учитель, Никодиме, напевно не звертав би на це уваги...

Так, воно правда. Йосиф говорить доречі. Для нього чин милосердя вищий від кожного закону. Але з другого боку: яку вартість мають науки розп'ятого Вчителя? Та не було часу на роздуму: хлопчина повернувся і сказав, що прокурор чекає на нас. Ми минули сіни, подвір'я і ввійшли сходами до атрію. Насередині, в малому басейні бив водограй. На його вид пригадалася мені зразу історія злодійського загарбання корбану. Але якраз із другої сторони появився Пилат. Наблизився до нас загорнений у білу тогу; на устах мав усмішку. Коли ми йому поклонилися, підніс у відповіді вгору свою велику лабу поборника биків, на якій носить лицарський перстень.

— Вітайте — сказав. — Що приводить вас до мене, достойні вчителі, вечором, до того ж у такий день, як сьогодні? Це ж ваше найбільше свято, не так? Вже ранком ваша старшина не хотіла переступити порогу моєї хати... немов би я був прокажений... — Я відніс враження, що він злобно насміхається, то й зніяковів. Проте він справді намагався бути ввічливим. Показав нам крісла. Сам також сів. Сонце блистіло на його черепі, який оточували немов вінком останки золотисто-ясного волосся. Поганий сумерк упав сьогодні на місто. Немов дим із пожежі...

Йосиф сказав йому, з яким ділом приходимо.

— Що? — сказав — Уже не живе? Неможливо! —

Мені видалось якось, що викрикуючи це відітхнув як чоловік, якому великий вантаж упав зі серця. Сказав: — Мушу післати вояка, щоб це провірив... — Ударив у невеличкий ґонг і велів сотникові прийти до себе. Цей негайно з'явився в панцирі і з палицею в руці.

— Слухай, Льонґіне, — сказав прокурор, — побіжи мені негайно там на узгір'я та провір, чи правда воно, що тут учителі кажуть, що Галилеєць уже вмер.

Сотник вийшов, Пилат же встав і підійшов до балюстради тераси, якою атрій відкривається на місто. Звідтіль понад дахами домів видніла Голгота, чорне під блиск сонця узгір'я, а на його верху сильветки трьох хрестів і людей, що стояли у їх підніжжя.

— Гм... — промимрив до себе, потираючи долонями свою гладко вишкробану з волосся щоку. — Вже вмер? Умер... — повернувся до крісла, сів на ньому вигідно. Повернувся до нас: — Кажуть, що називав себе сином Зевеса, чи щось у тому роді? — Не чекав на відповідь. Згорнув із чола дрібні каплини поту. — Я втомився сьогодні... — заявив із легко втомленим виразом обличчя. — Від досвітку гамір, вереск, сморід — невід'ємні з вашими священиками... — Раптом поцікавився: — А тобі, Йосифе, навіщо здалося Його тіло?

— Хочемо поховати Його, як годиться. Цей Чоловік був великим пророком. Не думаю, щоби провинився так, як Йому наші закидували...

— Розуміється, що не провинився — потвердив Пилат. — Розуміється! Але що ж! Не всі ваші люди такі мудрі, як ви. І священики, і фарисеї, і юрба верещали: "Розпни! Розпни!" Коли б я був їм відмовив, негайно почались би авантури, напади, справжня революція. Я мусів би вислати вояків, щоби привернули мир. Краще дозволити, щоб згинув один, — як ви це називаєте? Пророк? — ніж щоби потім треба було вбивати багатьох. Я не нелюд, хоч знаю, що Жиди вважають мене нелюдом. Намагаюся в поведінці бути в згоді з філософією поміркування. Але де тут місце на філософію, коли довкола самі божевільні! Одного безумного можна замкнути в кімнаті без вікон. Але що зробити, коли втратить розум увесь нарід? Треба терпіти його безумство. Ох, вивели мене з рівноваги сьогодні ваші краяни! Немов би щось покусало Каяфу і Йонату. Хотіли мені грозити! Дав я їм за те! Що? Швидко мені цього не забудуть! Ви чули мабуть, як скавуліли переді мною: "Не вели так писати, напиши інакше, напиши, що Він сам велів називати себе королем..." Проте я не поступився. Що вони собі думають, що я злякаюся їх? Нехай мають за свої авантури! Ви мабуть читали? "Цар Юдейський". Ха, ха, ха! Всі мусіли це прочитати. — Потер долоні. — І взагалі ваш Синедріон починає собі думати, що скакатиму перед ним, гей малпа на мотузку, як вони заграють! — Голос прокурора перейшов у горляні погані звуки. — Нехай виб'ють собі це з голови. Можете їм це сказати! Про все рішаю і рішатиму я. Цезар на Капрі а Пилат у Кесарії. — Вибухнув сміхом, задоволений зі своєї мови, а я також усміхнувся з полегшею, бо вже починав непокоїти мене тон його монологу.

Тимчасом на порозі атрію станув сотник.

— Ну і що? — спитав його Пилат.

— Так є, пане, як сказали жидівські вчителі. Галилеєць не живе. Для певности я пробив йому бік. Поплила кров з водою...

— Отже справді... — сказав півголосом прокурор. — Не живе. — Повернувся до нас. — Кажуть, що за життя творив чуда, лікував а навіть воскрешував. Хтось розказував це моїй дружині... Так звичайно буває: ці чаклуни показують різні штучки, а пізніше, коли приходить черга на них, ідуть на чотири вітри, як кожний із нас. Дурний цей світ і кінчиться по-дурному. Але найдурніші ті, що в цьому безголов'ї шукають глузду! — Прикликав сирійського хлопчину: — Подай мені папірус! — На клаптику написав кілька слів, а хлопець прибив печатку.

— Маєте — сказав до нас. — Показавши це, можете забрати собі тіло Галилейця...

Ми поклонилися, дякуючи. Але я був переконаний, що справа на цьому не скінчилася. Я навіть не дивувався, що Пилат не почав ставити домагань. Ми оба мали золото в калитках за ременем і числилися з тим, що коли того, що маємо, буде Пилатові замало, підпишемо письмове зобов'язання.

— Скільки нам повелиш, достойний прокуроре, заплатити за нього?

На обличчі Пилата відбився знак розгублення. Малощо не вимовив ціни, коли нагло зупинився. немов надумуючись пройшов увесь атрій і спинився при балюстраді тераси. Гладив знову своє виголене підборіддя. Сонце клалося щораз нижче, ховалося за горою десь у напрямі Азоту. Його блиск так сильно освітив гурт людей і хрестів на Голготі, що їхні форми зникли а виступ скали видавався пустим.

— Ну, отже... може б так... — почав обернувшись до нас. Нагадував чоловіка, що приневолений відректися своєї батьківщини або чогось однаково цінного. — Може так... Або ні! Ні! — зітхнув важко. Його обличчя, всупереч словам, сталося погане й гірке. — Ні! — Ще раз заперечив. — Дарую вам це тіло. Візьміть його і поховайте... Поховайте, як годиться. Коли вам його дарую, не жалійте пахощів і олійків. Воно ж вас нічого не коштує. Поховайте, як годиться. Роблю це, щоб тамтих покарати... — Роз'яснив обличчя. Немов намагаючися щиро радіти своїм несподівано щедрим поступком, сказав: — Дав я їм по лабах! Що? Не зможуть цього забути. Добрий жарт! Цар юдейський! Ха! Ха! Ха!...

Г. Подолянка

РОЗСІВАЄ САМОЦВІТИ ЛЮТЕНЬ

Між шибками, на моху калина.
А надворі, кучерявий сніг...
Часом пташка до вікна прилине
І свист вітру з-за крутих доріг.

Хтось прийшов, хтось ступає у сінях?
Листоноша залишив листи...
І здавалось, на ковертах синіх
Став усміхнений, засмаглий ти.

Кучер снігу вітром хвилюваний,
Дві сніжинки на віяльцях вій
Розплилися від тепла, що в хату
Із далеких днів вніс усміх твій...

Оживає давнє, призабуте...
Дні безжурні і сердечний сміх.
Розсіває біля вікон Лютень
Самоцвіти спогадів своїх.

РОЗГУБЛЕНЕ НАМИСТО

Де шум чужого середмістя,
Де збіч доріг,
Стоїть дівчатко у намисті...
Вже сумерк ліг;

На тратуар, стежки болотні,
На мокрий брук
Ніч стелить студені полотна —
— А в серці — стук!

Порвалися разки намиста...
— Шукати їх?
Слідом за ними ніч імлиста
І сніжний сміх.

Розгубно котяться перлини...
— Як їх збереш?
Тут, чорним провулкам, щілинам
Немає меж!

Так ніжно тулиться барвистий
Платок до рук;
— Не чужині, а для намиста
Мій, серця, стук!

НОВА КНИЖКА
ВЕЛИКІ ЛЮДИ
Життєписи славних людей у християнському насвітленні
о. Іриней Назарко ЧСВВ
Ціна $2.00
Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ, уклав о. Володимир Бурко, ЧСВВ, Українська Духовна Бібліотека, Видавництво Отців Василіян, Прудентопіль, Бразилія, 1965, ст. 238.

ВІСНИК КРИЖЕВАЦЬКОЇ ЄПАРХІЇ, Загреб, 1965, ч. 3.

У РІЗДВЯНУ НІЧ, Сельма Лягерлеф, Легенди, Зі шведського переклали Олександер Мох і Андрій Садевич, Видавництво ОО. Василіян, Торонто, 1965, ст. 144.

РЕФЛЕКСІЇ, о. Стефан Семчук, Поезій книжка пята (Всі права застережені), Вінніпеґ, 1965, ст. 51.

КАНОНІЗАЦІЯ СВЯТИХ, В УКРАЇНСЬКІЙ ЦЕРКВІ, Іларіон (Огієнко), Богословська монографія, Українська Патрологія, ч. IV, Видання "Нашої Культури", Вінніпеґ, 1965, 224.

СЛУЖИТИ НАРОДОВІ — ТО СЛУЖИТИ БОГОВІ, Іларіон, Богословська студія, Видання "Нашої Культури", 1965, Вінніпеґ, ст. 119.

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА, Словникова частина, Наукове Товариство ім. Шевченка, Видавництво "Молоде Життя", Випуск 20, ст. 1521-1600.

НЕСКОРЕНІ, Документальна повість про геройську боротьбу членів революційної ОУН, С. М. Мечник, Українська Видавнича Спілка, Лондон, 1965, ст. 288.

АЛЬМАНАХ - КАЛЕНДАР "ПРОВИДІННЯ" Союзу Українців Католиків Америки, На Рік Божий 1966, Филаделфія.

КАЛЕНДАР "ПОСТУПУ" на Рік Божий 1966, Вінніпеґ, 1966.

АЛЬМАНАХ "ГОМОНУ УКРАЇНИ", на 1966 рік, Торонто, 1966.

КАЛЕНДАР "НОВОГО ШЛЯХУ" НА 1966 РІК, Вінніпеґ.

ГОЛОС СТАНІСЛАВІВЩИНИ, Інформаційний Бюлетень Комітету Станіславівщини, Клівленд, 1965, ч. 3-4.

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-політичний і науково-літературний місячник, Лондон, 1965, ч. 12.

ВІЛЬНА УКРАЇНА, Журнал Української Визвольної Думки, Нью Йорк, Збірник ч. 48, 1965.

ЛІКАРСЬКИЙ ВІСНИК, Журнал Українського Лікарського Товариства Північної Америки, 1965, ч. 3.

УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК, Місячник політики, культури й суспільного життя, Мюнхен, 1965, ч. 10, 11.

THE UKRAINIAN QUARTERLY, A Journal of East European and Asian Affairs, Published by the Ukrainian Congress Committee of America, Inc., 1965, Vol. XXI, No. 3.

PROBLEMS OF COMMUNISM, Washington, 1965, Nov.-Dec.

SATZUNG DER ARBEITS- UND FOERDERUNGSGEMEINSCHAFT DER UKRAINISCHEN WISSENSCHAFTEN e. V., Muenchen, 1965.

MITTEILUNGEN, Arbeits- und Foerderungsgemeinschaft der ukrainischen Wissenschaften e. V., Muenchen, 1965, Nr. 1.

ORIENTE EUROPEO, Revista Trimestral Del Centro de Estudios Orientales, 1965, No. 3.

О. Купранець

ПЛАВБА ПО БЕЗКРАЇХ ХВИЛЯХ

(Утопія)

Вечірні зорі ясним сяйвом мерегтять на темній блакиті небозводу. Місяць-князь у своєму маєстаті посувається вперед. Він пишається посеред розкішної дружини зоряних лицарів, що діямантовими очками переморгуються. Його блідо-золотаве лице з ніжністю всміхається до сестри-землі. Його зір уп'ялений у чудовий півкруг Нового Городу, — мрій ніжних сердець.

На овиді сумовито сидить посірілий дідусь-Везувій, що в одчаю пахкає свою відвічну люльку, якої запашний дим дає стільки незабутніх вражень і натхнень мистецьким душам... Грізний дідусь, насолоджуючись своєю величністю, призабув тепер, що його люлька пригасає... Дрімає у глибокій призадумі, розгорнувши перед своїми сонними очима спомини минулого. Ввижається йому його могутність і юнацька свіжість, якими він перед двома тисячами років так прославився... у Помпеях... Час-до-часу, у просонні, тільки підсміхнеться він і випустить зі свого широкого рота легку сріблисту смужку диму, щоби пригадати, що він тільки дрімає, бо йому смішно з його сусідів, які вірять у його твердий сон. — Заждіть — думає собі — я одного дня таки збуджуся і нікому з вас не втекти від мене, коли я знову запінюся. Своєю піною піду вам навздогін. Ген-ген далеко мій друзяка океан, розколихавшись моєю піною, теж вас приголубить...

У низу лагідні води синього моря спокійно й рівномірно своїми срібними - сріблистими хвилями б'ють у такт об береги країни мрій, граючи пісню хвали своєму Творцеві. На розкішних хвилях безжурно погойдуються лушпинки-човники, наче насміхаються зі своїх неповоротних сусідів, океанських велетнів. Червоні, жовті зелені та білі барви світел граються мов у казці. Гомін далекої пісні співучого народу доповняє чарівну симфонію величі й краси.

Барвисті світла-сигнали! Відчепити міст! Різкий свист прошиває романтику пізнього вечора. Від'їзд! Щасти Боже! Оклик радости! І океанський велетень, що своїм гострим мечем прорізує безконечні морські води, маєстатично похитуючись, повільно відчалює... Сопе, бо ж перед ним далека дорога до Нового Світу. Минає день... другий... третій... а далі тільки безкрая сріблисто-сиваста поверхня пінистої маси. Час-до-часу з-поза неї вирине тільки якась потвора, пригадати, що вона живе та теж потребує на зміну іншого корму...

Десь далеко-далеко пролунав страшний грім. Сколихнулась безкрая синяво-сірувата поверхня сріблистих хвиль. Так, це пробудився наш дідусь-Везувій! Озвався і пригадав свою обіцянку: сколихну хвилі і приймуть вони вас у свої обійми! Чорні боввани живим сріблом своїх хвиль б'ють безмилосердно в стіни велетня. Вся грізність у цілій своїй силі й красі наповняє душу невисказаним почуванням боязни та подиву для Невидимої Сили. Ще декілька ударів і чорносріблиста розбурхана синява прийме в свої обійми океанського велетня, щоб дати йому солодкий відпочинок по його трудах боротьби на своєму гостинному лоні, пісковому спокійному дні.

Тихо. Знову гудуть мотори. І знову тихо. Моряки безсильні, просто падають рештками своїх сил... Хіба ж це кінець нашій боротьбі? Мабуть... Тепер осталось іще одно... — піскове дно!

Буря розгорнула свої крила в усю широчінь. Велетень затріщав страхітливим стогоном. Із-під потемнілих сріблистих хвиль смерти видніють іще тільки вершки щоглів. А спокійне піскове дно все сильніше й сильніше тягне вниз, щоби приголубити в своїх обіймах велетня. Так! Уже почалась нова дійсність, але на пісковому дні.

О душе, мій велетне, і ти колись випливала із розкішної пристані Нового Городу — Божої Доброти! Ти плила по сріблистих хвилях безконечного океану Всемогутньости. Об тебе били бурхливі хвилі життя; доки не розбили твоеї марненької шкаралущі — твого тіла. І ти, знеможена боротьбою, пішла на піскове дно. А там на пісковому дні ти побачила: ох яке воно страшне! Так це вона — смерть! Але стривай, бо ще не кінець!

Ти хочеш уже спочити на пісковому дні. Та ні! Не дають, бо тебе ждуть вони... — труди твого плавання по океані життя. І ти зриваешся з піскового дна, щоб одних зловити й задержати при собі, а других упхнути в безконечну темряву, щоб ніхто їх і не бачив. А ось, дивись, ти в своєму льоті буяєш уже в безконечних просторах уселенної. Сонце сяє. Зорі мерехтять і палахкають. Вони всміхаються до тебе. Літають метеори, білі й чорні, а ти дивишся на них і пізнаєш їх... Так, це твої діла. Ти тремтиш, бо вони чим дужче літають поперед тебе, доки ти, душе, не зупинилась посеред них перед Великим Світлом, якого досі ніколи не бачила. Аж ось нараз сурмлять сурми... гомонить спів, а ти чуєш, що ти ніщо. Очам твоїм відкривається образ. Образ, якому не дорівняє ніякий інший образ. Посеред нього сидить на престолі своєї величі твій Цар. Простори вселенної кладуть у підніжжя Його ніг свою дань. А ти, душе моя, із чим прийшла? Ти стоїш у повній своїй наготі... І тремтиш. Ось пролунав могутній голос твого Творця: прийди до мене, струджена душе, що розбилася на хвилях життя. Ти покаялась і спокутувала! Прощаю тобі все і приймаю тебе у святі хороми мого блаженного спокою!

ЗА АНГЛІЙСЬКУ ГАЗЕТУ

У Торонті незабаром появиться місячник англійською мовою, призначений для тих вірних Української Католицької Церкви, що мови української вже (ще?) не знають чи принаймні не вміють читати по-українському. Журнал, що буде зватись "Лайф - Бікон", видаватимуть оо. Василіяни; його редактором призначений о. В. Дрібненький. І журналові, і редакторові "УВісті" бажають якнайкращого успіху.

Чи новий журнал згодом з місячника стане тижневиком? Надто рано ще вгадувати. Однак нема сумніву, що однією з найбільших потреб нашого церковного життя в цій країні є добрий англомовний тижневик (газета чи журнал). Про це в нас не раз уже говорилось. І не тільки говорилось; робились також деякі спроби, які з тих чи тих причин, на жаль, падали. На цю пору деякі українські католицькі журнали й газети друкують англомовні додатки і так почасти надолужують потребу якоїсь англомовної періодичної публікації.

Англомовні додатки до українських газет чи журналів є — інакше й не може бути — тільки додатками, значно меншими і часто менш цікавими, ніж українська частина. Через це дотепер наші газети, в Канаді, що друкують англомовні додатки, не мають вищих тиражів від тих газет, що далі обходяться без додатків, і, взагалі, газети з англомовними додатками і без них мають більш-менш тих самих читачів. А людям, які мови української не знають, потрібна газета, друкована не просто англійською мовою, а передусім мовою їм зрозумілою. Потрібна, отже, окрема газета, добра й цікава. І якщо б для створення такої газети довелось навіть ліквідувати котрусь з українських газет, то й така жертва поплатилась би нам.

У наших парафіях порівняно мало людей, що зовсім не знають української мови. Однак відсоток тих, що по-українському не вміють читати, уже досить високий. У кожній парафії, отже, є більша чи менша група людей, що потребують англомовної газети. Саме з уваги на тих людей на зборах церковних товариств тут і там говорять уже мовою англійською, а не українською; з уваги на них уже і в церкві бувають проповіді англійською мовою. Замість загонисто й безпотрібно впроваджувати англійщину в саму середину церковного життя, куди краще поставити збоку англомовну допомогу в формі доброї газети. І можна сподіватись, що ця допомога була б ефективніша, ніж деякі літургійні реформи.

Вістка про близьку появу нового англомовного місячника оо. Василіян — то добра новина. Це, однак, також пригадка про велику нашу потребу: про добру англомовну газету, якої в нас нема і якої конче треба.

"Українські Вісті", Едмонтон

НОВІ КНИЖКИ

С. Лягерлеф: РІЗДВЯНА НІЧ — 12 прекрасних леґенд-оповідань славної шведської письменниці — вперше зібрані українською мовою. Ціна $1.00.

о. Петро Хомин: ВІЧНЕ МІСТО РИМ. Враження з відвідин. 67 образків. — Не кожний може легко відвідати Рим, але перо о. ред. Хомина передасть кожному враження мандрівки по Вічному Місті. Ціна $2.00.

о. Іриней Назарко, ЧСВВ: ВЕЛИКІ ЛЮДИ. Життєписи славних людей у християнському насвітленні. З образками. — Ціна $2.00.

ЦЕРКВА. СХІДНІ ЦЕРКВИ. ЕКУМЕНІЗМ. Діяння і постанови Вселенського Ватиканського II Собору. Видавництво оо. Василіян — Рим 1965. Стор. 214. Ціна $2.50.

Замовляти:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ВІСТІ ОСЕРЕДКУ УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ

ЗАСІДАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ ОСЕРЕДКУ УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ СЕМІНАРІЇ У ВАШИНГТОНІ, Д. К.

Дня 2 грудня 1965 р. відбулося засідання Організаційної Комісії Осередку, заіменованої Митрополичим Ординаріятом, у складі: ВПреп. Отець Ректор К. Бердар, ВПреп. Отець Проф. д-р М. Войнар, Католицький Університет Америки, Проф. д-р В. Вороняк, Католицький Університет Америки, Проф. д-р Роман Смаль-Стоцький, Католицький Університет Америки. Сеньйор віком проф. Р. Смаль-Стоцький проводив нарадою, що ухвалила:

1. привітати організацію Осередку Українських Студій, як конечну установу для поглиблення знання наших студентів теології в Католицькому Університеті Америки у Вашингтоні, Д. К.,

2. висказати подяку Митрополичому Ординаріятові за його ініціятиву,

3. уконституювати — вибором — владу Осередку. Головою обрано проф. Р. Смаль-Стоцького, екзекутивним директором Отця Ректора К. Бердара,

4. доповнити склад Осередку обранням таких професорів університетів, які живуть у Вашингтоні, Д. К. До співпраці запрошено: паню проф. д-р мед. Т. Антонович, Джорджтавн університет, проф. д-ра Л. Добрянського, Джорджтавн університет, проф. д-ра Т. Залуцького, Говард університет, проф. д-ра П. Ковалева, У.В.У., проф. д-ра Ю. Старосольського, У.В.У.,

5. схвалено розпочати серію доповідей 8 грудня 1965 рефератом проф. д-ра Л. Добрянського,

6. намічено плян діяльности на наступний семестр біжучого академічного року. В цьому семестрі для студентів проф. д-р Р. Смаль-Стоцький провадив курс п. н. "Нарис історії України" (2 виклади тижнево), у наступному семестрі студенти слухатимуть курсу п. н. "Шевченко і його доба" (2 виклади тижнево). Крім того відбуватимуться, кожних два тижні, доповіді членів Осередку і запрошених гостей, із різних ділянок українознавства.

ДОПОВІДЬ ПРОФ. Д-РА Л. ДОБРЯНСЬКОГО В ОСЕРЕДКУ УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ СЕМІНАРІЇ У ВАШИНГТОНІ, Д. К.

Дня 8 грудня 1965 р. проф. д-р Л. Добрянський виголосив першу з доповідей Осередку Українських Студій заплянованих для студентів Української Католицької Семінарії, на тему "Бог — Україна й наша молодь". Доповідача привітав Отець Ректор К. Бердар і голова Осередку проф. д-р Р. Смаль-Стоцький. У своїй доповіді проф. Добрянський згадав своє довголітнє зацікавлення філософійними і релігійними питаннями та виказав, що сучасна світова криза є по суті релігійною крізою. Цю крізу викликав московський комунізм своїм аґресивним атеїзмом і імперіялізмом, що заперечують усі засади правопорядку в вільному світі, основаного на моральних принципах християнства. У боротьбі проти московського комунізму, що хоче поневолити ввесь світ, включно зі ЗДА, найважливішою зброєю є ідеали волі і права до самовизначення всіх народів, поневолених Москвою, в першій черзі Боже і людське право до волі нашої України. Доповідач накреслив слухачам їх обов'язки в цій добі, їх обов'язки як християн, американських громадян і майбутніх священиків.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАІ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ
УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ
ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982

The place where CUSTOM
clothes are made.
High-Grade Alterations,
Repairs, Etc.

1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.

Андрій Наконечний

ДЕНЬ ТРИВАЄ 186 ДІБ!

Полярний день — від одної доби триває на паралелях 66° 30' до 186 діб на Північному бігуні і 176 — на Південному бігуні, а полярна ніч — від одної доби триває на паралелях 66° 30' до 179 діб на Північному бігуні і 186 — на Південному бігуні.

І ТАКЕ ЖИЛО...

На одному з островів Західної Індії, Сомбреро, два науковці Флоридського університету знайшли кістки праісторичного щура, який мав висоту 3-4 стопи й жив на землі понад 10,000 років тому.

ДЕРЖАВА МЕНША ЯК ВІННІПЕҐ

Британський парлямент схвалив признати незалежність дотеперішній британській колонії Ґамбії в Африці з днем 18 лютня 1965 року. Ґамбія має 4,000 кв. миль простору і 316,000 мешканців. Добре то бути в Африці!..

БІДНА КАНАДА

Фед. посол із Бром-Місісакуа в Квебеку, ГеVард Ґрефтей, мав недавно промову, в якій сказав м. ін.:

"...Тут, у Канаді, маємо заможну країну, але багато людей не мають нічого з цієї заможности. І тоді, коли ми дебатуємо поважні справи щодо конституції та національних символів, не забуваймо, що — навіть не з власної вини — сотки й тисячі Канадійців живуть у недостатках та не втішаються свободою в модерному того слова значенні. 83% наших фармерів на сході і 13% наших міських родин намагаються вижити при річному доході менше 2,000 долярів. Це часто безголосні, мовчазні бідняки, які ніколи не користають із господарського розвитку. В Канаді стоїмо просто перед визовом тієї загальної і місцевої бідности, бо і яка ж наша відповідь проти комунізму з-за кордону, коли маємо нужду в себе вдома? Ми теж мусимо негайно виповісти війну бідності. Наша федерація хоче, хотіла і буде хотіти ґарантувати основну, мінімальну соціяльну й економічну справедливість для всіх Канадійців від Атлантійського до Тихого Океану. Всяка ідея свободи є пустим поняттям для тих усіх Канадійців, що живуть в бідноті й нужді."

Такі слова чуємо рідко, але вони доказують, що є люди, які бачуть Канаду такою, як вона є, та хочуть, щоб вона була справді найкращою з кожного погляду.

ЗРІСТ НАСЕЛЕННЯ СВІТУ

Дитина, що народилася сьогодні, побачить за свого довгого життя світ, який буде мати чотири рази стільки населення як тепер.

Приросту населення в світі є два відсотки річно, найбільше в історії світу. Якщо такий приріст триватиме далі, населення світу подвоїться за кожних 35 років.

Сьогодні є 3,000,000,000 людей у світі. Заповідають, що буде чотири більйони в 1975 році, а в 2,000-ому році буде 6,565,000.000.

Річний приріст світового населення виносить 65 мільйонів. Латинська Америка має найбільший приріст, 2.9%. Африка є на другому місці з 2,5%, Азія 1.9%, СССР і ЗДА 1.4%, Европа 0.6%. Тільки ті нації ростуть, в родинах яких є бодай 3 дітей. Коли хтось має тільки 2, то з такої родини нація не зростає, а вимирає.

МАРНІ ЗАРОБІТКИ НА БУКОВИНІ

"Радянська Україна" ч. 282 хвалиться "добрими" заробітками колгоспників колгоспу "Радянська Україна" Кіцманського району на Буковині. Місячний заробіток механізаторів, які мають найкращу платню, виносить 80-86 карбованців, всі інші колгоспники одержують 58-60 карбованців. Найліпший тракторист-ударник, працюючи разом із родиною, одержав 930 карбованців і 164 карбованців премії. З цього виходить, що пересічний колгоспник, який працює від ранку до вечора (понад 12 годин), одержує на родину 2 карбованці денно, коли м'ясо третього сорту, тобто найгірше, продається колгоспникам по 3 карбованці і 70 копійок за кілограм. Рубель (карбованець) варт тепер 1 доляра.

ГРОШІ ЗІ ЗЛАМУ

Японська залізо-топна компанія підписала з урядом В'єтнаму договір про відчищення в'єтнамських вод з розбитих на них у час Другої світової війни японських кораблів. Компанія сподівається видобути 100,000 тонн цього заліззя.

СІРКА З КАНАДИ ДО СССР

Сіркова Компанія з Калґар завантажила вже для Советів 14,000 тонн сірки, яку ця компанія добуває, як побічний продукт з албертського природного ґазу. Компанія виконала перший контракт про доставу сірки з Канади до СССР, точніше, до советських портів у Сибірі, і сподівається чергового замовлення.

УВАЖАТИ НА РУШНИКИ

Німецькі лікарі взялися проcліджувати, скільки бактерій находиться в рушниках у лазничках приватних і публичних. У деяких випадках вони знайшли по приватних домах на одному квадратному сантиментрі рушника до 50 тисяч різного роду бактерій. У публичних місцях у середньому було 17,000 бактерій на кв. сантиметрі, у цьому й дуже небезпечні мікроби. Навіть у шпиталях і кухнях буває коло 5,000 бактерій на кв. сантиметрі. Супроти деяких із тих бактерій безсилі всі ліки.

ПЕРЕД КОРОЛЕМ І ЦАП ШЛЯХТИЧ

Під час відвідин іранського шаха і королеви Фараг у місті Квебеку показали їм цапа перського походження. Шах, пишуть газетарі, подивляв цапа.

Шахові пояснили, що цап Батіс ІІ-ий є адоптованим улюбленцем (мескот) королівського 22-го полку. Він походить від цапа, що його перський шах подарував у 19-ому столітті королевій Вікторії. З того часу британська армія не перестає плекати військових "мескотів" тієї самої породи, з давнім шляхетським родоводом.

Випродажа книжок за половину ціни!

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН ДАЄ НАГОДУ ВСІМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ І ПРИЯТЕЛЯМ ТА ЧИТАЧАМ ДОБРОЇ КНИЖКИ НАБУТИ СОБІ АБО ПРИЯТЕЛЯМ ЧИ ЗНАКОМИМ ВСІ НИЖЧЕ ПОДАНІ КНИЖКИ ЗА ПОЛОВИНУ ЦІНИ.

ЦЯ ВИПРОДАЖА ВАЖНА ТІЛЬКИ НА ЛЮТЕНЬ, 1966

Найменше замовлення $2.00.

	Звич. ціна	Ціна [illegible]
☐ **Божа Криниця — 7 Св. Тайн** — о. А. Трух	$0.40	$0.20
☐ **Вилитий Гетьман Мазепа** — О. Купранець	0.25	0.13
☐ **Відродження Церкви в Україні** — Митроп. В. Липківський	3.00	1.50
☐ **Географія України** — д-р І. Тесля	3.00	1.50
☐ **Горбатенька** — М. Головінська	0.50	0.25
☐ **Діялоги Василіянок** — д-р Б. Курилас	1.00	0.50
☐ **595 днів совєтським в'язнем** — д-р І. Німчук	1.50	0.75
☐ **Добра сповідь** — о. А. Трух, ЧСВВ	0.40	0.20
☐ **Записки політв'язня** — Ю. Мозіль	1.00	0.50
☐ **Записки пароха Старих Богородчан** — О. Заклинський	1.00	0.50
☐ **Згадки про мою смерть** — В. Королів Старий	1.50	0.75
☐ **Іван Сулима** — В. Буженко	1.50	0.75
☐ **Історія душі** — св. Тереза з Лізіє	2.50	1.25
☐ **Кардинал Мерсіє** — Д. В.	1.50	0.75
☐ **Йосафат Коциловський** — життя — о. І. Назарко	0.50	0.25
☐ **Католицький катехизм** — о. А. Трух	0.50	0.25
☐ **Католицтво і Православ'я** — о. С. Сабол	3.00	1.50
☐ **Київські і Галицькі Митрополити** — о. І. Назарко	5.00	2.50
☐ **Кінець світу** — омм	2.00	1.00
☐ **Книга мистців**	3.50	1.75
☐ **Книга Товит**	0.25	0.13
☐ **Крізь залізну занавісу** — Ю. Мозіль	1.00	0.50
☐ **Книжки і люди** — Ол. Мох	1.00	0.50
☐ **Малий колядник**	0.25	0.13
☐ **Маркіян Шашкевич** — М. Олександрович	0.50	0.25
☐ **На Божих окопах** — В. Гюнерман	1.50	0.75
☐ **На Вронках** — Ю. Мозіль	1.00	0.50
☐ **На непевному ґрунті** — Ф. Одрач	3.00	1.50
☐ **Нарис історії України** — Т. Коструба	3.00	1.50
☐ **Нариси з церковної історії України** — Т.Коструба	2.00	1.00
☐ **На святих місцях** — о. д-р Ю. Федорів	2.00	1.00
☐ **Новий Заповіт, як основа виховання** — А. Слабий	0.50	0.25
☐ **Об'єднання Церков і ідея Патріярхату в Києві** — о. д-р І. Нагаєвський	1.00	0.50
☐ **Об'явлення Серця Марії в Фатімі** — о. О. Штавдінґер	0.50	0.25
☐ **Огляд богосл. літературної діяльности св. Йосафата** — д-р. Ю. Ґерич	0.50	0.25
☐ **Перший Василіянин у Канаді** — д-р Б. Казимира	0.50	0.25
☐ **По Василіянських манастирях** — о. М. Ваврик	2.50	1.25
☐ **Подорожній** — Н. Королева	0.50	0.25
☐ **Покинута оселя** — Ф. Одрач	2.50	1.25
☐ **По рідному краю** — О. Кисілевська	2.00	1.00
☐ **Предок** — Н. Королева	3.00	1.50
☐ **Проклятий камінь** — В. Лозинського — М. Ценевича	1.50	0.75
☐ **Пропам'ятна книга оо. Василіян у Канаді**	5.00	2.50
☐ **Пустинник на Зеленому Клині** — В. Буженко	1.00	0,50
☐ **Рим і Візантія** — о. д-р І. Нагаєвський	2.50	1.25
☐ **Свята Єлисавета** — Ґ. Дардель	0.25	0.13
☐ **Свята Земля** — о. д-р Ю. Федорів	2.00	1.00
☐ **Українські коляди**	1.00	0.50
☐ **Цар Давид** — Вогірський	0.50	0.25
☐ **Чічка** — М. Головінська	1.80	0.90
☐ **Чорт направду!** — омм	0.25	0.13
☐ **Чудесне життя Сестри Варвари**	1.50	0.75
☐ **Щоб усі були одно** — о. М. С.	0.25	0.13
☐ **Я була свідком чуда**	0.50	0.25
☐ **Як Москва нищила українську Церкву** — Т. Коструба	0.50	0.25
☐ **An appeal to the Ukrainian Catholic Youth** — by Brother Methodius F.S.C.	0.25	0.13
☐ **Catholic Cathechism** — A. Truch, OSBM. In Ukrainian and English	0.75	0.40
☐ **The Largest Eastern Rite in the Catholic Church.** — Rev. J. Skwarok OSBM.	0.15	0.10
☐ **The Need for Responsibility in Catholic Church,** by Brother Methodius, F.S.C.	0.15	0.10
☐ **The Ukrainian Settlers in Canada and Their Schools 1891-1921.** — By Rev. J. Skwarok, OSBM.	2.00	1.00
☐ **Ukrainians, their rite, history and religious destiny.** By J.F. Coughlin, K.C.	0.15	0.07

Замовлення посилайте на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

СВЯЩЕНИК-ГРОМАДЯНИН

(Отець Марко Ґіль)

Першого жовтня 1965 р. відійшла людина дорога багатьом, зокрема ж авторові цеї сумної згадки, один із нечисленних священиків - громадян, парох Ґрейт Медовс у стейті Нью-Джерзі.

Покійний народився 6 травня 1891 р. в Новосілках Кардинальських, недалеко Рави Руської. Початкове навчання одержав у родинному селі і в Раві Руській, а відтак у Львові закінчив Академічну гімназію при вул. Рутовського.

Теологійні студії почав у львівській Духовній семінарії, а в час окупації Галичини російськими військами продовжував студії в Австрії, у римо-католицькій семінарії в Клягенфурті. Після звільнення Галичини від російських військ повернувся до Перемишля, де закінчив студії і 29 жовтня 1916 року був рукоположений на священика тодішнім станиславівським єпископом Григорієм Хомишином у катедрі св. Івана Хрестителя.

Тарновка, коло містечка Гадлі Шклярські, була його першою парафією, де проповіді був змушений виголошувати польською мовою, бо населення, хоч українське й глибоко патріотичне, рідної мови не знало. Відтак душпастирював у місцевості Лази, Ярославського деканату і врешті був призначений на сотрудника в містечку Угневі коло Рави Руської.

У часі визвольних змагань заприсягав наших Стрільців і за це, в 1919 році, зараз після зайняття Угнева Поляками, був арештований і вивезений до тюрми у Варшаві (Вадовиці) а звідси до ізоляційного табору в Домбю. З Домбя вдалося йому втекти до Станиславова і тут еп. Хомишин приняв молодого священика й укривав його під прізвищем Маркіян Гилевич на посаді в Хом'якові коло Станиславова. Опісля іменував його сотрудником-завідувачем у Березовах: Вижньому, Середньому й Нижньому, і тут пробув до березня 1922 року. На протязі п'яти років душпастирював серед наших Гуцулів у Довгополі Косівського повіту.

У 1927 році був іменований парохом Яргорода і Вичілок, Бучацького повіту, і тут пробув до 1944 року. Переїхавши до Віденської дієцезії, був призначений кардиналом Інніцером на сотрудника в місцевості Ґроо-Енгельсдорф, коло Відня, а від 1945 року душпастирював між нашими скитальцями в Зальцбурзі, був катехитом у місцевій українській гімназії і вчив латинської мови. Тут був іменований деканом.

По приїзді до ЗДА був парохом у місцевості Ґрейт Медовс, де пробув повних 16 років аж до своєї невмолимої смерти.

Найповнішу свою душпастирсько-громадську працю розвинув сл. п. о. Марко Ґіль на Рідних Землях у парафіях Яргороді й Вичілках. Зараз після перейняття душпастирських обов'язків у цих двох селах побудував дві прекрасні церкви в гуцульському стилі. Пізніше почав їх розмальовувати, але воєнні події не дозволили довершити це діло. Будує він також у цих парафіях два "Народні доми", де приміщувались читальні "Просвіта", театральні залі, бібліотеки й крамниці — кооперативи. Зорганізував він теж Ощадностевопозичкові каси. Дбав і довів до піднесення навчального рівня в обидвох школах, сам улаштовував показові лекції релігії, на які запрошував своїх парафіян.

Будучи дуже музикальною людиною, Покійний плекав церковний спів і заохочував щоб у Св. Літургії своїм співом брала участь ціла церква, хоч рівночасно сприяв організуванню великих мішаних хорів у Яргороді й Вичілках із кваліфікованими диригентами. Також організував драматичні гуртки, що інтенсивно працювали в цих селах, роз'їжджаючи з виставами по околиці. Кілька разів у році Покійний організував культурні імпрези в своїх парафіях. Інспіровані широкою працею свого Батька його сини Зенон і Євген у часі шкільних вакацій теж включалися в вир цього культурного життя села, надаючи йому рівня і стилю. В час большевицької окупації обидва вчителювали в цих селах.

Покійний цікавився не лише справами громадськими, культурними і шкільництвом своїх парафій. Він цікавився проблемами й життям поодиноких парафіян. Заохочував їх посилати своїх дітей до гімназії і на вищі студії. І в своєму домі він підготовляв цих кандидатів до вступних іспитів. Все це робив Покійний тільки з глибоких почувань любови до свого народу.

Був він милим гостем у кожній хаті, а за свої високі якості характеру, інтегральність і любов — народ платив йому тим же — любов'ю, відданістю і респектом.

На новому континенті продовжував свою віддану народові працю всупереч перепонам і іншим несприятливим силам, ведучи школу Українознавства і плекаючи між своїми вірними, у цій мозаїці національних культур почуття української церковної й національної ідентичности. З жалем спостерігав як молодь губить духовий зв'язок із рідним світом, шукаючи інших богів, не конечно кращих, при повному сприянні різних ворожих сил, включно з батьками.

І в Україні і тут мав повне визнання, як людина, що не вагалася п'ятнувати всякі моральні виломи чи негромадянську поведінку різних людей на різних становищах — життя громадського чи церковного.

Відійшов священик - слуга своєму народові. Людина шляхетного серця і широких знань. У ньому Українська Церква втратила рідкісного робітника. Людину, що до останніх днів свого чистого життя, переживала всі прояви в українському організмі. Радів він успіхами, болів, коли на його очах зневажали християнські й національні ідеали, яким він щиро служив. Радів він можливістю довершення українського патріярхату, та гірко болів і молився за цих, що цього не розуміють. Молився за тих, у кого особисте запанувало над загальним, амбіція над покорою, чи навіть елементарною формою християнської етики. Плакав над злом.

Народ на Рідних Землях зберіг любов і вдячність до свого духовного Батька. Хай нам буде вільно навести тут слова, що прийшли з України на вістку про смерть о. Марка Гіля: "Прийшла сумна вістка на нашу парохію: то, що відійшов від нас нам дорогий парох Гіль, котрий кував наші серця і створив наші душі тою святістю і тою вірою, котра нам була потрібна. І лишив немало любови і мудрости і науки у тих двох селах. Великий жаль і смуток увійшов у Вичілки і Яргорів, зайшла чорна смуга жалоби на ці села, але кожна віруюча людина помолиться і зітхне з великим почуттям до Нього і хай Йому буде та земля пухом, нашому вірному Парохові..."

Вічна Йому пам'ять!

Ярослав Розумний

БЛ. П. ФРАНКА АНДРУСИШИН

Вінніпеґ, Ман.

Дня 11 листопада 1965 р. після тяжкої і довгої недуги впокоїлася в Бозі піонерка й відома громадянка бл. п. Франка Андрусишин. Народилася вона 1888 р. в містечку Войнилові, повіту Калуш у Галичині. До Канади приїхала 1905 р. й тут включилася в церковне і громадсько-українське життя. Діяльною членкою була в парафії св. Миколая, а опісля в катедральній парафії св. Володимира й Ольги. Активною членкою була в читальні "Просвіта" (була бібліотекаркою), як теж належала до Українського Запомогового Братства св. о. Миколая. Тому на її похоронні відправи прибуло дуже багато людей. У неділю 14 листопада ввечорі в катедрі за душу бл. п. Франки Андрусишин панахиду відслужили: оо. Володимир Шевчук, ЧСВВ і Омелян Наконечний. Співав мішаний хор церкви св. Миколая. В понеділок 15 листопада заупокійну Св. Літургію відслужив і прощальну проповідь виголосив о. прелат В. Кушнір, парох катедри. Тіло Покійної спочило на цвинтарі Всіх Святих у Вінніпеґу.

У глибокому смутку лишила вона чотирьох синів: д-ра Костя Андрусишина, відомого науковця, професора Саскатунського університету, Станислава в Сарнії, Рудольфа й Адольфа у Вінніпеґу, доньку Ольгу замужню за Михайла Дутку у Вінніпеґу, 4 внуки і 3 правнуки. Її муж Михайло помер 26 грудня 1945 року.

Болем опечалена родина складає щиру подяку священикам, хорові й усім, що виявили співчуття та взяли участь у похороні.

Покійній нехай буде вічний відпочинок, а канадійська земля хай буде їй легкою!

Вічна Їй Пам'ять!

П-во М. Дутка склали пожертву на "Світло" в сумі $10.00.

Бл. п. С. і П. Клапоущаки

ПОХОРОННІ ДЗВОНИ

Едмонтон, Алберта

Вл. п. Павліна Клапоущак народилася 22 грудня 1898 р. в Козачизні, пов. Борщів у родині Павла й Анни Масликів. До Канади приїхали у травні 1899 р., де замешкали в Бівер Лейк біля Мондеру. Побралася в вересні 1917 р. зі Стахом Клапоущаком у церкві св. Петра й Павла в Мондері. Після шлюбу переселилися до Едмонтону, де покійна мешкала аж до смерти. Померла 24 травня 1965 р. — один рік і десять днів після смерти чоловіка, який упокоївся 14 травня 1964 р. Похорон відбувся в церкві св. Василія в Едмонтоні. Обоє спочивають в родиннім кутку на цвинтарі св. Йоакима.

Залишилися дочка Марія і син Михайло та три внуки. Лишила теж у жалобі шістьох братів: Іван і Петро Маслик у Вернон, Бритиш Колюмбії, та Михайла, Василя й Мілька в Едмонтоні, а Карла в Марінвіл — і дві сестрі, пані Йосифу Сачків і Гелену Татарчук.

Підчас похоронного обіду зроблено збірку на пресу, яка дала $14.25.

Вічна Їй Пам'ять!

НАЙНОВІША КНИЖКА ВІДОМОГО АВТОРА
В. ПОЛЯНИЧА
п. н.
ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ
сенсаційна повість із часів Гетьмана Розумовського вже вийшла з нашої друкарні.
Має 290 сторін друку на гарному папері
Ціна — $2.00
Замовляти через:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

МИ — БОЖІ ДІТИ
З німецького переробив о. Ір. Назарко ЧСВВ.
Книга про великі в нашій душі Божі діла.
196 стор. велик. формату, на гарному папері.
Ціна — $2.00
1954 р. — Замовляти на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

По $2.25:

Деминчук М., Філядельфія.

По $2.50:

Олійник Вол., Ню Йорк.

По $3.00:

Крутка Текля, Ґемтремк, Міч., Ґной Р., Ню Йорк, о. Грабець В., Пальмерстон, Па., Чирвонюк Марія, Ню Йорк, Горбай Варвара, Флюшінг, Н. Й., Ковальчин Ів., Гартфорд, Конн., Прибела Марія, Клівленд, Кузь Іван, Пассейк, Н. Й., Слонський Софія, Філяд., Никифоряк Анна, Ню Йорк, Стойкевич Т., Вінніпеґ.

По $3.50:

Кравчук Михайло, Філядельфія.

По $4.00:

Ометюх Петро, Ст. Кетерінс, Бедзик Єва, Клівленд, Москаль Марта, Ст. Кетерінс, Бронґель Юлія, Монтреаль, Андрухів Анна, Гемстед, Н. Й., Клюка Симон, Ню Брітайн, Гриньків О., Істон, Па., Босий М., Торонто, Братус С., Ванкувер, Горбань К., Люблін, Віск.

По $4.20:

Пашковська Ірена, Чікаґо.

По $5.00:

Юрчак Іван, Чікаґо, Скремета П., Трентон, Н. Й., Сестри Служебниці, Рим, Італія, Кольмук Стефан, Торонто, Ґелнер Стефан, Дітройт, Пискір Мері, Монтреаль, Федущак Стефан, Монтреаль, Слободян В., Гамільтон, Дячук Анна, Бінґемптон, Н. Й., др. Дицьо Мері, Левістон, М., Чуба Наталія, Полятін, Дел.

По $6.00:

Посекіра Амелія, Бруклин, Н. Й., Коцур Іван, Чікаґо, Лесик А., Монтреаль, Лещишин Анна, Йонкерс, Н. Й., Дзядик Іван, Котедж Гілс, Дел., Пуцило Петро, Чікаґо, Віклюк Марія, Ню Йорк.

По $7.00:

Кречковська Т., Вінніпеґ.

З нагоди похорону:

бл. п. Андрусишин Франки	$10.00
бл. п. Дерко Михаїла	$10.00
бл. п. Клапоущак Павлини	$14.25

З нагоди:

Ювілею пп. Михайла і Марії Прихідко, Торонто	$15.00
20-ліття ЛУКЖ церкви св. Николая, Вінніпеґ	$10.00
Ювілею п-і Білик, Едмонт.	$10.00
Ювілею пп. Гумніцьких, Вінніпеґ	$10.00

По 35 ц.:

Глинський Іван, Кантон, Огайо

По 50 ц.:

Роздольський Лев, Чікаґо, Соколюк Антін, Веґревіл, Алта., Мельник П., Дальбо, Квеб., Кіт Петро, Менвіл, Алта., Фалінська О., Торонто, Боґданскі Ф. І., Альберні, Б. К.

По $1.00:

Алиськевич Анна, Нью Йорк, Лаба Василь, Ґрімсбі, Онт., Ґураль Мері, Фітчвіл, Цт., Головатий Стефанія, Кантон, Огайо, Марущак Теодор, Поник, Міч., Русинко Володимира, Бофало, Ґловяк З. М., Нью Йорк, о. Олійник Є., Комарно, Ман., Мотало Катерина, Помона, Каліф., Білінський Володимир, Чікаґо, Тершаковець М., Філяд., Яріш Ірена, Монтреаль, Козак Богдан, Гартфорд, Конн., Сич Володимир, Ґей Лейкс, Альта., Кекіш Євгенія, Нью Йорк, Різун Софія, Едмонтон, Ґармідер Мері, Дейсленд, Альта, о. Олесь Богдан, Ґлен Лайон, Па., Ґіль Мері, Едмонтон, Станчук Володимир, Анґусвіл, Ман., Севчишин Григорій, Гартфорд, Конн., Андрухів М., Монтреаль, др. Погорецький О., Чікаґо, Кобра Іван, Коністон, Тивонюк Рома, Торонто, Котуля Варвара, Чікаґо, Єнджейовський М., Чікаґо, Головайчук Семен, Смокі Лейк, Альта., Зварич Сава, Чікаґо, Балата Анастазія, Іст Чікаґо, Карук Є., Мондер, Мельник П., Торонто, Німчук Іван, Лямонт, Кліш Н., Філяд., Коваль М., Вінніпеґ, Борецький А., Віндзор, Сеньків Анна, Сіґґолд, Овсянецька О., Нью Йорк, Зварич Євген, Пітсбурґ, Па., Сокалів Марія, Гемтремк, Міч., Станко Д., Монтреаль, Шелемей С., Ґемілтон, Онт., Новак Іван, Гейт, Альта., Воробець Василь, Ірвінґтон, Мізюр Марія, Торонто, Мацюк Василь, Берлін, Мд., Поточняк Сем., Бінґемптон, Н. Й., Медвідь М., Джерзі Сіті, Н. Й., Лозинський Володимир, Лашівці, Саск., Атамовська Осипа, Чікаґо, Кахникевич Євген, Ютика, Н. Й., Косіковський Олекса, Віндзор, Онт., Ґаліям Мирослава, Арчбалд, Огайо, Грабець Дмитро, Голден, Альта., Дацюк Стів, Едмонтон, Ямів Н., Севен Гілс, Огайо, Ґалан Михайло, Норд Бельмф, Н. Й., Крупка Петро, Су Сент Мері, Онт., Рачук Анна, Едмонтон, Климців Катерина, Етобіко, Онт., Федорівський Іван, Торонто, Гуцок Стефан, Коста Меса, Каліф., Гіриак С., Ст. Мічель, Кв., Маруненко Олена, Бетлегем, Па., Караченська Н. Р., Йонкерс, Н. Й., Волентюк Т., Монтреаль, Процишин Іван, Честер, Па., Горох Григорій, Редбері, Саск., Филипович Євген, Чікаґо, Музика Адам, Філяд., Уличний А., Монтреаль, Бартків Микола, Філяд., Недошитко К., Торонто, Стечинський Іван, Дейсленд, Альта., Білинський Богдан, Ірвінґтон, Н. Й., Курило Гаррі, Едмонтон, о. Карачек Богдан, Гайнес Крік, Альта., Такой Петро, Джерзі Сіті, Н. Й., Ліщинський Йосиф, Чікаґо, Пекар Іван, Джерзі Сіті, Н. Й., Зазуля Анна, Ст. Мічель, Альта., Качанівський Ярослав, Філяд., Оліярник П., Вінніпеґ, Юречків Нік, Торонто, Гриньків О., Дітройт, Ковальчук Стефан, Гемтремк, Огайо, Шульба Г., Ардросен, Альта., Галущак Майк, Скотленд, Онт., Лозинський Михайло, Ірвінґтон, Н. Й., Герасимович З., Саскатун, Сковронський М., Іґремонт, Альта, Тростянецький І., Лос Анджелос, Красільчук Сем, Брус, Альта., Попович Романа, Гортфорд, Конн., Мельничук, Анастазія, Монтреаль, Рибчук Марія, Вінніпеґ, Кріжевский Є., Едмонтон, Павелків Марія, Нью Йорк, Кудлик Сем, Бронкс, Н. Й., Микитин Іван, Трентон, Н. Й., Доркач Гаррі, Стейтен Айленд, Н. Й., Помяк Григорій, Фенікс, Аріз., Склепкович Марія, Нью Йорк, Кучер Петро, Менчестер, Н. Г., Балко Петро, Голден, Алта., Лупан Йосиф, Філяд., Чорнобай Павло, Ст. Кетерінс, Чума В., Лашін, Кв., Борейко С., Чікаґо, Дзімбинська Софія, Чікаґо, Гнатюк В., Елізабет, Н. Й., Міґель Анна, Едмонтон, Кузик А., Ванкувер, Герасименко А., Н. Йорк, Нагірний Мері, Джессуп, Н. Й.,

(Далі буде)

СПРАВЛЕННЯ ДРУКАРСЬКОЇ ПОМИЛКИ

У попередньому числі "Світла" подано хибно (на 37 стор.) таке: "Бл. пам. Кубрака Івана" — а мало бути: "п. Івана Бережанського". Вибачаємося за прикру помилку.

Чому чекати до весни?

ЗРОБІТЬ ЦЕ ТЕПЕР!

Взимку є до вашого розпорядження робітники. Є до вашого розпорядження матеріял. І дуже часто можна користати з позасезонових опустів. Чи ж не було б добре саме тепер перевести оці направи й віднови: Не тільки роботи на будовах і спорудженнях, але й таке, як-от: направа косарки до трави, направа віконних сіток, чищення завіс, чищення килимів, віднова меблів і направа електричного приладдя. Усі роботи, на яких викінчення треба чекати весною, можна полагодити скоро, солідно й легко в зимовій порі. Що більше, тепер можна отримати урядом спонзоровані, мало коштовні, позички на направи домів через ваш банк, щоб у той спосіб дати вам можливість перевести різного роду роботи при віднові, які ви запланували. Ці позички дають до $4,000 на сплати аж до десять років.

Нема жадного сумніву, що зима — це найкраща пора на відновлення вашого дому чи бизнесового приміщення.

Зробіть це тепер!

Кожний скористає, коли роботи зимою будуть збільшені

За порадою і допомогою звертайтеся до Вашого бюра Уряду Праці.

СЛУЖБА БОЖА

ЗА ПОМЕРЛИХ

на чоловічий хор з Панахидою й похоронними піснями (Св. Боже, Со Святими, Вічная Пам'ять, Тихий Вітер — Нижанківський, Роздольський, Купчинський, Воробкевич). Величина 7x10; сторін 32.

Ціна $2.50.

СЛУЖБА БОЖА

на мішаний хор, вибраних композиторів, видання о. Сапруна; 38 кусників; 17 зошитів.

Ціна $5.50.

Замовляти на адресу:

BASILIAN FATHERS
Mundare, Alberta, Canada

Невідрадним явищем — але подекуди й незаперечним фактом наших часів є те. що тисячі Українців, народжених у ЗДА й Канаді, чомусь не читають і мабуть буде їм важко читати наші видання в українській мові.

Між ними може знаходяться Ваші дорослі вже діти, чи навіть унуки. Замовте для них журнал в англійській мові:

LIFE -- BEACON

місячник за редакцією о. В. Дрібненького, ЧСВВ, якого перше число появиться з датою 15-го березня, 1966.

Річна передплата — $2.00.

1. *Are you interested in the cultural and religious heritage of your Ukrainian descent?*
2. *Do you find it too difficult to read the available Ukrainian Publications?*

If your answer is "YES" to these questions
why not subscribe to:

LIFE -- BEACON

$2.00 per year

(First issue to appear March 15, 1966)

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

CANADA

Впевніться чи Ваше Громадянство є правильно зареєстроване

В багатьох випадках потрібно мати доказ, що ви є канадським громадянином. Це є занадто важлива справа, щоб її занедбувати. Треба бути цілковито певним.

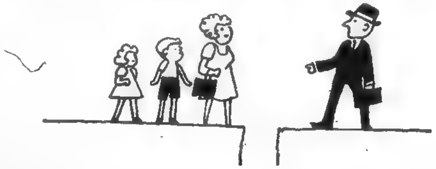

Наприклад, від 1-го січня 1947 р. одружена жінка НЕ отримує автоматично канадського громадянства з хвилиною, коли її чоловік стає канадським громадянином. Діти натуралізованих канадців (крім тих, які народилися в Канаді) не отримують канадського громадянства поки їх батьки або опікуни не зложуть прохання про громадянство для них.

Можете дізнатись про отримання канадського громадянства, пишучи до найближчого Суду Канадського Громадянства (Court of Canadian Citizenship), або, якщо Вам зручніше, можете писати до:

The Registrar of Canadian Citizenship,
Department of Citizenship and Immigration,
Ottawa, Ontario.

Суди Канадського Громадянства знаходяться в таких місцевостях:
Moncton, N.B., Montreal, P.Q., Ottawa, Toronto, Hamilton, St. Catharines, Kitchener, London and Windsor, Ont., Winnipeg, Manitoba, Edmonton and Calgary, Alta., and Vancouver, B.C.

Дж. Р. Нікольсон
міністер громадянства та іміграції

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIX · БЕРЕЗЕНЬ — 1966 — MARCH · Ч. 3 (519)

ВПИСИ

до

КОЛЕГІЇ

СВЯТОГО ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

на

ШКІЛЬНИЙ РІК 1966-1967

Заряд Колегії Св. Василія Великого ВЖЕ ТЕПЕР приймає вписи до IX, X, XI, XII і XIII кляси.

По інформації й вписові формулярі пишіть до:

ST. BASIL-THE-GREAT COLLEGE
3100 Weston Road
Weston, Ontario

Реченець вписів кінчається з днем 1 травня, 1966

APPLICATIONS
for
REGISTRATION
for
ST. BASIL-THE-GREAT
COLLEGE SCHOOL
are now being accepted for the school year 1966-67

During the following school year St. Basil-the-Great College will offer Grades, 9, 10, 11, 12 and 13 in the five year Arts and Science Program as prescribed by the Dept. of Education of the Province of Ontario.

For full particulars and application forms write to:

ST. BASIL-THE-GREAT COLLEGE
3100 Weston Road
Weston, Ontario

APPLICATIONS MUST BE SUBMITTED BEFORE MAY 1, 1966

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРГЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:

L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Боротьба з мерцями — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 86
На теми дня

Вживаймося в духа Собору — *о. А. Великий, ЧСВВ* 88
Уривок із послання Верховного Настоятеля ЧСВВ

"Ти, що перетерпів за нас страсті" — *о. І. Назарко, ЧСВВ* 92

Дух убогости — *о. Л. Садовський, ЧСВВ* 95
Наміренння Апостольства Молитви на березень

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 96

Багато людей запитує... — *о. С. Сабол, ЧСВВ* 97
Галілео Галілеї — Відкладане покликання — Євхаристійний піст

Тернистим шляхом Владики-Піонера — *о. А. Пекар, ЧСВВ* 100
З нагоди 100-річчя народин бл. п. Єп. Сотера Ортинського, ЧСВВ

Сад Гетсиманський — вірш — *М. Борисюк* 103

Єпископ Сотер Ортинський, ЧСВВ — *о. Є. Білик, ЧСВВ* 104

Важливість доброї преси — *о. Н. Свірський, ЧСВВ* 106

Проблема нашого духовного майбутнього — *М. Бозьо* 107
Справа духовних покликань

Звернення до Українського Католицького Юнацтва — *о. Д. Велещук, ЧСВВ* 109

Молитва за Батьківщину — *Т. Шевченко* 110

На склонах Бескиду — *М. Потопник* 110
Спомини з мандрівки

Синій хрест — *Г. К. Честертон* 113

Листи Никодима — повість — *І. Добрачинський* 115

Молодість і покликання о. Романа-Андрія Шептицького — *Ол. Мох* 117
Рецензія на книжку

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 119
Дописи і звіти

Канадський пенсійний плян 121

Новинки 122

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ (пресфонд) 123

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Євген Білик, ЧСВВ; о. Василь Ваврик, ЧСВВ; о. Лев Садовський, ЧСВВ і ред. Олександер Мох. Адреса редакції: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації: Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон: 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. — Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM; Basil Wawryk, OSBM; Leo Sadowsky, OSBM; Alexander Moch. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Business Office: The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

БОРОТЬБА З МЕРЦЯМИ!

Однією з найважливіших познак людського життя — це боротьба, яка може проявлятися в різних видах і методах, відповідно до того, хто її веде і з якою метою. І так ми бачимо нпр. боротьбу: ідеологійну чи фізичну, економічну чи соціяльну, міжнародню чи місцеву, чесну чи нечесну, та врешті доцільну чи недоцільну. Крім предмету, за який ведеться боротьба, мусять бути теж і сторони, що ведуть боротьбу. Воюючий може мати різні прикмети: сильний або слабий, культурний або некультурний, чесний або нечесний, або ще якісь інші, тобто відповідно до того, кого він собою представляє і яка його вартість.

Звичайно, заки якась розумна людина починає вести боротьбу, старається пізнати свого противника й засоби його боротьби, а пізнавши, питає себе: чи противна сторона є для мене взагалі партнером, з яким я мав би стати до боротьби та чи ця боротьба принесе мені честь чи нечесть?

Дуже часто буває, що людина, яка по-християнському думає й руководиться етичними засадами св. Євангелія, замість того, щоб ставати до безцільної боротьби з тим, хто на неї нападає, каже: прости йому, Боже, гріха, бо він іще не дозрів у Твоєму Святому Законі Любови й справедливости, або може Твій Закон, Господи, вже завмер у ньому! Коли бачить, що шкода "фатиґи" на якусь боротьбу, тоді тільки каже: "Отче прости їм, — бо не знають, що роблять!" (Лк. 23, 34).

РИДАЙТЕ НАД СОБОЮ, А НЕ НАД НАМИ

Доволі часто доводиться читати в канадійській українській греко-православній пресі, що появляється з-під юрисдикції Митрополита Іларіона Огієнка, різні "перлини духовної якости" про нашу Церкву, які, до речі, не шкодять нашій Церкві, але дають тільки свідоцтво тим, що таке пишуть. Можемо сміливо сказати їм за Христом: "Дочки Єрусалимські не ридайте надо мною, а радше ридайте над собою і над вашими дітьми" (Лк., 23, 28). Тому замість того, щоб зайво проливати "сльози" над долею нашої Української Католицької Церкви, повинні пролити хоч одну, але щиру, сльозу над своїм минулим, сьогоднішнім і завтрішнім!

Псальмоспівець у 31-ому (10-13) псальмі до всіх людей і всіх часів так говорить:

"Змилуйсь надо мною, Господи, бо мені скрутно; / з журби виснажилися в мене очі, / душа моя й нутро моє. / Життя моє виснажується в горю, / Літа мої в стогнанні. / У смутку підупала моя сила і кості мої повисихали. / Я став сміховиськом усім моїм противникам / і ганьбою моїм сусідам, / страховищем моїм знайомим; / хто мене бачить надворі, втікає від мене. / Мене, немов мерця, забуто в серці; / я став немов розбитий посуд."

Чи не краще було б згаданій пресі й її оточенню застановитися над цими глибоко змістовними словами Божого Писання й зробити деякі постанови в дусі щирого великопісного покаяння, замість того, щоб журитися нашим станом, а при тому забувати про свій власний. У цих словах Псальмоспівця міститься багато думок, що можуть мати вплив на самопізнання, хоч би й для вінніпеґського греко-православного осередку, бо слова Св. Письма завжди однаково важні й такі, що приводять душу до призадуми.

ЩОБ ТІЛЬКИ "ПЕРЕЇХАТИСЯ" ПО "УНІЯТАХ"...

У тих "перлинах", що їх поміщують греко-православні органи, — є безосновні й непристойні критикування й напади на Католицьку Церкву взагалі, а на Українську Католицьку зокрема. Там усякого роду безсоромні й безкритичні "випади" й "наступи" на св. священомученика Йосафата, Слугу Божого Андрія Шептицького та нашого теперішнього Первоєрарха — Блаженнішого Кардинала Йосифа Сліпого.

Всі ті напади нам зовсім не дивні. Нам тільки трохи дивно, що ті греко-православні кола, не зважаючи на те, що всесвітній християнський рух, який під впливом Св. Духа починає обхоплювати ввесь християнський світ, ще не заторкнув їх своїм порухом. Але ще з іншого боку нас це зовсім не дивує, бо знаємо, що: "Тілесна людина не приймає того, що від Духа Божого походить; це глупота для неї, і не може вона його зрозуміти, воно бо Духом оцінюється" (I.I Кор. 2, 14).

Читаючи "духовні перлини" вінніпеґського греко-православного осередку, віруючу людину мимоволі проймають дрижаки якоїсь відрази не до тих людей, що таке пишуть чи друкують, бо супроти них, дивлячись із християнського боку, треба мати велике милосердя й співчуття, але супроти нехристиянського способу їхнього писання та тих очернень і неправд, якими вони так свобідно й демагогічно орудують! Людина питає себе: яка їх ціль і що вони хочуть тим осягнути?

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, БЕРЕЗЕНЬ, 1966
РІК XXIX, Ч. 3 (319)

Чи це християнське й етичне — оплюгавлювати неправдивими вигадками пам'ять св. Йосафата, якого Вселенська Церква поставила на престоли для прослави? Чи одне-друге очорнення відбере Святому його славу перед Господом, Церквою, християнським світом і перед нашим віруючим народом? Чи тільки тому треба обезчещувати пам'ять св. Йосафата, що він свій — Українець, а не нпр. "великоруський" "святий" Андрій "Боголюбський"?

Обкидати болотом пам'ять того, про якого святість і праведність життя свідчать йому сучасні свідки беатифікаційного процесу та сумлінні й правдиві науковці, являється вповні безглуздим. Болото, що його кидають пресові органи вінніпеґського греко-православного осередку і споріднені з ним та патронуючі кола, повертається на них і їм напевно не приносить найкращої слави. Послуговуватися демагогічними й повними жорстокої ненависти фразами — не належить до виявів християнської духовости й світосприймання!

ЩО ПИШУТЬ БОЛЬШЕВИКИ ПРО СВ. ЙОСАФАТА Й МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО?

"КУНЦЕВИЧ Йосафат (1580 - 1623) — полоцький уніатський архієпіскоп; провадив політику жорстокого національно-релігійного гноблення білоруського народу. Нар. у м. Володимирі-Волинському. Виховувався у єзуїтів. У 1609 допомагав архієпіскопу Рутському силоміць запроваджувати унію у Вільно, за що був прозваний у народі "дияволом - душохватом". Призначений 1617 архієпіскопом у Полоцьк, К. чинив масові люті розправи над православним населенням Білорусії. В листопаді 1623 забитий у Вітебську під час народнього повстання. Ватікан оголосив К. католицьким святим." (Укр. Рад. Енциклопедія, т. 7, ст. 496).

"ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА — Після возз'єднання українських земель в єдиній Українській Радянській державі (1939) реакційні кола Г.-к. ц. на чолі з ставлеником Ватікану, митрополитом Шептицьким — запеклим ворогом свободи українського народу — чинили впертий опір соціалістичним перетворенням. Особливо активізували вони свою контрреволюційну, антинародну діяльність в роки Великої Вітчизняної війни, ставши разом з українськими буржуазними націоналістами на службу німецько - фашистським загарбникам" (УРЕ, т. 3, 425).

Ми навмисне навели те, що про св. Йосафата й Митрополита Андрія Шептицького пишуть большевики, щоб мати образ як вони оплюгавлюють святу пам'ять цих великих наших церковно-національних мужів. Читаючи ці большевиками і їх брехнею зредаґовані рядки, можемо сказати, що вони ще навіть "досить делікатно" й навіть у "пристойному тоні" написані, коли читати й порівняти до них те, що нераз пишеться в вінніпеґській чи їй спорідненій греко-православній пресі. Коли большевики такі брехні пишуть, то це ніяка дивниця, бо ж це пишуть безбожники й ненависники всього, що християнське. Однак українські вінніпеґські греко-православні кола — це кола церковні і християнські! А чейже вимагається якоїсь ріжниці між писанням большевицьким і християнським, хоч би воно й носило назву "греко-православну"! Хоч ми докладно знаємо, що большевики й вінніпеґські греко-православні мають різну від себе ідеологію, але на жаль завважуємо одне спільне, а саме, як большевики кажуть, зоологічну ненависть до всього, що українсько-католицьке!

ВОНИ ДАЛІ НАШИМИ ІДЕАЛАМИ Й СИМВОЛАМИ

Св. Йосафат був, є й буде далі непохитним символом нашого прямування до одности Христової Церкви, якого духом жила, живе й житиме наша Українська Церква.

Велика постать Слуги Божого Андрія Шептицького була, є й буде однією з символічних постатей усього українського народу, чи цього хочуть, чи не хочуть вінніпеґські греко-православні кола. Несмачні оплюгавлювання ніяк не зменшують величі Митрополита Андрія, як теж через це його ніхто не здійме з п'єдесталу в нашому українському церковному й національному Пантеоні.

Писаннями анонімних авторів чи навіть самої редакції вінніпеґських органів греко-православного осередку, якими вони хочуть підірвати авторитет і притемнити світлу й достойну постать нашого Блаженнішого Кардинала Йосифа Сліпого — Верховного Архиєпископа Української Католицької Церкви, не зможуть його принизити чи захитати до нього нашого довір'я. Блаженніший Йосиф перейде до української всенаціональної історії як символ геройськости, витривалости й мужньости в ісповідуванні своїх релігійних і національних переконань. Чи вінніпеґські греко-православні кола перейдуть до нашої всенаціональної історії? Якщо перейдуть, то ще залежить, що в ній про них напишуть...

— — — — —

Тепер час святого Великого Посту — час святого й смиренного покаяння — час усенароднього говіння й прощення!

Перед нашими очима повинна б видніти: Голгота Христова, Голгота Української Церкви, Голгота Українського Народу й Голгота людської душі з її стражданнями. Перед віруючими душами на Голготі стоять три хрести: на одному з них Христос — Спаситель світу, Який усім прощає, а зокрема злобу лукавим людям; на другому розбійник, який в обличчі смерти приходить до пізнання свого беззаконня, кається й просить у Спасителя прощення; і врешті третій хрест, а на ньому нерозкаяний розбійник, який бачить свою фізичну кончину, але не кається, бо він уже духовий мертвець!

Піднесім і ми в нашому всепрощальному милосерді наші серця вгору до Божественного Спасителя на Голготському хресті й заступництвом св. священномученика Йосафата та молитвами Слуги Божого Андрія Шептицького кличмо враз із нашим Первоєрархом — Блаженнішим Кардиналом Йосифом: Отче відпусти їм, — бо не знають, що роблять!

о. О. Купранець, ЧСВВ

ВЖИВАЙМОСЯ В ДУХА СОБОРУ!

УРИВОК ІЗ ПОСЛАННЯ ВЕРХОВНОГО НАСТОЯТЕЛЯ ЧИНУ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО ДО ЧЕНЦІВ

Пізнанням Ватиканського Собору та його постанов інтересуються різні люди: одні з чистої людської цікавости; інші з рацій професійної праці, щоб інформувати інших, писати чи видавати публікації; ще інші з рацій політичної чуйности; а дехто і тому, щоби проставитися йому та поборювати його постанови чи їх паралізувати.

Християнський світ інтересується ним загально з релігійних рацій. Католицький же світ бажає пізнати його як справу свого життя й релігійної дії. Свідомі ж і активні католики пізнають його, щоб зрозуміти та вжитись у його духа.

І тільки це останнє знання є повним, плідним, творчим. Інакше воно залишилось би на поверхні, в теорії, в абстракції, і скоро відійшло б на другий плян, у сферу пам'яті чи спомину, та не стало б мотором дії, рушієм життя.

І наше знання про Собор стоїть перед такою ж самою проблемою, якщо не перейде вчасно в глибінь, якщо не закорениться в нашому житті, якщо не оформить нашого духа. Залишившись на букві, воно стане безплідним.

Тому, крім знання соборових постанов, нам треба змагати до того, щоби пізнати духа Собору та зробити його своїм.

Це справа, яка вимагає часу та зусиль; вимагає відповідного розуміння й відповідного наставлення волі. Тому не без користи буде вже сьогодні звернути увагу на деякі аспекти соборових постанов, щоб краще зрозуміти духа Собору.

1) *Ватиканський Собор — вселенський.* — Це ствердження важливе, щоб зрозуміти краще його та характер його постанов. А вони такі, що відносяться до цілої Церкви Христової, як цілости. Тому його постанови загальні, нормативні, орієнтаційні. Як такі, вони вимагають дальших доповнень, пристосувань до подробиць і окремих обставин, відповідною церковною владою. Тому, в світлі загальних норм і засад, соборову працю треба щотільки почати, щоб її пристосувати до вимог життя. Як такий, Собор не дає всіх висновків, але віддає подрібні висновки до пособорових інституцій та місцевої церковної влади. Тому було б незрозумінням Собору хотіти в Соборі знайти розв'язки на всі справи, чи обмежитися тільки до букви Собору; навпаки, треба прийняти його духа та з ним приступати до конкретного здійснювання його в житті одиниць, громад, інституцій.

2) *Ватиканський Собор — душпастирський.* — Цим пояснюється краще і його зміст і його форма. Будучи душпастирським, Собор пристосовує християнське вчення до потреб сучасної конкретної людини; навчає як примінити Євангелію до наших днів і наших потреб. Це і є змістом цього Собору, і до такого змісту була достосована і його форма: проста і приступна в викладі, який не обмежується до формулок, але виводить думки широко; правди не тільки вказує, але їх і педагогічно доказує; радше навчає, як осуджує; радше любить, як карає; радше заохочує, як картає. У ньому не треба шукати новостей доктринальних, різких дисциплінарних формулювань; він адресує своє вчення до людей доброї віри й доброї волі, визнаючи за людиною зрілість ума й волі правду пізнати та її свобідно прийняти; говорить з вірою в добрі первні людської душі та в перемогу добра і правди. Засуджуючи зло і гріх, він хоче грішних спасти, а зло перемогти добром і правдою.

3) *Ватиканський Собор — екуменічний.* — Своїм змістом, своєю формою, своїми дальшими цілями, він направлений на єдність Христових учнів ув одній Христовій Церкві та нею зумовлений у багатьох своїх рішеннях. Папа Іван XXIII бажав через внутрішнє оновлення осіб і інституцій дійти до об'єднання всіх у Христі; Папа Павло VI-ий перевів це бажання у відповідні соборові форми, а до цілого католицького світу належатиме здійснити це оновлення в екуменічному дусі.

4) *Ватиканський Собор — іренічний.* — Його засадничою девізою було: "Правда в любові", і ця девіза була виповнена в його постановах. Звідси його цінення всіх правдивих вартостей, де б вони не знаходились: у світі християнському, нехристиянському, а навіть невіруючому. Його знаменує любов до людини, як Божого сотворіння, як сотворіння відкупленого Христовою Кров'ю. Сильна своєю вірою і своєю Божою правдою, Церква могла виявити всю відвертість до інакшедумаючих і інакше віруючих. І тому Ватиканський Собор це вияв сили Христової правди і християнської віри, а не прояв якогось пацифізму, компромісу, синкретизму чи слабости у вірі. Християнська любов не якась слабість, але непереможна сила, якій обіцяна перемога. (Пор. св. Павло, До Коринтян лист І, глава 13, 4-13).

5) *Ватиканський Собор — історичний.* — Він за чергою двадцятьперший, тобто супонує те, що сказали й утвердили двадцять попередніх Соборів у справах віри й моралі. Тому він і традиційний у своїй основі. Його "проґресивність" хіба тільки в тому, що він числом двадцятьперший, і трактує справи нашого часу, як і належить двадцятьпершому, тобто сучасному Соборові. І це також треба пам'ятати, щоб належно зрозуміти духа Собору та уникнути неслушних закидів і критик в одну чи другу сторону. В справах віри і науки він традиційний; у справах церковного правопорядку він актуальний і сучасний. І в цьому його сучасна й історична вага, що і буде його славою.

6) *Ватиканський Собор — сучасний.* — Цей собор є випливом сучасних потреб Церкви і людства; виявом проблем сучасного світу християнського і нехристиянського. Будучи сучасним, він мав відвагу поставити на свій розгляд, у світлі Євангелії, головніші проблеми сучасного світу й людини та оректи ясно і виразно становище Євангелії, науку Церкви про них. І в цьому його новість, його "проґресизм", який являється нормальним явищем християнства. Новістю є такий проґресизм тільки хіба для одиниць, для люди-

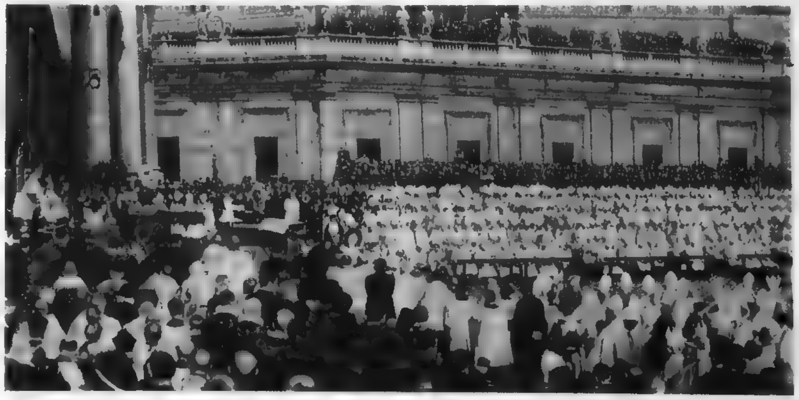

Фрагмент із закінчення Собору на площі св. Петра в Римі

ни, яка неспромможна йти крок у крок із Вселенською Церквою, довічною і завжди відкритою на всі проблеми людини. Деяка трудність вжитися в духа Ватиканського Собору походитиме саме звідси. Але її можна контролювати і перемогти.

Ось кілька аспектів, що в них зразу треба нам вжитися, щоб зрозуміти вповні Собор та почати його успішне здійснювання.

ЗДІЙСНЮЙМО ПОСТАНОВИ СОБОРУ!

Пізнавши особисто і вповні Собор та його постанови, перейнявшися духом Собору, самозрозумілою справою стає його здійснювання.

Заклик до здійснювання постанов Собору звернений до всіх людей, до цілого народу Божого, до цілої Церкви. Ізольовані зусилля одиниць чи груп, засудили б Собор на частинний тільки успіх. Повне здійснення Собору буде вислідом многогранної співпраці, спів-дії всіх членів Церкви; щобільше, навіть деякого зрозуміння всього людства.

Свобода і свідомість відповідальности, робить кожного християнина співвідповідальним за успіх Ватиканського Собору. І чим більша є ця свобода і свідомість, тим більшою є і відвічальність кожного. Не авторитативні директиви, не канонічні правні приписи дадуть соборовим постановам життя, але відчута відповідальність кожного й усіх за долю цілости: Церкви, людства. І це треба мати на увазі зразу і всім, уже з перших пособорових днів. До здійснювання Собору мусять приступити всі, разом і зразу. Не можна ждати на когось, колись і десь. Це була б ілюзія, і за неї кожний мав би відповідальність перед сучасністю і майбутністю.

Тому буде на часі піддати під роздуму декілька думок, які можна і треба буде далі розвивати спільними зусиллями.

Постанови Собору в житті кожного

Постанови Собору в першу чергу адресовані до кожної поодинокої людини, а через одиниці до цілої ширшої чи вужчої громади. Тому треба, щоб здійснювання постанов Собору починалося знизу, від кожної одиниці, від кожного мирянина і духовного, входячи постепенно й органічно в думання, в життя і дію людини. Без гарячкування, поспіху, імпровізації.

а) *Вироблювання соборового світогляду.* — Першою конечністю є вироблення собі соборового світогляду на цілість справ, що їх Собор порушив. Кожний мусить увести вчення Собору в свій особистий світогляд, тобто в спосіб думання про людину, про світ, про завдання Церкви і християнина, мирянина і клирика в сучасності, про спосіб праці і співпраці і тому подібне. Всі конституції і постанови мусять знайти своє належне місце в нашому особистому думанні й світовідчуванні. Про це, очевидно, не вийдуть окремі інструкції, чи канони; щодо цього не існує жодна "нечинність закону". З моментом проголошення постанов Собору і їх пізнання, вони повинні діяти на наш світогляд, здобувати собі в ньому своє місце. Тому треба, щоб ми відкрили свою душу, очистили від упереджень та щиро прийняли мову Собору і відчували разом із Церквою.

б) *Пристосування нашої поведінки й обичаїв.* — Кожний, хто уважно прочитав і продумав та зрозумів соборові постанови, знайде в них справи, що заторкають кожного особисто. Отже з хвилиною, коли цей голос Собору дійде до душі, для неї вдарила година здійснення соборових декретів у своєму житті й поведінці. Тут також не можна чекати на якісь окремі інструкції, ні не діє тут "нечинність закону". Всяке вичікування й вагання може спричинити, що переочимо годину Божого посіщення для нашої душі, змарнуємо Божу ласку, дану нам через Собор Церкви. Кожний із нас знайде в соборових постановах щось, що може його зробити досконалішим, ліпшим, святішим. І це буде для такої душі її соборова постанова, вирішена Собором немов зокрема для неї.

в) *Перевірка нашої особистої праці.* — Кожний із нас має виконати в своєму житті якусь точно визначену нашим Творцем ролю, завдання, працю; у манастирі чи поза ним; у родині чи в народі; у Церкві чи в цілому світі; відповідно до свого стану, віку, уряду, сил і потреби. Ватиканський Собор у своїй вселенськості, у своїй загальності не поминув нікого і нічого: до всіх людей вийшло його слово, висказане в ім'я Боже. І тому кожна людина, в Церкві і поза нею, може і повинна на його постановах проконтролювати свою працю, свої завдання, свою ролю в світі і в Церкві, та пристосувати її відповідно до постанов Собору. І в тому полягає оте здійснювання постанов Собору в житті одиниць. Ніхто не повинен лякатися чи розгублюватися в множестві постанов Собору, бо для кожної людини він є точно визначений, і може навіть обмежуватися одною одинокою постановою, одним реченням, одною директивою, яку треба кожному знайти, прийняти її за свою та її виповнити. І ця контроля і перевірка не поминає нікого: від Римського Архиерея до найскромнішого мирянина; від голови держави, до найбіднішого зарібника; від Головного Настоятеля до наймолодшого ченця. А засобом у цьому буде і роздума-молитва, студії і вказівки співбратії, розпорядження настоятелів і інструкції церковних властей, порада духовного провідника та пересторога сповідника. А передовсім і надівсе: ласка Божа та просвічення Святого Духа, який діяв не тільки на Отців Собору в виготовлюванні соборових постанов, але діє і діятиме в цілій людській спільноті у їх пособоровому виконуванні, там і в тих, де не буде цьому діянню зо сторони людини поставлена перешкода.

Папа Павло йде служити концелебровану Св. Літургію в часі Собору. На знимці бачимо Всесв. о. д-ра Атанасія Великого (в наших ризах) — Протоархимандрита ОО. Василіян, який разом з іншими учасниками Собору сослужив з Папою.

— — — — —

Волею Божою та силою розвитку Церкви Божої на землі ми сьогодні знайшлись у важливій пособоровій добі історії. Чи ми собі особисто цього бажали чи ні, це факт і дійсність, яку мусимо врахувати в наше життя і працю. Зазнайомившись із постановами Собору, можна зжахнутися перед вагою і величиною завдань і обов'язків. Та проаналізувавши їх докладніше, мусимо сказати, що Собор не вимагає від нас неможливого чи за-тяжкого. Соборові постанови розложені на все людство та кинені в майбутність; віддані на Боже благословення і ласку та на добру волю людей. Божого благословення їм не забракне, як не забракло досі. Треба тільки, щоби почала діяти людська добра воля в усіх разом і в кожного зосібна. А вона повинна діяти зразу і без відкладання на завтра.

Ось і ціль цього мого послання та заклику до нашої чернечої громади: пізнаймо, зрозуміймо та виконуймо постанови Ватиканського Собору. Це воля Божа і воля Церкви для нас; вимога розумної людської природи і постулят освідомленої відвічальности за благо людства, яке знайшлося в переломовому часі свого побуту на землі, і до якого кожний органічно належить і залежить. Наша велика доба вимагає від нас активної співучасти, при визначуванні людської долі на землі. Ми ота євангельська "сіль землі", і саме сьогодні час, щоб ми осолили цей світ цією Божою сіллю та спасли й освятили його на шляхах його паломничання до свого остаточного призначення — до Бога-Творця.

Доброю нагодою до цього, щоби почати все по-божому і спочатку, буде найближче надзвичайне ювілейне півріччя, що його проголосив від початку січня до кінця травня 1966-го року Папа Павло VI-ий на закінчення соборового часу та на започаткування пособорової доби в історії Церкви. Це і буде прекрасна нагода впорядкувати особисті духовні справи кожного та спільні справи нас усіх, цілої нашої спільноти: внутрі і на зовні.

Уживаючи слів Вселенського Собору, сказаних до всього християнського світу, можемо і до нас пристосувати наступні слова: "Християни, пам'ятаючи на слова Господа: "По тому пізнають усі, що ви мої учні, як матимете любов між собою" (Ів. 13, 35), не можуть нічого більш гаряче бажати над те, щоб щораз то більш великодушно й успішно служити людям сучасного світу. Тому, придержуючись вірно Євангелія та користуючись його силою, злучені з усіми, що люблять і плекають справедливість, піднялися здійснювати велетенське діло на цій землі, з якого повинні будуть здати рахунок Тому, що судитиме всіх в останню днину. Не всі, які говорять "Господи, Господи!" ввійдуть у небесне царство, а ті, що творять волю Отця та прикладають руку до діла. А бажає Отець, щоб ми признавали в усіх людях Христа як брата та успішно любили, і словом і ділом, і так давали свідчення Правді та давали іншим пізнати таїнство любови небесного Отця. Цим шляхом розбудиться знов у людей усього світу жива надія, яка є даром Святого Духа, що колись нарешті дійдуть вони до миру і найвищого блаженства в батьківщині, що світліє славою Господньою.

"А Тому, хто може зробити куди більше за те, чого ми просимо або що ми розуміємо за діючою в нас силою, — Йому слава в Церкві та в Христі Ісусі по всі роди на віки вічні. Амінь."

о. Атанасій Г. Великий, ЧСВВ
Протсархимандрит

Рим, 15. XII. 1965.

о. Ір. Назарко, ЧСВВ

"ТИ, ЩО ПЕРЕТЕРПІВ ЗА НАС СТРАСТІ"

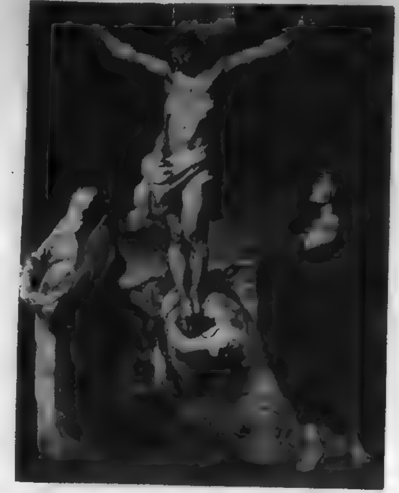

Ти, що перетерпів за нас страсті; Ісусе Христе — Сину Божий, помилуй нас!

У житті св. Церкви зачався час дуже поважний, серіозний, а навіть сумний. Церква скинула з себе всякі прикраси і прибрала сумний вигляд. Затихли веселі церковні пісні, а несуться тільки сумні мелодії покутних і страсних пісень. Священики не вдягають світлих риз, тільки червоні. До глибини душі зворушує нас часто співаний заклик: "Претерпівий за нас страсти, Ісусе Христе, Сине Божий, помилуй нас". Священики зворушливо проповідають нам про жахливі Ісусові муки й страждання, а ми роздумуємо їх із глибоким зворушенням. Великий піст — це сумний спомин Христових страждань. Роздумуючи Христові страждання ми пригадуємо собі цей факт, що колись за нас умирав на хресті Спаситель. А вмирав Він на хресті не тільки тому, щоби вказати нам певний шлях до щастя, але також тому, щоб повчити нас, яке значення повинні ми надавати нашим власним стражданням і терпінням.

I.

А вершком страждань Ісуса і, немов тією сочкою, що згущує всі Його терпіння, є хрест, який у нашій буденній мові стався синонімом страждання. Знаємо, що навіть праведні Ізраїльтяни вважали хрест знам'ям ганьби й наруги, бо Мойсей писав: "Проклятий Богом кожний, що висить на дерезі (хреста)" (Второзак. 21, 23).

Поганський світ висловлювався про хрест завжди зі страхом і наругою. Навіть тоді, коли у веселих комедіях римського поета Тита Плявта († 184 р. перед Хр.) невільники страшили себе стражданнями на хресті, видці чи слухачі розуміли, що тут жарти вже кінчаться, а принайменше звучать фальшиво. Може в споминах багатьох Римлян із половини останнього сторіччя перед Христом, слово *хрест* пригадувало їм довгий шлях між Римом і Капуєю, вздовж якого конали на хрестах шість тисяч незільників після кривавого заламання їх бунту під проводом Спартака. Недармо великий римський промовець М. Т. Циціро назвав смерть на хресті найганебнішою й найжахливішою смертю, призначеною для невільників. Розп'яттям на хресті відбирали життя тим, яким уже передтим відібрано людську гідність.

І оце до тих Римлян св. Апостол Павло пише своє послання про розп'ятого Спасителя світу. Що більше, св. Павло домагається, щоб усі, які хочуть мати участь у славі воскреслого Ісуса, перейшли внутрішньо через таїнство хреста. Він пише дослівно так: "Ми погребані з Христом через хрещення на смерть, щоб, як Христос воскрес із мертвих славою Отця, і ми теж жили новим життям. Бо якщо ми з'єднані з ним подобою смерти, то будемо і подобою воскресіння. Знаємо ж, що старий наш чоловік став розп'ятий із ним, щоб знищилось оце гріховне тіло, щоб нам гріхові більше не служити" (Рим. 8, 4-7). Треба було небуденної відваги, щоб із такою програмою, формування нової людини стануть перед світом жидівським і поганським, перед патриціями й фарисеями, перед людьми свобідними й невільниками. Слово про хрест вражало тоді прикро всіх, навіть тих, що вичікували спасіння. Св. Павло ясно здавав собі справу з цього. А, щоб не було ніяких сумнівів, він льояльно попереджував тих, що їх притягала наука Христова: "Бо слово про хрест — глупота тим, що погибають, а для нас, що спасаємося, сила Божа" (І Кор. 1, 18). І застерігався Апостол: "Христос же послав мене не хрестити, а благовістити, і то не мудрістю слова, щоб хрест Христа не став безуспішним" (1, 17). Так промовляє справжній Апостол, що не тільки не вганяється за популярністю, але й не влегшує собі проповідування. Хтось (мабуть Паскаль) сказав, що, як із хрестом входиться в юрбу, то завжди ним когось вразиться, немов роз'ятрену рану. Св. Павло не мав ілюзій. Він не рахував на те, що перед знаком хреста відкриються наостіж серця й уми слухачів так, як колись розкривалися долоні голодних на кусок чудесно розмноженого хліба. Тому до Коринтян Апостол писав таке: "Коли Юдеї вимагають знаків, а Греки мудрости шукають, ми проповідуємо Христа розп'ятого — для жидів згіршення, а для поган глупоту, а для покликаних — Божу мудрість і силу" (І Кор. 1, 23-25). Так визначаються границі й кордони між світами. Чому? Бо відношення до хреста вміщує людину на її властивому місці та одночасно говорить правду про неї. Кожний із нас є такий, яке є його відношення до хреста. І тому вірні, які розуміли наміри св. Павла, знали, що воно не можливо обминути розп'ятого Христа. Ті вірні знали, що не вистачить бачити в Ісусі мудреця, філантропа, чудотворця, щоб колись із Ним воскреслим ділити вічну славу. Коли ж вірні забували про це, тоді св. Павло кликав із пророчим горінням серця: "Бо багато з вас так поступають як вороги хреста Христового (як я вам часто говорив, а й тепер крізь плач кажу). Їх кінцем — загибіль, їх богом — уживання, а їх слава в неволі змислів" (Фил. 1, 7).

Не тільки св. Павло, але й інші Апостоли входили в цей світ — трудний до здобуття, з проповіддю про розп'ятого Спасителя. Цю проповідь замикали в коротку формулу: "Розп'ятий на хресті — це кривава жертва за грішний світ". У цьому таїнстві християни віднаходили й себе самих. Цього навчали їх Апостоли. Св. Петро писав: "Бо й Христос, щоби привести нас до Бога, один раз постраждав за гріхи наші: Праведник — за неправедних, умертвлений тілом, але оживлений духом" (І Петр 3, 18). Отже християни не замикалися тільки в культі хреста — як знаряддя Христових мук, але гляділи на Ісусову жертву на хресті, що єднала світ із Богом. Коли римський цісар Юліян Відступник закидав християнам богохульне почитання дерева хреста, то св. Кирило Олександрійський відповідав: "Ми дивлячись на хрест, згадуємо Того, що на ньому помер, щоб ми всі жили".

II.

Коли люди зрозуміли Христову смерть на хресті, як жертву, тоді почали глядіти без страху й ненависти на гору Голгофту, на терновий вінець, а передовсім на хрест, бо в тому всьому добачили безмежну любов Ісуса. Вслід за тим люди почали відплачуватися Розп'ятому Христові своєю взаємною любов'ю, а згодом ця любов почала звертатися до всього знаряддя Христових мук, а в першу чергу до хреста. Хрест почали називати: чесним, святим, животворним. А пізніше перші християни за св. Павлом почали хвалитися св. хрестом: "Не дай Боже, щоб я мав чим іншим хвалитися, як тільки хрестом Господа нашого Ісуса Христа, яким світ розп'ятий мені, а я світові" (Гал. 6, 14). Відтак проповідники проповідували з хрестом у руках, апостоли з хрестом ішли на підбій поганського світу, св. Костянтин Великий під тим знам'ям здобув свободу християнам. А не бракувало й таких святих навіженців, які святий хрест покривали гарячими поцілунками і за св. Павлом кликали: "Що нас відлучить від любови Христа: чи голод, чи спрага, чи недуга, чи смерть?" Ось таку дивну історію пережив хрест у людській свідомості.

Сьогодні ми вже до хреста привикли, бо бачимо його на найвищих верхах гір, оглядаємо його, як він у проміннях сонця блистить на церковних вежах, на гробах, на престолах, на роздоріжжях, а навіть носимо його на наших грудях. Хрест стався одним із наших щоденних жестів:

Припадьмо й ми до Христових стіп і просім прощення наших гріхів!

ним ми зачинаємо і кінчаємо день, ним благословимо їжу, ним зачинаємо і кінчаємо працю. Хрест увійшов глибоко в нашу культуру: про нього ми співаємо пісень, йому покланяємося, на його честь святкуємо окремий празник.

Але на жаль, після майже двадцятьох століть, і сьогодні стрічаємося з людьми, які від хреста не тільки відвертаються, але його ненавидять і поборюють. Оце, коли комуністи прийшли на західньо-українські землі, помер один тамошній комуніст. І ніде не можна було дістати домовини без хреста. Мали з тим досить клопоту: хотіли хрест замалювати — не далося, здерти — було важко, бо хрест був влютований у залізну домовину. Врешті закрили хрест цвітами. Ця сцена глибоко символічна: люди виховані на християнській культурі хочуть усунути хрест з домовини товариша. Але хрест усунути — приходиться важко і то не тільки з віка домовини... Тому треба шукати якихось цвітів, щоб ними хрест закидати й заслонити... І мимохіть насувається нам питання: чому ті люди поборюють хрест? Чи може тому, що хрест — це символ страждання? Ні. Бо люди з епохи газових комор, електричних крісел, крематорій і концентраків уже не зворушуються терпіннями одиниці. Але визнання хреста, як жертви, могло б їх примусити до докорінної зміни світогляду, поведінки й цілого життя. Бо віруюча людина в хресті знаходить розв'язку всіх життєвих питань. У підніжжя хреста християнин починає розуміти себе самого, мету свого життя і знаходить докази для християнського стилю життя: Сказав німецький поет (Брандштеттер): "Юначе, скільки разів ти згубиш час, приклади вухо до хреста, а він тобі вкаже точну годину". Для християнина хрест — це широко розгорнена книга, з якої він вичитує всі правди св. віри. Хрест — це знак Божої ласки і благословення. Тому християнин ставить його на полі, над варстатом своєї праці, завішує його на стіні своєї кімнати і на своїх грудях. Хрест — це символ сили в стражданнях. Хтось сказав: "Коли маєш терпіння, згадай на того, що має більше терпіння. А коли ти маєш велике страждання, згадай на Того, що безконечно більше мучився за тебе на хресті."

Тому ми святий хрест почитаємо, перед ним б'ємо поклони і йому співаємо: "Хресту твоєму покланяємся, Владико, і святоє воскресеніє твоє славим". Як промені сонця пробиваються крізь хмари, так нам — християнам крізь хрест просвітлює радість Воскресення.

ЧАС ВЕЛИКОГО ПОСТУ -- ЦЕ СВЯТИЙ ЧАС!

МОЛИТВИ Й ПОКОРИ
ПОКАЯННЯ Й ПРОЩЕННЯ
ДОБРИХ ДІЛ І ЖЕРТВИ
ДУХОВНОЇ Й МАТЕРІЯЛЬНОЇ

Сповнімо наш християнський обов'язок – відбудьмо великодню Сповідь, щоб могти чистим серцем зустріти Господню Пасху! Хай у нашій душі – почерез Голготу – засяє світлий день Христового Воскресіння!

о. Л. Садовський, ЧСВВ

ДУХ УБОГОСТИ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА БЕРЕЗЕНЬ

У цьогомісячному наміренні Свт. Отець закликає всіх вірних до молитви в наміренні, щоб у Христовій Церкві запанувало правильне зрозуміння духа вбогости. Отже щоб і ми сповнили це бажання Свт. Отця і самі переконалися про потребу духа вбогости, застановімся над такими речами.

У Св. Письмі читаємо таке: "Блаженні вбогі духом, бо їхнє Царство Небесне" (Мат. 5, 3). Отже сам Христос Господь високо цінить цю духовну вбогість. Що більше, тим, які практикують цей рід убогости, Христос обіцяє високу нагороду, а саме царство небесне. — Якщо воно так, тоді розумно можемо заключити, що варт, дійсно варт практикувати цей рід убогости. Однак з другого боку багато людей, а поміж ними і католиків, як тільки почують слово "вбогість", то через брак правильного зрозуміння справи, зараз народжується в їхньому серці якесь упередження неначе б мова була про вбогість як таку. Та ні: Христос говорив про "дух" убогости, а дух убогости далекий від убогости в стислому значенні цього слова.

Отже практикувати "духа" вбогости не значить, що ми не сміємо нічого мати. Це не значить, що ми маємо бути вічними жебраками, зданими на милосердя та підтримку держави. Дух убогости це не значить, що ми не можемо заощаджувати капітал, складати гроші на "чорну годину". Це не значить, що те, що ми запрацювали тяжкою й мозільною працею, мусимо зараз роздати поміж бідних. — Навпаки, якщо б хтось нам у такий спосіб пояснював цього духа вбогости, тоді ми мусіли б його зарахувати до числа тих, які ще не зрозуміли духа Христового Євангелія. Отже приходить питання: що ж це таке, отой "дух" убогости, який має запанувати в Церкві?

Щоб зрозуміти духа вбогости, кожний християнин мусить насамперед здати собі справу, зрозуміти вартість земських-матеріяльних речей. Це дуже важливе, особливо в сьогоднішньому матеріялістичному світі, який, закинувши-занехавши духовні вартості людини, всю надію покладає на матерію. Іншими словами, у матеріялістичному світогляді гроші, люксус, вигода — це початок і кінець людського щастя. Але в правдиво християнському світогляді так не буває. Знаємо ж бо, що чоловік складається з духа і матерії. Отже мусить мати матеріяльні речі для свого земського буття. Та, в перспективі вічности, ті матеріяльні речі мусять зайняти другорядне місце: вони мусять бути підпорядковані духові, бо ж "не самим хлібом живе чоловік". Отже для християнина матеріяльні речі це тільки засіб до осягнення вищих, духовних речей; це тільки щаблі, по яких він мусить іти вгору для надбання все більших духовних дібр. Отже земські речі мають вартість настільки, наскільки вони нам помічні, щоб осягнути нашу останню ціль: злуку з Господом Богом.

Яке ж, отже, повинно бути наше відношення до земських дібр? Зрозумівши правдиву вартість цих дібр і ніяк не заперечуючи їх потреби, правдивий християнин плекатиме супроти них у своєму серці правдивого духа відречення. Це значить, що він не прив'язуватиме до них свого серця, бо його серце повинно належати Господеві Богові. Він уважатиме свої речі не за свої; він уважатиме себе не власником, а завідувачем земських дібр. Коли, знову ж, пануватиме такий дух неприв'язання до земських речей, то даний чоловік може бути хто зна як багатим, все ж таки, він буде "вбогий духом", і за це одержить відповідну нагороду. Дух убогости, отже, це щире переконання, що земські речі це дар Божий, і, як такий, вони мусять служити Божим вічним справам.

Із другого боку, хто практикує цей дух убогости, такому не чужі діла милосердя: бо ж тими Божими добродійствами, які від одержав, він хоче поділитись із своїми братами; хто вбогий духом, такий спомагає Церкву, бо це ж Божа установа. Хто вбогий духом, такому близькі горе й нужда його ближніх: бо ж у всіх він бачить Христа.

Отже застановімся над цими кількома думками та молімо Всевишнього, щоб у Христовій Церкві запанував дійсний, Христом благословенний, дух убогости.

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
131 Bloor Street West at Avenue Road
Suite 419
Tel.: 925-8282
Д-р Х. ХРУЩ

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміренння Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Посилаю на Службу Божу за подяку Господеві Богові, Христовому Серцю, Божій Матінці Неустанної Помочі за всі ласки, які ми одержали під час обох воєн і за те, що ми щасливо в 1949 р. дісталися до Канади.

Г. Костишин, Вінніпеґ

Складаю подяку Найсолодшому Христовому Серцю, Серцю Небесної Цариці, св. Йосифові й Ангелові-Хоронителеві за всі одержані ласки й терпіння в минулому році.

Анна Кухарська, Ледук, Алберта

Складаю щиру подяку Найсолодшому Серцю Ісуса, Пречистій Діві Марії та св. Йосифові за вислухані молитви. Залучую $5.00 на Служби Божі за моє й моїх дітей здоров'я.

Марія Скоронська, Еґрімонт, Алта.

Прошу відправити Службу Божу за померлих Івана, Євдокію, Василя й Володимира. Посилаю $5.00.

С. Гомонило, Торонто

Посилаю Вам на **дві григоріянки за моїх померлих родичів** $180.00. Вони повмирали в Старому Краю. Їх імена: Дмитро й Агафія. В короткому часі **пішлю Вам $120.00 на виховання місіонарів,** бо їх потрібно нашій Церкві.

М. Строїч, Вінніпеґ

Посилаю $5.00 на дві Служби Божі. Одну за особи, яким я зобов'язана (не знаю, чи живуть чи ні), а другу за ті особи, яких я може скривдила матеріяльно. За все хай Біг нагородить!

К. Д., Манітоба

Прошу відправити 3 Служби Божі за здоров'я мого мужа й мого татка. Залучую $10.00.

Казимира Спісак, Філядельфія

Сповняю обітницю і складаю прилюдну подяку Пречистій Діві Марії з Люрд за уздоровлення мене вже другий раз із дуже тяжкої недуги. Залучую $10.00 на 3 Служби Божі: 1. в подяку за здоров'я, 2. за померлого мого мужа Мирона і 3. за померлих о. Анатоля й Меланію.

Коля Долинська, Ерчболд, Огайо

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Фактом є, що католицька Церква колись переслідувала мужів науки, як ось, славного астронома Галілея, якого церковний суд тортурував і осліпив, бо налякався його історичного відкриття, що не сонце кружляє навколо землі, як каже Св. Письмо, а навпаки, що земля кружляє навколо сонця. Чи не є це доказом того, що католицька Церква принаймні в минулому була зацофана й намагалася спинити всякий науковий поступ?

Протикатолицька література минулого століття багато написала про "мучеництво" славного італійського вченого Галілео Галілеї (1564-1642), обвинувачуючи катол. Церкву в ворожому ставленні до поступу й науки та в жорстокому переслідуванні науковців. Багато наших інтеліґентів ще й по сьогодні живе тією літературою, яка вже давно перестаріла, та вони не завдають собі труду прочитати щось новіше, модерніше й більш критичне.

Галілео Галілеї взагалі не був астрономом по професії. Він відзначив себе найбільше на полі динаміки й механіки, отже на полі фізики, а до розвитку науки астрономії він причинився тільки в невеликій мірі та й то тільки припадково. Побільшальне скло, що його винайшов Голяндець Ліпершей, Галілео вдосконалив і перетворив у телескоп, який 32 рази побільшував предмети в великій віддалі. Це був найбільший його винахід, що причинився до розвою науки астрономії. При помочі телескопу він перший докладніше простудіював поверхню місяця, планети Юпітера і його сателітів та побачив плями на сонці. Він узагалі не відкрив того, що загально йому приписують, а саме, що, мовляв, він відкрив, що не сонце кружляє навколо землі, як до того часу вірувано, а навпаки, що земля кружляє навколо сонця. Це на сто років перед ним відкрив католицький священик-науковець Микола Коперник (1473-1543). Велика заслуга Галілеї в тому, що замість наслíпо слухати авторитетів у справах науки, він пустився студіювати природу при допомозі дослідів і калькуляцій-обчислювань. Він вивернув багато наукових поглядів, чим викликав небувалу сензацію в тодішньому науковому світі. Правда, пізніше неодні його твердження виявилися безпідставними й помилковими. Його нещастям було не те, що він вивертав і розбивав давні й приняті наукові погляди, бо багато з них уже й так падало від відкриттів Коперника й Кеплера, протестанта, сучасника Галілеї. Фальшиве є твердження, буцімто Церква вороже ставилася до поступу науки та що буцімто вона знищила Галілеї. Властиву революцію в наукових поглядах на початки світу викликав саме згаданий вище католицький священик Микола Коперник, який між іншим твердив, що земля кружляє навколо сонця, а не навпаки. Заохочений кардиналом Шемберґом та єпископом Ґізе, о. Микола Коперник опублікував свої погляди книжкою "Де революціонібус орбіюм целестіюм", яку присвятив папі Павлові III-ому за виразною згодою самого папи, підчас коли нпр. Лютер і Мелянхтон сильно напали на цей твір Коперника, мовляв він небезпечний для віри. Сам Галілеї втішався великою повагою і прихильністю високих церковних кругів, які і приймали його з великою помпою, коли він приїхав до Риму 1611 р., його ж сензаційний телескоп виставлено в городі кардинала Бандіні на показ великим масам народу. Нещастям Галілеї було те, що теоретичні погляди Коперника він почав проголошувати як доказану й незбиту правду, просто як догму науки. Проти того поставились уперше найбільші науковці того часу, як Шайнер, Клявіюс, Маджіні, Ґрюнберґер, Бакон та інші, бо твердження Галілеї ще не були належно обґрунтовані й переконливі. Пізніше проти Галілеї поставилися також і церковні круги, які в таких недоказаних твердженнях добачували напади на популярний біблійний опис створення й уладження світу. Тут треба пам'ятати на те, що в тих часах священики й монахи більше займалися природничими науками, ніж миряни. А вже найбільшим нещастям Галілеї було те, що збиваючи критичні закиди своїх противників, він, гарячий своїм італійським темпераментом, збивав їх безжалісно, кидав епітетами й сарказмами безоглядно, висміваючи й понижаючи своїх критиків поіменно. Саме це й сталося причиною його пізнішої трагедії.

Коли Галілеї почув, що деякі церковні круги критикують його наукові погляди як протибіблійні, він сам приїхав до Риму 1616 р., де приймили його з усією чемністю. Він сам просив послухання перед найвищим церковним судом, яким тоді була Інквізиція. Церковний суд заявив, що його твердження, під оглядом науки фальшиві, а під оглядом віри протибіблійні, отже єретичні. Суд вимагав, щоб Галилеї відкликав ті твердження. Він, як глибоко віруюча людина, погодився з тим, свої твердження відкликав і приобіцяв, що більше вже не буде виступати з ними.

Але, виїхавши з Риму, Галілеї далі виступав із своїми твердженнями, висміваючи давніші, загально прийняті погляди на уклад вселенної.

Все ж таки, коли він знову прибув до Риму 1624 р., то ще й тоді церковні кола приймили його дуже гарно. Що більше, новий папа, Урбан VIII-ий, як також і кардинал Барберіні — були його особистими приятелями. Вони були проти рішення Інквізиції з 1616 року. Папа ще й дав Галілеєві значну грошеву запомогу на дальшу його наукову працю. Але Галілеї зразився тим, що папа не відкликав давнішого рішення Інквізиції. Вернувшися назад до Фльоренції, він видав 1632 року новий твір, у якому знову з насмішками й зневагами опрокидував тогочасні погляди на уклад вселенної, отже, по думці тодішніх науковців і церковних кіл, знову явно й злобно виступав проти Св. Письма. Тоді його вже завізвали, щоб явився перед Інквізицією в Римі. Перед судом він не мав відваги обороняти своїх тверджень і заявляв, що він зовсім не є проти Св. Письма. Все ж таки церковний суд засудив його до тюрми як "поважно запідозреного в єресі", а за покуту приписав йому відмовляти Сім Покаянних Псальмів раз у тижні через три роки.

Галілеї прожив як в'язень до самої смерти, але не в тюрмі. Протестант Ґеблер, що написав дуже подрібний життєпис Галілеї, каже, що цей науковець усього лише 22 дні був під доглядом і то не в тюремній келії, а в гарних і вигідних кімнатах одного урядовця Інквізиції. Після того проживав він у своїх приятелів у Римі. Той самий Ґеблер пише, що це далеко пізніша видумка, буцімто Інквізиція тортурувала Галілеї, що осліпила його та що заборонено було похоронити його на посвяченому місці. Навпаки, Галілеї сам осліп на 5 років перед смертю, а коли помер, то похоронено його в церкві св. Хреста у Фльоренції.

Безперечно, церковні власті в тих часах допустилися жалюгідної помилки у відношенні до Галілеї та його наукових поглядів, але що вони справді помилкові, це показалось багато пізніше. Пізніша наука виказала, що Галілеї був ревним і переконаним проповідником теорії Коперника, яка помалу прийнялась у всьому науковому світі як найбільш правдоподібна, а глибші студії над Св. Письмом помалу виказали, що наукові погляди Коперника та Галілеї зовсім не противляться популярному біблійному описові про створення й уклад вселенної.

Часів Галілеї ми не можемо міряти нашою мірою 20-го віку. Ніхто не може вимагати, щоб церковні кола 17-го віку більше й краще визнавались у природничих науках, ніж самі найбільші тогочасні науковці-природознавці.

Вже 6 років минуло, коли я перший раз відчув, що Господь кличе мене на Свою службу, і посьогодні я прагну вступити до манастиря. Однак я не маю відваги сказати це моїм батькам. Знаю добре, що вони відмовлять мені, бо я єдиний їх син. Що ж маю робити?

У такій важливій справі, як шлях життя, пляни на майбутнє, покликання до монашого чи священичого життя — Ви повинні були вже давно обговорити їх із Вашими батьками. Вони певно й чекають того від Вас, а може й зовсім не противилися б, коли б Ви сказали їм ясно й отверто та рішуче, що наміряєте вступити до манастиря. Коли Ви є єдиним сином у родині, але маєте сестер, тоді можете зголоситися до манастиря за згодою батьків, а в зрілому віці навіть і без згоди батьків, але в порозумінні зі своїм сповідником. Якщо ж Ваші батьки не мають нікого крім Вас і вони бідні та зовсім здані на Вашу матеріяльну поміч і забезпечення, тоді Церква забороняє приймати таких до манастиря. Ви не подали в листі подрібніших обставин і тому мені трудно давати подрібну пораду, але в таких справах завжди найліпше звернутися до свого пароха чи сповідника, який знає Ваші родинні обставини, або розпитає Вас про все потрібне.

Крім того Ви повинні добре перевірити, чи Ваше покликання до монашого життя є правдиве. Природними передумовинами покликання є тілесне і психічне здоров'я, здібність до науки або до фізичної праці та щира, добра воля, готовість на всяку жертву для Бога і душ.

Звичайні й вистачальні познаки правдивого покликання є менш-більш такі:

1. Бажання віддячитися Г. Богові за те, що сотворив нас і відкупив тяжкими муками на хресті;

2. Наслідувати Христа Спасителя та ставатися чимраз більш подібними до Нього як у душі, так і в зовнішньому поведенні;

3. Рятувати душі відкуплені Христовою кров'ю та провадити їх чимраз ближче до Бога через проповідування Божої правди та уділювання Св. Тайн;

4. Покутувати за свої гріхи та за гріхи своїх батьків, свого народу й усього людства;

5. Посвятити себе на жертву в умовій чи фізичній праці за навернення поган, грішників, відступників, за вмираючих та за тих, кого любимо;

6. Зменшити небезпеку відкинення від Бога, в якій ми находилися б, коли б остали жити серед грішного світу;

7. Запевнити спасіння своєї душі.

Такі або подібні величні думки і глибокі почування є певними ознаками Божого покликання, якщо вони часто приходять, або глибше вбиваються в душу та довго не вступаються. Це вищі й надприродні спонуки, що ведуть душу до манастиря, або до духовної семінарії.

Але є й інші познаки покликання, які однак, самі в собі й без жадної вищої спонуки, не є вистачальні. Невистачальні познаки звання є менш-більш такі:

1. Я "відчуваю", що я мав би стати священиком, бо мені подобається, як священик виступає на проповідальниці, як править торжественні богослужби ітп. Це тільки чуттєві спонуки, хвилеві вподобання, чи захоплення, але нічого солідного.

2. Я "люблю" молитися, слухати Служби Божі, брати участь у богослужбах. Це може бути також тільки переходове почуття.

3. Я не люблю світових речей, танців, забав, товариств.

4. Я хотів би сповнити бажання батьків, мого священика чи Сестер, що мене виховували.

Такі познаки покликання не достаточні й не запевняють вони вдоволення у священичому чи монашому стані, якщо не долучаться до них ще і якісь вищі спонуки, про які була мова вище. Все ж таки, деколи навіть і такі навистачальні спонуки можуть бути початком правдивого й певного покликання. Такими спонуками ведена душа, вступивши до манастиря, або семінарії, може згодом захопитись і перейнятися вищими й надприродними спонуками та так удостоїтися ласки, що Бог дасть їй дар правдивого покликання.

Молодий юнак, чи молода дівчина, що має потрібні кваліфікації (здоров'я, здібності, бажання) і проявляє зацікавлення вищим способом життя в священичому чи монашому стані, певно наткнеться на різні труднощі та переживатиме всякі спокуси й сумніви. Диявол знає ціну душі, то й ужиє він усіх засобів до того, щоб таку душу відвести від її заміру посвятитися Г. Богові. Він підсуває ось такі думки: Ти ще замолодий і ще не знаєш життя.... ти вже застарий і на таких нема потреби в манастирі... ти негідний стати священиком-місіонарем... твоє бажання — це тільки омана і воно може бути тільки помилкою... ти не витримаєш у такому важкому способі життя... коли вступиш, то це буде великою ганьбою для тебе і для всієї родини... ти ніколи не будеш щасливий у манастирі... у світському житті ти можеш багато більше добра зробити... подумай на те, чого ти мусиш зректися, вступаючи до манастиря... зачекай ще трохи, зачекай, ще маєш час... Такі й подібні думки підсуває диявол, щоб убити перші прояви покликання в душі. Ті ж, що відчувають у душі поклик до духовного життя, а все ж таки піддадуться таким підшептам диявола, жалуватимуть того ціле своє життя.

DISTRIBUTOR
WANTED

No Competition. To service and set up new accounts in exclusive territory. Investment secured by fast moving inventory of amazing plastic coating used on all types of surfaces interior or exterior. Eliminates waxing when applied to any type of floor. Eliminates all painting when applied to wood, metal or concrete surfaces.

Minimum Investment — $500

Maximum Investment — $12,000

For details write or call:

Phone: 314 AX - 1 - 1500
MERCHANDISING DIVISION
P. O. Box 66
St. Ann, Missouri 63074

Тому я повторяю щераз, що в справі Вашого покликання Ви повинні подрібно поговорити в Вашим о. парохом або сповідником та потім рішитися сюди, або туди. А вже найліпше скажуть Вам у самому манастирі, чи Ви надаєтеся до монашого життя.

Я часто приступаю до Св. Причастя, але часом буває, що забудуся і коротко перед тим що щось з'їм, так що лишається мені майже 1-2 годині перед Св. Причастям, а має бути 3 години. Можна мені тоді ще причащатися?

За останніх 10 років Євхаристійний піст був змінений 3 рази, щоб вірним дати більші нагоди до частого Св. Причастя. Останній раз минулого року підчас Вселенського Собору Ватиканського II-го Святіший Отець Павло VI-ий проголосив, що вистачає одна година посту перед Св. Причастям. Це дуже короткий час і його треба дуже сумлінно придержуватися. Загально богослови є тієї гадки, що з'їсти щось, або випити каву, молоко, чай, або щось подібне 2-3 хвилині менше, ніж повна година перед Св. Причастям — може бути тяжким гріхом. Причина та, що коли давніше Євхаристійний піст тривав цілі години від півночі і вірні точно придержувалися його, тоді вони повинні бути тим більше сумлінні в заховуванні посту перед Св. Причастям тепер, коли Церква дає їм таку велику вигоду й полегшу. Якщо хтось забувся і з'їв щось або випив каву, молоко, чай, або щось подібне 2-3 хвилині менше ніж повна година перед Св. Причастям, тоді того дня хай не приступає до Св. Причастя. Це буде покута, а також і пересторога на майбутнє. Чисту воду можна пити колинебудь, навіть кілька хвилин перед Св. Причастям. Подібно можна зажити ліку кілька хвилин перед Св. Причастям, щоб тільки не було в ньому алькоголю.

Запити прошу адресувати:

Rev. S. SABOL, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401. U.S.A.

А. Пекар, ЧСВВ

ТЕРНИСТИМ ШЛЯХОМ ВЛАДИКИ-ПІОНЕРА

(ІЗ НАГОДИ 100-РІЧЧЯ НАРОДИН І 50-РІЧЧЯ СМЕРТИ БЛ. П. ЄПИСКОПА СОТЕРА С. ОРТИНСЬКОГО ЧСВВ — * *29. І. 1866. † 24. ІІІ. 1916*)

Впреп. о. д-рові Атанасієві Пекареві, ЧСВВ — постійному співробітникові нашого журналу з нагоди 20-річчя священичих свячень побажання всього найкращого шле —

Редакція

29-го січня цього року минуло сто років від народження першого греко-католицького єпископа у ЗДА, бл. п. *Владики Сотера С. Ортинського, ЧСВВ*, 24-го березня минає п'ятдесят-річчя його заранньої смерти. Американські греко-католики, як Галичани так і Закарпатці, повинні величаво обійти ці роковини свого першого Владики, який наче *"добрий пастир віддав життя своє за вівці"* (Ів. 10, 11).

Владицтво першого американського єпископа обіймає всього дев'ять років (1907-1916), однак вони були виповнені терпінням і ворогуванням від тих, що до них він приїхав із відкритим серцем і шляхетними задумами. На нім буквально справдилися євангельські слова: *"Прийшов до своїх, а свої його не прийняли"* (Ів. 1, 11). Преосв. С. Ортинський, ЧСВВ під своєю єпископською мітрою мусів носити направду терновий вінець.

Джерела терпінь і живого мучеництва можемо легко звести до трьох головних: 1) неприхильність римо-католицького клиру; 2) упередження Закарпатців; 3) нездорова амбіція Галичан. У рамках короткої статті годі подрібно розібрати всі ті обставини, що зложилися на терневий вінець, однак бодай побіжно скажемо про них.

НЕПРИХИЛЬНІСТЬ РИМО-КАТОЛИЦЬКОГО КЛИРУ

Пассейкська епархіяльна газета *"Життя Східніх Католиків"* (23. І. 1966 р., стор. 11) недавно помістила передовицю римо-катол. редактора з Дубук, Айова під заголовком *"Римо-католики помиляються"*. У цій статті автор відважно виказав, як римо-катол. клир у ЗДА супроти греко-католиків: 1) нарушував волю Святої Столиці; 2) зневажав вірних того обряду та 3) допускався несправедливости супроти рівности обрядів у Католицькій Церкві. Автор, римо-катол. священик, не стидається признати: "Католики східнього обряду не знайшли зрозуміння зі сторони подавляючої більшости американських католиків. Ми на них дивилися згори, як на менше вартісних католиків, бо вони мали інші обрядові звичаї. Як і з іншими меншинними групами, ми з ними просто не числилися."

І направду, коли поглянемо на умовини, під якими по довгих заходах американська єрархія погодилася на іменування греко-катол. єпископа у ЗДА, щойно тоді вповні зрозуміємо вище наведені слова. Владика Сотер був позбавлений усякої судовласти, а найменшу власть мусів випрошувати від місцевих римо-катол. єпископів, котрі й надальше вважали себе ординаріями теж і вірних східніх обрядів. Хоч знайшлися деякі лат. єпископи, що давали йому всі повновласті згори, однак були й такі, що не хотіли йому дати ніякої власти. Треба було робити на них натиск аж через Апостольського Делеґата. Інші знов давали йому повновласть, але лише від випадку до випадку та робили йому невимовні труднощі чи застереження. Духовенство й вірні бачивши, що їх Владика не має над ними фактичної влади, зачали просто звертатися в своїх справах до лат. єпископів без того, щоб навіть поінформувати Владику Сотера.

Умовини, подані в буллі *"Еа Семпер"* із 14 червня 1907 р. були такі прикрі й понижаючі для нашого Владики й вірних, що Преосв. Сотер не відважився їх опублікувати. Булля засуджувала наш нарід на повне златинщення й американізацію.

А тепер, в ім'я правди, стараймо вжитись у положення американської єрархії. Наші єпископи з дому зачали висилати сюди наших священиків без того, щоб наперед обговорили справу з Апостольським Престолом чи місцевою єрархією. Вони у цій акції поводилися так, наче б мали судовласть над греко-католиками у ЗДА, чого не бувало. Вони висилали сюди священиків без відповідного приготування, без знання мови й обставин, часто, щоб тільки їх позбутися з своєї епархії.

Діставши поручення від своїх краєвих владик, наші священики цілком не оглядалися на приписи й розпорядки місцевих єрархів. Дуже часто, нарушуючи правопорядок і канонічне право, вони вимовлялися, що греко-католиків те все не обов'язує. Не дивно, що в короткому часі багато наших священиків зразили собі місцевих владик.

Америка в тих часах була ще місійною територією. Місцеві Єрархи мусіли постійно боротися проти різних сектантів та самозванних місіонерів. Тяжко їм приходилося поборювати анархію по власних парохіях. Збереження правопорядку між духовенством вимагало від них сталої чуйности. А вже найтяжче приходилося їм витворити сяку-таку церковну одність серед замішання язиків, рас і культур.

Треба нам перестудіювати надлюдські зусилля американської єрархії для збереження односты катол. Церкви у ЗДА підчас цивільної війни (у рр. 1861-1865), проти французької, а відтак, саме в тих часах, проти німецької еміґрації, які до церковного життя намагалися впровадити й політичні аспірації рідних країн. А замість признання з Риму, прийшло для них "осудження американізму" Папою Левом XIII (див. Т. Мейнард, *Історія Американськово Католицизму*, Нью-Йорк 1943, стор. 498-521). Великий будівничий катол. Церкви у ЗДА, Кардинал Яків Гіббон (1877-1921) ясно висказався: "Ривалізація національних груп принесла була-б з собою розвал католицької Церкви У ЗДА." (*там же*, стор. 510).

Тому хай нас не дивує, якщо латинська єрархія була вороже настроєна до зорганізування єпархії для греко-католицької національної групи. До того треба нам ще додати злобні й шкідливі інформації, що їх давали про наших людей польські й словацькі римо-катол. парохи. Вони не хотіли допустити до організацій наших парохій, бо тим тратили греко-катол. родини, що по більшій части ходили до їхніх церков.

Ось такі й подібні обставини витворили між римо- і греко-католиками непорозуміння, напади та неприхильність місцевої єрархії.

УПЕРЕДЖЕННЯ ЗАКАРПАТЦІВ

У часі назначення Владики Сотера на греко-католицького єпископа в ЗДА, дві-треті еміграції й духовенства походили з Закарпаття. Закарпатські громади й духовники були першими, що зачали старання про свого власного єпископа. Вони теж потерпіли великі втрати вірних для царського православ'я, до якого їх тягнув закарп. священик о. А. Товт, ображений виступом римо-катол. єп. Івана Аерланда (1884-1918). А тут несподівано назначено їм Владику родом із Галичини. Не дивно, що Закарпатці, розчулені тисячелітним гнетом Мадярів, були цим актом діткнені й настороженi проти першого свого єпископа.

Зранену амбіцію Закарпатців вміли використати Мадяри, які вдома вже століттями працювали над роздвоєнням Закарпатців і Галичан (див. *Світло 1965*, ч. 4, стор. 170-173). І якраз тоді, коли на Закарпатті вони змагалися завдати останній удар національному життю Українців (т. зв. *Закон Аппонія з 1906 р.*, що ним внесли усі українські школи і вживання азбуки), в Америці дійшло до церковного об'єднання і то під єпископом-народовцем із Галичини. Звідси зачалася несамовита агітація проти єп. С. Ортинського, ЧСВВ, як *"Українця-радикала"*, *"чужого інтересам Закарпатців"* та *"єпископа-політика"*. Такі й подібні напади ще й до сьогодні продовжаються.

Для своєї роз'єднальної політики Мадяри вжили не тільки плачених аґентів, але навіть священиків. Не крився з тим апост. візитатор о. А. Годобай, якого Мадяри не тільки оплачували тут у ЗДА, але й приготовляли на першого греко-ка-

Преосв. Сотер Ортинський, ЧСВВ — перший український єпископ у Америці.

Повища знимка має цікаву історію. Розказує один поважний наш священик, що єп. Сотера вийняли вже з домовини й "посадили до знимки", бо не мали "під рукою" ніякої його знимки. Мабуть тим можна пояснити "мертвість" його вигляду на знимці.

тол. єпископа. Про цю акцію Мадярів так пише закарп. москвофільський історик др. Н. Бескид: "Щоб паралізувати народній рух і в Америці, мадярська влада зачала насилати туди своїх спеціяльних аґентів. При тім треба додати, що навіть священики, які виїздили до ЗДА, були змушувані складати окрему присягу вірности мадярській владі. За це кожен із них діставав від уряду грошеву запомогу й покриття коштів подорожі" (див. *Карпатскій Свет*, Ужгород 1929, ч. 4, стор. 515).

Так від самого приїзду Владики Сотера до ЗДА між Закарпатцями започаткувався був розярений рух для збереження "греко-катол. угрорусского народа от украінства" і "опасной політики еп. Ортинського" (див *Протокол Джанставнського Конґресу 1910 р.*, стор. 20). Для своїх амбіцій ужили вони своєї запомогової організації *"Соєдиненіє"* та її тижневика *"Американскій Русскій Вестник"*. А за цілою акцією скривалися священики-мадярони, що вже встигли були зорганізуватись у т. зв. *"Священничий Комітет"* (*там же*, стор. 21).

Причини заанґажування "Соєдиненія" в цю акцію треба шукати теж і в ривалізації з тодішнім *"Руским Народним Союзом"* (від 1914 р. *"Український Народній Союз"*), бо від 1894 р. Союз зачав до себе тягнути всі галицькі братства, а навіть деякі закарпатські. 1908 р. Р. Н. Союз вибрав Преосв. С. Ортинського, ЧСВВ своїм почесним членом і покровителем, а духовником закарп. священика, о. М. Балоґа. Тому урядовці "Соєдиненія", в ім'я оборони своєї організації, почувались оправданими приєднатися до акції проти Владики.

Дальшої причини виступу "Соєдиненія" проти єпископа треба шукати в хибному розумінні *патронатського права*. Вони приписували народові, як *"фундаторові й патронові"* поодиноких церков і парохій, рішальний голос у церковних справах. Як урядовці "народніх організацій" чи "парохіяльних зарядів", вони приписували собі теж право репрезентації народу й зачали згори "диктувати" Владиці. Про це висказався предсідник "Соєдиненія" вже на привітальнім банкеті в Нью-Йорку 27 серпня 1907 р.: "Владико, якщо будете держати з нами, все буде добре. Якщо ні, то побачите, що буде!" (див. *Календар Провидіння на 1932 р.*, стор. 118-120). Подібна ситуація витворилася пізніше теж і між Галичанами, що поділилися на т. зв. *"єпископські"* (розумій: під властю єпископа) та *"народні"* (які не признавали єпископа і його влади над собою) церкви.

Цілу акцію Закарпатців проти єпископа влучно зхарактеризував у своїм листі до Владики Сотера 8 вересня 1908 р. Апостольський Делеґат АЄп. Д. Фальконіо: "Ці люди мішають релігію з політикою, вперто противляться зарядженням Апостольського Престолу та приписують собі такі права, що їх або ніколи не мали, або які противляться основним законам церковного права. І то тим більше треба нам боліти, бо між нами знаходиться теж і багато священиків, що, забувши на свій священичий обов'язок, працюють більше для руїни, ніж для добра свого народу" (див: *Душпастирь*, Нью-Йорк, 1909 р., ч. 9, стор. 142).

Подібне становище Закарпатці й "Соєдиненіє" зайняли пізніше теж і проти "свого" єп. В. Такача (в 1930-1936 рр.) та спричинили розбиття своєї єпархії, бо "Владика не хотів їх послухати!"

На потіху Владики Сотера між Закарпатцями знайшлася жмінка духовенства й парохій, які поставилися до свого єпископа льояльно та були для нього підпорою навіть тоді, коли й Галичани зворохобилися проти нього. Свою льояльність і співпрацю виявило Владиці теж і закарп. допомогове товариство *"Собраніє"*, яке прийняло Владику Сотера 1909 р. за свого Верховного Покровителя, на доказ "пошани свого руського імени" й "духовної власти, що їй повинується" (див. *Душпастирь*, Нью-Йорк 1909 р., стор. 79).

Акція Закарпатців була безоглядна. Вона спричинила багато лиха. Для Владики була вона дуже болючою та спричинила йому великі терпіння. Однак вона прискорила усамостійнення греко-катол. єпархії тут у ЗДА. 28 травня 1913 року Апостольська Столиця надала Єпископові Сотерові повні права над греко-католиками цілої Америки, незалежно від латинської єрархії. Тоді Закарпатці смирилися, перепросили Владику за свої потягнення й стали, бодай на око, льояльними членами єпархії, під управлінням бл. п. Владики С. Ортинського, ЧСВВ.

(Закінчення буде)

УВАГА!

УКРАЇНСЬКА ВІРУЮЧА Й КУЛЬТУРНА ДУШЕ, ЧИ ТИ ВЖЕ ЗРОБИЛА ЯКУСЬ СПАСЕННУ ВЕЛИКОПОСНУ ПОСТАНОВУ? ПРОЧИТАЙ УВАЖНО ТЕ, ЩО НАПИСАНЕ НА ДРУГІЙ СТОРІНЦІ ОБКЛАДИНКИ! ВИЯВИ СВОЮ КУЛЬТУРНІСТЬ І ЛЮБОВ ДО СВОГО РІДНОГО! ПІШЛИ СВОЮ ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ЦЮ ДОБРУ Й ГАРНУ ЦІЛЬ!

* * *

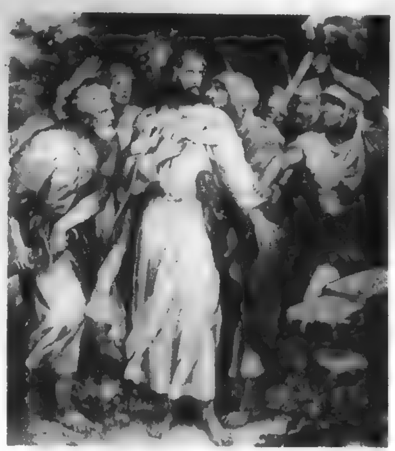

А Юда цю зграю без віри до Нього поцілунком зради, щоб убили, привів

САД ҐЕТСИМАНСЬКИЙ

Там зорі пробивались таємним, тихим блиском,
Гляділи на круту стежку, на гору скелисту,
На Оливну Гору, що знімалась понад Святе Місто,
На Кедрон, що у стін її в кущах шумів зловіщо.

На поляну, що вривалась в сіру ґущу лісу,
На старезні, срібні оливки, що шуміли тихо,
Глядів таємно з неба блідолиций місяць,
А звірі десь сховались, віщуючи всім лихо.

Прийшли тут Апостоли з Ним. Станули під тином.
Відступив мовчки від учнів. Станув під скалою.
Сказав до них: "Журби сьогодні маю причину.
Останьте тут на варті! Я помолюсь під стіною."

Глянув на чорні звали скель диких і голих,
Що зівали пусткою, мов потвора страшна,
Молився до Вітця, у поті, в сльозах, у крові,
Щоб чашу терпінь забрав, щоб тяжко не страждав.

Здавався сам без болю, на муки і наруги,
Сам добре знав, що виповнив свій чесний довг —
Із Всемогучого Творця, без жалю і облуди,
Людиною ставав тепер Спаситель наш і Бог.

В молитві злагіднивши своє тяжке терпіння
Зійшов униз. А на землі у гурті так тихо
Учні Його дрімали, спершись об каміння.
Заснули твердим сном, забувши про все лихо.

Збудив Він їх. "Та ж Мій Отець велів всім Вам
Жити у Моїх днях. А ви спите спокійно так?
Година моя вибила. Із Батька Мого волі катам
У руки ще цієї ночі прийдеться життя віддать."

І ледве промовив ці слова, як тут з'явились
Нетяги, невільники, і всякий підлий люд шалів
З огнями і мечами... А Юда цю зграю без віри
До Нього поцілунком зради, щоб вбили, привів.

Сміло Петро опришкам кинув визов бою,
І вухо вмить мечем відтяв одному з них.
Та чує: "Побіду рішає не зимне залізо.
Вложи твій меч у піхву. Не треба діл твоїх!"

"Чи думаєш, що когорти крилатих Серафимів
Не зіслав би Господь на оборону мою?
Не розбив би всю силу цих вражих загонів,
Чи не дав би мені виграти цю боротьбу?"

"Та книга мого життя сьогодні завершилась,
І на ній ясніє уже пресвятий Хреста знак.
Сповниться, знайте, кожна її сторінка!
Хай сповниться!.. Амінь!.. Хай буде так!"

"Зійду у гріб, і знову я живий возстану,
І як ті вітрильники, що в далекий світ пливуть,
В століттях нових, нові борці з-під мого стягу
На бій підуть, Слово Моєї Істини по світі
понесуть!"

Гляніть! Цей марш віків, це нова віща сила!
В безсилій люті шаліє кровожадний кат,
Та, щоб велич слів Христа на землі тут сповнилась
Нові когорти воїнів Христа ідуть на новий змаг!

Мирослав Борисюк

Колеґія св. Василія, Стемфорд, Конн.

ХРИСТИЯНСЬКА ДУШЕ!

ЧИ ТИ МОЛИШСЯ ЗА ЖИВИХ І ПОМЕРЛИХ ЧЛЕНІВ ТВОЄЇ РОДИНИ, ПРИЯТЕЛІВ І СВОЇХ ДОБРОДІЇВ?

НАЙКРАЩОЮ ДО ЦЬОГО НАГОДОЮ — ЦЕ ВЕЛИКИЙ ПІСТ!

ПОЖЕРТВУЙ У ЇХ НАМІРЕННІ НА СЛУЖБУ БОЖУ, ЯКА Є НАЙКРАЩОЮ МОЛИТВОЮ!

НЕ ЖАЛІЙ СВОЄЇ ЖЕРТВИ, БО МОЖЕ КОЛИСЬ І ЗА ТЕБЕ ЗАБУДУТЬ, ЯКЩО ТИ СЬОГОДНІ ЗАБУВАЄШ ПРО ІНШИХ!

о. Євген Білик, ЧСВВ

ЄПИСКОП СОТЕР ОРТИНСЬКИЙ, ЧСВВ

У 100-РІЧЧЯ НАРОДИН І 50-РІЧЧЯ ЙОГО СМЕРТИ

Єпископ Сотер Ортинський, ЧСВВ — один з найкращих українських проповідників - місіонарів нашого століття.

> *"...а терпінням, якого зазнаєш,*
> *спасай себе і повірене тобі стадо."*

Цього року в січні припадає сторіччя народин, а в березні п'ятдесятріччя смерти першого українського католицького Єпископа на північно-американському континенті — Сотера Ортинського ЧСВВ. Із цього приводу присвячуємо його Світлій Пам'яті ці рядки.

Коротеньке, бо тільки дев'ятьлітнє життя на владичому престолі цього церковного велетня було виповнене небувалими і трудними до зрозуміння трудноща́ми й терпіннями. Наче несподівана пісня, воно ненадійно і передчасно закінчилося, не як у св. свщм. Йосафата — від ударів сокири з рук ворогів Церкви і з'єдинення, — але від безнастанних ударів несвідомости, зависти, ненависти, а то й злоби деяких його власних вірних, як мирян, так і духовних. Чи не пророчими словами поручали йому цей важкий уряд церковні власті, коли казали йому: "...Бери цей твердий і щонайтяжчий хрест та розпни на ньому своє "я", а терпінням, якого зазнаєш, спасай себе і повірене тобі стадо..." (З його першого послання до вірних). Як колись на початках християнства говорили, що кров пролита святими мучениками була насінням нових християн, так сьогодні треба признати, що многострадальне життя нашого першого американського Владики лягло підвалиною й угольним каменем під теперішню Митрополію, в якій продовжують ним почату працю один Митрополит, 4 Єпископи, 504 дієцезальних і 58 монахів-священиків. Героїчна посвята, святе життя і передчасна жертва життя; що її цей страдалець склав Богові за Церкву і свій нарід, принесли протягом 50 коротких років справді стократний плід.

Дещо з його життя і діл

Єпископ Сотер походив із селянсько-шляхетської родини в Ортиничах, самбірського повіту. Народився він 29 січня 1866 року. По закінченні гімназії у Дрогобичі вступив до Чину оо. Василіян, де й одержав докторат богословії на краківськім Університеті. Хоч був назначений викладати богословські науки, він чимраз більше віддається місійній праці та вкоротці стає найпопулярнішим проповідником-місіонарем на цілу Галичину.

У самому розгарі своєї місійної праці він одержав 26 березня 1907 року номінацію на єпископа нашої Церкви в ЗДА, яка в тім часі находилася в дуже невідрадних обставинах. Із його прибуттям в Америку до своїх вірних 27 серпня 1907 року почалася, як пише в своїх спогадах про нього о. І. Сембратович, "його мартирологія".

Від першого його кроку на новій землі до передчасної його смерти дев'ять літ пізніше, його життя було одною тяглою лентою труднощів і терпінь. Хаотичні і трагічні поділи і погляди деяких духовних і народніх провідників, а за ними й вірних, були тією чашею гіркости і смутку, з якої він щодня мусів пити. Усе нові перешкоди, нові заводи, нові накиди — незаслужені й неоправдані — були його щоденним хлібом. Та мимо того, що його життя було властиво боротьбою й обороною перед тими, що перші повинні були йому помагати, молодий Єпископ знаходив час і силу на важні потреби своєї Церкви й вірних. Він енергійно забрався до впорядкування існуючих парохій, основував нові та клав перші почини для цілоденних парохіяльних шкіл, які там нині так дуже поширені. На це спровадив він до Америки Сестер Василіянок.

Він журиться і трудиться над заложенням духовної семінарії, з якої мають виходити нові працівники для Церкви й народу. І в цім святім ділі натрапляв на труднощі і від чужих і від своїх. Для поліпшення долі своїх вірних під економічним оглядом, він основував запомогове товариство "Провидіння", яке згодом стало досі нечуваною поміччю і людям і Церкві.

Частинний вид на місто Дрогобич, в якому вчився еп. Ортинський і де в його серці зродилося покликання до Василіянського Чину, щоб у ньому служити Богові й Українському Народові.

Він не поминув жадної нагоди, щоб скріплювати в народі любов до всього рідного, прив'язати його до свого обряду та взагалі ширити між ним просвіту. На це він основував різні церковні й народні товариства та урядові дієцезальні часописи й видання. Не забував і про бідних, головно про сиріт, для яких постарався за відповідне приміщення й догляд.

Тяжка праця і нерівна боротьба скоро виснажили сили і здоров'я Єпископа. У почутті свого обов'язку і в переконанні про ідейність і святість своїх старань, він упав мов сильний дуб: зломився, а не вгнувся, не піддався. Жалібнострасна невиспівана пісня його життя перервалася 24 березня 1916 року. Його струджене й утомлене тіло спочило в філядельфійській катедрі під престолом св. свщмч. Йосафата, котрого слідом він так вірно йшов за життя.

Його прикмети-чесноти

Гарні прикмети і незвичайні здібності проявилися в ньому ще як був молодим священиком-місіонарем. У його місійних виступах виявилася в його шляхотній душі іскра Божого надхнення. З неї походили його пориваючий бесідницький талант, барвистий стиль, пророчивість, сила слова та вмілість легкого і ясного викладу релігійних правд. Своїм патріотизмом, високою освітою та гарними чернечими чеснотами, головно побожністю й покорою, він скоро з'єднав собі всіх: дітей, молодь, селян, інтелігенцію, політичні кола, навіть і чужих. Навіть недовірки залюбки слухали його.

Як Єпископ відзначився він справдішньою батьківською любов'ю, добротою, щирістю та прихильністю для всіх. У праці для Церкви й народу він нічого не жалував; із повним забуттям про себе самого віддав їм увесь свій час, сили й здоров'я. Як Провідник Церкви й народу, він усе занимав у всіх справах ясне становище, відважно й рішуче виявляв свої погляди, чим указував вірним ясний і певний шлях яким їм іти. Любов до свого народу він виявив дбайливістю і стараннями про свої школи, національне виховання дітей, опіку над сиротами нових еміґрантів та молодий священичий доріст, уживаючи свого організаційного хисту для запевнення їх майбутности. Тим, що його смутили, ображали, зневажали і кривдили, — він не тільки скоро прощав, але ще й виявляв їм більшу сердечність і любов ніж добрим. Наводимо слова одного вірного поміщені в 11-ім числі тодішнього "Русина": "...ми побачили того мученика Христового, котрого неприятелі не бичами, не вогнем, не колами... мучать, но всякими плюгавствами... неправдою і клеветами... Такий добросердечний... такий вірний Божий служитель... Його безчестять, а він за них молиться... Наш Владика тих, котрі його найгірше зневажають, з радістю приймає.." Як терпів по геройськи за життя, так можна сказати б терпів він і по смерти. Бо коли нпр. польська газета в далекім Бофало "Дзєннік для вшистків" писала про нього що він був "поважний душпастир, визначний політик і дипломат... що поклав великі заслуги для своїх земляків не лише на церковно-релігійнім, але й на національнім полі", рідні "оборонці" у своїх часописах дальше виливали свої найбрудніші лайки на свого, ще не похованого, Єпископа.

Та може найкраще свідоцтво про праведність і працю цього Єпископа дали нехотячи його противники, коли назвали його "Кунцевичем XX століття". Бо хіба може бути якийсь кращий титул, якесь краще признання католицькому Єпископові в нашій Церкві як бути названим другим св. Йосафатом? Ось якими великими і геройськими чеснотами відзначався перший наш Єпископ-Страдалець в Америці.

— — — — —

Бог дає нам час до часу великих, ідейних, взірцевих людей, щоб ми від них училися — як жити і працювати. Тому вдивляймося у світлий приклад цього побожного, геройського, недоціненого і праведного Єпископа. Замість цвітів на його гріб — прикрашуймо себе цвітами його чеснот!

о. Никон Світський, ЧСВВ

ВАЖЛИВІСТЬ ДОБРОЇ ПРЕСИ

Від десятиліть у Католицькій Церкві кладеться особливіший натиск на поширення й скріплення доброї преси — доброї книжки. Отже годиться сказати хоч кілька слів про цю так дуже важливу й пекучу справу.

Життя одиниці чи загалу-народу, ввесь поступ, усі здобутки техніки чи людського духа залежать від того, як багато кожна одиниця знає та чи вміє те своє знання використати й обернути в конкретне діло. Знання ж знову не приходить само зі себе. Його треба здобувати нераз дуже тяжкою мозільною працею, треба зачерпнути зі здорових джерел.

У наші часи, де так мало присвячується часу й труду основнішим студіям, дійсній філософії — правдивій мудрості; у часах, де мудрість і розуміння життя зводиться до погоні за грошем і за вигодами щоденного життя — преса стає майже одиноким джерелом знання й світогляду модерної людини — людини, що боїться, або не вміє, чи ще гірше: не хоче, за-лінива самостійно думати й діяти — людини, що живе чужими, позиченими думками, яких вона дуже часто не розуміє, або які противорічать її власному становищу, її власному сумлінню. В тому саме вся сила й важлива роля преси, що вона сьогодні формує, стає джерелом знання, а вслід за тим і життя й долі людиний — долі дочасної і вічної. Преса може зробити й повинна зробити багато добра, але вона може зробити і робить багато злого. Для пересічної людини доказ, що "так пише газета" нераз сильніший, як слова самого Святого Письма, самого Бога.

Завдання преси — давати корм для людського ума. Якщо преса добра, то корм який вона подає, буде здоровий і здорове буде думання людини, а вслід за тим здорове буде також і основане на тому думанні життя людини. Коли ж преса, замість здорового корму, буде подавати отрую, то життя людини мусить завмерти, така людина мусить із розумного сотворіння перетворитися в якогось малполюда, без розуміння добра і зла, без великих почувань віри, справедливости, милосердя, любови. Ідеї поширювані злою пресою одурманюють людські уми, а життя людини зводять на манівці. Тому саме боротьба зі злою пресою, це сьогодні найбільш пекуча справа не тільки одиниць, але взагалі цілих народів-держав, цілого людства.

Сьогодні видається мільйони долярів на досліди над страшною недугою пістряка, що остаточно нищить тільки фізичне життя чи здоров'я — але в той же самий час видається сотки мільйонів долярів на видавання й поширення ще жахливішої недуги, ще страшнішого від рака, пістряка, який точить і вбиває людські душі — пістряка, що ним є зла, несумлінна, неморальна преса. А ще що найгірше, то те, що ми самі ту злу пресу попираємо, за неї платимо, самі читаємо — бо ми дуже цікаві, що там про нас пишуть, як нам плюють у лице, як ллють помиї на наші голови — самі нераз даємо таку пресу в руки дітям, головно молоді, дарма, що така преса — часописи, журнали, маґазини, всякі "тру сторіс" — є гірші від отруї.

Найсильніший засіб боротьби зі злою пресою — це протидія доброї преси. Вона, ця добра преса, мусить станути на сторожі правди й добра — того здоров'я людської душі й дійсного людського життя. Нажаль, тієї протидії, тієї чуйности так мало, так дуже мало в сьогоднішньому світі взагалі, мало у християнському світі, мало серед католицьких кругів, так дуже мало в нашому українському житті. А наша преса — українська преса — також відіграє велику й дуже важливу ролю в нашому релігійному й національному житті. Наша преса лучить нас — нас порозкиданих по цілому широкому Божому світі — в одну велику українську спільноту, в один нарід. Вона лучить нас і з нашим рідним Краєм, вона не тільки інформує, але й формує наш релігійний і національний світогляд — кує нашу долю — наше майбутнє.

Тому то наша преса мусить бути добра — тільки добра. Коли державний нарід може толерувати в себе злу пресу, то недержавний нарід — нарід, що мусить набирати все свіжих сил до боротьби за свою волю — такий нарід мусить мати тільки добру пресу, пресу що давала б здоровий корм його організмові, що виховувала б нові кадри лицарів-борців, сильних вірою і характером свого особистого життя. Такий нарід мусить також боротися на життя і смерть з усякого роду злою пресою — чужою, а ще більше своєю власною.

Сьогодні, в наших обставинах — апостолят доброї преси, це святий обов'язок кожного Українця. А якраз цей обов'язок у нас найменше знаний, мало зрозумілий, ще менше виконуваний, переведений у діло. Ми вміємо багато плакати, нарікати на всіх і вся, жалуватися, у нас багато дискусій, нарад, резолюцій — але так мало, так дуже мало щирої праці, а ще менше жертвенности. Ми ще почуваємося до деякого обов'язку дати даток на церкву чи на яку добродійну ціль, або на якусь масонську організацію, бо це ставить нас нібито на вищий ступінь у нашому соціяльному житті — але серед нас так мало, так направду мало зрозуміння того великого святого обов'язку дійсної, активної боротьби за Боже царство, обов'язку боронити святу Церкву, боронити наші родини й наше особисте життя перед заливом гнилі й зіпсуття, що їх ширить на кожному кроці зла, неморальна преса.

Мусимо зрушити цю бездіяльність, мусимо зрушити й переродити наше сумління, наш спосіб думання, мусимо стати діяльними апостолами доброї преси. Бути апостолом доброї преси значить: — цю пресу читати, її поширювати між іншими, її спомагати-піддержувати морально й матеріяльно. Обов'язком кожного Українця-католика і то обов'язком сумління, є передплачувати й читати свою католицьку пресу, бо тільки зі своєї преси довідаєтеся про речі, які відносяться до віри, обряду й до життя нашого народу. Часто нарікаємо, що наша преса не така добра, не так уміло редаґована як інша, але скільки старання і жертви доложили оті нарікайли до того, щоб цю пресу поліпшити? Не штука нарікати, а штука закасати рукави і братися до роботи. Читати й передплачувати та спомагати нашу пресу — це найкраща дорога до її поліпшення — це наш святий обов'язок.

Але читати й передплачувати добру пресу — часопис, журнал, як ось СВІТЛО — ще замало. Їх треба поширювати також і між іншими, бо добра преса, це найкращий місіонар, найвірніший співробітник у боротьбі за Боже царство на землі. Проповіди можемо послухати тільки деколи й то ще треба йти до церкви, а часопис чи журнал проповідує в кожну нашу вільну хвилину та шукає за нами в нашім власнім домі. Тому мусимо стреміти до того, щоб у кожнім католицькім домі були також і католицькі часописи.

Добрій пресі треба помагати не тільки молитвою, але також і матеріяльною, фінансовою піддержкою, бо без сильної фінансової бази годі вдержати хоч би і який маленький журнал чи часопис. Ми мусимо усвідомити собі й освоїтися з тією думкою, що добрій пресі треба нашої фінансової помочі і то конечно. Ми звичайно маємо гроші на все інше, тільки не на добру пресу. За минулий рік самі тільки Албертійці пропили більше як 19 мільйонів долярів. Скільки видали на добру пресу — може краще навіть не питати. А добрий журнал чи часопис не коштує стільки за цілий рік, що коштує нераз пиятика за один вечір, за одну партію-забаву, чи за одне весілля. На весілля кидаємо сотнами, а на добру пресу йдемо і жебраємо по тих нещасних кілька центів. — Чи не сором?

Помагати добрій пресі, але так щиро й жертвенно — повинно бути заповіддю й обов'язком нашого католицького життя — бо тільки тоді ця добра преса зможе виконати своє величне завдання — бути виховником народу, бути виразником, бути живчиком його всестороннього життя.

Дозвольте, Дорогі Читачі, що закінчу цю нашу розмову словами великого й святого папи Пія десятого, а він каже ось що: "Чомусь люди не хочуть розуміти якою важною річчю під сучасну пору є преса. Будьте певні, що надармо будете будувати церкви, основувати школи та місії — всі ваші почини підуть намарно, якщо не будете вміло орудувати тією оборонною й зачіпною зброєю, якою є чесна й добра преса."

Михайло Бозьо

ПРОБЛЕМА НАШОГО ДУХОВНОГО МАЙБУТНЬОГО

2

Найбільш занедбана справа

Коли щиро приглянемося розвиткові нашої Церкви на нових теренах нашого поселення, то нам видається, що все тут розраховане тільки на час нашої ґенерації; коли ж нас не стане, тоді нас ніщо не обходить; добре, що в час нашої життєвої мандрівки жилось нам незле, ну і ми робили, що могли, щоб тільки зберегти себе при житті.

У всіх життєвих проблемах, які стоять перед нами Українцями, ми стараємось в меншій чи більшій мірі зберегти себе самих.

Та є ділянка, яка одинока може нас зберегти, а вона таки дуже занедбана. Ця ділянка, яка на превеликий жаль є тепер порожньою, це підготування нових кадрів Христових воїнів, які прийшли б на зміну теперішнім працівникам у Христовому винограднику.

Серед нас Українців нема правильного розуміння тих перших речей, про котрі ми вже згадували, щоб дати їм перше місце. У нас Українців нема того святого переконання, що одинокою силою, котра може нас зберегти, це наша Католицька Церква.

І якщо в нас так дуже занедбана справа духовних покликань, то це у великій мірі маємо завдячувати нашим національним проводам, які зводять духовні речі до рівня політичних підприємств, підриваючи авторитет духовних властей та разом із тим нехтуючи Божою установою, св. Церквою.

У нас усі ділянки організаційного життя є крайнє зісвітчені, у них є духовна порожнеча, вони є переняті ідеалами, які ставлять матерію на перше місце. Ось кличі: "Україна понад усе", "Здобудеш або згинеш" — це є кличі богохульні, які не тільки ведуть молоде покоління в блудне і шкідливе положення, але рівночасно стягають справедливий Божий гнів і кару на наш нарід.

У нас нема чіткого підкреслення своєї приналежности до Христової Церкви, а разом із тим ми не бачимо мирян котрі, хоч занимають провідні місця в політичних чи національних організаціях, проте своїм християнським життям і своєю співпрацею з Церквою, підтверджували б свій християнський світогляд та були готові стануги в обороні духовних осіб чи Христової Церкви. Ми радше стрічаємо явне чи приховане вороже наставлення до церковних достойників, що дуже часто поширюється і дискутується поміж широкими масами, до чого прислухається молодь, яка негайно виробляє собі розуміння духовних речей, як чогось другорядного.

Коли додамо, що наша молодь виростає в матеріялізованому світі, який сприяє темним силам, що заперечують існування Бога, тоді перед нами на всю величінь стане дійсний стан теперішньої проблеми духовних покликань.

Духовні особи в очах віруючих мирян

В українськім часописі "Поступ" із дати 27 вересня 1965, в розділі "З листів до редакції" був поміщений лист під наголовком "Чому мало священичих покликань?" Автор листа, мирянин із Філядельфії, старається дошукувати причини того і на це наводить свої твердження. Пише, що покликання до духовного стану, кажучи образно, це прегарна, пахуча, але заразом дуже ніжна квітка. Щоб вона могла розвиватись і принести належні плоди, мусить вона мати належний ґрунт та пригожу атмосферу.

Автор твердить, що наш ґрунт дуже непригожий; він радше зарослий осетом і будяками, яких не виполюється.

Дальше автор каже, що важливою причиною є тут теж брак доброго прикладу. Українське виховання не спирається на ніякій великій філософії, а на тій народній мудрості, яка давала добрі висліди цілі століття. Цією нашою філософією є добрий приклад.

У тому я погоджуюся з автором, але не погоджуюся з твердженням дальшого розділу цього листа, в якому кажеться, що в Україні отець парох був не тільки при вівтарі, але був також і в читальні, і в кооперативі та в кожній організації, де були його парохіяни.

Дійсний стан був не такий досконалий, як його автор описує, і на ділі було так, що віруючого мирянина духовні отці вважали за християнина другої кляси.

Цей факт був наведений дуже різко тут у Торонті одним із визначних духовних отців на Єпархіяльному Конгресі. Той отець сказав, що заскорузлість поодиноких отців стоїть на перешкоді в розбудові організаційного католицького життя мирян.

Цей відважний виступ самокритики дуже подібний до виступів Отців Собору також із самокритикою. Такі заяви є Божим натхненням, щоб змінити русло дотеперішньої співпраці в Божому ділі між духовенством і вірними.

Коли говорю про ці речі, то роблю це з болем серця, маючи в тому особистий гіркий досвід.

Правда також, що Боже Провидіння керує кожним із нас і це дає нам силу коритись Божій волі та сприймати життєві хрести з любови до Бога.

Я знаю ряд людей віруючих, жертвенних, відданих, працьовитих, котрі всеціло хотіли працювати як організатори для Церкви у співпраці з духовними отцями, але вони зазнали різних пригод і відійшли з підірваним здоров'ям або підтятими крилами та з огірченням стоять на боці від активного українського католицького організаційного життя.

Ми всі свідомі того, що теперішній стан духовних покликань у нашому народі просто алярмуючий. Тому треба шукати якоїсь розв'язки, щоб зарадити, як вийти з теперішнього сумного положення.

Та заки починається лікування, перше треба устійнити діягнозу, щоб знати, котрі ліки будуть найбільш успішні.

Коли пишу ці рядки, то не використовую цієї нагоди на те, щоб доказувати хиби поодиноких отців. Радше зі сокрушеним серцем стою та повторяю молитву: "Ти єси воістину Христос Син Бога Живаго, пришедий в мір грішния спасти, от нихже первий єсьм аз", між тими грішниками перший є я, і якщо ми ці слова будемо примінювати до себе самих, тоді ми за світлом Божої науки вийдемо з теперішнього занепаду.

Але тому, що стою теж перед доконаним фактом, який неґативно впливає на духовний ріст нашого народу та разом із тим на ріст духовних покликань у нашому народі, я був змушений навести болючі явища, з якими зустрічаємось.

(Далі буде)

ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО ЮНАЦТВА

ДОРОГА МОЛОДЕ,

Бог, у своїй мудрості й доброті дав нам змогу спостерігати багато, майже неімовірних подій, що будуть творити історію модерного проґресу. На протязі минулого чвертьсторіччя ми були свідками початку Атомового Віку, який дав нам силу атому для оборони, транспорту, а навіть електричного струму. На протязі двох декад після того могутні ракети винесли світ у Вік Міжпланетарний: Сателіти, міжконтинентальна комунікація при допомозі сателітів, міжпланетарна фотографія й астронавти.

Сидять зліва: В. Бочар, Е. Антонів, голова, о. Д. Велещук, ЧСВВ, духовний провідник, І. Садовська.

Стоять зліва: Ю. Благітка, А. Дудар, П. Тихоніс, О. Янин, Т. Луцик.

Сателіт — Телестар передав світові одну з найважніших історичний подій наших часів — перебіг нарад і постанови Екуменічного Собору. Народився Екуменічний Рух. Його Святість Папа Павло VI у своїм намаганні примінити екуменізм до світового миру пішов так далеко, що відвідав Об'єднані Нації. Це ще один непередбачений, історичний крок у модерному проґресі. Екуменізм спеціяльно займається одністю Церков — "Щоб усі були одно" (Іван. 17, 21). Ісус Христос посіяв цю ідею в християнських серцях. Ідея ця не вмерла, бо один із великих святих мучеників Української Католицької Церкви — св. Йосафат, монах Василіянського Чину, пропаґував цю саму ідею одности аж до своєї смерти.

Тепер, завдяки Соборові, екуменізм запалив цілий світ і скорше чи пізніше й ми будемо втягнені в цей рух. Щоби бути приготованим приняти цю ідею і могти причинитися до її поширення, ми мусимо вчитися пізнавати що таке екуменізм, які його цілі й завдання. Це можна осягнути читанням, студіями, дискусіями, відвідуванням відчитів і рефератів.

Коли пізнаємо духа екуменізму, тоді зможемо його примінити для добра нас самих, наших душ, нашої рідні, організацій, Церкви і народу. Призначенням екуменізму є зміцнити нашу віру, освятити наші подружжя і рідні, піджививити наші організації та влити свіжого духа в нашу Церкву.

І тому заохочую всі Відділи, по змові, старатися познакомлювати своє членство з нарадами й постановами Вселенського Собору, а спеціяльно з декретами про Церкву взагалі, а Східню Церкву й екуменізм зокрема. Принагідні статті в "Післанцеві" будуть давати відповідні вказівки і поради в тому напрямку.

Жити в модерному й поступовому світі, у Божій ласці й доброті а не бути частиною цього світу, це однозначне з веденням бездушного, нехосенного та неплідного життя. Світовий мир, єдність Церков, освячення наших душ і Божа слава — повинні бути вислідом нашої участи в Екуменічному Русі.

Хай Всевишній благословить усі Ваші добрі почини...

о. Дам'ян Велещук, ЧСВВ
Духовний Провідник Епархіяльно Управи
У.К.Ю.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

УВАГА! ● УВАГА!
Замовте собі під Великдень
ГАРНІ
ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ
Найновіша серія — американського виробу
ціна пачки — 10 карток — $1.00.
Замовляйте в нашому Видавництві:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

Пам'ятник Тараса Шевченка у Вінніпегу

Т. Шевченко

МОЛИТВА ЗА БАТЬКІВЩИНУ

О святая,
Свята батьківщино моя,
Як помогу тобі в одчаю,
І ти закована, і я...

Скажу тиранам Божу волю,
Не зрозуміють, не приймуть,
І на твоїм широкім полі
Камінням вісника поб'ють!

Знесуть високії могили,
І понесуть із словом зла.
Тебе убили, розчавили
І восхвалить заборонили
Твої великії діла!

О Боже, сильний і правдивий,
В Твоїй руці — життя і смерть,
Вдягни у славу свою твердь,
І сотвори святеє диво, —
Воскреснуть мертвим повели!

Благослови возстать собором
На подвиг новий і суворий —
На чин викуплення землі.
Землі повитої в неславу,
Стократ политої криваво,
Колись преславної землі.

(1843)

Мирон Потопник

НА СКЛОНАХ БЕСКИДУ

Підчас академічних ферій мав я нагоду пізнати бодай малу частину нашої Лемківщини і то лише тієї, що стикається з Бойківщиною, та відвідати деякі її більші осередки. При тій нагоді дізнався я дещо про минуле тих місцевостей, якими я мандрував.

Лагідна, тепла літня погода сприяла мені і я пройшов пішком від Балигорода — Устріки Долішні — Лісько аж до Загір'я під Сяноком.

Околиці дуже мальовничі і принадні. Добра шоса то піднімається на горби, то спадає в долини, і веде "кривим танцем" поміж річки й потоки, що часто перетинають ті околиці та в'ються поміж горбками, шукаючи собі догідного доплиu до більших рік. Ліси по обох сторонах шоси мішані або листясті, поперетинані то полянами, то вузенькими нивками, — надають іще більшої краси і так уже гарному краєвидові, хоч назагал рослинність бідна. Праліси винищені вже в часі першої світової війни, а на їх місці постали бідні смужки піль чи сіножаток.

Села розклалися вздовж головніших шляхів і більших рік та мають характер т. зв. "ланцюгових осель".

Лемківський Бескид простягається від долини річки Білої і Топлі, аж до Ослави, лівобічної притоки Сяну, та Ляборця або т. зв. "Лупківського провалу". Лемківський Бескид, це найнижче пасмо в північній смузі українських Карпат. Їх верхи плоскі, легко заокруглені, а долини широкі й вирівняні. Висота Лемківських гір не велика, бо найвища точка сягає 900 метрів. Лемки жили до 1946 р. від Попраду на заході аж по джерела Сяну й Ужа на сході.

В давнині з мешканцями Бескиду, Українцями, були помішані різні напливові елементи зза Карпат, люди що походили з Волощини, предки нинішних Румунів. Угрів, а навіть Альбанців, що випасаючи свої стада, мандрували від одного пасовища до другого, аж забрили на північні склони Карпат. Науковці находять велику схожість між нинішними Лемками й Бойками та балканськими народами: в музиці, будівництві, звичаях, конструкції домашнього устаткування й знаряддя, а навіть у назвах місцевостей. Усе те схрещувалося, мішалося з існуючими тут віддавна слов'янськими впливами. Напливові елементи волоські пастуші, злучилися з місцевими рільничими і з бігом часу сформувалися дві групи людности, а саме: Бойків і Лемків. Границя між ними доволі пливка, і сьогодні лишилися тільки невеликі сліди окремішности Бойків і Лемків.

Бойки й Лемки займалися почасти рільництвом та випасом худоби, головно Бойки, що годували дорідну породу волів та продавали їх на торгах у Лютовиськах і Балигороді. Також радо торгували кіньми.

Наша Бойківщина й Лемківщина були заселені вже в дуже давніх часах. Археологи знайшли тут перші людські сліди з-перед двох і пів тисячі літ. У місцевості Чорна знаходяться вже знаряддя з крем'яної доби. Виправи Кельтів із заходу та Скитів із сходу вже в давніх часах ішли на ті землі. Неодин раз палали вогнем людські оселі наших Бескидів від наїзників.

Наш славний літописець Нестор пише, що в 981 році князь Володимир Великий зайняв і прилучив "Червону Русь": Лемківський і Бойківський Бескид до Української Держави. Сліди городищ із часів Княжої Держави можна ще тепер знайти недалеко Гічви (Гочви), Щавного, Райського, Лупкова та інших місцевостей.

Але не тільки далекі наїзники на Українські Землі пустошили і нищили їх, також і близький сусід Княжої Держави, польський король Болеслав Хор., хоч сам Слов'янин, огнем і мечем прилучував насильно наші Бескиди до Польщі та колонізував їх. Його наслідники колонізували Лемківщину й Бойківщину на підставі німецького або волоського права.

У 13-ому сторіччі тягнули тудою на захід татарські орди, а в 15-ому стор. мадярські полчища лишали за собою згарища бойківських і лемківських осель та скроплювали ті землі українською кров'ю.

Як нам відомо з історії, римські леґіони не переходили вправді на північні узгір'я Карпат, але римські культурні впливи сягали глибоко на українські землі. Також були якісь торговельні зв'язки з Українцями навіть далеко поза Бескиди, на північ. Про це свідчать археологічні находки в різних місцевостях: у Стефковій найдено мідяні нашийники, бранзолети, мечі та частини зброї римського походження; у Щавнім і Кальниці часто знаходили в землі римські монети.

Найстаршим більшим осідком у Бескиді є містечко Балигород. Заложив його угорський рід Баля і від цього (Баля) прізвища походить назва містечка Балигород. Польський король Казимир В. надав двом братам Уграм, Петрові й Павлові Баля, право заложити містечко Балигород, як також і право дальшої колонізації чужинцями тих споконвіку українських земель.

У нинішних часах не можна знайти якихне-

Наші чудові українські сільські церковці, в яких колись щиро молився Богові наш народ, сьогодні під московсько-большевицькою та польсько-комуністичною владами стоять замкнені, руйнуються або їх уряд цілковито розвалює.

будь пам'яток первопочину Балигорода. У громадському уряді Балигорода я знайшов рештки якогось старого рукопису, пожовклого зі старости, подертого та без кінцевих і початкових карток. Цей рукопис походив від незнаного автора; Судячи по мові, якою був написаний, походив десь із XV-XVI ст., а може іще з пізнішого часу. Написаний був мішаниною старо-української, польської, а місцями і латинської мови. Це була якась хроніка Балигорода, але на жаль, я не вспів зробити з нього ніяких відписів, бо урядовець ґміни ледве показав мені його і зараз же сховав. Усе, що вдалося мені відчитати й запам'ятати, це місце про походження назви містечка Балигорода.

Переглядаючи архіви парохій, знайшов я там багато записок, постанов про панщизняні повинності довколишніх селян, котрі відносилися до двох останніх сторіч. Один із балигородських адвокатів, Заммер, писав якусь монографію Балигорода, але годі було щось про неї довідатися.

Знаємо певно, що вже в 16-ому стор. слов'янський рід Кмітів був у тих околицях досить численний і сильний, коли піднявся закладати сталі селища. Польща надає Кмітам великі простори під колонізацію Бойківщини й Лемківщини, бо в часах боротьби за "Червону Русь" усі, що брали якунебудь активну участь у спротиві проти чужинців, були примушені покидати свої землі та втікати в Надбужанські й Волинські землі, а на їх місця польський уряд осаджував прихильних собі людей або й чужинців.

Родові Кмітів завдячують свій початок ряд сіл над Сяном: Творильне, Гульське, Криве, Затворниця, Смерек, Витлина, Береги Горішні, Дверник, Довжина і багато інших. Кміти оснували також Лісько. В часах колонізації Бескидів витворилася вдавнину багатіша верства населення, змішана може навіть із нащадками тут давніше осілих бояр, і з того постала пізніше замешкуюча ті околиці українська шляхта. Згодом ті старі роди розмножилися і поділилися на різні відгалуження, поприбирали собі різні прізвища, головно від тих місцевостей, де на постійне осідали. Таких українських шляхотських родів на Лемківщині й Бойківщині можна начислити кілька десятків.

Дехто є тої гадки, що ті шляхотські роди мали якихось спільних предків з-поза Карпат, десь із середовища Угорської Волощини: всі вони печаталися гербами "Сас" або "Корчак". Усі знатні роди Сяніцької землі як: Добрянські, Лозинські, Буковські, Ліщинські й і. належали до тих двох груп родів "Сас" або "Корчак". У 1404 р. навіть був якийсь Яцко гербу Корчак сяніцьким суддею — певно Українець. Знаємо про нього з судового процесу в Медиці, де він виступає посередником між Ягайлом і якоюсь Пілецькою.

Із цього виходить, що на Лемківщині і Бойківщині мусіло бути більше українських шляхотських родів, але занимали вони тільки підрядні уряди.

Тому, що українській шляхті недоставало почуття солідарности й єдности, з бігом літ, через зубожіння, впала вона до ряду звичайних замкових чи двірських слуг, а від другої половини 16-го століття стала цілковито винародовлюватися, головно її багатіша верства. Іван Гербурт, син сяніцького каштеляна, в 1611 році закладає в Добромилі друкарню і там, крім інших своїх праць, друкує історію роду Кмітів під заголовком "Живот Кміти". Але пізніше, на домагання польської шляхти на соймику в с. Вишні, його працю "Живот Кміти" декретом королівським заборонено поширювати.

При цій нагоді треба зазначить, що Іван Гербурт, хоч зачислявся до ряду польських магнатів, був дуже прихильний українським національним і церковним традиціям, бо був жонатий із Єлисаветою Заславською, донькою Івана й Олександри Санґушко, по матері княжною зі старинного українського княжого роду.

(Далі буде)

УВАГА! Торонто та околиці! УВАГА!

Ще один осяг української спільноти в Торонті

Це ПЕРШЕ
УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОДОРОЖІ

Bloor Travel Agency

1190 Bloor St. West — Toronto, Ontario
Tel.: 535-2135 і 535-2136

У цьому бюрі будуть в якнайкращий спосіб полагоджені всі Ваші проблеми, пов'язані з індивідуальними, груповими, відпочинковими та іншими подорожами.

ВСЕ ЦЕ НА РІДНІЙ МОВІ.

Чи ідете Ви літаком, пароплавом, поїздом чи автобусом — як в Канаді так і в кожну іншу країну світу — все це полагодять на місці досвідчені власники Першого Українського Бюра Подорожі в Торонті:

Маркіян Когут і Дарія Залозецька

Замовлення готелів, спроваджування свояків, вироблення віз і пашпортів, безкоштовні інформації та поради у справі іміґрації та багато інших справ — все це легко полагодите в нашому бюрі.

● ВІДВІДАЙТЕ НАШЕ БЮРО! ●

Власники.

Гілберт Кійт Честертон

СИНІЙ ХРЕСТ

(Закінчення)

Валентен підносився саме зі своєї зіштивнілої й скорченої позиції, збираючись можливо якнайбільш безшелесно відповзти, пригноблений одною з найдурніших невдач у своєму житті. Але щось у мовчанці високого священика зупинило його зачекати, аж той знову заговорив. Коли ж він укінці обізвався, то, з головою похиленою й складеними на колінах руками, сказав коротко:

— А всетаки я тієї гадки, що інші світи можуть піднятися вище нашого розуму. Містерія небес — незбагнута і я тільки можу тут схилити свою голову.

Потім, усе ще з похиленим чолом та не зміняючи в найменшому відтінку свого голосу, добавив:

— Дайте-но ви тільки сюди свого синього хреста, ну? Ми тут самісінькі і я можу розірвати вас на шматки мов солом'яну лялечку.

Незмінений голос і така ж постава добавляли сили тій вражаючій зміні в ході розмови. Але захисник реліквії, виглядало, повернув свою голову тільки на мінімальну частинку ступня. Здавалося, він усе ще має своє немудре обличчя звернене до зір угорі. Можливо, він і не зрозумів. Або, може, зрозумів і застиг зі страху.

— Еге ж, — сказав високий духовник тим же самим глибоким голосом і в тій самій поставі, — еге ж, це я, Флямбо.

Потім, по короткій перерві, добавив: — То як, віддасте мені вашого хреста?

— Ні! — відповів куций, і той єдиний склад мав якийсь дивний відтінь.

Флямбо скинув нагло все своє священицьке задавання. Великий грабіжник посунувся назад у своєму сидженні та засміявся тихо, але довго.

— Ні, — кликнув він, — ви не віддасте його мені, гордий прелате. Ви не віддасте його мені, малий безженний простаче. Чи маю сказати вам, чому ви мені його не віддасте? А тому, що я вже маю його в своїй нагрудній кишені.

Чоловічина з Ессексу повернув, як виглядало, своє здивоване обличчя ще більш у присмерк та з несміливим завзяттям "приватного секретаря єпископа" сказав:

— А хіба ви певні цього?

Флямба аж пронизала радість.

— Справді, ви такі знамениті мов триактова фарса, — вигукнув він. — Авже ж, що так, нещасна ріпо! Я подбав уже про те, щоби підробити вам дуплікат вашого правдивого пакета; і тепер, мій друже, ви маєте дуплікат, а я самоцвіт. Стара хватка, дуже стара хватка, отче Бравн.

— Так, — відповів о. Бравн та якось нерішено провів рукою по волоссі. — Так, я чував уже давніше про такі хватки.

Великий злочинець нахилився вбік малого сільського пароха з дозою несподівано збудженого зацікавлення.

— Ви чували про них? — спитав. — Де ж то ви чували про них?

— Ну, очевидно, я не можу сказати вам його прізвища, — сказав просто чоловічина. — Це ж був пенітент, знаєте. Він яких двадцять років жив собі заможно тільки з дуплікування пакетів, загорнутих у брунатний папір. Отже, бачите, як тільки я почав вас підозрівати, то зразу ж подумав я: цей бідняга пускається на таку саму дорогу.

— Ви почали підозрівати мене? — повторив проступник, очевидячки зацікавлений. — Хіба ж у вас вистачило толку на те, щоби підозрівати мене тільки тому, що я завів вас у цю глуху закутину оболоння?

— Ні, ні, — сказав о. Бравн із деяким відтінком самооборони. — Бачите, я став підозрівати вас зразу ж, як тільки ми стрінулися. І це через оту віддулину рукава, де ваша братія має вклинені наручники.

— І де в дідька — крикнув Флямбо — зачули ви про вклинювані наручники?

— Ох, нащо ж ми, гадаєте, маємо свою маленьку паству? — сказав о. Бравн та якось непорадно підніс свої брови. — Коли я був капеляном у Гартпул, то там були три такі із вклиненими наручниками. Отже я зразу став вас підозрівати і, бачите, я сяк чи так подбав про те, щоб забезпечити хреста. Прикро мені признатися, знаєте, але я доглядав на вами. То вкінці завважив я, що ви підміняли пакет. А тоді, бачите, я знов його підміняв. Наконець я залишив той правдивий пакет у певному місці.

— Залишив? — повторив Флямбо і вперше в його голосі чутно стало якусь іншу, не тріюмфальну нотку.

— Отже це сталося приблизно так, — сказав малий священик, продовжуючи свою щиру мову. — Я вернувся до тієї крамнички з солодощами та спитав, чи не забув я там пакета. І подав їм окрему адресу на випадок, якщо б клунок віднайшовся. Очевидно, я знав, що я там нічого не забув; але, коли виходив удруге, залишив їм пакета. Потім, замість бігти за мною з цінним пакетом, ті люди негайно відправили його на адресу мого приятеля в Ввестмінстер. — А там добавив якось сумовито: — Цього також навчився я від одного бідняги в Гартпул. Він практикував таке з торбинками, які крав на станціях, але тепер він у манастирі. О, багатьох речей чоловік учиться, знаєте — додав, знову потираючи голову, мов у розпучливому почутті якоїсь оборони. — Ну що ж, не порадиш на те, будучи священиком. Люди приходять і оповідають нам про такі речі.

Флямбо вихопив брунатний пакет із свого нагрудника та розірвав на кусні. Не було в ньому нічого, крім паперу та шматка олова. Великим зривом скочив на рівні ноги й закричав:

— Я вам не вірю. Не вірю, щоб такий нездара, як ви, могли те все зробити. Я переконаний, що ви маєте ще це при собі і, якщо не схочете мені його видати, ну — ми тут самі і я можу забрати вам його силою!

— Ні, — сказав просто о. Бравн і теж встав; — ви не можете зробити цього силою. Бо, поперше, я справді не маю тут цього. А подруге, ми тут не самі.

Флямбо зупинився в своєму русі вперед.

— За тим деревом — сказав о. Бравн, вказуючи пальцем, — сидять два міцні поліцисти та найбільший із сучасних детективів. Як вони прибули сюди, спитаєте? Та ж, очевидно, привів їх сюди я! Як я це зробив? Що ж, скажу вам і те, коли хочете. Прости нам, Господи, бачите, ми можемо знати з двадцять таких способів, коли працюємо серед кримінальників! Певно, я не був певний, чи ви — злодій, і я не скористав би нічого на тому, коли б зняв скандал проти одного з нашого ж таки клиру. Тож я приглядався вам, щоб достерегти, чи ви будь-чим не виявите себе. Зправила людина, закоштувавши сіль у своїй каві, робить маленьку сцену; коли ж він цього не робить, то видно має причину бути тихо. Я підміняв цукор на сіль, а ви змовчали. Чоловік зправила відкине рахунок, коли він утричі більший. А коли платить його, то має якісь мотиви, щоб пройти незамітно. Я змінив ваш рахунок, а ви заплатили його..

Світ, здавалося, чекав, що Флямбо скочить тут тигром. Але він стояв мов заворожений; просто здеревів від великої цікавости.

— Отже, — продовжував о. Бравн, щораз-то ясніше, — коли ви не хотіли лишити якихнебудь слідів для поліції, то, очевидно, мусів це зробити хтось інший. Тож на кожному місці, де тільки ми побували, я подбав про те, щоб про нас мали що цілий день говорити. Великої шкоди не зробив я ніде — заплямлена стіна, розсипані яблука, розбите вікно; але я зберіг хреста, як завжди хрест треба зберігати. Він тепер у Ввестмінстер. Я тільки трохи здивований, що ви не припинили того всього віслючою свиставкою.

— Чим, чим? — спитав Флямбо.

— Радію, що ви ніколи не чували про таке, — сказав священик, виразно радий. — Це погана робота. Я певний, що ви надто добра людина, щоб піти на свистуна. Я не міг би навіть Віянням поставити спротиву; за слабий я на те в ногах.

— Про що ви й до чого таке говорите? — спитав Флямбо.

— Ов, я так і гадав, що ви не знаєте що таке Віяння — сказав о. Бравн, приємно здивований. — Ви не могли би піти в злочині аж так далеко!

— Якже ж, у лиха, ви знаєте про такі страхіття? — здивувався Флямбо.

Тінь усмішки пробігла круглим, щирим обличчям його духовного противника.

— Воно, мабуть, просто від того, що я безженний простюга — відповів. — Хіба не впало вам ніколи на думку, що чоловік, який майже нічого не робить, тільки вислухує справжніх людських гріхів, що такий чоловік мусить мати деяке уявлення про людське зло? Але ж, коли ми вже при цьому, то я був певний, що ви — не священик.

— Як саме? — спитав злодій, майже торопіючи.

— Ви заатакували розум, — сказав о. Бравн. — А це фальшива теологія.

І як тільки він повернувся, позбирати свої речі, зза тіні дерев вийшли три поліцисти. Флямбо був такий же мистець, як і спортсмен. Ступив крок назад і схилився перед Валентеном у великому поклоні.

— Не кланяйтеся мені, мон амі, — сказав Валентен із виразом ясного захоплення. — Обидва ми повинні поклонитися нашому майстрові.

І обидва вони стояли хвилину з відкритими головами, а тимчасом малий священик з Ессексу розглядався, де б могла подітися його парасоля.

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM
clothes are made.
High-Grade Alterations,
Repairs, Etc.

1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

Йосиф пішов із письмом Пилата і позбираними по дорозі людьми просто на Голготу, а я тимчасом зайшов на торг купити мира й алою. Крамниці були вже замкнені, але я достукався ще до одної з них. І накупив як можна найбільше пахощів. Два хлопці забрали крам. Ми пішли. Тіні лежали в глибині вулиць, тільки ще дахи купалися в сонячному світлі. За Старими Воротами дорога, що вела до Ліди, окружувала скалу Голготи немов потік. Коли я відходив звідсіля, узбіччя гори були завалені людьми; тепер було там пусто, тільки невеличкий гурт вертівся на верху. Аж сюди доходили їх нагло спотужнені голоси та стукіт молота. Стежкою поміж кущиками волошок, будяків і опунцій поспішав я вгору; за мною йшли хлопці зі своїм вантажем.

Коли я ввійшов на невеличку рівнину на верху гори, тіло вже зняли, Лежало здеревіле, витягнене на довгій почервонілій плахті полотна, багряно-буре від засохлої крови і червоне від блиску сонця, що заходило. Неймовірно видовжені рамена зберігали далі форму хреста і простягались далеко поза полотно. Голова, яка раніше похилилася була на груди, впала тепер назад, відкриваючи обличчя. Це вже не було обличчя завжди лагідно всміхненого Вчителя. Погоди вмерлих не було на ньому. Уста застигли в благанні, терпінні й розпуці та здавалося, що ще далі благають і терплять. З давнього Вчителя залишилася тільки велич. За життя перевищував людей на голову, тепер мабуть був іще більшим, — велетнем, що розпростер своє тіло на цілу гору.

Громадка людей, зіпхнута на беріг, оточувала Його колом. У середині Мати гляділа на свого Сина. З відкритим обличчям, напів-сидячи, напів-клячучи на землі, тримала на колінах голову Вмерлого. На Її обличчі, завжди нечувано молодому й дівочому — і так понад усяке слово дуже подібному до обличчя Вчителя — не було нічого поза безміром болю. Не плакала, не ридала, не промовляла до лежачого, як люди промовляють до померлих. Чорні очі Марії вп'ялилися тільки з непоступливою стійкістю в Його набрякле обличчя. Цей мовчазний біль був жахливий. І коли я так дивився на Неї, постала в мене думка, що коли страждання цього Чоловіка вже скінчилися, то страждання Його Матері далекі від кінця. Зір жінки наче б то здеревілий мандрував від рани до рани, від синяка до синяка, і вижолоблював правду кожного такого сліду. Здавалося, що Вона далі йде за Сином і доповнює на собі те, що не було доповнене на Його знищеному тілі.

Відкликавши Йосифа набік, я показав йому принесені пахощі.

— Чому досі не вмили ви тіла? — спитав я. — Вже дуже пізно. Глянь, воїни нетерпеливляться.

Прислуга, яка тимчасом зняла тіла розп'ятих злочинців, давала нам знати, щоб ми поспішали.

— Бачу це — кивнув я головою. — Не хочуть чекати, хоч я обіцяв їм заплатити.

— Отже що зробимо?

— Є на те тільки одна рада. І так ми не впорались би з усім... Але, як знаєш, на укосі другого узгір'я маю гріб. Облиймо тіло олійками і там його покищо положім. Ранком по шабасі помиємо й намастимо його, як годиться, тим, що ти приніс.

— Але закон, Йосифе! — сказав я.

Нетерпеливо махнув рукою.

— Ох, ці ваші фарисейські закони! Глянь, як Вона на Нього дивиться — вказав мені Марію, яка далі тримала на колінах голову Вчителя. — Я не мав серця для дурного припису вабрати від Неї тіло... Може я грішний, але...

Старший воїн наблизився до нас.

— Швидше — сказав — забирайте цього небіжчика. Сумерк надходить, жиди можуть напасти на нас за те, що заколочуємо їм свято.

— Бачиш, Никодиме...

Не було ради. Прикликавши Йоана, ми сказали йому про плян Йосифа. Не перечив, мабуть не згрішився тим, що хочемо покласти до гробу невмите тіло. Я бачив, як наблизився до Марії і ніжно торкнувся Її рамени, показав на сонце, що заходило. Не кажучи й слова зняла голову Сина зі своїх колін і поклала на простирало. Йоан зібрав розкинені руки і схрестив їх на тілі померлого. Вони були тугі, здеревілі, далекі згадкам м'яких рухів. Коли переносили тіло з широко отвертого боку потекла знову кров і вода. Сонце світило вже дуже низько, немов плуталось під ногами. Довгі тіні не мали місця на верху і падали на узбіччя. Вкінці плахта прикрила обличчя Учителя. Але прикривши його перед нашими очима, не прикрила його перед нашими споминами. Принаймні в мені його образ був вирізьблений, немов випалений гарячим залізом. Мені здавалося, що почуватимусь краще, коли не буду дивитися на скривавлене обличчя, що викликало жах. Склалось інакше: ледве зникло переді мною, я відчув його нестачу і те, що коли його не побачу — помру... помру з голоду, зі спраги, з відрази до всього, що не зв'язане з тим обличчям. Знаєш, чим може бути обличчя скатованої людини. І знаєш, що чоловік думає, коли дивиться на сліди такого знущання. Але коли обличчя Вчителя зникло — повір мені — зродилося в мені бажання, щоб не зважаючи на всі ті думки, якнайшвидше до нього повернутись. Не, щоб воно до мене повернулось, але я до нього! Це був немов виклик зі шеолю...*) Стільки разів, коли я з Ним говорив, мав я враження, що читаю виклик у Його очах. І завжди почувався довжником, коли не йшов за цим викликом. Це обличчя мене кличе! Але живим воно було гарне, ясне, добре. По смерті ж воно мов кричить болем і заповідає біль. Завжди кажу тобі: я не дуже боюся того, що існує; але думаю про те, що буде... Але цей біль є викликом. Розумієш це, Юсте? Можеш зрозуміти біль, що призиває?

* * *

На другий день я не міг, розуміється, піти до гробу. Але коли зі сумерком скінчилося свято Пасхи, я не міг довше витримати й вибіг з хати. Місяць світив мов лямпа, велетенський і круглий, наївно усміхнений. Ворота були замкнені, але знаю хвіртки, якими ніччю можна видістатися поза мури. Одна з них є біля Долішніх Воріт. Я поспішав, наче б мене хто очікував. Тільки опинившись на сліпуче освітленій місяцем рівнині поза містом, я почувся несвій. Зразу ж пригадав я собі про грабіжників, яких завжди вдосталь, перш-за-все у святочний час. Проте я не вернувся домів: заклик був сильніший від уяви. Я йшов неначе наврочений попри мур, по зубчастій лінії світла й тіні. Тіні були глибокі, малощо не доторкальні, зате світло ковзалось по поверхні, затираючи обриси мільйонами дрібненьких іскор. Іноді я потикався на камінь, недоглянений посеред сяйва іскор. Ніч була холодна, я дрижав, хоч мав товсту теплу сімлягу. Поза наріжняком палати Асмодеїв наглянув я скалу Голготи. У місячному сяйві вона справді виглядала мов величезний череп: два вглиби нагадували очні ямки, присипані ж до половини землею, темні кущі на узбіччі були подібні до останків невипалого волосся. Я йшов швидко, зачіпав плащем кущі, боляче вдарявся об виступаюче каміння. Це та скала немов кликала. Немов коханець біг я нетерпляче на умовлену зустріч. Ішов просто до смуги тіні, що лежала в підніжжя гори немов скинений із рамен плащ. Та коли тільки переступив межу сумерку і світла, окрик, мов несподіваний удар п'ястука, впав на мене.

— Стій!

Я став наче вкопаний. Серце зразу підійшло мені під горло, язик здеревів і мов напухлий нездарно обертався в устах.

— Чого тут шукаєш? — спитав той.

Вийшов із тіні і серед місячного дощу блиснув своїм панцирем. Був це римський вояк, зі своїм прямокутним щитом і києм у руці. Я був один-одинокий, отже без страху наближався до мене. Але кий тримав завжди напоготові.

— Чого тут шукаєш? — повторив.

— Я... нічого... Я прийшов тільки... — бовкав я — до гробу...

— До гробу? — засміявся. — Пощо? Помершим не треба нічних відвідин. Гей!? Говори зараз, пощо ти прийшов, якщо не хочеш, щоб ми взялися до тебе...

Закрутилося мені в голові, наче б мав я зімліти. В уяві я вже бачив себе розриваного тортурами. Я готовий був сказати все — правду, чи брехню — щоб тільки моя відповідь задоволила вояка. Але якраз тоді, на моє щастя, висунувся з темноти інший воїн. Я почув добродушний, знайомий мені голос:

— Залиши, Антоніє... Це достойний учитель. Я його знаю. Йди геть. — Вояк опустив кия, а той другий підійшов до мене. — Пізнаєш мене, равві? — спитав.

— Так, розуміється, — відповів я швидко. Нагла полегша не принесла відразу розв'язання язика. Цей десятник дістав від мене кілька денарів за дрібну прислугу. Привів його колись до мене Агір, кажучи, що за гроші можна з ним усе зробити. Я був урятований. — Але ж так! Пізнаю тебе, Лукіяне. Яке щастя, що ти тут знайшовся! Не забуду тобі цього... Але скажи мені — голос мій повернувся до норми — що ви тут робите?

— Ми? — засміявся. — Мерзнемо і проклинаємо. Справді, нічого ти, равві, не знаєш? Та ж повеліли нам пильнувати цього галилейського пророка. Вчені і священики просили про це прокурора. Сумерком поклали на камені велику печать. Можу тобі її показати. Але до гробу ввійти не можеш...

— Але ж ні не обмито, ні не намащено небіжчика! — сказав я.

— Нічого тобі, равві, не можу порадити — сказав. — Правда, чув я, що ти і купець Йосиф з Ариматеї зайнялися похоронами Пророка, а прокурор видав вам тіло, нічого за те не числячи. Дванадцять років я з Пилатом, але досі такого дива не бачив! Я швидше готов був подумати, що ви мусіли затягнути довг у лихваря, щоб його вдоволити... Дивні речі іноді діються. Проте тепер нічого вам не можу допомогти. Існує новий наказ, щоб до завтра, до сумерку пильнувати гробу і нікого до середини не пускати. Священики й учені обіцяли нам за те малу винагороду. Проте, який це вигад: берегти померлого! Добре, що тільки одну ніч...

— Отже маєте стежити до найближчого вечора?

— Так, кажуть, що цей Галилеєць заповів, що по трьох днях воскресне. А коли не воскресне по трьох днях, — то потім взагалі не воскресне. Люди вірять у такі дурниці, а ми мерзнемо і не спимо. Підійди, равві, ближче до вогнища й загрійся.

Я наблизився до вогню, що горів поза виступом скали. Довкола нього лежало декілька воїнів, спершись на лікті.

— О, тут вас чимало... — замітив я.

— Повна десятка! — відповів Лукіян. — Вистане, щоби прогнати кожного, хто б намагався ввійти до гробу. Та і Його самого, якщо б воскрес, покладемо знову під камінь! Правда, хлопці? — сказав весело в темінь.

Розлігся грубий регіт.

Він уже не встане...

Вбили Його на завжди...

Котрийсь напотемки і хвалькувато вдарив по своєму панцирі.

— А коли треба буде, вб'ємо Його вдруге.

Знову сміялися нелюдяно й дико. Один із них, сидячи десь у темноті, почав співати ялозгаву вояцьку пісню. Її слова ранили мене боляче: в цій хвилині мені треба було тишини і можности згубитись у думках. Місяць котився по небі неначе б незамітно, проте час утікав і ніч пролітала над головою немов тихий самум.*) Помалу підійшов я до скали. Лукіян ішов за мною. Хто зна, може боявся, що кинуся на печатку. Проте мене в'язала його приявність. Я хотів залишитися хоч на хвилину один-одинокий з тією смертю.

— Лукіяне — сказав я — обіцюю тобі, що навіть не торкну печатки... Але дозволь мені помолитися тут, при камені... Тільки хвилину... І втихомири, будь ласка, своїх товаришів. Радо дам їм на міх вина... — Швидко видобув я з калитки декілька монет і втиснув їх у руку десятника.

— Не дозволили нам узяти в уста ні каплини, поки пильнуємо гробу — хитро сказав Лукіян.

— Отже купите собі пізніше... Візьми ще — додав я йому. — І дозволь мені побути тут хвилину.

Стояв коливаючись на ногах, заскочений моїм проханням. Але срібло переважило вкінці всі скрупули. Помалу відійшов до товаришів. Я чув, як щось до них говорив. Відповів йому гучний вибух сміху, але потім настала тишина.

(Далі буде)

---

*) Того світу.

*) Пустинний скорий вітер.

* * *

Олександер Мох

Молодість і покликання Отця Романа-Андрія Шептицького, Чину св. Василія Великого, переповіджене його матір'ю 1865-1892

Софія з Фредрів Шептицька. МОЛОДІСТЬ І ПОКЛИКАННЯ о. РОМАНА ШЕПТИЦЬКОГО. — Видав Дмитро Микитюк. Вінніпеґ-Торонто 1964. Стор. 156, форм. 175 x 253 мм. — Ціна $2.50.

Матір'ю Слуги Божого Андрія Шептицького була Софія графиня Фредро, донька визначного, але мало побожного польського комедієписця Олександра Фредри. І треба дивуватися яка побожна вийшла донька: "Пошли мені, Господи, завжди не те, що я може без застанови вибрала б, але те, що в Твоїх очах цінне, що для Тебе буде миле, і зволь це мені передати..." І сьогодні думаю, що Бог вислухав мою молитву.

"Моє життя не було легке, ані світове, ані може веселе. Але Господь Бог дав мені змогу пізнати науку й ласку хреста. Господь дозволив мені оглянути Своє Царство, що розвивалося в моїх дітях. Одного з них зволив прийняти до служби при Своїх Престолах. Господь не допустив ніколи до згіршення в нашому родинному вогнищі, а дав вірних і мудрих приятелів.

"Врешті нині, коли моє життя схиляється вже до заходу, дає мені в серці непохитну віру й надію, не ради того, чим ми є, але чим Він, наш Господь, є, що скоріше чи пізніше, але завжди при помочі хреста й ласки, дозволить Він нам усім віднайти себе колись у небі.

"З тих благословенств найдорожче, — покликання нашої дитини до служби Господніх Престолів, — хочу тут, на вічний спомин і у вислові вдячности родини, описати. Допоможи мені, Господи й Боже мій, у покорі і правді, Тобі єдиному на хвалу це вчинити. Амінь." (Стор. 13).

Таке зі вступного слова авторки, написаного 1894 року. Додати б до них, що пізніше Бог покликав іще й другого сина авторки до Своєї служби: о. Климентія, студита.

Такі слова тієї світської жінки-аристократки, не тільки з походження, але і в дусі аристократки. Слова гідні святої матері святих синів. Дай Боже, щоб усі наші духовні письменники писали в такім дусі: покори і правди.

Ці спомини були написані польською і французькою мовами, гідний і добрий український переклад дав наш відомий маляр і вчений проф. Дам'ян Горняткевич. У своєму вступі він пише, що ці спомини належать всеціло до української мемуаристичної літератури. На нашу гадку: до всесвітньої католицької літератури. Я не стрічав серед сили всяких прочитаних споминів такого сильного і формою і християнським духом твору. Справді, як пише проф. Горняткевич, вартість твору Софії гр. Шептицької "подвійна: він являється одним із найважливіших документарних джерел до біографії Митрополита Андрея, а попри те відзначається високими літературними прикметами. Авторка, яка була визначною артисткою-малиркою, одідичила теж по своєму батькові... непересічний літературний талант. Цей її письменницький хист виявився найбільш блискуче в спогадах про її сина. Вона вміла переповісти в найкращій поетичній формі важливі події з родинного життя і, залежно від теми, представляє їх нераз доволі широко, але вміє також бути дистинґовано лаконічною, коли опис епізоду цього вимагає. Це одне певне, що вона приковує увагу читача від перших речень своїх споминів аж до кінцевого опису першої Служби Божої, яку відправив вересневого ранку 1892 року її Великий Син. Аж врешті читач жалує, що рукопис уже скінчений..." (11).

Ми маємо фонд, призначений на нагороду за повість з життя Митрополита Андрія. А проте мені здається, що ніякий наш письменник не напише такої повісти, як оце написала правдиву повість мати Митрополита. Не тільки таку цікаву, але й таку величню ідеями. Таку потрібну виявленням фактів, які щойно тепер стали для нас ясні: чому Роман гр. Шептицький, вихований у польській родині, став василіянином, чому перейшов назад до української нації. Врешті найдемо в тих його спонуках: віддатися монашому станові в нашому обраді — правдиві познаки святости й геройського подвигу, такі, яких досі ніде нам не доводилось зустрічати в різних описах його життя. Це не тільки спомини, але правдивий причинок, а то й просто: ціла ґаґіографія Слуги Божого.

У споминах матері Митрополита маємо теж відкрите джерело тих світлих осіб чужих нам, а то й ворожих нераз націй, які вплинули своїм християнським словом і ділом на сформування саме такої святої постави життя молодого Романа (Андрія) Шептицького. Оті спомини це прекрасний образ Божого Царства на землі, що розвивається в правдиво християнській родині.

Коли читаємо різні життєписи чи причинки до життя Сл. Божого Андрія, то в них бачимо його великі діла. Але щойно в споминах його матері видно спонуки, з яких вийшли оті пізніші діла, а ті спонуки були справді святі й Божі. То й спомини оті переконують нас більше про святість Сл. Божого ніж усе досі написане й друковане.

Книжка споминів важна ще й тим, що це найкраща пропаґанда для духовних покликань. Тішимося, коли перекладач запевняє нас, що в підготові є й переклад на англійську мову. Треба б іще дати його в інших мовах, особливо в еспанській і портуґальській, бо тими мовами навчається багато Українців, що переходять опісля на латинський обряд і стають у ньому місіонарями: в одній тільки Арґентині маємо 30 таких випадків. Зі споминів цих наша молодь усіх тих країн навчиться шанувати своє рідне, і то не з "націоналістичних" (як дехто нашій Церкві приписує), але з Божих спонук. Навчиться дальше того, що навіть правдиві людські й Божі аристократи вважають за своє найбільш лицарське покликання: служити, а не бути обслуговуваними, що зрештою так підтвердив останній Вселенський Собор.

І написаними споминами, і навіть виданням їх наші світські люди поставили себе в перші ряди Божого Народу та заперечили закид, що всі світські люди наслідують фарисеїв: ні, є між ними й Никодими, хоч ніхто про них не дбав. Не так, як було колись із реформою оо. Василіян, про яку подбали такі ідеалісти, як оо. Яцковський, Щепковський і ін., які теж причинилися до постання такої світлої української постаті, як великий і покірний Слуга Божий Андрій (Роман) Шептицький. Формуванню українських Никодимів дуже сприятиме книжка матері великого Митрополита.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАІ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

30-ЛІТТЯ СВЯЩЕНИЧОГО ЖИТТЯ ВПР. о. ІГУМЕНА ДИОНИСІЯ ДЖИҐОЛИКА, ЧСВВ

Завдання й обов'язки кожного священика виглядають нам так дуже звичайні й буденні, що ми часто навіть не звертаємо уваги на великі священичі власті та привілеї що ними Господь наділяє священика тільки на те, щоб ними посередничити між нами й Богом для наших дочасних і вічних потреб. А варт би нам більше пам'ятати на це, щоб тим вижче цінити священичий стан.

І тому похвально поступили парафіяни церкви Успіння Матері Божої в Ґримсбі, Онтаріо, коли рішилися в неділю 6-го лютня ц. р. врочистими святкуваннями відзначити 30-ліття священичого життя свого пароха, о. ігумена Дионисія Джиґолика, ЧСВВ. Цим парафіяни хотіли доказати, що вміють належно оцінити працю, жертви й посвяту священика. Тої неділі о. Ювілят відправив у церкві Службу Божу в асисті Отців: В. Сороки, — ігумена оттавського манастиря та М. Прийми, — ігумена вестонського манастиря. Дияконували оо.: П. Грабець та С. Кужель, усі ЧСВВ. Ґримсбійський хор під диригентурою п. Ф. Мартинюка гарно відспівав Службу Божу. Празничну проповідь про великі власті священика та їх примінення до людського життя виголосив Впр. о. протоігумен М. Дацюк, ЧСВВ.

Зараз по богослуженні в церкві відбувся у просторій парафіяльній залі ювілейний бенкет у честь о. Солензанта. Святом живо й цікаво проводив о. д-р М. Ґнесько, ЧСВВ. На початку бенкету діти Рідної Школи привітали о. Ювілята теплими словами й цвітами, а відтак промовляли такі особи: оба Отці Ігумени, Всеч. о. д-р М. Комар — декан округи Ст. Кетеринс, Всеч. о. д-р Ю. Небесний із Гамилтону як представник Преосв. Ісидора, Д. Денник — радний міста Ґримсбі, пані Трач від парафії св. Арх. Михаіла в Бімсвил та В. Мазур — головний організатор свята та місто-предс. парафії в Ґримсбі. Комітетові пп. Любинецький і Кузик вручили о. Ігуменові ювілейний дар — заплачену три-тижневу поїздку до Риму. На кінець промовив Впр. о. Ювілят висловлюючи свою щиру подяку всім, що так величнo відзначили його 30-ліття священичої праці для нашої Церкви й українського народу. Многоліттям та молитвою закінчено це направду родинне свято.

Впреп. о. ігумен
Дионисій Джиґолик, ЧСВВ

ВПР. о. ДИОНИСІЙ ДЖИҐОЛИК, ЧСВВ народжений у Мондері, Алберта, 20. X. 1910 р. До манастиря оо. Василіян вступив дня 24. XII. 1925, торжественні обіти склав 5. XI. 1933, а рукоположений на священика з рук Преосв. Василія Ладики в Мондері дня 15. XII. 1935 року. Душпастирсько-місіонарську працю аж до 1955 р. виконує по різних місійних станицях, особливо Алберти та Бр. Колюмбії, у злиднях і недостатках початків місійних станиць наших перших піонерів. У 1955 р. назначений директором Видавництва оо. Василіян у Торонті, а 1958 року ігуменом манастиря Пресв. Серця Христового в Ґримсбі, Онтаріо, звідки обслуговує зразу станицю в Бімсвил, а від 1963 р. парафію Успіння Матері Божої в Ґримсбі. Замітне ще й те, що побожна родина Джиґоликів дала Богові й Церкві на службу ще двоє дітей, а саме: молодшого сина, тепер покійного о. Лаврентія, та дочку, Сестру Діонізію, Служебницю П.Н.Д.М.

Впр. о. Ювілятові бажаємо особливішого Божого благословення в дальшій ревній та видатній священичій праці та щасливого життя ще на довгі роки!

ГІДНО ПРИВІТАЛИ

Оттава, Онтаріо

Недавно одна заслужена родина, п-во Антін Попик і його жінка Марія з роду Павлюк, набули прекрасний новий дім. Як тільки замешкали вони в цьому домі, їх приятелі задумали привітати їх у новій хаті.

У неділю 21 листопада за стараннням пань Емілії Попик і Осипи Комаринської зібралося коло 40 найближчих приятелів пп. Попиків, щоб гідно привітати їх у новому домі. Між ними було трьох представників від Отців Василіян. Це була мила несподіванка.

Жіноцтво приготовило смачну вечеру, а мужчини помагали служити. Весело пройшов час. Під кінець вечері пані Емілія Попик в імені всіх приявних виголосила привітальну промову. Опісля пані Осипа Комаринська вручила прекрасний дарунок, 24 штуки кришталевої посуди. Від Отців Василіян промовляв о. Віктор Сорока, настоятель. По многоліттях п. Антін Попик сердечно подякував усім за несподіванку та пошану, що віддали його родині.

П. Антін Попик, це народній діяч. Він увесь час, від приїзду зі старого краю в 1927 році, працював в Оттаві при парафії св. Івана Хрестителя. Як бувший голова БУК-а завжди стояв близько всіх церковних організацій і помагав священикам. Тепер п. Попик належить до будівельного і збіркового комітетів і перший деклярував $1,000.00 на будову нової церкви. У своєму часі займався збірками на Карпатську Україну й одержав особисту грамоту від през. о. А. Волошина. Підчас останньої війни займався збірками на потреби наших біженців. Як наші люди прибували до Канади, старався для них про працю та помагав їм матеріяльно. З нагоди цеї вечірки жертвував $5.00 на СВІТЛО.

Панству Антонові й Марії Попикам, також їхньому синові

Корнилові й бабці Меланії Павлюк бажаємо щастя в Новому Році та добробуту й радости в новому домі. [illegible]

15-ЛІТТЯ ПОДРУЖЖЯ

Гемилтон, Онт.

Панству Максим, що живуть у Гемилтоні, якраз тепер минає 15 років їх подружнього життя; з цеї нагоди, замість якихось подарунків, ми нашим добрим і щирим приятелям та й іще яко дружба і кум, почуваємося до милого обов'язку побажати їм і їхнім діточкам, Любі й Орестові, всього найкращого, кріпкого здоров'я й багато щастя, сповнення всіх Ваших мрій, а особливо — що найголовніше: Божого благословення для Вашої родини на ціле життя та, дай Боже, щасливо дочекати срібного ювілею. З тієї нагоди пересилаємо від себе малу жертву та просимо присилати їм журнал СВІТЛО, ми самі любимо читати цей журнал, і надіємося, що п-во Максим будуть любити. Також просимо відправити Службу Божу в їх намірені й за Боже благословення для їх родини. Нехай Мати Божа опікується й допомагає їм та стереже їх від усього злого.

Просимо прийняти тих кілька скромних слів від нас усіх, а головно від малого похресника Юрчика, за котрого Ви так усе пам'ятаєте.

Ваші куми

Стефан і Софія Хомин
із родиною

Вестон, Онт.

УПОКОЇВСЯ БАТЬКО ДВОХ СВЯЩЕНИКІВ

15-го січня 1966 року помер смертю праведника бл. п. Євстахій Химій. Народився 1872 року в селі Звиголь, Борщівського повіту, Галичина, батько його Василь а мама Катерина Галабурда з села Озеряни. Ще в рідному селі одружився 1892 року з Анною Агній, а до Канади приїхав кораблем, до Квебеку, з жінкою й однорічним сином Іваном 1906 р. Там зараз найнявся до роботи в лісі, у Квебеку, де заробляв одного доляра на день. Відтак перенісся до Кіченер, Онтаріо, де працював при цегольні за два доляри на день. Коли вже призбирав трохи грошей, пустився дальше на захід і 1911 р. приїхав із своєю родиною до Радвей, Алберта, де за десять долярів купив "гомстед" та осів на стало. Тут він прожив аж до смерти.

Бл. п. Євстахій Химій

Трудне було життя цього піонера, повне тяжкої праці, прикрих і сумних переживань, повне жертви. Але кожного життя є таке чи подібне, тільки треба знати його пережити та знайти вдоволення й використати його для теперішности й вічности. — Бог поблагословив його довгим віком, бо прожив 93 роки, поблагословив його великою родиною і дав йому з жінкою бачити "чада чад своїх" до третього роду (було всіх дітей тринадцятеро, дев'ятеро померло передчасно), бо бачив чотирьох унуків і шість правнуків. Та найбільше тішився тим, що Бог вибрав собі з його родини двох синів, щоб стали священиками: о. Атанасій Химій ЧСВВ (помер у Римі 28. XI. 1961) і о. Єронім Химій ЧСВВ, котрий є в Римі на становищі Генерального Консультора Чину св. Василія Великого, а одна дочка стала черницею — Сестрою Служебницею, Матй Єроніма, і тепер сповняє уряд Головної Настоятельки Згромадження Сестер Служебниць. І внук один також став священиком-монахом: о. Мирон Химій ЧСВВ. Вже ці три Божі благословення для нього свідчать про доброту душі цеї людини. Але можуть це посвідчити також і ті, що знали його за життя, знали його щирість, його доброту, його старання про виховання родини на добрих християн і синів українського народу та громадян Канади, його дбання про рідну церкву, яку він сам помагав будувати й підтримував її своєю жертвою. У його каті панували молитва, пошана, любов і добрий приклад. — То й не диво, що з цеї праведної родини, якої бл. п. Євстахій був головою, Господь Бог вибрав собі на службу двох синів, одну дочку й унука. Тому то так багато монашої Братії й Сестер взяли участь у похороні цього доброго батька, йдучи за наукою св. Василія Великого, що каже: "родичів і братів та сестер члена нашої спільноти треба трактувати як приналежних до нас..."

Хоч були сильні морози, то в похоронних службах взяло участь багато людей. Цілий похорон відбувся з Народнього Дому в місті Радвей, бо парохіяльна церковця була за маленька змістити всіх людей. 19-го січня вечером Всеч. о. Теофіль Гурко, парох, при сослуженні оо. Василіян з Едмонтону: о. Методія Хавпаса, о. Рафаїла Мельника і о. Данила Гумніцького відправили панахиду, на якій були сім Сестер Служебниць з Едмонтону і багато людей з околиці Радвей. У четвер 20-го січня в 10-ій год. ранку, о. Гурко й сослужачі оо. Орест Слободян, ЧСВВ і Мирон Химій, ЧСВВ (внук) відправили похоронну Св. Літургію, на якій співав хор Василіянських Братів Схоластиків з Мондеру. Похоронну науку виголосив о. Северіян Якимишин, ЧСВВ, магістер новіціяту оо. Василіян у Мондері, а пращальне слово сказав о. парох Т. Гурко. Кінцеву панахиду відправив о. Мирон Химій у сослуженні о. пароха й о. Амвросія Винника, ЧСВВ. Відтак усі відпровадили тіло покійника на парохіяльний цвинтар у Радвей. Так само і цього дня багато людей узяли участь, також були Сестри Служебниці з Едмонтону, Мондеру, Вілінґдону й Веґревилу. Перед пращальною наукою о. парох прочитав лист співчуття для родини покійного Євстахія від Преосв. Владики Ніла Саварина, ЧСВВ, з Едмонтону.

По похороні родина гостила всіх учасників поминальним обідом, на якому о. А. Винник, ЧСВВ, колишній парох-місіонар околиці Радвей, розповів дещо про ті давні часи і про життя, заслуги і приклад бл. п. Євстахія та передав родині співчуття від усіх Отців Василіян. О. С. Якимишин, ЧСВВ на прохання отця пароха представив усіх Братів Схоластиків, роблячи завваження, що мало молодих юнаків із Алберти вчаться на священиків, а з Радвею то є тільки родина Химій, що дала своїх дітей на службу Богові, Церкві й народові. Треба щоб і інші родини дали своїх дітей. Всеч. о. Т. Гурко подякував усім за участь у похоронах, щераз згадав добрий приклад життя покійника та те, що серед такої атмосфери родинного життя виростають добрі покликання, якими Бог поблагословив родину померщого. Відтак закликав людей до збірки на пресу, з чого призначено $15.00 на СВІТЛО.

"Господи, прийми душу його там, де праведні і святі спочивають." С. С. Я.

КАРТА ЗЕМЕЛЬ УКРАЇНИ
(в англійській мові)

у кількох красках, величини 29x 42 інчів, поверх 3000 більших і менших місцевостей України, ріки, озера, гори, залізниці ітп.

Важний і потрібний помічник у всякій інформаційній праці, у школах, українознавчих і самоосвітніх курсах, бібліотеках, установах, редакціях часописів і т. і.

Короткі, найважніші інформації про Україну Лева Добрянського, професора Джорджтавн Університету в Вашинґтоні, президента Українського Конґресового Комітету Америки.

Ціна 1 прим. цієї мапи лише 1.00 дол., з пересилкою поштовою 1.15 дол.

Замовляти у видавця, що ним є Ліґа Американців Українського Походження в Чікаґо (841 Норт Вестерн Евню, Чікаґо, Ілл. 60622). Питайте у книгарнях, редакціях українських часописів ЗДА і Канади. Школи, шк. курси, книгарні, редакції отримують при замовленнях поважну знижку в ціні.

Поштова адреса (для замовлень):

LAUD, Inc.
841 N. Western Ave.,
Chicago, Illinois 60622
U.S.A.

КАНАДСЬКИЙ ПЕНСІЙНИЙ ПЛЯН

(Канадська Сцена). Постанови Канадського Пенсійного Пляну входять у дію першого січня 1966 р. Цей довгий і складний плян є найважливішим одноразовим суспільним законодавством, що діятиме у пов'язанні з законом про забезпечення старости. Внески вплачують і працівники, і працедавці, і самозайняті особи. Дві основні групи — працівники і самозайняті особи — повинні вплачувати свої внески від 18 до 65 року, або до 70 року життя, якщо дана особа працює. Пенсійний плян увійде в цілковиту чинність щойно 1976 р. До того часу обов'язуватимуть перехідні застереження, згідно з якими обов'язують зменшені платні аж до закінчення десятилітнього терміну.

Пенсію виплачується особам, які закінчили 65 років і перестали працювати. Після 70 року пенсія належиться жителеві Канади як його право, незалежно від того, чи він працює, чи ні. Платні з пенсійного пляну отримує він у придачу до 75 дол. з фонду забезпечення старости, від 1970 р. почавши, пенсію для старших виплачуватимуть усім, що мають 65 років.

Кожна особа, яка закінчила 18 років життя та має працю в установі з пенсійним пляном, мусить мати "Нумер Соціяльного Забезпечення", щоб отримати пенсійну платню. Якщо хтось не отримає того нумера і згодом внесе аплікацію на пенсію, йому не зараховуються його внески, хоч би як багато він їх уплатив. Внески базуються на заробітках від часу встановлення пенсійного пляну або від 18 року життя. Перші 600 дол. річного заробітку кожної особи вільні від обтягнень на конто пенсійних внесків. Ці внески калькулюється на основі заробітків у межах від 600 до 5,000 дол., у цій категорії працівник платить 1.8% своєї платні. Значить особа, яка заробляє 1,000 дол. річно, платитиме 1.8% від 400 дол., цебто 60 центів місячно. Зате особа, яка заробляє 5,000 дол. річно, платить внесок у сумі 6.60 дол. місячно (1.8% від 4,400 дол). Працедавці вплачують такий самий внесок, то разом їхній спільний внесок становить 3.6%. Самозайняті особи платять пенсійні внески, якщо вони заробляють від 800 до 5,000 дол. річно. В цьому випадку теж перші 600 дол. вільні від оплати, але самозайняті особи платять 3.6% від свого заробітку, цебто ту саму ставку, яка зобов'язує працівника і працедавця.

Пенсійний плян дає забезпеченим особам наступні користі: 1. Пенсія на час відставки в сумі 25% від пересічних заробітків особи, на базі яких вона вплачувала свої внески. Максимальна пенсія становить 154.17 дол. місячно, незалежно від того, що дана особа отримуватиме 75 дол. пенсії для старих. 2. Удовина пенсія виплачується жінкам, які мають 45 або більше років та повдовіли, або вдовам будь-якого віку, якщо вони виховують малолітніх дітей або самі непрацездатні, все це під умовою, що їхні чоловіки вплачували пенсійні внески протягом мінімального терміну. Якщо вдові є 45 або менше років і вона працездатна та не має дітей на утриманні, тоді її пенсія зменшується відповідно до її віку, 35-літні взагалі не отримують пенсії. Пенсія для вдів віком нижче 65 років становить 25 дол. місячно та 37 з половиною відсотка пенсії її чоловіка, яку він отримав би на 65 році життя. 3. Паралельні постанови стосуються непрацездатних і повдовілих мужчин. 4. Якщо хтось неспроможний працювати з фізичних або умових причин, той може отримати пенсію для непрацездатних у сумі 25 дол. місячно та 75% своєї відставної пенсії, якщо б він вплачував пенсійні внески до 65 року життя. 5. Пенсійні платні виплачується теж на конто сиріт або дітям платника пенсійних внесків, який став непрацездатний: 25 дол. місячно для кожної дитини чи сироти, кожна п'ята і дальша сирота чи дитина отримує по 12,50 дол. 6. Крім того, пенсійний закон передбачає певне забезпечення на випадок смерти, а теж пенсію для пережившого члена родини.

◆

ВОГОНЬ У КАТОЛ. ІНСТИТУТІ В ПАРИЖІ

У Католицькому Інституті в Парижі невідомі лакії підложили вогонь. Вони вдерлися до кімнати декана богословського факультету, де порозкидали папери, пошкодили хрест, розбили статую Марії і підложили вогонь, а портрет Папи Венедикта XV посмарували порнографічними увагами. Хоч вогонь удалося своєчасно згасити, то він таки спричинив чималу шкоду. Злочинцям вдалося легко вдертися вночі до будинку. Інститут був оснований в 1875 році і має тепер 7.000 студентів і студенток.

СССР ПРОТИ БІБЛІЇ

Совєтські газети перестерегли туристів, щоб вони не важилися ввозити "Біблію", Св. Письмо та іншого релігійного матеріялу до СССР" та обережно загрозили, що чужинецьким відвідувачам "не вдасться перевозити нелеґально такий імперіялістичний пропаґандивний матеріял."

СОЦІЯЛІСТИЧНІ ПОРЯДКИ

Данський уряд із соціялістів вніс до парляменту проєкт нового подружнього закону, який має полекшити розводи. Дотеперішний закон дозволяв на них тільки тоді, коли було доказане подружнє віроломство, — тепер це буде зайве.

ЦВИНТАР У КОСМІЧНИХ ПРОСТОРАХ

Американських учених починає тривожити завелике число мертвих сателітів, які далі кружляють навколо землі.

Інакше ставиться до тієї справи шкільний адміністратор у Вашінґтоні, Роберт Райс. Він пропонує посилати останки померлих людей в далекі надземні простори і там зробити для них щось у роді небесних цвинтарищ. Каже, що міг би вкласти попіл спалених 8,000 людських тіл у злишню ракету й вистрілити її в космічні простори, де небіжчики знайдуть вигідний спочинок по всі часи. Райс сподівається заробити сім мільйонів долярів на такому похороні, рахуючи за похорон небіжчика стільки, як тузамні погребники — $1,000 від особи.

А все за доляра, божка так званої "Америки"...

ВІЛЬШЕ ЧОЛОВІКІВ

Статистичне Бюро з Оттави подає на основі своїх цифр з 1-го червня 1965, що в Канаді, яка в тому дні мала 19,237,000 мешканців, є 9,699,200 чоловіків і 9,537,800 жінок. Таким чином часи, коли в Канаді було більше жінок, як чоловіків, належать до минулого.

НОВИЙ СПОСІБ ЛІКУВАННЯ

В одному лікувальному заведенні Румунії, розташованому в горах, хворих лікують проґулянками в печерах. Так само в Болгарії, Чехо-Словаччині, Угорщині, на Уралі й у Криму в Україні відкрито печери, повітря яких має чудодійні лікувальні властивості. Там споруджують санаторії, де поряд із звичайним лікуванням, призначають хворим курс "печерної" терапії.

Мисливець Петро Титаренко оповідає, як він на полюванні в Уральських горах натрапив на слід ведмедя. Поранений звір забіг до печери, що була неподалеку. Мисливець — за ним. Те, що він побачив, примусило його забути про ведмедя. Це була сталактитова печера дивної казкової краси. Все в ній виблискувало й мінилося чарівними барвами.

Раптом на мисливця навалилося щось величезне... Непритомніючи, він усе ж встиг кілька разів ударити ножем страшне чудовище.

Коли мисливець прийшов до пам'яти, побачив поруч себе вбитого ведмедя надзвичайно великих розмірів. Нило все тіло, боліла голова, праве плече. Він не міг ні підвестись, ані поворухнутись. Здавалося — тепер кінець. Адже в цій, нікому невідомій печері не було звідки чекати допомоги.

Але на другий день мисливцеві стало трохи легше, а ще через день-два стан його вже помітно покращав. Більше того, тяжкі рани, на превеликий його подив, швидко загоювалися Невдовзі він міг уже самостійно пересуватись.

Та коли мисливець повернувся додому й розповів про пережите, то ніхто йому не повірив.

Насправді мисливець потрапив в одну з цілющих печер. Вчені виявили, що кальцитові склепіння печер (сталягміти і сталактити) є своєрідними радіоактивними йонізаторами. А природні йонізатори, як відомо, знищують хвороботворні мікроби. У печерах завжди свіжо, температура — до 5-8 степенів тепла за Цельсієм, яка прекрасно сприяє розвиткові корисних для людини мікроорганізмів. У цьому ж і криється секрет швидкого загоювання ран.

У печерах відбувається протягом усього року природна вентиляція, тому повітря в них ідеально чисте. Проґулянки в цих печерах виліковують нежит, катари верхніх дихальних шляхів, легеневі недуги, астму, ревматизм.

До таких славних лікувальних печер належать Красні печери в Криму.

ОБЕРЕЖНІСТЬ ЖІНОК

"Кенедієн Сейфті Кавнсил" звернулася з закликом до жінок, щоб допильнували, як далеко є безпечні авта, якими їздять їх чоловіки. На підставі обсервації ствердженo, що жінки є обережніші ніж чоловіки. Декотрі жінки не всядуть до авта чоловіка, поки не певні, що гальми є в порядку, світла добрі, вікна чисті, опони невитерті. Свою обережність посувають до останніх меж, коли забирають з собою дітей.

ЗРОБІМ ПОРІВНЯННЯ!

Один зі швайцарських соціологів каже:

"Ми не повинні вдоволятися респектуванням національних меншостей. Ми повинні дати їм пізнати, що любимо їх за різнородність, яку вони вносять у наше життя."

Згідно з такою ж засадою, швайцарські радіовисильні мають спеціяльну політику прихильности до меншин і наприклад їх програми мають 50% французької мови, хоч 73% доходів цих радіостанцій дають швайцарські Німці.

А тепер пригляньмося, як є з радіостанціями в нас, у Канаді?

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

По $1.00:

Ратич Іриней, Ляшін, Кв., Захарків О., Рочестер, Н. Й., Балицький І., Гадсон Бей, Саск., Братків Г., Едмонтон, Міський Юрій, Мондер, Юзвенко М., Гамілтон, Онт., Особа М., Торонто, Хабло М., Ля Саль, Кв., Лозинський І., Вокінґ, Алта, др. Кишакевич Юрій, Пітсбурґ, Ілерсич П., Тіммінс, Онт., Фуґаль Г., Оттава, Козіцька Марія, Брентфорд, Онт., Третяк Нік, Рама, Саск., Тихоліз В., Торонто, Василевский Володимир, Овкбурн, Ман., Дуляба С., Вернон, Б. К., Стрижаченко Петро, Рочестер, Н. Й., Опришко І., Проспеpiті, Альта., Дзядек Францес, Саскатун, Юрик Софія, Саскатун, Веґера Іван, Кітченер, Шульган Д., Едмонтон, Ґнип М., Ріверс, Ман., Крук Стефан, Боннивіл, Альта., Остафійчук Г., Брукс, Альта., Вернюк Стефанія, Рикрофт, Альта., Загребельний Т., Торонто, Ложик Юлія, Ляшін, Кв., Мельник Дмитро, Гамілтон, Онт., Голод С., Торонто, Цецюра Софія, Джерсей Сіті, Н. Й., Касіян Є., Мегоней Сіті, Па., Брездень Катерина, Гільтом, Н. Д., Днесь Д., Кенора, Онт., Гевусь Іван, Віндзор, Онт., Ковальчук Василь, Гемтремк, Міч., Маркусь Лев, Неварк, Хемій Анна, Торонто, Балицька Наталія, Чікаґо, Крук Мері, Ню Йорк, Камінська Анна, Ню Йорк, Новак Юрій, Джерзі Сіті, Н. Й., Матенчук Йосиф, Едмонтон, Федчук М., Ню Йорк, Кравчук Павліна, Ріджайна, Саск., Чемний Михайло, Дітройт, Гаменюк Йосиф, Веґревіл, Леонтович М., Транскона, Ман., Височанський Наталія, Блекелі, Па., Чорнодольський М., Бронкс, Н. Й., Мичка Петро, Торонто, Шипилявий Стефан, Бофало, о. Гарванко Ст., Кридор, Саск., Батюк Майк, Едмонтон, Фуртак О., Торонто, Слободян Антін, Торонто, Ляхович Степан, Чікаґо, Вітів Анна, Форт Вілліям, Бовцайло Іванна, Філяд., Легкун К., Чікаґо, Хомяк А., Дітройт, о. Клепарчук С., Пасейк, Н. Й., Свистун О., Норд Бетелфорд, Саск., Кметь Іван, Ванкувер, Мулик Н., Ґренд Прері, Алта., Ґурілюк А., Торонто, Тодорук Варвара ,Стівестон, Б. К., Локоть Антін, Гартфорд, Конн., Кальба К., Монтреаль, Мединський Ілля, Нунсочет, П. І., Пігут В., Чікаґо, Оскрес П., Гай Прері, Алта., Костюк Анна, Вудсайд, Н. Й., Комарницький М., Монтреаль, Івахів Петро, Торонто, Заполюх Іван, Пінконінґ, Міч. о. Ердей Ів., Кортленд, Онт., Вітюк К., Форт Вілліям, Онт., Гусар Анна, Пітсбурґ, Па., Пелех Марія, Торонто, Доцяк Іван, Гаверфорд, Чорнобай Павло, Людлов, Масс., Вербіцкі М., Ванкувер, Сербин Яр., Монтреаль, Бойкович Марія, Чікаґо, Петрик Н., Едмонтон, Турула Г., Чікаґо, Запісоцький К., Ґрімсбі, Шевчук П., Вінніпеґ, Фаріон Катерина, Чікаґо, Гураль М., Торонто, Гевко Текля, Мондер, Філь Анна, Мондер, Івасиків Ізидор, Джамейка, Н. Й., Лесюк Є., Монтреаль, Пахолок Майк, Атабаска, Алта., Руднік Т., Торонто, Підперигора Михайло, Ільфорс, Саск., Захорий О., Вікторія, Б. К., Кравчук Никола, Віндзор, Онт., Кулак Анна, Левой, Алта., Яримович Р., Каледж Парк, Мд., Муха Марія, Клівленд, Огайо, Сацьків М., Едмонтон, Гордій Павліна, Мондер, Канчір К., Вінніпеґ, Шульковська Анна, Чікаґо, др. Савчин Є., Чікаґо, Марків Л., Ню Гейвен, Грицина Казимир, Торонто, Слобода Павло, Вайкінґ, Алта., Бродвей К., Бонанца, Алта., Дмитрів І., Ванкувер, Мельник Володимир, Честер, Па., Рипук Є., Бофало, Всякий Мері, Гейстінґс он Гадсон, Н. Й., Микитюк П., Вернон, Б. К., Одинський Дмитро, Айрон Рівер, Алта., Грицак Теодор, Мюнстер, Інд., Годований С., Торонто, Мацур-Єва, Філядельфія, Вербицька Анна, Вінніпеґ, Блідий Мері, Чікаґо, Середа Іван, Ледук, Алта., о. Малащук Іван, Альтона, Па., Демчишин Осипа, Філяд., Курилишин Василь, Монтреаль, Танський Ольга, Лянкастер, Па., Гінчак Іван, МкКіс Рокс, Па., Заболотний Анна, Вест Форт Віліям, Гридовий С., Поплярфілд, Ман., Івахів К., Равнд Гіл, Алта, Недопитко О., Торонто, Мосевич Люба, Гобокен, Н. Й., Нобач Петро, Чікаґо, Надворний І., Едмонтон, Козяк Том, Едмонтон, Барановський М., Дітройт, Ґадовська М., Кінґстон, Онт., Панчишин С., Іверт, Месс., Павликовський Катерина, Рівергед, Н. Й., Феданків К., Бінґгемтон, Н. Й., Мартинович Григорій, Сімко, Онт., Корженівський П., Підтсвіл, Мд., Приймак М., Рочестер, Н. Й., Назар Гіларій, Пресвіл, Саск., Муж Володимир, Едмонтон, Хомяк Григорій, Чіпмен, Алта., о. Луговий А., Вінніпеґ, Антоняк А., Ню Йорк, Бенеш Роман, Торонто, Хомнець Іван, МкКіспорт, Па., Пирський Є., Філяд., Сиротюк Ілько, Торонто, Сидор Филип, Вінніпеґосіс, Ман., Ільків Катерина, Ню Йорк, Хрін Ік., Торонто, Хрущ М., Форт Вілліям, Онт., Юник І., Торонто, Приймак Текля, Лондон, Онт., Біґорай Стефанія, Едмонтон, Войтович В. Н., Бетлфорд, Саск., Мельничук Г. Вінніпеґ, Волошин В., Вадена, Саск., Мельник Андрій, Чікаґо, Строїч М., Вінніпеґ, Гутнам Іван, Едмонтон, Осадца Юліян, Вайт Плейнс, Н. Й., Ляхоцький Іван, Бронкс, Н.Й., др Козяк П., Едмонтон, Люник С., Гамільтон, Отці Василіяни з Маріяповч, Метаван, Н. Й., Мадурас Юлія, Н. Й., Чорній Т. А., Балтімор, Мд., Корчинська Кароліна, Губорд, Саск., Хевпа Юлія, Бурлінгтон, Онт., Помірко Анна, Чікаґо, Гузар І., Вестфілд, Н. Й., Маґас Стенлей, Чікаґо, Сич А. І., Кальмар, Алта., Кащук Юлія, Ню Брітейн, Голубяк О., Пітсбурґ, Гайдук Марія і Василь, Кальмар, Алта., Зайчковскі Мері, Вестон, Онт., Карпішка І., Вердун, Кв., Музика Ів., Саскатун, Сенчишак К., Кеноша, Віск., Душенчук К., Ґілбарт Плейнс, Ман., Войнар М., Торонто, Допко Агафія, Чемблей, Кв., Ходновський Стефан, Метучен, Н. Й., Нітчук Іван, Вінніпеґ, Малий П., Віндзор, Онт., Дорош Стефан, Торонто, Салдит Оксана, Бофало, Н. Й., Михальчишин К., Портедж Ля Прері, Ман., Бужанко Н. Д., Велланд, Онт., Шпитко С., Кемлупс, Б. К., Савдик М., Монтреаль, Калинко Юліян, Ошава, Ґраб Доріс, Гамільтон, Береза Павло, Оттава, Москаль Іван, Ст. Кетерінс, Бабяк Павло, Чікаґо, Орбот Панько, Ґлендон, Алта.,

По $1.25:

Сворак А., Ню Йорк.

По $1.30:

Годяк Йосиф, Центер Лайм, Міч.

По $1.50:

др. Білик М., Філяд.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІОТИЧНОГО ВІРУЮЧОГО Й КУЛЬТУРНОГО ГРОМАДЯНСТВА

Від самого початку свого існування наша Колеґія, як одинока хлоп'яча українська середня школа на Сході Канади, бажає сповнити свої широкі **задуми щодо мистецького оформлення Колеґії в українському, церковному й народньому, дусі.** Однак досі цього ніяк не можна було здійснити, бо на це не дозволяли й далі не дозволяють великі довги за закуп площі й за будову шкільних будинків.

Добре розуміючи й належно оцінюючи важливість свого рідного й його впливу на загальне виховання нашої української молоді, яка в Колеґії навчається, **Колеґія бажає дати своїм студентам змогу пізнати й полюбити українське мистецтво.** Звідки нпр. може молодь любити іконостас, коли вона його не бачить?

Ось-що бажає зробити Колеґія:

розмалювати в нашому українському стилі колеґіяльну каплицю,
збудувати гідний іконостас,
дати намалювати серію образів із українською історичною, краевидною та побутовою тематикою,
дати намалювати серію портретів визначних українських постатей,
влаштувати шафи-виставки зо зразками українського народнього мистецтва.

За приблизними обрахунками **це коштуватиме — $75.000.00.** Покищо з цієї конечної суми не маємо ні одного доляра!

Ми переконані в тому, **що кожний патріотичний, віруючий і культурний Українець** добре розуміє важливість цієї справи й **складе свою щиру й щедру пожертву на цю шляхетну ціль.**

З християнським привітом

о. О. Купранець, ЧСВВ

Директор Українського Мистецького
Відділу Колеґії св. Василія

Пожертви слати на адресу:

Rev. O. Kupranec, OSBM
St. Basil's College / Ukrainian Art
3100 Weston Rd., Weston, Ontario, Canada

Невідрадним явищем — але подекуди й незаперечним фактом наших часів є те, що тисячі Українців, народжених у ЗДА й Канаді, чомусь не читають і мабуть буде їм важко читати наші видання в українській мові.

Між ними може знаходяться Ваші дорослі вже діти, чи навіть унуки. Замовте для них журнал в англійській мові:

LIFE -- BEACON

місячник за редакцією о. В. Дрібненького, ЧСВВ, якого перше число появиться з датою 15-го березня, 1966.

Річна передплата — $2.00.

1. *Are you interested in the cultural and religious heritage of your Ukrainian descent?*
2. *Do you find it too difficult to read the available Ukrainian Publications?*

If your answer is "YES" to these questions
why not subscribe to:

LIFE -- BEACON

$2.00 per year
(First issue to appear March 15, 1966)

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

CANADA

МОЖЕТЕ ОТРИМАТИ СВІДОЦТВО КАНАДСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В МІНІЯТЮРНІЙ ФОРМІ

Мініятюрне свідоцтво канадського громадянства може отримати кожний канадський громадянин. Це маленьке свідоцтво, на якому є фотографія і підпис власника, є загально прийнятим доказом ідентифікації. Його можна легко носити в кишені, або в гаманці. Це зручне свідоцтво коштує два доляри.

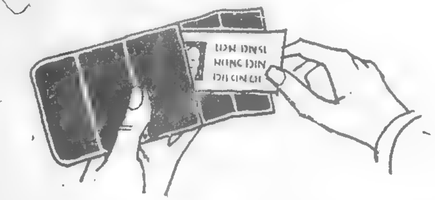

Якщо б Ви хотіли дізнатись більше про ці свідоцтва канадського громадянства, і як їх замовляти, зверніться до найближчого Суду Канадського Громадянства (Court of Canadian Citizenship). Урядники Суду радо Вам допоможуть. Якщо Вам зручніше, пишіть до:

The Registrar of Canadian Citizenship,
Department of Citizenship and Immigration,
Ottawa, Ontario.

Суди Канадського Громадянства знаходяться в таких місцевостях:
Moncton, N.B., Montreal, P.Q., Ottawa, Toronto, Hamilton, St. Catharines, Kitchener, London and Windsor, Ont., Winnipeg, Manitoba, Edmonton and Calgary, Alta., and Vancouver, B.C.

Jean Marchand
міністер громадянства та іміграції

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIX КВІТЕНЬ — 1966 — APRIL Ч. 4 (520)

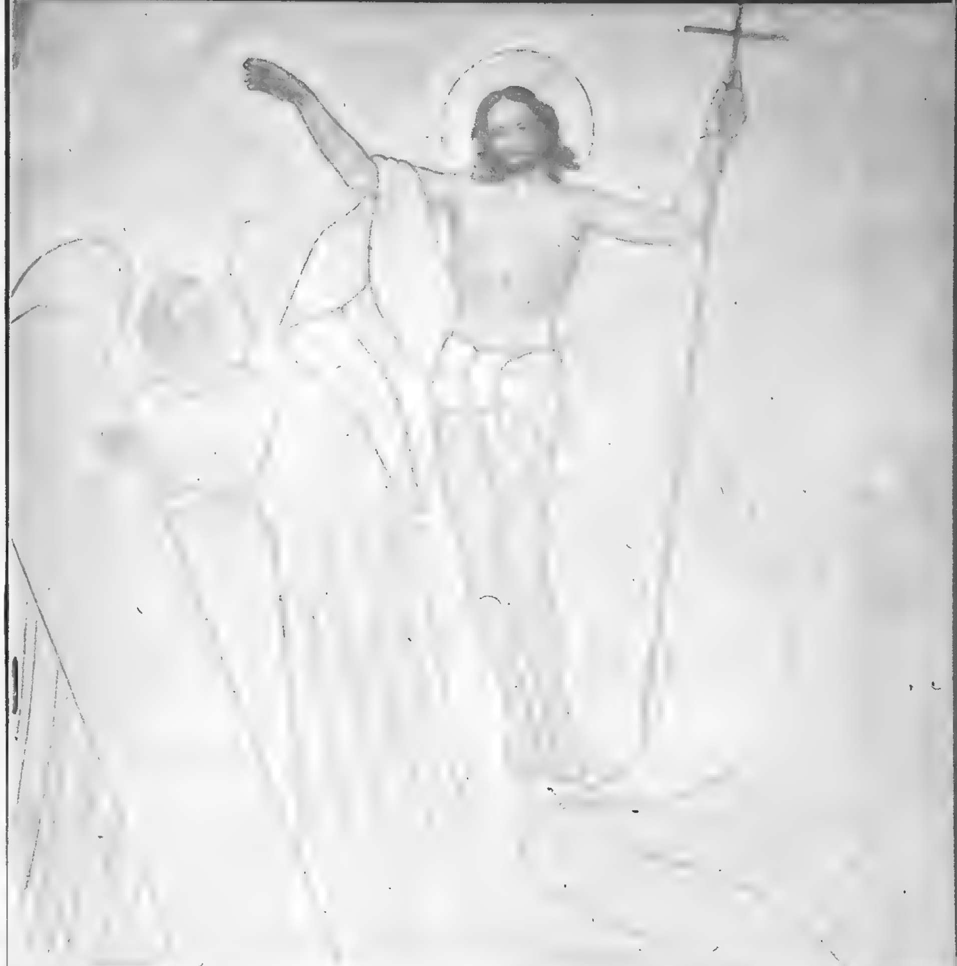

ВПИСИ
до
КОЛЕҐІЇ
СВЯТОГО ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО
на
ШКІЛЬНИЙ РІК 1966-1967

Заряд Колеґії Св. Василія Великого ВЖЕ ТЕПЕР приймає вписи до IX, X, XI, XII і XIII кляси.

По інформації й вписові формулярі пишіть до:

ST. BASIL - THE - GREAT COLLEGE
3100 Weston Road
Weston, Ontario

Реченець вписів кінчається з днем 1 травня, 1966

APPLICATIONS
for
REGISTRATION
for
ST. BASIL-THE-GREAT
COLLEGE SCHOOL
are now being accepted for the school year 1966-67

During the following school year St. Basil-the-Great College will offer Grades, 9, 10, 11, 12 and 13 in the five year Arts and Science Program as prescribed by the Dept. of Education of the Province of Ontario.

For full particulars and application forms write to:

ST. BASIL - THE - GREAT COLLEGE
3100 Weston Road
Weston, Ontario

APPLICATIONS MUST BE SUBMITTED BEFORE MAY 1, 1966

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРҐЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brasil

ФРАНЦІЯ:

L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

"Комітети, оборонці, вороги, підписи, аноніми" *о. О. Купранець, ЧСВВ* 126
На теми дня...
Свідки Голготи *Василь Барка* 134
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 136
Хто це ближній? *о. Л. Садовський, ЧСВВ* 137
Наміреня Апостольства Молитви на квітень
Великдень приносить радість і надію *Папа Павло VI* 138
Воскресіння Христове — наше воскресіння *о. В. Ковалик, ЧСВВ* 139
Декрет Папи Павла VI про піст і покаяння 141
Багато людей запитує... *о. С. Сабол, ЧСВВ* 143
Потоп світу — Вбивство людини — Бажання смерти
Перше Св. Причастя конвертитів *о. Р. Головацький, ЧСВВ* 146
Тернистим шляхом Владики-Піонера *о. А. Пекар, ЧСВВ* 147
Контест "Історичної Інтеліґенції" 148
Наймудріша стаття *омм* 150
Проблеми нашого духовного майбутнього *Мих. Бозьо* 150
Діялектичний матеріялізм *М. Б.* 152
Його теорія і практика насьогодні в СССР
Три Великодні душпастиря *о. Ярема Гаврилюк* 153
Поклін Блаженнішому Верх. Архиєпископові Иосифові вірш *Орися Байрак-Вацлавів* 155
На межі *Мих. Островерха* 155
На склонах Бескиду *Мирон Потопник* 157
Повстанський Великдень *О. Купранець* 159
Останній Великдень у селі Негрибка *Іван Дзівак* 160
Листи Никодима — повість *І. Добрачинський* 161
На ріх — дві книжки писав *М. Островерха* 164
Ті, що нам помагають 165
Надіслані Видання 165
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — Дописи 166

ОБКЛАДИНКА:

ХРИСТОВЕ ВОСКРЕСІННЯ в катедрі св. Иосафата в Едмонтоні. Малював проф. Юліян Буцманюк.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колеґія: о. Євген Білик, ЧСВВ; о. Василь Ваврик, ЧСВВ; о. Лев Садовський, ЧСВВ і ред. Олександер Мох. Адреса редакції: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-0203. Адреса адміністрації: Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон: 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. — Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM; Basil Wawryk, OSBM; Leo Sadowsky, OSBM; Alexander Moch. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Business Office: The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

НА ТЕМИ ДНЯ

"КОМІТЕТИ, ОБОРОНЦІ, ВОРОГИ, ПІДПИСИ, АНОНІМИ"

ПОДІЇ І ФАКТИ, ЩО ЗАІСНУВАЛИ СЕРЕД УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ НА ПІВНІЧНО-АМЕРИКАНСЬКОМУ КОНТИНЕНТІ

за останніх два-три роки, можна легко згорнути разом у вище наведений заголовок: "Комітети — оборонці — вороги — підписи": це той чотирокутник, у якому обертається сучасна українська думка і дія. Хоч зміст цих гасел сьогодні вже проходить деяку очистку, однак ще таки далі покутує серед української громади первісна початкова конфузія. І здається, що наспів час увятися таки свідомо до перевірки цих явищ нашого життя, якщо вони не мають обернутися в шкідливу виразку на нашому національному тілі. Перескок із первісних ідеалістичних ексцесів, які можна і пояснити і пробачити, у сьогоднішні анонімні листівки і памфлети показує, що головна кріза вже проминула і можна братися до очищування заятреної рани з нагромадженого гною та кермувати розумно лікувальним процесом.

Як католицький релігійний місячник, "Світло" не наміряє, не бажає і таки технічно не може входити в якусь полеміку, чи когось звинувачувати, а то й засуджувати. Має однак обов'язок причинитися, за своєю спроможністю, до оздоровного процесу. Маючи своїх читачів багатолітньої дати, бажає помогти їм установити факти і визначити явища, а то й перестерегти перед невлучними висновками. Це обов'язок всієї нашої преси, яка формує, а то й кермує публічною опінією народу. І що скорше вона собі цей обов'язок усвідомить і виконає його, тим краще прислужиться українській еміґраційній ґромаді. *З цим наміром пишемо і ці рядки, які вважаємо за тему дня.*

"КОМІТЕТИ"

Поява в якійсь громаді "комітетів" звичайно вказує на вийняткові часи, чи обставини; у звичайних обставинах ґромада діє в інших формах: товариствами, комісіями, асоціяціями тощо.

Поява в якійсь громаді комітетів виявляє існування в громаді кризи авторитету, влади, компетенцій: тому вони найчастіше появляються в таких критичних ситуаціях, як війна, повоєнне лихоліття, стихійні нещастя й катастрофи, і з заником таких критичних часів вони нормально заникають, чи переформовуються в нормальні інституції. Перманентність "комітетового" явища являється абсурдом, нонсенсом, або виявом якоїсь перманентної кризи. Громада на довшу мету не може діяти в формі комітетів. І ще одне: комітети як самочинно постають, так найчастіше і самочинно ліквідуються, виконавши свою тимчасову функцію.

З такими спостереженнями загального характеру, треба глядіти і на сучасну українську "комітетову" гарячку, а чи може й болячку. У нашій дійсності справді сьогодні існує багато "комітетів", і між ними треба повести деякі основні розрізнення. Існують так звані "церковні комітети", будівельні комітети", "ювілейні комітети" тощо. Все це на ділі властиво "комісії", тому що діють із виразного мандату, вибору чи делеґації компетентної влади, чи точно визначеної громади, чи означених організацій, чи осіб. І вони являються комітетами в нестислому значенні цього слова. В інших народів вони називаються комісіями. Останніми літами постали комітети іншого роду, які ми назвали б "наглої потреби": походженням своїм вони самочинні, тобто діють не з мандату, але створили собі такий мандат самі члени, за взаємним порозумінням між собою, визначили собі цілі і вербують членство в широких розмірах. Цим вони підходять до катеґорії комітетів народного лихоліття та кризи влади, тобто є справжніми комітетами за своєю формою. І про них тут і говоритимемо.

Всі ті комітети, про які тут мова, постали довкола церковної тематики і цілей: Комітет за патріярхат, Комітет оборони старого календаря, Комітет оборони традицій тощо. Їх постання супонує, що в українській Церкві сьогодні існує криза, існує криза чи брак авторитету, влади чи компетенції; інакше вони були б звичайними комісіями, і виводили б від церковної влади свій мандат, свої цілі і норми діяння. Спостерігається в них і тенденцію до перманентности, стабільности: вони уконституовуються, організуються в добре спаяне і функціональне тіло, і за своєю тематикою не ставлять собі ні точно означених реченців ні цілей: змагають до того, щоб перетворитися в інституцію, і не виявляють волі і наміру перейти до нормалізації.

СВІТЛО THE LIGHT
Український Католицький МІСЯЧНИК
СВІТЛО, КВІТЕНЬ, 1966
РІК XXIX, Ч. 4 (520)

ХРИСТОС ВОСКРЕС! — ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

З НАГОДИ СВІТЛОГО ПРАЗНИКА ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСІННЯ ВСІМ НАШИМ ШАНОВНИМ І ДОРОГИМ ЧИТАЧАМ І СПІВРОБІТНИКАМ ШЛЕМО НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ ЩЕДРОГО БОЖОГО БЛАГОСЛОВЕННЯ Й УСЬОГО НАЙКРАЩОГО!

Редакція й Адміністрація СВІТЛА

За таким своїм характером вони являються явищем ненормальним, а то й шкідливим. А причини такого неґативного суду ясні і недискусійні. Ось головніші з них:

1) *Церква, будучи організацією досконалою і повною, не допускає, за своєю природою, у своєму нутрі організацій конкуренційних, але користується організаціями єрархічно собі підпорядкованими:* силою тієї своєї організаційної природи вона мусить поставити поза свої рямки всі організації, які є до неї конкуренційні чи протиставні; *тому і ті комітети церковного цілеспрямування, що сьогодні постали в українській громаді без мандату і згоди Церкви та без єрархійного підчинення їй, не можуть бути узнавані за комітети церковного характеру;* щобільше, Церква мусить виразно від них дистансуватися, або свідомо і добровільно дати їм новий характер і мандат: краще — перетворити їх у церковні комісії для виконання певних праць;

2) *Українська Церква на північно-американськім континенті ніяк не знаходиться в якійсь канонічній крізі авторитету чи влади і не позбавлена своїх компетенцій; тому явище комітетів у цьому просторі тепер не на місці і не має свого оправдання ні перед Церквою ні перед українською громадою;* інша справа, що українська Церква в цьому просторі має багато нелегких завдань до виконання, і потребує широкої співпраці і духовних і мирян, потребує створити багато різних працівних комісій, чи товариств, чи братств, чи асоціяцій, і від цього вона ніяк не ухиляється, щобільше: заявляє виразну свою волю на співпрацю, якої жде від української громади;

3) *Правний провід Української Церкви не може вважатися некомпетентним у таких церковних справах як церковний календар, патріярхат, чи церковні традиції;* такої некомпетенції він ні не заявив, ні не міг з неї зректися, ні вона не була йому правно віднята; тому поставання самочинних комітетів у цих справах супонує заіснування принайменше однієї з вичислених можливостей; доки такої можливости не було дано, не існує в Українській Церкві стан самовільної ініціятиви в цих справах, відданої в руки приватних людей; також і Апостольський Престол у Римі не проголосив своєї некомпетентности в справі оснування патріярхату для Українців католиків; тому "комітет за створення українського патріярхату" являється справою безпредметною та некомпетентною; комітети постають на те, щоб зробити чи виконати те, що вони можуть чи що компетентні зробити.

У висліді такого стану факту треба оцінювати наявність "комітетів", що постали серед української громади в цих роках. Вони постали в уявній, а не в реальній площині, і є явищем злишнім, яке може перемінитися і в явище шкідливе, витворюючи конкуренцію, конфузію, розбрат і роз'єднання в громаді й у Церкві. А це наслідки, які самі собою й об'єктивно є шкідливі і Церкві і народові, зокрема під сучасну пору і в діяспорі. Думати інакше — ніщо інше, як не орієнтуватися ні в справах церковних, ні громадських. І тому треба, щоб ця маса доброї волі, зусиль і засобів, яку проявили ті ініціятиви, увійшла щоскоріш на правильні шляхи та пішла в правильному напрямку.

Український епископат, головно у цей пособоровий час готовий більше як будь коли підняти кинені ідеї та використати зрушені сили і нагромаджені засоби знання і досвіду для збірної акції в одному напрямку для добра цілої української громади, об'єднуючи в одне спонтанні ініціятиви й правну компетенцію. Соборові декрети поручають широкий діялог між усіма силами Церкви і людської громади, і прямо приписують цілий ряд Комісій, що повинні би постати в пособоровому часі. *Тому багато сил і досвіду могло би бути вже тепер використаними для складення енергійних і ділових комісій, єпархіяльного чи понад-єпархіяльного характеру*, таких як:

Комісія плекання українських традицій і церковного мистецтва; Комісія для справ українського екуменізму, в якій, між іншим, могли б знайти своє природне місце: Підкомісія для студій календарної справи, Підкомісія студій створення українського патріярхату; Понад'єпархіяльна Комісія для плекання української культури і науки, з такими нпр. підкомісіями, як: Підкомісія для Духовних Семінарій і виховання клиру, Підкомісія для справ високошкільних студій, Підкомісія для плекання української науки, тощо. Думаємо що такими чи подібними інституціями можна б вичерпати всі сучасні українські проблеми й сили та скоординувати співпрацю плідну й успішну. Здійснювання Собору серед української громади могло би бути доброю нагодою закінчити "комітетовий період" нашої новішої історії позитивно, безболісно й без затрати доброї волі з одної та авторитету з другої сторони, а головно без переможців і побіджених. *А час, найвищий час, щоби Батьки Церкви і Батьки Народу засіли до "круглого", "овального" чи "квадратного" стола і думали народню думу, як нам усім бути...*

"ОБОРОНЦІ И ВОРОГИ"

Те, що в світі фльори і фавни називаємо "охороною", в людській громаді називається "обороною"; одне і друге само собою пов'язане з агресією, нападом, загрозою, а в людській громаді пов'язане воно нерозлучно з поняттям "ворога". У вище згаданім "комітетовім періоді" нашої сучасної історії, різні комітети приклали собі епітет і завдання "оборони", що в свою чергу витворило необхідно і психозу "ворога", щоб не сказати: "манію ворога", переслідування, прямої загрози. Дійшло вже до того, що де не ствержено наявности "ворога", там пішла гонка за його винайденням чи навіть створенням. І тому сьогодні серед української діяспори проведено, хай і уявно, двоподіл: на "оборонців" і "ворогів", не кажучи вже про ворогів клясичних і зовнішніх: Польща, Москва, яких перенесено живцем і на північно-американський континент, як якусь пряму загрозу. Крім отого успадкованого польонофобства й москвофобства, яке йде за українською людиною на всі землі її поселення, і витримує поколіннями (наприклад у таких фразах як "польський календар", чи "польські свята"), існує багато дійсних причин не забувати на тих "ворогів", що їх назвемо клясичними, і в вільному світі. Але не про них тут буде мова. Не про цей двоподіл ідеться, що проходить українськими кордонами, але про двоподіл, що проходить українською громадою. Залишаємо на боці поділи й підподіли політичного характеру. Обмежуємося до справ що заторкують церковні проблеми.

Якась частина українського громадянства проголосила сама себе оборонцями деяких справ нашої церковної діяспори, і не питаючи решти громади про її настанову до них. Мимовільно витворилося враження, що інші є тим справам неприхильні, а то й ворожі. Питання виринуло в першу чергу з самого тільки невдачного поставлення справи, тобто під кутом "оборони": тому самим тільки своїм постанням комітети поставили в підозру багато інших людей, розбили українську громаду. А розвиваючи далі свою акцію мимовільно прийшло й до певних заяв чи кроків, щоб унагляднити потребу "оборони", тобто до виявлення "ворогів" чи загроз, згущуючи невміру кольори. До цієї категорії "ворогів" якось необачно було причислено усіх інакше думаючих, а то й просто незаінтересованих, все було поставлено під вирішення: "або — або", не допускаючи третіх чи інших можливостей. Очевидно, у громадській роботі, де треба погодити різні думки і дії, це справа дуже небезпечна. І дальші події фактично показали і небезпеку і шкоду такого ставлення справи: сьогодні українська спільнота розбита і то вже не тільки уявно, але фактично. Забагато було зроблено вчинків, які таки вивели справу "оборонці — вороги" зі стану теорії в сумну практику.

Якщо б ініціятори комітетів, про які мова, були зразу поставили справи у позитивній формі, то цього всього не було б таки заіснувало. Інша бо справа творити Комітет, чи радше Товариство *прихильників* українського старого календаря, чи Товариство *плекання* українських традицій, чи Комісію *студій* справи українського патріярхату, а інша справа Комітет *оборони* календаря, традицій тощо. Перша форма — це позитивне об'єднання сил і думок для якоїсь справи; друга форма відразу таки вводить елемент диференціяції, зудару, боротьби, а це звичайно приводить до фактичної боротьби й зударів, із переможцями і переможеними, з "оборонцями" і "ворогами".

Чи була потреба того всього, варт було б об'єктивно прослідити і встановити. Однак думаємо, з нашого боку, що такої потреби не було і сьогодні немає. Бо, наприклад, така справа як "оборона старого календаря" не рівнозначна з поборюванням нового, і навпаки: прихильність до нового календаря не включає автоматично поборювання чи ворожнечі до старого. Зовсім інші речі вплинули на постання цієї проблеми, як сама тільки прихильність чи неприхильність. Можна того хотіти чи ні, але існують таки об'єктивні причини для одного і другого явища, і доки ці причини залишаються об'єктивними, обороною чи нападом нічого не можна вдіяти; треба змінити причини чи працювати над їх зміною: а це робота позитивна, яка не виконується тільки негативними суб'єктивними настановками. Зілюструймо справу на прикладі "української календарної проблеми", яка є точніше і краще визначена за проблему "традицій", у яких таки — на ділі — домінує справа календаря.

Коли з важливих суб'єктивних мотивів та об'єктивних причин, незалежних від людської волі, 95 відсотків якоїсь парафії вважає для себе конечним ужиток нового календарного числення, а 5 відсотків уважає потрібним продовжувати вживати старого числення, виринає складне питання правного і практичного характеру: тобто зудар двох потреб, двох поглядів і двох прав. І не є правильно ставити в людській громаді такий зудар двох думок, потреб і прав у стан боротьби й ворогування: і одна і друга сторона має людське право на особисту думку і дію, на задоволення своїх слушних потреб; за демократичного думання нашого часу така колізія прав поладнується демократичним способом; за абсолютної монархії чи за диктатури такі справи вирішують односторонньо: або — або; за демократії обосторонно: і це і те; оба права бувають збережені з тим, що більшість одержує перевагу, а меншина втішається правом опозиції, опозиції конструктивної.

Держава в якій республиканська партія одержала більшість голосів, чи приписану скількість, уважається республикою, хоч і за партією монархістичною в меншині залишаються неткненими громадянські права та свобода політичного думання і послідовного поширювання своїх монархістичних поглядів. Це так звана демократична громадянська гра. Жодна політична партія, яка признає демократичні принципи та ставить на перший плян суверенні права і благо цілого народу, не творить якихсь Комітетів оборони власних політичних поглядів, але творить позитивну організацію плекання таких поглядів, творить партії і не підносить претенсій на цілість, не ставить виключних постулятів для себе, а інакше думаючих не ставить поза нацією чи поза законом. Американська республиканська партія, яка не одержала більшости в ЗДА, не стала тим самим ворогом народу та не була поставлена поза законом і не створила якогось Комітету оборони американського республиканського думання. Інакше вона мусіла би признати всіх інших за узурпаторів та "ворогів" своїх і американського народу. Хоча й у меншині, вона має запевнені громадянські права своїх членів та право поширювати і пропаґувати леґальними засобами свої політичні погляди.

Ось ті принципи треба примінити і до нашого еміґраційного життя в порушених так званих "комітетових" проблемах. П'ять відсотків вірних, які бажали б жити за старим календарем не можуть розумно і справедливо вимагати, щоб таке право не було признане 95 відсоткам, які вважають новий календар за конечний; і з другого боку, ця подавляюча більшість не має права вимагати, щоб п'ятьвідсоткова меншина "старокалендарників" зреклася автоматично права думати і жити інакше, не за своїми переконаннями. Меншина не має права накидати і не має спромоги накинути подавляючій більшості свою думку, знеможливлювати цій більшості життя за своїми переконаннями і потребами, бо це — в інакшому разі — перемінилось би у звичайну диктатуру і фізичне насилля. І така меншість не може розумно вважати такої більшости за ворогів чи за народніх зрадників та ставити супроти них плян (комітет) насильної репресії чи фізичної чи, в тому випадку, моральної, визначуючи цю більшість як ворога; не може ж бо більшість народу бути ворогом народу.

Ось із такими принципами треба підходити до розгляду української проблематики: календаря, традицій, патріярхату й інших. До того долучується ще, що такі церковні справи не є віддані на чисту розгру сил, але є в віданні правної церковної влади, яка виконує арбітраж у цих справах з огляду на добро загалу; цей авторитет — церковна влада, яка виконує в цьому свої невід'ємні компетенції. Тому справді незрозумілою стає поведінка Комітетів, які оспорюють цю владу та її акти вважають за ворожі, шкідливі для народу і Церкви тільки тому, що ця влада хоче забезпечити права і більшості і меншині, справедливо і розумно поєднуючи їх. Та перестанемо дивуватися, коли зважимо, що Комітети з самої своєї конституції поставили себе на базу "оборони", а тому і боротьби, і проти законної влади і проти більшости, з виразною ціллю позбавити другу сторону вжитку прислуговуючих їй прав.

Ось у тих фальшивих заложеннях і перспективах та в неправильних методах громадської дії лежить ціле нещастя нашої ситуації та джерело шкоди. І немає виходу, якщо не завернеться на інші стежки та якщо не підійдемо до цих справ з іншими методами думання і діяння.

Мусимо найперше всі визнати спільні правила гри, спільну базу та спільний критерій оцінки. У першу чергу треба сказати собі, що арбітраж у церковних справах належить таки до Церкви; мусимо признати всі, що ідеалом до якого змагати, є збереження за всіми їх прав та задоволення потреб усіх, наскільки це можливе в людській громаді, тобто за панівним сьогодні демократичним принципом. Мусимо признати, що знаходимося всі в цих справах на одній спільній плятформі добра: нпр. у календарній справі не йдеться про опозицію між добром і злом, але більшим чи меншим добром, чи між добром більшости чи меншини. І так і в інших справах.

А щоб вийти з безвихіддя, в яке зайшла наша громада, треба передовсім: 1) признати, що існують поважні, об'єктивні і слушні причини відмінного думання і діяння в цих справах серед нашої громади у діяспорі; що існує обосторонна добра воля; що існує серед нашої громади компетентна влада, яка може і хоче погоджувати ті відмінні вимоги на спільне добро загалу; що існують об'єктивні можливості Богові служити і релігійно жити за тим чи цим численням календарних днів; що Церква наша може існувати та виповняти свою ролю і з патріярхальним і без патріярхального устрою; не є ніяк абсолютною вимогою і потребою, щоби по тисячу літах життя й історії без патріярхального устрою, сьогодні заіснувала така потреба, щоб задля неї ми бралися за ножі і розбивали наше громадянське і церковне життя, на втіху наших клясичних і дійсно національних ворогів як цілости; 2) треба нам усім признати, що існують можливості погодження розбіжностей, зберігаючи право і більшости і меншини, з якої сторони вона не стояла б; що розв'язка полягає не в абсолютній перемозі цеї чи тої сторони, але в розумнім погодженню двох прав, із тим, що нормально права більшости мають у практиці першенство, перед правами меншини.

І, вкінці, думаємо, що розв'язка успішна, скора, безболізна лежить у наших можливостях: Перейменуймо наші "Комітети оборони" в Товариства чи Асоціяції: Товариство прихильників старого календаря, чи Асоціяція плекання українських традицій, чи Комісія студій над українським патріярхатом, і т. п., то в нашій громаді зразу зникнуть усі "вороги", перестане боротьба і поборювання себе, і продовжуватиметься позитивна праця, гідна дозрілої, культурної спільноти. І Церква зможе і хоче благословити таку працю та дати свою співпрацю. І що скоріш зробимо таку переоцінку, то скоріш досягнемо бажане добро, і зменшимо шкоди, без програних і виграних баталій нашої сучасної боротьби на церковних подвір'ях; станемо справді отим Народом Божим в українському народі, розчленованим за своїми даруваннями і знаннями, упорядкованим за Божим і церковним ладом.

"ПІДПИСИ І АНОНІМИ"

Вкінці ще на одну справу слід звернути увагу, підсумовуючи наше сучасне життя-буття в діяспорі: це справа методи діяння. "Комітетовий період" нашої сучасної історії породив дві обосічні методи дії: збирання "підписів" під невизначені і ненаписані наперед тексти, і видавання текстів без підписів, про одні і ті ж справи. Акції "підписів" і поява "анонімів" ідуть сьогодні рівночасно й у парі, вживані і "оборонцями" з Комітетів, і "ворогами" з-поза Комітетів. Ні одна ні друга сторона не без гріха в тому огляді, і немає потреби цього доказувати; само життя показує гірку дійсність. Тому тільки проілюструємо справу на прикладах.

Підписи

Акція збирання "підписів" за календар, за патріярхат, за "традиції" релятивно нова і знана усім. Така метода сама в собі *походить із дещо давніших часів, із часів неорганізованого суспільства, коли не було товариств, організацій, партій, асоціяцій;* коли не було плебісцитів і всенародніх голосувань. Щоб підтвердити якусь ідею чи потребу або вимогу і показати її актуальність, ініціятори збирали підписи прихильників ідеї чи справи, очевидно тих, що вміли писати, і тоді через те вважалися кваліфікованими людьми, елітою, провідною верствою. Акція підписів за таких обставин мала своє значення. Згодом прийшли часи організацій, партій, асоціяцій, і для піддержання якоїсь ідеї чи справи давала свій голос організація як цілість, через свій леґальний провід, без потреби підписів партійної бази. Ця інституція триває і сьогодні, з двома важливими поповненнями: національними всенародніми плебісцитами, голосуваннями, а в приватній формі з анкетами та іншими методами осондування публичної опінії загалу; а за друге, сьогодні, з поширенням освіти, підпис утратив свою питому вагу, і його спосібний покласти кожний член нації, навіть і без якихось особливих кваліфікацій, а тільки під поштовхом умілої пропаґанди, а то й соціяльної пресії. Крім того, сьогодні, коли людство значно суспільно визріло, більшу вагу грає сама суть речі й арґументи, ніж число підписів. *Тому сьогодні акція через підписи широких мас є принайменше анахронізмом, як не сказати звичайним засобом шантажування.* Зібрані між прихильниками підписи, аж ніяк не показують публичної опінії громади, бо серед них бракує достаточних елементів, тобто тих, що не підписували, бо їм до підпису нічого не предкладано; подається підписи зібрані тільки "за справу", без можности підписатися "проти справи", чи "за іншу справу" чи погляд. Тому підписи такі мало цінуються тими, кому їх предкладається.

А крім того широко закроєна й нерозбірлива акція підписів за загальними, а нераз усними кличами чи гаслами криє ще іншу небезпеку, тобто вони можуть бути використані в зовсім інших справах як ті, що їх наміряли підписчики. Загальникові кличі, кинені між нарід, у конкретних меморіялах та петиціях набирають нераз цілком іншої закраски та змислу, який годі вичути з загального гасла. *Тому підписи дані на гасло можуть нераз бути використані для чогось іншого,* в іншому змислі, не в пору, або непідхоже. Один із майже трагічних випадків такого вжитку мав місце минулого року серед нашої громади, з ненаправними наслідками, і його тут подаємо до відома тому, щоби принайменше серед нас самих звести справу на належні рейки.

Заложений минулого року в Торонті "Комітет оборони обрядів і традицій Української Католицької Церкви" повів був широку кампанію за підписами "на введення української мови в Церкві", і багато людей, не бачивши тексту і не знаючи кому призначена петиція, дало свої підписи на слово членів комітету та деяких його прихильників, які переводили акцію, не читавши тексту й адресата. Признаємо, що багато дало свої підписи на таку слушну справу, як "українська мова в Церкві", і багато й сьогодні вірить, що їх підписи пішли на відповідну адресу й для цієї ж цілі.

Тимчасом згаданий Комітет восені минулого року вирішив повести свою ініціятиву за український патріярхат, і використати для цього зібрані підписи. Акція Комітету полягала в тому, щоб заінтересувати в потребі українського патріярхату ввесь світовий єпископат, зібраний на Ватиканському Соборі в Римі. Президія Комітету вважала, що найкращим засобом буде представити стан Української Церкви, зокрема ж у Канаді, в такому трагічному і чорному виді, щоб Отці Собору — немов зжахнувшись — вирішили, що одиноким рятунком буде створення українського патріярхату. До одержання такого ефекту, в своїм письмі, адресованому до всіх без розбору єпископів світу (через єпископські конференції) і написаному в латинській мові, за власноручним підписом членів президії та друкованими підписами інших членів відділу, пишуть вони, що говорять про "жалюгідний стан Української Церкви в Канаді" в імені комітету, який "начисляє около 3500 українських католицьких мирян"; і в такій формі вони подалй до відома усіх єпископів такі обвинувачення в сторону Української Церкви в Канаді:

1) "Її клир виявляє незнання а то й деяку погорду до східнього канонічного права, яке ясно визначає права і привілеї Східньої Церкви"; 2) "Повний брак вищих шкіл, семінарій та інших східніх інститутів"; 3) "Жалюгідний стан народнього шкільництва і вже існуючих манастирів"; 4) "Надуживання матеріяльними благами Церкви, або лихе їх уживання, з повним занедбанням того, що перше і конечне"; далі вичисляються браки в українськім літургійнім житті, стверджується також і статистично латинізацію вірних, оскаржуються деякі особи, навіть з-поза Канади, і на все це подається як одинокий лік: установлення українського патріярха в особі Верховного Архиєпископа.

У своїй формуляції та характері цей лист справляє на кожного читача дуже прикре і пригнобливе враження, а недругам української Церкви і народу дає просто насолоду та сатисфакцію і документацію в антиукраїнській дії. Лист був розісланий до єпископату світу поза плечі української єрархії та поставив її соборову дію в дуже прикре становище пастирів, яких Церкви йдуть до неминучого занепаду. *Крім того, лист поставив запропонованому Верховним Архиєпископом Йосифом справу українського патріярхату в зовсім іншому освітленні: не як завершення української єрархії, як затвердження здобутків Української Церкви та нагороду за українську Голгофту в Україні, але як рятунок Церкви, яка йде до руїни, щось як потіха на смертному ложі.* Так прийняло лист багато владик світа й витягнули висновок: Церкві, яка гине, не подається вищого титулу та не доручається їй патріярхальної самоуправи, але вона потребує санації від умілих хірургів; їй не треба самоуправи, якою не зможе користуватися, але доброї опіки й помічної руки з-зовні (просто: не самоуправа, а кураторія й опіка). *Крім несправедливого представлення української Церкви, всяка акція української єрархії таким одним листом, поданим до такої компетентної інституції як вселенський єпископат, була ненаправно спаралізована, і треба буде може десятиліть, щоб направити пущену на чотири сторони світу таку чорну опінію про українську Церкву. Та це справа майбутности, а тепер насуваються інші питання, які варт собі поставити саме в тому контексті підписів.*

Якщо б лист покликувався на думку 6-7 осіб Комітету з Торонта, його можна би безпечно відкласти до архіву; тимчасом для своєї особисної думки й акції президія Комітету залучила коло 3500 українських католицьких мирян, а це вже щось значить. На твердження 17 українських Владик про підхожі для створення українського патріярхату обставини й умовини, 3500 їх вірних кажуть щось зовсім противне: про повну руїну, на якій патріярший трон був би явищем ґротескним, був би радше похоронним катафальком. *Чи Українці Торонта, кладучи свої підписи "за введення української мови в Церкві", думали справді про такий лист і про такий зміст, про такі обставини і такий спосіб використання їх підписів?* Ось питання, яке в майбутньому мусить ставити собі кожний, що ставить свої підписи під загальникові гасла, не бачивши тексту, і не знаючи адресата і цілей, для яких вимагається його підпису. *Чи наміряли вони впхнути ніж у спину нашим Владикам, обезславити 70-літні змагання, жертви й успіхи Українців у Канаді та вбити змісця велику справу патріярхату,* а то й поставити *в комічне насвітлення велику пропозицію Блаженнішого Кардинала Йосифа з 1963 р. про створення Українського Патріярхату?* Думаємо, що про це не подумали навіть члени Президії Комітету, а не то вже оті 3500 громадян, що на них вони покликаються. Та, хоч і гірка й болюча, наука була нам усім дана, і треба цю лекцію вивчити на майбутнє. А цю лекцію можна зібрати ось у такі точки.

Якщо б у майбутньому наша громада вважала за потрібне чи корисне вжити цього сьогодні вже анахронічного нерозбірливого збирання всенародних "підписів", треба би придержуватися ось таких засад осторожности:

1) Повної координації щодо змісту, часу й обставин такої ініціятиви з тими, що дану справу пропонують і тими, що збоку ту ж саму справу хочуть піддержати; 2) Повної чесности між підписами та їх ужитком, ні не вживаючи підписів на інші цілі, як на ті, на які вони були дані, ні не підписуючи на сліпо того, що не було належно викладене на письмі, прочитане і схвалене. Підписане насліпо, замість принести користь, може обернутися на шкоду і справі і підписаним, а то й бути пояснене як акт непошани, чи й зневаги до тих, кому підписи призначені; 3) Кращим було б не вимагати підписів безпосередньо в громаді, але за посередництвом організованої громади; на те й існують громадські, політичні, культурні, церковні та інші організації, щоб заступати інтереси громади та виявляти гадку громади, з повною свідомістю, простудіюванням справи та належною чуйністю й контролею, щоби піддержка організованої громади була вжита чесно, правильно, в слушний час і спосіб. На тому така ініціятива може тільки зискати, а сама справа і поготів.

За такою методою громадської дії, буде знеможливлена поява і таких явищ неґативного характеру, як вибуялі сьогодні в нашій діяспорі анонімні писання. І з тим приступаємо до останньої справи, може й найбільш болючої з отого нашого "комітетового періоду" новішої української історії.

"Анонімі"

Коли в попередніх рядках ми співчутливою і люблячою рукою дотикали поранень, хоч і болючих, на нашому громадському а то й церковному тілі, то мимовільно наша рука стискається, натрапивши на оте загноєння, що його натрапляємо в цих ранах: маємо на думці оту письмову анонімну "творчість", що почала появлятися на теми наших великих проблем: оті "поезії" і "летючки", "памфлети", друковані і писані, що їх стрічаємо при вході до наших храмів, до наших культурних інституцій, у наших поштових скриньках, під дверми наших помешкань, у яких незнана рука якогось анонімного "уха", "носа", чи "ока" виливає цілими ведрами помиї на наших українських людей, і то в ім'я добра Церкви, не поминаючи і тих, які поставлені Богом "пасти і провадити Церкву Божу" в українському народі, не з народнього, але з Божого мандату. Не будемо аналізувати докладніше цього явища, бо воно на таку аналізу не заслуговує. Вистарчить, що зберемо в один букет такі "квітки" цих анонімних "писань", а погляд на них уповні вистачає на те, щоб знайти на них місце: смітник.

Беремо тільки останні три "твори" з Торонтонського або Вінніпеґського ґрунту, де стрічаємо такий словник: "попи зрадливі, зрада, яничари, гробокопателі, зрадники між попами, чорні круки, юдин гріш, гидка хруніяда, раби, хами, худобина, антипко, нюнька, папуга, рийка, безрогий, хлів, вовки в очевих шкірах, смертоносці, чічі-лялі в ризах, плазуни, вислужники, хруні, чужі аґенти, чортівська змова": це все з одної тільки сторінки анонімного "ока". Не менше промовистим є і анонімний "ніс": ось його словник на церковні теми: "кальвіни", польська жилка, гризун, рила, хвостики, вила, пімста, хрунівська робота, татари, босі, гній, погній, плазуни, трястя, хрунівські пан-отчики, хруні в ризах". А ось що пише "всечуйне ухо": простюшок, хлопунь, простюх, хам, хлоп, хруні в ризах, злоба, хамство, калакунь, божевільний, нечистий біс, чорт, тхір, насмородив, лицемірний слуга Божий, роздор, брехня, плазуни, шубравство, міняйло, лихий пастир, хребет з глини, овечка, баранчик, вовна, хробак, чорти, гнилі колоди, хрунівська призма, англізатори, кальвіни, каїни, прихвостні, зрадливі хруні", а по такій поезії заклик: "Для нашої охорони — в Комітети оборони!" Все це — без повторень та інших довших висказів — зібрано тільки на трьох сторінках "поезій" нашого "комітетового періоду" історії, а їх більше й не тільки в Торонті чи Вінніпеґу.

Прочитавши тільки таку фразеологію, негідну не тільки столичного, культурного Торонта чи Вінніпеґу, але й якоїсь темної вулиці, просто не хочеться вірити, що саме така мова запанувала в церковних справах і на церковних папертях, чи в церковних притворах. Ми навели її тут, щоби показати наглядно, як глибоко зранена наша народня громада, і що лежить на дні отої гіркої чаші, що її підносять українським людям ніби в ім'я оборони Церкви і церковних справ. У нашій аналізі ситуації ми дійшли до чистісінького загноєння рани, і думаємо: в нікого не завагається рука, щоб його з омерзінням викинути геть.

Уважаємо, що люди такого словника не можуть діяти на добро, а вже головно на добро релігії й Церкви; уважаємо, що люди такого покрою і такого стилю не можуть зберігати за собою людського привілею незнання чи доброї віри, а вже не кажемо доброї волі; *уважаємо, що люди такого стилю не то що не є віруючими, але гірші атеїстів найнижчого покрою;* уважаємо, що огірчення, біль чи журба й найвищого ступня за добро української громади не можуть ніколи дійти до такої мови і таких почувань, і вважаємо, що люди такого покрою взагалі стоять поза рямками української громади, і їх треба шукати поза її межами, а українській людині, навіть невіруючій, з ними не по дорозі, і не може бути жодної спільноти почувань, думання, інтересів. *І твердо віримо, що здорове тіло української народньої спільноти викине неминуче гній зі свого організму, якщо він там загніздився і в ньому діє. Організація чи одиниця, яка скотилася до такої підлоти та ненависти до людини, земляка, брата, священика — не може мати місця в природно чесній громаді, в християнській поготів!*

— — — — —

Без боязни помсти, шантажу чи негодування ми діткнулися ран нашої громади і вказали ясно на боляк, що загрожує нашому національному організмові. І зробили ми це саме тепер, коли допиваємо чашу полину до дна, і в цей великодній час, коли в наших церквах і в наших писаннях частіше будемо співати і говорити "мир всім", коли частіше будемо чути слово: "мир вам", *коли всенароднім хором заспіваємо у великодній ранок: "і друг друга обнімімо, і скажім: браття, а ненавидящим нас простім усе з воскресінням!" Треба, щоб до великоднього христосування й братнього поцілунку ми прийшли з чистою й очищеною від зненависти душею, простили собі взаємно оті "долги наші", щоб могти доступити прощення Божого для кожного з нас особисто і для цілої нашої громади, за все те, що останніми літами ми заподіяли нашому народові і нашій Церкві. Треба зняти нам із хреста наруги оте наше народнє тіло та підготовити його до воскресіння й прослави. Це і наше побажання і наша молитва до Того, що переміг смерть і ад та дарував життя!*

о. О. Купранець, ЧСВВ

ТЕОЛОГІЧНО ВИШКОЛЕНІ МИРЯНИ — ЦЕ КАПІТАЛ ЦЕРКВИ

Починаючи з 1940 р., існують у Відні Теологічні Курси для мирян, які по закінченні тих курсів стають великою поміччю в сповнюванні різних праць у парохіях чи навчанні релігії. Якщо б ми змогли подібне зорганізувати в наших єпархіях, то було б це великим досягом, бо ми мали б тоді бодай деяке число теологічно вишколених мирян, не так, як є сьогодні, що є деякі одиниці, які навіть не знають основних елементів народнього катихизму, а беруться реформувати Церкву.

"СОБОРИ НА ЄПАРХІЯЛЬНІЙ ПЛОЩИНІ"

Голяндські єпархії відбувають цілий ряд "соборів на єпархіяльній площині", на яких священики та миряни обговорюють питання відношення Церкви й модерного світу, Св. Літургії та інше. Голяндський єпископат плянує на 1967 рік скликати всеголяндський синод, до якого будуть вестися дворічні систематичні підготовні праці, у яких братимуть участь священики й миряни. Останні мали би брати участь у самому синоді.

НІМЕЦЬКІ ЄПИСКОПИ ПО ЗАКІНЧЕННІ СОБОРУ

Католицький єпископат Німеччини з нагоди закінчення Собору видав спільне Пастирське Послання, в якому каже, що: "Закінчення Собору є водночас і початком, бо перед нами лежить велике завдання — перевести в життя порішене (на Соборі), прийняти поручене, відновлене собі засвоїти". Навчання і вказівки Собору позістануть у житті громад безплідними, якщо вони не будуть усіми, священиками й мирянами, прийняті відкритим серцем і зрозумілим послухом. Господній клич, що виявився через Собор, буде так довго без (нашої) відповіді, доки кожний із нас не пічне віднови від себе самого.

Старинна Плащаниця (мабуть з кінця XVIII ст.), що її має віденська церква св. Варвари.

Василь Барка

СВІДКИ ГОЛГОТИ

Дивились, як Він конав, прибитий цвяхами, і вимагали: "Нехай зійде тепер із хреста, щоб ми побачили й увірували". Хто ж вони, вимагачі "доказу"? Це — "законники", "книжники й фарисеї", і це, при довічній Голготі — їх духовні нащадки з книжною "мудрістю", яку поставили вище від світла небесного.

Серед них — різні; у XIX ст. тут: Бебель і Діцґен, Бакунін і Маркс, Штравс і Ляссаль, Ніцше і Чернишевський, Древс і багато інших. Ще численніші — після них: Кавтський і Ленін, по ваганнях — Богданов і Луначарський; Карл Лібкнехт і Гітлер, Бухарін і Розенберґ, потім — Деборіни, Мітіни і "несть числа" всім "ідеологам", пропаґандистам, політкомісарам, редакторам, діяматчикам, які зневажають і заперечують християнство, ніби за відсутністю наукового "доказу".

Їх духовні предки, що стояли при Голготі та обіцяли після "доказу" увірувати, — казали неправду. Хто був здібний прийняти вчення Христа про безмежне милосердя, — не міг із насмішкою чи лихою понурістю дивитися на смертне страждання і "доказу" вимагати. Ті давні вимагачі також мали своїх духовних предків, що колись слухали пророків і бачили чудо здійснення; то, може, увірували? Де там! Страшною смертю замордували одних пророків, наприклад, Ісаїю живого перепиляли, інших вигнали в пустелю на загибіль.

Нащадки гонителів стали сучасниками чудес Христових: воскресіння мертвих, зцілення сліпороджених, глухих, німих, покалічених, паралітиків, кровотечивих, біснуватих, прокажених, сухоруких і незлічениих інших. Мали доказів більше, ніж можна вмістити в книгах; чи увірували? Ні! Домоглись найлютішої кари для Христа: розп'яття на дереві.

Нащадки їх, новітні вимагачі, мають абсолютний доказ: слово Христа, в точному наведенні, як найдостовірніший документ, повторений ідентично чотири рази в різних авторів і стверджений іншими апостолами. Це більше, ніж для суду, що вважав свідчення двох достатніми для встановлення істини. І також тут — більша достовірність, ніж у кожній науці. Бо наукові теорії ввесь час відкидаються, через їх перестарілість і невідповідність фактам, та замінюються іншими, теж тимчасовими. Але слово Христа протягом історії справджується незмінно і повно, як одна божественна зверхнаука. Ніхто навіть здалека не досягнув подібности йому, хоч були генії мови скажім: Данте, Мільтон, Ґете, Шевченко, Достоєвський, Дікенс. Самі ж вони визнали, що їх мова — зовсім дрібна і слаба проти Євангелії. Один із найбільших корифеїв сказав: ніколи людська мова не дорівняється слову, яке, мов сонце, "сіяє з Писання".

Слово здійснилося чудесно в Церкві, проти диких переслідувань: спалення живих, як смолоскипів, розривання левами, варення в олії, колесування тощо. Кров'ю мучеників Церква, як духовна будівля, скріплювалась дужче, ніж будинки — залізом і цементом.

Навіть після сороклітнього гоніння в СРСР, розору, масового розстрілу священиків і вірних, і мучення їх у концтаборах, конфіскацій, цькування пропаґандою і всіх руйнувань, Церква встала, ніби леґендарний птах-фенікс, який, згоряючи в огні, знов піднімається з попелу живий. Чи вимагачі увірували? Ні!

Але увірували у Христа, одночасно з геніями творчости, прості люди, чисті серцем. Такі, як гебрейські жінки, що в натовпі йшли і гірко ридали, разом з Богоматір'ю й апостолом Іваном, провожаючи Христа на смерть. Любили Його: за найсвятішу праведність і милосердя безмежне; і Він любив їх. Він тоді спинився і сказав: "Дочки Єрусалимські, не ридайте за мною". На Голготі один із двох розбійників, біля Христа розп'ятих, — закоренілець, теж, глумившись, жадав "доказу". Другий, благорозумний, спинив його і поблагав милости в Христа. Серед розбійників знайшлося живе серце, але серед вимагачів — жодного.

Одні з римських леґіонерів-вартових увірували; другі, ділячи одежу Христа, знайшли в собі хоч малу пошану для незнаного їм вищого розсуду, бо, коли не хотіли розривати цільний хітон, кинули з-за нього жеребок. То — на відміну від сучасности, коли славу Церкви Христової ми розірвали в різних конфесіях.

Вимагачі не хотіли увірувати. Не хотіли зрозуміти, що Христос прийшов — своєю смертю спасти людей, кров'ю своєю викупити і обмити їх від гріхів. На місці кожного грішника розп'ятий був Син Божий. Це — чиста, провіщена пророками, всесвітня жертва викуплення, із смертю за брамою Єрусалиму. Як пояснено в апостола: після внесення в святилище крови жертв для очищення гріха, — тіла спалюються поза станом.

Як би Христос послухав вимагачів і зійшов із хреста, не прийнявши смерти, тоді б не здійснився божественний плян спасіння. І вимагачі не увірували б, а знову б насміялись.

Коли світ здригнувся в громі і впали скелі; висока завіса храмова роздерлася пополам і пригасло сонце, так що ніби ніч настала вдень, а з розбитих гробниць вийшли покійні праведники, щоб явитися багатьом, то вже навіть центуріон, римський начальник, визнав: "Істинно, Чоловік цей був Син Божий."

А вимагачі, без віри, після всіх знаків чуда, із скривленим обличчям пішли геть.

Їх духовні нащадки сьогодні, взявши владу в багатонародній країні, склали режим, повний жорстокости і мертвої нудьги. Все посилання за "доказом" — тільки омана. Бо серце їх повне недобрих нахилів і мороку, який, діючи на інших, мов пошесть, дуже грізно зростатиме, щоб перемогти Церкву. Але вона, провіщена з "Апокаліпсиса" — жінка, одягнута в сонце, уникне кігтів дракона з того мороку. І прийде час її найбільшого свята: на небі і землі, що стануть новими.

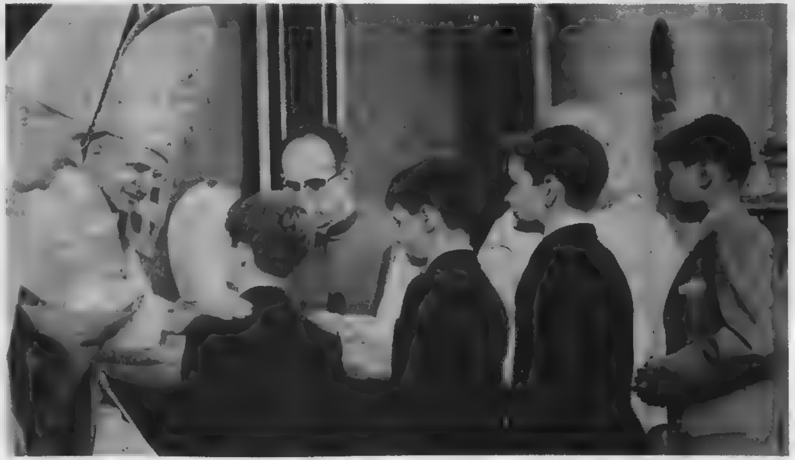

Папа Павло розмовляє з хлопчиками, яких Він запричащав Євхаристійним Христом

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

ПОДЯКИ

Просимо зачати в день 10-го лютня **30 григоріянських Служб Божих** у треті болючі роковини трагічної смерти нашої Найдорожчої Донечки — бл. п. Терези Олександри Голіян. Жертвуємо $100.00.

Родичі і Братчик,
Н. Голіян, Ерчболд, Огайо

Посилаю $5.00 на дві Служби Божі на інтенцію пані Катерини Сосніцької, яка хворіє, щоб Господь дав їй здоров'я.

Марія Нагірна, Джессуп, Па.

Сповняючи обітницю, висловлюємо прилюдну подяку Пресв. Христовому Серцю, Пречистій Діві Марії і всім Святим за вислухані молитви в намірені виздоровіння мого мужа й тата по тяжкій операції. Залучую $5.00 на дві Служби Божі на подяку за виздоровіння мужа й тата Андрія та його здоров'я на майбутність Дякуємо Всч. Отцеві за відвідини в шпиталі з Найсв. Тайнами, як усім за молитви й відвідини в шпиталі.

Марія Максимів, Торонто 14

За щасливе перебування мого сина у Швайцарії та за добрий вислід диплому з ветеринарії складаю сердечну подяку Пречистій Діві Марії й поручаюся надалі ласкавій Її опіці. Залучую жертву $3.00.

Олена Захаріясевич, Філядельфія

Залучую $5.00 та прошу помістити мою подяку Найсвятішому Серцю Христовому, Божій Матері й св. Йосифові за вислухані молитви.

Ірина Нестюк, Чікаго

Складаю найщирішу подяку Ісусові й Божій Матері Неустанної Помочі за вислухані молитви. Посилаю мою скромну жертву.

Іванна Бугай, Ріджайна, Саск.

Складаю прилюдну подяку Всемогутньому Господеві — Богові-Отцеві, Ісусові Христові — нашому Спасителеві й Пречистій Діві Марії за щасливий перехід операції мого мужа. Залучую $5.00.

Н. К., Нью-Йорк

Посилаю $5.00 на Службу Божу в моєму намірені.

С. Жмуркевич, Лос Енджелос

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміриння Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. Лев Садовський, ЧСВВ

ХТО ЦЕ БЛИЖНІЙ?

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА КВІТЕНЬ

У цьогомісячнім намірені Свт. Отець закликає нас усіх до щирої молитви в одній преважливій справі, а саме, він бажає, щоб усе людство могло поважати кожну людину як свого ближнього. Щоб, отже, це бажання Свт. Отця якнайкраще здійснити, застановімся тепер над тим, хто саме цей наш ближній.

У Старому Заповіті поняття про те, хто це ближній, було дуже обмежене. Жидівський народ уважав за ближнього тільки того, хто належав до цього ж самого, віруючого в одного Бога, народу. Із приходом Христа Господа знову ж, це поняття набагато змінилось. Христос указав, що ближній це не тільки той, хто належить до того самого народу, але також і цей, хто до нього не належить. Найкращий приклад цієї Христової науки бачимо з Його притчі про Самарянина. Отже Христос цьому вузькому, провінціяльному поняттю про ближнього надав універсального характеру. Зі свого боку Христова Церква добре зрозуміла цю Христову науку, бо ж бачимо, що вже в заранні свого існування вона виходить із вузького кола жидівського народу та йде проповідувати Євангеліє *всім народам*. — І зовсім слушно, бо хіба ж Христос не віддав свого життя за всіх, хіба Христос своєю кров'ю не відкупив цілого людського роду? Якщо так, то яким правом ми можемо декого вважати за ближнього, а декого ні? Отже кожний чоловік, кожний хто носить на собі печать образу й подоби Божої, цей наш ближній і як такого мусимо його трактувати.

На жаль, сьогоднішнє людство цієї Христової науки сливе чи не зовсім не розуміє. Візьмім, наприклад, під увагу стан тих різних поневолених сьогодні народів, поміж якими знаходиться і наш український народ. Чому не мають вони цього, що належиться кожній людині: свободи думки, слова, свободи ісповідувати Бога за переконанням власного сумління, свободи руху? Одним словом, чому вони не є панами в себе в дома? Відповідь на це проста. Не мають вони цих речей бо той, хто їх поневолив, не дивиться на них як на ближніх, а як на рабів. Не мають вони цих прав, бо народ, що їх поневолив, затратив з-перед очей заповідь Христову любити ближнього свого як себе самого. — Отже якою важливою є наука про братерство всіх людей! І чим скоріше людство прийде до переконання про правдивість цієї науки, тим скоріше покращає його доля.

Із недостачі правдивого християнського розуміння того, хто саме ближній. маємо сьогодні таку ситуацію, що наші чорношкірі брати не втішаються всіми тими правами, які належать тим що мали щастя народитися з білою шкірою. І в чому саме ріжниця поміж чорним а білим? — І один і другий це діти Божі; як за одного так і за другого Христос пролляв свою кров. Час уже, найвищий час зрозуміти, що в очах Божих ми всі рівні.

Той хто має правильне поняття про братерство всіх людей, той хто в кожній людині добачує свого ближнього, такий не стерпить, щоб не запобігти недолі, біді й нужді цього ж ближнього. Та на жаль мало є сьогодні людей просвічених таким правдивим духом Христовим, бо є ще аж надто багато біди й нужди в світі. Надто багато є непотрібного страждання, а з другої сторони надто мало є сьогодні доброї волі збоку тих, яким Господь не поскупив своїми дарами. — А вони, це тільки завідувачі дібр Господніх; завідувачі, які колись здаватимуть справу зі свого завідування.

Сьогоднішній світ пройшов уже дві величезні всесвітні катастрофи, тобто, дві світові війни. І думав би чоловік, що людству вистачило б уже стільки кровопролиття. Та, ні. Погляньмо навкруги себе: скрізь заверюхи, всюди міжнародні незгоди. Ще й сьогодні сотки невинних людей гинуть: і навіщо? — Та не диво: бо чи ж можемо справді сказати, що за час від другої світової війни людство зробило якийсь поважний крок уперед? Крок у зрозумінні самого себе? Чи ж зробило людство поступ у зрозумінні гідности людської особи, у зрозумінні вартости людського життя? Чи ж дійшло воно до переконання, що кожний чоловік це ближній якому належиться пошана й любов? — На всі ці питання мусимо відповісти неґативно, бо ж так нам показує щоденне життя. Отже мусимо щераз і щераз повторити, що доки ми не навчимося один одного поважати і вважати за свого ближнього, доти світ не зазнає спокою і миру.

Отже застановімся над цими кількома думками й молімо Всевишнього, щоб дав людству це правдиве зрозуміння величі людської особи, а як це станеться, тоді наступить і правильне зрозуміння братерства всіх людей у Христі.

Папа Павло VI

ВЕЛИКДЕНЬ ПРИНОСИТЬ РАДІСТЬ І НАДІЮ

Великдень приносить Христову радість і Христову надію для всіх, також і для переслідуваних братів у вірі, — сказав Папа Павло VI у великодній проповіді 1965 року.

Ось головні уступи слова Папи:

"Оптимізм перемагає. Для того, хто прагне, життя є на кінці людської драми. Щастя існує, і його можна здобути. Повнота нашого буття, розгорнутого в усій можливій досконалості, дає зріст і навіть дає додаткому спроможність: "світло слави", як його називають ті, що вдумуються в пасхальну обітницю, — щоб більше знати, більше любити, більше радіти; нам вона запевнена в невичерпному захопленні оглядання Бога. Надія і радість повинні позначати духовне життя людини, яка покладається на Христа."

БЛАГОДІЙНЕ СВІТЛО

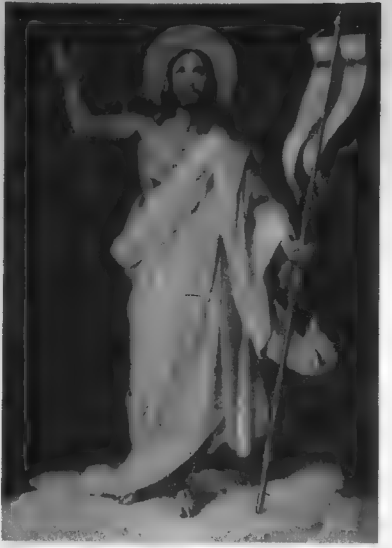

"Ясно, що таке позитивне й оптимістичне розуміння, властиве християнинові, випромінює покріплення і благодійне світло на світ. Воно його роз'яснює і виявляє його таким, яким він є: незвичайно цікавий, незвичайно гарний. Дещо з радости Бога Творця, — що, як каже Святе Письмо, бачив безмежну панораму космосу, який вийшов із Його всемогутнього слова, і вона була дуже гарна (пор. Битія 1, 21, 32), — переливається на людського духа, який дивиться, студіює, здобуває світ, що його оточує; скажімо це й про модерну людину, яка власне силкується прослідити й опанувати природу: діло, дар, символ, дзеркало Боже."

"Те позитивне й оптимістичне розуміння, що походить від таїнства воскреслого життя, освітлює не тільки цей зовнішній світ людини; воно освітлює також і її внутрішній світ, її серце. Немає сумніву, що серце людини, зокрема сучасної людини, — яка змагає до життя, до росту, до збагачення знання і майна, до спроможности виходити на вершини й радіти, — змагає до щастя. Також нема ніякого сумніву, що те саме прагнення щастя, прагнення, яке живлять, пробуджують, загострюють ті здобутки, які сьогодні роблять людину гордою і жадною нових прогресів, створює в її серці розпачливу порожнечу, тривожний смуток, докорінний песимізм, остаточну непевність, яка робить її глибоко нещасливою. Подібне завваження могли б ми зробити про притаманне нашому часові явище: про соціяльне співжиття, таке розвинуте в нашому світі, який перетворюється, але якому завжди так важко себе обновити, так дуже непевний він на остаточний вислід, тобто: чи буде мир, а чи війна; свобода чи тоталітаризм і невільництво; партикуляризм, іще більш замкнений у своїй жорстокості, як сьогоднішній, а чи братерство та взаємна пошана; побудова універсального та співпрацюючого суспільства чи знищення того всього, що посіяно й побудовано на обличчі землі. Яка ж це потіха, яке довір'я, яка сила оновлення і миру може прийти для сучасного суспільства від духа Пасхи, від духа, який із земного і смертного міста розбуджує місто небесне й безсмертне, і тим самим оживляє ідеали й зусилля дочасного порядку в напрямі єдности й універсальности, у напрямі свободи, поміркованої знанням і прагненням добра, в напрямі постійно зростаючої справедливости, у напрямі щораз більше діючої любови!"

"Хай в імені та в дусі воскреслого Христа прийде той день, у якому люди розв'яжуть свої помилкові ідеології задля потреби та прийняття тієї нової мудрости, яка об'явила б і справжню природу людини, і її справжнє призначення."

"Нехай прийде день, у якому незлагоди народів наладнуватимуться не силою зброї, але в світлі розумних договорів; і втишиться всяка війна й партизанщина, щоб дати місце взаємній конструктивній праці. Нехай прийде той день, у якому подиву гідні енергії прогресу будуть ужиті на заспокоєння голоду в світі, на виховання майбутніх поколінь, на втишення болів, що знову повертаються."

БРАТИ, ЩО СТРАЖДАЮТЬ

"І нехай уже більше не буде на світі плянових і непотрібних страждань політичного й соціяльного утиску; явного або прихованого расизму; потоптаної та зневаженої свободи сумління і слова! Згадка про братів у вірі в багатьох країнах, де ставлять їм перешкоди і гноблять, вкладає в наші уста окреме для них привітання: "Нумо, найдорожчі діти, будьте витривалі в вірності та в довір'ї! Ваші страждання не зазнають ніякої втрати, бо вони для світу вже є подиву гідним свідченням релігійної свободи і духовної єдности Христової Церкви; з вами — молитва й солідарність братів; з вами — страждання й воююча Церква! Хай теж для вас, і перш усього для вас, ця Пасха буде святом радости й надії! І нехай цим вона буде для всіх: для терплячих і для тих, що шукають потіхи світла; для дітей і для молоді; для вас, що слухаєте нас і бажаєте почути з наших уст слово побажання воскреслого Христа: "Мир вам!"

о. В. Ковалик, ЧСВВ

ВОСКРЕСІННЯ ХРИСТОВЕ – НАШЕ ВОСКРЕСІННЯ

По 33-ох роках життя, невтомної праці й невисказаних терпінь та гарячої молитви, Божий Син віддав на хресті своє життя за спасіння нас людей.

У Велику П'ятницю вполудне здавалося, що ціле Христове діло пропало, що вороги Бога перемогли, затріюмфували. Христа найнесправедливіше засудили на смерть і Він серед невисказаних мук на хресті віддав духа своєму небесному Вітцеві. Вороги тішилися, ликували, бо їхній противник, ворог помер, Його поховали у гробі, каменем привалили, сторожу поставили.

Однак, каже пророк Ісая, що людські суди не є Божими судами, а Божі дороги не є людськими дорогами. Людські заміри не є Божими, а Божі пляни далекі від людських. Та й сам Христос, живучи на землі, сказав був, що зерно не може видати належного овочу, доки не буде вкинене в землю і не згниє. Христове земне життя закінчилося, вичерпалося зовсім, Він помер і пішов в обійми сирої землі, як Йона в лоно кита. Та прообраз Христового воскресіння — Йона у череві кита — мусів сповнитися. Христос, за Божими намірами, мусів воскреснути. І Він воскрес!

Христос третього дня, за предсказанням, славно, своїми власними силами із гробу воскрес! Він переміг землю, переміг жидівський провід національний і релігійний, переміг усіх, що з Нього насміхалися, глузували. Він переміг не тільки людей, але Він переміг також і диявола, смерть, пекло! Досі подібної перемоги ніхто не відніс, і ніколи не віднесе. Бо треба бути правдивим Богом, щоб так велично перемогти своїх противників.

Є загальне, віковічне правило чи звичай, що слабше спирається на сильнішому, безсиле — на сильному, крухе на непорушному, дочасне на вічному. Ми люди — чи там на рідних сторонах, чи тут на чужій привітній землі — безсильні, немічні, вичерпані з потуги. Наш край у неволі, руїні, кайданах, плачу, стражданнях понад Дніпром ходить, викликує долі. Самі ми не двигнемося з неволі, руїни. Сьогодні така світова потуга, як ЗДА — шукає всюди приятелів, помочі, а що нам казати? І нам треба шукати приятеля.

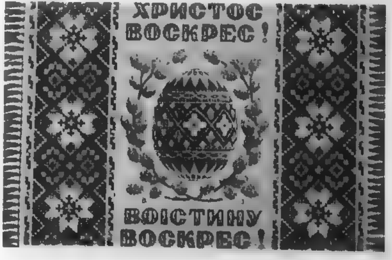
ХРИСТОС ВОСКРЕС!
ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

З мистецьких картин проф. Василя Залуцького

і нам треба спертися на когось сильного, могутнього. Хто ж могутніший, як воскреслий Христос? Він же правдивий Бог!

Усесвітня історія вчить нас, що культура, сила народів там і тоді зростала, де і коли зростала віра в Бога, де зростало зберігання моральних законів. Історія також учить нас, що чим сильніший і кращий був культ Бога та досконаліша мораль, тим краще народ мався, був майже непереможний. Прикладом того є держави: вавилонська, асирійська, єгипетська, грецька, римська та інші. Навіть на історії нашого власного народу знаходимо потвердження тої правди. Часи св. Ольги, Володимира, Ярослава — були золотою добою нашої історії, нашої слави й добробуту. Це також були часи розцвіту Христової віри й моралі. Божі слова: "Щасливий той нарід, якого Паном є його Бог", завжди будуть сповнятися!

Перед нашими очима воскреслий Христос, Переможець пекла і смерти! Він любов'ю вічною полюбив не тільки поодинокі душі, але й цілі народи, бо і вони є ділом рук Його, тож і наш Народ Він любить. Звернім на Нього наші очі, почування, надію не тільки особисту, але і національну. Однак звернімося до Нього не тільки словом, а ділом, бо віра без діл мертва, каже Боже Об'явлення. Звернімо до Христа наше серце, наше життя, зробімо собі Христа приятелем, а перемога наша запевнена. Приязнь із Богом може бути тільки через Божу освячаючу ласку в нашій душі, через яку ми наче стаємо споріднені з Богом, стаємося в непонятий спосіб учасниками Божої природи. У нашій душі царить Божа ласка, коли там нема тяжкого гріха, коли там горить Божа любов, коли там практикуються добрі діла і християнські чесноти.

Тому, коли хочемо двигнутись і піднестись, коли хочемо воскреснути особисто і національно, а повинні хотіти, то затісняймо нашу приязнь із Христом, відзискаймо Його ласку і її стало побільшаймо. Піднесімо наші очі на воскреслого Христа, зложім нашу віру і надію на Нього. Він бо дає життя одиницям і народам, Він керує долею цілого світу, Він усіх любить, бо за всіх пролляв Свою Кров, усім Він бажає щастя і добра. Він, воскреслий Христос, найбільша наша особиста і національна надія на воскресіння з такої довгої неволі!

ПАПА ВІДБУВ ВЕЛИКОПІСНІ РЕКОЛЕКЦІЇ

Святіший Отець Павло враз із деякими кардиналами й прелатами відбув у днях від 27. II. до 5. III. ц. р. реколекції у Ватикані. Реколекційним проповідником був єпископ Джузеппе Сарраро з Верони, Італія.

ВСЕЕВРОПЕЙСЬКА ЄПИСКОПСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ

Ще перед закінченням Собору в Римі зроблено перші кроки в напрямі того, щоб створити спільну Єпископську Конференцію всіх країн Европи. У зв'язку з тим мали свою стрічу-обговорення предсідники й секретарі поодиноких европейських Єпископських Конференцій.

БОГОСЛУЖЕННЯ В КІНІ

Зальцбурзька парохія в міській дільниці Максґлян має значну частину своїх вірних доволі далеко віддалених мешканнями від парохіяльної церкви. Щоб дати їм змогу брати участь у недільному Богослуженні, парохіяльний уряд договорився з власником місцевого кінотеатру, що він відступає кінову залю на недільні Богослуження, в яких бере участь велике число вірних.

ПРОПОВІДЬ СЕСТРИ-МОНАХИНІ ПІДЧАС СЛУЖБИ БОЖОЇ

Уперше в історії Католицької Церкви в Бельгії виголосила проповідь підчас Служби Божої в Антверпії монахиня — Сестра Павля ван Кавенберґ, настоятелька СС. Норбертинок у Веерлє. Темою її проповіді було: значення контемплятивного життя. Мабуть і в нас незадовго буде мусіти прийти до того, що замість священиків — при нашій недостачі священиків — будуть проповідувати сестри-монахині, зокрема ж там, де старші священики, які будуть фізично ще в силі відправити Богослуження. Хто знає, можливо, що проповіді Сестер будуть кращі і матимуть більший успіх між вірними, ніж священиків...

ПЕРШИЙ ЖОНАТИЙ ЛАТИНСЬКИЙ ДИЯКОН?

33-літній обезпеченевий урядовець у Буенос Айрес, батько двоє дітей — Хозе Рамос вирішив із своєю жінкою посвятити своє життя на службу Церкві. Тепер він студіює теологію в семінарії, маючи надію, що буде першим жонатим дияконом Латинської Церкви в новітніх часах. Арґентинський єпископат — згідно з соборовим рішенням — бажає ввести в Арґентині дияконат.

ДЕКРЕТ ПАПИ ПАВЛА VI ПРО ПІСТ І ПОКАЯННЯ

Господній хрест — це наймогутніше джерело правдивого життя, любови та мудрости в Божому Законі!

У цьому числі починаємо друкувати декрет Папи про піст і покаяння, щоб зазнайомити наших Шановних Читачів із повним текстом декрету. Сподіємося, що може в не надто довгому часі появиться рішення нашого Єпископату щодо справи постів у нашій Церкві. Рішення нашого Єпископату, як нам відомо, має бути виготовлене в дусі Папського декрету з узглядненням деяких наших особливостей, про що наші Читачі опісля зможуть переконатися, порівнявши декрет і рішення.

Редакція

ВСТУП

"ПОКАЙТЕСЯ і вірте у Євангелію!" (Мр. 1, 15) — ці Господні слова треба нам, здається, повторити сьогодні, коли то — після щасливого закінчення Вселенського Собору Ватиканського Другого — Церква, неначе швидкими кроками, йде далі своїм шляхом. Тож уважаємо, що поміж важливими й настирливими питаннями, які входять в обсяг нашого душпастирського піклування, не останнє місце займає обов'язок навчання всіх узагалі наших дітей, а й усіх людей цього віку, людей із почуттям релігійности, що являє собою Божа заповідь покаяння та яке його значення. А до того, щоб насправді ми виконали цей обов'язок, побуджує нас повніше пізнання природи Церкви та її взаємовідношення до світу, пізнання дане нам Собором.

Бо під час Собору Церква, намагаючися глибше збагнути свою власну таємницю, повнотою перевірила свою власну природу. Вона основно зглибила елементи тієї природи: людські й Божі, видимі й невидимі, минущі й ніколи непреминаючі. Перш усього ж, перевіряючи ті вузли, що в'яжуть її з Христом і Його спасенним ділом, вона в ясніше світло поклала той обов'язок, до якого виконання є покликані Богом члени, щоби брали участь в обов'язку самого Христа, навіть, якщо йдеться про надолуження (пор. Флп. 2, 6, 2 Кр. 8, 9). Крім цього Церква щораз то більше усвідомляє собі, що вона, хоч із Божого задуму є свята і безплямна (пор. Єф. 5, 27), проте складається з членів, які можуть узятися плямами, тож безнастанно потребують навернення до Бога та свого відновлення (пор. Євр. 7, 26), — не тільки внутрішнього і свого власного, але також зовнішнього і суспільного (пор. 1 Кр. 7, 31). Урешті ж Церква уважніше приглянулася й до того обов'язку, що стосується до земського міста: бо коли вона навчає людей, за якою засадою треба вживати світу та скільки посвяти слід у його справи вкладати, то водночас накликає їх до спасенної стриманости, яка покріпить їх, щоб уживання земських речей не стало їм перешкодою в паломничанні до небесної батьківщини (пор. 1 Кр. 7, 31).

Із цього приводу і Ми сьогодні повторюємо ті слова, що їх Петро вперше після П'ятдесятниці сказав був, промовляючи до народу: "Покайтеся... на відпущення гріхів ваших..." (Ді. 2, 38); також бажаємо вказати сьогодні всім народам на ті слова, що їх колись голосив Павло лістрійським поганам: "Наверніться до живого Бога!" (Ді. 14, 15).

I. ЧАСТИНА

Коли Церква — ще зібрана на Соборі — уважніше перевірила, що воно необхідне, щоб вона могла наблизитися не тільки до братів, від себе відокремлених, але й до нехристиянських релігій, то з приємністю спостерегла, що покаяння є у великій пошані майже по всій землі, бо ж воно тісно пов'язується з тим релігійним почуттям, яке проникає життя давніх народів чи то тому, що воно з більш витонченим знанням, яке мають релігії вищого культурного рівня, а чи — з більшим технічним поступом.

У Старому Заповіті релігійна спонука покаяння виявляється ще ясніше. Його бо люди чинять чи то бажаючи влагодити Божий гнів (пор. 1 Сам. 7, 6), чи у врем'я лихоліття (пор. там же, 31, 13), чи навіщені якимись особливими злиднями (пор. Вар. 4, 8, 12) а чи намагаючися виєднати у Бога добродійства (пор. Сам. 14, 24); однак те зверхнє покаянне діло пов'язують вони звичайно з внутрішньою настановою навернення до Бога; у висліді цього дух, відсахнувшися від гріха, з новим зусиллям повертається до Бога (пор. 1 Сам. 7, 3). Ба навіть вони стримуються від страв і позбуваються своїх дібр — бо до постів, крім молінь та славословлень Бога, вони звичайно додають ще й діла милосердя (пор. Іс. 58, 6-7) — також після відпущення гріхів, хоч уже й немає обов'язку вимолювати в Бога прощення; вони вживають постів та волосяниць, щоб присмиряти "свої душі" (Лев. 16, 31), щоб умертвляти себе перед Господом, щоб обличчя своє повернути до Бога, щоб ліпше приготувати себе до молитви, щоб краще розуміти Божі речі (Дан. 9, 3; 10, 12), щоби бути готовими до зустрічі з Богом (пор. Втор. 34, 28). Отже покаяння в Старому Завіті — це побожний і кожному властивий учинок, що має на увазі те, щоб ми полюбили Бога і себе Йому цілковито віддали. Не для себе а для Бога треба постити (Зах. 7, 5).

Власне такий характер повинно мати кожне покаяння, також і в обрядах, приписаних і впорядкованих законом. Скільки разів воно не здійснюється, Господь ось як жаліється: "Не так ви нині постите, щоб голос ваш було чути на небі... розідріть ваші серця, а не одежі ваші..." (пор. Іс. 58, 4).

Ані не бракує в Старому Завіті суспільного, як то кажуть, характеру покаяння. Бо з покаянних обрядів Старого Заповіту виникає спільне усвідомлення гріха; також висловлюється умову, за якою хтось належить до "Божого народу" (пор. Лев. 23, 29).

Тож вистачить завважити, що покаяння, вже й перед народженням Христа, вважалося за орудник і ознаку досконалости і святости, як це потверджують: Юдит (пор. Лев. 8, 6), Даниїл (пор. Дан. 10, 3), пророчиця Анна й чимало визначних мужів та жінок, що служили Богові "день і ніч" (Лк. 2, 37).

Накінець із Старого Завіту виходить, що праведники своїм покаянням надолужували за гріхи всієї громади; а з них найбільше заслуговує на згадку Мойсей, що постив сорок днів, щоби переблагати Бога за провини невірности (Втор. 9, 9, 18). Так перш усього представляється нам "Слуга Божий", який "узяв на себе наші болі" на якого "Господь поклав... беззаконня всіх нас" (Іс. 53, 4-11).

Однак усе це було мов тінь майбутнього (пор. Євр. 10, 1). Бо ж покаяння, що є необхідністю внутрішнього життя, мавши потвердження досвіду всього людського роду та пов'язуючися з особливою заповіддю Божого об'явлення, щолиш у Христові й у Церкві набирає цілком нового, і то найвищого значення.

Христос, який у своєму житті завжди сам починав діяти і навчати, сорок днів і сорок ночей перебув на молитві й пості, та так дав прилюдний початок своєму апостольському ділу ось якою радісною вісткою: "Царство Боже близько"; однак зараз додає: "Покайтеся і вірте в Євангелію" (Мр. 1, 15). Ті слова є неначе підсумком та зведенням усього християнського життя.

До Христового Царства годиться нам приступати лише за допомогою "метанії", тобто внутрішньої переміни всієї людини, завдяки якій вона починає думати, розцінювати й укладати своє життя, побуджена тією Божою святістю і любов'ю, що останніми часами появились у Сині, і нам повнотою були передані (пор. Євр. 1, 2).

Поклик Божого Сина до виконання тієї "метанії" стає ще наполегливішим не лише тому, що це Він сам до неї закликає, але, що й приклад дає покаяння. Бо Христос дав каянникам найбільший приклад покаяння тим, що бажав прийняти кари не за свій гріх, а за гріхи наші.

(Далі буде)

ПАПА ПИШЕ ОСОБИСТОГО ЛИСТА ДО КИТАЙСЬКОГО ЄПИСКОПА-В'ЯЗНЯ

Папа Павло вислав власноручно написаного листа до місійного американського єпископа в Китаю — єпископа Джеймса Волша, який від показового над ним суду в 1960 р. сидить у в'язниці в Шанґгаї. Лист висланий з нагоди 50-річчя священства єпископа, якого комуністичний уряд засудив на 20 років в'язниці. 75-літній єпископ-в'язень до хвилини свого арешту працював як місіонар у Китаю 40 років. Коли йому давали можливість залишити Китай, він відмовився, бо не хотів залишити священиків і вірних у Шанґгаї, які терплять переслідування. Єпископ заявив, що його приявність буде заохотою й піддержанням духа для католиків у їх гірких годинах. У часі побуту Хрущова в ЗДА в 1960 р. в справі звільнення єпископа інтервеніював президент Айзенгавер, але єпископа не звільнено.

УВАГА! **УВАГА!**

Замовте собі під Великдень

ГАРНІ

ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ

Найновіша серія — американського виробу
ціна пачки — 10 карток — $1.00.

Замовляйте в нашому Видавництві:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Багато подій описаних у Св. Письмі видаються байками. Чи ж не є це байка, що змій розмовляв з Євою? А потім "потоп світу". Чи це можливе, щоб це було правдою, що Біблія пише про потоп?

Світ був би дуже бідний, коли б люди вважали за байку все, чого не знають і не розуміють. Це стримало б увесь поступ науки.

Про спокушування Єви змієм я вже писав у червневому числі "Світла" мин. року. Тут займуся тільки питанням про потоп світу.

Немає найменшого сумніву, що потоп був, бо відомість про таку катастрофальну подію маємо не тільки із Св. Письма, але ще з давніших часів, із передань майже всіх старинних народів. Учений Р. Андре наводить 88 старинних описів потопу й виказує, що 62 із них зовсім незалежні від халдейської та жидівської традиції. Учений Ленорман твердить, що пам'ять про потоп є найбільш поширена між майже всіми народами всіх рас, а вчений Ф. Делич каже, що коли б перекази про потоп уважати байкою, тоді життя й діяльність Олександра Великого треба би також уважати тільки видуманим мітом.

Історія потопу має багато надприродного характеру й тому не дивно, що всякі матеріялісти називали все це тільки байкою, мовляв, як міг Ной помістити в невеличкому кораблі всі роди звірят по парі та ще й різнородну поживу для них, як могло 8 осіб збережених у кораблі обслужити так багато звірят, як могла вода з дощу залляти найвищі верхи гір, ітп.

Чуда діялись і діються по сьогодні, але ми не повинні шукати аж чуда в усьому, що Св. Письмо пише про потоп світу.

На першому місці великим питанням є, чи потоп залляв усю земну кулю, або тільки якусь велику околицю. Треба пам'ятати, що старинні народи в давнині уявляли собі землю горбовито плоскою, а не круглою, як ми знаємо її сьогодні. Що потоп, по всій правдоподібності, займав не всю землю, а тільки якусь її частину, можна легко заключити з наступного: 1. Слово "світ", або "земля" в писаннях старинних народів означало переважно країни-околиці заселені людьми, і то людьми їхніх племен чи родів. Подібно еврейське слово "земля" не конечно означає всю землю; воно означає також "край" (Буття 41, 56; Второзак. 2, 25; II. Сам. 18,8). 2. Св. Письмо також каже догадуватися, що потоп міг займити тільки частину земної кулі. Бог післав потоп, щоб вигубити грішний людський рід. Людей у тому часі ще не було аж так багато, щоб вони могли замешкувати всю землю. Вони могли жити в багатьох різних країнах невеликими громадами, але ті країни не була далеко одні від одних і не займали аж дуже великих просторів. 3. Коли уважно читати Св. Письмо, тоді побачимо, що "вся земля", яку священний письменник знає і про яку пише, це властиво тільки Середномор'я, Мала Азія, Кавказ, Мезопотамія й Арабія, а "всі люди під сонцем" — це мешканці тих країн, як нпр. і в Новому Завіті, в Діяннях Апостолів священний автор із притаманним орієнтальним перебільшення говорить про "побожних людей з усіх народів, що під небом", які зійшлися до Єрусалиму на день П'ятидесятниці (Д. Ап. 2, 5). Для нового автора Св. Письма "всі народи, що під небом", це країни й народи римської імперії, як виходить із дальшого вичислювання тих народів (Д. Ап. 9, 11).

З повищого виходить, що нема трудности повірити у правдивість потопу, який залляв якусь велику околицю, якусь більшу країну, закривши водами навіть помірно високі гори. Також нема трудности повірити словам Св. Письма, які кажуть, що Ной узяв до свого корабля по одній парі з усіх родів звірят. Тих звірят, у дійсності, не мусіло бути аж дуже багато. Їх ані не могло бути аж багато, коли брати до уваги, що потоп правдоподібно охопив тільки один більший край. На підставі розмірів Ноєвого корабля (150 метрів довжини, 25 метрів ширини, 15 метрів висоти) біблісти припускають, що в ньому вигідно могло поміститись 6,500 пар звірят. Ной певно брав до корабля тільки важніші роди звірят, яких треба було на розплід, на початок нового життя після потопу.

Інша є справа, коли поставити питання: чи всі люди землі, крім 8 членів родини Ноя, вигинули підчас потопу, або вигинули тільки люди, що жили в околиці чи країні, що про неї говорить Св. Письмо?

Учені біблісти ще не дали дефінітивної відповіді на це питання, але є деякі познаки того, що не всі люди землі вигинули. Нпр. у народів Африки не знайдено переказів про загальний потоп світу. Можливе, що там потопу не було, а є поважні науковці, які припускають, що саме в Африці було колиска людського роду. Деякі місця Св. Письма самі піддають думку, що поза краєм, що його навістив був потоп, були ще й інші народи в інших країнах і їх потоп не захопив. Отже виходило б, що не всі народи землі вигинули підчас потопу. Але все це тільки здогади.

Св. Письмо ми мусимо так пояснювати, як воно написане, хіба що якісь розумні причини кажуть розуміти його відмінно. Відкриття стариних пам'ятників, глибші студії над духом стариних мов та здобутки новітньої науки багато вже помогли до кращого розуміння Св. Письма, але в ньому все ще багато неясного.

Хтось сповідається, що вбив людину, а в міжчасі невинну особу засуджують на смерть за те вбивство. Чи каянник має обов'язок признатися до вини перед судом, щоб рятувати невинного? Чи священик і в такому випадку мусить зберігати тайну Сповіди й дозволити, щоб невинна людина пішла на смерть?

Тут треба взяти до уваги дві можливості, від яких залежатиме обов'язок признатися прилюдно до вини.

Якщо дійсний убивник спричинив те, що невинного чоловіка підозрівають у злочині вбивства, бо нпр. ужив його стрільби, його одягу, щоб маскуватись, його черевиків чи чобіт, що лишають сліди, ітп., тоді він у сумлінні обов'язаний виступити прилюдно і признатися перед суддею до свого злочину, щоб рятувати невинного від смерти. Священик, сповідаючи такого каянника, буде намовляти його, переконувати й силувати, щоб конечно признався прилюдно до своєї вини й рятував невинну особу. Якщо каянник не схоче того зробити, тоді священик не може дати йому розрішення, бо такий каянник не має правдивого жалю й щирої волі надолужити за свій гріх. Він вийде зі сповідальниці без розрішення, а священик мусить мовчати, бо до того в'яже його тайна Св. Сповіді.

Якщо ж невинну особу засуджено на смерть не на підставі певних і очевидних доказів, а тільки на підставі побічник ознак і півдоказів (нпр. невинна особа випадково проходила тудою, де вбивство сталося, знаним є, що вона не жила у великій згоді з убитим, ітп.), за які дійсний убивця не є відповідальний, тоді священик буде намовляти його, щоб він з любови до ближнього сам признався до вини і тим рятував невинного, але вбивця не мусить виявити себе, бо любов до ближнього не вимагає аж такої тяжкої жертви. Засудження невинного сталося наслідком помилки членів лави присяжних і судді, а не з вини дійсного вбивці. Він може дістати розрішення від усіх своїх гріхів, отже і від гріха вбивства, якщо справді щиро жалує і щиро обіцює направити кривду родині вбитого в міру можливости без прозрадження себе, і священик, у такому випадку, не може силувати його признатися прилюдно до вини, бо справді він не винний у тому, що суд помилково засудив невинну людину. Тут треба взяти під увагу також і те, що кару смерти суд замінює на досмертну тюрму, якщо злочинця засуджено тільки на підставі побічних доказів. Правда, і це велика кривда для невинної людини та для його родини, але не є це аж утрата життя. Згодом приходить зменшення кари, а то й звільнення з тюрми. Але на дійсному вбивці тяжить обов'язок направляти вчинену кривду, себто помагати родині покривдженого навіть із великою матеріяльною шкодою для себе та для своєї родини, щоб тим чином хоч частинно спокутувати свій злочин.

Якщо хтось допустився якогось акту неморальности в дитинстві та тільки багато пізніше, вже в дозрілому віці, зрозуміє, що це тяжкий гріх, то чи він справді винуватий у тому грісі та й чи мусить сповідатися з того?

Добрий іспит сумління, що його робимо перед сповіддю, пригадає нам неодин гріх із нашого минулого і саме для того й робимо той іспит, щоби пригадати собі гріхи, яких ми допустилися від останньої доброї сповіді. Якщо підчас такого іспиту, чи в якоїсь іншої нагоди, пригадається нам якийсь гріх із давнішого минулого, тоді пам'ятаймо на наступну засаду: Ми винуваті у грісі вміру того, яку свідомість гріха мали ми тоді, коли допускалися того гріха. Якщо ми зробили щось злого, але ми не знали, що це аж тяжкий гріх, тоді ми не мали тяжкого гріха за це. Діти справді нераз допускаються актів, які в дорослої людини є тяжкими гріхами, бо зріла людина поповнює їх свідомо, зі знанням, що це тяжкий гріх, але діти, звичайно, поповнюють їх без повного знання, що це гріх. Вони ховаються з тим, отже в певній мірі відчувають, що вони роблять щось зле, але вони не знають зовсім ясно й певно, що це аж дуже велике зло. Тому їхній гріх, звичайно, є тільки повседневним гріхом. Коли пізніше, із приходом розуму, вони усвідомлять собі, що те, що вони колись робили в дитинстві, є тяжким гріхом, то проте їхня давня вина не змінюється та колишній повседневний гріх не стається тяжким гріхом. Бог судитиме їх не на підставі того, як розуміють вони гріх у дорослому віці, а на підставі того, як розуміли вони гріх тоді, коли допускались його. А допускались його в дитинстві, в незнанні, коли їхній розум ще не пізнавав належно злобу гріха.

Навіть у дорослому віці може статися, і в дійсності стається, що деякі люди з меншою релігійною освітою часом допускаються вчинків, які об'єктивно є гріхами, але суб'єктивно ті люди не знають, що такий і такий учинок є аж тяжким гріхом і тому, в дійсності, тяжкого гріха за це не мають.

Чи мусимо сповідатися з давніх гріхів, про які ми не знали, що це тяжкі гріхи, коли їх допускалися? Ні, зовсім не мусимо сповідатися з них. Однак для більшого спокою сумління можемо визнати їх на сповіді як гріхи поповнені без належної свідомости, щоб і за них щиро перепросити Господа Бога, якщо ми все ж таки в деякій мірі були винуваті, а головно, щоб диявол не лякав нас тими гріхами в годині смерти та не доводив до безнадійности.

Прошу дати відповідь на такі питання: чи це гріх бажати собі смерти, бажати другому каліцтва, поранення або й смерти, бажати зла Богові, Церкві й вірі? Чи це гріх, коли насуваються грішні думки проти Бога й Церкви? Чи це гріх, як хтось із боязні й сорому затаїв тяжкий гріх у Сповіді, але затаїв несвідомо й недобровільно? Чи може бути спасеним той, хто тяжко згрішив і мав добрий намір збудити жаль, але нагло занедужав і так умер?

На ці питання подані в трьох окремих листах від тієї самої особи, коротко відповідаю ось як:

1. Бажати собі смерти, бо тяжко нам жити, бо хотіли б, щоб уже скінчилися наші терпіння, ітп. певно є гріхом, бо противимось Божій волі й не хочемо далі виповнювати її. Все ж таки не є це аж тяжким гріхом. Таке бажання родиться з великого болю, який ослаблює нас на душі й закаламучує наш розум і тому в дійсності ми не бажаємо собі смерти зовсім свідомо, не бажаємо собі її щиро, а тільки наш біль підсуває нам думку про смерть як про єдиний вихід із важкого положення. Навіть у найтяжчих терпіннях правдиво християнська душа повинна довіряти Богові, добачувати в Ньому найліпшого Батька. Який у таких терпіннях очищує нашу душу й дає нам нагоду спокутувати наші гріхи тут на землі, щоб менше осталось нам покутувати після смерти, в чистилищі. Така душа повинна пам'ятати, що за кожне, навіть найменше терпіння перенесене терпеливо, з покірним підданням себе Божій волі, чекає нас безмежна Божа нагорода у вічності. Якщо, однак, хтось бажає собі смерти не для того, щоб більше вже не терпіти, але чисто з любови до Бога, щоб чимскоріше злучитися з Ним у небі, тоді таке бажання є святе й гідне похвали. Але навіть і таке гарне бажання повинно завжди йти в парі з тим, за що молимося щоденно: "хай буде воля Твоя".

2. Бажати зла другому, бажати комусь каліцтва, нещастя або й смерти, але все це, в дійсності випливає не так із серця й душі, а радше тільки з нервовости, з душевного вичерпання чи поганої звички, певно є гріхом, але також тільки повседневним гріхом. Чим більше ми підо впливом нервів і подразнення, тим менше й слабше усвідомлюємо собі зло, якого допускаємося і тому також і провина наша менша. Але, з другого боку, хто знає свої слабості, вибухи, прокльони, ітп., той повинен сумлінно попрацювати над собою і старатися відучитись від того всього. Недбалість у тому може довести до справді тяжких гріхів. Коли ж хтось бажає зла Богові й Церкві, то це або ненормальність, або справді богохульна диявольська спокуса, якій треба рішуче противитися, щоб не дістатися помалу зовсім підо вплив злого духа. Все ж таки це тільки спокуса і ми певно не маємо гріха, якщо не піддаємось їй.

3. Це ще не гріх, коли підсуваються нам грішні думки проти Бога, проти віри чи Церкви. Та й не треба налякатись їх, чи боятися їх. Такі думки можуть напастувати кожного, навіть і Святих. Гріхом було би приймити їх добровільно та вірити таким спокусам диявола. Найкраще в такому випадку є молитися за побільшення віри: "Вірю, Господи, поможи моєму невірству" (Мар. 9, 23).

4. Може статися, що в замішанні, зі страху й сорому, хтось не відважиться зразу виявити тяжкий гріх, надіючися, що перед закінченням Сповіді ще скаже його, а священик, не підозріваючи нічого злого й маючи ще багато пенітентів, закінчує сповідь. У такому випадку каянник повинен перервати молитву священика й конечно визнати той гріх. Коли не визнав його і свідомо змовчав, тоді сповідь була неважна. Коли не визнав його, бо в страху зовсім забув на нього, тоді сповідь важна, тільки лишився обов'язок визнати той гріх на найближчій сповіді. Коли ж після сповіді пригадав собі гріх, але не визнав його на найближчій, ані на дальших сповідях, тоді всі ті сповіді і Св. Причастя були святотатські. В такому випадку треба відбути загальну сповідь, на якій треба, в першій мірі, визнати той затаєний гріх, а потім повторити всі тяжкі гріхи визнавані на всіх попередних неважних сповідях.

5. Хто тяжко згрішив, але зразу й опам'ятався і мав добрий намір збудити щирий жаль та чимскоріше висповідатися, але нагло вмер, той правдоподібно спасений. Хто має добру волю й намір перепросити Г. Бога за свої гріхи, той уже відвернувся від гріха, а звернувся до Бога. А Бог завжди охотніше милує, ніж карає. Саме тому дуже важним є призвичаїтися до того, щоб часто, принаймні раз у день, перед спанням, збуджувати досконалий жаль за гріхи, бо не знаємо, в котрій хвилині нашого життя станемо перед Божим судом.

Запити прошу слати:

Rev. S. SABOL, OSBM
St. John the Baptist Church
185 East Main St., Uniontown, Pa., USA.

о. Р. Головацький, ЧСВВ

ПЕРШЕ СВЯТЕ ПРИЧАСТЯ КОНВЕРТИТІВ

(За журналом "Рокка", ч. 10-65, ст. 22-23)

Коли щодня в нас на столі хліб, тоді стає він непомітним додатком до інших страв. Щойно у дні голоду ми спроможні збагнути його ціну, його смак і силу. Подібно з Євхаристійним хлібом у Св. Причасті. У католицькій Церкві маємо його щодня подостатком на всіх престолах. То й часто приймаємо "Янгольський хліб". Здається нам тоді, що це повсякденна, звичайна собі річ. Інакше сприймають це ті, що поза католицькою Церквою. Вони або рідко мають змогу приймати Св. Причастя, або ж узагалі в них Його немає. Дар оцей небесний доводиться їм здобувати в затяжній, твердій, неуступливій боротьбі з сумнівами, релігійними упередженнями й усякими труднощами. Перше Св. Причастя конвертитів — це переможне завершення отих змагань. Повне воно піднеслих думок і почуттів. Багаті вони в непідроблену щирість і безпосередність відрухів усієї їхньої людської істоти.

Візьмімо декілька прикладів. Насамперед ФРАНЦІСКА САЛЬВАТОРА АТТАЛЬ. Це Жид, експерт гебрейської літератури та східніх мов. У його писанні переплітаються три елементи: притаманна його народові логіка, послідовність викладу ап. Павла й думки сучасного науковця-філософа о. П'єра Тейляра де Шардень із його концепцією "ХРИСТОС — ОМЕГА — ЗАВЕРШЕННЯ ВСЬОГО ТВОРІННЯ". Ось Атталеві слова: "Увесь Старий Заповіт це сповіщення і надія на Христа, Його звеличання в таїнстві Священної Науки, яку передавалося з уст до вуха. Християнство є насправді вдосконаленням Гебраїзму. Все те, що в Законі було поневільне, стало вільним у Євангелії. все те, що в Мойсея було обіцянкою, стало дійсністю в Христі. Тому правдиво можна сказати, що християнин є ліпшим євреєм. Тим то еврей, який вступає до Церкви, не вирікається своєї віри, а доповнює її і досконалішою вчиняє. — Цього року евреї та християни святкували Пасху в ті самі дні. Теж і для евреїв Пасха є в найвищому ступні евхаристійним святом, в якому вірні з Богом мають спілку на єдиний їм можливий лад: в Ім'я, — про Бога бо знають вони хібащо як про Ім'я таїнственне і невисловне — Йод-Ге-Вау-Ге — тетрограма священика, несказанна, яку еврей читає "Адонай" — Господь. Тож єврейська Пасха має чотири перекуски й чотири чаші, що відповідають чотирьом буквам того Імени. Таким чином побожний Ізраїльтянин за посередництвом чотирьох перекусок у своєму тілі, а за посередництвом чотирьох чаш у своїй крові відтворює Ім'я Всевишнього. — Ісус на останній Вечері зводить це до суцільности в одній лише перекусці та в одній лише чаші, що є справді Його тілом і Його кров'ю, пролитою за відпущення гріхів (Мт. 26, 26-28). Тоді доручення Ісуса набирає неспівмірного значення: Робіть це на мій спомин — вже більше не в Ім'я, але в Мене, який є повнотою того Імени (1 Кр. 11, 24-25; Лк. 22, 20). — Так ото Ізраїлева обіцянка здійснюється на Ісусі. Творення ще не завершене, але воно день за днем здійснюється в відкупленому людстві. Понад народами та й самим таки Ізраїлем, є Людина у своїй невидимій Одності. Людина не є досконалою, але має стати такою в Христі, свою ж початкову Одність знайде в Універсальності Церкви, в межах якої зустріне свого Бога, повного милосердя і любови Бога, Який дожидає її, щоби впровадити її до слави свого Царства."

Американський маляр ВИЛЛИЯМ КОНГДОН, після того як із протестантизму приєднався до католицької Церкви, почування свої висловлює чергою світел і тіней, немов виведених кистю на полотні: "Навіть тоді, — пише він, — коли я був ще молодим протестантом, відчував я у Св. Причасті якусь незвичайну силу: якусь Присутність. Навіть тоді, тридцять років тому, ще заки я остаточно був віддалився від Церкви. — Здається мені, що та присутність увесь час тривала, сказати б, приховувалася, гейби розжарене вугілля під попелом мого грішного життя, поки не згорів сам же отой попіл і одного дня я станув нагий навпроти вогню Христового. — Щоразу, щодня, в Святому Причасті знаю й відчуваю, що я міцно зчіпляюся з тим коренем життя, яким є буття Боже і наше. Вся, вся ота вагота мого минулого дня, вантаж скверні мого стику з усім тим, з чим учора Провидіння казало мені зустрічатися, все воно розпадається, спливає геть і в цій чудесній хвилині (це чудо), з хисткої постави непевности, компромісу, тривоги й заколоту — виходжу випрямлений, зрівноважений. І ось я з церкви — непорочний, чистий; і все стається простим, стало ж бо любов'ю. — Євхаристія це світло (воно й радість), що розколює темряву нашого найтемнішого страждання. Наше ж одужання залежить від тієї вірности й тієї любови, з якою зберігаємо те світло, ту благодать — чи то в вигляді Причастя, а чи шанобливої розмови із Спасителем."

(Далі буде)

А. Пекар, ЧСВВ

ТЕРНИСТИМ ШЛЯХОМ ВЛАДИКИ-ПІОНЕРА

(Закінчення)

НЕЗДОРОВІ АМБІЦІЇ ГАЛИЧАН

Основи релігійного, культурного й національного життя української еміграції у ЗДА були положені священиками-піонерами. В організаційних початках наша еміграція майже не мала світської інтелігенції, тому вся культурно-освітня праця спочивала на плечах духовенства. Не дивно, що парохія ставалася центром усього життя нашого емігранта.

Та з початком нашого сторіччя зачали приїздити до ЗДА з Галичини пів-інтелігенти й недокінчені студенти, що захоплювалися ідеями радикальної партії. Вони в Америці відносилися дуже ліберально до своєї релігії, а в своїй пресі не щадили ні духовенства ні Церкви. Вони, як пише в своїх споминах колишній апосто. адміністратор, о. П. Понятишин, "уважали боротьбу проти Церкви за спосіб свого існування" (див. *Календар Провидіння на 1932 р.*, стор. 114). Ставшись членами Р.Н.Союзу, вони зачали витворювати нездоровий фермент і проти еп. С. Ортинського, ЧСВВ, головно ж, коли 1908 р. Р.Н.Союз займенував Владику своїм Верховним Покровителем. За це на єпископа накинулися теж Закарпатці, наче б то він підтримував радикалів і прийняв покровительство над таким товариством, що стоїть у руках безрелігійних і навіть протирелігійних людей.

Щоби підкреслити здорові релігійні основи Союзу, Владика на конвенції в Клівеланді 1910 р. вистарався про зміну статутів: 1) змінено назву товариства на "Греко-катол. Руський Союз"; 2). наложено обов'язок щорічної сповіді для всіх членів Союзу; 3) тільки активні греко-католики могли бути делеґатами на конвенцію. Були це потрібні зміни, якщо Союз мав працювати для добра своєї Церкви й народу. Однак реакція була велика.

Радикальна група, яка не хотіла, щоб їм "диктували попи", зірвала з Союзом і заснувала собі *"Український Робітничий Союз"*. Деякі священики й урядовці, що вже тільки чекали нагоди виступити проти Владики, зачали сильну акцію проти змін статутів, доказуючи, що вони оснували *"народнє"* а не *"релігійне"* товариство. Під їхнім впливом Головний Уряд Союзу не перевів ухвалених на конвенції змін, оправдуючись "стейтовими законами" та "чартером". Владиці не лишилось ніщо інше, як виступити з Союзу й заснувати запомогову організацію на католицьких основах. Так постав 1912 р. *С.У.К. Провидіння.* Тим започаткувалася боротьба Галичан проти свого єпископа, на якого зачали нападати органи обидвох Союзів, ривалізуючи між собою, котрий із них потрапить більше знеславити особу й працю Кир Сотера.

Причиною того, що кампанія проти єпископа ставалась чим раз успішнішою, був брак дисципліни між духовенством і вірними. Вже 1902 р. писав голова т. зв. *"Духовної Ради"*, інакше ревний і відданий священик, о. І. Констанкевич: "О накиненню Русинам у Спол. Державах якоїсь власти — хоть би навіть єпископа Русина, днесь не може бути бесіди" (див. *Унія в Америці,* Нью-Йорк 1902, стор. 70). Або, як влучно замітив о. К. Андрухович у своїх споминах: "Тут кожен греко-катол. священик є сам собі єпископом, а парохіяни хочуть мати теж таку саму власть" (див. *Календар Провидіння на 1932 р.*, стор. 84).

Щоб з'єднати Закарпатців і Галичан до спільної акції висвободження свого народу по обидвох сторонах Карпат, із вибухом війни 1914 р. Владика зорганізував т. зв. *"Руську Народну Раду"*. Союзівці пояснили цей крок єпископа, як оснування *клерикальної партії,* щоби перебрати в свої руки ввесь провід української еміграції, до чого вони вважали "покликаними" одиноко себе, та зачали ще завзятішу боротьбу проти нього, кинувши між нарід гасло: *"На прю без ляку і зневіри!"*

Так серед постійної боротьби з чужими й своїми, серед постійних нападів і очорнювань збоку як мирян так і духовенства, в розгарі надлюдської праці поставити сякі-такі підвалини релігійного життя у ЗДА, серед невпинних змагань за здійснення Божих і національних ідеалів, виснажений на фізичних і психічних силах, Владика-Піонер закінчив 24 березня 1916 р. свій терням устелений життьовий шлях. А сьогодні, дивлячись на це все з 50-річної перспективи, ми є свідками розцвіту релігійного й церковного життя як Закарпатців так і Галичан. Історія вже оправдала його почин і змагання. Тому з подивом і пієтизмом клонить свою голову перед його велетенським духом чесний греко-католик, до якої б політичної чи національної групи він не належав.

КОНТЕСТ "ІСТОРИЧНОЇ ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ"

ПЕРШИХ П'ЯТЬ НАШИХ ЧИТАЧІВ, ЯКІ ДАДУТЬ ПРАВИЛЬНИЙ ПЕРЕКЛАД ПОДАНИХ ТЕКСТІВ ПРО СВ. ЙОСАФАТА ТА МИТРОПОЛИТА РУТСЬКОГО, ЯК ТЕЖ ПОДАДУТЬ ПОВНІ НАЗВИ КНИЖОК, ЩО З НИХ УЗЯТО НАВЕДЕНІ УРИВКИ, БУДУТЬ НАГОРОДЖЕНІ НАШИМИ РЕЛІГІЙНИМИ ВИДАННЯМИ.

РЕДАКЦІЯ

Quin etiam, caelesti quodam instinctu se moveri sentiens ad sanctam universaliter redintegrandam unitatem, plurimum eo sese conferre posse intellexit, si ritum orientalem Slavonicum et Basilianum vitae monasticae institutum in Ecclesiae universalis unitate retineret. Quare anno MDCIV inter monachos sancti Basilii alumnos cooptatus, depositoque Ioannis nomine appellatus Iosaphat, omnium exercitationi virtutum se totum dedit, pietatis maxime et austeritatis. ...Testis autem est Metropolita Kioviensis Iosephus Velamin Rutsky qui eidem monasterio archimandrita praefuerat... (Acta Pii PP, XI).

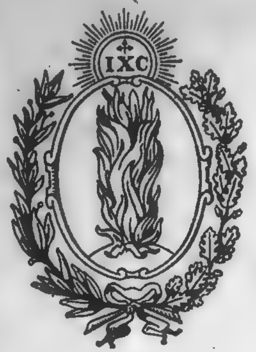

ОФІЦІЙНИЙ ГЕРБ ЧСВВ

Praecessit hic Vir Dei (St. Josaphat — O. K.) me ad Religionem S.ti Patris nostri Basili biennio, ad quam me solicite, cum magna tamen humilitate ac dexteritate, inducebat... (Attestatio Josephi Velamin Rutskyj, Metropolitae Kioviensis, de vitae sanctitate Servi Dei, Processui Polocensi an. 1628 adiuncta).

(Св. Йосафат) ...1604 вступив до василіянського манастиря Св. Трійці у Вильні, де присвятився суворому монашому життю (разом з Йосифом Рутським реорганізував чернече життя).

о. І. Назарко

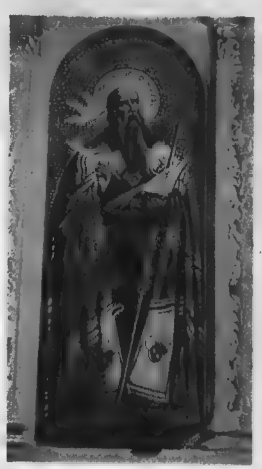

Josaphat Kuncewicz Archiepiscopus Polocensis erat... unde secutum est quod Anno 1604, viginti et aliquos annos natus, monasticam vitam sub Regula S. Patris Basilii in Ritu Graeco Catholico Vilnae ad ecclesiam SS.mae Trinitatis amplexus fuerit . . . (Relatio Metr. Josephi V. Rutskyj de vita et morte S. Josaphat, 1623).

СВ. ВАСИЛІЙ ВЕЛИКИЙ

І

СВ. ЙОСАФАТ — ДУХОВНІ БАТЬКИ ВАСИЛІЯНСЬКОГО ЧИНУ

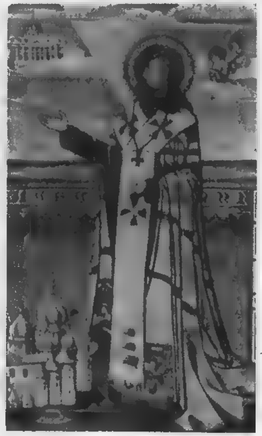

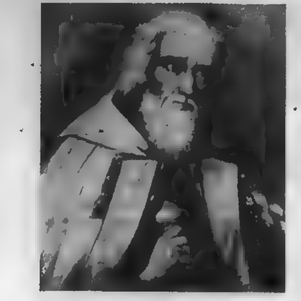

МИТРОПОЛИТ ЙОСИФ В. РУТСЬКИЙ І СЛУГА БОЖИЙ АНДРІЙ ШЕПТИЦЬКИЙ — ДВА ВЕЛИКІ СИНИ ВАСИЛІЯНСЬКОГО ЧИНУ Й АПОСТОЛИ ЦЕРКОВНОЇ ОДНОСТИ.

(Metr. Rutskyj — O. K.) Monachus S. Basilii professus Monasterium SS.mae Trinitatis (p. 5) . . . ricevette l'habito angelico di San Basilio (p. 8) . . . Giovanni Velamino Ruteno, reprendendo poi con l'habito di S. Basilio il nome di Giuseppe (p. 18) . . . (Arch. Collegii Graecorum).

"...це роки, в котрих назрівала і кристалізувалася ідея реформи Василіян, зроджена ще в часі його перебування в Римі. І вислідом того душевного несупокою і сумнівів, які його мучили, було несподіване вступлення до василіянського манастиря Св. Трійці в Вильні, у вересні 1607 р. ...Разом із св. Йосафатом узявся він за віднову підупавшого монашого життя... (о. Петро Хомин, Митрополит Йосиф Велямин Рутський і його освітні змагання: журнал, що його редагував о. др. Йосиф Сліпий).

ВЛАЖЕННІШИЙ КАРДИНАЛ ЙОСИФ СЛІПИЙ, ЯКИЙ ВИХОВАВСЯ Й ЖИВЕ ДУХОМ ВЕЛИКИХ СИНІВ ЧИНУ СВЯТОГО ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО (СВ. ЙОСАФАТА, РУТСЬКОГО Й ШЕПТИЦЬКОГО) ТА ВАЖАЄ ЇХ ВЕЛИКІ ІДЕЇ ПЕРЕВЕСТИ В ЖИТТЯ ПОСЕРЕД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

(Митрополит) Рутський наукою, а Йосафат молитовними подвигами в короткім часі обновили духовне життя в виленському манастирі Св. Трійці в дусі правил св. Василія Великого, патріярха чернечого життя. Біля них зачало гуртуватися щораз більше молодих ченців... (Пастирський Лист Митрополита Андрія Шептицького й усього тодішнього українсько-католицького Єпископату. Такі Єпископи підписані: Никита, Дионисій, Григорій, Йосиф, Йосафат, Констянтин і Василь).

"...Першою проповіддю в честь св. Йосафата... в 1624 р. Томи Ксенікепула... (Ксенікепул говорить, що) св. Йосафат... коли вступив до манастиря оо. Василіян, засіяв іще більшими чеснотами... (о. др. Ярослав Левицький, Св. Йосафат Кунцевич у світлі проповідей XVII і XVIII ст., Збірник редагований о. д-ром Йосифом Сліпим).

ЗБЛИЖАЄМОСЯ ДО СВЯТКУВАННЯ 100-РІЧЧЯ КАНОНІЗАЦІЇ СВ. ЙОСАФАТА — ВЕЛИКОГО АПОСТОЛА ЦЕРКОВНОГО З'ЄДИНЕННЯ! ПІЗНАВАЙМО ЙОГО Й ЙОГО ВЕЛИКОГО ПРИЯТЕЛЯ — МИТРОПОЛИТА ЙОСИФА В. РУТСЬКОГО, ЯКОГО 330-РІЧЧЯ СМЕРТИ ВІДЗНАЧАТИМЕМО В НАСТУПНОМУ РОЦІ!

ОММ

НАЙМУДРІША СТАТТЯ

Живемо в часах, коли знову постає сварка, "оборона", й "наступ" у нашій Церкві. Ні одна зі сторін не має повної правди за собою. А ми, журналісти, також не такі мудрі, щоб усім дати правильну моральну науку. То, бачиться мені, наймудріша стаття, яку можна написати, це вибрати дещо зі Св. Письма, що підходить до нашої релігійної ситуації.

Беріть, читайте і розважте слова Св. Письма:

"У відповідь Ісус сказав до нього: 'Щасливий ти, Симоне, сину Йонин, бо не тіло і кров це тобі відкрили, а Отець мій небесний. Тож і я тобі заявляю, що ти — Петро (скеля), і що я на цій скелі збудую мою Церкву і що пекельні ворота її не подолають. Я дам тобі ключі Небесного Царства, і що ти на землі зв'яжеш, те буде зв'язане на небі; і що ти на землі розв'яжеш, те буде розв'язане і на небі.' " (Мат. 16, 17-19).

"Ісус же, закликавши їх, сказав: 'Ви знаєте, що князі народів панують над ними, а вельможі гнітять їх. Не так має бути між вами. Але як хтось хотів би у вас бути перший, нехай вам буде слуга. І хто б хотів у вас бути перший, нехай стане вам за раба. Так само Син Чоловічий прийшов не длятого, щоб йому служили, але — послужити й дати життя своє на викуп за багатьох.' " (Мат. 20, 25-28).

"Істинно кажу вам: Усе, що ви зв'яжете на землі, буде зв'язане на небі, і все, що розв'яжете на землі, буде розв'язане в небі." (Мат. 18, 18).

"Люблять перші місця на бенкетах і перші сидження в синагогах та вітання на майданах многолюдних, щоб люди звали їх: Учителю! Ви ж не давайте себе звати: Учителю, — один бо ваш Учитель, ви ж усі брати. Та й отця собі теж не йменуйте на землі; один бо у вас Отець — той, що на небі. Ані наставниками не звіться, один бо ваш Наставник — Христос. Найбільший із вас буде вам слугою." (Мат. 23, 7-11).

"Хто слухає вас, мене слухає; а хто гордує вами, мною гордує; а хто гордує мною, гордує тим, хто послав мене." (Лука 10, 16).

"Ісус сказав їм: 'Царі народів панують над ними, і ті, що владу над ними мають, доброчинцями звуться. Не так хай буде з вами! А навпаки: більший між вами нехай буде як молодший, а наставник як слуга. Хто бо більший? Той, що за столом, чи той, що служить? Хіба не той, що за столом? Та, проте я між вами як той, що служить.' " (Лука 22, 25-27).

"По чималій суперечці та змаганні Павла і Варнави з ними, вирішено, щоби Павло і Варнава, і деякі інші з них, пішли в цій справі в Єрусалим до апостолів і старших." (Дії 15, 2).

"От і зібралися апостоли та старші (пресвітери), щоб розглянути цю справу." (Дії 15, 6).

"Вони написали й доручили через них ось що: "Апостоли і старші, брати ваші, братам із поган в Антіохії, Сирії й Кірінії, привіт! Через те, що ми чули, як деякі з вас, вийшовши без нашого доручення, потурбували вас словами та схвилювали ваші душі... подобалось бо Святому Духові й нам ніякого більше не накладати на вас тягару.' " (Дії 15, 23-24, 28).

"Нехай, отже, кожний уважає нас як слуг і завідувачів тайн Божих." (І Кор. 4, 1).

Михайло Бозьо

ПРОБЛЕМА НАШОГО ДУХОВНОГО МАЙБУТНЬОГО

(Продовження)

Щоб відповісти на поставлене питання цього розділу, ким є для віруючої людини духовна особа, нехай мені буде вільно покликатись на Христові слова св. Євангелія: "Ви світло світу. Не може сховатися місто, що лежить на верху гори. І не запалюють світла тай не ставлять його під посудиною, лише на свічник і воно світить усім у хаті. Так нехай світить перед людьми ваше світло, щоб вони бачили ваші добрі вчинки і прославляли вашого Отця, що на небі." (Мат. 5, 14-16). Ці божественні слова криють у собі повний зміст гідности священичого стану.

Тому для віруючої людини духовна особа є світлом, є його провідником, є його духовим батьком, є його опікуном, посередником між Богом і ним, є пастирем його душі, за котру отець відповідатиме перед Богом.

Віруючий мирянин відноситься до духовних осіб із повною пошаною, повним довір'ям, для нього духовні особи це авторитет, тому має до них глибокий респект.

Коли ж так наставлений мирянин стрічається з прилюдним чи приватним виступом духовних осіб проти себе, тоді йому заподіяне душевне каліцтво, котре довго болить, а рівночасно зводить людину до рівня "релігійного дивака, що не зуміє жити з "модерним" світом, а ще дальше вірить священикам".

Такі події підхоплюють вороги Церкви, доказують кривду заподіяну відданому мирянинові. говорять про це з натиском, поширюють те серед широкого загалу людей і не криються з тим перед молоддю, яка втягає в себе, мов губка воду, всі ті дивні для неї явища і через те перестає знеохочена мати охоту посвятитися духовному станові.

Ми не заперечуємо того, що ми тільки люди, і в своїй людській немочі ми робимо нераз злі діла; та все таки речі, з котрими часто стрічаємось, завдають нам багато душевного болю та відбирають нам силу мужньої постави в обороні духовних осіб.

Та найбільше шкідливим є те, що дехто з духовенства думає собі, що люди цього не бачать; і якраз це ставить віруючу людину в складне положення та дуже часто приходиться робити ствердження, яке на ділі не відповідає правді; але робимо його тому, щоб не доливати оливи до вогню.

Все те ослаблює у відданих людей добру волю, вони переживають внутрішню боротьбу, стають знеохочені, бо в своїй щирій настанові не знайшли зрозуміння в тих, від котрих цього найбільше сподівались.

Для віруючої людини духовний отець є її найбільше довіреною особою, перед котрою мирянин готовий відкрити своє серце, розказати про свої душевні чи життєві труднощі, щоб у нього знайти зрозуміння та душпастирську пораду. Це ж його духовний батько, а він його духовна дитина, і коли дитина не шукає помочі в свого батька, або батько не журиться своєю дитиною, то в результаті виходить те кволе родинне життя, в нашому випадку життя духовної родини.

Вірні потребують своїх духових провідників, своїх душпастирів, а душпастирі потребують вірних, відданих і жертвенних, готових до посвяти для праці над поширенням Христового Царства на землі.

Якщо в нас буде так поставлена справа духовного життя, тоді не буде проблеми духовних покликань, бо такий стан буде сприяти розвиткові здорового способу думання та правильного зрозуміння і цінення цієї великої Божої ласки: бути слугою Божим, бути священиком.

Співпраця родичів у ділі духовних покликань

Родичі, як я вже сказав на початку, мають преважливий обов'язок наложений на них Божим післанництвом: виховувати своїх дітей.

Їх обов'язок багатогранний і цей обов'язок вони мусять сповнити вповні, бо за кожний недогляд прийдеться відповідати перед Богом.

Свідомі свого обов'язку родичі не можуть у своїй виховній праці обмежуватися до плекання лише фізичного й умового розвитку дитини, а зобов'язані вони дати дитині теж її духовне життя, вони мусять защепити в душі дитини переконання про її Боже походження і Боже призначення.

Якщо дитина зрозуміє, що життєва мандрівка це той час, на протязі котрого вона має прямувати до Бога для осягнення своєї цілі: Бога, та має вона вибрати собі професію, яка найкраще улегшувала б їй це зближення до Бога, тоді вона напевно не відвернеться від голосу, коли почує зов Христа: "Іди за мною".

Віруючі і практикуючі родичі мусять бути свідомі того, що їх діти — це в першій мірі *Божі діти*. Цей Божий особливий дар потомства, вони мусять високо цінити, вони мусять його зберігати від усього того, що може знищити їх гідність Божого дитинства.

Родичі зобов'язані молитися за ласку духовних покликань у своїй родині, бо ж сказав Христос: "Не ви мене вибрали, а Я вас вибрав", і коли такий вибір припаде на дитину віруючої родини, то родичі це оцінять як особливу Божу благодать; вони не стануть заманювати дитину розкошами цього світу, вони не дорадять їй якоїсь більше популярної чи краще платної професії, а склонять свою голову в покорі перед своїм Творцем, що вибрав собі на службу одного з їх потомків.

СВЯЩЕНИК БЕЗ РУК І БЕЗ НІГ

За надзвичайним дозволом Папи Павла в Тулюзі, Франція, висвячено на священика 51-річного Анрі Ст.-Жюлієн, який — підчас спроби втекти в 1940 р. з німецького полону — був тяжко поранений. Опісля в шпиталі мусіли йому ампутувати обидві руки й ноги. Своєю залізною волею вправлявся в уживанні своїх протез на руках і ногах, за допомогою яких він може сьогодні сам ходити, а навіть їхати ровером і плавати. У 1947 р. Ст.-Жюлієн вступив до духовної семінарії в Тулюзі.

НОВА КНИЖКА

ЦЕРКВА, СХІДНІ ЦЕРКВИ, ЕКУМЕНІЗМ

Діяння і постанови Вселенського
Ватиканського II Собору.

Видавництво оо. Василіян — Рим — 1965
Стор. 214.

о. А. Великий ЧСВВ

Ціна $2.50

Замовляти:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

М. Б.

ДІЯЛЕКТИЧНИЙ МАТЕРІЯЛІЗМ

У ТЕОРІЇ Й ПРАКТИЦІ НАСЬОГОДНІ В СССР

В еволюційному розвою людської думки матеріялізм, як філософійна доктрина, займає побіч цілого комплексу теорій і доктрин, визнане місце, а в сфері популярного думання знаходить собі багато прихильників.

Матеріялізм не хоче і не старається вийти поза межі *змислового* сприймання і відмовляється від понять, що існують на основі доказів із психології, метафізики та релігії. Коли людині промовляти до розумових тільки понять, тоді вона свідома тільки тих завдань, що накладає на неї сам фізичний розвиток життя. Вона звільняється від відповідальности за свої поступки, які нормуються етичними й моральними критеріями, що популярно називається *сумлінням*. Матеріялізм учить, що нічого не існує по смерті людини, що крім *матерії*, що існує в усесвіті, нічого другого не може потвердити людська думка й оцінити, як незаперечну і наглядну правду.

Найзавзятіший бій зводив матеріялізм за доказ про *незнищимість* матерії, вживаючи всіх можливих дедукційних правил фізики. У висліді спекулятивних заложень проголосив "незрушиму" засаду, що матерія є "буття-існування", з якої, як найвища фаза буття, витворюється *думання*, яке у висліді руху викликує *свідомість*, як першу причину *проґресу* життя-існування.

Смертельним ворогом матеріялізму від найдавніших часів став *ідеалізм*, який рішуче заперечив, що свідомість є витвором матерії, а старався доказати, що існування матеріяльного світу знаходиться тільки в наших відчуттях, поняттях, у нашій свідомості. Так учив Платон, а в новій добі Берклі. Це в філософії принята концепція *сольіпсизму* — це значить визнання того, що існує тільки у відчуттях одиниці-суб'єкту, і немає реальних, незалежних від людини предметів, які діють на орґани наших чуттів і викликають у неї свідомість їх існування.

Коли ідеалізм бере за основу свідомість узагалі, тоді в констеляції всесвіту визнає світовий розум-*Логос*, і приводить до ідеї Бога. Матеріялізм відкидає це поняття, покликуючись на інтеліґенцію матерії і фізичні права.

Роля доказати, що матеріялізм є панівною доктриною в світі, припала Марксові, Ленінові і Сталінові. Четверта глава "Історії ВКПБ" — це найстаранніший виклад про *діялектичний матеріялізм*. Це тези: про закони розвитку суспільства, про вічну боротьбу кляс, про матерію, про буття-існування, про рух, про проґрес-поступ, про свідомість, як найвищу форму боротьби.

Напевно нікому не прийшло б на думку ставити в сумнів ці геніяльні ніби концепції, бо вони видаються бути простими й наглядними, та звіривши їх із практикою, виходить, що це очевидні парадокси. Наводимо приклади: Ідеалом комуністів є *безклясове суспільство*, а що за їх ученням таке мало існувати в примітивній добі, тоді поворот до нього може наступити після усунення, або знищення того, що є заборолом свідомости поневолених кляс. Такою на їх гадку є Церква й релігія, тому вони від початку виключили її в себе. "Релігія — це опій для народу" — було подане до відома народові що мало означати, що не треба ні етики, ні моралі, ні ідеології, що осуджувала б лож, насильство і злочин. Нічого дивного, що Христова наука була "забобоном" для такої революції, тому її переслідування стало найжорстокіше. По страшних роках отого нелюдяного експерименту, сама партія переконалася, що релігії не можна знищити, що Церква направду є безклясова, позачасова і нематеріяльна.

Матеріялізм хоче переконати людину, що треба відрізнити *ілюзію* від дійсности, це значить таку сукупність предметів, що народжується хочби у сні, від тієї сукупности, яку створено на підставі сприймання реально-існуючих предметів, що діють на органи наших змислів. Отже матеріялізм признає, що раніше мусять існувати предмети, а відтак їх *ідеї*-поняття. При поданні прикладів виглядає це так, коли приняти реально існуючі речі, як: яблука, сливки, груші й інші овочі, та відокремлене поняття *"плід-плоди"*, тоді для ідеаліста це відокремлене поняття, яке абстрагує від реальної речі й уважає *основою* існування тих яблук, слив, грушок і інших овочів. За матеріялістичним ученням це відокремлене поняття виросло з *етеру* нашого мозку, отже матеріяльного ґрунту та заіснувало після оглядання реального предмету. Тут саме знаходимо його відвернене думання, від матерії до поняття ідеї.

Ідеалізм виразно протиставиться цьому поняттю, доказуючи що ідея не є результатом узагальнення в пізнанні реально існуючих предметів, а навпаки раніше існують ідеї предметів, а відтак їх реальні відбитки — предмети. Ідеалістичне пояснення, яке тут уповні відповідає правилам людського думання, знайшло своє оправдання в існуванні поняття Бога, як Абсолюту — найвищої Ідеї, яка не може бути витвором мозку, як етер матеріялістичного сприймання, а входить у сферу явищ, що їх називаємо духовим змістом людини.

Для нас усесвіт є відбиткою ідеї його Творця, тим самим він є досконалий, бо досконалої Ідеї. Для нас католиків зовсім ясне поняття Логосу на початку всесвіту. Була всеобіймаюча Ідея-Бог, що через думку, як рух перейшла у сотворення Вселенної. Так вселенна стала відблиском Логосу, що її насичує й обіймає. Звідси походить окремішність духа і матерії, яка не є абсолютом, тільки предметом.

Творці матеріялізму старалися доказати, що матерія, як абсолют, є незнищима і вдосконалюється в безупинному розвитку, бо кожний розвиток є обумовлений *законами поступу*. У висліді цього колись матерія повинна стати *нематерією*, а це могло б статися тоді, коли затратиться в ній протидіяння, коли не буде реакції, тільки акція. Розбиття атому і знайдення електрону та протону доказують, що існує акція і реакція, хоч ці частини вже *не-матеріяльні*, тільки являються енерґією, яку утотожнюємо із світляними або електромагнетними хвилями, які по части, як тепло, *пропадають*.

Звідси захитано тезу, що матерія є буттям, отже як така не є абсолютом, бо її розвиток паде *вниз*. Ствердження тотожности матерії з електромагнетними хвилями — це "відматеріялізування матерії", яка є не-статичною, а ворушливою-*динамічною*. Перекреслення понять про стабільність матерії, про строгу причиновість, про ограничений простір і час, видерли матеріялізмові поняття, що людина це ніби прецизна машина, що може все зміряти і звірити в числах. Чи людський розум усилі схопити мудрість Творця, що найменшій частині матерії-атомові дав таку необмежену силу діяння?

У реалізації діялектичного матеріялізму московський комунізм дійшов до абсурду. Замість безклясового суспільства створив упривілейовану касту партійних вожак. Фізична праця стала найгіршим образом експльоатації, інтелектуальні зусилля вправлено в тісні рами партійної програми, а гасло: "воля людині" висміяно, кидаючи її в тюрми і концентраційні табори. Експльоатація людини людиною дійшла до рабської системи, а суспільство стало рабом у так званій "соціялістичній системі господарства". Свідомість суспільства зросла не через проґрес матеріяльних засобів виробництва, а свідомість перейшла в ненависть до цього режиму, що мусить упасти, як найжахливіший відступник від Правди і Віри!

о. Ярема Гаврилюк

ТРИ ВЕЛИКОДНІ ДУШПАСТИРЯ

Перед війною був я адміністратором парохії Хом'яків біля Станиславова. Пригадую собі добре Великдень 1939 р., може й тому, що це було останнє Христове Воскресіння, яке я святкував на рідній землі. Великдень припадав у тому році в неділю 9 квітня. В ночі зі суботи на неділю ніхто в селі не спав: люди закінчували останні приготування до того великого празника, в усіх хатах світилося світло, та найбільш освітлена була церква. Я з вікна парохіяльного дому дивився на церкву, яка межувала з городом приходства, окружена високими дубами. З усіх вікон била луна світла — це плащениця, освітлена сотками свічок. На сході від сторони села Братківці починало сіріти. Прийшов паламар Дмитро Томішак та "мельдує", що церква вже повна людей. Іду до церкви й починаю "Надгробне", потім обхід із плащаницею довкола церкви, Воскресна Утреня, Св. Літургія, і знову процесія виходить з церкви на свячення пасок. Сонце вже зійшло й освітило радісні обличчя людей. Жіноцтво порозкладало довкола церкви на хустках і в кошелях паски, писанки й інші дари Божі. Радісний, великодній настрій видно в усіх; ніхто з нас тоді і не думав, у яких змінених обставинах призначено було нам святкувати наступний Великдень.

— — — — —

У 1944 р. Великдень випав на неділю 16 квітня, та застав мене душпастирем українських робітників у Німеччині. Моє душпастирство охоплювало Долішній Шлезьк, а теж ґрафство Гляц і генеральний вікаріят Травтенав, у шлезьких горах. Осідок мій був у місті Бресляв, де була велика українська громада, яку очолював у той час полковник Шраменко, в тому поважне число українських студентів. Вони студіювали на різних факультетах бреслявського Університету, активно включилися в громадянське життя, а теж допомагали мені в душпастирстві — співали в церкві, робили поїздки по таборах і т. д. У Бресляв мав я відправи в римо-катол. церкві св. Хреста на Дом-пляц. Ця церква була подвійна: на долині на-пів у землі одна, і друга над нею. Я переважно відправляв надолині, аж як почалися налети на місто, то Німці відправляли надолині, а ми нагорі... Хоч були часті налети, то на церкву не впала жадна бомба. І саме на Великдень 1944 р. мав я до диспозиції горішню церкву, яка була більша, але і вона не могла помістити всіх, що з'їхалися до Бресляв на Свята. Відправляв я ранком, коло год. 10-ої. На жаль, через воєнні обставини треба було обмежитися тільки до Воскресної Утрені, Служби Божої і свячення пасок, властиво: малих булочок. Коли я вийшов на проповідальницю і побачив масу людей, що всі звернули свої очі на мене, вдарило мене дивне враження — наче б на мене дивилися очі соток голодних людей — голодних не фізично, а духово. Більшість тих людей були робітники, вирвані зі своєї батьківщини, мусіли важко працювати на чужині; з дому доходили вісті про непевну долю їх родин, бо зі сходу сунула червона орда, і тому ті люди дуже потребували духового скріплення. Я перехрестився і привітав їх великоднім привітом "Христос Воскрес", а потім коротко переповів історію Страстей, Великої П'ятниці й Воскресіння Христового та зложив їм великодні побажання. Коли я сходив із проповідниці, вираз голоду в очах людей заступили тиха радість і надія. Це не була моя заслуга, бо говорив я тільки те, що тисячі священиків говорять на Христове Воскресіння; це велике чудо Воскресіння влило в серця людей надію й радість.

— — — — —

У 1947 р. Великдень у неділю 13 квітня застав мене душпастирем табору Батторн, повіт Бентгайм, у північній Німеччині на англійській зоні. Наша церква в таборі містилась у великому дерев'яному бараці. Іконостас, коругви й ікони прибрані вишиваними рушниками — все те зробили люди самі, тільки образи на іконостасі малював о. Мокрицький Чину оо. Студитів. У Великому пості в місяці березні урядив я для вірних реколекції. Науки давав о. Марко Стек, теж Чину оо. Студитів, і на закінчення реколекцій з'їхалися священики з сусідніх таборів та, подібно як колись уріднім краю, помагали сповідати. Були це о. Григорій Фуканьчик, тепер декан у Бельгії, о. Роман Закревський, тепер декан у Канаді, бл. п. о. Ігор Сандецький, який помер потім у Німеччині, та о. др. І. Патрило ЧСВВ, який жив у таборі та душпастирював у сусідніх таборах, а тепер живе в Римі. До Св. Сповіді приступило 99% вірних, що на жаль тепер рідко буває.

Великодні відправи відбувалися повністю, як колись дома. Головним дяком був бл. п. проф. Остап Павлів-Білозерський, журналіст і письменник, який потім помер в Америці. Здається, що його батько був дяком, і звідти його знання співу, а мав він теж дуже гарний тенор.

Подібно, як колись перед війною в Хом'якові, в ночі зі суботи на неділю ніхто не спав. Коли я вночі йшов із мого бараку до церкви та дивився на сумний краєвид — табір був построєний на торфовищах — пригадав я собі церкву в Хом'якові, окружену високими дубами, і важко зробилося на серці. Одначе коли вступив до церкви, чи радше церковного бараку, то майже здавалося мені, що я дома. Церква була наповнена людьми, Божий Гріб гарно прибраний цвітами, а плащаниця мальована мистцем Волод. Балясом, який тепер у Канаді.

Почалася відправа. Коли прийшла Воскресна Утреня, з крилосу залунало "Плотію", яке співав Григорій Ярошевич-Манько, прекрасний співак київської Опери. Того "Плотію" не можна забути. На Св. Літургії співав хор під диригентурою др. Осипа Менцінського, таборового лікаря, який був дуже добрим інтерністом та, може, ще ліпшим дириґентом. Зі мною правив о. др. І. Патрило ЧСВВ, що ще збільшувало врочистість. По Службі Божій виходимо на площу біля церковного бараку. На сході ясніє, але сонце ще не зійшло. Довгим рядом уставилися парохіяни зі своїми пасками й іншими харчами для посвячення. Завдяки організації УНРРА, а ще більше завдяки власній ініціятиві й вимінній торгівлі з німецькими фармерами, наші люди мали все, чого наша традиція вимагає до свяченого. Варт іще згадати церковний дзвін, зроблений із бомби, який висів перед церквою на високих стовпах; його голос нісся далеко поза табір, зливаючися з могутнім "Христос Воскресе".

У сірій і непевній таборовій буденщині Празник Христового Воскресіння був тим великим і радісним переживанням, яке кріпило вірою і надією людські серця, зранені розлукою з рідним краєм та родиною.

Хочете пізнати добре, що таке св. Служба Божа — найважніша жертва, яку приносимо Господеві — то прочитайте нову книжку, яка це пояснює

о. МЕЛЕТІЯ СОЛОВІЯ, ЧСВВ

п. н.

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ

ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК, ПОЯСНЕННЯ

Книга вийшла в Римі 1964 р., має 422 сторінки великого формату й коштує $7.00.

Книга ділиться на: 1) Історичне введення до Служби Божої (стор. 3-150) та 2) Пояснення молитов та обрядів Служби Божої (ст. 150-318)

Такої книги, важної для зрозуміння Служби Божої, ми ще досі не мали. Тому кожний християнин повинен собі цю книгу замовити та уважно її прочитати.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Орися Байрак-Вацлавів

ПОКЛІН

Блаженнішому Верховному Архиепископові
й Кардиналові

ЙОСИФОВІ СЛІПОМУ

Української Церкви Владико любимий,
Наслідинку вірний Великого Андрія,
Христовий герою, сильний, невстрашимий —
Мов криця тверда Твоя віра й надія.

Вісімнадцять років на каторзі в Сибірі
Кривавилось серце Твоє на засланні.
Гірку чашу терпінь аж до дна, без зневіри,
Ти п'єш тут від своїх, хоч у вільнім Ватикані.

Український Мойсею, в молитві долоні
Підносиш до неба у напрямі сходу —
В Петровій Святині в покірнім поклоні
Терпиш над роз'єднанням свого народу.

Щирі мольби за нас у тереми небесні
Ти шлеш через руки Блаженного Андрія.
В невимовній тузі жде на день свій воскресний
Й Патріярха, Тебе, — Святий Юр і Софія.

Князю — Пастирю наш, щирий вияв пошани
Й любов від нас всіх зволь сьогодні прийняти.
Ми благаєм Творця, щоб радів Ти між нами.
Ввік будемо Йому пісню слави співати.

17 лютня 1966 р.

М. Островерха

НА МЕЖІ

Славний італійський актор-комік Етторе Петроліні мав свою славу найблискучішого "циніка моральної спонуки". Мав він гарну й багату віллю, а на ній виднів гордий напис: "Тут сміюсь я". Але, якось, занедужав він. Забрали його до лікарні, що була під управою черниць Калясанціянок—ті, що опікуються тюремниками та їх дітьми, як і робив о. Калясанцій, нині святий. Петроліні налякався своєї недуги. А була це недуга, що мала дві назви, і він назвав їх своїми приятельками: Флебітіна і Анґіна. На цей його перестрах, сестра Челестіна Донаті — основниця жіночої вітки Сестер Калясанціянок — у своїй фльорентійські мові каже:

— Що це за йолупський страх у тебе?

Петроліні, цинік, що нічого доброго, святого і не хотів знати, прийняв цю шорстку заввагу з гумором; він, комік, відчув, що оточення в цій лікарні, з тими черницями — рідне своє!

Вийшовши з лікарні, він у своїй акторській кімнаті в театрі тримав уже скарбонку з написом: "На черниць тюремників".

Щораз частіше занепадав на свою недугу, але нічого не гово- Важко занедужавши вдруге, зарив сестрам Калясанціянкам. дзвонив до своїх приятельок-черниць:

— Мати! Почуваюся погано! Вельми погано!

— Як позволите, то прийду відвідати вас! — відповіла мати-настоятелька.

— Буде мені приємно! — сказав Петроліні й додав: — А візьміть із собою одну з ваших вихованиць!

Черниця прийшла до нього з однією дівчинкою. По кількох словах привітання Петроліні каже:

— Бажав би я попрощатися з вами, бо поїду в далеку дорогу!

Черниця зрозуміла його натяк. Та й дівчатко зрозуміло його, але на свій спосіб. Дитина кинула поглядом по кімнаті і простенько запитує:

— Ну... а валізку вже приготовили?

— Валізку... О, так, валізка! — повторив Петроліні на дивну заввагу дитини.

І в душі — зупинився. Кинув оком на черницю, на дитину. Дивно! Цинізм і християнське тепло серця почали в ньому суперечку. Він іще розмовляв із черницею, але й про "валізку" думав. І коли, на відхідному, черниця стала його прощати, тоді Петроліні сказав:

— Прийдіть до мене ще раз, але вже візьміть із собою не дитину тюремника, а священика з Божественним Тюремником у Найсвятішій Євхаристії!

І прийшов до нього священик із Найсвятішими Дарами. А найскандальніший комік, найїдкіший цинік свого часу — Етторе Петроліні, висповідавшись, піднявся з ложа недуги, впав на коліна й до свого серця прийняв Господа!

ЧИТАЙТЕ!
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!
ПОШИРЮЙТЕ!
"СВІТЛО"!

ДО УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІОТИЧНОГО ВІРУЮЧОГО Й КУЛЬТУРНОГО ГРОМАДЯНСТВА

Від самого початку свого існування наша Колеґія, як одинока хлоп'яча українська середня школа на Сході Канади, бажає сповнити свої широкі **задуми щодо мистецького оформлення Колеґії в українському, церковному й народньому, дусі.** Однак досі цього ніяк не можна було здійснити, бо на це не дозволяли й далі не дозволяють великі довги за закуп площі й за будову шкільних будинків.

Добре розуміючи й належно оцінюючи важливість свого рідного й його впливу на загальне виховання нашої української молоді, яка в Колеґії навчається, **Колеґія бажає дати своїм студентам змогу пізнати й полюбити українське мистецтво.** Звідки нпр. може молодь любити іконостас, коли вона його не бачить?

Ось-що бажає зробити Колеґія:

розмалювати в нашому українському стилі колеґіяльну каплицю,
збудувати гідний іконостас,
дати намалювати серію образів із українською історичною, краєвидною та побутовою тематикою,
дати намалювати серію портретів визначних українських постатей,
влаштувати шафи-виставки зо зразками українського народнього мистецтва.

За приблизними обрахунками **це коштуватиме — $75.000.00.** Покищо з цієї конечної суми не маємо ні одного доляра!

Ми переконані в тому, **що кожний патріотичний, віруючий і культурний Українець** добре розуміє важливість цієї справи **й складе свою щиру й щедру пожертву на цю шляхетну ціль.**

З християнським привітом

о. О. Купранець, ЧСВВ

Директор Українського Мистецького
Відділу Колеґії св. Василія

Пожертви слати на адресу:

Rev. O. Kupranec, OSBM
St. Basil's College / Ukrainian Art
3100 Weston Rd., Weston, Ontario, Canada

Мирон Потопник

НА СКЛОНАХ БЕСКИДУ

(Продовження)

Лісько є другим більшим містом щодо початків свого заснування. Розкинене на горбках у великій кітловині. Його початків як міста треба шукати в колонізаційному періоді роду Кмітів, бо ж заки вони ще тут побудували замок, мусіли вже перед тим заложити якусь оселю, а щоб її боронити, побудували оборонний замок, якого мури збереглися ще може й досьогодні.

Записано в старих хроніках міста, що в XVI ст. цей замок багато разів відбивав ворожі напади, кілька разів горів разом із містом, але згодом знов були відбудовані, і замок і місто. У 1701 р. заняли Лісько Шведи, але були тут тільки шість днів, а втікаючи знову спалили замок і місто.

Ще перед наїздом Шведів, у ліському замку скривався перед пімстою своїх підданих українських селян, і української шляхти, знаний у тих часах кат Станислав Стадніцкі, званий "Ланьцутський Чорт", якого вкінці селяни зловили і під Тарнавою вбили. Ліський замок часто зміняв своїх власників, котрі його перебудовували й відбудовували, кожний на свій лад. Від 17-го до половини 18-го сторіччя власниками замку були Українці Красіцькі.

У наших часах населення Ліська було мішане: Українці, Жиди й Поляки, часто спроваджувані сюди з корінної Польщі навіть ще за австрійських часів. Що Поляків було колись у Ліську небагато свідчить факт, що вони хоронили своїх померлих на кладовищу під українською церквою і платили до церковної каси "пляцове" за свої гроби. Що Лісько було колись у більшості українське свідчить існування в місті двох церков. Одна в середмістю новіша, а друга дуже стара, на горі, обведена оборонними валами й ровами, яких рештки ще можна було легко розпізнати. Але їх постепенно нищили й нівелювали на копання гробів. Стара церква славна була з посідання чудотворної ікони Пресв. Богородиці та з грубезного пня, якогось дерева, може метер за високого, що находився під головним престолом. Цей пень мав би походити ще з поганських часів, і на ньому наші предки складали жертви своїм божкам. Приходство було недалеко вділ від церкви, жив там старенький парох Ліська о. Чучкевич. Він уперто боронив Ліська і своїх міщан перед спольщенням, а знов ліські міщани твердо держалися своїх українських міщанських традицій і греко-католицької віри та високо цінили свого старенького отця пароха. На схилі своїх старечих літ о. Чучкевич почав братися до будови нової величавої церкви, на горі побіч старенької церкви, і до тієї нової хотів перенести свої цінноші, а саме чудотворну ікону і цей славетний пень дерева; але друга світова війна не дала йому завершити цього боговгодного діла. У новій церкві правили оо. сотрудники чи катехити.

В околицях Ліська було багато лікувальних джерел, але їх ніхто не використовував, а шкода, бо там могло би було постати друге наше "Черче"; може так і було б, якщо б не друга світова війна.

До визначніших місцевостей можна зачислити ще Устріки-Долішні, бо Устріки-Горішні вже помалу затрачували свій містечковий характер. Устріки Д., положені над рікою Стряж, містечко дуже приємне й чисте. У місті були всі наші культурно-освітні установи. Устріцькі міщани національно свідомі, й горді зі свого давного міщанського походження, не піддавалися польонізації. У місті мурована церква з 17-го століття.

Ряд сіл між Устріками Долішніми та Загір'ям не визначаються нічим особливим, хіба тільки Угерці мають старинну муровану церкву, видно по ній, що була колись оборонною. Колись власником їх був Петро Угерницький, Українець. Його підпис є на петиції до Київського митрополита у справі галицької єпархії. В останніх часах парохом Угерець був ревний священик і визначний діяч о. Фуканьчик.

Кінцевим етапом моєї мандрівки було місто Загір'я. Ні-то село — ні-то місто. Ділиться властиво на дві частини. Старе Загір'я, з гарною стилевою, мурованою церквою, замешкале в більшості Українцями. Нове Загір'я, має вигляд щойно повстаючого містечка. Безпляново розбудоване. У деяких місцях видні були гарні вілли, а побіч них буди зліплені якнебудь і з чогонебудь. Повно різнородних кіосків і ресторанчиків.

На стрімкій горі, у Загір'ю заховалися досить добре руїни якогось латинського манастиря з ко-

Ви напевно докладно прочитали сусідню сторінку й зробили відповідну постанову:

ПІСЛАТИ СВОЮ ПОЖЕРТВУ

НА НАЗВАНУ ЦІЛЬ!

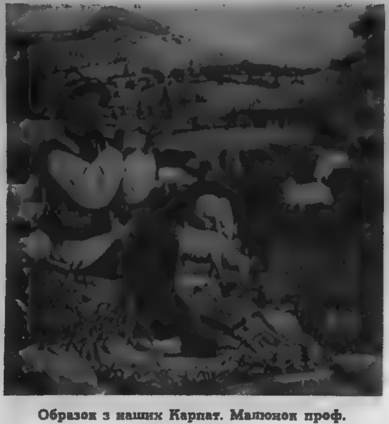

Образок з наших Карпат. Малюнок проф. В. Залуцького.

стелом, тільки без дахів. Манастирські городи й сад зарослі хоптами, але мимо всього, увійшовши в манастирське подвір'я, не відчувалося враження пустки, тільки замешкалого місця. На манастирському подвір'ї стояв стовп із написом у польській мові: "Власність Римо-Кат. Духовної Семінарії в Перемишлі".

З манастирської гори простягається чудовий вид на околиці й долину "Срібнолентого Сяну". Більше нічого точніше про руїни цього манастирища я від нікого не міг довідатися.

На одному з горбів під Загір'ям, показують якусь могилу і звуть її "Гріб Нечуї". Там мав би бути похований якийсь лицар Нечуя, що поляг у бою з Татарами, коли і серед яких обставин не знати. Це мабуть звичайний переказ, без підстав.

У часах Хмельниччини Лемки й Бойки масово приставали до козацьких полків, як це точно знаємо про мешканців села Волосате й інших сіл.

У Бескидах, як і загалом у Карпатах процвітало в минулих століттях розбійництво. Тут громадилися втікачі перед присудами королівських і магнатських трибуналів, люди, що цінили свою свободу понад усе і не хотіли піддаватися ніяким розпорядкам влади. Називали їх "Бескидниками". Крім народнього лицаря-месника різних кривд, Олекси Довбуша, у Східніх Карпатах за першої половини 18-го ст. збереглися в пам'яті Бойків і Лемків прізвища інших "Бескидників". Але це вже не були ідейні месники кривд своїх земляків, а таки правдиві опришки і ватаги розбійницьких гуртів, як: Рогачка, Броніш, Солінка, Заклика, Яворівський, Чіпець, Кардаш. Їхні ватаги нападали навіть на більші місцевості. У 18-ому ст. вони сплюндрували і спалили села: Смільник, Солянку, Щербатівку, Команчу, Волосате, Тисну, Должицю, Устріки Горішні, а навіть загрожували самому Сянокові.

В часі першої світової війни боєвий фронт стояв у цілих Карпатах майже рік. Села попалені, нарід вигнаний із своїх місцевостей, матеріяльний дорібок знищений. Ледве почали гоїтися рани з першої світової війни, прийшла друга, що цілковито знищила матеріяльно і духово українське життя Бойківщини й Лемківщини.

Лемки, найдальше висунене на захід українське плем'я, дуже відпорні на чужі впливи, і від давніх століть досьогодні зберегли вірність своїй народності й Церкві. Хоч бідні, бо їх земля дає їм лише троха картоплі й вівса, одначе не далися заманити обіцюваним "благам" на "сході" чи на "заході", так що аж оружною силою ворог змусив їх залишити свої прадідні землі.

З бігом літ, забуваються народні перекази, запропащуються письменні й реальні пам'ятники старовини, випадають із пам'яті назви осіб, місцевостей і дати різних подій. Хіба ось такі коротенькі нариси, писані на еміграції, без джерельних матеріялів, збережуть у пам'яті нашого молодого покоління дещо про славне минуле Бойківщини й Лемківщини.

НОВА КНИЖКА
ВЕЛИКІ ЛЮДИ
Життєписи славних людей у християнському насвітленні
о. Іриней Назарко ЧСВВ
Ціна $2.00
Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАІ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED,
103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

О. Купранець

ПОВСТАНСЬКИЙ ВЕЛИКДЕНЬ

Рання весна... Дерева вкриваються свіжою зеленню, що вістить відродження природи... Вона пробуджується до нового життя, скинувши зі себе льодовий панцир.

Ген-ген далеко за селом просторий ліс, із-поза якого видніють гірські шпилі, що прекрасно виростають із синього пасма Карпат. У лісі все, здавалося б, по-звичайному, по-лісовому. Та ні. Високі старинні стовбурі дерев і м'які мохи, що чудовим килимом покрили землю, криють у собі глибоку тайну, якої вони нікому не зрадять. Вони милосердніші від людей. Вони приголубили до себе тих, за якими люди — наче за дикою звіриною — полюють. Цю глибоку тайну ліса закриває теж і другий приятель вигнанців долі — темна ніч.

Темно. Де-не-де блимне тільки слабенький вогник, не більший від вогника цигарки. Тут і там легко порушується моховий килим. Не знаєш, чи стоїш ти на якійсь вульканічній землі, чи може лісова земля якось дивно будиться до денного життя? А може з неї мають вийти якісь лісовики, мавки чи інші створіння народнього повір'я? А ось уже скочила чи перебігла якась таємнича постать, якій не знаєш дати справжнього йменя.

— Друже, котра вже година? Може час збиратися? — штовхаючи товариша, який лежав поруч на соломі в землянці, спитав син українського підпілля Богдан Тут.

— Третя! — спросоння, запаливши сірника, відповів Ігор Вовк. — Це час уже збиратися. Треба подивитися ще до других землянок, щоб котрі не позасипляли, бо хто знає, коли знову буде нагода... може вже й остання...

Друзі при засвіченій свічці швидко почали збиратися. Для них це ніяка трудність, бо вже роки проминули, відколи вони ось-тут живуть у такій землянці. Повставали теж й інші. Відсунули частину "стелі" набік і легко піднесли моховий килим вгору. Богдан виставив наверх голову, розглядаючися довкруги. — Безпечно! — і миттю вискочив наверх. За ним пішли другі.

— Хлопці! Кожний нехай піде до одної землянки й подивиться, чи вже повставали. Опісля всі на збірне місце! Не бавитися довго, бо скоро пічне дніти. Я з Ігорем піду в землянку, куди мав ніччю прибути о. Созонтій. Варта хай стоїть на звичайних стійках.

— — — — —

— Знаєш Богдане, — ідучи лісом говорив Ігор, — мені вже надоїло оте звіринне життя. Кожна хвилина стає тобі вже віком. Крийся і крийся, а вигляду ніякого на майбутнє. От говорив мені вчора Ромко, що в станиці "Орлине Гніздо" енкаведисти малощо не схопили всіх. Якось так несподівано наскочили, що годі було зорієнтуватися. Однак нікого не зловили. Не дай, Боже, так сьогодні! — похитуючи головою, з якимсь неспокоєм говорив Ігор. — Та хтось мусить страждати за нашу Батьківщину, доки не прийде світанок, а за ним сонце волі. Хай я сьогодні згину, щоб тільки Україна стала вільною від цієї червоної потвори. Богдане, я вірю, що наша жертва не піде намарно. Чи думаєш, що Господь не бачить мук усього нашого люду? Кажуть, західній світ потрохи починає розуміти наше положення. Та що з цього, коли вони так помалу думають, бо їх не пече... Може добре зрозуміють, як їх самих припече, а тоді може бути вже запізно...

— — — — —

— Слава Ісусу Христу! Здорові були хлопці! — доволі голосно поздоровив о. Созонтій, вийшовши з-поза об'ємистого дуба. — Чи скоро зійдеться товариство? Я маю все готове до Богослуження!

— Так! — відповіли разом Богдан і Ігор.

Пройшли ще пару кроків та вийшли на закриту розлогими деревами й кущами ліщини поляну. В сумерку можна було розпізнати посередині невисокий хрест і стіл при ньому. Це сьогодні храм Божий українських повстанців, бо в величавих храмах українського народу тепер зробили собі престіл вислужники ворога. Зі землі піднеслося декілька постатей, які прийшли сюди раніше. Отець Созонтій сів на пеньку. Одна за одною, постаті підходили до нього, стаючи навколішки перед заступником Володаря всесвіту. Наче на Єрусалимській Голготі злегка лунав відгомін "Боже, милостивий будь мені грішному..."

Надворі стало вже ясно, коли отець Созонтій почав зодягатися в ризи. Стала приноситися Безкровна Жертва за криваву жертву українського народу. Тут і там чути було глибоке зітхання. З багатьох очей котилися рясні сльози... "Причащається раб Божий..." — відчуваючи небесне щастя, подавав священик українському повстанцеві Христа.

— Дорогі брати — лунали по всій поляні слова отця Созонтія — сьогодні ми вподібнилися до перших християн, яких переслідували не гірше від нас. Наша Церква й наша Батьківщина вкриті кров'ю... Ворог у своїй люті продумує для нас іще страшніші муки, однак ми цього не боїмося, бо боремося за святе діло! Для нас немає нічого страшного, бо з нами Бог, із нами спочуває ввесь український народ. Вже не далекий цей час, коли ми витремо нашим заплаканим матерям сльози... Кріпімся силою Христа, бо Він одинокий дасть нам найкращу зброю перемогти ворога й прогнати його з нашої любої Батьківщини! Наше серце говорить нам, що вже зближається хвилина, в якій задзвонять радісно дзвони Святої Софії й Святого Юра, щоб понестися широким гомоном по всій Україні та звістити всьому українському народові дні щастя й волі! — закінчив палко отець Созонтій. — Із Воскреслим Христом воскресне наша Церква й Народ!

Іван Дзівак

ОСТАННІЙ ВЕЛИКДЕНЬ У СЕЛІ НЕГРИБКА БІЛЯ ПЕРЕМИШЛЯ

Від другої світової війни минув шмат часу, коли то на наших землях шалів страшний терор, якого історія дотепер не знала. Воєнні дії докочувалися до свого кінця, а населення з тугою очікувало, коли закінчиться війна і що принесе майбутність. Українські землі були залляті большевиками, а головні частини совєтських військ знаходилися вже під Берліном.

По правій стороні Сяну на українських землях шалів нечуваний терор. Польські ватаги зложені з різного шумовиння, волочилися по українських селах і на спілку з большевиками знущалися над безборонним українським населенням. А ніччю польська боївка вбивала по селах двадцять до тридцять осіб, переважно жінок та дітей. Одиноку надію населення покладало на Українську Повстанську Армію, яка стала в обороні свого народу. Тому УПА мало піддержку зі сторони українського населення.

Великодні свята в сорок п'ятому році припадали в травні, коли запах цвітучих садів розносив легкий вітрець. День був похмурий, люди духово дуже пригноблені. Тільки воскресна пісня піднесла їх на дусі. Отець Войтович відправив до схід сонця Великодні Богослуження а під вечір вечірню, а по вечірні відпровадив своїх гостей із Перемишля, яких гостив у себе в хаті.

День пройшов спокійно. Десь коло години десятої вночі, хтось ударив у дзвін на тривогу. Тривога тривала цілу ніч і люди не знали, що діється в селі. Боялися виходити з хати, щойно ранком довідалися про страшний злочин. Десь около год. восьмої вечором о. Войтович з'їв вечеру зі своєю родиною. В тім часі польська боївка впала до хати о. декана Петра Войтовича, щоб виконати свій ганебний злочин. У страшний спосіб замордували о. Войтовича, його жінку й сина та сторонню жінку, яка прийшла помагати в хатній роботі на свята. Тіла покійних були страшно збиті і від болю цілі сині. Всі твердили, що польська боївка мусіла скриватися в місцевих Поляків і про все була добре поінформована, бо тоді УПА мала зміцнені стійки і неможливим було, щоби хтось сторонній зайшов у село, а УПА його не доглянула...

Похорон о. декана Войтовича відбувся дуже величаво. Ховали отця декана і його родину всі священики з Перемишля та околиць, був великий здвиг народу, але Поляків зі сорому не було на похороні.

У тім часі, як відбувався похорон о. П. Войтовича і його родини, совєтський військовий відділ повнив службу біля цвинтаря. При спусканні труни в могилу цей відділ віддав сальву. Люди з переляку почали розбігатися, але виявилося, що це хтось із командирів дав наказ віддати останну пошану покійним.

Так закінчили своє життя вірний своєму народові отець декан Петро Войтович і його родина.

Цей короткий спомин подаю з оповідання особи, яка була особисто приявна на похороні і знала добре о. пароха П. Войтовича та його родину.

КИТАЙСЬКИЙ ДИПЛОМАТ КАТОЛИЦЬКИМ СВЯЩЕНИКОМ

Китаєць Люї Вей Цінґ Сінґ, колишній журналіст і дипломат, був висвячений Кардиналом Тіссераном на священика. Китаєць походить із католицької родини в Шанґгаї. У 1933 р. відбув він пішки прощу до Риму. Від 1947 до 1953 рр. був він атташе китайського посольства в Парижі, а крім того займався історичними студіями. Як священик мав би душпастирювати в Паризькій архиєрархії.

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

Скеля була тверда, відразлива, зимна й вогка. Коли я наблизив до неї своє обличчя, видалося мені, що наближаюся до обличчя трупа. Чоло, яке я спер на неї, почало мене зразу ж боліти. Я просунув долоню по гладкому камені. Поза ним на вузькому ложі лежав Той, якого я уважно розглядав три роки. Ходив я за Ним здалека, постійно не маючи сили рішитися на остаточний крок. Я не зазнав радости, надії й захоплення, якими жили Його учні. Я прийшов до Нього у хвилину нещастя, зі стражданням, що побило мене. І саме тому може тільки це одно поєднувало мене з ними: їх страх. Підсвідомо я лякався хвилини, коли ця дивна наука про Царство, що починається наче б то нічим, але втягає все у своє русло, вийде з пелен дитинства. Я прочував, що не буде вона завжди гарною галилейською піснею. Його слова прозябають немов зерно. Кожний із нас був землею, на яку впали. Землею доброю або поганою, товстою або яловою. Якою землею я був? Пам'ятаю добре, що Він казав про землю, яку треба скородити й навозити, про паросток, що вимагає захорони від спеки й підливання... Його слова не були подібні до рослини обдарованої хижацькою силою, що виростає сама поміж полями і хоч її обітнеш — стріляє з кореня новими пагонами. Не були подібні до рослини, а всетаки і вони почали в одній хвилині рости. Не знаю, коли це сталося. Ми спали — а вони підіймалися вгору. Їхні коріння ж підважили мій дім. Я проживав, здавалося, спокійно і безпечно. Сьогодні живу на землі, що здригається від підземних ударів...

Я ходив за Ним здалека... Говорив із Ним ледве кілька разів. Прийшов попросити Його — але потім не згадав про мою просьбу. І Рута вмерла. Він не вилікував її, хоч зробив стільки величніх чудес. Подарував мені в заміну незрозумілі слова. Що ж це тоді означувало: народитися вдруге? Що означувало: "Візьми мій хрест, а я візьму твій"? Що значило: "Дай мені свої турботи"?

Проте, хоч незрозумілі, ці слова ростуть у моїй душі. Колись вони були для мене введенням у тайну великої містерії. Але не проявили жодної магічної сили. Їх звучання не вчинило нікого надлюдиною. Він Сам... Іноді мені здається, що ніхто не мав більше людської природи, як саме Він. Грецька філософія сотворила ґероїв, людей, які для ідеалів правди, добра і краси підносилися на верхи надлюдської посвяти і погідно й гідно приносили жертву зі свого життя. Він також віддав життя. Мав змогу зберегти його, міг утекти, навіть не чудом, але звичайно ховаючись, коли ми Його остерігали. Віддав життя. Проте, як же інакше від тамтих! Не був одним із тих стоїків, які намагаються перемогти в собі свою людськість. Жив і вмер у людській немочі. Смерть грецьких героїв є завжди гарна. Він умер жахливо. Краса тамтої смерти є красою образу, намальованого мистцем. Хто хотів би показати проймаючий жах Його смерти? Завжди, завжди, до кінця буду видіти Його тіло розп'яте на хресті, як завжди видітиму Руту на руках жінок, що її підтримували... Такий образ це зерно неспокою, що росте. Краса смерти грецького героя є скінченою красою. Ця смерть не була гарна і не була кінцем... Хоч Він не живе, і хоч Його Кеніштa*), в склад якої входить декілька боязливих простаків, розлетиться продовж найближчих днів, ми, які слухали Його слів, не зможемо забути про одне... Він навчав, що все є нічим, а милосердя — всім. Що тільки говорив — такий у головному був зміст Його слів. Коли б Він не пропав, хто зна, чи не годилось би переказувати далі правду, що милосердя стоїть перед кожним законом. Він тільки про це говорив. Він умер тільки за ту правду. Не втік перед найбільш відразливою смертю, наче б хотів показати, що те милосердя, про яке стільки говорив, існує також в гидоті конання на хресті... нічого не довів! Смерть Рути була жахлива. Просто кажучи, відчуваю жаль — сам не знаю до кого — що вона так померла. Проте Його смерть була далеко жахливіша. Ніколи не забуду образу, як Він конав кричучи на стовпі ганьби. А коли ми зняли Його з хреста, обліпленого кров'ю й потом, не було вже часу, щоб Його помити, бодай так, як обмивається тіло найбіднішого з вірних перед покладенням його до гробу. Не вмер з усміхом на устах смертю грецького мудреця... У бруді аґонії поклали Його в гріб і швидко — немов биті стидом — привалили каменем. А потім прийшли люди з Синедріону і приложили печать... Таким чином провалилося діло милосердя. Він умер за правду, яка взагалі не є правдою. Дочка Яїра воскресла, Лазар воскрес... Він же вмер і лежить придавлений печаттю святині — немов тим віщуванням Каяфи — і чоботом римського леґіонера. Ніхто Його не воскресить, як Він не воскресив Руту... Можна би подумати, що Він тільки себе і її свідомо присудив на смерть. Навіщо? Їх смерть довела, що Закон стоїть над милосердям, що Всевишній уміє карати, але не хоче прощати...

---

*) Царство.

Я відступив від скалистої стіни. Відстань тіні поширилася в часі моєї роздуми, а світло місяця втратило дещо зі своєї скловидности. Я повернувся до вогнища. Декілька стражників грало в кості, інші проходжувалися, проганяючи цим сонливість.

— Дякую тобі, Лукіяне, — сказав я десятникові. Видобувши останки грошей з моєї калитки я поклав їх у його руку. — Дякую тобі, друже. Коли б ти мав яке діло до мене...

Я відійшов. Поза мною довго гомоніли голоси жовнірів, що пересварювалися про поділ грошей. Потім один із них почав співати на повне горло свою плюгаву пісню. Її брудні слова не давали мені спокою і падали на мої рамена мов вантаж! І цього Тобі не заощадили — подумав я. Завтра смерком жовнірц повернуться до казарми. Будуть насміхатися з жидівського короля, що вмер мов розбійник із пустині, а потім його стерегли, щоб не воскрес. І якраз тому, що вони стерегли гріб — Він не міг воскреснути. Погорда переродиться в насміх і залишиться тільки насміхом. Ніхто не жартує з цикути. Але що захоронить хрест перед насміхом?

Я повернувся до дому. Не можу спати. Якраз тому пишу до Тебе. О, Юсте, переживаю жахливі почування. Немов би все, що вже раз у мені завмерло, вмирало знову... Я повинен би бути радий, що тримався досить далеко від них, що не був Його учнем. Синедріон і Велика Рада може забудуть мені мої виступи в Його обороні. Я повинен бути вдоволений... Тимчасом, навпаки, це почування сповнює мене розпукою. Мені здається, наче б ті, що завжди за Ним ішли, що в Нього повірили, все таки зберегли щось, не зважаючи на цю смерть і розчарування! Я ж не врятував нічого! Для мене Він умер, як Рута — зовсім! Немов би я втратив її вдруге. Немов би я вдруге пережив біль, що його Всевишній не хотів мені подарувати... А водночас, — ох, Юсте! Це незрозуміле, але я відчуваю наче на дні моєї розпуки відбувається якась переміна. Знову дзвенять у моїх ушах Його слова про оте друге народження... Чому здається мені, що якраз ця ніч повинна бути ніччю мого другого народження?! Що спільного має Його смерть із народженням? Відчуваю біль у цілому тілі, біль жахливий і пронизливий — мов біль жінки, що родить або може незнаний дозрілій людині біль дитини, що приходить на світ. Напиши, що думаєш про це! Проте знаю, що поки відпишеш мені, ніч промине — і все скінчиться. Не зважаючи на те, що вона видається безконечно довга, на ділі проминає швидко... З чорного ще неба спливає блідава сірість. Є тихо і в цій дзвінкій тишині немов чую якісь кроки... Мій біль триває. І мов іще збільшується. Якщо триватиме довше, народжуся знову і зараз умру. Що це таке смерть? Чому я не поспитав про це Лазаря? Не маю чим дихати... Кажуть, що коли людина вмирає, то в одній хвилині бачить усе своє життя. І я його бачу. Мої гаґгади,*) Рута — і його хрест... хрест, який я мав узяти... Я не взяв його! Він умер, щоби показати мені, що готов зробити все для мене. Не знаю, чому так є, але Він умер за мене! Це був мій хрест, до якого Його прибили! Мій хрест! А Його хрест...? Що я взяв на себе? Нíщо! Ніщо! Симон ухопив меч, Юда, як кажуть, побіг до Каяфи і кинув йому під ноги гроші, якими заплатили йому за зраду Вчителя. А я? Що ж я? Я навіть цього не зробив! Нічого не зробив. Я хотів тільки дивитися... Я затримав для себе свій страх, свої турботи... Вже знаю, хто я такий! Ялова земля... Не народжуся вдруге. Не напишу про нього гаґгади. Помру, заки настане світанок... Умру з відрази до себе... Вмру...

Хтось прибіг до дверей мого дому...

Юсте, це був той десятник. Стояв переді мною і дрижав так, як у ночі я дрижав перед ним. Дихав голосно, а піт спливав йому по обличчі, хоч ранок був холодний мов лід. Згубив своє ратище, щит і шолом... У жмені стискав якісь гроші. Кричав до мене і бився кулаком у груди: "Але я кажу тобі, равві, що ми не спали! І ми не пили... Направду, це не був сон..."

Бо знаєш, що він каже: що Вчитель вийшов із гробу... Він каже...

Юсте, я не знаю, що тобі писати. Давить мене щось у горлі, та водночас відчуваю дрижання жаху на скірі. Це не можливе! Це не можливе! Я не взяв Його хреста. Це було б забагато. Ні, їм мабуть привиділося... Забагато милосердя... Пощо себе обманювати? Потім переживаєте такі жахливі почування, мов будитеся зі сну, в якому Рута жила і не страждала...

---

*) Притчі.

ЛИСТ ДВАДЦЯТЬ ТРЕТІЙ

Любий Юсте!

Як маю описати Тобі те все? Годилось би про це співати, а не говорити... Як можна оповідати чудесні речі звичайною людською мовою, що плутається в устах і бовкає? Найжахливіше в Його новині те, що людину з живим серцем і тілом немов викидають геть, поза землю, у сферу зір...

Хочу описати тобі в подробицях усі події, що біжать мов сполохані коні. Як тільки відійшов від мене цей жовнір, я почув кроки дальших подій, що наближалися. Це знову, як учора пополудні, були Йосиф і Йоан. Але тепер виглядали вони інакше. В очах і на всьому обличчі мали вираз приголомшення, у якому радість межує з переляком. Мій приятель поки що сказати, сів проти мене і довгу хвилину то гладив бороду, то просував долонею по волоссі рухом, що прозраджував неспокій. Йоан дещо похилившись стояв поза ним. Його чорні очі жевріли, по розхилених губах проходило дрижання.

— Гм... — почав Йосиф. — Не знаю, чи дійшло щонебудь до тебе. Але це подивуґідна історія. Нічого не можу з неї зрозуміти. Послухай: цей юнак розказує, що досвіта чимала громада жінок побігла до гробу помити й намастити тіло. Дуже поспішали... Мабуть ніодна не знала про печатки і сторожу. Тимчасом... Але розказуй сам — повернувся до Йоана.

— Ті жінки, равві, — продовжував син Заведея — оповідають, що як тільки опинилися поза воротами проти Голготи, земля немов почала трястися...

— Нічого подібного я не відчув — докинув Йосиф.

— Ані я — признався я.

— Я також — казав Йоан. Той юнак горів увесь, але намагався розказувати спокійно і доречі. — Але вони кажуть, що так було. Також грім мав би вдарити у скалу. Бачили блиск, чули гуркіт... Потім побачили воїнів у розтічі... Подумай собі, раввні, вони втікали кидаючи на землю щити, шеломи, луки...

— Так, знаю про це — кивнув я головою. Перед очима я мав постійно жахливо перелякане обличчя Лукіяна.

— Жінки також перелякалися. Одні зразу ж утекли, а інші, не зважаючи на острах, підійшли до гробу... Ми були тієї ночі в домі кожум'яки Сафана, на Офелі. Ніхто з нас не міг спати. Раптом вбігає Йоанна, жінка Хузи, і каже, що коли разом із товаришками вона підійшла до гробу, всі побачили відвалений камінь а на ньому Чоловіка в плащі, що іскрився немов блиск сонця... Вони впевнені, що це був Янгол... Повернувся до них і сказав, що Вчителя нема, бо воскрес... Тоді з криком утікли. Ми почали їх заспокоювати, кажучи, що це мабуть їм привиділося... Але вони кричали, говорили всі разом, плакали і сміялися водночас. Постійно настоюють, що виділи Янгола... Ми розмовляли ще з ними, коли поспішно надійшла моя мати і тепер вона почала розказувати, що коли йшла з Марією, почула голос Учителя... Нічого не бачила, але чула, як говорив до своєї Матері... Ми не знали, що думати про те, але всі дрижали зі схвилювання. Тома кричав, що від ранку всі мабуть потратили розум. Натанаїл також викрикував, що смуток мабуть помішав жінкам глузди, бо говорять немов шотег...*) Жінки кричали і ми кричали... На те все надбігла Марія, сестра Лазаря... Задихана, волосся впало на її рамена, виглядала як тоді, коли диявол мав її в своїх руках. Добивалася так сильно до дверей, що ми думали, що це сторожа... Почала кричати ще голосніше ніж ми всі разом... Кричала, що бачила Його... Огорнув нас страх. Ми були впевнені, що сталося щось страшне... Я ж сам поклав Його до гробу, разом із вами, достойні... Був зимний і здерев'ілий... А вона каже, що бачила Його живим. Зразу не пізнала Його, але Він кликнув на неї і тоді немов отворилися їй очі... Стояв перед нею на траві, а коли впала Йому до ніг, побачила, що має пробиті стопи... Ніколи не трапилося, щоб людина знята з хреста, жила! Він не дозволив їй доторкнутися Його. Сказав. що на це ще прийде час... І щез. Тоді вона прибігла до нас, як мога найшвидше. Дихала важко а ноги їй так подалися, що сіла на землі... Годі було довше витримати дома. Симон і я вибігли надвір. Ми гнали і штовхали людей. Кричали на нас. Проте ніхто з нас не зупинився. Я перший прийшов до гробу, Симон залишився позаду...

— І що? — закричав я що-сили. — І що? Що ти побачив?

Набрав повні груди повітря, наче б готувався до нового бігу.

— Гріб справді стояв отвором... Я не мав відваги ввійти досередини. Чекав на Симона. Увійшли ми разом...

— І що? І що? — Я не міг дочекатись останнього слова.

— Тіла не було! — викинув із себе швидко. — У гробі нічого нема! Усі полотна, в які ми загорнули Вчителя, залишились... На великій плахті видно сліди Його тіла... Навіть платок, яким ми затулили Йому уста, лежав звинений на боці... Ми забрали все...

(Далі буде)

---

*) божевільний.

Михайло Островерха

НА РІК – ДВІ КНИЖКИ ПИСАВ

І то рукою, а не на машинці! А писав так свої твори знаний усім нам французький письменник Жюль Верн. Хто з нас не знає його? Хто не читав його книжок? Хто з ним на місяць не літав? Писав він про головокружні подорожі довкола землі, і то неодин раз, на місяць, у вадра землі, попід моря зробив він двадцятьтисяч миль. Він розмовляв із канібалами, з червоношкірими в Оріноко. Нема кутка на світі, щоб він там не був! А все — фантазією!

Чому нині про нього пишемо? Бо саме минуло понад сто років, як молодий, 34-літній Жюль Верн став славний своїм першим твором: "П'ять тижнів у бальоні". Ця слава не прийшла йому так легенько, якби хтось думав. Із рукописом цієї повісти ходив він від одного видавця до другого: п'ятнадцять видавців відкинули його твір як... безвартісний! По п'ятнадцятім "хожденію" Ж. Верн прийшов до хати і жбурнув рукописом просто до печі. На щастя — приявна при цьому його жінка вихопила рукопис із полум'я й зараз же пішла до... шістнадцятого видавця. Цей — прийняв рукопис, видав книжку — "П'ять тижнів у бальоні". Цей твір наробив такого галасу і його негайно переклали на всі головні мови світу! І це сталось у 1862 році.

Батько Ж. Верна був адвокат. І вперся, що й син мусить бути адвокатом. Післав сина до Парижу на правничі студії. А син — замість учитися, пише поезії й комедії. За це батько розсердився на сина, що занедбує правничі студії, та перестав давати йому гроші на прожиток. Син не попадає у зневіру — стає на працю в театрі.

По вдачі, Ж. Верн був веселий і безжурний. Якось, одного вечора, був він на гучному прийнятті. Але — знудився, і непомітно зник із-поміж товариства. Задумав піти собі в долішні кімнати. А щоб не йти по сходах пішки, то він сів на поруччя сходів і понісся на долину. Ще не докінчив "їзди", як опинився на вигідненькому пузі незнайомого гостя, що став на перший ступінь сходів, ідучи догори. Жіль Верн бистро перепросив незнайомого черевання чемним запитанням:

"Пане! ви вже були на вечері?"

І так познайомився Ж. Верн із автором "Трьох мушкетерів" — Олександром Дюма, батьком. І щиро заприязнились вони. Це знайомство стало спонукою що молодий Ж. Верн іще з більшим запалом забрався писати.

Незабаром, — після того, як батько перестав посилати гроші на прожиток, — щастя всміхнулося до Ж. Верна: він дістає працю біржевого аґента. Він, із жінкою, далі живе на піддаші. В 6-ій годині ранку він уже сидить і пише наукові статті для дитячого журналу, а в 10-ій годині, він уже на біржі. Щойно книжка "П'ять днів у бальоні" — як уже сказано — поставила Ж. Верна "на ноги".

Наступний твір був "Подорож до надр землі", яка то подорож починається з кратеру одного з вульканів Ісляндії. Цей твір викликав у світі таке захоплення, що Ж. Верн одержує за нього відзначення "Лежіон д'Онор". Та либонь, найславніший його твір це "Довкола землі за 80 днів".

В останніх своїх творах Ж. В., неначе передбачуючи, — виявляє страх перед приходом тиранів, перед тоталітаризмом.

Коли їм, родині Верн, народився син, тоді вони переселюються з Парижа до м. Амієн. Верн уже заробляє великі гроші. Купивши собі шмат землі над морем, Верн збудував собі простору хату з вежею в формі корабельної кабіни капітана. У цій вежі прожив він сорок років, і тут писав на рік дві книжки.

Ж. Верн, при своїй буйній, але науково обґрунтованій фантазії був великий починальник майбутніх винаходів і подорожів у простори. Передбачив він телевізію ще перед радієм, писав про гелікоптери, підводні човна, літаки, неонові світла, рухомі хідники, охолоджувачі повітря, хмародери, про панцерні повзи, про ведені ракети. Нема сумніву, що був він батьком "науки-фантазії".

Якось, прийшов Ж. Верн до міністерства освіти в Парижі, а вже був він славний письменник. Возьний узяв від нього візитівку й, побачивши на ній славне прізвище, швидко подав письменникові фотель і сказав:

"Будь ласка, сідайте! Напевно втомлені після таких мандрівок!"

* * *

Умер Жюль Верн у 1905 р. З приводу його кончини ввесь культурний світ сумував по ньому. На його похоронах були приявні 30 членів Академії Франції, дипломатичний корпус і представники королів та голів держав.

"Ж И Т Т Я"
містить цікаві статті про масонів, гарні оповідання, вісті зі світу й т. п.
Видають цей місячник ОО. Василіяни
Ціна (12 чисел) на рік $2.00, замовляти через нашу адміністрацію по адресі:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

По $2.00:

Горбачук, Бофало, Поломарв Г. С., Мондер, Антонишин П., Бурлінґтон, Онт., Апонюк К., Едмонтон, Струць Василь, Чікаґо, Дикун М., Ню Брітейн, Конн., Нагірний М., Монтреаль, Дацюв Анна, Веґревіл, Осадчук М., Бофало, Рудницька Марія, Ню Гейвен, Конн., Климко Олекса, Форт Францес, Онт., Смулка Стефанія, Міннеаполіс, Мінн., Мизак В., Бруклин, Н. Й., Кавчук П., Вінніпеґ, др. Гнатюк М. В., Сенекавіл, Огайо, Кобзар Ольга, Гантер, Н. Й., Домашовець Г. Вайд Вотер, В., Сарнія, Онт., Коцюбинський Карл, Норд Бурнаби, В. К., Фурда Т., Арборґ, Ман., Ворона Анна, Ленґ, Саск., Дубняк Павло, Алта., Ярошевич К., Гартфорд, Конн., Горбай Іванна, Едмонтон, Васько М., Чікаґо, Горняк М., Торонто, Прошанський М., Монтреаль, Тесля Володимир, Гартфорд, Чуб Юстина, Нокс, Інд., Кондро М., Мирнам, Алта., Сіменович Л., Торонто, Майовський Василь, Оріля, Мудрий Марія, Озон Парк, Н. Й., Муха Василь, Чікаґо, Равлів Текля, Торонто, Коник Гнат, Ню Брітейн, Конн., Обуховський А., Трентон, Н. Й., Гуменюк Йосиф, Трентон, Гребеняк С., Альбані, Н. Й., Лотоцький Вол., Ардмор, Па., Костечко Торонто, Кравчук Ірена, Монтреаль, Стецюк Н., Ґвелф, Онт., Залуский Василь, Торонто, Ґресько І., Вудсток, Онт., Коваль Юрій, Чікаґо, Кузель В., Вернон, Б. К., Кобасяр Віра, Гейстінгс он Гадсон, Н. Й., Литвин І., Вестчестер, Ілл., Пастернак Йосиф, Дітройт, Рудий С., Бофало, Кальба Марія, Монтреаль, Крутиголова Мелянія, Клівленд, Огайо, Кузич М., Чікаґо, Толубець І., Торонто, Седор Зофія, Чікаґо, Курдиля Анна, Монтреаль, др. Бойко Мирон, Сарнія, Онт., Романюк Стефан, Торонто, Шешко Анна, Монтреаль, Ванира Н., Десеронто, Онт., Тарнович М., Судбури, Онт., Гнатів Г., Форт Вілліям, Онт., Зварич Стефан, Гекетстовн, Н. Й., Кащинець Віра, Колчестер, Конн., Судомляк О., Монтреаль, Микитюк Н., Монтреаль, Куницький О., Ню Йорк, Горбовий М., Дірборн, Міч., Ласовська Марія, Філяд., Мр. е. Мрс. Налепа Джон, Сидней, Н. С., Кантор Мері, Ню Йорк, Ковч Богдан, Клівленд, Огайо, Білоус Анна, Стейтен Айленд, Н. Й., Костецька Мері, Ґрійт Кінс, Н. Й., о. Левицький В., Кайзер, Па., Ґенсіор Нік, Дейсленд, Алта., Покиньборода Роман, Монтреаль.

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

ЛОГОС, Богословський Квартальник, видають оо. Редемптористи Східнього Обряду, Йорктон, 1965, т. XV, Кн. 4.

КРАЙ І ЕМІҐРАЦІЯ, Д-р Михайло Кушнір, Видання Організації Оборони Чотирьох Свобід України, Ню Йорк, 1966, ст. 47.

БУНТ МАС, Хосе Ортеґа-і-Ґассет, Переклад з еспанського Вольфрама Бурґгардта, Видання ООЧСУ, Ню Йорк, 1965, ст. 157.

ЛЕМКІВСЬКИЙ КАЛЕНДАР НА РІК 1966, Видання Організації Оборони Лемківщини, Зредаґував Юліян Бескид, Торонто-Пассейк, Н. Дж., ст. 160.

КАЛЕНДАР РІДНА НИВА НА ЗВИЧАЙНИЙ РІК 1966, Видавнича Спілка Екклезія, Вінніпеґ, ст. 169.

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ, Орган Пластової Думки, Торонто, 1966, ч. 1 (8).

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-політичний і науково-літературний місячник, Видає "Українська Видавнича Спілка", Лондон, 1966, Кн. 1.

ЛІКАРСЬКИЙ ВІСНИК, Журнал Українського Лікарського Товариства Північної Америки, 1965, ч. 4.

ІНФОРМАТИВНИЙ ЛИСТОК Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів, Чікаґо-Саскатун, 1965, ч. 3-4.

УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК, Мюнхен, 1965, ч. 12, 1966, ч. 2.

УКРАЇНСЬКА ВІЙСЬКОВА ПІСНЯ, Музика Василя Веселого, Слова Петра Колісника, Обкладинка мистця Петра Сидоренка, Видало Українське Козацтво в Чікаґо, 1966, ціна $1.00, замовлення слати:

Mr. I. Sirenko-Siryj, 2139 W. Divison St., Chicago, Ill., U.S.A.

BISHOP PETER GEBEY — CHAMPION OF THE HOLY UNION (1864-1964), P. A. Pekar, OSBM, Miscellanea in honorem Cardinalis Isidori (1463-1963), Analecta Ordinis S. Basilii Magni, Romae 1963, pp. 294-326.

PROBLEMS OF COMMUNISM, Washington, D. C., 1966, vol. XV, Jan.-Feb.

THE UKRAINIAN REVIEW, A Quarterly Magazine, Published by The Association of Ukrainians in Great Britain, London. 1965, III & IV.

ЮВІЛЕЙНИЙ КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ присвячений 75-літтю українського поселення в Канаді і 50-літтю з дня смерти Івана Франка на звичайний рік 1966, Накладом і друком Видавничої Спілки Тризуб, Вінніпеґ, ст. 190.

ІЛЮСТРОВАНИЙ КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ "КАНАДІЙСЬКОГО ФАРМЕРА" на рік 1966, Вінніпеґ.

СМІШНІ СЛЬОЗИНКИ, Микола Понеділок, Видавництво "Свобода", Джерзі Ситі — Ню Йорк, 1966, ст. 274, Мистецьке оформлення Едварда Козака.

В найближчому часі подамо рецензію.

THE UKRAINIAN QUARTERLY, A journal of East European and Asian Affairs, New York, Winter 1965.

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ЗАГАЛЬНІ РІЧНІ ЗБОРИ ПАРАФІЇ СВ. О. МИКОЛАЯ

Вінніпег, Манітоба

Загальні парафіяльні збори відбулися в неділю 30-го січня ц. р. Збори отворено молитвою Царю Небесний. Після відкриття зборів голова Церковного Комітету прочитав список парафіян, що впокоїлися у минулому році і за них проказано молитву "Со святими.."

На предсідника зборів покликано п. інж. Семена Романова, а на секретарів пп. Володимира Рибчука і Степана Петилицького.

Звіти поодиноких членів Комітету відзеркалювали працю, що її проведено в парафії за минулий рік. Окрему увагу звернув на себе фінансовий звіт, що виказує високий рівень жертвенности парафіян, які поважно ставляться до будови величавої церкви. Вона вже на викінченні та весною буде торжественно відкрита. П. Іван Музичка, голова Церковного Комітету подав короткий хід праці та зложив подяку членам Комітету й усім парафіяльним організаціям за щиру співпрацю. Контрольна комісія в особах пп. А. Просоловського і І. Беднарського після подання свого звіту поставила внесок на довір'я для уступаючого Комітету.

У своєму слові о. парох В. Шевчук ЧСВВ задержався дещо над найважнішим аспектом своєї праці, а саме над душпастирюванням, яке є дуже широким полем. Згадав теж про Рідну Школу, для якої винаймлено шість кімнат публичної школи і яку ведуть із гарним успіхом. Наступні роки будуть дуже важливі для парафії. Після перенесення до нової церкви настане короткий період пристосування для актуальних і майбутніх парафіян. Потім наступить період пожвавленої праці, в якому мусимо сконсолідувати всі наші сили, щоб оправдати надії, які на нас покладає наша українська католицька Церква. Наприкінці склав признання й подяку Церковному Комітетові та іншим парафіяльним організаціям за їх щиру працю для добра парафії.

До нового Комітету були вибрані: Голова — Іван Музичка, заступник голови — адв. Славко Рябчук, рекордовий секретар — Володимир Рибчук, фінансовий секретар — Йосиф Вавриков, касієр — Володимир Кізний, контрольори: А. Просоловський, І. Беднарський, П. Квасниця; члени комітету: Н. Майхрук, С. Лебідка, І. Нинчак, Г. Мельничук, Ф. Гнатович, М. Дутка, П. Свистун, В. Костерева, С. Петилицький, Н. Яківчук, Н. Рибчук, М. Вербіцький і радний І. Сулимко.

При тій нагоді переведено збірку на українську католицьку пресу, що принесла суму $16.30, з чого $8.15 на "Світло".

Перед закінченням зборів ще раз забрали слово о. парох та перевибраний голова Церковного Комітету п. Іван Музичка. Вони заохочували приявних до ревности й посвяти для добра парафії. Вірні парафіяни розійшлися піднесені на дусі та в відчутті моральної сили, що її дає виконування з ревністю великого діла на Божу славу.

Володимир Рибчук, секретар

ДЕЩО З ДАЛЕКОГО ВАНКУВЕРУ, Б. К.

Хоч у Ванкувері Бр. Кол. українська громада й невелика в порівнянні з іншими центрами українського поселення і хоч вона і далеко висунена на заході від скупчення української спільноти, бо аж на побережжя Спокійного океану, за високими Скалистими горами — але ця досить мала наша громада — згуртована при українській католицькій парохії під проводом оо. Василіян — часто дає про себе знати своєю позитивною працею не тільки в релігійному, але також і в громадсько-суспільному житті. Можна отверто сказати, що життя тут, у тій далеко висуненій на захід церковній клітині велико-обширної едмонтонської дієцезії не завмирає, але в згоді й гармонії з кожним роком більшає і зростає, чого доказом нпр. набуття чудової і гарно положеної 6.5 акрової площі — призначеної на розбудову релігійного й національного життя у Ванкувері. Нераз трапляються і небуденні події, які годиться порушити на сторінках нашої преси. От нпр. день 20 лютня 1966 р. залишиться надовго в споминах вірних парохії Покрову Пресв. Богородиці у Ванкувері. Того дня Преосвященний Кир Ніл — епископ Едмонтону — відправив з нагоди закінчення Вселенського Собору — у нашій церкві — торжественну Архиерейську Службу Божу. Вже два тижні наперед вірні довідалися з парохіяльного вісника, що на цій Архиєрейській Службі Божій можна буде одержати повний ювілейний соборовий відпуст, коли приступлять до Св. Тайн і помоляться в наміренні Свт. Отця. То й не дивно, що в сам день 20 лютня ц. р. церква вже від ранку почала наповнюватися вірними. В 10 год. ранку почалася торжественна Служба Божа. Владиці послугували при вівтарі оо. С. Чеховський — декан із Вікторії Б. К. і Б. Ганушевський, парох із Річмонд Бр. Кол. Дияконував о. Дзядик, один із сотрудників церкви Покрову Пресв. Богородиці у Ванкувері, та вівтарна дружина, убрана в гарні стихаріони. На переді церкви стояла почесна сторожа Лицарів Колюмба у своїх пишних уніформах, дальше забирали місця наші найменші діти з Рідної Школи, а потому Марійська Дружина. Церква була вщерть забита людьми. Дійсною прикрасою цього величавого Богослуження був церк. хор під мистецьким проводом о. пароха Б. Слободи ЧСВВ. Одначе найбільш зворушливою сценою було те, що майже понад триста людей приступили до Св. Причастя, щоб одержати цей важний ювілейний Соборовий відпуст. У своїй проповіді після евангелія Преосв Кир Ніл коротко представив вірним перебіг Всел. Собору в Римі і користі, які він приніс та принесе в будучности для всього людства.

Після Служби Божої принято гостинно нашого Преосв. Владику в найкраще положенім готелі "Риц", якого властителем є наш добрий парохіянин п. С. Соловій. У дійсності було це надзвичайно гарне прийняття, як висказався сам Владика Кир Ніл у своєму слові. Приявні на бенкеті були представники всіх церк. організацій та деякі визначні особи, як також усі отці на чолі зі своїм парохом о. В. Слободою, головним ініціятором цього ж бенкету. Сам бенкет відбувся в дуже гарній і привітній атмосфері. На закінчення о. парох Б. Слобода подякував зі щирого серця Преосв. Кир Нілеві за його дійсно рідне піклування про своїх вірних обширної дієцезії, що Преосв. не жалував труду приїхати так далеко аж до Ванкуверу та вділити Папського благословення з нагоди закінчення Вселенського Собору і тут для своїх вірних.

Учасник І. С.

КАРНАВАЛ У ПАРОХІЇ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО В ЕДМОНТОНІ

Уже кілька років тому парохіяни церкви св. Василія Великого в Південному Едмонтоні рішили приступити до великого діла — будови Божого храму, манастиря та культурного осередку. Будова вже почалась і йде вперед, хоч дещо вільніше підчас пекучих морозів, але за Божою поміччю, архітект п. Євген Олексій та контрактори сподіються мати цю майже півтора-мільйонову будову скінчену ще цього року.

Щоби придбати більше фондів церковний комітет та складові організації при парохії постановили влаштувати карнавал, перший у нашій парохії. Вибрано відразу карнаваловий комітет з п. Василем Курилом на чолі, який підшукав дівчат, що взяли на себе великий обов'язок розпродажі карнавалових книжечок.

Карнавал відбувся у днях 15-го і 16-го жовтня 1965 р. в шкільній авдиторії Мавнт Кармел. Після проголошення висліду контесту, пані Г. Салевич, голова відділу ЛУКЖ при парохії, вручила дівчатам китиці цвітів, а др. М. М. Середа, теперішній голова Товариства Мужчин, довершив акту коронації королеви карнавалу. Королева ще одержала пугарі на пам'ятку, а всі кандидатки інші нагороди за вклад праці в карнавалі.

Королева, п-на Леся Мороз, подякувала всім тим, які купували в неї книжечки та допомогли їй осягнути цю почесть: стати першою королевою першого карнавалу парохії св. Василія. Вона, як і всі інші контестантки раді з того, що мали нагоду бодай трохи причинитися до великого діла будови, то й заохочувала інших дівчат на будуче не відмовлятися від подібної нагоди.

На закінчення імпрези о. парох М. Ханас ЧСВВ, та голова карнавалового комітету п. В. Курило подякували панночкам-контестанткам, комітетові, організаціям та всім тим, які своєю участю, працею та закупном книжечок причинилися до успішного переведення карнавалу.

РІЗДВО В СКАНДИНАВІЇ

Українці розсіяні по світі, та й немало їх у Скандинавії. Хоч ця країна рідко населена, але її простори дуже великі. І це одна із причин, що наші земляки не так часто зустрічаються. А друга й найголовніша причина: що не мають свого рідного душпастиря. Цього року як і минулого відвідав вірних Українців Норвегії, Швеції й Данії о. шамб. др. Мирослав Марусин із Риму.

Зліва направо: панночки — Іванна Татарчук; 1-ша принцеса Лорейн Захарко; королева Леся Мороз; 2-га принцеса Флоренс Куцик; Фейт П. Гайдук і Марлін Биковська.

Фото: Орест Студіо

П-во Микола й Анастасія Сем'янів

Раніше відвідував їх о. Данило Дзвоник із Бельгії. Обом отцям не вистачає часу відвідувати своїх вірних дома. Коли о. Д. Дзвоник відвідав одного Українця в його домі, то хотілося плакати зі щастя і я не знав що робити. Але це не один такий, є їх сотками, та могли б їх бути тисячі, як би нам Господь Бог послав більше живарів.

Українці в Скандинавії зверталися до ВПреосв. Апостольського Візитатора Архиєпископа Івана Бучка з проханням вислати їм на стало о Данила Дзвоника, котрий пізнав той край, але на жаль ще їм нічого не обіцяно.

Наші земляки мусять задоволитися тим, що їх не забуто зовсім святою Церквою!

Цьогорічна програма відвідин була багата, та через те затримався о. Марусин довше. 1 січня відправив Св. Службу Божу в Ослью у місцевій католицькій церкві. Потім була спільна зустріч вірних у гостинній хаті д-ра Радейка, котрий багато праці вклав із др. Ванчиським та панством Чавс.. При спільних колядах та милих розмовах розділив о. шамб. М. Марусин усім приявним пам'яткові медалі Вселенського Собору.

Дорога о. шамб.. Марусина до Стокгольму була довга. Тут зустрінув він своїх вірних та місцевого Владику, котрий є дуже прихильний Українцям! У Ирибрін (Швеція) жиє найбільше українських родин. І тут відправлено Службу Божу на сам Святвечір 7-го січня. Люди поприїздили з далеких міст: тут пару соток миль не грає великої ролі! Голова У. Г. п. Гарбар привітав отця та вірних Українців. Всі Українці вдячні отцеві за його добру вістку та потіху. Розійшлися скоріше, бо в Мальми на північній Швеції чекали вірні Українці на приїзд отця. Там він другого дня Різдвяних Свят відправив Службу Божу та уділив Св. Тайну Подружжя панству М. Сем'янів і пані з роду Дерех. Панство Сем'янів покликали всіх приявних на весілля до гарно декорованої залі. Притім висилаю фотокартку з весілля п. Миколи Сем'янова родом із Кам'яниці, Босня, Югославія та його молодої пані Анастасії з роду Дерех, котра недавно приїхала до Швеції, де обоє побралися. Як одно, так і друге ніколи не бачили своєї рідної України, але в глибині серця носять її і люблять, бо бачать її у побожних родинах. На Миколове бажання зібрав я гроші на "Світло" та "Х. Г." На обох припало по 30 шв. корон. Не багато, але щиро дано!

В неділю 9 січня 1966 р. після Служби Божої до католицької залі завітали Українці і там був зорганізований Св. Николай для дітей. Після роздачі дарунків зачалася Академія з нагоди 100-річчя народин Митрополита Андрія. Тут привітав приявних муж довір'я п. М. Бойко. Між нами були й добрі наші приятелі, хоч латинського обряду, та місцевий парох о. Кох, дуже великий приятель Українців. Тепер мають наші діти залю в латинській церкві, де можуть учитися української мови та пізнати нашу культуру.

Всі щасливо розсталися з о. Марусином, котрому дорога ще далека до Риму.

Приявний М. Б.

БЛ. П. КАТЕРИНА ШУЛІГА

Монтреал

20 січня 1966 р. відслужено поминальну Службу Божу й панахиду в церкві Св. Духа в перші роковини смерти бл. п. Катерини (Кубай) Шуліга, дорогої подруги бл. п. Михайла Шуліги († 25. I. 1961). О. Колянківський відслужив поминальне Богослужения, в якому взяли численну участь родина й приятелі. Опісля відбулося прийняття в домі родини.

Покійниця за ввесь час свого життя була щиро практикуючою католичкою, доброю приятелькою та сусідкою. Вона була членкою парохіяльної спільноти при церкві Св. Духа від хвилини її зорганізування, у спільноті втішалася великою пошаною. Покійна Катерина була доброю жінкою, матір'ю, бабусею й тещею. Втрату її болюче відчули: дочка Марія, внучка Роксана й зять Валеріян.

Нехай спочиває з Богом! Вічна їй пам'ять!

ПОХОРОН
БЛ. П. ВАСИЛЯ СИРОЇДА

Спедден, Алберта

27 листопада 1965 р. впокоївся в Бозі, у шпиталі св. Йосифа в Едмонтоні, бл. п. Василь Сироїд, проживши 78 років. Частинний параліч і пістряк забирали його сили у змагу за життя. Здавалося, що він ще довше радітиме серед рідних, коли, посуваючись на візку, читав залюбки нововидане Св. Письмо в світлиці новозбудованого й модерного дому. Але воля Божа була інакша. 1-го грудня відбувся його величавий похорон у Спедден. По похоронній Сл. Божій (яку відслужили 4 священики: парох о. К. Станґрет та оо. Дм. Гнат, Т. Гурко й П. Мойсюк), зложено його тлінні останки на місцевому цвинтарі. Проповіді виголосив о. парох.

Покійник народився 23 лютня 1888 р. в с. Волсвин, Сокальського повіту. До Канади приїхав 1904 р. та працював у принагідних роботах. 1913 р. оженився з Катериною Ґаляс, родом із сусіднього села Поздимир. 1914 року взяв гомстед у Спедден, лишив на фармі жінку, а сам пішов на працю до СНР-а, де видержав повних 32 роки. У його родині було 6-ро дітей: сини: Микола й Павло та дочки: Марія, Єва, Анна й Софія, всі замужні. 5 унуків були його потіхою.

Бл. п. Василь був активним членом місцевої української католицької церкви, на яку зложив велику жертву при будові: своїм коштом поклав усю підлогу. Те й інші речі свідчать про високу релігійність його та родини. У списках його роду видніють імена священиків. Не диво, що він сам та його родина з прикладною вірою служать своїй Церкві. Мабуть без церкви неможливим і подумати собі його життя. Коли інші еміґранти забирали зі собою конечний гріш, щоб легше започаткувати в Канаді свою господарку й життя, то він ніс під пахою цінні церковні книги, з яких можна було служити вповні всі богослужби. І церква в Спедден часто мала їх одинока мабуть, поза манастирськими чи катедральними церквами. У його збірнику знайшовся ПСАЛТИР з часів св. Йосафата. Всі вони зложені тепер у музею в епископській палаті. Отак покійний збагатив книгозбірню епархії цінними церковними книгами.

Та бл. п. Василь не тільки привіз богослужебні книги, він знав усі церковні напіви та дякував побіч бл. п. Микити Буя, сталого дяка в Спедден.

Покійний мав одного брата та 5 сестер, яких серце оповилося жалем по втраті брата.

Родина приняла всіх учасників похорону тризною-обідом, в часі якої сказав кілька слів о. П. Мойсюк, а о. Парох подякував приявним за участь, родині за гарний похорон для батька. Переведену збірку переслано до УВістей і Світла. **(К. С.)**

ПОДЯКА

Ми, нижче підписана родина, складаємо сердечну подяку Всч. отцям: К. Станґретові, Дм. Гнатові, Т. Туркові, П. Мойсюкові за похоронні відправи для нашого дорогого батька, п. Н. Ящишинові за спів при відправах, усім приятелям за участь та співчуття, паням за поміч у прилагодженні обіду.

Катерина — дружина, Марія, Єва, Анна, Софія — дочки, Микола і Павло — сини.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Веґревил, Алта.

У п'ятницю 11 лютня ц. р. відійшла від нас на вічний спочинок бл. п. Марта Чвартинська, з дому Мартинюк, проживши 63 роки.

Бл. п. Марта Чвартинська

Панахида відбулася в заведенні Парк Меморіял, а заупокійна Служба Божа і відпровадження тлінних останків на вічний спочинок довершив о. парох А. Винник, ЧСВВ з церкви у Веґревил 14 лютня. У пращальній промові о. парох згадав праведне життя покійниці, яка все годилася з Божою волею. Далі в імені покійної попращав мужа й одинокого сина Йосифа, родину, приятелів, сусідів і всіх, що її знали та так громадно зійшлися, щоб віддати покійній останню прислугу. В часі поминального обіду о. парох в імені родини подякував усім учасникам похорону за християнську любов до Покійної та зложив своє співчуття опечаленій родині по втраті дорогої дружини й мами. Також переведено збірку на нашу добру пресу.

Покійна Марта Чвартинська народилася 1903 р. в с. Берлин повіту Броди, Галичина. У 1928 р. вийшла заміж за Карла Чвартинського, в подружжі мали двоє дітей, один хлопчик помер дитиною, другий син Йосиф був розрадою. Пережили воєнні лихоліття й комуністичну навалу та чудом опинилися на скитальщині, звідки у 1950 р. прибули до Канади. Осіли у Веґревил і тут перебули перші труднощі. А коли вже можна було спокійніше зажити, саме тоді смерть сказала своє слово. Та така Божа воля.

Покійна була всіми люблена за свою благородну вдачу та лишила по собі милий спомин.

Покійну оплакують муж, син Йосиф, у Рідному Краю брат Микола, стриєчні брати Микола Мартинюк в Едмонтоні, Андрій Кишка в Калґарі, дві сестрі: Марія Яремко і Параня Гусак в Америці.

Покійній Марті дай, Господи, вічний упокій.

ПОДЯКА

Почуваємося до милого обов'язку подякувати Всч. о. А. Винникові ЧСВВ за духовну обслугу, похоронному заведенню Парк Меморіял за солідну обслугу, Жінкам парохії за обід, усім за жертви на Служби Божі й вінки і всім тим, що чимнебудь причинилися до похоронів і вшанували їх своєю приявністю.

Муж Карло,
син Йосиф і родина

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Левой, Алберта

Сумна вістка рознеслася в Левой, коли люди почули 1 лютня 1966 р., що Марія Самоїл, жінка Івана, впокоїлася в Бозі у шпиталі в Веґревил. Марія Самоїл це донька Григорія Мальованого і Марії з роду Біґорай, фармерів із Плен-Лейк, Алберта, там же й народжена 27 листопада 1914 р. Свою молодість прожила з родичами на фармі. 1939 р. Марія вийшла заміж за Івана Самоїла, шлюб брали в Мондер. Короткий час жили з родичами на фармі, а 1945 р. перейшли на сталий побут у Левой.

Іван і Марія виховали двоє дітей: Іванну, котра тепер працює в Едмонтоні, та Лаврентія, що ходить до гайскулу.

В минулому 1965 році Марія почала поважно хворіти та мусіла піддатися операції. Вийшовши зі шпиталю, Марія почувалася дуже добре, та, на жаль, той стан тривав коротко. Марія вертається назад до шпиталю в Едмонтон, а опісля у Веґревил, доктори пізнають, що Марія має пістряка і вони вилічити її не годні. Отці Ханас в Едмонтоні і парох А. Винник у Веґревил, висповідали, запричащали та уділили їй Св. Тайну Єлеопомазання. А 1 лютня ц. р. Марія в Бозі закінчила своє туземне життя.

4 лютня 1966 р. в каплиці похоронного заведення п. Смолика, місцевий парох і о. А. Винник ЧСВВ, парох Вегревилу відправили парастас при участі поверх 400 людей. 5 лютня 1966 р. в українській католицькій церкві у Вегревил оо. Р. Стародуб і С. Якимишин ЧСВВ відправили похоронні богослужби з таким великим числом людей, що не вміщалися в церкві.

Тлінні останки Марії спочили на католицькому цвинтарі у Вегревил.

Смерть жінки й мами оплакували муж Іван і діти Іванна й Лаврентій, далі 3 брати: Василь із Вернон, Стефан із Вегревил, Микола з Едмонтону та 4 сестрі: Анна Самоїл із Тугілс, Паранька Скоропадек із Плек Лейк, Єва Савчук з Едмонтону і Софія Ґейбелгай із Пентіктон, багато кревних, знайомих і сусідів.

По похоронних богослужбах запрошено всіх до залі під церквою на перекуску, в часі якої переведено збірку на пресу На СВІТЛО зібрано $20.44.

Нехай канадська земля буде легкою Марії.

Подяка жертводавцям, а Марії "Вічная Пам'ять!"

Приявний

НА СВІЖУ МОГИЛУ ВЛ. П. ЮЛІЇ СЕНДЕЙ

с. Біле, район Чортків, Тернопільщина

Бл. п. Юлія Сендей

4 грудня 1965 р. прийшла телеграмою сумна вістка з України, що ненадійно 3 грудня упокоїлася наша найдорожча Мама. До кінця свого трудячого й незавидного життя ходили, працювали і говорили та, повечерявши, пішли спати. Стало їм недобре, вийшли надвір, вертаються знадвору, синова питає, що з вами, а вони на її очах життя скінчили. Мама народилися в селі Біле 12 липня 1891 р. в родині Олекси і Ксені Марчак. Жили зі старшим сином Степаном і синовою Анною, а внук докінчував свою чинну службу в армії. Через межу живе син Павло і дочка Юста від першої жінки батька. Батько був удівцем, коли з мамою женився, і жили всього 7 років. Батько упокоївся в Бозі ще 1916 р., коли мені було 6 місяців, а братові чотири й пів року. Наша Мама опікувалася нами та своєю доброю вдачею і прикладом дала нам добре релігійне виховання. Вона була знана серед цілої нашої громади, всі її любили, бо була дуже скромна. Була доброю кравчинею ще від молодих літ, то аж посьогодні всі її любили й відвідували до кінця її життя. І пишуть, що в селі ще такого похорону не було, що їх ховали як якого міністра, що вийшло на похорон пів села людей. Похорон почався в годині третій пополудні на крайовий час, священик мав похорон ще один у Черкащині, то запізнився, а заки відправив похорон, парастас і панахиду — співав місцевий мішаний хор під управою Петра Поліщука і в церкві і поході — то все затягнулося допізна. Як вийшли на цвинтар, було темно. Цею сумною і найбільш болючою вісткою в моєму житті хочу поділитися зі своїми односельчанами, які живуть закордоном та з громадянством м. Торонта. Через 9 років я старався забрати свою покійну Маму до себе до Канади і Мама мали всі виповнені папери й оплачену подорож, та в останній хвилині советський уряд робив труднощі: закликали їх до району, казали підписатися, а коли Мама відмовилася, вони закликали другу чужу жінку й вона їх підписала, а тоді Мамі сказали: Знаєш на що вона підписала? Не поїдеш у Канаду! Кость виробив папери наново, сплатив дорогу і постійно відновляв, та знову робили труднощі і тягнули, аж смерть прийшла, може коло мене були би ще хоч трошки довше пожили. Мама залишили в Україні в глибокому смутку рідного сина Степана, синову Анну й унука Михайла (який був в армії і не дали йому дозволу поїхати на похорон бабуні), синову Стефанію з дочкою Варваркою і сина Петра в Торонті, Канада, дочку Юстю і сина Павла від жінки батька, синову Теклю й унука Миколу з родиною та дві рідні сестри: старшу Анну Голінату та молодшу Явдоху Бандура, і багато дальшої родини. Спіть, дорогі Мамцю, вічним сном, ми Вас не забували досі і не забудемо в своїх молитвах до Всевишнього та в богослужбах, а рідна українська земля, яку Ви густо зрошували своїми сльозами і потом, нехай буде Вам легкою.

Петро Сендей
син у Торонті

Подяка рідним і знайомим у Краю від моєї родини в Україні і від мене особисто з Торонта.

Щиро дякую місцевому священикові за похоронні відправи і пращальне слово, що пам'ятав і мене, дякую обом дякам, що читали цілу ніч псалтиру, дякую дир. місцевого хору Петрові Поліщукові і Вам, дорогі Подруги і Друзі, що своїм співом Ви звеличали похорон у церкві й у поході на цвинтар, дякую всій родині, що причинилася, щоб зарядити все, як тільки було можливо, обом братам і братовим і сестрі Юсті, що спорядили тіло та збирали Маму на вічність, усій родині, що посвятили ночі, особисто дякую Петрові й Варварі Боднар, що посвятили цілу ніч, щоб віддати Мамі останню прислугу. Дякую тим, що занялася плетенням вінків, дякую тим, що несли вінки, дякую всім, що цілий день у свято Введення і в неділю приходили помолитися за спокій душі бл. п. Мами, дякую всім, що прийшли здалека і зблизька та всій дальшій родині, що так численно взяла участь у похороні, Тобі, брате Стефане, дякую що повідомив мене, щоб я той сумний час переживав із Вами, хоч я далеко від Вас на чужині.

Щиро дякую о. Я. Бенешові за відправлення панахиди в церкві Св. Покрови при вул. Лідс у той самий час 5 грудня, коли похорон покійної Мами відбувався на Рідній Землі. Дякую дир. хору "Прометей" маґ. В. Кардашові і всім друзям-хористам згаданого хору, що так гарно співали псалом "Блажен муж", панахиду і "Со святими" та за дозвіл зарекордувати й переслати для родини, а панові Василеві, що зарекордував і всім тим, що взяли участь у панахиді сердечна подяка. Щиро дякую о. д-рові Ю. Федорову і дякові п. Д. Брезденеві за відслуження Служби Божої 11 січня 1966 р. у церкві св. о. Николая при вул. Квін Белвудс у Торонті в сороковий день після смерти Мами. Щиро дякую о. Я. Бенешові і дякам пп. Н. Лещишинові і Славкові Підчемсаному за відправу Служби Божої 14 січня 1966 р. в церкві Св. Покрови при вул. Лідс у сороковий день від похорону Мами.

Щира подяка Вам усім, дорогі Друзі й Приятелі, від родини в Україні і від мене особисто за Ваше співчуття й піддержку у нашому великому смутку і важкому горю.

Важким горем прибитий

Петро Сендей

ПОХОРОН АННИ ТРОПАК

Вегревил, Алберта

Бл. п. Анна Тропак

У п'ятницю 24-го лютня ц. р. розійшлася сумна вістка у Веґревил, що по короткій недузі перейшла у вічність Анна Тропак. Покійна Анна походила з роду Засійбіда. Батько її називався Яким а мати Марія, з роду Жарий. Прибула вона до Канади з родичами в 1901 р. з Борщівського повіту з села Ланівці, Галичина. Її родичі поселились на фармі, в околиці Мондер, Алберта. Тут вона ходила до манастирської школи, де вчили наші українські Сестри. У 1916 р. Анна вийшла заміж за Івана Тропака, що походив із парохії "Вознесіння" на Коперник, Алберта.

Молодий Іван Тропак купив фарму на Борщеві (15 миль на полудне від Мондер) і тут молода пара від перших літ свого подружнього життя почали дороблятися на своїй власній землі. Тут вони працювали 46 літ, доробили ще дві фарми, і виховали п'ятеро дітей. Два сини, Павло й Орест фармерують, три доньки видані. Марія й Ольга жиють із своїми родинами в Едмонтоні, а Леся з родиною жиють на фармі в околиці Веґревил.

Покійна Анна прожила 73 роки. В смутку лишила, крім мужа Івана і п'ятеро дітий, іще 17 унуків, 2 правнуки, 3 сестри, і 4 братів.

Від початку свого подружнього життя аж до теперішних часів належала до борщівської парохії св. Івана Христителя. Тому три роки назад збудували собі хату в Веґревил і перенеслася туди на сталий побут. Також своє членство в парохії перенесла до веґревилської парохії.

Коли кілька тижнів тому покійна Анна поважно захворіла, лікар сказав забрати її до веґревилського шпиталю до точніших розглядин, де виявилося, що хвороба збільшається. Тиждень перед смертю вона прийняла останні Св. Тайни та спокійно приготовлялася до смерти.

Похорон відбувся у Веґревил: у неділю вечером 27-го лютня о. парох А. Винник відправив похоронне богослуження в церкві, а в понеділок ранком була похоронна Служба Божа й закінчення похорону. Тіло спочило в гробі на веґревилському міському цвинтарі.

Тому, що покійна походила з численної родини, як також сама була людяною особою, то не диво, що так багато людей з'їхалося на її похорон. По похоронному богослуженні родина запросила на похоронний обід. Підчас обіду о. парох в імені родини подякував за участь у похороні, бо приявність учасників є не лише знаком пошани для померлої, але також потіхою для засмученої родини.

З нагоди похоронного обіду приявні зложили на українську католицьку пресу $49.45. Усім добродіям нехай буде подяка, а покійну Анну нехай Господь прийме в Своє царство!

ПОДЯКА

Як родина Покійної, хочемо оцим подякувати всім тим, що якимнебудь способом помагали нашій дорогій Матері в часі її недуги, як також у часі її похорону, особливо лікареві, сестрам і норсам, що коло Мами ходили, та Всв. о. А. Винникові, що давав духовну розраду в часі Її терпінь та уділював Їй Св. Тайн, далі Парк Меморіялові за солідну похоронну обслугу, всім що зложили на Служби Божі й на інші жертви, тим що несли домовину, жінкам із парохіяльної Ліґи, що приготовили обід, та всім тим, що якимнебудь способом причинилися до успішного переведення цього похорону.

Муж Іван і діти

КУПЛЮ КНИЖКИ
давнішого красового видання,
збірки поштових марок.
Подайте, що маєте й за скільки на адресу:
А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont.
Canada

ЧИ ВИ ВЖЕ ВИРІВНЯЛИ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ "СВІТЛА"?

ANDREW TAILORS

Phone: LE 6-0982

The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.

1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.

Андрій Наконечний

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

ХОЧЕТЕ ЗНАТИ, як живуть наші земляки в південній Америці?

Так замовте собі тижневик

"ПРАЦЯ"

що його видають ОО. Василіяни у Бразилії
Коштує річно $2.00.

Замовляти через:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

УВАГА! Торонто та околиці! УВАГА!

Ще один осяг української спільноти в Торонті

**Це ПЕРШЕ
УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОДОРОЖІ**

Bloor Travel Agency

1190 Bloor St. West — Toronto, Ontario
Tel.: 535-2135 і 535-2136

У цьому бюрі будуть в якнайкращий спосіб полагоджені всі Ваші проблеми, пов'язані з індивідуальними, груповими, відпочинковими та іншими подорожами.

ВСЕ ЦЕ НА РІДНІЙ МОВІ.

Чи їдете Ви літаком, пароплавом, поїздом чи автобусом — як в Канаді так і в кожну іншу країну світу — все це полагодять на місці досвідчені власники Першого Українського Бюра Подорожі в Торонті:

Маріян Когут і Дарія Залозецька

Замовлення готелів, спроваджування свояків, вироблення віз і пашпортів, безкоштовні інформації та поради у справі іміграції та багато інших справ — все це легко полагодите в нашому бюрі.

● **ВІДВІДАЙТЕ НАШЕ БЮРО!** ●

Власники.

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаговані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

Невідрадним явищем — але поденуди й незаперечним фактом наших часів є те, що тисячі Українців, народжених у ЗДА й Канаді, чомусь не читають і мабуть буде їм важко читати наші видання в українській мові.

Між ними може знаходяться Ваші дорослі вже діти, чи навіть унуки. Замовте для них журнал в англійській мові:

LIFE -- BEACON

місячник за редакцією о. В. Дрібненького, ЧСВВ, якого перше число появилося з датою 15-го березня; 1966.

Річна передплата — $2.00.

1. *Are you interested in the cultural and religious heritage of your Ukrainian descent?*
2. *Do you find it too difficult to read the available Ukrainian Publications?*

If your answer is "YES" to these questions
why not subscribe to:

LIFE -- BEACON

$2.00 per year
(First issue published March 15, 1966)

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо **Старого і Нового Заповіту** в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і единого **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру $12.00
в шкіру зі золоченнями $15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями $20.00

Замовлення слати на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XIX ТРАВЕНЬ — 1966 — MAY Ч. 5 (521)

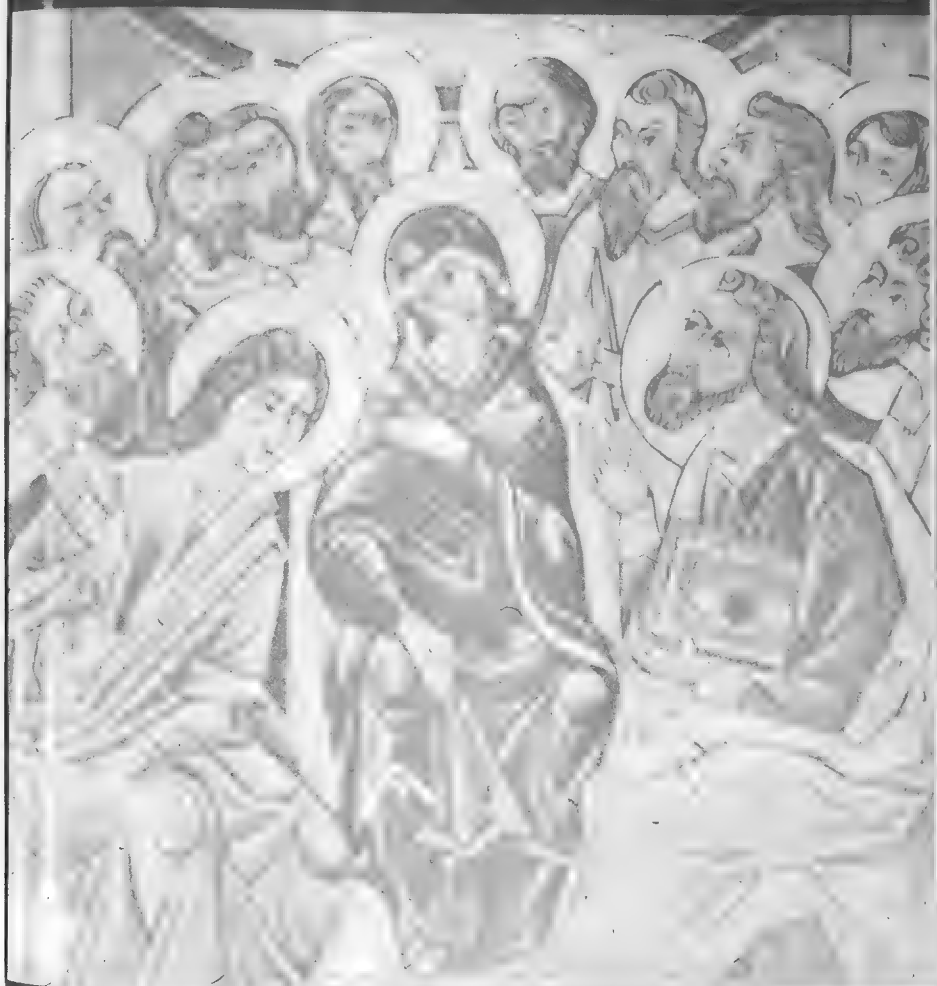

ДО УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІОТИЧНОГО ВІРУЮЧОГО Й КУЛЬТУРНОГО ГРОМАДЯНСТВА

Від самого початку свого існування наша Колеґія, як одинока хлоп'яча українська середня школа на Сході Канади, бажає сповнити свої широкі **задуми щодо мистецького оформлення Колеґії в українському, церковному й народньому, дусі.** Однак досі цього ніяк не можна було здійснити, бо на це не дозволяли й далі не дозволяють великі довги за закуп площі й за будову шкільних будинків.

Добре розуміючи й належно оцінюючи важливість свого рідного й його впливу на загальне виховання нашої української молоді, яка в Колеґії навчається, **Колеґія бажає дати своїм студентам змогу пізнати й полюбити українське мистецтво.** Звідки нпр. може молодь любити іконостас, коли вона його не бачить?

Ось-що бажає зробити Колеґія:

розмалювати в нашому українському стилі колеґіяльну каплицю,
збудувати гідний іконостас,
дати намалювати серію образів із українською історичною, краєвидною та побутовою тематикою,
дати намалювати серію портретів визначних українських постатей,
влаштувати шафи-виставки зо зразками українського народнього мистецтва.

За приблизними обрахунками **це коштуватиме — $75.000.00.** Покищо з цієї конечної суми не маємо ні одного доляра!

Ми переконані в тому, **що кожний патріотичний, віруючий і культурний Українець** добре розуміє важливість цієї справи й **складе свою щиру й щедру пожертву на цю шляхетну ціль.**

З християнським привітом

о. О. Купранець, ЧСВВ

Директор Українського Мистецького
Відділу Колеґії св. Василія

Пожертви слати на адресу:

Rev. O. Kupranec, OSBM
St. Basil's College / Ukrainian Art
3100 Weston Rd., Weston, Ontario, Canada

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I, Vic.

АРҐЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:

Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Порядок у революції — о. О. Купранець, ЧСВВ 174
Авторитет і свобода в Церкві — Єп. Ернест Прімо 176
Практичне почитання Богородиці — о. І. Назарко, ЧСВВ 178
Декрет Папи Павла VI про піст і покаяння 182
Набожність — де сила — о. Л. Садовський, ЧСВВ 183
Наміреня Апостольства Молитви на травень

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 184

Багато людей запитує... — о. С. Сабол, ЧСВВ 186
Чи в подружжі все можна? — Занадто подрібна сповідь про дразливі справи — Фатімська тайна?

Зустріч Папи й англіканського Примаса — о. О. Купранець, ЧСВВ 188
Перше Св. Причастя конвертитів — о. Р. Головацький, ЧСВВ 191
Славний син Дрогобицької Землі — о. О. Купранець, ЧСВВ 193
50-річчя смерти Івана Франка
Проблема нашого духовного майбутнього — Михайло Бозьо 197
Мої пригоди з молодими — о. С. Юник, ЧСВВ 199
Діти бояться — Родичі не люблять...
Вибранка Марії — оповідання — Анна Потопник 200
Листи Никодима — повість — І. Добрачинський 203

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 207
Дописи

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ 211
Пресфонд

ОБКЛАДИНКА:

Преч. Діва Марія з Апостолами підчас Зіслання Св. Духа. Візантійський стиль. — КЕНОСІС, Ню Канаан, Конн.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колеґія: о. Євген Білик, ЧСВВ; о. Василь Ваврик, ЧСВВ; о. Лев Садовський, ЧСВВ і ред. Олександер Мох. Адреса редакції: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації: Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон: 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. — Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM; Basil Wawryk, OSBM; Leo Sadowsky, OSBM; Alexander Moch. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Business Office: The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

НА ТЕМИ ДНЯ

ПОРЯДОК У РЕВОЛЮЦІЇ

ПОРЯДОК У РЕВОЛЮЦІЇ

Ватиканський Собор, який щойно недавно закінчився, був не тільки в католицькому світі, але в усьому людстві справжньою революцією. Однак не такою революцією, під якою звичайно розуміємо різкий чи наглий перехід від однієї форми до другої. Собор був революцією, як слушно завважує соборовий богослов о. Ганс Кюнґ, професор університету в Тюбінґені, що в ній був порядок. "Соборова революція" не була поваленням дотогочасного порядку, який існував у Церкві, але його вдосконаленням чи пристосуванням до нових обставин життя та нової ментальности. *Цю "соборову революцію" ми порівняли б до "революції", що її зробив Христос* у відношенні до Богом об'явлених вічних правд і законів у Старому Заповіті. Він же сказав: "Не думайте, що я прийшов усунути закон чи пророків: я прийшов їх не усунути, а доповнити" (Мат. 5, 17).

Багатство нових думок, напрямних і навіть дискусій, що їх викликав Ватиканський Собор у цілому культурному світі, послужило людям доброї волі за предмет щирого змагання до кращого добра, а для незначної частини людей злої волі стало об'єктом до несовісної критики та причиною спричинювати безкритично замішання. На щастя, останніх є лише невелика група, яка проте хоче своїх шумом викликати враження великої сили. Цих останніх не бракує теж і на нашому українському полі, хоч поміж ними подибуємо навіть таких людей, що не мають примітивного знання катехизму, але беруться "реформувати" Церкву, а при тому покликаються на те, що вони "діють у соборовому дусі"...

Хоч Собор формально скінчився, однак його праці вестимуться ще довгими-довгими роками в різних комісіях і секретаріятах, яких основним завданням є: всебічні та далекосяглі Соборові декрети й постанови розробити в деталях та їх пристосувати до щоденного життя й конкретних обставин, серед яких доводиться Церкві вести свою Богом доручену працю.

Нові декрети чи нові напрямні діяльности Церкви спричинили багато реформ у внутрішньому чи зовнішньому житті Церкви, як нпр. реформа Канонічного Права чи навіть самої богословії.

В аналізі Соборових дій і вислідів стверджує о. Ганс Кюнґ, що на Соборі багато речей обговорювано чи порішено, але було теж багато речей, які, хоч і обговорювано, то однак їх не обговорено чи не проговорено. У своїй доповіді о. Кюнґ вказує на *різні справи, як нпр.: контроля народин і мішані подружжя, персональна реформа Римської Курії, реформа прелатських титулів і одягів, справа вибору єпископів чи навіть справа вибору Папи*. На його гадку справу вибору Папи треба було б зреформувати в такий спосіб, що право вибору Папи треба перенести з Кардинальської Колеґії на всю Церкву, тобто на Єпископську Раду, в склад якої входили би представники всієї Церкви. Наче реасумуючи свої думки та аналізу Собору, Кюнґ сказав, що *Ватиканський Собор осягнув те, чого не змогла осягнути протестантська Реформація, а саме: "революцію в порядку!"*

Бачимо, що дискусії ведуться далі, як теж і далі виринають нові чи доповнюючі думки, які знайдуть своє примінення в пособорових працях. Знаючи практичність і второпність католицького світу і навіть поминаючи Божий елемент у правлінні Церквою, немає найменших причин до якихсь побоювань, що різні проблеми не будуть розв'язані в Христовому дусі, як цього вимагає добро Церкви й людей.

Собор, як уже нераз було сказано, викликав живий відгомін у всьому світі, християнському й нехристиянському. Візьмім для прикладу дещо з останніх днів, яких "революційність" говорить за себе.

Першим таким прикладом хай послужить сама *програма відвідин англіканського примаса — архиєпископа д-ра Рамсея в Папи Павла*. Те, що ще до днів Собору було немислимим, стало сьогодні дійсністю.

Другим, сказати б, клясичним прикладом є недавнє пресове звідомлення з Царгороду, в якому говориться про *новий "революційний" крок Патріярха Атенаґора*. За запляннованим наміром Патріярха Атенаґора в може недовгому майбутньому *в православних Св. Літургіях мали би поминати*, поруч православних патріярхів, *Папу, як патріярха Заходу і Первопатріярха*. Патріярх Атенаґор цей свій намір нав'язує до традиції й практики першого тисячеріччя Церкви, коли то між Папою, як патріярхом Заходу й головою всієї Церкви, та чотирьома патріярхами Сходу існував тісний контакт, який приходив до повного вислову зокрема в молитовному поминанні і евхаристійній єдності.

СВІТЛО THE LIGHT
Український Католицький МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ТРАВЕНЬ, 1966 РІК XXIX, Ч. 5 (521)

Дальшим "революційним" кроком Соборового чи пособорового духа є факт, *що Патріярх Атенаґор* з нагоди празника св. Івана Золотоустого *післав свого представника — підсекретаря Павла взяти участь у греко-католицькій богослужбі*. Ще не так дуже давно православний грецький Схід узагалі не визнавав З'єдиненої Церкви, а сьогодні це стало наче офіційним актом визнання через Патріярха Атенаґора, який є принаймні символічним головою всього православ'я.

Приглядаючись усесвітньому духові, що наступає посеред християнського світу, *віримо, що він перекинеться теж і на наш український світ*, який ще так дуже-дуже далеко від нього, хоч може природно має найбільше даних на те, щоб першим засвоїти собі його. Коли говоримо про український світ, то маємо на увазі обидві наші Церкви, Католицьку й Православну, бо з обох сторін є недотягнення, які при добрій волі можна усунути. Тут вимагана передовсім:

ясність думки, що основується на просвіченні Св. Духом, та основне *знання церковних питань* в об'єктивному й критичному підході;

пристойність і конструктивність у підході до справи, які мусять відповідати гідності справи, а не невпорядковане діяння загорілими чи засліпленими пристрастями амбіцій;

повага для авторитету Церкви, як такої взагалі, і повна підпорядкованість авторитетові Церкви, яка є виконним авторитетом, якого сила влади та навчання основується на Христі та Його навчанні, *що міститься в св. Євангелії, від чого ніхто не може відступити*, бо тим самим сходить із правильної дороги та виключає себе з одности з Христом.

Що ж нам Українцям робити? Відповідь коротка: *робім революцію!* Однак хай наша революція буде основана на порядку, *щоб ця революція мала свою тверду основу в Христі і Його навчанні* та на чесному змаганні до добра Христової Церкви, що ми бачимо на прикладах серед інших! Така революція напевно нам не пошкодить, але принесе велике добро й силу ОДНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ И ОДНОГО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ!

о. О. Купранець, ЧСВВ

◆◆◆

Уже прийшов найвищий час, щоб Український Нарід пригадав собі світлі часи своєї первісної єдности з Апостольським Престолом за панування в Києві наших рівно-апостольських князів св. Володимира й Ольги, за часів св. князів Бориса й Гліба, св. Отців Антонія й Теодосія Печерських, великих своїх володарів Ярослава Мудрого й Данила Романовича; щоб краще оцінив працю, жертву й терпіння великих тисячів своїх найкращих синів і доньок, які від Фльорентійського Собору аж по нинішній день віддавали й віддають свої найкращі сили, а то й життя, для привернення тієї єдности на землях України; та щоб, свідомий такого свого минулого, він оживив у своєму серці бажання тієї Божої єдности, до якої покликані всі християни, почав разом із другими готовитися до тієї радісної хвилини, коли Христова Церква знов стане одна й неподілена, а з тим і наш Український Нарід заживе своїм повним, незалежним суверенним [redacted]

Для здійснення тієї великої й святої ідеї візьмімось усі разом до праці. За її здійснення молімо гаряче й постійно Всевишнього, через заступництво Пречистої Діви Марії, Цариці України.

Митрополит Максим Германюк у книзі п. н. "Наші завдання" (стор. 38). Це книга, в якій наш Митрополит дав напрямні для Українців-католиків, особливо в Канаді, і цю книгу кожний із нас повинен прочитати та за її вказівками поступати.

Ернест Прімо,
Єпископ Манчестеру, Нью Гампшир

АВТОРИТЕТ І СВОБОДА В ЦЕРКВІ

Першим, хто спричинив "тертя" в Церкві, був св. Павло, коли спротивився Петрові й іншим, проголошуючи свободу християн від строгости Мойсеєвого Закону. Пізніше, у відомому уступі з листа до Галатів (V, 13-16) він виявив свою заклопотаність із приводу роз'єднання, яке заіснувало в новоснованій громаді. Пристрасті, перед якими він перестерігав своїх читачів, це: "ворогування, свари, заздрість, гнів, суперечки, незгоди, єресі і заздрісті" (Гал. V, 20) — пристрасті, які підривають основи суспільства, згодом нищучи і авторитет і свободу.

Недавно другий Павло в особливіший спосіб закликав (авдієнція 1 квітня 1965 р.), щоб зберігати єдність унутрі католицької спільноти. Зростаюче напруження в Церкві спричинило його заяву: "Що ж скажемо про тих, що, здається, нічого крім в'їдливої, розривної й постійної критики не можуть дати?.. Які неначе любуються в творенні протилежних течій, засівають підозріння, відмовляють довір'я й послуху владі та вимагають незалежних прав нерозумно чи без підстави."

Слова св. Павла, повторені Святішим Отцем, неначе з'ясовують предмет наших застанов на цім з'їзді світової католицької преси — відносини, що повинні б існувати між авторитетом і свободою в усіх відтінках теперішнього життя в Церкві.

Від часів св. Павла посьогодні всі важніші конфлікти внутрі Церкви були викликані зударом свободи з авторитетом. Ці два людські прагнення, за єдністю в суспільстві і за свободою особи завжди завдавали трудну проблему — практично поєднати їх, не нищивши авторитету, ані не жертвуючи свободою, але все ж таки в католицькій думці не може існувати неминуча протилежність між ними, бо обоє треба уважати за такі, що від Бога походять. Ось слова Ореста Бравнсона, наведені одним католицьким редактором: "Божий авторитет не протиставиться свободі; він є її основою й забезпекою. Влада не є ворогом свободи; вона є її підставою, оборонцем."

У Церкві, не слід розуміти авторитету й свободи як дві собі протилежні речі, а радше як доповнення, складові частини делікатної машини, які вимагають обережної рівноваги.

Однак знаємо, що в щоденному житті, особливо в часах перевірення позицій і реформи, коли зміни і поголоски змін кружляють всюди, скрізь буде збільшуватися напруження між тими, яким повірена влада, та підданими. Саме привикання до зміни може бути джерелом такого напруження.

Стан напруження, сам у собі, не є злий ані небезпечний — це радше неначе ознака визову, зрілости, поступу, одушевлення й відчуття свого завдання. У Церкві це вказує на приявність динамічного, живого духа. Це повинно би бути чимось додатним. Так як вітрильник пливе, порушуваний рукою керманича, через протиставлення вітрил вітрові, так і люди поступають своєю готовістю різнитися в поглядах, ставити в сумнів загально прийняті речі, обдумувати всякі можливості, поправляти, йти на поступки.

Не можемо, однак, дозволити такому здоровому станові напруження звиродніти в нерозважну й шкідливу полеміку й крізу, яка приносить членам Церкви тільки збентеження та нещастя.

Напруження, таке корисне в багатьох випадках, не буде причиною непорозуміння й конфлікту, якщо будуть виконані мудрі ради *Конституції про Церкву,* про авторитет і свободу. Цей знаменний документ заявляє, на початку 3-ого розділу (ч. 18): "Христос Господь, для старання про Божий Народ та постійне його збільшування, установив у Церкві різні служіння, що спрямовані на добро цілого Тіла. Бо священослужителі, що мають священну владу, служать своїм братам, щоб усі, які належать до Божого Народу, тобто втішаються справжньою християнською гідністю, змагаючи добровільно і впорядковано до однієї цілі, осягнули спасіння." (Див. *Церква — Східні Церкви — Екуменізм,* Укр. Духовна Бібліотека, Вселенський Собор — Ватиканський II: Діяння й Постанови, т. III, стор. 71. В-во оо. Василіян, Рим, 1965).

Авторитет унутрі Церкви, — ця "здатність вимагати послуху", походить безпосередньо від Христа Господа, не через підданих. Авторитет у Церкві є основно відмінний від чисто людського суспільства, у своїй найглибшій натурі й видимих проявах. Деяких членів Церкви, вибраних з-поміж братії, наділено "невдячним завданням робити остаточні рішення". Цей авторитет є юридичною властю, яка походить із Богом установленої суспільности. Це не є тільки фізична або моральна сила особи, яка здобуває послух страхом, насильством, повагою або особистою привабливістю.

Коренем авторитету в Церкві є її місія. Папа Павло напоминає: "(Авторитет) є душпастирською функцією для проводу й добробуту інших." Авторитет має бути вживаний ВИКЛЮЧНО в службі Церкви. Христос зробив авторитет функцією любови, дією Св. Духа, коли сказав Петрові: "Пасц мої ягнята, паси мої вівці". Тут початок і пояснення природи папського авторитету — служіння ягнятам і вівцям, освячення членів через уживання авторитету.

Церковного авторитету не слід уживати як зброї, але так, щоб допомогти Божому Народові осягнути спасіння, тішившись правдивою християнською гідністю, та свобідно й упорядковано прямуючи до спільної мети. Оже християнський авторитет має бути радше братерським аніж батьківським. Він не повинен витворювати механічної податливости й однообразности погрозами та карами. Він повинен створити в Церкві цілеспрямовану зв'язаність, яка відповідає гідності християнина. Потрібно розумної й відповідальної участи членів у розвитку й рості Церкви. Це є функція авторитету; ті, яким довірена влада, мусять усвідомити собі, що члени Церкви не є колісцятка у великій суспільній машині, але що вони живі, активні, інтеліґентні частини Христового Тіла.

Крім того, авторитет, це священне доручення. Хто при владі, не сміє її надуживати, бо це, як показує досвід, витворює деспотизм або тиранію. Ані не може такий зректися влади й відповідальностей, лишаючи членів у безладді й хаосі. Влада в Церкві має силу й обов'язок запобігти поширенню помилок та нищівного критикування. Вона мусить вказувати на духовну шкоду, яку безвідповідальні погляди й гадки можуть спричинити. Вона мусить захоронювати суцільність учення (доктрини) й дисципліни. Вона мусить усім пригадувати про вірність і співпрацю, яка належиться волі Христа, виявленій в авторитеті Церкви.

Поняття авторитету, про яке мова в *Конституції про Церкву,* включає в собі також й існування свободи й волі членів. Це виразно обговорюється в вище наведених словах, а обширніше в 4-ій главі (ч. 37): "Миряни, як і всі вірні, мають право щедро одержувати від священних пастирів підмогу духовних благ Церкви, передовсім же із слова Божого і Св. Тайн, та їм нехай відкривають свої потреби й бажання з ТІЄЮ СВОБОДОЮ та довір'ям, яка личить Божим дітям та братам у Христі. Відносно до свого знання, компетенції та визначности, мають право, а деколи й ОБОВ'ЯЗОК виявити свою гадку про те, що відноситься до блага Церкви. Нехай це діється, якщо зайде потреба, через відповідні установи, встановлені для цього Церквою, та завжди у правдомовності, мужності й второпності, з пошаною та любов'ю до тих, що з-за свого священного служіння заступають місце Христа". *(Церква — Східні Церкви — Екуменізм,* стор. 101).

Першим необхідним кроком до осягнення цієї свободи вислову, яка, як Конституція зазначує, є правом і обов'язком компетентних членів Церкви — це щире і вирозуміле сприятливе наставлення властей супроти висловів публичної гадки. Без такого наставлення нема надії на взаємне зрозуміння й діялог.

Крім того, піддані мусять розуміти природу особистої свободи, що тепер актуально існує в Церкві. Папа Павло VI (авдієнція 7 квітня, 1965) підкреслює, що (поодинока) особа не сміє бути поневолена авторитетом або поняттям громадськости Божого Народу: "Кожна особа має своє питоме місце, свою особисту вартість, своє покликання й місію цілковито своєрідну, неначе камінчик у мозаїці... маса народу в Церкві не здавлює питомої й неповторної поєдинчости особи, а радше видвигає її". Якщо здавимо вислів творчого ума в особі, згодом знищимо поступ, бо поступ звичайно починається в умі якоїсь особи. Ті, що при владі, мусять бути готові дозволити своїм підданим наразитися на невдачу. Не можемо завжди чекати, щоб Св. Дух доповняв людську млявість і нездатність.

Свобода загибає від двох причин — репресіїпридушення або невживання. Надмірна скупченість — централізація сили в усіх суспільствах майже завжди розвинулася тому, що члени здали свою свободу; а ця здача часто виникла не через примус, але через нехотіння членів взяти на себе ту відповідальність, яка невідклично пов'язана зі свободою. Треба, щоб більше священиків, монахів та світських відповідально вживали свого права висловлюватися на теми, які заторкують Церкву й сьогоднішній світ. Ті ж, що при владі, знову, можуть спростувати всі закидя репресії, першими входячи в діялог з нашими священиками, монахами й монахинями та світськими, особисто чи організованими групами.

Конституція про Церкву радить засновувати "органи", які влегшували б виміну думок. Слово "орган" нагадує органічні, живі структури, які між собою співпрацюють. Найважливішою такою структурою це, безсумніву, католицька преса. Узагальному вона дала свій вклад, становлячи для людей джерело інформації й думок, а властям — джерело публичної гадки.

Треба однак бути осторожним. Ті редактори й письменники, що стоять у передових рядах віднови Церкви, не сміють ізолюватися від загалу вірних. Коли б до цього дійшло, тоді вислів і розвиток публичної гадки нагло зникнув би.

Теж не можна свобідної виміни думок і бажання сприяти поступові католицької думки й життя відділити від моральної відповідальности — відворотного боку медалі на якій виписана свобода.

Святіший Отець (XV Міжнародний Конґрес Періодичної Преси) недавно сказав, що вживання свободи — соборне право в Церкві — не сміє протиставтися правам правди й вимогам спільного добра, не сміє перемінити інформацію в пропаґанду, не сміє ставити одних читачів проти других. Всі члени Церкви повинні заховати ту вірність і прив'язання, яке належиться тим, що їх Христос уповноважив провадити Його Церкву.

Вживання обов'язуючого ще принципу авторитету й особистої свободи внутрі Церкви вимагає, щоб затримана була делікатна рівновага. Це можна осягнути тільки постійною наукою, дискусією та порадами. Діючою понад усе мусить бути Христова любов. Переможуть тільки добра воля, терпеливість, і правдива пошана вродженої гідности кожної людини, разом із чесною оцінкою ролі особи у спільній цілі Церкви. Хто любить свободу, нехай навчиться дисципліни; хто стремить до влади, нехай перше зрозуміє основно, і часто собі пригадує, що він бере на себе служіння.

7-ий Світовий Конґрес Католицької Преси

Нью-Йорк, 18 травня 1965 р.

Переклав бр. В. Р. Кравець, ЧСВВ

о. Ір. Назарко, ЧСВВ

ПРАКТИЧНЕ ПОЧИТАННЯ БОГОРОДИЦІ

Знов завитав прекрасний травень — місяць особливішого почитання Богородиці. Католицькі мислителі кажуть, що ми стоїмо на порозі Марійської ери, бо почитання Богородиці набирає сьогодні правдиво вселенського характеру. З історії Церкви не знаємо мабуть такої другої доби, в якій стихійне почитання Богородиці виступало б так масово й публично, як сьогодні. Про покровительство Богородиці стараються ерархії, монаші чини, катедри, університети й організації. А скільки папських енциклік, енунціяцій, богородичних свят; скільки Марійських конґресів, з'їздів, книжок, часописів і т. п. Але нам ідеться тут про зовсім практичний бік справи. Нас цікавлять наскрізь практичні засоби почитання Пресв. Богородиці. Ці багаті засоби ділимо найпростіше на два роди: особисті й збірні.

1

При сьогоднішньому організаційному русі, ми й почитання Богородиці беремо надто неособово, механічно й збірно. Ми беремо до уваги більше самі зверхні імпрези, процесії чи свята, як те, щоб на них щиро молитися. Ми присвячуємо більше дбайливости самій зверхній організації паломництв, ніж тому, щоб із них уповні душевно скористати. Наше почитання Богородиці часто виповнене багатством зверхніх практик, але без унутрішнього вдовілля та справжнього збагачення душі. Тому перша, конечна й найважніша справа в почитанні Богородиці — це поворот **до нашої душі, до нутра.** Нам конечно треба вступити на шлях до душі, до поглиблення нашого почитання Богородиці, до його вдуховлення, до того, щоб це почитання стало ділом кожного і кожної з нас особисто. А це станеться тоді, коли ми звернемося більше до наслідування життя і чеснот Пресв. Богородиці. Із золотих престолів ми мусимо знов узяти Пресв. Богородицю до себе, до свого життя, як св. апостол Іван узяв Її колись з-під хреста "во свояси".

Наймогутніший і найбільш поширений засіб почитання Богородиці — це **молитва** до Божої Матері, молитва в усіх наших потребах душевних і тілесних, дочасних і вічних. До Богородиці дійдемо скоріше на колінах, аніж шляхом студій і глибоких роздум. Але ця молитва повинна бути зогріта любов'ю і дитинним довір'ям до Посередниці всіх ласк.

Перше місце між тими молитвами займає небом започаткований, а Церквою доповнений ангельський привіт — **Богородице Діво.** Можемо без перебільшення сказати, що день-у-день цілі мільйони тих ангельських привітів здіймаються з землі до неба. **"Богородице Діво"** мусить стати нашою щоденною молитвою в усіх обставинах нашого життя. В'яжімо їх у ці прекрасні в'язанки, що їх нанизує і благословить св. Церква. Така найкоротша в'язанка

За традиційним українським звичаєм Ікону Божої Матері прикрашуємо вишиваним рушником.

ангельських привітів — **"Ангел Господень"**, що його католики проказують тричі денно. "Ангел Господень" наділений окремими відпустами. А Христовий Намісник часто відмовляє його з прочанами і вірними на площі св. Петра та через радіо. Маріологійний Конґрес у Люрді 1958 р. поставив собі за ціль поширити "Ангел Господень" по всьому світу.

Ширша в'язанка ангельських привітів — це **вервиця** або по нашому чотки. Дехто називає вервицю народнім псалтирем, бо як псалтир складається із 150 псальмів, так і повна вервиця складається із 150 ангельських привітів. Одначе звичайно відмовляється тільки одну третину вервиці, тобто 50 Богородице Діво. Такий знавець нашого обряду, як Сл. Б. Митрополит Андрей, на Львівському Соборі в травні 1940 р. заявив усно і проголосив у рішеннях цього Собору, що проказування на вервиці Отченашів і Богородице Діво замість молитви "Господи, Ісусе Христе", зовсім не противиться східньому обрядові й духові. Одначе треба тямити, що вервиця — це не тільки проказування усної молитви, але ще важливіше у вервиці те, що вона заправляє людей до **умової молитви,** бо при кожній десятці вервиці ми повинні розважати й умово роздумувати над якимось таїнством чи подією з життя Христа або Його Пресв. Матері. А кожне добре розважання поглиблює в людині надприродне життя, бо не тільки защіплює засади цього життя, але й скріпляє волю. Таким чином вервиця стається школою умової молитви.

Коли говоримо про молитву, як засіб Богородичного культу, не сміємо поминути мовчанкою Богородичних молитов, чи відправ притаманних тільки нашому обрядові, що містяться в Богородичних **акафістах, параклисах і молебнях.** Вони відзначаються надзвичайною глибиною богословської думки, багатством різних порівнянь і палких закликів до Богородиці. На жаль, у церковно-слов'янській мові вони нам тепер мало зрозумілі, а в українській мові маємо тільки один акафіст Благовіщення в гарному перекладі о. Лазаря Березовського ЧСВВ.

Іншого роду засобом почитання Богородиці є гідне **святкування Богородичних празників.** Для ревного почитателя Марії кожний Богородичний празник повинен бути днем глибокої душевної обнови, попередженим відповідним молитовним приготування, а завершеним Св. Сповіддю і Св. Причастям. Сюди належить зарахувати й окремий **місяць, увесь посвячений Богородиці,** загально в світі прийнятий травень. Досвід виказує, що місячна тяглість і різнородність богослужень з відповідними проповідями має успішний вплив на поглиблення Богородичного культу, в першу чергу серед молоді. Молодь радо бере участь у цих богослуженнях.

Немаловажним засобом почитання Богородиці є: називати наших дітей **ім'ям Марії.** На Заході, у Франції, Еспанії, Німеччині навіть мужчини називаються на друге ім'я Марія, н. пр. Жан Марія Віяней, Райнер Марія Рільке (нім. поет). Серед українського жіноцтва йменння Марії до війни було досить популярне. Тепер, на жаль, випирають його всякі поганські йменння (Зірка, Квітка і т. п.). Одначе мусимо пам'ятати, що йменння Марія зобов'язує. Це не тільки кличка до розпізнання особи, але і програма.

У поширенні Богородичного культу треба звернути особливу увагу на ролю **марійської книжки й преси.** Марія через своє Богоматеринство основно вбудована в богословію, Тому нам треба познайомитися з марійськими догмами. До цього поможе нам маріологійна література. На жаль, в українській мові її майже немає. Тому ми забагато фантазуємо на марійські теми, або вживаємо Богородичного культу до викликування релігійних зворушень чи сентименталізму. Або ми чванимося, що ми — марійський нарід. А водночас у нас, ні в Европі ні за океаном, немає ні одного марійського часопису.

Та все ж таки найважніший спосіб почитання Богородиці — це **наслідування Її чеснот.** У Богоматері краса тих чеснот заясніла таким чарівним блиском, що Її чарові ніщо не може опертися. І славний німецький поет Ґете, і протестант Ферстер і жид Верфель і б. ін. були під Його впливом. Марія є зразком чеснот для всіх людей, усіх станів і всіх часів. Йдеться тільки про те, щоб ми у своїх життєвих умовинах старалися наслідувати ці чесноти Богоматері, щоб наша побожність, покора, чистота, віра і любов спиралися на зразках Марії.

Інші засоби особистого почитання Богоматері залишаємо на боці, а переходимо до найважніших **збірних** засобів Богородичного культу.

2

Першою коміркою збірного життя є **родина.** Родина повинна мати свої своєрідні засоби почитання Богородиці. Знаємо з нашої історії, що в українських родинах боярських, старшинських, шляхетських, а то й гетьманських, Богородиця була в особливому почитанні. У світлицях українських хат ікона Богородиці прикрашена вишиваними рушниками, висіла на почесному місці; перед нею горіла лямпадка, в вечорі вся родина проказувала тут свою спільну молитву; тут збиралася вся родина в якомусь спільному горю, сюди спішила щаслива українська мати з новонародженим дитям і посвячувала його Пресв. Богородиці.

Сьогодні багато пишеться, говориться і нарікається на **виховання сучасної молоді.** А водночас забувається найлегший спосіб доброго виховання, спертий на природі, себто забувається на провід матері. А таки найлегша метода видобути з молодої людини те, що в неї справді людське — це піддатися від зарання свого життя вмілому проводові своєї доброї ідейної матері. Ми — зрілі, не соромімося признатись, що ми такі, якими нас виховала наша рідна мати. Школа, організації, Церква тільки вишліфували цей матеріял, що його нам у душу вклала наша мати може й проста селянка. Тому проблема виховання добрих українських матерей завжди буде актуальна. І тут з поміччю приходить нам щире почитання Богоматері. Боже материнство Марії високо підносить гідність земської матері. Де справжній культ Марії там належна пошана матері. Тому Папа Пій IX кликав: "Дайте мені матерей, а я при їх помочі обновлю ввесь світ".

Більшість українських родин приналежить до вбогого стану **селянського чи робітничого,** що заробляє на прожиток працею своїх рук. Традиція каже нам, що туземне життя Богородиці було вбоге, виповнене працею і "зберіганням Божих слів у серці". У скромних умовинах робітничого довкілля, в трудах робочого дня, Марія досягала щораз вищого ступня святости. Якщо українські селяни й робітники хочуть поглибити в собі справжне почитання Богородиці, мусять на зразок Марії навчитися злуки щоденної праці з молитвою і секрету освячувати себе через совісне виконування сірих обов'язків свого стану. Проблема праці в марійському аспекті є тепер темою щораз частіших зацікавлень католицьких письменників на Заході Европи.

Немає сумніву, що окремими успіхами в поширенні Богородичного культу в світі і в нас може похвалитися окрема організація, що ставить собі за мету: поширення Богородичного культу — себто **Марійська Дружина.** Є це станова організація (нпр. учнів, дівчат-служниць і т. п.) канонічно заснована, що її ціллю є поширювати і поглиблювати почитання Богородиці серед своїх членів. А це почитання Богородиці є засобом самоосвячення членів. Пам'ятаючи на слова св. Томи з Аквіну, що "добро є розливне", члени Марійської Дружини стараються апостолувати між іншими молитвою, словом і добрим прикладом. На українських землях започаткував Мар. Дружини "атлант з'єдинення" київський митрополит Йосиф Рутський. У XVII і XVIII ст. вони охопили всі школи, що їх вели Василіяни. Отже існувало около 40 Дружин молоді. Після першої всесвітньої війни ми нараховували около 240 Мар. Дружин із числом членів понад 21,000. Тільки духовні провідники можуть оповісти майже чудесні факти ушляхетнюючого впливу Богородичного культу на душу української молоді. Тому добре було б, якщо б у кожній нашій парафії існувала бодай одна Марійська Дружина.

Важним збірним засобом поширення Богородичного культу є **паломництва, прощі і т. зв. відпусти.** Одначе, як ми вже сказали, тут треба взяти до уваги не тільки їх зверхню техніку, але старатися, щоб усі учасники приступили до Св. Тайн і дістали для своєї душі повний відпуст, щоб сповнилися слова сл. п. епископа-ісповідника Йосафата Коциловського, що "ми прийшли по відпуст, а не тільки на відпуст".

Сюди належать теж **Марійські академії і концерти.** Марійські Дружини в Галичині перед війною давали вже такі академії направду на високому мистецькому рівні. Особливо симпатією втішалася академія Марійської Дружини в гімназії СС. Василіянок у Львові. Ліпше не влаштовувати ніякого концерту, ніж на честь Богородиці давати халтуру. Або ще таке питання: чи не міг би якийсь добрий хор награти пластинок марійських пісень, щоб їх через радіо поширити серед українських родин та серед чужинців?

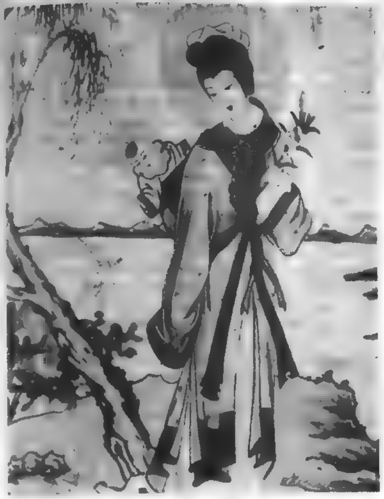

Одна з японських зображень Пречистої Діви Марії

Накінець перейдімо до **загально-національних** засобів Богородичного культу. Знаємо з історії, що в зaранні християнства в Україні вже її хреститель св. Володимир Великий здвигнув у честь Богородиці величавий храм — Десятинну церкву в Києві. А пізніше скільки наших князів, гетьманів і бояр спорудили **величаві святині** у честь Богородиці! На Східній Україні майже половина усіх храмів, а в Західній Україні 3/4 всіх храмів були посвячені Пречистій. Посвячуймо й тепер в усіх країнах нашого поселення наші храми Богородиці на доказ нашої любови до Неї.

Ще один момент суто український. Це історичний факт, що скільки разів Україні грозило якесь нещастя, стільки разів особи відповідальні за долю народу, **посвячували** ввесь нарід Божій Матері. Так учинив перед 900 роками князь Ярослав Мудрий. Подібно поступив і князь Володимир Мономахович у 1111 р. і митрополит Йосиф Рутський 1637 р. Тому й тепер у цю "важку мінуту" посвятім Богородиці себе, свої родини та свої парафії.

Але йдімо вище до того, що вселенське. Пам'ятаймо про те, що Богородиці не можна **відділювати від Церкви.** Божа Мати, як Мати цілого Містичного Тіла Христового, знаходиться не тільки в самому серці Церкви, але і є Її найсовершенішим членом, що в Церкві і через Церкву осягнув свою повноту святости. Тому ми повинні почитати Богородицю з Церквою, в Церкві і так, як Церква. Але під ще більшою загрозою нам не вільно відлювати Марії від **Христа.** Марія завжди лучиться з Христом. Ми віддаємо Богородиці окремий культ не для Неї самої, але тому, що між Нею і Христом була нерозривна злука, що Вона злучена з нашим відкупленням і в ньому Вона чинно співділа. Богородичний культ спертий на таких основах, стається культом віддаваним самому Христові — Богові. Тому цей культ належить до самої суті християнства, а не є тільки якимось побічним додатком його.

Коли зрозуміємо та переживемо особисто цей суттєвий внутрішний зв'язок, що є між Марією, Христом і Церквою, тоді ми в почитанні Богородиці знайдемо успішний **засіб поєднання Церков.** Можливо, що ми не мали тут загального успіху, бо не вступили на правильний шлях. А цей шлях назначений трьома словами: Марія, Христос, Церква. Молімо Богородицю, щоб Вона прискорила той час, коли в усьому Українському Народі буде: одна Богородиця, один Христос і одна Церква!

НОВА КНИЖКА
ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ
Видання для народу з 54 ілюстраціями
Уклав о. В. Бурко, ЧСВВ
Видавництво оо. Василіян, Прудентопіль, 1965
Стор. 240 — Ціна $2.00
Замовляти:
BASILIAN PRESS,
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

НОВА КНИЖКА
ВЕЛИКІ ЛЮДИ
Життеписи славних людей у християнському насвітленні
о. Іриней Назарко ЧСВВ
Ціна $2.00
Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

ДЕКРЕТ ПАПИ ПАВЛА VI ПРО ПІСТ І ПОКАЯННЯ

(Продовження)

"Коли людина стоїть перед Христом, то опромінює її нове світло; тоді вона признає як Божу святість, так теж злобу гріха (пор. Лк. 5, 8); словом Христовим подається їй ту вістку, якою і навернення до Бога здійснюється, і прощення гріхів дається; дари ж оті повнотою здобуває людина через Хрещення, яке, — вподібнюючи людину до подоби Господнього страждання, смерти й воскресіння (пор. Рм. 6, 3-11) — таким чином все її життя позначає, немов печаттю святої Тайни.

Кожний, хто вважає себе християнином, ступаючи слідами божественного Вчителя, повинен зректися себе та взяти свій хрест, і стати учасником Його страждань; так ото заслужить він собі на славу воскресіння (пор. Флп. 3, 10-11). Та згодом уже не собі повинен жити (пор. Рм. 6, 10), але Богові, що його полюбив і самого себе віддав за нього (пор. Гал. 3, 20); він повинен також жити для братів, щоб "доповнити на своєму тілі те, чого ще бракує скорботам Христовим для Його тіла, що ним є Церква" (Кол. 1, 24).

Крім цього, — зваживши, що Церква в'яжеться з Христом дуже тісним вузлом, — кожний вірний, силою якоїсь внутрішньої необхідности, покаянням належить до всієї спільноти; бо не тільки через Хрещення отримує він у Церкві перший дар "метанії" (глибокого внутрішнього покаяння), але також у Церкві Тайною Покаяння той же дар у членах-грішниках відновлюється та скріплюється. "А ті, що приступають до Св. Тайни Покаяння, одержують прощення образи Божої в Його милосерді і, одночасно, примирюються з Церквою, яку зранили гріхами і яка співдіє для їх навернення любов'ю, прикладом і молитвами" (Про Церкву, ч. 11). Накінець у Церкві, завдяки особливій надприродній обставині, у Христовому надолуженні мають участь ті невеликі вчинки надолуження, що їх у Св. Тайні накладено на поодиноких каянників, із якими, за загальним приписом Церкви, дуже тісно пов'язується також усе те, що вірний чинить, страждає, терпить.

Тим то обов'язок завжди нести в нашому тілі й дусі "мертвоту" Господа (пор. 2 Кр. 4, 10) — повинен проникати все життя охрещеної людини в кожному часі та в кожній справі.

II ЧАСТИНА

Хоч унутрішній і релігійний характер покути дуже визначний та в Христі й у Церкві приймає нові форми, проте він не лише не усуває, ані не послаблює зовнішнього вжитку тієї ж чесноти, ба навіть дуже настійливо підкреслює його необхідність у людській суспільності нашого віку; з уваги на те Церква, передбачаючи знаки часу, крім посту й стриманости, раз-у-раз шукає нових форм покути, які були би більше придатні й достосовані до окремих епох.

Але у справжній чесноті покути не слід занехати вимог тієї "аскези", яка охоплює також і присмирювання тіла, зваживши, що вся людина, — значить: і душа і тіло, ба навіть і нерозумна природа, як це часто згадує Святе Письмо (пор. Ів. 3, 7-8), — мусить віддатися тій святій вправі, якою всі створені речі підтверджують святість і маєстат Бога.

Крім цього необхідність присмирювання тіла ще ясніше виходить на яву, коли зважити слабкість людської природи; бо після гріху Адама тіло пожадає проти духа, а дух проти тіла (Гал. 5, 17). Однак ця вправа є далека від стоїцьких міркувань, бо цим ніяк не осуджується, ані не відкидається тіла, його бо й Син Божий прийняв (пор. 1 Тм. 4, 1-5). Присмирювання тіла має на увазі якраз те, щоб учинити людину вільною, вона бо часто сама себе сковує, немов кайданами, недоладною пожадливістю змислів (пор. Рм. 7, 23): щоб 'постом тіла' здобути силу, щоби, врешті, "гідність людини, поранену нездержністю, вигоїти ліком стриманости" (Рим. Міссал, мол. на четвер по 1 нед. Пас.).

Хоч у Новому Завіті та в історії Церкви завдання покути вияснюється тим, що нею хтось уподібнюється до страждального Христа, то все ж необхідність "аскези", за якою присмирюється тіло та спонукується його до служіння, перш усього наполегливо підкреслює приклад Христа (пор. Мт. 17, 20).

У Новому Заповіті — за почином Учителя — Апостоли, Отці та Найвищий Архиєрей виступили проти надто зверхнього зберігання, що відгонить фарисейською поведінкою, осудивши виразними словами всякий, лише зовнішній, вигляд покути: *літургійні* тексти й письменники всіх віків дуже гарно унаочнюють, що виникає глибока взаємопов'язаність між зовнішнім покутничим учинком і наверненням до Бога, між молитвою і ділами милосердя (пор. Лк. 18, 12).

III ЧАСТИНА

Тож, коли Церква потверджує, що при вправі в чесноті покути треба дуже високо цінити її релігійний і надприродний характер, — це й людям нашої епохи чимало допомагає пізнавати, хто є Бог, які Його права до людини, яке спасіння приніс Христос — то гаряче завзиває всіх християн, щоб вони внутрішне навернення духа до Бога пов'язували з учинками зовнішнього присмирювання тіла:

а) Церква перш усього настоює на тому, щоб усі постійно вправлялися в чесноті покути, приймаючи ті обов'язки, що мають на увазі стан власного життя, і щоб терпеливо переносили прикрощі щоденної праці, які супроводять земське життя, а й непевні його умовини, які наводять на душу тривогу.

б) Але деяких членів Церкви, — отих придавлених недугою, хворобою, вбозтвом та іншими злиднями, теж і тих, хто "терпить гоніння за справедливість" — взивається щоб вони навчилися терпеливо лучити свої болі з Христовими, і таким чином не лише повніше виконали свій обов'язок покути, але також, щоб вислужили братам те життя, яке вирощує Божа ласка, а собі — блаженність, приобіцяну Євангелією.

в) Треба, щоб обов'язок покути з більшою ще досконалістю виконували як священики, високо відзначені Христовим знаменом, так і всі ті, що визнають євангельські ради, щоби ближче і краще змагатися за досконалість любови (пор. Про Церкву, ч. 1).

Тож до того власне й накликає Церква всіх вірних, щоб вони, крім тих недогод і труднощів, які щодня супроводять вимоги життя, накладали на себе також деякі тілесні покути, достосовуючись до Божої заповіді.

Апостольський Престіл схвалив укласти покутничий правопорядок стосовно до потреб часу, щоб таким чином пригадати своїм дітям заповідь покаяння і наполягати на її зберігання.

А до дбайливости й розсудливости Єпископів, зібраних на соборах або "конференціях", належить видати норми, згідно з вимогами місць і людей, — які успішніше довели б до осягнення тієї мети, дотримуючись, однак, того, що наступає:

Церква перш усього бажає зазначити, що є три головні способи, за давньою традицією, якими можна виконати заповідь покаяння, а саме: молитва, піст і милостиня, з тим, що головну увагу треба звернути на стриманість від м'яса і на піст. Ці вимоги здійснювання покути були спільні всім вікам; у наші ж дні виникають ще й особливі причини, через які, з уваги на різні обставини місця, деякий спосіб покути наполягає більше, як інші (пор. конст. Про Св. Літург., ч. 110). Тож у тих народах, які втішаються більшим економічним добробутом, слід настоювати на тому, щоб засвідчити самозречення, щоб християни не вподібнювалися до цього світу (пор. Рм. 12, 2) та, одночасно, слід наполягати на виявлювання любови супроти братів, також і тих, що живуть у далеких країнах, яким дошкулює вбозтво й голод (пор. Кр. 16, 1).

(Далі буде)

о. Лев Садовський, ЧСВВ

НАБОЖНІСТЬ – ЦЕ СИЛА

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ТРАВЕНЬ

У цьогомісячному наміренні Свт. Отець закликає нас до молитви в одній преважливій справі: щоб діти й доріст могли зростати у глибокій набожності до Пресв. Євхаристії та до Преч. Діви Марії, Матері св. Церкви. Отже, щоб це бажання Свт. Отця якнайкраще сповнити та заразом особисто дещо скористати, застановімся над декількома думками.

Перш за все, поставмо собі питання, чому саме Свт. Отець звертає увагу на молодь? Чому він хоче, щоб саме діти й доріст зростали в набожності, а нічого не каже про дорослих, про нас? На це питання, очевидно, можемо різно собі відповісти. Тут застановимося тільки над двома відповідями. — У першій мірі ми добре знаємо, що правдива набожність, тобто набожність, яка основується на здорових принципах християнсько-католицької віри, це не легка справа, це не справа однієї днини. Іншими словами, ніхто — за виїмком можливо надзвичайнсї Божої інтервенції — не стається правдиво набожним за одну днину, чи навіть за довший час. Варта нам тут іще раз звернути увагу на те, що ми не говоримо про набожність, яка у великій мірі основувалася б на сентиментах чи на якихсь почуваннях; а говоримо про набожність, яка основується на вірі, надії й любові. — Отже правдива набожність, це не легка справа. Так тому, що це не легка справа, та ще із інших причин, не багато маємо сьогодні дорослих людей у світі, які прямували б, які старалися б набути, які хотіли б стати, які є правдиво набожними. Тому то Свт.

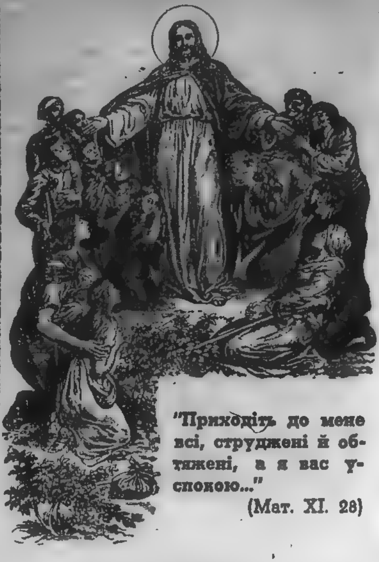

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."
(Мат. XI. 28)

ПОДЯКИ

Залучую $3.00 на Службу Божу за померлих моєї родини: Романа, о. Григорія, Марію й Ірину.

Ярослава Калимон, Ірвінгтон, Н. Дж.

Прошу відправити співану Службу Божу й панахиду за спокій мого мужа Олександра. Залучую $5.00

М. Мазяр, Вейн, Па.

Посилаю $120.00, які я обіцяв вислати на виховання місіонарів. Висилаю також $300.00 на григоріянські Служби Божі за Родичів моєї жінки: Василя й Параскевію.

Михаїл і Анна Строїч, Вінніпег

Прошу відправити Службу Божу за душі в чистилищі. Залучую $3.00.

Н. Н., Філядельфія

Складаємо найщирішу подяку Найсвятішому Серцю Христовому й Преч. Діві Марії Неустанної Помочі за ласки й опіку над нашою родиною в Канаді й Україні. Молимо, щоб Св. Родина хоронила нас від спокус і гріха. Залучую $3.00 на Службу Божу за Тету, що впокоїлася в Україні.

Дорка й Іван Крупка, Торонто

Залучую чек на **$100.000 на григоріянські Служби Божі за моїх родичів** о. Йоана й Марію і сестру Ірину. Прошу ласкаво повідомити мене про час, щоб і я міг долучити мої молитви.

о. Юліян Кочержук, Нюарк, Н. Дж.

Прошу відправити Службу Божу за померлих Родичів і померлих членів усієї родини. Також складаю щиру подяку Всевишньому та Пресвятій Діві Марії за вислухання молитов і за виздоровіння. Залучую чек на $10.00.

П. і Д., Питсвіл, Мд.

Залучую $5.00 на Службу Божу за наших дочок Ольгу й Анну, щоб вони були добрі. Другу Службу Божу, на яку залучую $3.00, відправте за мого односельчанина Юрія Курганевича, який помер, і згадайте його померлих родичів.

Василь Атаманюк із родиною
Су Сейнт Марі, Онт.

Посилаю на Службу Божу $5.00 за мого сина Володимира, який трагічно помер тому 7 років.

Омелян і Марія Стефанишин

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміренния Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

Отець звертається до молоді, звертається до дітей. Він бо знає, що коли в їхніх серцях загоритьзакоріниться правдивий вогонь набожности, то він ніколи дійсно не згасне. А сьогоднішня молодь, це завтрішні дорослі люди. Сьогоднішні правдиво набожні діти й доріст, це завтрішні зрілі християни-католики. А Бог один знає скільки світ цієї зрілости потребує.

Друга відповідь на питання, яке ми собі вище поставили це те, що Свт. Отець, через правдиву набожність, хоче нашу молодь захоронити перед світом, який створили ми — дорослі. Як же ж цей світ виглядає? — Світ, який ми створили, це світ ненависти: це світ у якому панує невірство чи просто безбожність. Це світ, який, потоптавши Заповіді Божі, всю увагу звертає на особисте, індивідуальне переконання людини, яке мало б стати одиноким правилом, одинокою нормою людської поведінки. — Ось такий світ ми створили. Чи хочемо ми, щоб наші діти такий світ від нас переняли? Якщо ні, то залишається тільки одна розв'язка: нехай у серцях наших дітей закоріниться правдива набожність до Пресв. Євхаристії та до Преч. Діви Марії, а побачимо, що вскорі зникнуть ненависть і невірство, і запанують мир, любов і справедливість: правдива ж бо набожність це могутня сила, це наклін творити добро а уникати зло.

Отже Свт. Отець бажає, щоб молодь зростала у глибокій набожності. Спитаймо себе тепер, у який спосіб це може статися? Перш за все ми всі знаємо, що у Св. Хрещенні ми одержуємо надприродні дари віри, надії й любови. І це основа й фундамент усякої набожности. Але ці дари, це не щось неначе мертве, щось що не може рости й розвиватися; навпаки, віра, надія й любов це щось живуче, це чесноти, які можуть розцвісти до незбагнутих висот. Але їх треба плекати. В який спосіб? У дітей ми повинні вщіпити правдиве зрозуміння, що це є Пресв. Євхаристія, хто це є Марія і яку ролю вона відограє у відкупленні людського роду. Не біймося: через зрозуміння, віра у дітей аж ніяк не послабне, а навпаки: зросте.

Щоб у серці молодої людини зросла правдива любов до Христа Господа утаєного в кивоті, треба їх заохочувати до частого відвідування Святих Тайн, де, на короткій але щирій молитві, вони могли би пізнати якою великою любов'ю їх Господь полюбив. Щобільше, треба їх заохочувати до частого принимання Св. Причастя: нема ж бо кращого способу зрости в набожності, як прийняти до свого серця Тіло і Кров Господа Ісуса.

Ми повинні вщепити в їхні молодечі серця правдиве прив'язання, правдиве довір'я до Тієї, Яка народила Христа Господа, Яка є Матір'ю всього людства, Яка є особистою Матір'ю кожної людини. Щобільше, ми повинні плекати в їхніх серцях правдиву любов до Тієї, Яка ще ніколи нікого не відпустила без помочі.

На цьому місці мусимо собі сказати щиру правду. Всі ці засоби, які ми дотепер вичислили і через які наші діти зросли б у правдивій набожності до Пресв. Євхаристії та до Преч. Діви Марії, остануться без найменшого успіху, будуть так сказати б знівеченими, якщо ми, дорослі, якщо ми, батьки, самі не дамо дітям доброго прикладу. Що ж бо варта заохочувати дитину часто приступати до Св. Причастя коли та дитина бачить, що батьки всього раз у рік причащаються? Прикладів тут можна навести безліч. Факт є, що багато батьків своїми ділами заперечують те, що усно вірять: а де мається справа про правдиво-християнське виховання дітей, там це не вистачає, навпаки, це шкодить, бо до дитини діла більше промовляють як слова.

Ось деякі думки, над якими варт застановитись. А застановившись, варт помолитися, бо ж тут ідеться про наших власних дітей і їхнє бути чи не бути правдивими християнами католиками.

НОВЕ ЧУДО В ЛЮРДІ

"Я почуваюся мов новонароджена. Я була вже на смертній постелі, а тепер — по купелі в Люрдському джерелі — почуваюся знаменито, бо можу порушуватися та без трудности говорити." Такі слова висказала 38-річна Лінда Салерно з Міляно, Італія, яка хворіла на невилікувальну недугу мозку. Якраз недавно перейшла вона в мілянській неврологічній клініці поважну операцію, від якої не прийшла ніяка полегша-покращання. Лікарі стратили всяку надію на будьяке видужання. Та Господь знає Свої дороги! Знайшовся який добродій, який заплатив дорогу для важко хворої до святого місця Богоматері в Люрді. При виїзді з Міляно Лінда була вповні спаралізована й уже стратила притомність. Декілька хвилин перед її виїздом одержала ще останні Св. Тайни. Безпосередньо по купелі в Люрдському джерелі відзискала вона знову повну свідомість, могла говорити та порушуватися. Лікарі, які займалися цим випадком заявили: "Тут ідеться про вилікування, якого ми не вміємо вияснити."

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Моя жінка сповідалася в одного священика і від того часу дуже спобожніла. Просто не хоче жити подружнім життям зо мною. З тієї причини я переживаю сильні спокуси до неповздержности. Я пішов до іншого священика, а той сказав мені, що в подружжі все дозволене, щоб тільки не було чужолозтва. Хто має правду?

Ваша жінка, як кажете в Вашому листі, спобожніла, бо не хоче грішно жити в подружжі. Священик, до якого Ви маєте такий великий жаль, таки добре сповідав Вашу жінку. Коли б був сповідав її ще довше і ще більше розпитував, тоді був би ще краще зрозумів загрозливу проблему Вашої родини та був би їй дав одну особливу пораду, яка була б дуже помічною для неї, а в деякій мірі також і для Вас. Така порада дана їй захоронила б Вас принаймні від спокус до ще гірших гріхів. Адже ж є випадки, коли жінка може погодитися на гріх свого чоловіка, а сама не мати гріха за це. Такі авторитети в моральній теології, як єзуїти Вермерш та Нольдін, домініканець Прімер і інші загально навчають, що жінка може з конечности погодитися на гріх чоловіка в подружньому співжитті, щоб не допустити до ще тяжчих гріхів, якщо вона розумно припускає, що її чоловік готов зраджувати її, або робить їй щоденно пекло в хаті з того приводу. Правда, вона має просити його, щоб не вживав свого подружнього права грішним способом і сама не повинна бажати такого акту, а тільки пасивно виконувати свою повинність, яка, сама в собі, не є грішна. Отже Ваша жінка сповідалась у священика який знав, як має порадити в такій трудній ситуації, тільки може не встиг дати їй останньої поради, а саме, як може вона без гріха догодити Вам. Ви ж пішли до священика, який мабуть від часу своїх богословських студій не мав у руках жадної богословської книжки й ніколи не поцікавився моральними проблемами модерної доби. Я поважно сумніваюся про правдивість Ваших слів, що, мовляв, той інший священик казав Вам, що в подружжі все дозволене, щоб тільки не було чужолозтва. Але коли Ваші слова правдиві, тоді мушу сказати Вам, що це каригідне з боку такого священика сказати парафіянинові, що подружній онанізм не є гріхом, коли Бог каже, що це гріх, ще й до того "гидкий у Божих очах" (Буття 38, 7-10), за який Бог карав наглою смертю. Такий священик, як каже І. Христос, "сам не входить і других не впускає до Царства Небесного" (Мат. 23, 13). Тесаме Св. Письмо, тасама наука св. Церкви й тісамі норми християнської моралі обов'язують кожного священика й жаден із них не сміє (кажу ще раз: не сміє!) ставити свій особистий, ще й до того грубо раціоналістичний, просто поганський погляд вище погляду Церкви та й Бога. На щастя, переважаюча більшість українських священиків має належну богословську освіту й правдивого католицького духа та й певно кожний із них сказав би Вашій дружині те саме, що сказав їй той священик. Правдивий, освічений і совісний священик не може радити інакше.

Чисте подружнє життя не є неможливе, ані не є таке трудне, як Вам здається. Тисячі й тисячі добрих католиків можуть жити й живуть у подружжі чисто, без гріха, і на тому тлі нема непорозумінь між подругами. Богом дану приємність вони вживають розумно, гідно, по людськи, а не по звірячому. Не муситься бути аж глибоко побожною людиною, вистачає бути пересічним віруючим інтеліґентом, щоб зрозуміти, що подружній акт, через своє високе призначення, занадто священний, щоб можна вживати його тільки для самої пристрасти й по хуліґанськи. Він повинен бути актом співпраці з Богом-Творцем, отже актом гідним людини, а не чимось низьким і вульґарним, яким робить його онанізм. В онанізмі людина тільки по звірячому задовольняє свою тілесну жадобу і в грішний спосіб виключає первісну й найголовнішу ціль такого акту — співпрацю з Богом у продовжуванні творення людського роду. Коли б Ви поцікавились якоюсь доброю літературою на ту тему й завдали собі труду прочитати хоч одну книжку доброго католицького лікаря про статеве життя в подружжі, тоді Ви побачили б, що Ви також можете мати в подружжі і всю Богом дану приємність і зберегти чисту та спокійну совість. Модерна метода так званого "ритму" сьогодні вже дуже вдосконалена, успішна й певна, а при тому дозволена Церквою, бо в тій методі нічого не робиться проти природи, як при онанізмі, а йдеться з природою, пристосовуючись до її змін. Правда, можуть зайти комплікації, а внаслідок того також і деякі обмеження в уживанні подружнього права, але ж людина — не тварина. Людина, що має розум і принаймні яку-таку совість, повинна зрозуміти і з тим погодитися, що життя складається не з самих тільки рож. Подружнє життя на дальшу мету — це не тільки приємність, але також і самозречення та жертва для вищої цілі. Хто хоче жити тільки статевими гонами й не має огляду на взаємне родинне щастя, на душу своєї дружини, ані на свою власну душу, аби тільки нажитися, той розминувся із своєю ціллю. Він не знайде повного задоволення ані в подружжі, ані поза ним.

Бог нікого не тягне насильно за вуха до неба. Але хто хоче колись дістатися туди, той мусить зберігати Богом дані Заповіді. А Заповіді вимагають панування над собою та збереження гідности людини, що є образом Божим.

Священики не повинні подрібно розпитувати про гріхи проти 6-ої та 9-ої Заповідей, коли сповідають своїх вірних. Такі питання дуже прикрі для пенітента, а відповіді можуть пошкодити навіть священикові.

Коли б кожний вірний умів добре сповідатися і точно та совісно визнав усе, що треба визнати, щоб Сповідь була добра і гріхи прощені, тоді священик не мусів би взагалі нічого запитувати, тільки дав би коротку заохоту, покуту та розрішення. Нажаль, багато часу тратиться через те, що каянник не вміє належно сповідатися з тієї чи іншої причини та не скаже всього, що треба сказати, і тоді священик мусить іще раз повторювати всю Сповідь каянника, ставлячи відповідні питання, щоб помогти йому добре висповідатися. Священик узяв би тяжку відповідальність на себе за душу, якій він із недбальства не поміг відбути добру Сповідь. Адже ж від доброї або недоброї Сповіді залежить вічне спасіння, або вічне прокляття душі.

З другого ж боку, Сповідь — це не тільки прощення гріхів, чи усунення бруду з душі. Сповідь — це також і лікування душевних ран, що їх запричинив гріх. Якщо ті рани поважніші й часто мучать каянника, тоді священики не з особистої цікавости, а на підставі моральної теології ставлять відповідні питання, щоб сконстатувати, який є дійсний стан душі, як тяжко вона хвора внаслідок деяких гріхів, щоб відповідно до того дати їй пересторогу й пораду, щоб довести її до поправи й видужання. Чи ж лікар не ставить подібних питань: коли почало боліти, де болить, від чого болить, як часто болить? Без таких питань лікар не знав би, як лікувати хворого. Як є різні відміни серцевих недуг чи недуг інших органів, так є також різні відміни того самого гріха, а з тим також і тяжкість гріхів. Священики, як лікарі душ, мусять розвідати про рід гріха, щоб могли не тільки прощати, але також і лікувати. Священики розпитують також і про число гріхів. Адже ж вони повинні знати, кілько гріхів і які гріхи прощають в ім'я Боже. Кожний каянник повинен сам сказати число своїх гріхів. Без того Сповідь не була би повна, а нераз може й не важна. Якщо помилково або з розмислом хтось подав значно менше число гріхів, то має в наступній сповіді це подати. Якщо дійсно не пам'ятає точного числа, то повинен подати приблизне число, яке відповідало би правдивому числу. Це природна річ, що нераз хтось може бути слабої пам'яти або, що було б гірше, що дуже рідко сповідається. Якщо каянник не визнає числа сам, тоді священик мусить спитати про число гріхів, щоб допомогти людині справді добре висповідатися. Хто не любить таких питань і пересторог, той не має доброї волі поправитись, отже тоді він не має ані правдивого жалю, і, послідовно, вся така Сповідь є безцільна й неважна.

Якщо ж пенітент має ще й особливі проблеми і просить поради, тоді священик, відповідно до потреби, буде ставити такі питання, які вважатиме за потрібні, щоб відкрити корінь лиха й дати відповідні вказівки на майбутнє. Священики мають свої директиви відносно того, про що розпитувати і як розпитувати. Саме про гріхи проти 6-ої та 9-ої Заповідей вони повинні якнайменше розпитувати, щоб не робити Сповіді прикрою. Але, з другого боку, вони мають вказівки також і про те що робити і як помогти своїм пенітентам, щоб вони справді добре висповідалися і вирвалися з небезпечної ситуації, в якій находяться. І саме це роблять вони при помочі питань.

Чи такі запитування в матерії 6-9-ої Заповіді можуть пошкодити самим священикам? Певно, що можуть, адже ж священики не з глини ліплені. Але, з другого боку, вони треновані на те, щоб уміли таку справу трактувати по Божому, як щось природне, Богом дане, Богом освячене, отже гідне того, щоби бути предметом гарної, чистої і дуже корисної розмови чи дискусії.

Багато писалось у минулому про т. зв. "фатімську тайну", яка мала бути виявлена 1960-го року. Вже 6 років минуло від того часу й замість проголошення тайни все втихло. Як задивлятись на це?

Про "фатімську тайну" справді багато писалось у минулому, може аж забагато. В деяких людей витворилося завелике зацікавлення тією тайною, що переходило просто в свого роду хворобливість у шуканні за сензаційністю. А Бог не робить сензацій та й Божа Мати не сензацію мала на цілі, коли являлась трьом дітям у Фатімі. Ціллю Її появ і Її предсказань та поручень було наклонити людей до покаяння та покути.

Пречиста Діва, підчас Своїх появ у Фатімі дня 13 листопада 1917 року предсказала скорий кінець війни та справді перша світова війна закінчилася під осінь 1918 року. Ще раніше, бо 13 липня 1917 року Божа Мати предсказала "чудо, щоб кожний міг повірити вам" і те чудо сталося 13-го серпня 1917 р., коли сонце закрутилося на небі, грало різними барвами й здавалося: паде на людей. Понад 70 тисяч людей було свідками того чуда. Божа Мати предсказала також і переслідування Церкви в Еспанії, що й сталось у 30-их роках. Предсказала і другу світову війну, поширення комунізму та нове переслідування Церкви, що також сповнилось, починаючи 1939-м роком. Отже в широких колах почитателів Божої Матері виробилось велике зацікавлення, що й мало свої підстави. Але люди завжди найбільше цікавляться тайнами. Знаним було, що Божа Мати поручила три тайни дітям — Францискові, Якинті та Лукії, — яким являлась у Фатімі. Перші двоє дітей умерли в короткому часі після появ, як Божа Мати предсказала: Якинта півтора року, а Франциск 3 роки після появ. Єдиний живий свідок тих появ, це теперішня монахиня, Сестра Лукія і їй то Пр. Діва Марія 1927-го року дозволила виявити перші дві тайни, що вона й зробила. Перша тайна — це видіння пекла, що є карою "за тілесні гріхи, за грішні подружжя, за нескромну моду, за нерозкаяність у гріхах". Друга тайна — це поширення почитання Непорочного Серця Божої Матері, "через яке багато душ спасеться, Росія, ця спричинниця багатьох нещасть у світі, навернеться і мир настане на світі". Третю тайну Лукія списала 1941-го року і в запечатаній коверті передала до рук єпископові Де Сільва в Леірі з тим, що зміст того листа може бути виявлений тільки після 1960-го року, або після смерти С. Лукії, коли б вона раніше померла. Єпископ Де Сільва помер 1957-го року, Сестра Лукія живе по сьогодні. Новий єпископ Леіри, Преосв. Венанціо 1959 року сказав, що 1960-го року він відчинить коверту з тайною, але не сказав, що проголосить її зміст. Знаємо, що цілого того листа з тайною він передав Папі Пієві XII-ому, але ні цей, ні його наслідник Папа Іван XXIII-ий нічого не сказали про ту тайну. Сама С. Лукія 1960-го року написала в одній католицькій публікації в Португалії, що "Бог не хотів робити з неї пророчицю, а тільки щоб вона перестерегла світ перед злобою гріха та щоб заохочувала людей до молитви й покути." Те, чого Божа Мати вимагала від троє дітей у Фатімі та від світу, — це відвернення від гріхів, щира покута за гріхи, молитва на вервиці та почитання Непорочного Серця Марії.

Світ чекав сензації з приводу виявлення третьої тайни, люди може сподівались якихось страшних предсказань і може саме тому Папа не проголосив і не проголошує нічого в тій справі. Боже об'явлення, хоча б і приватне, дане приватній людині, — призначене для добра душ, а не для заспокоєння людської, нераз аж хворобливої цікавости. Видно, що в "третій тайні" находиться тільки щось подібне, як у перших двох тайнах, щось гідне Бога та Божої Матері, отже призначене тільки для добра душ, а не для сензації, і воно може бути проголошене в відповідному часі, коли Папа вважатиме це вказаним і корисним.

Запити прошу слати:

Rev. S. SABOL, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401. U.S.A.

о. О. Купранець, ЧСВВ

ЗУСТРІЧ ПАПИ Й АНГЛІКАНСЬКОГО ПРИМАСА

"Зустріч між архиєпископом Рамсеєм і Папою" — сказав Папа в своїй короткій промові, яку звичайно виголошує перед "Господнім Ангелом" уполудне з вікна своєї кімнати до тисячів прочан, зібраних на площі св. Петра — "ще не є відвідинами повної однисти, але це вже є відвідини приязні та приготування цієї дороги до єдности".

Звідки взялися англікани?

Англіканізм починається сумною подією, що спочатку мала характер особистої справи короля Англії — Генриха VIII-го, якого Папа назвав був навіть "оборонцем віри", бо Генрих рішуче виступив проти хибного навчання Мартина Лютра щодо Св. Тайн. Але за декілька років той "оборонець віри" Католицької Церкви став її поборювачем, бо сам своїми бажаннями й ділами виступив проти розуміння Св. Тайн у Католицькій Церкві.

Генрих VIII-ий був правильно одружений із Катериною з Араґонії. Однак він домагався від Папи уневажнення цього подружжя, бо ввійшов у нелеґальні зв'язки з двірською дамою — Анною Булен. Тому, що Папа відмовив бажанню Генриха та заявив, що не може зробити такого, щоб анулювати важне подружжя Генриха, Генрих почав у 1529 р. шиканувати католицьке духовенство. У 1531 р. Генрих проголосив себе найвищим головою Церкви в Англії та пірвав усякі зв'язки з Римом. У 1533 р. архиєп. Кренмер, який був заражений протестантським духом і сліпо відданий королеві, проголосив шлюб короля з Катериною неважним та допоміг Генрихові провести "реформи" Церкви в протестантському дусі. Опісля Генрих, усмертивши свою наліжницю Анну, задля якої відступив від Церкви, мав іще чотири жінки, яких зустріла подібна доля, тобто він їх по-черзі убив...

Як бачимо, то причина до роздору й відступства не була якогось церковного чи релігійного характеру, але особиста привата, що випливала з низьких і брудних похотей короля Генриха.

За часів королеви Марії віджив знову католицький дух, але на коротко, бо королева Елисавета, неправильного ложа дочка (від наліжниці Анни) Генриха, щоб закрити сором свого походження, повернулася до "традиції" свого батька Генриха, зачала нищити Католицьку Церкву в Англії та закріплювати англіканізм.

Англіканська Церква поділяється на три основні групи: Гайчирч, Ловчирч і Бровдчирч. Названі групи різняться від себе навчанням і підходом до релігійно-церковних питань. Загально кажучи, англіканізм є чимось посереднім між протестантизмом і католицтвом.

Ча англіканські свячення важні?

У зв'язку з відвідинами примаса Рамсея в Папи ця проблема тепер наново ожила, бо дотепер офіційне становище Католицької Церкви було ясне: англіканські свячення є неважні.

Невизнавання важности англіканських свячень основується на дослідах питання через "Святий Уряд" і датується його офіційними декретами з 1685, 1704 і 1875 рр. При кінці минулого сторіччя знов ожила дискусія над цим питанням, а деякі богослови склонні були думати, що англіканські свячення є важні. Тоді Папа Лев XIII-ий на основі студій Папської Комісії 1896 р. видав декрет-буллю "Апостоліче куре", де сказано, що англіканські свячення не важні, бо в них "брак форми й відсутности конечної інтенції", що має свій початок від часу свячень першого англіканського архиєпископа Кентербері — Матея Паркера в 1559 р.

Сьогодні справа важности англіканських свячень наново просліджується католицькими богословами й комісіями, а навіть самим Папою Павлом, який недавно запросив відомого англіканського експерта — д-ра Лакстона, єпископа в Гюрон, Канада, із яким обговорював цю справу та взяв відповідні матеріяли для студій. Так само однією з найважніших точок розмови під час стрічі Папи й д-ра Рамсея була справа свячень.

Деякі богослови бачать реальну можливість визнати важність англіканських свячень. Чи не найважливішим є той аспект, що в англіканській висвяті єпископів брали участь деякі православні та старокатолицькі єпископи, що мали важні свячення. Якщо б так розв'язано справу важности англіканських свячень, то були б визнані важними їх свячення та непотрібно було б відкликати декрет Папи Лева. Ми віримо, що за дією Св. Духа знайдуться потрібні аспекти, які послужать цій важливій справі для загального добра Христової Церкви.

Чи це вже початок кінця сумного

Приїзд примаса Рамсея до Риму, формальні привітання, офіційні прийняття, конвенціональні взаємні відвідини достойників, спільні моління, сама зустріч Папи з Примасом, обмін дарунками, братні поцілунки та підписання історичних документів — це все тільки зовнішня сторінка, ми сказали б: декорація, на тлі якої збулася велика історична подія перемоги духа над людськими справами. Кажемо, що це була перемога духа, яка є внутрішньою сторінкою відвідин і зустрічі, бо прокладено міст любови над пропастю сторіч, що ділила обі сторони та не дозволяла жити одним духом в одному Христі та спільно Його прославляти.

У підписаному історичному документі Папа й

Папа Павло й архиєпископ Рамсей підписують історичного значення документи

Примас стверджують у повній свідомості великої відповідальности факт, що їх зустріч розпочинає й дає початок розвиткові взаємних братніх зв'язків, які основуються на християнській любові для перемоги труднощів на дорозі до повної церковної спільнотности. Фундаментом дальшої розмови мусить бути Євангеліє. Матерією діялогу католицизму та англіканізму не можуть бути самі тільки теологічні проблеми; сюди належать теж і питання практичного життя, що буде теж спричинювати труднощі з обох сторін. Однак Папа і Примас свідомі того, що за Божою ласкою та просвіченням Св. Духа співпраця й поступ на дорозі до об'єднання сповняться успіхом, бо "світ прийме від нас Божественне Послання тільки тоді, коли побачить нас християн як ростемо у видній єдності".

Постава англійський католиків

Предсідник англіканської католицької Єпископської Конференції й архиєпископ Вестминстеру — Кардинал Гінен закликав своїх вірних молитися за успіх зустрічі Папи та Примаса Рамсея. Поруч заклику до молитов, Кард. Гінен доручив духовенству на перший день зустрічі служити прохальні Св. Літургії за успіх зустрічі. Крім того доручив католицьким священикам увійти в контакт із духовниками інших віровизнань та, якщо можливо, запросити їх на дружні відвідини.

Кард. Гінен у своїй лондонській резиденції влаштував прийом на честь архиєпископа Михайла Рамсея перед його виїздом до Риму. У прийомі, який був першою такою католицько-англіканською "єпископською зустріччю", взяло участь багато католицьких і англіканських єпископів, а між ними Апостольський Делеґат на Англію — архиєпископ Кардінале.

Відвідини архиєпископа Рамсея стали новою притокою до припущень про можливу поїздку Папи до Англії. З одного боку відвідини Папи були б ревізитою Примасові, з другого ж, як думають деякі англійські кола — "реальною оказією" відвідати англійських католиків і скріпити з ними духовний зв'язок. Однак "формальною" причиною відвідин Папи в Англії було би посвячення нової катедри в Ливерпулі.

Евентуальні папські відвідини та будова й посвячення нової катедри в Ливерпулі зв'язані з особою Кард. Гінена, який запросив був Папу взяти участь у посвяченні катедри. На марґінесі хочемо завважити, що Кард. Гінен, будучи архиєпископом Ливерпулу, відкинув первісний проєкт, за яким будова була розрахована на пару десятків років і колосальні кошти. Він дав ініціятиву на просто революційний модерний проєкт, якого будова триватиме тільки 5 років і візьме тільки частину коштів у пропорції до попереднього проєкту.

Папа Павло й архиєпископ Рамсей обмінюються дарунками з нагоди стрічі

Чи Папа зревізитує архиєпископа Рамсея та візьме участь у посвяченні катедри в Ливерпулі на 17 травня 1967 р.? Час і обставини самі покажуть! Сьогодні певним є тільки одне, а саме, що Папа Павло й Примас Рамсей проклали міст любови над пропастю ненависти, що тягнулась уже сторіччями, як теж, що Св. Дух керуватиме справами так, щоб вони знайшли своє завершення в добрі Церкви!

◆

ПОЛОЖЕННЯ ХРИСТИЯН В ІЗРАЇЛІ

За останніх кілька років засновано в Ізраїлі деякі нові католицькі інституції, хоч розпорядки ізраїльського уряду виразно це забороняють. Спостерігачі кажуть, що це наслідок того, що збоку уряду є деяка більша толеранція, як теж і вплив Собору. Перед 18-ма роками, тобто при засновуванні Ізраїля жидівське населення вважало всяку християнську діяльність за загрозу для жидівства. Уряд поставив обмежені норми щодо числа священиків, монахів і монахинь, які живуть у манастирях на терені Ізраїля. Новий священик або монахиня міг дістати дозвіл на місійну працю в Ізраїлі щойно тоді, коли хтось із працюючих у Ізраїлі священиків або монахинь помер. Тепер цей закон став трохи більш "елястичним".

о. Р. Головацький, ЧСВВ

ПЕРШЕ СВЯТЕ ПРИЧАСТЯ КОНВЕРТИТІВ

(Продовження)

ГЕНРІХ КАППЕЛЛІНА — письменник, автор твору "Борозна на безконечному" — це радше поворотець до католицької Церкви, радше мандрівник, що по довгій блуканині вертається нарешті й знаходить властивий шлях. А втім, так і сам він пише: "Я прямував — через незбагненне втручання Бога в мою душу — від убозтва довгого безвір'я до світла віри. Це було втомливе просування вперед: сумнів час-від-часу зупиняв мене, придавлюючи несвідому внутрішню тривогу; незнання було сліпим туманом на моєму шляху. Але наближався день, у якому мій син мав прийняти перше Св. Причастя. Моя душа зазнавала якогось дивного неспокою. 'А я? — мовив я собі — мусітиму відокремитися від мого сина?' — Ісус кликав мене: подавав мені свою кров: 'Прийди і ти', здавалося, казав мені. Який же дужий був той поклик! Я послухав — життя моє, мов причароване, змінялося. Я відчув спрагу Євхаристії. Дивна, невтишна спрага християнина! І зросло в мені прагнення зрозуміти Істину. Я не знав нікого — а втім, я і не шукав — хто б міг мене повчити про релігійні речі, вести мене новими стежками... я повернувся до Ісуса. Яке бо таїнство! Мій ум щораз то більше прояснювався. Чимало речей, колись незрозумілих, показалися мені звичайними. Я повірив у Євангелію, яку я відкинув був одного дня. Небавом почув я себе іншою людиною. В одній церкві почав я приступати до Св. Причастя в щопершу п'ятницю кожного місяця, а згодом (це вже двадцять п'ять років) — повсякденно. І так воно було, що поступово зглиблював я в Бозі багато речей та й бачив їх добре в житті людини. Зрозумів я недоречності душі, злобу гріха, суєтність земських благ, причину недостачі миру в світі; і збагнув я лад життя, і відчув радість із того, що дух увіходив у красу всього створіння і досягав щораз то більшого пізнання. — Залишивши укладання романів і новель, написав я — як увесь час пишу — про речі духовні й суспільні; багато слідкують за мною. — А й питаються мене. — Я ж мого Вчителя завжди згадую: щоранку на Службі Божій мовлю Христові: 'Допоможи моєму слову: вчини, щоб ніколи воно нікого не обманювало; вчини, щоб було воно таке, як Ти бажаєш'. — Отак щодня, через Євхаристію від Господа приймаю світло."

Й. НҐЮЄН-ВІНЬ-МАУ (J. Nguyen-Vinh-Mau) із Св. Причастя добув силу, щоб пірвати з буддизмом. "Відколи я вперше прийняв Тіло Христове під видом освяченого хліба — визнає він — відчуваю, що Бог є зо мною. Історія мого навернення до католицтва здивувала, може, чимало моїх приятелів, які навіть не допускають, щоби президент Буддистської Асоціяції міг приєднатися до іншої релігії. А все ж це природний висновок, якщо хтось намагається щораз то краще розуміти і дати щораз то властивішу відповідь на питання сотворення й мети людини. — Ту радість, що її я зазнав у день мого Хрещення, годі й прирівнювати до всіх отих радощів, які я за все минуле моє існування зазнав. А від дня мого першого Св. Причастя відчуваю також готовість взятися за виконання усіх тих обов'язків, що їх приймається католик заради спасіння власної душі й добра ближнього."

АНСГАР СТРАНДЖ у Пресв. Євхаристії знаходить невичерпне джерело тієї надприродної сили, яка покріпляла його на нелегкому шляху переходу від протестантського пастора до католицького священика. Про це він пише ось що: "Часто в днях моєї непевности я молився: 'Господи Ісусе, допоможи мені вийти на шлях, що веде до Риму!' — Хіба ж це нещастя — думав я — відчинити очі на католицьку Церкву? Я знав, що саме тоді довелося б мені ввесь час бути під жахливою відповідальністю за втечу від істини. Але вона все ще виглядала мені несприймальною з тієї чи з якоїсь іншої, а чи просто з різних причин. — Якщо католицьку Церкву слід уважати за обманену або таку, що обманює — і це я собі думав — то годі тут щось будувати. Тоді християнство — це проблема, яку кожний одинцем собі мусить розв'язувати, як найкраще спроможен, або й залишити її. І знав я також, що безглуздям було б увесь час продовжувати вагання; мені необхідно було піти до великої Сповіді, дійти до мого Причастя. Бо ж і для мене повинна би прийти Пасха. Чого б то мені й далі противитися тому голосові, що гомонить почерез віки й покоління? 'Ось тут Господній дім і двері небесні, увійдіть...' Так воно й сталося. В суботу Пасхи, 24 березня 1951 р. мене прийнято до католицької Церкви; обряд відбувся в церкві св. Ансґарія. На північній Службі Божій в церкві Богородиці я прийняв перше Св. Причастя. — Нарешті я ввійшов до святилища. Все ж була в мене надія дійти аж до престолу. 'Вийду до престолу Господнього'. — Служба Божа стала мені джерелом життя, райською річкою, в яку душа мала зануритися один раз, і багато разів, щоб очиститися, покріпитися, зміцніти. — Не був я священиком, тож не міг відправляти Службу Божу. Однак Службу Божу міг я собі читати, міг я стояти перед Розп'яттям, що на моїм писальнім столі, прибране квіттям і світлом, міг я священні слова вчиняти моїми. Безліч разів так я читав Службу Божу в кімнаті при Джулінгвей; благословенням було — квіттям прикрашати престіл. Восени 53-го року виїхав я до Риму, щоб розпочати студії в Колегії Беди. — 15 грудня 1957 р. отримав я священиче рукоположення. Як це стало можливим? Відповідь теперішня така сама як і тоді: в Бога все є можливе."

ГЕРОЛДА ГЕНРІ Св. Причастя покріпляло й вело життьовими шляхами від юного безбожника аж до архиєпископського уряду, що його він виконував у Кванг-Ю в Кореї. Про це він залишив наступний спогад: "Після смерти моєї мами батько одружився з католичкою, в якої було вже три дочки. Одній із них удалося врешті переконати мене, щоб я зайшов до парафіяльної школи церкви св. Стефана в Мінеаполіс. Остаточною спонукою, яка штовхнула мене до такого рішення, була змога заграти копаного м'яча в дружині тієї школи. Футбол — це мій улюблений спорт. — Все ж я намагався ставити справу ясно: не хочу мати нічого спільного з католицькою релігією, що, — як це мені сказано в моєму дитинстві, і я так тоді вірив, — почитала Преч. Діву і не вірувала в Христа. — Одного дня, коли сестра в моїй клясі викладала катехизм, почув я, що наш Господь є дійсно присутній у Пресв. Євхаристії. Ця думка незвичайно мене вдарила: мені-казали, мовляв, католики не почитають Христа; їхня ж віра в Нього є, навпаки, куди сильніша від тієї, що в моїй релігії, вони бо вірять, що Ісус є дійсно присутній у їх церквах, у кивоті. 'Те, чого мене передше навчали, не є правдиве і, може, й інші речі, які мені говорили про католиків, теж не є правдиві' — думав я. — З того дня я жадібно перечитував катехизм і католицькі книжки; то й поблагословлено мене дорогоцінним даром віри. Згодом, яких три місяці після того, як я одержав Хрещення, прийняв я перше Св. Причастя, зодягнений в однострій бейзболника нашої школи. — Увесь той день я залишився біля церкви та школи. Пригадую також, що небавом перед благословенням (Пресв. Євхаристією) одна сестра завважила: 'Бажала б я, щоб на час були тут усі хлопці, як Геролд'. — Здається мені, що найприкрішим днем мого життя був для мене той, у якому заарештували мене Японці (це була війна), не так через недостачі, що їх довелося зазнати, як через непевність на майбутнє. Пригадую те гірке почуття спричиненої розлуки з моїми парафіянами. Однак день мого першого Св. Причастя — це той, що його я спогадую з найбільшою радістю мого життя, може, ще більше як день мого священичого рукоположення."

ДІЯЛОГ МІЖ СВЯЩЕНИКОМ І МИРЯНИНОМ НА ПРОПОВІДАЛЬНИЦІ

У церкві Божого Тіла в Мюнхені за благословенням Кардинала Депфнера відбулися "діялоги віри" між священиком і мирянином. У вільному діялогу-розмові обхоплено такі теми: "Чи екуменізм — це мода?", "Чи буде здетронізований Папа?", "Чому нема ніякої ясности про контролю народин?" і т. п. Обидва партнери діялогу були зодягнені в звичайні одяги, яких уживають щоденно на вулиці. Місцем, з якого ведуть дискусію, є обі проповідальниці, які є в кожній латинській церкві. На закінчення діялогу-дискусії оба дискутанти моляться на переміну перед кивотом вільно сформульованими молитвами, відповідними до даної теми діялогу. Кардинал Депфнер сказав, що допускає таку форму діялогу в церкві тому, щоб зазначити, що Церква по Соборі готова до діялогу, як теж, що вона поважно трактує цю справу.

УПЕРШЕ МОНАХИНЯ ВИКЛАДАЧЕМ УНІВЕСИТЕТУ В КЕМБРИДЖ

Перший раз в історії світової слави англійського університету в Кембридж стала там викладачем католицька монахиня — сестра Ст. Джон Гикей, яку покликано на доцента в Нью-Гол Каледжі. Ця монахиня походить із Даблину в Ірляндії. Студіювала літературу й філософію в університеті в Менчестері, а крім того ще еврейську та німецьку мови.

КОЖНИЙ ДРУГИЙ НІМЕЦЬ РЕГУЛЯРНО ВІДВІДУЄ ЦЕРКВУ

За даними Інституту Соціяльного Знання, який перевів у Західній Німеччині анкету в справі відвідування церков, виявляється що кожний другий громадянин відвідує регулярно церкву. Зо запитуваних католиків 64 відсотків є постійними відвідувачами церкви, а з протестантів тільки 22 відсотки.

о. Орест Купранець, ЧСВВ

СЛАВНИЙ СИН ДРОГОБИЦЬКОЇ ЗЕМЛІ

50-РІЧЧЯ СМЕРТИ ІВАНА ФРАНКА

Іван Франко — учень 3-ої кляси гімназії в Дрогобичі. Знимка з 1870 р.

Ген-ген далеко звідсіля, бо за далекими й безмежними земними та водними просторами, лежить на невисокому галицькому Підгір'ї довге ланцюгове село Нагуєвичі. Воно віддалене всього 11 клм. від міста Дрогобича. Нічим незамітне, бо таке саме, як і кожне інше галицьке підкарпатське село: з маленькими нивками, вбогими хатинками та добрим українським людом, у якого грудях б'ється українське серце. Наповнене тяжким болем і кров'ю воно кличе:

> Кров кипить і нутро все в огні, —
> Вколо ж мур і неволя бліда.
> Я боротись за правду готов,
> Рад за волю пролить свою кров...
>
> (Ів. Франко, Думка)

Та однак відоме і замітне стало чомусь з імення це село всьому українському народові. Відоме воно тому, бо виростило нам неповторну силу українського духа, творця блискучих шедеврів української літератури, незрівняного мистця слова і його краси в усій ширині. Будучи гімназійним студентом, бував я на всіх тих місцях, де колись прийшов на світ і провів свої юні роки наш великий Іван Франко. Повний пієтизму та якогось незвичайного підйому ступав я по землі, на якій стояла хата нагуєвицького коваля, Франкового батька, в якій він зачерпнув перші свої ідеї кувати своє власне життя. Також незабутнє враження залишилося мені з моменту, коли я оглядав під час одної виставки в нашій гімназії, яка величалася тим, що її учнем був Іван Франко, шкільний каталог із вписаними оцінками про навчання Івана Франка, чи опісля, коли показував мені один із оо. Василіян у дрогобицькому манастирі записки з часів, коли до нормальної школи ходив Іван Франко.

Іван Франко народився дня 15 VIII 1856 р. в селі Нагуєвичах біля Дрогобича в селянській родині коваля Якова Франка. Народню освіту здобув він у сусідньому селі Ясениці Сільній, а нормальну школу та гімназію закінчив у Дрогобичі, де на нього мали великий вплив два вчителі, Іван Верхратський і Юліян Турчанський. Філософійні студії відбув у Львівському університеті та докторизувався у Відні, після чого був кандидатом на професора української літератури у Львівському університеті по смерти о. Омеляна Огоновського. Однак на перешкоді зайняти

Частина манастиря ОО. Василіян у Дрогобичі, де була приміщена т. зв. нормальна школа, в якій учився Іван Франко.

Колишній будинок державної гімназії в Дрогобичі, де навчався Іван Франко.

цю катедру станули йому передовсім його два тюремні ув'язнення та його радикально-соціялістичні погляди, що він їх засвоїв собі головно підо впливом Михайла Драгоманова. За час свого, повного різних пригод і переживань, шістдесятлітнього життя мав він у загальному дуже мало радісних і дійсно щасливих моментів. Не зважаючи на те, був він незвичайно плідним робітником у всіх ділянках праці пером і громадянської діяльности, як ніякий інший український мистець. Помер 28. V. 1916 р. у Львові, виснажений довголітньою важкою недугою.

Не слід нам тут перечислювати його творчість чи діяльність, зате приглянемося його особі в найзагальніших тільки рисках, щоб у невеликому образі змалювати собі Франкову постать. Ще важче було б акуратно визначити, що якраз у тому чи цьому Франковому творі криється найбільша сила або краса, бо все залежить від того, під яким аспектом розглядаємо чи розцінюємо, як теж і що ми хочемо в даному творі знайти. Одне зовсім певне й бездискусійне, а саме, що не може ніхто заперечити великого Франкового творчого генія, що виявився в багатстві форми та неоціненій мистецькій красі, глибині й ширині різних вселюдських ідей, чим Франко збагатив не тільки українську скарбницю, але теж і вселюдську. Знову ж із другого боку можемо мати повне право осуджувати деякі його світоглядові ідеї, які не завжди можна б ставити за дороговказ чи джерело, з якого наша Нація могла б усебічно та беззастережно черпати свої духові сили й будувати на них свої ідеали.

На перший плян висуваються його радикально-соціялістичні погляди й переконання. З якого боку не розглядав би їх, то все таки вони не принесли користи нашому громадянству, а вже зовсім певно, що не влили вони в наш народ життедайних сил. Коли глянемо з історичної перспективи на часи Франкової молодости, ті часи та обставини, що в них виростав, жив і працював Франко, то ми могли би подекуди знайти й оправдання для Франка та його поглядів. Були це часи формування українського національного світогляду в Галичині взагалі, а при тому малощо не повного внутрішнього розбиття в усіх проявах життя нашого народу. Зовнішні чинники теж не пособляли піднестися народові на відповідну височінь. Коротко кажучи, все життя дусилося тоді на вузенькому галицькому загумінку. Франко, людина вразлива, ідейна та широкого думання, шукав розв'язки й виходу з такого положення, щоб виплисти на широкі води загально европейської думки, та не дати себе задушити провінціялізмові. Але злорадна доля підсунула йому такого вчителя, що полонив Франкову душу в свої злощасні тенети, бо Драгоманов, хоч і був "европейцем", хоч і черпав із західньо европейського збірника ідей і проблем, однак засвоїв собі і передав своїм ідеологічним учням тільки те, що там було найгірше. Франко, як молодий ентузіяст "нового поступу", якого світоглядова нива була щойно в стадії сприймання чи формування, сприйняв отой світоглядовий Драгоманівський "европеїзм" у формі радикального соціялізму. На формування світогляду Франка було теж не без впливу молоде його оточення та старша інтелігенція, що в більшості заскорузла була в своїх гегеліянсько-йосифінських поглядах, хоч при тому "жахалася" різних іновацій.

Франка, у його многогранній творчості й діяльності можемо розглядати чи розцінювати передовсім як: поета, драматурга, перекладчика, журналіста, науковця, українського громадянського діяча та щирого українського патріота.

Творчість Франка різногранна не тільки щодо поодиноких жанрів, але і щодо форми й тематики. У його творчості подибуємо незвичайно широку й різнородну проблематику. Розроблює він у мистецькій формі різні загальнолюдські, всеукраїнські, галицькі, національні, політичні, суспільні, культурні, станові, та багато інших проблем. Шукає їхньої розв'язки і в багатьох творах дає її зовсім правильною та в дуже влучній і сприємливій формі. При чому не зражується й не побоюється того, що його осудять за те, що знайшов таку чи іншу розв'язку.

Українська приватна гімназія ім. Івана Франка в Дрогобичі.

Іван Франко в старшому віці.

Десятки оповідань, нарисів і повістей розгортають перед нашими очима величну ґалерію образів, постатей і їхніх життєвих проблем (Петрії і Довбощуки, Захар Беркут, Боа констріктор, Борислав сміється, Основи суспільности, Для домашнього вогнища, Перехресні стежки, Великий шум, декілька збірок різних серій оповідань, тощо). На меншу ґалерію розкриває нам Франко в своїх драматичних творах (Украдене щастя, Сон Князя Святослава, Кам'яна душа, Учитель, Рябина, Майстер Чирняк, Будка ч. 27, Чи вдуріла). Старався теж заповнити тоді майже порожнечу в українській дитячій літературі, для якої дає свого безсмертного "Лиса Микиту", "Абу-Касимові капці", "Дон Кіхота", "Коли ще звірі говорили" та інше. Щоб український народ не оставався позаду інших народів у незнанні світового мистецтва, збагачує українське письменство перекладами Софокля, Байрона, Гете, Гайне, Золі й інших. Багато часу присвячує журналістично-публіцистичній праці у своїх і чужих часописах і журналах, у яких поміщує статті й огляди. В науковій ділянці цікавиться нашим давнішим письменством і народньою творчістю та відповідно їх опрацьовує. Із тієї ділянки маємо цінні праці: про повість "Варлаам і Иоасаф", Апокрифи, Святий Климент у Корсуні, Іван Вишенський і його твори, Український Вертеп, Студії над українськими народніми піснями, Приповідки, Нарис історії української літератури, Молода Україна, тощо. Однак на першому місці треба поставити Франка як поета, перед яким мусять склонити голову всі, чи погоджуються вони з його поглядами та підходом до проблеми, чи ні.

Його поетичні писання зібрані в кількох збірках, як: З вершин і низин, Мій Ізмарагд, Із днів журби, Зів'яле листя, Давне і нове, Семпер тіро. У поезії Франко виявив в усій величині могутність свого духа, незрівняну красу та витонченість форми. У загальному прийнято в українському громадянстві й історії літератури зараз на другому місці після Шевченка ставити Івана Франка. Однак є у Франка речі, що самі вони кладуть Франка перед Шевченком.

Франко, як український громадянин, безінтересовно уділявся й самий устрявав у різні ділянки громадянського життя. Франко, як жива й діяльна вдача брав живу участь у політичному й партійному житті: видавав чи редагував різні часописи й журнали, якими — відповідно до своїх переконань — думав піднести політичний, суспільний і культурний рівень народу: був членом різних товариств і організацій; піддержував численні зв'язки з різними видатними діячами своїми й чужинецькими.

Будучи щирим українським громадянином і патріотом, Франко з цілою ніжністю відчував народнє горе всякого порядку, що наче чорна хмара нависло над усіма ділянками українського життя в усіх закутинах України. Боліли його різні проблеми, що в'язалися з різними прошарками нашого суспільства, та однак чи не найбільше боліло його питання волі народу. В різних його творах виразно, наче могутня ріка, що спливає з височенних гір і своїм ревом заглушує все інше, пробивається бажання, щоб наша Мати-Україна стала незалежною самостійною Державою. І саме те з найбільшою акуратністю стараються промовчати кремлівські сатрапи, під яких оком видаються тепер Франкові твори в Радянщині.

Сьогодні не проминає навіть найменшої нагоди наш відвічний ворог — Москва, щоб усеціло використати безталанне положення нашого наро-

Школа ім. І. Франка в родінному селі Івана Франка — в Нагуєвичах.

Педагогічний інститут ім. Івана Франка в Дрогобичі.

ду. До своїх безпардонно варварських намагань: убити душу українського народу й заглушити будь-який прояв зрозуміння, чи спочуття нашій справі збоку світу — вживає Москва та її поплентачі теж і особу Франка, мовляв: "Це був друг старшого русского брата та одности з ним". Вони змагають затерти кожне місце у Франкових творах, де він натякує про правдивий погляд на Росію, а вже зовсім не допускають таких маркантних місць, як:

XXXVIII

Багно гнилеє між країв Европи,
покрите цвіллю, зеленню густою,
Розсаднице недумства і застою,
Росіє! Де лиш ти поставиш стопи,

Повзе облуда, здирство, плач народу,
Цвіте бездушність, наче плісень з муру.
Ти тиснеш і кричиш: "Даю свободу!",
Дреш шкуру й мовиш: "Двигаю культуру!"

Ти не січеш, не б'єш, в Сибір не шлеш,
Лиш мов упир із серця соки ссеш,
Багно твоє лиш серце й душу душить.

Лиш гадь і слизь росте й міцніє в тобі,
Свобідний дух або тікати мусить,
Або живцем вмірає в твоїм гробі.

(Із циклю "Тюремні сонети")

Ми в далекій чужині, що ставимо собі за Франком питання:

Чи щирий друг в далекім краю,
Тепер у лютім бою згиб?
Чи плаче рідний брат, припавши
Лицем до прадідівських скиб?

("Коли часом")

віримо, що "благодатна пора наступає", що вже:

Гримить! Тайна дрож пронимає народи,
Мабуть благодатная хвиля надходить...
Мільйони чекають щасливої зміни,
Ті хмари — плідної будущини тіни,
Що людськість мов красна весна обновить...
Гримить!

(Із циклю "Веснянки")

щоб сповнилась, і Франкова, і наша мрія:

Та прийде час, і ти огнистим видом
Засяєш у народів вольних колі,
Труснеш Кавказ, впер態ешся Бескидом,
Покотиш Чорним морем гомін волі,
І глянеш як хазяїн домовитий
По своїй хаті і по своїм полі... (Мойсей)

ПОМЕР ПЕРШИЙ "КОЛЬОРОВИЙ" ЄПИСКОП

У Камполя, Уганда, помер архиєпископ ИосифКіванука, що був першим "кольоровим" єпископом у Католицькій Церкві, якого висвятив Папа Пій XII.

ЧИ ВИКЛАД СВ. ПИСЬМА НА ЧАСІ?

На гадку багатьох католиків виклад Св. Письма в теперішніх провінціях уповні незадовільний, бо занадто "обкроєний". На місце Св. Письма прийшли інші теми в недільних проповідях, як: господарські справи, питаня життєвого стандарту, зовнішність парохіяльного життя або місійні теми. Такі критичні гадки приходять з усіх сторін Німеччини у листах читачів до редакції часопису "Марія Доброї Ради", що виходить у Вюрцбурзі. Автори листів говорять, що бажали би почути в проповідях такі теми: справжній виклад Св. Письма, значення та розвій Св. Літургії, головна заповідь любови, блаженства з Христової проповіді "на горі", готовість жертви й посвяти тощо.

Цікаво було б почути гадку наших мирян щодо проповідей наших священиків, як теж бажання, які мають наші миряни відносно тематики проповідей у наших українських церквах.

Михайло Бозьо

ПРОБЛЕМА НАШОГО ДУХОВНОГО МАЙБУТНЬОГО

(Закінчення)

Та на превеликий жаль серед наших українських родин закорінилося переконання, що післати дитину до духовного стану — це занепастити дитину; мало того, не тільки що така дитина "пропаща", але родичі нераз роблять у своїх міркуваннях порівняння та кажуть, що воліли би бачити свого сина чи свою доню на мертвій постелі, як у духовному стані!

Наші українські родичі, члени так званого боголюбивого народу, котрому навіть молитися ворог не дасть, не вважають за відповідне посилати своїх дітей до католицької школи канадійської, чи вже, Богу дякувати, української, щоб там не "загіпнотизували" дитини і щоб вона не стала священиком.. чи монахинею...

Я був свідком події, коли так званий "свідомий" український батько прилюдно в приявності духовних отців сказав, що він вишле свого сина до Колеґії св. Василія але під умовою, що там із нього не зроблять священика...

Таких сумних випадків стрічаємо дуже багато серед широких кол нашого громадянства. І кожний такий батько має видумані арґументи, котрими обосновує те своє становище. Свідомість відповідальности перед Богом і українським народом, до котрого належимо, за духовий розвиток нашого народу, за ріст Української Католицької Церкви котрої ми є членами, у нас затерта. Серед широкого громадянства вкорінилося переконання, що ми живемо один раз і цей час треба використати для особистих потреб, особистого вдоволення, особистих цілей.

Ми забуваємо, що ми Божі діти і, як такі, ми зобов'язані творити Його святу волю.

Внаслідок нечуваного добробуту, з якого користаємо в Канаді чи в Америці, нам, Українцям, загрожує ще більша небезпека духовного занепаду, а це тому, що ми, люди головно з української нової еміґрації, це люди які вирвалися з нужди та неволі, а тепер розпаношилися у вільному світі, кинулися здобувати матеріяльні добра, мов медвідь до дикого меду, забули, що нужда й неволя, з котрої нас Провидіння Боже вивело, існує дальше ледве на 4.000 миль від нас.

Ми забули, що Господь зберіг нас при життї на те, щоб ми, будучи у вільному світі, робили те, чого не можуть робити наші батьки, брати й сестри: розбудовувати наше церковне життя, зміцнювати духові сили, зміцнювати й доповнювати кадри духовних осіб, розбудовувати священиче і монаше життя, розбудовувати все те, що безбожний атеїзм нищить у країні, яку ми покинули.

І тут ми, так звана "політична еміґрація", показали своє правдиве обличчя: не ворог молитись не дасть, а ми молитися не маємо часу; не ворог замикає наші церкви, а ми від церкви стоїмо на боці; не ворог нищить і судить наше духовенство, а ми дуже часто підриваємо авторитет духовних осіб і тим самим морально нищимо наше духовенство, бо поширюємо пошесть, яка нас розкладає.

Ми є свідками того сумного факту, що майже нема в нас молодих хлопців чи дівчат серед нової еміґрації, котрі посвятили б себе на службу Богові.

Вже минуло 15 років поселення нової еміґрації в Канаді, а ми не здобулися на бодай 5 нових молодих священиків.

Старші віком отці відходять у вічність, а ми не робимо нічого, щоб їх місця перейм али нові борці за Христове царство на землі, нові працівники у Христовому винограднику, нові священики.

Якщо б не наші побожні піоніри, котрі віддали на службу Богові декотрі по двоє чи троє своїх дітей, то ми вже тепер мусіли би просити отців місіонарів чужих національностей для праці серед українських поселенців у Канаді.

Канадійські латинники тепер мають 4,000 своїх місіонарів і сестер включно з 17 єпископами у світі на місіях між чужими народами, а в нас є проблема: брак отців і монахинь для самих наших українських вірних!

Тому треба вести освідомну працю серед українського громадянства, зняти це облудне переконання про себе самих, що ми релігійний нарід, доказувати цифрами діла інших народів та бити в дзвін тривоги перед небезпекою себезнищення, якщо не завернемо з дороги "айдонкерства".

Ми хочемо вірити, що між нашими українськими родинами є ще багато щиро наставлених батьків, які моляться за духовні покликання в своїх родинах.

Тому обов'язком духовних осіб, як також і мирян, є підсилити їхній добрий намір, недопустити до зневіри, вияснити речі, які для них не певні, дати їм моральну піддержку, дати їм відчути, що хтось ними цікавиться, дати їм зрозуміти, що їх жертва це найбільш благородна жертва, бо це жертва своєї дитини на службу Богові.

Цього завдання не зможуть зробити самі духовні отці, тут мусить бути тісна співпраця зі свідомими мирянами, котрі цінять гідність священичого й монашого стану та хочуть причинитися до покращання долі нашої Церкви.

Світські особи, котрі є членами Христової Церкви, мають обов'язок працювати для добра цієї Церкви. Роля мирян у Христовій Церкві набирає щораз більшої ваги, і дійшло навіть до того, що на Вселенському Соборі брали участь світські особи.

Правда, що в нас нема ще відповідно вироблених людей, але їх треба знайти, їм треба дати вказівки і доручити цю співпрацю, щоби під проводом своїх духовних отців миряни сповнили свій обов'язок поширення Христового Царства на землі.

Досвід мирян, котрі стрічаються безпосередньо з життєвими проблемами родинного й суспільного життя, може дуже багато помогти в розв'язці проблеми духовних покликань.

Користаючи з великих історичних подій, які заіснували тепер у Христовій Церкві в зв'язку із Вселенським Собором, ми Українці католики зобов'язані скріпити нашу активність у ділянці релігійного життя, а тим самим ми зобов'язані створити переломову добу в нашому способі думання й дії.

Як скоро між нами запанує зрозуміння цієї преважливої справи духовних покликань і почнеться спільна дія, так скоро ми можемо сподіватись Божого благословення в цьому ділі, бо це діло Боже!

"Жнива великі, а робітників мало. Просім отже Господаря жнив, щоби післав робітників на свої жнива" (Лк. 10, 2).

ЗДОРОВИЙ ПОГЛЯД ГОЛЯНДЦІВ ЩОДО ЄПАРХІЯЛЬНОЇ ПРЕСИ

Під цю пору в Голяндії широко дискутується питання єпархіяльної преси, а саме проблема злиття всіх 8 єпархіяльних часописів в один солідний часопис збірний для всіх голяндських єпархій. Як приклад на це ставиться Голяндську Реформовану Церкву (протестантську), яка вже перевела це в життя. Часопис "Ондервех", який найбільше пропагує таку ідею, пише, що такий часопис повинен стояти до диспозиції всіх єпископів, щоб вони могли вдержати належний контакт із своїми вірними. В тому збірному міжєпархіяльному часописові повинно бути кожне єпископство відповідно репрезентоване.

Коли голяндські єпархіяльні часописи з десятком тисяч передплатників і читачів, матеріяльно належно забезпечені, не згадуючи вже про фаховий і добірний журналістичний склад редакцій, є тієї гадки, то що ж ми повинні б думати про наші часописи, які і матеріяльно й редакційно не завжди стоять на відповідній висоті. Думаємо, що в нас теж уповні вистарчив би один збірний міжєпархіяльний часопис на декілька єпархій подібно до того, як мають нпр. канадійські або американські латинські єпархії, які через це зможуть поставити свої часописи на відповідній висоті й фінансовій базі.

МОЖЕ БУДЕ СКОРО БЕАТИФІКАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС У СПРАВІ ТЕРЕЗИ НОЙМАН — СТИГМАТИЧКИ

За скорим відкриттям беатифікаційного процесу в справі відомої стигматички Терези Нойман, Коннерсройт, Німеччина, висловився куріяльний кардинал А. Беа. Він каже, що це було б добре вже тепер почати процес, щоб усі ті, які знали Терезу, могли висловити свої свідчення про неї, заки вони ще при житті.

ДЕКАНИ ТІЛЬКИ НА П'ЯТЬ РОКІВ

Віденський архиєпископ — Кардинал Кеніг розпорядив, що дотеперішній спосіб іменування досмертних деканів у короткому часі буде замінений новим способом, тобто декани будуть іменовані тільки на 5 років, бо це внесе деяке оживлення праці в душпастирство та ревність самого декана. Декана йменуватиме єпископ-ординарій за попередньою порадою деканальної капітули. Також ціла структура праці в деканатах підпаде під різні зміни адміністративного й пасторального порядку, щоб на практиці застосувати різні постанови й бажання Собору.

ГОЛЯНДСЬКІ РОБІТНИКИ ВІДКИНУЛИ ЗАПРОШЕННЯ З МОСКВИ

"Робітнича Спілка Голяндії" відкинула офіційне запрошення "Совєтської Спілки Робітників" прибути до Москви на спільні наради. Голяндці — католицькі робітники свою відмову мотивують тим, що вони відмовили прийняти запрошення, бо порозумівшись із протестантською та соціялістичною спілками Голяндії, дійшли до заключення, що совєтська робітнича спілка стоїть підо впливом держави, як теж у СССР нема робітничої спілки в стислому розумінні. Совєтська "робітнича спілка" відповіла, що "Голяндці діють під впливом фальшивих інформацій про СССР" і подібні речі, що, очевидно, є звичайною комуністичною пропагандою.

о. С. Юник, ЧСВВ

МОЇ ПРИГОДИ З МОЛОДИМИ

Чому наша молодь масово відходить від віри? Бо не має релігійного переконання. Чому не має релігійного переконання? Бо не має знання релігії. Отже одинокий ратунок: Навчати молодь віри цілим серцем, цілою душею, при кожній нагоді, всякими доступними способами.

Хто має знання віри, той, чи то буде старий край чи новий, старий календар чи новий, ніколи не покине своїх переконань.

ДІТИ БОЯТЬСЯ

Чого діти бояться? Послухайте. Другого дня, коли я рік тому всадовився в моїй мелфортській резиденції, чую легеньке стукання до дверей. То кількоро малих симпатичних дітей. "Чого хочете, діти?" питаю. "Кендів" відповідають. Даю. Відійшли перші, прийшли другі. Відійшли другі, прийшли треті. І так без кінця. За кожним разом відважніше стукають і відважніше домагаються "кендів". Нарешті не стало мені терпеливости. Діти стукають, а я вдаю, що мене нема. Діти з цілої сили руками і черевиками б'ють до дверей, аж вікна дзвенять. Приходить думка, може покликати поліцію. Але ні, належить душі спасати, не відганяти. Опановую себе, отвираю двері і солоденько промовляю: "Діточки, дам вам багато цукорків, але наперед послухайте про Ісуса Христа, дещо з катехизму". Як тільки діти почули про Ісуса Христа, про катехизм, то якби громом ражені зачали втікати. Одні другим переказували: — Втікайте, бо там учать катехизму. Так — і більше не приходили за цукорками...

Пізніше я довідався, що це були англійські діти, яких діди Українці, але батьки з мішаного подружжя відійшли від віри. Деякі перейшли на секту, де не треба сповідатися. Найбільше не злюбили Сповіді в нашій Церкві.

Однак не так легко дітей позбутися. За цукорками вправді не приходили, але біля резиденції була невикінчена наша церква, з дерев'яними напів зігнилими сходами. Знову клопіт із дітьми. Лазять по сходах і з'їжджають на поруччі. Маю вже дещо практики, заходжу легесенько до дітей й ласкавенько промовляю: "Дорогі діточки, ви напевно хотіли би помолитися до Ісуса Христа, але церква замкнена. Ось маю ключ, отворю церкву й разом помолимося." Як діти почули про молитву і про Ісуса Христа, то зі страху подеревіли. Найстарша дівчинка залякано відповіла: "Ні, ні ми не прийшли молитися, ми йдемо." Та й більше не приходили.

Мій приятель пан Д. повернув із кількатижневого відпочинку. Був у сусідній провінції й оповідає свої враження.

"Отче, ходив я до нашої церковці. Людей у церкві около 70, не найгірше, але все вище сороківки. Не бачив я ні одної дитини. Молоді нема. Що буде з нами?"

"То в нас ще не найгірше. Кільканадцять дітей лишається по відправі на навчання катехизму" — відповідаю.

Правда, є кількоро дітей по відправі але то тільки частина, а де решта?..

РОДИЧІ НЕ ЛЮБЛЯТЬ

Ходжу "з кропилом" по наших родинах і маю зі собою список усіх дітей як також позначену приявність дітей по відправі на катехизації. Сумний список: яка половина дітей — самі крисочки неприявности.

Показую родичам і стараюся ні словечком не вразити їх почувань. У більшості родичі збувають це мовчанкою. Деякі як звичайно вину спихають на когось. Однак діти ростуть у невірі й відходять від Церкви.

Стрічаю подорозі одного свідомішого парохіянина пана Б.

"Отче, — повідає, — люди дуже не люблять, що ви так дітей тягнете на катехизм!"

"Але я хочу тільки добра дітей — спасіння їх душ" — відповідаю.

"То правда, але деякі люди самі не дуже вірять у якесь там спасіння, небо чи пекло, то нащо їм дітей того вчити?"

"То Сталін сміявся з неба і пекла, але Христос учив про небо і пекло. Думаю, що Христос говорив правду, а не Сталін" — відповідаю.

"Очевидно, отче, але я хочу тільки натякнути, що як ви будете проти волі родичів тягнути дітей на катехизм і до неба, то родичі дуже не полюблять вас і ви самі матеріяльно на тому стратите. Менше платитимуть вам. Ось так долярка відчіпного."

"Але ж, пане Б., я зовсім не маю наміру проти волі батьків тягнути дітей до неба. Я хочу конечно і дітей і батьків потягнути. І дітей і батьків Христос купив своєю кров'ю" — була моя остаточна відповідь.

(Далі буде)

ЧИ ВИ ВЖЕ ПОДЯКУВАЛИ ГОСПОДЕВІ ЗА ВСІ ОДЕРЖАНІ ЛАСКИ?

Анна Потопник

ВИБРАНКА МАРІЇ

(Епізод на підставі оповідання башкірської дівчини, вивезеної до Німеччини на примусові роботи)

Сеєткул — це невеличке башкірське село, положене на рівнині, що пригадує нам наші степи. Там теж і розтягалися степові пасовища.*) Колись на них випасали стада худоби тамошні багатирі — по башкірському "боязи".

Із приходом совєтської влади — знаціоналізовано всю приватну власність включно з худобою, а на боязів стали дивитися як на ворогів народу.

Тяжко стало жити на цій бідній землі, коли все забрали, а кожному залишилася лише черідка дітей.

Нужда, холод і голод стали навідувати башкірські села — а за ними почалася велика смертність, головно серед дітей, які залишилися без ложки молока в хаті. Старші були витриваліші за малят.

Над Сеєткулом зависла печаль!

Що днини з якоїсь хати виносили на кладовище немовля завинене в біле плаття.

Доля не пощадила й колишнього "бояза" Ахметвалі, який уже четверо маленят перевів туди...

Опечалений був докраю, бо в одній половині хати мучилася в передсмертних судорогах наймолодша улюблена всіми його пестійка — мала Зайтуна, а в другій, у родільних болях лежала його дружина Таржіма.

Приходила на світ іще одна жертва! Мов сонний мірив кроками передсінок хати. Здержуючись, прислухувався голосам із обох кімнат.

Піднімав руки до неба й богохулив.

— Навіщо ж одною рукою даєш, а другою забираєш? Навіщо ж? — Мав жаль до Аллаха.

Присівся й у глибокій задумі просидів не знать [illegible]

Присутні співчували Ахметвалі, бо був добрий. Усі ходили до нього, як до рідного батька — всім помагав, бо ж він був "боязом".

Усі вживались у його трагедію.

Крик новоприбулого на світ немовляти вирвав його з мертвої задуми. Скочив у хату — в той самий момент — коли з другої половини погребники виносили його [illegible] Зайтуну.

Підняв новонароджене вгору і крикнув на всю грудь: Зайтуна! — надаючи немовляті ім'я.

Цим хотів заглушити біль, що рвав його серце. Хотів обдурити самого себе, що Зайтуна не вмерла.

Побачила світ друга Зайтуна, щоб колись заповнити хату своїм щебетанням, як її попередниця.

Із приходом маленької буря відсунулась з обійстя Ахметвалі: п'ятьма жертвами любих діток сплатив довг Аллахові!

Смерть уже не навідувалася до них. Діти стали підростати. Мала Зайтуна осталася вже на все наймолодшою та своїм милим щебетанням помалу затирала незагоєні рани батька.

У Сеєткулі постала школа. Ахметвалі постановив посилати дітей у школу, щоб колись краще зажили.

Утікали роки. Зайтуна кінчала останній рік школи. Одної днини вернулася зі школи та сповістила батькові радісну новину: вона і ще декілька її подруг дістали "наряд" у Севастопіль кінчити "Вуз" (вище учбове заведення).

Радість наповнила хату! Мрії батька сповнилися. Він так хотів бачити дітей освіченими.

Цеї ночі Зайтуна довго не спала. Роєм обсіли голову думки — зганяли сон із очей!

"Вийде. У широкий світ погляне. Чи всюди люди живуть — як у родинному Сеєткулі!?.."

Виснаженою думками головою оволодів сон. Заснула.

Груди хвилюють нерівно, що хвилини прокидається від кошмарних снів. Уже й ранок. Сіріє.

Прокидається Зайтуна, розплющує очі — і диво: на порозі кімнати стоїть "Пані" надземської краси. Голову її накриває шаль голубої барви, барви літнього неба. Усміх грає у неї на устах. Постать простягає руки до Зайтуни і кличе її до себе. Зайтуна хоче кричати, але голос завмирає десь у горлі. Вірить, що це сон! Боїться вдруге розплющити очі. Та цікавість перемагає. Глянула у двері і крик виривається з грудей. Зникає на порозі кімнати "Пані", але іще кладе палець на устах, приказуючи Зайтуні мовчанку.

Боялася розказувати про все батькові. Він же був забобонним.

Прийшла хвиля покидати рідних. Останні поцілунки, останній погляд на обличчя батьків і рідні. Давлять її сльози. Вибігає мерщій із хати. Та радість жаль перемагає: поїде далеко, побачить багато! До родини поверне. Вони ж у неї найрідніші!

Вибух другої світової війни застав Зайтуну уже в Севастополі, в гуртожитку серед веселих подруг. Севастопіль одне з портових міст над Чорним морем. Багато гарних молодих матросів, із якими гуляти йдуть старші дівчата. Молодші завидують їм.

Молодь — як молодь, звичайно, не передбачує лиха!

У 1942 році німецька армія зайняла Севастопіль.

Передтим уже змобілізували вчителів школи, хвилево їх місце заступили учительки жінки.

Одної гарної днини заїхали німецькі вантажні авта і цілий гуртожиток з учительками й обслугою включно вивезли на примусові роботи до Німеччини. Позначили їх в урядах праці відзнаками "Ост" та розвезли по цілій Німеччині, будь по баверах, будь по фабриках. Де кому попало.

Погубилися подруги зі шкільної лавки.

Зайтуна осталася сама. Залишилась, як кинутий бурею човен на широких морях. Приходилося їй декілька разів утікати з праці через побої хлібодавців, чи від злих людей. А деякі з її подруг відсиджували навіть тюрму, чи попадали в концентраки.

Край цій недолі поклала американська армія, яка й поклала на лопатки цілий "Третій Райх", що був досі "ібер аллєс".

Тим які пережили воєнну завірюху, прийшлось ґуртуватись по таборах під опікою тодішньої УНРРА.

Зайтуна як одна з загублених, знайшлася також у таборі, шукаючи своїх подруг із шкільної лавки.

Але дарма. Розбрилися всі в чужому морю! Одні погинули від бомб, чи в конц-лягерах, інші вернулися домів, бо що днини заїзджали аґітатори з СССР намовляючи людей до повороту "на родіну".

Що робити? — Чи оставатись тут з іншими, чи вертатися до рідних? — билася з думками Зайтуна.

Утікала в поля, замикалася в широкому світі власних думок. Не хочеться ні їсти, ні дружити з новими подругами. Самота стала їй невідступною подругою.

На самоті переживала все! Немов у калейдоскопі пересуваються перед її очима образи раннього дитинства, роки її молодости — бачить і своїх рідних та кличе в розпуці: "О, любі мої! — які ви рідні і близькі мені, хоч які безмежні простори розділили нас!"

А коли день уже западає, то бачить знов свій рідний Сеєткул, у якому в вечірній годині виходить муезін на ґалерію мінарету та починає накликувати грубим баритоном в останніх променях сонця: "Ла іллагі Аллах!" Тоді завмирає життя довкруги. Вірні падають на коліна і зачинають бити поклони у сторону Мекки.

І немає нічого — тільки тишина... й тишина і тільки небо десятикратно чистіше і вище, як тут на чужині!

І той голос проникливий голос муезіна проймає до глибини — голос, що лине немов до неба! І туга за батьківщиною розриває їй серце!

⁂

Земля спочивала в обіймах баварського літа. Колоски спілої пшениці купались у ранніх росах. Зайтуна, як що днини, втікала в поля, шукаючи відлюддя, тиші й спокою, щоб віддатися своїм думкам.

Була неділя. Мешканці баварського села в недільній ноші спішили до церкви. Зайтуна в сумній задумі минала громадки людей. Коли минала церкву, неначе хтось поштовхнув її. Замішалася в гурток баворських жінок і кинулася до церковної брами. У середину церковці закрадалася якось несміло. Увійшла.

Стала в куточку. Людей було ще мало. Барвисті вітражі не впускали сонячного проміння. У церковці було темно й холодно. Деінде моргали свічечки. Зайтуна розглядалася довкола. Церква помітно наповнялася людьми. Нараз уся засяла світлом. Заграли орґани. Зайтуна стрепенулась, почула неначе тут не для неї місце.

Почалося богослуження. Залунали співи.

Зайтуна глянула вбік — і немов задеревіла! По правій руці побачила вона статую "Пані" — тієї самої, яку вперше побачила на порозі своєї кімнати вріднім Сеєткулі. Впала навколішки — хотіла молитися, та не знала як! Вона ж була мусульманка! Рясні, гарячі сльози котилися по смаглих щоках і зрошували зимну кам'яну долівку баварської церковці. Зайтуна лише вдивлялась у статую "Пані" й заплаканими очима просила помочі.

А лице "Пані" зі статуї всміхалося знов увічливо до неї, так само, як на порозі рідної хати!

"Будь відважна й завзята — не лякайся нічого — вповай на мою поміч" — відповідали очі доброї "Пані".

Богослуження скінчилося. Щоб її ніхто не бачив, Зайтуна вибігла за село, у поля, у світ своїх мрій.

Таборовий ґонґ сповістив уже й час обіду. Та Зайтуна була глуха на все!

З усіх блоків касарень виходять повагом старші, перестрібують діти. У кожного бляшанка в руках. Ідуть по свій даровий пайок, скитальську зупу.

Зайтуни ж між ними нема!

Панство Н. вийшли цеї неділі з табору на прохід, щоб налюбуватись красою баварських піль. Ідучи, стрінули в полі дівчину, що сиділа в глибокій задумі. Орієнтальний вигляд красуні не зраджував слов'янського походження, тому й наблизилися до неї, щоби познайомитись. На превелике здивування незнайома заговорила до них гарною українською мовою. Із сльозами в очах відкривала перед ними, мов перед рідними, свою душу. Коли скінчила, — заломила в розпуці руки й просила їх батьківської поради.

---

*) Башкіри — народ, що замешкує простори коло південного Уралу. Мовою найближчі до татарів. Витворилися через змішання угро-фінських племен із тюрськими та монгольськими племенами. Головне місто Башкирії — Уфа.

Панство Н. забрали її до себе. За згодою таборової управи Зайтуна замешкала з ними. Радувались обоє, бо дуже їм докучала відсутність їх сина-одинака, який кінчив студії у мюнхенському університеті.

З часом Зайтуна заявила згоду стати християнкою і жити під їх опікою. Тоді панство Н. післали її до таборового пан-отця, який обзнайомив її з засадами християнської віри. Опісля обоє панство Н. були її хресними батьками. При хрещенні вибрала собі ім'я Зофії — щоб хоч перша буква нагадувала їй ім'я, яке одержала від рідного батька у дні його печалі.

Невдовзі син панства Н. вернувся до хати. Побачивши вихованку своїх батьків полюбив її та заявив батькам, що хоче одружитися з нею.

У тихій, баварській церковці вінчалась Зайтуна-Зофія із своїм улюбленим. До її щастя всміхалося лице "Пані", постать Цариці Неба й землі — тасама, яка покликала її на свою вибранку ще на порозі її батьківського дому в рідному Сеєткулі.

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР — ВАТИКАНСЬКИЙ II, ДІЯННЯ І ПОСТАНОВИ, II, СВЯТА ЛІТУРГІЯ, ЗАСОБИ ПОВІДОМЛЯННЯ, переклав о. Родіон Головацький, ЧСВВ. Українська Духовна Бібліотека, Видавництво ОО. Василіян, Рим, 1965, ст. 194.

КНИГА СПОСТЕРЕЖЕНЬ Є. Маланюк, Проза, Том другий, Накладом Видавництва "Тоиін України", Торонто, 1966, ст. 478.

ЖИВА ДУША НАРОДУ (До ювілею українського танку), Ірина Книш, Накладом авторки. З друкарні "Нового Шляху", Вінніпег, 1966, ст. 78.

ЛОГОС, Богословський Квартальник, Видають ОО. Редемптористи Східнього Обряду, Йорктон, Саск., Канада, Т. XVII, Кн. 1, 1966.

ВІЛЬНА УКРАЇНА, Журнал Української Визвольної Думки, Нью Йорк, 1966, Збірник ч. 49.

DER PATRIARCH IN DER SERBISCH-ORTHODOXEN KIRCHE, Viktor Pospischil, Veroeffentlichungen der Stiftung Pro Oriente in Wien, Verlag Herder, Wien, 1966, p. 271.

PROBLEMS OF COMMUNISM, March-April 1966, Washington.

ORIENTE EUROPEO, Revista Trimestal del Centro de Estudios Orientales, Madrid, 1965, Nr. 60.

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-політичний і науково-літературний місячник, Лондон, 1966 кн. 3.

ДЛЯ ТЕБЕ, МАМО

Для тебе, мамо,
Сьогодні ми всі
Складаєм бажання
Сердечні свої:

Живи нам щасливо
На довгі літа
Провадь нас, мов зірка,
До цілі — добра.

Піклуйсь нами завжди
Хай Бог помага,
І в день цей святочний
Не тим нашого зла,

Бо діти ми кволі
Й несфорні тобі,
Ти ж просиш у долі
Нам сонячні дні.

І серце віддати
Завжди є готова
І ласки благати
У щедрого Бога.

Богдан Марків

Колчестер, березень 1963

80-ЛІТТЯ ПРОФ. ВОЛОДИМИРА РАДЗИКЕВИЧА

17 жовтня цього року припадає 80-ліття життя дир. Володимира Радзикевича, заслуженого педагога, науковця й письменника. Прохаємо його колишніх учениць і учнів у Львові, Німеччині й ЗДА надіслати нам свої адреси для нав'язання контакту з Комітетом видання збірника в його пошану.

Адреса Комітету:

Leonid W. Bachynsky
3425 Broadview Rd.,
Cleveland, Ohio 44109. USA

МИ — БОЖІ ДІТИ

З німецького переробив о. Ір. Назарко ЧСВВ.

Книга про великі в нашій душі Божі діла.

196 стор. велик. формату, на гарному папері.

Ціна — $2.00

1964 р. — Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

Відітхнув і вмовк. Я також мовчав. Йосиф же спитав мене своїм грімким голосом:

— Никодиме, що це значить?

Я підніс безрадно рамена.

— Не знаю... — сказав я — не знаю... Це звучить немов казка. Жінки кажуть, що земля дрижить — хоч цього ніхто в місті не помітив, грім б'е з ясного неба, появляються люди чи не люди — в блискучій одежі, — десять римських воїнів утікае в переляку. Жінки настоюють, що чули і бачили Його, гріб же пустий... Ні, це все разом годі погодити! Покиньмо візії, в які я не вірю. Одно певне: тіло зникло з гробу... Можна про це думати всіляко. Перша розв'язка: Каяфа намагаючись поганьбити тіло, повелів забрати його з гробу, щоб кинути до спільної ями. Підплатив при тому воїнів, щоб удавали переляк...

— Ця гадка не мае глузду — перервав мені Йосиф. — Ані Каяфа, ні Ананія не зважились би це вчинити. Чейже Пилат дав нам тіло і дозволив його похоронити... Скажім, що зробили це таким робом, щоб не було знаття, хто взяв тіло... Але чому ж не зачекали з цим до наступного дня? Вечором сторожа мала відійти. Тимчасом тіло було під печатками Синедріону. Це не був хрест, якого ніхто не глядів, і тому веліли вирвати його з землі й кудись викинути... Наскільки легше було б викрасти тіло, коли вже було в наших руках...

— Маєш правду — погодився я. — Але в такому випадку тіло забрали учні.

— Никодиме, говориш самі дурниці! Учні? Вони? — рухом голови вказав на Йоана. — Але ж глянь, які вони перелякані. Скільки відваги мусів проявити цей юнак, щоб у білий день висунути ніс зі своеї нори. Підозріваеш їх, що мали відвагу кинутися на римських воїнів? Жарти, мій любий! Але — якщо не вони — тоді хто? Чи крім нас двох мав Він досить серйозного приятеля, що поважився б на таке діло?

— Ні. Але може Пилат...? — докинув я без віри в свої слова. — Люди кажуть, що його дружина цікавилася долею Вчителя.

Схвильовано вдарив долонею в коліно.

— Заставляеш мене до того, що сміятимусь із твоїх слів! — викрикнув. — Отже уявляеш собі римського прокурора, що викрадае від своїх воїнів тіло чоловіка, якого два дні раніше засудив на смерть? Я знаю добре Пилата! Він обдере зі скіри тих вартівників! Ніколи не подарує їм, що посміли втікати мов стадо худоби, на очах усього Єрусалиму. Уявляю собі що там діеться... Ні, ні, забери Пилата з тіеї справи!

— Але в такому випадку хто? — спитав я тепер.

Йосиф сидів непорушно і споглядав із-під лоба то на мене, то на Йоана.

— А якщо — сказав помалу — Він воскрес?

Я відповів питанням:

— Віруеш у це?

— Ні — признався. — Я людина, яка приймае тільки те, що можна зміряти, зважити, доторкнути рукою... З великим трудом повірив я у воскресіння Лазаря, просто тому, бо годі було не вірити, коли я сам бачив його, як ходив по місті... Та коли хтось воскрес і щез — не можу в це повірити! Але з другого боку — для того, що сталося, не находжу іншого пояснення. Саме тому питаюся: але якщо Він вокрес? Чи воскресіння можливе?

— Він — казав Йоан — заповів, що воскресне з мертвих! Нераз про це говорив! Тепер пригадую собі.

— А що ти на це скажеш? — звернувся до мене.

— Як фарисей вірую, розуміеться, у воскресіння. Але думаю, що це станеться колись, тобто в такому часі, коли заіснують зміни, що вможливлять нам таку віру... Вірую у воскресіння, але не в такому світі, що нас оточуе.

— Поправді — підніс рамена — маемо подібні гадки. А ти — скерував питання до Йоана — віруеш?

Дівоче обличчя учня, таке інше від облич інших юнаків його віку, покритих коростою, завжди спочених, із висловом постійної і визивної насмішки, — тепер загорілося. Я знав про це, ще поки він сказав. Він вірив у це. Голосно заявив:

— Так, достойні, Він воскрес...

Йосиф зморщив чоло, підніс рамена і знову дозволив їм опасти. Встав, пройшовся кілька разів сюди й туди по кімнаті. Знову сів. Якраз збирався щось сказати, коли нагло прибіг хлопець-прислуга з вісткою, що прийшов Йоната, син Ананії.

— Йоната? — крикнув я здивований.

— Гм, гм, — Йосиф покивав головою. — Не менше від тебе цікавий я, з чим він приходить. Йоане, — сказав до сина Заведея — ти втікай. Нехай він тебе тут не побачить. Не треба, щоб ти йому ліз у вічі. Вертайся до своїх, але дай мені негайно знати, якщо станеться якась новина.

Я вийшов перед хату повітати несподіваного гостя. Йонату принесли в чудовій лектиці — ці садукеї малпують у всьому Греків і Римлян! Я ввів його до залі.

— О, і Йосиф є тут? — сказав, побачивши мого приятеля. Насі прикидався сердечним, наче б попереднього дня нічого між нами не зайшло. — Добре склалося, що виджу вас обидвох водночас. — Сів і з легко визивним усміхом дозволив наляти собі води на руки. — Завжди бачу, ти вірно зберігаєш приписи... — засміявся. — Никодиме — сказав затираючи долоні — але ж ти зробив нам збитка!

— Про що йдеться тобі, Йонатане?

— Не вдавай, що не знаєш. Між нами кажучи, я б ніколи не підозрівав тебе, що втнеш такий жарт.

— Але про що ти говориш?

— Ще питаєш? Та ж про твій вигад сховати тіло...

— Мій?

— Чей же не мій! Слухай, равві, не вважай нас за дурнів. Знаємо добре, що це ти вкрав тіло.

— Я не брав тіла!

— Ха, ха, ха! Справді, ти знаменитий! Розуміється, що ти сам тіла не забрав. Як правовірний фарисей ти не діткнувся б трупа. Проте ти досить багатий, щоб заплатити за послуги. Не будеш заперечувати, що ніччю ти ходив до гробу...

— Ходив...

— Якраз! Тоді ти домовився з жовнірами, що добре заплатиш їм за втечу на вид "духа". Може ні? Не заперечуй. Це не багато тобі допоможе. Мушу тобі признати: ти добре пімстився. Коли Каяфа довідався про це — я думав, що досада задушить його на місці. Ха! ха! ха! Не знаю, чи й самому Пилатові ти заплатив за те, що замість гостро покарати жовнірів, він залищив їх у спокою... Як далеко сягає моя пам'ять — не чував я про такі історії. Цей дерун дає вам, найбагатішим людям у Єрусалимі, тіло задарма, а потім ласкаво дозволяє, щоб його вояки, переможці Партів, утікали містом, кричучи мов переляканi жінки... Ти влаштував усе дуже зручно! У висліді Каяфі залищається тільки хрест, який, треба вам сказати в тайні, він купив за дорогі гроші.

— Я не забрав тіла — повторив я.

— Добре, добре... Скажім, що ти не взяв... Видно воно щезло. Тільки бачиш, ідеться саме про те, щоб тіла померлих не проходжувалися по Єрусалимі на своїх власних ногах. Ми не були дуже ввічливі для тебе на засіданні... Це правда... За те ти добру поучку втяв Каяфі. Око за око. Ха, ха, ха! Habet — як кажуть Римляни. Але тепер нехай буде вже тому кінець. Слухай, Никодиме, запиймо могорич. Ніхто з нас не хоче силою дістати тіло... Та й ніхто не мав такого наміру. Це безбожна думка. Але скажи нам, де воно є. Не доторкнемо його — присягаю, на що схочеш. Хочемо тільки знати, що воно лежить під цим або тим каменем...

— Але ж кажу тобі, Йонато, що тіла я не брав!

— Але ж ти взяв. Узяв! Це була твоя пімста. І ми не маємо до тебе жалю за те. Тримай собі його. Нехай лежить собі спокійно в гробі Йосифа або в якомусь іншому. Але нехай лежить, як кожне інше тіло!

— Я не маю цього тіла!

— Никодиме, тратимо час на пусту балачку...

— Востаннє кажу тобі: не маю тіла!

— Отже хто його має? Йосиф?

Тепер відозвався мій приятель.

— Я також його не маю. Але знаю, де воно є. — Міцно, щосили витягнув палець у сторону Йонати і сказав: — Це ви його сховали!

Насі підскочив на стільчику. По хвилині почав сміятися, але я бачив, що цей сміх не щирий і приховує обурення.

— Ха, ха, ха!.. Ха, ха, ха... Ти, Йосифе, добрий грач... Але тепер ніхто не повірить у твої слова... Ми мали б забрати тіло? Ви ж його забрали. Слухайте: досить цього крутійства. Чей же всі знають... Приходжу до вас як приятель. Були між нами сварки і непорозуміння — це правда. Але я маю серце немов на долоні... не хочу дертися, дразнить мене нещирість. Забудьмо те, що було. Послухайте: Каяфа сильно ображений. А знаєте його завзяття. Коли хоче пімститися — не знає скрупулів. Отже бачите... Соломон каже: ліпший живий пес від подохлого лева. І я вам кажу: іноді кращий є подохлий лев... Зробіть левові добрий похорон і буде спокій. Ну — й що? Яка ваша гадка?

Я глянув на Йосифа. Мій приятель мав поважне лице, що висловлювало зосередження, увагу, і немов якусь думку, що хвилювала наскрізь його серце. Поважно потряс головою.

— Я також, Йонато, люблю щирість і не маю звички приховувати моїх учинків — сказав. — Говорім тепер доречі. Хочеш вмовити в нас, що ми вкрали тіло? Отже запевнюю тебе словом солідного купця й Ізраїльтянина, що ні я, ні Никодим не маємо з тим жодного діла.

Чемність Йонати, з якою прийшов до мого дому, щезла, мов змив.

— Тільки ви могли його викрасти! — сказав гнівно — та галилейська галайстра ніколи б на це не відважилася!

— А проте ми його не взяли!

— Може скажете, що зробив це Пилат для своєї Клявдії?

— Ні.

— Отже що сталося з тілом? Та ж не розчинилося...

— Йонате — Йосиф устав, підійшов до насі, сперся на поруччя крісла, на якому той сидів і похилився над ним. — Те саме питання ставимо собі з Никодимом. І не находимо відповіді. Або краще маємо тільки одну...

—Ох! — Йоната знову сміявся, але цей сміх нагадував скреґіт пили на твердому суці. — Ха, ха, ха! Йосифе, ти ж не є ані вченим, ані фарисеєм. — Ти розумний купець. Нехай собі Никодим вірить у таке... Але ти і я знаємо, що це дурниці! — Наблизив обличчя до обличчя Йосифа. Щоки йому стиснулися так сильно, що на лицях видно було рух м'язів. Продовжував хрипливо: — Дурниці, але не знати, хто з них схоче скористати. Одно тільки певне, що справи святині і Закону матимуть шкоду з цього приводу. Щераз кажу тобі: кращий подохлий лев від собаки, що бреше... Але воскреслий... Досить! Треба знову покласти під камінь цього "духа".

— Якщо Він сам відвалив цей камінь — сказав помалу Йосиф — годі буде покласти там Його вдруге...

— Сам не відвалив! Щоправда ви Його хоронили, але знаю, що до того часу римський жовнір пробив йому серце. А вони вміють трапити там, де треба. Чоловік, що дістав римський спис поміж ребра, був напевно вбитий.

— Напевно був убитий — кивнув головою Йосиф.

— Отже каменя не відвалив! Ви його поклали до гробу а потім забрали з гробу!

— Ми цього не зробили.

— Йосифе! Никодиме! Я прийшов сюди з добрим, чемним словом. Зі словом згоди. І щераз вас остерігаю! Каяфа рішений на все. Знаю, що сьогодні ранком побіг до равві Йонатана, з яким несподівано зумів договоритися. Вони оба не випустять тієї справи з рук. Не хочу вас лякати але якщо будете вперті, вони знайдуть спосіб приневолити вас віддати тіло.

— Не хочеш лякати, але лякаєш — сказав кепкуючи Йосиф.

— Остерігаю тільки... — Йоната встав. Іще раз намагався перейти на легкий, приятельський тон. — Справді погодіться. Урешті це не важне, що ви зробили з гробом. Ідеться тільки про те, щоб ви обидва з Никодимом запевнили всіх, що в ньому лежить Галилеєць.

— А якщо в ньому не буде нікого?

— Якесь тіло завжди знайдеться.

— Про це безсумніву подбають сикаристи.*)

— Йосифе! Затям, що ні твої знайомства з Римлянами, ні твої гроші...

— Знаю, можеш мене не остерігати. Будь здоровий, Йонато. Будь ласка, поздоровити від мене первосвященика і вислови йому моє співчуття з приводу пірваної занавіси...

— Це дурні сплетні! Якомусь левитові щось приснилося і він розказує небилиці, а голота їх повторює, бо вона ж любить такі "жахливі" сторії...

— Але я чув, що занавіса справді розірвалася в день Приготувань...

— Ні, не розірвалася!.. Але зрештою... Ти ж знаєш, що в нас земля постійно дрижить. На скалі Морія появляються нераз риски і розколини, а в святині падають речі... Могла і занавіса...

— Розуміється...

— Отже... а може всетаки? Ви ж розумні люди. Навіщо битися з Каяфою? Не знаю, чи ви чули, що він домагається, щоб вас викинути з Синедріону.

— Хоч би ви мене і не викинули, я б сам відійшов! Синедріон перестав бути собою по такому присуді!

— І це твоє останнє слово, Йосифе?

— Останнє.

— І твоє також, Никодиме?

— Йосиф сказав його в моєму імені.

— Тоді немає що більш говорити. Пам'ятайте про пімсту Каяфи. Особливо дораджую вам залишити місто... Він вам цього ніколи не подарує...

Я вивів насі до лектики та повернувся до залі. Йосиф ходив по ній то сюди, то туди, похилений, з опущеною головою й руками заложеними на спину. Я зсунувся на стілець, на якому раніше сидів Йоната. Я був дуже схвильований, неспокійний, просто в стані гарячки й очікування. Йосиф проходжувався довший час, не кажучи ні слова. Вкінці спинився переді мною. Сказав:

— По цій його балачці дві речі сталися для мене зовсім ясні. Перша, що їх боротьба з Учителем ще не закінчена. Вони готові вести її далі з Його, як він каже, "духом" і з кожним, хто в цього духа повірить... І друга, що коли б могли існувати якісь підозріння, що це вони заховали тіло, — то ці підозріння розвіялися остаточно. Йоната не брехав. Він дійсно не знає, де є тіло... І в цьому також не перебільшив, що Каяфа не злякається нічого. Ні Йоната. Не важко їх розуміти. Тепер Учитель являється для них ще більш небезпечним, аніж був живим... Стався символом, а символ іноді грізніший від живої людини. Вони тепер мусять боротися... Слухай, Никодиме, Йоната має правду: тобі загрожує небезпека і грозитиме ще якийсь час... Потім злість пристигне. Але тепер можуть нацькувати на тебе сикаристів, можуть на тебе напасти. Вони знають, що ти був ніччю при гробі... Ти не згадував мені про це. Чого ти ходив туди?

---

*) Жидівські терористи.

— Цей гріб — признався я — немов кликав...

— Це правда, він кличе — сказав Йосиф. — Навіть тепер, коли порожній. Треба там піти. Але, повертаючи до справи твоєї безпеки, гадаю, що так, як радив Йоната, ти повинен покинути місто. Не на довго, на три, чотири дні. Маєш хутір поміж Емаусом і Лідією — правда? Ніколи тепер там не буваєш, ніхто й не думатиме, що ти туди пішов. Візьми зі собою цього молодого Клеофу, який голосував проти засуду. На ньому також скочуть пімститися... Треба ним заопікуватися... Це фарисей, отже розмова з ним не буде важка! Ну, яка твоя гадка?

Не люблю наглих виїздів. Не люблю несподіваної зміни місця, якраз у часі, коли малощо не кожна хвилина приносить якісь новини. Але Йосиф має правду. Правду кажучи, я волів би, щоб і він пішов зі мною. Він такий енергійний, а мене моя відвага й енергія опустили тепер зовсім. Інша річ, що ніколи я не мав над міру енергії. Учитель повинен був мати його при собі у важких хвилинах! Йосиф кілька разів казав, що хоче Його пізнати. Обстоював, що цікавить його Вчителева наука, про яку я йому розказував. Проте до цього якось ніколи не дійшло. У цьому чимало моєї вини... На ділі я ніколи не потурбувався, щоб ця зустріч здійснилася. Завжди був я зайнятий собою і своїми справами. Мені здавалося, наче б Учитель увійшов глибоко тільки в моє життя... Йосиф є моїм приятелем, але я знаю його дуже мало. Я навчився гадати, що його хвилює в житті тільки риск торгвілі...

— А ти... — почав я — не залишу тебе самого.

— Про мене не турбуйся. Мені нічого не загрожує. З Римлянами живу в згоді, ніхто не посміє напасти на мене. Ти йди. Йди негайно.

— Піду — вирішив я по короткій надумі. — Але... — я відчував постійно терпкі почування, що відходжу, коли він залишається в обличчі небезпеки, — але ти...

— Нічого мені не загрожує... без сумніву... — Спокійно поклав руку на моєму рамені, а другою гладив чорну, буйну бороду.

Нагло я зрозумів, скільки завдячую цій людині, що так мало дбає про сповнювання приписів закону. Віддавна він нагадував мені розлогого дуба, в якому міг знайти захист нужденний кущик мого життя. Він проявив стільки уваги і доброти для Рути. Привозив мені золото, коли я не мав ні часу, ні голови думати про дохід. Якось сказав, що в заповіті записує мені все своє майно. Жив поруч мене, але я, стільки користаючи від нього, просто не добачував його... Аж тепер отворилися мені очі. В наглому пориві вдяки я простягнув до нього руку.

— Йосифе, — сказав я, але зворушення придушувало мій голос — ти справді мій приятель...

Стиснув мою руку також і потряс головою.

— Ні — сказав — помиляєшся. Мені здається, що я на сліді того, як повинна виглядати приязнь... — Потряс мою руку. — Іди й вертайся здоров. Нехай кожний із нас окремо передумає тайну зникнення Його тіла, а потім поділимося нашими здогадами. Добре? — Усміхнувся й задумався. — Існують тайни, — сказав по хвилині — в які, щоб їх пізнати, треба в них кинутися, як кидаємось у воду в переконанні, що вона подасться перед нами. Будь здоров, Никодиме! Шалом алейхем. Не думаєш, що існують справи, які треба прийняти наперед, щоб мати змогу їх зрозуміти?

— — — — — — — — —

Хочете пізнати добре, що таке св. Служба Божа — найважніша жертва, яку приносимо Господеві — то прочитайте нову книжку, яка це пояснює

о. МЕЛЕТІЯ СОЛОВІЯ, ЧСВВ

п. н.

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ

ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК, ПОЯСНЕННЯ

Книга вийшла в Римі 1964 р., має 422 сторінки великого формату й коштує $7.00.

Книга ділиться на: 1) Історичне введення до Служби Божої (стор. 3-150) та 2) Пояснення молитов та обрядів Служби Божої (ст. 150-318)

Такої книги, важної для зрозуміння Служби Божої, ми ще досі не мали. Тому кожний християнин повинен собі цю книгу замовити та уважно її прочитати.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

50-ЛІТТЯ ПОДРУЖЖЯ П-ВА ІВАНА І ЄВИ ГРАБЕЦЬ

Борщів, Алберта

В роковинах історії західньої Канади записано багато імен наших українських піонерів. Усі вони, своєю працею, причинилися в деякій мірі до розбудови нового українського церковного та суспільного життя на канадських степах.

Між цими кадрами людей труду й жертви стоять також Панство Грабці, як одні з перших будівничих парохії св. Івана Хрестителя в Борщеві, Алберта.

Пан Іван Грабець народився 1888 р. в с. Чорнокінці Малі пов. Гусятин. Маючи всього сімнадцять років, він приїхав до Канади та подався до Вінніпеґу, де почав працювати продовж декількох років у Манітобі.

Відтак поїхав до південної Алберти, де працював при різних роботах. 1913 р. пан Іван Грабець заїхав до своїх односельчан, в околиці Борщів, на відвідини. Тут і він познайомився з Євою Хом'як та одружився з нею 1916 року. У наступному році п. Іван купив фарму в околиці Борщів коло містечка Гейт, де молоді почали господарити. Незадовго Грабці зачали брати активну участь у парохії св. Івана Хрестителя, Борщів. Так минали роки тяжкої праці, на фармі та при розбудові піонерської парохії. 1935 року Івана обрано на містоголову парохії, а 1939 року, коли розпочалася будова церкви, то його вибрали на голову будівельного комітету. І тут він дійсно посвятив багато часу, тяжкої праці та навіть свого здоров'я, щоб довести будову церкви до успішного кінця. Добрий Господь поблагословив п-во Грабців також гарною та численною родиною. Добрі батьки виховали дванадцятеро дітей: шістьох синів та шість доньок. Та хоч два сини померли, п-во Грабці тішаться двадцятьп'ятьма внуками та чотирьома правнуками. Пані Єва, як жінка спокійної вдачі й відданости, крім обов'язків дружини й мами, не жалувала посвятити часу церковним справам

Іван і Єва Грабець

та належала до різних організацій та сестрицтва. Всі її любили за щирість і працьовитість.

У сам день ювілею 12 лютня 1966 р. відправлено співану Сл. Божу за благословення та щедрі ласки для Ювілятів. По Службі Божій був бенкет, яким господарив п. Петро Євчин. Товст вніс п. Володимир Кулик, промовляли дружба п. Іван Куций, посол п. Ф. Фейн, п. Юрій Миций, посол п. Ґардей, п. Михайло Грабець, і містоголова церковного комітету п. М. Климочко, що вручив Ювілятам дарунок від усіх гостей. Тоді родина представила Ювілятам свої дарунки. Останню промову виголосив Впр. о. парох Флявіян Кальба ЧСВВ та вручив Ювілятам папське благо[illegible]

Відтак Ювіляти всім сердечно дякували, а кожний тішився їхнім щастям.

На многая літа!

Юрій Миций

ТЕТЯНА КОШИЦЬ ПОМЕРЛА

Вдова славного українського музичного генія Олександра Кошиця, який помер у Вінніпеґу 1944 року, народилася в місті Вінниці, в Україні, 25 січня 1892 року. Вчилася в Київському університеті, а при тому співала в хорі проф. Кошиця для українського театру М. Садовського. Була донькою вчителя. На науку в університеті (Вищі Жіночі Курси) заробляла співом та лекція[illegible]

З республіканською капелею України, якою диригував О. Кошиць, виїхала у світове турне — по Европі, Південній та Північній Америці. По закінченню цих подорожей оселилася з чоловіком в Нью-Йорку. 1943 р. вони переїхали до Канади на сталий побут. У 1944 р. О. Кошиць помер, а вона продовжувала до деякої міри його працю, керуючи хором та викладаючи на курсах. Із того ж часу стала управителькою Музею, Архівів та Бібліотеки Осередку Української Культури й Освіти. Працюючи в Осередку, в останніх роках зайнялася приведенням до порядку архівів пок. О. Кошиця. Над цією роботою важко захворіла і в суботу 26 березня померла.

ПОХОРОН БЛ. П. МАРІЇ ЯКУБІВ

Мондер, Алберта

1-го квітня ц. р. заснула вічним сном Марія Якубів у лікарні св. Йосифа у Веґревил. Бл. п. Марія Якубів, із дому Бойко, народилася в с. Косів, повіту Чортків 1-го квітня 1879 р. Разом із своїми родичами приїхала до Канади 1898 р. та замешкали коло Ст. Майкел. Тут подружилася з Миколою Якубовом та замешкали коло Мондеру.

Через ціле своє життя Марія визначалася вірою й упованням на Божу поміч та в такому дусі виховала своїх дітей. У неділі й свята, хоч нераз погода була непривітна, Марія разом із своїм мужем і дітьми завжди були на богослуженні. По смерти свого мужа в 1945 р. перенеслася до містечка Мондер, де часто навіть у будний день ходила на Сл. Божу та приступала до Св. Тайн. Останніх два роки мешкала разом із своєю донькою Веронікою.

Своєю смертю залишила в смутку 5 синів, 3 доньки, 30 унуків та 29 правнуків, брата, сестер та приятелів і сусідів. Тому що була улюблена всіми, багато людей узяло участь у похоронних богослуженнях. У понеділок 4-го квітня панахиду відправили о. Леонтій Якубів ЧСВВ, унук, Впр. о. Пащак ЧСВВ, Всч. о. Лещинський, гарно відспівував мондерський хор під проводом п. Семенюка. Наступного дня о. Якубів ЧСВВ відправив заупокійну Сл. Божу та похорон, сослужителями були: о. Пащак ЧСВВ, о. Калужний та о. Лещинський.

ВЛ. П. ЙОСИФ ҐНУТЕЛЬ

Трансконa, Ман.

18-го березня ц. р. відійшов у вічність на 75 році життя бл. п. Йосиф Ґнутель. Народився він 14 лютня 1892 р. в с. Жилинці, пов. Борщів, Галичина. 1920 р. одружився з Михайлиною Грицак. До Канади приїхав іще малим хлопцем 1896 р. і проживав на фармах в околицях Овкбярн і Елфінстон, Ман.

До Транскони приїхав 1952 р. і там проживав до кінця свого життя та був членом парохії св. Михаїла в Трансконі. Мав веселу вдачу, то й усі його любили. Його смерть огорнула смутком велику родину і всіх знакомих, то й багато людей узяли участь у похоронних відправах. У неділю 20-го березня в Транскона Фюнерал Каплиці відслужили панахиду оо. шамбелян Д. Шевчук і кан. А. Луговий. У понеділок 21-го березня заупокійну Службу Божу відправили оба отці. Прощальне слово в церкві виголосив о. кан. А. Луговий (своак рідні).

Після похорону відбувся обід у парохіяльній залі, яким занялися пані з ЛУКЖ. У часі обіду промовляв о. шамб. Д. Шевчук. Іван, син покійного, подякував приявним за прислугу, Сл. Божі й цвіти від родини. При кінці п. Марія Храплива, в імені ЛУКЖ і від себе, зложила родині покійного глибоке співчуття по втраті мужа, батька й дідуся, дякуючи також приявним за молитви під час Сл. Божої, просила, щоб і надалі не забувати покійного в своїх молитвах.

Також закликала приявних зложити жертви на фонд катол. преси та занялася збіркою, котра принесла $30.00. Збірку розділено по половині, на "Світло" і "Поступ".

Нехай це буде ще один вінок на могилу покійного Йосифа. Хай Господь винагородить усім!

Покійний оставив у смутку жінку Михайлину, 5 синів (Василь, Іван, Володимир і Доналд у Трансконі та Олекса в Едмонтоні) і 5 дочок (Олеся Зазуля, Транскона, Ман., Марія Николюк, Адрей Кульбаба, Євгенія Ярема, Страткона, Ман. Йосифа Ґульчак, Вінніпеґ; 25 унуків та 2 правнуки.

Нехай земля буде йому легкою, а Господь хай прийме його до свого царства небесного.

Вічная Пам'ять!

Приявний

ІВАН БУРДЕЙНИЙ

22-го вересня 1965 р. в лікарні св. Павла, Ванкувер, Б. К., упокоївся в Бозі заслужений громадянин і парафіянин-піонер місцевої церкви св. Покрова Пресвятої Богородиці, Іван Бурдейний.

Заупокійну Сл. Божу і похоронні богослуження відправив 25-го вересня парох, Впр. о. Боніфатій Слобода, ЧСВВ. Покійний похоронений в українській католицькій частині прекрасного цвинтаря Форест Лавн. По похоронних богослуженнях син покійного, Олександер, просив учасників до свого дому на обід.

Іван Бурдейний народжений 25-го травня 1885 р. в селі Дзвинячка, пов. Борщів, Галичина. У Рідному Краю займався дяківством, був повітовим секретарем та провадив громадську кооперативу. До Канади прибув 1923 р., де в парафії в Мавнтин Ровд, Манітоба, займався дяківством та вчив у Рідній Школі. Відтак переїхав до Алберти, де в околиці Карвел дякував і навчав у Рідній Школі. В Едмонтоні, Алберта перебув 5 років

До Ванкуверу, Б. К. приїхав 1939 р. та тут, як кваліфікований дяк Перемиської Школи Дяківства, від самого початку свого приїзду почав дякувати. Був дяком парафії св. Покрова Пресвятої Богородиці через 25 літ. Парафія завдячує багато покійному, бо в своїх трудних початках, коли не було фондів на якусь винагороду для дяка, все таки завдяки йому в церкві був гарний спів.

Покійний залишив сина Олександра й одного внука, Дениса.

Вічна Йому Пам'ять!

Учасник похорону

ПОХОРОН ЄВФИМІЇ КОВАЛЬЧУК

Вегревил, Алберта

По довшій недузі Євгенія Ковальчук померла 5-го березня 1966 р., прожила 78 літ. Євфимія, з дому Дмитришин, народилася в с. Білявичі, пов. Броди. В рідним краю вийшла замуж 1906 року за Дам'яна Ковальчука. До Канади приїхали 1907 р. і тут замешкали на гомстеді на північ від Іннісфрі в околиці теперішнього містечка Моркемб Алберта.

Тут на фармах виховали гарну родину: сім синів і одну доньку. Також матеріяльно гарно доробилися так, що було з чого вивінувати всіх дітей та ще дещо залишилося на старший вік.

Із рідного краю привели глибоку віру в Бога. Від перших літ у Канаді належали до парохії "Пресв. Тройці" на Плейн Лейку. Коли 1935 р. почалася організувати парохія на Моркемб, що було тільки 4 милі до церкви, то вже від перших початків панство Ковальчуки стали активними членами цеї парохії і підтримували її аж до від'їзду на сталий побут до Веґревилу в 1947 р. 1958 року помер Дам'ян Ковальчук, а жінка Євфимія лишилася при синові Федорові аж до своєї смерти.

Вл. п. Євфимія Ковальчук

Покійна лишила в смутку: сім синів Михайла й Федора у Веґревил, Стефана, Матвія й Максима в Едмонтоні, а Василя й Івана у Ванкувері, та одну доньку Надію, що видана за Івана Матвія і також живуть в Едмонтоні. Попри дітей у смутку, бабуня лишила ще 16 унуків, 5 правнуків та 2 сестрі: Теклю й Агафію в рідним краю.

Похоронні богослуження відправлено в церкві Пресв. Тройці у Веґревил. У понеділок вечором 7-го березня відправлено частину похорону, у вівторок ранком о. Орест Слободян ЧСВВ відправив похоронну Сл. Божу, а парох о. А. Винник мав прощальне слово і закінчення похорону. Тіло спочила на вегревилському міському цвинтарі.

По богослуженні діти запросили всіх учасників похорону на спільний обід до залі під церквою. По обіді о. Винник подякував усім від родини за участь у похороні дорогої матері Ковальчуків. Відтак промовив іще п. Василь Котишин із Мирнам, один із родини Ковальчуків, що добре знав Євфимію від молодих літ. Висказався про її добрі діла подібно як у Діяннях Апостолів висказалися жінки перед св. Петром про помершу Дорку (Тавиду) (Дії Ап. 9, 39-40).

При тій нагоді приявні зложили малий дарунок на нашу катол. пресу в сумі $37.00. Нехай усім цим добродіям Господь винагородить усотеро, а покійній Євфимії нехай дасть вічний відпочинок у Господі!

ПОДЯКА

Родина складає подяку Впр. о. Винникові ЧСВВ за відвідини нашої мами у лікарні, Впр. Отцям за похоронні богослуження, мондерському хорові за участь на панахиді, ЛУКЖ та всім, що взяли участь у похороні. Також складаємо подяку Заведенню "Парк Меморіял" за останню прислугу.

ПОХОРОН МАРІЇ БИКОВСЬКОЇ

Вегревил, Алберта

Спокійним вічним сном уснула Марія Биковська в допоміжнім шпиталі у Вегревил 11-го березня 1966 р., в 88 році життя.

Марія Биковська, з роду Пристаж, народилася в селі Руденко, пов. Лісько, Галичина. Ще в рідному селі вийшла замуж за Йосифа Биковського. Виховали одну доньку Розалію, що видалася за Павла Барана, і ця молода пара по кількох роках подружнього життя виїхали до Канади в 1922 р. та почали фармерувати в околиці Ворвик, Алберта. 1927 року також і батьки Йосиф і Марія Биковські виїхали з села Руденко до Канади та поселилися в околиці Мондер, Алберта у свого шваґра Йосифа Пристажа. По якімсь часі доробилися своєї фарми, але муж Йосиф прожив на ній тільки один рік та в 1936 р. помер. Тоді вдова Марія Биковська перебралась з околиці Мондер в околицю Ворвик і тут далі фармерувала в сусідстві свого зятя Павла Барана. Невдовзі помер і зять Павло Баран, отже лишилися дві вдові мама і дочка. Правда, обі вдови ще багато літ працювали на фармах у співпраці з дітьми й унуками, але в 1960-ім році перебралися на постійне до містечка Веґревилу. Тут Марія Биковська була при донці до кінця свого життя. Коли хвороба і немічність збільшилися у Марії, перейшла до шпиталю, тут прийняла останні Св. Тайни з рук свого пароха о. А. Винника, і так спокійно уснула в Господі.

Вл. п. Марія Биковська

Лишила в смутку одну доньку Розалію, п'ять унуків, десять правнуків, і два пра-правнуки та одну сестру, Катерину Даскевич.

Похоронні богослуження відправлено у Вегревил: у вівторок 15-го березня вечером була панахида, а в середу похоронна Сл. Божа і закінчення похорону. Тіло спочило на веґревилському цвинтарі.

По богослуженні донька з унуками запросили учасників похорону на спільну перекуску, що її жіноча Ліґа св. Анни приготовила в церковній залі. При кінці перекуски о. А. Винник подякував усім за участь у похороні в імені родини та заохотив зложити дар на українську католицьку пресу. Збірка принесла $17.87.

Нехай буде подяка усім добродіям, що зложили на прес фонд, і тим що зложили на Служби Божі та тим, що несли тіло до гробу, або чим іншим прислужилися, щоб цей похорон відбувся в якнайкращому порядку. А покійну Марію нехай Господь прийме до свого небесного царства!

ПОДЯКА

Ми, діти, почуваємося до обов'язку подякувати всім тим, що помагали нам у якийнебудь спосіб вивести похорон нашої дорогої матері. Особливо хочемо подякувати всім тим, що зложили на Сл. Божі за нашу маму і тим, що купили вінки на їх гріб.

Сини й донька

Як Москва переслідувала нашу Церкву — про те пишуть дві нами видані книжки. Це:

1) о. д-ра Богдана Курилиса, ЧНІ: ДІЯЛОГИ ВАСИЛІЯНОК (часи переслідування св. Церкви Росією в 1838-1843 рр.) Ціна $1.00

2) о. Теофіла Коструби, ЧСВВ: ЯК МОСКВА НИЩИЛА УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ. 1961. Ціна $0.50

Basilian Press — 286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont. — Canada

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС

НА ПОВІСТЬ ПРО СЛУГУ БОЖОГО МИТРОПОЛИТА А. ШЕПТИЦЬКОГО

Пригадуємо, що Головна Управа Асоціяції Української Католицької Пресы (АУКП), за відомом і згодою Постулятора Беатифікаційного Процесу, о. д-ра М. Гринчишина, ЧНІ, в липні 1961 р. проголосила ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС на повість про життя і діяльність Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького, на таких умовинах:

1. Повість обіймає цілість або одну з ділянок життя і діяльности Митрополита.

2. Твір повинен бути побудований за правилами конструкції біографічних повістей і в своїй основі й цілості згідний із засадами Христової моралі та християнського світогляду.

3. Розмір твору: 15-20 аркушів друку. Найбільше 320 сторінок.

4. ОСТАТОЧНИЙ РЕЧЕНЕЦЬ надсилання творів на конкурс продовжено до 31-го грудня 1967.

5. Надіслані твори мають бути підписані гаслом, а до манускрипту треба долучити запечатану коверту з правдивим прізвищем автора чи авторки й докладну адресу.

6. Рукописи у двох примірниках можна писати рукою, але чітко з інтерлініями й тільки на одній сторінці, хоч радше писати машинкою, — та післати на адресу:

Dr. Vasyl Lew,
924 Pine St., Screnton, Pa. 18510, U.S.A.

7. Право друку залишається за автором.

8. Нагороди: Перша 600 долярів, друга 400 дол.

9. Склад журі: о. проф. Н. Кушнір — представник Постулятора, проф. В. Радзикевич — голова, о. д-р І. Нагаєвський — секретар, д-р В. Лев і д-р П. Ісаїв — члени.

10. Нагороджені рукописи (один примірник) залишаються власністю Асоціяції Української Католицької Преси (АУКП), а ненагороджені на бажання авторів, можуть бути їм повернені.

Філядельфія, 21-го березня 1966.

За Головну Управу АУКП:

Д-р Лев Мидловський, голова
Микола Вайда, секретар

За благословенням Їх Преосвященства Владики Кир Ісидора

в днях від 19-го вересня до 6-го жовтня 1966

відбудеться

УКРАЇНСЬКЕ ПАЛОМНИЦТВО
ДО СВЯТОЇ ЗЕМЛІ

три-тижнева поїздка — джетом — включатиме побут в Атенах, Єрусалимі (йорданськім і ізраїльськім секторах) і в Римі.

Кошт від особи (з Торонта) $940.00

Ширші інформації можна осягнути в:

BLOOR TRAVEL AGENCY
1190 Bloor Street West, Toronto, Ontario
Tel.: LE 5-2135

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

НОВІ КНИЖКИ

про діяння і постанови Вселенського Ватиканського II Собору

ТОМ II
СВЯТА ЛІТУРГІЯ
ЗАСОБИ ПОВІДОМЛЯННЯ
Ціна $2.00

ТОМ III
ЦЕРКВА, СХІДНІ ЦЕРКВИ, ЕКУМЕНІЗМ
Ціна $2.50

Видавництво оо. Василіян — Рим — 1965

Замовляти:

BASILIAN PRESS,
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

По $2.00:

А. Ікалович, Бруклин, Ф. Стефаниця, Торенсвіл, Австралія, С. Прокопович, Дітройт, Т. Рошкевич, Чікаго, Г. Гербетко, Філяд., Марія Мищатин, Парма, Пазя Биковська, Тінек, М. Волошанська, Вернон, Маріян Бурачок, Бафело, Т. Дмитрів, Маямі, С. Гупало, Вінніпеґ, Василь Волошин, Едмонтон, Андрій Дрібненький, Вилтон, Марія Вікарчук, Філяд., О. Яворська, Тор., Анна Зварич, Су Сен Марі, д-р Мик. Кухаришин, Монтреаль, Олекса Малько, Кіченер, Іван Теленко, Монтреаль, Й. Цапко, Сарнія, Ольга Кіф'як, Н. Йорк, Р. Мизюр, Мидел Вилледж, В. Хамчук, Монтреаль, Л. Рудницький, Вінніпеґ, Олена Гнатик, Принс Алберт, Ірина Метелля, Вінніпеґ, Проць Ясищук, Тор., С. Оревчук, Селисбері, Микола Дідик, Тор., Марія Шкамбаро, Н. Йорк, о. Р. Лободич, Філяд., Бил Онушко, Стар, Василь Берко, Чікаґо, о. Л. Дорош, Міннеаполіс, М. Тесля, Монтреаль, Анна Ґайдичук, Бафело, о. Мик. Притуляк, Пасейк, У. Шевчук, Іслінґтон, Е. Пироганич, Тор., Наталія Балицька, Чікаґо, Юрій Борута, Маратон, Д. Осадчук, Бриджпорт, О. Мартинюк, Чікаґо, П. Дідич, Віль ля Саль, М. О. Брикович, Чікаґо, Й. Шпак, Тор.

По $15.00:

П. Сендей, Торонто.

З похорону бл. п. Е. Химій, Радвей, $15.00
З похорону бл. п. Марії Самоїл, Веґревил $20.44
З похорону бл. п. Василя Сироїда, Спедден $5.00
З похорону бл. п. Марти Чвартинської, Веґревил $11.50

По $11.00:

Й. Гринчишин, Чікаґо.

По $10.00:

Мих. Босий, Торонто.

По $7.00:

Роман Завицький, Філядельфія, М. Бойко, Мальмо, Швеція.

По $5.00:

Н. Кузьма, Лонґ Айленд, С. Винсент, Вестминстер, Павліна Федорів, Торонто, А. Попик, Оттава, Стефанія Стар, Ванкувер.

По $3.00:

Н. Рудзік, Торонто, Олекса Жарський, Едмонтон, Мирон Новосад, Елджин, Олена Захаріевич, Філядельфія, Юлія Ожга, Тор.

По $4.00:

К. Долинський, Нюарк, М. Олеська, Вернон.

По $2.13:

А. Хом'як, Бромптон, Австралія,

По $1.70:

Й. Кордрупель, Іст Арора.

По $1.75:

Є. Ройовська, Бруклин.

По $1.50:

А. Сушко, Едмонтон.

По $1.40:

Тарас Печерський, Філяд.

По 50 центів:

Іван Шліхта, Восток, Анна Макар, Тор., А. Мусій, Денбері.

По $1.00:

А. Бальсевич, Венкувер, М. Гарасим, Скарборо, Василь Ґнесько, Монтреаль, Т. Колодій, Джексон, Є. Гвоздецька, Тор., М. Значко, Бафело, П. Маліцький, Гаффорд, К. Біґус, Тор., Й. Вересюк, Ст. Кетеринс, Анна Ґриґус, Н. Йорк, А. Крушельницький, Віль ля Саль, А. Кушнірик, Монтреаль, Катря Шимко, Карло Баран, Веґревил, Іванна Білан, Меланія Байлова, Марія Леміщук, Юрій Кравець, Н. Йорк, М. Коханівська, Іст Медов, Леонтія Вавришин, Тетяна Возна, Н. Йорк, Р. Стисловський, Дітройт, Д. Кубрак, Веґревил, Ґері Горнилюк, Лойдмінстер, М. Стахів, Н. Йорк, М. Чаплинський, Бруклин, А. Чікорлі, Форт Ввилиям, Наталія Стефанів, Ріґо Парк, Т. Пилипів, Амгирстбурґ, Б. Шкляруk, Оттава, Марія Хмеляр, Мондер, Йосиф Ловидух, Монтреаль, Марія Гаврилюк, Мондер, К. Яблецька, Вінніпеґ, Й. Химій, Редвей, О. Герман, М. Хороб — Торонто, А. Несембер, Ґронлид, М. Козіцький, Елк Пойнт, М. Дем'янів, Вінніпеґ, Володимир Карий, Джерзи Сиți, Анна Юрченко, Елизабет, Данило Пісецький, Балтимор, В. Парипа, Тор., Б. Озубко, Едмонтон, Ф. Млинарський, Тор., Іван Озар, Олін, Р. Косіковський, Виндзор, С. Ендрюс, Ст. Боніфас, Ольга Барон, Монтреаль, Іван Бабій, Дітройт, Микола Лещишин, Тор., С. Пристанський, Портедж ля Прері, Євгенія Чорнобрива, Філяд., Марія Рибка, Бруклин, М. Нагайовський, Едмонтон, Ф. Гнатюк, Радвей, П. Жеґестовський, Філяд., Катря Голуб, Тор., Петро Косюк, Монтреаль, Петро Дідух, Н. Йорк, Андрій Капелівський, Тор., Іванна Бугай, Ріджайна, Лідія Тресньовська, Н. Мудрий, Н. Йорк, К. Філковська, Летбридж, Катря Козак, Філяд., Й. Величковський, Н. Йорк, К. Маринюк, Вінніпеґ, Юрко Кушмелюк, Ошава, Анна Качур, Ввиниярд, Юлія Копитко, Філяд., О. Маланчук, Черри Гіл, М. Мультан, Велланд, Л. Микитюк, Виндзор, Анна Усак, Мондер, Мих. Ґаладза, Ембридж, М. Ґайовська, Ґримсбі, О. Кузьмин, Н. Йорк, М. Попик, Тор., Ольга Маланчук, Чікаґо, Анна Сенів, Белровз, А. Гнатишин, Едмонтон, Г. Гаврилюк, Форт Ввиліям, С. Малюта, Ґлендон, Марія Чолій, Нюарк, Іван Малащій, Філяд., А. Михайлович, Чікаґо, Роман Брикович, Монтреаль, Марія Когут, Тор., Ірина Нестюк, Чікаґо, Ц. Терлецька, Н. Йорк, М. Рачук, Едмонтон, М. Копер, Вернон, Наталія Кравців, Гартфорд, Ю. Вірний, Балтимор, о. Д. Дзвоник, Брюссель, С. Гаврищук, Елизабет, Є. Петранюк, Форт Ввиліям, Павло Кучерявий, Філяд., Мих. Дудяк, Пітсбурґ, З. Терлецька, Філяд., Б. Поремський, Бурлямаґ, С. Петелицький, Вінніпеґ, Софія Олесницька, Мейпелвуд, П. Хомич, Колорадо, Мат. Палцат, С. Майкел, Іван Кулеба, Тор., М. Презімірська, Філяд., Марія Мриглод, Н. Йорк, М. Левицький, Вінніпеґ, М. Малярчин, Малартік, І. Козар, Чікаґо, Максим Люба, Гемілтон, Шебунчак Карла, Рай, др. В. Шебунчак, Блумфілд, С. Іріодіон Шебунчак, Коломбус, К. Пирчак, Анастасія Кущак, Чікаґо, Нестор Мальований, Едмонтон, В. Бойко, Лос Енджелес, П. Карель, Едмонтон, Іван Попик, Стар, Степан Парун, Ню Бритейн, Дан. Буртник, Марія Дакус, Едмонтон, др. В. Чавс, Дітройт, Мик. Грабець, Райлі, Орест Кузьма, Гартфорд, Іван Телішевський, Менсонвіл, Андрій Конюх, Н. Йорк, Д. Гарасимчук, Тор., Мих. Желязко, Тор., Г. Троян, Чікаґо, Марія Граб, Квейкертавн, Мих. Пронюк, Вітрі ле Франсуа, Олекс. Криницький, Терривіл, А. Мельник, Клівленд, Марія Романець, Тор., Сильвестер Співак, Джілмен, Т. Іванчина, Мотреаль, Анастасія Дамчишин, Гемилтон, др. Іван Іванців, Чікаґо, Павло Марцінюк, Кридор, Дмитро Вусович, Чікаґо, Текля Кондро, Едмонтон, о. Волод. Пелліх, Кантон, І. Луцька, Тор., Роман Сліпкович, Чікаґо, М. Лозинський, Ембгирст, П. Войтине, Гемилтон, Теодор Федоришний, Мінеаполіс, Е. Гуміцький, Вінніпеґ, Рожа Подоляк, Чікаґо, Мих. Н. Корчинський, Саскатун, Іван Пастух, Ірвінґтон, Н. Черемшинський, Вінніпеґ, Теодор Козакевич, Перкзю, Й. П. Плацида, Ірвінґтон, Андрій Булавка, Вінніпеґ, Г. Мостовий, Тор., Андрій Тарапацький, Інніофрі, Мих. Роґаль, Мондер, Ник. Мисак, Гіліярд, Петро Шубин, Парма, Оксана Щур, Н. Йорк, Василь Савчук, Веґревил, Марта Лакуста, Мондер, Ілля Яворський, Бедфорд, Віра Завіруха, Англія, Т. Бачинський, Н. Йорк, Олена Харамбура, Рачестер, Іван Михальчук, Вайнона, М. Пасічний, Вінніпеґ, Я. Січкарик, Чиливок, Дмитро Хомин, Асбестос, Анна Бородай (2 рази), Монтреаль, Микола Вайка, Ірвінґтон, Анна Король, Тор., М. Слота, Тор., Юрій Старчик, Чікаґо.

ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ АУКП

Філядельфія, Па. — 10 березня 1966 р. у власному приміщенні при Н. Френклин вулиці у Філядельфії, відбулося чергове засідання Головної Управи Асоціяції Української Католицької Преси (АУКП) під проводом голови д-ра Л. Мидловського.

Засідання започатковано молитвою за прославлення Слуги Божого Митрополита Шептицького. Опісля прийнято в члени Впр. о. Протоігумена Миколу Когута, ЧСВВ. Звітували: голова д-р Л. Мидловський, секретар ред. Микола Вайда і скарбник д-р І. Головінський. Розглянено плян діяльности нової Управи Філії АУКП в Австралії, яку очолив о. Іван Шевців, редактор журналу "Церква і Життя". Прочитано листа від Союзу Українських Журналістів (СУЖ) у Мюнхені, на якого вже відповів голова АУКП. Обміркована справу участи АУКП в конвенції Головної Ради Міжнародньої Унії Католицької Преси, до якої належать два члени АУКП д-р В. Янів і д-р Л. Мидловський. Прийнято до відома уділення допомоги членам-залишенцям у Зах. Европі. Ухвалено відбути чергові Загальні Збори АУКП в Чікаґо 1-го жовтня 1966 р. Продовжено остаточний реченець Літературного Конкурсу на повість про Слугу Божого Митроп. Шептицького до 31 грудня 1967. Статтю д-ра Г. Лужницького у 20-ліття насильної ліквідації Української Католицької Церкви, в англійському й німецькому перекладі розіслано католицьким пресовим аґенціям у вільному світі. Рішено видати черговий "Обіжний Лст" для членів АУКП. Засідання закрито молитвою.

УВАГА! Торонто та околиці! УВАГА!
Ще один осяг української спільноти в Торонті
Це ПЕРШЕ УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОДОРОЖІ
Bloor Travel Agency
1190 Bloor St. West — Toronto, Ontario
Tel.: 535-2135 і 535-2136

У цьому бюрі будуть в якнайкращий спосіб полагоджені всі Ваші проблеми, пов'язані з індивідуальними, груповими, відпочинковими та іншими подорожами.

ВСЕ ЦЕ НА РІДНІЙ МОВІ.

Чи ідете Ви літаком, пароплавом, поїздом чи автобусом — як в Канаді так і в кожну іншу країну світу — все це полагодять на місці досвідчені власники Першого Українського Бюра Подорожі в Торонті:

Марніян Когут і Дарія Залозецька

Замовлення готелів, спроваджування свояків, вироблення віз і пашпортів, безкоштовні інформації та поради у справі іміґрації та багато інших справ — все це легко полагодите в нашому бюрі.

● ВІДВІДАЙТЕ НАШЕ БЮРО! ●

Власники.

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

Невідрадним явищем — але подекуди й незаперечним фактом наших часів є те, що тисячі Українців, народжених у ЗДА й Канаді, чомусь не читають і мабуть буде їм важко читати наші видання в українській мові.

Між ними може знаходяться Ваші дорослі вже діти, чи навіть унуки. Замовте для них журнал в англійській мові:

LIFE -- BEACON

місячник за редакцією о. В. Дрібненького, ЧСВВ, якого перше число появилося з датою 15-го березня, 1966.

Річна передплата — $2.00.

1. *Are you interested in the cultural and religious heritage of your Ukrainian descent?*
2. *Do you find it too difficult to read the available Ukrainian Publications?*

If your answer is "YES" to these questions
why not subscribe to:

LIFE -- BEACON

$2.00 per year
(First issue published March 15, 1966)

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо Старого і Нового Заповіту в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного повного перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

Замовлення слати на адресу
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIX ЧЕРВЕНЬ — 1966 — JUNE Ч. 6 (522)

Я
ПОЧАТОК
І
КІНЕЦЬ!

●

Я
ДОРОГА
ПРАВДА
І
ЖИТТЯ!

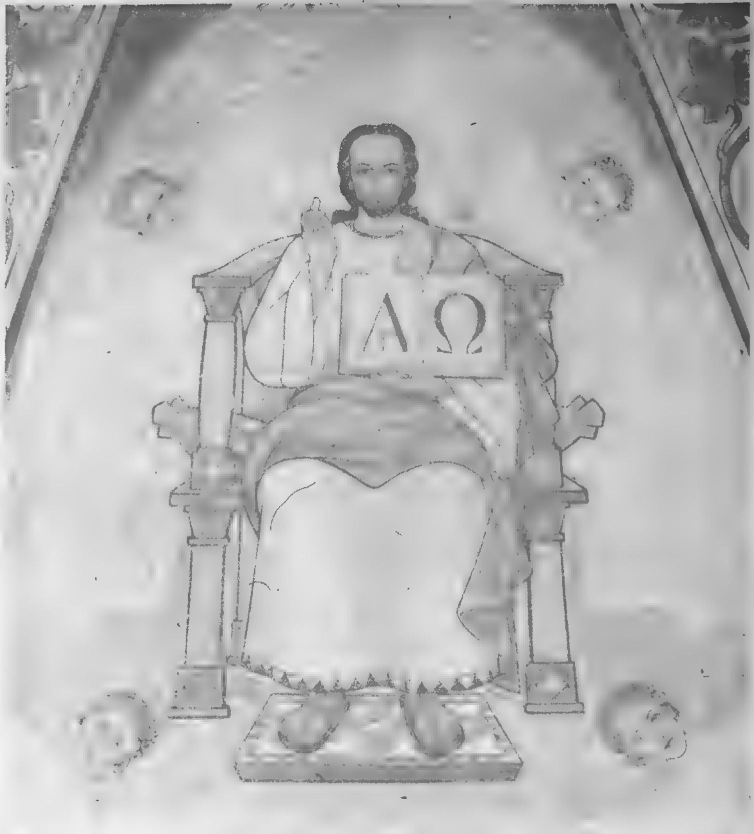

ДО УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІОТИЧНОГО ВІРУЮЧОГО Й КУЛЬТУРНОГО ГРОМАДЯНСТВА

Від самого початку свого існування наша Колеґія, як одинока хлоп'яча українська середня школа на Сході Канади, бажає сповнити свої широкі задуми **щодо мистецького оформлення Колеґії в українському, церковному й народньому, дусі.** Однак досі цього ніяк не можна було здійснити, бо на це не дозволяли й далі не дозволяють великі довги за закуп площі й за будову шкільних будинків.

Добре розуміючи й належно оцінюючи важливість свого рідного й його впливу на загальне виховання нашої української молоді, яка в Колеґії навчається **Колеґія бажає дати своїм студентам змогу пізнати й полюбити українське мистецтво.** Звідки нпр. може молодь любити іконостас, коли вона його не бачить?

Ось-що бажає зробити Колеґія:

розмалювати в нашому українському стилі колеґіяльну каплицю,
збудувати гідний іконостас,
дати намалювати серію образів із українською історичною, краєвидною та побутовою тематикою,
дати намалювати серію портретів визначних українських постатей,
влаштувати шафи-виставки зо зразками українського народнього мистецтва.

За приблизними обрахунками **це коштуватиме — $75.000.00.** Покищо з цієї конечної суми не маємо ні одного доляра!

Ми переконані в тому, **що кожний патріотичний, віруючий і культурний Українець** добре розуміє важливість цієї справи й **складе свою щиру й щедру пожертву на цю шляхетну ціль.**

З християнським привітом

о. О. Купранець, ЧСВВ
Директор Українського Мистецького
Відділу Колеґії св. Василія

Пожертви слати на адресу:

Rev. O. Kupranec, OSBM
St. Basil's College / Ukrainian Art
3100 Weston Rd., Weston, Ontario, Canada

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
28 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brasil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Українська Церква в Папському Шематизмі на 1966 рік *о. О. Купранець, ЧСВВ* 214
Я Павлів, а я Аполлосів *о. В. Ковалик, ЧСВВ* 217
На Соборові теми
Матерні сльози *о. І. Назарко, ЧСВВ* 219
Роздума про Боже і вічне *о. Р. Г., ЧСВВ* 222
Доцільність (філотакса)
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 224
Правдива релігійна свобода *о. Л. Садовський, ЧСВВ* 225
Наміреня Апостольства Молитви на червень 1966
Декрет Папи Павла VI про піст і покаяння 226
Багато людей запитує... *о. С. Сабол, ЧСВВ* 227
6 і 9 заповіді — легкі чи тяжкі гріхи? — Про небо
Пробоєвик християнського поєднання *о. О. Купранець, ЧСВВ* 230
80-річчя Цареродського Патріярха Атенагора
О. Яким Іван Сеньковський, ЧСВВ 232
У 25-ті роковини його ув'язнення
Зустріч двох світів — Папи й міністра СССР *о. О. Купранець, ЧСВВ* 234
Зустріч із хуснтами *омм* 236
Спомин із Крехова з-перед 40 років *К. Грицина* 238
Розмова з умираючим безбожником *о. С. Юник, ЧСВВ* 240
"Бути, чи не бути" *Др. Ст. Жмуркевич* 241
Листи Никодима повість *І. Добрачинський* 244
З новин християнської белетристики *Ол. Мох* 248
"Осіннє листя" М. Головінської
ЗБЛИЗЬКА І ЗДАЛЕКА 249
Дописи

ОБКЛАДИНКА:

Ісус Христос — "Я початок і кінець". З малюнків проф. Ю. Буцманюка в катедрі св. Иосафата в Едмонтоні.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колеґія: о. Євген Біляк, ЧСВВ; о. Василь Ваврик, ЧСВВ; о. Лев Садовський, ЧСВВ і ред. Олександер Мох. Адреса редакції: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації: Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон: 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. — Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM; Basil Wawryk, OSBM; Leo Sadowsky, OSBM; Alexander Moch. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Business Office: The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

НА ТЕМИ ДНЯ

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКВА В ПАПСЬКОМУ ШЕМАТИЗМІ НА 1966 РІК

Кожного року появляється в Римі груба книжка офіційного Папського Шематизму під назвою "Аннуаріо Понтіфічіо", з якої дізнаємося про актуальний стан усієї Католицької Церкви. Звідтам можемо дізнатися про всяке, починаючи від дати й місця народження кожного єпископа, аж до числа семінаристів у кожній єпархії. Очевидно, що нас Українців на першому місці цікавлять питання, що в'яжуться з Українцями. І тому сьогодні ми заторкнемо тільки деякі справи, які в'яжуться з Українцями, що про них подається в Папському Шематизмі.

Території й особи

З розділу про кардиналів довідуємося, що кардинали щодо своєї гідности чи преценденції діляться на три групи: 1. кардинали-єпископи: а) підримських престолів і б) патріярших престолів східнього обряду; 2. кардинали-священики і 3. кардинали-диякони. Нашого Кардинала Йосифа Сліпого подибуємо між кардиналами-священиками в тій черзі, в яку його ставить дата номінації на кардинала, тобто на 56-ому місці, а якщо додати ще наперед групу кардиналів-єпископів (підримських престолів і східніх патріярхів), то на 66-ому місці.

Адміністративно вся Католицька Церква поділена на різні юрисдикційні одиниці, територіяльні чи персональні, як нпр.: патріярхати, митрополії, архиєпископства, екзархати, апостольські вікаріяти і т. п. Такий же розподіл бачимо щодо осіб єрархів чи інших церковних достойників, тобто відповідно до їх особистої гідности, уряду чи взагалі становища, яке вони займають у Церкві.

Посеред Свящ. Конґреґацій Римської Курії для нас Українців найбільше значення має Свящ. Конґреґація для Східньої Церкви, якої префектом є сам Папа, як теж через неї звичайно полагоджуються всі справи нашої Української Католицької Церкви, що приходять до Апостольського Престолу або від нього виходять. У складі членів чи консульторів цієї для нас так важливої Конґреґації подибуємо таких українських представників: кардинал Йосиф Сліпий, митрополит Амвросій Сенишин ЧСВВ, архиєпископ Іван Бучко й о. д-р Атанасій Великий — протоархимандрит оо. Василіян.

Другим не менше важливим для нас чинником у Римі є Папські Комісії для ревізії Кодексу Канонічного Права. Вони опрацьовують майбутню юридичну структуру цілої Католицької Церкви, очевидно, на основі норм, які поклав Собор, а остаточну апробату на нове оформлення Канонічного Кодексу мусять одержати від Папи. Тут бачимо тільки два прізвища з українських церковних достойників, а саме: кардинала Йосифа Сліпого та о. д-ра Атанасія Великого, ЧСВВ.

Поміж архиєпископсько-митрополичими столицями маємо подані три наші митрополичі престоли: Львів, Филядельфія й Вінніпеґ. Інші наші владичі престоли — це єпископства, які належать до однієї з трьох названих митрополій або навіть до чужих, як нпр. Мукачів, який належить до мадярської митрополії в Естерґом. Крім "повних" єпархій маємо ще теж у деяких країнах нашого поселення екзархати, яких ординаріями є наші українські єпископи або чужі, як нпр. в Арґентині, де властивим ординарієм наших є латинський архиєпископ із Буенос Айрес.

Дещо зі статистики

Не будемо тут розглядати єпархій на Українських Землях, бо адміністративно та статистично там усе в руїні, через що не можемо мати повного й властивого образу про дійсний стан. Зате маємо докладні дані з наших церковно-адміністративних одиниць у вільному світі.

Найімпозантніше з усіх наших церковних одиниць у вільному світі представляється філядельфійська митрополича єпархія: парохій — 108, світських священиків — 141, семінаристів — 45, вірних — 163.421.

Наші єпархії чи екзархати щодо числа вірних ідуть у такому порядку: Бразилія — 98.000, Торонто — 70.000, Вінніпеґ — 58.200, Едмонтон — 53.400, Саскатун — 34.828, Чікаґо — 30.516 і Франція — 30.000. Всі інші наші єпархії чи екзархати мають понижче 30.000 вірних. Тяжко сказати на основі Папського Шематизму скільки є Українців-католиків ув Арґентині чи Югославії, бо подане число обхоплює вірних усіх східніх обрядів чи вірних східнього обряду різних національностей. Не можемо тут також подавати американські єпархії Закарпатців, бо Папський Шематизм їх не прираховує до нас, як теж вони самі не прираховують себе до нас.

За числовими даними поодинокі наші єпархії чи екзархати мають своїх єпархіяльних світських священиків (до поданого числа священиків ми прирахували неопресвітерів, тобто в останньому році свячених, а в дужках подаємо число семінаристів (с) — кандидатів у духовний стан): Стемфорд — 78 (с — 14), Торонто — 73 (с — 6), Вінніпеґ — 44 (с — 4), Едмонтон — 42 (с — 8)*, Чікаґо — 33 (с — 5). Всі інші єпархії чи екзархати мають понижче 30 священиків, а деякі навіть усього 6 або 9 світських священиків.

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ЧЕРВЕНЬ, 1966
РІК XXIX, Ч. 6 (522)

Про стан українського чернечого духовенства не можемо говорити, бо не маємо статистичних даних поодиноких українських чернечих спільнот, а їх статистики не подається в Папському Шематизмі, крім оо. Василіян, які що два роки видають свій Василіянський Каталог-Шематизм, яким ми користуємося. На основі Василіянського Каталогу (Рим, 1965) можна подати щодо Василіян у вільному світі такі числа: Василіян-священиків — 160, семінаристів — 90, ченців-братів — 41, тобто разом 291 осіб.

Деякі недогляди чи неточності в Шематизмі

У сьогоднішньому нашому частинному огляді українських питань у Папському Шематизмі хочемо ще звернути увагу на деякі недогляди чи неточності, якщо дивимося з українського, церковного чи національного, становища. Ідеться головно про вживання чи примінювання політично-географічних назв. Як бачимо, то щодо цього далі панує плутанина понять. Всі наші українські чи латинсько-польські єпархії, що існують чи існували на українській чи білоруській територіях, усе ще далі подаються під Польщею або теж подекуди на "ніякій" території, тобто не подається назви держави, на терені якої лежить дана єпархія, а при деяких єпархіях зазначено (нпр. Житомир, Кам'янець Подільський чи інші) "Руссія" — Росія. Дуже цікаво розв'язано питання положення Мукачівської єпархії, бо раз подано як одиноку адресу Ужгород (ст. 293), а другий раз (ст. 1240) у розподілі єпархій за державами "створено" зовсім нову "державу" — "Подкарпація", на терені якої лежить "Мукачево". На тій же самій сторінці бачимо, що на терені Польщі знаходиться осідок нашого Верховного Архиєпископа — митрополія Українців "Львув" з її суфраґаніями (Перемишль і Станиславів) та апостольський екзархат "Лемковщизна" для вірних (навіть не "рутенського") візантійського обряду. Виходячи з сьогоднішнього політичного розмежування земель, то Перемишль і Лемківщина лежать на терені Польщі, але Львів і Станиславів таки ні. Цікаво, що в такому самому політичному положенні, в якому є теж і Україна, знаходиться нпр. Литва та Латвія, але вони чомусь мають своє місце, бо при Кавнасі є зазначене, що це Литва, а при Ризі Латвія, як теж вони подані в списку держав.

Другим важливим недоглядом у Папському Шематизмі в питанні Української Католицької Церкви — це, сказати б "ліквідація" українсько-католицької Київської Митрополії та численних українських і білоруських єпархій, які сторіччями існували, тобто перед і по Берестейській Унії. Їх ніколи формально й офіційно не "зліквідувала" Католицька Церква, але доконала цього політичним і фізичним насиллям Росія. Якщо подається в списку єпархій, обсаджених чи необсаджених єрархією, латинську митрополію Могилів із її суфраґаніями та апостольськими адміністратурами, включно до Харкова, хоч фактично не існують вони вже добрих сорок років, бо вони ліквідовані не Апостольським Престолом, але московською насильницькою владою, то за цим самим же принципом повинні б далі теж існувати наша Київська митрополія та наші українсько-католицькі єпархії, яких Церква ніколи — як такі — не розв'язала, ні не скасувала.

Хто має справити ці недогляди?

Названі недогляди чи неточності Папського Шематизму, очевидно, не випливають виключно з нашого українського боку, бо ми бажали б, щоб воно було правильно подане, а принаймні в дійсному стані, тобто, що нпр. Львів лежить не на території Польщі, але УРСР, бо сьогодні такий дійсний стан, хоч ми з ним можемо не погоджуватися, бо ми бажали б, щоб була Україна, а не якась фіктивна УРСР.

Із другого боку було б однак дуже несправедливим приписувати всю вину й провину Ватиканові, мовляв, не люблять Українців, та й воно було б теж неправдивим, бо впорядкування цих недоглядів чи неточностей у найбільшій мірі залежить таки від самих Українців, яких завданням є раз поставити цю справу на властиву площину. Нема сумніву, що тут не поможуть ніякі "скреготіння", лайки чи вболівання над справою, ані навіть сотні тисяч некомпетентних писань по наших часописах чи листів до Ватикану, але компетентна інтервенція.

Хто чи що є цією компетентною інтервенцією в цій справі?

Одиноким чинником компентентним у цій справі є таки ніхто інший, але наш Верховний Архиєпископ і вся наша Єрархія, з якими Апостольський Престіл буде рахуватися і напевно згадані справи будуть правильно розв'язані.

---

* В Папському Шематизмі подано під Едмонтоном мабуть помилково число 67 світ. священиків, бо адресар Едмонтонської єпархії виказує тільки 42 священиків.

Ми переконані в цьому, що наш Верховний Архиєпископ — Кардинал Йосиф Сліпий, який безпосередньо живе у Ватикані й має безпосередню змогу вглянути й допильнувати цю справу — напевне не полишить її на боці, як другорядну, але візьме її як одну з найважливіших і найперших справ, які треба раз усебічно й позитивно поладнати, а зокрема те, щоби престольний осідок нашого Верховного Архиєпископа все ще не лежав у... Польщі, але вже раз таки в Україні, якою б вона тепер не була, як теж, щоб принаймні теоретично була зафіксована Київська митрополія, якщо Київ має бути колись осідком Українського Патріярхату. Це справи першорядної ваги й значення, перед якими уступають усі інші, як другорядні, бо це справи визнання або невизнання нашого не фактичного, бо в факті ми існуємо, але формального існування як Церкви та Народу назовні.

Всім нам відомо, що наш Верховний Архиєпископ перетяжений усякими іншими важливими справами, але загальне добро нашої Церкви та Народу ставить на першому місці. Тому теж ми віримо, що він разом з одностайною поставою нашої Єрархії подбає успішно про те, щоб згадані надоліки чи недотягнення Папського Шематизму були виправлені, як теж щоб усунути з нашого українського боку дотеперішні занедбання, недогляди чи навіть і толеранцію в цій важливій, але неприємній для нас справі. Піддержуймо в цій справі нашого Верховного Архиєпископа й нашу Єрархію нашими молитвами та належною дисципліною до церковного авторитету!

о. О. Купранець, ЧСВВ

ПОЛЬСЬКІ ЄПИСКОПИ СОЛІДАРИЗУЮТЬСЯ З КАРД. ВИШИНСЬКИМ

68 польських єпископів, як подають пресові звідомлення, заявили себе солідарними з особою та ділами кард. Вишинського — примаса Польщі. Текст тієї заяви проти комуністичних намагань розбити знутра католицьку єрархію Польщі не був опублікований. Архиєпископ Комінек заявив, що ця заява солідарности польського єпископату з кард. Вишинським була виготовлена на одному засіданні у Варшаві саме тоді, коли кард. Вишинського не було у Варшаві.

СЛОВО ПАТРІЯРХА АТЕНАҐОРА

Із нагоди Великодня видав Патріярх Атенаґор своє пасхальне послання, в якому підкреслив, що православ'я готове внести великий вклад за об'єднану Церкву, за об'єднане християнство та об'єднаний і мирний світ. Каже він, що православ'я вірить у ці засади. Християнство мусить принести сьогоднішньому людству спільне й об'єднане послання оптимізму. В своєму посланні Патріярх Атенаґор здоровить патріярхів і голов Православних Церков, голов інших християнських віровизнань, а зокрема "Його Святість — улюбленого та поважаного Папу Павла VI-го."

ЧИ БУДЕ ВСЕПРАВОСЛАВНИЙ СОБОР?

У недавньому митрополит Мелітон, як висланик Патріярха Атенаґора, відвідав православних патріярхів: московського Олексія в Москві, румунського Юстініяна в Букарешті, болгарського Кирила в Софії та сербського Германа в Білгороді. Як тепер виявляється, то мало дійти до поважних розмов про можливість скликання синоду або просиноду всіх Православних Церков світу.

Всеправославна Конференція на Родосі, що її в 1961 р. скликав Патріярх Атенаґор, висловлювалася за скликанням екуменічного православного просиноду і можна сказати, що поклала деякі основи чи напрямні під програму майбутнього православного собору, що було наочним впливом Ватиканського Собору. Однак від того часу не зроблено ніяких конкретних кроків чи рішень у цьому напрямі з боку ніякої Православної Церкви. Щойно вислання митрополита Мелітона до названих патріярхів треба вважати першим актуальним кроком у напрямі скликання всеправославного собору.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

о. В. Ковалик, ЧСВВ

Я ПАВЛІВ, А Я АПОЛЛОСІВ

(НА СОБОРОВІ ТЕМИ)

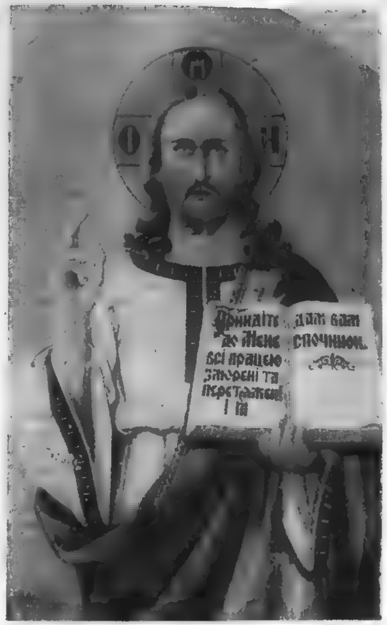

Я одинокий ваш учитель, що не заведе вас на злу дорогу! — каже Христос.

Хто сьогодні по Соборі рефлектує на говорення, писання чи й поступування деяких журналістів, науковців, богословів, філософів католицьких і некатолицьких, цей мусить ствердити, що багато з них, що так скажу, завелися в своїх надіях, змаганнях.

Багато думало, що Собор "радикально" змінить закони, норми, а то й саму ментальність Католицької Церкви. Треба признати, що пекло запрягло було до тієї цілі всю свою силу, хитрість і підступ, що диявол більше ніж "тричі" кусив Христа в містичному тілі Його Церкви, але завжди почув рішуче: "Геть, сатано! Написано бо: Господу Богу твоєму поклонишся і Йому єдиному будеш служити!"

Були й такі, що намагалися змінити навіть деякі догматичні правди, як про Пресв. Євхаристію, інспірацію Св. Книг, гідність людського життя, природу й завдання Церкви ітп. Інші ж, розважніші, бистріші, що керувалися духом віри, були спокійні, бо знали, що Церква побудована на скелі і Св. Дух керує нею. Були виміни думок, були сутички словні й змагання аргументів. Це ж бо звичайне явище в житті чи в природі. Знаємо, що зерно кинене в землю мусить зужити багато енергії заки скільчиться, розіб'є тверду груду над собою, виросте і зродить повний колос золотого насіння. Христос сказав також: "Журба жінці, коли вона народжує, бо година її вибила. А народить дитятко, — з радощів, що дитина на світ народилася, вже й пам'яті про болі нема" (Ів. 16, 21).

Собор, по довгому часі і великих зусиллях, видав плідний овоч: свої ухвали, рішення, декрети, конституції. Хто їх належно аналізує, цей приходить до висновку, що його зробив польський комуніст, аналізуючи енцикліку Папи Івана XXIII: "Матер ет Маґістра". Цей комуніст, Віктор Новіч, написав книжку п. н. "Ватикан у пошукуванні нових доріг", Варшава, 1962. Він там на 78 ст. пише: "Одно позістає безсумнівним, а саме, що ця енцикліка не означає жодного перелому, цебто жодної есенціяльної зміни в суспільній і міжнародній ситуації та нових обставинах у світі". Те саме можна сказати про Собор. Собор не змінив нічого есенціяльного в дотеперішньому навчанні Церкви в науці віри чи обичаїв: не міг зробити есенціяльних змін, бо наука Церкви спирається на Євангелії, а Євангеліє є незмінне! Собор змінив тільки в дечому поступування, тактику, спосіб підходу до справ, проблем, форму вислову ітп.

На жаль і те останнє стало притокою до багатьох критик і нарікань, до творення неформальних "партій". Навіть у наших українських часописах чи журналах можна вичитати ось такі фрази: "Стало вже втертим і більш ніж банальним говорити про Церкву, як традиційну, консервативну установу з її резервою до інновацій..." Або: "Існує завелика прірва між модерною людиною і консервативною Церквою високоцивілізованих суспільств..." Або: "Було багато "табу" і їх треба було виставити на пробу їх вартости..."

Або: "Але напевно вже ніщо не заверне католицьку Церкву до її ізоляційних позицій" ітп.

Такі "буйні" фрази пишуть люди, які, видно, не розуміють чим є Христова Церква, яке її завдання. Чейже знаємо, що ціль Церкви є незмінна. Головні засоби Церкви: віра і Св. Тайни, є незмінні разом з її Владою. Та й людська природа є незмінна, людські похоті, дарування чи злі склонності є такі самі, як за часів потопу, і такими ж останугься до кінця світу. Церква мусить перетривати так само до кінця світу. Тому вона мусить бути традиційною і консервативною, і в тому саме є один із секретів її сили, відпорности й незнищимости. Вороги Церкви хотіли б її піддати під усякі впливи "модерних здобутків", щоб її зруйнувати! А хто знає історію Церкви, той знає, що в Церкві завжди був поступ, пристосування до життя, до обставин. Перейдімо всі Собори чи навчання Папів, а побачимо в кожному з них щось нового, якесь пристосування до життя! Церква — це живий організм, який саме вимагає пристосування до життя. Найкращим носієм культури, поступу — була Католицька Церква. Церква поступу не боїться, вона тільки до всього підходить із світлом Божого Об'явлення, підходить обережно, розважно!

Церква також не "ізолювалася" від світу за гадкою автора вище наведених слів. Христос прийшов на світ, апостолів післав у світ, місіонарі Христові розійшлися і сьогодні працюють по цілому світі, між усіми народами і клясами, між добрими і злими. Христос просив Отця, щоб зберіг апостолів посеред світу, а не щоб їх забрав зо світу. Те Церква дуже добре знає і так стало поступала.

Папа Павло VI у своїй першій енцикліці "Екклезіям суам" також каже, що священики мають бути посеред світу, але не світовими, не перениматися духом і засадами світу. А дехто "неізолювання" від світу розуміє як прийняття світових засад, залишення всякої християнської аскези чи чесноти. Христос усіх працівників на Господній ниві перестерігає: "Що поможе людині, коли цілий світ позискає, а свою душу занапастить?"

Церква плекала і плекає деяке відокремлення від світу, не тому, що ненавидить світ чи світових людей, але тому, щоб не заразитися їхньою сваволею, їхнім поганським духом, і щоб себе самих краще підготовити до тяжкої місії. Знаємо, що навіть теперішній Папа, Павло VI похвалив і потвердив чисто клявзурові і контемпляційні Чини, а Папа Лев XIII осудив "американізм", то є надмірну активність, до якої мають завеликий нахил деякі "діячі", і до чого приманюють вороги Церкви. Їх ціль: "звітріння соли". А коли сіль звітріє, чим її осолити? Отого "звітріння соли" бажають усі вороги Христової Церкви, бо коли сіль звітріє, її, за словами Христа, висипається на подоптання людям, а тоді в Церкві вона не сповнить свого завдання й Церква розкладається. Туди то "стріляють" вороги Церкви, впоюючи в Христових апостолів і духовенство "модерного духа, духа нерозважного прогресизму"!

Іншою причиною відокремлення Церкви від світу було і є сьогодні ще де-не-де те, що світ, світові уряди ненавидять Церкву, не хочуть її впливу на життя людей, і тому заганяли Церкву в катакомби, чи нищили її революційними кличами й ґільотиною, чи "культуркампфом", чи нацизмом, ітп.

Давніше деякі норми в поступованні з іншими віровизнаннями були строгіші, обережніші. Але чи це не було узасаднене, вимагане часом, обставинами? Чейже знаємо, що св. ап. Павло пише: "Не спрягайтеся з невірними в чуже ярмо! Яка бо спільність праведности з беззаконням? Що спільного між світлом і темрявою? Яка згода між Христом і Веліяром?" (І Кор. 6, 14). Думаю, що ап. Павло, вибраний Богом посуд, апостол народів, знав Христового духа, мав любов до ближніх і більше ніж ми її маємо, а однак поручає таке сепарування. Значить такої "ізоляції" часом треба, і вона не є зла, і годі її осуджувати. Провід Церкви краще від одиниць знає, як йому у відповідний час поступати.

Сьогодні Церква й останні Папи змінили в дечому тактику поступування з нехристиянами, чи іншими віровизнаннями. Деякі давніші норми гострі, — злагіднено. З тієї причини деякі католицькі письменники, а ще більше некатолицькі, вихваляють Папу Івана XXIII чи Павла VI за "їхню вирозумілість, любов, толерантність" ітд., а осуджують поступування попередніх Соборів чи Папів, мовляв: "невирозумілі, нетолерантні" були. Поділилися люди, визнавці того самого Христа, одні кажуть: "Я Павлів", а інший "Я Аполлосів", як пише ап. Павло до Коринтян. "Що таке Аполлос? Що Павло? Слуги через яких ви увірили, і то як кому дав Господь... Ми бо співробітники Божі, ви — Божа нива, Божа будівля" (І Кор. 3, 4).

Щодо закидів одним, а похвал на адресу других, дозволю собі висказати свою гадку короткими словами: одні й другі були Христовими співробітниками, поступали за своїм сумлінням, згідно до обставин і потреб Церкви. Говорю про загальні норми, закони, поступування, яке надавали Собори чи Папи для добра цілої Церкви. Постараюся моє твердження коротко пояснити.

Знаємо дуже добре, що Христос сама Доброта, сама Любов і сам Розум, раз нахилявся в покорі і любові до людей, їх навчав, потішав, уздоровляв, а іншим разом той самий Христос брав бич у руки та бичем виганяв покупців із храму. Той самий Христос казав, що блаженні лагідні і покірного серця, а іншим разом безпощадно бив по гордовитості фарисеїв, називаючи їх: гробами побіленими, родом гадючим, насінням диявола ітп. Значить, сам Божий Син поступає відповідно до часу, потреби, осіб, хоч Він завжди такий самий, завжди сама Мудрість, сама Любов! Чому ж Церква не мала б Його наслідувати? А коли наслідувала, чому ми мали б її сьогодні за це "бити" батогами нашої нерозважної писанини?

Знаємо добре, що та сама держава чи й уряд з тими самими підданими, не завжди однаково поступає, не завжди однакові норми, закони видає. Закони в часі миру, загального добробуту бодай у великій мірі бувають іншими від законів чи норм у часі революції, війни. Закони, норми, строгості в часі нормального і задовільного стану здоров'я різняться від норм у часі якоїсь загальної заразливої пошести. Подібно робила Церква із своїми вірними та з іншими вірами чи людьми. Сьогодні Церква розрослася по цілому світу, сильна, могутня, загартована і вправлена в боротьбі й у ворожих підступах. Тому вона сьогодні може собі дозволити на те, чого колись не могла зробити. Христос казав, що має багато говорити апостолам, але вони під цю пору ще не підготовані до того. Подібно й ап. Павло каже: "Я молоком поїв вас, не їжею, ви бо не могли їсти її, та й тепер ще не можете, бо ви ще тілесні" (І Кор. 3, 2). Подібне було і з Церквою!

Крім того, під теперішню пору головні вороги Католицької Церкви: комуністи, масони і жиди змінили свою тактику, своє поступовання з Церквою. То ж не дивно, що Церква змінила своє щодо них. Інші віровизнаня, під впливом діяння Св. Духа, внаслідок молитов та праць Божих людей, змінили своє наставлення до Католицької Церкви. Не дивно, що і вона змінила своє. Церквою керує Св. Дух, і загальні норми, закони поступування Церква видає відповідно до потреб і обставин часу.

Тому ділитися на поклонників "Павлових" чи "Аполлосових", не має причини, а навіть дуже нерозважно та небезпечно. Папа Павло VI піддав до беатифікації двох Папів: ПІЯ XII та Папу ІВАНА XXIII. Тим актом, цей наймодерніший Папа Павло VI показав усім, що оба ці Папи великі і Божі мужі, оба діяли для добра Церкви і людства, хоч оба мали і тактику і спосіб діяння дещо відмінні. Поступування одного і другого були добрі, похвальні і гідні наслідування! Те саме треба сказати і про інших Папів чи Вселенські Собори.

* * *

о. І. Назарко, ЧСВВ

МАТЕРНІ СЛЬОЗИ

Всесв. о. д-р Іриней Назарко, ЧСВВ — ректор Української Папської Колегії св. Йосафата в Римі — наш постійний співробітник.

Кожноразові відвідини Старої Остії (Остія Тіберіна або Антіка), куди прибився моторний Еней, зворушують нас до глибини душі. Мимохіть пригадується нам прекрасна картина французького мистця — клясициста Шеффера (Шеффер Арі 1795-1858), у якій він геніяльно з'образив святих Августина й Моніку, як вони вже після навернення й охрещення Августина, сидять обоє над морем, задивлені в голубе небо й захоплені тим щастям, що їх там чекає. Або пригадуються нам слова самого св. Августина з дев'ятої книги його "Визнань". Він каже: "Вона і я, стояли ми сперті на вікно, з якого простягався вид на внутрішнє подвір'я дому, в якому ми мешкали недалеко гирла Тибру. Втомлені довгою дорогою тут, здалека від гамору, ми набирали сил до морської подорожі. І так на відокремленні ми вели солодку розмову, а забувши все, що поза нами, змагаючи тільки до того, що перед нами, ми роздумували спільно в обличчі Божої правди,

яке буде наше майбутне життя, вічне життя святих, що його 'око не бачило, ні вухо не чуло, ані на серце людині не прийшло'."

* * *

Сьогодні немає вже ні цього вікна, крізь яке вони дивилися; немає ні цього подвір'я; не чути пошуму морських хвиль, бо продовж тисячі п'ятсот років море відступило і гирло Тибру відсунулося від мертвого містечка. Серед руїн стоять іще деякі потріскані мармурові колюмни, але на них спирається тільки голубе склепіння неба. Все в цьому опустілому містечку говорить нам про скороминучість і занепад навіть найкращих творів людського генія і людських рук.

І хто б сподівався, що це містечко зв'яже з історією мати великого святого, яка перетерпіла й переплакала все своє життя — св. Моніка? Що більш, Моніка сама ввійшла в історію Церкви болем і оплакуванням свого блудного сина — Августина. Не зазнала вона щастя в своєму подружньому житті з чоловіком Патрикієм, що був значно старший за неї і визначався вибуховою й поривистою вдачею. Справді після кількох років молитви, янгольської терпеливости й лагідности. Моніка вплинула додатньо на Патрикія і він наглядно поправився. Одначе Моніка дальше сумувала, бо обидва вони: її чоловік Патрикій та її улюблений син Августин вибрали собі широку й вигідну дорогу життя, не назначену дороговказом хреста. А самі вони для матері були джерелом терпіння і смутку. Крім цього Августин заплутав свій бистрий розум у заблуди маніхейців. Була це мішанина понять християнських і забобонів поганських, що признавала два творчі чинники, немов двох богів: бога світла й бога темряви. Ще гірше було те, що своє серце Августин поневолив недозволеною любов'ю, якої предмет знайшов собі ще під час своїх студій у Картагіні. З тієї любови народився син, що називався Адеодат.

Те все було причиною ще гарячіших слів і ще ревніших молитов Моніки. Вона вживала всіх можливих засобів, щоб навернути сина. Знала вона одного святого єпископа, що своїми науками навертав багатьох, то звернулася до нього з проханням, щоби вплинув на її сина. Але єпископ, знаючи Августина як завзятого сектанта і надутого непересічною гордістю, вважав, що ще не прийшов час навернення. Тому сказав Моніці: "Ти тільки живи так само й молися, а не можливе, щоби пропав син таких гарячих слів."

Врешті Августин, обманувши матір, вибрався з Африки до Італії, щоб там, як здібний і гордий ретор, утривалити свою славу. Товаришили йому сльози, молитви і любов Моніки. Так пізніше писав про це Августин: **"Перед Тобою, мій Боже, в моїй обороні плакала моя мати, вірна рабиня Твоя і плакала більше, ніж плачуть матері на похороні синів. Вірою і духом вона бачила мою смерть. І Ти, Господи, вислухав її молитов і не погордив її сльозами."**

Хтось сказав, що сильніші від морських хвиль і тривкіші від ґраніту є материні сльози. Надійшов цей виплаканий і вимолений день, коли Августин пізнав правдивого Бога і полюбив його всім серцем, — Моніка була тоді коло свого сина в Медіоляні. На сам Великдень 22 квітня 387 р. Августин прийняв Св. Тайну Хрещення з рук медіолянського єпископа Амвросія. Августин мав тоді тридцятьтретій рік життя. Одночасно з Августином охрестився тоді його шістнадцятилітній син Адеодат і найсердечніший друг Августина Алипій. Моніка п'яніла невимовним щастям і радістю, бо предобрий Бог вислухав її молитов та осушив її сльози!

Але Августин був такої вдачі, яка, щонебудь чинить, чинить це не половинно чи неповно, а повно й усеціло. То охрестившись, Августин не вдоволився пересічним християнським життям, але забажав досконалого життя на зразок єгипетських ченців так званих киновітів, які вели спільне життя за точно означеними правилами на пустині. Крім цього Августин бачив, як Амвросій улаштував для своїх священиків щось у роді манастиря. А тому, що Моніка мала дім і великий огород в своїх родинних сторонах коло Таґасти, то, мабуть за її намовою, всі постановили вернутися до Африки. Не гаючись, серед гарячого літа вибралися з Медіоляну через Апеніни до пристані Остії. Далека подорож серед літньої спеки була дуже прикра передовсім для слабовитої Моніки. В Остії задержалися довше, очікуючи догідного вітру до плавби та скріплення здоров'я дуже ослабленої Моніки. Побут Августина й Моніки в Остії був однією молитвою, контемпляцією й екстазою. Як оповідає Августин, Моніка, прочуваючи близьку смерть, говорила: "Сину, щодо мене, то вже немає нічого, що займало б мене у цьому житті. Не знаю, що я ще роблю на цій землі... Єдина справа, для якої я бажала ще якийсь час жити — це було бажання побачити тебе християнином. Бог сповнив мені це понад міру, бо бачу тебе — слугою Божим, що погордив земським щастям. Що ж я ще тут маю робити?"

Після декількох днів Моніка запала в гарячку, а дев'ятого дня недуги померла в Остії четвертого травня 387 року. Бог нагородив її вічною славою, Церква вписала її в книги своїх святих, а люди пошанували пам'ять тієї плакучої матері пропам'ятною таблицею посеред румовищ Остії. Сьогодні мощі св. Моніки спочивають у церкві св. Августина в Римі. Від ранніх років християнства св. Моніку почитали як окрему покровительку плакучих матерей.

На передньому пляні бачимо пропам'ятну таблицю в честь св. Моніки посеред руїн старої Остії

* * *

А матерей плакучих сьогодні багато... Чому? Бо багато загублених синів і дочок. Скрізь по світу несеться сьогодні розпучливий крик, що марнується молоде покоління, що зростає число юнаків із ложними засадами в умі та з нечистою любов'ю в серці. Американські часописи подають щораз то частіші й жахливіші випадки молодечої злочинности й хуліганства. А один паризький тижневик недавно проголосив анкету під наголовком: "Чи наші діти — потвори?" Всі сьогодні з немалим острахом слідкуємо за умовим і моральним занепадом молоді, супроти якого ми безрадні й безсильні. Всі ми хотіли б рятувати нашу дорогу молодь. Але передовсім і за всіх цього бажають матері, що моляться і плачуть над своїми блудними синами й доньками. Та самі нарікання на молодь, саме ламання рук і сумне признання, що втратилося вплив на молодь — не вистане. Не вистане навіть Ніоба скам'яніла з розпуки за втраченими дітьми. Тут треба живого, терплячого, плакучого, а передовсім розмоленого серця матері.

До такої круціяти молитов і сліз закликаємо в першу чергу українські матері, бо українські матері мають ще більше причин до плачу. Не одна українська мати плаче, бо її рідний син забув свою українську Церкву, свій обряд, а пішов до чужих. Забув він, як іще малим сидів на колінах матері, а вона складала його три пальчики разом і навчала його нашого знаку святого хреста. А пізніше ця сердешна мати вчила його наших молитов і ввечері разом із ним їх проказувала. Ще пізніше, коли синок уже підріс, мати з синком ходила до української церкви, а там він з усіми молився і співав аж душа радувалася. А тепер... Аж жах казати! Цей негідний син погордив тим усім і ходить до чужої церкви. А мати нишком плаче...

Друга українська мати має іншу причину до плачу. Оце її доросла донька на своїй другій батьківщині погорджує своєю рідною мовою, якої навчала її мати і навіть до своєї матері шварґоче по чужому, хоч бідна мати може й не розуміє, тільки "нишком плаче".

Тому всі українські матері повинні звертатися до покровительки плакучих матерей — св. Моніки, якої сльози були триваліші за мармур. Вона своїми молитвами й сльозами випросила навернення свого сина Августина. О, коби ця велика Свята випросила українським матерям навернення їх синів і доньок із блудних доріг, на їх потіху і на добро нашого Народу й нашої Церкви.

НА ВАТИКАНСЬКОМУ СОБОРІ БУЛО РАЗОМ 172.000 ЖИВИХ РОКІВ

Із надзвичайного видання "Ль'Оссерваторе Романо" дізнаємося, що вік усіх Отців Собору, разом зчисливши, виносив 171.952 роки. Пересічний вік виносив у: кардиналів — 72 роки життя, патріярхів і архиєпископів — 63, єпископів — 59, генеральних чернечих настоятелів — 59.

Із табель того гарного видання дізнаємося теж, що майже половина єпископів не була в спромозі самому заплатити собі коштів подорожі чи побуту в Римі. Їм покрив кошти чи допоміг Апостольський Престіл. Мабуть найгіршими "дідами" були єпископи з Бразилії, Індій і держав східнього бльоку, так нпр. польським єпископам було дозволено вивезти тільки незначну суму гроша, бо могли всього $5.00 взяти з Польщі на пару тижнів утримання в Римі. На 215 бразилійських єпископів 184 мусіло дістати допомогу, бо інакше вони були б не змогли прибути на Собор. На 238 американських єпископів тільки 8 треба було помогти, а на 91 канадійських тільки двом, що самі не могли покрити собі видатків, зв'язаних із Собором.

ПРАВОСЛАВНА КАПЛИЦЯ В КАТОЛИЦЬКІЙ КАТЕДРІ

Катедра св. Миколая в Барі, Італія, є першою католицькою церквою в світі, що має власну каплицю для грецько-православного богослуження. Каплицю посвятили православні в приявності кард. Джіоббе — представника св. Конґреґації для Східньої Церкви.

о. Р. Г., ЧСВВ

РОЗДУМА ПРО БОЖЕ І ВІЧНЕ

1. ДОЦІЛЬНІСТЬ
(філотакса)

Принцип причиновости, як ми вже передше згадували, допомагає нам пов'язувати вислід із причиною, про якої існування здогадуємося. Таким чином можемо від сотворених речей дійти до Творця, що є першою Причиною всього існуючого.

Подібну прислугу може зробити *доцільність*, що її ми спостерігаємо в існуючих речах, зокрема в органах живих істот. Доцільність, у загальному, — це відповідність якогось природного процесу якомусь вислідові, що до нього він зміряє. Такий *процес* є складний; він користується *засобами*, щоб здійснити намічений вислід. Так ото доцільність включає в собі перш усього *мету*, що її діючий наміряє осягнути. Таке намагання осягнути мету може бути *свідоме* (в людині) або *несвідоме* (у тварин). Людина намічає собі ціль, обмірковує засоби для здійснення, зготовляє знаряддя, що має послужити тій цілі. Так, наприклад, людина зготовляє ніж, щоб ним краяти; голку, щоб шити, проколювати, давати ін'єкції; щипці, щоб стискати, притримувати, розтинати; пилку, щоб різати тверді тіла; помпу, щоб нею добувати плинні речовини; лямпу, щоб давала світло в темряві, і т. д. Кожне з отих знарядь виявляє *інтеліґентність* діючого і то не лише тоді, коли він користується згаданими речами, але й самі собою, своєю здатністю послужити для виконання якоїсь роботи.

Придивляючись уважно до тварин, спостерігаємо, що й природа зготовляє відповідне знаряддя, чи пак, *органи*, якими вона обдаровує живі створіння якраз на те, щоб могли виконувати необхідні життєві функції. Ось декілька прикладів: язик слимака побудований у формі пилки; передні ноги раків заосмотрені у щипці; жало оси — це ідеально виконана ін'єкційна голка; глибинна риба користується у темряві лямпою-прожектором; колючосисний ротовий апарат комаря побудований за всіма технічними вимогами помпи.

Коли те знаряддя, що його зготовила людська рука, прирівняти до того, яке дала природа, тоді переконуємося, що природне знаряддя є куди досконаліше за людське. Якщо людське знаряддя є безсумнівним доказом інтеліґентности людини, то скільки ж більше і певніше ті знаряддя тварин, що їх ми називаємо органами. Безумовно! Але тут ви зразу зробите слушну заввагу, що природа сама з себе не є носієм інтеліґенції. Авже ж правда! Природа не є носієм, чи докладніше, підметом інтеліґенції, як людина. Вона є тільки показником наявности інтеліґентного укладу сил, матеріялу й засобів. Таку інтеліґентність не має природа сама з себе, але від того інтеліґентного Ума, який дав природі здібність діяти доцільно, щоб здійснювати, осягати природні завдання. Таку інтеліґентність має, наприклад, машина, що вийшла з-під рук конструктора. Тим то доцільність, коли дивитися на неї з цього кута бачення, стає нам *доказом* на існування тієї першої Інтеліґенції, того першого найдосконалішого й відвічного Ума, який кожному створінню визначив мету і засоби для її осягнення, для здійснення природних завдань.

Однак *матеріялісти* дивляться на цю дійсність інакше. Ось їхнє вчення: "Доцільність — дефініюють вони — є наслідком розвитку (еволюції) організму в певних умовах зовнішнього середовища. Наукове розуміння доцільности відкидає теологічні уявлення, за якими будь-який орган чи частина організму мають певне призначення, створені божеством для здійснення певної мети. Проблема органічної доцільности вперше була правильно висвітлена і науково розв'язана у працях Ч. Дарвіна, який вченням про розвиток органічного світу завдав нищівного удару телогії в природних науках. За дарвінізмом, доцільність виявляється в цілості організму, в корисній для нього взаємодії його частин і в пристосованні організму до умов існування" (Укр. Рад. Енц., Т. 4, ст. 314).

Немає сумніву, що Дарвін своїми працями великою мірою причинився до вияснення багатьох загадок природи, все ж таки й він розводив безрадно руками, ставши віч-на-віч перед проблемою доцільности у природі. Досліджуючи рослинний світ, Дарвін зустрінувся з цікавим явищем, що його ботаніки називають "філотаксою" — "листкорозташуванням". На стеблі листки розташовані не абияк, але в докладно визначених місцях та під сталими кутами нахилення, дотримуючись т. зв. листкового циклу. При такому укладі рослина найменшим числом листків здобуває найбільший доплив світла, необхідного для фотосинтези, себто, створювання вуглеводнів за рахунок світляної енерґії сонця. Так ото перед Дарвіном виринули питання, які й досі являються нерозгаданою загадкою для матеріялістів, що глибше призадумуються над цими проблемами: Як рослина осягнула таке ідеальне листкорозташування? Шляхом еволюції — у корисній для себе взаємодії частин і пристосованості організму до умов існування? Так тоді в природі повинні б залишитися десь сліди таких спроб і переходів від перших припадкових і помилкових спроб до ідеальної філотакси. Доказів на це не знайдено. Якщо так, тоді від самого початку появи рослин було вже те ідеальне листкорозташування. Тоді, послідовно, або неправдивою є теорія еволюціонізму, або ж треба прийняти існування того геніяльного відвічного Інтелекту, що все створив і впорядкував, значить... Бога. І тут наступає повсякчасний конфлікт поміж сумлінням чесної людини і поглядами вченого. Як дошкульним мусів бути отой конфлікт у Дарвіна, коли він, за свідченням Фіґльгубера, ось як звірявся одному сучасному собі ботанікові: "Якщо бажаєте мене охоронити від нещасної смерти, то скажіть, чому кут нахилення листків є завжди 1/2, 1/3, 2/5, 3/8... і ніколи інакше? Це вже вистачило б, щоб довести до божевілля навіть найспокійнішу людину." (Гасерт, Дас Вундер дер Вельторднунґ, 1936, ст. 83). І не тільки листок. Дарвін признавався, що проблема походження ока спричиняла в нього гарячку (Л. Квено, Азар у фіналіте), стільки в ньому складових частин, доцільно укладених, що годі все це пояснити самим лише "природним добором" і "боротьбою за існування", що виникає припадково, наосліп, залежно від обставин і умов життя, та неодмінно повинно би залишити докази більш чи менш удалих спроб. "Усі органи — з'ясовує В. Маркоцці — є комбінаціями різних елементів, придатних для функції, що її вони виконують. Це можна зрозуміти, коли прийняти доцільність, чи пак, отой Розум, який їх видумав та здійснив. Якщо виключити розум і приписати це припадкові (виключається сліпу конечність, бо ніхто не може обстоювати, що ті структури мусіли оформитися так і не інакше), тоді факт стає незрозумілим. Якщо б це, поряд з успішними комбінаціями, було ділом припадку, здатним для функціонування (приймаючи, що воно оформилося), тоді повинні б існувати всі невдалі спроби, значить, непридатні чи менш придатні комбінації; і то в тим більшому числі, чим складніші й менше правдоподібні є комбінації. А де є всі оті комбінації?" (Іль проблема ді Діо..., ст. 127).

Саме ось тут і є найслабше місце матеріялістів. Вони відкинули Бога, як найвищий і відвічний Інтелект-Розум, що все створив та всім управляє, а на Його місце поклали гіпотезу, здогад, на який нема підтвердження дійсности. Тим то й не вірять матеріялісти у твердження своєї "науки" і ввесь час її зміняють і перевіряють у надії, що може колись десь у прийдешньому вдасться врешті-решт здобути доказ. Матеріялісти викинули з життя, з природи Бога і це, водночас, створило в їхніх душах порожнечу й конфлікт, що його годі втишити. Чи не краща звичайна дійсність від прегарної своєю незвичайністю теорії, що проте не є дійсною? (Далі буде)

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаґовані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

ПОДЯКИ

Складаю прилюдну подяку Найсолодшому Христовому Серцю й Божій Матері Неустанної Помочі за вислухані молитви та прошу дальшої опіки над моєю родиною. Залучую $10.00 на Служби Божі, щоб Господь опікувався мною та родиною.

Марія Сковронська, Егрімонт, Алберта

Складаю найщирішу подяку Божій Матері за уздоровлення мого мужа Романа. Залучую $5.00 на Службу Божу за здоров'я цілої родини.

Теофанія Зарицька, Торонто

Прошу відправити Службу Божу за померлих із нашої родини, яких імена подаємо на списку, а також за всіх, що віддали своє життя за Бога, Віру й Україну. Залучуємо $5.00.

Анна й Петро Такой,
Джерсей-Сиґі, Н. Дж.

Прошу відправити 4 співані Служби Божі: дві за померлих, а дві за живих і їх здоров'я. Також прошу, щоб наша лямпада світилася перед Св. Тайнами. Залучую $21.00.

Іван Марків, Філядельфія

Прошу відправити три читані Служби Божі за померлу Ірину Ольгу. Залучую $10.00.

о. Юліян Кочержук, Нюарк, Н. Дж.

Залучую $7.00 на дві Служби Божі за дочку Анну, щоб Господь Бог і Божа Мати держали її в опіці, післали їй щастя й здоров'я та любов до Бога.

Катерина Т., Торонто

Залучую $6.00 на дві Служби Божі за наших померлих батьків: Єлисавету й Івана, Анастасію й Йосифа.

Анна й Микола Шваб'юк, Філядельфія

Складаємо щиру прилюдну подяку Ісусові Христові й Божій Матінці за всі одержані ласки. Просимо відправити Службу Божу, на яку посилаємо $10.00.

Микола й Олена Гнатик,
Принс Алберт, Саск.

Прошу прийняти на дві Служби Божі за померлих, яких список подаю. Залучую $5.00.

Христина Гомонило, Торонто

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміріння Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день.

(300 днів відпусту раз у день).

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. Лев Садовський, ЧСВВ

ПРАВДИВА РЕЛІГІЙНА СВОБОДА

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЧЕРВЕНЬ

Цього місяця Свт. Отець закликає всіх нас до молитви в тому наміренні, щоб Церква могла тішитися і практикувати правдиво релігійну свободу. Отже застановімося над декількома такими думками.

Перш за все хочемо сказати, що тут справа не про свободу релігії як таку. Про цю справу маємо постанови Другого Ватиканського Собору, в яких Собор широко обговорює всі проблеми пов'язані зі свободою релігії. Тут радше йдеться нам про свободу ісповідувати одну, католицьку віру.

Правда, для нас, які живемо в державах демократичного устрою, проблема практикування релігійної свободи покищо сливе чи існує. Ніхто ж бо нам не забороняє ісповідувати Господа за нормами власного сумління; ніхто ж бо не забороняє нам отверто визнавати католицьку віру; ніхто не забороняє нам ходити до католицької церкви чи користуватися Св. Тайнами. Одним словом, ніхто не відбирає нам нашої релігійної свободи. А як нам ніхто цих прав не відбирає, не відбирає він цього і Христовій Церкві, бо ж це ми Христова Церква, це ми той Народ Божий.

Та, на жаль, не всюди положення так щасливо мається; не скрізь щастить нашим братам свобідно ісповідувати одну, правдиву Христову віру. Отже не всюди Католицька Церква має повну свободу дії.

Нам, Українцям-католикам, не потрібно наводити безлічі прикладів про правдивість того, що ми повище сказали. Нам бо вистачить звернути наш погляд на Україну, а особливо на Галичину, де прегарно розвинулася була католицька віра. Та що ж? Що ж ми тепер там бачимо? — На місце українських церков, із котрих багато зруйновано, бачимо там усякі "народні" інституції, які стараються заступити те, що тільки одна Церква може дати. Бачимо там також і руїну наших католицьких парохій; бачимо спустошення наших католицьких установ. Ба, більше, бачимо те, що український католицький клир не має змоги свобідно працювати серед тих, які остали вірними Христовій Церкві. — Одним словом бачимо, що Католицька Церква в Україні це невільниця у великій московській в'язниці. І саме за цю Невільницю треба нам в особливіший спосіб цього місяця помолитися.

Однак може хтось спитати, як саме мала б виглядати ця молитва, себто за що, конкретно кажучи, нам молитися. Щоб на це питання відповісти, мусимо собі здати справу, що хоч Католицька Церква в Україні, як така, не має свободи дії, то все таки вона існує й діє, бо живе вона в серцях своїх вірних синів і доньок. Існує вона тому, бо брати наші і сестри були готові радше життя віддати, ніж відректися католицької віри. Отже існує вона тому, бо ласка віри, одержана у Св. Тайні Хрещення була сильніша за всі земські перепони. Якщо це так, то треба нам молитися перш за все саме в тому наміренні, щоб цей дар св. католицької віри не послаб у серцях наших братів, навпаки, щоб він зростав, бо як буде жива віра, тоді все буде: і Церква, і діла питомі Церкві, і надія, а що найголовніше, буде любов, а любов усе переможе.

Повище ми сказали, що жива віра це джерело життя Христової Церкви, і якщо така віра є, тоді є і правдива релігійна свобода дітей Божих, хоч ці "діти" заковані в кайдани. Навпаки, коли такої віри нема, або коли вона слабонька, як це звичайно мається в сьогоднішньому зматеріялізованому світі, тоді Христова Церква, хоч і має вона назовні цю релігійну свободу, то все таки можемо сказати, що вона зв'язана, скована кайданами невірства, кайданами пересудів, підозрінь і т. п. У такому випадку вона не має тієї правдивої, повної, Христом бажаної релігійної свободи, в якій її діти ісповідували б католицьку віру не тільки устами, але й серцем. — Отже, як бачимо, треба нам молитися не тільки за наших братів, які не мають змоги свобідно ісповідувати правдиву Христову віру через різні зовнішні обставини, але також, і то ще більше, мусимо молитися за себе самих, за тих, що ніби то "правдиво" релігійно свобідні, а в дійсності дуже від тієї свободи ще далекі.

Вкінці хочемо щераз і щераз підкреслити, що правдива релігійна свобода походить із чистого серця. — Із серця, яке в усім підчинене Господнім законам: і саме ця свобода є тим заслугуючим перед Богом елементом, — все ж інше — другорядне.

ДЕКРЕТ ПАПИ ПАВЛА VI ПРО ПІСТ І ПОКАЯННЯ

(Закінчення)

Божественне Серце, зроди в моєму серці духа щирого покаяння!

А в тих народів, які находяться у ще скрутніших умовинах життя, Богові буде миліше та приємніше та й членам Христового тіла корисніше, якщо люди — не занехаявши народ для того, щоб вирівняти суспільні умови життя — пожертвують Отцеві свої труднощі, побожно й тісно пов'язуючи їх із Христовими терпіннями.

Тим то Церква — охороняючи зовнішній вияв покути, який канонічно зберігся впродовж віків, теж і щодо стриманости від м'яса та щодо посту, де це без труду можна здійснити — вважає, що й інші роди покути слід затвердити авторитетом своїх заряджень, усюди там, де Єпископським зборам чи "Конференціям" буде це виглядати за необхідне, щоб зберігання стриманости і посту замінити молитвами й ділами милосердя.

А щоб усі християни пов'язувалися з собою якимсь спільним виявом покути, то Апостольський Престол вирішив визначити деякі дні і деякі пори (пор. "Про Св. Літ." ч. 105), які протягом літургійного року задовільніше виразили б таємницю Христової Пасхи (там же, ч. 107), або ж, коли цього домагаються якісь особливі потреби Церкви (пор. Д. 13, 1-14).

З уваги на це заявляємо й постановлюємо те, що наступає:

I. § 1 — Згідно з Божим правом усі вірні є обов'язані чинити покуту.

§ 2 — А те, що церковний закон приписує для зберігання, в суцільному заряджується ось якими нормами:

II. § 1 — Час великого посту зберігає свій характер. А дні, що їх слід *обов'язково* зберігати в усій Церкві, — це всі п'ятниці і середи "попелу", або, для різних обрядів, перший день великої Чотиридесятниці; в істотному мають вони важке зобов'язання.

§ 2 — Щоб у ті дні постити, — за виїмком дозволів, про які під чч. VI і VIII — слід зберігати стриманість кожної п'ятниці, хіба що є велике свято; а стриманість і піст у середу "попелу", або, за різними обрядами, — першого дня великої Чотиридесятниці та в п'ятницю страждань і смерти Ісуса Христа.

III. § 1 — Закон стриманости забороняє споживати м'ясо, але не яйця, молочні страви чи будь-які приправи, навіть із тваринного товщу.

§ 2 — Закон посту приписує, щоб їдження було лише раз на день; але не забороняє спожити дещо вранці та ввечері, дотримуючись, одначе, щодо кількости і якости того, що схвалює місцевий звичай.

IV. — Закон стриманости зобов'язує тих, що закінчили чотирнадцятий рік життя; а закон посту — всіх, від зачатого двадцятьпершого року життя аж до початку шістдесятого. А щодо малолітніх, то нехай душпастирі й батьки з особливою дбайливістю повчають їх про справжнє значення покути.

V. — Цими нормами — відкликавши всі привілеї та дозволи, чи то загальні чи окремі — нічого не змінюється ані щодо обітів будь-якої особи фізичної або правної, ані щодо конституцій та правил будь-якої чернечої спільноти чи затвердженого інституту.

VI. § 1 — Згідно з нормою соборового декрету "Христос Господь" про пастирський обов'язок Єпископів, ч. 38, 4, до Єпископських Конференцій належить:

а) із слушної причини переносити посні дні, маючи завжди на увазі час Чотиридесятниці;

б) стриманість та пости замінювати в суцільному або частково на інші види покути, головно на діла милосердя і побожні вправи.

§ 2 — Нехай Єпископські Конференції, для інформації, повідомлять Апостольський Престіл про те, що в цій справі вирішено.

VII. — Також парох — зберігаючи належну поодиноким Єпископам власть звільняти за нормою того самого декрету "Христос Господь", ч. 8 б — із слушної причини та зберігаючи приписи Ординаріїв, може дати звільнення або заміну стриманости й посту на інші побожні діла чи то поодиноким вірним, а чи й окремим родинам; тим то може те саме й настоятель чернечої спільноти або клирицького інституту щодо своїх підвладних.

VIII. — У Східніх Церквах: Патріярхи із своїм Синодом або найвища влада якоїсь Церкви з собором Єрархів мають право визначати дні посту і стриманости, за нормою соборового декрету "Про Східні Католицькі Церкви", ч. 23.

IX. § 1 — Є дуже побажаним, щоб Єпископи та й інші душпастирі, крім частого вживання Св. Тайни Покаяння, часто давали почин надзвичайним покутничим ділам для надолуження і переблагання, головно в часі Чотиридесятниці.

§ 2 — А всім вірним дуже поручається, щоб вони сповняли свого духа християнським покаянним почуттям, яке краще побудить їх до покути й любови.

X. § 1 — Ці приписи, що їх, надзвичайно, проголошується у щоденнику "Ль'Оссерваторе Романо", починають обов'язувати від середи "попелу" цього року, себто від 23 цього місяця.

§ 2 — А там, де досі були особливі привілеї та дозволи, чи то загальні чи окремі будь-якого роду, там уважається за дозволену нечинність закону впродовж шістьох місяців від дня проголошення.

Хочемо, щоб ці постанови і приписи тепер і пізніше були непорушні й дійові, не зважаючи — поскільки воно буде необхідне — на апостольські конституції, видані Нашими Попередниками, та й на інші приписи; навіть коли вони є гідні особливої уваги.

Дано в Римі, при св. Петрі, дня 17 місяця лютня, року 1966, третього Нашого Архиєрейства.

ПАВЛО ПП. VI.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Один провідник реколекцій сказав, що кожний гріх проти 6-ої та 9-ої Заповідей є тяжким гріхом. На якій підставі в цій матерії все вважається тяжким гріхом, коли гріхи проти інших Божих Заповідей часто вважаються лише повседневними гріхами?

Я гадаю, що тут зайшло якесь непорозуміння, або що Ви не вислухали всього до кінця, що провідник реколекцій говорив. Адже ж навіть мала дитина знає з катехизму, що тільки свідомо й добровільно поповнені гріхи проти 6-ої, чи 9-ої Заповідей є тяжкими гріхами.

Дехто фальшиво думає, що всяка нечиста думка, яка прийшла нам до голови, вже відразу є тяжким гріхом. Вона була б тяжким гріхом, коли б ми її прийняли, по перше: свідомо, себто з повним знанням, що буде гріх тяжкий, коли ми її не відкинемо, а все ж таки; по друге: ми її не відкидаємо, а навпаки, добровільно приймаємо її і любуємось нею. Але ми можемо мати й тисячі найпоганіших думок щоденно й не мати в тому навіть найменшого гріха, якщо кожний раз, як тільки вони прийшли, ми відвертаємось від них і стараємося не мати в них уподобання.

Інші фальшиво гадають, що вже тяжко згрішили, бо побачили якийсь поганий образок, або почули якийсь поганий жарт. Але ж побачити якийсь поганий рисунок, образ, статую, чи живу наготу — ще не є гріхом, якщо ми відвертаємось від того й не цікавимось тим. Гріхом було б стануги й із зацікавленням та насолодою приглядатися нескромності. Подібно не є ще гріхом, коли ми не хотячи почули якийсь поганий жарт. У товаристві нераз почуємо щось такого, бо є люди, в яких погана душа, отже й мова в них погана. Але ж почути щось погане ще не є гріхом, якщо воно нас не цікавить, ми ним не любуємось і не бажаємо собі таких розмов. Гріхом було б залюбки прислухуватися такій розмові.

Навіть і в матерії 6-ої та 9-ої Заповідей може бути повседневний гріх, якщо, нпр., ми вагалися, чи приймити погану думку, приглядатися поганій знимці, або любуватися поганою розмовою. Це вагання образити Бога чи ні, ця нерішучість у відкиненні спокуси зразу — буде, звичайно, лише повседневним гріхом, якщо ми, після якогось вагання й нерішучости, все ж таки відвернулися від спокуси й остаточно відкинули її.

На якій підставі кожний свідомий і добровільний гріх проти 6-ої та 9-ої Заповідей уважається тяжким гріхом? Такі гріхи вважаються тяжкими, смертельними гріхами на підставі Св. Письма та на підставі Священного Передання, себто науки первісних Святих Отців Церкви. Ось, нпр. Христос каже, що сам погляд на жінку з пожаданням — уже є перелюбом, отже тяжким гріхом (Мат. 5, 28). Св. Павло, вичисляючи гріхи, які виключають душу з неба, наводить не тільки чужолозтво, але також і всяку нечистоту й безсоромність, непристойні жарти та балачки (Гал. 5, 19; Єфес. 5, 5). Святе Письмо на багатьох місцях дає нам пізнати, які гріхи є певно тяжкими, а які бувають, переважно, тільки повседневними гріхами. Ось, нпр. Христові слова: "Хто гнівається на брата свого, підпаде судові. Хто ж скаже братові: Нікчема! — той підпаде Верховному Судові. А хто скаже: Дурень! — той підпаде під вогонь пекельний" (Мат. 5, 22). Гріхи ж усякої нечистоти зачисляються до тих, яких Бог найбільше бридиться та які виключають душу з Божого Царства.

Як у справах віри, так і в справах моралі Церква завжди опирається на Св. Письмі, отже на Божому слові, яке є святе й незмінне. Ми можемо не знати всіх засад моралі, ми можемо мати сумнів у деяких випадках, чи це або те є тяжким або тільки повседневним гріхом, але незнання чи сумнів не дають нам права виробляти собі свою власну мораль, бо це доведе тільки до руїни й вічної погибелі. У всяких сумнівах таки найкраще є запитати свого сповідника, щоб не зійти на манівці. А раз почули його ради, то таки треба вірно триматися того, що він сказав, а не ставити свій власний погляд вище засад Церкви.

У розмові з сестрою нераз посуджу іншого члена родини й нарікаю на нього за його скупість та несправедливість. Нераз також гостріше заговорю до моєї сестри, а після того всього боюся йти до Св. Причастя. Чи мушу завжди перше сповідатися з тих гріхів?

Якщо Ви говорили про блуди якогось члена родини чи когобудь іншого, і говорили про це перед іншими, які певно знають про те все, тоді Ви не пошкодили йому на честі, отже ніякого поважнішого гріха не допустилися. Коли б Ви говорили про якийсь тайний гріх, про якого ніхто й нічого не знає, і це виявлення спричинило б велику шкоду даній особі (нпр. його викинули із служби, або втратив добре ім'я й пошану в людей), тоді така обмова була б тяжким гріхом. Із тяжким гріхом Ви не могли б іти до Св. Причастя без попередньої Сповіді, але з повседневним гріхом можете спокійно причащатися, тільки щиро пожалуйте за той і за всі інші повседневні гріхи, заки підете до Св. Причастя.

Нема на світі людини, що не мала б гріха на своїй совісті. "Всі ми прогрішуємось чимало" каже св. Ап. Яків (3. 2). Коли б ми мусіли сповідатися з кожного повседневного гріха, тоді мусіли б щоденно сповідатися, щоб могти йти до Св. Причастя. Тому то св. Церква навчає, що обов'язковим предметом Св. Сповіді є тільки смертельні гріхи, а повседневні гріхи є тільки добровільним предметом Сповіді, себто, смертельні гріхи ми мусимо визнати на Сповіді й доперва тоді можемо йти до Св. Причастя, а повседневні гріхи можемо визнати, але не мусимо їх визнавати й можемо йти до Св. Причастя, збудивши жаль, що ми навіть у таких малих речах невірні Господеві. Ця наука Церкви є настільки певна, що нпр. учені богослови загально навчають, що людина, яка певно не має тяжкого гріха на душі, а тільки повседневні гріхи, не мусить сповідатись навіть перед Великоднем, а може приступити до Св. Причастя, щоб виконати свою великодню повинність. Правда, перед Св. Причастям повинна збудити жаль за свої повседневні гріхи. Коли б не жалувала за свої повседневні гріхи, то Св. Причастя через це не було б святотатським, але було б це великою непошаною для Євхаристійного Спасителя приймати Його до засміченої і запорошеної душі. Це, однак, не значить, що хто не має тяжкого гріха, той узагалі не мусить сповідатися, а при тому може часто, чи навіть і щоденно причащатися. Різні люди мають різну совість. Люди легкої і недбалої совісти помалу можуть дійти навіть і до тяжких гріхів, оправдуючи й успокоюючи себе, що це тільки повседневні гріхи, і так могли б дійти до того, що в тяжких гріхах будуть приймати Св. Причастя. Знову ж люди з занадто строгою і дріб'язковою совістю, яких називаємо скрупулянтами, схильні всяку дрібницю вважати тяжким гріхом. І саме тому св. Церква кожному вірному радить часто сповідатися, щоб не зійти на манівці. Ніхто не є суддею своїх власних учинків і ніхто не може з певністю знати, де є границя між тяжким і повседневним гріхом. На це є священик, який студіював психологію людської душі, а також основно простудіював засади християнської моралі. Отже, хто часто причащається, той, для певности і спокою совісти, повинен часто (принаймні раз на 2-3 тижні) також і сповідатися, хоч має на душі, правдоподібно, самі тільки повседневні гріхи.

Я маю вже понад 60 років і я ще не чув, щоб котрийсь із священиків проповідував про небо. Деколи навіть приходять мені сумніви, чи небо взагалі існує.

Що священики мало коли проповідують про небо, це легко можна зрозуміти. Говорити про небо не є легко, як узагалі не є легко говорити про речі загально знані і признані. Такі речі часто розбирати й повторювати — стається банальним. Про небо знає кожний, хто вірує в Боже слово, в нього вірують навіть і погани, про нього згадується майже на кожній проповіді. бо ж до неба провадить кожна наука священика, кожна Тайна Христової Церкви й кожне слово Божого Сина. Небо є надією кожного віруючого паломника на цій долині сліз, воно є потіхою всіх, що замість щастя — зазнали самих тільки гіркостей і болів, пониження й переслідування за час свого життя. Надія й туга за небом така сильна в людському серці, що говорити ще й окремо про нього, чи доказувати його існування — здається злишнім. А все ж таки злишнім воно не є, ба, навпаки, пригадка на небо кріпить у терпінні, сталить до витривалости у хрестах і розбуджує любов до Бога та тугу за Ним.

Чи може хтось сумніватися в існування неба? Може, і то зовсім без своєї вини. Злий дух, який утратив небесне щастя, докладає всіх зусиль, щоб нижчі за нього сотворіння — люди, не займили його місце в небі. Дух світу зі своїми модерними, але викривленими поняттями також впливає на послаблення віри в небо. Якщо за наукою модерного світу людина є тільки звірятком, що походить від малпи, тварúною вищою ніж кінь у стайні і здібнішою ніж малпа в зоологічному парку, але тільки твариною, що не має душі, тоді нема ні позагробового життя, ні неба, ні пекла, ні жадної вічности. А нераз тяжкі переживання тіла й душі, життя повне терпінь, неповоджень і розчарувань — наводять думку: чи варт жити й стільки терпіти? Чи варта бути чесним, коли чесному так важко, а нечесному так багато краще поводиться? Чи є для чого жити й терпіти? Тоді приходять сумніви проти Бога, проти віри, проти надії, проти всього, отже і проти неба. Тому не треба дивуватися собі, ані не боятися того, що в важких і чорних хвилинах приходить нам на думку, що може нема ніякого неба.

Але вернімося до самого питання: чи існує небо? Чи маємо якісь певні докази на це?

Найпевнішим доказом існування неба є запевнюючі слова нашого Спасителя, який каже: "В домі Отця мого багато жител. Коли б не так, то я сказав би вам; іду бо напоготовити вам місце. І коли відійду і вам місце споготую, то повернуся і вас до себе візьму, щоб і ви були там, де я" (Ів. 14, 2-3).

"Блаженні вбогі духом, бо їхнє є Царство Небесне. Блаженні чисті серцем, бо вони побачать Бога... блаженні переслідувані за правду, бо їхнє і Царство Небесне... Радійте й веселіться, бо нагорода ваша велика на небі" (Мат. 5, 3-12).

"Прийдіть, благословенні Отця мого, візьміть у спадщину Царство, що було приготоване вам від створення світу" (Мат. 25, 34).

Ми віримо людям, про яких знаємо, що вони чесні, правдомовні й вірні у сповнюванні того, що обіцяли. Христос Спаситель єдиний найчесніший і найсвятіший з усіх істот на землі, бо Він сам Бог. Він певно не ошукує, коли говорить про небо й небесну нагороду. Він і може дати нам небо, бо це Його власність, Він і хоче, щоб ми були співучасниками Його небесного щастя. На це Він зійшов на землю, терпів і вмер, щоб нам відкрити браму до Небесного Царства. Він Син Божий, якому "дана вся влада на небі й на землі" (Мат. 28, 18).

Кожна людина має вроджену тугу за щастям, за повним щастям, якому не буде кінця. На землі такого щастя нема. Якщо є в нас туга за чимось, тоді мусить існувати те, за чим тужимо. Якщо така туга є не тільки в деяких одиниць, але в усьому людстві, від початків світу, тоді це щось інтимно природне, зроджене з людиною. Природа не ошукує. Вона викликує в людині голод, але й сама подає їжу на його втихомирення. З природи людина цікава й жадібна знання. Природа розкладає перед нею всі свої скарбниці повні відповідей на зацікавлення людини, тільки відкривай і здобувай та задовольняй свою жадобу знання. Ні, природа не ошукує і кожній схильності людини дає своємірну ціль, предмет, що задовольняє дану схильність. А природа — це Божий слуга. Якщо Бог поклав у природу людини тугу за небесним щастям, тоді це небо й щастя в ньому мусять існувати, як існує їжа на заспокоєння голоду.

Бог, у Своїй справедливості, мусить винагородити чесноту. Інакше Він не був би святий і справедливий. Досвід показує, що чеснота не завжди нагороджена на землі, отже вона мусить бути винагороджена після земського життя й ця нагорода мусить бути вічна, бо душа є безсмертна й вічна.

Історія Христової Церкви від своїх початків аж по наші часи позначена кров'ю мучеників, терпіннями ісповідників і самозреченнями сотоктисячів священиків, ченців, черниць і вірних, які зрікаються вигод і розкошів світу в ім'я Христа і Його правди. Коли б не було неба, якого вони сподіваються як нагороди, тоді всі вони могли б сказати словами св. Ап. Павла: "Коли ми надіємося на Христа лише в цьому житті, то ми найнещасніші з усіх людей" (І. Кор. 15, 19).

Якщо найкращі й найцінніші з синів землі так сильно вірують у небо, що навіть і життя своє віддають, щоб його осягнути, тоді те небо не може бути тільки фантазією, мрією, пустою обіцянкою. Воно мусить бути дійсністю певнішою ніж життя, певнішою, ніж увесь світ. Воно мусить бути такою певною дійсністю, як сам Бог на небі.

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

о. О. Купранець, ЧСВВ

ПРОБОЄВИК ХРИСТИЯНСЬКОГО ПОЄДНАННЯ

80-РІЧЧЯ ЦАРҐОРОДСЬКОГО ПАТРІЯРХА АТЕНАҐОРА

Патріярх Атенаґор у своїй канцелярії. На стіні бачимо знимку з його зустрічі з Папою Павлом.

"Уважалося нововибраного Папу Івана XXIII за переходового Папу" — сказав кардинал Сусненс у своїй промові з нагоди 5-річчя вибору Папи Івана — "і справді, він був ним, але в зовсім непередбаченому значенні того слова. З історичної перспективи можна буде певно сказати, що він розпочав для Церкви нову добу, він намітив перехід із XX-го в XXI-ше сторіччя". Мабуть один із перших, що це належно відчув і зрозумів, був некатолик: православний Патріярх Атенаґор, який, поздоровляючи Папу Івана із вступленням на престіл, порівняв нового Папу до св. Івана Предтечі. Патріярх Атенаґор відразу зрозумів — як про нього говорить відомий французький богослов І. Конґар, — великі можливості, які існують для поєднання християн. Патріярхові Атенаґорові можна б теж вложити в уста слова мелхітського Патріярха Максима, коли він наводить образ із пророка Єзекиїла (37, 2): "Всі людські пристрасті хай замовкнуть, щоб можна було тільки голос Господа чути", коли йдеться про добро Христової Церкви. Тому не дивно, що Папа Павло, пишучи свої побажання Патріярхові Атенаґорові з нагоди його 80-річчя, каже, згадуючи теж про їх зустріч у Св. Землі, що має "глибоку й братню прихильність" до особи Патріярха.

* * *

Недавно, бо 25-го березня ц. р., сповнилося 80-річчя життя великого подвижника християнського поєднання — Царгородського Патріярха Атенаґора — почесного Первоєрарха всієї Православної Церкви в її численних незалежних одиницях. Це стало нагодою до того, що його світлу постать поставлено на належний п'єдестал для своєрідної оцінки та прослави в цілості християнського світу, в якому він засіяв наче горіючий смолоскип на тлі роз'єднаного християнства.

Патріярх Атенаґор походить із Янії в північно-західній Греції. По закінченні богословських студій і довголітній священиче-душпастирській праці був піднесений 1923 р. до гідности єпископа Корфу. Вісім років пізніше, піднесений до гідности архиєпископа та найменований патріяршим екзархом обох Америк, переїздить до Нью-Йорку, щоб на *чужій землі виконувати відповідальну працю для добра своєї Церкви та свого грецького народу*. В 1948 р. обрано його Екуменічним Патріярхом Царгороду, що дало йому почесну першість між усіма православними єрархами всього світу.

Як ми досі мали змогу завважити зі звідомлень преси, то Патріярх Атенаґор своїм підходом до церковних справ заслужено вибився на одне з перших місць у всьому християнському світі, який має до нього повний респект.

Патріярх Атенаґор уважається поруч Папи Івана XXIII-го однією з тих церковних постатей, що зробили пролом у дотеперішньому християнському думанні. Вони оба, хоч із різних становищ виходили, зуміли збагнути одну й властиву ціль — однiсть Христової Церкви. Оба ці великі мужі, не дивлячись на те, що їх зустрінуть великі труднощі чи критика навіть збоку найближчих своїх співробітників, мали Богом натхнену відвагу поглянути в майбутність і відважилися в повній свідомості та відповідальності

Патріярх Атенагор на проході в городі патріяршої резиденції

перед Богом зробити "революцію", що порушила ввесь християнський світ.

Дуже важливим кроком — як відгомін Ватиканського Собору — була збоку Патріярха Атенаґора ідея координації дій і підходу Православних Церков, чого форумом була т. зв. Всеправославна Конференція на Родосі, яка була наче своєрідним всеправославним собором.

Останніх декілька років треба слушно вважати "переходом" у церковному житті від "учора" до "завтра", чому дав початок Папа Іван, в якого духа "включився" Патріярх Атенаґор. Папи Іван і Павло та Патріярх Атенаґор, щоб тільки в якийсь спосіб знайти чи промостити дорогу до всехристиянського наближення, не відмовилися від таких "революційних" потягнень, як: обмін делеґаціями між Римом і Царгородом, виміна переписки, висилка обсерваторів на Ватиканський Собор, взаємна зустріч Папи й Патріярха в Св. Землі чи обопільне скинення довговікової анатеми, яка наче якесь злощасне мариво повисла була над взаємовідносинами поміж Римом і Царгородом.

Церковне й особисте положення Патріярха Атенаґора під цю пору може більш аніж невідрадне, бо колишня слава й велич Царгороду, як столиці патріярхату й церковної патріяршої юрисдикції над іншими одиницями Православної Церкви, — це тільки маловидна тінь колишнього. Поодинокі незалежні одиниці Православної Церкви визнають його тільки номінально як почесного первоєрарха.

Пресові звідомлення останніх часів про положення Царгородського Патріярхату в самому Царгороді-Істанбулі дуже трагічні, бо постійні репресії збоку турецького правління та непевність завтрішнього дня, а навіть загроза викинення Патріярха з його осідку в Царгороді на острів Родос, викликають у всьому християнському світі тривогу, що цей старинний християнський осідок перестане існувати. Патріярх Атенаґор, хоч і прийняв турецьке громадянство і не веде ніякої антитурецької акції, живе практично в постійному домашньому арешті.

Патріярх Атенаґор, будучи людиною великого духа, хоч і бачить трагічність положення свого Патріярхату, напевно живе вірою та надією в поміч Христа, бо "Христос — наша вихідна точка, Христос — наш провідник і наша дорога, Христос — наша надія й наша ціль!" — як сказав Папа Павло на відкриття другої сесії Собору.

ВСЕПРАВОСЛАВНІ НАРАДИ В БІЛГОГОДІ В ЮГОСЛАВІЇ

У вересні цього року мав би зібратися підготовний всеправославний комітет, якого завданням буде промощувати дорогу до діялогу з англіканською та старокатолицькою Церквами. Патріярх Герман дав уже на це свою згоду.

"СВОБОДА" РЕЛІГІЇ В СССР

Недавно прийшла вістка з Москви, що під час Великодня, коли патріярх Олексій служив у московській катедрі, на площі перед катедрою зібралася комуністична молодь, яка криками й танцями твисту старалася перешкаджати вірним зібраним у церкві та перед нею у їх молитві. Молодь, від якої дихало алькоголем, турбувала навіть вірних, що були на площі. Поліції вдалося усунути зудари між вірними та молоддю. Подібні випадки заіснували теж в інших церквах, зокрема ж у славному російському манастирі Заґорську, що недалеко Москви. Комуністична молодь, яка хотіла показати, що вона має право на атеїстичну пропаганду, вдерлася під час Богослуження до манастирської церкви та намагалася свистанням і атакуванням служивших священиків перервати Богослуження. Коли молодь побачила, що її намагання не мають успіху, зникла з церкви.

Володимир Мацьків

О. ЯКИМ (ІВАН) СЕНЬКОВСЬКИЙ, ЧСВВ

(У 25-ТІ РОКОВИНИ ЙОГО УВ'ЯЗНЕННЯ)

о. Яким Сеньковський, ЧСВВ, золотоустий проповідник і організатор — [illegible] большевицького терору

О. Якима (Івана) Сеньковського ЧСВВ ув'язнили большевики у Дрогобичі в червні 1941 р. Треба думати, що він невдовзі загинув, бо мені не доводилося чути, щоби прийшла від нього чи про нього якась вістка. Натомість говорили, що поїзд, яким большевики везли своїх "в'язнів" із Дрогобича на схід, мав бути висаджений у повітря в цілості, або частинно десь в околиці ріки Збруча.

О. Яким Сеньковський був у своїй молодості моїм дуже близьким сусідом та почасти і товаришем юнацьких літ, головно в часі першої світової війни, коли то школи були нечинні і ми сиділи вдома. Правда, він був трьома роками старший за мене і тимсамим випереджував мене в школі. Але це не перешкаджало нам доволі часто зустрічатися, бо в нас було чимало спільних зацікавлень. Найбільше цікавили нас події в Україні над Дніпром 1917 року. Ми часто читали спільно "Нову Раду" (українська газета, що тоді виходила в Києві), коментували всякі події та потягнення української влади, що саме тоді почала організуватися. Ми спільно тішилися вістками про поворот із заслання та почини нашого Митрополита Кир Андрія та всім, що давало тоді так багато надій. Дорога, якою Іван ходив щонеділі до церкви, чи щоденно у травні на Марійські богослуження, йшла попри мою хату і він усе почекав на мене хвилину, якщо я ще не встиг був зібратися.

О. Яким походив із заможної, але релігійної, працьовитої та ощадної родини тернопільських міщан. Його батько Семен і Антоніна з Кордубів, жили на передмісті Тернополя, Гаї Великі, що були віддалені від міста яких 2 кілометри. мали вони доволі велике господарство (понад 50 моргів ґрунту), в тому великий сад та велику пасіку (около 250 вуликів). Ця пасіка давала поважні доходи, але вимагала дуже багато праці та великої уваги. Кожного року п. Семен обдаровував сусідів горщиком меду до куті, але по цей мід треба було прийти дуже рано. Я також ходив по цей мід, мабуть два рази.

Церква й манастир ОО. Василіян у Львові, де о. Сеньковський успішно працював

У родині Сеньковських було п'ятеро дітей, двох синів і три доньки. Оба сини: Іван (пізніший о. Яким) і Володимир стали священиками, а дві молодші доньки Марта та Марія вийшли заміж за священиків. Найстарша остала неодружена.

Іван (о. Яким) почав свої теологійні студії мабуть при кінці 1917, або зараз в початком 1918 р. як тільки воєнний фронт пересунувся на схід від Тернополя і була можливість дістатися до Львова.

По скінченні студій одержав священичі свячення, як світський священик, але дуже скоро змінив свою постанову і вступив до манастиря оо. Василіян.

О. Яким Сеньковський був добрим проповідником, але мені вдалося чути тільки його першу проповідь-пращання на вічний спочинок свого чи радше нашого спільного сусіда, а свого співтовариша з теологійних студій, Степана Чубатого. Степан Чубатий, почувши, що проголошено українську державність у листопаді 1918 р., не міг вдержатись у школі, а перервав студії та пішов до війська боронити нашу батьківщину. Я зробив те саме. Вернувшись щасливо з "чотирикутника смерти" він незабаром занедужав і до кількох днів помер. Ця перша промова Івана Сеньковського, тоді ще студента теології, вказувала про його велике бесідницьке обдарування.

Після вступлення до манастиря наші стежки розійшлися. Він почав виконувати свої священичі та монаші обов'язки, а мені теж прийшлося виїхати з родинних сторін.

Одначе я ще раз з ним зустрінувся, коли він на передодні другої світової війни відвідував своїх батьків. Розказував мені про свою працю, про те, що був у Краснопущі, Лаврові та Львові. Казав, що чується дуже добре і що не в силі зробити всього, що хотів би зробити і що вважає за конечне. Говорив, що готується писати якусь наукову працю та все був привітно усміхнений, так як за молодих літ.

Деколи мав я змогу говорити про нього з його батьком, братом та сестрами. Батько тішився та, до деякої міри, гордився тим, що о. Яким студіює психологію. Він говорив, що серед Українців у Польщі є тільки двох психологів: проф. Балей та його син о. Яким.

Писати про о. Якима Сеньковського, як про монаха і священика, не вважаю себе покликаним, бо не маю безпосередніх даних. Уважаю, що цього навіть не дуже треба, бо в календарі "Світла" з 1955 р. є про нього обширна та дуже прихильна стаття о. О. Купранця ЧСВВ.

Натомість хочу ще кількома словами згадати про батьків о. Якима та їх незавидну старість.

Семен Сеньковський був доволі інтеліґентним чоловіком, який закінчив був у своїм часі кілька кляс середньої школи. Брав він живу участь у громадських, релігійних, а головно господарських організаціях. Він був переконаний, що Українці не повинні ділити своїх господарств, але залишити їх одному зі своїх дітей, а іншим дати таке виховання, щоб вони могли жити та працювати поза рільництвом. Тому, що його діти всі могли обійтися без землі, він готувався передати своє господарство своєму внукові.

Але так не сталося. У 1939 р. прийшли большевики, а побачивши велике та добре вдержане господарство, почали його нищити, бо це "куркуль". Зразу наклали величезні податки, яких не було спромоги заплатити, тим більше, що польські гроші, які були в ужитті перед тим, знецінено і позбавлено всякої вартости, а грошей, які пущено в обіг, не було звідки дістати.

Не діставши на час усього податку, большевики забрали його пасіку, худобу та устаткування. До цього прийшла важка недуга. Він захворів на очі, а його дружина дістала нервовий розстрій. Обоє були вже в поважному віці (доходила 70-ка), а допомоги нізвідки. По двох літах прийшли Німці. Старих батьків дещо підліковано, але в перших днях приходу Німців, Сеньковські були такі знищені, що не було навіть у що взутися. Одинокою розрадою були для них їх діти, які тепер могли їм прийти з допомогою.

Василіянська церква св. Трійці — одна з сімох укр.-кат. церков у Дрогобичі, де о. Сеньковський відправив останню свою Службу Божу на волі

При поновному приході большевиків у 1944 р., як мене інформовано, старенький Семен Сеньковський згинув на своєму господарстві від большевицької кулі, а його дружина скоро померла.

* * *

ПОГІРШЕНЕ ПОЛОЖЕННЯ ЦЕРКВИ В СССР

Президія Верховного Совєту Російської Совєтської Республики видала розпорядок, у якому права церковних спільнот знову сильно обмежені. За цим розпорядком заборонено церковним спільнотам переводити будьяку грошеву збірку внутрі церкви та поза нею. Поширювання брошур, листів чи інших повідомлень релігійного змісту поставлено під строгі законні кари. У дальшому залишається важною заборона щодо всяких церковних зібрань, процесій і інших релігійних практик, "які могли би перешкаджати публичному порядкові". Таксамо новий розпорядок подає різні тяжкі кари, навіть засуд на побут у концентраційному лаґері за порушення "закону про відділення Церкви від держави", отже нпр. навчання дітей релігії.

о. О. Купранець, ЧСВВ

ЗУСТРІЧ ДВОХ СВІТІВ – ЗУСТРІЧ ПАПИ Й МІНІСТРА СССР

Радикальність перемін у підході

Останні роки, а зокрема Собор, внесли так багато радикальних перемін у підході й світосприйманні всього людства, що щоденній людині просто неможливо за всім слідкувати та проводити відповідну аналізу поодиноких проблем. Однією з таких радикальних перемін — це справа діялогу, дискусій, контактів і зустрічів між католицьким і невіруючим світами, а зокрема з воюючим марксистсько-ленінським комунізмом. Очевидно, що нагла переміна в підході до цього питання викликала спонтанну реакцію навіть посеред Соборових Отців, а в деяких кругах навіть замішання чи обурення, в тому теж і серед нашого українського суспільства. І тут треба сказати, що загал людей не був на таку радикальну переміну підготований.

Якщо виходити з Христового прикладу та навчання, то новий підхід до тих справ не приносить зі собою ніяких труднощів, бо Христос виразно заявив усім людям і всім часам, що: здоровий не потребує лікаря; — щоб любити своїх ворогів, і доручив Апостолам, щоб вони йшли й навчали *всіх* людей. Це завдання перебрала Церква. Вона напевно не сповнила б свого завдання вповні, коли б замкнулася в своєму нутрі, відсепарувавшися від довкілля. Завдання Церкви подвійне: одних зберегти при Церкві, а других до неї привести. Церква, міняючи свій зовнішній підхід, у своєму нутрі, ні в чому не змінилась і не відступила в ніякому випадку від Христового навчання. Зовнішній спосіб чи метода діяння, що ведуть до названого подвійного завдання Церкви, не можуть бути на всю вічність людства однакові, бо неоднакові обставини, ментальність людей і дух часу на просторі сторіч. Церква, будучи живим організмом, не сміє закостеніти на якійсь одній мертвій точці минулого.

Відомий католицький і соборовий богослов — о. Карло Ранер говорить в одній із своїх недавніх доповідей, що християнство приносить зі собою конкретний гуманізм і конкретну в християн живучу людяність. Він ставить запит: чи справді християни й марксисти мусять бути ворогами? Ранер думає, що ні, якщо вони розуміють, що вони більше зобов'язані супроти майбутньости, ніж супроти минулости. Християнство взагалі ніякої конкретної майбутньости не викликає чи не вимагає, як теж і марксизм напевно не думає, що він має вже "як готову" свою "п'ятирічку" в кишені. Тому обидві сторони могли б майбутність, яка їм обом невідома, спільно плянувати, бо обидві сторони поважно підходять до майбутньости, яка остаточно в Господніх руках.

Як було дотепер між Ватиканом і СССР?

Чи щойно від Собору почалися всякі спроби дійти до якогось діялогу і навіть до порозуміння між Ватиканом і СССР? Чи досі Апостольський Престіл тільки засуджував і вповні сепарувався від будьяких контактів із СССР?

Ні! Вже на багато раніше були різні спроби знайти якусь розв'язку щодо відношення між Ватиканом і СССР, бо йшлося не про самі дипломатичні стосунки, але про знайдення якоїсь позитивної розв'язки в справі положення Церкви в СССР. Бажанням Церкви не було, щоб Церква на терені СССР була комплетно зруйнована, але, наскільки було б можливо, урятована й мала змогу — хоч у тяжких умовинах — існувати.

Мабуть малохто знає про те, що між царською Росією та Апостольським Престолом існував конкордат у 1893-1917 рр., який анулювала большевицька революція, за чим майже безпосередньо прийшла й насильна ліквідація католицьких єпископств і інших станиць на терені всього СССР.

Не зважаючи на безбожницькість і ворожість до Католицької Церкви большевицького уряду, Апостольський Престіл завжди стояв на засаді, що СССР — це не група переслідувачів комуністичного партійного блоку, але десятки мільйонів невинно переслідуваних християн, яким треба якось допомогти, на що маємо хоч би такий приклад.

Коли в 1921 р. стало відомим через лист Горкого до американського президента Гувера, що в СССР панує голод, то Папа Венедикт XV-ий звернувся не тільки до американських католиків, щоб вони включилися в допомогову акцію американських протестантів, але розпочав безпосередню допомогову акцію Апостольського Престолу для голодуючих у СССР.

У пізніших роках, тобто в 1924 р., здавалося, що може дійде до якогось узгіднення взаємовідносин на дипломатичному полі. Вислано навіть окрему Місію Апостольського Престолу до СССР, яку повірено американському єзуїтові — о. Волш, який однак уже осінню 1924 р. мусів залишити СССР, бо Апостольський Престіл не визнав "де юре" СССР, про що старався Літвінов. Так само друга спроба в 1925 і наступних роках виявилася неуспішною, не зважаючи на те, що еп. д'Ербіні навіть був допущений на терен СССР.

1929 рік приніс зі собою систематичне й послідовне в дальшому нищення церковного життя в СССР. У тому ж році Сталін на XVI-ому з'їзді комуністичної партії говорив, що Папа веде проти СССР "клерикальний хрестоносний похід", як теж багато інших речей, раніше й опісля, які були своєрідним виявом диявольськости большевицької системи.

Папа Пій XI-ий, людина твердої натури, розуміючи велику загрозу для людських душ, дня 14. V. 1929 р. сказав: "Якщо йдеться про те, щоб відсунути від душ більшу шкоду, ми мали б відвагу навіть із дияволом в особі говорити". Церква колись і сьогодні вважає, що багато важливішою річчю є допомогти людині вирватися з рук диявола, ніж дивитися спокійно збоку, щоб душа пропадала в руках диявола, не маючи ніякої помочі.

Від Пія XII-го через Івана XXIII-го до Павла VI-го

Багато людей дивувалося, що Пій XII-ий не осуджував СССР під час війни, але Папа не міг цього зробити, щоб тим самим не дати признання якоїсь правильности Гітлерові чи навпаки.

Апостольський нунцій при італійському уряді є деканом дипломатичного корпусу, що дає змогу теж і совєтському амбасадорові втримувати бодай "чемностевий" контакт із ним. І так у 1956 р. совєтська амбасада хотіла через нунція передати меморандум Верховного Совєту СССР про розброєння для Папи Пія XII-го, але нунцій не прийняв.

Чотири роки пізніше, в січні 1960 р., мав нунцій у Римі передати Папі Іванові промову Хрущова про заповіджене розброєння в СССР. "Ль'Оссерваторе Романо", ватиканський півофіціоз відповів передовицею, в якій говориться, що СССР помимо розброєння позістанеться озброєним "по зуби". У тому ж січні кардинал Оттавіяні в своїй проповіді в базиліці Санта Марія Маджоре в Римі висловився про відвідини італійського президента Гронкі в Москві, що він їздив до Москви, щоб там "антихристові Хрущову подати руку". Так було до того часу, що Ватикан усякі "контактові спроби" збоку СССР уважав звичайною совєтською пропаґандою, а не якимсь щирим чи чесним поступуванням.

Атмосфера міняється у вересні 1961 р. Московські "Ізвєстія" "роблять" інтерв'ю з Хрущовом, який висловлює пару слів признання на адресу Папи Івана за його заклик у справі розброєння та миру. На це несподівано реаґує "Ль'Оссерваторе Романо", в якому говориться, що це зроблено з пропаґандивних мотивів, але, не зважаючи на те, СССР визнав "мирову акцію Католицької Церкви". Два місяці пізніше Хрущов знову "виявляє жест" куртуазії, бо шле Папі Іванові з нагоди його 80-річчя телеграму з побажаннями, на яку на другий день такою ж дорогою відповіджено. Дня 26. XI. 1961 р. через нунція в Римі передано Папі від Хрущова одне письмо, на яке на другий день Папа відповів.

У березні 1963 р. відбулася знову відома авдієнція для Хрущового зятя Аджубея з дружиною. Хоч авдієнція Аджубея була так само приватна як і остання Громика, однак є між ними основна ріжниця. Аджубей і його дружина Рада — це люди "приватні", а не урядові, тим самим їх авдієнція — це тільки стисло "приватна" або "чемностева візита". Мабуть одиноким більшим наслідком Аджубеєвої авдієнції на дальшу мету був значний зріст голосів для комуністичної партії у виборах до італійського уряду.

Натомість авдієнція Громика — це річ урядова й формальна, бо це вперше совєтський міністер заграничних справ у своєму властивому характері відвідав Папу як такого. Звідси ця авдієнція "зобов'язуюча" й може мати різні далекосяглі наслідки в інтернаціональному житті й на інтернаціональній площині, що покаже може найближча майбутність.

Вкінці доходимо до самої авдієнції Громика

Громико був уже в Римі на офіційних відвідинах як гість італійського уряду, але ватиканські кола все ще зберігали повну мовчанку щодо його візити в Папи.

Громико прибув на авдієнцію в товаристві совєтського амбасадора при італійському уряді Козирева. Тут треба відмітити багатомовний момент у ватиканській церемонії прийняття, а саме, що Громика не вітав при вступі до Ватикану чи опісля вже в палаті ніякий прелат, але маркеза Саккетті, а в самій палаті "піддекан залі" Ґуссо. Авдієнція, яка тривала 45 хвилин, відбулася при двох перекладчиках у приватній бібліотеці Папи. При кінці авдієнції Папа подарував Громикові на пам'ятку деякі речі, в тому теж два примірники Соборової Конституції про Церкву в модерному світі в московській мові.

Візита Громика в Папи викликала в загальному доволі широкий і живий відгомін, при тому позитивний, у всьому світі. Різні пресові коментатори висловлювали свої припущення щодо "точного" змісту розмови. Однак усі вони є тільки припущеннями-здогадами, бо з обох сторін, тобто ватиканської й совєтської, були подані тільки короткі й загальні комунікати без будьяких "змістів" чи коментарів до розмови.

Ватиканське "Ль'Оссерваторе Романо" подало такий комунікат: "Святіший Отець у продовжен-

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ЗУСТРІЧ ІЗ ХУСИТАМИ

У Католицькій (вселенській) Церкві, яка є Містичним (таємним) Христовим Тілом повторяються і переживаються події, які переживав Христос за свого дочасного життя. Дуже гарну книжку про це написав о. Ричард Г. Бенсон, у якій доводить на прикладах ці повторення в житті Ісуса і Його Церкви. Як відомо, Жидів за часів Христа можна було поділити на декілька "партій": ... фарисеїв ("учених у Св. Письмі"), садукеїв та тих, що пішли за Христом. Перші дві "партії" не шукали правди, тільки власного: фарисеї більше слави й пошани, садукеї більше грошей й уживання. Але навіть і між ними, [illegible] Христові [illegible] жидівського народу були порядні люди, як от пр. фарисей Никодим та садукей Йосиф (про яких життя йде повість у СВІТЛІ), що оба випросили тіло Ісуса та весело Його поховали.

Той і в сучасному жидівстві маємо ті три відтінки: фарисеїв (трунчих Жидів), садукеїв (невіруючих, що дбають тільки про дочасне життя) та порядних Жидів, що шукають правди. Частина тих порядних Жидів уже знайшла Христа в Христовій Церкві, а частина їх іще блукає, проте живе в добрій вірі. До цієї останньої частини порядних Жидів можна би причислити жидівського філософа й ученого проф. Мартина Бубера, що помер 1965 р. в Ізраїлі. У третьому томі творів Бубера, що вийшли недавно в Німеччині ("Шріфтен цум хассідізмус") находимо багато дечого, що свідчить про правдивого духа побожности у т. зв. хуситів (хассідім), речей, які — можна б сказати — в дусі згідні з природним християнством ("Людська душа є з природи християнська", як сказав св. Августин). Це ті вартощі, які нас єднають із побожними хуситами. Вибираємо дещо з тих хуситських мудрих писань.

⁂

ВИБІР

"Якщо б ми могли" — сказав раз равві Нахум до хуситів біля нього, — "повісити наші страждання на кілок, та якщо мали б свобідний вибір: вибрати з них ті, що ще нам найбільше подобаються, то кожний вибрав би собі назад свої власні, бо всі інші видались би йому тільки ще гіршими."

ДО БОГА

Раз перервав равві Зальман свою молитву і сказав: "Я не хочу Твого раю, я не хочу майбутнього світу Твого, я хочу тільки одного Тебе."

СТРАХ БОЖИЙ

Зуся молився раз до Бога: "Господи, я так люблю Тебе, але я не боюся Тебе якслід! Господи, я так люблю Тебе, але я не боюся Тебе якслід! Учини, щоб я боявся Тебе так, як один із Твоїх янголів, що його пройшло Твоє страшне Імення!" То вислухав Господь зараз молитву, і Боже Імення пройшло скрите серце Зусі так, як це буває з янголами. То Зуся заліз під ліжко мов песеня і потрясла ним тривога звірини, аж урешті заскавулів: "Господи, дай мені назад любити Тебе так, як Зуся!"

НАБОЖЕНСТВО ЗУСІ

Зуся був раз відвідав равві з Несвіжу. Той почув опівночі якісь голоси в кімнаті гостя, то приступив до дверей, послухати. І почув він, як Зуся бігав сюди й туди по кімнаті та говорив: "Господи всесвіту, я люблю Тебе, але що я можу зробити, коли нічого не вмію." Потім він став знову бігати та говорити те саме, аж закликав: "Гей, та ж я вмію свистати, то я Тобі засвищу." А коли почав свистати, налякався равві з Несвіжу.

БЛАГОСЛОВЕННЯ

Зуся звик був благословити кожного жидівського хлопця, якого стрінув, словами: "Щоб ти був такий здоров і сильний як гой!"

ПРО АДАМА

Зуся спитав раз свого мудрого брата, равві Елімелеха: "Братчику-серце, тож написано в Св. Книгах, що душі всіх людей були заключені в Адамі. Отже і ми були при тому, як він їв яблуко. Я не можу зрозуміти, що я дозволив йому їсти — що ти дозволив йому їсти". Елімелех відповів: "Ми мусіли, ми всі мусіли. Бо коли б він був не з'їв, то назавжди залишилась би в ньому отруя змия, завжди він думав би: Мені тільки-но з'їсти з цього дерева, і я буду мов Бог, і я буду мов Бог."

СТРАЖДАННЯ

Коли равві Шмельке і його брат прийшли до маґґіда з Местичу, то предложили йому таке: "Наші мудреці сказали таке слово, що не дає нам спокою, бо ми не годні його зрозуміти. Це слово, що чоловік має славити Бога за страждання так, як за добро, та приймати їх із рівною радістю." Маґґід відповів: "Підіть до школи (темплю), там знайдете Зусю, як він курить свою люльку. То він вам це розв'яже." Вони пішли до школи та предложили равві Зусі своє питання. Він засміявся: "Ото знайшли ви кого питати! Та ж мусите звернутися до когось іншого, а не до такого, якого за все життя не стрінуло ніяке страждання." Але вони знали: це ж равві Зусине життя складалося від його народження аж до того дня з нужди й болю безнастанно. І вони зрозуміли, що воно значить сприймати страду в любові.

НА ЯРМАРКУ

Бердичівський равві був раз на великому ярмарку та бачив силу людей, опанованих жадобою зарібку. То виліз він на дах дому та гукав звідтам удолину: "Гей, люди, ви забуваєте боятися Бога!"

ПАНЩИНА

Равві Леві Іцхак довідався, що дівчата, які валкують мацу, мусять повнити свою панщину від раннього ранку до пізна в ніч. То в святині закликав він до зібраної громади: "Ненависники Ізраїля обвинувачують нас, що ми випікаємо мацу на крові християн, — ні, ми випікаємо її на жидівській крові!"

Хочете пізнати добре, що таке св. Служба Божа — найважніша жертва, яку приносимо Господеві — то прочитайте нову книжку, яка це пояснює

о. МЕЛЕТІЯ СОЛОВІЯ, ЧСВВ

п. н.

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ

ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК, ПОЯСНЕННЯ

Книга вийшла в Римі 1964 р., має 422 сторінки великого формату й коштує $7.00.

Книга ділиться на: 1) Історичне введення до Служби Божої (стор. 3-150) та 2) Пояснення молитов та обрядів Служби Божої (ст. 150-318)

Такої книги, важної для зрозуміння Служби Божої, ми ще досі не мали. Тому кожний християнин повинен собі цю книгу замовити та уважно її прочитати.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Казимир Грицина

СПОМИН З КРЕХОВА З-ПЕРЕД 40 РОКІВ

Там я побачив перший раз Отця Йосифа Сліпого, професора й духовника Львівської Духовної Семінарії, теперішнього нашого Первоєрея — Його Блаженство Верховного Архиєпископа і Кардинала.

* * *

40 років тому. То великий шмат часу. Тоді я був на новіціяті ОО. Василіян. Після новіціятського регуляміну новіціят відбуває протягом року дві прогульки. Це більші прогульки. В такий день Утреня і Служба Божа були рецитовані і по сніданню всі новики виходили на прогульку. Ішли ми лісами. Проходили потоки, яри й дебри. Які чудові краєвиди! Яка краса! Птаство співає. І мимоволі на гадку находить той чудовий 103-ій псалом, яким псальмопівець величає Господа Сил. І з душі рветься клич, який чудовий Ти, Господи, і які величні Твої діла і немає слів похвалити Твої чудеса. Хвали душе моя Господа і вся внутренная моя Ім'я Святе Його! А повітря! Направду, наша Україна така гарна, така чудова, що за словами нашого генія Тараса Шевченка "немає в світі України, немає другого Дніпра". Ой немає! Ми, що тільки світу звиділи, а дехто від сходу до заходу, бачимо, як наш поет у тих кількох словах усю правду сказав.

Ця перша прогулька відбувалася в травні місяці, місяці який в Україні найкращий у році. А що Божа Мати — Цариця України, то й Український нарід Їй у дарі цей місяць дав-присвятив. Чи тямите гомін дзвонів, які кликали на "маївку"? Західня частина України, католицька Галичина, присвятила його Пречистій і Пренепорочній Діві Марії, Тій, Яка найкраща душею й тілом, вся чудова й порока в Ній немає. Наш нарід співав Їй "Вихваляйте доли-гори", або "Левадов долинов". Там у тих піснях співала українська душа, там крилася ніжна і правдива любов до Тої, Яка йшла понад Україною і краєм Своєї ризи діткнула золотих ланів української пшениці. А красою тіла визначалася неописаною. Св. Дионисій Ареопагіт сказав до нашої Небесної Неньки: Коли б я не знав про правдивого Бога, казав би, що Ти є Богом! — Такий був захоплений видом Божої Матері.

Ідемо лісами. Шевченко у вірші "Село" каже: "А там і ліс і ліс і поле і сині гори над Дніпром, Сам Бог вітає над селом". Не дарма всі хочуть України, тільки Українців не хочуть. Виходимо на прекрасну поляну. Довкола ліс-молодняк. У кущах пташки хочуть переспівати один одного. На поляні уставлені столи, а на них приготована добра перекуска, яку привезли з манастиря. Є тут Отець Магістер Лиско й інші Отці. Всі молоді мають добрі апетити, а ще на прогульці та на свіжому повітрі! Сніди щезли зі столів, якби хто замів.

Відпочивши повертаємо іншою дорогою. Вернувшися домів, застали ситий обід і в трапезі всміхненого, як рідна мама, о. Соція Пушкарського, який радів, що ми мали таку розкіш серед природи. В день такої прогульки вільно було покластися переспатись. Ця приємність дозволяється два рази до року: в часі весняної прогульки в травні і осінньої у вересні. Атракцією осінньої прогульки було печення бараболь, але про це іншим разом.

По весняній прогульці 1925 р., отже 40 років тому, сказали нам, що питомці Львівської Семінарії приїжджають на прогульку до Крехова. І одного дня яких двісті богословів приїхали зі своїми ОО. Професорами серед яких був Отець Йосиф Сліпий, професор і духовник Семінарії, теперішний Первоєрарх, Верховний Архиєпископ і Кардинал, довголітній в'язень тюрем і концентраційних таборів СССР, невгнутий борець за права Церкви і народу, слава України і цілої Христової Церкви.

Рефектар був замалий, щоб усіх, нас і богословів, помістити. Тому ми їли осібно, значить не разом; але раз ОО. Професори були з нами на обіді і власне тоді я побачив там теперішнього нашого Первоєрарха.

У вірші "Мені тринадцятий минало" Шевченко каже: "чи так мені чогось було". Чогось і нам новикам так було, чогось ми були оповиті якоюсь таємницею і з великим пієтизмом споглядали на, тоді ще молодого, Отця Духовника, і чогось нам на душі так було, чи наші молоді душі відчували-бачили далеко-далеко той тернистий шлях яким аж вісімнадцять років мав іти Великого Попередника Великий Наслідник, чи ми душею нашою бачили ту славу і честь, якою предобрий наш Спаситель вінчає свого слугу? Чейже ввесь світ хилить у пошані свої голови перед нашим Первоєрархом. І чогось того дня й опісля довго ми говорили про Отця Йосифа Сліпого. І в душах молодих Василіян залягла велика пошана і любов до особи о. Йосифа. А час пливе — це вже сорок років.

Коротко потім мене відіслали додому через хворобу горла. І коли я нераз думав про крехівський манастир, то завжди виринала особа Отця Йосифа Сліпого, скоро потім Світлішого Отця Ректора Богословської Академії. І коли я нераз так думав про Отця Ректора, то все чомусь мені ввижався ліс, а серед нього величний дуб, уосіблення Отця Ректора.

Я уродженець Поділля, у нас лісів немає, і чому якраз ліс і серед нього величній дуб виринав, коли я нераз думав про о. Ректора, не можу собі на це відповісти. По літах, працюючи в кооперативі, мав я нагоду бачити часом Отця Ректора в товаристві ОО. Р. і П. які супроводили Отця Ректора до О. П. який недалеко мешкав. І коли я вступав до ОО. Студитів до Унева, то знову це була лісиста околиця. Старі манастирі лежали завжди у прекрасних місцях, де сама душа лине до Бога. Старі наші монахи — вони знали, що серед гарної природи душа лине до Творця цієї природи. А серед лісів, серед тої чудової природи возноситься величний дуб.

І коли я глядів на такого дуба, все виринала постать Отця Ректора, опісля нашого Галицького Митрополита Кир Йосифа. Який величний дуб! Своїми гиллями вкриває менші дерева і хоронить від бурі. На нім буря розбивається. Він стоїть невгнутий. Таким був і є Верховний Архиєпископ Йосиф. І коли нині хтось схоче говорити чи писати про Україну чи її Церкву, то мусить мати звернені очі на її Первоєрарха. Коли тому два роки рознеслася чудова благовість, що Український Первоєрарх прибув до Вічного Міста Риму, то ОО. Василіяни, тут уже народжені, як вони тішилися тією вісткою і мене утвердили в цій вістці. І я буваю часто в них, а серед них ще є мій друг, приятель і брат співновик із новіціяту, то ми нераз згадуємо новіціят, згадуємо крехівський манастир.

І згадавши Крехів, згадали ми собі й Отця Йосифа Сліпого, теперішнього нашого Первоєрарха. І каже Шевченко у згаданім віршику, що "недовго сонце гріло... Запекло, почервоніло і рай запалило". Так вже чогось є, що радість часто зі смутком обнялася.

Чи ж усі все стоять вірно при Апостольськім Престолі, чи все стоять при усіх Владиках, хоч часом і самі є ними до деякої міри кривджені. Чин має свої завдання і Чин уміє особисте підпорядкувати загальному, то чого у нас так бракує... Я, що знаю ближче ОО. Василіян, знаю, як вони глибоко люблять і шанують нашого Первоєрарха, тому кривду Чинові роблять ті, що хочуть приписати Чинові якесь неприхильне наставлення до нашого Кардинала Йосифа. Чин ОО. Василіян дуже багато добра вчинив для нашої Церкви і для народу. І ОО. Василіяни радіють з народом і боліють з народом. Може й більше, чим ми. От такий мій спомин про крехівський манастир з-перед сорок років.

Псальмопівець каже, як то добре жити братам вкупі. Тому, як Бог дозволить, то ми ще колись думками-споминами повернемося до Крехова, щоби побути там з братією вкупі. А може Боже Провидіння поверне нас у Рідний Край, тоді ми там стрінемося. Що дай, Боже!

І чи не слушно моя уява спиралася все на дубі, коли я думав про нашого Первоєрарха. Чи наші молоді душі, на яких нам молодим "чогось так було", коли ми гляділи в 1925 році на особу О. Йосифа. Сила характеру, невгнутість, сила віри і терпінь та витривалість неначе авреоля сіяла і викликала у молодих Василіян те "щось", ту таємничість у наших душах, у душах молодих Василіян на вид тоді ще молодого нашого Первоєрарха, тоді щолиш професора. І не диво, що нам "так любо, любо стало", що ті наші причуття стали дійсністю і нині всі народи світу з тим самим подивом дивляться на Того, на Якого ми вже сорок років тому гляділи з подивом. Нехай же буде за це Богу слава і честь, що післав нам Такого Мужа!

СВЯЩЕНСТВО И ЦЕЛІБАТ

Голяндська католицька телевізійна стація мала одногодинну програму, на якій порушувано справу священичого целібату. У програмі взяли участь священики, що працюють у душпастирстві, як теж і ті священики, що покинули священство та працюють уже в цивільному званні. Програму закінчено інтерв'ю з кардиналом Альфрінком, який заявив, що справа священичого целібату є важливою проблемою, над розв'язкою якої думає Церква. Кардинал Альфрінк між іншим сказав, що хоч одности між целібатом і священством не можна вивести зо Св. Письма, все ж таки є деякі біблійні основи, які потверджують практику Церкви. На питання, чи Церква далі повинна держатися практики священичого целібату, кард. Альфрінк сказав, що на його гадку це справа "практичної натури", як теж, що цю справу вже прослідживано, а зокрема питання про те, чи целібат є перешкодою до священичих покликань чи ні. На основі дослідів можна сказати, що ситуація дуже різниться між собою, коли дивитися на поодинокі континенти чи країни. На думку кард. Альфрінка: "Це питання, які не можуть бути розв'язані в одному моменті, але вони є проблемами, які Церква мусить розв'язати. Я маю враження, що Церква вже тепер займається цією справою. Не тільки ми вже займалися цією справою, але теж і деінде, а навіть у самому центрі Церкви". Кард. Альфрінк натякнув теж, чи не було б указаним щоб целібат залишити, але як річ добровільну.

о. С. Юник, ЧСВВ

РОЗМОВА З УМИРАЮЧИМ БЕЗБОЖНИКОМ

Було це в моєму Мелфорті якого пів року тому. До мене стукає мій добрий знайомий пан С.

— Отче, мій кревняк умирає. Він виродок нашої родини. Жінка перейшла на секту, а він безбожник. Лікар казав, що він ще цеї ночі помре. Він уповні свідомий і говорить добре. Шкода мені його, що запропащує душу. Може поговорите з ним?

— Чи він просив священика?

— Ні!

— Чи він знає, що вмре?

— Ні!

Ідемо до шпиталю. Умираючий пан Б. лежав самітний у шпитальній кімнаті. Я на хвилину вступив до сусідньої кімнати та попросив хворих помолитися за навернення невіруючого, а пан С. пішов спитати хворого, чи він хоче порозмовляти зі священиком. По хвилині вертає і заперечуюче киває головою. Хворий не хоче розмови зі священиком.

Не зважаю на відмову, а входжу до кімнати вмираючого. Одна жінка, що сиділа біля хворого, відходить. Лишаюся самий око в око з невіруючим.

— Чи ви згодилися б на дружню розмову зі мною? — питаю.

Ніякої відповіді не дає, але не добачую ненависти в його очах.

— Порозмовляємо, як приятелі, але про щось, чого ви зовсім певні. Чи ви певні, що Бога нема? — питаю.

— Ні, я не є певний. Може Бог є, може нема — відповідає.

— Чи ви певні, що по смерти нема ніякого життя?

— О, цього я вже зовсім певний, що по смерти немає ніякого життя — каже.

— Якщо ви такі певні, що по смерти нема життя, то скажіть мені, що вам дає таку певність. Які маєте докази на те? Вже 26 літ свого священичого життя шукаю за річевим доказом, що по смерти нема життя. З десятками безбожників говорив я, і ніхто не міг мені дати ні одного доказу. Може ви скажете який доказ?

— Хто може знати, що мене в середині болить? — питає.

— Я можу знати. Коли ви мені скажете, а ви є чесний і правдомовний, то я повірю й буду знати, — відповідаю.

— За десять літ ви наробите в Конґу святих мучеників — відзивається.

— Але що те все має з життям за гробом? Чекаю на річевий доказ. Лікар казав, що ви тої ночі помрете. Маєте кілька годин життя. Варт поважно застановитися.

— Я буду ще жити з десять літ.

— Дав би Бог, щоби прожили ще й двадцять, але я повтаряю, що лікар сказав.

— Я не маю доказів, що нема життя по смерти, але й ви не маєте доказів, що є життя по смерти, — відповідає.

— Зараз побачите, що так воно не є. Уважно слухайте моїх доказів, а що вам не доказує, або матимете які труднощі, зараз питайте.

Зачинаю від першого доказу з історії. Ісус Христос як історична особа помер, вернув назад з-поза гробу й розказав про життя за гробом. Христа воскреслого бачило около 500 людей і майже всі вони віддали життя в муках за ту правду. Скажіть якийсь інший історичний факт так дуже доказаний?

Другий доказ з біології. Матерія чоловіка зміняється цілковито на протязі 7-10 літ. Якщо б розум і пам'ять були матеріяльні, вони б також змінялися. Чоловік пам'ятав би найдовше до 10 літ. Знаємо, що то неправда, отже пам'ять є нематеріяльна. Якщо нематеріяльна, то й не розкладається — не вмирає.

Третій доказ із етики, тільки для тих, що вірять у Бога. Якщо б життя за гробом не було, то і найбільший бандит, що мордував, грабував і щасливо собі жив непокараний на цьому світі (як Сталін), і найчесніший чоловік, що міг красти й грішити, але не чинив того з чесности, мали б таку саму нагороду і кару. Значить — ніяку. Якщо Бог допустив би таку страшну несправедливість, то Бог сам був би найнесправедливішим єством. Таке однак не можливе. Отже мусить бути справедлива нагорода й кара по смерти.

Коли я говорив ті докази, хворий спокійно слухав. На мої запити, чи має що сказати проти доказів — не відповідав ані словом.

На прощання подаю йому числого свого телефону. Якщо знайде який доказ на оборону свого безбожного твердження, нехай зараз потелефонує.

Раненько година 5,30 чую дзвінок телефону. То норса повідомляє, що хворий закінчив життя кілька хвилин тому.

С. Жмуркевич

"БУТИ ЧИ НЕ БУТИ"

У різних мовах світу, почавши від початку 17 ст. до сьогодні найчастіше повторювана фраза: "Бути, чи не бути".

Взята вона з твору, що викликав більше дискусій серед критиків та науковців, як яка інша проблема. Слова ці вкладені в уста Гамлета — постаті, що притягнула більше уваги, як яка інша постать з усіх творів людської уяви. — Постать ця створена автором, що є одним із найбільших умів людства.

Минулого року святкувалися чотири-сотні роковини народин великого таланту; такого великого, що були, а ще й досі є сумніви, чи твори йому признаванні не є компіляцією кількох людей!

Ми чували від учених, що Гомер написав Ілііяду й Одисею, але не знати, чи він справді жив... У те, що Шекспір жив — ніхто не сумнівався. Але було багато теорій відносно його творів. Ще сьогодні появляються книжки з підтверджуванням теорій, що такі глибоко філософійні основи творам міг дати лише хтось такий як нпр. Францис Бекон, що виявив себе у філософії в тому ж самому часі що Шекспір, а таке точне знання королівського середовища, яке конечне до багато його творів, міг мати лише хтось із високих сфер. — Але нема сумніву, що такі драматичні твори могли лише бути створені людиною так добре ознайомленою з театром як Шекспір.

Де починається твір, а де кінчається авторова окремішність? Чи треба входити в деталі авторового життя, щоб пізнати твір? Ця проблема має сильні голоси відповідей, що себе протиставлять. Шекспірове авторство дає нам найкращу на те відповідь.

Відносно Шекспіра-людини, мало проблем. Дата народин 22 (чи 23?) квітня 1564. Батько різник, чи купець із рільничим приладдям, чи одне і друге? — Мусів Вилям знати добре своє ремесло (працював у театрі в Лондоні, потім був власником театру та писав для театру), бо купив найбагатшу хату в рідному Страдфорді. Мусів він був сильно над собою працювати, бо школу залишив, ізза недостатків, у 13-тому році життя, Залишив він 37 драматичних творів, дві поеми та збірку сонетів, якими ввів новий жанр у рідну йому літературу.

Все те викликало якусь реакцію на менш-більше як три і пів сторіччя. Коли ж не доведеться приглянутись тому всьому ні голим оком, ні під мікроскопом — глипнім на цілість крізь телескоп:

Шекспір — людина охоплена біографічними творами, портретами, студіями про сучасників та добу. Сприйняття його замарковане в драматичній творчості, повістях, фільмах, ілюстраціях, музиці. Є осібні твори, що трактують цитати з його творів, переклади, пародії, травестії, наслідування, впливи, роковини, товариства його імени, періодичну літературу, історію його творів на сцені. Енциклопедії, словники, індекси, підручники — трактують його мову, стиль, техніку, сюжети.

Постать його, виявлена у творчості, трактована в таких аспектах: знання, філософія, патріотизм, релігійність, естетика та все ще: хто був їхнім автором?

У серці його філософійного погляду є те, що він висказав фразою: БУТИ чи НЕ БУТИ, у творі Гамлет, що мов Мавнт Еверест видніє серед його творів.

Поминувши учнів Фройда, що мають добру наживу в комплексі Едипа, який, на їхню гадку, є основним змістом цього твору, та інших, що роблять у подібний спосіб вівісекцію з літературним твором, звернім увагу на такі становища відносно цього літературного Сфінкса:

1. Найбільше прийнятий погляд, що властивий зміст цього твору це трагедія спекулятивного генія.

2. Велику ролю в розвої критики відіграла опінія Гете, називана теорією сентименту.

3. Погляд Самуеля Джонсона, що Гамлет був інструментом сил, що керують людиною.

4. Іполит Тен уважав, що Шекспір виявив себе в цьому творі.

Що одинокий син Шекспіра, Гамнет, помер перед написанням оцього твору, може вказувати на душевне наставлення автора в напрямі вибору персонажу. Що автор не писав нічого через два роки після написання цього твору — вказує на якесь спеціяльне вилиття себе в ньому.

Чому якраз такий сюжет?

Він брав багато сюжетів з історії, із клясичного світу, з леґенд; взагалі старі сюжети. Заки в Шекспіра повстав твір The Tragicall Historie of Hamlet Prince of Denmark (by William Shake-speare) Беллефорт друкував Histories Tragiques, оперті на Historia Danica, якої автор був Saxo Grammaticus ок. 12-го сторіччя. В німецькій мові цей сюжет був друкований 1710 р. як Bestrafende Brudermord.

До старого сюжету Шекспір додав лише появу духа. Чому ж цей його твір захоплює і вчених і не-вчених, у всіх часах від моменту його появи? — П'ять смертей на сцені, три майже на сцені. Поява духа, божевільна жінка... Чи ж оці складники так притягають увагу публіки?! Чи може треба дошукуватися чогось іншого, як у серіях Альфреда Гичкока?

Придивімся техніці твору: Структура його не інакша, як вимагала його доба. П'ять дій з експозицією, зав'язком акції, закінченням. Атмосфера повна вичікування появи невідомого та неприроднього. Точка зору світська, не як у нас у той час була в церковній драмі. Анахронізм (нпр. Гамлет студіює в Віттембурському університеті, якого в 12 стор. ще не було) були в тому часі в зовсім доброму стилі. Всі ці прикмети були типові для його доби — не могли бути причиною того, щоб його рівняти з Айсхілем, Софоклем, Еврипідом. (Якраз від часу появи отого твору він мав світову славу.)

Що таке, що приковує увагу, помимо того, що мова, ідеї, погляди, стиль — 350-річні?

Легко говорити про Шевченкову естетику, бо власні конклюзії відносно цього можна конфронтувати з Шевченковим Щоденником: Шекспір ніколи не теоретизував. Тому, пригадавши собі, що ми 350 років віддалені від постання твору та вісім сторіч від часу, схопленого сюжетом... Середневіччя. Студене, чуже нашим вимогам, вирощеним високою технікою... Нам не дуже зрозуміле, чому закрита перед нашими змислами остаточна сила усимволізована батьком-королем приказує Гамлетові вбити злочинця. Маєстатичний фантом, післанець найвищої сили, приказує Гамлетові не сумніватися в конечності послухати батька. Заки, однак, він це зреалізує, відбувається внутрішня боротьба.

Оця внутрішня боротьба, якої ніяк не можна зрозуміти, лише сприйняти на сцені (твір написаний для театру, не мав на увазі читача...); Тому стільки вияснювань, стільки критиків.

Примітивний відвідувач театру шукає за розривкою. Йому приємно бачити "гепі енд". У Гамлеті теж щасливе закінчення, але не в тому глузді. Але ми ще мусимо перше вчутися в слова

"Бути чи не бути".

> "Бути, чи не бути — це проблема:
> Чи більше лицарськи терпіти
> Удари й стріли химерної долі,
> Чи підіймати збрую проти моря лиха
> Та протиставлюючись їм, кінчати їх.
> Вмирати — засипляти — це усе.
> ...Та жах чогось, що після смерти —
> Країна невідкрита, із якої
> Уже ніхто не повертає..."

Нема тут мови про те, що самогубство заборонене. Але вичувається, що десь є всевишній Суддя, що є Всевічний, понад усім.

Слова ці говорив Гамлет утомлений своєю місією. Йому треба було і детективом, і поліцистом, і суддею, і екзекутором бути. Він не був певний, чи появлений дух, це не злий дух. Він розумував над тим, як би знайти потвердження із слів самого злочинця, що вбив його батька. Коли впевнився в тому, що дух каже правду, хотів здемаскувати вбивника перед людьми та тоді при свідках його покарати.

Утомлений місією, Гамлет попадає в настрій, у якому власна смерть видається спасінням. Але він християнин. Його сумління каже, що смерть не сон, і нема вороття тому, хто дістався в обійми смерти. А що по тім боці? У півсвітлі своєї свідомости він схоплює, що життя, це не остаточна правда. Нам важко підібрати термінологію, щоб передати Шекспірову думку, бо він не висловлював її у прозовій мові.

Одного можемо бути певні: він ніколи не казав "Карпе дієм" у ніякій формі. Гедонізм був якраз чимось протилежним до того, що давало зміст безсмертним творам найбільшого цього англійського автора.

В нього нема теологічних міркувань. Але він суґерує віру, що все — не порожнеча... В містерії життя завважується конечність справедливости, ладу. Людина, жадібна знайти лад, не пригноблена всіми невдачами, що доводять до смерти Шекспірових персонажів. Бо: Бути чи НЕ бути (морально якісним) це проблема. — Що ж це "буття"? Не сподіймося дефініції його словами. Він лише бачить співдіяння двох сил: добра і зла.

Зло не є недосконалістю. Воно — це неґативна, деструктивна сила, це принцип смерти, що нігілює не лише других, але й своє знаряддя.

Добро — це чинник, що все оживлює.

Нещастя не "стаються". Вони є наслідками людської акції. Але людська акція, це не одинокий чинник, хоч основний. Додаткові чинники: ненормальність людської психіки, надприродне, і —припадок. Але Не фаталізм!

Дія відбувається в Шекспірових драмах як наслідок антаґонізму людського. Герої його, це люди вищого порядку, істоти виїмкові, але не ексцентрики. Їхнє буття зазублюються одне за друге. Їхня дія впливає на націю, державу. Гамлет гине, сповнивши призначення виявлене йому в формі духа його вбитого батька. Крім нього та його противника гине його мати, його дівчина, ще п'ять інших людських істот. Але... твір кінчається щасливо.

Залишається його приятель, який має виявити світові геройство Гамлета та злочин короля-вбивника. Одинокий зв'язок із майбутнім, з історією — має оспівати безсмертну славу героя Гамлета.

> "Так тріскає лицарське серце,
> І рої янголів співатимуть тобі до сну..."

При цих словах приятеля Гамлет умирає. Поруч лицарського Гамлета, людини зі залізною волею, та філософа при цьому, якого витончений розум прошибає всю ситуацію, а чуття, хоч глибоке й сильне — підпорядковане волі та децизії — видніє другий ясний дух, приятель Гамлета, Горацію. Мов дух шукання правди, залишився живим цей молодий філософ. Він чує останні слова Гамлета "Все решта — це мовчання..." Тому молодому філософові доводиться брати участь у королівських похоронах Гамлета.

"Бути, чи не бути" — це проблема людської волі не піддаватися злу, йому протиставитися, в ім'я майбутнього...

ДРУК 10.000 СЛУЖЕБНИКІВ

Державний церковний уряд Мадярщини дозволив мадярським католицьким єпископам на друк 10.000 примірників нових служебників із текстом у мадярській мові. Названий уряд перед декількома місяцями відкинув прохання мадярського єпископату видати дозвіл на друк двох мільйонів таких служебників, мотивуючи це браком паперу в державі. В міжчасі католицька організація "Карітас Інтернаціоналіс" подбала про потрібний запас паперу, щоб єпископат міг видрукувати бажаний наклад.

ВПЕРШЕ ПО 400 РОКАХ

Світової слави абатство Вестминстер у Лондоні, колись манастир оо. Венедиктинців, а від 400 років англіканська катедра, цього року — вперше від часу скасування манастиря — обходила свято патрона абатства — св. Венедикта. На запрошення катедрального пароха прибули англіканські та католицькі Венедиктинці на два екуменічні богослуження. Поміж приблизно 800 учасниками було 6 католицьких абатів і один англіканський — абат Нешдом, абат одинокого існуючого англіканського абатства в Англії. У цих урочистостях узяли теж участь СС. Венедиктинки, католицькі й англіканські.

**ЧИ ВИ ВЖЕ ПОДЯКУВАЛИ ГОСПОДЕВІ
ЗА ВСІ ОДЕРЖАНІ ЛАСКИ?**

НОВА КНИЖКА
ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ
Видання для народу з 54 ілюстраціями
Уклав о. В. Бурко, ЧСВВ
Видавництво оо. Василіян, Прудентопіль, 1965
Стор. 240 — Ціна $2.00
Замовляти:
BASILIAN PRESS,
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

ПОСОБОРОВИЙ ЮВІЛЕЙНИЙ РІК ПРОДОВЖЕНИЙ

Пособоровий Ювілейний Рік, який проголосив Папа з нагоди закінчення Собору в минулому грудні, буде продовжений до 8-го грудня ц. р. Продовження зроблене на численні прохання багатьох єпископів.

ЖИДАМ ВІЛЬНО ЗНОВУ ДІСТАВАТИ "МАЦИ" В СССР

По п'ятьох роках цього року вільно було знову жидам одержати з пекарень неквашений хліб на їх свята Пасхи, щоб могли його відсвяткувати за своїм традиційним звичаєм і приписом. Совєтський уряд зняв свій заказ із 1961 р., яким заборонялося пекарням доставляти до синагог неквашений хліб. Тепер доручено пекарням, щоб вони подбали про достатню кількість неквашеного хліба. Новий розпорядок має свою важність у таких містах: Москва, Ленінград, Київ, Одеса й Рига, де є найбільші жидівські скупчення.

НОВИЙ ПРАВИЛЬНИК ДЛЯ РИМСЬКОЇ КОНГРЕГАЦІЇ ВІРИ

Новий правильник св. Конґреґації Віри, тобто колишнього "Святого Уряду", не буде опублікований. Таку заяву подав пропрефект цієї Конґреґації — кардинал Оттавіяні в одній приватній розмові. Правильник, який недавно закінчено опрацьовувати, має бути покищо введений у практику, але тільки "для експерименту": Опісля мав би цей правильник апробувати Єпископський Синод при Папі. Перше засідання Єпископського Синоду мало б відбутися мабуть у найближчому році, якщо ще не цього.

НОВІ КНИЖКИ
про діяння і постанови Вселенського Ватиканського II Собору
ТОМ II
СВЯТА ЛІТУРГІЯ
ЗАСОБИ ПОВІДОМЛЯННЯ
Ціна $2.00
ТОМ III
ЦЕРКВА, СХІДНІ ЦЕРКВИ, ЕКУМЕНІЗМ
Ціна $2.50
Видавництво оо. Василіян — Рим — 1965
Замовляти:
BASILIAN PRESS,
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

Іван Добрянський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

Ми йшли помалу, бо настав теплий день, наче б то не був місяць Нізан. Зразу ми не говорили багато, обидва йшли задумані, обидва передумували випадки, що сталися ранком. Дорога до Емаус обнижується, сходить долів з узбіччя скалистої рівнини, на якій лежить Еврон, Єрусалим і Ґофна. Місто розклалося на останньому узгір'ї, далі вздовж узбережжя лежить пасмугою рівнина Сарону, в цій порі вже буйно зелена й запашна квітками.

Ми домовилися, що переночуємо в Емаус і тільки ранком підемо далі.

Ми були вже в половині дороги, коли Клеофа, що раніше ледве волікся з опущеною головою, заіржав гей молодий кінь і почав говорити голосом, що кипів від внутрішнього схвилювання:

— Ні, ні, не зумію цього зрозуміти! Погодімось, що Він воскрес... Хоч це неймовірне! Ім'ям Усевишнього люди воскресали, проте ніхто своєю силою сам не встав із гробу. Але скажім, що так сталося... В такому випадку, скажи мені, равві, який глузд мав цей суд, ці страждання, смерть?.. Хто має силу воскресити самого себе, не вмирав би немов невільник! Ні, ні, ніколи цього не зрозумію. А може ти, равві, зумієш мені це пояснити. Ти мабуть знаєш дещо більше. Ти ж знав Його...

— Я знав Його — відповів я. — Проте це зовсім не полегшує зрозуміти цю історію. Він, щоправда, продовж життя іноді натякував на те, немов би хотів налякати своїх і таким чином їх випробувати... Опісля небезпеки щезали, показувались ілюзіями, або Він їх перемагав... Проте частіше життя перемагало Його. Він мав якусь силу, але ніхто ніколи не знав, коли схоче її вжити. Чудо воскресіння є одним із найбільших чудес. Маєш правду, Клеофо, хто зуміє воскреснути, не повинен мучитися життям. Але що варта таке воскресіння? Воскрес і зник? Тільки Його Мати і ця навернена ~~грішниця~~ бачили Його... Коли б це воскресіння мало бути ознакою правдивости Його науки, то повинні би побачити Його також інші...

— Повинні би побачити Його всі! — сказав молодий фарисей.

— Розуміється... Бо ті, що не бачили б Його, ~~не~~ схотіли б повірити іншим. Месія не може царствувати тільки в одному серці...

— Думаєш, равві, що Він був Месією?

— Або я знаю?.. Але якщо Ним був — тоді цей Месія був зовсім іншим від того, кого віщували пророцтва. Він приніс іншу заповідь, аніж ми її сподівались.

— Яку заповідь?

— Одну-єдину: любов...

— Але кажуть, що говорив, що хто хоче бути Його учнем, мусить зненавидіти своїх близьких: матір, жінку, дітей?

— Я чув, як Він про це говорив. Але це були якісь дивні слова, немов тільки одна сторінка правди...

— Думаєш, равві, що Він не велів ненавидіти? З тієї пори, як мені повторили ці слова, я боявся...

— Ненависть, Клеофо, це було чуже Йому слово. Щоправда Він казав: "Я приніс меч", але зразу ж додавав: "У Старому Заповіті сказано: не вбивай!, але я кажу: 'Той, хто гнівається — уже вбиває'..." Ні, впевняю тебе, Він не знав, що це ненависть. Він ніколи й нікого не ненавидів! Умер... Мені навіть здається, що Він віддався в їх руки тільки тому, щоби показати, що ненависть можна перемогти...

— Але ненависть перемогла! Його вбили...

— Так — погодився я.

І знову кожний із нас заглибився у свій смуток. Наші тіні скісно совгалися перед нами по стежці. Я не помітив хвилини, в якій появилася третя... Чоловік, що нас дігнав і зрівнявся з нами, виглядав на мандрівника, заправленого до довгих мандрівок, бо йшов легко, ледве торкаючи стопами землі. Не було в Ньому нічого, ~~що зупинило б наш зір: дуже високий, з палицею~~, піднятою до дороги кутоною, без найменшого клуночка в руці. Ми не чули Його кроків, коли до нас наблизився, хоч мусів іти дуже швидко, бо коли перед хвилиною я оглянувся на закруті дороги (важко було позбутися неспокою, що може вислано за нами погоню) не було видно нікого. Але тепер зручно прирівняв свій крок до наших кроків.

— Про що ж розказуєте собі? — спитав. — І немов сповнені ви смутком до краю?

Клеофа підніс рамена.

— Ідеш також шляхом із Єрусалиму, отже ти повинен хіба знати...

— Про що? — спитав Чоловік.

— Ти мабуть тільки пройшов місто, а не брав участи в святі. В останньому часі там збулися речі...

— Які? — питання нашого нового товариша звучали нетерпеливо, мов побоювався, що не зуміє нав'язати розмови з нами.

Клеофа був над міру схвильований, щоб розказати спокійно про минулі події. Отже я промовив:

— Ти мабуть чував про Пророка з Галилеї, який ходив по цілій країні, навчав і творив великі чуда? Уздоровлював, навіть воскрешав... Отже коли Він прийшов кілька днів тому на свята до міста, наші священики й учені повеліли Його зловити та, присудивши на смерть, видали Його Римлянам. А ті прибили Його до хреста. Чуда того Чоловіка були такі великі і наука Його така чудова, що чимало наших людей думали, що Він післанець Усевишнього, щоб визволити Ізраїля. Я також так думав... На жаль! Він умер! Жахливою смертю вмер... І сьогодні вже третій день, як поклали Його до гробу...

Я спинився, бо знову моя думка побігла до Його замученого тіла, до повної гидоти тієї жалюгідної смерти. Мовчки сходили ми стежкою вдолину. Тепер мали ми сонце перед собою: велика червона куля висіла над пасмугами сірої мряки, розтягненими над випуклою тафлею моря.

— Отже вмер і поховонили Його... — Чоловікові, що приєднався до нас, не вистачали мої слова. — А що потім?

Клеофа безнадійно розвів долонями.

— Є такі — докинув майже гнівно, — які вірять, що Він воскрес!

Змірив нас зором.

— А ви — поспитав — що думаєте про це?

Я поглянув на нього з деяким недовір'ям. Не подобався мені цей його допит. Виглядало, що Він знає всю історію смерти Вчителя, а допитується тільки тому, щоби пізнати нашу гадку. Хто зна, може це якийсь шпигун Синедріону? Проте, подумав я, Він один, а нас є двох.

Ми відійшли вже зо сорок стадій від міста. Вкінці ж, хоч цей Чоловік нічим не відрізнявся від звичайного мандрівника, якого можна зустріти на самітній дорозі, проте було в Ньому щось, що викликало довір'я й заохочувало до співбесіди.

— Справді — підхопив я — кілька жінок пішло сьогодні перед досвітком до Його гробу... Повернулись і розказували, що не знайшли в ньому тіла, зате бачили Янгола, який наче б то сказав, що Померлий воскрес. Отже побігли до гробу Його учні і також не знайшли тіла...

— І що ж? — питав, бачучи, що я знову спинився. — Що ж ти на це?

Він уже не питав про те, що далі сталося, але просто про те, що я думаю. Щераз зродилися у мені сумніви. Але знову піддався я силі Його поваги. Він не питав, як чоловік цікавий на новини, а як той, хто має право питати...

— Не знаю... — сказав я, вагаючись. — Не знаю... Цей Галилеєць напевно був незвичайною людиною. В одній хвилині я повірив, що Він є Месією... Ніхто не творив таких чудес. І ніколи ніхто не говорив так, як Він... Проте Месія мусить бути більшим від звичайної людини...

— Ти, великий соферім*), таке говориш? — перебив мені. — Не пам'ятаєш, що сказав Ісаія про "корінь із дерева Ісаї"?

— Пам'ятаю. Але Ітам Ізраїта каже також: "Присягаю Давидові, що його наслідя триватиме віки..."

— І думаєш, що це не здійсниться?

— Як може здійснитися? Королівський трон поділений і в чужих руках! А Він, коли б навіть і був нащадком Давида, жахливо вбитий помер... Як би ти це бачив...

— Чоловіче лінивого серця — сказав раптом суворо — вчителю, що вчиш інших, але сам не хочеш пізнати! —

Не пам'ятаю, щоб колинебудь таким способом люди зверталися до мене. Але я не почувався ображеним. Цей Чоловік говорив загніваним голосом, але водночас немов розганяв дим, що прислонював нам очі. — Ще не бачите, що все сповнилося, що повинно було сповнитися?.. Не сказав же праотець Яків, що Посланий і Очікуваний прийде якраз тоді, коли Юда втратить престіл? Нічого ти не вичитав у святих книгах, приятелю! Послухай... — Легко прикликав на уста слова пророцтва набі Ісаї: — "Хвала злине на надморський шлях, що йде поганською Галилеєю, і нарід у темряві побачить велику ясність..." Не жив ти в Галилеї і не бачив ти?

— Я бачив — прошептав я. Правда! Стільки разів я чув, як люди кричали: "Месія не прийде з Галилеї!.." А цей Чоловік виловив пророчу заповідь зі святих книг, як зручний хлопець виловить рибину з невеличкої води. Темний нарід галилейський, нарід амгаарезів побачив світлість... Правда... Я підніс на Нього зір. А Він говорив дальше:

— Де Він народився? Не ходив ти про це переконатися? Не читав ти: "Вифлееме, в землі юдейській — з тебе вийде провідник народу...?" Хто Його народив? Ти не чув? Ти не читав: "Оце Діва зачне і народить Сина"..? Не чув Ти, що мусіли з Ним утікати аж до землі фараонів? І що думаєш про це? "Із Єгипту я покликав свого Сина..." Хто Його провістив? Не говорить набі: "Посилаю янгола, щоби приготував Тобі шлях...? Голос вопіючого в пустині, щоб ви простували шляхи Всевишнього...?"

---

*) Учений.

— Це все правда... але ж так... — казав я. Сонячна куля спускалася щораз нижче і ставала безупину щораз червоніша. Далеке море палало вогнем. Я обтер чоло, що всеньке покрилося потом. Слова незнаної людини сповнили мене здивуванням і водночас жахом. Як же це — що я того всього не помітив? — питав я себе. Кожний пригаданий ним текст падав на мою голову немов важка колода. Я співжив зі святими пророцтвами дуже близько, думав я, але не вмів їх відчитати. Добре то казав Учитель, коли нераз напоминав мене: "Ти вчений і вчитель, а цього не знаєш?" Я насолоджувався звуками слів Письма і не добачував, що вони говорили. На подобу інших, сліпо й уперто я хотів, щоб сповнилися пророцтва, що мені відповідали, що були згідні з моїми думками, що таїли перемогу криків, а не перемогу тиші...

Подоріжній продовжував:

— Не навчав Він, як сказано: "У притчах розказуватиме про справи, приховані від початку світу"? Не послав Він своїх "немов риболовів, щоб ловили людей із кожної гори, з кожного узгір'я, з кожної яруги..?" Пророки не заповіли Його чудес? Не мав Усевишній заключити з вами новий заповіт, новий Закон, виписаний у серці, а не на тілі?

— Правду кажеш! — почув я поруч себе палкий голос молодого Клеофи. — Кожне твоє слово ширше відкриває нам книги... Проте коли так є — то чому Він умер? Чому?

— І чому саме так умер? — сказав я. — Так нужденно, так жахливо, так ганебно, так боляче..?

Ми обидва гляділи на Нього широко отвореними очима. І відчували, що цей Чоловік без порівняння мудріший від нас. Він знав усе, чого ми не знали. А, не знаючи, ми були перелякані, подібні до того, про котрого Письмо каже, що "він боїться в день і в ночі, ранком каже: нехай би вже був вечір, а вечором: нехай би вже був ранок!"

Не зганив нас. Лагідно, немов би приспівував до звуків кіпори, почав говорити:

— І того не тямите? "Я стався хробаком — не чоловіком, посміховищем і погордою юрби... Люди кричать і кивають головами: поклав надію на Всевишнього, нехай його рятує! Обступила мене ватага злобних людей, що ревуть немов леви... Оскочили мене кусливі собаки... Пробили мої руки і мої ноги і почислили кожну кістку... Від стіп до голови нема на Ньому й кусочка здорового тіла... Одна рана й синяки... ні вроди, ні краси... Ми бачили, що в Ньому нічого немає, проте ми хотіли Його мати. Чоловіка прикритого погордою, найнужденнішого з людей, мужа болізни, Який знав кожну слабість... Наші недуги перейшли на Нього, наші болізні торкнулися Його... Стався для нас немов прокажений, осуджений самим Предвічним на смерть у ганьбі... За нас Його стерли, за нашу злобу. Але Його синяки врятували нас. Ми зблудили, але гріхи наші Всевишній поклав на Нього... І Він сам цього хотів... Не отворив уст на свою оборону... Страждав разом із злочинцями і за злочинців молився..."

— О, Адонай! — прошептав я. Мої губи висохли, наче б я мандрував крізь безводну пустиню.

— "Тіло моє я віддав катам і не відвернув лиця від тих, що мене били — продовжував. — Я був немов спокійна, тиха овечка, яку ведуть на заріз..."

Ми й не зчулися навіть, як далеко зайшли. Коли сказав останнє речення і нагло спинився, немов би хотів з нами попрощатися, ми з подивом помітили, що це вже був Емаус. Він мабуть знав, що тут маємо спинитись, але сам хотів іти дальше. Не порозумівшись, ми обидва закликали водночас:

— Равві, залишися з нами. Хочемо, щоб Ти ще дещо розказав... Поглянь, уже вечір... Ранком підеш у дальшу дорогу. Залишися з нами.

Здавалося, що надумується. Але коли ми не переставали просити, кивнув головою і подався з нами до господи. На щастя нікого там не було. Господар виніс нам під розлоге фігове дерево стіл і почав приготовляти нам перекуску. Руді тіні клалися на побагровілу землю. Від моря повівав свіжий, гострий і трохи рвучкий вітер. Гірські верхи, з яких ми зійшли, жевріли червоно, немов головні вогнища, що погасло.

— Отже Він був Месією? — спитав Клеофа дрижучими устами.

Замість відповіді знову почав наводити:

— "Цього дня глухі почують слова Книг, а очі сліпих бачитимуть у теміні. Тихі будуть веселитися, вбогі радітимуть Святим Ізраїля... Шукатимуть Мене ті, які мене не шукали і я скажу — Оце Я — людям, які ніколи мене не кликали. Народи прийдуть із кінця землі..."

У сірому, щораз густішому повітрі, немов мереженому павутинням, голос Його раптом забренів як поклик перемоги й радости. По тих болючих словах, що малювали криваву візію, був це немов хор срібних труб, що били в небо піснею перемоги. Наші серця вдарили ще живіше, ще палкіше. Але водночас ми глянули неспокійно на себе. Не було в нас потреби ділитися нашими думками. Одно й те саме горіло в наших головах. Якщо було правдою все те, а ми дивились і не бачили, яка ж доля чекає нас, і ввесь наш вибраний нарід, який не доглянув Провіщеного, відкинув і розп'яв Його? Чекати на Месію тисячі років — нелегка була справа. Проте який же буде кінець того очікування, поєднаного зі свідомістю, що Месія прийшов, але ми не прийняли Його? Що це значить: відкинути Месію? Що станеться з тими, які підняли руку на Сина Всевишнього?

А Він, немов угадуючи наші думки, сказав:

— Отже треба було, щоб сповнилися слова Письма... І вони сповнилися. Син Чоловічий умер, щоб ви вмирали, і живе, щоб ви жили. Мусів так умирати, щоб кожний із вас міг спастися. Бо сказав пророк: "Хоч би ваші гріхи були як багрянець, я вибілю їх понад сніг і білішими від вовни зроблю їх..."

Ми сиділи в тишині а вітер над нашими головами колисав безлисті галузки фіги. Він узяв хліб, який господар поклав перед нами, розломив його і простягнув по шматочку кожному з нас... І тоді — о, Юсте! Цей Його рух... Кожному сталося ясним. Змісця я спостеріг те, чого раніше не міг добачити: пробиті долоні, і цей усміх, єдиний на всьому світі, усміх любови, що не знає меж. Ох, Юсте, як почав я тоді плакати! Як Симон... Бо дозволивши пізнати себе, Він негайно зник... Був — і вже Його не було між нами. Але Хліб залишився... І чаша Вина... і слова..., і ця приголомшлива радість, на яку перемінив Він розпуку нашу...

Ох, Юсте, плачу, коли це пишу... Ми схопилися з місць. Сонце купалося в морі. Ніч розпростерлася над нами мов шатро. Але в нас була одна, переможна, всевладна думка: вертатися, вертатися, вертатися! І негайно сказати їм усім, що Він справді воскрес. На світі вже не було нічого важнішого від тієї вістки! І треба було вістити її кожному, треба було голосити її усім — з крівлі.

Ми проковтнули Хліб і вибігли на дорогу. Наші тіні всякали в сіру, мохом покриту дорогу. Ми йшли швидко, схвильовані, іноді бігцем. Ніхто з нас не відчував, що біжить під гору, що йому не стає віддиху. Ми не говорили до себе, тільки часом, повертаючись до себе, кидали собі короткі питання:

— Пам'ятаєш, коли Він це казав...?

— Пам'ятаю! Серце моє забило...

— Ми чули Його, Клеофо! Ми пізнали, що це Він!

На небі загорілася перша зірка. Ми йшли і бігли, напереміну. Я не пам'ятав ні на хвилину про небезпеку, перед якою втік ранком.

Не пам'ятав я про неї і добившися до дверей грабаря Сафана. Була вже глибока ніч, жовнір на Антонії якраз відтрубів другу сторожу. Місяць котився по засіяному блідими зорями небі та гасив їх, уміру того, як наближався до них. Декілька облаків виразно зарисованих на склисто-чорному тлі неба пливло помалу з дівночі на південь. Маточник Офель подібний був до жахливого гірського проваля, у яке скотилося чимало лявін, або до міста переміненого в купу румовищ. Пробігаючи крутими, вузькими вуличками — раніш, до того ж уночі, ніколи б я не посмів туди заходити — я дрижав із нетерпіння. Низькі двері були замкнені. Я почав бити двома долонями. Новина, яку приносив, палила мої губи живим огнем.

Не отворили мені зразу. Нетерпіння не дозволило мені чекати. Я почав кричати:

— Це я! Никодим! Відчиніть! Це я! Приношу важну новину! Відчиніть!

Здавалося мені, що ще зволікають, отже я відскочив узад, до місячної плями, що лежала посередині ширшої дещо в цьому місці вулички, немов покинуте зеркало. Я хотів, щоб мене в цьому місці побачили й пізнали. Але ось залунав тихий скрегіт відхилюваних дверей.

— Заходь, равві, — дійшов до мене придушений голос Симона Зилота. — Заходь і не кричи! Твій голос може викликати біду...

Біду? Я не відчував її і не боявся. Швидко втиснувся я в тісні двері. Поза малим присінком була широка кімната, де мабуть сушили скіри, бо воняло в ній гострим пахом гарбника і прогнилої шерсти. Було там повно людей. Хоч було пізно, ніхто в хаті не спав. У світлі вогню, що горів у печі, я побачив століочених Його учнів, усіх — крім Томи і Юди — Його Матір, Її сестру, Марту й Марію, ще інші жінки, також декількох чоловіків, мабуть неважних ремісників. Обличчя всіх були звернуті в цій хвилині на мене, очі всіх немов горіли цікавістю й неспокоєм. Мабуть перелякалися несподіваною силою мого стукоту. Проте в їхніх серцях страх боровся з надією почути новину, на яку підсвідомо всі мусіли чекати, хоч видно було, що не всі згідні з собою і мабуть спечалися, коли я прийшов.

— Уже знаємо про Йосифа... — сказав швидко Яків син Заведея.

Я спинив його нетерпеливим рухом руки. Я не знав, про що він хоче говорити, але для мене не було важнішої справи від новини, яку я приніс. Я крикнув:

— Я бачив Його! Я бачив Його!

(Далі буде)

Олександер Мох

З НОВИН ХРИСТИЯНСЬКОЇ БЕЛЕТРИСТИКИ

Марія Кузьмович-Головінська. ОСІННЄ ЛИСТЯ. Нариси й оповідання. — Українське Видавництво "Добра Книжка", 181 випуск. Торонто р. Б. 1965 (поправді: 1966!). — Стор. 392, форм. 129 x 193 мм. — Обкладинка В. Крюкова. — З друкарні оо. Василіян. — Ціна $4.50.

Після Наталени Королевої, найвизнаніша тепер у нас християнська письменниця, Марія Кузьмович-Головінська, виступила знову з більшою книжкою нарисів п. н. "Осіннє листя". Це вже дев'ята її книжка, а "Вибраних творів" — перша. У книжці є 93 нариси, поділені на 5 циклів, "за територією", сказати б: 1) "Під покровом Зарваницької Богоматері", 2) "За пошумом бойківських лісів", 3) "На чужині" (еміграція в Европі), 4) "Поза морем", 5) "Мережа" (сказати б: додатки). Хоч збірка має піднаголовок "оповідання й нариси", проте в стислому значенні цього слова "оповідань" у ній нема, а є тільки нариси, що подекуди переходять у "поезії в прозі" аля Альтенберґ чи Коцюбинський. У циклі "Мережа" додано дві сценічні картини: "Матуся" й "Листопадова ніч" — на день матері й листопадові роковини.

"...пишу. Даю, що можу. Дуже рідко виїзджаю денебудь. Бракує мені простору-зелені. Залишилося дитинство й життя, яке було за морем — у просторі, у зелені, на Рідній Землі. Час-до-часу дістаю листа з Рідного Краю, і так маю ниточку-струну, що лучить мене понад океан з куточками мого дитинства. А позатим залишаються мені до писання: моє власне окруження або духовне життя..." — писала мені авторка ще 1959 року з Філядельфії. Збірка "Осіннє листя" буде промінчиком світла для авторки-емігрантки, не іміґрантки. На американській духовній пустині, яка не розуміє — за "єгипетським м'ясом" — правдивої поезії. І жалується авторка: "...мої книжки не йдуть". Та й кому перед телевіжином потрібна згадка про Рідну Землю, для якої багато мають гарні слова на язиці, але вже ніякого тепла в серці...

Авторка — донька й жінка священика, мати й суспільна діячка — при цьому ж правдива поетка з цікаво розвиненим духовним життям. Християнство виходить у неї не як проповідь, а як переконання, себто: получення розумових основ із чуттєвим підкладом. Пише вона не для слави, а для місії, але ця місія виходить із глибини душі і є глибоко емоційна: пише на Божу славу. А в цій Божій славі гармонійно лучаться Людяне з Народнім, Особисте з Суспільним, Я з Ти, Природа з Людиною, Бог із Сотворінням. І виходить — без зайвого наміру авторки — книжка, в якій єднається чиста поезія з містичною місією, оте "з янголами хвалити Господа", Котрий є джерелом усякої краси й поезії.

Переходить перед нашими очима зболіла історія нашої Землі ("Куди йдеш?" (92), геройство в християнському дусі її дітей ("Рейки" — 95), геройські будні: любов і обов'язок матері, батька й дітей, душпастиря й вірних. Відчуваємо в цих нарисах відгомін бойківських нарисів Юрія Кміта, то знов глибоко відчутний християнський гуманізм Тита Бордуляка. Реалізм геройських буднів у дзеркалі поезії, в душі поетеси з містичними переживаннями. Це вперше в українській літературі — поза одним-одиноким Шевченком! — маємо глибоко поетичні молитви (323), опис містичних переживань, що межують із чудесним, правдиво Марійського духа людини, яка ним живе в будні, а не тільки святкує його. Нариси ці — неповторні малюнки, жіноче-конкретні, здається нераз: японською тушшю на барвистому тлі виведені, якісь чужі, а проте українські хризантеми. Часом нагадається Стефаник (68), то знов читаєш щось зовсім репортажно-реальне: "Просфора" (33).

"Над селом ніч. Блукають тіні. Чути шелест, що розходиться дорогою на схід, поза цвинтар.

— Ідемо, Сину?

— Ідемо, Мамо.

Це Вона — Марія в хустці, без корони, мов жінка з оббитими ногами вишукує почорнілі й повалені хрести по полі. Голубить мов мама, своїм волоссям їх обтирає.

І шелестять листочки. Їх усе більше. Вбирає в росу свої ягоди калина. Дрижать дерева й устеляють стежки, дороги, щоб не ранила Марія ніг, щоб не боліли рани Її Сина.

А дорогою щораз більше терня, щораз більше хрестів і зболених голосів: — Мамо!

Марія дрижить.

— Уже недовго, тільки не дивитись на рани... Оцим шляхом мусимо йти аж розсунеться темрява й зарожевіє ранок.

І на тім шляху хилиться голова Її Сина та кривавлять рани.

Ранком ніхто не знає, чому всі дороги, поля ген далеко на схід устелені листками, і чому так багато багряних листоків клену.

Як вони шелестять, прислухатися треба." (44).

У нас багато ще чуттєвих християн, які навіть не бачать часом того, що за "християнськими" словечками нпр. Райнера Рільке криється атеїзм, а за Тичининим "Проходила по полю" тільки безвольовий сентимент колишнього семинариста. Тому добре буде прочитати їм книжку правдивої християнки, в якої почуття служить волі, служить Рідній Землі, служить Цариці Руської Землі.

Книжка "Осіннє листя" для тих, що забули в ситому Єгипті про рідний Сіон.

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

Преосв. Владика Ісидор уділяє дияконських свячень бр. Венедиктові Винникові, ЧСВВ

ВІСТІ З ПАРОХІЇ СВ. АП. ПЕТРА Й ПАВЛА В МОНДЕРІ, АЛТА.

Діяльність Ліґи У. К. Ж. Мондерського відділу в 1965 р.

Вже 20 літ проминуло від оснування Ліґи в Мондері. За цей протяг часу багато праці вложила Ліґа, про що було звідомлювано в пресі. Не менше праці вложила Ліґа і в останньому 1965 році. У рекордових книгах за останній рік записано наступне:

Загальний звіт Ліґи Мондерського відділу за останній рік праці: Під проводом Ліґи відбулося 12 весіль, 6 більших бенкетів, 2 фамілійні забави (пущення). 5 спільних снідань, 5 продажів печива з чайним прийняттям, 6 похоронів, 6 окремих чайних принять і базар та 1 карнавал.

Фінансовий звіт представляється ось так: Приходу було 3525.88, готівки з переносу з року 1964 було в касі 283.60, то разом дало суму 3809.48. Розхід на Народний Дім і інші цілі 3774.84. Осталося в касі на 1966 р. 34.64.

Зокрема дали ми на Народний Дім 2543.00, на остаточне заплачення довгу будови. На будівельний фонд нової церкви в Мондері дано 700.00. Не забула Ліґа й за Сестер Служебниць, студентів отців Василіян, Їх Ексцеленцію Кир Ніла, Їх Еміненцію Кир Йосифа, нашого кардинала в Римі як також на Українську католицьку радіо-передачу і пресу.

Ліґа старається допомагати й другим організаціям, що гуртуються при парафії, як Лицарям Колюмба, Українській Католицькій Молоді (УКЮ), Дітям Марії, Вівтарній дружині, Апостольству Молитви та Рідній Школі. Дали також свою жертву на вакаційну оселю в Пиджон Лейк, дарували на прикрасу Божого Гробу як також і на ялинку. Ніколи не занедбують вплачувати свою річну належитість до Єпархіяльної Управи Ліґи в Едмонтоні. Кожного року переводить Ліґа збірку на організацію для поборювання рака, на Червоний Хрест, для темних людей, для хворих і сиріт, та не занедбують їх відвідати. Посилають своїх відпоручниць з нагоди підприємств сусідських відділів.

Беруть також участь у боротьбі проти злих книжок і часописів, участвують також у реколекціях як парафіяльних так і в замкнених у Сейнт-Алберт та вакаційній оселі на Пиджон Лейк. Членки Ліґи стараються також за музей, належать до церковного хору та всяким іншим способом несуть поміч і жертву там, де вимагає потреба.

На цім місці хочемо зложити належну подяку довголітній голові Ліґи пані Павлині Філ, що так уміло та щиро довгі роки провадила нашу організацію. Вона не лише була провідницею, але своїм прикладом і тактовністю, також працею своїх рук заохочувала інших до праці. До праці то перша приходила й остання кінчила працю. Тому то наша організація висловлює щиру подяку і признання пані Філ, як також і всім іншим членкам за охочу поміч та кооперацію в наших підприємствах. Для Бога й народу ми працюємо, тому нехай Господь нагородить і благословить, а від усіх нас щире спасибіг.

Анастасія Гевко

Новий заряд ЛУКЖ у Мондері:

Предсідниця — пані Оля Сафранович. Заступниці — пані Павлина Філ, пані Ксеня Сірацьва, пані Анна Безуб'як. Рекордова секретарка — пані Олександра Хміляр, фінансова секретарка — пані Аделя Безуб'як, касієрка — пані Настя Маняська. Музейна Комісія: голова — пані Марія Кітлярчук, секр. — пані Варвара Лисак, пані Варвара Тимчишин. Шпитальна Комісія — пані Ксеня Маґеґа, пані Юлія Скрипник, пані Анеля Ружицька, пані Анастасія Гевко. Пресова кореспондентка — пані Анастасія Гевко. Культурно-освітна референтка — панна Євгенія Пономарк. Контрольна Комісія: пані Оля Шелест, пані Дарія Сліпенька, пані Варвара Лисак.

Новому зарядові бажаємо доброго успіху й Божого благословення.

Мондер починає будову нової церкви цеї весни. Просимо всіх жертводавців, здалека і зблизька, за поміч для тієї величавої праці.

Анастасія Гевко

[illegible]

[illegible]

ПОДЯКА

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Бл. п. Іван [illegible]

[illegible] був теж 7-ох унуків.

Похоронні обряди розпочалися панахидою, що її в каплиці похоронного заведення Парк Меморіял відслужив у п'ятницю 14 січня о. Д. Грещук. Наступного дня в катедральній церкві св. Йосафата о. Д. Грещук відслужив заупокійну Св. Літургію та похорон. Після похорону тлінні останки зложено на українському цвинтарі св. Михаїла.

Опісля відбувся в катедральній авдиторії поминальний обід, на якому було присутніх понад 100 осіб.

ПОДЯКА

Родина покійного складає щиру подяку о. Д. Грещукові за відслуження похоронних обрядів, усім нашим приятелям за вислови співчуття та молитви, всім учасникам похорону та поминального обіду за участь в них. Нехай Милостивий Господь нагородить всіх сторицею, а покійного прийме до свого царства. З переведеної на поминальному обіді збірки передано на "Світло" $10.00. За жертву щиро дякуємо, а покійному Іванові вічна пам'ять.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Вегревил, Алта.

31 березня ц. р. відійшла у вічність бл. п. Анна Бачинська, доживши глибокої старости: 92 років. Панахиду 3-го квітня відслужив о. Присяжняк, а в понеділок 4-го квітня о. С. Шевчук ЧСВВ в церкві Пресв. Тройці відправив заупокійну Службу Божу. По тім відпроваджено тлінні останки на місце спочинку в Новому Києві. Під час прощального слова о. С. Шевчук спімнув, що відійшла від нас одна з перших піонірок, яка своєю працею і християнським прикладом життя, дала цінний зразок грядучим поколінням до наслідування. О. С. Шевчук зложив співчуття дітям і родині та попрощав їх в імені дорогої мами й бабуні. Зложив подяку всім, що своєю приявністю й молитвами віддали покійній останню прислугу. В часі поминальної трапези п. С. Сисак попрощав покійну в імени громади і Жіночої Ліги, в яких покійна залишила по собі дорогий спомин. У міжчасі переведено збірку на "Світло", котра принесла $18.00.

Бл. п. Анна Бачинська

Покійна Анна Бачинська з дому Гора, приїхала з Галичини до Канади з своїм чоловіком Іваном ще 1899 року. Осіли на фармі в Новім Києві, де проживали до 1944 року. Потім замешкали у Вегревил, де прожили разом ще 5 років. У той час муж покійної умер і вона проживала під доглядом своєї найстаршої доньки Катерини. Покійну оплакують чотири доньки, три сини, 21 унуків, 32 правнуків, два брати, чотири зяті і три невістки.

Покійні панство Бачинські лишили по собі згадку добрих християн, жертвуючи щиро на храми Божі, як у Новім Києві так і у Вегревил. Вічна їм пам'ять!

Родина почувається до обов'язку щиро подякувати Всч. о. Присяжнякові за молитви і панахиду, Всч. о. Винникові за душевний догляд під час слабости, Всч. о. С. Шевчукові за похоронні богослуження, заведенню Парк Меморіял за совісну обслугу, Жіночому Товариству за обід та всім тим, що зложили цвіти і Служби Божі, далі всім приявним, що своєю присутністю й молитвами осолодили наш біль.

Опечалена родина, діти і внуки

НОВА КНИЖКА

ВЕЛИКІ ЛЮДИ

Життєписи славних людей у християнському насвітленні

о. Іриней Назарко ЧСВВ

Ціна $2.00

Замовляти:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

МИ — БОЖІ ДІТИ

З німецького переробив о. Ір. Назарко ЧСВВ.

Книга про великі в нашій душі Божі діла.

196 стор. велик. формату, на гарному папері.

Ціна — $2.00

1964 р. — Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

СЛУЖБА БОЖА

на мішаний хор, вибраних композиторів, видання о. Сапруна; 38 кусників; 17 зошитів.

Ціна $5.50.

Замовляти на адресу:

BASILIAN FATHERS
Mundare, Alberta, Canada

THE LIGHT

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. Canada

ПОСИЛАЮ (ENCLOSING):

☐ Віднова передплати (Renewed Subscription) $3.00
☐ Нова передплата (New Subscription) $3.00
☐ На пресовий фонд (For the Press Fund) .... $ ......

Ім'я (Name) ....
Адреса (Address) ....
....

Будь зарахований до Канади...

1-го червня, або незадовго після цієї дати, службовець від перепису населення з Домініяльного Бюра Статистики відвідає ваш дім і поставить вам п'ять простих питань в рамках перепису населення 1966. Службовці від перепису населення відвідають усі родини, включно з домами тих, які ще не є канадійськими громадянами. Ви всі є частиною зростання Канади.
Підсумки ваших відповідей на ці питання та відповідей мільйонів інших канадійців дадуть основні відомості про ріст і розвиток Канади як нації. Нам потрібні достовірні факти про населення Канади для майбутнього плянування шкіл, шосейних шляхів, шпиталів і других галузей громадського обслуговування, як теж для оцінки торговельних ринків та для дослідів.

ОСЬ ЦИХ ПРОСТИХ 5 ПИТАНЬ:

1) Ім'я і прізвище особи?
2) Відношення до голови сім'ї?
3) Стать?
4) Вік в останній день уродин?
5) Неодружений, одружений, повдовілий, розведений?

Інформації, які ви даєте службовцеві від перепису, є цілковито довірочні. Це є запевнене Федеральним законом — Законом про статистику. А якщо ви маєте якийнебудь сумнів, чи він є офіційним службовцем від перепису населення, не вагайтеся запитати його про виказку. Просимо послужити йому, якщо він відвідає Ваш дім.

Будь зарахований до Канади.

DOMINION BUREAU OF STATISTICS

Walter E. Duffett
Dominion Statistician

Hon. Robert H. Winters
Minister of Trade & Commerce

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАІ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ANDREW TAILORS

Phone: LE 6-0982

The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations,
Repairs, Etc.

1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.

Андрій Наконечний

Невідрадним явищем — але подекуди й незаперечним фактом наших часів є те, що тисячі Українців, народжених у ЗДА й Канаді, чомусь не читають і мабуть буде їм важко читати наші видання в українській мові.

Між ними може знаходяться Ваші дорослі вже діти, чи навіть унуки. Замовте для них журнал в англійській мові:

LIFE -- BEACON

місячник за редакцією о. В. Дрібненького, ЧСВВ, якого перше число появилося з датою 15-го березня, 1966.

Річна передплата — $2.00.

1. *Are you interested in the cultural and religious heritage of your Ukrainian descent?*
2. *Do you find it too difficult to read the available Ukrainian Publications?*

If your answer is "YES" to these questions
why not subscribe to:

LIFE -- BEACON

$2.00 per year
(First issue published March 15, 1966)

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо Старого і Нового Заповіту в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи

Ціна цього нового і єдиного повного перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

Замовлення слати на адресу
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIX ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ — 1966 — JULY-AUGUST Ч. 7-8 (523-524)

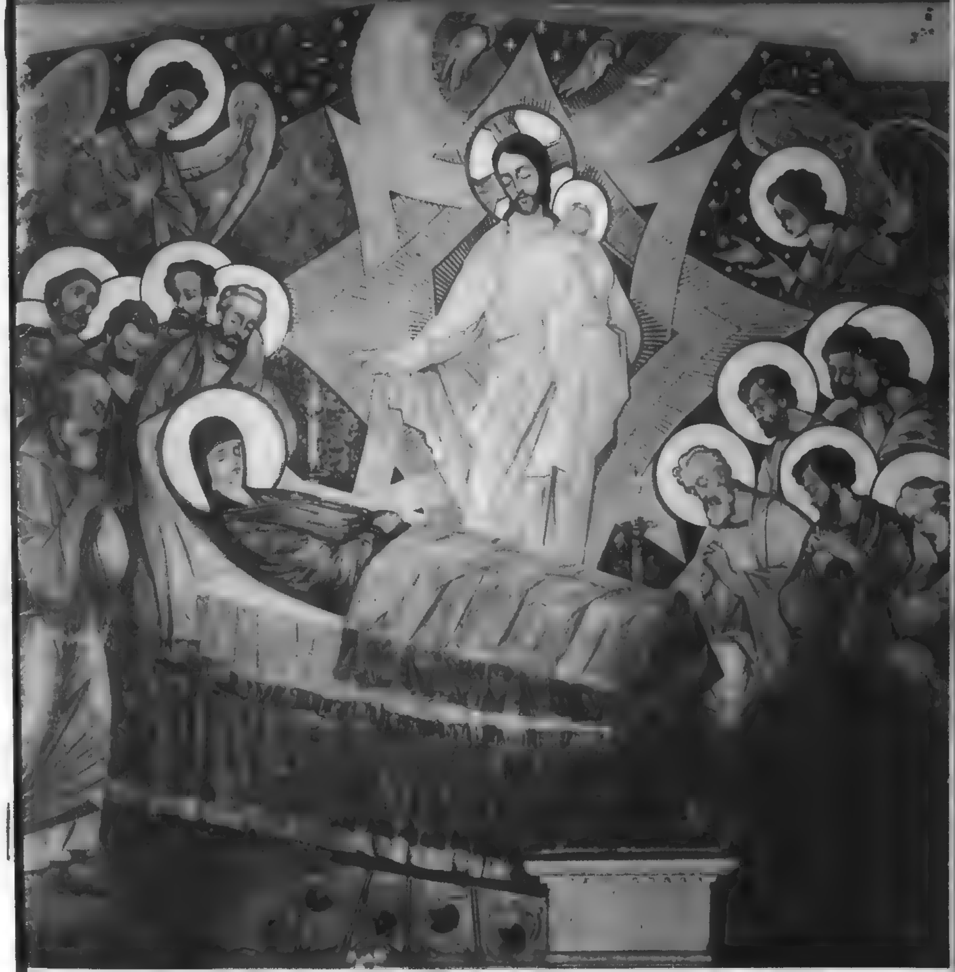

ДО УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІОТИЧНОГО ВІРУЮЧОГО Й КУЛЬТУРНОГО ГРОМАДЯНСТВА

Від самого початку свого існування наша Колеґія, як одинока хлоп'яча українська середня школа на Сході Канади, бажає сповнити свої широкі задуми **щодо мистецького оформлення Колеґії в українському, церковному й народньому, дусі.** Однак досі цього ніяк не можна було здійснити, бо на це не дозволяли й далі не дозволяють великі довги за закуп площі й за будову шкільних будинків.

Добре розуміючи й належно оцінюючи важливість свого рідного й його впливу на загальне виховання нашої української молоді, яка в Колеґії навчається, **Колеґія бажає дати своїм студентам змогу пізнати й полюбити українське мистецтво.** Звідки нпр. може молодь любити іконостас, коли вона його не бачить?

Ось-що бажає зробити Колеґія:

розмалювати в нашому українському стилі колеґіяльну каплицю,
збудувати гідний іконостас,
дати намалювати серію образів із українською історичною, краєвидною та побутовою тематикою,
дати намалювати серію портретів визначних українських постатей,
влаштувати шафи-виставки зо зразками українського народнього мистецтва.

За приблизними обрахунками **це коштуватиме — $75.000.00.** Покищо з цієї конечної суми не маємо ні одного доляра!

Ми переконані в тому, **що кожний патріотичний, віруючий і культурний Українець** добре розуміє важливість цієї справи **й складе свою щиру й щедру пожертву на цю шляхетну ціль.**

З християнським привітом

о. О. Купранець, ЧСВВ

Директор Українського Мистецького
Відділу Колеґії св. Василія

Пожертви слати на адресу:

Rev. O. Kupranec, OSBM
St. Basil's College / Ukrainian Art
3100 Weston Rd., Weston, Ontario, Canada

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРҐЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brasil

ФРАНЦІЯ:

Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Не втеча від життя, а конфронтація з ним! *о. О. Купранець, ЧСВВ* 254

Постанова про піст 256
Новий розпорядок Блаж. Кардинала Йосифа

Роздума про Боже і вічне *о. Р. Г., ЧСВВ* 258
Доцільність: людське око

Синтеза, симбіоза, чи ні одне? *о. О. Купранець, ЧСВВ* 260

Святість — найкраще свідоцтво віри *о. Л. Садовський, ЧСВВ* 263
Наміреня Апостольства Молитви

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 264

Багато людей запитує... *о. С. Сабол, ЧСВВ* 265
"Християнські атеїсти" — Ще про обмежування потомства — Ще про Ґалілео Ґалілеї

На відвідинах у Патріярха Атенаґора *о. О. Купранець, ЧСВВ* 269

У тіні єгипетських пірамід *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 272
Подорож у третє тисячеліття до Христа...

Мої пригоди з молодими *о. С. Юник, ЧСВВ* 275

"Хто має вуха, хай слухає" *Вол. Мацьків* 276
Чверть мільйона Українців пропало... в Америці

25 років священиком *Ол. Мох* 278
о. Мелетій Соловій, ЧСВВ

Рука Івана Дамаскина *вірш І. Франка* 280

Він відійшов від нас *о. Є. П., ЧСВВ* 282
Бл. пам. о. Амвросій Андрій Винник, ЧСВВ

Новий молитовник 283

Філософ В. Паскаль і його недуги *Мих. Островерха* 285

Листи Никодима повість *І. Добрачинський* 287

ОБКЛАДИНКА:

Успення Божої Матері мистецького виконання проф. М. Дмитренка в церкві ОО. Василіян у Дітройті-Гемтремку, Миш., З.Д.А.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колеґія: о. Євген Білик, ЧСВВ; о. Василь Ваврик, ЧСВВ; о. Лев Садовський, ЧСВВ і ред. Олександер Мох. Адреса редакції: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Телефон: 241-9203. Адреса адміністрації: Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Телефон: 535-6483. — Передплата на один рік: $3.00. — Поодиноке число: 30 центів.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM; Basil Wawryk, OSBM; Leo Sadowsky, OSBM; Alexander Moch. Address: 3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203. Business Office: The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont. Telephone: 535-6483. Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents. Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

НА ТЕМИ ДНЯ

НЕ ВТЕЧА ВІД ЖИТТЯ, А КОНФРОНТАЦІЯ З НИМ!

Конфронтація або поставлення себе чи справи "лице в лице" не завжди мусить бути тільки поміж особами, що, скажімо, спорять між собою. Конфронтація може бути між подіями, обставинами, напрямками чи взагалі всім, де вимагається вияснення справи при наочності, фізичній чи моральній двох сторін, байдуже хто чи що є тими сторонами. Нпр. ми можемо конфронтувати комунізм і християнізм, як дві течії, та відповідно до того робити висновки.

Великого формату *конфронтацією був Ватиканський Собор*, на якому поставлено лице в лице Католицьку Церкву з сьогоднішнім модерним світом і його обставинами життя. Як ми бачили, то там не залишилося тільки на самій конфронтації фактів чи понять, але зроблено відповідні до того висновки. Це вказує на доцільність тієї конфронтації, якою був Собор, і на життєздатність Церкви, як теж на бажання Церкви бути готовою належно сповняти своє високе післанництво — служити добру й користі людства, зберігаючи при тому своє Боже походження та спрямування.

Дивлячись на наше українське суспільство, завважуємо, що й *у нас відбувається така конфронтація*, хоч може ми й не свідомі того факту або може не хочемо його прийняти до відома, бо вислід конфронтації для нас некорисний чи неприємний. Однак від дійсности життя нам не втекти!

Потрібно нам конфронтації?

Життя й обставини сильніші за нас і вони вповні нас розчавлять, якщо ми своєчасно в повній свідомості та відповідальності з ними не сконфронтуємося віч-у-віч, як теж не зробимо відповідних висновків, на яких будемо будувати нашу майбутність.

Нашу українську спільноту на нових теренах нашого поселення можна поділити на дві основні групи:

1) *учорашні люди, які ще живуть сьогодні*, але вже не належать до сьогодні, через що не вміють переставитися до завтрішнього, бо вони живуть тільки вчорашнім,

2) *завтрішні люди, що живуть уже сьогодні*, але їхнє життя належить завтрішньому, якого вчорашні люди вже не побачать.

Сьогодні — це той час, у якому, якщо обидві групи названих людей бажають мати зі собою ще щось спільне, вони мусять взаємно сконфронтуватися, щоб себе зідентифікувати та спільно поробити висновки, як теж збудувати міст, *по якому перейдуть ідеї вчорашніх людей до завтрішніх людей*.

У такій конфронтації не сміє бути тільки перечислювання всяких обабічних провин і жалів, чи кинення собі взаємних закидів і докорів, але така конфронтація мусить бути в висліді чимось творчим, що з'єднає обидві групи в одне ціле, — щось, що принесе зі собою нову нашу життєздатність. Не станеться таке, то це буде ознакою, що ми вже себе самозасудили на небуття в дуже короткому часі, як теж буде наочною познакою, що ми втікаємо від реального життя або його вже нема між нами, а це знак, що вже нема між ким класти мосту злуки.

Конфронтація — це не відбуття якоїсь церемонії, бо таке минається з доцільністю. Наша конфронтація — це логічне й систематичне зіставлення й поставлення перед очі нашої дійсности фактів, що реально існують у нашій дійсності. Вже в самій основі треба виключити: всякі сентименти, хотіння-бажання та упередження, бо тут місце тільки для здорового розуму та реальности, що не сміють дати себе емоціональності затемнити.

Яких конфронтацій нам потрібно?

Їх багато! Їх напевно багато більше, ніж ми загально думаємо, щоб могти уздоровити наш народній організм і забезпечити йому майбутність. Назвім деякі з них:

1) *Конфронтація внутрішньої ситуації в наших Церквах*, Католицькій і Православній. В обох є багато дечого такого, що потребує практичного приміненя соборового й узагалі сьогоднішнього духа, хоч ми цього чомусь не хочемо добачити й признати. На перший плян висувається тут проблема ясного функціонального взаємовідношення різних чинників унутрі обох Церков. Передовсім треба сконфронтувати сьогоднішній день із завтрішнім днем нашого церковного буття й покласти між ними відповідний міст тривкої дійсности. Це мусить статися в Божому світлі добра Христової Церкви як такої.

2) *Конфронтація зовнішніх взаємовідносин між Українськими Церквами* в світлі добра людських душ — українського Божого народу, а не тільки під аспектом добра й задовільнення особистих побажань і амбіцій церковного проводу, хто б у ньому не був.

СВІТЛО THE LIGHT
Український Католицький МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ, 1966
РІК XXIX, Ч. 7-8 (523-524)

3) *Конфронтація наших партій, організацій і всяких товариств* у світлі добра всього українського народу, а не в світлі добра групи чи навіть матеріяльної користи, яка дає екзистенцію поодиноким "батькам народу", проводам різних угрупувань чи "народнім діячам на суспільній ниві". Більшість із них — це вчорашні люди, які хочуть у будьякій формі забезпечити собі своє "досмертя", не дивлячися на добро завтрішніх людей, а тим самим на завтрішнє добро народу.

4) *Конфронтація старшого й молодшого поколінь*. Ця конфронтація мабуть найважніша, бо вона розв'яже, а принаймні допоможе розв'язати три повище названі конфронтації, бо в усіх них виступають якраз обидва елементи, тобто вчорашні й завтрішні люди. Певним є, що ніхто не зможе завернути колеса історії, себто щоб молоде покоління зірвало зі сьогоднішнім життям і повернулося до життя своїх батьків, бо і обставини, і спосіб життя, і ментальність і дух часу відмінні від того, якими жили батьки та тепер живуть їх діти, як теж сама майбутність відмінна від минувшини.

Названі конфронтації — це основне завдання нашого часу, нашого покоління в обох його відламах, і передовсім нашого проводу, церковного та національного.

Не зрозуміємо цього завчасу, то ми власними руками зруйнували все, що нам було дороге й святе. Зрозуміємо, то ми поклали сильні фундаменти під міст, який сполучить ідеї вчорашніх і завтрішніх людей, чим створимо бажану українську майбутність!

о. О. Купранець, ЧСВВ

Папа Павло між робітниками, які вітають Його зо справжнім ентузіязмом

ПОСТАНОВА ПРО ПІСТ

Верховний Архиєпископ — Блаженніший Кардинал Йосиф

1. Загально відомим є благодатний вплив посту в житті кожного християнина. Його практика у Христовій Церкві була завжди одним із найважніших чинників і засобів покути й покаяння за гріхи, освячення і подвигів у змаганні до християнської досконалости. У Старому Завіті піст мав двох найчільніших представників і провідників у слові й чині, Мойсея й Іллю, а в Новому сам Ісус Христос поклав піст як угольний камінь у будові покаяння, праведности й досконалости душі. Сорокдневний строгий піст у пустині Кварантані над Йорданом став притягаючим прикладом до наслідування для Апостолів і всеї Церкви по всі віки. Бо піст опановує пристрасті, дає спокій душі, проганяє спокуси і склонює до побожности — каже св. Василій.

Світлу сторінку виповнює піст і в історії нашої Української Церкви. Скільки то в нас славилось відомих і невідомих з імені геройських подвижників, духовників, монахів і мирян, що молитвою й постом підносилися до небесних висот. Останні наші великі Собори: Замойський (1720 р.) і Львівський (1891 р.) уняли в церковні правила тодішню практику посту, щоб захоронити її з одного боку від перебільшеної строгости, а з другого піти назустріч новим вимогам часу, що були за злагідненням. Від того часу минуло вже багато літ, учисляючи в те дві світові війни. Змінилися в різних напрямках релігійне життя, щоденна праця, ремесло й торгівля, число населення і продукція поживи. Вселенський Собор II Ватиканський взяв це також під пильну увагу, стверджуючи, що обов'язок посту це одна з важливих Божих заповідей, але не вважав за вказане встановляти якісь подрібні приписи для цілої Церкви відносно заховування посту. Святіший Отець Папа Павло VI в Апостольській Конституції "Покайтеся" підкреслив конечність покаянних практик, зокрема посту, в житті кожного християнина, а при цьому своєю Апостольською властю визначив докладно часи обов'язкового посту й повздержности, полишаючи в VIII-ім уступі тієї ж Конституції Патріярхам і Верховній Владі Східніх Церков право означення днів посту й повздержности від м'яса й набілу згідно з 23 каноном Декрету про Східні Католицькі Церкви.

2. У нашій дотеперішній похвальній практиці зберігано і примінювано в житті наступні пости:

I. Великий Піст, що тривав 40 днів, від понеділка по Сиропусній неділі до Страсної суботи включно. Страсний тиждень дочислювано до Великого Посту, а Сиропусний тиждень, у якому було вже також заборонене споживання м'яса, був приготуванням до Великого Посту.

II. Петрівка, від понеділка після неділі всіх Святих до навечір'я празника верховних апостолів Петра й Павла включно.

III. Успенський Піст, або Спасівка (або Маковейка), починаючи від 1 серпня — Походження чесного дерева св. Хреста — до навечір'я Успіння Пресвятої Богородиці включно.

IV. Різдвяний Піст або Пилипівка (40 днів) від дня після св. апостола Пилипа до навечір'я Різдва включно.

В часі тих постів Собор дозволяв їсти м'ясо у вівторок, четвер, суботу й неділю з обов'язком, для мирян відмовляти 5 Отче Наш і 5 Богородице Діво, а для духовних, монахів і монахинь 50-тий Псалом, перед м'ясним обідом і перед м'ясною вечерою. В перший тиждень Великого Посту і в Страсний тиждень був дозволений набіл у вівторок, четвер і суботу, а в інші дні без набілу та зі скромнішим відживленням.

V. Також обов'язував такий піст у Навечір'я Різдва.

VI. в Навечір'я Богоявління,

VII. на Воздвиження Чесного Хреста,

VIII. на Усікновення Чесної Глави св. Івана Хрестителя.

IX. У всі середи і п'ятниці цілого року (крім загальниць) обов'язувала повздержність від м'яса.

X. У говійній практиці обидвох Навечерій було дозволене ранком на скромне покріплення пісною стравою, так що і в нашому обряді розрізнювано повздержність від м'яса й набілу та в стислому значенні піст, це є одно покріплення досита, а одно, зглядно два, скромніші. Похвальним строгим постом був, крім обов'язкового перед Св. Причастям, також добровільний і загальний до свяченої Йорданської води, до Пасхального яйця і до куті зглядно просфори з медом на св. Вечерях.

XI. Як злагіднення Постів у нашому обряді були встановлені Загальниці, в часі яких упродовж цілого тижня, отже і в середи та в п'ятниці дозволено їсти м'ясо, а саме:

а) від Різдва Христового до Навечір'я Богоявління,

б) від неділі про Митаря й Фарисея до неділі про Блудного Сина,

в) від Неділі Пасхи до Томиної неділі,

г) від Зіслання Святого Духа до неділі Всіх Святих,

ґ) якщо Господські й Богородичні празники припадають упродовж року в середи і п'ятниці (крім Великого Посту, Воздвиження Чесного Хреста й Усікновення), згідно зі старовинним українським київським звичаєм є дозволено їсти м'ясо.

Якщо б важко було в часі постів про набіл і про пісні олії, то можна вживати смальцю зглядно звіринного товщу. На оправдання своїх злагіднень, Львівський Собор покликується на слова великого посника св. Василія: "Користь посту не мається міряти самим повздержанням від страв, бо правдивий піст є: бути вільним від усіх гріхів; розв'яжи всякий зв'язок із беззаконням, даруй кривду ближньому і відпусти довги. Не зберігай посту задля сварні й суперечок. Не їси м'яса, а тимчасом пожираєш свого брата. Повздержуєшся від вина, а зате допускаєшся кривд. Горе п'яним не від вина. Гнів духа є п'янством, що не менше відбирає розум як вино" (Гом. X, 4 Про піст). У тому дусі Собор поручив душпастирям проповідувати й поучувати вірних.

3. Наш Єпископський Синод, усіх наших Владик, під проводом Верховного Архиєпископа, беручи до уваги цю нашу вікову, високопохвальну посну практику, завзиває все духовенство й вірних до ревного наслідування і придержування посної традиції, долучуючи до неї гарячі молитви і милостині для церков і ближніх, а передусім у цих святих посних часах оминання всяких гріхів і проступків.

Та одначе з огляду на часті вибухи голоду, зростаючі недуги і послаблення душі й тіла, на зростаюче вбожество й великі недостатки, на важкі роботи, які мусять виконувати і мужчини і жінки по фабриках, на полях і в копальнях, у повітрі й на морі, з огляду на різні кліматичні й економічні умовини, на поспіх у реченцевих роботах, на легкість пригрівання готових консерв на їду і вкінці на раз-у-раз повторювані прохання про звільнення, — наш Синод, — полишаючи останнє слово для дальшого управильнення постів за Всеукраїнським Католицьким Церковним Собором, що дасть Бог збереться в лагідніші часи, — постановив наступне: *Усі духовні особи, монахи, монахині та миряни* є обов'язані в совісті до повздержности, зглядно посту, а саме:

I. У всі п'ятниці цілого року, за виїмком загальниць і припадаючих Господських і Богородичних Празників — повздержність від м'яса.

II. У перший день Великого Посту і Страсну п'ятницю — повздержність від м'яса й набілу.

III. У навечір'я Різдва й Богоявління, Свята Воздвиження Чесного Хреста і Усікновення Чесної Глави св. Івана Хрестителя — повздержність від м'яса, з одноразовою їдою досита і з додатковими скромними покріпленнями відповідно до місцевих звичаїв.

Вийняті з-під цього закону є діти до укінченого 14 року життя і старці від укінченого 59 року життя, недужі душевно і тілесно, мами, а також ті, що не розпоряджають уповні своєю особою задля прийнятих на себе обов'язків.

Високопреосвященні Владики, парохи й сповідники, можуть уділювати в потребі ширших звільнень в дусі нашого обряду. Закон входить у силу з його проголошенням і обов'язує цілу нашу Українську Католицьку Церкву, тому що є прийнятий усім нашим Єпископатом із Верховним Архиєпископом.

Нехай ці великі полегші будуть одночасно і сильною спонукою й заохотою до покаяння й оминання гріхів і ображування Бога. Нехай пам'ятають вірні християни, що в родині, в якій затихла молитва і заникла практика посту, а навіть забута пам'ять на нього, ледве чи ще живе християнський дух. Тому злагіднені пости, нехай скріплять ревність у молитві, в розважанні і Богослужбах, у даванні милостині, у праці і в частих Св. Сповідях і Св. Причастях.

Дано в Римі, у Хрестопоклонну неділю, 1966 року.

† *Кард. Иосиф*
См. Верх. Архиєп. Митр.

о. Р. Г., ЧСВВ

РОЗДУМА ПРО БОЖЕ І ВІЧНЕ.

2. ДОЦІЛЬНІСТЬ

(людське око)

Модерний фотоапарат завжди розбуджує в нас подив, скільки разів ближче йому придивляємося. Все у ньому докладно обмірковане, все прецизно виконане, — на своєму місці. Але дослідники людського ока стверджують факт, що воно під оглядом оптичної техніки стоїть куди вище від найкращого фотоапарату. І роблять порівняння: загально вживаний фотоапарат є завжди надто великий і незручний своєю формою; очне яблуко — не лише, що займає мінімум необхідного місця в лицевій частині голови, але ще є його оздобою; фотоапарат треба щоразу наставляти, — око є самонаставне; фотографічні плівки слід кожночасно зміняти та виявляти в окремій для цього ляборатопії, — око все це само здійснює. А ще більш воно подивугідне, що ввесь дуже складний процес бачення відбувається не в просторій "камері", а на малесенькій *сітківці*, на отій невеличкій світлочутливій ділянці ока, що являє собою звичайне лише закінчення зорового нерву. Там, у межах ледве 1-го квадратного мілометра, розгортається предивна лябораторійна праця ока.

Придивімся їй ближче. У центральній зоні сітківки находяться особливі світлочутливі клітини, що їх називаємо кольбочками і паличками. *Кольбочки* мають у промірі всього 6 *мм* мілімікронів — 0.006 міліметра) і 40 мм заввиш. Чим дальше на периферію, тим більше зростає число *паличок;* на периферіях вони повнотою домінують. Суцільність цих світлочутливих клітин спочиває на шарі т. зв. *чорних клітин*, які переміюють нутро ока у справжню "камеру-обскуру", обтулюючи його чорним піґментом. Яке є завдання тих чорних клітин? — Вони повищують здатність бачення ока. Палички призначені для вловлювання найслабшого освітлення в сумерку; денне світло їх надмірно подразнює. Ось тут і приходить їм у допомогу чорний піґмент: він викає, поміж палички й обтулює їх щільно з усіх боків, захищаючи таким чином від надмірного світла. Кольбочки, у протилежність, спроможні вловлювати повне денне світло, їх бо завдання є денне бачення. Це й досвідом перевірено: сітківка очей нічних тварин і птиць складається переважно з паличок, а, в денних — більшість утворюють кольбочки.

За допомогою Ферстерового *періметра* розсліджено цілу світлочутливу ділянку сітківки, стверджуючи, що центральна зона сприймає всі барви; середуща — червоно-зелені; периферійна — чутлива не на барви, а на світла-тіні, як звичайна "сліпа" фотоплівка; найвиразніше бачення здійснюється в осередку сітківки, на т. зв. "жовтій плямі".

Під прошарком кольбочок і паличок находяться піґментовані клітини *епітелію*, яких завданням є випродуковувати фототехнічну речовину — *епітропсину* або сітківкову пурпуру. Під діянням світла ця речовина зміняє свою барву, а в темноті знову вертається до попередньої. У процесі бачення наступає ціла черга фізіо-хемічних і механічних перемін. Підо впливом світла кольбочки корчаться; внаслідок цього лугова реакція сітківки перемінюється на кислотну; тоді епітропсина проникає в усі вільні місця між кольбочками й паличками, обтулюючи їх звідусіль та створюючи темно-червоний шар; це дає оку змогу збільшити чутливість та краще вловлювати світляні промені. Коли в оці є ця речовина, тоді воно спроможне бачити навіть у слабкому світлі сумерку. *А. Аніле*, описуючи в своїй книжці "Це є людина" складний процес бачення, звертається ось як до своїх читачів: "Призадумайтесь іноді, будь ласка, над такими речами: щоб фотоплівку зробити світлочутливою на різні барви, треба різних фоточутливих речовин; а тут, навпаки, маємо лиш одну речовину, яка, самочинно зміняючи свій хемічний склад, зміняє свою природу, і то в корисних для себе межах. Розклавшись на світлі й виконавши так своє завдання, вона знову негайно відтворюється у темряві."

Сітківка це дійсно чародійна фотоплівка: вона сама випродуковує світлочутливу речовину й сама відтворює на ній образ з усіма відтінками барв та з усіми найменшими подробицями форм; за несповна одну хвилину появляється на ній поступово 10 образів. Та на цьому не кінець. Бачення здійснюється двома очима, що надає образам рельєфности і перспективи, тобто, що бачимо не тільки зариси предметів, але й глибину та пропорційну віддаль від довколишніх речей. Треба чимало складних і відносно довготривалих заходів, щоб ляброраторійно виконати приблизно лиш один такий образ.

Око — власне тому, що воно таке складне й доцільне своєю будовою — є незаперечним доказом на існування того геніяльного Ума, який усе так досконало обміркував, здійснив і достосував до вимог-потреб життя. "Треба сказати — з'ясовує проф. В. Маркоцці — що якась будова є вислідом інтеліґенції тоді, коли вона складається з багатьох елементів, які, хоч не мають конечности бути вкупі, проте находяться разом так, що є спроможні виконувати якесь завдання. Припадок, насправді, не може дати такий вдалий уклад, щоб її (будову) втримати. А та його неспроможність є тим більша, чим складніший є достосовувальний уклад" (Іль проблема ді Діо..., ст. 120).

Зваживши це все, мусимо ствердити, що око не є, як кажуть матеріялісти, вислідом звичайного собі "процесу історичного розвитку тваринних організмів" (Укр. Рад. Енц., т. 5, ст. 282). Око, як і все створене, є вислідом *творчої мудрости Божої*, яка живі істоти, зокрема ж людину, обдарувала прегарним органом зору — "вікном душі". Ісус Христос у своїх науках бере око за приклад, повчаючи: "Світло тіла — око. Як, отже. твоє око здорове, все тіло твоє буде світле. А коли твоє око лихе, все тіло твоє буде в темряві. Коли ж те світло, що в тобі, темрява, то темрява — якою ж великою буде" (Мт. 6, 22-23).

Око — це "найкращий дарунок природи". Кажуть також — завважує Аніле — що "в проміннім, осяйнім, миготливім світлі ока є відблиск і душі і Бога. Воно є живе тому, що в душі є життя; воно повне теплого життя, коли крізь нього переходить любов; воно спалахкує лукавими вогниками гніву, що кипить у грудях; воно з глибин душі бере свою глибокість, а захопленням душі променіє, мов сонце. В оці дитини побачите невинність, у хлоп'ячому ж — помисли й цікавість; прагнення і непорочність у дівочому віці; в очах юнака — запал і відвагу; турботу й суворість — в очах деяких робітників; а в старечих — розчарування та втому. Завдяки очам душа стає отим кришталевим хоромом, крізь який можна бачити все, що поза нею; як же ж світло сонця і зір, що наповняє очі, робить їх так чарівно гарними, то скільки більше те світло, яке походить із глибин, оте душевне... Коли наше око сповнене тим внутрішнім світлом, коли Бог є в нас, тоді стається чудо тих поглядів... що проганяють мряку, що проникають непроникливе, що розколихують тіні та рельєфность надають формам життя і є здібні добачати невидимі речі... Все те, що промінням осяйне поза нами, має вартість лише завдяки отому внутрішньому світлу, в якому звершується і себесвідомим стає творіння" (Пор. Трічері, Ле меравіліє дель уомо, ст. 197).

(Далі буде)

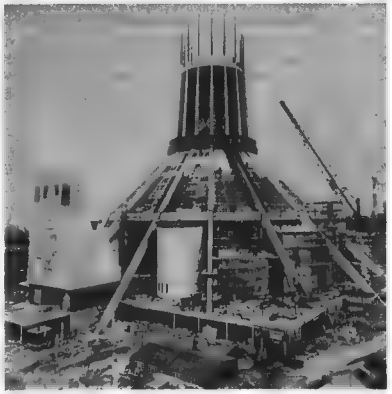

Будова катедри в Ливерпул, Англія, на посвячення якої англійські католики бажали запросити Папу Павла. На світлині бачимо, що вона своїм модерним стилем далеко відійшла від традиційних давніх катедр.

ПАПА ПАВЛО БАЖАЄ ВІДВІДАТИ АНГЛІЮ

Папа Павло не візьме участи у посвяченні катедри Христа-Царя в Ливерпулі, що відбудеться в травні 1967 р. Однак він має бажання відвідати Велику Британію, як це заявив архиєпископ Бек із Ливерпулу в одному інтерв'ю для лондонського "Сандей Таймс". Папа вишле свого Папського Леґата, який в імені Папи візьме участь у посвяченні катедри в Ливерпулі, що являється всенаціональною подією Католицької Церкви в Англії.

НА 30 МІЛЬЙОНІВ НАСЕЛЕННЯ 4 МІЛЬЙОНИ НУЖДАРІВ У ЕСПАНІЇ

Еспанія має кругло 30 мільйонів населення, з яких 4 міль. живе в крайній нужді. Головною причиною "матеріяльної нужди" є негідні людини як такої мешканеві обставини, великий брак освіти та анальфабетизм. До такого заключення довели досліди численних наукових інституцій, які з ініціятиви католицького єпископату провели прослідження соціяльної ситуації населення. Завданням досліду було не тільки ствердити цей сумний факт, але теж накреслити успішну протидію.

о. О. Купранець, ЧСВВ

СИНТЕЗА, СИМБІОЗА, ЧИ НІ ОДНЕ?

Однією з частіше ставлених нами гіпотез, посеред безчисленних інших, що їх нам доводиться чути чи читати, це: *ми синтеза двох світів — Сходу й Заходу!* Ця гіпотеза не є тільки пустим кличем, бо вона насправді криє в собі багато реального. В цій гіпотезі теж багатозмістовний і глибокий глузд.

До котрого світу ми належимо?

Розуміння синтези доволі обширне, тобто відповідно до ділянки про яку говоримо, що в ній наступила синтеза. В найзагальнішому розумінні *синтеза — це об'єднання чи поєднання поодиноких складових частин ув одне ціле,* що можемо дослідити аналітичною чи дедуктивною методою. Синтеза — як комбінація віддільних або підпорядкованих частин ув одній формі — дає новий твір. Інакше ми підходимо до синтези в хемічному розумінні, а інакше розглядаємо розуміння релігійної, ментальної, культурної чи якоїсь іншої синтези, що зв'язана з людиною.

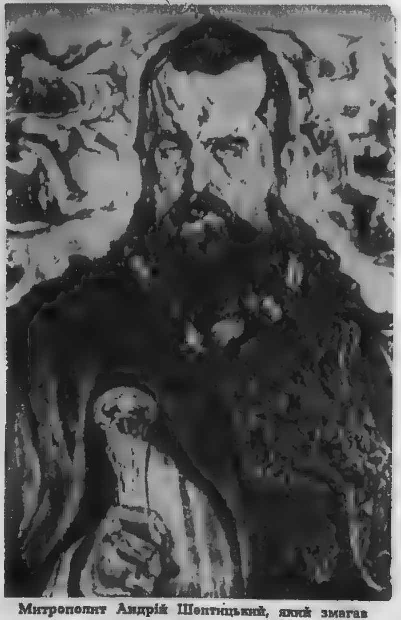

Митрополит Андрій Шептицький, який змагав до української синтези

Коли приглядаємося до українського народу, як синтези двох світів — Сходу й Заходу, то звичайно маємо на увазі цілий комплекс різних синтетичних явищ, бо на формування народу впливає багато ділянок, які треба докладно прослідити.

Поруч багатьох інших наших учених, проф. Володимир Янів у своїй статті "Проблема психологічного окциденталізму України" робить цікаві спостереження, які наведемо тут в уривках:

"Зумовлена рівномірним насналенням волі, почувань і розуму психічна рівновага, постійне напруження між ними і вирівнювання, 'розвій по спіралі', що виникає з 'гармонії контрастів', — виясюють постійну активність, рухливість і динамічність Европейця. (Тут під поняттям "Европейця" треба розуміти людину Заходу — О. К.).

"Але щоби правильно розцінити місце України, треба ще застановитись, який є протилежний образ, тобто обраа Сходу... Як є з рівновагою психічних сил на Сході? Загально мислителі погоджуються в тому, що в східніх народів недорозвинені розум і воля. Силою факту в них на перше місце висуваються почування, які іноді ще й компенсаційно (за недорозвинености розуму й волі) надмірно вибуялі. Наслідком того немає рівноваги психічних сил, немає напруження між ними, немає й гармонії.

"За точнішої аналізи важко було б, нпр. ствердити, що з'ясована гармонія Українця є гармонією контрастів, що вона випливає з ідеальної рівноваги між трьома психічними силами. В нас, незаперечно, почування йде перед розумом і волею.

"Ми, що належимо в основному до Европи, надмірно відхилилися від неї, щоб могти викресати в собі досить волі, необхідної для збудування держави, але не наблизилися настільки до Азії, щоб дати себе вести власному деспотові. В ефекті причину наших невдач можна б сформулювати парадоксом: у неволі ми опинилися тому, що надмірно любимо волю. Ми боялися свого власного тирана і послаблювали себе внутрішньою боротьбою, не виявляючи одночасно досить активности назовні, так довго, аж запанували над нами чужинці..."

До думок проф. Якова нічого не додаємо, бо думаємо, що вони самі за себе говорять.

IOANNES PP XXI

Англіканський примас Ромсей молиться при гробі Папи Івана, який розпочав нову добу в змаганні до вселюдської симбіози

Була в нас церковна синтеза?

Чи була в нас направду колинебудь синтеза в церковно-релігійному житті? Чи церковний Схід і Захід створили на нашому терені синтезу, яку ми могли назвати "чисто українським" продуктом? На це питання не легко задовільно відповісти, бо гадки дослідників надто поділені, залежно від того, хто і як до цього підходить. Хоч деякі наші дослідники твердять, що ми якраз є наче "клясичною" синтезою, ми не мали б відваги такого сказати, бо є багато моментів, які не підтверджують такої тези.

Те, що деякі наші дослідники називають синтезою, ми назвали б це радше симбіозою двох світів — Сходу й Заходу. Якщо вже говоримо, що в нас наступила християнська синтеза, то нею, хоч і недосконалою, напевно є наша Українська Католицька Церква, бо подекуди завважуємо тільки звичайну симбіозу.

В часах Київської та Галицько-Волинської Держав бачимо прямування до універсального християнського сприймання, тобто створення християнської синтези в Христовому дусі й бажанні, що однак не дійшло до повного й завершеного виду. Можемо сміло сказати, вживаючи біологічних термінів, що тоді заіснувала мутуальна симбіоза, себто коли церковний Схід і Захід — один із одним — були зв'язані братніми відносинами й мали з того взаємну користь, яка служила скріпленню Христової Церкви.

Із роздором Церкви в дальшому ході історії перещеплюється теж і на український церковний ґрунт своєрідне закостеніння чи навіть деяке завмертя, що привело до, так би мовити, антаґоністичної симбіози, тобто "співжиття" у ворожнечі. Воно не вийшло нам на користь ні на церковному, ні на національному полях. Під грецькими, а опісля московськими впливами, ми затратили для творення синтези один з основних чинників-елементів, що ним був і є церковний Захід. Це сталося зокрема тоді, коли грецький Схід попав у повний занепад, а російський церковний і державний світи назовні перейшли до церковного й національного паразитизму та внутрі подекуди до пародії, бо російський світ не визбувся примітивного варваризму.

Чи наші предки знайшли якийсь вихід?

Фактичний стан і положення нашої Церкви зрозуміли наші владики, як теж деяка частина нашої народньої верхівки, що ще не відпала від свого народу через перехід у польсько-латинський табір. Ті вірні сини нашого українського народу, яким лежало на серці добро своєї Церкви й народу, знайшли позитивну розв'язку в Берестейській Унії, яку вони заключили із Вселенською Церквою в 1595 р., що у висліді дало основу під творення чи продовжування християнської синтези на українському терені.

Сьогодні нераз доводиться чути, що частина Української Церкви, яка не прийняла Берестейської Унії, відродилася в "повному розцвіті" за часів Петра Могили. Це є історичною правдою, що за часів і деякий час по Митр. Могилі процвітало українське православ'я і ми всі бажали б, щоб українське православ'я було й сьогодні православ'ям часів Митрополита Могили, бо тоді ми не мали б труднощів знайти спільну мову серед Українців.

Українське православ'я за часів Митрополита Могили прийшло до розцвіту не тому, що воно було антикатолицьке, але і тільки тому, що Митрополит Могила, будучи непересічною людиною, зрозумів у чому слабість православ'я та виразно бачив чим може його скріпити й відродити до нового життя. Він не тільки бачив одне й друге, але реально перевів у життя. Могила влив у закостеніле тіло тієї частини нашої Церкви, що не прийняла Берестейської Унії, життєдайного духа, якого він узяв від християнського католицького Заходу. Багато з наших нез'єдинених братів старається цей історичний факт недобачити або заперечити. Одні роблять це з незнання, а інші з "незручности", бо мусіли б заперечити своє власне навчання. Найкращим доказом сказаного є таки самі твори Митрополита Могили та його ідеологічних послідовників у Києво-Могилянській Академії, доки вона не ввела під впливом і пресією Москви "казьонного" православія та московських "ґеттових" елементів, що дуже від'ємно відбилося на церковному й національному житті українського народу.

Як мається справа сьогодні?

Як воно виглядає сьогодні самі найкраще знаємо, бо переживаємо все те, що відбувається на наших очах!

Чи існує сьогодні якась синтеза церковного Сходу й Заходу на українському церковному терені? А може її зовсім нема?

Вона існує, але на дуже малому відтінку, бо тільки на терені Української Католицької Церкви. Українська Православна Церква наразі держиться осторонь від усесвітнього змагання християнського світу в напрямі створення синтези чи тільки симбіози. Вона покищо не включилася ще в цей рух, хоч із її нутра час-до-часу проявляється бажання приступити до діялогу з іншими християнами. Однак якихсь систематично впорядкованих виявів із православного боку не завважуємо, зокрема ж супроти Української Католицької Церкви, що повинно бути першим і основним змаганням у напрямі створення синтези. Чи багато зроблено в цьому напрямі збоку Української Католицької Церкви? Так само можна б це звести до майже неґативної відповіді.

Станеться воно за наших днів чи в близькій або далекій майбутності? На це питання не можемо дати відповіді, бо воно занадто складне. Так, як воно сьогодні виглядає, то цей радісний момент напевно не наступить скоро, бо ми мусимо наперед вийти з антаґоністичної симбіози та перейти до мутуальної симбіози, яка дасть базу для синтези, яку ми зможемо назвати не тільки за її формою, але передовсім за її змістом, УКРАЇНСЬКОЮ СИНТЕЗОЮ!

Якими дорогами до цього простувати?

Першою дорогою, на яку треба нам ступити — це правильне вивчення та розуміння нашого спільного минулого, яке, крім антаґонізмів, укаже нам на багато дечого, що вже з давен-давна було нашою спільною й вихідною точкою, з якої треба нам починати та приступати до правильного оформлення української церковної синтези, а через неї й до національної.

Другою дорогою — це, пізнавши докладно й правильно нашу власну історію, усунення з нашого церковного організму тих елементів, які не допускають до звершення синтези. "Операція" усунення чужих і нездорових елементів може бути навіть дуже болісна, але, якщо ми бажаємо нашої рідної української синтези, вона доконечна. В іншому випадку може притрапитися те, що замість до синтези, приведемо наш церковно-національний організм до смерти, яку спричинимо ми самі своїм "несимбіотичним" чи "несинтетичним" думанням і поступуванням.

Третьою дорогою до синтези — це образ нашої людської істоти в якій об'єднані два елементи, здавалося б, що вони такі далекі та протилежні до себе, бо духовий і матеріяльний, тобто наша душа й наше тіло. Однак за Божим велінням самі наочно переконуємося про красу й велич людської істоти, яка якраз постала через злуку тих двох елементів.

Четвертою та найправильнішою дорогою до нашої церковно-релігійної синтези — це образ Божественного Спасителя. Він навчив нас Своєю Особою, що можливе є навіть поєднання двох природ, Божої й людської, через т. зв. гіпостатичну злуку, що в висліді дало Богочоловіка — Ісуса Христа. І саме тому Христос є неперевершеним зразком досконалої симбіози та синтези, гідним того, щоб ми Його в нашому церковно-релігійному житті наслідували!

БОЛГАРСЬКА МОЛОДЬ ДЕРЖИТЬСЯ ПРИ ЦЕРКВІ

З цілої серії болгарських пресових і радієвих звідомлень можна зробити заключення, що урядова комуністична пропаґанда й комуністичне виховання не знаходять серед болгарської молоді бажаного комуністами зрозуміння, а навпаки, Церква має великий вплив на молодь. Особливо нарікають комуністичні часописи "Отечествен Фронт" і "Народна Младеж", що Церква в "застрашаючих розмірах" розвинула свою діяльність посеред молоді. Вони пишуть, що: "Ціла наша спільнота мусить уважати боротьбу проти релігійного забобону найважнішим і найвищим своїм завданням, щоб наша молодь була переставлена в таке положення, щоб знайшла правильну дорогу й ішла нею — дорогу активної участи при будові комунізму". Як бачимо, то болгарська молодь уже пізналася на большевицьких брехнях і відвертається від них, щоб іти правильною дорогою, себто йти за голосом Церкви

БІЛА БАРВА ЛІТУРГІЙНОЮ ЗА ПОМЕРЛИХ

У Гонґконґу заведено урядово, що від тепер обов'язує біла барва як церковна літургійна барва при всяких Богослуженнях за померлих, а чорну, якої досі за латинським звичаєм уживали, буде усунена. Також розпоряджено, що при вінчальній Службі Божій має бути вживана червона барва. В такий спосіб гонґконґська літургійна комісія включила в церковно-літургійне життя прадідну китайську традицію, за якою біла барва як безбарвна й "без життя" найкраще надається для померлих, а червона є ознакою радости та любови. Згадана комісія відкинула як забобонний звичай ставити на вікно страви для небіжчиків у "задушний день", бо буддисти вірять, що душі померлих справді приходять і їдять із поставлених страв.

о. Лев Садовський, ЧСВВ

СВЯТІСТЬ – НАЙКРАЩЕ СВІДОЦТВО ВІРІ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛИПЕНЬ І СЕРПЕНЬ

Правдою є те, що ми, християни-католики часто живемо в середовищі, яке здебільша затратило правдивий дух християнства. Але правдою є й те, що і ми, які носимо на собі те величнє знам'я католиків, що й ми самі ще далекі від християнства в повному значенні цього слова, ми ще далекі від того, щоб бути такими католиками, якими нас бажає бачити Христос Господь. — Це незаперечні факти; факти, однак, над якими безперечно варт призадуматись, бо ж ідеться тут про наше бути чи не бути правдивими християнами-католиками. Отже застановімся тут над декількома справами.

Багато людей думає, що коли вони повздержуються від поважнішого переступлення Божого закону, а з другого боку заховують те, що Церква мінімально приписує до заховання, то вони вже осягнули самі вершини, саму повноту католицького життя. Вони думають, що поза тим їм уже нічого не лишається до роботи, що вони вже можуть, сказати б, спочити в їхньому духовному житті. — Таке розуміння, однак, фальшиве. Фальшиве, бо робить воно з християнства щось вузьке, щось обмежене, щось неґативне. Фальшиве воно тому, бо противиться ґадці Св. Письма, отже противиться воно слову Божому. Ось, що ми між іншим читаємо у Св. Письмі на цю тему: "...хай... праведний ще творить правду, і святий ще освячується" (Одкр. 22, 11). — Отже за Св. Письмом той, хто вже є святий, себто той, хто вже живе за Господнім законом, і такий мусить ще і надальше освячуватися, себто поглиблювати своє духовне життя. А на другому місці читаємо, що Христос Господь покликував людей до того, щоб вони були святими, як Отець Небесний є святий. — До яких висот християнського життя закликує отже Христос усіх людей? Він хоче, Він бажає, щоб люди ставились усе більш святими. Однак із другого боку мусимо собі щиро сказати, що людство, як таке, ще далеке від тієї повноти християнського життя, від тієї святости до якої має покликання від самого Христа Господа.

У чому ж причина такого стану? Чому, конкретно кажучи, навіть самі католики завдають собі так мало зусилля, щоб наблизитися до повноти цього християнського життя? — Відповідь на це питання не легка, бо треба тут брати до уваги різні чинники: Перш-за-все, ми живемо в світі, який втішається великим матеріяльним добробутом; отже й ми ним утішаємося, або принаймні наполегливо до нього простуємо. А людина вже є такою, хоч це не конечне, що коли вона заклопотана матеріяльними речами, тоді скоро тратить з-перед очей надприродні речі, надприродні добра, яких "...ні міль, ані хробацтво не нівечить..." (Мат. 6, 20). Та хоч матеріяльний добробут може бути перепоною в змаганні до повноти християнського життя, всетаки він аж ніяк йому не противиться, як це бачимо з численних прикладів у Св. Письмі й у житті святих. Іншою причиною цієї неохоти супроти змагання до повноти християнського життя є страх, є знеохота перед труднощами, які люди добачують на шляху до осягнення цього стану. Що дорога до християнського совершенства трудна, це правда; але правдою є також, що в нашому змаганні до цієї святости, до цього совершенства, Господь ніколи не поскупить нам своїх щедрих ласк, бо ж Він сам хоче, щоб ми були святими. А коли ж чоловік має Божу ласку, має Божу поміч, що ж йому ще бракує? — Треба тільки дійсно хотіти, а все інше буде. Думаємо, дальше, що найголовнішою перепоною в змаганні до повноти християнського життя, це брак свідомости свого покликання до святости. Іншими словами християни не здають собі справи, або дуже мало здають собі справу з того, що всі вони, що кожний із них має правдиве покликання, отже має обов'язок прямувати до святости, себто до того дійсно правдивого, глибоко-християнського життя. Отже кожний із нас, чи священик чи мирянин, мусить собі ясно здати справу з того, що всі ми мусимо наполегливо старатися чимраз більше наближуватися до первовзору правдивого християнського життя — до Христа Господа.

Із другого боку, правдива свідомість такого великого покликання не може залишитися тільки на площині самої свідомости. Правдива свідомість свого особистого покликання до святости повинна спонукати нас до конкретнго діла, до конкретного змагання за християнське совершенство. Це значить: ми повинні з дня-на-день старатися бути чимраз ліпшими; ми повинні наполегливо викорінювати з нашої душі все те, що негідне правдиво християнської душі, а з другого боку ми повинні прикрашувати нашу душу всіми чеснотами, наприміp: терпеливости, лагідности, відданости Божій волі, покори, жертвен-

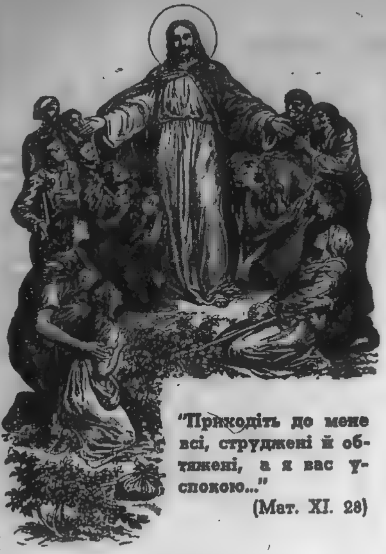

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."
(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Залучую $5.00 на Службу Божу за здоров'я о. Єронима Барнича, ЧСВВ, пароха у Воррен, Миш., ревного священика-монаха й великого любителя молоді. Прошу всіх про молитви.

Родина Цегельських і Кальбів
Воррен, Миш.

Посилаю $10.00 на три Служби Божі: 1) на подяку Найсв. Серцю за всі ласки, 2) на перепросьби за всі зневаги, які ми зробили Христовому Серцю й 3) за благословення для моїх дітей, а головно за небесні ласки.

Ф. Кучерява, Філядельфія

Дякую Пресвятому Христовому Серцю й Божій Матері за виздоровіння з тяжкої недуги. Залучую $2.00.

Марія Т., Німеччина

Прошу відправити Службу Божу за здоров'я наше, наших дітей і внуків. Залучую $3.00.

(М. Н.), М. Г., Мериленд

Прошу відправити Службу Божу за спокій душі д-ра Миколи Головецького, що помер у Філядельфії. Залучую $3.00.

Я. Г.

Прошу відправити **по моїй смерти 30 григоріянських Служб Божих** за спокій моєї душі. Я маю вже 75 років і не треба буде довго ждати. Про мою смерть повідомлять вас ті, яких адреси подаю. Залучую чек на $90.00.

Марія Колтунюк, Філядельфія

Складаю щиру подяку Господеві Богові, Ісусові Христові, Преч. Діві Марії й св. Йосифові за виздоровіння з тяжкої слабости й каліцтва моїх ніг. $1.00 на пресфонд.

Марія Черній, Саскатун

Складаю прилюдну подяку Пречистій Діві Марії з Люрду за вислухання молитов і прошу відправити одну Службу Божу на подяку, а другу за здоров'я мого мужа Василя. Залучую $6.00.

Надія, Нью-Йорк

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

ности і т. п., чеснотами, які уподібнять нас до лагідного й покірного Господа Ісуса. — "...я вибрав вас і призначив, щоб ви йшли і плід принесли та щоб тривав ваш плід..." (Іван 15, 16). — Отже тільки діла свідчитимуть про правдивість нашого переконання.

На самім початку статті ми сказали, що середовище, в якому живемо, часто не має вже правдивого християнського духа. Спитаймо себе тепер, що ми зробили, щоб зарадити тій ситуації? Чим ми особисто причинились до поліпшення цього трагічного стану? Не забуваймо ніколи, що на нас спочиває важкий обов'язок бути свідками вірі, вірі одній, правдивій, католицькій: "Так нехай світить перед людьми ваше світло, щоб вони, бачивши ваші добрі вчинки, прославляли вашого Отця, що на небі" (Мат. 5, 16). — Але свідчити нашій вірі ми мусимо не тільки самими словами, бо ж говорити потрапить кожний. Свідчити ми мусимо радше нашим чистим, бездоганним, стовідсотково католицьким життям. Варт на цьому місці звернути увагу на те, що коли йде мова про надприродні речі, то людям багато більше промовляють діла ніж слова. І мусимо сказати, що якщо християни менше говорили б, менше критикували б одні одних, менше шукали б за всякими полегшами, а більше звертали уваги на своє власне життя: щоб воно було бездоганне, святе, тоді вони безперечно багато краще сповнили б своє завдання як свідки вірі і тоді безсумніву зменшилася б та релігійна склероза, якою пройнятий сьогоднішний світ.

Отже застановімся над цими декількома думками та молімо Всевишнього, щоб дав це правдиве зрозуміння усім нашим католицьким братам, зрозуміння, що тільки в повноті християнського життя, тільки в святості лежить усяке правдиве задовілля та що тільки святість життя це найкраще, найпевніше свідоцтво нашій вірі.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

У ЗДА постала якась нова секта під назвою "Християнські Атеїсти", яких кличем є "Бог умер". Що це за диво і як задивлятись на цей новий рух у християнстві?

Новий рух у протестантизмі під назвою "Християнських Атеїстів", при всій його шкідливості, в теперішній хвилі можна тільки привітати, і то з двох причин: 1) Сатана, ворог Бога й Божої істини, тут таки явно показав себе, як каже голосний протестантський проповідник Били Греєм: "дідько тут очевидно пересадив" і з пересадної ревности в боротьбі проти Бога спричинив велику шкоду самому собі, бо тепер кожний Американець починає усе більше цікавитися релігійними справами й шукає розумної відповіді на питання: чому властиво я вірю в Бога? Це може принести далекосяглі й дуже корисні наслідки в майбутньому. 2) Про появу "Християнського Атеїзму" можна сказати, що нарешті тріс боляк, який уже від довшого часу наростав на духовному організмі протестантизму. Адже ж не є тайною, що нпр. половина протестантських пасторів (з виїмком Лютеранів та Пресбитеріянів) не вірить у Пресв. Тройцю, в божество І. Христа, у Його дівиче народження, не вірять в існування пекла, в силу Св. Тайн, ітп. Ось, один із найголосніших протестантських єпископів у ЗДА — Пайк (колись католик, адвокат, потім розвівся з жінкою і стався протестантським пастором і єпископом!) явно заявляє, що модерний світ вимагає модерного поняття про Бога, що наука про Пресв. Тройцю — це малощо не фантазія або міт, що модерна людина не може вірити в божество І. Христа, що він сам не вірить у другий прихід І. Христа, ітп. Подібно, тільки ще явніше й радикальніше пише інший єпископ у В. Британії — І. Робинсон та деякі богослови в Німеччині і Швеції. Модерний протестантизм докотився майже до повного раціоналізму, отже до затрати віри в надприродне. Називають себе християнами, отже хочуть зберігати якусь віру, але віру чисто лише людську, себто хочуть вірити лише в те, що бачимо, чого доторкаємось, що можемо зрозуміти нашим обмеженим людським розумом. Отже не дивно, що з такого підложжя зродилась і мусіла зродитися така дивовижа, як "Християнський Атеїзм". Кажу, що боляк нарешті тріс і це може бути початком повільного видужування та повороту до правдивої віри в протестантизмі. Бо ідеї "Християнського Атеїзму" такі хаотичні й противорічні, що, на мою скромну гадку, вони довго не встояться.

"Християнський Атеїзм" опирається не на розумі, не на філософії чи теології, а на чуттєвості.

Творці "Христ. Атеїзму" в дійсності не заперечують існування Бога, тільки кажуть: "Бог не є приявний у теперішньому світі і тому Він, у дійсності мертвий" (Тома Алтайзер). Коли запитати "богословів" тієї нової релігії, на чому вони опирають своє твердження, що Бог умер, тоді вони відповідають, що модерна людина оголомшена шаленим розмахом модерної науки й техніки "вже не відчуває Бога", модерна наука так подрібно пояснює всі тайни світу, що "вже не треба покликуватись аж на Бога", катастрофи, що постигли людство в останніх десятиліттях, свідчать про те, що "Бог умер, бо Він не засягнув і не рятував невинних та страждучих". Вони кажуть, що Бог умер за часів нашої ґенерації, але якою смертю Він помер, або де є Його могила — над тим уже не хочуть мудрувати.

Початки цього роду модерного атеїзму можна числити від німецького філософа Ніцше, який сто років тому викрикував, що "Бог умер", і, бідолаха, останніх 12 років свого життя він перевів у домі божевільних. Смерть Бога заповідав також і французький філософ Комт, Жиди Карло Маркс і Зиґмунд Фройд, а в останніх десятиліттях німецький протестантський пастор і богослов Дітрих Бонгофер у своїх муках у нацистському концтаборі понаписував деякі листи повні зневіри й заломання, з яких виходить, що фізично й морально зламаний духовник утратив віру в Бога, бо, мовляв, якщо Бог не приходить на поміч йому й мільйонам інших жертв нацистського режіму й не карає нацистів, тоді хіба взагалі не має Бога. І саме на цього заломаного й пізніше розстріляного (в 1945 р.) німецького пастора найбільше покликуються новітні проповідники "Христ. Атеїзму". Отже, кривда, страждання, катастрофа народів і одиниць — і ніяка інтервенція збоку Бога, ніяка кара на гнобителів і катів, це для проповідників "Християнського Атеїзму" — перший доказ на те, що "Бог умер". Другим доказом смерти Бога для них, — це небуденний поступ сьогоднішньої науки. Згадуваний уже Т. Алтайзер пише ось так: "Відповідальна людина сьогодні вже не може *пізнати й відчувати* Бога в природі, в історії, в економіці, в політиці, в лябораторії, чи в чомунебудь справді модерному. Куди тільки звернемося, всюди спостерігаємо повноту мовчанки Бога". Коли б цей автор і подібні йому "вчені богослови" мали хоч дрібку праздивої філософічної освіти та як би прочитали хоч малу брошурочку про те, що пишуть і що говорять найбільші авторитети модерної науки про пізнання Бога при помочі науки, — тоді може побачили б, які жалюгідні нісенітниці виписують вони на оборону свого атеїзму.

Проповідники "Християнського Атеїзму", як Т. Алтайзер, В. Гемильтон, М. Ван Берен, відкидають Бога, як Творця й Володаря, що править світом, але за те приймають Ісуса Христа, бо, мовляв, І. Христос жив на землі, робив добро, а, головно, воскрес із мертвих — і це робить його великим і приступним навіть для людини модерної доби. Від того вони називають себе "Християнськими Атеїстами": приймаємо Христа, але відкидаємо Бога. Не треба бути аж ученим богословом, щоб добачити абсурдність "Христ. Атеїзму". Ось нпр. Ван Берен написав таке: "Бога нема, а Ісус Христос є Його Сином". Якщо "Бог умер", тоді Ісуса Христа роблять сиротою. Якщо Бога взагалі нема, тоді І. Христа роблять безбатченком. Якщо І. Христа вважають Богом, тоді противорічать собі, коли твердять, що "Бог умер", бо ж І. Христос говорив про "Царство Отця", про однiсть Свою з Богом — "Отець і я це одно", говорив про вічне Царство "небесного Отця". Якщо ж Ісуса Христа вважають тільки людиною, хоч би і найідеальнішою людиною, тоді роблять Його неправдомовцем, бо ж Він називав Себе Божим Сином, а Бога називав Своїм Отцем.

У всій дотеперішній науці "Христ. Атеїстів" багато неясного, недоговореного, хаотичного й противорічного. Це перемішання християнства з будизмом, конфуціянізмом і іншими орієнтальними, китайсько-японсько-гіндуськими релігіями. Як колись при будові Вавилонської вежі Бог допустив до "поплутання язиків", так про "Християнський Атеїзм" можна сказати, що це фантастичне "поплутання мозків".

Що довело тих, здавалося б, учених протестантських богословів до такого абсурду, як "Християнський Атеїзм"? До того довело їх, у першій мірі, традиційне протестантське своєвільне поянювання Святого Письма. Кожна протестантська секта, ба й кожна одиниця, без усякого знання старинних мов, історії і звичаїв та духа Св. Письма, може пояснювати собі його по своєму, бо кожний протестант ніби дістає "надхнення Св. Духа". Наслідком такого "надхнення" Св. Духа одні протестанти ще вірують у божество І. Христа, в безсмертність душі, небо й пекло, а другі, "ведені" тим самим Св. Духом відкидають усі ті правди як неймовірні для людського розуму. З того виходить хаос, противорічність, зневіра, і накінець атеїзм.

Зневірені у противорічностях протестантські мислителі шукали виходу зі сліпої вулички. Вище згадані протестантські пастори і єпископи захотіли дати світові щось нового, модерного, більш приступного й сензаційного, дарма, що воно нелогічне, безглузде й аж надто фантастичне. Голосний протестантський проповідник Били Греєм називає їх попросту шукачами розголосу й слави. Їхня нова "релігія" справді добре обміркована на розголос і успіх, бо ж вони знають, що майже вся молодь піде за їхніми новими гаслами. Багато молоді шукає чогось, що звільнило б її від обов'язку слухати вищих авторитетів, повинуватись Богові й Його Заповідям; вона шукає оправдання на свою розгнузданість і неморальність та ліку-наркотику, що заглушував би голос совісти. І ось, сьогодні не комуністи й безбожники, а самі служителі Божого престолу кажуть тій молоді: не гризіться, діти, Бога нема, Бог умер! Як колись отверто сказав Мартин Лютер: "Гріши, скільки лише маєш сили, тільки віруй, а будеш спасений". Чи не спокуслива "релігія"?

Правда, цей новий протестантський рух наробить шкоди в багатьох душах і багатьох, на якийсь час, зведе на манівці, але, з другого боку, він мабуть іще більш відкриє людям очі і приведе їх назад та ближче до Бога.

Якщо католик навмисне уникає потомства в нормальному подружньому житті, а не сповідається з того гріха, то чи його Сповідь важна? А також, чи взагалі варта йти до Сповіді з таким гріхом, якщо я знаю, що знову допущусь його?

Проблема навмисного і грішного обмежування народин ("бирт контрол") є тяжким хрестом для багатьох молодих подруж, а також і для священиків-сповідників. Вірним тяжко цей гріх визнавати і вони знаходять тисячі оправдань для себе, а священикам прикро розпитувати про нього хоч би з тієї простої причини, що такі Сповіді багатьом дуже мало помагають. І одні і другі чекають на "чудотворну піґулку", яку вже приготовляють в Европі і яка має так реґулювати родючі періоди жінки, що чоловік і жінка будуть могти з певністю знати, коли нема небезпеки небажаного потомства. Але доки ця піґулка не буде вдосконалена й апробована Церквою, як корисна й безгрішна, до того часу кожний віруючий католик мусить придержуватись засад Церкви, яка каже, що навмисне і грішне обмежування народин є тяжким гріхом, бо є актом проти природи, проти головної цілі подружжя. Це значить, що гріхом є всякий запобіжний спосіб подружнього акту і всякий засіб, що його вживається з наміром знеможливити запліднення. Отже людина, яка допустилася такого гріху, мусить визнати його на Сповіді. Без того Сповідь була б не важна і той гріх, як також і всі інші гріхи, визнані на Сповіді, остали б не прощені. Всякі викрути так званого "християнського екзистенціялізму" (мовляв, кожний сам собі є нормою моралі) нічого тут не поможуть і не можуть мати приміненния, коли останній Вселенський Собор ясно потвердив і проголосив, що засади Церкви проголошені Пієм XII-им, Іваном XXIII-им та Павлом VI-им у справі контролі народин — обов'язують і надалі.

УКРАЇНСЬКА РОДИНО, ЧИ ТИ ГОТОВА ЗРОБИТИ ЖЕРТВУ ДЛЯ БОГА Й УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ДАТИ СВОГО СИНА НА СВЯЩЕНИКА?

Чи варта взагалі сповідатись, коли хтось знає, що знову допуститься того самого тяжкого гріха? Це питання турбує дуже багатьох. Тут дуже важне є слово "знаю", що знову впаду в той самий тяжкий гріх. Якщо те "знаю" має означати, що знаю і взагалі не думаю уникати того гріха, тоді справді не варта йти до Сповіді. Така Сповідь була б не важна й святотатська, бо в ній не було б ані правдивого жалю за гріх, ані щирої волі поправитися з гріха. Якщо ж те "знаю" означає, що я хочу поправитись із гріха і пробую уникати його, але досвід показує мені, з досвіду "знаю", що я таки знову й знову попадаю в той самий гріх, тоді ця добра воля поправитись, хоч і слабка вона, вистачає на те, щоб Сповідь була добра і гріхи прощені. Щире визнання гріха, який засоромлює нас — є вже великим добрим учинком, що заслужить нам нову ласку від Бога. Щирий жаль за гріхи і щира воля поправитись — є ще кращими і ще ціннішими актами перед Богом і вони заслужать нам ще більше Божої ласки та ще більше Божої помочі. Порада й заохота збоку священика-сповідника піддадуть нові думки, нові вказівки, що робити і як робити в майбутньому, щоб легше могти устерегтися гріха. А розрішення священика — це мов дощ освячуючої ласки, що очистить душу від дотеперішних гріхів, лікуватиме рани спричинені гріхами і додасть нової сили дотеперішній слабій волі. Хоч така душа може й не поправиться зразу, хоч тут-там може ще впаде до того самого гріха, все ж таки принаймні число упадків до того гріха зачне помалу зменшуватись і це буде початком основної і тривкої поправи.

Хто має якийсь тяжкий гріх, у який частіше попадає і тяжко йому поправитись, той повинен призадуматися над собою та запитувати себе самого: чи не є все ж таки легше вирватись із того гріха, ніж терпіти за нього цілу вічність у пеклі? Чи варта втратити Бога і вічне своє щастя за таку короткотривалу дурницю? Диявол не може присилувати нас до гріха. Люди також не можуть змусити нас грішити. Отже тільки ми самі, наша слабка воля є причиною того, що часто впадаємо до якогось тяжкого гріха. Саме тому ту слабу волю треба зміцнювати частою Сповіддю і ще частішим Св. Причастям. Навіть слаба, але добра воля, при помочі Божої ласки здібна творити чуда.

У 3-ому числі "Світла" (1966) була подана цікава історія трагедії вченого Галілео, якого Церква, будьщобудь, таки переслідувала і в'язнила за його наукові погляди. Чи Церква не виявила себе ворогом поступу й науки в цьому випадку та й чи не потерпіла при тому також і непомильність Церкви, яка, в дійсності, обстоювала мильні погляди?

Хто уважно прочитав мою відповідь у березневому числі "Світла" та розповідь про випадок з ученим Галілео, той міг зразу бачити, що Церква, чи радше церковні круги не були проти поступу й науки, а навпаки, Церква чи не найбільше підтримувала науку й поступ, бо в тих часах багато більше священиків і монахів віддавалося природничим наукам, аніж світські люди. Ось нпр. священик Микола Коперник проповідував зовсім нову теорію про повстання світу та про уклад нашої сонячної системи. До того часу загально прийнятою була старинна теорія Птоломея, підтримувана славним філософом і науковцем Аристотелем, і здавалося б, навіть піддержувана Святим Письмом. На гадку Птоломея, Аристотеля й усіх давніших учених наша земля є центром усієї вселенної, і сонце та всі довколішні планети кружляють навколо землі. Св. Письмо популярно пише, що сонце сходить на сході землі, а заходить на заході, Йозуа своєю молитвою затримує сонце в його ході по небі, ітп. Учений Коперник висунув нову теорію, зовсім противну птоломейській, стариною освяченій теорії, а саме, що не сонце кружляє навколо землі, а навпаки, земля кружляє навколо сонця. Такий небуденний погляд був великою сензацією і просто революцією в науковому світі. До деякої міри він "перечив" навіть Св. Письму. А все ж таки Церква не тільки не переслідувала вченого Коперника за його революційні і, здавалося б, протибіблійні погляди, а навпаки, високі церковні достойники намовили його написати книжку про ті нові свої погляди й вона появилася навіть із присвятою тодішньому папі Павлові III-ому за повною згодою папи.

Учений Галілео не був винахідником нової революційної теорії, а тільки загарячим і непогамованим її проповідником. Що Коперник проголошував яко погляд, теорію, гіпотезу, те Галілео проповідував як певний і доказаний факт, як неторкальну догму науки. Вчені науковці перші гостро виступили проти таких тверджень Галілео, бо вони тоді взагалі ще не були доказані. Церковні круги виступили проти його тверджень багато пізніше та й більше з тієї причини, що такі погляди проголошувані як певні й доказані — вивертали традиційне пояснювання Святого Письма. Церковний суд не вимагав, щоб Галілео відкликав свої наукові твердження (не вимагав того ані від ученого Коперника), а тільки щоб перестав твердити, що вони вже доказані. А доказаними вони справді не були. Багато священиків-науковців були ентузіястами нової теорії Коперника й навіть найвищі церковні кола, включно з папами, були щирими приятелями самого Галілео. Отже про вороже ставлення Церкви до поступу й науки тут не може бути й мови.

Але чи Церква не помилилась, коли все ж таки судила й карала Галілео за його відважні твердження?

Церква як така тут не приходить під увагу. Церква як цілість не трактувала справи Галілео. Його справу розбирав найвищий церковний суд, і, на жаль, як виявилось багато пізніше, він помилився. Але ж церковний суд — це ще не Церква та й церковний суд, хоч би і найвищий, ніколи не виносив і не виносить догматичних постанов. Помилка церковного суду була в тому, що його члени помилково були переконані, що нові погляди проповідувані Галілео можуть захитати віру в правдивість Божого Об'явлення записаного в Св. Письмі. Але папа не підписував актів суду, ані не видавав жадного догматичного рішення. Отже тут не може бути мови про якусь догматичну помилку урядової Церкви.

Пізніші й глибші студії Св. Письма та первісних Отців Церкви, що пояснювали Св. Письмо, — виявили, що Коперникова теорія про уклад вселенної проповідувана Галілео — зовсім не противиться Божому Об'явленню, бо Св. Письмо можна гарно розуміти також і в новій теорії. Такі світила богословської науки, як св. Августин, св. Василій В., св. Іван Золотоустий — уже в перших віках християнства припускали можливість відмінного й ширшого значення текстів Св. Письма, в яких простенько й популярно розповідається про початки всесвіту.

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

СИЛЬНИЙ ЗРІСТ КАТОЛИКІВ У БУРУНДІ

В африканській державі Бурунді в 1930 р. було католиків усього около 50.000. У 1946 р. число зросло на приблизно 500.000 душ, а сьогодні виносить 1.570.000 католицьких душ, як теж около 113.000 катехуменів, тобто тих, що готуються до хрещення.

ЧИ ВИ ВЖЕ ПОДЯКУВАЛИ ГОСПОДЕВІ
ЗА ВСІ ОДЕРЖАНІ ЛАСКИ?

о. О. Купранець, ЧСВВ

НА ВІДВІДИНАХ У ПАТРІЯРХА АТЕНАҐОРА

Годі добитися до Патріярха

У місяцях липні-серпні 1960 року мав я змогу відбути студійно-інформативну поїздку по країнах Близького Сходу. Тоді відвідав я такі країни: Єгипет, Ливан, Сирію, Йорданію, Ізраїль, Кипр, Родос, Ґрецію та Туреччину, що однак не є темою сьогоднішньої статті. Сьогодні хочу зупинитись тільки на одному моменті з тієї поїздки, а саме на моїх відвідинах у Патріярха Атенаґора в Царгороді-Істанбулі, у якому перебув я тоді вісім днів.

Майже від першого дня мого побуту в Царгороді старавсь я дістати авдієнцію в Патріярха Атенаґора, але якось не щастило, бо урядовці патріяршої канцелярії не хотіли до цього допустити, а зокрема генеральний вікарій Патріярха. Кожним разом, коли я прийшов чи телефонував до патріяршої канцелярії, одержував іншу причину, очевидно, видуману, мовляв: Патріярх не приймає сьогодні, Патріярха нема дома, він хворий чи знову щось інше. На такі неправдиві причини був я заздалегідь приготований, бо вже раніше сказали мені італійські монахи-францисканці, в яких манастирі я замешкав у Царгороді, що частина оточення Патріярха, а зокрема його генеральний вікарій вороже наставлені до католиків і стараються нікого з католиків не допустити до Патріярха за його прихильність до Католицької Церкви. Неприхильність частини патріяршого оточення проявлялася не тільки супроти католиків, але теж і супроти самого Патріярха Атенаґора. Здавалося мені, що вже не побачу Патріярха, хоч це було бажанням Священної Конґреґації для Східньої Церкви, щоб його відвідати, як теж і інших церковних православних достойників, з чого мав я привезти звіт до Риму.

Було це 14-го серпня 1960 р. Думаю собі, що треба щераз спробувати. Взяв таксівку та поїхав до патріяршої резиденції. Заки піти до резиденції, вступив я до патріяршої церкви-катедри, де саме кінчалася Служба Божа, яку служив якийсь архиєрей. Як тільки скінчилася Служба Божа, я відразу пішов через іконостас до святилища, де архиєрей почав роздягатися. Поздоровивши архиєрея, яким був грецький митрополит із Кенії в Африці, кажу йому, що я повинен бути в Патріярха, але патріярший генеральний вікарій не допускає до нього. Щоб багато не пояснювати архиєреєві, показую йому мій канадійський пашпорт і посвідку від Св. Конґреґації для Східньої Церкви, видану і підписану для церковних властей покійним Кардиналом А. Кусою, в якій написано, що власник посвідки відбуває цю поїздку на Близькому Сході "для студій і інформації". Митрополит подивився на названі документи та сказав, що я таки відразу з ним піду до Патріярха, бо — як сказав він — "у теперішній тутешній атмосфері вас не допустять до нього". І так ми разом пішли до патріяршої резиденції.

Папа Іван XXIII-ій, який зробив переворот у житті Церкви

У канцелярії Патріярха

Заждавши пару хвилин у кімнаті перед патріяршою канцелярією, поки скінчить свою розмову митрополит, уведено мене до Патріярха. Перше, що відразу вражало, це велика вбогість усієї обстановки, як зрештою в усій патріяршій резиденції, на тлі якої маєстатична постать Патріярха Атенаґора ще більше приймала вид наче якогось старозавітнього пророка. Його висока й струнка статура, вкрита чорною рясою та чорним клобуком на голові, довга сива борода, глибокий погляд очей, лагідність обличчя, за якими крилася аскетичність монаха давніх століть —

Патріярх Атенагор молиться, щоб усі християни стали однією Христовою Церквою

це перше й незабутнє враження, що його я дістав про Патріярха Атенаґора.

По привітанні, коли я вже сів, увійшов до канцелярії один із прислуги, який приніс на підносі каву, воду та "щось" у маленькій шкляній тарілці. Патріярх каже, щоб я взяв ложечкою оте "щось" із тарілки, щоб "наша розмова була така солодка та приязна як оте". Пробую зачерпнути, але якось тяжко йде, бо виглядає доволі густе та клейке. Ситуацію рятує служачий, який із легкістю набирає оте "щось". Взявши до уст оте "щось", я прямо "заклеївся". Патріярх сміється й каже, щоб я попив водою, то "розклеюсь". Оте "щось" — це спеціяльно спрепаровані солодощі, яких назви не пригадую, хоч пригадую, що назва має щось спільне з "ґлюкозою". Ті солодощі нагадують подекуди нашу "халву". Гощення тими солодощами — доволі поширений звичай на всьому Близькому Сході, з чого Американці та Европейці мають велику потіху.

По тій "церемонії" почалася розмова з Патріярхом, яка тривала доброї пів години. Патріярх висловлював різні свої, при тому дуже цікаві думки щодо Католицької Церкви та наміченого Собору, як теж і щодо інших християнських віровизнань. З особливою набожністю говорив він про Папу Івана, кажучи, що він Божий муж.

У ході розмови та між іншими питаннями ставлю приблизно таке питання: Мені цікаво, як Ваша Святість дивляться на справу Української Церкви, бо моя батьківщина-Україна прийняла християнство з Візантії, через що наша церковна історія має багато спільноти? Патріярх у відповідь сказав: Папа Іван — це людина... і перейшов до іншої теми. З чого я зробив відповідний висновок!

По авдієнції, коли я вже сходив на долішній поверх, зійшов за мною один із секретарів Патріярха — о. Павло, який своєю інтеліґентністю вирізнявся від інших. Приступає до мене й каже, що сьогодні вечером Патріярх буде правити торжественну вечірню в Успенській церкві, бо там завтра празник (у Царгороді святкують за новим, тобто григоріянським календарем), чи не схотів би я прийти туди. Відповідаю, що зроблю це з приємністю, бо ще не бачив вечірні служеної Патріярхом.

Патріярша вечірня

Уже перед означеною годиною приїзджаю до Успенської церкви. Починається вечірня, яку править Патріярх у сослуженні вищого й рядового духовенства. Напіви відмінні від наших. При кінці вечірні Патріярх особисто роздає благословлений на литії хліб. Підходжу до Патріярха, якого цілую в руку та одержую від нього кусок благословленого хліба. Хотів я вже відійти набік, коли чую, що хтось мене задержує за руку. Це був знову патріярший секретар, який сказав мені задержатися та опісля йти в процесії поруч Патріярха.

Виходить із церкви процесія, на кінці якої йде Патріярх, скинувши раніше літургійні ризи, а коло нього патріярші достойники та я. Входимо до прикрашеної парохіяльної залі, де під головною стіною уставлений довгий ряд крісел, а перед ними стіл, прикритий оксамитом. Думав я вже залишитися на залі, коли Патріярх каже, щоб іти за ним. Заходимо за стіл. Патріярх займає місце посередині. Праворуч себе садить митрополита Іраклія, а наступне місце вказує мені. Ліворуч Патріярха сів теж якийсь владика, а зараз за ним проф. д-р Риберґ, протестантський представник зі Швеції.

Патріярша резиденція в Царгороді-Істанбулі

nbul, Aya Sofya

Колишня патріярша катедра св. Софії в Царгороді, яку Турки були перемінили на мусулманську мошею, а опісля на державний музейний заповідник.

У своїй промові, що її виголосив Патріярх у грецькій і англійській мовах, говорячи наперед про Успіння Пречистої Діви, представив зібраним проф. Риберґа та мене. Він заявив, що дуже радіє тим, що його відвідують різні представники від католиків і протестантів. Я був сильно заскочений феноменальною пам'яттю Патріярха, коли почув при представленні мене, що Патріярх запам'ятав такі деталі, що я: уроджений в Україні, канадійський громадянин і навіть, що я маю поручаюче письмо від Кардинала Кусси. Свою промову закінчив Патріярх надією, що прийде час у Христовій Церкві, що буде тільки одна Церква, якою вона була за Апостолів.

Після офіційної частини цілої "церемонії" в парохіяльній залі ще доволі довго велася розмова з Патріярхом, архиєреями з патріяршого Синоду, проф. Риберґом і мною. Прощаючися, Патріярх іще сказав: "Ви богослови працюйте над тим, щоб зродилася любов до одности Церкви. Не сподійтеся великих успіхів відразу, бо наперед мусить прийти одність (юниті) розуміння, за чим щойно прийде єдність (юнієн).

Поблагословивши щераз усіх, Патріярх подався до виходу, щоб від'їхати до своєї резиденції.

Так виглядала моя зустріч із Патріярхом Атенаґором.

◆

"МОВНА ВІЙНА" В ЛЮВЕНІ

Вже від довгого часу ведуться спори та "холодна війна" поміж флямандськими та вальонськими (франкомовними) студентами в католицькому університеті, що вже поверх 500 років існує у Лювені, на якому виклади ведуться в двох мовах, флямандській і французькій. Флямандські студенти, яких є 11.500, домагаються, щоб усунути з університету, як другу викладову мову, французьку, а для франкомовних студентів, яких є актуально 9.500, збудувати інший університет. Проти рішення бельгійського єпископату про двомовність викладів зробили флямандські студенти протестаційний марш, у якому взяло участь около трьох тисяч студентів, а відтак викликали студентський страйк.

ЗАБОРОНА ПРОДАВАТИ НАРЕЧЕНУ

Католицькі єпископи Камеруну, Африка, в цьогорічній своїй єпископській конференції засудили звичай продавати наречену, бо це не відповідає та противорічить навчанню Собору про гідність людини. Крім того єпископи постановили видання національного катехизму, як теж рішили оживити католицьку й соціяльну акції. На 4,3 міль. мешканців Камеруну є приблизно 650.000 католиків. Цікаво було б знати, коли ми Українці — неафриканський народ — спроможемося на свій власний національний катехизм, бо досі такого ще не маємо. Правдою є, що маємо різні видання катехизму, але це все приватні видання, а не випрацьовані з доручення нашої Єпископської Конференції, як теж без її апробати.

о. В. Ваврик, ЧСВВ

У ТІНІ ЄГИПЕТСЬКИХ ПІРАМІД

Від самого початку шкільного року в домініканській, французькій Школі Біблійної Археології в Єрусалимі помалу йшли приготування до великої поїздки в Єгипет, до подорожі в третє тисячоліття перед Христом. Професори приготовляли нас до тієї подорожі відповідними виясненнями, особливо з історії, мистецтва, приватного життя та релігії старинного Єгипту.

Сказали нам, що там не знайдемо ми руїн-пам'яток старинних міст, палат, сіл. Все те розсипалось, бо було будоване з непаленої або паленої цегли з болота Нілю. Осталися лише будівлі в камені та граніті: святині богів та гроби фараонів, їх родин і високих урядників.

Життя старинних Єгиптян було зосереджене на їх релігії. Старі Єгиптяни були, на свій спосіб, глибоко релігійні. Їх ціла релігія оберталася довкола віри в позагробне життя, життя вічне у "Західнім Краю" (сонце, їх божок Ра, потім Амон-Ра, щодня у їх віруванні вмирав, як заходило сонце, а ранком оживав на східньому горизонті). Для чужинця дивні образи єгипетських божків - богинь, у постаті звірини-птаха, або людини з головою якогось звіря - птаха. Професор єгиптології об'яснив нам, що не конечно Єгиптяни були такі дурні й почитали звірів - птахів, але що вони брали з поодиноких звірин - птахів їхню особливішу прикмету й опісля переносили її на своїх божків і почитали їх за ті прикмети. Людина творила собі синтезу вседосконалого божества на свій недоладний спосіб. Пантеон єгипетський, їх Олімп, із різними божествами (що деколи зливаються в одне, деколи одне божество ділиться на два-три), остав до сьогодні незрозумілий, неможливий до короткого вияснення. Остала нам їх віра в безсмертність душі, в суд і нагороду чи кару після смерти. Багато книжок написано про єгипетську стару релігію, але ще не сказано останнього слова.

В'їзд до Каїра з летовища. Зліва ріка Ніль.

Фараона вважали, і він сам так думав, що він син котрогось божества. Отже йому теж належалася пошана, а після смерти святиня. Він, як син богів, був посередником між народом і небом. Тому всі старалися, щоб йому було добре, а після смерти будували йому величаві гробниці, щоб він і надальше опікувався своїм краєм, своїми підданими, щоб із ним вони знайшли своє запевнене вічне життя. Тому й не треба думати, що нарід будував піраміди та святині фараонам із неохотою або бунтом. Ні, вони робили це для себе самих, щоб і самі вони частинно запевнили собі позагробове життя з безсмертним своїм паном. Це нехай вистане на вступ. А тепер спомини з подорожі. Багато їх і різнородні, тому й треба буде їх поділити на кілька листів до читачів СВІТЛА.

ПЕРШІ ДНІ У СТОЛИЦІ ЄГИПТУ

Із Єрусалиму ми виїхали другого дня Різдвяних Свят нового стилю, 26. XII. 1965. Виїхали літаком держави Йорданії, в годині 4-ій по обіді. Дуже чемно нас попрощали урядники-Араби, що вважають нас тепер за своїх, бо ми приїхали до їх міста на студії. Літак пішов у полудневому напрямі, понад Мертве Море й долину Акаба, аж до Червоного Моря, а там нагло завернув на захід. Так оминається тут територію нелюбого Ізраїля. За берегом Червоного Моря вже бачимо піски єгипетсько-арабської пустині. В годині шостій ми осіли на величезнім летовищі Каїра, столиці Єгипту. Тут переходять усі літаки великих компаній. Рух великий: поліція, посередники різних готелів, водії таксівок... Наперед довгі й прикрі ревізії валіз, документів і грошей, бо не вільно ввозити грошей єгипетських, а кожний доляр чи фунт стерлінґів треба совісно виявити й дістати дозвіл на їх виміну в банках, бо нікому приватному не вільно дати навіть одного доляра.

Наша група з 38 осіб мусіла поділитися на три групки, щоб мати пічліг у Каїрі в католицьких інститутах. Мені з чотирьома Еспанцями припало бути в манастирі оо. францішканців, у середині нового міста. Беремо разом одну таксівку, що рушає з місця як сполошений кінь та майже без перерви трубить, чи треба чи ні. Місто Каїр зустрінуло нас уже вечірніми світлами та гарними пальмами при боках вулиць. Переїздимо біля головної залізничої станції, перед якою стоїть привезена з пустині, майже неушкоджена, гігантична статуя фараона Рамзеса II.

Подвір'я мошеї Гулун у Каїрі. На знимці бачимо автора статті.

Заїздимо перед манастир оо. францішканців. Їх церква, присвячена св. Йосифові, отворена; правиться вечірня Сл. Божа. Людей дуже багато. На фронті церкви над головним престолом статуї св. Йосифа, а в апсиді змальована його постать у небесній славі та вітражі з евангельських подій, у яких він брав участь. Мило було мені привітати мого св. улюбленого Опікуна, що на приказ янгола втікав у Єгипет із Дитятком і Марією Матір'ю перед гнівом лютого Ірода. Під його покровом буду два тижні! Дістаємо кімнати, вечерю й ідемо на спочинок; а він не приходить, бо не дає спокою думка про завтрішній день: що то ми побачимо в столиці Нассера, в столиці країни, так тісно пов'язаної з історією Старого й Нового Заповіту.

МІСТО КАЇР, ЙОГО МОШЕЇ Й ІСТОРІЯ

27-го січня ранком відправили ми Сл. Божі й долучилися до нашої групи в манастирі оо. домініканів. Один з отців, що довго живе в Каїрі, професор ісляму (мусульманської релігії), взявся нас провадити по місті. Веде нас посеред будиночків із дерева, поставлених над гробами мусульман. У тих дімках живуть родини покійників, живуть з покійниками разом, під одним дахом. Вулички тут вузенькі, брудні, бо Араби все сміття й бруди виливають просто перед свій поріг. Ідемо, ведені гурмою дітей, що знають два слова й стало їх повтаряють: "гальо" і "бакшіш" - дарунок (дай). Жінки одягнені в довгі чорні убрання; декуди, видно, на них колись були нашиті гарні взори. Мужчини й діти майже всі в довгих нічних сорочках, або в піжамах. Так сплять і так ходять у день. Це розуміється, говорю, про бідний нарід, не про панів із середини міста, що носяться цілком по-европейському. Доходимо до мурів первісного Каїра.

Назва Каїр, по арабськи "Ел Кагіра", значить "побідоносне" місто. Три є Каїра, каже професор. Перше візантійсько - римське, опісля арабсько - турецьке, і тепер модерне. За римських часів на полудневім краю нинішнього міста була твердиня звана "Вавилон": це було тоді неначе полудневе передмістя Геліополісу. Передання з перших віків кажуть, що в тій твердині жив і навчав якийсь час св. ап. Петро, а був із ним і його учень Марко, пізніший св. евангелист. Так і треба розуміти слова з листу св. ап. Петра, кажуть нині Копти, де св. Петро кінчить свій перший лист словами: "Поздоровляє Вас Церква у Вавилоні, вибрана як і ви, і також Марко, мій син" (I Петр. 5, 13). Що більш, Копти (властиві автохтони Єгипту) хваляться тим, що до їх країни втікала Св. Родина та показують у своїй частині Каїра, під церквою св. Сергія, капличку, що має бути перероблена з домику, в якім прожила Марія з Дитятком і Йосифом кілька місяців, знайшовши тут у Вавилоні притулок серед великої жидівської громади. Здобувши твердиню Вавилон, халіф Омар, а властиво його ґенерал Амр, заложив тут військову колонію 640 року. 969 року Ґогар, ґенерал фатімідського халіфа (ел-Муізз) рішив тут здвигнути для свого халіфа столицю славнішу від Багдаду, столиці халіфів Аббасідів. 973 року Фатіміди перенесли свою столицю сюди й збудували мошею, ел-Азгар, що стала рівночасно школою корану, мусульманського права та арабської мови. Це й був, як кажуть Каїрці, перший університет у середніх віках.

Оглянули ми старинні мури та дві могутні вежі-башти, яких уживав опісля Наполеон, коли був у Єгипті. Вуличками старого міста пішли ми відвідувати важніші мошеї. На вулицях ціле життя міста: і базар і каварні бідні, і місце забави дітей. Сидять перекупки з цибулею, часником, яриною (редька велика як наші буряки). Верблюди й осли йдуть навантажені всяким добром: ідуть і покрикують (щоб їм дорогу дати) носії, що на плечах двигають дошки, столи, мішки зерна. Шнури, якими зв'язані вантажі, насунені на чоло носія: він властиво головою-чолом тримає ввесь тягар. Бачили ми кіль-

Модерна частина Каїра

ка мошей перероблених із християнських церков, бачили один панський дім, отворений для туристів, щоб могли оглянути, як жили тут панські родини в 16-ім віці. До вулиці є лише вузенький вихід крізь тяжку браму, а всередині: подвір'я. Всі вікна кімнат виходять на те подвір'я. В куті подвір'я старий млин і велике колесо, на якім прив'язані горщики черпали і виливали в збірник воду з глибокої криниці.

Щоб зрозуміти розклад будови мошей, треба знати, що мошея то місце спільної молитви мусульман, а заразом школа й місце відпочинку, навіть нічлігу для бідних. При мошеях високо підносять свої куполки або вежечки струнки мінарети, з яких муеззін п'ять разів денно кличе мусульман до молитви. Але й при дорогах є маленькі загороди, вистелені соломою, де пристають на молитву подорожні. Моляться вони звернені лицем до Мекки, свого святого міста. Треба видіти, як вони моляться... Зовсім не звертають тоді уваги на проходячих чи проїзджаючих дорогою. Б'ють свої поклони й складають набожно руки та багато-багато разів проказують чотири славословлення Аллага й пророка його, Магомеда.

По обіді йдемо відвідати острів на Нілю, та високу вежу Каїра, яку тепер названо вежею Нассера. Чудовий вид на місто, на ріку Ніль, що тягнеться як сафірова лента серед пальм і піль, яких одначе не багато, бо голим оком бачимо за зеленню піски обох пустинь: із заходу лібійської, зо сходу арабської. Ніль приносить Єгипетській долині життя своїми виливами та каналами. Він в'ється неначе довгий зеленавий вуж, що через піски пустинь, із малими врожайними полями по боках, помалу посувається на північ до Середземного Моря, до якого приссався трикутною головою своєї дельти. Ця ріка то неначе головний гостинець, дорога, якою Єгипет крізь тисячріччя йшов до тріюмфів, величі й упадку. В урожайній долині Нілю ціле життя Єгипту. Тут найгустіше перенаселення, 29 мільйонів людей на врожайному полі простором якби четвертини українського чорнозему. Старинні мудреці казали, що Єгипет є дарунком Нілю. І добре казали. Без Нілевої води, без його виливів, які щороку приносять із собою багато врожайного свіжого намулу, не було б у Єгипті хліба, не було б життя. А так тут два, а то й три рази до року люди сіють, садять і збирають. Колись Єгипет був шпихліром Риму. Нині ледве сам собі вистарчає хлібом. Але сто років тому введено тут управу цукрової трощі й бавовни. Це нині є головні продукти єгипетського вивозу-експорту на всесвітні ринки.

◆

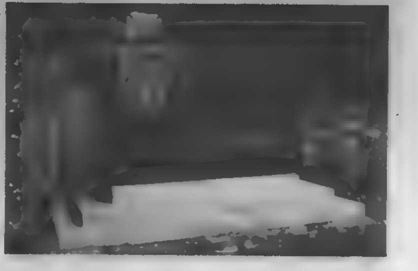

ПАМ'ЯТНИК УКРАЇНСЬКИМ РОБІТНИКАМ МУЧЕНИКАМ У ЗЕБАХ В АВСТРІЇ.

Коштує $2.000, зібрано $1960. Бракує ще гроша на цвинтарну браму і посвячення. Прохається ще о жертви. Адреса:

Rev. D. Kowaluk,
8010 Graz, Sporgasse 26, Austria.

2.250 БІБЛІЙ ПРОДАНО ЗА ШІСТЬ МІСЯЦІВ

Східньо-африканське біблійне товариство недавно продало на протягу шістьох місяців кругло 2.250 Біблій. Це знак, що вірні відчувають потребу читати Св. Письмо, що знову свідчить про їх релігійне наставлення. Як виглядає справа продажу та читання повної Біблії, яку ми вперше в нашій історії випустили з друку? Дивлячися об'єктивно, можемо сказати, що дуже слабо, бо за останніх 5 років ледве чи багато більше наші вірні закупили примірників Св. Письма, хоч наші люди люблять залюбки говорити, що вони "найрелігійніші та найкультурніші" в світі. Поширити розпродаж Біблії та заохочувати читати Св. Письмо — це в першу чергу завдання священиків і членів католицьких організацій! Чи всі священики та члени католицьких організацій мають у себе нове видання Св. Письма? Більше ніж сумніваємося!

БІБЛІЯ ПОСЕРЕД БУДДИСТІВ

В останніх роках у Японії значно зростає зацікавлення християнством. У проведеній протестантами анкеті на терені трьох їх парохій у Токіо, де вони в меншості, виявилося, що 77% населення цієї области знає про протестантську станицю, а 43% уже відвідали церкву. З будистського населення тієї области посідає 26% Біблію, а 22% старається поширити своє знання про християнство.

о. Юник С., ЧСВВ

МОЇ ПРИГОДИ З МОЛОДИМИ

Все винна та наша традиційна незгода. Подумайте! Двадцять літ церква стоїть недокінчена тому, що парафіяни не можуть дійти до згоди, щоб нарешті її докінчити. Переборюю опір і ходжу з хати до хати за збіркою. Зі мною кроком поступає збірщик пан Л. Не минаємо нікого. Чи записаний на члена, чи зовсім непрактикуючий. Немила то робота, але конечно хочемо докінчити церкву.

Заходимо до родини К. Власниця дому й 15-літна донечка цікаво дивляться.

— Отче, я вас перший раз бачу. Ви напевно свіжий у Мелфорті?

— Ні, — відповідаю, — я вже близько рік тут на парафії, але мене найлекше побачите в церкві на відправі. Ви напевно ще не були ні разу на відправі.

— Правду кажете, отче, я взагалі не ходжу до церкви. Направду не маю часу. Найбільше мені шкода дитини, вже має 15 років а ще не була в першій сповіді, а тут і віддавати пора.

— Але ж, дорога мамо, чейже не випадає мені насилу тягнути вашу дитину до церкви. Мусите самі прийти.

— Відтепер будемо ходити — твердо відповідає.

Ще пів року минуло від того часу. Два рази пригадував я телефоном. Завжди обіцяли поправу. Однак ще ані разу не були на відправі, ані на науці катехизму. Завжди донечка мала за багато науки, а мама "направду" не мала часу.

Делеґати

Радше належить назвати їх делеґатки, бо були це жінки. З якими проблемами, послухайте.

Коли по відправі не було взагалі навчання релігії дітей, то ніхто ніколи не скаржився, ані до єпископа листів не висилав проти свого пароха. Ніхто ніколи в часописах не накидався за те проти духовенства. Коли однак зачалося навчання релігії і то дуже мізерне, раз у місяць кілька мінут, тоді постав крик. Одні делеґати за другими зачали докучати душпастиреві, висуваючи дивні домагання, щоб нарешті знеохотити його до дальшої праці. Першого року ходили до мене делеґати аж із трьох парафій. Ходили, ходили, але я вперся й дальше навчаю дітей. Делеґати знеохотилися й перестали ходити.

Найперше прийшла одна жінка й англійською мовою повідає: — Отче, я своїх троє дітей заберу з релігії, якщо ви не будете вчити в англійській мові. Мої діти вміють тільки по англійськи.

— Але ж пані, вже три лекції релігії відбулись і все в англійській мові. Бо більше дітей розуміє тільки по англійськи.

По другій відправі приходить дві жінки й гостро заявляють:

— Отче, ми дуже незадоволені, що ви дітей учите релігії в англійській мові. Ми Українці, ми повинні боронити своєї мови!

— Дорогі пані, — відповідаю, — релігія то не наука мови. За п'ять мінут у місяць не навчу їх української мови. А тоді й релігії не навчу. Отже вчу такою мовою, яку всі діти розуміють. Ви намовляйте родичів, щоб учили української мови. Але якщо ви такі патріоти, то дуже гарно, поділимо дітей на дві групи, англомовну й україномовну. Ви прийдіть на другий раз по відправі, візьмете одну групу.

Делеґатки дають слово, що будуть учити. За місяць по відправі питаю, де ті дві пані, що зголосилися вчити дітей релігії. Виявилося, що їх нема в церкві. Вони до церкви "з засади" ніколи не ходили. А де слово, а де патріотизм... Такого роду "патріотичних" делеґатів було найбільше.

Ще один відокремлений випадок невдоволення з навчання релігії. Показую батькові листу, на якій його синок виказує самі рисочки неприявности.

— Отче, син не розуміє по українському, а знову по англійському ви говорите за високою мовою, також син не розуміє. Тому й не ходить.

— Пане добродію, ваш 15-літний синок ще ні разу не був на лекції релігії, як отже міг не розуміти високої англійської мови? Але приймім, що ви говорите правду, то чи не могли б ви сісти коло свого сина й помагати йому розуміти науку релігії? Коли я зовсім безінтересовно мучуся з чужими дітьми, могли б і ви помучитися кілька хвилин для своєї рідної дитини.

Батько не відповів ані словом, але синок і опісля не бував на науці релігії.

— Я вам скажу, отче, чому деякі так дуже не люблять навчання релігії — заговорив до мене добрий парохіянин пан П.

— Чому?

— Всяке нічне плюгавство дуже боїться світла сонця. Так само деякі бояться світла Христової правди. Їм зовсім не йдеться про мову навчання. Їм ходить, щоб узагалі не було навчання релігії. Бо їх життя і приклад є повним запереченням науки релігії. Вони часом навіть люблять священика, але тільки при келішку або при жартах, але ніколи при навчанню Божої правди.

Володимир Мацьків

“ХТО МАЄ ВУХА, ХАЙ СЛУХАЄ”

Звичайно буває, що з початком нового року різні підприємства, різні товариства й організації, а то й окремі люди розглядають свої успіхи чи неуспіхи минулого та стараються придумати новий плян своєї праці, своїх заходів, щоб у майбутньому оминути всього, що приносить неуспіх, а посилити заходи, які дають успіхи. Так роблять усі розумні люди, які хочуть удержатися на поверхні життя, і немає в цьому нічого дивного.

Так повинна також робити вся наша спільнота, що силою важких обставин скоріше чи пізніше найшлася поза межами рідної землі, а нові терени поселення стали новими батьківщинами. Вправді наші організації обдумують пляни своєї майбутньої праці та стараються їх реалізувати, але спитаймо, чи робить таке кожна наша родина, кожний батько-мати? А коли робить, чи бере до уваги вклад свій та своїх дітей до розбудови нашого спільного добра, не так матеріяльного, як духового, розвитку нашої Церкви та допомоги нашій поневоленій Батьківщині, своїй чи своїх батьків землі?

Приглядаючись до фактів, можна сказати, що радше ні, бо коли б так поступали, то мали б куди кращі успіхи. Як виглядають наші успіхи, можна бачити добре, проаналізувавши дані, поміщені в тижневику "Шлях", що його видає Митрополія в Філядельфії. В числі за 2 червня 1963 року подано два числа: 237,495 і 269,731. Перше число це кількість вірних Української Католицької Церкви в ЗДА в 1924 р. тобто більш, як 40 літ тому. Друге число, це стан тієї ж Церкви в 1963 р. після того, як до ЗДА приїхало поверх 70,000 Українців-католиків. Усіх Українців приїхало понад 80.000, але около 10.000 це наші православні брати. За останній 40-літній період населення ЗДА збільшилося на 63,1%. Приймім, що наше населення мало в тому часі тільки 60% природного приросту, що виноситиме кругло 184,497, то разом повинно нас бути 491,992, чи беручи округло пів мільйона. Такий простий рахунок переконує нас, що ми стратили майже чверть мільйона наших людей.

Якщо будемо цікаві, де ділися ці люди, то прочитаймо одну новинку, що її недавно подала одна місцева газетка в Філядельфії ("Гом Нюс"). Там читаємо таке: Родина М. Руфіні (амер.-італійська) дуже тішиться, бо їм народився син Джовані. Тішиться також бабуня новонародженого п. Забржеска, а ще більше тішиться прабабуня п. Колінчак. Виходить, що українська родина Колінчаки видала свою дочку за Поляка Забржеского, а ті з черги за Італійця Руфіні.

Колись ми дуже гнівалися, коли Німці проголосили свою теорію, що Слов'яни мають стати погноєм для німецького народу. Та з вище поданої нотатки бачимо, що ця теорія сповняється на наших очах, без жадного спротиву, без жадної протидії з нашого боку.

Причина в тому дуже проста: Ми не вміємо, чи не хочемо належно виховувати своїх дітей. Ми не вміємо, чи не хочемо навчити їх любити та шанувати свою Церкву, своє ім'я, свої традиції, свою культуру, свою мову та все, що нам дороге та рідне. Ми не вміємо, чи не хочемо викресати у своїх дітей гарту їх волі, стійкости їх характеру. Ми подекуди йдемо за покликом різних кличів чи осіб, які переконують нас, що врятувати нашу субстанцію зможемо тільки при допомозі чужих елементів, а ті опісля глузують собі з нашої безхарактерности. Ми чомусь то гнемося на всі сторони, наче зів'яла билина в полі під подувом вітру, нарікаємо та плачемо на злу долю, але не хочемо зрозуміти, що тією злою долею є дуже часто ми самі.

Розказують, що один із наших парохів у Філядельфії, розпочинаючи недавно недільну проповідь, прочитав перше оповіді тих, що задумують одружитися. А що майже всі ці подружжя були мішані, то так поденервувався та розжалобився, що не міг уже більше говорити. Сказав тільки приблизно таке: Якщо моя поверх 15-літня праця у вас принесла такі успіхи, то вже ніякі мої слова тут нічого не вдіють. Хай ці оповіді будуть вам сьогодні за проповідь та пересторогу.

Чи багато це помогло, годі сказати, бо на тутешньому терені існує щось в роді епідемії, якій піддається велика частина нашої молоді і то такої, яка в зв'язку зі своїм походженням, повинна блистіти прикладом для інших.

Одна з наших парохіяльних шкіл, яку недавно побудовано і за яку ще не сплачено довгів, стоїть перед можливим закриттям, бо до молодших кляс нема дітей. Молоді подружжя втікають від своїх.

Справа стала вже на стільки загрозливою, що про неї заговорила також "Америка", орган Провидіння, яка в числі з 29. X. мин. року в статті "Більше уваги школам українознавства" пише: "Коли ж українська мова в нас послаблюється або й зовсім заникає, то наші діти послаблюють або й зовсім зривають зв'язки зі своїми батьками, з українською Церквою та громадою." Про цю загрозу заговорив також наш Митрополит Максим у Вінніпегу, який сказав: "Починає закорінюватися між нами одна фальшива, надзвичайно небезпечна ідея, яка наче той рак, починає помаленьку, але послідовно розкладати наш церковний і національний організм, починає помаленьку його нищити. Ця фальшива ідея висловлюється в ось якій формі: мовляв, наша молода генерація в Канаді та Америці вимагає нових форм релігійного життя, нових форм національного і культурного життя. І в імені тих нових форм релігійного, обрядового, національного життя роблять ті люди заключення, що ніби нашій молоді вільно покинути те, що принесли їх батьки з рідного краю, а на те місце взяти щось нове, ніби поступове, ніби, щось таке, що нас урятує."

Ще більше яскраво і більше переконливо говориться в тій справі у III. Спільному Пастирському Посланні Українських Католицьких Владик, виданому з нагоди закінчення II. Ватиканського Собору. Навівши слова Папи Павла VI "До вас усіх, дорогі сини, розсіяні по світі, одне батьківське слово. Знаємо наскільки ви є стійкі берегти ваші традиції, ваш обряд, вашу мову, вашу культуру. Це заслуговує на особливе признання перед Церквою і світом" — наші Владики звертаються до нас такими словами: "Наша Церква може вповні числити на щиру піддержку всієї української спільноти, всіх наших наукових, культурних, громадських і виховних установ, без огляду на їхнє релігійно-церковне переконання. Бо кожний свідомий Українець знає, що якщо не збережемо української мови в нашій Церкві, то її зовсім не стане серед нашого народу закордоном. Тому ми певні, що це наше рішення знайде повне зрозуміння серед усіх шарів нашої еміграції в усіх країнах нашого поселення і що всі наші вірні: батьки, матері, духовні отці, всі чернечі, мужеські й жіночі Згромадження, Чини, всі українські установи приймуть наше рішення за нову нагоду й новий провидінний зазив взятися до наполегливої праці, щоб дати кожній українській дитині на еміграції відповідне знання нашої рідної української мови, літератури, історії культури та таким чином помогти їм бути живим членом нашого обряду і своєї рідної Церкви."

Ці слова такі багатомовні, такі щирі, такі конечні, що було б великим та непростимим гріхом пройти попри них без уваги. Кожний, що думав би чи поступав би інакше, не має правдивої любови до свого народу, своєї Церкви, своєї майбутности. Отже защепім у душі наших дітей любов до своєї Церкви, своєї мови, традиції, минувшини. Защепім віру в свої власні сили. Защепім пошану до свого власного імени. Методи нашої дії хай будуть чесні й гідні культурних людей. У наших словах і дії не сміє бути ненависти чи нечесности. За нашими словами мусять стояти як докази наші діла практикованої нами любови

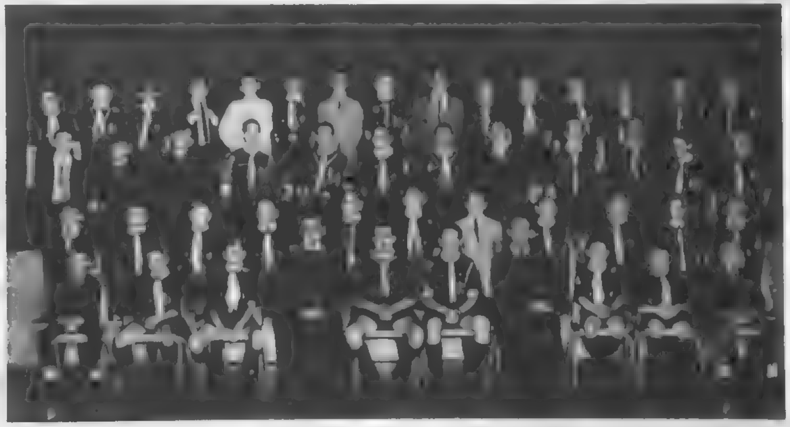

Частина українських католицьких скавтів з наших парохій у Торонті та Гемілтоні відбула в днях 18-20 березня реколекції в Колегії св. Василія на Вестоні. На знимці зліва о. Марко Зазуля, ЧСВВ — провідник реколекцій і о. Григорій Сірмачевський, ЧСВВ, — духовно-званевий дорадник.

Ол. Мох

25 РОКІВ СВЯЩЕНИКОМ

о. МЕЛЕТІЙ СОЛОВІЙ, ЧСВВ

Недавно принесла наша преса звідомлення про 25-річні ювілеї двох василіян, а тепер оце треба згадати й третій: Всв. о. Мелетія (Михайла) Соловія ЧСВВ. Народився він, як Михайло, 29. IV. 1918 р. в с. Переволока пов. Бучач. Батьки: незаможні селяни — Петро і Євфросинія з р. Максимів. У родині було ще 6 хлопців і 3 дівчині — велика родина. Хоч Михась народився ще "Австріяком", але історичного дня: тож саме в день його приходу на світ проголошено ген. Павла Скоропадського Гетьманом Української Держави.

Уже в 1928 р. Михась причалив до василіян — десятиліткомˌ до Інституту оо. Василіян у Бучасі, де тоді префектом був о. Іриней Готра. Вже тоді Михась вибився, подібно як і в нар. школі, на першуна. Але й був великий збиточник і не виглядало, що стане монахом. Після чотирьох кляс гімназії вступив на новіціят василіян у Крехові, де тоді маґістром новиків був о. Павло Теодорович, один із найвизначніших василіян наших часів: учений, твердий і побожний. Вічні обіти Михайло склав 30. VII. 1939 р., принявши ім'я Мелетія, бо подобалися йому були о. Мелетій Лончина ЧСВВ та славний Мелетій Смотрицький, той із часів Берестейської Унії.

Гуманістичні студії зробив наш Ювілят у Лаврові й Добромилі, а філософійні в Кристинополі. Звідти переїхав на богословію до Лаврова, але вже по чотирьох днях, разом із 35 товаришами-богословами мусів переїхати до Перемишля, а звідтам до Оломовця в Чехії, бо Галичину зайняли большевики. Разом із богословами виїхали теж їх професори й настоятелі василіян. В Оломовці на Моравії василіянські студенти примістилися в духовній семінарії для продовжування студій. По році студій Мелетій переїхав на богословію до Відня на саме Різдво 7. I. 1941 р. Написав там докторську працю п. н. "Маріологія візантійської

о. Мелетій Соловій, ЧСВВ

Літургії" (догматично-літургійна дисертація) і 22. IV. 1944 р. дістав ступінь доктора св. богословія. Очевидне для нього: ригорози і дисертація були першунські: "сумма кум лявде".

Підчас університетських студій Мелетій приняв свячення. А що Галичина була під большевиками, то свячення були в Пряшеві; святив епископ-ісповідник-мученик Павло Ґойдич ЧСВВ (помер в опінії святости в большевицькій тюрмі, маючи стигми на руках). Висвячуючи Мелетія Соловія на священика 9 червня 1941 року, Владика Павло сказав йому: "Живемо в часах, що нагадують епоху мучеників. Нам усім — і мені, і тобі — треба бути готовими на мученичу смерть за Христа і Його Церкву!" Першу Службу Божу відправив о. Мелетій Соловій у Відні, в церкві св. Варвари. При вході до тієї церкви привітав приміціянта парох Відня, о. др. Мирон Горникевич, словами: "Отче, маєте історичну приміцію, бо саме сьогодні (22 червня 1941 р.) вибухнула німецько-советська війна!"

Вже під час богословських студій, а ще більше після докторату о. др. М. Соловій працював як душпастир, визначений Апостол. Адміністратором Німеччини о. Петром Верґуном душпастирем для українських робітників у Зах. Німеччині. Через три роки о. Мелетій об'їздив свої душп. станиці у Вестфалії, Порур'ю й Надренії. По збомбуванні його житла у Відні, переїхав до баварського містечка Пассав, звідки ще два роки душпастирював у епархіях Пассав і Регенсбург. По розвалі гітлерівства ще цілий рік був душпастирем, доки 1946 р. не вислали його до Риму на дальші студії. Після трьох років (1946-1949) студій у Папському Орієнтальному Інституті осягнув титул доктора Східніх Богословських Наук на основі праці з ділянки літургіки п. н.: "Літургійна реформа полоцького архиєпископа Іраклія Лісовського" (1784). Ступінь цього докторату, "сумма кум лявде", дістав 1950 р., а вже в травні того ж року виїхав до Америки. Ще перебуваючи в Римі та відвідуючи римські бібліотеки й архіви, о. Мелетій приготовив в основному свій великий твір п. н. "Божественна Літургія", який вийшов щолиш 1964 року в Римі.

По 3 місяцях в Америці о. Соловій переїхав до Канади, де став маґістром новиків у манастирі в Мондері та вибув там 3 роки, помагаючи — кромі цього — ще в душпастирській і видавничій праці. Новий період життя і праці почав о. др. Соловій 1953 р., коли переїхав до Торонта в редакцію "Світла" й видавництво оо. Василіян. У Торонті перебув о. Мелетій 7 років: 5 років був начальним редактором "Світла", приготовив до друку "Життя Святих" о. А. Г. Труха ЧСВВ, зредаґував "Пропам'ятну Книгу оо. Василіян у Канаді" (за 1902-1952 рр.) та приготовив до друку видання рукопису митроп. Липківського про "Відродження Церкви в Україні", що вийшла з історичним коментарем о. Соловія 1959 р. В тому ж часі написав теж підручник Літургіки для потреб середніх шкіл. Написав також декілька книжечок у "Слові Доброго Пастиря" й і. на літургійні й унійні теми.

Влітку 1960 р. настоятелі Чину переносять о. Мелетія знову до Америки в Нью-Йорк, де він і досі працює. Щоправда пів року був в Англії в Брадфорді, але розхворівся й повернув до Америки. Там був редактором і адміністратором "Слова Доброго Пастиря", їздив давати місії й реколекції, бере участь у радіопередачах оо. Василіян, спершу як співробітник о. д-ра Севастіяна Сабола, а згодом як керівник цих радіомовлень. Також відомий о. Мелетій Соловій в Америці й Канаді як доповідач на теми унійні, літургійні, соборові й і. та журналіст кращого типу.

У 1958 р. виїздив на кількамісячну відпустку до Европи (Рим, Відень. Греція, Атос, Царгород), під час якої доповнював свої студії так, що тепер має у приготуванні декілька книжок на "східні" теми: з ділянки літургіки, найновішої й давньої історії Церкви в Україні й под. Викінчує теж тритомову працю п. н. "Життя Українських Святих", другий її том, "Життя св. свщм. Йосафата" має вийти цього року з нагоди 100-річчя канонізації Святого. Ця тритомова праця має бути завершенням праці о. Андрія Гр. Труха, якому смерть (1958) не дозволила написати окремого тому про українських Святих.

Минулого року Блаженніший Архиепископ Кардинал Йосиф іменував о. д-ра Мелетія Соловія членом-провідником комісії для перекладу літургійних книг на українську мову, праці тієї Комісії ще не довершені, та треба сподіватися, що й о. Мелетій чимало причиниться до цього славного діла.

З нагоди ювілею вченого, працьовитого і веселого ченця о. д-ра Мелетія Соловія ЧСВВ треба би побажати йому ласки в Бога на многі літа та просити Всевишнього, щоб і настоятелі й обставини склалися в його дальшому житті так, щоб о. Мелетій вільний від інших праць, міг використати своє знання й досвід для збагачення нашої богословської літератури — ділянки, до якої просто предестинують його здібноці, талант і охота.

до свого рідного, а не тільки великий шум і обвинувачування інших, бо це до нічого позитивного не доведе.

Переконуймо тих, що не є на правильній дорозі, та подбаймо, але в любові й вирозумінні, щоб вони зрозуміли свою помилку та постарались її направити. Ми це можемо зробити, бо ще не запізно. Але станьмо до праці всі, як один, а успіхи будуть куди кращі, як вони були до тепер.

—o—

ПАПА ПАВЛО: КАТОЛИЦЬКІ ШКОЛИ — НАДІЯ ЦЕРКВИ

На авдієнції, що відбулася в Папи для учениць Сестер Найсв. Серця з нагоди 100-річчя смерти основниці цього чернечого жіночого Згромадження — св. Магдалини Марії Барат, Папа сказав: "Ваша приявність дає нам надію. Ви є, як звичайно і всі інші учениці та учні католицьких шкіл Італії та всього світу, живою силою, непереможною реальністю."

НОВІ КНИЖКИ

про діяння і постанови Вселенського Ватиканського II Собору

ТОМ II

СВЯТА ЛІТУРГІЯ
ЗАСОБИ ПОВІДОМЛЯННЯ

Ціна $2.00

ТОМ III

ЦЕРКВА, СХІДНІ ЦЕРКВИ, ЕКУМЕНІЗМ

Ціна $2.50

Видавництво оо. Василіян — Рим — 1965

Замовляти:

BASILIAN PRESS,
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ЦАІ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

Іван Франко

РУКА ІВАНА ДАМАСКИНА

Великий учитель церковний, Іван,
Служив у султана в Дамаску.
Цінив, поважав його дуже султан,
Робив неодну йому ласку.

Та зависть під'юдила злих дворакiв
Згубити Івана та й годі!
Підкинули лист, мов Іван написав
Царю християн в Царгороді:

"О, Царю, шли військо своє на Дамаск,
Побіда вас жде знаменита:
Самого султана в рішучий я час
Отрутою зігладжу зо світа."

Султанові зрадники лист донесли:
"Чи бачиш, — говорять — султане!
Оце твій любимець, твій християнин
Яке здумав діло погане!"

Розлютивсь султан і прикликать велить
Івана і так йому каже:
"Так ось як за милость, за ласку мою
Платиш мені, лютий мій враже?

"Отрутою хочеш ти зігладить мене?
Такий ти святий, справедливий?"
Даремно Іван присягає, що він
Невинний, що лист той фальшивий.

"На смерть заслужив ти — говорить султан, —
Та жий! Лиш всім зрадцям в науку,
Щоб більше подібних листів не писав —
Утніть йому правую руку!"

Зраділи всі злюки, Івана взяли,
Ще й ганьби до болю доклали:
На ринку Дамаськім при здвизі людей
Йому праву руку врубали.

Мовчав і молився у муках Іван,
Взяв руку відтяту в лівицю,
А потім кривавий каліка пішов
В Пречистої Діви каплицю.

І перед іконою впав до землі
І руку відтяту тримає,
І молиться голосно й плаче і так
У болю тяжкім промовляє:

"Маріє, небесна леліє! Це я
Що цею рукою своєю
На честь Твою стільки похвальних пісень
Списав, ось корюсь перед Тобою!

Немилі, мабуть, ті гарячі пісні
Були Тобі, райськая роже!
Коли допустила, щоб руку мені
Відрізало плем'я вороже!

Не жаль мені, що я невинно терплю,
Твій Син терпів також невинно!
А жаль, що не зможу на славу Тобі
Пісень укладати невпинно..."

Та враз заясніла каплиця уся,
Марія з ікони зступає
І мовить: "Іване, невже ж і твій дух
У сумніві вже потопає?"

І руку відтяту Марія взяла,
До рани її приложила,
І враз здоровіська рука та була,
Мов краплі крови не зронила.

І вийшов здоровий з каплиці Іван.
Народ ввесь аж ахнув із дива.
Дізнався про зраду дворацьку султан
Та злим була кара правдива.

Іван же ще довго в повазі там жив,
Поборював блуди старії,
И багато прекрасних пісень ще зложив
На честь Пресвятої Марії.

ВІН ВІДІЙШОВ ВІД НАС

Посмертний спомин про бл. пам. о. Амвросія Андрія Винника, ЧСВВ

о. Амвросій А. Винник, ЧСВВ

Метрикальні книги у василіянському манастирі в Мондері, Алберта, подають на стор. 14, під числом 80 таке: "Андрій, син Романа Винника і Єви Лишак, народився 18 червня 1903, хрещений і миропомазаний 9 серпня 1903 о. Антоном Строцьким ЧСВВ, при кумах Луки Хомляк і Єви Паламарчук."

Хто це був той Андрій, що його перший василіянський піонер о. А. Строцький хрестив? Це був один із перших кандидатів до Басиліянського новіціяту в Мондері, коли відкрили його 1923 р. Вступивши на новіціят, прожив він у чині 43 роки, а з того 33 роки священиком. По важкій і томливій праці та по тяжкій операції пістряка, о. Амвросій Андрей Винник помер 24 травня 1966 р. в шпиталі Дженерал Госпітал в Едмонтоні. Лишив по собі спомин невтомного місіонаря на Христовій ниві та неперєсічного священика-душпастиря. Вихований у старій школі таких піонерів-місіонарів як о. Крижановський, о. Дидик, о. Филипів, о. Боднар, вибрав собі дорогу не інакшу від них. Та бо й інакші не були обставини, коли о. Винник станув до праці в 1933 році, по своїм висвяченню на священика. І всюди він твердо й уперто йшов їхніми слідами, маючи перед собою їх приклад і посвяту.

Бл. п. о. Амвросій походив із побожної й доброї родини. Було в родині три брати: Петро, Дмитро й Іван, і три сестри: Настя, Паранька й Марія. Петро помер давніще, а Марія вступила до Згромадження СС. Служебниць рік по тім, як о. Амвросій пішов до манастиря в 1924 році, і тепер зветься Сестра Маркила. Родичі його, які приїхали з Галичини з села Радованці, повіту Сокаль, замешкали в околицях Коперник в Алберті. Тут і народився о. Амвросій. Першу школу побирав дома, відтак у католицькій школі в Едмонтоні. Тоді добре пізнав пок. о. М. Гуру ЧСВВ і о. С. Дидика, ЧСВВ, парохів церкви св. Йосафата, та мабуть чи не там зродилася в нього думка стати священиком.

У перших шкільних роках і пізніших, крім родичів, дуже щиро заопікувався своїм рідним братом брат Іван. Не жалів жертви, гроша, щоб виховати о. Амвросія на священика. Новіціят відбув о. Амвросій у новозбудованому манастирі ОО. Василіян у Мондері і через увесь час побуту добре приглянувся старим василіянським піонерам - місіонарям. Коли склав свої перші обіти 11 червня 1925 року, відбув трирічний схолястикат у Мондері, а відтак 1929 року поїхав на філософію до колеґії оо. Сульпіціян у Монтреалі. Останні два роки богословії кінчив у семінарії св. Йосифа в Едмонтоні та манастирі в Мондері. У тих роках оо. Василіяни могли вже відчинити свою богословську школу в Мондері, бо з Галичини приїхали професори. У міжчасі о. Винник склав свою торжественну монашу професію 16 серпня 1931 року в Мондері. По скінченні священичих наук Преосв. Кир Василь Ладика висвятив о. Амвросія на священика 6 серпня 1933 р. в Ювілейний Рік 1900-ій Відкуплення людського роду. Наступної неділі відправив свою першу Службу Божу в Коперник. Перше призначення о. Винникові припало в околиці Дервент, де він трудився 5 років. Організував літні курси катехизму для дітей, засновував нові колонії, працював ув околицях, де поширився був сильно комунізм. Уважав цей визов за найбільший для нього і тому відважно йшов у ті околиці. Упродовж свого життя був два рази настоятелем монашого дому. У 1942-43 рр. був ігуменом у Мондері, а в 1958-59 рр. настоятелем у Ґримзбі, Онт. Решту свого життя провів як місіонар у Піс Ривері, Радвей, Мондері. Найбільшим тереном його праці була північна Алберта — Піс Ривер. Тут мав широке поле і тому завжди був у дорозі. Влаштовував місії для колоній, організував літні курси. Коли не було місця примістити дітвору, купив велике шатро і там СС. Служебниці й він учили катехизму. Спроваджував молодих василіянських студентів із Мондеру, щоб допомогли йому в катехизмі, щоб якнайбільше і найширше охопити молодь. Постарався про фільмовий апарат і висвітлював дітям кіно, щоби притягнути їх до церкви, до релігії. Тут мав трагічний випадок. Коні, що ними їхав на колонію, сполохалися, почали втікати, перевернули віз і о. Винник опинився в шпиталі з перебитим хребтом. Та коли вилікувався, знову вернувся до праці. Мріяв навіть поїхати до Аляски, щоб там вишукати наших людей, або працювати між православними. Та настоятелі сказали йому, що досить має в Піс Ривер і широких північних землях. Найдовше був парохом у церкві св. О. Николая в Вінніпеґу. Тут мріяв докінчити новопочату церкву, однак скінчилося тільки на покриттю дахом підцерковної залі. Ревно опікувався цілоденною школою св. О. Николая, організаціями парафії, викінченням парафіяльного цвинтаря. На заклик Преосв. Василія Ладики, а пізніше Митрополита Максима, цілою душею кинувся у розбудову оселі дітей — Українського Парку — що його Єпархія набула коло Кемп Мортон, над гарним вінніпезьким озером. Був касиром оселі та першим її опікуном. У Вінніпеґу святкував 25-

ліття свого священства. З того приводу поїхав до Вічного Міста, а парафія справила йому великий вдячний прийом. Останні роки свого священичого життя перевів як парох церкви св. Тройці у Веґревил. За нього церкву помальовано, вітражі вставлено, хор зорганізовано до мистецького ступеня, переведено Велику Місію в 50-ліття парафії, а Преосв. Кир Ніл посвятив головний престіл. У Веґревілі проявляв о. Винник духа молодого священика. Відвідував реґулярно шпиталь, дім старців, парафіян по хатах і поза містом, навчав у Рідній Школі, а до праці над молоддю попросив собі молодого отця Флявіяна Кальбу ЧСВВ. Мріяв збудувати гарний, великий парафіяльний Народній Дім для школи та інших потреб, і докладав великих старань, щоб це здійснити. Кожного дня їздив 12 миль до парафії, бо мешкав на фармі оо. Василіян, і нераз пізно вертався додому. При такій праці застала його смерть. Працював до останньої хвилини. Коли недуга так йому дошкулила, що вже мусів піти до шпиталю в Мондері, приніс ключі до свого співбрата і працівника в парафії, о. Севастіяна Шевчука ЧСВВ, і сказав: "Беріть, я вже не годен!" Лікарі д-р Н. Стрільчук і д-р М. Середа всіми силами старалися рятувати о. Амвросія, та рак шлунку вже зайшов був задалеко, поза людську поміч. О. Винник піддався операції в Едмонтоні: 4 дні по операції були для нього одним великим терпінням. Виснажений із сил, упокоївся в місяці Марії 24 травня, по отриманні останніх Св. Тайн. У днях перед операцією готовився до відходу і відчував, що вже приходить кінець. Тому сказав, що його потіхою є, що він ніколи не відказував своїм настоятелям їх просьб ані призначень для нього. Також радів, що по ньому з його родини наступають нові священики, а ними є о. Кирило Микитюк, сестрінець, і о. Венедикт Винник, братанець, оба в Чині св. Василія Великого. О. В. Винник якраз був свячений в неділю 22-го травня в Оттаві, а відправив першу Службу Божу в Едмонтоні 29-го травня. З родини о. Винника теж вийшла одна законна сестра, с. Кароля, Служебниця, братаниця. О. Винника наділив Господь великим священичим серцем, повним жертви й праці. Любив дітей, а з природи був милої, веселої вдачі, спокійного характеру і простолінійного погляду. Що мав сказати, сказав. І що мав прийняти від інших — прийняв.

Похорони о. Амвросія були заслужені. Почалися вони в середу, 25 травня в церкві св. Василія Великого, де вечором Преосв. Кир Ніл, Всесв. о. Ген. Вікарій Василь Лаба із Всеч. Отцями відправили панахиду при повній церкві народу. У четвер вечір привезено тіло до церкви Пресв. Тройці у Веґревил, де знову відправляли Отці собрати та довколишні сусіди-священики. Церква знову набита вірними парафіянами. Проповідь виголосив Впр. о. декан Іван Черкавський із Дервенту. На другий день ранком було дві Служби Божі, одна для шкільної дітвори, що її любив і піклувався нею добрий і совісний парох. Проповідь виголосив о. С. Шевчук ЧСВВ, сотрудник о. Винника. В 10:00 год. була парафіяльна заупокійна Служба Божа, що її відправили Впр. о. протоігумен Мирон Дацюк ЧСВВ у сослуженні оо. декана І. Черкавського й Вернарда Дрібненького ЧСВВ. Співав хор василіянських схолястиків із Мондеру. Покійного попрощав від парафії о. С. Шевчук. Відтак по останнім цілуванні всі зійшлися до церковної залі на поминальний обід. Тіло небіжчика відвезено до манастиря в Мондері, де спочило в манастирській вітальні. Тут Отці і Брати відправили панахиду і попрощали свого співбрата. Діти, Марійська Дружина, Діти Марії та діти з Рідної Школи вголос за проводом СС. Служебниць проказали вервицю за душу покійного Отця. В 7:00 год. перенесено тіло до церкви і почалися монаші похорони, що тривали дві години. Відправляли Впр. о. В. Бараник ЧСВВ, бувший протоігумен о. Винника, з оо. Кирилом Микитюком і Орестом Слободяном, оба ЧСВВ.

Останній день похорону, субота 28-го травня, стягнув близько 700 людей на похорон. Ранком Архиерейську Службу Божу в год. 10:00 відправив Преосв. Кир Ніл Саварин в сослуженні Впр. о. Протоігумена Дацюка та інших Отців. Дияконували оо. Венедикт Винник і Северіян Якимишин. Співав мондерський парафіяльний хор. Прощальну науку виголосив о. Є. Пащак ЧСВВ. Обрядові похорони в церкві докінчив Преосв. Ніл, виливаючи святий елей на обличчя Покійного. Довгий похоронний кондукт провадив Покійного на місце спочинку, на цвинтар св. Ап. Петра й Павла, недалеко першого василіянського манастирця в Канаді. Тут відправлено останню панахиду і Преосв. Єпископ запечатав гріб. А сонце так гарно гріло і зробило день дуже привітним і милим. Люди відійшли з цвинтаря до Народнього Дому, де місцеві жінки ЛУКЖ угостили учасників поминальним обідом. Останнє слово сказав підчас обіду Впр. протоігумен Дацюк, дякуючи всім за участь та поміч та розповідаючи коротко про життя й ідеї покійного о. Амвросія.

Між цвітами, що окрашували домовину о. Винника, вирізнювався один хрест. Убраний у звичайні польові цвіти, стояв він як дар від одного хлопчика, який позбирав цвіти на полі та приніс своєму духовному Отцеві як доказ своєї любови і вдячности. Цей хлопчина не знав, що він приносить ту китицю в імені всіх дітей, що їх любив і навчав Божого Слова о. Амвросій, упродовж свого 33-літнього священичого життя. А парафіяни й приятелі теж гідно оцінили працю о. Винника, бо склали на поверх 350 Служб Божих і одну Григоріянку. Гідний працівник своєї заплати. Та не без порівняння чекає ревного покійного місіонаря о. Амвросія ще більша нагорода від Господа. Нехай Бог благословить Його Своєю любов'ю і щастям, як Покійний усіх благословив та приніс щастя тим, що колинебудь із ним стрічались, жили, працювали. Вічна Йому Пам'ять!

ЧИ ВИ ВЖЕ ВИРІВНЯЛИ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ "СВІТЛА"?

НОВИЙ МОЛИТОВНИК "ГОСПОДИ ДО ТЕБЕ ПІДНОШУ МОЮ ДУШУ"

(УПБ, РИМ) — За благословенням, під наглядом і старанням Блаженнішого Верховного Архиєпископа Кард. Йосифа вийшов із друку саме тепер новий молитовник. Поява його — це виконання постанови Синоду, Верховного Архиєпископа з усім Українським Єпископатом, відносно видання молитов в українському перекладі, виготовленому нашими Літургійними Комісіями. Книжечка має передмову Кардинала Йосифа і започатковує нову серію видань, а саме: Богослужбові і богомільні писання Верховного Архиєпископа. На першому місці поставлений церковно-слов'янський текст молитов, бо багато вірних відмовляють нині свої молитви в цій мові. Одначе й для них добрий український переклад багато причиниться для кращого розуміння текстів.

При виданні цих щоденних молитов додано також катехизмову частину, а в ній науку про віру й заповіді, чесноти й дари Святого Духа, святі Тайни, євангельські блаженства, ґріхи, останні речі. Частина ця — це скорочений малий катехизм, обов'язковий уже для малих дітей у шкільному віці, а тим більше для старших, що повинні знати правди святої віри. В деяких побожних родинах був колись і нині ще є звичай цю катихизмову частину читати голосно при нагоді щоденних спільних молитов.

Після цієї катихизмової частини подана молитва перед Святим Причастям, в українському перекладі: "Вірую, Господи, йісповідую". Потім ідуть молитви по Св. Причастю та молитви на різні потреби, а саме молитва Слуги Божого митрополита Андрея "Про Божу Мудрість", молитва "За український нарід", молитва за з'єдинення всіх християн та молитва за прославу Слуги Божого митрополита Андрея.

Із молитов до Святих є подані дві, а саме молитва до святого Йосифа за родину, уложена також Митрополитом Андреєм і молитва до св. Йосафата.

Молитви перед і по їді належать до літургійних молитов, що поміщені у требниках і читаються передусім по манастирях, духовних семінаріях та загалом релігійних домах. Ці тексти дуже придадуться на різні спільні святкування наших просфор та свяченого, коли священикові доводиться проводити й благословити спільну трапезу.

Із літургійних текстів подано на початок влучний переклад стихири з молебня до Пресвятої Богородиці "За всіх ти молишся, Благая" та благодарну пісню святого Амвросія "Тебе Бога хвалимо". Всенародні пісні-молитви "Боже, вислухай благання" та "Боже, великий єдиний" остались передруком із дотеперішніх видань, бо ці пісні сталися справді всенародніми, наче б другим гимном народу.

Молитовник має 73 сторінки друку, багато добрих закладок, зокрема гарну іконку Спасителя, та практичну оправу і є "благовісником" цих нових видань літургійних текстів та молитов, що на них чекають вірні усіх країн нашого поселення, а передовсім у Рідному Краю, щоб дійсно одними устами й одним серцем славити Бога й Отця та заносити спільні благання за долю Церкви й народу.

Ціна молитовника — 1 ам. дол.

Збірний дитячий хор і оркестра в Пармі, Огайо. З лівої сторони перед диригентським пультом проф. Євген Садовський — мистецький керівник і диригент.

КОЗА - ДЕРЕЗА

7-го травня 1966 р., Українська католицька школа імени св. свщ. Йосафата в Пармі (Огайо) виступила з прегарним концертом, у якому брало участь около 220 дітей. Концерт, як такий, можна поділити на три частини: у першій, хор старших дітей, при супроводі діточої оркестри, знаменито виконав такі пісні: "Молитва за вітчизну", "Гей Волошин сіно косить", "Співай та смійся", "Ой вербиченько", "Хай живе товариство", "Курочка" та "Привіт вітчизні". У другій частині концерту наймолодші діти дуже вміло відограли на флютофонах три пісні: "Ми веселі", "Їзда на леді" та "Куку". Вкінці всі разом: оркестра, старші і молодші діти виступили ще з двома точками: "Дівча в сінях стояло" і "Боже, вислухай благання".

По концерті наступила вистава довго всіми нами очікуваної оперети М. Лисенка "Коза-дереза". У цій оперетці брали участь такі особи: Галя Яцишин, Дарка Павник, Анна Руцька, Іван Юрків, Ольга Андрієвська, Диана Слободян, Василь Кухта та Дарка Мудрак. Мусимо ствердити, що — помимо деяких технічних недомагань, — оперета дуже гарно вдалася, про що свідчать рясні оплески численної публики. Звернути увагу можна на досить оригінальні костюми дітей. Що більше варт уваги, це ентузіязм самих дітей, ентузіязм, який проявлявся сливе чи не в кожному русі.

Ця коротенька рецензія не булаб вичерпною, коли б не згадати тієї особи, завдяки якій і концерт і оперету зреалізовано. Говоримо тут про пана Євгена О. Садовського. Скільки праці пан Садовський вложив, щоб ці речі зреалізувати, він сам один знає. Тут хочемо тільки сказати, що місто Парма може справедливо гордитися, що ще є такі особи як пан Садовський, які потраплять стільки праці вложити для спільного добра. Найщиріші ґратуляції, пане професоре.

Приязний

30 РОКІВ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАЦІ

Приємно мені, як товаришці з музичної школи, написати тут дещо про успішну працю пані **Софії Голод** у ділянці навчання музики. Здається, що це ми щойно недавно зустрічалися в Музичному Інституті ім. Лисенка у Львові, на збірних лекціях теоретичних предметів, то на лекціях ритмічної руханки у п. Федак, то знов на лектораті гармонії при Львівському Університеті в п. Щепанської.

П. Софія Голод, родом із Бережан, Галичина, закінчила середню освіту а тоді посвятилася музичним студіям. Учительками її були: піяно — п. Старосольська, пізніше п. Т. Шухевич, сольоспів — п. П'ясецька, пізніше п. О. Бендрівська. Викладачами теоретичних предметів були: дир. В. Барвінський — композиція, гармонія, др. Н. Нижанківський — інструментознавство, гармонія, форми, контрапункт та основи музики (теорія), др. Б. Кудрик — історія музики, М. Колесса — сольфеж і диригентура.

З одержанням педагогічного диплому 20 травня 1936 року, в державній консерваторії у Львові, пані С. Голод починає навчання музики в рідних Бережанах. Там веде вона хори (жіночі, молоді й старших), виступає на концертах, також із колядками та в час великого посту із страсними піснями в церкві. Згодом переїздить у менше місто Підгайці, де навчає музики, ритмічної руханки та веде жіночий хор. Там захоплює її большевицька інвазія. Тоді працює вчителькою української мови та диригенткою шкільного хору при тамошній десятирічці, а лекцій музики уділює дома. Навчання продовжує і за німецької окупації, поки не прийшлось покидати рідні землі. Через Мадярщину, Словаччину й Моравію добиваються з чоловіком у гурті українських біженців до Німеччини в Реґенсбурґ. Там пізніше був великий український табір, в якому скоро почали організувати рідне шкільництво. Відкрито й музичну школу, яку очолив проф. І. Поваличек. Пані С. Голод учить у цій школі, поміж її талановитими учнями вибивається, тоді ще молоденька панночка О. Бризгун (Соколик). У 1948 р. п. С. Голод перериває навчання та з чоловіком і маленькою донею Любою емігрують до Канади в Торонто.

Життя в Канаді було зразу для них тяжке, чого й ми всі зазнали. Та при допомозі добрих людей панство Голоди набувають дім і піяно, а п. Софія знову починає навчання музики. Спершу сама обзнакомлюється з тутешньою системою навчання, при чому спеціяльно цікавиться навчанням дітей передшкільного віку. Першими її чотирилітніми ученицями були: Р. Кучменда, Д. Лада, З. Аронець та інші, небагато старші. Треба згадати, що в тому часі не можна було набути українських музичних творів, то й п. Голод сама гармонізувала українські народні пісні, яких навчала своїх учнів. Тут приступає п. С. Голод до Музичного Інституту ім. Лисенка в Торонті (що його очолює й посьогодні проф. І. Ковалів) та в його складі навчає три роки. Згодом, у зв'язку зі слабким здоров'ям, п С. Голод переходить знову на самостійні приватні лекції дома.

Пані С. Голод навчає теорії музики своїх учнів, які — дбайливо підготовані — одержують високі оцінки при іспитах у консерваторії. З великою музично-педагогічною практикою п. С. Голод уміло зазнайомлює своїх учнів — від початківців до зaавансованих — із технічними музичними засобами, як: динаміка, фразування та правильний уклад руки. Коли йдеться про навчання початкових (так дуже важливих) основ музики, то загально відомо, що п. С. Голод у цій ділянці фахово дозріла. Свідомі батьки, не тільки з-поміж українського громадянства, але й чужинці, завчасу допрошуються вчити своїх малят у п. С. Голод.

Ґратулюємо всі: знайомі й близькі п. Софії Голод із нагоди її тридцятьрічної музичної практики та бажаємо їй іще довгі роки продовжувати улюблену працю на користь піднесення музичної культури серед української дітвори й молоді, щоб і надалі защіплювала вона в них любов до української народньої пісні, нашого великого скарбу, щоб не загинув він посеред моря чужинецьких, чисто безвартісних пісень-пробоїв.

К. Гвоздецька-Сорока

* * *

КУПЛЮ КНИЖКИ
давнішого красного видання,
збірки поштових марок.
Подайте, що маєте й за скільки на адресу:
А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont.
Canada

М. Островерха

ФІЛОСОФ В. ПАСКАЛЬ І ЙОГО НЕДУГИ

Ще в 1962 році, 19 серпня, минуло триста років, як умер французький філософ-поет Блєс, себто Власій, Паскаль. Постать і до нині спречна щодо чистоти своєї християнськости. Жив він у добі, коли, у Франції зокрема, була єресь янсенізму. Проте, в останніх часах, історики-філоосфи, на основі писань самого таки В. Паскаля, приходять до висновку, що він був віруючий і щирий католик. А його спірний твір "Провінсіяль" це "нещасний випадок, що трапляється нерідко особам багатої інтеліґенції, які хочуть досконалої гармонії між поривом власного духа і суспільности, серед якої живуть". Та либонь, і в першу чергу, завинила чи пак — пошкодила тут В. Паскалеві його рідна сестра, — Жільберт Перієр, — що, пишучи про свого брата ґаґіографічно-апологетичну монографію, непотрібно вбгала його у рямці янсеністського аскетизму. Такий погляд подає італійський учений, теолог Бенвенуто Маттеучі.

Ми ж, у цій короткій статті, зупинимося лише над недугами В. Паскаля, що він їх умів терпіти з великою силою волі на славу Бога. Про ці недуги В. Паскаля вийшла основна праця д-ра Жана Торлє. Ця праця сперта на тогочасних документах лікарів, що лікували В. Паскаля, на листуванні сестер і тітки та на висновках — хоч і неповної — автопсії.

В. Паскаль, мавши півтора року життя, був хворий на кишковий метеоризм. Проте це не був натяк на кишкові сухоти, бо до 18 року життя він не терпів на ніяку недугу. В 1639 році, мавши 16 років, він видумав славну машину до калькуляції, для якої приготовив 50 моделів. І тому, що він дав багато зусилля мислі над цим винаходом, захиталося і його здоров'я. На 24-ому році життя у В. Паскаля — каже його сестра Жільберт — не було в нього дня, щоб не терпів болів; і жалівся на недомагання в органі травлення. Він мусів обмежитись у кількості споживання харчів, а це ще більше робило його організм схильним до недуг. Лікарі приписували йому відпочинок, теплі купелі; а Картезій, що був і лікарем, казав йому покинути всяку інтелектуальну працю. Стан його здоров'я а радше — недуги впливає й на його творчість: раз у нього є творчий запал, то, іншого дня, психічне пригноблення. Працює, творить, постійно терплячи. І каже В. Паскаль, що хвороба, це природний стан християнина й треба уважати себе щасливим, коли ми хворі. З кінцем 1653 р., на тридцятьп'ятому році свого життя, був примушений обмежити свою діяльність. Проте, саме на цей рік припадають його багаті "Pensees" — Мислі — й деякі наукові писання. Останні чотири роки його життя недуга так уже йому дошкулювала, що він не міг нічого творити. Припинив товариські взаємини. Побоюючись нудоти й вонітів, усе менше їв. Попав у велике пригноблення: не міг на довго бути уважним і втрачав пам'ять. У 1662 р. 2 липня, напали його сильні кольки, він зовсім не спав; одначе гарячки в нього не було. Мінеральні води приносили йому деяку полегшу, але міґрена так несамовито мучила його, що він просив відставити його до лікарні невиліковальних; хотів бо вмерти між найбіднішими.

Парох церкви св. Стефана в Парижі, що відвідав В. Паскаля у часі недуги, подивляв його скромність: "Це ж дитина! Покірний і підчинений, як дитина". А один священик, учений і праведник, відвідавши недужого, сказав: "Тіштеся! Якщо Бог його кличе, то можете дякувати Йому за ласку, що дав її недужому. Він умирає, як простенька дитина. Це ж непорівняльне з його духовістю. Усім серцем хотів би я бути на його місці. Немає нічого кращого!" Парох В. Паскаля, о. Поль Беріє, описуючи останні шість місяців його життя, каже: "Багато тижнів проминули йому на духових вправах, на покуті, на вмертвінні, у тиші, роблючи іспит совісти та переходячи в думці все своє життя. Висповідався з усього життя. Усе своє випродав і гроші дав на бідних, а собі залишив лише Біблію і твори св. Авґустина. Казав він: "Люблю вбожество, бо й Він його любив." Іще казав: "Як би я мав таке вбоге серце, як духа, то я таки був би щасливий. Бо я сильно переконаний, що вбожество, це великий засіб одержати спасіння." Про Церкву, про віру В. Паскаль писав: "Ми знаємо, що вся чеснота, мучеництво, суворість супроти себе й усі добрі діла, якщо все це ми робимо поза Церквою і без злуки з Головою Церкви, Папою, то все воно безужиточне. І я ніколи не відлучуся від цієї Церкви та й молю Бога, щоб дав мені таку ласку, бо без неї я був би погублений назавжди."

Сучасний французький письменник, Моріяк, каже: "Зібралось у недужого п'ять лікарів і стали радити, які ліки приписати недужому. Кожний із них радив інший лік. А В. Паскаль, скептично споглядаючи на них, і люблячи їх у їхньому невіжестві, як і любив свою недугу, одного бажав і просив: Євхаристійного Ісуса!"

Коло півночі В. Паскаль дістав такі сильні конвульсії, що — коли вони минули — всі думали, що він умер. І зажурилися, що вмер без Св. Тайн.

Але, по хвилині, недужий прийшов до повної свідомости, немов виздоровів. У цю хвилину в кімнату ввійшов о. парох із Найсв. Дарами і голосно промовив до недужого: "Ось Він, що ви Його так бажали!" На ці слова Паскаль зовсім прокинувся. І при своїм зусиллі піднявся до половини, щоб достойніше прийняти Св. Причастя. Парох іще спитав його про головні Правди Віри, а він закінчив: "Вірю у все й усім серцем!" І запричащався. Потім прийняв Св. Оливопомазання з таким чистим зворушенням, що заплакав. Подякував парохові за прибуття до нього. Парох іще поблагословив його Киворієм, а він сказав: "Коби Бог не опустив мене!" Це були його останні слова.

В. Паскаля знову схопили конвульсії і він, непритомний цілих 24 години, помер 19 серпня 1662 року, на 39-ому році життя.

НОВИНА В ЦЕРКОВНІЙ МУЗИЦІ СЛУЖБА БОЖА ДЛЯ МІШАНОГО ХОРУ АНДРІЯ ГНАТИШИНА

Нотне видавництво у Відні "Йозеф Дер" випустило друком українську Службу Божу на мішаний хор пера композитора Андрія Гнатишина.

Видання музичних творів, особливо ж із церковної ділянки, це після останньої війни рідка в нас поява, тому треба нам щирим серцем привітати цю Службу Божу.

Що ж спонукало автора до видання цього твору і як йому вдалося довершити це діло?

Із хвилиною, як появилися грамофонні пластинки із Службою Божою, яку наспівав хор церкви св. Варвари у Відні під управою проф. Гнатишина, а які розійшлися кількома накладами по широкому світі і знайшли признання від найвищих духовних, світських і музичних авторитетів, — багато з наших духовних і світських керівників хорів захотіли мати також і ноти до цеї Служби Божої, яка є переважно обрібкою і оригінальними композиціями проф. Гнатишина. Багато разів довелося переписувати партитуру і пересилати дириґентам до Америки й Канади. Щоб цьому зарадити і піти назустріч усім церковним дириґентам, автор доповнив цю Службу Божу власними композиціями та обрібками галицьких, київських і старо-українських мелодій, узяв на увагу додатки і зміни деяких пісень із нагоди великих свят та великопісної пори та, при допомозі добрих і щирих друзів зза океану, вдалося йому видати цей гарний твір (на 65 сторінках).

Українська церковна влада уділила авторові свого благословення на видання цього твору.

Проф. Гнатишин, який ціле своє життя проводить церковними і світськими хорами, — хіба добре обізнаний із хоровим мистецтвом. Йому також відомі наші церковні хори в діяспорі, знає він, як тяжко приходиться організувати і вести церковні хори, бо й сам усе своє життя їх організує. Знає він, що на чужині немає такого хорового співочого матеріялу, як у рідному краю, — длятого й хорова структура у Службі Божій легка. Музика його проста і доступна та перенята релігійним почуванням. Мелодії, якщо вони є його оригінальні, є нескладні, але щирі і споріднені з нашими українськими розспівами. Ці мелодії є зодягнені в ясну, суто релігійну гармонію. Голосоведення легке, бо кожний голос має мелодію так, що й вивчення партій не справляє жадних труднощів. — Ця, можна сміло назвати "Українська Служба Божа", послужить гідно нашим церковним хорам, причиниться до прославлення Божої величі і до украшення нашого церковного обряду.

Є ще й другі твори, які вийшли у Відні і які можна набути в українських книгарнях, або просто у проф. Гнатишина (Wien I, Riemergasse 11/11), а саме: три зшитки "Українських Коляд", "Христос Воскресе" з сопрановим сольом і "Плотію уснув", псалом до слів Тараса Шевченка "Чи Ти мене Боже забуваєш", "Альбом сольових пісень" із фортепіяном та "Українські Танці" для фортепіяну або акордеону.

Перед війною вийшла Служба Божа в обрібці Гнатишина, для чоловічого хору, в якій старослов'янський текст а також підписаний грецький текст є писаний латинськими буквами. Ця Служба Божа, до якої вступне слово написав о. др. Мирон Горникевич, появилася накладом видавництва "Фолькслітурґішер Апостолят" і нею послуговуються хори австрійських і німецьких духовних семінарій.

Щасти Боже авторові в дальшій праці на цьому полі!

НАЙНОВІША КНИЖКА ВІДОМОГО АВТОРА
[redacted]
п. н.
ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ
сенсаційна повість із часів Гетьмана Розумовського вже вийшла з нашої друкарні.
Має 200 сторін друку на гарному папері
Ціна — $2.00
Замовляти через:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

Хвилину тривала тиша, потім нагло всі почали нараз говорити:

— Бачите, що й він бачив. І йому привиділось! Міріям бачила Його! Матер'ям часто здається, що бачать померлу дитину! Не верещіть так, люди почують! Але ж кажу вам, що Він воскрес! Ні, ні, це виключене! Я ж бачила Його! Припала до Його ніг...! — Тепер почув я низький, малощо не чоловічий голос Марії. — Тобі привиділося, жаль ваги не має! Марія Його виділа, і я Його видів! — загудів голос Симона. — Запевнюю тебе, Симоне, що тобі привиділось, від цього плачу ти зовсім непритомний...

— Але я справді Його бачив! — сказав я. — Він ішов зі мною дорогою, чимало стадій. Говорив, навчав... Слухайте: пояснював Письмом, що мусів якраз так страждати, щоб нас вирятувати...

— Равві — сказав Яків, "брат" Учителя, підходячи до мене. — Мабуть жаль притемнив тобі також розум... — Перестаньте кричати! — звернувся до приявних, які намагалися переконати один одного. — Хочете, щоб цілий Офель злетівся на ці ваші крики? Щоби привели сторожу зі святині? Ви ж знаете, що нас посуджують наче б ми забрали тіло... Слухай, равві, — знову говорив до мене — це осоружний злочин, що на тебе звалився... Повір мені, справді щиро співчуваємо з тобою... Проте не піддавайся привидам, як піддалися Міріям, Симон і Марія. Їм здається, що бачили Вчителя. Це міг бути тільки привид. Він умер, а Його тіло вкрали люди святині... А тепер мабуть обвинувачують нас, кажучи, що ми це зробили. Якщо зачнемо направо й наліво розказувати, що Він воскрес, повелять нас зловити і повбивати... Всі, які кажуть, що Його бачили, бачили на ділі привид. Це міг бути Його дух... Існують люди, які бачили духів померлих... Може хто з вас видів Його духа.

— Це не був дух! — крикнула Марія, потрясаючи сильно своєю червоно-золотою головою. — Це не був дух! Я ж могла Його діткнутися, коли б Він тільки дозволив...

— Це не був дух — повторив за нею Симон. Але я не вичув у його голосі тієї неподатливої самопевности, яка била зі слів Марії. Симон зрештою був якийсь згорблений, нужденний і покірний. Не намагався перекричати когонебудь своїм басом, не накидав іншим свою гадку. — Я Його також не діткнувся... — казав немов оправдуючись. — Але я чув, як говорив. Господь сказав от так... — іще знизив голос намагаючись наслідувати спосіб говорення Вчителя — от так: — "Петре..." — Чи дух може говорити так як Він? — звернувся до мене.

— Це не був дух... — відізвався я. — Він при цьому самому столі ломив хліб і роздавав... Ні, ні! Я такий чоловік, що хіба останнім повірить у неймовірну річ. Проте я також майже міг Його доторкнути...

— Але ніхто з вас Його не діткнув — сказав Яків.

— Тобі тільки привиділося, Симоне — сказав Андрій. — Ти бачив духа...

— Це не був дух! — знову сказала Марія.

— Коли б хоч можна було побачити Його як духа! — сказав раптом Йоан. — Ми б не були такі сумні...

— Ні, Йоане — почув я в цій самій хвилині голос Марії. Вона говорить так як Її син: хоч відізветься тихо, її слова мають завжди свою вагу і падають у душу людини немов зерно в землю. Говорить рідко, дуже рідко. Аж дивно, що відізвалася тепер у суматосі незгідливих голосів. — Ні, Йоане, — повторила. — Він не воскрес тільки духом. Його дух ніколи не вмер. Відійшов від нас на хвилину і знову повернувся. Але Він воскрес тілом, щоб наші людські очі могли бачити, а наші людські уста — говорити.

— Але коли б так... — почав Яків.

— Чули ви Міріям? — сказав Симон. — Мушу казати, мушу — бився у груди своєю великою долонею. — Мушу кричати...

— Про це не можна мовчати — погодився я.

І тоді Він станув поміж нами. Двері не отворилися, тріскіт вогню в грубі не притих і не завмерли віддихи. Ми далі жили в нашому світі і Він також був у ньому такий самий, як раніше: високий, із руками розгорненими на привітання, із призивним усміхом на устах.

— Шалом алейхем*)... — сказав.

Ніхто Йому не відповів, ніхто не рушився з місця. Ми стояли врослі в землю, як жінка Лота, з обличчям зверненим на пожежу, що нищила грішні міста. Була смертельна тишина, крізь яку, мов крізь мряку, доходило далеке гавкання собак і пошум вітру, що хитав кипарисами.

---

*) Мир вам!

— Чому ви стривожені? — поспитав. — Чому шукаете в своїх головах відповіді труднішої від тієї, яка приходить сама? Це ж Я. Гляньте, дивіться на мої руки й ноги. Доторкніться мене. Ще не вірите мені, діти? Ще тривожитеся? Мабуть маете дещо з'їсти? Гляньте, — оце споживаю вашу рибу і ваш мід. Невже й тепер не вірите, що я є тут між вами — живий?

— Ох, Равві! — крикнув Йоан і впавши на коліна притиснув уста до краю його одежі.

— Раввоні! — закликала Марія. Ішла до Нього на колінах, з руками витягненими й обличчям блискучим від щастя.

— Учителю! — ридав Петро.

— Господи! — кликав Яків.

— Ісусе! — мовила Марія. — Сину мій...

— Равві! Учителю! Господи! — всі тиснулися до Нього, цілували Його руки й одяг, плакали зі щастя й захоплення. Він тулив їх до себе, немов би також радів, що повернувся і є знов між ними.

Я наблизився до Нього останнім.

— Равві — сказав я. — Довгий шлях ми пройшли разом і тільки вкінці я пізнав Тебе... Але тоді Ти зник. Ти був правий, поступаючи так. Не заслуговую я на ласку бути близько Тебе. Я не вмів пізнати, хто ти такий, не мав сили покинути все й піти за тобою. Якщо проженеш мене від себе, буде це заслужена кара... Я... Я ж...

— Приятелю, — перервав мені добряче. — Мій приятелю, якому я дав мій хрест, вітай. Ходи, ходи тут ближче, нехай пригорну тебе до серця...

Що можу тобі написати? Греки розказують байку про синів богині-Землі, яких ніхто не міг перемогти, бо припавши до землі-матері вони відзискували силу й здоров'я і з новим запалом верталися до боротьби.

Ця байка — це немов мрячна тінь Його... Бо коли тільки я доторкнув це гаряче, малощо не палаюче серце, все, що було в мені слабістю, зразу перемінилося в силу. Він уздоровив мене! Ох, Адонай... Він мене воскресив...

Ми сиділи півколесом на землі. А Він стояв поміж нами, як стояв нераз раніше, і знову говорив про те, що треба було, щоб умер якраз так; щоб сповнилося Письмо і щоб на всіх могла зійти благодать відпущення гріхів...

— А ви будете мені свідками — кінчив. — Підете на ввесь великий світ, як довгий він і широкий, і кожному занесете обітницю Отця...

Перед ранком відійшов, як прийшов, не отвираючи дверей — Він, який прийняв на себе закони світу, щоб мати змогу панувати над ними...

Коли ранком я хотів відійти, Йоан підійшов до мене і відкликав мене набік.

— Равві — сказав — не повертайся до своеї хати, щоб тобі не трапилося, як Йосифові...

— Йосифові! — крикнув я, відчувши наглий скорч серця. — Що йому сталося? Кажи... — питав я нервово. — Нічого не знаю.

— Я думав, що знаєш... — відповів заскочений. — Твій приятель, равві, не живе. Пішов на гріб Учителя — і там убили його наслані сікаристи.

Йосиф не живе! Я не міг погодитися з тією вісткою. Йосиф не живе! Мій приятель, мій единий приятель, який стільки мені дав у житті — і якого я відкрив хвилину перед його смертю! Проте я не плакав. Я не міг плакати в цей ранок. Годі плакати, коли чується доторк серця Божого Сина... Так тепер Його називатиму! Може бути хулою згадка Імени Всевишнього, коли тим Іменем кликати Його? Але Йосиф не живе... нажаль — я залишився людиною. Ця радість, якою Він мене діткнув, нагадує подув вітру: ледве заторкнув наше обличчя і вже його немає... Він не визволює від болю, і не визволює від світу. Проте і світ і біль — є тепер інші. Йосиф не живе... Відчуватиму його відсутність. Пустка, що постала в моєму житті по смерті Рути, станеться ще більша... Але я знаю одне: не знаю, а відчуваю! Це буде тільки моя пустка! І Рута, і Йосиф є з Ним... Його смерть сотворила країну нечуваної радости. Вони вже в ній живуть. Це не важне, що відчуватиму їх нестачу аж до кінця життя, що ніхто їх мені не заступить. Їм нічого не забракне! Вони вже є з Ним у Царстві. Вони вже напевно з Ним... Що значить, Юсте, бути самому в небезпеці, коли можна бути спокійним про наших найближчих?!

ЛИСТ ДВАДЦЯТЬ ЧЕТВЕРТИЙ

Любий Юсте!

Я вже почав думати, що нічого не дочекаємося. Щодня ми сходилися на спільну молитву і щодня на колінах у півколесі, довкруги місця, де ще недавно ми виділи Його знову живого, благали ми насторожено про обіцяну потіху. Та дарма! Добре знаю почування чоловіка, який до останніх своїх сил благав про щось, чого не добився: нема тоді в ньому навіть гіркоти, а просто пустка. Мені здається, що все йому тепер байдуже, зло чи добро, що тільки має статися, він хоче, щоб урешті сталося, щоб тільки швидше, коби тільки скінчився час очікування... Ми були щораз далі від дня Відходу. Його хвала затиралася з кожною годиною. Немає нажаль чуда, що тривало б вічно. Образи замазуються в наших очах, на пальцях наших рук росте нова шкіра. Немає нічого, що мало б силу переконати людину раз за завжди. Із найбільшої радости веде шлях у розпуку... Ми молилися... Проте, хіба я знаю з якими почуваннями молився кожний із них? Їх почування можуть бути інші. А мої почування були почуваннями відростаючого смутку. Ні, це не був поворот сумнівів. Це було зовсім нове переживання: свідомість опущення. Почуття, що щастя було — і відійшло...

Господи, думав я навколішках, тепер не сумніваюся. Знаю, що Ти є Сином Божим і самим Богом. Тільки Бог міг воскреснути і вступити в небо. Але об'явивши нам своє Божество — Ти відійшов. Ти жив із нами незамітно і став спричинником нашої неземної радости. Потім на хвилину Ти заблистів мов цей поганський божок, що відхилив рубець хустини, яка закривала його променисте обличчя. Заблистів — щоб зникнути. І знову нема Тебе, як не було Тебе в ті безконечні ночі. Що ж нам залишилося по Тобі? Спомини... Що це таке: спомини? Хіба можна нагодувати ними людське серце? Життя це безупинна дорога вперед. Погана вона чи добра, її мета мусить бути перед нами. А втім, я маю так мало споминів... Для людини, такої як я, не вистачають хвилини, що проминули! Навіщо було проявляти свою Божеську любов, коли все мусіло повернутись до того, що було напочатку? Ісусе, Господи сили, я молився, Ти переміг смерть, але не переміг Ти її в нас. Ми далі є постійним конанням. Людина не доросла до висоти свого Бога. Коли Ти відходив, ті, що завжди були з Тобою, кинули Тебе на камінь, на якому залишилася відбитка Твоїх стіп і почали його цілувати. Для тих, що любили Тебе і були Тобі вірні, вистачає слід. Вони такі наївні, що, надіються виповнити собі тим життя. Але я не наївна людина. До того — здається мені — я не любив Тебе. Подивляв Тебе, шанував, тепер вірую в Тебе. Проте годі казати, що люблю Тебе. Ти потряс мене, мов ураган хату: вирвав з основ і поклав на них знову, але якось так інакше, що вже не можу почуватися тим, яким я був. Існує в мені неспокій, неспокій невтихомирення... Мушу відчувати Тебе... Людина в своїй самоті мусить когось доторкати. Шукає довкруги себе приятеля, жінки, або хоч собаки. Хоче мати живу істоту поруч себе. Хоч знає, що це обман, бо навіть найкращий приятель не зрозуміє всього, жінка — хотітиме, щоб її потішати й турбуватися її смутками, собака відійде заохочений гавканням іншого собаки... Але я не маю і таких ілюзій, Рута не живе, Йосиф не живе... А Тебе не маю змоги доторкнутись.

Вони щасливіші. Ти вибрав їх і виповнив собою їх невеличке життя. Мене Ти не вибрав. Я сам прийшов до Тебе. Ніччю переляканo застукав я до Твоїх воріт. Був вітер, що зривався, віяв хвилину, потім ущухав і кудись пропадав. Гілля дерев шуміло неспокійно. Кажуть, вітер чинить, що дерева ростуть швидше, що навіть збіжжя стається сильнішим, коли подує подув вітру з Великого моря. Ти також говорив тоді про вітер. "Чуєш цей вітер?" — Ти питав. — "Летить, куди хоче..." Скільки разів потім пригадував я собі Твої слова. Чекав я на удари Твого вітру, як чекає насилля коханка. Чекав я, але нічого не зумів Тобі дати! Я погодився взяти Твій хрест. Але це були тільки слова. Я не рішився зробити так, як вони, що покинули доми й усе. Я приймав Тебе тільки половиною серця. Проте, як би Ти мені сказав! — Я ж чоловік, що чекає на ясне, виразне слово. На поклик. На наказ. До останньої хвилини я не знав, чи Ти справді хочеш мене і чого від мене хочеш. Мені здавалося, що хочеш, щоб я написав гаґґаду про Тебе. Але тепер здається мені, що хочу цього тільки для себе. І знову бачу — не люблю Тебе!

Говорив я так до Нього, Юсте, але Він мовчав. Був тепер Богом на висотах. Коли ходив по землі, то плакав із кожним, що плаче. Але ніхто не проливає сліз, перебуваючи в небі! Коли возносився, вони стояли з очима піднесеними вгору, сповнені радости на обличчях. Він був для них Учителем, який явно ставався тепер Богом. А вони над міру простодушні, щоби догадатися, що по кількох днях доведеться їм знову зітхати, плакати, жахатись. Але я це прочував. Поки існував, доки несподівано з'являвся, на-пів Дух і на-пів жива людина, все виглядало легко і гарно. Надміру гарно і легко! Це був немов період опіки над хворою людиною. Але хворий виздоровів. Він відійшов. Залишив нас з обітницею, якої ми

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.

1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.

Андрій Наконечний

мабуть не зрозуміли. Встаючи від молитви зі здеревілими колінами, ми зразу ж починали розмови:

"Як це буде? Може Він прийде вдруге на землю? Але тепер у силі і хвалі? Як виглядатиме обіцяна потіха?"

Симон закричав:

— А я вам кажу, що Він тепер пришле янголів а ті відбудують царство Ізраїля! І народиться другий Давид.

Серед учнів піднеслися голоси признання. Тома помітив:

— Розуміється, якщо маємо бути Його свідками аж до краю землі, Він мусить насамперед віддати нам цю землю...

— Але ж пам'ятайте Його слова: "Царство є в нас" — додав задуманий Йоан.

— Це правда, — відозвався Пилип, — але коли хочу дати другому те, що є в мені, мушу говорити. А попробуй вийти і навчати. Зразу ж схопить Тебе сторожа святині і поведе перед первосвященика...

Коли це сказав, ми всі мимовільно глянули на важкий стовп, що підпирав двері. Приховано й перелякано приходили до мого дому. Неспокій, що пригас у днях повороту Воскреслого, ожив знову.

Я не забирав голосу й не говорив нічого. Вони знали Його добре, пам'ятали чимало Його слів, могли покликатися на них. Мої ж згадки скромніші. Зате часто повертався я думкою до тієї хвилини з-перед кількох днів, коли ми стояли на верху Оливної Гори, а Він, просвітлений блиском немов хмаринкою за якою сховалося сонце, підносився вгору. Мені ще здавалося, що чую Його слова: "Дістанете силу..." Силу? Коли вона прийде? Чим буде? Переміною в долі світу, яка вчинить, що раптом Велика Рада, Синедріон, первосвященик, Пилат, римські леґати, тетрархи, далекий цезар перестануть бути для нас пострахом? А може тільки обітницею, думав я з жахом, мов обітниця про Месію, яка лякатиме крізь віки, але здійсниться несподівано і проти всіх сподівань?

Учні запалювались у розмові. Тільки Вона мовчала. Знала більше від них про те, що мало статися? Її останній крик болю прогомонів там на горі: — Ох, Сину, — сказала — хочеш щераз покинути мене? Візьми мене, візьми, не залишай... — Кинулася до Його колін, а Він похилився над Нею, щось Їй тихо сказав, як звичайно Вони розмовляли зі собою, лицем до лиця. Коли скінчив, зісунулася ще нижче, впала лицем до Його стіп. Не підніс Її як Син, відступив від Неї як Бог, що видав наказ і відходить. І Вона вже більш не ридала. Встала з землі і тихенько спинилась поміж іншими. Потім, коли Він уже зник, підійшла разом із усіми до слідів на камені, клякнула і поцілувала скалу збілілими губами. Жінки підбігли подати Їй руку. Та Вона потрясла головою. Пішла сама в долину, не як тоді з Голготи, коли треба було малощо не волікти її по стежці, сліпу з болю. Струнка як Син, на голову перевищує чоловіків. Її обличчя було мов скам'яніле, коли сходила вниз, подібна до мандрівної статуї. Але це тривало тільки хвилину. Раптом спинилася. Чекала на учнів, що йшли ззаду. Піднесла руки, немов би хотіла пригорнути всіх по-материнськи.

— Ходіть, діти... — сказала. Вираз болю глибоко запався, покрила його велика, гаряча сердечність. Огорнула зором усіх. І мене також. — Підемо разом молитися і разом у молитві чекатимемо...

Слухняно пішли ми за Нею. Вона така тиха, така незамітна в тому часі, коли ходила слідами Сина, тепер обіймала немов під керму наш гурток. Ми сходили вдолину в напрямі Оливного Городу. Тут на долині почалося, думав я, там на горі скінчилося... Усе на одній горі. На другій стороні. Напроти, по другій стороні долини, на верхові гори Морія горіла в сонці золота, біла й горда святиня. Оливна Гора була зелена. Там було каміння і золото, тут листя і цятки тіні, там історія, тут життя... Вона вела нас поміж дерева, в зелену долину Кедрону, крізь потік, що пливе вузькою, ледьледь живою стрічкою поміж збілілим камінням до воріт, крізь місто пусте, обезлюднене, сповнене жару й очікування на нових прочан.

Говорила нам тепер кожного дня: — Впадьмо навколішки і молімося. — Клячучи ми гуртом били в небо. Першого дня ми були впевнені, що наша молитва принесе негайну допомогу. Але дев'ятого дня ми вже не знали, що маємо думати про Його мовчанку. Не дав відповіді! А все ж таки ніхто довше не міг молитися в таких умовинах. Життя є життям. Можна жити і молитися, але не можна без кінця молитися, і не жити. А ми молилися і не жили!

Поза мурами дому вилюднене місто почало знову гомоніти рухом і гамором. Наближалось свято Шабу. Збиралися люди з піль, спалені сонцем, прибрані колоссям і гілками. Ішли вулицями, співаючи. Ми не добачували цього. Ми молилися й молилися аж до останнього віддиху. Але молитва приходила нам із щораз більшим зусиллям. Життя добувалося до нас голосами з-поза стін. Ми відчували, що воно не поступиться. "Треба буде знову якось жити" — вперта думка вверчувалася в череп. Якось жити, наче б усе, що сталося, ніколи не заіснувало. Бог прийшов на землю, відкрив своє серце — проте земля залишилася землею. За кілька років, приходила мені думка, нам буде тільки здаватися, що Він жив, умер, воскрес. Бог на висотах є Богом на будень. Але Бог, що страждав і вмирав, мусить безупину воскресати, щоб ми пам'ятали про Нього.

Вони, думав я, пережили стільки, що матимуть доволі спогадів аж до смерти. Розказуватимуть синам і внукам. Проте, якщо не станеться якась велика подія, то ця Його Кеніщта-Царство переміниться в байку. Найтривкіші держави минаються, держави хвали й сили. Чому ж тривалішою має бути Держава зроджена з любови?

Часто я глядів на Неї. Була це Єдина Потіха, Єдина Надія. Вони згадували й леліяли про те, що було. Знов були в Галилеї. Вона ж тепер не верталася ніколи в минуле. Молилася про майбутнє. Я дивився на Неї, а Вона, відчуваючи мій зір, підносила на мене очі й усміхалась до мене. Мені здавалося, що Вона розуміє мою втому, але тією усмішкою підбадьорює мене до ще одного, невеличкого зусилля. Я повертався з молитви і повторяв із натугою: — Господи, пошли, що Ти обіцяв післати! Пошли, не гайся... На прихід Твій можна було чекати віки, не довжиться ж очікування на незнаного. Але коли Ти дозволив почути свій голос — очікувати далі — це вже понад людські сили. Дев'ятий день проминув і нічого нема. Дев'ять днів! Чи ти знаєш, як це багато? Для Тебе тисячу років — це немов один день. Але для нас день триває іноді довше ніж тисячу років.

Настав сумерк — почалося свято. Все місто вилягло на вулиці. Безліч прочан, що за-дня шукали прохолоди в тіні, виливалася тепер надвір із домів і підсінків. Хороводи зі смолоскипами простували до святині. Звідусіль доходили крики, скрізь гомонів сміх, у небо били співи, неначе б то і мури розспівались.

Ми повечеряли і знов повернулися до молитви. Це Вона нас покликала. Сьогодні домагалася від нас більше, як у якийнебудь інший день. Сон чіпався повік, проте ми перемагали його всіма силами. Хором ми співали псальми. Раз-у-раз поверталися ми до молитви, якої Він сам навчив нас. Ми повторяли: "Нехай прийде царство твоє..." Те Царство повинно було прийти мабуть разом з Утішителем. Ніч пролітала понад головами така важка, як тоді ніч Пасхи. Була це знову ніч змагання. Ми змагалися, думав я, мов Яків з Янголом, і немов Він сам, коли самітний, у глибині огороду змагався зі своїм Отцем. Але ми були тільки звичайними людьми... Навіть Вона, Мати Божого Сина, була людиною. Ми були самі... Але чи справді самі? У кімнаті було нас кільканадцять, ми молилися гаряче, але наша нужденна молитва, що іноді ставала сонним мурликанням, немов би могутніла тисячами голосів, так наче б біля нас ще хтось молився. Проте ніколи продовж тих днів ми не молилися так погано. Ми проказували псальми останками сил і уваги. Щохвилина деякий із нас починав дрімати. Хитався, малощо не падав. Коліна боліли. Кожна дрібочка піску в'їдалася в них мов гостре каміння. А ця ніч була мов без кінця. Невже, приходила мені бунтівна думка, будемо молитися так без кінця? Нетерпеливо, малощо не гнівно, підносив я очі на Неї. Але Вона по одному псальмі починала другий. Бачивши наші побілілі зі зусилля обличчя, заохочувала усмішкою: — Іще, дітоньки, ще дрібку... Витримайте! —

Ми поверталися до нашого муркотіння і кидались у молитву мов у ріку, якої берега не було видно. По такому зусиллю не залишається вже в людині нічого, немов би вона вже вирвала зі себе все, всю свою кров. Блиск лямпів посірів. Блиск їх зникав придушений гасильником дня. Темінь вже не була більше темінню. Аж укінці впали на мур перші промені сонця. Були слабкі, лагідні, рожеві, та з кожною хвилиною набирали сили мов рослинка, що вчепилася вогкого місця землі. Могутніли ясністю й золотом. Ми молилися безупину. Стіна перед нами немов горіла вогнем. Жевріла і била в очі хвилею блиску. Повіки пекли. Я доходив до краю сил. Опустивши руку, я сперся об землю крайчиками пальців. Коліна були немов однією раною, ноги немов підрізані і треба наче було стояти на тих кривавих обрізах.

Раптом Марія випрямилася, піднесла голову, отворила рамена. Була подібна в цій хвилині до архипастиря, що приносить жертву і чекає на вогонь згори, щоб спалити її. Говорила щось тихо. Ми спинили молитву і дивились на неї мов приворожені. І тоді...

Щось упало на нас. Щось звалилося на нас згори мов невидима маса жару і сили... Коли надходить ураган, ти мабуть знаєш це почування, здається нам, що хтось, мов невидимий велетень, увійшов у наше коло: зразу стоїть нетерпеливо, а потім починає бити насліпо, рвати, копати. Це не є добра істота — це зліс-

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ник, який дає нам відчути свій гнів, це маніяк, що хоче нас подоптати, щоб заспокоїти свою фурію.

Проте Велетень, якого ми відчули поміж собою, не прийшов серед гніву. Зійшов на нас гарячим подувом вітру, але стримував свою силу, щоб нас не спалити. Був це хтось милосердний, що знав про немочі наші. Влетів до кімнати мов великий птах, якого крила гладять обличчя і дають великий шум, але політ якого являється впевненим і спокійним. Непомічений кружляв над нами щораз нижче і нижче, аж накінець упав на наші голови. Міг розторощити нас — ми відчували це добре — але не розторощив. Гладив нас тільки повним любови дотиком. Якесь вогнене полум'я закрутилось у повітрі, сідало понад нашими чолами, проникало в глибину думки. Те, що діялося поза нами, водночас кипіло в нашій глибині. Ми ковтали повітря, але Він доходив до наших сердець і наших мозків, спалював нам губи як вугілля губи Ісаії. Перемінював нас у ніщо, але так, що ми бажали такої переміни. Ми були подібні до жінки, що ладна згинути в обіймах любого чоловіка. Раптом ми усвідомили собі; що всі кричимо. Так мабуть кричить дитина, що залишає лоно матері. Сила, що вселилася в нас, не зважаючи на свою добрячість, рвала нас на шматочки. Коли б залишилась надовше, ми не могли б жити. Її поцілунок заставляв людину вискочити з пут власної волі. Ще хвилина — і ми перемінились би в полум'я, що пролітали повітрям мов зірвані з била квітки. Але цей жахливий подих уже зникав. Торкнув нас пестощами, які й шматок глини зуміли б перемінити у п'яніюче життям тіло — і відходив. Залишилося дещо в нас із Сили, що пройшла крізь наші душі. Коли ми вставали з безупинним криком, ми мали, як і раніш, ті самі тіла, що відчувають потребу їжі і сну, побиті коліна. Проте наша нужда була подібна до полум'я, що має змогу спалити землю. Кудись пропала внутрішня рівновага. Ми мусіли кричати, бо в нас було більше, ніж можна було примістити у межах нашого тіла. Ми стояли півколом, як раніш ми клячали півколом, нетерпеливі, готові вже зразу кудись іти. Воля горіла в нас мов стіс облитий оливою. Треба було довшої хвилини, щоб зрозуміти, що те, що появилося в нас, є нашою власною істотою, тільки раптом надиво дозрілою. Слухай, Юсте, я зрозумів, що значить народитися вдруге! Він мав правду, годі ставатися дитиною. Народитися вдруге — це значить народитися зразу в повні своїх можливостей. Ми — люди — родимо немовлята, які колись можуть вийти на людей. Бог зразу родить велетнів, що виривають ворота міста і громлять вороже військо щокою осла. Ох, Юсте, скільки справ мені раптом прояснилось! Я також зрозумів, що кричу. Я викрикував усю мудрість світу, а вони викрикували те саме поруч мене. Але не думай, що раптом я перемінився у великого вченого і перейшов тебе, мого вчителя, у знанні. Ні, ні! Я тільки дізнався про те, що необхідне. Шлях переді мною — простий і назначений. Знаю, куди йти і що робити. Знаю це все і маю до цього засоби. Горе мені, коли б я їх не зужив! Але я піду... Піду! Міг би я залишитися? Ніхто з нас не міг би залишитись...

(Далі буде)

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

ОСІННЄ ЛИСТЯ, Марія Кузьмович-Головінська, Нариси й оповідання, Вибрані твори — І том, Українське Видавництво—"Добра Книжка", 181 випуск, Торонто, Р. Б. 1965, ст 392.

СВЯТА, РІДНА ЗЕМЛЯ, Юліян Бескид, Бібліотека Лемківщини ч. 1, Видання Організації Оборони Лемківщини, Ілюстрації арт. М. Левицького, Торонто-Пассейк, Н. Дж., 1966, ст. 88.

ЛІКАРСЬКИЙ ВІСНИК, Журнал Українського Лікарського Товариства Північної Америки, Чікаго, ч. 40-41.

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-політичний і науково-літературний місячник, 1966, кн. 4, Лондон.

УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК, Мюнхен, 1966, ч. 103, 104.

THE UKRAINIAN QUARTERLY, A Journal of European and Asian Affairs, Published by THE UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA, Inc., New York, Vol. XXII, No. 1, 1966.

PROBLEMS OF COMMUNISM, Washington, 1966, May-June.

"AD MAIOREM POLONIAE GLORIAM", 966-1966, A Tribute to 1000 Years of Christianity in Poland, Organization for Defense of Lemkivshchyna, Printed in Canada, April, 1966, p. 16.

ZUMBERACKI KALENDAR, 1966, Zagreb, p. 439.

НАШ БІЙ ЗА ДЕРЖАВНІСТЬ, † Митрополит Іларіон, Історична епопея, Вінніпег, 1966, ст. 144.

НОВА КНИЖКА

ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ

Видання для народу з 54 ілюстраціями
Уклав о. В. Бурко, ЧСВВ
Видавництво оо. Василіян, Прудентопіль, 1965
Стор. 240 — Ціна $2.00

Замовляти:

BASILIAN PRESS,
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

Невідрадним явищем — але подекуди й незаперечним фактом наших часів є те, що тисячі Українців, народжених у ЗДА й Канаді, чомусь не читають і мабуть буде їм важно читати наші видання в українській мові.

Між ними може знаходяться Ваші дорослі вже діти, чи навіть унуки. Замовте для них журнал в англійській мові:

LIFE -- BEACON

місячник за редакцією о. В. Дрібненького, ЧСВВ, якого перше число появилося з датою 15-го березня, 1966.

Річна передплата — $2.00.

1. *Are you interested in the cultural and religious heritage of your Ukrainian descent?*
2. *Do you find it too difficult to read the available Ukrainian Publications?*

If your answer is "YES" to these questions why not subscribe to:

LIFE -- BEACON

$2.00 per year
(First issue published March 15, 1966)

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо Старого і Нового Заповіту в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін. 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і единого повного перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

SHYMKO CATHERINE, FEB.67
5514 - 44th St.,
VEGREVILLE, ALTA.

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIX — ВЕРЕСЕНЬ — 1966 — SEPTEMBER — Ч. 9 (525)

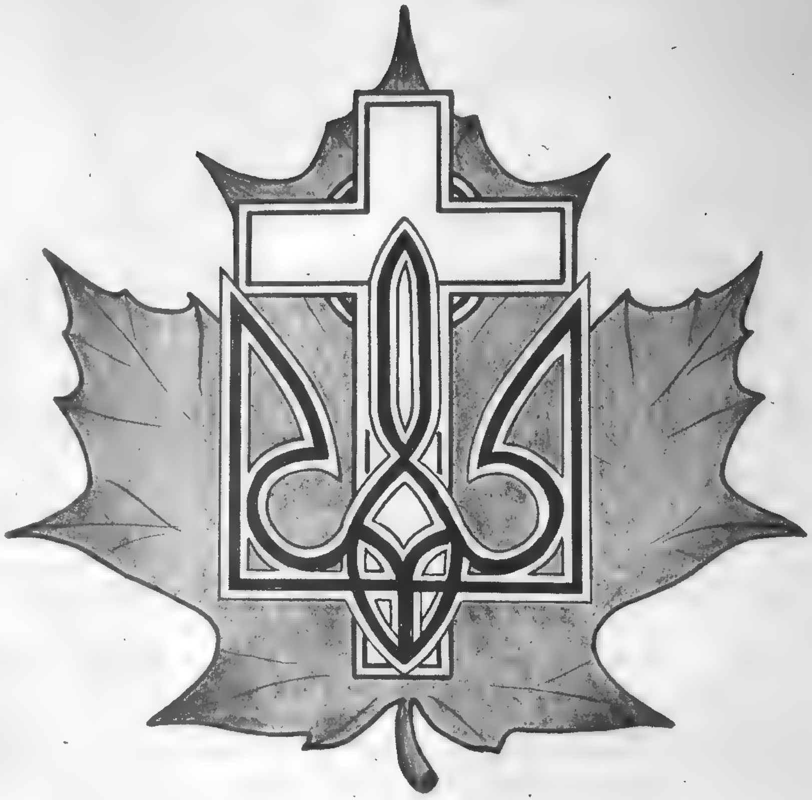

ДО УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІОТИЧНОГО ВІРУЮЧОГО Й КУЛЬТУРНОГО ГРОМАДЯНСТВА

Від самого початку свого існування наша Колеґія, як одинока хлоп'яча українська середня школа на Сході Канади, бажає сповнити свої широкі **задуми щодо мистецького оформлення Колеґії в українському, церковному й народньому, дусі.** Однак досі цього ніяк не можна було здійснити, бо на це не дозволяли й далі не дозволяють великі довги за закуп площі й за будову шкільних будинків.

Добре розуміючи й належно оцінюючи важливість свого рідного й його впливу на загальне виховання нашої української молоді, яка в Колеґії навчається, **Колеґія бажає дати своїм студентам змогу пізнати й полюбити українське мистецтво.** Звідки нпр. може молодь любити іконостас, коли вона його не бачить?

Ось-що бажає зробити Колеґія:

розмалювати в нашому українському стилі колеґіяльну каплицю,
збудувати гідний іконостас,
дати намалювати серію образів із українською історичною, краєвидною та побутовою тематикою,
дати намалювати серію портретів визначних українських постатей,
влаштувати шафи-виставки зо зразками українського народнього мистецтва.

За приблизними обрахунками **це коштуватиме — $75.000.00.** Покищо з цієї конечної суми не маємо ні одного доляра!

Ми переконані в тому, **що кожний патріотичний, віруючий і культурний Українець** добре розуміє важливість цієї справи **й складе свою щиру й щедру пожертву на цю шляхетну ціль.**

З християнським привітом

о. О. Купранець, ЧСВВ

Директор Українського Мистецького
Відділу Колеґії св. Василія

Пожертви слати на адресу:

Rev. O. Kupranec, OSBM
St. Basil's College / Ukrainian Art
3100 Weston Rd., Weston, Ontario, Canada

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Я дам тобі й твоїм потомкам край! *о. О. Купранець, ЧСВВ* 294
На теми дня
Таїнство Церкви *о. Т. Олійник, ЧСВВ* 295
Великий Дрогобичанин архиєпископ Василій Ладика *о. О. Купранець, ЧСВВ* 297
Роздума про Боже і вічне *о. Р. Г., ЧСВВ* 300
Причини трагедії Сходу *о. Д. Т. Кульчицький* 302
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 304
Молитовне об'єднання-формація вірних у Св. Літургії *о. Є. Білик, ЧСВВ* 305
Місячне намірення на вересень 1966
Багато людей запитує *о. С. Сабол, ЧСВВ* 306
Зронювання плоду — Сатана аж такий у всьому винуватий...
Символічна могила *Т. Луців* 310
(о. Агапія Гончаренка)
Піраміди — п'ятьтисяч років старі гроби *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 312
Мандрівка по Єгипті
40 років тому в Крехові *К. Грицина* 316
Спогади з новіціяту
Наша українська Канада *о. Є. Білик, ЧСВВ* 317
Вселенські Собори в мистецтві *М. Островерха* 319
Хресту Твоєму покланяємся, Владико... *Марія Головінська* 320
"Навертання" *о. С. Юник, ЧСВВ* 321
Листи Никодима повість *І. Добрачинський* 322
Альманах Торонтонської Епархії 325
Ті, що нам помагають — пресфонд 326
ЗБЛИЗЬКА І ЗДАЛЕКА 327
Дописи

ОБКЛАДИНКА:

Символічне поєднання елементів: християнського — хрест, українського — тризуб і канадійського — кленовий листок.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колеґія: о. Євген Білик, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред Олександер Мох. — Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Strtet, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.
Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.
Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.
Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

Я ДАМ ТОБІ Й ТВОЇМ ПОТОМКАМ -КРАЙ!

"З'явився Аврамові Господь і сказав йому: 'Я — Бог всемогутній. Ходи зо мною й будь бездоганний. Я зроблю союз мій між мною й тобою і розмножу тебе вельми-вельми'. І припав Аврам на лице своє до землі, а Бог сказав до нього: 'Ось мій союз із тобою: Ти бо станеш батьком многоти народів. Отож уже більше не зватимешся Аврам, лише Авраам буде твоє ім'я, бо батьком многоти народів я тебе зроблю. Я зроблю тебе дуже-дуже плодовитим, виведу з тебе народи, навіть царі вийдуть із тебе. І встановлю я мій союз між мною й тобою і твоїми потомками, в їхніх поколіннях, як союз вічний, щоби бути Богом тобі й потомкам по тобі. Я дам тобі і твоїм потомкам край, де ти пробуваєш (як чужинець), увесь Ханаан-край, у вічне посідання, і буду їм Богом" (Буття 17, 1-8).

Ми навели цей довший цитат із Св. Письма, що в вужчому розумінні стосується теж і до нашого поселення на нових теренах, куди наша українська людина пішла шукати кращої долі для себе та своїх потомків, залишаючи свої рідні й родинні сторони. Одні країни, як теж для декого, стали цими новими теренами нашого поселення щойно по останній усесвітній війні, а деякі й для декого землею їхніх потомків. Такою країною в першу чергу треба вважати Канаду з усіма її добрами, яка стала другою батьківщиною не одного тільки піонерського покоління, що прибуло наприкінці минулого сторіччя, але для кількох уже поколінь, як теж по останній війні стала прибіжищем для т. зв. скитальської еміграції, як вона сама себе називала.

Із незначного числа піонерів український рід розрісся на могутню спільноту, що сьогодні нараховує майже кругло пів мільйона душ. Від того часу, коли до Канади прибули Василь Єлиняк і Іван Пилипів, "формально" починається наша канадійсько-українська історія. Історія, яка своїм широким і багатим змістом чекає ще свого історика, який зумів би всебічно й об'єктивно схопити всі аспекти нашого життя на тому новому терені нашого поселення, бо це, що появилося досі, тільки часткове і фрагментарне, що не дає повноти образу.

Читаючи вже записану історію, прислухуючися розповіді наших канадійських піонерів і приглядаючися до сучасного стану нашого поселення в Канаді, можемо сказати, що спостерігаємо два різні світи: піонерські початки-фундаменти та сьогоднішні завершення-досягнення, які є вислідом 75-літнього творчого процесу української людини. Ніяка ділянка нашого життя-буття в Канаді не залишилася в первісному стані. І так ми банимо виразний перехід від одного до другого світу в усьому:

від церковного життя, яке починалося з віри в Бога, любови до своєї рідної Церкви й Народу та надії в Божу поміч;

від мандрівно-місіонерських священиків до єрархічного завершення в митрополичій короні;

від селянських піонерських хатинок, у яких служилися Богослуження до величніх соборів і храмів;

від стоділ, у яких відбувалися піонерські імпрези до модерних "Народніх домів" і авдиторій;

від примітивного принагідного приміщення для навчання початкової грамоти до власних цілоденних народніх і середніх шкіл;

від диких індіянських лісів до зразкових і багатих господарств із розкішними забудівками;

від бідняків, що приїхали шукати куска хліба, до великих підприємців і мільйонерів;

від чорноробочого зарібника зо шуфлею в руках до міністрів і сенаторів;

від авальфабетів до деканів чи професорів університетських факультетів.

Усе те сталося завдяки нашим піонерам і їх муравлиній праці, непоборній завзятості й витривалості, жертвенній самопосвяті та гарячому бажанню осягнути-збудувати кращу майбутність для своїх потомків.

Нова батьківщина перестала бути для наших піонерів і їхнього потомства чужиною, як теж вони самі затратили почуття чужинця в ній. Вона стала для наших піонерів і їх потомків рідною та дорогою, бо вони розбудували цю країну своєю працею, зусиллями, знанням і чесним громадянським наставленням. Вони зробили її своєю співвласністю. В цій країні не тільки минуле піонерів, але теж і майбутнє їх нащадків.

Канада — це країна великого майбутнього! Канада — це сьогоднішній бастіон нашого українського й національного життя поза Україною! Дав би Бог, щоб наше церковне й національне українство тут якнайдовше збереглось! А станеться воно напевно тоді, коли матимемо стільки глибокої віри в Бога та любови до своєї Церкви й Народу, скільки їх мали наші піонери, перед якими сьогодні ми з пошаною клонимо наші голови!

о. О. Купранець, ЧСВВ

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький Місячник
СВІТЛО, ВЕРЕСЕНЬ, 1966
РІК XXIX, Ч. 9 (325)

о. Тарас Олійник, ЧСВВ

ТАЇНСТВО ЦЕРКВИ

I

Щоб люди могли краще зрозуміти природу Церкви, то в Св. Письмі прирівнюється її до різних конечних речей, із якими люди мають до діла в щоденному житті. Найчастіше прирівнюється Церкву до стада, яке пастир веде на зелену пашу, до родючої ниви, до різних рослин і до будівлі.

І так означує Церкву Собор та каже, що Церква це овеча кошара й загорода, до якої пастирі заганяють своє стадо. Двері до тієї кошари — до Церкви — це Христос. Церква — це стадо, люди — вівці, а того стада сам Бог пастирем. Про таку світлу нашу дійсність Ісая пророкував таке: "Бог немов пастир, пастиме своє стадо, рукою власною збере їх, ягнятноситиме на грудях, дійних лагідно водитиме". А Єзикиїл ще ясніше пророкував: "Так говорить Господь Бог: сам, я сам буду дбати за моїх овець і буду їх доглядати."

Однак Бог пасе своє стадо, тобто: править Церквою через людей, через людських пастирів, так само як це було в Старому Завіті, коли Бог сам був царем над народом, але правив ним через суддів і навчав через пророків; так і нині Бог править Церквою через людей — Єпископів.

Церкву порівнюється також до ниви, до ріллі. На тій Божій ниві росте здорова пшениця, і кукіль та всяке хабаззя; так само в Божій Церкві є праведні християни і грішні люди.

На тій ниві насадив Небесний Отець правдиву виноградину Христа, як було Христос навчав: "Я виноградина правдива, ви гілки". Ми в Церкві нащеплені на Христі, як гілка на виноградині — сам Христос дає нам, гілкам, життя і плоди, — нам, що через Церкву в Христі перебуваємо, і без Нього нічого не можемо вдіяти.

Тимто Церкву прирівнюється до родючого винограданика. Кожна людина в Церкві це добірна лоза виноградини, нащеплена на Христі, яка живе силою й соками Христа та приносить щедрі плоди християнської праведности.

На іншому місці Св. Письмо порівнює Церкву до будівлі. Церква — це Божа будівля. Угольним каменем у тій Церкві є Ісус Христос — на цій основі апостоли будують Церкву, від Христа вона бере силу і стоїть міцно та жадні буревії не зрушать її, бо вона збудована на скелі, а скелею сам Христос Господь.

Ця Божа будівля називається різними назвами: Дім Божий, у якому живе Божа родина, себто ми. Житло Бога з своїми людьми. А передовсім називається храм святий і прирівнюється його до нового Єрусалиму. В тому святому храмі ми вірні є немов живе каміння, з якого будується Божа Церква на цій землі.

Церкву називається також "наша мати". Церкву "Христос полюбив і видав себе за неї, щоб її освятити" і понині безнастанно її "годує й піклується нею". І Христос хоче, щоб ми були Йому постійно віддані та підчинені в любові й вірності.

Тимто Церкву прирівнюється до різних конечних річей:

— До стада, якого вівцями вірні люди, а Бог пастирем,

— До ріллі, на якій росте виноградина — Христос, а ми люди, немов ті гілки нащеплені на Христі, Ним живемо і приносимо плоди на вічне життя.

Наприкінці Церкву прирівнюється до будівлі, а люди немов те живе каміння, з якого збудована ця Божа будівля, св. Церква — росте і розвивається.

Тимто св. ап. Петро каже: "Віддайтеся, мов живе каміння, щоб із нього збудувати духовний дім, на святе священство, щоби приносити духовні жертви, приємні Богові, через Ісуса Христа."

II

ЦЕРКВА — ТАЇНСТВЕННЕ ТІЛО ХРИСТОВЕ

Св. ап. Павло порівнює Церкву до людського тіла і як одне людське тіло має багато членів, так само й Божа Церква, вона одна, але має багато різних членів. У Церкві хтось виконує ролю голови, хтось ролю очей, хтось слуху, рук, ніг, тощо.

Так то воно мається в Церкві. — Вона Христове тіло. Христос живе в нас у своїй Церкві. "Ви ж Христове тіло і кожний із вас його окремий член", — навчає ап. Павло. І деяких поставив Бог у Церкві: апостолами, інших пророками, інших учителями, одних поставив Бог бути тими руками, які завжди готові другому допомогти, — такі люди дуже пожиточні й вони Богом післані робити добро іншим. І так християни, мавши різні дарування від Бога, себе взаємно спомагають, щось зовсім так, як це є в нашому тілі: око наглядає над усім тілом, ноги носять людину, руки виконують усяку роботу. "Бо як в одному тілі маємо багато членів і всі члени не виконують ту саму роботу, отак і ми вірні — одне в Христі тіло, а кожен один одному член."

"Тому то вміру дару, який хто має, нехай один одному служить: Хто має дар навчання нехай навчає; хто вслуговувати нехай служить; хто головує, нехай головує дбайливо."

Так то ми отримали від Бога різні дарування, різні харизми, щоб служити людям, як навчає Собор: "Щоби взаємно собі віддавати спасительні послуги, а виконуючи правду завжди зростали в Христа, що є головою нас усіх."

Так живши, люди у Христі постійно оновлюються, щоб завжди уподібнювати себе до Христа. Він бо голова тіла нашого, себто Церкви.

Церква живе на землі так, як жив Христос. Вона задивлена у Христа, терплячого й воскреслого, із Ним состраждає, нині, і себе викуплює, щоб колись із Христом прославитися.

Собор дуже закликає до того, щоб усі люди в усьому вподібнювалися до Христа Бога, нашого Голови. — Треба *вникати* в таїнства Його життя (читати Євангелію).

Ми бо з Христом у хвилі хрещення спогребані, вмерли для гріха і з Ним співвоскреслі, і колись із Христом будемо разом володіти в Його вічному царстві.

Душа Таїнственного Тіла, себто Церкви, це Св. Дух. "Той же Дух своєю силою, об'єднує всі члени (всіх людей) в одне тіло, витворює любов між вірними та вимагає, щоб люди перебували у взаємній любові. Тому коли хтось терпить — з ним усі терплять, коли хтось радіє — з ним усі радіють і так у Святім Дусі всі об'єднюються в одну Церкву. "Во Св. Дух, будучи один і той самий і в голові — Христі, і в членах — людях, оживляє ціле тіло, об'єднує його."

Христос же любить свою Церкву, як любить муж свою жону. Христос нас любить як своє тіло, годує нас і піклується нами так, як кожна людина любить і старається про своє тіло. Тимто Христос Церкву, що є тілом і повнотою Його, сповняє своїми Божими дарами, щоб вона була свята і непорочна та сповнялась усякою Божою повнотою. Як і в Христі разом з людською природою живе в Церкві вся повнота Божества (Кол. 2, 9).

Тимто і ми повинні любити Христа, як свою голову, а Св. Духа, як свою душу, а ближнього свого як свої члени, які нам завжди конечні й необхідні.

ЄПИСКОП ЗАПОВІВ; ЩО БУДЕ ЖИТИ ЄВАНГЕЛЬСЬКИМ ЖИТТЯМ УБОГОСТИ

Аргентинський єпископ Альберто Девото з Гої у своєму пастирському листі до вірних обіцяв, що буде жити "євангельським життям убогости". Єпископ заявив, що він бажає в майбутньому "жити як людина на вулиці", тобто: відложить усі відзнаки своєї архиєрейської гідности, всю свою приватну власність віддасть до диспозиції єпархії, а всі фінансові справи передасть у руки мирян. Бо — як сказав — він хоче бути більше священиком, ніж адміністратором. Так само бажає, щоб його кликали тільки "отець" або "єпископ". Головним мотивом до такого його рішення є те, що він бажає усунути фальшиве враження, що Церква держить тільки з тими, які посідають майно.

"ВІД-АНТИЖИДІВЛЕННЯ" ШКІЛЬНИХ КНИЖОК ФРАНКОМОВНОГО СВІТУ

Під цю пору ведеться в католицькому університеті в Лювені, Бельгія, провірка всіх католицьких бельгійських шкільних підручників. Провірку проводять католицькі та жидівські науковці. В усіх тих місцях у шкільних підручниках, у яких дискримінуються жидівський народ або жидівство як таке, мали би ті місця бути усунені або перероблені. Те досліджування має бути поширене на ввесь франкомовний світ, тобто на яких поверх 60 мільйонів людей, які вважають французьку мову за свою матерню, в Европі, Африці та Канаді.

о. О. Купранець, ЧСВВ

ВЕЛИКИЙ ДРОГОБИЧАНИН АРХИЄПИСКОП ВАСИЛІЙ ЛАДИКА

о. Василій Ладика, ЧСВВ

На багатому галицькому Підгір'ї, у столиці нафтово-соляного індустріяльного басейну — в місті Дрогобичі 2-го серпня 1884 р. побачив денне світло перший українсько-католицький архиєпископ на американському континенті — Василій Володимир Ладика, ЧСВВ.

Від ранньої юности він горів задушевним бажанням посвятитися службі Господнього престолу, що було не без впливу місцевих оо. Василіян, які душпастирювали в усіх сімох дрогобицьких церквах. Відбувши навчання в народній школі й гімназії у рідному Дрогобичі, він 1-го серпня 1903 р. вступає до Василіянського Чину в манастир у Крехові, де перебув початковий чернечий вишкіл і де постригся в ченці, щоб усеціло віддати своє життя Христові.

Повна самопосвяти душа молодого монаха не задовільняється вже тільки фактом, що зреклася всього, що дає світське життя, як теж і доволі важким хрестом, що його приносить чернечий спосіб життя. Ні, для неї замало цього! І так ця праведна юнацька душа приносить із себе нову жертву — зголошується на місійно-душпастирську працю в далекій і тоді частинно ще напівдикій Канаді, куди помандрували за куском хліба наші люди. Його заяву приймають настоятелі ЧСВВ і шлють його в чужу Канаду, що сталось осінню 1909 р. Тоді був він іще студентом теології.

Про його наставлення та підхід до священичо-місіонерського завдання найкраще говорять таки його власні слова, які цитуємо з його "щоденника":

"...Резиґную з тих усіх приємностей цього світу, яких міг би я зазнати в іншім стані й обставинах, із розкошів тіла, моєї свободи, а обіймаю цілим серцем і душею труди й боротьбу цього життя, хоч би я ніколи не мав зазнати потіхи. Роблю це, щоб здійснити цю взнеслу ідею, тобто виразити в собі образ Христа й перетворитись Його наукою та щоб Його Царство оснувати в людських душах. Резиґную отже з туземного щастя й забави та приємности, щоб осягнути вічне, якого надіюсь... (11. III. 1911)."

З правої сторони вдолині — частина міста Дрогобича, в якій народився владика Василій. На задньому плані бачимо комини нафтових рафінерій і гори Карпати.

Архиєпископ Василій проповідує

"...Так, то тяжко приходиться тобі нести хрест прикрощів і боротьби без нарікання? Бо ти хотів жити без терпіння й боротьби! Чи не знаєш у який спосіб Христос увійшов до слави? Хочеш бути Його учнем, що більше заприсяг Йому свою службу; перед тим ти був вільний, ніхто тебе не силував вступати в ряди Його борців, ти самий вложив собі цей солодкий тягар, що тепер видається тобі прикрим. Тепер мусиш позістати при Нім і йти тією дорогою, якою Він ішов. Але піднесися на дусі! По годинах терпінь і смутку — радість! По боротьбі перемога!... (19. III. 1911)."

Свої богословські студії докінчує в Монтреалі, де пробуваючи серед національно й обрядово чужого елементу, відчуває тугу за своїм рідним. Його українське серце відчуває брак своїх українських людей, посеред яких він завжди почувався щасливим. Він так записує в своєму "Щоденнику":

"...Вакації! Всі пороз'їздилися додому, де між своїми родинами, кревними, будуть зазнавати веселости, будуть забавлятися. Я тут у самотній Семінарії, а мимо того, я з того вдоволений і нічого собі більше не бажаю. Щоб тільки я був Твоїм приятелем, щоб тільки Ти був моїм приятелем! Нікого іншого не потребую шукати, бо в Тобі все знайду. Господи... (2. II. 1912)... Кожний має своїх приятелів і знайомих, із якими до вподоби веселиться. Тільки я, от звичайно як чужинець, із яким не дуже числяться і не дбають. Та для Твоєї любови хочу бути взагалі чужинцем на цій землі. Дай мені ласку, щоб я заслужив собі через це бути в небесній Вітчині..." (12. III. 1912).

Св. Тайну Священства одержує молодий монах Василій із рук свого старшого василіянського співбрата — Владики Сотера Ортинського ЧСВВ, першого українсько-католицького єпископа у З'єдинених Державах, дня 4-го серпня 1912 року в Філядельфії. Зараз по своїй першій торжественній Службі Божій, яку відслужив у церкві св. Миколая в Вінніпегу, починається його безперервна й самопосвятна місіонерська праця по різних наших осередках на терені всієї Канади та З'єдинених Держав Америки.

У 1922-29 роках праця о. Василія прибирає більш сконцентрованого характеру, бо його призначують на пароха церкви й ігумена манастиря св. Йосафата в Едмонтоні. Тут він виявив свій великий організаційний і адміністративний хист, що широко проявився у веденні цієї великої й важливої української станиці на Заході Канади. Успішна праця, раніший місіонерський досвід і знання обставин розлогої Канади, праведність життя і шляхетність його духа ставлять о. Василія Ладику в кандидати до єпископського стану. Апостольський Престіл іменує його єпископом ординарієм Українців-католиків на місце дотеперішнього єпископа Никити Будки, який повернувся до Львова. Єпископське рукоположення о. Василія відбулося дня 14-го липня 1929 р. в Едмонтоні. Вся українсько-католицька спільнота прийняла цю вістку з великою радістю, бо ім'я нововисвяченого було добре відоме та люблене по всій Канаді.

Будинок гімназії в Дрогобичі, де вчився архиєпископ Василій

Чи можна було підшукати кращого кандидата на єпископа для Канади, який мав би, так би мовити, всі дані, щоб бути в Канаді єпископом? Тяжко, бо Владика Василій, будучи уродженцем України та щирим українським патріотом, від своїх студентських часів знав докладно не тільки ментальність і обставини Українців у Канаді, але теж добре пізнав ментальність англо- й франко-мовного католицького й некатолицького канадійського елементу, з яким він мусів у своїй праці постійно зустрічатися. Його знання обох державних мов, англійської та французької, облегшувало йому працю та широкі зв'язки для добра його найпросторішої в світі єпархії.

Владика Василій у своїй праці як єпископ натрапляє на багато труднощів у веденні повіреного йому стада, бо кольосальний простір, розкиненість численних великих і малих осередків, а при тому їх "рухомість", недостаточність матеріяльних засобів і передовсім брак священиків — були великими перешкодами в налагодженні систематичної праці. Преосв. Василій не зражується цим, а навпаки подвоює свою енергію та ще більш розгортає свою діяльність. Щоб збільшити число священиків, а при тому відвідати Рідний Край, їздить два рази, у 1931 і 1937 рр., до Галичини, звідки теж і привозить деяке число священиків до Канади, що однак далі не заспокоює потреб.

Між іншим автор цієї статті докладно пригадує собі приїзд Преосв. Василія до Дрогобича в 1937 р. Будучи тоді гімназистом автор уважав собі найбільшою честю й радістю, що міг служити єпископові Василієві до Служби Божої не тільки як єпископові, але як своєму краянові дрогобичанинові та (по маминій лінії) незнаному вуйкові" з Канади.

За заслужену архипастирську працю єпископа Василія Апостольський Престіл підносить його дня 18-го червня 1948 р. до гідности архиєпископа. Те, що Апостольський Престіл оформив Українську Католицьку Церкву в Канаді в окрему Митрополію, яку поділив на чотири єпархії — це вислід довголітньої й муравлиної праці архиєпископа Василія, який учів дивитися не на особисту амбіцію, але на добро й майбутність Церкви.

Кардинал МекҐвіген і архиєпископ Василій

Хоч дух бадьорий, але тіло немічне, як пише ап. Павло. Так було і з архиєпископом Василієм. Усі свої широкі й далекосяглі наміри та пляни не змог уже перевести в життя, бо в останніх роках його життя важка недуга щораз більше приспішувала його перехід у вічність. Не діждався він навіть того моменту, який сам підготовив, себто проголошення Митрополії, бо ерекційна Папська грамота оснування Митрополії в Канаді має дату 3-го листопада 1956 р., а Господь покликав архиєпископа Василія до Себе вже 3-го вересня 1956 року.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей

Архиєпископ Василій, хоч тілом помер, а душа його прийняла вже свою нагороду від Господа, на Якого він так завжди надіявся, то Василієві діла не загинули, а житимуть вони так довго, як довго існуватиме наша Церква й наш Народ. Наша Церква в Канаді жила, далі живе та житиме ще довгі-довгі десятиліття великим і творчим духом архиєпископа Василія. Про це дуже влучно говорять похоронні слова Преосв. Ісидора Борецького.

Пребагата в підземні скарби дрогобицька земля видала 1884 р. одного з кращих синів Галицької України... Немає слів, щоб описати всі труди, що їх переніс цей Божий муж за чверть століття на владичому престолі. Тут присявні не тільки священики, але й єпископи, які одержали свячення з рук бл. п. архиєпископа Василія. Це правдивий для нас духовний батько. На нас усіх спочиває печать його духа... Його останньою волею було спочити серед канадійського степу між чернечою братією на цвинтарі оо. Василіян у Вінніпегу..."

о. Р. Г., ЧСВВ

РОЗДУМА ПРО БОЖЕ І ВІЧНЕ

(Провидіння природи)

Складність органів живих істот і достосованість їх до потреб життя говорить про доцільність тих же органів. Під цим оглядом природа є навіть, сказати б, *прозорлива* — вміє передбачати будучі потреби організму, а то й заздалегідь подавати засоби захищання.

Візьмім декілька прикладів, що їх наводить *проф. Каррель*. "Якщо вирізати частину *тіроїдної залози* — з'ясовує він — то звичайно друга її частина подвійно розростеться. Коли забрати одну нирку, тоді наступає гіпертрофія другої, дарма, що навіть одна нирка повнотою обезпечує виділювання сечі. А це тому так, щоб організм був здатний навіть до надмірної праці, коли б десь у прийдешньому довелось йому добувати більше зусилля чи то тіроїдою, чи то ниркою. В усіх процесах розвитку ембріону тканина поводиться так, начебто вона знала будучину" (Ль'уомо квесто сконошюто, Міляно 1937, ст. 216).

Таке явище було б цілковито незрозумілим, коли б пояснювати його чисто хемічними реакціями, що діють механічно й наосліп. І, навпаки, воно стає зрозумілим, якщо прийняти доцільність, значить, інтеліґентного Творця, який передбачає навіть ті випадки, які можуть трапитися в будучині, тож подає природі всі запобіжні засоби.

Особливо переконливим доказом для підтвердження цієї дійсности є наявність у живому організмі тієї цікавої речовини, що її називаємо *лізоцином*. Уже в 1909 р. знав про неї наш земляк, проф. Лященко, проте систематичним дослідником стає відомий учений *А. Флемінґ*, який 1922 р. опублікував свої студії над мікрококком — спричинником нежиту (мікрококкус лізодеікнікус). У своїх дослідах він спостеріг, що коли до темного згустка мікрококка додати краплину носового слизу, то він яснішає і стає прозорим. Таке саме явище спричиняє краплина сльози або й білок курячого яйця. Що спричинює таке явище? Як відбувається вся ота зміна в малесенькому організмі мікроба? Чи він справді мертвий, чи може це тільки така сповидність? — ось питання, що виринули перед Флемінґом і такими його послідовниками, як Вольф, Майєр, Робертс, Абраґам, Робідзон, Накамура та інші.

Їхня відповідь ось яка: спричинником розкладу організму мікрококка є *лізин*, що належить до категорії енцимів; тим то й названо оту речовину *лізоцимом*. Організм мікрококка, як і всіх мікробів, складається з оболонки, ядра і протоплязми, у склад яких увіходять протеїнові речовини, головною мірою — мукополісахариди. Підо впливом лізоциму складна протеїна гідролізується, чи пак, із нерозчинної стає розчинною; з нерозчинних полісахаридів перетворюється у розчинні моносахариди, які розпливаються у воді. Внаслідок такої зміни перш усього оболонка починає пропускати до середини мікроба воду, з-за чого він набухає і стає прозорим. Разом із водою продістається туди також лізин, а з ним ще інші енцими, спричиняючи гідроліз протоплязми, що захитує фізичну й хемічну рівновагу мікроба, даючи в висліді повний розклад клітинкової будови, отже — смерть.

Лізоцим находиться в усіх важніших частинах живого організму: в печінці, нирках, легенях, у слині, сльозовій рідині, зосібна ж у молоці. У матерньому лоні дитинка повнотою захищена перед смертоносним наступом мікробів. Але з хвилиною народження положення її цілком зміняється: слабенький ще й неготовий до боротьби маленький організм входить нараз у середовище, яке роїться безліччю невидимих ворогів, що тільки й дожидають нагоди розпочати свою нищівну акцію. Так ото мікроби дістаються, перш усього до очей, носа й уст дитини. В очах і носовоусній порожнині мікроби не встоюються проти діяння лізоциму. Але в кишках, куди продістаються з поживою, знаходять вони ідеальне для свого розвитку середовище. Коли б і тут не зустрінули вони лізоциму, дуже швидко розпочали б свою інвазію на ввесь молоденький організм.

Щоб до цього не допустити, треба додаткової дози лізоциму. Теж і тут назустріч виходить передбачлива природа, подаючи немовлятку ту необхідну дозу разом із матернім молоком. "Отой жовтявий і товстий плин (колястра), — з'ясовує проф. Бозіо — що його матерні груди подають своїй дитинці в перші дні, не є нездалим чи майже зіпсованим молоком, але безцінною речовиною, дуже багатою в лізоцим, якого антимікробне діяння наладнує стабільність інтестинальної фльори немовлятка; пізніше він продовж місяців зберігається в матернім молоці, що ввесь час має помітний відсоток того ж лізоциму. Так ото в бактеріяльній фльорі здорового немовлятка колібациль не перевищає 6-8 відсотків, тоді коли "бактеріюм біфідум" — 85-90 відсотків. Може перевіримо це в дитини, кормленої штучним молоком? — Знайдемо в неї 30 відс. біфідів, 20 відс. колібацилів, 20 відс. ентерококків, а решта 30 відс. — це в більшості "бацілюс перфінґенс". Не дивно тоді, що той слабенький організм так легко підпадає важким і завжди таким дошкульним затроєнням шлунка: бракує йому матерньої молока; коров'яче молоко не має того лізоциму! Вистачить додати його до штучної поживи, і на добродійні наслідки не треба буде чекати. А втім, уже й Флемінґ, приписуючи вранці та ввечорі два звичайні білка ясць, унормував інтестинальну фльору дорослих. У загальному лізоцим, безумовно, не має такого значення, як інші лізини чи деякі антибіотики, щодо захищання перед інвазією мікробів. Але вже сам факт, — робить висновок Бозіо — що природа так щедро обдарувала наш організм навіть такою речовиною, яка звільняє нас від дошкульности сапрофітних заразок, — це ще один доказ на ту *мудрість*, яка супроводить її (природи) діяння, і на *фіналізм*, що суверенно панує в нашому житті" (Містері е фашіно дель мондо віенте, ст. 153-154).

Неменше цікавим є явище, що коли усунути один орган, то сам таки організм уміє достосувати інші органи до виконування життєвої функції бракуючого органу. Коли, наприклад, *голубові* з органу рівноваги вирізати *завиток*, значить, ту спірально закручену кісткову трубку, завдяки якій живий організм має відчуття рівноваги, тоді він неспроможний навіть на ноги підвестися і стає нездібний виконувати складніші рухи. Але поступово це уступає: після 3-4 днів голуб починає втримуватися на ногах, через місяць береться ходити, а по році вже навіть літає. Подібне стверджено і в кота. Так ото експериментом доведено, що коли забракне органу рівноваги, тоді функцію його перебирають змисли зору й дотику.

Всі оці явища, значить: достосованість органів до різних життєвих функцій і потреб, заступництво одних органів іншими, передбачання будучих потреб організму, — доводять, що природа має на меті якесь окреслене життєве завдання і для його здійснення користується відповідними органами. А це є безсумнівним доказом доцільности природи. "Фіналізм є очевидний — каже П. Енрікес — заперечувати його, значить, заперечувати саму істоту життя тварин і рослин" (Іль проблема делля віта, Больонія 1937, ст. 202).

КАТАЛЬОНЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ СВОЇХ ПРАВ У ЦЕРКВІ

Недавно Катальонці звернулися до всесвітнього католицького єпископату з окремим зверненням, у якому домагаються, щоб єпископи в Катальонії були вибирані з-поміж Катальонців, а не Кастилійців, тобто Еспанців. Вони кажуть, що їм уповні прислуговує це право, бо вони належать до найстарших християнських спільнот у світі, як теж вони є окремим народом від Еспанців, отже не можна їх прав і домагань нехтувати Апостольському Престолові.

Звернення зродилося на основі недавньої номінації на архиєпископа-коад'ютора Барсельони — Марселя Ґонзалез, який є Еспанцем, що навіть не знає катальонської мови, історії та традиції. Проти запропонованого еспанським урядом і номінованого Римом архиєпископа посипалися численні протести збоку католицьких організацій, священиків і мирян у пресі, що однак не змінило ситуації, тобто не відкликано номінації архиєпископа Ґонзалеса, що стало знову основою для неприємних подій, які заіснували при введенні в уряд архиєпископа в барсельонській катедрі; аж поліція мусіла приводити порядок.

Новойменований архиєпископ заявив на початку торжества його введення в уряд, що він хоче в короткому часі вивчити катальонську мову. Коли він почав читати папське послання, приявні священики та миряни почали співати катальонський гимн, чому хотіли перешкодити інші вірні.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАІ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ **УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ** ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ANDREW TAILORS

Phone: LE 6-0982

The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.

1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.

Андрій Наконечний

Дионисій Т. Кульчицький

ПРИЧИНИ ТРАГЕДІЇ СХОДУ

Редакція містить цю статтю, хоч має вповні або частинно відмінні погляди від автора статті, а зокрема щодо його "засудження" церковного Сходу. Такі самі, позитивні чи негативні прояви бачимо так-само на Заході, як і на Сході. Нпр. твердження автора, що хоч на Сході "строго постили і дуже довго молилися, при зміні політичної ситуації палили церкви і мордували священиків" — аж надто однобічне. А що ж діялося на "Заході" в Еспанії чи Мехіку, де може більше було жертв, ніж на Сході? Коли мова про "символи" та "форму" на Сході, то можемо сказати, що якраз ота "форма", тоті "символи" зберігли в душах християнського духа, як це бачимо наочно в церковно-релігійному житті нпр. нашого народу. Зовсім не годимося з цим, що на Сході існує тільки "зовнішня форма", а нема "внутрішнього змислу." **Редакція**

В листопадовім м. р. числі "Світла" появилися дві уваги гідні статті, яких наше суспільство вже давно вичікувало. Стаття о. д-ра І. Назарка "Каригідна мовчанка" і стаття д-ра М. С. "Новий життєпис Митр. Андрія", застановляються над дуже важною проблемою, а саме над причинами релігійного заломання на цілому Сході. Стаття д-ра М. С. заслуговує на особливу увагу тому, бо вона виразно вказує на "корінь зла". Звертаючи увагу тільки на форму, Схід стратив зміст християнства і в тому — на гадку д-ра М. С. — лежить корінь всього зла на Сході.

Знаменитий дослідник християнського Сходу о. Юліян Тиціяк у своїй найновішій праці "Містерія культу в східніх Літургіях" пише, що для східнього християнина молитва і піст не мають жадного аскетично-етичного значення, лише культовий глузд. Піст на Сході не має жадного педагогічного, виховного значення, він є тільки формою культу. Самозрозуміло, що це щось жахливе, коли молитва й піст не мають жадної виховної вартости. Для східнього християнина все на світі (цілий космос) є культом, а зміст для нього не грає жадної ролі. Тому не дивно, що ті самі східні християни, які дуже строго постили і дуже довго молилися, при зміні політичної ситуації палили церкви і мордували священиків.

Для східнього християнина все є тільки символом. Сповиті безмежною кількістю символів, східні християни стратили з очей правдивого, особового Бога. Потонувши в морю символів Схід перейшов дуже трагічну еволюцію від теїзму до пантеїзму (космос), а від пантеїзму до атеїзму. Австрійська католицька газета "Фурхе" доносить, що вся сьогоднішня інтелігенція Греції є безвірна, а серед простолюддя нема жадної віри, тільки забобон.

Тут відразу виринає важне питання: Чому в атмосфері космічно-пневматичного і містичного християнства, поширився атеїзм? Відповідаючи на це питання, мусимо признати рацію д-рові М. С., що форма відіграла тут трагічну ролю. Форма, яка проявилася в безлічі непроглядних символів, довела до затрати правдивої віри. Проф. Альберт Мірґелер у своїй книжці "Західне християнство", Майнц, 1961 пише, що сьогоднішня людина не має змислу до символів, бо люди переконалися, що символи можна натягати в різний спосіб, так як комусь пасує до його теорії. Під видом лева можна розуміти: 1) суверенного володаря, 2) диявола (який гонить по пустині, щоб душу поглотити), 3) і можна під тим символом розуміти Ісуса Христа (Лев із Юдеї). На цьому примірі проф. Мірґелер доказує як небезпечною річчю є символіка.

Які великі небезпеки криються в символіці, показують нам інші приміри: в нашому зреформованому Служебнику подається, що ріпіда є на це, щоб обганяти мухи "яко не сісти мухам, ни іному чесому таковому", а о. Тиціяк у вище згаданій праці каже, що ріпіда символізує янголів, які в часі Освячення сходять з неба на землю і лучаться з молитовною громадою, щоби прославляти Киріоса... З цього приміру бачимо ясно, що дослідники східньої символіки цілком інакше пояснюють значення ріпіди. Що можна вимагати від звичайного народу, який взагалі не має жадного символічного вишколу? Східній народ, окружений масою непроглядних і незрозумілих символів, стратив з очей правдивого Бога, а віддавав честь тільки символам, яких значення взагалі не розумів згл. не знав.

Отець Тиціяк у своїх працях про космічно-пневматичне східнє християнство пише, що для східніх християн посвячена ікона є Св. Тайною (сакраментом) так як Св. Тайна Євхаристії чи Св. Тайна Сповіді. Тому східні християни в часі іконоборства понесли так багато жертв у людях в обороні ікон. Маючи велику пошану до східніх ікон, о. Тиціяк пише, що візантійський цісар Лев Ізаврій з політичних мотивів зв'язався з єретиками, щоб нищити ікони. А найновіший "Лексикон Богослов'я й Церкви" видання Гердера, 1958 каже, що візант. цісар тому видав війну іконам, бо серед народу затрачувалася правдива віра і поширився масово забобон та ідолопоклонство. Цісар був переконаний, що він поборює звироднїле християнство.

Для нас особисто не важним хто тут має рацію, чи о. Тиціяк, чи Церковний лексикон. Остаточно годі з цілою певністю доказати, які були причини іконоборства, бо всі документи з тих часів пропали. Для нас важнішою є проблема, чому на Сході наступив занік християнської субстанції і християнського етосу. Відповідаючи на це питання, о. Тиціяк є тієї думки, що трагедія Сходу постала через східній максималізм, а не через форму. Він каже, що східній християнин є максималістом, який у всьому бачить гріх, навіть там, де нема жадного гріха. Східній християнин не розрізняє між Божими заповідями і евангельськими радами, всюди бачить гріх, тому він скоро переходить до радикалізму, а вслід за тим до атеїзму.

Тут відразу насувається питання, чому східній християнин не робить ріжниці між Божими заповідями і евангельськими радами? Чи не завинила тут східня форма, яка не допустила до релігійного усвідомлення східнього християнина?

Застановляючись над трагедією Сходу о. Тецяк каже дальше, що Схід не мав фундаментально-теологічного і природно-правного уґрунтування правд віри. Між інших він наводить думки якогось славіста з Кельну Райнгольда фон Вальтера, який у 30 роках перед війною висловив у журналі "Католицька думка" гадку, що комунізм тому так сильно поширився на Сході, бо маси не мали достаточного філософійного і природноправного усвідомлення.

Тут знову насувається важливе питання, чому маси на Сході не мали філософійного і природноправного усвідомлення? Др. М. С. має повну рацію, що коренем усього лиха була форма. Ця східня форма, яку ми називаємо цілою структурою східнього християнства, не допускала до філософійно-теологічного усвідомлення мас. Ціла структура східньої Церкви впливала в тому напрямі, що для східнього християнина іконостас мав багато більшу вартість, як проблема людської свободи і людської гідности. Коли б ми хотіли знайти відповідь на питання, чому людина на Сході не є суб'єктом, лише об'єктом права, чому гідність людини є там цілком знищена, тоді напевно між іншими причинами, східня форма у великій мірі причинилася до пониження людини на Сході.

Проблематика, яку порушили два наші визначні публіцисти о. др. Назарко і др. М. С., заслуговує на те, щоб наше суспільство застановилося над нею і витягнуло відповідні висновки.

УКРАЇНСЬКА РОДИНО, ЧИ ТИ ГОТОВА ЗРОБИТИ ЖЕРТВУ ДЛЯ БОГА Й УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ДАТИ СВОГО СИНА НА СВЯЩЕНИКА?

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаговані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

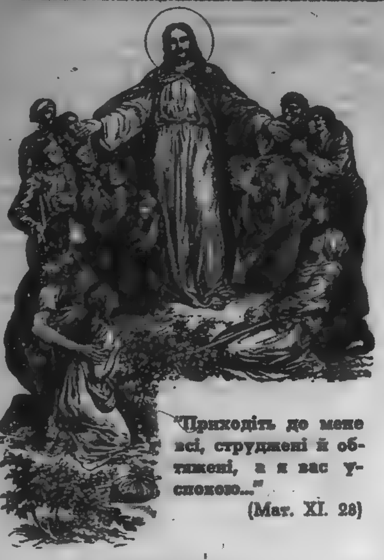

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці в тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Сердечно дякую Найсолодшому Серцю Христовому й Божій Матері з Люрду за уздоровлення моеі зломаної ноги після 3 операцій, а зокрема прошу про молитви за навернення й утвердження у вірі дорогої мені особи. Залучую $10.00 на дві Служби Божі в обох наміреннях.

Софія Т., Торонто

Складаю прилюдну подяку Божій Матері Неустанної Помочі за скоре вислухання молитов через заступництво Отця Архимандрита Климентія Шептицького. Залучую $8.00 на благодарну Службу Божу.

Казимир Грицина, Торонто

Складаю прилюдну подяку за вислухані молитви Пресв. Христовому Серцю і Преч. Діві Марії за заступництвом Божого Слуги Митрополита Андрія Шептицького. Залучую $5.00 на подячну Службу Божу Всевишньому за одержані ласки.

Лідія Гладишевська, Калґарі, Алберта

ПОСИЛАЮ В ІМ'Я ІСУСА ХРИСТА ПОЖЕРТВУ НА ТРИ ГРИГОРІЯНКИ ЗА МОГО БРАТА ПЕТРА, ТАТА ГРИГОРІЯ Й МАМУ МАРІЮ ТА ПОЖЕРТВУ НА ВАШУ ШКОЛУ НА ВЕСТОНІ. ЗАЛУЧУЮ МНОЮ ЖЕРТВОВАНУ СУМУ $500.00. ХАЙ ГОСПОДЬ ПРИЙМЕ ЦЮ ЖЕРТВУ, А ПРЕЧИСТА ДІВА МАРІЯ ЗАСТУПАЄТЬСЯ ЗА МНОЮ!

Анна Дербавка, Дітройт

Прошу відправити Службу Божу за померлого о. Антона Рудницького та померлу родину: Софію, Володимира, Ярославу й Романа. Родину й знайомих прошу про молитви. Залучую $5.00.

Марія Рудницька, Нью Гейвен, Конн.

Складаю подяку Найсолодшому Христовому Серцю й Божій Матері Неустанної Помочі за вислухані мої просьби. Залучую $10.00 на 4 Служби Божі, щоб Господь Бог опікувався мною та моєю родиною.

П. О., Торонто

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. Євген Білик, ЧСВВ

МОЛИТОВНЕ ОБ'ЄДНАННЯ-ФОРМАЦІЯ ВІРНИХ У СВ. ЛІТУРГІЇ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ВЕРЕСЕНЬ

Остаточним завданням кожної людини є повернутися до свого Творця, від якого вона вийшла. Щоб їй у цьому одиноко-важливому завданню допомогти, воплочений Божий Син оснував Церкву, яка за словами II Ватиканського Собору "проголошує невіруючим слово спасіння, щоб усі люди спізнали єдиного істинного Бога і ним посланого — Ісуса Христа, і щоб каючись, відвернулися від своїх доріг. А віруючим вона завжди повинна проповідувати віру і покаяння та, крім цього, приготовляти їх до Святих Тайн, навчати, щоб ізберігали все, що заповів Христос, заохочувати до всяких діл любови, праведности й апостоляту; з цих бо діл виявляється, що християни, хоч і не є з цього світу, то все ж є світлом для світу і перед людьми віддають вони славу Отцеві" (Конституція про Літургію).

Вершиною різних засобів і діяння Церкви в цьому її завданні є Св. Літургія — Служба Божа. Бажанням Свт. Отця є, щоб ми в цьому місяці спеціяльно молилися в тому наміренні, щоб вірні, через живу і діяльну участь у Св. Літургії оформлювалися на дійсних та відданих послідовників Ісуса Христа і помалу об'єднувалися в одній Божій Церкві.

Щоб Св. Літургія мала на вірних бажаний вплив, треба щоб вірні належно її слухали. Вже сама назва Літургії (з грецького "лейтон ерґон" — спільне діло) вказує на те, що Літургія не є ділом самого священика, але що вона є спільним ділом, у якому беруть повну, свідому і діяльну участь усі вірні. Вони мають силою Св. Хрещення до цього повне право і обов'язок, бо за словами Апостола, вони "рід вибраний, царське священство, народ святий, люд придбаний" (І Петр. 2, 9).

Один автор пише, що — поза небом — нема кращого і більше зворушливого виду, як бачити, як вірні разом із своїм священиком приносять Господеві Святу Жертву в Літургії. При престолі, одітий у святі ризи, священик стоїть як посередник між своїми людьми і їх Богом. Вірні, за допомогою молитовників, товаришать священикові крок за кроком у тій найсвятішій дії. Коли священик нпр. закликає вірних: "Вгору піднесімо серця", вірні одним серцем та одними устами відповідають: "Наші серця ми вже звернули до Господа". Це одиноко гідний спосіб слухання Св. Літургії: брати в ній повну, свідому й діяльну участь. Цей спосіб саме Церква якнайгарячіше поручає всім вірним у соборовій Конституції про Св. Літургію.

З цього ясно виходить, що всякі інші побожні практики не мають місця в часі Літургії. Тому то проказування приватних молитов, нпр. молитов із молитовника в різних наміреннях, проказування вервиці чи інших подібних практик, зовсім не відповідає святій гідності Літургії та не повинно мати в ній місця. Адже ж бо ніяка, хочби і найсвятіша практика, уложена людьми, не може принести людині такої духовної користи, як Літургія, бо Св. Літургія є Божої установи. Як така, Св. Літургія повинна мати все перше місце та нашу першу увагу. Приватні набоженства можна відбувати при нагоді посіщення церкви, чи або перед або по довершенні Літургії. Недавній Собор поручає різні форми набоженства, але вимагає, щоб вони були згідні зі законами й нормами Церкви та щоб їх "так улаштовувати, щоб вони були згідні зі Св. Літургією, щоб вони від неї якоюсь мірою походили і до неї народ вели, бо вона, вже зі своєї природи, багато їх перевищає" (Конституція про Літургію).

До повної участи в Св. Літургії належить і побожне, гідне приймання Св. Причастя. Св. Юстин, у своїх описах Літургії з перших віків

Хочете пізнати добре, що таке св. Служба Божа — найважніша жертва, яку приносимо Господеві — то прочитайте нову книжку, яка це пояснює

о. МЕЛЕТІЯ СОЛОВІЯ, ЧСВВ

п. н.

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ

ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК, ПОЯСНЕННЯ

Книга вийшла в Римі 1964 р., має 422 сторінки великого формату й коштує $7.00.

Книга ділиться на: 1) Історичне введення до Служби Божої (стор. 3-150) та 2) Пояснення молитов та обрядів Служби Божої (ст. 150-318)

Такої книги, важної для зрозуміння Служби Божої, ми ще досі не мали. Тому кожний християнин повинен собі цю книгу замовити та уважно її прочитати.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS,
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

християнства, виразно зазначує, що тоді до Господньої трапези приступали всі приявні. Вийнятком були тільки ті, які ще вповні не повірили в цю Тайну; ті, які ще не одержали прощення гріхів і не почали ще нового життя, та вкінці ті, які жили незгідно з Христовими заповітами. Цю практику приймання Св. Причастя підкреслює Церква, коли устами Собору говорить: "...щоб усі, що вірою і Хрещенням стали дітьми Божими, разом збиралися, серед церкви прославляли Господа, брали участь у жертвоприношенні та й споживали Господню Вечерю... відновлення союзу Господнього з людьми в Євхаристії потягає і запалює вірних до палкої любови Христа. Отже в Літургії, зокрема в Євхаристії, немов із джерела, витікають на нас ласки та з найбільшою успішністю осягається освячення людей у Христі, і Боже прославлення, до якого, немов до мети, зміряють усі інші діла Церкви" (Конституція про Літургію).

Нехай же предметом наших молитов у місяці вересні буде те, щоб: 1) усі вірні належно зрозуміли вагу Св. Літургії; 2) брали в ній повну, свідому і діяльну участь та щоб 3) із такої їхньої участи виріс у Божому часі бажаний Церквою овоч: щоб вірні осягнули повну християнську досконалість та через неї об'єднались в одній Божій Церкві.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Моя дружина мала мати дитину й дуже була тим пригноблена. Лікар казав, що мусить припинити її вагітність, бо в противному випадку вона може збожеволіти. Якось совість не дозволяла мені вбивати дитини. Жінка все щасливо пережила й нарешті маємо п'ятого сина. Але як властиво мається справа з зіганням плоду? В яких умовинах і з яких причин це може бути дозволене?

Передчасне припинення вагітности, зігнання плоду, або коротше "аборт" — усе більше поширюється сьогодні в ЗДА. Статистики виказують, що в цій країні щорічно доконується около одного мільйона зігнання плоду; частина, около 18,000 ніби за державним законом, але й то не зовсім законно, а решта — протизаконно, бо, мовляв, (так кажуть собі деякі лікарі) цей закон сьогодні вже перестарілий. Около 100,000 зігнань плоду довершується протизаконно навіть у поважних лікарнях, але більшість жінок, свідомих того, що порядний і совісний лікар не поможе їм, іде до фельчерів, легкодухів-різників, які за добрі гроші все зроблять.

В останніх роках іде велика аґітація в ЗДА за тим, щоб злаґіднити, чи радше розтягнути проти-абортовий закон. На підставі дотеперішнього закону лікар може довершити зігнання плоду тільки в випадку, коли плід загрожує життю матері, але й тоді лікар не рішає сам, а рішення виносить рада лікарів, і доперва тоді лікар може законно, себто дозволено перевести операцію. Але, як пише Ґералд Розен ("Терапік Аборшен"), за останніх 20 років наука медицини поступила так далеко, що майже всі поважні лікарі є того погляду, що сьогодні вже не існує, або майже не існує випадок, у якому заходила би потреба припинити вагітність для рятування життя матері. Хоч який поважний стан її здоров'я, її легко можна рятувати при помочі різних модерних ліків та заходів. З того виходило б, що закон, який дозволяє припинити вагітність для рятування життя матері — сьогодні вже майже не має примінення, отже вже зовсім не треба його. Звідки ж тоді так багато абортів? Певно не з конечности, не для того, щоб рятувати життя матері, бо така небезпека сьогодні вже не існує, або, принаймні в ЗДА, вже майже не існує. Отже, коли такі зігнання плоду діються та й коли йде аґітація за тим, щоб законно дозволено було зганяти плід також з інших причин, ніж тільки для рятування життя матері, тоді це діється тільки для вигоди жінок, які не хочуть бути матер'ями.

Ті, що добиваються більшої свободи в зігнанні плоду, покликуються на ось такі спонуки:

1. "Багато абортів довершується протизаконно, не завжди компетентними лікарями, не завжди в відповідних умовинах, а це завелике ризико для здоров'я жінок. Ліберальніші закони в тій справі усунули б усяку небезпеку." Але ж досвід показує, що, крім інших причин, також і небезпека зараження, або навіть і смерти стримує багатьох жінок від злочину вбивства ненародженої дитини. Дайте їм більшу свободу, дозвольте, щоб жінки могли позбуватися плоду, коли тільки їм захочеться, тоді ординації лікарів перетворяться в різниці, з яких вікнами переливатиметься кров на вулицю.

2. Інші ж кажуть: "Багато є незамужніх дівчат, які стались матір'ями. Ліберальніший закон дозволив би їм позбутись сорому дешевішим коштом, бо тайні аборти дуже коштовні." Але ж чого такі дівчата лізли в небезпеку? Якщо вони вже такі дорослі, що вже можуть мати дитину, тоді вони також дорослі на те, щоб розуміти, що це значить зв'язуватися з мужчиною аж до такої міри, що з того потім виходить тільки сором. Дайте їм більшу свободу, тоді легкодушності багатьох дівчат у шуканні за гоновими пригодами не буде кінця. Строгіші закони, хоч і не завжди, а все ж таки більше стримують від зла. Подібно мається справа також із одруженими, які вже мають по двоє-троє дітей, а дальшої дитини вже не хочуть. Ніхто їх не силує мати більше дітей. Можуть жити повздержно, або придержуватися частинної повздержности, себто методи ритму, про що можуть довідатись і навчитись від кожного порядного лікаря - ґінеколога. Якщо ж подруги хочуть повністю покористуватись своїм правом на сексуальне життя, тоді повинні виконати також і злучені з тим обов'язки; якщо хочуть приємности, тоді повинні взяти на себе також і відповідальність. Майже всі вимівки та оправдання, як: тяжко виховати більше дітей, тяжко вишколювати їх, і тому подібне, — за подрібною аналізою, звичайно зводяться до одного заключення, а саме: батько й мати вже старіються й уже досить їм труднощів із маленькими дітьми, але вони хочуть ще нажитись, їздити й побавитись, а мала дитина не дозволяла б їм на це. Але ж чи таке оправдує зігнання плоду, себто вбивство невинної дитини?

3. Найголосніше домагаються лібералізації закону про зігнання плоду лікарі-психіятри. Вони покликуються на те, що жінка, яка не хоче дитини, стається пригнобленою і схильною до самогубства. Але ж, як пише добрий знавець тих справ, єзуїт о. Ричард Воґан, по перше, галузь медицини, яка називається психіятрією (що займається умовими й чуттєвими забуреннями людини), ще занадто молода й мало розвинена та недосвідчена, щоб лікарі-психіятри могли робити такі заключення та з певністю передбачити, як дана жінка буде реаґувати на вагітність і на порід. Вони готові оперувати кожну жінку, яка важко переносить вагітність. Але ж котра жінка, завагітнівши, не має прикрих хвилин і страхів? По друге, як доказує згадуваний уже Ґералд Розен ("Ди Енсиклопідія оф Модерн Гелт"), відсотково багато менше самогубств буває у вагітних жінок, ніж у не вагітних. А, по третє, якщо жінка пригноблена внаслідок вагітности, то зігнання плоду не поможе, а радше тільки ще більше скомплікує її душевні переживання. Майже кожна жінка, що вже мала зігнання плоду, відчуває на своїй совісті важкий тягар вини, сором та почуття нікчемности. Ми, священики, не знаходимо слів, щоб таких жінок успокоїти й потішити. Ми їх запевняємо, що Бог їм прощає, бо справді аж дуже жалують свого вчинку, (їхній жаль — це часто майже одчай), але вони не можуть простити самим собі та й кажуть: "Моя дитина не простить мені на Божім Суді". Таке почуття озветься в душі кожної жінки, навіть безрелігійної, скоріше, або пізніше. А це, на дальшу мету, аж ніяк не влегшує лікування душевного стану жінки.

Все зло в зігнанні плоду є в тім, що вбивається людський плід, який є зародком людини в утробі матері. Всяке говорення про те, що плід в утробі матері в перших місяцях — це тільки маса протоплязми, що плід починає бути людиною доперва тоді, коли дитина почне рухатись і кидати собою, або коли перший раз мов би скрикне в утробі матері, — все це тільки просте бабське балакання. Правдою є, що досі не знаємо з наукового досліду коли, в якій стадії, в якій хвилині плід починає бути людиною. Але знаємо з науки Церкви та з поглядів старинних філософів, що плід від самого початку в утробі матері має людську душу, отже вже є людиною, хоч вона ще не розвинена. Новіші ж осяги науки медицини, головно ж генетики, підтверджують старинний погляд, а саме, що людина є людиною від хвилини почаття. Коли мужеське насіння й жіноче яєчко злучаться і створять зародок-ембріо, то в тому зародку вже з'являються всі характеристичні риси, які існуватимуть у вповні розвиненій людині. Потребують тільки росту й розвою. Наука генетики не твердить, що людина дефінітивно є людиною від першої хвилини почаття, але каже, що людський зародок від самого свого початку змагає тільки до одної цілі, а саме, щоб витворити вповні розвиненого чоловіка або жінку. Отже, вбити людський плід в утробі матері кілька днів, тижнів чи місяців після почаття, або вбити його після народження, — це однаковий гріх, гріх убивства людини.

Католицька Церква навчає, що кожна людина має повне й незаперечне право до життя. За навчанням Церкви людина є людиною від хвилини свого почаття, коли то Бог творить душу в зародку людського організму. Отже вбивати людський плід прямим актом, щоби позбутись його, — ніколи не дозволено та є воно завжди тяжким гріхом і злочином. Але можуть бути випадки, коли лікар, рятуючи життя матері, непрямо й нехотячи спричинить смерть плоду. В такому випадку нема гріха. Про це я вже писав у "Світлі", травень 1965 р.

Чи то правда, що Господь Бог не хоче, щоб люди терпіли тут на землі й переносили всяке горе, але що то Сатана того хоче та що всяке нещастя — це його робота?

Бідний Сатана! Люди, які не знають причини якогось лиха, все звалюють на злого духа. А він не аж такий у всьому винуватий, як дехто думає.

Бог певно не хотів, щоб люди терпіли на землі й саме для того сотворив їх подібними до Себе та помістив їх "у раю розкоші"; де вони мали жити повним земним щастям, без усяких терпінь і горя, без усього того, що називаємо терпінням і нещастям. Але все змінилося, коли Адам і Єва згрішили. Бог наложив на них і на все їхнє потомство покуту за гріх. "Проклята земля через тебе. В тяжкім труді живитимешся з неї по всі дні життя твого. Терня й будяки буде вона тобі родити... в поті лиця твого їстимеш хліб твій, доки не вернешся в землю, що з неї тебе взято, бо ти порох і вернешся в порох" (Буття 3, 17-19). Отже, Бог післав і посилає терпіння на людей, але причиною терпіння є самі люди, людські гріхи. Як би не було гріха, не було б терпіння, бо Бог не міг би карати за те, чого нема. А Сатана? Він не є причиною всякого нещастя. Він, безперечно, хоче людям зла та він намагається завдати їм якнайбільше лиха, але його сила не є безмежна. Він може шкодити людям лише остільки, оскільки Бог йому дозволить, щоб він був мовби виконавцем Божої справедливости. Найкращим доказом цього є біблійний приклад із праведним Йовом. Заздрісний Сатана казав Господеві: "Хіба даремне Йов боїться Бога? Хіба ти не огородив його та його дім і все його майно навколо?.. Та простягни лише руку твою і діткнися всього його майна і побачиш, чи не лихословитиме тебе увічі! Господь сказав Сатані: "Гаразд, усе що він має, — у твоїй руці" (Йов 1, 9-12). І, Сатана, за Божим дозволом, почав випробовувати праведність Йова. Знищив його маєток, будинки і худобу, позбавив його синів і дочок, пізніше, за окремим Божим дозволом, діткнувся також і його самого "і вдарив Йова лютою проказою від стіп до голови", аж його жінка відвернулась від нього і приятелі кпили собі з нього, мовляв, за його гріхи Бог його так карає. Але ж грішним він не був, бо сам Бог каже, що "нема на землі нікого, як він (Йов), щирого й праведного, богобоязливого й такого, що цурався б зла" (Йов 1, 8). Отже Бог дозволив Сатані досвідчати праведного Йова, щоби показати, що правдивий праведник не заломиться навіть під найтяжчими ударами.

Коли Бог хоче покарати когось за гріхи, то вживає до того сотворіння: сили природи, людей або Сатану, як виконавців Божої волі. Щоби покарати невірних Жидів, Бог посилав на них чужі народи, щоб їх завоювали й брали в неволю. Сам Ісус Христос предсказав збурення Єрусалиму: "Прийдуть дні на тебе, і вороги валом тебе оточать і тебе обляжуть, і стиснуть тебе звідусюди; вони розчавлять тебе і твоїх дітей, які будуть у тобі, і не оставлять у тебе каменя на камені — за те, що ти не зрозуміло часу твоїх відвідин" (Лука 19, 43-44). 70-го року по Христі римський полководець Тит обляг місто відтяв водопроводи й довіз харчів, почався голод, поширились пошесті. Мільйон Жидів загинуло на вулицях Єрусалиму і ще 1.000,000 їх попали в полон.

Але ж Бог не тільки карає. Бог посилає терпіння також і в інших цілях. Терпіння завжди прикре для тіла, але коли глядіти на нього очима віри, тоді бачимо, що воно властиво є великим Божим благословенням для душі. Бо ось які високі і справді Божі та для душі корисні цілі хоче Бог осягнути, коли посилає терпіння і хрести:

1. Бог посилає терпіння, щоб дати нам нагоду спокутувати наші гріхи. Чим більше терпимо на землі й покутуємо за наші гріхи, тим менше треба нам буде покутувати після смерти в чистилищі.

2. Бог посилає терпіння, щоб опам'ятати нас і навернути, якщо живемо в гріхах, або в душевному лінивстві. Савла Бог кинув об землю й осліпив його, щоб із ворога перших християн зробити його найревнішим апостолом Христової науки.

3. Бог посилає терпіння, щоб захоронити нас від зіпсуття. В добробуті і здоров'ї — ми скоро лінивіємо й занедбуємося в старанні за спасіння нашої душі. У хресті й терпінні менше нас тягне до гріха й більше горнемося до Бога.

4. Бог посилає терпіння, щоби помалу очищувати нашу душу від усього земного. Поорана рілля краще родить, обтинане дерево кращі овочі приносить. Терпінням діткнена людина все більше відривається від усього світового й живе більш духовним життям, через що стається ближчою до Бога.

5. Бог посилає терпіння, щоб через нього навернути і спасти якусь душу. Молитва за чиєсь навернення — дуже сильна перед Богом. А все ж таки, досвід показує і Святі, які багато терпіли й терпінням багато успіхів осягнули, кажуть, що "один декаграм терпіння більше варта перед Богом, ніж цілий сотнар молитов."

Такі й подібні духовні овочі приносить терпіння, якщо приймаємо його з покірним子 підданням себе Божій волі та переносимо його з правдивою християнською терпеливістю. Сатана знає це дуже добре, краще, ніж ми, люди. І тому казати, що всяке нещастя — це робота Сатани, аж ніяк не відповідає правді. Терпіння приносить нам добро, а Сатана не може хотіти нам добра. Він хоче лише нашої згуби. Якщо Бог уживає його, або людей, або сили природи на те, щоб завдати нам терпіння в такій чи іншій Богом визначеній цілі, тоді Сатана може використати таку нагоду, щоб спокушувати нас до нетерпимости, до зневіри, до нарікання на Бога, як намагався заломити праведного Йова, але він не є причиною терпіння і всякого нещастя. В терпінні тіла, коли також і дух ослабає в нас і розум темніє, ми нераз подумаємо, що Бог знущається над нами, або що Сатана намагається пошкодити нам, але при подрібній, здоровій і тверезій аналізі побачимо, що остаточною причиною наших неповоджень, терпінь і хрестів таки завжди є людська грішність. Бог посилає, або допускає терпіння на те, щоби покарати, або лікувати нашу грішність, а Сатана тільки використовує таку нагоду, щоб спокушувати нас до бунту проти Божої волі, щоб ми не осягнули Богом намічених користей із терпінь. Якщо Сатана має успіх у цьому, то й тоді не він винуватий, а ми самі, що піддалися його спокусам, бо не хотіли добачити батьківської Божої руки, яка доторкається нас у терпінні.

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

ЕКУМЕНІЧНЕ ВІНЧАННЯ В ГОЛЯНДІЇ

В одній із реформовано-протестантських церков у столиці Голяндії у Газі відбулося "екуменічне вінчання", очевидно за дозволом епископату. Як пише католицька голяндська пресова аґенція, то молодий католик, а молода — протестантка. Шлюбні церемонії були розділені між католицьким священиком і протестантським пастором, у такий спосіб:

Першу частину шлюбу включно з проповіддю провів протестантський пастор, від якого дальшу частину перебрав католицький священик. Наступну частину, тобто передачу шлюбних перстенів, перевів пастор, від якого знову перебрав священик, який виголосив літанії. Потім обидва духовники поклали руки на молодих, які клячали. На закінчення — по благословенні пастора молодятам — священик уділив благословення наречений. На цей шлюб, який є важний збоку обох Церков, уділив дозволу епископ М. Янсен із Ротердаму.

Як подає згадана аґенція, це не одинокий у Голяндії випадок такого "екуменічного вінчання".

Наші діти знову переступають шкільні пороги! Ходять вони до своєї української чи чужої школи? Чи наше українське суспільство розуміє й доцінює важливість свого власного шкільництва?

Т. Луців

СИМВОЛІЧНА МОГИЛА

о. Агапій Гончаренко

Недалеко Овкленду, на горі, біля міста Гейварду в Каліфорнії, лежить занедбана могила першого українського еміґранта, о. Агапія Гончаренка (1832-1916) і його вірної дружини Альвіни (1834-1915). Кілька старих дощок охороняють два зогнилі вже трираменні хрести, на котрих видніють лише ймення — "AGAPIUS" та "ALVINA". Поза тими дошками пасеться худоба. Хрести вже були поспадали на землю і лежали в густій траві, в запашному зіллі, покриті шишками кріслатої смереки, що її був засадив в узголів'ях др. Гриць Денис. Його ж удова Текля і досі проживає в Сан Франсиско й дуже турбується забутою могилою Гончаренків, перших українських піонерів у Каліфорнії. Вони їх обидвоє знали ще з 1909 року. Її чоловік вів добре зорганізований український хор, театральний гурток, що давав зчаста вистави, імпрези. В Сан Франсиско ще живуть деякі хористи із того хору. В декого можна побачити знимки цього хору. А хто ж не знав Денисів, хто у їх хаті не був? Кому вони не помогали?

"Одного дня, — повідає пані Денис, — прибіг до мого чоловіка задиханий о. Гончаренко і з тривогою заявив, що банк забрав його хату, землю й печеру, де він щодня відправляв Службу Божу. Словом, забрав усе, що було, навіть два викопані гроби, для себе й для своєї дружини.

"Землі — 28.5 акра, — оповідає далі пані Денис, врятувати не було як, але на прохання мого Гриця і редактора Овкленд Трибюн дозволено старим Гончаренкам дожити на їхній землі.

Дружину о. Гончаренка, Альвіну, поховано 21 березня 1915 р., а о. Гончаренка — 15 травня 1916 р.

Земля о. Гончаренка разом з могилами й опустілою маленькою хатиною переходила в різні руки, а тепер є власністю одного фармера, Німця И. Мінке."

Крім пані Теклі Денис про о. Гончаренка дуже тепло згадує ще Грекиня пані Ірина Милтон, з Гейварду. Вона каже: "Зараз по похороні — ми всі зійшлися до хати о. Гончаренка. Поставили самовар, випили чаю. А коли люди почали розходитись — а між ними були й три священики — кожний із приявних узяв щось зі собою "па пам'ятку". Одні виносили книжки, другі посуд, дехто — крісла, а хто стіл, а хто фіранки... Так, що за хвилю залишилась хата дочиста гола..."

Отця Агапія Гончаренка поховано в ризах і з хрестом на грудях, що його був йому подарував родич по матері на прізвище Богун, чернець одного з манастирів на Атосі, коли Гончаренко перебував там ще молодим."

Далі пані Милтон свідчить: "Місцеві Греки дуже любили о. Агапія. Він прекрасно говорив по-грецьки і ми йому не раз помагали. Ми поставили й хрести на їхніх могилах."

"Потім добрі люди постійно відвідували і хату і могилу довгі роки, аж поки цей останній негостинний господар не завалив Гончаренкової хати, а людей почав відганяти поганою лайкою і навіть стріляв з рушниці."

Коли 28 липня, після довгих клопотів, наша група добилася до місцевої бібліотеки, щоб довідатись про дорогу до могили, нам порадили взяти з собою шерифа. Місцева ж поліція ні не знала дороги до могили, ні не хотіла дати нам охорони.

"Це є приватна власність — казали нам. — Чи вас пустить до могили власник, п. Мінке, — то від нього залежить. Ми чули, що він туди нікого не пускає" — таке сказав нам командант поліції.

Нашою групою, що складалась з адвоката Чабана, п-ва Підгірних, п-ва Панькових та їхніх дітей — Зірки, Богдана й Бориса, проводив я. Я настоював на тому, що ми мусимо побачити могилу, але як — того я не знав.

Поїхали ми знову до бібліотеки. Тут хтось порадив нам зателефонувати до "Овкленд Трибюн". Пробую й те, та одержую число телефону до репортера, п. В. Стробеля. Він ніби знає, де є могила, бо там був попередньої суботи. Але на запит, чи не поїхав би з нами, відповів, що не може поїхати, бо запрошений з жінкою на вечерю до "Синів Норвеґії". Порадив він нам звернутися до п. Брадфорда. Той збувся нас нездужанням, але подав число телефону до пані Милтон. Вона радить звернутися до якогось Гарина, але Гарин боїться власника Мінке і йти з нами не хоче.

Тоді я знов звернувся до репортера Стробеля і прошу, щоб хоч показав дорогу. Той нарешті обіцяв це зробити і незадовго з'явився з маленьким автом, високий чоловік у коротких штанцях. Ми всі зраділи. І наші три авта вирушили крізь залюднений Гейвард пористими дорогами в ліси, де колись ховався від царських аґентів о. Гончаренко, а де тепер лежить його недоступна могила.

По дорозі я намовляв репортера таки поїхати з нами, обіцюючи йому ще кращу вечерю й українські писанки. Ось ми вже й добились до Ферв'ю, до загородженої колючим дротом фіртки. Тут колись, як каже дехто зі старожилів, пишався напис "УКРАЇНА", але то було ще тоді, коли жив о. Гончаренко.

Репортер Стробель нам радив:

— Зупинімся біля сусідньої власности Гарина! Може, коли він нам показуватиме свою землю, ми зможемо наблизитись непомітно до могили, щоб не дрочити Мінке.

Та ще він не домовив слова, як пси Мінке почали гавкати. Ми так і потороплі. Ну, і що тепер?..

— Він зараз тут буде! — потішив нас усіх наш провідник Стробель. І, справді, за пару хвилин із придорожньої хати, згори, зліз до нас старший чоловік і гукнув:

— Геть звідси! Це моя власність. Геть звідси!

А пізнавши Стробеля, він додав:

— Чи ж не казав я вам, щоб ви не показувалися тут, щоб і нога ваша тут не була?

Та Стробель, любесенько усміхнувшись, почав лагідно промовляти до старого і сяк і так, запевнюючи його, що всі ми його великі приятелі, приїхали здалека, ото ж не годилося б нам повертатися з нічим, і так далі. Але Мінке на те відповів:

— Одної минулої суботи ви були тут і робили знимки з могили. Цієї суботи приїздило аж п'ять авт, а позаминулої приїхало аж сімнадцять осіб, щоби побачити могилу. Мені вже й терпцю не стає, бо всі вони мені розпуджують худобу. Ці відвідини мені сидять у печінках.

Тут встрянув наш адвокат Чабан та й почав адвокатувати, мовляв, ми теж мали колись худобу і від людей вона в нас не ґедзґалась, не буде пудитись і ваша. І старий вовкулака нарешті поступився.

— То йдіть, каже, та лише на п'ять хвилин і більше не показуйтеся тут.

Велика радість охопила нас усіх. І, крикнувши "дякую", подались ми крутими стежками по бувшій землі о. Гончаренка понад яр, пройшовши з добру американську милю.

— Я тут, в Америці, ще такою стежкою не ходила, лише як була в краю! — промовила задихано пані Паньків.

— Помалу-малу, щобисьте не впали! — перестерігла її пані Підгірна.

— Дивіться но, онде дуб, що Гончаренко ще садовив...

— А ось, дивіться, яр.

— За Гончаренка, то ще вода плила у ньому, а тепер уже — агій! — повисихала вся...

— А там були ще його яблуні й груші, ба, навіть гриби, що він сам розводив. Деякі сорти його овочів носять у Каліфорнії Гончаренкову назву, — сказав п. Підгірний; він знав о. Гончаренка особисто.

— А тепер прошу звернути праворуч! — сказав Стробель. І по кількох хвилинах ми побачили загороду із старих дощок, над якою звисало зелене гілля сумної сосни, наче вона намагалась прикрити, заховати якийсь закопаний скарб. Ми підійшли ближче, звідки можна було побачити вже й трираменний хрест, прив'язаний до поруччя дротом. А на хресті виднів напис, одне тільки слово "AGAPIUS". Праворуч від нього на землі лежав подібний хрест з написом "ALVINA".

Ми всі припали до дорогої могили, як заблукані діти до матері, як спрагнений каліфорнійський ковбой до джерела. Клякнувши, гаряче молились, дехто плакав. Тим часом молодий Богдан Паньків уже й переліз через поруччя, підняв повалений хрест і прив'язав його дротом до дошки. Тепер уже стояло поруч два хрести.

Сьогоднішній вигляд гробів о. Гончаренка й його дружини

— Виглядає, ніби ті дваймення "AGAPIUS" й "ALVINA" якихсь безбатченків, — сказав п. Чабан.

— Ет, навіть прізвища ніхто не написав!..

Добре, що п. Підгірний мав фотоапарат і зняв декілька знимок. А щоб виразніше вийшов хрест, я підв'язав угору гілля. Присутній Стробель був здивований нашим виявом пієтизму, молитвою, збиранням трави, листя і бранням по грудці землі з могили... Тут він колись молодим хлопцем бавився біля тієї могили і знав, що в ній лежить той, "за голову якого московський цар призначив 5000 рублів і хто, ховаючись по лісах, створив про себе цілу леґенду."

Сонце почало хилитись до заходу, а ми, забувши про лютого господаря, не могли відірвати очей від могили. Ось уже біля могили господар повирівнював землю. Тільки те дерево та люди такі, як от Стробель, подаючи в пресі, охороняють її від повного зглаждення. А як на довго?

З жалем серця залишали ми дороге місце і подались глянути на хату, та знайшли лише купу розторощених дощок.

Кажуть, що під тією хатою старий о. Гончаренко тримав свої книжки — нагадав п. Підгірний Дехто з нас узяв собі по ґонті "на пам'ятку".

— А де ж печера? — допитувався хтось.

Намагались знайти її в кущах, але, нажаль, не знайшли. І, раді, що хоч побачили могилу, ми покинули з сумом землю, котру колись Гончаренко називав "Україною".

— Ідіть, — звернувся до мене Стробель, — подякуйте Мінке за все!

Але я не пішов до нього, бо ми перестояли дозволені 5 мінут на дві години. А ну ж уб'є? — подумав я.

Подякувавши свому провідникові, наші три авта подались через довжелезні мости, через Овкленд до Сан Франсиско, не перестаючи говорити про о. Гончаренка та його забуту могилу.

о. Василь Ваврик, ЧСВВ

ПІРАМІДИ – П'ЯТЬТИСЯЧ РОКІВ СТАРІ ГРОБИ

Ранком 28-го грудня м. р. виїхали ми автобусом на цілий день до старинних, усьому світові знаних, пірамід. Автобус переїздить головну вулицю-артерію середини Каїра й мостом над Нілем дістаємося до його передмістя, заповненого модерними хмародерами й багатими віллами великих панів та різних амбасад. Проїжджаємо неначе парком, що повний пальм і цвітів. Рожі, овочеві дерева у віттю, а в нас там зима. Виїздили ми зо сходом сонця; над містом і над рікою й над пальмовими садами біла мряка, що осідає й скапує з дерев брилянтовими сльозами. Ідемо до першої столиці старинного Єгипту, до Мемфісу (греки перебробили так стару назву: Менф). Ідемо доброю дорогою поміж Нілем і його лівим каналом. Тут також пробігає лінія залізниці до полудневого Єгипту, якою маємо дістатися за два дні до Люксору, старинних Теб. Напроти нас до міста на ранній торг спішать тягарові авта, верблюди та осли з вантажем усякої ярини. Десь на тридцятому кілометрі від Каїра лишаємо добру дорогу, скручуємо направо через залізничу лінію й канал та їдемо вже на захід. Довкола бідні селянські хатки: стіни з чорного болота, нічим не помазаного, дах або з трощі й сіна, або ніякого даху. Із хат виходять жінки по воду, з домів підноситься дим ранніх вогнів сніданку. Декуди на полях уже є робітники, більшістю жінки. Їх діти лежать на голій землі і ще досипляють нічку. В'їздимо у великий пальмовий садгай. То вже місце старинного Мемфісу. Нині тут поля, зеленіші від сусідніх; урожайна, знать, земля старої столиці. З цеї тепер нема ні сліду. Хоч було це могутнє і славне понад усі міста третього тисячоліття до Христа, не пережило воно суперництва з новим містом Александрією, що стягала до себе людей із Єгипту й сусідніх держав.

Містечко Ґізе та найславніші піраміди

Із старого міста остали дві речі, що колись були в пошані перед входом до святині бога Ра, бога сонця: це великий алябастровий Сфінкс, лев із головою людини, з обличчям Рамзеса II. Він величиною другий у Єгипті, але зовсім добре захований. А за Сфінксом стоїть павільйон, у якому лежить надломана ґігантична статуя Рамзеса II, близняк статуї що стоїть сьогодні перед залізничною станцією великого Каїра.

Статуя ця тепер, із відломаними ногами, довга десять і пів метра. Викута вона гарно з одної скали; ім'я фараона вирите на рамені, на нагрудній таблиці й на спряжці пояса. Лежить ця статуя, як колись упала, виґребана з піску 1820 р., тепер захоронена від вітрів, дощів і піску надбудованим павільйоном. Як на обличчі Сфінкса так і тут майстерно відданий усміх фараона Рамзеса II. І не хочеться вірити, що це то якраз той фараон, що так знущався над синами Ізраїля, так немилосердно приказав топити новороджених хлопчиків у їх родинах! Відпочиває собі усміхнений, бо подивляють його тепер туристи, як колись подивляли його піддані, як любив він, щоб його подивляли: за 66 років свого панування здвигнув собі стільки статуй і святинь, як ніодин із фараонів.

Від цієї статуї їдемо вже просто до першої, найстаршої піраміди. Пару кілометрів за гаями й полями старинного Мемфісу починається західня лібійська пустиня, що опісля переходить у Сагару. Відділ між управними полями й пісками пустині такий наглий якби хто провів тут невидимий мур. У годині 8 і 45 мінут ранку я побачив першу піраміду. Поглянув на годинник, щоб собі це запам'ятати. Автобус пристанув при домику в пустині, де перебувають сторожі старинних пам'ятників. Переглянули вони дозвіл міністерства старовини Єгипту й дали нам одного провідника, хоч пояснює наш о. професор. Провідник має ключі до поодиноких гробів. Тому що француз-професор Лявер ще не приїхав, щоб нам об'яснити піраміду, яку він із другим відкопав і тепер відбудовує святині, що окружали саму піраміду, ідемо до гробу одного з визначних урядників п'ятої династії Мемфісу, пана Ті. Це один із найкраще захованих старих гробів. Колись його вступна каплиця була над землею; тепер усе глибоко в піску. Перед входом дві колюмни, потім внутрішне подвір'я. Стіни покриті горорізьбами, на яких бачимо жінок і дітей пана Ті, як приходять до цієї погребної каплиці з дарами своєму панові: мужеві й батькові. Подвір'я видно було прикрите дахом, бо стоять іще майже цілі 12 колюмн. До самого гробу треба зійти в печери, виковані в самій спідній скалі. Це й буде повторятися в інших гробах або пірамідах. Наперед погребна каплиця. Тут приходили живі споминати померлого. Вхід був замурований глибоко до ориґінальної скелі. Там наперед довга ґалерія, заповнена малюнками з життя померлого: його доми, поля, робітники, невільники, танцюристи, — змальовані його подорожі, лови звірів і птиць у заливах Нілю. Тут направо викута в скалі каплиця приносів, де складали або правдиві або в різьбі представлені посудини з їжею, напитками ітд. Вкінці сама головна капличка, знову з мальованими стінами з подій життя покійного. У правому куті є т. зв. символічні двері: частинно різьблені, частинно домальовані двері на чистій скалі. Десь там за тими дверима є саркофаґ пана Ті. А в стіні напроти входу є два малі отвори і ними видно статую пана Ті, що мала, в разі знищення його мумії, служити душі неначе за тіло. Дивне враження глядіти крізь щілину на старинну подобу високого достойника фараонів половини третього тисячеріччя перед Христом...

Місце старої столиці — Мемфісу

Вийшли ми з гробниці пана Ті. О. професор показує нам, яких п'ятсот метрів від нас, руїни старинного манастиря св. пророка Еремії, якого (за переданням) вивезли з собою до Єгипту втікачі Юдеї, перед гнівом Навуходонозора.

Від'їзджаючи від гробниці пана Ті, пристаємо при дуже дивнім підземельнім цвинтарищу: святих єгипетських биків, Апісів. Кожний із них мав свій, у ґраніті рублений, саркофаґ, а його тіло було бальзамоване, як фараона. Апіс-бик був уосібленням сили бога сонця, Ра. Мав бути чорний, із білим прямокутником на чолі, на литці знак вірла, на язику щось як наріст жука-скарабея. Як такого бика знайшли, проголошували його святим; старого топили й ховали з королівськими почестями в цих катакомбах, які Геродот назвав "Серапеум". Є тих ґранітових саркофаґів щось 24. Нині вони порожні, бо бальзамованих биків перський король Камбіз казав попалити. Рівночасно з нами відвідує ці катакомби велика й дуже голосна німецька група туристів. Як багато їх тут! Треба додати, що в околицях Мемфісу-Каїра нема ґраніту. Ці великі брили, з яких роблено брами тутешніх святинь і саркосаги, привезено аж з Асвану, тисяча кілометрів з полудня, із границь Нубії. Виходимо поспішно, бо приходить година, коли маємо зустрінути проф. Лявера, реставратора святинь піраміди Зосера.

Коли ми приїхали до піраміди Зосера, професор уже чекав на нас. Видно, що любить свою [illegible] старинні світила [illegible] піраміди.

Піраміда Зосера не [illegible] переходу з давніх способів поховань [illegible] у гріб, що його археологія називає мастабою, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] фараона. Геніальний урядовець фараона Імготеп переконав його, щоб уже готовий величний гріб убрати в камінні брили й зробити над гробом піраміду в формі [illegible] сходів, якими він до неба людина виходить або якими з неба сходять боги до нас. Тому й гріб фараона Зосера був кілька разів перебудований. Це досить добре видно на відкритих [illegible] стінах піраміди. Та не лише піраміду своєму панові поставив безіменний Імготеп, якого опісля обожествили. Він збудував ще навкруги гробу фараона повторення його столиці Мемфісу: отже збудував святиню і святилища, галерії і галерійки, вівтарі і вівтарики... Найбільш зворушливе було, коли старий професор привів нас до місця, звідки ми могли малим отвором бачити [illegible] камінної статуї фараона, що сидить на троні, з бог Гор, немов прикраса його накриття своїми крилами огортає його голову. Здавалося, неначе бачиш живу людину там за тими мурами у тих підземеллях. Піраміда висока 60 м., боки її 121 і 109 м., бо вона не є квадратова.

Не буду тут довго затримуватися, бо треба ще сказати кілька слів про відвідини пірамід, знаних усьому світові пірамід, сказати б "класичних і літературних". Від'їздаємо автобусом від піраміди Зосера. Знову в'їздаємо в полосу зрошених піль долини Нілю. Їдемо понад стариним каналом, бачимо як рибалки закидають сіті, як діти все й усюди просять "бакшіш", як на полях змучені працею феллахи поклалися відпочивати [illegible]. Дивний край: де можна спати при самій автостраді, з усім шумом і рухом і звуками сирен на сирій чорній урожайній але маленькій просторо рідній ниві. Автобус пристає, щоб наші "фото-мани" могли зробити кілька знимок із пірамід, які виринають перед нами. Це якраз ті всьому світові знані піраміди Хеопса, Хефрена й Мікериноса.

ЄЗУЇТИ ГОТОВІ ДО ДІЯЛОГУ З ЖИДАМИ

Єзуїтський генерал — о. Арруппе сказав у часі свого побуту в Нью-Йорку, що Єзуїти готові перебрати на себе діялог із жидами. На одній міжконфесійній конференції заявив він, що — на його гадку — найкращим "кліматом" для переговорів між християнами й жидами є саме З'єдинені Держави Америки. О. Арруппе думає, що такі контакти в останніх часах значно поступили, як теж можна бачити кінець нещасливого непорозуміння та наслідування минувшини.

В ЮГОСЛАВІЇ ЗАСУДИЛИ АТЕЇСТА ЗА ОБРАЗУ ЦЕРКВИ

У Люблянці, Югославія, суд засудив "за образу релігійних почувань співгромадян" одного атеїстичного письменника — Володим. Гайсекта, студента філософії, який написав та видрукував у одному з часописів свою "поезію", що є ненависницькою пародією на Розп'яття Христа. Проти цього запротестували студенти богословія та трьох словенських єпископів. У засуді, що його видали судді, які є всі членами комуністичної партії, сказано, що ця поезія "безсумнівно є наругою та обезчещенням" Церкви, як теж сказано, що югославська конституція гарантує своїм громадянам свободу релігії, а при тому забороняє будьяке підсилювання національної, расової чи релігійної ненависти чи нетолеранції.

ЯКЩО РЕЛІГІЯ "ОПІЙ ДЛЯ НАРОДУ", ТО ВСЯКИЙ ДІЯЛОГ БЕЗГЛУЗДИЙ

Діялог між християнами та марксистами не є остаточною метою, бо його треба вважати тільки засобом і намиром. Він мусів би скорше чи пізніше довести християн і марксистів до спільної акції — Це ствердив ідеолог французької комуністичної партії — Рожер Гароді на недавно відбутому засіданні центрального комітету французької комуністичної партії в Парижі, де обговорювано справи ідеології та культури. Гароді, який належить до ряду найсильніших піддержувачів ідеї діялогу між християнами та марксистами, перестерігає, щоб не ідеалізувати діялогу. Він каже, щоб бути уважним тепер як і було перед тим, бо число католиків, що піддержують справу діялогу, є тільки меншістю. На його гадку не вільно заколисувати себе надією, що діялог доведе до якогось солідного та довготривалого порозуміння між обома партнерами. Інакше мусіли б марксисти усвідомити собі, що вони теж мусять прийняти дещо від християнства, бо якщо в християнстві нема нічого позитивного і сприйняття гідного, а християнство є тільки "опієм для народу", то тоді нема найменшого глузду взагалі починати якийсь діялог з християнством. Гароді каже, що в сьогоднішньому часі можна пізнати, що в християнстві обговорюється багато питань, на яких відповідь є збагаченням не тільки для християнства, але і для всього людства.

ЗБУДУЄ АРХИЄПИСКОП БУКАТКО НОВУ ЦЕРКВУ В БЕОГРАДІ?

Архиєпископ Гавриїл Букатко

У Београді посеред католиків латинського обряду, яких архиєпископом є ВПреосв. Гавриїл Букатко, зродилася надія, що зможуть збудувати церкву Пречистої Діви, якої будову розпочали ще в 1939 році, але досі не докінчили, а розпочата будова служить тепер за склад для одної торговельної фірми.

Вся београдська архиєпископія нараховує всього 13 парохій, 6 світських священиків, 20 священиків-монахів у 5 манастирських домах, 410 сестер-монахинь у 20 домах-манастирях і около 40.000 вірних. Під національним оглядом — це мішанина, що складається з Хорватів, Словінців, Мадярів, Німців і інших дрібних етнічних груп.

Београдська архиєпископія безпосередньо підчинена під Апостольський Престіл. Вона не є митрополією, як теж не має ніяких собі підчинених єпархій, які були б її суфраганіями. У Београді існувало латинське єпископство мабуть уже в IX сторіччі, яке 29. X. 1924 р. піднесено до гідности архиєпископії з огляду на столичність Београду.

ВПреосв. Гавриїл Букатко, ставши латинським архиєпископом, залишився надалі тільки апостольським адміністратором єпархії візантійського обряду у Крижівцях, до якої належать теж і наші вірні, які творять основу єпархії.

КАТОЛИКИ ДОРАДНИКИ СУКАРНА

Між дорадниками індонезійського президента Сукарна в т. зв. "Найвищій Раді" подибуємо тепер чотирьох католиків, а між ними навіть священика — єзуїта — о. М. Дріяркара — декана педагогічного інституту та Ігнатія Касімо — основника католицької партії в Індонезії.

ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКУМЕНІЧНИЙ З'ЇЗД ОБГОВОРЮВАВ СПРАВУ "АНТИЮДАЇЗМУ" В НОВОМУ ЗАВІТІ

Католицькі, протестантські та жидівські знавці Св. Письма з Німеччини, Австрії, Швайцарії, Англії та Ізраїля відбули свої наради в Арнольдсгайн/Авнус, Німеччина, у євангелицькій академії на тему: "Антиюдаїзм у Новому Завіті". Вони обговорювали цілий ряд місць у Св. Письмі Нового Завіту, про які можна говорити, що в них є антижидівське наставлення, або принайменше виглядає бути.

ПРОВІД КАТОЛИЦЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА В ГОЛЯНДІЇ ПЕРЕДАНО МИРЯНАМ

Католицький Єпископат Голяндії недавно покликав до життя "Раду Католицького Шкільництва" й передав їй повну відповідальність за католицьке шкільництво. До "ради" належить 19 представників від батьків, учителів і організацій і трьох представників від єпископату. Кардинал Альфрінк, предсідник Єпископської Конференції Голяндії, заявив, що він іще 1959 р. сказав, що відповідальність за виховання католицького доросту лежить на єпископах і мирянах. А тепер вона вповні передана мирянам, що є доказом тієї дійсности в переміні католицького думання, яка випливає з Соборової Конституції про Церкву. Католицькі школи в Голяндії у своїй програмі виховання й навчання інтеґровані до державних шкіл. Хоч фінансовані урядом, але вони незалежні від уряду. Мабуть у ніякому краю на світі не процвітає так сильно католицьке шкільництво, як саме в Голяндії, в якій є 2.900 католицьких народніх шкіл із 650.000 дітей, що творить 45% усієї дітвори в Голяндії; близько 600 середніх, головних і технічних шкіл із близько 350.000 учнів. Католицька Церква в Голяндії має теж два університети, в Ніймвехен і Тілбурх, які теж піддержує фінансово державний уряд.

ПРОФАНАЦІЯ КАТОЛИЦЬКИХ ЦВИНТАРІВ У ЄРУСАЛИМІ

У Єрусалимі знову повторилася профанація двох католицьких цвинтарів, греко-католицького та латинського. На греко-католицькому цвинтарі, який знаходиться на узбіччі гори Сіон, як теж і на латинському, положеному в полудневій частині ізраїльського сектора Єрусалиму, поперевертано численні пам'ятники та порозбивано надгробні камені. Мармурові плити порозбивано молотком на кусочки.

Казимир Грицина

40 РОКІВ ТОМУ В КРЕХОВІ

Історію і красу Крехова описав гарно в книжці "По Василіянських Манастирях" о. др. Михайло Ваврик ЧСВВ. І кождому раджу ту книжку прочитати, бо тут не буду описувати ані історії манастиря, ані його зовнішньої краси, хіба мимоходом. Бо я хочу описати — за словами псальмопівця який каже "вся краса дщери внутрі" — отже я хочу описати те, що внутрі крехівського манастиря крилося-діялося.

У Крехові містився Новіціят Чину оо. Василіян. Навіціятський дім це колиска, в якій народжуються для Чину монахи-діти, це родинний дім цілого Чину і тому цей дім найдорожчий для кожного ченця. Це материній дім, а що слово мама це найдорожче слово а родинний дім це наймиліше слово, тому то новіціятський дім у Крехові такий милий і такий дорогий для кожного василіянина. Бо там він народився для Чину, себто для Бога, Церкви й народу. Чому в Канаді чи Америці дітям приходить фантазія до голови і вони або хочуть, або таки втікають з дому? Бо вони не мають родинного дому. Вони народилися в шпиталі, а цей дім, де жиють з родичами, що кілька років інший і любов у їх серцях до наймилішого місця, до родинного дому не розвинулася.

У нас, у нашій багатій, але окупантами обдертій країні, в нашій любій Україні було інакше. Там кілька поколінь виводилося з рідної хати. От у нас, тато одідичили хату, в якій жив прадід, дідо (104 роки) і тато понад 50 років так, що ця хата мала яких 200 років. Це була дійсно рідна хата. І подумайте: вона вже була старастара. Вікна до землі осіли і нашою мрією була нова хата. В 1914 р. заносилося на війну. І всі говорили, як вистрілить перша гармата, то наша хата сяде. Та так не сталося, чого ми жалували. Родичі померли 1919 р. на тиф, обоє в одним тижні. За ними найстарша сестра, а ми осталися сиротами на невиділенім ґрунті. Коли підросли і всі стали повнолітні, тоді суд поділив майно. Зараз по поділі цю стару рідну хату завалили і поставили нову, сестра собі, а брат собі. Я тоді не був уріднім місті. І коли я приїхав по двох роках на вакації та вийшов на свою вулицю і побачив, що тої рідної старенької хати нема, то щось так мене стиснуло за серце, що не можу цього словами описати. В очах потемніло і я мусів пристанути. А мій товариш, який ішов зі мною, питає: що тобі сталося? Я йому кажу, що на вид, що нашої хати нема, стиснуло мене за серце. Він лише легенько всміхнувся усміхом співчуття і каже: я тебе розумію.

От таким дорогим є родинний дім.

А яке ж то все має відношення до Крехова, подумаєте. Коли померли мої родичі, ми осталися нелітніми дітьми, а що жили в місті, то й мали можність ходити до школи. 1920 р. у червні прийшли большевики і в нас був фронт два тижні. Одного ранку, коли я йшов до саду, почали Поляки стріляти в нашу долину. Бо тоді йшли косарі в поле, а спостерігач думав, що то військо з піками, і почали сильно гарматами бити по хатах. Одна куля з канони розірвалася на даху і мене поранило. А що відламки перейшли через праву руку в двох місцях, то я думав, що не буду могти володіти рукою і тому плакав, що я вже не буду міг писати-вчитися, то й тим самим не зможу стати священиком. Але, слава Богу, рука загоїлася і я ходив до школи.

Але на превеликий жаль досі священиком не став... І згадуючи Крехів, багато болючого ворушиться в глибині душі, про що пізніше. І от коли я був у 4-тій гімназійній клясі, наш дорогий катехит о. др. Конрад заповів, що реколекції буде давати о. др. Й. Скрутень, ЧСВВ. Яка у нас школярів була велика цікавість побачити монахамісіонаря! Одного дня ціла гімназія, 996 студентів з учительським збором зібралися у гімнастичній залі, що служила за каплицю. Коли лиш рулету піднесли і став відкритим вівтар, директор школи Юліян Левицький вже стояв напереді. Побіч поставили підвищення, на якім був столик і крісло для місіонаря. Перед початком реколекційної науки виходить отець катехит наперед і питає: Чи є Казимир Грицина? Я відізвався: є. А що я був малого росту й мене не було видно, то й о. катехит каже: Де? Піднеси руку. Коли я підніс руку, отець катехит каже: Молися, як увійде отець місіонар. Мене зібрав страх. Я молився в клясі, ну, але там було 45 учнів, а тут є 996. Чогось брав мене страх. Уже чути кроки отця місіонаря. Отець катехит пішов напроти і коли о. місіонар вийшов на підвищення, я почав голосно й виразно молитися. По реколекційній науці те саме. Так через цілі реколекції. І от тоді зродилася в мене думка поїхати до манастиря до Крехова. Подання написав старший брат. Мене прийняли і означили день приїзду 15 серпня 1924 р., отже сорок років минуло 15 серпня 1964 р. Зі мною їхав ще один мій товариш з міста і кляси.

15 серпня десь коло полудня ми спочивали під горою Побійною. Прийшли ми до манастирської фірти, подзвонили. Отворилося віконце в стіні і брат фіртіян питає, чого ми хочемо? Я сказав. Він указав двері напроти до розмовниці, а сам пішов зголосити нас до о. ігумена.

За хвилину отворилася фірта і брат фіртіян казав нам увійти, але ми оглянули двері, які не мали клямки: це нас здивувало і трохи налякало. Іще раз ці двері мене налякали, як цей сам фіртіян 5 січня 1926 р. викликав мене до розмовниці і ці двері за мною замкнулися. Назавжди! Ще повернемо до цієї болючої події-спомину, а тепер не захмарюймо собі краєвиду, бо ми ввійшли в саме серце Василіянського Чину, ми ввійшли за клявзуру, де на повний пульс ішло духове життя, де зі сирої глини чудові духовні твори виробляли отець маґістер Микола Лиско і його заступник, як рідна мати добрий серцем отець соцій Павло Пушкарський, про все дбаючий для всіх усміхнений отець прокуратор дому Полікарп Панчишин та улюблений отець духовник Йосиф Пеленський.

І ось того пам'ятного дня 15 серпня 1924 р. пополудні я і мій товариш стали до іспиту перед названими отцями. Я став перший. Підчас іспиту о. маґістер Лиско запитав мене яким голосом я співаю? Я, що ніколи не був іспитований до співу, без жадної надуми сказав "грубим". На це о. маґістер розсміявся сміхом зневаги, а інші отці почервоніли і о. соцій спитав мене, належав ти коли до хору, я відповів ні. Отець соцій сказав: Отже тут немає чого сміятися.

Ця заввага вразила о. Лиска. В тім я відчув прихильність о. соція до себе. І таким він був для мене через півтора року. Добрий, прихильний, ласкавий, ніжний із правдиво материнським серцем для мене і всіх нас. І коли опісля нераз звертав мені увагу, коли я щось не так зробив, то я все відчував доброту його серця.

По іспиті ми зачали реколекції. Нам приділили брата ангела на ім'я Аристарх. У навечір'я Преображення висповідалися і в самий день Преображення приступили до Св. Причастя та по сніданні нас увели до гурту новиків-клириків. Ми вступили на новіціят. На Преображення і 20 серпня у Крехові був усе відпуст. 20 серпня св. мученика Пасива, якого мощі там були і тоді виставлялися до загального почитання! Він був опікуном новіціяту. Мощі прислав Святіший Отець Лев XIII. Цілий цей день усе хтось із братії підходив і цілувався з нами у рам'я, вітаючи нас отак. Для нас усе те було нове й цікаве. Брат ангел повчав нас і все нам пояснював. Братом ревнителем тоді був брат Амвросій Сенишин, теперішній Митрополит Америки.

(Далі буде)

о. Євген Білик, ЧСВВ

НАША УКРАЇНСЬКА КАНАДА

ЦІКАВЕ З МИНУЛОГО УКРАЇНЦІВ У КАНАДІ

У Першій світовій війні в канадійських збройних силах було приблизно 10,000 Українців. У другій світовій війні було їх до 40,000. На перших 173 добровольців зголошених у степових провінціях 1939 було 29 Українців.

Між 1913 і 1954 рр. 44 Українців вибрано до провінційних і федеральних парляментів.

1939 і 1940 рр. українські молоді господарі здобули перші визначніші осяги у плеканні збіжжя. В тім часі Василь Складан із Ендрю, Алберта, виграв два світові чемпіонати за найкращий овес із породи "Вікторі". Е. Ковальський із Фирнвю, Саск. здобув першу світову нагороду за свій зразок альфальфи; П. Павловський із Вільна, Алберта, також за овес; І. Ластівка з Ендрю, Алберта за ячмінь. На Міжнародній Виставі в Чікаґо 1939, 1940 і 1941 рр. Українці виграли около 50 різних нагород за зразки різного збіжжя. Велику заслугу за це має тодішній аґроном в Алберті Василь Підручний.

У 1911 р. 94% із 75,432 Українців у Канаді були на трьох степових провінціях: найбільше в Манітобі, а найменше в Алберті. У 1913 р. прибуло до Канади до 20,000 Українців; у роках від 1915 до 1925 прибуло їх тільки 1,470; зате в роках 1926 до 1929 прибуло коло 50,000. У роках від 1945 до 1954 прибуло майже 35,000. У 1951 р. половина Українців Канади мешкала по містах. У Провінції Онтаріо в 1921 році було 8,000 Українців; у 1931 р. було їх уже 24,000.

УКРАЇНСЬКІ СУДДІ В КАНАДІ

Першим українським суддею в Канаді був Ярослав Арсенич із Вінніпеґу від 1947 року. Опісля були Михайло Стечишин із Саскачевану — 1949, Петро Грещук з Алберти — 1957 і Іван Соломон із Вінніпеґу — 1957. Пізніше були назначені ще й інші.

Пам'ятник українським піонерам у Чипмені, Алберта, збудований 1954 р. за старанням о. О. Купранця, ЧСВВ. Другий направо від пам'ятника стоїть Василь Єленяк († 1956 р.), а поруч нього губернатор Дж. Бовден. Пасвячує Владика Ніл.

УКРАЇНЦІ ПІОНЕРИ І ШКІЛЬНИЦТВО

Хоч перші наші поселенці в Канаді не мали високих наук, вони дуже старалися дати своїм дітям якнайвищу школу. Власним коштом вони будували й утримували школи для своїх дітей та самі платили вчителів. Бачивши їх старання про школи, провінційний уряд Манітоби бажав їм допомогти та вже в 1905 році зорганізував учительські курси для Українців; ці курси згодом стали правильними вчительськими семінаріями. За прикладом Манітоби пішли опісля уряди Саскачевану й Алберти. Вже 1907 р. Українці вчителі відбули у Вінніпеґу перший свій з'їзд. Було їх усіх 38. У 1936 р. було в західній Канаді вже 830 українських учителів. У 1941 р. в самих публичних школах учили 1313 українських учителів. Перший Українець, що в Канаді здобув університетський ступінь був Орест Жеребко в 1913 році. У 1923 р. було вже 25 Українців з університетськими ступнями, а в 1934 було їх 167.

УКРАЇНСЬКІ ГАЗЕТИ Й ЖУРНАЛИ В КАНАДІ

Усіх українських газет і журналів, періодичних і неперіодичних, у Канаді появилось приблизно 160. Із них коло 100 появились тільки раз, або виходили дуже неперіодично, або зовсім перестали виходити. Тепер появляється реґулярно коло 60 різних газет і журналів, між ними 3 комуністичні. Католицьких є тепер 8.

— — — — —

Перша церква в Канаді побудована 1897 року в нинішнім Пено в Алберті. У Манітобі найстарша церква була побудована в Гонор 1899 року. В Саскачевані першу церкву побудовано в Ростерн 1902 року.

УКРАЇНЦІ МЕЙОРИ - ПОСАДНИКИ БІЛЬШИХ МІСТ

Українцями посадниками більших канадійських міст були: Стефан Дзюба у Вінніпеґу від 1952 дотепер; Василь Гавриляк в Едмонтоні від 1951; М. Петрик у Виндсорі, М. Стар(чевський) в Ошаві і П. Ратуський у Кенорі, Онт.

УКРАЇНСЬКІ НАЗВИ МІСЦЕВОСТЕЙ У КАНАДІ

У Канаді є около 190 пошт, станцій, місцевостей, церковних площ, цвинтарів і т. п. що носять українські назви. Половину цих назв уживається неофіційно, у приватному вжитку. В Альманаху Канади за 1966 рік між назвами всіх канадійських пошт і залізничих станцій находимо тільки около 45 українських назв.

Розбудова парохії св. Василія В. в Едмонтоні поступає вперед. Спереду вже викінчена резиденція, а позаду церква в конструкції.

М. Островерха

ВСЕЛЕНСЬКІ СОБОРИ В МИСТЕЦТВІ

Великі події, що в історії народу й людства стають милевими стовпами-дороговказами, мають свій відгомін і в мистецтві. Ще й нині — в час цього шибенично-хворого мистецтва — є мистці, що зупиняються на тих великих подіях сучасности і в людській та зрозумілій формі утривалюють їх у мистецтві.

Уже ввійшло у традицію Італії, що Вселенські Собори Церкви мистці живо переживають і в мистецтві їх утривалюють. Час ізберіг багато пам'яток цієї старовини, що, в синтезі, донині можна їх оглядати.

Наприклад славний Собор у Єфезі, що проголосив Пречисту Діву МАТІР'Ю БОГА, проти єретичної науки, що Діва Марія це звичайна жінка, — має відгомін у мозаїці на тріюмфальному луці в базиліці Санта Марія Маджіоре, в Римі, де старовинний мистець прославляє Діву Марію, як Матір Бога, по нашому: Богородицю. Тут же є утривалений момент із II Нікейського Собору — про почитання ікон: бо тоді, в VIII стол., на сході поширилось іконоборство. Далі, у фресках базилік у Ассізі, у Суб'яко бачимо утриваленого Папу Іннокентія III, що проголосив Собор у Ліоні, 1215 р., на якому був і наш митрополит Києва, Петро Акерович. — У палаті Рікарді, у Фльоренції, є прегарно збережені, багаті й пишні фрески мистця Беноццо Гоццолі, 1420-1498 рр., що в творі "Похід Волхвів" передав нам головні історичні постаті учасників Фльорентійського Собору. А в церкві Санта Марія Новелля, де цей Собор відбувався, у правім рамені й на правій стіні бачимо фреску-портрет царгородського Патріярха Йосифа II, учасника Собору. Відгомін цього ж Собору бачимо й на головних бронзових дверях базиліки св. Петра в Римі, що їх виконав мистець Філярет. — У "Страшному Суді" Мікельанджеля, у Сикстинській Каплиці, мистець утривалив деякі теми, що їх обговорювали на Соборі в Тренто, 1542-1564 рр., між іншим: значення молитви на вервиці. — Головні моменти з I Ватиканського Собору бачимо у фресці в одній із саль Ватиканського Музею.

Другий Ватиканський Собор знайшов уже своє утривалення у фресках церкви Санта Марія дель Буон Консільйо в Римі, що їх виконав мистець Карльо Маріяні. Друга пам'ятка - монумент із цього ж Собору, це фрески в церкві св. Антонія Падованського в Ліверпул, Англія, що їх виконав мистець о. Джіованні Лєраріо ЧБМ.

Цю коротку згадку робимо на те, щоб іще раз — і не лишній! — пригадати нашим мистцям вартість, тривалість історичного мистецтва, — що зрозуміли і в своїх творах залишили такі світлі мистці, як Юліян Буцманюк, Едвард Козак та інші УСС, — бо воно передає нам нашу історію Церкви, Батьківщини, воно, те мистецтво, виховує теперішній нарибок молодих і виховуватиме наших прийдешніх нащадків.

КАРДИНАЛОВІ БЕА СПОВНИЛОСЯ 85 РОКІВ ЖИТТЯ

У травні ц. р. кардинал А. Беа закінчив свій 85-ий рік життя. Не зважаючи на високий вік життя, кардинал Беа виявив себе однією з найбільших і найактивніших одиниць Католицької Церкви в часі Собору, як теж і під цю пору. Він очолює "Секретаріят З'єдинення Християн". Нова "атмосфера", яка запанувала між християнами, — це у великій мірі заслуга кард. Беа, який своїми поїздками, ідеями та послідовною й далекосяглою працею створив цю сьогоднішню атмосферу. З нагоди його 85-річчя життя наспіло велике число привітальних побажань із усього християнського світу, як теж і від нехристиян, які зрозуміли та належно доцінили епохальну працю кард. Беа.

ПОЇЗДКА ПАПИ ДО ПОЛУДНЕВОЇ АМЕРИКИ

Папа Павло візьме участь у Міжнародньому Євхаристійному Конґресі в 1968 році, який відбудеться в Боґоті, Колюмбія. Таку заяву подав архиєпископ Севастіян Баджіо — апостольський нунцій у Бразилії. Нунцій наголосив, що в часі тієї поїздки Папа відвідає теж і інші країни полудневої Америки, в тому теж і Бразилію, як одну з найбільших католицьких держав світу. Папу запросив при кінці Собору кард. Люіс Конча — архиєпископ Боґоти. До запрошення архиєпископа прийшло тепер урядове запрошення збоку колюмбійського уряду, яке передав Папі колюмбійський амбасадор д-р Й. А. Монтальво. Папа, відповідаючи амбасадорові, між іншим сказав, що він вибрав Боґоту на місце наступного Євхаристійного Конґресу в 1968 р., бо думав про сторіччя християнської віри в тому краю. Бажанням Папи є, щоб Конґрес послужив для нового релігійного динамізму.

Марія К. Головінська

ХРЕСТУ ТВОЄМУ ПОКЛАНЯЄМСЯ, ВЛАДИКО...

У п'ятницю одного тижня, вночі, покрив сніг усі дороги й хідники.

Телеграфічні й телефонічні дроти, гілля дерев, кущі були обліплені білим пухом. Частинками цього пуху притрушені вікна. Дахи й сходи до хат наче б хтось нарочно покрив білим, пухнастим ковром.

Якщо б не бльоки камениць по обох боках вулиць, то й ніхто не пізнав би, що це місто.

У такий день, здавалося, ніхто й не прийде до церковці вислухати Службу Божу.

А однак люди йшли.

Бродили снігом і спогадами перекидались.

— Як у Старому Краю...

— А й справді!

— Неначе бачу рідну хату під стріхою...

— А в хаті коросна... кужіль...

Тепло розпливалось у душах тих, що говорили.

У церковці, яку собі по своєму пристроїли, на тетраподі того тижня виставлений хрест.

А біля нього щирі поклони та шепіт молитов.

Це люди, які щоденно відвідують церковцю, приявні під час Служби Божої і приступають до Святого Причастя.

Громада невелика, але тут усе зроблене — довгими вечорами й ночами — власними руками.

Маленькі, власної роботи, царські ворота, невеликий, подарований заможнішою парафією престіл і кілька лавок. Стіни попаперогані.

При престолі служить священик читану Службу Божу, а люди беруть живу участь і вголос відповідають.

Наближається Святе Причастя.

Громадкою збилися кількоро їх навколо хреста і рядком клякають.

"Вірую, Господи, і ісповідую, яко Ти єси воістину Христос..."

Священик наближається з чашею, наповненою Найдорогоціннішим Кормом.

Від чаші стеляться пахощі.

Зі схрещеними руками на грудях клоняться в покірній подяці - молитві, голови тих, що приступають до Святого Причастя.

Різнобарвною хмаринкою формується у сяєві Голова в терновому вінку.

Образ задержується хвилинку перед одною з причасниць.

— О Господи...

Уста ворушаться й застигають.

— О моє Ти щастя... моя Любове... О моє Натхніння... Я з усією душею Тобі в поклоні...

Докінчує в думках.

Різнобарвна хмаринка, що сформувалася як Обличчя в терновій корбні, розпливається.

Душа, в надмірному захопленні, втягає, наче б квітка росу, чудодійний бальсам.

Уста шепочуть вже молитву своїми словами.

Крізь бічне віконце продирається несміливим усміхом сонце.

Цілує на тетраподі хрест. Святі Рани на руках і ногах Розп'ятого Ісуса, освітлює голову, вкриту терновим вінком.

По Службі Божій усі люди зі священиком співають:

"Хресту Твоєму покланяємся, Владико..."

Три рази з поклонами.

А тоді царські врата зачиняються.

У лавках ще тут і там докінчують люди свої молитви і опускають церковцю. Йдуть до своїх щоденних зайнять.

Важкі кроки по снігу розгублюються.

У церковці на тетраподі залишається виставлений хрест.

На престолі, в кивоті, осамітнений Христос.

Сонце — усе яскравішими каскадами золота по городах, вулицях. Струмом крізь віконце у церковцю та прозолоттю біля престолу.

Проміння освітлює Розп'ятого Ісуса на хресті.

А біля хат, хідниками, розкидають вже люди сніг.

(Із нововиданої книжки п. н. *"Осіннє Листя"*)

ТАКОЖ МИРЯНИ ПОВИННІ ПРОПОНУВАТИ КАНДИДАТА НА ЄПИСКОПА

У травні ц. р. помер у с-Гертохенбош єпископ Беккерс, який був найпопулярнішим єпископом у Голяндії, як теж великою особистістю. По смерті єпископа Беккерса звернувся окремим посланням, яке було прочитане в усіх церквах дієцезії, монс. Оменс до всіх священиків, чернецтва та мирян, щоб вони не тільки молилися за гідного нового єпископа, але щоб давали свої пропозиції на нового кандидата на єпископа, що був би гідний заступити недавно померлого єпископа. Єпископ Беккерс був відомий із своїх прогресивних думок і метод, які він стосував на терені своєї дієцезії щодо душпастирства та взагалі підходу до різних справ, які мають відношення до Церкви.

о. С. Юник, ЧСВВ

"НАВЕРТАННЯ"

Маю доброго приятеля пана Б. Він недавно приїхав із краю й маємо про що поговорити. Я, як старший Канадець, служу йому перекладчиком у слові й письмі. Одного разу попросив він мене написати йому листа до Нью-Йорку по якусь там масть. До двох тижнів приходить пан Б. й каже: "Отче, замість масти, прислали мені купу протикатолицьких книжок. На одній навіть світлина Папи, але всередині повно лайки на католицьку Церкву." Кидаємо все в огонь, а одну (з Папою) лишаю собі на пам'ятку.

Від того часу не минув і місяць, а пан Б. приносить до мене два протикатолицькі часописи й каже: "То мій знайомий із праці, сектант, самий запренумерував мені їх. Що кажете зробити?"

"Відіслати назад до редакції" — відповідаю.

Пишемо "ретур" і кидаємо до поштової скриньки. Може нарешті дадуть спокій. Та спокою не дали. Не минуло й два тижні коли мій пан Б. поденервований стукає до дверей. "Отче, чогось на мене завзялись ті сектанти. Приїжджають автобусом і забирають дітей на навчання сектанської релігії. Раз діти поїхали, а тепер що тижня приїзджають. Вчера діти замкнулись у хаті, а вони так сильно гримали до дверий, що діти понастрашувались. Може зателефонуєте до пастора тої секти, щоб нарешті дали мені спокій."

Пастор згаданої секти є моїм знайомим. Прошу його в імені пана Б., щоб дав спокій із навертанням, бо пан Б. залишиться при своїй католицькій Церкві до смерти. Пастор чемно відповідає й обіцяє вплинути на своїх підданих, щоб не докучали панові Б. з навертанням.

Думаєте, що помогло? Може на місяць. По місяцеві телефонує до мене пан Б.: "Отче, приходіть скоро. Сектанти спровадили з Едмонтону свого місіонаря, що гарно говорить нашою мовою й він прийшов до нас у відвідини."

Приходжу негайно й запізнаюся з чемненьким, солоденьким місіонарем. Є він Українцем, був колись католиком, але змінив віру, яку чомусь не хоче виразно назвати. Наводжу розмову на справи релігії, про Матір Божу, про вічну кару... в чому всі секти різняться від католиків. Він навіть не пробує боронити своєї протикатолицької сторони. Зрештою був чемний і балакучий. Несвідомих міг потягнути. Моїх знайомих не потягнув. Ще два рази до них приходив і намавляв прибути на сектанське зібрання. Подаровану мені пластинку потихоньки забрав і від'їхав із нічим до Едмонтону. Так і закінчилася історія навертання одної родини моїх знайомих. То була тільки перша частина історії навертання.

Послухайте другої частини. Одного разу питаю пана Б.: "Пане Б., чому сектанти ходять до нас навертати, а ми не ходимо до них?"

"Із двох причин, — відповідає: — "перше, бо наші люди мало свідомі й не знають своєї науки релігії; друге, бо ми за ліниві."

"Значить ми могли би піти, але до самого їх найстаршого", — кажу.

Ми пішли. Перший раз не застали нікого дома. Другий раз іду самий і застаю самого завідуючого сектанською станицею.

"Ви, пане, посилаєте місіонарів до наших людей, чи не згодились би приняти в себе нашого місіонаря на дружню релігійну розмову?" — питаю.

Радо годиться і приступаємо зараз до речі. Як перше питання беремо правду про почитання Матері Божої.

"Чому за вашою наукою не маємо почитати Матері Божої?" — запитую.

"Бо Марія не є Богом" — відповідає.

"Гарно, Марія не є Богом, не повинні ми її почитати як Бога; але чому не маємо її почитати ЯК МАТІР БОГА, іменно так само й такими самими словами як почитав її ангел Гавриїл і свята Єлисавета? Веріть біблію й читайте євангеліє від Луки I, 26..."

Сектант помалу читає слова ангела Гавриїла: "Радуйся благодатная... благословенна ти між жінками..." Так само дещо дальше Єлисавета називає Марію: "Мати Господа мого..."

"А тепер скажіть, чи ангел грішив, коли почитав Матір Божу такими самими словами, як Католицька Церква? Кого маємо слухати: вас чи Біблії й ангела Гавриїла?"

Сектант завзято мовчав, а я дальше продовжав свою мову: "Представте собі, пане, страшний суд у який ви вірите. Христос буде суддею. За вашою наукою Христос повинен проголосити такий вирок: "Усі що почитали мою Матір, що Її любили, що Її величали й молилися до Неї, йдіть за те в огонь вічний. Усі, що не визнавали мою Матір, що Її не почитали й не любили, йдіть за те у вічне щастя. Правда, яка смішненька така наука? Перший архангел Гавриїл мусів би піти у вічний вогонь."

Так закінчили ми розмову й обіцяли собі, що дальше будемо продовжувати наш приятельський діялог.

Іван Добрячинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

Ми вибігли з хати. Перед нами було збіговище. Юрбою стояли тут міські купці, прочани, мандрівники з далеких країн. Побачивши нас почали реготатись. Ми мусіли виглядати смішно — громада неспокійних людей із гарячкою в очах, із криком на устах. Посміхаючись вони питали один одного, хто ми такі і чому так дивно поводимося. Чужі мови й діялекти чути було довкруги. Раптом я помітив, що розумію деякі з них. Немов би нагло незрозумілим способом я відкрив тайну мови, якою говоритиму. І це не тільки я один. Кожний із нас отримав знання мови людей, яких мав учити. Ми не тільки розуміли їх. Ми могли також говорити їх рідною мовою. Ми стояли приголомшені отриманою силою, і водночас поражені наказом, що містився в цьому знанні. Тепер уже не було вибору. Стільки разів ми звільнюємося від обов'язків, кажучи: "Не вмію цього сказати..." Але тут годі було шукати оправдання. Так, Юсте, таку хвилину переживається тільки один раз у житті. Я знаю — сьогодні вже знаю. — Сила, яка зійшла на нас у вечірнику, має також свої межі. Можна від неї втікати, можна втекти, але стріла летить швидко і досягнувши раз мету, залишається в ній назавжди. Швидконогий утікач іде і несе її вбиту в своєму боці...

Ми стояли проти себе: розсміяна юрба і декілька наших, дрижачих але впевнених. Знаю себе, Юсте. Знаю — я трус. Я не перестав боятись і передбачувати. Знаю, наказ прийшов і був сильніший від мого страху. Тепер я зрозумів: це є Його хрест... Раніш я не був би всилі його нести. Він знав, коли можна мені його дати. Невидимий, вогняний Птах, якого нам післав, залишив у наших серцях дещо з Його любови, тієї любови, яка перемінила закони світу. Чоловік мусить лякатися. Проте любов проганяє страх, як сонячне проміння проганяє нічний холод із мурованих завулків...

— Гей, ви п'яниці! — крикнув хтось із юрби. — Що ж це за верески? Чому заколочуєте спокій святого дня?

— Молоде вино шумить їм у головах!

— Успокійтеся!

Це я повинен був виступити. Одяг фарисея велів би їм проявити пошану. Проте я надумувався... Я вже зрозумів — але ще не давався! Тепер знаю: Він для мене писав тоді на поросі: "Чому не йдеш?" Він назвав мене "яловою і твердою землею!" Раптом я побачив, що Симон пропихається допереду. Його широке обличчя було червоне, неначе б він справді був п'яний. Великими долонями, немов веслами розгортав товаришів. Я подумав: "Що ж зуміє сказати цей амгаарез?" Тимчасом Симон виступив перед нас. Стояв, великий, плечистий, на широко розставлених ногах, зі спущеними раменами, неначе б стягав сітку, сповнену рибами. Коли почав говорити, його дзвінкий голос зразу ж опанував крики юрби. Нераз я чув його, як вибухав сварливими словами, а потім стихав мов вилаяний хлопчище. Тепер почав помалу й поважно, тримаючи під контролею свою поривистість:

— Кажете, що ми попилися? Це неправда. До речі, ніхто не п'є так зранку. Але не думайте, що тут нічого не сталося. Навпаки — прийшло те, що заповідав Йоіл, пророк Господній, кажучи, що надійде день "коли Всевишній зішле свого Духа на кожну людину..."

Я думав ще далі: це ж я повинен був говорити. Деякі деталі з гаґґад вертілися в моєму мізку. Але водночас я не міг опертися силі слів Симона. Як же це могло статися, що цей рибалка з Ветсаїди, вміє так говорити? Слова його були прості, але доходили до ядра справи. І також поривали відвагою.

— Ви мабуть не забули — казав — Ісуса з Назарету, Який ще так недавно жив поміж нами, творив знаки і чуда, уздоровлював хворих, воскрешав померлих, вислухував ваших прохань? Цього то Ісуса ви видали на смерть а погани прибили Його на хрест. І вмер Він. Проте смерть не мала сили над Ним. Король Давид умер і тут на Сіоні його поховали. А Ісус умер — і воскрес — і ми є свідками тієї події.

Показав на себе і на нас. Цей чоловік, що так недавно битий тривогою вигукував на подвір'ї дому Каяфи: "Я не знаю Його!", що не мав відваги підійти до хреста і не прийшов нам допомогти скласти тіло до гробу, тепер говорив із нестримною рішучістю: "ми". Я подумав, що навіть з усіми даруваннями-талантами, що їх я дістав, я не вмів би такого сказати. Симонове довір'я загоряється швидко наче лискавка. Вміє він любити? Мені здалося, що відкриваю віднова цю людину. Якщо любов у царстві Вчителя є всім — тоді зовсім правильно Він зробив його першим у своїй Кеніштi. З якої ж підлої глини можна зліпити посудину Господа!

Люди перед нами вже не сміялися. Стояли тихі, приголомшені, здивовані тим, що почули. На неодному обличчі появилися переляк і співчуття. Навіть розпука. Раптом хтось крикнув:

— Це ж не ми Його вбили! Це Римляни!

— Це ж не ми Його видали! — вигукнув хтось інший. — Це священики й фарисеї. Ми ж убогі люди...

Симон підступив ближче до них. Розпростер рамена тимсамим рухом, яким Учитель прикликав до себе людську юрбу.

— Не відмовляйтеся від вини. Але й не тратьте надії. Він до вас прийшов, для вас страждав і вмер, для вас, ваших синів і тих, що прийдуть. Я не кращий від Вас, бо ж я відрікся Його. Але Він уже мені простив. Він хоче тільки, щоб ми любили Його... Отже любіть Його — і змініть ваше життя. Творіть покуту. Будьте живим камінням Господнього дому. Любіть Його і любіть один одного. Нехай жодне зло не появиться поміж вами. Затямте: ані сріблом ані золотом вас не відкуплено, а кров'ю Месії — найчистішого Ягняти. Охреститься Його ім'ям. Нехай сплине на вас вода і очистить вас, як очистила землю в часі потопи. І тоді прийде до вас також Дух-Утішитель. Прийде як вітер, що віє крізь покоління, наче на землю неплідну й суху, як невтомний гонитель у погоні, як суддя завжди ласкавий, як жебрак, що чекає перед дверима хати, як хворий постійно жадний потіхи.

Говорив, а вони підходили до нього, несучи у витягнених долонях свою нужду. Благали:

— Охрести мене... І мене... І мене... Охрести в ім'я Ісуса з Назарету...

Я взяв Симона за рам'я.

— Бачиш, Петре... — почав я. Хотів я йому сказати, що раптом прояснилося у моїй голові. — Так мені жаль... Завжди мені здавалося, що я кращий від кожного з вас... Його іменем...

Спинив мене нетерпеливо:

— Нема про що говорити, Никодиме! Пам'ятай: Я відрікся Його... Але й до цього годі тепер повертатись. Ти ж бачиш, — відмірив рукою круг, вказуючи на людей, що покірно горнулися — цей вогонь усе підпалив. — Немов не знаючи, чи я його зрозумів, поклав свою велику долоню на моєму рамені, похилився наді мною. — Я сказав Йому, коли мене питав, чи Його люблю: "Ти все відаєш..." Він знає, скільки любови є розпорошеної в людських серцях. І Він хоче її мати. Отже мусимо її зібрати... Швидше, Никодиме, берімось до роботи, щоб Він, повернувшися, не застав нас у безділлі.

ЛИСТ ДВАДЦЯТЬП'ЯТИЙ

Любий Юсте!

Мій лист напевно здивував тебе. Давно я до тебе не писав. Хто зна, чи не подумав ти, що вже до тебе більше не напишу, що я про тебе забув, або що вже нема мене в живих. Живу й пам'ятаю про тебе, мій учителю. Думаю про тебе може навіть більше, як раніш. Але справді не легко писати мені тепер і відчуваю, що буде щораз важче. Та й не знати чи лист, що його в цій хвилині висилаю до тебе, не є моїм останнім листом...

Не вели мені тлумачити речі, які родяться в людині, немов наказ. Я сказав тобі раніш: Завдання визначено, засоби подано. Я ще чекав на знак. Не хочу нічого починати з власної волі. Тепер також прийшов знак. Із тією хвилиною немає сили, що мене спинила б. Відходжу... Може хочеш знати куди? Не знаю цього досі. Піду, куди Він мене пішле. До людей, які мене потребують...

Не я один. Ми йдемо всі. День Суду може надійти кожної хвилини. Так каже Петро. Покликав нас і сказав:

— Ідіть, куди заведе вас Дух Божий. Тут, на ізраїльській землі, залишусь я і разом зі мною Яків, брат Господній і Яків, син Заведея. А інші нехай ідуть і то швидко, бо часу маєте перед собою мабуть менше, ніж дороги. Ідіть... Нехай Ісус, наш Господь буде з вами...

Коли Петро наказує, слухаємо його радо. Ми закотили наші кутони до дороги, в руки взяли мандрівні палки, а такі, як я, що не були вибрані Вчителем, впали на коліна, щоб узяти благословення доторку Петрових рук. Він так чинить і так повелів чинити другим, щоб дар навчання не йшов від кожного зокрема, але при нашій допомозі від тих, які були першими свідками Господа...

Ти, Юсте, що знаєш мене віддавна, може будеш здивований, що як фарисей падаю на коліна перед амгаарезами з Галилеї і беру їх благословення, немов цінний подарунок на путь-дорогу. Але скільки ж зайшло змін! Справді не знаю, чи зумію тобі все описати. Цих кілька років проплило так швидко, мов вода в Йордані. Мій останній лист розказував тобі про зіслання Утішителя і про велику промову Петра. Бачиш, так уже залишилось: Петро завжди тепер говорить першим, а те, що він каже, приймаємо з покорою. Дарма, що він не змінився. Залишився таким, як раніше... Говорить далі мовою простаків, має долоні по-старому великі і тверді, бува, що вдіє щось без глибшої надуми, а потім подається назад... Іноді вагається, не знає на яку ногу стати — проте ніколи в обличчі небезпеки! У відношенні до Синедріону й Великої Ради проявив відвагу гідну Макавеїв. Коли його замкнули разом з Йоаном у в'язниці, по уздоровленні жебрака із-під Гарних Воріт, він сказав до суддів: "Судите нас за те, що ми повернули здоров'я біднязі, який довгими роками даремне благав допомоги? Отже знайте, що ми уздоровили його не своєю штукою, бо ми рибалки, здібні тільки закидати і стягати сіті, а ми уздоровили його ім'ям Ісуса, Якого ви розп'яли. Ви хотіли Його вбити, але Він воскрес і далі творить добро..." Такою людиною стався тепер Петро. Іноді він дрижить, коли його питають, як треба молитися, кого можна хрестити, або як творити "ломання хліба" — і тоді, поки відповісти, молиться, радиться і страждає як жінка, що вперше родить. Найбільш дрижить, коли приходиться йому судити непорозуміння поміж братами... Але в обличчі небезпеки тепер не дрижить ніколи. Знову був у в'язниці разом з іншими. Священики довідалися, що юрба йде за ними, як колись ішла за Вчителем, і приносить йому своїх хворих, страждаючих, а він їх уздоровлює і звільняє від злих духів. Учитель казав: "Побачите ще більші чуда" — і так справді діється: сама тінь Петра уздоровлює людей... Отже сторожа вийшла і замкнула Петра разом з іншими старшими у в'язниці. Але вночі прийшов ангел і звільнив їх. Сказав їм: "Говоріть далі", отже зразу ж із досвітка повернулися під портик Соломона і далі говорили про Ісуса. Первосвященик покликав їх, у цьому випадку вже не силою, бо боявся народу, просив щоби прийшли. Без остраху станули перед ним. — Чому без упину розказуєте про цього вашого Ісуса? — спитав їх. — Обвинувачуєте нас, що ми проляли Його кров. Вже раз повеліли ми вам не розказувати про нього..!

Ні один м'яз не задрижав на обличчі Петра. Вперто глядів на Ананію (син старого Ананії є тепер первосвящеником). — Усевишнього — сказав — треба слухати більше, як людей.

Первосвященик, священики й учені гляділи на нього з ненавистю. Хіба ж могли припускати, погоджуючись тоді на присуд на Галилейського Пророка, що цей присуд ніколи вже не дозволить їм повернутися до старих, дрібних спорів, а безупину в'язатиме їх немов спільників? А Петро знову продовжував своїм грубим голосом, що гуде мов хвиля на Генезаретськім озері, коли на Великому Морю починається буря: — Він воскресив Ісуса, якого ви вбили і дозволив йому бути Спасителем Ізраїля. А ми свідчитимемо про те, як довгий і широкий світ, не зважаючи на те, чи будете ви перечити, чи підете за нами...

Суд присудив їх на кару побоїв, отже повернулися скривавлені, але сповнені радістю. І люди на подвір'ю святині й по домах знову говорять про Ісуса. А Кефа говорить найбільше. Стався справжньою скалою. Не диво, що клякаю перед ним і що серце мені б'є сильніше, коли його рука дотикає мого чола, губи і груди... Стидно мені, що раніш я дивився на нього з погордою. Це правда: він змінився. Але постійно трапляється, що думаю інакше, як він. Іноді просто не можу з ним погодитися. Хотів би я сказати, як раніше: або він, або я... Але коли він відзивається, а я чую, як крізь його слова пробивається жар любови, якої ніхто з нас не має, мовкну... І пригадую собі, що сказав йому Вчитель там, над морем, у Галилеї: "Паси мої вівці!.."

Я перестав бути фарисеєм. Проголосили мене нечистим. Кинули на мене клятву. Я вже не є членом Синедріону. Не маю права ввійти на подвір'я вірних, ані до синагоги. Це дуже прикре... Але треба було чимось заплатити за цю нечувану, непонятну радість!

Не маю вже моїх багатств. Я попродав хати, поля, склепи і стада. Гроші роздав я Апостолам, а вони повеліли визначеним до цього людям розділити їх потребуючим. Так роблять тепер усі наші брати. Ніхто не хоче нічого для себе зберігати. Бо ж усе є власність Бога, а ми тільки завідувачі, яким доведеться розчислитися з кожного аса.

Одного тільки я не продав: дому, в якому Він вечеряв у ніч гонення і в який прийшов до нас Утішитель. Віддав я його Їй і Вона в ньому жила...

Але і Її вже немає... Останній земний слід Його життя затерся разом з Її відходом. Яків, Йосиф, Юда, Симон, "сестри" Вчителя — це все далекі тіні. Вона — це була зовсім інша дійсність. Її обличчя — це було Його обличчя, Її рухи — були Його рухами... Дитина успадковує обличчя й поведінку по батьках. Усе, що людське — Він мав тільки від Неї... Хто зна, а може це Вона мала від Нього? Може це Він, що стався раніше на всю вічність, поки дитиною зійти до Неї, відбив на Її чолі, на очах і устах — свою думку, свою доброту, свою усмішку?

Продовж усього Його життя Вона була мовчалива. Але коли Він відійшов, почала говорити, і говорила чимало, бо люди хотіли чути про Нього, і по те приїздили здалеку, з Антіохії, з Тарзу, з Александрії. Розказувала їм. І завжди в цих оповіданнях були тільки Його слова, Його діла. Вона наче б то не існувала. Була подібна до дерева, в тіні якого здійснилася казка. Два тільки рази — розказувала про це з усмішкою, з якою батько відкриває синові тайну про свої недоліки — галуззя дерева повисло так низько, що вплелось у творену історію. Уперше тоді, коли Він був іще дитиною і загубився у святому місті, а Вона і Йосиф безжурно поверталися домів. Потім Вона бігла назад, із розкуйовженим волоссям, що випадало з-під хустини, із схвильованими грудьми, із глибоко дрижачими устами... Всотеро пробігала тісамі вулички, несміліва галилейська селянка стукала відважно до дверей незнаних домів. Хотіла кричати з переляку. Не розуміла чимало справ, але Її серце казало, що Дитина, зроджена без мужчини, є Багатством світу, що не може згинути, коли находиться в Її руках. Не лякалася про себе, хоч відчувала тоді, що Її вина більша від злочину вбивників і богохульників. — Нехай би все звалилося на мене — повторяла безліч разів — але вони, Господи, невинні... — Задихана, бігла вгору, по узбіччі Морія. Перебігла передсінки, розштовхуючи людей і заставляючи стривожених небезпекою занечищення фарисеїв сходити Їй швидко з дороги... А коли Його віднайшла, вчинила те, що навіть по роках боліло Її до глибини: зробила Йому закид, що сидить спокійно поміж достойними соферім, коли Вона бігає по місті мов непритомна зі страху й розпуки. — А Він — розказувала з тим самим усміхом — сказав: "Що ж це значить, що ви мене шукали?" —

(Далі буде)

Альманах Торонтонської Епархії

Уже вийшла документальна книжка п. н.: У ХРИСТОВІМ ВИНОГРАДНИКУ — АЛЬМАНАХ ТОРОНТОНСЬКОЇ ЕПАРХІЇ".

Альманах має 752 сторінки, великої вісімки, в тому 610 світлин, 2 карти та 12 повносторінкових фото-листів. На початку книжки поміщені світлини Католицької Єрархії з відручними листами-побажаннями Владик Української Католицької Церкви в вільному світі для Преосвященнішого Кир Ісидора, Торонтонського Єпископа. Вступне слово "Новий Рай для людини Дім Св. Духа — Церква Христова" дано 11-го травня 1964 за підписом Кир Ісидора, Єпископа Торонта.

Черговим дуже важливим матеріялом є в англійській мові подане зсумування розвитку Української Церкви на Сході Канади та від 1949 р. до 1964 р. креування нових українських католицьких парохій в Торонтонській Епархії з побудовою нових церков, приходських домів, написане о. М. Берком.

Життєпис Преосвященнішого Кир Ісидора написав о. проф. Петро Хомин, а далі в статті "На Сході Канади" поазбучно вичислено українських священиків, які стало, або деякий час працювали на парохіях і місійних станицях на Сході Канади. Після кількох історичних нарисів розвитку, розбудови та назначення нових Владик для Українців католиків у Канаді і Першого Конгресу Українців Католиків Східньої Канади, починаючи з 89 сторінки, в поазбучному порядку за місцевостями зібрані хроніки українських католицьких парохій, місійних станиць з українськими католицькими організаціями, установами, Рідними Школами; окремо зібрані обширні відомості про праці Сестер Служебниць Пресвятої Непорочної Діви Марії (від першого дня їх приїзду до Канади), Сестер Християнської Любови; парохії греко-католиків зі Словаччини та з Мадярщини, з додатковими інформаціями з найновіших часів.

В окремому розділі присвячено багато уваги Монастиреві св. Григорія Ніссійського на Вестоні (метрополія Торонто), про Колегію св. Василія Великого там же і про стан Василіянського Чину в 1963 році.

З черги відомості про ОО. Редемптористів, ОО. Студитів; стаття інж. Олександра Клюфаса про Централю Українців Католиків і Братство Українців Католиків. Далі широкий опис "Діяльність ЛУКЖ", Українське Католицьке Юнацтво та стаття "Український Пласт у країнах поселення" пера пл. сен. Юрія Пясецького.

Цілість замикає Хроніка Архиєрейської Праці Преосвященнішого Кир Ісидора Борецького, Торонтонського Єпископа з дня Архиєрейських Свячень у 1948 році до кінця 1963 року (себто за повних 15 літ діяння і праці Торонтонського Єпископа).

Ця книжка (за оформленням і редакцією Юліяна Бескида) дає в руки кожного свідомого Українця важливі матеріяли з нашого українського поселення на Сході Канади і тому повинна находитися в кожній українській християнській хаті.

Замовляти просимо теж через Адміністрацію "Нашої Мети" та "Епархіяльну Крамницю", 278 Бетирст, Торонто 2-Б, Онтаріо, Канада. У книгарнях не буде цеї книжки в розпродажі.

Наклад обмежений; просимо слати замовлення; ціна за 1 примірник в картоновій оправі — $10.00 і 50 центів на порто; у полотняній оправі $2.50 дорожче.

НАЙНОВІША КНИЖКА
М. Головінської
ОСІННЄ ЛИСТЯ
оповідання й нариси
Стор. 392. Ціна $4.50
Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

З ювілею Іван Грабець, Гейт	$15.20
З похорону Анни Тропак	$24.75
З похорону Євфимії Ковальчук	$18.50
З похорону Йосифа Ґнутель	$15.00
З похорону Марії Биковської — Веґревил	$17.85
З похорону Анни Бачинської, Веґревил	$18.00
З похорону Івана Грицков'яна	$10.00
З похорону Меланії Павлик, Оттава	$11.25
Василь Манько, Нюарк	25 центів
З прощання п-і Іванів, Торонто	$10.00

По $10.00:

Лідія Лугова, Монтреаль, О. Хом'як, Гемилтон.

По $5.00:

Марія Куць, Чікаґо, Олександер Бурдейний, Ванкувер, о. А. Луговий, Вінніпеґ, Василь Макух, Бафело, ЛУКЖ Мондер, Ольга Ліщинська, Геркімер, С. Верхова, Едмонтон, Ґ. Сидор, Ванкувер.

По $4.00:

Анна Лисевич, Монтреаль, Бриґіда Папенко, Нюарк, Олекса Курило, Едмонтон.

По $3.00:

А. Артимко, Торонто, Анна Дерлиця, Н. Йорк, Едвард Камінський, Джексон Гейтс, Г. Олійник, Філяд., Вм. Курило, Едмонтон, В. Соя, Ґарден Ситі.

По $2.50:

о. С. Кулак, Сенди Лейк.

По $2.00:

Й. Фрачак, Вікторія, М. Хрихідко, Торонто, Анна Коваль, Рачестер, Іванна Витвицька, Німеччина, Марія Возняк, Елмвуд Парк, Р. Олещук, Оренџ, Степан Ходновський, Метючин, Стефа Каретницька, Н. Йорк, Марія Марків, Ню Гейвен, У. Панчук, Судбури, Михайло Дребич, Бронкс, Ю. А. Ґунка, Торонто, Ю. Іванський, Монтреаль, Анна Дацюк, Веґревил, М. Чолій, Нюарк, Текля Пишняк, Лашін, Софія Мандзій, Брадфорд, о. Я Рудачек, Вінніпеґ, Д. Кілик, Торонто, Іванна Білик, Голден, Мирон Микита, Філяд., Анна Вербицька, Вінніпеґ, Микола Плуговський, Ню Гейвен, Ілля Сиротюк, Торонто, Марія Хижа, Торонто.

По $1.50:

Теодор Кірик, Норриџ, Р. Мамчин, Вінніпеґ.
Йорктон, Ник. Синов'ят, Чікаґо, Марія Колтонюк, Дітройт, Степан Чучман, Мих. Клецор — Бронкс, Іван Петик, Гемтремк, Т. Пастернак, Торонто, А. Паславський, Вінніпеґ, Е. Сучинська, Вінніпеґ, М. Барановський, Дітройт, о. В. Панчишин, Пайн Ривер, Марія Козак, Дітройт, Ф. Мартинюк, Ґримсбі, Катерина Ясінська, Гочкіс, Федір Стефаниця, Торренсвил, М. Тарапацький, Торонто, Марія Кантор, Й. Шебунчак — Н. Йорк, Борис Лис, Мус Джо, М. Тиравська, Чікаґо, Г. Козубаль, Енфрес, С. Німчук, Едмонтон, Е. Бурда, Кінґстон, Ева Цікало, Філяд., Павлина Філь, Мондер, В. Тихоліз, др. К. Ващук — Торонто, Богдан Козак, Гартфорд, М. Чолій, Нюарк, Іван Дюк, Едмонтон.

ІНФОРМАЦІЇ ПРО УРЯДОВУ ОБСЛУГУ І РОЗПОРЯДКИ, ЩО Є ВАЖЛИВІ ДЛЯ ВСІХ

Уряд Онтаріо знає свою відповідальність супроти мешканців Онтаріо, що не говорять ні по-англійському, ні по-французькому, і свідомий потреби інформування їх у їхніх рідних мовах про важливі нові закони і зміни в наявних урядових послугах. Тому рішено видавати деяку кількість корисних повідомлень у їх мовах. Ця політика була започаткована тому кілька років.

Це не буде серія оголошень, але інформаційний сервіс.

Онтарійський уряд сподівається, що ця програма допоможе мешканцям провінції осягнути краще зрозуміння постанов різних департаментів і побільшити свідомість корисних послуг, що стоять до їх диспозиції в Онтаріо.

[illegible]
давнішого красвого видання,
збірки поштових марок.
Подайте, що маєте й за скільки на адресу:
А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont.
Canada

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

З ДЕПАРТАМЕНТУ ОСВІТИ
ОСВІТА — ЦЕ НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЦІЛОГО ЖИТТЯ

Сьогодні освіта — це процес, який через навчання впродовж цілого життя відноситься до кожної особи, як дитини так і дорослого. Але найпекучішою проблемою є вивчення англійської мови, яка потрібна в великій більшості місцевостей Онтаріо.

МОЖЛИВОСТІ НА ОСВІТУ

В Онтаріо дитина обов'язково мусить відвідувати школу від 6 до 16 року життя. Тут існує три роди шкіл початкового й середнього типу. Народні початкові й сепаратні початкові школи є утримувані з податків, так само як і середні школи. Сепаратні школи є пов'язані з Церквами.

ВИЩА ОСВІТА

Поміж рівнем середніх шкіл і університетів існують також:

Провінціяльний Інститут Технології, Провінціяльний Інститут Торгівлі та Онтарійські Фахові Центри. Ці заведення ведуть навчання з практично-фаховим приміненням у технологічних і технічних ділянках.

ОСВІТА ДЛЯ ДОРОСЛИХ

Більшість середніх шкіл і технічних інституцій веде вечірні курси на різному рівні навчання. Існують академічні, торговельні і фахові курси.

Також існують спеціяльні програми навчання різних фахів для безробітних.

Про це все можете поінформуватися у найближчій до вас школі.

the Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

[illegible]
о. ВЕНЕДИКТА С. ВИННИКА, ЧСВВ.

По наших церквах відбуваються різні торжества, що приносять нам радість та підйом душі, напр. перше Св. Причастя дітей, відвідини Владики, посвячення нового храму і т. п. Але без сумніву до одної з кращих урочистостей даної церкви належить перша Служба Божа нововисвяченого священика. Бо ж душею кожної парафії є священик. І тільки коли будемо мати добрих, ревних і відданих Богові та людям священиків, зможемо тішитися зростом, а навіть самим існуванням наших парафій.

І тому не диво, що в празник Зіслання Св. Духа, в парафії св. Василія Великого в Едмонтоні можна було завважити якусь надзвичайну радість й одушевлення. Того ж бо дня нововисвячений о. Венедикт Стефан Винник, ЧСВВ правив свою першу врочисту Сл. Божу та уділяв усім приявним особлившого новоєрейського благословення через т. зв. "стискання голов". До Сл. Божої асистували йому оо. протоігумен М. Дацюк та пров. економ С. Курило — оба з Вінніпеґу. А диякунував кузин о. Венедикта, о. Кирило Микитюк, ЧСВВ з Оттави. Хор під диригентурою п. Н. Слободи гарно й мелодійно співав до Сл. Божої. Празничну проповідь про значення священичого стану виголосив Впр. о. М. Дацюк, ЧСВВ. Та найбільш зворушлива була хвиля, коли новоєрей подавав своїм щасливим родичам Господа Ісуса у Св. Причасті, а відтак уділяв їм свого священичого й синівського благословення. Неодним батькам потекли також сльози зо зворушення та щира молитва, щоб Господь дозволив колись і їм дізнати подібної радости. Коби, дай Боже, якнайбільше!

По Сл. Божій у поблизькій шкільній авдиторії відбулося прийняття для родини й гостей. Господар свята, п. Василь Процьків, дуже вміло й скоро проводив цілим святом. Указав на величність того дня, представив усім близчу родину о. Винника та зупинився особливо на тому, що о. Венедикт походить із такої родини, де завжди високо цінили покликання до духовного стану, бо з цеї родини пішов Богові на службу найперше пок. о. Амвросій Винник, ЧСВВ (його похоронено тільки попереднього дня в Мондері), відтак рідна сестра о. Амвросія, Сестра Маркила, Сл. ПНДМ, потім сестрінець о. Кирило Микитюк, ЧСВВ, а останньо братанка о. Венедикта, Сестра Каролина, Сл. ПНДМ. Привіт і побажання від Отців і парафії зложив о. парох М. Ханас, ЧСВВ, а від родини о. К. Микитюк. Накінець промовляв о. Венедикт Винник дякуючи Богові, Чинові, родичам, родині й усім, що допомогли йому стати священиком-василіянином. Він просив усіх приявних дальше спомагати його своїми молитвами, щоб він міг бути добрим, побожним і ревним священиком та йти слідом свого пок. стрийка, який так дуже відзначався місіонарським духом ревности за Божу славу і спасіння людських душ. Многоліттям о. Приміціянтові та молитвою закінчено цей бенкет.

Преп. о. Венедикт Стефан Винник, ЧСВВ, син Дмитра й Серафини Винників, народився в Дсйспенд, Алберта 13 січня 1937 року. Там він і кінчив свої державні школи. Маючи 18 років, він вступає на новіціят оо. Василіян у Мондері. Філософічні й богословські студії побирає в Оттавському Університеті. Дня 28 серпня 1960 р., склав вічні монаші обіти, а дня 22 травня 1966 р. висвятив його на священика в Оттаві Преосв. Кир І. Борецький. Із наступним шкільним роком о. Венедикт буде викладати релігію нашим студентам при Колеґії св. Василія Великого в Вестоні, Онтаріо. Отець Винник має ще шістьох старших братів і одну сестру.

Бажаємо молодому о. Венедиктові щедрих Божих ласк та благословення для найкращих успіхів у його священичій праці на Христовій ниві.

ЧИ ВИ ВЖЕ ВИРІВНЯЛИ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ "СВІТЛА"?

ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ ПОДРУЖЖЯ МИХАЙЛА й АННИ МАКСИМ'ЮК

Едмонтон, Алберта

Щирі й невтомні працівники в парафіяльному житті — Михайло й Анна Максим'юк — відсвяткували 28 травня ц. р. свій золотий ювілей подружжя. 50 років їх подружнього життя були рівночасно 50 роками їх громадянської й церковної праці. Всюди, де тільки вони мешкали, включались у парафіяльне життя та давали свій вклад і лишали милі спомини по собі. Ювілей відбувся по-християнськи. О. парох М. Ханас ЧСВВ відправив ювілейну Службу Божу в намірі Ювілятів у церкві св. Василія В. в Едмонтоні та уділив їм благословення. Ювілейне прийняття відбулося в Беверлі мотелі зараз по Богослужбі. Господарем прийняття був проф. Петро Дранчук з албертського університету. Він привітав Ювілятів, познайомив учасників із почесними гістьми при головному столі, прочитав привіти від прем'єра Л. Пірсона, лідера опозиції Дж. Діфенбейкера, прем'єра Меннінга, послів В. Скорейка і Т. Нюджента та б. посла Мейнарда, о. В. Сороки ЧСВВ та зробив несподіванку Ювілятам, коли прочитано Папське Благословення для них із цього приводу. Відтак покликав до привітів д-ра М. М. Середу, о. С. Курила, ЧСВВ, о. М. Ханаса ЧСВВ, який передав привіт від Преосв. Кир Ніла Саварина, п. Івана Козака, пані Дідух від ЛУКЖ, о. Є. Пащака ЧСВВ і брата Ювілятки, Семена Бурака, який оповів ціле їхнє життя. Тоді син Роман привітав родичів і вручив їм гарні дарунки від родини й усіх. Многоліттям закінчили приявні свою шану Ювілятам. Тоді промовив сам ювілят п. Михайло Максим'юк та в імені своїм і жінки подякував за святкове прийняття, за слова признання за їх працю, за дарунки, особливо ж Богові, що дав їм ласку стільки літ прожити та ще мати між собою маму ювілятки, стареньку пані Олену Бурак, що брала участь у торжествах.

Панство Максим'юки це заслужені піонери в околицях Ст. Павл, Теріен, Ґлендон. Хоч вони первісно поселилися в інших

П-во Максим'юки

околицях, — Михайло приїхав із своїми родичами в 1908 році до Слави, недалеко Мирнам, а Анна приїхала зі своїми батьками в 1914 р. та замешкали на полудне від Ст. Павл, — то коли Українці почали гуртуватися й будувати церкву в тих околицях, вони взяли участь. Михайло Максим'юк зорганізував першу школу в Генлей коло Ст. Павл і став черменом шкільного дистрикту. Тут також збудували першу церкву, але комуністи її розкинули. Лишився тільки цвинтар. Михайло й Анна, з роду Бурак, Максим'юки повінчалися 3 червня 1916 р. в Мондері, вінчав бл. п. о. Н. Крижановський ЧСВВ. Свідками були Микола Вовк і Агафія Залеська, яка теж по 50 роках була знову до послуг при ювілею. По шлюбі трохи фармерували, а відтак перенеслися до Ст. Павл, де відчинили склеп. Вони були перші з 3-х українських родин, що замешкали в Ст. Павл. У склепі працювала Ювілятка, а Михайло став акшніром — продавцем фермів, реальностей і довгі роки тим займався. Того фаху вивчив і свого сина Романа. У 1928 р. збудував перший готель у Ґлендон, але по якомусь часі вернувся до Ст. Павл і там жив до 1932 р. У Ст. Павл брав живу участь в організації тамошньої парафії, а пані Максим'юк організувала жінок і заохочувала до праці для церкви. 1937 року закупили фарму в Теріен і вписалися до парафії в Ґлендон. Тут щиро помагали громаді порадами, жертвою і працею. Збудовано церкву, а опісля резиденцію для священика. Панство Максим'юки радо перетримували в себе оо. місіонарів, коли ті приїздили на катехизацію дітей, та давали їм усю можливу поміч, щоб якнайбільше дітей приходило навчатися релігії. Михайло став, як казали, дистриктовим "кумом". Нікому не відмовив своїх послуг Із природи добрий бесідник, умів загрівати всіх до праці й згоди. Де тільки була відправа, всюди їздили на неї Ювіляти.

Тому гарно попрощали п-ва Ювілятів із із від'їздом до Едмонтону на постійне в 1949 році. Тут вони відчинили бюро продажі реальностей під назвою Пердийл. У 1962 р. п. Михайло пішов на заслужений спочинок, а син Роман перебрав підприємство. В Едмонтоні зараз включилися до парафії св. Василія Вел. в Південному Едмонтоні і знову поринули в парафіяльну працю. Пані Максим'юк належала до комісії ЛУКЖ для відвідин хворих по шпиталях. Досі обоє вони є примірними практикуючими парафіянами і в будові нової церкви проявляють велику працю.

У родині п-ва Ювілятів було три дочки: Ольга, Анна і Стефанія та один син Роман і 11 внуків. Усі вже повінчані. Анна Максим'юк мала щастя мати на своєму ювілею ще трьох братів Семена, Василя й Федя.

Панство Максим'юки можуть із вдякою Господеві та радістю поглянути на минулі 50 років, бо використали їх для своєї родини, народу й Церкви. Справедливо тому дістали таке гарне признання на ювілейному святі від усіх. Нехай Господь надалі дарить їх здоров'ям та щасливими роками, бо вони знову наповнять їх працею й добрими ділами.

БЛ. П. о. ЯРОСЛАВ БЕНЕШ

Торонто, Онтаріо

Душпастир церкви Покрови Пресв. Богородиці в Торонті, після короткої, але якої ж грізної недуги, помер в одному з торонтонських шпиталів 4 липня 1966 на 51-ому році життя і 28 священства.

Покійний о. Ярослав, уроджений 25 січня 1915 у Годах, пов. Коломия, покінчив гімназію й богословські студії в українській католицькій Духовній Семинарії у Станиславові, де й прийняв Св. Тайну Священства 26 червня 1938, з рук Преосв. Кир Івана Латишевського. Зараз після свячень працював як сотрудник у катедрі в Станиславові, після того у 1939 р. як сотрудник у Нижневі над Дністром, а від 1939-1944 був парохом Тудорова, Гусятинського деканату. На еміграції в 1945-1948 рр. у Німеччині, душпастирював у Мюнхені і Франкфурті, був катехитом у таборі для українських утікачів у Ноймаркеті в Баварії та через два роки секретарем Апостольської Візитатури в Мюнхені.

У 1948 р. приїхав до Канади і зачав свою ревну душпастирську працю як сотрудник у парохії Матері Божої Неустанної Помочі в Торонті. Коли згадана парохія побудувала, головно за його невтомними заходами і при його ревній співпраці, нову величаву церкву Покрови Пресвятої Богородиці при вул. Лідс у Торонті, о. Ярослав перейшов до неї як її головний душпастир, будучи правою рукою її о. пароха. Крім ревної душпастирської праці в церкві й парохії працював як катехит у торонтонських Рідних Школах і на Курсах Українознавства ім. Ю. Липи та був довголітнім капеляном української молодіжної організації СУМ у Торонті. Занимав теж важливе і почесне становище Духовного Провідника в Епархіяльній Управі нашої католицької організації — Ліги Українських Католицьких Жінок.

Бл. п. о. Ярослав Бенеш

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

Бл. п. о. Я. Бенеш був великим українським патріотом, працював і трудився для добра Української Церкви й Українського Народу. А прикметами своєї особовости з'єднував собі симпатію кожного з ким зустрічався. Умів бути терпеливим і толерантним у різних, так часто в нас гостро болючих питаннях, але мав свої переконання, яких ніколи не зміняв.

Бл. п. о. Я. Бенеш у своїй душпастирській і громадянській праці не забував про необхідність скріплювати наші національні сили тут, щоб успішно помогти нашим братам в Україні скинути з себе важке диявольське ярмо неволі. Під тим оглядом бл. п. о. Бенеш був твердою й невгнутою людиною і жодні спроби ворожої інфільтрації нашого церковного чи національного життя не мали до нього доступу.

Бл. п. о. Я. Бенеш жив і цікавився цілістю нашого життя, відчував потреби українських установ, заходив нераз до нашої редакції поділитися такими, чи іншими враженнями на актуальні проблеми, купував і пропагував наші книжки й видання. І хоч нераз бували прикрі й котроверсійні справи в нашому церковному і громадянсько-національному житті, то о. Бенеш був завжди доброї думки, вірив, що несприятливі обставини проминуть та що неволя нашого народу закінчиться і тоді розквітне новим буйним цвітом наше національно-державне й церковне життя. На жаль, доля не судила о. Бенешові діждатися тієї радісної хвилини, хоч його віра у краще майбутне нашого народу живе глибоко в душах і серцях наших людей. І вони масовою участю в похороні бл. п. о. Я. Бенеша дали цьому доказ. Гіркими сльозами прощали свого душпастиря не лише його парафіяни прекрасної української католицької церкви Пресв. Богородиці, збудованої переважно заходами і трудом бл. п. Я. Бенеша, але взагалі Українці Торонта.

Такого похорону Торонто мабуть не бачило взагалі. Тисячі народу, не зважаючи на будний день і працю, зайняли всю вулицю біля церкви в часі Архиерейської Св. Літургії.

Треба зазначити, що також тисячі людей були на панахидах у похоронному заведенні Кардинала при Аннет стр. у вівторок, середу, четвер і п'ятницю, звідки тлінні останки Покійного перевезене до церкви Пресв. Богородиці.

У четвер вечером в часі священичого похорону в церкві Пресв. Богородиці прощав покійного о. Бенеша о. д-р Б. Липський, а в п'ятницю ранком, у часі Архиерейської Св. Літургії і докінчення священичого похорону прощав Покійного його товариш зі ЗДА о. Олесь. Тисячі людей поїхали на кладовище, щоб і там молитвою та грудкою землі чи квіткою віддати останню прислугу і пошану ревному священикові і взірцевому громадянинові.

БЛ. П. о. МИХАЙЛО ГАВРИЛЮК

Монтреаль, Квебек

11 травня ц. р. монтреальська спільнота покрилася великим сумом, бо цього дня не стало між живими всіми любленого і знаного Всеч. Отця Михайла Гаврилюка, якого похоронні відправи відбулися в днях 12-14 травня.

Дня 14 травня в суботу ранком прийшла Монтреальська спільнота на Архиерейську Службу Божу, яку відслужив Владика Ісидор в асисті численного духовенства, щоб віддати покійному Отцеві Михайлові останню похоронну прислугу. В пам'яті несли вони зі собою спогади зі спільно пережитих моментів у їхньому житті з покійним. На очах численних були сльози, бо вони знали, що в тій церкві на цих сумних відправах покійний Отець прощається з ними востаннє. Ніколи вони не почують його доброго, лагідного голосу в цій церкві, що за його старанням і то тяжким старанням збудована. Кожне сумне ніколи болюче, але ні, ті що знали Покійного о. Михайла не зможуть його в своїй душі забути і його голос буде жити в серцях його рідних братів і сестер, якими по батьківськи Покійний ціле життя опікувався. Цей його добрий голос буде жити в душах його близьких приятелів, до яких Покійний любив прийти, як щирий друг, як приятель. І саме з таких приятельських відвідин я найбільше пригадую собі Покійного. Під тихий вечір у гурті його друзів, плили тоді спільні ніколи незабутні спогади з юних молодих прожитих літ там далеко у Рідному Краю.

У моєму житті склалося так, що доля кидала мене часто в ті місцевості, де перебував покійний о. Михайло.

Перший раз я побачила його в 1936 році, коли з проповідальниці у відпустовому місці Зарваниця, під розлогими липами біля церкви, дякував прилюдно за велику ласку Пречистій Діві: за уздоровлення його з тяжкої недуги. Покійний вірив, що постійна молитва до Пречистої його спасла і він здоровий, повний сили має змогу віддатися повністю душпастирській праці. Саме в цій Зарваниці над рікою Стрипою, у відпустовій місцевості, побачив він світ 18 листопада 1904 р. в священичій родині о. Семена і Стефанії з Ковальських.

Літа минали і ми стрінулися знову з о. Михайлом далеко від Зарваниці в містечку Броди, де він у Старо-Бродах був парохом. Часто бував у домі моїх батьків у Суховолі, заступав мого батька пок. о. Теодора в душпастирській праці. Це був час, у якім о. Михайло з великою енергією включався в громадянську працю в Бродах, як активний член Просвіти, як основоположник Рідної Школи, якої був першим головою, як дорадник у студ.

Бл. п. о. М. Гаврилюк

Т-ві "Смолоскип". За старанням Покійного основано в Старих Бродах від Т-ва Рідна Школа курс для провідниць діточих садків.

На приходстві в Старо-Бродах гуртував біля себе тодішню студентську молодь. Гамірно й весело було там завжди.

Як душпастир спровадив до себе на парохію оо. Редемптористів із Тернополя на велику місію. Промовляв там усім знаний славний проповідник о. Стернюк. Було це літньою порою, коли наші селяни кінчали тяжкі праці на полях, а тоді спішили на місійні науки до Старо-Бродів. На дворі під церквою стояла висока проповідальниця, з якої лунав могутній голос проповідника. Довкруги церкви, на старанно вдержаному травнику і на сусідніх подвір'ях сиділи маси народу, і лише завішені на деревах лямпіони своїм незамітним блеском давали прохожим знак, що там відбувається щось подібне, як за перших часів християнства. На закінчення місії відвідав парохію Владика Іван Бучко. На станцію в Старих Бродах приїхали маси народу. Кінна бандерія українських юнаків у гарних строях із прапорами провадила величавий похід від станції до церкви. Перед автом численна дітвора уставлена у два ряди засипали дорогу цвітами, по котрих котилися колеса самоходу. То Українці провадили свого Владику. Споминами одно-тижневої місії з її врочистим закінченням ми всі довго ще жили.

На жаль, одного весняного дня з жалем мусіли ми попрощати Покійного о. Михайла, бо його перенесено на пароха до Глинян біля Львова, де він продовжував свою душпастарську й громадянську працю. Там відновив стареньку церковцю, в якій відновився образ Розп'яття та при якій відбувалися великі відпу[illegible]

Хуртовина другої світової війни кинула нас на еміграцію до Бельгії, а о. Михайла до північної Франції до міста Ліль, де саме він перший почав організувати українську парохію. Про ці часи розказував нам так цікаво з гумором, бо був він справжнім мистцем оповідань і високо культурною товариською людиною.

Для своїх парохіян був завжди вирозумілий, мав для кожного ласкаве слово, радів їх успіхами й болів їх невдачами. Тому вдячні парохіяни Розмонту на чолі з Всеч. о. деканом А. Цимбалістим зуміли величаво відмітити довголітню працю о. Михайла для парохії: ювілеєм 60-ліття народин і 30 ліття священства в день св. Михаїла минулого року. На цей ювілей прибули люди з усіх закутин Монтреалю, представники численних організацій, а також рідня й приятелі. На дворі лютувала хуртовина а Роземонтська заля була виповнена прихильними, які висловлювали своє признання за довголітню працю о. Михайлові.

Покійний був у нас частим гостем, на прощання казав: "Я знов до вас прийду, мені цікаво порозмовляти з вами й вашими дітьми."

На превеликий жаль не зможемо о. Михайла більш очікувати. Коли тінь вечора снується по кімнатах, коли я дивлюся на порожній фотель у нашій вітальні, мені стає сумно... Згадую отця Михайла. Я пригадую собі його з відвідин у шпиталі: його великий спокій душі. Він знав, що відходить від нас усіх, що весна, яка прийшла, вже не дасть йому скарбу, якого ми всі йому бажали, скарбу — якому на ім'я здоров'я. У тихий весняний ранок, 14 травня рідня, друзі парохіяни й спільнота Монтреалю схилилася над його свіжо відкритою могилою, над якою промовляв проф. М. Андрухів від громадянства. Здавалося, що не тільки люди його прощають, але прощає його весняне сонце, прощає його легіт весняного вітру і ті високі тополі, що як велетні окружають наш український цвинтар, у тіні яких від ряду літ о. Михайло відправляв панахиди підчас Зелених Свят, а тепер прийшов спочити під ці самі тополі по трудах життя.

Фізична смерть не забрала його від нас, бо згадка про Нього буде жити в наших згадках завжди. Смерть забрала трудолюбивого священика, патріота, катехита Р. Школи, любителя молоді, а таких священиків іще дуже потребує наш нарід, головно тут на далекій чужині.

Не думала я ніколи, що саме мені так скоро прийдеться писати ці сумні рядки, цей спогад про пок. о. Михайла, який від молодих літ був приятелем цілої нашої родини. Тож, як нев'янучу квітку, кладу ніколи незабутньому Отцеві Михайлові мої думки на його свіжу, а таку передвчасну могилу.

Вічна Йому Пам'ять!

Лідія Лугова

БЛ. П. К. А. ХОМ'ЯК

Гамілтон, Онт.

Передплатниця і постійна читачка журналу від хвилі її прибуття до Канади в 1949 році, Катерина Анастасія Хом'як, із дому Федерчук, заосмотрена Найсв. Тайнами, померла після важкої недуги, в Гамілтоні 21-го червня 1966. Народилася у Львові 28-го жовтня 1907 р. Глибоку віру і побожність набула від батьків і за ніяких умовин не зміняла тієї засади через все своє життя. У житті була все дуже практична: незалежно від місця, обставин, поглядів чи прогноз, вона кожду щоденну справу розв'язувала без вагання і все з безпосередньою користю для окруження. Безпосередність, щирість і веселе слово для кождого були їй притаманні. Голосно й сильно реагувала, коли добачувала прояви злої волі, підступів чи облуди чи у власному окруженні, чи громаді. Це були одинокі конфлікти в її житті. Кожної сво особистої помилки чи промах щиро жалувала і старалася їх негайно виправити. Почуття якоїсь постійної ненависти в неї не існувало. Уміла терпіти з усмішкою на устах, а вже найбільше виявилося це в часі її довгої й болючої недуги. Потвердження лікаря про невилічність її недуги прийняла спокійно й опановано, хоч дуже ще хотіла жити і працювати. Часто приймала Св. Тайни, а після запевнення про безвихідність її положення, також Тайну Маслосвяття, при чому виявила особливе вдоволення і радість, що могла брати участь у всіх супровідних молитвах. Діти любили її незалежно від того, що вона нераз насварила чи покарала їх. Часом траплялися діти, що від неї сторонили і це була її найбільша прикрість. У 1914 році осталася без батька, що згинув у боях у перші дні війни. Міську народню школу і т. зв. виділову ім. о. М. Шашкевича у Львові закінчила з відзначенням. У висліді доброго свідоцтва дістала зразу безплатну науку в учительській семінарії СС. Василіянок, що її закінчила (з першою матурою тої школи) у 1927 році. Від наймолодшого віку помагала своїй матері-вдові заробляти тяжкою фізичною працею на життя. Зимою на початку 1928 р. дістала посаду вчительки в Дубенщині, де організувала першу в селі Головчичах народню школу і зараз же взяла на своє удержання матір і молодшу сестру. Це були її перші роки достатнього життя. За організування "коляди" на Т-во "Рідна Школа" зі шкільними дітьми (державної утраквістичної школи), Поляки її, по трьох роках, зняли з праці. За контрактом учителювала ще один рік у Межиріччі коло Острога. У 1934-1939 рр. помагала організувати й вести т. зв. "півоселі" в дільниці Львова, Знесінню. За більшовицької окупації завдяки її "соц-походженню" встановлено її інспектором дит-садків Шевченківського району м. Львова. Тут вона дуже скоро зуміла влаштувати на працю чесних людей, опрокидуваних більшовиками за побожність (монашок). Поміж місцевою совєтською "знаттю" і їхніми родичами, легко знаходила людей невіруючих, щоб їх приєднати до Церкви. Неодноразово приймали там хрещення "нехрещені діти", а також організувала дітей на катехизацію. Місцеві пароохи, а також манастир оо. Василіян за те її дуже цінили. За німецької окупації вела дит-садочки (тоді під зарядом УЦК) в тій самій дільниці міста. Знову виявила вміння приєднати — за дітьми — також батьків із-поміж найгіршого міського елементу, до церкви, з котрої ті люди довгими роками насміхалися. Переходово займалася дітьми т. зв. "скитальців", що масово опинилися в 1944 р. в Сколім. Після Штрасгофу і примусової праці на фабриці в Тюрингії виявилася після війни добрим адміністратором у таборі Карльсфельд, де була бльоковою. Дит-садки провадила також у таборі в Міттенвальді, а з приїздом до Канади (за загальною схемою) працювала на фабриці декілька літ. Українську вечірню школу для дітей провадила в парохії Св. Духа та організувала й вела в парохії св. Миколая, що її оставила із відходом до шпиталю.

Своїм відходом найбільшу втрату і жаль спричинила мужеві Олександрові, синові й синовій Ростиславові й Марті (у Нью-Йорку), шваґрам і сестрінкам: Романові й Ірині Кравцівим та Ждані й Тетяні (у Філядельфії), матері своїй і сестрі й сестрінкові в Україні, сватам Данилові й Ростиславі Богачевським (Філядельфія), а також численним приятелям і знакомим.

ХО

ПОХОРОН
БЛ. П. АННИ РУРКА

Борщів, Алберта

Бл. п. Анна Рурка

У четвер 3-го березня 1966 р., заосмотрена Св. Тайнами, впокоїлася в Бозі бл. п. Анна Рурка. Вона довший час слабувала на астму, тому й часто бувала в шпиталі, де все приймала Св. Тайни. Свої терпіння переносила по-християнськи та все була готова на смерть.

Покійна народилася в Смовкі Лейк, Алберта, 31-го серпня 1916 в родині Михайла й Марії (Гавриш) Гнибіда. 29-го жовтня 1933 повінчалася з Василем Рурка, в церкві св. Івана Хрестителя, в Борщеві, Алберта, і тут, кількамиль напопудне, загосподарилися на фармі, де обоє з родиною пережили до листопада 1965 р., коли то перенеслися до міста Веґревил, щоб легче проживати, і щоби бл. п. Анна мала вигоду близького шпиталю й лікарів.

Покійна була людиною доброго серця, жертвенна, терплива й побожна. Належала до Апостольства Молитви й Сестрицтва св. Варвари. Тому то так багато родин, знакомих і сусідів взяли участь у її похороні, переживаючи велику втрату. В глибокому смутку бл. п. Анна полишила батька — Михайла Гнибіду, мужа — Василя, сім синів: Стефана, Еміліяна, Михайла, Роя, Мартина, Давида й Віктора, три доньки: Діяну, Джойс і Сузанну, десять унуків і трьох братів: Василя, Миколу й Івана.

У неділю 6-го березня 1966 р. вечером, у Народному Домі в Борщеві відправлено похоронний парастас, а в понеділок 7-го, також при великій участі людей, о С. Якимишин ЧСВВ відслужив заупокійну Св. Літургію та виголосив похоронну науку, пригадуючи всім, що треба все бути готовими на смерть та брати собі приклад із праведного життя бл. п. Анни, котра, хоч мала щойно 49 років, усе була готова і тому праведно відійшла до вічности. Тіло покійної Анни похоронено на парохіяльнім цвинтарі св. Івана Хрестителя в Борщеві, Алберта.

Родина Покійної складає щиру подяку всім: Впр. о. А. Винникові, ЧСВВ за уділення останніх Св. Тайн і за відвідини, Впр. о.

С. Якимишинові, ЧСВВ за похоронні богослуження, Парк Меморіял за похоронну обслугу, та всім учасникам похорону, що своїми молитвами, приявністю і співчуттям помогли нам улегшити наш біль.

На поминальному обіді на заклик о. С. Якимишина зложено на пресу $10.00.

С. С. Я.

ПОХОРОН
БЛ. П. КАТЕРИНИ ЗАХАРКО

Ярослав, Алберта

Бл. п. Катерина Захарко

Гарний і великий похорон мала покійна Катерина Захарко, заслужена піонерка ярославської околиці в Алберті. Бо це відійшла зо світу добра мати, прикладна парафіянка, яку шанували всі, але найбільше любили її таки власні діти. Сім синів, три дочки та 43 внуків з великим смутком і жалем прощали свою маму й бабусю. А народ таки громадно зійшовся на похоронні богослуження. Бл. п. Катерина Захарко померла 22 квітня, ц. р., на 74-ому році життя, в домі свого сина Володимира, на фармі в околиці де 1898 року мешкала зі своїми родичами, коли вони приїхали з села Лази, ярославського повіту в Галичині. Мала вона тоді 6 літ. 68 років піонерського життя перейшло перед її очима. І брала вона участь у ньому враз із своїм мужем Теодором, що за нього вийшла замуж 51 років тому. У молодих роках обоє були членами парафії св. Димитрія. Коли група людей відступила від католицької віри та пропала церковця, родина Захарків тоді з іншими вірними членами постановили збудувати другу. Зробили вони це 1930 року та віддали церкву під покров Святого Духа. До церкви Покійна справила дзвін і побудувала дзвіницю. Та найбільше проявлялося її християнське життя й співпраця у громаді в парафії Чесного Хреста в Скаро. Тут та де тільки в околиці була відправа, приїздила з своїми дітьми і покійним мужем на відправу. Сповідалася кожної відправи і приступала до Св. Тайн. Жертвенною була на кожну добру ціль. Любила Сиротинець св. Йосифа в Мондері та разом із своїми дітьми щиро йому помагала. Тому й по смерти було її бажанням, щоб замість цвітів приятелі складали свої жертви на Сиротинець. Сердечно й щиро відносилася до оо. Василіян та СС. Служебниць. Її внука Розалія вступила до СС. Служебниць, тепер зветься Сестра Бернітта і працює в шпиталі Сестер у Мондері. Теодор і Катерина Захарлів виховали свою родину як належиться, по Божому. Всі діти добрі парафіяни, де тільки перебувають, беруть участь у народньому й церковному житті, гарно говорять по-українськи і дійсно йдуть слідами своїх родичів. Пізнати це було навіть в укладі похорону, що його діти справили своїй мамі. 24 квітня була панахида в похоронному заведенні Парк Меморіял в Едмонтоні, відтак наступного дня привезено тіло до родинного дому, де за проводом о. пароха П. Іванця, о. Ф. Кальби ЧСВВ і Є. Пащака ЧСВВ, ціла родина проказала вервицю біля маминої могили. Вечором у церкві в Скаро при великому числі народу відправлено парастас і о. Є. Пащак сказав духовну науку. Тоді всіх прийнято перекускою в Народнім Домі. На другий день похорону Службу Божу відправили оо. П. Іванець, б. парох В. Чопей, що виголосив зворушливу прощальну науку, і о. М. Ханас ЧСВВ з Едмонтону. Перед останнім цілуванням промовив теж о. парох Іванець: навів гарні моменти з життя Покійної. Тоді перенесено тіло Покійної з церкви на Ярославі, де відбувалися останні похоронні богослуження, на недалекий парафіяльний цвинтар. Тут спочила бл. п. Катерина біля свого покійного мужа Теодора. По похороні відбувся поминальний обід у парафіяльному домі в Скаро. Підчас нього щераз промовив о. Є. Пащак, подякував усім за віддання останньої щирої прислуги Покійній, особливо Всеч. Отцям та Преп. Сестрам Служебницям, які з Сиротинця та Шпиталю брали участь у дводенних похоронах.

Відійшла добра душа й лишила щирий смуток по собі. Особливо діти, сини: Володимир, Михайло, Андрій, Олександер, Іван, Едвард і Павло та дочки: Євгенія, Вероніка, Марія, Ангелина, Михайлина й Павліна дуже відчули втрату любої мами. Нехай же з Богом спокійно спочиває та радіє нагородою Господа, що її призначив Господь для тих праведних мамів і подруг, що вірно, з любов'ю й жертвою сповнили своє завдання на землі. В. І. П.

Із нагоди похорону мами Володимир Захарко пожертвував $25.00 на виховання священиків у Мондері, і $25.00 на прес-фонд "Світла".

Щира подяка за ласкаві жертви.

Як Москва переслідувала нашу Церкву — про те пишуть дві нами видані книжки. Це:

1) о. д-ра Богдана Куриласа, ЧНІ: ДІЯЛОГИ ВАСИЛІЯНОК
(часи переслідування св. Церкви Росією в 1838-1843 рр.)
Ціна $1.00

2) о. Теофіла Кострубн, ЧСВВ: ЯК МОСКВА НИЩИЛА УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ. 1961.
Ціна $0.50

Basilian Press — 286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont. — Canada

ВАЖЛИВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

ДЛЯ КОЖНОГО НАРОДЖЕНОГО В

1898

Вам треба зложити заяву
на вашу старечу пенсію
негайно

Якщо ви це виконаєте, ви отримаєте першу виплату в січні 1967 року, коли. Стареча пенсія стане доступною для осіб, які осягнули 68-ий рік свого життя.

Якщо Ви народилися у 1899

вам треба внести заяву принаймні шість місяців перед датою народження вашого 68-го року життя.

Пенсія не виплачується автоматично – Ви мусите
на неї зголоситися

Постарайтеся про бланки заяв на Старечу пенсію (Old Age Security application form) у вашому місцевому поштовому уряді або напишіть до Районного директора від старечих пенсій до столичного міста вашої провінції. У конверті разом з бланком заяви ви знайдете також інформаційну брошуру про Старечу пенсію, де подається точний місяць, в якому особи народжені в 1899 році, повинні складати заяви.

Публікується
THE DEPARTMENT OF NATIONAL HEALTH AND WELFARE
за повноваженням
The Honourable Allan J. MacEachen

Канадські збройні сили

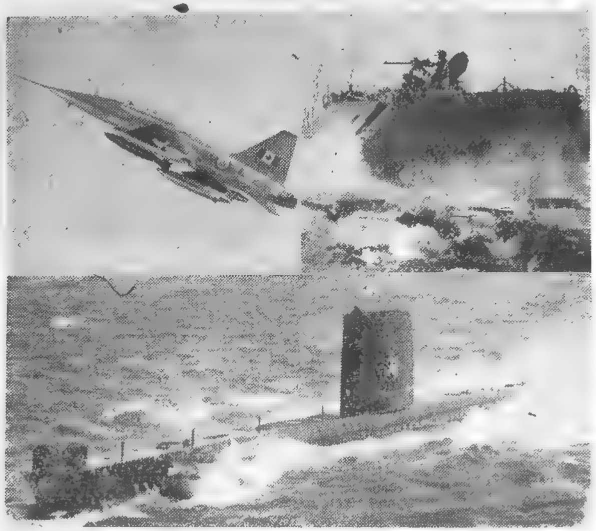

Сила майбутности

СЛУЖИТЬ СВІТОВІ — В ЦІЛЯХ МИРУ

ПОДУМАЙТЕ ТРОХИ ПРО
КАНАДСЬКІ ЗБРОЙНІ СИЛИ

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIX ЖОВТЕНЬ — 1966 — OCTOBER Ч. 10 (526)

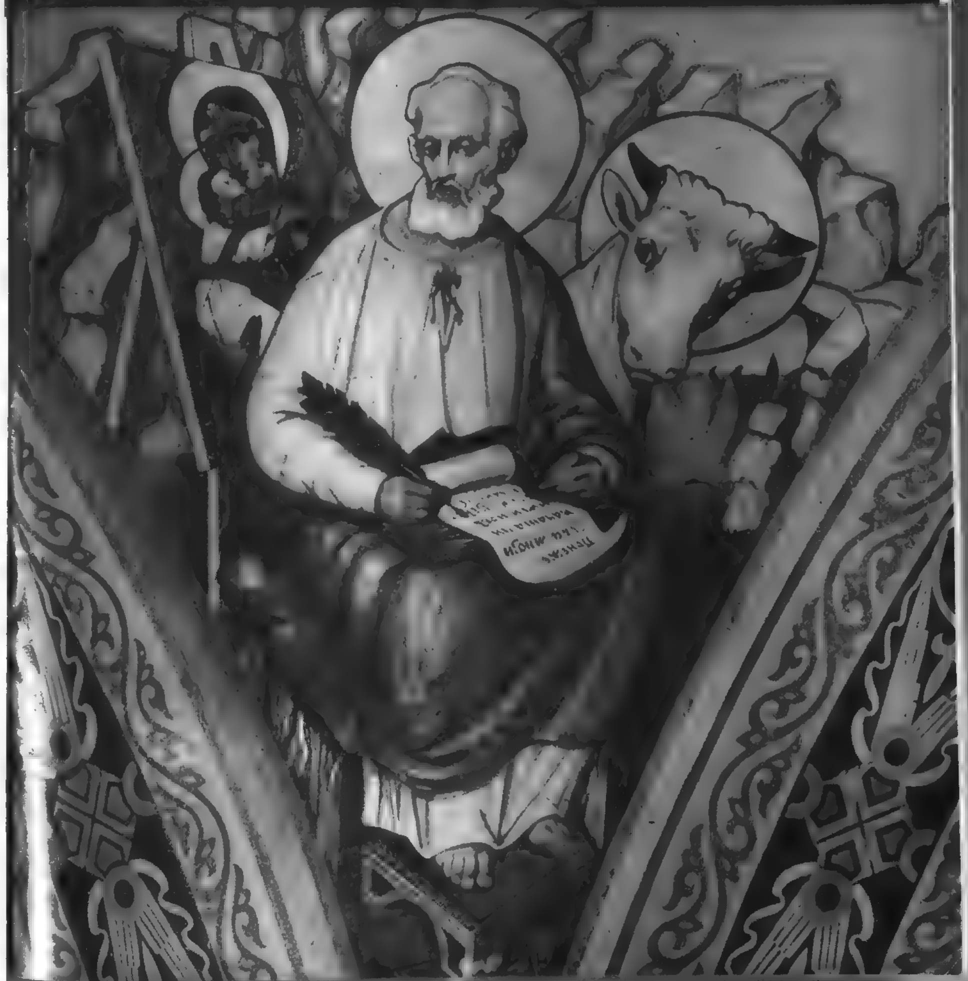

ДО УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІОТИЧНОГО ВІРУЮЧОГО Й КУЛЬТУРНОГО ГРОМАДЯНСТВА

Від самого початку свого існування наша Колеґія, як одинока хлоп'яча українська середня школа на Сході Канади, бажає сповнити свої широкі **задуми щодо мистецького оформлення Колеґії в українському, церковному й народньому, дусі.** Однак досі цього ніяк не можна було здійснити, бо на це не дозволяли й далі не дозволяють великі довги за закуп площі й за будову шкільних будинків.

Добре розуміючи й належно оцінюючи важливість свого рідного й його впливу на загальне виховання нашої української молоді, яка в Колеґії навчається, **Колеґія бажає дати своїм студентам змогу пізнати й полюбити українське мистецтво.** Звідки нпр. може молодь любити іконостас, коли вона його не бачить?

Ось-що бажає зробити Колеґія:

розмалювати в нашому українському стилі колеґіяльну каплицю,
збудувати гідний іконостас,
дати намалювати серію образів із українською історичною, краєвидною та побутовою тематикою,
дати намалювати серію портретів визначних українських постатей,
влаштувати шафи-виставки зо зразками українського народнього мистецтва.

За приблизними обрахунками **це коштуватиме — $75.000.00.** Покищо з цієї конечної суми не маємо ні одного доляра!

Ми переконані в тому, **що кожний патріотичний, віруючий і культурний Українець** добре розуміє важливість цієї справи й **складе свою щиру й щедру пожертву на цю шляхетну ціль.**

З християнським привітом

о. О. Купранець, ЧСВВ

Директор Українського Мистецького
Відділу Колеґії св. Василія

Пожертви слати на адресу:

Rev. O. Kupranec, OSBM
St. Basil's College / Ukrainian Art
3100 Weston Rd., Weston, Ontario, Canada

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks,
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРҐЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:

Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Преса — проповідниця публичної гадки *о. Орест Купранець, ЧСВВ* 334
Найвище признання для Протоархимандрита Василіянського Чину *о. Мих. Ваврик, ЧСВВ* 336
Церква видима й духовна *о. Тарас Олійник, ЧСВВ* 338
Що доброго маю чинити? *о. Родіон Головацький, ЧСВВ* 340
Католицька Церква — стовп і основа правди *о. Євген Білик, ЧСВВ* 343
Місячне намірення на жовтень 1966
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 344
Багато людей запитує... *о. Севастіян Сабол, ЧСВВ* 346
Розводи... Божа доброта і пекло... Піґулки...
Деякі важніші українські діячі в Канаді *о. Євген Білик, ЧСВВ* 349
Патріярхи — Кардиналами? *о. Петро Морозюк, ЧСВВ* 351
Сфінкс і найбільші піраміди *о. Василь Ваврик, ЧСВВ* 352
40 років тому в Крехові *Казимир Грицина* 353
Композитор Андрій Гнатишин *о. Орест Купранець, ЧСВВ* 357
40 літ мистецької діяльности
Смішні сльозини *Олександер Мох* 359
Нова книжка М. Понеділка
Грузія та її леґенди *Анна Потопник* 360
Портрет у зарисі *Михайло Островерха* 361
Чи відгомін століть? *Володар Буженко* 362
Продажа українських душ
У княжому городі *О. Купранець* 363
Листи Никодима — повість *Іван Добрачинський* 366, 372
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 368
Дописи

ОБКЛАДИНКА:

Св. Євангелист Лука мистецького виконання проф. М Дмитренка в церкві ОО. Василіян у Дітройті-Гемтремку, Миш., З.Д.А.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колеґія: о. Євген Білик, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред Олександер Мох. — Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Strtet, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.
Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.
Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.
Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ПРЕСА — ПРОПОВІДНИЦЯ ПУБЛИЧНОЇ ГАДКИ

З нагоди Загальних Зборів Асоціяції Української Католицької Преси, що відбудуться в жовтні ц. р. в Чікаґо, хочемо поділитися з нашими Шановними Читачами декількома думками про публичну гадку та католицьку пресу. В розгляданні цього важливого питання ми стараємося радше подати думки Найвищої Церковної Влади чи визначних церковних мужів замість власних міркувань.

Свобода — основа здорової публичної гадки

У липні ц. р. Папа Павло видав звернення до 53-го французького соціяльного тижня, що відбувся в Ніцці та в головному займався справою публичної гадки. Здорова публична гадка — говориться в Папському зверненні — може зродитися тільки у правдивому кліматі свободи, поза всяким тиском і всяким примусом, який хоче накинути уніформність і являється "впокорюючим знаком небезпечного відступу". Вже за своєю природою людина шукає у своїх співлюдей підтримки своїх ідей. При тому вона може бути спокушена вжити засобів, які противорічать ґідності людини та свободі осуду. Найтяжчі наступи робляться на свободу в політичній ділянці, а при тому, коли згадати такі слова як "полоскання мозків", то вони самі зі себе засуджують ті методи. Тому важливим обов'язком християнина — напоминає Папський документ — є з інтеліґентністю виявляти дію в усіх важливих секторах формування публичної гадки, а саме в таких як: преса, радіо, фільм і телевізія, тобто в засобах суспільного повідомлення.

Поруч інших висказаних цінних ідей говориться в Папському зверненні про публичну гадку внутрі Церкви. Папа, звертаючи увагу на постанови про Божий народ і на Пасторальну Конституцію, робить між іншими теж висновок, що воно є нормальним і спасенним явищем, що між вірними формується публична гадка та вона свобідно приходить до вислову, бо публична гадка являється наче циркуляцією думок спільноти.

Із досвіду знаємо, що однією з найважливіших проповідальниць публичної гадки є таки преса, яка засаднично формує цю публичну гадку або надає їй таке чи інше оформлення, відповідно до того, в чиїх руках преса.

Важливість публичної гадки підкреслює теж факт, що питання про публичну гадку навіть увійшло в Соборовий Декрет про засоби суспільного повідомлення (Розділ I, т. 8), де говориться таке:

"Зваживши, що сьогодні публична опінія (гадка) має дуже великий вплив і повагу, на життя всіх прошарків громадян, чи то приватне чи прилюдне, необхідно, щоб усі члени суспільства виконували, також і в цій галузі, свої обов'язки справедливости й любови; тим то хай вони, теж за допомогою отих засобів, змагаються за формування і поширення властивої публичної опінії."

Опінія Папи та Собору про значення преси

На авдієнції для представників преси від 20 націй Полудневої Америки в лютні 1965 р. Папа Павло VI-ий сказав таке:

"Церква хоче й мусить цікавитися пресою, бо вона розуміє, що преса це той інструмент, що ним поширюється її наука; це засіб народнього виховання; це зброя оборони її прав. Пресі присвячено значне місце теж у денному порядку Собору і овочем Соборового Декрету є Папська Комісія для засобів суспільного повідомлення."

Дальше Папа вказав на те, що журналізм — це т. зв. "четверта сила" в світі, яка творить, формує й орієнтує публичну гадку. Папа напімнув теж, щоб тим надзвичайно важливим інструментом користуватися завжди й тільки як засобом правди, як теж, що преса повинна бути інструментом любови й приязні між народами, бо "правда робить людей вільними, а любов учинить їх братьми."

Що маємо розуміти під "католицькою пресою", докладно наче формулює Соборовий Декрет про засоби суспільного повідомлення (Розділ II, т. 14):

"Найперше треба пособляти пристойній пресі. А щоб читачі повнотою переймалися християнським духом, треба видавати й поширяти справді католицьку пресу, тобто таку, що її — чи то під безпосереднім керівництвом й залежністю від самої церковної влади, чи від католиків — явно з тим наміром було б видавано, щоб вона згідно з природним правом, католицьким вченням і законами оформлювала, закріпляла та поширяла публичну опінію, і щоб розповсюднювала та й правильно пояснювала ті події, які стосуються життя Церкви. Отже слід попередити вірних про необхідність читати і поширювати католицьку пресу, — щоб вони виробили собі християнський осуд щодо всіх подій."

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ЖОВТЕНЬ, 1966
РІК XXIX, Ч. 10 (526)

Контроверсія щодо свободи публичної гадки між католиками

Під цю пору католицька преса в усьому світі доволі добре розбудована та поширена, маючи належне число своїх читачів. Розвій католицької преси та зріст числа читачів помічуємо зокрема в тих країнах і церковних областях, де пресові органи належно сповняють своє високе завдання католицької преси, до якого вони покликані. Під сповненням свого покликання розуміємо те, що даний пресовий орган є не тільки "трибуною" чи "офіціозом" даного єпископа, але справжнім вісником Христового Благовістя, як теж живим інформатором і всебічним коментатором, критичним і об'єктивним, актуального життя. Важним чинником доброї католицької преси є сформульована Собором свобода думки, очевидно, в католицькому дусі, тобто вільна від якихсь єретичних ухилів і пресії "працедавця" на редактора, що погляд "працедазця" єдино правильний.

Правильність свободи публичної гадки буде теж тоді, коли видавці чи редактори будуть вільні від усяких політично-партійних інтересів чи поглядів. Редактори католицької преси не можуть бути "представниками" ідеологічних напрямків однієї групи, а тим самим "противниками" другої групи, бо тоді вони минаються зо своїм покликанням і зазданням бути католицьким редактором чи органом. Єдино правильною лінією є заступати лінію Христового навчання та загального добра Церкви, а не самої тільки якоїсь одиниці, яка може теж помилятися.

Не все, що в якомусь католицькому часописові написане — думає Кардинал Кеніґ, який належить до найвидатніших постатей Католицької Церкви — є "зобов'язуючою католицькою лінією". Він каже, що католицька преса, зокрема тижнева, повинна бути радше відзеркаленням: світової ширини, відкритости та багатства напруги в католицькому житті. Так само не можна над усім поставити "католицькі ґрати", бо, як він каже, йдеться про те, щоб не бути вузьким у вузькості серця й духа, але бачити ширину, великість і різнородність життя, — бачити його в світлі віри, яка спосібна сприйняти теж напруження й противоріччя. — У цьому лежить католицьке завдання католицької пресової ґадки.

Як загально відомо, то Собор приніс зі собою багато відмінних і нових поглядів і гадок щодо різних ділянок, а в тому й щодо преси, що теж викликало різні контроверсії. Одною з таких країн, де може дійшло навіть до своєрідного конфлікту між католицькою пресою та єпископатом, є ЗДА. Причина такого явища лежить — за коментарем голяндської католицької пресової централі (КНП) — у розходженнях, які постають між католицькими журналістами та їх "працедавнями"-єпископами щого оформлення чи висловлення публичної гадки в даному пресовому органі, як нпр. було дійшло збоку єп. Топел зі Спокен.

У зв'язку з тією контроверсією між єпископами та журналістами свого часу дуже влучно висловився Кардинал Шінен, Балтимор, що в теперішній час деяке напруження між свободою та єпископським авторитетом було неминучим, хоч не в усьому можна звалювати всю провину на єпископів. Між іншим, на гадку Кард. Шінена, католицька преса "мусить спокійних робити неспокійними, а неспокійних успокоювати."

Наша українська католицька преса

До цього "драстичного" питання тяжко займати будьяке становище, щоб не виставити себе на "контроверсію" з обох боків, тобто "працедавців"-єпископів і "виконавців"-редакторів. З іншого боку вважаємо себе некомпетентними займати становище до цього питання, бо саме таким чинником повинні бути Загальні Збори АУКП, які повинні б відмітити позитивні й неґативні сторінки нашої української католицької преси та старатися знайти якусь позитивну розв'язку на майбутність.

Нема найменшого сумніву, що наша українська католицька преса має багато різних труднощів, зокрема таких, як: редакційні сили, фінансові засоби, кольпортажа і передовсім придбання нових читачів. Не зважаючи на те, вона сповняє своє завдання та служить доброму ділу — поширенню релігійного освідомлення нашого народу.

Віримо, що побажання, пропозиції чи рішення Загальних Зборів будуть одобрені нашим Єпископатом, а опісля проведені в життя.

о. О. Купранець, ЧСВВ

о. Михайло Ваврик, ЧСВВ

НАЙВИЩЕ ПРИЗНАННЯ ДЛЯ ПРОТОАРХИМАНДРИТА ВАСИЛІЯНСЬКОГО ЧИНУ

Dilecto filio Athanasio Gregorio Welykyj, Protoarchimandritae et Generali Moderatori Ordinis Basiliani S. Josaphat, XXV annos a sacris nuncupatis votis celebranti, fausta et candida cuncta ominamur, ac dum scientiae et prudentiae plenam auxiliatricem operam gratulamur, ipsi superna praesidia et lumina ubertim invocamus, atque Apostolicam Benedictionem peramanter impertimus.

Ex Aedibus Vaticanis, postrid. Cal. Mai. a. MCMLXVI.

Paulus PP. VI

Василіянський Чин мав світлу нагоду обходити з подвійною радістю роковий день ім'янин свого Верховного Настоятеля Всесвітлішого о. д-ра Атанасія Григорія Великого Протоархимандрита у свято св. о. Атанасія Великого 2 травня, бо воно було злучене цього року з 25-річчям його урочистих чернечих обітів, зложених 24. 4. 1941 на руки Впр. о. Павла Миськова, його попередника в протоархимандричому уряді й теперішного заступника у Верховній Управі Чину в Римі. Хоч як скромно за монашим звичаєм випало це свято в манастирі нашого Чину в Римі, однак не могло воно не дійти до відома Св. Столиці завдяки особистій участі в ньому новоіменованого Секретаря Священної Конґреґації для Східньої Церкви ВПреосв. Архиепископа А. Брінія, що разом з іншими достойниками прибув на це надзвичайне торжество Василіянської Чернечої Родини з високого доручення та з прегарним привітом Про-Префекта — Кардинала Тести. В такому світлому окруженні були вручені Всесвітл. о. Протоархимандритові та відчитані два найвищі привітання від Його Святости Папи Павла VI і Секретаря Стану — Кардинала Амлета Чіконяні, що їх подаємо до відома нашим Шановним Читачам в українському перекладі.

Папський автограф поміщений на великій знимці Свт. Отця, яку тут подаємо у фототипічній відбитці, так звучить:

"УЛЮБЛЕНОМУ СИНОВІ АТАНАСІЄВІ ГРИГОРІЄВІ ВЕЛИКОМУ, ПРОТОАРХИМАНДРИТОВІ ТА ВЕРХОВНОМУ НАСТОЯТЕЛЕВІ ВАСИЛІЯНСЬКОГО ЧИНУ СВ. ЙОСАФАТА, ЩО СВЯТКУЄ 25-РІЧЧЯ ЗЛОЖЕННЯ СВ. ОБІТІВ, БАЖАЄМО ВСЬОГО ЩАСТЯ І ДОБРА ТА ҐРАТУЛЮЮЧИ ЗА ПОМІЧНУ ПРАЦЮ, ПОВНУ ЗНАННЯ І ВТОРОПНОСТИ, ПРИЗИВАЄМО ЙОМУ З НЕБА ОБИЛЬНІ ПОТІХИ Й ПРОСВІЧЕННЯ ТА З НАЙБІЛЬШОЮ ЛЮБОВ'Ю УДІЛЯМО АПОСТОЛЬСЬКОГО БЛАГОСЛОВЕННЯ."

З ВАТИКАНСЬКОЇ ПАЛАТИ, 2 ТРАВНЯ Р. 1966

ПАПА ПАВЛО VI

Власноручне письмо Свт. Отця передав Секретар Стану Його Святости Кардинал Чіконяні своїм особистим секретарем з таким супровідним листом:

"До Всесвітл. О. Протоархимандрита і Верховного Настоятеля ЧСВВ Атанасія Гр. Великого.

Високопреподобний і Дорогий Отче!

Радію тим, що можу переслати Вам цінний та прегарний автограф Свт. Отця, уложений у сердечному батьківському тоні, який потверджує повне цінення для праці, яку Ви так мудро сповнили на службі Церкви й Собору.

З поновленими побажаннями та сердечним привітом

відданий Вам Кард. А. Ґ. Чіконяні."

У цих словах кардинал нав'язує до свого власного привіту, яким попередив папське відручне письмо до О. Протоархимандрита:

Високопреподобному Отцеві Атанасієві Великому, Протоархимандритові Василіянського Чину св. Йосафата, що обходить у свій день ім'янин радісне 25-річчя своєї чернечої професії.

Найвищий Архиерей із повносвіжою пам'яттю на довготривалу і світлу службу для Св. Престолу впродовж Другого Ватиканського Вселенського Собору висловлює гарячі побажання всього добра і духової радости та призиває від Отця світла, від якого походить кожний найкращий даток та все звершене дарування (Посл. св. Якова 1, 7), повноту небесних дарів, що збагачували б його св. служення щораз більшими і кращими плодами, і на доказ своєї батьківської доброзичливости уділяє Апостольське Благословення, розтягаючи його на всю духовну Рідню Василіянського Чину."

З Ватикану, 2 травня 1966 —

Кард. А. Ґ. Чіконяні

Ще передтим прислав цей найвищий по Папі Достойник католицької Церкви Всесвітл. О. Протоархимандритові вимовну подяку й повне признання за працю в передсоборовій та соборовій Комісії для Східніх Церков на становищі її генерального секретаря впродовж повних п'яти літ, яку О. Великий завершив упорядкуванням її велетенського архіву та передачею всього цього історичного надбання для всіх Східніх Церков і зокрема для української Церкви до ватиканської рукописної скарбниці. Подаємо текст того історичного значення листа в українському перекладі:

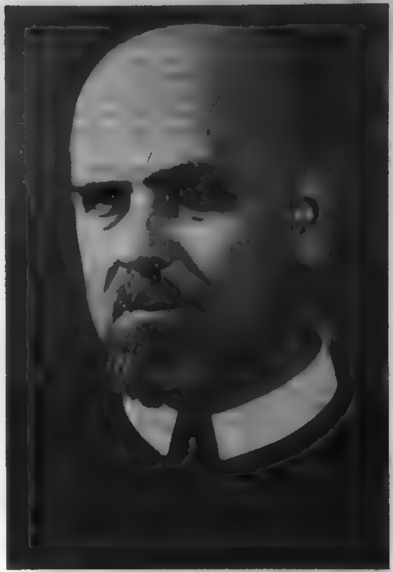

Всесвітліший о. д-р Атанасій Великий — протоархимандрит ЧСВВ.

"Високопреподобний Отче!

Святіший Отець приняв до відома, що з днем 31 січня ц. р. з переданням архіву Комісії для Східньої Церкви Другого Ватиканського Вселенського Собору скінчився доручений Вашій Всечесності уряд її секретаря, який Ви з такою пильністю й працьовитістю сповняли у приготівній стадії її праць і в часі самого Собору. Длятого є гарячим бажанням Його Святости, щоб до Вас дійшла сердечна і благословенна заява Його признання за ввесь труд, який Ваша Всечесність виконали впродовж усього того часу. І з задовіллям, яке тепер відчуваєте у свідомості, що Ви доложили стілько цінної співпраці в цьому історичному часі, пережитому цілою Церквою, — нехай дійсно лучиться внутрішня певність, що такий труд перш усього подобається Г. Богові. Бо Він не лишає без нагороди ніодного вчинку і жадної посвяти, зробленої з любови до Нього в дусі послуху і щоденної жертвенности для Нього. Таке є для Вас найгарячіше побажання Христового Заступника, що з радістю запевнює Вам свою окрему пам'ять у молитві та стале почуття поважання і прихильности в заміну за Ваші заслуги, зискані вірністю відданого слуги. Як задаток вимолюваних для Вас небесних ласк і засвідчення своєї доброзичливости Святіший Отець уділяє Вам спасенне Апостольське Благословення.

Особисто і я, мавши честь очолювати Соборову Комісію Сх. Церкви, почуваюся до милого обов'язку висловити Вам окреме і живо відчуте признання за старанну, вірну, передбачливу і дискретну співпрацю, якої взір Ваша Всечесність дали жертвою свого світлого ознайомлення зі справами для всіх членів Комісії і для мене, щоб так її чинності могли осягнути способом найвідповіднішим і найкращим цілі, намічені Вселенським Собором. Мило мені запевнити Вас, що зберігатиму постійну пам'ять і цінення тієї Вашої співпраці та остаюся з почуттям побожної пошани в Господі відданий Вашій Всечесності

Кард. А. Ґ. Чіконяні

У Ватикані, 26 лютня 1966.

До повище висловлених думок і слів найвищих церковних Достойників і Влади Католицької Церкви про особу й працю о. протоархимандрита А. Великого не додаємо ніяких коментарів, бо в наведених письмах усе сказане. З нашого боку можемо тільки сказати те, що ми горді й раді з того, що наша Українська Католицька Церква має в своїх рядах таку світлу одиницю. О. Протоархимандрит гідно й достойно репрезентував не тільки себе особисто як василіянина, але дав тим теж свідоцтво й доказ перед усією Католицькою Церквою, що українська людина може й уміє гідно й уміло вив'язатися зо свого завдання навіть на найвищому форумі Католицької Церкви, яким був Ватиканський Собор.

Хай Господь і надалі благословить о. д-ра Великого великими успіхами на інтернаціональному лоні Церкви, де він виступає не тільки як духовна особа й знаток-науковець, але теж як щирий український патріот, що любить свою Церкву й народ.

Редакція

о. Тарас Олійник, ЧСВВ

ЦЕРКВА – ВИДИМА Й ДУХОВНА

III

Наприкінці Церква — *видиме* товариство, себто громада вірних, яка розливає на всіх людей правду і благодать.

Церкву порівнюється до таїнства воплоченого Слова, і Церква "як громада видима і спільнота невидима", служить людям як живий засіб спасіння. Церква встановлена навічно як "стовп і основа правди". — Така Церква, як упорядковане товариство, здійснюється в Католицькій Церкві, яка під управою наслідника Петра і єпископів є єдина Церква Христова, бо вона основана Христом і є: одна, свята, католицька-вселенська та апостольська.

— *Церква одна,* бо цілим світом, скрізь і завжди проповідується одна й та сама віра, одні Св. Тайни і одна Жертва всюди приноситься.

Ми належимо до єдиної Христової Церкви, це радість і втіха для нас.

Церква — свята, бо: Богом заснована, видає святих людей, має святі засоби, веде до святости і спасіння. Цю святість Церкви треба добачати вірою, не вистачає розумом, бо в Церкві разом із святими є також грішники, які мусять покаятися і робити покуту.

Церква — вселенська, соборна, католицька. Церква не може бути чисто національна, вона міжнародня спільнота віри, надії і спасіння. Вона всесвітня, всі народи становлять Христову Церкву на землі.

Церква — апостольська — бо вона така сама, як була за апостолів і від них походить.

У наші часи собор вселенської Церкви поставив собі запитання: Що таке Церква? І Отці Собору вже дали нам свою відповідь, що "Церква діло Бога-Отця це справа Божа і віри і благодаті. Вона від Бога вийшла, Божими кермується законами, живе Божою ласкою та людей до Бога веде. Церква — це правда нашої віри, правда Богом об'явлена. Церква це жива дійсність на землі. Вона Божа істина, тобто правда св. віри, конечна для нашого спасіння."

І як Христос звершив діло спасіння, і задля нас стався послушним і бідним, так і Церква, хоч вона для виконання своєї місії потребує матеріяльних засобів, однак не шукає вона заробітків, не шукає людської слави, а своїм прикладом проповідує смирення і самовідречення та такою дорогою веде своїх вірних дітей.

Христос був післаний Отцем "нести Добру Новину бідним, гоїти розкаяних серцем", "шукати і спасти те, що загинуло"; подібно й Церква обіймає своєю любов'ю всіх пригноблених, та що більше, вона допомагає їм і в убогих і страждучих вбачати нераз свого вбогого і страждучого Основника, а злегшуючи їх нужду, і в них бажає служити Христові.

Коли ж Христос, святий, невинний і непорочний, що не знає гріха, лише прийшов на спокутування гріхів народу, то Церква, що в своєму лоні обнимає і грішників, є рівночасно і свята та потребує очищення своїх членів, і тому постійно творить покуту й обновляється.

Церква — каже св. Августин — серед переслідувань світу та Божих потішень подорожуючи, біжить вперед, вона проповідує хрест і смерть Господа, доки не прийде Христос у славі.

Церква кріпиться силою воскреслого Господа і так свої терпіння й труднощі перемагає любов'ю і терпеливістю та тим вірно виявляє своє таїнство. Щоправда, покищо тільки в сутінках, доки, наприкінці не появиться в повному світлі.

Запам'ятаймо собі такі думки про природу Церкви:

1. Церква Божа і людська, як Христос голова Церкви Бог і чоловік, так і Церква є Божа і людська. Вона таїнственне тіло Христове. Христос взяв для себе людське тіло "від Святого Духа і Марії Діви". Тим же Святим Духом, післаним від Отця, Христос втілив свою Церкву в людство. Церква нині живе на землі в людях земних, живе у грішниках і праведних, у таких людях якими є ми. Церква Христова є і буде така, якими є ми самі, бо ми члени Христового тіла, що є Церква Божа.

Тому, як це навчає Всесв. Протоархимандрит ЧСВВ о. А. Великий у своєму посланні: "Церква Христова: одна в Бозі, але многовидна в людях; свята в Дусі Святім, але грішна в людях. Вона апостольська і сучасна. Сучасна, бо Церква це ми, сьогоднішні люди, як Христос зійшов на землю "задля нас і задля нашого спасіння". Так і Церква заснована на землі: "задля нас та нашого спасіння". Тому Церква не є щось давне, історичне, — вона нинішня, бо вона є ми всі разом, і вона в своїх членах є свята або грішна — зовсім така, якими є кожен з нас зокрема.

Тож звернім увагу, що ми сьогодні відповідальні за Церкву, як за себе самих. Тож не тільки священики чи Ватикан мають журитися про Божу Церкву.

Бути відповідальним за добро і розріст Церкви значить — жити в Церкві, бути її сином і пожиточним, життєдайним членом. Нині багато людей живе при церкві, в церковній книзі, *але мало хто живе в Церкві.* Коли б люди щиро взяли собі до серця й відчули, що кожний охрещений узяв на себе відповідальність поширювати Церкву і її постійно оновлювати, то направду нічого не пошкодили б Церкві нинішні безбожники, її вороги щезли б, як дим на землі, зникли би без сліду. Вся біда наша в розподілі: Люди собі, а Церква собі і забули бо про перестрогу Христа — царство розділене — не встоїться. Нині Церква розіп'ята на хресті роздору: Схід і Захід розподілився на православних і католиків, полудне і північ на католиків і протестантів.

2. Церква міжнародня. — Церква — це всі народи, тому ми вірою визнаємо, що правдива Церква є соборна, католицька, вселенська. Христос посилаючи апостолів наказав їм: "Ідіть усім проповідуйте Євангелію... зробіть усі народи моїми учнями."

Церква запрошує до себе всі народи. Однак ще два мільярди людей не знають Церкви, ані Христа ще не пізнали; тому наказ Христа "ідіть і навчайте всі народи" — і нас обов'язує, ми повинні понести Христа між ті народи, що про Христа ще нічого не знають.

Християнин — це учень Христа, він обов'язаний набувати нових учнів, нових християн, і це силою Тайни Хрещення й Тайни Миропомазання.

3. Церква — не як Божа установа, але в своїх членах — *грішна.* Не тільки свята а й грішна, бо вона має в своєму лоні грішників, та вона закликає грішників на покаяння. Нам не вільно втікати від грішника, але простягати йому свою руку і того, хто занепав, піднести на ноги, а також не зневірюватися і не зневірюватися сприводу власних упадків і гріхів. Пам'ятаймо, що Церква, як і Христос, не для праведників, а для грішників і для викуплення з гріха цілого людства.

Ось кілька думок із Собору про те, що таке Церква. Собор пробудив нове усвідомлення, нове відчуття таїнства Церкви. Важливе, щоб і ми не полишалися позаду, а зрозуміли, що Церква це ми і що наша Церква не є інакша, а зовсім така, якими ми. Тож обновім живу віру в Церкві, полюбімо її і докладаймо старань, щоб Церкву, те царство Боже, поширити на всі народи, усвідомлюймо наших сусідів, даймо їм зрозуміти те таїнство Церкви, а головно щиро молімся "хай прийде царство Твоє". Царство Боже в нашім серцю й родині, щоб Христос став скоро царем усього світу й усіх народів.

МАНАСТИРІ МУСЯТЬ ПРИДЕРЖУВАТИСЯ УБОЖЕСТВА

Наприкінці червня й на початку липня відбулася в Ачісон, ЗДА, конференція вищих настоятелів монаших Чинів і Згромаджень в усієї Америки. В цій конференції одним із головних доповідачів був відомий німецький богослов-мораліст — о. проф. д-р Герінґ ЧНІ.

Ватиканський Собор дозволяє монахам користуватися всім, що конечне до їх життя та праці, яку вони виконують. Це, очевидно, включає розуміння, що все, що не є необхідне, повинно бути виключеним із монашого життя та вжитку. Справжній дух убогости — сказав о. Герінґ, домагається теж, щоб наскрізь тяжко працюючі члени монаших спільнот не були фальшиво вжиті. Він теж звертає увагу, що монахи через фальшиве розуміння вбогости можуть, замість практикувати засади вбогости, чинити зайві витрати людських і матеріяльних засобів. Тут треба розуміти, що монахи повинні користати з усіх нових чи модерних засобів людської праці та винаходів, чим вони краще можуть зберегти вбогість, бо, вживаючи перестарілих засобів чи знаряддя, роблять свою працю мало продуктивною.

о. Р. Головацький, ЧСВВ

ЩО ДОБРОГО МАЮ ЧИНИТИ?

Після того, як наш Спаситель закінчив свою місійну працю в Галилеї, перейшов в околиці Юдеї, що розтягаються потойбіч Йордану. Там також сили народу йшли за Ним, почути благовість про Небесне Царство, про вічне життя.

Аж ось якийсь юнак приступив до Ісуса і питається:

— Учителю! Що доброго маю чинити, щоб мати вічне життя?

— Якщо хочеш увійти в життя — відповідає Ісус — додержуй заповідей.

— Яких? — далі допитується отой юнак.

— Не вбивай, не чини прелюбу, не кради, не свідкуй криво, поважай батька - матір і люби ближнього твого, як себе самого (Мт. 19, 16-19).

Отже, безумовною вимогою здобуття вічного життя є зберігання Божих заповідей? Безумовно! Справа цілком ясна. Хто їх зберігає, стає спадкоємцем Божого царства, хто ж їх переступає, не осягне ніколи вічного життя.

Але в декого з вас може зродитися сумнів: Так тоді виходить з того всього, що спастися можуть лише ті, яким відомі Божі заповіді. Хто їх не знає, неодмінно буде осуджений. Де ж тоді Божа справедливість?

На такий сумнів наш Спаситель відповів би просто ось якими словами: "Помиляєтеся, бо не знаєте ані Писання, ані Божої сили!" (Мт. 22, 29). Бог, створюючи людину й даючи їй прагнення вічного життя, записав одночасно в її серці невидимі слова, чи радше тихенький голос, який попереджує і відтягає від зла, а штовхає до виконання добра. Голос цей — сумління. Сумлінням обдарована кожна людина, навіть та, що її ми іноді називаємо — "без сумління". Сумління це вроджена здібність людини відрухово, поки ще вона змогла щось подумати й розсудити, дати моральну оцінку тим своїм учинкам, що їх вона наміряє робити або вже зробила, сказати про них: "Це добре" — "Це зле".

Але сумління, ви ж це знаєте, є природним даром, тож як усе природне, може та й справді підпадає законам розвитку. Найпростіша розцінка сумління це: "Не роби іншому те, що тобі прикре". Такий голос чує в своєму сумлінні навіть та людина, якої моральне життя зведене до найнижчого рівня. Притаманне воно перш усього дикунам. Але досвід і призадума підкаже їм, що тим "прикрим" буде перш усього важко покалічити, а то й убити таку саму людину, як і я; болючим для мене буде коли хтось порушить мої подружні права перелюбом або чужолозтвом; дуже прикро мені, коли хтось потайки й несправедливо забере мені якусь мою річ; не менш воно болюче, коли хтось повертає проти мене неправдиве свідчення; прикро мені, коли діти мої рідні мене зневажають. Коли мені воно таке прикре, то й ближньому моєму буде воно також прикре. Отже не буду цього іншим робити.

Ось вам розумування пересічної людини, яка не має і не мала якихсь особливих Божих об'явлень ані не студіювала богословських наук. Все це записане в глибині її серця. А це саме й Божі заповіді.

Тим то ап. Павло повчав своїх вірних першої римської християнської громади: "Бо коли погани, що не мають закону, з природи виконують те, що законне, вони, не мавши закону, самі собі закон; вони виявляють діло закону, написане в їхніх серцях, як свідчить їм їхнє сумління і думки, то засуджуючи їх то оправдуючи" (Рим. 2, 14-15).

Але знову в когось з вас може розбудитися інший сумнів: Коли воно так, що з природи ми в нашому серці вичитуємо Божий закон, то хіба не зайвий є прихід Ісуса Христа і Його пригадка про Закон, про заповіді Божі?

Про те, що не зайвим є прихід на світ нашого Спасителя, промовисто свідчить власне ота розмова юнака, про яку ми згадали на початку. Усвідомте собі, дорогі браття-сестри, що до Ісуса приступає Ізраїльтянин, добре обзнайомлений із Законом, який напам'ять знає цілиський декалог. Але коли доводиться дати йому практичну відповідь про те, як за допомогою тих "десятьох пунктів" дістатися до Небесного Царства, то він розгублюється у здогадах. Зрозумілими ці справи стають йому щойно тоді, коли чує слова пояснення нашого Спасителя:

"Ви чули, що було сказане давнім: Не вбивай; і коли хтось уб'є, той підпаде судові. А я кажу вам, що кожний, хто гнівається на брата свого, підпаде судові.

Ви чули, що було сказано: Не чини перелюбу. А я кажу вам, що кожний, хто дивиться на жінку з пожаданням, той уже вчинив перелюб із нею в своєму серці.

Сказано теж: Хто відпускає свою жінку, хай дасть їй розвідний лист. А я кажу вам: Хто відпускає свою жінку, — хіба в випадку розпусти — той робить із неї перелюбку; і хто взяв би розведену, чинить перелюб.

Ви чули теж, що було сказане давнім: Не клянись неправдиво, і — Виконаєш твої клятви Господеві: А я кажу вам не клястися зовсім: ані небом, бо це престол Бога; ані землею, бо це підніжок стіп Його; — Хай буде ваше слово: Так, так; Ні, ні, — а що більше цього, те від лихого.

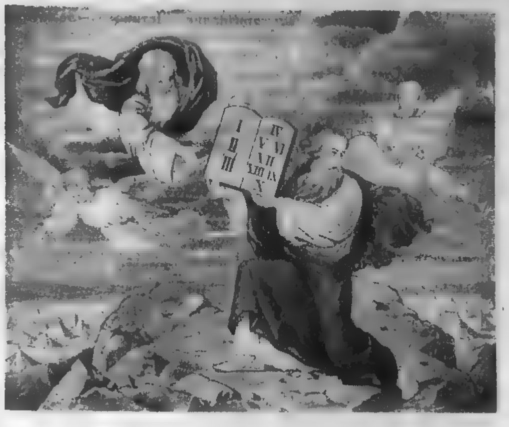

Основа нашого земського й вічного щастя — зберегти 10 Божих Заповідей!

Від збереження 10 Божих Заповідей залежить мир і щастя в усьому світі!

Кожний із нас — це частина світу!

Зберігаємо ми Заповіді?

Ви чули, що було сказано: Око за око, зуб за зуб. А я кажу вам: Не противтеся злому. Хто вдарить тебе в праву щоку, оберни до нього й другу.

Ви чули, що було сказано: Люби ближнього свого й ненавидь ворога свого. А я кажу вам: Любіть ворогів ваших і моліться за тих, що гонять вас; таким чином станете синами Отця вашого, що на небі, який велить своєму сонцю сходити на злих і на добрих, і посилає дощ на праведних і неправедних. Бо коли ви любите тих, що вас люблять, то яка вам за це нагорода? Хіба не те саме й митарі роблять? І коли ви вітаєте лише братів ваших, що надзвичайне чините? Хіба не те саме й погани роблять? Тож будьте досконалі, як Отець наш небесний досконалий" (Мт. 5: 21-22, 27-28, 31-32, 33-35, 37, 38-39, 43-48).

Ось властиве значення закону Божого; Божих заповідей, що записані в серцях наших. Але воно більше своїм змістом, ширше своїм обсягом, глибше своєю думкою, тож і не вміщалося в чисто природних межах людського сумління. Саме тому треба було Ісуса Христа, світла Його ласки, яке дозволило б нам бачити виразніше те, про що голос природи лише невиразно натякав.

Чисто природне пізнання каже нам довершувати лише звичайні речі, можливі в межах природного порядку. Але наш Спаситель дає нам світло своєї ласки на те, щоби бачити і здійснювати надзвичайні речі. Тож, почувши, що син ізраїльського народу змалку зберігає всі Божі заповіді, вказує йому на ще щось більше: "Якщо хочеш бути досконалим, піди, продай, що маєш, дай бідним і будеш мати скарб на небі; потім приходь і йди за мною" (Мт. 19, 21). Ось перед багатим юнаком розгортається можливість досконало виконати першу й найбільшу заповідь: "Любитимеш Господа Бога твого всім серцем твоїм, усіма силами твоїми, а ближнього свого, як самого себе". Та юнак, почувши таку пропозицію, відійшов засмучений. Власне сталося те, про що писав ап. Павло своїм духовним дітям із Риму: "Знаю бо, що не живе в мені, тобто в моєму тілі, добро; бажання бо добро творити є в мені, а добро виконати, то — ні" (Рим. 7, 18).

Є чимало людей, які чують голос поклику Христового та й у світлі Його ласки бачать великі можливості здобути досконалість і вподібнитися до нашого Отця небесного, але не вміють використати такої нагоди. Не вміють її використати, бо спираються більше на своє тіло, тобто на чисто природні засоби, як на Христову ласку. Але хто повірив Богові та й повнотою віддав себе Його проводові, той швидко зростає духом, підноситься понад пересічність, досягає вершин праведности.

Ми вшановуємо світлу пам'ять Усікновення чесної голови св. Йоана Предтечі Господнього. Теж і він був тим праведним Ізраїльтянином, який ізмалку вірно зберігав усі Божі заповіді. Але коли почув Господній поклик, кинув усе й пішов у пустиню, щоб там, серед найважчих умов життя, зростати духом. Про цього власне мужа, про свого Предтечу, наш Божественний Спаситель висловив найвище своє признання: "Істино кажу вам, що між народженими від жінок не було більшого від Йоана Хрестителя" (Мт. 11, 11). Він бо, людина дуже суворих засад життя, немов той могутній ливанський кедр, зростав і підносився понад гущу пересічних людців, понад отой хисткий очерет нестійних душ, якими колише навіть легкий подув непевностей і сумнівів у вірі.

Зважте, що найбільшою похвалою відзначає Ісус людину, яка за все своє життя не зробила ніодного чуда, нічого, що для звичайного смертельника було б гідне уваги й зацікавлення. Уся величність Йоана в тому, що він із найбільшою вірністю пішов за Божим покликом і на тому шляху приймав усе, як особливе Боже доручення, немов заповідь. Заповідь оту він виконував дуже докладно і дбайливо, не зважаючи на всі невигоди і трудноші життя.

Нам у цій хвилі пригадуються всі наші найдорожчі брати і сестри, що заради віри в Бога караються по тюрмах, концтаборах і засланнях, усі ті наші брати-сестри, які, власне тому, що не втрачають надії на Бога, мусять терпіти багато зневаг, висміювань, кривд і наруг. Це оті великі сучасні предтечі приходу Христового на просторі землі, де сьогодні так зухвало безчеститься Боже Ім'я.

Зважте ще й те, що ми сьогодні відсвятковуємо також пам'ять покладення чесного пояса халкопратської Богородиці. Той пояс став захистом проти ворожих находів тим, які любили Бога та зберігали Його заповіді. Мати Господа нашого Ісуса Христа, любить тих, що горнуться з довір'ям до Бога, шукаючи в Нього допомоги. Вона рятує їх і захищає. Завдяки допомозі Преч. Діви, завдяки тим ласкам, що їх Вона виєднує у свого Сина, християнство існує, зростає, бореться й перемагає. Сили пекельні неспроможні їх одоліти, це ж бо змагання з Божим народом, який переростає пересічні маси людей без віри. Це ж бо ті могутні духові ливанські кедри, яких не можуть зламати сибірські вітри. Вони самі встоюються і слабшим дають захист.

"Тому і ми — закінчім словами св. Павла — маючи навколо себе таку велику масу свідків, відкиньмо всякий тягар і гріх, що так легко обмотує, і біжімо витривало до змагання, що призначене нам, вдивляючись пильно в Ісуса, засновника й завершителя віри, який, замість радости, що перед ним була, витерпів хрест, на сором не звертаючи уваги, і який возсів праворуч Божого престолу. Тож думайте про того, хто витерпів від грішників таке велике проти себе противенство, щоб ви, ізнемігшись, не впали духом" (Єв. 12, 1-3).

ФІНАНСИ ДІЄЦЕЗІЇ НЕ ПОВИННІ БУТИ ТАЙНОЮ ДЛЯ ВІРНИХ, ЯКІ ДАЮТЬ СВОЇ ЖЕРТВИ

Кожного року фінансова камера віденської архидієцезії дає публичний звіт із усіх своїх приходів і розходів, які вона мала за попередній фінансовий рік. Звідси кожний вірний у дієцезії знає докладно суми, якими обертала через рік дієцезія, як теж на яку ціль ті гроші пішли. Це морально підбудовує вірних, бо вірні тим заохочуються до відповідних пожертв, як теж і заспокоюється їх людська цікавість, що звичайно ставить питання: "куди пішли наші гроші?" або "що зробив єпископ із пожертвованими грішми?" Це здорове явище, коли єпископ подає до відома своїм вірним дійсний стан.

Віденська архидієцезія належить до найбільших і найбагатших католицьких дієцезій у світі. То й не диво, що її річний оборот більший від інших дієцезій, не згадуючи про стан її посідання. За 1965 рік дієцезія мала приходу около 193 мільйони австрійських шілінгів, тобто приблизно около 8 мільйонів долярів. У тому році було розходів 167,5 мільйона шілінгів, тобто около 6 і пів мільйона долярів. Приходи базуються головно з оподаткування вірних (82,5 відсотків цілої суми) і державного приділу (16 відсотків). Маючи скоординовані фінанси всієї дієцезії, єпископ може відповідно розбудовувати дієцезію як цілість.

Дивлячись на цю систему, чи не варт було б теж подумати про щось подібного і в нас, тобто щоб фінансами всіх парохій оперувала дієцезія й відповідно до цього розбудовувала пляномірно цілу дієцезію як цілість. Так само було б дуже вказаним, щоб наші дієцезії мали спільну "фінансову політику" на дану країну, бо самі в собі вони замалі, щоб могти творити фінансову одиницю. Очевидна річ, що справи фінансів треба було б передати відповідно кваліфікованим одиницям з-поміж мирян, які були б не тільки часовими чи доривочними урядовцями, але "фултаймджаб"-людьми. Нпр. така річ як міжєпархіяльний банк, який давав би позички парохіям чи церковним інституціям, замість того щоб наші церковні гроші з відсотків ішли в чужі руки, а не залишалися в нас самих. Не легка це справа щоб її скоро можна було зреалізувати, але варт було б над нею докладно подумати та розпочати працю в цьому напрямі.

о. Євген Білик, ЧСВВ

КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА – СТОВП І ОСНОВА ПРАВДИ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЖОВТЕНЬ

Місячне намірення на жовтень звучить: Щоб усі люди тепер визнали Католицьку Церкву за стовп і основу правди, як її назвав св. Апостол Павло (1 Тим. 3, 15).

"Я на те народився і прийшов на світ на те, щоб свідчити про правду. Кожний, хто від правди, слухає мого голосу" — сказав Христос Пилатові коротко, заки цей видав на Христа присуд смерти (Ів. 18, 37). Не дуже довго перед тим, Христос проголосив себе "дорогою, правдою і життям" (Ів. 14, 6). Будучи Божим Сином, Він усе був і є непомильною Божою правдою. Хто тільки щирим серцем повірив і вповні приймив цю спасенну правду, цей іде одиноко-безпечною дорогою до вічного життя в Бозі.

Ісус Христос прийшов на цей світ проголосити людям та навчати їх Божої правди. Щоб цю Божу правду берегти та її далі поширювати через усі часи, Христос оснував Церкву. Він дав їй завдання подібне до того, яке Йому самому передше поручив був Небесний Отець. "Як Отець мене післав, так і я вас посилаю" (Ів. 20, 21). Цій Церкві Христос поручив іти в світ і до кінця світу навчати людей того всього, чого Він навчав Апостолів; щоб люди всіх часів повірили та приймили цілу Божу правду, виконували Його заповіді, кріпилися на життєву боротьбу Його животворною ласкою у Св. Тайнах, прославляли свого Творця в цьому житті і так вислужили собі вічну блаженність у Бога в посмертному житті (Мат. 28, 19).

Ту видиму Церкву, яку Христос назвав своєю Церквою, Він наділив властями, які відповідають її високому завданню; Він вивінував її єдністю у справах віри і справах проводу, дав їй непомильність у навчанні Божих правд і запевнив їй існування та свою опіку до кінця світу. Першими провідниками й учителями в Церкві були Христові Апостоли під проводом св. Петра, якому одному Христос сказав: "Я дам тобі ключі Небесного Царства, і що ти на землі зв'яжеш, те буде зв'язане на небі; і те, що ти на землі розв'яжеш, те буде розв'язане й на небі" (Мат. 16, 19). Подібну власть дав Христос пізніше, по своєму воскресінні, також іншим Апостолам збірно: "Прийміть Духа Святого! Кому відпустите гріхи — відпустяться їм, кому ж затримаєте — затримаються" (Ів. 20, 22-23). Як на початку Церкви Апостоли поділяли власть під проводом св. Петра, так і досьогодні наслідники Апостолів: Єпископи поділяють ту власть із наслідниками св. Петра — Святішими Отцями.

Церква осталась вірна своєму завданню і досьогодні навчає всіх Божої правди і всього того, що відноситься до спасіння людських душ. Недавній Собор, у своїй догматичній Конституції про Церкву (розділ 1), так про це говорить: "Бо Дух Святий принукує її (Церкву) до співпраці,

Американський сенатор Роберт Кеннеді на приватній авдієнції в Папи Павла VI-го.

В місяці серпні також на приватній авдієнції у Папи був колишній американський віцепрезидент — Ричард Никсон.

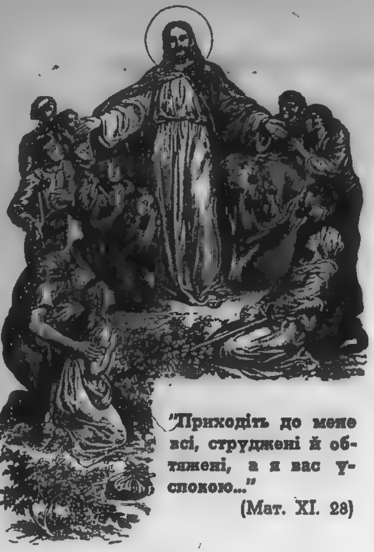

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

ПОДЯКИ

В залученні посилаю $5.00 на Службу Божу за бл. п. Ірену.

Ярослава Калимон, Ірвінгтон, Н. Дж.

В залученні посилаю $5.00 на подячну Службу Божу в честь Божої Матері, св. священ. Йосафата та митрополита Андрія Шептицького за вислухання молитов у часі моєї недуги.

Еспанонець

Складаю прилюдну подяку Найсв. Серцю Ісуса, Непорочній Діві Люрдській, св. о. Миколаєві, св. Ґерардові Маєллі, усім нашим Святим Заступникам і Божому Слузі Митр. А. Шептицькому за вислухання молитов і одержані різні ласки. Залучую $5.00.

Ольга Капій, Торонто

Складаю прилюдну подяку Пресв. Серцю Ісуса, Преч. Діві Марія Неустанної Помочі та св. Юді Тадеєві за вислухані молитви та за одержані ласки. Залучую $3.00.

Анна й Зірка Дерлиця Нью Йорк

Прошу відправити 3 Служби Божі в моєму особливому намірені. Складаю подяку Найсв. Серцю Ісуса й Преч. Діві Марії за всі одержані ласки, як теж за благословення та прощення гріхів. Залучую $10.00.

Ф. Кучерява, Філядельфія

Прошу відправити за мого дорогого мужа бл. п. Миколу **30 григоріянських Служб Божих**, якого болючу втрату пережила в 1965 р. Жертвую $100.00.

Параня Хомин, Садбері, Онт.

Складаю найщирішу подяку Ісусові, Божій Матері, св. Юді Тадеєві та о. Василеві Скубленому за вислухані молитви. Посилаю мою скромну жертву.

Марія Чолій, Ньюарк, Н. Дж.

Прошу відправити Службу Божу в намірені мого батька Стефана, який іде на операцію, щоб Господь Бог і Преч. Діва Марія привернули йому здоров'я. Залучую $5.00.

Надія Поточник, Джерсей-Ситі, Н. Дж.

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

щоб Божа постанова, якою поставив Христа началом спасіння для всього світу, виповнилась на ділі. Проповідуючи Євангелію, Церква слухаючих заохочує до віри і визнавання віри, розположує до хрещення, вириває з неволі фальшу та злучує з Христом, щоб через любов зростали в Ньому аж до повноти".

Сьогодні ледве чи є люди, що могли б оправдано бути непевними про дійсну науку Церкви. Її наука все й усюди одна і та сама. Безліч парохій і церков по цілому світі та модерні засоби комунікації роблять науку Церкви доступною для всіх охочих. Єпископи наглядають, щоб піддані їм священики, видавництва й усе інше толкували науку Церкви не за своїм особистим розумінням, але згідно з гадкою Церкви.

Бажанням Свт. Отця є, щоб ми в цьому місяці благали Пресв. Христове Серце, щоб усі люди визнали тепер Католицьку Церкву за стовп і основу правди. Народи світу вже й так сьогодні тісніше злучені між собою вузлами соціяльними, технічними й культурними. Треба ще релігійної одности між ними. Коли б за Божою ласкою і доброю волею людей дійшло ще до повної одности в Христі, то однісь людей була би повна. До Христа і Його повної Божої правди є одна дорога: через Христову Церкву, про яку Собор говорить так: "Єдиний Посередник Христос святу свою Церкву, спільноту віри, надії й любови на цій землі, установив як видиме товариство та її постійно піддержує, а через неї розливає на всіх правду і благодать" (Конституція про Церкву).

Теперішне людство, перейняте розпаношеним матеріялізмом і новопоганством, боїться, уникає та встидається правди взагалі, а тим більше правди вічної, Божої. Воно не здає собі справи з того, що його одинокий рятунок є власне в повороті до Божої правди, Божої Церкви.

Крім молитви в цьому наміренні, треба нам мати на увазі пригадку Собору, що відповідна частина обов'язку: поширювати Божу правду між людьми — належить і до кожного християнина. Тому наша щира молитва, получена з виконуванням цього нашого обов'язку, причиниться до здійснення Божого й людського бажання, щоб усе людство було зібране в один нарід, що признавав би Бога у правді, та служив Йому в святості — в одній Його Церкві. Бо все людство є Богом покликане до цього.

700 ТИСЯЧ ЖИДІВ УРЯТУВАЛА КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА

В останніх часах деякі круги почали накидатися на Католицьку Церкву, зокрема ж на Папу Пія XII-го, мовляв, Папа був по стороні нацистів і проти Жидів. Особливо несмачним був виступ драматурга Рольфа Гохгута. Однак на ділі не було так, бо останні трирічні досліди виказують, що Католицька Церква за часу Пія XII-го врятувала поверх 700.000 Жидам життя, яке вони мали стратити в нацистів. До такого заключення приходить у своєму творі також Жид — Пінхас Е. Ляпіде — заступаючий начальний редактор державного пресового бюра при ізраїльськім президентові міністрів. У своєму творі "Три останні Папи й жидівство" (Видавництво Гердера) він пише, що його часто запитували: "Чому віруючий Жид має марнувати свій час на те, щоби боронити Папу?" Пінхас Ляпіде дає на це таку відповідь: "Якщо пристойність і історична справедливість є основами жидівської моралі, то мовчанка супроти наклепницьких нападів на добродія є несправедливістю". Тому Ляпіде вважав обов'язком своєї жидівської чести станути в обороні тих, які чинили добро жидівському народові та опрокинули несправедливі наклепи супроти добродіїв жидівства, в тому й Папів.

ПАТРІЯРХ АТЕНАҐОР ВКЛЮЧИВСЯ В ПАПСЬКУ ПОМІЧ ІНДІЇ

Царгородський Патріярх Атенаґор, як подав ватиканський півофіціоз "Ль'Оссерваторе Романо" передав свою особисту пожертву на цілі акції "Хліб для голодуючих у світі". Часопис відмічує, що це є "акт християнської і людської солідарности", як теж, що це є наче потвердженням почувань відновленої братньости, яка прийшла до такого прекрасного вислову через зустріч Папи й Патріярха в Єрусалимі. Названа акція принесла приблизно 8 мільйонів долярів.

ТАКОЖ ЕСПАНЦІ БУДУТЬ УЖЕ ПОСТИТИ В П'ЯТНИЦЮ

Еспанська Єпископська Конференція за інструкцією Апостольського Престолу подала до відома, що вже від наступного року піст буде обов'язувати еспанських католиків у кожну п'ятницю. Привілей, що його досі мали Еспанці, тобто не постити в п'ятницю або піст заступити милостинею, тривав від 1571 р., тобто від великої морської битви під Лепанто, в якій еспанські сили відіграли вирішну ролю в перемозі над Турками.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Моя донька тільки рік тому вийшла замуж і вже загроза повисла над її головою: її чоловік хоче розвестися з нею. В моєму сусідстві живе 5 католицьких і 4 протестантських родин, яких діти по-двох-трьох роках подружнього життя розвелися. Чому сьогодні подружжя розбиваються? У старому краю це була майже нечувана річ.

Багато різних причин складається на те, що подружжя, які зав'язувались так багатонадійно і, здавалось, будуть найідеальнішими, по якомусь часі занепадають, розлітаються, а недавня ще "досмертна любов" перетворюється в досмертну погорду, чи й у ненависть. Не входжу тут у глибші духовні причини розвалу багатьох родин, як нпр. брак належного релігійного й морального виховання, бо це ясне й очевидне само собою. Для кого ніщо не є святе, тому не буде святою ані любов, ані подружжя, ані присяга, ані вірність. Тут зверну увагу на більш природні й щоденні причини подружніх трагедій, на причини, які зроджуються з самого характеру новішого покоління людини, в тому й українського.

Основні природні причини розбиття подружжя, на мою гадку, такі:

1. Сьогоднішня молодь забагато сподівається й вимагає від життя. А життя нічого не дає само. Кожну вигоду в ньому, кожне поводження, успіх, кожну краплину правдивого вдоволення мусимо видерти в нього важкою працею й жертвою. Молоді люди хочуть достатку великого, повного, люксусового, із власним домом, модерним устаткуванням, із перськими диванами, картинами, автами, телевізорами, які бачать на фільмі, або тільки у снах. Хочеться того достатку швидко, щоб за рік-два перегнати тих, які свої достатки збирали десятками років, або одідичували довгими ґенераціями по батьках. Хто хоче легкого життя, той може осягнути його, але тільки важкою й витривалою працею і то не зразу та й не конче фізичною працею. Духова-умова праця нераз багато тяжча за фізичну і успіх у ній приходить повільним-черепашиним кроком. Наші діти й батьки у старому краю не розводились. Чому? Причина проста: вони не тільки зберігали Божі закони, але також і задовольнялися тим, що мали. Вони не вимагали забагато від життя.

2. Сьогоднішня молодь занадто зарозуміла, горда й самопевна. Молодь завжди була така, але не аж до такої зухвалої міри. Гордість, самопевність — це завжди початок якоїсь трагедії, особистої, родинної, чи національної. Тут не треба покликуватись аж на Святе Письмо, бо життя само потверджує ту істину, аж до болю переконливо. Закоханий юнак чи дівчина нікого не послухають, ніякої ради не приймуть від батьків, ані від священика, ані хоч би від доброї книжки, яка певно буде невтральна в питанні їхнього подружжя. Вони все знають і нікого не потребують, навіть Божого просвічення, чи помочі від Бога. А по якомусь часі в подружжі одне і друге присмирніє під безустанними батогами несподіванок і розчарувань, стане малим, як сполошена дитина та, схиливши голову, в сльозах запитує себе самого: чому я був такий дурний? Чому я не послухала доброї ради моєї мами? Протверезіння добра річ, але чи не краще не дати себе одурманити взагалі нічим, навіть таким природним солодким напитком, як любов?

3. Молода ґенерація вихована без дисципліни, без правдивого характеру, без хребетного стовпа. Одні виростали в диких умовинах війни чи повоєнного лихоліття, коли найвищим ідеалом було зберегти життя й роздобути хліб насущний, то діти виростали вільним бур'яном; другі ж виростали вже в достатку, пересичені, розпещені й також не виховані, бо батьки дні й ночі працювали, щоб хоч їх дитина мала легше життя. Батька й матір часто заступала вулиця безхарактерна, розхристана, здичавіла. Молодь не навчилася дисципліни, стриму, панування над своїми звірячими гонами, і так, із дошкульним браком істотних кваліфікацій зрілої людини, вона входить у життя та вступає в подружжя. А життя це не тільки сповнення дитячих мрій, але й сувора дійсність, і подружжя це не тільки романс, але й твердий іспит зрілости розуму, характеру, почуття відповідальности, а також це сіра буденність переплітана гармонійною згодою і гострою розбіжністю темпераментів, поглядів і забаганок. Кожна людська одиниця — це окремий і відмінний світ з відмінними своїми прикметами, яких не видно було з віддалі очима осліпленими любов'ю. Доперва коли любов устатковується, осідається й успокоюється, людина стається нормальнішою, розумнішою та доперва тоді починає ясно бачити, з ким вона зв'язалась на ціле життя. Виринають розбіжності в поглядах, смаках, баженнях, родяться непорозуміння й гострі суперечки, за якими йдуть охолодження, відчуження, а диявол кладе під ноги одному або другому або зразу ж обоїм тисячі гарно й м'яко вистелених стежок, що ведуть до зради й розвалу родини.

Людина, що виросла без виробленого й розумного погляду на життя, без засад і характеру, швидко розчаровується й знеохочується до товариша чи товаришки свого життя. Замість твердого хребетного стовпа — в неї м'яка тростина, що легко подається за кожним подихом вітру тієї чи іншої природної схильности. Не вміє стерпіти, не вміє зрозуміти, уступити, змовчати й простити. Не вміє, бо не навчилася правдивого мистецтва життя.

Вміння запанувати над собою й простити другому — це не тільки загально християнські чесноти. Вони й загально людські. Вони творять підвалини кожної великої й повної людини, із них родиться й на них спирається також і правдиве подружнє щастя та його тривкість.

Віримо в Бога, який є самою добротою й не можемо уявити собі Його жорстоким. Але ось, Бог створив пекло, в якому вічними муками карає тих, що не хотіли Йому служити. Як погодити таку жорстокість з Божою добротою?

Перш за все мусимо пам'ятати, що Бог, який створив пекло, в якому карає грішників тяжкими й вічними карами, ясно сказав: "Клянусь, як от живу я, — я не бажаю смерти грішника; бажаю, щоб він відвернувся від своєї поведінки і жив" (Єзек. 33, 11). Мабуть нема християнина, якому Церква не повторювала б тих слів принаймні кілька разів у його житті. Саме на те післав Бог Свого Сина Єдинородного, щоб кожну душу захоронити від вічної погибелі. Для тієї цілі Божий Син умирав на хресті, заложив Церкву, установив Святі Тайни й уділяє Свої Божі ласки. Отже Бог нікого не посилає до пекла, а вони самі йдуть у напрямі пекла та кидаються туди, як темрява ховається від світла. Христос прийняв покаяння розбійника на хресті, а ось, Христовий Апостол, Юда, відвернувся від Божого милосердя. Хто відходить від Бога, той не може бути з Богом. Хто не сіє для вічности, той не може жати зерна вічного життя. Хто творить діла диявола, той сам вибрав собі також і долю диявола, себто вічні муки в пеклі. Тут не Бог винуватий, а людина сама, яка знала, що її чекає за гріхи, а все ж таки дальше жила в гріхах. Отже, існування пекла аж ніяк не противиться Божій доброті.

А, по-друге, Бог не тільки сама доброта. Він також і справедливість і мудрість. А справедливість і мудрість вимагають пекла. Бо ж припустім, що нема пекла. Як нема пекла, тоді нема ні різниці між добром і злом, між чистотою й неморальністю, між самолюбством і посвятою, між любов'ю й ненавистю, між прощенням і пімстою. Звичайний людський розум узнає, що добро, чистота, вірність, любов, прощення — це щось ґарне, шляхетне, високе, а неморальність, самолюбство, ненависть, пімста — це щось негідне й низьке. Божа мудрість не може однаково цінити добро і зло, а Божа справедливість не може однаково винагороджувати праведника і грішника, бо ж тоді нащо бути чесним, чистим, жертвенним? Нащо слухати Бога і Його науки, нащо молитись, постити й боротись, ба ще й насмішки й переслідування терпіти за вірність Богові, коли за все те і так нема ніякої особливої нагороди? Та й нащо панувати над собою і берегтись гріха, коли за гріх і так нема ніякої особливої кари? Коли б не було пекла, тоді Бог виставив би на сміх Себе і Свої Заповіді і всі Свої погрози.

По-третє, вже й це є великим виявом безконечної Божої доброти, що Бог завчасу перестерігає нас перед пеклом. Ми вдячні тим, що скажуть нам: не бери води з тієї керниці, бо в ній затроєна вода; не їдь тією дорогою, бо там міст обірваний; не сідай до того літака, бо в ньому підложено бомбу. Така Божа пересторога перед пеклом — урятувала вже мільйони й мільярди людей від вічної погибелі. Ні, існування пекла не противиться Божій доброті, а навпаки, потверджує, свідчить про велику Божу доброту. Та й не Бог є жорстокий, що створив пекло, а люди є жорстокі для себе самих, бо не навчились і не хотіли навчитись правдивої любови до себе самих.

Я ще не завважив у "Світлі", щоб хтось запитував про ось таке: Я знаю жінку, яка часто сповідається і до Св. Причастя приступає майже щодня, а вживає "бирт контроль" піґулки і плід у собі забиває, бо має двоє дітей і більше їх не хоче. Чи це дозволено? Або який це гріх?

Якщо дана жінка часто сповідається і до Св. Причастя приступає майже щоденно, тоді я не відважився б так скоро посудити її в такому тяжкому грісі. Можливе, що вона заживає якісь піґулки, але звідки Ви знаєте, що це саме "бирт контрол" піґулки, щоб не мати більше дітей? Домашні аптички й торбинки жінок повні всяких потрібних і непотрібних піґулок та й фабрики ліків заробляють грубі мільйони долярів на жіночій легковірності.

Всяка жінка, що заживає якінебудь лікарства, які роблять її неплідною, допускається тяжкого гріха, якщо вона знає, що вживати таких ліків є тяжким гріхом. Релігійно вихована жінка, звичайно, знає про це. Якщо не почула нічого подібного на місіях, реколекціях, чи не прочитала про це в католицькій пресі, тоді певно запитала священика при Сповіді, бо на цьому пункті кожна жінка вразлива. Заживати щось такого, що робить жінку неплідною, — це для неї певно щось нового, дотепер незнаного. В її душі певно озвалось питання: чи це вільно? Сама може не вміла дати собі відповіди на таке питання, отже, майже певно запитала священика. Якщо ж жінка мало релігійна, а до того ще й мало інтеліґентна, і справді не знає, що вживати такі піґулки це тяжкий гріх, тоді вона не має тяжкого гріха, бо робить це з незнання справи й без свідомости гріха. Адже ж гріх є тільки тоді, коли хтось допускається чогось тяжко грішного і допускається його з повною свідомістю, себто зі знанням, що це тяжкий гріх. Чим менше знання, тим менша також і відповідальність за вчинене зло.

Якщо жінка, про яку запитуєте, дійсно вживає піґулки, які роблять її неплідною, і знає, що це є тяжким гріхом, а все ж таки не сповідається з того, або, хоч і сповідається, не хоче поправитися з того, тоді допускається потрійного гріха, а саме: 1) тяжкий гріх за вживання протиприродних піґулок, які в грішний спосіб роблять її неплідною, отже калікою; 2) гріх святокрадської Сповіди, а також 3) гріх святотатського Св. Причастя. В моральних справах ніхто не може робити себе самого суддею своїх учинків та й не може безкарно виробляти собі засади моралі, себто казати: гріхом для мене є те, що я вважаю собі гріхом, а що я не вважаю собі за гріх, те не є гріхом. Моральні засади є від Бога, вони глибоко вкорінені в людській душі й совісті та тільки Бог і Богом установлена Церква можуть ті засади пояснювати й примінювати. Бог і Церква рішають що є гріхом, або що не є гріхом. Якщо б кожний міг безкарно придержуватись своїх поглядів і засад, тоді для неодного ненависть, пімста, підпал, чужолозство, ба й убивство — не було б гріхом узагалі. Але ж тоді світ був би дуже бідний.

На щастя, лікарі, які ще недавно так дуже самопевно приписували жінкам піґулки проти вагітности, в останньому часі починають виступати і сумніватися, чи вони добре роблять. У пресі щораз частіше появляються лікарські звіти про різні шкідливі, а то й дуже небезпечні побічні наслідки від таких піґулок. Показалося, що неодні жінки після довшого вживання тих піґулок дістають рака в різних частинах родільних органів, рака грудей, зціп крови в мозку, ослаблення зору й сильні забурення в хемічних процесах цілого організму. Із того приводу вже неодна жінка передчасно пішла на другий світ, або сталась калікою на ціле життя. Недавно, (в серпні 1966) один Комітет, зложений із кількох лікарів у ЗДА, проголошував до цілого світу, що властиво "нема певних доказів" на те, що ті піґулки аж такі небезпечні для здоров'я жінок. Але ті лікарі не могли заперечити доказаних фактів, а тільки казали, що тих фактів ще замало до того, щоб із них заключати, що саме ті піґулки були причиною тих поважних занедужань, а то й смертей. Так кажуть лікарі, яким дуже залежить на тому, щоб ті піґулки розходились, як продуцентам папіросів дуже залежить на тому, щоби папіроси розходилися. Але проти них є застрашаючі докази із щоденного життя та може це приведе неодну жінку до опам'ятання. Божі млини мелють помалу, але певно.

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

ЄПИСКОПАТ ПРОТИ БУДОВИ ПАМ'ЯТНИКА ПАПІ ІВАНОВІ

Польський архиєпископ Комінек із Вроцлава заявив рішуче, що польський єпископ не буде піддержувати справи будови пам'ятника Папі Іванові XXIII у Вроцлаві. Ініціятива будови цього пам'ятника вийшла з кол урядових і тих, що стоять близько до уряду, від яких перейшла вона на місцеві урядові кола.

Архиєпископ Комінек у своєму посланні виразно жадає, щоб духовенство не приймало ніякої участи в покладенні "наріжного каменя" під пам'ятник, бо участь клиру в цій церемонії противилася б намірам Ватиканського Собору: тож згадана церемонія була уложена без відома церковних властей.

Коли читати послання архиєп. Комінека, то можна відразу бачити, що не йдеться тут про якусь другорядну справу, мовляв, нас не повідомили про церемонію, а про самий принцип справи і дальші важливі наслідки. Польська Католицька Церква, — пише архиєпископ Комінек, — уже від довгих років постійно старалася про дозвіл від уряду на будову церков у Вроцлаві й околиці. Одна з тих запланованих церков мала бути присвячена Папі Іванові XXIII-ому, одначе державний уряд для церковних справ кожний раз давав відмовну відповідь, як теж в одному випадку казав уже почату будову церкви припинити та зірвати досі збудоване. Тому архиєп. Комінек каже, що це є причиною, чому Церква не може мати ніякого довір'я "до тих людей і їх щирости", тобто до уряду та його дій.

◆

Євген Білик, ЧСВВ

ДЕЯНІ ВАЖНІШІ УКРАЇНСЬКІ ДІЯЧІ В КАНАДІ

АНДРУСИШИН Кость — професор. Народився 1907 р., український літературознавець і мовознавець. Професор Саскачеванського Університету, автор статтей про нову українську літературу та перекладів українських творів на англійське.

АРСЕНИЧ Ярослав — громадський діяч у Вінніпеґу, народився 1887, перший український адвокат, "Королізський Дорадник" та суддя (1948) в Канаді, перший секретар Комітету Українців Канади. Помер 1953 р.

БАЧИНСЬКИЙ Микола — перший український посол до манітобської леґіслятури, від 1922 р. без перерви протягом 33 років. Народився в Галичині 16. VIII. 1887. Прибув до Канади 1906. Перший український "спікер" в леґіслятурі від 1950, з ліберальної партії. Учитель із професії.

БУДКА Никита — перший український єпископ Канади. Народився 7. VI. 1877 в Добромірці, збаразького повіту. На священика висвячений 1905 р., на єпископа 1912 р. У Канаді від 1912 до 1927. Опісля був Генеральним Вікарієм львівської митрополії. На московському засланні від 1945. Помер у Караґанді 6. X. 1949.

ВАЛ Василь — перший український сенатор в Канаді. Народився в Етелберт, Ман. 1911 р. Іменований сенатором 1955 р. від ліберальної партії. Голова Централі Українців Католиків Канади від 1946. Учитель з фаху. Помер у Вінніпеґу 1962 р.

ГАВРИЛЯК Василь — громадський діяч. Народився в Алберті 1915 р. Від 1951 р. був перевибираний посадником Едмонтону кількома наворотами. У 1956 р. вибраний на голову Об'єднання Посадників-мейорів Канади. Промисловець.

ГЕРМАНЮК Максим, ЧНІ — перший українсько-католицький митрополит Канади. Народився в Новому Селі, жовківського повіту 1911 року. Свячений 1938 р. Визначився глибоким богословськими студіями, освітньою та допомоговою працею для переселенців і молоді в Бельгії. Основник і перший редактор "Голосу Христа Чоловіколюбця" і богословського квартальника "Логос". Став протоігуменом українських Отців Редепмтористів у Канаді й Америці 1948 р. Став єпископом-помічником манітобського Екзархату в 1951 р., а митрополитом всієї Канади 1956 р.

ГЛИНКА Антін — громадянський діяч. Народився в Галичині 1907 р. Дворазовий посол до федерального парляменту в 1940 і 1945 рр. з Алберти. Борець за права українських "переміщених осіб". Належав до політичної партії соціяльного кредиту. З фаху журналіст. Помер 1957 р.

ГОЛОВАЧ Амвросій — громадянський діяч. Народився в Канаді 1915. Політик. Дворазовий посол до федерального парляменту з партії соціяльного кредиту з Едмонтону-схід у 1953 і 1957 рр. Посол до албертійської леґіслятури в 1959 р. і провінційний секретар від 1962 р. Промисловець і музик.

ДЕЛЯРЕ Ахіль, ЧНІ — священик. Бельгієць з роду, народився 1868 р., до Канади прибув 1899 р. Працював у Брендоні, Ман., і в Йорктоні, Саск. від 1904 р. Зі співчуття над тисячами Українців, які не мали своїх священиків, приняв український обряд 1906 року та вповні віддався праці для Українців. Між ними і помер 1939 р., поставивши основи під українську Церкву в Саскачевані.

ДИДИК Созонт, ЧСВВ — священик. Народився в Дрищеві, повіту Бережани 1875 р. В Канаді від 1902 р., працював переважно в західній Канаді. Від 1906 до 1923 рр. був настоятелем василіянської місії в Канаді, для якої оснував манастир і новіціят у Мондері. Співосновник едмонтонських "Українських Вістей". Помер 19. XII. 1950 р.

ДИМА Марія — громадянська діячка у Вінніпеґу. Народжена 1904 р. Перша голова жіночого відділу Комітету Українців Канади. Членка Т-ва "Імпіріял Ордер оф Дотерс оф да Емпайр".

ДІКУР Іван — громадянський і політичний діяч. Народився в Канаді 1909 р. Посол до федерального парляменту з Алберти в 1949 і 1953 рр. Головний Суддя Дистриктового Суду на Північну Алберту від 1965 р. Парляментарний дорадник у канадійськім представництві при Об'єднаних Націях в 1950. Ліберал. Із фаху адвокат.

ДМИТРІВ Нестор — перший український священик у Канаді. Народився в Галичині 1863 р. До Канади приїжджав з Америки двома наворотами в 1897 р., щоб обслужити поселенців у Манітобі й Алберті. Полишив статті про піонерів Канади. Помер 1925 р.

ЄЛЕНЯК Василь — перший український поселенець в Канаді. Народився в Небилові, повіту Калуш, 1859 р. До Канади прибув 1891 р. та проживав в Алберті (Чипман) до смерти в

1956 р. У 1947 р. був наділений почесним канадійським громадянством як представник української етнічної групи.

ЖАН Иосафат, ЧСВВ — священик, французько-канадійського роду. Народився в Рімускі, Кве. 1885 р. Визначився культурною, церковною й політичною діяльністю. Був капеляном УГА і на дипломатичних послугах УНР. Організатор церковного життя у Велико-Британії.

КИРІЯК Ілля — письменник у Канаді. Народився в Галичині 1888 р. Описав у тритомовому епічному творі "Сини Землі" побутове життя перших українських поселенців у західній Канаді. Помер 1955 р.

КИСІЛЕВСЬКИЙ Володимир — історик і соціолог. Народився в Галичині 1896 р. До Канади прибув 1940 р. Професор на Оттавськім Університеті, член Наукового Т-ва Шевченка. Видає праці про іміграційні проблеми Українців у Канаді.

КОССАР Володимир — громадянський діяч. Народився в Галичині 1890 р., в Канаді від 1927 р. Працював та проводив кількома головними українськими організаціями, нпр. Комітет Українців Канади, Українське Національне Об'єднання та Українська Стрілецька Громада. Агроном із фаху.

(Далі буде)

* * *

ЗАПОЧАТКУВАННЯ ПРОЦЕСУ БЕАТИФІКАЦІЇ ПАПИ ІВАНА

Архиепископ К. Гадді з Бергамо, Італія, проголосив о. Антонія Каіролі постулятором для справи беатифікаційного процесу покійного Папи Івана, що була би першим кроком до евентуальної канонізації, тобто проголошення святим. Завданням постулятора є: збирати та просліджувати всі писання Папи Івана, досліджувати в детайлях життя й рішення Покійника та взагалі всі моменти, що мають будьяке відношення до особи Папи Івана.

БУДЕ ПРОЦЕС ПРОТИ АНГЛІКАНСЬКОГО ПРИМАСА?

За інструкцією англіканського архиепископа Рамсея з Кентенбері в англіканській церкві при новооснованому університеті в Кент мають відбуватися теж католицькі Богослуження. Це однак противиться законові з 1549 р., згідно з яким католицьке Богослуження в англіканській церкві є строго заборонене. З уваги на цей англіканський закон деякі передбачають, що знайдуться деякі фанатики збоку англікан, які поставлять архиепископа Рамсея за цей екуменічний жест перед державний суд "за нарушення державного англіканського закону".

ГОЛОС ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ ЩОДО КОНТРОЛІ НАРОДИН

Екзарх Грецької Православної Церкви обох Америк — архиепископ Яковос заявив, що рішенням спільної конференції тієї Церкви не висловлено ніякого офіційного становища щодо питання контролі народин. Архиепископ заявив, що тут ідеться, коли мова про контролю народин, про питання, яке належить до інтимної сфери подружньої пари, а не до когось іншого.

ЖОНАТИЙ ЛАТИНСЬКИЙ СВЯЩЕНИК

Поміж 22 нововисвяченими священиками, що їх висвятив Кардинал Єгер, архиепископ Падерборну, Німеччина, був теж один жонатий кандидат — колишній протестантський пастор. Йому дозволено в жонатому стані прийняти священичі свячення та бути католицьким священиком латинського обряду без ніяких особливих труднощів.

ВСЕАНГЛІКАНСЬКИЙ СОБОР У 1968 РОЦІ

За лондонськими відомостями можна вже подати дату всеангліканського Собору або — як він офіційно називається — "Лембет-Конференція" від назви місця конференції Лембет-палати в Лондоні. Відбудеться він у днях від 25-гс липня до 25-го серпня 1968 р. Обраховують, що на конференцію прибуде около 500 англіканських єпископів із різних частин світу. На окнференції мали б обговорювати багато питань, зокрема ж такі: питання англіканської віри, уряд священика, становище мирянина, християнська єдність і т. п. Всі Церкви, які є в будьякому контакті з Англіканською Церквою, дістануть запрошення вислати своїх делегатів, у тому теж Католицька Церква, яка напевно вишле своїх представників. Конференція є передовсім форумом дискусійним, а не законодатним. Однак сподіються, що вона принесе багато дечого, що її скріпить, а зокрема в дечому зміниться внутрішня структура Англіканської Церкви через її модернізацію та пристосування до сьогоднішніх обставин світу, особливо ж справа ведення діялогу поєднання буде важливою точкою конференції, бо діялог до якої міри внормує її відношення до других Церков.

о. Петро Морозюк, ЧСВВ

ПАТРІЯРХИ — КАРДИНАЛАМИ?

22-го січня 1965 р. рознеслася вістка, що патріярхів Сходу, а між ними патріярха Максимоса IV-го назначено кардиналами.

Безпосередні наслідки цього проголошення, особливо ж у Мелхітській Церкві, були такі: ввесь мелхітський клир був дуже заскочений; Архиепископ Елія Зогбі в протесті зрезиґнував із свого становища патріяршого Вікарія на Єгипет і Судан; майже всі екуменісти були занепокоєні можливою реакцією православних на цей несподіваний крок Папи.

Поставлені перед доконаним фактом, патріярхи, особливо ж Максимос, сказав ось що: "Папа вірить, що справа християнської єдности скріпиться тим, що Східнім Патріярхам буде даний найвищий титул Римської Церкви. Він (Папа) знає мої рації не приймати цієї гідности, а мимо цього Він хоче, щоб я був кардиналом. Я мушу слухати; решту Бог зробить."

Однак Максим зазначив виразно, що не буде носити жадних кардинальських відзнак. Він і на дальше буде знаний як "Максим IV, патріярх Антіохії, цілого Сходу, Александрії і Єрусалиму", додаючи, якщо буде треба, титул "кардинал Святої Римської Церкви". Він волів би був стати членом Кардинальської Колеґії без титулу — кардинал. Чому? Не тому, щоб не належати до колеґії кардиналів, але тому, що ця Колеґія має бути побільшена, змодернізована й інтернаціоналізована і тим самим стане найвищою радою якою Папа буде правити Соборну Церкву.

Було знаним фактом, що Максим кілька разів відмовився від титулу кардинала. Це заявив сам Папа Іван XXIII у серпні 1962 р. одному мелхітському єпископові: "Я хотів надати кардинальство вашому патріярхові і, уяви собі, він відмовив."

Своє поступування патріярх старався вияснити під час Собору при різних нагодах ось як: В основі, кардинальство, це інституція одної партикулярної Церкви — Церкви Римської. Кардинали були папськими дорадниками, вибрані з-поміж мирян папської держави, з-поміж єпископів папської дієцезії, як теж з-поміж священиків і дияконів римського клиру. Інші великі дієцезії, як паризька, теж мали подібні єпископські ради. Східні патріярхи, мали і мають по сьогодні патріярхальні синоди, які рівняються кардиналатові Римської Церкви. Однак у західній Церкві тільки римський кардиналат остався і з часом почав рости в значення. Постепенно мирян відсунено, а їх місця займали головні архиепископи цілого світу. Всі ті кардинали, чи то члени курії чи то резиденціяльні архиепископи, діставали титул якоїсь римської церкви. Таким чином ставали членами римського клиру. Кардиналат у цьому виді і в цій формі ніяк не сприяє Східнім Патріярхам. Чому? Їхні титули є титулами столиць або апостольських старинних міст: Константинопіль, Александрія, Антіохія, і Єрусалим. Як патріярхи, вони є рівні Папі "патріярхові Заходу", як єпископи світу є рівні Папі "єпископові Риму", не порушуючи при тому прав і привілеїв догматичного й традиційного першенства Папи як такого. Зрештою, перші Вселенські Собори рішили, що перші місця в Церкві належать не кардиналам (які тоді ще навіть не існували), але патріярхам. Ці рішення Соборів ніколи не були відкликані, отже і православні і католики цих рішень додержуються.

У цьому світлі можна пояснити великі старання Мелхітської Церкви в останніх роках відновити патряріші права і прецеденцію патріярхів зараз по Папі. Папа старався це питання якось розв'язати і на сесіях Собору патріярхи були займали місця напроти кардиналів так, як на Фльорентійському Соборі (1439), однак без жадного ясного висновку хто таки має прецеденцію.

То й не дивно, що православні не погоджуються з фактом, щоб апостольські чи пізніші патріярхи були поставлені по кардиналах-єпископах, кардиналах-священиках і кардиналах-дияконах Римської Церкви. Вони теж не погоджуються з тим, щоб рішення попередніх Соборів були замінювані новими, без виразного й формального їх відкликання другим Собором.

Дня 21. 2. 1965 р. перед тайною консисторією 22-го лютня "Ль'Оссерваторе Романо", ватиканський півофіціоз, видав документ "Місце Східніх Патріярхів у священній Колеґії Кардиналів" із датою 11-го лютня. Цей документ зазначує, що патріярхи, назначені на кардиналів, будуть належати до групи кардиналів-єпископів і надалі залишуться на своїх апостольських престолах і не будуть належати до римського клиру. Порядок прецеденції, зазначений в цім документі, був гірким розчаруванням для східніх християн. Перші місця в Колеґії Кардиналів надалі залишилися кардиналові-деканові і кардиналові-піддеканові (тепер кардинали Тіссеран і Піццардо) та кардиналам-єпископам підримських дієцезій, "які з історичних рацій є в спеціяльний спосіб пов'язані з містом Римом". Щойно по них усіх ідуть кардинали патріярхи по старшині. Згадане розчарування посеред східніх християн основується головно на тому, що Східні Церкви бажали, щоб їх патріярхи не були іменовані кардиналами чи ставлені щойно по кардиналах. Східні сподівалися й бажали, щоб східні патріярхи були поставлені своєю гідністю перед кардиналами, тобто безпосередньо по папі та, щоб вони, тобто східні патріярхи, як голови поодиноких помісних Східніх Церков були визнані в своєму властивому характері. Так само, щоб вони входили до "конкляве", тобто мали право вибирати папу й бути вибраними папою, але як патріярхи як такі, а не з титулу номінації на кардинала Римської Церкви. Багато східніх уважає прийняття кардинальської номінації пониженням патріяршої гідности взагалі, а не якимсь відзначенням. Кардинал для східніх — це гідність римського урядовця чи латинського єрарха, що не є ніяким відзначенням чи повищенням гідности голови якоїсь помісної Східньої Церкви, яка має свою історію й традицію церковного правління та церковних відзначень.

У заключенні можемо сказати, що цей спосіб поведення з патріяршою гідністю, тобто, що Східні Церкви знайшли повне й властиве зрозуміння та цінення на церковному Заході, хоч безсумнівно вже можна виразно завважити деякий поступ у цьому напрямі до кращого, не вповні задовільний для Сходу.

* * *

о. Василь Ваврик, ЧСВВ

СФІНКС І НАЙБІЛЬШІ ПІРАМІДИ

Через мале містечко Ґізе, що розложилось на кінці Нілевої долини й досягає високої рівнини вже в пустині, доїхали ми до одного з сімох чудес старого світу. Повно тут туристів і арабських дітей-прошаків. Автобус виїхав на горб і пристанув у тіні другої піраміди, де ми з'їли малу перекуску зо своїх торбин. Їмо, окружені дітьми, що дальше просять. А наші очі звернені то на першу, то на другу піраміду.

Перша з них не має вже на собі вигладжених плит, якими була вбрана; на другій остала яка четвертина незнищена. Бо піраміди, наперед обрабовані з мумій і скарбів, якими мумії були вбрані, служили халіфам Каїра за вигідне джерело каміння на їх мошеї та палати. Кажуть, що Наполеон, як приїхав туди зо своїми генералами, сказав: "Ті три піраміди мають стільки каміння, що ними можна б цілу Францію огородити муром десять стіп високим". Справді, вони дуже великі.

Перша піраміда збудована фараоном Куфу-Хеопсом. Він був сином Снефру, який почав 4-ту династію мемфійських фараонів. Він наперед опанував Синай і Нубію та, маючи спокій на границях краю, міг починати свої будівлі. У половині третього тисячріччя перед Христом фараоном став його син Хеопс. Він казав зрівняти горб, найближчий місту, на захід від нього, та поставити там для себе гріб-піраміду, що була б найбільша з усіх. Висока вона була 146 м., боки підстави майже 233 м. сьогодні вона обдерта з ясних плит, що вкривали верстви її каміння, неначе сходи вгору. Вийти можна тими великими, що так скажу, сходами (півтори метра пересічна висота) на верх, де тепер є маленька квадратова площа, 10 м. Усередині, де були коритарі й погребна каплиця, все викладано сірим ґранітом; його деякі брили важать понад 54 тони. Піраміда була окружена муром, якого сліди ще видно. Мур цей від піраміди був віддалений десять і пів метра, а від східньої сторони була ще святиня фараона.

Треба подивляти тодішніх архітектів, що наперед точно виміряли, щоб стіни піраміди якраз були звернені до сходу, заходу, півночі й полудня. Крім того дивуєшся, якими інструментами вони тягли ті великі брили каміння, як їх привозили, як складали совісно, щоб не розсунулись камені. Верстви каміння нахилені все досередини. Зв'язані вони з собою не вапном або родом цементу, а лише нарізами на каменях, які входили один у другого, і так тримаються досьогодні. Була це така велика робота, що названо її чудом світу. Дві тисячі років після Хеопса, відвідав його піраміду Геродот, славний старогрецький історик. Від жреців Мемфісу він довідався деяких цікавих речей про будову цієї піраміди. Десять років по три місяці (підчас виливу Нілю) працювало сто тисяч робітників у каменеломах Тура, на східнім березі Нілю, та перевозили камінь на місце будови. Будували спускуваті насипи, щоб ними витягати камінь до вершка самої піраміди. Будова взяла ще двадцять років. Хоч фараон хвалиться, що він і бараки робітникам поставив і годував їх на свій кошт (записано скільки цибулі, чіснику й пива видано за час робіт, заки зложено в піраміді два мільйони триста тисяч великих брил, добре отесаного каміння), то невгамована амбіція фараона, надмірні роботи народу й те, що на ту піраміду він вичистив скарбниці тодішнього Єгипту, зробили його ненависним священикам святині Сонця — Ра і вони його назвали в історії "безбожним".

Сфінкс і піраміди

Бедуїни крутяться тут між нами з гарно прикрашеними верблюдами й намовляють проїхатись і дати собі зробити знимку на пам'ятку. Молодші користають із цього.

Друга піраміда, внука Хеопсового, фараона Хафта-Хефрена, трохи менша від першої; висока 136 і пів метра, широка 210 і пів метра. Одначе вона робить враження вищої, бо верх її не обдертий із лискучих плит, якими вкрито було піраміду, та й тому, що Хефрен вибрав для неї місце далеко вище як перша піраміда. Також її боки стрімкіші від першої. Спідні верстви брил каміння покриті ще нині великими рожевими ґранітовими плитами; і камінь сам рожевої барви.

До третьої, найменшої піраміди, піраміди Менкури-Мікеріноса, ми не ходили. Вона висока 66 метрів, боки довгі при споді 108 метрів. Скала тут не була рівна, тому підбудовано один бік привезеними брилами. Не скінчив піраміди Мікерінос, а його зять Хепсескаф; одинокий приклад у єгипетській історії, що наслідник довершив діло свого попередника. 1837 р. англійський полковник, Говард Вайзе, дістався до середини цієї піраміди, знайшов неткнену мумію фараона й вислав її кораблем до англійських музеїв; але корабель затонув із мумією при берегах Еспанії. Довкола трьох пірамід є маленькі піраміди фараонових жінок і мамів, але нас притягає до себе Сфінкс і ґранітова святиня біля нього. Вони закінчували подзір'я другої піраміди.

Сфінкс викутий просто в скалі, яка помалу опадає від пірамід до рівнини піль. Величезний він; лев із головою людини, образ бога Гармакіса. Обличчям звернений він на схід, довгий 57 метрів, високий 20. Саме лице п'ять метрів, вуха метер і 37 центиметрів, ніс метер і 70 центиметрів. Часто піски пустині засипували його і відгребувано його вже в часі фараона Тутмозіса IV, а останній раз 1925-26 року. Видно, як боки Сфінкса вкідали вітри й пісок, тому тут і там є поправки в цеглі. Дивне враження робить цей кольос льва-людини. Подивляли його старинні відвідувачі, подивляють нині туристи. Араби вважали його "злим божеством пустині" і тому стріляли в нього з гармат та понищили його лице. Не годен здолу охопити враження цієї дивної постаті. Голову тримає він високо, глядить кудись понад долину Нілю, на береги гір арабської пустині, де добували камінь на піраміди. Якийсь загадочний усміх на дивнім, побитім лиці. Сонце вже заходить, червоніє скала, з якої викуто сфінкса. Ще лише маємо оглянути ґранітову святиню, що була получена з другою пірамідою довгою кам'яною галерією. Тіло фараона бальзамовано в цій святині, а потім тим довгим хідником тягнули його мумію в саркофагу до отвору в піраміді, щоб там їх спустити в гріб, викутий у споді, в скалі 30 метрів глибоко. Святиня ця, з величезних ґранітових рожевих брил; не має написів; при вступі стояли базальтові статуї фараона Хефрена.

Помалу темніє, час від'їздити до Каїра після дня повного вражінь і прогульки в сиву давнину. 1000 років перед приходом синів Ізраїля до Єгипту.

* * *

"ПРОТИМІСІЙНИЙ КОМІТЕТ" РОЗПОЧАВ СВОЮ АКЦІЮ В ІЗРАЇЛІ

Недавно відбув пресову конференцію "Протимісійний Комітет" у Тель Авіві, Ізраїль, у якій він звернувся до публичности в Ізраїлі за піддержкою його плянів і завдань. Цей комітет складається з віруючих Жидів різних суспільних груп, яких бажанням є, щоб ізраїльська молодь не навчалася в християнських школах, але одиноко в жидівських. Для сповнення цієї цілі "комітет" мав проводити "просвічуючі розмови" з дотичними родинами. Досі — за даними комітету — проведено вже "перешколення" около 150 дітей. Як подають урядові ізраїльські дані, то в 1964 р. около 900 жидівських дітей відвідували 11 християнських шкіл. Однак "протимісійний комітет" уважає подане число дітей за неправдиве, бо думає, що воно значно вище, мовляв, уряд не контролює християнські школи і тому не має докладних інформацій.

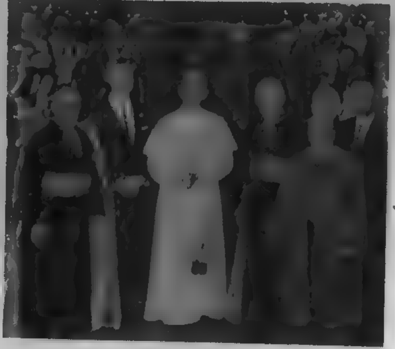

Перший зправа стоїть ВПреосв. Архиєп. Іван Бучко. Посередині Папа Павло.

ЛИСТ ВІД РІДНИХ З УКРАІНИ

Дорогий Швагре!

Ви нам зробили велику несподіванку 27. V. 66 ми дістали, дуже Вам дякуємо, просто подарок на свята. Дуже прикро, що не можу Вам зреванжуватися. Дорогенький Швагре, вже від кількох тижнів я збиралася написати, але ждала, що діти закінчать школу. Але Іра ще і так не закінчила, бо має здавати екзамена, Юрчик уже закінчив, слава Богу, бо вже не мала я сили з тими видатками: кождий день дай і дай то одному, то другому, все щось нового. Юрчик учився на 5. Тепер не знаю де б його хоч на 2 неділі дати, може де моя сестра забере на 2 неділі, але що ж — це також мале місто .... Василько працює; з першого липня буде брати відпуск, бо ціла його бригада іде, то і він мусить іти тоді. Сьогодні 29. V. свята, був у нас Іванко .... і ми всі разом згадали про Вас, про давніші часи; у нас дуже сьогодні дощ за 1½ місяця посухи, такий дощ, що не вийдеш нікуди — *і слухали ми Службу Божу по радіо з Ватикану. Одного разу мав проповідь отець Бучко навіть благословив львів'ян, але видно дуже старенький, дуже приємно було почути, а багато і заплакало, коли слухали його.* А решту Ви знаєте все про нас, а ми як у Вас. Більше нічого цікавого все по старому. Здоровлю Вас усіх щиро, щирі поздоровлення для братови чи вже братова там привикла.

Чи всі здорові як Мартуся і Володя цілую всіх разом з родиною. Ваш ....

Повищого листа ми одержали від одного з наших Читачів. Друкуємо його вповні, пропускаючи тільки прізвища та назви місцевостей.

Редакція

НЕ МОЖЕ БУТИ НІЯКА КОЕГЗИСТЕНЦІЯ БЕЗ ПРАВДИВОІ СВОБОДИ

Цього року французький президент де Ґоль відбув ряд поїздок до різних країн, а між ними чи не найважнішу до СССР, відвідавши при цій нагоді Київ, де виголосив теж і промову, яку друкувала наша українська преса.

Поїздку де Ґоля до СССР уся французька преса описувала й коментувала з великою симпатією й щирими побажаннями успіху. Тільки мабуть одинокий часопис — католицький "Ля Круа" висловив деякі інші думки, бо закликав де Ґоля, щоб він вияснив своєму партнерові, що без правдивої свободи не є можливі ні коеґзистенція, ні діялог. Треба сформулювати деякі правди — пише начальний редактор "Ля Круа" — о. Венґер, про які публика легко забуває, бо вони не є ні політичної, ні господарської натури. Однак існує одна реальність, яка коеґзистенції і зближенню може сприяти, а саме — свобода, яку дається людині в духовій площині.

"Французи завжди будуть видвигати свої застереження супроти якоїсь потуги, яка зовсім наявно дозволяє свободу думання й висловлення думки тільки тим, які думають згідно з пануючою ідеологією й стараються приподобатися тим, що в даний момент при силі." — Далі пише о. Венґер, що вірні завжди виявлятимуть своє недовір'я й журбу за свої віровизнання супроти держави, яка сьогодні з посиленим натиском свободу вірних звужує та намагається задушити життя Церкви. Президент де Ґоль перебував у СССР як політик і не хотів вміщуватися в їх внутрішні справи, однак він повинен був своєму партнерові поставити справу ясно, тобто сказати що стоїть на перешкоді діялогу. Такий виступ ризиковний, але вартісний, бо ж остаточно йдеться про майбутність людей.

За таку відвагу треба тільки поґратулювати о. Венґерові, зокрема ж за тверезість його думки та правильну оцінку.

УКРАІНСЬКА РОДИНО, ЧИ ТИ ГОТОВА ЗРОБИТИ ЖЕРТВУ ДЛЯ БОГА И УКРАІНСЬКОГО НАРОДУ — ДАТИ СВОГО СИНА НА СВЯЩЕНИКА?

Казимир Грицина

40 РОКІВ ТОМУ В КРЕХОВІ

(Продовження)

Манастирська церква ОО. Василіян у Крехові

Але не довго, бо він скінчив новіціят і поїхав на філософійні студії тому, що вступив був на новіціят по матурі. По нім ревнителем став брат Климентій Керницький, дуже милий брат. Там тоді новіціят відбували отці Мадяри Леонтій Долгий і Теодор Лєтеза, прекрасний співак. Він так гарно співав, що колятор-дідич із Глинська приїздив, коли він співав Службу Божу, хоч до Жовкви до оо. Домініканів йому було ближче! І коли той о. Лєтеза від'їздив і правив останню Службу Божу, а кажу співав чудово, то той дідич плакав.

Із моїх сторін був о. Сеньківський, якого большевики замордували, і бр. Майка. Зачалися наші щоденні заняття. Конференції давали о. маґістер і о. соцій. Духовні читання, розважання й інші заняття. Вставали ми все вранці, за виїмком четверга і неділі, в год. 5-ій, а в четвер і неділю в 6-ій год. ранку. Пів години на вбирання, стелення, миття і кілька хвилин на ранішнє посіщення. Потім пів години розважання і опісля Утреня, Час І і Божественна Літургія, майже все спізана, тільки в неділі читана, бо в 10-ій год. була співана. Церква в неділі й свята все була битком набита. Приходили люди з довколишніх сіл. Крехів мав свою парохіяльну церкву осібну і був о. парох; як називався, не пам'ятаю. Часом бував із нами як гість у трапезі. Мав при поясі золоті френзлі, отже був відзначений.

По Службі Божій було благодарення, потім снідання і починалися порядки, конференція, наука. Вивчали скорочені Правила, Типікон "Дзядзя" Дольницького, правильник, як монах має поводитися в церкві, трапезі, спальні і на кожному місці. Перед обідом іспит совісти і обід о 13-ій год. По обіді година рекреації і поч. заняття. Духове читання, роздума, спів. О 4-ій год. підвечірок, хліб, сіль і вода. Деколи були "великі підвечірки", тоді сходилися всі монахи і було щось ліпшого з'їсти. Це бувало, коли часом прибув якийсь визначний гість. Раз пам'ятаю на такім підвечірку був сл. п. Преосвященний Йосиф Боцян, єпископ Луцький, якого "католицька" Польща не допустила до місця його осідку. Вечірня в год. 6-ій. По Вечірні Повечір'я і спільна вервиця. Ми йшли парами по двох і не дуже голосно мовили, так що чув тільки один одного. Потім були точки до ранішнього розважання і вечера-рекреація. Полунощницю правили перед спанням в год. 9.30. Але підчас візитації о. протоігумен Калиш бачив, що новики сплячі, то й на якийсь час увільнив нас від полунощниці. На Новіціяті було тоді около 65 клириків та яких 40 братів (ляїків). Разом усіх нас тоді було в домі около 120 монахів. Браття по розважанню мали Сл. Божу в каплиці й ішли до фізичних занять. На деякі вправи, як конференції чи інше, приходили і браття ляїки. Клирики теж виконували фізичні заняття, які відносилися до порядків у домі. Я мав нагоду раз читати дневник з того часу, коли на новіціяті у Добромилі був Андрій Шептицький, опісля Галицький Митрополит, слава нашого народу, Світло Церкви. І ось братові Андрієві приділили були частити спільні місця. Всякі заняття тривали по тижневі, а йому призначували через три місяці підряд, щоб випробувати його покору, бо, мовляв, чого хоче у нас граф? І було зазначено, що брат Андрій Шептицький виконував це заняття старанно. "В малі бил єси вірен, над многими поставлю тя" — вповні сповнилося.

Десь у першім чи другім тижні вересня приїхали з бучацької школи оо. Василіян студенти по 4-ій гімназіяльній числом 11 чи 12 душ; такої групи в ході року ніколи не було. Отже була радість. Серед них був тринадцятьлітній брат Володимир, у Чині брат Василій Ваврик, тепер єромонах і професор у Чині СВВ. Хоч я був малий, та він був іще менший і всі його любили, то я чогось чув до нього більшу любов, може тому, що я був не дуже більший від нього. І він був прихильний до мене і опісля, коли різні хрести і хрестики спотикали мене, він усе підходив до мене зі словом потіхи й розради. І тому я його з усіх тодішніх співбратів найкраще запам'ятав і чомусь через ціле життя він усе був у мене на умі, не сходив із моєї пам'яті. Раз він нас усіх до сміху розвеселив. Це було літом. Липень або серпень. При обіді ми всі попріли. Коли ми вийшли на рекреацію в город, о. маґістер з отцями підійшов до нас, а брат Василь каже: Прошу о. маґістра, я нині сповнив Святе Письмо, бо я їв нині в поті чола. Ми всі сердечно розсміялися. А о. маґістер каже: Йди, йди ти. Міг би я ще багато писати про нього, але кажуть, що кадило це дуже небезпечний ґаз. Але хто отця знає, то хіба ясно йому, що я не пересорщую. А ще й тому дорогий він мені, бо ж у Крехові ми народилися для духовного життя, бо ми походимо з тієї самої колиски, з того самого рідного дому, отже ми духово споріднені. Що Боже Провидіння нас опісля розділило, то не нам судить Його діла. Така воля Божа.

Великою радістю було збирання овочів осінню. Не думайте, що вільно було їсти їх. Ні! ні! Тільки в трапезі вільно було їсти. Ах! Які нераз гарні яблука лежали в траві біля стежки! Але ніхто не піднимав їх, бо не вільно. Думаєте, що хтось слідив? Ніколи. Якось не вважали браття і дуже дверима гримали. Щоб навести лад, о. ігумен-маґістер Лиско зарядив, що хто гримне дверима, той має клякнути; поцілувати долівку і змовити 50 пс. "Помилуй мя Боже". Входжу на спільні місця й аж здригнувся: клячить о. ігумен і молиться; значить гримнули йому двері. Цього ніхто не чув; але зарядження треба виконати. Совість грала тут ролю, не страх. За інші провини йшлося до о. маґістра і просилося за покуту. Опісля перед усіми зібраними в трапезі монахами оскаржувалося публично і просилося прощення. Добра школа покори.

Десь у половині жовтня почалися місячні реколекції. Підчас реколекцій обов'язувало канонічне мовчання. Не лише не вільно було говорити, але навіть глянути на другого не вільно було. Реколекційні науки мав сам о. маґістер новіціяту о. Лиско. Дуже гарно давав ці науки. Це була правдива "сілоамська купіль" для молодих душ. Відбували місячні реколекції лише новики. Другі монахи не мали цього щастя. Оповідали собі по реколекціях браття, що перед першою війною в таких реколекціях часто брав участь Слуга Божий Митрополит Андрій. І коли новики клячали підчас розважань, то Митрополит лежав хрестом. Так говорили тоді.

З довгого клячання у мене зробилося щось на коліні. Не міг ходити. Це був початок нещастя, яке завершилося тим, що мене відіслали як хворого домів. Одного дня в листопаді, будучи хворим якраз на це коліно, потребував я вийти з потребою до спільних місць. Там були отворені вікна, потягнув сильний протяг і зачалося нещастя. Мене затягнуло так сильно, що я не міг говорити. Лікар др. Шпальке у Львові сказав, що це горляні сухоти. Настоятелі налякалися. А я почав рости і протягом року виріс на 35 цм. Цей ріст у такому часі був небезпечний. Я міг говорити лише шепотом. Коли прийшло літо, мені трохи відійшло. Але я все журився. Бо в Правилі стояло, що хто хронічно хворий, такого до Обітів не вільно допустити. На новіціяті відбуваються т. зв. капітули, себто приходить о. маґістер і о. соцій та всі новики. Один із клириків виголошує науку-проповідь, відтак клякає і просить духовної милостині. А кождий брат чи отець, коли знає якийсь блуд говорить, але говорить лише такий блуд, про який на братній пересторозі говорив цьому братові. І от тоді був мій краян брат Іпатій Майка, який на братніх пересторогах ніколи нічого не мав сказати. А саме тоді почав сипати мені як з рукава. Такі блуди о. маґістер писав на картці і опісля давав обвинуваченому.

НОВІ КНИЖКИ

про діяння і постанови Вселенського Ватиканського II. Собору

ТОМ II
СВЯТА ЛІТУРГІЯ
ЗАСОБИ ПОВІДОМЛЯННЯ
Ціна $2.00

ТОМ III
ЦЕРКВА, СХІДНІ ЦЕРКВИ, ЕКУМЕНІЗМ
Ціна $2.50

Видавництво оо. Василіян — Рим — 1965

Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

о. О. Купранець, ЧСВВ

КОМПОЗИТОР АНДРІЙ ГНАТИШИН

60-РІЧЧЯ ЖИТТЯ И 40-РІЧЧЯ МИСТЕЦЬКО-КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ

"Ви, що сьогодні маєте одержати Ваш професійний титул, ви є ті, які зробили великий вклад у загальний розвій знання, культури чи мистецтва. Сьогоднішнє відзначення вас — це повне й заслужене признання збоку держави за вашу велику працю..." — так говорив директор департаменту Міністерства Освіти — д-р Вайкерт, який в імені неприявного міністра вручив декрет та диплом на титул професора. Декрет і диплом видані Міністерством Освіти в імені президента Австрії д-ра Адольфа Шерфа. Вручення відбулося 26. 3. 1962. Це признання за визначну працю композиторові Андрієві Гнатишинові, який багато праці вклав у музичну культурну ділянку українського життя, набирає ще більшого значення, коли зважити, що це зробила чужа державна влада. Якщо взяти ще до уваги, що це сталось у Відні, який щодо музичного мистецтва належить до одного з найбільш вибагливих осередків світу, то треба сказати, що музична творчість проф. Гнатишина стоїть на справді високому рівні, бо небагато навіть австрійських композиторів чи визначних дириґентів удостоїлися такого відзначення.

Проф. Андрій Гнатишин нар. 1906 р. в Чижикові біля Львова. По матурі студіює він у Богословській Академії філософію, а відтак музику в Музичному Інституті ім. Лисенка у Львові. Митрополит Андрій Шептицький, добачивши в молодому студентові великий музичний талант, дає йому змогу вповні посвятитися музичним студіям. Молодий Гнатишин на бажання Митрополита їде до Відня, де з успіхом закінчує Віденську Музичну Консерваторію. По студіях залишається в Відні, де щасливо одружується та зразково виховує в українському релігійному й національному дусі своїх дітей, які можуть служити за приклад українській молоді народженій на чужині.

Музична діяльність проф. Гнатишина дуже багатосторонна, бо бачимо його: дириґентом, учителем сольоспіву та фортепіяну і композитором. Проф. Гнатишин як композитор сьогодні загальновідомий всьому культурному українському та чужинецькому світові. Його композиторський талант і дириґентський хист знайшли наскрізь позитивну критику не тільки серед Українців, але теж і серед чужих фахових музичних критиків. Його твори виконується сьогодні на всіх кращих наших концертах, що стоять на вищому рівні музичної культури.

Проф. Андрій Гнатишин

В сьогоднішній статті не будемо розглядати всієї творчости проф. Гнатишина, а згадаємо тільки дещо і в загальних обрисах. Починаючи з 1931 р. веде він — із малими перервами до сьогодні — хор при церкві св. Варвари у Відні. Будучи тісно зв'язаний із церковним життям, у його творчості ділянка церковної музики займає видне становище. Згадаємо його: Службу Божу для мішаного хору, дві Служби Божі в триголосовому укладі для чоловічого хору, Службу Божу для чоловічого чотироголосового хору, вечірню, параклис, гармонізацію воскресних тропарів, кондаків, прокіменів та різних інших богослужбових пісень. На жаль, не все досі знайшло свого видавця. Однак чи не найкращим його релігійним твором треба вважати загально люблене "Богородице Діво".

Пісенна творчість проф. Гнатишина надзвичайно багата, бо досі скомпонував чи опрацював він около сто пісень на сольо з фортепіяном. Найкращими з них треба вважати "Мамо", "Жита" і "Пісня". Не меншу групу становлять його вільні композиції та обрібки народніх пісень чи музика до творів наших поетів, як от "Садок вишневий". У своїй творчості узгляднив він теж і камерну та симфонічну ділянки, які здобули йому признання збоку австрійських композиторів і відзначені премією. На першому місці треба покласти його "Українську сюїту" на велику симфонічну оркестру та увертюру "Моє село" — симфонічні картини. Сюди теж належать його твори для скрипки, віольончельо з фортепіяном і струнного квартету.

Велика шкода, що ще досі не вдалось йому закінчити від довших років уже опрацьованої опери "Олена". Однак віримо, що й цей його твір незабаром появиться, чим збагатить нашу монументальну музичну літературу.

Наш короткий огляд був би неповний, якщо б ми не згадали про велику працю проф. Гнатишина на неукраїнському ґрунті, що в наших умовинах являється аж надто важливим чинником української пропаґанди, розуміється, культурним способом. Тут були використані всі можливості, бо: хор церкви св. Варвари співав у багатьох головних церквах Відня, Зальцбурґа, Лінцу й інших містах наші Служби Божі; численні духовні концерти в різних репрезентативних церквах Відня; концерти в різних залях концертових домів, а в тому теж і в Моцарта залі; тепер уже постійні радіопередачі на запрошення дирекції австрійського радіо та на бажання австрійської та заграничної публіки. До цієї ділянки праці проф. Гнатишина треба теж зарахувати наспівання Служби Божої, церковних і народніх пісень на пластинках, що знайшли якнайкращий відгомін у нашому громадянстві.

Олександер Мох

СМІШНІ СЛЬОЗИНИ

Микола Понеділок. СМІШНІ СЛЬОЗИНИ. Видавництво "Свобода". Джерзі Сити, Нью Йорк 1966. Стор. 276, форм. 140x205 мм. — Мистецьке оформлення: Едвард Козак. — Ціна $3.50.

Є в нашому народі прислів'я "Сміхом на розум навертати". Саме в дусі такої виповіді пише свої гуморески Микола Понеділок: "Вітаміни" (1957), "Соборний борщ" (1960) і тепер "Смішні сльозини". Ця остання книжка — властиво вже щось більше, як дотеперішні його гуморески: це своєрідне получення ліризму його високолюдяної книги "Говорить лише поле" (1962) з гумором, свого роду "Ріді, пальяччіо" (смійся, паяце). Комбінація небезпечна, хоч декому вдається, нпр. останньо Ф. Одрачеві в його "В дорозі", де ідилля лучиться з сатирою. "Це не гуморески. Я скаржуся вам, я вам розкриваю свою душу, я скорботою, що мене тепер огорнула, з вами ділюся..." пише автор (271). Подає нам "в американському велетні-місті та його близьких і далеких околицях чудернацькі пригоди, спостереження та переживання закукуріченої, та ще й української, та ще й еміґраційної людини, або смішні сльозини" (5).

Його "смішні сльозини" це той сміх паяца, в якого крається серце, але він мусить сміятися, бо ж він обов'язково гуморист-паяц і люди читають його саме тому, що сподіються найти в ньому блазенський сміх. Подібно як славний жидівський фільмовий комік Гаралд Лойд був рівночасно аж майстром масонської льожі, так і наш Понеділок у всіх своїх гуморесках проводить невидимо для пересічного читача свою провідну ідею: сміхом на розум навертати. "Смішні сльозини" критикують у белетристичний спосіб усякі пороки нашої еміґрації, але рівночасно звертаються до ліричної душі Українця та заохочують його до чогось кращого, як представлюване. "Не раз у таких місцях замовкне сміх читача, згасне на його устах весела усмішка, душа його полине 'на тихі води, на ясні зорі' — на далеку Україну, яку так любить і за якою так сильно тужить автор..." — пише на вступі про автора ред. В. Давиденко (13).

У противенстві до радянських гумористів, які, картаючи гріх, ненавидять грішника, Понеділок іде за традицією нашої літератури: шанувати й любити людину, нехай і попрікаючи їй за те поприятельському. Тут Понеділок стоїть у виробленій "школі" нашого людяного письменства з такими його представниками, як Модест Левицький, Дмитро Маркович, навіть Нечуй-Левицький. Для викликання сміху Понеділок примінює т. зв. ситуаційний гумор, єднаючи його з провінціялізмами й вульґаризмами мови (традиція ще від Котляревського). Але не забуває модернізувати своїх смішних сльозинок в дусі нпр. О. Генрі (пор. "Я жебрака благаю", 70). Мовні ресурси Понеділка справді вишукано багаті: він не лише черпає повними пригорщмаи з Грінченкового словника, але ще модернізує справу власними новотворами, до речі: вмілими, нпр. "нааспіринившись (229), доавторствуватися (157)" і под. Дотримують авторові стилю й ілюстрації відомого "лиса Микити" Едварда Козака, який справді органічно зживається з оповідачем.

"Сатира й сарказм не є характерні М. Понеділкові. Він сміється крізь сльози, або крізь обурення, огірчення. Його гумористична манера притаманна саме йому. Вона полягає у сплетенні двох компонентів, поданих у гумористичній формі. Один із них це ліризм. Другий... особиста реакція автора на викривані ним болячки: обурення, захоплення, бурхливе виявлення почуттів, осуд, скарга, жаль. Тісне сплетення цих двох компонентів творить оригінальність Понеділка. (нпр. стор. 129-135), "пише п. Марія Гарасевич у статті про творчість автора ("Вільне Слово", травень 1966).

Але ми не погодилися б із тією рецензенткою, що нпр. діялог автора з Параскою Бубонихою, на 268 стор., "є невдалим місцем". Навпаки, саме у протиставленні моральної погані Параски авторовому ідеалістичному ліризмові полягає дійсний комізм. Нпр. Гефдінг (у праці "Гумор альс Лебенсґефюль") твердить, що комізм полягає на викритті предмету в його внутрішній самосуперечливості. Старий Жан Павль уважає основним моментом комічного саме "поетичне фантазування розуму, якому надано повну волю." А за Фройдом основна особливість сміху це "пристрасть до безглуздя".

Змальовуючи всякі людські хиби, сатирик не ставиться байдуже до них, а реаґує, може трохи надто лірично. Але така, видно, його м'яка українська вдача. Світогляд нашого сатирика природно-християнський, не окреслений якоюсь релігією, тільки людяністю і ліберальним націоналізмом-патріотизмом. Навіть у ситуаціях, де інші автори пішли б у грубість чи навіть може порнографію, Понеділок уміє вийти саме прилично, має міру пристойности. Тут він просто зразок до наслідування.

"Смішні сльозини" читається легко, а вислідом прочитаного не тільки самий пустий сміх, але й свого роду метанія-передумання для поправи критикованого. Бо забувають у нас часто, що сатирик це критик. "Смішні сльозини" симпатична й вартісна книжка.

Президент Де Ґоль із жінкою виходить з церкви, в якім він вислухав Службу Божу в часі побуту в Ленінграді. Це одинока ще відкрита католицька церква в Ленінграді. Парохом є о. Йосиф Павіллоніс — Литовець.

ЧОТИРИ ТОМИ

"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаґовані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

Анна Потопник

ГРУЗІЯ ТА ЇЇ ЛЕҐЕНДИ

Світові війни в Европі, які діткнули більше чи менше майже кожну людину, дали змогу багатьом побувати там, де б ніколи їм і не снилося, та дали змогу запізнатися з красою, звичаями чи життям багатьох народів.

Воєнно-полонені, втікачі чи засланці, оповідають про Грузію таке:

Ген, на південних збіччях гір Кавказу лежить прекрасна Грузія, брама між полуднем і північчю, між Азією і Европою.

Туди тягнули народи з півдня на північ та, стрінувши противників, зводили бої з ними. Переможці ставали панами, переможені — невільниками.

Через Грузію пересунулися орди: Хозарів, Лезґінців, Персів, Монголів, Арабів, Турків і Бог зна' яких ще там народів. Упродовж кількох сотень літ своєї історії Грузія була кілька разів під пануванням наїзників, які підкоряли собі її мешканців. Грузини — нарід гордий, лицарський, що замешкує недоступні гори, нелегко піддавалися присудам долі та нелегко зносили ярмо неволі. Тому часто бралися за зброю проти наїзника, який, намагаючись підкорити мешканців, бурив міста, палив оселі й мордував населення Грузії.

Грузинські поети оспівували подвиги героїв, що воювали й умирали за волю. Уява простолюддя доповняла поетичні твори, зміняла їх та приписувала улюбленим героям надлюдські сили. А тому, що це діялося на протязі сотень літ, постало в Грузії чимало переказів, пісень чи леґенд.

Грузія під оглядом природи дуже різноманітна й через те зачислити можна її до найкращих країн світу. Вершки Ельбрусу й Казбеку замерзлі вічними снігами. Збіччя гір покриті сосновими лісами, а підніжжя гір не знають зими.

З півночі на південь перетинає Грузію дорога, яку називають ще й донині "воєнною грузинською". Кращої дороги годі собі уявити. Біжить вона рівно, мов стріла, то в'ється гадюкою між горами, жене здовж рівниною, щоб зараз же пнятися вгору так високо, немов би гинула в хмарах. Опісля біжить линвою по хребтах, упадає й протинає живописну долину, перебігає праліс і знову гине в диких скелях.

Приглядаючись природі чи читаючи історію Ґрузії, не знаєш сам, що маєш подивляти: чи красу природи, чи гарні й цікаві перекази, сягаючі в минуле на сотні літ.

Прислухаймося до ось такого переказу: "Прапредком кавказьких народів був Тарґамас, правнук Ноя, внук Яфета. Коли Господь Бог помішав народам язики при будові Вавилонської вежі, Тарґамас із великою родиною помандрував долиною рік Евфрату й Тигру в гори. По довгій мандрівці, задержався в кітловині ріки Кура, яку заслоняли від півночі верхи гір, забезпечуючи її від північних вітрів. За переказом, був це муж високий, барчистий, сильної фізичної будови, жити мав 600 літ! Один із семи його синів, іменем Картвель, був прабатьком тодішніх Картвелів, нинішніх Грузинів. Син Картвеля Мехетос, злучив Куру з Араґвою, оснував місто Мехет — та проголосив його своєю столицею.

Із роду Картвеля мав походити пізніший король Парнаваз, винахідник грузинської азбуки, дальше король Вахталюб, основник Тифлісу, король Давид, врешті Григорій Великий, основник великої Грузії. Його то прозвали "світлом Грузії". З цеї самої вітки мала походити найбільша героїня Грузії — королева Тамара. "Сонцесонць" — "Зоря зір", як її називали.

Ніхто в Грузії не діждався стільки красних переказів як королева Тамара. Її ім'я стрічаємо в численних поезіях і народніх піснях. Тамара — це будівничий міст, оборонних замків, манастирів і церков. Тамара — це переможець Турків, Греків, Персів і всіх тих, хто поважився обмежити свободу Грузії.

Панування Тамари це найкраща епоха в історії Грузії це золота доба. Нащадки Картвеля з гордістю згадують велику королеву. Кожний Грузин згадує ім'я Тамари з пошаною нарівні з іменем св. Ніни покровительки Грузії.

Патріотичні почування і національна гідність злучені в цих двох іменах — найприємніших для уха й найдорожчих для серця кожного Грузина!

Королева Тамара й св. Ніна, це ідеали грузинських жінок. Коли імена інших героїв покрились пилом забуття, імена цих двох жінок далі палають ясним світлом. Грузинський нарід приписує будову великого королівства Грузії королевій Тамарі, хоч підвалини поставив уже її прадід Давид та батько Григорій.

У народніх переказах говорять: "Ясним промінням освітила Грузію, грізною хмарою зависла над ворогами, гнівом Божим картала безбожників."

Тамара казала пробивати у скалистих горах широкі дороги та в диких лісах возносити Божі храми. Коли королева була ще дитиною, мати сказала до неї: "Щитом будь для безборонних, джерелом багатства для бідних, здобувай серця добротою, розум мудрістю, зір красою, непокірних мечем!"

Переказ каже, що крім великої мудрости королева Тамара визначалася красою, яка діяла навіть на звірят. "Дикий лев, приведений аж на двох ланцюгах, поклав голову на її коліна та лизав їй руки. Коли випроваджували його, сльози текли йому з очей..."

"Мала королева птаха Каразеґача. Маючи милосердне серце, не могла дивитися як бідна пташина, позбавлена свободи, б'ється ув'язнена в золотій клітці. Приказала випустити її на волю. Вдячна пташинка вернулася весною до кімнати королевої, принесла їй у подарунку три чародійні палочки, а сама відлетіла в незнані країни. Ті палочки — за переказом — мали чародійну силу: перша, застромлена до води, замінювала воду на вино; друга — у срібло, третя — в золото. Збагатилась так королівська скарбниця. Забагатіла Грузія!

У своєму приватному житті Тамара була дуже нещаслива. Ще дитиною стратила матір, невдовзі умер і батько.

Батько знав, що молоденька дочка полюбила осетинського князя Давида, то залишив їй дуже строгий заповіт: — Ти королівна, не маєш права любити того, якого вказує тобі серце! Забудь про своє серце, а здобудеш мільйони сердець твоїх підданих.

Мов дзвін, що пригадує вечірню молитву, бренять їй в ухах слова заповіту. Свої молодечі почування складає на жертвеннику Батьківщини, політичні умовини змушують її вийти заміж за московського князя Юрія, сина Андрія Боголюбського, а не за вибранця свого серця.

Бистроумна королева побачила зараз, що чужі й ворожі впливи починають проникати до Грузії. Чужі вельможі підступами здобувають собі високі становища й привілеї з кривдою для її народу.

Тоді Тамара проганяє свого мужа, московського князька, та усуває всіх ворогів, які діяли не на добро, а на шкоду її Батьківщини.

Віддихнув тоді народ!

Відроджується промисл, торгівля, розцвітає культура, література й поезія. З-поміж поетів вибивається на перше місце Шота Руставелі, якого поема п. н. "Герой у тигровій шкірі" належить до найкращих поезій світу. Тому то смерть королеви Тамари оплакував цілий нарід — як найбільше нещастя Грузії.

"Нещастя" — кличе літописець — "було таке велике, що здавалося, скелі повинні ламатися і зорі тратити свій блиск!"

Грузія мов завмерла по її смерти. Веселий нарід ходив мов тіні. Ніхто не чув пісень, веселих музик чи танців, лише ридання. — Плакали князі у своїх палатах, плакала біднота у своїх саклях, бо всі однаково любили її.

Михайло Островерха

ПОРТРЕТ У ЗАРИСІ

Сер Генрі Трелоні був великий пан, голова однієї зі старих родин Корнвалії, анґліканський пастор. Минуло багато років поки він увійшов до Католицької Церкви. Не було галасливе його навернення. Він подав коротку заяву: "Я знайшов мою релігію в Католицькій Церкві і, зовсім природно, я злучився з нею". І сів у Лондоні на корабель та й відплив до Риму. Тут — а був це 1830 рік, весна — кожного ранку підносився на горб Челіо та йшов до о. Домініка від Матері Бога вчитися Св. Літургії.

А треба знати, що цей англійський барон, що в тих часах відкрив своє серце для найчистішої радости: зустрічі з Христом у Тайні Євхаристії, не був хлопчаком; він мав уже сивий волос і понад половину свого віку він залишив у XVIII столітті, а тепер мав 70 років і вдівцем був, з однією донею — Летицією, що вже багато літ тому навернулася до католицтва. І 26 травня згаданого 1830 року Кардинал Карльо Одескалькі дав йому в церкві св. Івана й Павла дияконські свячення. Його латина не виходила ще поза рямці звичайного школяря. Але о. Домініко не мав на цілі навчати сер Генрі правд віри, — бо це зробив він уже в Лондоні, — а вчив його суттєвих відомостей про латинську Літургію. Добра воля помагала їм обом у цій науці; помагала й лейді Летиція. Вона звернула свою бачну увагу на те, що о. Домініко, Чину Пасіоністів, виявляє ревність до відлучених братів Анґлійців, що хочуть вернутися на лоно Катол. Церкви, та влаштувала зустріч о. Домініка з іще одним готовим до навернення, що мав стати священиком — Юрій граф Спенсер.

І ця постать була шляхетського походження; його батько був першим лордом Адміралції, особистий приятель Нелсона, в найблискучіших для британської маринарки роках був у її проводі.

Граф Юрій у часі зустрічі з о. Домініком мав дещо понад тридцять років, учився в Кембридж і став анґліканським пастором; а що був він із маєтного роду, то продовжував студії і знав латинську та еврейську мови і зглиблював писання Отців Церкви. Одного дня, роздумуючи над трактатом св. Івана Золотоустого про Священство, Спенсер спантеличився і кликнув: "Та це ж явний папізм". Так почалась у нього криза. Лист, що його він одержав від незнайомої міс Доллінґ, указував йому на єдиний шлях, що веде до розв'язки його кризи — Рим. Але граф Юрій ставив опір. Витривав він і перед молодим наверненцем — Амвросієм Філіпс де Ліль, — що з ним мав — 25 січня 1830 — прилюдний диспут. Проте арґументи противника переконали Спенсера. І по п'яти днях роздумувань, — що їх відбув він, як гість домініканця К. Б. Сістрик, у конвенті у Лайсестер, — Спенсера прийняли між катехуменів. Спенсер виїхав з Анґлії до Риму та в анґліканській Колеґії, що нею проводив тоді майбутній Кардинал Вайсман, доповнював свої студії. Його покликання було ясне: покинув орієнтальні науки та приготовлявся до рішучого апостольства в своїй батьківщині.

Отець Домініко від Матері Бога, Чину Пасіоністів, — народився 1792 р., був місіонарем в Англії, де й умер 1849 р., — писав до співбрата в Чині о. Пія від Імени Марії, таке: "Чи пам'ятаєте ви на Англію? Моліться гаряче й заохочуйте інших до молитви, бо справи укладаються добре. Мав я приємність багато розмовляти з усякими Англійцями, що навернулись із протестантизму, і що горять ревністю на славу Богу. Але — і тут говорить про Спенсера — як би ви бачили, що це за слазна людина! Що за ревність, що за запал на славу Бога! Неначе новий святий Павло! То ж, щиро молімся! Ви зрозуміли?"

Треба тут іще згадати, що тоді, з цього горба Челіо, де є монастир оо. Пасіоністів, і куди приходили до о. Домініка й інші наверненці, Англійці, — пішли апостолами до Англії, також наверненці: Джеймс Форд — автор відомого твору "Челімонтанські Листи" — Амвросій Філіпс де Ліль, — що прибув до Риму, щоб обняти Спенсера й зорганізувати місію до батьківщини, та й багато інших навернених Англійців знають цей горб.

В. Буженко

ЧИ ВІДГОМІН СТОЛІТЬ?

Часом можна прирівняти історію до пісні, що рефреном, який стало повторяється, хоч із деякою зміною, переплітається. Ось подамо такий один рефрен-приспів, що стрічаємо таки в нашій рідній історії. Пише Мих. Грушевський (Історія Руси-України т. І, 288 стор.), що між предметами русько-візантійської торгівлі був і ганебний торг невільниками, що його ведено тоді всюди у великих розмірах, і Русь тут не становила виїмку. Жидівський подорожник із XI в. Вен'ямин Тудельський каже, що Жиди прозивали Слов'янщину Ханааном, бо її нарід продає "своїх синів і дочок усім народам, як і мешканці Руси". Самі Жиди, як побачимо, відогравали важну ролю в вивозі слов'янських рабів — головно в західньо-европейські землі, суходолом. У Царгороді чудеса св. Миколая згадують (із XI в.) спеціяльний торг, "де руські купці приходячи, челядь продають". Вивозили невільників і на схід, як побачимо... Ось стільки ми беремо від нашого історика.

У нас дехто думає, що тільки тепер постав такий заколот і вимішання людности, бо кажуть: "де то колись так бувало? Жили люди собі спокійно, а тепер? Де мій дідо думав, що його внук аж в Америці чи на Колимі опиниться?" А як читаємо пильно історію і то тую ширшу, то побачимо, що мандрівка народів у цілості і людей індивідуально існувала від першого еміґранта з раю: Адама. Розрізнити б хіба тут самі роди міґрацій, тобто спонуки за якими люди міняли місця побуту. Найширше беручи, є два ґатунки таких переселень: добровільний і недобровільний. Перший, коли людина має в своїм первіснім місці замешкання все конечне до життя, а тільки з авантюрницьких чи здобичницьких цілей іде на інші терени, хоч може зовсім добре остатися на місці свого сталого поселення. І другий, коли то людину силою забирають з місця сталого осідку. Наприклад голод, брак землі, переслідування наїзників, а то й унутрішні родинно-громадські відносини так ускладнюються, що людина примушена сама чи з другими опустити свій край і йти в чужину.

Коли ми говоримо про відгомін століть, то хочемо звернути увагу на цей другий рід міґрації, і то в особливий спосіб, де головним чинником тої зміни є таки своє власне рідне середовище, яке управляє свого рода перелицьовану по новітньому торгівлю своїми синами й дочками, як колишні ханаанські племена.

Що, може неправда?

Ось наявні докази: адмірал Колчак голоситься до служби в Українській Державі, наші ж Ханаанці не приймають його, хоч він етнічно Українець, бодай кровно, як не культурно, і він переходить до "білих Росіян" і потім геройсько гине в снігах Сибіру. Як большевики мали його розстрілювати, то він спокійно стояв, не давши собі зав'язати очей і курив цигарку, та сам мусів дати наказ стріляти до себе спантеличеним красноармейцям! І таку цінну людину наші новітні торгівці невільників просто випустили із своїх рук, як Жиди "трефну" курку. Таких прикладів і то свіжих, ми могли б навести сотки, де просто ради амбіції, щоб мені свій не пошкодив, відпихається його, позбувається нераз незаступимих людей, своїх братів, аби їх не мати поміж собою.

Добрий купець, щоправда, ніколи не випустить із рук доброї нагоди, а мудрий господар не проґавить ні найменшого приплоду, щоб його не використати. На жаль між нашою громадою часто діється навпаки: купцюємо ми і то душами своїх таки земляків, але все зі стратою для нас самих, по думці приказки: за п'ять купив, за два продав, аби інтерес не стояв... Ось і до того твердження: рік-річно на еміґрації ми тратимо сотки, а то й тисячі молоді, тільки тим, що ми не вміємо добре господарити, а тільки вміємо продавати запівдармо цінні речі всяким всесвітнім ганделесам. Тому не дивно, що між іншими на такій всесвітній асамблеї католицької молоді ви стрічаєте в одній великій чужосторонній і іншообрядовій делеґації аж двох Українців, хоч була й українська делеґація. А то чому? Чому яких 15% наших становлять не-нашу делеґацію? Бо батьки та наша громада "продала" їх чужим.

До речі, що то є теє вперте впоювання своїм таки дітям, що вони вже не якісь там мнимі "Українці", але вони "Американи" повновартісні, як не продавання в невільники?! Тому то аж за часто попід усякими поперекручуваними іменами стрічаємо наших сватків, землячків, а самі говоримо про третю-четверту і парканадцяту батьківщину. Або коли такий русофіл о. Королевський виразно пише в своїй історії східніх обрядів, що греко-католики Мадяри чи Словаки, це помадярщені й пословачені "Русини-Українці", а наші таки далі вперто відмежовують "греко-католиків Мадяр і Словаків", а навіть уже дехто хоче бачити "греко-католиків Болівіян, Голяндців" і може ще й "Папуасів"...

Тепер ми вважаємо, що продаванням своїх нащадків у невільники і то не тільки фізичні, але й духовні, є кожне занедбання (розуміється добровільне) у справі виховання своїх нащадків, головно недодбання передати їм свою мову й культуру та спосіб думання. Це Каїнова байдужість, у якій школі дитина вчиться і чого вчиться та до якої церкви ходить і в якому обряді Бога прославляє! Це нестарання про рідну школу, церкву та товариства, це перехід до всяких сект, які вимагають від своїх членів зірвання зі своїм минулим, не дозволяють під найвищими сектанськими анатемами читати рідні книжки чи продовжати свої звичаї та побут, а тільки вимагають займатися тим і читати те, що вони подадуть. Це те диявольське паплюження всього, що рідне, бо мовляв "наші сварливі, наші незгідливі, вони сякі — вони такі..." Це вихвалювання чужого, якого навіть добре не знаємо, це ті вічні наклепи на наших провідних людей, служителів Церкви і Народу, оце той зачарований рефрен проклятого Ханаану. Вже пора його не повторяти!!

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАІ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

О. Купранець

У КНЯЖОМУ ГОРОДІ

— Перемишль! Висідати! — пролунав сильний голос залізничного службовика, коли припинювались останні звуки колісної музики поїзду.

Із вагонів висувається постать за постаттю. Швидкою ходою простують вони до іншого поїзду або до вихідних дверей. Поміж тими, що прямують до виходу, зручно просуваються два юнаки, Славко та Євген. За хвилинку вони вже на площі перед залізничною станцією. Дивляться на себе й перед себе, бо самі собі не вірять, що вони тепер стоять уперше на землі славного княжого городу.

— Ось ми стоїмо нашими ногами на цій землі, на якій колись стояли наші князі. Перемиська земле, колись у сонячному блиску ступали по тобі княжі дружинники, що своїми широкими грудьми боронили тебе! А тепер? Тепер остався один тільки спомин і символ твоєї величі і слави — Князь-Владика на Владичому узгір'ї. І ми сьогодні приїхали тут, щоб стати у ряди його дружинників, бо хочемо боронити наш західній бастіон! — так говорили очі ідейних молодих абітурієнтів.

Ідуть вони вулицею за вулицею. Відчувають, що в їхню грудь вступає якесь почування, якого не зуміли б вони передати словами, бо це міркування й мова душі. Час-до-часу перекидаються словами, що є слабим відблиском внутрішнього настрою. Вони вже хотіли би припасти до стіп свого Князя-Владики, щоб розкрити перед ним свої ніжні та водночас посвятно геройські почування.

А ось уже й Баштова вулиця. Перед ними виростає величня будівля Духовної Семінарії. Ще кілька кроків і вони вже перед її дверима. Непевною рукою натискають ґудзик дзвінка, щоб дати знати, що вони — сини галицького Підгір'я — прийшли сюди.

— Дззз-нь... — сколихнув тишину сповненого спокоєм коридору. За звуком дзвінка появився у дверях семінарійний двірник.

— До кого, прошу?

— Ми хотіли б говорити з о. ректором! — певним себе голосом сказав Славко.

— Заходьте до чекальні, а я тимчасом зголошу вас.

Євген сів на одне з крісел. Славко почав ходити по чекальні. Обидва, хоч в інший спосіб, роздумували одне:

— У цих мурах ми маємо пробути найкращі роки нашої юности. У цьому будинку вже неодин пройшов тяжку боротьбу в своїй душі. Це саме жде й мене. Видержу я в цій блаженній тишині, а ще так близько гамірного життя? Всього кілька кроків від цих мурів, унизу, кипить життя...

— Прошу йти за мною до о. ректора! — несподівано відкривши двері, услужно промовив двірник.

Довгий, тихий і сумовитий коридор наповнив юнаків почуванням, якого вони ще досі не відчували. У ході вони глянули один на одного, питаючи себе очима: чи ж би це мало бути місце нашого кількалітнього постою? Тимчасом на другому кінці коридора появилася постать о. ректора. Юнаки відрухово поправили ковнірець у сорочці й краватку.

— Слава Ісусу Христу! — обидва враз вимовили.

— Слава на віки! — відповів о. ректор. — Прошу до моєї канцелярії.

Славко і Євген поправивши ще рукою волосся, ввійшли до канцелярії о. ректора, який попросив їх сісти. Вони подали листа від свого катихита.

— Значить, ви бажаєте посвятитися духовному життю, добре, добре, нам треба багато священиків. Бачите самі, що незадовго може прийдеться нам піти на Велику Україну, де все стоїть облогом... — повільним, але повним щирого переконання голосом плили слова о. ректора. — Маєте зі собою ваші матуральні свідоцтва?

— Маємо! — і подали їх о. ректорові.

О. ректор переглянув їх і поклав на стіл. І встав зі свого фотеля.

— Прийдіть пополудні коло четвертої та підемо разом до нашого Владики.

— — — — —

І вони знову на людних вулицях княжого городу. Попрямували до владичого Собору, що гордо й самопевно пишався на узгір'ї. Оглянувши його ззовні, ввійшли в середину. Холоднавий і сутінкуватий настрій собору, запах кадила, мигтіння лямпадок і свічок, перенесли їх у якийсь інший світ. Святі лиця ікон і їхні золочення доповняли юнацькі почування, відсуваючи від них сіру буденність дня. Відчували в глибині своєї душі, що це святе місце, або подібне йому, має стати місцем їхньої посвяти і праці для народу... В такому настрої вийшли вони зі святого місця.

На прогулянці по вулицях незнайомого їм міста швидко пропливли години. Все було нове й цікаве. Вони знову перед дверима семінарії. Дзвонять. Ніхто не відчиняє дверей. Дзвонять удруге, втретє. Але ніхто не відчиняє. Що ж бо це могло бути? Із якимсь неприємним почуванням відходять на вулицю. Вже хотіли йти в напрямі міста, коли нараз Славко завважив, що в високій на зелено помальованій огорожі, яка починалась від семинарського будинку є хвіртка, що над нею повисав дикий виноград. Із правого боку хвіртки звисав, легко погойдуючись, грубий дріт закінчений кільцем. Ага! Це напевно ручка від дзвінка.

Славко посягнув по неї і потягнув двічі вниз. Пролунав дзвінок. Десь недалеко за огорожею дався чути дзвінкий жіночий голос, а за ним спішні кроки. Ще хвилинка і в відкритій наостіж хвіртці стояла черниця. Бистрим оком обкинула обох. Однак її увага зупинилася на стрункому й елеґантно вбраному Славкові. Черниця поглянула на Славкову течку й виглядало, що на цій течці вона все розгадала. Не чекаючи навіть поздоровлення юнаків, вона почала швидким голосом:

— Як це добре, пане докторе, що ви прийшли! Я вже зо три рази за вами дзвонила. Вас якось не було мабуть в дома. Ой, а вони такі бідні. Направду було б шкода, як би вже не вдалося.

Слова черниці плили гірським ручаєм. Вона швидкою ходою йшла вперед через огород у напрямі господарських забудувань. Славко і Євген ішли позаду, слухаючи слів черниці і не розуміючи нічого з того. Вони прийшли до о. ректора і які з них доктори, коли щойно склали матуральні іспити? Хіба о. ректор за пів дня змінив мешкання і тепер живе в господарських забудуваннях? За черницею ввійшли вони до свинного хлівчика. У їх ніздрі вдарив немилий, такий далекий від кадильного, запах. По обох боках коридорчика були перегородки, в яких лежали чи стояли найзвичайніші свині. Черниця підбігає до кожної перегородки, та нахиляючися через неї, безперервно говорить:

— Ця вже синіє, та має плями, та вже не хоче два дні їсти...

Юнаки йшли спокійно за черницею. Час-до-часу кинули оком у бік котроїсь "пацієнтки". Їм стало смішно, що вони прийшли до о. ректора, щоби піти з цим до Владики, а зайшли до свинного хлівника. А може це така перша проба перед прийняттям у духовний стан?! — миттю шибнула їм думка. Тимчасом черниця добігла до кінця вузенького міжлівного коридорчика. Розклавши безрадно руки, спрямувала свої затурбовані очі на "доктора", який теж дивився хвилиночку на черницю безпорадно.

— Добре, сестро, але що ж я маю з тим спільного? — вже певний себе, але якось ніяково промовив Славко. Славкові слова льодово-зимною струєю облили бідну черницю. Вона спустила очі вниз. Барва її обличчя мінялася, то блідла, то червоніла. Вкінці її лице вкрилося буряковою червінню. Вона раптовно, повна збентеження, метнулась.

— То ви не доктор? — з гірким розчаруванням протиснулось з її уст питання.

— Ні, ми хочемо до о. ректора.

Без одного вже слова черниця вийшла з юнаками з домівки хворих "пацієнтів". Вона їх провела до о. ректора, перепросивши подорозі за нещасливу помилку.

— — — — —

— Вітаю вас, мої дорогі сини! Господь приводить вас! — шовково-баритоновим голосом вітав своїх майбутніх дружинників Владика. — Ха, ха, ха! Хто був би і подумав, що зустріне вас така "духовна" пригода. Та це нічого, бо і Христос мав пригоди зі свинним стадом. Може Він прогнав із вас нечистого в семинарське свинне стадо, щоб ви вже з чистим серцем вступили на шлях Господній...

Славко і Євген, прислухуючись цим і дальшим словам Владики, подивляли його постать, яку вже нераз раніше бачили. Однак сьогодні вона якась інша, бо не така як у церкві, що нагадувала св. Миколая. Владика зодягнений у чорну рясу, з золотим хрестом на грудях, мав у собі щось батьківського, що полонило серця юнаків. Тільки велика сива борода та неземський погляд очей зберігали в собі свято-миколаївський вигляд.

— Так мої дорогі юнаки, я вас приймаю. Хай Бог благословить!

Із щирою пошаною вони поцілували архиєрейську руку і відійшли, хоч як і не хотілося розставатись із своїм князем.

Ще в кімнаті Владики очі юнаків радісно до себе промовляли: — Значить, нас прийняли до дружинників!

УВАГА! **НОВІСТЬ!** **УВАГА!**

ПОВІДОМЛЯЄМО, ЩО НЕЗАБАРОМ, ТОБТО МАБУТЬ УЖЕ З ЛИСТОПАДОВИМ ЧИСЛОМ "СВІТЛА" ПОЧИНАЄМО ДРУКУВАТИ СЕНЗАЦІЙНО-ІСТОРИЧНУ ПОВІСТЬ З ЧАСІВ МАЗЕПИНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ!

"СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ"

ВІДОМОГО НАШОГО ПИСЬМЕННИКА Б. ПОЛЯНИЧА

Іван Добрачинський

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Повість)

Не те її діткнуло, що так сказав. Відчула біль, усвідомивши собі, що мусів Їй так сказати. Мусів Їй пригадати, що у відношенні до Божих справ острах і жаль є на ділі нічим; і що Бога годі згубити зза нестачі уваги.

— Іншим разом...

Говорила лагідно, тихо, а ми, що приходили слухати Її оповідання, малощо не спиняли віддих, щоб не втратити й ні одного слова.

— Трапилося це напочатку, коли тільки почав навчати... Промовляв тоді в Капернаум, у хаті одного побожного чоловіка. Безчисленна юрба пропихалася досередини, послухати Його слів. Прийшли вчені, знавці Письма, фарисеї і загнівано вигукували, що Його наука родом від Сатани. Він відповідав їм рішуче й суворо. Я не була там, але прибігли до мене жінки та сини Алфея кажучи, що Ісус перебрав міру в словах і якщо негайно Його не спинимо, вчені обвинять Його перед тетрархом, а цей замкне Його до в'язниці як Йоана. "Мабуть ошалів?" Огорнув мене жах. Я перестала думати. У вухах мені тільки дзвонило: візьмуть Його, замкнуть у Махеронті, візьмуть Його... Я побігла разом з іншими. До дому не можна було дотиснутися: люди юрбилися довкруги, облягали вікна й двері, стояли на дасі. Я попросила тільки, щоб Йому переказали: "Стоїмо перед домом і хочемо, щоб ти більше не говорив. Вийди до нас..." Я не розуміла, далі не розуміла... Понад раменами юрби дійшов до мене Його голос, який я слухала роками і кожне слово якого залишалося в мені, щоб народитися вдруге... Спитав, як тоді у святині: "Що з того, що Мати і браття прийшли по мене? Моєю матір'ю і братами — є ви. Кожний, хто творить волю мого Вітця, є моїм братом і матір'ю." Зразу пробив мене біль, такий самий біль, який Він відчув, коли мусів мені це сказати... Я завжди відчувала кожне Його страждання, навіть те, якого не розуміла. Але тоді! А Він продовжував свою мову, відбиваючи закиди соферім: "Отже сатана повинен, на вашу гадку, викидати сатану?" З черги повернувся до тих, яких назвав своїми братами і своєю матір'ю. "Чули ви, як мене називають? Сатаною! Учень не є більшим від свого Вчителя. Коли мене назвали Сатаною, якже ж тоді назвуть вас, які є моєю родиною? Але не бійся, мала чередо..." Я плакала слухаючи Його слів. Не тому, що назвав інших людей своєю матір'ю. Але тому, дітоньки, що знову я призабула, що за Нього не можна боятися...

Хоч у цих оповіданнях Вона була далі прихована в Його тіні, проте все таки жила своїм власним життям. У товаристві Сина Її ледве можна було доглянути. Тепер тихо, незамітно виростала. Мовчалива — почала говорити, без руху надслухуюча — поклала руку на кужіль... Коли Петро попросив Її промовити слово до людей, що прийшли охреститись, відмовила йому. Сказала: — Це ваша справа. З тим упораєтеся самі. Ви отримали досить... Але коли вам не стане сил, коли недопишете в Його праці і жалуватимете цього — скажу...

Надійшов такий вечір... Ми сиділи при Ній у чвірку: Петро, Іван, Лука (це той лікар з Антіохії, якого ти мені колись послав, щоб лікувати Руту), і я. За вікном була весняна ніч. Птахи на гіллячках тамаришків співали з усіх сил а задушливий пах цвітів переливався знадвору в кімнату. Стіл, на якому тоді сталася Переміна, відсунено під стіну. Вона сиділа насередині кімнати, під звисаючим зі стелі каганцем, довкола якого роєм вирували нічні нетлі. Ми проти Неї — на землі.

Її звичайний погідний спокій щез цього вечора. Молилася самітня ввесь ранок, а потім разом з удовами ходила розносити хліб найбіднішим і помагати хворим. Ця жінка, що могла жити в атмосфері почестей до нічого не прикладаючи рук, не переставала працювати ні на хвилину. Працювала навіть більше в порівнянні до інших сестер. Мабуть не могла забути слів: "Моєю матір'ю і братами є ті, що творять волю мого Вітця." Не було більш працьовитої, більше жертвенної і більш очікуваної понад неї. Не тільки давала, — давала так, що люди раділи, що можуть брати з Її рук... Учила власним прикладом, як треба давати. Степан, якого вбито, був у цьому Її учнем. Мабуть якраз тому, коли розбивали йому голову в долині Кедрону, видів небо отворене й Ісуса по Божій Правиці...

Бувала часто втомлена по дневі праці. Коли сиділа в тиші, здавалося, дрімае. Але я вже тобі сказав, що цього вечора була оживлена, як мабуть ніколи. Її чорні очі горіли на смаглявому обличчі мов дві зірки кинені в криницю. Була дозрілою жінкою, що зазнала чимало страждань, нужди і трудів, а все таки годі було це все на ній пізнати. Залишилася незмінена від часу, коли я Її вперше побачив на порозі мого дому. Її вид допоміг мені тоді перемогти в собі жаль по втраті Рути... Ті, які Її знають, віддавна кажуть, що зовсім не змінилася від хвилини народження Сина... Немов би з цим днем не підлягала законам часу. І цього вечора була такою, яким ми хотіли б колись побачити чоловіка, що за хвилину відійде — на довго...

Повзаючий блиск каганця клав тіні на Її обличчя й руки. Раптом сказала:

— Мої дітоньки, хоч мене і не буде, не покину вас...

Ми швидко піднесли голови. Я відчув: мое серце стає й завмирае. Є слова, які тільки вмираючі вміють сказати. Рута також сказала в ночі перед смертю: — Я йду — ви ж залишитеся...

— Не тривожтеся, — продовжувала спокійно — не буду дальше, буду щораз ближче. Кожного дня, кожної години входитиму щораз глибше у ваше життя... Залишусь вашою...

Ми не розуміли Її слів, але всім нам чотирьом видалося, що Вона говорить про незвичайно важні справи, які мабуть залишаться незрозумілими продовж років, щоби пізніше розгорітися ясністю сонця або спасти дощем цвітів. Ми сиділи, вп'яливши в Неї очі. Саронські рожі вже більше не пахли за вікном. Настала велика тишина, в якій кожний звук був подібний до грому, як тоді, коли невидимий птах мав злетіти поміж нас. Ми знову крайне насторожені чекали, не знаючи, на що чекаємо. Вона продовжувала тим самим тихим, подібним до далекого співу голосом:

— Я привела на світ Надію, тепер приведу Милосердя... Збережу вас від Руки, що над вами повисне... Можете всього сподіватися від мене... Про все можете просити... Я драбина, яку праотець Яків бачив у сні, з янголами, що пливуть долів і підлітають угору...

Її голос, повний доброти, висів іще в повітрі, коли раптом сталася річ, незрозуміла й осяйна, мов сон. Ніколи не знатимемо, що сталося... Це була коротенька хвилина, немов дрижання повіки. Раптом Вона, Її обличчя, Її постать — немов перемінилися в Нього. На дрижучій стяжці відблисків і тіней появився Він і заступив Її Собою. Ми бачили Його, як сидів на лавці, на цій самій лавці, над котрою стоючи Він ломив хліб і перемінював його у своє тіло. Його долоні спочивали на колінах, білі і пробиті... І знов наче на півсумерк весняної ночі впала занавіса, а коли піднеслася — не було вже ні Його, ні Її. Ми схопилися на ноги. Пташки почали свій бадьорий спів, можна б думати, що мовчали у хвилину Відходу. Пах троянд стелився знову довкруги, тільки сильніший, неначе б цвіти виросли якраз біля підлоги. Вона зникла, хоч перед хвилиною була ще живою людиною. Слова Її жили далі, але вже розпливалися в тишині, як слова тих, що пішли туди і є вже тільки змістом, а щораз менше звуком, виразом... На лавці лежав Її плащ, подібний до сімляги Ілії, спущеної з вогнистого воза. Ми похилилися над ним з пошаною. Це з нього спливав пах троянд. В'язанка білих ледве розвинених пуп'янків посипалася на землю.

— Де ж Вона є — спитав я приголомшений, непевний свого голосу, який звучав мов скрегіт. — Де Вона є? Що сталося з Марією?

Йоан відповів:

— Не знаеш? Він забрав Її...

Тоді пригадалося мені те, що люди казали про Йоана і про обітницю, яку він отримав.

— Він по тебе також так прийде? — спитав я.

Потряс головою.

— Стільки разів я казав вам: Він ніколи не сказав, що я не вмру. Але тоді, в часі Пасхи, я відчув Його серце... Це велика тайна... Вона була Його серцем... Вона була в Ньому. І якраз тому не могла вмерти.

Отже не вмерла, Юсте; відійшла з душею й тілом. Не буде нас в'язати своєю приявністю з Єрусалимом. Тепер можемо йти в світ, мов зернятка маку, які вітер вирвав із дозрілої маківки. Вже немає місця, в яке ми могли би врости. Ми є вічним, крилатим насінням, поки вкінці не виростемо на дерево. Так як Він обіцяв...

Відходжу... Мій шлях веде крізь Антіохію, отже якийсь час буде йти з Лукою. Зразу я не міг на нього дивитися. Він пригадував мені час боротьби за життя Рути. Але це вже пройшло. Рута є з Ним — отже годиться хіба попадати в розпуку? Якщо цього навіть не бачу, якщо цього не відчуваю — вірю в це, а віра, хоч болючіша від зору і чуття, все таки сильніша...

Лука зрадив мені у великій тайні, що хотів би вималювати обличчя Марії. Я обурився на те й пояснив йому, що Закон забороняє списувати людські постаті. Лука щоправда є Греком, але відколи пристав до нас, його зобов'язують усі святі права Старого Завіту. Тоді сказав мені, що мае іншу гадку. Позбирае все, що чув про Вчителя і напише про Нього повість. Немов ґаґґаду...

Це я мав її написати, пам'ятаєш? Але Лука напише її краще... Інша річ, що не знаю добре, чи Він справді хотів, щоб я про Нього писав. Мої ґаґґади задовго були на послугах моєї власної хвальби. Тепер я хотів би, щоб уже нічого не було для мене, а все для Нього. Нехай буде, як Він хоче. Куди велить піти — пі-

(Докінчення на 372 стор.)

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

З ДЕПАРТАМЕНТУ ПРАЦІ

Ось тут подаємо декілька провінційних програм, які, в інтересі так працедавців як і робітників, є призначені для пропаґування безпеки та добробуту для усіх жителів Онтаріо.

НАВЧАННЯ НА МІСЦІ ПРАЦІ: Під наглядом Департаменту переводиться навчання понад 12,000 челядників у понад 100 фахах. Департамент також допомагає розвивати і вводити у промисловості нові методи для приспішеного навчання на місці праці.

МІНІМАЛЬНА ПЛАТНЯ І ПЛАТНІ ВІДПУСТКИ: Для охорони робітників Онтаріо перед експлуатацією, ця нова програма, започаткована в 1963 р., встановляє мінімальні ставки платень. З днем 1-го липня 1966 р. ця програма також встановляє платні відпустки для усіх постійних і поденних робітників у загальній і будівельній промисловостях.

ПРОГРАМА БЕЗПЕКИ: 5 відділів Служби Безпеки і Технічних Порад при Департаменті Праці є відповідальні за переведення в життя програми безпеки, яка має за завдання охорону будівельних робітників, бюрових і фабричних працівників і загал громадянства перед нещасливими випадками на місці праці.

КОДЕКС ПРАВ ЛЮДИНИ: Всі люди є вільні і рівні щодо гідности і прав, без огляду на їхню расу, віровизнання, кольор шкіри, національність, походження чи місце народження. Департамент намагається встановити однакові можливості у затрудненні та громадських житлових приміщеннях.

the Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ПРАЩАЛЬНИЙ ВЕЧІР НА ЧЕСТЬ О. СЕВАСТІЯНА ШЕВЧУКА ЧСВВ

Вегревил, Алберта

У неділю 21 серпня Всч. о. Севастіян Шевчук повідомив парохіян, що з цим днем відходить із нашої парохії, бо церковна влада призначила його обняти посаду професора в Колеґії св. Василія Вел. в Торонто. Отже з цієї нагоди наша українська католицька громада на скору руку зорганізувала пращальний вечір для Всч. о. С. Шевчука, щоб гідно подякувати йому за працю, яку Всч. Отець вклав у нашу парохію за час його душпастирювання між нами. Також хотіли ми заразом привітати новоназначеного пароха Всч. о. Флявіяна Кальбу. Тож у вівторок вечором о годині 8-ій зійшлися парохіяни на спільний молебен, що його відслужив о. С. Шевчук. По тім усі приявні зійшлися на спільну трапезу, котру приготовили наші жінки Тов. Святої Анни. По молитві й смачнім угощенні, містопредсідатель п. Йосиф Федечко пояснив ціль вечерка і запросив до слова п. Івана Кошуту, відомого правника й мейора міста Веґревил.

Пан мейор Кошута в короткій та ядерній промові подякував Всч. Отцеві від громади й міста Веґревил за працю і щире душпастирювання. Також побажав багато Божих ласк на новому призначенні. Потім промовляли такі бесідники: п. С. Сисак від старших громадян, п. Ів. Кузик від БУК і п. Ів. Гузіль від хору. Далі предсідатель п. Й. Федечко в щирих словах зложив подяку від парохії і вручив пращальний дарунок. Від молодої парохії промовив і вручив дарунок п. Микола Якимишин. Пані Марія Гоменюк, голова Жіночої Ліґи, в добірних і щирих словах подякувала Отцеві Пароховї за працю й духовну обслугу та вручила дарунок від усіх жінок із побажанням щасливої дороги й Божої опіки.

Новий парох Всч. о. Ф. Кальба промовив від себе та парохії. Перебираючи заряд парохії, подякував уступаючому Отцеві за зачату працю, котру при Божій помочі буде далі продовжати на славу Божу та добро церкви й парохії Пресв. Тройці у Веґре[illegible]

о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ

На закінчення промовив о. Севастіян Шевчук, дякуючи за прихильність і співпрацю членів громади за час, коли він там був, ще як сотрудник покійного, незабутнього о. Амвросія Винника, а по його невіджалуваній смерті повноправним парохом. На закінчення своїх слів о. С. Шевчук ЧСВВ просив, щоб Господь Бог мав у своїй опіці веґревилську громаду та щоб новопризначений парох о. Ф. Кальба і вся Громада працювали спільно над поширенням Божого царства між нами. Дякуючи за прихильність і щирі дарунки, о. С. Шевчук побажав усім членам парохії і приятелям Божого благословення.

По відспіванні на честь уступаючого Отця Многая Літа і Де згода в родині, молитвою закінчено прощальний вечір.

ПОСВЯЧЕННЯ НОВОГО ПАМ'ЯТНИКА В АВСТРІЇ

14 серпня ц. р. посвячено торжественно в Зебах, Австрія новий пам'ятник українським робітникам-каторжникам. Друга світова війна витиснула жахливе п'ятно на українському організмі. Непоємно страшні втрати нанесла вона нашому народові підчас змагу брунатного й червоного імперіялізмів за геґемонію в Европі. Вона знищила нам кількасот міст і кількадесят тисяч сіл. Не бракувало і таких місць, у яких заорано землею живих людей, особливо на Волині й Україні. Вона проріднла українську інтеліґенцію, провід народу. В жахливий спосіб знищила ідейну молодь, селянство й робітництво.

Більше ніж три мільйони українських робітників примусово вивезено до Німеччини. Їх ловлено на церковних майданах, на торговицях, або в сні. Силоміць розділювано чоловіків від жінок, а дітей від батьків. А яка була їхня доля, всі знаємо. Найбільш гинуло від американських і англійських бомб у фабриках, багато вмирало з голоду на сільських роботах, а ще інші гинули в карних таборах нераз без найменшої провини.

Місце, на якому стоїмо, це ріля, на якій спочивають українські робітники й робітниці. Знищила їх або надмірна праця, або голод, або хвороби. Ніхто не був би знав про них, якщо б діти одної Матері України не були би про них подбали. Зараз по закінченні війни українська громада в Зебах поставила їм провізоричний тимчасовий пам'ятник, який за кілька років розсипався й упав. Довгі роки був у руїні. Час до часу відправлялися тут панахиди, але ніхто не брався поставити новий пам'ятник. Найбільш клопотався цим п. Турцевич із Віляху, що тепер перебуває у Швеції. За 20 років дерева повиростали так, що був це радше ліс, як цвинтар. Страшно було відважитися на новий пам'ятник, якого будову замірила українська громада в таборі Шпіталь, під проводом панів Безпалка, Паука, Кулика і Миськова. Але збірка не дописала і вони залишили це діло.

Закордонні туристи гіршилися тим, що Українці не дбають про своїх покійників, а сам властитель, на якого ріллі знаходився наш цвинтар, 1964 р. загрозив, що заоре цвинтар, якщо ми до двох років не побудуємо нового пам'ятника і не дамо напису, хто там спочиває.

Не позіставалося нічого іншого мені, як пароховї, бо ніхто інший не хотів братися до діла, взятися до будови пам'ятника українським робітникам.

Плян зробив арх. п. Ростислав Хомин. На позволення з громади і старіства треба була чекати майже рік. По цім усім занятись треба було збіркою, яка тривала більше року. Призбиралося майже стільки, скільки коштує побудова пам'ятника. Нема ще цвинтарної брами і нема на неї гроша. Над построєнням пам'ятника працювали чотири фірми: будівляна, що викорчувала дерева, усунула старий пам'ятник, заорала і зарівняла цвинтар, фірма огородницька, що засіяла травою, посадила намічені цвіти й деревця і обвела живоплотом, фірма цементова — що стежку біля пам'ятника виложила цементовими плитками, і фірма каменярська, що зробила великий мармуровий пам'ятник. Все те разом із посвяченням коштує 50.000 австрійських шилінґів.

Торжественне посвячення цвинтаря й пам'ятника відбулося 14 серпня. День був прекрасний. Зійшлося багато людей. Запрошено на посвячення цвинтаря також українського православного священика о. Кардашенка з Мюнхену. З Відня прибула родина д-ра Дзеровича, представника Бр. Св. Варвари, п. О. Наклович голова УЦОА і п. Рихліцький. Дуже милу несподіванку зробив нам о. д-р Дзерович, що підніс наше свято своїм гарним голосом при Св. Літургії. Найчисленніше була заступлена громада Кляґенфурт, яких 50 осіб, що треба завдячити голові УЦДА і Суму п. Гарисимові Іванові і П. Кіндратові Миколі.

Усіх вінків було шість. Несла їх українська молодь, переважно Сумівці з Кляґенфурту.

По відправленні панахиди й посвяченні священиками цвинтаря, промовляли: місцевий парох, місцевий німецький парох, представник громади і п. д-р Наклович, голова УЦДА. Всі промови були добрі й короткі.

По промовах відспівано: Видиш, брате мій... і цею піснею закінчено наше святкування.

Була це радісна, але рівночасно сумна хвиля, бо неодні діти очікують ще посьогодні повороту батьків із Німеччини — а вони вже більш як 20 років у сирій землі. Неодна жінка шукає ще через Червоний Хрест і радіо свого чоловіка, а його вже 20 років нема між живими.

Ніхто з них не знає, як кінчили своє життя, як мерзли в холодних бараках — хоч було чим запалити, як терпіли болі, хоч було чим їх усмирити, як умирали без священика, хоч він недалеко них був, як їх ховали, дзвони їм не дзвонили, хоч були, не співали вічну пам'ять, хоч були співаки, як ховали їх на звичайній ріллі — хоч були цвинтарі. Яке це сумне і трагічне! Але хоч воно і трагічне, то рівночасно і потішаюче. Потішаюче те, що спочивають на власнім українськім цвинтарі і ніхто вже не буде переносити їх костей. Цвинтар, це власність української громади в Каринтії. Потішаюче і те, що опіку над могилами перебрала громада в Зебоден!

Дальшою потіхою ще те, що цей цвинтар українських робітників це частина історії нашого народу. Зі своїх могил кликатимуть сотки років: Дайте волю людині, волю народам! Приверніть свободу поневоленим народам! Усуньте колоніялізм і доможіть, щоб кожний нарід міг жити свобідно на своїй рідній землі при своїм рідним уряді.

Тому цей цвинтар, ці могили українських робітників-каторжників повинні бути цінними для кожного Українця. Вони повинні жити вічно не тільки в пам'яті українського робітництва, але і цілого нашого народу.

о. Д. Ковалюк, Ґрац

ПРАЩАННЯ П-ВА ПАВЛА Й АННИ ІВАНІВ

Торонто, Онт.

16-го червня членки Ліґи УКЖ із парафії св. Василія Великого влаштували милу несподіванку-пращання для панства Павла й Анни Іванів.

Вечором до церковної залі зійшлося більше число паній попрощатись із своєю членкою. По переведенії молитві почалась перекуска, що її приготовили пані.

Голова Ліґи пані Ол. Набожняк пояснила ціль вечірка і попросила до слова паню Євгенію Сілецьку. Вона згадала добрі діла

П-і Анна Іванів

й заслуги у товаристві та вручила п-і Анні Іванів дарунок від членок. Опісля о. Ю. Слота ЧСВВ згадав про заслуги і жертвенність п-ва Іванів, подякував їм за їхню працю в парафії. та побажав їм в імені о. пароха Д. Валещука ЧСВВ найкращих успіхів. Також говорив п. Семен Крив'як, який побажав гарних успіхів. Накінець промовила п-і Анна Іванів, дякуючи за несподіванку та дарунок любови і вдячности.

При тій нагоді передано $13.00 на вироблення кліші та пресфонд для "Нашої Мети" і $10.00 на пресфонд СВІТЛА.

Приявний

ПАНАХИДА У ВІЛЛЯХУ,
АВСТРІЯ

30. 5. ц. р. в день великої радости Святих Апостолів, які одержали Святого Духа з небес, у м. Вілляху відбулася панахида по бл. пам'яті професорові Опанасові Андрієвському. Покійний народився 16. 1. 1878 р. на Уманщині, був православного віровизнання. Він був одним із найвидатніших чолових провідників нашого століття — членом Директорії УНР. Все своє життя небіжчик боровся за Незалежну Соборну Українську Самостійну Державу. Його діяльність відома майже всім чоловим мужам та організаціям поза межами батьківщини. Його труди часто відпечатувались на сторінках українських часописів. Останні роки свого життя небіжчик віддав гетьманському рухові. Часто смуток огортав його пригнічене, старече серце через ті невзгоди, які в останні роки іноді виникали між нашими провідними мужами та їхніми політичними напрямками.

16. 5. 1955 р. перестало битися серце друга, якого я дуже любив.

Завдяки добродійним землякам на всіх континентах світу та невтомній організаційній праці п. Олександра Лавришина, побудовано Покійному гарний пам'ятник у Шпіталі біля Вілляху, Австрія.

Панахиду відправляли наші пан-отці: Протоєрей Паладій Дубицький із Мюнхену, Німеччина (православний) та о. Данило Ковалюк із Грацу, Австрія (грекокатолик). Панахида відбулася величаво, обидва духовники дуже гарно співали. Церковним хором руководив старий козак п. Федір Ориняк. Велика кількість українських громадян обох віровизнань віддала глибоку пошану своєю приявою в Божім храмі та виразила своє чистосердечне й усне "надгробное риданіє".

Цим листом українське громадянство у м. Вілляху, Австрія, передає через Ваш часопис обом вище згаданим духовникам щиросердечну подяку.

Нехай Всевишній Отець хоронить наше духовенство, для добра нашого народу на многі та здорові літа.

Іван Канівець

НАШІ ПІОНЕРИ
ТЕОДОР І АННА КОВЧАК

П-во Теодор і Анна Ковчак

Найстаршими членами парохії св. Василія Вел. у Торонті є Теодор і Анна Ковчак. Пан Теодор народ. 10-го березня 1866 р. в селі Панівці - Зелені, борщівського повіту. Пані Анна, з дому Пилипчук, народ. 10-го квітня 1878 р. в селі Панівці - Зелені, борщівського повіту. Вінчалися в Галичині 28-го жовтня 1898 року, а до Канади приїхали 1901 року та замешкали на гомстеді в Фишінг Ривер, Манітоба. 1914 року переїхали до Сифтон, де через 42 роки належали до своєї католицької церкви.

У 1956 р. переїхали до Торонта, де проживають із сином Василем. Всевишній Бог поблагословив їх трьома синами, а саме: Василь, Стефан і Петро та одною дочкою Марією. Стефан проживає в Монтреалі, Петро в Алясці, а Марія в Торонті.

Прецікаві й сенсаційні всі три книжки нашого автора омм.
Чи це буде книга п. н.
ПОЯВИ ПРЕЧ. ДІВИ ВІД 1830 до 1950 рр. (багато ілюстрована)
(Ціна $1.50) Досі продано вже 2.000!
чи книга про
КІНЕЦЬ СВІТУ (з сотнями різних пророцтв і їх поясненнями, багато ілюстрована. — Ціна $2.00)
чи брошура про біснуватих п. н.
ЧОРТ НАПРАВДУ! (Ціна 25 центів).

Усі ті книжки прочитаєте з великим зацікавленням, багато з них навчитеся, отворяться Вам очі на різні, досі незрозумілі речі. — Замовляти:

**Basilian Press — 286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont. — Canada**

ОБІЖНИЙ ЛИСТ
ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ АСОЦІЯЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ

Головна Управа АУКП повідомляє, що ЧЕТВЕРТІ звичайні Загальні Збори Асоціяції Української Католицької Преси відбудуться в суботу, 29-го жовтня 1966, в Чікаґо, Ілл., у школі св. Отця Миколая, при 2200 Вест Райс Стріт. Початок о годині 1-ій по полудні.

ПОРЯДОК ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ

1. Відкриття; 2. Слово Духовного Опікуна АУКП Преосв. Єпископа Кир Ярослава Габра; 3. Вибір Президії: предсідника, заступника і двох секретарів; 4. Вибір Мандатної й Номінаційної Комісії; 5. Привіти; 6. Звіти Керівних Органів АУКП; 7. Дискусія над звітами; 8. Внесення Перевірної Комісії; 9. Доповідь Впр. о. д-ра В. Гавліча, ЧСВВ, на тему: "Соборовий декрет про засоби лучби" (преса, радіо й телевізія); 10. Вибір Керівних Органів АУКП; 11. Всч. о. ред. Я. Свищук: Інформативний огляд цьогорічної Конвенції Католицької Пресової Асоціяції ЗДА і Канади; 12. Ред. Микола Вайда: Українська католицька преса у вільному світі; 13. Схвалення напрямних і постанов для дальшії діяльности; 14. Внесення і запити; 15. Закриття Загальних Зборів.

У рямках Загальних Зборів АУКП відбудеться ВИСТАВА УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ, яка під сучасну пору виходить у вільному світі.

В наміренні АУКП буде відслужена Божественна Літургія в катедрі св. О. Миколая, в неділю 30 жовтня 1966.

Участь у Загальних Зборах можуть брати члени АУКП: а) особисто, б) кореспонденційним способом і в) переданням своїх повновластей звичайному членові, який буде особисто приявний на З. Зборах. Правні члени будуть заступлені на З. Зборах через своїх письмово уповноважених представників. Якщо в означену пору не буде потрібного кворум, тоді годину пізніше відбудуться З. Збори без уваги на кількість приявних членів АУКП.

За Головну Управу АУКП:
Микола Вайда, секретар
Д-р Лев В. Мидловський, голова

В усіх справах З. Зборів прохаємо слати письма на адресу Секретаріяту АУКП: M. Vayda, 5944 N. 13 St., Philadelphia, Pa., 19141. USA. а зголошення до участи в З. Зборах, зокрема, коли хтось рефлектує на приватний нічліг, слід спрямовувати на адресу:

Rev. Yaroslav Swyschuk, STL,
2238 W. Rice St., Chicago, Ill., 60622, USA.

ПОВІДОМЛЕННЯ В СПРАВІ ПОСТАНОВКИ ОПЕРИ "МАЗЕПА" В ТОРОНТІ

Нав'язуючи до листа Комітету Українців Канади, Відділ Торонто, від дня 29 липня 1966 р. до українських ветеранських організацій Торонта в справі постановки опери Петра Іліча Чайковського, лібретто Буриніна, за поемою А. Пушкіна "Мазепа", яку згідно з повідомленням у часописі "Вільне слово" і виступом д-ра Ст. Росохи в радіо-програмі "Пісня України", мали б спільно спонзорувати та патронувати українські ветеранські організації, об'єднані в СУКВ, Станиця Братства кол. Вояків Української Дивізії УНА в Торонті заявляє, що:

а) Станиця не давала жадної згоди патронувати, спонзорувати чи в який-небудь інший спосіб брати участь у постановці згаданої опери.

б) Ані представник Станиці СУКВ І. Шостак ані Управа Станиці не були повідомлені про засідання чи рішення СУКВ у справі опери і в жадних нарадах участи не брали.

в) Постановка цієї опери чужих авторів у 75 річчя поселення Українців у Канаді й 100-річчя Канади є не тільки негідною, але й образливою для вшанування таких важливих роковин і засуджує цей почин, який принесе шкоду українському інтересові та здискредитує українські культурні вартості своїм твором, насиченим протиукраїнським духом.

Управа Станиці

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.

Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

НАЙНОВІША КНИЖКА
М. Головінської
ОСІННЄ ЛИСТЯ
оповідання й нариси
Стор. 392. Ціна $4.50
Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

По $1.00:

Анна Матвіів, Едмонтон; К. Ґайда, Верден; П. Ґурба, голов Лейк; С. Лупиніс, Венкувер; Марія Зварич, Торонто; Петро Ошуст, Стар; Василь Тимчан, Венсен; Джим Боярчук, Ґронлид; Надя Микицей, Й. Шевчук — Торонто; Іван Голяк, Блумфилд; Ф. Ф. Порока, Едмонтон; Марія Винниченко, Калина Загородна — Чікаґо; Марія Черній, Саскатун; Ст. Василевська, Асторія; М. Олеська, Вернон; Іван Кубрак, Веґревил; Марія Марушко, Гемилтон; Й. Чучман, Дірборн; Г. Борущак, Едмонтон; М. Ю. Савчук, Шіґо; Мих. Леськів, Проць Ясищук, А. Соханівський — Торонто; Анна Яцура, Чікаґо; А. Томаєр, Філяд.; Омелян Вернер, Едмонтон; М. Такой, Монтреаль; Ю. Ю. Антонів, Лейквуд; Марія Лозинська, Рочестер; С. Ц. Козопас, Н. Йорк; Анна Бородай, Монтреаль; Мих. Тимко, Несквенонинг; Мирослава Бойчук, Філяд.; Фел. Заборська, Бронкс; Іванна Шпиталь, Чікаґо; А. Захарійчук, Вінніпеґ; Анна Ганчарик, Гартфорд; Олена Гошуляк, Вінніпеґ; Мих. Панцак, Філяд.; Е. Дідулка, Торонто; Казимира Сришак; Філяд.; М. Гемерлінґ, Вінніпеґ; Олексан Бойко, Торонто, О. Петрівський, Квінбейон, Анастасія Курах, Асторія; Роман Британ, Н. Йорк; П. Наконечний, Н. Йорк; Р. Гарах, Гаффорд; Ольга Боєчко, Торонто; Мих. Саварин, Меснет; Теодор Віхоловський, Брадфорд; П. Крамар, Монтреаль, І. Андрусишин, Овквіл; Ірина Когут, Ведена; А. Горницький, Філяд.; Анна Хомин, Дітройт; Марія Івахів, Філяд.; А. Зазуля, Торонто; Й. Панчук.

ЛИСТИ НИКОДИМА

(Докінчення зі стор. 336)

ду, коли повелить умерти — помру. Він ходив, страждав і вмирав для мене. Яку ж вартість мала б моя ґаґґада? Кому зуміла би показати Його таким, яким Він справді був? Не знайдемо Його для інших. Кожний мусить зустріти Його сам, як я Його зустрів на шляху до Емаус... А може і Юда Його зустрів, коли вирвав срібло зі серця і кинув його на долівку святині?

Юда... Був би він зрадив Ісуса, коли б у пору я був поділився з ним моїм багатством? Кожний із нас зустріне Його колись, це певне. Але водночас кожний може ускладнити цю зустріч другому...

Нехай Лука пише! Коли він схоче мати свою ґаґґаду, вистане йому кивнути на першого-ліпшого чоловіка. Яке щастя для мене — писати про Нього. Це Його дарунок. Але я вже є Його довжником... Що можу дати Йому взаміну за всю любов, яку мені об'явив?

Ми закінчили друкувати "Листи Никодима", які появляться тепер осібною книжкою, яку ви повинні купити для себе й для своїх приятелів.

НОВІ КНИЖКИ

Д-р Богдан Казимира. РЕЛІГІЙНО-ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ МИТРОПОЛІЇ В КАНАДІ. Стор. 102 + 11 таблиць. Ціна $1.00.

о. Дамаскин Попович. БОГ І ЛЮДИНА. Допоміжник тим, що шукають Правди. Стор. 75. Ціна 75 центів.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ВЖЕ Є У ПРОДАЖУ

КАЛЕНДАР
СВІТЛА
на 1967 рік

Друкований на гарному книжковому папері, має 224 сторінок друку та багато ілюстрацій - образків.

Зміст календаря присвячений головно
СВ. ЙОСАФАТОВІ
з нагоди 100-річчя проголошення Його Святим
та
100-РІЧЧЮ КАНАДИ.

В календарі знайдете, крім того, багато цікавих статтей, оповідань, віршів і всячини, що їх з великою приємністю прочитаєте!

Ціна одного примірника $1.00.

Хто замовляє 10 до 19 примірників, платить по 75 центів за примірник. Хто замовляє 20 або більше примірників платить по 70 центів за примірник.

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

МОЛОДІ
ЮНАКИ
СТАВАЙТЕ
У
РЯДИ

YOUNG
MEN
JOIN
THE
RANKS
OF

Українські юнаки жертвують своє молоде життя Богові, Церкві й Народові.

МОНАХІВ ВАСИЛІЯН

щоб іти слідами св. Василія і св. Йосафата

у службі Христа

як СВЯЩЕНИКИ чи БРАТИ

Вимоги:

1. Бажання посвятитися Богові та спасінню душ.
2. Здоров'я й умові та природні здібності.
3. Добрий характер і духа жертвенности та любови.

Зголошуйтеся за ближчими інформаціями на нижче подану адресу.

BASILIAN MISSIONARIES

and follow in the footsteps of St. Basil and St. Josaphat

in the service of Christ

as PRIESTS or BROTHERS

Requirements:

1. A desire to dedicate your life to a noble purpose—love of God and salvation of souls.
2. Sufficient health, and intellectual and physical abilities.
3. Good character and morals, and a spirit of generosity and charity.

For more information write to:

у Канаді — in Canada
REV. MASTER OF NOVICES
Basilian Fathers
Mundare, Alberta
Canada.

у З.Д.А. — in U.S.A.
ST. JOSAPHAT'S NOVICIATE
Box 231
Glen Cove, L. I., N. Y.
U.S.A.

Манастир і Новіціят оо. Василіян у Ґлен Ков, Н. Й.

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо **Старого** і **Нового Завіту** в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і единого **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

Замовлення слати на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIX ЛИСТОПАД — 1966 — NOVEMBER Ч. 11 (527)

ПОГЛЯНЬ! ***ПОСЛУХАЙ!*** ***ПОДУМАЙ!***

ПОГЛЯНЬ! — **та зрозумій, який великий скарб держиш у своїх руках!**
ПОСЛУХАЙ! — **нашого щирого прохання, що ним звертаємося до тебе!**
ПОДУМАЙ! — **малу хвилинку і прочитай це письмо!**

Дорогий Приятелю!

Без сумніву, кожного місяця Ви очікуєте нетерпляче нового числа "СВІТЛА", як свого найвірнішого і найлюбішого друга!

Ви певно читаєте його з великою приємністю і хвалитеся перед іншими, що маєте у своїм домі такий гарний і цінний католицький журнал!

Та чи Ви коли поважно призадумалися над тим, які великі користі приносить кожноразове читання цікавих статтей, матеріялів, вісток, оповідань і дописів у "СВІТЛІ"?

Вже 29 років постійно виходить "СВІТЛО" і за цей час журнал записався незатертими буквами в історії української католицької преси в Канаді і поза нею.

ЧОМУ "СВІТЛО" ПОВИННО БУТИ В КОЖНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ДОМІ?

СВІТЛО — дає духовну поживу для душі. Без тієї духовної поживи, що її дає католицька преса, душа доброго католика затрачує свідомість, вітріє й нидіє. Якраз "СВІТЛО" дає здорову поживу Христової науки у приступній формі.

СВІТЛО — поширює знання з різних ділянок християнської релігії, поглиблює християнсько-католицький світогляд, дає основні статті з історії рідної Церкви та боронить свою Церкву, віру й обряд від нападів і наклепів ворогів Христа й правдивої Христової Церкви.

СВІТЛО — подає огляд подій із світу й Церкви, насвітлює їх із погляду вічних правд Христової науки і дає християнам вказівки, як думати й поступати в хаосі сьогоднішнього зматеріялізованого світу.

СВІТЛО — подає також цікаві нариси, оповідання, новелі кращих українських письменників, або переклади з літературних творів різних чужомовних письменників.

СВІТЛО — має добрих редакторів, співробітників, репортерів і дописувачів не тільки з Канади, ЗДА, але теж і з Европи. Наш журнал дуже радо читають Українці по цілому світі і пишуть про нього вдячні листи.

СВІТЛО — найдешевіший український журнал, бо його річна передплата виносить тільки 3.00 дол., а кожне число журналу має 40 сторін друку великого формату.

З того всього, що тут сказано про "СВІТЛО", Дорогий Друже, просимо зробити заключення, що "СВІТЛО" повинно стати і для Вас і для інших українців найдорожчим другом і найлюбішим гостем. ПОМОЖІТЬ НАМ, ПОСИЛАТИ "СВІТЛО" В КОЖНУ УКРАЇНСЬКУ ХАТУ!

Будьте апостолами доброї преси — ПРИЄДНАЙТЕ БОДАЙ ОДНОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА! У цей спосіб ОО. Василіяни, що видають "СВІТЛО" вже від 29 років, зможуть продовжувати своє апостольське діло між українським народом, для добра рідної Церкви і рідного народу.

Ви певно не відмовитеся від співпраці і помочі та ще й інших будете заохочувати до того!

Нехай Всевишній благословить Вас за Вашу співпрацю в поширенню рідної доброї преси і пішле Вам свої щедрі ласки.

Прохаємо ласкаво виповнити картку замовлення і переслати її на таку адресу:

"THE LIGHT", 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Щиро віддані Вам
ОО. ВАСИЛІЯНИ, Торонто

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road,
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:

Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. 1, Vic.

АРГЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:

Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Чи і коли відбудеться Всеукраїнський Церковний Собор? *о. О. Купранець, ЧСВВ* 374
Золотий Ювілей Священства Блаженнішого Митрополита Йосифа 377
Привіт і побажання Свт. Отця з нагоди 50-ліття священства Кардинала Йосифа 378
Папська енцикліка — введення в християнський і большевицький ювілеї *о. О. Купранець, ЧСВВ* 379
Роздума про Боже і вічне *о. Р. Г., ЧСВВ* 381
Інстинкт — показник інтеліґентности
Нез'єдинені Церкви Сходу *о. Є. Білик, ЧСВВ* 383
Намірення на листопад 1966
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 384
Чесати чи не чесати проти шерсти? *о. Н. Кушнірик* 385
Посвячення Українського Студійного Центру в Римі *В. Цимбалістий, ЧСВВ* 386
Служитель Білої Пані... *М. В. Павленко-Луців* 389
Світлій пам'яті о. Василя Мельника-Лімниченка
Новий манастир оо. Василіян у Вінніпеґу *о. Є. Білик, ЧСВВ* 390
Про самуїлковий спів Служби Божої *о. Юрій Сполітакевич* 392
Прощання з Рідним краєм вірш *Орися Байрак-Вацлавів* 394
Грузія і її леґенди *Анна Потопник* 395
"Маю сумнів" *Ол. Мох* 396
Деякі важніші українські діячі в Канаді *о. Є Білик, ЧСВВ* 398
40 років тому в Крехові *Казимир Грицина* 399
"Але ж місія прекрасна..." *о. С. Юник, ЧСВВ* 401
Сім золотих чаш — повість *Б. Полянич* 402
Іду по метрику *О. Купранець* 407
Прощай, Батьківщино моя! *Лідія Побідинська* 408
ЗБЛИЗЬКА І ЗДАЛЕКА 409

ОБКЛАДИНКА:

Собор св. Юра у Львові — катедра Верховного Архиєпископа Йосифа Сліпого — символ нашої української католицької єдности в усьому світі.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колеґія: о. Євген Білик, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред Олександер Мох. — Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Strtet, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.
Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.
Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.
Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ЧИ І КОЛИ ВІДБУДЕТЬСЯ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЦЕРКОВНИЙ СОБОР?

На поставлене нами питання не можемо відповісти ні позитивно, ні неґативно, бо відповідь лежить поза межами нашої компетенції та знання. Ми можемо сьогодні тільки висловити:

1. *побажання,* щоб такий собор відбувся;
2. *надію,* що такий собор таки відбудеться;
3. *думку,* що він принесе нашій Церкві багато користи;
4. *припущення,* що він розв'яже багато існуючих, пекучих і неустійнених проблем;
5. *переконання,* що собор покладе тверді норми щодо різних компетенцій і взаємовідношень;
6. *твердження,* що він доконче потрібний, щоб створити свій власний канонічний кодекс права Помісної Церкви.

Дивлячися на історію нашої Церкви, бачимо, що на просторі сторіч такі собори відбувалися в нашій Церкві. Їх значення було немаловажне, зокрема ж, коли візьмемо до уваги такі два собори, як Замойський і Львівський. Названі собори дали нашій Церкві не тільки самі канонічні норми та правила, але теж уздоровлення, силу, правопорядок і уніфікацію, а водночас стали наче стрижнем, зберігачем і охоронцем прав, знутра й ззовні нашої Церкви.

У наших днях про конечність і важливість таких соборів найкраще говорить Соборовий Декрет "Про Пастирський Уряд Єпископів у Церкві" в III-ому розділі, в якому говориться між іншим про синоди, собори та єпископські конференції, таке:

"Бажає цей Священний Вселенський Собор, щоб шанигідний інститут Синодів і Соборів процвітав з новою силою, щоб відповідніше й успішніше було подбано про зріст віри й збереження правопорядку в різних Церквах, відповідно до обставин часу (т. 36) ...перш усього, в наших часах, єпископи часто не можуть виповнити як слід і успішно свого уряду, якщо не встановлять щораз тіснішої і згіднішої співпраці з іншими єпископами (т. 37)."

Чи такий собор потрібний?

Проти повищого питання дехто може видвигнути різні арґументи та "докази", мовляв, нам такого собору, а зокрема тепер, ніяк не потрібно, бо:

1. щойно був Ватиканський Собор,
2. незадовго буде складений новий канонічний кодекс,
3. вже маємо Верховного Архиєпископа та Єпископський Синод,
4. пощо, коли в нас усе в порядку,
5. тепер існує наша Церква тільки в діяспорі,
6. він не можливий, бо Україна не може брати в ньому участи, бо там ворог знищив нашу Церкву.

На повищу арґументацію маємо відвагу відповісти, що вона нас зовсім не переконує, як теж ніяка з поданих точок не є задовільною чи оправданою причиною, що промовляла би проти скликання всеукраїнського церковного собору.

Що недавно був Ватиканський Собор і незадовго буде складений новий канонічний кодекс права, є абсолютною правдою. Однак і Ватиканський Собор і канонічний кодекс — це тільки загальні норми й принципи, на яких чи відповідно до яких треба скласти свої подрібні чи помісні норми та правила, бо ж ми, якщо вважаємо себе Помісною Церквою, маємо якісь свої специяльності чи окремішності, які повинні бути нами сходифіковані для впорядкування нашого внутрішнього життя. Якщо б так було тільки, що сам Ватиканський Собор і новий кодекс уповні вистачають, то нпр. у Голяндії чи Відні не скликали б своїх національних чи помісних соборів; але видно, що так не є, бо скликають, як теж уже деякі інші країни чи епархії мають думку скликати свої помісні собори. Вони скликають свої національні чи помісні собори не для чого іншого, але якраз для того, щоб конкретно пристосувати загальні норми Ватиканського Собору та кодексу до потреб свого народу, своєї країни та своїх обставин, щоб Собор не залишився в сфері абстракції, але був реальною дійсністю на їх теренах і посеред їх вірних.

Якщо б собори не були потрібні та корисні, то їх не скликали б, хоч би вже тому, що кожний такий собор несе зі собою багато праці, клопотів і видатків. Однак, як показує і практика, то домагається цього добро Церкви та приписує церковний кодекс, що їх таки треба що деякий час скликати. Це робить Вселенська Церква, це також роблять помісні Церкви, церковні провінції та навіть епархії. Наша Церква не мала свого собору вже поверх 70 років тому (1891 р.), бо Едмонтонський епархіяльний чи Вінніпеґський провінційний собори не можемо вважати ні загальними, ні зобов'язуючими соборами нашої Церкви, бо вони були тільки локальні, як теж не були вони апробовані Апостольським Престолом, щоб могти мати якусь законну силу.

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький Місячник
СВІТЛО, ЛИСТОПАД, 1966
РІК XXIX, Ч. 11 (527)

Стійкість "українських" арґументів

Усім нам відомо, що маємо Верховного Архиєпископа та Єпископський Синод, що очолюють нашу Церкву як цілість і в її поодиноких юридичних одиницях, тобто в митрополіях, епархіях і екзархатах. Правне взаємовідношення між поодинокими юридичними одиницями й компетенції поодиноких єрархів у церковному правопорядку подає дотеперішнє канонічне право (Клері Санктітаті), яке покищо ще зобов'язує, тобто до хвилини проголошення вже нового (тепер у підготові) пособорового кодексу права.

Соборовий Декрет про Східні Церкви кладе тільки найзагальніші норми, так би сказати, — "угольний камінь" під велику будівлю кодексу права в усіх його деталях. Вигляд чи форму цього малого "угольного каменя" вже знаємо, але не знаємо ще ні вигляду ні форми тієї великої будівлі, що виросте на тому "угольному камені"-Декреті, тобто нового канонічного права. Від Українців у Папській Кодифікаційній Комісії є два представники — Верховний Архиєпископ Йосиф Сліпий і о. протоархимандрит Атанасій Великий, ЧСВВ. Так само як Декрет, так і знову новий кодекс права буде для нас тільки загальною нормою, бо там будуть загальні правила для всіх, тобто не будуть узгляднювати окремішностей поодиноких помісних Церков. Ми однак хотіли б, щоб наші традиційні церковні елементи якось передалися та збереглися в майбутніх поколіннях, і то не тільки в "словесному переданні", але в зобов'язуючій юридичній формі. Це може статися тільки через постанови всеукраїнського церковного собору, який буде відзеркаленням цілости нашої Церкви, тобто: єрархії, духовенства, чернецтва та мирян.

Чи в нас усе в порядку? На це питання дає відповідь сама обсервація нашого церковного життя: нашої дисципліни, нашої адміністрації та

Єпископат Української Католицької Церкви, під якого проводом повинен відбутися наш Всеукраїнський Церковний Собор, який дасть нову силу й життєздатність нашій Церкві

нашого духовного рівня, що їх бачимо в нашій Церкві в широкому розсіянні на цілій земній кулі. Тільки критична та об'єктивна обсервація й аналіза повищого дасть нам позитивну або негативну відповідь. Сміємо сказати, що на нашу гадку в нас є багато дечого на превеликий жаль у непорядку.

Говорити про те, що частина Церкви, яка є в діяспорі, не може чи не має сама рішати без основної частини, тобто тепер нищеної чи знищеної ворогом Церкви в Україні, не витримує ніякої критики. Це було б найбільшою кривдою та великим ударом по нашій Церкві з нашого боку, якщо б ми, маючи до того змогу та всі дані, не поклали вже тепер і тут основи під юридично оформлене відродження нашої Церкви. Тоді, коли прийде за Господньою волею вимріяна хвилина народньої свободи, маємо принести в дарі Церкві й Народові тривкий плід нашої невсипущої праці та дбання про нашу майбутність, а не самі "крилаті слова" та наші "запевнення національної любови". З церковного боку нашим найкращим даром будуть постанови всеукраїнського церковного собору, які поруч Св. Письма будуть найважливішим і найкращим джерелом відродження Церкви в Україні, як теж стануть основою для продовження живучости української церковної традиції посеред нашої української діяспори в широкому світі.

Віримо, що так само, як із великим вкладом праці та серіозністю відбувся успішно Ватиканський Собор для всієї Католицької Церкви, як теж тепер кодифікується канонічне право, так само з повною гідністю та щирим бажанням добра своїй Рідній Церкві незадовго пічнеться солідна підготова до нашого Всеукраїнського Церковного Собору!

о. О. Купранець, ЧСВВ

МАЙБУТНІСТЬ АНГЛІКАНСЬКОЇ ЦЕРКВИ

Анґліканський єпископ із Рипом — д-р Мурмен, який підчас Ватиканського Собору був провідником анґліканської делеґації обсерваторів, висловив на одній із конференцій у своїй єпархії погляд про майбутність Анґліканської Церкви взагалі. На його гадку Анґліканська Церква як англійська державна Церква не має ніякої майбутньости, ставлячи питання: "Що станеться з Анґліканською Церквою?" Єпископ Мурмен переконаний у тому, що Анґліканська Церква, якщо хоче далі існувати, мусить об'єднатися скоріше чи пізніше з котроюсь із трьох великих християнських Церков. Він вірить, що анґліканці мабуть скоріше об'єднаються з Реформованою Церквою, деяка частина анґліканців буде змагати об'єднатися з Православною Церквою, бо вони в ній бачать "не-римський католицизм". Об'єднання з Католицькою Церквою для значної частини анґліканців стоїть "поза дужками", бо, мовляв, досі було забагато непорозумінь, гіркости й уявлень про непереможні перешкоди на дорозі до об'єднання. "Однак Рим змінився — підкреслив еп. Мурмен — Рим бажає щирого діялогу з Анґліканською Церквою та бачить тепер, поруч того, що розділює нас, усе те, що ми маємо спільного."

НОВІ НОРМИ ІНДОНЕЗІЙСЬКОГО УРЯДУ ЩОДО МІСІЙ

Як подають із Джакарти, то індонезійський уряд поставив як свою вимогу до Католицької Церкви в Індонезії, щоб усі провідні позиції й становища були передані уродженим Індонезійцям. Таку заяву подав прем'єр-заступник Малік та заявив, що це повинно статися в недовгому часі; сказав теж, що національна індонезійська свідомість і бажання незалежности заставили його вчинити цей крок.

Бажане урядом переформування в церковних урядах являється під цю пору практично майже неможливим до переведення, бо Католицька Церква потерпіла б величезні шкоди. Хоч уже від довгого часу до того прямується, то все таки покищо воно не можливе, бо на 1300 працюючих в Індонезії духовників є ледве 215 індонезійських уродженців, які однак не всі стоять у проводі, як теж не кожний із них до того надається. У приблизно 30 церковних областях Індонезії подибуємо всього 5 індонезійських єпископів.

У цій важливій і прикрій справі займав у парляменті голос один із католицьких послів; він хоче, щоб індонезійський уряд узглядинв усі обставини та взяв до уваги прохання близько 1.700.000 католиків, а особливо щоб уряд дав можливу атмосферу праці та свободу виконувати місіонарям їх завдання.

ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ СВЯЩЕНСТВА БЛАЖЕННІШОГО МИТРОПОЛИТА ЙОСИФА

Кардинал Йосиф на авдієнції в Папи Павла

(УПБ, Рим) — У свято Успіння Пресвятої Богородиці, в неділю 28 серпня, Блаженніший Митрополит Йосиф відправив на гробі св. Йосафата, в базиліці св. Петра в Римі, торжественну благодарну Св. Літургію з нагоди Золотого Ювілею свого священства. Престіл Св. Йосафата, над яким ікона св. Василія Великого, що служить Божественну Літургію, був прикрашений цвітами. Кругом нього зібралася вся українська духовна громада в Римі, а також багато гостей, що з повідомлення в "Ль'Оссерваторе Романо" довідалися про це торжество.

Краса богослужби і гарний мелодійний спів вірних, притягнули до престолу також багато паломників, що знайшлися того недільного ранку в базиліці. На першому місці сидів ВПреосв. Владика Іван, а з ним білоруський єпископ Преосв. Чеслав Сіпович. Були приявні настоятелі й питомці обох Семінарій, Сестри Василіянки й Сестри Служебниці, монахи Студити, світські студенти, українські паломники з деяких европейських країн, Канади й Венезуелі.

Із Блаженнішим Митрополитом сослужили: о. ректор Степан Чміль, Салезіянин та о. д-р Ігор Мончак, секретар Українського Католицького Університету, а дияконував о. шамб. д-р М. Марусин. Про гарне торжество була довша згадка в "Ль'Оссерваторе Романо". На жаль, через вакаційний час і відсутність більшої Великої й Малої Семінарій та клириків Отців Василіян, Українська Духовна Громада в Римі не вспіла приготовити на той пам'ятний день окремої академії. Але торжество 28 серпня було тільки започаткуванням ювілейних святкувань, що злучаться вже в наступному році зі святкуванням 100-річчя канонізації св. Йосафата, без сумніву при великій і святочно-дібраній участі клиру й мирян усіх країн нашого поселення.

Свої священичі свячення отримав Блаженніший Митрополит саме 1917 року, через положення звільнених із кайдан царської неволі рук Слуги Божого Митрополита Андрія.

Свій Золотий Ювілей Священства зачав Блаженніший Митрополит благодарною богослужбою на гробі св. Йосафата зараз же по завершенні сім разів по сім років священичої служби, як це було ще в давніх старозавітніх часах, коли назву ювілею мав тільки круг п'ятдесятліття. П'ятдесятлітнє святкування — це є властивий ювілей, тобто всенароднє радість у дослівному цього слова значенні, бо переживала її колись і тепер також ціла спільнота. А найгідніше відсвяткування ювілею Митрополита — це не самі зовнішні, хоч і які величаві торжества, але радше одна, спільна й могутня заява всеї його пастви й цілого народу, духовних та мирян, провідних мужів, науковців, молоді й цілої спільноти, що всі вони будуть послушні словам самого Вселенського Архиєрея, сказаним при піднесенні Митрополита до гідности Кардинала, а саме будуть у його найдостойніший особі бачити свого Провідника, будуть у всьому його слухати, в повному довір'ї, що під світлим проводом цього Ісповідника справа Церкви й народу не тільки не пропаде, а буде тріюмфувати.

ПРИВІТ І ПОБАЖАННЯ СВЯТІШОГО ОТЦЯ З НАГОДИ П'ЯТДЕСЯТЛІТТЯ СВЯЩЕНСТВА КАРДИНАЛА ЙОСИФА

Возлюбленому Синові Нашому
Йосифові Святої Римської Церкви Кардиналові Сліпому, Верховному Архиепископові, Львівському Митрополитові Українців

ПАПА ПАВЛО VI

Возлюблений Наш Сину,

Привіт і Апостольське Благословення!

З нагоди 50-ліття Священства Тобі, Возлюблений Наш Сину, висловлено пребагато привітів і побажань, напевно з радістю, щоб виявити справжнє почування прихильности і слова глибокої пошани, якими Ти справедливо й заслужено, довгий час і повсюду, користуєшся.

У цьому загальному виявї доброзичливости Ми ніяк не бажаємо бути останніми. Тому й піднімається також Наш голос, святочний і сповнений найкращих побажань, а молебні слова, повні любови, линуть до Бога, найвищого Добра і Подателя всіх благ, благаючи в Нього всіх спасенних дарів, сприятливих для Твого великого духа і благодатних для Твого достойного Народу.

Святочні ж побажання достоїть і годиться супроводжати проголошенням прилюдної хвали: Коли Ми призадумуємося над довгими, вже пройденими, літами Твого віку, бачимо Тебе, як Ти незвичайно заслужився для священної служби і для Церкви. Бо як львівський український Єрарх був Ти в пастирській діяльності благорозумний, в учительському уряді ревний, у всьому повний любови. Потребам і турботам Твого стада Ти ввесь себе посвятив, узявши собі за взір чесноти слова св. Августина: "Хоч ми наставники, то і слуги єсьмо, хоч ми владики, та діємо неначе слуги" (Де Діверсіс, Серм. 9, 3; 35, 6).

Готовий за Твою Церкву вмерти, чи-то на ділі, чи-то бажанням, Ти перетерпів за ім'я Ісуса чималі страждання з незламною терпеливістю й мужністю, які для хвали Твого духа додають нову незвичайну красу, осяяну гідним пошани світлом.

Як тільки Ти прибув до Риму і Ми прикрасили Тебе священною римською багряницею, Ми бажали обдарувати Тебе беззастережним і найбільшим Нашим довір'ям. Длятого з усього серця заохочуємо Тебе, щоб Ти був стійкий і непорушний, ревний у сповнюванні діл Господніх, пам'ятаючи завжди на те, що Твій труд не буде марним перед Господом (пор. І Кор. 15, 58); а найгарячіші побажання для Тебе нехай дозволять Нам передвістити, що назріває ця надія, яка кріпить Твого духа і піднімає Тебе зі зневіри.

Оце все бажаючи Тобі зі щирого серця, як на завдаток небесної помочі, з радістю уділяємо Тобі, Возлюблений Наш Сину, Апостольське Благословення, а разом із Тобою благословимо всіх, що святкуватимуть із Тобою торжественний день 50-ліття Твого Священства.

Дано в Римі, при Соборі св. Петра, дня 30 місяця серпня, 1966 року, четвертого Нашого Вселенського Архиерейства.

ПАПА ПАВЛО VI.

о. д-р Йосиф Сліпий — тепер Верховний Архиепископ

о. О. Купранець, ЧСВВ

ПАПСЬКА ЕНЦИКЛІКА – ВВЕДЕННЯ В ХРИСТИЯНСЬКИЙ І БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ЮВІЛЕЇ

Може навіть несамовито звучить такий наголовок як повищий, у якому поставлено поруч себе такі слова, що радше заперечують себе, ніж доповняють. Ми поклали їх зовсім не випадково, але доцільно, щоб звернути увагу на деякі, здавалося б, відірвані від себе факти. Можна б відразу навіть поставити закид: що має спільного остання енцикліка, яка містить заклик Папи про мир і про молитви до Божої Матері в місяці жовтні, з подіями, що про них хочемо в кількох рядках сказати.

(Тут не подаємо тексту чи змісту самої Енцикліки, бо наші Читачі знають уже докладно про її зміст від своїх Всч. Отців Парохів, яких душпастирським обов'язком було виголосити відповідні проповіді на цю тему та проводити приписаними молитвами в дусі енцикліки, як це поручив Папа в своїй енцикліці.)

Чи 50-річчя большевицької революції буде початком кінця большевизму?

Перед нашими очима дві важливі історичні дати: 1917 і 1967.

Це повне 50-річчя від хвилини, коли в світі заіснували дві важливі події, що своїм значенням заважили на загальній долі сьогоднішнього людства. Вони не є випливом якогось сліпого припадку чи звичайного збігу обставин, але таки мабуть волею Божого Провидіння.

Боже Провидіння, допускаючи в 1917 р. на світ нове й жахливе лихо — большевизм, влило водночас у людство нову силу протидії та надію на перемогу над лихом через появу Божої Матері в Фатімі.

Папа, будучи свідомим своєї відповідальности за долю людей, а зокрема за долю Христової Церкви, своєю енциклікою в спосіб — може дуже далекий і наче окружний — мабуть хоче звернути увагу світу на два моменти: загрозу, що грозить світові збоку комунізму, який є чи не найбільшим спричинником теперішнього лиха в світі; а з другого боку, вказуючи на Пречисту Діву Марію, закликає шукати в Неї чи через Неї заступництва перед тією загрозою.

Коли поглянемо на 1917 рік, то бачимо, що враз із прокляттям, яке впало у виді большевизму на Східню Европу, в тому теж і на українські Землі, впав теж і засуд на цей же самий большевизм, бо Пречиста Діва Марія в Фатімі того ж таки року сказала, що "Росія навернеться", тобто іншими словами, впаде большевизм. Боже числення відмінне від людського! Станеться воно в самий 50-річний ювілей Жовтневої Революції чи за пару років, чи може після пару десятків років, того ми не знаємо. Однак знаємо, що Божі слова марно не проминають, але знаходять повну свою реалізацію в своєму часі й на своєму місці.

Невинним серцем дитини молімся до Божої Матері — Цариці миру!

Папа Пій XII-ий у 1942 році, посвячуючи світ Непорочному Серцю Марії, посвятив був в особливіший спосіб СССР, хоч і не назвав його поіменно, але кожний знав, про кого говориться. Пій XII-ий закликав теж до особливих молитов до Божої Матері в цьому намíренні. Так само робить і Павло VI-ий, який, хоч і поклав у ми-

Південно-вієтнамський жовнір потішає жінку, яка сидить і плаче на руїнах свого дому

нулому жовтні особливий наголос на молитви за мир, то однак він цим жовтнем мов відкрив, ми б сказали, підсилений молитовний похід християн проти безбожництва, тобто духовної й мирної сили проти матеріялістичного й воюючого комунізму, який є уособленням світового замішання, хоч його провідники підступно підшиваються під борців за світовий мир і дружбу народів.

Відгомін енцикліки в світі

Папська енцикліка знайшла широкий відгомін не тільки в католицькому, але в усьому світі, починаючи від Об'єднаних Націй у Нью-Йорку, а скінчивши на головному заколотникові світового миру в Москві.

Енцикліку треба вважати важливим "історичним посланням" — документом, який мусить бути "уважно простудійованим" — сказав генеральний секретар Об'єднаних Націй У-Тант. Знову ж сталий представник Іраку при ОН Халяф заявив, що енцикліка "якраз у тому моменті появилася, в якому її було найбільше потрібно".

Такі поважні та великі часописи, як "Нью Йорк Таймс", "Лє Фігаро" (Париж) чи "Іль Пополо" (Рим), не згадуючи безчисленної сотні інших, зайняли наскрізь позитивне становище та високо оцінили цю папську енцикліку, як важливий документ часу та вселюдського значення. Вплив і наслідки папського документу можуть бути тільки гідними уваги, думає "Н. Й. Таймс", бо енцикліки самі в собі це врочисті та історичні документи. Енцикліка "Хрісті матрі" поставить перед очі своє велике значення кожному, — в нашому краю чи будь де іноді, — хто тільки бажає постепенного зменшення тягару та інтенсивности війни у Вієтнамі, як теж кожному, хто з тугою вичікує того дня, в якому заклик Папи "в ім'я Господа: 'Заперестаньте (воювати)!' буде з повною пошаною вислуханий.

Совєтська пресова агентура, як теж подібно до неї югославська, повідомляла про появу енцикліки та звідомляла, що Папа Павло проголосив 4-е жовтня днем миру. Крім того навіть зацитували деякі речення з енцикліки, в яких Папа звертає особливу увагу на загрожуючу людству небезпеку війни.

Думки Папи з нагоди появи енцикліки

У короткому часі по проголошенні енцикліки, з нагоди роковин візити Папи в Об'єднаних Націях, Папа Павло виголосив на загальній авдієнції промову, в якій кинув жмут думок, що їх можна вважати наче коментарем на саму енцикліку. Говорячи про важливість відвідин Папи в ОН, сказав, що ця подорож:

"Не зважаючи на скромність Нашої Особи мала велике значення особливо тому, що Ми на цьому високому зібранні представників переважаючої частини народів землі могли звернутися з закликом до всіх людей, щоб вони виключили зо своїх звичаїв і вжитку війну, скріпили братність посеред людей, сприяли льояльному, стабільному та плодотворному мирові через конструктивні діла для загального добра людей..."

Папа Павло бажав відзначити роковини своїх відвідин у ОН саме в цей спосіб, щоб закликати всю велику християнську родину до молитви за мир. Бо — як сказав Папа — мир є цією темою, до якої він повертається тому, що мир є тією рівновагою в світі, до якої треба змагати та яку треба завжди боронити. В інакшому випадку ввесь світ житиме в страху та небезпеці, бо "хто хоч тільки трохи має знання про сучасне світове положення, цей не може інакше відчувати — як сповнений страхом і журбою — дрижати."

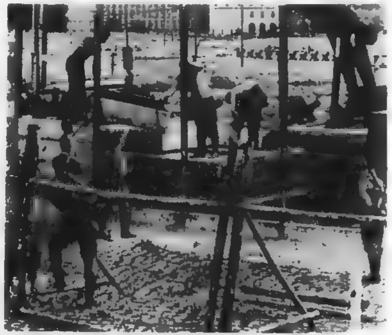

"Мирна" й "свобідна" будова муру ганьби в східньому Берліні

У питанні про практичне діяння його енцикліки Папа сказав, що можна б у дійсності мати заниж, що сьогодні "зовсім інші речі потрібні — сила, могутність, гроші, пропаганда, політичні й економічні впливи, знаменита гра інтересів, дипломатична хитрість і т. д., щоб на міжнародньому полі мати осяги..." За словами Папи є дві речі, які він може зробити, які однак характеризують всю папську "політику", а саме:

"Ми можемо говорити та молитися! Слово — має воно ще якусь вартість у наших днях? Ми віримо — так!... Крім того ми молимося. Ми переконані в цьому, що молитися — це ніяке пусте (беззмістовне) діло!..."

Отже молімся щиро!

АРГЕНТИНСЬКІ МОЛОДІ СВЯЩЕНИКИ ОСТЕРІГАЮТЬ СВОЇХ ЄПИСКОПІВ

Група молодих аргентинських священиків переслала Кардиналові Антонієві Каджано — архиєпископові з Буенос Айрес і всім аргентинським священикам своє становище щодо питання відносин: Церква й держава. У цьому становищі-зверненні остерігають перед вузьким "аліянсом" між режимом генерала Онганія, який прийшов до влади 28. VI. ц. р., та представниками Католицької Церкви. Молоді священики домагаються від своїх Архипастирів, щоб вони публічно висловили своє наставлення, в якому ясно сказали б, що Церква не стоїть беззастережно по стороні нового уряду.

о. Р. Г., ЧСВВ

РОЗДУМА ПРО БОЖЕ І ВІЧНЕ

ІНСТИНКТ — ПОКАЗНИК ІНТЕЛІГЕНТНОСТИ

1. З'ясування

Доцільність у природі є промовистим доказом на існування того відвічного й могутнього РОЗУМУ, який усе передбачив і так здійснив, щоб кожне створіння у властивих собі умовах якнайкраще могло виконати своє життьове завдання. Заради цього обдарував Творець живі істоти необхідними органами. Та це ще не все. Творець подумав і про те, щоб унормувати й улегшити всю ту поведінку, яка має відношення до найголовніших життєвих функцій. Тим то Він дав живим істотам так звані *інстинкти*, значить, ті природні відрухи, що мають допомогти зберегти життя не тільки індивіда, але й цілого роду.

Є три головні інстинкти тварин: 1) *Збереження роду*, що найвиразніше проявляється статевим потягом, 2) *Збереження індивіда:* відрухи самооборони, роздобування харчів тощо, і 3) *Гуртування* індивідів для створювання умов спільного життя.

Здавен-давна людську увагу приковує життя бджіл. У подив уводить нас, наприклад, щільник — оті клітинки, маленькі комірки на солодкий мід, що їх невтомні бджоли будують за всіма засадами геометрії та практичної економіки, щоби при найменшій витраті матеріялу, часу й зусилля осягнути найбільшу місткість щільника. Завдяки цьому бджола стає символом тихої, невтомної, систематичної і розумної праці, яка вінчається гарними осягами, як це вже підкреслив був старозавітній мудрець, кажучи: "Бджілка між крилатими — маленька, а виріб її — найсолодший" (Сир. 11, 3). Вся поведінка бджоли виявляє безперечну інтелігентність. Особливо захоплювався цим родом комах Метерлінк. Він навіть написав книжку "Інтелігентність бджіл". Він спостеріг, що бджоли є "спеціялістами" навіть у ділянці вентиляції. В жарке літо, щоб утримати в вулику сталу температуру 34-35°, стають вони біля отвору і махають крильцями, виконуючи роботу вітряків. Коли й цього замало, то приносять краплини води і розпорскують її по вулику, щоб так осягнути обниження температури.

Про бджіл, зосібна ж про муравлів, багато ми чули. Лінивим ставимо мурашку за приклад: "Іди, ледащо, до мурашки — повчає Проповідник — пригляньсь до її звичаїв, і будь розумним. Нема в неї ні начальства, ні надзирателя, ні вождя, і літом вона хліб собі готує, у жнива збирає корм свій" (Прп. 6, 6-7). Одначе мало відома є для нас, наприклад, поведінка й діяльність *павука*, отого членистоногого хижака, що в різних місцях несподівано наставляє свої тенети, щоб лиш уловити необачні й легковірні комахи та й висисати з них життєдайні соки. До цієї тваринки відчуваємо відразу. Певне тому, що павук записався в нашій пам'яті радше як символ холодного й безсердечного визиску. Та коли уважно приглянемося павукові, зокрема павутині, то переконаємося, що він може стати також символом інженерської прецизности. Киньмо оком на оту майстерно сплетену сітку, що так цупко схоплює й обмотує необачну жертву, як тільки вона наважується шукати розваг на елеґантно й привабливо посплітаних тендітних ниточках. Уважніше придивімся праці павука. Він бо, сплітаючи свої тенети, поводиться немов висококваліфікований текстильний спеціяліст. Перш усього вибирає відповідне для своїх плянів місце; згодом кладе засновини сітки, вживаючи для цього грубших ниток, міцніших, із більшою клейкістю; потім виміряє осередок сітки, щоб до нього сходилися всі нитки. Але притому павук дотримується закону протиставлення сил: він ніколи не кладе нитку за ниткою, але — нитку проти нитки, щоб сітка була гладенька і рівна. У висліді це дає своєрідний архитвір естетики простих ліній, що причаровують око маляря і геометра. Коли зробимо кінцеве докладне перевірення, то спостережемо ще одну цікаву річ, а саме, що не вся павутина є клейка, що осередок її не має клейкости, що те місце, де живе і засідається на свою жертву павук, є вільне від клейкої речовини. З цього виходить, що сам таки конструктор павутини не бажає собі приліплятися до неї. Значить і для нього існує така небезпека. Як же ж тоді біжить він по отій сітці, і клей його не чіпається? Увесь секрет павука є в його ногах, кінчики яких є заосмотрені в товсту рідину, що невтралізує клейкість ниток. Це дозволяє павукові не тільки свобідно бігати по павутині, але й відліплювати жертву від сітки.

Все досі сказане є *беззспірним доказом інтеліґентности*. Але тут зразу так і накидається питання: Чиєї інтеліґентности? Павукової? — Ні! Мусимо заперечити, бо павук, виконуючи, до речі, таку складну роботу, ані не думає, ані не обмірковує плянів, ані не зготовляє потрібного матеріялу для здійснення своїх "задумів". Він діє просто тому, що до цього поштовхає його природа, він діє інстинктовно, не зважаючи на те, який буде вислід: чи потрібне воно буде, чи ні; чи спіймає будьколи якусь жертву, чи ні. Навіть при найбільших і повторних неуспіхах павук, як і всі тварини, не зміняє системи своєї праці. Мільйони років минають, а павуки завжди на той сам лад тчуть свої тенети, бджоли на той сам лад будують свої щільники, а муравлі — муравлища.

Усі прояви інстинктів кажуть нам про інтеліґентність, але вона не є у тварині. Вона є в тому творчому Інтелекті, в тому відвічному Розумі, що обдарував тварини інстинктами. Інстинкт — це щось окреме від інтеліґентности, від тієї справжньої інтеліґентности, що походить від пізнавальних сил, від розуміння, свідомости, розцінки пізнаваних речей під кутом придатности для практичного життя. На цій основі зроджується досвід. Проте здобутий досвід інтеліґентна істота перевіряє: чи справді він придатний для теперішнього завдання? Вона його доповняє і збагачує. У зв'язку з цим інтеліґентна істота зміняє методу своєї праці й підходить нові засоби. А це властне є поступ.

В інстинкті цього всього нема. Він не залежить від досвіду, тож і ніколи не зміняється, отже ніколи не робить поступу. Ластівка вже мільйони років ліпить із глини своє гніздечко, і не наміряє змінити методи своєї архітектури, дарма, що від горобців з-за деяких конструкційних дефектів доводиться їй зазнавати чимало втрат.

Це, з одного боку, доводить, що інстинкт є звичайним *внутрішнім механізмом*, залежним від нервової системи; із другого ж — є показником інтеліґентности Творця, що заосмотрив тварин у такий складний механізм. Подібне і складний автоматичний механізм якоїсь машини є доказом інтеліґентности інженера-конструктора, а не машини, хоч вона й проявляється в діянні механізму.

В дальших наших гутірках обговоримо докладніше ці питання.

ЗНАННЯ МЕНТАЛЬНОСТИ АФРИКИ ОСНОВОЮ ЮРИСДИКЦІЇ ДЛЯ МІСІОНАРІВ

Архиєпископ Малюля з Кіншаса (дотепер Леопольдвіль) в Конґо, в одному зі своїх пастирських послань подав до відома, що в майбутньому всі місіонарі, що працюватимуть на терені його єпархії, мусять придержуватися означених норм. Досі було так, що прибулі місіонарі місяцями вчинилися краєвої мови. Відтепер буде так, що місіонарі, які мають працювати як душпастирі в Леопольдвільській єпархії, мусять наперед вивчити мову, ментальність і звичаї країни, а щойно тоді дістануть юрисдикцію, щоб могли виконувати свою душпастирську працю. Якщо б навіть місіонарі добре знали французьку мову, яка є широко відома в Конґо, то все таки народньою мовою країни є Кінґаля, яку саме місіонарі мають вивчити. Щоб не було ніяких "викручувань" норми, то кожний священик, який хоче одержати юрисдикцію на сповідь і проповідь, мусить скласти по шістьох місяцях побуту в Конґо вимаганий іспит.

Як бачимо дуже розумна й справедлива постанова конґолійського архиєпископа, який дбає з добро своєї духовної пастви. Чи не було б теж вказаним і на нашому українському терені провести деякі практичні норми та придержуватис їх, що, очевидно, лежить у компетенції нашо єпископату, який має владу давати чи відбират юрисдикцію.

о. Євген Білик, ЧСВВ

НЕЗ'ЄДИНЕНІ ЦЕРКВИ СХОДУ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛИСТОПАД

Коли людина, яка знає що вона за кілька годин помре, молиться про щось, вона просить не про якусь дрібничку, а про те, що їй найбільш лежить на серці. Коротко перед своїми муками і смертю Ісус Христос так молився: "Отче святий, заради імени твого бережи їх, тих, що їх ти мені передав, щоби були одно, як ми... Та не лише про цих молю, але й про тих, які увірують у мене через їх слово, щоб усі були одно, як ти, Отче, в мені, а я в тобі, щоб і вони були в нас об'єднані; щоб світ повірив, що ти мене післав" (Ів. 17, 11 і 20. 21). У тій молитві Христос просив небесного Отця про однісьть між своїми учнями і щоб усі, що ввірують у його науку, були одним, щоб жили в одності й у любові. Спаситель на це прийшов, щоб оснувати своє Царство, свою Церкву, яка об'єднала б усіх християн під проводом Апостолів і їхніх наслідників-єпископів і під верховним проводом св. Апостола Петра та його переємників — римських папів. Ця однісьть тривала в Церкві понад тисячу літ. Всі християни, східнього й західнього обрядів, становили одно Христове стадо під одним пастирем — римським Архиєреєм.

Однак прийшов час, коли в Церкві настав роздор. У 1054 році, з різних причин, східня частина Церкви, або т. зв. Східні Церкви, відлучились від решти Церкви. Наша українська Церква, хоч сильно опиралася цьому роздорові, через свою залежність від царгородського патріярха, пішла в ході часу шляхом відлучення від Католицької Церкви. З малими виїмками, цей роздор між Східніми і Західньою Церквою триває досі.

За Божою ласкою, деякі громади східніх християн з бігом часу повертали до одности з Католицькою Церквою. Вірмени об'єдналися 1198 року, хоч формально це об'єднання потверджене було щойно 1749 року. Опісля до об'єднання приступили Грузини в 1328 р., Халдейці в 1550 р., Альбанці (в Італії) в 1564 р. Найбільший поворот до церковної одности відбувся серед частини Українців і Білорусинів у Берестї 1596 року. Наша Церква на Закарпатті об'єдналася в 1642 році, а Львівська єпархія у 1700 році. Пізніше приєдналися до Католицької Церкви ще Мелхіти, Копти, Болгари й інші. Але найбільша частина Східніх Церков, що сьогодні начисляють до 70.000,000 вірних, між якими є около 30,000,000 наших рідних братів, ще досі не з'єднана з Католицькою Церквою.

Свт. Отець поручає нам молитися в місяці листопаді саме про те, щоб Бог своєю ласкою допоміг цим Східнім Церквам знайти шлях до первісного повного об'єднання з цілою Церквою. Східні Церкви, хоч відлучені від Католицької Церкви, є дуже близькі до неї своєю вірою, священодійствами та під різними іншими оглядами: вони зберегли апостольське наслідця й християнську традицію; давні Вселенські Собори, відбуті на Сході, визначили основні догми християнської віри; у них процвітає сердечне почитання Божої Матері й багатьох Святих, спільно з цілою Церквою; вони зберегли велике багатство літургійної, духовної, богословської й дисциплінарної спадщини, з якої Західня Церква багато черпала й досі зачерпує. Для збереження цих скарбів, ці Церкви багато витерпіли та ще й тепер тяжко страждають.

Відносини між Східніми Церквами і Католицькою Церквою за кілька останніх літ змінилися дуже потішаюче. Обі сторони виявляють одна одній багато більше взаємної любови, щирости, пошани, взаємного зрозуміння і доброї волі. Це треба приписати в першій мірі Божому Провидінню та його святій ласці. Св. Дух завжди порушує всіх християн та наклонює їх привернути давню однісьть у Христовім стаді. Якими шляхами Він дальше поведе це святе діло, ніхто не може відгадати. Самі християни, помимо найкращої волі, не мають готової формули для здійснення цієї своєї найбільшої потреби. Тому треба тепер якнайбільше молитися до Бога, щоб Він своєю ласкою, промостив шлях до повного об'єднання Східніх Церков із Західньою і щоб ці Церкви цей шлях пізнали та ним пішли. Молімося, як молився Спаситель перед своєю смертю, як молився св. свщм. Йосафат, як молилися Слуга Божий Митрополит Андрей Шептицький та тисячі наших рідних священиків і вірних, які своє життя віддали за одну, правдиву Христову Церкву! Молімся самі, молімся з другими і, при нагодах, молімся разом із нез'єдиненими за об'єднання всіх.

Крім молитви з нашого боку, треба — згідно з порученнями Собору — причинюватися до хвилини повного об'єднання всіх християн через взаємне пізнання, зрозуміння, довір'я, а передовсім християнську любов, яка всього може доконати. Рівночасно треба мати сильну й непохитну віру в усемогутність Божої ласки та дію Св. Духа. Що в людей трудне або й неможливе, те в Бога легке й можливе.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."
(Мат. XI. 28)

ПОДЯКИ

Синівську прилюдну подяку складаю Христовому Серцю, Пречистій Богоматері, св. Йосифові і св. Йосафатові за щедру поміч і благословення в місіях української спільноти в Канаді.

Всім Приятелям і Знайомим щирий привіт та уклінно прохання св. молитви на гарний успіх св. місій в Англії-Валії, які тепер переводжу.

о. М. М. Марків, ЧСВВ, місіонар

Складаємо подяку Слузі Божому Митрополитові Андрієві за заступництво та вислухання молитов. Залучуємо $3.00 на відслуження Божественної Літургії за прославлення Його імени.

Осип і Юлія Гуменюки,
Черче, Н. Дж., ЗДА.

Залучую $100.00, з чого $90.00 на відправлення по моїй смерті 30 **григоріянських Служб Божих** за спокій моєї душі. Я маю 79 літ. Про мою смерть повідомить вас моя донька Лідія Баранська. $10.00 даю на три Служби Божі, як подано.

Євгенія Форостина, Нью-Йорк

У залученні посилаю переказ на $15.00 і прошу відправити дві заупокійні Служби Божі й один молебень до Преч. Діви Марії за особи та наміреня, як подаю.

Гаврищук Стефан, Елизабет, Н. Дж.

Складаю щиру подяку Всевишньому, Ісусові Христові та Преч. Діві Марії за вдалу операцію й виздоровіння мого сина Андрія. Залучую $3.00 на Службу Божу.

Іван Заполох, Пинконнинг, Ми.

Прошу Ісуса Христа, Матінку Божу, св. Терею, Всіх Святих, Митрополита Андрія та о. Андрія про поміч і видужання з тяжкої недуги.

Олена Остапович, Бофало, Н. Й.

Прошу відправити 2 Служби Божі за мого покійного брата о. Михайла Гаврилюка, залучую $5.00.

Марія Брикович, Монтреаль

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В ВАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. проф. Н. Кушнірак, СТЛ

ЧЕСАТИ ЧИ НЕ ЧЕСАТИ ПРОТИ ШЕРСТИ?

Бозна, які злочини не поповняється ради християнської любови або людолюбства! Кажуть: "Чоловіколюбство вибачає все." Не вільно обвинувачувати даної групи, що нищить наші християнські вартості. Заборонено демаскувати провідників, які є дійсними злочинцями. Несвоєчасним є денонсувати безбожників, "крім кримінально-дозрілих" чи сексуальних злочинців, тощо. А все в імені т. зв. чоловіколюбства — християнської любови. Бідні ці чесноти, що їх так мало сучасний світ розуміє!

А я завжди гадав, що правдиво любити — це бажати добра іншим та допомагати їм бути ліпшими під кожним оглядом. Бо любити ближнього — це хотіти, щоб він був більш досконалий та помогти йому себе вдосконалювати. "Я тебе люблю, таким яким ти є", густо-часто повторяла одна дружина своєму мужеві, "але боротимусь до загину, щоб ти став таким чоловіком, яким ти повинен бути."

Любити другого — це бажати не свого власного, але його добра. Але ж чи дійсно бажається йому добра, коли дозволяється йому барложитись у помилках, блудах і неморальності? "Що б ви подумали," писав французький мислитель Лев Блюа, "про любов того, який дозволив би на отруїння своїх рідних братів лише тому, що він знищив би репутацію отруйника, коли б їх перестеріг? Я твердж, що під таким оглядом чоловіколюбство наказує кричати та що дійсна любов невблаганна."

На превеликий жаль, безліч людей думає, що першим обов'язком людолюбства — це толерувати мильні переконання. На їхню гадку, треба бути байдужим, не лише теоретично, але й у практиці, відносно неправди або зла, в якому знаходиться ближній. Кажуть: "Він є щирий. Не треба його турбувати або непокоїти!" І чого ж не робиться в імені тієї щирости? Одначе така щирість шкідлива. Шануймо завжди добру віру, але ніколи не шануймо блуду. І знаймо, що дійсне чоловіколюбство є, і то в кожному випадку, невідлучне від Правди (Бога). Щодо мене, я ніколи не бажав би жертвувати навіть частинки Правди; це перша любов відносно ближнього. Стрічаємо таких, які вважають за людолюбителів тих, що ставляться поблажливо та мовчазно до зла і блуду. Слід тут згадати відповідь, що її висловив своєму єпископові Шарль де Фуко, великий апостол християнської любови: "Ми не маємо права бути мовчазними собаками або сторожами. Нам треба кричати, коли тільки бачимо зло."

Хто любить дійсно та безстрашно витикає зло і блуди, той повинен сам визбутись своєї власної "сякости-такости". Писав Ернест Елльо: "Дійсно "сяка-така" людина захоплюється трохи всім. Вона не захоплюється жагуче нічим. Така людина вважає за зухвалість кожне твердження, бо кожне твердження виключає можливість протилежности. Отже коли ви є частково приятелем і водночас частково противником усього, тоді така людина вважатиме вас за мудрого і стриманого. Сякий-такий чоловік твердить, що завжди можна знайти щось доброго та щось злого в усьому, і що не треба розсуджувати справ надто абсолютно. Якщо ви кріпко обстоюєте правду, сяка-така людина вам скаже, що ви надто певні себе. "Сякий-такий" нарікає на те, що християнська віра має різні догми. На його гадку, християнська релігія повинна б обмежуватися виключно до навчання моралі. На вашу відсіч, що християнська мораль власне базується на своїх догмах, він відповість, що ви перебільшуєте. Бо якщо те слово — перебільшення — не знаходилось би в словнику, то "сякий-такий" його видумав би. Звичайно він виглядає скромний. І якщо людина натурально сяка-така стає щирим християнином, то вона перестає бути сякою-такою, тому що хто любить, той ніколи не є сякий-такий.

Не бажаю бути "сяким-таким". Густо-часто, буду підносити свій голос. Не можу знести тих, які волють гладити не проти шерсти — а саме толерувати, в імені лже-людолюбства або лже-християнської любови, зло і блуди різного роду.

АРХИПАСТИРСЬКІ ПОСЛАННЯ БІЛЬШ ЗРОЗУМІЛОЮ МОВОЮ

"Документи незрозумілости" — так називає архипастирські послання Брентієнс, начальний редактор часопису "Дукс". Як він сам каже, своєю критикою він "націлює" мовне оформлення послань, бо "мова послань ні тепла, ні близька життя", а часто переходять ті послання "понад голови". Ми знаходимося тепер в особливій ситуації та в обличчі різних змін у думанні й житті людини. Ми на дорозі до нового життя. Також Церква мусить бути виразніша в своїй мові, тобто вона мусить говорити мовою, в якій народ розуміє свої проблеми. Вичікуємо ясної й зрозумілої для народу мови, — завважує Брентієнс.

В. Цимбалістий, ЧСВВ

ПОСВЯЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО СТУДІЙНОГО ЦЕНТРУ В РИМІ

Загальний вид на перший із будинків нашого університету в Римі

У неділю 2 жовтня відбулося в Римі торжественне посвячення новозбудованого університетського будинку. Цей же дім збудовано за стараннями Блаженнішого Митрополита Йосифа Сліпого, при допомозі нашої еміґрації, передовсім з Америки і Канади, як також при великій жертвенності чужинців, які виявляють свою прихильність до Українського Народу і його Церкви.

Будову вже зовсім викінчено та модерно умебльовано. Триповерховий дім, у якому крім тимчасової каплиці, кухні включно з рефектарем, двох обширніших заль і приміщення на бібліотеку та музей, є ще около 30 кімнат з усім приладдям для студентів. Університетський будинок збудовано при вулиці Бочея, межа в межу Української Малої Семінарії. Саме ж місце як і будова дуже гарні.

Цей же студійний осередок, іменем Папи св. Климентія посвячено в приявності великої кількости української громади Риму. Акту посвячення довершив ВПреосв. Іван Бучко, а торжественну Службу Божу в тимчасовій каплиці відправив Блаженніший Кардинал Йосиф, підчас якої, промовляючи до вірних, виявив свою велику радість спиводу цінного здобутку та підкреслив вагу й конечність цього студійного центру — дому премудрости. Службу Божу співав хор Малої Семінарії.

Крім Блаженнішого Кардинала Йосифа і ВПреосв. Івана брали участь у цьому святкуванні ще Протоархимандрит оо. Василіян о. Атанасій Великий, радник Конґреґації Східніх Церков о. Альфонс Мітнахт, Матя Генеральна Сестер Василіянок, Сестри Служебниці, василіянські студенти, отці Салезіяни та учні Малої Семінарії. Питомці української Великої Семінарії, будучи на вакаційній оселі в Кастель Ґандольфо, не могли всі взяти участи. Після церковних відправ, Блаженніший Кардинал Йосиф улаштував в університетському рефектарі спільне прийняття та перекуску для приявних гостей.

Гратулюючи Блаженнішому Кардиналові Йосифові з нагоди цього Його великого здобутку для Українського Народу на еміґрації, яким є, і буде для наступних поколінь цей новозбудований осередок українських студій, радіймо разом із ним та зуміймо належно оцінити й спомагати це діло. Даймо змогу нашій молоді черпати рідне знання в тімріднім студійнім осередку, що його збудовано тут у Римі.

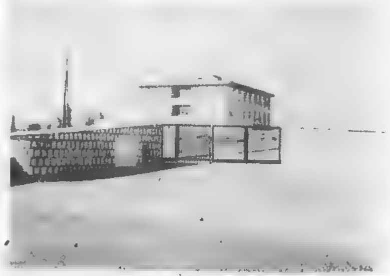

Головний в'їзд до університету

Найсвітліші моменти з твого життя не ті, коли ти радів успіхом, а ті, коли ти вставав по невдачі й безнадії до нової спроби й поновної надії на успіх. (Ґустав Фльобер)

Кожне творче діло у вільному світі є водночас моральним підйомом для наших братів і сестер у поневоленій Україні.

Із промови ВПреосв. Митрополита Амвросія
16 травня 1965 р.

М. В. Павленко-Луців

СЛУЖИТЕЛЬ БІЛОЇ ПАНІ...

(Світлій пам'яті о. В. Мельника-Лімниченка)

о. Василь Мельник-Лімниченко

Про що Тобі, Маріє, говорити,
Про що казати нині маю я?
Хіба про те, що вся душа моя
Хотіла б у житті добро творити?

(В. Лімниченко — З посмертної теки).

Ґранітова Бойківщина зродила немало визначних синів Української Землі. Одним із них є визначний католицький поет, письменник і публіцист св. п. Василь Мельник-Лімниченко.

Народився він 31-го грудня, 1899 р. в родині рільника Івана Мельника, у селі Небилів, калуського повіту, селі, звідки приїхав перший український піонер у Канаду — Василь Єлиняк.

Важкі селянські злидні двічі заставляли письменникового батька їхати в Канаду на заробітки. За зароблені гроші він купив млин і це допомогло йому дати синові Василеві вищу освіту, а вже при піддержці о. Василя закінчив теологію брат Володимир — о. Венедикт, василіянин у Бразилії.

Батько поета помер зимою 1941-го року. Перед смертю, вже в агонії сказав: "Зробіть труну з легких дощок, щоб моєму найстаршому синові, — о. Василеві — не було важко нести її на кладовище!" (Про це письменник згадує в своїх писаннях).

Кожна людина виносить найкращі враження з-під рідної, батьківської стріхи. О. Василь нераз розказував своїм приятелям про рідний дім — затишну, ґонтою криту хатину з трьома кімнатами, отінену густими каштанами, чудовий садок, журливу Лімницю зо сріблистими каскадами спадаючої з лотоків води та про вбоге підгірське село Небилів...

Письменник виховувався глибоко релігійною селянською родиною, виростав серед маєстатичної гірської природи. Дома завжди чув про Бога, а на лоні природи сам відчував маєстат Творця. Ця безпосередність із ділами Всемогутнього Вседержителя натхнула його вже замолоду глибокою любов'ю й безмежним пієтизмом до Бога.

За радою добрячої неньки і з власного покликання юнак вибирає богословські науки і мріє про стан богослужителя...

Підчас науки в Богословській Академії у Львові молодий студент прозраджував неабиякі здібності. Доволі важкий, научний матеріял сприймав легко і виявляв живу ініціятиву в науках. Професори і викладачі нераз відмічали його талановитість і віщували юнакові славне майбутнє...

Мені залишився в пам'яті один цікавий епізод з юнацьких літ письменника, про який згадувала його родина. Одного разу батько взяв свого чотирнадцятьлітнього синка-гімназиста, зо собою до Калуша на ярмарок. Залишив сина пильнувати коней і воза, а сам пішов полагоджувати різні справи. Василько втік з воза, сів під розложистою липою, заткав вуха пальцями, щоб не чути ярмаркового гамору, а сам взявся до літератури. Під вечір вернувся батько і став глядіти за сином. Немало часу пройшло заки знайшов його і опісля, дома, ця справа "на сухо" Василькові не обійшлася.

Письменник не тільки любитель книг, але і природи. — Ще в часі студій приїздив на вакації додому і охоче помагав батькам у праці на полі або шукав затишшя — найкраще на кладовищі — і тут віддавався думкам...

Писати почав із дитячих літ і в часі гімназійної науки (1917 р.) мав уже цілу збірочку поезій.

Його мистецька душа проглинула в себе пребагатий бойківський фолкльор — як от казки, перекази, пісні, що їх чув від своєї матері або від селян, які приїздили до млина і цілі вечорі оповідали собі, щоб "забити час".

Поет — палкий український патріот — щиро любив рідний нарід, особливо ж селян-рільників. Ще в часі студій радо брав участь у товариському житті, давав відчити в місцевій читальні чи допомагав добрими порадами...

Висвячував о. Василя князь української церкви митрополит Андрій, у травні 1923 р. Митрополит Шептицький покладав великі надії на новосвяченого богослужителя, бо відразу назначив його завідателем чудотворної місцевости Зарваниця. Новий парох узявся ревно до виконування душпастирських обов'язків, та непередбачені перепони змусили його перенестися до станиславівської єпархії, на парохію у Звенигороді біля Бучача.

1944 року захопила його з родиною большевицька партизанка Колпака. Це було літом. О. Василь відправив ранком велику Службу Божу в селі Велика Сицина в Явірнику біля Команчі на Лемківщині і вже мав запаковані речі для евакуації в Німеччину, аж тут на приходство вскочило яких чотири сотні большевицьких партизан-кіннотчиків. Вони ввірвалися в хату, схопили сина Андрія і дочку Марту та потягли в ліс, а о. Василя, дружину, доню Тереню й вірну помічницю Ґеню придержали. Дві години тривали допити, переплітані брудною московською лайкою і погрозами. Вкінці взяли о. Василя і хотіли вести — хто зна чи не на розстріл. Дочка Тереня зо сльозами стала благати, щоб не забирали її дорогого батенька. Зворушений тим старшина, Українець із Києва, плеснув о. Василя по плечі і сказав:

— Якщо, батюшка, доня так тебе любить, так жий для неї!..

Сальви поблизьких стрілів примусили партизан утікати.

Дочка Марта, яку партизан схопив із собою на коня, вирвала з його рук свої документи і в часі, як пролунав гук гарматнього стрілу, а кінь піднявся на диби, втікла з братом у лісну гущавину...

Після цього випадку о. Василь евакуувався з родиною на Словаччину. Деякий час перебував в оо. Василіян у Требішові, опісля в оо. Єзуїтів і Капуцинів у Ліберцях на Судетах у гарному манастирі серед розкішної природи...

1946 року переїздить у Німеччину до Мюнхену, де його назначено душпастирем для студіюючої молоді. Тут о. Василь Мельник-Лімниченко проявив себе добрим бесідником і організатором молоді, яка його дуже любила.

В українсько-католицькій літературі Василь Лімниченко (літературний псевдонім від ріки Лімниці в родинній місцевості) оставив по собі глибоку пам'ять.

Як згадано, почав він писати з юнацьких літ. Писав про Бога і про віру в Бога, про свою любов до "Білої Пані", Гошівської Богоматері, описував чар українських Карпат, красу Лімниці та посвяту до рідного народу, описував звичаї й обичаї Бойків.

Писав на самоті. Любив ходити вечорами по садочку, біля церкви, лукою, чи сідав на могилках у затишші кладовища і роздумував. Після цього замикався в своїй кімнатці й писав.

Ще в часі богословських студій поет вступає до гурту католицьких письменників "Логос". З-під його пера виходить збірка лірики п. н. "З війни" — 1920 р., а в "Добрій Книжці" збірки "Хуртовина" — 1921 р., "Клонюсь" — 1926 р. і "Дзвонять дзвони" — 1933 р. Оті перші ліричні твори мають у собі багато смутку, воєнних переживань, та все в них гучним акордом звенить щирий, безмежно-глибокий патріотизм.

Як каже о. Теофіл Коструба: "Спершу під сильним впливом українського фолкльору Лімниченко починає находити свою власну форму. Мінорно-меланхолійний настрій, такий помітний у перших двох збірках, поступнево заникає і в збірці "Клонюсь" замітний уже великий оптимізм, поет відривається, ба, осуджує туземне і на соколиних крилах здіймається в піднебесся до Творця і до своєї "Білої Пані"...

У його ліриці знайдемо немало річей, які насправді є окрасою нашої католицької поезії. У них замітна не тільки краса поетичного слова, гарна форма, але і глибінь думки. Він проявляє себе не тільки як поет, але і як мислитель:

"І мечу на твої далекі путі
Велику тугу серця, що кипить:
Шукає за єлеями напутій
У вічності, назавжди, не на миты!"

(З посмертної теки)

Кромі віршів Василь Лімниченко написав змістовну і добру католицьку п'єсу "Убите щастя" і прекрасну повість для юнацтва "Верховинець".

Із перекладів о. Мельника широко відомі повість "Бен-Гур" та книжечка про взаємовідношення юнака до дівчини — Шільґена "Ти і вона".

З інших праць о. Василя Мельника-Лімниченка вийшла друком блискуча брошура "Післанництво Українського Народу" — відбитка статтей, друкованих у журналі "Світло", та найповажніші його праці — "Українські Хрестоносці" і "Релігія і Життя". Низка статтей, розкинених по ріжних журналах і часописах, доповнювали б цілість літературної праці письменника. До цього треба дочислити ще дещо з посмертної теки, покищо невидане.

Василь Лімниченко здобув собі в нашій, католицькій літературі тривале місце, не так своїми віршами, як радше прозовими писаннями. Вже сама його праця "Українські хрестоносці", де письменник видвигає ідеї змагу за відродження української християнської а не азіятської духовости, надають тій праці великого значення. Автор, глибоко віруюча людина і палкий патріот своєї батьківщини, розглядає наше лихоліття та вбачає спасіння не в матеріяльному, а в духовому: в повороті до Бога. Він збиває "азіятський ренесанс" Хвильового і як спасіння вказує християнський захід Католицьку Церкву!..

Друга праця — "Релігія і життя" розкриває перед читачем широкі горизонти привабного, туземного життя в матеріялістичному розумінні, і життя на підставі християнської релігії. Письменник виказує, чому нам слід жити на основі християнської релігії, на основі навчання Христової Церкви, а не на основі "тьми кромішньої" з її вічними бунтами, неспокоями і стражданнями... — Спокій і душевне задовілля знайдемо тільки під синім омофором Ясної Пані...

Василь Лімниченко — це як згадано — "тонкий мислитель, що зумів переконливо зобразити глибокі правди в міцних словах і натхнути читача тією вірою, яка палала в його грудях!"

Важкі тілесні страждання — пістряк легенів — ще більш витончували глибінь його душі і з-під його пера виходили чудові рачі. Та вкінці по довгій і важкій хворобі письменник — повсякчасний служитель Білої Пані, дня 8-го березня 1949 р. відійшов із цього світу туди, де "ність болізни ні печалі..."

У найближчому часі друкуватимемо в нашому журналі цінну розвідку цього священика, письменника й щирого українського патріота — "Віра й патріотизм".

Редакція

СВЯЩЕНИКИ ХОЧУТЬ ВИБИРАТИ ЄПИСКОПА

Австралійський архиєпископ Янґ доручив на єпархіяльній священичій конференції, щоб священики предложили на наступне засідання австралійської Єпископської Конференції пропозицію, щоб австралійські священики могли голосувати чи мати вплив на вибір нового єпископа, під якого кермою вони мають працювати. Кожний священик, який канонічно не є перешкоджений та має за собою 10 років священства, повинен мати право пропонувати трьох кандидатів на опорожнене єпископське місце. Архиєпископ Янґ заявив, що вже прийшов час, що кожний католик має право дати свій голос при виборі нового єпископа. Це не перший випадок у пособоровій дійсності, що "робиться" така "революція" підходу й діяння, бо вже раніше Австралії заіснувало подібне в Голяндії.

ПРОТЕСТАНТСЬКІ ПАТРІЯРХИ?

"Рим мусить прийняти всі інші Церкви як Патріярхати внутрі корпоративного об'єднання, а ми мусимо Єпископа Риму визнати в тому самому характері, який Петро — згідно з Новим Завітом — мав поміж Апостолами". Таку пропозицію на нове об'єднання християн подав лютеранський пастор Ріхард Бавман із Тюбінґену, Німеччина, на річному з'їзді "Союзу Християнської Єдности". Ідею протестантських патріярхатів свого часу подав архиєпископ А. Рорахер із Зальцбурґа, Австрія.

ЦЕРКОВНІ ПРОБЛЕМИ ЕСПАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ

В останніх часах заіснували в церковному житті Еспанії різні нові проблеми, до яких практично Церква стоїть неприготована. Відомий поділ поглядів між єпископатом і духовенством молодого покоління, яке стануло в опозиції до течії, яку репрезентують єпископи. Іншим маркантним фактом були недавні події в Барсельоні у зв'язку з номінацією нового архиєпископа-коад'ютора. Однак чи не найважнішими проблемами церковного життя в Еспанії є таки проблеми душпастирського характеру, які подекуди "застрягли" на декілька десятиліть позаду, хоч життя пішло вперед. Однією з найпекучіших точок цієї душпастирської проблеми є сама столиця — Мадрид. Починаючи з 1900 року населення Мадриду зросло вчетверо, тобто до 2,6 мільйонів, а число церков і душпастирських станиць залишилося на попередньому. Більшість мадридських церков і манастирів знаходиться в середмістю, а на нових частинах міста їх майже зовсім нема. Це стало причиною заплянування збудувати в найближчих 5-ох роках нових 179 парохіяльних церков, бо досі служиться Богослуження в різних льокалях, які принагідно надаються до Богослужень. Мадридський архиєпископ Морсілльо звернувся до чернечих спільнот, щоб вони перенеслися до нових дільниць, що вже зробило около 30 манастирів і перебрали там душпастирську працю. Архиєпископ звернувся теж і до загалу вірних, щоб вони піддержали цей плян реорганізації душпастирства фінансово.

о. Євген Білик, ЧСВВ

НОВИЙ МАНАСТИР ОО. ВАСИЛІЯН У ВІННІПЕҐУ

Перший манастир ОО. Василіян у Вінніпеґу перед перебудовою

Манастир по перебудові

Разом із величавою новою церквою, парафіяни церкви св. Отця Миколая у Вінніпеґу збудували і новий манастир для оо. Василіян, які обслуговують цю парафію вже поверх 60 років. Чину торжественного посвячення цього манастиря при великому здвизі народу довершили в неділю 18 вересня ц. р. о, Прелат д-р В. Кушнір — Генеральний Вікарій Вінніпеґської Архиєпархії, о. Є. Химій — представник Верховної Управи Василіянського Чину в Римі, о. М. Дацюк, — Протоігумен оо. Василіян у Канаді, о. П. Малюґа — Протоігумен оо. Редемптористів і два колишні василіянські Протоігумени — о. В. Бараник з Едмонтону і о. В. Шевчук — парох церкви св. Миколая. Мішаний парафіяльний хор звеличав це святкування своїм гарним співом. Після посвячення манастиря відбулася в церковній залі святочна програма, якою проводив В. Пащак, командор Ордену св. Сильвестра, голова Шкільної Ради міста Вінніпеґу й активний член парафії.

У своєму вступному слові п. Пащак переповів важніші моменти історії манастиря оо. Василіян, яка тісно злучена з історією парафії св. Миколая. Він згадав перші початки манастиря в 1904 р. і перших василіянських місіонарів — оо. М. Гуру, Н. Крижановського і С. Дидика, які звідси обслугували не тільки вінніпезьку парафію, але й переїздили провінції Манітобу й Саскачеван та основували цілу низку церковних громад і парафій, які пізніше скріпили своїми місіями. Важними подіями в житті цього манастиря — завважив він — були пізніше відвідини Митрополита Андрія Шептицького в 1910 і 1927 рр. та часові осідки в ньому перших двох наших Єпископів — Н. Будки і В. Ладики. Коли в 1945 р. парафія св. Миколая заплянувала будову нової церкви, говорив далі п. Пащак, цей манастир пересунено, щоб зробити місце на церкву, а пізніше в 1958 р. його розбудовано і зроблено осідком Протоігуменату Василіянського Чину в Канаді. (Тут можна ще додати, що в цьому манастирі оо. Василіян тодішня школа св. Миколая, від самих своїх початків аж до недавна, знаходила завжди моральну піддержку, повну духовну обслугу, а нерідко і грошеву та іншу матеріяльну допомогу).

Коли в 1964 р. парафія св. Миколая приступила до будови нової церкви в іншій дільниці міста, продовжав п. Пащак, жертвенні парафіяни збудували при ній новий, дво-поверховий мурований манастир для оо. Василіян, наче на знак вдячности за їх віддану й повну посвяти 62-літню працю в цій парафії. До цього нового манастиря оо. Василіяни перенеслися 1 липня, ц. р.

Опісля предсідник покликав до слова деяких гостей. Перший промовляв о. прелат В. Кушнір. В імені Митрополита Кир Максима і всього духовенства Вінніпезької Архиєпархії він зложив побажання оо. Василіянам і парафіянам св. Миколая та висловив надію, що новий манастир стане осередком релігійно-національного життя для цілої Канади, на подобу старокраєвих василіянських манастирів. Далі о. Є. Химій, представник Протоархимандрита д-ра А. Великого з Риму передав від нього щирий привіт і ґратуляції Отцям і парафіянам церкви св. Миколая за цей найновіший український здобуток Вінніпеґу. Опісля алдерман Славко Ребчук зложив привіт від міської ради і мейора міста Вінніпеґу, а архітек нової церкви і манастиря, п. Олександер Нитчак, який є парафіянином цієї парафії, висказав сво щирі побажання. Відтак предсідник покликав Іва на Музичку містоголову парафіяльного комітет який в імені парафії подякував оо. Василіяна за їхню працю в парафії взагалі, а зокрема вибір манастиря при церкві св. Миколая у Вінніпеґу на осідок свого Заряду в Канаді. По цім промовляв ще колишній Протоігумен о. Б. Слобода, якому в дуже великій мірі нова церква й манастир завдячують своє існування й вигляд. Він сказав, що нова церква з манастирем — це найкращий пам'ятник з приводу 75-річчя поселення Українців у Канаді. Програму закінчив о. Протоігумен М. Дацюк, дякуючи всім за участь у торжестві, за молитви, жертвенність і тісну співпрацю з оо. Василіянами.

По промовах відбулося чайне прийняття, яке приготовили членки ЛУКЖ місцевої парафії. Після цього прийняття приявні аж до вечора оглядали цілий манастир і відходили до дому з почуттям вдоволення, що їхні жертви і праця пішли на манастир, з якого довго користатимуть парафія св. Миколая та українська спільнота у Вінніпеґу.

Новий манастир сполучений з церквою малим коридором, і має дев'ять мешкальних кімнат, простору домашню каплицю, вигідну бібліотеку, приміщення на Провінціяльний Архів Чину, вітальню, три парохіяльні урядові кімнати та всі інші модерні мешкальні запотребування. Його розклад із довгими коридорами, що переділяють кімнати, надає атмосферу правдивого манастиря. А своєю тривкою будовою він напевно постоїть довгі роки, щоб оо. Василіяни могли з нього дальше продовжувати велику місійну працю своїх світлих попередників.

БІБЛІЯ ДЛЯ КАТОЛИКІВ — КНИГА З СІМОМА ПЕЧАТКАМИ?

Недавно в Німеччині відоме видавництво Гердера перевело анкету-опитник щодо читання католиками та протестантами Біблії. Між читачами Біблії маємо число жінок удвоє більше від мужчин. Серед молодого покоління, тобто між 16-им і 29-им роком життя, около 70% ніколи не береться читати Біблію, чи то Старого чи Нового Завітів. Зо зростаючим віком, як сказано на основі даних, зростає теж і зацікавлення до читання Біблії. В загальному в людей понижче 60 року життя анкета показує, що 52% католиків і 40% протестантів не знайшли ніякого зацікавлення Книгою Книг — Біблією. Сумна дійсність!

Новий манастир і церква св. Николая у Вінніпеґу.
В цьому манастирі приміщується Протоігуменат ОО. Василіян на Канаду.

о. Юрій Споліткевич

ПРО САМУЇЛКОВИЙ СПІВ СЛУЖБИ БОЖОЇ

У Канаді й Америці існують при більших парафіях добре вишколені чотириголосові церковні хори, чоловічі, жіночі й мішані.

Є й слабші хори, яких теж приємно буває послухати. Але найбільше співаних богослужень (зокрема по менших парафіях) відбувається таки самуїлкою.

Самуїлковий спів, хоч не такий гармонійний і милозвучний як хоровий, одначе має деякі прикмети що дають йому першенство навіть перед хоровим співом.

Самуїлковий спів є всенародній, могутній, масовий, ніхто з приявних у церкві не є від нього виключений, і таким чином вірні (бодай зовнішно) беруть активнішу участь у церковному богослуженні. Деякі фальші й дисонанси, що походять від осіб необдарованих музикальним слухом, часто губляться в масі голосів і не викликають враження прикрого для вуха.

Так воно й було (в переважаючій більшості випадків) на наших рідних землях. Але в нових країнах нашого поселення часто приходиться запримітити, що загальний рівень краси й гармонійности самуїлкового співу сильно обнизився, і тих "немилозвучностей" при співі таки рішуче забагато. Це є й частинно оправдане, бо складаються на це різні причини, часто незалежні від нас. Все таки маємо обов'язок застановитися над причинами такого явища та старатися їх уміру можливости усунути.

Головною метою мого допису якраз і є поробити деякі висновки і подати практичні вказівки, як цьому лиху зарадити.

До таких практичних висновків найкраще веде теоретичне пізнання ґенези і музичної закономірности нашої самуїлки. Бо ж не сміємо виходити з заложення, що самуїлковий спів відрізняється від хорового тим, що він є "розхристаний", недбалий, неопреділений.

Навпаки, наша самуїлка має свою досить точно опреділену музичну закономірність і техніку виконання, яка в своєму роді *не є гірша,* а тільки *інша* від хорової.

Домінуючий характер надають самуїлці нашої Служби Божої дуже прості речитативні мелодії, що розвинулися з одноголосної рецитації коротких і довших респонзорій, удержаних на тому самому тоні, що його інтонував возгласами і єктенійними прошеннями священик чи диякон.

Є крім того в самуїлковій Службі Божій ще й інші, мелодійно багатші мотиви, взяті чи то з гласових (ірмологійних) напівів вечірні й утрені (тропарі, кондаки, і т. п.) чи з мелодій Богогласника (нпр. найбільш популярне "Іже Херувими"), чи з якихось легких композицій.

Але ні ірмологійні, ні взяті з Богогласника, ні компоновані мелодії не є найбільш типовими й характеристичними для самуїлкової Служби Божої; ними є саме ті найпростіші мелодії, рецитативні чи виведені з рецитативів. Тому й вище згадані складніші мелодії вибиваються і відрізняються на тлі решти Служби Божої деяким контрастом. Це не разючий контраст, бо ж треба допустити деяку різноманітність мелодій (тимбільше, що деякі з них, як тропарі і кондаки, є виразно богослужбовим уставом приписані), але всетаки не сміємо забувати, що краса самуїлкової Служби Божої не полягає головно на різноманітності чи складності мелодій, а навпаки на їх простоті, завдяки якій створюється краща можливість їх гармонійного всенароднього виконання. Найголовнішу увагу в Службі Божій треба звернути не на мелодію, а на *слова* (їх зміст, їх значення). Ці слова мають плисти на крилах мелодії, а надто складні мелодії (а ще до того не дуже добре виконані) мають деяку тенденцію відвертати увагу від значення слів. Прості мелодії краще підкреслюють значення слів.

Наша самуїлка є *поліфонічна.* У ній завжди чуємо бодай два тони акорду: тоніку і терцію. Нерідко можна заслухати в масі голосів ще повнішу гармонізацію, бо чуємо квінти акордів і септіми септімових акордів. Дуже часто триголосність співу появляється нагло саме тоді, коли головна мелодія рецитативу (що є звичайно в *другім* голосі) перескакує з тоніки на домінанту, і тоді якраз бере її третій голос (бо частина співаючої маси народу без ніякого знання нот чи теорії музики виразно вухом відчуває, що якраз у цьому місці цей третій голос має взяти базу домінантного акорду і тому він є необхідний), а коли головна мелодія повертається назад на тоніку, треті голоси здебільша зникають, зливаючись знову в унісон із другими.

Таке явище можемо спостерегти всюди, навіть по тих церквах, де спів іде досить поганенько. (Я кажу "поганенько", бо головна краса не в тому, щоб узяти якийсь тон акорду, але щоб узяти його *чисто).*

Із вижче сказаного виразно виходить, що добре співана самуїлка еволюціонізує в напрямі чотириголосного співу. Співають чоловіки й жінки. Але гармонія такого співу зовсім не нагадує нам звучання мішаного хору! Чому? Бо поліфонічна еволюція самуїлки не йде в тому напрямі. Вона радше йде в напрямі такої гармонії, яку створюють *два одночасно співаючі поліфонічні однородні хори,* один чоловічий і один жіночий. Ні одного голосу мелодія не є спеціяльно зарезервована для жінок чи для мужчин, але і одні і другі спонтанно зі слуху, діляться на голоси, дублюючи таким чином кожний голос в інтервалах октави. Тоді всі акорди є значно більше "насичені" як у мішаному хорі, і тому в них лекше губляться дисонанси (яких при школеному мішаному хорі звичайно немає, бо це є вибрані люди з ліпшим слухом).

І тут якраз доходимо до найголовніших причин, чому самуїлковий спів на еміґрації часто недомагає. Якраз тому, що *деякі дяки чи провідники самуїлкового співу забули деякі дуже важні, довголітньою практикою випробовані дяківські звичаї і традиції.* Не треба забувати, що хоч самуїлковий спів не є дириґований, то всетаки мусить бути деякий субститут дириґування. Тим наміснем був *крилос,* себто не лише сам один дяк, але *певна група співаків* з ліпшим слухом і голосом. Найкраще до такої провідної групи надаються *чоловічі* голоси, бо практика доказує, що лекше жіночим голосам іти за чоловічими ніж навпаки. Одначе був теж звичай, що коли така провідна група співаків співала не на крилосі, а на хорах, то приймали в ній участь і жінки; все ж таки чоловічі голоси мусіли бути в ній домінуючі.

Всі співаки провідної групи стояли разом, близько біля себе, щоб їх голоси краще зливалися і щоб церква (співаюча маса народу) сприймала спів такої провідної групи як одне звукове враження. Тоді така група була *субститутом дириґента* для співаючої маси. Вона суґерувала їй не лише тонацію, темпо і поділ на голоси, але деколи навіть і динаміку, а що найважніше: *пропорцію голосів.* Самою ж групою руководив дяк, але зовсім не так, як руководить дириґент хором. Він лише зрідка, якщо заходила конечність, порозумівався зі своїми помічниками, а впрочім усе був звернений лицем просто до престолу. Дяк співав першим голосом, а *всі інші* йому вторували, причім дехто мусів узяти й третій голос. Наступну фразу чи строфку хтось інший брав першим голосом, а дяк і всі інші йому вторували. І так усі мужчини по черзі (звичайно вколо, за ходом сонця) брали перший голос. Жінки (якщо були в такій групі) *ніколи не брали першим голосом,* а завжди вторували, співаючи таким чином секстою вгору від чоловічого приму. При такім співі *другий і третій голос мав дуже значну перевагу над першим,* так що властиво другий голос був здебільша головним голосом, головною мелодією, а перший був лише гармонізаційною прикрасою до неї. Це мало дуже поважні рації за собою. По-перше, що в рецитативах (які становлять головну частину самуїлки) якраз мелодія *другого* голосу є нічим іншим, як тим найстаршим одноголосним рецитативом, над яким пізніше гармонізаційно "надписався" терцією в горі той голос, що його сьогодні називаємо першим. Ба, не лише в рецитативах, але й у складніших самуїлкових мотивах (крім ірмологійних) звичайно мелодія другого голосу кінчається на *тоніку,* підчас коли перший голос має на кінці терцію акорду, яка ніколи в музиці чи співі не приходить на кінці головної мелодії.

Як провідна група співає, так і вся церква буде наслідувати. Якщо група дасть значну перевагу в силі другому голосові, то так і ціла церква підхопить (бо буде цей тон сильніше чути), а тоді лише дехто з ліпшим слухом з-поміж співаючої маси народу почне гармонізувати першим, що в свою чергу спонтанно викличе потребу третього, а місцями й четвертого голосу.

Через таку систему співу серед маси народу вироблюється музикальний слух для поліфонії, і тоді маса почне співати здебільша не лише на голоси, *але ще й гармонійно, чисто;* а якраз брак тої гармонійности й чистоти є найгіршим недомаганням самуїлкового співу в Канаді.

Сам один дяк, хочби з найкращим слухом і голосом, без такої добре зіспіваної групки людей біля себе ніколи не зможе добре вести своїм голосом цілу церкву, бо по-перше не всі можуть його чути, щоб іти за проводом його голосу, а по-друге він один не може ніяк своїм одним голосом піддати народові належну пропорцію голосів.

А якщо є такі обставини, що ніяк не можливо зорганізувати таку групу чи групки (хочби з трьох людей), то найкраще буде коли дяк починатиме все *другим* (себто головним) голосом, а щойно, коли вся церква підхопить і розспівається, може дяк перескочити в мелодію першого голосу.

Ще варт завважити що старокрайова практика *мінятися голосами* членам провідної групи виробляла слух і покращувала "зіспіваність" такої групи. Треба щоб кожний із них зокрема вмів співати *всіми* голосами.

Зорганізування провідної групи і зроблення з нею кілька проб для засвоєння вижче описаних добрих старокрайових практик, не повинно натрапляти на більші труднощі навіть і в менших парафіях. Цей труд дуже оплатиться, бо дасть довготривалі результати і вилікує всі недомагання самуїлкового співу.

Орися Байрак-Вацлавів

ПРОЩАННЯ З РІДНИМ КРАЄМ

У райніх, весняних, щасливих роках
заплакало серце моє перший раз
серед рідних весною заквітчаних піль, —
втулившись лицем у квітучі жита,
я прощала тебе, Україно моя,
в пелюстки волошок я ховала свій біль.

Колискову мені зашуміли жита, —
цю саму, що співали мені в перших снах,
і налилася нею скарбниця душі —
О, яку запашну і цілющу любов
Рідний Край на прощання мені передав!
Чи є ще цінніші дарунки в житті?!

Минуло багато розбурханих літ,
як я була востаннє в Пречистої стіп,
на прощання кладучи вінок з волошок...
Дозволь, люба Нене, мандрівку пройти
і зболене серце Тобі принести
на перехрестя пільних стежечок.

НА ДОМАГАННЯ ЖИДІВ ГОЛЯНДЦІ МУСІЛИ УСУНУТИ З ЦЕРКВИ КНИГУ ПОЛЯГЛИХ

Голяндський комітет "Наші Поляглі" в місті Венльо, Голяндія, рішив забрати з церкви ОО. Домініканців книжку, в якій були списані імена всіх поляглих із Венльо підчас війни. Причиною цього була гостра критика, що її робили передовсім місцеві Жиди. Місцева жидівська громада виводила свої жалі й обвинувачення проти названої книги тому, що в книзі були теж подані імена тих поляглих, які були в СС-івських частинах. Уже перед двома роками жидівська громада домагалася викреслити імена тих, які служили в чужому війську, а на їх місце поставити імена Жидів, які згинули підчас переслідування Жидів. Така пропозиція не була прийнята. Тому Жиди внесли зажалення до міністерства справедливости, мотивуючи його тим, що через подання імен колишніх СС-івців у церкві "публично почитається воєнних злочинців". На основі зарядження міністерства та досліджень посадника міста згаданий комітет мусів усунути "Книгу Поляглих" своїх рідних синів чи братів, щоб дати сатисфакцію жидівській громаді...

ПРАВОСЛАВНИЙ АРХИЄПИСКОП ЗА ЗНЕСЕННЯМ ЦЕЛІБАТУ, АЛЕ ПРОТИ РОЗВОДІВ

У справі зміни церковних приписів щодо целібату, який обов'язує в Православній Церкві єпископів і монахів, зайняв становище архиєпископ Яків — екзарх царгородського Патріярха на обі Америки. В інтерв'ю для "Кетолик Нешенел Ріпортер", Кензас Ситі, він сказав, що на його гадку нежонаті священики сьогодні вже "не пасують" до модерного суспільства, бо вони не можуть уповні задовільнити тих вимог, які до них ставлять вірні.

Архиєпископ Яків висловився теж за ревізією в екуменічному дусі подружнього права Грецької Православної Церкви в Америці. Коли в минулому — сказав архиєпископ Яків — Православна Церква звичайно відразу давала розвід по цивільному розводі, то це тепер виявилося тяжкою перешкодою на дорозі до з'єднання з Римом. У протиставленні до дотеперішньої практики, яка виявилася взагалі нездоровою для суспільства, Православна Церква мусить у майбутньому скріпити гадку про нерозлучність подружжя, як теж у майбутньому дозволятиме на розводи тільки в обоснованих і виїмкових випадках.

КАРДИНАЛ ГІНЕН ПРОМОВЛЯВ НА ВСЕСВІТНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ БАПТИСТІВ

На врочистому відкритті всесвітньої конференції баптистів, що відбулася в Лондоні, промовляв до 1:800 делеґатіз із 59 країн англійський Кардинал Гінен. У своїй промові Кардинал висловив надію, що екуменічні розмови вестимуться не тільки з православними та англіканцями, але Католицька Церква наміряє теж розпочати такі ж переговори з т. зв. "вільними Церквами", як із методистами, баптистами та конґреґаціоналістами. Це вперше католицький Кардинал промовляв на такому всесвітньому з'їзді баптистів. Кардинал між іншим сказав, що екуменічний рух не можна виставляти на небезпеки, а однією з таких небезпек є саме всякого роду "екуменічні конференції", та не треба аж надто багато їм присвячувати часу, бо не стане часу на проповідь Божого слова.

НОВА КНИЖКА! **НОВА КНИЖКА!**

ЛИСТИ НИКОДИМА

пера І. Добрачинського

повість із часів Ісуса Христа

Цю книжку перакладено вже на англійську, французьку, німецьку й інші мови культурного світу, ось маємо її в нашій українській мові.

Читається дуже цікаво — має 564 сторін друку, в гарній обкладинці М. Левицького. **Ціна $4.00.**

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Анна Потопник

ГРУЗІЯ ТА ЇЇ ЛЕҐЕНДИ

(Закінчення)

Один із мальовничих краєвидів Грузії

Другою геройкою Грузії була св. Ніна. Прийшла на світ у III сторіччі нашої ери. Батько її Завулон був полководцем військ візантійського цісаря, мати Сузанна сестрою єрусалимського патріярха. Коли ж надокучло її батькові життя на цісарському дворі, став монахом на пустині, а мати вступила як монахиня до захисту для вбогих. Ніну виховує своячка, жінка великої побожности. Часто розказує їй про життя й муки Христа. Вразлива дівчинка, підо впливом релігійного виховання, постановляє стати монахинею-місіонаркою та навертати поган на Христову віру. В дорослому віці виїзджає вона у Вірменію, де стає служанкою на дворі багатих тамошніх панів, яких звали князями. Різні чутки ходили про цю вбогу служанку.

Одні говорили що вона, як християнка, утікла з Риму перед переслідуванням християн. Інші, що ця дівчина не невільниця, а бранка Курдів, дикого племени, що нападало на Вірменію.

Підчас переслідування християн у Вірменії королем Тіґридатом опинилася св. Ніна, як скиталка у Грузії. Не знаючи чужої мови, ані чуючи ніде свою рідну, сумувала. Побіч інших невільникіз стала на працю до якихось панів-чужинців. Коли питали її про її ім'я, вміла лише сказати: "Я християнка". То назвали її Християною. Своєю лагідною вдачею і християнською покорою звернула на себе увагу всіх слуг-невільників, із якими працювала. Всі її полюбили. У вільних хвилинах бачили її, як горяче молиться, це їх цікавило й зворушувало. Згодом, коли Ніна вже зрозуміла чужу мову, почала розказувати слугам і сусідам про Христа та Його науку.

Тут здійснюється її мрія, яку плекала в своїй душі ще від дитинства: вона стає апостолкою Христової Правди!

Своїми оповіданнями про Христа, зворушує серця слухачів, бо Грузини нарід милосердний, привітний і доброзичливий для чужинців, убогих і немічних. Всі прагнули поступати за вказівками Ніни у науці її Бога, Ісуса Христа. Стали приставати до Христозої віри та ширити її серед братів. Широкою луною рознеслася по Грузії вістка про "невільницю-християнку", як її називали.

Трапилося тоді, що в одної бідної селянки захворіла дитина. Коли вже ніякі ліки ні поради знахорів не помогли, вдалася бідна мати до "невільниці-християнки", просила її помочі. Ніна і їй розказала про Христа, про Його чуда, як уздоровляв хворих і навіть воскрешав мертвих. А тоді поклала недужу дитинку на своє ліжко, сама ж навколішки стала гаряче молитись.

Щира молитва й сильна віра в Божу поміч привертає здоров'я дитині — і радість опечаленій матері. Чутка про це чудо розкотилася по цілій Грузії й дійшла аж до царського двору.

Тодішнього царя Грузії Міріяна, який був дуже милосердною людиною, діткнуло також велике горе. Дружина його була зложена невилічною недугою. Дізнавшися про чудотворне уздоровлення дитини вбогої селянки, післав цар післанців до Ніни.

Коли ж вона побоялася, як невільниця, переступити пороги царського двору, цариця повеліла завести себе до мешкання "невільниці-християнки".

Св. Ніна, подібно як хвору дитинку, так і немічну царицю поклала на свою вбогу постіль і стала ґаряче молитись. І вдруге сталося чудо: недуґа цариці уступає, вертається їй здоров'я.

Багатий цар хоче винагородити бідну невільницю, але вона не сприйняла дарів.

"Я багатіша за вас, бо в мене є віра в Господа мого Ісуса Христа!" — відказала.

Цариця Нана і цар Міріян почали прохати її, щоб вона навчила їх своєї молитви. Зрадіда св. Ніна й стала викладати їм науку Христа а згодом навернула їх на християнство. За прикладом царя пішло багато дворян і шляхти.

Цар післав послів до цісаря Костянтина Великого, щоб той прислав йому християнських священиків. Коли вони прибули, відбулося хрещення Грузії а цар Міріян оснував першу християнську церкву в своїй столиці Тбілісі (Тифлісі). Крім цього в Мехеті збудував манастир під покровом св. Ніни.

Руїни цього манастиря ще донині лежать у глибоких лісах на горі недалеко Тбілісі. З цим манастирем в'яжеться цікавий переказ-апокриф.

"Коли Ісус Христос ходив по землі і навчав, прийшли до Мехету від єрусалимського архиєрея післанці, щоб явилися туди всі мудрці жидівського світу на суд Христа. Знавці "Права Божого" мали на суді затвердити "Закон Мойсея", а тим самим завдати лож "Самозванчому Месії". Із Грузії вибралися два жидівські мудрці Еліос і Льонґінос, але спізнились на суд та прибули вже аж у день розп'яття Христа.

Коли на горі Голгофті кинено жереб на святу одежу, виграш упав на грузинських жидів, які привезли Христову одіж зі собою до Грузії.

Коли цар Міріян вибудував манастир у Мехеті, то за порадою св. Ніни викупив Христову одежу від Жидів і зложив у манастирі, де вона мала переховуватися довгі віки.

Решту свого побожного життя проводила св. Ніна як пустельниця в манастирі в Кахеті, там померла і там похована. Згодом у тому місці постала єпископська катедра, в якій міститься гріб св. Ніни.

Слухаючи цих оповідань про Грузію, тяжко повірити, що такий гордий, лицарський, свободолюбний і глибоко-релігійний грузинський нарід стогне нині в большевицькому ярмі, як десятки інших народів.

◆ ◆ ◆

Олександер Мох

“МАЮ СУМНІВ”

Під таким наголовком п. інж. Дмитро Савкевич у 28 ч. "Нового Шляху" з 10. 7. ц. р. пише: "Запитую п. О. Моха, яким це способом православний Григор Орлик зробився католиком?" Ідеться тут про сензаційну повість відомого письменника Б. Полянича п. н. "Замок Янгола Смерти", яку я видав цього року (200 стор. друку). Обурився з цього приводу теж п. ред. П. Волиняк та з ненависницьким сарказмом запитує мене про теє ж, пишучи "чому не бути тоді католикам Хмельницькому, Гонті й Залізнякові?.."

Авторові белетристики (яку Англійці називають "фикшен", тобто вигадка) вільно писати всякі небилиці-вигадки, особливо в сенсаційних повістях. Нпр. Мосендз у повісті "Останній пророк" зробив із євангельської історичної постаті св. Івана Хрестителя якогось зневіреного члена ОУН, нарушуючи так виразно історичну правду. Чому ж тоді не запротестували проти цього згадані панове?...

Далі: не маю на такі запити відповідати я, видавець книжки, тільки хіба автор. Але як католик я відповідаю за видану книжку; то й відповім. Тим більше, що саме мені припала була честь увести автора Б. Полянича в українську книжкову продукцію першою його книжкою п. н. "Перша ніч" про пригоди членів ОУН. За автором випитував мене тоді сам пан надкомісар Кайдан...

Так отже: чи є сумнів, що Григор граф Орлик був католиком? У Парижі вийшов 1951 р. журнал "Україна", який редаґував православний Українець, учений історик, специяліст в Орликіяні та автор численних книг про обох Орликів, проф. Ілько Борщак. І ось у 5-ому ч. "України", на стор. 357-361, проф. І. Борщак помістив свою власну статтю-розвідку п. н. "Гетьман Орлик у Солуні" (1723-1724 рр.). Ця стаття це витяг із довшої праці автора у французькій мові, яка була друкована в збірнику на пошану А. Мазона.

У цій розвідці проф. І. Борщак пише про віднайдення 5 томів щоденника Гетьмана Пилипа Орлика п. н. "Діяріуш", який находиться в архіві франц. міністерства закордонних справ у Відділі "Мемуар де докюман Польонь" (1720) чч. 7 8, 9, 10, 11! Перший том цього діярія видав Я. із Токар Токаржевський Карашевич у 17-ому томі "Праць Українського Наукового Інституту", Варшава 1936, п. н. "Діярій Гетьмана Пилипа Орлика" (більше томів мабуть не вийшло). Цей перший том є в бібліотеці УНО в Торонто п. ч. 1347. Уже в цьому першому томі уважний читач помітить велику критичність Гетьмана відносно Православної Церкви і, навпаки, велику прихильність до католицтва. Нпр. на 122 стор. Діярія Гетьман пише виразно: "Виджу тепер і визнаю, що амбіція Грецьких Провідників, а саме Патріярхів, схизму вчинила, яка опісля всі нещастя на Грецьку Державу привела. А найгірше те, що Греки до Римлян таке велике мають одіюм, що і за християн їх не знають, хоч самі ледве умбрам хрістіянітатіс (тінь християнства) мають."

Проф. Борщак цитує з дальших, невиданих покищо, томів Діярія таке нпр.: "Християнська релігія є одна, і ріжниці в обрядах та в календарі не можуть нічого в цьому змінити" (1723). Пише проф. Борщак: "Таке критичне ставлення щодо грецької Церкви, відвідування католицьких церков, приязнь із єзуїтами, цікавість до походження церковного розколу — все це насовує питання: до якої Церкви належав Орлик, народжений у православ'ї від матері православної й від батька католика, як він сам пише 'суб сіґілльо конфессіоніс' (під тайною сповіді) в листі до о. єзуїта Кашо(да) 18. IV. 1727 р., листі, що його Орлик копіює в своєму Щоденнику.

"Ми маємо змогу в цьому питанні подати невиданий документ. 6/17 грудня 1724 р. гетьман, прохаючи в листі до краківського єпископа допомоги для своєї родини, що тоді жила в Польщі, ...твердить катеґорично: 'Можу запевнити Вашу Милость, що вона не кине з свого стола Христового хліба псам, але вона подасть його овечкам, що заховалися в кошарі, втікаючи від жорстоких вовків, і що за моїм прикладом залишили помилковий шлях, щоб повернути на лоно вселенської Церкви'."

Подаючи ще різні інші вискази, які вказували б на католицтво Орлика, православний професор Борщак пише далі: "А проте Орлик, католик, молиться в грецьких церквах! Треба це пояснити тим, що Орлик перейшов не на римський, а на грецький обряд, званий уніятським, католицької Церкви. Згаданий лист Орлика до о. єзуїта Кашо(да) з 18 квітня 1727 р. є формальний з цього огляду: 'Придержуючися в усьому грецького обряду, який я вважаю святим і вільним від усякої помилки, тому що й Апостольський Престол забороняє зміну цього обряду...', Орлик признається далі, що він працює над твором, призначеним розбити всіх ворогів католицької Церкви..."

Чому поворот Пилипа Орлика і його родини до католицької Церкви був таємницею? Пише про те проф. Борщак, м. і. таке: "І яку зброю це навернення Орлика дало б російському урядові, що його завжди переслідувала діяльність Орлика! Чи треба тут нагадати оголошення Петра І з 21 січня 1709 р. в якому цар не завагався ствердити, що Мазепа, цей стовп православ'я в Україні, хотів запровадити там унію..."

Коли Пилип Орлик із родиною навернувся? "У цьому самому листі ми читаємо: 'Господь, що Своїми божественними натхненнями піддає багато засобів до навернення, не дозволив мені, з безмежного Свого милосердя, щоб я останок мого життя на блудній дорозі закінчив... і завернув мене до пізнання повнішого світла правди... Це у Вроцлаві, на Шлеську, я доконав цього чину, з цілою моєю родиною, що за своїм прикладом повернулася до Стада Христового, під послух Найвищого Архиєрея...' " Отже, навернення Орлика відбулося у Вроцлаві. З його Щоденника видно, що жив він із своєю родиною в столиці Шлезьку від 17 січня до 10 березня 1721 р., і це тоді Пилип Орлик, гетьман Війська Запорозького, наступник Мазепи і речник незалежности України, перейшов на католицтво" — кінчить православний професор Борщак свою цікаву розвідку. ("Україна" ч. 5, стор. 361).

Виходить: нема вже сумніву...

П. ред. Волиняк спростував теж свою помилку, вмістивши статтю п. А. Гладиловича про католицтво П. Орлика.

Нове видання

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ Й АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ НА НА НЕДІЛІ І СВЯТА

В-во ОО. Василіян у Бразилії (Духовна Бібліотека)

Містить Євангелії й Апостоли на всі неділі і свята, як теж загальні і страсні. Всі з поданими наголосами. Друковане на дуже доброму папері, десяткою і півтовстим друком. Ціна: брошуроване — 3.50 + пошта, оправлене 4.80 + пошта.

НАЙНОВІША КНИЖКА ВІДОМОГО АВТОРА
Б. ПОЛЯНИЧА
п. н.
ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ
сенсаційна повість із часів Гетьмана Розумовського вже вийшла з нашої друкарні.
Має 200 сторін друку на гарному папері
Ціна — $2.00
Замовляти через:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

о. Євген Білик, ЧСВВ

ДЕЯКІ ВАЖНІШІ УКРАЇНСЬКІ ДІЯЧІ В КАНАДІ

КОЗЯК Методій Василь ЧБХШ — Брат учитель. Родився в Лішор, Алберта 1904. Вступив до ЧБШХ в 1923. Одержав спеціяльний дозвіл заховати свій обряд у ЧБШХ. Як перший Українець у ЧБШХ, учителює вже 40 літ, переважно в Йорктоні. Часто дописує до журналів та дає доповіді на з'їздах молоді й старших. Він один із перших організаторів літніх виховних курсів для молоді в західній Канаді. Поклав найбільше старань та праці в тому, що Міністерство Освіти Саскачевану, перше в Канаді, признало українську мову як рівнорядну іншим шкільним предметам. Знаменитий виховник, організатор та народній діяч.

КРИЖАНОВСЬКИЙ Навкратій, ЧСВВ — священик. Народився в Вербухові, золочівського повіту 22. V. 1876 р. Один із перших організаторів українського церковного й монашого життя в Канаді. Перший Протоігумен оо. Василіян у Канаді й Америці, від 1932 р. до смерти в 1940 р. У Канаді від 1903 р.

КУЗЯК Олександер — політик. Народився в Канорі, Саск. 1908 р. Посол до саскачеванської леґіслятури в 1948, 1952 і 1956 рр. Іменований провінційним міністром в 1952 і 1956 рр. Перший Українець-міністер у Канаді і Британськім Коммонвелті. Репрезентував округ Канору від партії СіСіЕф. Учитель із фаху.

КУШНІР Василь — священик, церковний і громадянський діяч. Народився в Галичині 1893 р. В Канаді від 1934 р. Прелат, Генеральний вікарій Української Католицької Митрополії в Вінніпеґу від 1957 р. Ініціятор Комітету Українців Канади та перший і довголітний його президент. Діяльний у Братстві Українців Католиків і один із основників Української Пан-Американської Конференції.

ЛУЧКОВИЧ Михайло — громадянський і політичний діяч. Народився в Америці 1893 р. Перший Українець посол до федерального парляменту з округи Веґревил в Алберті 1926 р. Заступав канадійський уряд на Міжнародній Конференції в Европі. Публіцист. Учитель із фаху.

РУГ Филип, ЧО — священик-будівничий, Німець із роду. Народився в Льотаринґії 1883 р. Навчився українського обряду в Галичині. Працював між Українцями в Канаді в Алберті. Покрив Канаду сіткою церков і народніх домів своєї будови. Останньо збудував "степову катедру" в Кукс Крік, Ман. Помер 1962 р.

РУДНИЦЬКИЙ Ярослав — професор університету. Викладав українську і слов'янську філологію на Українському Вільному Університеті в Празі, а передше в Мюнхені. По прибутті до Канади 1949 р. викладає славістику на Манітобському Університеті. Автор творів про українське назовництво (ономастика). Видає етимологічний словник української мови; досі появилося 5 частин.

СТАР Михайло — (Старчевський) громадянський діяч і політик. Народився в Онтаріо 1910 р. Посол до федерального парляменту з консервативної партії в 1952, 1953 і 1957 рр. Номінований на першого федерального міністра українського роду в 1957 р. Посадник міста Ошави від 1949 до 1952 рр. Промисловець.

ШАНДРО Андрій — громадянський діяч і політик. Народився 1886 р. на Буковині. В Канаді від 1898 р. Дворазовий посол до албертійської леґіслятури з округи Витфорд у 1915 і 1917 рр., належав до ліберальної партії. Промисловець. Помер 1938 р.

ЯРЕМКО Іван — громадянський діяч і політик. Народився у Велланд, Онт. 1918 р. Посол до онтарійської леґіслятури від 1951 р. з округи Торонто - Белвудс, від консервативної партії. Від 1961 р. був Провінційним секретарем і першим міністром громадянства. Адвокат.

ПЕРШІ УКРАЇНСЬКІ ОСЯГИ В КАНАДІ

1897 — Перша церква збудована в нинішнім Пено, Алберта.
1903 — Перший український часопис у Вінніпеґу "Канадійський Фармер".
1905 — Перша вчительська семінарія зорганізована у Вінніпеґу.
1905 — Отворення книгарні у Вінніпеґу Ф. Доячеком.
1907 — З'їзд учителів у Вінніпеґу.
1911 — Поява католицького часопису "Канадійський Русин", пізніше "Канадійський Українець", у Вінніпеґу.
1913 — Орест Жеребко здобув університетський ступінь БА.
1913 — Вибрано Андрія Шандра до леґіслятури в Алберті.
1915 — Вибрано Тараса Ферлея до манітобської леґіслятури.
1926 — Вибрано Михайла Лучковича на федерального посла з Алберти.
1934 — Вибрано Юрія Драгана до саскачеванської леґіслятури.
1951 — Вибрано Івана Яремка до онтарійської леґіслятури.
1952 — Олександер Кузяк іменований міністром у саскачеванськім провінційнім уряді.
1953 — Марко Смеречанський увійшов у дирекцію Манітобського Університету.
1955 — Михайло Григорчук став генеральним правником (аторні дженерал) Манітоби.
1955 — Василь Вал іменований сенатором.
1955 — Микола Бачинський обраний на "спікера" манітобської леґіслятури.
1957 — Михайло Стар(чевський) став федеральним міністром.

Казимир Грицина

40 РОКІВ ТОМУ В КРЕХОВІ

(Продовження)

Тому, що о. Лиско скоро писав, не бачив що діялося. А о. соцій Пушкарський сидів збоку і завважив, що той мій краян відсунув шуфлядку столика, при якім сидів, та звідтам читає. О. соцій крикнув: — Досить! По всіх пішов мов електричний струм, бо було це серед глибокого мовчання. Отець соцій підійшов до цього брата і забрав його картку. Ще було цікаве, що хтось сказав, що я все знаю. О. маґістер питає, як то: все знає? Все знає, що в домі має статися. Від кого? Від о. духовника. Коли тих блудів досить написали, за покуту дали читати ці блуди в трапезі. Ну, бо як було звернути увагу о. духовникові — це ж старушок. І коли я прочитав це місце, то о. духовник порушився за столом. Щоб о. духовника не наражувати я уникав із ним довших розмов. Потім о. соцій на конференції звернули увагу, що вільно говорити блуди лише з пам'яті, а як би хтось відважився на таке, що буде списувати чиїсь блуди і опісля читати, то за це видалять із новіціяту. Монахи бачили моральну кривду і ті отці, що були на новіціяті, о. Долгий, о. Сеньківський і о. Леґеза зараз мене потішили. Багато братів теж підходили зі словами розради. Дехто подумає: пощо таке писати? Гм! Бо ми часто маємо фальшиві поняття про духовне життя. Як часто ми гіршимося, що духовні брати не в згоді зі собою! Забуваємо, що св. Павло, сосуд ізбранний, посварився зі св. Апостолом Варнавою і розійшлися, бо не були згідні з собою. Доки ми маємо тіло на собі, то й маємо і немочі тіла. І по манастирях є непорозуміння. І певно, що брат Майка опісля жалував свого вчинку, але цього що сталося, не можна було завернути, бо так хотів Бог! Нас дуже старанно вчили, як заховуватися. Кожний дістав на новіціяті таке виховання, що ніщо друге з цим не могло рівнятися. У Чинах передовсім учать заховувати порядок. А каже стара римська пословиця: "Шануй порядок і він тебе заховає". О! коби ми всі це пам'ятали! Бо як говорив мій директор у "Сільськім Господарі", то кождий Українець визначається чотирьома головними "прикметами": спізнився, помилився, не знав і забув. Коли б в Українськім Народі було більше монаших Чинів і більше покликань до манастирів, то наш нарід вилікувався б із тих чотирьох головних "прикмет". А треба більше Чинів, щоби була конкуренція, що казав мені раз один великий місіонар, що "святилася конкуренція на купецтві почавши, а на церкві скінчивши". З досвіду літ бачу, що воно так є. Але вертаймося ще до Крехова. Чого? Бо ж ми ще зготовили концерт на честь нашого о. маґістра в навечір'я св. о. Миколая. Маґістер був тим дуже зворушений. А скоро потім прийшли Різдвяні свята, які в Крехові дуже велично обходили.

Але я тільки одні Різдвяні свята святкував у Крехові. Бо коли прийшов місяць вересень, моя хрипка знов повернулася. Але я ще мав щастя відбути одні місячні реколекції, за що Богові вдячний. Такі реколекції відбивають на людині свою печать. Вже багато років потім їду фірою між подільськими селами на збори Т-ва "Сільський Господар". Саме тоді наші селяни з Підгір'я ходили за збіжжям на Поділля на весні 1942 р., бо осінню 1941 була страшна повінь на Підгір'ю. То група селян спинила фіру, кланяються, кажуть "Слава Ісусу Христу". Відповідаю "Слава на віки", і питають мене: Прошу отця, куди дорога туди й туди? Я їм сказав, а вони на це "Дякуємо отцеві. Слава Ісусу Христу!" Слава на віки, кажу. Коли ми дальше їхали, питаю хлопця, що поганяв коні, а це був селянський син, з чого ті люди вносять, що я отець? А він каже: — Пан так виглядають. — Гм! думаю собі. А за большевиків, коли я працював у суді, як секретар, одного разу двох енкаведистів прийшли на судову розправу, один із них був обвинувачений, а один свідок. Обвинувачений Грузин, а свідок Українець. Той Грузин щось говорить до свого свідка і глядить на мене. Я це відчуваю. А ви знаєте що діялося людині, коли на неї гляділо НКВД? Душа в п'яти сходила! І отой Грузин іде до мене і каже: — Ти поп?

Я з вами свиней не пас і ви не можете говорити до мене через ти. —, Ах, ізвініте, пане. — І не пане, а громадянине секретарю, бо бачите, що я тепер секретар радянського народного суду. Розумно? — Да! — Що ви хотіли? — Ви поп? — З чого ви вносите що я "піп", коли я секретар суду? — Ви маєте чорний светер. — Так? Дайте білий, то вберуся в білий. Він відійшов і щось почав говорити до цього другого, а цей українською мовою каже: — Ти прийшов в іншій справі, то чому пхаєш ніс, де не треба? — І цей замовк. А я таки дістав страха. Потім щераз мій начальник суддя питав мене про те, чи я "піп", але про це ще згадаю.

Ми вже більше як рік у середині крехівського манастиря, але не розглянулися по ньому. У найновішій його частині була простора каплиця. За головним вівтарем був великий прекрасний образ Серця нашого Спасителя. Там теж висіла старинна чудотворна Ікона Божої Матері. Тільки бракувало іконостасу. (Як хтось хоче урядити святилище в східньому стилі, нехай огляне каплицю в шпиталі св. Михаїла в Торонті.) Долівка на партері ("перша підлога" — по-канадійському) виложена плитами. На стінах Хресна Дорога. В оо. Студитів в Уневі теж була Хресна Дорога на коридорі новішої частини манастиря і кожної п'ятниці відбували Хресну Дорогу. Хресна Дорога і Вервиця це дуже ґарні набоженства. Але казав мені слп. о. Де Вохт ЧНІ, що вони для приватного вжитку, а не для відправ у церкві замість літурґійних чистин богослужень. Літурґійні частини богослужень перевищають усі наші приватні набоженства і про це треба нам пам'ятати, бо ми часто на богослуженнях більше уваги звертаємо на свої приватні молитви та не заховуємо рубрик належних літіурґійним відправам. На коридорі старшої частини манастиря висіли портрети всіх Папів та знатніших церковних діячів. У полудневo-східній частині манастиря була башта. У тій башті-вежі були різні старинні речі. Раз там порядкували і повиносили на коридор портрети королів, м. і. короля Івана Собєського. А був при манастирі старший чоловік, який робив деякі послуги, рубав дрова і кормив свині. Коли рубав багато дров, а ви його питали, вуйку, на що ви тих дров тільки рубаєте? — то він казав: — А що ви будете їсти, як я не нарубаю дров? — Так як би ми їли дрова. Він був дуже побожний. Раз вийшов поперед нас зі Служби Божої. Ми уставилися парами на коридорі й чекаємо на благословення до ходу, а той наш вуйко пішов на кінець манастирського коридора і зачав бити тричі поклони перед Собєським. Ми мало не подусилися зі сміху. На коридорі не вільно було сміятися, бо обов'язувало мовчання. З того приводу ми були веселі ввесь день. А на сам Свят-Вечір йорданський славний наш гуморист, тепер о. Ір. Вігоринський, начитав нам жартів, що ми добре насміялися. Свят-Вечір перед Різдвом, це було велике торжество. Багато гостей було в трапезі. На трапезі було велике "утішеніе". Після приписів Чину і народньої традиції було дванадцять страв. Вечера тривала від 5 години до 10.30 чи 11-ої. Ми багато колядували. У нас в Україні хоч була біда, але всі були веселі і багато співали. А тут добробут, наші серця обтовстіли і ми ліниві до співу. Як мало ми співаємо-колядуємо. Дуже величаво обходили ми Великдень. Браття приготовлялися, щоб гарно переспівати Воскресну Утреню. Божий Гріб убирали гарно цвітами зі своїх оранжерій. Перед гробом водограй. Поміж цвітами пташки в клітках. Високо в монстранції Божий Агнець. Нарід ішов на колінах цілувати плащаницю, на колінах ради Агнця виставленого. (Бо коли нема виставлених Найсв. Тайн, то нема рації йти на колінах поперед плащаницею, це ж лише образ.) Пташки сиділи тихо, але як зачалася Єрусалимська Утреня, то вони переспівали тих около 100 монахів.

Але розписався я. Дехто подумає, а то погано пише, то я йому відповім: зате довго. Але треба нам іти до кінця, бо коли б хотів усе докладно описати, то мусів би книгу писати, не статтю.

Отож прийшов вересень, а з ним вернулася моя нещасна хрипка. У жовтні я ще раз відбув місячні реколекції. Зближалися свята. перед Різдвом св. Миколи, іменини отця маґістра. А моє серце мені віщувало недобре. І от у січні о. Панчишин поїхав до Жовкви, а о. соцій Пушкарський до Варшави. 5 січня 1926 р. вже від ранку я ввесь час був неспокійний. Чуло серце лихо. По обідній рекреації підійшов брат фіртіян до мене, така була його функція зовсім неприємна, і з висловом болю на обличчі каже до мене: — Прошу на фірту, бо до вас приїхав хтось із кревних. — Я на це йому: — Чому говорите неправду, кажіть щиро: прошу на фірту, бо вас відсилають до дому.

Він лише виконував наказ і йому було прикро. Я розумів його. Він отворив фірту і я вийшов за неї безповоротно... Брат фіртіян сказав мені: — Зараз прийдуть о. ігумен. — По хвилині прийшов о. ігумен і каже: — Рада манастиря рішила відіслати тебе до дому. Ти мусиш лікуватися. Ти хворий і ми не можемо тебе тримати.

Цікаве, що я тоді з болю мов закаменів і не плакав. Я лише спитав, яка рада, коли отців нема? Без о. соція і о. прокуратора не могло бути ради. О. Пеленський переїхав на духовника до Лаврова, чого ми дуже жалували. Нові духовники, о. Березовський і о. Тисовський, уже не вміли так зжитися з навиками, як о. Пеленський. На мій запит: яка рада, коли отців нема дома, о. Лиско нічого не відповів і сказав: — Тут зараз винесуть твої речі і дістанеш гроші на дорогу. Вдома підеш до звичайного лікаря, не до спеціяліста, той скорше тебе вилікує.

(Д. б.)

о. Сотер Юник, ЧСВВ

"АЛЕ Ж МІСІЯ ПРЕКРАСНА"

Минулого травня відбувалася місія в сусідній парафії, віддаленій 20 миль. Замовляють мене мої знайомі дві родини відвезти їх автом на місію. Вони, хоч повернули з віруючого старого краю, але доляри вдарили їм у голову так, що стали на-пів непрактикуючими.

Годжуся відвезти їх на місію, може поправляться, гадаю. Церква до якої їдемо, є католицька, але іншої національности. Входимо до церкви, сповідаємося на Службі Божій і вислухуємо проповіді. Місіонар зачинає говорити в національній мові около 15 мінут і стільки ж у мові англійській. Спокійно, без патосу вияснює катехизмові правди про сповідь і жаль за гріхи. Люди не плачуть ані не сміються, але скористати можуть. У часі проповіді час від часу кидаю оком на своїх знайомих. Вони задивлені в постать місіонаря. В церкві яка половина — молоді. Добрий знак.

Парохом у тій церкві є енерґійний священик, мій знайомий. Добре свідчить про пароха й парафіян, що кожного року відбувається тут місія. Відправи в церкві що неділі і свята. Двадцять членів, а вповні утримують священика.

По відправі їдемо до дому. В дорозі питаю своїх пасажирів:

— Як вам подобалася місія?

— Навіть дуже подобалася, місія прекрасна — відповідає старша пані.

— Що вам найбільше подобалося, що собі запам'ятали з місійної проповіді? — питаю.

— Та той місіонар напевно шість фітів високий, а яка його зачіска хвиляста, о це пристойний мужчина — відповідає пані молодша.

— Але ж я питаю про місійну проповідь, що вам подобалося — навертаю питання.

— Також і проповідь дуже подобалася, прекрасна — відповідають.

— Добре, але що ви собі запам'ятали з проповіді, які постанови повзяли? — питаю втретє.

— Отче, — відповідає старша пані напів гнівливо, — чого ви нас учепилися, звідки простий чоловік може пам'ятати проповідь — ми невчені.

Вони не запам'ятали собі ні одного слова. Коли я зачав пригадувати слова місіонаря про добру сповідь, про жаль за гріхи, вони перервали мені і зачали розмову на іншу тему. Вони не хотіли пам'ятати проповіді, бо мусіли б змінити своє життя.

Я не відзивався більше. Я тільки думав, що шкода було тратити час і платити за ґазоліну.

Ми повернули до дому та життя моїх знайомих поплило таким самим на-пів безбожним руслом. Хоч сповідалися, найменшої поправи в некатолицьких засадах ані практиці я не завважив. Навпаки, кілька познак завважив я на ґірше.

— — — — —

Переходжу парковою вулицею в містечку В. Шукаю за вільним місцем, щоб спочити. Зачуваю українську мову двох, що сидять на лавочці. Присідаюся й слухаю.

— Знаєте, пане, була в нас місія, але ще не пам'ятаю в житті, щоб мала такий великий успіх. Була прекрасна. Подумайте, невеличка парафійка, а було понад 300 долярів чистого зиску.

Не можу стримати язика та вмішуюся до розмови.

— Добродію — питаю — чи ви ходили на місію?

— Очевидно, що ходив, не опустив ані одної науки, були прекрасні! — відповідає.

— Що собі запам'ятали? — питаю дальше.

— Го, що собі запам'ятали, хто таке питає? Що з проповіді можна собі запам'ятати?

Однак по довшій застанові пригадав собі один невинненький жарт, що його місіонар ужив для вияснення якоїсь важної правди з релігії.

— Більше нічого не пам'ятаєте з місії? — питаю.

— Нічогісінько більше — була його кінцева відповідь.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982

The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.

1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.

Андрій Наконечний

Б. Полянич

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції 1720-тих років

РОЗДІЛ І

ВЕЛИКИЙ ШОҐУН

Присмерк лягав на Гамбурґ. Де-не-де по домах заблисли у вікнах світла, а з моря хвилями йшла імла. На кораблях, що стояли в пристані Гамбурґу, високо на щоглах засвічено лямпи, тільки на одному судні, що стояло на морі, в недалекій віддалі від пристані, не було світла. У хвилях імли бовванів чорний кадовб корабля і раз виринав із мряки, раз топився у ній.

Рибною Площею, в цей час опустілою, швидким, військовим кроком проходив юнак. Зодягнений по-міщанському в широку палерину, час-до-часу уважно дивився на невеличкі будки, в яких упродовж дня продавали рибу. Старався не підходити до них близько, а по можності йти серединою площі. При кінці Рибної Площі, юнак пристанув, хвилину почекав, оглянувся позад себе, чи хтось не слідкує за ним, а тоді кількома східцями, що вели до моря, зійшов униз.

Кілька кроків подальше східців колихався на хвилі човен. Юнак підійшов ближче. В човні, з довгою вудкою в руці, пахкаючи люльку, сидів старий чоловік, і навіть не глянув на юнака.

— Ловите рибу, друже? — спитав юнак, спинившися біля човна.

— Під ніч ловиться рибка! — відповів по хвилині, не витягаючи люльки з рота мужчина й помалу, обертаючи голову, глянув на юнака.

Юнак оглянувся довкола, підніс голову та дивлячися на небо, на якому де-не-де блимали зірки, сказав помалу:

— Але ця ніч буде довга.

Мужчина поволі поклав вудку на дно човна, витягнув люльку з рота та вистукуючи з неї попіл у воду, сказав:

— Кожна ніч утікає перед сходячим сонцем.

Юнак щераз оглянувся, згорнув у руки пелерину та ввійшов у човен. Сів на лавочці проти мужчини. Мужчина сховав люльку в кишеню, взяв обома руками весло та сильно відштовхнув човен. Човен захитався, зробив півоборот і почав зразу крутитися. Сильним ударом весла мужчина надав йому напрям і по хвилині імла закрила судно.

— Дайте мені весло, буде швидше! — промовив по хвилині юнак.

Мужчина похитав головою.

— Не треба! Ви радше майте на поготові пістолю, воно може різно бути. Нас можуть завважити з московського корабля.

— Нема страху! — усміхнувся юнак. — Ідемо в імлі.

Мужчина зручно виминув корабель, що стояв з освіченими лямпами, та знову пірну у мряку.

— Московські очі бачать далеко! — шепнув мужчина, завертаючи знову човна.

Чорна тінь неосвіченого корабля наближалася щораз то більше. Юнак оглянувся: назустріч йому неначе йшла якась потвора, окутана серпанком імли.

— З якого боку підпливемо? — спитав юнак по хвилині.

— Не знаю! — відповів мужчина. — Дадуть нам знати.

Човен уже плив просто на окутаний ніччю корабель. По хвилині мужчина витягнув весла з води і в цьому ж моменті, праворуч корабля, щось упало з плюскотом у воду.

Юнак стрепенувся і поневолі сягнув рукою під пелерину.

— Що це? — спитав.

— Знак для нас! Треба нам плисти праворуч.

Човен помалу завернув праворуч, підпливаючи під стіну корабля і по хвилині якась тінь сплила стіною корабля, зупинившися над самою водою.

Човен підплив ще ближче. Тримаючися одною рукою мотузяної драбинки, висів на ній моряк і мовчки, другою рукою, закликав човен до себе.

Юнак піднявся з лавочки.

— Де ви мене будете чекати? Тут чи на покладі? — спитав.

— Тут! — відповів мужчина.

— Добре! Дякую!

Човен спинився перед моряком, що висів на драбинці. Моряк зручно зіскочив із драбинки та, тримаючи її в руці, звернувся до юнака по-німецьки:

— Прошу, ви входіть перші, а я йтиму за вами!

— Дякую! — сказав юнак і помалу почав пнятися нагору. На покладі, обабіч драбинки стояло двох моряків, які, як тільки юнак досягнув покладу, нахилилися, взяли його під рамена й поставили на покладі.

До юнака підійшов високий мужчина і поздоровивши його по військовому, заговорив по-французьки:

— Вітаю вас сердечно у нас, пане віцеграфе! Дозвольте представитися: я барон Фуміо Яно. Тішуся, що ви прибули до нас щасливо й також ж само тішитиметься наш Великий Шоґун, Токуґава, який уже чекає вас.

Вимовляючи ім'я Великого Шоґуна Токуґави, старшина схилив з пошаною голову.

— Дивно! — подумав юнак — я вперше бачу такого високого Японця і по-французьки він говорить без акценту!

Подаючи баронові Фуміо Яно руку на привітання, юнак промовив:

— Дуже радий познайомитись з вами, пане бароне, а тим більше приємно почути звук моєї рідної мови з уст представника такого непереможного народу, яким є нарід Країни Сходячого Сонця. Чи можна вас просити провести мене до Великого Шоґуна?

— Будь ласка, пане віцеграфе, прошу за мною, чи то пак буде краще, коли я візьму вас під руку. З відомих вам причин на нашому кораблі світити не вільно і щойно внизу, під покладом, матимемо світло. Прошу, увага, тут два східці, тепер уже проста дорога, зараз скрутимо праворуч і прошу схилити голову, бо двері низькі. Увага, сходи, прошу уважно, тут знову невеличкий закрут і тепер ідемо коридорчиком, о, бачите, пане віцеграфе, уже просочується світло, просто нас, прошу схилити голову й уважати, бо знову кілька сходів, так, і ми вже на місці.

Увійшли до невеличкої кімнатки застеленої килимами. Важка завіса закривала вхід до другої кімнати. В кутках кімнати, на двох низьких столиках, блимали блідим світлом дві оливні лямпи. Під стіною було кілька подушечок до сидження.

— Дозволите зголосити вас Великому Шоґунові, пане віцеграфе? — спитав старшина.

Тепер щойно, у світлі двох лямп, юнак глянув бачно на старшину: перед стояв високий стрункий мужчина в однострої капітана корабля, але вузька золота смужка, що гадючкою вишита була на правому рукаві, вказувала, що капітан барон Фуміо Яно належить до тайної розвідчої служби.

— Хоч і косоокий він, та кровно він не повний Японець! — подумав юнак і вголос сказав:

— Дуже прошу, пане бароне!

Фуміо Яно відхилив завісу та сказав щось тихим голосом. По хвилині, відкриваючи широко занавісу, промовив, звертаючися до юнака:

— Великий Шоґун просить вас зайти! — і станув на позір перед занавісою.

Кивком голови юнак подякував, увійшов за занавісу й спинився перед дверима, біля яких стояло двох узброєних моряків. Моряки віддали військовий поклін і один із них відкрив двері. Юнак увійшов до середини.

Була це більша кімната, вкрита такими ж пухкими килимами, що й попередня, освічена кількома різнобарвними оливними лямпами. Проти дверей, побіч столика, на якому стояли невеличкі золоті чарки й збанок, високо, на подушках, сидів підібгавши ноги під себе, у довгому чорному хитоні, товстий мужчина. Довга рідка сива борода спливала йому майже до пояса, але бистрі, живі очі, на вид входячого юнака, неначе на один момент заблисли і зараз же погасли, а обличчя мужчини знову стало непорушне, мов камінь.

Юнак підійшов кілька кроків ближче й низько вклонився.

— Хай духи твоїх предків, що їх тіла спочивають у священному місті Кіото, будуть завжди з тобою, Великий Шоґуне! — промовив юнак.

— Радію, що бачу тебе, мій дорогий Шевальє де Мезон Руж! — підніс на привітання обі руки Токуґава. — Дозволите, що я зватиму вас, коли ми у двійку, тим ім'ям, що ви собі його прибрали, а не цим офіційним, що ви його одержали по моєму другові а вашому незабутньому батькові, хай дух його буде завжди з нами, відцеграфе Шарон!

— Я тільки можу вам бути вдячний за це, Великий Шоґуне, й повірте, я ніколи не забуду тієї нашої зустрічі. Адже ж це ви мене так назвали тоді: Шевальє де Мезон Руж!

— Так, я! — шепнув неначе до себе Токуґава і, неначе вриваючи розмову про минуле, промовив:

— Розгостіться, Шевальє, і дозвольте, що, поки ми самі, говоритиму до вас "ти". Скиньте пелерину — і тут легка усмішка пробігла по обличчі Великого Шоґуна — та відложіть зброю. Вона тут непотрібна, та навіть може в наших співрозмовців, які незабаром тут являться, викликати підозріння.

Шарон скинув пелерину, витягнув зза пояса пістолю та відпоясав коротку шпаду, все це складаючи на одну з подушок, що лежали в кутку, а сам сів проти Шоґуна й усміхаючися сказав:

— Згідно з наказом, Великий Шоґуне!

Токуґава заперечив рукою:

— Не Шоґуне, вождем я є для інших, для тебе, мій сину, я є Токуґава і так мене й зви!

— Дякую, Токуґаво, це велика ласка для мене! — схилив голову в поклоні Шарон.

— Це не ласка! — знову заперечив Токуґава.

— Це в пам'ять твого батька, мій сину! А тепер сягни по чарку, на наше привітання вип'ємо вина з твоєї країни, що славиться заслуженою славою найкращих вин у світі, — ці дві чарки для нас, ця третя, на дні якої є кілька крапель вина, належить твоєму покійному батькові а моєму щирому другові. Візьми її і вилий ці краплі вина в оту червону лямпу, якої світло палає в пам'ять наших предків.

І Токуґава підвівся з місця та звернувся обличчям до червоної лямпочки, яка горіла в кутку кімнати. Шарон узяв третю чарку, яка стояла оподалік на столику, підійшов до кутка й над полум'ям обернув чарку дном. Кілька краплин вина впало на полум'я, вогник захитався, та по хвилині загорів знову рівним полум'ям. Токуґава стояв непорушно, звернений обличчям до лямпочки. Коли ж полум'я лямпочки загоріло знову рівно, Токуґава взяв свою чарку й звернувся до Шарона:

— На дальшу нашу приязнь, мій дорогий юначе! Сідай і поговоримо тепер про те, про що я і ми хочемо тебе просити.

— Слухаю, Токуґаво!

— Перш усього, чи та людина, яка привезла тебе сюди, певна, чи тобі треба нашої помочі?

— Дякую за поміч, Токуґаво! Ця людина зовсім певна. Це Українець, Запорожець, не Француз.

Очі Токуґави спочили бачно на очах Шарона.

— Як ти сказав, мій дорогий Шевалє? Це Українець? У французькому посольстві?

— Так, Токуґаво! Як відомо, після програної під Полтавою, багато українських вояків, яких в Україні звуть козаками, розбрилися по світі. Як добрі вояки, вони зразу ж вступили добровольцями до різних армій. Служать вони в нас, у Шведів, у Німців. А головна їх сила перейшла до Манджурії і там вони осіли. Вони хоробрі вояки, сміливі, я навіть сказав би, що й хитрі, як мало хто з нас, і вірні.

Токуґава на хвилину заплющив очі.

— Ти правильно сказав, мій дорогий Шевалє, про Манджурію. Туди саме подалася головна сила тих військових частин, що їх звуть Запорожцями, і я саме про це хочу з тобою поговорити, бо як секретар посла короля Франції, ти повинен про це знати.

Шарон посміхнувся.

— Я ще не секретар а тільки підсекретар, Токуґаво. І не всі тайни доступні мені.

— Рід графів де Шарон, могутній рід. І чує моє серце, що у великій книзі дружби країни Сходячого Сонця із могутньою Францією на почесному місці стоятиме твоє тайне прізвище, дорогий мій Шевалє де Мезон Руж.

Шарон не відповів нічого, бачно вдивляючись у вічі Токуґави.

— Треба тобі знати, дорогий мій юначе, що незабаром ворота країни Сходячого Сонця будуть відкриті для чужинців: Відвічний наш ворог, Китай хоче нас знищити і не допускає до поширення нашої країни. А має наш ворог сильне запліччя, царя Московщини. Сьогодні ворогом Московщини є Швеція, але із смертю великого короля Швеції, Карла XII, Швеція припинить ворожнечу з Московщиною. Єдиним ворогом, поки існуватиме Московщина є і буде для неї Україна, бо з неї зродилася Московщина, та син закував матір у кайдани й запер у льох а сам господарить у її хаті. Чи ти розумієш, що я цим хочу сказати, мій дорогий Шевалє?

Шарон похитав головою.

— Розумію, Токуґаво, й усі ми про це знаємо завдяки королеві України, чи то пак, як його звуть на Україні, Гетьманові Пилипові Орликові, який тепер перебуває в Туреччині, а його син, Григор граф Орлик є на службі милостиво нам пануючого короля Людвика XV. Всі ми знаємо про долю цієї козацької держави, яку поневолив цар Петро. Тільки, не знаю, що я...

Токуґава рухом руки перебив слова Шарона.

— Хвилинку, Шевалє, я ще не скінчив. Скажу коротко: Манджукуо, чи то пак, як ви звете цю країну, Манджурія має бути японська й усе, що находиться між рікою Амуром і Жовтим морем, має підлягати країні Сходячого Сонця.

— Розумію! — хитнув головою Шарон! — Цього самого хочуть і Москалі.

Крізь щілини заплющених очей Токуґави, здавалося, замигтіли іскри й погасли.

— Ти правильно сказав, Шевалє! Але крім Тунґузів і Китайців, які живуть між Амуром і Жовтим морем, є тепер там Українці і за кілька десяток років там буде велика українська колонія.

— О, про це немає сумніву! Українська родина без дітей проклята Богом! — усміхнувся Шарон. — І, якщо йдеться про пораду... — не докінчив Шарон.

— Я слухаю! — сказав помалу Токуґава.

— Чи можна мені висловити свою гадку? — спитав Шарон.

— Авже ж я на це й просив дозволу твого шефа, Шевалє, щоб побачитися з тобою й обговорити цю справу. Наша дружба з твої незабутнім батьком була тільки сповидно притокою до цього.

— Якщо я добре зрозумів, то ця військо еміґрація українська, яка під цю пору осіла Манджурії, мала б стояти на послугах Япон

— І на її вдержанні, коли б зайшла потреб — докінчив Токуґава.

— Розумію! В такому випадку треба поговорити тільки з Гетьманом Орликом. Він же ж начальний вождь козацьких військ поза кордонами України.

— Ми про це вже постаралися! — сказав спокійно Токуґава, — хоч Гетьман Орлик вірить більше Туреччині, як нам. Йому спішно, а ми маємо час. А великі діла потребують часу, Слов'яни ж усі, зокрема ж Українці, люблять поспіх і солом'яний вогонь. Нам треба собі з'єднати іншу особу, яку ти, дорогий мій Шевалє, напевно знаєш...

— А саме? — спитав Шарон.

— Князя Андрія Войнаровського, який тепер перебуває в Гамбурґу.

— Особисто я з ним незнайомий, хоч це відома постать із широкими зв'язками й великий приятель некоронованої королеви Саксонії, Аврори графині Кеніґсмарк.

— Це має бути жінка непересічної вроди, правда воно?

— Так, така краса родиться раз на тисячу років.

Якась ґлумлива усмішка пролетіла обличчям Такуґави.

— З тебе ґоворить Француз, мій дорогий Шевалє!

Шарон сердечно розсміявся:

— Ні, Токуґаво, тільки мужчина! Але до речі: я мав би говорити з князем Войнаровським про цю справу?

— Так! І з'єднати його для нас!

— Це я можу зробити! — погодився Шарон.

— Очевидно, всі кошти платимо ми. Я приготовив тобі, мій дорогий Шевалє записку до власника кіоску ч. 17 на Рибній Площі. Це Німець, нам довірений, торгівець рибою. Кожного разу, коли потребуватимеш грошей, зайди до нього і він дасть тобі стільки гроша, скільки забажаєш. Ось, прошу, записка.

І Токуґава вийняв із кімона невеличку перґамінову карточку, записану дрібнесеньким японським письмом, та вручив її Шаронові, який кинув на неї оком і сховав у кишеню.

— Дякую, Великий Шоґуне! Все буде в порядку, хоч не думаю, щоб я міг швидко стрінутися з Войнаровським.

— Це ми тобі дякуємо за прислугу, дорогий мій Шевалє де Мезон Руж. Говорю тому так, бо за хвилину тут прийде двох наших старшин і ти вже станеш віцеграфом де Шарон. Але чому ти думаєш, що не швидко стрінешся з Войнаровським?

Токуґава взяв у руки збанок і налив чарки:

— Вип'ємо, мій дорогий юначе, на успіх нашої справи!

Тримаючи чарку в руці, Шарон повторив запит:

— Чому я не швидко стрінуся з Войнаровським? Бо його мабуть довший час не буде в Гамбурґу, після виборів короля Англії...

Токуґава, який теж тримав чарку в руці, поклав її на столик і нахилився до Шарона:

— Яких виборів?

Шарон усміхнувся:

— О, то ви ще не знаєте найновішої новини? Коли я виходив із посольства, наспіла саме вістка, що королем Англії, який прибрав ім'я Юрія І, став електор Гановеру, Юрій Людвик, особистий приятель Войнаровського.

Обличчя Токуґави мов змертвіло, він заложив руки в обидва широкі рукави свого кімона й заплющив очі.

Хвилину царила тишина, яку перервав шепотом Токуґава:

— Зла вістка, для нас і для Войнаровського!

— Чому для Войнаровського? — спитав здивований Шарон, — адже ж король Англії Юрій І, як особистий друг Войнаровського, зможе багато зробити для України...

— Це присуд смерти для Войнаровського! — сказав знову шепотом по хвилині Токуґава, неначе продовжуючи свою думку.

— Не розумію! — поневолі відповів шепотом теж Шарон, хоч довкруги царила тишина й тільки олива час-до-часу порскала в лямпочках. — Хто може видати присуд смерти на князя Войнаровського, він же ж полковник шведських військ і підлягає тільки імператорові Швеції?

Токуґава розплющив очі, глянув бачно в вічі Шаронові й нахиляючись до нього, поклав йому руку на плече:

— Сину мій, із хвилиною вибору короля Англії Юрія І, особистого приятеля князя України, Андрія Войнаровського, на нього видав присуд смерти цар Московщини Петро І. Ти не розумієш, мій сину, що Україна мусить щезнути з усіх мап світу, що про неї має забути ввесь світ?

І знов зацарила мовчанка. Нагло в кімнаті пронісся легкий стукіт у двері. Шарон здригнувся і його рука поневолі пошукала за поясом пістолі.

Токуґава випрямився:

— Будь спокійний, юначе, ти в гостині у друзів! — і дивлячися на двері, гостро кинув:

— Увійдіть!

Двері відкрилися і в них появився Фуміо Яно. Низько кланяючися у бік Токуґави, підійшов ближче:

— Великий Шоґуне, ця людина, яка привезла сюди нашого гостя — і Фуміо Яно схилив голову в бік Шарона — зловила в морі шпигуна.

Шарон схопився з подушок:

— А мій козак? — майже крикнув.

Фуміо Яно знову легко вклонився і відповів:

— Здоров і є на покладі нашого корабля, пане віцеграфе!

— Москаль? — спитав спокійно Токуґава.

— Так, Великий Шоґуне!

Шарон питаюче глянув на Токуґаву.

— Закувати в кайдани шпигуна й примістити в льоху аж до дальших моїх наказів. А ви, бароне, попросіть сюди адмірала Сузукі й разом із ним приходьте негайно сюди. Наради не буде, я тільки в приявності пане віцеграфа Шарон хочу вас повідомити про наші рішення.

— Ти сказав, Великий Шоґуне! — вклонився барон Фуміо Яно й вийшов із кімнати.

— Переслати тобі шпигуна московського до французького посольства, мій сину? — спитав Шарона Токуґава.

— Воно не було б зле! — відповів Шарон, підійшовши до одної з лямпочок і вдивляючись у полум'я. — Цікаво, до кого він був післаний, до мене чи до вас?

— І до тебе й до нас! — сказав байдуже Токуґава. — Врешті, дізнаємося про це від нього.

— Якщо вспієте його переслухати, передайте його нашому посольству. Може він нам дещо цікавого виспіває!

— Відпливаємо опівночі, до цього часу зможемо дізнатися від нього, що нам треба!

І якась жорстока усмішка пробігла обличчям Токуґави.

— А про себе, мій сину, будь спокійний. Я дам тобі охорону аж до пристані та, якщо бажаєш, то й до брам твого мешкання.

— Дякую сердечно, я з моїм козаком безпечний!

У двері знову постукано.

— Увійдіть! — сказав ґолосно Токуґава.

Перший увійшов старший мужчина в адміральському моряцькому одностроі, за ним станув Фуміо Яно.

— Дозвольте, адмірале, представити вам мого молодого друга, віцеграфа де Шарон, сина покійного мого притяеля, незабутнього Антуана де Шарон! Віцеграфе, це адмірал Контаро барон Сузукі від сьогодні ваш приятель і опікун.

Шарон підійшов до адмірала:

— Дуже мені приємно вас пізнати, пане адмірале, й надіюся, що наша співпраця буде успішно розвиватися.

— Я завжди до ваших послуг, пане віцеграфе! — заявив адмірал, низько кланяючися.

— Барона Фуміо Яно ви вже знаєте, віцеграфе, так тепер дозвольте, — продовжував Токуґава, — що з уваги на брак часу, я тільки повідомлю коротко вас, мої панове, що віцеграф де Шарон погодився співпрацювати з нами у відомій вам справі й від сьогодні є він під охороною прапору Країни Сходячого Сонця, а пристані Кобе, Осака й Йокогама є для нього й для осіб, яких він укаже, відкриті. Прошу пана адмірала повідомити в цій справі кого слід.

І в цьому ж моменті повітрям струснув гарматній стріл, один, другий і третій.

— Що це? — спитав Токуґава.

— Це рада міста Ґамбурґу вітає короля Англії, Юлія І — пояснив Шарон.

Японські старшини глянули на себе а Токуґава вп'ялив очі в адмірала Сузукі.

— Саме я хотів теж повідомити, панове, що королем Англії, який прибрав ім'я Юрія І-го, став електор Гановеру, Юрій Людвик.

Здавалося, що після цих слів адмірал Сузукі затремтів, а його обличчя стало сіре, як земля.

(Далі буде)

Хочете пізнати добре, що таке св. Служба Божа — найважніша жертва, яку приносимо Господеві — то прочитайте нову книжку, яка це пояснює

о. МЕЛЕТІЯ СОЛОВІЯ, ЧСВВ

п. н.

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ

ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК, ПОЯСНЕННЯ

Книга вийшла в Римі 1964 р., має 422 сторінки великого формату й коштує $7.00.

Книга ділиться на: 1) Історичне введення до Служби Божої (стор. 3-150) та 2) Пояснення молитов та обрядів Служби Божої (ст. 150-318)

Такої книги, важної для зрозуміння Служби Божої, ми ще досі не мали. Тому кожний християнин повинен собі цю книгу замовити та уважно її прочитати.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS,

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА

КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ

DIOCESAN CHURCH GOODS STORE

278 Bathurst St. — Toronto, Ont.

Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

О. Купранець

ІДУ ПО МЕТРИКУ

Теплий і погідний вересневий день. Наш чудовий український вересневий день! Легесенький вітрець поколихує розкішними золотаво-зеленими, повними якогось дивного чару й містеріозности, ґейби кимось зачарованими, коронами дерев, що двома, наче бойовими лавами, одна проти одної, боронять вулиці.

За залізними огорожами пишаються в своєму, вже недовго тривалому, чарові різнобарвні квітки. Їхні головки спочутливо клоняться в сторону відкритих вікон, ґейби хотіли своїм милим запахом внести благовонність у сповнені якимсь тяжким подихом стіни домів. Золоті сонячні промені пізнього ранку наче шукають віконця до людського серця, щоби поділитися з ним своїм життєрадісним теплом. Воно, сонце, враз із зачарованими коронами дерев і запахом догоряючих квіток відчувають горе людського серця. Так, вони кращі за людей, які сіють холод і навівають повітря гнітливою важкістю, від якої запирає дух у грудях.

— — — — —

Над містом повисла несхоплена жахлива якась стихія. Куди оком не кинеш, усюди дише грозою. Страх сповняє душу тривогою, а непевність наступної години не дає й думати про завтра. Нічим не радієш: ані чарівністю осіннього дня, ані останніми подихами запашних квіток, ані теплом життєдайного сонця. Для тебе все те якесь байдуже, бо ти пливеш у рвучкому руслі, що несе тебе в невідоме. Русло, вкрите червінню, засліплює тебе, його ширококруглі вирові плеса не дають тобі виплисти чи добитись до берега, щоб хоч на хвилиночку відпочити. І ти змучений глядиш у радісні теплі промені сонця, щоб набрати від них сили. Та й тут густою хмарою підсувається осоружна червінь, а на її тлі зарисовуються її символи: серп і молот. І оця червінь гряде на тебе. Одним своїм символом — молотом розчавлює люто твої людські мислі, а другим — серпом розшматовує людське тіло, щоб розшматоване покласти на бенкетування свого ненаситного пана.

— — — — —

— ...всі, починаючи з шістнадцяти років, мають негайно пред'явити свої папери, щоб одержати радянські паспорти... — щераз прочитує молодий юнак на афіші розпорядок нової влади з-під знаку серпа та молота. — ...метрики видаються в ЗАГС-і.

— Та як це? Досі ж метрику брали в парохії, а не в якомусь "Загсі". — Отак роздумуючи йшов людною вулицею Ігор. Приглядаючись то прохожим то домам, ішов у напрямі таємничого для нього ЗАГС-у. В голові верзлось усяке. — Там напевно самі енкаведисти, що дивляться кожному в вічі, щоб доглянути через них глибінь душі, в якій скривається непримирений бунт до нової влади. Так, вони напевно роблять собі тепер реєстри, щоб опісля за ними по черзі видавати паспорти, але в ген-ген далекі непрохідні простори Обу, Єнісею, Лени...

Розгортаючи отак думку за думкою, Ігор і не спостерігся, коли станув перед одноповерховим будинком таємничого ЗАГС-у.

— Ось-тут дадуть мені метрику, щоб я міг дістати паспорт у непрохідну тайґу далекого Сибіру!

Стримуючи хвилювання, бо це вперше мав бути сам у державному уряді, переступив Ігор через входові ворота. Зупинився в душному й людному коридорі.

— Куди желаєте? — несподівано питає Ігоря міліціонер, що держить порядок на коридорі.

— Прошу пана...

— Уже панів тепер нема! Тепер усі товариші! — перебивши Ігореві, говорить міліціонер.

— Я хотів дістати метрику! — говорить збентежений Ігор.

— Ну, а от і підіть у треті двері! Там видаються метрики! — і міліціонер показав рукою на двері.

З якимсь несамовитим почуванням Ігор відкриває вказані двері й входить до середини урядової кімнати. При декількох столах стоять люди, що чекають за своєю чергою полагодити справи. Урядовці роблять "важний вигляд". Ігор дивиться на обличчя урядовців. Але всі вони йому чужі та непривітні, бо половина з них — це "не наші". Нараз хотів аж підскочити з радости! За одним столиком сидить йому знайоме обличчя. Це Хайчине лице. Швидко прямує до Хайчиного столика, при якому стоїть якийсь молодий мужчина з жінкою. Не чекаючи на свою чергу, Ігор відразу починає питати.

— Хайка, скажи мені, де тут видаються метрики?

— Ну, ну, трохи зачекай! Най тільки дам тимво шлюб, то зараз дам тобі метрику! — з повним відчуттям своєї теперішньої гідности відповіла Хайка Ігореві.

Ігор знову збентежено відступив набік. У його молодій голові це все якось ніяк не вміщалося. Думки розбурханими хвилями котяться одна за одною: Хайка... Най дам шлюб... Зараз видам тобі метрику... Зачекай... Та як це все можливе? Хайка дає шлюб ось-тут? А де священик... білий одяг молодої... гості? Ось-тут ця Хайка, що ходила по моїй вулиці, з перевішеним на руці кошиком та викрикувала ще рік тому: прецлі яйове, цитрини, леп на мухи! Я ж нераз купував у неї прецлі, а сьогодні вона виписуватиме мені метрику...

Із тих небуденних думок розбудила його Хайка.

— Ну, ходи тут і я зараз тобі напишу метрику! Скажи мені твій рік і твоє ім'я! — вже зовсім приятельським тоном заговорила Хайка, відкинувши геть "шлюбну повагу", що ще перед хвилиною вкривала всю її молоду постать. Зручно підійшла до шафи, звідкіля вийняла велику метрикальну книгу, колись парохіяльну. Вже не надто якось певна себе розгорнула сторінки книги. Вони вдвоє віднайшли місце, де записали Ігоря по його охрещенні. Разом і вичитали латинський текст метрикального запису. Тепер знову приступила до Хайки урядова повага. Вона повільно витягнула з шуфляди столика метрикальний формуляр радянського типу та зо ще більшою повільністю вложила його в писарську машинку. Чорні літери повільно появлялися на зеленкуватому папері. Ще печатка та... Хайчин підпис, її що ще перед роком викрикувала на Ігоревій вулиці: прецлі яйове та леп на мухи.

— На маєш твою метрику! — віддаючи в руки Ігореві метрику, з маєстатичністю принцеси промовила Хайка.

З метрикою в руках, радий, що зустрів знайоме лице Хайки, поспішав додому Ігор. Вслід за ним повівав легкий вересневий вітер, що скидав — по одному — золотисто-зеленкуваті листки з придорожніх дерев...

◆

Лідія Побідинська

ПРОЩАЙ, БАТЬКІВЩИНО МОЯ!

День 28 липня 1944 року стояв у заграві війни. Цей день вирив у моїй душі своє жорстоке п'ятно й лишив по собі нічим незатертий спомин. На вузловій станції Загір'я з самого ранку метушня, біганина, плач дітей. На залізничних рейках стоїть довгий вантажний поїзд, а до нього вантажаться наші втікачі. Поїзд цей наче спасіння для тих, що бажають вирватись із пекла війни, з рук лютого ворога. А воєнні дії з кожним днем, із кожною хвилиною наближаються. Зі сходу долітають щораз виразніше відгуки близького фронту. Над Львовом кожної ночі горить боєва заграва і чорним гайворонням летять жахливі воєнні чутки. Марево війни ось-ось над нами!

У Загір'ї до поїзду вантажаться біженці. Вони з тривогою зорять по небі, чи не видко ворожих літаків — вістунів близького фронту. Але, на щастя, небо затягнулося густими дощевими хмарами, за якими стає безпечніше. Надходить темна ніч, повна жаху, вижидання. Цій горобиній ночі відповідає літня зливна буря.

Над ранком поїзд із біженцями рушає в напрямі Команча-Лупків. На сході з-поза вогненно-червоних хмар прерадісно піднімається сонце. Воно сповите мряками сумовито виряджає скитальців у далеку дорогу. Мчиться поїзд залізничними рейками, а біля них в'ється срібнолентий Сян. Після нічної бурі, котить свої каламутні глибокі води, до яких докочуються тяжкі скитальські сльози.

Над вечір ми на пограниччі Чехословаччини. Тут передишка кілька годин. Із поїзду виходить трьох наших священиків, яких приявність додає нам відваги. Вони як і ми, їдуть у невідоме, а з ними і Боже благословення нам усім. На останньому скравочку карпатської землі одна одинока гірська яліця. Під нею, на швидко приготованому престолі застелена вишивана скатерть, на ній стоїть хрест і 2 горіючі свічки. При престолі отці правлять молебень до Пречистої Діви Марії. Кругом навколішках подорожні, у глибокому зворушенні шепочуть молитви. Плачуть тихенько жінки й діти і неодин мужчина нишком втирає сльозу. Після відправи, на престолику з'являються вервички, медалики, образки, які священики благословлять на останньому шматку дорогої Батьківщини. Дехто зірвав зелену галузку гірської ялиці, хтось золотий колосок збіжжя, хтось квітку чи травичку, а дехто грудочку рідної землі загорнув обережно, наче найбільший скарб. Це живі пам'ятки з рідного краю. На вічний спомин! На скитальщину!

Вечоріло... Сонечко криваво скотилося за обрій, на якому в передвечірних сутінках майоріли наші рідні гори Карпати. Гудок машин привернув чорну дійсність. Пора рушати в скитальську дорогу! Ще одна хвилина, ще один прощальний погляд — і поїзд всунувся, наче в темну пітьму ночі, у довгий глибокий лупківський тунель. Тільки прощальна пісня скитальців з димом буяла і з вітром верталася назад!..

Крізь заграви війни й руїни,
Летіли вісті з України —
Про села рідні — Батьківщину
Доля лукава гнала нас в чужину.

Кожний лишав там і рідних і хату,
Та дорогий куток дитинний,
Ішов кудись у світ — у путь крилату,
І провадив його смуток невпинний.

Я теж пішла, блукаючи світами,
І ввесь біль свій взяла з собою —
Осталась там... могилка сина й мами,
Сповита серпанком жалю — тугою!

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ДІТВОРА ЛІТНІХ КУРСІВ ПОШАНУВАЛА УКРАЇНСЬКИХ ПІОНЕРІВ

Через цілий липень, від 3-го до 17-го для хлопців, а від 17-го до 31-го для дівчат відбувалися виховні літні курси на Оселі св. Василіян, коло Пиджон Лейк, Алберта. Предмети навчання були: релігія, українська мова і спів, історія, для старших курсантів окремий виклад про наші католицькі організації з увагою зверненою на декрет Собору "Про Апостолят Вірних". У програмі для хлопців більше уваги звернено на вишкіл Вівтарних Дружинників, а дівчатам дано практичний курс вишивати хрестиками за нашими українськими взорами. Для всіх дітей, цього року вперше, впроваджено курс плавання за програмою Червоного Хреста. Обі серії курсів закінчено концертом на честь наших Українських Піонерів, про яких діти вчилися на курсах, як то вони тому 75 років приїхали заселити нашу розлогу Канаду та дати нам нагоду в свободі розвивати свою культуру, традицію і релігію й обряд, збагачуючи тим і нас усіх і нашу Канаду. — Підчас курсів для хлопців, по тижневі, було 78 "кабз" скавтів із парохії св. Михаїла і 36 "кабз" із парохії св. Якова, з Едмонтону. Вони хоч мали свою програму і є латинського обряду, всі вони брали участь в Св. Літургії і приступали до Св. Тайн за нашим обрядом. — За час цьогорічних літніх курсів уділено 1632 Св. Причасть, певно, що Євхаристійний Ісус своєю ласкою щедро допоміг, щоб ці літні курси так успішно перейшли.

Виховниками були: о. Северіян Якимишин, ЧСВВ — директор курсів; о. Флавіян Кальба, ЧСВВ — провідник Вівтарних Дружинників; о. Ісидор Дзядик, ЧСВВ — духовний провідник; о. Данило Гумніцький, ЧСВВ — інструктор плавання; о. Венедикт Винник, ЧСВВ — директор спорту; п. Во-

Одна з груп курсантів у Пиджон Лейку.
Посередині Владика Ніл з отцями та виховниками - вчителями.

лодимир Стебельський — виховник-опікун для хлопців; п-на Єлисавета Лісова — вчителька співу; п. Орест Кубрак — помічник інструктора плавання; пані М. Стови — норса для хлопців; пані Ольга Балко — опікунка для дівчат; пані Варвара Курило — норса для дівчат; пані Ірина Фербей — учителька українських вишивок; п-на Маргарета Гроцька — помічник інструктора плавання.

Кухнею провадили і всіх добре годували такі пані: К. Якимишин, О. Домінюк, Н. Крупа, М. Корбиль, М. Лисай, Н. Мельник, Т. Рибій, М. Ханас, Т. Преймо, С. Винник, П. Грещук, Е. Лащук, Е. Карабаник, Д. Манчак, В. Тиркало, Е. Кобітович і А. Воркун. Помагали при обслузі столів і догляді дітей: Лусіл Корпан, Патрикія Сорока, Мексін Грабець, Кетті Колода, Надійка Котиляк, Евелин Пасічник, Розалія Філь, Розалія Савчук, Тереса Вербіцька, Одарка Байдужа і Лин Винник; доглядали порядків: Володимир Березюк, Ніл Козак і Іван Середа.

Велику потіху діти мали з відвідин гостей, головно всім нам дорогого Преосвященного Кир Ніла Саварина, ЧСВВ, що приїздив відвідати дітей підчас обох серій курсів, слухав їх привітів, співів, промовляв до них своїми батьківськими словами, благословив їх, сідав із ними до спільної знимки й обдаровував шоколадками. Відвідав дітей Впр. о. Ігумен Віталій Підскальний, ЧСВВ і також обдарував дітей солодощами. Відвідав також нашу Оселю Впр. о. Протоігумен Микола Когут, ЧСВВ із ЗДА.

Багато праці приложив до успіху цьогорічних курсів Впр. о. Рафаїл Мельник, ЧСВВ, адміністратор-господар Оселі св. Василія. Він при помочі багатьох охочих людей із поблизьких околиць, а то й з Едмонтону добре Оселю приготовив і доглядав на вдоволення всіх. Із вичислених імен тих усіх, що помагали, бачимо вже, скільки людей пожертвували свій час і вакації, щоб дати нагоду нашій молоді виховатися і відпружитись, а помагало ще більше людей, що їх імен тут не помістили. Їм усім тільки добрий Бог зможе гідно заплатити, а ми всі можемо бути їм щиро вдячні.

С. С. Я.

ПРИВІТНІ ХРЕСТИНИ

Торонто, Онт.

У неділю 4 вересня 1966 р. відбулися хрестини в родині п-ва Петра й Меланії Засадних у Вестоні; народилася їм донечка, яку назвали Маруся-Роза. Хресними батьками були п. Т. Скоцуляк і п. С. Хомин.

Куми:
П-і С. Хомин і п. Т. Скоцуляк

Святу Тайну Хрещення уділив о. М. Берко в катедрі св. свщмч. Йосафата в Торонті.

Після хрещення п-во Засадні запросили своїх кумів і приятелів на обід до своєї хати, де їм гарно і весело пройшов час, як одна велика родина всі разом гостилися, говорили, жартували і весело забавлялися, поспівували — і так скоро перейшла неділя. Також при тій нагоді не забули згадати нашу пресу: на заклик п. Семена Майданського гості зложили свою жертву, яка принесла $10.00 на "Світло".

Хай мала Маруся росте велика і здорова, родичам на потіху. Нехай Господь благословить її й родичів їх та сестричку Ганусю і братчиків Василька і Славка.

С. Х.

ПОХОРОННІ ДЗВОНИ

Лимінґтон, Онт.

Сумна вістка рознеслася по всій околиці Лимінґтон-Виндсор, що в неділю 5 червня ц. р. помер знаний усім **Петро Бадзь**, фармер у Лимінґтоні, на 56 році життя. Приїхав він до Канади, в Саскачеван з України в 1931-му році, а 1945 купив невелику фарму в Лимінґтоні, на котрій працював до кінця свого життя і, тяжко працюючи, помер на ній. Обробляючи поле трактором, нагло захворів 2 червня ц. р. Відвезли його непритомного до шпиталю, де не помогли вже ніякі ліки і там він помер, залишаючи дружину Олену, двох синів Ярослава і Григорія, доньку Мерію і 6 внуків, дві сестрі, Олену Павлів і Анну Макар у Ґлендон, Алберта, як також брата в Торонті і брата Василя в Україні.

Бл. п. Петро Бадзь був людиною хрустального характеру. Дуже побожний, член церковного комітету, працював при будові церкви, а як зачали правити в ній у 1952 році, то не опустив ані одної Служби Божої аж до кінця життя. Свідомий Українець, член Відділу УНО в Лимінґтоні, щирий жертводавець на всякі добродійні цілі, а притому все ввічливий, з усіми жив у згоді. Всі його шанували і любили. От і тому то кожний приняв із сумом вістку про його смерть. Мимо робучого дня 9 червня кожний спішив на похорон бл. п. Петра, щоб віддати йому останню прислугу і відпровадити його в останню дорогу. З'їхалися всі фармери без ріжниці віроісповідання й національности, і не лише з Лимінґтону, але багато знайомих із Виндсору й околиці.

Похоронні богослуження та Службу Божу відправили два священики оо. Боднар і Ярема, й оба попрощали його в церкві, а на цвинтарі від УНО і українських організацій п. Іван Гриневич. Було дуже багато цвітів-вінців у пошану Померлого. Але найкраща китиця цвітів була від родин Івана й Ореста Гриневичів. То була звичайна коверта, а в ній картка з написом: "Замість вінця на могилу бл. п. Петра Бадзя в залученні складаємо 15 долярів на церкву."

⁂

По похороні членки церкви і інші урядили перекуску в дом бл. п. Бадзя, на яку запросил приявних на похороні. В часі п рекуски сказав ще коротке слов о. Боднар, а п. Петро Ковальчу зібрав $43.00, з чого призначен на пресу для "Нашої Мети" дол. і "Новий Шлях" 10 дол., н "Світло" 5 дол., а решту 18 д на церкву в Лимінґтоні.

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

З ДЕПАРТАМЕНТУ ЗДОРОВ'Я

Створення Онтарійського Пляну Медичної Убезпеченевої Служби (OMSIP) вважається одним з найважливіших осягів законодавства, впровадженого в життя в останніх роках в Онтаріо.

Завдяки OMSIP мешканці Онтаріо мають достатню асекурацію на покриття коштів лікаря, незважаючи на їхній фінансовий стан, здоровя чи вік. Особи, які проживають в Онтаріо три місяці або довше, мають право приступити до цього добровільного пляну.

Квартальна оплата за членство в OMSIP виносить:

Одна особа	$15.00
Родина з 2-х членів	$30.00
Родина з трьох або більше членів	$37.50

Фактично OMSIP покриває все обслуговування лікарем, з малими тільки вийнятками. А при цьому нема обмеження щодо кількости обслуговування, якщо тільки заходить потреба на лікарську опіку.

OMSIP одначе не покриває деякого обслуговування, яке охоплене певним федеральним чи провінціяльним законодавством, як от: Національна Оборона і Робітнича Компенсація.

Члени OMSIP мають право вибирати собі свого лікаря. Також ґарантується безперервне покриття впродовж 90-денної відсутности члена з провінції.

Особи, які потребують повної, частинної або тимчасової допомоги для покриття медичного забезпечення у рамках OMSIP, можуть звертатися до Уряду Онтаріо по допомогу в плаченні вкладок.

the Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

Із похорону Петра Бадзя, Віндзор $5.00

По $6.00:

Михайло Фісько, Винґгамптон.

По $3.00:

А. Хо'мяк, Гемилтон.

По $2.00:

О. Фіцалович, Торонто; А. Качур, Виниярд; Р. Бекеш, Торонто; Ольга Фалінська, Торонто; Ілля Фецич, Н. Йорк; С. Хомин, Вестон.

По $1.50:

Микола Рудзік, Торонто.

По $1.00:

Каролина Гнідан, Вінніпеґ; М. Федин, Маямі; Ярослава Терлецька, Філяд.; К. Сабадаш, Монтреаль; Марія Кучер, Н. Йорк; М. Фікташ, Торонто; Люба Книгиницька, Ютика; П. Крижановський, Едмонтон; Н. Горон, Істон; Стефанія Коваленко, Геркимер; Марія Заячківська, Вестон; Марія Процик, Філяд.; Т. Приймак, Лондон; Олекса Косіковський, Виндзор; М. Петерсон, Киченер; Сем Кудлик, Бронкс; Сем. Головайчук, Смокі Лейк; др. Степан Годований, Торонто; П. Караль, Едмонтон; Ю. Мелан, Равдон; Юліян Калинка, Ошава; А. Котлярчук, Мондер; А. Іванишин, Янів.

ЧОТИРИ ТОМИ
"Життя Святих"

Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Г. ТРУХ, ЧСВВ. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. Чотири томи "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредаґовані і написані легким, приступним і цікавим стилем. У додатку подано життєпис самого бл. п. о. Андрія Труха, ЧСВВ.

Замовляйте ці томи життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цих настільних книг, на яких повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна кожного тому (в полотні) є $5.00; всі чотири томи $16.00.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:
Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

ПРОХАННЯ

Дорогі Отці Василіяни!

В околиці, яку я тут обслуговую, живе дуже багато Українців. Я буду дуже радий, якщо Ви знайдете маленьке місце в своєму журналі помістити моє прохання, яке звучить: зверніться до Ваших людей, щоб вони присилали на мою адресу вже прочитані чи зужиті часописи, журнали, книжки та молитовники в українській мові, щоб я міг їх дати українським людям. Щиро дякую!

Ваш відданий у Христі

Padre Francisco Drzaic
Catedral
Encarnacion, Paraguay

ВЖЕ Є У ПРОДАЖУ

КАЛЕНДАР СВІТЛА

на 1967 рік

Друкований на гарному книжковому папері, має 224 сторінок друку та багато ілюстрацій - образків.

Зміст календаря присвячений головно

СВ. ЙОСАФАТОВІ

з нагоди 100 - річчя проголошення Його Святим

та

100-РІЧЧЮ КАНАДИ.

В календарі знайдете, крім того, багато цікавих статтей, оповідань, віршів і всячини, що їх з великою приємністю прочитаете!

Ціна одного примірника $1.00.

Хто замовляє 10 до 19 примірників, платить по 75 центів за примірник. Хто замовляє 20 або більше примірників платить по 70 центів за примірник.

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК:

1) СВІТЛО, 1966, ч. 6, ст. 214, 2-га колюмна, рядок 27-ий здолу: **надруковано:** "Наші єпархії чи ексархати щодо числа вірних ідуть у такому порядку: Бразилія — 98.000, Торонто — 70.000..." **Має бути:** "Бразилія — 98.000, Стемфорд — 87.615, Торонто — 70.000..."

2) СВІТЛО, 1966, ч. 10, ст. 355, напис під світлиною: **надруковано:** "Манастирська церква ОО. Василіян у Крехові", **має бути:** "Манастирська церква ОО. Василіян у Підгірцях".

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

- Надайте святам Різдва Христового релігійного настрою.
- Посилайте до рідних і приятелів релігійні святочні побажання.

12 К. СЛАВНИХ МАЛЯРІВ —	$1.00
15 К. З УКРАЇНСЬКИМ ТЕКСТОМ	$1.00
12 К. З УКРАЇНСЬКИХ ВЗОРІВ	$1.00
З АНГЛІЙСЬКИМ текстом — 21 к.	$1.00
10 ПАЧОК І БІЛЬШЕ —	по 70 центів
20 ПАЧОК І БІЛЬШЕ —	по 60 центів

Можете заробити!

Замовлення УЖЕ шліть на адресу:

Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont. — Canada

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ **УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ** ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

НАЙКРАЩИМ ДАРУНКОМ НА РІЗДВО є книжки:

С. Лягерлеф: РІЗДВЯНА НІЧ — леґенди про Христа — стор. 148. — Ціна $1.00.

КОЛЯДИ з нотами — передрук жовківського видання — 60 коляд — стор. 144. — Ціна $1.50.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

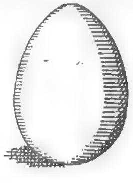

ПОДВОЇТЬ СВОЇ ГРОШІ

через Canada Savings Bonds Centennial Series

Centennial Series Canada Savings Bonds дають вам найвищий досі зиск відсотків — 5.48% річно, якщо бонди будуть задержані до реченця зрілости.

Нові Бонди платять річні відсотки по 5% річно на протязі перших чотирьох років, по 5½% річно на протязі чергових трьох років, 5¾% у слідуючому році і по 6% річно на протязі останніх п'ятьох років — загальною сумою $72.25 відсотків за кожний 100-доляровий Бонд.

І перший раз у історії, вони мають умову на спеціяльні складні відсотки. Щоб повністю з цього скористати, треба залишити всі річні відсотки невибираними аж до 1 листопада 1979 р. і тоді ви отримаєте відсотки від ваших відсотків на додаткову суму $27.75 за кожний 100-доляровий Бонд.

Разом усі відсотки становитимуть $100 за кожний 100-доляровий Бонд. Це — безпечний і певний спосіб щадження. ПОДВОЇТЬ СОБІ ГРОШІ через Canada Savings Bonds Centennial Series.

Ця серія і надальше задержує усі дотеперішні традиційні властивості, які спричинилися до того, що Canada Savings Bonds вважаються за найкращу інвестицію в Канаді.

Їх дальше можна легко купити за готівку або на сплати на місці вашої праці, в банку чи інвенстиційній фірмі. Ви можете купити їх лише за $50 або аж за $10,000. Кожний житель Канади має право купити їх до такої суми. Це саме відноситься і до маєткових одиниць.

Їх також можна легко інкасувати, колибудь, у якомубудь банку в Канаді, по номінальній вартості з добавкою відсотків. Треба тільки виповнити викупний бланк на Бонді, пред'явити його до банку й вам негайно виплатять ваші гроші.

А тепер їх краще набути, ніж колинебудь дотепер, бо вони приносять не тільки найвищий досі відсотковий зиск, але ще й відсотки від відсотків. ПОДВОЇТЬ СОБІ ГРОШІ через Canada Savings Bonds Centennial Series.

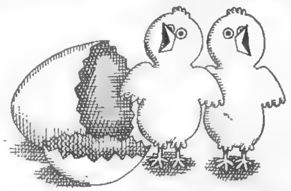

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо **Старого і Нового Заповіту** в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і единого **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

Замовлення слати на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIX　ГРУДЕНЬ — 1966 — DECEMBER　Ч. 12 (528)

Ціна 30 центів

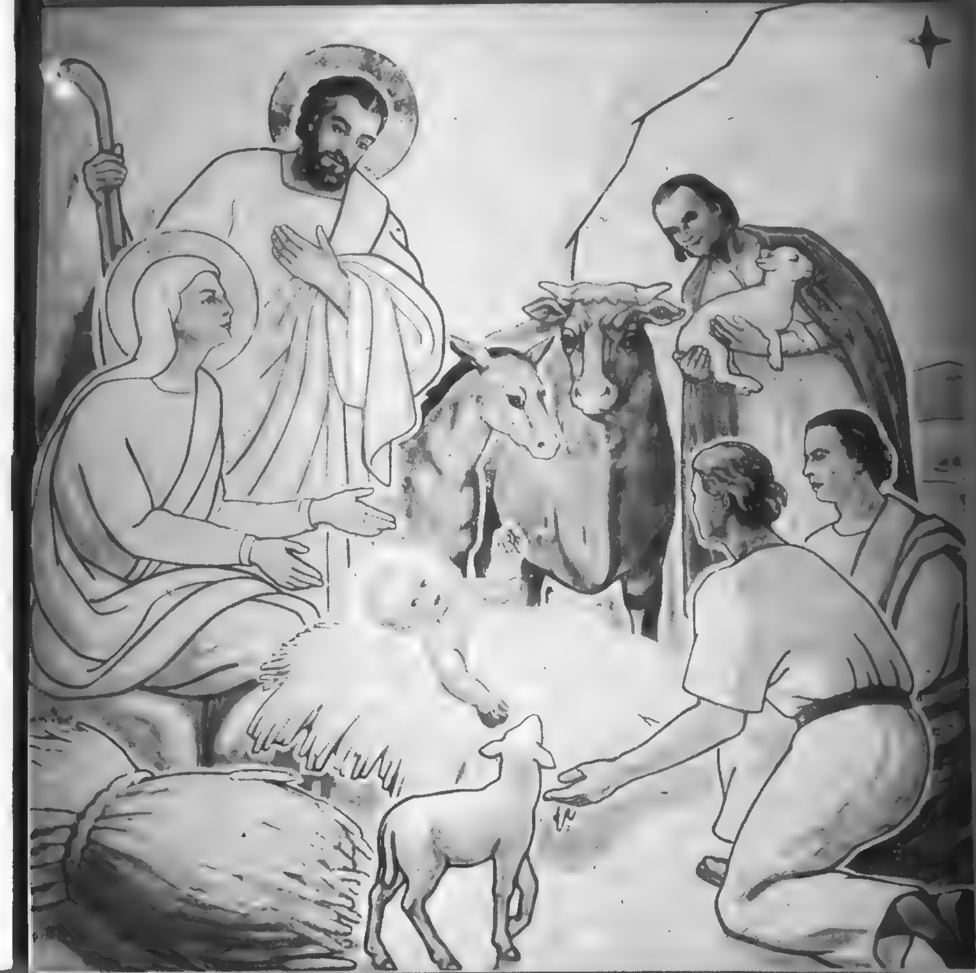

ПОГЛЯНЬ! *ПОСЛУХАЙ!* *ПОДУМАЙ!*

ПОГЛЯНЬ! — **та зрозумій, який великий скарб держиш у своїх руках!**
ПОСЛУХАЙ! — **нашого щирого прохання, що ним звертаємося до тебе!**
ПОДУМАЙ! — **малу хвилинку і прочитай це письмо!**

Дорогий Приятелю!

Без сумніву, кожного місяця Ви очікуєте нетерпляче нового числа "СВІТЛА", як свого найвірнішого і найлюбішого друга!

Ви певно читаєте його з великою приємністю і хвалитеся перед іншими, що маєте у своїм домі такий гарний і цінний католицький журнал!

Та чи Ви коли поважно призадумалися над тим, які великі користі приносить кожноразове читання цікавих статтей, матеріялів, вісток, оповідань і дописів у "СВІТЛІ"?

Вже 29 років постійно виходить "СВІТЛО" і за цей час журнал записався незатертими буквами в історії української католицької преси в Канаді і поза нею.

ЧОМУ "СВІТЛО" ПОВИННО БУТИ В КОЖНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ДОМІ?

СВІТЛО — **дає духовну поживу для душі. Без тієї духовної поживи, що її дає католицька преса, душа доброго католика затрачує свідомість, вітріє й нидіє. Якраз "СВІТЛО" дає здорову поживу Христової науки у приступній формі.**

СВІТЛО — **поширює знання з різних ділянок християнської релігії, поглиблює християнсько-католицький світогляд, дає основні статті з історії рідної Церкви та боронить свою Церкву, віру й обряд від нападів і наклепів ворогів Христа й правдивої Христової Церкви.**

СВІТЛО — **подає огляд подій із світу й Церкви, насвітлює їх із погляду вічних правд Христової науки і дає християнам вказівки, як думати й поступати в хаосі сьогоднішнього зматеріялізованого світу.**

СВІТЛО — **подає також цікаві нариси, оповідання, новелі кращих українських письменників, або переклади з літературних творів різних чужомовних письменників.**

СВІТЛО — **має добрих редакторів, співробітників, репортерів і дописувачів не тільки з Канади, ЗДА, але теж і з Европи. Наш журнал дуже радо читають Українці по цілому світі і пишуть про нього вдячні листи.**

СВІТЛО — **найдешевіший український журнал, бо його річна передплата виносить тільки 3.00 дол., а кожне число журналу має 40 сторін друку великого формату.**

З того всього, що тут сказано про "СВІТЛО", Дорогий Друже, просимо зробити заключення, що "СВІТЛО" повинно стати і для Вас і для інших українців найдорожчим другом і найлюбішим гостем. ПОМОЖІТЬ НАМ, ПОСИЛАТИ "СВІТЛО" В КОЖНУ УКРАЇНСЬКУ ХАТУ!

Будьте апостолами доброї преси — ПРИЄДНАЙТЕ БОДАЙ ОДНОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА! У цей спосіб ОО. Василіяни, що видають "СВІТЛО" вже від 29 років, зможуть продовжувати своє апостольське діло між українським народом, для добра рідної Церкви і рідного народу.

Ви певно не відмовитеся від співпраці і помочі та ще й інших будете заохочувати до того!

Нехай Всевишній благословить Вас за Вашу співпрацю в поширенню рідної доброї преси і пішле Вам свої щедрі ласки.

Прохаємо ласкаво виповнити картку замовлення і переслати її на таку адресу:

"THE LIGHT", 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Щиро віддані Вам
ОО. ВАСИЛІЯНИ, Торонто

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Національний Собор і підготовка до нього о. О. Купранець, ЧСВВ 414
Думки під Христове Різдво о. Д. Ковалюк 416
Завдання християнина в теперішньому світі о. Є. Білик, ЧСВВ 418
Роздума про Боже і вічне о. Р. Г., ЧСВВ 420
З Єрусалиму слово Господнє о. Т. Олійник, ЧСВВ 422
Християнський націоналізм о. Є. Білик, ЧСВВ 423
Намірення А. М. на грудень
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 424
Початок жіночої революції в Церкві? о. О. Купранець, ЧСВВ 425
Постанови IV З'їзду УКАП 427
Багато людей запитує... о. С. Сабол, ЧСВВ 428
Різдвяні звичаї в Україні о. Н. Кушнірик 431
о. др. Іриней Назарко знов у Канаді о. О. Купранець, ЧСВВ 433
Предтеча отця Маркіяна Шашкевича о. І. Назарко, ЧСВВ 435
Живемо в другій половині двадцятого сторіччя Бр. Методій Козяк, ЧБХШ 437
40 років тому в Крехові К. Грицина 440
Під Святий Вечір — вірш Уляна Кравченко 441
Сім золотих чаш — повість Б. Полянич 442
У Владичій палаті на горі св. Юра
Два листи від двох сестер о. С. Юник, ЧСВВ 446
При войську дуже зле Ол. Мох 447
Нова книжка М. Островерхи
Четвертий З'їзд Української Католицької Асоціяції преси в Чікаго 448
Надіслані видання 449
Зміст "Світла" за 1966 рік 450

ОБКЛАДИНКА:

Христове Різдво. Малюнок проф. Ю. Буцманюка в катедрі св. Йосафата в Едмонтоні.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Євген Білик, ЧСВВ, о. Іриней Назарко, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.
Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Strtet, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.
Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.
Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.
Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

НАЦІОНАЛЬНИЙ СОБОР І ПІДҐОТОВКА ДО НЬОГО

Перед і під час недавнього Ватиканського Собору частіше говорилося та писалося про те. що це таке собор узагалі, а вселенський-екуменічний зокрема.

Коротко кажучи, як подає "Словник догматичного богословія" (Паренте, Піолянті й Ґарофальо), *собор — це збір єпископів, скликаних здефінювати питання віри, моралі та церковної дисципліни.* В основному собори поділяються на два роди: вселенські - екуменічні і партикулярні - помісні, тобто відповідно до їх засягу.

Вселенський або екуменічний собор, що представляє всю Церкву, яким був Ватиканський, вимагає для своєї важности та правосильности, щоб:

1. був скликаний Папою,
2. Папа сам або через свого леґата проводив собором,
3. постанови собору були одобрені та проголошені Папою як зобов'язуючі.

Партикулярний або помісний собор, що представляє собою більшу або меншу частину Церкви, може бути:

1. *пленарний,* що в ньому бере участь кілька церковних провінцій або кілька обрядів; до тієї групи можна б зарахувати патріярхальні та архиєпископальні собори, бо патріярхати чи архиєпископати звичайно складаються з кількох церковних провінцій.

   Щоб могти скликати пленарний собор, на це треба мати виразний дозвіл Папи, який через свого леґата предсідає соборові. Пленарний собор може подекуди зватися теж і *національним,* тобто тоді, коли він є собором якоїсь одної нації, скажім, таким *був би наш український, якщо його скличе наша єрархія.*

2. *провінціяльний* собор — це собор однієї церковної провінції,

3. *єпархіяльний* собор — собор однієї єпархії. Останні звичайно звуть теж синодами, як нпр. синоди Львівський або Едмонтонський.

Завданням чи предметом таких соборів, виключаючи вселенський, є наради та постанови щодо поглиблення віри (але не рішення в справі віри), піднесення обичаїв, усунення зловживань, припинення спорів, вдержання або привернення однообразної дисципліни, наладнання адміністрації й інше, тобто все те, що не належить до виключної компетенції Папи або вселенського собору.

Всі акти та постанови даного партикулярного собору, по його закінченні, предсідник собору пересилає Апостольському Престолові до розгляду та апробати, без чого ніяка соборова постанова не має правного значення та не може бути проголошена.

Апробовані й проголошені постанови такого партикулярного собору мають силу помісного закону, тобто для тієї території чи тих територій, згл. обряду чи обрядів, які відбували собор.

Щоб познайомити наших читачів із способом і методом підготови такого національного собору, подамо в найзагальніших нарисах два актуальні приклади, а саме про голяндський і віденський собори.

Голяндський національний церковний собор

Голяндський єпископат під проводом Кардинала Альфрінка заповів, про що ми свого часу вже повідомляли, всеголяндський національний церковний собор. Як подають голяндські пресові звідомлення, директор Голяндського Інституту Душпастирства — д-р Вальтер Ґоддейн між іншим сказав, що "Рим буде про все якнайточніше інформований", "бо мабуть є трудності вмістити (пристосувати) наш національний собор у рямці існуючого церковного права". Далі заявив він, що ще не устійнено точно форми, реченця та місця собору. В кожному разі Голяндці сподіються, що цим "експериментом" зможуть зробити конструктивний вклад до "аджорнаменто" — усьогоднішнення Католицької Церкви в Голяндії. Голяндська вітка Католицької Церкви належить до групи найбільш поступових і практично практикуючих католиків у всій Католицькій Церкві. Голяндія — це перша церковна провінція світу, яка для реального здійснення постанов і духа Ватиканського Собору на національній площині й рівені скликає свій національний собор.

Недавно голяндський єпископат знову звернувся до всього католицького населення Голяндії, щоб воно інтензивно співпрацювало в заповідженому соборі. Це звернення однаково стосується до священиків і мирян, як теж практикуючих і непрактикуючих католиків. Треба теж завважити, що в підготовній соборовій праці дали можливість і місце для співпраці та вислову протестантам і старокатоликам.

Підготовні праці голяндського собору в повному ході. Кардинал Альфрінк покликав підготовну комісію в складі 40 експертів до різних ділянок, як: богословська, душпастирська, літургійна, екуменічна, апостолят мирян, соціяльна та господарська. Завданням цієї підготовної комісії збирати й розглядати всі побажання та пропозиції від католицьких організацій, 2.000 передбачених дискусійних груп, високих шкіл і студентських громад, від чернечих спільнот, християнських синдикатів і ремісничих об'єднань, як теж від поодиноких голяндських громадян. Із тією метою в кожній єпархії будуть спеціяльні поштові скриньки як "збирачі ідей" щодо матерії собору й предмету нарад. Усі зібрані матеріяли, пропозиції й побажання стануть основою праці властивого собору. Таким способом підготовлений собор, можна сказати, буде не тільки "національним" з імені, але правдивим дзеркалом усієї голяндської нації, яка живо братиме участь у праці собору. На предсідника центральної комісії собору покликано владику Де Вет — єпископа з Бреди.

СВІТЛО
Український Католицький
МІСЯЧНИК

СВІТЛО, ГРУДЕНЬ, 1966
РІК XXIX, Ч. 12 ([illegible])

ХРИСТОС НАРОДИВСЯ! -- СЛАВТЕ ЙОГО!

УСІМ НАШИМ ШАНОВНИМ І ДОРОГИМ ЧИТАЧАМ І СПІВРОБІТНИКАМ ШЛЕМО НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ БЛАГОСЛОВЕННИХ І ВЕСЕЛИХ СВЯТ ХРИСТОВОГО РІЗДВА!

Редакція й Адміністрація "Світла"

Віденський єпархіяльний собор

Подібно, як у Голяндії, до підготовної праці в соборі (синоді) Віденської архиєпархії прикликано та заохочено все католицьке населення, духовенство та мирян, щоб воно виявило своє заінтересування собором і предкладало свої побажання та пропозиції на заповіджений собор. Собор відбудеться мабуть весною або літом 1968 року, бо ледве чи зможуть підготовні комісії закінчити раніше свої праці. Предсідником підготовної передсоборової праці є віденський архиєпископ-коад'ютор Ф. Яхим, якого на це становище йменував віденський Кардинал-архиєпископ Ф. Кеніґ.

У недавньому пресовому інтерв'ю архиєпископ Яхим подав, що підготовні праці до собору ведуться вже від Великодня ц. р. Досі оформлено 7 підготовних комісій, до яких покликано різних знатоків і фахівців, залежно від ділянки. У склад комісій входять священики й миряни, яких числова пропорція різна, відповідно до ділянки. В деяких комісіях переважають миряни.

З уваги на те, що матеріял праці постійно зростав і зростає, комісії поділено на підкомісії, а ті знову на т. зв. "кружки праці".

Архиєпископ Яхим підкреслив два цікаві моменти, а саме, що у праці Віденського собору між іншим треба звернути увагу на те:

1. що в підготовній праці треба дивитися на те, щоб знайти ті ідеї, які не мали "покриття" на Ватиканському Соборі, тобто ті, що їх у великому багатстві ідей, не обхопив чи не підхопив Ватиканський Собор;
2. що підготовні комісії не дістали ніяких "єпископських напрямних ліній" від архиєпископа і

тому комісії мають уповні "вільну руку" в своїй праці та цілеспрямованості, очевидно, у рамцях текстів Ватиканського Собору.

Висліди праці підготовних комісій будуть у свій час подані до публичного відома. Заки почнеться властивий собор, що відбудеться в коротких пленарних сесіях і внесе напевно деякі поправки. Щойно тоді кардинал-архиєпископ проголосить поодинокі постанови законом у своїй архиєпархії. В Австрії сподіються, що віденський собор буде основою та підготовою до всеавстрійського національного церковного собору. В засіданнях властивого собору візьме участь около 300 священиків, що вже з канонічно-правного титулу управнені до цього, як теж уперше в історії віденських епархіяльних соборів у цьому соборі візьме участь около 100 мирян фахівців.

* * *

Дивлячися на повище, ми переконані в тому, що наш український національний церковний собор відбувався б за подібним способом і методою підготови, тобто, щоб у підготовні його праці були включені всі шари нашого церковного суспільства. Так проведений собор, а властиво підготова до нього, дасть бажаний вислід, бо він буде не тільки відзеркаленням офіційної "єпископської лінії", але відбиткою потреб і вимог нашого життя в усіх церковних ділянках, тобто він буде дійсно національний.

о. Д. Ковалюк

ДУМКИ ПІД ХРИСТОВЕ РІЗДВО

"Ізбавленіє посла Господь людем своїм".

Вифлеємська ніч, це найважніша і найбільша ніч в історії людського роду. А такою вона тому, що в ній збулося найбільше чудо, що є найбільшим таїнством християнської релігії. В цій благословенній вифлеємській ночі. Божий син стався людською дитиною, щоб людські сини і доньки могли статися Божими дітьми. Людське тіло приняв із Пренепорочної Діви Марії і замешкав з людьми у вифлеємській стаєнці.

Таїнство вифлеємської ночі таке глибоке, що ніхто з людей ні з янголів не всилі його зрозуміти. Воно доступне тільки одному Богові. Люди і янголи можуть його подивляти, над ним застановлятися, ним перейматися, славити й дякувати безконечному Богові за Його непонятну любов до людського роду. Св. Августин, роздумуючи таїнство вифлеємської ночі, приходить до такого заключення: "Краще застановлятися над подією вифлеємської ночі, ніж говорити про неї, бо хоч би і самі янголи говорили про неї, то всього буде замало".

В цю вифлеємську ніч сом Бог промовляє до людей через Тайну Воплочення, тверді ясла, вбогість стаєнки, квиління малої Дитинки і сльози безрадної Матері, для Якої "Не було місця в гостинниці".

Роздумуючи над таїнством вифлеємської ночі насуваються нам думки великого Вчителя Церкви: "Тантілюс пуер ет Тантус Деус". Бо хоч назовні непоказний, то в дійсності найсильніший. Він одним актом волі може знищити цілий світ і знову одним актом створити ще кращу вселенну й сотворіння.

Хто ж тоді міг думати й припускати, що ця мала Дитинка буде тією твердою і незнищимою скалою, на якій розбиватимуться найсильніші хвилі безбожного життя цього світу? Всі Його вороги і переслідувачі кличуть в годині смерти в розпуці враз із відступником і гонителем християн, цісарем Юліяном: "Віцісті Галілеє!", "Переміг ти, Галилейче!"

Серед яких обставин збулася ця найбільша тайна вифлеємської ночі? У подібних до сьогоднішніх.

Більша частина тодішнього людства була поневолена римськими леґіонами. Панувало тоді право п'ястука, право сильнішого. Римський меч завоювував простори слабших. Поневолені, були позбавлені людської гідности, свободи й волі. Їхня доля залежала часто від примхи цезаря. Беззаконня було для них законом, вони ж були виняті з-під права. Подібна була доля всіх бідних, калік і старців. Їм було заборонено почитати поганських богів і до них молитися. Про якусь мораль не було мови. Світ так низько був упав, що і грецькі і римські мудрці Платон, Ціцеро, Верґіль і Тацит писали, що тільки інтервенція Бога може врятувати світ від загибелі.

І саме в хвилині, коли всі шукали рятунку в Бозі, Бог зіслав спасіння у вифлеємській ночі і стаєнці: "Ізбавленіє посла Господь людем своїм".

А чи сьогоднішні обставини багато кращі за тодішні? Погляньмо чим є людина в комуністичній державі. Це вже не людина — а машина, без волі, без свободи і людської гідности. Не має ні своєї батьківщини, ні рідної родини, ні своїх при собі дітей. Її пограбовано з усього. За найменшу річ — смерть або примусові роботи серед найстрашніших умов, що є чимсь гіршим, як сама смерть. Їй заборонено вірити в Бога, визнавати свою релігію назовні, виповняти християнські обов'язки, святкувати неділі і свята. Тому зліквідовано Церкви, перемінено їх на маґазини, а котрі ще вільні, то заборонено дітям, молоді й урядникам заходити в церкву. Відносно моралі, то вона на сході і на заході впала нижче зера, бо більша частина живе в цивільнім тільки шлюбі, хоч може добре й легко взяти церковний; а таке життя в Божих очах це багно неморалі. Світ і сьогодні потребує рятунку і спасіння. Церковний Собор, що відбувався чотири роки в Римі, вказує на спасіння, яке може привернути тільки Христос, про Якого свідчить сам Бог у вифлеємській ночі, що: "Ізбавленіє посла Господь людем своїм". Але воно може тільки тоді зійти на людей, якщо вони Його щирим серцем і душею приймуть.

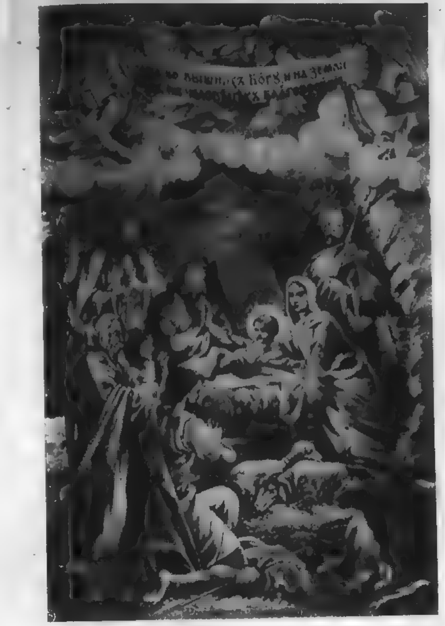

Український нарід від самого початку християнства приняв щиро Христа, як свого Спасителя з Його засадами й Тайнами. Близько тисяч років боронив Христа і Його Церкву від диких варвар. Мільйони і мільйони жертв переніс у Його обороні — тому хіба йому одинокому прислуговує право на назву "Оборонця Христа, або Передмур'я Християнства". Вже в найновіших часах ми стали в обороні Христа. Українська дивізія, а ще довше Повстанська Армія цілі роки кривавилися з найлютіших ворогом Бога і принесли величезні жертви. І за ту нашу віру в Бога і любов до України ми позбавлені Батьківщини, родини, жінок і дітей і розсіяні по цілому світі. Через цю вірність знищено нам нашу Церкву й Вітчизну, цілу найвищу церковну єрархію, нашу віруючу інтеліґенцію і молодь.

Та жертви і кров пролялися не надармо. Згинуть і пропадуть Божі вороги, як пропав Ірод і Нерон. Пропаде і найновіший ворог Спасителя. Повбивав Ірод дві тисячі малих дітей, але не вбив Христа, хоч був переконаний, що вбив. Христос, що правда, мусів утікати до Єгипту, але повернувся до своєї вітчини по смерти Ірода. Подібно буде з нами. Повернемося до своїх рідних, до своєї рідної України, коли пропадуть Божі і наші вороги — Бог не дасть загинути нам, Своєму народові, що тисяч років Його криваво боронив — зішле нам спасіння, бо "Ізбавленіє посла Господь людем своїм".

ВРОЧИСТЕ БЛАГОСЛОВЕННЯ НАРІЖНОГО КАМЕНЯ КАТЕДРИ В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

16-го жовтня ц. р. відбулося в Філядельфії врочисте благословення наріжного каменя українсько-католицької катедри Непорочного Зачаття Пречистої Діви. Благословення доконав Митрополит Амвросій Сенишин, ЧСВВ, при співучасті наших і латинських владик, численно прибулого духовенства та тисячів вірних, що прибули з різних частин розлогої митрополії. По церковному торжестві відбувся в новій катедральній авдиторії бенкет, під час якого промовляли: посадник Філядельфії, Митрополит Максим Германюк, і Митрополит Амвросій Сенишин. Численні привіти від церковних і світських достойників збільшували святковий настрій цієї історичної події.

СВЯЩЕНИК ПОМЕР ПІД ЧАС ПАПСЬКОЇ АВДІЄНЦІЇ

63-літній священик І. Доссі під час загальної авдієнції, що її уділяє Папа для різних груп паломників ув апостольській палаті, зомлів у тому часі, коли промовляв Папа Павло. Зомлілого винесли до сусідньої кімнати, де він скоро помер. На вістку про це Папа перервав авдієнцію та подався до померлого, щоб дати йому останнє благословення. Повернувшися до авдієнційної залі, Папа говорив про священичу смерть і спільно з приявними помолився за померлого о. Доссі.

о. Євген Білик, ЧСВВ

ЗАВДАННЯ ХРИСТИЯНИНА В ТЕПЕРІШНЬОМУ СВІТІ

Часто чуємо вискаѕ, що ліпше засвітити одну свічку, аніж нарікати на темряву. Ми християни, що живемо у нехристиянськім світі, можемо корисно примінити цей висказ до себе та сказати собі: краще буде, коли ми нашим ревним і примірним християнським життям будемо позитивно впливати на наше нехристиянське окруження, замість на нього нарікати.

Ми живемо подвійним життям у людській спільноті: як люди і як християни. Так навчає недавній Ватиканський Собор коли каже, що християнин є громадянином двох міст — земного і небесного. Як громадяни земного міста, або як люди, ми винні людській спільноті повну й вірну співпрацю та готовість піднятися різних обов'язків для її дочасного добра. Як громадянам небесного міста, тобто як християнам, належить до нас уносити і вщіплювати в людську спільноту віру в Бога, надію на Нього й любов до Нього. Ці зобов'язання ми маємо супроти малих людських спільнот, нпр. родини, товариства, парохії; але ці зобов'язання зростають вміру зросту спільноти, бо цей же Собор говорить, що чим більше людство об'єднується в одну спільноту, тим більший стає наш святий обов'язок виконувати ті суспільні завдання.

Щоб краще зрозуміти наші завдання, як християн, у теперішньому світі, пригляньмося двом основним речам: перше — яке є наставлення нинішнього людства до Бога і Ним об'явлених правд і що його викликує, та друге — що ми, поодинокі християни, можемо робити, щоб допомагати людству знову привернутися до свого Творця.

Людство відвертається від Бога. Чому?

Хто тільки уважно слідить за поступуванням нинішньої людської спільноти, цей ствердить що в ній видно нахил відокремлюватися від усього християнського та позбуватися всіх залишків впливу християнства на її життя. Під впливом нечуваного досі розвитку науки й техніки, люди, не виключаючи християн, сьогодні над усім ставлять знак запиту. Вони домагаються подрібного вияснення й доказів на те все, що ще недавно приймали без жадних застережень. Цей прояв влучно описав кардинал Фрінгс: "Нинішня людина бачить усе не як твір Божих рук, але як твори людини". Колись люди сильно вірили, що все залежне від Бога та Його Провидіння, а сьогодні на все жадають розумового вияснення. Таке наставлення до віри в Бога, хоч від'ємне само в собі, має додатнім те, що воно часто приводить людей до більше тверезого й дозрілого погляду на справи віри.

Чому загал людства так ставиться до релігії? Причини цього можна звести до того, що людство чимраз більше стає жертвою невідрадних обставин, серед яких йому приходиться жити. Модерний світ, зі своїм матеріяльним поступом і життєвими вигодами дає людству невпинну нагоду звертатися до і погрузнути в цих вигодах і змисловості; модерний клич фальшивої свободи закликає людей звільнюватися від усяких моральних повинностей, а за цим приходить внутрішнє невдоволення, розчарування, а нераз і розпука; легке й безжурне життя приводить людей до затрати почуття обов'язковости; невпинна загроза наглого нуклеарного знищення і непевного завтра приводить їх до очайдушности й цілковитої байдужности. Це вже в деякій мірі викликує у людей нехіть, а то й опір спасаючому впливові релігії.

Але справа ще не безнадійна. Мимо труднощів, що стоять на перешкоді, людство може і мусить повернути до Бога і до життя за Його законами. Ми, християни, одинокі можемо йому в цьому найкраще допомогти.

Що повинні ми тут робити?

Обставини й вимоги життя у різних частинах світу такі відмінні, що на це питання годі дати певну, точно означену відповідь. Однак є кілька загальних норм, якими всі християни повинні в цьому завданні руководитися. Подаємо тут їх чотири.

1. Ми мусимо все бути свідомі цього, що релігійна обнова людства наступить найперше завдяки праці одиниць. Бо Боже слово, що проголошується загалові, чує і сприймає одиниця; переводити Боже слово в життя та співдіяти з Божою ласкою для власного освячення — це справа особиста — одиниці; Божа Церква у цьому світі така як одиниці, що її становлять; Божа наука пошириться настільки, наскільки її будуть проголошувати одиниці. Тому наше перше завдання відносно невіруючого світу є: самим стати сильними й діяльними християнськими одиницями, які світлом доброго християнського прикладу і слова просвічували б темряву невірства, серед якої живемо.

2. Важливо є задержати теперішні різні християнські установи, як школи, товариства, видавництва і т. п. та по можності їх поширювати й помножувати; але багато важливішим є те, щоб ті різні помічні християнству установи примінити до вимог теперішніх обставин, навіть коли б це вимагало основної переміни їхнього устрою, метод і віками вироблених традицій. Християнство не може бути зв'язане на все системою минулих часів; воно мусить примінюватися до теперішнього часу і його вимог. Доки ми християни будемо боятися змінити давній спосіб думання й поведінки в наших установах, доти вони не дадуть бажаного і сподіваного впливу на модерну людську спільноту.

3. Треба пам'ятати, що християнин часто може дуже багато причинитися до поширення християнських ідей і в праці поза християнськими установами. Віруючий учитель може, нпр. мати більший вплив на дітей у нехристиянській школі, як нераз має у релігійній школі. Коли перші християни, що працювали по поганських царських дворах, або служили у поганськім війську, не тільки себе освячували, але часто навертали до правдивого Бога поклонників поганських ідолів, то чому не можуть християни двадцятого століття мати подібного впливу на своє окруження?

4. Щоби впливати на нехристиянське окруження не конечне бути якоюсь надзвичайною особистістю; треба бути тільки вірним, практикуючим християнином. Боже царство основується не на людській силі, але на її немочі; не на імені людини, але на її якості: не у вивищенні й пануванні, але на покорі й служінню; не в самім проголошуванні Божого слова, але і в виконуванні його; не в голосних, пориваючих реклямах і обіцянках, але в тихій, щирій правді. Побожний і незнаний християнин може своїм тихим старанням і щирою молитвою причинитися до поширення Божого царства на землі неменше, як славний і голосний місіонар.

Щоб наші старання в цій ділянці не остались без успіху, мусимо ми самі добре визнаватися в релігійних справах та горіти бажанням і старанням практикувати їх наперед у нашому власному житті, а опісля інших до цього спонукувати. Бо відомо, що зимне зимного не огріє. Вкінці до діла треба приступати з тим пересвідченням, що за кожним нашим найменшим старанням чи словом у справі поширення Божого Царства між людьми завжди стоїть безконечна Божа сила, яка вже віками доконувала і далі виконує речі, для яких виконання самі люди безсильні й безрадні.

Кожне виконане християнином завдання — це одна засвічена свічка більше, що помагає розвіяти темряву невірства у світі.

НАЙКРАЩИЙ РІЗДВЯНИЙ ДАРУНОК — ДОБРА КНИЖКА, ЯКУ МОЖЕТЕ ЗАМОВИТИ В:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto, Ontario, Canada

Святіший Отець — Папа Павло на відвідинах в одній місцевості поза Римом, де його з ентузіязмом вітають

о. Р. Г., ЧСВВ

РОЗДУМА ПРО БОЖЕ І ВІЧНЕ

ІНСТИНКТ — ПОКАЗНИК ІНТЕЛІҐЕНТНОСТИ

2. Інстинкт не є залежний від досвіду

Ще десь у заранні будови комунізму в "одній країні" Ленін повчав, що "без солідного філософського обґрунтування ніякі природничі науки, ніякий матеріялізм не може витримати боротьби проти натиску буржуазних ідей і відновлення буржуазного світогляду" (Твори, т. 33, ст. 197-198). Совєтські ленінці, здійснюючи директиви свого вождя, дещо змінили вказаний напрям, бо вістря меча своєї філософії звернули не проти "буржуазії", а просто — проти релігії.

Совєтська філософія, йдучи по лінії свого "діялектизму", створила систему т. зв. "матеріялістичної єдности світу", яка відкидає Бога і всякий надприродний чинник, приймаючи тільки "одну істину", одну дійсність — "єдність усіх видів рухомої матерії через її взаємоперетворюваність". Це мало б стати ключем до всіх таємниць природи та й відповіддю на всякі можливі труднощі. "Оволодівши енергією атомового ядра — впевнено вирікають речники матеріялістичної філософії — підготувавши умови, щоб послати людину в космос, і космічні кораблі до тіл сонячної системи, проникнувши в таємниці будови живої матерії, природознавство на справді дало наймогутніший, справді вбивчий арґумент проти ідеалізму і релігії на користь реального існування тих об'єктів, які ним вивчаються" (Укр. Рад. Енц., Т. 11, ст. 497).

Хто знає, може й справді був би це проти релігії "вбивчий арґумент", коли б не оті "інстинкти", що про них ми вже згадували. Вони від народження аж до смерти супроводять вірно всі тварини, мов тінь, та й увесь час являються загадкою, що перш усього перед філософами малює великий знак запитання. Зосібна матеріялістичні теорії неспроможні дати задовільну відповідь. Вони бо й тут силкуються покласти всі явища під спільний знаменик "матеріялістичної єдности світу", нагинаючи до цього апріорного принципу і Дарвіна і Павлова з його "рефлексами". Тим то інстинкт на їхню гадку — "це складні безумовні рефлекси, на основі яких утворюються найскладніші умовні рефлекси" (там же, Т. 5, ст. 459). Докладніше: і безумовні й умовні рефлекси є вислідною природного добору індивідів та їхньої боротьби за існування в окреслених умовах життя. Здобутий таким чином досвід переказують батьки своїм дітям і дальшим нащадкам, які в подібних умовах підсвідомо реагують на одинокі побудники. Ось і вся таємниця інстинктів!

Справа, на перший погляд, дуже ясна. Але як трохи призадуматися над нею, то виринає трудність. Завданням інстинктів є, перш усього, захищати життя і цілість організму тварини. Якщо тут прийняти самі лише "рефлекси", то з цього виходило б, що перші живі творіння були без інстинктів, бо ще не мали життєвого досвіду. А таке твердження не є згідне з дійсністю. Наука довела, що інстинкт супроводить кожну живу істоту, незалежно від її власного життєвого досвіду, що приходить вона на світ уже обдарована інстинктом.

Питання це науково перевірив і доказав, між іншими, *Тома Моріс*. Узяв він під обсервацію павуків. Членистоногі оті хижаки восени сплітають із павутини куклу, в яку складають і зачиняють 50 — 1200 яєчок, залежно від породи. Кілька місяців після смерти батьків вилягаються павученята: розривають тоненькі ниточки кукли, виходять на волю і негайно починають мандрувати на найвище місце свого довкілля. Там вони випускають тоненьку павутину (бабине літо!) і, причепившись до неї, несуться з вітром у невідоме, на віддаль кількох кілометрів від місця свого народження, щоб розпочати самостійне життя.

Вся ота історія павучого роду нагадує нам "летунську школу". Хто ж тоді навчив павученят складної техніки "стрибка з парашутом"? Батьки? — Ні! Вони ж померли. З власного досвіду? — Вони ж тільки-но почали жити. Хто ж тоді?

Захисники теорії "рефлексів" мають на це коротку відповідь: "Безумовний рефлекс" (розривання кукли, мандрівка на шпилі) одержали павуки у спадку від своїх батьків-прабатьків, а "умовний рефлекс" — з досвіду життя. Розриваючи куклу вони спостерігають як вітер роздуває павутину; згодом те саме явище спостерігають після того, як випускають "бабине літо"; отже інстинктовно, побуджені умовним рефлексом, пускаються з вітром.

Тома Моріс завдав собі труду, щоб ще й це перевірити. Куклу з яєчками павуків зачинив він у скляній посудині так, щоб туди не міг дістатися вітер. А коли вже виляглися павученята, він відчинив оту посудину і павуки почали свою мандрівку до вершин, чи пак до отвору посудини. Хоч скоріше не мали вони змоги завчати властивостей вітру, то все ж таки з подувом вітру почали пускати "бабине літо" і нестися повітряними шляхами. Таким чином Моріс довів, що інстинкт не є вислідною життєвого досвіду, ані овочем інтеліґентности тварин, що одне і друге не має впливу на формування інстинктів. Бо коли довший час потримати павученят у зачиненій посудині, то вони вже більше не шукатимуть вершин, ані не пускатимуть бабиного літа, але цілком просто, — пішком мандрують. Якщо б інстинкт залежав від їхнього досвіду, який в'яжеться від пізнавальних снаг і інтеліґентности, то якраз у старшому віці, багатому в досвід він повинен би діяти з більшою силою і певністю, а воно якраз навпаки. А втім, і само життя дає доказ на те, що інстинктовна поведінка не залежить від досвіду. Вам, може, доводилося бачити малі курчата. Як тільки вони виклюються, ще гаразд не обсохли, зразу таки беруться дзьобати крупки. І як же знаменито вони відрізняють їх від зеренець піску, глини чи вугілля! Роблять це курчатка, хоч відокремлені від своєї квочки так, що від неї не могли завчити такого розрізняння.

Мистецька картина Петра Андрусева. Видавництво Т. Барана, Монтреаль.

Та й не лише курчатка чи павуки, але є чимало інших тварин, що на світ приходять задовго після смерти батьків, тож і не мали ніякої змоги завчити щось від своїх батьків.

Дарвіністи в таких випадках обстоюють "спадковість", мовляв, нащадки підсвідомо одержали те, що їхні батьки свідомо виконували і здобули (ґенетичний характер). Тим то їхні нащадки не позчаються ані особистим досвідом, ані досвідом своїх батьків, але "досвідом предків". Та й це не витримує наукової критики, бо за допомогою спадковости не переказуються розумні чинності, значить такі, що їх виконується за допомогою та при супроводі пізнання. Від батьків одержується схильності, але ніколи мову, мистецькі вмілості чи будь-яке знання. Все це кожна людина мусить сама особисто і кожночасно завчати і з трудом здобувати. "Культура людини не находиться в людині — слушно зауважує Ростанд — але в бібліотеках, у лябораторіях, у музеях та в кодексах" (Ередіте е расізм, 1939, стор. 80). Отже, особистого досвіду, що залежить від свідомої й інтеліґентної діяльности, не передається нащадкам у спадку. Інстинкти ж, навпаки, одержується у спадку, тим то й не можуть вони бути вислідною особистого досвіду. "Якщо інстинктовні чинності — робить висновок В. Маркоцці — не залежать ані від особистого досвіду тварини, ані від отого збірного, родового, то вони ніяким чином не є овочем досвіду: не є чинностями, які залежать від інтеліґентности тварини" (Проблема ді дійо е ле шенце, ст. 142).

Вже це вистачало б, щоб довести, що інтеліґентність, яка проявляється у тварині через інстинкт, не є у тварині, ані в самій природі, але в Творці, який природу тварини обдарував такими незвичайними силами. Та щоб іще краще це питання з'ясувати наведемо у найближчім розділі ще й інші приклади.

НОВА КНИЖКА! НОВА КНИЖКА!

ЛИСТИ НИКОДИМА

пера І. Добрачинського

повість із часів Ісуса Христа

Цю книжку перекладено вже на англійську, французьку, німецьку й інші мови культурного світу, ось маємо її в нашій українській мові.

Читається дуже цікаво — має 564 сторін друку, в гарній обкладинці М. Левицького. Ціна $4.00.

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

о. Т. Олійник, ЧСВВ

З ЄРУСАЛИМУ СЛОВО ГОСПОДНЄ

"...від Юдеїв бо спасіння..."

Євангелист Йоан називає Бога Словом. Єдинородний споконвічний Син Отця і є тим творчим Словом Божим, "яким і віки створено". Те Слово — воно споконвіку було — Бог Предвічний. А вже від двох тисяч років живе і тілесно. Воно "воплотилося". Апостоли бачили його. І те, що вони бачили звістують нам "про Слово життя", що тілом нам явилося. "В ньому бо враз із людською природою живе вся повнота Божества." А ті хто вірують у Слово мають спільність, і з Отцем, і Сином, і Духом Святим. — Всі бо причасні в тій його повноті (Кол. 2, 9). Від його бо повноти прийняли всі ми — благодать за благодать (Йо. 1, 16). Так то в Христі, Слові - Бозі, явилася нам Божа благодать.

Словом Божим називаємо також мертву букву. Отих 700,000 різних слів, з яких складається "та біблія", тобто "книги" обидвох Заповітів. Біблія теж слово Боже. І в ньому "втілений" Бог, і він об'являється. Біблія — це Об'явлення незримого Бога.

Всяке слово, навіть людське, скриває й обявляє водночас. Слово — вислів думки. Слово втілює думку. Так і "слава Божа в таїнстві слова" (Проп. 25, 2). Бог-дух. Тож у слові виявляється.

І тому слово людське, слово пророка, криє в собі таїнства Божі. І Божі таїнства здійснюються тим же словом людським.

Бог говорив колись, людина ще не бачила Бога, але люди вже чули, і нині чують, мову Божу. Бог же говорив до вибраних людей, до пророків. Пророки переповідали людям Слова Божі. Їхнім сучасникам переповідали усно, для нас, і те з наказу Божого, вони списали. І до нас воно прийшло на письмі. Ми нині слухаємо це слово. Церква нам його читає. Книга, в якій списані всі слова Божі, в наших часах явилась повнотою в рідній мові. Це св. Біблія, Священне Писання, нині повнотою відкрите для кожного Українця.

Тим то Біблія, перед тим, як ще стати біблїон-книгою, була словом, яке пророки, Божі мужі, переказували людям. Люди запам'ятували й усно переказували його з роду в рід, ба й клаптиками записували, аж прийшов Мойсей, ясновидець і те слово, яке жило в пам'яті народу, він позбирав ті клаптики списаного і те що сам чув, списав усе, і так появилося П'ятикнижжя, п'ять перших священних книг.

Старозавітні пророки, головною метою, говорили про Слово Боже, яке має явитися тілом, а найбільший з усіх Ісая, називає свою книгу "видіння", те що він бачив, а коли говорить про останні месіянські дні, то представляє їх, як щось видиме, що можна бачити, і чого можна доторкатися. А все це називає: "Слово, яке він бачив" (Іс. 2, 1-5).

Коли ж прийшов Месія, тоді сам Бог-Слово говорив до людей. І знов повторюється те саме, що й у Старому Завіті: Євангелія перед тим, як стати книгою, була словом, живим словом Богочоловіка, потім апостоли дістали мандат його усно розповсюднювати, аж наприкінці вони записали дещо, і так євангелія, "добра вістка", стала книгою, буквою.

Однак ця книга не є, і не може бути для нас мертвою буквою. Бо коли Бог живий називається Слово, так і сказане слово про живого Бога, а нині записане (і перекладене на 844 мови світу), для всіх народів живе і життедайне — Слово Боже, і дедалі до кінця віків, буде об'являти Бога людині. Про це впевняє нас і апостол: "Слово — живе й діяльне, воно гостріше від усякого меча — воно проходить до самих надр душі, і розрізняє почуття та думки серця" (Єв. 4, 12).

Оріґен навіть такої гадки, що все Писання Старого Завіту було перше таїнственне втілення Божого Сина. Бог бо явився нам не лицем, але словом, говоривши до люду свого. І оскільки Старий Заповіт був приготуванням до дійсного втілення Слова Бога, яке і сталося тілом у Назареті й оселилося між нами, — тим то Слово Боже записане в Біблії це не звичайний вислів чиєсь думки, ані не лише собі прості ідеї або старинна історія: Слово в Біблії завжди щось живе, реальне, що можна бачити і чого можна торкатися, це перш усього якийсь акт, у якому хтось об'являє себе самого, за тим словом стоїть Той, хто був, хто є, і хто приходить — Христос воскреслий, живе Слово Отця, Сущий і присутній у Церкві через яку й нині говорить до нас, люду Божого. Говорить до нас через священний апостолят, який він сам установив у своїй Церкві й дав йому мандат: "Ідіть же світом і проповідуйте Євангелію... Хто послухає вас, мене послухає," (Мар. 16, 16; Лук. 10, 16).

Пророк Ісая, 750 років перед тим, прорік ці світлі події, він бо проповідував — "Із Сіону закон вийде, і слово Господнє з Єрусалиму І сила народів піде туди і скажуть: "Ходіте, вийдемо на Гору Господню, в дім Бога Якова, і він покаже нам свої дороги, і будемо в світлі Господньому ходити" (Іс. 2, 1-5).

У Єрусалимі є два пагорби. Один Моріях, на ньому патріярх Авраам приготовлявся пожертвувати свого сина Ісаака. Це був його іспит віри. В нагороду за це Аврам дістав нове ім'я Авраам, тобто батько народів. Згодом на горі Моріях цар Соломон збудував святиню єдиному Богові, небесному Отцеві.

Друга гора Сіон, оспівувана у псальмах. У підніжжя Сіону і є Голгофта, де ми відкуплені. На самій вершині й досі стоїть Вечерник, де Христос установив Пресв. Євхаристію, а Св. Дух зійшов на св. Апостолів.

Про цей Сіон говорить пророк: "На останку днів, гора Сіон підніметься понад усі гори й пагорби. Всі народи поспішать до неї. До Єрусалиму, навчитися закону. Тим то очі всіх віруючих і сьогодні звернені до Єрусалиму. "Ми бо там народилися".

Модерна людина вже втомлена брехнею. Вона спрагла Правди. Шукає слова Божого, його істини. В ньому шукає ліку на наболілу душу. Тим то й не диво, що Біблія найбільш читана і коментована книга в світі.

о. Євген Білик, ЧСВВ

ХРИСТИЯНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ГРУДЕНЬ

Місячне намірення на грудень звучить: "Щоби провідники людей не розпалювали дальшого полум'я поганського націоналізму". Що це націоналізм взагалі і коли він стає поганським?

Націоналізм загально можна пояснити так: це свідомість людини свого народнього походження і її відчуття своїх зобов'язань супроти свого народу, головно любови до нього та старання про його добро. Кожна людина почувається приналежною до якогось народу. Вона зв'язана з ним свідомістю свого походження з нього, любов'ю його традицій, звичаїв і минувшини. Вона високо цінить і дорожить мовою й культурою того народу. Вона бажає своєму народові чести й пошани від інших, повної свободи, добробуту, одности, незалежности, сили, зросту, безнастанного розвитку і поступу в кожнім добрім напрямі. Хто так любить свій нарід і все готов станути в його обороні, про такого можна сказати, що він має національного духа.

Націоналізм може бути добрий, християнський, або лихий поганський. Добрий націоналізм спирається на сильних і незмінних засадах десяти Божих заповідей, які Бог защіпив у серця всіх віруючих і невіруючих людей. Сім із цих заповідей окреслюють обов'язки людини у її відношенні до ближніх. Ближні є ближчі — члени власного народу — і дальші — члени інших народів. Християнський націоналізм унормовує відношення людей до власного і чужих народів на засадах Божих законів. Він добачає в цілому людстві одну велику Божу родину Божих дітей, зложену з різних народів. Він наклонює людей до любови власного народу в першій мірі та побуджує їх до людяности супроти інших народів.

Провідники, перейняті таким націоналізмом, усе руководяться Божими законами і супроти власного, і супроти чужих народів.

Націоналізм, як і різні інші почуття, може легко виродитися на шкідливий, поганський націоналізм. Коли нпр. національні кличі проголошується виключно на підставі минулого народу, а не на основі тверезої дійсности; коли погорджується другими народами і до них ставиться вороже й войовниче; коли не оглядається на права меншости; коли змагається до панування над іншими народами чи накинення їм своєї волі; коли позбавляється когонебудь його прав чи свободи; коли в народніх стремліннях топчеться засади справедливости й моралі; коли власний нарід ставиться нарівні або й вижче Бога — тоді маємо фальшивий, поганський націоналізм.

Упродовж історії фальшивий націоналізм часто опановував різні народи. У двох останніх століттях він поширився був до тієї міри, що Папа Пій XI осудив його та нап'ятнував як "велику єресь" свого часу. А й сьогодні він дуже поширений. Він замітний, нпр. у неодних з африканських народів, які останніми часами стали незалежними державами. Багато з них, упоєних повною свободою і розпалених непогамованими й поганськими кличами своїх провідників, зовсім негідно поводяться не тільки супроти чужих народів, але навіть супроти членів власного народу. Навіть своїх братів по крові позбавляють основних людських прав, нпр. свободи в політичних чи релігійних справах. Пригадаймо собі недавні події в Конго. Скільки там в останніх кіль-

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Посилаю $5.00 і прошу відправити Службу Божу за бл. п. мого брата Андрія, що помер у червні 1941 р. в большевицькому таборі на Сибірі.

Гаврищук Степан, Елизабет, Н. Дж.

Складаю щиру подяку Божій Матері за вислухані молитви та залучую $5.00.

Стефанія Вархола, Едмонтон

Складаю щиру подяку Найсв. Серцю Христовому, Непорочному Серцю Преч. Діви, св. Йосифові за всі одержані ласки в минулому 1965 році. Залучую $2.00.

Анна Вербицька, Вінніпеґ

Залучую $5.00 на Службу Божу за здоров'я та опіку для нашої родини, за нас, за дітей і внуків.

Марія Гіщинська, Кепитал Гайтс, Мериленд

У залученні посилаю $100.00 на **30 григоріянських Служб Божих**, які відправите по моїй смерті, а $10.00 на вивчення ваших священиків-Василіян.

Анна Чікорлі, Форт Виллем, Онт.

Складаю найщирішу подяку Найсолодшому Христовому Серцю та Божій Матері Неустанної Помочі, що я щасливо перейшла операцію. Залучую $6.00 на дві Служби Божі.

Оля Русинко, Сан Дієго, Каліф.

Прошу відправити Службу Божу в моєму наміренні.

С. Жмуркевич, Лос Анджелес, Каліф.

Дякую Пречистій Діві Марії й св. апостолові Юді Тадеєві за одержані ласки. Залучую $2.00.

Ольга Фіцалович, Торонто

Прошу відправити заупокійну Службу Божу за бл. п. мою матір Ксеню. Залучую $5.00.

Іван Стерпак, Павтакет, Р. І., ЗДА

У залученні $15.00 на три Служби Божі: за померлих, яких імена подаю, на подяку за одержані ласки й одну в спеціяльному наміренні.

Анна Смолинська, Розліндейл, Масс.

Посилаю $3.00 на Службу Божу в подяку Пречистій Діві за вислухання моєї просьби.

М. Г., Джемейка Плейн, Масс.

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

кох роках пролилося невинної крови тільки тому, що одні кола народу були іншої гадки як другі круги того самого народу. Це наслідок поганського націоналізму, до якого закликали свій нарід деякі невідповідальні провідники.

Тепер погляньмо на наш український, віддавна християнський нарід. Мусимо з жалем признати, що й тут не всі провідники руководяться гідними християнськими кличами чи чесними практиками в народніх справах. Вистане час до часу переглянути нашу українську пресу, щоби переконатися скільки там іще політичної й релігійної нетерпимости супроти тих, що є іншої гадки. Скільки там нераз несправедливих нападів, скільки кривдливих підозрінь, скільки фальшивих обсуджувань і публичних засудів на невинних, у наглядному противенстві до християнської любови ближнього, справедливости і всіх засад природної етики. Коли подібне діється під кличем любови до свого народу, то це є ознака, що розуміння цієї любови вже дуже викривлене, якщо не зовсім поганське.

У цьому місяці молимося, щоби Божа ласка вела народніх провідників та щоб вони все відчували, що на них тяжить Богом наложений обов'язок: провадити свої народи не особистими примхуватими забаганками, але кличами і способами, які є згідні з волею Творця і Батька всіх народів — Господа Бога.

о. О. Купранець, ЧСВВ

ПОЧАТОК ЖІНОЧОЇ РЕВОЛЮЦІЇ В ЦЕРКВІ?

Звичайно було досі так прийнято, — що мало теж свою основу в Св. Письмі та церковній практиці, — що жінки, хоч і творять "основнішу" та "побожнішу" частину вірних у Церкві, не мали в деяких справах у Церкві активного голосу чи можливости виконувати деякі функції, які були виключним правом мужчин. Досі жінки, розуміючи своє становище в Церкві, як теж виконуючи свої релігійні практики, "сиділи тихо" й не чинили жіночої "революції". Однак від деякого часу завважуємо, що католицьке жіноцтво починає "бунтуватися", ставлячи деякі вимоги, що переходять "нормальність" дотеперішнього думання. Чи їхні вимоги сповняться, чи остануть у сфері абстракції — покаже час і рішення Церкви.

Жінки забажали стати священиками

Цієї осени відбувся в Лондоні щорічний інтернаціональний з'їзд жіночого "Об'єднання св. Іванни д'Арк", в якому взяли участь делеґатки з країн Европи, Америки й Австралії. Однією з головних точок їх нарад була доволі сильна критика розпорядків і пояснень пособорової Літургійної Комісії щодо Соборової Конституції про Св. Літургію. На гадку названої жіночої організації ці розпорядки є "виразно ворожі супроти жінок", хоч — як вони кажуть — сама Соборова Конституція про Церкву є назагал прихильна жіноцтву, бо в Конституції (Розділ IV, точка 32) сказано:

"Немає, отже, в Церкві жасної нерівности з огляду на походження чи національність, соціяльне положення чи стать; тому що 'нема юдея ані грека, нема невільника ні вільного, немає ні чоловіка ні жінки, бо всі ви одно в Христі Ісусі' (Гал. 3, 28; пор. Кол. 3, 11)."

Указуючи наведене місце Конституції про Церкву, з'їзд уважав, що ця постанова не дуже задовільно переведена в життя в практиці Церкви, а зокрема в літургійній ділянці. Учасниці з'їзду завважили, що "літургійне положення" жіноцтва в Церкві навіть "погіршилося" в пособоровій добі. Вислідом того спостереження була резолюція, яку з'їзд переслав до компетентних чинників у Римі. У резолюції між іншим говориться таке:

щоб до чинностей у католицькому богослуженні були допущені жінки й дівчата як лектори й міністранти;

щоб у всіх пособорових комісіях, як теж і Священних Конґреґаціях Апостольського Престолу, працювали компетентні до того жінки;

щоб допустити жіноцтво до богословських студій і надавати йому богословські академічні ступені;

щоб церковні чинники в Римі звернули увагу на резолюцію, що її "Об'єднання св. Іванни" перед трьома роками вислало до Риму, в якій було дослівно сказано: "Якщо Церква в своїй мудрості й у даний час поширить священство теж і на жінок, то жінки охотно й радісно відповідять цьому покликові."

Як бачимо, то вимоги, що їх поставив з'їзд, доволі великі та сильні. На перший погляд можна було б гадати, що на цих жінок, які зробили таку резолюцію, впаде збоку Церкви якась клятва. Однак так не сталося, бо на їх з'їзд загостив Апостольський Делеґат на Велику Британію — Архиєпископ І. Кардінале, який заохотив жінок до дальшої праці. Спрази, над якими вони дискутували та йому предложили, не осудив, хоч — як архиєпископ Кардінале сказав — ті справи покищо видаються непідходячими та недискусійними, їх треба предкладати компетентним церковним чинникам. Він сам готовий передати радо їх побажання компетентним чинникам у Римі, як теж не лякається такої дискусії, тобто про священство жіноцтва.

Приватні дискусії одна річ, а офіційна церковна дисципліна друга

Чи буде введене католицьке жіноче духовенство, чи не буде, цього сьогодні ніхто ще не може сказати, хоч — як різкі моменти на це вказують — на основі всього дотеперішнього вчення та практики можна покищо дати негативну відповідь, коли мова про Католицьку Церкву. Ідея жіночого священства постала чи не під впливом ідей зпосеред протестантизму, а зокрема під впливом практики, що виявилася в деяких протестантських країнах, як напр. Швеції чи Австрії, де протестанти "висвятили" жінок у священики.

В Католицькій Церкві не тільки, що не заповідається покищо чи взагалі "висвячування" жінок у священики, але навпаки завважується деяке "скорочення" прав жінки в літургійних функціях, тобто в службі престолу.

Цього року предсідник Ради для виконання Конституції про Св. Літургію, — Кардинал Я. Лєркаро видав спеціяльне письмо до всіх предсідників національних Єпископських Конференцій. У цьому письмі він виразно вияснює, і то з притиском, ролю жінки та її вживання при престолі: *всяке вживання жінок чи дівчат у будьяких літургійних функціях при престолі заборонене. Таке вияснення видано тому, що — як наголошує Кард. Лєркаро — подекуди й по-різному "справді самовільно собі пояснювали цей чи той артикул Конституції про Св. Літургію". Звідси теж деякі дійшли до фальшивого заключення, що дозволяється вживати жінок чи дівчат у службі престолу, а це є очевидним неправильним розумінням, бо такого дозволу Церква не дала.*

Як задалеко сягають літургійні права та обов'язки жінки, що їх жінка одержує через Св. Хрещення, треба ще досліджувати, бо така проблема досі не існувала. Однак певне, що в теперішній організації та структурі Св. Літургії жінки не мають ніякої функції в службі престолу. Дозвіл чи заборона на службу жінки при престолі залежить від волі Церкви, яка однак досі ніколи не призначувала жіноцтву ніякої літургійної служби. З цього виходить, що *всякі самовільні новості та введення в літургійній ділянці щодо жіноцтва є тяжким зраненням - порушенням церковної дисципліни. Всякі надавання функцій жінкам чи дівчатам при престолі треба з відповідною рішучістю та суворістю припинити, щоб далі не поширювалися, бо вони недозволені.*

Рівність у гідності, але ріжниця в розподілі функцій

Ватиканський Собор підкреслив існуючу в Церкві правду, — як говорив у червні ц. р. єпископ-помічник Августин Фроц із Кельну, Німеччина, на всеавстрійському паломництві - зустрічі жінок у Маріяцель, — що в Церкві нема ніякої ріжниці чи нерівности щодо гідности людини як такої. Хоч існує ріжниця чи нерівність у службі чи функціях, що їх поодинокі люди виконують у Церкві, проте на кожному спочиває відповідальність за Церкву, тобто на: мужчині й жінці, священикові й мирянинові, єпископозі й папі. Це питання чи не найкраще формулює св. Павло: "Бо як в одному тілі маємо багато членів і всі члени не виконують ту саму роботу, отак і ми: численні — одне в Христі тіло, кожен один одному член" (Рим. 12, 4-5).

Собор домагався, щоб у всіх ділянках людського життя: Церкві й світському суспільстві, громадському та робочому світі, було більше пошани для гідности жіночої особи та можливостей розвивати жіночу особистість (персональність). Звідси зроджується завдання жінки повністю розвивати-вишколювати всі здібності: природні й тілесні та духові й надприродні. Одним із найважливіших завдань, до речі, кожного, — це вишколювати своє знання та сумління, як теж правильно оформлювати свою побожність, чого найкращою основою є засновки Св. Євангелія. У сьогоднішні дні не можна тільки придержуватися засади "рятуй-спасай свою душу", але треба знайти теж "новий стиль" побожности, в якому було б місце і для "рятуй-спасай душу свого сусіда".

Жінка, маючи належне місце в суспільстві, може бути причиною не тільки найбільшого добра, але теж причиною найбільшого зла. Це може статися в приватному, організаційному, громадському чи навіть у церковно-релігійному житті. Знаємо, що вплив жінки на цілість людського життя великий, а він звичайно такий, якою вона сама, тобто добра або зла. Доброю або злою є вона відповідно до того, як вона розвинула-вишколила свою жіночу персональність і своє сумління. Відповідно теж до того кожна жінка може стати подібною Єві або Пречистій Діві Марії, про що говориться в Соборовій Конституції про Церкву:

В найближчому часі на цю тему друкуватиметься дуже цікава стаття о. проф. Н. Кушніринка.

ПОСТАНОВИ IV З'ЇЗДУ УКАП

В Чікаґо, Ілл., в суботу 29 жовтня 1966 року, в приміщенні катедральної школи ім. св. о. Миколая, відбувся IV Звичайний З'їзд членів Асоціяції Української Католицької Преси (якої назва від тепер буде Українська Католицька Асоціяція Преси), на якому постановлено:

Тому, що в Україні тепер посилилася акція окупаційного режиму на знищення самобутности Українського Народу, зокрема там відбувається збільшений процес московизації та проходить загострений тиск на всі прояви релігійного життя, а Українську Католицьку Церкву далі тримається поза законом, — IV З'їзд УКАП солідаризується з християнським Божим Народом і з усією людністю в Україні, висловлює подив та признання для їхньої боротьби за релігійно-національні ідеали. Одночасно З'їзд закликає усіх українських журналістів своєю щоденною працею підтримати боротьбу Українського Народу і посилено включитися в акцію оборони істотних інтересів України у її важкій ситуації.

IV З'їзд УКАП заявляє свою повну льояльність та підтримку Апостольському Престолові й Українській Католицькій Єрархії, очоленій Верховним Архиєпископом-Кардиналом Блаженнішим Кир Йосифом. З'їзд висловлює глибоке переконання, що вже в недалекому майбутньому прийде до організаційного завершення Української Католицької Церкви у формі Патріярхату.

IV З'їзд УКАП стверджує, що члени УКАП, активно здійснюючи ролю і завдання преси, як засобу пресового Апостоляту, закликає всіх українських католицьких журналістів виконувати завдання інформації й коментування в дусі відповідальности, щоб добро Церкви і загально-національні інтереси не зазнали шкоди.

IV З'їзд УКАП закликає всіх українських журналістів впливати заспокоююче на нашу спільноту, в якій востаннє позначилися прояви нетерпимости та взаємного обвинувачення збоку чи під адресою духовних чи світських окремих чинників, що не впливає корисно на нашу спільноту.

IV З'їзд УКАП уважає, що кожна критика в католицьких пресових органах чи католицькими журналістами в світській пресі, повинна вестися в ім'я правди, в дусі моральних засад, маючи на увазі відповідальність за наслідки критики чи полеміки. З'їзд зобов'язує своїх членів, щоб вони у своїй праці завжди керувалися правдою, доброзичливістю, християнським духом любови і шукали в житті нашої спільноти першусього позитивів та впливали конструктивно на цілість нашого церковного й громадянського життя.

IV З'їзд УКАП стверджує з вдовіллям поважний розвиток української католицької преси у вільному світі. З'їзд одночасно закликає всіх працівників пера піднести ще вище фаховий рівень і поглибити зміст нашої преси. З'їзд закликає всі наші пресові органи дбати за високий моральний і ідейний рівень українського друкованого слова, зокрема плекати внутрішню релігійну й національну єдність, взаємопошану, співпрацю і злагоду в нашій церковній і суспільній громаді.

IV З'їзд УКАП вважає побажаним більше організаційне посилення УКАП, яка виконує надзвичайно позитивну функцію в українському житті і здобула признання на міжнародньому відтинку, та пропонує включити в ряди УКАП усіх працівників пера, в тому й тих, що працюють у світській та іншо-мовній пресі, яка призначена для українських читачів.

IV З'їзд УКАП вітає працівників пера інших християнських віровизнань, зокрема української православної преси, пропонуючи їм щирий обмін думок щодо співпраці та взаємин між християнськими Церквами.

IV З'їзд УКАП рішає поширити діяльність УКАП на міжнародньому терені, зокрема в католицькому світі, та доручає своїм членам завжди й усюди діяти з думкою про добро Вселенської Церкви, зокрема її Української Вітки та в користь Українського Народу.

Чікаґо, 9 жовтня 1966 року.

За Президію IV З'їзду Української Католицької Асоціяції Преси:

о. *д-р Володимир Гавліч, ЧСВВ,* предсідник
Микола Денисюк, секретар

За згідність з ориґіналом:
Мстислав В. Дольницький,
секретар Резолюційної Комісії

"Бо вона, як каже св. Іриней, 'послухом і собі і цілому людському родові стала причиною спасіння'. Звідси багато стариниих Отців у своїх проповідях радо заявляють: 'Єви непослушної окови, були розв'язані послухом Марії, що зв'язала діва Єва через невірство, те розв'язала діва Марія через віру' (Розділ VIII, т. 56)." Ця Діва в своєму житті дала приклад того материнського почування, яким повинні керуватися всі, що співпрацюють в апостольській місії Церкви для відродження людей" (Розділ VIII, т. 65).

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ..

Ідучи за прикладом двох товаришів я вкрав ровера в людини на дальшій вулиці. Моїм товаришам нічого не сталось, але мій батько зразу впізнав, що я присвоїв собі чуже майно. Я мусів піти з ним до власника, віддати ровера і перепросити за крадіж, що я і зробив. Чи я мушу тепер сповідатися з гріха, якого я направив?

Усяка крадіж, усяке присвоєння собі чогобудь, що належить до когось іншого, присвоєння собі без згоди власника, є гріхом, отже і предметом Сповіди. Добре, що ти вже віддав украдену річ. Ти й так мусів би віддати вкраденого ровера, бо інакше не міг би дістати прощення свого гріха. Але, хоч Ти й віддав украдене, це ще не аж зовсім звільняє Тебе від вини. Факт є фактом, що Ти вкрав, бо взяв чужого ровера без дозволу власника, і тому з того треба сповідатися. Але чи був би Ти віддав того ровера, як би батько не силував Тебе це зробити? Коли Ти крав, то правдоподібно мав намір також і затримати собі вкрадене й тому це був поважний гріх без огляду на те, що пізніше, примушений добрим батьком, Ти направив шкоду. А як був гріх, то повинно бути також і щире визнання його на Сповіді, щоб одержати прощення.

Коли б Ти навіть тільки "позичав" собі чужого ровера з думкою, що віддаш його пізніше, то й тоді це було би присвоєнням собі чужого маєтку без дозволу власника, отже було б гріхом. Бо ж подумай, скільки прикрости Ти наробив власникам, скільки гризоти, скільки сварні дома, скільки може й проклонів посипалося з того приводу, отже скільки гріха заприченено таким, здавалося б дрібним "позиченням" чужої речі. Поліцисти кажуть, що сьогодні багато молоді сидить за ґратами саме за таке ніби "позичання" собі чужих авт. Та й багато молодих людей зійшло на дорогу злочину саме через дрібниці, через крадежі спочатку дрібних і менше коштовних речей. Це вдавалось їм, вони набрали вправи і це заохотило їх до більших крадежей, аж доки не опинилися в тюрмі.

Отже, Приятелю, щиро висповідайся, а на майбутнє будь розумний і чесний. Цього ніколи не будеш жалувати. Чиста совість це найцінніший скарб у людському житті.

Коли властиво треба збуджувати жаль за гріхи: перед Сповіддю, чи після визнання гріхів у Сповіді, у часі коли священик дає розрішення?

Добрий і розумний християнин старається щодня збудити жаль за свої гріхи, щоби бути забезпеченим на всякий випадок. Хоч би який гріх був на душі, повседневний чи смертельний, Бог прощає нам його в хвилині, коли ми щиро пожалували за нього і перепросили Бога. Лишається нам тільки обов'язок визнати той гріх на Св. Сповіді при найближчій нагоді. Коли б хтось умер заки мав нагоду піти до Сповіді, але збудив щирий жаль за свої гріхи і мав намір висповідатися, той певно буде спасений. Таке прощення гріхів, без Св. Сповіді, це надзвичайне прощення, бо з надзвичайної причини, з надзвичайної нагоди, якою є нагла смерть. Звичайне прощення одержується в звичайний спосіб, у Св. Сповіді, про яку Христос Спаситель сказав св. Апостолам: "Прийміть Духа Святого: кому відпустите гріхи — відпустяться їм, кому ж затримаєте — затримаються" (Ів. 20, 22-23).

Що ж до самої Сповіді, то найкраще є збуджувати жаль тоді, коли приготовляємося до Сповіді, коли ми зробили іспит совісти і зблизька приглянулися ранам, які ми завдали нашій душі через гріх, а ще більше, яку кривду зробили Г. Богові, розпинаючи Його нашими гріхами на хресті. Отже, жаль найкраще є збуджувати перед Св. Сповіддю, а не під час самої Сповіді, бо може статися, що під час Сповіді будемо засоромлені, поденервовані, будемо думати про те, що сказав нам сповідник — і не будемо здібні збудити правдивого і щирого жалю. А як нема щирого жалю, тоді нема і прощення гріхів.

Душі, що живуть духовним життям і часто роблять іспит совісти та збуджують акти жалю, можуть задоволитися тим, що при Сповіді збудять новий жаль коротко, зразу після визнання гріхів, а не конче перед Сповіддю. Але загал вірних краще зробить, коли, для більшої певности й безпеки, збудить жаль перед Сповіддю, а не доперва під час самої Сповіді. Для неодних це може бути великим ризиком.

Ми обоє не хочемо дітей, але при тому мій чоловік так поводиться, що мені аж обридло. Коли я не годжуся на його грішні способи, тоді він грозить, що до іншої піде. Що мені робити? Чи розійтися з ним?

Є це дуже ненормальне для подружжя — не хотіти мати дітей. Якщо таке було Ваше наставлення, коли Ви вступали в подружній стан і одне другому це виразно заявили, тоді Ваше подружжя може взагалі не важне. Але про це треба Вам поговорити з Вашим священиком, який подрібно розпитає про все потрібне, а якщо вважатиме, що Ваше подружжя справді не важне, б Ви, або Ви обоє з чоловіком від самого початк заявляли, що не будете мати дітей, тоді він звернеться до Єпископа з проханням, щоб він, в імені Церкви, розв'язав Ваше подружжя.

Якщо, однак, нема достаточної причини на розв'язання Вашого подружжя, тоді те, про що пишете, не є аж причиною уневажнення подружжя. Коли б Ваш чоловік допускався чужолозтва й Ви маєте докази на це, або коли б він побивав Вас і пекло зчиняв у хаті, тоді Ви можете просити за тимчасову розлуку (сепарацію). Це також треба робити через Вашого Отця пароха.

Але, в другого боку, кожна замужня жінка повинна пам'ятати на те, що жінка не має права відмовляти своєму чоловікові того, що, за Божим законом, йому в подружжі належиться. Ціль подружжя є не тільки дитина, але також і взаємне задоволення, заспокоєння тілесних пожадань. Ці пожадання є природні, отже Богом дані, і тому нічого грішного немає в них. Задовольняти їх у міру потреби — це священний акт у подружжі. Задовольняти їх — це не тільки виконання Божої волі, але також і зміцнювання взаємної любови між подругами. Жінка, яка без дуже важної причини й часто відмовляє своєму чоловікові в тій справі, допускається тяжкого гріха, бо противиться первісній цілі подружжя, а також виставляє свого чоловіка на тяжкі спокуси й небезпеки чужолозтва. В таких випадках священик мусить бути дуже строгий, і жінці, яка не хоче в тім попразитися, обов'язаний відмовити розрішення.

Однак є випадки, коли жінка навіть повинна відмовити своєму чоловікові, а саме, коли він грішними способами вживає своє подружнє право на задоволення, себто, коли він уживає охоронні засоби, або перериває подружній акт, щоб не було більше дітей. Але навіть і в таких випадках жінка деколи може погодитись на гріх свого чоловіка, якщо розумно припускає, що в випадку відмови він піде до іншої, легкої жінки, або зчинить їй пекло в хаті з того приводу. Тоді жінка, на гадку моралістів, із конечности може погодитися на тяжкий гріх свого чоловіка, щоб не допустити до ще тяжчого гріха, себто до чужолозтва та до розбиття може аж двох подруж. У такому випадку жінка не має гріха, але її чоловік тяжко грішить.

Якщо вже маєте дітей і більше їх не хочете мати, тоді Ви повинні дуже поважно подумати над тим, чи справді маєте поважні причини до того, щоб не мати більше дітей. Бо ж не хотіти мати більше дітей може бути справді тяжким гріхом, якщо нема розумних і дуже поважних причин до того. Про причини, які можуть звільнити подругів у таких випадках подрібніше вже було писано в "Світлі", листопад 1963. Вони є наступні: а) якщо батько, або мати нездорові й існує небезпека для здоров'я, або навіть і життя матері; б) якщо не стає сил виховати дітей, які вже народились; в) якщо дотеперішні діти показались усі нездоровими і є небезпека, що дальші можуть бути ще більш хоровиті; г) якщо батьки не здібні утримувати більшу родину; д) якщо помешкання затісне й сусідство - оточення небезпечне для виховування малих дітей. — У всіх тих випадках треба засягнути поради доброго сповідника.

На ім'я мого сина присилають з Америки брошурки й летючки з нудистичими образками. Я кидаю їх до коша, заки син прийде з праці. Чи пошта може пересилати такі речі та-чи є якась рада на таку напасть?

Такими брошурками й летючками, а то й журналами засипана ціла Америка. Молодь може купити їх майже у кожному станку, де продають часописи й журнали. Такі продавці нераз навіть і мусять приймати до продажі брудну літературу, бо як ні, тоді не дістануть інших журналів і часописів. Багато католицьких, а то й протестантських організацій ведуть тяжку боротьбу проти продажі такої літератури. Їхні домагання і протести відбиваються аж об стіни Конґресу та Сенату в Вашинґтоні, але то нічого не помагає, бо, мовляв, "у нас свобода преси і слова", або жидівсько-масонське: "природне не є неморальне". У зв'язку з тим у високих політичних, виховних і лікарських колах та поважних журналах довший час ішла дискусія над питанням: що є, а що не неморальне? Ця дискусія мабуть ще не скінчена, але виходить, що на гадку багатьох ніби "знавців" тієї справи, моральність це дуже зглядна річ, давні погляди вже "перестарілі", нова доба має витворити собі нові засади моралі, молодь має право на свого роду сексуальну свободу, і т. д. Коли люди таких поглядів і таких засад сидять на верхах та формують прилюдну гадку (опінію), тоді Ви справді не маєте іншої ради на таку напасть, як тільки те, що Ви й робите: паліть таку літературу, бережіть душу Вашого сина перед тією отруєю та разом із сусідами бойкотуйте склепи й часописні станки, де таку літературу продають.

До Вашого сина все те приходить поштою. Імена й адреси легко можна знайти в кожній телефонічній книжці, а крім того видавці неморальної літератури можуть мати своїх аґентів по школах і фабриках, отже адреси дістати не тяжко. Ваш син може зовсім невинний у тому, що на його ім'я приходять такі речі. Яко католик — він не сміє читати такої літератури, а Ви, як його батько, маєте святий обов'язок не допускати до нього такої отруї. Те, що треба йому знати для життя, він вичитає в добрих книжках, написаних на ту тему розумними лікарями й виховниками, які писали для добра читачів, а не для того, щоб тільки лоскотати, розпалювати низькі похоті та на руїні мільйонів душ заробляти добрі гроші.

Я з моїм чоловіком — це два противні характери і ніяк довше вже не можу з ним жити. Я вже думала піти в світ за очі, думала вже й *смерть заподіяти собі, тільки думка на сина стримує мене від того, бо не хочу принести йому неслави. Як далі витримати?*

"У подружньому житті майже ніколи нема аж повної згоди й гармонії характерів. Кожна людина — це зовсім відмінний і інший світ, з відмінними думками, поглядами, смаками й бажаннями. В подружжі ті відмінності помалу вигладжуються, єднаються і знаходять свій спосіб тихого співжиття. А це коштує не тільки багато вирозуміння, терпеливости й любови, але також і багато жертви й терпіння. Жертвою й терпінням уже неодна жінка привела свого чоловіка до опам'ятання. Ви кажете, що Ви вже не маєте сили дальше терпіти. В тому Ви дуже помиляєтеся. Людина потрапить багато більше перетерпіти, ніж вона думає. Не маєте сили терпіти самі? Кличте Бога на поміч, більше моліться за витривалість у терпінні, частіше приступайте до Св. Причастя, щоб Христос Спаситель, перебуваючи в Вашому серці, кріпив Вас у терпінні Своєю всемогутньою ласкою. Тоді на Вас сповняться слова св. Павла: "Я можу все в тому, хто укріплює мене" (Филип. 4, 13).

Правда, Ви можете й відійти від Вашого чоловіка, якщо церковні власті вважатимуть за конечне дозволити Вам на тимчасову розлуку. Про це Ви повинні найперше поговорити з Вашим Отцем парохом, а він звернеться до Єпископа. Але Ви мусите перестати займатися думкою про самогубство. В тяжких хвилинах диявол неодному підсуває таку спокусу. Але ж самогубство не є рятунком у нещасті. Воно, що правда, перерве дочасне нещастя, але кине до вічного і ще гіршого нещастя. Воно було би причиною того, що Бог остаточно відкинув би Вас від Себе, отже було би причиною вічних мук у пеклі. І чи варт було ціле життя жити побожно й багато перетерпіти в надії, що Бог за все те стократно заплатить вічним щастям у небі, коли нарешті уривається Вам терпець і Ви виберете радше вічні муки в пеклі, ніж іще трохи потерпіти на цьому світі?

Не знаєте, як довго ще будете жити. Може дуже коротко. Може Божий Дух увійде до душі Вашого чоловіка. Може Ваші молитви й терпіння опам'ятають його. Може Ваш смуток ось-ось у радість обернеться. Попробуйте ще потерпіти й багато молитися, а Бог певно не опустить Вас.

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ДЕЯКІ УКРАЇНСЬКІ ЧАСОПИСИ ПОДАЛИ, ЩО П. ДМИТРО ЧУТРО ВИСТУПАВ ЯК ПРЕДСТАВНИК НАШОГО ЖУРНАЛУ "СВІТЛО", ЩО НЕ ВІДПОВІДАЄ ПРАВДІ.

ОЦИМ НАША РЕДАКЦІЯ ПОДАЄ ДО ВІДОМА, ЩО П. ДМИТРО ЧУТРО ЗОВСІМ НЕВІДОМИЙ НАШІЙ РЕДАКЦІЇ, ЯКА ПРО ЙОГО ПРІЗВИЩЕ ВПЕРШЕ ДІЗНАЛАСЯ ЗО ЗВІДОМЛЕНЬ ДЕЯКИХ ЧАСОПИСІВ. ЯК НЕВІДОМА ДЛЯ РЕДАКЦІЇ ОСОБА П. ЧУТРО НЕ БУВ І НЕ Є НІЯКИМ ПРЕДСТАВНИКОМ "СВІТЛА".

о. О. Купранець, ЧСВВ
редактор

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

НАЙНОВІША КНИЖКА
М. Головінської
ОСІННЄ ЛИСТЯ
оповідання й нариси
Стор. 392. Ціна $4.50
Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

НОВА КНИЖКА
ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ
Видання для народу з 54 ілюстраціями
Уклав о. В. Бурко, ЧСВВ
Видавництво оо. Василіян, Прудентопіль, 1965
Стор. 240 — Ціна $2.00
Замовляти:
BASILIAN PRESS,
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

о. проф. Н. Кушнірик, СТЛ

РІЗДВЯНІ ЗВИЧАЇ В УКРАЇНІ

Філософ уважає чоловіка як мислителя; науковець представляє його як еволюційного винахідника; а богослов дефініює його як "священика з природи". Чоловік бо стоїть у самому центрі тутемного світу, що він його водночас і одержує від Бога і жертвує Богові, тобто благословить і складає подяку Тому, що світ створив і всяким благом обдарив. Таким ставленням чоловік перетворює своє життя — те життя, що він його одержує від світу, — в життя з Богом. Світ був створений як речовина однієї суцільної "євхаристії", а чоловік — як виконавець цього ж космічного сакраменту. Людство це розуміло інстинктовно, якщо не завжди раціонально. Збагнув цю сущу правду днедавньо й український хлібороб, який, заки почав видіти Бога під видами хліба й вина, вже у передхристиянській добі, бачив Його під видом природи. Звінчавши природне з християнським, український ум витворив ритуал — багатобарвні і змістовні обряди, до яких належить різдвяна нашина, тобто наші різдвяні звичаї, що знаменито сприяють природній священицькості чоловіка. Під тим оглядом Свят-Вечір просто безприкладний. У той особливий день вся господарка перетворюється неначе в один просторий храм, у якому все виконується за відповідними "законами" - рубриками, — що їх усно передала прадідівщина.

Рано-вранці добувається нового вогню, що його господиня викрешує кремінем та кресалом, що двадцять днів лежали в покутті під іконами. Тим же вогнем вона розпалює в печі дванадцять полін, що їх сушила дванадцять днів. На тому вогні мають зваритись дванадцять свят-вечірніх страв із найголовніших плодів поля, городу й саду.

У той час наш "із природи священик" - господар — порається на дворі та в стайні. Відкидавши сніг, він напоює худобу, підстелює свіжою соломою та дає їй свіжого сіна. Він мусить оглянути всю господарку, щоб усе живе й неживе могло зустріти Свят-Вечір на власному місці. Прадя не втомлює, бо в серці його панує велике вдоволення: вся його родина вдома, до батьків недалеко, сваритись не вільно, а з ворогами помиритись приписано, так щоб у новому році був мир у хаті і поза хатою.

"Свят-вечірній храм" уже готовий й усі чекають хвилини, коли настане запад літеплого сонця. Церемоніяльно вносить господар до хати сніп сіна, т. зв. "дідуха", що для українського рільника завжди символізував багатий урожай.

"Дай, Боже, здоров'я" — ядерно голосить він дружині, переступаючи поріг та скидаючи шапку.

А вона відповідає: — "Помагай Біг! А що ти нам несеш?"

"Золото, щоб увесь рік нам було багато!" — каже він, ставши посеред хати. Перехрестившись благочестиво, як личить батькові, який бажає бути живовзором глибокої віри для своїх дітей, він звертається до приявних і врочисто віншує слідуючими словами: "Віншую вас із щастям, здоров'ям, із цим Святим-Вечером, щоб ви в щасті й здоров'ї ці свята провели та других дочекались, — від ста літ до ста літ, поки сам Пан

Просимо Тебе, Царю,
Небесний Володарю,
Даруй волю, щастя-долю
Нашій Неньці-Україні!

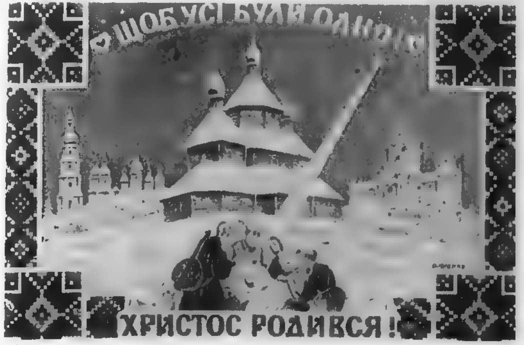

Мистецька картина О. Юренка.
Видання Т. Барана, Монтреаль.

Біг назначить вік!" Тут він із небуденною повагою підносить "дідуха" над столом і ставить його під образами. Спритно перев'язує символічного снопа залізним ланцюгом і біля нього кладе ярмо, чепіги й хомут, а його жінка, неначе сослужащий диякон, все це накриває сніжнобілою скатерткою. По тім обряді наш "літург із природи" знову виходить на подвір'я і цим разом вертається з оберемком соломи й сіна. Першу розстиляє по долівці, а друге ділить на дві нерівні частини. Меншу кладе на покутній бік стола, а з більшої творить копичку під столом і на неї ставить домашню кадильницю з черепка, в якому жевріє вогник і димиться пахучий ладан. Біля сіна кладе леміш, гистик без держка та сокиру. Хто босоніж торкнеться того ж "заліззя", той матиме ноги здорові, як залізо. Виконанням цього екзорцизму господарі бажають захистити свою господу від усякої злої сили не лише в цей таємничий вечір, але й на ввесь господарський рік.

Безпосередньо йде мала процесія — господар із дружиною несуть у руках новоспечений хліб, мід і мак та обходять двір і комори, обкаджуючи їх ладаном. Де стоїть худоба, господиня посипає дикий мак, щоб жодна зла сила не могла приступити там, а господар символічно забурує поріг, щоб хоронити дім від всяких звірів. Вернувшись до хати, господиня ставить під скатерткою на чотири роги столу по головці часнику, щоб злу силу відігнати.

Неначе прислужащий при вівтарі, вен'яминок родини — тобто невинна душа — кладе три калачі, грудку соли й велику свічку на сіно намощене на покутньому кінці стола.

Хоч голод від цілоденного посту духовооркеструє в шлунку кожного, всі як один терплять, бо ще не зійшла вечірня зірка, що має сповістити всьому хрещеному людові про прихід на світ Божого Сина. Уже мати починає наставляти полумиски з вечерою на стіл, а батько виходить зорі виглядати. Нарешті входить він, і врочисто проголошує своїй родині, що Свят-Вечір уже почався, бо на майже безхмарному небі поміж баранцями мерехтить очікувана ними зоря. Але перш аніж почати спільно смачні страви споживати, йому треба худобі їсти дати та "гостей запросити". Отже він бере миску, приступає до стола і набирає кілька ложок кожної страви. Дружина дає йому хлібину та черпак із медом. Це все для худоби, бо для собаки - вівчура дається окраєць хліба і грудку овечого лою. Всі ці Божі дари господар, одягнений у кожух, але без шапки, несе на двір і найперше промовляє до пса.

"Ось той хліб і ті вівці, що ти мені доглядав увесь Божий рік. Якщо ти вірно служитимеш мені й у цьому році, то будь певен, що в наступному Святому-Вечері ще більше скураєш!"

Тоді він кладе хліб і лій у стіп вівчура, а сам іде до стайні. Із хлібом у руках він підходить до кожної німої тварини і тричі благословить її, торкаючись буханцем до голови та кажучи:

"Благословлю тебе цим святим хлібом і закликаю на тебе благо, щоб ти звіря не боялась, грому не лякалась та щоб минали тебе чорні напастї!" Безпосередньо медом робить хрестик на чолаку кожної тварини, а опісля сипле з миски вечерю в чисте корито, кришить туди хліб, додає борошна, солить, перемішує все і кописткою розділяє поміж усіма. Уділяючи це "медопомазання" господар свято вірить, що опівночі, в цю чарівливу ніч, тварина матиме харизм мови і розмовлятиме з їхнім спільним Творцем. Вона матиме нагоду його, свого владику, перед Богом або похвалити або обвинувачити за його добре чи немилосердне відношення до неї під час року. Якщо він має пасіку, то дає бджолам сити, теж із глибокою пошаною. Тим часом господиня годує курей, качок, гусей — вареною пшеницею.

Повернувшись від стайні чи коровні наш рільник-літург іще раз набирає в чисту миску по одній ложці всіх страв — на верх ставить кухлик із медом і склянку води та кладе калач, кілька горіхів і яблуко. Усе це держить він у лівиці, а в правиці тримає бич від ціпа. Знову без шапки він виходить і стає перед дверима. Його дружина замкнула перед ним двері, погасила світло і наказала дітям тихесенько заховуватись. Кожний відчуває, що там на дворі має відбутись вельми таємнича дія. У своїй буйній уяві діти вірять, що батько пішов на поєдинок зі злом. Він там віч-на-віч із стихійними силами природи. На екрані пам'ять висвітлює найстрашніші фрагменти з оповідань про різні потвори, вовків, завірюхи, дідуганів. Там часом господар викручується "за сонцем", вдивляючись у далечінь зоряного неба і чим-дуж гукає тричі: "Морозе, морозе, ходи до нас кутю їсти. Ходи до нас на вечерю! А як не йдесь, то не приходи і на жито, пшеницю, усяку пашницю. Радше йди до моря, на ліси та круті гори і нам шкоди не твори". Опісля він запрошує сірого вовка: "Ходи і ти на кутю, сірий вовче а як ні, то не бери в нас ні телят ні ягнят, ані малих поросят!"

Останньо щосили гукає він до чорних бур та злих вітрів, щоб не робили жодної шкоди на ярині і на житі в літі, коли не бажають прибути на Свят-Вечерю в зимі. Виголосивши ці запросини він вертається в хату і зачиняє за собою двері. До самого кінця вечері нікому не дозволиться вийти надвір.

(Закінчення буде)

о. О. Купранець, ЧСВВ

О. Д-Р ІРИНЕЙ НАЗАРКО ЗНОВ У КАНАДІ

Папа Павло вручає о. Назаркові примірник цінного видання Біблії

При кінці жовтня ц. р. повернувся до Канади з Риму о. д-р Іриней Назарко, ЧСВВ, який через 10 років був генеральним консультором Верховної Управи Василіянського Чину та через 11 років ректором Української Папської Колеґії св. Йосафата в Римі. Довший побут у Римі причинився до теперішнього злого стану здоров'я о. Назарка, який у найближчому часі перебуватиме в Торонті, щоб мати змогу лікуватися.

З уваги на те, що о. Назарко належить до видатніших священичих постатей нашої Української Католицької Церкви, хочемо в цих декількох рядках познайомити наших Читачів з особою та діяльністю цього заслуженого священика-монаха.

⁂

О. д-р Іриней Назарко народився 7. VII. 1905 р. у Тернополі. У своєму родинному місті відбув навчання в народній школі та закінчив шість гімназійних кляс, після чого вступив до Василіянського Чину, щоб посвятитися Господній службі в манастирі. Як кожний юнак, що стає на дорогу чернечого життя, молодий ідеаліст Іван (хресне ім'я о. Назарка) вступає 1922 р. на новіціят у Крехівському манастирі, після чого закінчує гімназію та відбуває філософічні й богословські студії, щоб стати священиком. Склавши приписані Чином св. Василія Великого часові (1924) та вічні (1930) чернечі обіти, одержує 30. XI. 1930 р. Св. Тайну Священства з рук св. п. Владики Йосафата Коциловського, ЧСВВ, Перемиського єпископа. Ставши священиком, о. Назарко опісля доповняє ще свої студії з педагогіки у Відні та Інсбруці.

Через свячення на о. Назарка не тільки сплила "Божественна благодать", але ці священичі свячення відкрили широко ворота для церковно-релігійної та громадянсько-національної праці молодому ентузіястові, щедро обдарованому різними талантами, які він використав для загального добра нашої Церкви й нашого народу. Завдяки вродженим здібностям і самопосвятній праці вже з найраніших священичих років ім'я о. Назарка стало загально відомим усьому українському громадянству, зокрема ж інтеліґенції та молоді, яким він присвятив особливу увагу. Діяльність о. Назарка можна було б поділити на два основні періоди: львівсько-галицький і канадійсько-римський, про які декількома рядками скажемо, не входячи в подробиці, щоб не обтяжувати Читача.

В першому львівсько-галицькому періоді "випадовою базою" о. Назарка був старинний василіянський манастир св. Онуфрія у славному княжому городі Львові. Там о. Іриней перебував у 1932 — 1944 рр., виконуючи з доручення настоятелів ЧСВВ і під проводом Слуги Божого Митрополита Андрія різні функції. Не будемо їх перераховувати, згадаємо тільки одну, що була однією з найважливіших і найбільш пожвавлених праць, що їх виконав о. Назарко на українському церковно-релігійному галицькому, раніше доволі занедбаному полі — наша молодь. Нею треба вважати організацію Марійських Дружин. Будучи президентом Товариства Марійських Дружин та редактором його видань, як "Вісник Марійського Товариства", "Наш Приятель" і "Бібліотека Нашого Приятеля", він водночас співпрацював в інших українських видавництвах. Організаційна сітка Марійських Дружин, що її розвинув о. Назарко, обхоплювала всю Галичину, бо не осталася майже ні одна гімназія, в якій не було б Марійської Дружини студентів. При тому не залишив на боці теж і академічної молоді університету. Найкращим доказом успіху праці о. Назарка є число членів Марійських Дружин у всій Галичині, що зросло на поверх 20.000 осіб.

Марійська Дружина в державній гімназії в Дрогобичі 1938 р. Зліва сидять отці: І. Назарко, ігум. С. Вараник і С. Сапрун — катехит. По правій руці о. Назарка сидить автор статті.

У 1941 р. настоятелі ЧСВВ іменують о. Назарка ігуменом василіянського манастиря у Львові, де він знову ж не замикається в сірих манастирських мурах, а посвячується далі активній церковно-релігійній і народно-культурній праці, доки нова большевицька навала не заставляє його залишити Рідні Землі, щоб зазнати долі скитальця. Оставатися вдруге під большевиками означало для о. Назарка те саме, що свідомо й добровільно віддати себе большевикам на розстріл, до чого він не мав морального права.

Короткий побут у Німеччині (1944-46), який був тільки переходовим до наступного канадійсько-римського періоду, не дав можливостей о. Назаркові якоїсь систематичної праці. Перший побут о. Назарка в Канаді (1946-53) доволі різноманітний у ділянках праці, бо ми бачимо його на різних постах: редактор "Світла" (1946-48); спеціялізація у студіях, які закінчує докторатом у 1950 р.; професор історії Української Церкви в монтреальському й оттавському університетах. У 1953 р. на загальному василіянському соборі в Римі вибирають о. Назарка на генерального консультора Верховної Управи ЧСВВ у Римі. З 1954 р. редагує "Записки ЧСВВ" — періодику (1953-63). Поруч того св. Конгрегація для Східньої Церкви іменує його в 1955 р. ректором Української Папської Колегії св. Йосафата, де він до червня ц. р. виховував український священичий доріст у нашому українському дусі. З-під його руки вийшло майже 30 священиків. У 1956 р. став дійсним членом НТШ і УБНТ.

У римському періоді о. Назарко, крім педагогічної праці, яку виконує з уряду ректорства, посвячується головно науково - письменницькій праці. Тут згадаємо тільки деякі більші з них, як те ж і деякі галицькі видання, (бо не можемо подавати сотки наголовків його писань): "Св. Володимир Великий", "Папа Інокентій XI і Україна", "Київські і Галицькі Митрополити", "Клим Смолятич і його послання", "Молодь і її сучасний стан у різних краях Европи", "Католицька виховна ідея", "Методика василіянських місій", "Христос — цар", "Марія й Ти", "Великі люди" і інше.

Реасумуючи повищі рядки, можемо сказати, що в особі о. Назарка маємо нашого визначного: історика, журналіста, церковно-релігійного письменника, організатора, конференціоніста, проповідника, духовника-сповідника та щирого українського патріота.

Вітаючи о. Назарка з другим побутом у Канаді та як співробітника "Світла", бажаємо Йому щедрого Божого благословення, сильного здоров'я та дальших великих успіхів у праці!

БІЛЯНС МАСАКРИ МІСІОНАРІВ У КОНГО

Починаючи від 1 січня 1962 р. Конго було кривавим полем для християнських місіонарів, яких по сьогоднішній день згинуло там 208 осіб, серед них було 168 чужинецьких католицьких місіонарів, 10 конголезьких і 30 протестантських. За національною приналежністю поділяються на: 103 Бельгійці, 33 Голяндці, 18 Англійців, 10 Конголезів, 10 Італійців, 9 Американців, 8 Люксембурців, 5 Еспанців, 4 Німці, 3 Французи, 1 Новозеляндець і 1 Австралієць.

ДОГОВІР ВАТИКАНУ З АРГЕНТИНОЮ

На основі договору, що його заключила Апостольська Столиця з урядом Арґентини, Католицькій Церкві в Арґентині забезпечується повне право свобідного виконування духовної влади. Однією з найважливіших точок договору є те, що арґентинський уряд зрікся дотеперішнього права йменувати католицьких єпископів. Така практика існувала в Арґентині від 1853 р. Право номінації єпископів ще досі мають уряди таких держав: Портуґалія, Еспанія, Уруґвай, Параґвай, Венезуеля, Мексико, Гондурас та Франція (тільки для Альзації та Льотаринґії).

ПО 500 РОКАХ ВІДКРИТА СИНАГОГА

По майже 500 р. у жовтні ц. р. зібралася жидівська громада Толеда, Еспанія, на молитву в старинній синагозі, яку збудовано ще в 1360—1366 рр. Самуїлом Леві, що був дорадником кастилійського короля Петра. Синагогу замкнено для публичного користування в часі вигнання Жидів з Еспанії 1492 р. Нове відкриття синагоги відбулося дуже врочисто, в чому взяли теж участь католицькі священики та монахи. Промову виголосив губернатор Толеда.

ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННІШОМУ

АРХИЄПИСКОПОВІ

ВЛАДИЦІ ІВАНОВІ БУЧКОВІ

МОЙСЕЄВІ Й БАТЬКОВІ

УКРАЇНСЬКОЇ СКИТАЛЬЩИНИ

ШЛЕ З НАГОДИ

75-РІЧЧЯ ЖИТТЯ

ПОБАЖАННЯ ВСЬОГО НАЙКРАЩОГО!

Редакція "Світла"

о. І .Назарко, ЧСВВ

ПРЕДТЕЧА ОТЦЯ МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА

Майже сорок років перед виступом о. Маркіяна Шашкевича, себто ще 1794 р. появилися в Почаєві "Науки парохіяльния", що їх із "славеноруского на посполитий язик руськїй" переклав василіянин о. Юліян Добриловський. На ці проповіді в народній мові перший звернув увагу український письменник, член "Руської Трійці" — о. Іван Вагилевич. Він же ж подав до відома широкому загалові, що о. Юліян Добриловський ЧСВВ писав також вірші і що В'ячеслав з Олеська в своєму збірнику пісень помістив також дві пісні о. Добриловського: "Дай нам, Боже, добрий час" і "Станьмо, братя, в коло". Перша пісня здобула собі велику популярність і її співали в Галичині ще до другої світової війни, особливо по українських приходствах. Але про самого о. Добриловського, його походження, його працю, довгий час ми нічого не знали.

Аж 1906 року відомий наш учений і академік Василь Щурат перебував у манастирі оо. Василіян у Підгірцях коло Плісненська, де переводив студії топографічні й археологічні у зв'язку з тим, що в "Слові о полку Ігоревім" згадується Плісненсько. Пізніше Щурат написав про це окрему працю (1919 р.). Мавши завжди особливе зацікавлення старинними книгами й записками, Щурат просив ігумена підгорецького манастиря о. Григорія Залуцького ЧСВВ, щоб йому позичив стару манастирську хроніку. В другій частині хроніки за роки 1763-1802 Щурат з радістю стрінувся з прізвищем о. Добриловського. Під датою 18 січня 1769 р. Щурат вичитав, що до підгорецького манастиря прибули з Крем'янця два місіонарі — василіяни: о. Лаврентій Бережинський, що замешкав у Підгірцях і о. Юліян Добриловський, що став проповідником у парафіяльній церкві в Бродах. — У січні 1797 р. хронікар подав поіменний список осіб, що тоді перебували в підгорецькому манастирі, а при кінці дописав: "Крім тих усіх, до нашого манастиря ще приналежить о. Юліян Добриловський ЧСВВ в Бродах, проповідник у парафіяльній церкві". Подібне зазначування приналежности о. Ю. Добриловського до манастиря в Підгірцях повторюється в двох наступних роках і навіть під датою 1 січня 1800 року. Під датою 5 січня 1800 року хронікар (о. Ігнатій Филипович ЧСВВ) записав, що о. Ю. Добриловський дотеперішній проповідник у Бродах, виїхав до Львова, до манастиря св. Юра на проповідника.

Після повороту до Львова, Щурат написав справді коротку, але цінну статтю про Добриловського п. н. "Український проповідник і поет з кінця XVIII ст." і надрукував її в часописі "Світ" з 9 квітня 1906 р. Цю статтю перевидало 1963 р. Видавництво Академії Наук УРСР у збірнику на честь В. Щурата. Із записок підгорецької хроніки, Щурат зовсім правильно заключив, що о. Добриловський був греко-католицьким василіянином, який працював на користь З'єдинення на Волині. Відзначаючися не тільки проповідницькими здібнощами, але й поетичним талантом, належав мабуть до тієї групи почаївських ченців, яким завдячуємо "Богогласник" — збірник українських релігійних пісень. Після другого поділу Польщі, цариця Катерина II щораз більше обмежувала свободу з'єдинених і місіонерську працю василіян на Волині. Коли ж 1796 р. окремим циркулярем приказала населенню вернутися на лоно православної Церкви, тоді о. Добриловський із своїм товаришем Бережинським емігрували до Галичини. Тут завдяки своєму проповідницькому талантові, о. Добриловський став проповідником при парафіяльній церкві в Бродах, а відсіля, як проповідник, був перенесений до митрополичого собору у Львові. Щурат запитує: "Як проповідував Добриловський у Львові? Чи по-народному?" Але відповіді на це питання не дає. — Ось такі скупі дані з життя о. Добриловського подав Щурат.

Натомість незабутній о. Йосафат Скрутень ЧСВВ, маючи під рукою збірку поезій Добриловського, заінтересувався його особою і на основі списка ченців та манастирських хронік, що зберігалися в Центральній Бібліотеці ОО. Василіян у Львові, так доповнив життєпис о. Добриловського ЧСВВ:

"Добриловський Юліян, Йосиф, народився 1758 або 1760 р., помер 1825 р. Священик-василіянин польської, а від 1796 р. галицької провінції. Народився в містечку Зінкові на Поділлі. Батько його Михайло був місцевим греко-католицьким священиком і деканом. Мати називалася Тетяна. До Чину св. Василія Великого вступив 19 липня 1778 р., чернечі обіти склав 20-го липня 1779 р., висвячений на священика 1784 р. Відтак продовж двох років навчав фізики у василіянській школі в Шаргороді, а згодом всеціло посвятився проповідництву й місійній праці. Перебував у головних місійних осередках, як: Замость, Тригор і Крем'янець. Звідси виїздив як місіонер на працю до епархій Львівсько-Галицько-Каменецької, Луцької і Київської. Під час переслідування уніятів виїхав із Крем'янця до Галичини. Задержався в Підгірцях, був сотрудником головної церкви в Бродах, де заблистів, як світлий і ревний слуга Божого слова. Дня 5 січня 1800 р. на власну просьбу був перенесений до манастиря св. Юра у Львові в характері проповідника, але вже 1 січня 1801 р. вернувся до Підгорець, де став ігуменом манастиря і провадив його до 1 вересня 1803 р. Відтак виїхав до Угорник на настоятеля манастиря, звідси 1810 р. відійшов до Жовкви на проповідника, потім до Крехова, а 1815 р. до Бучача на ректора школи й манастиря.

Як ректор, Добриловський багато вчинив для василіянського Бучача, м. ін. зачав раціональну господарку огородову на т. зв. Леваді, збудував естетичну й вигідну ґалерію і подвір'я перед церквою і манастирем. зреставрував церкву, розбудував школу, поставив статую Богоматері й св. Онуфрія. Із вдячности і за признання заслуг, чернеча влада запропонувала Добриловського на архимандрію в Жовкві та сильно підпирала його кандидатуру. На жаль, 26 лютого 1821 р. Добриловський поражений паралічем, зрезиґнував із ректора, а згодом звільнений з усіх обов'язків пішов на лікування до чернечого маєтку в Зеленій коло Бучача, де й помер 13 березня 1825 р.". Стільки написав про Добриловського о. Скрутень. (Пол. Словник Біографічний, том V, Кракім 1939).

Добриловський був блискучий бесідник. Хроніка підгорецького манастиря називає його "світлим проповідником". Він володів поправно мовами: латинською, польською й українською. Видав друком "Науки парафіяльні", завдяки яким увійшов в історію української літератури. Вже Іван Франко в своєму "Старому українському письменстві" з р. 1922 згадує Добриловського, а пізніше дочекався він згадки майже в усіх шкільних підручниках літератури (Барвінського, Возняка й ін.).

Крім цього Ю. Добриловський займався поезією. Як поет писав поправною українською мовою ще перед Маркіяном Шашкевичем. Його поезії перекладено на польське й видано у Львові, Вильні й Кракові. До деяких уложено музику і їх співали при різних нагодах ("Дай нам, Боже, добрий час" і "Станьмо, браття, в коло"). Ці пісні співали інтеліґентні львов'яни з Яковом Головацьким на чолі і мабуть від Головацького ці пісні дісталися до збірника пісень Вацлава з Олеська. Поезію Добриловського: "Станьмо, браття, в коло" поміщено навіть у польському альманасі "Зніч" у Вільні 1834 р. Поезії Добриловського прихильно оцінили такі знавці, як: І. Франко, М. Возняк, С. Шах і ін.

Повного видання поезій Добриловського не маємо. Єдиний примірник, що містив більшість його поезій находився в рукописі в Центральній Бібліотеці оо. Василіян у Львові. В. Щурат визичив собі цей примірник, перестудіював його основно і ранньою весною 1941 р. приніс його тодішньому бібліотекареві сл. п. о. Романові Луканеві ЧСВВ. У рукописі, добре збереженому, було около 20 поезій в тодішній народній мові, записаних гарним чітким письмом. На наш запит: "Чи ті поезії мають літературну вартість?" — Щурат відповів: "Так. Поезії на той час зовсім добрі, бо Добриловський був непересічний поет".

(Посьогодні не можу віджалувати того, що я вибираючись на еміграцію 1944 р. не взяв з собою цього малого зшитка поезій Добриловського; тим більше, що вже не жив незабутній о. Лукань і ніхто не міг мені цього заборонити).

Отже Добриловського можна вважати предтечею Шашкевича та одним із перших письменників відродженого письменства в галицькій Україні.

З НАГОДИ 40-РІЧЧЯ СВЯЩЕНСТВА

ВСЕСВ. о. Д-РОВІ
БОГДАНОВІ
[illegible]
ПОВАЖАННЯ
ВСЬОГО
НАЙКРАЩОГО
ШЛЕ —
РЕДАКЦІЯ

Брат Методій Козяк, ЧБХШ

ЖИВЕМО В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ДВАДЦЯТОГО СТОЛІТТЯ

(Доповідь на загальній сесії 14-го З'їзду Українців Католиків Саскачевану)

Друга половина двадцятого століття — з немислимими перед тим винаходами, їзда "спутників" довкола земної кулі з нечуваною скорістю, приготування і спроби подорожі до місяця й інших планет. Другий Ватиканський Собор — потрясли людством. Це потрясення людства відчувається на полі політичнім, економічнім, національнім та релігійнім. Люди шукають за чимось, самі не знають за чим.

Треба не тільки думати про молодь, але треба думати разом із молоддю, щоб могти її розуміти та зберегти її для нашої Церкви та Народу!

І так виринає дивне явище: одні хочуть змін усього й роблять зміни, дуже часто лише задля змін — не зважаючи чи ті зміни потрібні, чи ні. Другі знова стисло тримаються минувшини й старих традицій, не зважаючи, що з минувшини можна й треба дещо поправити, що деякі традиційні практики треба змінити, пристосувати до модерного поступу й життя.

Ціллю мого докладу є: доказати, що нам конечно треба людей, провідних людей, "золотої середини" — не змінювати все задля змін, і не триматися всього старого задля його старости.

Перша група людей дорікає другій групі, що вони "зацофані", не йдуть вперед із поступом, живуть у минувшині, забуваючи про великий поступ другої половини двадцятого століття. Знова друга група людей називає першу групу врадниками та відступниками від усього традиційного і їм дорогого. І перша й друга група людей грубо помиляються. Нам конечно й то чим скорше треба людей, провідників, "золотої середини".

Ми мусимо йти в будуччину розумно, а не триматися сліпо минувшини. Я маю велику пошану до минувшини, і гадаю, що минувшина є важна й дорога тому, що вона є минувшина. Але сьогодні ми бажаємо й мусимо глядіти в теперішність і в будуччину. Якщо хтось думає й говорить, що коли ми звертаємо свою увагу на теперішність і на будуччину, то тим способом ми відрікаємося минувшини, то щось є зле з тими людьми.

Де наш священичий доріст? Хто нас духовно тут обслужить? Кого пішлемо на місію в Україну? Чужинців чи наших українських синів? Де наші сини?

Сьогодні інженери плянують нове авто, Форда, на 1968-ий рік. Чи ті інженери зневажають тих інженерів, що плянували "Модель Т" Форда? Я не думаю. Світ іде вперед, і ми мусимо йти з ним.

Говорити, що кожна особа, яка плянує й іде з поступом вперед, така ніби рівночасно нехтує минувшиною, пусте говорення. "Модель Т" Форд був добрий для мого батька, але не для мене, що живу в другій половині двадцятого століття!

Людей українського роду було 1961-го року в Канаді 473,337. З цеї цифри 77 відсотків, це уродженці Канади, або 364,469. Українців, що приїхали до Канади, було лише 108,868 осіб. 1961-го року 65 відсотків Українців у Канаді жило в містах, а лише 35 відсотків на фармах. Таких, які подали, що українська мова є їх рідна мова, було 64 відсотки, або 301,935, а 71,402 особи вже не говорять українською мовою, як своєю рідною. Припускаючи, що всі Українці, що приїхали до Канади подали, що українська мова є їх рідна мова, то ще є 293,067 Українців, уродженців Канади, що ще говорять по-українськи. Ця сама статистика подає, що 38 відсотків усіх українських подруж це етнічно мішані подружжя.

Ми маємо три українські еміграції до Канади — перед першою війною, між двома війнами, і по другій війні. Емігранти всіх трьох груп сповнили свій обов'язок щодо української мови — навчили своїх дітей говорити по-українськи. Однак не всі сповнили свій обов'язок щодо Католицької Церкви й українського обряду. Багато самих еміґрантів перейшло до іншої Церкви, а їхні діти і до інших Церков і до іншого обряду. З цього дехто може заключити, що ми були більші Українці як католики...

Статистика каже, що поверх 80,000 Українців сказали, що вони є латинського обряду. А скільки є їх у різних протестантських сектах? Статистика з 1951-го року подала, що їх було поверх 60,000. Сьогодні напевно є їх більше.

Де ж причина цих великих втрат, і на релігійному й на національному полі? Не можна казати, що Українці уродженці Канади, або їх діти всьому винні, хоч канадійське оточення й струї цивілізації сильно натискають на ці зміни. Я маю докази, що деякі діти родичів, які прибули по другій війні, женяться не з Українцями, або забувають свою українську мову. Цього року в Колеґії св. Йосифа є чотирьох хлопців третьої еміґрації, по другій війні, які не беруть української мови — і на те мають дозвіл від своїх родичів, — бо їм "затяжко". А один записався, що є латинського обряду.

Ми не можемо казати, що тих 71 тисяч, які вже не говорять по-українськи, що тих 80 тисяч, що перейшли до латинського обряду, і тих 60-70 тисяч, що вступили в різні протестантські секти, це всі дурні. О, ні! Це за легке й неоправдане пояснення. Причина є і в них і в нас, у нашім громадянськім і церковнім житті. Покора й покаяння є добрі чесноти. Отже, биймося в груди й шукаймо своїх блудів. Аж тоді ми зможемо показувати блуди тих, що від нас відійшли, як також здержувати інших від дальшого будучого дезертирства!

Тут, на загальній сесії З'їзду Українців Католиків Саскачевану не місце; і я не маю часу вичисляти й обговорювати наші громадянські й церковні промахи — а вони є! Над цими промахами-помилками повинні серйозно застановлятися й обговорювати їх наші громадянські й церковні провідники. Я подам лише дві поради:

1-ша парада: Є факт; що вже якась кількість нашої молоді не говорить по-українськи. Ми можемо притягнути тих 71 тисяч, що вже не говорять по-українськи до нашого громадянського й церковного життя та здержати будучих 171 тисяч від дезертирства. А зробимо це лише через мову, котру вони розуміють і нею говорять, це є англійську мову. Мова є спосіб комунікації. Якщо нема комунікації якоюсь мовою, то сентимент багато не вдіє.

38 відсотків українських подруж це етнічно мішані подружжя. Багато з них беруть шлюби в нащій церкві; отці духовні перед шлюбом дають їм інструкції і про нашу Церкву і про наш обряд. А потім що? Не-українська особа, по більшій части, не почує в церкві слова англійської мови.

Любім і тримаймося своєї української мови, але не забуваймо тих теперішніх 71 тисяч і грядучих 171 тисяч наших братів і сестер по крові й кості. Даймо їм хоч трошки причин бути з нами.

2-га порада: Дуже часто, і то за дуже часто, ми відпихаємо-азилюємо від нашого громадянського й церковного життя тих, що вже не говорять по-українськи. "Хай навчиться свого" є часто нашим докором! Це легко сказати, але факт є, що вже багато Українців не володіють українською мовою. І дуже часто це не їх вина. Хоч би й були це їх власні гріхи — то хто з нас без гріхів? Як би ми зачали відкидати від громадянського й церковного життя всіх, що согрішили, то дуже мало лишилося б членів.

Англійці так не роблять. Вони притягають до себе і праведних і грішників; і своїх і чужих.

Тому кілька літ, бувший посол, Бронислав Корчинський, мав промову на подібнім з'їзді. Між іншим він сказав: "Ми дуже часто нарікаємо, що нам чужі не дають того, що нам належиться. Ми нічого не дістанемо від чужих. Як ті тигри, ми мусимо видерти від чужих те, що нам належиться, і держати, також як ті тигри, те що є наше". Мудрі слова. Пам'ятаймо їх!

Прошу вас, благаю вас, не азилюйте — не відпихайте від себе наших братів і сестер, котрі вже не говорять по-українськи! Зробіть для них місце, дайте їм нагоду належати до нашого громадського й церковного життя. Тоді вони будуть з нами й наші. Тоді наші грядучі історики не будуть писати й чванитися, що, такі й такі великі особи — Чайковські, Гоголі, Достоєвські, були українського походження!

Нова батьківщина, Канада, перестала бути для наших піонерів і їхнього потомства чужиною, як теж вони самі затратили почуття чужинця в ній. Канада стала для наших піонерів і їх потомків рідною та дорогою.

Так, ми дуже багато здобули за минулих 75 літ. За ці здобутки ми всі клонимо свої голови перед нашими заслуженими піонерами та їх потомками й пізніше прибулими. Вони всі причинилися до цих здобутків.

Але, за цих 75 літ ми також дуже багато втратили — головно нашої молоді й молодих людей — нашого найкращого скарбу.

Тепер і набудуче ми всі мусимо заряджувати й пристосовуватися так, щоб не лише не тратити нашого найдорожчого скарбу, нашу молодь, але і позискати, привернути, на скільки можливе тих, що вже відійшли від нас. Я сильно вірю, що це можливе та при згоді й добрій волі всіх, нам це вдасться.

Дав би Бог, щоб наше церковне й національне життя тут у Канаді якнайдовше збереглося!

УКРАЇНСЬКА РОДИНО, ЧИ ТИ ГОТОВА ЗРОБИТИ ЖЕРТВУ ДЛЯ БОГА И УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ДАТИ СВОГО СИНА НА СВЯЩЕНИКА?

Кожна операція болісна! Чи не треба на нашому українському організмі перевести якоїсь операції? На церковному полі найкращою операцією буде Всеукраїнський Церковний Собор!

Нове видання

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ Й АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ НА НЕДІЛІ І СВЯТА

В-во ОО. Василіян у Бразилії (Духовна Бібліотека)

містить Євангелії й Апостоли на всі неділі і свята, як теж загальні і страсні. Всі з поданими наголосами. Друковане на дуже доброму папері, десяткою і півтовстим друком. Ціна: брошуроване — 3.50 + пошта, оправлене 4.80 + пошта.

Казимир Грицина

40 РОКІВ ТОМУ В КРЕХОВІ

(Продовження)

Так сталося. Тоді ще їхав один брат ляїк додому. Він мав еґзему на руках. Тоді ще не знали цього лікувати, хоч і тепер це тяжка і затяжна недуга. Він тішився чомусь, а я стояв увесь час і не міг сісти. Коли ми вже їхали до станції Глинсько, в будці при гостинці, від якого ще було з пів кілометра до станції, гляджу: стоїть о. соцій Пушкарський. Вертався додому. Він не знав, що буде фіра, гадав присядеться на яку фіру. Тоді 1926 р. в січні була відлига і хляпа тривала до весни. На Різдво був дощ, тому ми їхали возом. І коли я його побачив, стримав коні та сам зіскочив із воза. Паду в обійми о. соція і не заплакав, а заридав. О. соцій питає: — Що сталося, де ти їдеш? — Я кажу: — О. Лиско сказав, що рада манастиря рішила відіслати мене додому через хворобу. О. Пушкарський на те: — Якраз рада монастиря допустила тебе до обітів. Жадна рада не ухвалила тебе видалювати. Чому о. маґістер не зачекав бодай уже по святах, а на самий Святий Вечір відсилає? Ти сирота круглий, прийдеш до дому і які будеш мати Свята?

Він мав очі повні сліз. Через поспіх до поїзду не було часу на жалі і я з серцем повним невимовного болю розпращався, почувши від о. соція слова потіхи: — Тебе Бог не опустить. Моли Божу Матір і пам'ятай, що жадна рада не рішала тебе відсилати.

Чи можете собі уявити які повні болю ці, такі радісні Свята стали тоді для мене? Ще таки під час Свят сл. п. о. Бородайкевич, великий приятель нашої родини пішов до директора шпиталю і цей прийняв мене та знайшов блуд і через це я скоро почав нормально говорити. Коли перерва не є довша шости тижнів, можуть прийняти назад до Чину. Я поїхав у перших днях лютня. На дворі зябко і дощ зі снігом. Знова я трохи підхрип. О. Лиско не хотів прийняти мене назад. Порадив вступити до оо. Студитів, але наразі це не сталося і я вернувся додому.

Читаючи ці рядки скажете: Це несправедливо поступили з тим хлопцем. Воно певно що так, судячи по людському. Але пам'ятаючи, що без волі Божої волос не випаде з голови, мусимо пам'ятати, що так хотів Бог. О. Лиско робив те, чого хотів Бог. Бо без волі Божої нічого не діється, що діється. Одно що мене боліло, то те, що не говорили ясно так, як було. Пощо було покликатися на раду. Але кажу: так хотів Бог.

Це вже давно, бо 5 січня 1966 р. було сорок років. Хіба вже не можу мати жалю до о. Лиска розуміючи, що він діяв із Божої волі. Подумайте, що то не таке боляче, що мене видаляли, більше болляче було в листопаді 1941 р., коли на зарядження сповідника я мусів сам піти до верховного настоятеля Чину оо. Студитів і сказати, що сповідник зарядив вийти мені з манастиря. І тоді я плакав, а плакав так, що мури старинної палати (о. ігумен мешкали в палаті митрополита) задрижали і о. ігумен, хоч із болем, мусіли відпустити мене, бо воля сповідника це воля Божа і хоч сповідник може помилятися, то не помилиться той, що йде за його порадою.

Побут у Крехові залишив свою печать на мені. Передовсім навчили мене порядку й точности. Монахи взагалі визначаються точністю. О. Ігумен Климентій Шептицький казав, що точність це золота королівська чеснота. Слуга Божий Митрополит Андрій, коли давав реколекції по Йордані 1939 р. питомцям Богословської Академії, то одного разу під час науки питає збоку сидячого питомця: — Чи є вже пів години? — Цей каже — Минуло п'ять мінут. — Тоді Митрополит: — Вибачте. Тягніть мене. (Митрополит був прикутий недугою до крісла). Ані думки ані речення не докінчив. Отак святі заховують точність. Багато набутого в Крехові опісля придавалося мені в житті, і в оо. Студитів, і в світі.

Коли прийшли большевики 1939 р., то вони ще з початку терпіли духовних. Але біографії треба було раз-у-раз писати. І один мене поінформував, щоб я написав собі життєпис і вивчив на пам'ять, так як написав, бо всяка зміна принесе нещастя, а горе мати до діла з НКВД. Зі Львова я мусів тікати. А в родиннім місті ніде не можна було дістати праці. Услів'я міліції було: як знайду працю, то припишуть мене. І от одна жінка з "народніх засідателів" знала, що в суді треба секретаря, то й порадила мені тимчасово взяти це місце.

Десь у листопаді 1940 р. мій начальник-суддя покликав мене до канцелярії, замкнув двері на ключ, поставив перед собою револьвер, а мені казав сісти. І питається мене: — Скажіть мені (до мене говорив через ви, хоч іншим тикав): — "піп" ви, чи ні? — Я йому кажу: я такий "піп", як ви дяк. — Чому? Ваші люди всі говорять, що ви священик!

Я в життєписі подав, що я був у Крехові. Того, що я був в Уневі і студіював богословію, я не подав, бо на матуральному свідоцтві я мав знимку у монашім підряснику. Коли я подав би був, що маю матуру, то мусів би показати це свідоцтво і тоді був би не викрутився. Отже я йому кажу: — Я вам написав у життєписі, що я був у манастирі в оо. Василіян у Крехові і зовсім цього не заперечую ні не стидаюся, бо те, що я сьогодні вмію працювати, це завдячую їм. Хіба ви не вдоволені з моєї праці?

— Навпаки, дуже вдоволений. Тільки ви подали, що ви маєте скінчених чотири гімназійних кляс, а я тут мав уже людей, які виказувалися університетськими дипломами, але ніхто мені не довів канцелярії до ладу, аж ви, а це були ваші люди. І я думаю, що ви мусите мати вищі студії.

— Ви не розумієте наших обставин. У нас манастирі це були вогнища культури і тяжкої праці на всіх ділянках життя, і хто з ними мав до діла, той багато навчився. Зрештою, якщо боїтеся мене, то можете звільнити мене з праці. А те що люди говорять, то є так: у нас, коли хтось більш релігійний, то назвуть його "ксьондз" і хоч він ним не є, то помре ним.

— Я вас не звільню з праці, бо ви моя права рука, але я мушу знати, що сказати моєму начальству, як спитає мене.

І начальство по півроку праці спитало його. Він дуже боронив мене, казав, що не може мене звільнити, що я не маю на чолі написане, що я "піп". Але начальство дало наказ і таку статтю до цього наказу, що коли б ми були в 1941 р. не втікли, то були б напевно мене зліквідували.

Але над усім чуває Бог і без Його святої волі ніщо не станеться, що станеться! Коли він читав мені цей наказ звільнення, то прочитавши, сказав: — Це є проти моєї волі, але мушу коритися наказові.

От бачите, які дивні шляхи Божого Провидіння, що з душі рветься клич: Який Великий Бог і які чудесні Його діла, що немає слів, якими можна б звеличити Його чудеса. Життя гарне, бо Бог добрий. І ще гарне, що в ньому є спомини і гарні і болючі. Як би були лише гарні, чи лише самі сумні спомини, не було б краси. (Д. б.)

ПЕРШИЙ НІМЕЦЬ АПОСТОЛЬСЬКИМ НУНЦІЄМ

Апостольський Престіл перший раз іменував своїм дипломатичним представником Німця — о. Бруна Вюстенберґа, який — піднесений до сану титулярного архиєпископа Тиру — сповнятиме дипломатичну функцію в Японії як апостольський пронунцій. Архиєпископ Вюстенберґ має 54 роки, свячений у 1938 р. як священик архидієцезії Кельн, від 1940 р. працював у Римі. Останньо займав становище керівника німецькомовного департаменту в Папському Державному Секретаріяті Стану. Нове йменування неіталійця на ватиканського дипломата майже не змінило італійського "стану посідання", бо на 47 нунціїв і інтернунціїв є 41 Італійців.

Уляна Кравченко

ПІД СВЯТИЙ ВЕЧІР

Віє вітер без упину
Мете листям по болонню...
Мамо, глянь на цю дитину,
Простягла до нас долоню.

Наче голуб'ятко біле,
А одіте так убого,
Вже мабуть осиротіле
І не має тут нікого.

Я дала б їй всі ті гроші,
Що на стрій новий складаю,
Я суконок і розкоші
Досить вже на Свята маю.

Добре серце в тебе, доню,
Обітри з слізочка сині
І не плач... Я не бороню
Поміч дати сиротині.

Незабаром світу зоря
Благодать звістити має —
А довкола стільки горя,
Безліч з голоду вмирає.

Та не бачуть люди, пташко,
Як горюють безталанні,
Як дістати хліба тяжко,
Як мруть наче квіти ранні...

Даймо місце у багаття,
Даймо хліба і одіти —
Люди всі — це сестри, браття,
Всі одної неньки діти.

Оттоді би понеслися
З всіх сердець, у кожній хаті,
Пісня щастя: "Бог родився!"
Пісня миру й благодати.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

- Надайте святам Різдва Христового релігійного настрою.
- Посилайте до рідних і приятелів релігійні святочні побажання.

12 К. СЛАВНИХ МАЛЯРІВ — $1.00
15 К. З УКРАЇНСЬКИМ ТЕКСТОМ $1.00
12 К. З УКРАЇНСЬКИХ ВЗОРІВ $1.00
З АНГЛІЙСЬКИМ текстом — 21 к. $1.00
10 ПАЧОК І БІЛЬШЕ — по 70 центів
20 ПАЧОК І БІЛЬШЕ — по 60 центів

Можете заробити!

Замовлення УЖЕ шліть на адресу:

Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont. — Canada

Б. Полянич

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції-1720-тих років

РОЗДІЛ 2

У ВЛАДИЧІЙ ПАЛАТІ НА ГОРІ СВ. ЮРА У ЛЬВОВІ

Велика молочна куля, в середині якої горіла олив’яна лямпа, кидала на стіл біле, лагідне світло. При столі, закиданому паперами й записками, сидів у чернечому одязі, могутньої постави, широкоплечий, з довгою чорною бородою чоловік. Його очі швидко пробігли рядками листа, що його він тримав у руках і спинилися довше на останньому реченні:

"Тому звертаюся до Вашого Преосвященства з уклінним проханням післати когось із довірених, найкраще когось із панів на Шептицях Шептицьких, сюди до нас, щоб він міг, як слід, де треба, піти та оповісти те, що ми вже знаємо, але на що не маємо наочного свідка..."

Чернець хвилину задумався. Його очі щераз спинилися на підписі листа:

"Вашого Преосвященства в Христі покірний брат і слуга, о. Василь Процевич, Протоархимандрит Чину Святого Василія Великого, — дано у Вічному місті Римі, 29 дня місяця жовтня, Року Божого 1715".

Чернець згорнув листа, щераз уважно оглянув печать на коперті, де побіч адреси "Атанасієві на Шептицях Шептицькому, Єпископові Львова, Галича і Кам’янця, Києво-Печерському й Унівському Архимандритові до рук власних" було зазначено великими буквами "Строго довірочно" — і заховав листа в шухляду стола. Встав помалу зза стола й підійшов до вікна. І в цьому моменті завважив, що неначе якась тінь мигнула за вікном.

Чернець швидко відчинив вікно й виглянув: кругом царила ніч, десь далеко у підніжжі Святоюрської Гори спав Львів, тільки де-не-де по хатах блимали якісь світелця, а лісом, що стояв довкруги владичої палати, йшов таємний шум.

Чернець хвилину стояв у відкритому вікні, відтак зачинив його, підійшов до дверей і, відчиняючи їх, кликнув:

— Брате Арсеніє!

— Слухаю, Ваше Преосвященство! — відповів голос і молодий чернець почав іти сходами нагору.

— Брате Арсеніє, хто сьогодні з владичих козаків має службу?

— Язловецький, Гулевич і Камоцький, Ваше Преосвященство! — відповів брат Арсеній, спинившись на сходах, що вели з сіней нагору.

— Скажи, будь ласка, брате Арсеніє, хай вони переглянуть сад!

— Ваше Преосвященство завважили щось?

— Так! А собаки спущені?

— Ні, Ваше Преосвященство, бо ще мають бути відвідини.

— Правда! Але хай Язловецький візьме зі собою собак!

— Я зараз скажу, Ваше Преосвященство.

Брат Арсеній збіг кілька сходів униз і скрутив ліворуч до кімнати, де була станиця владичих козаків, особистої ґвардії львівських владик. По хвилині з кімнати вийшло трьох мужчин. При світлі смолоскипів, що горіли в передсінні, заблистіли на їхніх, фіолетної барви кубрачках, золотом гаптовані герби владик Шептицьких і різнородними барвами заграли вибивані самоцвітним камінням рукояті їх шпад. Один із мужчин, тримаючи в руках, широкий із білим струсиним пером, чорний капелюх, хотів піти сходами нагору, коли нагло хтось тричі застукав у входові двері. Мужчина завернув і рухом руки спинюючи брата Арсенія, який підбіг відчинити входові двері, сам підійшов до дверей і відчинив їх.

У передсіння палати ввійшло двох мужчин, один із них нижчого росту, в чернечому одязі, другий високий і стрункий, при шпаді, вдягнений із французька, своєю постаттю нагадував владику-ченця.

— Слава Ісусу Христу! — привіталися мужчини, при чому високий мужчина, побачивши ґвардистів, усміхнувся до них а чернець звернувся до брата Арсенія з запитом:

— Чи не буде за пізно, брате, бачитися з владикою?

— Не тільки не пізно, брате Степане, але я вас нетерпеливо очікую! — роздався голос владики, що все ще стояв у відкритих дверях своєї кімнати. — Заходьте дорогі гості, заходьте!

Високий мужчина підійшов до одного з ґвардистів.

— Чи може сподієтесь якогось нападу на дядька? — спитав тихо.

— Здогадно, хтось є в саді, бо владика велів нам переглянути сад — відповів також тихо ґвардист.

— Добре знати! — сказав неначе до себе мужчина й помалу за ченцем пішов догори сходами.

— Слава Ісусу Христу! — привітався чернець, схилившись низько й цілуючи з пошаною владичий перстень. — Вибачте, Ваше Преосвященство, що ми так пізно приходимо, але нелегко воно ніччю дібратися зі Львова на Святоюрську Гору.

— Я вже боявся за вас, хоч знаю, що мій братанич Федько, то з цих Шептицьких, що вміють махати шаблею!

— Я сьогодні, дядьку, при шпаді! — цілуючи перстень владики, сказав поважно Федір Шептицький.

— А то чому? — здивувався владика Атанасій. — Якийсь новий закон, чи радше нова видумка наших львівських райців?

— Еге ж! — усміхнувся Федір. — Охорона духовної особи може бути тільки при шпаді.

— Але напасники, владико, можуть бути при шаблях! — звертаючися з усмішкою до владики, сказав чернець, якого звали Степаном.

— О! — всміхнувся владика. — Наша міська рада дуже про нас дбає а зокрема дуже хотіла б дізнатися, що діється на Святоюрській Горі! Але сідайте, дорогий кузине, — звернувся владика до ченця Степана, — бо хіба мені вільно так вас звати, отже Степане, правда? Князі Пузини є посвоячені з родом Шептицьких...

— Так, Ваше Преосвященство, навіть досить близько посвоячені, тільки на жаль, уже мало Українців у нашому роді... "Потурчились ми, побісурманились", як співає козацька дума... — сказав о. Степан, сідаючи на широке крісло побіч стола.

— Ще не всі, брате Степане, ще не всі! — примирливо - потішаюче промовив владика Атанасій, сідаючи за стіл. — Адже ж князь Юрій із Варшави ще не покинув нас!

— Так, Юрій ще ні! Саме я їду тепер до нього. І він не покине ні української Церкви, ні свого народу, бо в нього жінка козачка. Але в кого жінка Полька... — хитнув головою о. Степан і якось, зворушено неначе, тихо додав: — не нам мірятись із родом Шептицьких, твердий цей рід, як скала!

— Брате Степане, коли буде українська держава, тоді всі ті, що покинули нас, повернуться назад, як блудні сини... — сказав спокійно владика Атанасій.

— Боюся, Ваше Преосвященство, що ми ще не підготовані, якслід, щоб мати свою державу, а вже повинні бути готові!

— Як ви це розумієте, брате?

— Ваше Преосвященство, коли ми кілька днів тому відвідали вас, я дозволив собі передати Вашому Преосвященству універсал ґетьмана Пилипа Орлика. Сьогодні, Ваше Преосвященство, я дозволю собі декількома словами з’ясувати цілу справу, зразу ж заявляючи, що завдяки тут приявному панові Федорові — і о. Степан легко схилив голову вбік Федора, що сидів недалечко нього, — я міг багато більше зробити, як й задумав, а перш усього, перебуваючи в гостині в родинному домі Вашого Преосвященства, Вощинцях, стрінутись із тими нашими родами, які готові своє життя віддати за нашу Церкву й за українську державу. Не буду вичисляти тут, Ваше Преосвященство, з ким я бачився і з ким я провів наради, всі бо представники наших шляхетських родів однозгідно, як і слід шляхті Галицько-волинської Волости, леліють у своєму серці вільну й незалежну українську державу та готові за неї кожної хвилини віддати своє життя. Але, дозвольте Ваше Преосвященство, що буду щирий, так, як був щирий на нарадах, у Вощинцях чи в Шептицях, де я отверто заявляв: вмерти за якусь ідею не штука, штука є цю ідею втілити в життя і для неї жити!

— І не порубала вас, шаблями, наша перемиська шляхта за це, отче Степане? — усміхнувся владика Атанасій.

— Якось ні, владико, хоч часом уже було близько того, зокрема одного вечора нарад, коли довідалися, що нащадок старовинного руського боярського роду, тобто я, став Єзуїтом...

— Це правда! — хитнув головою владика Атанасій, — в історії цього заслуженого Чину, побут його в Україні, це одна з чорних сторінок. Але не винен хіба ж у цьому святий Ігнатій Льойоля, тільки ті його наслідники, які поволі чи поневолі спростачили його ідею! Це ж кожна людина зрозуміє!... Та, якщо не помиляюся, отче Степане, то ви тепер Василіянин?

— Так, Ваше Преосвященство, я скористав, нарешті не тільки я, з дозволу що його виєднав покійний генерал Ісусовців, хай Господь світить над його душею, Клявдій де Аквавіва, у папи Павла V, що Ісусовці, чи то пак, як нас звуть, Єзуїти, мають право, в деяких випадках, перейти до Василіян і бути в них на службі, якщо зайде потреба*). І тому я виїхав із Риму з повновластями організувати, чи може радше переорганізувати шкільництво в Україні.

— Розумію! — хитнув головою владика. — І таким чином ви об’їхали всі землі України!

— Так, Ваше Преосвященство, в дослівному значенні всі землі нашої розлогої батьківщини, яка тепер поділена між Польщею і Московщиною... Але можу впевнити Ваше Пре-

---

*) Автентичне.

освященство, що очі всіх, і тих, що після нещасного бою під Полтавою, а яких очолює гетьман Пилип Орлик, опинились на чужині, і очі тих, що стоять під кермою одного з найблагородніших володарів України, нещасного Гетьмана Івана Скоропадського, який жертвує всім, що тільки має найдорожчого, щоб зберегти під кривавим тиском царя Петра І хоч рештки того українства, що ним жила Україна під кермою Гетьмана Мазепи, та врешті й очі тих, які не повернулись до Апостольської Столиці, думаючи, що в своїй Православній Церкві вони найдуть прибіжище своїх самостійницько-державницьких ідей, — очі всіх, Ваше Преосвященство звернені на Святоюрську Гору у Львові, на особу Вашого Преосвященства.

Хвилину, після цих слів о. Степана Пузини, царила мовчанка. Владика Атанасій, який досі слухав уважно, похилив голову, важко задумавшись і, коли підняв її, в його великих, пронизливих чорних очах засяли неначе іскорки:

— Я завжди прошу нашого Спасителя, брате Степане, щоб дозволив мені взяти Його хрест і піти за Ним. Адже ж гаслом роду Шептицьких є "А круче салюс"[2]); і наш рід держався і, вірю. що держатиметься завжди цього клича. Але я тільки один із епископів, дарма, що володію одною з найстарших митрополій України, яка вже за нашого галицького монарха Юрія І, ще в 1303 р. була установлена а тільки польська окупаційна влада нам, галицьким епископам, цей належний нам титул і привілей, забрала. Але наді мною є мій зверхник, католицький київський митрополит Лев II, а побіч нього київський православний митрополит Йоасаф Кроковський...

— Його вже нема! — сказав тихо о. Степан.

— Кого нема? — живо спитав владика Атанасій.

— Вибачте, що я дозволив собі перебити ваші слова, Преосвященний, це сталось поневолі. Митрополит Йоасаф у тюрмі й буде засланий на досмертну каторгу.

— Що сталося? Чому? Адже ж кілька років тому він скликав собор до Глухова і, слухаючи наказу царя Петра І, викляв Гетьмана Мазепу?!

— Так, Ваше Преосвященство, це правда. Але коли Йоасаф виклинав Гетьмана Мазепу, біля нього стояли з наготовленими мушкетаму царські жандарми. Це примусове виклинання так духово розп'яло Митрополита Йоасафа, що він опісля написав листа до царя, в якому відкликав викляття. У відповідь на цього листа Йоасафа, цар наказав його скатувати й кинути в тюрму, з якої він уже не вийде.

Владика Атанасій перехрестився.

— Господи, будь милосердний його душі! — шепнув. — Ви може бачилися з ним, отче Степане?

— Ні, владико! Хоч як я про це старався, бо це один із тих українських владик, які вибираючи між Москвою і Римом, вибрали б Рим. І саме тому, Ваше Преосвященство, очі всіх звернені на вас, перш усього тих, які виразно бачать, що не мине півсторіччя і Українська Православна Церква перестане існувати, як самостійна Церква України. Правда, є ще багато таких, яким почування притемнюють розум і в нас Українців багато помилок можна пояснити перевагою чуття над розумом, але не всі з нас кермуються улюбленою кличкою "Хто не з нами, той проти нас". Є в нас, Богу дякувати й такі, які знають правдивість української приповідки: "Поки лічнеш бігати, навчися ходити".

— Але таких мало серед нас, отче Степане! — похитав головою владика Атанасій.

— Справедливо, владико, дуже мало. Але справу вирішує не кількість, не юрба, а якість, одиниці, ті, що ведуть юрбу. І коли їх думку пояснить Божа ласка, коли наші провідники попросять у Бога помочі й благословення на свій труд, то він видасть стократний плід. Преосвященний, живемо в часах крайнього неладу в Польщі, безнастанних соймів, що не можуть винести ніякої ухвали, всяких комісій, які єдиний вихід із лиха бачать у нових податках, що ними наше міщанство вже й так перетяжене, взаємних міжусобиць і братовбивств. Чужі сусідні пруські й московські війська входять безкарно в кордони Польщі, на українські землі, і ніхто не ставить їм опору. Військо стоїть залогами по містах, невинних запирає в льох, лайдачиться, знущається над жінками, вбиває спокійних мужчин, домагається від міщан крім харчів і грошей. А як терплять наші священики, наші братства, наші храми Господні, яких увесь дорібок, усі церковні прикраси йдуть на контрибуції! Повне розладдя, яке тепер панує в Польщі, мусить закінчитися катастрофою і кожний, хто має відкриті широко очі, бачить це.

— І ми це бачимо, брате, і тому незабаром у Львові відбудеться Собор, на скликання якого в нас є вже дозвіл від Апостольської Столиці. Наш Папа Климент XI видасть спеціяльну буллю з приводу цього Собору[3]) — сказав спокійно владика Атанасій.

Обличчям ченця о. Степана пробігла, неначе блискавка, радісна усмішка. Він хвилину глядів розрадуваними очима на владику Атанасія, відтак звернувся до Федора, який досі сидів мовчки, слухаючи розмови:

— Ти чув, Федоре? — спитав.

— Слава Богу! — шепнув Федір.

Владика Атанасій здивовано поглянув на своїх гостей.

— Не розумію вас! У чому справа? — спитав.

— Владико, чи ця вістка, що ви її нам тепер сказали, є зовсім певна? — спитав о. Степан.

— Зовсім певна! У мене на руках є документ про це! — сказав рішуче епископ Атанасій.

— Бо на Київщині, чи таке просто в Києві, звідкіля я тепер вертаюся, ходять інші чутки. Я їх нікому не повторяв, тільки єдиному Федорові...

— А саме? — якось нетерпляче спитав владика.

— Цар Петро приймає католицизм, Апостольська Столиця уневажнює Унію і наша Католицька Церква підлягатиме Москві! — сказав помалу чернець Степан.

— І ви повірили в таке, мій брате? — засміявся сердечно владика Атанасій. — Та ж від цієї вістки на милю задихає московський обман!

— Чин Ісусовців, до якого я в основі належу, Ваше Преосвященство, і де маю численних приятелів, знає певно, що через своїх послів і довірених цар Петро старається переконати деякі кола, які стоять близько Папи, про свій намір піддатися зверхності Апостольської Столиці — сказав поважно чернець Степан[4]).

— І ми це знаємо також, мій кузене і брате, як теж знаємо, що деякі видатні діячі вашого Чину захоплені цією думкою, чи може радше, цим обманним пляном царя Петра І. Будьте спокійні, в Римі може краще знають московську хитрість, як ми самі її знаємо. Але до речі: чи можете мені сказати, де ви вперве почули цю вістку, з чиїх уст?

— Із уст самого Гетьмана України, Івана Скоропадського, який недавно вернувся з Петербурга до Глухова. Дуже зажурився цією вісткою Гетьман і просив мене, як тільки побачуся з Вашим Преосвященством, спитати про це та повідомити його. Тому, Ваше Преосвященство, своїми словами - запевненнями, ви зняли мені великий тягар із серця і щиро повторюю за своїм кузеном Федором: Слава Богу, слава Богу!

На чолі владики Анастасія появився глибокий пруг і голос його неначе наливався металічністю, коли він, вп'яливши очі в отця Степана, говорив:

— Запевніть, брате, Ясновельможного Пана Гетьмана, що серед нас, українських католицьких владик, не було й не буде ніколи навіть найменшого прихильника московщення нашої Церкви чи нашого народу. Всі ми, владики Української Католицької Церкви знаємо знущання і наруги, що їх переносять наші брати й сестри під кривавим пануванням Москви, то й кожного, хто думає про якесь "воз'єднання" з Москвою, ми вважаємо бідною, заблудшою вівцею. Тільки неосвічені, ті, що не знають, чи не хочуть знати свого минулого, яких заслíпило чи засліпляє царське золото, можуть надіятись якоїсь ласки з Москви чи Варшави. І це не є, княже Пузино, моє тільки становище, це не тільки я так думаю. Так думає і згідно зі своїм національним сумлінням так же само поступає і ділом здійснює наші думки й наш католицький київський митрополит Лев II, і архиепископ полоцький Флоріян Гребницький, і епископ турово - пинський Теофіл Годебський і, може найбільший мученик серед нас, архиепископ смоленський Лаврентій, князь Друцький - Соколинський. Та не менші наруги від "власть імущих" переносимо й ми, брате Степане, від польського духовенства й від польської влади; коби ви знали, скільки терпить наш екзарх, луцько-острозький владика, Йосиф граф із Вигова Виговський, скільки наруги зазнав від своїх і чужих наш перемиський владика Єронім Устрицький, скільки присудів смерти одержав епископ холмсько-белзький Йосип Левицький. Про те все знає тільки наш Спаситель і Його намісник на землі, Папа. Але нас ніхто не поневолить, бо ми піддані Ісуса Христа й воїни Його Церкви!

— Говорю вам це тому, щоб ви заспокоїли пана Гетьмана і піддержали в його справді дуже важкому становищі. Я завжди молюся, щоб Господь дав йому силу видержати ці важкі терпіння. Читав я із справдішним болем серця, листа запорізького кошового Йосипа Кириленка до Гетьмана Івана, в якому зветься його "мосць-паном Скоропадським, гетьманом Московським". Це справді жахливе! Який брак взаємного розуміння серед нас, скільки злоби скривається в людині!

— Уже з природи, Ваше Преосвященство, Гетьман Іван, дарма, що він із старого козацького роду, людина податлива. Але він безсумнівно щиро відданий своїй батьківщині. У нього зв'язані руки, за всім же ж наглядає Москаль, агент царя Петра, стольник Хведір Протасьев. Коли б не Гетьманша, рішуча й енергійна Настя Скоропадська, фундаторка Гамаліївського манастиря, єдиного місця, де можна без підслуху говорити з Гетьманом чи Гетьманшею, то Гетьман Іван уже давно був би на засланні. А тепер у Гетьмана знову ж родинна трагедія...

(Далі буде)

---

[2] "Спасіння в хресті" — лат.

[3] Спеціяльна булля Папи Климента XI, в якій Папа вітає і благословляє собор Української Католицької Церкви, появилася з датою 17 липня 1720 року.

[4] Автентичне.

о. С. Юник, ЧСВВ

ДВА ЛИСТИ ВІД ДВОХ СЕСТЕР

Півтора року тому в великодному часі жадаю списка Українців католиків у старечому домі Мелфорту, а тоді кожного поосібно запитую чи бажає до Св. Тайн? Около п'ятнадцять практикуючих годиться, а трьох відповідає: Ні! Між тими трьома пан С.

Послухайте, що про того пана С. пишуть його доньки:

ПЕРШИЙ ЛИСТ (23. І. 1966)

"До написання того листа спровокувала мене Ваша стаття п. з. "Розмова з умираючим безбожником". Перечитавши наголовок я думала, що Отець пише про мого батька, який є в старечому домі й називається С.

Історія нашої родини трагічна. У 1927 р. наш батько виїхав до Канади, мовляв, буде посилати дітей у вищу школу. Прибувши до Канади наш батько "забувся", як багато наших еміґрантів, і не писав до нас, хоч ми розшукували й писали до нього. Покійна наша мати продавала кусками поле і ми ходили на ті вищі школи. Найстарший брат В. вийшов на священика і в 1944 р. Німці його розстріляли. Я і сестра О. закінчили вчительську семінарію. Брат М., забраний большевиками, пропав без вісти. Брат Б. закінчив промислову школу і вже 22-ий рік є на Сибірі. Наймолодший брат студіює теологію в Римі.

У 1949 р. ми приїхали до Канади й віднайшли батька, якого застали в оплаканому стані. Відрікся своєї релігії, читав заборонені Церквою книжки, без цента, в чужій хаті. Відмовився піти з нами. Коли захворів, ми відвідали його і просили тамошнього пароха о. І., щоб висповідав батька. Батько навіть не хотів із ним говорити. От і тому я гадала, що Ви Отче пишете про нашого батька. Вкінці в р. 1960 батько дістав параліч і замешкав у старечому домі в Мелфорт. Вірю, Отче, що Ви навідуєтесь до того дому, то дуже просимо вступити до нашого батька і поговорити з ним, а може і висповідати..." М. Ш.

Наступного дня заходжу до пана С. і читаю йому помалу листа. Чи правду написала Ваша донька про вас?—питаю. — Все свята правда, — відповідає. Чи будете дальше слухати науки Сталіна, чи може вже хочете навернутись до науки Ісуса Христа? — знов питаю. — Вже хочу слухати науки Христа — відповідає спокійно. Від того часу пан С, прилучився до практикуючих і періодично що якийсь час приступає з іншими хворими до Св. Тайн. Навіть його сусід (також давніше непрактикуючий) пішов за його прикладом.

ДРУГИЙ ЛИСТ (29. VII. 1966)

Друга донька, дякуючи за духовну опіку над батьком, пише: "У 1960 р. я відбула прощу до Св. Землі. На кожному св. місті молилася. — Господи! Помилуй нашого батька, бо ми безсилі. Специяльне набоженство маю до Фатімської Божої Матері, де відчула полегшу. Чудо однак не сталося в Фатімі, а там, де мене не було. Батько дістав тяжкий параліч і ліжко до кінця. Це було підготовкою до Св. Сповіді. Довгі ще роки безперестанна молитва, та увінчалась успіхом. Треба було часу терпеливости й молитов, щоб сказала слова Симеона: "Тепер можу вже вмирати". Я дійсно щаслива і все, що я собі бажала, — маю. Так довго тяжіла справа сповіді батька на серці, а тепер не маю слів, щоб виявити свою радість із цього приводу. Дальше буду молитися і просити ще одної ласки — про добру сповідь у годині смерти. Це все, що нам важливе..."

О. М.

Направду признаюся, що мало в житті мав я прикладів такої великої і чистої любови дітей до батька. Напевно мама вщепила їм таку любов.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ
УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ
ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982

The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.

1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.

Андрій Наконечний

Олександер Мох

ПРИ ВОЙСЬКУ ДУЖЕ ЗЛЕ...

Михайло Островерха. БЛИСКИ І ТЕМРЯВИ 1918-1919-1920. Ню Йорк — 1966. Накладом автора. Стор. 208, форм. 142х212 мм.

У "Світлі" (1963, стор. 274 і дд.) не так давно писав я рецензію на "Грозна Калини", спомини зі стрілецьких, усусуських часів Михайла Островерхи. Просив я автора написати дальші спомини. І ось він послухав: у "Блисках і темряві" маємо дальші спомини автора з часів перебування при українському війську в рр. 1918-20.

Як і "Грозна калини" так і новий том споминів прочитав я протягом вакацій для приємности, а тепер, удруге, для рецензії, але таки з приємністю. Хоч авторові вже добре пішло на сьомий хрестик і рука вже йому трохи трясеться, проте його спомини, як були колись спомини старого Василя Королева-Старого, так і пахнуть забутою вільшиною й свіжив сіном. Багатство свіжих дівичих слів, свіжих порівнянь, нового опису, що так і кишить молодим життям:

"А коли сонце на дві коцюби стояло" (134); "Зайшло сонце, аж небо зеленню зарожевіло" (136); "Зорі по небі мороз кресали" і багато подібного нагадують нам старого Михайла Осику, але кращі від колишнього поета Осики-Островерхи, бо не претенсійні, а щиро власні й загально зрозумілі. Аж подивляти треба пам'ять старшої людини, коли вона пише сьогодні такий нпр. спомин:

"...Прокинувся — довкола була глибоченна тиша. Гавкали пси. Крізь щілини з росистим запахом прозоро-холодного повітря входив солодкий, легенький, синявий досвіток. Я — не ворушився, бо в цій тиші мій кожен рух почули б большевики, що стояли тут же, тісно коло хати. Врешті, крізь щілини вдарив, наче розсміявся веселий, золотий гомін соняшного світу. На долині хтось зашарудів, вийшов і став на порозі хати. Обійшов хату. Тиша. І легко, півголосом промовила бабця: — Мішенько! І слід застиг по тих клятих!..." (171-2).

Які то були часи при українському війську від служби в Галицькій Армії через трикутник тифу аж до замкнення в польському таборі — усе те знайдете в милих споминах Островерхи. Навіть коли при войську було дуже зле, Островерха оповідає про все якось так тепло й позитивно, я сказав би: чуттєво, дискретно, що бачиш у такому наставленні природно-християнську людину, яка знає, що вона ще не в небі, а в церкві воюючій, бере життя реально, не трагічно, "не як ті, що не мають надії".

Невисокої ранґи дослужився Галичанин Островерха, навіть в Армії УНР. Але життя: "ватра, як мама, гріла з одного боку, а з другого боку, як свекор, палив мороз. А над нами зорі зубами дзвонили!..." То й не видно в його споминах ученого штабовця, а дивиться він на бої радше зі становища фронтовика. Якісь політичні чи ідеолоґічні диґресії? Нащо йому того! Островерха має талант справжнього поета та вміє передати такі речі не вченим словом, а описом, образом; його сила радше в короткій анекдоті, аніж у довгуватих описах, а коли вже опис, то дуже живий і короткий:

"Якось ішов я з штабу Бриґади на мою кватиру у Вовчиці. Сніг із дощем так ліпив, що того сумного світа не було видно. Село, наче потапало в болотах. Ішов я загорнений у мою мантлину і стискав до купи зуби, аби не дзвонили. Аж тут переді мною, з липкої сніжної хуґи виринає трагічний образ: на тині перехилено, стоїть не стоїть, висить не висить стрілець. Тягар його кріса перехиляє його на один бік. Наближаюсь до нього: — Товаришу, Потривайте, я поможу вам...

Хочу його піднести, беру за рам'я — це вже задеревілий труп". (131).

У цьому малому образку змальовано краще страшні переживання в чотирокутнику смерти, аніж у багатьох довгих спогадах із числовими даними. Але, на потіху тим, що не люблять трагедій, скажу, що прикметою Островерхи мемуариста є відоме психологічне право: оминати-перескакувати неприємні речі, переживання. Нпр. він дуже з легкої руки перескакує такі прикрі речі, як нпр. відступ із здобутого Києва (122), чи глибоко з національного боку трагічне ставлення селян-малоросів до своєї армії (140, 153). Островерха Галичанин, а проте договір Петлюри з Поляками не викликує в нього якоїсь ненависти чи закидів зради, як оце недавно зробив у бік Галичан соціяліст Левко Чикаленко в своїй книжці п. н. "Уривки зі спогадів з років 1919-1920" (Нью-Йорк, 1963). Бо Островерха — християнин і правдивий соборник: він не партійна людина з ненависницько-марксівським становищем до інших. Воно ж не значить, що він не бачить гріхів за людьми; але їх описує часто такими непомітними мазками, що вони просто зісовгуються з нашої пам'яті, нпр. сумна роля от. Гірняка. А й тоді він часто радше наводить чужі слова:

— "Ти вс... у політичну дискусію, тепер, махни рукою на тих ворожбитів отамана Гірняка, сот. Ф. Кондрацького, пор. М. Яворського і інших таких..." (134).

Читаючи спомини Островерхи, так і чуєш тодішню Україну:

" — Бау-м! Бау-м! Бау-м!...

І на мить стала така тиша, що було чути віддих усієї України — тієї доброї, незнаної, майбутньої України! Тиша сили, росту, бунту проти зла, гнету!

І знову: — Бау-м! Бау-м! Бау-м!...

Я й сам не спостерігся, що я встав. Уся моя істота сповнилася цим чарівним гомоном! Мої очі, серце налиті щастям! Очі ап'ялились у простір у напрямі Холодіївки.

На майдані, біля церкви, шорох, швидке шарудіння ніг, коротка команда — і тихо. Большевицька застава готова до бою.

Від села Холодіївки перші стріли прорізують тишу. Грають дзвони й у селі Ананіїв. Повстання, як пожежа з села в село йде" (167).

Тільки ще Бабій і Липа зуміли так віддати цей настрій!

Як колись Віктор Гюго, Островерха вміло оперує контрастами, на що вказує й титул збірки: нпр. ганебний і прикрий опис чекіста Матвія Яворського, колишнього Усусуса, такий опис заступає зараз опис Великодня і краси української весни (стор. 154 і 155-6). Дуже рідко стрінемося зі старим чи невдалим висловом: "А в повітрі висіли останні акорди трагічного для нас ризького договору". (195).

Міг би я тут іще більше похвал написати, але воно було б тільки зайвим повторенням того, що я вже написав був у рецензії на "Грозна Калини". Все таки мушу щераз тут сказати, що редактор Островерха конечно повинен би взятися написати повість (а може й повісті) з життя нашої Армії в тих величніх роках. Спроби подібних повістей, які вже маємо, дуже незадовільні, особливо з ідеологічного боку. Потуерунт гі ет ге, кур нон ту, Михайле?...

◆ ◆ ◆

ЧЕТВЕРТИЙ З'ЇЗД УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ АСОЦІЯЦІЇ ПРЕСИ В ЧІКАГО

В Чікаго відбувся 29 і 30 жовтня 1966 р. Четвертий З'їзд Української Католицької Асоціяції Преси (УКАП). З'їзд відбувся під протекторатом Опікуна УКАП Владики Ярослава Габра. Преосв. Ярослав виголосив вступну промову, закінчуючи її закликом до українських католицьких журналістів: "Будьте носіями єдности й любови, свободи і гідности людини".

З'їздом проводив обраний предсідник о. д-р В. Гавліч, ЧСВВ з президією в складі о. д-р О. Купранець ЧСВВ і д-р В. Маркусь — заступники предсідника і М. Денисюк — секретар. Приявних 21 делеґатів з 34 голосами.

Під час З'їзду працювали обрані мандатна й номінаційно-резолюційна комісії: Мандатна під проводом о. Яр. Свищука з участю д-ра Л. Мидловського і Р. Данилевича. Номінаційно-резолюційна під проводом о. д-ра О. Купранця з участю М. В. Дольницького, д-ра В. Маркуся, М. Денисюка і М. Поронюка.

Привітання для З'їзду прислали: Кардинал Йосиф — Верховний Архиєпископ та Владики Амвросій — Митрополит ЗДА, Максим — Митрополит Канади, Архиєпископ Іван Бучко (Рим), Єп. Ісидор (Торонто), Єп. Платон (Німеччина), Єп. Володимир (Франція), Спілка Українських Журналістів (Німеччина), Спілка Українських Журналістів Америки та ін. Привітальну промову виголосив о. шамб. П. Леськів від катедральної парохії св. о. Николая, в приміщеннях якої відбувся З'їзд. Від Верховної Управи Чину Святого Василія Великого в Римі вітав о. д-р В. Гавліч, ЧСВВ.

Про чотирилітню діяльність Асоціяції звітували президент Асоціяції д-р Л. Мидловський і секретар М. Вайда.

У дискусії про діяльність Асоціяції промовляли: д-р В. Маркусь, Р. Данилевич, о. д-р О. Купранець, ЧСВВ, М. Поронюк, М. Денисюк, М. В. Дольницький, Ст. Конрад, о. д-р В. Гавліч ЧСВВ, д-р Л. Мидловський, М. Вайда, о. Я. Свищук і о. Я. Кеба.

У висліді дискусії З'їзд схвалив абсолюторію уступаючим керівним органам, з особливим признанням за всебічну успішну працю президента Асоціяції д-ра Л. Мидловського.

Дотеперішню назву "Асоціяція Української Католицької Преси" змінено на "Українська Католицька Асоціяція Преси", щоб цим поширити членство Асоціяції також для українських католицьких журналістів, що працюють поза українською католицькою пресою.

Осідком Асоціяції на час наступної каденції буде надалі Філядельфія, а черговий П'ятий З'їзд УКАП відбудеться в Торонті (Канада) 1968 року.

Нові керівні органи УКАП обрано в такому складі:

Головна Управа: голова — д-р Л. Мидловський, 1-ший заступник голови з Канади — о. д-р О. Купранець ЧСВВ, 2-ий з. голови з ЗДА і організаційний референт — М. В. Дольницький, секретар — М. Вайда, скарбник — М. Денисюк, представник до Міжнародньої Католицької Унії Преси — д-р В. Янів, референт професійної освіти — д-р В. Маркусь і референт суспільної опіки — о. Яр. Свищук.

Контрольна Комісія: голова — о. д-р В. Гавліч ЧСВВ та д-р Гр. Лужницький і о. С. Іжик.

Товариський Суд: голова о. П. Хомин та о. І. Шевців і М. Пасіка.

З'їзд схвалив резолюції, що є виявом становища УКАП в церковно-релігійних та громадсько-суспільних справах.

Зустріч делеґатів З'їзду з представниками українського організованого громадянства Чікаго відбулася у формі врочистого бенкету під проводом предсідника З'їзду.

Під час зустрічі виголошено три змістовні доповіді: о. д-р В. Гавліч ЧСВВ — "Соборовий Декрет про засоби звучби"; о. Я. Свищук — "Огляд із Конференції Католицької Преси Америки й Канади"; М. Вайда — "Українська Католицька Преса у вільному світі". Від представників громадянства вітали З'їзд — головний радний СУК "Провидіння" мґр. Ст. Скробач і д-р Р. Верес — голова Товариства Українських Бібліотекарів Америки.

В дискусійній частині З'їзду відбулася на високому рівні виміна думок на актуальні теми українського церковного та громадянсько-політичного життя. В цій дискусії промовляли майже всі делеґати З'їзду. Завдяки особливо вмілому веденню модератором о. д-ром В. Гавлічем ЧСВВ, цієї надзвичайно цікавої в українських умовах дискусії, бесідники мали змогу без обмежень думки і часу, висловити свої різнородні погляди на найважливіші проблеми нашого життя (стан Української Католицької Церкви, взаємовідносини нашої Єрархії, справа Патріярхату, про т. зв. культобмін, відносини в громадянсько-політичному секторі і ін.).

У рямках З'їзду була влаштована виставка української католицької преси у вільному світі, що її зорганізував секретар УКАП М. Вайда. Виставка дала перегляд усієї української католицької преси і втішалася зацікавленням місцевого громадянства.

На закінчення З'їзду в катедральній Церкві св. о. Миколая о. д-р В. Гавліч ЧСВВ в співслуженні о. д-ра О. Купранця і о. Я. Свищука відправив торжественну Службу Божу, з проповідцю о. шамб. П. Леськова. Співав церковний хор під управою д-ра Я. Кокорудза.

Господарем З'їзду була редакція "Нової Зорі", якої редактор о. Я. Свищук із своїми співробітниками дуже дбайливо перевели підготовку для переведення З'їзду, видавши також пропам'ятну книжку З'їзду.

В загальному Четвертий З'їзд Української Католицької Асоціяції Преси був успішний і був форумом вияву справжньої вільної думки українських католицьких журналістів, незалежно від їх приналежности до різних українських громадянсько-політичних формацій.

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

БОГ І ЛЮДИНА, о. Дамаскин Пополь, ЧСВВ. Допоміжник тим, що шукають Правди. Мондер, 1966, Друкарня ОО. Василіян, ст. 78.

СПОВІДАЙТЕСЯ ДОБРЕ, о. Людвик Кіззаріно. З еспанського за дозволом переклав Е. К., Видавництво Отців Василіян, Прудентопіль, 1966, ст. 208.

РЕЛІГІЙНО-ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ МИТРОПОЛІЇ В КАНАДІ, Д-р Богдан Казимира. Вступне слово написав д-р Володимир Кисілевський. Накладом ОО. Василіян, Торонто, 1965, ст. 108 і 11 статистичних таблиць.

ТАЙНА ЛЕЙТЕНАНТА ЛЕВЧЕНКА, о. В. Зінько, ЧСВВ. Сценка в трьох діях, Прудентопіль, 1966, стор. 24.

ДЕРЖАВНА ЕТИКА, о. Діонисій Ткачук-Кульчицький, Католицька наука про державу. Мюнхен, 1966, ст. 75.

НАШІ ДІТИ І ЇХ ВИХОВАННЯ, Володимир Маців. Популярна розвідка для батьків. Накладом Учительської Громади. Філадельфія, 1966, ст. 57.

ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ, Петро Волиняк. Видання друге, Видавництво "Нові Дні", Торонто, 1966, ст. 96.

ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, Дмитро Кислиця. Синтакса. Видавництво "Нові Дні", Торонто, 1966, ст. 96.

ВІЛЬНА УКРАЇНА, 1966. Збірник 51, Нью-Йорк.

АЗБУКОВНИК, КОРОТКА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ. Д-р Богдан Романенчук, Том I, Зшиток 1, "Київ", Філадельфія, 1966, ст. 56. Гасла: А — Алчевська Христя.

ЛИСТИ НИКОДИМА, Іван Добрачинський. Повість. Українське Видавництво "Добра Книжка" 175 випуск. Торонто, 1966, стор. 564. Ціна $4.00.

PROBLEMS OF COMMUNISM, U.S. Information Agency, Washington, 1966, Vol. XV, 4.

ЖЕРЕЛА, Стефан Семчук, Поезій книжка цєрта, Вінніпег, 1966, ст. 49.

МОЯ УЧАСТЬ У ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАННЯХ 1917-1920, Осип Станімір, Торонто, 1966, ст. 192.

УКРАЇНА В ДОВІ ДИРЕКТОРІЇ УНР, Др. Матвій Стахів, Том 7, Вихід із Кризи, Наукове Товариство ім. Шевченка, Бібліотека Українознавства, том 10, Видавництво: Українська Науково-Історична Бібліотека в Скрентоні, Па., ЗДА, 1966, ст. 432.

ОСНОВОПОЛОЖНИК ПЛАСТУ (До 80-річчя з дня народження професора д-ра Олександра Тисовського), Теодор Луців, Видавництво "Молоде Життя", Мюнхен, 1966, ст. 46.

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА, Словникова Частина, випуск 21, Головний редактор проф. д-р Володимир Кубійович, Наукове Товариство ім. Шевченка, Видавництво "Молоде Життя", Місто — Наливайко Дем'ян, ст. 1605 — 1680.

ЛОГОС. Богословський Квартальник, Йорктон, 1966. Т. XVII, Кн. 2.

ЛИСТИ ДО ПРИЯТЕЛІВ, Ньюарк, 1966, ч. 155-156.

ВІСТІ КОМБАТАНТА, Ню Йорк, 1966, ч. 2.

ІНФОРМАТИВНИЙ ЛИСТОК ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИЙ ВЕТЕРИНАРНИХ ЛІКАРІВ, Чікаго-Саскатун, 1966, ч. 64, 65.

ГОЛОС БРАТСТВА, Орган Братства св. Архистратига Михаїла в Америці, Нью Йорк, 1966, ч. 1 (18).

ПАМ'ЯТКА ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА ПІОНЕРАМ У 75-ЛІТТЯ ПРИЇЗДУ УКРАЇНЦІВ ДО КАНАДИ, Парохія св. Івана Хрестителя, Борщів, Алберта.

АРТИЛЕРІЯ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ У БОРОТЬБІ ЗА ЗОЛОТІ КИЇВСЬКІ ВОРОТА, ген.-хор. д-р Роман Дашкевич, Видавництво "Червона Калина", Нью Йорк, 1965, ст. 205.

МИ І СВІТ, Український магазин, Торонто, 1966, ч. 133.

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, суспільно-політичний і науково-літературний місячник, Лондон, 1966, кн. 7-8.

УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК, Мюнхен, 1966, ч. 6, 7/8.

ОВИД, Видавництво Миколи Денисюка, Чікаго, 1966, ч. 2.

БІБЛОС, Журнал української бібліографії, Ню Йорк, 1966, ч. 3.

THE GEOGRAPHICAL BACKGROUND OF THE FAITHFUL OF THE APOSTOLIC EXARCHATE OF PITTSBURGH, Nicholas Dorko, Offprint from SLOVAK STUDIES IV, Slovak Institute, Cleveland — Rom, 1964.

UKRAINIAN QUARTERLY, A Journal of East European and Asian Affairs, Published of the Ukrainian Committee of America, N. Y., Summer. 1966, Vol. XXII, No. 2.

THE UKRAINIAN REVIEW, Vol. XIII, No 2, ummer 1966, Published by The Association of Ukrai..ans in Great Britain, Ltd., London.

ORIENTE EUROPEO, Revista Trimestal del Centro de Estudios Orientales, Madrid, 1966, no. 1.

НОВІ КНИЖКИ

про діяння і постанови Вселенського Ватиканського II Собору

ТОМ II

СВЯТА ЛІТУРГІЯ
ЗАСОБИ ПОВІДОМЛЯННЯ
Ціна $2.00

ТОМ III

ЦЕРКВА, СХІДНІ ЦЕРКВИ, ЕКУМЕНІЗМ
Ціна $2.50

ТОМ IV

БОЖЕ ОБ'ЯВЛЕННЯ
ДУХОВЕНСТВО І МИРЯНИ
ВИХОВАННЯ

Видавництво оо. Василіян — Рим

Замовляти:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЗМІСТ "СВІТЛА" ЗА 1966 РІК

ЕНУНЦІЯЦІЇ ДУХОВНОЇ ВЛАДИ

Вясненя (декларація) Собору про відношення Церкви до нехристиянських релігій 9, 63
Золотий Ювілей Священства Влад. Митрополита Йосифа 377
Привіт і побажання Свт. Отця з нагоди 50-ліття Священства Кард. Йосифа 378
Зобов'язуючі літургійні приписи в нашій Церкві 58
Постанова про піст 257
Папа Павло VI:
Різдвяне слово 46
Великдень приносить радість і надію 138
Декрет про піст і покаяння 141, 182, 226

СТАТТІ

Барка, Василь:
Сокровенний образ 10
Свідки Голготи 134
Білик, о. Євген ЧСВВ:
"І поведе їх Мале Дитя" 5, 52
Єпископ Сотер Ортинський, ЧСВВ 104
Молитовне об'єднання-формація вірних у Св. Літургії 305
Наша українська Канада 317
Католицька Церква — стовп і основа правди 343
Деякі важніші українські діячі в Канаді 349, 398
Нез'єдинені Церкви Сходу 383
Новий манастир оо. Василіян у Вінніпегу 390
Завдання християнина в теперішньому світі 418
Християнський націоналізм 423
Бозьо, Михайло:
Проблема нашого духовного майбутнього 66, 107, 150, 197
Б. М.: **Діялектичний матеріялізм у теорії й практиці насьогодні в СССР** 152
Буженко, Володар:
Чи відгомін століть? 362
Ваврик, о. Василь ЧСВВ:
"Підім отже до Вифлеєму й побачимо" 14, 68
У тіні єгипетських пірамід 272
Піраміди — п'ятьтисяч років старі гроби 312
Ваврик, о. Михайло ЧСВВ:
Найвище признання для Протоархимандрита Василіянського Чину 336
В. М.: **На згадку Золотого Ювілею Священства Впр. о. Гліба Кинаха ЧСВВ** 23
Велещук, о. Дам'ян ЧСВВ:
Звернення до Українського Католицького Юнацтва 10?
Великий, о. Атанасій ЧСВВ:
Вживаймося в духа Собору 88
Г., о. Р. ЧСВВ:
Роздума про Боже і вічне. Саморозвиток 54
Доцільність: людське око 258 00
Інстинкт — показник інтелігентности 381 120
Головацький, о. Родіон ЧСВВ
Перше Св. Причастя конвертитів 144 91
Що доброго маю чинити? 40
Жмуркевич, др. Стефанія:
"Бути чи не бути" 241
Казимира, др. Богдан:
Навчання української мови в степових провінціях Канади 21, 65
Ковалик, о. Володимир ЧСВВ:
Воскресіння Христове — наше воскресіння 139
Я Павлів, а я Аполлосів 217
Ковалюк, о. Д.:
Думки під Христове Різдво 416
Козяк, Бр. Методій ЧБХШ:
Живемо в другій половині двадцятого століття 437
Кульчицький, о. Дионисій Т.:
Причини трагедії Сходу 302
Купранець, Орест:
Плавба по безкраїх хвилях 76
Повстанський Великдень 159
У Княжому Городі 363
Іду по метрику 407
Купранець, о. Орест ЧСВВ:
Може в цьому році зрозуміємо? 1
Звернім наші серця до Марії 50
Боротьба з мерцями 86
"Комітети, оборонці, підписи, аноніми" 126
Порядок у революції 174
Зустріч Папи й англіканського примаса 188
Славний син Дрогобицької Землі 193
Українська Церква в Папському Шематизмі на 1966 рік 214
Пробоєвник християнського поєднання 230
Зустріч двох світів — Папи й міністра СССР 234
Не втеча від життя, а конфронтація з ним! 254
Синтеза, симбіоза, чи ні одне? 260
На відвідинах у Патріярха Атенагора 269
Я дам тобі й твоїм потомкам край! 294
Великий Дрогобичанин Архиеп. Василій Ладика 297
Преса — проповідниця публичної гадки 334
Композитор Андрій Гнатишин 357
Чи і коли відбудеться Всеукраїнський Церковний Собор? 374
Папська енцикліка — введення в християнський і большевицький ювілеї 379
Національний Собор і підготовка до нього 414
Початок жіночої революції в Церкві 425
о. др. Іриней Назарко знов у Канаді 433
Кушнірик, о. проф. Н.:
Чесати чи не чесати проти шерсти? 385
Різдвяні звичаї в Україні 431
Л-ий, о. І.:
Імперативні вимоги християнської єдности 19
Павленко-Луців, М. В.:
Служитель Білої Пані... (о. Василь Мельник-Лімниченко) 387
Луців, Т.:
Символічна могила (о. А. Гончаренка) 310
Мецьків, Володимир:
О. Яким (Іван) Сеньківський ЧСВВ 232
"Хто має вуха, хай слухає" 276
Морозюк, о. Петро ЧСВВ:
Патріярхи — Кардиналами? 351
Мох, Олександер:
Надіслані видання 35
Молодість і покликання о. Романа-Андрія Шептицького 117
З новин християнської белетристики ("Осіннє листя" М. Головінської) 248
25 років священиком (о. М. Соловій ЧСВВ) 278
"Смішні сльозини" (М. Понеділка) 359
"Маю сумнів" 396
При войську дуже зле... 447
омм: **Наймудріша стаття** 150
Зустріч із хуситами 213
Назарко, о. Іриней ЧСВВ:
Гідність людини... при яслах 3
"Ти, що перетерпів за нас страсті" 92
Практичне почитання Богородиці 178
Матерні сльози 219
Предтеча о. Маркіяна Шашкевича 435
Олійник, о. Тарас ЧСВВ
Таїнство Церкви 295
Церква видима й духовна 338
З Єрусалиму слово Господнє 422
Островерха, Михайло:
На межі 155
На рік — дві книжки писав 164
Філософ В. Паскаль і його недуги 285
Ватиканські Собори в мистецтві 319
Портрет у зарисі 361
П., о. Є. ЧСВВ:
Він відійшов від нас (о. Амросій Винник, ЧСВВ) 281
Пекар, о. Атанасій ЧСВВ:
Тернистим шляхом Владики-Піонера 100, 147
Потопник, Анна:
Вибранка Марії 200
Грузія та її легенди 360, 395
Потопник, Мирон:
На склонах Бескиду 110, 157
Прімо, Єпископ Ернест:
Авторитет і свобода в Церкві 176
Сабол, о. Севастіян ЧСВВ:
Багато людей запитує... 17, 61, 97, 143, 186, 227, 265, 306, 346, 428
Садовський, о. Лев ЧСВВ:
Єдність християн 11
Свідоцтво Христовому Євангелію 55
Дух убогости 95
Хто це: ближній? 137
Набожність — це сила 183
Правдива релігійна свобода 225
Святість — найкраще свідоцтво віри 263
Свірський, о. Никон ЧСВВ:
Важливість доброї преси 106
Споліткаевич, о. Юрій:
Про самуїлковий спів Служби Божої 392
Юник, о. Сотер ЧСВВ:
Мої пригоди з молодими 199, 276
Розмова з умираючим безбожником 240
"Навертання" 321
"Але ж місія прекрасна" 401
Два листи від двох сестер 446

СПОМИНИ Й ОПОВІДАННЯ

Босий, Михайло:
Рука Митрополита на моїй голові 29
Гаврилюк, о. Ярема:
Три Великодні душпастиря 153
Головінська, Марія К.:
Хресту Твоєму поклаияємся, Владико 320
Грицина, Казимир:
Св. Богоотець Йосиф, Непорочний Обручник Пр. Діви Марії 26
Спомин із Крехова з-перед 40 років 238, 316, 353, 399, 440
Дзівак, Іван:
Останній Великдень у с. Негрибка біля Перемишля 160
Добрачинський, Іван:
Листи Никодима, повість 32, 72, 115, 161, 203, 244, 287, 322, 366, 372
Побідинська, Лідія:
Прощай, Батьківщино моя! 408

Полянич, В.:
  Сім золотих чаш 402, 442
Цегельська, Олена:
  У тиху різдвяну ніч, легенда 28
Честертон, Гілберт Кійт:
  Синій хрест 30, 70, 113

[illegible]

Байрак-Вацлавів, Орися:
  Поклін Блаженнішому Верховному Архиепископові 155
  Прощання з Рідним Краєм 394
Борисюк, Мирослав:
  Сад Гетсиманський 103
Кравченко, Уляна:
  Під Святий Веір 441
Марків, Богдан:
  Для Тебе, Мамо 202
Подолянка, Г.:
  Хай пахнуть медом свічі 26
  Розгублене намисто 75
  Розсіває самоцвіти лютень 75
Франко, Іван:
  Рука Івана Дамаскина 280
Шевченко, Тарас:
  Молитва за Батьківщину 110

[illegible]

Випродажа книжок 80
Вісті Осередку Українських Студій 78
За англійську газету 77
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА. Дописи. Звіти. 39, 78, 81, 119, 121, 166, 207, 210, 212, 249, 283-4, 323, 368, 371, 409
ЗМІСТ СВІТЛА ЗА 1964 і 1965 РР. (середина 1-го числа)
  за 1966 рік 450
Канадський пенсійний плян 121
  Контест "історичної інтелігенції" 148
  Четвертий З'їзд Української Католицької Асоціації Преси в Чікаго 448
НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ Й РЕЦЕНЗІЇ 35, 75, 117, 165, 202, 210, 212, 248, 283, 286, 292, 325, 358, 449
Постанови IV З'їзду УКАП 427
НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 11, 55, 95, 137, 183, 225, 263, 305, 343, 383, 423
НОВИНКИ: 16, 64, 79, 122, 133, 140, 142, 151, 185, 190, 192, 196-8, 216, 221, 231-2, 239, 243, 259, 262, 271, 296, 301, 309, 314-5, 320, 326, 339, 342, 345, 348, 350, 353-4, 368, 376, 381, 382, 385, 389, 394, 411, 417, 421, 434, 441.
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 12, 56, 96, 136, 184, 224, 304, 344, 384, 424.
Ті, що нам помагають (Прес-фонд) 37, 85, 123, 165, 211, 326.

⁂

Переклади

з англійської мови: Бр. В. Р. Кравець ЧСВВ, Олександер Мох, Ярослав Чумак.
з німецької мови: о. Орест Купранець ЧСВВ, Олександер Мох, Ярослав Чумак.
із польської мови: Ярослав Чу[illegible]

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

З Департаменту Транспорту

ПРИГАДКА
ДЛЯ МОТОРИСТІВ

Зупиніться при шкільному автобусі незалежно від вашого напрямку їзди
Коли шкільний автобус зупиниться і має мигаючі червоні світла, моторист незалежно від напрямку своєї їзди мусить зупинитися і стояти доти, доки червоні світла автобуса перестануть мигати.

Неперешкоджений вид
Передна й обидві бічні шиби передного сидження мусять давати добрий вид наперед і на боки автомобіля. Якщо автомобіль не має дзеркала ззовні для обсервації назад, тод ізадня шиба мусить давати добрий вид на дорогу й авта позаду.

Зайвий гуркіт
Моторист, який створює своїм автом зайвий гуркіт, поповнює проступок.

Інтернаціональний дозвіл їзди
Якщо мотористи, які не є мешканцями Онтаріо, мають інтернаціональний дозвіл на їзду, вони мають право їздити автомобілем по Онтаріо.

Сигнал при зміні лінії
При переїзді з однієї лінії на другу водій є обов'язаний подати сигнал.

Пішоходці
Пішоходець на битому шляху мусить іти в противному напрямку до автомобільного руху й держатися якнайближче лівого краю шляху.

Ці важливі зміни в Законі про рух на битих шляхах Онтаріо чинні вже **ТЕПЕР!**

The Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — **WA 2-6115-6**

НАЙКРАЩИМ ДАРУНКОМ НА РІЗДВО є книжк

С. Лягерлеф: РІЗДВЯНА НІЧ — легенди про Хрис — стор. 148. — Ціна **$1.00.**

КОЛЯДИ з нотами — передрук жовківського в дання — 80 коляд — стор. 144. — Ціна **$1.50.**

Замовляти на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ДО УКРАЇНСЬКОГО ПАТРІОТИЧНОГО ВІРУЮЧОГО Й КУЛЬТУРНОГО ГРОМАДЯНСТВА

Від самого початку свого існування наша Колегія, як одинока хлоп'яча українська середня школа на Сході Канади, бажає сповнити свої широкі **задуми щодо мистецького оформлення Колегії в українському, церковному й народньому, дусі.** Однак досі цього ніяк не можна було здійснити, бо на це не дозволяли й далі не дозволяють великі довги за закуп площі й за будову шкільних будинків.

Добре розуміючи й належно оцінюючи важливість свого рідного й його впливу на загальне виховання нашої української молоді, яка в Колегії навчається, **Колегія бажає дати своїм студентам змогу пізнати й полюбити українське мистецтво.** Звідки нпр. може молодь любити іконостас, коли вона його не бачить?

Ось-що бажає зробити Колегія:

розмалювати в нашому українському стилі колегіяльну каплицю,
збудувати гідний іконостас,
дати намалювати серію образів із українською історичною, краєвидною та побутовою тематикою,
дати намалювати серію портретів визначних українських постатей,
влаштувати шафи-виставки зо зразками українського народнього мистецтва.

За приблизними обрахунками **це коштуватиме — $75.000.00.** Покищо з цієї конечної суми не маємо ні одного доляра!

Ми переконані в тому, **що кожний патріотичний, віруючий і культурний Українець** добре розуміє важливість цієї справи й **складе свою щиру й щедру пожертву на цю шляхетну ціль.**

З християнським привітом

о. О. Купранець, ЧСВВ

Директор Українського Мистецького
Відділу Колегії св. Василія

Пожертви слати на адресу

Rev. O. Kupranec, OSBM
St. Basil's College / Ukrainian Art
3100 Weston Rd., Weston, Ontario, Canada

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Старанними оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо Старого і Нового Заповіту в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного повного перекладу.

оправленого в штучну шкіру ... $12.00
в шкіру зі золоченнями ... $15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями ... $20.00

Замовлення слати на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXX СІЧЕНЬ — 1967 — JANUARY Ч. 1 (529)

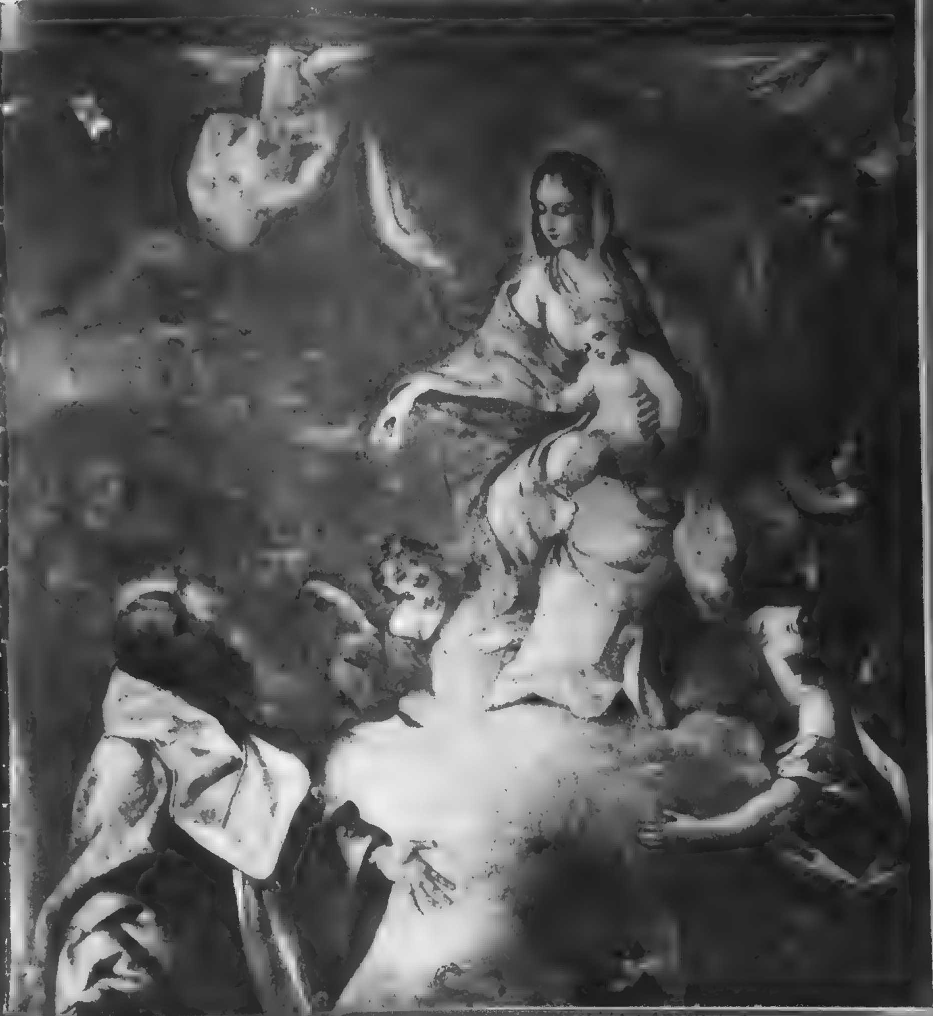

CANADA

Ставайте канадськими громадянами
це вам оплатиться

Канадське громадянство може допомогти Вам осягнути успіху у Вашому житті. В багатьох випадках канадські громадяни мають першість в отриманні праці. В деяких випадках вимагається мати канадське громадянство, щоб взагалі отримати працю.

Отримати канадське громадянство легко тим, хто відповідає вимогам. Суди Громадянства завжди готові Вам допомогти. Вони знаходяться в: Halifax, Moncton, Montreal, Ottawa, Sudbury, Toronto, Hamilton, Kitchener, St. Catharines, London, Windsor, Winnipeg, Regina, Saskatoon, Calgary, Edmonton і Vancouver.

Зверніться до найближчого Суду негайно!

Якщо бажаєте, можете писати прямо до:

The Registrar of Canadian Citizenship, Ottawa.

Пам'ятайте, що Вам оплатиться бути канадським громадянином.

Джуді ЛяМарш
Міністер внутрішніх справ Канади

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. 1., Vic.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brasil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

1967 рік — рік ювілеїв! *о. О. Купранець, ЧСВВ* 2
Горять свічки вірш *Богдан Лепкий* 3
З Єрусалиму слово Господнє *о. Т. Олійник, ЧСВВ* 4
Св. Василій Великий — духовний батько св. Иосафата *о. С. Фединяк, ЧСВВ* 6
Монаше покликання св. Иосафата *о. А. Пекар, ЧСВВ* 9
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 11
Старання про єдність християн *о. Є. Білик, ЧСВВ* 13
Намірення на січень 1967
Роздума про Боже і вічне *о. Р. Г., ЧСВВ* 14
Інстинкт є незмінний
Багато людей запитує... *о. С. Сабол, ЧСВВ* 16
Стигматики — "Приятелювання" з жонатим — Українські молитви
Різдвяні звичаї в Україні *о. Н. Кушнірик* 19
"Найстарший манастир у світі" *о. І. Назарко, ЧСВВ* 21
Традиційно-обрядові проблеми в нашій Церкві *о. О. Купранець, ЧСВВ* 23
В'язень ч. 16670 — Лицар Непорочної *Х. Ф.* 26
Св. Иосиф непорочний Обручник Діви Марії прикладом для батьків *К. Грицина* 28
Їхній Свят-Вечір *Я. Теснюк* 31
Під коляду вірш *Б. Кравців* 32
Сім золотих чаш повість *Б. Полянич* 33
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА *Дописи* 37

ОБКЛАДИНКА:

Св. Василій Великий у стіп Божої Матері. Малюнок у манастирі ОО. Василіян у Гроттаферраті біля Риму.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Євген Білик, ЧСВВ, о. Іриней Назарко, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Strtet, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $3.00, поодиноке число 30¢.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Irenaeus Nazarko, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.

Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

1967 РІК – РІК ЮВІЛЕЇВ!

Мало в котрому році буває стільки різних ювілеїв, що саме в цьому 1967 році, хоч ми часто, і то може надто часто, відзначаємо всякі ювілеї. Всі цьогорічні ювілеї можемо в основному поділити на дві трупи:

1. **церковно-релігійні** та
2. **національні,** хоч деякі з них мають посереднє відношення до української спільноти.

Всі разом узявши, можна б їх назвати **церковно-національними,** бо в більшій або меншій мірі заторкують цілість нашого і церковного і національного життя. Одні з них радісні, інші сумні, а деякі мішані, тобто "радісно-сумні". В коротких рядках згадаємо деякі важливіші з них.

I. ЦЕРКОВНО-РЕЛІГІЙНІ ЮВІЛЕЇ

1900-річчя смерти св. Петра –– Верховного Апостола, якому Христос передав владу "в'язати та розв'язувати" справи в Церкві. Це загальний ювілей усієї Церкви.

100-річчя проголошення Святим св. Йосафата — нашого великого подвижника та символу української церковної єдности. Слушно завважує в своїй "Інструкції". до Василіянських ченців Всесв. о. протоархимандрит Атанасій Великий: "Так склалось, що св. Йосафат був проголошений Святим Христової Церкви в 1800-роковини смерти Верховного Апостола Петра, а сьогоднішній 100-літній ювілей збігається з 1900-річчям від смерти Верховного Апостола. Тому тематично оба ювілеї сходяться в одній і тій же справі: примат Петра і Його наслідників, який обстоював св. Йосафат ціною життя".

Святкуючи ювілей св. Петра й св. Йосафата, не можемо не згадати двох великих мужів, що щиро бажали та змагали до церковно-релігійної єдности українського народу, а саме:

Йосифа Велямина-Рутського –– Київського Митрополита Української Католицької Церкви (1613-1667), якого 330-річчя смерти відзначаємо, і

Петра Могилу — Київського Митрополита Української Православної Церкви (1632-1647), від якого смерти проминуло 320 років.

Оба Митрополити, Рутський і Могила, — це мужі, що величчю свого духа зуміли піднятися на вершини, з яких могли бачити добро всього нашого народу, а вони бачили це добро передовсім у церковно-релігійній одності.

50-річчя появи Пречистої Діви Марії в Фатімі, тобто в 1917 році, коли то з усіх сторін ударяли на християнство ворожі сили в формі різних християнству ідеологічно-противних течій, зокрема ж та, яка в тому ж 1917 році захоплювала владу на сході Европи — большевизм. Пречиста Діва Марія Своєю появою внесла у християнський світ нову силу й надію на краще завтра та на перемогу добра над злом.

50-річчя священства нашого Верховного Архиепископа — Кардинала Йосифа Сліпого, якого ювілей відзначатимемо врочисто в цьому році. Блаженніший Кардинал Йосиф на тлі цих великих церковних ювілеїв виступає символом усього нашого змагання в боротьбі за єдність і незломність духа Української Церкви та Народу під ворожим большевицьким знущанням.

2. НАЦІОНАЛЬНІ ЮВІЛЕЇ

300-річчя Андрусівського договору — того договору, що безсердечно розрізав живе українське національне тіло на дві частини. На основі того договору між Поляками та Москалями Україну поділено на Правобережжя, яке зайняла Польща, та на Лівобережжя, яке припало враз із Києвом Московії. Ювілей цей і сумний і соромний для нас Українців, бо є він наче доказом того, до чого може довести народня незгода та честилюбство народніх провідників: користає з того ворог, як то було й у тому випадку. Не все та не завжди можемо спихати тільки на ворогів усі провини, яких дуже часто ми самі є творцями. Чи сьогодні може змінилося на краще? Доказом, що ні, є таки наша діяспора, в якій аж роїться від усякого роду та формату "партій" і "вождиків", що роз'єднують народ, які, замість того, щоб діяти під кутом загального народнього добра, діють під кутом добра своєї партії та свого особистого "вождівства".

50-річчя Жовтневої Революції, яка відіграла в житті українського народу таку ролю, яка ще й досі не скінчилася, бо наш народ і далі стогне під її ярмом. Жовтнева Революція своїм холодом зморозила молоду весняну квітку — Відроджену Українську Державу. Але й тут приходить нам питання: чи справді тільки большевицька революційна сила знищила на-

(Продовження на 4 сторінці)

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, СІЧЕНЬ, 1967
РІК XXX, Ч. 1 (529)

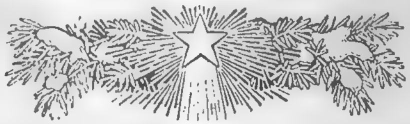

ХРИСТОС НАРОДИВСЯ! -- СЛАВТЕ ЙОГО!

З ПРАЗНИКАМИ ХРИСТОВОГО РІЗДВА, НОВОГО РОКУ ТА БОГОЯВЛЕННЯ ВСІМ НАШИМ ШАНОВНИМ І ДОРОГИМ ЧИТАЧАМ І СПІВРОБІТНИКАМ ШЛЕМО НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ ВСЬОГО НАЙКРАЩОГО!

Редакція й Адміністрація "Світла"

Богдан Лепкий

ГОРЯТЬ СВІЧКИ

Горять свічки, синявий дим
Снується попід стелю, —
Думки мої біжать за ним
У батьківську оселю.

Спішаться, бо далеко їм,
Далеко, далеко, дуже...
Прибігли, Боже! Де наш дім
Лише колядка тужить.

Лише колядка та сама
І ті самі звичаї,
А люди? Люди де? Нема...
Де ділися?... Не знаю...

Колядка чайкою літа
Від Дунаю до Дону,
Коли ж прийде година та,
Що вернемось додому?

І де цей дім, де наш хором
На тисовім помості?
Чи те, що предкам було сном,
Прийде до нас у гості?

Чи сядем по своїх хатах
Колись до Святвечері,
Забувши про журбу і страх,
Як справжні господарі?

Не даром пісня тисяч літ,
А може й більше тужить —
Далекий шлях, великий світ,
Не тратьмо віри, друже!

— — — — — —

Горять свічки, синявий дим
Снується попід стелю, —
Думки мої біжать за ним
У батьківську оселю.

ше незалежне життя? Сміемо твердити, що тільки частинно, бо ми, тобто тодішній наш провід і сам народ, не зуміли знайти настільки спільного фронту та спільними силами боронити здобувану незалежність. Замість того, щоб стати проти ворога спільними силами, ми боролися роздробленими силами внутрі, поборюючи один одного, бо, мовляв, "якщо Україна не є такою, якою я хочу її мати, то краще хай не буде ніякої". І дійсно, сьогодні не маємо ніякої!

100-річчя Канади, хоч не є безпосередньо українським ювілеєм, але тісно зв'язаний із життям частини українського народу, яка знайшла в цій країні нове й свобідне життя, що його не мала в своїй Рідній Землі. Українська спільнота завдячує Канаді дуже багато, бо канадійські державні мужі, — мабуть одинокі, — що мали вже нераз відвагу сказати на інтернаціональному полі своє слово в обороні України.

Чого ці ювілеї нас учать і на що вказують? Підемо далі тією самою дорогою помилок чи може вже заперестанемо їх робити? Відзначаючи в цьому році названі й неназвані ювілеї, радісні й сумні, зробім деякі заключення на майбутнє, яке ми творимо. При тому не рахуймо тільки на наші власні сили, але теж і на Божу поміч, без якої нічого не вдіємо!

о. О. Купранець, ЧСВВ

о. Т. Олійник, ЧСВВ

З ЄРУСАЛИМУ СЛОВО ГОСПОДНЄ

(Закінчення)

На превеликий жаль не всі читачі мають належне зрозуміння Біблії. Багато людей, навіть інтеліґенти, читають Біблію не як історію спасіння всіх народів, не як книгу, в якій об'являється Бог для всіх народів, але як звичайну собі історію Жидів, і думають, читавши, про тих Жидів, із якими живуть, які їм пакості чинять, яких не люблять. Для таких Слово Боже чуже і вороже, як і самі Жиди.

Забувають вони, що з Юдеїв спасіння, і слово Боже з Єрусалиму. У вибраному народі, для всіх віків і народів Об'явлене Слово Боже. А всяке вибрання в людях, не вибрання ради, а ради всіх; щоб усі спізнали единого Бога і посланого ним Христа. Як і Авраам вибраний на те: "Щоб у ньому були благословенні всі народи."

Знання Біблії — це вміння відкривати живого Бога, який живе і скривається під мертвою буквою.

Бог там об'являється наочно — в життю народу, в його історії. Водночас історія Об'явлення Божого, це об'явлення нашої історії. Бог там появлений, як "чоловіколюбець". Це об'явлення остаточно завершується в самім Богочоловіці. А він послав своїх апостолів, із таким послаництвом: "Зробіть усі народи моїми учнями". Тим то слід читати Біблію, як свою історію, і шукати в ній Бога, який живе й діє в народі вибранім.

У Біблії слово Боже і про Бога і про людину. Слово про Бога там чисте, святе, справедливе. Про людину воно різне. Таке, якими бувають люди — добрі й лихі.

Тим то пророк Ісая, бачивши нашу християнську еру, і до нас промовляє: "Доме Якова, прийдіть, і будемо ходити в світлі Господнім!"

Тоді коли жив пророк, світло Божого слова сяло лише над вибраним народом, а нині воно світить над кожним, хто вірує у Слово, яке каже про себе: "Я світло для світу, хто йде за мною не ходить у темряві". І нам засяло світло Євангелії — ходіте ж у світлі Божому. Ми ж нині народ Божий, вибраний, новий Ізраїль. Тож до нас стосуються слова Ісаї: "Устань, засяй! Зійшло бо твоє світло, слава Господня засяяла над тобою" (Іс. 6, 1). Ціла Біблія прийшла й до нас. Читавши роздумуй, — у ній знайдеш історію свого спасіння. Воно здійснилося нам у Єрусалимі в Христі Ісусі, там ми спасені.

Ми нині народом вибраним. Як було Старозавітній очікував приходу Христа Спаса, жив надією спасіння, так і ми нині, тим і є Народом Божим, бо й ми очікуємо "паки грядущого" Христа в славі, очікуємо воскресіння мертвих, і повного відкуплення.

Із приходом Христа розпочалась остання есхатологічна доба світу. Його поява закликає всі народи шукати спасіння в Бозі Авраама, Ісаака й Якова.

Перша поява Спасителя — це початок спасіння, воно буде завершене в день другого славного приходу Христа, Судді. Тоді то настане той блаженний час про який говорить Ісая: "І він судитиме народи і людей многих. Тоді то — перекують свої мечі на плуґи, а списи на серпи. Народ на народ не буде більш меча підіймати." Настане нове небо і земля нова, настане повне спасіння, завершиться відкуплення світу. "І прийде тоді з Сіону Визволитель і відверне від Якова безбожність" (Рим. 11, 26).

І тоді збудеться те слово: "Назву немій народ моїм народом, і нелюбу — улюбленою" (Рим. 9, 25).

Нині усе створіння разом із людиною стогне і страждає підпорядковане суеті, і прагне визволитися від рабства тління на свободу слави дітей Божих. Гріх бо підневолив і людину і створіння. Усе створіння понині разом із людиною "чає воскресіння мертвих", очікує нетерпляче виявлення синів Божих, яке збудеться судного дня. (Див. Рим. 8, 18-22).

Кінця світу не буде ніколи. Прийде ж кінець грішникам і безбожникам. Світ буде очищений вогнем, як колись водою, і він стане житлом Бога з людьми своїми. А Єрусалим новий назвуть, каже Ісая: "Моя в нім утіха", а землю всю назвуть: "Заміжня". Тоді то: "Царство світу станеться царством Господа нашого і Христа його, і царюватиме на вічні віки" (Од. 11, 15).

Царства виникають, і занепадають. А царство Боже гряде в силі. Жадна вража сила не спроможна припинити його. Саме там, де його хочуть притушити, воно там і виринає повною силою.

Про ці "останні часи" свідчить і Йоан: "Настане нове небо і земля нова, і Єрусалим новий, мов наречена прикрашена. Тоді то Єрусалим, — мати всіх народів стане: "житло Бога з людьми, і він житиме з ними, вони ж народом його будуть, і сам Бог буде з ними, і смерти не буде більше, ні скорботи, ні плачу, ні болю не буде більше, бо все попереднє проминуло" (Од. 21, 1-4).

"Ці є істинні слова Божі" — Слово Боже з Єрусалиму. Новий Єрусалим житло Бога з людьми своїми. Тих людей назвуть святим народом, викупленцями Господніми, а новий есхатологічний Єрусалим назвуть "пошукуваним непокинутим містом" (Іс. 62, 11-12).

ЦЕНТРАЛЯ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ КАНАДИ

До членів Українських Католицьких Організацій, об'єднаних в Централі Українців Католиків Канади.

У 1967 р. мав би відбутися черговий Конґрес Українців Католиків Канади. З уваги на відзначування 100-річчя Канади та світову виставку в Монтреалі "Експо 67", згідно з бажанням багатьох членів наших складових організацій, ми рішили відкласти цей Конґрес на 1968 рік. Отже згідно з дотеперішньою практикою Конґрес Українців Католиків відбудеться в місці осідку теперішньої Централі Українців Католиків — в Едмонтоні — літом 1968 р.

Точна дата Конґресу буде подана своєчасно до відома всіх складових організацій.

За Централю Українців Католиків Канади
д-р Іван Смульський в. р., президент; Юрій Хаба в. р., секретар; д-р Мелетій Снігурович в. р., голова Краєвої Управи Братства Українців Католиків; Ірина Павликовська в. р., голова Краєвої Управи Ліґи Українських Католицьких Жінок; Володимир Фаріон в. р., в. о. голови Краєвої Управи Українського Католицького Юнацтва.

о. С. Фединяк. ЧСВВ

СВ. ВАСИЛІЙ ВЕЛИКИЙ – ДУХОВИЙ БАТЬКО СВ. ЙОСАФАТА

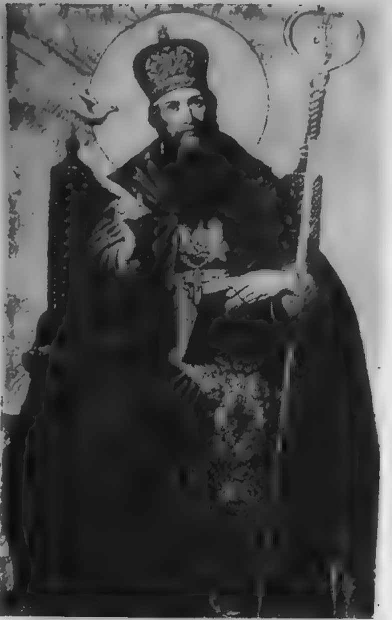

СВ. ВАСИЛІЙ В. — ОТЕЦЬ ЦЕРКВИ Й ОСНОВНИК СПІЛЬНОГО ЧЕРНЕЧОГО ЖИТТЯ

Василій Великий являється в історії Церкви в четвертому сторіччі. Терен його праці — перш усього Кападокія і Понт, провінції в Малій Азії.

Після закінчення студій у найвизначніших осередках на Сході віддається наш Святий чернечому життю над берегом річки Ірісу, в Понті, недалеко Чорного моря. Згодом стає настоятелем тамошньої чернечої спільноти, яка зростала з упливом часу. Однак не довго св. Василій утішався понтійським затишком, бо після кількох років спільного монашого життя в Аннесі над Ірісом покликано його на помічника кесарійського епископа, а згодом вибрано його на архипастиря Кападокійської Кесарії, після смерти її епископа Євсевія. Св. Василій В., ставши архиепископом Кесарії в Кападокії, тим самим став первоєрархом церковних провінцій Кападокії, Понту й Малої Вірменії.

Відтоді ніяка ділянка на Христовій ниві не залишилась непозначеною слідами активности цього визначного Архипастиря на кесарійському престолі. Він бо, хоч і слабкий тілом, духом був сильний, тому й незрівняний у всьому. Він, як мовив Клеопа про Христа й до Христа в дорозі до Емаус: Могутній ділом і словом перед Богом і всіми людьми! (Лк. 24, 19).

Отож корисним і цікавим буде для нас, коли дещо ближче запізнаємося з отим Світичем Східньої Церкви, св. Василієм, на якого дусі та чернечих "правилах" дійшов до святости наш св. Йосафат.

Природні й надприродні прикмети св. Василія

Найперше приглянься його прикметам природним і надприродним.

Природні Василієві прикмети: Він походив із шляхетного роду по батькові й матері, з багатої родини, талановитий з уродження, і з замилуванням до науки-студій; підучений дома й у рідній Кесарії, удався він на студії до найславніших у той час університетів, як у Константинополі й Атенах. Тим-то св. Василій звидів культурні тогочасні осередки, познайомився там із чільними людьми і в науці і на церковно-духовних ділянках; при тому нав'язав він дружні взаємини з усіми, хто лише міг допомогти йому в набуванні природної, а ще більше надприродної краси — кальаґатії...

Прикмети надприродні св. Василія В. — опромінений Божою ласкою Св. Хрещення зростав у ній безперервно, а теж у всіх відтінях її. Далі, при допомозі тієї благодати з висоти Василій В. робив замітні поступи в чеснотах, у дарування Св. Духа й у заслугах на небо. Хоч нераз він підкреслював свою нічогість і провини перед Богом та людьми, проте зростав день-удень "у ласці в Бога й у людей!"

Мало котрий із святих так зглибив і відчув таємницю християнської досконалости, як наш св. Василій В. Його чеснота, наприклад терпеливости й віддання себе на Боже Провидіння, межувала в його пізніших роках із геройством. Тому вже за його життя називали його великим. — Додаймо ще тут його, в обороні св. віри, письменницькі праці, його глибокі й наскрізь практичні поучення-науки для ченців і народу, його монаші Правила, далі — його душпастирську працю та харитативну діяльність, його установи для подорожніх, убогих, молоді... поза містом Кесарією (Василіядою), а матимемо в загальному зарисі ґрандіозну постать Василія В., архиепископа, незрівняного проводиря людських душ на шляху християнської досконалости, основоположника спільного чернечого життя, т. зв. киновії, на малоазійському ґрунті, захисника правовір'я та сердечного батька для всіх, хто тільки з будь чим удавався до нього. Отже не дивно, що св. Церква, після смерти того велетня духа й учинків, назвала його своїм Отцем і Вчителем.

Василієві Чернечі Правила перещіплюються на українські землі

Щодо чернецтва василієвого покрою і нашої Українсько-католицької Церкви, то духовну спадщину св. Василія В. в монашому засягу перещіпив на наші старо-українські Землі преподобний о. Теодосій, наставник ченців у Печерській Лаврі над берегом Дніпра. А зробив він це за посередництвом одного з найбільших Василіян — св. Теодора Студита, запозичуючи від нього змодифікований Василіїв монаший Устав із манастиря Студіон у Царгороді, зберігаючи в ньому духовно-аскетичного духа св. Василія В. Таким чином Преп. Теодосій започаткував монашество нового типу, більш модерного, тобто василіянське чернецтво на землях Руси-України.

Правда, як читаємо в літописі Нестора, преп. Теодосій Печерський не тільки перещіпив чернечий Устав, але і пристосовив його до обставин і вимог слов'янських, до умовин тогочасного чернецтва на наших давніх Землях.

Із уведенням вищезгаданої киновії (св. Василія В.) в чернече життя на старо-українських землях зачався помітний розвій духовного життя по наших манастирях, скитах, звідки переливався він і на інші осередки тодішньої Церкви. Це й дало поштовх пожвавленню праці ченців-душпастирів на різних ділянках церковно-культурного життя.

Виринають на наших Землях нові вогнища морально-аскетичного й церковно-научного розвою. Крім манастирів і церков Українська Земля покривається сіткою добродійних установ: шкіл, виховних інституцій та різного роду товариств, яких завданням — піднести рівень культури в народі під кожним оглядом. Духовні сини св. Василія В., ідучи слідами його харитативної акції, зачинають устроювати духовні поучення (пізніші місії) для людей, крім шкіл основують друкарні тощо. Згадаймо тут бодай деякі з них, замітніші, як Київсько-Печерську Лавру з різними її робітнями, включно з пізнішою в ній друкарнею та видавництвом літургійних книг; далі — Свят-Троїцьку архимандрію у Вильні, Почаївську Лавру, Жовківську Архимандрію (теж із друкарнею пізніше). Згадаймо і відпустові манастирі, до яких напливали тисячі побожних прочан із різних сторін нашої розлогої Батьківщини, — наприклад: манастир почаївський, унівський, гошівський, крехівський і інші в Галичині. А на Закарпатті: мукачівський, на Мадярщині Маріяповчанський і інші...

Доля Української Церкви — долею Василіян

Як докази корисної й успішної праці ченців-василіян для нашої Церкви й Народу треба навести і те, що з їхніх рядів вийшли такі світлі постаті, як Йосиф Велямин-Рутський, св. Йосафат Кунцевич, славний проповідник - епископ

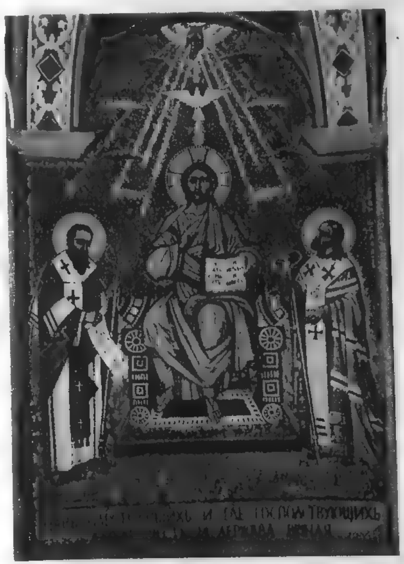

Св. Василій — Ісус Христос — св. Йосафат.
Запрестільна мозаїка в церкві ОО. Василіян у Римі.

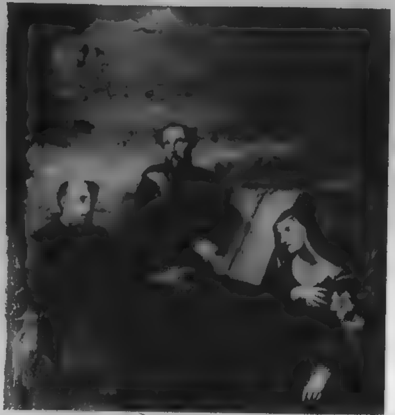

Св. Василій Великий зо своїм братом — св. Григорієм і своєю сестрою — св. Макриною.

Сотер Ортинський, Слуга Божий Андрій Шептицький і багато ще інших... До того ж куди лише звернулися стопи українського Народу, всюди за ним ішли оо. Василіяни, навіть у заморські країни. А йшли вони за своїми людьми, щоб помагати їм, перш усього нести їм духовну опіку. Отже не диво, що Василіянський Чин так зжився, зрісся із своїм народом й Церквою, що став він своерідним українським Чином на наших українських Землях і поза ними. Значить, своїм коренем цей Чин сягае Понту в М. Азії, Студіону біля Візантії, а своїм віттям огортае він широкі українські простори та й ті країни, що в них опинилася згодом українська душа.

Сьогодні той Василіянський Чин, на жаль, підупав... під кожним оглядом. Його манастирі, на рідних Землях, сплюндровані, святині ограблені, ченці розбриті по світі. І яка доля стрінула Василіянський Чин у Батьківщині, таке ж лихо спіткало там і нашу Церкву, в якій той славетний Чин ріс, розвивався і діяв... Однаково поза межами елементарної справедливости та без права до людської чести й життя священик, чи він чернець чи дієцезальний — однаково вони депортовані, або прогнані з рідної хати, нераз і заковані в кайдани червоного наїзника!

Та не падаймо духом заради цього лихоліття, руїни боговідданих ченців! Нераз уже в нашій Історії і Українська Церква і Василіянський Чин переживали таку Голготу-трагедію; як не червона, то біла Москва ліквідувала їх... Це ще свіжо стоїть у нашій пам'яті! Ніякі запевнення, ні стискання рук не усунуть того зі сторінок історії! А проте і наша Церква й наш Чин віджили після зловісних злиднів. Бо і з каменя спроможен Бог воздвигнути нащадків Авраама! (Мт. 3, 9). Значить, і після сучасного лихоліття вони піднімуться, заживуть волі на рідних Землях, розцвітуть! Отже, дасть Господь, що настануть для них кращі часи, а з ними і віднова життя в нашій Церкві, послідовно ж і віднова та розвій у ній Василіянського Чину!

Майбутність у Божих і наших руках

Для нас на волі велике і святе завдання супроти нашої Церкви на Рідних Землях, і супроти нашого василіянського Чину, — а саме просити Милосердного Бога, щоб Він, за молитвами св. Василія В. — Патріярха Східнього монашества, вкоротив ті дні терпінь-досвіду, щоб знову завитав для них час розради, волі, — щоб і наша св. Церква і наш св. Чин наново зажили буйним надприродним життям на прославу Творця свого та добро рідного Народу!

Певно, що ченці тимбільше мусять у тому співпрацювати, задивлені в свою Ідею монашої звершености та з'єднення з Богом! І підвладні ченці і їхні Наставники не сміють спускати ока з того. Бо рятуючи свій Чин, ми рятуемо заразом свою Церкву! Ще дзвінко прецінь гомонять у наших ухах слова бл. п. Папи Лева XIII: "Віґенте Ордіне віґуїт Екклесія!" — "Коли процвітав Чин, процвітала й Церква!"

Не тільки Єрархія й духовенство, але й миряни теж мусять підтримувати світлу спадщину того славного в історії Василіянського Чину — ідею його чернецтва в нашому Народі й у нашій Українсько-католицькій Церкві! Мовити ясніше: не тільки не перепиняймо нашим синам чи дочкам вступати у ряди Василіянського Чину, але ще заохочуймо їх до того боговгодного діла. Бо коли той Чин буде могутнім і славним, могутньою і славною буде з ним і наша св. Церква, посеред якої він живе, — могутнім буде і наш український Народ, для якого Боже Провидіння і покликало цей св. Чин до буття-життя на його рідних Землях.

УКРАЇНСЬКА РОДИНО, ЧИ ТИ ГОТОВА ЗРОБИТИ ЖЕРТВУ ДЛЯ БОГА Й УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ДАТИ СВОГО СИНА НА СВЯЩЕНИКА?

1867 100-річчя канонізації святого Йосафата 1967

о. А. Пекар, ЧСВВ

МОНАШЕ ПОКЛИКАННЯ СВ. ЙОСАФАТА

> "Бувши просвічений палаючою іскрою з дитинства від розп'ятого Христа, Ти вподібнився ангелам своїм чернечим життям" — **Кондак св. Йосафата.**

Св. Йосафат, з дому Іван Кунцевич, народився 1580 р. у Володимирі на Волині. Його батьки були богобойні міщани й уже змалку старалися виховати Івася в релігійному дусі. Тому часто брали вони його з собою до церкви св. Параскеви на богослуження.

Одного разу в церкві малий Івась звернув свою увагу на Розп'яття та зачав допитуватися своєї мами про Розп'ятого. Побожна мама пояснила дитині, що то Божий Син із самої тільки любови до нас дав себе розп'яти, щоб визволити нас від пекла й відчинити нам браму небесного царства.

Малий Івась вп'ялив тоді свої невинні оченята у Розп'ятого та вдячним серцем приглядався хрестові. Нагло завважив, що з проколеного боку Ісуса вилетіла палаюча іскра й упала йому в серце. У тій хвилині його серце наповнилося невисказаними радощами й теплом. Від того часу хлопчина відчував таку велику любов до Ісуса, що вже більше не опустив ані одного богослуження в церкві, а його одиноким бажанням було цілковито посвятитися на службу Розп'ятого. Це була для нього **іскорка чернечого покликання.**

Від того часу Івась полюбив самоту, богослуження й молитву. Він бажав бути постійно біля Розп'ятого. Однак батько, будучи купцем, забажав вивчити й Івася купецької штуки. Тому заки Івась трохи підучився читати й писати, віддав його на науку до Я. Поповича, визначного купця в литовськім столичнім місті

Хрест, перед яким молився дитиною св. Йосафат у Володимирі Волинському

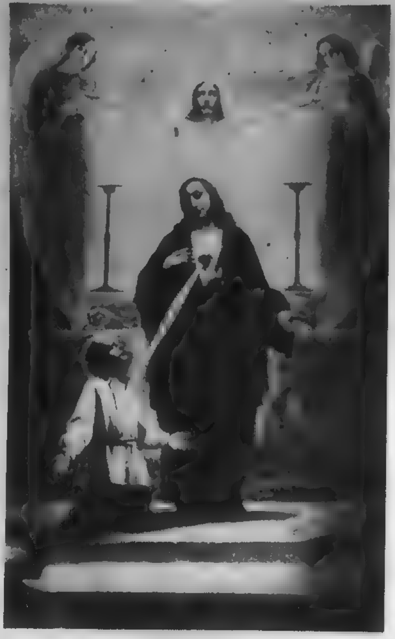

Іскра Христової любови паде в серце св. Йосафата

Вильні. Хоч як дуже старався Івась бути послушним і услужним учнем, все ж таки серце тягнуло його до Розп'ятого. Тому він часто заходив до церкви та перебував там довгі години на молитві й читанні церковних книг. Лише там він почував себе вповні задоволеним і щасливим.

1596 р. в Бересті Литовському заключено св. Унію. Івась був між першими, що приступили до односта. Малій громаді з'единених у Вильні передано тоді церковцю Пресв. Трійці при василіянськім манастирі. Івась став душею цієї громади греко-католиків. У ньому загорілося бажання посвятити себе справі з'єдинення: забажав стати ченцем-місіонарем.

На біло-русько-українських землях тоді був тільки один чернечий чин східнього обряду, Чин оо. Василіян. Василіяни колись відігравали важну ролю в релігійно-культурному житті наших предків. Та при кінці XVI ст. Чин знаходився у великому впадку. Св. Унію прийняли лише деякі манастирі й то більше про око, ніж із переконання. Між чернечим і світським клиром зачалася страшна боротьба, яка довела Чин до цілковитої руїни. Однак Івась тим не знеохотився. Він бажав стати ченцем і то ченцем у рідному обряді, щоб могти служити своему народові.

Так 1604 р., на 24-ім році свого невинного життя, Івась Кунцевич вступив до Свято-Троїцького манастиря оо. Василіян і вибрав собі черменче ім'я Йосафат. Митрополит І. Потій, що особисто знав ідейного молодця, дозволив йому відразу зложити чернечі обіти. Так Йосафат став повноправним монахом від першого дня свого вступлення до Чину.

Виленський манастир не був ліпшим від інших манастирів у тім часі. Не було в ньому ніякого правопорядку ні монашої карности. Побіч монахів мешкали там теж світські люди. Монахи не заховували правил, а кожен жив собі власним життям. У манастирі Йосафат не знайшов ані відповідного товариша, ані духовного провідника. Не було кому повчити його основ чернечого життя, а вже не говоримо про якогось учителя Св. Письма чи богословії. Йосафатові не лишилося нічого, як віддати себе проводові Святого Духа. А Св. Дух, що до того часу зберігав його невинність, допровадив Йосафата до такої чернечої досконалости, що в короткому часі він міг уже вести інших.

Таемниця чернечого покликання скриваеться в монашім дусі, що його надав Чинові св. Василій Великий при його оснуванні. Цього чернечого духа набрав св. Василій в анисійській самоті, на молитві, в умертвленні й читанні Св. Письма. Тією самою дорогою пішов теж і Йосафат. Він вибрав собі найдальше висунену келію на помешкання, куди не доходив світський галас манастирських мешканців. Тут на уєдиненні й самоті він заправляв себе до духового подвигу та праці над з'єдиненням. Коли відтак слава про його святість рознеслася по далекій околиці й багато визначних міщан бажало бодай поговорити з ним, він удалився до опущеної каплички св. Луки і там, на самоті, віддавався молитві й науці. Зі своеї келії Йосафат не виходив навіть на подвір'я. Хіба ночами виходив на цвинтар і там переводив довгі години на молитві й бичуванні.

Молитва для Йосафата була тим, чим віддих для людини. Його келія перемінилась у правдиву молитовню, де Йосафат привикав до довгих молитов, за зразком давніх ченців. Тут він щодня бив сотки поклонів, молячись покірно: **"Господи Ісусе, Христе, Сине Божий, помилуй мене!"** Тут він бичувався до крови, благаючи Розп'ятого: **"Нехай усі будуть одно!"** Ходив

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту. раз у день).

ПОДЯКИ

Складаю щиру подяку Христовому Серцю та Божій Матінці за всякі ласки, які я отримала в житті. Посилаю на Службу Божу $3.00.

Марія Ґереґа, Кенора, Онт.

У залученні посилаю $3.00 на заупокійну Службу Божу за мою померлу родину, якої імена подаю.

І. Килимон, Ирвинґтон, Н. Дж.

Складаю найщирішу подяку Пресвятій Родині за заступництвом Слуги Божого Андрія за одержані ласки та прошу про дальші.

М. К., Нью-Йорк

Посилаю $10.00 на три Служби Божі та щиро дякую Христовому Серцю й Серцю Преч. Діви і св. Йосифові.

Василь Войтович, Н. Бетлфорд, Саск.

Складаю щиру подяку Найсолодшому Серцю Ісуса. Пречистій Діві Марії та св. Антонієві з Падови за вислухані молитви. Залучую $1.00.

М. Чолій, Нюарк, Н. Дж.

Посилаю на 2 Служби Божі $4.00 як подяку за одержані ласки. Складаю подяку Ісусові Христові, Божій Матері та о. Васильковї Скубленому за вислухані молитви.

К. Ш., Торонто

Складаю найщирішу подяку Пресв. Трійці та Божій Матері Неустанної Помочі за великі ласки й прошу про дальшу опіку. Залучую $5.00 на подячну Службу Божу.

Ірина Романчукевич, Торонто

Прошу відправити Службу Божу за душі в чистилищі. Посилаю $3.00.

Філядельфія

Залучую $3.00 на Службу Божу, що мій син оженився з доброю католичкою, а не з іншої віри дівчиною.

М. Г., Вашінґтон

Посилаю $10.00 і прошу відправити Службу Божу в подяку Господу Богу три Служби Божі за одержану ласку, про яку я молилася, просила й одержала.

Коля Долинська, Нюарк, Н. Дж.

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

він на молитву й до церкви, де годинами молився перед Євхаристійним Ісусом. Він брав ревну участь у всіх богослуженнях, співаючи своїм милозвучним голосом. По висвяченні на священика Йосафат перший з українських священиків зачав щодня правити Св. Літургію. Щоб могти гідно відбути свої молитви й церковне правило, Йосафат зривався з ліжка в 3-ій год. ранку та спішив до церкви на молитву.

Більшу частину дня Йосафат присвячував студіям і читанню церковних книг і Св. Письма. В науці помагали йому деякі оо. Єзуїти, що мали у Вильні свою академію. Головно ж ласкавий о. В. Фабрицій посвятив багато часу для Йосафата, пояснюючи йому трудніші місця Св. Письма, розв'язуючи заплутані випадки моральної та насвітлюючи різні питання з богословії. Йосафат упивав науку, як губка воду. Від 1607 р. духовним провідником і вчителем Йосафата був учений Йосиф Велямин-Рутський, який тоді вступив був теж до Свято-Троїцького манастиря.

У короткому часі Йосафат був настільки начитаний, що його назвали **"ходячою бібліотекою"** та **"живою скарбницею Св. Отців Церкви"**. Не дивно, що його проповіді потрясали сумлінням грішників; здобували закаменілі серця нез'единених та наповняли духовною радістю вірних. Відданий син Василія палав апостольською ревністю за спасіння ближніх; горів посвятою й любов'ю Бога, та понад усе зберігав свою чистоту й невинність, що її він заховав ціле своє життя.

Своїм святим і правдиво чернечим життям Йосафат у короткому часі зачав потягати до манастиря багато ідейних хлопців, що в критичних часах св. Унії стали її підвалиною. Між ними найбільше визначний був Й. Велямин-Рутський, пізніший Київський Митрополит (1613-1637). Завдяки чернечому духові Йосафата та великій ревності Рутського, започатковано 1617 р. реформу Василіянського Чину і відтоді Чин став, уживши слів московського історика, проф. Н. Петрова, **"душею унії"** на наших землях. Про це засвідчив і Папа Лев XIII, пишучи: **"З розцвітом Василіянського Чину розцвіла й українська Церква"**. Так то один ревний чернець своєю святістю і правдивим Василієвим духом започаткував був ренесанс цілого Чину та забезпечив розцвіт св. З'єдинення.

Посівом цього відродження й розцвіту була свята кров цього ж таки ченця-мученика, св. Йосафата. Для нас, синів св. Василія, св. Йосафат є величнім зразком до наслідування, а для нашої ідейної молоді заохотою до чернечого життя.

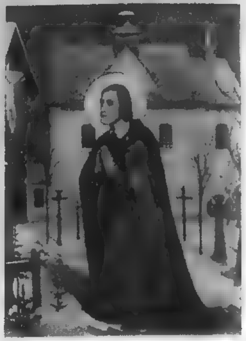
Св. Йосафат-монах молиться на цвинтарі біля церкви

Церква Свято-Троїцького манастиря ОО. Василіян у Вильні, в якому проживав св. Йосафат

БАТЬКО СЕМИ ДІТЕЙ СТАВ СВЯЩЕНИКОМ

Єпископ Ляйпрехт із Ротенбурґу, Німеччина, висвятив Гарольда Бронка, який у роках 1954-59 був англіканським духовником у ЗДА, на католицького священика. Гарольд Бронк жонатий і має семеро дітей у віці від чотирьох до чотирнадцяти років. Жінка та діти були приявні на свяченнях. Ще таки в сам день свячень єпископ Ляйпрехт урочисто впровадив о. Бронка в душпастирську працю в тій громаді, де він буде виконувати свої священичо-душпастирські обов'язки.

о. Євген Білик, ЧСВВ

СТАРАННЯ ПРО ЄДНІСТЬ ХРИСТИЯН

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА СІЧЕНЬ

Ще не дуже давно тому, наше розуміння об'єднання християн було дуже простеньке і невибагливе. Ми вдоволялися тим, що час до часу повтаряли молитву Спасителя "щоб усі були одно", а відтак спокійно чекали на об'єднання в одній Христовій Церкві всіх християн або й на навернення людей з іншої релігії.

Правда, таких навернень і поворотів до Церкви, за Божою ласкою, не бракувало. Ми раділи ними і думали, що наш обов'язок уже виконаний. Однак ми не усвідомлювали собі, що жмінка цих навернень становила ледве маленьку краплиночку у величезному морю людей, що ще вповні не належать до одної Божої родини — Христової Церкви. (Із двох і пів більйонів сучасних людей, тільки около дев'ятсот мільйонів є християнами, а з цих тільки около п'ятсот мільйонів є католиками).

Наше дотеперішнє становище відносно не-католиків свідчило, що ми загально їх не розуміли — і не старалися їх розуміти — їхнього становища до нашої Церкви та їхніх труднощів, побажань, а нерідко і доброї волі бодай зближитися до нас. Поза нашою молитвою про них, ми майже не виявляли ближчого зацікавлення ними, ані не старалися хоч трохи промостити шлях до взаємного зближення, чи то себе до них, чи їх до нас. Ми наче забули, що хоч сама молитва добра, то вона багато успішніша, коли їй товаришить з одної сторони наша повна посвяти праця в тому самому наміренні, а з другої сторони наші особисті жертви. У великому ділі об'єднання всіх християн потрібно не тільки багато молитви, але й невпинної праці та жертви збоку всіх християн.

Вже на початку цього багатонадійного Нового Року Свт. Отець ставить за предмет молитов усіх, а спеціяльно всіх почитателів Христового Серця, саме "всі старання, що змагають до єдности християн". Уже самі слова "всі старання" вказують нам, що Церква сподіється від нас чогось більшого, як самої тільки молитви. Бажанням Церкви є, щоб крім тих різних старань у справі об'єднання, що вже відбуваються по всьому світі за почином і під проводом провідних людей різних релігійних угрупувань (за успіх яких нам усім треба багато молитися), ми всі особисто відзначалися готовістю на всяку працю й жертву в тому напрямі та були для інших прикладом у цьому.

Що маємо робити? Соборовий декрет про екуменізм (об'єднання) подає нам деякі вказівки і напрямні. Перше, чого вимагає Собор від нас, це уникати й вистерігатися всяких висказів, поглядів і потягнень, які могли би погіршити або напружити відносини між різними християнами і нами. Ми повинні нашою лагідністю, второпністю й вирозумілістю загоювати й лікувати давні рани незгоди і взаємної непошани. Це зрештою ніщо інше як практикування християнської любови до ближніх. Без неї ми були б негідні звати себе християнами.

Інша важна вказівка Собору та, щоб ми самі "внутрішньо навернулися" заки почнемо якінебудь старання з'єднувати інших в одній Христовій Церкві. Це означає, що ми мусимо наперед оновити своє власне релігійне й духовне життя. Недбале життя католиків це переважно найбільша перешкода до нових навернень. Із другого боку побожне й гідне життя католиків є великою притягаючою силою для об'єднання.

Коли прийде остаточне об'єднання всіх в одній Божій Церкві, то прийде воно завдяки головній і дійсно об'єднуючій силі особи Ісуса Христа, Спасителя всіх, наріжного каменя Божої Церкви. Ми вже тепер бачимо, що духовне життя загалу протестантів зосереджується біля особи Христа, яких загальним гаслом є приймити Христа за свого особистого Спасителя. Східні не-католики плекають багато вище духовне життя в Христі, бо вони задержали давню церковну традицію і Св. Тайни, і тим ще ближчі до Христа-Спасителя.

Дав би ласкавий Господь, щоб особиста набожність до Ісуса Христа зростала в усіх християн без вийнятку; воно збільшило б у них усіх любов до Нього, а тим самим і любов усіх ближніх, бо в них скривається Христос, що сказав: "Направду кажу вам: усе, що ви зробили одному з моїх найменших братів — ви мені зробили" (Мт., 25, 40).

Тож молімся щиро, щоб завдяки всім старанням про єдність, ми могли чимскоріше через Христа, з Ним і в Ному стрінути, любити і бути одно з усіми нашими братами-християнами.

ЧИ ВИ ВЖЕ ПОДЯКУВАЛИ ГОСПОДЕВІ
ЗА ВСІ ОДЕРЖАНІ ЛАСКИ?

о. Р. Г., ЧСВВ

РОЗДУМА ПРО БОЖЕ І ВІЧНЕ

ІНСТИНКТ — ПОКАЗНИК ІНТЕЛІҐЕНТНОСТИ

3. Інстинкт є незмінний

Розумні сотворіння вміють достосувати свою поведінку до мінливих умовин життя, оскільки на це дозволяє фізична спромога. І, навпаки, нерозумні, що керуються самими лиш інстинктами, не вміють зміняти своєї інстинктовної поведінки.

Ось для з'ясування декілька прикладів. *Гімалайська оса* полює на гусениць. Упіймавши свою жертву, вона паралізує її 8-ма ін'єкціями свого затроєного жала. Після такої операції оса заносить гусеницю до якоїсь щілини, приміщує її там, а тоді складає в неї яйце, і заліплює щілину. Коли тій гімалайській осі підсунути вже знечулену гусеницю, то вона все одно даватиме їй свою "дозу" ін'єкцій, хоч воно цілковито непотрібне. *Мандрівні гусениці,* виконуючи свої подорожі, снують і лишають за собою довгу нитку, щоб була показником для тих, що йдуть позаду, і дороговказом повороту на давнє місце. Дослідник Фабр зробив із ними ось який досвід: оту їхню нитку-дороговказ обвів довкола посудини, зв'язуючи оба кінці так, що вона створила перстень. Тоді пустив по ньому гусениць. Вони ж так довкола мандрували цілий тиждень, поки не погинули, — одні з голоду, інші ж — з холоду. Коли б у цьому випадку, та й в інших подібних, інстинкт тварин був залежний від їхньої інтеліґентности чи досвіду, був би приневолив гусениць змінити недоречну поведінку, що неодмінно доводила до смерти. З цього бачимо, що інстинкт у своїй істотності є незалежний від інтеліґентности, тож і від досвіду, тим то є він незмінний.

Мало того. Коли б інстинкт був вислідною інтеліґентности, тоді така тварина була би просто *неймовірно інтеліґентною.* Зважмо, що тварини інстинктовно виконують надзвичайно складні чинності з ділянки анатомії, математики, фізики, вищої інженерії, і то такі складні, що людина спромоглася розв'язати їх щойно після довгих тисячеліть дуже наполегливих спроб і студій. Не зважаючи однак на таку "геніяльну інтеліґентність", тварини не роблять найменшого поступу.

Майже 2.000 років тому Верґілій оспівував життя бджіл, що нічим не відрізняється від життя їхніх нащадків XX сторіччя. 2500 років минуло від Геродота, що описував ластів'ячі гнізда; та й досі вони залишилися незмінними. У брилках бурштину, що походять із доби оліґоцену, значить ще з-перед 10 мільйонів літ, залишилася павутина; та не зважаючи на такий довжелезний шмат часу, вона нічим не відрізняється від сучасної павутини. Чи замало було того часу, щоб змінити ткацьку методу і спосіб життя згаданих тварин?

Візьмімо, для прикладу, що дуже знайому нам тварину — пса. Відколи на світі людина, відтоді супроводить її цей вірний і невідступний приятель. А супроводить дослівно в усіх ділянках людського життя: він у домашнім вогнищі, він при всякій праці, він на ловах і на війні, під час розваг і лихоліття, при фізичній, а то й при науковій праці, як відомо нам, наприклад, із життя Ньютона. Приблизно пів мільярда, скажім виразніше, 500 мільйонів літ, пес товаришить людині, проте не навчився від людини нічого, не присвоїв собі ні дрібки людського способу життя, так що й досі він залишився у прислів'ї — "вести собаче життя". Авже ж правда, в деяких повістях, наприклад у Томпсона чи Дж. Лондона, якийсь Майк або Вуллі набирає рисів майже людської постаті. У цирках уміють собаки рахувати і співати. Але в практичному житті ні на що це все їм не придається. Собака залишається собакою, залишається з незмінними своїми інстинктами так далеко, що навіть після дбайливого вишколу в поліційній школі, за всіми вимогами методи "умовних рефлексів", у критичному моменті пес побіжить радше за котом, як за політичним утікачем, який пробирається крізь дротяні засіки. А дійсність цю багатократно підтвердила історія наших таки днів.

Отже інстинкти в істотному не зміняються. Вони ж бо незалежні від досвіду тварини, докладніше, від її інтеліґентности. Звідси й висновок: інтеліґентність, що проявляється в інстинктовній поведінці тварини, *не походить від неї самої,* значить, *від її тваринної природи.* Вона походить від того Розуму, що дав закони, згідно з якими здійснюється доцільна будова органів і суцільних живих організмів тварин. Закони такі не є додатком до природи тварин, але таки їхньою природою, яка діє у тваринах через інстинкти і схильності. Тим то Розум отой не є природою. Він різний від природи. Він є її Творцем за допомогою своїх відвічних законів. Інакше воно не може бути, бо доцільної будови живих організмів разом із їхньою функцією не можна здійснити механічним поукладанням частин, як це буває при монтажі машини. Щоб створити й увести в функцію якийсь орган, і ще більше, якийсь суцільний орґанізм, у якому доцільно співділяли б усі складові частини, треба обдарувати його внутрішніми силами, інстинктами та схильностями, що походять від самої таки природи. А щоб це здійснити, треба повнотою володіти над природою, над усіма її силами в суцільному, а не тільки над одною якоюсь силою. Навіть одне якесь незамітне створіння не існує одинцем, але в залежності та співдії, у тісній злуці з різними іншими створіннями у стислім взаємовідношенні. Щоб здійснити, щоби привести до існування отой "живучий світ", треба безконечного, всевідучого й безконечного Розуму та всемогутньої Волі, необхідно Бога, який створює усі можливі в даних умовах істоти у незліченній кількості, на протяг мільйонів років, і то так докладно й передбачливо, щоб могли жити та з собою співіснувати прерізні створіння: хижаки і травоїди, заосмотрені в засоби захищання і повнотою безборонні, мікроскопійно маленькі й велетенської будови високорослі тварини, ті, що живуть в арктичних країнах і ті, що в тропікальних, що в морі, в підземеллі, повітряних просторах і непроглядних нетрях пралісів. Тільки примітивна й безкритична людина може впевняти, що все це само спонтанно виникло і так собі живе, бо інакше годі.

Людина може, мірою своєї інтеліґентности й спромоги, відкривати деякі закони й таємниці природи, але не під сили їй привести до життя навіть таку малесеньку живу істотку, як одноклітинна тварина. А коли йдеться про комплекс живих тварин, то їх може творити тільки Бог — відвічний і всевідучий Розум, — відвічна і всемогутня воля, той Бог, що однією своєю думкою охоплює всі віки — минуле, теперішнє і прийдешнє — з усіма найменшими деталями можливостей буття, переходу до існування й життя. Людина може тільки нахвалятися, як це при всяких нагодах роблять совєтські науковці. Ось вам для прикладу один зразок: "Проґрес науки і техніки в умовах соціялістичної системи господарки — декларують вони — дає можливість найбільш ефективно використовувати баґатство і сили природи в інтересах народу, відкривати нові види енергії і створювати нові матеріяли, розробляти методи впливу на кліматичні умови, оволодіти космічними просторами..." і т. д. (Укр. Рад. Енц., Т. 9, ст. 549). Які ж прегарні слова! Зокрема оте: "розробляти методи впливу на кліматичні умови". Як же ж висміяла цю самохвальбу сама таки природа, якою нібито "оволоділа" совєтська наука! Один могутній подув вітру, декілька місяців спеки, то в пустар перемінилися цілинні землі, і голод навістив країну плодючих чорноземів, країну, яка відкинула Бога.

На наших очах здійснюється те, що в сумерках давнини пророк був псальмоспівець: "Яка їх, твоїх діл, Господи, сила! У мудрості все ти створив, — повна земля твоїх створінь. — Усі вони від тебе дожидають, щоб ти їм у свій час поживу дав. Коли даєш їм, вони її збирають, як розтулюєш твою руку, вони насичуються благом. Вони бентежаться, коли ховаєш від них вид твій, як забираєш дух у них, вони гинуть і повертаються в свій порох" (Пс. 103, 24, 27-29). Як же ж воно докладно відповідає совєтській дійсності: ті, що відкинули Бога, свого доброго небесного Отця, та й не просили, щоб Він "розтулив" свою благодатну руку, були приневолені з засоромленням звертатися до зненавиджених "капіталістів", що живуть "у релігійних забобонах-пересудах" та й у них просити шматка хліба на прожиток, бо "найбільш ефективне використовування багатств" ще й тим разом було приневолене поступитися перед дійсністю.

РУМУНСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ВІДВІДУЄ ЄПИСКОПА

Румунський прем'єр І. Г. Маврер, генеральний секретар румунської комуністичної партії Чісеску й інші державні та партійні функціонарі з нагоди свого побуту в районі Гунедоара відвідали катедру римо-католицького єпископа в Альба Юлія. Гостей прийняв єпископ Аарон Мартон і супроводив їх по катедрі, яка походить із XIII сторіччя. Єпископ висловив у короткому привітанні радість, що його відвідали високі державні та партійні достойники. В Румунії цим відвідинам приписують велику вагу, бо єпископ Мартон до останнього року був одиноким урядуючим католицьким єпископом у Румунії, а практично був під домашнім арештом у своїй резиденції. Комуністичні достойники відвідали теж і православну катедру.

"КАТОЛИКИ СХІДНЬОЇ ЕВРОПИ МАТИМУТЬ КОРИСТЬ"

Чехословацький міністр культів Гаєк сказав недавно: "Якщо Ватикан у своєму відношенні до Чехословаччини та інших соціялістичних країн покаже реалістичне становище, яке згоджується з принципом мирної коекзистенції, як теж із принципом пошани суверенности та невмішування, то він причиниться до того, що взаємні відносини скріпляться". Попереднє неґативне наставлення Ватикану до соціялістичних країн по Соборі значно змінилося. Якщо ця нова настанова Ватикану вдержиться, то це буде базою — говорив Гаєк — для мирної коекзистенції, яка скріпиться, а з цього скористають католики, яких подавляюча більшість бажає миру та співпраці всіх народів.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ..

Хто є стигматики і що це стигми? Чи то щось надприродне, з Божої ласки? Чи ті рани — це зображення ран Ісуса Христа? Як Церква задивляється на стигматиків та як ставиться до них? Один поважний громадянин сказав, що він десь читав, що стигматики були вже й перед народженням І. Христа. Прошу ласкаво сказати своє слово і насвітлити ту неясність, ту загадковість.

Шановна Пані, Ви запитуєте про незвичайно цікаву, а при тому дуже широку справу, яку годі повністю вичерпати в одній короткій відповіді. Та й справа стигмів така замотана й неясна, що я не знаю, чи моя відповідь сповнить Ваші сподівання,

Певним є, що були і є стигматики. Загальним переконанням є, що стигми є відбиткою Христових ран на тілі особливих Божих вибранців і тільки таких називаємо стигматиками. Знаємо, що перед народженням Ісуса Христа не було стигматиків, ба не було їх навіть у початках християнства. Вони почали з'являтися доперва в першій половині 13-го віку, коли св. Франциск Асизький мабуть перший дістав стигми на руках і ногах та на грудях 1224-го року. В 11 та 12-ому віках сильно поширювалось почитання Христових ран, що сталося початком нового й великого відродження Церкви та початком нової ери Святих. Від часу св. Франциска по сьогодні ми знаємо 321 випадків стигматизації, з того 41 мужчин та 280 жінок, не тільки духовних — священиків, монахів та монахинь, але також і побожних мирян. Італія нараховує 229 стигматиків, Франція 70, Еспанія 47, Німеччина 33, Бельгія 15, Портуґалія 13, Швайцарія 5, Голяндія 5, Угорщина 3, Перу 1. Подрібний опис початків появи ран у котрогобудь із стигматиків свідчить про те, що дана особа 1) мала велике набоженство до Христових страстей, та 2) бажала співтерпіти з Ісусом і бути жертвою надолуження Богові за гріхи, навіть не думаючи на те, що таке співтерпіння виявиться аж назовні в виді ран на місцях, де і Христос мав рани від розп'яття. Деякі стигматики мали такі подоби Христових ран на руках і ногах та на боці грудей, інші дістали такі рани тільки на боці грудей, або тільки на голові чи на плечах. Декотрі мали такі рани через довгі роки аж до смерти, інші ж тільки через кілька років, і потім ті рани щезали. У декотрих ті рани являлися тільки раз у тижні, в четвер або п'ятницю, в інших тривали безперервно щодня цілими роками. Але в усіх ті рани були злучені з великими, нераз аж нестерпними болями так, що ті особи нераз аж кричали з болю й умлівали. Але, як пише французький дослідник Рене Бійо, ті, що мали ті страшні терпіння, любили терпіти, бажали ще більше терпіти, щоб тільки Бог дав їм більше сили й витривалости. Це були не лише відкриті рани, але рани, що в четвер і п'ятницю кривавили, або навіть кривавили безперестанно. Нпр. лікарі, що досліджували рани живучого ще о. Піо в Італії, твердять, що тільки з рани на його боці щодня витікає повне горнятко крови. А ті рани він має ще від вересня 1918 року.

Як задивляється на ті дивні явища наука медицини? Представники науки, особливо біологи, неврологи та психіятри в останніх двох віках дуже багато уваги присвячували явищам стигматиків. Неодні з них довгі роки досліджували ту саму, або нараз кілька осіб, робили подрібні експерименти та списували подрібні звіти. Тими явищами займались навіть Академії Наук у Франції, Бельгії та Голяндії, як також і конґреси науковців. Науковці матеріялістичного світогляду, як нпр. голосний проф. Вірхов з університету в Берліні, мають лиш одну відповідь: "Якщо твердження тих і тих лікарів приймити як віроґідні, тоді закони органічної натури противорічать собі в тій і тій особі (себто в стигматикові)... Але факти, які ті лікарі наводять, у дійсності є неправдиві, вони є звичайнісіньким обманом." Виходить, що те, чого матеріяліст не може зрозуміти, може бути тільки фальшом і обманом. Відомо ж бо, що матеріялісти сліпо заперечують усе надприродне.

Більш помірковані представники науки медицини, які стараються бути більш об'єктивними, як нпр. модерні Парот, Гус, Мадейскі, Жанет і інші, більшість стигматичних явищ пояснюють істерією, невральґією або автосуґестією. Бо справді істерія, невральґія, ба навіть гіпноза можуть викликати в людині страшні болі, навіть рани й кривавлення. Але ж бо рани й болі викликані штучно — можна лікувати й повністю вилікувати, ран же стигматиків не можна вилікувати ніяким способом. А, по друге, як кажуть славні спеціялісти Жанет, Лехлер та Лерміт, наука медицини чи психіятрії посьогодні не має точно означеного поняття що це істерія чи невральґія, де вона починається, де кінчається, який її засяг, які прояви є певно хворобливого походження. Досвід показує, що хтось може бути схильний до істерії, а мати рани, які не мають нічого спільного ні з істерією, ні невральґією, ні автосуґестією. Нпр. в останніх двох випадках із

Терезою Нойман та з о. Піо десятки найкращих спеціялістів мусіли визнати: "наука медицини тут не може нічого сказати". І це є єдине правильне. Наука медицини, як і всяка інша природнича наука, займається тільки природними явищами. Про надприродні чи позаприродні явища вона не може висловлюватися, бо все надприродне чи позаприродне є поза межами її досліду.

Але, з другого боку, розумний і інтеліґентний католик не повинен скоро захоплюватись усім надзвичайним і зразу добачувати чудо, надприродний Божий дар і знак святости стигматика. Ми повинні бути дуже обережні, щоб з одного екстрему не впасти до другого, від повного заперечення правдивости стигми до безкритичного прийняття стигм як певного доказу надприродного діяння. Цю обережність диктує основніше досліджування стигматиків. Напр. з-поміж 28 стиґматиків особливо досліджуваних 6 мало рану на правому боці грудей, а всі інші на лівому боці. В дійсності ми не знаємо з певністю, з котрого боку було пробите Серце нашого Спасителя, з правого чи з лівого боку грудей. Одні малярі та різьбарі зображують ту рану на лівому боці, другі на правому. Дуже можливе, що стигматик, задивляючись у Розп'яття в своїй церкві, перед ним розважав і затоплювався у Христові страсті та так його уява чи автосуґестія могла мати вплив на витворення рани на тому боці, на якому він бачив рану на Розп'ятті в своїй церкві. Автосуґестія тут не виключена, а коли вона може і правдоподібна (між 321 стигматиками маємо 280 жінок, а жінки загально й часто схильніші до істерії), тоді тяжко твердити про надприродний характер кожних стигм.

Подібно мається з ранами на руках та ногах. Усі стигматики мали рани на середині долонь та на середині п'ят, як це бачимо також і на малюнках та статуях Христового Розп'яття. Але сьогодні дуже поважні лікарі твердять та доказують це наочними досвідами, що Христос не міг бути прибитий долонями до хреста, бо тіло в долонях було б роздерлося від тягару цілого тіла й Христос мусів би був упасти з хреста на землю. Вони твердять, що властивий звичай розпинання злочинців був такий, що цвяхом пробивано зап'ястя, між долонею й рукою, як це зрештою мала б потверджувати також і кривава відбитка на плащаниці в Торіно, якщо вона дійсно правдива.

Тому то не дивно, що в справі стигматиків Церква дуже обережна. Вона не висловить свого становища урядово так довго, як довго існує навіть найменший сумнів про правдивість стигм, правдивих відбиток Христових ран. А сумнівів, неясностей і непевностей, як ми щойно бачили, може бути аж дуже багато. Ось, славний францисканець, о. Джемеллі, ректор Університету Пресв. Серця в Міляно, за фахом невро-психіятр, особисто досліджував 30 випадків стигматиків, а, однак, ні в одному випадку він не міг дійти до абсолютної певности, що там не було нічого штучного. Тому Церква мусить бути дуже обережна, і вона є обережна. Якщо навіть канонізує якогось стигматика, то робить це не за його стигми, а за те, що він виконував християнські чесноти в геройському ступені.

Як бачимо, стиґми — це велика загадка, якої дотеперішня наука ще не розгадала, а Церква, з дуже розумних причин, ставиться до них із дуже великою обережністю й вичікуванням. Нам, звичайний членам Церкви, не лишається ніщо інше, як тільки придержуватися розумних засад нашої досвідченої Матері та чекати на її останнє слово.

Я самітня, приятелюю з молодим чоловіком, якого жінка, хоч і вінчана в церкві, кинула та вийшла замуж удруге цивільно. Між ним і мною нема нічого грішного навіть у думках і я взагалі не маміряю виходити за нього замуж, а люблю його як доброзо приятеля, бо відповідаємо собі інтелектуально, а моя мама плаче і розпачає, що я виставляю себе на гріх і ганьбу їй роблю. Чи таке приятельство можна розумно вважати гріхом?

Богослови - моралісти кажуть, що ближче приятелювання хлопця з дівчиною є дозволене й чесне 1) якщо є намір одружитися, 2) якщо подружжя є правдоподібне, принаймні можливе, 3) якщо обоє молодята зберігають належну обережність, щоб не доходило до тяжких гріхів. Із того зразу бачите, що Ваше приятельство, як його описуєте в листі, певно не є добрим і чесним, бо не маєте наміру ані можливости одружитися з тим мужчиною; воно є небезпечне, бо помалу веде до тяжких гріхів, а виставлятися на небезпеку тяжкого гріха — вже є гріхом. Такий є погляд моралістів, а щоденний досвід показує, що в тій матерії хто виставляє себе на небезпеку, гине в ній. Правда, на небезпеку гріха виставлені також і ті, що приятелюють із наміром одружитися, але, на гадку моралістів, вони виставляють себе на таку небезпеку з дуже важливої причини, отже з оправданої причини, бо пляноване подружжя — це важлива життєва справа; але і вони мусять докласти всіх зусиль і уникати всіх небезпек, щоб не дійшло до гріха.

Теоретично воно можливе, що дівчина чи жінка буде любити мужчину без того, щоб відчувати статеву схильність до нього, але це анормальне. Нормально, як пише св. Василій В., "мужеська стать жадає жіночої, а жіноча стать жадає мужеської". Так Бог нас сотворив і ми не можемо цього змінити. Природи не змінимо, але можемо навчитися панувати над нею і тримати її в належних карбах. Може Ви, покищо, не відчуваєте аж змислової схильности до нього й у це, покищо, ще можна повірити. Але тяжко повірити, що той мужчина не має такої схильности до Вас. Можливе. він, покищо, не проявляє її, щоб не налякати Вас, але певно він прямує до своєї мети тактовно, з вирахуванням, і Ви навіть не стямитеся, коли опинились у його сітях, на дні ганьби й гріха. Він певно потягне Вас дальше, ніж Ви наївно думаєте й Ви побачите, що Ви таки любите його всією Вашою істотою і вже не схочете кинути його, або побачите, що кинути його аж дуже тяжко й боляче. Отже рішитеся вийти за нього замуж. Але ж церковно Ви не можете вінчатися з ним, бо ж він уже жонатий. Повінчавшися ж із ним цивільно, чи в некатолицькій церкві, Ви будете жити в тяжких гріхах, не будете могти сповідатися, приступати до Св. Причастя, а в випадку смерти — не будете мати церковного похорону. Ось, чому Ваша мама плаче й розпачає над Вами. Вона знає, до чого веде Ваше нібн невинне приятельство з жонатим чоловіком, і тому має чого плакати та боятися за Вас.

З того бачите, що Ваше приятелювання з жонатим чоловіком не є невинне, воно грішне в більшій чи меншій мірі, залежно від того, в якій мірі Ви свідомі того, що Ви живете в великій небезпеці тяжкого гріха.

До того треба додати й те, що коли Ви так приятелюєте з чужим чоловіком, часто стрічаєтеся з ним, їздите, забавляєтеся, тоді Ви даєте згіршення іншим. Бо ж таке Ваше приятелювання є грішне не тільки з морального боку, але також і з чисто людського, соціяльного боку воно гідне відсудження. Давати ж згіршення — це підривати мораль інших і показувати їм дорогу до зла, отже це один із найтяжчих гріхів. Так Ви берете на себе тяжку відповідальність за душі тих, яким Ви дали згіршення. Тому то моралісти кажуть, що таких людей священик-сповідник навіть не повинен допустити до Св. Тайн, якщо вони не хочуть перервати таке морально небезпечне приятелювання. Це для добра їхніх душ, для їхнього вчасного опам'ятання та збереження їх від тяжких гріхів.

Чи це вийде на користь "українізувати" наші щоденні молитви? Наші молитви традиційні, і ми й наші діти та внуки розуміють кожне слово; то пощо їх перекручувати? У декотрих наших церквах на читаних Св. Літургіях усі вірні відмовляли наголос Символ Віри, Отче наш і молитву перед Св. Причастям. Прийшла українізація. Дяк почав відмовляти. а вірні, хоч і почали, втихли. Чому? Бо ще не навчились по новому.

Кожна новість приймається помалу і має свої трудні початки. Нашим предкам за часів св. Володимира ще тяжче було звикати до нової віри та вчитися нових молитов, але помалу звикли й навчились. Вони молились у своїй рідній живій мові, якою щоденно розмовляли і якою їхні вчені книжки писали. За час тисячу років ця мова змінилася, сильно розвинулась і змодернізувалася. Мова наших прадідів сьогодні вже мертва моза. Ми говоримо мовою, яку вони тяжко розуміли б. Ми говоримо живою українською мовою наших часів, як вони говорили живою українською мовою своїх часів. Тому я думаю, що ми найкраще збережемо нашу давню українську традицію, коли нарешті зачнемо принаймні в богослуженнях молитись у живій українській мові наших часів. Спочатку це не піде легко, бо ми звикли до мертвої української мови, в якій учились молитися на колінах матері ще в дитинстві. Але помалу звикнемо до нового способу всі, старші й молодші.

Українське католицьке видавництво оо. Василіян у Торонті видало український текст молитов, що їх, на розпорядження наших Преосв. Владик, спільно мається відмовляти підчас Св. Літургії. Формат невеличкий, до кожного молитовника зміститься. Як кожний приявний у церкві буде мати в руках той переклад і буде читати його голосно підчас Св. Літургії разом з іншими, тоді не буде так, що "дяк почав відмовляти, а вірні, хоч і почали, втихли...", бо в короткому часі менше-більше всі навчаться по новому.

Чи доцільним є завести живу українську мову до цілої Св. Літургії та до всіх церковних богослужб, — це питання, над яким багато людей ще довго будуть дискутувати. Нормою тут повинно бути те, що Ви так гарно й по Божому написали: "Знаю, що наш церковний авторитет рішить, як буде найкраще для нашого спасіння." Так, на рішення нашої церковної влади повинен здатися кожний правдивий і розумний Українець-католик.

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

КАТОЛИЦЬКИЙ ЧАСОПИС БУДЕ В ЮГОСЛАВСЬКИХ КІОСКАХ

Католицький тижневик "Глас Конціля" (Голос Собору) буде можна незабаром купувати в газетних кіосках у Югославії. Покищо йдуть у цій справі переговори з югославським урядом. "Глас Конціля" появляється тиражем 130.000 примірників.

о. проф. Н. Кушнірик, СТЛ

РІЗДВЯНІ ЗВИЧАЇ В УКРАЇНІ

(Закінчення)

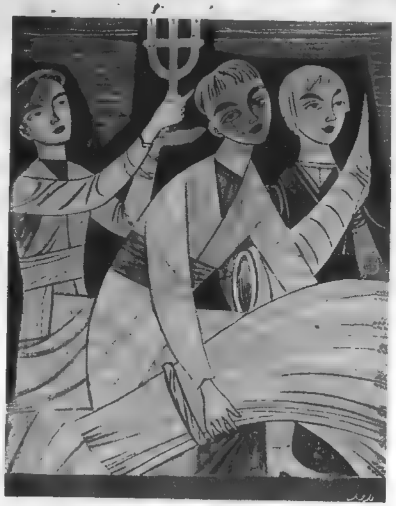

Мистецька картина Мирона Левицького. Видання "Арки", Торонто.

Сама Свята-Вечера — це спільна трапеза живих і померлих. Для всюди в хаті невидимо приявних душ ставиться свят-вечірню їжу. Ось як господар запрошує всі мертві душі на Свят-Вечерю: він бере миску з кутею, ставить її на шматок чистенького полотна; запалює свічку та ліпить її до миски. Беручи це все в обидві руки він обходить три рази "за сонцем" навколо стола. Потім ставить миску на стіл, а сам паде на коліна перед іконами і молиться за душі померлих. Його наслідують усі члени родини від найстаршого до найменшого. Усі моляться голосно: "Благаємо Тебе, наш Боже, щоб і тих душ до нашої вечері Ти допустив, що ми про них не знаємо — що в лісі заблудились, у водах утопились, у темних нетрях задушились. Молимось Тобі, наш Боже, і за тих, що ніхто про них не знає, лягаючи і встаючи, і дорогою йдучи ніхто не згадає. А вони, бідні душі, гірко в муках пробувають і цього Свят-Вечора чекають. Від нас, у цей вечір, молитви йдуть і мертві душі спом'януть!" Тут слідує молитва за себе, що її вся родина повторює за батьком. "Господи, наш Боже, захисти худібку мою від звіра, а мене грішного від віри поганої та від безвір'я — на росах, на водах та на тяжких переходах. Дякуємо Тобі, Богові Святому, що поміг нам дочекатись у мирі й спокої цих Божих Свят. Та поможи, Боже, їх у радості відправити й від цих за рік других дочекатись. Амінь!"

Усі встають. Господар знов бере в руки миску з кутею з полотном і свічкою та передає її своїй жені, неначе священик чашу чи дискос дияконові, кажучи: "Ми всі з усього щирого серця і з Божої волі кличемо праведні і грішні душі на святу вечерю, даємо їм усе, що маємо, щоб вони на потойбічному світі вечеряли, як ми тут на землі. Ми дбаємо і за ті душі, що на світі погибли і порятунку не мали. Хай Бог прийме для них цю нашу вечерю. Я їх стільки запрошую і закликаю на цю тайну вечерю, скільки у цьому полотні є дірок та скільки зернин у солодкій куті Божій. Амінь!"

Господиня бере миску з його рук, ставить її на стіл. Нарешті починають вечеряти. Першу ложку куті господар дому підкидає до стелі, "щоб так ягнята стрибали, як ця пшениця скаче від землі аж до стелі". Другу ложку куті підкидає. "щоб телята рикали так, як це зерно стрибає від землі аж до стелі", а третю ложку, "щоб бджоли роїлись".

На Великій Україні діти несуть вечерю до своїх близьких родичів.

Після вечері слідують забави. Дітям кидається під стіл горішки і дрібні гроші, а старші собі колядують.

По всій Україні, на саме Різдво, першими йдуть колядувати діти. Ідуть і дорослі парубки з дзвінким балабоном та звіздою, зробленою з дерев'яної обичайки та сімох шалівок і декорованою барвистим папером і стрічками. Всередині звізди — іконка "Христового Народження" і жевріюча свічка. Ця група колядує в хаті перед образами.

Ідуть з колядою і дівчата, але несуть ліхтар, у формі місяця або зірки. Вони колядують під вікном на дворі.

Щодо змісту, то колядки мають різноманітні мотиви, а саме хліборобські, мисливські, військові, казкові, весільні та біблійно-релігійні. Українська колядкова поезія багата та має глибоке й кріпке коріння в нашій історії, у побутових особливостях нашого рідного народу. У другій

Мистецька картина П. Сидоренка. Видання "Арки", Торонто.

половині XIX-го сторіччя на Україні найбільше поширені були колядки релігійно-біблійного характеру. Ця катеґорія коляд охоплює безліч євангельських, навіть і апокрифічних, оповідань про туземне життя, муки, смерть і воскресіння Господа Нашого Ісуса Христа. Вона творить неначе скорочення християнського богослов'я, а саме догматики, моральної та аскетики й містики.

Як самі бачимо, хліборобство - рільництво було пригожим ґрунтом для витворення та задержання найгарніших наших різдвяних традицій. Їм дещо пошкодила урбанізація зі своїм відмінним оточенням і темпом життя. Однак творчість українських міщан передала нам "Вертеп". У день Різдва Христового грамотні міщани, дяки, школярі й церковні хористи збирались і носили по хатах відомий ляльковий театр, що його названо вертепом. Настання вертепу можна сміло віднести до гетьманської доби в XVII-му столітті. Існують різні тексти чудових вертепних драм. Між ними без жодного сумніву найкращий — це вертеп Миколи Маркевича, що його видано в Києві 1860 р.

Звичайно вертепна драма складається з двох головних частин, тобто з суто різдвяної або святої, що її написано старою "книжною" мовою з великою кількістю церковно-слов'янізмів, та з сатирично-побутової, завжди залежної від місцевих обставин, історичної доби й від таланту самого ж драматурга. Ця частина написана розговірною мовою.

"Свята" частина драми виконується всіма вертепними лицедіями і кінчиться смертю жорстокого Ірода. Логічно після смерти такого ката-кровожера ввесь люд має радіти, веселитись. Тут починається друга частина, тобто народньо-побутова, що є образом побуту населення тієї доби, коли вертеп був створений, бо представляє взаємовідносини між Українцями і Поляками, Москалями, шинкарями тощо.

Крім колядок і вертепів був колись, та нащастя подекуди зберігся й досі; гарний звичай виголошувати різдвяні вірші. Це звичайно робили хлопці-школярі. Змістом тих віршів були священні події, про які рік-річно згадує Церква під час різдвяних Богослужень.

Тому 75 років наші еміґранти привезли ті пишні прадідівські звичаї до вільної та многонадійної Канади. Очевидно, що життєві обставини в Канаді не сприяють стовідсотковому задержанню тих звичаїв. Одначе можемо задержати якийсь мінімум. Святу Вечерю можемо справити та піти з колядою на добрі цілі. Як сумно там, де діти перестали ходити з колядками — де не чути вже милозвучних українських пісень! Якщо баляди є вокальними портретами народньої душі, то колядки є відзеркалюванням віруючого люду. Канада тепер знаходиться в процесі своєї формації як нація. Вона може бути або одноманітним монолітом, або багатою мозаїкою. Як моноліт, вона стала б народожером, що винародовлює первні европейського походження, але як мозаїка, вона могла б зінтеґрувати найліпші культури та найгарніші традиції й звичаї своїх поселенців. Отже вижиття наших прегарних звичаїв, створених нашими предками крізь довгі століття, є корисним не лише для нашого народу, який бореться проти забуття, але і для нашої дорогої Канади, яка якраз тепер у переймах своєї формації.

ПЕРЕД СВЯЧЕННЯМ РІК ДИЯКОНСЬКОЇ ПРАКТИКИ

Від Великодня ц. р. всі питомці, що одержали дияконські свячення, будуть мусіти піти на один рік виконувати дияконську практику в якійсь парохії. Таке зарядження видав єпископ К. Ляйпрехт для своєї єпархії Роттенбурґ, Німеччина. Щойно по відбутті тієї однорічної практики диякони зможуть одержати священичі свячення. У своєму листі до питомців єпископ говорить, що це сталося згідно з духом Собору, хоч не можна заперечити користи з дотеперішньої вакаційної практики питомців у душпастирстві, яка однак давала тільки обмежені можливості.

о. І. Назарко, ЧСВВ

"НАЙСТАРШИЙ МАНАСТИР У СВІТІ"

Цього року в страсному тижні Бог дав мені ласку вперше і мабуть востаннє в моєму житті відбути прощу до Святої Землі. Це не була туристична прогулька, але проща в найстислішому значенні цього слова, бо на кожному важнішому місці священик-провідник відчитував дотичне зачало євангелії, говорив коротке слово, в Оливному городі ми відбули ніччю "Святу Годину", на хресній дорозі несли ми за чергою хрест, а в Еммаус я відслужив для прочан Службу Божу в нашому обряді. Цю прощу влаштував Вікаріят міста Риму. Прочани були Італійці, за виїмком одного Француза і мене — одного Українця. Не стану тут описувати всіх місць Святої Землі, бо це вже вчинили інші раніше і краще за мене. Я тільки зверну увагу на те чого інші може не взяли до уваги. Ось нпр. зачнімо від відомого вже в світі місця Кумран (Qumran, по арабськи Khirbet Qumran).

Знайдені рукописи

Ми вже певно читали про віднайдені, а досі невідомі, звої Св. Письма над Мертвим Морем. Це було саме в місцевині Кумран, якого руїни лежать на біляво-брунатній терасі, в підніжжя розколених скель, між якими є багато печер і нор.

Ранньою весною 1947 р. молодий бедуїн Могамед Дгіб пас тут стадо кіз. Під вечір він спостеріг із жахом, що одної кози бракує. Стурбований почав шукати загубленої кози по різних печерах. А тому, що западав вечірній сумерк, бедуїн боявся йти в глибінь печер, тільки кидав туди камінням. Коли кинув до одної печері камінь, почув якийсь відгомін, немов розбитого черепка. Коли кинув удруге почув, немов шарудіння паперу. Тому, що зближалася ніч, бедуїн не ввійшов до печері, але добре собі затямив і зазначив її положення. Наступного дня вранці юнак прийшов сюди зо своїм другом і обидва почали кидати камінням у глиб печер. За кожним разом вони чули відгомін розбитих черепків або шелест паперу чи твердої скіри. Коли ввійшли до печері, побачили кілька глиняних посудин, а в них звої покриті письмом. Взяли кілька таких збанків і пішли з ними до антикваря у Вифлеємі. Через антикваря ці звої дісталися до ізраїльського університету в Єрусалимі. Після чотирилітніх дослідів учені переконалися, що серед знайдених рукописів були аж два примірники пророка Ісаї, коментар до пророка Авакума (званий Мідраш Габакук), гимни подібні до псалмів, правила якоїсь релігійної спільноти та правила війни п. н. "Війна синів світла з синами темряви".

Ізраїльсько-арабська війна у 1947-1948 роках перешкодила дальшим дослідам печери, в якій найдено згадані рукописи. Але в 1952 році ті самі бедуїни відкрили недалеко від першої печеру іншу, в якій найшли около 40 звоїв, на яких були переписи книги пророка Єремії, Юдит, псалмів та різні ритуальні приписи. Супроти цього вчені біблісти й орієнталісти зачали систематичні досліди на просторі вісьмох кілометрів та найшли третю гроту з деякою кількістю рукописів. Цього ж року знайшли четверту печеру, а в ній книги Товії, Юдити й різні апокрифи. П'яту печеру відкрив домініканець о. Р. де Во — директор домініканської біблійної школи в Єрусалимі 1952 р. та його співробітник Поляк о. Т. Мілік, якого сензаційний доклад я чув у Римі 1958 р. Того ж року (1952) відкрили шосту печеру, а згодом учені натрапили ще на чотири

Одна ціла ваза, в якій знайдено рукописи

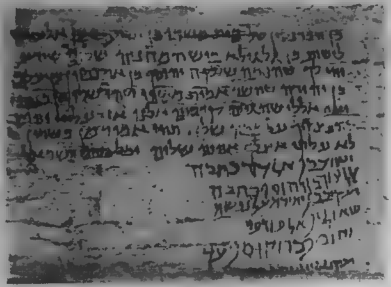

Фрагмент кумранських рукописів

сховки подібних рукописів над потоком Кумран, який постачав воду мешканцям Кумрану. Врешті 1956 р. бедуїни найшли ще одинадцяту печеру з такими ж манускриптами. Сьогодні тих печер уже нараховують чотирнадцять. У цілості найдено около 400 рукописів, а в цьому 100 рукописів біблійних. Різні університети й бібліотеки (між ними й Ватиканська Бібліотека) закупили собі деякі з тих рукописів. Від 1947 р. досі без перерви триває кропітка праця вчених над відчитанням знайдених, від тепер т. зв. кумранських манускриптів. У тій праці беруть участь різні наукові інституції, а цілістю керують згаданий вище домініканець о. де Во і Г. Гардінґ — директор департамену старинностей у Йорданії. Відчитаний текст фотографують і публікують у журналах біблійних та орієнтальних. У десятиріччя тих відкрить згаданий Поляк о. Мілік видав окрему книжку по французьки, описуючи точно історію і значення найдених рукописів.

Значення кумранських рукописів

Хоч праця над віднайденими рукописами ще триває, проте вже тепер можна собі усвідомити, яке велике їхнє значення для науки:

Під оглядом змісту вчені ділять кумранські рукописи на: біблійні, апокрифічні, ессенські й різні.

Дотично *біблійних манускриптів*, у згаданих рукописах найдено тексти всіх книг Старого Завіту, за виїмком книги Естер. Деякі книги як: Второзаконня, Ісаї і Псальмів найдено в кільканадцятьох примірниках. У найліпшому стані збереглася Ісая. Один рукопис має всі 66 розділів, другий принищений і неповний. Важне для католиків є те, що між біблійними книгами знайдено теж т. зв. книги девтероканонічні, як нпр. книга Товії та Еклезіяста і то в семітських мовах. Товія — по еврейськи й арамейськи, Еклезіяст — по еврейськи. Кумранські рукописи повинні закінчити спір між жидами, протестантами й православними з одного боку, які відкидають девтероканонічні книги, та католиками з другого боку, які девтероканонічним книгам признають таку саму вагу, як протоканонічним. Бо кумранські знахідки доказують не тільки, що девтероканонічні книги первісно були в семітських мовах, але потверджують також факт, що в часах перед Христом і в палестинському середовищі ці книги признавано за книги натхнені.

До біблійних книг слід зарахувати також т. зв. "Свідоцтва", себто збірки старозавітніх цитатів з короткими коментаріями й поясненнями. Вони служили для катехитичних цілей і вказують на те, як тоді послуговувалися цитатами Св. Письма і як його пояснювали.

Другу групу кумранських рукописів творять *старозавітні апокрифи*. Деякі з них уже відомі, а інші зовсім нові і то по еврейськи й арамейськи. На жаль — це тільки дрібні уривки.

Третя група кумранських рукописів — це *ессенські манускрипти*, себто письма складені для власного вжитку мешканців Кумрану. Як ми вже згадували, сюди належать: "Правила спільноти", збір гимнів співаних під час богослужб та "Правила війни".

Четверта група — це *різні твори*. Тут є збірка якихось приповідок, обрядів і приписів літургійних, плачі над грішним Єрусалимом, список священичих родин і т. п.

Після довгих дослідів письма, його видів, полотна, в яких деякі звої були завинені, посудин, у яких рукописи містилися і після довгих та завзятих спорів між ученими, остаточно тепер устанлено, що рукописи походять із часів між II-им століттям перед Христом, а 68-им роком після Христа, бо в цьому році Кумран зруйновано.

* * *

НОВА КНИЖКА
ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ
Видання для народу з 54 ілюстраціями
Уклав о. В. Бурко, ЧСВВ
Видавництво оо. Василіян, Прудентопіль, 1965
Стор. 240 — Ціна $2.00
Замовляти:
BASILIAN PRESS,
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

о. О. Купранець, ЧСВВ

ТРАДИЦІЙНО-ОБРЯДОВІ ПРОБЛЕМИ В НАШІЙ ЦЕРКВІ

У нас, зокрема в останніх часах, знову дуже багато говориться про традиційно-обрядові справи, а при тому не дається ніякої позитивної розв'язки питання. Вся ця "традиційно-обрядова" проблематика зводиться до звичайної фразеології, бо навіть той, хто цю справу порушує, дуже часто не вміє сказати в чому лежить нарушення традиційно-обрядових елементів, але оперує звичайними неокресленими загальниками.

Правдою остається факт, що в нашій Церкві чи обряді багато недотягнень щодо літургійних приписів. Не даром теж і витворилася в нас пословиця "що попик, то типик", яка базується на народній обсервації та на досвіді десятиліть чи може навіть століть.

Може влучно воно, коли наведемо вірші Івана Франка, в яких він змальовує "обрядовий стан" у минулому сторіччі в Галичині. Не вважаємо цього ніяким насміхом із нашої Церкви чи обряду збоку Франка, але звичайною реєстрацією дійсности чи її обсервацією. Франко в своїй поемі "Ботокуди" (1880 р.) пише так:

Найсвятіше в чоловіка —
Як він Ботокуда хватський —
Крім азбуки, є святий
Обряд греко-уніятський.
Та бо ж це обряд хороший!

— — — — — — — —

І таке його баґатство
І краса його такая,
Що ніхто його докладно
В повній цілости не знає!
Чи клякати, чи стояти,
Чи раз, два, чи три дзвонити,
Чи "мир православний", чи
"Правовірний" говорити,
Як вівтарі будувати,
Як ікони малювати,
Чи попам лице голити,
Чи їм бороди держати —
Все те вкрите тьмою спорів
Ритуально-догматичних,
Все те тягне до таборів
Папських або схизматичних.

— — — — — — — —

Мов на знак: одні в церквах
Всі дзвінки покасували,
Другі знов позаводили
Ще й орґани та цимбали.

— — — — — — — —

Вкінці ревнули крики,
Свари, лайки, що аж страх —
По соборчиках, касинах,
По пиварнях і шинках.
Роздалася давня пісня:
"Зрада! Схизма! Гей же! Гала!"
Декуди отверта навіть
Революція настала.

— — — — — — — —

В нашім краю хай повік
Релігійних війн не буде!
Не за віру, лиш за обряд
Ботокудські бийтесь люде!
І во віки твердо стійте,
Хоч би як враги вас тисли
Не за зміст, а лиш за форму,
За слова, а не за мисли.

Як бачимо з Франкового твору, то ці справи в нас не нові, але є в них "традиційно-історична" тяглість.

Де шукати причин того?

Звичайно ми будемо шукати причин лиха всюди й у всьому, тільки не в нас самих ні в іншому підході до справи. На нашу гадку основні причини можна б звести до таких точок:

1) загальний брак літургійного знання власного обряду, а через те повний або частинний брак розуміння та любови до свого обряду;

2) виховання у латинських духовних інституціях, а через те

3) наслідування чи перенимання латинських практик і вводження їх до нашого обряду;

4) незнання чи нехтування вже існуючих деяких літургійних приписів;

5) фальшивий погляд і неправильне думання, що через "присвоєння" деяких латинських практик або питоменностей можна стати "кращим" чи навіть "правдивим" католиком, що вже в самій основі фальшиве;

6) відсутність повного кодексу наших літургійно-обрядових приписів, які кожний священик мусів би перед свяченнями вивчити та по висвяченні практикувати під контролею єпископа, який є відповідальний за літургійне життя в своїй епархії;

7) майже повне незнання та нерозуміння літургійних приписів посеред наших мирян, що, очевидно, не є вповні їх виною, бо вони не були належно вишколені в літургійному дусі.

Було б несправедливим твердити, що тільки самі "латинізми" вводяться в наш обряд, якщо б не звернути уваги теж і на те, що в нас уводиться, свідомо чи несвідомо, теж і деякі *"русизми"*. *Роблять це ті, що в запалі "сходу", не знаючи при тому добре свого обряду, як теж не бачивши жадного іншого східнього обряду, крім російського, думають, що "осхіднюють" наш обряд.*

Як можна усунути ці причини?

Доки не будуть усунені повищі причини, не можемо ніяк сподіватися того, щоб у наших єпархіях чи парохіях заіснувала якась одновидність, правильність і зберігання літургійних приписів.

Причини ті не тільки можна, але доконче й чимскоріше треба усунути, що, очевидно, мусить бути ділом нашої Преосвященної Єрархії, яка до цього покликана вже самим її урядом і бажанням духовенства та мирян. Щоб названі причини усунути, треба сповнити такі точки:

скликати Всеукраїнський Церковний Собор, який своїм авторитетом устійнить повністю потрібні приписи, яких можна буде придержуватися, бо ж не можна придержуватися припису, якого нема;

на основі тих соборових приписів видати відповідні нормативні підручники, що стануть кодексом літургійних приписів і практик священика та знання мирян;

заснувати міжєпархіяльні краєві духовні семінарії, брак яких відчувається зокрема в Канаді, щоб у них фаховими викладачами вишколювати в літургійному дусі священичий доріст;

не ждати аж Апостольський Престіл, бачучи нашу нездарність знову видасть для нас літургійні приписи, бо це буде знову новий доказ для нас самих і для широкого світу, що ми самі настільки ще далі незрілі й неспосібні, щоб самим собі впорядкувати свої внутрішні справи.

Найкращу таки раду подає Соборова Конституція про Св. Літурґію (Розділ I, артикул 23), у якій говориться:

"Нехай перевірення окремих частин Літургії завжди попереджають докладні богословські, історичні й душпастирські студії, щоб таким чином зберегти здорову традицію та все ж відкрити шлях законному поступові. Крім цього треба брати до уваги як загальні закони структури й духа Літургії, так і досвід, зачерпнутий із нещодавного літургійного обновлення, а то й окремих, тут і там даних, дозволів. Урешті, нехай не вводиться новостей, хіба що цього домагається справжня і безспірна користь Церкви, однак із застереженням, щоб нові форми деякою мірою виростали органічно з уже існуючих форм.

Треба також вистерігатися, поскільки можливо, щоб у сумежних областях не виникали помітні ріжниці в обрядах".

Два "маленькі" приклади літургійного незнання чи нехтування

Для ілюстрації та закінчення подамо два приклади на потвердження нами обговореного. Наведені приклади не якісь другорядні речі, але основні, бо коло них зосереджується, сказати б, вершок літургійного життя та священних чинностей, а саме:

1) будова-оформлення церкви й престолу та
2) служення Св. Літургії.

На обговорення будови чи оформлення церкви не маємо тут місця в цих коротких рядках, але згадаємо дещо.

Згідно з прадавньою (часто нарушуваною!) традицією та (нераз неправильною!) практикою В ЦЕРКВІ НАШОГО ОБРЯДУ Є ТІЛЬКИ ОДИН ПРЕСТІЛ, А НЕ БІЛЬШЕ, ТОБТО НЕМА НІЯКИХ Т. ЗВ. "БІЧНИХ" ПРЕСТОЛІВ, А ЗОКРЕМА В ОДНОНАВНИХ ЦЕРКВАХ. Ідучи за цим принципом, то з наших церков ПОВИННІ БУТИ УСУНЕНІ ВСІ "БІЧНІ" ПРЕСТОЛИ В УСІХ ДАВНІШЕ ЗБУДОВАНИХ ЦЕРКВАХ, А В НОВИХ НІЯК НЕ ДОПУЩЕНІ. Однак, як бачимо на практиці, ті норми наче неіснуючі, бо не тільки не усувається зо старих церков "бічних" престолів, але, сказали б ми, протилітургійно знову чи далі ставиться їх у новозбудованих церквах, хоч Соборова Конституція про Св. Літурґію (Розділ VII, артикул 128) говорить про ті справи так:

"Треба щоскорше перевірити церковні канони й статути, які відносяться до зовнішніх речей для влаштування священного богопочитання, головно щодо гідного й доцільного споруджування будівель, щодо форми й будови престолів...; треба виправити й усунути все те, що виглядає менше згідне з оновленою Літургією; а те, що їй допомагає, треба залишити або й увести".

Друге питання, на яке хочемо звернути увагу, — це справа служення Св. Літургії, тобто — як у нас популярно говорять — "відправа Служби Божої".

Соборова Конституція про Св. Літургію (Розділ II, артикул 57, параграф 1-2) так говорить:

"У Церкві, як на Сході так і на Заході, ще й досі залишився звичай сослужіння, в якому підхоже проявляється священича єдність... У єпархії до Єпископа належить відати за порядком сослужіння. Все ж таки кожний священик завжди зберігає право відправляти Службу Божу одинцем, однак не в тому самому часі та в тім самім храмі, ані не в Великий Четвер Господньої Вечері".

Як бачимо, то зо Соборового рішення та загального дотеперішнього припису Східньої Церкви, за яким пішла теж і Західня Церква, НЕ ВІЛЬНО В ТОМУ САМОМУ ЧАСІ ТА В ТОМУ САМОМУ ХРАМІ-ЦЕРКВІ ВІДПРАВЛЯТИ РІВНОЧАСНО ДВОХ ЧИ БІЛЬШЕ СЛУЖБ БОЖИХ, БО ВОНО НЕ ЗГІДНЕ З ЛІТУРГІЙНИМ ДУХОМ І ПРИПИСОМ. Звідси теж, логічно думаючи, нема найменшої рації на існування т. зв. "бічних престолів" хоч би тому, щоб не допустити до недозволеної практики одночасного правлення більше Служб Божих в тому самому часі та в тій самій церкві. Якщо є другі нави в церкві або каплиці, тоді можна б їх уважати наче другими церквами. На жаль у нас є такі церкви, в яких не зберігається того важливого літургійного правила, бо водночас правиться на кількох "бічних" престолах, через що постає, пробачте за вислів, "духовний ярмарок", бо рівночасне відправлювання кількох Служб Божих не дає змоги належно вислухати ні одної. Це якраз одна з найсильніших причин і то практичного характеру, що промовляє в користь сослужіння-концелебрації Служби Божої кількома священиками.

Хоч у нас під літургійним оглядом невеселий стан, однак ми цим не повинні зражуватися, бо при дробині доброї волі та щирій настанові можна те все легко усунути, в чому найкраще може допомогти Всеукраїнський Церковний Собор, який виразно скаже що треба залишити, усунути чи ввести, на що ми таки ждемо!

ЗАМІТКА: Деякі твердять, що Соборова Конституція про Св. Літургію до нас, тобто до східніх обрядів, зовсім не має ніякого відношення, що однак не відповідає правді. Цілком певно до нас стосуються загальні норми. Практичні норми, тобто ті, в яких говориться подрібно про священодії та справи римського обряду, очевидно, що до нас не стосуються. Для ясности наводимо дотичне місце з Конституції (Вступ, т. 3): "Поміж тими засадами й нормами деякі є такі, що їх можна і треба застосувати як до римського, так і до всіх інших обрядів, хоч треба розуміти, що наступні практичні норми стосуються тільки римського обряду, хіба йдеться про ті, що з самої природи речі заторкають також інші обряди".

Нове видання

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ Й АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ НА НЕДІЛІ І СВЯТА

В-во ОО. Василіян у Бразилії (Духовна Бібліотека)

містить Євангелії й Апостоли на всі неділі і свята, як теж загальні і страсні. Всі з поданими наголосами. Друковане на дуже доброму папері, десяткою і півтовстим друком. Ціна: брошуроване — 3.50 + пошта, оправлене 4.80 + пошта.

УВАГИ ГІДНИЙ ПРОЄКТ РЕФОРМИ КОЛЕҐІЇ КАРДИНАЛІВ

Усі функції Кардинальської Колеґії в майбутньому повинні бути передані Зборові Предсідників Національних Єпископських Конференцій, як теж цьому Зборові повинні бути передані всі права, що досі були застережені виключно Кардиналам, включно до права вибору Папи. Цей інтересний проєкт реформи Кардинальської Колеґії появився у віснику Турінської архиєпархії, Італія, за підписом "Ґомо новус". Є поважні здогади, що автором цієї статті-проєкту є владика Михайло Пелеґріно — Турінський архиєпископ.

Така розв'язка — говориться в статті — була б між іншим постійним "відмолодженням" Кардинальської Колеґії, бо саме членство єпископа в цій Кардинальській Колеґії вигасало б автоматично з тією хвилиною, коли б на його місце був вибраний чи назначений новий предсідник даної Єпископської Конференції. Так оформлена Кардинальська Колеґія, тобто з предсідників Національних Єпископських Конференцій, одним махом розв'язала би проблему універсальної репрезентації цілої Всесвітньої Церкви. Цю проблему доволі ясно зрозуміли останні Папи й тому постійно збільшували число не-італійських і не-европейських кардиналів. Автор проєкту гадає, що такий Збір Предсідників уже зі самої природи речі буде найбільш авторизованим і вірним речником для ситуацій і потреб у всьому світі. Це буде дуже згідне з духом Соборової Пасторальної Конституції, в якій говориться про скорі та далекосяглі зміни.

Чи комісія, яка працює над реформою Ватиканської Курії, прийме цей проєкт до відома, хоч він дуже влучно розв'язує проблему, чи ні, побачимо в найближчому часі.

ЖОНАТІ ПРАВОСЛАВНІ ЄПИСКОПИ?

Грецький архиєпископ Яків, голова Грецької Церкви в обох Америках, заявив, що на найближчому всеправославному синоді він виступить із пропозицією реформи дотеперішньої практики вибору єпископів, бо досі — згідно зо старою традицією Східніх Церков — практично міг бути єпископом тільки монах з уваги на безженність. Архиєпископ Яків тієї гадки, що єпископство повинно бути доступне не тільки для монахів, але теж і світського жонатого клиру. Він каже, що дотеперішні приписи були тільки утрудненням у виборі єпископа. За словами архиєпископа Якова теж Патріярх Атенаґор піддержує думку реформи приписів щодо безженности.

БЕЗДОМНИМ ВІЛЬНО СПАТИ В КАТЕДРІ

Апостольський адміністратор північно-бразилійської єпархії Сан Сальвадор де Бая — єпископ Є. де Аравжо дозволив усім бідним, які не мають даху над головою, щоб вони спали в катедрі. Єпархія лежить у т. зв. "Чотирокутнику спраги", що є однією з найбідніших областей Бразилії. Єпископ заявив журналістам: "Коли я побачив нелюдські мешканеві умовини та жахливу нужду мешканців і порівняв із великим люксусом нашої катедри, я рішився всім, які не мають ніякого даху над головою, забезпечити мешкання в катедрі. В цей спосіб принаймні деяким родинам допоможемо. Бог не потребує люксусу, а це не по-християнськи, щоби бідні валялися по вулицях і в нужді."

Треба дійсно дати велике признання цьому Єпископові, який підійшов до справи справді з євангельським духом. Скільки ми жертвуємо для потребуючих із нашого народу, не згадуючи вже про наші жертви на вселюдські цілі?

ПОПРАВКИ ТЕКСТУ "ХРИСТОВИХ СТРАСТЕЙ" В ОБЕРАММЕРҐАВ

На доручення кардинала Депфнера, архиєпископа Мюнхену, має бути провірений текст на ввесь світ відомої постановки "Христових Страстей" ("Пассіонсшпілє") в Обераммерґав, Німеччина, та "очищений" від протижидівських місць. Як подав посадник Обераммерґав Ернст Цвінк на пресовій конференції, цю справу доручено одному священикові-венедиктинцеві з манастиря в Етталь. На питання, чи теперішня провірка-поправка тексту "Христових Страстей" є наслідком загрози бойкоту збоку Американсько-жидівського Конгресу, відповів посадник Обераммерґав, що є знаним, що один представник А.-Ж. Конґресу хотів приїхати до Европи, щоб організувати бойкот. Багато ціннішим було б, — наголосив посадник Цвінк — якщо б критики, які взагалі навіть не бачили "Христових Страстей", показали ті місця в тексті, які їм видаються невідповідними.

Х. Ф.

В'ЯЗЕНЬ Ч. 16670 – ЛИЦАР НЕПОРОЧНОЇ

У 1961 р. "Світло" помістило статтю І. М. Бохенського п. н. "Лицар Непорочної — направду" (стор. 84 і 132), в якій автор описує свої враження з оглядин славного манастиря Непокалянова, де друкувалися найпочитніші польські католицькі часописи "Лицар Непорочної" (понад один мільйон накладу) та "Малий щоденник" (ок. 130 тисяч накладу). В друкарнях, редакції й адміністрації Непокалянова працювало до 700 осіб, переважно монахів. До тієї статті відсилаємо наших читачів, щоби пригадали собі велетенське пресове католицьке діло Непокалянова. Головою й серцем цього пресового велетня був скромний францисканець, Поляк німецького походження, о. Раймунд (в Чині: Максиміліян) Кольбе ЧБМ. Читачі будуть певно зацікавлені, як закінчив своє життя цей лицар Непорочної, о. Максиміліян. Яку йому Бог дав за життя нагороду? Послухаймо.

ГЕРОЙСЬКА СМЕРТЬ

"Був липень 1941 року. Десятьох в'язнів Авшвіцу, гітлерівського концентраційного табору, із бльоку ч. 14 мусіли догола роздягнутися. Тоді перегнали їх до келії смерти: три ярди довгої і п'ять стіп високої. Від часу замкнення в цій келії в'язням не давали вже нічого їсти ні пити: бо вони були призначені на голодову смерть. Можна було часом із тієї келії почути голосну молитву й релігійні пісні, до яких долучали потиху свій голос і в'язні з інших келій. Засуджені на страшну смерть, нещасні в'язні, коли відкривали двері до келії, плакали і благали шматка хліба й води, але і цього їм відмовлено. Тільки один із них, о. Максиміліян Кольбе, не падав духом, тримався по-геройськи. Не просив у катів нічого, не нарікав, не скаржився, а підтримував на дусі своїх співсмертників. Коли вони всі лежали вже покотом на цементовій долівці, смертельно виснажені, о. Максиміліян усе ще стояв навколішках посередині келії та молився.

14 серпня жило їх ще чотирьох. Тоді прийшли кати та впорскнули їм застрик фенолю в рам'я, щоб їх добити. Останній був до тієї операції о. Максиміліян. Я не міг на це дивитися й відійшов геть. Коли повернувся, то застав уже о. Кольбе мертвим; сперся був сидячи на стіну, очі мав отворені, голова похилена злегка наліво. Обличчя ясніло якимсь виразом прояснення й полегші. Занесли ми його в скрині до складу смертників (при крематорії).

Так помер о. Максимілія Кольбе, герой Авшвіцу. Сам приніс своє життя в жертві за життя одного батька родини; спокійний і впевнений, молячись до останньої хвилини".

о. Максиміліян Кольбе в одязі в'язня концентраційного табору

Цими словами сповістив про смерть о. Кольбе "дольмечер" Брунон Борґовєц, що був перекладачем у 13 бльоці Авшвіцу. До цього бльоку належав бункер голодової смерти ч. 11.

Чому помер саме о. Кольбе, про те сповіщає нас живий ще й посьогодні Францішок Гайовнічак: "То було так. По втечі одного з в'язнів нашого 14 бльоку, мусіли ми вечором ставитися по 10 у ряд до апелю. Отець Кольбе і я стояли в одній десятці разом, два чи три в'язні між ними. Ляґерфюрер Фріч із кількома ес-ес-ами, вибрав з-поміж нас 10 до смерти в голодовому бункері за те, що один утік.

Проходячи біля мене Фріч указав на мене пальцем. Я виступив та сказав голосно, що перед тим я хотів би ще побачити моїх дітей. Тоді виступив із мого ряду ще один в'язень та сказав, щоб узяли його замість мене. Він підійшов до Фріча та намагався щось йому пояснити. Тоді ляґерфюрер казав йому піти у ряд смертників, а мені відступити назад. Другого чи третього дня опісля я довідався, що тим, який жертвувався за мене, був о. Кольбе".

У статті ред. І. М. Бохенського ми читали про славний подвиг о. Кольбе як видавця і редактора. Ось таку нагороду дістав він за своє святе життя: ласку геройської смерти. Пише про нього один євангелицький лікар, співв'язень Авшвіцу, таке: "У цілому Авшвіці не було людини рівної о. Кольбе. А стрічався я там із сотнями в'язнів, серед них були священики, монахи, професори університетів, провідна еліта мужів, мистці, люди з усіх суспільних кругів".

ДУХ НЕВГАСИМИЙ БОРОТЬБИ

Раймунд Кольбе народився як друга дитина з п'яти дітей робітника Поляка в Здунській Волі біля Лодзі, де було багато німецьких спольщених родин. У 17 р. життя Раймунд вступив до Чину Менших Братів (францисканців), де дістав ім'я Максиміліян-Марія. Вислали його на папський університет Ґреґоріянум у Римі, який він покінчив званням доктора філософії. Перша світова війна примусила о. д-ра Кольбе покинути Рим, але невдовзі він повернувся туди назад та в 25 році життя промувався на доктора св. богослов'я.

Перебуваючи в Римі о. Кольбе був свідком масонської демонстрації проти Католицької Церкви, в Римі осідку Папів, якого посадником був тоді масон Жид Натан. Бачивши таке, о. Максиміліян оснував 17 жовтня 1917 р. (саме в час початку большевицької революції!) духовну "бойову групу" під назвою "Міліція Іммакуляте" (Міліція Непорочної). Так постало не тільки побожне стоварищення з обов'язком молитися в деяких намірениях, але й дійсна міліція-воїнство для покликання в життя й духовну дію правдивих лицарів Непорочної Богородиці Діви. Міліція Непорочної поставила своєю ціллю: старатися про навернення грішників, єретиків, відлучених, особливо ж масонів-вільномулярів, та взагалі про освячення всіх людей.

1919 р. о. Кольбе повернувся назад до Польщі. Спершу викладав як доцент церковну історію на університеті в Кракові; але вже скоро забрався до своєї головної життєвої мети: пресового апостольства. Оснував католицький місячник "Лицар Непорочної", маленький і підлий виглядом, спершу в усього 5 тисячах примірників. Помимо тяжкої недуги — о. Максиміліян хворів туберкульозою, — помимо скажених нападів масонської преси, "Лицар Непорочної" мав уже в 1927 р. 60 тисяч накладу, а число членів "Міліції Непорочної" зросло в самій Польщі до 126 тисяч. "Лицар Непорочної" став доходовим підприємством і о. ігумен наказав о. Максиміліянові здавати приходи з часопису на потреби манастиря...

ПРЕСОВЕ МІСТО

Отець Максиміліян був того погляду, що пресове апостольство має служити славі Непорочної й спасінню душ, а не потребам чи славі манастиря в Гродні. Отже відкликався до протоігумената і за благословенням протоігумена дістав екземпцію з-під ґродненського ігуменату. Саме був добрий час на те: за стараннями о. Кольбе багатий князь Друцький-Любецький жертвував о. Максиміліянові 28 тисяч кв. метрів землі, 42 км від Варшави, і на тім місці о. Кольбе почав будову нового манастиря під назвою "Непокалянів" (Непорочний). Величава розбудова, за найновішими осягами техніки друкарства й адміністрації в Непокалянові, поставлення щоденника (одинокого католицького в Польщі!) "Малий Щоденник" у 130 тисячах і "Лицаря Непорочної" в понад одинмільйоновім накладі — заохотили жертвенного князя до дальшої даровизни, так, що в 1946 р. Непокалянів мав уже 280 тисяч кв. метрів землі.

Збудований на порожнині Непокалянів дістав вкоротці свій власний залізничий двірець, власну електричну й телефонічну централі, величавий комплекс друкарських будинків, власну радіостанцію та власне летовище. Усе те лучилося з манастирем, який мав 6 власних шкіл, свій шпиталь та тринавну церкву на 5 тисяч осіб. Словом: Непокалянів став із нічого манастирським містом Братів Менших, яких у 1937 р. було там уже понад 700 люда! Дбаючи не про марну славу власну чи Чину, а про славу Марії Богородиці, францисканці Непокалянова вели своє місто власними силами манастиря: вони давали йому редакторів, журналістів, інженерів, архітектів, конструкторів і механіків. Слава Марійського міста й діла та святість його акції й діячів викликувала інше чудо: річно понад 2 тисячі молодців старалися за приняття до такого динамічного Чину!

Мало було того всього для о. Кольбе: він виїхав до Японії, де оснував подібне пресове місто: Муґензай но Соно, близько міста Наґасакі. "Сеїбо но Кіші", наслідувач "Лицаря Непорочної", стався невдовзі найбільш почитним католицьким часописом Японії. На думці мав о. Кольбе ще дію в Туреччині й Арабських країнах. Сьогодні наслідують о. Кольбе й інші країни, основуючи такі пресові католицькі підприємства, нпр. Меритавн в Англії, Чітта дель Іммакулята в Римі, Барсельоні й Бразилії.

Цікаво, що часопис о. Кольбе "Сеїбо но Кіші" перетривав якось атомне бомбардування Наґасакі та втішається сьогодні в Японії великим попитом: це найбільший християнський часопис Японії.

(Далі буде)

Казимир Грицина

СВЯТИЙ ЙОСИФ НЕПОРОЧНИЙ ОБРУЧНИК ДІВИ МАРІЇ ПРИКЛАДОМ ДЛЯ БАТЬКІВ

І як сповнилися дні очищення їхнього, за законом Мойсея, вони привели його в Єрусалим поставити його перед Господом, як то написано в Господньому законі. (Лука 2, 22 і 23 до половини).

Так буває у родинах, що жінки є побожніші, а мужчини або цілком непобожні, або байдужі до релігійних справ. Таке є переконання, що жінки-мами мають бути релігійні-побожні і діти теж, але головам родини це не "пасує".

У Старому Завіті батько був провідником у родині, особливо ж у релігійних справах, це наглядно виявлялося при споживанні Пасхального Агнця.

Багато думають, що релігійне становище батька має бути неґативне, оперте на всяких заборонах. Гляньмо на св. Йосифа. Він є для нас зразком позитивним. Який гарний примір він нам дає, виповнячи закон Мойсея!

Ангел Господній вияснив йому, що те, що народить Марія, походить від Святого Духа. То бачимо, що св. Йосиф, будучи праведним — так називає його Святе Письмо — сповняє приписи Закону. Він знає, що Марія і Те, що з Неї народилося, є найсвятіше й найчистіше, то й не потребує очищення. А проте св. Йосиф піддається приписам очищення, щоб не дати згіршення. Поступає, як достойний голова родини.

Коли мама релігійна, то її релігійність буде завжди прикладом для доньки і донька залишиться теж релігійною. А син хоч і буде в молодих роках релігійний під впливом побожної мами, то опісля стане далеким від релігійности, беручи собі приклад із батька, хоч перед тим був дуже релігійним та побожним. *Батько кладе фундамент віри в душу сина.* Ми мусимо про те добре пам'ятати. Мама кермується більше почуваннями, а батько розумом, то його приклад буде сильнішим.

За цісаря Франца Йосифа І працювали в'язні на вулицях Відня. Хідником ішов гарно вбраний пан із течкою під пахою. Сходить із хідника, приступає до одного в'язня та цілує його в руку. Сторож над в'язнями прискакує і хоче відіпхати цього пана, а він каже, то мій тато. Однак за реґуляміном сторож відпихає цього пана. Вернувшися до в'язниці, зголошує начальникові про те. Начальник подумав над тим і каже: То щось не впорядку. Коли той син гарно убраний підходить до батька-в'язня і цілує його в руку, то той батько мусів давати йому добрий приклад. І телефонує той начальник до цісарської канцелярії. Коли цісареві донесли про те, наказав зараз випустити на волю цього батька, бо сказав: — Коли той батько виховав сина так, що цей батькав'язня публично цілує в руку, то той батько попав до в'язниці через якусь помилку. І так насправді було. А нинішні діти стидаються свого тата, бо він не добре говорить по англійськи, бо він "старих поглядів", або взагалі замало вчений чи невчений. Ой, нерозумні ці діти! Вони не розуміють, що батьки, хоч не мають книжкового знання, але за те мають життєвий досвід.

Загально тепер усі скаржаться, що брак покликань до стану священичого й монашого. Бо авторитет батька заникає в родинах. *Багато батьків забувають, що вони голови родини.* Безперечно, що теперішний зіпсутий світ навіть сприяє цьому. А багато жінок тішаться, що їх чоловіки слухають їх; але зате діти там не мають достойної пошани до такої мами. Там перевернений Богом установлений порядок.

Добрий приклад батька зродить у серці сина покликання до священичого чи монашого стану. І прийде хвилина, коли син скаже: який добрий Ісус — і піде за Ним.

Раз у суботу ми з жінкою йшли до одного склепу, а це було недалеко синагоги. І ми бачили, як молоді жидики з торбинками під пахою спішили до синагоги. А як наші хлопці: чи йдуть із молитовниками? А чи ми йдемо з молитовниками?

По капітуляції Німеччини я переїздив через одно австрійське містечко. Там було багато американського війська. Ішов вулицею молодий старшина. Всі йому віддавали почесть. Це була неділя і військо йшло до церкви на Сл. Божу. Я теж пішов. За мною ввійшов і той молодий старшина, зробив поклін як роблять латинники, ввійшов до лавки, витягнув вервицю, поцілував і почав молитися.

Було це за сьомого ігумена оо. Редемптористів у Тернополі 1943 року. Для мужчин-інтеліґентів реколекції давав о. ігумен-редемпторист в останнім тижні Вел. Посту. Св. Сповідь була пополудні у Вел. П'ятницю, а спільне Св. Причастя на першій Сл. Божій у Вел. Суботу о 6-ій год. ранку. І коли прийшла хвиля Св. Причастя, перший клякнув голова Українського Комітету на округу Тернопіль др. А. Ж. нотар, біля нього посадник міста адвокат Гринькевич і цілий ряд лікарів, інженерів, адвокатів та інших інтеліґентів, і серед них мій директор — сідоглавий голова "Сільського Господаря" п. Т. Гринькевич. По "Буди ім'я Господне" отець ігумен В. мав коротку науку. Він сказав: *Ви своїм гарним прикладом дали місію, яка залишиться у багатьох на ціле життя.* І дійсно дотепер я не бачив чогось величавішого.

✝

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що в суботу, 26-го листопада 1966 р. відійшов від нас у вічність наш дорогий Муж, Батько і Дідусь

бл. пам. Д-р МИХАЙЛО РОСЛЯК

проживши 69 літ.

Панахида була відправлена у вівторок 29 листопада о год. 8 вечера у похоронному заведенні "Парк Меморіял" в Едмонтоні.

Похорон в середу, 30-го листопада 1966 року о год. 10 ранку з катедри св. Йосафата з Едмонтоні на цвинтар св. Михайла.

В глибокому смутку

Дружина, Діти, Внуки і Родина.

Як радо сповняє св. Йосиф Божу волю! Божий Ангел являється йому в сні і каже: Вставай, бери Дитя і Матір Його і спішись до Єгипту, бо Ірод хоче вбити Дитя. І каже Св. Письмо: Вставши Йосиф узяв у ночі дитятко та його матір і пішов у Єгипет. (Матей 2, 14).

Ми знаємо, що третя Божа Заповідь каже: Будеш святий день святкувати! А Церква пояснює, як і каже у другій своїй Заповіді: В неділі і свята Служби Божої будеш слухати! І багато це чинять. За те їм честь. Але я, здається, не помилюся, як скажу, що лише половина виповняє це. О! Як мало людей ходить на Службу Божу в неділі і свята! А нам так близько і комунікація догідна. А Свята Родина на чолі зі св. Йосифом щороку ходили до Єрусалиму, щоби сповнити Закон. Це ж не було близько. Ідім отже до святого Йосифа, як до взору голови родини.

Коли сини Якова продали свого брата Йосифа до Єгипту, а там Боже Провидіння вивищило його і фараон поставив його своїм намісником, то Йосиф під час урожаю подбав про запаси збіжжя і коли прийшов голод, а нарід звертався до фараона, цей казав: Ідіть до Йосифа. Нині світ переживає страшні часи і свята Церква маючи за Покровителя св. Йосифа, кличе до нас багато разів: *Ідіть до святого Йосифа!*

Ходім отже до святого Йосифа і молімся: Згадай, Непорочний Обручниче Пречистої Діви Марії св. Йосифе, що від віків не чувано, щоб ти покинув кого, хто призивав твоєї помочі чи благав твого заступництва. На те вповаючи, приходжу до тебе з усім жаром духа та тобі віддаюся: не відкидай моєї молитви, прибраний отче мого Спасителя, а зволи її ласкаво вислухати. Амінь!

Св. євангелист Лука каже: як скінчилися дні їхнього очищення, вони привели Його в Єрусалим поставити Його перед Господом, як це написано в Господньому Законі.

Багато родичів думають, що діти належать виключно до них. Берім приклад від святого Йосифа. Він із Пречистою Дівою, Матір'ю Ісуса, ставлять Його перед Господом. *Не вагаймося ж і ми ставити наших дітей перед Господом. Не противмося дітям, коли вони хочуть піти за Христом. Що ж може бути величнішого над службу біля Господнього вівтаря?* Казав о. Яцковський, Т. І.: Господь Бог за великий Пан, щоб когось намовляти до Його служби. Ми самі повинні радо йти на таке. — А тимчасом буває, що коли син чи донька скажуть родичам про свою охоту стати священиком, монахом чи монахинею, то вдома стає така атмосфера, як би хто помер: *Нерозумні батьки уговорюють дітей занехати такі постанови.* Навіть кажуть: Скорше я волів би чи воліла б тебе видіти на катафальку! То є родичі, які противляться Святому Духові. Їх спитає Бог: Де є дитина, яку Я тобі дав на виховання? Замість противитися шляхотному намірові, молімся, щоб Бог утвердив цей замір.

Оповідав мені один наш священик, що по матурі записався на права. А його мати хотіла, щоб він став священиком і тому робила йому докори. Він уже кінчив другий рік права, як дістає телеграму, що мама вмирає. Їде додому і мати робить йому докір і каже: Я тому вмираю, що ти не хочеш стати священиком! І він покинув право і пішов на теологію та став священиком. Був він потім крилошанином-прелатом і радником Митрополичої Консисторії. І казав мені: "Не жалую, що послухав мами". Але нині таких мамів нема багато. Бо що священик заробляє? Лікар, адвокат, інженер, а навіть шлюсар, то становище поплатне, але священик... Так колись думали, а нині ще гірше.

Ми домагаємося, щоб у церкві було сяк чи так, але синів не хочемо післати на теологію, щоб відтак плекали в нашій Церкві нашого духа. Те стосується і до дівчат, як котра хоче йти до манастиря. Ми уважаємо таких пропащими. А Ісус каже: спасти душу, то треба її найперше погубити. Дивімся на Бельгію. На несповна дев'ять мільйонів населення понад двадцять чоловічих чинів, а понад п'ятдесят жіночих. А як було і як є у нас? У нас зле було і є. Бо ми думаємо, що діти які дав нам Бог, є для нас, ми лякаємося принести їх перед Господа.

Отже молімся до святого Йосифа, як голови Божої Родини, щоб ми брали собі приклад із нього і були великодушні для Господа. Молімся, щоб Господь Бог кликав Собі на службу не лише наших синів і доньок, але і в багатьох наших родинах влив у їх серця правдиво святі покликання. Казав один місіонар: За гріхи священиків і монахів Бог у страшний спосіб буде карати світ. Зате святі священики, монахи й монахині вимолять Боже благословення і кращу долю для свого народу. В усіх хвилях нашого життя думаймо про св. Йосифа і поступаймо так, як він поступав. Ідім отже до святого Йосифа!

НАСТОЯТЕЛЬКАМ ВІЛЬНО ПРИЧАЩАТИ ЧЕРНИЦЬ

У жовтні м. р. єпископи дістали повідомлення з Риму, що буде можна давати дозвіл настоятелькам манастирів причащати себе й їм підчинених монахинь, очевидно, у спеціяльних випадках. Цей дозвіл стосується тих областей, де є великий брак священиків, про що має рішити єпископ, який дає такий дозвіл. Св. Причастя настоятелька може давати тільки в манастирській каплиці, а не публічно. Подібні дозволи видав був уже Пій XII-ий, а Іван XXIII-ій навіть поширив їх, але мусів їх знову обмежити. Останній дозвіл є вислідом прохання підчас Собору єпископів із місійних теренів.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

Я. Теснюк

ЇХНІЙ СВЯТ - ВЕЧІР

Михась, 12-літній хлопчина, із захопленням дивився на малий вертеп, який дійсно був дуже гарний.

Ще лише зірку прикріпити, ангелів розмістити — і буде готовий.

О, то будуть оглядати його хлопці й подивляти, як то він сам зміг це все зробити. А на ділі, йому помагав о. Василь. І він про це розповість; покаже, що зробив він, а що дістав від священика. Лише, як занести його тепер до колиби, щоб ніхто не побачив? А ніч зоряна і ясно від снігу...

Сильний стукіт у кухні перервав його міркування. Хлопець зірвався і побіг. Там його мати ледве стояла на ногах, судорожно притримуючись стола. Крісло коло неї було перекинуте.

Хлопець поміг їй лягти в ліжко. Дрижачою рукою подав їй лікарство і зі страхом дивився на її смертельно бліде обличчя.

І знову атака. А він так боїться цього.

Вона помалу прийшла трохи до себе і розплющила очі.

— Як почуваєтеся, мамо? — спитав Михась. — Чи маю піти по лікаря?

— Ні, дитино, — відповіла притишено. — Піди по о. Василя.

— По о. Василя? — майже скрикнув. — Вам так погано?

— Трошки гірше, як звичайно, — відповіла, — але буде мені краще, як прийде священик.

Хлопець швидко одягався, а вона ще сказала:

— Лише слухай, синцю, вважай, як будеш зближатися до колиби, бо за о. Василем шукають. Гляди, чи не йтиме хто за тобою.

— Не бійтеся, мамо, — запевнив її уже на відхідному, з хлоп'ячою рішучістю. — Про це я знаю вже давно...

Відколи большевики вивезли його батька на Сибір, де за ним загинув слух, хлопець споважнів і став кмітливий.

⁂

Михасько побіг, як міг найскоріше по снігу, що срібними іскорками блистів у сяйві місяця. А як побачив здалека вуйкову колибу, в якій переховувався о. Василь, сповільнив кроку й почав іти помалу, обережно надслухуючи й оглядаючись на всі боки. Нагло припав до землі. Повзаючись, сховався в густих корчах.

Стежкою внизу йшли два мужчини в одностроях советських міліціонерів. Вони розмовляли по-московськи.

— Кажеш, що він тут? — заговорив один із них.

— Так нам сказали, — відповів другий. — І то перебраний за гуцула...

— От, хитрий малорос! — злісно сказав знову той перший. — І злови такого. Ну, ходім хутчій!

— Ні, радніш підемо ще до села, послухати, чи хахли колядують. Він уже нам не втече...

І вони почали сходити вниз.

Михась зрозумів, про кого вони говорили. Він на мить забув про все інше, так перенявся небезпекою, яка грозила його улюбленому священикові. Ждав іще хвилину, а потім швидко побіг у напрямі колиби. В умовлений спосіб застукав до дверей. Їх відчинив старий Гуцул, його вуйко. Михась увійшов до середини і насамперед переповів підслухану розмову.

Потім звернувся до священика:

— А моя мама знову мала сьогодні атаку й просить, щоб отець відвідали її.

— Добре, — сказав священик. — Зараз піду. Стрінемося біля хреста.

Священик узяв поблагословлену оливу для Єлеопомазання хворої, яку щойно вчора висповідав був і запричащав, вийшов задніми дверима з колиби та зник у гущавині.

Михасько вертався назад доріжкою. Та не встиг іще далеко відійти від колиби, як знову зустрів міліціянтів. Один із них різко спитав:

— Ти кудою волочишся так пізно вночі?

— До вуйка ходив сповістити, що мама дуже хвора.

— А де ж він, той твій вуйко?

— В оцій колибі.

— А є там ваш священик?

Михась мовчав.

— Ну, говори! — крикнув грізно міліціянт. — Чи бачив його, говорив із ним, де він?

Хлопець дивився на нього спокійно й не промовив ані слова.

— Ах ти!... — вибухнув міліціянт грубою московською лайкою і розлючений, що не схопили священика, вдарив Михаська з цілої сили в обличчя. Хлопець заточився і впав горілиць на гостру каменюку, яка виставала з-під снігу. На камені показалася темна пляма крови...

Міліціянти ввійшли до колиби. Не знайшовши в ній о. Василя, забрали старого Гуцула, Михасевого вуйка. Женучи його перед собою, попрямували до села.

Отець Василь чекав на Михася під хрестом. Не діждавшися його, занепокоївся і вернувся. Втім побачив, що Михасько лежить на землі. Нахилився над ним. Хлопець був мертвий. Священик приклякнув біля нього і почав молитися.

А потім узяв його на руки, як дитину. Поніс до їхньої хати в селі. Положив його покищо в сінях на лаві, а сам пішов до хворої.

— Де Михась, прошу отця? — спитала жінка, як уже одержала Св. Тайну Єлеопомазання.

— Ним не турбуйтеся, — відповів священик. — Він у безпечному місці, під опікою Бога, і йому там добре.

На обличчі жінки заяснів лагідний материнський усміх і вона спокійно померла. Душа матері злинула перед Престіл Всевишнього, разом із душею її сина.

Це був їх останній Свят-Вечір на землі...

ДЕРЖАВНЕ ВІДШКОДУВАННЯ МІСІЯМ У КОНҐО

Генерал Мобуту передав єпископові Ж. Мбалі з єпархії Бута, Конґо, значну особисту пожертву на відшкодування за знищення та грабежі, що заіснували підчас останнього "повстання". Ця пожертва мала б вистачити до того часу, коли центральний уряд Конґа покриє шкоди, що їх зазнали місії підчас "повстання". Також міністр освіти передав єпископові Мбалі численні шкільні прилади.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ANDREW TAILORS

Phone: LE 6-0982

The place where CUSTOM clothes are made. High-Grade Alterations, Repairs, Etc.

1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.

Андрій Наконечний

Богдан Кравців

ПІД КОЛЯДУ

(Уривок)

Святвечір по хатах... — В ясні світла
Одівши очі і серця й світлиці,
Ставав він край багатого стола,
Як Батько роду — владар світлолиций.
І — проскуру діливши спроквола —
Домашнім всім підносив по частиці
Із добрим словом: Щоб нарічних Свят
Дождався кожен щасний і багат!

Ні, ні... Не сила нині передати,
Як в мить оту не вистачало слів,
Як очі млою крилися... Як мати
Схилилася враз... То ж тих років
Твердих, тривожних, в кожній сливе хаті
Когось не стало: Часом лист наспів
З далекої в'язниці... Той утік в чужину...
А той — як звір — застрілений загинув...

⁂

Колядники ішли... Предвічна коляда
Благовість усьому світові ясила,
Що Бог родився... Завжди молода —
Вона однак навік нас полонила!
Сухим, нікчемним словом не оддать
Луни її, ні барви, — як не сила
Сказати те, що ймало серце нам
В таку хвилину, в мить далеку — там.

⁂

Дозвольте ж, Друзі, ще за словом тим,
Не вимагаючи в подяку плати,
За звичаєм прадавнім, роковим —
Здоров'ям, щастям усіх Вас віншувати!
З роси, з води! Дай, Боже, нам усім
Різдва Святого нарік дочекати
І поривати тисячні ряди
Могутнім, вільним співом коляди!

ОДНАКОВА ПЛАТНЯ ДЛЯ ВСІХ СВЯЩЕНИКІВ

У французькій єпархії Авіньон створено "спільнотний фонд" для священичих приходів, щоб так забезпечити всім священикам однаковий приділ. Що три місяці мусять усі священики всі їхні приходи віддати до єпархіяльної каси, щоб у цей спосіб уможливити рівний розподіл платні священикам, а не щоб один мав надмір, а другий не мав з чого вижити.

Б. Полянич

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції 1720-тих років

— Що ж такого? — спитав живо владика.

— Цар домагається, щоб Гетьман віддав свою дочку за сина царського любчика, дворянина Петра Толстого. А їй ледве 15 років...

— Це ж звичайне душогубство! — шепнув неначе до себе владика.

— Така ж і політична лінія царя Петра I, якого вже тепер величають "великим", Ваше Преосвященство — хитнув головою о. Степан. — А за ваші слова, Владико, я вам глибоко вдячний. Я перекажу... — —

І нагло о. Степан замовк, бо з городу поніся якийсь скажений гавкіт собак і пронизливий вереск:

— Рятуйте! Рятуйте!

На долині, в сінях епископської палати, почувся стукіт чобіт, чутно було, як хтось раптово відкрив входову браму й сильний мужеський голос закликав:

— До зброї! За мною!

А з городу лунав пронизливий крик:

— Рятуйте! Рятуйте!

Федір Шептицький схопився з крісла, миттю витягнув шпаду з піхви, підбіг до входових дверей кімнати, відчинив їх та станув на порозі. Отець Степан поблід і перестрашено глядів на владику, який спокійно, наче б нішо не сталося, сидів за столом, спершися на спинку крісла.

— Ваше Преосвященство, це напад?! — вишептав по хвилині о. Степан.

— Не виключене! — усміхнувся владика Атанасій — адже ж живемо в Польщі, під опікою найяснішого короля Авґуста II. Якщо б ви, отче Степане, побували довше у Львові, то звикли б до таких речей. Що ж там, Федю? — спитав владика стоячого на порозі Федора.

— Нічого не бачу, дядьку, й нікого в сінях немає. Двері на город відкриті.

— А поклич но брата Арсенія!

— Брате Арсеніє! — кликнув Федір, підходячи до сходів, — брате Арсеніє!

— Слухаю! — озвався голос знадвору й у відкритих дверях, що провадили до городу, появився братчик-чернець.

— Брате Арсеніє, Преосвященний питають, що сталося? — нахиляючися через поруччя сходів, спитав Федір.

— Не знаю, Ваша Милосте! Преосвященний веліли провірити город і Язловецький та Гулевич взяли собак та пішли в ліс. Із рештою вартових залишився Камоцький. А коли почувся крик у лісі, Камоцький закликав решту й усі побігли в ліс. Але тепер — вихилився крізь відкриті надвір двері брат Арсеній — хтось іде, ні, це не наші, ті з ліхтарнями... Це галябардники, ваша милість, міська стежа...

— От, і вже знаємо, хто вислав до нас шпигуна! — подумав Федір і, ховаючи шпаду до піхви, завернув назад до кімнати владики:

— Дядьку, прийшли галябардники, але я з ними поладнаю. Я зачиняю двері.

— Тільки без бійки, Федьку! Опануй себе! — усміхнувся владика.

Федір збіг сходами вниз і станув на порозі відчинених входових дверей, побіч брата Арсенія.

Гурт мужчин із галябардами в руках наближався швидкою ходою до владичої палати. Два з них попереду несли засвічені ліхтарі й один підійшов близько Федора та, світячи йому просто в обличчя, грубо спитав по-польськи:

— А ти хто такий?

Федір Шентицький скипів:

— Геть звідсіля, хаме! Ти знаєш, куди ти прийшов? — крикнув Федір і відсуваючи галябардника рукою так, що тому малощо ліхтарня не випала з руки, вийшов назустріч стежі:

— Хто з вас тут старший? — спитав грімко по-українськи.

Із гурта галябардників висунувся кремезний, низького росту мужчина, вдягнений в однострій міської поліції:

— Я сотник Остоя-Пшесмицкі, командант стежі, а з ким маю честь говорити? — сказав мужчина ломаною українською мовою, віддаючи поклін.

— Боярин Федір Шептицький! — вклонившись легко, відповів Федір, зразу помітивши, що сотник, почувши слово "боярин", що його вживала тільки українська шляхта для зазначення своєї старовнннoї приналежности до землі української, якось злісно скривився.

— Яким правом ви ввійшли у манастирську обитель без дозволу владики, вашмосць сотнику? — спитав гостро Федір.

Очі сотника якось неспокійно забігали, неначе шукаючи чогось, але миттю опанувавшись, він бундючно відповів:

— Правом порядку! Ми чули якісь крики в лісі, а чимало банд тепер шляється по лісах...

— Ви чули крики в лісі? — глузливо повторив Федір. Цікаво! І ці крики доходили аж до львівської ратуші? Дуже гомінкий став ліс Святоюрської Гори! Хто б то подумав?! Може й стріли було чути? — глузував Федір.

Сотник стояв, як на розжареному вугіллі, на його обличчі відбилася така ненависть, що здавалося, він ось-ось кинеться на Федора Шептицького, який на голову вищий від нього, стояв зложивши руки на грудях, глумливо посміхаючись.

— Вашмосць Шептицький!—процідив крізь зуби сотник. — Ви забуваєте, що стоїте перед владою... — —

— Мовчіть! — гукнув Федір, вдаряючи з цілою силою по рукояті шпади. — Ви незаконно вдерлися сюди, де владу має тільки львівський владика. І я вас кожної хвилини маю право видати в руки владичих ґвардистів, а вони вже з вами зроблять порядок!

— Здоров, Остоя! А ти що тут робиш? — залунав голос і зза вугла манастиря вийшов гурт владичих козаків. Один із них тримав на смичі двох величезних собак, які побачивши галябардників, почали гарчіти й визиватись. Трьох інших вело якусь постать, обличчя якої було заслонене каптуром; попереду йшов Язловецький, але побачивши галябардників, рукою спинив гурт ґвардистів, а сам підійшов до сотника.

— Ти звідкіля тут взявся? — спитав.

Побачивши закаптурену постать, яку один із владичих козаків держав під руку, сотник неначе зрадів:

— А не казав я, що бандити шляються по святоюрському лісі! Мене саме вислали перешукати ліс і схопити небезпечного бандита, а ось ви його й схопили! А тепер я його...

Язловецький підійшов близенько до Пшесмицкого й поклав йому руку на рамені:

— Спокійно, Остоя, спокійно! Ти знаєш хто я і я знаю хто ти! Ти маєш владу на вулицях Львова, але на Святоюрській Горі маю владу я! І ти про це дуже добре знаєш! Цей в'язень є мій і про його долю рішатиме мій зверхник, Владика Атанасій, а не бурґомістер чи лава радних райців, твої зверхники.

І тут Язловецький обернувся і кликнув до гурту ґвардистів:

— Камоцький, відведи в'язня до льоху й поклич до нього фельдшера!

Пшесмицкі збентежено глянув на Язловецького, відтак на Шептицького:

— Панове, а хіба не можна б...

— Ніяк не можна, Остоя! І нічого тут більше говорити! А тепер я і тебе й твоїх галябардників мушу придержати, аж до наказу владики, що з вами зробити!

— Протестую! — крикнув Пшесмицкі. — Ви не маєте права мене придержати! Я почув крик у лісі й моїм обов'язком було...

Язловецький не слухаючи Пшесмицкого, знову звернувся до гурту ґвардистів:

— Гулевич, піди будь ласка до владики і спитай його, що він накаже зробити з міською стежею, яка без дозволу вдерлася на терен манастирської обителі? Чи придержати її аж до ранку, чи відвести до міста?

— Протестую! Ми не вдерлися, тільки прибігли на поміч, тому хто кричав "на поміч, рятуйте"... — кричав Пшесмицкі.

— Остоя! Ще раз попереджую тебе, щоб ти не кричав! — сказав спокійно Язловецький.

— А чи ти знаєш, Михайле, — звернувся Шептицький до Язловецького — що цей крик було чути аж до львівської ратуші?

— Та невже? — засміявся сердечно Язловецький. — Хто б то подумав, що ми Українці маємо таких щирих приятелів серед лавників міста Львова!... Зараз же вислали нам поміч!

До Язловецького підійшов Гулевич:

— Преосвященний веліли відвести міську стежу до міста, а пана сотника Остою-Пшесмицкого, з котримсь із лавників міської ради, просили завтра явитись у палаті.

Язловецький розвів руками:

— Ви бачили, Остоя, і все поладнане! Семене! — гукнув до гурту ґвардистів Язловецький — разом із Павлом відведеш пана сотника до підніжжя гори! Добраніч, панове, й будь доброї думки, Остоя!

— Не знаєш ти, Язловецький, якої ти халепи наробив! — сказав півголосом Пшесмицкі.

— Ти хочеш сказати, Остоя, якої ви халепи наробили! — усміхаючись, теж півголосом відповів Язловецький, входячи з Шептицьким до палати.

— Замкніть брами, брате Арсеніє, бо мабуть уже спокійно зможемо спати! — звернувся Язловецький до ченця, ідучи по сходах нагору.

— Ваша милість спатимуть сьогодні тут, чи на вартівні? — спитав брат Арсеній.

— Сьогодні спатиму тут, на вартівні ночує Гулевич.

— То я зараз же приготую вечерю.

— Добре, брате Арсеніє!

Увійшли до кімнати, в якій владика розмовляв з о. Степаном. Владика бачно глянув на Федора і всміхаючись до Язловецького, спитав:

— Бачу, пане Михайле, що наш Федір не скривавлений і вбрання на ньому не пошарпане. Як воно сталось? Що це за диво?

— Ось-ось, владико, було б дійшло до драчки, але нас наднесло в саму пору! — відповів сміючись Язловецький.

— Розкажете нам усе при вині! Скоч-но,

Федьку, з братом Арсенієм до пивниці та принеси нам до вечері якогось доброго грецького вина!

— Вже йду, дядьку!

— Бачите, як утішився! Просто преобразився на обличчі, як тільки згадали про вино! — жартував владика. — Ну, прошу до їдальні, підкріпимось, чим Бог дав!

Але коли владика відкрив двері до їдальні, у дверях станув збентежений Федір.

Владика спинився:

— Що сталось, Федьку? Нема вина? — спитав жартівливо.

— Ні, дядьку, тільки... — і Федір глянув на Язловецького.

— Що тільки? — уже гостріше спитав владика.

— Тільки... прийшов фельдшер... — якось вагаючись відповів Федір.

— Фельдшер? — зчудувався владика Атанасій. — А що ж він хоче?

Язловецький звернувся до владики:

— В'язня, Ваше Преосвященство, потурбували трохи наші собаки. Бровко скочив йому на карк і рану треба було мабуть зашити. Тому я велів фельдшерові зайти до в'язня, прочистити й перев'язати йому скалічення.

— Розумно! Так повино бути! А хіба рани небезпечні? — занепокоївся владика.

— Виключене, Ваше Преосвященство, я ж ці поранення бачив, коли здіймав з його плеча лук! — сказав спокійно Язловецький.

— Лук?

— Так, Ваше Преосвященство, лук. І кілька стріл, які — на мою гадку — затроєні. Я їх, до розгляду, передав фельдшерові. Затроєні вони, Федьку, що? — звернувся до Шептицького Язловецький.

— Так! — хитнув головою Федір.

— Я так і догадувався! — ствердив Язловецький.

— Але фельдшер сказав мені тепер щось інще... — продовжував Федір — цим бандитом, що ви його схопили у святоюрському лісі є... жінка.

3.

ЧОРНИЙ МЕТЕЛИК

Покоївка поклонилася:

— Так, пані графине!

— І вели Йосипові запрягати. Хай карета чекає! А каву принеси нам гарячу, таку, як я люблю!

— Так, пані графине!

Швидким поглядом обкинула кімнату: графиня сиділа на фотелі у своїй ранній коронковій намітці.

(— "Жорж обіцяв мені таку намітку купити, як тільки ми подружимося!" — подумала).

Лікар стояв біля вікна і тримав якісь ґазети в руці. Коли вона ввійшла в кімнату, вони обоє сердечно сміялися.

(— "Жорж напевно спитає мене, чому лікар приходив і що я маю тепер йому сказати?" — подумала).

Вийшла з кімнати й легко примкнула двері, залишаючи вузесеньку щілину. Пушисті килими глушили крок.

Станула під дверима надслухуючи.

— Приємна на вид ця ваша покоївка, графине! — відозвався лікар.

— Ґіза, думаєте? — спитала графиня. — Так я вже так звикла до неї, що просто годі мені без неї обійтися. Але від якогось часу помічаю, що вона якась наче б то розгублена. Доведеться вам, докторе Лярі, мабуть і її лікувати.

— Що ж, на це я і лікар, щоб лікувати!

— А мене чомусь не можете вилікувати... Дозвольте, чому ж ви зараз же хмуритеся?

— Бо ви зовсім здорові фізично, графине! Ваша депресія, чи то пак пригноблений настрій не випливає зовсім із якогось фізичного недоліку. Я зовсім не скриваюся із своїм твердженням, що така фізична краса, як ви графине, родиться раз на тисячу років. І на сторінках історії жіночої краси, Аврора графиня Кеніґсмарк, займе перше місце. Адже ж самі знаєте, графине, що ваше прізвище відкриває усі двері.

— Крім одних! — почувся шепіт графині.

(— "Нічого не розумію!" — подумала Ґіза й притулила ухо до щілини дверей.)

— Ось саме й тут джерело вашої недуги, графине! Просто й одверто: ви не можете жити самітньо! Вам не вільно жити спогадами! Ви шукаєте того, що минуло, на своїх замках Кведлінбурґу, Берліну чи Дрездену, а забуваєте, що життя йде дальше і колеса історії завернути не можна. Вам треба знову так, як колись, почати ткати сіть політики, яка під цю пору вимагає зовсім іншого підходу — —

— Кава! — малощо не скрикнула Ґіза й прожогом побігла до кухні. Минула малу їдальню, прийомну, малий сальон, перебігла коридорчик і через службову кімнату, де дрімав лакей до послуг, убігла до кухні.

— Ви запарили каву? — спитала задихана кухаря, що порався біля кухні.

— Очевидно, що запарив! — спокійно відповів кухар. — А ти куди літала, що сопеш, як дихавичний кінь?

— Треба було! — кинула крізь зуби. — Не ваше діло! — почала укладати на срібному підносі чашки.

— Які береш? — спитав кухар. — Не знаєш, що пані не любить німецької порцеляни, тільки французьку? А тому твоєму кухарчукові я ще голову розвалю!

— Такий він мій, як і ваш! — відгризлася. — Давайте каву й булочки!

— Ага, булочки! Побіг твій кухарчук по булочки і слід за ним пропав! Мабуть знову ти його з якимись любовними справами післала!

— Та відчепіться від мене! Чого ви присікаєтеся? Булочки давайте!

— Ага! Давайте! Та бери ті, я їх трохи пригрів із маслом, але вони вчорашні. Знову біда буде!

— Не буде! У пані є лікар і вони такі зайняті, що навіть не завважать. Кава гаряча?

— Окріп! А слухай, може б ти паню спитала, на скільки осіб готовити обід?

— Не тепер! Пізніше!

Взяла в руки піднос і нагадала:

— Ага! Пані казала запрягати! Хай Йосип чекає під палатою!

— Скажи те Жанові, він і так спить по цілих днях!

Ішла помалу, несучи каву. Прийшла під двері будуару, постукала й увійшла. Зразу ж завважила, що папері, які передше тримав у руці доктор Лярі, лежали на столику під лямпою. Пані дальше сиділа на своєму фотелі, голову підперла рукою, з якої зісунувся широкий рукав коронки.

— Які в неї білі руки! — подумала Ґіза і чомусь глянула на свої.

Доктор Лярі ходив по кімнаті й говорив дальше:

— Я не хочу вас вразити, графине, зокрема ваших патріотичних почувань, але я вже перестав вірити в геніяльність Карла XII. Може я помиляюся, але на мою гадку, після його смерти, Швеція стане малою незначною державою та зійде зі сцени всесвітніх потуг.

У чорних глибоких очах графині Кенігсмарк загорілися вогники:

— А хто прийде на місце Швеції? — спитала низьким, неначе глухим голосом.

Ґіза підсунула столик до фотелю графині та почала помалу розставляти філіжаночки, уважно слухаючи.

— Не мої це слова, графине, що я вам їх тепер говорю, а почув я їх кілька днів тому на обіді у графині фон Ассен.

— Не люблю цієї жінки! — сказала неначе до себе Кенігсмарк.

— Стрінувся я там — продовжував дальше говорити Лярі, неначе не почув завваги Кеніґсмарк — із дуже милим, молодим дипломатом, красунем, що на них така багата східня Европа, князем, чи то пак, як його там титулували, принцом Андрієм Войнаровським, який недавно прибув до Гамбурґа, про що ви мабуть уже знаєте.

Графиня Кеніґсмарк узяла дзбанок із кавою і глянула на Ґізу, яка стояла непорушно біля столика. Наливаючи каву в філіжанку, сказала:

— Дякую, Ґізо, можеш відійти!

Ґіза легко вклонилася і помалу пішла до дверей.

(— "Щоб тільки не забути! — думала, — щоб тільки не забути! Він називається Война-ров-ський, Вой-на-ров-ський...")

І знову не зачинила дверей, тільки їх нещільно примкнула а сама станула біля щілини в дверях, надслухуючи.

— Ковток кави, дорогий докторе? — Так, я вже познайомилася із князем Войнаровським, справді зовсім мила людина і поведінка в нього европейська... Гадаю, що шановна пані фон Ассен буде довго тішитися своїм новим набутком! — залунав якось глумливо голос графині Кеніґсмарк.

— Не знаю, чи це буде "набуток" графині фон Ассен, чи чийсь інший, але його слова я собі запам'ятав і хочу їх саме повторити, графине, а ці слова торкаються вашої батьківщини, Швеції! — сказав якось сухо доктор Лярі.

— Не дивота! Незабаром Українців буде у шведському війську більше, як Шведів! Я про це писала Карлові XII, пригадуючи, що завдяки цим Українцям, половина найкращої шведської армії наклала головами під Полтавою. Взагалі і наш Карло XII і ваш Людвик XV закохані в цих козаків! Але чому, ніяк не втропаю! — сердито говорила Кеніґсмарк.

(— "Полтава, Полтава!" — повторяла Ґіза, стоячи під дверима).

(Далі буде)

НАЙНОВІША КНИЖКА ВІДОМОГО АВТОРА
В. ПОЛЯНИЧА
п. н.
ЗАМОК ЯНГОЛА СМЕРТИ
сенсаційна повість із часів Гетьмана Розумовського вже вийшла з нашої друкарні.
Має 200 сторін друку на гарному папері
Ціна — $2.00
Замовляти через:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ПРОЩАЛЬНА ВЕЧІРКА

Північне Торонто

У неділю вечором 16-го жовтня м. р. парохіяни церкви св. Василія Великого в північному Торонті влаштували прощальний вечір для Всч. о. Дам'яна Велещука, ЧСВВ, щоб так подякувати йому за працю, що її о. Велещук зробив для нашої парохії.

У годині 7-ій парохіяни зійшлися на спільний молебень, що його відслужив о. Велещук. Потім зійшлися на спільну перекуску, котру приготовила Ліга Укр. Кат. Жінок. Будучи від 1964 року парохом церкви св. Василія Вел. о. Велещук багато натрудився при парохії. Також придбав надзвичайну пошану і любов як духовний провідник Єпархіяльної Управи УКЮ.

З доручення настоятелів ЧСВВ о. Велещук перейшов на нову парохію до Веґревил, Алберта.

Після молитви, що її провів на вечірці о. дир. П. Грабець, займали слово різні промовці: п. Г. Назар, голова церковного комітету і предсідник вечірки, Н. Черказ від вівтарної дружини, п-а Галина Куманець і п-а Соня Боднарчук вручили дарунок від Дітей Марії, п. М. Хома від Скавтів, п-і Набожняк від Ліги Укр. Кат. Жінок, п. П. Багрій від УКЮ, п. Ерні Антонів від Єпархіяльної Управи УКЮ і вручив подарунок, п. О. Куманець, містоголова церковного комітету зложив щиру подяку і побажання успіху та Божого благословення в новій парохії та вручив дарунок від парохії.

Від настоятелів Чину та приявних отців прощальне слово виголосив о. Мартин Прийма, ігумен манастиря на Вестоні.

ПОХОРОНИ ВЛ. П. ОЛЬГИ ГАВРИЛЮК

Веґревил, Алберта

Дня 23-го жовтня м. р., заосмотрена Св. Тайнами, померла в лікарні св. Йосифа у Веґревіл, Ольга Гаврилюк у 49 році життя.

Покійна залишила в смутку: чоловіка Миколу, сина Роя, дві дочки Ширлі зам. Злотоф із Меєрторп, Алберта й Ріту з Едмонтону, одну внуку і маму Марію Заозірну з Веґревил.

Похорон відбувся при численному здвизі народу. На обіді зібрано на пресфонд "Світла" $14.

Нехай Господь дарить Покійну небесним царством.

Вічна їй пам'ять!

ПОХОРОНИ ВЛ. П. ЙОСИФІНИ ДЗЮБА

9-го червня м. р. по довгій недузі впокоїлася у Бозі Йосифіна Дзюба. Народилася в родині Франка і Параскевії (Гаврилюк) Стрихалюк, у Плейн Лейк, 21-го березня 1909 р., 21-го липня 1929 р. вийшла заміж за Івана Дзюбу. Вінчав їх бл. п. о. Софрон Дякович ЧСВВ у Мондері. Обоє з родиною фармерували коло Левой до 1962 р., коли то перенеслися до Веґревил, щоб спочити на старші літа. Тут покійна проживала аж до смерти.

Покійну Йосифіну всі будуть довго згадувати за її добре серце. За свою щиру жертвенність і співпрацю здобула вона пошану в усіх. Будучи при парохії в Левой, вона через довгі роки вложила багато праці при ЛУКЖ, де була 1961 р. головою цього відділу, причиняючись своєю працею до розбудови парохії.

Як добра мати, разом із чоловіком, виховала своїх дітей — чотирьох синів і дві доньки — на добрих членів Церкви і громади, які щиро відчувають втрату такої доброї мами.

Для нас усіх, своїм терпеливим перенощенням терпінь невиліченої недуги пістряка, вона стала гарним прикладом християнської терпеливости. Нагоду недуги використала, щоб добре приготовитися до смерти і так, здаючися на Божу волю та прийнявши останні Св. Тайни з рук о. Северіяна Якимишина, віддала Богові свою праведну душу.

Бл. п. Йосифіна Дзюба

Похоронні богослуження відправили о. С. Якимишин ЧСВВ і о. Роман Стародуб при великій співучасті всієї родини, кревних, приятелів, сусідів і парохіян. Покійну Йосифіну похоронено на цвинтарі "Риверсайд" у Веґревил. По похороні в церковній залі був поминальний обід і з тої нагоди зложено $12.00 на пресфонд.

Покійна Йосифіна Дзюба лишила в глибокому смутку чоловіка Івана, синів: Віктора, Мирослава, Лева і Джералда, доньок: Елсі (Блахут), і Розалію (Остафійчук), двоє внуків, брата Казика Стрихалюка і дві сестри: Анну (Чернецька) і Стеллю (Дук). Всі вони складають щиру подяку за співчуття, за Служби Божі, за вінки і за всі прислуги виявлені по смерти їхньої любої жінки, мами, бабуні й сестри. — Вічна їй пам'ять!

С. С. Я.

ПОХОРОНИ ПІОНЕРА

Гілярд, Алберта

Один із найстарших піонерів околиці, Стах Нагайовський, відійшов до вічности по короткій недузі в мондерській лікарні.

Покійний лишив у смутку доньку Розалію, чотирьох синів Павла, Михайла, Степана й Володимира, 21 унуків, 3 правнуків та одного брата Івана. Похоронні богослуження відбулися в церкві Успіння М. В. в Гілярд. По похороні був обід, на котрім переведено збірку на "Світло", що дала $11.10.

В. Й. П.

КУПЛЮ КНИЖКИ
давнішого красного видання,
збірки поштових марок.
Подайте, що маєте й за скільки на адресу:
А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont.
Canada

CANADA

Свідоцтво Канадського Громадянства в мініятюрній формі

CANADA
SPECIMEN
CERTIFICATE OF CANADIAN CITIZENSHIP
THIS IS TO CERTIFY THAT
CERTIFICAT ATTESTE QUE

EST CITOYEN CANADIEN AUX TERMES DE LA LOI SUR LA CITOYENNETÉ CANADIENNE ET, À CE TITRE, JOUIT DE TOUS LES DROITS ET PRIVILÈGES ET EST ASSUJETTI(E) À TOUS LES DEVOIRS, OBLIGATIONS ET RESPONSABILITÉS D'UN CITOYEN CANADIEN.

Якщо Ви є канадським громадянином, Ви можете отримати мініятюру свого свідоцтва канадського громадянства, яке матиме на звороті місце на Вашу фотографію та підпис. З огляду на його малий розмір, це свідоцтво можна легко носити в торбинці, або в гаманці, і воно може бути зручним для Вашої ідентифікації.

Ці свідоцтва в мініятюрній формі можна отримати в найближчому Суді Канадського Громадянства. Суди Канадського Громадянства, що є для Вашої обслуги, знаходяться в: Halifax, Moncton, Montreal, Ottawa, Sudbury, Toronto, Hamilton, St. Catharines, Kitchener, London, Windsor, Winnipeg, Regina, Saskatoon, Calgary, Edmonton and Vancouver.

Зверніться негайно до тих установ та розвідайтесь докладно, як Ви можете дістати мініятюрне свідоцтво для Вашого гаманця або торбинки.

Judy LaMarsh

Джуді ЛяМарш
Міністер внутрішніх справ Канади

Канадські збройні сили

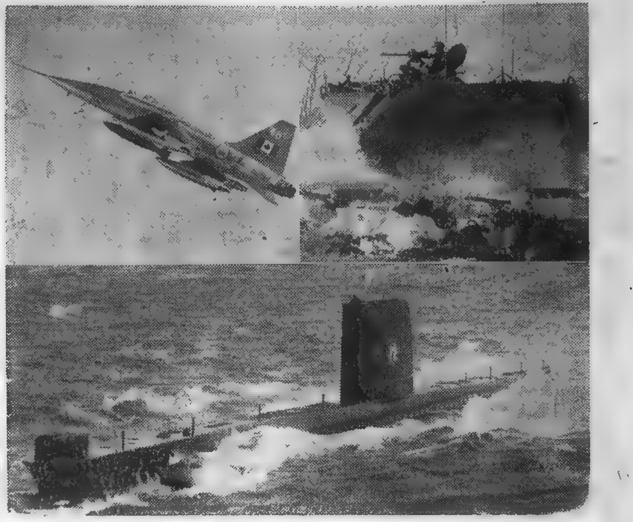

Сила майбутности

СЛУЖИТЬ СВІТОВІ — В ЦІЛЯХ МИРУ

ПОДУМАЙТЕ ТРОХИ ПРО
КАНАДСЬКІ ЗБРОЙНІ СИЛИ

Canada Pension Plan

ПЕНСІЇ ПІСЛЯ ВІДСТАВКИ З РОБОТИ БУДУТЬ ВИПЛАЧУВАТИСЯ В СІЧНІ 1967 Р.

Чи вам належиться пенсія?

Якщо ви платили вкладку до Канадського Пенсійного Пляну і якщо ваш вік осягне 68-ий рік або більше на день 31 березня 1967 р., негайно нав'яжіть контакт з Районовим Бюром Канадського Пенсійного Пляну. Особи, які платили вкладку, і яких вік є нижчий 70 року життя, мусять піти у відставку з нормальної праці, щоб бути кваліфікованими на пенсію. Особи, які осягнули або перейшли 70-ий рік життя, можуть бути кваліфіковані на пенсію без потреби йти у відставку з праці.

Ваше Районове Бюро дасть вам бланки заяв, на підставі яких вам будуть посилати пенсійні чеки. Вправна й ввічлива обслуга порадить вам у всьому. Вона дуже радо допоможе вам виповнити заяви та пояснить вам, як буде функціонувати пенсійний плян. Обслуга дасть вам відповіді на кожне питання, поставлене вами в справі пенсій після відставки. Не відкладайте! Негайно підіть або напишіть до Районового Бюра Канадського Пенсійного Пляну.

НИЖЧЕ ПОДАНІ АДРЕСИ ВАШИХ РАЙОНОВИХ БЮР:

WHITEHORSE
Federal Building

VICTORIA
Federal Building,
1250 Government Street

VANCOUVER
Sun Tower Building
100 West Pender Street

PENTICTON
Federal Building,
283 Winnipeg Street

CALGARY
Public Building,
20[illegible] Eighth Avenue, S.E.

LETHBRIDGE
Federal Building,
4th Avenue and 7th Street S.

EDMONTON
Federal Building,
99th Avenue and 107th Street

SASKATOON
Financial Building,
230 - 22nd Street East

REGINA
Federal Building,
197[illegible] Scarth Street

BRANDON
Dominion Government Bldg.
Princess Avenue

WINNIPEG
MacDonald Building,
344 Edmonton Street

PORT ARTHUR-FORT WILLIAM
Post Office Building,
Court Street, Port Arthur

SAULT STE. MARIE
New Dominion Building,
444 Queen Street

SUDBURY
Federal Building,
19 Lisgar Street

TIMMINS
67 Pine Street South

WINDSOR
Unemployment Insurance
Commission Bldg.,
441 University Avenue W.

LONDON
Toronto-Dominion Bank Bldg.,
365 Richmond St

KITCHENER-WATERLOO
220 King Street East, Kitchener

ST. CATHARINES
3[illegible]0 St. Paul Street

HAMILTON
National Revenue Building,
150 Main Street West

TORONTO
25 St. Clair Avenue East

ETOBICOKE
3269 Bloor Street W.

NORTH YORK
5841 Yonge Street,
Newtonbrook Plaza,
Willowdale

SCARBOROUGH
2805 Eglinton Avenue E.,
Scarborough

PETERBOROUGH
Unemployment Insurance
Commission Building
411 Water Street

KINGSTON
Federal Building,
Clarence Street

OTTAWA
255 Argyle Avenue

EDMUNDSTON
36 Court Street

ANTIGONISH
Main Street

FREDERICTON
Fed[illegible]
633 [illegible]

SAINT JOHN N.B.
Customs Building
189 Prince William Street

MONCTON
1111 Main Street

CHARLOTTETOWN
Dominion Building,
97 Queen Street

HALIFAX
Ralston Building,
105 Hollis Street

SYDNEY
Federal Building,
Dorchester and Charlotte Sts.

CORNER BROOK
Federal Building,
Fisher's Hill

ST. JOHN'S, NFLD.
Building 102 Pleasantville

Незабаром пенсія буде належатися тисячам людей

ВИПОВНІТЬ СВОЮ ЗАЯВУ ЩЕ СЬОГОДНІ!

ПУБЛІКУЄТЬСЯ ДЕПАРТАМЕНТОМ НАРОДНОГО ЗДОРОВ'Я І СУСПІЛЬНОЇ СЛУЖБИ
НА ДОРУЧЕННЯ ДОСТОЙНОГО АЛЛАН ДЖ. МекЕКЕН

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо **Старого і Нового Заповіту** в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО

THE LIGHT

РІК XXX — ЛЮТЕНЬ — 1967 — FEBRUARY — Ч. 2 (530)

ПОЧИНАЮЧИ ВІД 1-го КВІТНЯ 1967 РОКУ

ОБЕЗПЕЧЕННЯ ВІД БЕЗРОБІТТЯ

буде доступне для більшости працівників на

ФАРМАХ РАНЧО-ФАРМАХ РОЗСАДНИКАХ

ТЕПЛИЦЯХ САДІВНИЦТВАХ

ОВОЧЕВИХ, ЯРИНОВИХ І КВІТКОВИХ КУЛЬТИВАЦІЯХ

(1) Якщо ви працюєте у якійнебудь з цих ділянок, для своєї власної користи, поінформуйтеся, чи вам прислуговує забезпечення в разі безробіття.

(2) Якщо ви є працедавець, в якого працюють люди, ви зобов'язані придержуватися нових розпоряджень. Запізнайтеся з ними негайно.

UNEMPLOYMENT INSURANCE COMMISSION

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Сенсація чи дійсність? *На теми дня* — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 42
Філософія любови — *о. В. Ковалик, ЧСВВ* 44
Підґрунтя виступу св. Йосафата — *о. І. Назарко, ЧСВВ* 46
Блудний син — зразок каянникам — *о. Т. Олійник, ЧСВВ* 47
Св. Йосафат — зразок душпастиря — *о. С. Фединяк, ЧСВВ* 49
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 52
Єпископ — учитель людей — *о. Є. Білик, ЧСВВ* 53

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛЮТЕНЬ 1967

Від Гандеру до Ванкуверу *Враження з подорожі* — *о. А. Г. Великий, ЧСВВ* 54
Багато людей запитує... — *о. С .Сабол, ЧСВВ* 58
.... Забобонність — "Природне — від Бога" — Любов заміжної жінки.
"Найстарший манастир у світі" — *о. І. Назарко, ЧСВВ* 61
Українська Католицька Церква в Канаді — *о. П. Морозюк, ЧСВВ* 63
Жінки — священиками? — *о. Н. Кушнірик* 66
Молодь українського роду — *о. А. Федюк, ЧСВВ* 68
Правильне розуміння діялогу — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 69
В'язень ч. 16670 — Лицар Непорочної — *Ф. Х.* 71
Ті, що нам помагають (пресфонд) 72
Сім золотих чаш повість — *Б. Полянич* 73
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА *Дописи* 76

ОБКЛАДИНКА:

Монахи прославляють символ нашого спасіння — Христовий Хрест.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колеґія: о. Євген Білик, ЧСВВ, о. Іриней Назарко, ЧСВВ, о. Василь Вавриk, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.
Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.
Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Irenaeus Nazarko, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.
Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.
Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

НА ТЕМИ ДНЯ

СЕНСАЦІЯ ЧИ ДІЙСНІСТЬ?

"А найгарячіші побажання для Тебе, нехай дозволять Нам предвістити, що назріває та надія, яка кріпить Твого духа і піднімає Тебе зі зневіри" — так висловлюється Папа Павло в своєму привітанні Кардиналові Йосифові Сліпому з нагоди 50-річчя його священства.

Вже тоді, коли ми читали ці слова, зродилося в нас якесь "підозріння", що ці слова є не тільки звичайною куртуазійною формою, але що за ними криється якийсь глибший зміст, покищо нам невідомий. Був тоді та й сьогодні остався невідомий. Однак не тільки на основі висказаних Папою слів вільно нам робити деякі припущення чи заключення, але теж і на основі різних фактів, що вже заіснували чи ще заіснують.

"Тайні переговори"

Багато говориться та пишеться в останніх часах про "політику" Ватикану та його відношення до матеріялістичного атеїзму, в тому теж і до СССР, який є найсильнішим репрезентантом воюючого безбожництва. Немало теж версій ходить про те, що між Ватиканом і СССР переводяться якісь "тайні переговори". "Ідуть" переговори чи "не йдуть", про що переговорюють, мають успіх, чи не мають його — про все те нічого позитивно не знаємо, бо все те сповите якимсь німбом таємничости. Зате знаємо певно й докладно, що одним із вислідів таких тайних ватикансько-совєтських переговорів було звільнення нашого Верховного Архиєпископа, який тепер проживає на волі при Петровому Престолі. Його побут у Римі напевно не в одному має великий вплив на різні справи, що мають будьяке відношення до європейського Сходу.

Христос і Антихрист

Недавно почерез усю всесвітню пресу облетіли вістки та різні коментарі про евентуальну візиту президента СССР — Подгорного в Папи Павла.

Правдивою є ця вістка? Доживемо, то й побачимо! Правдою є, що Ватикан уповні мовчить у цій справі, а вістка якимсь способом вийшла "необережно" чи навмисне від совєтських дипломатичних кол.

(Коли ці рядки появляться друком, можливо що справа візити Подгорного буде вже вияснена, позитивно чи неґативно.)

Якщо відвідини Подгорного будуть дійсністю, то насуваються деякі думки, що їх хочемо висловити, бо ця візита не є чимось другорядним, але подією всесвітнього значення.

Візиту не вважаємо за тільки цікавий і принагідний збіг обставин, що Подгорний — президент СССР, голова того режиму, що його ще вчора вважали втіленням Антихриста, у 50-річчя Жовтневої Революції та в 50-річчя появи Пречистої Діви Марії в Фатімі, яка предсказала, що "Росія навернеться", тобто впаде большевизм, іде з візитою до Папи — Христового Намісника й Голови Церкви, яка досі є найсильнішим ідеологічним противником і поборником воюючого атеїзму й комунізму.

Виринає питання: чого Подгорний іде до Папи?

Боже Провидіння чи людський страх?

На першу частину питання не можемо відповісти, бо не знаємо доріг і дії Божого Провидіння. На другу частину легше відповісти, бо знаємо, що СССР, хоч і випускає своїх "спутніків" у простори вселенної, знаходиться в клопітливому внутрішньому й зовнішньому положенні. І тут, можемо сказати, діє людський страх, який диктує зробити такий крок, що виглядає на впокорення перед своїм головним ідеологічним ворогом, щоб мабуть шукати для себе нової розв'язки в незручній ситуації, тобто відвернути симпатії християн від західніх сил і прихилити їх до себе.

Про що будуть переговорювати?

Того теж не знаємо! Однак, як подають різні джерела, на перший плян — як головні теми збору Папи — виринають дві важливі проблеми:

мир у В'єтнамі та
релігійна свобода в СССР.

Деякі пресові коментатори вважають, що Папа матиме більший успіх у справі релігійної свободи для католиків у СССР, а окрема для Балтійців і Українців. Дехто допускає навіть можливість, що прийде до наладнання формальних дипломатичних зв'язків між Ватиканом і СССР, як це сталося між Югославією та Апостольським Престолом у минулому році, що матиме, надзвичайно важливі наслідки для церковного життя в СССР, бо створиться "модус вівенді" (спосіб співжиття між ворожими сторонами) між Церквою та антицерковним режимом.

Певним є, що Ватикан не робить собі ніяких ілюзій щодо запевнень і обіцянок, які напевно зробить Подгорний, бо СССР уже не одне й не одному словами обіцював. Так може бути й у цьому випадку.

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ЛЮТЕНЬ, 1967
РІК XXX, Ч. 2 (530)

Яка з тово користь Українцям?

Візита Подгорного матиме велике значення та психологічну вартість, чого не можна заперечити, передовсім для підкомуністичних країн чи народів СССР.

Може бути, що це буде й одинокий вислід візити?

Якщо так, то цим уже дуже багато осягнено, бо візита вже самим своїм фактом підриває повагу та довір'я в підсовєтської людини до совєтського режиму, який у цей спосіб наочно виявляє свою слабість. З іншого боку візита влиє в підсовєтську людину духа надії та віри у власні сили, бачучи слабість свого тирана, як теж відчуваючи, що є хтось, хто ззовні за тією нещасною людиною вставляється та боронить її прав.

Підсовєтською людиною є теж і українська людина, яка страждає від релігійно-національного переслідування та спрагнено жажде свободи духа.

Берімо можливість, що СССР таки погодився б на відновлення Української Католицької Церкви, то це було б великим досягненням Папи для нас Українців. Це дало б змогу принаймні частинно очистити українського духа від большевицької отруї та влити в нього животворного Христового духа, що був би справжнім бальзамом на зболілі рани.

Можемо пророкувати?

Пророкувати не можемо, бо не маємо на це даних, як теж не хочемо бути фальшивими пророками. Тому теж не предсказуємо:

що СССР за допомогою Пречистої Діви Марії Фатімської, ще цього року розвалиться,

що буде відновлена Українська Католицька Церква та матиме свободу в своєму єрархічному оформленні,

що опісля вся Україна за заступництвом св. Йосафата стане католицькою,

що Блаженніший Кардинал Йосиф повернеться в Україну, щоб як патріярх очолити УКЦеркву та її відродити й уже там завершити торжественне святкування свого 50-річчя священства,

що ВПреосвященніший Архиепископ Букатко — як одинокий наш "леґальний" і "несплямлений" у підкомуністичних країнах правлячий єпископ — буде тимчасово допущений відреставрувати нашу Церкву в Україні.

Ні, ми нічого з того не кажемо! Ми кажемо тільки те, що Господь знає що робить! І тому молім Його, щоб за заступництвом Пречистої Діви Марії та св. Йосафата — як сказав Папа до нашого Верховного Архиєпископа — "ця надія, що кріпить Твого духа" — чимскоріше назріла!

о. О. Купранець, ЧСВВ

Багато людей тої гадки, що модерне природознавство зробило релігію трохи старомодною. Я ж переконаний, що ця наука крие для таких людей дійсні несподіванки. Наприклад, наука каже нам, що ніщо в природі, навіть найменша частиночка, не пропадає в нічевість. Природа не знає екстинкції. Все, що вона знає, це перетворення.

Отже, коли Бог пристосовує цю засаду щодо найменших і незначних частин Своєї вселенної, то чи не є воно справедливе, що Він також пристосовує це щодо душі людини? Думаю, що так.

(Вернер фон Бравн)

Єдину правильну відповідь на всі проблеми людства дає одиноке католицьке християнство. Воно єдине дає тотальну відповідь, під час коли марксизм і всякі інші "ізми" можуть давати тільки частинні відповіді.

Там Кіп (Кеер), колишній президент комуністичної юнії робітничих спілок Англії. Кіп перейшов у 1955 році на католицьку віру.

о. В. Ковалик, ЧСВВ

ФІЛОСОФІЯ ЛЮБОВИ

Два короткі слова: однак вони містять у собі цілу людину, її найгарячіші і найсильніші змагання й почування. Філософія — це просліджування найглибших тайн світу, зглиблювання найважливіших правд неба і землі, це кладення фундаментів у людське життя, це найкраща гімнастика людського розуму, бо каже грецький філософ Арістотель, що філософія — це пізнання речей через найдалі йдучі, найглибші причини речей. Філософія — це шукання правди, а правда, — це пожива, предмет людського ума.

Любов... Пощо ж говорити про любов? Хто її не знає, хто не снив про неї, хто не мріяв, хто не читав? — Любов це те, за чим від колиски аж до могили тужить і чого шукає наше серце. Любов — це ясне світло серед темних ночей нашого життя; пружина й живчик найкращих людських діл. Любов — це джерело й сила геройства і святости людських душ, це двигун цивілізації, культури, поступу в науці, техніці, на полі людського знання. Любов — це так би мовити, чародійна сила, яка спричиняє, що ті, що люблятьcя, серед тріскучого морозу не відчувають холоду, серед зливного дощу вогкости, серед найтяжчих праць утоми. Любов — це та сила, що єднає людей розділених горами, долами, морями. Любов — це найкращий лік, цілющий бальсам на найглибші рани людського серця, це те, чого сьогодні світ найбільше потребує, а найменше посідає. Любов — це наш найдорожчий скарб і важливіший за всі скарби світу: дорожчий за дар пророкування, проповідування, роблення чудес; що більше, навіть дорожчий за св. віру, надію, за всі інші чесноти. Хоч би ми все те мали, а любови не мали, то ми нічого не варті. Любов бо прийшла з небес до нас, там вона розпочинається, там вічно буде продовжуватися. "Любов ніколи не гине", каже св. ап. Павло (І Кор. 13, 8).

У небі й на землі, янголи й люди, вчені й невчені, багаті й бідні, діти при грудях матерей і сивоволосі старці над могилою, всі знають про любов, бо каже св. Василій Великий, не треба вчитися любити, любов бо випливає з природи кожного єства. Але німецький письменник Фідлер каже, що нема на світі чогось такого другого, що перейшло б через стільки уяв, уст, сердець, як слово любов, як також нема чогось другого такого, чого люди не сплямили б так, як любов. Та проте, каже далі цей письменник, учень любови, св. Іван Богослов, коли шукав найвідповіднішого слова на очеркнення Бога та Його суті, не міг знайти кращого слова, як слово любов. Він бо каже: "Бог — це любов" (І. Іван 1, 8).

1. Кожне єство, кожна річ, навіть оця порошина, що по ній допчемо ногами, має свою філософію. Тому не дивно, що і любов може мати і має свою філософію. Добро, каже Арістотель, це є те, чого всі бажають (Етіка, кн. І, роз. 1). Тому все, що існує зо своєї суті є, що так скажу, прихильне само собі, має якийсь нахил, склонність, бажання свого власного добра. Те саме є навіть в неорганічному світі, але найвиразніше виступає воно в органічному. Може ми часом бачили золотистий соняшник, може ми його обсервували, може ми побачили, що його золота голова звернена в іншому напрямі ранком, а в іншому вечором. Відповідно до положення ясного, життєдайного сонця він звертає свою корону. Подібне явище стрічається в усім рослиннім світі. Саме цей гін, це шукання того, що їм добре, можна назвати якоюсь любов'ю.

Вищий від органічного світу — це світ звіринний, змисловий, в якому людина також має свою пайку. Тут уже наглядно можна побачити природну склонність до того, що їм відповідне, що їм добре. Може ми бачили коли ластівку, що невтомно ліпить своє гніздечко, може приглядалися муравлям чи бджолам, які мозільно трудяться коло свого муравлища чи вулика. Це доказ, що живучі сотворіння шукають того, що їм добре, вони якось люблять себе.

Та в повному і властивому значенні любов є лиш у розумних єствах, обдарованих розумом і волею, яка є осідком любови. Дуже часто в письменників, а передусім у поетів, замість волі приходить слово: серце, як осідок, місце людських почувань. Навіть у Св. Письмі вживається слово серце, як джерело любови. "Сину, дай мені своє серце", або: "Любитимеш Господа Бога твого всім серцем твоїм..."

Прошу пригадати собі свої дитинні літа. Кільки разів ви чули від вашої рідної матері: "Дитино, ти життя моє, ти серце моє!" Тут береться предмет любови за саму любов. Коли говорю сьогодні про любов, і коли про неї взагалі говориться, то передусім говориться про людські акти, про людське діяння, які випливають з волі, серця, а не про предмет любови. Сьогодні я також любов беру більше під оглядом акту волі, що хоче чи змагає до добра.

2. Григорій Квітка-Основ'яненко у своєму творі: "Щира любов", між іншим каже, що щира любов не дивиться ні на карі очі, ні на стан високий, ні на щось подібне. Тим, що щиро люблятьcя, каже він, на дощі — сухо, на зимні — гаряче, бо тут люблятьcя не тіла, а душі. — Подібне каже й німецький педагог і філософ Ферстер: "Хто хоче навчитися любити у найкращому значенні, каже він, цей має найперше унезалежнитись від людей, піднестися до ідеалу любови, позбутися власної егоїстичної любови, має бути незалежний від вигляду другої особи" (Едукаціоне е автоедукаціоне, ст. 108).

Тому то правдиво-щира любов мало звертає уваги на фізичні, тілесні ціхи особи, як високий стан, карі очі, довгі коси, красу тіла чи тілесні розкоші. Це все є друго- або й третьо-рядне в любові. Правдива любов, каже др. Мануель Н. Х. Белльо, має два аспекти: один тілесний, а другий духовний, як сама людина, що є зложена з тіла і духа, і найважливіша в неї частина є духова, не тілесна. Тому любов не може бути, як того хоче Фройд і його учні, виразом тільки "лібідо", себто сексуального гону, або іншими словами любов не є виявом тільки біологічного чи інстинктовного гону, феномену. "Любов є повною, правдивою, коли є тілесною і духовою, бо справжні людські діла не можуть бути тільки тілесні, як у тварин. Усе, що є тільки тілесне причиняється до знищення людської гідности, до зниження людини не до тварин, але ще нижче", каже др. Белльо (Ля функціон сексуаль, Буенос Ас. 1964, ст. 34-35).

Др. Гедзельс каже: "Щастя подругів не спочиває на самім сексуальнім життю. Любов бо, яка не спочиває на жодних інших солідних фундаментах, ніколи не буде, як і досвід учить, великою і сталою любов'ю. Як людина є створена для духової цілі, так її сексуальне життя не може причинитися до щастя, якщо не причиняється і до цієї мети. Подружнє щастя в першу чергу пливе з духового порядку. Воно спочиває на найтіснішій злуці двох душ у спільному ідеалі, що лучить разом усі їхні думки, аспірації, бажання, взаємну поміч на дорозі вдосконалення; це дві душі, що розсипають любов довкруги себе за посередництвом молодих душ, яких запрошують до повного життя. "Лише коли ті першорядні услів'я находяться й реалізуються в любові, з застереженням, що між мужчиною та жінкою є по змозі повна гармонія характеру, інтеліґентности та виховання, щолиш тоді родинне життя може осягати свою мету..." (Функціон сексуаль, ст. 36).

Др. Біот каже: "Природа не послугується принадою змислів і сердець, хіба лише до високих цілей, які не містяться в самій передачі життя, як у тварин, але з передачею життя має бути злучене моральне вивищення тих, що люблятьcя" (там же, стор. 37).

Любов правдива-щира мусить мати ці два чинники: матеріяльний, тілесний, змисловий і духовний, ідеальний, надземський. Найважливіший є другий, духовий чинник. Без нього були б фальшивими слова Григора Чупринки:

"Тобі не треба чар кохання; В тобі бушує
цілий вир
Палкого щастя і страждання,
відтінків хмар і блисків зір.
В тобі горить, в тобі палає
Огонь небесних світлих чар
І зло ніколи не здолає
Співця божественних примар.
Ти сам творець, ти сам ідея,
життя надземного мистець;
А смерть і доля Прометея
Тобі не кара, а вінець."

(Грицько Чупринка, Твори, Прага 1926, стор. 240).

Що матерія, зовнішність, змисловість не є головним чинником у правдивій сильній любові, показує нам і Василь Симоненко у своєму вірші "МИ ДУМАЄМ ПРО ВАС":

Ми думаєм про вас. В погожі літні ночі,
В морозні ранки і вечірній час,
І в свята гомінкі, і в дні робочі
Ми думаємо, правнуки, про вас.

Ми думаєм про вас — і тому наші руки
Не в'януть біля плуга і станка,
Тому в серцях у нас не витончена мука,
А радість голосиста і дзвінка.

Ні, то не сум промінить риса кожна,
То творчість б'є з натхнених наших віч,
А творчість завжди мрійна і тривожна,
Немов травнева неспокійна ніч.

Ні, сонний спокій зовсім нам не сниться,
Ні, нас не вабить ніжна тишина —
ПРИЙДЕШНЄ осяває наші лиця,
Неспокій творчий з вічністю єдна...

(В. Симоненко, "Берег чекань" 1965, ст. 74).

Бачимо з чужих і наших українських глибоких умів, що головний фундамент, на якому спочиває любов — це не тіло, не змислова розкіш, а душа, ідея, духовне щастя!

Тому німецький письменник Фідлер каже: "Любов, яка не вміє виглянути поза рамці свого власного "Я", своєї власної користи, чи приємности, це не любов, це грубий егоїзм."

Таке саме значення мають і слова Христа: "Коли ви любите тих, що вас люблять, яка вам заслуга? — Та ж бо і грішники люблять тих, що їх люблять. І коли чините добро тим, що вам чинять, яка вам заслуга? Та ж і грішники те саме чинять..." (Лука 6, 32).

То ж любов, як любов радніше повинна давати ніж брати, стратити ніж зискати, використати другого, шукати щастя радніше другого ніж свого власного.

(Далі буде)

о. Іриней Назарко, ЧСВВ

ПІДҐРУНТЯ ВИСТУПУ СВ. ЙОСАФАТА

Відомий німецький письменник Райнгольд Шнайдер сказав, що на почві св. Церкви тільки дерева зрошені кров'ю, вирощують багаті плоди. Якщо дерево української католицької Церкви, за ствердженням проф. Д. Дорошенка, виростило дійсно багаті плоди, то це сталося тільки тому, що це дерево було зрошене кров'ю рідного мученика св. Йосафата. Погляньмо коротко на цю почву, на якій виросло згадане дерево.

Церква в Европі і в Україні

Церковно-релігійного життя в Україні в XVI столітті не можна розглядати як якесь окреме, суцільне і в собі замкнуте явище, бо воно йшло в якійсь мірі рівнобіжно з релігійно-церковним життям у всій Европі. Шістнадцяте століття в історії европейського християнства — це століття т. зв. реформації (протестантизм, кальвінізм, цвінґліянізм, англіканізм). Але одночасно — це й час католицької протиреформації, що оформилася на Тридентському Соборі (1545 - 1563). Справді наради Тридентського Собору завдали сильного удару виступові Лютра, але при кінці шістнадцятого століття цей виступ дійшов до перемоги. Подібно й найглибший упадок українського церковно-релігійного життя припадає приблизно на 1570-ті роки, щоб опісля повільно знов піднестися до нового відродження та дійти до перемоги в т. зв. Берестейській Унії 1596 року.

Ні наші, ні чужі історики, на жаль, не розглядали історії нашої Церкви в світлі цього загально християнського положення в XVI-ому сторіччі. А одначе нема сумніву, що це загальне положення мало вплив на нашу Церкву. Доказом цього є незаперечний факт, що багато українських і білоруських боярських, а навіть княжих родів перейшли на протестантизм. А цей протестантизм ішов не тільки в ширину, але й у глибину людських душ, впливав на витвір світогляду, а передовсім формував погляди на церковні справи. Згодом багато тих боярських і княжих родів саме через протестантизм перейшли в латинський і польський табір.

У світлі цього загального положення стають нам зрозумілі причини повільного відчуження української Церкви від Риму, а передовсім від Фльорентійської Унії з 1438 р. Україна стала просто фізично відтята від цього християнського осередка широким вогняним кордоном протестантської революції. Само собою українські зв'язки і стосунки з Римом мусіли перегоріти й прорватися, як каже о. А. Великий ЧСВВ ("До джерел українського католицизму", Торонто 1959, с. 3).

Коли ж пригадаємо собі відому засаду протестантизму: "Чий край, того обичай" ("cuius regio, eius religio"), то нам стане зрозуміле це розпаношення шляхетського та королівського патронального безправ'я в українській Церкві, бо майже вся середуща Европа улягала тоді цій засаді, такій приманливій для вищих, володіючих кол. Правда, латинська Церква в польсько-литовській державі всетаки знаходила якусь оборону в Римі. Але якою обороною для української Церкви могла бути Візантія, чи її патріярх, що став уповні турецьким оруддям, а в польсько-литовських кругах уважався просто турецьким шпіоном?

Українська Церква й Рим

Коли ж майже по всій Европі лунав якийсь стихійно-божевільний клич: "Геть із Римом!", то хіба ж можна було сподіватися якогось противного руху в українській суспільності?

На честь тодішніх Українців, духовних і світських, можемо сказати, що цей неминучий процес перейшов у нас навіть в дуже спокійній формі. Ми не маємо в ті часи якогось виразного клича: "Геть від Риму!" Ми майже не маємо полемічних творів проти Риму, а навпаки маємо т. зв. "учительні євангелії" без найменших протестантських елементів, маємо "Острожську Біблію" без ніяких протестантських обкроєнь.

Але найсильніше треба підкреслити цей безспірний факт, що нема жадного формального акту розриву української Церкви з Римом.

Україна не витворила якоїсь своєї єресі, не видвигнула якоїсь теорії про третій Рим як Москва, та в ім'я тієї теорії не зірвала зв'язків із Римом. Українська Церква тільки силою умовин остудилася в зв'язках із Римом та помалу від нього відчужилася. Тому повертаючись назад до Риму, Україна не мусіла робити якогось обороту на 180 ступнів.

Українська Церква не зірвала з Фльорентійською Унією, тому згодом вона могла поновно взяти фльорентійську формулу за базу переговорів у Бересті. Отже творці Берестя не зірвал з нічим "прадідним" і рідним, бо ніякої рідно української єресі Україна не створила. Навпак українська єрархія, заключаючи Берестейськ угоду, вибирала шлях до життя, бо відкривал широко двері до повороту українським боярськи родам.

На основі документів римських архівів можемо ствердити, що ініціятива Берестейського порозуміння вийшла від українського Єпископату. Це ствердив недавно навіть відомий польський історик проф. О. Галецкі у прилюдній доповіді в Римі та в окремій праці про Берестейську Унію у світлі тодішніх грецьких свідчень.

Два Велетні нашої Церкви

Щойно на цьому широкому тлі зарисовуються сильветки творців Берестейського Порозуміння, як людей направду великого формату. Одним із таких великоформатних людей є митрополит *Іпатій Потій*, що його історики назвали "батьком З'єдинення". Ще як єпископа, його разом із єпископом К. Терлецьким вислали наші Владики як своїх відпоручників до Риму і там вони перед Христовим Намісником приступили зі своїми єпархіями до єдности із Вселенською Церквою, склавши 23 грудня 1595 року перед цілим папським двором торжественне визнання віри.

Пізніше, як митрополит, Потій проявив подивугідну діяльність, що охоплювала дослівно всі ділянки життя. Він ширив З'єдинення засновуванням нових шкіл, освітою духовенства, могутнім словом як натхнений проповідник і вправним пером, як знаменитий письменник-полеміст.

Потій належав до людей, що їх трудноші не знеохочують, а сталять новим завзяттям. Потій багатократно виявив це завзяття і свій крицевий характер а навіть свій героїзм включно до проливу крови за св. З'єдинення (міщанин І. Тупека 11 липня 1609 р. відтяв митрополитові мечем три пальці). Головна заслуга Потія лежить у тому, що він виборов З'єдиненню на соймах і трибуналах правне становище й існування в країні. Тому слушно заслужив собі на ім'я "батька св. З'єдинення".

Після смерти І. Потія 1613 р., керма з'єдиненої Церкви перейшла в руки ще більшого митрополита *Йосифа Велямина-Рутськово*. Широкий горизонт думки, що охоплював усі потреби Церкви й нації, залізна енергія волі, великі природні дарування, непохитна відвага, невгасимий ентузіязм, організаторський хист, реторичні й письменницькі спосібності, а в першу чергу надприродні чесноти двигнули Рутського на ті недосяжні вершини, на яких він стояв.

Завдяки рухливості Рутського минула раз на завжди мрячна спільнота трьох слов'янських Русей, натомість виступила окрема Русь-Україна, що ступнево виборює собі право громадянства не тільки в церквах, урядах, у Римі, але й у всьому комплексі національностей! Одначе всі його труди зосередилися передовсім на великому ділі з'єдинення Церков. Рутський робив старання про з'єдинення на Закарпатті, мав вплив на з'єднення на Балканах, а навіть серед ченців на острові Атос. Рутський був фактичним організатором Унії. Тому Папа Урбан VIII назвав Рутського "колюмною Церкви, Атлантом Унії й Атанасієм Руси".

⁂

Ось на таких велетнях духа стояло св. З'єднення. Але те, що З'єдинення сталося невміручою ідеєю, воно завдячує тому скритому моторові й цій унутрішній силі, якою є *святість* його мученика св. Йосафата Кунцевича, що його століття канонізації починаємо святкувати.

о. Т. Олійник, ЧСВВ

БЛУДНИЙ СИН – ЗРАЗОК КАЯННИКАМ

Піст це час спасіння, час догідний для сумлінної перевірки пройшлого життя. Божа Церква заздалегідь приготовляє людей до спасенного покаяння й визнання сподіяних гріхів.

І так, у неділю Закхея наводить зразок — чоловіка грішника, голову над митарями, який розкаявся, та закликає з довір'ям звернутися до Спаса Ісуса, який прийшов спасти, а не засудити. Він бо на те прийшов і має владу прощати гріхи розкаяним грішникам. Через Церкву Христос кличе й сьогодні, як було колись особисто: "Прийдіть до мене всі струджені й обтяжені гріхами, я вас облегшу".

Дедалі, з метою вказати з яким розположенням духа треба каятися й покутувати за сподіяне зло, наводить настанову духа митаря й фарисея, що прийшли були в святиню помолитися. Фарисей робив себе праведним коштом митаря та вийшов неоправданий, бо не тільки вихваляв себе безчесно, а й у приявності Бога — на молитві, насміхався з митаря, який каявся. Не так маємо каятися, але, як той митар, свідомий своїх гріхів, благав змилування: "Боже змилосердися надо мною грішним!"

А щоб грішника усвідомити про необмежене Боже милосердя й викресати дитиняче довір'я до

Бога, ставить Христос перед очі причту - порівняння про "блудного сина". (Читай Лука 15, 11-32).

Покаяння в арамейській мові, якою говорив Ісус Христос, включає в собі поняття: "повернутися до дому батька". Кожен батьківський дім теплий, привітний, свій. Проте в ньому вимагається: послуху, любови, підданства волі батькові-матері. Син, яким оволодів дух бунту, звичайно не зносить родинної карности, такий воліє піти собі геть, жити по своїй вподобі, за вимогою молодечих-звабливих пристрастей; тим то такі часто-густо бунтуються і порушують волю свого батька-матері. Це так буває в порядку природному, а в надприродному й поготів. Стосовно нашого Небесного Батька.

Людина, коли грішить, порушує Божу волю, бунтується проти волі Бога і коїть переступи його заповідей. Такий переступивши Божу заповідь заявляє ділом, чи словом, що він шукає себе, своєї вигоди й свободи, то ж зриває з Богом своїм Батьком. Його бо закон стоїть такому на заваді вродженому себелюбству. Такий вибравши себе грішить проти неба й Бога, — живши блудно й свавільно, як було той блудний син, — покинув рідну хату, пішов у далекий край і там жив розпусно. Так то повторюється історія блудного сина з кожним грішником.

Гріх, звичайно, принадливий і солодкий перед поповненням його. А звабиться на нього хтось, то скоро й переконається, що гріх гіркий, як смерть. Людина перед гріхом шукає насичення й насолоди. Сподіється заспокоїти звабливість розтліваючих пристрастей, однак коли спокуситься, відчує негайно *голод* і внутрішню порожнечу, а вдодатку невимовну біду — грижу сумління, що є ніщо інше, як біль душі, в якій не стало Божого світла. Воно страшно як душа болить, нема болю більшого, як біль стривоженого духа!

Бунтівливий, бажаючи висвободитися від волі батька й не слухати його докорів, іде геть від батька. Так подібно і грішник не хоче підчинятися Божому законові, тож попадає в страшну неволю духа й тіла.

Той, якому вслуговували до столу добірні слуги, збунтувавшись проти батька, став сам служити і то, пробачте, свиням. Набридла йому страва, яку клопітливо зготовляла мати, бажав він насититися стручками, та пажерлива худобина скоріше все поїдала. Ось драма кожного блудного сина, кожного грішного, що бунтується проти волі небесного Отця.

Наша доба знаменна шаленим поступом матеріяльної розбудови всесвіту. Лихо наше в тому, що модерна людина заглушена гуркотом моторів, покинула дім батька, відступила від живого Бога. Сьогодні ввесь світ на дорозі блудного сина.

Щоправда останні наші дні виявили, що людство врешті-решт усвідомлюється, і скрізь у людей зароджується велика, жагуча туга за домом батька. Ми сьогодні на фазі звороту, як той блудний син було — опам'ятавшись, — узнав свою нужду — сказав: "Встану та й піду до батька мого!"

Ось зразок, що маємо робити підчас сорокденного спосту: "*Опам'ятатися!* Встати й піти до дому батька свого небесного!"

Для кожного каянника Христос ставить вимогу — *опам'ятатися*, тобто визнати свою нужду, перетрясти міхи наших діл і занедбань у щоденних релігійних обов'язках. Друга необхідна вимога — *встати*, тобто вийти з місця й оказії гріха. Покинути дім, і особу, яка була для когось нагодою до гріха. Інакше покаяння такого це лицемірна облуда й дурман власного сумління. Коли бо хтось знаходиться у близькій нагоді згрішити тяжко, от як той, хто живе з наліжницею, такого ніхто не може розгрішити, бо такий не кається, бо не пориває всіх нагод до гріха. Третя й остання вимога *признатися щиро до гріха*, як було блудний син прийшов і сердечно висповідався: "Отче, я прогрішився проти тебе й супроти неба. Я не достойний більше називатися твоїм сином".

Оскільки грішник прогрішується, то і проти Церкви, опоганює те Містичне Тіло Христове, тож за Божою постановою він мусить признатися — висповідатися і перед Церквою. Тобто, перед тим, кому Христос дав у Церкві владу прощати гріхи.

Коли ж грішник — опам'ятається, встане й визнає свої гріхи, тоді так певно, як живий Господь, повторюється сцена стрічі сина з батьком. Бог кличе завжди грішника, коли ж він опам'ятається такому Бог виходить назустріч, як було той батько — здалека побачивши повертаючого сина, за яким тужив — змилосердився, побіг йому назустріч, і нічого не згадуючи, обняв його і розцілував. І в нову, білу чисту одежу одягне такого, і перстень дасть на руку на знак поновленого всиновлення того, хто був зблудив і зрадив батька свого. А янголам у небі заповість радіти й веселитися, бо той син чи дочка — був мертвий, і ожив; пропав був, і знайшовся!

УКРАЇНСЬКА РОДИНО, ЧИ ТИ ГОТОВА ЗРОБИТИ ЖЕРТВУ ДЛЯ БОГА Й УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ДАТИ СВОГО СИНА НА СВЯЩЕНИКА?

---

867 100-річчя канонізації

1967 святого Йосафата

о. С. Фединяк, ЧСВВ

СВ. ЙОСАФАТ – ЗРАЗОК ДУШПАСТИРЯ

В душпастирстві діє засада, згідно з якою старання про людські душі, це найвищий закон (Кура анімарум супрема лекс). Інакше й годі подумати про обов'язок священика-душпастиря та його працю. — Без тієї засади праця над безсмертними душами не стояла б на висоті свого завдання, вона була би принижена другорядними справами чи заняттями, які не гармонізували б із гідністю Христового вибранця.

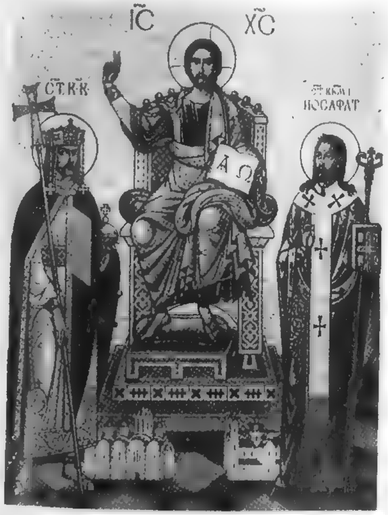

**Св. Володимир — І. Христос — св. Йосафат
Запрестільна ікона в колегії св. Йосафата в Римі, виконана мистцем С. Гординським.**

Для нас, що бажаємо заговорити про те на сторінках журналу, присвяченого пам'яті св. Йосафата, цікаве те, як наш святий задивлявся на справу душпастирства, як він віддавався їй, і як із неї вив'язувався.[1] Тож предметом наміченої статті буде душпастирство св. Йосафата, як звичайного рядовика-священика, а згодом як єпископа, у тих обставинах, у яких Боже Провидіння заставило його працювати.

І. Св. Йосафат — душпастир, як звичайний священик у рясі ченця

Священомученик Йосафат народився у Володимирі Волинськім, 1580 року. Замолоду вступив у Василіянський Чин. Покінчивши відповідні перед священством студії, він приймив з одушевленням цю Св. Тайну з рук бл. п. митрополита Іпатія Потія. Молодий левіт мав у той час тридцять років.

Хоч він уже тоді був душею молитви, хоч був добре заправлений у покуті, і беззастережно відданий усяким духовним практикам, проте ставши Христовим єреєм, Йосафат зачав іще більше й ревніше віддаватися практикам духовного життя. Він бо знав, що тим усім, що він досі в своїй духовності набув, прийдеться йому відтепер ділитися з іншими. Тому бувши вже священиком і настоятелем манастиря, не пропустив ніякої нагоди, щоб у внутрішньому житті не поступити вперед, не скріпитися в Божій ласці та різних чеснотах. Отже не диво, що можна було його

---

[1] Душпастирство розуміємо тут у ширшому значенні цього слова, тобто як усяку працю на згаданому полі, — отже, не лише парохіяльну.

Український юнак молиться, щоб у його серце впала іскра священного покликання від Розп'ятого!

бачити завжди в спільному монашому хорі, на духовних вправах, на спільних набоженствах, тощо. Сила-силенна праці вдома й поза домом ніколи не відводила його від того. Значить св. Йосафат жив життям молитви. Правда, ця його молитва була нераз коротка, простенька, як — наприклад — "Господи помилуй!", або "Боже, дай єдність Церкові!", але була вона щира, гаряча, то й мила Господеві та й багата у благословення з небес.

Із тих то духовних практик наш святий брав надприродну силу, гарт духа й витривалість у праці на Христовій ниві. З них зачерпував він і той жар любови, що ним він горів до тих душ, повірених його душпастирській опіці.

Із сказаного бачимо, що душпастирська праця в св. Йосафата мала свою основу, надприродну міць і вартість. Тим то коли він служив богослуження або виголошував Боже слово, воно плило в нього з повноти серця, з його святого переконання й надприродного запалу. Він не був, як пише св. Павло, кимвал, що тільки бренить, у нутрі ж пустий.

Далі свят-Йосафатівську працю в Христовій винниці прикрашувала велика посвята. Розуміється, це коштувало його немало труду й поту. До того ж винагороди за неї від людей не було, ні належної вдяки! Та святий ані тим ані іншими всякого роду перепонами не зражувався, робив, що міг, і як лише міг — добре! Отже, чи то в церкві, чи поза нею, він дбав про своє стадо, і то не тільки про його душевне добро, але й матеріяльне, наскільки міг. Нагадаймо собі те, як одна вбога жінка прохала його допомоги, а святий не мав. Однак потішив її тим, що найближча жертва, яку він дістане від добрих людей, буде її. І так сталося.

Душпастирська праця священомученика Йосафата була теж усебічна. Вона не кінчалася на відправах у церкві, на самих проповідях і катехизації дітей, а закроювала ширший круг діяння. Він виходив із захристії між народ, ішов йому назустріч у всьому. І зближався він не лише до приятелів, до прихильних йому, але й до незичливих людей, навіть до своїх ворогів. Він заходив до всіх, до кого треба було зайти, щоб поєднати його з Богом і Церквою. А чинив це завжди із шляхетних, надприродних спонук. Самозрозуміла річ, що така поведінка святого притягала людей до нього, а через нього до їх Творця-Батька на небі; значить, наводила їх на добру дорогу.

Крім сказаного — праця св. Йосафата на Христовій ниві була, вживаючи сучасного вислову, на часі. Хоч наш святий не був високо освіченою людиною, все ж таки праці в нього було завжди доволі, і то праці, згідно з його священицьким званням. Він бо, так би мовити, завжди тримав руку на живчику сучасного життя, пильно чував над своєю паствою, над потребами повірених йому душ, уболівав над її недомаганнями, клопотами, жив із нею і для неї. Найбільше таки болів святий над тим роздвоєнням, що запанувало в нашому народі під церковно-релігійним оглядом.

Люди тієї самої крови й кости, нащадки тих самих дідів-прадідів, — поділилися на католиків і некатоликів, на "православних" і "уніятів", стали з собою ворогувати на життя і смерть, стали себе запекло ненавидіти, а то і зло собі чинити. З того користь була хіба для ворогів. Підбурюючи одних проти других, ті людці перетягали наш народ на свій бік, — чи це були Москалі чи Поляки. Значить, пускали "Русина на Русина", щоб у мутній воді ловити свою рибку. Скільки горя і недолі, скільки втрати чільної верстви в нашому народі вийшло з того розбрату, всім нам це відомо! Щоб цю рану якось загоїти в нашій Церкві й народі, Йосафат уживав усяких заходів. Він не тільки виголошував відповідні науки щодо церковної Унії, але й у приватних розмовах навертав до того, і нераз просив-благав людей доброї волі злучити наш народ назад в одно стадо. В тому явився він незрівняним, завзятим борцем, справжнім апостолом святого З'єдинення в нашій Церкві.

Щоб краще унагляднити справу, пригадаймо собі, як св. Йосафат відвідував Печерську Лавру в Києві, як він диспутував про Унію з тамошніми ченцями. Пригадаймо собі повернення на католицтво молодого Грека Е. Кантакузена в манастирі Пресв. Тройці у Вильні, або Івана Мілешка, який після розмови з св. Йосафатом, покинув "православ'я" і прийняв католицьку віру. За цю ревність у приєднюванні нез'єдинених до католицької Церкви нез'єдинені дуже незлюбили святого, вони хотіли позбутися його раз на завжди. Одначе вони раді були б мати його по своєму боці. Тому й мовили, що коли Йосафат перейде до них, то вони будуть пити ту воду, в якій він миє собі ноги.

Годі нам розводитись тут над догматичною сторінкою церковної едности, годі тепер запускатися в подробиці тієї справи, збивати пересуди нез'єдинених Братів. Ми наведемо лише слова-бажання Основника св. Церкви Христа Спасителя, а саме: "Щоб усі були одно" (Ів. 17, 21), і: "Щоб було одне стадо й один пастир" (там же, 10, 16).

Хоч по сьогоднішній день тієї одности в Христовій Церкві нема, однак це не значить, що так має бути. Волею Основника св. Церкви було і є, щоб ця Церква була одна, а не розбита на різні Церкви. Іншими словами всі ті Церкви мусять стриміти до З'єдинення, і то стриміти за всяку ціну — щиро, безперервно! Вони мусять знайти між собою спільну мову, мусять разом з'єднитися, — мусять виконати бажання спільного нам Спасителя і Наставника: Бути одним стадом і під одним пастирем! Це видвигали раз-по-раз Отці Собору, 2-го Ватиканського. І теперішній Папа Павло VI дуже настоює на те, — на з'єднення всіх християн в одній Вселенській Церкві.

Св. Йосафат, розумівши належно вагу тієї справи в Христовій Церкві, зокрема ж у нашій Українській Церкві, старався всіма силами усунути той довговіковий роздор у ній, старався привести назад своїх Братів по крові до одної вівчарні і під провід одного пастиря. Той розбрат у нас, що його спричинили чужосторонні пастирі в ім'я приватних порахунків та в ім'я своїх неоправданих амбіцій, дуже болів, як ми вже згадали, нашого святого. Тому він конечно намагався усунути його, загоїти ту рану сторіч на організмі нашої церковної спільноти. Значить, він прагнув цілим серцем і всіма силами назад злучити свій народ в одну Церкву й під одним Архиєреєм, Христовим Намісником.

Отже не диво, що Йосафат у своєму житті так багато молився. Він добре знав, що надармо будуть трудитися будівничі, якщо Господь не поможе їм, не збудує їм дому. Тому то святий так часто молився за св. Унію в нашій Церкві, тому так часто виривались із його грудей слова: Боже, дай св. єдність!

(Далі буде)

РАДА МИРЯН У ЄПАРХІЇ

Згідно зі Соборовим духом і церковними законами різні єпископи всієї Католицької Церкви покликали вже до життя та дії *Ради Мирян і Ради Священиків,* яких завданням бути помічними органами єпископам у правлінні єпархіями. Ввважаємо, що цей здоровий вияв живучости Церкви багато причиниться до "управильнення ситуацій" у різних церковних ділянках, коли єпископи засягатимуть думки від рядового духовенства та мирян щодо різних проблем існуючих у житті церковної спільноти.

Для ілюстрації наведемо приклад однієї з найбільш зразково зорганізованих і ведених єпархій у Католицькій Церкві, а саме з Віденської архиєпархії, в якій уже проведено оформлення обох Рад, Священиків і Мирян, як теж і означено їх завдання.

Священича Рада складається з деяких з уряду та з вибраних духовенством священиків, щоб не були тільки самі "єс-мени", тобто "притакувайли", яких назначить єпископ із своїх однодумців, щоб не мати противників своєї думки; бо завданням Ради Священиків є не тільки "притакувати" єпископові, але висловити свою критичну та об'єктивну думку на дану проблему. Засідання Ради Священиків відбуватимуться регулярно що два місяці.

На першому засіданні Ради Мирян, яку покликала Віденська архиєпархія, пояснив її завдання кардинал Кеніг. Він сказав, що Рада Мирян має спільно з єпископом продискутовувати справи, що їх предложить єпископ, щоб єпископ у своєму рішенні міг узгляднювати думку мирян. З другого боку Рада Мирян повинна видвигати перед єпископом різні справи єпархії та робити його на них уважним. Кардинал виразно наголосив, що *Рада Мирян чи радше її члени не є представниками різних організацій чи інституцій, бо члени Ради Мирян, мужчини та жінки, у своїх фукціях є відповідальними тільки своєму сумлінню. Раду Мирян буде скликати в означених часах єпископ, хоч її засідання можуть бути теж скликані на предложення мирян.*

НОВІ КНИЖКИ

Д-р Богдан Казимира. РЕЛІГІЙНО-ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ В УКРАІНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ МИТРОПОЛІЇ В КАНАДІ. Стор. 102 + 11 таблиць. Ціна $1.00.

о. Дамаскин Попович. БОГ І ЛЮДИНА. Допоміжник тим, що шукають Правди. Стор. 75. Ціна 75 центів.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Просимо відправити благодарну Службу Божу в 25-річчя нашого подружнього життя як вислів нашої подяки Всевишньому за всі одержані ласки та просьбу за дальшу Божу опіку над нами. Залучуємо $5.00.

Іван і Стефанія Стерпаки,
Павтакет, Р. І., ЗДА

Складаю прилюдну подяку Божественному Серцю нашого Спасителя за негайне вислухання молитов через заступництво Слуги Божого Отця Архимандрита-Ісповідника Климентія Шептицького. Залучую $10.00 на Сл. Божу в подяку.

Казимир Грицина, Торонто

Сердечну подяку складаю Найсолодшому Христовому Серцю та Божій Матері за уздоровлення з нервової недуги В. В. за посередництвом Єпископа-Ісповідника Павла Ґойдича. Залучую $1.00.

Люба Княгиницька, Ютика, Н. Й.

Посилаю $5.00 на Службу Божу за померлих: о. Володимира, Анну, Теофіла й о. Івана..

М. Венгринович, Торонто

Складаю щиру подяку Найсвятішому Серцю Ісуса та Божій Матінці за всі великі ласки, що я їх одержала в усьому моєму житті.

А. Кобрин, Ноттінґгем, Англія

У залученні посилаю $6.00 на відслуження двох Служб Божих "за всяке прошення" в намірені поданих членів нашої родини.

Микола й Анна Шваб'юки, Філядельфія

Посилаю $5.00 на Службу Божу за подяку Христовому Серцю, Страдальній Божій Матері й св. Йосифові, що захоронили мене від каліцтва.

Ольга Гаврелюк, Форт Вилиям, Онт.

Мої молитви були вислухані за заступництвом Папи Івана XXIII-го, Слуги Божого Андрія Шептицького та о. Василя Скубленого ЧСВВ. Залучую $3.00 на Службу Божу.

Н. Л.

Посилаю $25.00, з чого $20.00 на мистецьке оформлення капличці в Колеґії, а $5.00 на дві Служби Божі: одну за подяку, а другу на просьбу в одній справі.

Іванна Антоняк, Філядельфія

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В ВАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

Євген Білик, ЧСВВ

ЄПИСКОП — УЧИТЕЛЬ ЛЮДЕЙ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛЮТЕНЬ

Євангелія св. Апостола Матея закінчується таким уступом: "А одинадцять учнів пішли 'в Галилею на гору, куди їм Ісус призначив. Побачивши його, вони вклонилися йому, а деякі сумнівалися. Ісус же приступив і промовив до них: "Дана мені всяка власть на небі й на землі. Ідіть, отже, і навчайте всі народи: хрестячи їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа; навчаючи їх берегти все, що я вам заповідав. Отож я з вами по всі дні аж до кінця віку" (Мт. 28, 16-20).

Сповняючи поручення Спасителя, Апостоли навчали й вибирали з народу гідних мужів та уповажнювали їх продовжувати місію навчання людей. Цих мужів, що перебирали місію Апостолів, називано і досі називаємо єпископами. Про них останній Собор говорить таке: "Єпископи, як наслідники апостолів, від Господа, якому дана всяка власть на небі й на землі, одержують місію навчати всі народи і проповідати Євангелію всьому сотворінню, щоб усі люди через віру, хрещення та виповненням заповідей осягнули спасіння" (Конституція про Церкву).

Отже ясно, що одне з головних завдань єпископів є навчати і проповідати людям Христову Євангелію. Церква призначує кожному єпископові означену територію-єпархію, за яку він уповні відповідає. У своїй єпархії єпископ, у спільноті з Начальним Архиєреєм — Свт. Вітцем — є найвищим учителем і авторитетом у справах віри й обичаїв.

Тому кожний єпископ навчає і усно, і всякими засобами розповсюдження, не лише католиків, але всіх людей, та дає їм певний і виразний провід; він пильнує, щоб усі підляглі йому священики проголошували Євангелію в його неприяві згідно з навчанням і поясненнями Церкви; він наглядає над релігійною пресою та виданнями; він перестерігає всіх перед мильними науками і шкідливими організаціями; дбає про релігійне виховання дітей і молоді, та спеціяльно чуває над вишколом і підготуванням майбутніх священиків у семінаріях.

Коли ж на єпископах лежить завдання навчати і провадити до Бога людей, то з другого боку люди мають обов'язок сприймати і виконувати навчання єпископів. Недавно Собор підкреслив це словами: "Єпископів, які в спільноті з Римським Архиєреєм навчають, усі повинні шанувати як свідків Божої і католицької істини; а вірні повинні сприймати вирік свого єпископа про віру й обичаї, висказаний в ім'я Христове, та прилягати до нього релігійною шанобою" (Конституція про Церкву).

У повищому порученні Собору криється зміст місячного намірення на лютень: щоб люди прихильно ставилися до вчительської дії єпископів. Маємо молитися за не-католиків і католиків. Не-католики на загал шанують єпископів. Молимося, щоб вони добачували в єпископах учителів і пастирів, що з Божої волі є поставлені над усіми людьми і через це прихильніше ставилися до їхнього навчання. Теперішний жахливий стан людства є вислідом загального легковаження євангельських засад, що їх проголошують єпископи. Бо якщо б людство жило за тими засадами, не було б сьогодні безнастанної загрози нуклеарного знищення світу, постійних незгод між народами і расами, застрашливого зросту неморальности, злочинности та подібних проявів.

Щодо нас католиків, то ніхто не повинен з більшою увагою слідкувати за навчанням наших єпископів та їх щиріше сприймати, як саме ми. Ми не сміємо дивуватися, а може й винуватити не-католиків, що вони не живуть за вказівками наших єпископів, коли радше ми самі повинні битися в груди за наші нестатки щодо цього. Тому в першу чергу молімся за себе і наших співбратів католиків.

Усі люди, передовсім католики, не повинні забувати, що це сам Христос покликує і наставляє — через свою Церкву — кожного поодинокого єпископа та що всі єпископи у своїм учительськім уряді, є рівні, бо всі мають від Христа те саме поручення: іти і навчати всіх. Тому кожному єпископові належиться однакова пошана і послух. Непошана і непослух одному єпископові рівняється непошані й непослухові всього єпископату. Бо ж не може дитина поправді говорити, що вона любить своїх батьків, коли слухає і шанує тільки одне з них.

У цьому місяці молімся, щоб усі католики сприймали науку своїх єпископів за норму щоденного життя, а відтак щоб це робили всі люди цілого світу. Поки людство не пічне жити за наукою і засадами Христової Євангелії, яку з Божого доручення голосять їм усім єпископи, доти не зазнає воно ні добра, ні спокою, ні любови, ані навіть не зможе надіятися на них.

1867 1967

100-РІЧЧЯ КАНАДИ

о. А. Г. Великий, ЧСВВ
Протоархимандрит

ВІД ҐАНДЕРУ ДО ВАНКУВЕРУ

(Враження з подорожі)

Цією статтею започатковуємо серію статтей, присвячених 100-річчю Канади, яка стала новою батьківщиною для близько півмільйонової української спільноти. — Редакція.

У заголовку — не два припадкові міста: це граничні стовпи континенту, отієї країни, яка в своїм державнім знамені має напис: "Від моря до моря". Отож Ґандер і Ванкувер це оті два моря: Атлантик і Пацифік, дві пристані, в яких можна цей континент — вітати і пращати. І це й маршрут моїх відвідин Канади в квітні-травні 1964 року; два пункти: мого входу й мого виходу з Канади. А посередині, кажучи географічно, лежить континент; політично — одна з проспеpуючих держав сучасного світу; етнічно — 20 мільйонова громада, розсіяна на просторі 10 мільйонів квадратних кілометрів. Не можна і приблизно говорити про різнородність канадської фльори, про ріжниці підсоння-клімату. Тяжко визначити також її політичне обличчя: домінія і суверенність, монархія і республика, губернатор і парлямент, лібералізм і консерватизм, а її потуга: сухопутня чи морська?

Канадійське узберіжжя від Атлантійського океану в Новій Шкотії

Очевидно, не ті питання привели мене на цей континент: моя ціль і пряме заінтересування були точно визначені: відвідати, як Верховний Настоятель Василіянського Чину, українські василіянські чернечі громади. Очевидно, що тяжко було розрізнити від цієї цілі й інші заінтересування: як людини, як Українця, як духовника, як василіянина. Все це, кінець-кінцем сплелось духово в один образ, витворило в душі одне враження, лежить у пам'яті одним спомином, якому ймення — Канада.

Місто Вінніпеґ, нагороджуючи символічно працю Василіян у канадійському просторі, вважало за вказане відзначити це в моїй особі, наділяючи мене почесним громадянством Міста Вінніпеґу, і так пов'язало мене якоюсь мірою з Канадою. І коли сьогодні Канада святкує своє перше століття, і відзначує його всенародніми святкуваннями, почуваюся до милого і почесного обов'язку, на запрошення Редакції "Світла" поділитися моїми враженнями з ширшою громадою, у формі коротких спостережень-вражень із подорожі.

⁂

Мушу сказати, що на канадійську територію вступив я без великого знання про її історію, побут і проблеми; зате без усяких упереджень і з отвореними очима й душею. Моя поїздка примушувала мене обсервувати, спостерігати, рефлектувати й зіставляти мої спостереження і враження. А в тих широких рамках їх справді могло бути і було багато, і подати їх у роздріб просто неможливо. Потрібне узагальнення й селекція. Ось дещо з того, що може буде корисним знати людям, які там живуть і діють.

Ширина канадійської психіки в ширині її простору

1. — Може це комусь і видаватиметься банальністю, але моє найзагальніше враження з Канади ось яке: Це справді велика країна, широких можливостей і країна майбутности.

Історія Канади ще вся попереду, головно її всесвітня роля. Просто, переїхавши її вздовж, не можна позбутися думки: ось це майбутня територія людей двадцятьпершого століття, коли проблема простору і віддалі зникне з каталогу проблем людини. Головно прибувши з перенаселеної Европи, мається враження отого простору, майбутности, ширини можливостей. І думаю, що ці елементи впливають і впливатимуть на витворення у її мешканців відповідної психіки, яка відрізнятиме їх таки від психіки людей "старого краю", незалежно про який край ідеться: Англію, Францію, Німеччину чи Україну.

Може тут можна би провести науковий дослід проблеми про вплив простору на соціо-психічні настанови народів. Тут він і діє; в Европі ми з ними народжуємося, приймаємо їх бездискусійно в спадщині. Мені наприклад, чи не в Ванкувері, на берегах Тихого океану, стала дуже ясною справа широкопростірного політичного і культурного думання людини.

Справді, уявивши собі при допомозі ґльобу моє актуальне положення в відношені до Европи й до Азії, я зрозумів, якими, наприклад, незначними і малими можуть уважатися Канадійцеві чи Американцеві якісь прикордонні непорозуміння між Бельгією і Голяндією, між Італією і Австрією. Щобільше, мені стало яснішим, чому так мало інтересу прикладав світ, зокрема американський, наприклад, до нашої Галичини в 1918-их роках, чи до Карпатської України в 1939 році, чи до нашого наболілого Засяння. З цієї позиції та з отого широкопростірного положення і думання може далеко більше уваги прикладає і прикладатиме людина цих просторів до справ Китаю, чи Індії, чи Африки як цілости. Будучи в Европі та живучи її проблемами, це немало псує крови старокраєвим людям, тобто Европейцям. Але отут, у Ванкувері, можна може краще зрозуміти, що і чому, і можна витягати відповідні висновки щодо світової політики, народньої, а навіть і церковної.

Перещеплена українська людина на канадському терені

2. — Друге домінуюче враження загального характеру, але яке таки заторкує живо й українські канадські справи, це усвідомлення, що — не зважаючи на велетенські диспропорції між територією і населенням — Канада, бачена передовсім згори, в ширших горизонтах, являється країною опанованою людиною, виразно позначеною людським побутом і трудом, культурою, цивілізацією. А це може і причина, чому Канадійці ніяк не почуваються загубленими в цьому просторі, але вповні володарями своєї землі, оперуючи віддалями, числами, назвами, плянами, які в отій старій Европі може виглядали б фантастикою, утопією.

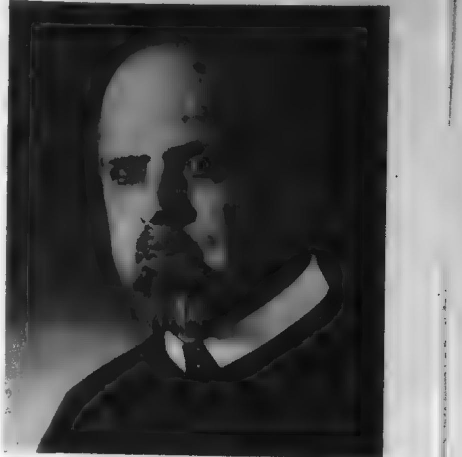

о. д-р Атанасій Великий, ЧСВВ — протоархимандрит ЧСВВ

Здається в провінціях степової Канади (Манітоба, Альберта, Саскачеван) я якось трохи зрозумів і з'ясував собі таке питання: Скільки і яку мусіла пройти українська людина-еміґрант (головно економічного характеру) еволюцію, психічну еволюцію, опинившись просто з Лемківщини чи Поділля в Канаді, щоб перемогти оте почуття загублености в просторі, у проблемах, у труднощах культурного, громадянського, навіть церковного характеру, та дійти до отої самопевности, яка ціхує її сьогодні. Це ж ціла епоха, яку вона мусіла прожити впродовж тільки кількадесяти літ. На це колись народи, племена зуживали століття, щоб зіткнутися, зростися, почутися володарем своєї землі.

А з другого боку мене просвітила думка і щодо отих труднощів, які стрінула наша нова політична еміґрація, знайшовшися в цьому просторі широких горизонтів, задивленому в майбутність, із тяжким багажем політичних, партійних, світоглядових проблем, примірених і побудованих за іншими розмірами і в інших обставинах, які тут не знайшли безпосереднього, дійового примінення. І так як нашу стару еміґрацію могла з'їдати і вичерпувати її життєву наснагу якась ностальгія, зрезиґнованість, приреченість, безвихідь, так нашу нову еміґрацію мусіла опанувати якась гарячка і нетерплячка, почуття безужиточности, десперація та може і, в крайних випадках, приниження свого політичного льоту та роздріблення своєї політичної місії супроти залишеної, окупованої ворогом батьківщини.

Може звідси й можна би пояснити оті непорозуміння між старою і новою еміґрацією, оте наголошування зовнішніх, видимих, фолкльорних атрибутів, з одного боку, перед отими внутрішніми, засадничими, реалістичними настановами з другого боку. Може саме на тому тлі впало серед української громади забагато таких епітетів як "зрада", "пропаща сила", "занепад" тощо, коли може треба було говорити радше про два рівно оправдані світозріння, як вияв конкретного розвитку й обставин.

Я думав тоді, і сьогодні думаю, що нашій канадській українській громаді далеко більше шкоди принесло і приносить певне максималістичне і непримириме ставлення проблем у тих справах, у яких діють загальні природні закони розвитку людства. І коли сьогодні такі справи як мова, традиції, календар тощо розрізують до живого тіла українську громаду в цьому просторі, то наслідки можуть бути тільки неґативні. Можна слушно спостерегти, що говорить тільки одна сторона, а друга відмовчується, і відмовчується саме молодь, тобто ті, до яких належить силою природного розвитку майбутність. І не ця мова, яка сьогодні мовиться, є дійсно проблемою, але саме ота мовчанка. Ми не знаємо її змісту, коли знаємо всі атути, якими оперує сьогоднішня так сказати б "навчаюча" частина нашої громади.

Канада — країна свободи людини

3. — Черговим моїм враженням і висновком із Канади, а в тому й української Канади, може буде і те, що я висказав вінніпезьким журналістам: Я не бачив у Канаді клясичних для Европи виявів зовнішньої, громадської, державної чи політичної пресії. Я це виразив тоді досадним ствердженням: за три тижні побуту в Канаді я бачив тільки 3 полісменів; а це була чи не половина Канади, а до кінця я побачив ще других трьох.

Приїхавши з обмундированої військово й поліційно Европи, це впадає зразу в око. Я багато жартував на цю тему, мовляв: не мають полісмени в чому вийти, бояться ввечір вийти, чи лінуються залишити насиджені і теплі клюби чи бари. Я навіть, виключно в цім намірі, дві години об'їздив центр Вінніпеґу: суд, кримінал, парлямент, головні й периферійні вулиці, і вислід був такий самий: жодного прояву т. зв. "органів" порядку і безпеки, чи репресії. Це факт. Та чи мислима сьогодні держава, в якій за півтора місяця побуту в її головних містах, ви зустрінете всього тільки 6 полісменів? Можлива, а нею для мене — Канада. Очевидно, мої канадійські читачі посміхнуться з мене, на основі свого власного "досвіду". Але для мене це був один із симптомів життя Канади, і вважаю — позитивний.

Ось вони, ці підвалини держави, якій сьогодні сто літ: гуманна дозрілість, громадянська свідомість прав і обов'язків, економічна вирівноваженість, громадянська рівноправність, політична свобода: думки, слова, дії. В цій державі живе й українська людина, яка вийшла недавно з цілком протилежних обставин. І до них, цих нових обставин вона мусить пристосуватися, і то не механічно, але органічно, з переконання, а не з примусу; інакше її поставить поза скобки саме життя. Побут без поліції — це і симптом, і — символ. І мені здавалося, що саме Канада може стати доброю виховною школою майбутньої української людини, з новою психікою, та в майбутньому може імпортувати цей товар у поліційно фізично і психічно винищену Україну.

Подивуґідні осяги Української Церкви в Канаді.

4. — Зібравши разом моє знання історії української Церкви і мої враження й спостереження з української церковної Канади, відрахувавши силові й чисельні відношення, моє загальне враження з Української Церкви в Канаді зміщується в такому рівнянні: 1000 = 75. На словах це означає: У відповідних пропорціях українська людина в Канаді за 75 літ створила те, що створила ця ж українська людина в Україні (пропорційно до населення) за 1000 літ. Але побачивши і пізнавши Канаду, на її плюс треба записати ще і такі дані: Це все створила людина культурно невироблена, соціяльно принижена, етнічно погорджена й дискримінована, політично упосліджена; без політичних протекцій і державних субсидій; серед байдужого а то й вороже настроєного середовища; помимо економічних спокус, культурних приман, денаціоналізаційних політик, інтеґраційних програм, нівеляційних тенденцій: все це впродовж 75 літ наполегливої праці.

Тимчасом Україна творила своє тисячелітнє християнство на своїй землі, всіми клясами суспільности, за державними допомогами, у прихильному середовищі, нагромаджуючи досвід і здобутки десяток поколінь.

Ванкувер — ворота Канади на Тихий океан

І моє враження: подив і шана отій духовій силі української людини в Канаді! Вона вможливила мені йти канадійською землею з піднесеною головою, і дивитися просто в вічі стрічним представникам інших народів, стрічатися з їх достойниками і бути пошанованим.

На жаль, останніми літами на цю нашу церковну українську Канаду впало згаряча багато неслави від тих, хто задивлений у чужі, а може і свої далекі взірці бажав би звести таке рівняння: Канада : Україна = 1000 : 1000. З такого неслушного і максимального рівняння і вимог українській християнській людині Канади завдано неслушного болю і вчинено кривду її чесним намаганням та знецінено її слушні осяги. Тимчасом уважаємо і публично бажаємо ствердити: українська християнська людина Канади виконала свій християнський і релігійний обов'язок супроти себе самої і українського народу 100 на 100 відсотків і не повинна поносити відповідальности за те, за що вона не є відповідальною ні перед Богом, ні перед Церквою, ні перед українським народом, ні, передовсім, перед своєю совістю.

Мої духовні співбраття

5. — Вкінці, моє останнє загальне враження про майбутність василіянської громади в Канаді, що і було головним завданням моїх відвідин. А воно ясне і коротке: Українська Василіянська Громада в Канаді ввійшла органічно в суцільність української громади в Канаді взагалі, а української Церкви зокрема. Своєю духовою настановою і своєю організацією є вона складовою і невід'ємною частиною цієї громади, і її доля та дальший розвиток залежить від долі й розвитку цієї і церковної і національної громади взагалі. Вона сьогодні є, і завжди буде. її духовним, церковним, релігійним і євангельським виявом, і тому її існування і дія запевнені.

— — — —

З такими враженнями залишав я дня 12 травня 1964 року Канаду. Стрінувши її білою і засніженою на берегах Атлянтику, залишив я її на зелених берегах Тихого океану Британської Колюмбії. І ввічливим канадським сторожам її кордонів я кинув на прощання: Я люблю тебе, Канадо, в твоїй величі, у твоїй красі, у твоїм оптимізмі. А українській громаді на спомин записую в альбом сторіччя: Я полюбив тебе, українська Канадо, і вірю в твою майбутність!

СКІНЧИТИ ЗО СКАНДАЛОМ

"Церква поступила певним кроком на дорогу відновлення єдности, щоб людям і світові могти направду служити. Це неможливе, щоб оставатися надалі в скандалі християнського роздору та богословських суперечок". — Так заявив Патріярх Атенагор у своєму різдвяному посланні.

ЖИДІВСЬКІ НАПАДИ НА ХРИСТИЯН В ІЗРАЇЛІ

В останніх часах знову посилилися збоку радикальних жидівських угрупувань різкі напади на християн і християнські інституції в Ізраїлі, що подекуди довели навіть до насилля. Це зокрема зосереджується на тих християнах, що є жидівського походження. Цими справами мусіли зайнятися державні чинники, парлямент і особливо міська управа Єрусалиму. І так недавно найбільший ізраїльський часопис "Гаарец" назвав ізраїльських католиків жидівського походження "носіями підпільного руху". В Єрусалимі знову жидівська молодь грубо напастувала священиків, монахів та монахинь. У багатьох католицьких і православних церквах повибивано вікна. Тим зайнялася міська управа та поліція, при чому зажадали від керівництва шкіл зайнятися вихованням молоді в дусі толеранції до інших віровизнань. Різні державні розпорядки кладуть великі труднощі щодо християнської місійної праці, включно до арештів, якщо нпр. якийсь священик поважився б охрестити неповнолітнього чи спокушати такого до зміни віровизнання, то буде засуджений на шість місяців в'язниці. Чи це все є відповіддю на Соборові постанови та розпорядки католицьких єпископів щодо жидівського питання?

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.

Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ..

***Кажуть,** що забобонність це гріх. Який це гріх, коли хтось дає собі ворожити з карт, із гороскопів, із долоні ітп.?*

Забобонність — це фальшивий релігійний, або мовби релігійний акт або практика, якими в невідповідний спосіб почитається Бога (культус індебітус) або виявляється сотворінню божеську честь (культус фальсі нуменіс), або через які людина шукає помочі, або пізнання майбутнього від якоїсь незнаної вищої сили — як подають такі богослови як Паренте чи Нольдін. Є це гріхом, бо людина знає, що є Бог над нами і знає Його Об'явлення, але не задовольняється тим, а шукає помочі і знання в когось іншого, чи в чомусь іншому, що є далеко нижче Бога. Тому то, звичайно, де менше релігійности й знання правд св. віри, там завжди більше забобонности. Буває, що часом навіть глибоко побожні люди в деяких випадках стаються забобонними, бо — при всій своїй чуттєвій чи вродженій побожності — вони не мають належної релігійної культури й знання віри.

За взірцем мораліста Доналда Милера, забобонність можна поділити на 4 роди:

1. Проста, народня забобонність виявляється в тім, що нпр. хтось вірить, що якась річ, або якийсь акт, приносять щастя. Нпр. свербіння долоні віщує гроші; перекинення чогось через ліве плече за повні місяця лікує від недуги; чотиролисткова конюшина приносить щастя. Або ця забобонність виявляється в страху перед нещастям, коли нпр. розбити дзеркало, перейти попід драбиною, розкрити парасолю в кімнаті, йти дорогою, коли по ній перейшов чорний кіт, бути тринадцятим при столі, третьому запалювати цигарку від того самого сірника ітп.

Люди, які вірять у такі небилиці, часто може не є свідомі поважного гріха, якого допускаються. А проте, у дійсності, такою своєю забобонністю вони понижають Бога, бо вірять у чужих богів, більше вірять у листок конюшини, у чорного кота, у "нещасливу тринадцятку" ітп., ніж у Бога та в Його Божі слова, що "хіба не за шага продається пара горобців? А проте ні один із них не впаде на землю без волі Отця вашого. А вам же все волосся на голові пораховано. Не бійтесь, отже: ви вартніші за багатьох горобців" (Мат. 10, 30).

2. Псевдонаукова забобонність є тоді, коли хтось вірить у предсказування на підставі чогось, що буцімто є науковим дослідом. Нпр. із форми чашки голови деякі шарлятани відкривають тайни та заповідають майбутність якоїсь особи, як також, читаючи з долоні або аналізуючи почерки письма, відчитують характер людини та пророкують їй пригоди, довгість життя ітп. Називаємо це псевдонауковою забобонністю, бо, кінець-кінців, наука досліджує форми голови, рівці на долоні та почерк письма та доходить із того до деяких загальникових заключень про характер якоїсь особи і її схильність до чогось. Але це забобонність, коли вірити, що з такого "читання" хтось справді може бачити нашу майбутність і пророкувати нам, нпр. "у 30-их роках будеш мати таке й таке нещастя, в 40-их роках нещасно залюбишся, не доживеш до 50-ки" ітп. Є це наївне і глупе вірити в наслідок, який не має достаточно доказаної причини.

До тієї категорії псевдонаукових забобонів можемо зачислити також і астрологію, себто читання з укладу зір на небі, пророкування з кришталевої кулі, з карт, із чайових листків, з відгадування снів, ітп. Нашу будучність знає тільки Бог, а коли ми віримо пророкуванням з укладу зір, із кришталевих куль, із карт, тоді ми хочемо дізнатися про наше майбутнє від когось, хто того не знає й не може знати. Віримо сотворінню, яке обманює нас, бо не маємо досить довір'я до Бога, який у Своїй премудрості вважає за краще й корисніше для нас не виявляти нам того, що нас чекає. І саме брак довір'я в Бога та віра в сотворіння робить забобони грішними.

3. Релігійною забобонністю називаємо негідне вживання священих речей, або виконування релігійних практик, які є незгідні з правдивою релігією. Нпр. релігійна забобонність проявляється, коли хтось опускає Службу Божу в неділі і свята, або взагалі грішно живе, але твердо вірить, що медалик, який носить на шиї, врятує його від вічного прокляття. Вживання медаликів, ікон, образців — має бути виявом нашої релігійности. Їх уживаємо, бо вони освячені свяченою водою та молитвами св. Церкви, пригадують нам наші релігійні зобов'язання, дають надхнення жити чесно й гідно. Але вживати їх як амулети, талізмани, як певну захорону перед нещастям — було б забобоном гідним відсудження.

Дехто знову вірить у т. зв. "ланцюгові молитви". Якийсь фанатик уложить молитву, напише її й анонімно розсилає знайомим і незнайомим та дає приказ: "Перепиши ту молитву стільки й стільки разів та розішли її на стільки й стільки адрес. Як це зробиш, Бог дасть тобі такі й такі особливіші ласки, а як не зробиш того, тоді впадуть на тебе такі й такі нещастя." Бог нікому не дав уповноваження обіцювати чогось, або грозити чимнебудь через такі "ланцюгові молитви"; тому не треба вірити в них чи боятися їх, а треба їх зразу палити.

4. Диявольська забобонність — це особлива форма забобонности, коли нпр. хтось бере участь у спіритистичних сеансах. Спіритисти — це релігійна секта, яка намагається нав'язати контакт з душами покійників при помочі сеансів у таємниче притемнених кімнатах, при помочі кладення рук на стіл, вистукування столових ніг, заклинання і викликування духів ітп. Є поважне підозріння, що появи духів при таких нагодах — це діло злого духа. Шукати пізнання чогось майбутнього через таке нав'язування контакту з позасвітім — це шукати помочі диявола. З Божого Об'явлення знаємо, що диявол — це впавший ангел, отже істота дуже мудра й сильна. Він може вдавати "ангела світла", себто доброго духа і справді передсказати речі, які станутьcя в майбутньому. Тому то треба бути дуже обережним з усякими віщунами, астрологами та спіритистами, які предсказують речі, які потім справді сповнюються. Не знати, чи такі "пророки" дійсно не є на услугах злого духа, щоб відводити людей від Бога.

Саме через це всякий забобон є гріхом, нераз аж тяжким гріхом, бо забобонність послаблює віру в Бога, в Боже Провидіння, та провадить до релігійної байдужности, ба й до втрати віри взагалі. А втрата віри — це втрата душі й вічного її спасіння.

Багато людей говорить, що те, що природне, є від Бога, отже воно не може бути грішне. Вони кажуть, що статевий гін є від Бога, він на те, щоб уживати його, отже статеве життя, в подружжі, чи поза подружжям — не може бути грішним, особливо, коли це з любови, а не для самого тільки задоволення себе. Як задивлятися на такі погляди?

Правдою є, що все, що природне, є від Бога, що в статевій наклонності нема нічого грішного та що Бог дав людям статевий гін на те, щоб уживати його. Але не є правдою те, що статі можна догоджувати завжди і в кожних умовинах, у подружжі чи поза подружжям, бо нібито "статевий гін — природний, отже Богом даний на те, щоб його вживати". Жадоба їсти також Богом дана, а, однак, як їсти забагато, або з'їсти щось у невідповідному часі, тоді шлунок це зверне, викине з великим болем голови й усього організму. Дар мови також Богом даний і фізично ми можемо багато говорити й мовою багато добра зробити. Але з того аж ніяк не виходить, що щонебудь ми говоримо, правду чи неправду, похвалу чи очорнення, проклін чи благословення — все є добре й корисне. Інстинкт самозбереження також Богом даний і він ще сильніший у людині, ніж статевий гін. Для збереження життя ми маємо право навіть убити напасника, який намагається відібрати нам життя. Але ж хто може розумно заключати, що на підставі Богом даного інстинкту самозбереження ми маємо право вбивати кожного, хто наближається до нас? Бог, який дав нам статевий інстинкт, поклав також і межі, в яких вільно його вживати, навіть треба його вживати для Богом визначеної цілі, для розплодження людського роду. Бог сказав: "Будьте плідні і множтеся і наповнюйте землю" (Буття I, 28). Але той сам Бог сказав також: "Не чужоложитимеш" (Вихід 20, 14). "Не обманюйте себе! Ані розпусники, ані перелюбники, ані розгнуздані... царства Божого не успадкують" (I. Кор. 6, 9-10). Догоджування статевому гонові поза подружжям навіть погани вважали чимось негідним, нечесним і грішним.

Любов — це щось найкраще й найідеальніше на світі, але її дуже легко можна помішати з низькою і брудною похоттю. Неодин хлопець і дівчина, засліплені змисловою любов'ю, свято переконані, що вони дуже й дуже люблять одне одного, а коли одружаться, то за пів року, за рік побачать, що в них узагалі не було любови, а була тільки низька похоть, і — злі одне на одного та на себе самих — розходяться. Любов це не низька похоть, що веде до багна й пониження й докору совісти. Любов — це високе й велике почування, що наповнює серце й душу, ставить людину на коліна й каже молитись Богові за особу, яку любимо та приносити всякі можливі жертви для неї. Хоча б любов настільки перемішалася з похоттю, що вже годі відрізнити одне від одного, то й тоді жадна розумна й віруюча людина не може сказати, що жити сексуальне перед подружжям не є гріхом, якщо це діється з любови. Бо, по-перше, це діється більше під напором похоти, ніж із правдивої любови. Любов сплямлена гріхом уже не є правдивою любов'ю, а тільки звичайним, низьким, звірячим інстинктом. А, по-друге, віруюча людина завжди повинна пам'ятати на слова Христа Спасителя: "Хто любить батька або матір більше, ніж мене, той недостойний мене. І хто любить сина або дочку більше ніж мене, той недостойний мене" (Мат. 10, 37). "Коли хтось приходить до мене й не зненавидить свого батька й матір, жінку й дітей, братів і сестер, та ще й своє життя, той не може бути моїм учнем" (Лук. 14, 26). Отже, хто більше любить сотворіння, ніж Бога, хто вище ставить свою розкіш, ніж Бога, той справді негідний Бога.

Якщо охрещена й релігійно вихована людина говорить щось противне цьому, тоді треба сумніватися в її щирості. Така людина або звихнена умово і її совість уже геть затовчена, заглушена й осліплена гріхами неморальности, або її совість саме аж дуже обзивається, докоряє і гризе, то й така людина намагається зацитькати той крик совісти та вмовити в себе й інших, що гріх властиво не є гріхом, бо "якже ж може бути гріхом те, що Бог дав". Бувають люди, що видаються зовсім нормальними, навіть можуть бути дуже інтеліґентними, а при тому вони сліпі на барву, або глухі на голос: не потраплять розрізнити біле від зеленого, від блакитного, від жовтого, або не відчувають краси музики чи співу. Їм щось бракує. Бракує їм щось такого, що кожний інший має. Їх зір, або слух недорозвинений, або пошкоджений. Хай вони будуть собі такими. Але коли вони беруться говорити про барви й тони, тоді ніхто не трактує їх поважно. Подібно є люди, здавалося б, із здоровим глуздом, але в питанні моралі вони недорозвинені, їм щось бракує, або самі себе роблять духовими каліками. Але ж тоді треба глядіти на них, як на таких, що їм щось бракує, та їхні слова, твердження чи засади не можна приймати як засади нормально думаючої людини.

Я люблю свого чоловіка і ми маємо повне супруже вдоволення, але крім того я люблю ще другого мужчину та всякі нечисті думки не дають мені спокою, однак не зраджую свого мужа. Чи така любов дозволена?

Ні, така любов не є дозволена. Коли хтось симпатичний нам із різних причин і ми любимо його саме за ті гарні його прикмети, але ця любов не доводить нас аж до спокус, до нечистих думок, уявлень чи бажань, тоді ще все в порядку. Коли ж любов до когось доводить аж до нечистих думок, тоді це вже не тільки любов, але також і більше або менше брудна змисловість.

У тій справі засади моралі такі:

1. Якщо погані думки приходять самі від себе, несподівано, без усякої причини з нашого боку, тоді за такі думки ми не відповідаємо. Звичайно такі думки підсуває нам диявол, або походять вони від світу, від людей, що погане говорять, погано поводяться, підсувають нам погані книжки, образки ітп., або походять від нашої зіпсованої і змисловістю мов би наелектризованої природи, від її дозрівання, перемін, подразнень. Звідкинебудь вони приходять — ми не маємо в них гріха, якщо ми не викликували собі їх свідомо й добровільно та якщо відвертаємось від них зразу, як тільки вони прийшли. Але маємо тяжкий гріх, якщо приймаємо їх свідомо й добровільно, якщо займаємося ними й любуємось у них.

2. Якщо ми самі без дуже важної причини свідомо й добровільно виставляємо себе, чи наражуємо себе на небезпеку нечистих думок і фантазій, нпр. поглядом, читанням, слуханням, нескромним дотиком, завеликою близькістю до особи, до якої відчуваємо особливу симпатію, тоді це вже гріх і то гріх тяжкий, хоч і не допускаємося ніякого зовнішнього акту, а обмежуємося тільки до внутрішнього задоволення. Наражуватися на небезпеку гріха це те саме, що бути готовим на гріх. Таке наставлення абсолютно грішне, бо бути готовим на гріх — це бути готовим образити Бога гріхом, якого Він найбільше бридиться. Тому то вже саме виставлення себе на небезпеку нечистих думок, без дуже важної причини, вже є тяжким гріхом.

Є однак можливе й часто воно буває, що хтось виставляє себе на небезпеку нечистих думок із дуже важної причини, а не має в тому гріха, якщо щиро відкидає такі думки. Нпр. такі є молоді, що любляться, ходять разом, бо хочуть одружитися. Подружжя — це дуже важлива й життєва справа. Таким є лікар, що для лікування своїх пацієнтів мусить оглядати людські нескромності й дотикатись їх. Такі є батько-мати, які мусять переглянути підозрілу, може погану книжку, щоб знати, чи можуть дати її своїй доні, чи синові читати.

З повищого бачите, що Ви не маєте оправдання на Вашу побічну любов, отже Ваша любов без сумніву грішна. Ще щастя, що ще не дійшло до чогось гіршого. А воно легко може дійти. Тому тихо й делікатно усуньтеся від того чоловіка. Чим скоріше це зробите, тим легше буде і для Вас і для нього.

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

ANDREW TAILORS
Phone: LE. 6-0982
The place where CUSTOM
clothes are made.
High-Grade Alterations,
Repairs, Etc.

1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.

Андрій Наконечний

о. Іриней Назарко, ЧСВВ

"НАЙСТАРШИЙ МАНАСТИР У СВІТІ"

(Докінчення)

Хто писав ці рукописи?

Тому, що близько печер із манускриптами вчені розкопали руїни великого манастиря, переписування тих рукописів зв'язано з цим манастирем у Хірбет Кумран. Крім цього багата література якоїсь спільноти, що жила за своїми правилами, знайдена між біблійними рукописами, потвердила це припущення. Зрештою самі назви вживані в рукописах виразно вказують на це, бо мешканці Кумрану називають себе: синами світла, синами Садока, новою спільнотою і. т. п.

Дотеперішні розкопки виказали, що в Кумрані існував колись великий комплект забудувань на просторі трьох кілометрів. Головний будинок у розмірах 30 x 37 метрів мав кухню, маґазин посудин, їдальню, залю нарад, кілька цистерн на воду, пральню, печі до випалювання глиняних посудин і велику писальню ("скріпторіюм"). Окрема іриґаційна система спроваджувала каналом воду з Ваді Кумран до будинків. Поруч будинків розкопано велике цвинтарище, що має около 1.000 гробів мужчин, жінок і дітей. Коло головного будинку є ще інші мешкальні доми й господарські будинки. Різниці в способі будування, кераміка знайдена між руїнами, монети, сліди землетрусу — допомогли вченим відтворити історію Кумрану. Вчені ствердили, що вже в VIII столітті перед Христом існувала тут невелика осада, яку широко розбудовано в II столітті перед Христом. Року 31-го перед Христом землетрус знищив Кумран, наступного року його відбудовано, але 68-го року після Христа римські війська цісаря Веспазіяна зруйнували його цілковито. Осталися тільки сьогоднішні руїни.

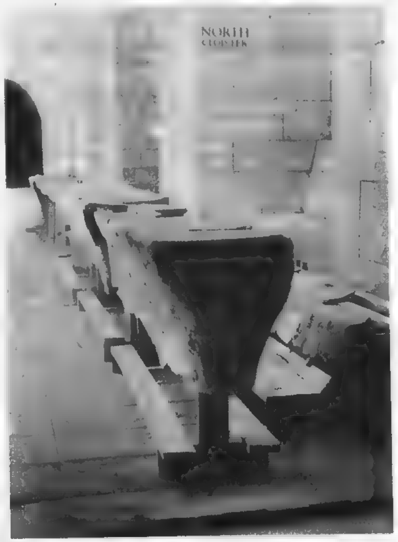

Столи, на яких монахи переписували рукописи

Двічі переїздили ми попри Кумран, але не могли оглянути його зблизька. Тому, що я був тим дуже зацікавлений, наступного дня я виломився з програми нашої прощі, а мій сердечний друг, що саме тоді доповняв біблійні студії в Єрусалимі — о. Василь Ваврик ЧСВВ — улюблений учень директора домініканської біблійної школи в Єрусалимі — відомого вже нам о. де Во, запровадив мене до "Археологічного Музею" і показав мені загальний плян Кумрану, деякі посудини, в яких були рукописи, кілька столів, на яких писарі їх писали, та кілька вже відновлених кумранських манускриптів.

Хто ж проживав у тих будинках?

Сьогодні вже немає сумніву, що мешканці Кумрану належали до жидівської релігійної групи званої *ессенцями*. Отець де Во й о. Мілік виказали, що в половині II-го століття перед Христом, гурт побожних священиків і кількох мирян-хасидів, зражені негідною поведінкою архиєрея Йонатана і фарисеїв, на знак протесту покинули службу в єрусалимській святині та поселилися в Кумрані. Ессенців описав коротко жидівський історик Йосиф Флявій і філософ Філон з Олександрії. Про велике скупчення ессенців над Мертвим Морем писав римський природник і історик Пліній Старший. Він називає ессенців "приятелями пальм", а їх осаду приміщує між Єрихоном і оазою Енґадді на скалі. Всі ці географічні дані вповні відповідають положенню Кумрану. Дані про науку ессенців, їх практику життя, організацію, згадані у Флявія, Філона і Плінія, знаходяться деколи дослівно в текстах знайдених у кумранських печерах.

Не знаємо як називався основник ессенців, але самі ессенці за пророком Міхеєм називали його "Вчителем Справедливости". Він мусів бути ви-

Науковець досліджує кумранську печеру

значною індивідуальністю, бо ессенська спільнота вибрала його своїм провідником на шляху аскетичного життя, а він склав головні засади співжиття у "Правилах спільноти" і побудував перші будинки в Кумрані. Він теж натхнув своїх співбратів надією скорого приходу Месії та відбудови зневаженої святині.

Між ессенцями в Кумрані були три групи. Найстрогіша група складала аж чотири обіти, жила в цілковитому відокремленні від світу, в безженності та зберігала строгу манастирську дисципліну. Мабуть цій групі належить більшість найдених рукописів. Другу групу становили еремiти, що жили в поблизьких печерах. А до третьої групи належали ті, що вели родинне життя і мешкали в окремих домах оподалік від головного манастиря. Крім цього існували теж дрібні ессенські групи розкинені по містах і селах Палестини, а також і в діяспорі серед жидівської еміґрації. Частина ессенців виеміґрувала до Дамаску і там створила свою філію. Для них створено окремий статут, т. зв. "Дамаскинський Документ", знайдений між кумранськими рукописами. Своєрідною притаманністю релігійного життя всіх ессенців була: настанова вичікування; переконання, що вкоротці настане Боже царство на землі. Ессенці жили глибоким аскетичним життям, старалися наслідувати ангелів і вірили, що вони є "новим і справжнім Ізраїлем", а не тодішні священики в Єрусалимі. Найбільша група безженних ессенців складала обіт "сталости місця", займалися молитвою, працею, розважанням і переписуванням книг Св. Письма.

Землетрус 31 року перед Христом та війна Антиґона й Партів принесли з собою знищення манастиря. Втікаючи перед пімстою Антиґона, ессенці скрили частину своїх рукописів і скарбів у поблизьких печерах, що їх саме тепер розкопується. Новововідбудований манастир нужденно животів у час панування Ірода Великого. На переломі І-го сторіччя нова більша громада ессенців осіла знов у манастирі. Нехіть до Римлян (кіттім) і ненависть до синів Ірода спонукала їх приготовлятися до кривавої розправи з ними. В тій цілі вони склали згадані вже "Правила війни". Мабуть кілька разів вони поривалися до війни, але завжди безуспішно. Політичне наставлення ессенців довело до їх остаточної заглади, бо 68 р. після Христа десятий римський леґіон цісаря Веспазіяна цілковито їх розгромив. Залишаючи манастир ессенці вдруге скрили свої рукописи в кумранських печерах.

Із усього повище сказаного виходить, що не без причини дехто називає Кумран "найстаршим манастирем світу", а його мешканців найбільше зближеними до християн, бо немає сумніву, що ессенці були ближчі християнам, ніж фарисеї чи садукеї. Може бути, що члени перших жидівсько-християнських громад рекрутувалися переважно з-поміж ессенців. Сам ессенський рух повільно вигасав між II-IV-им століттям нашої ери, себто саме в той час, коли християнство розросталося, поглиблювалося теологічно й містично, а християни жили не в тузі вичікування, але в "повноті часів" та в ентузіязмі сповнення обітниці та в цьому ентузіязмі живуть уже двадцять століть і житимуть до кінця віків.

ПРОПАСТЬ НЕ Є ТАКА ВЕЛИКА

Пропасть, що ділить анґліканців і католиків, не є така велика, як це нераз думають і говорять — сказав єпископ Стовквуд із Савтверк, Англія. На його гадку він може без ніякої трудности прийняти дев'ять десятих із католицького навчання.

ЗАМІЖНЯ ЖІНКА МОНАХИНЕЮ

В міс. грудні м.р. заіснувала—як на сьогоднішні часи — небувала подія, якої героїнею стала жінка посадника австрійського містечка Нойкірхен — Маріянна Кінаст, що вступила до манастиря Сестер Венедиктинок Непорочного Серця Марії. На її вступлення до манастиря дав свою згоду її чоловік і Апостольський Престіл. Маріянна Кінаст одружилася в 1946 р. і від того часу спільно зо своїм мужем вела велике господарство. Тому що подружжя було бездітне, вони передали недавно своє господарство адоптованим нащадкам. Маріянна була завжди не тільки активною в католицькому організаційному житті, але теж як зразкова господиня втішалася якнайкращим іменем. Минулого року три з дівчат, що працювали на її господарстві, вступили до манастиря.

о. Петро Морозюк, ЧСВВ

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА В КАНАДІ

В 10-РІЧЧЯ ОСНУВАННЯ МИТРОПОЛІЇ В КАНАДІ

> *"Царство Небесне подібне до зерна гірчиці, що його взяв чоловік та й посіяв на своїм полі. Воно, щоправда, найменше з усіх зерен; але як виросте, стає найбільшим з усієї городини, і навіть стає деревом, так що птаство небесне злітається і гніздиться на його гілках."* (Мат. 13, 31-32).

Виглядало б на парадокс говорити про східнє християнство в західній півкулі. Однак, у північній Америці, найбільше західній частині Західньої Півкулі, ми знаходимо поверх чотири мільйони християн східніх обрядів. Очевидно насувається нам гадка, що сьогодні християнство не є більше ані східнє, ані західнє, але Христове, тобто всесвітнє. Отже говорити про християнство, як східнє чи західнє має тепер тільки історичне значення.

Візантійське християнство в своїм українськім виді, себто в обряді, культурі і традиції, було перенесене в північну Америку з приїздом перших українських іміґрантів у 1880 до ССА,*) а 1891 до Канади. Цим способом перші зернятка Української Католицької Церкви (поняття Церкви тут розуміється в дусі догматичної конституції про Церкву другого Ватиканського Собору, а саме, що Церква це духовне братерство її хрещених членів в одне споєних єрархією) були розкинені по західній півкулі. Тому що Українці знаходяться і в ССА і в Канаді, ми нашу увагу обмежимо тільки до Української Католицької Церкви в Канаді.

Перші українські еміґранти були полишені, без жадного проводу, народнього чи церковного. Вслід за цим із різних соціологічних і релігійних обставин, зокрема ж підо впливом різних протестантських сект, як теж Російського Православ'я зчинився цілковитий хаос між Українцями у релігійній сфері. В такій атмосфері помішалися релігійні поняття, льояльність Католицькій Церкві захиталася і так почалося подрібнення релігійної громади в Канаді.

У 1897 р. отці Н. Дмитрів, відтак П. Тимкевич в 1898 р., а вкінці Д. Поливка, ЧСВВ в 1899 р. робили спроби зарадити цьому хаосові, але без успіху, бо їх побут був тут тільки переходовий.

Бачучи тяжке релігійне положення Українців, латинська єрархія Західньої Канади, зокрема ж архиєпископ А. Лянжевен з Вінніпеґу, єпископи Леґаль і Грандин із Сейнт Алберт в Алберті та Паскаль із Принц Алберт у Саск., старалися всякими способами зарадити нещасній ситуації. Спочатку вони особисто вдалися до Папи й церковних властей у Галичині за поміччю для наших осиротілих поселенців. Вислід був такий, що в осені 1899 р. приїхав один священик, Редемпторист, о. Деляре, Бельгієць з походження. Пізніше він приняв український обряд і обслуговував Українців у Манітобі. Незражений неуспіхом, архиєпископ Лянжевен літом 1900 р. вислав о. Лякомба до Папи Лева XIII і до митрополита А. Шептицького з проханням вислати місіонерів до Канади.

Архиєпископ Василій Ладика, ЧСВВ, який своєю апостольською працею довів до створення Митрополії в Канаді

---

*) Назва Сполучених Стейтів Америки (колись писали ЗДА чи США).

Апостольський Делегат у Канаді — архиепископ Сергій Піньедолі, як офіційний гість нашого Митрополита Максима у Вінніпеґу

У відповідь на це прохання митрополит Шептицький вислав свого секретаря о. Жолдака 1901 р. перевірити релігійний стан наших поселенців у Канаді. О. Жолдак відвідав Українців у Вінніпеґу, в околицях Стюартбурн і Сифтон, як теж у центральній Алберті. Звіт зі своїх спостережень він здав Митрополитові.

Одним із перших наслідків поїздки о. Жолдака був приїзд перших українських місіонерів на терен Канади 1902 р. Перша група місіонерів складалася із чотирьох Василіян: оо. Філяс, Дидик, Строцький і один брат, Єремія, та чотири Сестри Служебниці. До цих перших Василіян долучилися ще інші в осені 1903 р.: оо. Крижановський і Ґура, а відтак у 1905 р. оо. Филипів і Тимочко.

Теж у тім часі більше Редемптористів бельгійського походження приїхало помагати о. Деляре організувати місійні станиці в Манітобі й Саскачевані.

Знов же світський клир, що знаходився в тім часі в Канаді, можемо поділити так: ті, що були Українцями, як оо. Андрухович, Кінаш і Єрмій, та ті, що були французько-канадського походження, як оо. Сабурен і Жан.

Отже ми бачимо, що заходами митрополита Шептицького і теж оо. Василіян були зроблені перші кроки для створення єрархії в Канаді. Українська Церква, мов те гірчичне зернятко, почала рости й розвиватися з можливістю дальшого єрархічного розросту.

У 1910 р. митрополит А. Шептицький приїхав на Євхаристійний Конґрес, що відбувався в Монтреалі. При цій нагоді він відвідав більшість поселенців у Західній Канаді. Він прийшов до висновку, що Українці Канади конечно потребують епископа свого обряду й народности, щоб по-перше завершити єрахічну структуру української Церкви в Канаді, по-друге щоби праця між вірними була краще й успішніше скоординована. У висліді цього 13 жовтня 1912 р. митрополит поставив у епископський сан о. Никиту Будку в катедрі св. Юра у Львові. Преосвященний Будка прибув до Галіфаксу 6-го грудня 1912 р., а до Вінніпеґу 19-го того самого місяця. Інсталяція епископа відбулася 22-го грудня в церкві св. о. Николая в приявності архиепископа Лянжевена, латинського клиру й великої кількости вірних.

Новий епископ зараз узявся до праці. Одним із найважніших перших кроків епископа було його старання про урядовий й інкорпораційний чартер, яким одержав повновласті над церквами його юрисдикції.

Приїзд більше священиків (оо. П. Ру, М. Оленьчук, М. Ірха, Р. Крупа, Н. Дрогомирецький, А. Редкевич, З. Орун) у 1913-14 роках дав можність епископові скликати перший єпархіяльний соборчик, який відбувся в Йорктоні, Саск., 27-29 листопада 1914 року. Характер рішень соборчика був виключно дисциплінарний.

Крім внутрішніх незгод, аґітація протестантських сект і російського православ'я приготовили ґрунт на поділ в українській католицькій Церкві Канади. Група вільнодумців, а ще до того не церковних осіб, під проводом С. Свистуна створили нову "національну" Церкву між роками 1918-20, яку назвали Українська Греко-Православна Церква в Канаді. Цей поділ української релігійної громади триває посьогодні та становить дві церковні єрархії, які існують між Українцями Канади, а саме: Українська Католицька Церква й Українська Греко-Православна Церква.

Серед таких тяжких обставин епископ Будка подвоїв свої старання втримати одність у Церкві. З цим він поїхав до Риму 1923 р., а звідти

в Україну, де висловив гаряче прохання за поміч і нових священиків. На цю його просьбу приїхало шість нових священиків-місіонерів.

Однак тягар відповідальностей і часті поїздки через степи Західньої Канади остаточно підірвали здоров'я епископа. Під кінець 1927 р. цей невтомний епископ-місіонер удруге поїхав до Риму. Чуючи, що опускають його сили, забажав щераз відвідати свій улюблений Львів. Однак Провидіння зарядило інакше, бо невдовзі по його приїзді до Львова, Митрополит назначив його своїм помічником.

У 1929 р. Папа назначив Василіянина о. Василія Ладику наслідником Преосв. Никити Будки. Зараз по інсталяції, новий епископ мусів звернути увагу на дві важні проблеми, які вимагали його особистого проводу, а саме: потребу епископської резиденції та заснування нової католицької газети. Епископ енерґійно взявся до праці. За допомогою клиру, вірних і своїх власних старань він невдовзі збудував резиденцію на вулиці Скошія в Вінніпеґу. У тім самім часі йому вдалося зібрати трохи фондів і зорганізувати редакцію, яка почала видавати новий католицький тижневик "Українські Вісті" в Едмонтоні 1929 року.

Так як його попередник, Владика був епископ-місіонер, який часто перехрещував Канаду своїми невтомними поїздками, відвідуючи парохії й місійні станиці. Він написав багато пастирських листів і реґулярно видавав "Дієцезальні Вісті". Тому що його праця щораз то більше поширювалася, Свята Столиця назначила йому помічника в особі епископа Ніла Саварина, ЧСВВ, який був поставлений у епископський сан 1-го липня 1943 р. в катедрі св. Михаїла в Торонті.

Ріст української католицької Церкви в Канаді вимагав більше ефективної церковної адміністрації. Отже Рим поділив цілу територію Канади на три екзархати: Центральний Екзархат з осередком у Вінніпеґу; Західній Екзархат з осередком в Едмонтоні; Східній Екзархат з осередком у Торонті. Цей поділ був зроблений 1947 року, після поїздки в Канаду Секретаря Східньої Конґреґації Євгена Тіссерана. Дальший адміністративний поділ зроблено 1951 року, коли Центральний Екзархат поділено на Саскачеванский Екзархат з осередком у Саскатуні, і на Манітобський Екзархат, якого надалі центром остався Вінніпеґ.

На завершення церковного розвитку Української Церкви в Канаді Свята Столиця створила церковну провінцію в 1956 р. Епископ Максим Германюк був назначений архиепископом-митрополитом на Канаду. Тим самим Манітобський Екзархат стався архиєпархією, а решта екзархатів стали єпархіями.

Із створенням Митрополії, Українська Католицька Церква не є більше Церквою для нерішених іміґрантів, а осібною одиницею в цілості Католицької Церкви в Канаді. Наш митрополит став "екс офічіо" членом адміністративного Виділу Канадської Католицької Конференції Епископів.

Так Свята Столиця випередила ділом слова, які читаємо в Конституції про Східні Церкви: "ці помісні Церкви, як Сходу так і Заходу втішаються однаковою гідністю, так що одна одної не перевищає по причині обряду, та вживають таких самих прав і мають такі самі обов'язки."

У заключенні можемо вказати на нашу особисту місію в Церкві, вказану в Конституції про Східні Церкви, ч. 4: "...всі і поодинокі католики та хрещені кожної некатолицької Церкви... нехай по всьому світі держаться свого обряду, плекають його та по силах дотримуються... збереження та зросту всіх помісних Церков... і тому нехай будуть установлені парохії та власна єрархія всюди, де цього вимагає добро вірних."

Митрополит Максим Германюк, ЧНІ

о. проф. Н. Кушнірик, СТЛ

ЖІНКИ – СВЯЩЕНИКАМИ?

У західньому світі за останнє чверть століття життя-буття жіноцтва значно розгорнулося. Слід признати, що завдяки впертим зусиллям деяких організацій жіночого руху, хоч нечисельних, зате перейнятих бойовою завзятістю, жінка, яка віддавна була прикута домашніми обов'язками, почала вже на початку нашого сторіччя звільнятися. Це були почини спорадичні, непослідовні та рідкісні, яким назагал противилися байдужність і ворожість громадянства, і які в результаті зазнали глузливих наслідків. Пригадаймо собі нещодавні подвижниці жіночої рівноправности та їхні невдачі. Але зерно було засіяне, хоч і на камені. Під штурмом фактів, воно почало пускати парості і раптом родити несподівані плоди. У трагічній атмосфері двох світових воєн, під час котрих, заміщуючи мужчин, що їх звербовано було до війська, жінки виявили свою відвагу, свою спритність та, щоправда, свою незаперечну здібність відносно вмілого сповнення більшости праць і робіт, що їх мужчина, до тієї пори, у своїй наївності, вважав на свою власну царину, жіночий рух набрав нестримного росту. Те, що почалось як джерело, перемінилось у швидкий струмок.

Не можемо протиставитись дійсності. Всупереч опорам записаним у звичаях і правилах, жінка — та вічна "неповнолітка" — вже здобула або невдовзі має одержати, сям і там, повне визнання свого стану повнолітности в родині й у спільноті. Наші новітні обичаї обіцюють їй таку свободу і запевнюють такий розцвіт її істоти, що їх колись тяжко було собі навіть уявити. Ставши супутницею, товаришкою, партнеркою та рівною мужчині; прийнята в заводах, підприємствах, політиці — перед нею відкривається світ, що досі був для неї закритий.

У такому ж контесті виринула проблема вступу жінок до священства. Тому що вже дозволено жінкам діяти й використовувати свої таланти на кожному рівні суспільного, економічного й політичного життя, і то рівноправно з мужчинами, та з огляду на те, що сама Церква, запросивши жінок як авдиторок на останній Вселенський Собор, неначе офіційно схвалила факт, що — хоч не хоч, є в кожному випадку невідкличним, ставиться руба наступне питання: по-перше, чи є можливим і правим, на основі закону, і по-друге, чи є вчасним та побажаним, на ділі, дозволити жіноцтву бути священиками в Католицькій Церкві?

Чи існують догматичні й біблійні рації, які оправдують рішуче і владно виключення жінок із священства? Щодо відповіді на це питання сучасні богослови не зовсім годяться. Згідно з традицією, більшість богословів (на нашу гадку), твердять, що за помислом і волею Бога, священство належиться лише мужчині, і тим самим, що жінка є тут виключена Божим законом. Але є такі — більш агресивні та загарливі — які твердять противно, що немає жодної богословської рації відмовляти жінкам Св. Тайни Священства. На їхню гадку, виключення, що його жертвою була і далі є жінка, основане на деяких фактах історичного характеру. Те виключення є неначе відблиском і перестарілим залишком доби — яка кінчиться — коли то жінка, не здобувши ще свого місця в житті, була приневолена жити в тіні мужчини, зовсім незамітною та мовчазною. *Віддалюючи жінку від священства, Церква, за св. Павлом, лише затвердила стан, якого не була в силі змінити.* Одначе таке виключення, тому що йому брак основи в якомусь виразному навчанні Христа або Його апостолів, не має абсолютної вартости; тут не йдеться про якесь рішення Божого закону, а про рішення церковного права — отже про рішення тимчасове і змінливе.

У цій богословській суперечці між знатоками, яка якраз тепер почалась і напевно триватиме довший час, ми ще не можемо стати по цій або тій стороні. *Але тому що Церква, покищо, не заміряє змінити свого законодавства, корисним було б розважити спонуки, які сприяють традиційній позиції.*

Наперед, щоб бути справедливими супроти Церкви, не можемо трактувати проблеми вступу жінок до священства, як чогось дозволеного або недозволеного, гейби законодавець міг схилитися в цю або ту сторону. Віддалюючи жінку від священства, Церква не відмовляє їй якогось привілею або якоїсь почести, що їй належиться нарівні з мужчиною, але вона примінюється — або бажає примінитися — до суті речі, а саме до інтимного зв'язку, що, в її очах, єднає в діях і замірі Бога священство і батьківство.

Отже якби жінка не визначалася в різних ділянках, все ж таки одна ділянка буде перед нею закрита, а саме батьківство, що є виключною власністю чоловіка, як і материнство є виключною властивістю жінки. "Коли будете молитись," каже Христос, "кажіть: Отче Наш..." Бог є батьком. Він хоче, щоб ми Його бачили і шанували в постаті батька та з прикметами батьківства, а не материнства. Чи ж не є зовсім природним, що Його перший представник тут на землі відзеркалював у своїй статі Боже батьківство?

І фактично, в цілій історії спасіння лише мужчини були обрані Богом бути священослужителями. За давніх давен, це служіння було повірене голові родини; жінка не була цьому причасна. Пригадаймо собі історію старозавітніх патріярхів та їхніх жертвувань: не від Сари — матері, — але від Авраама — батька, — Бог, прообразуючи жертву на Голгофті, зажадав життя його сина Ісаака. Пізніше, Бог вибирав тільки мужчин на своїх священиків.

У Новому Завіті, за навчанням св. Павла, існує лиш один священик, однісінький посередник між Всевишнім і людством — Ісус Христос, який вибрав 12 мужчин — Апостолів — бути учасниками в Його священстві, яке має продовжуватись аж до кінця віків. Отже ані за Старим Законом, ані за Новим Законом, Бог не вибрав жінки бути священиком. У Святому Письмі не знаходимо жодного слова, що могло б натякнути на можливість зміни в теперішньому порядку. Зовсім не є випадковим або наслідком сили історичних обставин те, що Син Божий втілився як чоловік, а не як жінка. Та не є випадком теж, або — щоб не провокувати пересудів своїх співучасників — те, що Христос навмисне не включив у число перших священиків своєї власної матері, яка більш як хтонебудь з них та більше ніж яканебудь інша жінка в світі, заслужила була собі на таку превелику честь. Он якою виглядає гадка Церкви, і хто збагнув силу католицької традиції, тому важко уявити на якій підставі вона, тепер чи пізніше, могла б змінити своє ставлення під цим оглядом.

Будьмо щирі і, не зважаючи на наші вище згадані обмеження, *припустімо, хоч на хвилинку, що Церква, розваживши справу, прийде до висновку відносно теоретичної можливости священства для жіноцтва.* Тоді треба би доказати, що практичне здійснення такого ж висновку є на часі. Щодо цього, то теж існує різноголосиця (розбіжність поглядів). Подвижники жіночого священства правильно вказують на деякі дари й особливі здібності жінки, а саме її побожність, ревність, самопосвяту, людяність, психологічну інтуїцію, глузд естетики, культ священного, гнучкість, наполегливість і організаційний сприт, які визначають її зовсім природно, навіть більше ніж мужчину, на виконавця деяких священичих служінь - урядів. Вони використовують навіть декотрі закиди (густо-часто безпідставні та неправильні) проти рис жіночого темпераменту, що несумісні з священством: нпр. нахил до нетактовности в бесіді, що могло б грозити печаті Св. Тайни Сповіди.

Жінка — базікайлом? Що вам? Чи ж вона не доказала безперечно й уже давно, що коли йдеться про професійну тайну лікаря, адвоката й політика, вона може, якщо потрібно, запанувати над своїм язиком, так само або навіть і більше ніж мужчина. Помимо противних пересудів, чи ж вона також не виявила своєї здібности вийти з рамок особистого й індивідуального, щоби піднестися до загального — щоб нпр. вести багаті та великі підприємства, або втілятися досконало в організми й організації неособистого й економічного типу.

Але противників жіночого священства годі переконати. На їх гадку, прикмети властиві мужчині включно з тими, що в очах другої статі часто вважаються за недотягнення — спряють більше священикам мужеського полу, а не жіночого. Наприклад нахил мужчини до умозірних (абстрактних) справ, де жінка добачує джерело холодности, байдужости й обрахованости — ту дивну властивість, що мужеві помагає "роз'єднювати голову і серце" — творять здібності сприяючі душпастирській діяльності. Потверджує це не мужчина, але жінка, тобто жінка-богословка, Іда Геррес, німецького роду. "Священик повинен бути усім для всіх, не як людина, але як намісник Христа. Більш як котре інше, священиче покликання має відповідати безперервним доманганням зустрічі з ближнім та могти сповняти ніжні зобов'язання, які з неї випливають. Священик має могти віддалити себе від сфери свого особистого, приватного життя — як теж і від сфери своїх співрозмовників. Він має могти задержати віддаль і бути стриманим аж до точки неособистости аноніму... Очевидним є, що жінка, зогляду на свій темперамент, не могла б так заховуватись."

(Далі буде)

Нове видання

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ Й АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ НА НЕДІЛІ І СВЯТА

В-ва ОО. Василіян у Бразилії (Духовна Бібліотека) містить Євангелії й Апостоли на всі неділі і свята, як теж загальні і страсні. Всі з поданими наголосами. Друковане на дуже доброму папері, десяткою і півтовстим друком. Ціна: брошуроване — 3.50 + пошта, оправлене 4.80 + пошта.

Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАІ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

о. А. Федюк, ЧСВВ

МОЛОДЬ УКРАЇНСЬКОГО РОДУ

Молодь українського роду належить за місцем свого народження до різних країн світу. Маємо сьогодні нашу молодь у ЗДА, Канаді, Арґентині, Бразилії, Европі. Це покоління нових людей, вирощених на нових неповторних умовинах життя. Їх зродила, кажучи українськими термінами, чужина, але додаймо: чужина прихильна, яка дала притулок їх батькам, воєнним чи невоєнним біженцям. Із психології знаємо про великий вплив, що його має на формування характеру й світогляду людини місце народження чи хоч би довшого перебування. Звідси молодь українського роду різна сьогодні за своїм способом світосприймання. Інакше задивляється на якусь справу, хто народився чи живе довший час нпр. у Европі, інакше знов, хто виріс на американському континенті. З цього виринає потреба "розрізняти" наших людей (тобто застосовувати в практиці не тільки психологію загальну, але теж диференціяльну). Було б задовго, а то просто неможливо в межах короткої статті хотіти говорити про ріжниці, що заходять між сучасною нашою молоддю, залежно від місця її народження чи перебування. Це річ яку належно можуть насвітлити тільки окремі, фахові студії. На цьому місці ми хотіли б тільки, супонуючи повижчі ріжниці, говорити про спільні знаменики, що повинні молодь українського роду лучити в щось одне, незалежно від місця і проживання. В основному ті чинники можна б звести до чотирьох головних:

1. Молодь українського роду повинна говорити принаймні двома мовами: обов'язково, мовою українською, і мовою країни свого народження. Казали Римляни: "Квод лінґвас каллес, тот гомінес валес", що означає: "скільки мовами ти володієш, стільки людей ти варт". Отже молодь українського роду тим самим, що володітиме двома мовами, буде теж визначатися посіданням вижчої освіти й культури, бо мова це ключ, що дає доступ до неоцінених скарбів не тільки писаного, але й усного здобутку окремих народів. Уміти дві мови це посідати ключ до двох різних багатих культур. Котра мова повинна би переважати? Практично й то силою обставин, незалежно від нашого бажання чи нераз спротиву, завжди перше місце займає мова країни в якій живеться. Але в системі вартостей, повинна би повновартно й на своєму властивому місці стояти теж мова українська. Вона повинна бути настільки опанована, щоб через неї легко можна було мати доступ до всіх культурних надбань українського народу.

2. Молодь українського роду повинна визначатися життям присвяченим якомусь ідеалові. Ідея попереджує чин. Одинока ідея, вибрана з великого числа ідеального світу, спроможна людину захопити, запрягти всі її снаги до праці. Наша молодь не повинна жити безчинно, чекаючи тільки на день повороту до країни своїх батьків, бо вона, зовсім певно — крім може одиниць, туди не повернеться. В своєму оточенні вона повинна виконувати якусь конкретну працю, якесь шляхетне діло. Тільки це запевнить їй живучість і захоронить перед розкладом.

3. Наша молодь, розсіяна по широкому світі, повинна гуртуватися біля однієї Церкви, одного обряду. Існує наш український обряд, один із східніх обрядів, здатний із своєї природи до різних можливих пристосувань. Цей обряд повинен бути знаменом, засобом об'єднання всієї української молоді на нових місцях нашого поселення. Він повинен бути "українським", себто мати в собі всі ознаки українства; далі, "східнім", це є отвореним на всі потрібні застосування, якщо вони конечні. Літургійною мовою повинна бути мова щоденна, розговірна та щонайкраще зрозуміла, бо Св. Літурґія це засіб нашої сполучености з Богом, більш аніж із людьми. Змагаймо до того, щоб нею була українська мова.

4. Молодь українського роду це будучі творці різнокраєвих культур. Особливо на американському континенті немає ще сформованої ні культури, ні цивілізації. Існують тільки більше чи менше вдалі запозичення від окремих країн Европи (Англії, Еспанії, Портуґалії). Культури американських народів сьогодні в стадії творення, і потребують вони ще багато елементів, що їх може й повинна дати наша еміґрація. Сьогодні знавці відзначують вклад, що його нпр. Римляни дали в англійську культуру. В недалекій майбутності вони те саме зможуть сказати і про нас, якщо ми тільки зрозуміємо, що це саме наше призначення: поширювати в світі нашу культуру. Тому молодь українського роду не повинна цуратися своїх звичаїв, вікових культурних українських надбань, що про них їм батьки говорять. Навпаки, ці звичаї повинна свято зберігати і тим причинятися до створення нової культури місця свого перебування, яка як і всі інші культури світу, в тім і українська, буде являтися синтезою різного числа світових культур.

МОЛІМСЯ ЗА ЖИВИХ І ПОМЕРЛИХ!
НАЙКРАЩА МОЛИТВА —
ЦЕ СЛУЖБА БОЖА!

о. О. Купранець, ЧСВВ

ПРАВИЛЬНЕ РОЗУМІННЯ ДІЯЛОГУ

Від часу Ватиканського Собору по всіх-усюдах зустрічаємося зо словом "ДІЯЛОГ". Різні різно його коментують. Одні схвалюють, інші засуджують і саме слово і його дієві ефекти. Одні вживають його у правильному значенні й розумінні, а інші надають йому фальшиве значення, вкладаючи в його суть інший зміст, ніж він має. Деякі знову деґенерують саму його ідею, чим викликають зайвий несмак. З уваги на повище хочемо в цих кількох рядках дати деякі пояснення на основі правильного розуміння "діялогу" Церквою, що його подають авторитетні церковні особистості.

Що означає "діялог?"

З нагоди перших роковин появи енцикліки "Еклезіям Суам" Папи Павла VI-го ватиканський півофіціоз "Ль'Оссерваторе Романо" помістив інтересну статтю, якої автором відомий домініканський богослов — о. Раймондо Спіяцці.

О. Спіяцці каже, що ця енцикліка дає "ключ" до богословських інтерпретацій і методологічної орієнтації дороги, якою йде Церква в нашому часі. З одного боку Папа в своїй енцикліці видвигає сильне зацікавлення сучасности Церквою, тобто, що в нашій сучасності існує свідомість для її (Церкви) правди, її післанництва й її величної функції як благовісниці вічних вартостей у цьому світі, який опанували речі проминаючих вартостей. Із другого боку цей папський документ підкреслює відкриття Церквою "знаку часу", тобто схоплення тих знаменних моментів, у яких, видається, що реалізується та кристалізується історичний процес, щоби покласти перед Церквою нові умовини життя та праці. У цім зміненім положенні мусимо добачити вимоги та виклики людства, яке сьогодні знаходиться в дивовижному перемінному процесі, який з одного боку зроджує багато надій, але з другого повний загрозливих небезпек. Саме отаке положення зроджує потребу чи бажання діялогу.

Кардинал Тісеран на відвідинах у шведського протестантського архиєпископа Гульґрана

Богословське й методологічне поняття діялогу — як такого — виявляється у великодушній спробі Церкви наладнати й вести розмову з тією частиною сьогоднішнього світу, що є поза католицькою Церквою. Діялог був би водночас — як пише о. Спіяцці — "мостом протиставлення та зустрічі між поглядами й системами, і ще більше між людьми, в історичному моменті, який видається цьому новому способові зв'язків між Церквою та світом особливо пригожим".

Розглядаючи суть діялогу, яким його Церква бачить, діялог — це ніяка безцільна балаканина чи відступлення від власних переконань. Діялог — це апостольська метода, яка ні не гасить віри, ні не приносить шкоди для впевнености у ній, але здійснюється в кліматі пошани для всіх, отже також і невіруючих.

У внутрішньому розумінні Церкви діялог означає: — льояльність, любов і співпрацю. Іншими словами: діялог — це перемога над кожною спробою партійного духа або сектанського наставлення. У відношенні до світу діялог означає: терпеливість і приязність в об'єктивному представленні власної віри, у повторенні Христового закону, в наближенні також до тих, які стоять ще далеко від Церкви. Однак це має бути чи має статися не через ужиток політичних, юридичних чи дипломатичних говорень або жестів, а через пасторальну любов і справжнього апостольського духа.

"Мабуть якраз наш час" — говорить о. Спіяцці — "зберіг-застеріг для Церкви ці великі історичні можливості, ці божественні харизми, краще ніж у минулому, щоби проникати в людську свідомість і збуджувати в ній почуття для добра, для конечности Бога, для гідности й відповідальности людини та її туги за солідарністю".

Що думає Кардинал Беа про діялог?

Тепер хочемо поділитися з деякими гадками великого сучасного апостола діялогу — Кардинала Беа, який висловив свої гадки в одній із своїх праць "Одність у свободі" ("Айнгайт ін Фрайгайт", Кольгаммер - Ферляґ, Штутґарт, 1965), щодо його підходу до діялогу.

Діялог у своїй суті не розуміє (не включає) старання, щоб інших переконати про правду власвої віри. Діялог не є також спрямований до того, щоб "навернути" партнера розмови до своєї спільности віри. Від діялогу чи при діялогу не вимагається також, щоб один із партнерів розмови залишив свою віру. Діялог також ніколи не може бути тоді, коли ми не знаємо віри, за якою мусимо щойно шукати, щоб укінці її відкрити-пізнати. "У всякому випадку й мабуть в особливій мірі при розмові з нашими нез'єдиненими братами мусить бути строго виявлена чистота науки", очевидно, науки Церкви.

При веденні діялогу треба пильнувати, щоб діялог був наскрізь корисний і успішний. Він мусить у першу чергу допомагати в тому, щоб були усунені деякі чинники, які нерідко змішується несправедливо з наукою Церкви. У дальшому діялог може в означених ділянках довести до взаємного порозуміння, яке може християн, хоч вони надалі позістануть взаємно розлучені у вірі, "успосібнити" до взаємної співпраці, про що так гарно й багатомовно говорить Папа Іван XXIII-ий у своїй енцикліці миру. Християни можуть, теж і без одности в вірі, координувати свої зусилля, щоби боронити загальні справи всього християнства й свободу релігії. Вони можуть співпрацювати в ділах любови та на соціяльній площині.

У дальшому ході діялог може причинитися до того, що по обох сторонах будуть "очищені" деякі догматичні непорозуміння. Міжцерковні розмови, чи то усні, чи то письменні, які досі велися, виявилися дуже корисними та показують постепенне наближення щодо взаємної згоди між протестантами різних об'єднань, як теж між католиками, протестантами і православними. Діялог часто змушує до дбайливого прослідження традиційного формулювання та деколи виразно показує, що зміст ідей є той самий, якщо навіть спосіб вислову взаємно від себе відрізняється.

Діялог, що його плекають між собою християни, може бути істотною допомогою до діялогу з модерним світом. Діялог може нам допомогти в тому, що ми говоритимемо мовою, яку модерна людина краще розуміє. Діялог у широкому глузді свого розуміння може бути посередником у пізнанні правильних форм щодо взаємного наближення великих релігій, як буддизм і мусульманство.

НОВА КНИЖКА
ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ
Видання для народу з 54 ілюстраціями
Уклав о. В. Бурко, ЧСВВ
Видавництво оо. Василіян, Прудентопіль, 1965
Стор. 240 — Ціна $2.00
Замовляти:
BASILIAN PRESS,
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

⁂

Уведення Собором діялогу не залишиться в історії людства, одноразовим і закінченим фактом, який записали історики для майбутніх поколінь, але живою й рушійною силою, що сколихнула все людство та розпочала нову еру співжиття між поодинокими релігійними чи ідеологічними спільнотами. Наслідки чи навіть деякі висліди діялогу вже можемо бачити в нашій сучасності, як теж можемо докладно передбачити дальший хід і кінцевий вислід такого діялогу. На жаль тільки в нашій українській спільноті якось не завважуємо відповідного наставлення чи заходів щодо діялогу, наче б він був зайвий, який однак напевно виявився б і корисним і успішним. —

ТАЙНИЙ АРХІВ ВАТИКАНУ ВІДКРИТИЙ

Ватикан, починаючи з днем 2 січня ц. р., віддав до диспозиції наукових дослідів акти й документи з часу понтифікату Папи Пія IX-го (16. VI. 1846 — 7. II. 1878), що досі зберігалися недоступними. Досі можна було користуватися актами Ватиканського архіву тільки по 1846 р. Префект Ватиканського Архіву — о. монс. Джусті сказав, що скарб Ватиканського архіву є одиноким у світі щодо своєї вартости, бо він має, крім документів до історії християнської культури, теж неоцінені документи до історії поодиноких держав. У цьому теж його універсальне значення.

ПРЕСВИТЕРІЯНКА ПРИЙНЯЛА СВ. ПРИЧАСТЯ, ПРИ КАТОЛИЦЬКОМУ ВІНЧАННІ

За дозволом Римського Вікаріяту прийняла Св. Причастя підчас шлюбної Служби Божої американська пресвитеріянка — Варвара Олсон, яка вийшла заміж за відомого італійського письменника Фортунато Паскваліно. Вінчання відбулося в славній базиліці в Асізі, Італія. Варвара Олсон уже в часі передшлюбного релігійного усвідомлення виявила бажання, що вона, будучи некатоличкою, хоче спільно зо своїм мужем прийняти з рук католицького священика Св. Причастя. Вона склала віровизнання про присутність Христа в Св. Тайні Євхаристії та визнання Папи як Христового Намісника.

Ф. Х.

В'ЯЗЕНЬ Ч. 16670 – ЛИЦАР НЕПОРОЧНОЇ

(Закінчення)

У ПОЛАТАНИХ ЧЕРЕВИКАХ

Не дбаючи про славу чи маєток манастиря, о. Кольбе дуже дбав про духовні основи свого Чину, особливо про підставу францисканської побожности: про духа вбожества. Ширше пише про те згадуваний ред. Бохенський. Тут пригадуємо, що о. Кольбе сам ходив у вбогім чорнім габіті, вбогий син Бідняги з Асізі. "Найновіщі винаходи й модерні системи праці мусять бути у нас застосовані. А воно потягне за собою тим більше обмеження наших особистих потреб. Мусимо вести зовсім убоге життя, щоб так мати змогу майже безкористовно вживати наймодерніших засобів дії. Бути нам у полатаній рясі, то й чому ж би не в підлатаних черевиках, але зате мати змогу вживати наймодернішого літака, коли воно потрібне для спасіння й освячення людей" — говорив о. Кольбе. А іншим разом сказав: "Убожество це наш капітал; воно дає нам змогу зміритися в бою з різними силами протикатолицьких плютократів та їх головачами: масонами. Без убожества і без залежности від Божого Провидіння не можна б узагалі говорити про якунебудь католицьку офензиву й успішний її розвиток".

о. Максиміліян Кольбе

ПІД БИЧЕМ ВІЙНИ

Життя й діяльність о. Кольбе обривається знагла з початком другої світової війни. Німці займають Непокалянів, а гітлерівська поліція виганяє монахів із манастиря. Завантажують їх на авта й вивозять до табору в Лямсдорф. Але якось пішло тим разом іще добре: вже 3 грудня 1939 р. о. Кольбе міг вернутися до своєї обителі. З ним зійшлося там тоді ще яких 100 братів. Але всяку видавничу працю мусіли спинити, а сам манастир перемінили на шпиталь. Поміж тисячами втікачів "антисеміт" о. Кольбе приняв теж кількасот Жидів.

ГЕЩТАПО ВМІШУЄТЬСЯ

Християнська дія Непокалянова не могла бути поганцями гітлерівцями толерована: вже 17 лютня 1941 р. ґештапо вивозить о. Кольбе до табору в Авшвіц, де він перестає бути людиною, а дістає тільки порядковий нумер на грудях.

Найважніші моменти страсних стацій о. Максиміліяна в Авшвіц описані вже достовірними свідками та долучені до актів беатифікаційного процесу. Всі, що стрічалися з ним, у цьому страшному місці смерти Освєнцімі, який гітлерівці перезвали на Авшвіц, всі вони захоплені поставою о. Кольбе. Сухітник у пасистому халаті з нумером на грудях, о. Кольбе зносив мужньо й уповні спокійно свої страсті та зновлену туберкульозу. Часто говорив: "За Христа готов я страждати ще більше!" Слухав сповідей, молився разом із співв'язнями та давав їм духовні науки й розраду. "Під час побуту в таборі я ні разу не спостеріг в о. Кольбе якоїнебудь ненависти до катів" — зізнав один із свідків процесу. "Він не тільки сам молився за гітлерівців, але і нас просив робити таке: молитися за них".

"Немає в нікого більшої любови, як у того, що віддає своє життя за друзів своїх" — каже св. Євангеліє. Так і покінчив свою земну мандрівку о. Кольбе: віддав своє життя за якогось там батька родини Францішка Гайовнічка. Покінчив муками голодової смерти і врешті впорскненням фенолю.

ПРИКЛАД МІЖНАРОДНЬОГО ПОЄДНАННЯ

Смерть мученицька о. Кольбе не була ще властиво повним кінцем його земної дії. В наших часах під час Другого Ватиканського Собору, німецькі й польські Єпископи виступили спільно за беатифікацію о. Максиміліяна Кольбе. У їх петиції [redacted] "Отець Максиміліян Кольбе з Чину Братів Менших (Міноритів), зрушений тією самою універсальною любов'ю, що панує в оцій соборовій авлі, яка представляє євангелію цього Синоду, віддав у 1941 р. в концентраційному таборі Авшвіц своє життя за ближнього свого: він по геройському жертвувався померти голодовою смертю, щоб так міг інший, батько родини, вийти живим.

Кардинали й Єпископи Польщі й Німеччини подивляють цього Божого Слугу; за заслугами його та заступництвом Непорочно Початої Діви Марії вони покірно просять Бога, щоб єдність і любов, братерство й мир запанували поміж народами на більшу славу Церкви, для повного щастя людства.

Дано в Римі, в свято Пожертвування Божої Матері, року Божого 1963".

Підписали всі Кардинали і Єпископи Польщі й Німеччини.

Маємо надію, що по беатифікації о. Кольбе дістанемо в ньому нового Святого Заступника у Христа і Його Пречистої Богоматері. Рівночасно стане о. Максиміліян святим заступником модерного пресового апостольства, одним із таких, як були святі Іван Боско, салезіянець, та св. Вінкентій Палльотті, пальотинець, — оба редактори й видавці католицьких книжок і часописів. І вже тепер можемо ми, католицькі журналісти й видавці, брати собі приклад до життя й апостольської дії з життя героїчного брата по перу о. Максиміліяна-Марії Кольбе.

Вийшла польською мовою гарна біографія о. Кольбе, пера відомої письменниці Марії Віновської, якої деякі оповідання "Світло" друкувало; книжка називається "Шаленец Непокаляней". Скорочений життєпис о. Кольбе бачили ми теж англійською мовою.

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

Із похорону бл. п. Павліни Онисин, Едмонтон	$15.00
Із похорону бл. п. К. Магеґа, Гілард	10.00
Із похорону бл. п. Ольги Гаврилюк, Вегревил	14.00
Із нагоди Заг. Зборів св. о. Николая, Вінніпег	8.50
Із похорону бл. п. Йосифіни Джоба	12.00

По $6.00:

Меланія Федишин, Ньюінгтон; Б. Горбай, Флашінг; Анна Лесик, Йонкерс; Марія Веклюк, Нью Йорк; М. Шкамбара, Нью Йорк.

По $5.00:

о. Д. Мигоцький, Нью-Йорк; Юлія Олга, Торонто; О. Нелюбитко, Торонто; Лев Пушкар, Філадельфія; Анна Артемко, Торонто; Стефан Федущак, Монтреаль; Ольга Гриньків, Дітройт; Євдокія Камінська, Джексон Гейтс; С. Тес. Грицак, Мюнстер; Юрій Войчак, Бофало.

По $4.00:

о. Т. Прийма, Судбури; Марія Натірна, Монтреаль; Єва Бедзик, Парма; Іванна Шпиталь, Чікаго; Т. Фурда, Арборг.

[redacted]

Володимир Тесля, Гартфорд; Степан Романюк, Торонто; Ірина Куць, Чікаго; П. Кравчук, Вінніпег; Іван Грицина, Торонто; Ґвен Пономаря, Мондер; Анна Юрчак, Чікаго; Юлія Бронгель, Ст. Мі-[redacted]

По $2.75:

Петро Маланчук, Чікаго.

По $2.50:

П. Федорів, Торонто; Т. Рошкевич, Чікаго.

По $2.25:

Олена Домашовець, Вайд Вотер.

По $2.05:

А. Сворак, Нью Йорк.

По $2.00:

Текля Крупка, Гамтремк; А. Баран, Австралія; К. Коверко, Торонто; Михайло Клецар, Бронкс; М. Тарнович, Судбури; Ірина Дзедзик, Мейпелвуд; Михайло Ткачишин, Віндзор; П. Стрижаченко, Рочестер; Юстина Чуб, Нокс; П. Сарабун, Форт Вілліам; Софія Сидор, Чікаго; Анна Химій, Торонто; Анна Гребеник, Албени; Анна Гусар, Пітсбург; Анна Курдила, Монтреаль; Роман Мельник, Йорк; Академія св. Василія В., Філядельфія; Ю. Костечко, Сарнія; Петро Корженьовський, Пітсвил; А. Обуховський, Трентон; Тетяна Бачинська, Нью Йорк; Катерина Терлецька, Нью Йорк; М. Стецюк, Ґвелф; А. Фолюсевич, Рочестер; Анна Андрухів, Гемпстед; Марія Рудницька, Нью Гейвен; Вера Кобасяр, Гестингс он Гадсон; Іван Горбачук, Бафело; о. Пилип Грушецький, Ленкастер; М. Осадчук, Бафело; Г. Лещишин, Рочестер; М. Медвідь, Джерзи Сіті; Юстина Чуб, Нокс; Наталія Стефанів, Реґо Парк; Анна Ворона, Ріджайна; о Он. Волянський, Колчестер; М. Федчук, Ню Йорк; Василь Ковальчук, Дітройт; М. Банифа, Десеронто; Пазя Биковська, Тінек.

По $1.60:

О. Судомлян, Монтреаль.

По $1.00:

І. Ю. Ренні, Ревер; Іван Луч нич, Ле Корей; П. Хлібович, Н Брітейн; др. Я. Крив'як, Кл пенд; П. Остапович, Скарбо Кость Мигаль, Торонто; Силь Іцак, Торонто; Й. Свитик, Торо то; А. Слободян, Торонто; Д. Ко тун, Торонто; Марійн Свист Торонто; Василь Лаба, Гримсб.

Б. Полянич

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції 1720-тих років

— Графине, ви несправедливі! Зв'язки України зі Швецією не почали ся від Карла XII, а майже 100 років тому. Я теж про це не знав і мені щойно князь Войнаровський пригадав: ще в 1654 від їхнього короля, чи то пак як вони звуть свого володаря, Гетьмана, а звався він Хмельницький, їздило посольство до вашої королеви Христини, а згодом до Карла Ґустава у відомій вам спробі балтійсько-чорноморської коаліції. Карло XII зовсім не відкрив України!

— Починаю підозрівати, докторе Лярі, що ви на службі української аґентури! — сказала ущипливо графиня Кеніґсмарк.

— На службі України я не є, — відповів поважно доктор Лярі, — але я там був, хоч і недовго, то, гадаю, хто бачив Україну, вже її не забуде!.. Бачите, графине, я вихованець Єзуїтів, і з моїм учителем, французьким Єзуїтом, о. д'Аврілем,*) а минуло вже кільканадцять років тому, я відвідав узберіжжя українського Чорного моря. Там же ж я і познайомився з Українцями...

— Очевидно, якщо ви це, докторе, сказали Войнаровському, то він мало не розцілував вас із радости, бо чула я, що Українці люблять дуже цілуватися і просто плачуть з утіхи, коли хтось похвалить їх батьківщину!

— Тут нічого дивного, графине! Вам теж приємно, коли хтось про вашу батьківщину, Швецію, щось приємного скаже, дарма, що ви вже давненько "Саксонською Діяною" стали. А ваше упередження до України виникло мабуть із вашого довкілля, чи радше може під впливом батька вашого сина, теперішнього нашого саського електора й короля Польщі, Авґуста II...

Хвилинку царила тишина. Ґіза тихенько відступила від дверей і заховалася в звоях котари, що заслонювала двері, але ніхто дверей не відкривав. Щойно по хвилині почувся тихий голос графині Кеніґсмарк:

— Може воно і правда, докторе, що ви кажете, але я не можу Гетьманові України, Мазепі, простити його програної під Полтавою. Ви ж знаєте, я із старинного військового роду Швеції, я внучка шведського пільного маршала Ганса Крістофера графа Кеніґсмарк, мій підло й потаємно замордований брат Филип граф Крістоф, був ґановерським полковником — уся моя родина військовики. І я не можу зрозуміти, як міг, такий великої міри дипломат як Мазепа, піти враз із Карлом XII проти царя Петра, коли поруч цього ж царя стояв із цим же українським військом сьогоднішній гетьман України, Іван Скоропадський. Українці проти Українців, уявляєте? І разом із собою Українці воюють під проводом Шведів за свою державу, над якою панує московський цар Петро?!

— Я не стратег, графине, і не політик. І самі знаєте, що я не шляхтич, і навіть цього маленького "де" при своєму прізвищі не маю. Мої батьки — селяни, і може й я сьогодні орав би, і сіяв на полях південної, такої дуже вбогої Франції, коли б не Чин Єзуїтів. Вони мене виховали, навчили лікарського мистецтва, про яке я мріяв від своїх дитячих років, то сьогодні я ваш і іншої високої шляхти лікар, я — звичайний собі Лярі. І тому я може інакше дивлюся на цю справу, як ви, графине! У вас інакший підхід до політичних справ, бо ви на вершку, але я гляджу на цей вершок знизу. Але коли низи струсяться, вершок може впасти. Катастрофу під Полтавою залишім розглядати науковцям, сьогодні ж можемо ствердити, що я вам раніше хотів сказати: не в Швеції і не в Англії і не у Франції розіграється бій за владу над світом, а в Україні!

— Чи не підповів вам цих слів ваш Андрій князь Войнаровський? — залунав знову ущипливий голос графині Кеніґсмарк.

— Для мене, добра графине, зовсім байдуже, князь він, чи ні, бо я звичайний Лярі та ще й лікар до цього, а повірте, коли ви покладете на шпитальне ліжко графиню фон Ассен а поруч неї вашу покоївку Ґізу, то ніхто не то з дипломатів, але й із найбільш талановитих анатомів і фізіологів не вгадає, хто з них графиня а хто покоївка...

— Фе, докторе, ви починаєте бути непристойні! — залунав легкий сміх графині.

— Ні, графине, я йду тільки слідами свого великого попередника, лікаря й письменника Франсуа Рабле...

— Ух! Як ви можете читати таку гидоту, ви, вихованець Єзуїтів!

— Не забувайте, ласкава пані, що цей же, як ви кажете, автор гидких творів і мій великий учитель, лікар Франсуа Рабле, був довголітнім секретарем архиепископа а згодом кардинала Парижу, Жана ді Беллей.

---

*) Ісусівець о. д'Авріль, відвідав 1692 р. узберіжжя Чорного моря і побував в Україні. Він перший залишив точний опис козацької чайки.

— Ну так, у вашій Франції воно все можливе!

— А чому ж подібне не може статися в Саксонії?

— Як то подібне?

— А просто: чому ви, графине, тепер не можете обернути коруговки політики Саксонії під іниший вітер?

— Я тепер не маю вступу на саксонський двір, докторе!

— Проте, графине, Август II грае під дудку царя Петра, який раніш чи пізніш проковтне Україну а з нею всі пляни Швеції, Франції й Туреччини. А коли б ви так заграли на карту України і проковтнули царя Петра?

— А навіщо він мені?

— Вам може ні, але ви маете сина...

Щойно по хвилині почувся легко схвильований голос графині:

— Ви сказали правду, докторе, так, ви сказали правду: я мушу жити для мого сина. А то, кажу вам щиро, я часом забуваю те й усі свої зусилля спрямовую на викритття вбивника мого единого брата. Я мушу, мушу найти того вбивника!

— Графине, від убивства вашого брата минуло, якщо не помиляюся, уже з два десятки років і ледве чи вдасться вам найти вбивника. І поскільки пригадую, хоч у той час мене ще в Гамбурзі не було, то говорили, що полковника Филипа Крістофера вбив теперішній король Англії, Юрій I, а тодішній електор гановерський Юрій Людвик...

— Так, я теж так спершу думала... Бо мій брат кохався в Софії, жінці його. Але це не Юрій убив його. Це майже певне!

— Що ж легшого, як сягнути до найпевнішого джерела, графине?

— Ви маете це джерело, докторе? Під милий Біг, чому ж ви дотепер не вказали його! Та ж ви знали, що я шукаю — —

— Це я знав, графине, але щойно кілька днів тому я дізнався про джерело, де ви можете засягнути докладних вісток про вбивство вашого брата. І сьогодні я вам можу вказати оте джерело.

— Кажіть, докторе, кажіть!

— Щирим другом і приятелем сьогоднішнього короля Англії, Юрія I е...

— Є? — майже скрикнула графиня Кеніґсмарк.

— Є Андрій князь Войнаровський! — — —

У коридорі почулися кроки й залунав голос дворецького:

— Герто, коли побачиш Ґізу, скажи, щоб зійшла на долину до мене!

Ґіза притьмом вискочила зза котари й станула в дверях:

— Я тут, пане Фридрих! — сказала легко вклонившись.

— Що ти тут робиш?

— Пані графиня веліли мені чекати, а там є лікар, — показала рукою на двері, що вели до будуару графині.

— А хто велів запрягати?

— Пані графиня! — всміхнулася Ґіза.

— Ну, добре! — дворецький неначе замнявся. — Коли лікар вийде, негайно зголоси мене в пані графині! — докінчив діловито.

— Добре, пане Фридрих! — знов усміхнулася Ґіза.

— Ну, добре! — знову дворецький неначе замнявся. — А... лікар уже довго в пані графині?

— Дуже довго, пане Фридрих!

— Тааак! — неначе до себе сказав дворецький, простуючи до сходів, що вели вниз палати.

Ґіза вернулася до кімнати.

— Щоб я не забула: Войнаровський, Хмельницький, Мазепа, Полтава — числила та пальцях, — ще щось було п'яте, зараз... убивство...

— Я вам безмежно вдячна, докторе Лярі! — пронісся голос графині Кеніґсмарк.

Двері будуару відкрилися широко та на порозі станув плечима до Ґізи, доктор Лярі, що глибоко схилився в поклоні. — І я постараюся вам якнайскорше віддячитися за вашу прислугу.

— Мій старий приятель Франсуа Рабле, графине, сказав, що відколи Фенікійці винайшли гроші, від того часу перестало існувати слово "вдячність". А може то не він сказав Але чи це не все одно? Хтось сказав!

— А може це сказав ваш новий приятель, князь Андре? — засміялася графиня Кеніґсмарк, стоячи в порозі кімнати.

— Ні! — відповів усміхаючись доктор Лярі — він напевно ні. Але... як хочете бути здорові, графине, послухайте моеї ради!

— Я обіцяла бути вам послушною, докторе, і буду! І тепер чекаю від вас вістки, коли й де?!

— Наказ! — і доктор Лярі щераз глибоко вклонився.

— Ґізо, відведи пана доктора до брами! — звернулася графиня Кеніґсмарк до Ґізи. — Ви вибачте, докторе, я не вдягнена!

Ґіза швидко вийшла з кімнати, йдучи попеперед доктора, а по хвилині вернулася тихенько до будуару та стрималася на порозі:

Графиня Кеніґсмарк стояла посередині кімнати й дивилася на великий образ, що висів на задній стіні її будуару. На образі в зеленій воді гралися до сонця дві постаті, Аврори Кеніґсмарк і короля Августа II. Обличчя короля була звернене до Аврори з якимсь наче прохальним виразом. Аврора дивилася просто перед себе. Високе чоло, під луком зарисованими рівними бровами горіли великі чорні, неначе бездонні очі, невеличкі, повні уста під рівним із чолом носом — і високо заложене над чолом каштанувате, барви старого золота волосся, творило якусь, неначе не від цього світу красу. А проти тіеї Аврори з образу, стояла дійсна Аврора, без зачіски, з розпущеним волоссям, але на її, такому ж високому чолі, що й на образі, вже було видно глибокі доземні пруги...

Ґіза, тихенько, на пальцях підійшла до Аврори і на неї глянули неначе непритомні очі графині Кеніґсмарк. По довшій хвилині, мов пробудившися зі сну, Аврора потерла долонею чоло та тихо спитала:

— Ти чогось хотіла, Ґізо?

— Чи пані графиня вже хочуть одягатися? — спитала також ж тихо Ґіза.

— Так! — якимсь чужим голосом відповіла Кеніґсмарк. — Поклич мені Герту!

— А ще, пані графине, пан Фридрих просив чи може зайти?

— Хай зажде, поки вдягнуся. Карета чекае?

— Так, пані графине!

— Можеш відійти, Ґізо! Зараз, зачекай! — і графиня Кеніґсмарк глянула на столик, на якому, біля недопитої філіжанки кави, лежали газети, що їх залишив доктор Лярі.

— Візьми ці газети й занести їх до мешкання доктора Лярі. Ти знаеш, де він живе?

— Знаю, пані графине!

Ґіза навшпиньки підійшла до столика, взяла рульон паперів, що лежав на ньому й нишком висунулася з будуару. Перебігла кілька кімнат і на коридорчику, що вів до кімнат служби, гукнула:

— Герто! Герто!

— А що там? — відозвався жіночий голос з одної кімнати.

— Графиня тебе кличе!

— Вже йду! — і з кімнати вийшла огрядна чорнявка. — Чому так пізно?

— Лікар був у графині! Біжи мерщій! — відповіла Ґіза, відчиняючи двері своеї кімнатки.

Кинула рульон на ліжко, з вішака зза дверей взяла чорну пелерину й надягнула на себе.

— Ще вспію! — подумала, скидаючи невеличку намітку з голови та поправляючи зачіску. — Жорж іще буде дома! Коби тільки не забути! Всього було п'ять — —

На коридорчику почулися кроки й крізь відкриті двері до кімнати заглянуло обличчя дворецького:

— Ти куди?

— Пані графиня посилае мене до міста, пане Фридрих. І пані графиня веліла вам зачекати; коли буде виходити, тоді поговорить з вами.

— Ну, добре! Ти може ідеш з панею графинею?

— Ні, пане Фридрих! Мене пані графиня посилае до пана доктора Лярі, я зараз вернуся.

— Ага! Тааак! — діловито прогугнявіло обличчя дворецького й щезло за дверима.

Надягнула чорний каптурик на голову, вхопила рульон і швидко збігла службовими сходами вниз. Відкриваючи двері на подвір'я, мало не зударилася з кухарем, який саме ніс великий казан із кип'ятком.

— Тю, на твою голову! — вилаявся кухар. — А тобі що, повилазило? Не бачиш, що несу кип'яток?

— А ви більше вважайте на других, не на себе! — відгризлася, вибігаючи на вулицю.

Швиденько виминала прохожих, перебігла через вулицю, скрутила в бічний заулок, де не було такого руху та врешті, задихана, спинилася перед невеличким домиком із залізним плотиком. Трохи відсапнула та потягнула за довгий дріт. Дзвоник задзвонив, у домику, крізь шибу мигнуло якесь обличчя, але ніхто не відкривав брами.

— Невже Жорж уже пішов? — подумала. — Він же ж тепер повинен бути дома! Сам казав, що кожного дня дополудня пряче кімнати, бо як пан прийде і побачить хоч найменший який порошок на меблях, то кричить і лаеться ввесь день.

Піднесла руку, щоб знов задзвонити, коли нагло відкрилися двері й у них появився всміхнений Жорж.

— Мій чорний метелик прийшов! — крикнув радісно, і подався назад у сіни, потягаючи дріт. Фіртка відкрилася і Ґіза швидко перебігла городчик.

— А я тебе сьогодні не сподівався!

Пригорнулася до нього сильно-сильно.

— Твого пана нема? — спитала.

— Нема, нема! Ходи, ходи! Як ти гарно зробила, що прийшла! — взяв її за руку.

— Я тобі маю багато-багато розказати... Але я тільки на хвилину! Маю віднести ці газети до доктора Лярі й мушу негайно вертатися назад.

— Але твоя пані нікуди не поїхала? — спитав Жорж, відкриваючи двері до невеличкого передсінку.

— Ні, поїхала каретою, але я не знаю куди.

— Сама чи з лакеем?

— Сама.

Увійшли до просторих сіней, із яких ліворуч і праворуч пнялися сходи вгору.

— Ходи нагору, до сальону мого пана, там собі поговоримо! — сказав Жорж.

— А не до тебе, до твоеї кімнати? — кинула оком праворуч. — Мені краще подобається в тебе!

— Сьогодні, мій чорний метелику, ми будемо панами! — засміявся весело Жорж, ухопив нагло за пояс Ґізу та підніс високо догори.

— Жорж, що ти робиш! — замахала руками. — Подвигаєшся!

— Я тебе занесу сходами нагору? Добре? — спитав усміхнений, дивлячись угору в обличчя Ґізи та тримаючи її на руках.

— Не роби цього, Жоржику, не роби! Я тебе дуже прошу!

Помалу опустив її вниз:

— Пожди хвилинку, Ґізо, я тільки скажу лакееві, щоб нікого не впускав.

— А якщо твій пан прийде? — спитала злякано.

— Він не прийде, він поїхав на два дні! Пожди хвилинку!

Швидко звернув праворуч і відкрив двері до бічної кімнатки:

— Жорж! — шепнув.

— Я слухаю, пане віцеграфе!

І молодий мужчина, який стояв біля вікна, вийшов на середину кімнати.

— Нікого тепер до мене не впускай. А як би хтось прийшов, то скажи, що я буду може вечором у хаті!

— Я слухаю, пане віцеграфе!

— Чого ти так дивишся у вікно?

— Якась карети спинилася на розі. Я її ще тут не бачив!

— Зрозумів, Жорже? Нікогісінького не впускати!

— Так, пане віцеграфе!

Швидко вибіг із кімнати:

(Далі буде)

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

25-РІЧЧЯ СВЯЩЕНСТВА о ПРОФ. НИКОЛИ КУШНІРИКА

Отець Никола Кушнірик прийшов на світ 20-го вересня 1916 р в Монтреалі в родині Стефана й Меланії з Бойчуків. За розповідями колишніх учителів Рідної Школи знаємо, що о. М. Кушнірик від дитинства вирізнявся між своїми однолітками непересічними здібнощами, любив науку і хотів її здобути. Від самого Отця нераз чули ми, що найбільшою втіхою було для нього служити до Служби Божої. По закінченні народної школи батьки віддали його, тоді молоденького Миколу, до клясичної гімназії в Сент Терез. Тверде й високорелігійне виховання в школі канадійсько-французьких священиків - виховників мало великий вплив на формування душі і характеру молодого хлопця. Вже тоді він збагнув, чого бажає від життя і чому хоче його посвятити.

Хоч у чужому французькому оточенні, молодий хлопець, теперішній о. Никола Кушнірик, не згубився, серце його і душа були переповнені любов'ю до всього рідного. На кожному кроці він говорить про своє українське походження. Таким способом здобуває собі любов і приязнь між професорами й товаришами. Всі його гімназійні товариші сьогодні на різних високих становищах і як приємно, коли ви згадаєте, "о. Кушнірик", то кожний із них додає багато гарних і похвальних слів.

По закінченні гімназії Н. Кушнірик уже з ясним бажанням вступив до Великої Семінарії в Монтреалі на богословські студії, де рівночасно здобуває наукові ступні.

Дня 15 червня 1941 р. дістає Св. Тайну Священства з рук бл. п. Владики Василія Ладики ЧСВВ. Новорисвячений молоденький священик усвідомив собі вповні своє становище в народі. Світ науки — це його світ, а чинити добре другому — це його вдоволення. У 1942 р. о. Кушнірик стає редактором "Вісника Українського Юнацтва" в газеті "Будучність Нації".

Душпастирську працю сповняє в таких парохіях: у 1941 р. Селкирк, Манітоба, в 1943 р. Східне Торонто, в 1945 р. Портедж-ля-Прері, Манітоба, в 1948 р. Веланд, Онтаріо, а в 1952 р. стає парохом при церкві св. Арх. Михаїла в Монтреалі на спеціяльне бажання владики Ісидора Борецького.

У Монтреалі о. Н. Кушнірик був 14 літ парохом матірної парохії. За той час монтреальська громада пізнала. хто є її провідником: отець Кушнірик здобуває собі пошану і любов у цілому Монтреалі серед усіх шарів суспільства. Як добрий священик і адміністратор, у першу чергу будує церкву та розмальовує її у візантійському стилі, ставить чудовий іконостас, пристосований до психіки молодого покоління. Згодом перебудовує цілковито церковну залю.

Мимо всього о. Кушнірик має здібнощі фармерувати. Завдяки йому літня оселя "Україна" в канадських "Карпатах" (Лаврентидах) розрослась у справжнє село, де діти й старші мають змогу проводити свої вакації.

У 1967 р. покликано о. Кушнірика на дійсного професора на монтреальському університеті й у Великій Семінарії, де він викладає про Християнський Схід. Він теж учить дітей у парохіяльній Рідній Школі французької мови та веде курси української мови для юнацтва. Хто мав змогу бачити бібліотеку о. проф. Кушнірика, той може з певністю ствердити, що о. Кушнірик є священиком і людиною високого рівня. Його недільні проповіді виголошувані так, що з них користає інтеліґент і навчається кожний, а найчастіше чуємо звернення до молоді: "Вчіться і пам'ятайте, що ви Українці". Отець Кушнірик є духовним проповідником ЛУКЖінок при парохії, духовником "Обнови" та деканальним дорадником УКЮнацтва в Монтреалі. Кромі всіх тих обов'язків він знаходить час на постійне дописування до "Голосу Спасителя" і "Світла". Мимо всього о. професор є надто скромною людиною, бо навіть у говоренні ніколи не ставить перше слово "я", зате є великим педантом щодо парохіяльного уряду й церкви, любить порядок і вимагає його й від інших. На все має свій погляд, не любить підхліблювання та над усе любить правду.

За всі ці прикмети, як душпастиря, науковця, громадянина й патріота — монтреальська громада 11-го грудня 1966 р. гідно вшанувала 25-річну працю о. проф. Н. Кушнірика. У неділю в год. 9-ій ранку, в церкві св. Арх. Михаїла Всеч. Ювілят відслужив Св. Літургію в сослуженні місцевого й позамісцевого духовенства. Спів чоловічого хору під проводом п. Р. Куліша і служіння 16 членів Вівтарної Дружини спільно з Отцями при престолі вносили глибоко молитовний настрій. Це була дійсно молитва подяки. Глибоко змістовну проповідь про священичий стан виголосив Впр. о. д-р М. Ґнесько ЧСВВ, син матірної парохії.

Того ж самого дня в 3-ій пополудні відбувся ювілейний бенкет у просторому словацькому домі в т. зв. "Роял Голл". Уже в 2-ій год. заля заповнилася гістьми в числі 850 осіб, які нетерпеливо чекали появи дорогого Ювілята. Вірні хотіли засвідчити, що вміють бути вдячні. За головним столом сиділи визначні гості, які знайшли час на те, щоб ушанувати своєю приявністю о. Ювілята, а саме — Єпископ Поль Ґреґуар, помічник Кардинала П. Е. Лєже, монсіньор П'єр Декарі, декан факультету "Дес Ар" при монтреальському університеті, Всесв. о. декан А. Цимбалістий, Всесв. о. декан Т. Гарасимчук, Впр. о. Ігумен В. Сорока, Впр. о. д-р М. Ґресько, мама о. проф. Кушнірика, Дост. п. Михайло Старчевський з дружиною, проф. Омелян Кушнір, місцевий голова КУК, всі монтреальські Отці, голови церковних організацій, посли до канадійського і провінційного урядів та представник Шкільної Кураторії.

Коли появився в дверях о. проф. Н. Кушнірик приявні встали з місць і довгими оплесками привітали о. Ювілята. З радости неодна сльозинка покотилася по обличчі зворушених парохіян. Коли втихли оплески, залунало "Многая літа". Двоє діточок із Рідної Школи в національних строях привітали о. Ювілята цвітами, а парохіяльний хор під диригентурою п. Ростислава Куліша відспівав "Тебе, Бога, хвалимо".

Ювілейною програмою дуже вміло керував д-р Стефан Климчук. Він найперше вручив Ювілятові благословення від Святішого Отця Папи Павла VI-го. Відтак відчитав побажання від Блаженнішого Кардинала Йосифа Сліпого, Еміненції Кардинала Е. Лєже, ВПреосвящ. Митрополита Максиам Германюка, ВПреосв Архиєпископа Івана Бучка та від Преосв. Ісидора Борецького.

о. проф. Н. Кушнірик, СТЛ

Під час бенкету особисто промовляли єп. Поль Ґреґуар, монсіньйор П'єр Декарі, від неприявного владики Ісидора і монтреальського деканату Всесв. о. А. Цимбалістий. Від канадського уряду Дост. п. М. Старчевський, від Отців Василіян ігумен В. Сорока та особистий приятель о. Ювілята Всесв. о. декан Тарас Гарасимчук. Після тих промов молоденька монтреальська співачка панна Анна Чорнодольська відспівала з великим відчуттям "Владико неба і землі" та арію з опери "Ля Богем" при акомпаніяменті п. Євгена Плавуцького.

По концертовій частині складали побажання від світських організацій. Від КУК — п. проф. Омелян Кушнір, від ЛУКЖ — пані Катерина Кравець, від Сестрицтва Пресвятого Серця Христового — пані Теодосія Валентюк, від УКЮ — п. Тарас Загоруйко, від Вівтарної Дружини — Іван Фенчак, а від Церковного Комітету — п. Іван Ґнесько, який крім побажання вручив скромний дар любови від усіх парохіян. Делеґати всіх монтреальських організацій зложили свої привіти на письмі. Письмові побажання відчитав проф. Микола Андрухів. По цих гарних і щирих привітах та промовах похвали на адресу заслуженого Ювілята д-р С. Климкевич попросив єпископа Поль Ґреґуара провести молитву до вечері, але цей скромний Князь Церкви сказав: "Отче Ювіляте, це Ваше свято, — Ваш день, а я Ваш гість. Благословіть Ви." І о. проф. Кушнірик провів молитву. Після вечері о. Ювілят, як завжди, вмів знайти сердечні слова подяки навіть для найменших. Його довшу промову приявні переривали бурхливими оплесками.

Про цю подію український Монтреаль довший час говорив, бо дотепер ще такого не було. Як сказав Єпископ Ґреґуар: "Щоб у наші часи зібрати аж 850 осіб на поклін вдячности Парохові — це живий доказ його динамічної та магнетичної особистости!"

І. Баран

УСПІШНИЙ КАРНАВАЛ ПАРОХІЇ СВ. ВАСИЛІЯ

Едмонтон, Алберта

У днях 28 і 29 жовтня ц. р. відбувся другий із ряду карнавал у парохії св. Василія. Тому що парохія ще не має власної залі, карнавал відбувся в шкільній авдиторії Мавнт Кармел. Карнавал влаштовано заходами всіх парохіяльних організацій. Відділ ЛУКЖ приготовив на продаж домашне печиво, вишивки, а крім цього гостив учасників карнавалу чайним прийняттям та пирогами й голубцями. Марійське Товариство Дівчат продавало холодні напитки, цукорки і тп. Члени Товариства Мужчин переводили гру в бінго та в колесо щастя. Але найбільше причинилися до успіху в карнавалі дівчата-контестантки, що продавали карнавалові квитки.

При кінці відбулася коронація королеви карнавалу. На залю ввійшли контестантки під проводом минулорічної королеви Лесі Мороз. Голова карнавалового комітету п. В. Курило представив усіх контестанток, а голова Товариства Мужчин д-р Д. Середа проголосив висід карнавалу та представив цьогорічну королеву карнавалу.

Минулорічна королева привітала нову королеву й склала признання їй та другим контестанткам за їхню жертвенну працю при продажі квитків та заохочувала теж і других дівчат в будучині брати участь у контесті. Відтак укоронувала вона Бернадету Ожібко на цьогорічну королеву карнавалу. Голова відділу ЛУКЖ п-і Г. Салевич вручила всім контестанткам китиці цвітів, а п. І. Ґулаєць, представник асекураційної компанії "Стар", передав королевій на пам'ятку чашу. Голова карнавального комітету п. В. Курило передав усім контестанткам теж дарунок у коверті.

Приявні привітали королеву гучними оплесками, після чого вона подякувала своїм батькам та всім, що помагали їй розпродувати квитки. Також подякувала від імені всіх контестанток учасникам карнавалу за їхню жертвенність, зокрема за купно карнавалових квитків, бо цим вони причинилися до здобуття фондів для парохії.

З черги парох, о. М. Ханас, ЧСВВ, подякував контестанткам, їх родичам, карнаваловому комітетові та членам парафіяльних організацій за їх жертвенну працю при переведенні так успішного карнавалу. Закінчив свою промову о. парох обіцянкою, що новий карнавал відбудеться у власній новій парафіяльній залі. Закінчився карнавал розігравкою карнавалових нагород, які виграли такі громадяни: Г. Л. Назаренко, Е. Захарко, Д. Осінчук, Дон Кер, С. Вазовський, Д. Габріл, О. Сацьків, К. Палійчук, Ю. Кіган та д-р Л. Дідук.

Зліва направо: 1-ша князівна Анна Сенишин, минулорічна королева Леся Мороз, королева Бернардета Ожібко та князівни: Варвара Слобода та Євгенія Манчак.

ВЛ. П.
о. МИХАЙЛО ГОРОДИСЬКИЙ

Душпастир катедри св. Йосафата в Торонті і колишній душпастир церкви Успення Пресвятої Богородиці в Куксвил, Онт., спокійно віддав душу в руки Всевишнього та пішов перед Його престол по вічну нагороду, в п'ятницю 9 грудня 1966 р. на 84 році життя і 54 році своєї ревної душпастирської праці.

Покійний о. Михайло Городиський, уроджений 25 жовтня 1882 в Гордині, пов. Самбір, скінчив богословські студії на Львівському Університеті та в Духовній Семінарії у Львові й Перемишлі в 1905-1909 рр. і був 22 грудня 1909 рукоположений Єпископом Кир Костянтином Чеховичем у Перемишлі.

Душпастирював у Сяноці — як катехит і сотрудник (від 1910 до половини 1912 рр.), як завідатель парохії Михалевичі, дек. Рудки (від 1912 до 1916 рр.), як завідатель парохії Більче, Дрогобицького деканату, як парох Урожа, Підбузького деканату (від жовтня 1918 до березня 1933), як парох Кропильник,-Рудецького деканату (від 1933 до липня 1944). Від 25 липня 1944 пішов на еміграцію, де душпастирював між українськими скитальцями в Бад Кіссінґен у Німеччині.

До Канади приїхав у 1949 році та працював як душпастир у Монтреалі, а від 1950 р. як сотрудник при катедрі св. Йосафата в Торонті і душпастир церкви Успіння Пресвятої Богородиці в Куксвил-Диксі, яку побудовано за його ревними стараннями. Від кінця березня 1963 р. до смерти був сотрудником при катедрі св. Йосафата в Торонті.

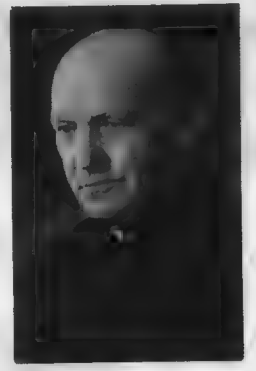

Вл. п. о. М. Городиський

Панахиди відправлено в суботу, а священичий похорон під проводом Преосв. Кир Ісидора в неділю вечором у катедрі. Архиєрейська заупокійна Св. Літургія і кінцеві похоронні обряди відправив у понеділок 12 грудня Преосв. Владика при участі численного духовенства, після чого тіло Покійного похоронено на цвинтарі в Куксвил.

Вічна Йому Пам'ять!

ПОХОРОННІ ДЗВОНИ

Чипмен, Алберта

5 вересня м. р. несподівано упокоївся Степан Сафранович. Покійний полишив у глибокому смутку дружину Ольгу, сина Ернеста та доньку Вивіян.

Покійний відзначався спокійною й лагідною вдачею. Був добрим членом парохії Різдва М. Б. в Чипмен, а пізніше парохії свв. Апостолів Петра й Павла в Мондері. Також був живим членом наших парохіяльних організацій.

Вл. п. Степан Сафранович

Похоронні богослуження відбулися в церкві Різдва М. Б. в Чипмен, а відправили їх оо. ігумен В. Підскальний ЧСВВ та В. Дрібненький ЧСВВ при численній участі народу.

Збірка на СВІТЛО принесла $10.00. — В. Й. П.

ЧИТАЙТЕ!
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!
ПОШИРЮЙТЕ!
"СВІТЛО"!

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

З ДЕПАРТАМЕНТУ ПРАЦІ

Онтарійське законодавство про працю, яке є важливе для працівниць-жінок.

Платні: Мінімальна платня в Онтаріо виносить $1.00 на годину й вона стосується як чоловіків так і жінок. Проте, існують деякі обставини, в яких платня може виносити менше, ніж $1.00 на годину. Робітники, які вважають, що вони отримують менше, як це законом встановлена тарифа вимагає, або вони не отримують платні під час періоду навчання, або не отримали заплати за виконану працю, повинні поінформуватися про це у Відділі Робітничих Стандартів цього Департаменту (Labour Standards Branch).

Згідно з законом, кожний працедавець мусить дати робітникові виказ його заробітної платні та податкових відтягнень.

Рівна платня: Кожна жінка, яка має причину вважати, що вона отримує меншу платню, ніж чоловік, який виконує таку саму роботу біля неї, повинна внести скаргу до Онтарійської Комісії Прав Людини (Ontario Human Rights Commission), як це описано в Онтарійському Кодексі Прав Людини (Ontario Human Rights Code).

Години праці: В Онтаріо максимальний тиждень праці є 48 годин для чоловіків і жінок. Законом також забороняється держати на праці жінок і підлітків поміж 12 год. опівночі та 6 год. ранку.

Час на їжу: Закон теж вимагає, щоб усі працівники (чоловіки й жінки) мали вільний час на їдження по пів години після кожних відроблених п'ять годин.

the Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

ОЦІ ДІТИ ЗНАЙШЛИ БАТЬКІВ ЧЕРЕЗ АДОПТАЦІЙНУ СЛУЖБУ ОНТАРІО

FRANK
ALLAN
DAWN
DUNCAN
JOAN
SUSAN
BILL
CHARLES
JIM
RONALD
PETER

Photos courtesy Toronto Telegram

Щасливі діти в щасливих родинах

ОЦІ ДІТИ МОЖНА АДОПТУВАТИ

ТОМ — це задоволений, рухливий і допитливий, маленький 5-річний хлопчик. Тепер він перебуває у домі дітей для доглядання разом з трьома другими дітьми. Усі вони живуть між собою дуже гарно. Том — це правдивий маленький чоловічок, який кожного ранку любить тюпцем бігти, з великою повагою, до дитячих ясел. Він є здоровий малий північно-американський індіянин, про якого батьків і родинне походження є малощо відомо. Він є римо-католик, має карі очі й буре волосся, має смагляву шкіру, а кожний інч його — це гордий індіянин. Том піде до своїх нових батьків із своїми прикметами, без жодного знання про його родовід.

ДОРОТІ — Розвід розлучив 14-річну Дороті від її справжніх батьків. А зараз вона в розшуці за новими батьками за допомогою адоптації. Ця юначка має лагідну вдачу, але буває похмура коли незадоволена. Вона легко приймає умови дисципліни й має приятельське наставлення до людей і окруження. Вона вчащає до 8-ої кляси й має досить добрі успіхи в навчанні. Дороті любить багато читати та має надзвичайну пам'ять. Ця гарна на вигляд дівчина має карі очі та яснобронзове волосся. Її здоров'я дуже добре, й досі вона не мала жодної важчої хвороби. Старше протестантське супружжя, повне вирозуміння, любови та лагідної вдачі, може стати новими батьками для Дороті через адоптацію. Якщо ви вважаєте, що вона може бути прийнята в члени вашої родини, повідоміть про це нас.

ГЮ і АДЕЛАЙДА — Гю має 7 років, а Аделайда — 8. Це брат і сестра, які бажають залишитися разом. Вони є англійського й польського походження. Аделайда є прекрасною ученицею в 3-ій клясі. Вона є середньої будови, має карі очі, бронзове волосся, гарний маленький носик і гостру борідку — дуже гарна на вигляд. Ця дуже спокійна й скромна дівчинка є досить встидлива з чужими людьми. Аделайда є добре доглядана, чиста, здорова маленька дівчинка. Гю є дрібної кости, гарного вигляду хлопчик, з чистою білою шкірою, бронзовим волоссям і карими очима, круглим личком — дуже гарний на вигляд. Учень 1-ої кляси, він нормально пересічно вчиться, але є щирий, приятельський і активний маленький хлопчик. Гю і Аделайда найщасливіше чулися б у спокійній родині й вони можуть легко прийняти братів і сестер, як також нових римо-католицьких батьків.

ДЖІММІ — має свою власну думку й його можна попровадити, але не примусити. Тепер він ходить до дитячих ясел і там виказує спритність у ручних зайняттях і належить до перфекціоністів. Джіммі має 4-ри рочки, є шкотсько-ірляндського походження. Він є сильної будови, має блакитні очі та ясне волосся, повнощокий. Цей хлопчик є вразливий, має сильно вироблене почуття прив'язаности, але чужий може його здобути лише терпеливістю та без поспіху. Протестантські батьки, які адоптують Джіммі, мусітимуть обходитися з ним обережно й дати нагоду йому зблизитися з ними. Але раз він їх прийме, це буде вірний та тривалий зв'язок.

ПОЛЛІ і ДОРІС — це сестри, які бажають разом виростати в домі своїх названих батьків. Вони мають 4-ри і 5-ть років. Поллі має 5-ть років, ходить тепер до дитячого садка, має карі очі, яснобронзове волосся, білу шкіру, яка на сонці загоряє на кремовий, золотавобронзовий колір. Вона дрібної будови. Вираз її лиця гарний, але насторожений, однак, вона за дуже хоче догоджати й потребує батьківського запевнення, що вона є без застереження бажана й люблена, бо вона потребує бути трішки галаслива та пустотлива. Ця дитина є чутлива, пересічна, здорова дівчинка, англо-саксонського походження. Доріс є грубенька, з ясними рожевими щічками, карими очима і ясним, прямим, бронзовим волоссям. Вона є мила й гарна на вигляд дівчинка. Проворна, здорова, маленька дівчинка передшкільного віку, буде щаслива, якщо знайде разом з Поллею підхожих римо-католицьких батьків.

ДЖЕК — це справжній "джек-стрибун", він завжди в русі. Він створює проблему не тільки для себе самого, але й для всіх довкруги нього тому, що він такий "рушійний мотор". Джек має 9 років. Протестантської віри, худорлявий і тонкий, з синіми очима та дуже ясним волоссям, цей хлопець має добру будову кости й гарні риси. Він є інтелігентний хлопець, але його зайняття та зацікавлення в багатьох різних справах, не дають йому можливости присісти над книжкою. Однак він задовільний у 3-ій клясі. Цей енергійний хлопець потребує зрілих і стійких протестантських батьків, які могли б на нього мати злагіднюючий вплив та могли б спрямувати його велику енергію на продуктивні й конструктивні ділянки.

ЛАВРА — має 3½ року, римо-католицької віри, ірляндського й норвезького походження. Вона є стрункої будови, з синіми очима, золотаво-каштановим волоссям і кремового кольору шкірою. Риси її обличчя є дрібні й пропорційні. Вона дуже гарна на вигляд та дуже приємна маленька дівчинка. Вона доброго здоров'я й розвивається нормально. Це дуже спокійна маленька панночка, але на проходах вона дуже хвилюється, бо довкілля її дому надзвичайно затишне. Для неї підходитиме податлива, мирна родина, в якій Лавра постепенно могла б вилізти зі своєї шкаралупи, а пізніше приживитися й брати участь у грах і розвагах.

БОБ — має 11 років, є спокійної вдачі, примирливий тип хлопця, який потребує заохоти й допомоги з боку протестантських батьків. Його власний дім і його батьки розчарували його й тепер він потребує наново розпочинати своє життя з впевненими батьками в стійкому домі. Він має всі дані мати успіх у житті, бо він доброго здоров'я, пересічної інтелігенції, гарного вигляду — має темносині очі, бронзове волосся і лице ясної шкіри з пропорційними рисами. Старше протестантське супружжя могло б дати Бобові нову шансу для його розвитку серед нових умовин любови й заохочування.

КІТ і СЕМ — 8-річний Кіт є охоронець і близький приятель молодшого брата Сема, який має 5 років. Тому бажання обидвох хлопців є адоптація "в одному домі для нас обох, бо ми хочемо бути разом". Кіт, середньої висоти, дрібної будови, ясної шкіри, синіх очей і коричневого волосся, доброго здоров'я, гарно вчиться в школі. Цей милий і щирий хлопчик потребує дуже багато любови й уваги, бо в своєму короткому житті він багато пережив. Сем — це добре збудований маленький хлопчик, білявий та приємний. Він є задоволений і щирий, але часами буває пустотливий і агресивний. Звичайно він є дуже приємний і пестливий. Він доброго здоров'я і виглядає, що під кожним оглядом нормально розвивається. Ці хлопці потребують римо-католицьких батьків — негайно!

Вносіть заяву до місцевого відділу Товариства Дитячої Опіки або до:

THE DEPARTMENT OF PUBLIC WELFARE
PROVINCE OF ONTARIO
PARLIAMENT BUILDINGS, TORONTO

HONOURABLE JOHN ROBARTS
Prime Minister

HONOURABLE JOHN YAREMKO
Minister of Public Welfare

CANADA

Ставайте канадськими громадянами це вам оплатиться

Канадське громадянство може допомогти Вам осягнути успіху у Вашому житті.

В багатьох випадках канадські громадяни мають першість в отриманні праці. В деяких випадках вимагається мати канадське громадянство, щоб взагалі отримати праці

Отримати канадське громадянство легко тим, хто відповідає вимогам. Суди Громадянства завжди готові Вам допомогти. Вони знаходяться в: Halifax, Moncton Montreal, Ottawa, Sudbury, Toronto, Hamilton, Kitchener, St. Catharines, London. Windsor, Winnipeg, Regina, Saskatoon, Calgary, Edmonton і Vancouver.

Зверніться до найближчого Суду негайно!

Якщо бажаєте, можете писати прямо до:

The Registrar of Canadian Citizenship, Ottawa.

Пам'ятайте, що Вам оплатиться бути канадським громадянином.

Judy Lamarsh

ДЖУДІ ЛаМАРШ
Міністер внутрішніх справ Канади

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXX — БЕРЕЗЕНЬ — 1967 MARCH — Ч. 3 (531)

IXC
ВАСИЛІЯНСЬКИЙ ЧИН
СВЯТОГО ЙОСАФАТА

ПОГЛЯНЬ! ПОСЛУХАЙ! ПОДУМАЙ!

ПОГЛЯНЬ! — та зрозумій, який великий скарб держиш у своїх руках!
ПОСЛУХАЙ! — нашого щирого прохання, що ним звертаємося до тебе!
ПОДУМАЙ! — малу хвилинку і прочитай це письмо!

Дорогий Приятелю!

Без сумніву, кожного місяця Ви очікуєте нетерпляче нового числа "СВІТЛА", як свого найвірнішого і найлюбішого друга!

Ви певно читаєте його з великою приємністю і хвалитеся перед іншими, що маєте у своїм домі такий гарний і цінний католицький журнал!

Та чи Ви коли поважно призадумалися над тим, які великі користі приносить кожноразове читання цікавих статтей, матеріялів, вісток, оповідань і дописів у "СВІТЛІ"?

Вже 29 років постійно виходить "СВІТЛО" і за цей час журнал записався незатертими буквами в історії української католицької преси в Канаді і поза нею.

ЧОМУ "СВІТЛО" ПОВИННО БУТИ В КОЖНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ДОМІ?

СВІТЛО — дає духовну поживу для душі. Без тієї духовної поживи, що її дає католицька преса, душа доброго католика затрачує свідомість, вітріє й нидіє. Якраз "СВІТЛО" дає здорову поживу Христової науки у приступній формі.

СВІТЛО — поширює знання з різних ділянок християнської релігії, поглиблює християнсько-католицький світогляд, дає основні статті з історії рідної Церкви та боронить свою Церкву, віру й обряд від нападів і наклепів ворогів Христа й правдивої Христової Церкви.

СВІТЛО — подає огляд подій із світу й Церкви, насвітлює їх із погляду вічних правд Христової науки і дає християнам вказівки, як думати й поступати в хаосі сьогоднішнього зматеріялізованого світу.

СВІТЛО — подає також цікаві нариси, оповідання, новелі кращих українських письменників, або переклади з літературних творів різних чужомовних письменників.

СВІТЛО — має добрих редакторів, співробітників, репортерів і дописувачів не тільки з Канади, ЗДА, але теж і з Европи. Наш журнал дуже радо читають Українці по цілому світі і пишуть про нього вдячні листи.

СВІТЛО — найдешевіший український журнал, бо його річна передплата виносить тільки 3.00 дол., а кожне число журналу має 40 сторін друку великого формату.

З того всього, що тут сказано про "СВІТЛО", Дорогий Друже, просимо зробити заключення, що "СВІТЛО" повинно стати і для Вас і для інших українців найдорожчим другом і найлюбішим гостем. ПОМОЖІТЬ НАМ, ПОСИЛАТИ "СВІТЛО" В КОЖНУ УКРАЇНСЬКУ ХАТУ!

Будьте апостолами доброї преси — ПРИЄДНАЙТЕ БОДАЙ ОДНОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА! У цей спосіб ОО. Василіяни, що видають "СВІТЛО" вже від 29 років, зможуть продовжувати своє апостольське діло між українським народом, для добра рідної Церкви і рідного народу.

Ви певно не відмовитеся від співпраці і помочі та ще й інших будете заохочувати до того!

Нехай Всевишній благословить Вас за Вашу співпрацю в поширенню рідної доброї преси і зішле Вам свої щедрі ласки.

Прохаємо ласкаво виповнити картку замовлення і переслати її на таку адресу:

"THE LIGHT", 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Щиро віддані Вам
ОО. ВАСИЛІЯНИ, Торонто

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Надто дешевенька річ — тільки засудити атеїзм *о. О. Купранець, ЧСВВ* 82
"Благообразний Йосиф..." *о. Д. Ковалюк* 84
Філософія любови *о. В. Ковалик, ЧСВВ* 85
Св. Йосафат — зразок душпастиря *о. С. Фединяк, ЧСВВ* 87
Найвизначніший новик св. Йосафата *о. І. Назарко, ЧСВВ* 90
Великодній ранок — вірш — *Є. Крименко* 91
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 92
Таїнство Відкуплення і наше життя *о. Є. Білик, ЧСВВ* 93
Намірення Апостольства Молитви на березень
Багато людей запитує... *о. С. Сабол, ЧСВВ* 94
Нечисті сни — Схід і большевизм — Св. Юда Тадей
Єрусалимський Храм у часах Ісуса Христа *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 97
Жінки — священиками? *о. Н. Кушнірик* 99
Третій чи перший "біблійний день"? *о. О. Купранець, ЧСВВ* 101
Подґорний у Папи
1917 — На світанку волі — 1967 *о. С. Шевчук, ЧСВВ* 103
Маніфест Панамериканської Української Конференції 105
Соціяльно - господарські переміни серед канадських Українців *д-р Б. Казимира* 107
Сторіччя канонізації свщм. Йосафата 109
Заклик Протоігуменату ЧСВВ
Смерть і похорон Наталени Королевої *інж. Гаврило М'яловський* 110
"Ех, ті попи..." *о. С. Юник, ЧСВВ* 111
40 років тому в Крехові *К. Грицина* 112
Сім золотих чаш — повість — *Б. Полянич* 114
НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ 117
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — Дописи — 118
ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ 119
(Пресовий фонд)

ОБКЛАДИНКА:

Герб ОО. Василіян. Мистецьке виконання п. Є. Левицького з Вінніпеґу.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Євген Білик, ЧСВВ, о. Іриней Назарко, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.
Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.
Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Irenaeus Nazarko, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.
Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.
Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

НАДТО ДЕШЕВЕНЬКА РІЧ – ТІЛЬКИ ЗАСУДИТИ АТЕЇЗМ

Із хвилиною, коли на Ватиканському Соборі виринула проблема діялогу з некатоликами, з нехристиянами та вкінці навіть із невіруючими, то вже таки на самому Соборі посеред значної частини Отців Собору зчинилося негодування, а то й явні протести проти діялогу з марксистами. Від тих же самих почувань і наставлень не був вільний доволі широкий католицький загал, який таким "потягненням" Собору був сильно, як теж, — не закриваючи правди, — немило заскочений. Таке "потягнення" Собору подекуди ображувало релігійні почування віруючих.

"Як це можливе, щоб переговорювати з безбожниками, які виступають проти Церкви та нищать усяку релігію?" — питання, що його можна було часто почути, а навіть подекуди ще й тепер. І слушно люди ставили таке питання, бо це був занадто великий "скок" збоку Собору. Однак це так виглядало чи може виглядає в світлі щоденности та сучасности. Коли ж знову дивитися під іншим кутом, то воно прибирає зовсім інший вигляд.

"Бо не послав Бог у світ Сина світ засудити, лише ним світ спасти" (Ів. 3, 17). "Ідіть же по всьому світу та проповідуйте Євангелію всякому творінню" (Мр. 16, 15) — сказав Христос. Св. Павло наче заокруглює ці Христові слова, пишучи в листі до Колосян: "Вдягніться, отже, як вибрані Божі, святі й любі, у серце спочутливе, доброту, смиренність, лагідність, довготерпеливість... Слово Христове нехай у вас перебуває щедро: навчайтесь у всякій мудрості й напоумлюйте одні одних" (3, 12-16). Поводьтеся мудро з тими, що назовні, використовуючи нагоду. Ваша розмова нехай завжди буде люб'язна та приправлена сіллю, щоб знали, як треба вам кожному відповідати" (4, 5).

І дійсно так воно є й сьогодні, бо Церква, вповні свідома своєї суті та післанництва, робить не що інше, як те, що сповняє заповіт Христа та практику Апостолів. Церква дивиться на світ і його проблеми не тільки під кутом земського "тепер і тут", але під кутом вічного Божого Царства, якому не буде кінця. І тому Церква, хоч є нпр. часто "реґулятором" усесвітнього миру, то однак не стається вона ним тільки через засоби дипломатії, але силою її власної суті, що має в собі Божу основу. Тому теж вона не боїться почати розмову з тими, "що назовні, використовуючи нагоду" в дусі писання св. Павла.

Не кидати засуду, але дати свідоцтво правді

У жовтні 1964 р. під час Соборової дискусії над схемою про Церкву в модерному світі, говорячи про "модерний феномен" — воюючий атеїзм, бельгійський кардинал Суненс так висловився:

"Очевидно, що атеїзм жахливий блуд, однак це було б занадто дешевеньке, щоб його тільки засудити; треба радше частіше поставити собі питання, чому так багато людей визнає себе атеїстами і який властиво образ Божий вони поборюють. Із ними треба ввійти в розмову, щоб вони шукали й пізнали правдивий образ Божий, який вони мабуть бачать як карикатуру і відкидають його. Але ми мусимо себе самі провірити, чи ми припадком через наш спосіб говорення про Бога й наше життя у вірі не затемнюємо сонця живого Бога."

Врочисто проголосити засудження — це дуже легка справа. Однак які користі принесе воно в висліді: зміну ситуації; зліквідує чи усуне атеїстично-матеріялістичний світ; багато поможе воно Церкві та пошкодить самому атеїзмові? Чи офіційне проголошення засуду додасть щось до того, що Церква раніше й тепер, доволі часто й рішуче, проголошувала відносно атеїзму чи матеріялізму, вказуючи всьому людству на найбільш загрозливу небезпеку, що її приносить зі собою матеріялізм чи атеїзм у різних своїх видах. Теперішній досвід показує, що сьогодні такі офіційні засудження не роблять великого враження навіть у католицьких країнах, де б можна того сподіватися.

У своїй теоретичній чи практичній формі атеїзм чи матеріялізм преставляють велику небезпеку для всякого релігійного життя, а зокрема тоді, коли це релігійне життя поверхове, тобто немає сильної, якщо можна так висловитися, теоретичної підбудови релігійного знання, та далеке від практичної реалізації християнських засад. На ділі Соборовий засуд стосувався б радше тільки до теоретичної форми атеїзму чи матеріялізму, при чому, як знаємо, практична форма атеїзму, там, де вона має силу влади в своїх руках, спричинює може навіть більші шкоди, ніж це робить в інших місцях теоретична форма атеїзму.

Хоч і як бажається з одного боку знайти якесь добре зерно в атеїзмі чи матеріялізмі, то все таки досвід показує, що воно дуже тяжко, бо досвід не тільки заперечує, але ще й доказує, що в атеїстично-матеріялістичній ідеологічній системі годі дошукатися доброї волі. Досі всі спроби будьяких переговорів увінчалися тільки неуспіхом.

Церква, знаючи, що нове осудження, хоч би й офіційно-врочисте, нічого не змінить, а може ще спричинити погіршення в обох формах, тобто теоретичній і практичній, усього невірства, бажає щераз виявити наочне свідоцтво доброї волі та передовсім свідоцтво Христової любови до людей, якими теж є атеїсти чи матеріялісти. Церква хоче тим показати, що вона чи її дії є продовженням Христового приходу поміж грішників нашого земського світу. Христос прийшов на світ, щоб шукати й спасати те, що загубилося для Божого Царства, як це Христос прекрасно змальовує в притчі про доброго пастиря.

Друге важливе свідоцтво Христовій любові та правді — це взаємна любов і співпраця внутрі католицького чи взагалі християнського світів. Гейби на сором усьому християнському світові ми бачимо куди більшу солідарність, співпрацю та дбайливість посеред атеїстично-матеріялістичного світу, коли йдеться про його справи, ніж між християнами, коли йдеться про добро християнства як такого. Наочним доказом того є нпр. наш український християнський світ.

о. О. Купранець, ЧСВВ

СВІТЛО THE LIGHT
Український Католицький
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, БЕРЕЗЕНЬ, 1967
РІК XXX, Ч. 3 (531)

ХРИСТОС ВОСКРЕС! – ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

З НАГОДИ СВІТЛОГО ПРАЗНИКА ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕННЯ ВСІМ НАШИМ ШАНОВНИМ І ДОРОГИМ ЧИТАЧАМ І СПІВРОБІТНИКАМ, ЩО СВЯТКУЮТЬ ЗА ГРИГОРІЯНСЬКИМ КАЛЕНДАРЕМ, ШЛЕМО НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ ЩЕДРОГО БОЖОГО БЛАГОСЛОВЕННЯ Й УСЬОГО НАЙКРАЩОГО!

Редакція й Адміністрація СВІТЛА

о. Д. Ковалюк

"БЛАГООБРАЗНИЙ ЙОСИФ..."

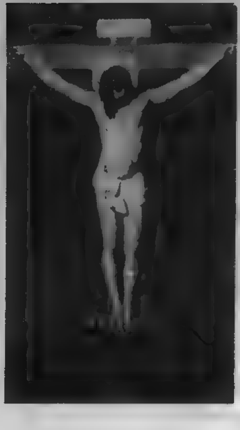

Ніхто й ніколи не говорив до [illegible] переконливою мовою, якою говорить розп'ятий Христос!

"Благообразний Йосиф, з древа снем пречистоє Тіло Твоє, плащаницею чистою обвив, і вонями в гробі нові покрив положи".

Тихо і спокійно стало на Голгофті по розп'ятті Божого Сина. По чудах на небі, землі й підземеллі успокоїлася вселенна. Тільки розпуклі скелі, своїми щілинами, мов очима, вдивлялися в розп'ятого Христа. Останнє світло заходячого сонця, ще востаннє кинуло сніп золотого сяйва на святе розп'яте тіло Господа.

Кати з закривавленими руками і знаряддям сходили з гори, а деякі з них, навернені, в жалі й плачі покидали гору розп'яття Божого Сина. На Голгофті запанувала глибока цвинтарна тишина. Ніхто нічого не говорив, бо замовкли були святі уста небесного Вчителя Христа.

Голгофта прибрала інший вид. Під хрестом позістали найближчі і найдорожчі Божому Синові Особи, Його Найсв. Мати, сперта на св. Івана, питає: "Що буде з тілом мого Сина? Що з ним станеться?"

Хотіла би примкнути Йому очі, обмити лице з крови, повитягати з голови терня і зложити материнський поцілуй на Його святе обличчя. Та все те Їй заборонено.

Серед таких чорних думок — чути крик і стукіт жовнірів, що простують на Голгофту поломити кості розп'ятим. Думка, що може і Її Синові поломлять, збільшила Її душевний біль

Хотіла б зняти Його з хреста — але як? Сама невсилі — а мужчин нема, крім св. Івана. А хоч би і зняли, — то куди з тілом, коли нема гробу? Колись у Вифлеємі не мала для Нього колиски — тепер не має гробу. А до того кругом вороги і чужина. Та ще серед терпінь довідується, що і тіло Її Сина не належить до Неї, а до Пилата, який може Їй, але може і Жидам його видати, щоби похоронили де схочуть... І це було одне з найбільших терпінь Божої Матері по розп'ятті Сина.

Та небесний Отець так покерував справою, що Пилат видав на власність Христове тіло Божій Матері, і подбав про гріб для свого Сина. Гріб був новий — і в чудовім положений огороді, власність одного багатого чоловіка, члена синедріону. Сам Бог справив своєму Синові похорон через людей, через що саме цей гріб стався славним.

По розп'ятті Божого Сина Голгофта перемінилася на цвинтар. Затихли дикі вигуки, кпини з розп'ятого Христа, і не чути було більше ударів молотів.

Відносно Христового похорону — то Жиди хотіли Його поховати в найгіршому і в найбільш скритому місці, щоб ніколи не віднайти Христового Тіла. Пилат не робив би їм найменшої трудности. Для нього було всеодно, де закопають Христа. Та Бог перекреслив злобні наміри членів жидівського найвищого церковного суду.

В чудесний спосіб видістає Божа Мати від Пилата мертве тіло свого Сина. Бог чудесно порушив своєю ласкою одного впливового члена Синедріону, Йосифа з Ариматеї, що з'явився на Голгофті і жертвував свої услуги для Божої Матері. Цей то Йосиф — одинокий із 72 членів церковного Суду над Христом, що проти засуду Христа заявляв "вето", як зазначує св. Марко. Був це дуже багатий, учений і поважний чоловік, а притім праведний.

Коли Пилат почув, що до нього прийшов Йосиф з Ариматеї, втішився, бо знав його особисто. Дізнавшися про його просьбу, відразу з приємністю сповнив її, чого Жиди ніяк не сподівалися. Казав видати йому Христове тіло до розпорядимости і похоронити там, де сам захоче. Жидів, коли дізналися про те, найбільше боліло те, що саме член їх Синедріону відпустив Христові свій новий гріб, до того ж іще в найкращому місці. Як за життя був бідним Христос, так і по смерти спічне в чужім гробі.

Цей шляхотний, багатий чоловік Йосиф з Ариматеї закупив на похорон Ісуса найцінніше полотно зване синдон, щоб обвинути тіло Спасителя. Крім цього купив був дорогоцінних олійків альое і пахучого мира, щоб за жидівським звичаєм намастити мертве Ісусове тіло.

Тому-що замало було ще мужчин для відбуття похорону, Бог в чудесний спосіб порушує ще одну шляхотну душу, тайного учня і приятеля Христового Никодима, що ночами, з боязни перед Жидами, приходив до Христа.

Як зраділи мусіла Божа Мати, що буде можна зняти розп'ятого Сина з хреста і похоронити!

Зачинають знимати розп'яте Господнє Тіло зі св. дерева... Знятого з хреста розп'ятого Божого Сина віддають Страдальній Матері.

Божа Мати сльозами змиває кров із Христових ран. Намащують тіло дорогоцінними олійками й опісля завивають його в полотно синдон і зачинається похорон Божого Сина. Назовні виглядає: це найбідніший похорон, бо ледве кілька осіб відпроваджують мертвого до гробу. Та в дійсності був це найбагатший і найвеличавіший.

Гріб був у городі, бо в городі зачався гріх, що унещасливим увесь людський рід, у городі мусіла ж відбутися направа. Гріб був чужий, як чужа була для Нього вифлеємська стаєнка, місце народження.

Цю шляхотну подію похорону Ісуса Христа оспівує чудесними піснями наша св. Церква у Велику П'ятницю, а саме піснею: "Тебе одіявшогося" і другою "Благообразний Йосиф с древа снем пречистоє Тіло Твоє, плащаницею чистою обвив, і вонями в гробі нові покрив положи".

Сьогодні, на місці де був колись гріб нашого Спасителя знаходиться величава церква, власність Сходу й Заходу. Вічно горять численні лямпи і безліч свічок. Мільйони прочан відвідують це св. місце, запалюють свічки та разом із ними своє серце любов'ю до свого Спасителя.

Коби і наші серця в хвилині похорону Божого Сина, в хвилині коли співається: "Благообразний Йосиф с древа снем Пречистоє Тіло Твоє", запалилися любов'ю до розп'ятого Христа. Коби і ми в жалі і покаянні та любові чистими устами цілували плащаницю! Було б це найбільшою радістю для Христа, а для нас джерелом небесних ласк.

* * *

о. В. Ковалик, ЧСВВ

ФІЛОСОФІЯ ЛЮБОВИ

(Продовження)

3. Дві метафізичні прикмети добра — це те, що, найперше, добра всі бажають, а відтак, що добро вділяється іншим, наче розсипається. Знаємо, що вділятися іншим, давати другим, людина не може бодай без якоїсь своєї втрати. Приклад один, другий пояснить річ. Коли хочемо спомогти бідного, так мусимо дати зо свого гроша, добра, — це наша втрата. Коли хочемо потішити сумну особу, то мусимо бодай час стратити на відвідини і тд. Цю правду потверджує нам і Боже Об'явлення: "Більшої любови ніхто не має над ту, коли хто душу свою дає за друзів своїх". Так, людина, люблячи бодай щось тратить. Це бачимо скрізь на світі. Однак іншою абсолютною правдою є та, що один одному не може дати того, чого сам не має. Те саме є і з любов'ю, один одного не буде любити, коли сам не має тієї любови. Чим більше має хто любови в своєму серці, чим вона шляхетніша, тим більше і чесніше любить другого, тим більше дає зо свого своєму ближньому. Хто не хоче дати зо свого нічого, хай не береться любити, хай покине людську спільноту, йде на відлюддя, живе собі самітньо. Коли ж людська природа створена на те, щоб жити разом із другими і це є досконаліше, то кожний повинен знати і хотіти, по змозі, вділятися другим. Христос своє Боже життя дав за людей і сказав: "Коли хочете, щоб вас другі лю-

Святіший Отець починає Великий Піст посипанням голови попелом, яке практикується в латинському обряді

били, ви перші любіть їх, бо якою мірою міряєте, такою і вам відміриться". Тому правдою є, що правдива любов вимагає жертви, без жертви любов не існує.

4. Чим більше хтось когось любить, тим більше дає з себе. Це правда! Але є одна правда, що відноситься до любови, а це, що щира правдива любов віддає другому своє серце, але рівночасно хоче серця від другого для себе. Це саме висказує Бог словами кажучи: "Любов'ю вічною полюбив я тебе..." і "Сину, дай мені своє серце".

Те саме відчуває кожний із людей, коли когось любить. Він хоче, щоб і цей його любив. Коли ж хтось когось полюбить щиро цілим серцем, так тоді він домагається від другого для себе цілого серця. На це вказують "любовні приречення" між нареченими. Любов, можна сказати, є захланна. Коли хтось дає другому любов, а від нього нічого не дістає, або дуже мало, то ця любов наче солом'яний вогонь: лише спалахне і зараз погасне, наче те павутиння що скоренько і легко рветься, наче весняна тендітна квітка, яку дуже легко вбиває мороз та висушує золоте сонце. Може ми були коли в горах та прислухувались відгомонові голосу, еху, що нераз кількакратно відгукується на наш голос. Подібного відгуку бажає і любов, бо така її природа!

5. Учать філософи, що пізнавати якусь річ, значить мати цю річ у нас, у нашій голові духовим способом, або: пізнавання якогось предмету — це посідання-набування його безматеріяльним, духовим способом. Аристотель, а за ним св. Тома Аквінатський та інші вчать, що джерело пізнавання криється в безматеріяльності. Іншими словами, де є чиста матерія, там не може бути пізнавання. Пізнаючи, ми наближаємо предмети до себе, ми втягаємо їх у себе, в наш розум, а матеріяльно, такими якими вони є в реальному світі, ми їх не можемо взяти до нашого розуму, бо це неможливе. Зате любов має відворотну тенденцію, каже св. Тома. Любов має ту прикмету, що наче виходить поза себе, йде до любленого предмету, йде поза нас самих. Любов із природи вділяється другим, лучиться з другими, досягає предмету таким, яким він є сам у собі, у своїй повній дійсності.

З того виходить дуже важлива філософічна правда, а саме, що любов специфікується від свого формального предмету. Іншими словами: який предмет, така любов. Високий, шляхетний предмет — така і любов; низький він, нечесний — така сама і любов.

6. Не знаю чи ви коли запримітили таке явище. Два приятелі чи дві приятельки, щиро себе люблять. Вони часто стараються однаково вчитись, як можуть однаково вбиратися, взуватися, прибиратися. Буває так, що стають такими подібними до себе в зовнішності, що годі їх розпізнати. Чому воно так буває? Чи ви коли спитали себе? — Це тому, бо любов вирівнює нерівності, робить одного подібним до другого, один хоче уподібнитись до другого. Любов, як ми вище бачили, лучить, єднає, але не зливає цілковито в одне, не нищить одне другого. Щоб оця злука була замітніша, сильніша, ті, що люблять ся, намагаються бути до себе подібними і в зовнішності, і у внутрішніх прикметах. Тому то Христос сказав: "Я дав вам приклад". Тому і св. ап Павло говорив: "Наслідуйте мене, як я Христа".

Християнські філософи та богослови дивуються та питаються, чому Бог стався людиною? Чейже Бог міг в інший спосіб відкупити світ. У відповідь на це не знаходять глибшої причини, як та, що Бог нас безконечно любить. А що любов вирівнює ріжниці, робить одного подібним до другого, тому Він прийняв людське тіло, щоб знизитися до нас людей; тому також Він дає нам освячаючу ласку, щоб нас, як тільки можна, уподібнити до себе, піднести до небесних висот. Через ласку бо ми стаємося учасниками Божої природи, каже св. ап. Петро: "Знайте, що не тлінним золотом чи сріблом ви були вибавлені від вашого життє суєтного, яке ви прийняли від батьків ваших, а дорогоцінною кров'ю Христа" (І. Петра 1, 18). "Нам були даровані цінні і превеликі обітниці, щоб ними ви стали учасниками Божої природи" (II Петра, 1, 4.).

Любов, як бачимо, старається затерти, вирівняти, по змозі, ріжниці, нерівності. Коли ж не може того вповні зробити, то намагається не давати їх відчувати.

Тому то, чим більш відзначується ріжницю між тими, що люблються, чим виразніше виступає царська корона між лахміттям, чим більш блистить наука на тлі незнання, сила між немічними, багатство між убогими, краса між терням чи будяччям, тим менш сподіватися правдиво щирої й тривалої любови. Тому то стане нам більш зрозумілим, чому Церква забороняла подружжя між володарями та підчиненими, дуже багатими та вбогими, чому відраджує подружжя між рівновірцями, різнонаціональні, і тп. Тут можемо більше зрозуміти слова нашого генія Тараса Шевченка. "Любітеся, кохайтеся, та не з Москалями". Де є ріжниці між тими, що люблються, чим більші вони — тим тяжча між ними любов, тим вона скоріше гасне, зникає, *бо любов не терпить ріжниць.*

(Далі буде)

ХРИСТИЯНСЬКА ДУШЕ!

ХРИСТОС ЖДЕ НА ТЕБЕ В СВ. ТАЙНІ ПОКАЯННЯ!
ВІН ХОЧЕ ВОСКРЕСНУТИ В ТВОЄМУ СЕРЦІ!

1867 — 1967
100-річчя канонізації святого Йосафата

о. С. Фединяк. ЧСВВ

СВ. ЙОСАФАТ – ЗРАЗОК ДУШПАСТИРЯ

Що ми досі сказали про св. Йосафата, як священика-душпастиря, те саме і ще більше треба сказати про нього як душпастиря, коли він став єпископом чи архиєпископом. Бо ставши єпископом Витебська (1617 року), опісля ж архиєпископом у Полоцьку, він тоді ще пожвавив свою працю на Христовій ниві. Від тоді, хоч він далі брав живу участь у церковних богослуженнях, при тому однак не занехував він і проповідати, і дітей катихизувати, і хворих відвідувати, особливо ж тих, що їх він сподівався навести на правий шлях життя, чи до Католицької Церкви. Отже, не залишив наш Святий ніякої нагоди, щоб тільки позискати якусь овечку, яка віддалилася від Христового стада, щоб не привести її назад до вівчарні, до спільної християнам Вселенської Родини — Католицької Церкви.

Із вступленням на владичий престіл у Полоцьку св. Йосафата стрінула велика навала праці на кожному полі: і на духовнім і на просвітянськім і на матеріяльнім. Усе це знаходилося там у невідрадному стані. Найперше взявся він ратувати духову сторінку. Значить звернув найперше свою увагу на духовенство своєї архиєпархії, на його недомагання. А були вони в той час великі... Тому відбував він із своїм духовенством часті соборчики. Під час них св. Архипастир поучував своїх священиків, загрівав їх до ревного служіння Христові, до праці, бо було її всюди багато, а робітників не доставало! Далі владика Йосафат мусів заступатися за своїм духовенством і в цивільної влади, щоб полегшити його соціяльне й матеріяльне положення, щоб ця влада не ставила його духовенства нарівні з мужиками, і не використовувала його занадто.

А щоб поглибити знання богословських правд у своїх священиків, Йосафат склав тогочасною українською мовою спеціяльний катехизм для них, і вимагав, щоб усі душпастирі добре з ним запізналися. Крім того Святий, як архипастир, пригадував своєму духовенству правну сторінку душпастиря в парохії. А саме він пригадував, що душпастирі (парохи, їхні помічники, настоятелі різних церков чи молитовниць) мають стислий обов'язок наглядати за своєю паствою, мають не лише користати з неї, але й давати їй належний корм: пасти своє стадо вміло і свято. Це значить, служити йому богослуження, кормити його Св. Тайнами і Божим словом у неділі та свята. Також вимагав св. Йосафат від своїх душпастирів, щоб вони й поза церквою своїм належним

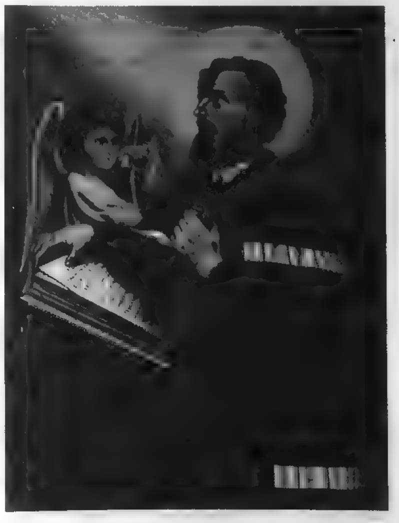

Св. Священомученик Йосафат

поведенням давали людям гарний приклад побожного християнського життя. Коли ж ті заохоти й перестороги не помагали, Владика відповідно карав непоправних. Нераз сам приїздив у занедбану парохію, підносив її з духового впадку, кріпив її моральні сили відповідною заохотою та й загрівав витривати в доброму до кінця. При тому не забував він і про дітвору, про дорослу молодь — майбутність Церкви й народу. Тож повчав їх релігійних засад, молитви і практичного життя, згідно з Христовим Євангелієм.

Як ми згадали вище, Йосафат, ставши єпископом, кинувся ще ревніше у вир праці. Попри різні духовні практики й зайняття в церкві, наприклад у сповідальниці або на проповідальниці, він звичайно відвідував заблукані овечки, переконував їх про хибні в них погляди на віру, про пересуди щодо неї, зокрема ж щодо Католицької Церкви й її Намісника Римського Папи. І хоча нез'єдиненим було це спочатку непонутру, хоч вони не любили такого говорення, хоч нераз випрошували за те Святого з хати та часто-густо і з лайкою накидувались на нього, все ж таки неодин із них признавав йому правду, каявся своїх проступків і навертався на правий шлях життя.

Багато часу забирали св. Йосафатові його архиєрейські посіщення парафій. Це коштувало його, як про це була вже мова, і часу і труду і здоров'я, а притім і впокорень та й наражування себе на всякі небажані пригоди... Це траплялося головно тоді, коли він перебрав провід полоцької архидієцезії по бл. п. архиєпископові Гедеонові. Тоді саме взявся Йосафат з усією рішучістю й відданістю впорядковувати занедбану архиєпархію. Він мусів підносити в ній, як ми вже сказали, рівень релігійно-побожного життя у духовних і в мирян. Він мусів боротися за церковне майно-посілості, відбирати їх від загарбників, які на власну руку присвоїли собі їх. Крім того св. Архипастир мусів привернути належну пошану для свого дієцезального духовенства в народі й у тогочасних панів, від яких ті священики не в одному залежали. Отже, він робив усе, щоб піднести стан і матеріяльний і духовий своїх душпастирів та й їхньої пастви. Якщо б у його спромозі було, то він був би більше доконав, — був би позакладав парохіяльні школи, був би оснував духовну семінарію, друкарню тощо. Але тогочасні обставини й фінансова сторінка його архиєпархії та й брак відповідних до того сил — священиків не дозволили йому на те.

Добавмо тут і те, що Святий підніс духовне життя і в Сестер Василіянок, у межах дієцезій, яке наслідком різних лихоліть значно підупало. Він скріпив чернечу карність і в своїх співбратів із Чину — оо. Василіян, між якими вона теж знайшлась у подібному стані після важких переживань-переслідувань збоку Москалів або інших фанатиків "православ'я" або й польської шляхти, якій завжди було замало: чи простору, чи всякого роду привілеїв... Не поминім і того, що св. Йосафат відновив церкву Св. Софії в Полоцьку, збудував на власний кошт чимало інших церков, каплиць по парохіях, де їх не було.

Однак найбільше лежало на серці Йосафатові діло З'єднання нашого народу в церковно-релігійній ділянці. Як ми згадали вище, наші люди в тому часі були дуже порізнені між собою, розбиті щодо віри, не мали в Церкві належного канонічно-єрархічного проводу. З цього лиха користали вороги, — це була вода на їхній млин. Кожний із них старався перетягнути спантеличених на свій бік, і таким чином збагатити ряди свого народу й своєї Церкви. Розумів це добре св. Йосафат, тому й болів над тією недолею свого стада, народу і своєї Церкви. Тим то він прагне за всяку ціну злучити свій люд в одно; значить: злучити його в одну Церкву і під одним її Пастирем. Послідовно ж у цьому намірі він чимало молився, проповідував, накликав до з'єднання Церков. І з тим Святий ніколи не скривався, ні не знеохочувався труднощами в тому. — Далі св. Йосафат відвідував нез'єдинених братів поодиноко чи їхні спільноти, переконував їх при тих нагодах про їх мильне наставлення супроти св. Церкви, її верховного Архипастиря Римського Папи. Він доводив їм, що це упередження в них не стійке, що на цей шлях завели їх короткозорість і зарозумілість людей, жадних вивищення і слави цього світу. А доводив він це приступно та й на підставі спільних нам літургійних книг.

Тим своїм поступуванням і завзятістю Святий не одного опам'ятав, завернув на правий шлях у вірі. Але чимало зненавиділо його за те, стали цькувати на нього, ба навіть задумали збавити його життя. Вони прозвали Його "душохватом", "папістом" і т. д. Одначе коли б він був перейшов до них, вони були б виносили його попід небеса, — були б, як самі казали, цілували сліди його стіп! Та Святий не дав себе зловити тим, не пішов на їх злорадну вудку. Навпаки, він далі посилював свою працю над привérненням тих заблуканих овечок до їхньої отари — Католицької Церкви. Довго-довго він закликав їх до св. З'єднання, аж поки злобна рука вбийці не перетяла нитки його трудолюбивого життя. Сталося це в листопаді 1623 року, коли саме топір заговірника поцілив його в голову під час архиєрейської візитації у Витебську.

Тоді доконано братовбивчого діла, пролито невинну кров, позбавлено життя Христового вибранця — єпископа! Але збулось тоді й велик діло, діло геройської любови, бо наш святий віддав життя за Ідею з'єдинення Христової Церкви. Тоді теж здійснилось бажання св. Йосафата, як він нераз висловлював, коли ще жив: За Уні віддати своє життя... Акт кровопролиття, що пр нього тут мова, був болючий для всіх, хто лише знав Йосафата, це був сумний прояв, — але одночасно він був милий Господеві збоку Святого, і тому був він багатий у плоди свої... Ця ж подія вже тоді опам'ятала неодного! Вони навернулися на католицьку віру, приступили до єдности з Католицькою Церквою. Значить, пролита кров мученика Йосафата дала Унії силу, поштовх, розвій!

Старохристиянський письменник Тертуліян писав свого часу в обороні переслідуваної Церкви: Пролята кров мучеників — посівом християн! Подібно треба висловитись і про кров священомученика Йосафата: Пролита кров св. Йосафата — посівом єдности Церков! — зокрема ж посівом єдности нашої Церкви з Апостольським Престолом у Римі! Тож немає сумніву, що ця св. кров Апостола З'єднання св. Йосафата, кличе до неба, як кров невинного Авеля, за єдність усіх Церков у світі. Вона безустанку закликає всіх, у яких жевріє крихітка доброї волі, — чимскоріше виконати заповіт Божественного Спасителя: "Щоб усі були одно!"

ЗАКІНЧЕННЯ

Зо сказаного бачимо, що праця св. Йосафата і як звичайного священика і як єпископа виплива з глибини його духовного життя, тому була вона ревна. Вона була і всебічна і достроєна до даних обставин-вимог, і повна посвяти; тому ця його душпастирська праця була плідна. Силу й експанзію в ній черпав Святий, між іншим, із розуміння справи ваги свого обов'язку як Христового душпастиря, і з надприродного запалу до Христа і Його Ідеї за єдність св. Церкви. В тому саме величний зразок, що його дає нам св. Йосафат, — зразок для кожного душпастиря, у будь-яких обставинах, — зразок, який кожного потягає і робить великим.

Наді все ж св. Йосафат блистить у Христовій Церкві й у вічній славі як апостол З'єдинення Церков, як атлант св. Унії, як мученик за цю Христову Ідею! І хоча він відійшов уже з-поміж нас у вічність, однак він і далі живе між нами: в наших серцях і в нашій Церкві... Його бо святе життя, його труди в Христовому винограднику, його жертва — пролита кров для Божої справи і прослави, для добра людських душ, для єдности Христової Церкви — це надбання, що ціни не знає, це неоцінений скарб тієї Христової Церкви, перш усього ж нашої Української Церкви.

Правда, не пощастило нашому Святому з'єднати наш народ в одній Церкві й під одним Пастирем, все ж таки його пролита кров за цю святу справу приготовила добрий ґрунт цьому З'єднанню. Бо завдяки цій крові Священомученика, пролитій за єдність Церков, ця Ідея св. З'єднання з часом таки увінчалась гарними й великими успіхами. Маємо тут на думці перш за все злуку нашої Церкви з Апостольським Престолом — у Бересті, 1696 року.

З того насувається важне для нас заключення, а саме — ми повинні тим усім дорожити. Ми повинні Ідею єдности Церков належно цінити, любити, боронити і плекати! Вона ж освячена словами самого Божого Сина..., вона осяяна вченням Церкви Його святої, вона, врешті, зрошена кров'ю Христового архипастиря — св. священомученика Йосафата. Він як єпископ Католицької Церкви, як її мученик, дорогий усім її дітям. Особливо ж повинен він бути дорогим для нас Українців, бо ж він найближчий нам по крові, і він син тої ж Української Церкви, що і ми!

Отже, Ідея єдности в Христовій Церкві, за яку св. Йосафат віддав своє життя, повинна нам Українцям тим більше лежати на серці. Вона повинна одушевляти нас і потягати! Діло св. З'єднання в нашій Церкві й у нашому Народі, започатковане св. Йосафатом, мусимо далі продовжати, і то гідно та й безперервно. І в тому ми не сміємо вдоволятися самими лише словами, або рішеннями на папері, але мусимо це св. Діло чинно спомагати, ревно здійснювати. Така бо воля Христа, Основника св. Церкви, такий Його супроти нас заповіт! Тому то нашою святою повинністю є довести в нас на церковному полі до повного з'єднання наших Церков, так — щоб у короткому часі настало в нас: Одне стадо й один пастир! І це не тільки є гарячим бажанням Христа Спасителя, але є воно теж запорукою сили і розвою, тривалости і слави для нашої св. Церкви, — а з тим і для нашого Українського Народу!

⁂

НАЙСТАРША ТЕЛЕФОНІЧНА СИСТЕМА У ВАТИКАНІ

Ватиканська телефонічна централя, яка є найстаршою в світі, завершила 80 років свого існування. На цей 80-річний ювілей вказує спеціяльно з цієї нагоди видана ватиканська поштова марка. Ватиканська телефонічна централя є на шість років старша від телефонічної централі Стровґера, хоч її загально вважають найстаршою в світі. Ватиканська телефонічна централя була винайдена римським електротехніком Джованні Баттіста Марці, збудована ним та заінстальована у Ватиканській бібліотеці та мала десять відгалужень до різних бюр бібліотеки. Сьогодні ця сітка без порівняння більше поширена та розбудована, бо в пересічному обслуговує денно 18.000 розмов. У 1965 р. Ватиканська централя відібрала около 5.000.000 викликів. Ватиканська телефонічна централя має ще "сателітну" централю в Лятерані, як теж незабаром матиме ще одну в Вікаріяті Риму.

о. І. Назарко, ЧСВВ

НАЙВИЗНАЧНІШИЙ НОВИК СВ. ЙОСАФАТА

Знаємо з історії нашої Церкви, що дійсний новіціят, у канонічному значенні цього слова, для вступників до василіянського Чину оснував Митрополит Йосиф Рутський щойно 1616 р. Досі новіціяту не було, а нового вступника давали старшому отцеві на виховання. Такий вступник, чи згодом новик, мешкав із своїм духовним провідником в одній келії, разом із ним молився, бив поклони, бичувався, читав літургійні книги та старався наслідувати монаші чесноти свого провідника. А провідник навчав новика обрядів, пояснював йому їх значення й символіку, повчав, перестерігав, сповідав і провадив його шляхом василіянської аскези.

Св. Йосафат за час свого кількалітнього побуту в віленському манастирі, мав мабуть трьох новиків. А найвизначніший із них був пізніший Київський Митрополит *Антоній Селява.*

Із власних зізнань:

Під час беатифікаційного процесу Йосафата в Полоцьку 1628 р., Селява зізнавав перед Комісією 23 березня, як 68-ий свідок. Серед сліз і глибокого зворушення сказав він між іншим таке: "Тішуся невимовно тим, що коли я вступив до віленського манастиря Св. Тройці 1612 р., мені призначено на духовного отця й провідника (за старим монашим звичаєм Чину св. Василія) Слугу Божого Йосафата і з ним я прожив майже цілий рік в одній келії. Бачив я, як він майже щодня після вечірнього іспиту совісти, сповідався своєму отцеві духовному; ціла ніч для нього не була на спання, але на молитву, зітхання, биття в груди так, що мені молодому було тяжко його наслідувати. Часто, майже що ночі, коли він думав, що я вже заснув, уставав із ліжка та, стоячи або навколішках, годину а то й дві посвячував розважанню Божих правд. Знаю певно, що від вступлення до Чину аж до своєї смерти, себто продовж 20-ти років, він ніколи не вживав сорочки, але на наге тіло задягав волосінницю.

Це засвідчив сам Бог, бо при смерті Йосафата вбивники побачили його тіло вдягнене у волосінницю. Носив на тілі залізний гострий ланцюг і бичувався аж до крови."

І ще багато похвального зізнав колишній новик про любов ближнього, вбожество, чистоту, апостольську ревність та інші чесноти свого духовного Отця. А треба знати, що це зізнання свідка не тільки наочного, але й уповні достовірного.

Життєписні дані

Анастасій Антоній Селява народився около 1583 року; походив із полоцьких шляхтичів. Як сам свідчить, 1612 р. вступив він до манастиря Св. Тройці у Вільні і відбув новіціят під блискучим проводом такого духовника, яким був св. Йосафат Кунцевич. Середні студії й філософію Селява закінчив у краю, а богословію в Римі "з вислідом гідним подиву", як свідчить хроніка грецької Колегії в Римі. Після повороту з Риму, вкоротці став архимандритом Свято-Троїцького манастиря у Вільні. Як архимандрит написав твір "Антіеленхос" 1622 р. проти "Еленхос" Мелетія Смотрицького. Дехто приписує Селяві ще "Життя Слуги Божого Йосафата", що вийшло 1625 р.

Наслідування св. Йосафата

Після смерти св. Йосафата, Селяву іменовано Полоцько-вітебським архиєпископом, а митрополит Рутський 1624 р. висвятив його на єпископа. Таким чином колишній новик св. Йосафата став його наслідником на владичому престолі. Як полоцький архиєпископ Селява став фактичним промотором беатифікації св. Йосафата та в цьому беатифікаційному процесі був одним із головних наочних свідків. Сам Селява був ревним почитателем св. Йосафата, переслухував свідків, списував чуда, які саме тоді діялися заступництвом св. Йосафата та вістив про них до Апостольської Столиці. Дуже радісним моментом архипастирства Селяви була хвилина, коли громадяни Вітебська під проводом вітебського містовоєводи прийшли при кінці беатифікаційного процесу 1628 р. до архиєпископської палати та, впавши до стіп архиєпископа, зо сльозами в очах визнали свій гріх убивства Святого, просили покути за нього та благали призначити їм окремих сповідників. Призначені сповідники: ігумени манастирів полоцького й могилівського на празник Благовіщення висповідали всіх убивників (крім одного). Від тоді Вітебськ — місто вбивства св. Йосафата сталося найбільшим католицьким містом між усіми білоруськими містами.

Після смерти митрополита Р. Корсака, король іменував Селяву Київським Митрополитом, а Папа Урбан VIII потвердив його 1641 р., залишаючи за ним Полоцьке архиєпископство.

Одначе немає сумніву, що найсвітліший день у житті колишнього новика Селяви був той, у якому Папа Урбан VIII проголосив його духовного Отця Йосафата Блаженним 16 травня 1643 року. Із вдячности колишній новик, а тепер наслідник на владичому престолі, влаштував у Полоцьку й усій єпархії величаві торжества в честь Бл. Йосафата — свого магістра й попередника.

Переслідування і смерть

Одначе митрополит Селява не мав багато часу на торжества: він мусів боронити Унії проти латинників, які своїми ганебними постановами Красноставського синоду 1644 р. виявилися завзятими ворогами Унії. Крім цього Селява вів переговори з православною стороною про церковне з'єднання всієї України й Білоруси, але, на жаль, прихильник з'єднання митрополит Петро Могила помер 1647 р. і переговори перервано. А 1648 р. прийшла Хмельниччина, що завдала болючих ран з'єдиненій Церкві, бо майже кожна угода Хмельницького з польським королем домагалася повної ліквідації Унії на козацьких землях. Після Переяславського миру 1654 р. московські війська зайняли Полоцьк, загарбали митрополичі добра, спалили катедру й палату, а Митрополит, забравши мощі Бл. Йосафата, як бездомний почав скитатися по своїй митрополії. Не мав де голови приклонити, був знемощілий, старець, каліка і майже осліп, але як вдячний новик урятував мощі свого духовного Отця — Блаженного Йосафата. Блукаючися з місця на місце, Селява помер у Тикотині, на Підляшші 1655 року.

Селява був великий тому, що багато натерпівся за Велику Ідею св. Єдности.

Євген Крименко

ВЕЛИКОДНІЙ РАНОК

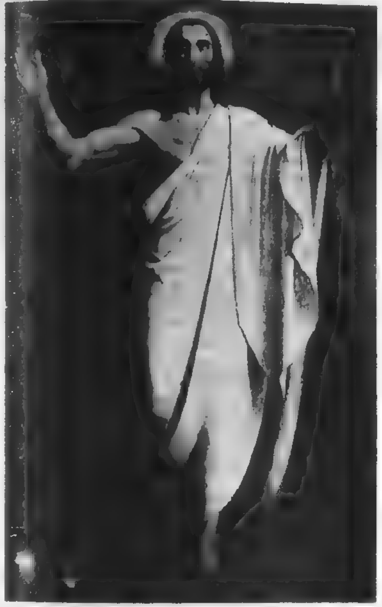

У чорні звої оксамиту
Ховала ніч останки зір,
Ударив дзвін! І нишком, скрито
Вона втекла в безодні гір.

Ударив дзвін! І зорі-перли
Посипались на небозвід,
Плакучі верби сльози втерли
Та з усміхом глядять на світ.

— Що сталось? — дивується море...
— Це свято свят, вершок чудес —
Звіщає сонце, — щезло горе,
Пропала смерть! Христос Воскрес!

— Христос Воскрес! — озвались гори,
— Воістину! — гремить з небес,
Захвилювалися простори,
Відгукнулись: "Воскрес, Воскрес!"

Збудились люди — сонце, радість...
Спросоння думають: "Невже ж?"
— Мов ніч минула злоба й завидть —
Голосить дзвін — Христос Воскрес! —

На вулицях товпи народу,
Барвисті строї, писанки...
Дівчат співучі хороводи
Приготовляють гагілки.

Старенька церква оживає,
Блистить в іконах золота,
А над усім райдужно сяє
Любов Воскреслого Христа.

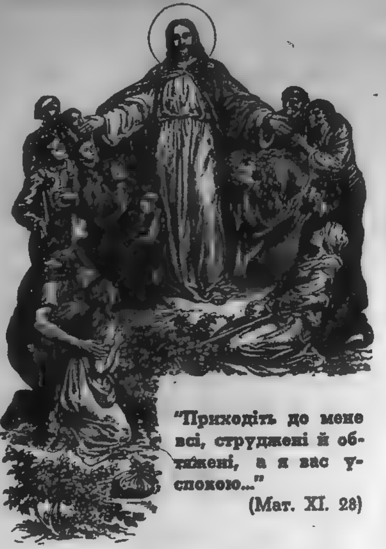

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміpення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Складаю прилюдну подяку Найсолодшому Христовому Серцю, Божій Матері Неустанної Помочі, св. Йосифові, св. Терені, Слузі Божому о. Василькові Скубленому ЧСВВ і бр. Андрієві з Монтреалу, та прошу про дальшу Божу опіку. В цьому намірі посилаю $5.00.

Марія Харабарук, Монтреал

За короткий перебіг небезпечної хвороби, за щасливу операцію й цілковите виздоровлення мого найстаршого зятя, складаю з глибини моєї душі сердечну подяку Найсолодшому Серцю Христа Господа, Матері Божій, св. Йосифові та Слузі Божому Андрієві — моєму Святителеві та прошу їх про дальшу поміч і опіку над моїм домом. Залучую $5.00.

о. Дмитро Мигоцький, Нью-Йорк

Складаю прилюдну подяку за вислухані молитви Ісусові і Його Пречистій Матері та за заступництво Слузі Божому Митрополитові Андрієві. Залучую $10.00 на дві Св. Літургії за прославу імени Митрополита Андрія серед лику Святих.

Юлія Рудницька, Філядельфія

Залучую $3.00 на Службу Божу в намірені мого сина в день його уродин, щоб Господь дав йому здоров'я та хоронив від усякого гріха.

Марія Ганяк, Монтреаль

В перші роковини смерти бл. п. Пані Добродійки М. Байрак замість цвітів на її могилу жертвуємо торжественну Службу Божу.

Т. Приймаки, Лондон, Онт.

Складаю найщирішу подяку Найсолодшому Серцю Христовому і Непорочному Серцю Пречистої Діви Марії за вислухані молитви та прошу про дальшу опіку, здоров'я й щастя для нашої родини.

С. В., Нью-Йорк

Складаємо прилюдну подяку Матері Божій Іверській і Слузі Божому Митрополитові Андрієві за вислухання молитов у намірені наших дітей, Христини й Богдана. Залучуємо $3.50 на Божественну Літургію за прославу Слуги Божого Митрополита Андрія.

Григор і Ніна, Черче, Н. Дж., США.

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. Євген Вілик, ЧСВВ

ТАЇНСТВО ВІДКУПЛЕННЯ І НАШЕ ЖИТТЯ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА БЕРЕЗЕНЬ

Християнська релігія спирається на ряді пов'язаних зі собою надприродних таїнств віри. Надприродне таїнство віри — це правда, якої люди не можуть вповні зрозуміти, але вірять у неї тому, що Бог її об'явив. Одною з таких правд-таїнств є таїнство відкуплення. Місячне наміреня на березень спрямоване до цієї великої правди; воно звучить: щоб вірні більше вглиблювалися та вживалися в таїнство відкуплення.

Що означає це таїнство? Через первородний гріх людство позбавило себе Божої приязни і стратило життя освячаючої Божої ласки. Але Бог у своїй любові й милосердю не полишив упавшого людства на недолю. Він обіцяв людям, що пішле їм Спасителя. Коли прийшов час, Божий Син стався людиною. Безконечними заслугами свого земного життя, терпіннями й смертю на хресті Він переблагав Бога Отця за гріхи людства та привернув Божу приязнь і життя освячаючої ласки тим, що з'єднаються з Ним у Його Містичнім Тілі, себто в Церкві. Злучившися з Христом через ласку, людина може спокутувати свої гріхи і надолужити за них Божій справедливості та так знову мати змогу осягнути небесне царство.

Це все ми визнаємо в нашій молитві "Вірую", де кажемо, що Божий Син Ісус Христос "задля нас людей і нашого ради спасіння зійшов із небес, і воплотився з Духа Святого і Марії Діви, і стався чоловіком. І був розп'ятий за нас за Понтія Пилата, і страждав, і був похований. І воскрес у третій день, згідно з Писанням..."

Це таїнство є одною з суттєвих правд нашої віри. Ця правда, очевидно, поможе поодиноким людям осягнути спасіння настільки, наскільки вони будуть її по можності розуміти, про неї пам'ятати і нею руководитися в своєму щоденному житті. Тому Христовий Намісник на землі, Свт. Отець, часто пригадує людям цю важливу правду та бажає, щоб у цьому місяці всі вірні молилися особливо за те, щоб усе людство дорожило цією правдою, її пізнавало та нею жило, бо від цього залежить його остаточне спасіння.

Один із найбистріших богословів, св. Тома з Аквіну, якого св. Папа Пій X назвав "ангельським доктором", пояснює це таїнство так: Христос своєю смертю на хресті відкупив людство, усунувши перешкоду до його спасіння, а своїм воскресінням дав початок і зразок усього доброго. Недавній Собор пояснює це обширніше: "Христос; щоправда, піднесений від землі потягнув усіх до себе; воскреснувши з мертвих, послав свого животворного Духа до учнів та через нього встановив своє Тіло, себто Церкву, як загальну Тайну спасіння; сидячи ж по правиці Отця постійно діє в світі, щоби привести людей до Церкви, через неї злучити їх тісніше зі собою та прокормлюючи їх своїм Тілом і Кров'ю, зробити їх учасниками свого прославленого життя" (Конституція про Церкву, розд. VII).

Із наведеного бачимо, що відкуплення і спасіння людства полягає, сказати б, не тільки в тому, що Христос зломив силу гріха, який замкнув людству брами неба, але і в тому, що Христос зробив доступною людям Божу ласку, чи просто через Св. Духа, чи посередньо через свою Церкву, яку Св. Дух провадить. Кожна людина мусить особисто з цими Божими ласками співділати, поборюючи й усуваючи зі себе гріх, та збільшувати в собі віру, любов і надію на Бога і ними жити вміру свого знання і сили. Так вона зможе осягнути небо, до якого була Богом первісно призначена.

Ці великі і важні правди нашої віри св. Церква пригадує нам кожного року, головно у великопоснім і великоднім часі. Молімся щиро, щоб у тому часі ми самі і всі люди поважно призадумувалися над таїнством відкуплення; щоб усі щирою покутою душевно оновилися і при помочі Церкви і ласк Св. Духа жили щораз то повнішим християнським життям. Це буде найкращий вияв нашої людської вдячности Богові за Його незмірну любов і милосердя до нас, із яких зродилося це незрозуміле для нас таїнство нашого відкуплення.

СВЯЩЕНИЧИЙ ДОРІСТ У РУМУНІЇ

Під цю пору на обох богословських факультетах у Румунії, Букарешт і Сібію, студіює в загальному 350 студентів, які бажали б стати священиками. Студійний курс триває чотири роки. Однак не кожний із тих, що закінчили успішно студії, може стати священиком, бо не кожний із них може дістати дозвіл на те від урядових державних чинників.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ..

Ціле моє життя я не мала нечистих снів, а тепер дуже багато терплю від них. Чи такі сни є доказом того, що Бог відкинув нас і хоче покарати нас вічним пеклом?

Ні, погані сни аж ніяк не є доказом того, що Бог відкинув нас від Себе, або що Він хоче покарати нас вічним пеклом. Бог допускає на нас спокуси, як також і нечисті сни, щоб випробувати нас і дати нам нагоду до великих заслуг для вічности.

Поганими снами взагалі не треба гризтися, бо, звичайно, гріха в них нема, хоча б які були вони нечисті. Деколи їх причиною є те, що ми щось почули, бачили, читали, або над чим думали через день, що зробило на нас сильніше враження. Такі сни походять нераз з уложення тіла підчас сну, або з браку належної гігієни в області статевих органів. Або такі сни приходять від харчів, які ми їли вечером, або від занедужань і різних складних перемін, які діються в декотрих частинах нашого організму. Ми можемо мати гріх за те, що може за свобідно й добровільно приглядалися чомусь нескромному, слухали, роздумували, ітд., але за сон ми не можемо мати гріха, бо в сні ми не є свідомі себе. Адже ж не може бути гріхом те, що діється в нас без нашого відома, без свідомости того, що це є гріхом, та без свобідної згоди нашої волі/ А в сні ми не знаємо, що діється з нами. Наш розум спить, наша воля відпочиває, тільки уява насичена враженнями й образами минулого, часом свобідніше гуляє. Кожна людина кожної ночі має більше снів, але ми не пам'ятаємо снів, які снилися нам коли ми твердо спали, а пригадуємо собі тільки ті, що снилися нам у півсні, чи в легкому сні, звичайно над ранком.

Причини снів, як ми бачили, можуть бути різні, але за поганий, нечистий сон ми можемо бути відповідальні тільки в двох випадках, а саме: 1) коли ми самі свідомо, з грішним наміром зробили щось такого, про що ми знаємо вже з досвіду, що воно наводить на нас погані сни, коли нпр. ми знаємо вже з досвіду, що їдження такої і такої страви перед спанням, пиття якогось напитку, читання якоїсь книжки ітп. наводить на нас погані сни, а все ж таки ми з'їмо, чи вип'ємо, чи читаємо з наміром, щоб мати поганий сон. Тоді ми маємо гріх не так за поганий сон, як радше за грішний намір, за бажання мати поганий сон та за настроювання себе до поганого сну — але такі випадки рідко бувають; 2) або маємо гріх після сну, себто, коли збудившись ми пригадуємо собі той поганий сон і любуємось у ньому. І в одному і в другому випадку, себто, перед сном і після нього ми допускаємося гріха через те, що бажали собі пережити щось змислового і грішного бодай у сні та поставили причину поганого сну, або збудившися ми свідомо й добровільно роздумуємо про нього й маємо вподобання в ньому. Якщо ми нічого не робили з наміром, щоб мати поганий сон, а все ж таки приснилось нам щось погане, тоді будьмо зовсім спокійні: гріха в тому ми не маємо, хоча б яке погане було те, що приснилось нам та хоча б як роскішно ми це переживали й навіть любувались тією приємністю, але любувалися тільки в сні. Ми не маємо гріха в поганому сні з тієї простої причини, що підчас сну наш розум не працює, отже ми не є свідомі того, що ми допускаємося чогось забороненого і грішного. Підчас сну також ані наша воля не працює, отже не може бути мови про свобідну згоду нашої волі на зло. Воля може свобідно годитися тільки на те, що розум представить їй, а розум підчас сну спить і не працює. Підчас сну працює тільки наша уява, ця "домашня варіятка", яка в сні може гуляти без усякої контролі, бо розум і воля, які можуть контролювати її, саме сплять і відпочивають. Отже в сні нема ні свідомости зла, ні свобідної згоди волі на зло і тому не може бути ані гріха в сні, в якому снилося нам щось погане.

Все ж таки, як кажуть духовні провідники й психологи, наше ставлення до поганого сну тоді, коли він нам сниться, в значній мірі вказує на дійсний і свідомий стан нашої душі. Особи, які вже виробили і скріпили своє вороже наставлення до всього нечистого, будуть боротися проти всього неморального навіть у сні. Хоч фізично відчувають приємність у поганому сні, все ж таки навіть тоді, в стані несвідомости, вони не хочуть того й борються проти гріха. Особи ж, які ще не виробили в собі такого рішучого наставлення проти гріха, будуть любуватись у сні приємністю, яку переживають. Але, повторюю щераз і підкреслюю, що навіть тоді гріха в тому вони не мають, бо все це діється в сні, в стані несвідомости, отже в стані, коли ми не можемо бути відповідальні перед Богом за наші вчинки.

Коли ми збудились і пригадується нам поганий сон, що його ми мали вночі, старайтеся спокійно відкидати всяку думку про нього. Коли ми свідомо й добровільно займалися такими думками, тоді допустилися б тяжкого гріха. Коли ми відкидаємо такі думки, тоді гріха не маємо ніякого і тоді, навіть після найпоганішого сну, ми можемо спокійно приступити до Св. Причастя без нової Сповіді.

Чи філософія може доказати, що правди віри є фальшиві?

Філософія, в клясичному розумінні — це "любов до мудрости". В дефініції Аристотеля це "наука, що займається першими причинами", а за дефініцією св. Томи з Аквіну це "наука, що займається першими й універсальними причинами, причинами всіх причин". Пізніші мислителі називають її "змаганням до мудрости, до правди", "пізнанням правди через перші її причини" ітп. Поле філософії це "пізнання універсального порядку", отже порядку у вселенній, а також порядку в людині, пізнання її початків, діяння, призначення, ітп.

Філософія в засаді займається тільки абстрактними поняттями, які вона розробляє науково і клясифікує їх. Хоч до абстрактних понять належать також і поняття про Бога та про людську душу, то тими поняттями вона займається тільки розумово, себто, оскільки людським розумом можна їх досліджувати та поглиблювати. У справах релігії й догми на першому місці голос має теологія-богословія. Вона доказує правди віри з Божого Об'явлення, себто зі Св. Письма та з авторитету тих, що списували Священне Передання. Філософія ж, поминаючи Боже Об'явлення, намагається пояснювати ті самі правди розумово, себто намагається виказати, що дана правда віри не противиться розумові, хоч і перевищує його.

Якщо Боже слово — це абсолютна істина, тоді розум не може заперечувати його, як не може заперечувати основних принципів інших наук, нпр. що 2 і 2 є 4, що половина є менша ніж цілість, ітп. Якщо Бог є абсолютна істина і все, що Він каже є абсолютна істина та, якщо вся істина походить від Бога, як із єдиного джерела всякої істини, тоді істина філософії не може противорічити істині богословії. Не можуть бути дві істині, які заперечують одна одну. Отже філософія не може доказати, що правди Божої віри є фальшиві. Але можуть бути філософи, які з різних причин (як нпр. односторонні студії, хибні поняття, базування філософічних понять на наукових теоріях, які ще не є властиво доказані, упередження, особиста амбіція, впертість, загонистість) можуть зійти з дороги здорового й розумного думання і так витворювати філософічні системи, які заперечують усякі релігійні правди, ба ще й самого Бога.

Чи Соловйов мав рацію, коли казав, що на Сході є багато побожних і святих, а в дійсності між ними трудно знайти порядного й чесного чоловіка?

За Соловйовим ті самі слова повторював також і наш великий праведник, Божий Слуга, Митрополит Андрій Шептицький і він певно мусів мати підстави до того. Він їздив по Сході, студіював Схід і мав близькі зв'язки з багатьома людьми Сходу. Схід, будь це Україна, Московщина, Румунія, Болгарія, Греція, Сирія, чи інші нації ближчого, або дальшого; хоч і православного Сходу — справді мав багато праведників, які навіть за католицьким стандартом можуть бути канонізовані, себто поставлені на престоли в Божих храмах як геройські зразки християнської досконалости. Таких праведників певно має християнський Схід навіть і сьогодні, тільки ж ми не знаємо про них, бо більшість із них перебувають по таборах і тюрмах. Із розповідей тих, що перейшли каторги Сибіру й видісталися на Захід, можна довідатися про справді геройські чесноти православних священиків ченців і навіть православних мирян. А їх багато. Правда, праведні і святі — це рідкі діяманти, які не валяються на хідниках вулиць. Простого каміння завжди більше, ніж дорогоцінних диямантів, подібно як це маємо й на християнському Заході.

Чому комунізм так довго держиться при владі на Сході, де було містично-пневматичне та космічне християнство?

Історія розвитку християнства на Сході дуже складна й замотана, хоч має свої чудові епохи. Зрештою, такою була історія також і західнього християнства аж до 12-13-го віків. Але західнє християнство виробило собі основну католицьку філософію, починаючи ще св. Августином у 4-му віці, вдосконалюючи її св. Томою з Аквіну, св. Альбертом Великим та іншими велетнями пізніших віків аж по сьогодні. Ця філософія, сказати б, перенесла високі правди віри з неба на землю та зробила їх приступними людському розумінню. Вона просякла мозок і душу західнього християнства і тому то нпр. атеїстичний комунізм не міг заволодіти навіть у бідній, наскрізь опролетаризованій Еспанії, або, ще раніш, у Франції, за часів французької революції. Католицька філософія так уґрунтувала правди віри в душах західніх християн і зробила їх так сильно переконливими, що атеїстичний комунізм не зможе їх так легко вивернути з корінням.

Східнє християнство не витворило в собі жадної філософічної системи. Воно по сьогодні в стадії, в якій находилося західнє християнство до 10-12-го віків. Як на Заході переважав філософічний спосіб думання, так на Сході царив традиційний орієнтальний квієтизм, пасивність, часто гідний хвали, але ще частіше безплідний містицизм, при тому завелике прив'язання до зовнішних форм богослужб і постів, а абсолютно замало основного і правдивого знання правд віри. Тому то коли комунізм почав проповідувати атеїзм, поверховне й обрядове християнство заломилося, молодь жадна знання пішла за філософією атеїстичного комунізму, бо іншої філософії не знала, хіба тільки подібно матеріялістичну філософію Ніцше, Канта, Шопенгавера та інших предтеч комунізму.

Читаючи твори та спомини різних православних авторів, як Українців так і Москалів, можна заключати, що нижче духовенство й миряни жили пневматичним і містичним християнством, себто жили Божим Духом, чистою, правдивою побожністю, зате християнство церковної верхівки, особливо під кінець 19-го віку — це було християнство космічне, хаотичне, у великій мірі раціоналістичне й матеріялістичне. Тому й не дивно, коли деякі дуже поважні автори пишуть, що декотрі Духовні Академії в царській Росії були просто школами атеїзму. Тому також не можна дивуватися, що атеїстичний комунізм запанував і так довго панує над християнськими народами слов'янського Сходу. Пасивізм, квієтизм у характері народу та брак розумового уґрунтування основних правд віри в душі народу — це поле, на якому найскоріше приймається й розростається хабаззя комунізму.

Я вичитав у "Світлі", що хтось дякує св. Апостолові Юді за одержані ласки. Чи можна називати Святим чоловіка, який продав Христа й потім повісився? Я думаю, що такий чоловік — це найбільший злочинець а не Святий.

Маєте правду, Пане П. Апостол Юда, який продав Христа й сам повісився, зовсім не є Святим. Всі вважаємо його за найбільшого злочинця, бо таким він був і таким він останеться в людській пам'яті назавжди. Але ж крім Апостола Юди Іскаріотського, зрадника, Св. Письмо згадує ще й іншого Апостола Юду, а саме Юду Тадея, що був рідним братом Ап. Якова. Він був і свояком І. Христа (Марк. 6, 3) та належав до 12-ох Апостолів. Це він, Юда Тадей, на Тайній Вечері запитував Христа Спасителя: "Господи, що таке сталося, що не світові, а нам ти себе об'явиш?" (Ів. 14, 22). Навіть одне його послання находиться в Св. Письмі після послань св. Павла, Петра, Якова та Йоана, послання, в якому св. Юда Тадей заохочує перших християн до християнської доброчинности. Після Христового Вознесіння він проповідував Євангелію в Арабії, Сирії й Мезопотамії та закінчив життя мученичою смертю. В 14-му віці св. Бриґітта мала об'явлення, в якому їй було сказано, що св. Ап. Юда Тадей є великим помічником у безнадійних ситуаціях. Від того часу наново віджило давніше почитання того св. Апостола і, як бачите, наші вірні також звертаються до нього й через нього одержують особливіші ласки від Бога.

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

АМЕРИКАНСЬКА ПРОВІНЦІЯ ОО. ВАСИЛІЯН

оголошує

ЮВІЛЕЙНИЙ КОНКУРС

на

МИСТЕЦЬКИЙ ОБРАЗ-ІКОНУ СВ. СВЯЩЕНОМУЧЕНИКА ЙОСАФАТА КУНЦЕВИЧА, ЧСВВ

з нагоди

СТОРІЧЧЯ ЙОГО КАНОНІЗАЦІЇ
(1867-1967)

Нагороди за Образ-Ікону:

1. $1,000.00; 2. $500.00; 3. $300.00.

Вимоги:

1. Образ-Ікона Св. Йосафата має:

а) Зображати святого в чернечій рясі або в архиєрейських ризах.

б) Мати розмір 43" x 33" (цалі).

в) Бути намальований олійними фарбами або темперою.

г) Бути відданий до Протоігуменату найдальше до 30 вересня, 1967 року.

2. Мистецьке Жюрі оцінить образи-ікони і призначить нагороди. Воно також зможе дати і більше нагород за інші образи чи ікони.

3. Всі нагороджені образи-ікони Св. Йосафата стануть власністю Отців Василіян у ЗДА з правом репродукцій.

За ближчими поясненнями щодо конкурсу, просимо звертатися на адресу:

Very Rev. Nicholas M. Kohut, OSBM
Provincial Superior
22 East 7th St., New York, N.Y. 10003

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

о. Ваврик, ЧСВВ

ЄРУСАЛИМСЬКИЙ ХРАМ У ЧАСАХ ІСУСА ХРИСТА

При читанні св. євангелій, при святкуванні важніших подій в життя Ісуса Христа, нпр. у місяці лютні: Господнє Стрітення, чи опісля при початку Христових страстей, де бачимо Христа Спасителя, як Він учить нарід, як виганяє з подвір'я храму міняйлів і торговців худібкою для жертвоприношень, переносимося духом у далекі часи та в мало відоме нам місце, яким був Єрусалимський Храм. Тому подаю тут для наших читачів історію й опис того храму з часів Ісуса Христа.

Підкреслюю відразу, що говоритиму про часи Ісуса Христа. Бо храм, до якого принесли Діва Марія і св. Йосиф Дитя Ісуса, "щоби поставити Його перед Богом", храм, у якому 12-річний Ісус остався три дні без Пресв. Своєї Матері й св. Опікуна ітд., то не був храм Соломона, ні Зоровавеля, а Храм збудований Іродом, що за свої діла і добрі й злі дістав кличку: Великий.

Соломонів храм властиво був, сказати б по новітньому, надвірною каплицею. Його знищив вавилонський цар Навуходоносор 586 року до християнської ери. На руїнах Соломонового храму 520 р. (до Христа) відбудував храм Зоровавель у далеко біднішім виді. Простояв він майже стільки як і храм Соломона, але зазнав багато разів і знищення й грабунків і пожеж. Коли Ірод В. відбудував місто Єрусалим і прикрасив його різними величавими будівлями світського характеру, то для гармонії в своїй гарній столиці задумав перебудувати постарілий храм Зоровавеля. Та тут наткнувся на опір священиків і народу. Він був для них чужинцем, Ідумеєм. Йому не вірили. Думали, що він рознесе цей бідний храм, а нового не поставить. Ірод ужив тут своєї дипломатії. Він нею багато осягав, далеко більше як мечем і війнами.

Наперед запевнив усіх, що самий храм, себто "Святая" і "Святая Святих", будуть без найменших змін. Будуть їх відбудовувати частинами, щоб не спинити щоденного приношення жертв. Щоб роботи при будові не перешкоджували богослужбі, камінь і дерево вироблювано до бажаних розмірів та різьблено поза містом і привожувано все готове: лише клади одне при однім. Ба що більше: тому що до самого нутра Храму не вільно було входити не-священикам, Ірод набрав тисячу священиків і дав їх вивчити мулярства й столярства, щоб вони самі переводили працю всередині. (Пізніше виявилося, що не найліпше священики опанували нове знання, бо вже в часах Нерона, яких 80 років опісля, треба було

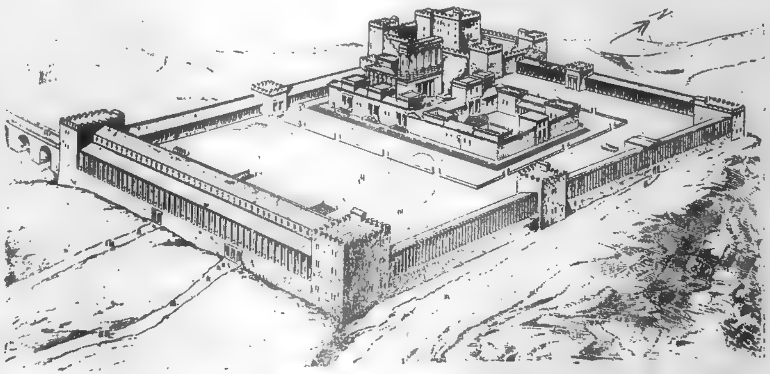

Реконструкція, або плян Іродової святині, цебто подвір, колюмнад і самого Храму, поданий вченим Французом А. де Воґе поправляти їх роботу). Роботи при будові храмових подвір, підсінків, колюмнад, зовнішніх мурів провадили 10 тисяч мулярів "спеціялістів" та 8 тисяч їх неспеціялізованих помічників. Приготовка матеріялів взяла 4 роки (від 20 до 16 перед Хр.). Властивий Храм (Святая Святих) священики викінчили за півтора року, вибираючи зі стін камінь за каменем і заступаючи їх новими. Зовнішні подвір'я й мури будовано вісім років. Будова була ґігантична. Найбільший камінь, що ще нині можемо оглядати, 12 метрів довгий а два широкий і грубий.

Ірод зобов'язався не змінювати нічого в вигляді й пляні самого Храму, а поставив довкруги нього все по своїй волі та вміру своєї амбіції, щоб перевершити навіть самого Соломона.

Перша зміна ззовні була: розширена й продовжена тераса, на якій стояв Храм. Із півночі треба було зрубувати 8 метрів скали, а з півдня треба було піднести рівень 47 метрів (себто 150 фітів). Тут збудовано наперед зовнішні стіни, масивні мури (декуди 40 метрів грубі), опісля від них аж до Храму, що стояв на скалі, засипати видолинки і ями грузом, камінням, а де була дуже велика ріжниця рівня, ставили одні над другими високі склепіння на могутніх пілястрах і щойно опісля накидали трохи грузу. Вирівняна площа займала 35 акрів, майже 25 старих наших морґів. Вона була форми трапеза, чотирокутника з нерівними боками, довгого понад 470 метрів, а широкого коло 300 метрів. Площа храмова своєю довжиною йшла від півночі до полудня, шириною ж від сходу до заходу. Сам Храм, що не стояв у самій середині площі, входом був звернений до сходу, а Св. Святих до заходу. Для ріжниці наші церкви як і первісні християнські (на Сході дотепер) своїм входом стоять до заходу, а престолом і святилищем до сходу.

На тій вирівняній площі над окружаючими мурами йшли довкола великі й довгі підсіння-портики, або колюмнади з усіх боків. Лише частину північно-східнього кута займала твердиня "Баріс", яку Ірод також перебудував; зробив із неї твердиню-палату й назвав іменем свого римського покровителя Антонія. Вона мала 4 могутні вежі, двома широкими сходами лучилася з першим подвір'ям святині, що звалось подвір'ям поган. Із цеї твердині можна було легко контролювати святиню й маси народу, що збиралися там на головні празники жидівського церковного року. 10 років працювали над цею твердинею-палатою.

Підсіння-портики, що окружали високорівню площі, були з трьох боків: західнього, північного і східнього такі самі, себто: на самім краю підмурівки здвигалися високі стіни з вікнами. Над ними простягався дерев'яний дах, або тераси. Від внутрішнього подвір'я ці колюмнади були отворені до середини, а було тут три ряди колюмн: один при самій стіні, другий посередині, третій від подвір'я. Ширина цілої колюмнади була 15 метрів, колюмни були блискучо-білі моноліти (себто з одного кусня скали), — високі 15 метрів. Часть східньої колюмнади називали "портиком Соломона" (Діян. 5, 12), бо вона стояла на місці, де колись була колюмнада Соломонового храму. Одначе її перебудовано для гармонії з новими.

Від полудня, де площа святині була найбільше підмурована, бо терен тут сильно падав до старого Давидового міста, колюмнада була й ширша і вища як ті три. Називано її "королівською базилікою", бо сюди через луковий міст понад долину Тіропеон входив король до святині, часом зо своїми визначними гістьми. Тут було чотири ряди колюмн: один при зовнішній стіні з вікнами, два посередині, четвертий від подвір'я. Над двома рядами в середині здвигалися знову два ряди колюмн, що підтримували дах, який тут був два рази вищий як дах над бічними коридорами. Ці коридори були по боках 10 метрів широкі, а середній 15 метрів. Бічні коридори були високі 15 метрів, середній два рази вищий. Усіх колюмн було 162; вони мали капітелі коринтської форми. Дах був із дерева, різбленого в різні прикраси грецького стилю, що Жиди прощали Іродові за всю іншу красу будов, оправдуючись, що це ж не сам Храм Божий. Як на північно-східнім куті здвигалася могутня твердиня Антонія, так напроти неї, в куті полуднево-східнім, від потока Кедрону, здвигнено високу вежу, що височіла ще тридцять метрів понад дахи "королівської базиліки". Стара традиція казала, що тут сатана виніс Ісуса Христа, коли спокушував Його кинутися вділ і тим звернути на себе увагу людей (пор. Мт. 4, 5-7).

(Дальше буде)

ЧИ КРИТИКА В ЦЕРКВІ ПОБАЖАНА?

До питання критики внутрі Церкви зайняв виразне становище про-префект св. Конґреґації Студій — архиєпископ Гарон в одному інтерв'ю для еспанського часопису "Інформасіонес". Внутрішно-церковна критика — наголосив Архиєпископ — не є ніколи заборонена чи зла річ, бо Церква не сміє бути місцем абсолютної тиші, що було б погубним, Свобідне виявлення гадки в Церкві є так само конечним, як і в кожній іншій живучій організації. Спільнота, якої провід придавлює кожну критику, засуджена на занепад.

о. проф. Н. Кушнірак, СТЛ

ЖІНКИ – СВЯЩЕНИКАМИ?

(Закінчення)

Дальші докази. Жінка не лише що має менше здібностей ніж мужчина до священства, але завдяки декотрим рисам характеру, що невідлучні від її стану, вона зовсім не надається на священика. Віддана безборонно поривам і ваганням своєї фізичної і психічної натури, невільницею своєї відчутливости, потреби любити і бути любленою, виявлятись і віддаватись, схильна до всякого рода еротизму, — якже ж вона могла б, день у день, задержати рівновагу внутрі і свою суцільність назовні? Не забуваймо, як каже наша німецька богословка, "що саме несвідоме і мимовільне сяяння жіночости, як такої, творить явище, що не підлягає свідомій контролі тієї, від якої воно походить, як і також мужеські реакції, що воно їх збуджує."

По-друге, мужчина не легко погодиться бути підлеглим жінці, навіть ради Бога та власного спасіння. Для нього залежність є менше "природно," ніж для його товаришки. Відтіля, безчисельні можливості конфліктів, які, остаточно, шкодили б зростові Божого царства. Продовжує Іда Геррес: "Хто має хоч мінімум досвіду, здорового розуму, уяви й гумору, той може собі представити — без довших пояснень — скільки то критичних, комічних та дивоглядних, і нарешті нестерпних ситуацій могли б, у даному випадку, спричинити такі обставини!"

Он як обабіч барикади протиставляться докази. *Ніхто не може напевно передбачити котра сторона переможе.* Одне є певне: тільки навчальний провід Церкви може рішити. У своєму листі до Євреїв св. Павло дає таку пересторогу: "Хай ніхто цієї чести собі не присвоює: вона належить до тих, що їх Бог покликав."

Під час останнього Собору ця справа була поставлена на сумління Церкви; у деяких богословських колах вона далі є темою поважних дискусій. Христова Церква ніколи не квапиться зі своїми рішеннями. Треба терпеливости і чекати тієї хвилини, коли вона вирішить.

На-прикінці, ось кілька рефлексій, що можуть нам улегшити час вичікування. *Хоч жінка ще не має права до священства, вона всетаки втішається, і завжди втішатиметься, честю священства вірних, що нею користується кожний християнин силою свого хрещення.* Печать Св. Тайни Хрещення, за навчанням нещодавного Собору, вже є дійсним участкуванням у Христовому священстві, і дозволяє кожному християнинові й кожній християнці бути причасними в літурґічній і апостольській дії Церкви. Кожному відомо, що кожний має право, в крайному разі, хрестити; фактично, акушерки і медсестри використовують цей привілей частіше ніж мужчини. Жінка є також уповноважнена, на основі спільного священства вірних, брати участь у Безкровній Жертві (Службі Божій), і тим самим у євхаристійному співслужінні (в ширшому значенні).

Подружжя є Тайною, що її муж і жінка собі взаємно уділяють силою рівноправности; священик, що їх вінчає, є лише свідком Церкви. Отже християнські подруги і тут є причасні в священстві Христа, який живе з ними у зв'язі таїнственної любови — любови Христа і Церкви, — якої їхнє подружжя є відчутним знаком і живим образом. Силою тієї Тайни, життя родини та його дії — великі і малі — є освячені; день матері, повний різних зайнять і піклувань, перетворюється в священне служіння — в служіння Христове, тихе й укрите, яке в очах Бога може мати таку саму вартість як щоденні обов'язки священика в його апостоляті. Те, що говориться про жінку-матір, можна тимпаче сказати про черницю, яка трудиться або молиться, тому що її всеціла посвята Богові дозволяє тоді жінці бути ще більшою причасницею в Христовому священстві.

Господь Бог не бажав, щоби Пречиста Діва Марія була священиком. І Церква, вірна цій ідеї, формально заперечила культ "Діви-Священика", забороняючи іконографії представляти Марію як "священицю" одіту в священичий епітрахиль. Але ми знаємо, що Марія брала значну участь у жертві й апостоляті свого Сина, Єдиного Священика. Усе те почалося з днем, коли вона прийнялась бути матір'ю цього Священика, дати Йому, крізь своє власне тіло, ту людську природу, що Він її потребував, щоб здійснити своє священиче покликання. Подібно ж і християнська жінка може мати стислу участь у католицькому священстві через дітородіння та вирощення, духом і серцем, тих, що їх Всевишній покличе бути Його служителями та представниками тут на землі. Кажуть, що "священство синів є в серцях матерів". Жінка, від котрої Бог жадає такої жертви, може відчути страх, так як Марія, яка настрашилася коли почула слова Ангела в день Благовіщення, але їй треба, як Марії, подолати той страх і надіятись на Духа, який її отінює, переконуючись, що з її жертви, як із жертви Марії, вийде велика радість

— радість, яка лине крізь століття від першого Марійського гимну "Величає душа моя Господа".

Над домом, із якого вийшов священик, мерехтить зірка, що сяятиме по-віки вічні. Такі то стислі зв'язки, що існують між спільним покликанням жінки і священства. У царині деяких особливих покликань знаходяться від тепер многі, що їх Церква бажає, і то правильно, обмежити. Християнська старовина мала своїх дияконіс, дів та вдів, які, побіч священика, відогравали колись дієву й важну ролю в поширенню Євангелії. У своїй архаїчній формі, жіночий дияконат не встоявся перед великими монашими Чинами, а пізніше — перед жіночими Згромадженнями. Вірніше — жіночий дияконат поширився, зорганізувався та здисциплінувався внутрі деяких чернечих рамок, що далекі від того щоб шкодити релігійній діяльності жіноцтва, причинилися, через правильне їх спрямування до більшої повноти й дієвости тої ж діяльности. Не можемо тут підкреслити всього того, що Церква завдячує, у християнському і нехристиянському світах, починам тих самовідданих жінок, без котрих, дуже часто, було би безплідним душпастирювання неодного священика. Шляхи перед апостольською ревністю жінки, черниці чи мирянки, такі численні й величні, що важко зрозуміти, чого вона, відкидаючи таке просторе поле до духовного попису, мріяла б лише про вступ до "урядового" священства та вважала б за кривду те, що її не допускають до нього.

"Перш ніж висвячувати жінок на священиків," каже славетний богослов Карль Ранер, "треба наперед старатися використати всі інші можливості, що їх якраз тепер має жіноцтво в Церкві."

Нове видання

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ Й АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ НА НЕДІЛІ І СВЯТА

В-ва ОО. Василіян у Бразилії (Духовна Бібліотека) містить Євангелії й Апостоли на всі неділі і свята, як теж загальні і страсні. Всі з поданими наголосами. Друковане на дуже доброму папері, десяткою і півтовстим друком. Ціна: брошуроване — 3.50 + пошта, оправлене 4.80 + пошта.

Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

УКРАЇНСЬКА РОДИНО, ЧИ ТИ ГОТОВА ЗРОБИТИ ЖЕРТВУ ДЛЯ БОГА Й УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ДАТИ СВОГО СИНА НА СВЯЩЕНИКА?

ТУРОК ГОВОРИТЬ ПРО ІВАНА XXIII

Новий турецький амбасадор при Ватикані, Гувейда Маятепек, при своїй офіційній першій зустрічі з Папою Павлом VI-им заявив, що "період непорозумінь" між Апостольським Престолом і ісламським світом остаточно вже перемолений і тепер почалася нова ера "ближчої та успішнішої співпраці". Маятепек сказав, згадуючи Івана XXIII-го, "що ім'я й згадка про цього добродія людства, який декілька років свого земського життя провів у Туреччині, позістануть у пам'яті й серцях турецького народу як символ любови й покори."

ПЛЯН БУДОВИ НАКРЕСЛЕНИЙ, АЛЕ БУДОВА НЕЗАКІНЧЕНА

Римська "Чівільта Каттоліка" в одній із своїх недавніх редакційних статтей обговорює пособорову активність Католицької Церкви. Те, що діється чи стається тепер у Церкві, разить і "замішує" деяких християн. І тому наче до них звертається "Чівільта", кажучи, що Церква не є чимось закінченим і заокругленим, але вона мусить бути розбудовуваною в часі. Христос сам накреслив плян будови, який однак іще не вповні сповнений чи завершений, при чому не вільно змішувати-ідентифікувати поняття віри з поняттям богословія. У протиставленні до правд віри, які в своєму змісті й об'єктивному значенні є незмінними, богословія мусить постійно обновлятися.

ПОЛІЦИСТ, ГОТЕЛЬНИК І ПАРАШУТИСТ СВЯЩЕНИКАМИ

25-го січня ц. р. відбулася велика церемонія в римській базиліці св. Павла, під час якої 16 старших віком питомців одержали священичі свячення. Між цими священичими кандидатами, які студіюють у спеціяльній колегії (св. Беди) для старших віком священичих кандидатів у Римі, подибуємо між іншими колишніх: маляйського поліциста, електромеханіка з Кенії, англійського парашутиста, одного кравця та 62-літнього готельника.

ВИЗНАННЯ ІЗРАЇЛЯ ВАТИКАНОМ

Англійський католицький письменник і президент Британської Національної Комісії для переведення в життя Соборової заяви про Жидів — Христофор Голлис звернувся з петицією до Папи, щоб Апостольський Престіл визнав державу Ізраїля, бо, мовляв, треба таки прийти до висновку, що воно безкорисно відмовляти визнання державі, яка фактично існує. При тім Голлис указує на приклад з Італією, що Ватикан на тому нічого не зискав, що через півсторіччя не визнавав існування італійської держави.

о. О. Купранець, ЧСВВ

ТРЕТІЙ ЧИ ПЕРШИЙ "БІБЛІЙНИЙ ДЕНЬ"?

Факт відвідин президента СССР — Подґорного в Папи Павла можна різно коментувати, залежно від того, хто й що хоче в тих відвідинах бачити. Виходячи з церковно-релігійного підходу та становища ми хочемо бачити те, про що навчає нас релігія, а саме, що ніщо не стається без Божої волі, як теж, що Бог ніколи не діє на шкоду людей, хоч у даний момент людям слабої віри може так видаватися.

Чому "біблійний день"?

Розмова Папи Івана з совєтським "туристом" Аджубеєм — зятем Хрущова та "неформальним" післанцем Москви до Ватикану — була "засаднично" далека від політики, бо вона мала радше звичайний людський характер. У розмові з Папою Аджубей дав зрозуміти Папі, що він приїхав задля "сондування" евентуальної можливости діялогу між Ватиканом і Москвою. Папа Іван у своїй Богом просвіченій простодушності сказав Аджубеєві таке:

"Ви є журналіст і ви знаєте Біблію. Вона каже, що Бог створив світ і що Він у першому дні творення дав світові світло. Творення опісля простягнулося на дальших шість днів. Ті біблійні дні, як знаєте, представляють собою дуже довготриваючі геологічні епохи. Для нас тут почався тепер перший день: ми є тут, дивимося собі в очі й бачимо, що тут є світло. Господь, якщо це лежить у Його волі, покаже нам дальшу дорогу. До цього потрібно часу. Сьогодні ми можемо тільки надіятися та молитися."

Папа Павло в розмові з представником СССР — Подгорним

Так підходив до тієї зустрічі Папа Іван, який не дивився на справу відвідин очима емоції чи сентименту, але очима богонатхненної людини, яка дивиться на справи під кутом Божого світла.

Чи відвідини Подґорново — це третій "біблійний день"?

Якщо зустріч Папи й Аджубея була першим "біблійним днем", то зустріч Папи з Ґромико повинна була бути вже другим.

Якщо приймемо, що ті два "біблійні дні" вже поза нами в ватикансько - совєтських стосунках, то візиту Подґорного треба вважати вже третім "біблійним днем". Була вона ним, чи ні — покаже найближча майбутність!

Що каже Св. Письмо?

Чи можемо ми сьогодні сказати за Св. Письмом, що СССР — це пуста й порожня земля, над якою панує темрява, а при тому над нею ширяє Божий дух, як це було в першому дні творення? Відповідаємо: можемо сказати, що СССР не є пустою чи порожньою землею щодо християнства чи інших релігій, бо там існують десятки мільйонів віруючих людей, над якими однак панує темрява матеріялістичного атеїзму. Не зважаючи на те, що хоч і панує матеріялістично-атеїстична темрява в формі переслідування релігії та насилля над совістю людини, можемо сміливо сказати за Біблією: над нею ширяє Божий дух, який проникає до людських сердець і не дає загинути раніш посіяному насінню віри в Бога.

У Книзі Буття, в першій главі, говориться про те, що Господь у третьому дні творення сказав: "Нехай зберуться води... і нехай з'явиться суша. Нехай земля зростить рослини... І вивела земля зі себе рослини: траву, що розсіває насіння... і дерева, що родять плоди з насінням у них... І побачив Бог, що воно добре."

Чи візита Подґорного є вже тим моментом третього біблійного дня творення, в якому засіяне насіння релігії зможе тепер видавати свої плоди і дерево Церкви зможе свобідно розростатися, тобто буде привернена свобода людині визнавати свої релігійні переконання? Відповідаємо словами Папи Івана до Аджубея: *сьогодні ми можемо тільки надіятися та молитися!*

Церемонія зустрічі Папи та Подґорного

Подґорний приїхав на площу св. Петра дня 3-го січня около години 1.30 пополудні, звідки

Верховний Архиєпископ Йосиф при мощах св. Йосафата молить Господа, щоб Він дав свободу нашій Церкві й Народові

переїхав на подвір'я св. Дамаза в самих Ватиканських забудуваннях, де його привітав високий урядовець Ватикану — монс. Мавро, "шеф протоколу" Папського Державного Секретаріяту. Після того подався Подгорний із своїм почотом до приватної папської бібліотеки, де вже чекав Папа Павло зо своїми співробітниками.

Сама авдієнція відбулася в досі зовсім незвичній формі. Звичайно, коли Папа приймає якогось голову держави, наперед відходить із ним на приватну розмову, після якої представляють супровідних достойників, у яких прияві наступає обмін офіційними промовами. На авдієнції для Подгорного бачимо, що взаємне привітання та представлення супроводу співробітників відбулося відразу. Що більше: Папа не сів на своєму троновому кріслі, але враз із своїми співробітниками засів за стіл, а напроти нього Подгорний зо своїми. По розмові Папа подарував Подгорному репродукцію монументального "Атлантійського кодексу", про що повідомляє ватиканський півофіціоз "Ль'Оссерваторе Романо".

По скінченні авдієнції Подгорний із своїм супроводом оглядав цінноці Ватикану та його музеї, базиліку св. Петра, де його знову вітав кардинал Марелля, при виході з базиліки Подгорний декілька разів уголос викликнув: "Це є ґрандіозний твір!"

Характер візити

Візиту Подгорного в Папи можна б назвати першою ватикансько-советською зустрічею "на вершинах". Щоправда візита Подгорного не була врочистими державними відвідинами, але не була вона теж звичайною приватною авдієнцією. Не була вона теж принагідною — ніби з нагоди своїх відвідин Італії Подгорний "поступив" до Папи — а була це візита доцільна. Також ніхто не є такий наївний, щоб повірити в те, що була це "чемностева" візита.

Про цю візиту можемо з повною свідомістю сказати, що була вона зроблена з ясною метою та означеним пляном чи точками, які мали бути темою розмови.

Уже сам факт, що з Папою в часі візити засів архиєпископ Маріо Бріні, секретар св. Конґреґації для Східніх Церков, який є компетентною людиною Ватикану для справ Католицької Церкви в СССР, у тому теж і нашої Української, дає багато до думання. Очевидно, що ще передчасно робити будьякі заключення чи висновки.

Другою важливою особою, крім кардинала А. Чіконьяні — секретаря Ватиканського Державного Стану, що брала участь у розмові — це монс. А. Казаролі, підсекретар Стану для надзвичайних справ, який є спеціялістом від церковно-державних проблем і відносин у східньо-европейських країнах. Це теж дуже багатомовний факт.

Теми розмови підчас візити

На основі офіційного комунікату Ватикану та інших джерел можна заключити, що розмова велася на три основні теми:

1) вдержання миру та краще співжиття між народами,

2) майбутні формальні чи неформальні (дипломатичні!) взаємини між Ватиканом і Кремлем,

3) положення Католицької Церкви в СССР і релігійна свобода.

Як ми вже згадували минулого місяця, однією з передбачених тем була справа нашої Української Католицької Церкви, яка сьогодні мусить жити життям катакомб. Так само її Первоєрарх — Блаженніший Кардинал Йосиф — мусить перебувати, хоч і в батьківському домі св. Петра, але все ж таки на чужині і далеко від тих, що найдорожчі болілючому серцю Архипастиря. Хоч не маємо на руках документальних даних, що Папа говорив із Подгорним у справі нашої Церкви, але маємо на це всі дані, що ця справа була однією з точок розмови, бо вона ж однією з найболючіших проблем Церкви в СССР. Знову ж приявність нашого Верховного Архиєпископа в Римі є щоденною пригадкою для Папи думати про нашу Церкву та про її дальшу долю, а тим самим теж і про долю нашого народу.

Дальші висліди чи наслідки зустрічі залишім за Господом, Який напевно доведе й до наступних таких "біблійних днів творення", у яких повністю зникне темрява, а посіяне насіння Христової віри зможе свобідно рости та розвиватися в світлі й теплі Божої благодати.

†

Бл. п.

Д-р МАРКІЯН ДЗЕРОВИЧ

упокоївся в Господі на 68-ому році життя у Відні, Австрія

В особі д-ра Дзеровича Українська Католицька Церква стратила одного з найвизначніших своїх діячів у Католицькій Акції та правдивого світського апостола, а українська спільнота зразкового патріота й громадянина.

Вічна Йому Пам'ять!

АВТОРИТЕТ І ПОСЛУХ У МОНАХІВ

У промові до вищих чернечих настоятельок Італії Папа говорив про авторитет і послух, при чому наголосив, що розумне застосування авторитету, як теж щире виконання послуху також і наших часах є конечним у чернечих спільнотах. "Спільнота та дух чернечого життя були б у фатальний спосіб скомпромітованими, якщо б не було авторитету й послуху", — сказав Папа. — "Але як одне, так і друге (тобто авторитет і послух) домаґаються сьогодні нових, вищих, гідних церковної спільноти форм, які більше відповідають духові Ісуса Христа..." Ця подвійна проблема авторитету й послуху мусить бути однією з найбільш студіюваних тем при переопрацьовуванні ваших правил і при еволюції вашої релігійної ментальности. Це вимагає уважливости, второпности й довір'я, щоб дійти до розв'язок, яких вимагають час і бажає Собор."

о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ

1917 – НА СВІТАНКУ ВОЛІ – 1967

Нераз ми вже чули пісню: "Як умру, то поховайте мене на могилі". Її написав наш великий поет Тарас Шевченко. У цій пісні пробивається його любов до народу. Велику частину свого короткого життя провів він у неволі поза рідними сторонами, за рідною землею. І тому в тій пісні що є його тестаментом, останньою волею, він висказує бажання, що хоче спочити смертним сном на своїй рідній землі. "Як умру то поховайте... щоб... було видно, було чути як реве ревучий". Це перша частина його тестаменту.

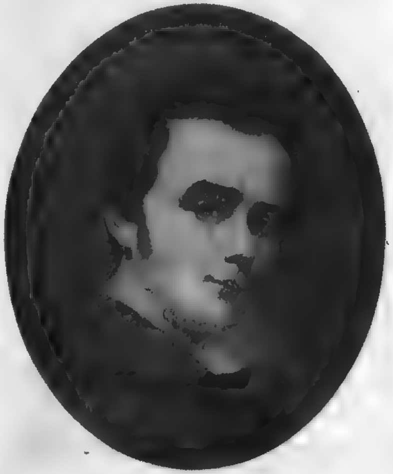

Друга частина тестаменту: "Поховайте, та вставайте, кайдани порвіте!" Боріться, скиньте з себе ярмо неволі, не лишайтеся в неволі, рвіть кайдани...

І поховали Тараса біля Канева над Дніпром в Україні. Виконали першу частину тестаменту совісно. Та заразом і запам'ятали собі другу його частину: "Вставайте, рвіть кайдани". І кількадесять літ після смерти Тараса завзяті герої і хоробрі сини України постановили виконати цей наказ. А ця постанова дала нам Українську Національну Революцію та Визвольні Змагання в Шевченків місяць — березень 1917 р.

І сьогодні, коли ми застановляємося над тим, що відбулося на наших землях 50 років тому, то нашою душею ворушить потрійне почування: радости, смутку і віри.

Це кінець довгої неволі; на Українських Землях повіває наш прапор; наша земля в наших руках; сумні обличчя покрилися радісною усмішкою; заплакані очі заясніли блиском радости; у пригноблену душу вступило нове життя; ми стали панами у власній хаті. Українське серце сповнилося радістю!

Але ця радість довго не тривала. Доля наче зажартувала з нас. Показала нам крайчик свободи і знов його сховала. Чорна хмара неволі знов закрила сонце золотої свободи. Холодна мряка смутку знов окутала українську душу. Ворог не дав за вигране. Почався бій, нерівний бій. Заревіли гармати, посипалися кулі, а буйні голови наших героїв покрили землю так, як холодний осінній вітер покриває її пожовклим листям.

"Встоятись не було сили".

Від того часу минули довгі десятки років, які в неволі здаються віками. А вони цілковити змінили лице Української Землі:

"А нині та земля порита,
Біля рова стрілецький рів.
Квітки століочили копита,
Ліс поторощений зчорнів.
Пшениця ніби градом збита.
Щаслив хто бачив, й не здурів."

(Б. Лепкий)

"Замовкли бандури, оглухли мабуть,
Ні співу ні думи в хуторах не чуть,
Лише по могилах голосить ворон
Козачої слави старої гомон".

(*Ост. Левицький* "Наша Надія")

"Поломили нам прапори,
Синів добрих забирали
По сибірських тюрмах — тайгах
Їх за правду катували".

(*Вол. Масляк* "Ще не вмерла")

І це все наповняє нашу душу смутком.

Та заразом вливає в нашу душу Український Національний Зрив почування НАДІЇ. Віримо, що не все так буде, що колись таки прийде бажана воля і свобода, що ще "усміхнеться наша мати, заплакана Мати".

І в тій надії ми відсвятковуємо нашу Національну Революцію. Пригадуємо собі геройські діла наших вояків, їх любов до свого народу аж до крови. І це наклонює нас до праці, до любови того всього, за що наші стрільці вмирали.

Ми ж діти цього самого народу. Маємо тут продовжувати те, чого там — на земляі наших батьків — Україні не можуть. А це маємо робити, бо як каже поет:

"І вірю я, скоро надійде вже час,
Що вільна будеш, Україно.
І горда, щаслива збереш ти всіх нас
Під стягом твоїм жовто-синім."

◆

ПРОВІДНИК "ТРАДИЦІОНАЛІСТІВ" У КЛОПОТІ

Апостольський Престіл відмовився потвердити інкардинацію-прийняття о. Гоммара де Пов, американського священика, до італійської дієцезії в Тіволі. О. Пов, професор семінарії в Мериленд, свого часу заснував між американськими католиками "рух традиціоналістів", якого завданням було противитися введеним літургійним обновленням, що їх одобрив Собор. Своєю настановою о. Пов попав у конфлікт із своїм єпископом — кардиналом Шігеном у Балтиморі. через що він теж і просив єпископа в Тіволі прийняти його до своєї дієцезії, щоб ізвідтам могтя свобідно керувати "рухом традиціоналістів". Тівольський єпископ Люїджі Фавері прийняв о. Пова, але Апостольський Престіл цього не одобрив, як теж визнав те прийняття до дієцезії недійсним, при тому зазначено, що о. Пов є далі в канонічній підданості Балтиморської архиєпархії. Про те рішення повідомлено теж і архиєпископа Нью-Йорку, під якого юрисдикцією хвилево працює о. Пов.

КАРДИНАЛ ОТТАВІЯНІ КАЖЕ: ВІРА НЕЗАХИТАНА

Відповіді, що їх дали національні Єпископські Конференції на листа св. Конґреґації Віровчення, вповні заспокоюючі. Це заявив кард. Оттавіяні — пропрефект цієї Конґреґації кореспондентам еспанського часопису "Інформасіонес", бо "віра стоїть незахитаною і нема ніякої основи говорити про якийсь стан, що викликає затривоження". Конґреґація Віровчення в липні 1966 р. розіслала до всіх національних Єпископських Конференцій листа з десятьма запитами про всі недоліки та відхилення від навчання віри й обичаїв, на які треба було відповісти до Різдва, що теж і зробили майже всі Єпископські Конференції. Оттавіяні заявив, що деякі богослови пробували з Соборових декретів робити передчасні та невлучні заключення, але це не змінило ситуації.

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982

The place where CUSTOM
clothes are made.
High-Grade Alterations,
Repairs, Etc.

1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.

Андрій Наконечний

МАНІФЕСТ

ПАНАМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРО СКЛИКАННЯ СВІТОВОГО КОНҐРЕСУ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

Проф. Михайло Грушевський — президент Української Національної Ради й Української Народньої Республики в 1917-1918 рр.

Боже Провидіння покерувало долею українського народу так, що мільйони його дочок і синів живуть нині поза Україною.

Задивлені в гідні приміри своїх попередників, докладаємо всіх зусиль, щоб зберегти нашу національну ідентичність. Ми свідомі того, що наша доля нерозривно пов'язана з долею українського народу, а духова єдність із материком — це джерело нашої духової сили, це наш моральний обов'язок.

Ми затривожені всім тим, що діється на Батьківщині: Україна поневолена в тенетах московсько-комуністичного імперіялізму. Майже пів століття триває політичне поневолення й економічний визиск нашого народу новим червоним московським окупантом. До того долучається тепер наступ на духа українського народу у формі посиленої русифікації та нищення культурних скарбів української нації.

Жорстокий наступ ворога на життя й дух української нації скріплює нашу віру в українську правду.

Виконуючи постанови Конґресів українського організованого суспільства в різних країнах вільного світу, Панамериканська Українська Конференція, провівши відготовну працю, скликає на дні 16, 17, 18 і 19 листопада 1967 р. в місті Нью-Йорку (осідку ОН)

СВІТОВИЙ КОНҐРЕС ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ,

щоб

1. Задокументувати перед світом непохитну волю українського народу боротися за віднову своєї суверенної соборної держави.
2. Заманіфестувати солідарність української спільноти у вільному світі з визвольною боротьбою українського народу та готовість допомогти йому засобами, які є до нашого розпорядження.
3. Об'єднати всі сили Українців, громадян чи мешканців країн вільного світу, для близької співпраці між собою.
4. Устійнити шлях для скріплення та всесторонньої розбудови всіх ділянок життя української спільноти у вільному світ.

До участи в Світовому Конґресі Вільних Українців запрошуємо:

Єрархів Українських Церков,

Представників центральних репрезентацій та крайових громадянських організацій, церковно-релігійні й наукові установи, жіночі, молодечі, студентські, ветеранські, громадянсько-фінансові, культурно-мистецькі та професійні і станові об'єднання українського суспільства.

Як гості Світового Конґресу Вільних Українців будуть запрошені визначні діячі українського політичного життя, представники урядів приязних нам країн, парляментаристи країн нашого поселення та наші співгромадяни, які з симпатіями відносяться до українського народу в Україні та української спільноти у вільному світі.

Ми глибоко переконані, що на наш заклик позитивно відгукнеться все організоване українство в країнах вільного світу. Віримо, що всі запрошені організації й інституції подбають про масову участь їхніх делеґатів у Світовому Конґресі Вільних Українців. Ми віримо, що не буде жодної місцевости, в яких діють українські парафії чи організації, які б не подбали про вміле зібрання фінансових засобів потрібних для успішного переведення Світового Конґресу Вільних Українців. Ми віримо, що вся вільна українська преса займеться популяризацією завдань і цілей Світового Конґресу Вільних Українців, а все те буде виявом солідарности та громадянської зрілости нашої спільноти.

УКРАЇНЦІ! Скликаємо цей Конґрес саме в році, коли минає пів століття від початку великої Української Національної Революції XX століття і створення вільної української держави — Української Народньої Республики.

День проголошення нашого Маніфесту — це день, коли ми відзначуємо світлі акти суверенности української держави. І хоч вона впала жертвою военної агресії комуністичної Росії, то воля українського народу бути сувереном своєї землі — дотепер незламна.

Хай же наш перший Світовий Конґрес Вільних Українців стане нагодою здобути ширший круг приятелів української визвольної справи.

Хай же він стрясе совістю тих, які живуть свобідно, і остереже їх, що окупант України, Москва — є ворогом усього вільного світу.

Хай він докаже, що Москва невпинно й систематично приготовляє агресію проти вільного світу, захитує основи тривалого миру в світі.

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАІ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

НОВА КНИЖКА
ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ
Видання для народу з 54 ілюстраціями
Уклав о. В. Бурко, ЧСВВ
Видавництво оо. Василіян, Прудентопіль, 1965
Стор. 240 — Ціна $2.00
Замовляти:
BASILIAN PRESS,
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

НОВІ КНИЖКИ
Д-р Богдан Казимира. РЕЛІГІЙНО-ГРОМАДСЬКЕ ЖИТТЯ В УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ МИТРОПОЛІЇ В КАНАДІ. Стор. 102 + 11 таблиць. Ціна $1.00.
о. Дамаскин Попович. БОГ І ЛЮДИНА. Допоміжник тим, що шукають Правди. Стор. 75. Ціна 75 центів.
Замовляти через:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Хай же перший Світовий Конгрес Вільних Українців донесе до наших рідних в Україні радісну вістку, що об'єднана й організована українська спільнота в усьому світі скріпляє свої сили і докладає всіх зусиль, щоби приспішити день визволення українського народу та відновлення його Суверенної Соборної Української Держави.

Панамериканська Українська Конференція

Нью-Йорк, 22 січня 1967 р.

◆ ◆ ◆

ПОМІЧ СВЯЩЕНИКАМ У ЇХ ДУХОВНИХ ТРУДНОЩАХ

Голяндські католицькі єпископи поважно думають і займаються справами своїх священиків, щоб бути не тільки єпископами-ординаріями, але і єпископами-батьками. Одним із виявів цього є саме остання ідея заснувати таку установу, яка помагала б священикам у їх особистих труднощах, зокрема ж щодо "духовного здоров'я" священиків. Нова інституція займатиметься не тільки питанням целібату й соціяльною підтримкою священиків, які відійшли від свого уряду, але теж старатиметься "нараженим на небезпеку" віднайти щасливість священичого життя. Число священиків, які відійшли від священства є невідоме, але як запевняє голяндська пресова агенція КНП, те число багато нижче від такого ж числа в інших країнах. Створити таку установу рішили голяндські єпископи на одній з останніх засідань Єпископської Конференції, які вони кожномісячно відбувають, як теж засягали поради в "Національному Католицькому Товаристві для духовного здоров'я."

ОДНІ СІЮТЬ, ДРУГІ ЖНУТЬ

Римський Секретаріят для нехристиян у своїй новій і відповідальній праці мусить шукати доріг на непрослідженому полі; однак це не сміє відбирати відваги працівникам цього Секретаріяту. А далі сказав Павло VI-ий, що "ми мусимо задоволитися тим, що ми сіємо... Інші будуть збирати плоди. Ті, що прийдуть по нас, бачитимуть наші помилки й недогляди, як теж і позитивні сторінки та вони зможуть зробити це краще ніж ми".

КАРДИНАЛ ПРОПОВІДУЄ В СИНАГОЗІ

Кардинал Гінен, архиєпископ Лондону, взяв участь у жидівському богослуженні в божниці в Менчестер, Англія, де також виголосив проповідь. Кардинал сказав, що в цьому не треба бачити нічого надзвичайного, бо остаточно і жиди і християни моляться до того самого Бога. При вході жиди дуже врочисто вітали Кардинала.

1867 100-РІЧЧЯ КАНАДИ 1967

Д-р Богдан Казимира

СОЦІЯЛЬНО-ГОСПОДАРСЬКІ ПЕРЕМІНИ СЕРЕД КАНАДСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

У 1967 р. припадають роковини 100-річчя Канади, а канадські Українці вступають у четверте 25-річчя свого поселення в цій країні. Розвій суспільно-громадянського життя української спільноти в Канаді цікавий під історичним і господарським оглядами. Зокрема участь Українців у розбудові народнього господарства Канади притягає увагу тих, які цікавляться соціо-економічною проблематикою.

На недовгій історії української групи виразно позначується її соціяльно-господарська еволюція. Український селянин-фармер уперто й послідовно просякає в усі прошарки різних призвань. Хоч це не відбувається в нас так наглядно, як нпр. серед жидівської спільноти, проте навіть поверховна аналіза 70-річного побуту Українців у Канаді вказує на велику динамічність цієї групи в її інтеґрації вглиб і вшир суспільно-громадянського життя.

Коли при кінці XIX сторіччя Українці стали виїздити до ССА*) і до Канади, то вони старалися відтворювати на нових місцях той світ, у якому жили, під релігійним і суспільно-громадянським оглядом.

Проте, коли порівнювати українську іміґрацію в ССА з одного боку, а в Канаді з другого боку, то запримічується ріжниці, які вирізнюють ці дві спільноти. Хоч вони належали до тої самої національної і соціяльної групи, т. зн. були Українцями і в основному становили селянський стан, а їх головною ціллю було поліпшити стандарт господарського й соціяльного життя, то мимо всього їхня соціяльно-організаційна структура підпала основним змінам. У ССА український іміґрант став у більшості працювати як некваліфікований робітник по містах чи як вуглекоп у Пенсилвенії. Тільки мала частина з них вибрала фармерство за свою професію.

У Канаді, одначе, більшість Українців заселювала т. зв. вільні землі і віддавала своє вміння й сили на те, щоб обробляти дівичі землі степових провінцій. Невелика частина з них заробляла на прожиток по містах у характері некваліфікованих робітників, чи діставала працю при розбудові залізнодорожних ліній. У висліді цього соціяльного процесу, з тієї самої національної групи витворилися дві соціяльно різні кляси: робітники в ССА і фармери в Канаді. Тому через таке зрізничкування, вже зі самих початків поселення, соціяльне і культурне життя Українців в обидвох країнах Америки почало розвиватися під двома різними кутами.

У ССА (ЗДА) Українці почали гуртуватися у свої національні обезпеченево-запомогові товариства, як нпр. "Провидіння", Український Народний Союз чи інші. Чому саме таких, а не інших форм організаційного життя шукали Українці у ССА, можна дошукуватися в тому факті, що там іміґранти були матеріяльно й соціяльно незабезпечені і старалися в якийсь спосіб забезпечитися від нещасливого випадку, недуги чи смерти. Ті братські, життєво-обезпеченеві товариства, давали їм до деякої міри таку забезпеку та ще й до того посмак того, що вони залишили по тому боці океану. Ось можливо одна з причин, що соціяльне, культурне й національне життя Українців у ССА стало творитися довкруги цих інституцій.

У Канаді зате головну ролю відіграв інший важливий чинник, який вплинув на дещо інший розвій форм організаційного життя Українців. Як сказано, Українці в більшості поселювалися тут на вільних землях, що були віддалені від міських осередків і не відчували тих усіх небезпек, на які були наражені їхні брати у ССА. Фармер, по своїй природі консерватист, не потребував так дуже обезпечення як міський робітник. Фармер не наражений так часто на втрату життя чи каліцтво, як його співбрат у місті, він почувається господарем на своїй землі, легше заробляє на кусок хліба і небезпека безробіття не зганяє йому сну з очей.

Українські поселенці в степовій Канаді, які зі своєї природи є глибоко релігійні, застали тут церковну організацію, яка старалася заспокоювати релігійні, соціяльні й культурні потреби новоприбулих. Під впливом унутрішніх спонук і діяльности довкілля, зокрема організаційного життя Церкви латинського обряду, гадаю, Українці почали теж і тут розбудовувати свої соціяльно-національні клітини довкруги Української Католицької Церкви, пізніше теж у рамцях новоствореної Української Греко-Православної Церкви.

---

*) Сполучені Стейти Америки.

Згідно з переписом населення з 1961 р. приблизно пів мільйона українського населення (473,337) становить 2.% усього населення Канади. Українці є ще покищо четверті по Англо-саксонах (43.9%), Французах (30.4%) і Німцях (5.8%). Одначе в степових провінціях вони ще далі становлять третю етнічну групу (9.1%), яку випереджують Англо-саксони (43.2%) і Німці (13.6%). У двох провінціях, саме в Манітобі й Алберті, Українці на другому місці, а в Саскачевані на третьому. Через бльокове поселення в деяких околицях степової Канади, Українці становлять інколи релятивну, а часом навіть абсолютну більшість між поселенцями. Такий стан вплинув на те, що канадські Українці беруть поважну участь у господарському житті країни. Хоч уже минуло 75 років від тієї хвилини, коли наші поселенці стали прибувати до Канади, все-таки вони ще далі зосереджуються на сільському господарстві. Проте, правдоподібно, в недалекому майбутньому канадські Українці зазнаватимуть поступового послаблення в тому секторі з уваги на механізацію сільського господарства та відплив сільського населення до міських осередків, де воно шукає нових занять.

Із даних перепису населення бачимо, що канадські Українці, зокрема мужчини, зосередили свою увагу на таких виробництвах, як м'ясні комбінати, залізнодорога, гірнича промисловість, металева індустрія, а жінки в особистій послузі. Хоч заняття в цих виробництвах, які займають Українці, є добре платні, одначе не вимагають великого вишколу чи окремих кваліфікацій, а тільки фізичної заправи.

Одначе помітно недостає Українців у технічних призваннях, як механіка, електротехніка, текстильна й хемічна індустрія, як теж у призваннях, які зв'язані з підприємствами, що розташовані поза межами українських степових поселень. Сюди належить лісництво, мисливство, риболовство і морський транспорт.

Д-р Петро Воробій, проф. університету в Ріджайні, в одній із своїх студій виказує, на підставі зіставлень перепису населення в 1951 і 1961 рр., що недостатнє заступлення Українців у різних призваннях постійно маліє. Це головно проявляється в здобуванні вищих знатних позицій у політичному й економічному житті. Упродовж останніх років канадські Українці значно збільшили свою чисельність у гуртовій торгівлі, фінансових підприємствах і суспільній опіці, як теж у правничих, торговельно-ревізійних і інженерських званнях. Одночасно помітно зросла участь жіноцтва серед суспільних робітників, у журналістиці, бібліотекарстві і професії мед-сестер. Збільшилося теж число працівників українського роду у транспортній промисловості, по урядах, у лікарській професії та серед університетських викладачів. Зате є тільки незначний приріст між духовенством, зокрема між священиками і монахинями. Видно також деяке вирівнювання в таких призваннях, як залізничні кондуктори, працівники пожежної сторожі, поліцисти, електро-технічні робітники і інші. Далі статистика виказує, що число Українців незначно збільшилося серед вояцтва канадської армії, одначе зріс зате відсоток старшинського командного складу.

Коротко зводячи, треба сказати, що участь Українців у канадському господарському житті позначується динамікою. Українці, як етнічна група, виявляють великі зусилля в тому напрямі, щоб поправити своє соціяльне й господарське положення. Через збільшене число молоді в середніх і високих школах, т. зн. через студії, вони стараються продіставатися до професій, що в початкових роках українського поселення були їм недоступні.

Одначе впарі зі збільшеною інтеґрацією в канадське господарське життя поступає щораз то більше процес асиміляції між канадськими Українцями. Це соціологічне явище запримічуємо на всіх інших етнічних групах. Справді воно може ще не таке наявне серед Українців, як серед інших, бо на них все ще мають вплив церковні організації і групове поселення. Одначе це інші питання, які вимагають докладнішого обговорення й застанови.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки **ПОШТОВИХ МАРОК**. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

НОВА КНИЖКА

ВЕЛИКІ ЛЮДИ

Життеписи славних людей у християнському насвітленні

о. Іриней Назарко ЧСВВ

Ціна $2.00

Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СТОРІЧЧЯ КАНОНІЗАЦІЇ СВЩМ. ЙОСАФАТА

(1867-1967)

Цього року, 29 червня припадають соті роковини, коли то в Римі, у базиліці св. Петра, великий Папа Пій IX проголосив Блаженного Йосафата Кунцевича, ЧСВВ, Архиепископа Полоцького Святим Католицької Церкви (До того часу, св. Йосафат це одиноко канонічно канонізований святий у всій Східній Церкві).

З цього приводу Українці католики по цілому світі святкуватимуть цей рідкий та важний Ювілей торжественно та величаво. Отці Василіяни в ЗДА, за благословенням наших Владик мають у пляні зробити таке:

1. Видати новий, обширний життепис св. Йосафата на підставі найновіших беатифікаційних і канонізаційних документів. (Його вже приготовляє до друку Всеч. о. д-р Мелетій Соловій, ЧСВВ. Опісля він буде перекладений на різні світові мови: англійську, французьку, німецьку, еспанську та португальську).
2. Для інформації чужинців видати брошурку про св. Йосафата в англійській мові. (Її також уже приготовляє Впр. о. д-р Атанасій Пекар, ЧСВВ).
3. Для зацікавлення цим Ювілеєм нашої молоді, проголосити КОНКУРС на начерк (ессей) життепису св. Йосафата в українській та в англійській мовах.
4. Розписати ЮВІЛЕЙНИЙ КОНКУРС на образ-ікону св. Йосафата. (Вже на днях оголошення про ці конкурси появляться в різних українських часописах).
5. По можности уладити відповідні концерти, відчити, імпрези на честь св. Йосафата.
6. Відбути прощу-паломництво до Мощів св. Йосафата в Римі.

ЗАКЛИК ДО ВІДСВЯТКУВАННЯ ЮВІЛЕЮ СТОРІЧЧЯ КАНОНІЗАЦІЇ СВ. ЙОСАФАТА

Подаючи це до відома українського загалу, Отці Василіяни закликають усіх Україніцв до відсвяткування цього надзвичайного Ювілею якнайкраще та найвеличніше.

Св. Йосафат, це наш святий. Він наш рідний брат по крови і кости. Він від ранної молодости любив свій нарід цілим серцем та душею. Він як монах-василіянин посвятився для нього всеціло, як священик щодня заносив свої гарячі молитви за нього а як Архиерей віддав усе, що мав: душу, тіло, кров, життя за Св. Єдність.

Хоч він по смерти довго скитався, Бог так Його прославив як ні одного святого, бо якраз підчас Вселенського II Ватиканського Собору Папа Павло VI, теперішній Намісник Христовий, приказав перенести Його Мощі, що були сховані в Римі, до Базиліки св. Петра. Свт. Отець також взяв активну участь у спільному молебні на честь св. Йосафата разом зо всіми українськими епископами та Кардиналом Йосифом Сліпим, 25 листопада 1963 р. Там, підчас Вселенського Собору, 2300 Соборових Отців багато довідалися про нашого українського Святого. Там вони часто до Нього прибігали, щоб навчитися від Нього як практично працювати над нез'єдиненими.

Св. Йосафат більше як хто інший зробив для Української Церкви та для нашого народу.

Тому гаряче заохочуємо наших Братів і Сестер, щоб у цьому Ювілейному Році, старалися більше і більше Його пізнати, щоб другим про Нього розповідати, а головно, щоб Його наслідувати в любові до Бога, Церкви та Народу.

Час до часу ми будемо повідомляти наших читачів про різні торжества, які будуть відбуватися в цьому Ювілейному Році.

о. Микола Когут, ЧСВВ
Протоігумен

АМЕРИКАНСЬКА ПРОВІНЦІЯ ОО. ВАСИЛІЯН ПРОГОЛОШУЄ ЮВІЛЕЙНИЙ КОНКУРС

на короткі нариси (ессеї) життепису св. Свщм. Йосафата Кунцевича, ЧСВВ з приводу сторіччя Його канонізації (1867-1967)

Нагороди за нариси:

1. Діти 7 і 8 кляс початкової школи (300-500 слів) — $25.00.

2. Середньо-шкільна молодь (800-1000 слів) — $50.00.

3. Студенти коледжу (1200 - 1500 слів) — $100.00.

(Можна писати або в українській або в англійській мовах).

Нагороджені праці оповістимо в українсько-католицькій пресі. Надісланих рукописів не звертаємо.

Ваші рукописи, як можливо, машинописом, вишліть найпізніше до кінця вересня 1967 р. на адресу:

Very Rev. Nicholas M. Kohut, OSBM
Provincial Superior
22 East 7th St., New York, N.Y. 10003

Гаврило М'яловський

СМЕРТЬ І ПОХОРОН НАТАЛЕНИ КОРОЛЕВОЇ

Із родиною Королевих я був знайомий ще з моїх академічних часів. Уже влітку 1928 р. я — разом зі своєю дівчиною, нині моєю дружиною, відвідував їх у м. Мельніку (Чехо-Словаччина). Доцент д-р Василь Королів (псевдонім — В. Старий) мав своєрідну звичку: коли хтось до них прийшов уперше, сів за стіл і його пригостили, тоді здіймав скатертину і просив гостя підписатись олівцем на столі. Згодом, коли ввесь стіл був записаний, Василь Королів виналював ті підписи плятиновою голкою і відсилав до Українського Музею в Парижі. Як казав мені, він уже таких дві дошки вислав.

Після смерти д-ра Василя Королева-Старого в 1941 р. наші відвідини порідшали. Десь перед 17-ти роками пані Наталена Королева відвідала нас у канцелярії нашого підприємства. Коли ж я довідався, що вона в скрутному фінансовому становищі, то на її пропозицію почав купувати в неї деякі образи і книжки. Потім позичав їй і грошей. Борг вона ретельно сплачувала, як тільки отримала гонорар за літературну працю. Її борги досягали інколи і тисячі чеських корон, але вона ніколи не залишалась заборгованою.

В зимові сезони, коли в нашому підприємстві (садівництва) було менше праці, я відвідував паню Наталену Королеву частіше, влітку — рідше. Що разу відвідуючи її, я приносив їй пляшку доброго родзинкового вина, власного виробу. Інколи брав із собою котрусь студентку з-поміж тих, що приходили до мого підприємства з місцевої Вищої садівниче-винарської школи або з Будівельної середньої школи.

Одного разу я взяв зі собою Варварочку, яку назвав по нашому "Вавою". Це була матурантка гімназії, що перешколювалася ще два роки в Будівничій школі. "Вава" — гарна начитана дівчина, походила з чесько-німецької родини з Відня. Мешкала біля нас у сусіда і якось у неділю, коли не поїхала до дому, я попросив її піти зі мною до української письменниці Наталени Королевої. Вона погодилася. Прийшовши, я представив "Ваву" пані Наталені Королевій і вони сіли за стіл одна проти одної. "Вава", як я вже згадував, була дуже гарною дівчиною, мала пишне чорне волосся і гарні брови. Краса дівчини так вразила паню Наталену Королеву, що вона почала гладити її по волоссі і, весело сміючись, говорила: "І я колись такою гарненькою була". Розпитувала дівчину про те, що вона читає, чи ходить до театру, що їй найбільше подобається тощо. "Вава", сміючись, відповіла, що найбільше любить оперу "Кармен". "А я колись", — сказала Наталена Королева, — "грала ролю (співала) "Кармен" в італійській опері у Венеції та інших містах Італії."

Наталена Королева

Ця зустріч двох жінок, хоч і з великою ріжницею в віці, була така приємна, що мене — старого козака — розвеселила. Зустріч пані Наталени з молоддю були для неї дуже приємні і чеська молодь таким способом знайомилась з українською високоосвіченою людиною.

Влітку, коли було дуже багато праці в садівництві, я відвідував Наталену Королеву рідше. Останній раз я був в неї в неділю, по обіді 5 червня 1966 року. При тій нагоді завіз їй також пляшку вина, а вона поінформувала мене, що одержала листа від добродія Мацинського з Пряшева, що керує видавництвом українських книжок. Мацинський у своєму листі повідомляв паню Королеву, що її книжка п. з. "Сон тіні" вже друкується і, коли вийде з друку, вона одержить гонорар — 7000 чеських корон. Також за другу книжку Наталени Королевої, що готується до друку і вийде пізніше, вона одержить такий самий гонорар.

Ця вістка з Пряшева дуже підбадьорила Наталену Королеву, вона була в доброму настрої. Я поґратулював і побажав дальших успіхів у праці.

У п'ятницю 24 червня 1966 р. мене відвідав урядовець місцевого господарського "дружства" добродій Кульбаба. Його дружина походить з-під Кракова і частенько навідувалась до пані Наталени Королевої. Від нього я довідався, що пані Наталена Королева тяжко хвора. Дружина Кульбаби, як звичайно, хотіла відвідати її в неділю, але пані Война Труглякова, в якої Наталена Королева мешкала, не пустила її до хворої. Я сказав, що в найближчу неділю відвідаю Наталену Королеву і довідаюсь про стан її здоров'я.

Отже в неділю 26 червня 1966 р., я поїхав вельосипедом відвідати Наталену Королеву. На мій кількаразовий дзвінок вийшла відчинити двері 12-тилітня дочка Трugляжових. Коли я сказав, що хочу відвідати паню Наталену Королеву, дівча відповіло, що вона тяжко хвора і вони (себто Трugляжові) нікого до неї не пускають. Я попросив, щоб вона передала пані Н. Королевій пляшку вина, але дівча відмовилося взяти, кажучи, що пані Наталена вино має. На моє чергове запитання, чи був лікар у неї, дівча відповіло, що був. Після цієї розмови, я від'їхав до дому.

Вдома попросив шваґра (шуряка), брата моєї дружини, емерита, що має багато вільного часу, довідатися, котрий лікар їздить до пані Наталени та на що вона захворіла. Але швагер, замість лікаря, зустрів у місті священика католицької церкви Кошеця (Югославець — тут варт згадати, що рід нашого славного диригента Олександра Кошиця також походить із Югославії), що частенько відвідував Наталену Королеву. Отець Кошець сказав моєму шваґрові, що як би він пішов до Наталени Королевої, то його може і впустили б, але Наталена Королева може подумати, що священик прийшов уже поблагословити її у "подорож на той світ". Отже боявся, щоб його відвідини не приспішили її смерти. Так отець Кошець не пішов до пані Наталени Королевої, а на похороні, у своїй промові над її домовиною, жалував, що не відвідав її і не попрощався з нею востаннє.

(Далі буде)

о. С. Юник, ЧСВВ

"ЕХ, ТІ ПОПИ..."

Коли ти, брате духовнику, заощадив собі в часі року трохи долярів, коли одержав дозвіл від своєї влади та виїхав на відпочинок чи лікування, тоді можеш наслухатися доволі різних історій і небилиць поміж нашими людьми, зібраними з далеких околиць. Яка половина всіх розмов — це про "попів". Очевидно завжди проти священиків. Поміж іншими народами того не почуєте, хіба поміж слов'янськими.

Ті балачки проти священиків пригадали мені одну передвоєнну подію, що мала місце в школі, де вчителем був безбожник-радикал. Про неї я десь читав.

Той учитель радикал не перечив, правда, існування Бога, але завжди висмівав попів як "зацофаних темняків", що поширюють забобон і темноту людей. Таких самих методів уживають комуністи. Вернім однак до нашого вчителя. Його улюбленою фразою було: "Ех, ті попи, нічого доброго вони ще не зробили".

Була це вища кляса й один здібніший і направду практикуючий віруючий учень постановив провчити безбожного вчителя. Приготовився добре з історії, поробив записки й чекає на нагоду.

Наш учитель не дав довго чекати на нагоду. На найближчій лекції знову переїхався по священиках і повторив своє улюблене: "Ех, ті попи..."

"Пане вчителю, чи можна дещо спитати?" — каже учень.

"Очевидно, питайте" — була відповідь.

"Хто винайшов азбуку, що її сотки літ уживали в Україні-Руси?" — То був св. Кирило († 869).

"Хто написав перший літопис України-Руси?" — То був Монах Нестор.

"Хто перший описав подорож до Св. Землі?" — То був ігумен Данило (рік 1112).

"Але ж то все були попи — Ех, ті попи."

Підбадьорений учень почав дальше питати. "Хто перший зачав писати у Великій Україні живою народньою мовою". "Це був Котляревський, що написав "ЕНЕЇДУ" в році 1798". "Може дещо помиляєтеся, пане вчителю, бо вісім літ скорше написав у живій українській мові Іван Некрасевич "ЯРМАРОК". Той однак Некрасевич був попом. У Галицькій Україні перший зачав писати народною українською мовою Маркіян Шашкевич (Русалка Дністровая 1837). Він також піп. Ех, ці попи."

Учитель не відзивався, але червоний зі злости сидів за катедрою. Учень продовжав свій виклад.

"Азбуку готську винайшов єпископ Ульфіляс († 981). Перший камертон, скалю тонів, ключі музики винайшов о. Ґвідо з Ареццо (XI вік). Перші окуляри винайшов о. Спіна Александер (XIII). Цирк і аршенік винайшов св. Альберт В. (XIII). Стрільний порох відкрив о. Бертольд Шварц (1300). Побільшаюче скло, люнету, мікроскоп винайшов о. Бакон Роберт († 1292). Перший астрономічний годинник змайстрував о. Велінґфорт Ришард († 1326). Доказав перший, що земля крутиться довкола сонця Коперник Микола (1543). Все це були попи. Ех, ті попи, чого вони не доконали? Та це зовсім не кінець.

"Карту Світу", мапу, якою користувався Колюмб при відкритті Америки (1492), видав Фра Мавро ще в році 1459. Також був піп."

Учитель не видержав, але крикнув зі злости: "Мовчи, бо вилетиш."

"Вилечу в повітря, пане вчителю. Перший летів у повітрі своїм бальоном на очах королівського португальського двору Гусман в році 1720. То також піп. Першу морську ліхтарню, артезійську студню змайстрував піп Кірхнер († 1680). Світляний газ винайшли й перші вживали попи в Стонигурст (Англія). Перший ровер зробив у році 1845 піп Пянтон. Пізнаємо віддалення звізд через "спектральну аналізу", яку винайшов Секкі астроном. То також піп."

Відважний учень мав ще багато виписаних на карточці винахідників католицьких попів, але вчитель радикал поденервований і засоромлений вийшов із кляси.

Від того часу вже ніколи вчитель не виступав проти попів.

Казимир Грицина

40 РОКІВ ТОМУ В КРЕХОВІ

(Закінчення)

Одного разу на весну 1925 р., а було це або в травні або в червні, в переїзді через Галичину до Варшави, їхав польський парох Києва, о. Шиманський та поступив до Крехова. Була це неділя пополудні. Ми всі брали участь у вечірні. Перед Святами і в часі Свят уся Братія брала участь у Богослуженнях. Нам сказав о. еклезіярх, що "Світе Тихий" співаємо київським напівом ради гостя з Києва. На "Світе Тихий" оба лики совокуплялися перед іконостасом. А ще треба знати, що крехівська церква крилоси мала за головним вівтарем упівколо. Крилоси ділив перехід до "горного сідалища". Перший лик числився по стороні о. Ігумена, другий по стороні його заступника. І от, як я згадав, ті оба лики злучилися на "Світе тихий" і коли єромонах заспівав "Премудрость, прости", уявіть собі: із стодвадцяти грудей добре зіспіваних понеслися чудові звуки київського напіву отої предивної літургійної пісні, яка все робить на вас потрясаюче враження. А тоді ще й неначе мури співали з нами. О. Шиманський плакав! Коли ми вийшли по вечірні й обступили гостя, то він ще був зворушений і сказав нам, що не міг опануватися, бо нагадав собі молоді літа в Києві і спів у Софійському Соборі та нашого славного Лисенка. У 1925 р. дійсність у Києві була інша. Але ще була польська католицька парохія.

Коли ж ми вже при вечірні та ще й мабуть у травні, то треба нам оглянути церкву крехівського мнастиря, до якої тисячі й тисячі наших прочан приходили на "Теплого Миколи". Впр. о. д-р М. Ваврик згадує, що около 20 тисяч людей приходило. Не хочу його образити, але, що я мав дещо до діла з великим відпустом у Тернополі при манастирі оо. Редемптористів, то так, як я орієнтуюся, в Крехові 1925 р., коли в Навечір'я празника Перенесення Мощів св. о. Миколая вітали Єпископа Кир Йосифа Боцяна, то напевно мусіло бути яких 50 тисяч. Ну, але річ не в числах, річ у побожності. І той наш побожний нарід ішов до Крехова, бо там була старинна чудотворна Ікона св. Отця Миколая і Чудотворна Ікона Божої Матері Верхратської. Пам'ятаю, що в Святая Святих були дуже гарні вітражі. Один: Божа Мати Люрдська. На "Теплого Миколи" звичайно приїздив Кир Йосафат Коциловський, перемиський Владика, але якраз 1925 р. був хворий і замість нього приїхав Кир Йосиф Боцян. А я так хотів бачити Йосафата задля бороди. Люблю Владик із бородою. І Кир Йосиф мав бороду, але такої, як Кир Йосафат, ніхто не мав.

Отже ми на відпусті в Крехові. Насамперед звістили нам празник чудові звуки дзвонів крехівського манастиря. А вважайте, що то серед лісів. Ліси додавали ще більшого відгомону. Відпуст тривав три дні. У навечір'я пополудні тисячі й тисячі побожних прочан, уся монаша братія й десятки священиків очікують у брамі приїзду Кир Йосифа. Була литія, але чи по приїзді Єпископа чи перед тим, не пам'ятаю. Вибачте, але то вже сорок років і я лише раз мав щастя там бути на "Теплого Миколи". Литію правив о. Лютак, а він співав дуже високо. Отже о. Лиско налякався й коли ін по заспіві диякона почав "Слава Святій"; то о. Лиско хорові монахів піддав цілком низько, але о. Лютак не міг співати низько. І були два вразючі контрасти. Ми відспівували низько, а о. Лютак співав високо.

Пам'ятаю, як я був на прогульці в Почаєві 1928 року, то цікавився обрядами - рубриками. Там на Службі Божій було двох дияконів: один перший тенор, а другий бас баритон. Два контрасти, неприємні для вуха. Та вертаймося скоро до в'їздової брами, над якою стоїть статуя святого Чудотворця і займаймо добре місце, бо приїхав післанець на коні і повідомив, що вже їде Владика. Показується бандерія, за нею ж четвірнею Жовківського манастиря, коні всі гніді, але гарні, їде в товаристві Всв. о. Ректора Галущинського, ЧСВВ. Владика Кир Йосиф Боцян, — а дзвони грають-грають. Впр. о. Ігумен Лиско вітає Єпископа. Владика відповідає коротко і починається похід. Ніхто не може опанувати маси народу. Натискають на Єпископа. Аж за брамою на подвір'я ми відітхнули, бо там порядок держить о. Полішко, який хоч мав найбільший простір, то все мав найкращий порядок. Умів панувати над масою. Владику впровадили до каплиці. Почався молебен, відтак проповідь, суплікація і благословення Найсвятішими Тайнами. Другого дня на сам празник уже зранку Служби Божі. В церкві тоді правили два оо. Редемптористи. Один пізніший Єпископ північних наших земель за "Сокальським кордоном" Кир Миколай Чарнецький, благородна і праведна душа — святець. А другий нинішній Впр. о. Ван де Малє Маврикій ЧНІ, нашого тернопільського манастиря Успення Божої Матері останній Ігумен. А що останні будуть перші, то вірмо, що Впр. о. Ван де Малє ще по Голгофті нашого народу стане першим ігуменом тернопільського манастиря, що дай, Боже! Амінь! і відбудує його на славу Непорочної Діви Марії Божої Матері: Була утреня і Служба Божа та проповідь. На всіх проповідях новики не були. На Архиєрейській Службі Божій мав проповідь сл. пам. о. Й. Скрутень, ЧСВВ. Тисячі й тисячі людей були до Св. Причастя. Два священики причащали без перерви. По відправі був празничний обід, на якім було багато гостей, між ними сенатор Черкавський із Волині. По обіді була спільна знимка в городі. Кир Йосиф Боцян, хоч сам дуже терпів, терпів бо Польща не пустила його до його столичного Луцька, і терпів бо був хворий, але був завжди веселий і всіх сердечно веселив.

Менших розмірів був відпуст на Переображення і св. Пасива день по Переображенню. Св. Пасив то була маленька дитинка. Як його родичів убили в часі гонення християн у перших віках, то та маленька дитинка в колисці сказала "Хрістіянус сум", я християнин, і лютий воїн ту дитинку зарубав. Побожні християни зібрали ту мученичу кров, як великі цінноші. Пізніше Папа Лев XIII прислав ті мощі для новіціяту в двох пляшинах і ще, здається, була якась часточка костей. Маленька з воску дитинка в суконочці, а побіч кров у пляшинках були в скляному саркофазі, який обносили довкола каплиці в процесійному поході. Несли чотири єромонахи у всіх церковних ризах. Потім виставляли до прилюдного почитання через кілька днів. Отже, як бачимо, Крехівський манастир був не лише дорогим місцем, як родинний монаший дім, але Крехів був дорогий для багатьох зболілих душ, які шукали для себе порятунку там, де його можна було знайти, а якого часом жоден лікар не дасть ані хто другий, бо праведний із віри буде жити і ці наші добрі селяни, глибоко віруючі, йшли до Крехівського манастиря. Провадила їх там віра і там отримували ласки, за які просили Бога через Його Матір, Яка славилася чудотворною іконою і через св. о. Миколая, який за життя, а ще більше по смерти рятував неодного з біди. Дай, Боже, щоб ми скоро дочекалися можливости піти з Вами до Крехова на відпуст.

НОВІ КНИЖКИ

про діяння і постанови Вселенського Ватиканського II Собору

ТОМ II
СВЯТА ЛІТУРГІЯ
ЗАСОБИ ПОВІДОМЛЯННЯ
Ціна $2.00

ТОМ III
ЦЕРКВА, СХІДНІ ЦЕРКВИ, ЕКУМЕНІЗМ
Ціна $2.50

ТОМ IV
БОЖЕ ОБ'ЯВЛЕННЯ
ДУХОВЕНСТВО І МИРЯНИ
ВИХОВАННЯ
Ціна $3.00

ТОМ V
ЦЕРКВА В СВІТІ — СВОБОДА І МІСІЇ —
НЕ-ХРИСТИЯНИ
Ціна $3.00

Видавництво оо. Василіян — Рим

Замовляти:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Б. Полянич

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції 1720-тих років

— Ходи, йдемо нагору! — сказав беручи попід руку Ґізу. — І будемо сьогодні панами: ти будеш графинею Кеніґсмарк, а я віцеграфом де Шарон. Добре, мій чорний метелику? А тепер мене поцілуй, на знак, що добре!

Ґіза маєстатично піднесла голову й протягаючи слова через ніс, помалу сказала:

— Ви забуваєтеся, пане віцеграфе! На сходах цілується тільки служба!

Залунав сміх і Жорж, підбігаючи до дверей сальону й відкриваючи їх, низьким поклоном попросив:

— Мадам, заходьте, тільки прошу, вважайте, коли входите, бо можете зашпотатися об цей перський килим та розбити собі свій прекрасний носик або якусь іншу частину вашого благородного тіла.

Ґіза з піднесеною головою ввійшла до сальону та нагло спинилася і почала ворушити ніздрями носа:

— Пане віцеграфе, тут воняє службою! Невже ваш шляхотний ніс не чує цього неприємного запаху?

Узяв її в обійми й притулив до себе:

— Ґізо, з тебе прекрасна акторка, ти повинна виступати в тутешньому королівському театрі. Направду, ти мусиш попросити свою паню, щоб тобі в цьому допомогла.

— Мені те саме й моя пані казала, бо моя пані дуже любить, коли я наслідую деяких наших гостей, особливо ж тих дам, які бувають у нас на обіді? Є така пані — —

— Вибач, Ґізлику, що тобі переб'ю, але хочу тебе поспитати: що хочеш, вина, чи може шампана?

— Дай мені ковток шампана і слухай, Жоржику, я мушу зараз іти, я тобі хочу тільки розказати про сьогоднішне, що я підслухала...

— Добре, розказуй, я приготую чарки й шампан, а ти оповідай!

— Отже, сьогодні ранком у моеї пані сидів дуже довго доктор Лярі. Я всієї розмови не чула, бо подавала каву, а ти знаєш, що моя пані пристрасно любить гарячу каву, хоч їй багато кави пити не можна. І я зачула п'ять прізвищ і собі запам'ятала.

— Ну, які? — спитав Жорж, уставляючи чарки на невеличкому столику біля софи, на якій сіла Ґіза.

— Зараз, перше прізвище було... зараз... вже знаю: Отнаровський.

— Отнаровський? — зчудувався Жорж, наливаючи чарки, — Напевно?

— Ні, Жоржику, не так! — похитала головою. — Знаю! Войнаровський!

— Войнаровський? Андрій?

— Так, так! — заплескала в руки Ґіза та аж підскочила з радости на софі. — Войнаровський!

— Ну й що ж вони про цього Войнаровського говорили? А, власне кажучи, хто говорив: доктор Лярі чи графиня?

— Доктор Лярі, він увесь час говорив і так, знаєш, Жоржику, наче б його обороняв!

— Ага! — хитнув головою Жорж і підніс чарку:

— На твое здоров'я, Ґізелько!

— Разом із тобою, Жоржику! — піднесла чарку й надпила ковток, продовжуючи:

— А потім говорили про якогось Хельницького, про Мазепу, ну, про нього то всі говорять, де є якась гостина, то завжди мусять говорити про Мазепу і про Полтаву... Зараз, я почислю на пальцях, має бути п'ять: Войнаровський, Хельницький, Мазепа, Полтава — чотири, а де ж п'ятий? Хто був п'ятий? Хтось був, бо я числила на пальцях!

— Може Карло XII? — нагадав Жорж.

— Ні, Жоржику, я його не числила, він був, так, і про сьогоднішнього короля Англії була мова, але я його не числила, і про вбивство говорили...

— Яке вбивство?

— А брата моеї пані, молодого графа Кеніґсмарк...

— Та то вже так давно було! — зневажливо всміхався Жорж.

— Але моя пані досьогодні боліє цим, о, бачиш, нагадала: той Войнаровський мав би щось знати про те вбивство.

— Войнаровський? Про вбивство графа Кеніґсмарк? — зчудувався Жорж. — Ґізелько, ти не поплутала?

— Присягаю, Жоржику, що ні! Таке говорив доктор Лярі! Чула на власні вуха! Але хто був п'ятий?

— Який п'ятий? — розгубився Жорж.

— А той п'ятий, про якого говорили, бачиш не можу собі ніяк пригадати. Але я пригадаю, Жоржику, зовсім певно й тобі скажу...

— Цікаво! — думаючи про щось інше шепнув до себе Жорж, вихилив чарку й налив собі знову.

Взяла його за руку:

— Не пий так багато, Жоржику, прийде твій пан і буде знову лаятися, що ти п'яний. Пам'ятаєш, що ти мені розказував?

Узяв її за руку:

— Добре, мій чорний метелику, твоя правда, я вже більше пити не буду.

Піднялася з софи.

— Але я вже мушу йти, хоч мені з тобою так добре...

— Розумію! — якось розгублено промовив Жорж, — але прийди якнайскорше знову... Добре?

Пригорнулася до нього:

— А як моя пані поїде, то прийдеш до мене? — спитала тихо.

— Таки цього самого дня... і на довго! — шепнув, цілуючи її Жорж.

— І тоді поговоримо про наше вінчання? Правда?

Хитнув головою якось розгублено усміхаючись.

Ішли помалу сходами вниз. І нагло посередині сходів, кинувши оком через бічне вікно, побачив, що карета з гербом роду де Шаронів стоїть запряжена на розі саду коло хати.

— Хто ж це велів запрягати й чому? — збентежився. Та стараючись скрити своє збентеження, усміхнувся до Ґізи:

— Але мій чорний метелик не забуде й надальше довідуватися про всі речі, які мене цікавлять, правда?

— Я обіцяла, то й додержу! — відповіла самопевно Ґіза й притулилася до нього: — Бувай здоров! Я знову невдовзі прийду і знов щось цікавого тобі розкажу!

— Приходь якнайчастіше! — шепнув обнімаючи її і відкрив входові двері.

Стояв у сінях і бачив, як Ґіза легкою ходою перейшла городець, минула фіртку, скрутила праворуч і тоді якийсь мужчина, що стояв на вулиці, приступив до неї і щось заговорив. Вона на мент спинилася і в цій же хвилині з карети, що стояла на противному розі вулиці, вискочив мужчина, схопив Ґізу, вкинув її в карету та сам ускочив за нею. Коні рвонули з копита і карета зникла за рогом вулиці.

А в цьому ж моменті, друга карета з гербом роду де Шаронів, яка стояла на розі саду коло віллі віцеграфа де Шарона, стрілою помчала за тою каретою.

4 РОЗДІЛ

У ҐАМАЛІЇВСЬКОМУ МАНАСТИРІ

Мостик над річкою Шосткою глухо застоґнав під колесами коляски, що запряжена в пару баских сивих коней, скрутила з глухівського шляху та спинилася перед зачиненою брамою Гамаліївського Дівочого манастиря.

Із коляски вискочила молода дівчина, підбігла до манастирської брами й оглявшися довкруги, вдарила тричі в калатало, що висіло біля брами та звернулася до старшого мужчини, що сидів у колясці:

— Таточку, пожди в колясці! Може не треба буде заходити в манастир...

— Добре, Уляно! — відповів мужчина.

На звук калатала, бічні двері манастирського будинку відкрилися, якесь молоденьке обличчя появилося у відкритих дверях і в цьому ж моменті, побачивши дівчину та коляску перед брамою, негайно зникло. Двері зачинилися і по хвилині відкрилася брама й у ній появилася висока, струнка постать черниці.

— Слава Богу! — привіталася дівчина.

— На віки слава! — відповіла черниця з милою усмішкою та, запрошуючи рухом руки досередини, сказала:

— Просимо ближче, дорогі гості, просимо! Не погордіть нашою обителлю!

Дівчина швидко підбігла до коляски і подала мужчині руку, за нею поспішила черниця, яка низько поклонилася мужчині.

— Вітаємо Вашу Ясновельможність і вас, панно Гетьманівно, в нашій скромній обителі та радіємо, що прибули до нас добродії наші!

— Хочемо, мати ігумене, вас провідати, дізнатися про потреби ваші та поклонитися прахам батьків наших, щоб їх Господь милував у хоромах своїх!

І Гетьман вийшов із коляски, скинув шапку й перехрестився. Широкоплечий, кремезної будови, він на голову перевищав ігуменю, а глибоко запалі очі його, на добродушному обличчі, неначе світилися якоюсь гарячкою.

Ігуменя кинула оком на візника й замнялася. Це спостерегла гетьманівна Уляна й поклала руку на плече ігумені, усміхаючись:

— Будьте спокійні, мати ігумене, наш сьогоднішній кучер, це наш кузен, Семен Калинський!

— О! О! — зніяковіла ігуменя, — вибачте ваша милість, — і тут звернулася до кучера, який уклонився сидячи на кізлі коляски, — то може, ваша милість заведуть коні — —

— Не треба, мати ігумене, Семен ще мусить поїхати до огородника, що тут недалечко живе, — перебив слова ігумені Гетьман Іван, — бо в нас діло до нього є.

— Ваша Ясновельможносте, огородник є тут... — тихо сказала ігуменя.

— Є тут? — якось радісно промовив Гетьман.

— Ось там, праворуч, Ваша Ясновельможносте, — і ігуменя показала рукою на город, де в світлі заходячого сонця біліла якась постать.

Гетьман заслонив сонце рукою і глянув у бік, куди показувала ігуменя.

— Цей у білому? — спитав.

На обличчі ігумені пробігла усмішка:

— Наш огородник при праці вдягає завжди полотнянку й широкий білий бриль...

— То він уже ваш? — назначив останнє слово Гетьман, лагідно всміхаючись.

— Як же ж це може бути? — трагічно-роблено заломила руки гетьманівна Уляна. — Та ж він уніят, василіянин!

— А всі уніяти поляки й зрадники! — нахилившися з кізла коляски, засміявся Калинський.

— Ви знаете, мати ігумене, чому Калинський таке говорить? — заговорила швидко Гетьманівна Уляна. — Бо він теж уніят, запроданець!

Мати ігуменя знияковіла й якось безрадно, наче прохаючи помочі, глянула на Гетьмана, із якого обличчя, ховаючись у довгих, сивих козацьких вусах, не сходила тиха, лагідна усмішка.

— Ну, тихо, діти, тихо! А то справді мати Магдалина подумає, що ви серіозно говорите й залякаете її на смерть. Хоч, правда, мати ігумене, Галаганів так швидко налякати не можна! — промовив Гетьман.

— О, ні! — засміялася ігуменя. — я дуже люблю жарти, а ще молоді, тільки, Ваша Ясновельможносте, чому ми про це все говоримо на порозі? Я б хотіла таких високих гостей у нашій манастирській трапезі гостити, де вже напевно всі сестри чекають на добродія і ктитора нашого, пана Гетьмана Івана Скоропадського.

— Правда! Правда! — хитнув головою Гетьман Іван. — Ну, то як ми зробимо?

— Таточку, — звернулася до Гетьмана Уляна, — зробім так: ти підеш спершу до наших покійних помолитися, а ми зі Семком, що заведе коні до стайні, підемо з матір'ю ігуменею; я передам від мами всі доручення і ми чекатимемо тебе в манастирській гостинній. Згода?

— Гаразд! — погодився Гетьман, — а... — і глянув у той бік, де працював огородник.

— Я це все поладнаю, таточку! — швидко заговорила Уляна.

— Так прохаю, мати ігумене, відчинити мені церкву!

— Я маю ключі при собі, будь ласка, пане Гетьмане! — сказала ігуменя.

Уляна вихром скочила в коляску:

— Рушай, уніяте! — крикнула до Калинського й зараз похопилася, закривши долонею уста.

Ігуменя витягнула ключі зза пояса й удаючи, що не чула слів Уляни, спитала:

— Ви знаете, Гетьманівно, де наші стайні?

— Знаю, мати ігумене! Знаю! — якось винувато відповіла Уляна і, як тільки ігуменя відвернулася з цілої сили штовхнула в бік Калинського, який мало не повалився з кізла коляски.

Уляна голосно розреготалась та в цій же хвилині Калинський ляснув батогом, коні зірвалися, він здер їх віжками, коляска захиталася і Уляна, як довга повалилася на подушки. Коні рушили гальопом, Уляна ж надаремно старалася викопирсатися з-під подушок та схопити рівновагу, а Калинський серед куряви, що створилася довкруги коляски, ляскав батогом і оглядаючися на Уляну, кричав, регочучись:

— А ось тобі за твій стусан! А ось тобі!

Гетьман і ігуменя підійшли до церкви, ігуменя відчинила ключем браму церкви та станула набоці, пропустити Гетьмана.

— Дякую, ігумене, будь ласка, залишіть мене самого! — сказав якимсь владним голосом Гетьман.

Ігуменя схилила голову в поклоні. Гетьман увійшов у церкву, перехрестився і зробив глибокий поклін перед престолом, сягаючи до камінної підлоги трьома пальцями. Кинув оком по церкві: заходяче сонце червоною загравою просмикнулося крізь вітражі, кидало барвисті блиски на золотом цвяхований іконостас та тінню лягало на обличчя святих, що мовчки дивилися з образів.

Хвилину стояв непорушно перед іконостасом, потім підійшов ліворуч і станув під іконою Богоматері, копією чудотворної ікони Чернігівсько-Іллінської Богородиці з храму, що його побудував ще в 1064 р., як розказував йому батько, князь Святослав Ярославич.

Дуже любив цю ікону і заходив часто, ще малим хлопцем, до спальні батьків, де висіла ікона, "подивитися в очі Богородиці", як сам казав.

Великі чорні очі Богородиці, що тримала на лівій руці немовля Ісуса, крили в собі якийсь неземний спокій і цю наджиттеву лагідність, що може бути відбиткою тільки Бога.

Гетьман схилив голову, перехрестився тричі перед іконою, шепчучи: "Пресвятая Богородице, спаси нас!"

Помалу зійшов униз до гробниці Скоропадських: у великій, мурованій крипті стояли рядом домовини, одні покриті вже цвіллю, деякі ще чисті.

Гетьман знов перехрестився, клякнув на червоним адамашком покритий клячник і глядів на домовини, над якими на стіні висів великий, чорний хрест. У його стіп блимало світло оливної лямпадки.

— Тут Михайло, Іван, Василь і малий Семенко. Федора немає, поляг під Жовтими Водами. А тут мій батько, Ілля, а біля нього місце для мене. А той ряд призначений для моїх братів, Василя й Павла, якщо повернеться з турецької неволі й не загине в тайгах Сибіру.

— Всі вони вже у Бога! — зідхнув Гетьман і дуже йому захотілося бути між ними.

Глянув на великий чорний хрест, що висів на стіні над домовинами і в світлі лямпадки здавалося йому, що тінь від хреста все росте й більшає наче хоче своїми раменами обняти його. А позаду хреста гляділи на нього великі, сумні, надземно лагідні очі Богородиці.

Заплющив очі й схилив голову на руки.

— Коли покличеш мене, Господи, до Себе? — поскаржився. — Ти дав мені нести хрест і я несу його, хай буде Твоя воля, не моя... і нестиму доти, аж покличеш мене до Себе... Але я немічний, Господи, і щораз то важче мені нести його... Дай мені сили, Господи, сповнити волю Твою і чесно й вірно ввійти у ряди моїх предків, що сидять праворуч Тебе... Хай не відвернуть вони обличчя свого від мене, коли Ти покличеш мене, і нехай буду я гідний їх, що віддам своє життя за батьківщину нашу...

— І дай мені, Господи, силу простити всім тим, що роблять хрест цей, що Ти мені його дав, усе важчим і важчим... немічний бо я і старий уже, Господи! Ти Сам знаєш! Ти знаєш усе!

У крипті темніло щораз та більше й тільки невеличка червона оливна лямпадка, що горіла у стіп великого хреста, кидала на стіну й на домовини Скоропадських таємні тіні.

(Далі буде)

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

ВОЛОДИМИР РАДЗИКЕВИЧ, Ювілейний Збірник, Виданий заходами Ювілейного Комітету, Клівленд, 1966, ст. 99.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, Іван Крип'якевич — Мирон Дольницький, Нове видання зредагував, доповнив і додав примітки д-р Петро Ісаїв, Видання Шкільної Ради, Нью-Йорк, 1966, ст. 255.

ШКІЛЬНА РАДА, **Школи Українознавства,** Шкільний Рік 1965/66, УККА, Нью-Йорк, 1966, ст. 16.

ЛЮБІМО СВОЮ УКРАЇНСЬКУ ПРАВОСЛАВНУ ЦЕРКВУ!, Іларіон, Ідеологія УПЦ, Вінніпег, 1966, ст. 41.

НАКАЗИ Церковним Соборам Радам Української Автокефальної Церкви видані у м. Києві Всеукраїнською Православною Радою в 1927 році, Українське Православне Братство імени Митрополита Василя Липківського, Вотербурі, США, 1960, ст. 63.

УКРАЇНСЬКИЙ МИРЯНИН В ЖИТТІ ЦЕРКВИ, СПІЛЬНОТИ ТА ЛЮДСТВА, Матеріяли Студійних Днів УХР (Рокка ді Папа б. Риму, 13-16 жовтня 1963 р.), За редакцією Володимира Янева, Видання Українського Християнського Руху, Випуск ч. 3, Париж-Рим 1966, ст. 418.

СЛОВО ПРО БУДИНОК "СЛОВО", Володимир Куліш, Спогади, Накладом Видавництво "Томін України", Торонто, 1966, ст. 68.

ПАЛОМНИЦТВО ПО СВЯТИХ МІСЦЯХ СХОДУ, Архимандрит Іов Скакальський, Видавництво "Наша Культура", Вінніпег, 1966, ст. 199.

КАЛЕНДАР РІДНА НИВА, на звичайний рік 1967, Видавнича Спілка Екклезія, Вінніпег, ст. 182.

КАЛЕНДАР НОВОГО ШЛЯХУ НА 1967 РІК, Друком і накладом "Нового Шляху", Вінніпег, ст. 167.

ЗБІРНИК МАТЕРІЯЛІВ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ К. НТШ в обороні української культури і народу, Канадське НТШ, ч. 7, 1966, ст. 183.

ЛОГОС, Богословський Квартальник, Видають ОО. Редемптористи Східнього Обряду, Йорктон, Саск., Канада, 1966, т. XVII, кн. 3 і 4.

ВІСТІ КОМБАТАНТА, Торонто - Нью-Йорк, 1966, 4-5.

МИ І СВІТ, Торонто, 1966, Український магазин, ч. 135.

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ, Орган Пластової думки, Торонто, 1966, ч. 4 і 1967, ч. 1.

ЛИСТИ ДО ПРИЯТЕЛІВ, Кренфорд, Н. Дж. 1966, Книжка 8-9-10.

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-політичний і науково-літературний місячник, Лондон, 1966, Кн. 10 і 11.

УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК, Мюнхен, 1966, чч. 109, 110 і 111.

ВІЛЬНА УКРАЇНА, Нью-Йорк, 1966, Збірник ч. 52.

РЕҐІОНАЛЬНА ЗУСТРІЧ ЗЕМЛЯКІВ З ЯРОСЛАВЩИНИ І ЗАХІДНІХ ОКРАЇН ЗАСЯННЯ, Одноднівка, Чікаґо, 3 вересня 1966, ст. 64.

1915-1965 GOLDEN JUBILEE OF THE HOLY GHOST UKRAINIAN CATHOLIC CHURCH, Akron, Ohio.

ORIENTE EUROPEO, 1966, No. 3, Madrid.

THE UKRAINIAN REVIEW, 1966, London, Vol. XIII, No. 3.

MITTEILUNGEN, Arbeits- und Förderungsgemeinschafts der Ukrainischen Wissenschaften e. V., Muenchen, 1966, Nr. 3.

UKRAINE IN VERGANGENHEIT UND GEGENWART, Muenchen, 1966, Nr. 37.

PROBLEMS OF COMMUNISM, Washington, 1966, Vol. XV, Nov.-Dec.

THE UKRAINIAN QUARTERLY, A Journal of East European and Asian Affairs, New York, 1966, Vol. XXII, No. 3.

THE UKRAINIAN QUARTERLY, Cumulative Index 1944-1964, Ukrainian Congress Committee of America, Inc., New York.

ЗДАЛЕНА І ЗБЛИЗЬКА

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ПАРАФІЇ СВ. МИКОЛАЯ

Вінніпеґ, Ман.

27-го листопада 1966 р., після обіду, відбулися Річні Загальні Збори парафії св. Миколая. Збори відкрив голова парафіяльного Комітету п. І. Музичка. Після відкриття й молитви, яку провів о. парох В. Шевчук ЧСВВ, збори вибрали головою Зборів С. Романова, а секретарями В. Рибчука й Войтовича.

З обширних звітів, що їх зложили голова І. Музичка, фін. секретар Й. Вавриков та о. парох Шевчук, приявні довідалися, яку велику працю пророблено протягом року і то особливо цього року, бо цього року викінчено величаву будову церкви й манастиря. У звітах стверджено, що жертвенність парафіян посилилася як у грошах так і в праці для своєї парафії, проте незалежно від того треба ще більшої напруги сил усіх парафіян, щоб зменшити заборгування парафії.

Після ділових дискусій над звітами, Контрольна Комісія в особах І. Бернарського й П. Квасниці, поставила внесення уділити абсолюторію уступаючій Управі, що всі приявні прийняли однодушно оплесками.

Далі відбулися вибори нової Управи й Контрольної Комісії. Всі члени, приймаючи деякі функції, приймали їх з повною свідомістю своїх завдань і обов'язків. Отже ясно, що вони дають повну запоруку успіху своєї праці для парафії в наступному році.

До нової Управи ввійшли: Голова: І. Музичка, містоголова: С. Ребчук, рекордовий секретар: В. Рибчук, фінансовий секр.: Й. Вавриков, скарбник: І. Сулима.

До Контрольної Комісії: І. Бернарський, П. Квасниця, Ратуський.

Крім тих, що ввійшли до Управи, з певними означеними функціями ввійшли іще такі члени: І. Ничик, В. Гунницький, Н. Яківчак, М. Дутка, Г. Мельничук, В. Костарева, П. Майхрук, П. Михайлишин, др. Яба, В. Кізний, Н. Майхрук, Ф. Філд, П. Свистун. Усі голови й секретарі організацій, що приміщуються при парафії, автоматично стають членами парафіяльної Управи. Всі гроші з недільних тац обчисляють та сертують перевибрані три віддані парафіянки, а саме: Галя й Оля Ґощуляк та Джойсі Колач.

Після намічення ділових плянів на наступний рік та програмового слова перевибраного голови І. Музички і слова о. пароха, збори закрито молитвою.

В часі зборів, як щороку, переведено збірку на українську католицьку пресу; прибуток розділено по половині для "Поступу" й "Світла". **О. І.**

ЮВІЛЕЙ ДЯКА-ДИРИҐЕНТА

Направду рідкісна ювілейна зустріч відбулася в Монтреалі, при парафії Св. Духа, на Пойнт Сейнт Чарльс, де в неділю 24 вересня м. р., в приявї п'ятьох священиків та понад 200 осіб: приятелів, односельчан і знайомих, відзначено 65-річчя з дня народження та 30-річчя праці дяка, вчителя й дириґента церковних хорів п. Стефана Федущака. Цю зустріч підготовив Діловий Комітет, зложений із представників парафіяльних організацій при церкві Св. Духа, під почесним головством тодішнього пароха о. Лева Чайки.

По принятті Ювілята хлібом і сіллю та проспіванні молитви "Отче наш", п. Петро Грицак привітав гостей та виголосив дбайливо опрацьоване слово про цю скромну, самітну в Канаді людину, колишнього вояка УГА, людину, яка ціле своє життя посвятила Богові та своїй Українській Католицькій Церкві. Молоді хористки: панни Ірина Глуховецька, Оксана Гарасимович та Іванка Паска вручили своєму дириґентові китицю червоних рож.

Усні й письмові привіти, від бувших оо. парохів, парафіяльних Комітетів та родини, почали відчитанням Архипастирського Благословення від Преосвященнішого Єпископа Східньої Канади, Кир Ісидора Борецького, яке зібрані прийняли грімкими оплесками.

Головним бесідником зустрічі був о. ігумен Севастіян Шевчук ЧСВВ, колишній парох церкви Св. Духа з-перед 22 літ, а тепер професор Колеґії св. В. Великого у Вестоні, біля Торонта. Дорогий Гість описав життєвий шлях Солензанта від приїзду його в Канаду; спершу як робітника, потім як учителя, дяка, режисера драм. гуртків і дириґента в місцевостях Ронгіл, Пленлейк, Брендон, Калмар, а наприкінці Монтреаль. "Молодий, іще на Рідних Землях іспитований дяк, з гарним, мелодійним тенором, став прикрасою наших церковних відправ, а закінчивши у Вінніпеґу під проводом славного Олександра Кошиця курси дириґентів, совісно, точно й набожно виконує свої обов'язки. Тому, коли в 1945 р. призначено мене парохом Вашої церкви Св. Духа, запросив я п. Федущака до співпраці тут, де він разом із вами вже 22 роки живе і працює на славу Бога і нашої Церкви."

Дальшими бесідниками були: о. радник С. Колянківський, о. Декан А. Цимбалістий із Роземонту, о. С. Ґар з Ібервілю та місцевий парох о. Лев Чайка. Всі підкреслювали великий вклад праці, який п. С. Федущак віддав для нашої Української Католицької Церкви, а для церкви Св. Духа зокрема, не тільки як дяк-дириґент, але й рівночасно як примірний і дуже жертвенний парафіянин.

Усні привіти зложили: п. І. Дроздович від Парафіяльного Комітету, вручаючи Солензантові почесну грамоту в гарних різьблених рамах; пані Сидор від Сестрицтва, пані С. Гарасимович від Відділу ЛУКЖ, п. М. Паска від Рідної Школи і СУМ, студент В. Кушнірецький від УКЮ, п. М. Бурий від Т-ва "Просвіта", п. Презлята від односельчан, п. Солонишний від кред. кооперативи "Українська Каса" і п. В. Сенчій від церковного хору.

Прикрасою зустрічі була мистецька частина, в якій виступав із релігійними й світськими піснями Церковний Хор під орудою п. В. Сенчія, а хористка О. Гарасимович виголосила вірш Р. Купчинського "Ода до пісні". Гарно виведену мистецьку частину закінчено грімким "Многая літа", до якого долучилися всі на залі.

Після смачної вечері, яку під проводом господині пані Трендовецької приготовили пані С. Якимишин, Ш. Назвальська і Янів, щиру подяку всім, хто причинився до влаштування цієї несподіванки - зустрічі, зложив п. С. Федущак, зобов'язуючися надальше по змозі сил виповняти наложені на нього обовязки. Із щирого серця дякував Солензант Достойному Гостеві о. ігуменові С. Шевчукові за поради й поміч, яких зазнав від нього та за спеціяльний приїзд до Монтреалю на цю зустріч. Із нагоди цього великого для нього свята п. Федущак зложив $100.00 на будову резиденції та по $10.00 на "Нашу Мету", "Світло" і "Шлях Перемоги".

Ювілейну зустріч закінчив о. декан А. Цимбалістий словами признання для парафії Св. Духа за так гарно зорганізовану й направду добре переведену рідкісну зустріч, центром якої була людина, яка, хоч 30 літ стояла так близько священиків, хоч цілий цей час перебувала в тіні, то щиро допомагала їм у душпастирській праці на славу Бога, нашої Церкви й Народу. Молитвою "Достойно єсть" закінчено офіційну частину зустрії. Приявні гості ще довго забавлялися при звуках танцювальної орхестри та пісень хористів Церковного Хору. **С. Г.**

БЛ. П. ОЛЕКСА МАЙКО

Гілярд, Алберта

У мондерському шпиталі впокоївся один із наших піонерів, Олекса Майко, на 81-му році життя. Полишив у смутку дружину Анну, братів Василя й Луку, та сестер Агнету Головайчук, Марію Сенюк та Настю Колодійчук.

Бл. п. Олександер Майко

Покійний походив із села Грицеволя, Брідського повіту.

Похоронні обряди відправив о. парох у церкві св. Івана, коло Гілярд. Тілом зайнявся Парк Меморіял із Веґревил.

Збірка на СВІТЛО принесла $14.55. Жертводавцям щира подяка а Покійному нехай канадська земля буде легкою.

ЧИПМЕН, АЛБЕРТА

Від трагічного випадку коло Чипмен померла Франка Єлиняк, дружина Івана Єлиняка. Крім мужа, полишила в глибокій жалобі дітей: Леону, Гейзел, Іванну, Марвина, Євгена та Ореста, також своїх родичів, одного брата та шість сестер.

Бл. п. Франциска Єлиняк

Покійна ввесь час брала дуже діяльну участь у своїй парафії, особливо при місцевому відділі ЛУКЖ.

Похоронні відправи відбулися при надзвичайно великому здвизі людей у церкві Різдва Божої Матері в Чипмен.

Збірка на СВІТЛО при поминальному обіді принесла 14.70

В. І. П.

ПОХОРОННІ ДЗВОНИ

Веґревил, Алта.

У лікарні св. Йосифа у Веґревил упокоїлася Катерина Маґера, в 62-ому році життя. Її оплакують сини: Василь, Грицько, Петро й Степан, донька Марія Луппул, три брати: Максим, Антін і Павло Кітлярчук та шість сестер: Анна, Настя, Неллі, Віра Бессі й Люба.

Похороном зайнявся Парк Меморіял. Богослуження відправив о. парох у церкві Успіння Божої Матері в Гілярд.

При поминальнім обіді відбулася збірка на СВІТЛО, що принесла $7.00.

В. І. П.

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

По $1.00:

Д. Стасюк, Гемилтон; Л. Мізунь, Куксвил; Теодор Ґалярник, Ст. Кетеринс; Олена Лонкевич, Рочестер; Н. Заяць, Монтреаль; Анастасія Мельничук, Монтреаль; Й. Пігура, Кіченер; Павло Береза, Оттава; Вм. Савчук, Веґревил; А. Малайній, Давнесвю; Микола Токай, Монтреаль; Пилип Сидор, Вінніпеґосіс; А. Бальсевич, Венкувер; Й. Панчук, Чікаґо; Осипа Демчишин, Філядельфія; о. Мирон Головінський, Барнесборо; Агафія Допко, Шамбле; Мик. Третяк, Йорктон; Павло Тинишин, Нью Британ; Петро Кудла, Торонто; Юр. Датків, Менчестер; М. Копер, Вернон; Олекса Голуб'як, Пітсбурґ; Ольга Веселовська, Чікаґо; Павло Чорнобай, Лудло; Іван Малащій, Філядельфія; Є. Сиротюк, Торонто; А. Кулак, Левой; о. Б. Марчиник, Калґарі; Л. Будник, Транскона; Й. Юник, Торонто; Й. Тростянецький, Лос Енджелес; Анастасія Балата, Іст Чікаґо; Г. Гарах, Редбери; Р. Лятишевський, Торонто; Юрій Міський, Мондер; М. Барановський, Дітройт; М. Ґураль, Торонто; Й. Карпішко, Верден; Юлія Кащук, Нью Британ; Є. Филипович, Чікаґо; М. Маланчин, Малартік; Іван Процишин, Честер; Стефан Ковальчук, Гемтремк, К .Маринюк, Вінніпеґ, К. Ю. Бродвей, Бонанза, Степан Гридовий, Ґімлі, Іван Доцяк, Гемфорд, М. Ґіль, Едмонтон, о. А. Тремневський, Філядельфія, Л. Марків, Нью Гейвен, А. Непотюк, Торонто, М. Стельмах, Торонто, Ю. Федиників, Вінґгемптон, І. Микитин, Трентон, Іван Панасюк, Оттава, М. Янчинський, Дуґал, М. Леміщук, Нью Йорк, Анна Рутковська, Йонкерс, Іван Пекар, Джерси Сиīі, С. Семенович, Торонто, Д. Гарасимчук, Торонто, Михайло Ґуладза, Ембридж, Єва Мацур, Філядельфія, Леонтина Вавришин, Чікаґо, Н. Й. Гриців, Ту Гилс, Катря Вревдень, Вилтон, Іван Федеревський, Торонто, С. Гупало, Вінніпеґ, Василь Бурко, Едмонтон, о. В. Лучків, Рокстон, Р. Яримович, Коледж Парк, П. Іларсич, Тиминс, Марія Муха, Клівленд, Марія Козіцька, Брентфорд, Стан. Маґас, Чікаґо, С. Шелемій, Гемилтон, Вм. Макух, Віко, Й. Дмитрів, Венкувер, К. Павлюковський, Ривергед, Марія Соколів, Гемтремк, Т. Колодій, Джексон, Проць Ясиицук, Торонто, Наталія Ярема, Лайма, А. Заколотний, Форт Вілім, Н. Петрик, Едмонтон, К. Ільків, Нью Йорк, Іван Попик, Стар, Я. Й. Яворський, Мейплвуд, Микола Фаріон, Едмонтон, Романа Попович, Гартфорд, Катря Фаріон, Чікаґо, Павло Баб'як, Чікаґо, Вм. Стенчук, Анґусвіл, Михайло Курлак, Бафело, Іван Стоцький, Ініс Крік, М. Коваль, Вінніпеґ, І. Вемко, Кренфорд, о. Роман Лободич, Філядельфія, Н. Димитрієвич, Чікаґо, Іван Новак, Гейт, Д. Вусович, Чікаґо, Ник. Сенов'ят, Чікаґо, М. Вербицька, Венкувер, Марія Сацьків, Едмонтон, М. Мультан, Велланд, Микола Романко, Торонто, Валтер Василевський, Овкбурн, Т. Мицак, Мейвуд, М. Джиджора, Джерзи Сиīі, Анна Вояковська, Коґавз, Й. Москаль, Ст. Кетеринс, М. Попик, Торонто, Т. Віланюк, Торонто, С. Голод, Торонто, Дім св. Йосифа, Дофин, А. Кузик, Венкувер, С. Легкун, Чікаґо, Іван Кубрик, Веґревил, А. Уличний, Монтреаль, Ник. Сермачевський, Порт Алберни, Ю. Н. Войтович, Бетелфорд, С. Вернюк, Райкрофт, Григор Шницар, Чікаґо, о. Ю. Слабий, Щавл Лейк, Й. Срібняк, Торонто, о. Каричек, Гайнс Крік, М. Твардовська, Едмонтон, Василь Романюк, Вакав, Г. Мельничук, Вінніпеґ, др. Макаревич, Нью Йорк, Степан Малюта, Ґлендон, Марія Сарабура, Торонто, Анна Борецька, Віндзор, Карло Баран, Веґревил, М. Ковалюк, Едмонтон, Михайло Дудяк, Пітсбурґ, Павліна Кравчук, Ріджайна, П. Малий, Віндзор, Анна Сеньків, Сібалд, Іван Кмита, Торонто, Вм. Тихоліз, Торонто, Павло Свобода, Вайкінґ, Волтер Мельник, Честер, А. Слиць, Джексон Гайтс.

По 85 центів: Марія Харабарук, Монтреаль.

По 75 центів: Михайло Лужецький, Філядельфія.

По 60 центів: Ф. Стефаниця, Австралія.

По 50 центів: Юрій Клячковський, Пуебло, Марія Левицька, Стейтен Айленд, Тетяна Кривуцька, Сарнія, М. Севдик, Монтреаль, Омелян Стефанишин, Маттава, С. Чичула, Чікаґо, др. От. Погорецький, Чікаґо.

УВАГА! **УВАГА!**

Замовте собі під Великдень

ГАРНІ

ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ

Найновіша серія

Ціна пачки — 10 карток — $1.00

Замовляйте
у нашому Видавництві:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

З Департаменту Фінансових і Торговельних Справ

ЗАКОН ПРО ОНТАРІЙСЬКУ КОРПОРАЦІЮ ДЛЯ ОБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕПОЗИТІВ

(Ontario Deposit Insurance Corporation Act)

Ціль цього закону, недавно запроєктованого Урядом Онтаріо й затвердженого Леґіслятурою Онтаріо, є задовільна охорона заощаджень людей цієї Провінції. Він охороняє через обезпечення для осіб, які складають гроші або позичають гроші позичковим корпораціям і повірчим компаніям, заінкорпорованим в Онтаріо. Згідно з Законом, кожна позичкова корпорація і повірча компанія, заінкорпорована в рямках законодавства Онтаріо і зареєстрована на основі Закону про позичкові і провірчі компанії, стане членом цієї установи.

В рямках цього Закону повстане ОНТАРІЙСЬКА КОРПОРАЦІЯ ДЛЯ ОБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕПОЗИТІВ, яка являється першою такого роду установою в Канаді. Згідно з Законом, депозит означає ґотівку депоновану в члена інституції. Він також включає ґарантовані інвестиційні посвідки, облігації та інші подібні зобов'язання, випускані позичковими корпораціями, які є членами інституції.

Закон також передбачає обезпечення кожного депозиту в інституції-члена до висоти $20,000.

Депозити є обезпечені корпорацією кожного члена інституції, який був чинний в дні правосильности цього Закону, або після цієї дати. Обезпечення покриває депозити в Онтаріо заінкорпорованих позичкових і повірчих корпорацій, діючих денебудь по цілій Канаді.

The Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

CANADA

Свідоцтво Канадського Громадянства в мініятюрній формі

CANADA

THIS IS TO CERTIFY THAT

CERTIFICAT ATTESTE QUE

SPECIMEN

Якщо Ви є канадським громадянином, Ви можете отримати мініятюру свого свідоцтва канадського громадянства, яке матиме на звороті місце на Вашу фотографію та підпис. З огляду на його малий розмір, це свідоцтво можна легко носити в торбинці, або в гаманці, і воно може бути зручним для Вашої ідентифікації.

Ці свідоцтва в мініятюрній формі можна отримати в найближчому Суді Канадського Громадянства. Суди Канадського Громадянства, що є для Вашої обслуги, знаходяться в: Halifax, Moncton, Montreal, Ottawa, Sudbury, Toronto, Hamilton, St. Catharines, Kitchener, London, Windsor, Winnipeg, Regina, Saskatoon, Calgary, Edmonton and Vancouver.

Зверніться негайно до тих установ та розвідайтесь докладно, як Ви можете дістати мініятюрне свідоцтво для Вашого гаманця або торбинки

Judy Lamarsh

ДЖУДІ ЛаМАРШ
Міністер внутрішніх справ Канади

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо Старого і Нового Заповіту в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

Замовлення слати на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

G.Luke's Furniture-Electric

Pepplers
Si Beau

Хатне умеблювання найкращої марки „Пеплерс" купите добре, дешево і по найнижчих цінах

- GROSLEY SHELVADOR REFRIGERATORS
- TELEVISIONS
- WASHERS
- MOFFAT GAS & ELECTRIC RANGES

797-799 DUNDAS ST. W.

EM. 8-9228 EM. 8-9228

Toronto, Ont.

СВІТЛО

THE LIGHT

XXX КВІТЕНЬ — 1967 — APRIL Ч. 4 (532)

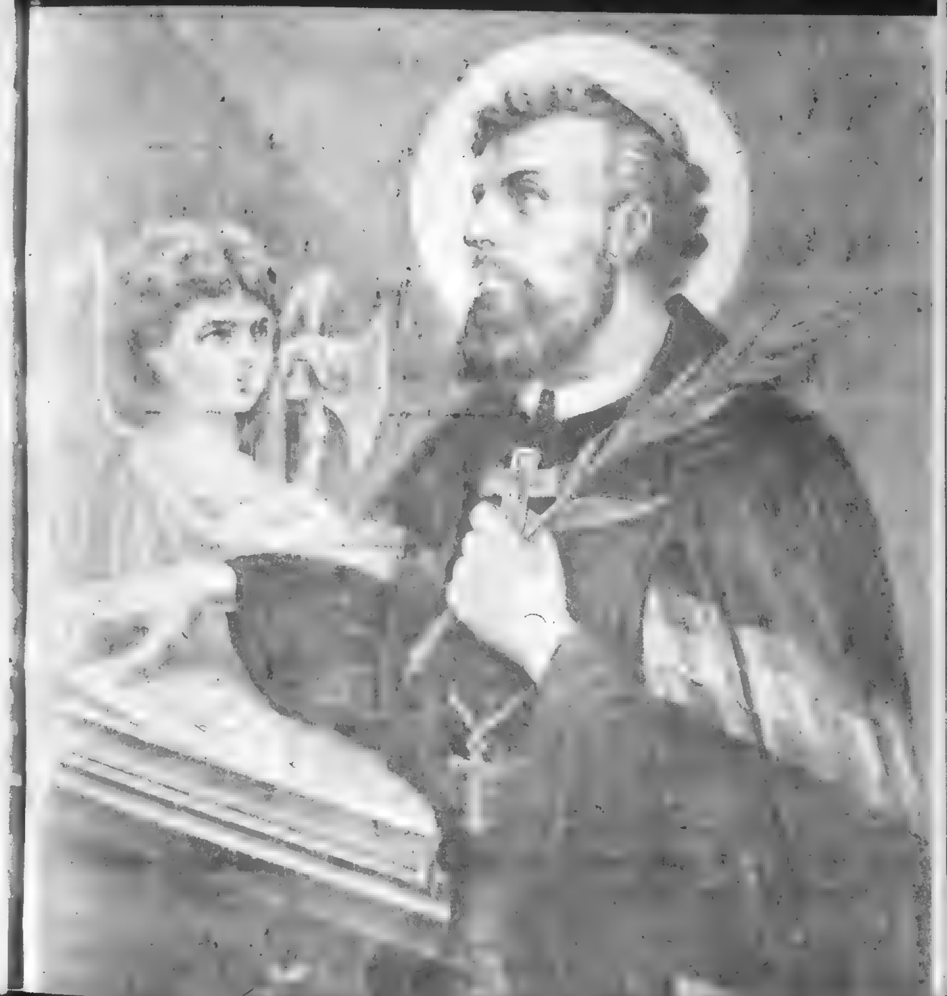

ВПИСИ
до
КОЛЕГІЇ
СВЯТОГО ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО
НА
ШКІЛЬНИЙ РІК 1967 - 1968

Заряд Колегії св. Василія Великого ВЖЕ ТЕПЕР приймає вписи до IX. X. XI. XII і XIII кляси.

По інформації і вписові формулярі пишіть до:

ST. BASIL-THE-GREAT COLLEGE
3100 Weston Road
Weston, Ontario

Реченець вписів кінчається з днем 1 травня, 1967

APPLICATIONS
—for
REGISTRATION
for
ST. BASIL-THE-GREAT COLLEGE SCHOOL
are now being accepted for the school year 1967-68

During the following school year St. Basil-the-Great College will offer Grades, 9, 10, 11, 12 and 13 in the five year Arts and Science Program as prescribed by the Dept. of Education of the Province of Ontario.

For full particulars and application forms write to:

ST. BASIL-THE-GREAT COLLEGE
3100 Weston Road
Weston, Ontario

APPLICATIONS MUST BE SUBMITTED BEFORE MAY 1, 1967

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. 1, Vic.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Реформи і їх противники — о. О. Купранець, ЧСВВ 122
На теми дня
Наша роля в божественній драмі — о. І. Назарко, ЧСВВ 124
На Великдень — вірш — Л. Глібів 125
Філософія любови — о. В. Ковалик, ЧСВВ 126
У поклоні Князеві Української Церкви — вірш — О. Байрак-Вацлавів 127
Дар мови — Анна Малик 128
Чи ми розуміємо св. Йосафата — Д-р М. Струтинська 129
На маргінесі деяких книжок
Великий ювілей (св. Йосафата) — Єпп. Йосиф Боцян 131
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 132
Спомагаймо геройство священичого покликання — о. С. Шевчук, ЧСВВ 133
Єрусалимський храм у часах Ісуса Христа — о. В. Ваврик, ЧСВВ 134
Новинки про Церкву 136, 140, 142
Багато людей запитує... — о. С. Сабол, ЧСВВ 138
Піст і диявол — Постава при Св. Причасті — Мікрофони в церкві
Всі ми під однією й тією самою парасолею — о. О. Купранець, ЧСВВ 141
Правда про "багатства" монаших Чинів та Згромаджень — о. Н. Кушнірик 143
"Служіння правді, справедливості, красі й любові" — о. Р. Головацький, ЧСВВ 144
Українська Секція при Ватиканському Радіо
Восьма заповідь Божа: Не говори неправди на твого ближнього! — К. Грицина 146
Дещо з географії Канади — о. Є. Білик, ЧСВВ 147
Ювілейний Конкурс на ікону св. Йосафата 148
Сторіччя канонізації св. Йосафата 149
Заклик Протоігумена о. М. Когута, ЧСВВ
Смерть і похорони Наталени Королевої — Г. М'яловський 150
Книга про Бельгійця — піонера українського життя в Канаді — А. Гладилович 151
Сім золотих чаш — повість — Б. Полянич 153
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — Дописи 156
Ті, що нам помагають (Пресфонд) 160
Надіслані видання 160

ОБКЛАДИНКА: Св. священомученик Йосафат

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колегія: о. Євген Білик, ЧСВВ, о. Іриней Назарко, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.
Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.
Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Irenaeus Nazarko, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.
Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.
Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

РЕФОРМИ І ЇХ ПРОТИВНИКИ

Всі нові напрями в Церкві у теперішній добі, включно до богословського, вказують на те, що вся структура Церква є не тільки в переходовій, але і в переломовій стадії, між минулістю та майбутністю, які, хоч покриваються своїм незмінним внутрішнім змістом, все таки різняться своєю зовнішньою формою.

Основи та напрямні, що їх дав Собор розпочатому ділу обновлення Церкви, не можуть уже бути завернені, бо вони вже пливуть по всьому океані життя Церкви та сьогоднішнього часу, створюючи нову поверхню церковного океану для завтрішнього виду Церкви.

Вірність традиції не можемо утотожнювати з непорушністю

"Збудую мою Церкву" — сказав Христос до св. Петра, коли назвав його скелею та передав йому "ключі"-владу Небесного Царства, кажучи: "Що ти на землі зв'яжеш, те буде зв'язане на небі; і те, що ти на землі розв'яжеш, те буде розв'язане й на небі" (Мат. 16, 18-19). Цей Христом ужитий вислів виразно вказує на динамічний характер Церкви та означає постійний її розвій. Це є розуміння постійного вдосконалення Церкви, що його св. Петро чи його наслідники мали б дальше програмово продовжувати. Якщо б Христос думав інакше, то напевно не був би вжив форми "збудую" та не дав би влади "в'язати" й "розв'язувати", але був би сказав: я збудував мою Церкву а ти пильнуй, щоб нічого з цього не змінити!

Апостоли, перші Отці Церкви, пізніші богослови та всі Собори по сьогоднішній день зрозуміли правильно Христові слова, бо — як бачимо — Церква не залишилася на якійсь мертвій точці з-перед віків, але постійно й систематично була "в русі". З одного боку вона непорушно зберігала — як Божий скарб — Христове навчання та пильно його берегла від фальшивих розумінь, а з другого боку Церква все те, що людське — "церковне" пристосувала до часу та обставин, щоб не бути чимсь нежиттєздатним і непридатним для людей, для яких спасення Церква призначена.

Ватиканський Собор, який знову "пустив у повний рух" Церкву в усіх проявах її життя та діяльности, водночас вляв у серце кожної віруючої людини почування надії, відсвіження та нової ревности. Поруч того прийшли теж і деякі почування непевности та затривожености перед кінцевим вислідом усіх тих реформ-обновлення, що стається на наших очах.

У зв'язку з різними видами реформ створилися наче два противні табори:

прихильників і противників.

Дехто з обох таборів пішов ув екстреми, не пізнавши чи не зрозумівши правильного Соборового духа та властивого завдання Церкви, на що теж звертає увагу Папа Павло:

"Ми хочемо насамперед завважити, що ми не можемо поділяти недовір'я й неприємного почуття тих, які перешкоджують цьому обновленню, наче б воно було наступом на непохитність церковного порядку, наче б вірність традиції можна було прирівнювати з нерухомістю та бездільністю, і наче б Церква в ході часу знайшла вже свій остаточний і досконалий спосіб вислову."

А далі каже Папа таке:

"Діло чекає завершення! Сьогодні всі ми мусимо бути будівничими Церкви, активні, апостольські, місіонарські члени, а не непричетні глядачі або пишномовці та пусті критики."

Тільки "позитивна психологія" при будові Церкви

Папа Павло, остерігаючи та картаючи надто розмашистих "обновленців" — реформаторів "на свою руку", що є недопускальним у Церкві, сказав, що при будові Божого Діла — Церкви по Соборі треба мати "позитивну психологію", я не заведе нас на фальшиву дорогу, тобто треба думати та діяти разом із Церквою.

"З іншого боку не можна піддатися спокусі вірити, — говорив Папа — що виведені з нау й декретів Собору нововведення можуть автор зувати кожну самовільну зміну чи кожну нев повідальну ініціятиву оправдувати. Ми муси були глибоко переконані в тому, що ми не жемо Церкви з учора зруйнувати, щоб збудува якусь нову".

Багато однак забуває про те, бо думає, що ній спосіб думання й підхід правильніші від то що спертий на Христовому навчанню та дос

СВІТЛО
Український Католицький
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, КВІТЕНЬ, 1967
РІК XXX, Ч. 4 (532)

ХРИСТОС ВОСКРЕС! – ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

З НАГОДИ СВІТЛОГО ПРАЗНИКА ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСЕННЯ ВСІМ НАШИМ ШАНОВНИМ І ДОРОГИМ ЧИТАЧАМ І СПІВРОБІТНИКАМ, ЩО СВЯТКУЮТЬ ЗА ЮЛІЯНСЬКИМ КАЛЕНДАРЕМ, ШЛЕМО НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ ЩЕДРОГО БОЖОГО БЛАГОСЛОВЕННЯ Й УСЬОГО НАЙКРАЩОГО!

Редакція й Адміністрація СВІТЛА

сторіч, що його має Церква. Не можна забувати чи поборювати те, про що Церква досі авторитетно навчала. А вже ніяк не можна заступати-замінювати певну та незмінну науку Христової Церкви своїми особистими й самовільними теоріями, пристосовуючи при тому свою власну суб'єктивну інтерпретацію.

Церковна спільнота, хоч живе в світі, проте не є вона такою світською, щоб усе те, що в сьогоднішньому світі діється чи проповідується, мало ввійти в духа й життя Церкви. Коротко кажучи, святе й священне не може бути усунене та заступлене світським і профанним. З іншого боку існує група противників Соборових реформ, яка навіть поважилася зробити Церкві закид, що Церква підпала під матеріялістичний занепад і заражена зісвітченням. Нововведення — як говорив коментатор Ватиканського радіо — можуть у цього чи в того викликати біль, що мусів зректися традиції, яка стала йому любою, однак воно не гідне старання Церкви про її пристосування до сучасного часу змішувати з розкладом релігії.

Не зважаючи на різні екстреми, що заіснували серед пособорового церковного суспільства, Церква спокійна за свою долю та свою працю, бо Христос сказав, що "збудую мою Церкву й ворота пекельні її не подолають!"

о. О. Купранець, ЧСВВ

о. І. Назарко, ЧСВВ

НАША РОЛЯ В БОЖЕСТВЕННІЙ ДРАМІ

Багато людей, особливо молодих, мріють про те, щоби бодай раз у своєму житті виступити на сцені або на кіновім екрані перед чисельною публикою в якійсь славній ролі. Режисери театрів і директори фільмових продукцій знають багато таких недозрілих акторів, особливо в Голивуд. Недавно урядничка скарбової палати в малому місті південної Франції писала таке: "Я маю тридцятьшість років. Досі живу мрією і надією, що мені таки пощастить бодай раз у житті відіграти ролю Офелії. Не бажаю ні нагороди, ні слави; нікому не загороджу дороги до акторської кар'єри. Але дозвольте мені тільки раз бути Офелією, щоб я знала, що варт було жити і що моє вичікування мало якийсь глузд."

Це не смішне. Таким окликом серце зголошує свої претенсії до участи в якихось великих переживаннях, над якими видці чи слухачі схилялися б з обуренням, співчуттям, або принайменше з зацікавленням.

В осередку великої драми

А проте в дійсності ми всі втягнені у велику драму Христову, що її св. Церква пригадує нам передовсім у часі великого посту. І коли б хтось на вулиці задержав нас наглим питанням: яку ролю ми відограємо в Христовій драмі? — то ми б здивувалися, засоромилися, занепокоїлися б, а може й зазнали б якогось психічного потрясення? Чому?

Бо таке брутальне питання пригадало б нам, що роля тільки статиста, або брак усякої ролі означає недостачу якоїнебудь цілі й мети в житті взагалі. Хочемо, чи не хочемо, думаємо про те, чи забуваємо — ми всі находимося в центрі величавої драми, в вирі напруженої гри, в якій ідеться про щастя, вічність, терпіння, жертву і відкуплення людського роду. Праведний Симеон з'ясував цю драму такими словами: "Ось цей (Ісус) лежить на упадок і на повстання багатьох і на знак, якому будуть противитися" (Лук. 3, 34). А сам Ісус так виразився про те: "Хіба ж не треба було Христові страждати, щоб так увійти в славу свою?" (Лук, 24, 26). На основі цих текстів, середнєвіччя називало історію людського роду "видовищем світу" (театрум мунді) і твердило, що люди своєю настановою супроти Христа повторяють думки, слова й учинки тих людей, які жили в час Христа. Тому говорили про ролю Петра, Юди, Пилата, Никодима, сотника й інших. У ті ситуації і в ці ролі можна нам завжди ввійти, збагачуючи галерію Петрів, Пилатів, Юдів і т. п. Що більше: в одну з тих роль ми *мусимо* ввійти та її відіграти.

Яку ролю граємо?

Отже питаймо себе: "Яку ролю ми відограємо в сценах страждань Христових?" Маємо дуже багатий вибір. Можемо вірно витривати при Христі як Іван, але можемо Його відректися як Петро. Можемо Христа бити в лице нашими гріхами, але й можемо обтирати це св. Обличчя разом із св. Веронікою. Можемо стояти під хрестом із глибоким спочуттям для Його терпінь і Його жертви, але можемо й під сам хрест підійти з нашими насмішками й клинами. У підніжжя страждаючого й конаючого Христа людина найяскравіше себе виявляє, але і найкраще себе пізнає. Добре сказав Паскаль: "Тільки через Христа ми не тільки пізнаємо Бога, але і належно розуміємо себе самих. І життя і смерть зглиблюємо тільки через Христа. Поза Христом ми не знаємо: що таке смерть, життя, Бог і людина". Таким чином Христос втягає нас через велику драму своїх страждань у належне пізнання Бога, світу й нас самих та каже нам у цій драмі вибрати собі ролю, яку ми хотіли б свідомо відограти. Вибір не легкий, але ми мусимо його вчинити. Отже вибираймо!

Друга дія

Ніяка драма всесвітньої літератури не кінчається таким гарним геппіендом, як драма Христова, бо вона завершується Його світлим Воскресінням. І в цій другій дії великої драми ми мусимо теж вибрати собі якусь ролю, бо й тут маємо великий вибір. Оповідає св. Євангелія, що коли деякі вояки із сторожі прийшли до міст й оповіли первосвященикам про воскресіння Іс а "вони зібравшись із старшинами та скликавши ду, дали воякам досить грошей і звеліли: "С жіть, що його учні прийшли вночі й викрали го, коли ми спали" (Мат. 28, 12). Вони ж у ши гроші, зробили так, як їх навчили.

Іншу ролю в воскресінні Ісуса відограв Т а Близнюк, бо коли Апостоли сказали йому: " бачили Господа", він відрік: "Якщо не поб у на Його руках знаків від цвяхів і не вкладу с го пальця в місце, де були цвяхи, а руки мос е вкладу в бік його — не повірю!" (Ів. 21, 25).

Але й роля інших Апостолів у цій другій і великої драми, зразу була невиразна. Бо, к и воскреслий Ісус з'явився Марії Магдалині, а "вона пішла й повідомила тих, що були з ним... вони почувши не йняли віри" (Мар. 16, 10-12). Дальше оповідає цей же євангелист: "Після цього з'явився (Ісус) в іншім вигляді двом із них, що були в дорозі й ішли на село. І ці повернулися, сповістили інших, але і їм не йняли віри" (Мар. 16, 12-14). Нарешті з'явився він самим одинадцятьом, коли то були за столом і докоряв їм за їхнє невірство та твердосердя, що не повірили тим, які бачили Його воскреслого з мертвих" (Мар. 16, 14).

Є ще й гарна роля люблячих Мироносиць.

Можемо сказати, що різнородність роль і спір про Христове Воскресіння зачалися при порожньому гробі, з якого Христос воскрес. У цьому спорі беруть участь думки, почування, людські пристрасті, світогляди та діяметрально противні візії щастя. Вже від часів св. Павла ми привикли до виразу: "згіршення хреста", але забуваємо, що для деяких людей існує вираз "згіршення воскресінням". Він має давню традицію. Вибухнув він колись в Атенах серед інтелектуальної еліти, якій Павло оповідав про воскресіння Ісуса. Тоді, як кажуть Апост. Діяння: "почувши про воскресіння, деякі почали реготатись, а деякі казали: "про це послухаємо тебе іншим разом" (18, 32).

А сьогодні?

Є й сьогодні такі люди, які не вичікують воскреслого Христа. Вони приймають від Христа все, що дасться вмістити між датою народин і смерти. Отже Христос є для них потішителем у смутках, організатором їх етичної поведінки, вчителем у сумнівах, зразком харитативної акції і т. п. Словом: вони зв'язують цього Христа тільки з дочасністю, можна б сказати: ляїцизують Його. Їх разить світлість Христового воскресіння, бо пригадує їм існування іншого світу, а з ним важку відповідальність за туземне життя, не перед анонімною суспільністю, чи історією, але перед Найвищим Суддею — Богом.

Тому ми виберім собі ролю тих, що сильно вірять у воскреслого Христа і люблять Його, як Мироносиці, бо правда про Христове воскресіння опромінює нам дочасність і відкриває вічність. Це сповняється не тільки в житті одиниць, але й у житті народів. Отже воно сповниться і в житті українського народу. Тому: "Горі імієм серца!", бо Христос воскрес!

Леонід Глібів

НА ВЕЛИКДЕНЬ

Усім, усім святих небес
Святий привіт: Христос Воскрес!
Довго діди його мовляли,
Друг друга щиро привітали.

Летіли роки, сотні літ.
Линяв людської слави цвіт.
Руйнуючи земні митарства
Мінялися царі і царства.

Живе, не вмре святих небес
Святий привіт: Христос Воскрес!
Ростіть, цвітіть, навчайтесь діти,
Вважать добро людей любити

Поглянувши на Божий світ,
Кажіть ви ще один привіт,
Щоб рівно йшла життя дорога:
Душа моя величить Бога!

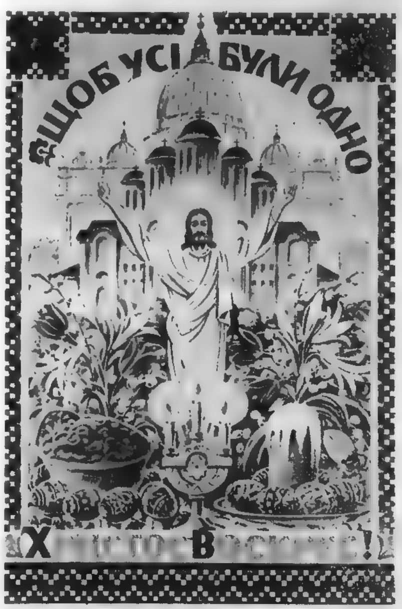

Мистецька картина О. Юренка. Видавництво Т. Барана, Монтреаль.

о. В. Ковалик, ЧСВВ

ФІЛОСОФІЯ ЛЮБОВИ

(Закінчення)

7. Любов має ще одну прикмету: ті, що любляться, хочуть бути разом. Ті, що любляться — єднаються, а ті, що не любляться — роз'єднуються. Любов будує, незгода руйнує, каже наша приповідка. "Гіркий корінь, джерело нашого затрачення" — писав колись маршал Гінденбург — "це гнів, який ще ніколи не приніс нічого великого ні знаменитого". Ті, що любляться стараються бути разом. Розлука — це велика рана в любові. Тому ті, що любляться, намагаються злучитися, цю злуку затіснити, вдосконалити. Вони, коли не можуть бути близько себе фізично, то бодай духом лучаться, посилають дарунки, листи, записки, телеграми, телефони і т.п. Тому вони мріють одне про одного, снять одне про одного, думками перебувають разом, за словами Євангелії: "Де скарб твій, там буде і серце твоє" (Мат. 6, 21).

8. Остання і чи не найважливіша прикмета любови, *це злука тривала, вічна.* Любов не вдоволяється хвилинкою, вона хоче тривати до смерти, "сильна, як смерть, любов". Любов хоче перебувати разом і по смерті, тому Апостол Народів каже: "Любов бо ніколи не гине" (І. Кор. 13, 8). Тому, де є правдиво-щира любов, вона хоче цілою своєю природою перебувати разом завжди, жити разом назавжди. Хоч краса зблідне, любов не зблідне; хоч очі потемніють — вона завжди ясно дивиться вперед; хоч чоло зморшки вкриють — вона завжди погідна і незмінна, хіба ще сильніша; хоч слава, маєток зникнуть, речі матеріяльні червак сточить чи злодій украде, вогонь спалить, але любов не зотліє, ніщо її не може знищити, коли вона була правдиво щира. Навпаки, чим довше вона триває, тим вона сильніша, повніша.

Тут ми можемо зрозуміти, чому молоді, що мають побиратися, обіцяють чи присягають собі досмертну любов. Тому ті, що любились а відтак розійшлися, як би були про це наперед знали, були б ніколи не любилися. Тому правдиві є слова нашої популярної пісні: "Лучше було не ходити, лучше було не любити, лучше було та й не знати, ніж тепер чи в четвер покидати". Любов вимагає злуки сталої, назавжди. Звідси буде нам зрозумілим, якою раною чи смертельним ударом по любові є всякого роду сепарації, розводи. Про так звану "вільну любов" годі й говорити, бо ця любов не є любов'ю, вона гірша за тваринні інстинкти, бо тварини мають якусь сталу любов. Так звана "вільна любов" не повинна навіть називатися людською любов'ю, бо така злука химерна, переходова, хвилочасна — це знищення всякої людської любови, а тим і гідности.

Із сказаного виходить, що правдива любов, ідейна любов, гідна людини любов — є лише там, де є душі, а нема її там, де є тільки матерія. Правдива любов є загальна, безінтересовна, вона вирівнює різниці, лучить людей разом, хоче тривати назавжди.

9. Наконець, *любов радо, великодушно сповняє бажання, волю улюбленої особи,* та боронить її [redacted]

Коли дві особи щиро любляться, то просто неможливо, щоб силою, наказами, чи підступом ми чогось добивалися від особи, яка нас любить. Особи, що справді щиро любляться, стараються відгадувати свої вподобання, бажання, волю, і один лише подумав, ще не сказав, а другий вже те зробив. Так сказав Христос до свого небесного Вітця: "Це йду, Отче, творити волю Твою", хоч небесний Отець не приказував своєму Синові ставати людиною, то Син, бачучи бажання Отця, назвав це своїм обов'язком, приказом Отця. Подібно буває між щирими приятелями, нареченими, подругами. Послідовно, хто любить приятеля сповняє його волю, хто любить батьків — сповняє їхню волю, хто любить Бога — сповняє Його волю, заповіді, боронить Його слави, ширить її всюди.

Послухаймо, що про любов говорить один із модерних німецьких філософів, Макс Шелер (1874-1928). Він писав, що людина є створінням більше люблячим ніж думаючим. Любов не завжди йде впарі з пізнанням, хоч воля, джерело любови, є сліпою нашою снагою, вона не пізнає предметів як розум, вона тільки йде за пізнанням розуму. Любити — це не значить судити, ані тим менше робити математичні обчислення. У любові є завжди якась, як то кажуть, "надвишка-плюс" не передбачена. Правдиву вартість улюбленого предмету пізнається щойно по його осягненні. — Любов — це зусилля, що мають на меті довести кожну річ до її належної досконалости, повноти.

Любов намагається підносити улюбленого, хоч при тім і сама себе підносить. До суті любови належить будувати, ушляхетнювати (а не принижувати, впокоряти чи руйнувати). Цей, що любить, намагається дати улюбленому те, чого йому бракує. Як колись Гете писав: "Хто в глибокій мовчанці дивиться довкола себе, цей запримічує, як будує любов".

"Любов є спрямована до осіб, а не до речей. Любов є акосмічна (себто сягає поза видимий світ). Вона найкраще виявляється у відношенні між "я" і "ти", себто любить один одного і самого себе. Любов змагає до найтіснішої злуки обох, то є люблячого і того, що любить, вона змагає до найтіснішої злуки, але не нищить індивідуальности, відрубности кожного, але ніяк не означає знищення одного чи другого. Любов не змагає до злиття двох в одне-одиноке, в щось третє нове. Любов єднає, але не нищить.

"Любов підноситься понад усі земські, часткові любови, до повної, вічної любови улюбленої особи. Любов із природи є теїстична, змагає до Бога. Кожна правдива любов прямує до любови Бога, хоча часто туди йде через неповну любов сотворінь. Любов скриває в собі щось ненаситного, бездонного. Любов ніколи не втомлюється і завжди бажає більше того, що посідає. Тому поступенно збільшується, а, збільшуючись, конечно мусить завершитися в Бозі. Тому повна, досконала любов находиться в любові Бога. А що Бог є любов, то правдива любов Бога обіймає і сотворіння. Іншими словами: любити Бога в Бозі не є можливим без любови світу в Бозі. Всі створіння, людина і світ разом обнимаються в любові Бога" (Клімке, Істор. Філос. 779-780).

Не дивно отже, що Босюет сказав: "Прокляте є знання, що не служить до любови". А Паскаль наче додає: "Нічого великого не зробиться, коли не буде запалу, любови". Тож, хто вдумається у природу правдивої любови, мусить признати, що всі матеріялістичні чи гедоністичні розуміння любови не є любов'ю, а пародією її, вони нищать,

---

У ПОКЛОНІ КНЯЗЕВІ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ

Блаженнішому Кардиналові Йосифові Сліпому в його 75-ліття життя і 50-ліття священства

17-го лютня 1967 р.

Блаженніший Кардинал Йосиф

Гомоном дзвонів пісні херувимів
Сьогодні несуться із Святині Риму, —
В симфонії райській увесь храм потапає...
В сімдесятп'ятьліття цей день промежитий
Й священства свойого ювілей врочистий
Наш Князь до Ісуса хрестом припадає.

Пів століття тому в день той Благовісний
З любови до всіх нас Отець наш Всевишній
Його Собі вибрав на службу велику. —
На вівтарі жертву свою цілопальну —
Покірнеє серце і душу хрустальну
За нас у покуті зложив наш Владика.

Жалібно голосить всьому світу Двина,
Як вона змивала святу кров невинну
Святця Йосафата, — за єдність пролиту.
Коли б же сповнилась голуба ця мрія
Святого Йосафата й Блаженного Андрія,
Які споглядають на нас із блакиту.

Коли б об'єднались ми в стадо єдине,
— Бо рідні ж ми діти матері Вкраїни, —
В цей рік ювілейний, наш Архиєрею! —
Для з'єднання вірних Ти ревно трудився, —
За єдність в покорі терпів і молився.
Ти завжди готовий — умерти за неї.

Орися Байрак-Вацлавів

руйнують любов. Одиноко християнське розуміння любови має правдиві прикмети любови, яка ніколи не гине, а триває навіки.

Любов, це найважніша струна нашого серця, це найкраща пожива нашої душі, це життя, це найсильніший цемент людських спільнот, а брак її — це смерть, прокляття. Дивна ця любов! Вона така буденна, а заразом така рідка, надзвичайна, така стара, як світ, як небо, і така нова, модерна, як теперішня хвиля, крихка, наче миляна банька, а вічна як Бог. Нема на світі нічого, що більш ущасливило б родини, народи, людство ніж любов, але мабуть нічого світові так не бракує, як саме правдивої любови. Ніякі скарби світу, жодна сила не заступлять любови, жодні чесноти не можуть рівнятися з нею. Тому то св. ап. Павло писав про любов: "Коли б я говорив язиками людськими й янгольськими, а любови не мав, я став би як мідь звеняча, або бренячий кимвал. І хоч би я мав дар пророцтва і знав усі тайни і все знання, і хоч би я мав усю віру..., а любови не мав, то я ніщо. І хоч би я роздав увесь свій маєток і хоч віддав би своє тіло на спалення, а любови не мав, ніщо мені не поможе" (I. Кор. 13, 1-4). "Тепер же позістають: віра, надія, любов, — цих троє; але найбільша з них любов" (I. Кор. 13, 13). "Змагайте до любови" (I. Кор. 14, 1).

* * *

Анна Малик

ДАР МОВИ

Лікарі-психологи кажуть нам, що багато з нас робить великі заходи лише для того, щоб люди нас вислухали та зрозуміли. Великий відсоток нас живе неначе на острові самі з собою. Ми хочемо говорити з жалю, нудьги чи з радости про наші здобутки. Дитина, що знайшла квітку, біжить до своєї матері, щоб висказати свою радість та поділитися нею зі своєю матір'ю. Ми також, хоч дорослі люди, коли нас щось зворушить, звертаємося до когось, щоби поділитися з ним нашим почуванням. Щаслива людина, що її вислухають!

У кожному з нас замкнене ціле життя мрій, зацікавлень, радости, або й жалю, тому що ми не в силі були висказати свої думки, або були зігноровані тим, до кого ми зверталися. Коли зможемо висказати свою злість, любов або й ненависть, то, як каже наша пословиця: і на серцю легше стане. Правила природи показують нам, що переважно людина може терпіти не забагато: а потім мусить розкути себе, вибухнути злістю, плачем за занедбаним таланом, а трапляється, що "втопиться в чарці".

Ще не було ніколи так тяжко людям, як тепер, говорити між собою із серця. Ми живемо в технічній добі, а час жене розмахом дужого коня. Ми примушені розмовляти поміж собою через межі чужих народів і їх вірувань. Нам конечно порозумітися поміж собою, між нами та чужими народами, що їх ми стрічаємо в нашому щоденному життю. А ми так дразнимо себе, і наша ворожнеча така нам коштовна!

Сьогодні потреба самостійности модерної людини страшна, а проте ми живемо так скупчено. Чому нам так тяжко порозумітися? Перше тому, що ми не всі однакові. Наприклад візьмімо мою сусідку. Все їй інакше виглядає тому, що її дитинство, дім, походження як і віровизнання, не є такі, як мої. Те саме буває і між жінкою та її чоловіком. А коли ми те все перевіримо, побачимо, що мабуть жінка з дитинства виросла в місті а її чоловік поза містом. Одним словом: людина не може добре думати поза межами свого звичного життя. Ми не можемо добре знати того, чого ми не мали нагоди бачити.

Друге те, що ми не хочемо вислухати того, що хтось говорить, лише чекаємо нетерпеливо, щоби хтось перестав, а ми почали; бо не маємо терпеливости когось вислухати до кінця.

Третє те, що ми ховаємося один від одного. Чому? Тому, що боїмося щоб хтось не нарушив нашого серця, не відкрив нашої ніжности. Ми боїмося, що хтось нас не схоче вислухати, одним словом: відсуне нас набік. Ми ховаємося за наші титули, здобутки нашого майна та інші відзначення в нашому життю, і чомусь говоримо до людей як до таких, за яких ми їх уважаємо, а не до таких, якими вони справді є. На цьому ми багато тратимо; бо не здобутки майна, не краса ані здоров'я дають людині добрий характер.

Перший крок до кращого порозуміння це є терпеливість вислухати людину до кінця. Даймо нагоду людині виговоритися та виявити свої здібності, заки осудимо її. Другий крок: це поширення свого власного знання, яке нам дасть ширший світогляд. Ніхто не може дати нам того чого сам не має. Третій крок: говорім із серця.

Правдиве порозуміння буде лише тоді, коли пізнаємо одні одних такими, якими ми є, якими нас Господь сотворив. Мова це дар, який нам Господь дав, щоб ми нею говорили поміж собою.

1867 100-річчя канонізації святого Йосафата 1967

Д-р М. Струтинська

ЧИ МИ РОЗУМІЄМО СВ. ЙОСАФАТА?

НА МАРГІНЕСІ ДЕЯКИХ КНИЖОК

Одні з перших авторів, що писали про святого Йосафата — це чужинці, з яких згадаємо хоч би Contieri N., Vita S. Giosaphat, Roma, 1867 і Guepin, Don Alphonso, O.S.B.: "Saint Josaphat, Martyr de l'unite catholique", 1874, Paris, та інші. При чому праця Гепена це досі найосновніша джерельна річ про нашого найбільшого Святого, на яку покликуються пізніші автори. І це дуже характеристичне. *Сьогодні ввесь католицький світ уже знає і почитає св. Йосафата, а Другий Ватиканський Собор взяв собі його за опікуна в ділі з'єднення.*

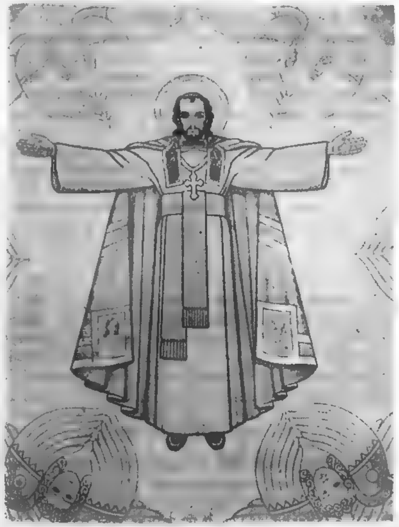

Св. Йосафат у катедрі св. Йосафата в Едмонтоні. Малював проф. Юліян Буцманюк.

* * *

Це були часи по заключенні Церковної Унії у 1596 р., якої подвижником був митрополит Іпатій Потій. Стан духовенства і монашества був тоді дуже низький під кожним оглядом. Чи можна дивуватися, що в таких умовинах вони не дбали про вірних та їх спасіння. До того треба ще й додати інтриги Царгороду й Москви та неприхильне становище до Унії Поляків, щоб дістати уявлення про стан в Україні. У таких умовинах довелося Йосафатові жити і працювати над рятунком. На щастя молодий і повний ентузіязму Йосафат знайшов велику духову підтримку в особі високоосвіченого митрополита Йосифа Велямина-Рутського, що подібно як Йосафат був ладен пожертвувати все для Бога і для ідеї з'єдинення. Він саме пізніше висунув св. Йосафата на передове місце полоцького архиєпископа.

Рутський і Йосафат були речниками правопорядку, якого під впливом розпливчастого Сходу в нас ніяк тоді в Церкві України не було. Люди не звертали уваги на зміст, тільки зосереджували увагу на формі. Здорову віру заступали фанатизм і забобон.

Як монах, священик, архимандрит, а відтак полоцький архиєпископ, *Йосафат працював над релігійною єдністю,* вживаючи для цього своєї вимови. Очевидно всі його дії були скріплені прямо незрозумілими для нашого розніженого способу думання — молитвою та вмертвінням. Воно включало, крім ношення волосінниці й покутничого пояса, набитого цвяхами, бичування та поважних вправ на морозі серед снігу й леду, спання на твердій долівці і строгі пости. Усі ці вмертвіння були жертвою для ратування Унії й людських душ у нашому народі, до якого Йосафат був прив'язаний і якого обряд завжди боронив.

Однак не можна задати, що святий зосередив усю увагу тільки на нез'єдинених братах. Він узагалі по геройськи намагався сповняти ревно свої душпастирські обов'язки, будуючи, чи пак відбудовуючи манастирі, щоб виховувати в них кадри оживленого духом монашества. Зокрема треба тут згадати манастир у Жировицях, де св. Йосафат був ігуменом. У тім манастирі зберігалася тоді чудотворна ікона Богоматері, якої великим почитателем був святий Йосафат. Замітне було в нього все життя, дуже дбайливе приготування до Служби Божої. Сам часто сповідався та ніколи не відмовляв цього каянникам, ба навіть шукав їх по в'язницях.

Джерела розказують дуже характеристичну подію для тих жорстоких часів. Трапилось, що вороги З'єдинення вислали вбивника Івана Тупеку для виконання злочину на особі подвижника Унії митрополита Іпатія Потія. Вправді вбити митрополита Тупеці не вдалося, але все таки поранивши митрополита, Тупека відтяв йому два пальці разом із єпископським перстенем. Державний суд засудив Тупеку на смерть. Тоді виявилася правдива любов до людей св. Йосафата: він пішов до в'язниці, де зумів поєднати з Богом нещасного й несвідомого злочинця та не покинув його до кінця, щоб його кріпити думкою про вічне щастя, думкою, яку він із глибоким переконанням зумів піддати каянникові.

Мав Божий дар навертати до тієї міри, що його противники назвали Йосафата душехватом і дуже боялися його вимови. Але не тільки духово кріпив він нещасних і грішників; історичні джерела оповідають, як він роздавав милостиню бідним щедрою рукою зі шкодою для себе, як опікувався і відвідував найбільш опущених хворих. Дуже покірний, не бажав вивищення, а коли приймав доручені йому уряди, то робив це в дусі послуху духовній владі. Взагалі не любив пишноти та сам дуже бідно вбирався. Молитва і замітна в нього віра в Боже Провидіння були джерелом його геройської відваги.

Він малого хлопяти дійсно палав любов'ю до Христа вже від тієї хвилини, коли в церкві мав видіння: іскра від серця Ісуса запалила Боже полум'я любови в його діточому серці. Цю любов до Бога мала і його мати, що виховувала малого Івася (це хресне його ім'я) у глибокій побожності. Бо як у житті нашого митрополита Андрія Шептицького, так і в житті св. Йосафата, *релігійне виховання матері мало непереможний вплив на його покликання.*

Щоб зрозуміти святого, треба здати собі справу, що підставою його життя була глибока віра й любов до Бога. Все дочасне він мав тільки за засіб для вічного. З любови до Бога пливла любов до ближніх, що саме проявлялася в ділах милосердя. Він навертав із любови до Бога в переконанні, що отвирає наверненим шлях до правдивого щастя. Так треба розуміти Йосафата. *Думка про кар'єру була йому зовсім чужа. Він діяв у дусі жертви і любови.*

Кожний, хто сіне іра ет студіо дивиться на минуле, бачить великі заслуги Йосафата, що своєю кров'ю зберіг для нас унію в рідному обряді, а з нею дорогоцінні скарби ласки, які дає правдива, непофальшована віра, що дає нам змогу, користати з надбань цілого християнства. *Чужі скорше від нас зуміли оцінити велич його геройства.*

Сьогодні є вже багато наукових і популярних праць в українській та на чужих мовах, що інформують світ про святого Йосафата. Згадаю тут при нагоді хочби працю жінок: в англійській мові, Українки Теодосії Борецької "Life of St. Josaphat" (1955) і життєпис святого Йосафата по-німецьки "Josaphat, Vorkaempfer und Maertyrer fuer die Einheit der Christen", якого авторкою є доктор теології Еріка Унгер-Драйсінг (1960, Відень, Гердер). Захоплена, як багато інших чужинців, постаттю св. Йосафата, якого мощі від першої світової війни до недавна спочивали в церкві св. Варвари у Відні, авторка дала своїм землякам, Німцям, життєпис біблійним стилем, уживаючи також для кольориту українські і церковно-слов'янські вислови. Можна подивляти незвичайну працьовитість Еріки Унґер, що подала сторінка за сторінкою нотки, на основі яких джерел чи пак літератури написала свій твір, що властиво — за формою — належить до белетристики. Книжку присвятила своїй матері і всім матерям.

— — — — —

Приглядаючися до особи св. Йосафата, його духа молитви й всеобіймаючої любови до своєї Церкви та свого народу, стараймося в цьому Ювілейному Році защіпити в наше серце Його великі чесноти, щоб стати — як і Він — святими!

"ЕКУМЕНІЧНІ СМЕРТНІ ДЗВОНИ"

У майбутньому при похоронах у німецькому містечку Морінґен, якщо цього бажатимуть рідні померлого, дзвонитимуть у католицькій і протестантській церквах. Віровизнання не відіграє тут ніякої ролі. Такий договір зробили представники католицької та євангелицької громад.

Єпископ Йосиф Боцян

ВЕЛИКИЙ ЮВІЛЕЙ

(Уривки)

Унії він (св. Йосафат) не створив, але вже застав. Коли приступив до праці для неї, рішалась її доля, бути чи не бути... Справедливо завважує о. Калинка, Воскр., у передмові до життєпису св. Йосафата, що "і Берестейська Унія, хоч родилась під найщасливішою зіркою на політичному овиді, була б проминула, як Фльорентійська, без глибшого сліду в житті народу, була б зосталась урядовим пактом, не втискаючись у серця й переконання народу, як би не найшлась людина, що її приняла за член своєї віри, як завдання свого життя, яка з нею зв'язалася, з'єдинилась, а так сильно, що від діточого віку аж до смерти не було в неї нічого, зовсім нічого, що не відносилось би до тієї святої справи."

Відома річ, що Потій запевнив Унії законне існування в Польщі, Рутський дав їй органічний устрій, але Йосафат вдихнув у неї свою душу і, як сам був вибраним оруддям, присланим від Бога робітником, так теж створив щойно він перший цілий ряд робітників у тому саді-винограді Господньому.

Людина східня походженням, мовою, обичаєм; чернець василіянський, що жив богомисленням і Літургією; покутник і пустинник, що твердістю й строгістю своїх умертвінь пригадував пустинників із Теваїди; був він притім найревнішим апостолом, неструдженим отцем духовним, проповідником, "душехватом"; а в заряді єпархії й у відношенні до світських однаково чинним, второпним і практичним, як світські священики і єпископи Заходу.

У своїй дії та в своїй особі був він живим представником Унії, був її втіленням: любив свою Церкву й свій народ цілим серцем, церковні й народні звичаї найвірніше заховував, Українцем був до глибини душі, до шпіку кости; але саме тому, що був так відданий Руси, бажав для неї Унії: у ній бачив велике для Руси післанництво і Бог дав йому ту ласку, що цьому виключному завданню свого життя вкінці приніс він свідоцтво своєї крови.

Кров його, добровільно пролита, відродила Русь: з цього насіння виросла ціла громада ченців, священиків, єпископів — робітників Господніх...

Йосафат був перший, що своєю кров'ю засвідчив єдність Церкви, і першим теж, повторяємо це щераз, який створив робітників, що для тієї справи вміли з успіхом працювати. Чим він був у минувшині, тим буде він і в будучності: стягом, під яким усі ті, що хочуть чесно служити цій справі, мусять згуртуватись і розбирати його історію, як свого вчителя-мистця й провідника...

Чим наша св. Українська Католицька Церква жила й розвивалася, чим вона нині ще живе, — все те вона завдячує тій силі, яку їй Господь дав через св. священомученика Йосафата. Так само існування та майбутність нашої Церкви тісно зв'язані з силою, яка приходить від Святого. Силу ту може вона черпати тільки з тісної злуки з Ним, із більшого та живішого культу Його. Для піднесення, поширення, скріплення та втривалення цього культу приходить ось саме його великий ювілей — приходить, як Богом благословенне "сповнення часу" в хвилину може найтяжчу для нашої Церкви, у хвилину, в якій знову рішається її доля: бути чи не бути.

Нераз уже були такі тяжкі часи, коли "на важких терезах уже хиталася доля" Унії. Митрополит Потій був би певно програвав справи в трибуналах і соймех, коли б за цим не була станула лава ревних апостолів Унії — Василіян, що їх виховав і духом апостольським надхнув — св. Йосафат...

А коли третій раз виступила проти Унії ворожа навала, цим разом від царської Росії, дух св. Йосафата додавав мученицької сили Василіянам, Василіянкам і соткам священиків у Білій Руси й Волині, а пізніше на Холмщині й Підляшшю. Увесь український народ, скріплений силою від Мощів св. Йосафата, станув мужньо в обороні св. католицької віри...

Св. Йосафат вийшов із підземелля василіянської церкви в Білій та поїхав у тихе й безпечне місце до нашої церковці св. Варвари над тихим Дунаєм. (Тепер у базиліці св. Петра в Римі — Ред.) Чекає слушної хвилини, щоб у славі вернутися між свій вірний народ, до своєї св. Унії!..

("Нива", 1923, ч. 11)

100 ЄПИСКОПІВ БУДУТЬ РАЗОМ РАДИТИ

У липні ц. р. відбудеться спільна конференція европейських єпископів у Нордвейкерговт, Голяндія. У конференції братимуть участь представники єпископату таких країн: Голяндія, Німеччина, Австралія, Франція, Італія, Бельгія, Еспанія, Польща, Англія, Ірляндія та Швайцарія. Чи не найважнішою темою конференції буде нарада над створенням Европейської Єпископської Конференції. Іншими важливими темами будуть: авторитет і послух у Церкві, священство й священичі та єпархіяльні й національні собори.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

ПОДЯКИ

Посилаю $100.00 на 30 григоріянських Служб Божих за мого померлого мужа Миколу, якого втрату боляче переживаю від 1965 року.

Павліна Лойк, Кичинер, Онт.

Складаю щиру подяку Господу Богу та Божій Матінці за опіку та вислухання молитов.

Е. Святик, Торонто

Прошу відправити заупокійну Службу Божу за душу бл. п. Франка Баб'яка. Залучую $5.00.

П. Баб'як, Ровзвил, Миш., ССА.

Залучую $5.00 на відслуження Служби Божої в подяку за вислухані молитви.

Макрина Мазур, Вейн, Па.

Складаю подяку Божій Матері Неустанної Помочі за отримані ласки й прошу надалі Діву Марію з Люрд про ласки в моєму дальшому проханні. Залучую $3.00 на Службу Божу.

Ольга Русинко, Сан Дієго, Каліфорнія

Посилаю $20.00 на Колегію й $10.00 на Служби Божі, яких наміреня та імена осіб, за які треба відправити, подаю.

Павліна Федорів, Торонто

У залученні посилаю $3.00 на відслуження заупокійної Служби Божої за померлих з родини: о. Григорія, Марію, Ірену та Романа.

Ярослава Калимон, Ирвингтон, Н. Дж.

Посилаю $10.00 і прошу відправити дві Служби Божі за здоров'я та за померлих з нашої родини.

Стефан і Агафія Хом'як, Дітройт

Залучую жертву $5.00 на відправлення Служби Божої в намірені Юрія, щоб щасливо відбув подорож і здоровий повернувся додому.

Марія Яцульчак, Торонто

Складаю публичну подяку Найсвятішому Христовому Серцю, Пречистій Діві Марії та св. Терені за заступництво та за одержану ласку. Залучую $5.00 на благодарну Службу Божу за вислухані молитви.

Олена Чепей, Едмонтон

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день)

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ

СПОМАГАЙМО ГЕРОЙСТВО СВЯЩЕНИЧОГО ПОКЛИКАННЯ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА КВІТЕНЬ

По одержанні Св. Духа Апостоли розійшлися по світі. З любов'ю до Христа й гарячим бажанням за спасіння людських душ вони почали проповідувати Божу науку. Та вже в початках своєї місійної праці стрінулися вони з багатьома труднощами. Вороги Божої правди почали переслідувати їх так, як і переслідували Христа. Вкінці учнів стрінула доля їх Учителя. Кожний із них мусів випити чашу терпінь з рук тих, що їх переслідували; кожний відійшов із цього світу з пальмою мучеництва в руці.

Отже Апостоли, як перші учні Христа, впали і своєю кров'ю зросили землю. Після них прийшли їх наслідники. І ці з великою ревністю продовжували діло, що його Христос поручив Апостолам. Але й вони мусіли багато терпіти. Однак вони тим не зражувалися, бо пам'ятали на слова Христа Спасителя: "Як мене переслідували, так і вас будуть переслідувати". І коли ці падали, то на їх місце, на Божий поклик, виходили нові проповідники, місіонарі, священики. А сила темноти й безбожництва, помимо всіх зусиль, не могла спинити раз започаткованої праці над спасінням людських душ. І приглядаючись майже двотисячлітній історії праці Христових наслідників, місіонарів, священиків, душпастирів бачимо наглядно, що Христос був із ними "по всі дні", та напевно буде з ними "до кінця світу", а сили пекла їх не переможуть.

Переслідування Христа, Його Церкви і священиків продовжуються. Світ не хоче, щоб Христос панував над ним (Лук 19, 14). Це діється передовсім у тих країнах, що знайшлися під правлінням безбожницького уряду, чи в Европі, чи в Азії. Душпастирі, що в тих країнах працюють, це правдиві св. мученики, ісповідники св. віри. І вороги Божі знають, що коли вдарять на пастиря, то вівці розбіжаться. Для того першими жертвами їх релігійної нетерпимости падуть священики — духовні провідники народу. Проте воно не відстрашує їх від праці і вони з геройською посвятою виконують свій священичий уряд. Як правдиві пастирі повірених собі душ, вони постійно держать у пам'яті слова свого Вчителя, Який колись сказав, що "слуга не є більший над свого пана" та "Як мене вигнали, так і вас будуть гнати". Серед тих усіх терпінь кріпить їх пригадка Христа: "Кріпіться, бо я переміг світ" (Ів. 16, 33).

Свідомі свого високого завдання ті священики, помимо різних небезпек, по геройському виконують свій важний душпастирський уряд. Дух апостольської ревности, який не знає труднощів, веде їх на те поле, де йде бій за безсмертні душі. Дивлячись на грозу безбожницького наступу, вони своєю молитвою, посвятою і прикладом стараються задержати при вірі якнайбільше людей. За приклад таких геройських душпастирів можуть нам послужити таки наші рідні Владики та тисячі священиків на українських землях, що воліли радше перенести тюрму, переслідування, заслання аніж зломити присягу вірности, що її вони зложили Христові в часі своїх свячень. Багато з них уже відійшли до вічности по нагороду за вірну працю у Христовій винниці. Багато ще й сьогодні, серед невідрадних обставин, продовжують серед вірних свою душпастирську працю.

Роздумуючи над їх геройськими подвигами, ми подивляємо їх стійкість у святій вірі та з пошаною перед ними, як перед мучениками, клонимо наші голови. Вони терплять переслідування і нікому не можуть поскаржитися, бо вони поза законом. То ж мусять мовчати на свої кривди і молити Бога про Його поміч для їхньої праці та про те, щоб Він післав на їх місце нових священиків-героїв. Вони моляться про святу річ, не тільки про священицькі покликання в Церкві, що мовчить і терпить переслідування, але й про священицький доріст у вільних країнах, які опісля вишлють їх як місіонарів у ті країни, де сьогодні не вільно виховувати на священиків. До їх молитов долучімо також наші прохання про священиків, що продовжували б їх працю. Декому може видаватися, що це все безнадійне. Та Господь Всемогучий. Навіть з каміння може Він учинити дітей Авраама. Він навчав нас про силу молитви. Длятого з глибокою надією й непохитною вірою молімся щиро за геройські священичі покликання в нашій Церкві. Молімся передовсім за покликання до священичого стану серед нашої молоді, щоб вона, в цих важких для Церкви часах, могла, ставши священиками, якнайбільше душ вирвати з рук тих, що прогнали Бога з людського серця, та вказати їм правдивого їх Пастиря Христа.

МОЛІМСЯ ЗА ЖИВИХ І ПОМЕРЛИХ!
НАЙКРАЩА МОЛИТВА —
ЦЕ СЛУЖБА БОЖА !

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ЄРУСАЛИМСЬКИЙ ХРАМ У ЧАСАХ ІСУСА ХРИСТА

(Закінчення)

Між тими колюмнадами розтягалось величезне подвір'я, зване подвір'ям поган, бо навіть їм можна було туди зайти. На нього впроваджували брами: одна зо сходу, одна з півночі, дві з полудня, чотири з заходу (спершу було їх дві, опісля додано ще дві, коли місто Єрусалим, що лежало з того боку святині, сильно зросло в населення. Північну браму називали Овечою брамою, бо сюди приводили худібку, що мала бути продана прочанам для їхніх жертв. Від сходу була також одна брама; звалась брамою Сузи (Шушан — Рожі), бо над нею була горорізьба міста Сузи на пам'ятку жидівського вигнання. Її пізніше задля гарних золотих прикрас, і посьогодні, хоч вона замурована, називають Золотою. Від полудня було дві брамі, але одна подвійна, а друга (ближча до потоку Кедрону) потрійна. Тут треба було високо підійматися на середину подвір'я поган, одначе не сходами, а повільно піднесеною, в скелі рубаною, дорогою. Вони йшли попід підлогу "королівської базиліки". Ці брами сьогодні засипані знадвору румовищами, але від середини, з подвір'я нинішньої мошеї "Омара", що стоїть на місці старого Храму, можна зійти до них. Там бачимо добре заховані грубі колюмни (три хлопа треба, щоб таку колюмну обіймити); капітелі їх різьблені в кошички, наповнені листям аканту (широколистої рослини) й рожами. Із тих брам був і приступ до підземних аркад, що про тих говорилося вище, де були різні склади. В часах хрестоносців уживали їх на стайні. Помилково називають їх "стайнями Соломона". За Соломона тут стояв його двір-палата.

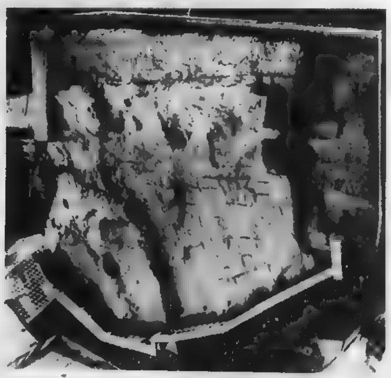

Так тепер виглядає останок скали (з висоти бані мошеї "Омара"), на якій стояв колись жертівник всепалення.

Говорім же про велике подвір'я поган. Усякому вільно було тут увійти. Туди люди переходили, щоб скоротити собі свою дорогу з міста на Оливну Гору, навіть із великими клунками. Тут учені в законі навчали нарід. Тут міняйли грошей (вони вимінювали гроші державні на храмові, бо державні не були допущені через те, що на них були погруддя цезарів і поганських богів). Тут продавали голубів і худібку на жертви. Одне слово: правдивий Єв-баз — єврейський базар! Чи ж дивне, що Христос Господь два рази проганяв із священного місця той увесь хлам!

Цікаве буде згадтаи, що від заходу під сходами другої брами був тайний вхід, яким можна було незамітно впровадити військо, коли на подвір'ях святині зчинявся заколот і замало було жовнірів твердині Антонія, щоб його присмирити.

Подвір'я поган було мощене різнобарвним каменем. Самі забудівлі Храму було дуже добре видно з цього великого подвір'я. Близько будови самого Храму обігав навколо в марморі різьблений пліт-огорожа, а при його брамках були привішені мармурові таблиці, на яких у мовах грецькій і римській було написано, що хто не Жид, той не сміє переступити дальше, бо інакше наразиться на смерть, "за яку сам собі буде винен" Дотепер знайдено дві такі таблиці.

П'ять метрів від цієї огорожі вже були мури святині, що була неначе твердиня, 150 метрів довга, 140 м. широка. До входової подвійної брами виходилося 14 сходами; була ж вона майже така висока як мури святині (яких 20 метрів). мала масивні колюмни, дерев'яні двері, покриті бронзовими плитами. Звали її Коринтською, бо може там ті плити зроблено. Пізніше називали її "Гарною Брамою" (пор. Діян. 3, 2).

Як увійти було крізь ті двері, людина опинялася на внутрішнім замкненім подвір'ї, що його називали подвір'ям жінок. Тут вільно було входити ізраїльським жінкам, а з мужчин тут були ті, хто хотів. Жінкам одначе поза це внутрішнє подвір'я не вільно було зайти. В кутах подвір'я було 4 кімнати: для назореїв, що приготовлялися або закінчували свої обряди посвячення, для прокажених, що переходили свої очищення, склад оливи й склад дерева на палення жертв. (Священики мусіли переглядати кожний патик, чи нема в ньому хробів, бо тоді це не надавалося до вжитку в Храмі). Тут також стояло 13 великих скарбон і одна мала секретна кімнатка, де складали пожертви ті, що не хотіли робити того на очах народу. (Фонди з цієї кімнатки йшли на добродійні цілі).

В сторону заходу, в продовженні напряму входових Коринтських дверей, була знову брама, до якої провадило 15 ступнів. Ця брама звалася брамою Никанора, Жида з Олександрії, що дарував гроші на неї. Воно було таке велике діло, що на гробі його сина на Оливній Горі в Єрусалимі написано: "Син Никанора, Олександрійця, що зробив браму". Щоб її отворити, треба було 20 людей, така вона була важка: гук скрипіння її був такий великий, що було чути його аж у Єрихоні, 35 кілометрів на схід від Єрусалиму. При цій брамі священики приймали первородних синів родини, жертвували їх Богові (обертаючись до Святая), а опісля приймали окуп за них, що йшов на життя левітів, посвячених службі Бога замість цих первородних.

Через браму Никанора входилось до подвір'я мужчин, що було дуже мале, яких 4 метри глибоке, і зараз було місце для священиків, що сповняли богослужбу й жертвоприношення. На подвір'ї священиків, під отвореним небом стояв жертовник всепалення й інших жертв. Він був поставлений на скалі, на якій колись, як казали, Авраам приносив у жертву свого сина Ісаака, опісля ж Давид приніс жертву в подяку за рятунок народу від морової смерти. З тієї скелі осталися посьогодні останки, заховані під копулою мошеї "Омара", і там ясно видно ще сьогодні пороблені канали, якими мала збігати кров і вода з жертвованого м'ясива. Жертовник був чотирокутний у 20 метрів. Високий він був 7 метрів; до нього виходили священики з полудневого боку, нахиленою рампою, без сходів. У кутах жертовника були "роги", камінні, пірамідально стяті стовпці, яких 40 центиметрів високі. Із північного боку жертовника було місце, де прив'язувано худібку призначену на жертву. Там були столи, ножі, й усе інше потрібне до того. Від полудневого боку, при виході священиків до жертовника, стояло тзв. Мідяне Море, цебто великий мідяний збірник, що вміщував понад 2 тисячі гальонів (10 тисяч літрів) води, яка приходила з водопроводів і цистерн. Тут священики обмивалися перед священослужінням. А свіжу воду до жертви приношено з джерела Гіхон (нині назване арабами: Джерело Пані Марії).

Яких десять метрів від жертовника стояв уже сам храм, "дім Божий", що розділявся, як знаєте, на дві частині: Святая і Св. Святих. Храм знову підносився на 12 ступенів-сходів понад подвір'я священиків і жертовник всепалень. Розклад будови був той сам, що в Соломоновім храмі. Наперед був підсінок (вестибюл). Він був 50 метрів

"Мур плачу", останки західнього муру з святині Ірода. Поки Жиди ще жили в старім місті Єрусалиму, вони тут приходили плакати над упадком свого релігійного центру й цілого народу. Тепер можна цей мур оглянути лише з сусідніх вікон.

високий і 50 метрів широкий. Тут були двері до Святая, широкі 7 метрів, закриті занавісою, що була вишивана знаками "зодіяка" (планет і зір), із дорогого вавилонського полотна. Перед нею висів великий, у золоті кований китяг винограду, що представляв ізраїльський нарід. У часі празників занавісу з дверей відсували, щоб нарід міг бачити двері до Святая.

Святая, перша частина внутрішнього храму, була 20 метрів довга, 10 м. широка й така ж заввисока. Напереді, перед самою завісою, що відділяла Св. Святих, стояв золотий жертовник кадила, із правого боку стіл із 12 хлібами "предложення", що нагадувало 12 поколінь Ізраїля приявного перед своїм Богом, — а з лівого боку золотий семираменний світильник. Тут царив півсумерк, розносився запах кадила, що за Мойсея складалося з 4 пахощів, опісля ж із 13. За занавісою поза жертовником кадила було Святая Святих. Це була зовсім темна кімната, кубічна, себто висока, широка й довга 10 метрів. Колись у храмі Соломона тут стояв Кивот Заповіту; після знищення Єрусалиму в 586 р. і храм Зоровавеля і храм Ірода це місце було пусте. Сюди лише раз у рік приходив сам тільки первосвященик з кров'ю жертв, у день Покути (Йом Кіппур — Страшний День).

Дах самого храму був плоский, але на ньому що пів метра були високі золоті тонкі шпиці, щоби птахи не сідали там і не брудили храму. Цілий храм був із білого мармору, а передня стіна була золочена. Стояв він на високім підвищенні серед подвір'я святині, підносився неначе сніжна гора. Жиди називали це місце: "Гора Дому" (розумій: Божого).

Тут використано все, що знало тоді греко-римське мистецтво. Це була направду святиня гідна найвищого й одного правдивого Бога. Посвячення Храму, нової святині, відбулося 9 року перед Христом, у роковини коронації Ірода. Він зложив тоді 300 волів на жертву. Поправки й нові дальші прикраси докінчувано в храмі ще довго. Закінчено ті роботи кілька років перед збуренням Храму Римлянами 70 року по Христі. — Храм Ірода зробив Єрусалим найславнішим містом на сході. Його славить римський історик Тацит; Пліній називає його прикрасою не лише Юдеї, а цілого Сходу. Пізніші рабіни дуже багато писали про цей храм, але ніколи не згадували, що його їм збудував ненависний Ірод. Навіть не називали його третім храмом, а другим, маючи оправдання в тім, що його перебудова йшла так постепенно, що властиво другий храм неначе не був знищений, лише переіначений.

Сорок років по смерті Ісуса Христа ця величня будова святині була зруйнован до самого рівня площі. Не остав камінь на камені, як заповів наш Спаситель. Святі посудини, емблеми, стіл предложення хлібів, семираменний світильник, срібні труби — все те забрав переможець Тит до Риму, як це ми й бачимо на різьбах Титового тріюмфального луку в Римі, між Форумом і Колізеєм. 6 соток літ пізніше забрали це місце на свою мошею "Харам Шеріф — шляхетну святиню" потомки Ізмаїла, Араби-музульмани, з яких був колись і фундатор третьої святині, великий Ірод.

ТУРКИ ПАРАЛІЖУЮТЬ ДІЮ БОГОСЛОВСЬКОЇ ШКОЛИ

Турецький уряд видав свого часу розпорядок, що студентами православної Богословської Школи на острові Хальні можуть бути тільки студенти, які мають турецьке громадянство. З уваги на те, що в Туреччині проживає дуже мале число православних узагалі, згадана школа загрожена в своєму дальшому існуванні через заборону доступу заграничним православним студентам, які досі творили основу школи. Це стало великою турботою Патріярха Атенагора, бо таким чином загрожує ліквідація отого найбільшого й найважливішого осередку всесвітнього Православ'я. Останньо Патріярх робить старання заснувати міжнародню православну Богословську Школу на острові Креті, яка належить до Греції, щоб там розвинути інтернаціональний осередок православного навчання й науки.

ПЕРШЕ ВИДАННЯ КАТОЛИЦЬКОГО ТРЕБНИКА

У Вильні, теперішній столиці підсовєтської Литви, недавно появилося 286-сторінкове видання латинського требника, який приготовила колеґія єпископів Литви. Літургійні тексти подані латинською та литовською мовами з додатком деяких текстів польською та латвійською мовами при уділюванні Св. Тайн Хрещення та Подружжя. Це перше того роду видання в СССР. Тексти потвердив Апостольський Престіл. Наклад требника — 3000 примірників, з чого 500 вислано поза СССР. Тепер пляняують видати Служебник.

ЄЗУЇТИ ВІДСТУПИЛИ ЦЕРКВУ ПРАВОСЛАВНИМ

ОО. Єзуїти в Брукселі, Бельгія, відступили церкву св. Франциска Ксаверія, одну з найбільших у місті, разом із приналежними будинками до диспозиції православного митрополита Мелетія. Церква та приміщення поруч церкви мають служити осередком для грецьких сезонових робітників, яких тільки в тій дільниці міста є около 6.000. Патріярх Атенаґор особистим письмом подякував за цей жест кардиналові Сунeнсові.

ТУРИСТИ МІСІОНАРЯМИ В КОМУНІСТИЧНИХ КРАЇНАХ

Люди в загальному не здають собі справи з того важливого значення, яке має туризм для християнства підкомуністичних країн. Два єпископи зо східньої Европи, які брали участь в одному засіданні у Римі, висловилися за тим, щоб тих католиків, які подорожують як туристи до підкомуністичних країн, відповідно "просвічено". "Туристи — це одинокі, які можуть і яким вільно говорити, бо потрібно їх девіз (себто чужинецьких грошей)" — сказав один із тих єпископів. "Туристи є місіонарями, які можуть у нас багато зробити. Кожна релігійна книжка, яку вони привезуть із собою, і кожне добре слово та добрий приклад будуть дуже великою поміччю."

МОНАХИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИМИ КРІЛИКАМИ

В часі всього Великого Посту монахи чотирьох манастирів оо. Трапістів у Ґоляндії діставали замість звичайної поживи їдження в формі порошкових піґулок, яке вільно було їм доповнити тільки овочами. Це сталося за згодою монахів. Вони пожертвували себе стати об'єктом експерименту для одного індустріяльного концерну, який досліджує та випробовує вплив такої поживи на людський організм, зокрема ж про серцеві та кровоносні захворіння. Згаданий індустріяльний концерн вибрав тих монахів якраз тому, бо був певний, що монахи совісно переведуть усю пробу.

ВПЛИВ ПАПИ ПІЯ XII-ГО НА ПАТРІЯРХА АТЕНАҐОРА

Папа Пій XII-ий був першою спонукою Патріярха Атенаґора стати на дорогу екуменічного діяння. Це виявляється тепер в інтерв'ю Патріярха Атенаґора для грецького часопису "Акрополіс" в Атенах, де він вказує на початки свого змагання до одности християн.

Патріярх говорить дослівно:

"Було це в грудні 1943 року, коли я вичитав у часописі вістку, яка мене блискавкою переконала про те, що заповілася нова епоха в церковній історії, в якій деякі рухи в напрямі християнської одности можуть вести до мети. Часописна нотатка свідчила про те, що Папа Пій XII-ий уперше залишив Ватикан, щоб відвідати збомбардовану дільницю Вічного Міста. Наступного дня коли я служив Божественну Літургію, йдучи за якимсь внутрішнім тиском, я проповідував про конечність єдности християн та запропонував при тому зустріч Провідників Церкви — ініціятиву, яка по 20 роках опісля сповнилася в Єрусалимі..."

На питання про засоби та принципи, що причиняться до здійснення чи доведуть до християнської одности, Патріярх Атенаґор відповів:

"Мир між віровизнаннями, освободження від ненависти, яка століттями нас сповивала. Ця ненависть була жахливою хворобою, якої рани наперед мусять оздоровитися. Зриваймо мури, за якими кожна Церква замкнулася сама в собі. Зустрічаймося взаємно на спільній дорозі Христа, Який просвітить розум і запалить серця!"

СЕРБСЬКИЙ ПАТРІЯРХ ГОВОРИТЬ

Сербський Патріярх Герман недавно сказав до однієї італійської групи студентів, яка відвідала його, таке: "Багато сторіч ішли обі Церкви різними шляхами (себто Католицька та Православна — Ред.). Тому, що Святіший Отець Папа Іван XXIII, який залишив по собі так багато гарних спогадів, пізнав знаки часу і — як перший — відкрив на практиці нову дорогу до екуменізму. Сьогоднішній Папа Павло VI-ий іде далі цією ж дорогою. Я вірю, що його зустріч із його Блаженством Патріярхом Атенаґором із Царгороду в Єрусалимі відчинила нову епоху наближення сердець. Ми є тепер на дорозі, яка нас взаємно до себе приводить."

ЧИ ВИ ВЖЕ ПОДЯКУВАЛИ ГОСПОДЕВІ ЗА ВСІ ОДЕРЖАНІ ЛАСКИ?

На знимці бачимо подію, про яку говорить Патріярх Атенаґор

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Чи молитвою і постом можна вигнати диявола? Чому східні християни, які мали дуже строгі пости й довгі молитви, не вигнали диявола?

З оповідань **Євангелій** знаємо, що диявол справді може опанувати людину і Святе Письмо наводить 6 випадків осіб, із яких сам Христос проганяв бісів. Божий Син також і Своїм Апостолам дав особливішу власть над злими духами. Коли ж одного разу не вдалось їм вигнати злого духа з хлопця-лунатика у стіп гори Тавор, Ісус сказав їм таке: "Щодо цього роду бісів, то його виганяють лише молитвою і постом" (Мат. 17, 21). Ап. Петро уздоровив багато хворих і біснуватих у Єрусалимі (Діян. Ап. 5, 16). У Самарії св. Филип проповідував Христа й уздоровляв хворих "і з багатьох виходили нечисті духи, що в них були, кричали голосом великим" (Діян. Ап. 8, 7). Св. Павло прогнав злого духа з дівчини віщунки у Филипах (Діян. Ап. 16, 16). У Єфесі "досить було прикласти до недужих хустинку чи фартух, які були діткнулись його (св. Павла) тіла і недуги їх покидали, і виходили злі духи" (Діян. Ап. 19, 12).

У новіших часах дуже голосними стали випадки біснуватости і прогнання злого духа з двох хлопців в Ільфурті 1869 р., з дівчини на ім'я Маргарета, з одного в'язня, з біснуватої Тереси Стрігіні 1832 р. і багато інших. Отже непохитною правдою є, що молитвою і постом можна прогнати диявола, як його проганяли Апостоли, "в ім'я Ісуса". Але зверніть тут увагу на Христові слова: "ЩОДО ЦЬОГО РОДУ БІСІВ (себто, щодо фізичного опанування людини злим духом), то його виганяють лише молитвою і постом". Комунізм, на який натякаєте в Вашому листі, хоч і є в великій мірі ділом диявола, не є самим дияволом.

Комунізм запанував у деяких країнах европейського Сходу при помочі підривної аґітації людей відданих фальшивій ідеї про створення раю на землі. Вони вжили брехні й обману, а то й насильства та так комунізм панує посьогодні над кількасот мільйонами людей. Для повалення комунізму треба не тільки постів і молитов, але також і позитивної людської дії, щоб повалити ідеологію комунізму та знищити устрій політичного й економічного насильства над народами Сходу.

Від якогось часу деякі наші українські католицькі церкви заводять звичай приступати до Св. Причастя стоячи, а не клячучи, як давніше колись було. Чи це свято, гідно й побожно приймати Св. Причастя стоячи? Я особисто відчуваю якийсь острах, наче маловаження й зневагу, коли стоячи мушу приймати Св. Причастя. Отже як мається справа з тим?

Багато конфліктів постає в душах із тієї простої причини, що часто ми дуже чуттєві й наше духовне життя будуємо нераз більше на почуваннях, ніж на розумі і правді. Друга причина таких конфліктів та, що ми дуже скоро прив'язуємось до традицій, у яких ми виросли, а не дивимося на те, яка властиво була і є наша народня й обрядова традиція від давнини. А традиція приймання Св. Причастя давніше була зовсім інакша, ніж сьогодні.

У ВСІХ СХІДНІХ ЦЕРКВАХ, ЯК КАТОЛИЦЬКИХ, ТАК І ПРАВОСЛАВНИХ, ВІРНІ ЗАВЖДИ ПРИЙМАЛИ І ПРИЙМАЮТЬ СВ. ПРИЧАСТЯ СТОЯЧИ. Наші діди і прадіди, навіть після Берестейської Унії (1595 р.) ще довго не клякали до Св. Причастя, а приймали його стоячи. На Закарпатті, а також у Румунії та Югославії (в Бачці) навіть у найновіших часах наші католицькі вірні в дуже багатьох церквах приступали до Св. Причастя стоячи. Деякі члени Літургійної Комісії в Римі (теперішній Кардинал Тіссеран та о. К. Королевський), які побували в Галичині, на Волині й інших країнах заселених нашими вірними, заявили, що давніший київський обряд найкраще зберігся по сьогодні саме на Закарпатті, в Румунії та в Бачці (Югославія). ЗВИЧАЙ КЛЯКАТИ ДО СВ. ПРИЧАСТЯ ПРИЙНЯВСЯ В ГАЛИЧИНІ ПІДО ВПЛИВОМ ЛАТИННИКІВ І В БАГАТЬОХ ІЗ НАС ВИРОБИЛОСЯ ПОНЯТТЯ, ЩО ЦЕ ПОБОЖНІШЕ, БІЛЬШ ГІДНЕ ПОШАНУВАННЯ ЄВХАРИСТІЙНОГО СПАСИТЕЛЯ. Певно, що по-людському беручи, в нашому західньо-культурному розумінні, нам здається, що ми більше вшановуємо Бога, коли клякаємо перед Ним, ніж коли тільки стоїмо. Але це західній звичай, що прийшов до Західньої Европи з Еспанії. Наш обряд ми прийняли з Візантії, а там, як також і на всьому Сході, включно з Україною й Росією, завжди був звичай стояти при Св. Причасті. Є це давня традиція всіх Східніх Церков і католицьких, і православних. І в цьому нема ніякого непошанування чи маловаження у відношенні до Євхаристійного Христа. СВ. ПИСЬМО НА БАГАТЬОХ МІСЦЯХ ГОВОРИТЬ про Божих Ангелів, про їхнє післанництво, яке вони виконували на землі, про їхню силу і красу, але коли говорить ПРО ЇХНЄ НАЙБЛИЖЧЕ ВІДНОШЕННЯ ДО БОГА, ТО ЗАВЖДИ КАЖЕ, ЩО ВОНИ "СТОЯТЬ ПЕРЕД БОГОМ".

Ось, у розмові Товита з Ангелом читаємо: "Я Рафаїл, один із сімох ангелів, що завжди стоять приявні перед Богом і мають доступ до Господньої слави" (Товит 12, 15). Пророк Даниїл бачив Бога у видінні і пише: "Тисячі тисяч (ангелів) йому служили; і силенна безліч перед ним стояла" (Дан. 4, 10). Св. Іван Євангелист в Одкровенні бачив, як Святі й Мученики "стояли перед престолом і перед Агнцем одягнені в одежі білі, і пальмові віті в руках їхніх... і всі ангели стояли навколо престолу... і впали перед престолом ниць і поклонилися Богу" (Одкров. 7, 9-11). Отже, якщо Ангели і Святі та Мученики "стоять" перед Богом і мабуть лише один раз читаємо, що вони впали ниць, то видно, що стояння перед Богом, величання Бога стоячи, чи й приймання Св. Причастя стоячи — не є виявом якогось маловаження чи непошани, а навпаки, є найпервіснішим справжнім відданням чести Богові. Правда, читаємо в Св. Письмі також і про клякання на молитві перед Богом (Естер 3, 2; Дан. 6, 10; Марко 1, 40) отже і Св. Причастя можна приймати клячучи, але як клякання ввійшло в звичай у Західній Церкві, так стояння при Св. Причасті ще раніше стало загально прийнятим звичаєм у всіх Східніх Церквах.

Ми виросли на найновішій традиції Української Католицької Церкви, а ця традиція не завжди схожа з первісною традицією нашинх предків; тому дехто дивується, а то й лякається, коли наша церковна влада починає витискати з наших церков те, що понаростало в нас чуже, а намагається відновити та оживити те, що наше рідне, освячене 900-літньою практикою наших прадідів. СТОЯННЯ ПРИ СВ. ПРИЧАСТІ НЕ РОБИТЬ НАС ПРАВОСЛАВНИМИ, ЯК КЛЯКАННЯ НЕ ЗРОБИЛО НАС ЛАТИННИКАМИ. Не берім таких речей чуттєво, а радше розумово, бо ЩЕ БАГАТО ЧУЖИХ НАЛІПОК ПРИЙДЕТЬСЯ НАМ СКИДАТИ, ЩОБ ВІДГРЕБАТИ ЧИСТУ Й ПЕРВІСНУ КРАСУ НАШОГО ЧУДОВОГО СХІДНЬОГО ОБРЯДУ.

Я принесла до дому свячену воду з йорданського водосвяття. В посуді, в якій тримаю свячену воду, ще є вода з минулорічного Йордану. Що маю робити із старою свяченою водою? Що робити із старими молитовниками, з пірваними вервицями?

Непотрібну свячену воду можна вилляти в такому місці, де звірята не ходять і не збезчестять. Отже: можна її випити, якщо вона не зіпсута, вилляти в ямку в саді й засипати землею, вилляти на стіну, щоб там випарувала на сонці, або знищити іншим гідним способом. Старі й подерті молитовники спалити, а пірвані вервиці дати якійсь католицькій інституції (нпр. до Сиротинця, до манастиря), яка використає старі зеренця вервиці до нових вервиць, або направлені вервиці посилає місіонарям у поганські країни. Якщо не знаємо, куди з тим звернутися, тоді пірвані вервиці також найкраще спалити, або закопати в землю, найкраще на цвинтарі.

Але не треба викликувати непотрібних докорів сумління з такого приводу. Стараймося поступити, як найкраще вміємо, щоб не було зневаги освяченої речі, але не будьмо скрупулятними. Бог розуміє нас і Він знає дуже добре, що ми не є високовченими богословами, щоб знати в кожній можливій ситуації, як нам поступити.

Чи згідне з нашим обрядом наступне: в часі служіння Св. Літургії деякі священики виголошуючи ектенію (зокрема просительну) не чекають, поки дяк і вірні, або хор скінчать співати "Господи помилуй", або "Подай Господи", тільки потиху читають дальші прохання так, що вірні чують тільки слова: "...Господу помолімся", "...Господа просім". Це виглядає дуже нездарно. Хористи просто не мають часу набрати повітря в легені. Чому такі священики спішаться? Ніхто не наступає їм на п'яти.

НІ, ТАКИЙ СПОСІБ ВІДПРАВИ СВ. ЛІТУРГІЇ ЗОВСІМ НЕ Є ЗГІДНИЙ З НАШИМ ОБРЯДОМ І З ЖАДНИМ ОБРЯДОМ НА БОЖОМУ СВІТІ. Тільки латинські священики мають молитви, які читають потиху, а закінчення "пер Хрістум Домінум нострум" співають уголос. Але ж латинники донедавна правили Службу Божу тільки в латинській мові, якої вірні не розуміли, отже їм треба було дати знак, коли кінчається молитва. У нашому обряді вірні розуміють літургійну мову. Що більше, ЦЕ ХАРАКТЕРИСТИЧНЕ У СХІДНЬОМУ ОБРЯДІ, ЩО ВСІ ВІРНІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У БОГОСЛУЖБІ, отже й повинні слідкувати за тим, що священик відмовляє, а, послідовно, повинні чути прохання молитов, повинні знати, за що саме в тій хвилині благають Бога.

Можливе, що священики, які так правлять Св. Літургію, любуються співом хору, думаючи, що також і кожний вірний так любується церковним співом і тому дають більше часу хорові. Можливе, що дехто хоче наслідувати московські звичаї, за якими церковний спів добре виробленого хору був головною недільною атракцією інтеліґентів, а Св. Літургія часто була тільки нагодою, чимось друго- і третьо-рядним, декорацією для концерту. Можливе, що декотрі священики поспішають, щоб їхні вірні могли ще захопити полудневі автобуси. В УСЯКОМУ ВИПАДКУ СВ. ЛІТУРГІЯ, ЄВХАРИСТІЙНА ЖЕРТВА

ТІЛА І КРОВИ ГОСПОДНЬОЇ — ЦЕ ЩОСЬ НАЙСВЯТІШЕ, що людина-священик може звершити на землі й у чому вірні можуть брати живу участь. Свідомість того повинна вистачити, щоб Св. Літургію відправляти поважно, гідно, просто по-херувимськи, по Божому.

Уведення до церкви мікрофонів і вучномовців добре, бо проповіді стали доступні для кожного, чи має добрий слух, чи слабший. Але рівночасно існує незрозуміле явище: чому св. Євангелії священик читає без мікрофону? Люди встають, бо щось важне буде діятись, а в дійсності не чути нічого. Не чути оригінального Божого слова. Але тільки скінчилося читання св. Євангелії, священик виходить на проповідальницю, підсуває мікрофон і зразу: гроші, чеколяда, базар, пікнік, ітп. Чи різні оголошення важніші за св. Євангелію? Чи священики думають, що ми, вірні, не цікавимося Божим словом?

Я розумію Ваше огірчення і признаю Вам рацію, що так не повинно бути. Я сам бачив таку дивовижу в різних церквах і мене це також дивувало. Якщо є один мікрофон на проповідальниці, тоді церква не станеться багато біднішою, коли закупить ще один мікрофон, переносний, який може служити подвійній цілі й потребі: від престолу передавати голос священика, щоб усі приявні могли слухати слів молитов, головно, коли Служба Божа є читана, а з амвону передавати читання св. Євангелії. Церква на тому не стратить, а душі вірних можуть багато скористати.

Але, з другого боку, може Ви багато дечого не знаєте, що священик задумує зробити в церкві. Може церква вже застара й ось-ось треба буде будувати нову. Може пробивання підлоги для нового електричного ведення за коштовне, коли плянується будова нової церкви і то в короткому часі. Може існують якісь інші розумні причини, чому священик, покищо, не ставить нового мікрофону, а про ті причини ми не знаємо. Але можемо бути певні, Ви і я, що священикові не байдуже, чи вірні чують читання св. Євангелії, чи ні: Може він переконаний, що кожний чує його досконало. Може оці рядки піддадуть йому добру думку і за якийсь час прийде направа. Дай, Боже!

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

Передплачуйте! Читайте! Поширюйте!
Найкращий католицький журнал "Світло"
Передплата тільки $3.00 річно.

ДРУГА КОНФЕРЕНЦІЯ ПРО КАНАДСЬКИХ СЛОВ'ЯН

Згідно з рішенням Першої Конференції про Канадських Слов'ян, що відбулася в червні, 196 року в Бенфі, Алберта, Між-Університетський Комітет Канадських Слов'ян повідомляє, що Друга Краєва Конференція про Канадських Слов'ян відбудеться у днях 9, 10 і 11 червня ц. р. в Оттаві, Онт.

У зв'язку зі святкуванням Столітнього Ювілею Канади, головною темою цієї конференції буде питання контрибуції поодиноких слов'янських груп у Канаді в розвиток цієї країни. У програму конференції ввійде ряд докладів а теж культурна й товариська частина.

На бенкеті, влаштованому для учасників конференції, говоритиме Достойний Поль Мартін, Міністер Закордонних Справ Канади.

Екзекутива Між-Університетського Комітету Канадських Слов'ян оцим запрошує всіх зацікавлених до участи в конференції. Для учасників зарезервовано 250 місць у приміщеннях Оттавського Університету.

За точнішими інформаціями прошу звертатися на адресу:

Professor C. Bida, Conference Chairman,
Second National Conference of Canadian
Slavs, Department of Slavic Studies,
University of Ottawa, Ottawa 2, Ontario.

На цю адресу прошу теж висилати свої зголошення до участи в конференції.

НІМЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕРКОВНИЙ СОБОР

За гарним прикладом Голяндців мабуть у недовгому часі підуть теж і німецькі католики, серед яких щораз частіше чується голоси, щоб піти за прикладом Голяндців і скликати німецький національний церковний собор. Вони теж висловлюють своє бажання, щоб такий собор, який буде під проводом єпископату, покликав теж священиків і досвідчених католицьких мирян, які змогли б теж висловити свої думки та побажання в підході чи розв'язці різних проблем.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

о. О. Купранець, ЧСВВ

ВСІ МИ ПІД ОДНІЄЮ Й ТІЄЮ САМОЮ ПАРАСОЛЕЮ

Екуменічний рух під парасолею!

В часі протестантського богослуження в Штарнбергу, Баварія, почав падати дощ. Присутній католицький священик закрив пастора своєю парасолею, щоб пастор міг далі читати молитви. (Знимка взята з "Ль'Оссерваторе Романо").

Навіть малій дитині відомо, що парасоля служить до того, щоб захоронити людину чи якийсь об'єкт (залежно від розміру парасолі!), від дощу або жару сонця. Скільки то людина нераз переживе неприємних хвилин чи навіть нераз тяжко опісля захворіє, коли перемокне "до нитки" чи дістане соняшний удар, якщо не має для своєї захорони парасолі.

Згадуючи парасолю, не маємо на увазі отої звичайної щоденної сукняної чи найлонової парасолі, але деяку іншу, що своїми розмірами зможе заслонити-покрити "збірну людину" — спільноту чи ввесь народ.

Такою "національною парасолею" можемо назвати — взаємну згоду та єдність у дії для спільного добра народу, яка захоронить нас від зовнішнього дощу та жару ворогів. Хоч нераз можемо з боків дещо обмокнути", від того однак можна легко "обсушитися", не зазнавщи якоїсь більшої школи. *Така "національна парасоля" захоронить нас теж і внутрі від зливи чи жару взаємної ненависти, непорозуміння та розбиття.*

Де купити таку парасолю?

Дивлячись на наше народнє чи церковне життя, мусимо сказати, що нам доконче потрібна така "національна парасоля" згоди та любови.

Де ж її дістати?

Напевно не дістанемо її в ніякій крамниці, бо її там не продають, але її треба самому зробити, взявши в руки необхідний матеріял:

1. *Божий Закон любови та справедливости,* а в його світлі зможемо легко віднайти
2. *найвище й загальне добро нашого народу,* яке нам подиктує, що треба робити для взаємного поєднання та як зробити оту "національну парасолю" згоди, хоч би те, щоб
3. *взяти приклад від других,* якщо самі не вміємо знайти відповідного способу, який довів би нас до бажаної мети.

Хто має відчинити таку парасолю над народом?

Не є ніякою тайною сумний факт, що ми роз'єднані майже в кожній ділянці нашого церковного й народнього життя, а це не тільки, що не сприяє нашому розвоєві чи поступові, але завершує на ділі фактичну ліквідацію нас як народу. *Цей наш внутрішній розклад роз'єднання — це найсмачніша пожива для наших ворогів,* які ніким і нічим неперешкоджені жирують на нашім національнім організмі.

Усунути роздор не легко, коли нема до цього потрібного:

хотіння та доброї волі,

вирозуміння та второпної спроби,

хоч вона спочатку може бути тільки холодною формальністю звичайної людської елеґантности, яка однак у ході часу зможе перемінитися в товариське відношення, а вкінці перейде в щиру дружність і братність.

Думаємо, що це лежить у сфері не тільки можливости, але повної реальности, що, очевидно, *залежить від самого народу,* а зокрема його *церковної чи народньої верхівки, яка фактично надає тон церковній чи народній спільнотам.*

Наш Кардинал Сліпий сказав таке: "Я буду таким кардиналом, яким ви будете народом!" Великі й святі слова!

Ми відважимося сказати словами чи вжити слів Кардниала до загалу нашого церковного чи національного проводу-верхівки в такій формі: "Ми будемо таким народом, яким ви будете нам проводом!" Тут маємо на увазі передовсім наші церковні проводи-верхівку обох наших Церков, Української Католицької й Української Православної в усіх її відламах. *До проводу обох наших Церков належить розпростерти над Божим Народом — українською церковною спільнотою одну "церковну парасолю" церковної єдности та любови!*

Самі не знаємо способу, то подивімся на других!

Життя не стоїть. Воно несе зі собою нові події, нові форми обставин життя, нові способи та по новому переводить їх у практику.

Що робимо ми Українці? Знаходимо самі нові способи? Користаємо з досвіду других?

Для прикладу наведемо дещо, що роблять інші, щоб знайти спільну мову та визначити спільну дію, простуючи до спільної мети.

У липні м. р. відбувся в Бамбергу, Німеччина, традиційний 81-ий "Німецький Католицький День", якого президент — проф. Вільгельм Гайгер висловився:

за спільним католицько-протестантським церковним днем, що міг би відбутися в ході посиленої співпраці між віровизнаннями в Німеччині. До цього належить вироблення спільного завдання та сформулювання спільної мети. При узгляднені всіх проблем і труднощів все таки є можливим, що наступний "Німецький Католицький День", по три- чи чотирирічній підготові, відбудеться як спільний "Німецький Церковний День", у якому візьмуть участь католики й протестанти.

Чи не могли б ми зробити будьщо, щоб відбути такий спільний "Український Церковний День", у якому взяли б участь Українці католики й православні?

У змаганнях чи зусиллях за взаємну згоду та єдність не йдеться про те, щоб перевести якусь "демократизацію" Церкви чи "безпринциповість" церковного навчання, але про те:

щоб витворити нове й здорове почуття християнської солідарности в обличчі спільної загрози;

усунути скандал в українському народі, що в ім'я того самого Христа ми поділені;

знайти спільні моменти, яких у нас так багато, починаючи від нашої однокровности та нашої однообрядовости, а скінчивши на нашому спільному бажанні визволитися від ворогів і стати свобідним народом.

Переборовши в собі взаємну нехіть і зігнорувавши різні особисті амбіції, простуймо до великої мети, якою є згода в народі, яка принесе єдність, за якою прийде перемога!

УКРАЇНСЬКА РОДИНО, ЧИ ТИ ГОТОВА ЗРОБИТИ ЖЕРТВУ ДЛЯ БОГА Й УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ДАТИ СВОГО СИНА НА СВЯЩЕНИКА?

ЖІНОЧЕ СВЯЩЕНСТВО В АНГЛІКАНСЬКІЙ ЦЕРКВІ?

В англіканській Церкві в Англії працює вже від чотирьох років комісія, якої завданням прослідити справу допущення жінок до священства. Висліди праці тієї комісії мають бути предложені на Конференції Англіканської Церкви, яка відбудеться в 1968 році. У частинному звіті комісії береться до уваги момент, що введення жіночого священства стане великою перешкодою на дорозі до поєднання з Католицькою та Православними Церквами. Провідник комісії — англіканський єпископ Еллисон заявив, що саме Св. Письмо Нового Завіту не має ніяких точних даних щодо жіночого священства, як теж біологічно та фізично він не бачить перешкод для жіночого священства.

ДО ХВАЛЬНОЇ РЕДАКЦІЇ МІСЯЧ. "СВІТЛО"

В ч. 11 місячника "Світло" за листопад 1966 на стор. 398 в статті о. Євгена Білика ЧСВВ "Деякі важніші українські діячі в Канаді" подано мильно місце народження о. Навкратія Николая Крижановського. Він народився 22. V. 1876 в селі Верхобуж, Золочівського пов. Охрещено його ім'ям Николай, бо народився в день Перенесення мощів св. о. Николая до Барі в Італії. Хрестив бл. п. о. Навкратія ЧСВВ мій дідо о. Михайло Чайковський, парох Верхобужа. Назва села походить від ріки Буг, якої джерело є зараз за плотом оселі-господарства де народився о. Навкратій.

З належною пошаною

о. Йосиф Чайковський

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАІ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

о. проф. Н. Кушнірик, СТЛ

ПРАВДА ПРО "БАГАТСТВА" МОНАШИХ ЧИНІВ ТА ЗГРОМАДЖЕНЬ

Дуже часто говориться про "багатства" монаших Згромаджень, але не завжди справедливо, тому що насвітлюється справу лише від'ємно. Під тим оглядом, недруги Церкви, своїми хитрими "доказами" переконують безліч людей доброї волі та простої віри. Що знаходяться недоліки і недотягнення в таких Згромадженнях — ніхто не перечить, бо людську неміч бачиться всюди в більшій чи меншій мірі. Але безперечно злочинним є їх перебільшувати або видумувати. Декотрі люди дещо збентежуються перед "маєтками" релігійних Чинів та Згромаджень, та лише тому, що цю справу зовсім фальсифікується. В дійсності, якщо Згромадження посідають величезні обсади та будинки, що вартують мільйони долярів, то це виключно на те, щоби прислужитися хворим, учням у середніх школах і інших училищах та старцям. Найкращі частини тих будинків призначені для тих, про яких так старанно піклуються монахи та монахині, які самі мешкають у найстарших відділах, де немає аж такої великої вигоди.

Щоб із тих коштовних будинків могли користати хворі, діти і старці, то сини й доньки монаших Чинів мусять працювати ціле життя — і то безплатно!

Чим рік зростає число тих, які бажали б, щоб Чини і Згромадження платили прибутковий податок зі своєї платні, яку вони дістають за навчання у школах. Але слід ствердити, що вони часто платять більшу суму ніж той податок, тому що їхні платні значно менші, як платні світських учителів, хоч вони сповняють тотожні обов'язки. Конкретно кажучи, я особисто знаю таких монахинь-навчальниць, яким систематично зменшується платня на 25%, що є більшою сумою ніж прибутковий податок.

Невдовзі члени монаших Чинів та Згромаджень платитимуть прибутковий податок, так як це роблять світські люди, з тим наслідком, що урядова каса тратитиме поважні гроші, а Згромадження скористають із того. Ця "зайвина" піде, як звичайно, на користь хворим, дітям, старцям і вбогим. Нераз говориться, що Згромадження "капіталізують" гроші! Такий закид вельми несправедливий. У дійсності релігійні Чини не задержують нічого для себе, бо всі заробітки йдуть до спільної каси на те, щоби піддержати вже існуючі харитативні інституції, або почати нові, коли тільки є достатні засоби.

Але коли починається щось нового, або розвивається те, що вже є, тоді часто треба затягати позику в формі облігацій на довший реченець. Адже ж у міжчасі мудре управління мусить заощадити достатню суму грошей на відкуплення тих облігацій. Отже поміркованим та правильним є, щоб у тому періоді збільшився капітал, що уможливить такий викуп, тобто сплату довгу.

На жаль, не згадується про те, що ті монахи і монахині жертвують ціле своє життя Богові, без сумніву, але й тим, які можуть потребувати їхньої прислуги. Майно, що його вони збирають, не є для їхнього власного добробуту, бо вони вдоволяються виключно конечним, воно є для добробуту ближніх.

Мало людей знає, наприклад, що є ще багато монахинь, які не мають окремої кімнати, але сплять у просторих дортуарах, як ті дівчата в конвентах чи академіях. Скільки ж монахинь важко та довгі години щоденно працюють у різних лікарнях, або в домах для старців, без просвітку відпочинкових ферій! Їхнє одиноке вдоволення — це безнастанна праця для Бога і ближнього. Є такі, що думають, що монахині не сміють або не мають права втомлюватись, фізично вичерпуватись або хворіти, та що вони є неначе машини — машини апостоляту.

Густо-часто критикується монахів та монахинь за їхнє "назадництво", але коли вони стараються примінитися до сучасного поступового світу, то зараз їх таврується як багачів і обвинувачується в занедбанні духа вбогости.

Нераз бажається, щоб усі монахи, монахині й священики були готові до канонізації, — але ж святість — це рідкість в кожному столітті. Подруге, ВСІ католики є покликані до святости; вони зобов'язані стреміти до неї, так же, як і духовні особи. Христові слова: "Будьте досконалі, як ваш Отець Небесний", торкаються всіх християн. Ріжниця лише в тому, що духовні особи вживають відповідніших засобів до святости.

Підсумовуючи сказане, багатства Згромаджень не є їхньою власністю, але майном усіх тих, які потребують їхньої прислуги. Це майно зібралося на користь ближніх лише тому, що тисячі монахів та монахинь працювали та далі працюють без особистої заплати — посвячують ціле своє життя для Бога і других. Хто ж з-поміж критиків або обвинувачів міг би спромогтись на подібну відвагу, на таку саможертву, на тотожню любов до Бога і ближнього? І якщо хтось думає, що життя в Чині чи в Згромадженні є аж таке інтересне та корисне, то хай знає, що кожен мав або ще має можливість постригтися в ченці. В дійсності лише брак самопожертви, правдивої християнської любови може пояснити, чому так мало сьогодні духовних і релігійних покликань.

Безсумнівно, монахи і монахині щасливі, що вони посвятили себе, але це не ради матеріяльних і людських користей, навіть якщо такі користі є, а тому, що Господь обіцяв стократь нагородити своїх послідовників.

Отже стараймося бути справедливими відносно наших монаших Чинів, які, у значній більш сті, стараються якомога служити Богові і нам.

о. Р. Головацький, ЧСВВ

"СЛУЖІННЯ ПРАВДІ, СПРАВЕДЛИВОСТІ, КРАСІ Й ЛЮБОВІ"

Українська Секція при Ватиканському Радіо

На сторінках бюлетеня Центрального Комітету для Святого року 1950 (ч. 7, ст. 3) появилась була стаття підсекретаря Державного Секретаріяту Ватикану, монс. Івана Б. Монтіні, в якій прочани з зацікавленням читали:

"Первісні пристрої Ватиканського Радіо сягають 1931-го р. — з радіопередавачем на 10 кіловатів, а 1937-го — з радіопередавачем-телефункеном на 25 квт. За допомогою цих знаменитих, хоч уже замалих пристроїв, Ватиканське Радіо діяло чуда, зосібна під час війни, спромогаючись — заради подивугідній відданості й зручності збоку обслуги — виконувати служіння великого значення і великої міри.

Проте світ слухачів не був, а й не міг бути задовольнений, зокрема оті — далекі.

Ватиканському Радіо бракувало передавачів вищої потужности, бракувало керувальних антен, бракувало, майже цілковито, вжитку середніх хвиль, бракувало окремих центрів пристроїв, призначених і для передач, і для приймань.

Необхідно цьому всьому зарадити."

Упродовж наступних років недоліки оці послідовно усунено й доведено Ватиканську Радіостанцію до стану одної з найпотужніших радіовисилень у світі. Ось декілька дат:

Ватиканська радіостанція

1951 — 8 жовтня підписано умову між Апостольським Престолом і Італією щодо признання прав екстратеріторіяльности для теренів, призначених на Центр Радіопередач поблизу Санта Марія ді Галерія, і на Центр Радіоприймання біля Кастель Романо — яких 30 кілометрів поза Римом у напрямі Брачянського озера.

1952 — інавґуровано короткохвильний передавач типу Марконі на 50 квт., і розбудовано відповідні приміщення — Паляцціна ді Леоне XIII.

1957 — 27 жовтня И. С. Пій XII святково відкрив новий Центр Радіопередач у Санта Марія ді Галерія, в якому приміщено вищої потуги короткохвильні передавачі: 4 на 100 квт., 2 на 10 квт. і 1 середньохвильний передавач на 120 квт. та цілу систему модерних керувальних антен.

1959 — 29 червня Кард. А. Оттавіяні поблагословив нові студії й канцелярії в колишньому музеї Петріяно, в закутині лівого крила Бернінієвих колонад.

1961 — 6 листопада кард. И. Фрінґс святково започаткував вживання нового короткохвильного передавача на 100 квт., що його він подарував спеціяльно для радієвих пересилань на Африку.

1962 — 27 листопада починає функціонувати короткохвильний передавач на 100 квт. — дарунок австралійського й новозеляндського єпископату для передач на Далекий Схід.

1966 — 30 червня Папа Павло VI відвіду Центр Радіопередач Санта Марія ді Галері щоб довершити обряду благословення двох на новішого типу передавачів: короткохвильного 100 квт (дар кард. Ф. Спелмана) і середнь хвильного на 250 квт. (дар Лицарів Колюмба).

⁂

За допомогою цих потужних пристроїв Ватиканське Радіо спроможне досягнути своїми хвилями всі країни світу. Радіопрограми виконуєтьс в 32 різних мовах, у загальному 430 тижневих радіопрограм. Кожна програма триває 15 хвилин. На Европу припадає 255 тижневих програм. Для народів Східньої Европи дає Ватиканське Радіо програми за наступними національними секціями: альбанська (3), білоруська (5), болгарська (7), вірменська (1), лотиська (4), литовська (9), польська (21), московська (14), румунська (7), словацька (14), словінська (14), угорська (14), українська (7), хорватська (5), чеська (12).

Хоч у статистиці подано, що *українська секція* має 7 тижневих програм (1 р. на день), то насправді їх є більше, бо щонеділі впродовж 1 години (4 звичайні програми) пересилається співану Службу Божу (вийняток, зроблений виключно для Українців!). У минулому році (1966) Українська секція виконала 347 програм за співпрацею 4 сталих дикторів (завжди в год. 18-ій середньо-европейського часу, на коротких хвилях 48,47; 41,38,31,10 сотих метра і на середній хвилі 196 метрів) в наступні програми:

в понеділок: 55 програм — 23 катехизації для дітей і 22 для старших;

у вівторок: 31 оглядів преси — статті, в яких подається ширші описи життя українських громад у діяспорі на всіх континентах світу;

в середу: 54 лекції давньої історії Української Церкви на підставі літописів та найновіших критичних праць із цієї ділянки;

в четвер: 42 програми, в яких подавано слухачам найновіші вістки про діяльність Апостольського Престолу (обов'язкові вістки) та з життя Української Церкви (короткі вістки).

у п'ятницю: 52 пояснення до окремих книг Святого Письма Старого Завіту, з використанням текстів перекладу римського видання з 1963 року.

в суботу: 52 коментарі на актуальні теми, головною мірою на документи Вселенського Собору Ватиканського II та енцикліки - послання Папи Павла VI.

в неділю: 45 проповідей-гомілій на тексти чергових евангелій, які виголошували різні проповідники (1 сталий (235) і принагідні (221): 6 владик і 16 священиків) після співаної Служби Божої за участю хорів: 1 р. Української Малої Семінарії, 12 р. Колегії св. Йосафата, 11 р. ОО. Василіян і 21 р. Сестер Служебниць, які — і це треба відмітити, — з повним відреченням, не зважаючи на літню спеку, співали впродовж трьох вакаційних місяців, коли то вся студіююча молодь римських учбових заведень залишає Вічне Місто.

Святкові програми, перш усього в різдвяний і великодній час, збагачувано церковними піснями з грамофонних пластинок (22 програми). Також у виконуванні програм широко застосовано магнітофонні записи: 45 проповідей і 60 програм, перш усього в вакаційному часі.

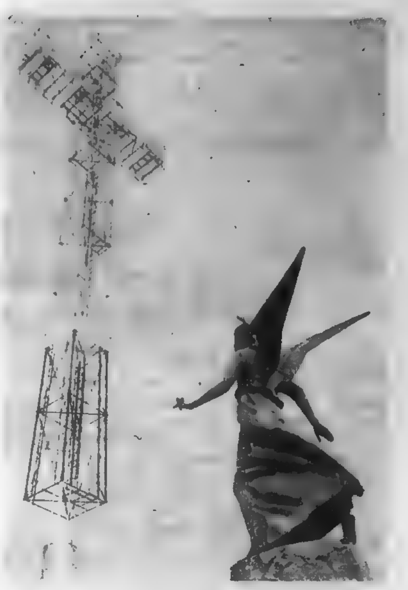
Головна антена радіостанції в формі хреста та статуя св. архангела Гавриїла

⁂

Три роки тому промовляв Вселенський Архиєрей до учасників Другого Всесвітнього Тижня Радіо. Наприкінці Папа Павло VI сказав ось які знаменні слова: "Ми бажали б, щоб Радіо завжди було голосом духу, веденого Божим Словом, себто, щоб воно було завжди на службі правди, справедливости, краси й любови, щоб воно було орудником приязні й миру поміж людьми." (8. 11. 1964). А в дні благословення нових передавачів у Централі Санта Марія ді Галерія Його Святість звернувся до службовців такими словами: "Сьогодні всіх тих, яких приділено до обслуги Ватиканського Радіо, себто, для загального поширення голосу правди, можна вважати за орудники найвідповідніші, ба навіть, найближчі до вимог апостольського служіння" (текст із 27. 6. 1966).

Українські програми на радієвих хвилях доходять до широченного загалу слухачів — від Англії аж до Середущої Азії. При різних нагодах та всякими шляхами доходять від них до Української секції вислови подяки й признання. Тут подамо один із таких відгуків — "привітання від туристів": "Дорогі Отці — бійці за правду і свободу! Сердечний привіт від туристів з (не подаємо місцевости з відомих причин). Ми часто пишемо. але не знаємо чи пошта доходить до Вас! Народ чекає на Ваші проповідання, частіше голосіть."

Тож день-у-день голосимо слова правди, справедливости, краси й любови — мірою сил та спроможностей чотирьох дикторів, які для цієї преважливої справи можуть відкласти лише вільний від звичайних щоденних зайнять час.

Казимир Грицина

ВОСЬМА ЗАПОВІДЬ БОЖА:

НЕ ГОВОРИ НЕПРАВДИ НА ТВОГО БЛИЖНЬОГО!

Жиємо в апокаліптичних часах. Нині зло тріюмфує. *Для багатьох стало модним говорити проти єпископів, священиків і монаших Чинів. Видумують згірдні назви, говорять неправду.* Такі хулять самому Богові, бо ж сам Бог сказав: Не будеш говорити неправди на твого ближнього. (Вихід 20, 16). А псальмопівець так говорить про тих, які говорять неправду на ближнього: Уста в нього повні проклонів, обману й лукавства, а під язиком у нього лихо й переступ (Пс. 10, ст. 7).

Св. Єфрем Сирійський уложив чудову молитву, яку свята Церква відмовляє у Правилі в часі Вел. Посту, наприкінці він так молиться: *Господи, дай мені бачити мої провини і щоб я не осуджував мого брата.*

Наша народня пословиця каже: млин меле — мука буде, язик меле — біда буде.

І коли можна мати вирозуміння, коли ми говоримо про дійсні хиби ближніх, то ніяк нема оправдання для тих, які говорять неправду, бо Бог виразно це забороняє. І тому псальмопівець молиться: *Господи, визволи від брехливих уст душу мою і від підступного язика* (Пс. 120, ст. 2).

Каже св. Яків: Язика ж ніхто з людей не може вгамувати: він зло, що спокою не знає, наповнений смертельною отрутою (Яків 3, 8). І де б ви не пішли, скрізь почуєте, як люди мелять язиками без жадної застанови. Є такі, що "бачили" і "чули" те і те. А коли ви їх спитаєте, чи вони самі те бачили, чи чули власними ушима — "О, так!", але поки ви їм скажете: Добре, то я цю справу предложу там де треба, — то вони так як ті, що привели бідну грішницю до Христа. Забуваючи про свої гріхи хотіли, щоб Спаситель її осудив, а Він схилився і почав писати на піску їхні гріхи; то вони поза плечі хутчій повтікали. Так і наші клеветники тоді починають різними викрутами себе виправдувати; мовляв, він не бачив і не чув, йому хтось казав, а тому "хтось" ще хтось. Відомо, що при переповіданні люди все щось свого додадуть і виходить із мухи віл, виходить таке, якого ніколи не було.

Ми судимо єпископів, священиків і монаші Чини. Говоримо на них неправду, а *Святе Письмо каже: Ти хто такий, що судиш твого ближнього? А Христос каже: Не судіть, то й вас не будуть судити.*

Каже наша пословиця: В очі світить, а поза очі черепом душу дере. Кільки нині таких є? Подумаймо, чи ми, будучи на таких становищах, не робили би похибок? На землі ідеалу нема. Ніхто з неба не впав, ми всі, одні менше, другі більше, грішні перед Божим Маєстатом.

Недавно був я в однім домі і там один чоловік сказав неправду на наш заслужений Чин. Він і бачив і чув! Але коли я зразу ж заперечив і почав його припирати, то вийшло, що "хтось" чув, казав і видів, а тому "хтось" ще "хтось" оповідав, що чув і видів.

Свідоцтво є тоді важне, коли ми самі скажемо за св. Іваном Богословом: *"І ми бачили і свідчимо!" Говорім правду. Хто любить правду, правда визволить його.*

А приповідки нас навчають: Уста правдиві ненависть закривають, хто розсіває обмову, той дурний. У багатомовності гріха не бракуватиме, хто стримує язик, той розумний. (Прип. гл. 10, ст. 18 і 19). Але хтось скаже: добре, але що робити з очима, що спостерігають, та ж ми істоти критичні. Так, то правда. Уважаймо на восьму Божу Заповідь, яка каже: Не говори неправди на твого ближнього!

А коли ми "щось" бачили, то вважаймо: перед ким ми говоримо. Пам'ятаймо, що й ми не без гріха! Молімся отже зі св. Єфремом: *Господи, дай мені бачити мої провини і не осуджувати брата мого, бо Ти благословенний во віки віків!*

о. Євген Білик, ЧСВВ

ДЕЩО З ГЕОГРАФІЇ КАНАДИ

Канада простором є третьою з ряду найбільшою державою в світі. Тільки Совєтський Союз і Китай більші від неї. Поверхня Канади має 3,845,144 кв. миль. Південна границя Канади з Америкою має 3,987 миль, а з Аляскою 1,540 миль. Майже 18,000 миль берегів Канади межує з морською водою: 1,579 миль над Тихим Океаном, 6,111 над Атлантиком, 5,771 над Льодовим Морем, 3,157 над Затокою Годсона і 1,245 миль над Притокою Годсона (Годсон Бей і Годсон Стрейт).

З озер у Канаді замітні п'ять Великих Озер — Горішнє, Гюрон, Мішіґен, Ірі та Онтаріо. Вони по величині в тому порядку покривають поверхні 31,820, 22,400, 23,010, 9,940 і 7,540 кв. миль. Вони спливають до Атлантику рікою св. Лаврентія. Інші більші озера Канади такі: Озеро Великого Медведя — 12,000 кв. миль і Велике Озеро Невільника — 11,170 кв. миль, оба в Північно-Західніх Територіях; Озеро Вінніпеґ (у Манітобі) — 9,398 кв миль і Озеро Атабаска (Алберта-Саскачеван) — 3,058 кв. миль. Крім цих є ще сім інших, яких поверхня перевищає 1000 кв. миль. Малих озер — безліч. Нпр. на просторі 6,094 кв. миль на південний схід від Озера Вінніпеґ є 3,000 озер, а на іншому просторі 5,294 кв. миль на південний захід від Озера Рейндір в Саскачевані є 7,500 точно означених озер. Найглибше з канадійських озер є Горішнє (Супіріор) — 1,302 стіп. Велике число озер і рік Канади вливаються до Затоки Годсона і Льодового Моря. Ріка Мекензі є 2,541 миль довга, а ріка св. Лаврентія 1,900 миль. Ріки Чорчил і Саскачеван, по 1,600 і 1,205 миль впадають до Затоки Годсона. Ріки, що впадають у Тихий Океан, є: Юкон — 1,979 миль, Колюмбія — 1,150 миль і Фрейзер — 850 миль. Поверхні всіх озер у Канаді покривають 77,391,304 акрів землі.

Генер. Губернатор Ваньє з своєю дружиною в часі свого побуту у Вінніпеґу відвідав теж і нашу катедру, де вітав його Митрополит Максим.

✝

Св. п.

ЮРІЙ ВАНЬЄ

Ґенеральний Губернатор Канади

Вічна Йому Пам'ять!

Трансканадійська автострада в Скалистих горах

Середуща Канада — це велика долина між двома пасмами гір — Скалистих Гір на заході і Лаврентійських Гір на сході. Ця долина, що починається від рік Місісипі й Мізурі в Америці, тягнеться аж до Льодового Моря. Скалисті Гори, що криють майже цілу Вритійську Колюмбію та Юкон, складаються з кількох пасем, із яких найвищі східні. Поодинокі гори пересічно 5 до 10 тисяч стіп високі, а кілька гір сягають 13-14 тисяч стіп. Найвища гора в Канаді це Гора Лоґан — 19,539 стіп. Гори східньої Канади багато нижчі. Пересічно вони 1500 стіп високі, а кілька мають 3 і 4 тисячі стіп. Лаврентійські Гори тягнуться південою половиною Онтарія на схід і серединою провінції Квебек на північ протягом 3,000 миль.

Найбільші канадійські острови є на півночі. На північ від Затоки Годсона лежить Острів Бефин, що покриває 197,754 кв. миль. Острів Вікторія, просто на північ від Алберти, має 80,340 кв. миль. Четвертий із ряду величиною є Нюфавндленд — 42,734 кв. миль. Одинадцятим за величиною є Острів Ванкувер — 12,408 кв. миль, який став десятою провінцією Канади в 1949 році. З усіх островів, одинокий Остров Князя Едварда, що є провінцією Канади вже 94 роки, надається до рільництва. Всі інші острови визначаються переважно риболовством, лісничим промислом та копальнями різних металів, тощо.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки **ПОШТОВИХ МАРОК**. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

A. MOCH
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

АМЕРИКАНСЬКА ПРОВІНЦІЯ ОО. ВАСИЛІЯН

оголошує

ЮВІЛЕЙНИЙ КОНКУРС

на

МИСТЕЦЬКИЙ ОБРАЗ-ІКОНУ СВ. СВЯЩЕНОМУЧЕНИКА ЙОСАФАТА КУНЦЕВИЧА, ЧСВВ

з нагоди

СТОРІЧЧЯ ЙОГО КАНОНІЗАЦІЇ
(1867-1967)

Нагороди за Образ-Ікону:

1. $1,000.00; 2. $500.00; 3. $300.00.

Вимоги:

1. Образ-Ікона Св. Йосафата має:

а) Зображати святого в. чернечій рясі або в архиєрейських ризах.
б) Мати розмір 43" x 33" (цалі).
в) Бути намальований олійними фарбами або темперою.
г) Бути відданий до Протоігуменату найдальше до 30 вересня, 1967 року.

2. Мистецьке Жюрі оцінить образи-ікони і призначить нагороди. Воно також зможе дати і більше нагород за інші образи чи ікони.

3. Всі нагороджені образи-ікони Св. Йосафата стануть власністю Отців Василіян у ЗДА з правом репродукцій.

За ближчими поясненнями щодо конкурсу, просимо звертатися на адресу:

Very Rev. Nicholas M. Kohut, OSBM
Provincial Superior
22 East 7th St., New York, N.Y. 10003

ANDREW TAILORS
Phone: LE 6-0982

The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.

1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.

Андрій Наконечний

СТОРІЧЧЯ КАНОНІЗАЦІЇ СВЩМ. ЙОСАФАТА

(1867-1967)

Цього року, 29 червня припадають соті роковини, коли то в Римі, у базиліці св. Петра, великий Папа Пій IX проголосив Блаженного Йосафата Кунцевича, ЧСВВ, Архиепископа Полоцького Святим Католицької Церкви (До того часу, св. Йосафат це одиноко канонічно канонізований святий у всій Східній Церкві).

З цього приводу Українці католики по цілому світі святкуватимуть цей рідкий та важний Ювілей торжесттвенно та величаво. Отці Василіяни в ЗДА, за благословенням наших Владик мають у пляні зробити таке:

1. Видати новий, обширний життєпис св. Йосафата на підставі найновіших беатифікаційних і канонізаційних документів. (Його вже приготовляє до друку Всеч. о д-р Мелетій Соловій, ЧСВВ. Опісля він буде перекладений на різні світові мови: англійську, французьку, німецьку, еспанську та портуґальську).
2. Для інформації чужинців видати брошурку про св. Йосафата в англійській мові. (Її також уже приготовляє Впр. о. д-р Атанасій Пекар, ЧСВВ).
3. Для зацікавлення цим Ювілеєм нашої молоді, проголосити КОНКУРС на начерк (ессей) життєпису св. Йосафата в українській та в англійській мовах.
4. Розписати ЮВІЛЕЙНИЙ КОНКУРС на образ-ікону св. Йосафата. (Вже на днях оголошення про ці конкурси появляться в різних українських часописах).
5. По можности уладити відповідні концерти, відчити, імпрези на честь св. Йосафата.
6. Відбути прощу-паломництво до Мощів св. Йосафата в Римі.

ЗАКЛИК

ДО ВІДСВЯТКУВАННЯ ЮВІЛЕЮ СТОРІЧЧЯ КАНОНІЗАЦІЇ СВ. ЙОСАФАТА

Подаючи це до відома українського загалу, Отці Василіяни закликають усіх Українців до відсвяткування цього надзвичайного Ювілею найкраще та найвеличніше.

Св. Йосафат, це наш святий. Він наш рідний брат по крови і кости. Він від ранньої молодости любив свій нарід цілим серцем та душею. Він як монах-василіянин посвятився для нього тіло, як священик щодня заносив свої молитви за нього а як Архиєрей віддав що мав: душу, тіло, кров; життя за Св. сть.

Хоч він по смерти довго скитався, Бог так Його прославив як ні одного святого, бо якраз підчас Вселенського II Ватиканського Собору Папа Павло VI, теперішній Намісник Христовий, приказав перенести Його Мощі, що були сховані в Римі, до Базиліки св. Петра. Свт. Отець також взяв активну участь у спільному молебні на честь св. Йосафата разом зо всіми українськими єпископами та Кардиналом Йосифом Сліпим, 25 листопада 1963 р. Там, підчас Вселенського Собору, 2300 Соборових Отців багато довідалися про нашого українського Святого. Там вони часто до Нього прибігали, щоб навчитися від Нього як практично працювати над нез'єдиненими.

Св. Йосафат більше як хто інший зробив для Української Церкви та для нашого народу.

Тому гаряче заохочуємо наших Братів і Сестер, щоб у цьому Ювілейному Році, старалися більше і більше Його пізнати, щоб другим про Нього розповідати, а головно, щоб Його наслідувати в любові до Бога, Церкви та Народу.

Час до часу ми будемо повідомляти наших читачів про різні торжества, які будуть відбуватися в цьому Ювілейному Році.

о. Микола Когут, ЧСВВ
Протоігумен

АМЕРИКАНСЬКА ПРОВІНЦІЯ ОО. ВАСИЛІЯН ПРОГОЛОШУЄ ЮВІЛЕЙНИЙ КОНКУРС

на короткі нариси (ессеї) життєпису св. Свщм. Йосафата Кунцевича, ЧСВВ з приводу сторіччя Його канонізації (1867-1967)

Нагороди за нариси:

1. Діти 7 і 8 кляс початкової школи (300-500 слів) — $25.00.

2. Середньо-шкільна молодь (800-1000 слів) — $50.00.

3. Студенти коледжу (1200-1500 слів — $100.00.

(Можна писати або в українській або в англійській мовах).

Нагороджені праці оповістимо в українсько-католицькій пресі. Надісланих рукописів не звертаємо.

Ваші рукописи, як можливо, машинописом, вишліть найпізніше до кінця вересня 1967 р. на адресу:

Very Rev. Nicholas M. Kohut, OSBM
Provincial Superior
22 East 7th St., New York, N.Y. 10003

Інж. Гаврило М'яловський

СМЕРТЬ І ПОХОРОН НАТАЛЕНИ КОРОЛЕВОЇ

(Продовження)

Тимчасом я з дружиною і шваґром збиралися в подорож до Голяндії, щоб відвідати одного знайомого професора в м. Гільверсумі. Це місто віддалене від Амстердаму 35 кілометрів, а 23 кілометри від нього є фортеця Нарден, де в 1670 р. поховано єпископа Амоса Коменського — визначного педагога і реформатора шкільництва, людину, що в той час мала світове значення.

Отож, щоб спом'янути його, 3 липня я з дружиною і наймолодшим своїм сином Павлом (високошкільний студент) поїхали на пам'ятну чеську гору Ржіп (16 кілометрів від Мєльніка), щоб узяти з неї трошки землі до гарно вирізьбленої скриньки, що її тримала моя дружина. Наш Павло фотографував, як я довбав лопаткою землю і вкладав її до скриньки, що її тримала моя дружина. Цю скриньку пізніше ми відвезли до Нардену в Голяндії і 7 серпня 1966 р. врочисто, в приявності Голяндців, поклали у гріб Яна Амоса Коменського. При цьому я промовляв чеською мовою, а племінниця згаданого професора перекладала мою промову на голяндське.

Із гори Ржіп ми вернулися додому в 11-ій год. перед полуднем. Нас зустрів брат дружини і повідомив, що в місті, біля похоронного бюра, він бачив у вітрині жалібне оголошення про смерть Наталени Королевої, що померла в п'ятницю 1-го липня 1966 р. Похорон має відбутися 4 липня в 14-ій год. по полудні.

Ця вістка приголомшила мене. Я зараз же пішов до міста, щоб побачити оголошення на власні очі. Потім зайшов до двох украніських родин і повідомив їх про смерть і похорон Наталени Королевої. Телефонічно зв'язався з Прагою і повідомив про це інж. Н. Гнатюка. Одночасно просив його, щоб він — як тільки зможе — поінформував про цю сумну подію й інших Українців. Він відповів, що саме сьогодні ввечорі в Празі відбудеться український концерт дівочого хору "Велна" із Пряшева і він на цьому концерті повідомить про смерть Н. Королевої. І справді, як я потім довідався, він повідомив — всі приявні на концерті встали з місць, а хор проспівав Наталені Королевій "Вічну пам'ять".

Я вислав телеграму в 14-ій год. 3-го липня і до Києва такого змісту: "Академія Наук, Літературний Відділ, Київ, УРСР. Повідомляю, що українська письменниця Наталена Королева померла 1 липня в Мєльніку, ЧССР. Похорон буде 4 липня в Мєльніку. Інж. М'яловський."

Але на цю телеграму ніхто з Києва не відізвався...

Із Праги на похорон Наталени Королевої приїхали: інж. Назар Гнатюк, письменник (він телеграфічно був уповажнений заступати Українську Філію Спілки Словацьких Письменників у Пряшеві), пані Ольга Байм'юкова, гімназійний учитель у Празі, пані Стефа Онесоргова, інженер-економіст і Ксеня Маркова, філолог-ґерманіст.

Із промовами виступали: інж. Гаврило М'яловський від української колонії в Мельніку (говорив чеською мовою, щоб познайомити чеську громадськість із життям і діяльністю Наталени Королевої) і пані Ольга Байм'юкова, що говорила українською мовою від українських жінок і письменників.

Після похорону ми пішли до родини Тругляжових і розпитували про хворобу Наталени Королевої. Вони розповіли, що Наталену три дні перед її смертю забрали до шпиталю, бо в неї почали чорніти ноги: одна до коліна, а друга до стегна. В понеділок лікарі, буцімто, хотіли оперувати її. Отже виходило, що Наталена померла "від ніг".

Але коли я пішов до метрикального уряду, мені дали посвідку, що Наталена Королева померла від хвороби легенів ("вметек до пліцніце"). Тоді я пішов до шпиталю, був там аж тричі і мені видали посвідку про смерть Наталени Королевої, але причини її смерти не подали, покликаючись на те, що це лікарська "таємниця".

Ми розпитували родину Тругляжових, чи Наталена Королева залишила якийнебудь "заповіт". Нам відповіли що ні. Тоді ми запитали: "Що думаєте робити з її рукописами, листуванням та іншими її особистими речами," Нам відповіли: "Будемо розпоряджатися так, як схочемо. Можемо дещо дати до музею."

Перед виїздом до Голяндії я зайшов до державного нотаріяту при повітовому суді, щоб довідатись, як справа зі спадщиною Наталени Королевої. Одна урядничка сказала мені, що в них у книгах записано, що Наталена Королева ввесь свій маєток залишила Войні Труглязковій. Порадила, щоб навідатися ще згодом.

Вернувшись із Голяндії, я знов пішов до цього нотаріяту. Ця сама урядничка зустріла мене з таким виглядом, начебто я не маю чого в них шукати. На моє запитання, чому помешкання Наталени Королевої не було "запечатане" — урядничка відповіла, що на її думку добродій Труглях має право на спадщину Наталени Королевої, бо вона залишила йому.

Вдома я зачав шукати за листами Наталени Королевої, бо пригадувалось мені що в справі спадщини вона щось мені писала, а також говорила. І справді, між листами я знайшов один лист з 1 вересня 1964 р., в якому вона ясно пише, що у випадку її смерти я знайду її заповіт на моє ім'я в її шафі. Це речення і дало мені право домагатися того заповіту, що повинен бути у шафі Наталени Королевої. Але, тим часом, всі речі Наталени Королевої забрала родина Труглязків. Як би не було того речення у згаданому листі Наталени Королевої, ми, Українці, не мали б жодного права домагатися її рукописів і листування.

Похорон Наталени Королевої влаштував добродій Труглях, бо вона в нього мешкала і він, згідно з законом у Чехо-Словаччині, дістав на це 1000 корон від пенсійного фонду. Похорон був бідненький, від родини Труглязків поставлено "полотняний" вінок на домовину. Людий також було мало, бо все робилося потайки. Як би мій шваґер, що випадково побачив клепсидру у вітрині похоронного бюра, не повідомив мене, то ми, Українці, навіть не знали би про те, що Наталена Королева померла. Щойно пізніше довідалися б, що пан Труглях поховав українську письменницю без нас — Українців.

У справі спадщини Наталени Королевої автор тих рядків зробив ось що: 26 жовтня 1966 р. післав нотаріятові зголошення в справі надісланого мені листа Наталени Королевої ще 1 вересня 1964 р. В цьому листі, як я вже згадував, Наталена Королева повідомила мене, що має написаний свій заповіт на моє ім'я. В другому зголошенні до нотаріяту з 11 листопада 1966 р. я приклав фотостат листа Наталени Королевої з перекладом на чеську мову, що завірений судом. Досі я не отримав ні одного повідомлення від нотаріяту.

А. Гладилович

КНИГА ПРО БЕЛЬГІЙЦЯ – ПІОНЕРА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В КАНАДІ

В останніх роках друковані матеріяли до історії українського поселення в Канаді збагатилися новою працею — цим разом у французькій мові. Є це 355-сторінкова монографія про бельгійського місіонера-редемпториста о. Ахіля Деляре (1868-1939), який прийняв наш обряд і, як засновник Чину українських ченців-редемптористів і український священик-піонер, відіграв визначну ролю в житті канадських Українців. Книга має заголовок "Отець Деляре і Українська Церква Канади". Її автором є приятель Українців — редемпторист французько-канадського походження о. Еміліян Трамбле, добрий знавець української мови, історії й літератури (закінчив, між іншим, факультет слов'янських студій вінніпезького університету), професор Колеґії оо. Редемптористів у Роблині. Свою працю, що вийшла друком у місті Берт'євіль у Квебеку, він присвятив своїм батькам — жителям міста Шавініґан у цій провінції. Рік видання у книзі не зазначений; з апробати Преосв. Андрія Роборецького, єпископа Саскачевану, датованої 19 липня 1960 р. можна припустити, що книга надрукована в 1960 або в 1961 р.

У своїй передмові автор виясняє цілі й завдання своєї праці. Написати її спонукали його заклики Римських Папів до правди, справедливости й милосердя. Ці прикмети мав о. Деляре, який, як колись св. Павло, зробився "Греком із Греками", щоби працювати для перших українських поселнців у Канаді. Чому саме між Українцями? "Український народ" — каже автор — "має свою історію, багату й гарну, але й яку неспокійну. Нема може другого на світі народу, який стільки витерпів..." О. Деляре "завдяки своєму великому милосердю, прямодушності та духові справедливости... і завдяки неприборканій наполегливості на службі місії, яка була йому довірена внаслідок створених Провидінням обставин, став одним із найславніших оборонців української справи, одним із каменів фундаменту Церкви східнього обряду в Канаді".

Автор уважає, що в теперішній грізний і непевний час треба жити згідно з Євангелією і хоче, щоб герой його книги — о. Ахіль Деляре був для сучасників прикладом для наслідування. "Ця книга одначе" — каже він далі в своїй передмові — "це не психологічна біографія, тільки студія. Цілком тримаючись хронологічного порядку, ми хотіли показати ролю о. Деляре в заснуванні Української чи Візантійсько-слов'янської Церкви Канади".

Із передмови довідуємося теж, що з уваги на необізнайомленого з українськими справами читача книга широко інформує його про минуле України й Української Церкви, життя й ментальність Українців, їх обряд тощо. Одним із завдань книги є показати латинникам, що "людські вартості не тільки на Заході" і спонукати їх провірити своє відношення до Сходу, бо "вірні й духовенство Латинської Церкви повинні жити в гарних відносинах із вірними й духовенством Східньої Церкви"

Про зміст і характер праці о. Е. Трамбле говорять хоч би заголовки її двадцять дев'яти розділів. Ось вони (підзаголовки пропускаємо): Дитинство — До шляхетного ідеалу — В серці бельгійських Арденів — Священик і місіонер — До Канади — Сторінки історії — Українська ментальність — Іміграція до Канади — Брандон — Кастельджерардо — Вовки в кошарі — У візантійсько-слов'янському обряді — Перші успіхи — Сіфтон — Необхідні справи — Питання шкіл — За українського єпископа — Монсеньйор Шептицький — Боротьба за життя — Заклад у Галичині — Світанок нової ери — Комарно — Айтуна — Двадцять п'ять років апостольства — Канадизація — Кров мучеників — Вічная пам'ять — Братчики — Нова експансія.

Розділи погруповані за частинами, яких у книзі є п'ять: Покликання — Український народ — Сіяч сіє — Молода Церква — Жниво дозріває.

У тексті є вісімнадцять листків із світлинами, яких багато має велику документальну вартість.

При кінці книги є два додатки-документи: листи о. Сабурена до кардинала Тіссерана у справі збільшення числа українських єпископів у Канаді, а далі покажчики змісту книги й поданих у ній назв та шестисторінкова бібліографія джерел в англійській, українській і французькій мові, що ними користувався в своїй праці автор. Між українськими джерелами є й такі твори, як "Повість временних літ", різні видання історії України, "Мойсей" і "Захар Беркут" Івана Франка, тощо.

Книга "Отець Деляре і Українська Церква Канади" напевно багато допоможе франкомовному світові ознайомитися краще з Українською Католицькою Церквою і народом, якого частина поселилася в цій країні. Її повинні читати й Українці, щоб краще пізнати наше минуле та оцінити якслід заслуги сина бельгійської землі, що, за словами о. Е. Трамбле, був "благодійником бідних, захисником слабих і утішителем засмучених, великим благодійником української нації, Українцем — не через народження, а через усиновлення і вільний вибір".

ХРИСТИЯНСЬКА ДУШЕ!
ХРИСТОС ЖДЕ НА ТЕБЕ В СВ. ТАЙНІ ПОКАЯННЯ!
ВІН ХОЧЕ ВОСКРЕСНУТИ В ТВОЄМУ СЕРЦІ!

МУСУЛМАНИ ЗАПРОШЕНІ ПОЧИТАТИ МАРІЮ

Перший раз в історії Мозамбіку звернувся архиєпископ з Віля Кабраль до мозамбійських мусулман із "Братнім листом". Приводом до цього стали врочисті святкування, що відбуватимуться в 1967 р. у зв'язку з 50-річчям появи Пречистої Діви Марії в Фатімі. Архиєпископ закликає магометан до участи в святкуваннях і спільної молитви до Марії. Архиєпископ у своєму листі вказує на те, що магометани традиційно почитають Марію — Матір Христа. Це почитання Марії магометанами треба тим більше цінити, що Магомет пізнав християнство тільки з різних християнських сект. Далі архиєпископ підкреслює, що в останніх роках співжиття між християнами та мусулманами стає кращим і більш братнім. Архиєпископ вказує теж на те, що він уже нераз промовляв на різних магометанських святах, а тепер він запрошує магометан взяти участь у святкуванні Фатімського ювілею. Закінчує такими словами: "Звертаюся до вас, не щоб вас навертати до християнства, але я закликаю вас залишитися вірними вашій любові Єдиного Бога та вашому почитанню Марії".

НОВІ КНИЖКИ
про діяння і постанови Вселенського Ватиканського II Собору

ТОМ II
СВЯТА ЛІТУРГІЯ
ЗАСОБИ ПОВІДОМЛЯННЯ
Ціна $2.00

ТОМ III
ЦЕРКВА, СХІДНІ ЦЕРКВИ, ЕКУМЕНІЗМ
Ціна $2.50

ТОМ IV
БОЖЕ ОБ'ЯВЛЕННЯ
ДУХОВЕНСТВО І МИРЯНИ
ВИХОВАННЯ
Ціна $3.00

ТОМ V
ЦЕРКВА В СВІТІ — СВОБОДА І МІСІЇ — НЕ-ХРИСТИЯНИ
Ціна $3.00

Видавництво оо. Василіян — Рим

Замовляти:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Б. Полянич

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції 1720-тих років

Позаду Гетьмана зашарудїли кроки. Ясновельможний здригнувся і помалу підвівся з колін.

— Хто там? — спитав гостро.

— Це я, Ваша Ясновельможносте, отець Степан! — почувся голос із темінї.

— Вітайте, князю! — сердечно промовив Гетьман та з витягненою до привітання рукою пішов назустріч постаті. — Тішуся, що можу стрінутися з вами. І вибачте, що наче старовинні християни стрічаємося у катакомбах-гробницях... Але тут найбезпечніше, мертві бо зради не знають...

— Я знаю, Ваша Ясновельможносте, що ви окружені московськими донощиками й шпигунами, і справді, ми тут найбезпечніші... — глибоко вклонившись, сказав о. Пузина.

— Сідайте, брате, ось тут стільці, та зараз пошукаємо свічі, яка теж тут захована... Я часто буваю тут на молитві... додають мені сили нести хрест мій оті мої предки покійні. Ось і свіча, але мусимо її від лямпадки засвітити —

— Дозвольте, Ваша Ясновельможносте, запорозьким звичаєм я завжди з кресалом і губкою ходжу. Зараз засвічу!

І о. Степан узяв від Гетьмана свічку, посипалися іскри, блимнув вогник губки й мерехтливе світло свічі освітило обличчя ченця-огородника.

— Давайте, хоч погляну на ваше обличчя, князю, адже ж про вас уже в Україні леґенди ходять, що ви мов дух, являєтеся там, де найбільша потреба... — сказав привітно - добряче всміхаючися Гетьман.

— Часом із малого вогню великий дим буває! — усміхнувся о. Степан і оглянувся, де поставити свічу.

— Ось тут, князю, на цьому виступі муру! — завважив Гетьман.

— Але чи воно безпечно буде, Ваша Ясновельможносте? — і о. Степан показав на маленьке, закратоване віконце, яке виходило на город. — Може нас хтось доглянути.

— Ні! — заперечив Гетьман, — там є Уляна, моя дочка. А вона це шеф моєї "таємної канцелярії", як ви кажете в Европі. Але сідайте, мій дорогий брате, сідайте!

— Чому в Европі? — здивувався о. Степан. Хіба ж ми не в Европі?

— Ні! — рішуче й твердо сказав Гетьман, сідаючи на стілець. — Тут Азія і поки буде Москаль в Україні, тут буде Азія, азіятські методи, азіятські тортури, азіятський спосіб думання. А коли воно потриває довше, то ми самі Азіятами станемо, а то вже й тепер дехто ними стає...

Гетьман говорив якимсь грізним, владним голосом і його запалі очі, здавалися в мерехтливому світі свічі ще більш запалими, наче кидали іскри гніву.

Отець Степан мовчав і в крипті запанувала мертва тишина.

— Вибачте! — сказав по хвилині Гетьман та якось важко зідхнув. — Я з ніким про це не говорю, то й хочеться часом розкрити душу. Така козацька наша вдача... Ну, скажіть, дорогий брате, те, що ви хотіли мені сказати... Але зараз: дякую вам сердечно за листа від Гетьмана Пилипа Орлика, хай Господь держить його в здоров'ї. Спасибі йому, що не забув за мене старого та не клене мене, як інші мої земляки, мовляв, запроданець я московський... А знаєте, брате, що коли я прочитав підпис Орлика, то так і сльози потиснулися до очей... Який він щасливий!

— Чому, Ваша Ясновельможносте? — спитав здивовано о. Степан.

— Я десятки разів читав цей підпис, я любувався ним! — говорив дальше Гетьман, не зважаючи на питання о. Пузини. — Я вивчав його напам'ять: "Филип Орликъ, гетман Войск Запорожскихъ!.." Ви чуєте, брате? І немає вже цього гидкого додатку: "Його Царського Пресвітлого Величества", цих жахливих слів, які розпеченим залізом кайдан печуть душу кожного чесного Українця... О, коби мені Господь дозволив передати булаву в руки Орлика а самому усунутися ін віта еремітіка...*)

— Вам не вільно цього зробити, Ваша Ясновельможносте! — сказав тихо-рішуче о. Пузина.

— Знаю! — шепнув Гетьман. — Не вільно! І може котромусь із нащадків мого роду Господь дасть щасливішу булаву гетьманську в руки, а може ще більш досвідчить, як мене досвідчає. Усе в Божих руках!.. — — Я так і написав Гетьманові Орликові, а тепер передаю вам, брате, цього листа, то вишліть чи передайте, куди треба. А ви коли бачилися із Геть-

---

*) Лат.: "у чернече затишшя".

[illegible] Орликові? — спитав Гетьман, витягаючи з нагрудної кишені жмут паперів.

— Уже давно, бо я тепер приїхав зі Львова через Київ сюди. Але через кілька днів вертаюся назад. У Києві вже не буду, але буду, якщо Господь допоможе, у Білостоці.

— А що там є? — спитав Гетьман.

— У Білостоці є Василіянський манастир, Ваша Ясновельможносте, і там, сказати б, збираються плоди нашої роботи по всьому світі, ченців-Василіян.

— А чому ви вибрали саме такий далекий манастир? Якщо не помиляюся, то це вже Підляшшя? — спитав зацікавлений Гетьман.

— Ваша Ясновельможносте. Поляки нас не менше ненавидять, як Москалі. І хоч [illegible] на словах дуже ласкаві до нас, але, як би могли, то б нас у ложці води втопили. Як би не Апостольська Столиця і наша протоархимандрія в Римі, то з нас давно й сліду не залишилося б. Так [illegible] у нашу Польщі наші католицькі манастирі, як [illegible] у [illegible] Москалі наші православні манастирі.

— Так гинуть один по одному, — шепнув Гетьман до себе.

— І вибрали ми цей манастир у Білостоці тому, Ваша Ясновельможносте, що він лежить майже на пограниччі українських, польських і білоруських земель. Є куди втікати! — засміявся о. Степан.

Гетьман усміхнувся і хитнув головою:

— Знаю я, знаю, як ви втікаєте! Коби Господь дав нам таких "утікачів" якнайбільше!

— І там, у нашому білостоцькому манастирі, я довідався, де тепер перебуває Гетьман Орлик, Андрій Войнаровський та всі інші.

— Ось вам, дорогий брате, лист до Орлика (Гетьман передає о. Степанові запечатану коверту) [illegible] а тут (Гетьман розгортує учетверо складений папір та подає його о. Степанові) як бачитиметеся з Гетьманом Орликом, то розкажіть йому зміст цього листа. Прочитайте його тепер (і скажіть) [illegible], я прошу, щоб мені цього листа поклали в домовину, хочу на Страшному Суді перед обличчям Бога із цим листом стати, хай Він нас розсудить! Цей лист довгий, та вистарчить прочитати тільки вступ. Гетьман Орлик знає добре всі "всемилостивіші й вселаскавіші" укази "предоброго батюшки царя", а тепер ви розкажіть йому, як мене мої ж земляки шанують!

(Гетьман подав листа о. Степанові.*)

Отець Степан нахилився до свічі:

"Вельможний мосьць-пане Скоропадський, гетьмане Московський! Універсал ваш увещевательный, подписом руки вашей і Московський і двома печатями: єдиною войсковою а другою московскою утвержденный, получи[illegible] по звичаю, на раді всуе всіх вычитаний [illegible]чого нового та користного для себе не [illegible], окрім одна неправда та прелесть москов[illegible]а изображена, отвітствуем: а во первых, удивляемся, іж ваша милость не встидается титуловати войска запорожского обоїх боків Дн[illegible]пра Гетьманом, коли ж ми вашей милости ані [illegible]ами собою, ані через послов наших, ані [illegible] письмо войсковое на той уряд не обібрали [illegible] який ваша милость возведен зостался под мушкетами московськими внутрь города Глухова... ваша милость, мосьць-пане Скоропадський, сами з доброї волі шию свою у ярмо тяжке московське вкладаєте і отчизну в него випрагаєте..."

Отець Степан перестав читати, обернув листа на другий бік, щоб поглянути на підпис: "Кошовий Йосип Кириленко з Низовим Товариством" і подав листа Гетьманові.

— Ваша Ясновельможносте, — сказав помалу. — Христос вибрав тільки 12 Апостолів і між тими 12-ма найшовся один Юда!

— Коби то був тільки один Юда! — шепнув Гетьман, ховаючи листа в кишеню.

— Кажете, — почав помалу говорити Гетьман, — що ви зі Львова через Київ сюди прибули... Ви напевно відвідували владику Шептицького, як він почувається?

— О, він бодрий, як завжди! Я саме був в нього тоді, коли на нього напали, чи може радше хотіли...

— Що ви кажете? Як це ж можливе? Та ж Польща величається перед цілим світом своїм "передмур'ям християнства", а тут тобі роблять напад на християнського митрополита?!

— Ваша Ясновельможносте, католиком-християнином у Польщі може бути тільки Поляк, а всі інші католики-християни це еретики, зокрема ж Українці католики, себто уніяти, бо вони і православні і Папу Римського головою своєї Церкви визнають... Чи ж таким хитрунам-еретикам можна вірити? — засміявся о. Пузина.

— Справедливо, князю, Українцям не можна вірити! — гірко всміхнувся Гетьман.

— [illegible] це дозвольте, Ваша Ясновельможносте, зложити вам поклін від київського владики Йоасафа.

— Невже ви говорили з ним? — зрадів Гетьман. — Як хотів би я з ним бачитися! Це чесний Українець!

— Так Ваша Ясновельможносте, і тому він недовго вже буде київським митрополитом.

Гетьман похитав головою:

— Він спротивився цареві Петрові!

---

*) Лист автентичний.

— Маючи врешті повне право обстоювати ті церковні маєтки, що їх Українській Церкві дарували ще за Руси-України наші князі й вельможі, а які цар Петро незаконно присвоює московській державі. — — сказав о. Степан.

— Що значить: незаконно? — гірко посміхнувся Гетьман. — Чи ж у Московщині був колись якийсь закон? Для Москаля законом є і буде терор! Дорогий мій князю, не думайте по-европейському й усім нашим, там, закордоном скажіть, що коли йдеться про Московщину, чи то пак, як тепер хоче цього цар Петро, про Росію, хай думають по-московськи. Тоді щойно збагнуть вони всю велич підлоти, це безкрає море брехні, обману, ложі й хитрости, що їх скриває в собі московська душа. Без московського підходу до Москаля, ніхто Московщини не зрозуміє! Це дарма!

— А врешті, владика Йоасаф має за собою рішення Духовного Собору, він поступає зовсім правильно! — сказав рішуче о. Пузина.

— Це рішення нашого Духовного Собору стільки варта, що рішення тих моїх предків, що лежать ось тут! — показав рукою на домовини Гетьман. — Та ж хіба не казав вам владика, що ті ж самі архиереї, які брали участь у Соборі, після Собору вірнопідданчі заяви до Петерсбурґа слали та доноси на владику безперервно шлють?

— Так! Так! — шепнув о. Пузина. — І навіть сказав мені, хто є верховодом донощиків... український чернець із Свінського манастиря, Іриней.*)

— Український Юда московського хову! — якимсь глухим голосом сказав Гетьман. — І в тому саме я бачу найбільшу нашу трагедію... Не в тому, що коли закордонні держави-потуги не подадуть нам руки, то Українська Гетьманська Держава згине та стане, на довго може, колонією Московщини. Вона відродиться знову, я певен у тому. Але найбільше зло в тому, що своєю підлотою Московщина деморалізує, нищить і спростачує наш український характер, робить із нас підляк і обманців, взаємо-ненависників, заводить у нас безладдя, повну духову анархію. І помалу-малу, як черваки дерево точить нашу духовість Москва і духовість України загибає. Таких Українців, у моєму довкіллі, мій дорогий отче Степане, вже є дуже багато. Вони самі навіть, сердеги, не знають, що вони перестали вже бути Українцями. Говориш із таким, на вид він щирий, розумний, от, думаєш, найшов ти свою душу, а обернешся: і він у тебе за спиною донос до царя шле! Скажіть, який же з нього Українець?

— Так, правда ваша, Ясновельможний! І про це ми теж говорили із владикою Йоасафом. Мені бо доручено закупити деякі літургійні книги у Києві, для нашого манастиря у Варшаві. Усміхнувся гірко владика Йоасаф, коли я висловив йому своє прохання: Беріть, каже, усі! Згідно бо з зарядженням наймилостивішого "Отця Отчизни" царя Петра, всі українські літургійні книги "заражені треклятою латинщиною римською", співаємо ми по українських церквах "по нотах римских або італійских", "занечистили ми віру русску". А чиста християнська віра збереглась тільки... в Москві... Усі наші старовинні українські літургійні книги мають бути знищені.

— І ви взяли їх? — спитав Гетьман.

— Так, чи радше, я купив їх. Не хотів брати від мене грошей Митрополит Йоасаф, тому належну суму я вплатив як даток на київську Академію, що її ректором є владика. А наші книги збережуться в Римі.

— Так, ви маєте Рим! — шепнув по хвилині Гетьман.

— Вибачте, Ваша Ясновельможносте, ми маємо Рим! — сказав спокійно і рішуче о. Пузина, назначуючи слово "ми".

— Так! Вибачте мені, отче Степане, й не гнівайтеся за ці, ненароком сказані слова. Вони є тільки доказом, що навіть я не можу охоронитися перед московською їддю, яка затроює ненависництвом наш український організм. Вибачте й простіть мені!

— Але ж, Ваша Ясновельможносте, я зовсім не гніваюся, я вповні розумію і вчуваюся в це довкілля, в якому ви мусите жити та зберігати те, що ще можна зберегти.

— Очевидно, владика Йоасаф знав, що ви уніят Василіянин?

— Так. І поблагословив мене на дальшу працю! (Д. б.)

ХРИСТИЯНСЬКО-МУСУЛЬМАНСЬКЕ ЗБЛИЖЕННЯ

Архиєпископ Альжиру — кард. Дюваль говорив ув одній із своїх промов, про можливість значного наближення між християнством і мусульманством. Спільну базу та вихідну точку наближення він бачить у вірі в Бога, почитанні Христа та Марії, практиці молитов і постів, як теж даванні милостині. Не йдеться про якесь навернення, бо це був би прозелітизм, але радше мусить бути досконала свобода кожного віруючого "внутрі своєї спільноти відповідати Божому покликові".

---

*) Автентичне. На донос цього ж ченця Іринея, православного київського митрополита Йоасафа Кроковського в 1718 р. схоплено в Твері та замучено в тюрмі.

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

МИ СПЛАТИЛИ ДОВГ

Валдор-Бурламак, Кв.

За Божою поміччю 20-го січня 1967 р. Українська Громада парохії Неустаючої Помочі Пресвятої Богородиці у Валдор-Бурламак, Квебек, позбулася, після 12-ти років, довгу за будову місцевої церкви, парохіяльної залі та свя- [illegible]

Слід згадати, що українське життя в цій частині Канади почало проявлятися щойно в третій десятці 20-го століття. Під умілим проводом Всч. о. Йосафата Жана, ЧСВВ, великого священика та місіонаря, організується між Українцями за благословенням митрополита Андрія Шептицького перша українська колонія в Абітібі, у північно-західньому Квебеку, яка носить назву "Шептицькі".

Завдяки о. Жанові постає тут перша українська парохія, вивінувана всіма притоками релігійно-національного життя. Вкоротці там основується перший у Канаді манастир оо. Студитів, будується та ведеться українську цілоденну школу, засновується пошта, бібліотека, музей, священича резиденція, здвигаються численні доми, будуються крізь ліси дороги, ба навіть починається майнерська індустрія.

Але ж і зі скорим розвитком майнерського промислу сумежних околиць, як також з огляду на довготривалі північні зими, пляни та праця о. Й. Жана починають нидіти й підупадати.

Українські колоністи "Шептицьких" починають роз'їзджатися до сусідніх майнерських центрів, Тимминс, Руан-Норанда, Малартик та Валдор-Бурламак.

Хоч ці надлюдські зусилля о. Жана не увінчались бажаним успіхом, то все таки праця цього великого піоніра французького походження не пішла на дармо.

Блаженної та світлої пам'яті другий укр. Владика Канади В. Ладика посилає. в новозасновані північно-онтарійські та квебекські центри нащих священиків з духово-моральною опікою. Слід згадати, як першого з них о. Чорнія, о. Бориса, о. Сулятицького, о. С. Шавеля, о. Гр. Шавеля, о. Горошка, а опісля о. Цюпку та о. Я. Гаймановича, які зорганізували укр. парохію Серця Христового в Кіркленд Лейку, Онтаріо, деють також священичу обслугу нашим майнерським родинам в Тимминс, Руан-Норанда, Малартик та Валдор-Бурламак, Кве.

У 1952 році Владика Ісидор творить окрему укр. парохію у Валдор з міс. Станицею Руан-Норанда, повіряючи її та даючи під опіку о. Левові Чайка, який взяв собі за ціль вивінувати цю новостворену парохію всіма даними, конечними до її екзистенції.

Зліва: п. Микола Литвин — член буд. та пар. комітетів, о. Лев Чайка — парох, п. Григорій Чайка — батько о. Л. Чайки, та п. Р. Ст. Деніс — менаджер банку.

Дня 1-го листопада, 1953 року наш Владика Ісидор довершує благословення площі під будову нашого укр. храму. 15-го травня, 1954 року приступає Валдорська укр. громада до будови своєї рідної церкви. День 4-го вересня 1955 року стається історичною та кульмінаційною датою. В цьому дні Преосвященний Ісидор разом з лат. Єпископом А. Демаре з Амос, довершує офіційного Благословення нашої укр. церкви у Валдорі, Кве.

Вкоротці, бо лише два місяці пізніше, наш Владика знову приїздить на північ, але цим разом до Руан-Норанди, де 20-го листопада 1955 року посвячує угольний камінь свіжої укр. церкви та парохіяльної залі, яка будується під проводом о. Л. Чайки в Руан-Норанді, Кве., Її посвячення довершив Владика Ізидор дня 11-го вересня 1960 року в асисті Єпископа Тимминс М. Тес'є.

Здвигнення українських храмів, парохіяльних заль, священичої резиденції ось тут на півночі, поставило нас щодо небесних заслуг нарівні з багато сильнішими англо-франконськими парохіянами та доказало, що ми народ творчий, який вірить у свої сили, в свій провід та знає своє призначення.

І сьогодні, коли ми дочекалися тієї радісної хвилини: не тільки оглядати власними очима свій власний твір, збудований та посвячений Великому нашому Творцеві, але також і ті всі конечні наші церковні надбання ми були всилі цілковито сплатити, то я, як парох цієї парохії від її основин, хотів би першавсе висловити мою найщирішу священицьку подяку моєму Дорогому Владиці за його благословення та довір'я, як також тим усім моїм отцям попередникам, починаючи від цього сильного дороговказника о. Й. Жана ЧСВВ, які — ще далеко до мого приходу — зрушили перші замерзлі тяжкі скиби північної каменисто-глиняної землі в багато тяжчих обставинах! Вони направду в нелегкий спосіб приготовляли цей тяжкий ґрунт до рідного українського засіву, віруючи, що колись чи вони самі, чи грядуче покоління побачать зрілий плід завершений хрестом та замаєний срібними колосками й квітками їхнього посіву! Ці мої попередники взяли собі за ціль продовжувати та відбудовувати бодай у частині ось тут на вільних землях Канади нашу Церкву України, яка має на цілі з післанництва Христового згуртувати в своє рідне нутро, під своє склепіння всі слої нашого суспільства, пригадуючи нам на спасительний заповіт "щоб усі були одно".

При цьому складаю щиру подяку всім нашим парохіяльним та будівельним Комітетам, церковно-народнім організаціям, як також усім добрим і жертвенним парохіянам, які від першого дня аж до сьогодні, себто до остаточного сплачення довгу, остались вірні своєму проводові!

В будові священицької резиденції складаю щиру подяку моїм Дорогим Батьнам, а зосібна п. Гр. Чайці, який багато вложив праці в її реалізацію.

Тому сьогодні можемо вповні приміннити до нас слова псальмопівця: "Благослови, душе моя, Господа!"

о. Лев Чайка

П. С. Про історію нашої парохії Н. П. Пр. Богородиці у Валдор, прошу дивитись до Альманаху Торонт. Єпархії "У Винограднику Христовому" сторона 107-114 та 271-272.

МОНДЕРСЬКИЙ ВІДДІЛ ЛУКЖ ПРАЦЮЄ

На Загальних Зборах 17-го січня ц. р., вибрано вже другий раз паню Ольгу Сафранович на голову нашої організації. До управи входять на 1967 рік: Пані Павліна Філь — перша заступниця, п-і Ксеня Сірацька — друга заступниця, п-і Анна Безибяк — третя заступниця, рекордова секр. — п-і Олександра Хміляр, фінансова секр. — п-і Розалія Поліщук, контрольорки — п-і Аделя Безибяк, п-і Стефанія Гевко і п-і Вікторія Кокотайло.

Музейний Комітет, пані Магдалина Феняк, Марія Кіндрачук, Ксеня Маґеґа, Варвара Тимчишин, Катерина Робак, Катерина Бартків, Ірина Фербей.

Шпитальний Комітет — пані: Юлія Скрипник, Аделя Румицька, Ксеня Маґеґа, Кароля Чернявська, Анастазія Гевко.

Культурно-Освітний Комітет: панна Євгенія Паламарчук.

Отець катехит: Впр. о. парох Віталій Підскальний, ЧСВВ.

Діяльність нашого відділу різнородна. У релігійних ділах членки нашого відділу кожного ранку спільно приймають Св. Причастя, відбувають спільне сніданння та врочисто відсвятковують день ЛУКЖ. Наш відділ брав участь у замкнених реколекціях. Вислухаємо вказівки на релігійні теми, які подає наш духовний асистент на місячних зборах. Дбаємо про парафіяльну церкву, членки сходяться часто помити й прикрасити церкву. На будову нової церкви, котру вкоротці сподіємося зачинати будувати, ми подарували цього року суму $1500.00, разом подарували на будову около $5000.00.

Наш відділ опікується рідною школою. Цього року дали дві нагороди студентам гайскулу, які виказалися найкращим поступом в українській мові. Помагаємо відділови Укр. Кат. Юнацтва в усяких їх імпрезах і коли потрібно. Сиротам уділюємо на писанку й на ялинку.

На Народній Дім подарували ми 1965 р. суму $2543.00, а 1966 суму $1500.00.

Діла милосердні виконуємо через шпитальний комітет, який часто відвідує хворих. Наш відділ переводить теж збірку на поборювання пістряка. Ми спонзорували одну українську радіо-передачу та літню оселю св. Василія в Піджон Лейк.

Минулої весни наш відділ вшанував і вручив відзнаки тим членкам, що були головами нашого відділу в минулих 20-ох роках.

Наш Музейний Комітет дуже активний, доглядає Мондерський Музей та цього року передав до нього цілий ряд цікавих експонатів.

Секретарка звітувала, що наш відділ начисляє 69 членок, що через 1966-ий рік активно працювали та видали 25 весіль, 10 обідів і бенкетів, 3 фамілійні забави, 8 спільних снідань, 7 продажів печива з чайком, 12 похоронів, 6 чайних принять і 2 базарі.

Не забуваємо також про українську католицьку пресу та організаційний фонд до Єпархіяльної Управи.

Складаючи подяку членам управи і членам відділу п-і О. Сафранович сказала, що завдяки добрій співпраці діяльність відділу була корисна. Вона теж подякувала за довір'я і за вибір на голову на 1967 рік.

Кінцеве слово мав о. парох В. Підскальний. Висловив признання за минулорічну працю та побажав нових успіхів у новому році.

ПРИМІРНІ ХРЕСТИНИ

Велланд, Онтаріо

У неділю 5 лютня 1967 р. по співаній Службі Божій, що її відправив о. Віктор Сорока, ЧСВВ, Мирон Ґрох і Іванна, з роду Пилиповська, принесли свого сина до хрещення.

Малий Роман Андрій Ґрох народився у Велланд 24 листопада, 1966 року. Святі Тайни Хрещення й Миропомазання уділив йому о. парох Маріян Бутринський і о. Віктор Сорока. Хресними батьками були п. Богдан Петрусик і п-і Стефанія Швець, обоє з парафії св. Архангела Михаїла у Велланд.

Опісля на запрошення батьків Романа Андрія всі зійшлися до прекрасного й просторого дому панства Павла й Софії Ґрох, родичів Мирона, де відбулися хрестини. Молитву провів о. парох Маріян Бутринський. До столу засіло коло 40 гостей, які користали з багатства всяких українських страв та весело провели час, співаючи різних пісень. На кінець прийняття промовляли о. парох М. Бутринський, о. В. Сорока і п. Мирон Ґрох. Опісля хресний батько, Богдан Петрусик, занявся збіркою на обдарування свого похресника. Всі щедро складали свої дари для малого Романа Андрія. З нагоди хрестин п. Павло Ґрох і п. Мирон Ґрох зложили $10.00 на католицьку пресу, з чого призначено $5.00 на "Світло".

Панству Павлові й Софії Ґрох спасибі за велику гостинність, батькам Миронові й Іванні хай син росте на потіху і радість, жертводавцям щира подяка, а маломy Романові Андрієві, дай Боже, в щасті прожити многі літа!

[illegible]

ПОХОРОННІ [illegible]

Вернон, Б. К.

У середу, 4-го січня ц. р. рознеслася сумна вістка, що в годині 9-ій вечора відійшла від нас пані Анна Дуляба, дружина Стаха Дуляби. Прожила 75 років. Був це великий удар для її мужа й дітей.

День похорону уклали на понеділок 3-го січня. На похорон приїхали: Ольга Леслі з Торонта, Павліна Скоропад із чоловіком Миколою й дітьми, приїхав наймолодший син Артур Дуляба з дружиною з Венкуверу, дочка Параскевія, що живе у Вернон і син Едвард теж із Вернон, далі брати з Інніфрі Андрій Глусь, Іван Глусь, Федір Глусь із дружиною і Микола Глусь із Вегревил та шваґри Йосиф Мазурок і Стефан Дмитрів. У неділю ввечорі оо. М. Білик, С. Зубак і Д. Ґрещук із Едмонтону відслужили в похоронному заведенні панахиду, на якій було багато людей. У понеділок всі три священики відслужили Сл. Божу, а прощальну проповідь мав о. Д. Ґрещук. Церква була по береги повна. Після останнього цілування, похід рушив на цвинтар, де о. М. Білик, парох Вернону, запечатав гріб. Опісля люди вернулися до парафіяльної залі, де жінки, знакомі і приятелі злагодили поминальний обід. У часі обіду о. М. Білик щераз промовили та о. Зубак.

Бл. п. Анна Дуляба

Покійна Анна приїхала до Канади зі своїми родичами 1904 р. та поселилися на північ від міста Інніcфрі, де покійна працювала тяжко на фармі аж до 1911 року. Того року вийшла заміж за Стаха Дулябу, що також мав фарму в тій околиці, та зачали свою власну господарку. Доробилися матеріяльно, а Господь поблагословив їх двома синами і трьома дочками. Отож покійна, вже мама, виховує своїх дітей, учить їх молитов і бере своїх дітей на Богослуження. Так покійна защепиле в своїх дітях молитву й любов до Бога та свого рідного обряду, що вони і донині тримаються тої науки, котру їм дала покійна мама. Ось і тепер усі діти, дочки, сини й унуки приступили до Св. Сповіді та до Св. Причастя.

1927 року переходять знову на нове місце, де збудували собі гарну, вже модерну хату й решту будинків; їх фармерство було взірцем для всієї околиці. Але кожного року здоров'я зменшувалося, тож вони задумали покинути фармерство й піти на відпочинок до Британської Колюмбії, до міста Вернон, де вже був їх зять Іван і дочка Параскевія. Тут купили собі хату і 1948 року перейшли жити сюди. Тут було б їм добре жити, коби було здоров'я; але покійна зачала слабувати і так уже не мала сили до кінця життя; ходила, але робити вже не могла. Цього року Господь вкоротив її слабість і покликав на вічний відпочинок.

Тож спочивай, дорога друживо, мамо й бабуне, нехай тобі канадська земля буде легкою.

Вічная Пам'ять!

Петро Кульматицький

ПОДЯКА

Чоловік і діти покійної Анни Дуляби складають сердечну подяку отцям за похоронні богослуження, тим що несли домовину, братам і шваґрові, що приїхали віддати послідну прислугу їх мамі та всім тим, що взяли участь у похороні; також жінкам, що прилагодили поминальний обід. Нехай Господь Вас щиро нагородить.

Муж і діти

Муж і діти склали на "Світло" $10.00, а на знимку $5.00, разом $15.00.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Су-Сейнт Мері, Онт.

В суботу, 3 грудня 1966 р., по недовгій та тяжкій недузі, упокоїлася в Бозі бл. п. Катерина Царук в місцевому католицькому шпиталі в Су Сейнт Мері. Покійна прожила 61 років, а в подружньому житті 43 роки. Муж Покійної Катерини Людвик помер у 1965 році. Обоє похоронені біля себе.

У вівторок 6 грудня відбувся похорон при послузі похоронного заведення "О'Суліван". Відправа панахиди перед похороном відбулась у похоронному заведенні в приявi Родини, парохіян тутешньої української парохії й багатьох знайомих та приятелів покійної. Панахиду й похоронні богослужби відправив місцевий парох о. Микола Сірий.

У дні похорону бл. п. Катерини була гарна погода, що дало змогу багатьом людям прийти на похоронні відправи.

Бл. п. Катерина, з роду Гаврилюк, і її муж Людвик Царук походили з Буковини, з Чернівців. Обоє, по одруженні, жили з дітьми в Чернівцях, де покійний Людвик працював при залізниці. Хуртовина другої світової війни заставила багато наших родин, а з ними й Людвика та Катерину Церуків із своїми дітьми йти в світ-за-очі. По довшому скитанні в Европі вдалося їм з чотирьома донями (одинокий син згинув у другій світовій війні) приїхати 1949 р. до Канади. В Канаді на постійне поселилися в місті Су Сейнт Мері, де мешкали зі затем і донею, Василем і Вікторією Шевчук, до останніх днів свого життя.

Бл. п. Катерина Царук

Покійна оставила в тяжкому смутку чотири замужні доні, з котрих дві живуть у Торонті — Стефанія й Казимир Семка та Катерина й Йосиф Мигаль, а дві в Су Сейнт Мері — Вікторія і Василь Шевчук та Кароля й Йосиф Білюк. Покійна Катерина оставила 8 добрих внуків, що пам'ятають за своїх діда й бабку в св. молитвах.

Обоє Покійні були щирими християнами католиками й у цьому ж дусі виховали своїх дітей.

По похороні родина пок. Катерини запросила всіх учасників на поминальний обід у місцевій парохіяльній залі. В часі цього поминального обіду, на заклик о. пароха М. Сірого, переведено збірку на українську католицьку пресу й наш український Сиротинець в Айтуні, Саск. Збірку перевели: Микола Турянський і В. Бренько. Зібрано $40.00.

Свої пожертви зложили: по $5.00 — Катерина й Йосиф Мигаль та Іван Джонс; по $2.00 — М і В. Турянські, В. і В. Шевчук, Ст. і К. Семка, Б. і Н. Кінах, В. Бренько, П. і Я. Крупка, І. Богданець, О. Гарас, А. і М. Мосціцькі, о. М. Сірий; по $1.00 — М. і М. Дирик, Т. і Р. Телька, В. Бачинський, пані Вільборас, М. і К Митка, А. й А. Хлєбана, Анна Довбенька, Нелі Борденюк і І. Юрченко.

З тієї збірки призначено на часопис "Наша Мета" $20.00, $10.00 на журнал "Світло", а $10.00 на український Сиротинець в Айтуні, Саск.

Шановним Жертводавцям щира подяка, а покійним, Катерині й Людвикові, вічний відпочинок у небеснім царстві.

Приявний

ПОХОРОН БЛ. П. ПАВЛІНИ ОНИСИК

Едмонтон, Алберта

У четвер, 2 жовтня 1966 р. рознеслася сумна вістка по Едмонтоні й околиці, що не стало між живими бл. п. Павліни Онисик, яка по короткій недузі відійшла у вічність на 57-ому році життя. Всі старання лікарів були безуспішні і бл. п. Павліна померла по короткому побуті в Загальному шпиталі в Едмонтоні.

Бл. п. Павліна Онисик

Покійна була родом з околиці Вох, Алберта з родини Марчаків. Там вона провела свої молоді літа, там вийшла заміж у 1930 р. за покійного вже теж бл. п. Миколу Онисика. Того самого року молода пара перейшла на постійне життя до Едмонтону, де обоє тяжко працювали, щоб могти пробитися через життя. Попри важку щоденну працю обидвоє бл. п. Онисики знаходили ще час й на парафіяльну, суспільно-громадську та культурно-освітну працю. Обидвоє відзначалися великою побожністю та прив'язанням до своєї Церкви і совісно сповняли свої релігійні й парафіяльні обов'язки. Бл. п. Онисики причинилися багато до здобуття фондів для церкви Пресв. Євхаристії в Півн. Едмонтоні. Коли ще не було власного приміщення, то в їхній хаті нераз відбувалися парафіяльні чайні приняття, а й на всіх парафіяльних імпрезах покійна Павліна радо помагала своєю працею та жертвами.

Похорони покійної зачалися панахидою, що її в неділю 30 жовтня відправив у каплиці похоронного заведення Парк Меморіял о. М. Ханас ЧСВВ при великій участи людей (поверх 350 осіб), а в понеділок, 31 жовтня о. М. Ханас ЧСВВ відправив заупокійну Св. Літургію й похорон та попрощав покійну в останню дорогу в імени родини, приятелів та парафіян. Після послідного цілування тлінні останки покійної похоронено на українському цвинтарі св. Михаїла, поруч її мужа, що помер давніше.

Після похорону відбувся поминальний обід, під час якого о. М. Ханас коротко згадав заслуги покійної для парафії. Обід закінчено відспіванням молитви "Достойно єсть". П. Я. Боднар від імені родини покійної подякував о. пароховi за похоронні богослуження, похоронному заведенню Парк Меморіял за совісну услугу, приятелям покійної за несення домовини, господиням за обід, а всім учасникам похорону за участь у похороні. З переведеної збірки передано $18.50 на "Українські Вісті". За жертву щиро дякуємо, а покійній Павліні вічна пам'ять.

ПОДЯКА

Після втрати нашої незабутньої дочки й сестри складаємо щиру подяку о. М. Ханасові ЧСВВ за відслуження похоронних обрядів, похоронному заведенню Парк Меморіял за совісну услугу та приятелям покійної за жертви на Служби Божі, за молитви та цвіти на могилу. Дякуємо також усім учасникам похорону за віддання останньої прислуги покійній.

Спи спокійно, дорога доню й сестро, а канадська земля, на якій ти тяжко трудилася, хай буде тобі легкою.

Батько, брати та сестри

ЧИТАЙТЕ!
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!
ПОШИРЮЙТЕ
"СВІТЛО"!

УВАГА! УВАГА!

Замовте собі під Великдень

ГАРНІ
ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ

Найновіша серія

Ціна пачки — 10 карток — $1.00

Замовляйте
у нашому Видавництві:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

З нагоди ювілею п. С. Федущака, Монтреаль	$10.00
З нагоди похорону бл. п. А. Дуляби, Вернон	15.00
З нагоди похорону бл. п. К. Царук	10.00
З нагоди хрестин Р. А. Ґроха, Велланд	5.00
З нагоди річних Зборів ЛУКЖ, Мондер	5.00
З нагоди похорону бл. п. Гр. Рурки, Вегревил	[illegible]

По $10.00:

Ольга Рибчак, Порт Артур.

По $6.00:

Анатоль Лесик, Монтреаль; Софія Слонська, Філядельфія; Карло Коцюбинський, Барнабі; Анна Біловус, Стейтен Айленд; Іван Коцур, Чікаґо; В. Годованський, Торонто; Стефанія Кушлик, Філядельфія.

По $5.00:

Іван Дзядик, Котедж Гилс; Марія Пискір, Монтреаль; С. Винцент, Ню-Вестминстер; Юлія Фрачак, Блекбирн; Юлія Гринчишин, Чікаґо; В. Білик, Дітройт; С. Клюка, Ню-Бритейн; Неоніла Кліш, Філядельфія.

По $4.00:

Н. С. Кальмук, Торонто; о. Любомир Мудрий, Озон Парк.

По $3.00:

Василь Муха, Чікаґо; Степан Ґельнер, Дітройт; Іван Кузь, Пасейк; П. Шеремета, Трентон; о. Володимир Грабець, Палмертон; М. Прибега, Клівленд; Т. Стойкевич, Вінніпеґ; Олекс. Бруський, Едмонтон; К. Долинський, Нюарк; Мирон Новосад, Елджин; Б. Куцан, Чікаґо.

По $2.50:

С. Барановська, Чікаґо.

По $1.50:

Станислава Гірняк, Монтреаль.

По $1.25:

Волтер Мельник, Честер; п-і Т. Кондро, Едмонтон.

По $1.15:

М. Проник, Франція.

По $1.00:

Гнат Коник, Ню Бритейн; п-і К. Горбань, Люблин; Б. Струць, Чікаґо; Ірина Мателля, Вінніпеґ; Олекс. Климко, Форт Францес; Роман Ґной, Н. Йорк; М. Костецька, Стейтен Айленд; Стефанія Смуцка, Мінneаполіс; О. Гриньків, Істон; М. Вартків, Філяд.; Мих. Прошанський, Монтреаль; п-і Й. Вишньовська, Ґрімсбі; Мих. Ґалан, Норт Белмор; Софія Дзюбинська, Чікаґо; С. Рудий, Бафало; п-і Є. Білик, Мондер; о. М. Мицишин, Елмайра Гайтс; Єва Кукало, Едмонтон; Ольга Ґошуляк, Вінніпеґ; О. Кузьмин, Н. Йорк; Софія Різун, Едмонтон; П. Лобай, Торонто; Я. Посікира, Бруклин; С. Цацюра, Джерзи Сіті; Іван Ковальчин, Гартфорд; В. Кужіль, Вернон; Петро Антонишин, Бирмінґгон; Йосиф Дячишин, Лашін; Ф. Млинарський, Торонто; О. Куницький Н. Йорк; В. Панук, Судбури; Стефа Каратницька, Н. Йорк; С. Зварич, Гекітставн; Анастасія Загарійчук, Вінніпеґ; о. Василь Волошин, Едмонтон; С. Дольницький, Торонто; Анна Шульковська, Чікаґо; Й. Сисик, Ля Меса; о. Степан Дмитришин, Німеччина; Г. Гнатів, Форт Вилліям; М. Тесля, Н. Микитюк — Монтреаль; Марія Рибчук, Вінніпеґ; Катерина Клим, Лерейсвил; М. Всякий, Гастингс он Гадзон; п-і М. Горнік, Торонто; п-і А. Хом'як, Австралія; Григор Мостовий, Ню Торонто.

(Далі буде)

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

ДЕРЖАВНА ЕТИКА (Католицька наука про державу), о. Діонисій Тулюк - Кульчицький, Мюнхен, 1966, ст. 75.

МИСЛИВСЬКІ ОПОВІДАННЯ, Роман Купчинський, Накладом В-ва "Новий Шлях", Вінніпеґ-Торонто, 1964, ст. 207.

ПОЕМИ, Стефан Семчук, Поезій Книжка Сема, Вінніпеґ, 1967, ст. 67.

ЖАЛЬ І ГНІВ, Дан Мур, Поезії, Коштом Василя й Наталки Духніів, 1966, ст. 95.

ЗОЛОТІ РОКОВИНИ. До 50-річчя Великої Української Національної Революції та відновлення Української Державности 1917-1967, Календар-Альманах Українського Народного Союзу на 1967 рік, Видавництво "Свобода", Джерзі Сіті — Ньо Йорк, ст. 256.

ЛЕМКІВСЬКИЙ КАЛЕНДАР НА 1967 РІК. Зредаґував Юліян Бескид, Обкладинка роботи арт. М. Левицького, Видання Орґанізації Оборони Лемківщини, Торонто-Пассейк, Н. Дж., ст. 144.

АЛЬМАНАХ "ГОМОНУ УКРАЇНИ" НА 1967 РІК, У 50-річчя Української Національної Революції і 100-річчя Канади, Накладом В-ва "Гомону України", Торонто, ст. 199.

ЛІКАРСЬКИЙ ВІСНИК, Журнал Українського Лікарського Товариства Північні Америки, Рік XIII, ч. 3-4.

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-політичний і науково-літературний місячник, Лондон, 1967, Кн. 1.

БІЛИЙ РЯСТ, Коваль Зореслава, Видавництво "Зоря", Брюсель-Лювен, ст. 64, на циклььостилі.

НЕРОН, о. Богдан Курилас, П'єса в п'ятьох діях, Видавництво "Зоря", Париж — Нью Йорк, ст. 55.

СУМКІВЕЦЬ, Квартальник Союзу Української Молоді Канади, Торонто, 1967, Рік I, ч. 1.

ГУЦУЛІЯ, Квартальник Гуцульського Осередку в Чікаґо, 1967, 1967, Рік I, ч. 1.

УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК, Мюнхен, 1967.

АЛЬМАНАХ - КАЛЕНДАР СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ АМЕРИКИ "ПРОВИДІННЯ" на рік Божий 1967, Видавництво "Америка", Филаделфія, 1967, ст. 231.

THE UKRAINIAN REVIEW. A Quarterly Magazine, Published by The Association of Ukrainians in Great Britain, London, Vol. XIII, No. 4.

ORIENTE EUROPEO, Revista trimestral del Centro de Estudios Orientales, Madrid, Ano XVI, No. 4.

CENTENNIAL ANTHOLOGY OF PRAYER, Ottawa, pag. 134.

HYMNS FOR CONGREGATIONS, Published by Canadian Interfaith Conference, pag. 16.

OEKRAINISCHE VERHALEN, Bohdan Kurylas, Editions "Etoile", Paris — New York, pag. 52.

BOUQUET DE ROSES, Zaur - Hora Svitlana - Therese, Editions "Etoile", Bruxelles, 1966.

PROBLEMS OF COMMUNISM, Washington, 1967, Vol. XVI, No. 1.

О Б ' Я В А

ДЛЯ ПРАЦЕДАВЦІВ І ПРАЦІВНИКІВ
У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ ТА САДІВНИЦТВІ

ОБЕЗПЕЧЕННЯ ВІД БЕЗРОБІТТЯ БУДЕ ОХОПЛЮВАТИ
ВІД 1-го КВІТНЯ 1967 р. РОБІТНИКІВ НА

ФАРМАХ РАНЧАХ РОЗСАДНИКАХ

ТЕПЛИЦЯХ ОВОЧЕВИХ, ЯРИНОВИХ

І КВІТКОВИХ КУЛЬТИВАЦІЯХ

ПРАЦЕДАВЦІ

ПРИДБАЙТЕ БРОШУРУ — Якщо ви ще не отримали брошури, яка описує обов'язки працедавця згідно з новим законом, придбайте її негайно в бюрі Комісії Обезпечення від Безробіття

ЗАРЕЄСТРУЙТЕСЯ ЯК ПРАЦЕДАВЕЦЬ — Негайно вам треба зареєструватися у найближчому до вас бюрі Комісії Обезпечення від Безробіття. Це є важливе тому, що обезпечення від безробіття є примусове при найманні робітників.

ЛІЦЕНЗІЯ НА КУПІВЛЮ ЗНАЧКІВ — По реєстрації, якщо у вас працюють обезпечені робітники, Комісія пришле вам ліцензію на купівлю значків для обезпечення від безробіття та додаткові потрібні інформації щодо обезпечення працівників, наших вашої вплати, наліпкування значків у книжку робітників, ведення вимаганих рекордів тощо

ПРАЦІВНИКИ

ДОВІДАЙТЕСЯ ЧИ ВИ ПІДЛЯГАЄТЕ ОБЕЗПЕЧЕННЮ — У найближчому до вас бюрі Комісії Обезпечення від Безробіття поінформуйтеся, чи ви підлягаєте обезпеченню. Згідно з законом, деякі працівники не будуть обезпечені.

ЧИСЛО СОЦІЯЛЬНОГО ОБЕЗПЕЧЕННЯ — Кожний обезпечуваний працівник мусить мати своє число. Бланки заяв на це можна отримати в бюрах Комісії Обезпечення від Безробіття та в більшості поштових урядів..

Виповніть заяву та вишліть її до Комісії Обезпечення від Безробіття. Це полагоджується без оплати

КНИЖКА ОБЕЗПЕЧЕННЯ ВІД БЕЗРОБІТТЯ — Якщо ви підлягаєте обезпеченню від безробіття, вимогає є мати таку книжку, яку можна отримати в кожному бюрі Комісії Обезпечення від Безробіття. Треба лише подати своє повне ім'я, дату народження та число соціяльного обезпечення. Книжку отримується безкоштовно.

UNEMPLOYMENT INSURANCE COMMISSION
GOVERNMENT OF CANADA

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Старанням оо. Василіян видруковано для українців-католиків Святе Письмо **Старого і Нового Заповіту** в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, [illegible] 3 і 2 кольорові мапи

Ціна цього нового і єдиного **повного** перекладу.

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру з [illegible]ннями	$15.00
в люксусову шкіру з золоченнями	$20.00

Замовлення слати на адресу:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО

THE LIGHT

РІК XXX · ТРАВЕНЬ — 1967 — MAY · Ч. 5 (533)

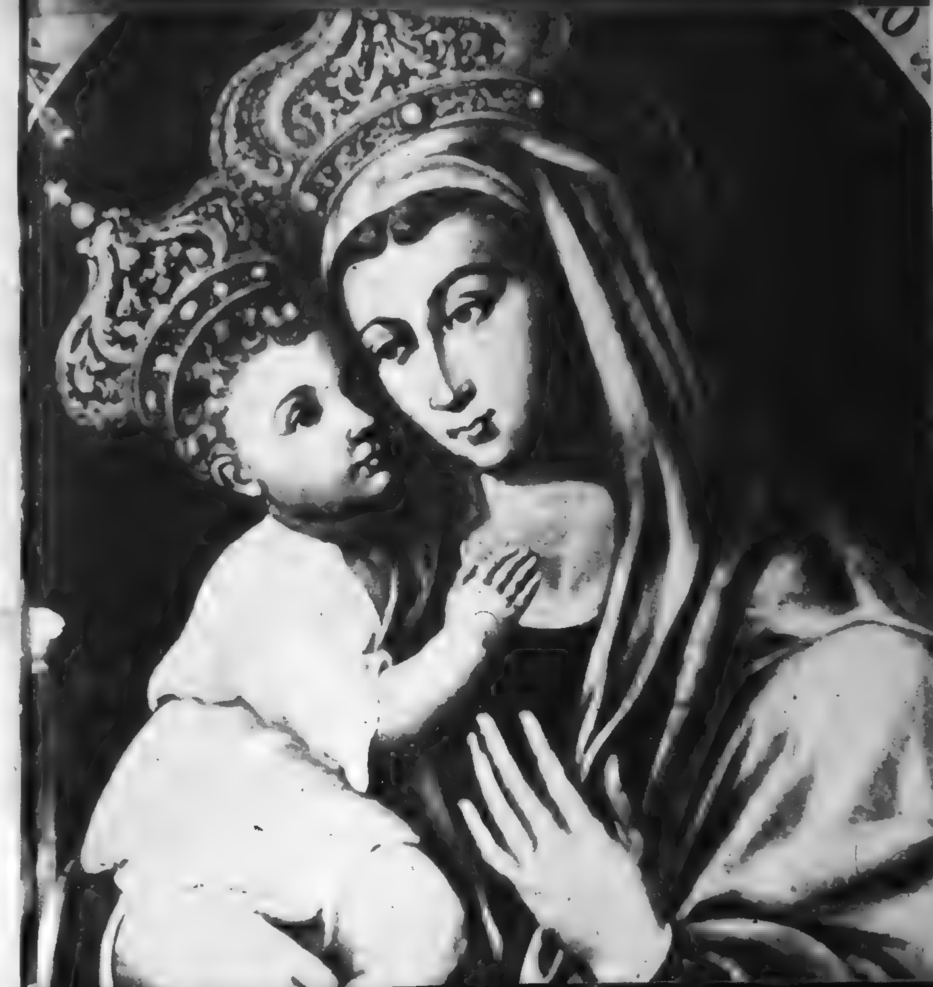

ЯКЩО Б ВИ БУЛИ МАЛИ ПОВАЖНУ
СУДОВУ СПРАВУ,
ВИ БУЛИ Б СПРОМОЖНІ
ОПЛАТИТИ
ПРАВНИЧІ КОШТИ?

Тепер Ви будете спроможні.

Не одна кримінальна чи цивільна справа чи спеціяльна правна порада може коштувати більше, ніж ваші засоби спроможні оплатити.

Проте справедливість може залежати від цих обох аспектів.

Неспроможність оплатити адвоката — це остання існуюча перешкода у вимірі справедливости нашого права.

В Онтаріо ця проблема вже не існує.

29 березня 1967 року нове законодавство про правну допомогу входить у силу в Онтаріо. Воно ґарантує, що жодний житель цієї провінції не буде позбавлений своїх леґальних прав з причини браку грошей.

Ви виберете собі свого адвоката.

В таких випадках ви вносите заяву до нього або до директора своєї округи. Відтак буде оцінено яку частину ви спроможні заплатити за леґальні кошти, або вас зовсім звільнять з оплат. Решта коштів буде покриватися з фонду правної допомоги, який створив Уряд Онтаріо. Цим пляном завідує Товариство Правників Горішньої Канади.

В таких випадках ані суд ані громадськість не буде знати, що ви отримали правну допомогу. Це залишиться справою поміж вами а вашим адвокатом.

Така розв'язка проблеми правної допомоги вважається за найбільш поступову в цілому світі.

А до її завдання належить примінювати справедливість до кожної людини згідно з законодавством.

The Law Society of Upper Canada.

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Новий Плян Правної Допомоги Онтаріо — діє від 29 березня 1967 року.

Про адресу директора вашої льокальної округи довідаєтеся від свого адвоката або з канцелярії Провінційного Директора при 425 Юніверзіті Авє., Торонто.

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:

Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:

Griechisch-katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:

Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРГЕНТИНА:

Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:

Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:

Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:

Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Жінки в Євангелію і сьогодні — *о. О. Купранець, ЧСВВ* 162
На теми дня
Енцикліка Папи Павла VI "Поступ народів" 163
Цариця сердець — *о. І. Назарко, ЧСВВ* 165
Догматична конституція про Церкву — *о. Т. Олійник, ЧСВВ* 167
Моя безпосередня зустріч з мощами св. Йосафата — *о. Й. Жан, ЧСВВ* 169
Церква св. Варвари у Відні — місце побуту мощів св. Йосафата — колись і тепер — *Проф. А. Гнатишин* 170
Щодня на Службі Божій — щодня в Святім Причасті — *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 173
Намірення Апостольства Молитви на травень
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 174
Багато людей запитує... — *о. С. Сабол, ЧСВВ* 175
Часте Св. Причастя — латинізація? — Брехня при Сповіді — Імена Христа — Людина — мірилом своєї моралі?
З малого зерна — велике дерево 178
У 75-річчя СС. Служебниць
Псальми — *о. Проф. Н. Кушнірик* 181
Поцілунок на майдані у Фльоренції — *П'єтро Барджеліні* 182
Яка будучність східніх обрядів на американському континенті? — *о. А. Федюк, ЧСВВ* 183
Природні багатства та індустрія Канади — *о. Є. Білик, ЧСВВ* 185
Подвійна любов — *о. Р. Г., ЧСВВ* 187
Спомини про Митрополита Шептицького — *К. Грицина* 188
Чому? — *о. С. Юник, ЧСВВ* 189
Смерть і похорони Наталени Королевої — *Інж. Г. М'яловський* 190
Товариство Священичих Матерів — *о. Ів. Тет.* 191
Под Твою милость... — *А. Потопник* 192
Сім золотих чаш повість — *Б. Полянич* 194
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА 197
Дописи
Ті, що нам помагають 200
Пресовий фонд

ОБКЛАДИНКА:

Копія Ікони Пресвятої Богородиці в Жировицях.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колеґія: о. Євген Білик, ЧСВВ, о. Іриней Назарко, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.

Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Irenaeus Nazarko, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.

Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.
Telephone: 535-6483.

Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ЖІНКА В ЄВАНГЕЛІЮ І СЬОГОДНІ

Типи жінок у св. Євангелії

Жінки не тільки припадково чи безцільно згадані в Євангелію. Згадуючи їх та зазначуючи при деяких, хто вони, Євангелисти напевно мали в тому якусь ціль. Поміж названими жінками ми бачимо: незаміжню жінку, одружену жінку й матір. Про деяких жінок говориться, що вони ходили з Христом і Апостолами, помагали їм та служили. Іншими словами, Євангелисти хочуть так сказати чи передати майбутнім поколінням, що в початковій стадії існування Церкви були такі жінки, які належно зрозуміли навчання Христа та своє завдання, що випливало з їх приналежности до жіночої статі та "членства" у Христовій громаді — Церкві. Згадуючи про чесних і порядних жінок, Євангелисти згадують теж і про те, що в тодішньому суспільстві існували теж жінки, яких моральна вартість була сумнівна, а то навіть ніяка, нпр. вуличниці.

Друге, що в Євангелії виразно бачимо, то те, що ні вік, ні родинний стан, ні походження, ні навіть минуле поодиноких жінок не були перешкодою бути вірним Христовим ідеалам і їм віддано служити, а навіть себе посвятно виставити на небезпеку життя задля Христових ідеалів. Такий момент маємо нпр. тоді, коли група вірних Христові жінок супроводила Христа у хресній дорозі чи похоронах.

Чим визначаються євангельські жінки?

На основі Євангелія можемо зробити деякі висновки. А саме, що євангельські жінки — це:

жінки, які щиро служили Христові та в Христовому дусі, сповнені відданої посвяти, жертвували: свій час, свої сили, свою працю й матеріяльні засоби, що їх вони давали від себе або здобували від інших, а навіть своє життя наражували на небезпеку, *щоб тільки послужити великій справі, якою була розбудова Божого Царства на землі;*

жінки, які виконують таку працю, яку вони — як жінки — можуть виконувати й дати Церкві;

жінки, які своєю працею поклали перші основи під пізніші християнські жіночі організації, наче одержавши на це особисте благословення та "організаційні статути" праці від самого Христа.

Найкращий тип жінки

Приглядаючись до жінок, що про них говориться в Євангелії, ми поставили б на перше місце, — очевидно, не рахуючи Божої Матері, — дві жінки, а саме: Марію й Марту. Марія — жінка молитви. Марта — жінка праці. З'єднавши оба елементи, себто молитву та працю, в одну цілість, маємо не тільки ідеальний образ жінки як такої, але теж ідеальний образ жінки, яка вміє погодити "Боже" з "людським", себто сповняє свій обов'язок супроти Бога та Церкви, а при тому не занедбує свого завдання як члена родини чи суспільства. *Для такої жінки кожний має належний респект і щире признання, бо вона гідна того, щоб її поважати й цінити.*

Чи сьогодні виглядає інакше?

Аж так дуже змінився світ і людина від часів Христа? Відповідаємо, що:

з одного боку, *так,* бо змінився спосіб людського життя,

з другого боку, *ні;* бо Христос і Його Церква та безсмертна людська душа такі ж самі були тоді.

Люди відповідно до часу й обставин, культурного та технічного поступу, економічних спроможностей і соціяльних вимог тільки пристосували своє життя та спосіб діяльности. Людська душа однак у нічому не змінилася, як теж обов'язки та завдання людини супроти Христа, Церкви, власної душі й суспільства в нічому не змінилися. Те саме, що говоримо про людей загально, можемо сказати про жінок поосібно.

Яка роля жінки сьогодні?

У теперішніх часах жінка виступає майже в кожній ділянці суспільного життя та в майже кожному роді людської праці, себто вона стала у своїх правах нарівні з мужчиною. Однак цей факт не заперечує другого факту, себто жіночої:

чистоти дівицтва до часу її одруження, чи досмертного в монашому стані;

чесноти подружжя — плекання подружньої вірности й любови,

гідности материнства, себто, що жінка не має бути тільки "родителькою", що приводить дітей на світ, але вона має бути матір'ю-виховницею та зразком до наслідування.

Коротко кажучи: яка мораль дівчини, такою буде мораль подруги й матері, такою буде теж і мораль родини чи народу, — і це майже непомильне правило.

Приглядаючись до нашої української жінки, звернім наші серця до найкращого зразка жінки — Пречистої Діви Марії, щоб Вона Своїм заступництвом якнайбільше вподібнила наших українських жінок до євангельського зразка!

о. О. Купранець, ЧСВВ

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ТРАВЕНЬ, 1967
РІК XXX, Ч. 5 (533)

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "ПОСТУП НАРОДІВ"

Переклад цієї Енцикліки приготовив для нашого журналу Впр. о. д-р Родіон Головацький, ЧСВВ, духовник Української Папської Колегії св. Йосафата в Римі. На цьому місці ми щиро дякуємо о. Головацькому, як старому співробітникові нашого журналу, за його щиру співпрацю та всі досі ним виготовлені українські переклади офіційних документів Апостольського Престолу, що були друковані в нашому журналі.

РЕДАКЦІЯ

У своєму великодньому привітальному слові (26. 3. 1967) Його Святість заторкнув теж і суспільне питання, з'ясовуючи коротко становище Церкви. Вселенський Архиєрей сказав дослівно таке: "Нам, вихованцеві традиційного вчення Церкви, яка віддзеркалює релігійні надії також на конкретній площині людського життя, себто на площині соціяльній, виглядає, що настала хвилина власне тепер, після нещодавного Вселенського Собору, щоб знову розпочати читання, вже з другої глави, про ті питання, які непокоять і втомляють і розрізнюють людей у пошукуванні хліба, миру, свободи, справедливости й братерства. Тож необхідно звернути до світу Наше смиренне і сердечне слово надії не тільки релігійної, але теж і суспільної, не тільки духовної, але й земної, не тільки для віруючих у Христа, але однаково для всіх, — завжди подиктоване отим світлом, яке походить від віри. Ми в найближчих оцих днях опублікуємо Наш Лист-Енцикліку, що матиме за тему поступ народів, їхній розвиток, а й обов'язки, які виходять з цієї програми, сьогодні невідкладної, щодо економічної вистачальности, моральної гідности, всесвітньої співпраці всіх народів" (Ль'Оссерваторе Романо, ч. 73/67, ст. 4).

Два дні згодом (28-29. 3. 1967) появилася на сторінках "Ль'Оссерваторе Романо" й сама Енцикліка: "ПОСТУП НАРОДІВ". Вона складається з двох частин. У І-ій з'ясовано причини виникнення сучасних соціяльних питань, устійнено становище Церкви, викладено завдання людської суспільности. У ІІ-ій частині подано плян діяльности, який має охопити такі ділянки: допомогу слабшим народам, створення умовин економічної рівности за допомогою універсальної любови. Енцикліка закінчується закликом до миру.

В цьому числі даємо вступ Енцикліки "Поступ народів", а в наступних числах поступово познайомлюватимемо наших читчів із рештою тексту в українському перекладі.

ВСТУП

ВСЕСВІТНЄ СУСПІЛЬНЕ ПИТАННЯ В СУЧАСНОМУ

(поступ народів)

1. *ПОСТУП НАРОДІВ,* зосібна тих, що змагаються із злободенністю голоду, зі злиднями, з тубільними хворобами, з неписьменністю; що від люства очікують повнішої участи у здобутках цивілізації, а й домагаються, щоб у тому ділі більше доцінювати їхні людські якості; що, врешті, прагнення свої постійно звертають до більшого зросту; — тому власне поступові народів католицька Церква дуже пильно й уважно приглядається. А що після Вселенського Собору Ватиканського ІІ Церква також ясніше й вище розцінила й обміркувала, чого в цій справі домагається Євангелія Ісуса Христа, то й уважала, що є її обов'язком вийти назустріч людям теж і в цій видатній справі, щоб не лише в усіх деталях розслідити це преважливе питання, але й усвідомити, що в цю незвичайну вирішальну годину є страшенно потрібна солідарність усіх.

(суспільне вчення Папів)

2. Наші попередники — Лев XII енциклікою "Нових речей"[1]), Пій XI енциклікою "Сорокового року"[2]), і, не згадуючи радіомовлень Пія XII до всього світу,[3]) Іван XXIII енцикліками "Мати й Учителька" і "Мир на землі"[5]) — згідно зі своїми обов'язками власне й подбали про те, щоб цими славетними документами з'ясувати сучасні суспільні питання у світлі Євангелії.

(преважлива справа)

3. Сьогодні незвичайно важливе те, щоб усі впевнились і начебто почували, що тепер суспільне питання відноситься головною мірою до людей, і має дати всесвітню пов'язаність між людьми. Це без зайвих слів ствердив Наш попередник, с. п. Іван XXIII,[6]), а Собор Ватиканський II схвалив пасторальною енциклікою про Церкву в світі.[7]) Зваживши ж, що це вчення є незвичайної ваги і значення, то необхідно його таки з повною зрілістю застосувати. Сьогодні голодуючі народи жалісним голосом звертаються до народів, які живуть у достатках. Тим то Церква, зжахнувшись від отих жалісних голосінь, кличе до всіх зосібна, щоб нарешті вони з любов'ю вислухали як братів тих, що благають допомоги.

(подорожі Павла VI)

4. Перш аніж було нам доручено керівництво Церкви, Ми відбули подорож і до Південної Америки 1960 року, і до Африки 1962 року, тож особисто. Ми спостерегли, в яких жалюгідних трудноща́х знаходяться, а й ними охоплені землі тих континентів, до речі, багатих на тілесну силу й душевну наснагу. А як Нас було обрано Вселенським Архиєреєм, Ми зайняли місце Батька всіх; коли ж Ми приїхали до Палестини й Індії, Ми очима й майже руками перевіряли, скільки труду й зусиль мусять добувати ті народи давньої культури, щоб добитися розвитку своїх справ. Крім цього майже під кінець Собору Ватиканського II Бог так уклав обставини, що ми мали змогу поїхати до осідку Об'єднаних Націй і там, немов у славетному ареопазі, Ми прилюдно захищали справу убожчих народів.

(справедливість і мир)

5. Накінець, щоб і бажання Собору виконати, і виявити, як дуже Апостольський Престіл сприяє слушній і великій справі змагань народів за поступ, Ми нещодавно, вважаючи це нашим обов'язком, додали до головних урядів Римської Курії комісію, яка "має на меті те, щоб увесь Божий народ побудити до повного усвідомлення того завдання, яке йому під цю пору накладено; і то так, щоб цим пожвавити поступ убожчих народів, а й пособляти соціяльній справедливості поміж народами, щоб таким чином давати також допомоги менше розвинутим народам, завдяки чому й самі вони могли б пособляти своєму зростові."[8]) Ота релігійна комісія для "Справедливости і миру" стала показником і свого йменння, і діяльности. Не сумніваємося, що для здійснення цієї програми з нашими католицькими дітьми забажають злучити свої зусилля, свою діяльність теж і брати християни — всі люди доброї волі. Заради цього всіх узагалі ми закликаємо: нехай вони — порадившись і уклавши діяльність — за те змагаються, щоб і вишколювати окремих людей, і забезпечити поступ усієї людської спільноти.

---

[1]) Акти Льва XII, т. XI, 1892, ст. 97-148.

[2]) Див. А.А.С. 23, 1931, ст. 177-228.

[3]) Див. А.А.С. 53, 1961, ст. 401-464.

[4]) Див. А.А.С. 55, 1963, ст. 257-304.

[5]) Пор. зокрема радіомовлення від 1 червня 1941 на 50-річчя "Нових речей", в А.А.С. 33, 1941, ст. 195-205, радіомовлення на Різдво 1942, в А.А.С. 35, ст. 9-24, промова до групи робітників у роковини "Нових речей", 14 травня 1953, в А.А.С. 45, 1953, ст. 402-408.

[6]) Див. енцикліка "Мати і Вчителька", 15 травня 1961, А.А.С. 53, ст. 440.

[7]) "Радість і надія", ч. 63-72: А.А.С. 59, 1966, ст. 1084-1094.

[8]) Із власного почину "Христову Католицьку Церкву", 6 січня 1967: А.А.С. 59, 1967, ст. 27.

(Далі буде)

ТРУДНОЩІ З ВИБОРОМ ПАТРІЯРХА

Православний патріярх Олександрії в Єгипті займає друге щодо гідности місце посеред єрархії у Православній Церкві, тобто йде зараз по царгородському патріярхові. До різних комплікацій у виборі нового патріярха Олександрії долучилася ще інтервенція єгипетського уряду, який зацікавлений тим, щоб патріярхом був якийсь єгипетський Араб, а не з іншої країни Грек. На основі договору, заключеного в 1937 р. між Православною Церквою та єгипетським урядом, до вибору нового патріярха управнені три групи, а саме: 1) духовенство (митрополити, єпископи й священики); 2) православні миряни, що мають єгипетське громадянство та 3) православні миряни, які не мають єгипетського громадянства, але проживають на території патріярхату. Кожна група має 43 члени, що дає разом 129 осіб, які мають право вибирати патріярха, як теж мусять погодитися на трьох кандидатів на патріярха. З-посеред тих 3 патріярших кандидатів Священний Синод вибирає одного на патріярха.

о. І. Назарко, ЧСВВ

ЦАРИЦЯ СЕРДЕЦЬ

Пресвятая Богородице, спаси нас!

І знову завітав чарівний травень: місяць зелені й цвітів, місяць незрівняної краси в природі, місяць сильніших почувань людського серця, а в першу чергу місяць любови. А, щоб наша любов не звернулася до якогось негідного предмету, св. Церква видвигає в цьому місяці перед нами Преч. Діву Марію — як предмет нашої особливішої любови. І зовсім справедливо, бо Ісус, указавши на св. Івана, сказав до Марії на Голгофті: "Жінко, це син твій" (Ів. 19, 26). Від тієї хвилини почалося царювання Марії над людськими серцями.

А багато сердець зібралося тоді під хрестом. І всіх їх Ісус віддав в опіку своїй Матері: і серце розбійника розп'ятого по правиці Ісуса, і серця вояків, що ділили Його одежу, і залякані серця учнів, і богохульні серця юдейської старшини. Отже в непорочних руках Богоматері знайшлося ціле людство.

МАРІЯ І КУЛЬТУРА

А водночас в історію людства, у його культуру й усі його переживання входила Та, що колись про себе пророкувала: "Ось бо від нині ублажатимуть мене всі роди" (Лук. 1, 48). Згадаймо тільки мимоходом про те, як глибоко ввійшла Марія в усі ділянки людської культури.

У поезії, починаючи від простеньких пісень італійського простолюддя, переходами крізь т. зв. Марійські псальми Марійських Дружинників XVI і XVII століть, а кінчаючи могутнім "Благовіщенням" Поль Кльоделя, добачуємо глибокий вплив культу Пречистої Діви.

В архітектурі, починаючи від тієї скромної Марійської церковці, що її — як твердить побожна традиція — посвятив іще сам князь апостолів св. Петро, згадаймо тих 50 храмів у самому Царгороді посвячених Марії,—передусім до найбільшого Марійського храму в світі зв. Марія Маджоре в Римі, чи базиліки в Люрді, закінчім базилікою в Фатімі, а переконаємося, що християнська архітектура — це "один великий акт віри у Пресв. Богородицю виражений у камінні", як казав один знавець мистецтва (Мішле).

Може ще глибше позначився Богородичний культ у малярстві й різьбі. Можемо сміло зарискувати твердженням, що немає, мабуть, ніодної малярської школи, в якій забракло б Мадонни. "Оранта" в катакомбах, мозаїки в Марійських храмах, блаженний фра Анджеліко, що малював Мадонну завжди навколішках, Рафаель, що вичарував около 30 Мадон, Мікельанджельо зо своєю "Пієтою" і найновіші чудові Мадонни сучасних японських малярських шкіл — це доказ на те, як усевладно Богородиця опанувала мистецтво.

МАРІЯ Й УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

А хіба ж українська культура не розвивалася й не дозрівала у лагідних проміннях Богородичного культу? Почавши від сердечних "богородичнів", що закінчують кожний сонет тропарів, від високопоетичних акафістів, переходячи попри наївно-щирі богородично-прочанські пісні нашого простолюддя, згадаймо князя Володимира Мономаха "Поучення дітям", де він радить поруч: "Господи, помилуй", кликати часто: "Пресвятая Богородице, спаси нас". Згадаймо Кирила Турівського "Плач Богородиці" — найкращий твір нашого проповідництва "Хожденіє Богородиці по мукам", "Богогласник", три видання збірника чудес Холмської Богородиці холмського Владики Я. Суші (Фенікс редівівус). Про богородичну тематику геніяльної поезії Т. Шевченка (Іржавець і ін.) можна б написати окрему працю. Не забудьмо колись ще несфальшованого

П. Тичину з його "Прескорбною Матір'ю", Уляну Кравченко, закінчімо Баркою, а переконаємося, що в нашій поезії й літературі безліч дорогоцінних богородичних перлин.

А що говорити про мистецтво? Вже в першій богородичній церкві на всій Слов'янщині Десятинній церкві — був фреск Благовіщення. Ярослав Мудрий збудував церкву Благовіщення. На Запоріжжі була церква Покрову Богородиці. Відпустові місця Богородиці були в Жировицях, Холмі, Печерській Лаврі, Почаєві, Гошові, Зарваниці, Кристинополі і і.

У Галичині більше третини всіх церков були посвячені Богородиці, нпр. у Львівській архиєпархії було 92 церкві і 6 каплиць Покрову Богородиці. У Перемиській єпархії в дев'ятьох деканатах було понад 50% храмів Богородиці. На всій Україні нараховано понад сто чудотворних Богородичних ікон.

МАРІЯ І КУЛЬТУРА СЕРЦЯ

Але важніша за матеріяльну культуру для нас є культура серця. Уже гіперкультурні Греки й Римляни відчули, що матеріяльна культура не всилі дати їм того, чого бажало їх серце. Грецьке й римське суспільство добре бачило, що його культурі бракує душі, серця й життя. Воно бажало культури серця, але на землі її не знаходило. Це ставило пересічного громадянина на роздоріжжя: або повного морального здичавіння, або самовільного покінчення з пересиченим життям.

Як ранений олень, що добуває остатків своїх сил, щоб тільки припасти жагучими губами до джерела чистої водиці, як вітка жарена яркими промінням сонця, розкриває прив'ялі пелюстки на вечірню росу — так людство відчиняло своє серце на росу з висот, а свої очі піднімало в небо, прохаючи світла й життя. І небо вислухало прохань зболілого людства. Це не сліпий припадок, що як найбільший старозавітній пророк Ісая, так і найшляхетніший поганський поет Вергіль у самому заранні нової ери добачують діву. "Оце Діва зачне в утробі й породить Сина" — каже Ісая (7, 14). А Вергіль співає: "Уже прийшов останній час пророчої пісні. Уже знов виступає Діва... Уже сходить новий рід із висот неба." У Галії поганський жрець спорудив престіл "Діві, що родить", а в святині Вести в Римі палав "вічний дівственний огонь".

На порозі нової ери культура серця має свій величній початок в особі Богоматері. Задивлені в цей ідеал Матері-Діви люди, немов пробуджуються з вікового сну, переживають нечувану душевну переміну, стаються повними людьми, а навіть линуть у небосяжні вершини моральної досконалости. Від тієї хвилини на ниві св. Церкви пишаються мільйони мучеників, визнавців, дів і святих. *А святий — це найкращий вицвіт культури серця.*

Під час коли грецька й римська культура не змогла вчинити святою ніодної людини, Марія виховала безліч таких великих Святих, як св. Василій В., св. Іван Дамаскин, св. Вернард, Домінік, Людвик Монфорт і б. ін. Отже, культ Марії — це рішальний чинник у процесі розвитку культури людських сердець, бо він здвигнув високо і дівицтво і материнську любов, визволив жінку з її поневолення, відродив молодь, став силою мужчин.

ЦАРИЦЯ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

На українські серця чекала Марія майже тисячу років. У другій половині десятого сторіччя підійшли вони до Марії, а підійшли направду по-своєму, по українському. Припали до Неї з гарячими почуваннями, з великими дарами, але й з риданням і сльозами. Найкращий вислів цього маємо в отій Марійській пісні: "О, Маріє, Мати Божа, зглянься Ти над нами; Ми до Тебе прибігаєм з сльозами, мольбами. Ми до Тебе прибігаєм і серця приносим, а у Тебе заступництва молимо і просим."

Так якось дивно сталося, що невідлучними від нашого почитання Богородиці ми вважаємо оці два елементи: плач і вижидання чуда. Але набоженством до Марії ми опромінили нашу історію, ми збагатили нашу культуру, літературу, мистецтво, наше духове життя, а передовсім нашу побожність і культуру українського серця.

Вже "Слово о полку Ігореві" згадує про те, як князь Ігор після повороту ходив із подякою до Богородиці Пирогощої. В життєписі основника українського чернецтва св. Теодосія Печерського гарно й широко оповідається про його набожність до Богородиці. Данило Паломник відвідує Назарет, оповідає апокрифічне чудо при Успенні Богородиці.

А про гарячу любов св. Йосафата до Богородиці засвідчають не тільки свідки на беатифікаційних процесах у Полоцьку 1628 і 1637 р., але й Він сам у своєму "Катехизмі для священиків" (1618 р.) кільканадцять разів із синівською любов'ю говорить про Богородицю і прекрасно пояснює Її повсякчасне дівицтво перед різдвом і після різдва Ісуса.

А як ніжно поневолила собі Марія шляхетні серця української молоді згуртованої в Марійських Дружинах, якої перед війною було понад 21.000. Навіть окреме жіноче Згромадження Сестер Служебниць Преч. Діви зродилося серед нас, як об'яв особливої любови до Богородиці.

А з якою любов'ю українське селянство підкорило свої серця Богородиці! Пригадаймо місяць травень на Рідних Землях перед війною. В полі праця аж кипить. Селяни працюють цілий день у поті чола. Але, як тільки заграє вечірній дзвін, усі переривають працю, забувають на втому, вдягаються святочно і спішать до церкви віддати поклін Богородиці. Церква повнісінька. Образ Богородиці тоне в цвітах і світлі. Старші, молодь і діти моляться і співають, аж любо на серці. А тепер там... "на наших пустих вівтарях тільки вітер віє... Змилуйся, Маріє!"

Тому ми тут, у вільному світі, повинні бути гідними переємниками цієї сердечної набожности наших предків. У місяці травні ми повинні з подвоєною ревністю почитати Пресв. Богородицю за себе й за тих, що позбавлені цього щастя на Рідних Землях. Тому щовечора ми повинні брати участь у відправі й проповіді, причинитися до прикраси храму Богородиці, совісніше виконувати свої щоденні обов'язки, наслідувати чесноти Марії, стати Її апостолами передовсім між молоддю, та чином доказати, що український нарід — це Марійський нарід між народами світу. Тоді ніяке лихоліття не буде нам страшне, бо з нами буде Марія. А з ким Марія, з тим перемога!

о. Т. Олійник, ЧСВВ

ДОГМАТИЧНА КОНСТИТУЦІЯ ПРО ЦЕРКВУ

"Вірую в одну, святу, соборну й апостольську Церкву..."

Ми віримо в Церкву і визнаємо, що Церква Божа — одна, свята, вселенська й апостольська.

Про Церкву вже написали багато грубих книг, про Церкву говорять і пишуть політики, правники, історики, а зокрема, пишуть богослови, та різно називають її й розцінюють те питання: що воно таке Церква?

У наших часах ще й зійшлися всі єпископи на Вселенський Собор, щоб спільно вирішити: що таке Церква, і яке її нині завдання на землі.

І вже появилася друком Соборова Конституція про Церкву; в ній Собор навчає:

Мощі св. Йосафата в домовині, що про неї поставався о. Й. Жан, ЧСВВ, на престолі в каплиці св. Йосафата в Відні, заки їх перевезено до Риму.

I. Про Таїнство Церкви.
II. Про народ Божий.
III. Про тих, що правлять Церквою, себто про єпископів.
IV. Про людей, т. зв. мирян, членів Церкви.
V. Про те, що всі покликані до святости в Церкві.
VI. Про ченців.
VII. Про єдність Церкви земної з небесною.
VIII. Про те чим є Богородиця Марія в Церкві.

1. Про Таїнство Церкви

Отці Собору навчають, що Церква немов *Таїнство*, вона є тим знаряддям, що лучить людей із Богом та об'єднує ввесь людський рід в одну родину. Церква це народ, який подорожує до Бога. І Церква хоче Христовим світлом просвітити всіх людей, звіщаючи всьому створінню Євангелію, та об'єднувати всіх людей, себто "досягти повної єдности у Христі".

2. Церква засіб спасіння

Предвічний Отець із своєї доброти створив світ, а людей призначив до участи в Божому житті, і, хоч люди згрішили, перед Богом провинилися, проте Бог усе давав їм засоби спасіння, з огляду на Христа, Спасителя. А тих, що повірили у Христа, вирішив згромадити в святій Церкві.

Тим то запам'ятаймо, що Церква це громада людей, що повірила у Христа і пішла за ним. Церква Христова — це ми — вірні Христові люди.

Церква це люди: Папа Римський, єпископи, священики й усі люди, які охрещені та зберігають віру в Ісуса Христа, — який прийшов відкупити собі нарід і вознісся на небо, приготовити нам місце, і знов прийде у славі судити всіх та кожному віддати по його ділах.

Церква вже споконвіку, від самого початку світу, була проображена й чудесно приготовлена у Старому Завіті — в історії вибраного ізраїльського народу. Останніми часами Церкву установив сам Ісус Христос і вона стала виявлена зісланням Св. Духа. Нині живе й гозвивається Церква по всьому світі, і аж на кінець віків славно буде звершена. Тоді то, всі праведні, у вселенській Церкві зберуться в Бога-Отця.

3. Церква — Небесне Царство на землі

Так то Син Божий, післаний Отцем прийшов на землю, бо Отець хотів через Сина все обновити. Тому Христос, щоб виповнити волю небесного Отця, *оснував на землі небесне царство* і об'явив нам тайну Небесного Отця, а послухом своїм відкупив людей.

Тимто Церква це Христове царство на землі; хоч воно таїнственне, але силою Божою видимо зростає у світі. Ото ж Христова Церква виплила кров'ю й водою з раненого ребра розп'ятого Ісуса-Спаса, як було Ісус предсказав: "Я ж, коли від землі буду піднесений, усіх притягну до себе". — То Христос і нас притягнув до себе. І ми нині Христові, ми його Церква, його нарід, його царство, він нас собі відкупив.

І нині, коли приноситься хресна жертва на престолі, звершується діло нашого спасіння. Коли збираємося на Службі Божій, ми її спільно з Христом відправляємо і так що разу на кожній Службі Божій себе відкуплюємо, щоб ми були святі й бездоганні перед Богом.

А хто ще й запричащається, то він з'єднується з усіми віруючими, з усією Христовою Церквою, що на землі й у небі — тоді він творить одне тіло з Христом.

Усі люди покликані до тієї злуки з цілою Церквою. Через Св. Причастя вірні з'єднуються з Христом, що є світлом світу, від нього ми походимо, ним живемо, до нього прямуємо. — Ми вийшли від Бога і до Бога йдемо.

Життя християнина на землі — це подорожування до дому Отця, до вічности. Церква, себто ми, це той новий вибраний нарід, який подорожує до Божого Раю, а нашим провідником є Христос Господь.

4. Церква — Божий народ

Цей новий народ Божий становлять усі народи. Ті різні раси об'єднує в один народ Св. Дух.

Ісус Христос довершив свого діла на землі і вознісся на небо та післав нам Св. Духа, щоб він постійно освячував Церкву. Св. Дух є духом життя. Через нього Отець оживлює людей. Святий Дух живе в Церкві і в серцях вірних немов у живому храмі, у них і з ними молиться і всіх об'єднує в Христі Ісусі.

Св. Дух силою Євангелії омолоджує Церкву, постійно її оновлює та приводить до повної злуки з Христом.

Так ціла Церква являється як "З одности Отця і Сина і Святого Духа вібраний нарід."

Отець через Сина в Дусі святім з'єднав собі народ у Церкву. Ця Церква — це царство Боже, на землі розпочате, а завершується в небі. Всі народи покликані ввійти до Церкви. Вхід до Церкви через Св. Хрещення. Пожива Церкви — Тіло й Кров Ісуса Христа. Євхаристією Церква живе й розвивається.

Душа Церкви — Св. Дух, — він об'єднує всіх тим, що один і той самий Св. Дух живе в серцях усіх людей, їх оживляє духовними дарами і плодами та з людьми молиться до Отця.

Тимто Церква, — це зібраний нарід. Той нарід небесний Отець перед віками "передбачив і наперед призначив, щоб були подібні до Сина Його — святі й непорочні."

◆

НІМЕЦЬКА ЄПИСКОПСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ДО ЦАРҐОРОДУ

Під проводом д-ра Ґрабера, єпископа Реґенсбурґа, відвідала Патріярха Атенаґора делеґація Німецької Єпископської Конференції. Поруч офіційних відвідин Патріярха, у програмі делеґації були: участь у православних богослуженнях, відвідини різних церковних інституцій та візита в турецького губернатора. У поворотній дорозі єпископ Ґрабер мав відвідати патріярхів автокефальних Церков Сербії та Болгарії.

ПАПСЬКИЙ ДЕЛЕҐАТ ВІДВІДУЄ ЄПАРХІЇ В ЮГОСЛАВІЇ

На основі ватиканськo-югославського порозуміння, яке заключено 15-го червня 1966 р. прибув до Югославії папський леґат — архиєпископ Каня, який цього року почав відвідувати поодинокі федеративні краї, з яких складається Югославія. Архиєпископ Каня відвідав наперед державно-політичні чинники, на терені яких є католицькі єпархії, а опісля мав конференції з правлячими єпископами та відвідував поодинокі єпархії. Церковно-правно ці відвідини — як дипломатичного представника Ватикану — не є якоюсь візитацією єпархій, все ж таки в цьому випадку вони служать до того, що Папський Леґат, а через нього Ватикан, можуть мати основніший огляд положення Католицької Церкви в Югославії.

1867
100-річчя
канонізації

1967
святого
Йосафата

о. Йосафат Жан, ЧСВВ

МОЯ БЕЗПОСЕРЕДНЯ ЗУСТРІЧ З МОЩАМИ СВ. ЙОСАФАТА

Коли в Крехові, дня 9-го травня 1914 року дістав я від тодішнього маґістра Василіянського новіціяту — о. Дионісія Ткачука ім'я Йосафат, тоді о. Павло Демчук, ЧСВВ сказав мені: "Отче. моліться, щоб ми могли віднайти тіло вашого великого Іменника!" На те спитав я: "Чи Митрополит Андрій і наш о. протоігумен Філяс у своїх подорожах по Росії не віднайшли місця, де Він захований?" — "Ні, а навіть дуже побоюємося, що Москалі спалили або в якийсь інший спосіб знищили такі дорогі нам св. мощі."

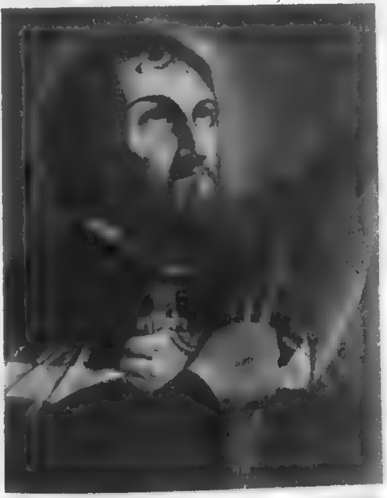
Копія Ікони св. Йосафата, що про неї говориться в статті о. Жана

При кінці жовтня 1915 року, будучи в Лаврові, ми чули, що о. Павло Демчук, за благословенням о. Філяса займається справою перевезення св. мощів із Білої на Підляшші в якесь безпечне місце. Молитви всіх нас супроводили його в тому благословенному ділі! О, який я був щасливий, коли наприкінці грудня 1915 р., повертаючись із Лаврова до Крехова, побачив я у Львові знимки св. мощів! Тоді я дізнався про всю історію віднайдення мощів, про що докладно розказував о. Демчук. Опісля моя радість стала ще більшою, коли літом 1916 року я почув, що мощі св. Йосафата вже в безпечному місці — в австрійській столиці — Відні.

По різних пригодах у Галичині, на Великій Україні та в Польщі, де я відбував мою службу з доручення уряду Української Републики, в серпні 1920 р. поїхав я до Відня. Яке ж велике було моє здивування, коли побачив мощі св. Йосафата в повному занедбанні. Вони стояли наче в якомусь забутті чи непотрібності в одній шафі в захристії церкви св. Варвари. Відразу написав я до Митрополита Шептицького й о. протоігумена Філяса про дійсний стан, у якому зневажливому положенні знаходяться такі великі й дорогі цінноші нашої Церкви. Від них одержав я всі повновласті та печатки — зайнятися справою гідного реліквaрія для нашого Святого.

Першою річчю, що я зробив, то дав намалювати образ Святого одному з кращих тодішніх віденських малярів. Як зразок дав я йому образ із василіянського Лаврівського манастиря, який змалювала сама мати Митрополита Шептицького. І тут стався "випадок": маляр, не знаючи докладно, що намальоване в образку на архиєрейській мантії, замість Євангелиста намалював мене, що можна виразно бачити на образі, який і далі зберігається в пошані у віденській парохії. Дійшла теж до мене відомість, що перед кількома роками один із віденських парохіян усунув цей образ із каплиці св. Йосафата, щоб там завісити "свій" образ, який не мав ніякого відношення до св. Йосафата ні тематично ні історично, що мене теж не тільки дуже здивувало, але навіть сильно вразило...

На релікварій - саркофаг треба було мати на той час доволі великі фонди. Звертався я до всіх і всюди моїми безнастанніми писаннями... Та на жаль... висліди були більш аніж марні! З Галичини нічого не прийшло, що треба було б пояснити тяжким економічним станом під Поляками. Дістав я тоді від: Апостольського Делеґата для України — о. Дженноккі — $20.00, єпископа Д. Няраді — $25.00, від Митр. Андрія — саккос і мітру... А релікварій мав коштувати около $400.000. Звідки взяти було решту потрібного фонду? Тоді я звернувся до моєї власної родини в Канаді. Вона пожертвувала на цю ціль кругло $300.00.

Узір для саркофагу - релікварія Митрополит Андрій і я взяли з одного німецького журналу "Гарного Мистецтва", що перед 50 роками одержаз був першу нагороду на виставці у Відні. За цим зразком саркофаг для Святого виконала одна віденська фірма, якої назви сьогодні вже не пригадую.

При вкладенні св. мощів у нову домовину я вложив св. Йосафатові: на голову мітру й дав пальму в руки, на праву руку старий перстень Святого, а на ліву мій власний золотий перстень Кирило-Методіївського Братства, що його свого часу я був одержав у Кам'янці Подільському. Над головою Святого прикріпив я позолочений герб Чину св. Василія Великого, якого св. Йосафат був вірним і великим Сином!

Проф. Андрій Гнатишин

ЦЕРКВА СВ. ВАРВАРИ У ВІДНІ – МІСЦЕ ПОБУТУ МОЩІВ СВ. ЙОСАФАТА КОЛИСЬ І ТЕПЕР

Вид на престіл з бальдахимом у церкві св. Варвари

Величезну й дотепер ніким ще якслід неоцінену ролю в українському житті відограла українсько-католицька церква св. Варвари у Відні та зв'язаний колись із нею конвікт, або "семинар" для питомців цього ж обряду, т. зв. Барбареум. — Ця церква разом із семінарією була преважним релігійним і культурним осередком, у якому все живим живчиком било українське життя, а одночасно була найкращим лучником між Сходом і Заходом, між культурою і творчістю нашого народу з одного боку та культурою і творчістю Відня, а тимсамим і цілого Заходу, з другого боку. Ця церква згл. парохія переживала різні моменти: Нераз моменти світлі, нераз хвилини занепаду, то знову підносилась — залежно від характеру й інтензивности та вкладу праці її парохів і політичних обставин. Багато з її парохів здобули собі ім'я в історії нашого народу й нашої Церкви. Всі вони старалися, щоб у церкві існував добрий хор і тим притягав і обзнайомлював чужинців із нашою музичною культурою та обрядом. Здається, що найкращу добу переживала під цим оглядом у давнині наша церква за часів пароха й ректора семінарії д-ра Теофіла Сембратовича (1883-1889), який цілим серцем і душею опікувався хором, був його меценатом і покровителем. Диригентом був тоді о. Володимир Домет Садовський, який опісля став також парохом. У 1892 р. розв'язало австрійське правительство нашу духовну семінарію у Відні. Осталась сама парохія; без питомців, але дальше держалася своєю світлою традицією, тим більше, що у Відні все студіювало багато наших студентів зорганізованих у товаристві "Січ", яке основано ще 1868 року..

Перша світова війна привела багато нових парафіян із Галичини й Буковини, а то й Великої України, а парохом після війни став о. д-р Мирон Горникевич, який дуже піклувався й журився будучим цеї парохії. Було тяжко дійти до порозуміння з новим австрійським урядом. Та ось знов настала нова доба. У своїй брошурці "Церква св. Варвари у Відні" (Львів 1929) пише автор, о. М. Горникевич: "У важкий час великої воєнної хуртовини, в 1915 р., на німецько-російському фронті, в м. Бялій віднайдено в льохах старинної церкви св. мощі нашого українського святого, священомученика Йосафата. Без великого розголосу, майже незамітно привезено його рік пізніше до Відня. Довго спочивало св. тіло в паці у вогкій захристії, доки 1921 року не перенесено його в гарну металево-скляну домовину, дарунок від о. Йосафата Жана з Канади, і не зложено на головнім і одинокім престолі церкви св. Варвари. Там застав св. Йосафата світлий ювілей, роковини, 300 літ від мученичої смерти католицького Святого, котрого нетлінне тіло спочиває на чужині, в столиці католицької країни.

У закурений, темній, убогій церковці св. Варвари — чи годилося святкувати таке велике свято? До катедри — одної з найвеличавіших соборів у світі, св. Стефана у Відні, перенесено нашого Священомученика на час ювілейних богослужень. Це було таке гарне, небуденне свято і трудно найти між віруючими католиками Відня такого, котрий бодай не чув би щось про нього. В ті дні — можна сміло сказати, рішилася доля нашої церкви й колонії у Відні. Один розголос, який вона здобула тоді, зробив те, що швидко вдалося бодай частинно врегулювати непевні відносини цеї парохії в новій австрійській республиці.

Опісля організується т-во св. Йосафата, якого членом стає канцлер (премієр) Австрії д-р Зайпель, відновлюється церква, у бічній каплиці вдалося покласти мармурову підлогу й поставити тимчасовий престіл, на якому спочивали мощі св. Йосафата.

Парохія й церква доходить знов до своєї слави й значення. Друга світова війна. Непевні хвилини й небезпека загрожувала церкві і її розвиткові, помимо того, що до Відня напливали тисячі нашого народу. Із приходом аліянтських військ до Відня, завмирає все життя. Парох, о. д-р М. Горникевич покидає Відень, а його місце перебирає о. проф. М. Лада, як заступник.

о. Єронім Стрілецький, ЧСВВ, перший укр.-кат. парох церкви св. Варвари у Відні (1784-1804)

Але і тут ще не всі падають на дусі. О. Лада при допомозі голови церковної ради, маґістра Костюка та за опікою кардинала Інніцера, відновлюють церкву, при чому маґістер вкладає в те багато свого гроша.

По від'їзді аліянтів із Відня й Австрії вертається давній парох о. д-р М. Горникевич; але недовго вже остається на цьому місці, бо в тому році перебирають церкву оо. Василіяни, а першим парохом стає о. д-р Володимир Ґавліч ЧСВВ.

Починається нова доба в церкві, парохії і громаді. Організується хор під управою диригента Андрія Гнатишина, організується Братство св. Варвари, починаються концерти й виступи по чужих, австрійських церквах, яких серцем і душею є о. д-р В. Ґавліч. Не можна забути маніфестаційної архиєрейської Служби Божої в церкві св. Стефана 1959 р. підчас Фестівалю комуністичної молоді у Відні, в якій взяла участь п'ятнадцятьтисячна маса народу. Не можна забути величавої прощі до Маріяцель, в якій узяв участь.

кардинал Тіссеран, Преосв. Іван Бучко й інші високі церковні й австрійські державні мужі. Все це знов, у ще більшій мірі як колись, придбало церкві св. Варвари добру славу й розголос. О. Гавліч придбав нові репрезентативні ризи, якими прекрасно маніфестує наш обряд. За його часів наспівано на пластинки Службу Божу, яку завдяки "дипломатичним" переговорам голови хору, Юрія Плешкевича, що перебував кілька місяців у Чікаґо, наш видавець Микола Денисюкількома накладами видав і яка гарно розходиться по цілому світі.

У вересні 1960 р. перебирає парохію о. д-р Орест Купранець ЧСВВ, який з іще більшою енерґією продовжує почате діло попередника. Хор ще більше зіспівується та набирає характеру фахового хору, тому всюди запрошують нас, особливо ж співати Службу Божу, при чому організатори показують своїм вірним наш гарний обряд на тлі української церковної музики. Бували місяці, в яких ми 20 разів співали богослужби в своїй і по чужих церквах. Так як за о. Гавліча дияконували о. І. Дашковський і о. Ковалюк, то за о. Купранця о. В. Ковалюк і о. Тарас Прокопів (сотрудник при св. Варварі). По церквах роздавалося друковані програмки, в яких були відповіді на питання "Хто ми є", і "Чому до вас прийшли", а це длятого, щоб нас Австрійці не мішали з Москалями. У тих програмках був також начеркнений кривавий шлях нашої страдальної Церкви.

Через брак місця не можу подати й описати всіх наших виступів, та над деякими треба таки спинитися.

За парохування о. Купранця його і дириґента стараннями відбувалася кожного року авдиція коляд і воскресних пісень, а також раз у році Служба Божа. Перший раз треба було робити прохання й добре находитися по референтах, але з часом вони й самі почали до нас приходити та анґажувати нас і покривати всі кошти видатків хору й парохії. Служби Божі співали ми в катедрі у Сант Пельтені, в Лінцу, в Зальцбурзі (кілька разів) у Марія-Цель, в Корнойбурґу, в катедрі св. Стефана у Відні, у прекрасній церкві св. Карла й чисельних церквах Відня й околиці.

Тут наведу нпр. критику одної газети "Ст. Пельтнер Цайтунґ".

"В останню неділю січня 1961 р. відбулася Служба Божа в українсько-візантійському обряді, у старослав'янській мові. Ця Сл. Божа показала теологічне багатство і красу цього достойного обряду. Відправляючий священик і оба його диякони та, без супроводу інструменту, немов оркестра співаючий хор, творять сильну літургійну цілість. Хоралоподібні священичі співи в респонзоріях, які безпосередньо перенимає хор і розвиває їх, надають дії нечуваного драматизму й мистецького вислову. Хор св. Варвари це надзвичайно гомоґенне звучне тіло, основане на дуже низьких басах і блискучих сопранах, розвинув принадну красу тону. Повні захоплення вірні приступають до Св. Тайн. Дай Боже, щоб це захоплення не тільки обняло нашу уяву й вибуялість, але також нашу відповідальність поставило на сторожі до Єдности Християн."

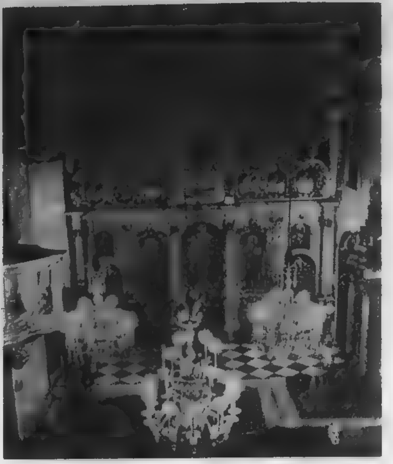

Іконостас у церкві св. Варвари

У цьому ж самому місяці 1961 р. відбулася перша Сл. Божа нововисвяченого о. Олександра Дзеровича, в якій дияконували о. В. Ковалюк із Грацу й о. Петро Литвин із Мюнхену, а церемонієром був парох о. Купранець, який віддав честь приміціянтові і його батькам, вітаючи їх щиро в церкві та опісля на братській просфорі. Цю Сл. Б. повторено ще в кількох церквах.

Незабутнім спомином осталося для хору і здається для богословів архиєпископської семінарії у Відні та для всіх приявних богослуження в Церкві дух. семінарії, по якім ректор запросив увесь хор на спільну вечерю. Це, як він сам сказав, перший раз світські люди вечеряють разом із ректором, професорами й теологами. Після вечері відбувся концерт коляд.

(Далі буде)

Передплачуйте! Читайте! Поширюйте!
Найкращий католицький журнал "Світло"
Передплата тільки $3.00 річно.

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ЩОДНЯ НА СЛУЖБІ БОЖІЙ – ЩОДНЯ В СВЯТІМ ПРИЧАСТІ!

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ТРАВЕНЬ

Ви це до мене кажете? — спитає здивований читач. Так, до Вас, дорогий друже! Це має бути наша відповідь на науки Ватиканського II Собору. В першій конституції того собору читаємо: "Священний Собор, наміряючи щораз то більш пожвавити християнське життя вірних... уважає своїм особливим завдання також дбати про віднову та плекання Літургії. Бо Літургія, якою звершується діло нашого Відкуплення, перш усього в жертві Божественної Євхаристії, головною мірою спричиняється до того, щоб вірні своїм життям висловили та й іншим виявили Христове таїнство і дійсну істоту правдивої Церкви... В сам день П'ятдесятниці, коли то Церква появила себе світові, "ті, що пробували в апостольській науці та спільноті, на ламанні хліба й молитвах... хвалили Бога, втішаючись любов'ю всього люду" (Діян. 2, 41, 47). Відтоді ніколи Церква не перестала збиратися разом, щоб відсвятковувати пасхальне таїнство... відправляючи Євхаристію" (Конст. про Святу Літ. 1. 2. 6.). І дальше Собор каже: "В Літургії, зокрема в Євхаристії, немов із джерела, витікають на нас ласки та з найбільшою успішністю осягається освячення людей у Христі і Боже прославлення, до якого, немов до мети, зміряють усі інші діла Церкви" (10).

Для нас же зокрема, в Декреті Про Східні Церкви, каже Собор: "Вірні мають обов'язок у неділі та в святкові дні брати участь у божественній Літургії... Пильно поручається вірним, щоб у цих днях, або й частіше, а навіть і щоденно, приймали Пресвяту Євхаристію" (15).

Служба Божа й Св. Причастя є для нас повторенням Тайної Вечері. Це Гостина наша, бенкет Нового Завіту, спільна трапеза з самим Господом і Спасом нашим. Спільна гостина це найліпший доказ нашої злуки з Христом; але вона також є знаком спільноти нашої з тими вірними, що з ними ми участвуємо у гостині Христа. Про це дуже ясно говорить нам св. ап. Павло: "Я вам говорю як розумним: судіть ви самі, що кажу. Чаша благословення, що ми благословляємо, хіба не є причастям Христової Крови? Хліб, що ламаємо, не є причастям Христового Тіла? Тому, що один хліб, — нас багато становить одне тіло, бо всі ми беремо участь в одному хлібі" (І Кор. 10, 15-17).

Чи ж не сказав ще більше сам Христос: "Хто тіло моє їсть і кров мою п'є, той живе життям вічним і я воскрешу його останнього дня...", себто: хто споживає живого Христа, — Христа, що є Життям світу, — той житиме! Хто споживає Воскресшого Христа, той може надіятись на своє воскресіння! "Хто споживає тіло моє і кров мою п'є, той у мені перебуває, а я — в ньому. Як мене послав живий Отець, і я живу Отцем, так і той, хто споживає мене, житиме мною!" (Ів. 6, 54, 56, 57). Отже приймаючи Тіло й Кров Христові ми не перемінюємо їх у себе, але вони перемінюють нас у Нього, у Христа!

Якщо б ми про це пам'ятали, чи було б воно можливе, що священик співає слова Христові: "Прийміть і споживайте, це моє Тіло... Пийте з неї всі, це є кров моя Нового Завіту..." а з нашої церкви навіть одна людина не спішить на ті слова: прийняти Тіло й пити Кров Господа! Чому задурно, без відповіді вірних, священики закликають: "Зо страхом Божим і вірою приступіть." Чому нарід співає: "Благословен, що йде в ім'я Господнє", коли до нікого той Господь не приходить, а властиво ніхто до Нього не приступає! Колись, у перших віках Церкви, було немислиме, щоб вірні, приявні на Сл. Божій, не приступали до Св. Причастя. В "Апостольських Конституціях" говорилося, що тих, які без причини здержувалися від Св. Причастя, треба вилучувати з церковної спільноти (гл. величавий твір о. М. Соловія, ЧСВВ: Божественна Літургія ст. 406). Яким же правом співаємо всі: "Да исполняться уста наші хваленія Твоего, Господи, яко сподобил еси нас причаститися..." коли ніхто не причастився? Чи це не осудження нашого лінивства, або малої віри та ще меншої любови?!

Самі стараймось часто приступати до Св. Причастя й молімось, щоб часте Св. Причастя стало звичаєм для більшого числа вірних у наших церквах!

БУДЕ ЗАГАЛЬНЕ РОЗРІШЕННЯ ВІД ГРІХІВ?

Задля великого браку священиків хочуть єпископи Філіпін студіювати можливість уділювати загальне розрішення від гріхів замість поодинокого при приватній сповіді, принаймні в часі великих свят. Таку практику почали були вже деякі священики навіть у Канаді, але її заборонено як таку, що не має церковної апробати, як теж вона була досі практикована протестантами.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Складаю найщирішу подяку Пресвятому Христовому Серцю, Божій Матері, св. свщм. Йосафатові й о. Василеві Скубленому ЧСВВ за щасливо перебуту операцію та прошу дальше їх опіки.

о. Євген Білик, ЧСВВ, Вінніпег

У прилозі $5.00 на відслуження Служби Божої за спокій душ бл. п. о. Володимира й Анни.

Л. Дельнович, Рочестер, Н. Й.

Моя прилюдна подяка Божому Дитятку, Божій Матінці, Митрополитові Андрієві, о. Василеві Скубленому ЧСВВ за вислухані молитви. І далі прошу Їх про поміч, а Божу Матінку, щоб далі опікувалася моєю родиною та сина, який є тепер при війську покрила Своїм омофором і всіх наших українських хлопців у Вієтнамі. Божа Матінко, хорони їх! Залучую $6.00.

Стефанія Пушкар, Філядельфія

Прошу відправити **30 григоріянських Служб Божих** по моїй смерті. Залучую $100.00. (Листа написав і передав три години перед своєю смертю!)

Стефан Губік, Беніто, Ман.

Посилаю на Службу Божу в честь Божої Матері Неустанної Помочі, за заступництвом Слуги Божого Андрія Шептицького та о. Василя Скубленого як подяку за добрі успіхи в іспитах мого сина. Залучую $5.00.

С. С.

Складаю подяку Пречистій Діві Марії за вислухані молитви та уділену поміч. Залучую $5.00 на благодарну Службу Божу.

Віра Теодорович, Трой, Н. Й.

Залучую $8.00 на співану Службу Божу і молебен у честь Преч. Діви Фатімської, щоб світ звернувся за поміччю до Божої Матері.

С. М.

Посилаю $10.00 на 5 чит. Служб Божих у поданих наміреннях і $3.00 на подяку. Прилюдно складаю подяку Найсолодшому Серцю Христовому, Непорочному Серцю Діви Марії і св. Йосифові за полегшу в недузі.

Іванна Шпитань, Чікаго

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В БАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Часте Св. Причастя гарна й мабуть боговгодна річ, але чи не є це латинізація нашого обряду? Так кажуть наші православні знайомі, дуже гарні й побожні люди, так кажуть нераз також і наші старші грекокатолики. Пам'ятаю, що в краю ми приступали до Св. Причастя раз у рік, на празник Пасхи. Так робили й наші діди та прадіди. Від коли почала заводитись у нас така новість?

Часте Св. Причастя зовсім не є новістю ані латинізацією. В перших віках усі вірні щоденно причащалися. Мало того: Апостольські Правила в 8 і 9-ому канонах приписують кари на тих, що, будучи на Службі Божій, не приступають до Св. Причастя. На Соборі в Антіохії подібно ухвалено карати тих, що не приступають до Св. Причастя на Св. Літургії. У часах переслідування, в перших трьох віках, єпископи роздавали Найсв. Тайни вірним, щоб брали собі їх до дому та дома щоб причащалися, а головно, щоб мали Св. Причастя тоді, коли прийдеться їм іти на муки. Отже не є це новий звичай, коли він походить від Апостольських часів.

Чи це латинізація? Апостольські Правила, які приписували часте, а то й щоденне Св. Причастя, посьогодні є одним із найважніших збірників Церковних Законів також і в Православній Церкві: Антіохійський Собор (339-352) — це був Собор Східньої Церкви, а не Латинської. Св. Василій В. пише, що за його часів у Єгипті, Кесарії й Олександрії вірні принаймні 3-4 рази в тижні приступали до Св. Причастя. Св. Іван Золотоустий заохочує своїх вірних до щоденного Св. Причастя, у 7-ій своїй гомілії ганить тих, що відтягаються від частого Св. Причастя і висловлює бажання, щоб вірні якнайчастіше причащалися. В Арабії, Палестині, Сирії, Месопотамії вірні причащалися щосуботи й неділі. Монахи св. Антонія щодня ішли пішки кілька миль до найближчої церкви, щоб могли дістати Св. Причастя.

А ось, як було в Київській Русі. Московський історик Голубинський наводить слова київського митрополита Георгія, який 1068-го року писав таке: "Годиться достойному причащатись у всі неділі Посту, у Великий Четвер, у Велику Суботу та на Пасху, Вознесіння, на Сошестя, на Петрове говіння, на Петрів день, на св. Бориса і Гліба, на Преображення, Успення, Воздвиження Чесного Хреста, на св. Димитрія, на Воведення, на св. Николая, Різдво і Хрещення Господнє." Отже наші прадіди приступали до Св. Причастя принаймні 25 до 30 разів у році.

Ні, часте Св. Причастя не є латинізацією нашого обряду. Це воля самого Христа Спасителя і побожний звичай усієї Церкви як на Сході, так і на Заході. Коли побожність вірних зачала остигати й вигасати, коли вірні почали все рідше й рідше приступати до Св. Причастя, тоді Церква видала розпорядок, що кожний вірний повинен принаймні раз у рік приступити до Св. Причастя, а саме з нагоди Великодня. Хто того не зробить, того не вважається гідним Христового імені, а священикам заборонено навіть похоронювати такого чоловіка. Отже закон про принаймні одне Св. Причастя в рік — це закон виданий для найгірших християн, а не для загалу вірних, які, хоч і в меншій мірі, ніж давніше, все ж таки придержувались первісного християнського звичаю, який велів чим частіше покріплювати себе Божественним Тілом і Кров'ю Христа Спасителя.

Прошу пояснити, який це гріх, коли хтось при Сповіді скаже неправду? Чи через це Сповідь не важна?

Сказати неправду комунебудь — завжди є гріхом, і кожний відчуває, що це нечесне. Сказати ж неправду в Сповіді — є ще поважнішим гріхом, бо в Сповіді кажемо неправду самому Богові. Така неправда в Сповіді може неважною і святотатською зробити цілу Сповідь. За наукою вчених богословів є це тяжкий гріх сказати неправду в Сповіді, коли сповідаємося з тяжких гріхів. Нпр. сповідаємося з гріхів проти моральности, яких допустились, скажімо 15-20 разів, а в Сповіді скажемо, що це сталось усього кілька разів; згрішили з близьким свояком, а в Сповіді скажемо взагалі, що згрішили з якоюсь особою; украли більше речей, які можуть коштувати більшу суму гроша, а в Сповіді скажемо, що це були тільки дрібниці. Отже неправда сказана в важливій речі, в матерії тяжкого гріху є тяжким гріхом і така неправда робить усю Сповідь неважною і святотатською. Краще не сповідатися взагалі, ніж сповідатися негідно, бо до всіх дотеперішніх гріхів додаємо ще один тяжкий і то ще тяжчий гріх — святотатство.

Однак, якщо б ми сповідалися з повседневних гріхів і з приводу повседневного гріха сказали б якусь неправду в Сповіді, то ця неправда була б тільки повседневним гріхом. Рація є та, що ми взагалі не маємо обов'язку сповідатися з повседневних гріхів. Коли ж сповідаємося з них і при тім свідомо сказали якусь неточність, то певно це є брехнею, але брехнею в малій речі, в легкій матерії, і тому через таку брехню Сповідь ще не сталася б неважною.

Така є основна засада моралі в тій справі. Але щирий каянник, який хоче одержати прощення всіх своїх гріхів, ніколи не скаже неправди в Сповіді навіть при повсєдневних гріхах.

Голос Божий сповістив св. Йосифові, що Марія народить сина, якого назвуть Емануїл, "післаний із неба". Апостоли кликали Ісуса "Учителю", а нарід "Сину Давида". Від коли і хто перший дав ім'я "Ісус Христос" і що воно означає?

Коли слідкувати в Св. Письмі за ім'ям Христа Спасителя, то побачимо, що Христове ім'я "Ісус" було заповіджене Архангелом Гаврiїлом при Благовіщенні Пресв. Богородиці, "Ось, ти зачнеш у лоні й народиш сина і даси йому ім'я Ісус" (Лук. 1, 31). Ісус, еврейське "Єшуа", або "Єгошуа" — означає "Ягве (себто Бог) спас", або "Ягве є спасінням". Це значення імени Ісус було пояснене св. Йосифові, коли ангел сказав йому в сні: "Йосифе, сину Давида, не бійсь узяти Марію, твою жінку, бо те, що в ній зачалось, походить від Святого Духа. Вона народить сина, і ти даси йому ім'я Ісус, бо він спасе народ свій від гріхів їхніх" (Мат. 1, 21).

Грецьке ім'я "Христос", по еврейськи "Месія" — означає "Помазаний". Із Божого доручення Пророки помазували мужів призначених до царської гідности в Ізраїлі. Помазаниками називали в Ст. Завіті Богом вибраних царів (І. Сам. 2, 10, 35), а головно вичікуваного Царя-Спасителя, як нпр. "Встають царі землі, князі зговорюються разом на Господа й на його Помазаника" (Пс. 2, 2; Дан. 9, 25). Ім'я "Месія" в Новому Завіті приходить тільки 2 рази (Ів. 1, 41; 4, 25), але зразу знаходимо також і його пояснення: "Ми знайшли Месію, що у перекладі означає Христос" (Ів. 1, 41). Св. Письмо частіше вживає назву "Христос", і підкреслює його Боже післанництво та гідність Божого Сина (Мат. 16, 16; 23, 10). Ім'я "Христос" часом приходить разом в іменем "Ісус". Так назвав себе перше сам Христос у Своїй архиєрейській молитві на Тайній Вечері (Ів. 17, 3), так називає Його і св. Ап. Лука в Діяннях Апостольських (3, 20; 8, 37; 17, 3) та св. Ап. Павло в своїх Посланнях (Рим. 15, 5; І. Кор. 2, 2 ітд.).

Ім'я "Емануїл", що означає "З нами Бог", є месіянською назвою майбутнього Спасителя. Це ім'я вжив пророк Ісаія, коли предсказував народження Месії: "Оце ж сам Господь дасть вам знак: ось дівиця зачала і породить сина і дасть йому ім'я Емануїл" (Іс. 7, 14). Ісус із нами — це справді Бог із нами. Ап. Матей, пишучи Євангелію для жидів, пригадує їм це пророцтво Ісаії про народження Емануїла з Діви Марії, що сповнилося на Христі Ісусі (Мат. 1, 23).

Апостоли називали Ісуса "Равві", себто "Мій Учителю". Так називали голосних учителів, виховників, провідників у часах І. Христа.

Нарід називав Ісуса "Сином Давида", бо загально відоме було, що майбутній Месія походитиме з роду царя Давида, або його батька Єсея, як це було предсказане пророками (Іс. 11, 1, 10; Єрем. 23, 5; 33, 14-17; Єзек. 34, 23).

Сам Христос Спаситель говорив про себе в третій особі та найчастіше (80 разів) називав себе Сином Чоловічим, пригадуючи своїм слухачам цю назву обіцяного Месії записану у пророка Даниїла: "Бачив я в нічних видіннях, аж ось на небесних хмарах ішов ніби Син Чоловічий... І дано йому владу, славу й царство, і всі народи, племена та язики йому служили. Влада його — влада вічна, що не минеться, і царство його не западе ніколи" (Дан. 7, 13). На це пророцтво та на цю назву Божого Сина покликався Христос перед Первосвященниками, коли запитаний, чи Він є Христом, Сином Божим, Він відповів: "Ти мовив. Тільки ж кажу вам: Від нині побачите Чоловічого Сина, який сидітиме праворуч Всемогутнього й ітиме на небесних хмарах" (Мат. 26, 64; Марко 14, 62; Лука 22, 69). Архиєреї добре зрозуміли Христову відповідь і добре пам'ятали на пророчу назву Божого Сина-Месії, бо на знак обурення "Первосвященик роздер свою одежу й каже: 'Навіщо вам іще свідків? Ви чули богохульство! Як вам здається?' І всі вони присудили, що смерти він гідний" (Марко 14, 63-64).

Як пояснюють учені біблісти, Ісус Христос називав Себе Сином Чоловічим для того, щоб протидіяти загальному в тих часах поняттю про Христа-Месію, якого Жиди уявляли собі могутнім царем, що переверне світ "догори ногами" й жидівський нарід зробить панівним над усіми іншими народами. Христове післанництво було зовсім інше: ганебною смертю на хресті Він мав відкупити людство з неволі гріха. Його післанництво було духовне, надприродне, а не земське й вузько-національне.

На одних реколекціях о. проповідник казав, що хтось може допуститися чогось такого, що вважається тяжким гріхом, а все ж таки не мати за це гріха, якщо та особа не вважає собі це тяжким гріхом. Якщо воно так, тоді виходить, що поганинові й невіруючому багато легше жити на світі, ніж віруючому, чесному й совісному католикові, який мусить багато чого зрікатися, щоб заховати Божі Заповіді. Є навіть християни-католики, які багато тяжких гріхів не вважають собі гріхом узагалі. Чи людина може бути собі мірилом моральности своїх актів?

Мірилом моральности, в першій мірі, завжди є Бог і Божий Закон. Цей Божий Закон записаний у людському серці, в людській природі (т. зв. природний закон), або в поданих людям Божих Заповідях (т. зв. позитивний закон). Але може статися, і так воно дійсно буває, що хтось не знає Божого Закону належно, або не знає про нього взагалі. Якщо така людина переступає Божі Заповіді з незнання, тоді ясно, що вона не може мати гріха за це. Гріх може бути тільки тоді, коли ми переступаємо Божі Заповіді *свідомо*, отже з повним знанням і свідомістю того, що ми грішно поступаємо. Якщо поганин і чесний невіруючий справді не знає, що це й те є заборонене Божим Законом, та й не відчуває докоріз сумління, тоді він не має гріха за переступлення Божого Закону. Отже, деколи і в деякій мірі, в деяких випадках людина також є собі нормою, мірилом моральности свого поступування.

Чи такій людині легше жити, ніж совісному християнинові? Так, у деякій мірі йому легше, бо, як каже й сам І. Христос: "Той, що, знавши волю свого пана, не приготував, ані не зробив по його волі, буде тяжко битий. А той, що її не знав і зробив каригідне, буде мало битий. Від усякого, кому дано багато, багато від нього й вимагатимуть" (Лук. 12, 48). Але великим питанням є, чи такий поганин і чесний віруючий завжди і в усьому вільний від вини в своїх учинках. Адже ж кожна людина, хоч може й не знає про правдивого Бога й ніколи не чула про якісь Божі Заповіді, відчуває в своєму нутрі диктат природного Божого Закону. Навіть найтемніший дикун і поганин відчуває, що брехати, ошукувати, красти, неморально жити — є нечесне і грішне, хоч може не знає аж у подробицях, яка форма неморальности, яка форма брехні, яка кількість крадежі є нечесна і грішна. Якщо така людина відчуває в своїй совісті, що це й те є нечесне, а все ж таки поступає проти своєї совісти, тоді допускається гріха перед Богом і стягає на себе Божу кару в позагробовому житті. Хоч може й легше такій людині на світі, то все ж таки не легше буде їй у вічності, якщо взагалі вона буде спасена. Совісному християнинові, що правда, тяжче жити, бо зберігання Божих Заповідей вимагає нераз багато жертви й самовідречення, але він знає, що за кожний акт самовідречення й жертви він призбирує собі все нові й нові заслуги перед Богом, а ці заслуги зроблять його вічне щастя повнішим і радіснішим. Поганин і чесний невіруючий не робить тих жертв, тому ніяких особливих заслуг не може мати перед Богом у вічності.

Дещо відмінно мається справа з вихованим у релігії християнином-католиком. Якщо деколи навіть і він зробить щось злого з незнання, то його незнання не завжди оправдує його. Бо: 1) християнин-католик чув про Божі Закони й мав нагоду добре їх пізнати. Якщо не чув, бо не цікавився, або чув, але не хотів достосувати себе до Божих Законів, тоді він відповідає за свої злі вчинки вміру того, який винуватий він у тому, щó не старався ближче запізнатися з християнськими засадами моралі; 2) Християнин-католик скорше відчуває сумнів, непевність, чи це й те є дозволене. В сумніві він обов'язаний шукати за розв'язкою, за певністю. Якщо він того не зробить, бо боїться, що пізнання правди може в'язати його розгнузданість, тоді він відповідальний перед Богом за те, що боявся пізнати Божу правду. 3) Крім того, християнин-католик хоч деколи й не є певний у тому, що це й те є гріхом, усе ж таки відчуває докори сумління, коли вже зробив щось злого. Ці докори є доказом для нього, що його вчинок не був згідний із моральним законом написаним у його серці, в совісті. Правда, хтось може не відчувати докорів сумління, бо через часте повторювання деяких тяжких гріхів він убив чутливість, ніжність своєї совісти, але це тільки збільшує його відповідальність перед Богом. У душі він усе ж таки узнає розумом своїм, що він зле поступає.

Дехто свідомо й легкодушно сам робить себе нормою і мірилом моралі своїх учинків. Він вірить у те, що йому подобається, що йому вигідне, а відкидає все інше, що здається йому немудрим, бо воно йому невигідне. У моральній площині він буде придержуватись засад поверховної, чемностевої й вигідної моралі, але в практичному житті не придержується засад, які вимагають від нього жертви й самовідречення. Такий чоловік мов би каже: я хочу дістатися до неба, але туди я піду моєю дорогою, а не дорогою, якою хоче вести мене Бог і Церква. Ясне, що така людина не може дістатися до неба. Хто знає, які є Божі засади моралі, а все ж таки нехтує ними й виробляє в собі свої власні та їх придержується, той таки очевидно і зі злої волі нехтує Божими Законами та на свої гріхи він не має жадного оправдання.

Можна дурити людей, можна дурити навіть і себе самого, але Бога не обдуриш.

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

З МАЛОГО ЗЕРНА – ВЕЛИКЕ ДЕРЕВО

В 75-РІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ І 65-РІЧЧЯ ПРИБУТТЯ СЕСТЕР СЛУЖЕБНИЦЬ З УКРАЇНИ ДО КАНАДИ

Мати Єроніма Химій, Головна Настоятелька Сестер Служебниць П.Н.Д.М. з осідком у Римі

Цього року, коли Канада святкує соті роковини свого Об'єднання, держави світу вітають її досяги в такому короткому часі державної розбудови. Вони також признають важку працю, настанову й самопосвяту, повзяту людьми Канади, особливо піонірами, ціною чого з дикої країни вони зуміли розбудувати молоду, та заразом поступову націю світу. Цього самого року на трьох континентах — північної й південної Америки й Европи — в подібний спосіб об'єднаються люди, щоб визнати хоробру групу жінок, яка в іще коротшому часі, бо на протязі тільки 75 літ, надала форму духовій будівлі жертвенної любови й служби в Англії, Аргентині, Бразилії, Злучених Державах Америки, Італії, Канаді, Німеччині, Польщі, Україні, Сибірі, Франції, Чехословаччині, Югославії. Їхня історія це також мозаїка бажаної праці, нескінченої жертви, самовідданої посвяти, поступового розвитку, тривких осягів. Цією групою жінок є українські Сестри Служебниці Пресвятої Непорочної Діви Марії.

Їхне *Згромадження офіційно засновано 27-го серпня 1892 р. в селі Жужіль,* коли осередок дев'яти дівчат, під проводом *Матері Йосафати Гордашевської,* одержав благословення Церкви розпочати вишкіл, як членкя першої апостольської спільноти Сестер в Україні. Записки цього релігійного Згромадження відкривають радість і смуток, надії й небезпеки, прагнення й розчарування, які характеризують щоденне життя Сестер Служебниць як у їхньому особистому духовному житті, так також у їх апостоляті між Українцями католиками розкиненими по всій земній кулі. Цього року, стоячи на порозі по-синодальної ери Католицької Церкви і святкуючи свій диямантовий ювілей, Сестри Служебниці глядять на виднокруг свого минулого з глибоким почуттям покори, вдячности й гордости.

Із маловідомого манастиря в Жужелі, першого новіціяту Згромадження, вийшли перші Сестри, що *на скелі своєї віри в Бога і любови до свого українського народу* поставили перші основи Згромадження. Вкоротці інші молоді українські дівчата злучилися з тією групою дев'ятьох: скоро було їх п'ятдесят, а відтак сто, ато й більше соток. Сьогодні вони начисляють тисячу членок із новіціятами в Анкастер — Канада, Прудентополіс — Бразилія, Варшава — Польща, Руський Керестур — Югославія.

ИДУТЬ НА ПЕРШУ МІСІЮ

У межах десяти років, зараз по офіційних засновинах, Згромадження відповіло великодушно на заклик митрополита Андрія Шептицького та 1902 року вислало чотири сестри на місійну працю поза Океан, щоб з українськими емігрантами ділили недостатки, тягар і осамітнене життя канадського піоніра. Неминуче тяжка праця і крайня нужда, злучені з гарячою молитвою, та на зразок дитини вповання на Боже Провидіння сестер піонірок під проводом *Матері Амврозії Ленкевич* принесли неоцінений овоч.

Їхні перші манастирі, школи, сиротинці почали позначувати канадські степи. З ранніх центрів, як Мондер, Едмонтон, Йорктон, Айтуна й Вінніпег, де вони вчили, доглядали сиріт, відвідували й опікувалися хворими, сестри виходили зі своїх домів, головно підчас літніх місяців, до далеко віддалених і майже незнаних міст і сіл Альберти, Саскачевану й Манітоби, на катехизацію членів Містичного Христового Тіла.

У короткому часі, під умілим проводом *Матері Атанасії Мельник* (1926-1934) та пізніше, під таким же проводом *Матері Єлисавети Кассіян* (1934-1949) канадські провінції Онтаріо, Квебек і Нова Скотія, як також розлогі Злучені Держави Америки, ввійшли в коло активности Згромадження.

Ціною героїчних змагань і жертв побудовано в Алберті два шпиталі, у Мондері й Віллінгдоні, щоб служити хворим даної округи. Тоді теж звернули сестри свою увагу на старше покоління. В Манітобі, містах Сифтон, Давфин і Комарно, засновано старечі доми щоб служити знесиленим віком українським піонірам. У ЗДА на розлогих посілостях в Словтсбурзі, Н. Й., відчинено Академію, а в Канаді перенесено новіціят із Мондеру до Анкастер, Онтаріо.

У повоєнних роках, 1949-1959, за правління Провінційної Настоятельки *Матері Бернадети Вадрак,* відчинено третю з черги Академію (Вінніпег), збудовано чудову школу в Анкастер, розбудовано Академію Пресв. Серця в Йорктоні й модерний шпиталь у Віллінгдоні та закуплено великий будинок на старечий дім у Вінніпегу. Ці змодернізовані устаткування вимагали більшого числа кваліфікованих працівників. Тож не диво, що прискорено реєстрацію Сестер на різних факултетах університетів Канади і ЗДА, як музичні консерваторії, учительські колеґії, медичні школи, тощо.

Під проводом Провінційної Настоятельки *Матері Боніфатії Слободи* (1956-1965) ведені сестрами установи продовжували служіння народові в удосконалених будівлях із спеціялізованими й повними посвяти працівниками. За правління Матері Боніфатії, 55-літню школу ім. св. о. Николая заступлено модерною будівлею та переіменовано на школу Непорочного Серця.

У 1965 р. зробили перші кроки для праці суспільної опіки, коли в Едмонтоні засновано лікувальний центр "Маредейл", для емоційно зрушених дітей.

НОВЕ ОФОРМЛЕННЯ ЗГРОМАДЖЕННЯ

Підчас цього скорого розвитку Згромадження, на терені північної Америки, ціле Згромадження було суттєво живе. У 1911 році на заклик Церкви Сестри вдруге вийшли з материнського дому, щоб на новому континенті, *у Бразилії,* ділити долю й недолю з українською еміґрацією. А в сорокових роках свого існування, 1932 року, Згромадження Сестер Служебниць дістало повну апробату Апостольської Столиці.

Два роки пізніше делеґатки з Канади і Бразилії приїхали до Львова, щоб узяти участь у загальних нарадах, які змінили обличчя Згромадження. Підчас цього З'їзду *обрано першу Головну Настоятельку в особі Матері Вероніки Гарґіль,* яка вела Згромадження продовж останньої воєнної хуртозини та продовж непевних повоєнних років. Таким чином ціле Згромадження стало об'єднане під одним проводом, але три засновані провінції, а саме: Европа, Канада і Бразилія, мали бути ведені Провінційними Настоятельками з Провінційними Радами. Так то Провінції були в силі спрямувати водно всі свої активності відповідно до вимог і обставин місця, що сильно піднесло їх розбудову.

МАТИ-ГЕРОЙКА НЕ ЗАЛОМИЛАСЯ

Розвиток матерньої провінції в Україні проте дістав несподівано перешкоду залякуючою хуртовиною другої світової війни. Порвалися зв'язки з іншими Провінціями; трудом і жертвою збудовані заведення знищено чи сконфісковано; розігнано безпощадно Сестер і те, що взяло роки праці й посвяти, перейшло в руїну. Одна глибока віра допомогла залишеним Сестрам перемогти тогочасний матеріяльний і духовий хаос. Сьогодні вони — мовчазні ісповідники Христової ідеї — все ще працюють з любов'ю й відданістю серед свого народу.

ПРЯМУВАННЯ ДО СКРІПЛЕННЯ

Тому, що стан в Европі по 1945 р. все ще не був достаточно виясненим, Апостольська Столиця 1948 р. дозволила Сестрам Служебницям установити в Римі Генеральну Капітулу, щоб із осередка християнства правити справами цілого Згромадження. У 1956 р. Папа Пій XII одобрив реформу правил Згромадження; сталося це у великій мірі завдяки неустанній праці Матері Вероніки. Ця відважна й неустрашима жінка, яка служила своєму Згромадженні так довго і так вірно, цього самого року несподівано відійшла до вічности. На її місце 1956 р. друга Загальна Капітула вибрала Настоятелькою *Матір Єроніму Химій,* першу Українку народжену вже в Канаді, яка 1962 р. одноголосно була переобрана на другу каденцію. На доказ, що Згромадження дальше якслід розвивалося, вистачить згадати хоч би те, що 1959 р. засновано Провінцію Непорочного Зачаття у ЗДА з осідком Провінційної Настоятельки в Філядельфії.

Продовж років росту Мати Єроніма старалася, щоб далеко віддалені спільноти ввійшли в

Мати Франциска Виблів, Провінційна Настоятелька Канадської Провінції Сестер Служебниць П.Н.Д.М. з осідком в Торонті, Онтаріо.

близькі відносини між собою та так улегшили порозуміння і будівну виміну думок між членками. Для тієї мети частина Сестер із різних Провінцій чи Віце-провінцій мали можливість спільно студіювати в римській Колегії "Королева Світу"; інших вимінювано по різних сторонах світу, щоб краще обзнакомлювалися через міжпровінційні відвідини.

ПОДВІЙНИЙ ЮВІЛЕЙ

Цього року Сестри НДМ врочисто обходять *сімдесятп'ятий рік служби Богові і своєму народові*, не шкодуючи своїх сил і праці. Згромадження Сестер Служебниць, розсіяне по земній кулі, перегляне своє минуле, дослідить сучасне та накреслить свою працю на будуче в дусі Другого Ватиканського Собору. Канадська Провінція Христа Царя, очолена своєю молодою Провінційною Настоятелькою, *Матір'ю Францішкою Библів*, є вже вповні вивінована, щоб узяти активне слово у прийдешніх рішеннях. Вона має видатну базу знання й досвіду зібраного з *шістдесятип'яти років* відданої праці.

ЮВІЛЕЙНІ СВЯТКУВАННЯ

Українці цієї країни будуть мати можливість брати участь у ювілейних святкуваннях Згромадження по різних осередках Канади, головно ж там, де Сестри Служебниці ведуть апостольську працю. Вдодатку вони зможуть зложити свої жертви на *стипендії "Фундації Матері Амврозії"*, призначені на поглиблення студій членок Згромадження Канадської Провінції. Кромі цього Українці торонтонської округи зможуть, разом із визначними гостями, у днях 20-22 травня включно, взяти участь у канадській програмі ювілею Згромадження.

Сестра Атанасія Мельник, одна з перших дев'ятьох Сестер при заснуванні Згромадження Сестер Служебниць П.Н.Д.М. в 1892 році, маючи 90 років, сьогодні проживає в Домі Пресвятої Родини у Вінніпегу.

Мати Амврозія Ленкевич, під чиїм проводом Сестри Служебниці П.Н.Д.М. почали в 1902 році місійну працю в Канаді.

Урочистість цього тижня буде особливіше відзначена благодарною Службою Божою, яку відправить Апостольський Делеґат, Високопреосвященніший Архиєпископ С. Пінедолі в сослуженні Преосвященних Владик Ісидора Борецького і Михаїла Руснака. Служба Божа відправиться в неділю 21 травня в церкві св. Покрови.

В суботу і неділю, 20 і 21 травня, вечорами в театральній залі Центральної Технічної Колеґії, хорові, музичні й балетні групи міста Торонта відзначать диямантовий ювілей своїми виступами.

Спілка парафії св. Димитрія в Торонті влаштовує для вшанування цього ювілею на торонтонських святкування, у понеділок 22 травня, *бенкет у "Скайлайн Готелі"*. В тому часі представники Церков, Федерального і Провінційного урядів та міста Торонта разом з Українцями багатьох онтарійських скупчень прилюдно оцінять працю, що її вложили Сестри Служебниці на протязі шістдесятип'яти річного побуту в Канаді. Своєю приявністю, побажаннями та обіцянкою співпраці в будучому, ці Канадці, Українці й не-Українці, заохотять молоді кадри Згромадження продовжувати працю попередниць та заразом характеристичну цілому Згромадженню Сестер Служебниць.

Згромадження Сестер Служебниць Непорочного Зачаття Марії прямує тепер до сотих роковин. Нехай посвятне життя членок Згромадження принесе в наступних роках Богові славу, Церкві честь, українському народові поміч і собі освячення.

НА МНОГІ ЛІТА!

о. проф. Н. Кушнірик, СТЛ

ПСАЛЬМИ

Наша доба відчуває потребу вернутися до тих глибоких дум, якими людина живе, щоб збагнути їхнє основне значення та ліпше оцінити їх дійсну важливість. Це бачиться в кожній царині, отже і в релігійній. Бо як інакше пояснити сучасний поворот до священописьмових студій та зокрема теперішнє замилування до Псалтиря?

Псальми — богонатхнені молитви тисячоліть!

Нема сумніву в тому, що псальми тепер на денному порядку. Їх студіюється як послання основного значення, що завжди нове й оживляюче. Щоб славити Всевишнього і молитися в дусі дійсного благочестя, чи ж можна бажати більше влучних молитов від тих гимнів і благань, що їх надхнув сам Святий Дух? Щоб промовляти до Бога, чи ж можна знайти гарніші молитви від тих, у яких Творець говорить сам про себе та якими Він сам себе славить? У тому саме їх настання й ціль. Сказав св. Пій Х-ий: "Псальми навчають людей, особливо тих, які посвятилися Йому служити, як треба Бога славити." А св. Августин писав, що "щоб людина могла гідно Бога славити, Він сам собі славу віддав, і завдяки тому людина пізнала: як треба Бога хвалити". Чи ж сам Ісус Христос не молився до свого Небесного Вітця, вживаючи уривків із псальмів?

Самоперше псальми були молитовником жидівського люду, що його вживалося підчас літургійних служб або в приватному молінні. Проказуючи псальми, Ісус Христос продовжував традицію свого рідного народу. Він їх цитував, пояснював, видвигав та вказував на їхнє свідчення щодо своїх особи й післаництва. Отже не диво, що Христова Церква їх собі присвоїла як священне спадкоємство. Перші християни, наслідуючи свого Основоположника, молилися з Псалтиря, коли сходилися на євхаристійну відправу. Вони також вивчали їх напам'ять для приватного вжитку. Св. Єронім, у листі до одного батька, який бажав його поради в справі виховання своєї донечки, відповів таке: "Коли вона лише матиме сім літ, хай пічне вивчати напам'ять Псалтир." А св. Амвросій казав, що "мудрий християнин соромився б закінчити день без проказання одного з псальмів."

У чому полягає релігійна привабливість псальмів?

Чому вони так імпонують здавна душам, які бажають увійти в контакт із Всевишнім? Інші частини Біблії теж були надхнені, але не всіх їх поручається так як псальми. Цікава річ. Як знаємо, Псалтир представляється як антологія (збірник) із 150 частин, що їх автори прерізні. Правдоподібно, що цар Давид написав понад 70 псальмів. Інші псальмопівці були — Мойсей, Соломон, Азаф; сини Корея, Герман та Етан-Ідітум. Псальми писалося від доби Давида аж до Вавилонської неволі.

Псалтир є збірником релігійних пісень старинних юдеїв. Багато псальмів говорять виключно про Ізраїль, його історію, промахи та призначення. Інші були створені для богослужб у Єрусалимському Храмі. Декотрі з них мають виключно особистий характер і відносяться до слабости, старости, наклепів та переслідувань, що їх автор мусів зносити. Чути в них голос воїнів, царів, пророків, хворих, поетів, законодавців, убогих — жодний із яких не вдає інтелектуаліста або філософа, але виражується на свій власний лад, висловлюючи свою віру, своє горе, свої розчарування, свої жалі, свої надії, свою радість, свою хвалу або свої благання. Часто-густо якийсь конкретний факт, якась особлива подія спонукала псальмопівця до його співу на письмі. У цих місцях криється дух, що перетворює їх на жагучі й вічні молитви. Історична подія, що була їх спричинила, вже давно пішла в запомин, але самі пісні залишилися й у кожній добі виражують тотожні труднощі, прагнення й духовні потреби людських душ. Читаючи їх, віруючий, хоч живе в іншій ері часу, ототожнює себе зі старозавітнім псальмопівцем.

Вічна свіжість псальмів

Те, що в псальмах торкається відносин між Богом і його вибраним людом, виявляє Його Провидіння і ведення світу крізь століття. Імена царів, які поневолювали вибраний нарід, належать до минулого, щоправда, але ті царі виявляються предтечами дійсних і сучасних ворогів Христової Церкви, яка бороniться проти них, щоб залишитись вірною Богові та Його законам.

Пише американський траnіст Томас Мертон: "Історія Ізраїля, себто Божого Люду — Церкви, є теж до деякої міри історією кожної душі в тій Церкві. Як у природному порядку кожна людина є мікрокосмом (малесеньким світом), так і кожна душа є мікро-Церквою, мініятюрним небом і Божою святинею. Схожа на Божий люд, що путешествує до обіцяної землі, переходячи вбрід Йордан та будуючи Єрусалим і Божий Храм на Сіоні, кожна душа нормально мусить те саме пережити, зазнати такого самого голоду, такої самої спраги, боротьби, таких самих молитов, світла й темряви, жертв і змагання, щоб у собі збудувати Єрусалим."

Отже Псалтир — це вічна книжка, в якій кожний у кожній хвилині може відкрити пояснення для своєї віри, поживу для своїх молитов і оживлення для своїх благочестя й любови. Псальми є неначе синтезою аскетичного й містичного (духовного) богослов'я. У кожному стиху Бог є завжди на першому місці. Голос псальмопівця стає голосом людства. Тематика псальмів безмінна: Бог є безконечний, всемогучий і милосердний, отже обов'язком людини — безталанної, немічної й обтяженої клопотами — є Його хвалити та благати. Псальми й сьогодні вважається за молитви, що їх Бог передав людству. В них звучить і співає віруюча душа кожної доби. Вони навчають нас: як кожну подію в нашому житті — наші невдачі, радості, замилування, вдячність — можна перетворити в нагоду для хвалення Бога.

Псалтир — це найбагатіший і найбільш конкретний та живий конспект моральної й релігійної думи в Священописанні

Псальми просвічують Євангеліє пророкуючи про нього, а Христове навчання часто виявляє тайні значення псальмів. Одначе слід додати, що в них міститься таїнство, яке виявиться лише в потойбічному світі. Тільки душа, яка любить молитися, славити Бога і благати Його, може ввійти в тайну псальмів. Хто їх співає, в того Святий Дух молиться. Треба слова псальмопівця перетворити на свою власну молитву — примінити її до потреб свого духовного життя. Це не так важко, бо ці пісні містять у собі силу, яка спонукує людину бачити в них себе, своє життя і Христове Тіло — Церкву.

Сказав один монах: "Псальми є хлібом, що його чудесно приготовив Христос, щоб накормити тих, які пішли за Ним у пустиню. Вживаю цього символу нарошне. Чудо помноження хлібів звичайно нагадує Пресвяту Євхаристію, яку воно предсказувало, але мимо зовнішнього вигляду, дійсність, що нас кормить у псальмах, є та сама, що кормить нас у Євхаристії. В обох випадках нас кормить СЛОВО Боже. У Пресвятій Тайні "Його тіло є дійсним кормом". У Святому Письмі СЛОВО є втілене не в тілі, а в людськім слові. Та чоловік живе кожним словом, що виходить з Божих уст."

УКРАЇНСЬКА РОДИНО, ЧИ ТИ ГОТОВА ЗРОБИТИ ЖЕРТВУ ДЛЯ БОГА Й УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ДАТИ СВОГО СИНА НА СВЯЩЕНИКА?

П'єтро Барджеліні

ПОЦІЛУНОК НА МАЙДАНІ У ФЛЬОРЕНЦІЇ

Гущу людських тіл стримували бар'єри.

Після промови — під оплески й радісні вигуки народу — Папа почав іти вниз по сходах церкви: спочатку помалу, а далі щораз то швидше, врешті ж — майже побіг ступенями і, замість до авта ввійти крізь відчинені дверцята, він хутенько попростував упоперек пустої площі до бар'єр, звідкіля висувалися до нього руки, рамена, витягнені шиї.

Ба й Павло VI-ий, начебто кликала його якась непереможна потягаюча сила, простував до товпи, підвівши руки, — в очах блиск глибокого зворушення, бажання переступити хоч який бар'єр, щоб піти всуміш із фльорентійським людом.

І власне тоді, потойбіч бар'єру, зарисувалась постать робітника: присадкуватий, обличчя чотирикутне, на голові темний берет. Він схоплює Папу своїми міцними руками, гейби хотів узяти його в своє посідання. Він з усміхом дивиться на Павла VI-го. Павло VI-ий вдивляється у нього люб'язно. Вони скидаються на двох приятелів, які, після довгого часу, знов зустрінулися й себе впізнали.

І ось той робітник нахиляється, щоб його обняти. Папа ж не ухиляється, ще й сам пособляє. Робітник натягається, — щоб досягнути обличчя того, до якого відчуває глибоку приязнь.

Павло VI-ий не відхасається. Він також нахиляється прийняти отой несподіваний, відруховий, безпосередній поцілунок — непередбачений ані вирахуваний. Виміна поцілунків на майдані Святого Хреста в Різдв'яну Ніч — між Заступником Христовим і тим людом, що в давнину вибрав був собі Христа за голову своєї Республики.

Непорозуміння, недовір'я, підозри, наклепи, упередження — все це тієї ж миті пропало разом з отим обопільним поцілунком: довгим, чулим поцілунком. Виглядало, що ним і цей і той просив прощення, звичайно, не за провини, а за те, що так довго були собі занадто далекі; а це майже провина, коли відстань спроможна охолодити почуття, коли вона перепиняє пізнання, перешкоджає довір'ю.

Якже ж вони, після поцілунку посеред народу, звільнилися з обіймів, невідомий робітник виглядав на блаженного, радістю яснів; а Павлові VI-му, після цієї розлуки, на віях зависли блискучі сльози.

(Переклав о. Р. Г., ЧСВВ за "Ль'Оссерваторе делля Доменіка", ч. 6/67, ст. 12).

о. А. Федюк, ЧСВВ

ЯКА БУДУЧНІСТЬ СХІДНИХ ОБРЯДІВ НА АМЕРИКАНСЬКОМУ КОНТИНЕНТІ?

Американський континент був відкритий християнами латинського обряду. Зокрема Середуща й Полуднева Америка зразу підпала впливам романських народів, — Еспанців і Португальців — так, що навіть прибрала на сьогоднішні часи невластиву, анахронічну назву Латинської Америки. Взагалі сьогодні т. зв. американський суходіл повинен би носити іншу назву нпр. Евріндія, бо первісні мешканці тієї землі були Індіяни. Але середньовічна вузькоглядність і умовленість, що европейська цивілізація це вершок досконалости, довели до майже цілковитої ліквідації тамошньої місцевої цивілізації й культури, які належали різним індіянським племенам, — зокрема Інкам (Перу), Гваранізм (решта Пол. Америки) і Азтекам (Мексико). Невіджалувана втрата високої індіянської цивілізації це сьогодні доконаний факт. Проте американський суходіл під сучасну пору не тільки власність романських (еспанських, португальських, французьких) чи англосаксонських народів, але теж народів у першу міру слов'янських, африканських, а то й азійських. Лишаючи на боці інші аспекти, на церковному ґрунті, масозий наплив Слов'ян, переважно східніх обрядів, до американського континенту, створює своєрідну церковну проблематику: чи й наскільки ці народи, що поселилися на американському континенті, можуть затримати свій власний обряд, чи мусять може силою обставин переходити на латинський? Іншими словами, йдеться про те, щоб знати, чи латинський обряд може вважатися в Америці за обряд "домашній", тобто такий, що одиноко відповідає душевному розположенню й бажанню уроджeнців усіх трьох Америк — почитати Бога?

У нашій статті ми спроможні тільки побіжно, проте, з іншого боку, не менш правдиво відповісти на поставлені питання. Досі проблему збереження власного обряду розв'язувано з юридичного боку, цитуючи навіть деякі папські заборони. Але в практиці воно виявилося безуспішним через контингентність обряду: обряд це не те саме, що віра, це тільки один із двох чи більше можливих способів почитання Бога. Тому малощо тут помагає зверхня заборона, коли якась душа внутрішньо відчуває потребу в такій чи інакшій формі, в колі такого чи іншого товариства людей, публично віддавати культ Богові. Саме тому цей юридичний аспект лишаємо на боці та робимо першу спробу розв'язати обрядове питання з психологічної точки бачення.

Загально можна сказати, що питоменною рисою уродженців американського континенту, — від Т'єрра дель Фуего до Аляски, — без уваги на своє національне походження, є відкритість, сприйнятливість і широка застосованість. Люди, які сьогодні замешкують будь котру з тих країн, визначаються неприв'язаністю до минулого, вони з природи спрямовані до будучого. Звідси в тих країнах непопулярні всякі роковини, такі дорогі всім Европейцям, що з уваги на неможливість витворювати в себе вдома щось нового, майже всеціло віддаються дослідам і звеличуванню минулих подій і речей. Американці в найширшому того слова значенні, свідомі, що вони мають багато ще чого зробити, тому більше схильні думати про майбутнє ніж про минуле.

Ця геопсихоза помагає нам зрозуміти чому саме сьогодні на американському континенті латин-

У 25-ЛІТТЯ СВЯЩЕНСТВА

ВСЕСВІТЛІШОМУ О. ПРЕЛАТОВІ

ВАСИЛЕВІ ФІЛЕВИЧОВІ

ГЕНЕРАЛЬНОМУ ВІКАРІЄВІ ТОРОНТОНСЬКОЇ ЄПАРХІЇ

НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ

ШЛЕ —

Редакція

ський обряд як такий не може вважати себе за обряд "домашній", а з другого боку, ці геопсихологічні дані оправдують домагання східніх християн, які вомиңаються, щоб їх обряд був визнаний в Америці (у найширшому значенні) на рівні з обрядом латинським. Щобільше, на основі вижче вичислених прикмет уродженців усіх трьох Америк, сміливо можна сказати, що сьогодні мешканці американського суходолу відчувають більше симпатій до східніх обрядів, аніж до латинського. Як сказав В. Бароді: "Християнство східнього обряду (яке живе в Америці) почувається сьогодні може більше вдома й більш достосованим до американського середовища від християнства латинського". Латинський обряд зі своєї природи замкнений, надто формалістичний і шабльоновий; натомість східні обряди відкриті, вільні в своїх рубриках, отворені на всякі можливі пристосування, чи щодо внесення нових елементів, чи щодо мови. Порівняймо тільки східній обряд в Україні з латинським обрядом у Польщі. Перший достосувався в багатьох аспектах до українського побуту, коли натомість польський остався таким латинським як в Італії чи в Еспанії. З цього якраз приводу, кажемо, що будучність східніх обрядів на американському суходолі сьогодні багато рожевіша від будучности латинського обряду. Справа тільки в тому чи християни східніх обрядів зуміють піти назустріч усім вимогам часу й простору перш аніж це зроблять латинники. Якщо вони не потраплять належно зрозуміти "знаків часу", то, можливо, пропадуть загублені в морі латинського світу та через те не виконають своєї Богом призначеної місії: дати християнським народам трьох Америк те, чого вони довгі сторіччя вичікують, — можливости почитати Бога в формі найбільше зближеній до свого характеру й природного успосіблення.

Побажаним було б, щоб єрархи східніх обрядів на американському континенті створили спільний фронт для захисту й поновлення своїх окремих обрядів. Міжконтинентальна обрядова комісія, яка студіювала б можливості ведення свого обряду, навіть між не-східнього походження людьми, була б саме тепер дуже на місці.

Сьогодні, зокрема в пособоровий час, латинське духовенство на чолі з своїми настоятелями веде широкозакроєну дію, щоб поглотити східні обряди, а зберегти в Америці тільки обряд римський, і то шляхом значних уступок. В ім'я чого, — запитуємо, — мав би сьогодні існувати одиноко латинський обряд між американськими християнами? Титул завойовника тут ні при чому, хоч його і признавали деякі римські папи. На наш погляд, не було б нічого противного християнському духові й правді, коли б у недалекій майбутності заіснували по містах і селах двообрядові парафії, до яких — за свобідним вибором — могли б належати християни будь котрого національного походження, щоб віддавати славу Богові способом найбільш відповідаючим своєму душевно-психічному успосібленню.

Тому, що східньо-український обряд це найчисленніша одиниця на американському континенті, йому теж припадає найголовніша роля й відповідальність за поширення й закріплення свого обряду серед американських народів. Замість займатися сьогодні різними псевдо-проблемами, Українці, що живуть на американському континенті, повинні звернути увагу на куди важніші справи, що чекають догідної розв'язки. В нашій статті: "Молодість українського роду", ми відзначуємо головні напрямні, які повинні керувати життям наших людей у будь котрому місці свого поселення, особливо в Америках. Достосовуватись до нових обставин життя аж ніяк не означає заперечувати або зрікатися своїх позицій, тільки надавати нову форму своєму власному "я", означає прагнути зберегти себе не в уявний спосіб, але в спосіб, що його диктує конкретна дійсність. По лінії цього реалістичного напрямку повинно йти і виховання нашого нового покоління. Тільки шляхом щирости й проникливого вгляду в свою конкретну дійсність можна здобути довір'я молоді, пропонуючи їй ідеї якнайбільш багаті на зміст, і тим самим запевнити своїй праці тривалий успіх.

— — — — —

"В Католицтві ніхто не має монополю. Східні Церкви, не зважаючи на своє мале число, таксамо католицькі як і Церква Латинська. Що означає це все? Це означає, що ми можемо думати, що ця окрема одиниця церковно-християнського життя й традиції, яку ми називаємо християнством східнього обряду, почувається сьогодні може більше вдома, більш достосованою до американського середовища від християнства латинського обряду. Я повністю свідомий, що подібне твердження може декому виглядати єрессю. Однак пригадую, що для християнина бути східняком чи західняком означає стільки, що провадити життя за однією з двох можливих форм патристичної традиції, двох способів життя, які мають свій відгомін у філософії, богословії, духовному життю, Літургії, іконографії, архітектурі, церковній і канонічній дисципліні. Можливо, що для неодного з нас слово Східня Церква звучить якось чужо, як щось неамериканське. Та це легко дається вияснити тим, що дотеперішній наш контакт із цими Церквами обмежувався до зовнішніх вражень, зв'язаних з етнічними групами, які відносно пізньо осілися в Америці."

(В. Бароді, мелхіт, на літургійній конференції в Гюстон, ССА).

1867 1967

100-РІЧЧЯ КАНАДИ

о. Євген Білик, ЧСВВ

ПРИРОДНІ БАГАТСТВА ТА ІНДУСТРІЯ КАНАДИ

Новойменований Генерал-Губернатор Канади — Ролянд Миченер

Канада дуже багата на різні природні багатства. На них опираються різні індустрії, які дають населенню працю, а краєві різні продукти для домашнього й торговельного вжитку. Подаємо деякі загальні відомості про головніші з них.

Рільництво: Головною індустрією Канади є рільництво, яке покриває понад 80,000,000 акрів урожайної землі, поділеної на около 480,000 фармів. Ця індустрія доставляє збіжжя, худобу, молочарство, ярину, овочі, свійські птиці, тютюн та цукрові буряки. Найважнішим збіжжям є пшениця, з ярини картоплі, з овочів яблука. Степові провінції дають 95% пшениці (поверх 700,000,000 бушлів у 1963 р.), Онтаріо овочі та молочарські продукти, а східні провінції переважно ярину. Рільництво видало в 1963 р. продуктів вартости $3,219,000,000.

Риболовля. Цю індустрію піддержує 80.000 працівників, які доставляють Канаді до 2 більйони фунтів риби річно, вартости $250,000,000. Із цієї риби 90% походить з моря, решта з озер. Більше половини зловленої риби йде на експорт.

Лісництво: Майже половина Канади вкрита лісом, тому лісовий промисл дуже великий. Він один дає майже третину всіх експортів Канади. У 1962 р. вартість продуктів лісництва була така: газетний папір — $19,000,000, люмбер — $523,000,000, не-газетний папір — $371,000,000, а палпвуд — $344,000,000. Канада виробляє 42% світової продукції газетного паперу. В лісових індустріях працює поверх 105,000 людей, які заробляють до $13,000,000 річно.

Копальні. Канада є першою в світі щодо скількости азбесту, ніклю, плятини і цинку; другою в продукції кобальту та ураню; третьою кадмія, золота, гіпсу та титану. Мінеральних продуктів у 1964 р. видано на $3.5 більйонів. Пальних мінералів (нафти, природного газу та вугілля) видобуто в тому ж році на суму $1.25 більйона. В бітуменських пісках на північ від Едмонтону лежить чи не найбільше в світі джерело нафти. Онтаріо видало 1964 р. 26% усієї мінеральної продукції Канади. Алберта 22%, Квебек 19%, Саскачеван 8%, Бр. Колюмбія 7%.

Фабричні вироби. У 1962 р. канадійські фабрики видали виробів на суму $27 більйонів, із чого половина припала на провінцію Онтаріо. По ній іде Квебек, три степові провінції разом, відтак Бр. Колюмбія. В тому самому році вироблено харчів і напитків на суму поверх $5 більйонів, простих металів на $3 більйони, паперу на поверх $2 більйони, транспортаційних приладів теж на поверх $2 більйони. У фабриках Канади працювало 1962 р. 1,391,429 людей, які разом заробили $6.1 більйонів.

Футрові шкіри. У 1963-64 роках у Канаді продано 4.5 мільйона футрових шкір на вартість $35 мільйонів. У тім було півтора мільйона москретів, вартости майже $2 мільйони, майже пів мільйона бобрів, вартости поверх $6 мільйонів, та майже

Один із головних шляхових вузлів на 12-лінійній автостраді "401" в Торонті

півтора мільйона виплеканих мінків на суму $22 мільйони.

Загранична торгівля. У 1964 р. торгівля Канади досягла майже $16 більйонів. Експорт виніс поверх $8 більйонів, а імпорт поверх $7 б. Найбільший експорт Канади — це пшениця, а за нею йде газетний папір, вудпалп, люмбер, залізо, алюміній, мідь, азбест і нікель. Головні імпорти по черзі є нерільнича машинерія, автомобілеві частини, електричне приладдя, нафта, автомобілі, літаки і трактори. Канада 53% своєї торгівлі веде з Америкою.

Туристична індустрія. В 1963 р. туристи лишили в Канаді $609 мільйонів, а Канадійці вивезли з Канади $585 мільйонів. З Америки було майже 32 мільйони туристів; із них дві третини вернулися домів того самого дня. Поверх 29 мільйонів Канадців відвідали того ж року Америку. У перших 9-ох місяцях 1963 р. поверх 76,000 людей відвідало Канаду (з-поза Америки), коли в тім цілім році 342,100 Канадців відвідало інші країни. Щодо грошевого доходу, то в тому ж році туристичну індустрію перевищилй тільки експорти пшениці та газетного паперу.

РІЗНЕ ПРО КОМУНІКАЦІЮ В КАНАДІ

Число телефонічних апаратів зросло з 3,352,000 у 1952 році на 6,657,000 в 1963. Бел Телефон Компені обслугує 61% цих апаратів, головно в Онтаріо і Квебек. Усіх телефонічних систем у Канаді є 2,500. Канадці переводять яких 11,299,-830,000 телефонічних розмов річно, або яких 31,000,000 денно.

Сітка мікрохвильних телекомунікаційних стацій, що вкриває край, є неймовірною полегшею для поліції, залізничих і авіаційних шляхів та взагалі для всіх ґромадян. Із неї користають постійно яких 8,000 різних фірм та сталих клієнтів у самій Канаді і 170,000 поза Канадою.

В Канаді є 11,260 поштових урядів, які доставляють пошту яким три і чверть мільйонам адресатів. Пересічний Канадець вадає на пошту річно до 225 посилок. У 1964 році пошта продала грошевих переказів (моні-ордерс) на суму $928 мільйонів.

Дорогами Канади їздить около 6 мільйонів автомашин, із яких 79% є пасажирські авта. Залізниці, що мають 11,000 станцій, перевозять річно до 20 мільйонів людей. Автобуси, що возять людей із міста до міста, перевозять річно до 50 мільйонів пасажирів.

Із 14 летунських ліній, що оперують у Канаді, тільки п'ять є виключно канадських; вони перевезли 1963 року майже п'ять і пів мільйона людей. Усі лінії разом дають обслугу 122 канадським місцевостям. У додатку до людей, канадські лінії перевезли в тому ж році поверх 100,000 тон вантажу і понад 20,000 тон пошти.

ЧИ НАСЛІДОК ВІЗИТИ ПІДҐОРНОГО В ПАПИ?

Президія Верховної Ради Литовської ССР видала свій розпорядок, у якому каже, що не вільно нікого дискримінувати у громадянських правах задля релігійних переконань. Президія наголошує в розпорядку, що всякі "протизаконні акти" при приниманні чи звільненні з праці та взагалі "кожне обмеження громадянських прав через релігійні переконання" особи будуть каратися законом. Так само дозвіл балтійським єпископам відвідати Папу вважають наслідком візити Подґорного у Папи. Цікаво, коли вже почуємо, що подібне сталося в Україні?

"ВИСТАЧАЛЬНИЙ" СВЯЩЕНИЧИЙ ДОРІСТ У СССР

У Православній Церкві в СССР нема багато молоді, але є така, що себе зараховує приналежною до Церкви та дуже вірною Церкві — заявив перед пресою в Гамбурґу, Німеччина, єпископ Ювеналій, член Заграничного Уряду Московського Патріярхату. Він же сказав, що за останніх 20 років вишколено добрий і вистачальний священичий доріст. Тому, що 60 відсотків священиків Православної Церкви в СССР — це молоде покоління, Православна Церква в СССР забезпечена в обслузі вірних на довгі десятиліття наперед. Ювеналій не міг подати числа вірних у СССР, бо, мовляв, у СССР не ведеться ніякої статистики віруючих.

о. Р. Г., ЧСВВ

ПОДВІЙНА ЛЮБОВ

ОСТАННІЙ ВЕЛИКДЕНЬ

Теплий соняшний квітень 1955 року знов щедрою рукою замаїв розлогий американський континент, метнувся по полях, заглянув і поміж сірі мури Нью-Йорку, щоб і там заквітчати парки, алеї, вазонки на вікнах. Десятого дня — Воскресіння Христове. Від катедрального храму несеться врочистий гомін великодніх дзвонів. Із церков радісно виходять богомольці: мужчини в темній святковій одежі, жіноцтво — в пестрій, різнобарвній, за якою несеться запах перфум. Із хмародеру виглядає гейби невидима рука сипнула по вулиці пелюстки квіття.

Того дня ль'абе' П'єр Тейяр де Шарден з особливішою побожністю відправив щоденну Службу Божу. Потім довго чинив благодарні моління перед Євхаристійним Ісусом: дякував за дарунок великодніх радощів, за передсмак вічного щастя в Божому Царстві. Після сніданку пішов іще в соборовий храм на архиєрейську відправу. Поміж визначними особистостями чітко зарисовувалося Тейярове худорляве, зморшками пооране обличчя, вірлиний ніс, високе чоло науковця, білий волос.

Після відправи під церквою великодне "друг друга обимем", щиросердне стискання рук. Приятелі запрошують "професора" на обід. Все пополудне провів о. П. Тейяр із друзями на безжурній гутірці:

— Знаєте, я ще не мав такого радісного Великодня, як нині...

— Це, П'єре, ознака, що молодшаєш!

— Та де там. Навпаки, із дня на день щораз то більш відчуваю ослаблення... Це тільки нині так... Чи знаєте, яке моє найбільше бажання?

— Не важко вгадати: викінчити останню редакцію "Людського феномену..."

— Колись... так... Останніми роками все більше зростає бажання: померти якраз у великодню неділю.

— Ось тобі великодня тема! Після 70-ки бувають найплодовитіші роки праці. Тобі щойно 74 роки. Закасуй рукави, і до праці: твій капітальний твір домагається ще деякої перерібки, устійнення термінології, головно теологічно-філософського порядку...

— Може й це треба було б зробити. Але я, пишучи, мав на увазі сам ФЕНОМЕН — людину, як яву ще на тлі Космосу. Теологічно-філософський аспект може опрацює хтось інший після мене...

Тейяр задумався на хвильку. Потім у його очах блимнули юні огники, на устах зарисувалась усмішка: — В цій хвилині пригадуються мені мої дитячі роки. Мама моя була дуже побожна, батько ж — запеклий натураліст. За прикладом мами я дуже любив "маленького Ісусика". Але моє справжнє Я було деінде. Я відходив на самоту, щоб там віддаватися моїм думам про "Бога-Залізо". Ще й сьогодні я бачу отих моїх "ідолів". Раз якось на селі я знайшов залізний ключ до дверей і дбайливо заховав його в одній закутині подвір'я... В місті ж, у нашій дитячій кімнаті, побачив я шостикутний металевий вершок колонки, яка виставала з долівки. Теж і його я сховав. Згодом знайшов я на полі декілька відламків гранати...

Досі стримана Тейярова усмішка перейшла у щиросердний сміх: — Не можу стримати сміху, коли сьогодні згадую про ці дітвацтва. Та все ж таки мушу признати, що в тому дитячому жесті, яким я "почитав" уламки металю, знаходилася зосереджена наснаженістю дару й сукупність тих вимог, розвиток яких став, властиво, всією моєю духовістю... Щораз завзятіше я почав шукати "Серця Матерії"...

Ль'абе' П'єр підвівся і почав проходжуватися по сальоні. Розмова знову набирала святкового настрою. Раптом о. Тейяр сповільнив крок, зупинився, притиснув руки до грудей в околиці серця і впав на долівку. Друзі метнулися по лікаря. Він ствердив лише смерть.

Тлінні останки о. П'єра Тейяра де Шардена складено до гробниці Отців Ісусового Товариства в Сент-Ендрю-он-Гадсон.

КАРДИНАЛ КЕНІҐ ВІДДАВ СПРАВУ ДО СУДУ

Австрійський часопис "Зальцбурґер Фолькcблят" назвав Кардинала Кеніґа, архиєпископа Відня, "масоном високого ступеня". Кардинал віддав справу до суду як образу та ширення неправди. На суді головний редактор названого часопису признався, що він читав ту статтю та дозволив її друкувати, але не вважає себе винним. Суддя однак не поділяв його думок і видав карний засуд, бо "редактор особливо в такому випадку повинен наперед прослідити справу та правдивість подаваної вістки."

Коли б ми взяли нашу українську пресу, то мабуть неодного редактора треба було б віддати на суд за ширення всякої неправди та писання образливих статтей і висказів, не провіривши справи.

Казимир Грицина

СПОМИНИ ПРО МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО

З ОПОВІДАНЬ ХВОРОГО

Працюю в шпиталі і часом розмовляю з хворими. А є хворі, що люблять, коли ви заговорите до них. Англійці дуже відвідують своїх. Особливо духовні особи, як католиків так і всяких інших деномінацій часто заходять до хворих.

А Українці? То вже не дуже. Коли є родина, то ще добре, а нема родини, то поминай як звали. А яка ж тоді ціль усяких католицьких товариств? Чайки тільки уряджувати? Одно з сімох діл милосердя є: хворого відвідати. І про це буде питати Суддя Христос. Пам'ятаймо!

І от на початку 1965 р. лежав у цьому шпиталі, де я працюю, бл. п. отець Татомир, священик православного віроісповідання. Він таке оповідав мені про нашого Митрополита Слугу Божого Андрія:

"Коли Німці почали відступати з-під Сталінграду і большевики йшли силою на Захід, тоді почався великий ісход нашої інтелігенції зі східніх областей України. І всі спинялись у Львові. На весну 1944 р. в березні ми православні хотіли відправити панахиду по нашому Тарасові. На Францішканській вулиці у Львові була православна церква. То ми в делеґації вибралися до настоятеля тієї церкви. (Оскільки я зрозумів, то ті священики, що обслуговували цю церкву, не були Українці, але все таки були православні.) І от ми кажемо, що 9 і 10 березня це Тараса Шевченка дні і тоді ми хотіли б відслужити панахиду по ньому. Настоятель сказав, що тоді не можна, бо щось там має бути. А тоді? теж ні, а тоді? теж ні, то ми зрозуміли, що він не хоче нам дати церкви. От вийшли ми зі зболілим серцем та радимося що робити.

Постановили ми піти до українського католицького Митрополита Шептицького.

Приходимо до Митрополичої палати, а там висить карточка, що Митрополит хворий. Але ми подзвонили. Вийшов брат-монах. Коли довідався, що до Митрополита, то зажурився, бо ж Митрополит хворий. Ми сказали яка справа. Тоді він пішов до Митрополита і по хвилині вертається та просить увійти. Коли ми ввійшли й побачили сідоглавого Митрополита, то зі зворушення мало не впали, як Апостоли на Таворі. А Митрополит сердечно до нас відізвався: "Вітаю, вітаю! Чого ви хочете?" І ми оповіли. А Митрополит каже: "А яку церкву ви хочете?" То ми тоді з дива не могли вийти, що нам не призначують, а питають: яку церкву ми хочемо. Митрополит подумав, що ми не дуже орієнтуємося, та пояснив нам, що найбільшою церквою є Преображенська в середині міста і що він думає, що вона буде відповідна для нас. Отже маємо зголоситися до отця пароха тієї церкви, а він дасть нам усе, що буде потрібне до відправи. Ми подякували і вийшли.

Коли прийшов час, ми там зголосилися і дістали все, що нам треба було. Церква простора. Людей по береги. Хор під батутою Нестора Городовенка. По панахиді настоятель церкви дуже просив нас, щоб кілька нас остало на вечірню, яка зараз буде. Нас кількох остало.

По вечірні ми питали, чому вони хотіли, щоб хтось остався, то настоятель парафії сказав нам таке: "Злобні язики могли би сказати, що ми по вас усе висвячували та дехто міг би цьому повірити, а так ви самі бачили, що ми нічого по вас не пересвячували." Ми були здивовані далекосяглому передбаченню. Розпращались і понесли в наших серцях незабутню постать Великого Митрополита зі Святоюрської гори."

* * *

ЛІКВІДАЦІЯ ІТАЛІЙСЬКИХ ЄПИСКОПСТВ

Італійський єпископат застановляється над справою ліквідації частини єпархій в Італії, бо — як відомо — в Італії існує надмір єпархій, які своєю величиною нераз не більші від великоміської парохії чи деканату. Ось нпр. в Італії є: 34 єпархії, що не мають навіть 30.000 вірних; 71 єпархій, яких число вірних не досягає 50.000 вірних, а в 174 єпархіях число вірних є нижче 100.000. Радикальне ліквідування італійських єпархій почалося ще 1929 року, тобто по заключенні договору між Ватиканом і Італією. Від того часу зредуковано число єпархій з 400 на 322, з яких тільки 275 єпархій мають свого власного правлячого єпископа, а в інших адміністрацію єпархії передано сусідньому ординарієві. Італійський єпископат змагає до того, щоб територія єпархій покривалася з територією державних провінцій.

Що ж говорити про величину наших єпархій, із яких деякі не досягають навіть найнижчого числа вірних, що їх посідають італійські, "засуджені" на ліквідацію?

МОЛІМСЯ ЗА ЖИВИХ І ПОМЕРЛИХ!
НАЙКРАЩА МОЛИТВА —
ЦЕ СЛУЖБА БОЖА!

о. С. Юник, ЧСВВ

ЧОМУ?

В нашій українській канадській дійсності є деякі питання, на які я не вмію відповісти. Може хто з читачів доброї волі мені в тому поможе. Які ж то питання — послухайте.

Їду "з кропилом" у парафії К. Водієм авта один із членів церковного комітету. Він направду віруючий. Від священика очікує не політиканства, але священичої праці — навчання Христової науки й уділювання Св. Тайн. Їдемо і говоримо: чому так масово наша молодь відходить від нашої Церкви на безбожництво, часом також на сектанство.

Минаємо церкви різних релігійних визнань. Побіч кожної церкви є таблиця з оголошеннями. Означена година церковної відправи і завжди година навчання релігії для молоді, себто недільна школа.

— Пане, — питаю, — чи при нашій церкві є недільна школа?

— Ні — відповідає.

— Чому?

— Бо відправа є тільки раз у місяць, а наша парафія за бідна оплачувати недільну школу молоді. Зрештою раз у місяць по відправі вже не треба оплачувати навчання катехизму дітей, а мимо того не всі діти користають.

Їдемо дальше й минаємо нашу малу церковцю, що її наші продали маленькій секті. Для нас була за мала, для них добра. Побіч церкви є таблиця оголошень. Що неділі відправа і що неділі недільна школа молоді.

Знов питаю: — Чому така мала секта може оплатити щонеділі вчителя релігії, а наша більша парафія не може? — Мовчанка була відповіддю.

По дорозі вступаємо до одної нашої свідомої родини. Застаємо маму з дітьми.

— Отче, я дуже невдоволена, що відправа тільки раз у місяць. Ми ходимо в усі інші неділі до римо-католицької церкви. Також діти ходять до римо-католицької недільної школи. Не дивуйтеся, що може діти, призвичаївшися до римо-католицької відправи, колись нашу церкву взагалі покинуть. Чейже краще збільшити число римо-католиків як число безбожників. Мені дороге спасіння душ моїх дітей.

Неділя. Година 8,30. Біля моєї резиденції в Мелфорт переїздить шкільний автобус. Стає при брамі мого подальшого сусіда. Вибігає дитина і долучується до гурта. Той автобус збирає дітей до недільної школи одної недавно посталої секти. Діди тієї дитини ще живуть. Вони були колись Українці-католики. Вони ніколи не посилали своїх дітей до української католицької недільної школи. Не чули потреби і не мали чим оплатити. На сектанську ж релігію своїх унуків ревно посилають. Чують потребу і мають чим оплатити. Чому така ріжниця? Не знаю.

По закінченні "ходження з кропилом" заговорила до мене одна моя парафіянка.

— Отче, ви дуже підросли в очах людей. Люди дуже вдоволені цього року з ваших відвідин.

— Чому? — питаю.

— Бо цього року ви не мучили дітей катехизмом, як попередніми роками. Люди того дуже не люблять. Цього року бачите як гарно. І люди вдоволені, і ви менше змучились, ну і напевно центів більше призбирали.

— Одне питання, моя пані, хочу вам завдати. Чому наші люди так часто годинами вислухують фальшивих наук сектанських місіонарів? Наприклад про Матір Божу, про Св. Причастя, сповідь, про пекло; і те люблять. А чому так не люблять слухати правдивої Христової науки наших священиків, коли раз у році відвідують?

Моя пані відповіді не дала.

ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, etc.
1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.
Phone: 536-6-0982
АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

ЗАМОВЛЯЙТЕ
ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ ТОРОНТА
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

ЧИ ВИ ВЖЕ ПОДЯКУВАЛИ ГОСПОДЕВІ
ЗА ВСІ ОДЕРЖАНІ ЛАСКИ?

Інж. Гаврило М'яловський

СМЕРТЬ І ПОХОРОН НАТАЛЕНИ КОРОЛЕВОЇ

(Закінчення)

Похоронна промова інж. Г. М'яловського над могилою Наталени Королевої

(Переклад з чеської мови)

"Сьогодні ми прийшли тут попрощати востаннє шановну й шляхетну жінку, людину високих моральних чеснот, високоосвічену, визначну українську письменницю — Наталену Королеву. Прийшли попрощатись і розлучитися з тою, що скромно жила у Мельніку-Пшовці майже сорок літ і тихцем писала свої літературні твори.

Наталена Королева походить із мішаного еспансько-українського роду. Її батько — Дунін-Борковський, походив із роду, що жив на Волині, а його предки — відомі в українській історії як провідники козацтва за часів Богдана Хмельницького.

Її мати походила з роду де Кастро, що про нього згадує Фойхтванґер у своєму романі "Жидівка з Толідо".

Наталена Королева народилася 3 березня 1888 року в Сан-Педро біля Бурґосу, в Еспанії. Мати Наталени Королевої по чотирьох годинах після народження дочки померла. Бабуня Дунін-Борковська, що приїхала була у відвідини і чекала народження дитини, забрала Наталену немовлятком на Волинь, в Україну. По п'ятьох роках бабуня померла і п'ятилітню Наталену її дядько, брат матері, католицький священик і бібліотекар Ватиканської бібліотеки, відвіз до манастиря у Франції, недалеко еспанського кордону. Тут вона вчилася до 11 року життя. В той час її тітка, сестра матері, одружилася з доцентом Мадридського університету. Вона забрала Наталену з манастиря і дала на науку в Бурґос до гімназії. Після матури, Наталена пішла вчитися до Мадридського університету, де студіювала археологію й маврознавство (мову і мистецтво) Бувши в Мадриді, Наталена відвідує свою тітку, двірську даму, де познайомилася з наслідником трону, пізнішим королем Альфонсом XIII.

У той час її батько Дунін-Борковський одружився вдруге з дочкою чеського еміґранта пана Лося, з роду, що після битви на Білій Горі — еміґрував до Парижу. Потім батько взяв Наталену до себе до Парижа, де вона студіювала медицину в Сорбоні. Тут від своєї мачухи навчилася чеської мови.

Перед першою світовою війною царський уряд у Росії повернув її батькові сконфісковані маєтки Дунін-Борковських, зокрема на Волині. Ці маєтки російський уряд був сконфіскував за те, що дід Наталени Королевої в 1863 р. брав участь у повстанні. Тепер родина Дунін-Борковських вернулася з Парижу в Україну.

Коли вибухла перша світова війна, Наталена Королева, як лікар, вступила до кавалерійської дивізії, якою командував фінляндський маршал Маннергайм. Була двічі ранена в боях, нагороджена вищим орденом — "Георгіївським хрестом".

Після закінчення першої світової війни Наталена Королева вступила на працю до міністерства закордонних справ Української Народньої Республіки. Її, як знавця багатьох европейських мов, призначено до української дипломатичної місії в Празі.

У Празі вона познайомилася з дипломатичним аташе української місії д-ром Василем Королевом-Старим і одружилася з ним. У 1928 році, придбавши родинний дім, подружжя Королевих переїхало до Мельніка,Пшовки (вул. Жіпска ч. 866).

Коли король Альфонс XIII після революції в Еспанії втратив свій трон і перебував у Меттерніха в Киняварі на Францісковних лазнях (купелях), він кілька разів приїздив у відвідини до Наталени Королевої.

У 1941 р. д-р Василь Королів-Старий помер. Його поховали на цьому ж мельницькому цвинтарі, де сьогодні ховаємо і його дружину Наталену. Нехай їм обидвом буде легкою чеська земля, а могила їх нехай єднає чеський народ з українським у братерстві й любові."

4 липня 1966 року.
На мельницькому цвинтарі
(Чехо-Словаччина).

(Із "Визвольний Шлях" ч. 226)

Увага: З огляду на брак місця, в наступному числі подамо справлення деяких неточностей у цій статті, що їх одержала Редакція від д-ра П. Маценка.

Редакція

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

о. Ів. Тет.

ТОВАРИСТВО СВЯЩЕНИЧИХ МАТЕРІВ

Немає найменшого сумніву, що священичі покликання в родинах розвиваються і цвітуть підо впливом матерів і їхніх молитов, як теж і батьків. Це матері, що похилені над сплячими синами-дітьми віддають їх в опіку Марії і вимолюють для них ласку священства.

Вони ведуть своїх синів до Божих храмів, вони навчають молитов, вони вщіплюють у будучих кандидатів до священства любов до Бога й ближніх.

Тому, щоб згуртувати матерів, що їх сини стали священиками, основано у Франції, а згодом і по всіх католицьких країнах Товариство Священичих Матерів

Це зачалося так:

Одного разу одна мати молилася у стіп чудотворної Богоматері Переможниці (Нотр Дам де Віктуар) у Парижі в тому намірені, щоб мати двох синів священиків. Вона звалася Рівієр.

Богородиця вислухала її молитву. Вона стала матір'ю двох єпископів. Разом з іншими матерями священиків та єпископів вона молилася до Богоматері, Покровительки священиків, щоб згуртувати всіх матерів єреїв в одне товариство. Її син був тоді парохом церкви св. Томи з Аквіну.

9 листопада 1926 р. таке товариство основав у Парижі кардинал Дюбуа. Від того часу воно поширилося по всіх дієцезіях Франції. Єпископи благословили від себе цей благородний рух і він приніс небуденні користі для Церкви. У самій Франції є тепер 5 тисяч членів того товариства.

Ця шляхетна ідея поширилася поза границі Франції і це товариство основано також у Німеччині, Англії, Бельгії, Еспанії, Італії, Портуґалії, Швайцарії, Канаді й Америці. Є теж групи матерів єреїв у В'єтнамі та Лібані.

З таким поширенням виринула потреба згуртувати ті всі товариства в одне архибратство. В березні 1961 р. кардинал Фельтен із Парижа предложив Папі Іванові XXIII відповідне прохання в тій справі і статут. Те все затверджено й Архибратство єднає всі товариства матерів священиків ув одну організацію, взаємно їх спомагає для осягнення цілі, що нею є осягнення святости життя матерів єреїв і молитва за священиків. Члени відмовляють молитви із требника з чину свячень єреїв та "Величить душа моя Господа".

У кожному краю організують для членів духовні вправи та зібрання в місяці листопаді. Видають для них окремий журнал "Злука", що єднає всіх членів матерів священиків у їхніх трудах і моліннях за священиків.

Ті всі засоби змагають до того, щоб матері єреїв жили свято й так спомагали священиків ширити Христове царство.

"Любити, молитися, жертвувати, терпіти для них і з ними" (себто із священиками) такий є клич товариства. Члени працюють в Католицькій Акції, організують розподіл одежі, рас, білля, обуви священиків, організують різні ярмарки-продажі для речей культу, що їх виконують монахині для товариства матерів священиків. Із придбаних фондів товариство помагає непрацездатним єреям у відпочинкових домах та шпиталях.

Не забули і про батьків священиків. Адже ж багато з них, як той Авраам, без вагання жертвували своїх синів на службу Богу. Для них кожного року відбуваються реколекції в семінарії Ісі ле Муліно під Парижем.

Добре було б, щоб і наші українські матері священиків основували нашу секцію цього корисного товариства. Як би не переслідування, то таке товариство було би постало в Краю. Тепер матері священиків тут на чужині повинні це зробити.

Осідок товариства Матерів Священиків є в Парижі при вулиці Сент Гійом, число 34.

Зацікавмося цим товариством, бо коли воно принесло такі великі користі для Церкви в інших країнах, то принесе і для нас!

Поручаємо цю думку Матері Найвищого священика, Пречистій Діві Марії, Її Непорочному Серцю та св. Йосифові!

("Слідами Малої Святої")

* * *

ХТО БУДЕ ВИБИРАТИ ПАПУ?

Досі прийнятим способом Папу вибирала Кардинальська Колеґія на спеціяльному й надзвичайному, коротше чи довше триваючому зібранні, яке називається "конкляве". Собор приніс зі собою багато змін і багато нових ідей у підході до різних справ, у цьому теж і нову ідею щодо вибору Папи. Як знаємо, то Папа Павло заснував Єпископський Синод, який є наче всесвітнім парляментом Церкви при Папі. У зв'язку з тим виринула гадка, щоб цей Синод перебрав від Кардинальської Колеґії функцію вибору Папи. Між іншим бельгійський Кардинал Суненс на одній пресовій конференції висловився, що це наскрізь можливе, що воно в майбутньому так і буде.

Анна Потопник

ПОД ТВОЮ МИЛОСТЬ...

Палац дідича Ґнєвоша стояв пусткою. Пани виїхали перед московською навалою, що сунулася зі сходу 1914 року. Зараз по приході мали Москалі змогу сплюндрувати цілий двір, вивезти вартісні речі, опісля ж повибивати вікна та поламати двері.

Від цеї хвилини стояли пусткою "панські покої-сальони" та стали для нас дітвори з цілого міста місцем найкращих ігор.

Фротеровані колись підлоги служили нам за совганку, малі різні кімнатки надавалися на забаву в "хованку", а на довгих поруччях при сходах з'їзджалося мов на коні вниз, щоб опісля по три сходи стрибати вгору та заняти свою чергу.

Перед палацом був величезний ґазон-квітник, на якому підчас приявности панів пишалися красні троянди та різнородні цвіти, плекані двірським огородником. Але і цих не пощадила московська дич. Тепер ґазон представляв собою одно велике стовковище. Цвіти пообгризали московські коні, що там паслися, таки на ґазонах, а кватирували в панських стайнях, коли ж не ставало місця, то й по красних альтанах. А рожі, що пишалися колись красою різнородних барв, залишилися лише недогризеними стовбурами.

Але все те не спиняло нас у тому, щоб цілий день провадити там діточі гри та, попоївши солодких полуниць із панського города, чи яблук, груш та слив зі саду, навіть через цілий день не показуватись дома.

Багато труду вкладали ми весною, зриваючи у дворі пахучі фіялки, з яких плели віночки й опісля прикрашували ними всі придорожні хрести й фіґури, на які був такий багатий наш край.

На ґазонах росли старезні липи, мабуть посестри "липи Собєського" (під якою мав ніби спочивати Собєський, ідучи походом на Турків, а яка росла похилена вже віком при гостинці, що лучив наше містечко Потік Золотий із Бучачем.) На одній із цих двірських лип була сильно прикріплена гойдалка. На ній у літніх днях гойдалася "придуркувата ясне панєнка". За цю гойданку між дітьми цілого містечка приходило до завзятих рукопашних боїв, бо треба було ставати в чергу і більше як 25 разів ніхто не міг піднятися вгору за вийнятком того, хто числив, за свою надобов'язкову працю числення.

Моя старша за мене сестра терпеливо стояла при гойданці і нераз із плачем верталася домів, очевидно покривджена, бо сильніші вишвирнули її з черги. Брацові й мені — було байдуже за гойданку. Ми почували себе краще між гилями росохатих лип.

Головно я — мала, легонька й звинна як в'юн, на перегони з рудими вивірками ганяла по гілках — а за те нераз із набитим ґудзом на чолі, чи розбитим носом верталася до хати.

Але це якось завжди дуже скоро тоді гоїлося й забувалось. І на другий день знова на вершки дерев!

Із їх вершин бачила я панораму цілої околиці, бо липи стояли на горбі, перечисляла яєчка у гніздечках — скільки буде молоденьких пташенят, чи приглядалася як дбайливі матері-птички кормлять уже своїх малят.

Природа потягала нас більш як ігри ровесників.

Одного осіннього дня, коли вже й діти не показувалися на ґазоні, бо ставало холоднувато, ми з братом дальше стрибали по розложистих липах, які вже помалу приготовлялися до зимового сну. Жовкле листя спадало за кожним подувом вітру мов сльозинки з жалю за минулим літом.

Тоді контролювала я, скільки припасів придбали собі руді вивірки в дуплах старезних лип.

Брат із сестрою стояли з кошичками під липами, а я, з найменшим п'ястучком, провіряла кожне дупло.

Кому бракувало зимових припасів, тому ми зі своїх кошичків кидали горіхи, каштани, жолуддя та інші присмаки.

Одного разу хотіла я встромити руку в досить обширне дупло липи. Нараз побачила на задній стінці дупла лице Пречистої Діви в авреолі золотих зірок. Мало не впала я на землю зі зворушення чи страху.

Повірила, що об'явилась мені Мати Божа. Чимскоріше зісунулася по пні вниз та блідаблідa станула перед братом і сестрою.

Вони налякані дивилися на мене. Я ні словечка зразу промовити не могла — тільки показала пальцем на дупло й шепотом сказала: М-а-т-и Б-о-ж-а! — там, у дуплі! — Брат і сестра здивовано глянули на моє бліде обличчя, опісля ж одне на одного.

Мов кіт, зіпнявся в цю ж мить брат по пні липи та глянув у дупло.

— Так! — це Мати Божа! — шепнув також знійковілий та ще поміг сестрі видряпатися побачити чудо.

Переконані, що це об'явилася нам Мати Божа, ми чим скоріш побігли сповістити маму.

Мама наша була дуже релігійна та дбайливо виховувала нас у релігійному дусі. Часто сідала біля нас і оповідала нам події з біблії, то про життя Ісуса Христа чи Святої Родини.

Ми радо слухали, бо це було якраз підчас війни і науки в школі не було й ніхто не навчав нас релігії. Наш парох невинно карався тоді в Талергофі.

Це все закарбовувалося глибоко в дитячій душі і ми ставали ревними віруючими.

Коли мати вислухала нашого звідомлення, як нам об'явилася Матінка Божа, сказала:

— Діти, якщо б вам це приснилось, то я повірила б вам, що це сон на підставі моїх релігійних оповідань, але коли це ви прибігли з ігор і мені таке розказуєте, то вертайтеся до забав, раджу вам! Діти це же осінь уже. Це не "пріма апріліс" (перше квітня), щоб мене обдурювати! Геть мені з хати! — і з гнівом прогнала нас, повертаючи до своєї роботи.

Але ми стояли при своїм. Настирливо стали розказувати по кілька разів та вкінці просили маму піти туди з нами.

Брат узяв крісло, сестра ще й стільчик-підніжок, я маму за руку і ведемо у панський двір.

Коли брат зробив уже підвищення для мами, всі троє помогли їй туди видряпатися, щоб заглянути в дупло, а самі з запертим віддихом чекали висліду.

Мама глянула в дупло й перехрестилась. Ми ахнули всі троє й викинули з себе запертий віддих. Значить — правда за нами!

Мати злізла з підвищення, сіла під липою і зачала нам пояснювати:

— Це, діти, не є поява, а вірна ікона Матері Божої, яку давно-давно котрийсь із побожних предків дідича вправив у кору липи, коли липа була ще молоденьким деревцем. Може на яку пам'ятку чи інтенцію. Липа росла — кора грубіла та за кілька десяток років залила ікону — а що в тому місці зробилося дупло, ікона зісталася на задній стіні. Може теперішні власники, які покинули двір, навіть нічого не знають про існування ікони в нутрі липи. Ви зробили це відкриття підчас своїх забав, — ви щасливі діти!

Вечером мама, кладучи нас спати, навчила нас молитви: "Под Твою милость..." Ми засипляли зі словами цеї молитви на устах цього вечора, і чогось були такі щасливі!

Від тієї хвилини ми приходили до забав усе перші, клякали перед липою та зачинали свої щоденні гри словами молитви: "Под Твою милость..."

Вечором також, коли громада дітей розбіглася домів, нас троє залишалося, щоб знову словами молитви подякувати Пречистій за щасливо проведений день.

Своєї таємниці ми не розкрили нікому, бо різні діти між нами були. Могли деякі з них ушкодити таку нам дорогоцінну реліквію.

Відтоді ми зривали й сушили цвіт на чай тільки з цеї липи, бо приписували лиш тому цей чудотворний лік проти кашлю й простуди. А мені ще й здавалося, — я вже й менше ґудзів носила на чолі, ні носа не розбивала, — що все те приписувала лиш укритій Опікунці наших забав.

По скінченій війні, коли наш батько по сьомилітнім побуті на Сибірі вернувся домів, ми мусіли перенестися з цеї місцевости.

Прийшлось покидати місце свого народження, місце наших юних безжурних літ і діточих забав. Ми всі троє прибігли під нашу стареньку липу, припали навколішки і зі сльозами в очах пращали Матінку Божу — нашу дорогу неньку й опікунку наших забав.

Молилися щиро, плакали всі троє та просили в Неї благословення на дальше життя.

Виїхали до Бучача, опісля Теребовлі, Чорткова, вкінці опинились у Тернополі.

Роки минули.

Від рідного краю розділили нас океани. І ми постарілися мов ті двірські липи.

А коли ще нині кожного вечора відмовляю молитву: "Под Твою милость", то думками лину ген-ген у рідний край до старих лип — свідків наших юних днів і діточих забав. Здається мені, що молитву цю відмовляю все в тіні розложистої липи, перед лицем укритої в дуплі Божої Матері в авреолі золотих зірок.

Нині на рідних землях церков уже мало. Ледве чи діти знають молитви та чи зуміли б віддати честь Цариці Неба й Землі.

О! дорогі наші липи! Якщо ви стоїте ще непорушно, то хоч ви одні пошумом свого листя співайте пісню Пречистій!

* * *

ПОЇДЕ ПАПА ДО УПСАЛІ?

Секретар шведської "Ліґи за одність християн", лютеранський пастор Ганс Каваллін, в одному з останніх чисел часопису Ліґи висловився за тим, щоб Папа взяв участь у Всесвітній Конференції Церков, яка відбудеться 1968 року в Упсалі, Швеція. На його гадку такі відвідини Папи були б дуже великим і важливим кроком уперед щодо християнської одности, як теж це було б "по лінії" вже раніших папських відвідин. Це була б теж перша зустріч Папи з усім некатолицьким християнським світом. Каваллін сказав, що "може опісля можна було б зробити Папу предсідником Світової Ради Церков. Про таку позицію Папи можна думати собі, що хочеться, але він є єпископом Риму і репрезентує християнський світ." Ватикан покищо не зайняв до цього ніякого становища.

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Історична повість з часів Мазепинської еміграції 1720-их років

— І я вас благословляю, дорогий брате, хай Господь чуває над кожним вашим кроком. Коли побачитеся з Гетьманом Орликом, то щераз повторіть йому те, що я пишу в листі до нього, на випадок якоїнебудь зміни ситуації, дійсним Гетьманом є він і свої клейноди я складаю в його руки. Так же ж само, коли Гетьман Орлик дасть мені знати через своїх довірених, що наближається вирішна пора, я сам поведу нашу армію до бою. Але цей бій мусить бути обдуманим і опрацьованим, мусить мати чесних співпрацівників, не життєвих акторів, якими дуже часто є наші люди, і воно не може бути зроблене на "галай-балай" чи на інше "якось то буде". На "галай-балай" ніхто ще нічого не збудував. І теж зазначую в листі, що нікого, крім Гетьмана Орлика я слухати не буду. Те все, що я вам кажу тепер, я обширно передав у листі.

Гетьман піднявся з стільця та підійшов до заґратованого віконця. Хвилинку дивився крізь нього на небо, відтак обернувся обличчям до о. Пузини і в цій же хвилині тінь від його кремезної широкоплечої постаті неначе злучилася з великим чорним хрестом, що висів над домовинами. Отець Пузина, завваживши те, поневолі встав із стільця.

— І ще одне мушу вам сказати, княже, — продовжував Гетьман рішуче, владним голосом, — те, про що я не згадав у листі й нікому дотепер не говорив: до мене приїздять численні особи, які звуть себе емісарями Гетьмана Орлика, Войнаровського та інших діячів мазепинської еміграції, із Туреччини, Швеції і Бог зна звідки. Я з ними не говорю і говорити не буду, поки вони не викажуться ґлейтом*) від Гетьмана Орлика. Навіть, коли б сюди прибув сам Григор Орлик, якого я найвище ціню з усіх наших дипломатів і стратегів, якщо він не матиме ґлейту від Гетьмана Орлика, я з ним говорити не буду!

— Не сумнівайся, Ваша Ясновельможносте, — завважив о. Пузина, — що багато з тих "емісарів"**) є "емісарями"... Петербургу.

Гетьман зневажливо хитнув рукою.

— Очевидно, але їх зразу впізнаєш! А тамті знову ж, може й мають добру волю, може й справді хотіли б допомогти, але кожний робить на власну руку, кожний історію починає від себе! І кожний бідкається "над нашою нещасною Україною", забуваючи, що чейже сама Україна себе нещасною не зробила! Її ми самі зробили нещасною, перш усього ті, що бідкаються над її нещастям.

Біля сходів щось зашаруділо, почулися якісь кроки. Гетьман рвучко обернувся й підійшов до сходів:

— Хто там? — спитав гостро.

— Таточку, це я! — почувся голос Уляни. — Згаси свічку, прошу!

Отець Степан дмухнув і світло погасло.

— Що сталося, Улянко? — спитав стишеним голосом Гетьман.

— Нічого важного, таточку. Чекаємо вас!

— Ми вже йдемо, правда, отче Степане? — звернувся Гетьман до о. Пузини.

— Я тут гостем, Ваша Ясновельможносте! — всміхнувся о. Пузина.

Гетьман тихо засміявся.

— Правда, як вас велично приймає Гетьман України! Аж проситься подати новинку до "Газет де Франс": "Сьогодні Гетьман України Іван Скоропадський прийняв на довшій авдієнції представника Гетьмана Пилипа Орлика о. Степана князя Пузину. Авдієнція відбулась у гробниці роду Скоропадських!" От і правдивий символ нашої державности! Ну, ходімте, дорогий брате!

Гетьман звернувся обличчям до домовин, перехрестився тричі, також ж само перехрестився й о. Степан. Вийшли нагору й побачили, що біля входу до церкви стояла ігуменя, Улянка й Калинський та про щось живо розмовляли.

— Що ж такого сталося? — спитав Гетьман, підходячи ближче них.

— Таточку, ми спершу не хотіли тобі говорити, але потім таки рішили, бо воно виглядає на поважну справу, — почала Уляна й швидко докінчила: — Ми найшли вбиту жінку!

— Хто то є "ми" і де ви її найшли? — спитав спокійно Гетьман. — Розказуй за порядком!

— Я й Семенко хотіли трохи проїхатися, поки заїдемо до стайні, і поїхали оцим шляхом — Уляна показала рукою в напрямі невеличкого ліска, що бовванів праворуч манастиря — і там, у рові, лежала вбита жінка.

— Вона ще там лежить? — спитав Гетьман.

— Ні! — відповіла тихо ігуменя. — Я веліла перевезти її до нашої трупарні.

— Християнське діло ви зробили, мати ігумене! Заведіть мене, прошу, до трупарні! — сказав спокійно Гетьман.

Мати ігуменя замкнула ключем браму церкви. Зараз за церквою стояв невеличкий дімок, манастирська трупарня: там на марах, між двома засвіченими свічками лежала вбита жінка.

Побачивши трупа, о. Степан подався назад, Гетьман перехрестився і підійшов ближче, розглянути тіло.

Шия в жінки була спереду перерізана і ціле її селянське вбрання в крові. Рана мусіла бути глибока, бо голова була звернена в бік і здавалося, що ось-ось відлетить від тулуба.

— Чи коло вас траплялися такі випадки вбивства частіше? — спитав Гетьман ігумені, яка стояла побіч нього й шептала молитву.

— Ні, Ваша Ясновельможносте! — відповіла шепотом ігуменя. — Це вперше!

До Гетьмана тихо підійшов о. Степан.

— Чи можна просити вас на хвилину, Ваша Ясновельможносте?

Гетьман хитнув потакуюче головою і півголосно сказав:

— Прийми, Господи, душу раби твоєї і прости їй усі її прогріхи! — та вийшов із трупарні. За ним вийшла ігуменя, замикаючи за собою двері.

— Слухаю вас, отче Спетане.

— Ваша Ясновельможносте, ця вбита жінка це ключниця фільварку Райковського, Ганна Медівська. Я живу в Райковських, це моя рідня по матері моїй і Медівська була єдиною особою, крім Лізи Райковської, яка знала, хто я.

— Цей маєточок Райковських дві версти звідсіля, недалечко, і пані Райковська нам дуже допомагає — додала ігуменя.

— Це вже ясне! — знизав плечима Гетьман. — Москалі на вашому сліді, о. Степане!

— Немає сумніву, Ваша Ясновельможносте, а нещасна Ганна Медівська йшла до манастиря, бо знала, де я, щоб мене попередити.

— До Райковських ви вже вертатися не можете, бо там напевно вас чекають, — сказав задумано Гетьман.

— Таточку, а може о. Степан міг би поїхати з нами до Глухова? — шепнула Уляна.

— Вибачте, Гетьманівно, наш огородник є під нашою опікою! — сказала всміхаючись мати ігуменя. — Він у нас сьогодні переночує, ось у цьому домику під лісом. Коли б щось сталося, то ми вже дамо знати нашому огородникові. А так ми цілу ніч читатимемо псалтир при покійній. А завтра вдосвіта ми маємо везти з Сестрами городовину на продаж до Глухова, то нас повезе огородник, а назад візником буде сестра Євдокія, яка не одному а цілій сотні Москалів дасть раду.

— Дуже добре, ігумене! Прекрасно! А я вам для безпеки ще сьогодні своїх ґвардистів пішлю, бо треба в цій справі перевести слідство. І ці ж ґвардисти вас завтра охоронятимуть у дорозі на Глухів. А забажаєте — звернувся до о. Степана Гетьман — дальшої охорони, так зверніться до сотника Михайла Танського, якого я зараз же сюди вишлю.

— Сердечно дякую Вашій Ясновельможності! — глибоко вклонився о. Степан — і, якщо Бог дозволить, зроблю все, як Ваша Ясновельможність звеліли!

— Бувайте здорові й Богу милі! — вклонився Гетьман ігумені.

— То Ваша Ясновельможність не вступлять до нас хоч на хвилину? — просила ігуменя.

— Не тепер, дорога ігумене, не тепер. Колись пізніше, коли знов приїду просити помочі у моїх покійних предків! Бувайте здорові! Ну, Улянко, скажи Семенкові заїздити!

— Він уже заїхав, таточку! Ось тут коляска стоїть, за углом.

Гетьман всів у коляску, Уляна обтулила йому ноги і сама сіла побіч.

Коні рушили. Гетьман помахав рукою а о. Степан за від'їжджаючою гетьманською коляскою зробив великий знак св. хреста. Таким же знаком св. хреста попрощала Гетьмана й мати ігуменя, дивлячися довго за коляскою, яка помалу щезала у мряці глухівського шляху.

V РОЗДІЛ

ГАЛЬЦІОНИНІ ДНІ

Андрій Войнаровський відвернувся від балюстради й глянув на графиню Кеніґсмарк. Заходяче сонце де-не-де пробивалося крізь густі дерева та червоними плямами розсіялося по веранді, спинюючися на шахових фіґурках зі слоневої кости, що лежали в неладі на невеличкому столику, та неначе перерізуючи сяйвом іскорок густе чорне волосся графині, що гадючкою крутилося по лівому її плечі.

— Яка ти гарна, Авро! — шепнув неначе до себе Войнаровський. — Ти повинна завжди ходити без перуки!

Легка усмішка майнула по обличчі графині:

— Коли ж цього не вільно, Андре, мода не дозволяє. А мода це всевладна пані, якій покоряються всі, включно з царями й королями. Але коли я сама, або в колі своїх найближчих друзів, тоді я моді не корюся, тоді я сама собою.

---

*) Ґлейт, нім. — залізний лист.

**) Емісар, лат., — посол чи відпоручник у таємній політичній справі, що його висилає уряд держави закордон.

— І тоді ти найкраща! — сказав щиро Войнаровський.

—„Ти баламут, Андре! І це загально відоме! Але як ти назвав ці наші дні "безхмарного щастя"? Я вже забула?!

— Гальціонині дні. Невже ти, Авро, забула, хто це була Галькіона у грецькій мітології?

— Забула! — хитнула головою Аврора й іскорки заходячого сонця неначе розсипались у її волоссі. — Пригадай!

— Так слухай! Галькіона це була дочка бога вітрів Еола. Коли її чоловік, Кеїк, цар Трахіни, загинув у морі, вона з горя кинулася з високої скелі. Боги пожаліли нещасну й у леті перетворили її в морську пташину, водомороза. Відтоді, коли водомороз висиджує пташенят, за велінням Гальціониного батька, бога вітрів Еола, вітри вщухають і настає тиха, ясна погода на морі, себто дні безхмарного щастя, — Гальціонині дні.

— А їх так мало в житті! — шепнула по хвилині графиня Кеніґсмарк.

Войнаровський глянув на далекі, покриті лісом гори, що вже почали тонути в синій імлі, та хитнув головою:

— А чи ми самі тому не винні? В Україні кажуть, що кожний є ковалем свого щастя!

— Не вірю в те! — заперечила. — Воно тільки часом таке буває. А врешті, ти, Андре, можеш найкраще про це знати. Чи ти сподівався, юнаком будучи, що будеш вигнанцем, чи, як ти кажеш по-українському, ізгоєм? До речі, люблю чомусь це слово, воно якесь неначе без закінчення, — ізгой. — Так неначе і криється в цьому слові та вічна мандрівка людини без батьківщини.

— Не: без батьківщини, Авро, не без батьківщини! У мене й у всіх нас, що покинули свій рідний край, є Батьківщина. Але вона в неволі.

— Вибач, я розумію тебе, Андре! А ти й інші, не хочеш бути рабом! І тому ти "ізгой"! Я так і розумію слово "ізгой".

Графиня Кеніґсмарк встала зза столика, підійшла до Войнаровського та оперлася об балюстраду.

— От і тепер — продовжувала — і я, і ти, правда, що ти теж, хотіли б продовжувати в цьому далекому від великоміського гамору, ловецькому замку, ті, як ти кажеш, Гальціонині дні. І що з того, що ми хочемо, коли ти мусиш їхати? Які ж ми ковалі своєї власної долі?

Войнаровський нахилився до Аврори й узяв її ніжно за руку:

— Гальціонині дні, моя кохана, це сучасність, чи може радше минуле, а ми куємо майбутнє. А я таки вірю, що буду одним із тих, які матимуть змогу викувати долю для моєї України.

— І я тоді приду до тебе, на твій замок а ти мене, старуху, навіть не приймеш!

— Чому старуху? Перш усього, Авро, ти зовсім не стара ще, і довго ще старою не будеш, відтак, я помічаю, що ти чомусь панічно боїшся старости? Хіба старість не має своїх принад?

Здригнулася наче від холоду й по хвилині, вказуючи на темно-синю імлу, що помалу підпливала під замок, тихо сказала:

— Бачиш цю імлу, як вона тихо крадеться? Так же ж тихо підкрадається до людини старість. А пам'ятай, що жінки старіються швидше як мужчини. Швидше й грізніше. Я знаю, ти цього не можеш зрозуміти, тобі тридцятькілька років, ти ще навіть не мужчина в силі віку, дарма, що ти одружений і діти в тебе є, а я тобі матір'ю можу бути. І ніхто з мужчин ніколи не зрозуміє, що значить для жінки: втратити її красу.

— А хіба ж принада жінки тільки в її красі? Та ж окрім краси є ще — —

— Пусте! — перебила Аврора. — Ти може вихований інакше, Андре, може там далеко, у твоїй Україні, інакше думають про жінку, може навіть і жінки там інакші, але тут, в Европі — —

— А хіба ж Україна це не Европа? — здивувався Войнаровський.

— І так, і ні! — відповіла спокійно. — Я довго передумувала те, що ти мені розказував про Україну, та прийшла до переконання, що ви живете, ще й сьогодні, якимсь старим а може навіть стародавнім, на вид відсталим від життя Европи культурним життям, своєрідним, притаманним тільки собі. Ти, вибач, Андре, я не хочу сказати, що воно зле, тільки... воно інакше. Коли ти мені сказав, що у вас було б пониженням для жінки бути полюбовницею чи то володаря, як у вас кажуть: Гетьмана, чи якогось полководця, тоді коли у Франції чи навіть у нашій Саксонії бути любкою короля чи якогось князя, це високе відзначення, то повір мені, я не хотіла вірити. І не гнівайся, Андре, але знаєш, кого я спитала, чи це правда? Мого лікаря, доктора Лярі. Він має великі знайомства серед Ісусовців і дуже цікавиться Україною. І він не тільки підтвердив мені твої слова, але навіть показав мені декілька портретів, чи то пак ілюстрацій жінок ваших. Які вони відмінні від наших, скільки в них якогось, неначе б достоїнства, поваги...

(Далі буде)

ЧИ ВИ ВЖЕ НАДІСЛАЛИ НАМ СВОЮ ПОЖЕРТВУ?

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ВШАНУВАЛИ ПРИМІРНИХ ГРОМАДЯН

Комітет у складі пп. П. Микуляк, П. Воробець, п-і А. Пендзей, Т. Шимко, М. Равлінко і Романик зорганізував на 18 лютня ц. р. несподіванку для п-ва Сендей з нагоди приїзду пані Стефанії Сендей з України (по 10-ох роках старання), які 25 літ себе не бачили, та для відмічення 25-літнього ювілею подружжя.

О годині 6.30 вечором у Свято-Николаївській церкві о. д-р Б. Липський, протопресвитер і парох, у сослуженні о. Ю. Микитина та о. Івана Сиротинського відслужив у намірении п-ва Сендеїв молебен, при чому о. парох поблагословив обручки і вручив Стефанії та Петрові, а хор, в якому п. Петро співає вже довгі роки, під орудою проф. Івана Ковалева відспівав "Сотвори Господи".

По відправі гості зійшли до церковної залі, де відбулась гостина. Залю гості заповнили вщерть. Ювілятів на залю впровадив о. Іван Сиротинський. Заграла оркестра. П-і Л. Романик в ролі мами зі сіллю та п. Н. Кос в ролі батька з короваєм привітали Ювілятів при вході на залю та зложили щирі ґратуляції і побажання, а Маруся Мельник, похресниця п. Сендея, вручила букет з рожами та вчіпила корсаж і квітку Ювілятам. Під звуки оркестри о. І. Сиротинський відпровадив Ювілятів за столи, на яких була смачно приготована вечера всім добре знаною і любленою панею Анною Пендзей. Отець Іван Сиротинський провів молитву. Майстром церемонії був п. Яр. Вільк, що дуже добре вив'язався зі своїх завдань. Дружбою була п-і Стефенія Мартинюк з Торонта, а дружбою був п. Михайло Кулій з Рочестер (ЗДА), сусід з дому. Промовляли проф. Іван Ковалів, диригент хору Свято-Николаївської церкви, о. д-р Б. Липський, парох Свято-Николаївської церкви; мґр. Теодосій Буйняк, голова Крайової Управи і голова Осередку СУМ в Торонті, п. Ярослав Погорецький, секретар Українського Королівського Легіону від Екзекутиви і членства, п. Михайло Кулій як дружба від односельчан з 2-ої еміграції, п. Михайло Галюк, голова хору О. СУМ "Прометей", п. Микола Кос від односельчан з 1-ої еміґрації, дир. Іван Носик від комітету південного Поділля, пані Романик від жіночої Екзекутиви при Легіоні. Усі промовці висловлювались дуже гарно, підкреслюючи, що п. П. Сендей працює в кожній організації і в церкві та вміє вив'язується зі своїх завдань. Отець д-р Липський у своїй промові відмітив, що пан Сендей є постійним найстаршим хористом Свято-Николаївської церкви, а також є постійним членом хору "Прометей". В обох хорах є довголітнім господарем і добрим прикладом для других.

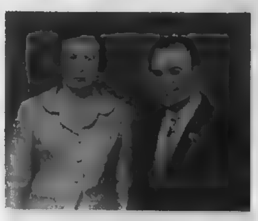
Панство Сендей

Під кінець п. П. Сендей від дружини і від себе щиро подякував усім приявним за таку милу несподіванку, а о. д-р Липський на закінчення вечері провів молитву. Тоді вперше по таких довгих роках від свого вінчання на рідній землі перший танець відтанцювали Ювіляти. Відтак гарно бавилися всі гості та підходили до Ювілятів, складали їм ґратуляції і побажання.

Ініціятором і господарем того дуже приємного родинного свята був п. Микуляк — він усе довів до кінця в найліпшому порядку.

Під час забави було проголошено збірку, що її перевели п-і Т. Шимко і М. Равлінко. Збірка принесла 105 долярів, які розділено: 25.00 на церкву, 25.00 на СУМ, 20. на "Нашу Мету", 20.00 на "Гомін України" і 15.00 на журнал "Світло".

Всім жертводавцям щире спасибі, а ювілятам Стефанії і Петрові Сендеям — Многая і Благая Літа та діждатися Золотого Ювілею.

Катерина Фицик з Форт Ірі

ЮВІЛЕЙ П-ВА КРИВ'ЯКІВ

Монтреаль

18 лютня 1967 р. в Монтреалі заходом брата п. П. Крив'яка, родини, кумів і приятелів влаштовано для п-ва Онуфрія й Марії Крив'яків 25-літній ювілей їх подружжя.

Запрошені гості й родина зібрались у залі парафії Святого Духа, де відбулося прийняття.

Ювілятів привітали при вході на залю їх найближча родина, а саме: брат п. П. Крив'як і п. В. Бокайса з своїми жінками, за нашим українським звичаєм хлібом і сіллю, а діти Ювілятів подякували своїм батькам за добру опіку над ними, побажали їм доброго здоров'я та довго прожити і вручили їм китицю цвітів.

Відтак господар ювілею п. Курилишин попросив Ювілятів, дружбу і дружку засісти за стіл, де вже гості сиділи та гарними оплесками привітали Ювілятів. Господар бенкету п. Курилишин попросив о. пароха І. Гаврилюка відкрити ювілей молитвою. По молитві господар привітав Ювілятів і гостей, побажав Ювілятам доброго здоров'я і щасливо дочекати 50-літнього ювілею та попросив гостей випити тост за Ювілятів на "многая і благая літа". Відтак почалася вечеря. При ї кінці п. Курилишин попросив о. Гаврилюка до слова, що сказав багато гарних і щирих слів у честь Ювілятів. Далі господар попросив до слова ближчу й дальшу родину, кумів та односільчан, відтак вручено Ювілятам подарунки, а господар щиро подякував приявним гостям за щиру й активну участь.

Коли гості гарно забавлялися, п. Курилишин закликав щоби при такій гарній забаві не забули за нашу українську пресу й організації. Присутні щиро відгукнулися на те та зложили свої жертви. Збірку перевели пані Х. Явірницька і п. К. Бабець, вона принесла $38.00, з чого 8.00 дол. для "Світла".

Щиро дякуємо всім гостям і жертводавцям, а нашим Ювілятам бажаємо многих літ. **В. К.**

ВЛ. П. Д-р МАРКІЯН ДЗЕРОВИЧ

Відень, Австрія

30-го січня 1967 р. несподівано відійшов до вічности визначний член української громади в Відні, д-р Маркіян Дзерович. Його смерть була болючим ударом для родини й цілої громади.

Покійний народився 4-го листопада 1899-го року у Львові. Після закінчення медичних студій у Кракові й Відні, виконував лікарську практику у Львові, відтак від 1939-го року у Відні. Його трудолюбну працю перервало на 10 років заслання на Сибір, після якого з великим вкладом сил прийшлося йому відбудовувати своє життя. Виснажений працею й. переживаннями рішається перейти в стан спочинку з початком цього року. Заразом мріє посвятити свій вільний час громаді. Та Господь зарядив інакше, відкликуючи його до Себе на вічний спочинок.*)

Д-р Маркіян Дзерович був знаний українському загалові як визначний лікар — інтерніст, примірний громадянин - патріот, активний член багатьох громадських товариств і установ. Як християнин відзначався великою вірою, жив глибоким релігійним життям, брав активну участь у церковно - парафіяльній праці. Його ім'я зв'язане з історією Католицької Акції в галицькій церковній провінції 1933-го року, де був іменований Президентом Генерального Інституту Католицької Акції у Львові. У Відні був довголітнім містоголовою Церковної Ради парафії св. Варвари й головою Українського Католицького Братства св. Варвари. Свою жертву й свою працю вкладав у кожну парафіяльну справу. Зокрема опікувався церковним хором і парафіяльною школою. У признанні його заслуг для Церкви, Папа Іван XXIII 1963 р. іменував Покійного Лицарем Папського Ордену св. Григорія Великого.

Покійний полишив у смутку свою дружину, др. Дарію Дзерович, з дому Вітошинську, дві дочки й трьох синів: один священик, один лікар і один інженер.

Похорон відбувся 6-го лютня на віденському цвинтарі Оттакрінг. Парафіяни, знакомі й приятелі зібралися громадою попрощати дорогого Покійного. Похороном проводило дев'ять священиків, у тому трьох латинського обряду. Прощальне слово говорив парох, о. Венедикт Сютик, ЧСВВ, від громадян прощав добрий приятель Покійного, знаний адвокат д-р Роман Сас-Залозецький. Від Української Центральної Допомогової Організації в Австрії промовляв о. Іван Дашковський. Про щиру пошану для Покійного й співчуття для його родини свідчила численна участь громадян у похороні, велика кількість вінків та жертви на парафіяльну школу, які, на бажання дружини Покійного, зложили парафіяни замість цвітів на могилу.

Похорон д-ра М. Дзеровича

Зі смертю д-р Дзеровича Українська Католицька Церква стратила одного з найвизначніших діячів - мирян. Своїм християнським життям, своєю працею над поглибленням християнського духа в нашім народі, своєю жертвенністю для загального добра він незатерто записав своє ім'я на сторінках історії нашої Церкви й народу.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

о. Венедикт Сютик, ЧСВВ

---

*) Докладний життепис Покійного поданий у статті о: Ореста Купранця, ЧСВВ в "Світлі" за червень 1965, стор. 265.

ПОХОРОН КАТЕРИНИ МАҐЕҐА

Гілярд, Алберта

По довгій недузі на параліч померла у шпиталі св. Йосифа, 11 серпня, 1966 р. Катерина Маґеа. Похорон відбувся 20 серпня. Покійна прожила 64 років. Походила з Мондеру, донька Петра й Марії з Котлярчуків. Вийшла замуж 1924 р. за Фрида Маґеґу. Проживала коло Гілярд на фармі. Коли стала підупадати на здоров'ю, перейшла до міста, де довго слабувала: 8 років. 1962 року помер її чоловік. Тоді пішла до шпиталю і там була аж до смерти. Лишила в смутку 4 синів: Василь, Гриць, Петро і Стефан та одну дочку Марію, віддану Лупул, 11 унуків—усі живуть в Едмонтоні, 2 брати і 6 сестер.

Похорон і панахиду відправив о. Ханас, ЧСВВ в Едмонтоні. Потім спровадили тіло до церкви в Гілярд, де о. Б. Дрібненький, ЧСВВ відправив похорон. Поховали покійну на місцевому цвинтарі. По відправі відбувся обід, що приридили діти в Народнім Домі. На заклик п. Розумняка, приявні зложили на католицьку пресу $17.00. з того $10 на "Світло". Жертводавцям щира подяка, а Покійній вічна пам'ять!

ПОДЯКА

Складаємо щиру подяку Всеч. о. Ханасові за панахиду та Всч. о. Дрібненькому ЧСВВ за Службу Божу й за похорон. Подяка Сестрам, що маму обходили до смерти. Дякуємо Парк Дейл Фюнерал Гом за обслугу та всім, що нам помагали чим могли. Нехай всіх Бог благословить.

Діти й унуки

ВІДХОДЯТЬ ВІД НАС ПІОНЕРИ

Веґревил, Алберта

У вівторок 31 січня 1967 р., принявши Нсв. Тайни, впокоївся в Бозі по короткій, але тяжкій недузі Григорій Рурка, проживши 81 років. Народився в селі Радованцях сокальського повіту в Галичині. До Канади приїхав із батьками ще молодим юнаком 1902 року. Батьки осіли на фармі в околиці Борщева, тоді "Вівер Лейку", а молодий Григорій пішов у роботу, щоб допомогти їм розгосподаритися. 1909 р. одружився з Євою Тхір. Вінчав їх о. Тимочко, ЧСВВ. Молода пара помогла дещо родині, а тоді пішли на своє господарство, на котрім проживали до 1958 р. Бог благословив їх гарною родиною: п'ятьма синами і трьома дочками. Коли діти повінчалися й загосподарилися, старші п-во Рурки поселились у Веґревил, щоб на старші роки по тяжкій праці відпочати. Та невмолима смерть сказала своє слово. В окруженні всеї рідні праведний Григорій віддав душу своєму Сотворителеві.

Похоронні богослуження почались у п'ятницю панахидою в церкві Пресв. Трійці у Веґревил. Зійшлось багато людей віддати покійному останню прислугу. В суботу ранком, помимо неприятливої погоди, велике число людей узяли участь у заупокійній Сл. Божій. Пращальну промову виголосили довголітній приятель о. В. Каменецький ЧСВВ і парох о. Д. Велещук, ЧСВВ. Велике число карток на Служби Божі та вінців свідчило, яку пошану мав покійний у людей. По службі Божій і по послідному цілуванню понеслась прощальна тужлива Вічная пам'ять.

Із цвитаря запрошено всіх учасників похорону на поминальний обід, в часі якого оба отці зложили родині співчуття від оо. Василіян та і Борщівської й Веґревилської громад.

Бл. п. Григорій Рурка

Покійний Григорій був людина благородної й милої вдачі, щедрий і працьовитий на церковнім і народнім полю. Зі своєю дружиною виховав дітей та дав їм християнське й національне виховання. Довголітній член парохії Борщева, де через 27 років був церковним секретарем і членом хору. Син його Стефан був дириґентом хору, а 4 сини, три донечки й тато — то була певна підпора в хорі. Був постійним передплатником Укр. Вістей і "Світла".

Родина Рурків і їх хата були все отворені, теплі й гостинні для оо. Василіян під час їх місійної праці в Борщеві, а від 1958 такі ж щедрі були й у Веґревилській парохії.

Отож по довгім і трудящім життю прийми, Господи, слугу Твого вірного там, де нема ні болю ні печали та сотвори йому Вічную пам'ять.

С. С.

ПОДЯКА

З глибини наших сердець дякуємо Всч. оо. Василіянам о. В. Каменецькому і о. пароховi В. Велещукові за похоронні богослуження та слова розради по втраті нашого дорогого Мужа, Батька й Дідуся. Дякуємо всім за Служби Божі й вінки, похоронному заведенню за совісну обслугу, а жінкам за перекуску, дякам за спів у часі похорону й панахиди, родині, сусідам, приятелям і всім тим що своєю приязністю помогли влегшити наше горе. Остаємось опечалені

Дружина Єва, сини й дочки, зяті й невістки, внуки і правнуки, брат і сестри.

В РОКОВИНИ СМЕРТИ МОЄМУ ПОБРАТИМОВІ ПИЛИПОВІ МИКИТЮКОВІ

Гонден, Алта. — Вернон, Б. К.

Минає рік від смерти мого дорогого побратима Пилипа Микитюка, що помер на удар серця при роботі.

7-го квітня 1966 року дістав я телеграму від його жінки Анастасії, що помер її чоловік. Отже як один із його родини в Канаді, роблю старання їхати до Вернону Б. К. на його похорон. У порозумінні з о. А. Винником ЧСВВ і родиною пані Микитюк, ми з Петром Винником із Дейзленд вибираємося на Великдень у дорогу до Вернон Б. К. З нами їде ще Семен Красільчук та Едвард Шот із Дейзленд, Алберта. Похорон мав відбутись у вівторок, 12 квітня 1966. У понеділок вечором ми вже на місці у Вернон та їдемо на парастас у похороннім заведенні у Вернон. Тому, що був другий день свят Воскресіння Христового, то парастас відправлено воскресний, котрий відслужили парох Вернону о. Білик, о. В. Винник ЧСВВ, шваґер бл. п. Пилипа, та його син о. Кирило Микитюк ЧСВВ. У вівторок 12 квітня ті самі священики відслужили завпокійну Сл. Божу. При кінці Сл. Божої попращав покійного о. А. Виник, ЧСВВ. Тіло бл. п. Пилипа Микитюка спочиває на загальнім цвинтарі у Вернон, Б. К.

Бл. п. Пилип був сином Івана й Тетяни з роду Матвійчук. Народився 2 липня 1904 року в селі Радванці повіту Сокаль, Галичина. До Канади приїхав 1928 р. до

Бл. п. Пилип Микитюк

своєі родини в Голден, Алта і тут на різних роботах перевів своє життя. 1931 р. Пилип познакомився з панною Анастасією Винник, донькою Романа і Євки Винник, та в липні вони вінчаються в церкві Вознесіння в Копреник. Акту вінчання довершив о. Йосафат Тимочко, ЧСВВ. По вінчанні молода пара перебувала в батьків молодоі та спільно господарили. По якімсь часі винаймають одну фарму у брата п-і Микитюк Івана Винника і тут зачинають дороблятись, звичайно, так як усі, що хочуть щось мати й бути незалежними від других.

1933 р. Пилип купує свою фарму недалеко містечка Голден і тут уже зачинають на своїх власних посілостях господарити. По якімсь часі набувають другу фарму та так уже зачинають господарити на більшу скалю. По 13 роках перебування коло Голден Пилип 1946 р. продає свої фарми та забирається до Британської Колюмбії до міста Вернон. Тут він купує садок 7 акрів землі та стає садівником, але вскорощі місто Вернон купує від нього землю під школу і Пилип, хотів чи не хотів, мусів продати частину садку під школу, а лишили пару акрів і хату. В тому самому часі, знаючи шевське ремесло, Пилип закладає шевське заведення і з часом робить нові черевики та направляє, а там купує машинерію й виробляє лоти і другі роботи для вжитку в місті. Пилип любив працювати на кожній ділянці.

Будучи в Голден він старався попри свою домашню господарку, потрудитися для добра спільноти. І так за ініціятивою його і других його однодумців постала церква, котра нині є під назвою церкви Святого Духа в Голден. Також від початків її існування був дяком аж до виїзду до Вернон, він також дякував у довколишніх церквах.

Те його дяківство ставало нераз тягарем для його дружини, бо він виіздив дякувати далеко від дому, а жінка мусіла тоді сама доглядати ціле господарство й дітей.

Родина Пилипа й Анастасії Микитюків виховали п'ять синів та дали їм вищу освіту, один із їх синів є священиком у ЧСВВ. Сини Лаврентій, о. Кирило й Олександер є в Оттаві, Василь у Торонті, Амвросій у Ванкувері.

Бл. п. Пилип полишив у смутку жінку Настю, 5 синів, 10 унуків та сестру Євку на рідних землях. Бл. п. Пилип Микитюк був добрим і щирим моїм побратимом, із котрим я все погоджувався. З тієі причини і пишу я цей спомин та складаю щире співчуття від себе, від моєі жінки й дітей, як теж від усіх знайомих для його жінки й дітей. Вічна Йому пам'ять!

Василь Шиба

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(ПРЕСОВИЙ ФОНД)

По $2.00: Меланія Крутиголова, Клівленд; о. Н. Притуляк, Пасейк; М. Лозинський, Елмгирст; Анна Коваль, Рочестер; М. Кузьо, Кенора; Дмитро Одинський, Айрон Ривер; п-і М. Квасниця, Євдокія Вовк — Вінніпеґ. Олена Гнатюк, Принц Алберт; А. Сушко, Едмонтон; Й. Цапко, Сарнія; Текля Равлів, Торонто; С. Шпитко, Кемлупс; Марія Возняк, Елмвуд Парк; Марія Б. Хмеляр, Мондер; о. Лев Чайка, Валь д'Ор; В. Котула, Чікаґо; п-і Марія Сташинська, Іст Орендж; Рома Тизонюк, Торонто; Ольга Кіф'як, М. Стахів — Й. Йорк; С. Середницька, Торонто.

По $1.00:

Д. Юськевич, Василь Бойко, Ст. Горбачевський, Теодосій Калужняцький — Вінніпеґ; Теодор Федоришин, Міннеаполіс; С. Прокопович, Дітройт; Іван Химій, Радвей; Надія Венгринович, Торонто; Анна Вербицька, Вінніпеґ; Іван Лакоцький, Бронкс; Е. Кахникевич, Ютика; Осип Величковський, Н. Йорк; А. Зазуля, Торонто; Юрій Борута, Маратон; А. Микитюк, Віндзор; Мих. Дмитрів, Маямі; Анна Сенів, Белмор; Ц. Мотьло, Помона; Анеля Майка, Чікаґо; Й. Бабій, Мих. Чемний — Дітройт; Богдан Козак, Гартфорд; В. Стецишин, Чікаґо; Богдан Білинський, Ірвінґтон; М. Бойчук, Юлія Копитко — Філядельфія; М. Корчинський, Саскатун; М. Строіч, Вінніпеґ; Василь Боднарський, Істон; Степан Крук, Бонивил; Марія Швалюк, Дірборн; Б. Гвоздецька, Торонто; Ірина Пашковська, Г. Турул — Чікаґо; Іван Телішевський, Манзонвіль; М. Понятишин, Вейва; Ірина Нестюк, Чікаґо; п-і Р. Івасиків, п-і М. Горняк, Ольга Боєчко — Торонто; Марія Липка, Джерзі Сити; Андрій Конюх, Н. Йорк; Марія Нагірна, Джессуп; М. Левицький, Вінніпеґ; І. Івасиків, Джемейка; С. Петелицький, Вінніпеґ; п-і Б. Склярук, Оттава; Вол. Януш, Філяд.; Анна Матвіів, Едмонтон; Д. Мороз, Бирнсбі; Марія Шебунчак; Рай; Др. Б. Шебунчак, Влумфілд; Іридіон Шебунчак, Берхтесґаден Стейшен; Д. Кубрак, Едмонтон; Дмитро Роговський, Камзак; Іван Слонський, Сиракюз; п-і А. Помірко, Чікаґо; о. П. Шуфлят, Селем; Володимира Русинко, Бафело; В. Джуль, Чікаґо; д-р О. Баран, Н. Йорк; Осип Фуртак, Анна Ткачик — Торонто; М. Борачок, Бафело; Іванна Бриґідер, Торонто; Марія Кантор, Марія Павелків, Іванна Білач — Н. Йорк; Віра Кашинець, Колчестер; Д. Муринка, Едмонтон; Й. Дубик, Принс Алберт; Рожа Подоляк, Чікаґо; Ф. Мартинюк, Ґримсбі; Ф. Й. Богданський, Алберни; Микола Тиш, Калвертон; Андрій Дрібненький, Вилтон; М. Дозорський, Ірі; Роман Брикович, Монтреаль; Юрій Старчак, Чікаґо; Анна Корченко, Елизабет; Мих. Дребич, Бронкс; Анастасія Демчишин, Гемилтон; Тарас Григорський, Торонто; М. Пазик, Стейтен Айленд; Осипа Гуменяк, Крімридж; С. Франків, Василь Ґнесько — Монтреаль; А. Й. Сич, Калмар; М. Коханівська, Мідов; Наталія Кравців, Гартфорд; др. І. Мулик, Сарнія; Нат. Балицька, Чікаґо; Марія Романець, Торонто; Вм. Озубко, Едмонтон; Стах Козопас, Н. Йорк; Мик. Дем'янів, Вінніпеґ; Сам. Кудлик, Бронкс; Іван Майхрук, Вінніпеґ; п-і П. Ґурба, Голлов Лейк; П. Войтина, Гемилтон;

В. Вірний, Балтимор; Марія Гардимер, Дейзленд; Й. Маковецький, А. Семанишин — Торонто; Іван Андрусишин, Овквил; А. Крушельницька, Віль ля Саль; Нестор Филипович, Чікаґо.

(Далі буде)

О Б ' Я В А

ДЛЯ ПРАЦЕДАВЦІВ І ПРАЦІВНИКІВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ ТА САДІВНИЦТВІ

ОБЕЗПЕЧЕННЯ ВІД БЕЗРОБІТТЯ БУДЕ ОХОПЛЮВАТИ ВІД 1-го КВІТНЯ 1967 р. РОБІТНИКІВ НА

ФАРМАХ РАНЧАХ РОЗСАДНИКАХ

ТЕПЛИЦЯХ ОВОЧЕВИХ, ЯРИНОВИХ І КВІТКОВИХ КУЛЬТИВАЦІЯХ

ПРАЦЕДАВЦІ

ПРИДБАЙТЕ БРОШУРУ — Якщо ви ще не отримали брошури, яка описує обов'язки працедавця згідно з новим законом, придбайте її негайно в бюрі Комісії Обезпечення від Безробіття.

ЗАРЕЄСТРУЙТЕСЯ ЯК ПРАЦЕДАВЕЦЬ — Негайно вам треба зареєструватися у найближчому до вас бюрі Комісії Обезпечення від Безробіття. Це є важливе тому, що обезпечення від безробіття є примусове при найманні робітників.

ЛІЦЕНЗІЯ НА КУПІВЛЮ ЗНАЧКІВ — По реєстрації, якщо у вас працюють обезпечені робітники, Комісія пришле вам ліцензію на купівлю значків для обезпечення від безробіття та додаткові потрібні інофрмації щодо обезпечення працівників, пайки вашої вплати, наліплювання значків у книжку робітників, ведення вимаганих рекордів тощо.

ПРАЦІВНИКИ

ДОВІДАЙТЕСЯ ЧИ ВИ ПІДЛЯГАЄТЕ ОБЕЗПЕЧЕННЮ — У найближчому до вас бюрі Комісії Обезпечення від Безробіття поінформуйтеся, чи ви підлягаєте обезпеченню. Згідно з законом, деякі працівники не будуть обезпечені.

ЧИСЛО СОЦІЯЛЬНОГО ОБЕЗПЕЧЕННЯ — Кожний обезпечуваний працівник мусить мати своє число. Бланки заяв на це можна отримати в бюрах Комісії Обезпечення від Безробіття та в більшості поштових урядів.

Виповніть заяву та вишліть її до Комісії Обезпечення від Безробіття. Це полагоджується без оплати.

КНИЖКА ОБЕЗПЕЧЕННЯ ВІД БЕЗРОБІТТЯ — Якщо ви підлягаєте обезпеченню від безробіття, вимога є мати таку книжку, яку можна отримати в кожному бюрі Комісії Обезпечення від Безробіття. Треба лише подати своє повне ім'я, дату народження та число соціяльного обезпечення. Книжку отримується безкоштовно.

UNEMPLOYMENT INSURANCE COMMISSION
GOVERNMENT OF CANADA

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ, ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо Старого і Нового Заповіту в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін. 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і единого повного перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

Святе Письмо

Замовлення слати на адресу

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО

THE LIGHT

РІК XXX ЧЕРВЕНЬ — 1967 — JUNE Ч. 6 (534)

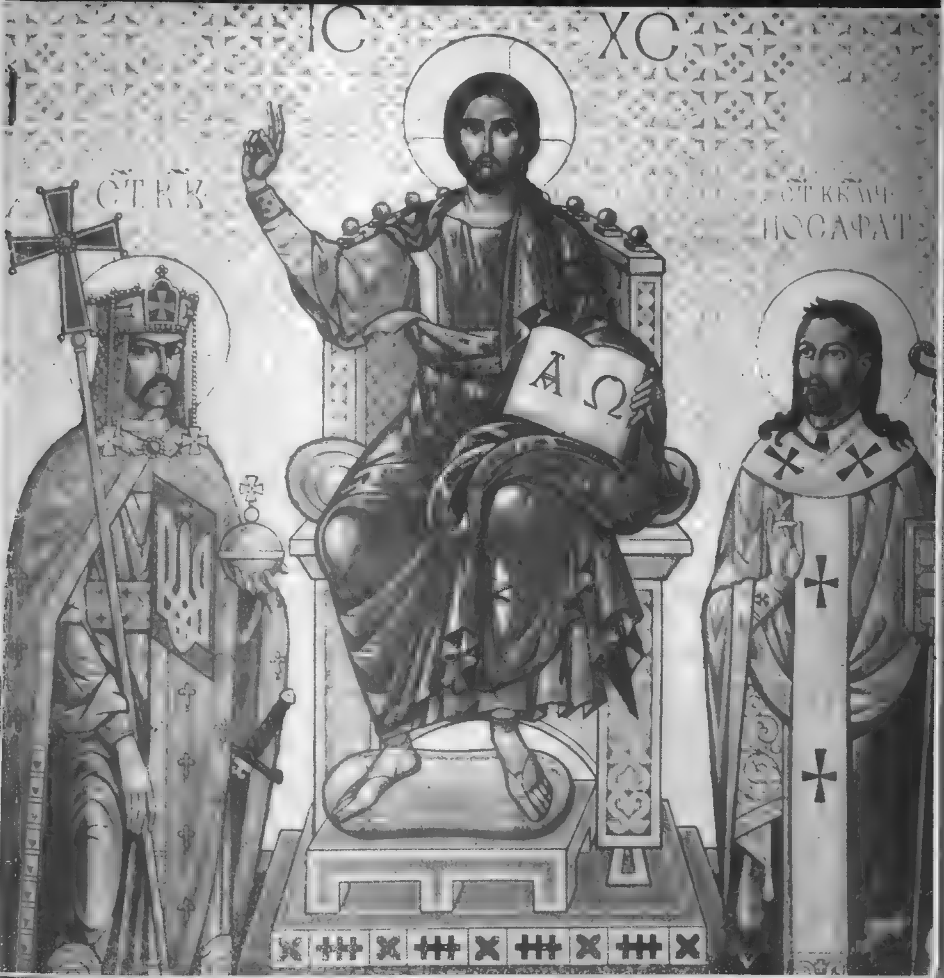

ЧИТАЙТЕ

СВІТЛО

і

ПОШИРЮЙТЕ

ЙОГО

МІЖ

СВОЇМИ

РІДНИМИ

і

ЗНАЙОМИМИ

ОБЕЗПЕЧЕННЯ
ВІД БЕЗРОБІТТЯ
тепер прислуговує
для більшости робітників на
ФАРМАХ, РЕНЧАХ,
ТЕПЛИЦЯХ,
РОЗСАДНИКАХ,
САДІВНИЦТВАХ,
ОВОЧЕВИХ, ЯРИНОВИХ і
КВІТКОВИХ КУЛЬТИВАЦІЯХ

робітники:
У своьому власному інтересі вивідайте, чи Вам прислуговує обезпечення від безробіття, тепер введене в життя у у сільському господарстві й садівництві.

працедавці:
Якщо у вас працює хтонебудь, ви мусите придержуватися певних розпоряджень. Це буде у Вашому інтересі негайно вивідатися про обезпечення від безробіття для Ваших робітників.

Негайно поінформуйтеся докладно про це у найближчому до вас бюрі

UNEMPLOYMENT
INSURANCE
COMMISSION
GOVERNMENT OF CANADA

7383(C) EP

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Basilian Fathers
26 Fairfield Road
Bradford, 8, Yorks.
England

АВСТРІЯ:
Griechisch - katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Riemergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Very Rev. D. Kachmar
35 Canning St.
North Melbourne, N. I., Vic.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
Abbe Julien Prokopiw
2, Rue des Crignons
80 Amiens, France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via San Giosafat 8,
Rome (Aventino) Italy

ЗМІСТ:

Рік ювілейний Верховних Апостолів — Роком Віри *о. О. Купранець, ЧСВВ* 202
На теми дня
Христос-Чоловіколюбець *о. І. Назарко, ЧСВВ* 203
Престол Христового Рибалки збудований на твердій скалі *о. Д. Ковалюк* 204
Борець за духове об'єднання Нації *В. Скорупський* 206
Енцикліка Папи Павла VI "Поступ народів" 210
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 212
Хай росте християнська молодь у славі Церкви! *о. В. Ваврик, ЧСВВ* 213
Багато людей запитує... *о. С. Сабол, ЧСВВ* 214
Думи ясні — розуми рясні *о. Н. Кушнірик* 217
Церква св. Варвари у Відні — місце побуту мощів св. Йосафата колись і тепер *А. Гнатишин* 218
Коротка історія Канади *о. Є. Білик, ЧСВВ* 221
Подвійна любов *о. Р. Г., ЧСВВ* 223
Письменники Радянської України *Ол. Мох* 224
Моя коротка автобіографія *др. М. Росляк* 226
Митрополит А. Шептицький в Уневі 1. VII. 1937 року *К. Грицина* 228
Прохання (парохії в Баня Луці) 229
Перша ґрадуація в Колеґії св. Василія Вел. на Вестоні в Торонті 230
Надіслані видання 232
Сім золотих чаш повість *Б. Полянич* 233
ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА — Дописи 236
ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ (Пресовий фонд) 239

ОБКЛАДИНКА: Нова запрестольна Ікона в Колеґії св. Йосафата в Римі. Малював проф. С. Гординський.

СВІТЛО — український католицький місячник. Видають ОО. Василіяни. Головний редактор: о. Орест Купранець, ЧСВВ. Редакційна Колеґія: о. Євген Білик, ЧСВВ, о. Іриней Назарко, ЧСВВ, о. Василь Ваврик, ЧСВВ і ред. Олександер Мох.
Адреса редакції:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Адреса адміністрації:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.
Передплата на один рік: $3.00; поодиноке число 30¢.

THE LIGHT — the Ukrainian Catholic Monthly. Published by the Basilian Fathers in Canada. Editor-in-Chief: Orest Kupranec, OSBM. Editorial Staff: Eugene Bilyk, OSBM, Irenaeus Nazarko, OSBM, Basil Wawryk, OSBM, Alexander Moch.
Address:
3100 Weston Road, Weston, Ont. Telephone: 241-9203.
Business Office:
The Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario. Telephone: 535-6483.
Subscription rates: $3.00 per year. Single copy: 30 cents.

Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

НА ТЕМИ ДНЯ

РІК ЮВІЛЕЙНИЙ ВЕРХОВНИХ АПОСТОЛІВ — РОКОМ ВІРИ

Із кожної важливої нагоди в житті Церкви чи великої значенням події в світі Святіший Отець видає звичайно врочисте письмо, яким звертається до всієї Католицької Церкви чи навіть усього світу, щоб так підкреслити важливість даної нагоди чи події.

В цьому році Церква відзначає всехристиянський 1900-річний Ювілей мученицької смерти Верховних Апостолів Петра й Павла. З цієї історичної нагоди Папа видав спеціяльне Апостольське Послання, яким проголошує цей ЮВІЛЕЙ — "РОКОМ ВІРИ", що починається празником св. Апп. Петра й Павла в цьому році та кінчається таким же празником у наступному.

Чи відома дата смерти Верховних Апостолів?

Дата тієї визначної історичної події — пише Папа в документі — не могла бути досі точно устійнена. Однак певне, що саме мучеництво Верховних Апостолів відбулося в Римі в часі жорстокого переслідування християн за часів цісаря Нерона, що було в 64-68 роках. Про це виразно свідчить у своєму листі до Коринтян св. Климентій — Петрів наслідник у проводі Римської Церкви (88-97 рр.).

"Ми залишаємо це науковим дискусіям установити точну дату" — каже Папа, а цей рік вибрано для відзначення ювілею тому, що так уже зробив Папа Пій IX-ий, що такий же ювілей відзначав у 1867 році.

Замість дару — прохання

Щоб якесь торжество особливо відзначити Апостольський Престіл надає з тієї нагоди спеціяльні привілеї чи пільги в духовній ділянці. "Однак цим разом бажаємо" — каже Папа Павло — замість дарувати, радше про щось просити":

"Ми просимо вас усіх разом і кожного поосібно відсвяткувати пам'ять Святих Апостолів Петра й Павла, які своїм словом і своєю кров'ю дали свідоцтво віри у Христа, так, щоб ви склали правдиве й щире визнання цієї ж самої віри".

Визнання віри хай буде свобідне й свідоме поосібно внутрі в нас самих і назовні в усіх разом, щоб це віровизнання, випливаючи з глибини кожного віруючого серця, зливалося в одну милозвучність у всій Церкві. Наше віровизнання при тому хай буде покірне, але водночас повне відваги.

Не сміємо переочити!

У дальшому Святіший Отець звертає увагу на те, що ніяк не сміємо переочити факту, що сьогоднішній світ, зокрема ж тепер, щораз то більше склонний до того, щоб Бога забути або Його заперечити. Всюди помітний релігійний занепад, а саме в духовному, моральному чи соціяльному житті людей, бо — як каже Папа — де бракує Бога, там недостає всім речам остаточної мети та світла, яке просвічує думанню чи дії людей.

Не зважаючи на те, що сьогоднішній світ у своєму зматеріялізованому виді просто не хоче допустити до того, щоб вищі духові вартості повернулися на своє властиве місце в світі, так ми християни повинні, особливо ж у цьому Році Віри, бути не тільки свідками живої віри для других, але теж активними борцями за поширення віри серед тих, яким її недостає або які її відкидають.

Що нам робити в Році Віри

Чи тільки зовнішньо взяти участь у цьогорічних ювілейних богослуженнях? Ні, це замало! В цьому Році Віри ми повинні виконати бодай мінімум того, чого вимагається від віруючого християнина:

прочитати Св. Євангеліє, якщо не цілий Старий і Новий Заповіти, тобто книгу Св. Письма, щоб накормити нашу виголоджену душу Христовою наукою та Його життям;

прочитати катехизм, хоч би невеликий, щоб могти відсвіжити в нашому серці основні засади християнського життя;

застановитися над нашим особистим життям і над нашим відношенням до наших ближніх, до нашої народньої чи церковної спільнот;

зробити основну провірку нашої совісти, зокрема ж її відчутливости на добро і зло;

добре висповідатися з усього життя;

прийняти Христове Тіло до нашого чистого серця, щоб могти

розпочати нове життя — життя в справжньому дусі Христової Євангелії, яке буде життям із віри.

Сповнивши оті умовини, ми зможемо направду по-християнському включитися в цей Рік Віри, що його Церква проголосила для нашого добра, щоб кожний поодиноко та всі разом гідно прославили Бога та жили вірою в Нього!

о. О. Купранець, ЧСВВ

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Католицький
МІСЯЧНИК
СВІТЛО, ЧЕРВЕНЬ, 1967
РІК XXX, Ч. 6 (534)

о. І. Назарко, ЧСВВ

ХРИСТОС-ЧОЛОВІКОЛЮБЕЦЬ

Ні одного діяча суспільного чи харитативного, ні одного мислителя чи філософа, люди не назвали чоловіколюбцем. Тільки назвали ним одного, єдиного І. Христа. Кожне богослуження, включно з Божественною Літургією, св. Церква кінчає ось такими словами: "Христос справжній Бог наш . . . помилує і спасе нас, бо Він благий і *чоловіколюбець*". Христос був чоловіколюбець, бо Він сам жив любов'ю чоловіка і тією любов'ю оживляв чоловіка.

Коли грецькі трагіки були б десь знайшли книгу Св. Євангелії, то вони були б, мабуть, назвали її "книгою предивної любови", бо відкрили б у ній правду про Бога-чоловіколюбця. Ці грецькі драматурги й трагіки часто питалися: "Чому людському серцю завжди чогось недостає?" Але не знали, що йому недостає справжньої любови, бо на арені світу ще не було найсердечнішого друга й чоловіколюбця людського роду.

"Повнота часу"

Коли ж настала "повнота часу", на арену світу вийшов не якийсь уявний герой грецької трагедії, але дійсний виконавець драми спасіння людського роду, і проголосив: "Бог — це Любов". Цим виявилася любов Божа до нас, що Бог післав у світ свого єдинородного Сина, щоб ми жили через нього. Любов же полягає не в тому, що ми полюбили Бога, але в тому, *що Він полюбив нас* (Ів. 8-10). Спираючись на тих словах Св. Письма, святі Отці й письменники перших століть християнства твердили, що "людина — це сотворіння улюблене Богом". А перші християни були немов заздрісні за це окреслення, не дозволяли обнижувати його значення й вартости, а з другого боку щедро обдаровували ним усіх новонавернених. Перші християни дуже дбали про те, щоб діялог між Творцем і сотворінням був ведений у любові, як між особами. Тому, коли св. Тома Аквінат писав, що "тільки Бог може вщерть виповнити серце людини" — то це не означало, що це серце перестало бути людським серцем свідомої одиниці, яка несе відповідальність за власну долю. Бо любов Божа, об'явлена розумному сотворінню, є водночас об'явленням правди про велику гідність людини, яка може виповістися словами св. Петра: "Господи, Ти все знаєш; Ти знаєш, що я Тебе люблю" (Ів. 21, 17). Тільки особи можуть вести такий діялог, що споює в одно їхні думки й почування при чіткому відрізненні "я" і "ти".

Серце й розум

У висліді цього християнська філософія признає засаду пізнання через любов, бо в кожному акті пізнання, щоб він був поправний і успішний, мусить об'являтися любов правди. Французький філософ Ален охопив це в коротку формулку: "Думати — це значить любити". Подібно писав і св. Августин про тісну співпрацю розуму й почувань у здобуванні правди. Цей св. Отець Церкви пише таке в одному своєму творі: "Ми любимо тільки те, що нам знане. А, коли це, нам знане, ми огорнемо любов'ю, тоді ще докладніше й совершеніше його пізнаємо". На іншому місці св. Августин кличе: "Відкрийся навстіж перед любов'ю, а товаришитиме тобі повнота пізнання." А в одній своїй знаменитій проповіді св. Августин так говорить до своїх слухачів: "Браття, ввесь труд нашого туземного життя повинен змагати до уздоровлення очей нашого серця, бо вони оглядають Бога". Мудро відкриті очі серця можуть вникати в найглибші таїнства св. віри, передовсім у таїнство Божого чоловіколюб'я. Христос-чоловіколюбець у своїй архиєрейській молитві так молився: "Щоб світ збагнув, що Ти послав мене та полюбив їх, як полюбив мене . . ., щоб любов, якою Ти полюбив мене, в них перебувала" (Ів. 17, 23-26). На жаль, ця любов остигла в нас. Загально говориться й пишеться про кризу любови в нашому сучасному світі.

Людина захворіла на серце

Відомий німецький письменник Райнгольд Шнайдер пише в одній статті, що цілий теперішній світ подібний до одного великого шпиталю, в якому лежить хворий людський рід. "На що ж захворів людський рід?" питається цей письменник. І відповідає: "Замість відповіді, прикладім ухо до серця сьогоднішньої людини. І що почуємо? Почуємо, що це серце не б'ється так, як б'ється серце здорової людини. Почуємо, що це серце хворе."

Так. Сьогоднішня людина захворіла на серце; на те серце, якого недуга кожної хвилини може заподіяти смерть. А як же ж проявляється в щоденному житті ця недуга серця?

Знаємо зо Св. Письма Старого Завіту, а ще докладніше з науки Ісуса Христа, що ми — як Божі сотворіння — маємо найперше любити нашого Творця-Бога цілим серцем, цілою душею й усією думкою своєю. А відтак маємо любити наших ближніх, як себе самих. Якщо є в нас любов Бога й любов ближнього — тоді наші серця здорові. Якщо нема в нас любови Бога й ближнього — то наші серця хворі. Отже як мається в нас справа з тими двома заповідями, "на яких увесь закон і пророки спираються?" (Мат. 22, 40).

Коли маємо на це відповісти, то хотілося б відповісти гіркими сльозами. Є сьогодні люди, що не тільки Бога не люблять, але навіть Його ненавидять і то люто, до безтями ненавидять!.. Кожний вогник любови до Бога вони гасять холодом неісходимого Сибіру. Кожний порив любови до Бога вони сковують важкими кайданами. А про ненависть ближнього говорять нам безустанні війни, приготування атомових бомб та іншої смертоносної зброї. Отже наші серця хворі.

Тому єдиний рятунок для нас — повний зворот до Христа-чоловіколюбця, бо тільки Він єдиний своєю наукою і своїм прикладом може обновити нас у справжній любові Бога й ближнього; тільки Він єдиний може уздоровити наші хворі серця. Тож кличмо зо св. Церквою: "Вияви нам чоловіколюбіє Твоє, Милостивий!"

* * *

о. Д. Ковалюк — Грац

ПРЕСТОЛ ХРИСТОВОГО РИБАЛКИ ЗБУДОВАНИЙ НА ТВЕРДІЙ СКАЛІ

Розп'яття св. Петра. Малюнок Г. Рені у Ватиканській Пінакотеці.

Пліній і Пієрій, і багато інших природознавців оповідають, що орел будує й укріплює своє гніздо на високому і твердому камені, що зветься "Єтітес". Тому орел був завжди символом сильно збудованого трону-престолу.

В подібний спосіб Христос, небесний Орел, вишукав тверду скелю, щоб збудувати на ній непереможний трон для своєї Церкви. А цим каменем "Єтітесом", це Апостол Петро, до якого слушно можна примінити слова пророка Ісаї: "Ось я кладу в основу камінь на Сіоні, випробуваний камінь, наріжний, цінний, закладений міцно; хто вірує, не похитнеться" (18, 16). А хоч ці слова в першій мірі відносяться до Христа, що є головною скалою, — то їх можна добре примінити до кожного Христового наслідника і його апостольської Столиці.

Апостольський Петрів Престіл — це найвища скала, що веде першенство між усіми престолами.

Вже Халкедонський Собор називає Петра, і кожного законного Петрового наслідника, Головою всіх Церков.

Св. Анастасій назве римського Єпископа Патріярхом і першим єпископом між усіми.

Собор у Нікеї називає Апостольську Столицю Матір'ю всіх Церков — а римського єпископа найвищим, бо є Батьком і Головою всіх Церков.

Цісар Юстиніян пише: "Ніхто не сумнівається, що вершок найвищого Єпископа є в Римі."

Тому римський Єпископ скликує Собори і проводить ними. Від його згоди залежать усі рішення соборів. До Апостольської Столиці відкликуються всі, як діти до матері, питаючи ради, він бо найвищий трон задля своєї гідности, як теж угольний камінь Христової Церкви.

Трон Христового Рибалки — це камінь вишуканий вірности Христових Намісників.

З усіх Петрових наслідників нема ні одного, що відпав би від Христової віри. Нема ні одного еретика. Сповнилися слова Христові: "Петре, я молився за тебе, щоб твоя віра не ослабла" (Л. 22, 32).

Ніякий інший єпископський престіл не має стільки Святих, що римський престіл. Десятки папів є мучениками за Христа, десятки святими, яких Бог прославив великими чудесами, а інші повні праведности й чесноти, і тільки ледве кілька таких, що не вповні відповідали урядові, який сповняли.

Це справді вишуканий камінь на якому стоїть трон Христових наслідників.

Це камінь випробуваний щодо сили і твердости.

Триста років поганські цісарі нищили цей трон у найбільш жорстокий спосіб, бо вірили, що знищать його. Пролляли море християнської крови, вимордували мільйони християн — але не знищили трону Христового рибалки.

За Римлянами пробувало багато інших володарів і держав аж посьогодні знищити Петрів Престіл, але безуспішно.

Більш аніж 40 римських Наслідників Христа прогнали з трону — але завжди вони поверталися в Рим на свій престіл. І так сповнилося на троні Апостолів слово пророка Захарії: "Всі, що схочуть усунути цей камінь, розіб'ються" (12, 3) і друге слово Христа Основника й Будівничого цього трону, що: "Хто на цей камінь упаде, розіб'ється — а на кого впаде цей камінь, розчавить його" (Мат. 21, 24).

Це цінний камінь в очах Бога і християнства.

Тому Бог удержує його й береже. Все проче, що є, крім трону Рибалки, змінилося, або перестало зовсім існувати. Ті, що відступили від Церкви, поділилися на різні секти і то на сотки їх, так, що вже самі себе не знають. Одна тільки Церква стоїть, як скала серед бур, воєн, нападів і переслідувань. А стоїть на цьому самому місці, при цій самій кермі, вірі, науці і Св. Тайнах. Навіть і тоді, коли світ опанував був Церкву і наставляв негідних людей на Христових заступників, не потрапив знищити римського Апостольського трону, бо береже його Бог.

Статуя св. Петра на площі св. Петра біля базиліки в Римі

А береже його часто чудами. Церковна історія оповідає, що коли підпалено лятеранську церкву, осідок папів, то все згоріло, але трону Христового Рибалки вогонь не торкнув.

Як камінь "Єтітес" хоронить гніздо вірла перед нападом гадюк, так і трон Христового Рибалки береже Бог від єресей і роздорів, бо, мов орел, поклав у нутро трону Свого Рибалки чудний камінь "Єтітес" у хвилині, коли говорив: "Я молився, щоб твоя віра не ослабла".

Тому кличе Ісая: *"Уважайте на скалу, з якої ви збудовані"* (Іс. 51; 1).

ЦЕРКВА В ОБОРОНІ ПРАВ АРАБСЬКИХ СЕЛЯН В ІЗРАЇЛІ

Греко-католицький архиепископ Гакім, резидуючий у Назареті, і греко-православний митрополит Ісидор знову звернулися з проханням до ізраїльського премієра Ешкола, щоб у дальшому не вивласнювано піль християнським арабським селянам, бо вони через це останутся без засобів до життя. Таке саме прохання було вже внесене в травні минулого року, проте досі осталося без відповіді.

1867 — 1967
100-річчя канонізації святого Йосафата

В. Скорупський

БОРЕЦЬ ЗА ДУХОВЕ ОБ'ЄДНАННЯ НАЦІЇ

Цьогорічне наше святкування присвячене пам'яті св. священомученика Йосафата Кунцевича, Полоцького архиєпископа, сина Української Землі.

Це наше святкування не стоїть відірвано від попередніх років та не залишиться відокремленим і на майбутнє. Воно має якусь органічну зв'язь і з погляду віри, і з погляду нації серед нашої громади.

Тому не буде зайвим, коли поставимо декілька питань про причини того особливішого відмічування нами нашого Святого, священомученика Йосафата. Чи святкуємо його світлу пам'ять тільки тому:

що св. свмч. Йосафат упав із рук нез'єдинених міщан у Вітебську на Білорусі за ширення Унії, якої ми визнавцями,

що Католицька Церква проголосила його Святим і цим самим визнала українську католицьку спільноту за рівнорядну посестру з іншнаціональними католицькими Церквами в очах цілого людства?

Василіянські Отці Собору перед престолом з мощами св. Йосафата в базиліці св. Петра в Римі. Зліва: о. д-р Атанасій Великий — Протоархимандрит ОО. Василіян, єпископ Йосиф Мартинець — Вразилія, єпископ Микола Дудаш — Мадярщина, Митрополит Амвросій Сенишин — Америка, єпископ Ніл Саварин — Канада, єпископ Августин Горняк — Англія і о. д-р Павло Миськів — попередній Протоархимандрит, а тепер заступник і генеральний вікарій ЧСВВ.

що гарячі спори за "божеське" чи "небожеське" діло на землі св. свщм. Йосафата серед української нації досьогодні не втихли і їх відгребування чи посилювання дають нам нагоду розятрювати наболілі рани та не давати вмерти Ідеї, для якої жив, діяв і вмер св. священомученик Йосафат?

Притакливі чи заперечливі відповіді на всі ці питання були б тільки частинно слушними, але ніяк не дали б повного образу величі й ясности св. Йосафата та робили б радше шкоду його світлій пам'яті, аніж підкреслювали б його заслуги. Бо св. Йосафат занадто високо поставлений і занадто відомий у нашому народі, спосіб його насильного мучеництва занадто трагічний, чудеса зв'язані з його смертю занадто численні, голосні й надзвичайні, щоб висвітлювати їх тільки однобічно або під кутом земної дочасности.

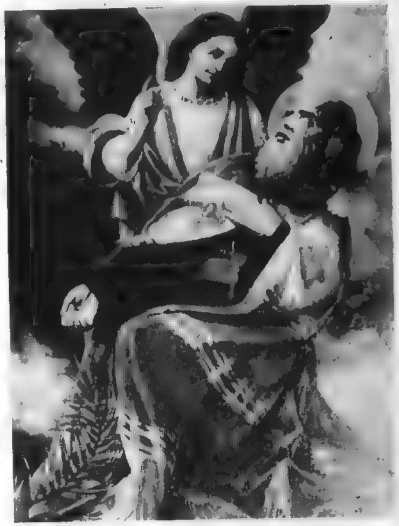

Ангел при смерті св. Йосафата

Св. священомученик Йосафат згинув за католицьку віру і за з'єдинення Церков.

Згинув у глибокому переконанні про слушність служіння тим ідеям, і то не лише з догматичних, але також історичних, політичних і національних мотивів.

"Церковна політика", адміністративні форми, навіть зовнішній стиль релігійного життя можуть підлягати зовнішнім впливам, але ніколи св. віра Христової Церкви. Вірити для католика — це визнавати за правду те все, що Бог об'явив і Церква до вірування подає. І ця віра не може бути справою почуття, але мусить бути безоглядною правдою, яка мусить існувати не лише в Божому Об'явленні, але й поза ним. Цю безоглядну правду людина може пізнати і поза Божим Об'явленням власним розумом, а саме щодо існування Бога і щодо підставових моральних законів. Усякий поступ щодо глибшого розуміння св. віри є органічний, себто він у кожній добі творить дорібок, що його не можна окремо або підкреслювати або відкидати. Він повсякчас мусить бути тяглий і суцільний, не може нічого відкидати з історичного дорібку Церкви і мусить бути браний як цілість.

Але, як зазначено вище, ці догматичні рації не були єдиними спонуками у св. Йосафата для його праці в справі поширення Унії. Ми назвали ще й інші причини, от хочби історичні.

Св. Йосафат дивиться на ранішу історію

Історичні мотиви здебільшого нам усім відомі, але не буде зайвим їх нагадати та дещо відсвіжити. *Не є людям доброї волі таємницею, що Унія — це не церковно-релігійний новотвір, але це поворот до історичної правди.* Бо ж наш нарід прийняв Христову віру з Візантії в тому часі, коли Візантійці були католиками, коли з Намісником Христовим Папою Римським були в єдності, любові й послусі. І то не тільки прийняв ту віру, але й упродовж кількох сторіч християнства в тій вірі виховався і зріс та видав із себе багато святих і угодників Божих, як от св. княгиню Ольгу, св. Володимира Великого, святих князів Бориса і Гліба, святих Антонія й Теодосія Печерських і багато інших святих угодників печерських, яких імена записано в книзі життя вічного.

Не є теж таємницею, що навіть тоді, коли Греки відірвалися від Риму, Україна ще довгі віки була католицькою. От хочби в нас в Україні і досі заховалося католицьке свято: перенесення мощів св. Николая з Мир Лікійських до міста Барі в Італії, якого Греки не мають. Установив його для цілої католицької Церкви Папа Урбан II в 1096 році, а Єфрем, київський митрополит за волею Папи у нас його завів.

На цю зв'язь із Римом указує нам і 1146 рік, коли на київського митрополита вибрано Климентія Смолятича, без відома Греків, та висвячення його доконано в той спосіб, що крім своїх рук покладено йому на голову ще й голову св. Климентія Папи римського, на знак єдности української Церкви зі Святим Престолом. Цей зв'язок бачимо добре за короля Данила, і в 1439 році, коли київський митрополит Ісидор вибрався з великим почотом на Фльорентійський Собор до Італії і працював там ревно над поширенням та поєднанням греків із латинянами.

Тому не дивно, що св. Йосафат захопився тією ідеєю поєднання нашої Церкви з Римом. Він зачитувався в католицькі правди св. віри й узнав, що Христос, Апостоли та св. Отці передали нам одну — єдину, святу, соборну й апостольську Церкву, і тільки нещасна неміч і людська пристрасть роздерли її на двоє. І тому св. Йосафат усі свої бажання, всю свою волю й душу спрямовує в основу, зміст і завдання свого життя, щоб тільки поєднати чи радше привернути стан нашої Церкви до часу перед її роз'єднанням.

Політичні моменти в дії св. Йосафата

Робить це він теж і з політичних мотивів. Св. свщм. Йосафат зрозумів, що Римський Престіл діє тільки в духовій площині, змагається за душу людини, щоб її через земні труднощі довести несплямленою перед Божий Престіл тоді, коли Москва чи Царгород через духовий вплив намагалися і фізично поневолювати людину. Український нарід часто терпить московську кормигу, бо гасла віри використовує Москва для свого земного панування. Св. Йосафат знав теж, що Польща, хоч католицька, але опанована шовінізмом, не є нам прихильна. Під плащиком католицизму Польща намагається винародовити нас національно, златинізувати і спольщити. *І тому треба подивляти його передбачливість, яку могло натхнути лише Боже Провидіння, що він прагне єдности української Церкви з Римом, але з повним задержанням і церковних і національних традицій. Цим він прагне відрізнити наш нарід від обох його історичних ворогів: і Москви, і Польщі. Спільною вірою з іншими католиками світу має наш нарід зберегти свою відрубність від царгородського чи московського центрів, і через те й свою національну відрубність. Українським обрядом має наш нарід виявити свою окремішність від латинської, в тому числі і польської вітки, і тимсамим зберегти теж свою національну відрубність.*

Св. Йосафат — вірний син свого народу

Бо чи хочемо ми того, чи ні, в історичній перспективі розвиток і розцвіт релігійного життя в Україні були виразником також національної приналежности й розвитку української нації. Упадок релігійного життя завжди був і є упадком нації.

Св. Йосафат був великим сином української нації. Її добро лежало йому завжди на серці. Був він гарячим патріотом. Скрізь уживав тільки української мови, чи то у своїх проповідях, чи в своїх писаннях. Треба зважити, що він був архиєпископом у Полоцьку на Білорусі, тож не мусів послуговуватись українською мовою, коли його діяльність була присвячена головно білоруському народові.

Він постійно стояв у близьких зв'язках з українською суспільністю і прислухувався до її голосу. А надівсе розчитувався в українській історії та літературі. *І в нього, як великого Українця, не могло бути байдужим відношення до справи релігії й Церкви українського народу.* Він не міг не помічати, що тодішня українська нез'єдинена з Римом Церква дуже підупала. Її рятувати означало рятувати український нарід. Найпевнішим способом рятунку здезорганізованої нез'єдиненої Церкви, на його гадку, могло бути тільки получення її з добре зорганізованою Католицькою Церквою. Тож він віддався з запалом і беззастережно справі єдности з Римом. І так трудився із безприкладним самовідреченням до кінця свого життя, несучи між український нарід ідеї, які визнавав найсвятішими і найпотрібнішими.

Св. Йосафат і наша Церква

Так розглядаючи життя, діяльність і творчість св. Йосафата, ми не можемо пройти повз них без висновків.

По-перше: *ми мусимо ствердити, що українська католицька Церква, для якої він посвятив своє життя, є наскрізь українською національною Церквою.*

По-друге:

вона є виразницею української національної ідеї та її боротьби за волю.

По-третє:

Через єдність з Римом вона стала подвижником духового відродження України, бо перша стала проповідувати потребу наближення українського народу до культурного світу Европи та Заходу взагалі.

Українська Католицька Церква через смерть свого великого сина св. Йосафата осягнула не тільки визнання його святим, але й те, що Його почитають, як Божого угодника, всі католики в усьому світі. Цим наша Церква в релігійно-духовій площині здобулася на найвище признання, що його можна осягнути на землі.

І тому дивно стає чому цей найвищий духовий здобуток на землі одна група нашого народу так поборює? Хтось скаже: Той здобуток стався на тілі українського національного організму, він поділив його на два віровизнання: католицьке і православне. Ми ж насамперед запитаємо: Чи з цієї причини сталася комусь кривда? І друге:

Великий духовний син і реалізатор ідей св. Йосафата — Митрополит А. Шептицький, ЧСВВ. Виконання о. Ярослава Свищука, редактора "Нової Зорі" в Чікаго.

Чи противники Унії виступають проти неї з догматичних, чи з політичних причин? І тут зразу відповімо: Кривди з того ніякої, бо почитання Бога є справою душі. А в упорядкованій Церкві, з твердими моральними підставами і Божим натхненням — є справою вічности. Автім чи ми може єдиний нарід у світі, що зазнав релігійного поділу?

Після сторіч від заіснування цього поділу найвища пора прийняти його як факт, визнати як дійсність. *Напади на подвижників Унії напевно справи не змінять, а навпаки — погіршать зі шкодою для нас як нації.* Коли б навіть спори й переконування мали відбуватися серед нас щодо досконалости нашої віри, то хіба в площині догматичній, чисто релігійній. А це мусить бути відведене і віддане беззастережно тільки нашій церковній єрархії. І тут прохання до нас усіх: *Не підходімо до питань релігії з політичних мотивів.*

Хто й за що б'є нашу Церкву?

З таких мотивів, себто політичних, діють ще фанатичні противники Унії. Вся їх нагінка на український католицизм має виключно громадсько-політичний характер. Звідси й уся аргументація їх виводів у поборюванні Унії має тільки пропагандивний зміст. *Для них не важне, що св. Йосафат згинув із рук білоруських міщан, себто іншого національного роду. Їм не важне теж, що св. Йосафат був Українцем та що через його смерть сталася Українцям національна кривда.* Бо їх засада в даному випадку така, що ціль освячує засоби. Їх ціль: знищити за всяку ціну католицизм у нашому народі. *Тому аж дивно, що їх гнів, гнів наших братів по крові, так збігається з політичними зазіханнями Москви.* Бо зважмо: Москва, коли тільки вступила на українські землі, то перше, від чого починала свою роботу, було завжди нищення Української Католицької Церкви. Так було впродовж історії, так є і в наших часах. Чейже всім нам відома теперішня мартирологія нашої Церкви в Україні. Всі її єрархи до одного згинули по тюрмах або каралися на засланні, духовенство теж на засланні або на важких роботах. Заходить питання: чи дійсно Москві так залежить на почитанню Бога в православному віровизнанні? *З усією певністю можна відповісти, що Москві йдеться завжди тільки про вбиття національної відрубности українського народу.* В тій цілі вона вживала постійно і вживає далі найчорніших ходів, щоб тільки осягнути свою великодержавну мету.

Як треба підходити до справи Українцям?

Ми, Українці, до питань Церкви мусимо підходити з точки зору інтересів душі українського народу. Спори між нашими Церквами повинні зводитися — це щераз підкреслюю — тільки до догматичних переконувань. *До якої Церкви ми не належали б, нас усіх мусить однаково боліти національна кривда, незалежно від того, котра Церква буде від неї страдати.* Бо ж кривди не зазнає тільки Церква як така, а Церква, що її творять єрархи, духовенство й вірні, себто нарід. Отже це кривда народові. І тут не поможе нам ніяка злорадна втіха, коли насильство буде відбуватися над Церквою, якої ми не є визнавцями. *Бо така злорадна втіха б'є в життєві інтереси нашого народу, а саме існування нації.*

Тому наше цьогорічне святкування хай стане доказом простягнення руки брат-братові! Бо св. Йосафат теж не хотів роз'єднання. Він же пролив кров за Велику Ідею Об'єднання. Потерпів смерть за бажання величі й сили української нації. Гинув як ревний служитель Богові і як вірний син свого народу. Саме отим усім питоменностям, що такі властиві великому й християнському українському народові.

Зрозуміймо, що живемо в часах у яких:

Народе, замало любити
вітчизну, коли не для Неї
ми будемо жити лише.

ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПАВЛА VI "ПОСТУП НАРОДІВ"

(Продовження)

В попередньому числі ми познайомилися із вступною частиною енцикліки Папи Павла VI "Поступ народів". Тепер друкуємо початкові розділи І-ої частини, в якій з'ясовується проблему колоніялізму, що спричинює брак економічної рівноваги й зудари різних культур, та внесок Церкви у скарбницю людських культур.

І ЧАСТИНА
ЗА СУЦІЛЬНИЙ РОЗВИТОК ЛЮДИНИ

1. З'ясування проблеми

(прагнення людей)

6. Ось у наші дні бачимо, що люди за те побиваються, щоб певніше роздобути харчі, ліки для хворих, сталу працю; щоб, звільнившись від усякого гніту, від усякого добровільного спотворення; щоб із дня на день зростала їхня відповідальність; щоб щораз то більшу здобувати освіту, значить: більше діяти, завчати, посідати, отже й більше вартувати. Тимчасом бачимо, що більшість із них находиться в таких умовах життя, які їх позбавляють їхніх справедливих стремлінь. Автім, ті народи, які нещодавно почали користуватися своїми законами та своєю владою, просто з необхідности силкуються добавити до здобутої політичної свободи теж і соціяльно-економічний поступ, гідний свобідної людини, щоб їхні громадяни, як люди, могли осягнути потрібний зріст і, згодом, здобути собі належне місце в спільноті народів.

(колонізація і колоніялізм)

7. Хоч для здійснення цього нелегкого та преважливого діла стають невистачальними ті засоби, які начебто в спадку передала минувшина, то все ж таки годі сказати, що їх цілком немає. Власне слід заявити, що ті народи, які в управлінні державами застосовують колоніяльні методи, шукають хібащо своєї догоди, своєї влади, своєї слави; а після того, як покидають оті країни, вони залишають землі в жалюгідному економічному стані; для прикладу візьмемо ті, які мають однорідну культуру: ціни їхніх виробів підпадають дуже великим і наглим змінам. Та хоч і треба ствердити що з *колоніялізму*, як кажуть, виникають деякі лиха, з яких згодом постають ще й інші шкоди, то все ж із вдячністю слід скласти признання всім тим колоністам, які, за допомогою науки й техніки, запустілим землям зробили багато справжнього добродійства, яке й досі засвідчує корисність. І хоч ті побудови, які полишили оті народи, не можна вважати за комплетні й завершені, то проте завдяки ним було припинено анальфабетизм і пошесті, а й широко застосовано засоби сполучення в тих народах і, врешті, піднесено рівень життя.

(зростаючий брак рівноваги)

8. Далі, хоч те, що Ми тількищо сказали, є аж надто слушне, то все ж таки ясним стає, що механічна ота побудова аж ніяк не вистачає, щоб зарадити важкому станові наших днів. Бо поки якимись нарадами буде наладнано той механізм цивілізованого життя, що тепер зберігається, то необхідним наслідком стане те, що радше погіршиться, а не усунеться нерівність народів щодо зросту благ; тим то багаті народи мають швидкий зріст, а вбожчі народи — лише помалу поступають. Ота нерівність держав із дня на день щораз то більш зростає: дехто продукує харчових продуктів більше за те, що потребують кількості громадян, інші ж або мають жалюгідний недобір, або ж, з уваги на брак постачання, є в непевності, чи могтимуть експортувати до інших народів.

9. Того ж таки часу майже по всьому світі виникали конфлікти щодо соціяльних справ. А ті заколоти, що охопили були вбожчі кляси громадянства в країнах індустріялізації, передались і тим околицям, яких економія спирається виключно на хліборобство, так що сьогодні й селяни усвідомляють свої "злидні й злободенну долю".9) Додати б до цього ще й те, що негідна ота й злобна нерівність, про яку ми згадали, заторкає не лише посідання дібр, але, ще більше, і виконування влади. В деяких околицях трапляється таке, що жмінка вибранців користується витонченою культурою, а бідолашний і по полях розсіяний люд "позбавлений майже всякої спроможности діяти з власної ініціятиви й відповідальности; вони часто знаходяться в таких умовах життя й праці, що не гідні людської особи."10)

(зудари культур)

10. Крім цього, зваживши, що традиційна культура зударяється з тією, яку нещодавно впровадила індустріялізація, виникає загроза для тієї суспільної побудови, яка йде в розріз із вимогами сучасности. Тож ото старше покоління думає, що життя чи то одиниць, чи родин слід поміщати в рамках, щораз то тісніших тієї культури, вважаючи, що не можна від неї відступати; тим часом молодь від неї відвертається, беручи її за якусь непотрібну перешкоду, і жадібно йде назустріч новому способові суспільного життя. Задля цього між обома поколіннями виникає сумний конфлікт: або зберігати заведення і погляди старших, але зректися поступу, або ж прийняти техніку і той спосіб життя, який походить іззовні, але покинути пребагаті на людські цінноші установи старших. Насправді ж дуже часто бачимо, що на труднощі натрапляє моральна, духовна, релігійна підтримка старшого покоління, тоді коли вони неспроможні вникнути в отой новий світ.

(висновки)

11. У цій непевній справі дехто дає себе силоміць потягати високопарним але підступним обіцянкам тих, які нахваляються, що є якимись другими Месіями. Хто ж не спостереже, скільки з цього виникає загроз: підступне підбурювання товпи, заколоти в народі, щораз то більший зріст тоталітарних ідеологій? Ось вам різні аспекти того питання, яке власне обговорюємо; тим то вважаємо, що ніхто не повинен випускати з уваги їхньої важливости і значення.

2. Церква і поступ

(місіонерське діло)

12. Католицька Церква — дуже дбайливо зберігаючи заповідь свого Засновника-Христа, який своє Боже посланництво доводить тим, що "вбогим проповідується Євангелія"11) — ніколи не занехаювала пособляти також і людському розвиткові тих народів, до яких вона несла християнську віру. Бо католицькі місіонери дбали про те, щоб у тих місцевостях разом із священними будівлями споруджувати шпиталі, санаторії, школи й університети. Вони навчали тубильців, яких засобів уживати, щоб з їхньої землі добувати кращі плоди, а й часто захищали їх перед жадібністю чужинців. Та Ми не заперечуємо, що їхні діла, поскільки людські, могли мати інколи й недоліки; дехто часом до Христової благовісті міг домішувати іноді погляди і звичаї, властиві своїй батьківщині. Все ж таки вони водночас не лише дбали про заведення тих народів, але й підносили їх на вищий рівень; тим то чимало з них стали піонерами, які багато спричинилися до зросту і добробуту; і культури. А щоб це підтвердити, вистачить навести для прикладу ченців Карла де Фукольда; його, заради його любови, вважали гідним імення "Брат усіх"; він же й уклав цінний словник тварської мови. Тим то вважаємо за наш обов'язок віддати належну шану і тим мужам, яких побуджувала любов Божественного Відкупителя: мали ж бо їх за безіменних Його предтеч; а й тих, які, ставши послідовниками їх прикладів, пішли їхніми слідами, та ще й сьогодні присвячують себе великодушному й безкорисному служінню тим, кому звіщають Христову Євангелію.

(Далі буде)

---

9) Енцикліка "Нових речей", 15 травня 1891: Акти Льва XIII, т. XI, 1892, ст. 98.

10) "Радість і надія", ч. 63, § 3.

11) Див. Лука 7, 22.

(Продовження буде)

МЕЖА СТАРОСТИ ДЛЯ СВЯЩЕНИКІВ

Недавно введено у Греції для священиків Православної Церкви "межу старости", себто означено роки, в яких вони мусять залишити виконувати деякі священичі уряди. І так парох із 75 роком життя мусить перестати виконувати свій уряд. Починаючи від 65 року життя, священики не повинні вже проповідувати. Священикам, які перестали виконувати священодії, державний уряд платить пенсії. Новий диктаторський уряд Греції усунув старого патріярха Хризостомоса, якому минуло вже 85 років.

"РЯТІВНИК ЖИДІВ ІЗ ЛИТВИ" ПОМЕР

Недавно помер у Кавнасі загальновідомий під назвою "рятівника Жидів у Литві" — о. Броніюс Панкстис, салезіянець, на 70 році життя. В часі німецької окупації на Литві о. Панкстис самопосвятно вирятував кільком соткам Жидів життя. По приході на Литву большевиків був він арештований і "позбавлений особистої свободи" на десять років. По відбутті десятилітнього заслання на Сибірі о. Понкстис знову повернувся до своєї литовської батьківщини, де успішно апостолував посеред свого народу.

МАДЯРСЬКИЙ ЕПИСКОП ВІДВІДУЄ УВ'ЯЗНЕНИХ СВЯЩЕНИКІВ

Це перший випадок, що мадярський комуністичний міністр справедливости дозволив католицькому епископові відвідати ув'язнених священиків, які від довгих років були без будьякого зв'язку з зовнішнім світом. Дозвіл видано на основі прохання мадярського епископату. Священиків-в'язнів відвідав архиепископ П. Брезаночі, адміністратор архидієцезії в Егер. Дозвіл відвідати священиків у в'язниці скріпив ще більше припущення, що незабаром будуть звільнені ті священики, які не були засуджені публичними процесами. Докладного числа ув'язнених священиків не можна подати, але припускають, що їх може бути поверх 30.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."
(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії —. жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміренні Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день.

(300 днів відпусту раз у день).

ПОДЯКИ

Дякую Господеві в Святій Тройці Єдиному, Найсв. Серцю Христовому, Божій Матері, моєму Ангелові Хоронителеві, св. Юді Тадеєві, св. Терені, св. Францискові Салезієві, папі Іванові 23-ому, митрополитові Андрієві та архиєреєві Миколаєві Чарнецькому за одержані ласки. Залучую $10.00 на Службу Божу подяки.

Євген Іванків, Чікаго

Дякую Божій Матінці за вислухані молитви та жертвую на Службу Божу $2.00.

Марія Скоровська, Егрімонт, Алта.

Залучую $5.00 на дві заупокійні Служби Божі за моїх Родичів у роковини їх смерти.

Є. Крайнівська, Едмонтон

За залучених $5.00 прошу відправити Службу Божу за бл. п. Ольгу.

Марія Цікало, Філядельфія

Прошу відправити одну Службу Божу на подяку та дві в намірренні "всякого прошення". Залучую $10.00.

Казимира Списак, Філядельфія

Складаємо щиру подяку Ісусові Христові, Преч. Діві Марії Люрдській, св. Анні та св. Юді Тадеєві за вислухані молитви. Залучуємо $8.00 на Службу Божу й Акафист до Божої Матінки за здоров'я наших дітей — Євгена та Софії.

М. і С. Гаврищуки, Елизабет, Н. Дж.

Складаємо щиру подяку Христовому Серцю та Божій Матері за всі ласки в нашому житті, що їх одержали за посередництвом о. Василька Скубленого, та просимо про дальшу опіку над нами. Посилаємо $5.00 на Службу Божу.

Василь і Катерина, Излингтон, Онт.

Посилаю $3.00 на Службу Божу за мого сина Остапа, який пропав без вістки на Рідних Землях.

Марія Скрут, Нью Йорк

Складаю щиру подяку Найсолодшому Серцю Ісуса та Матері Божій Неустанної Помочі й Люрдській за виздоровіння моєї жінки Ольги з важкої недуги та захоронення її перед операцією. Залучую $5.00.

Євген Весоловський, Нью Йорк

КОЖНИЙ, ХТО ХОЧЕ, ЩОБ ВІДПРАВИТИ СЛУЖБУ БОЖУ В ВАЖАНОМУ НАМІРЕННІ ЧИ ЧАСІ, ХАЙ ЗВЕРТАЄТЬСЯ ДО МАНАСТИРЯ:

BASILIAN FATHERS
3100 Weston Road, Weston, Ont., Canada

о. В. Ваврик, ЧСВВ

ХАЙ РОСТЕ ХРИСТИЯНСЬКА МОЛОДЬ У СЛАВІ ЦЕРКВИ!

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЧЕРВЕНЬ

Чи починати втертими вже й нераз надуживаними кличами: "Молодь, це наша зміна! Молодь, це наше будуче! Молодь, це наше завтра!" Волію взяти слова Т. Шевченка: "О діти, діти, діти... велика Божа благодать!" І як за кожну Божу благодать ми відповімо перед Богом, що ми з нею зробили, — так і відповімо ми, кожна родина зокрема і ціла нація разом за нашу молодь. Тут і є причина, щоб ми молилися за зріст нашої християнської молоді в славі Церкви, якщо навіть у нас дітей нема. Бо ми всі відповідальні за нашу молодь. Бо всім вона нам дорога! А вона така тепер загрожена; у таких тяжких часах їхня весна життя невесело проминає!

Ватиканський Собор ПРО молодь

Замість мені говорити про молодь і її ціну, ліпше читаймо з декрету Ватиканського Собору ("Апостолят мирян") таке: "Молоді є великою силою в сучасному суспільстві. Їх життєві обставини, спосіб думання, а то й відносини до власної родини дуже змінилися. Часто заскоро вони переходять у нові соціяльні й економічні обставини. Та коли щораз зростає їх громадське й політичне значення, вони виглядають непідготованими, щоб прийнятись, якслід, нових обов'язків."

Дальше Собор говорить, що природно в молоді дозріває почування власної особистости, життєвий запал, активність, бажання власної відповідальности. "Вони бажають грати ролю в житті громадському і культурному". Але якщо б ми ту молодь "пройняли духом Христовим та оживили послухом і любов'ю до церкви, то могли б сподіватися рясних плодів". Треба старшим, дорослим наперед прикладом і при нагоді розсудливою порадою й активною допомогою станути на услуги молоді. А першою прислугою для них нехай буде наша молитва за них, як була молитва царя Давида: "Боже! сини наші хай будуть як парості, що ростуть у повнім віку молодечім, а дочки наші немов наріжні статуї, витесані, як оті в палатх" (Пс. 144; 12).

Ватиканський Собор ДО молоді!

Торжественно закінчувався Собор 8 грудня 1965 р. Наперед Папа промовив до єпископів-Отців Собору; опісля вибрані кардинали відчитували проклямацію до урядів, науковців, артистів, жінок, хворих, робітників; але не бракувало також відозви до *молоді!* Три кардинали: Вірменин, Американець і Індієць читали її:

"До вас вкінці, молоді хлопці й дівчата світу цілого, звертає Собор свою останню відозву. Бо це ж ви перебмете з рук ваших старших смолоскип (походу), ви житимете в світі у період найбільш гігантичних перемін, що збулись в історії... ви створите суспільство завтрішнього. Або ви врятуєте його й себе, або разом із ним загинете... Молоде! для вас, особливо для вас Церква перевела цей Собор, щоб запалити ваше світло, світло, що просвічуватиме будучність, вашу будучність. Церква журиться тим, щоб суспільність, яку ви збудуєте, шанувала гідність, свободу, право кожної одиниці. А тими одиницями є ви самі... Церква має довір'я, що ви знайдете і силу і радість, що не дадуть вам підупасти спокусі... звідливих еґоїстичних і гедоністичних філософій, або філософії безнадійности й самознищення та що проти атеїзму... ви зумієте поставити віру в життя і в те, що надає зміст життю, себто певність про існування справедливого й доброго Бога... Боріться проти всякого еґоїзму; не давайте попусту інстинктам насильства і ненависти, бо з них родяться війни й усі їх жахливі наслідки. Будьте шляхетні, чисті, повні пошани, щирі і будуйте з ентузіязмом кращий світ, ніж його збудували ваші попередники. Церква глядить на вас з довір'ям і з любов'ю!.. Глядіть на Церкву і знайдете в ній обличчя Христа: правдивого, покірного й мудрого Героя, Пророка правди й любови, Товариша і Приятеля молоді! В ім'я Христа ми вас поздоровляємо, вас заохочуємо і вам благословимо!"

Не думаю, що треба щось більше додавати до таких мудрих і теплих слів, з яких вичитуємо пошану й журбу й любов і надію, що їх має св. Церква, добра Мати, до християнської молоді наших часів. — Молімся, щоб та молодь прийняла слова св. Церкви також із пошаною, довір'ям і любов'ю!

ВИБРАЛИ ВІРМЕНСЬКОГО АРХИЄПИСКОПА

Єпископат Вірменської Католицької Церкви вибраз о. Івана Чолакіяна на нового вірменського архиєпископа Царгороду - Істанбулу. У міжчасі Папа Павло вже потвердив його вибір. До вірменського царгородського архиєпископства належить сім парохій і около 6.000 вірних.

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

БАГАТО ЛЮДЕЙ ЗАПИТУЄ...

Багато говориться про моральний закон, який, нібито, обов'язує кожного. Що це властиво той моральний закон? Для людей, які не признають Бога, нема Божого ані морального закону. А те, що люди поставили собі за закон — міняється, бо людський розум помиляється, і те, що було правдою тисячі років тому, може бути неправдою сьогодні.

Так, людський розум помиляється, але не в істотних питаннях життєвої моралі. Брехня завжди була й буде брехнею, чимось нечесним, а правдомовність завжди вважалась і буде вважатися чеснотою. Вірність завжди була й буде гідною похвали, а зрада гідною погорди. Повздержність, панування над похоттю вважалась і буде вважатися чимось піднеслим і подивугідним, а розгнузданість і неморальність завжди буде чимось низьким і понижаючим.

Людський розум помиляється й він легко може помилитися в детайлях, подробицях. Нпр. убивство загально вважалось і вважається тяжким злочином, але нпр. між древніми Жидами прийнявся був поганський звичай спалювати дітей у вогні на жертву Молохові (Єзек. 23, 37). У поганських Римлян подружня зрада вважалась неморальністю, бо це було розбиттям родини, але сексуальне задоволення перед подружжям не вважалось ніяким особливим злом. А все ж таки чистота й повздержність уважалися високою чеснотою, зразком гідним наслідування. Посьогодні існують дикі племена, в яких слухатись і шанувати батьків уважається чеснотою, але чеснотою вважається також і вбити їх, коли вони вже старі й немічні. Це нібы вияв любови, бо скорочується їм терпіння. Сьогодні з браку освіти й культури духа взагалі, або з погорди до всього, що може в'язати людину, або з причини розгнузданости і притуплення всякого почуття відповідальности хтось може вмовляти в себе, що вживання охоронних засобів у подружжі, щоб не мати дітей, не є ніяким злом, або що вбити людський плід у перших місяцях вагітности не є ніяким убивством; але хоч це будуть тільки одиниці, може й ширші кола, навіть може й цілі ґенерації в якомусь народі,—загал таки завжди вважатиме такі акти неморальними, грішними й злочинними.

Людський розум помиляється, це правда, але якщо він аж так дуже помиляється, як дехто хоче твердити, тоді звідки можемо знати, що не помиляється розум саме тих, які заперечують існування морального закону? Чи не є це зарозумілість твердити, що всі покоління всіх народів усіх часів від початку людства аж по сьогодні, всі мудреці, творці культур, провідники народів, усі вчені філософи й автори великих і славних творів — усі вони помилялися й доперва від сьогодні, від половини 20-го віку людський розум починає бути непомильним, розум бітніків і всякого роду розгнузданців, які не лизнули може ні одної сторінки філософії чи етики?

Чи ми того хочемо, або ні, моральний закон таки існує і ми самі є доказом його існування. Його не видумав жодний людський розум. Він глибоко записаний у серці кожної людини. Моральний закон, як його окреслює дефініція, це "норма, яка авторитативно й обов'язуюче керує вільними актами розумної істоти згідно з вимогами совісти". Совість є мовби речником морального закону, прокуратором суду, що відбувається внутрі людини, суддею, що відсуджує й карає. Коли людина допуститься чогось нечесного, зразу почуває себе невигідно, зніяковіло. Щось непокоїть її, гризе, карає. Щось каже людині, що така й така її дія була морально зла. Не тільки немудра, не тільки шкідлива чи недоречна, а просто нечесна, грішна. Людина соромиться себе самої, гризеться, почуває себе негідником. Багато людей, які не мають віри в Бога, так тяжко зносять такі докори совісти, що, накінець, поповнюють самогубство, щоб тільки позбутися тих тяжких душевних мук.

Коли б помильний людський розум був винахідником моральних засад, якими людство живе вже тисячі років, тоді совість не гризла б нікого, принаймні не гризла б того, хто щиро переконаний, що Бога нема. А бачимо, що вона гризе кожного, хто допустився чогось злого. З того виходить, що засади моралі, диктат морального закону поклав у людське серце хтось вищий людини, сам найвищий законодавець — Бог. Адже ж ніхто не нагороджує, ані не карає себе самого. Навіть і суспільство, якщо воно здорове, не винагороджує за злочини, ані не карає за чесноту. Отже, якщо є кара за переступлення якогось тайного, глибоко схованого в нас закону, тоді мусить існувати той закон. Його ми називаємо моральним законом. А він не міняється, ані не помиляється. Як відчували його Каїн і Юда, так відчуватиме його кожний проступник аж до кінця світу.

Як завважуємо з некрологів, дуже багато наших і чужих людей умирає нагло й несподівано. Колись у нас відправляли т. зв. суплікацію, підчас якої була одна дуже знаменна молитва: "Від наглої й несподіваної смерти сохрани нас, Господи". На жаль, тепер це занехано, мовляв, це латинське. Чи не через це так багато людей умирає наглою смертю, що нема тієї всенародньої благальної молитви?

Суплікація — це справді гарне й зворушливе моління, але воно зовсім не латинське. Суплікація правдоподібно витворилася на Холмщині чи Підляшші, звідки вона прийнялась у нас, у Галичині, а потім на Закарпатті та в Угорщині. Ніде інде її нема. Це було на-пів приватне набоженство, як богослужебне почитання Пресв. Євхаристії, хоч і відправлялося прилюдно в церкві, з участю нераз дуже багатьох вірних. Але урядовою богослужбою воно не було. Деякі твердять, що суплікація прийшла до нас від Поляків. У нас поступово занехано наші чудові молебні, параклис і акафісти, часто занедбувано утрені й вечірні, які починали ставати наче "перестарілими" та менше зрозумілими для загалу наших вірних, а за те введено суплікації, бо це було щось нове й гарне, а при тому коротке і для всіх зрозуміле. Такий ми дивний народ, що не вміємо цінити своє й часто аж занадто захоплюємося всім, що чуже.

Молитва за охорону від наглої і несподіваної смерти, безперечно, дуже гарна й корисна. Таку молитву повинні ми щоденно відмовляти. Але, з другого боку, треба також належно розуміти, що це значить молитися за добру смерть, за охорону від наглої і несподіваної смерти. Для віруючої й побожної людини фізична смерть у жодній своїй формі не є ні нагла, ні несподівана. Кожна думаюча людина знає й признає, що смерть може прийти в кожній хвилині. А якщо це знаємо, тоді, поправді, ніяка смерть для нас не є несподівана. Справді наглою і несподіваною може бути смерть тільки тоді, коли ми не приготовані на неї, себто, коли живемо в гріхах. Суплікації можемо співати тисячі разів на день і це нас не спасе, коли живемо в гріхах і не стараємось очистити нашу душу в Св. Тайні Покаяння. "Не кожний, хто промовляє до мене: Господи, Господи! — ввійде в Царство Небесне, лише той, хто чинить волю Отця мого, що на небі" (Мат. 7, 21). Отже, молячись за охорону від наглої смерти, ми повинні молитися за Божу ласку, щоб Бог потряс нами завчасу, щоб опам'ятав нас і привів до покаяння, щоб ми не вмерли в гріхах.

Суплікації ми мали в неділі й більші Свята та в перші п'ятниці і тоді молилися за охорону від наглої й несподіваної смерти. Тут майже щоденно читаємо в часописах про смерть людей, яких ми знали, часто й самі буваємо на похоронах, кожна заупокійна Служба Божа пригадує нам, що завтра, післязвтра може про нас будуть писати, чи говорити, що ми померли та й Служби Божі будуть правити за упокій нашої душі. Якщо це не наклонює нас до приготування на смерть, тоді й суплікації нічого не поможуть.

Занехання суплікацій у наших церквах не можна вважати причиною того, що багато людей умирає наглою смертю. Квітка пересаджена до чужої землі, до чужого клімату, до чужого оточення часом швидко в'яне, а то й не приймається взагалі. Багато з нас опинилося на чужині переживши страхіття останньої війни, страх, напруження, голод, неспання ітп. Це мусить відбитися на здоров'ї кожного з нас. Це природний хід людського життя. Ми не можемо вимагати, щоб Бог для нас зупиняв діяння природних законів. Користаймо з життя, скільки Бог нам його дає, користаймо з нього гідно, як Божі діти, а тоді ніяка смерть не буде для нас наглою й несподіваною.

В одному товаристві зійшла розмова на те, що колись і світські люди, навіть жонаті, були Папами. Чи мирянин може бути Папою?

Було кілька випадків в історії Церкви, коли справді мирян вибирано до папської гідности. Щоб згадати хоч кількох, такими були Блаженний Григорій X (1271-1276), Гонорій IV (1285-1287) та Григорій XI (1370-1378). Останнім світським і жонатим був Інокентій VII, який у дійсності був уже вдівцем, коли став священиком 1484 р. Св. Петро, перший Папа, також був жонатий, але покликаний І. Христом до апостольства, він більше вже не жив із своєю жінкою. "Ось ми покинули все й пішли слідом за тобою" (Мар. 10, 28). Так за його прикладом пішли також і його наслідники.

Теоретично навіть і сьогодні мирянин може бути вибраний до папської гідности, але заки перебрав би уряд найвищого Архиєрея, мусів би перейти всі ступені свячень: дияконських, єрейських та єпископських. За час історії Церкви спосіб вибору Папи переходив різні зміни. У первісній Церкві Папу вибирали священики й миряни Риму як свого єпископа, наслідника першого єпископа Риму, св. Петра. Від 769 р. у виборі Папи брали участь уже лише єпископи та священики, а мирянам полишено привілей торжественно проголошувати вибір нового Папи. Від 1059 р., за новим Церковним Правом, Папу вибирали вже самі тільки кардинали, а єпископи і священики торжественно проголошували вибір нового Папи. На підставі того нового Церковного Права Папа не мусів бути вибраний із-поміж кардиналів і ця засада триває по сьогодні. 1179 року постановлено, що вибір нового Папи порішується двома третинами голосів усіх кардиналів. Сто років пізніше заведено "конкляве", себто, що кардинали, зібрані на вибір нового Папи, мусять бути відокремлені від решти світу, мов би замкнені, так довго, доки не виберуть нового Папу. Це зроблено тому, що були випадки, коли кардинали за своїми забаганками відходили з Риму на довший час і нераз треба було чекати

2-3 роки, доки нарешті вибрано нового Папу.

Хоч від часів Урбана V-го (1378-1389) нового Папу вибирано завжди тільки з-поміж кардиналів, Церковне Право й надалі каже, що Папою може бути вибраний кожний мужчина Католицької Церкви, щоб тільки не був єретиком, або такий, що відступив від Церкви, або хто підкупством добивався б до папської гідности.

Запити прошу адресувати:

Rev. Sebastian Sabol, OSBM.
185 East Main Street,
Uniontown, Pa., 15401., U.S.A.

ПРОТЕСТ ВАТИКАНУ ЗА НАРУШЕННЯ НІМЦЯМИ КОНКОРДАТУ

Як подає німецький часопис "Ехо дер Цайт" німецький міністр загранчиних справ Віллі Брандт одержав від Ватикану "дуже гостро" сформульовану протестну ноту, в якій Ватикан робить закид німецькому урядові, що він не додержується конкордату, себто взаємного договору між Ватиканом і Німеччиною. Між іншим говориться тепер про евентуальну ревізію конкордату, що висловили деякі члени німецького уряду та Кардинал Депфнер — президент Німецької Єпископської Конференції.

ЦЕРКВА УСПЕННЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ В КОЛЬЧЕСТЕР КОНН., ССА.

Наша українська громада в Кольчестер існує від 1948-го року. Скромна церковця служила скромній громаді аж до 1955-го року, коли старанням новоприбулих іміґрантів, як також старих мешканців, збудували ми церкву муровану і такий самий парохіяльний дім. Завдяки великій жертвенності й помочі при будові, кошти невеликі та були скоро виплачені. Маємо тепер прекрасну церкву, мальовану, артистично виконані вікна, вітражі, нові лавки всередині, тощо. Недавно збудовано іконостас, який бачимо на знимці понижче, за проєктом нашого душпастиря Всч. о. О. Волянського, і його власноручної роботи. Ікони малював п. Іван Денисенко. Кошти нашого іконостасу не більші $1932.00 за матеріял і позолочення. Ікони заплатили вірні. Наша парохія має около сто двадцять осіб-членів, що утримують парохію.

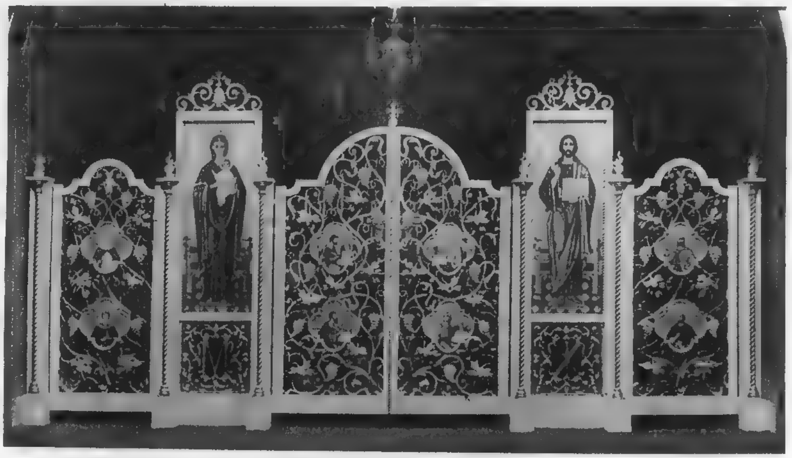

Іконостас у церкві Успення Пресв. Богородиці в Кольчестер

о. проф. Н. Кушнірик, СТЛ

ДУМИ ЯСНІ – РОЗДУМИ РЯСНІ

Темп сучасного життя не зовсім приє тиші, в якій Бог промовляє до душі. — Хто перестає шукати Бога, той тратить глузд туземного життя. — Кожний повинен збагнути, що дійсна свобода — це не свавілля, ані анархія ні бунт. — Одна з головних причин чому ми повинні плекати нашину — це її втілення в канадіянізм, що якраз тепер у процесі формації. — Найгидкіша похвала — та, яка додає те "але". — Звичайно те, що протилежне тому, що говориться про ближнього, є дійсною правдою. — Найліпша відсіч наклепам — це мовчазність і безперервне сповнення своїх обов'язків. — Тяжко-важко любити тих зимних та 'коректних' людей, які, щоб не сказати щось злого, зовсім мовчать, або які, щоб не зробити шкоди, нічого не роблять. — Доктрина щастя — це біблія безумного. — Сказав Вольтер: "Щастя — це порожнє слово, бо все, що існує, має причину." — Характер — це досконало вихована воля. — Вбогим дається роботу, а не милостиню, тому що праця не сприяє лінивству, а милостиня старанності. — Життєрадісність є дитиною доброти. — Діти потребують більше живовзорів, а менше критиків. — Писав Віктор Гюго: "Щоб мати цивілізовану людину треба почати від її бабуні." — Комуніст дає вам сотика, а бере від вас доляра. — Вбогі не завжди можуть їсти м'ясо, а багаті не все можуть його стравити. — Людське серце відкривається лише тому серцю, що взаємно виявляється. — Совість є голосом душі, а пристрасті — голосом тіла. — Релігійні непорозуміння є жнивами диявола. — Кажуть в Еспанії: "Тому що не завжди дається нам те, що любимо, то любім те, що маємо." — Хоч життя коротке, все таки є пора на ввічливість. — Суспільство злочин приготовляє, а злочинець його допускається. — Хрест є тією одинокою драбиною, що сягає до небесного порога. — Грандіозність є одною з вищих властивостей нашої природи. — Смерть — це ключ до палати вічности. — Людина може бути переможцем навіть тоді, коли програла добру справу. — Служити Богові — це не відкладати добрі діла на пізніше. — Коли панує анархія, деспот стає спасителем. — Біля храму Божого диявол завжди збудує собі капличку. — Сказав Аристот: "Гідність полягає не в посіданні гонорів, але в відчутті, що ми на них заслужили." — Коренем невдоволення є самолюбство. — Хто не готов дати себе переконати, той не повинен брати участи в дискусіях. — Неслава полягає не в карі, але в злочині. — Китайська пословиця каже, що лайдаки не різняться, бо кожний колись був непослушним сином. — Хто шахрує свого друга, той пошахрує й Бога. — Скажіть мені в що людина вірить, а я вам скажу, як вона поступить. — Думати добре — це мудра річ; плянувати добре — мудріша, а діяти добре — наймудріша. — Сумніви є тінями правди. — Сни є плодами ночі, вирощені нестравленням. — Ось як відповів славнозвісний Демостен тому, який хвалив пиття Пилипа Македонського: "Це прикмета добра для губки, а не для короля!"

ПРОПОВІДУВАТИМЕ В АНҐЛІКАНЦІВ АПОСТОЛЬСЬКИЙ ДЕЛЕҐАТ

Апостольський Делеґат у Великій Британії — архиєпископ Кардінале дістав запрошення виголосити проповідь підчас святкування 5-річчя посвячення анґліканської катедри в Ковентрі, Анґлія, яке відбудеться в липні ц. р. Це перший випадок від часу Реформації, що якийсь Апостольський Делеґат проповідуватиме в анґліканській катедрі. Це подія великого історичного значення в історії церковного наближення. Чи не було би побажаним, щоб теж і посеред Українців, католиків і православних, заіснували подібні запрошення, тобто щоб католицький єпископ проповідував у православній церкві, а православний у католицькій. Думаємо, що таку подію всі дуже радо привітали б.

ПАТРІЯРХ АТЕНАҐОР ПИШЕ ДО ПАПИ ПРО ЕНЦИКЛІКУ

Про свою повну однозгідність з останньою папською енциклікою "Поступ народів" пише до Папи Павла Патріярх Атенаґор із Царгороду, як подає ватиканський часопис "Ль'Оссерваторе Романо", таке:

"Остання енцикліка викликала тут глибоке враження та велику гордість на цю історичну подію, якою Ваша Святість запросили всіх творити світ братньости, приязні та добробуту людства. Так сповнені вірою, висловлюємо нашому пошанигідному Братові наші найщиріші поздоровлення та найкращі побажання для Його цінного здоров'я."

Проф. Андрій Гнатишин

ЦЕРКВА СВ. ВАРВАРИ У ВІДНІ – МІСЦЕ ПОБУТУ МОЩІВ СВ. ЙОСАФАТА КОЛИСЬ І ТЕПЕР

Проф. Андрій Гнатишин диригує хором—латинських питомців зі семінарії у Ст. Ґабріель, які вивчили українські пісні та співають на українському концерті.

Ректор дух. семінарії у Ст. Ґабріель запрошує нашого пароха відправити Службу Божу в їх історичній церкві. Там співає хор богословів під проводом дир. А. Гнатишина, який присвятив кілька проб для підготови. Цей хор, на запрошення пароха співає Сл. Божу в церкві св. Варвари під тою ж управою. Це було 5 лютня 1961 року, можна сказати: історична дата, в якому то дні перший раз співають австрійські богослови українську Сл. Божу під управою українського дириґента. Братство св. Варвари приняло їх сердечно і вони, сьогодні вже священики, понесли у своїх серцях любов і пошану до українського народу, його страдаючої Церкви та обряду. — Така сама історія повторилася в цьому році з богословами в Ст. Пельтені. Дуже цікава була подія, що й малі хлопці архиєп. малої семінарії у Голябрун, які теж співали нашу Сл. Божу під управою Гнатишина з великим зацікавленням та дуже добре вив'язались із свого завдання, а Сл. Божу правив парох о. д-р Купранець.

У тому році припав сторічний ювілей із дня смерти Тараса Шевченка. Створився комітет з усіх товариств, а треба знати що за тих кілька літ постало, окрім Братства св. Варвари, ще т-во "Буковина", "Жіночий Союз", "Союз Українців в Австрії", "Братство св. Володимира" (православне). Головою комітету став парох св. Варвари. Відбувся величавий концерт, на якому промовляв сам парох і д-р Р. Залозецький та співав хор св. Варвари зі своїми солістами.

В тому році відбулася проща до Маріяцель, а в осени, почавши від 4-го листопада "Тиждень молитов за успіх Собору" в нашій церкві, під протектором архиєп. кардинала Кеніґа. Кождого дня інший нарід мав своє богослуження. На закінчення ж цього тижня відбулася торжественна Архиєрейська Служба Божа в архикатедральному храмі св. Стефана, яку відправив Преосв. Архиєп. Гавриїл Букатко, в сослуженні наших отців, а проповідував парох собору прелат д-р Дорр.

Про це свято розписалася вся віденська преса, а "Кірхенцайтунґ" помістив знимки Преосв. Гавриїла Букатка, осібно дириґента хору А. Гнатишина, а про хор пише в суперлятивах. По цьому святі вручив парох, о. д-р Купранець пластинки нашого хору із Сл. Божою кардиналові Кеніґові та передав для Свт. Отця папи Римського Івана XXIII, за що опісля папа Іван XXIII наділив нашого пароха своїм портретом із власноручним підписом, а дир. Гнатишина, д-ра Дзеровича і Ю. Плешкевича срібними медалями. — Це був рік повний успіху праці нашого пароха, хору і Братства.

У 1962 р. хор наспівав воскресні пісні й гаївки на грам. пластинки, які видав Василь Ільчишин у Клівленді.

Успішна праця попереднього року витворила ще більший підйом духа. На запрошення пароха прибуває на Сл. Божу папський нунцій Опіліо Россі та австрійський премієр д-р Альфонс Горбах. Обидвох опісля гостить наш парох у своїй резиденції, а премієр потім іще нераз заходив на богослуження до нашої церковці та навіть на водосвятті держить свічку, а нераз заходить і з дружиною, яка теж часто буває гостем о. Купранця.

Вершком культурної праці парохії і Братства був величавий концерт у залі Моцарта з нагоди 100-річчя існування Братства св. Варвари, над яким перебрали почесний патронат: Ем. Кардинал Франц Кеніґ, премієр Австрії д-р Альфонс Горбах; Й. Ексцеленція Апостольський Нунцій Опіліо Россі, міністр освіти д-р Гайнріх Дріммель і Всесвітл. о. Протоархимандрит Павло Миськів ЧСВВ. У заповненій залі концерт-гавзу, державними людьми, духовенством, різними Згромадженнями сестер, співав хор зі своїми солістами і нашим співаком Мирославом Старицьким із Парижа. Ранком у день концерту відбулася торжественна Служба Божа, на якій був папський Нунцій і премієр Горбах. З приводу цього великого свята були рецензії і знимка видiлових Братства з їх головою д-р Дзеровичем на чолі.

Восени цього ж самого року на запрошення організації Катол. Молоді відбулася знову Сл. Божа в соборі св. Стефана під гаслом: "Австрійська молодь за Собор". У цій богослужбі взяло участь щонайменше десять тисяч молоді, яка прибула з понад 200 прапорами різних католицьких організацій. А в тому треба згадати, що заходами австрійської католицької молоді, при діяльній участі о. д-ра Купранця і дир. Гнатишина, видано друком книжечку з німецьким текстом нашої Сл. Божої та з нотами головних напівів відповідей, які співали всі вірні. — Після цього Катол. Молодь у Ст. Пельтен запросила наш хор із концертом, який там відбувся з великим моральним успіхом.

1963 рік приніс нашій парохії подібні імпрези як і попередній. Виступи в радіо по чужих церквах, знов Сл. Божа в Ст. Ґабріель і вони в нас. У цьому ж році дириґент А. Гнатишин одержує титул професора від австрійського уряду.

В цьому році відбувся міжнародній конґрес спиводу 1100-річних роковин приходу апостолів Слав'ян св. Кирила і Методія до наддунайських країн. На цей конґрес запрошено хор св. Варвари, який дав там концерт і співав Сл. Божу в лат. обряді однак із первісним старо-слов'янським текстом.

Усі ці наші імпрези мали завданням познакомити чужинців із нашим обрядом, нашою церковною музикою й культурою та виробити добре ім'я нашому народові, а тим самим зискати любов для нього. — Щоб таку ціль осягнути, треба вміти з'єднати собі людей у найвищих духовних і державних колах і це вповні вдалося нашому парохові, чого доказом описане.

Як відомо, хори в церкві св. Варвари дуже малі, бо тільки над самими дверми у притворі церкви. Часто застановлялися дириґенти, особливо ж Гнатишин, як би ці хори побільшити, щоб співаки могли свобідно стояти. Застановлявся вже над цим питанням о. Горникевич, о. Лада і о. Гавліч; та доконав діла о. Купранець 1961 року. Справа побільшення хорів не була легка, бо наша церква стоїть під охороною віденських пам'ятників, т. зв. "Денкмальшуц", яка нерадо дозволяє на зміни в старих церквах. Та якось удалося парохові переконати цю установу й дієцезальний будівничий уряд та при помочі інженера Романа Щуровського, який перебрав на себе перебудову, вдалося побільшити хори, при чому церква не стратила нічого на своїй формі, стилю і красі, навпаки, ще й зискала. На хорах добудовано підвищення для мужеських голосів у формі півкола і тепер може там вигідно стояти навіть 50 співаків. Вхід на хори є знадвору, входиться осібними дверми й вигідними сходами. (При вході приміщено й тоалету.) Для цього входу відпустила нам дирекція головної пошти пів своєї кімнати, бо треба знати, що церква є забудована будинками головної пошти. Хористи, коли входять на ці хори, згадують вдячно людей, що зуміли довершити цього діла.

О. парохові Купранцеві вдалося також цілковито відновити святилище, зреформувати його й покрити гарним мармуровим каменем. Цього вже давно було треба, бо дерев'яна підлога дов-

Фрагмент з офіційного прийняття в Апостольській Нунціятурі в 1963 році у Відні.

Зліва: о. д-р о. Купранець, ЧСВВ — український католицький парох Відня, Архиєпископ О. Россі—Апостольський Нунцій на Австрію, д-р А. Шерф президент Австрії й д-р А. Ґорбах — премієр Австрії.

круги престолу вже була струпішіла й зогнила, а до цього ж при обході довкруги престолу треба було вступати на ступені, що справляло трудність особливо старшим священикам. Тепер є одна рівна підлога що йде довкола престолу аж перед іконостас до горного сідалища, та має гарний вигляд достосований до барокового стилю церкви. Відновлено й перемальовано забудування іконостасу, а з часом відновлено й образи на іконостасі та образ св. Варвари за головним престолом. Куди поглянеш у церкві, бачиться руку пароха о. д-ра Купранця. Ось, на церкві всі однакові крісла, забудована сповідальниця, що стоїть з лівого боку під хорами, при вході, відновлений крилос, ікона св. Йосифа, що її влаштувало Братство в своєму ювілейному році, а далі як увійдеш дальше направо, зайдеш у каплицю св. Йосафата. Там стоїть малий престолик, а за ним на стіні великий образ св. Йосафата на далекому тілі українських славних церков, обрамований рамами раннього барокового клясицизму. На противній стіні, знову ж, іще Йосафат як хлопчина в храмі, де його просвічує іскра від розп'ятого Христа. На правій стороні під стіною стоїть домовина, в якій привезено святого Йосафата до Відня. Ця домовина довго лежала й порохом припадала під престолом у каплиці. Тепер домовину оббито дамастовим матеріялом, однак ненарушеними стали оригінальні печатки і пльомби. Домовину приміщено під склом. Тут на правій стіні лежить гарно вишита плащаниця, що її вишила пані Беднаж, і в цьому році її посвячено. Кальорифери, що відставали від стіни і які кождий прохожий зачіпав, вбудовано під вікном у стіну та прикрито мосяжною бляхою з відповідними взорами. Усіх задумів парох не вспів був зробити; хотів поставити ще й іконостас у каплиці, бо щойно тоді каплиця мала б свій гарний оригінальний східній, нашому стилеві відповідний вигляд. Для тієї цілі вже вбудований дерев'яний лук, на якому приміщено старі образи 12 апостолів. До помочі в цих своїх задумах і переведеннях став о. Купранцеві його сотрудник о. Тарас Прокопів, який, ще заки вступив до манастиря, вчився столярського діла. Неодна робота, яка коштувала би багато гроша, на що наша бідна церковна громада зложитися не може, — стала виконана його руками.

Та не тільки в церкві бачимо діла о. Купранця. Ось наша Братська домівка. Вона цілковито перебудована. Із двох кімнат постала одна велика. Гарні шафи, столи й крісла, а на чистих стінах портрети наших великих церковних і державних мужів, поетів, письменників і композиторів репрезентують гідно нашу церковну громаду. Тут відбуваються проби хору, засідання, тут учаться діти у парохіяльній українській суботній школці. — А увійдемо до помешкання простороі парохіяльної резиденції, бачиться те саме, Резиденцію вже частинно був відновив о. Гавліч. О. Купранець уповні докінчив віднову та придбав майже все нове репрезентативне умеблювання. Стіни канцелярії і всіх кімнат у резиденції прикрасили гарні ікони в українському стилі та численні олійні картини з кращими монументами та краєвидами України. Наші вишивки та інші українські елементи зробили нашу парохіяльну резиденцію — як висловився премієр Австрії д-р Горбах — "неофіційною українською амбасадою та показом української культури в Австрії."

Тепер парохом у нас о. д-р Венедикт Сютик. У церкві дальше йде віднова. Відновлено ікони на проскомидійнику, патериці й інше та підготовляється плян покласти мармурову долівку, таку яку почав і заплянував о. Купранець довкруги й коло іконостасу, на цілій церкві, а опісля вималювати церкву. — Культурна праця також продовжується. На запрошення латинських парохів відправлено Служби Божі, які роблять особливе враження на глядачів і слухачів, вірних тих парохій. Також відбуваються радіопередачі, про які Відень не забуває. На превеликий жаль наша стара братія вимирає, а доросту немає. Остання війна, час Гітлера, а опісля час окупації, в якому то ніхто не важився організувати молодь, той час вирвав нам із рук багато вірних, яких нині вже тяжко притягнути до активности, бо виховав їх воєнний і післявоєнний час.

Длятого, якщо хочемо жити й задержати церкву й парохію в наших руках, — мусимо жити, діяти і держатись у тісних зв'язках з віденським церковним і культурним світом, щоб не загинути як самітній човен на бурхливому морі. А до цього маємо добру нагоду в цьому 1967 році, в році ювілею проголошення святим нашого українського мученика за з'єдинення з Римом, св. священомученика Йосафата, якого так почитає столиця католицької австрійської країни.

ПОМЕР КАРДИНАЛ ДАНТЕ, ЯКИЙ "ДИРИҐУВАВ" ПАПАМИ

У квітні ц. р. помер у Римі кардинал Енріко Данте на 83 році життя. Коротко перед смертю відвідав його в клініці Папа Павло. З його смертю Кардинальська Колеґія складається з 93 членів, з чого 25 Італійців. Данте був відомий безконечним мільйонам прочан, які прибували до Риму з усього світу, як цей, що "диригує Папою", що відповідало правді, бо він через 50 років був церемонієром для шістьох Папів, починаючи від Папи Пія X-го. У 1965 р. Папа Павло йменував його кардиналом. Треба додати, що Данте був завзятим спортовцем. Він належав до групи основників футбольної дружини "АС Рома". Ще в 75 році життя управляв спорт-альпіністику в горах Дольомітах.

1867 1967

100-РІЧЧЯ КАНАДИ

о. Євген Білик, ЧСВВ

КОРОТКА ІСТОРІЯ КАНАДИ

Історія Канади починається в XV століттю. Норвежці мали бути біля берегів Канади вже около 1000 року, але не осіли на ній. У 1497 році моряк Іван Кабот, шукаючи для Британії дороги до Індій, натрапив на східнє побережжя Канади і завернув. За якого чверть століття Француз Жак Картіє почав серію подорожів для розсліду Канади. У 1534 р. він приплив гирлом ріки св. Лаврентія до індіянського села Гошеваґа, де сьогодні стоїть Монтреаль. Ці Індіяни називали свої осідки словом "каната", що означає ряд хат або сільце. Подібні осідки Індіян на перших мапах Канади зазначувано тим словом. Із цього слова "каната" пішла згодом назва цілого краю Канада, якої перший раз урядово вжили в т. зв. Квебек Акті з 1791 року.

Закладають перші колонії

По 1600 році Франція почала закладати свої колонії в Канаді над рікою св. Лаврентія з головним осідком — Квебек, та в теперішній Новій Скошії, яку вона звала Акадією. Британія знов у тому самому часі заселювала побережжя Атлянтику на південь від французької Акадії, де тепер стоїть стейт Мейн. Колонії обох держав скоро зростали і поширювалися вглиб країни, то й скоро прийшло між ними до непорозумінь та боротьби за впливи і власні інтереси. Франція приєднала для себе Індіян Альґонквінів та Гюронів, Британія знов Іріквоїв і ці помагали їм у нападах на противника. Першою жертвою тих нападів упав французький Порт Роял в Акадії, який 1613 р. зруйнували Британці з півдня. По 150 роках таких взаємних нападів прийшло до рішального бою на Площах Авраама біля міста Квебек у 1759 році. Тут британський генерал Вулф переміг французьку армію ґенерала Монткама і місто Квебек підпало під владу Британців, а наступного року піддався їм Монтреаль. Так пішли намарне всі труди та старання визначних тодішніх Французів у Канаді: Шамплейна, Фронтенака і Ля Салля. Паризьким договором, що його заключили Британія і Франція 1763 р., Франція зреклася всіх своїх претенсій до Канади в користь Британії.

Один із індіянських "чіфів" - вождів у Алберті, Канада, перед своїм шатром.

Хоч переважна більшість населення тоді була французька, їй жилося незле під британським правлінням. Силою Квебек Акту з 1774 р. Французи дістали свободу зберегати свою релігію, мову, традиції. Що Французи були з цього дуже вдоволені свідчить те, що в часі Американської революції проти Британії вони не пристали до Американців у боротьбі за незалежність від Британії.

Дальший хід подій

Американська Революція значно вплинула на дальший хід історії Канади. Багато Британців в Америці осталися вірні своєму королеві та перенеслися до Канади і через це більшість населення Канади стала вже британського походження. Це населення не любило задержаної досі французької форми правління та домагалися своєї британської системи. Щоб їх задоволити, Бри-

Сцена з життя канадійських ескімосів у їх "хаті", яка "збудована" зо снігу.

танія видала Конституційний акт 1791 р., яким Канаду розділено на дві провінції: Горішню Канаду з переважно протестантським, британським населенням, і на Долішню Канаду з французьким католицьким населенням. Це були теперішні провінції Онтаріо та Квебек. Хоч це виглядало на добру розв'язку, нові клопоти скоро виринули. Обі провінції спалахнули в 1837 р. повстанням проти невідповідального урядування деяких урядовців. Провіривши справу, Британія проголосила Акт Злуки 1840 р. яким злучено обі провінції в одну під одним відповідальним урядом. Від тоді нові зміни, все на краще, приходили скоро і Канада сильно розвивалася та зростала.

Першим столичним містом Канади був Кінґстон від 1841 р. Пізніше були ним Монтреаль, Торонто, Квебек і Оттава від 1885 року. Границю між Канадою й Америкою встановлено в 1842-46 роках.

Великі віддалі між частинами Канади були очевидною трудністю. Але їх добробут і безпека вимагали тісної взаємної співпраці та допомоги між ними. Звідси пішли старання провідних людей усіх частин Канади про їх злуку в одну цілість. Частинне з'єднання настало 1867 року, коли Брітіш Норт Америка Акт створив та злучив в одну Домінію 4 провінції: Квебек, Онтаріо, Нову Скошію і Нью-Бронсвик. Нова держава одержала назву Домінія Канади, а день 1-го липня, коли то проголошено Акт, став державним святом — Днем Домінії. Опісля до конфедерації приступили ще: Манітоба 1870 р., Брітіш Колюмбія 1871 р., Острів Князя Едварда 1873 р., Алберта й Саскачеван 1905 р. і Ньюфавндленд 1949 р. Дві області, Юкон і Північно-Західні Території, є під правлінням федерального уряду.

(Далі буде)

АМЕРИКАНСЬКА ПРОВІНЦІЯ ОО. ВАСИЛІЯН

оголошує

ЮВІЛЕЙНИЙ КОНКУРС

на

МИСТЕЦЬКИЙ ОБРАЗ-ІКОНУ СВ. СВЯЩЕНОМУЧЕНИКА ЙОСАФАТА КУНЦЕВИЧА, ЧСВВ

з нагоди

СТОРІЧЧЯ ЙОГО КАНОНІЗАЦІЇ

(1867-1967)

Нагороди за Образ-Ікону:

1. $1,000.00; 2. $500.00; 3. $300.00.

Вимоги:

1. Образ-Ікона Св. Йосафата має:

а) Зображати святого в чернечій рясі або в архиєрейських ризах.

б) Мати розмір 43" x 33" (цалі).

в) Бути намальований олійними фарбами або темперою.

г) Бути відданий до Протоігуменату найдальше до 30 вересня, 1967 року.

2. Мистецьке Жюрі оцінить образи-ікони і призначить нагороди. Воно також зможе дати і більше нагород за інші образи чи ікони.

3. Всі нагороджені образи-ікони Св. Йосафата стануть власністю Отців Василіян у ЗДА з правом репродукцій.

За ближчими поясненнями щодо конкурсу, просимо звертатися на адресу:

Very Rev. Nicholas M. Kohut, OSBM
Provincial Superior
22 East 7th St., New York, N.Y. 10003

НОВА КНИЖКА
ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТУ
Видання для народу з 54 ілюстраціями
Уклав о. В. Бурко, ЧСВВ
Видавництво оо. Василіян, Прудентопіль, 1965
Стор. 240 — Ціна $2.00
Замовляти:
BASILIAN PRESS,
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

о. Р. Г., ЧСВВ

ПОДВІЙНА ЛЮБОВ

РОЗМОВА ПІД ЧАС ЗЛИВИ

Рік 1914 — перша всесвітня війна. У Франції загальна мобілізація: всі на німецький фронт. Також о. П'єрові Теярові доводиться надягнути жовнірський мундир. Пізніше на його грудях пишалися дві медалі: одна за зразкове виконування військової служби, друга — за хоробрість. Коли о. П'єра допитувалися про таємницю його відваги та спокою духа, навіть під час пекельного бомбардування їхніх позицій Німцями, він відповідав коротко: — Якщо мене вб'ють, то зміню лише стан, ось і все!

У пізніших своїх творах Теяр уточнив ці слова, пояснюючи, що смерть доводить нас "до стану, якого домагається те, щоб на нас ізлинув Божий вогонь". Зміна така здійснюється завдяки перемозі Ісуса Христа над смертю. Бо через Христову смерть довершується ота вирішальна переміна, коли то Бог забирає в нас усі "пасиви" й обдаровує "повнотою та єдністю."1)

⁂

Може бути, що подібні думки висловив о. П'єр у розмові зі своїм молодим приятелем, — теж науковцем, проте атеїстом, — після того, як повернувся з фронту, удекорований медалями й відзначеннями.

Була бурхлива ніч. Дощ лив безперервно три години. Годі було носа висунути поза двері. Хоч-не-хоч молоді науковці продовжали дискусію. Врешті вона зійшла на тему постання всесвіту — космосу. Отець П'єр викладає це питання в християнському насвітленні, так як це завчив під час студій палеонтології, і як це перетворив у свій погляд на цю справу, чи навіть світогляд, який він залюбки підкреслював німецьким словом "Вельтаншавунг". Розпочинає з отого біблійного "На початку... сказав Бог... і постав світ" — перша світляна матерія, в яку Творець уклав усі закони й сили для дальшого її розвитку, аж доки не осягне повноти свого розвитку (плеромізація). Теяр змальовує увесь процес створювання щораз то складніших форм буття: корпускулярні частки — електрони — атоми — молекули; далі виникання перших протеїн, а з них перших живих істот: вірусів — бактерій — одноклітинних тварин; поява молюсків, повзунів, риб, птиць, ссавців, у яких нервова система й мозкові клітини стають щораз складнішими, все більше й більше здатними витворювати думки. Тут і наступає, врешті, перехід від чисто тваринного світу (біосфера) до світу думки (ноосфера) — до людини. Людина ж, озброєна інтелігентністю, вирушає на здобування світу. В переможному отому поході залишає вона за собою щораз то виразніші сліди думки-культури (палеоліт-неоліт). Так ото людська думка починає накреслювати по світі щораз то ширше коло, все більше й більше збагачуючи ноосферу. Людина пізнає світ, але, водночас, і себе саму, а й інших людей. Таке пізнання дає їй змогу сягати думкою щораз то ширше й щораз то вище (суперрефлексія), — підноситися аж до пізнання найвищого ідеалу людини. Цей найвищий ідеал у космосі становить Пункт Омега — Ісус Христос, який у "повноту часу" — тоді, коли люди знайшлися вже на такому загальному рівні інтелектуального розвитку, який дозволяв їм сприйняти та здійснювати Євангельське вчення—Ісус Христос приймає людське тіло від Пречистої Діви Марії. Своєю появою в космосі, Христос дає поштовх для остаточного вивершення процесу еволюції. Із того часу всесвіт — увесь світ веґетативний, сензитивний, тваринний, душевний — нестримним розвитком напрямляється до свого найвищого звершення в Христі — в Пункті Омега. Всесвіт "висходить" через феномен людського думання, спрямовується до свого пункту зосередження й до остаточного перетворення. Цей процес спроможне здійснити лише християнство, "вдруге (і начебто з другою потужністю) втілене в духові енергії матерії" — "християнство, *відроджене*, як за перших днів, певне своєї завтрішньої перемоги, воно ж бо єдино здатне... стати Релігією — особливим рушієм Еволюції."2)

Цей виклад Теярів промовляє до переконання Макса Беґуена. Він починає передумувати ці справи, починає вірити. Він згодом визнає: "Того вечора я народився для життя, тремтячи, як Лазар, що виходить із гробу на поклик Господа: Встань!"3)

⁂

Ці дві події — і Теярова смерть (яку ми описали в попередній статті), і навернення атеїста М. Беґуена — залюбки наводять у своїх писаннях звеличники автора твору "Людина — феномен". Цим намірюють вони підкреслити бездоганність християнського переконання о. П'єра Теяра. Скільки правдивости в цих двох подіях, про це одного дня скажуть історики. Тепер є певні дві речі: 1) що Теяр де Шарден своїми науковими працями проклав нові шляхи у ділянці розцінювання питання еволюції, і 2) що його твори "є багаті на великі помилки й двозначності під кутом бачення католицького вчення", зокрема, коли йдеться про такі питання як створення світу, відношення космосу до Бога, лад природний і надприродний, дух і матерія, первородний гріх і зло на світі.[4])

Двозначність і непевність висловів, неточність понять використовують різні, покликані й непокликані, інтерпретатори Теярової думки, щоб по-своєму тлумачити й викривляти вчення Церкви, вливаючи в слова Євангелії зміст, якого вона насправді не має.

Деяким із таких питань присвятимо дальші наші статті.

---

[1]) Cfr. CRESPY, "Il pensiero di Teilhard de Chardin", Torino 1963, p. 136.

[2]) З невиданого твору "Le Christique", цитованого в CRESPY, o. c., p. 92.

[3]) GUIDO DOMENICALI, nell' Introduzione all' opuscolo di TEILHARD DE CHARDIN "Le Pretr", p. 22.

[4]) Cfr. "L'OSSERVATORE ROMANO", No. 299/64, p. 10.

◆ ◆ ◆

Олександер Мох

ПИСЬМЕННИКИ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ

Довідник. Упорядкував Олег Килимник. (Вид.) Радянський письменник. Київ. 1960. Стор. 578 + 1 нпг., форм. 145 x 228 мм.

УКРАЇНСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ. Біо-бібліографічний словник. Том четвертий: Радянська література. Стор. 844 + 1 нпг. Видавництво художньої літератури "Дніпро". Київ 1965. — Том п'ятий: Радянська література Л-Я. Стор. 855 + 1 нпг. Формат 145 x 227 мм.

I.

Два томи — IV і V — біо-бібліографічного словника "Українські письменники" охоплюють імена українських письменників, творчість яких зайняла помітне місце в літературному процесі на Україні від більшовицької революції до початку 1964 р. включно. "У словнику вміщуються також персоналії провідних українських радянських письменників — членів Спілки письменників та вчених-літературознавців..." (IV, 5), як подається на вступі "Від укладачів". Словник т. IV-V уклали: О. І. Черкашин, П. Ф. Колосова, Т. Г. Шерстюк. Відповідальний редактор IV т. Л. М. Новиченко, а V т. С. А. Крижанівський.

Коли в довіднику "Письменники Радянської України" за редакцією проф. Олега Килимника подається дані радше біографічні з портретами письменників ("які найбільш активно виявили своє творче обличчя між двома декадами, цебто між 1951 і 1860 рр." — 4), то в Словнику "Українські письменники" тт. IV і V — крім біографічної довідки — маємо ще перелік публікацій творів письменика з поданням числа накладів, далі перелік критичних статтей про творчість даного письменника, театральних рецензій та бібліографічні довідники.

Довідник "Письменники Радянської України" оправлений у синясте полотно з червоними й золотими витисками, отже ніби в "патріотичні" барви УРСР. Мова в Довіднику менше засмічена московизмами, коли в Словнику — хронологічно пізнішому — вона вже рясніє словечками "наближення до братньої" мови московської. Зате Килимник подає в Довіднику багато письменників, які пишуть *тільки* московською мовою та не мають нічого спільного з українством, навіть радянським, хіба те, що місце народження декого випало в Україні. Автор Довідника, проф. Олег Килимник * 1913 р. на Черкащині, з 1940-46 рр. "перебував у рядах Радянської Армії. Учасник оборони Ленінграда. Нагороджений орденами та медалями. Член КПРС (Комуністичної Партії). Має "вчений ступінь кандидата філологічних наук. З 1949 р. і понині (1960) — завідуючий катедрою літератури Вищої партійної школи при ЦК КП України" (Д 210). У словнику "П. Р. У." доповнена біографія Килимника. він селянський син, член Спілки письменників України, але вже тільки "працював" (минулий час!) керівником згаданої "кафедри": може його повищили, як Хрущова? Пристійний, приємний, з правдиво мужеським обличчям.*)

У Довіднику на 579 сторінках подано дані (з портретами) про 330 письменників Радянської України. Дуже багато помагають при представленні світлини: книга стає більше людською... З цього числа 330 письменників Радянської України — маємо 18 письменників Жидів та 53 Москалів. Із цих 18 Жидів аж 7 пише виключно по-московськи, хоч усі вони народжені в Україні. Два з них мають якісь жидівські зацікавлення: один написав книжку про Ізраїль, другий пише "єврейською" мовою, крім української. З обличчя вони мало-семітські: більше на Жидів скидаються Українці Бажан та "сам" Корнійчук... Що жінка Корнійчука, Ванда Васілевська, родом Полька — те знаємо. Далі маємо аж 53 (на всіх 330) письменників, які пишуть тільки по-московському. Дехто з них "Повнить Обов'язки Українця", якщо зайде потреба,**) нпр. офіційний безбожник Владімір Беляєв, народжений щоправда в Україні, пише по-московському, але в 1944 р. приїхав "відряджений" до Львова "як спецкор Всесоюзного (СССР!) Радіокомітету, де живе й досі" — "помагати" не дуже-певним львов'янам; як от нпр. д-рові Михайлові Рудницькому (тому з "Діла"!) поміг написати книжку "про зрадницьку діяльність українських буржуазних націоналістів" (Дов. 420). Він теж написав кіносценарій фільму "Іванна", оплюгавлюючи пам'ять Сл. Божого Андрія Шептицького. Та найбільше характеристичним для багатьох письменників Українців те, що багато з них пише не тільки українською, але й московською мовами, нпр. Вольний, отже — як Беляєв, але більш приховано "сповняють обов'язки Українця": полатану сорочку з матері України стягати. Обов'язково деяких із тих "попів", навіть саме тих, які пишуть тільки по-московському і самі московського походження, — довідник подає на світлині... в українських вишиваних сорочках (Д. 506). "Вітчизна" (1958, 5: стор. 178) пише виразно: "Український письменник — людина абсолютно двомовна: він однаково знає українську і російську мови. В певних випадках він і мислить російською мовою, перекладаючи її на українську."***) Деякі ж із письменників Радянської України не тільки пишуть по-московському, але ще й народжені поза Україною, навіть на Сибірі (Д. 528). Можемо тут заспівати — за Тичиною й іншими біологічними матеріялістами-вітаїстами:

> Я єсть народ, якого Правди сила
> нікимзвойована ще не була.
> Яка біда мене, яка чума косила, —
> а сила знову розцвіла.
> Щоб жить — ні в кого права не питаюсь.
> Щоб жить — я всі кайдани розірву.
> Я стверджуюсь, я утверждаюсь,
> бо я живу!

(Далі буде)

---

*) У дальшому, для скорочення назв, називатимемо книжку Килимника скорочено "Довідник", а кн. "Українські письменники" скорочено "Словник". — О. М.

**) Таких "попів" = Пелньонци Обовйонзкі Поляка, як їх називають тепер у Польщі, маємо в СССР, а особливо в УРСР тьму-тьменну. Самі большевики сміються: — Чоловіче, що з тобою коїться? — А що таке? — Та не впізнаю тебе. То ти був райземвідділом, то райкомунгоспом, не знати чого тебе в торгівлю затягло — і ти вже райспоживспілка; а тепер, чую, зовсім на райтос зійшов. Чи це ти, Миколо? — Розумієш, друже, я тепер не я. Яку мені дадуть роль, таку й граю. ("Артист" — "Вітчизна" 1963, 8, стор. 202). Цей дотеп можна в 100% застосувати до "радянських письменників", як про те свідчать навіть їх офіційні біографії. Ось для прикладу життєпис славного письменника Ю. Яновського (815 стор. Словника У). "Народився 1902 р. в сім'ї службовця в м. Єлисаветграді (нині Кіровоград). Вчився в церковно-парафіяльній і народній школах, Єлисаветградському реальному училищі... Понад три роки працював у радянських установах: статистиком у повітовому статбюро, інспектором у робітничо-селянській інспекції, в адмінвідділі повітового виконкому. Вчився в механічному технікумі і Київському політехнічному інституті на першому і другому курсах (1922-3). Перший вірш "Море" *російською* мовою надруковано в газ. "Пролетарская правда" у 1922 р. Твори українською мовою почав друкувати у 1924 р.... З того часу друкувався систематично, виступав у різних жанрах: романи, повісті, оповідання, драматичні твори, кіносценарії, нариси, статті. До війни співробітничав у газетах, працював редактором на кінофабриці, написав кілька кіносценаріїв для українського кіно. В роки Вітчизняної війни був відповідальним редактором журн. "Українська література", військовим кореспондентом на І-му Українському фронті. В 1945-46 рр. був представником радянської преси на Нюрнберзькому процесі фашистських злочинців. За заслуги в галузі літератури і громадську діяльність нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора (1939). За цикл "Київські оповідання" присуджено Державну премію третього ступеня за 1948 р. Помер 25 лютого 1954 року." Так виглядає життєпис одного з найбільших радянських письменників, якого деякі наші націоналісти передруковують, як ніби патріотичного мало-що не націоналіста. А передруковані "Чотири шаблі" мали всього 10 тисяч накладу в УРСР, зате інші твори цього "націоналіста" мали в СССР, нпр. "Вершники" (по укр. і по моск.) 415 тисяч накладу, "Майстер корабля" 30 тисяч, "Київські оповідання" 391 тис., "Вершники" 515 тисяч накладу. Отже оплачується виляти хвостом...

***) Що хвалить уже еміграційний письменник Костецький у двійкарській "Сучасності"...

◆ ◆ ◆

УКРАЇНСЬКА РОДИНО, ЧИ ТИ ГОТОВА ЗРОБИТИ ЖЕРТВУ ДЛЯ БОГА Й УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ДАТИ СВОГО СИНА НА СВЯЩЕНИКА?

◆ ◆ ◆

Д-р Михайло Росляк

МОЯ КОРОТКА АВТОБІОГРАФІЯ

Д-р М. Росляк помер дня 26. XI. 1966 р. в Едмонтоні.

Я народився 6 травня 1897 року в селі Залісся, чортківського повіту, з малоземельних селян Семена й Марії з Задорожних Росляків. Тому що хрестили мене щойно 9 травня того ж року, то в моїй метриці неправильно зазначено день мого народження: 9 травня 1897 року і ця дата на підставі моєї метрики опісля була зазначувана в усіх моїх особистих документах упродовж усього мого життя.

Місцеву народню двоклясову школу закінчив я в родинному селі Заліссі у 1904-1908 роках. Ще в часі моєї науки в народній школі мої батьки нераз говорили, що їх бажанням за всяку ціну посилати мене до дальшої науки в середній школі в місті, хоч до того часу ніхто з місцевих селянських дітей села Залісся не вдостоївся був такого привілею. Але аж щойно у вересні 1910 року, коли я вже мав закінчених 13 років життя, вдалось з немалими, численними перешкодами завести мене фірою до міста Тернополя. Там, по моєму іще в червні того ж року складеному успішному вступному іспиті, вписали мене до тамошньої державної української гімназії, що тоді мала за свого патрона австрійського цісаря Франц - Йосифа І-го. Назагал усі мої товариші в усіх трьох відділах першої кляси названої гімназії були від мене три до чотири роки молодші, а мої ровесники були вже у четвертій та п'ятій клясах цеї гімназії. А що я при тому, всьому був іще високого росту, то також зовнішнім виглядом вирізнявся від усіх моїх товаришів. І це мене дещо духово депримувало. Остаточно я переборов у собі почуття меншевартости, почав зразу ж наполегливо вчитися та різні свої научні недостачі з попередніх літ доповняти. Завдяки цьому закінчив я першу клясу з відзначенням, діставши лише з німецької мови вислід "добрий", а з усіх інших предметів "дуже добрий". Таке успішне закінчення першої кляси дуже мене підбадьорило. Коли ж по вакаціях наступного шкільного року ми застали в другій клясі кількох репетентів, а між ними було навіть двох ростом близьких до мого росту, то я почувся вже цілковито морально задоволеним та щасливим, що не лише мій особистий високий ріст так досі вирізняв мене від інших моїх клясних товришів. Почавши від другої кляси мої професори давали мені вчити слабших моїх товаришів з тієї самої кляси, зокрема найчастіше математику, німецьку мову й латину, а почавши від третьої кляси також і греку. Ці лекції давали мені дохід на мої особисті і шкільні потреби. Це дуже мені помагало, бо мої батьки ледве могли платити за мене місячні оплати на моє утримання в місцевій Селянській Бурсі т-ва "Просвіта" (у першому році по 20 корон, а в дальших трьох роках аж до закінчення мною четвертої кляси по 25 корон місячно).

Так до кінця червня 1914 року закінчив я в Тернополі чотири кляси та виїхав зараз домів до Залісся із книжками до п'ятої кляси в надії, що по феріях повернуся знов до Тернополя на дальшу науку в тамошній гімназії. Але вибух першої світової війни змінив цілком спосіб мого дотеперішнього шкільного життя.

Скорий прихід у Чортківщину російських царських армій знівечив усі мої дотогочасні пляни і я залишився в домі батьків аж до літа 1917 року, коли під напором австрійсько - німецьких армій російські війська залишили Галичину і воєнний фронт на довший час пересунувся був на річку Збруч.

Перебуваючи в Заліссі під московською окупацією я помагав моїм батькам та родині моєї найстаршої сестри Павлини, молодої вдови, обтяженої чотирьома дрібними діточками, якої чоловік, 38-літній Василь Данюк, помер у часі поширеного в селі плямистого тифу. Помагав я в різних господарських роботах, а ввесь вільний час від тих робіт використовував на вивчення шкільних підручників з обсягу п'ятої гімназійної кляси, які в цілості мав з собою в Заліссі. Завдяки тому я міг, негайно по приході австрійської армії в Чортківщину, поїхати до Львова, де в філії тамошньої Української Академічної Гімназії склав іспит із п'ятої кляси в перших днях вересня 1917 року. Негайно по іспиті, закупив я бракуючі книжки з обсягу шостої й сьомої гімназійних кляс та повернувся до Залісся, де, вже вільний він господарських робіт, почав цілими днями й ночами вивчувати решту бракуючих мені до того часу знань із шкільних підручників з обсягу шостої кляси і при кінці жовтня 1917 року склав задовільно іспит із шостої гімназійної кляси перед спеціяльною іспитовою комісією Краєвої Шкільної Ради зі Львова, яка приїхала була до Чорткова, щоб дати можливість поздавати такі іспити всім тим гімназистам, що через війну мали втрачені три роки нормальних студій у середніх школах австрійської держави.

По складенні цього другого вже в тому році з черги мого іспиту, я з кінцем жовтня 1917 року, забравши з собою з рідного села близько 20 своїх ровесників та забезпечившись у Чорткові у шкільні підручники з обсягу сьомої гімназійної кляси, виїхав до Коша Українських Січових Стрільців до Пісочної, стрийського повіту, де тоді розпочав свою військову службу. Із села Пісочна по кількох днях вислано нас до військового вишколу до сусіднього села Веринь. У цьому селі я до кінця лютня 1918 року щоденно виконував усі приписані там військові обов'язки, а у вільних хвилинах кожного дня, вечорами до пізньої ночі та в усі неділі й свята виучував шкільні підручники сьомої кляси та приготовлявся так скласти іспити із сьомої кляси при найближчій нагоді.

Така нагода трапилася мені несподівано з початком березня 1918 року. В тому часі урядуючий ад'ютант нашого вишколу, відомий уже тоді львівський молодий адвокат, а пізніший визначний учений і професор університету, найперше в Празі, опісля ж у Львові, пор. д-р Володимир Старосольський вислав мене службово з довірочними листами з Києва від Української Центральної Ради до голови української парляментарної репрезентації у віденському парляменті, д-ра Євгена Петрушевича, вистаравши одночасно для мене одномісячну відпустку, щоб уможливити мені при нагоді тієї поїздки у Відні здати іспит із сьомої гімназійної кляси. У тому часі працювала ще у Відні українська державна гімназія, де я застав кількох своїх професорів з-перед війни у Тернополі. У Відні я цілий місяць щодня пильно вчився і щойно при кінці своєї відпустки склав цей іспит і то з дуже високими оцінками, бо дійсно до цього іспиту довго приготовлявся і мав нагоду з добрих підручників увесь матеріял добре опанувати. Закупивши по іспиті підручники з восьмої гімназійної кляси, щасливий і задоволений, що вже маю перед собою лиш одну клясу до закінченя гімназії, я повернувся до Вериня, де днями виконував усі службові обов'язки у вишколі, нарівні з усіми іншими стрільцями, а у вільних хвилинах днями та всіми вечорами дальше вчився.

Також пор. д-р В. Старосольський був дуже вдоволений із виконання дорученого мені довірочного завдання та привезення йому відповіді від д-ра Є. Петрушевича з Відня.

Незабаром по тім Кіш і Вишкіл УСС були перенесені в Україну в околиці Запоріжжя, при чому мене приділено там до військової служби в Гуцульській Сотні, яка разом з іншими боєвими частинами Легіону УСС була тоді стаціонована в місті Олександрійську; тепер названому Запоріжжя. По короткому часі наші частини перенесено в околиці міста Єлисаветгороду, де моя сотня була приміщена в селі Масляниківка. Там теж за ввесь час нашого перебування була також Команда Легіону з командою осібної військової групи, до якої входив наш Легіон, а якою командував архикнязь Вільгельм, відомий опісля під назвою Василя Вишиваного. Тут також щодня виконував я всі службові обов'язки, а вільні від військової служби хвилини використовував на дальшу науку матеріялу з обсягу восьмої гімназійної кляси.

АМЕРИКАНСЬКА ПРОВІНЦІЯ ОО. ВАСИЛІЯН ПРОГОЛОШУЄ ЮВІЛЕЙНИЙ КОНКУРС

на короткі нариси (ессеї) життепису св. Свщм: Йосафата Кунцевича, ЧСВВ з приводу сторіччя Його канонізації (1867-1967)

Нагороди за нариси:

1. Діти 7 і 8 кляс початкової школи (300-500 слів) — $25.00.

2. Середньо-шкільна молодь (800-1000 слів) — $50.00.

3. Студенти коледжу (1200-1500 слів) — $100.00.

(Можна писати або в українській або в англійській мовах).

Нагороджені праці оповістимо в українсько-католицькій пресі. Надісланих рукописів не звертаємо.

Ваші рукописи, як можливо, машинописом, вишліть найпізніше до кінця вересня 1967 р. на адресу:

Very Rev. Nicholas M. Kohut, OSBM
Provincial Superior
22 East 7th St., New York, N.Y., 10003

Казимир Грицина

МИТРОПОЛИТ А. ШЕПТИЦЬКИЙ В УНЕВІ
1. VII. 1937 РОКУ

Жиючи в Галичині, ми не мали щастя часто бачити наших Владик. Я вже мав 25 років, коли перший раз побачив живого нашого Митрополита на святі молоді "Українська Молодь Христові" 1933 року, з нагоди ювілею 1900-ліття смерти нашого Господа Ісуса Христа.

Це було біля катедри св. Юра. Митрополит сидів високо, оточений капітулою, а вдолині Владики Іван і Никита. Незабутній образ! Чи я тоді ступав по землі, не знаю. Коли ми наближалися і богослов, що очолював нашу групу скомандував "У право глянь!", ми почули голос Митрополита: "То що за група?" — "Тернопіль!" — каже наш богослов, а Митрополит каже: "Благословлю!"

І ми, задивлені в цей незабутній образ, перемаршували. Це була мить-хвилина. Але зблизька Митрополита таки я не бачив. Коли я вступив до оо. Студитів в Уневі, десь 1936 р., наш о. ігумен Климентій, брат Митрополита, раз сказав нам, що "Отець Митрополит сказав, що першого липня приїде до Унева." Першого липня обходимо пам'ятку св. Леонтія. Екзархом Москалів католиків був Леонтій Фйодоров, замучений большевиками, тож Митрополит хотів тим звеличати його пам'ять. Як я очікував першого липня, можете собі уявити! Але день перед липнем нам сказали, що Митрополит не приїде.

І ще цікаве нам казали, що Митрополит казав, що як приїде, то першого липня в год. 12-ій у полудне, а в 3-ій годині від'їде.

Наші гостинці не такі добрі, як тутешні шляхи. Нікому нічого не кажу, вичікую терпеливо першого липня 1937 р. Закалатали на іспит совісти п'ятнадцять до дванадцятої. Точно в год. 12-ій трубить авто та в'їздить на головну алею манастирської брами. Митрополит! Вікно Святая Святих з каплиці виходило просто на головну алею. Отже стоючи в святилищі, щоб світити свічки на шостий Час, я перший побачив Митрополита; то підійшов до о. маґістра новиків, бо не знав, де був тоді о. настоятель, і кажу: "Митрополит в'їздить на фірту." Отець Йосиф дав знак дзвонити в дзвінок на фірті, а монахи пішли вдягнути приписані монаші одяги, та всі спішимо на фірту. Аж тепер сповняться мої довголітні бажання, аж тепер побачу Митрополита зблизька, хоч усе ще страх мене брав, бо я належав щолиш до рясофорів, а передімною багато старших рясофорів, а передовсім схимники "ґерузія" (старшина) Чину, то їм прислуговує першенство. Отже уявіть собі, що в мені тоді діялося. Може вам легше буде зрозуміти моє зворушення, коли скажу, що я думав і глядів на Митрополита як на святого. Отець Йосиф підійшов до мене і ще більш ущасливив мене, каже: "Будете нести Митрополита".

Митрополит Андрій від 1931 р. по хворобі був спаралізований і не міг ходити. Нас чотирьох узяли носила та встромили в лектику, на якій сидів Митрополит. Сходами понесли Митрополита до сальону, в якім відбувалася Рада манастиря, побіч келії о. ігумена. О. ігумена тоді не було в Уневі. Виїхали до Риму.

Ще на фірті, коли всі монахи зійшлися, ми приклякнули і Митрополит нас поблагословив. Ми не могли цілувати руку Митрополита, бо ж права рука боліла. До речі, Митрополит і о. ігумен Климентій не дуже любили, щоб їх цілувати в руку.

По обіді ми внесли Митрополита назад до авта. Правда, ще підчас привітання Митрополит сказав: "Тепер година 12-та. В год. 3-ій я від'їду." Сидячи в авті, Митрополит казав помалу їздити довкола церкви, по подвір'ю, по городі.

Прийшли Сестри Студитки. Кілька днів перед тим хтось вломився до їх манастиря і покрав ту злиднину, що воня мали. І Сестри під враженням цього лиха просили в Митрополита дозволу дати ґрати у вікна. Митрополит усміхнувся і каже: "Та я ґратів не вожу в кишені." Ми засміялися. Але при прощанні до від'їзду Сестра настоятелька дістала карточку від Митрополита. Ми знали, що означала така карточка.

Прийшли ще селяни — делеґація привітати Митрополита.

А тоді, 1-го липня 1937 року, був чудовий день. І тоді нам Митрополит сказав: *"За два-три роки прийдуть сюди большевики."* Поза спиною мурашки пішли. І я подумав: може то Митрополит говорить так зі старости? Хай це не станеться! І оповідав Митрополит, як большевики замучили настоятельку СС. Домініканок та закопали її, догори ногами до половини в землю, живою. І багато іншого. Давав і нам питання. На одно я відповів, але Митрополит сказав, що я за старий на це питання.

Потім один брат їхав до Підлютого і там мав бути в Митрополита, то я його попросив, щоби попросив Митрополита для того "старого монаха", як назвав мене Митрополит в Уневі, мощів св. Йосафата. І цей брат попросив та наш Митрополит передав мені мощі священомученика Йосафата.

П'ять мінут до год. 3-ої Митрополит сказав шоферові приготовити авто. Люди кинулися перед авто, але Митрополит рішуче по святому заявив, що від'їде точно в год. 3-ій, бо так сказав, коли приїхав, а мінута по 3-ій це вже не третя година. І точнісенько в 3-ій годині авто від'їхало. Перед тим ми всі приклякнули а Митрополит усіх поблагословив.

Точність це прикмета Святих.

* * *

Українсько-католицька парафія
в Баня Луці, Югославія

ПРОХАННЯ

Шановним братам і сестрам Українцям у світі просьба за грошеву допомогу для відбудови церкви й парафіяльного дому.

Наша Українська-католицька парафія основана 1917 року в гарнім місточку Баня Лука, що має яких 70 тисяч мешканців різних віровизнань і народностей. У самому місті є яких 200 наших родин. В околиці маєщо 3 філіяльні згромадження від 60 родин. Осідок нашої парафії є в строгім центрі міста. Вона є також і осередок цілої української колонії в Босні і Славонії, котра тут населена після 1890 року переважно з майже зі всіх повітів Галичини. Наш деканат числить усього 10 українсько-католицьких парафій. Люди говорять по-українськи і в церквах проповідується на рідній мові. Тепер окремо пожвавилася по наших оселях культурно-освітня діяльність. По основинах нашої парафії ще довго треба було чекати, щоб домоглись ми свого парафіяльного дому і своєї церковці. Щойно 1929 року куплено одноповерховий старий будинок, а 1931 року збудовано на подвір'ю гарну церковцю. Вимагало це дуже тяжких трудів, пожертв та самовідречень. Велика це була радість для нашої церковної громадки. Радість не була довга, бо прийшла нещасна війна і підчас бомбардування нашого міста союзницькми літаками наша церква стала жертвою, бо на неї впали прямо 2 бомби і до фундаменту її розвалили. З тої нагоди згорів цілий церковний інвентар. Лишився тільки підвищений горбочок, мов могила нашої церковці.

Тимчасово всі богослуження відправляємо в партері парафіяльного дому, на маленькім і вузенькім просторі, скромненько й бідненько у старих полатаних ризах, що їх нам подарували інші парафії. Парафіяльний будинок таксамо добре потрясений і пошкоджений.

Довго ми чекали зі задумом відбудови другої церкви, бо наше містечко ще не було зурбанізоване. Після покінчення урбаністичного пляну дозволено нам будувати нову церкву, але щоб відбудувати і новий парафіяльний дім у стилі інших будинків центру, а це мінімум двоповерховий будинок. Церква в пляні передбачувана на 20 метрів довжини і 10-12 метрів ширини без вежі. Парафіяльний дім передбачуваний на половині порожнього церковного простору з 10x10 метрів. Для виконання цих двох об'єктів ґльобальний передрахунок виносить яких 100 тисячів долярів. Якщо не зможемо задоволити урбаністичні приписи, тоді нас посунуть на дальшу периферію міста, де б ми могли вирішкти нашу відбудову з одним будинком. У такім разі треба би знов коло 60 тисячів долярів. Тут були би передбачувані і громадські залі.

"Карітас" із Риму спочатку обіцяв нам збудувати церкву, але пізніше в плянуванні відкрити нові латинські парафії, суґеровано нам приступити до спілки. Наші досвіди з минувшини не дадуть нам зважитися на таку спілку. Дозвіл за збирання грошевої помочі по цілім світі дістали ми ще 1965 р. від нашого Ординаріяту з Крижевець ч. 399, але задля довгої переписки з "Карітасом" наша справа протягнулася. Багато нас за той час другі випередили. Віримо, що знайдемо вирозуміння в наших українських братів і сестер, а може і в інших добрих людей, а тож наше нещастя є вислідом війни. Якщо б ми не зачинали нашого діла, то це був би може і грішний перепуст і оправданий докір для нашої совісти; длятого стукаємо і просимо Вас помогти нам у виконуванні задуманого діла. Воно буде на славу Божу і нашому народові, на спасіння нашої парафії. Імена пожертводавців будуть вписані у фундаційній книжці, а більші пожертви на мармуровім камені, в наших серцях, а певно і в Божій книжці добрих і заслугуючих діл.

Пожертви просимо лишати на однім місці до оконечного визбирання. Відбудова не може зачатися, доки не забезпечаться всі засоби за нашими урбаністичними приписами. Якщо рішите, що можете висилати всі пожертви для нас, тоді подаю тепер адресу:

FOR UKRAINIAN CHURCH
IN BANJA LUKA, YUGOSLAVIA

c/o THE LIGHT
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

**МОЛІМСЯ ЗА ЖИВИХ І ПОМЕРЛИХ!
НАЙКРАЩА МОЛИТВА —
ЦЕ СЛУЖБА БОЖА!**

ПЕРША ҐРАДУАЦІЯ В КОЛЕҐІЇ СВ. ВАСИЛІЯ НА ВЕСТОНІ В ТОРОНТІ

Ґрадуант Роман Грицина промовляє в імені студентів.

"Приходить пора попращатися нам зі школою. Вже більше не збудить нас ранком дзвінок. Уже більше не забігатимемо до каплиці, у вибраній хвилині, шукаючи там душевного миру і допомоги."

Зворушливий голос Романа Грицини викликує відзвук у серцях приявних — студентів, професорів, батьків і гостей, що заповнили велику авдиторію Колеґії св. Василія Великого.

Перша ґрадуація у школі. Великий день цієї школи. Перших п'ять років, може й найтяжчих, проминуло в напруженій праці й немалих труднощах. І ось вісімнадцять студентів тринадцятої кляси переживає своє велике свято. Небавом залишать вони просторі залі Колеґії, площі спорту, звичайні зайняття, що тривали впродовж п'яти років і підуть у світ. Торуватимуть собі свою власну дорогу.

Але щераз, у цьому святковому дні школа простягає над ними свої опікунчі рамена. Їй так бажається на дорогу життя вкласти в душу вихованців золоту іскру, устами своїх провідників закріпити в них духовну орієнтацію. Для них, ґрадуантів, потрудився прийти Кир Ісидор, єпископ Торонта. Для них приїхав із далекого Вінніпеґу ВПреп. о. Протоігумен Чину св. Василія Великого, о. М. Дацюк. Для них не жалував часу Преподобний брат Методій Козяк, Ч. Християнських Братів із Йорктону. Чи подумали про це ґрадуанти? Чи сердечні, мудрістю надихані, думки достойників заховали в своїх серцях?

Фото: Л. Пилявський

Впреп. о. протоігумен Мирон Дацюк, ЧСВВ, причащає ґрадуантів.

— Підете в життя, глядіть з ким пристаєте. Від вашого товариства, залежатиме ваша будучність, світла, чи темна. Товариство, приятелі можуть піднести вас високо, або скинути в пропасть, знищити. Хто ваші найліпші приятелі? Це — ваші батьки, священики, вчителі. Для вас вони завжди матимуть час. Життєвим своїм досвідом, якого не здобудете з жодної і наймудрішої книжки, вони піддержать вас у хвилинах зневіри. Вони закріплять вас на правдивому шляху служби Богові, і своїй Українській Нації — говорив о. М. Дацюк і стільки тепла і журби за молодь пробивалось у висловлених думках та голосі.

Фото: Л. Пилявський

Зліва до права сидять ґрадуанти: Іван Ван, Богдан Шевчук, Роман Грицина, Ігор Мулькевич, Данило Сегодяя, Володимир Фалінський, Давид Чіллак, Юрій Біґус, Михайло Семків, Елен Набожняк, Павло Бочар, Іван Гладій, Степан Голубко, Іван Кузик, Патрикій Кутний і Франциск Верчіло.

Позаду хор парохії св. Димитрія в Торонті під проводом о. Боніфатія Мальованого, ЧСВВ

Ще останні зерна золотого посіву падали на душі ґрадуантів із слів Преп. Брата Методія, що говорив про зрілість інтелектуальну, моральну, чуттєву. Як добре і приявним, що вже давно перейшли свій "ґрадуаційний" день, подумати хвилинку про непроминаючі, духові вартості з уст Преосвященного Кир Ісидора. З його то рук приймали ґрадуанти Св. Причастя в своїй любій каплиці, ще лише кілька годин тому.

Величава Служба Божа, проповідь просвітлена духом радости та рідна церковна пісня залишаться не світлим спогадом, а світлою силою в душах приявних. Силою, що зрошена сльозою батька-матері:

Господи, це ж наша молодь. Хоч вона далеко від України, збережи її на правильному шляху. Хай життя її — служба для потребуючих — стане велике своїм змістом. А хто тепер більше потребуючий, як рідна Українська Нація?

Спливають години. Із рук директора Колеґії, о. Венедикта Мулика, переходять у руки визначних учнів нагороди, що їх уфундував Кир Ісидор і різні товариства міста Торонта та й з-поза Торонта. Між нагородами й книжка сенатора П. Юзика про Українців у Канаді.

Добігає кінця ґрадуаційна програма пам'ятного дня, сьомого травня 1967 року, у рамках двох гимнів: канадського та українського. Помалу сходять із своїх почесних місць ґрадуанти — юні, усміхнені, гарні.

На коридорах гомін розмов українських, англійських.

У залі гуртками стоять студенти вищих кляс і ґрадуанти. Вони під враженням свята. Пливе вільно розмова. А може перед очима в них не шкільна авдиторія, а балева заля в японському стилі, з квітами, олеандрами, з таємничим освітленням лямпіонів. На хвилях музики пересуваються в легкому танку пари — стрункі токсіда, довгі, балеві сукні. Це вони самі.

Незабутнє свято ґрадуації.

Приявна

Фото: Л. Пилявський

Владика Ісидор Борецький і о. принципал Венедикт Мулик, ЧСВВ, вручають нагороду ґрадуантові Михайлові Семків.

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

"РЕЛІГІЯ В ЖИТТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ". Записки НТШ т. 181. Спільне видання НТШ, УБНТ, УВАН та УВУ за редакцією Володимира Янева на пошану Блаженнішого Верховного Архиєпископа, Кардинала Йосифа Сліпого, Почесного та Дійсного Члена НТШ, у 75-ліття народин та 50-ліття священства. Збірник матеріялів Наукової Конференції у Рокка ді Папа (18-20. X. 1963 р.). Мюнхен - Рим - Париж 1966. Стор. XXXII + 222, XXXVI таблиць з ілюстраціями. — Зміст збірника: Супровідне слово. КАРДИНАЛ ЙОСИФ СЛІПИЙ: а. Біографічний нарис, б. Бібліографія праць складена В. Яневом. РЕЛІГІЯ В ЖИТТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ: о. А. Великий, ЧСВВ: Релігія й Церква — основні рушії української історії, А. Жуковський: Сучасний стан релігії й Церкви під Совєтами, зокрема в УССР, О. Кульчицький: Проблематика взаємин етнопсихології і диференціяльної психології релігії, П. Курінний: Українська ікона княжого часу XI-XIII стст., Б. Микитюк: Християнські й позахристиянські елементи в українських народних звичаях, о. І. Патрило, ЧСВВ: Вплив християнства на українське законодавство, Н. Полонська - Василенко: Українська Православна Церква після Переяславської угоди, П. Цимбалістий: Українські релігійно-культурні впливи на Московщину (XVII-XVIII стст.), В. Янів: Релігійність українця з етнопсихологічного погляду. Біографічні нотки авторів. Видання НТШ на еміграції (1947-1966). Список ілюстрацій. Змісти в українській, німецькій, французькій та англійській мовах. Мовний Редактор збірника: Серафима Глобенко-Волошина. Ціна книжки 5 ам. дол., або їх рівновартість

ВОРОГ НАРОДУ, Олена Звичайна та Михайло Млаковий, Повість у двох томах, Пам'яті мільйонів білих рабів, що загинули у таборах невільничої праці СССР, Українська Видавнича Спілка, Лондон, 1966, І-ий том — ст. 468, ІІ-ий том — ст. 471.

КАЛЕНДАР - АЛЬМАНАХ "ВІДРОДЖЕННЯ" НА 1967 РІК, Буенос Айрес, ст. 160.

ЛОГОС, Богословський Квартальник, Видають оо. Редемптористи Східнього Обряду, Йорктон, Саск., Канада, Т. XVIII, Кн. 1, 1967.

ЛИСТИ ДО ПРИЯТЕЛІВ, Кренфорд, Н. Дж., 1967, Рік XIV, ч. 163-164.

ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ, Суспільно-політичний і науково-літературний місячник. Видає "Українська Видавнича Спілка", Лондон, 1967, Річник XX, Кн. 2, 3 і 4.

УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК, Мюнхен, 1967, Рік XVIII, ч. 1 і ч. 2.

МИ І СВІТ, Український магазин, Торонто, 1967, ч. 136.

ВІСТІ КОМБАТАНТА, Український військовий журнал, Торонто — Нью-Йорк, 1967, ч. 1.

ІНФОРМАТИВНИЙ ЛИСТОК ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРИНАРНИХ ЛІКАРІВ, Чікаго-Саскатун, Рік XVII, ч. 67.

ЮВІЛЕЙНИЙ КАЛЕНДАР - АЛЬМАНАХ УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ присвячений 100-літтю Конфедерації Канади і 50-літтю Української Національної Революції, На звичайний Рік 1967, Накладом і друком Видавничої Спілки Тризуб, Вінніпег.

ІЛЮСТРОВАНИЙ КАЛЕНДАР "ПРОСВІТИ" НА РІК 1967, Накладом Українського Т-ва "Просвіта" в Аргентині, Буенос Айрес.

ЗВИЧАЇ НАШОГО НАРОДУ, Олекса Воропай, Етнографічний нарис, другий том в трьох частинах. Частина третя: Літо. Частина четверта: Осінь. Частина п'ята: Український народній одяг. Другий том має 442 сторінок, картонова або полотняна обкладинка. Ціна з пересилкою: в США і Канаді — 3.50 дол. (полотняна обкл. — 4.00 дол.). Замовлення слати на адресу: Verlag Schlach Peremohy, 8 Muenchen 8, Zeppelinstr. 67.

THE UKRAINIAN QUARTERLY, A Journal of East European and Asian Affairs, New York, Vol. XXII, No. 4.

PROBLEMS OF COMMUNISM, Washington, 1967, Vol. XVI, No. 2.

ORIENTE EUROPEO, Organo del Centro del Estudios Orientales, Madrid, 1967, Ano XVII, No. 65.

UKRAINIAN CANADIANS: THEIR PLACE AND ROLE IN CANADIAN LIFE, By Senator Paul Yuzyk, Ph. D., formerly Associate Professor of History and Slavic Studies, University of Manitoba; On the Occasion of the 75th Anniversary of Ukrainian Settlement in Canada and the 100th Anniversary of Canadian Confederation; Published by Ukrainian Canadian Business & Professional Federation, 191 Lippincott St., Toronto, Ontario, 1967, pp. 104.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

ХЛІБ, ПАЇ, КЕЙКИ Й ВСЯКОГО РОДА ПЕЧИВА НАЙКРАЩОЇ ЯКОСТИ В НАЙБІЛЬШІЙ
УКРАЇНСЬКІЙ ПЕКАРНІ
ТОРОНТА

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave. — Tel.: LE 5-7445

УКРАЇНСЬКА ДУХОВНА БІБЛІОТЕКА
НОВИЙ ВИПУСК:
о. др. Степан Семчук
МИТРОПОЛИТ РУТСЬКИЙ
Життя великого подвижника Української Церкви часів св. Йосафата.
Торонто Р. Б. 1967.
Ціна $2.00.
Замовляти через:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Б. Полянич

СІМ ЗОЛОТИХ ЧАШ

Сенсаційна повість з часів Мазепинської еміграції 1720-тих років

Войнаровський сперся ліктями на балюстраду та дивився у даль. По хвилині задумано сказав:

— Так, це правда, Авро! Ти нагадала мені матір мого дядька, Гетьмана Мазепи, Марину Мазепу. Я міг тоді мати вісім а може десять років. Було це в Києві, зимою, не пам'ятаю вже яке то було свято, коли до дядька із Глухова, чи радше із Глухівського манастиря, бо після смерти свого чоловіка бабка Марина, як ми всі її звали, приняла чернецтво й спершу була ігуменею Києво - Печерського Вознесенського жіночого манастиря а згодом стала ігуменею Глухівського манастиря, приїхала до свого сина, Гетьмана Мазепи. І хоч у чернецтві звалась вона Марія Магдалина, для нас усіх вона й залишилась "бабкою Мариною". Котрогось дня вечором, Гетьман улаштував бенкет у честь своєї матері. Чужих на цьому бенкеті не було, була тільки сама родина, кількох Мокієвських, бо бабка Марина була з роду Мокієвських, Мазепи й Войнаровські, очевидно з жінками й дітьми. І пригадую, що мене тоді найбільше вразило: на першому місці, де завжди під час бенкету сидів Гетьман, сиділа бабка Марина а послуговували не лакеї, як завжди при бенкеті, тільки сам Гетьман. Гетьман відбирав полумиски з рук лакея, ніс їх до бабки і коли вона набрала собі на тарілку, припрошував усіх інших. А коли прийшло на стіл вино, Гетьман знову встав ізза стола — а сидів він на кінці стола проти бабки — взяв від підчашого пляшку, налив чарку бабці і аж після цього передав підчашому пляшку, щоб він налив усім іншим гостям.

— Скільки років могло тоді бути твоїй бабуні? — спитала графиня Кенігсмарк по хвилині.

— Точно тобі не скажу, але під сімдесятку напевно. Вона ж померла кілька років тому в Києві, маючи поверх сімдесяти.

— А тепер порівняй, Андре, ваших жінок і наших жінок та скажи сам, чи не правду я кажу?

— Не перечу! — засміявся Войнаровський, — але що тутешні жінки можуть зробити багато більше для даної справи, як наші Українки, це теж правда!

— Не вір жінкам, Андре! Я тобі це завжди повторяю! — якось твердо сказала Аврора Кенігсмарк, дивлячись у вічі Войнаровському.

— І ти це кажеш? Ти, жінка?

— Саме тому, що я жінка, я тобі це кажу! Бо ти надто віриш жінкам, Андре!

Неначе якась кисла усмішка майнула по обличчі Войнаровського. Він кинув оком на безхмарне небо й звернувся до Аврори:

— Бачиш, на небі нема ні одної хмаринки!

— Що ти хочеш цим сказати? — здивувалася Аврора.

— А ось те, що на наші безхмарні Гальціонині дні, ти кидаєш тінь...

Взяла його голову в свої руки.

— Мій малий Андре, яка ти ще дитина, дарма, що ти і принц і дипломат і князь козацький! Невже ти погнівався за те, що я нагадала тобі, ну скажім, не гуляще, це може за гостре слово, але веселе життя, про яке, до речі, вся дипломатична Европа знає?

— Хай Бог боронить, щоб я погнівався, врешті, я на тебе, Авро, ніколи не погніваюсь — усміхнувся Войнаровський, — але ти сама знаєш, що я це — як ти назвала, — "веселе життя" веду не тому, щоб це мені було приємно, чи що я бажав би цього й не міг жити інакше, тільки зовсім з іншою ціллю.

— Знаю! — відповіла поважно й тут, легко усміхаючися, прижмурила очі:

— Навіть граючи в трентучо чи басетта?*)

— А ти несправедлива, Авро, таки несправедлива! Гра в карти не мусить бути пристрастю: Коли я програю гроші в руки якогось дипломата, то хіба я його вже не купив? Такий добродій уже мій і він допоможе мені завжди, як тільки буде могти. Розумна гра в карти є теж одним із дипломатичних підходів! А я граю тільки з тими, що можуть мені допомогти в моїй цілі. Очевидно, я знаю, що багато моїх знайомих, не кажучи про таких же ізгоїв Українців, як я, думають, що я розкидаю гроші ліворуч і праворуч, гуляю а то навіть веду розпусне життя, бо так чи так помру на чужині. Але я в совісті чистий, Авро, я маю одну-єдину ціль у житті а цією моєю ціллю є вільна моя держава. І я покладу життя за оту ціль!

Аврора Кенігсмарк взяла Войнаровського під руку й помалу проходжуючись по веранді замку, говорила:

— Мій дорогий Андре, ти мені дуже гарно пояснив своє "гуляще" життя, про котре я довідалась, і дальше довідуюся, бо ж люди є людьми й завжди треба про щось говорити, саме з цього довкілля дипломатів і політиків, серед якобо ти находишся. І мені дуже приємно, повір мені, говорю зовсім щиро, коли тут, на моему ловецькому замочку, після ловів у тих, як бачиш лісах, збереться на перекуску наше товариство та коли хтось згадае "козацького дипломата", — бо так тебе популярно називають, — Андрія Войнаровського, то крім похвал, ніхто нічого поганого про тебе не скаже. Але, любий мій, ти є сам і ти молодий. А молодість вудил не знае. Правда, ти розсудливий і второпний, але Андре, проти тебе стоїть армія московських дипломатів на чолі з царем Петром. Сьогодні і Швеція і Франція, а то навіть моя Саксонія чи Велика Британія, стоїть за тобою, але не тому, що ти второпний дипломат, а тому, що ти Українець а Україна це едина держава, яка може розвалити Московщину й змінити обличчя Східньої Европи, без якої калікою є цілий світ. Але скажи мені, чому крім тебе, тут серед нас, нема більше українських дипломатів? Хіба ж ви, там в Україні, думаете, що ми будемо вас шукати? То ви до нас прийдіть, ви про себе нам розкажіть. То до нас приходять і Поляки і Москалі, творять різні союзи, говорять про себе, а ви сидите неначе цвіркун у запічку! Чи ти знаєш, Андре, що тільки недавно я, яка вже довгі роки цікавилися політикою, довідалася щось ближче про Україну!

---

*) Тодішні гри в карти, часто дуже газардні.

— І то мабуть завдяки нещасній Полтаві! — якось гірко всміхнувся Войнаровський.

— Навіть найбільше нещастя мае свої добрі сторінки! — хитнула головою Аврора Кеніґсмарк. — Повір мені, Андре, я це знаю з власного досвіду! Але я забула тобі щось показати, Андре! — оглянулася і подивилась на великі скляні двері, що вели з веранди до кімнат замку:

— Чи в кімнатах уже засвічено? — спитала.

— В їдальні засвічено, ось видно через двері відблиск свіч, у вітальні теж. А ти куди хочеш іти?

— До моеї робітні, там побачиш щось цікавого! Ходи!

Увійшли крізь скляні двері до великої вітальні, де в кутках кімнати на високих столиках у свічниках горіли свічі, ледве освічуючи велику та, здавалося в сутені, похмуру кімнату. Аврора пристанула на хвильку й указуючи рукою на свічник, звернулася до Войнаровського:

— Посвіти мені, будь ласка!

Войнаровський узяв свічник і підніс його високо над головою. Аврора відчинила двері праворуч, перейшла одну кімнату, другу, третю, скрутила невеличким присінком ліворуч і відкрила двері до кімнати в самому кінці коридорчика.

При світлі свіч Войнаровський побачив невелику, півокруглу кімнату, з малими віконцями, між якими висіли портрети жінок і мужчин. Праворуч дверей стояло невеличке бюрко, а посередині кімнати великий округлий стіл. Під кожним портретом високе крісло а ліворуч дверей шезльонґ, накритий довгим, по саму землю, покривалом.

— Поклади свічник, ось тут, на краечку стола! — сказала Аврора, — бо це, що побачиш, потребує багато місця.

Дивлячися на здивованого Войнаровського, що оглядався довкола, Аврора засміялась:

— Ти що так чудуешся?

— Вибач, але це зовсім не та робітня, яку я знаю! — відповів Войнаровський.

— Зовсім не та! — засміялася. — Та робітня, яку ти знаєш, призначена для гостей, а ця тільки для мене. Сюди навіть службі не вільно входити. Ти перший, не з роду Кеніґсмарків, який переступив цей поріг.

— Чому маю завдячувати цю ласку, графине? — спитав, уклонившись Войнаровський.

— Зараз довідаетесь, ваша княжа милосте! Сягніть рукою за бюрко, в оцей куток, там повинні бути три згортки паперу.

— Є три! — відповів по хвилі Войнаровський.

— А тепер поклади їх на стіл під світло та розгорни перший згорток. Бачиш, мапа України, глянь, із котрого року?

— 1491 рік!

— А підпис?

— Ніколяс а Куза.

— Ти бачив уже цю мапу?

— Ні, вперше бачу, хоч про Миколу з Кузи знаю.*)

— Бачиш, різниці між Польщею і Московією та Україною виразно зазначені, хоч Україна тут названа "Подоліе" а Московія "Тартаріє". А тепер розгорни другий згорток. Рік 1529. Дієго Ріберо зве Україну "Сарматія" а Московію "Гіперборея". Кордони зазначені виразно. Менш-більш те саме й у третьому згортку з 1532 р. де якийсь Ґринеус теж зве Україну Сарматією, але вже Московію її ж іменем, "Московіє".

— Звідкіля ж у тебе ці скарби, Авро? — шепнув Войнаровський, вдивляючися, при мерехтливому світлі свіч у розложені на столі старовинні мапи України.

---

*) Автентичне; розшукав вістки про них у Ватиканській бібліотеці Михайло граф Тишкевич у 1920-тих рр.

— Під цю пору, Андре, є на світі двох людей, які, можна б сказати, по-звірячому ненавидять Московію: це король шведський Карло XII і колишній французький надзвичайний амбасадор у Польщі й Московії, де ля Невій. Великий приятель Гетьмана Мазепи, є він і моїм приятелем і про все мені пише. Я ось із його листів виписала собі характеристику Москалів, коли він був тому 20 років у Москві, та тепер дуже часто покликуюся на його слова. Хочеш послухати?

Аврора відчіпила клаптик паперу, прикріплений до першої мапи й прочитала:

"Москалі це варвари, підозрілі, жорстокі, скотоловці, грубі, скупі, боягузи, неотесані, брудні, обжори...*)

Войнаровський сердечно розреготався.

— Ну, й багата французька мова! — сказав сміючися. — Справді такої основної характеристики Москалів я ще не чув. Чи, випадково, ти не повторила цих слів де ля Невія де Шаронові, бо він часом так же ж само висловлюється про Москалів?

— Де Шаронові не треба їх повторювати, бо він учень де ля Невія. Де ля Невій був щирим приятелем його батька.

— Тепер я розумію, чому він мені розказував про невдалу візиту царя Петра в Парижі!

— Невдалу візиту царя Петра в Парижі? — зацікавилася Кеніґсмарк. — Я не пригадую цього. Коли це було?

— Точно в 1697 році.*) Цар Петро виявив тоді бажання приїхати в Париж, щоб відвідати короля Людвика XIV. Одначе Людвик XIV відмовився прийняти "дорогого кузена". "Це варвар" — сказав Людвик IV — "він хіба може бути боцманом на голяндському кораблі."

Аврора засміялася:

— Не сумніваюся, що цар цих слів не забуде Франції!

— Безумовно, але як треба буде, то наслідники царя забудуть! — хитнув головою Войнаровський, вдивляючись у мапи України. — І незабаром це теж щезне...

— Що щезне? — не зрозуміла Аврора.

— Ці мапи! — показав рукою Войнаровський.

— Ти думаєш, що їх мені вкрадуть?

— О, ні, але коли ми про таке говоримо, то я хотів би тобі сказати, що в Московії готуються до проголошення царя Петра "всеросійським імператором". Наразі приготування йдуть потайки...

— Не розумію! Що значить "всеросійським імператором"?

— Просто: старовинну українську назву Русь чи то пак "Русія", цар Петро накидає всім підкореним собі народам. Історична назва Москалів, Московія, перестае, існувати, так як перестане існувати назва Україна — все буде зватися Росією, яка складатиметься з Північної Росії, Південної Росії і таке інше. Вже є, для різнородности, створені й такі назви як Великоросія, Малоросія...

— Але ж це нонсенс! Ніхто з нас цих назв не буде вживати!

— Сьогодні ми та ще може чергове покоління вживати їх не будуть, але згодом старі історичні назви забудуться і сто років після нас уже їх ніхто навіть і не згадае!

— О, вибач, існують же науковці, які завжди пам'ятатимуть і пригадуватимуть усім, яким шляхом дійшло до "всеросійської імперії" царя Петра!

Войнаровський почав помалу згортати мапи:

— Моя дорога, на одному з прийомів, що ти їх улаштувала в Гамбурґу, я мав довшу розмову з графом Еренсвердом...

— Пригадую, Еренсверд щирий прихильник політики Карла XII!

— І цей же Еренсверд сказав мені таке: Немае сумніву, що Україна буде вільна й самостійна. Але коли? І в цьому питанні саме суть цілої справи. Науковці можуть чекати, бо вчені оперують сторіччями, але ми, люди політики, мусимо числитися виключно з сучасними фактами, ми чекати довго не можемо!

(Далі буде)

---

*) Автентичне.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК

До статті "40 років тому в Крехові." На стороні 113 "Світла" з березня ц. р. з гори 12 стрічка є: "Один перший тенор, а другий бас баритон. Два контрасти, неприємні для вуха." Має бути: Два контрасти приємні для вуха.

До статті *"Я бачив Преосв. Григорія Хомишина"* в числі 10 (514) з жовтня 1965-го року, на сторінці 403 поміщено назву сіл: Копичинці-Кунисівці всюди, а має бути: всюди — КОПАЧИНЦІ та КОПАЧИНЦІ-КУНИСІВЦІ.

До статті: "ДОРОГИЙ ҐІСТЬ В АШАФЕНБУРЗІ" — Спогад із 1948 року, "СВІТЛО", ч. 12 (516), грудень 1965 повинно бути на сторінці 503-ій в останньому параграфі рік *1922-ий*, а не 1929-ий.

ЗДАЛЕКА І ЗБЛИЗЬКА

ВІДКРИТТЯ Й ПОСВЯЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО ОСЕРЕДКУ

при парафії св. Василія Великого в Південному Едмонтоні, Алта.

Неділя 16-го квітня 1967 р. довго очікувана парафіянами при церкві св. Василія Вел. Хоч земля вкрита свіжим снігом, що падав попереднього дня, Комітет Відкриття приготовив усе, щоб цей день випав якнайкраще. Пані з відділу ЛУКЖ при парафії св. Василія Вел., прикрасили головну авдиторію, сцену й інші кімнати вишиттям фіранок, а кухню наповнили кухарською посудою. Члени Товариства Мужчин постарались, щоб столи, крісла й інше знаряддя були готові для вжитку. Молодь і старші парафіяни помагали, як могли, щоб усе було готове до відкриття.

Будинок Українського Культурного Осередку

У день призначений на відкриття й посвячення нарід почав сходитися вже від 9-ої год. вранці до залі, так що до 10:30 ранку вже заповнили простору авдиторію в числі около 1200 осіб.

10:30 рано почалась торжественна архиєрейська Служба Божа, яку відслужив Преосвященний Владика Ніл Саварин, ЧСВВ, з асистою Впр. о. Протоігумена Мирона Дацюка та о. Севастіяна Курила, ЧСВВ, економа Канад. Провінції. Дияконували оо. парох М. Ханас ЧСВВ та Данило Гумницький ЧСВВ. Церемонієром служив о. Рафаїл Мельник ЧСВВ. Також вісьмох вівтарних дружинників виповняли свою службу. Гарно співав хор Церкви св. Василія Вел. в числі 60 співаків під умілою дириґентурою пана Миколи Слободи.

Принагідну проповідь виголосив о. Протоігумен М. Дацюк, ЧСВВ, привітав Преосв. Ніла, Отців, Сестер, парохіян та гостей. Підкреслив у цій проповіді радість усіх спиводу відкриття власного дому.

Зараз по Службі Божій Преосвященний Владика з Отцями при асисті відправив молебен і посвятив цілий комплекс Українського Культурного Осередку.

Після того почався бенкет під проводом господаря адвоката Юліяна Козяка, що вив'язався гарно в своєму обов'язку. Першим промовцем був п. Микола Кобітович, президент церковного Комітету, що склав привіт Преосв. Нілеві та всім учасникам бенкету. Відтак промовляв Преосв. Владика Ніл, підкреслив великий здобуток парафії св. Василія в протягу 19 літ, коли ця парафія почалась ерекцією самого Преосв. Ніла. Зложив також ґратуляції та признання Отцям Василіянам, Церковному Комітетові як також Будівельному та Фінансовому Комітетам за їх великий вклад праці. Також парафіянам, що приступили до такого великого діла. Впр. о. парох М. Ханас подякував усім за участь у посвяченні й відкритті Українського Культурного Осередку. Від провінційного уряду зложив ґратуляції п. посол Василь Томин.

"Ми — сказав о. М. Ханас, парох церкви св. Василія — сподівалися, що всі кошти трьох будинків, себто церкви, авдиторії й резиденції, дійдуть до півтора мільйона долярів. Тепер ясно,

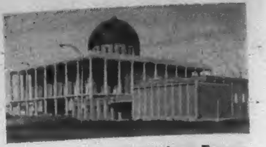

Нова церква св. Василія в Едмонтоні. Напереді зправа манастир ОО. Василіян

що треба буде двох мільйонів."

Авдиторія парафії св. Василія має велику залю (900 сидячих місць) — найбільшу й найкращу українську залю в Едмонтоні. Крім того, є ще менша заля (200 сидячих місць), цілий ряд кімнат (для дитячого садка, молоді, парафіяльних товариств, бібліотеки тощо) і мешкання для обслуги.

При кінці бенкету відбулася концертова програма. Виступили в програмі спільний мужеський хор числом 65 осіб під дириґентурою п. Василя Курила. Ще був хор "Думка" з Народнього Дому в Едмонтоні зо своїм дириґентом п. Михайлом Іваником, і хор при парафії св. Василія Великого. Відспівали дві Воскресні пісні та чотири народні: "Гей там на горі", "Косар", "Наш рідний край", та "Засяло сонце золоте".

Для розривки приявних взяли також участь молоденькі танцюристи із своїм провідником п. Честером Куцим, які виступили з чотирьома українськими танками.

Закінчено бенкет спільним відспіванням Христос воскрес, як і всі торжества цього дня 16 квітня спиводу посвячення й відкриття Українського Культурного Осередку.

Владика Ніл з асистою під час посвячення Українського Культурного Осередку в Едмонтоні.

Вечером в год. 8-ій заповнилася знова людьми простора заля Українського Культурного Осередку, бо прибув із Торонта славний хор "Прометей", це мужеський хор СУМ-у під орудою пана Василя Кардаша. Цей хор відспівав артистично 18 релігійних та народніх точок. Також прибула танцювальна група "Верховинці" під орудою пана Ярослава Клуна, що виконала помистецьки два танці "Гуцулка" та "Гопак".

Василь Процьків

ПОХОРОННІ ОБРЯДИ

(Похорон бл. п. о. Єпіфанія Пащака, ЧСВВ)

(Українська преса в Канаді і ЗДА помістила довші згадки про передчасну смерть о. Єпіфанія Пащака, ЧСВВ. Струджене і хворе серце цього праведного священика перестало битися в неділю 16 квітня 1967 р., в 12-ій год. вполудне, в місті Гемтремк, Мишиґан, у василіянському манастирі. Покійний уже був готовий правити Службу Божу в годині 12:15. В його кімнаті лежала книжка проповідей зо зазначеним місцем: Проповідь на Неділю Розслабленого. На прохання редакції ось тут опис похоронних обрядів о. Єпіфанія Пащака, ЧСВВ.)

Уже в неділю вечером, около сьомої години, тіло покійного о. Єпіфанія спочивало на чорному катафальку посередині церкви Непорочного Зачаття у Гемтремку. Довга постать у монашій рясі, вервичка зо стертими зернятами частого вжитку з хрестом у руках, золотистий епітрахиль спливав до ніг, лежав він погідно, а обличчя відзеркалювало спокій по довгих трудах. Вкоротці зберуться оо. Василіяни відправити панахиду за свого співбрата. Чекали на молодшого брата Володимира, котрий летів із Вінніпеґу, щоб із другим братом о. Патрикієм відпровадити о. Єпіфанія в далеку дорогу через Америку, до Вінніпеґу, Едмонтону, вкінці скласти його тіло на мондерському цвинтарі.

В 9-ій годині була панахида. Правили оо. ігумен І. Лотоцький ЧСВВ, Юрій Жидан ЧСВВ, В. Ґавліч ЧСВВ, Т. Лазор ЧСВВ і Є. Барнич ЧСВВ.

У понеділок, 17 квітня, від ранку до вечора приходили люди проказати молитву біля катафальку о. Єпіфанія. Вранці отці правили Служби Божі в чорних ризах за спокій душі покійного, а підчас дня, діти парафіяльної школи приходили групами що пів-години і проказували наголос свої діточі молитви в супроводі Сестер Василіянок і вчительок.

Бл. п. о. Є. Пащак, ЧСВВ

Увечорі почався обряд погребенія монаха. Від 7-ої години до 9-ої виповнена церква молилася літургійним співом монаших обрядів, прощали покійного не жалісним тоном, а радше окликом надії блаженної радости по многотрудному житті. В сослуженні були священики: оо. Ю. Катрій ЧСВВ, заступник Протоігумена оо. Василіян у ЗДА, ігумен І. Лотоцький ЧСВВ, монс. М. Бохневич, І. Прокопович, Ю. Жидан ЧСВВ, В. Ґавліч ЧСВВ, М. Прийма ЧСВВ, Н. Свірський ЧСВВ, Г. Сурмачевський ЧСВВ, П. Чавс, А. Трешневський, Т. Лазар ЧСВВ, Є. Барнич ЧСВВ Ярема, Т. Глин, В. Ручкий, В. Яремак. Наприкінці відправ, о. Вол. Ґавліч виголосив проповідь. Притишений голос відомого місіонаря змалював життя о. Єпіфанія своїми особистими переживаннями, бо ж він пережив багато років із покійним у тому часі, коли він працював у Нью-Йорку й Чікаґо. В церкві відчутно тихий біль вірних, котрі прощали цього священика, що навіть не дожив до 50 року свого життя. Були там усі сс. Василіянки і Служебниці з Дітройту і Виндзор. Була с. Єлисавета СПНДМ, що колись учила о. Єпіфанія у Вінніпеґу. Після відправ тіло лежало в церкві, а стійку тримали воєнні ветерани американських війн — їхня остання прислуга цьому воїнові Христовому.

18 квітня тіло о. Єпіфанія зняли з катафальку і вложили до домовини. Тоді почалася Служба Божа, що її концелебрували оо. Ю. Катрій ЧСВВ, І. Лотоцький ЧСВВ, Ю. Жидан ЧСВВ, І. Прокопович, монс. Бохневич, Г. Сурмачевський ЧСВВ, М. Прийма ЧСВВ, Н. Свірський ЧСВВ, В. Ґавліч ЧСВВ. Священики одним голосом читали молитви Літургії, а церква, заповнена людьми і молоддю, наголос відповідала молитвами вірних. У міжчасі, шкільний хор під проводом оо. Василіянок співав частини богослуження. Згармонізовані молитви Божого народу скоро зближали їх до Св. Причастя, коли сотки молоді приступили до Св. Тайн. Це була їхня услуга о. Єпіфанієві, котрий у пості давав їм реколекційні науки.

Коли вже відбулося останнє прощання, і останні краплини свяченої води сплили з домовини, притулено віко до домовини і похоронний похід приготовився в дальшу дорогу. Повезуть тлінні останки літаком через простору американську землю і пристануть у Вінніпеґу, де о. Єпіфаній народився, жив і звідки пішов у манастир.

Скоренько літак пролітає крізь хмари, над мишиґенським озером, над полями Миннесоти аж приземлюється в Міннеаполіс. Тут о. монс. Кнап уже жде, щоб скласти співчуття родині зприводу втрати його доброго друга. З вікна приглядається, як домовину переносять на інший літак. Година, а може дві розмови і знову підноситься залізний птах, щоб далі нести домовину до своєї мети. Пізнього пополудня літак спускається над Вінніпегом, і колеса легесенько торкаються землі, щоб ненарушно привести о. Єпіфанія до родини, до рідного міста, і до рідної церкви св. Миколая. Отець Протоігумен М. Дацюк ЧСВВ і о. В. Шевчук ЧСВВ чекають на летовищі. Знову тіло відпроваджено до нової церкви св. Миколая. В липні минулого року тут о. Єпіфаній із братом о. Патрикієм відправляли першу Службу Божу в нововідкритій церкві, а тепер перший похорон священика в новій церкві, і так доля склалася, що це якраз один і перший священик із церкви св. Миколая.

Того ж вечора родина о. Єпіфанія зібралася в церкві на панахиду, що її правили священики, а співав хор церкви св. Миколая. З родини були брати Дам'ян з дружиною з Калгарі, о. Патрикій ЧСВВ, Володимир із дружиною. Не було сестри о. Єпіфанії Ольги, що лежала хвора в лікарні св. Михаїла в Торонто. Були вуйки Михаїл Шаламай, Стефан Шаламай, тета Марія Бегворт, усі вони з родинами. Прийшли священики віддати останню прислугу своєму братові в Христі: о. Протоігумен М. Дацюк ЧСВВ, о. Протоігумен П. Малюга ЧНІ, о. монс. С. Семчук, о. монс. Р. Добрянський, о. В. Шевчук ЧСВВ, і ще ті священики, що були на панахиді і на Службі Божій у наступному дні: оо. монс. С. Кнап з Міннеаполіс, монс. Д. Шевчук, П. Романишин, М. Ґнесько ЧСВВ, М. Химій ЧСВВ, І. Кришталович, П. Даревич, Й. Кормило, А. Фик, С. Іжик, Е. Олійник, Е. Рудачек, Я. Рудачек, С. Тарнавецький, Захарій Золотий, М. Гринчишин ЧНІ, В. Божик, І. Шолдак, Іван Іванчук, Е. Пільків. Після панахиди прощає о. Єпіфанія о. М. Ґнесько ЧСВВ, котрий згадує о. Филипова, що перший заохотив і був зразком для о. Єпіфанія. Згадує давніх парафіян церкви св. Миколая, котрих уже мало, але мимо глибокої старости прийшли попращати о. Є. Пащака, давного знайомого і дитини "Великої" церкви.

19 квітня — врочиста Служба Божа в сослуженні оо. монс. С. Кнапа, Протоігумена М. Дацюка ЧСВВ, монс. Д. Шевчука, а дияконують оо. П. Романишин і М. Ґнесько ЧСВВ. Наприкінці, о. Протоігумен проповідує і жалує, що ми всі тратимо такого доброго і ревного священика і монаха. На перекусці, знову о. Протоігумен дякує всім за участь і поручає душу о. Єпіфанія ласкавій пам'яті й молитвам. У церкві, як було і в Дітройті, багато людей, особливо Сестер Служебниць. Приїхали з Манітоби, з Саскачевану, з Онтаріо, а між ними Мати Провінціяльна Франциска, Мати Бернадета, щоб теж скласти останню прислугу о. Єпіфанієві, що роками проводив душами наших монахинь і щиро інтересувався їхніми удачами і невдачами. По обличчях сестер пізнати, що вони понесли дорогу втрату.

Того ж пополудні, жалібний похід зближається до своєї останньої зупинки. Тіло о. Єпіфанія знову відвозять до літака, а звідси супроваджене о. Протоігуменом М. Дацюком ЧСВВ, рідними братами Дам'яном, Володимиром і о. Патрикієм, рушає до Едмонтону. Едмонтон теж знає о. Єпіфанія. Він був парохом у церкві св. Василія, багато знайомих священиків, редакція УВістей — заходив сюди о. Єпіфаній зчаста. В леті є ще один пасажир, Єпископ Піше з Пис Ривер, де колись о. Єпіфаній місіонарував у тих околицях. Владика обіцює помолитися за його душу. В Едмонтоні уже чекає на домовину п. Методій Смолик. Засумоване його обличчя відкриває його біль над втратою близького приятеля, котрого знав стільки літ як гостя у рідній хаті і такого, котрого возив по місті, щоб жебрати дарунки для бідних дітей мондерського сиротинця.

20 квітня похоронна каразана привозить тлінні останки о. Єпіфанія до церкви св. Василія в полудневому Едмонтоні. Преосвященний Кир Ніл Саварин займає місце на троні, а врочисту Службу Божу правлять оо. Протоігумен Дацюк ЧСВВ, С. Курило ЧСВВ, Ю. Ковальський, В. Бьраник ЧСВВ і Ю. Слота ЧСВВ. Інші приявні священики були: оо. мітрат В. Лаба, Я. Федуник, В. Підскальний ЧСВВ, Б. Лисак ЧСВВ, Р. Мельник ЧСВВ, Й. Тимочко ЧСВВ, Йосафат Шкварок ЧСВВ, Д. Гумніцький ЧСВВ, Е. Дмитрук, К. Станґрет, Петро Іванець, В. Волошин, М. Ханас ЧСВВ. Після Літургії о. Протоігумен Дацюк ЧСВВ виголошує прощальне слово в імені отців, Сестер Служебниць, вірних Едмонтону, що прибули у великій кількості, востаннє прощати о. Єпіфанія. Панахиду відправляє Кир Ніл у сослуженні всіх отців, останнє пращання і знову від'їжджає каравана з тілом о. Єпіфанія. Тепер уже до Мондеру. Це вже остання зупинка.

Дорога до Мондеру недалека. Кількадесять миль. Авто з домовиною іде вперед а за ним брати о. Єпіфанія з о. Протоігуменом Дацюком ЧСВВ. Гарний весняний день. Минається Елк Айленд Парк, а тут околиці, де оо. Василіяни душпастирювали: Лемонт, Скаро, Спедден, Чипмен, Гиллярд... Їздив сюди і о. Єпіфаній...

Біля четвертої години пополудні, каравана з супроводжаючим автом в'їзджає до Мондеру... здалека ламентний звук похоронного дзвону на церковній дзвіниці... легесенько скручує авто на манастирське подвір'я... при манастирській брамі о. ігумен Віталій Підскальний, отці, домашні браття, схолястики, новики ждуть на о. Єпіфанія... Сподівалися, що він вернеться цього літа по відпочинку, але не так...

Авто пристає, монахи приступають і ніжно висувають домовину свого любого о. Єпіфанія з авта... беруть на рамена і помалу, помалу сходами ідуть у манастир... легенько ставлять домовину при манастирській фіртві. Все іде помалу, так поважно, з такою тишею, немов щоб найменшим дотиком рухом не зрушити погідність, тишину пресумної хвилини — не псувати повороту о. Єпіфанія до манастиря.

Тіло лежало в манастирі до 7-ої години ввечорі, тоді знову монахи понесли тлінні останки до церкви св. апп. Петра і Павла, де відправився монаший похорон. Правили оо. Протоігумен М. Дацюк ЧСВВ, ігумен В. Підскальний ЧСВВ, С. Якимишин ЧСВВ, С. Курило ЧСВВ, В. Каменецький ЧСВВ. Мондерська церква була повна людей. Були Сестри Служебниці, сироти, діти з публиної школи, Марійська дружина, Апостольство Молитви, члени III Чину Василіян, і люди з Гиллярд, Чипмен, Веґревил, Борщева й інших околиць. Проповідував о. ігумен Підскальний і жалів, що втратив о. Єпіфанія, котрий своєю услужливістю всім помагав. Того вечора, хоч відправа скінчилася, церковні двері не замикалися, свічки горіли, а люди цілу ніч до самого ранку приїздили помолитися над домовиною о. Єпіфанія. Лицарі Колюмба і члени Апостольства Молитви держали сторожу при тілі до самого ранку.

21 квітня — останній день похоронних відправ над тілом о. Єпіфанія. Архиєрейську Службу Божу відправив Преосв. Владика Ніл Саварин ЧСВВ в асисті оо. І. Черковського, С. Курила ЧСВВ, В. Дрібненького ЧСВВ, В. Каменецького ЧСВВ, дияконами були оо. С. Якимишин і Б. Лисак, оба ЧСВВ. Приявними були оо: Д. Велещук ЧСВВ, Д. Попович ЧСВВ, М. Кривуцький ЧСВВ, С. Підскальний ЧСВВ, Р. Бойчук ЧСВВ, О. Слободян ЧСВВ, Р. Мельник ЧСВВ, М. Ханас ЧСВВ, Д. Гумніцький ЧСВВ, Дмитро Ґрещук, П. Литвин, В. Лозинський, Р. Стародуб, О. Захаріясевич, Й. Ліщинський. Всі місця в церкві були заняті, а діти з сиротинця та публичної школи, що були на похороні займили східці й частину святилища. На престолі були білі лілеї, а при домовині один вінок біло-червоних квіток — від дітей сиротинця. Співав мондерський хор при допомозі братів помічників і схолястиків. Отець Якимишин проповідував, прирівнюючи чесноти св. Єпіфанія з життям о. Єпіфанія, а люди з Мондеру, з Ґлендону, з Ст. Павл, із Києва, з Чипмен і інших околиць пригадували собі о. Єпіфанія як він ходив між ними, їхніми діточками, бавив їх і розраджував їх...

Коли вже усі віддали останню прислугу, Владика Ніл ніжно поляв біле чоло о. Єпіфанія св. слієм... це він теж останній раз глядів на дуже знайоме обличчя. 1932 року о. Ніл Саварин ЧСВВ приїхав до Мондеру на професора, того ж року о. Єпіфаній вступив до мондерського манастиря... був його професорсм, ігуменом і епископом... По 34-ох роках співжиття в останнє глядить на давно знайоме лице і зливає його олієм похоронного обряду...

Почалася процесія автомашин до цвинтаря. Уже каравана була на цвинтарі а видно через горб як авта ще рушають, щоб заїхати на місце останнього відпочинку. Ще коротка панахида, попали останні зерна сирої землі на віко і Преосв. Ніл покропив востаннє домовину з тілом о. Єпіфанія. За чергою священики покропили домовину. Люди стояли. Помалу почали вертатися до авт. Отець Єпіфаній уже скінчив земську мандрівку. Він відпочиває у Господі близько могил василіянських піонірів на мондерському цвинтарі.

В одному з наступних чисел помістимо докладний життєпис бл. п. о. Є. Пащака ЧСВВ, що його приготовляє один із наших співробітників. — Редакція

ПОХОРОН
І 40-ДНЕВНІ ПОМИНКИ
БЛ. П. АННИ ХОМА

Гиллярд, Алберта

21 листопада 1965 року померла в шпиталі СС. Служебниць у Мондері бл. п. Анна Хома з Гиллярд, Алберта. Осиротила вона мужа Івана, 4-ох синів, Петра, Василя, Михайла і Гриця, в якого вона проживала на старості літ, 6 доньок, Марію Фірманюк, Настю Ставничу, Ґеню Нагайовську, Ксеню Лісову, Розалію Семкову й Нетті Рерчек, 38 унуків і 20 правнуків. Похорон відбувся в днях 23 і 24 листопада в церкві св. Івана Хрестителя в Гиллярд, на фармах. Похована на місцевому цвинтарі. В сороковий день смерти, 1-го січня вся родина знову з'їхалася до церкви в Гиллярд на заупокійне богослуження за душу мами. По похороні й по поминках родина всіх прийняла обідом, що підчас його склали приявні 25 дол. на Сиротинець св. Йосифа в Мондері й 8 дол. на УВісті та на клішу Покійної.

Анна Хома, це одна з перших піонерок української еміграції, хоч правда приїхала як 9-літня дівчина разом із своїми родичами. Походила вона з села Грицеволі, повіту Броди, де народилася в грудні 1887 р. Родичі її відразу замешкали в Гиллярд, де взяли гомстед. Разом із Анною мешкали ще її три брати Олекса, Людвик і Василь, та три сестри Ксеня, Марія і Настя, котрі ще живуть і приїхали були на похорон. У 20-му році життя вийшла Анна замуж за Івана Хому 1907 р. Золотий ювілей подружжя обходили в липні 1957 року. Піонерські гаразди не заламали цієї чесної родини. Від самих початків горнулися до церкви та в любові до неї й свого народу, виховали свою велику родину. Покійна Анна належала до Апостольства Молитви, до церковного сестрицтва і визначалася примірним християнським життям. Ніколи не опускала богослуження, а коли мешкала з мужем коротко в Мондері, то брала живу участь у парафіяльному житті.

Умерла смертю такою, як звичайно вмирають наші добрі, християнські піонери. Останні Св. Тайни приняла свідомо, молилася до останку. Спокійно, здаючи себе волі Божій, померла й лишила в серцях дітей та знайомих спомин доброї, відданої мами та християнки. Вічна їй пам'ять!

ТІ, ЩО НАМ ПОМАГАЮТЬ

(ПРЕСОВИЙ ФОНД)

По $1.00 склали:

Є. Бішко, Сиракюз; Сильвестер Стібак, Ґімчен; Е. Мартинів, Бронкс; Степан Черевик, Норквей; І. Пастух, Ірвінґтон; п-і А. Ґригус, З. Ґлов'як — Н. Йорк; о. Є. Олійник, Комарно; Я. Боярчук, Ґронлид; Іван Шліхта, Восток; ліко Саборський, Бронкс; Іван Кулеба, Торонто; Іван Кузич Березовський, Дітройт; Дан. Буртник, Едмонтон; Юлія Країнська, Монтреаль; С. Поточняк, Вінґгемптон; А. Горницький, Філяд.; Домна Фірманюк, Едмонтон; Бил Стахів, Саскатун; Є. Січкаря, Стефанія Головатий, Кантон, Фе-Чиливек; Марія Зварич, Торонто; п-і П. Дідич, Віль ля Саль; Іван Теленко, Монтреаль; О. Харамбура, Рочестер; о. М. Харина, Марія Колтинюк, Філядельфія; Анна Оскрес, Гай Прері; Анна Фредерик, Джансон Сіті; А. Цвях, Асторія; Й. Сербин, Монтреаль; Микола Бойко, Ірвінґтон; М. Г. Савчук, Шіго; Е. Мазур, Кіченер; І. Ц. Яріш, Сен Лямбер; С. Гуцал, Ютика; Петро Мартинович, Ґримсбі; Степан Дацюк, Едмонтон; Й. Середа, Калмар; Д. Сивенький, Едмонтон; Іка Олесницька, Мейпелвуд; С. Дорош, Микола Дідик — Торонто; Л. Рудницький, Вінніпеґ; Й. Голиния, Веґревил; Н. Черешинський, Вінніпеґ; Гр. Курило, Едмонтон; М. Волошин, Вадена; Є. Ройовська, Бруклин; В. Шеремета, Рочестер; В. Величко, Ютика; Євгенія Кекиш, Н. Йорк; Адам Музика, Філяд.; Марія Маковська, Гартфорд; п-і Й. Гузар, Вестфілд; М. Ґраб, Квейкертавн; Олекс. Криницький, Терривил; Й. Мадурас, Асторія; М. Горбовий, Дірборн; Катря Білан, Дітройт; Іван Холинець, МкКіспорт; Петро Ноґач, Чікаґо; п-і І. Кордрупель, І. Аврора; Василь Воробець, Ірвінґтон; П. Балко, Ґолден; Сам. Красільчук, Брус; Мих. Леонтович, Транскона; М. Пасічний, Б. Гумніцький — Вінніпеґ; п-во В. Муж, Едмонтон; Н. Кравчук, Віндзор; Д. Мельник, Гемилтон; Стеф. Войтас, Вест Бенд; Анна Копистинська, Чікаґо; Григ. Пом'як, Фенікс; Марія Сенів, Джонсон Ситі; Гр. Сеник, Іслінґтон; Марія Особа, Торонто; Роман Мізюр, Мидел Вилленд; Марія Мізюр, Торонто; Катря Недопитко, Торонто; Анна Костюк, -Вудсайд; Гр. Хомляк, Чипмен; Петро Такой, Джерзи Ситі; Степан Панчишин, Еверет; Н. Д. Вуженко, Велланд; Й. Дзівак, Філяд., п-і А. Гуцуляк, Вернон; Марія Склепкович, Н. Йорк; Д. Осадчук, Бриджпорт; Анна Демків, Бафело; Стефа Вареха, Йонкерс; Ів. Кутнан, Едмонтон, п-і Шевчук, Пірл Олірник — Вінніпеґ; В. Сурмак, Торонто; Теодосія Валентюк, М. Комарницький, Осипа Бородайкевич — Монтреаль; Ц. Запісецька, Ст. Кетеринс; п-і М. Ґайовська, Ґримсбі; С. Гевак, Гемилтон; С. Головайчук, Смовкі Лейк; Катря Шлимко, Веґревил; Н. Василів, Йорктон; Анна Зварич, Су Сейнт Мері; Ів. Стечинський, Кемровз; Гнат Маслюк, Ґлендон; М. Драбінський, Мічем; П. Ікалович, Бруклин; Степ. Шипилявий, М. Значко — Бафело; Антін Локоть, Гартфорд; Н. С. Мулик, Ґренд Прері; п-і А. Антоняк, Н. Йорк; М. Чорнодольський, Бронкс; Вас. Мацюк, Берлин; др. Ів. Іванців, Чікаґо; Вас. Музак, Бруклин; Л. Филипчук, Бронкс; Антін Рудник, Торонто; М. Брикович, Чікаґо; Богдан Маланчук, Пітсбурґ; Мих. Дикун, Ню Брітейн; Яросл. Шуль, Рочестер; Й. Гевусь, Виндзор; п-і О. Гаврелюк, Форт Виліям; Л. Ґешер, Киченер; Д. Днесь, Кенора; Йосиф Скоморовський, Монтреаль; о. Я. Пасічинський, М. Іваків — Філядельфія; Марія Блідий, Чікаґо; п-во Дробот, Ґлендон; Дм. Грабець, Ґолден; Марія Гайдук, Калмар; Мих. Рогаль, Мондер; Павлина Філь, Текля Гевко — Мондер; Богд. Гасюк, Філяд.; Дм. Спенчко, Є. В. Криковський — Едмонтон; Ром. Брикович, Монтреаль; Катря Козак, Філяд.; Марія Крук, Анна Камінська, Н. Йорк; Яросл. Качанівський, Філяд.; С. Лихович, Чікаґо; п-і О. Захарій, Вікторія; М. Андрухів, Монтреаль; Анастасія Несембер, Ґронлид; Б. Процький, Едмонтон; Н. Е. Чурма, Лашін; Текля Іванчина, Монтреаль; Стеф. Пристанський, Портедж ля Прері; Микола Лисак, Гіллярд; Іван Німчук, Лямонт; К. Воловець, Торонто.

ONTARIO

PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

З Департаменту Фінансових
і Комерційних Справ

ОХОРОНА СПОЖИВАЧІВ

ЗАКОНОПРОЄКТ 100

З днем 3 квітня 1967 р. входить у життя Закон, який приведе до заснування та очеркнення діяльности Бюра Охорони Споживача.

Завдання цього Бюра будуть такі:

(а) поширювання інформацій з ціллю освідомлювання та порад споживачів у справах охорони споживача та практики при позичках.

(б) вдосконалення і допомога існуючим службам порад в справах кредитів споживача.

(в) збирання та перевірювання скарг про поведінку противорічну законодавству з ціллю охорони споживачів.

(г) переводження в життя законодавства щодо охорони споживачів.

ЗАКОНОПРОЄКТ 101 — Закон, який встановлюється з ціллю охорони покупців споживчих товарів та з ціллю виказання коштів кредиту, буде діяти під назвою "Закону про охорону споживача". Як цілість, він увійде в життя 31 липня 1967 р.

Це законодавство буде вимагати виказання коштів позичок, поданих як в долярах, так у відсотках. Воно буде вимагати реєстрації фірм, які через агентів продають свій товар від хати до хати, якщо фірми роблять це на кредит.

Для провосильности котрактів переведених агентами "від дверей до дверей", буде встановлений 3-денний період на передумання.

Цей законопроєкт також встановить процедуру для облегшення становища покупця, який як запоруку підписує боргові зобовязання, які потім асигнується в другі руки.

The Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

НОВІ КНИЖКИ

про діяння і постанови Вселенського Ватиканського II Собору

ТОМ II
СВЯТА ЛІТУРГІЯ
ЗАСОБИ ПОВІДОМЛЯННЯ
Ціна $2.00

ТОМ III
ЦЕРКВА, СХІДНІ ЦЕРКВИ, ЕКУМЕНІЗМ
Ціна $2.50

ТОМ IV
БОЖЕ ОБ'ЯВЛЕННЯ
ДУХОВЕНСТВО І МИРЯНИ
ВИХОВАННЯ
Ціна $3.00

ТОМ V
ЦЕРКВА В СВІТІ — СВОБОДА І МІСІЇ — НЕ-ХРИСТИЯНИ
Ціна $3.00

Видавництво оо. Василіян — Рим

Замовляти:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

Хочете пізнати добре, що таке св. Служба Божа — найважніша жертва, яку приносимо Господеві — то прочитайте нову книжку, яка це пояснює

о. МЕЛЕТІЯ СОЛОВІЯ, ЧСВВ
п. н.

БОЖЕСТВЕННА ЛІТУРГІЯ
ІСТОРІЯ, РОЗВИТОК, ПОЯСНЕННЯ

Книга вийшла в Римі 1964 р., має 422 сторінки великого формату й коштує $7.00.

Книга ділиться на: 1) Історичне введення до Служби Божої (стор. 3-150) та 2) Пояснення молитов та обрядів Служби Божої (ст. 150-318)

Такої книги, важної для зрозуміння Служби Божої, ми ще досі не мали. Тому кожний християнин повинен собі цю книгу замовити та уважно її прочитати.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS,
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

Нове видання

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ Й АПОСТОЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ НА НЕДІЛІ І СВЯТА

В-ва ОО. Василіян у Бразилії (Духовна Бібліотека) містить Євангелії й Апостоли на всі неділі і свята, як теж загальні і страсні. Всі з поданими наголосами. Друковане на дуже доброму папері, десяткою і півтовстим друком. Ціна: брошуроване — 3.50 + пошта, оправлене 4.80 + пошта.

Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

У нашому видавництві вийшла друком нова книжка о. І. Назарка, ЧСВВ п. н.

КИЇВСЬКІ І ГАЛИЦЬКІ МИТРОПОЛИТИ

Є це біографічні нариси з портретами наших Митрополитів від Берестейської Унії до сьогодні — від Митроп. Рогози до Митроп. Й. Сліпого.

Сторін 270. — Ціна $5.00 у твердій оправі.

Замовлення шліть на адресу:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street
Toronto 3, Ont., Canada

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ
СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, etc.
1076 QUEEN ST. W., TORONTO 3, ONT.
Phone: 536-6-0982
АНДРІЙ НАКОНЕЧНИЙ

Книга, яка повинна бути в кожній хаті!

У ХАТІ КОЖНОГО СВІДОМОГО ХРИСТИЯНИНА ПОВИННА БУТИ КНИГА БОЖОЇ НАУКИ; ОБ'ЯВЛЕННЯ І ЗАКОНІВ.

Це книга

СВЯТОГО ПИСЬМА

Стараннями оо. Василіян видрукувано для українців-католиків Святе Письмо Старого і Нового Заповіту в українській мові. Це нове видання має 1446 сторін, 14 ілюстрацій і 2 кольорові мапи.

Ціна цього нового і единого повного перекладу:

оправленого в штучну шкіру	$12.00
в шкіру зі золоченнями	$15.00
в люксусову шкіру зі золоченнями	$20.00

СВЯТЕ
ПИСЬМО

Замовлення слати на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

SHYMKO CATHERINE, FEB. 3
5524 - 44th St.,
VEGREVILLE, ALTA.